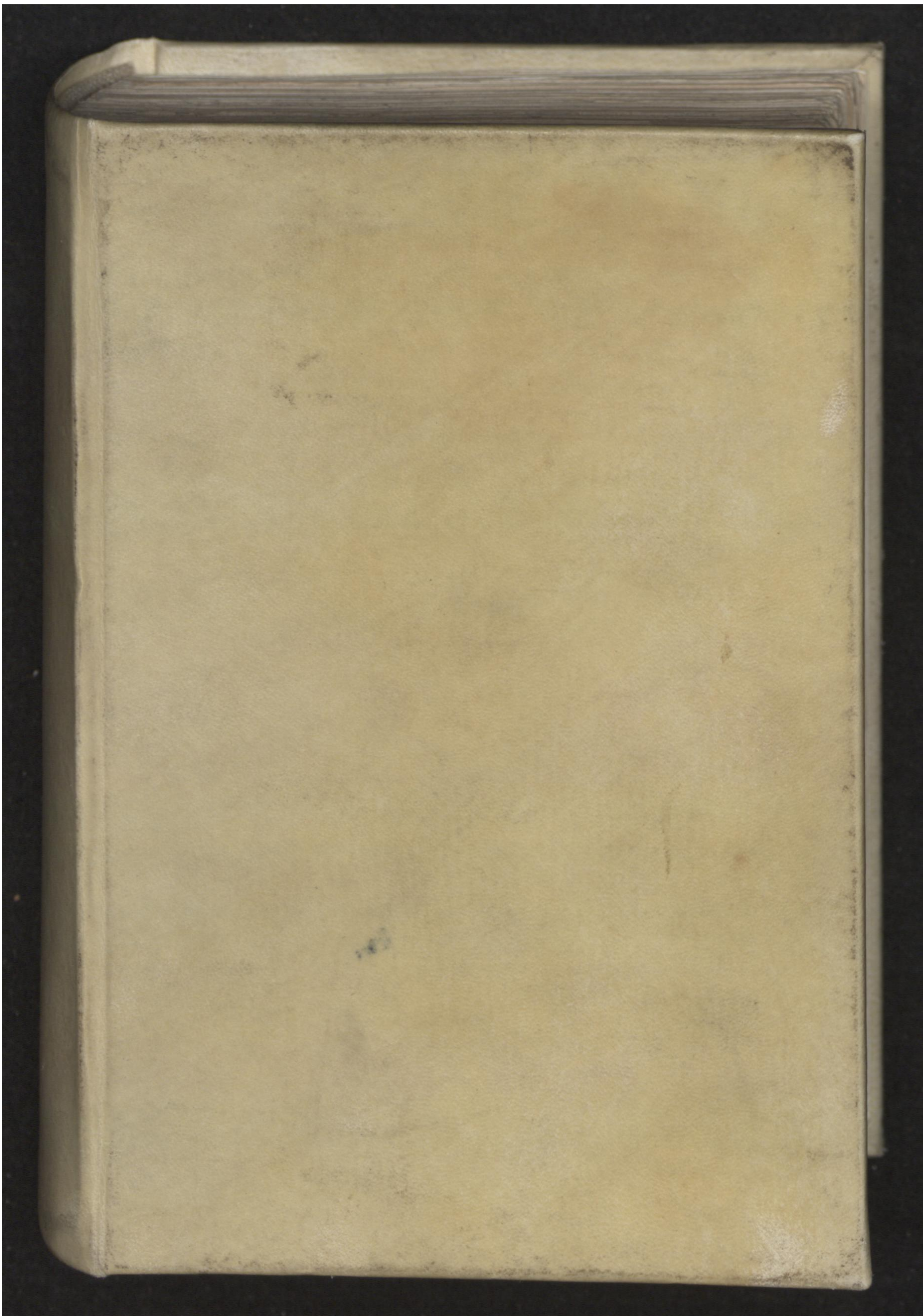
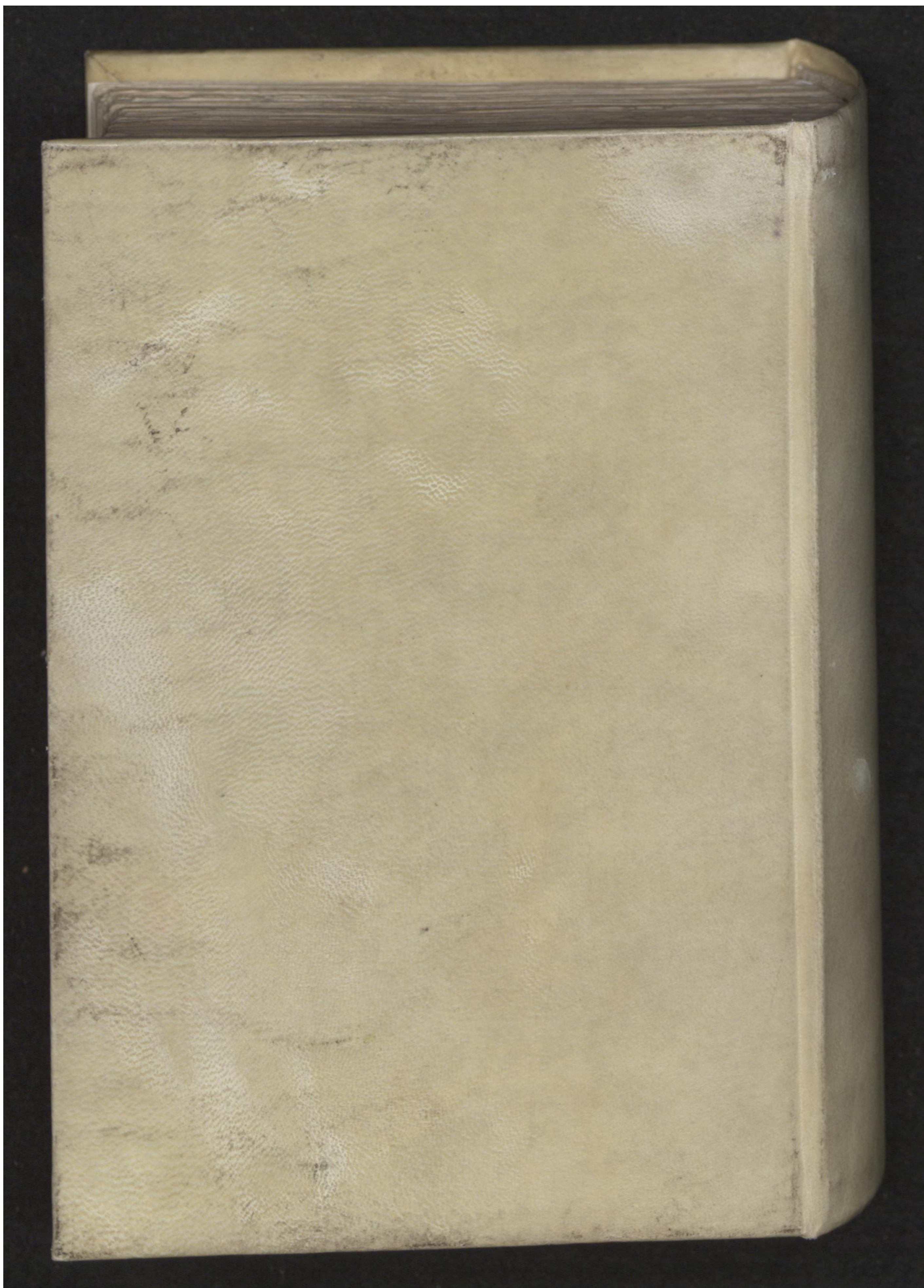

Diuinum Petri Hieremie opus.

Sermones in aduentum domini.
Sermones de peccato.
Sermones de fide:
Sermones de penitētia.
Sermones de oratione.
Sermones dominicales per totum annum.
Sermones de sanctis.

Tabula

Frater Benedictus Britānicus Brixianus: Fratri Thome Calulsano theologo. S. D.

Non dici queat Pater integerrime: quātopere mihi cor leticia subsiliat: quū animaduertā tam multa excellentiū religionis nostre patrū opa: q̄ in hoc vsq̄ tēpus veluti in latebris iacuerūt: in dies passim imp̄mi: ꝓtrahiq̄ in lucē. Mirū.n.ē: quū ea inspicias: q̄ vtilia q̄q̄ fructuosa existant. Oia enim illinc: vt ꝓbe nosti: colligas: q̄ ad bene beateq̄ viuendū sint maxime necessaria. Que oia quū diu multūq̄ mecum essem ꝯtēplatus: putaui Petro Hieremie ordinis nostri viro sctissimo iniuriā ꝓpemodū fieri: si eius scripta nō curarem publicāda. Itaq̄ studio factū est nostro: vt ea ab Jacobo Britānico fratre nostro impressa sint. Existimaui enim Petrū Hieremiā inter reliquos religionis nostre scriptores q̄ hāc diuini verbi p̄dicandi sciam nō minus elegāter q̄ sapienter ꝓfessi sunt: principatū sine cōtrouersia obtinere. Nihil.n.est: siue ad philosophiā theologiāq̄ respicias: siue ad ius canonicū: iusq̄ cesareū: qd̄ in eo desiderari queat. Oia que ad diuine humaneq̄ nodos sapientie explicandos ꝑtinent tam cumulate cōplexus est: vt qui solos eius labores inspexerit: aliūde sibi nihil oino sit indagandum. Putaui aūt hec ad te pater scientissime scribenda: tum vt meā in te beniuolētiā aliqua ex parte tibi declararem: tum vt intelligerem qd̄ tu sup hoc sentires. Plurimi enim iudiciū tuū nō tam in omni dicendi facultate: q̄ in rerū diuinarū humanarūq̄ ꝑspicientia facimus. In te enim p̄ter sanctissimos mores viteq̄ integritatē: eam doctrinā idq̄ ingenij acumen agnoscimus: vt q̄ per te ꝓbata fuerint: ea nullis placere nō possint. Quo sane fit vt oēs qui te norint: norunt aūt fere oēs: te plurimū diligāt: venerentur ⁊ colant. Tu interea valebis: fratrēq̄ Benedictum tui studiosissimum amabis plurimum. Dn̄s aūt noster Jesus xp̄s plenis clementie sue velis te in eterne portū salutis p̄ducat.

Tabula Sermonum aduentus.

¶ Doctissimi ac veri diuini verbi predicatoris Fratris Petri Hieremie ordinis predicatorũ. Sermones q̃maxime vtiles incipiunt. In dominicis aduentus ⁊ sequentibus vsq̃ ad quadragesimam.

Dominica prima in aduentu De quadruplic aduentu. Sermo primus.

Cce rex tuus venit tibi mãsuetus. Mat. 21. ⁊ Jac. 9. originaliter: ⁊ in euangelio hodierno. Thema dat mihi motiuũ predicãdi de aduẽtu domini: qui hodie incipit ẽm ordinẽ ecclesie. Et spero q̃ habebimus bonas doctrinas ad gloriam Jesu christi ⁊ ad instructionẽ nostram: sed primo salutemus virginem dicendo. Aue maria ⁊c̃. Pro declaratione thematis ⁊ introductione est notandũ: q̃ ẽm doctores quadruplex est aduentus domini propter quos ecclesia ordinauit quattuor dominicas in aduentu. Primus aduẽtus est preteritus. Quartus est futurus. Secundus ⁊ tertius sunt presentes.

¶ Primus est per incarnationem: in ventre virginali.

¶ Secundus est per iustificationem: in mente humanali.

¶ Tertius est per separationem: in morte corporali.

¶ Quartus est per retributionem: in iudicio vniuersali.

¶ Et qualibet dñica poterimus predicare de vno istorũ aduentuum. videlicet prima de primo. scdã de secũdo. ⁊ sic de alijs. De secundo aũt aduentu fit mentio Jo. 14. Siquis diligit me sermonẽ meum seruabit: ⁊ pater meus diliget eum: ⁊ ad eum veniemus: ⁊ mansionem apud eum faciemus. De tertio vero aduentu fit mentio Luc. 12. Beati serui illi quos quũ venerit dñs: inuenerit vigilãtes ⁊c̃. Ad idem Mat. 24. De quarto aduentu fit mentio Mat. 25 Quũ venerit filius hominis in maiestate sua: ⁊ omnes sancti eius cum eo ⁊c̃. Item Isa. iij. Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui. Notandum aũt q̃ in isto primo aduẽtu venit christus cum humilitate. In secundo cum benignitate. In tertio cum timore. In quarto cum horrore seu tremore. In p̃mo ergo venit cũ humilitate. Hic practice. Ratio vt curaret superbiam Ade: que fuit origo omniũ peccatoꝝ. Eccli. x. Initium omnis peccati superbia. Pone exẽplũ de omnibus peccatis. Qꝛ ergo ↄtraria contrarijs curant: qꝛ homo supbierat deus humiliatus est. ac si rex fieret famulus famuloꝝ seu seruoꝝ. Unde ipse dicit. Filius hominis nõ venit ministrari sed ministrare: ⁊ dare animam suam in redẽptionẽ pro multis Mat. 20. Et qꝛ debebat ministrare assumpsit vestẽ famuli: qꝛ alias nõ fuisset congruum. Ideo apl's ait. Qui cum in forma dei esset. s. indutus veste diuinitatis: nõ rapinam arbitratus est esse se equalem deo: sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiẽs in similitudinem hominum factus: ⁊ habitu inuentus vt homo Phil. 2. s. vt nobis seruiret ⁊ ministraret. Loquendo ergo de isto primo aduentu: nota q̃ de eo sepius fit mentio in sacra scriptura: veteris ⁊ noui testamenti. Sicut pꝫ in multis locis specialiter hodie in euangelio. Benedictus q̃ venit ⁊c̃. Et in themate. Et Aggei. 2. Ueniet desideratus cunctis gentibus. Item Malachie. iij. Statim veniet ad templum sanctũ suum dñator quem vos queritis: ⁊ angelus testamenti quem vos vultis. Item Abachuc. 2. Apparebit in finem ⁊ nõ mentietur: si moram fecerit expecta eum: qꝛ veniens veniet ⁊ nõ tardabit. Loquendo ergo de isto primo aduentu: notandũ q̃ cõueniens fuit filium dei venire ꝓpter multas rationes: sed pro nunc dicam quinq̃.

¶ Primo propter magnificentiam diuinalem.

¶ Scdo propter perfectionem vniuersalẽ.

¶ Tertio ꝓpter liberationẽ humanalem.

¶ Quarto propter humane nature exal-
tationem.
¶ Quinto propter angelicaꝫ reparationē.
¶ Prima ratio ⁊ effectus: est ꝓpter ma-
gnificentiam diuinalem. Pro cuius intelle
ctu notandum ꝙ sicut notat Tho pte. iij.
q. i. ar. i. Unicuiqꝫ rei ɔuenit operari: id qđ
est ɔueniens nature sue. Sicut homini ra-
tiocinari, canibus latrare: ⁊ sic de alijs. Ip
sa aūt natura dei. est ipsa bonitas: vt dicit
Dio. i. c. de di. no. Unde qcquid pertinet
ad rationem boni conueniens est ipsi deo.
Pertinet aūt ad rationem boni vt se alijs
cōicet ſm Dio. 4. c. De diui. no. Unde bo-
nū de natura sui est diffusiuū: ⁊ cōicatiuū
alijs. Ergo summo bono ɔuenit: ꝙ summo
modo se creature cōmunicet. Duo aūt hꝫ
deus cōmunicabilia. s. essentiam ⁊ personā.
Essentiaꝫ cōicat deus pater filio ⁊ spiritui
sancto ab eterno: restabat vt ex tempore
cōmunicaret personam. s. filij sui humane
nature. Qđ quidē maxime fit per hoc ꝙ
naturam creatam sibi sic ɔiungat ꝙ ex tri-
bus fiat vna persona. s. ex verbo ⁊ carne ⁊
anima: iuxta illud Uerbum caro factuꝫ est
Jo. i. Et ex hoc manifestatur nobis infini-
ta bonitas diuina. Ad hoc enim principa
liter ipse deus condidit creaturas: vt mani
festetur eius bonitas. Prouer. 16. Uniuer-
sa ꝓpter semetipsum operatus est dñs. Si
cut enim potentia eius. est causa principa-
lis effectiua creaturaꝝ: ⁊ sapientia est cau
sa formalis. Sicut ars in mēte artificis est
causa rei artificiate. Causam dico forma-
lē. Sic ⁊ bonitas dei est causa finalis. Pro
pter qđ dicit ipse. Ego sum ⁊ alpha ⁊ o:
principium ⁊ finis Apoc. i. Et sic pꝫ prima
ratio. Et nota in hac bñdicta incarnatio-
ne magnam dei humilitatem: sicut scripsi
post festum trinitatis dñica. xx. sermo pri-
mo parte prima.
¶ Secunda ratio est ꝓpter perfectionem
vniuersalem. Nam cum deus sit perfectis-
simus in se: necesse est vt etiam opera ab ip
so creata sint perfecta. Deut. 32. Dei perfe
cta sunt opera. Non poterant aūt opera
dei esse perfecta: nisi per assumptionem hu
mane nature in eadē persona. Et hoc pro-
batur ratione ⁊ auctoritate. Ratio est geo
metralis. Dicunt enim geometre ꝙ figura
sperica siue circularis est ꝑfectio alijs. Ra
tio: qꝛ in hac figura finis vnitur principio.
Et ideo dicunt ꝙ nunqꝫ figura hmōi est ꝑ
fecta quousqꝫ finis vniatur principio. Et ꝓ
pter hoc diuina sapientia creauit mundū
in hac figura sperica: lꝫ in alia figura po-
tuisset ipsum creare. Uide celum: ignem:
aerem: mare: terram: ⁊ totum vniuersuꝫ: est
in figura sperica. Sic etiā sol. luna: ⁊ stelle.
Ergo perfectio mundi vniuersalis consistit
in hoc vt finis vniatur principio. ⁊ ecōuer-
so. Modo videamus quid est. Principium
creaturārum: ⁊ quid est finis. principiū est
deus. Gen. i. In principio creauit deus ce-
lum ⁊ terram: ⁊ in sex diebus distinxit. Et
sic creauit creaturas omnes. Prima die fe
cit lucem. Scđa firmamentum. Tertia die
fecit arbores ⁊ plantas. Quarta die fecit
luminaria celi. i. solem ⁊ lunam ⁊ stellas.
Quinta die fecit aues ⁊ pisces. Sexta die
fecit bestias: ⁊ eadem die vltimo: ⁊ in fine
fecit hominem. Patet ergo ꝙ fuit vltima
creaturarum ⁊ finis. Ad hoc ergo vt fi-
gura circularis totius vniuersi sit perfecta:
necesse fuit vt finis vniretur principio. Qđ
tunc impletū est: qñ deus factus est homo:
⁊ homo deus per vnionem personalem in
vtero virginali. Ideo dicit ipse deus. Audi
me Jacob ⁊ Israel: quē ego voco. Ego ipse:
ego pmus: ⁊ ego nouissimus Isa. 48. Ego
primus. i. ego suꝫ deus: ⁊ ego nouissimus. i.
ego sum homo: ⁊ ex hac ratione opinantur
aliqui doctores ꝙ etiam si Adam nō pec
casset filius dei incarnatus fuisset: propter
perfectionem dandam operibus suis. Ad
hāc rōnē rñdet Tho. i iij. sen. di i. q. i ar. iij.
ad primum dicendū. Qđ vniuersum perfi-
cit in coniunctione vltimi ad primū princi
pium. Nō tñ oportet ꝙ in ɔiunctione: que
est in vnitate persone: sed in coniunctione
que est per ordinem ad finem.
¶ Tertia ratio est propter liberationē hu
manalem. Erat enīꝫ primus homo seruus
triuꝫ. s. legis: diaboli: ⁊ peccati. Legis quidē
quantū ad cerimonialia: que erant ita du
ra vt sufferri nō possent: presertim ꝑceptuꝫ
circūcisionis. Unñ Petrus dicebat. Quid
tēptatis deū: imponere iugum super ceruí-
ces discipuloꝝ: qđ neqꝫ patres nostri: neqꝫ
nos portare potuimus Act. 15: Propter

qđ lex vetus dicebat̄ lex seruitutis. Ro.
8. Nō enim accepistis spiritum seruitutis
iterum in timore. In cuius signum cū timo
re magno recepta fuit lex antiqua a iu/
deis. Unde di. Exo. 20. Qđ filij israel per/
territi atq; pauore concussi steterunt pro/
cul rc. Non poterat aūt homo liberari ab
illa lege: nisi per ipsius legis latorem: quia
eius est tollere cuius est condere: et omnis
res per quascūq; causas nascitur per eas/
dez dissoluitur: vt in. c. i. de reg. iur. Et. ff. eo.
ti. l. Nil tam naturale est q̄z eodem genere
qđq; dissoluere: quo colligatuz est. Ideoq;
verboꝝ obligatio verbis tollit̄. Fuit ergo
ꝯueniens: vt deus incarnaret̄ vt adimple/
ret in se ea que scripta erant in figura de
eo sub velamento cerimonialium contenta.
Et sic adimplendo tolleret legem quantuz
ad cerimonialia et iudicialia. Unā ps. Sa/
crificium et holocaustū noluisti: aures aūt
perfecisti mihi. Holocaustum et pro pecca/
to non postulasti: tunc dixi: ecce venio. Ui/
de qđ scripsi in sermonib⁹ quadragesima/
libus de decem preceptis: vbi agitur vtrū
nos teneamur seruare cerimonialia vete/
ris legis. Et hoc est contra quosdam dicen
tes. Si xp̄s seruauit cerimonialia: ergo et
nos illa seruare debemus. Sed non valet
ratio. Sed ꝯtra quia christus seruauit illa.
Ideo nos nō tenemur seruare: q2 finis le/
gis christus est ad iustitiam omni credēti
Ro. io. Sicut in simili: q2 christus mortuus
est: ideo nos sumus a morte redēpti. Fuit
ergo conueniēs vt deus incarnaretur et fie/
ret homo: vt nos a seruitute legis eriperet.
Et hanc rōnem ponit apl's Gal'. 4. At vbi
venit ple. tē. mi. de. fi. su. fac. ex muli. fac. sub
le. vt eos qui sub le. e. redimeret. Item erat
homo seruus diaboli a quo victus fuerat:
quia qui capitur in bello publico efficit̄
seruus. Sic inter hominem et diabolū erat
et est bellum publicum: et q2 homo victus
fuerat a diabolo. ideo totuz genus huma/
num sibi subditum erat. Sicut filij seruoꝝ
sunt serui: etiam si sola mater sit ancilla. l.
partum. C. de rei ven. vbi dicit̄ Partum
ancille matris sequi conditionē: nec statuz
in hac specie patris ꝯsiderari: explorati iu
ris est. Nec poterat humanū genus ab ali
quo liberari. Unde. 2. pe. 2. A quo enim
quis superatus est: eius et seruus est. Nul/
lus autem homo poterat ipsum a diaboli
manibus liberare: quia ipse diabolus erat
fortior omni homine. Job. 41. Nō est super
terram potestas que cōparetur ei: qui fa/
ctus est vt nullum timeret. Oportuit ergo
ꝙ esset aliqua virtus superior eo: que vince
ret eum: et hic est deus: quia naturaliter
nullus angelus est potētior sathana. Quia
aūt conueniens erat vt ipse vinceretur ab
homine: qui vicerat hominem. ideo con/
gruū fuit vt ipsa diuina virtus fieret ho/
mo. Et sic idē. Unde dñs Luc. xi. Quū for
tis armatus custodit atrium suū: in pace
sunt omnia que possidet. Si aūt fortior il/
lo superueniens vicerit eum: vniuersa ar/
ma eius aufert in quibus cōfidebat: et spo
lia distribuet. Erat tertio homo seruus
peccati. Jo. 8. Qui facit peccatum seruus
est peccati. Ratio q2 obediebat peccato.
Ro. 6. An nescitis q̄m cui exhibuistis vos
seruos ad obediendum: serui estis eius cui
obedistis. Quia aūt peccatum istud erat
iniuria dei: et cōsequenter infinita: eo ꝙ cul
pa in deū cōmissa habet infinitatem quan
dam prout est offensa dei: q2 tanto maior
est culpa quāto maior est persona offensa.
Uide hanc rationē in sermonibus de pec/
cato in genere ar. iij. Sermone 19. parte. iij.
Mensuratur enim offensa s̄m quantitatez
et qualitatem persone offense. ideo mere/
batur infinitam satisfactionem: que solui
nō poterat a pura creatura: et consequen/
ter a nullo homine. Et tamē homo erat de
bitor huius satisfactiōis. Fuit ergo necesse
vt deus fieret homo ad hoc vt homo libe
raretur ab hac seruitute peccati. Ideo apo
stolus Ro. 8. Deus filium suum mittens in
similitudinem carnis peccati: de peccato
damnauit peccatum in carne: vt iustifica/
tio legis impleretur in nobis. ps. 106. Misit
verbum suum: et sanauit eos rc.
¶ Quarta ratio est propter hominis exal/
tationem. Quia per incarnationē filij dei
valde exaltata est: et nobilitata est huma/
na natura. Sicut si filius regis duceret in
vxorem filiam rustici: quia vxor nobilita/
tur et recipit dignitatez a viro. l. Femine. ff.
de senatoribus. vbi dicitur. Femine nupte
clarissimis personis: clarissimarum persona/

rum appellatione continent. Feminis enim dignitatem clarissimam mariti tribuunt. Et l. Mulieres. C. de dignitatibus lib. 12. vbi dicit. Mulieres honore maritorum erigimus. genere nobilitamus: ⁊ forum ex eorum persona statuimus ⁊ domicilia mutamus. Item in Aut. de consulibus. §. si autem. coll. 4. ibi Quoniam vxores coruscant radijs maritorum. Item sortitur forum viri. l. Cum quedam puella. ff. de iurisdi. omnium iudi. Item mutat sepulturam suam: ⁊ sepelitur in sepultura viri: vt in. c. Is qui. de sepul. li. 6. §. Mulier autem que plures viros habuit successiue si sepulturam non eligat: est cum viro vltimo cuius domicilium retinet ⁊ honorem: tumulanda. Sic filius dei duxit in vxorem carnem humanam filiam illius rustici Ade: ⁊ fuit initiatum hoc matrimonium in prophetis quasi essent tunc contracta sponsalia de futuro: fuit ratificatum in vtero virginis quasi per verba de presenti. Fuit autem consumatum in cruce quasi per copulam carnalem inter christum ⁊ ecclesiam sanctam: que fuit formata de latere eius mortui in cruce: quando exiuit de eo sanguis ⁊ aqua. Sicut Eua fuit formata de latere Ade dormientis in paradiso: quod fuit sacramentum et figura istius matrimonij: iuxta illud Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in christo ⁊ in ecclesia Ephe. 5. Propter hoc christus in cruce dixit. Consumatum est. Et sic natura humana fuit nobilitata a deo: quod super angelicam naturam nobilitata est. Nusquam enim angelos apprehendit: sed semen Abrae apprehendit Hebre. 2. Et in signum huius: cum sepius legatur in veteri testamento angelos se permisisse ab hominibus adorari: sicut legitur de Manue patre Sanson Iudic. 13. et de Iosue. tamen post incarnationem filij dei secus factum est. Sicut legitur Apoc. vltimo. vbi dicit Ioh. Postquam audissem ⁊ vidissem cecidi vt adorarem ante pedes angeli qui mihi hoc ostendebat: ⁊ dixit mihi. Vide ne feceris: conseruus tuus sum. Quod ideo prohibuit angelus: vt ostenderet exaltationem humane nature super angelos in homine assumpto: vt notat. Th. in. 3. sen. di. 9. q. 1. ar. 2. q. 6. ad primum. Et ex hoc grauius est peccatum commissum ab homine post incarnationem christi quam ante: quia maior ingratitudo ⁊ maior vilitas. Nam vilius reputaretur nobili militi vel doctori si intraret in tabernam ⁊ inebriaretur: quam cuidam rustico. Nonne vilissimum esset si filius regis faceret se seruum cuiusdam vilis ribaldi: Sic in proposito ⁊c. Nota contra christianos viros ⁊ mulieres: qui vadunt ad iudeam illam pro sanitate habenda: vel ad alios diuinos: quia cum sint filij dei Io. 1. Quotquot autem receperunt eum: de. eis po. fi. dei fi. faciunt se seruos diaboli: pro sanitate habenda corporali. Quidam vero christiani iniuriantur iudeo baptizato: improbantes ei etiam dicentes. Oritaliato: propter quod reuocantur alij iudei a conuersione ad veram fidem: ⁊ ex hoc fit iniuria nomini christiano. Quia igitur grauius peccant christiani ceteris nationibus: ideo grauius illis puniuntur. Nota exemplum beati Macharij: qui vadens per desertum inuenit caluitium seu caput hominis mortui. Qui cum interrogasset ⁊ quesiuisset ab eo cuius fuisset. Respondit se fuisse caput cuiusdam sacerdotis idolorum: cuius anima erat in inferno. Cumque igitur interrogaret ab eo si aliquis esset sub eo in inferno: ⁊ qui sunt. Respondit quod christiani damnati erant sub alijs omnibus ⁊c. Ideo dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Agnosce o christiane dignitatem tuam: ⁊ diuine consors factus nature: noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire. Ps. 48. Homo cum in honore esset non intellexit: compa. est iu. insi. ⁊ si. fac. est illis ⁊.

¶ Quinta ratio: est propter angelicam reparationem. Nam propter peccatum primi angeli ceciderant multa millia angelorum: sicut dicitur Apoc. 12. Unde remansit numerus angelorum diminutus valde: nec potuit amplius reparari per angelos qui ceciderant: quia angelus sicut imobilis apprehendit ea que intelligit: sic ⁊ imobilis fertur ⁊ adheret per affectum his que quandoque elegit ⁊ obstinatus est in illo peccato quod commisit. Unde equalitatem dei quam semel angelus concupiuit ⁊ appetijt. adhuc appetit: ⁊ in eternum appetet. Et ideo non est capax misericordie

diuine ad remissionem peccati sui: quia nō
vult penitere. Nam si peniteret deus sibi
parceret. ps. 76. Nunqd in eternum irasce
tur deus: aut continebit in ira sua miseri-
cordias suas. Quia ergo obstinatus est:
ideo non est capax misericordie: Sic nec ho
mo post mortem. Unde dicit Damasce.
ꝙ hec est hominibus mors: qd ē angelis
casus. Et ponit Tho. in. i. parte. q. 64. ar. 2.
Ne ergo angeloꝝ numerus remaneret im-
perfectus: voluit diuina sapiētia ꝙ supple
retur per homines assumendos in cōsortio
angeloꝝ. Unī dicit apostolus Ephe. i. In-
staurari omnia in christo: que in celis ꝛ q̄
in terris sunt. Quia aūt vita eterna exce-
dit ꝓportionē nature create. Quia ꝙ ocu
lus nō vidit nec auris audiuit ꝛc. i. Cor. 2.
ideo non potuit homo ad vitam eternam
eleuari de se vt esset consors diuine natu-
re: ꝛ fieret per participationem ꝛ simil' an
gelis in gloria: nisi deus fieret homo. Da si
militudinem. Siquis vellet celum capite
attingere. nō posset naturaliter: nisi deus ꝑ
potentiam suam inclinaret celum vel homi
nem ad celestia subleuaret. Et sic fecit de9.
Quia ad hoc vt homo fieret beatus: ꝛ cō-
sequenter habitaret in celo. inclinauit se ꝑ
humilitatem ꝛ factus est homo: ꝛ eleuauit
hominem ad se vt fieret deus. Et sic ꝑ ho
mines ruina āgelica reparari. ps. 53. Incli-
na dn̄e celos tuos ꝛ dscēde ꝛc. Deo grās.

¶ Notandum ꝙ prima ratio de quinq̄
predictis. pertinet ad bonitatē dei: que est
diffusiua suiipsius. Fuit aūt congruū deū
incarnari etiam propter imobilitatem diui
ne iustitie. Item ꝓpter decentem ordinem
sapientie ipsius. Et sic ex tribus apparet in
carnationis congruentia. Que quidē tria
sumūt ex parte dei. s. ex plenitudine diuine
misericordie. ex imobilitate iustitie ipsius: ꝛ
ex decenti ordine sapientie ipsius. Quia
enim deus summe bonus ꝛ misericors est:
decuit vt nulli nature negaret hoc cuius ca
pax erat. Unī cum natura humana lapsa
eēt: ꝛ nihilominus reparabilis foret: decuit
vt eam recuperaret ꝫm Tho. in. 3°. senten.
di. i. q. 2. De hac autem ratione satis dictū
est supra in prima ratione huius sermonis.

Secundo ex imobilitate iustitie diuine:
quia vt ait Tho. vbi supra. Iustitia dei im
mutabilis est: cuius lege sancitū ē vt nunq̄
peccatum sine satisfactione dimittatur. de-
cuit vt in humana natura institueret eum
qui satisfacere posset: qꝛ hoc purus homo
per se facere nō poterat. Ratio est triplex
quā assignat Tho. in. 3°. sentē. di. i. q. i. ar. 2.
In responsione ad vltimum argumētum.

Tertio ex decenti ordine sapientie sue.
Quia enim summe sapiens ē: ꝯuenientissi
mum modū reparationis adinuenire de-
buit. Modus aūt conuenientissimus: est vt
integra natura repararetur: vt finaliter ad
hoc qd amiserat homo peruenire posset.
Si aūt hominem per angelum repararet:
nō esset integra reparatio: qꝛ semper homo
angelis salutis sue debitor esset: ꝛ ita ei in
beatitudine equari nō posset. Qd tn̄ con-
secutus fuisset si nō peccasset. Sicut ꝛ nūc
consequuntur homines per gratiam repa-
rationis: vt sint sicut angeli dei in celo
Mat. 22. Unde decuit: vt non angelus sꝫ
ipse deus hominem repararet: iuxta illud
Isa. 35. Deus ipse veniet ꝛ saluabit nos.
Similiter vt esset facilis modus ascenden-
di ad deū: decuit vt hō ex his que cogni-
ta sunt sibi tam ꝫm intellectum q̄ ꝫm af-
fectum in deū consurgeret. Et quia homi-
ni naturale est ꝫm statum presentis miserie
vt a visibilibus cognitionem accipiat: ꝛ cir
ca ea afficiatur: ideo deus congruenter
visibilis factus est naturam humanam as-
sumendo: vt ex visibilibus in inuisibilium
amorē ꝛ cognitionē rapiamur. Hec Tho.
vbi supra. Est etiā alia ratio: que sumitur
ex parte diuine sapientie: quare decuit deū
incarnari: quā assignat Tho. in. 3°. senten.
di. i. q. i. Nam vt dicitur Sap. 8. Sapientia
vincit maliciam: sed per maliciam diaboli
ꝛ hominis: humana natura que est opus
dei deiecta est quantū deijci potuit in cul
pam ꝛ miseriam. ergo decuit vt sapientia
dei ipsam exaltaret quantum exaltari po-
tuit: ergo cum natura humana sit assumpsi
bilis in vnitatem diuine persone: vt ponit
Th. in. iij. senten. di. i. q. i. Et in. iij. parte. q. i.
ar. i. videtur congruum fuisse: vt deus na-
turam humanam assumeret. Hec Tho.

¶ Eadem dominica prima de aduentu de iudicio vniuersali. Sermo .ij.

Enedictus qui venit in nomine domini. Mat. 21. Intentio mea est predicare de aduentu christi ad iudicium. In sacra scriptura inuenimus tres christi aduentus genera'es.

¶ Primus est humilitatis copiose: iam preteritus.

¶ Secundus charitatis gratiose: ⁊ hic est presens.

¶ Tertius maiestatis rigorose: ⁊ hic est futurus.

¶ Hi tres aduentus ostēduntur in euangelio hodierno fm ordinem nostrum: quod euāgelium lz fit de ramis palmaꝝ historice: tñ allegorice ptinet ad officiū hodiernū.

Primus aduentus ponitur in principio euangelij.

Secundus in medio.

Tertius in fine.

Dico primo ⁊c. Iste aduētus fuit in vtero virginali per incarnationem cum magna vtilitate. Ratio vt satisfaceret ꝑ superbia Ade ⁊ Eue: que supbia fuit prius ꝙ gula. Initium omnis peccati superbia Eccli. 10. Ideo venit cum magna humilitate nō ministrari: sed ministrare sicut famulus. Seruiuit eniz xp̄s in isto primo aduētu nobis.

¶ Primo de corde suo ostendens nobis charitatem.

¶ ¶ Secundo de ore docens doctrinas.

¶ Tertio de potentia faciendo miracula.

¶ Quarto de corpore tradendo illud morti. De hoc aduentu dicit ipsemet. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare Mat. 20. Iste aduentus notat in principio euāgelij vsqꝫ. Soluite ⁊ adducite mihi: vbi notaui quattuor.

¶ Primo finis ꝑ quē venit: qui est pacificatio hominis cum deo: ⁊ cum angelis: ⁊ cum seipso: ⁊ cum proximis ibi. Cuz appro. Iesus hierosolymis. que pacifica vel visio pacis interpretatur. Ephe. ij. Ipse enim est pax nostra: qui fecit vtraqꝫ vnū. Et veniēs euangelizauit nobis pacem ⁊c.

¶ Scd̄o via per quā venit: q est virgo Maria. Ber. Uirgo egregia ipsa ē via regia: ꝑ quā saluator venit ad nos. Hec notat ibi. Et cum venisset Betfage: qd̄ interpretatur domus oris: q2 in apertiōe oris Ecce ancilla dn̄i: facta est domus dei. Uñ cantatur. Domus pudici pectoris templum repente fit dei.

Tertio causa efficiēs quare venit: q est miſericordia. ibi. Ad montē oliueti. Ephe. ij. Deus qui diues est in misericordia: ꝑpter nimiam charitatem suam: qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos.

Quarto actus ad quē venit: qui est illuminatio mundi: ⁊ liberatio a vinculis peccatoꝝ: nō solū per se sed per discipulos. ibi. Misit duos discipl'os: vsqꝫ Soluite ⁊ adducite ⁊c. Iste aduētus quotidie fit in hostia verbis a sacerdote. Hoc est eniz ⁊c. Sicut in principio dictis verbis a virgine. Ecce ancilla domini ⁊c.

In primo venit vt famulus: sed in isto secū do aduentu venit xp̄s vt socius: in eadem mensa comedēs. Fidelis deus per quē vocati estis: in societatem filij eius dn̄i nostri Iesu xp̄i. i. Cor. i. Iste aduētus notatur in euangelio: cū dicit. Filie syon. i. ecclesie militanti vel anime humane. Dicite. s. vos predicatores Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. De isto regratiari debemus ei dicēdo. Benedictus qui venit in nomine socij.

¶ Dico tertio ⁊c. Tunc veniet sicut rex ad iudicādū ⁊c. De isto aduētu dicit ipsemet. Tunc videbunt filium hominis venientez in nubibus celi cum virtute magna ⁊ maiestate ⁊c. Mat. 24. De hoc aduentu loquit thema di. Benedictus qui venit in nomine domini: non famuli vt in primo: neqꝫ socij vt in secundo: sed domini p̄s. 9. Cognoscet dominus iudicia faciēs. Propter istos tres aduentus sunt tres ebdomade de aduentu: quia quarta nō perficitur. De isto ergo aduentu predicaturus quesiui quomō erit: ⁊ inueni quandam auctoritatem christi: qui bene scit ⁊c. Cū venerit filius homi-

nis in sede maiestatis sue ⁊c. vsq₃. Iusti autem in vitam eternam Mat. 25. Ubi nota ꝙ sunt octo clausule: declarantes istum aduentum.

¶ Prima clausula. Quū venerit filius hominis .i. virginis. nō dicitur filij hominum. Solus autem christus dicit̄ filius hominis: q₂ de matre sine patre. In maiestate sua: non dicit in humilitate: paupertate: ⁊ simplicitate: cum quibus venit in primo aduētu. In tm̄ ꝙ Iohānes baptista videns ipsum dixit. Ecce agnus dei. Et Iudei videntes ipsum despexerunt dicentes. Nolumus hunc regnare super nos Luc. 19. Ideo Isa. 53. In humilitate iudicium eius sublatum est. Sic prophetauerat Zacha. 9. d. Ecce rex tuus venit tibi iustus: ⁊ saluator: ⁊ ipse pauper: ⁊ ascendēs sup asinā: ⁊ sup pullū filiū asine. S₃ in aduētu ad iudicium veniet cū tanta maiestate ꝙ totus mundus tremet. ps. 9. Cognoscet̄ dominus iudicia faciens. Nota similitudinem de auiculis cantantibus ⁊ ludentibus in arbore: sed superueniente falcone omnes pauescunt ⁊ silent. Sic considerate ꝙ iste mundus sit quedam arbor faciens fructus dignitatum: honorum: diuitiarum: officiorum: delitiarum: ⁊ quilibet sibi vult implere capucium de his fructibus. Aues ludentes in hac arbore mundi: sunt omnes creature corporales.

¶ Primo sol ludit currendo semper de oriente ad occidentem: ⁊ econuerso. Itē in estate ascendit: in hyeme descendit: oritur sol ⁊ occidit: ⁊ ad locum suum reuertitur. ibiq₃ renascens gyrat per meridiem: ⁊ flectitur ad aquilonem lustrans vniuersa in circuitu Eccl's. i. Idem de luna. Item de stellis. Item aer: aqua: terra. Non faciunt nisi ludere: pisces in mari: aues in aere: ⁊ animalia in desertis semper ludunt. Auctoritas. Delectabar per singulos dies ludens coram illo omni tempore: ludens in orbem terrarum Prouer. 8. Ad litteram loquitur hic de ludo mūdi: sed quando veniet falco seu aquila .i. Christus in iudiciū: iste ludus cessabit: quia omnes creature timebunt. Isa. 75. De celo auditum fecisti iudicium tuum: terra tremuit ⁊ quieuit quū exurgeret in iudicio deus: vt sal. fac. omnes mansuetos terre. Nota hic practice quomodo auarus volet libenter restituere vsuras: superbus fuisse humilis: religiosus suasse religionē. d. O miser quando audiebam predicari nōne potui facere? Item motus corporum celestium qui est quasi quidam ludus cessabit: ⁊ sol obscurabitur: ⁊ luna non dabit lumen suum: ⁊ stelle cadent de celo ⁊c. Uide hoc alibi in sermone. Ideo ecclesia pro fideli populo christiano orans ait. Libera me domine de morte eterna i die illa tremēda ⁊c. Consilium ergo do vobis vt tunc sitis securi ⁊ firmi: vt substineatis ⁊ firmetis duos pedes vestros .s. dextrum credentie: ⁊ sinistrum obedientie: q₂ nullus vno tm̄ pede firmatur. Hanc firmitatē petebat Grego. in collecta vigilie natiuitatis dn̄i. Presta q̄s omnipotens deus vt vnigenitum tuum quem redēptorem leti suscipimus: venientem quoq₃ iudicem securi videamus. Patet prima clausula.

¶ Secūda clausula est omnes angeli eius cum eo. Unde celum illa die euacuabitur. S₃ diceret aliquis. Quid dicemus de sanctis: quia christus non loquitur nisi de angelis? Rn̄deo ꝙ omnes sancti etiam cum eo venient ad iudicium. Et christus ideo nihil dicit: quia iam propheta dixerat ex parte sua: qđ idem est. Isa. iij. Dn̄s ad iudicium veniet cum senibus populi sui ⁊ principibus eius. Nota Cum senibus populi sui ⁊ principibus eius. Nota Cum senibus .i. sanctis. Sed quare sancti dicuntur senes: cum multi mortui fuerunt iuuenes. Et preterea: tunc omnes erūt iuuenes in similitudinem etatis plenitudinis christi: vt dicit apl's Ephe. 4. Rn̄deo q₂ senectus significat sapientiam. Maledictus puer cētum annorum: quia nullus intrauit nec intrabit paradisum: nisi sapienter se gubernauerit. ps. Cum principibus populi sui .s. angelis. Et nota ꝙ tunc erunt manifesta omnia mala ⁊ bona ⁊c. Ratio quia iudex nō fert sententiam: nisi prius videat processum: ⁊ ex actis in causa iudicat. Ideo Dan. 7. Iudiciū sedit ⁊ libri aperti sunt. Et Apoc. 20. Et iudicati sunt mortui ex his que scri

pta erant in libris: ſm opera ipsorum. Nota Libri. Glo. consciētiarum que modo sunt clause omnibus nisi soli deo. Q tunc erit magna confusio damnatis ex malis que fecerunt rc. Remedium ergo ne appareāt tunc peccata vestra in confusionem vestraꝫ: recipiatis nunc velum quadratum.i. penitentiam que habet quattuor angulos.

¶ Primus est cōtritio de peccatis. Sicut puer qui deturpauit vesteꝫ suā: plorat rc.

¶ Scd's vero est propositum emendandi de futuro.

¶ Tertius oris ꝯfessio: qꝛ aliter plaga nō sanatur: nisi radix et putredo proijciatur.

¶ Quartus penitētialis afflictio: faciendo penitētiam a ꝯfessore iniunctaꝫ. Nā iuxta mensuram delicti erit et plagarum modus Deut. 25. Isto velo penitentie peccata cooperiunt. Auctoritas. Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quoꝝ tecta sunt peccata ps. 31. Item. 1. Petri. 4. Charitas operit multitudinem peccatoꝝ. Charitas.i. penitentie in qua concurrit charitas ex qua penitentia sumit vigorem: alias rc.

¶ Tertia clausula. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue: et nō stabit pedibus. Sicut iudex proferens sententiam debet sedere. al's sententia non valet De re iudi.c. fi. lib. 6. ibi dicit. Sentētia quā scriptam edi a iudice litigatoribus nō recitari: vel quā pro ipso stando nō sedendo proferri contingit: nullius est penitus momenti. Questio est hic: quomō stabit virgo Maria et alij sancti: Aliqui dicunt q virgo stabit genibus flexis cum beato Johāne rc. Et ita a multis pingitur. Error est: qꝛ tunc virgo nō orabit pro peccatoribus: qꝛ tempus erit rigorose iustitie nō misericordie. Ideo si vellet orare diceret sibi christus. Mater mea non loquamini mihi de hoc. Ego eis dedi tempus penitentie et abusi sunt illo peccando. Auctoritas. Zelus et furor viri non parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusq precibus: nec accipiet pro redemptione dona plurima Prouer. 6. Dico ergo q virgo sedebit ad latus christi in throno simul cum christo. Auctoritas allegorice: qꝛ figura fuit virginis. Sedit rex super thronū suum: et positus est thronus matris eius: que sedit ad dexterā eius. 3. Re. 2. Rex est christus. ps. 71. Deus iudiciū tuuꝫ regi da. Et Apoc. 19. Habēs in femore scriptum rex regum: et dñs dominantiū. Quid de apostolis: Respōdeo apostoli: et alij viri apostolici. Sicut Dñicus Franciscus Augustinus Hieronymus rc. sedebunt cum christo. Auctoritas Mat. 19. Amen dico vobis q vos qui reliquistis omnia et secuti estis me: in regeneratione cum se. fi. ho. in se. ma. su. sede. et vos sup se. 12. su. 12. tribus israel. Nota Reliquistis omnia: nō soluꝫ exteriora: sed etiam affectum cordis. Exēpluꝫ de Petro et Andrea rc. In regeneratione. Duplex ē generatō.s. anime et corporis. Generatio anime est per creationem. Regeneratio est in baptismo. Ideo dicit renatus homo qui baptizatur. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit rc. Generatio vero corporis est in vtero matris per receptionem: regeneratio vero erit in resurrectione: dicit ergo in regeneratione.i. resurrectione vniuersali. Nota Judicātes nō dicit iudicādi. Quid de alijs sanctis: Rñdeo iudicabunt ēt ipsi sed diuersimode. Nota hic q iudicare pōt cōpetere seu accipi multipliciter. Uno modo per modum priuate auctoritatis. Et sic competit soli trinitati: licet p quādam appropriationem iudicialis potestas attribuatur persone filij: iuxta illud Jo. 5. Pater omne iudicium dedit filio. Et Act. 10. dicitur de christo. Hic est qui ꝯstitutus est a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. Quomodo aūt hoc fit: vide Tho. in. 3 parte. q. 59. ar. 1. Scd'o modo competere potest alicui p modū primarie delegationis. Et lꝫ sit camere imperij: tñ de iure diuino delegari potest. Et sic competit soli christo ſm q homo vt expresse dicitur Daniel. 7. Aspiciebam donec throni positi sunt: et antiquus dierū sedit.i. deus pater. Et sequitur. Et ecce cū nubibus celi: quasi filius hominis veniebat et vsq ad antiquuꝫ dierum peruenit: et in cōspectu eius obtulerunt eum: et dedit ei potestatem et honorem et regnum rc. In quo innuitur potestas iudiciaria homini christo delegata. Et istō petebat Dauid di. ps

Ps.71. Deus iudicium tuū regi da: et iustitiam tuam filio regis. Et hoc iusta ratione fiet in premium infinite humilitatis: que fuit in christo: q̄si ab impijs.s.pilato ⁊ herode iudicatus est. Hic tangit Gl. super illud Job 36. Causa tua quasi impij iudicata ē. Glo. a pilato. Ideo iudiciū causamq̄ recipies. Glo. vt iuste iudices. Nota Quasi impij: q2 peius ⁊ vilius fuit christus iudicatus. ⁊ cō dēnatus: q̄ȝ latro vel homicida: quia de istis fit processus ordinatus ⁊c̄. Sed de christo nihil. Nota q̄ ille qui iniuste iudicatur ab alio: illum iudicare meretur. Nota exēplum de Theodorico rege qui Johannem papam ⁊ Simacum patritium iudicauit. Et ideo post mortem visus est a quodā sancto heremita detrudi in ollam vulcani ab eis: vt refert Gregorius in.4. dialogorum. Tertio iudicare potest alicui competere p̱ modum assessorie dignitatis. Et sic iudicabunt sancti perfecti: ⁊ pauperes volūtarij: vt apostoli ⁊ eorum vitam sequentes: vt pȝ Mat.19. et supra dictum est: Et martyres etiam qui pro christo iudicati sunt: qui dicit Apoc̄.3. Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo: sicut ⁊ ego vici ⁊ sedi cum patre meo in throno eius. Quarto per modum approbationis. Et sic iudicabunt omnes sancti: iuxta illud Sap̄.3. Judicabūt sancti nationes. O magnus honor ⁊c̄.

¶ Quarta clausula. Cōgregabuntur ante eum omnes gētes. Questio est hic: vbi fiet istud iudicium? Respondeo: cōmuniter dicitur q̄ in valle Josaphat: vt dicitur Joelis.3. In diebus illis ⁊ in tempore illo: cuȝ conuertero captiuitatem Juda ⁊ Jerusalē congregabo omnes gentes: ⁊ ducam eos in valle Josaphat ⁊ disseptabo ibi cuȝ eis. Hic est duplex questio. Prima quomodo illuc transibimus? Respondeo: quilibet nostrum nunc habet angelum qui portabit sibi commissum: siue electum siue reprobū. Et de bonis clarum est: sed de malis non auderem dicere: nisi quia christus dicit Mat.13. Sic erit in consumatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos ⁊ colligent de regno eius omnia scādala ⁊ eos qui faciunt iniquitatem: ⁊ mittent eos in caminum ignis. Nota Scandala: dicuntur illi qui peccant publice. Iniquitas vero qui occulte: sed differentia est inter bonos ⁊ reprobos: quia boni cum magna reuerentia ducentur ab angelis ⁊c̄. Sed reprobi cum magno vituperio ⁊c̄. Sicut trahitur ad curiam homicida inuitus ⁊c̄. Ideo christus ait. Exibunt angeli ⁊ separabunt malos de medio iustorum ⁊ mittent eos in caminū ignis: ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Ibidem.

¶ Secunda questio est. quomodo tot millia hominum poterunt stare in illa valle tam parua ⁊c̄? Respondeo s̄m Pe. de palu. in. 4. di. 47. q. i. ar. i. conclu. iij. Q̄ d̄ dn̄s descendet super vallem Josaphat: non quidem vsq̄ ad terram: sed nec prope terraȝ: sed vsq̄ ad locum vbi amiserunt apostoli aspectum eius. Sicut quando ascendit in celum ⁊ nubes suscepit eum ab oculis eorum Act̄. i. Boni auteȝ ⁊ electi non erūt in terra in illum locum vallis Josaphat: sed rapientur obuiam christo in aera. Vn̄ apostolus. Mortui qui in christo sunt resurgent primi: deinde nos qui viuimus qui residui sumus qui relinquimur: simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera. Et sic semper cum domino erimus i. Thi. 4. Nota magnum honorem ⁊c̄. Si aliquis electus esset in terra quando christus diceret sibi. Ascendatis huc ⁊c̄. Mali vero ⁊ reprobi in terram scribentur. i. manebunt: circa illa loca in regione circūquaq̄: vbi christuȝ ⁊ electos videre poterunt. Tum ratione altitudinis. tum ratione claritatis: iuxta illud Jo.19. Videbunt in quē transfixerūt. Vel per hoc q2 compressi stabunt in eodeȝ loco simul. Vel per hoc quia ad quantamcūq̄ distantiam virtute diuina ad singulorum oculos species corporis christi deferetur: siue stent super mare deo sustentante: siue compressi vt dictum est s̄m Petrum. Tunc aspectus ipse erit intollerabilis malis: qui vellent potius esse in inferno ⁊c̄. Ideo dicitur Luc̄. 21. Et in terris pressura gentium arescentibus hominibus pre timore ⁊ expectatione que superue. vni. orbi. Et Job

in persona damnatorum. Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me: ⁊ abscondeas me donec pertranseat furor tuus. Job. 14. Et Apoc. 6. Reges terre ⁊ principes terre: ⁊ tribuni: ⁊ milites: ⁊ diuites: ⁊ fortes: ⁊ omnis seruus ⁊ liber: absconderunt se in speluncis ⁊ petris montium: ⁊ dicent montibus ⁊ petris. Cadite sup nos: ⁊ abscōdite nos a facie sedentis sup thronū ⁊ ab ira agni: qm̄ venit dies magnus ire ipsorum.
¶ Quinta clausula. Et dicet rex his qui a dextris eius erunt. Hic nota ꝙ sicut iudex antequam det sententiā oportet ꝙ videat prius processum ⁊ merita partium ⁊c̃. Sic christus ⁊c̃. Ideo aperient libri consciētiarum: ⁊ videbunt omnia opera bona ⁊ mala ⁊c̃. Auctoritas. Vidi mortuos: magnos ⁊ pusillos stantes in conspectu throni: ⁊ libri apti sunt: ⁊ iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris: sm̄ opera ipsorum Apoc. 20. Ad idem facit Daniel. 7. Judicium sedit ⁊c̃. Vide s̄. in. 2. Itē nota quomodo christus vt deferat honorem matri ⁊ sanctis qui erunt assessores sui: dicet matri. Mater mea quid videt vobis de his? Et rn̄debit virgo. Fili qui vixerunt sm̄ vestra mandata. Et qui aliquando peccauerunt ⁊ fecerūt penitētiā sm̄ ꝙ vos dixistis. Penitentiam agite ⁊c̃. ideo sunt digni regno tuo. Ideo xp̄s interrogabit apostolos: ⁊ illi dicent. Dn̄e gloriosissima mater vestra iustissime rn̄dit. Et christus. Et ego vt iudex vniuersalis fero sentētiam vt fiat sicut dicitis. Deinde dicet his qui ad dexteram sunt leta facie. Venite benedicti ⁊c̃. Tunc illi genibus flexis gratias agent christo dicētes. Nō nobis dn̄e nō nobis ⁊c̃. Gloria tibi domine qui natus es de virgine ⁊c̃. Questio est hec: nunquid hec sentētia fiet vocabiliter tm̄: sed Pe. de palu. tenet mediam sniam. s. quo ad meritorum discussionē mētaliter fiet. Esuriui ⁊c̃. Sed quo ad sententie prolationem fiet vocaliter ⁊c̃. Pe. de palu. in. 4. di. 47. q. i. cōclusi. scd̄a. Hanc questionem noli predicare propter rudes.
¶ Sexta clausula ē. Tunc dicet rex his q a sinistris eius erunt. Discedite ⁊c̃. Hic eandem practicam: q: xp̄s dicet matri. Quid videt vobis fiendum de his ⁊c̃. Rn̄debit. Fili ex quo vixerūt sm̄ ppriam voluntatē ⁊ non sm̄ mandata vestra. Ideo ad infernum ⁊c̃. Nota ꝙ tunc nō erit tēpus misericordie vel orationum. Idem dicent sancti apostoli ⁊ martyres interrogati a christo. Tūc christus dicet. Et ego vt iudex vniuersalis do sententiam vt fiat sicut dicitis. Et tunc dicet malis. Discedite a me maledicti. Hic practice ꝙ quando videbunt mali se esse damnatos: petent a domino. Domine postquam sumus damnati fac nobis gratiam vt stemus tecū. Respōdebit. Discedite. Respōdebūt. Domine saltē benedic nobis. Respondebit Maledicti. Tertio dicent. Dn̄e pone nos in aliquo bono loco. Respondebit. In ignem eternū. Quarto dicēt domine da nobis saltem aliquam bonam societatem. Respondebit. Qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Tunc data sententia cōmouebitur inter eos rumor ⁊ planctus: dicentes illud Jere. 20. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui annūciauit patri meo d. Natus est tibi puer. Tunc vir insurget cōtra vxorem: ⁊ pater cōtra filium ⁊ ecōuerso. Quia tunc quanto amor fuit hic intensior: tanto maius erit ibi odium in penam culpe. O miseri peccatores ⁊c̃. Emendemus ergo que ignoranter peccauimus ne subito preoccupati die mortis: queramus spatium penitentie ⁊ inuenire non possimus.
¶ Septima clausula. Et ibunt hi in supplicium eternum. Ecce executio sententie. Nota ꝙ sententia datur primo pro bonis: ⁊ secundo contra malos: sed tamen executio primo fiet de malis. Quibus sic flentibus dicet christus. Inferne aperi os tuū. Tūc terra aperietur ⁊ deglutiet eos. Tūc descendent in infernum. Auctoritas. In tēpore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania: ⁊ alligate ea in fasciculos ad comburendum Mat. 13. Nota Fasciculos. Sicut faciunt rustici de lignis ad comburendum. Et sm̄ ꝙ hic fuerunt similes in peccatis: sic erunt similes i penis. Vnus fasciculus fiet de dominis: alius de prelatis: alius de malis clericis luxuriosis: alius de religiosis.

¶ Octaua clausula de executione bonoꝝ. Iusti aūt in vitam eternam. Tunc dicet xp̄s angelis. Precedatis vos. Sic ascēdēt ad celos: vbi gloria eterna erit. De h̄ dicit Isa.35. Qui redēpti fuerint ꝛ liberati a dn̄o: ꝯuertentur ꝛ venient in syon cū laude ꝛ leticia sempiterna super caput coꝝ. Gaudium ꝛ leticiam obtinebunt: ꝛ fugiet dolor ꝛ gemitus. Item Apoc.21. Abstergēt deus omnē lachrymam ab oculis sanctoꝝ: ꝛ mors vltra nō erit: neqꝫ luct⁹: neqꝫ clamor: neqꝫ dolor erit vltra: q̄ prima abierunt ꝛc̄. Deo gratias.

¶ Eadē dn̄ica prima de aduentu. Mundi finis adest. Sermo.iij.

Nox precessit dies aūt appropinquauit. Ro.13. Thema ꝓpositū: ꝛ etiam tota epistola declarat nobis fineꝫ mundi esse de propinquo: vt nullus ponat spem in eo. Pro declaratione huius sciendūꝫ ꝙ in sacra scriptura in multis locis inuenitur: ꝙ tēpus huius vite seu cursus huius mundi dicit̄ nox: respectu vite eterne. Et hoc declarat̄ per tres ꝓportiones. s. lune: solis: ꝛ christi. Luna habet claritatem: ꝛ sol maiorem claritatē habet. s. septēplicē: vt dicunt doctores. Et etiā Glo. ordinaria sup illud Isa 30. Erit lux lune: sicut lux solis: ꝛ lux solis erit septēplicit̄. Ex peccato aūt Ade sol ꝛ luna perdiderunt multū de claritate: sed recuperabunt eam in iudicio vniuersali. Xp̄s aūt habet claritateꝫ incōparabiliter excedentē claritatem solis. Qr si iusti fulgebunt sicut sol: vt dicitur Mat.13. quid erit de claritate xp̄i: Nō luna ꝛ sol dant claritatem in hoc mundo: sed nō in paradiso: vt. j. subdit̄: nec in inferno. sed paradisus illuminatur a christo. Auctoritas. Ciuitas scꝫ paradisi non eget sole neqꝫ luna: vt luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam: ꝛ lucerna eius est agnus. i. xp̄s Apoc.21. Nota Lucerna eius est agnus. qr sicut in lucerna sunt tria: sic in xp̄o. Primo est cera. i. caro mundissima: que liquefacta est ad ignem charitatis in passione hominis. 2°. licinīū album: est anima mundissima. 3° lumen qđ est deitas sanctissima.

Modo fiat ratio. Si claritas lune respectu claritatis solis di nox. eo ꝙ sol magis lucet septēpliciter. ergo multo magis claritas solis dꝫ dici nox respectu claritatis xp̄i: que est in paradiso. ꝛ est maior claritate solis icōparabiliter. Recte anima nostra in corpore nostro est sicut vespertilio que lumen lune credit esse magnuꝫ ꝛc̄. Sed si videre posset: lumē solis reputaret: lumen lune quasi nihil. Sic anima nostra postq̄ꝫ recedit a corpore: reputat presentem mundū quandam noctē: quam prius putabat esse dieꝫ. Et pōt tunc dicere. Nox. s. vite tēporalis ꝑcessit. Dies aūt appropinquauit. Patet thema: ex quo indicit̄ ꝙ finis mundi huius est ꝓpe. Et pōt hoc declarari figuralit̄ per decem plagas egypti: que fuerunt figura christianitatis: que omnia in figurā contingebant illis. Scripta aūt sunt ad correctionē nostram: in quos fines seculoꝝ deuenerunt. i. Cor.x. Unde versus.

Sanguis. rana. sciniphes. musce. hyems.
vlcera. grando.
Et bruc⁹. ꝛ tenebre. morti ꝓmogēita dādo.

Sic aues ꝛ pisces mortui: vt habet̄ Exo. vij. Dic historiaꝫ ꝛc̄. Prima plaga fuit sanguis. in quē oēs aque egypti verse fuerūt. Fuit figura prime plage cū persecutionis ecclesie: que fuit plaga martyrū: in qua aq̄ baptismi fuit ꝯuersa in sanguineꝫ. Un̄ cantat ecclesia. Traduntur gladijs more bidentium ꝛc̄. Itē Mat.x. Tradet enim frater fratrem in morte: ꝛ pater filium: ꝛ insurgēt filij in parētes ꝛ morte eos afficiēt. Et durauit vsqꝫ ad ducentos ānos: ꝛ vltra vsqꝫ ad tēpora Siluestri Pape ꝛ Cōstātini imperatoris ꝛc̄. De hac plaga xp̄s Io.16. Uenit hora vt omnis qui interficit vos: arbitretur obsequium se prestare deo. Scd'a plaga fuit ranaꝝ Exo.8. Rane loquaces. sunt heretici: qui intrabant domos particulares ꝛ vniuersales. s. ecclesias ad puertendū articulos fidei. Sicut fuerunt Arriani: Macedoniani: Nestoriani: ꝛ multi de qbus vide in decret. 24. q.3. Quidā. Hec plaga fuit prophetata a Petro apostolo dicente. Erunt magistri mendaces: qui introducent sectas perditionis. 2. Petri.2.

Tertia plaga fuit sciniphum de puluere exeuntiū ꝛ crudeliter mordentium Exo.8.

Ista plaga fuit figura persecutionis hominum carnaliū: ⁊ precipue principū ⁊ tyrānoꝝ: per cinipħes significatoꝝ: qui exeunt de terra: qꝛ carnales hoīes toti sunt de terra: nihil de spiritu habentes: nec spem habent celestium. Et istā plagam misit deus populo xp̄iano: qꝛ postq̄ fuerunt liberati a prima ⁊ scđa: dederunt se vitijs ⁊ carnalitatibus: bonos spūales ac sanctos viros ꝑsequentes: ⁊ hoc fuit tēpore Aug. de quo legit̄. Inter que mala fuerūt Augustino lachrime sue: panes die ac nocte. Ideo apostolus. Omnes qui pie viuere volūt in xp̄o persecutionem patiuntur. i. Thi. iij.

Quarta fuit plaga muscaꝝ grauissimaꝝ Exo. 8. Et hec fuit figura quarte plage ecclesie: que fuit occupatio tyrānoꝝ: qꝛ principes etiam christiani vel occupabant non sua: vel regna vel ciuitates quibus de iure preerant: tyrānice regebant. Et fuit completa prophetia Isa. i. Principes tui infideles socij furū. Omnes diligunt munera sequunt̄ retributiones: populo nō iudicāt causa vidue non ingreditur ad eos.

Quinta plaga fuit mors seu occisio oīum animaliū egypti. s. equoꝝ: muloꝝ: asinoꝝ: ouium: boum: vaccaꝝ ⁊c̄. Exo. 9. Animalia dn̄i ab anima: ⁊ significant ꝑsonas deuotas ⁊ sanctas que hodie defecerunt. Et sic fuit figura. 5. plage. s. bonoꝝ defectio: qꝛ ꝓpter malitiam hominū: boni sunt sublati de medio ⁊ mortui ⁊c̄. Dic de quolibet statu. de dn̄is: ꝓlatis. iudicibus: aduocatis: mercatorib⁹: artificibus: mulieribus: religiosis: clericis ⁊c̄. Uix reperiunt̄ pauci hodie bone ↄscientie. Et cōpleta est ꝓphia Michee 7. Ueh mihi qꝛ factus sum sicut qui colligit autūno racemos vindemie: non est botrus ad comedēdū. Perijt sanctus de terra: ⁊ rectus in hominibus nō est. Omnes in sanguine insidiantur: vir fratrem suum ad mortem venatur ⁊c̄.

Sexta plaga fuit vlceruꝫ turgentium. s. de glandulis: carbunculis: ⁊ nō frangebant̄ sꝫ dabant eis marinium dolorem ⁊c̄. Exo. 9. Ecce hic. 6. plaga. ecce. s. animosa diuisio. s. diuisio animaꝝ: qꝛ in corde sunt homines diuisi; sed in ore ostendunt pacem: ⁊ sunt tumidi: ⁊ inflati: ⁊ pleni odio ⁊ rancore. Et ideo oportet, ꝙ crepent aliquādo. Ista plaga durat adhuc in pluribus locis. De talibus dicit Dauid. Qui loquunt̄ paceꝫ cū ꝓximo suo: mala aūt in cordibus eoꝝ ⁊c̄. Nota exēplum de illo mercatore qui interrogauit me dicens. Pater ego iui ad quēdam ↄfessorem qui noluit me absoluere: eo ꝙ habeam odio quēdam meum inimicuꝫ: ⁊ dixit mihi: ꝙ teneor sibi parcere: quid dicitis vos? Parce tibimetipsi: qꝛ qui querit occidere inimicum: primo occidit animam suam gladio: quo vult occidere inimicum. Qui odit fratrē suum homicida est. s. sui ipsius. i. Pe. 3. Et sic intelligit̄ verbum xp̄i. Omnis qui accipit gladium. s. ↄtra inimicum: gladio peribit. s. codē Mat. 20. Iteꝫ Dauid. Gladius ipsorum intret in corda ipsorum: non dicit corpora ⁊c̄.

Septima plaga fuit grandinū ⁊c̄. Exo. 10. Hec plaga fuit etiam plaga ecclesie: que fuit mortalitatum ⁊ tēpestatum vastantiū sata ⁊ fructus: ⁊ a modico tēpore incepit: forte sunt pauciores centū quinquaginta annis. Et ratio huius plage ē blasphemia dei ⁊ sanctoꝝ: que a modico tēpore citra incepit crebrescere: qꝛ sicut ↄtra illos: qui impugnant turrim vel castrum vel aliqđ huiusmodi cum sagittis ⁊ bombardis: desursum mittuntur lapides defendendo se ⁊c̄. Sic ↄtra christianos qui impugnat deum blasphemiaꝝ sagittis: ⁊ bombardis periurioꝝ ⁊c̄. Mittit deus grandines grandinū ⁊ glandulaꝝ tempestates. Nota hic cōtra peccatū blasphemie. Ideo ipse deus dicit Deut. 32. Generatio ꝑuersa est ⁊ infideles filij: ipsi me ꝓuocauerūt in eo q nō erat deus: ⁊ irritauerūt in vanitatibus suis. s. blasphemijs. Et ego ꝓuocabo eos in eo q non est populus: ⁊ in gente stulta irritabo illos. Ecce guerre. Et sequit̄. Cōgregabo sup̱ eos mala: ⁊ sagittas meas cōplebo in eis: cōsument̄ fame: ⁊ deuorabunt eos aues morsu amarissimo.

Octaua plaga fuit locustaꝝ Exo. 10. Ecce h hypocritaꝝ multiplicatio. Hec plaga iaꝫ incepit in xp̄ianitate. Hypocrite ↄgrue significant̄ p̱ locustas: qꝛ locuste volātes ostēdunt se aues esse cū non sint aues: imo statim descēdunt ad terrā. Sic hypocrite per exteriora opa ⁊ v̱ba ostēdunt se esse ꝑsonas deuotas ⁊ ↄtēplatiuas: cū nō sint: sed

statim descēdūt ad terrā: qꝛ nihil appetūt nisi terrena: sicut sunt religiosi portantes habitū exterius religionis p quē significatꝛ sctitas interior: cū tñ interius sint negflimi: superbi: inuidi: auari: luxuriosi: detractores bonoꝝ. Sic clerici: sic principes: sic plati: sic totus mundus est plenus hypocritis. Tales ergo sunt tanq̄ arbores isructuose apte ad incendiū eternū. Nota figurā de ficu cui maledixit dñs Mat. 21. Ideo xp̄s. Attēdite a falsis pphis: qui veniunt ad vos in ve. oviū. itrin. aūt sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos Mat. 7.

Nona plaga fuit tenebraꝝ p triduū. In tm̄ q̄ nullus poterat se mouere de loco suo ꝛc̄. Exo. 10. Ecce hic obscuritas scismatis: q̄d durauit p triduum: qꝛ erāt tres: quorū q̄lsbet dicebat se esse Papam: ꝛ cū quo libet erant magni magistri: ꝛ doctores pn̄cipes: ꝛ plati: ꝛ tanta erat tenebrositas q̄ nō poterat discerni: q̄s eoꝝ esset verus Papa: nec aliquis poterat se mouere de loco suo: qꝛ q̄libet bñficiatus ab vno Papa. nō curabat se mouere ab illo: ꝛ sic fecisset si fuisset beneficiatus ab alio.

Decima plaga fuit pcussio p̄mogenitoꝝ ab angelo exterminante Exo 12. Ecce hic vltima plaga quam habitura est eccl'ia xp̄ianorū subuersoꝝ ab antixp̄o: q̄ figuratꝛ p āgelum exterminatorē: qui pcutiet p̄mogenita xp̄ianoꝝ. s. pncipes: ex pte quoꝝ fient p̄conizationes ꝯ xp̄m ꝛ virginē Mariā ꝛc̄. Et postea statim sequetꝛ destructio finalis mūdi. De hoc dicit ap'ls. Mittet illis de' operationem erroris: vt credant mēdacijs: vt iudicentꝛ oēs qui nō crediderunt veritati: sed ꝯsenserunt iniq̄tati. 2. Thesa. 2. Nota Mittet. Dices tu. Nunq̄d deus mittet antixp̄m: R̄o. In pcussionez antixp̄i sunt duo ꝯsideranda. Primo culpa ꝛ malitia antixp̄i. ꝛ quantū ad hoc nō mittet de' ipsuz: sed pmittet sicut oīa mala culpe. Scd̄o est ꝯsiderare penā. i. punitionū maloꝝ xp̄ianoꝝ. Et q̄tū ad h̄ deus mittet antixp̄z ꝛc̄. Da exemplū de passione xp̄i cuius de' fuit causa ex pte passionis: sed nō fuit causa ex parte actionis. Unde versus.

Actio displicuit passio: grata fuit.

Cum ergo iamdiu est q̄ fuit nona plaga. Patet q̄ statim veniet. x. s. angeli. i. antixp̄i percutiētis. Et sic pz q̄d dicit thema. Nox. s. huius mūdi pcessit. Dies aūt. s. paradisi appropinquauit. s. his q̄ bene sunt dispositi. Remediū ergo habem' q̄d dicit ep'la. Abijciamus ergo opa tenebraꝝ ꝛc̄. Deo grās.

¶ Dñica. ij. de aduentu de effectib' gratie dei iustificantis. Sermo. 4.

Citote quoniā prope est regnuz dei. Luc. 21. Dicto supra prima dñica: de primo christi aduentu. s. per incarnationem in vētre v̄ginali. Nūc sequitꝛ p̄dicare de. 2°. aduentu. s. p iustificationē i mēte humanali. In p̄mo siq̄dē aduentu venit xp̄s tanq̄ minister: vt dictū est s̄. In isto aūt 2° venit vt hospes ꝛ socius habitās in domo mentis nostre: ꝛ vt lux illuminans domū. Iō de isto aduentu loquens ppha dicit. Surge illuminare ierusalē: qꝛ venit lumen tuū: ꝛ gloria dñi sup te orta ē Isa. 60. Salutetꝛ virgo ꝛc̄. Pro declaratione thematis ꝛ introductione materie nostre: notandū q̄ peccatū mortale facit hoiem multū distare a regno dei siue ab ipso deo: iuxta illud Longe est dñs ab impijs Prouer. 15. Et p̄s. 118. Longe a peccatoribus salus. Q̄d intellige nō p distantiam localem: qꝛ sic nihil est ppinquius cuicūq̄ creature q̄ ipse deus: qui est in oībus creaturis p essentiam: presentiam: ꝛ potētiam: qꝛ oīa habēt esse per ipsum: videntꝛ ab ipo: ꝛ subiciuntꝛ ipi: iuxta illd Celū ꝛ terrā ego impleo dicit dñs Iere. 23. p̄s. 138. Quo ibo a spiritu tuo ꝛ quo a facie tua fugiā: Si ascēdero i celū tu illic es ꝛc̄. Petores ergo nō distāt a deo localit: s; distātia formali. Sic da exēplū de albo ꝛ nigro: lz simul stent: tñ valde distāt: qꝛ nō ē ꝯtētio lucis ad tenebras s̄m Tho. Nam de' ē lux: petor tenebre: ꝛ lux in tenebris lucet: ꝛ tene. eā nō cōp. Io. 1. De' ē iustus: peccator iniustus: de' ē bon'. petor inq̄tū h̄mōi est malus: de' ē sapiēs: petor stult': de' est pius: petor ipius. Et sic d̄ alijs Distāt ergo deus ꝛ petor formalr in infinitū. Sed q̄n xp̄s de' ꝛ bō p grām venit ad petorē: tollit ab eo oēs ꝯrietates quas petor hēbat ad deū. Et qꝛ ꝯrietates siue oppōnes ille erāt cā pp quā petor distabat a deo ꝛ rgno dei.

Ideo homo tunc fit ꝓpinquus deo: ⁊ q̃ſi
vnitur deo ⁊ ligatur cum eo fune charita-
tis.i.Jo.4.Deus charitas eſt:⁊ qui manet
in charitate in deo manet ⁊ deus in eo.
Item.i.Cor.3.Neſcitis qꝛ templũ dei eſtis
vos:⁊ ſpiritus dei habitabit i vos.Et iſtis
dicit thema.Scitote q̃m prope ⁊c̃.Talibꝰ
enim eſt ꝓpe regnum dei:qꝛ regnuꝫ dei ha
bitabit in eis per ſpem ⁊ gratiã.Vñ Luc̃.
xvij.Regnum dei intra vos eſt.Patet the
ma.Videamus ergo magis diſtincte:quot
vtilitates ꝯfert chriſtus anime:q̃ñ venit,ad
eam per gratiam iuſtificantem:quã vocãt
theologi gratum facientem. Vbi nota.ꝙ
xp̃s tunc confert anime quinq̃ꝫ effectus
ſeu vtilitates.

Prima eſt peccatoꝝ purgatio.
Secunda eſt virtutum infuſio.
Tertia eſt ſpiritualis conſolatio.
Quarta eſt perſeuerantia finalis.
Quinta eſt gloria ſupernalis.

Prima ergo vtilitas ⁊c̃. Nullus enim
homo põt exire de peccato:niſi per gratiã
chriſti.Ro.3.Juſtificati gratis per gratiam
ipſius.Põt enim bene per ſuam potentiaꝫ
naturalem cadere in peccatũ:ſed reſurge-
re nõ poteſt per ſua naturalia:niſi xp̃s ad
ueniens porrigat ſibi manum ⁊ ipſum eri-
gat.Et pro hoc clarius intelligendo ⁊ fir-
mius ꝓbando:nota rõnem. Auctoritatẽ ⁊
exemplũ.Ratio eſt triplex.ſ.naturalis ſeu
phiſicalis:theologicalis:⁊ legalis.Natura-
lis ponitur.j.imediate.Ratio vero legalis
ponitur.j.in additione:que incipit.Eſt alia
ratio:que eſt legalis ⁊c̃.Ratio vero theolo
gicalis que eſt ſc̃da:dicenda eſt illa quã ſcri
pſi in ſermonibus de peccatis in genere ar.
iij.ſermone.xxi.Vbi agit̃ de remedijs pec-
cati mortalis.Quãtũ ad rationẽ natura-
lem.Ratio eſt iſta:qꝛ naturaliter quelibet
res cõpoſita ex materia ⁊ forma:⁊ loquoꝛ
de materia inferioꝝ corpoꝝ:que eſt in po-
tentia ad plures formas.Nam materia ſu
perioꝝ corpoꝝ:nõ eſt in potẽtia niſi ad for
mam ſuam:Quis hec regula poſſit etiam
intelligi in corporibus celeſtibus ⁊ in ange
lis:qꝛ ſm materiã ad nihilum reducuntur
ſub ratione potẽtialitatis quã habent. Sꝫ
ꝙ nõ reducantur ad nihilum:eſt ratione
actus ſeu forme:que ꝑficit totaliter potẽ-
tialitatem eoꝝ:vt nota Tho.in.2.ſen.di.7.
q.i.ar.i.Et ſcripſi poſt feſtum trinitatis ſer
mone.45.in introitu:redit ad ſuum prin-
cipiuꝫ materiale.vñ formata eſt:vt pꝫ pri-
mo celi ⁊ mũdi.Unde videmus ꝙ omnia
corruptibilia cõpoſita ex quattuoꝛ elemen
tis reſoluunt̃ in ipſa quattuoꝛ elementa.
Sicut quelibet res ꝯſequitur naturã ſuaꝫ.
Sicut de lapide quẽ tenẽt in manu ſi ipſuꝫ
dimitterent naturaliter deſcenderet. Ignis
aſcendit.Sic ⁊ beſtie formate de terra:na-
turaliter ad terram reducunt̃. Auctoritas.
Cuncta ſubiacent vanitati ⁊ oĩa pergunt
ad vnum locũ:de terra facta ſunt:⁊ in ter-
ram pariter reuertuntur Eccl'ſ.iij. Modo
videamus de quo homo eſt factus.Et q̃dẽ
quantũ ad corpus de terra.Formauit igit̃
deus hominẽ ad limo terre Gen̄.ij. Et iõ
ad terram hꝫ reuerti:quantum ad corpus.
Gen̄.iij.In ſudore vultus tui veſceris pa-
ne tuo:donec reuertaris in terram de qua
aſſumptus es qꝛ puluis es ⁊ in puluerẽ re
uerteris.Quãtũ vero ad animam:que eſt
ſubiectum gratie vel peccati.nõ poſſumus
dicere ꝙ ſit producta de terra:nec de alio
elemento:nec de materia celi:qꝛ anima hũa
na eſt ſupra oẽm proportioneꝫ materie cor
poralis:nec ſumitur de materia potentie:ſꝫ
eſt creata de nihilo:ergo naturaliter ad ni
hilum redit.ſ.ad peccatum ⁊ defectum:qꝛ
peccatũ dicit̃ nihil:qꝛ eſt priuatio rectitu-
dinis.Jo.i.Sine me: factũ eſt nihil. Glo.i.
peccatũ.Vñ ad peccanduꝫ nõ indiget ma
giſtro:⁊ ex hac ratione peccare eſt adeo na
turale ipſi homini: ꝙ nullus vnq̃ꝫ hõ fuit
a peccato exẽptus: ꝑter xp̃m ⁊ virginem.
i.Jo.i.Si dixerimus:qꝛ peccatũ nõ habe
mus:ipſi nos ſeducimus:⁊ veritas in no-
bis nõ eſt.Hanc rationem ponit Aug.14.
de ciu.dei.c.13.Vbi ſic dicit.Vt natura ſit
ex eo habet:ꝙ a deo facta eſt. Vt aũt ab
eo quod eſt deficiat:eſt ex hoc:ꝙ de nihilo
facta eſt.Nec ſic deficit homo:vt oĩno ni-
hil eſſet: ſed vt inclinatus ad ſeipſum:mi-
nus eſſet q̃ꝫ erat:cuꝫ ei qui ſumme eſt inhe
rebat.Hec ille.Nõ ergo indiget homo ma
gr̃o ſeu adiutorio alieno ad peccandũ:ſed
ad reſurgendũ a peccato ad gratiam:non
põt anima de ſe.Si enim fuiſſet creata vel
producta de gratia:per ſe rediret ad gra-

tiam naturaliter. Si de materia celi per se rediret ad celum: sed q̄ creata est de nihilo: per se rediret ad nihilum. Patet ratio naturalis. Est alia ratio: que est legalis. Nam per peccatum deus offenditur. Offensa autem non remittitur alicui: nisi per hoc q̄ animus offensi sibi placatur. Quod autem offensi animus placetur: est in sua voluntate: s̄m leges. Ergo nō est in potestate offendētis. sed offensi offensam remittere: et sic id m. Nullus enim cogitur de iure ciuili remittere iniuriam sibi illatam: sed potest accusare vel agere ꝯtra iniuriantem: q̄ nemini iniuriam facit. qui vtit̄ iure suo. c. cum ecclesia. De electione. Uñ tenet̄ remittere rancorem animi in foro ꝯscientie: sȝ nō actionem iniuriarū. vt not. 90. di. Siqs contristatus.

¶ Tertia est ratio theologicalis: q̄ in remissione peccati creant̄ multe creature de nouo. s. 14. &c. Uide. j. eo. s̄mone pte. 2. ibi. 2. vtilitas &c. Unde ps. 51. Beatus vir cui nō imputauit dn̄s peccatū. Hanc ratione ponit Tho. i. 2. q. iiȝ. ar. 2. Et clarius ponit 12. q. 109. ar. 7. Auctoritas. Perditio tua isrl' tm̄modo in me auxilium tuū Osee. 13. Israel. i. homo videns deū. israel hō: ra. i. videns: el. per deū. Et hic est xp̄ianus: qui p̄ fidem videt deū: q̄ Judeus cecus est: quia nec oculo dextro videt diuinitatem christi: nec sinistro humanitatem. Itē alia auctoritas. Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas p̄pter me: et peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor &c. Isa. 43. Jo. 6. Nemo pōt venire ad me: nisi pater meus qui misit me traxerit eum. Exēplum est per similitudinē. Si esset puteus profundus valde: tu bene posses te illuc proijcere: sed non posses inde exire sine adiutorio alterius qui porrigeret tibi funem vel scalam. Sic in p̄posito. Puteus p̄fundus vsqȝ ad infernum ē peccatum mortale: et q̄ tu per te potes cadere: sed nō exire: nisi xp̄s veniat et porrigat tibi funem vel scalam. Ideo Dauid rogat di. in ps. 68. Nō me demergat tempestas aque: neqȝ absorbeat me p̄fundum: neqȝ vrgeat sup̄ me puteus os suum. Et iam xp̄s vnicuiqȝ scalam porrigit. Sed tu peccator despicis: nec vis exire de puteo isto: inebriatus dulcedine peccati. Et propter hoc est magna fatuitas peccatoris intelligenda. Nota parabolam que legit̄ in historia barlaam: de illo qui fugiēs vnicornē cecidit in puteum: tenuit se in quadam arbore. s. ficulnea: que exibat de latere putei ex parte inferiori: et sic stabat pēdens. Prospexit aūt in p̄fundum putei: et vidit Draconem marinū ore aperto expectantē ad ipsum deuorandum: qui ex oculis et naribus ignem spirabat. Iterū eleuauit faciē suam ad os putei: et vidit duos mures: vnū album et alterū nigrū: qui ꝯtinue corrodebant radicem. Posuerat aūt pedes suos in foramine quodā in quo erāt quattuor aspides sine stursones. Ecce in quāto periculo stabat: habebat tm̄ vnū modicum refrigerium: q̄ quedam gutta mellis cadebat de ramo arboris: et ipse cōperiens refrigebat̄ illa gutta mellis. Accidit aūt q̄ quidam magnus miles transiens per desertum: et videns vnicornē cum ense suo fugagit et occidit eum: et videns istum in tanto periculo: porrexit ei scalam vt ascenderet: sȝ nolebat: q̄ potius volebat suggere illud mel nō curans de tanto periculo. Nōne tibi videt̄ magna fatuitas istius hominis?

Sic in p̄posito. Homo ille significat hominem per desertū huius mundi ambulātem quē cōsequit̄ vnicornis. i. diabolus per tentationes et pericula: et in tm̄ persequitur eum q̄ cadit in puteum peccati mortalis. Uel dic q̄ p̄ vnicornē significat̄ mors: sȝ tenet se ad arborem huius vite miserabilis. Uidet aūt dracones. i. diabolū vel infernum. Duo mures sunt dies et nox: dies est mus albus: et nox ē mus niger: qui quottidie rodunt vitam nostrā: q̄ semper morimur. Quattuor aspides: sunt quattuor elemēta ex quoꝝ ꝯrictate semp̄ dissoluimur. Sȝ venit miles. i. xp̄s occidit vincornem. i. mortem: iuxta illud Osee. 13. Ero mors tua o mors: et porrigit tibi scalam penitentie: que habet. 7. gradus.

¶ Primus est cordis contritio.
¶ Secundus oris confessio.
¶ Tertius spiritualis oratio.
¶ Quartus corporalis afflictio.
¶ Quintus elemosynarum largitio.
¶ Sextus debitorum restitutio.
¶ Septimus iniuriarum remissio.

Hãc ergo scalam porrigit tibi christus vt
per ipsam exeas de peccato. sed miserabilis
peccator allectus dulcedine modica huius
mundi nõ curat: ideo nõ expectat illud ni-
si ꝙ corrosa arbore cadat in ꝓfundum in-
ferni. Ideo dicit ipse peccõrib⁹: q̄r Vocaui
⁊ renuistis: extendi manũ meam ⁊ nõ fuit
qui aspiceret: despexistis omne ꝯsiliũ meuz
⁊ increpationẽ meam neglexistis. ego quoq̄ꝫ
in interitu vestro ridebo: ⁊ subsannabo cũ
vobis q̄d timebatis aueneri Prouer. i. Er
go hodie si vocem eius audieritis: no. ob.
cor. vestra ⁊c. p₃ primum.
⁋ Secũda vtilitas est virtutũ infusio. An
teq̄ꝫ xp̄s inhabitet in corde hois per grãz
non est in illo hoie aliqua vera virtus: q̄s
virtutes infuse sunt in charitate: sicut acq̄-
site sunt cõnexe in prudẽtia: qua charitate
deficiẽte: nulla vera virtus est: vt dicit apo
stolus. i. Cor. i₃. Unde nec fides est. Licet
credat in xp̄m: nisi equoce. Sicut hõ mor-
tuus dicit homo. sic dicitur: fides sine cha-
ritate mortua est Ja. ii. Fides sine opibus
mortua ẽ. Et apl̄s Gal. 5. Operatur aũt fi
des per charitatẽ. sic nec spes sed ꝓsũptio:
nec charitas: nec aliqua virtus cardinalis.
Sed postq̄ꝫ xp̄s venit in mentẽ humanã ꝑ
grãm oẽs virtutes infundunt in ea: tã vir
tutes theologice: q̄ sunt tres: q̄ꝫ cardinales
que sunt quatuor principales: ⁊ etiã dona
spũs sancti: que sunt septẽ. Et rõ est: q̄r vbi
est princeps ibi oportet ꝙ sint eius famuli.
Princeps aũt ⁊ dn̄s virtutuz: est xp̄s: ꝑs.
Quis est iste rex glie. Dn̄s ꝟtutũ ipe ẽ rex
glie. Itẽ Dn̄e virtutũ beatus homo q̄ spe-
rat in te. Ideo debet se quilibet preparare
ad xp̄m recipere in hoc tp̄e: sicut parat se
homo ⁊ domũ suam ad accipiendũ regem.
Ideo apl̄s. Ecce nunc tp̄s acceptabile: ec-
ce nunc dies salutis. Unde de xp̄o scribit
Luc. ꝙ Oĩs turba querebat eũ tãgere q̄r
virtus de illo exibat ⁊ sanabat oĩs Luc.
vi. Hic historiam ꝺ muliere que tetigit fim
briam vestimenti eius ⁊ sanata est a fluxu
sanguis quẽ passa fuerat. xii. ãnis Mat. 9.
Ideo xp̄s intrans in aĩam habitat ibi cuz
õibus virtutibus. Sicut lux intrans in ca-
meram illuminat oẽs parietes camere. sic
xp̄s qui est lux. Jo. i. Erat lux vera ⁊c. il-
luminat oẽs potẽtias aie. Nam illuminat
intellectum per veram fidem ⁊ prudẽtiam
seu sapientiam. Uoluntatẽ per charitatez
⁊ iustitiam: Irascibilem ꝑ fortitudinem ⁊
spem: Concupiscibilem ꝑ tẽperantiam: Cor
pus per castitatem: Cetera membra ꝑ ho-
nestatem. Alias nõ posset ibi habitare xp̄s
nisi domus mẽtis esset ornata virtutibus.
⁋ Tertia vtilitas est spũalis cõsolatio: q̄n
xp̄s venit ad illuminandum aĩam quanta
sit dulcedo: quãta sit pax: sentiri potest: dici
nõ potest. Bene sentiebat ille qui dicebat.
Quã magna multitudo dulcedis tue dn̄e
quã abscondisti timentibus te ⁊c. ꝑs. No-
ta Abscondisti: quia non videtur exterius
sed sentitur interius. De hoc habetur figu
ra Dan. i4. Quando Daniel fuit positus
in lacu septem leonum ex malorum sugge
stione ⁊ accusatione: inter quos leones fuit
sex diebus non manducans neq̄ꝫ bibens
sed orabat: Abacuh vero propheta erat in
iudea. Hic quomodo per angelum fuit por
tatus ad locum vbi daniel erat: ⁊ exclama
uit dicens. Daniel serue dei: tolle prandiuz
q̄d misit tibi deus. Nota significatum hu-
ius figure: quia omnia in figuram contin-
gebant illis: vt dicit apl̄s. i. Cor. x. Daniel
amicus dei significat personam deuotam:
Lacus leonum est iste mũdus in quo sunt
septem leones prompti ad deuorandum. i.
septem demones qui deuorant aĩas homi-
num per septem peccata mortalia: q̄r quod
libet peccatum mortale habet demonẽ su-
um. Superbia habet leuiatan. Auaritia
mammona. Luxuria asmodeum. Inuidia
belzebub. Gulla belfegor. Ira baalberith.
Accidia astarot. Isti autem querunt deuo
rare bõas ꝑsonas. Inter quos leones stat
persona deuota sex diebus. i. sex etatibus
vite hominis: quia sunt septem etates ho-
minis: sed in prima etate homo non timet
hos leones. Pria etas est infantia. In ista
vt dixi nõ timet leones: quia puerilis etas
excusat a peccato: quia quicquid videt
ignorat: vt dicit textus in. l. vnica. C. de fal.
mo. Ibi. Quia etas eorum q̄d videat igno
rat. Secunda est pueritia. ⁊ in hac timet
leones: quia ista etas plena est delictis pre
ter delictum carnis: vt dicit textus. c. i. de
delic. pue. Tertia est adolescentia. Quar-
ta est iuuentus. Quinta virilitas. Sexta

 10

senectus. Septima decrepitas. Iste ergo sex vltime etates sunt periculose: quia homo stat inter leones vt dixi. sed deus de terra promissionis que est terra viuentium mittit prandium cõsolationis Danieli. i. deuote persone per Abacuh: qui interpretatur luctator fortis: ⁊ significat xp̄m qui luctauit contra mortem: ⁊ diabolum. ⁊ mundu3 ⁊ vicit. ps. Quis ē iste rex glorie? Dn̄s fortis ⁊ potens: dn̄s potens in prelio. Item Apoc. 5. Vicit leo de tribu iuda. Ideo dauid. Secundum multitudinem inquit dolorum meorum in corde meo: cõsolationes tue letificauerunt aiam meam. Ideo dicit ipse. Ecce sto ad ostium ⁊ pulso. Siquis audierit vocem mea3 ⁊ aperuerit mihi ianuā intrabo ad illum ⁊ cenabo cum illo: ⁊ ipse mecum Apoc. 3. Gustate ergo ⁊ videte q̄m suauis est dn̄s. Beatus vir q̄ spat i eo. ps. ¶ Quarta vtilitas est perseuerantia finalis: quia quantūcunq̄ homo exierit de peccato ⁊ agat bonā vitam: nihilominus non potest se in illa conseruare nisi per gratiam xp̄i: sine quā non solum non potest homo consequi peccati remissionem: verumetiam nec potest se perseruare a peccatis futuris. Et hoc est approbatum per sanctam ecclesiam. sicut habetur in decretis de conse. di. 4. circa finem in tribus vltimis capitulis ipsius distinctionis. in quorum primo sic dicitur. Placuit vt quicunq̄ dixerit gratiam dei: qua iustificamur per Iesum xp̄m dominum nostrum: ad solam remissionem peccatoru3 valere que iam commissa sunt: ⁊ non etiam ad adiutorium vt non committantur: anathema sit. Item in. c. seq̄nti sic dicitur. Quisquis dixerit gratiam dei. per Iesum xp̄m dominum nostrū. propter hoc tantum nos adiuuare ad non peccandum: q̄a per ipsam nobis reuelatur ⁊ aperitur intelligentia mādatorum: vt sciamus quid appetere: quid vitare videamus: aut valeamus: non autem per illam nobis prestari: vt quod faciendum cognouerimus etia3 facere debeamus: aut valeamus: anathema sit. Item in sequenti. c. sic dicitur. Placuit vt quicunq̄ dixerit nobis: ideo gratiam iustificationis dari: vt quod facere per liberum arbitrium iubemur: facilius possumus implere per gratiam: tanq̄ si gratia non daretur: non quidem facile: sed tamen possimus etiam sine illa adimplere mandata diuina: anathema sit. Et sumuntur tria capitula predicta ex concilio mileuitano: cui interfuit Augustinus ⁊ Anselmus Romane ecclesie legatus contra pelagianos. Ratio autem quare homo quātumcunq̄ exierit de peccato ⁊ agat penitentiam: nihilominus non potest in illa se preseruare nisi per gratiam xp̄i: est triplex. Prima est ex parte anime. Secūda sumitur ex parte corporis. Tertia ex parte exterioꝝ tentationum. Ex parte quide3 anime ē: q2 remaneret libertas arbitrij. Gratia. n. licet informet: non t̄n tollit libertatem arbitrij ad peccandum: nisi sit perfecta ex priuilegio speciali: sicut fuit in beata virgine ⁊ in ap̄lis: qui postq̄ receperunt spiritū sanctum nō potuerunt peccare mortaliter. Sicut tenēt doctores. S3 regulariter secus. Vn̄ ⁊ multi ꝑpter hoc ceciderūt a gr̄a. Sicut fuit Adam: Dauid: ⁊ Iudas: t̄n egerūt pn̄iam: sed Iudas non. Et sic hodie multi sunt q̄ faciūt cursum asini: qui parū vitiat. Vn̄ dicebat Dauid. Nisi q̄a dn̄s adiuuit me: paulominus habitasset in inferno aia mea. Si dicebā motus est pes meus: misericordia tua dn̄e adiuuabit me. Et ideo homo ad pseuerādū indiget auxilio xp̄i. Secūda ratio sumit᷑ ex parte carnis ꝑpter fomitē: q̄ remanet in carne: q2 pctm̄ q̄dē originale trāsit reatu per baptismū: sed remanet actu: q2 fomes seu cōcupiscentia remanet etiam cum gratia: quia semper inclinat hominem ad peccandum. Et ex hoc insurgit in homine magnum spirituale bellum: propter quod dicebat Apostolus. Condelector legi dei secundum interiorem hominem. Video autem alteram legem in mēbris meis. repugnantem legi mentis mee: ⁊ captiuantem me in lege peccati: que est in membris meis. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Ro. 7. Et Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnem. Hec. n. sibi inuicē aduersāt᷑: vt nō q̄cūq̄ vultis illa faciatis. Ex p̄te ꝑo tētationū rō est q2 multe insurgūt quotidie tēptatiōes q̄b9 ad peccādū īpellimur: nūc a diabolo nūc a mundo: qui in prosperis tentat per luxu-

riam ⁊ vanāgloriam. In aduersis per timo
rem ⁊ pusillanimitatē. Propter qđ xp̄s do
cuit nos orare. Et ne nos inducas intētio
nem. Un̄ ⁊ Dauid dicebat. Miserere mei
deus qm̄ conculcauit me homo: tota die im
pugnans tribulauit me: conculcauerūt me
inimici mei tota die: qm̄ multi bellātes ad
uersum me. Ab altitudine diei non time/
bo ⁊c̄. p̄s. 55. Ideo necessariū est nobis au/
xilium xp̄i ad perseuerandum: ⁊ ad pseue/
rantiam habendam. Pro quo īpetrando
orat ecclesia dicēs. Deus qui nos in tantis
periculis cōstitutos pro humana scis fragili
tate nō posse subsistere: da nobis salutem
mentis ⁊ corporis: vt ea que pro peccatis
nostris patimur te adiuuante vincamus.
Per christum dominum nostrum.
¶ Quinta vtilitas est gloria supernalis: q̄z
nulla creatura ex puris naturalibus pos/
set gloriā cōseq supnaturalē: nisi gr̄a xp̄i ad
iuuet. Ro. 6. Gratia dei vita eterna. De quo
vide Th. i. 2. q. 114. ar. ij. Et p intelligēda ra
tione dicā vobis rōnē p similitudinē: quā
ponit ille magnus doctor q studuit in stu/
dio trinitatis Jesus xp̄s Luc. 17. Pro cu
ius intellectu notandum: ꝙ si aliquis h̄z fi/
lium legittimum ⁊ naturalē: et h̄z seruos
multos: post mortem eius: heres omnium
bonoꝝ est filius: non aūt serui. Hoc est de
iure ciuili. Et cōcor. scriptura que dicit. Nō
enim erit heres filius ancille cum filio libe/
re Gen̄. 21. Et Gal. 4. Modo ad ppositū.
Deus h̄z filium ⁊ seruos. Filius est xp̄s: ⁊
nos sumus serui. Tum ratione creationis:
tum ratione redēptionis. Empti enim su/
mus precio magno. Christus ergo ē heres
vniuersalis. Gal. 4. Qđ si filius ⁊ heres p
deum. Item Heb. i. Multifarie multisq̄z
modis olim deus loquēs pa. in pro. no. di.
istis lo. est no. in fi. quē cōsti. here. vniuersoꝝ
per quem fecit ⁊ secula. Nos aūt serui nō
possumus hereditatē glorie petere: quantū
cūq̄z deo diligentissime seruiamus. Unde
dicit dn̄s Luc. 17. Quis aūt vestrum hn̄s
seruū arantem: aut boues pascentem: q re
gresso de agro dicat illi statim. Transi et re
cūbe: ⁊ nō dicat ei. para ꝙ cenem ⁊ precin
ge te ⁊ ministra mihi donec manducem ⁊
bibā. Et post hec tu manducabis ⁊ bibes:
Nunqđ gratiam habet illi seruo: q̄z fecit q̄
ei imperauerat: Nō puto. Sic ⁊ vos cum
feceritis omnia que p̄cepta sunt vobis di/
cite. Serui inutiles sumus. Quod debui/
mus: facere fecimus. Ideo non potest ho
mo petere a deo: nec consequi gloriam: nisi
per gratiā xp̄i: quā nanciscimur cum ipse
venire dignatur ad nos per gratiam iusti/
ficātē. Dicamus ergo sibi. Dn̄e veni: ⁊ noli
tardare: relaxa facinora plebis tue israel.
Deo gratias amen.

¶ Dn̄ica secunda de renouatione spiri
tuali. Sermo. 5.

Elum ⁊ ter/
ra transibūt. Luc. 21. Uer/
bum ppositum ostēdit sta
tum huius mundi post diē
iudicij. De quo statu mo/
do p̄dicabo partim moraliter. Salutetur
primo virgo Maria. Hoc verbū habet dif
ficultatē in theologia. Ratio: q̄z inueniunt
auctoritates dicētes: ꝙ celum ⁊ terra semp
durabunt: cum tn̄ theologia videat cōtra/
rium asserere. Un̄ Dauid loquens de celo:
sole ⁊ luna: ⁊ stellis: dicit. Statuit ea in eter
num ⁊ in seculū seculi: p̄ceptum posuit ⁊
nō preteribit p̄s. 148. Similiter dicit Salo
mon de terra. Generatio preterit ⁊ genera
tio aduenit: terra autem in eternum stat
Eccl's. i. Quare ergo. dicit thema. Celum ⁊
terra ⁊c̄: P̄z difficultas. Pro rn̄sione ergo
notandū est: ꝙ de corporibus celestibus ⁊
elementis possumus loqui dupliciter: Uno
modo quantum ad substātias essentiales.
Aliomodo quantū ad qualitates: cōditio/
nes: ⁊ operationes accidentales.
¶ Primo modo celum ⁊ terra semper erūt
quantū ad coꝝ substantiam essentialē: q̄z
l̄z celum ⁊ terra habuerit principiū essendi
per creationem: tn̄ non habebunt finem in
duratione.
¶ Secūdo vero modo transibūt. s. quantū
ad qualitates accidentales: ⁊ recipient me
liores qualitates. Et pro declaratione ha/
rum duaꝝ cōclusionum ⁊ etiā probatione.
nota tria media. s. similitudinem: auctori/
tatem: ⁊ rationem. Similitudo est de ta/
cea argētea antiqua: maculata ⁊ immunda:
que postq̄z argentarius eam purificauit ⁊
poliuit videt nova: ⁊ lucet: ⁊ q̄uis sit ea/

dē substātia: tn̄ recipit qualitatē nouā ⁊c.
Ita est de isto mundo imundo: antiquo ⁊
cōquassato ⁊c. Ideo xp̄s tanq̄ bonus ma
gister ⁊ argētarius renouabit illum. Terra
enim nunc est imunda ex peccatis nostris:
sed post iudiciū erit munda ⁊ purgabitur
per ignem: nec remanebunt in ea arbores:
nec montes. Iuxta illud. Montes sicut ce-
ra fluent a facie dn̄i. Remanebit ergo ter-
ra vt farina alba ⁊ feces oium rex cadent
in infernum sup capita damnatorꝫ: fm do
ctores. Quātus fetor ibi erit. cogitate vos.
Aqua etiam purificabit: q2 non erit salsa
nec mouebit se de cetero: q2 cessabit motus
primi mobilis: qui est causa omniuz motio
num ⁊c. Aer etiam purificabitur: q2 nūq̄
de cetero erit nubilosus: nec tēpestuosus:
nec mittet grādines: nec pluuiā. Ignis ēt
purgabit: q2 erit lucidior ⁊ clarior ⁊ purior
celo: ⁊ nō mouebit amplius. Item sol ⁊ lu-
na ⁊ stelle erūt septēpliciter lucidiores. Au
ctoritas. Erit lux lune: sicut lux solis: ⁊ lux
solis erit septēpliciter: sicut lux septē dierū:
in die quo alligauit dn̄s vulnus populi sui
⁊ percussurā plage eius sanauit Isa. 30. Vul
nus .s. peccati mortalis: ⁊ percussuram .i. pe-
nam: q2 tunc deus tollet ab electis suis om
nem culpam ⁊ oēm penam: qa non erit de
cetero mors: neq̄ alia penalitas sicut mo-
do sunt: intm̄ q̄ beati non solum gloriabū-
tur de visione dei: imo etiam gaudebunt
de renouatione elemētorꝫ. De ista renoua-
tiōe habet auctoritas. Ecce ego creo celos
nouos ⁊ terram nouam. Per terram intel
ligi pn̄t oia elementa. Sicut Gn̄. i. In pnci
pio deus creauit celum ⁊ terram: ⁊ sequit:
⁊ non erunt in memoria priora: ⁊ nō ascen-
dent sup cor: sed gaudebitis ⁊ exultabitis
vsq̄ in sempiternum sup his que ego creo.
Isa. 65. Nota celos nouos ⁊ terram nouā:
non in substantia sed in excellentiori quali
tate. Item alia auctoritas adhuc veteris
testamenti. Initio tu dn̄e terram fundasti
⁊ opa manuū tuarꝫ sunt celi. Ipsi pibunt
tu aūt pmanes: ⁊ oēs sicut vestimentum ve
terassent: ⁊ sicut opptoriū muta. eos ⁊ mu-
ta. Tu au. idem ip es ⁊ an. tui nō defi. ps.
ioi. Nota initio. Glo. i. filio. Nō enim aliud
manu facis: q2 non destingueris corporeis
membris: sed hoc verbo qđ manu: qa qđ
verbum hoc ⁊ manus. Ipsi pibunt ⁊ trā-
sibunt. Ex predictis infert ꝯtra falsam opi-
nionem quorundā phorꝫ dn̄tium: q̄ post
multa secula idem mundus erit: ⁊ idez ho-
mines sicut modo sunt: quā opinionez scri
psi in smone de articulis fidei in .6. ar. deus
tantis: vbi agitur de resurrectione generali
pte. i. Nota etiā. Peribūt: itellige vt supra:
non q̄tum ad substantiā: sed q̄tū ad qua
litates accidentales. Unde subdidit: sicut
opertorium mutabis eos ⁊ mutabunt ⁊c.
Per hec verba seculo supradicta. Itē alia
auctoritas noui testamenti. Postq̄ deus re
uelauit Iohanni qđ esset futurꝫ post diem
iudicij. Beatus Io. scripsit dicens. Uidi ce
lum nouum ⁊ terram nouam. Primū eniz
celum ⁊ prima terra abijt: ⁊ mare iam non
est. Apoc. 21. Et sic intelligitur thema. Item
alia auctoritas .i. Io. 7. Preterit figura hu
ius mūdi. Itē. 2. Petri. 3. Nouos celos ⁊c.
Rō. harꝫ cōnuz pōt esse duplex. Una q̄tū
ad cessationem qualitatum accidentalium
celi ⁊ terre. Alia est q̄tum ad renouationē
earundem.
¶ Prima est ista: q2 iste qualitates accidē-
tales sunt facte ppter seruitiū hois. Deut.
4. Custodite sollicite aias vestras: ⁊ infra.
Ne forte oculis eleuatis ad celū videas so
lem ⁊ lunam ⁊ omnia astra celi: ⁊ errore de-
ceptus adores ea: ⁊ colas que creauit dn̄s
deus tuus in ministeriuz cunctis gentibus
que sub celo sunt. Sed post diē iudicij non
indigebunt huiusmodi ministerio istorum
q̄tum ad qualitates suas. Ergo cessabunt
huius qualitates: quia cessante causa ces-
sat effectus. c. Cum cessante de appella.
¶ Secūda ratio est: quia sicut homo reno-
uabitur q̄tū ad corpus: vt ait. Aug. i3. de ci.
dei. Sic ⁊ corpora celestia ⁊ elementa re-
nouabuntur. Quia tunc homines incor-
ruptibiles erunt. Ideo a tota creatura cor
porea tolletur status generationis ⁊ corru
ptionis. Et hoc est qđ dixit Apostolus.
Ro. 8. Ipsa creatura liberabitur a seruitu
te corruptionis in libertatem glorie filiorū
dei. Et quia generatio ⁊ corruptio in infe-
rioribus corporibus a motu celi causantur:
ideo ad hoc q̄ in inferioribus cesset genera
tio: oportet q̄ etiaz motus celi cesset. ppter
hoc dicitur Apoc. x. Qđ tempus amplius

nō erit ⁊ sic itelligeť:quod dicitur Job.14.
Homo cum dormierit non resurget.donec
atteratur celum.i.donec ista dispositio celi
cesset:qua mouetur:⁊ in alijs motum cau/
sat.Secūdū ergo predictam declarationez
quinqꝫ renouabūtur.s.tra.aqua.ignis.aer.
⁊ celum:qđ dicitur a phis.5.essentia:sic er/
go ⁊ nos debemus i quinqꝫ renouari nūc:
si volumus tunc renouari gloriose cū mun
do.Renouandum est ergo primo.
¶ Primo corpus per purā ꝯtinentiam.
ecce terra.
¶ Secundo anima per largam beniuolen
tiam.ecce aqua.
¶ Tertio os ꝑ bonā eloquentiā.ecce aer.
¶ Quarto opera per sanctam; diligētiam
ecce ignis.
¶ Quinto intentio per celestem eminen/
tiam.ecce celum.
¶ In quolibet istoꝝ quattuor puncta dice
mus.Primo ergo ⁊c.Per continentiā ad
instar renouationis terre:qꝛ corpus nostrū
non est nisi terra.Gen.2.Formauit igitur
deus hoiem de limo terre.s.q̄tum ad cor/
pus.Ideo sicut terra renouabitur:qꝛ non
erit in ea lutum:nec aliqua imundicia:ita
⁊ nos debemus nunc renouari in corpore:
ne de cetero sit in co lutum luxurie:nec im/
mūditia corruptionis corporalis Qđ aūt
ꝯtinere debemꝰ:q̄tuor rōibꝰ ꝑsuademur.
Primo rōne creationis.Secūdo ratione
redemptionis.Tertio ratione regeneratio
nis.Quarto ratione adoptionis.
¶ Prima rōne est propter creationem:ꝑ
quam sumus ad imaginem ⁊ similitudinē
dei creati.Gen.9.Ad imaginē quippe dei
factus est homo.Nota quantum peccatuz
esset:imaginem dei proijcere in lutum ⁊c.
Sic in ꝓposito ⁊c.De bestijs nō curat deꝰ
qꝛ non hāt suam imaginem:sed de hoie
sic.Ideo dicit scriptura.Serua aīam tuaz
⁊ da illi honorem ꝯm meritū suuz.Eccli.x.
¶ Secunda rō est.propter redemptionem:
qꝛ filius dei factus est homo pro nostra re/
demptione:per quam ipse deus factus est
ad imaginem nostram.Phili.2.Qui cū in
forma deiesset:non rapinam arbitratus est
esse se equalez deo.Sed semet ipsum exina
niuit formā serui accipiēs in similitudinē
hoium factus:⁊ habitu inuentus vt homo

Ideo ⁊c.Nota ꝙ propter hoc nullum pec
catum sic acriter punitum est in nocte nati
uitatis domini:sicut peccatum carnis:quia
omnes sodomite perierūt ꝯꝫ Hieronymū.
¶ Tertia ratio est propter regenerationez
baptismalem:per quam sumus templū dei
⁊ res sacre ⁊c.Quantum peccatū eēt si qs
templum dei combureret:vel rem sacram
violaret:Auctas.Nescitis quia templum
dei estis:⁊ spiritus dei habitat in vobis:
Si quis autem templum dei violauerit dis
perdet illum deus.i.Cor.3.
¶ Quarta ratio est:quia sumus filij dei ꝑ
adoptionem.Ro.8.Accepistis spiritū ado/
ptionis filiorum:in quo clamamus Abba
pater.Ergo magnam iniuriam facis deo si
mulierez violas:que est filia dei sicut si vio
lares filiam regis.
¶ Quinta ratio potest addi per remunera
tionem:quia pro castitate datur vita bea/
ta.Mat.5.Beati mundo corde:quoniā ipsi
deum videbunt.In cuius figura Nota ꝙ
in premium castitatis Joseph quando tē/
tatus ab vxore dñi sui noluit assentire:fuit
sublimatus ⁊ factus ꝑnceps Egypti.Hāc
renouationez petebat Dauid dicens.Emit
te spiritum tuū ⁊ creabuntur:⁊ renouabis
faciem terre.ps.103.Nota creabuntur.s.de
lectationes spūales remotis carnalibꝰ.In
hac enim vita sine delectatione viuere nō
possumus:aut carnali:aut spirituali.Et q
non sentit spirituales delectationes:dat se
carnalibus:sed persone deuote que gu/
stant spirituales:legendo:orando:contem/
plando:despiciunt carnales:etiam si liceret
eis illis vti.Unde Dauid.Renuit consola
ri anima mea.Glo.In delectationibꝰ car
nalibus.Memor fui dei ⁊ delectatus sum.
ps.76.Uidens ergo Dauid:ꝙ sine aliqua
delectatione homo non potest viuere:ideo
orabat dicens.Emitte spiritum tuum:⁊
creabuntur scilicet delectationes spiritua/
les.Et renouabis faciem terre.s.per bonaz
famā.Nota contra illos qui dicunt.Suffi
cit mihi conscientia mea ⁊c.Item contra
illos qui detinent mulieres:quas occulte
desp̄osāt ⁊c.Ideo Aug.12.q.i.Nolo.Due
res necessarie sunt cōscientia:⁊ fama.Con
scientia est necessaria tibi:⁊ fama proximo
tuo:qui confidens conscientie:negligit fa/

mam crudelis est. Item apostolus. Ro. 12. Prouidentes bona non tantum coram deo: sed etiam coram hominibus. Item Thesa. 5. Ab omni specie mala abstinete vos. Facit ēt. c. Cū ab oi. De vi. ⁊ ho. cle.

¶ Secundo debet renouari anima per beniuolentiam ad instar aque: que non habet amaritudinem odiȷ̄: ⁊ appetitus vindicte ⁊c. Et parcere inimicis: ⁊ omnes diligere: sic renouatur anima. Est autem notādū ꝙ dilectio ⁊ beniuolentia debet haberi ad omnes: quod quadrupliciter. s. veraciter generaliter: prudenter: constanter.

¶ Primo quidem veraciter. vt ex corde ⁊ subuenientia: ⁊ non solum ore. i. Jo. 3. Filioli non diligamus verbo: neqꝫ lingua: sed opere ⁊ veritate. Dic vt expedit.

¶ Secundo generaliter: omnes tam amicos ꝙ̄ inimicos. Mat. 6. Audistis quia dictum est antiquis: diliges amicum tuum ⁊ odio habebis inimicum tuum. Ego autē dico vobis. diligite inimicos vestros ⁊c. Vide post festum trinitatis sermone. 8.

¶ Tertio prudenter. ne amor ille corrumpat te: ⁊ trahat te ad aliquod peccatum. Vide in sermone vbi supra parte. 2.

¶ Quarto constanter siue firmiter: ne in necessitate ⁊ aduersitate dimittas proximum tuum: sed tunc ei magis subuenias: ne sis sicut ille: de quo scribitur. Eccli. 6. Est amicus socius mense: ⁊ non permanet in die neccessitatis. Item. Tēpore felici multi numerantur amici. Cū fortuna perit nullus amicus erit. Ouidius de tristibus li. 1. Donec eris felix multos numerabis amicos. Tempora si fuerint nubila: solus eris. Hanc ergo renouationem exhortatur nos habere apostolus dicens. Renouamini spiritu mentis vestre: ⁊ induite nouum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia ⁊ sanctitate veritatis. Ephe. 4. Vetus homo dicitur peccator: qui inueteratur spiritualiter per peccatum. ps. Turbatus est a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos. ¶ Tertio debemus renouari in ore ⁊c. ad instar aeris: q tunc erit ita clarus ꝙ nunꝙ̄ habebit obscuritatem nubium: tempestatum vel fulgurum. Sic os nostrum est renouandum: vt non sit in ipso tempestas blasphemiarū ⁊ tonitrua iniuriarum: pluuie inuidiarum ⁊ obscuritates mendatiorum. Debemus ergo vti ore ad quattuor officia. Primo ad laudem dei. Secundo ad salutem nostrā. Tertio ad proximi instructionem. Quarto ad ipsius correctionem. De primo. ps. Benedicam dominum in omni tempore: semp laus eius in ore meo. De scđo debemus enim confiteri peccata nostra ad salutem nostram: ⁊ ore etiam dicere symbolum fidei. ps. Confitebor domino nimis in ore meo. Nota domino: quia qui confitetur sacerdoti: q est vicarius dei: cōfitetur deo ⁊c. Item ps. Credidi: propter quod locutus sum. De 3°. ⁊c. Debemus enī instruere proximum in his in quibus dubitat vel ignorat: iuxta illud. i. Thi. 4. Attende lectioni exhortatiōi doctrine. Quarto corripere delinquentem. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus: vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solum. Item. 2. Thi. 4. Predica verbum: insta oportune importune: argue obsecra: increpa in omni patientia ⁊ doctrina. Vide. 2. q. 1. Si peccauerit. Et. 5. q. 5. Non omnis. De ista renouatione dicit scriptura. Nolite conformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri: vt probetis que sit voluntas dei bona bene placens ⁊ pfecta. Ro. 12. Voluntas dei bona dicitur: ꝙ homo exerceat os suum ad vtilitatem proximi: bene placens ad vtilitatem propriam: perfecta ad laudem dei.

¶ Quarto debemus reformari in opere per diligentiam ad instar ignis: qui post iudicium erit clarior ⁊ purior. Sic ⁊ nos in nostris operibus. Auctorites. Quomodo surrexit christus a mortuis per gloriam patris: ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Ro. 6. Nota quomodo surrexit christus ⁊c. Christus surrexit cum quattuor qualitatibus corporis gloriosi: scilicet cum agilitate: subtilitate: impassibilitate: ⁊ claritate. Sic ⁊ nos per diligentiam renouari debemus in opere cum quattuor conditionibus. Primo in quolibet die orando mane ⁊ sero ⁊c. Luc. 18. Oportet semper orare: ⁊ non deficere. Secūdo in qualibet ebdomada dominicam obseruando: audiendo missam completam ⁊ sermones; ⁊ cessando ab omni opere seruili.

Tertio quolibet mẽse cõfitendo:bonũ con
silium est.Sicut enim quolibet mẽse abluit
camisa corporis: sic etiam quolibet mense
dꝫ ablui camisa anime que est ꝯsciẽtia.
Quarto quolibet anno in pascate cõicare:
iuxta dictum xp̄i. Accipite ꝛ manducate.
hoc est corpus meũ.i.Cor.xi.Uel dic ꝙ iste
quattuor qualitates seu ꝯditiones sunt si
gnificate ꝑ quattuor corꝑis dotes dictas.
Nam primo per agilitatẽ significat diligẽ
tia in operibus sp̄ualibus:in orando:ꝯfi
tendo: diuina audiẽdo ꝛc̃.Scd̃o per subti
litatem signat abstinẽtia ꝑ quaꝫ attenua
mus carnem:ne insurgat ꝯ spũm. Col.3°.
Mortificate mẽbra vestra: que sunt super
terrã.Tertio ꝑ impassibilitatẽ. Notat pa
tientia per quã sumus ipassibiles circa in
iurias nobis illatas: ꝛ circa flagella dei.
Luc.21. In patientia vestra possidebitis
animas vestras Quarto ꝑ claritatẽ deno
tat credẽtia per quã intellectus fit clarus:
circa ea que sunt fidei. Quinto dꝫ reno
uari intẽtio per celestẽ eminẽtiã ad instar
celi:qd̃ post iudicium recipiet qualitates
clariores ꝛc̃.Sic ꝛ nos in oꝑibus nostris
debemus ordinare intẽtionem nostrã: vt
sit alta ꝓpter deum:ꝛ nõ sit infima ꝛ mũ
dana ꝓpter vanam gloriã.Ad hoc aũt in
ducimur quadruplici medio.
¶ Primo ex forma corporali.
¶ Secundo ex auctoritate diuinali.
¶ Tertio ex similitudine naturali.
¶ Quarto ex vtilitate finali.
Primo ergo ex forma corporali:q2 sumus
creati a deo recti respiciẽtes ad celũ. Ergo
oportet esse intentio recta:al's retorta esset
anima. Hanc rõnẽ tangit Ouidius in.i.
metha. Pronaq3 cum spectent aialia cete
ra terrã.Os hoi sublime dedit.celũq3 vide
re iussit:ꝛ erectos ad sidera tollere vultus.
Scd̃o ex auctẽ diuinali. Deus enim diui
sit creaturas ꝛc̃.Et oẽs donauit nobis pre
ter gloriã quã sibi reseruauit.Auctas Isa.
42.Ego dñs:hoc est nomen meũ:gloriam
meam alteri nõ dabo.Ergo qui vult gloriã
pro opere suo:vsurpat regalia dei:qd̃ gra
uissimum est.Uide hanc rationem latius
post festum trinitatis sermone.21.pte.i.in
fine.Tertio ex similitudine naturali. De
aquila que opponit pullos suos radio so
lis ꝛc̃.Uide in sermone vbi s̄. Quarto ex
vtilitate finali. Quia multa magna opera
perdunt ꝓpter ꝑuersitatẽ intẽtionis. Uñ
q̄uis martyriũ sit maximũ inter oꝑa no
stra.Iuxta illud Maiorem charitatẽ nemo
habet q̄z vt animã suam ponat qs ꝓ ami
cis suis.Jo.14.Tñ perdit:se non ꝑ deũ
fit.iuxta illud.Si tradidero corpus meũ ita
vt ardeam:charitatẽ nõ habuero nihil mi
hi ꝓdest.i.Cor.13.Sic ingressus religionis:
qui est magnũ opus:perdit:si ꝓpter ꝑlatio
nẽ:vel alio respectu malo quis ingrediat:
vel filium:vel filiam ingredi faciat. Sic ꝛ
bellare ẽt i bello iusto:ꝛ remittere iniurias
ꝛ cetera opera q̄tũcũq3 sint de genere bo
noꝝ:perdunt ꝓpter malam intentionẽ.Ra
tio est:q2 finis intentus dat formã in acti
bus moralibus.Sicut.n.hꝫ se principiũ in
speculabilibus:sic finis in oꝑabilibus. Et
ideo opus efficit malũ formaliter ꝓpt ma
lam intẽtionem finis mali:q̄uis sit bonum
materialiter.Declara vt scripsi post festum
trinitatis s̄mone.21.pte.i. Ideo dicit dñs.
Si oculus tuus fuerit simplex totum cor
pus tuũ lucidum erit.Si aũt nequam fue
rit etiam corpus tuũ tenebrosuꝫ erit.Mat.
6.Nota oculus.i.intẽtio. Corpus tuũ.i.cõ
geries oꝑam ꝛc̃. Ergo debemus renouari
in intentione ꝛc̃.Hanc renouationem pete
bat Dauid dicens.Cor mundũ crea in me
deus:ꝛ spiritũ rectum innoua in visceribus
meis.ps.50.Rogemus ergo deum ꝛc̃.
Deo gratias.Amen.

¶ Dñica.ij.aduẽtus sermo de dignita
te ꝛ vtilitate sacre scripture. Sermo.6.

Uecũq3 scri
pta sunt ad nostraꝫ doctri
nam scripta sunt.Ro.15.Et
in ep̄la hodierna. Sermo
erit de dignitate ꝛ vtilita
te diuine scripture. Salutetur virgo Ma
ria ꝛc̃.Pro introductione materie premit
tendũ est. Primo de dignitate diuine scri
pture.Unde nota ꝙ diuina scriptura:siue
scriptura sacra precellit omnes alias scri
pturas ꝛ sacras in quattuor:s̄m ꝙ sunt q̄t
tuor cause cuiuscũq3 scientie.

¶ Primo in causa efficiente principali.
¶ Secundo in causa materiali.
¶ Tertio in causa formali.
¶ Quarto in causa finali.
De quibus oibus vide qð scripsi in libro de sermonibus festiuis charta.14.ꝛ in fine quarte cause.s.finalis dic. Quia ergo finis scripture sacre siue diuine est vita eterna: vt dictuз est. Idcirco vt illam vitam boná omnibus modis ꝯsequanẗ multa necessaria ad saluteз docet nos:ideo dicit thema. Quecūqз ꝛc.
¶ Primo docet nos quid credendum.
¶ Secundo quid memorandum.
¶ Tertio quid agendum.
¶ Quarto quid sperandum.
Circa primum docet nos.xij.articulos fidei. Circa scðm:decem. Circa tertiū:decem Et circa quartū:decē. Et pōt ad ista quattuor adaptari auctas apostoli,dicētis. Ois scriptura diuinitus inspirata: vtilis est ad docendum ꝛ ad argumētum ꝛ ad corripiēdum:ad erudiendum in iustitia.2.Thi.3. Circa primum ergo dić .12. articulos fidei quoꝝ noticia necessaria est ad salutē:qꝛ vt dić apl's Heb.xi. Sine fide ipossibile ē placere deo.vide. j.ð articulis fidei ſmo.94.

¶ Dñica.iij.de aduentu de requisitis in quolibet iudicio. Sermo.7.

Qui iudicat

me dominus est.i.Cor.4. Et in epl'a hodierna. Sermo noster deo dante erit. De.3°.aduentu dñi qui est per separationē anime a corpore in morte corporali:in quo aduenit:non vt famulus sicut in principio:nec vt socius:sicut in.2°. Sз vt iudex iustus:occultus tñ nō manifestus:sicut in iudicio vniuersali.ps. Deus iustus:iudex:fortis ꝛ patiens ad iudicandū hoiem ſm opera sua:non iustus:qꝛ nō est corruptibilis amore vel timore vel odio vel pecunia. Et ideo tunc aia humana cū magno timore ꝛ tremore dicit verba ꝓposita. Qui iudicat me:nō ē homo corruptibilis sed dñs est. Saluteẗ virgo Maria ꝛc. Pro introductione ſmonis vel materie. Notandum. Et ð qꝛ dñs noster Jesus xp̄s venit ad nos in morte tanqз iudex vt dictū est: ideo vt dictū est:vt seruet ordinem sapientie sue vult ordinate seruare:que in humano iudicio seruanẗ. In quolibet aūt iudicio humanali quattuor successiue per ordinem fiunt.
¶ Primum est iudicialis processio.
¶ Secundum est materialis discussio.
¶ Tertium est sententialis diffinitio.
¶ Quartum est finalis execution.
Circa primum nota:ꝙ in iudicio quolibet requiruntẗ quattuor differentie personaꝝ. Nam primo requiriẗ accusator. Scðo accusatus. Tertio iudex. Quarto testes. Sic ergo in hoc iudicio primo requiriẗ accusator. Licet enim xp̄s possit ꝓcedere ꝑ inquisitionē vel denuntiationē:qꝛ non est sibi artata via ꝓcedendi ꝑ accusationem plusqз per alium modū. Triplex est aūt via ꝓcedendi per inquisitionē denuntiationē accusationē:vt in.c. Qualit:etiā qñ de accusatione:tñ ipse ex bonitate sua solum ꝑ modum accusationis ꝓcedit. Sicut pз Jo.8. De muliere adultera:cui dixit dñs. Mulier vbi sunt qui te accusabát? Nemo te cōdēnauit. Et dixit nemo domine. Dixit aūt Jesus. Nec ego te condēno. Uade ꝛ iam amplius noli peccare. Uult ergo xp̄s per accusationem procedere. Et hoc etiam est de iure ciuili: ſm ꝙ nullus sine accusatore punitur.l. Rescripto.§. Siquis accusatorem.ff.de muneribus ꝛ honoribus. ibi dicitur Siquis accusatorem nō habet ab honoribus prohiberi nō debet. Glo. Quis criminosus. Et nota hic ꝙ sine accusatore:nemo damnatur. Unde illud: Mulier nemo te accusat ꝛc. Fallit in casibus: qui notantur per Bar. Et Glo.in.l.ij.§. si publico.ff. ad.l.iuliam.de adulteris. Quandoqз ꝓcedit per inquisionez precedēte infamia: vel rumore. Unū dixit ille diues villico. Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tue. Luc.16. Sed post mortem procedit per accusationem. Et sic loquimur nos:vel dic ꝙ ante villicus fuit accusatus: vt ibi sentit Hieronymus in home. Accusator autem in hoc iudicio:ē diabolus. Sicut probat Apoc.12. Proiectus est accusator fratrum nostroꝝ qui accusabat illos

ante conspectum dei nostri die ac nocte.
Nota exemplū de beato Bernardo:qui in
firmatus raptus est ad iudiciū. Quū ꝗ ac
cusaretur a Sathana de multis. Rñdit fa
teor ꝙ ego nō sum dignus proprijs meri-
tis regnum celoꝝ possidere. Ceterū duplici
iure possidens illud dñs meus iesus xp̄s he
reditate.s.pr̄is:⁊ merito passiōis:altero ipe
cōtentus:alterum mihi donat:ex cuius do
no illud mihi vendicans non ꝯfundor. In
quo verbo inimicus cōfusus abscessit. Pa-
tet ergo ꝙ diabolus est accusator:qui cla-
mat coram iudice christo dicens. Iustissi-
me iudex iustitiam volo:iustitiam clamo:tu
condēnasti me ⁊ omnes fautores meos:ꝓ-
pter vnum tm̄ peccatum superbie:iste au-
tem peccator:qui tot mala fecit:debet etiā
cōdēnari. Quare peto ⁊c̄. Cogitate quātū
timorem habebit peccator:quia non creda
tis ꝙ alius ibi per se loquatur:sed ipsemet
per se debet loqui. Auctas. Omnes enim
stabimus ante tribunal xp̄i. Et infra. Unus
quisq; nostrum pro se rationē reddet deo.
Ro.14. Cogitate ꝗ durum esset vni rusti-
co:si diceret sibi. Uadas ad audientiā re
gis:⁊ ibi excusa te:quia nō habes aduocā
tum:maxime si aduersarius esset valde ma
xime eloquens. Ita in proposito:quia dia-
bolus est eloquentissimus:⁊ experimento:⁊
ingenio doctissimus in hac arte:quia iam
prope septem milia annoꝝ istam artem ex-
ercuit:⁊ quilibet nostrū est rusticus re pe-
ctu sui. Nota exēplum de illo iuuene disso
luto ⁊ male vite:cui in somnis videbatur
ꝙ erat ductus ad iudiciū ante christū ⁊c̄.
Et cum xp̄s sibi diceret:redde rōnē:tantū
terrorem cōcepit:ꝙ subito excitatus terri-
tus est:effectus totus canus:⁊ deectero
mutans vitam suam vixit sancte. Facta au
tem accusatione anteꝗ peccator pn̄iteretur
coram xp̄o:Christus citat partem accusa-
toris:⁊ tenet ordinē iuris:de quo in autēti-
ca qui semel. C. quō ⁊ quando iudex. ibi
eo postulante tribus edictis vocet. ⁊ in.c.
sacro.extra.de sentē.excō.⁊ in.c. Cōstitutio
nem.e.ti.lib.6. Quia citat ter per tres nun-
tios:⁊ vltima citatio est peremptoria.
Primus nuntius est vox predicatoris:qui
clamat quotidie ex parte dei personis:ꝙ ꝓ-
parent se ad mortem:⁊ qua hora non pu-
tatis filius hominis veniet Mat.24.s.
ad hoc iudiciū mortis. Secūdus nuntius
est exemplum aliorum:qui quotidie mo-
riuntur:ex qua morte deus citat animam
occulte homini interius suadendo:vt quid
moraris:prepara te. Unde videtur homi-
nibus loqui mortuus dicens. Memor esto
iudicij mei. Sic enim erit ⁊ tuū. Mihi heri
⁊ tibi hodie. Eccli.38. Sed diabolus mul
tos decipit:sicut decepit primos paren-
tes dicens. Nequaꝗ moriemini:cum ta-
men nullam excusationē habeamus. Sed
illi aliqualiter excusabiles videbantur:eo
ꝙ nullum premortuum viderant. Sic er-
go videtur interius loqui diabolus in cor
de iuuenis:dum videt alios mori:dicen-
do nequaꝗ morieris tu.
Tertius nuntius peremptorius est infir-
mitas:dolor capitis:etiam febris. Ad pri-
ma duo citatoria homo est contumax com
muniter:sed etiam quidam sunt contuma
ces ad tertium:quia licet infirmentur:nō
curant confiteri:nec communicari:nisi in
fine:quādo homo vix loqui potest. Postꝗ
vero anima peccatoris est coram christo
si anima confitetur accusationem dia-
boli:nec aliter respondet:statim mittitur
ad furcas inferni. Si vero negat:vel dicit
domine verum est:sed feci penitentiam.
tunc Christus vocat testes. Et quia vnus
testis non sufficit de iure ciuili.vt in.l.ius-
iurandi.C.de testibus.vbi dicitur Sanci-
mus vt vnius omnino testis responsio nō
audiatur:etiā preclare curie honore presul
geat. Que lex est approbata de iure diui-
no. Deuterono.29. Non stabit testis vnus
contra aliquem:quicquid illud peccatū
vel facinoris fuit:sed in ore duorum vel
trium testium stabit omne verbum. Ideo
in hoc iudicio erunt tres testes.
Primus erit cōscientia peccatoris:in qua
scripta sunt omnia peccata:etiā bona ope

ra facta tanq̄ in quodam processu vel in
strumento. Auctoritas. Cum gentes que le/
gem non habent naturaliter ea que legis
sunt faciunt. Eiusmodi legem non haben/
tes: ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus
legis scriptum in cordibus suis testimo/
nium reddente illis conscientia ipsorum.
Ro.2. Dic practice. Quomodo christus di
cet: videamus instrumentum cōscientie rc̄.
Deinde dicet. Audiamus aliuz testez si cō
cordat cum primo. Et hic erit angelus bo
nus qui semper fuit custos hois ab ortu
natiuitatis. iuxta illud ps. Angelis suis de
us mandauit de te: vt custodiant te in om
nibus vijs tuis. Iste autē testis ē: vz quic
quid boni vel mali homo facit. Et ideo
est testis de visu: r nō de auditu: r ē omni
exceptione maior. Illi dicuntur omni exce
ceptione maiores: qui repelli non possunt
aliqua exceptione. Glo. r docto. in. c. i. De
consanguini. r affinita. r Glo. in. §. Item
verborum institu. de vtilibus stipulatio. in
verbo idonees. Dic practice quomō chri/
stus interrogat angelum: quia dominus in
terrogat iustum r impium. ps. Qui respon
det domine verum est: q̄ talis fecit talia r
tanta: r tot peccata: sed fecit condignaz
penitētiam rc̄. vel non fecit penitentiā rc̄.
Hec probatur Mat. 18. De illo seruo qui
cum recepisset remissionem decem milium
talentorum a domino suo: noluit remittere
conseruo suo debitum centum denariorū:
sed suffocabat eum dicens. Redde quod
debes. Dicit textus ibi. Videntes aūt con
serui eius que fiebant contristati sunt val/
de r venerunt r narrauerunt domino om/
nia que facta fuerant Mat. 18. Conserui. i.
angeli. Tertius testis maior alijs e st ipse
xp̄s iudex. Auctas. Ego suz iudex r testis:
nec Papa nec imperator rc̄: sed christus
sic ex auctoritate excellentissima sua rc̄.
Patet ergo quomodo in hoc mortis iudi/
cio fit processus ordiarius. Ergo vt supra
dictum est memor esto iudicij sui. i. mortui.
Sic enim erit r tuuz. Mihi heri r tibi ho
die. Eccli. 38.

Circa fm rc̄. s. de quibus ratio redditur
Et fit discussio siue inquisitio in illo iudi/
cio vt nos auisemus nos ipsos: sicut r q ha
bet reddere rationem regi sub pena capi/
tis auisat se rc̄. Nota ergo q̄ in isto iudi/
cio debemus. primo reddere rationem de
omnibus cogitationibus: iō caueas quas
cogitationes habes. Secūdo de omnibus
desiderijs. Tertio de omnibus verbis etiā
ociosis. Mat. 12. Dico vobis q̄ de omni
verbo ocioso quod locuti fuerint homi/
nes reddent rationem de eo in die iudicij.
Item de quolibet aspectu: r de omnibus
actibus omnium sensuum corporis: r non
solum de malis: sed etiam de bonis operi/
bus. Et hoc probat Eccl's. 12. Cuncta que
fiunt adducet deus in iudicium pro omni
errato siue bonum siue malum sit. Nota si
ue bonum. Ratio est: quia solum deus nō
vult a nobis q̄ bona faciamus: sed eti/
am q̄ faciamus bona bene. Potest enim
bonum fieri male r bene. Et malum male
r bene fieri potest. Pone exemplum de om
nibus rc̄. Bonū quidem male: puta quan
do fit aliquid de genere bonorum: tn̄ cum
malo fine: puta elemosynam ad finem va/
negloriæ: vel luxurie rc̄. Sic si facis filium
religiosum ad finem vt fiat abbas: vel fa/
cis filium tuum clericum vt fiat abbas: vel
facis filium tuum clericum: vt fiat episco/
pus. Sic si iudex dans iustam sententiam:
ex liuore vindicte: vel rancore vel odio rc̄.
Tunc facit bonum male. Bonum autem
fit bene: quando fit aliquid de genere bo
norum cum bona intentione: r cum bono
modo: quia fit quādo oportet: r vbi opor/
tet: r quomodo oportet: quia opus ad hoc
vt sit virtuosum requirit tria. s. modum:
speciem: r ordinem. Species denotat sub/
stantiam operis: ordo denotat intentionē
agentis. Modus vero denotat congruita/
tem actionis. Malum vero male fit: quan
do actus fm genus suum est malus: r fit
cum mala intentione: r malo modo: pu/
ta homicidium: vel fornicationem: r hu/
ius: que ita sunt secundum se mala.

Malum autem bene fit quando aliqs pu
nitur a iudice exigente iustitia ⁊ seruato or
dine iudiciario ⁊ ceteris que sunt necessa-
ria. Vult ergo a nobis ꝙ faciamus bonū:
vnde auctoritas. Qđ iustū est exequaris.
Deut.16. Et ideo etiā bona in iudicium de
ducentur. nam ingret deus ab aīa. Videa
mus ista bona opera cū qua intentione fe
cisti: ⁊ quō. Et ideo si aliqua bōa fecisti cū
mala intentione dānaberis. Item hoc est
ver̄ đ psonis puatis. Sed psone publice si
cut sunt dñi ⁊ prelati hñt reddere rōnem
durissimam etiam de subditis. Ideo dicit
apostolus. Obedite ppositis vestris ⁊ sub-
iacete eis: ipsi enim puigilant quasi rōnez
de aiab⁹ vestris redituri Hebr. vltimo. Et
si quidem bene reddiderint ꝙ fuerunt solli
citi de subditis: duplici honore digni erūt:
aliogn grauissime punient̄. Iuxta illud iu-
dicium durissimum fiet his qui psunt. Exi-
guo enim conceditur mīsericordia: potentes
aūt potenter tormenta patientur. Sap.6.
Fili si aliqua bona fecisti cū mala intentio
ne dānaberis. ps. Cum accepero tps ego
iustitias iudicabo. Nota accepero tempus
s. vite: qr tempus vite nobis deus accōmo-
dat vt bene illud expendamus: qđ si male
dimidiat illud tempus: sicut facit cōmoda-
tor vel locator: si comodatarius vel condu
ctor re cōmodata vel conducta malo vtat̄
vt dicit tex. in. l. edem. C. locati. Ibi tu male
in relocata versatus es. ps. Viri sanguinū
⁊ dolosi non dimidiabunt dies suos. No-
ta Iustitias iudicabo. i. bōa opera cōdem
nabo: iudicare hic: accipitur in malā ptem.
Sicut Io.5. Et procedent qui bona fecerūt
in resurrectionē vite: qui vero mala egerūt
in resurrectionē iudicij. i. dānationis. Pz
ergo ꝙ etiam de bonis operibus etiaz fiet
discussio in iudicio isto: ⁊ concordat aucto
ritas noui testamēti. 2. Cor.5. Omnes nos
manifestari oportet ante tribunal xpi: vt re
cipiat vnusqsq prout gessit: siue bonum si-
ue malum. Remediuz est ergo ꝙ reddatis
rōnes vestras magistris rōnabilib⁹. Deus
enim ordinauit magistros rōnales. s. cōfes-
sores quibus dedit potestatem audiēdi ra
tionem operum vestrorū ⁊ absoluēdi vos.
Mat.18. Quecūq ligaueris sup terrā erit
li. ⁊ i celis. Et quecūq sol. sup ter. er. solu. ⁊
in celis. Itez Io.20. Quor̄ remiseritis pec
cata remittent̄ eis: ⁊ quor̄ retinueritis re-
tenta erunt. Ante ꝙ deus fieret homo: non
ordinauerat istos magistros rōales: sed vo
lebat ipsemet audire rōnem: ⁊ ideo nō po
terat aliqs absolui nisi a deo imediate. Et
qa deus erat valde rigidus tunc. Unde
dicebatur deus vltionū dñs ⁊c. Ideo nul-
lus poterat sibi sufficientem rōnem redde-
re: ⁊ per conseqns nullus intrabat paradi
sum. ps. Quis est homo qui viuet ⁊ nō vi-
debit mortem ⁊c. Est etiam aliud remediū
s. ꝙ faciat vnusquisq sibi amicos de ma-
mona iniquitatis ⁊c. Luc.16. Postꝙ ve-
ro deus factus est homo dedit potestatem
istam hominibus. Sicut ergo ille qui red-
dit rationem magistris rationalibus est se
curus coram rege sic ⁊ hic. Unde quando
xps dicit i iudicio aīe. Redde rationē ⁊c.
Poterit tunc anima respondere. Domine
iaz reddidi magistro vestro rationali: ⁊ xps
remanet contentus ⁊ non damnat eum.
¶ Circa tertium ꝙ est sententialis diffini-
tio. Nota ꝙ postꝙ iaz xps audiuit testimo
nia testium: ⁊ discussio siue inquisitio predi
cta diligenter est facta: tunc profert senten-
tiaz fm merita anime. Nam si fuit bone vi
te ⁊ fecit penitentiam condignam de pec-
catis cōmissis. Tunc leta fronte dicet xps
homini. Euge serue bone ⁊ fidelis quia in
pauca fuisti fidelis supra multa te consti-
tuaz: intra in gaudiū domini tui. Mat.25.
Nota in pauca. s. in penitentia: que est mo
dicum quid respectu glorie vite eterne.
Ro.18. Non sunt condigne passiones hu-
ius tēporis ad futuram gloriam que reue-
labitur in nobis. Si autem fuit male vite
tunc xps voluet se ad patriarchas ⁊ dicet
eis. Vos patriarche vultis hunc in socie-
tate vestra? Respondēt. Nō domine. Nos
enim fuimus misericordes ⁊ iste crudelis
sicut diues epulo. Et postea dicet prophe-
tis. Et vos prophete vultis istuz. Domine
non: nos fuimus deuoti ⁊ iste indeuo-
tus ⁊c. Et vos apostoli. Absit dñe. Nos
fuimus charitatiui ⁊ iste sine charitate:
vsurarius. fur. vel pirata: vel latro ⁊c. Nec
voluit tenere consilium nostrum faciendo
sibi amicos de mammona iniqtatis vt re
cipiant euz in eterna tabernacula. Luc.16.

Et vos martyres: Nō domine: q: nos fui/mus patientes: ⁊ iste impatiens ⁊ vindica/tiuus. Et vos ꝯfessores: Nō dn̄e. nos feci/mus pniam: ⁊ iste fuit impenitens. Et vos virgines: Nō domine. Iste fuit luxuriosus corruptus. Tūc dicet christus demonibus. Seruū inutilem eicite in tenebras exterio/res: ibi erit fletus ⁊ stridor dentium Mat. 20. Remedium ergo est vt homo euadat istam sententiam dānationis in iudicio mor/tis: ꝙ hō vacet in operibꝫ misericordie. ps. Iocundus homo qui miseret̄ ⁊ cōmodat: disponet sermones suos in iudicio: quia in eternū nō cōmouebitur. Nota in iudicio. s. particulari mortis ⁊ etiā vniuersali Mat. 25. exēplum. Dedistis mihi manducare ⁊c. Et hoc ē qđ dixit xp̄s ꝙ debemus facere nobis amicos de mamona iniquitatis ⁊c Luc. 16. Patet ergo sententialis diffinitio. Videāus mō executionē. Circa quartū ergo. s. modū quo fit ista executio late snie. ponit xp̄s Luc. 16. vbi dicit. Factū est aūt vt moreret̄ mendicus ⁊ portaret̄ ab ange/lis in sinū Abrae. Mortuus ē aūt diues ⁊ sepultus ē in inferno. Ubi primo ponit exe/cutionē sententie late pro iusto. Secundo pro damnato. Naȝ si snia fert̄ pro iusto ꝯ demones accusantes: tunc angeli accipiūt animam cum magna reuerentia ⁊ portant in paradisum cū magnis laudibus ⁊ can/tibus. Nota exēplū Greg. in. 4. dialogoꝝ. c. 15. De anima Seruuli paralytici: in cuius transitu audite sunt laudes angeloꝝ in ce/lo ⁊c. Dic exēplum. Et interduꝫ ipse auctor vite Iesus xp̄s dignat̄ venire ad ꝯfortan/dum animam. Sicut pꝫ de Tarsilla: que vt refert idem Grego. in. 4. dialogoꝝ amita beati Grego. c. 17. cum venisset ad mortē Iesum venientem videns cum magna ani/maduersione cepit clamare dicēs circūstā/tibus. Recedite: recedite. Iesus venit. Cūqꝫ in eū intenderet quem videbat: sancta illa anima est e corpore egressa: tantaqꝫ subito fragrantia miri odoris aspersa est: vt ipsa quoqꝫ suauitas cunctis ostenderet illic au/ctorē suauitatis venisse. Hec Greg. Cōmu/niter tn̄ angeli ducunt animā ad gloriam. Unde Exo. 23. Ecce ego mittam angelum meū qui precedat te: ⁊ custodiat in via ⁊ introducat ad locum quem paraui.

¶ Secūdo christus ponit practicā sm̄ quam fit executio sententie circa practicam ꝯdēna/torie. dum dicit. Mortuus est aūt diues: ⁊ sepultus est in inferno. Nota Sepultus ē: quantū ad animā: q: corpus nō fuit sepul/tum in inferno. Anima ergo sepelit̄ in infer/no: iuxta modū sm̄ quem corpus honora/biliter sepelit̄ in hoc mundo. In cuius cor/poris sepultura tres principales cerimo/nie fiunt.

¶ Prima ꝙ aliquis amicus vel sentisser vadit ad ecclesiam vt sepultura aperiatur: ⁊ sacerdotes ꝑparentur: ⁊ fit cōmotio a cle/ricis ⁊c. Idem fit de sepultura anime: qñ aliquis malus diues vel peccator est ad mortem: diabolus qui eum tentauit cogno/scens naturaliter horam mortis: subito va/dit ad principem inferni. s. luciferuꝫ d. Do/mine: talis diues: vel religiosus: vel clericus tenuit malam vitam: ⁊ modo est in articu/lo mortis. Ideo necessitate ⁊c. Et sic fit ma/gna cōmotio: ⁊ quilibet illoꝝ vellet venire. Auctoritas. Infernus subtus ꝯturbatus ē in occursum aduentus tui: suscitabit tibi gi/gantes. i. demones Isa. 14.

¶ Secunda cerimonia que seruat̄ in sepul/tura corporis ē: q: sacerdotes ⁊ clerici can/tando Requiem eternā ⁊c. Suscipiat te xp̄s qui vocauit te ⁊c. portant secum cor/pus precedente signo crucis: ⁊ parentes ⁊ amici cum fletibus sequunt̄. Ita fit de ani/ma damnata: que portatur a demonibus sed vociferando ꝯfusibiliter: ac si esset grex porcoꝝ precedente signo luciferi. i. circulo. ps. xi. In circuitu impij ambulant. Ideo dicit scriptura. Uir qui errauerit a via do/ctrine. i. a penitētia: in cetu gigantium com/morabit̄ Prouer. 21. Et nota ꝙ demones sunt in hoc ministri dei. Sicͭ ⁊ iudices sunt ministri dei in eo ꝙ faciunt mori malefa/ctores. Iuxta illud Minister enim dei est vindex in iram ei qui male agit Ro. 13. Uñ Hierony. et habet̄ in decret. 23. q. 5. Non solum homines ministri sunt: ⁊ vltores ire dei his qui malum operant̄: sed ꝯtrarie for/titudines: que appellant̄ furor ⁊ ira dei. Glo. ꝯtrarie fortitudines. i. demones ⁊c. Nota exēplum de demone exterminatore egypti: iuxta illud ps. Misit in eos iram indignationis sue: indignationem ⁊ iram ⁊

tribulationem:immissiones per angelos ma-
los.ps.77.
¶ Tertia cerimonia est:q2 ꝺm suum sta-
tum ꝛ ꝯditionez daꝛ sibi sepultura in eccle
sia iuxta cornu altaris: vel in choro vel in
capella vel alibi. Jta fit de anima in infer
no. Jam sunt ibi sepulchra pro supbis non
plena terra sed igne inextinguibili. Unde
aīa ꝰsupbi colligeꝛ sicut fascis ꝛ mitteꝛ in
sepulturam superboꝝ:auari in sepulturam
auaroꝝ:luxuriosi luxuriosoꝝ. Et sic ꝺ alijs.
Jsa.24. Cōgregabunꝛ cōgregatione vni-
us fascis in lacū ꝛ claudenꝛ in carcere ꝛc̄.
Jtem Mat.13. Colligite primū zizania ꝛ al
ligate ea in fasciculos ad cōburendū. De
quibus Dauid Sepulchra eoꝝ:domus illo
rū in eternū. ps.48. Sepulchra coꝝ.s.dā-
natoꝝ:ꝛ de nullo alio sepulchro pōt intel-
ligi:q2 alia sepulchra nō sunt eterna:sed se
pulcha inferni:sic. Jdeo amore dei cauea-
tis ne eligatis sepulturam in vestro testa-
mēto.i.in vestra vita Qū enim aliqs eligit
malā vitam eligit sepulturam ibi:ꝛ firmaꝛ
morte. Ergo diligenter attendatis vt sitis
ꝑparati ad istum tertiū aduentū. Si enim
paterfamilias sciret qua hora fur veniret:
vigilaret vtiqꝫ ꝛ nō sineret ꝑfodi domum
suā. Et vos estote parati:q2 qua hora non
putatis filius hominis veniet. Luc.12. Et
loquiꝛ ad litterā de hoc aduentu xp̄i ad
mortē. Et ꝯcordat inuitatoriū huius Do
minice dicens. Surgite vigilemus : venite
adoremus:q2 nescitis horā qn̄ dn̄s veniet.
De.4°.aduentu dn̄i ad iudiciū vniuer
sale. Uide dn̄ica prima aduentus. Sermo
ne qui incipit Benedictus qui venit in no
mine dn̄i:ꝛ dn̄ica.2.aduētus. Sermone q
incipit Erunt signa in sole:luna:ꝛ stellis ꝛc̄.
Deo gratias amen.

¶ Dn̄ica.4.aduentus sermo de homine
vꝫ quid sit homo. Sermo.8.

Tu quis es.
Jo.i. Sermo erit de homi
ne ad inuestigandū quid
sit homo. Quia multi igno
rant se. Unde versus.

Forma fauor ppl'i feruor iuuenilis opesqꝫ.
Subripuere tibi noscere quid sit homo.
Nam si oīa alia cognosceremus ꝛ hoc solū
ignoraremus:paruum sciremus:ꝛ nihil esset
vtile. Et oīa peccata ex huius ignorantie
fonte procedūt. Et nota ꝙ interrogaꝛ ho-
mo in verbis ꝑpositis:de substātia: q2 re-
latiuū qui:est relatiuū substātie. Nō autē
de qualitate:tu qualis es:vel de quātitate
tu quantus es. Un̄ ꝛ papa ꝛ iperator de-
berent r̄ndere: homo sum. Saluteꝛ prius
virgo Maria. Pro introductione materie
predicande.quero quid est hō:eo ꝙ ad
questionē in themate ꝑpositam qlibet ve
strum r̄nderet:sum homo. Jdeo sciendum
nobis est:qd est hō. Circa quā questionē in
uenio duas diffinitiones. Prima ē phy si-
ca sed defectuosa. Scd̄a ē theologica ꝛ p-
fecta. Prima ergo diffinitio homis scd̄m
ph̄m est ista. Hō ē animal rationale mor
tale. Hec siqdem diffinitio habet tres de
fectꝰ. ¶ Prio q2 deficit sibi vniuersalitas:
q2 diffinitiuo dꝫ cōpetere oībus suis su p-
positis:sed hec diffinitiuo nō competit xp̄o
nec virgini Marie:nec beato Johāni euā
geliste:qui ꝺm opinionē aliquoꝝ magnoꝝ
doctoꝝ est in paradiso in aīa ꝛ corpore.
Jsti eniꝫ lꝫ sint hoīes tn̄ nō sunt mortales:
nec etiā cōpetit oībus hominibus: ꝛ ma-
xime beatis post corpoꝝ resurrectionem.
Defectus aūt iste processit ex ignorantia
phoꝝ:qui non crediderunt hoīem totum
aliqn̄ posse esse imortalem:q2 nō viderunt
hoīem:nisi ꝺm huius mortalitatis statum.
Sicut dicit Anselmus ꝛ tāgit Tho. in.4.
sen.di.44.q.2.ar.i.ad primum. Ubi etiā
subdit dicens. Uel dic ꝙ ꝺm ph̄m.8.me-
tha. q2 differentie essentiales sunt nobis
incognite:vtimur qn̄qꝫ differētijs acciden-
talibus ad significandū differētias essen-
tiales:que sunt accidentaliū cause. Unde
mortale nō ponitur in diffinitione homis:
quasi ipsa mortalitas ad essentiam homis
ꝑtineat:sed q2 illud qꝺ nunc cā passibilita
tis ꝛ mortalitatis ꝺm ꝑsentem statum.s.cō
positio ex ꝯtrarijs est de essentia hominis.
Sed tunc non erit causa eius ꝑpter victo
riam anime super corpus. Tho.
¶ Scd̄s defectus est q2 ista diffinitio nul-
lam facit mētionem:nisi de causa materia-

ll ꝛ formali: ſ; de cauſa effectiua ipſius ho
minis que ē deus: nihil dicit. Quia phi nō
intellexerūt creationē: imo dixerunt. ꝙ ex ni
hilo: nihil fit ꝛc. Qꝛ is aūt perfecta diffini/
tio dꝫ cōprehendere oēs cauſas rei diffini/
te: qꝛ perfecta ratio vniuſcuiuſqꝫ rei colligi
tur ex oibus cauſis eius.

¶ Tertius defectus: qꝛ nō facit mentionē
de cauſa finali ipſius hois. ſ. de beatitudi/
ne. Nec mirū: qꝛ cognitio phoꝝ nō tantuꝫ
aſcēdit. Licet. n. coꝝ cognitio aſcēderet vſqꝫ
ad ſeptimū celum vel nonū quod vocaue/
runt primū mobile: tñ ad celum qḋ eſt bea
titudinis. ſ. empyreū nō peruenit. Et ſic nō
cognouerunt beatitudinē hois quo ad lo/
cum. Sꝫ nec etiam quo ad ſeipſam cogno/
uerunt: nec etiā quo ad gloriam corporis:
vt dictū eſt ſupra in primo defectu diffini/
tionis: qꝛ beatitudo hois pfecta cōſiſtit in
diuine eſſentie viſione: que ſicut p ppria na
turalia acqri nō poteſt. ita nec p ppriuꝫ in
tellectū pōt itelligi: vt notat Tho. i. 2. q. 62.
ar. i. 2. q. 5. ar. i. Vñ cognouerunt phi beati
tudinē hois generalē homini: que ꝯſiſtit in
operari ſm perfectam virtutē: que tñ beati
tudo imꝑfecta eſt. Vide Tho. i. 2. q. 3. ar. 6.
2. q. 4. ar. 5. Sed ad pfectam beatitudineꝫ
nō ptingit oculus phi. i. Cor. 2. Oculus nō
vidit nec auris audiuit ꝛ in cor hominis
nō aſcendit: que ꝑparauit deus his qui di
ligunt illum. Nobis autem reuelauit deus
per ſpiritum ſuum. Hec ille.

¶ Eſt ergo alia diffinicio theologi pfectior
de hoie dicens. Qḋ homo eſt creatura ra
tionalis: ad beatitudinē ordinata. In qua
diffinitione exprimiꝛ quelibet cā hominis.
In eo enim qḋ dicit rationalis oñdiꝛ cau/
ſa formalis. Differētia enim vltima ꝯſtitu/
tiua hꝫ ſe ad genus ꝛ differentias ꝑceden
tes. Sicut forma ad materā. Per hanc er
go cauſam formaleꝫ hō differt a brutis ꝛ
ab angelis: qꝛ angelus nō eſt rationalis: ſꝫ
intellectualis. Nam rōnalis dr homo: qꝛ p
diſcurſum accipit cognitionē de rebus. ſ. p
nota ad ignota. ſ. rōnando: ſillogizando: di
ſputando: ꝛ per effectus cognoſcimus cau
ſas: ꝛ ecōuerſo. Angelus vero ſine diſcurſu
ſimul intelligit effectū ꝛ cauſam. fineꝫ ꝛ pn
cipium. cōcluſionem ꝛ ꝑmiſſas. Vñ ex hoc
pꝫ ꝙ defecit Porphirius: qñ dixit: ꝙ nos ꝛ
dij ſumus rationales: ſed mortale additū
ſeparat nos ab illis. Hoc idē qḋ Porphi/
rius videꝛ ſenſiſſe Greg. in home. epiph̄a.
Ubi vocat angelum rationale animal. Sꝫ
dic. Qḋ ideo dicitur animal: nō ꝙ ſit cor
pus ex anima ꝛ corpore: ſed ex eo ꝙ habet
virtutem cognoſcendi ſenſibilia: nō tamen
per modum ſenſibilem ſed intellectualem.
ſm Tho. in. 2°. ſen. di. 8. arti. i.

¶ Cauſa vero materialis tangitur cum di
ciꝛ Homo: ꝛ de terra formatus eſt Geñ. 2.
Formauit igiꝛ deus hoiem de limo terre.

¶ Cauſa vero finalis tangitur cum diciꝛ
Ad beatitudineꝫ ordinata. Nō autem ad
diuitias: nō ad aliud terrenū. Ro. 6. Nūc
vero liberati a peccato ſerui aut facti deo:
habetis fructum veſtrum in ſanctificatiōe:
finem vero vitam eternam. Hebr. i3. Non
habemus hic ciuitatem manentē: ſed futu
raꝫ inquirimus. Patet ergo vna diffinitio
hois de qua huc vſqꝫ ſpeculatiue locuti ſu
mus. ſ. de hoie quantū ad ſubſtantiā: nūc
vero loquamur de diffinitione hois mora/
liter. ſ. quantū ad qualitatē. Et queramus
moraliter: quid eſt hō? Ad hanc qōnē. Si
tu interroges me. Quid ē hō: vl' tu qs es?
Rñ°. quadrupliciter ſm quadruplicē cau/
ſam in diffinitione poſitam.

Primo ſm cauſam efficientē: hō eſt aial:
ꝛ ppter hoc dꝫ ſe prudenter humiliare.
Scḋo ſm cauſaꝫ formalē: hō eſt aial ꝯuer
tibile: ꝛ ppter hoc dꝫ deo firmiꝛ adherere.
Tertio ſm cauſam materialē: hō eſt aial
corruptibile: ꝛ ppꝛ hoc dꝫ dolēter plorare.
Quarto ſm cauſaꝫ finalem: hō eſt animal
btificabile: ꝛ ppter hoc dꝫ ardēter ſperare.

¶ Primo ergo ꝛc. Nam quia homo ē cre
atura: ideo eſt defectibilis ꝛ peccabilis.
Ro. 8. Vanitati enim creatura ſubiecta ē.
Pro huius ratione intelligenda: eſt notan
dum: ꝙ ipſi homini eſt quaſi naturale ꝙ
ſit animal peccabile: ꝛ defectibile. Ratio
eſt: quia naturaliter quelibet res redit ad
ſuū principium materiale ꝛc. Vide ſupra
dñica. ij. aduentus ſermone qui incipit Sci
tote qm̄ ppe eſt regnuꝫ dei. parte. i. Ex hac
ergo ratione ſequiꝛ ꝙ nō ſolum hō ē pecca
bilis creatus a deo: ſꝫ ēt angelus. De quo
vide in ſermonibus ḋ pctis in genere ar.
.i. ſmone. ij. in introitu. Ex hoc ergo dꝫ ſe

humiliare. Sicut enim se debet humiliare seruus: qꝛ ē obnoxius seruituti: que est vilissima res. sic pauper ꝓpter paupertatem. Unde magna abusio putaꝛ in paupere superbia. Uñ Eccli. 25. Tres species odiuit anima mea ⁊ aggrauoꝛ valde anime illoꝝ. Pauperem superbū: ⁊ diuitem mendacē: ⁊ senem fatuum: ⁊ insensatum. Sic ⁊ vilitas ꝯditionis est causa homini se humiliandi. Quāto magis ergo potētia ⁊ inclinatio ad peccandū debet hominem humiliare: cum nihil sit in reꝝ natura vilius peccatoꝛ. Rō est: qꝛ nihil magis distat a deo ꝙ peccatū. Declara hāc rationē ⁊c̄. Ex quo sequiꝛ ꝙ nihil sit in reꝝ natura vilius peccatore: q seruus ē peccati. Jo. 8. Qui facit peccatū seruus est peccati. Et in. l. fi. C. de sen. passis. Libidinū oiumqꝫ vitioꝝ seruo. Ubi etiam Glo. hoc notat. Si ergo seruus alicuius hominis dꝫ se humiliare: qꝛ ē subiectus iugo seruitutis. que ē vilissima conditio: quanto magis dꝫ humiliari ſuus peccati actu vel potentia? Sic ⁊ ratione paupertatis dꝫ se peccatoꝛ humiliare. Nihil enī pauperius peccatore. Nota hic ꝯtra superbos: qui nō ꝯsiderant se nec cognoscunt vilitatem humane ꝯditionis. Jer. ij. Quā uilis facta es nimis: iterans vias tuas. Et hoc etiam pꝫ ex loco: qui dꝫ ꝓportionari locato. Vilioꝛ aūt locus qui sit in vniuerso est infernus: ⁊ ratione situs: ⁊ rōne fetoꝛis ⁊c̄. In quo peccatoꝛ dignus est poni ⁊c̄. Uide in ſmonibus de peccatis in genere ar. i. ſmone. i. pte. 4. Cōtra aūt illos qui supbiunt diciꝛ Apoc. 3. Dicis ꝙ diues sum ⁊ locupletatus ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis qꝛ tu miser es ⁊ miserabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus.

¶ Sc̄do est animal ꝯuertibile: ⁊ hoc ex ꝯsideratione cause formalis: que ē anima rōnalis. Cum enim hō sit animal siue creatura rationalis: consequenter per discursum intelligit: vt s̄. dictū est. Et ideo nō instanti intelligit: sed ratiocinando. Ratio aūt pōt adherere vero ⁊ falso. Uñ ⁊ ante electionē ⁊ post: potest ratio mutari de vero ad falsum: ⁊ ecōuerso. Cum ergo actus volūtatis sequaꝛ actum intellectus. ideo sicut ratio ⁊ intellectus hominis nō adheret vero ⁊ falso immobiliter sed mobiliter. ideo potest cōuerti de vno ad alterū. Et hoc verum est. donec homo viuit in corpore: sed post mortē ita adheret bono vel malo: ꝙ inconuertibilis est. Sicut ⁊ angelus post casum: qꝛ vt dicit Damasc. hoc est hominibꝰ mors: quod in angelis casus. De hoc vide Tho. par. i. q. 64. ar. ij. Uñ Grego. 25. di. c. Qualis hinc quisqꝫ egrediꝛ: talis i iudicio ꝑsentatur. Item Eccles. xi. Si ceciderit lignū ad austrū vel ad aqlonē: in quocūqꝫ loco ceciderit ibi erit. Si aūt queris quare homo est ꝯuertibilis dum viuit: nō autem post mortem? Uide qḋ scripsi in de peccatis in genere ar. 3. ſmone. 9. vbi agiꝛ de eternitate pene infernalis: parte. 2. Et ꝓpt̄ hoc dꝫ homo deo firmiter adherere: ipsum ardēter amando. Et hoc tñ ꝓpter beneficiū qḋ recepit a deo: qui fecit eum creaturam. nō qdem habentē solum esse: nec solū esse ⁊ viuere: nec esse viuere ⁊ sentire: sed etiam intelligere in quo cōicat cū angelis: tū etiā vt diligendo deū ꝯsequaꝛ homo quandā imobilitatem sicut ipse deus imobilis est: ⁊ amoꝛ est virtus vnitiua ⁊ conformatiua amantis ad amatū. Sic ergo q diligit mūdum est in continuo motu: sicut ⁊ mundus semꝑ moueꝛ. Greg. Qui labenti inniꝛ: necesse est vt cū labente labaꝛ. Unde versus. Omnia ꝑtereunt: preter amare deum.

¶ Tertio homo est animal coꝛruptibile ⁊ mortale ex ꝯsideratione cause materialis: qꝛ de humo factus est: vt dictū est supra. Nō tñ intelligas ꝙ solū de terra sit factus homo: sed de quattuoꝛ elementis. Scriptura aūt loquens de materia coꝛpoꝛis humani: nō facit mentionem nisi de terra ⁊ aqua dum dicit. Formauit igiꝛ deus hominē de limo terre. In limo aūt est terra ⁊ aqua: cōglutinans partes terre. Non aūt facit scriptura mētionem de aere ⁊ igne. Et huius ratio est: quia lꝫ sit homo cōpositus ex q̄ttuor elementis: tñ ideo de aere ⁊ igne mentionem nō facit: quia minus abundant in quantitate in corpore hominis ꝙ terra ⁊ aqua. Et etiā quia in tota rerū perductione: de igne ⁊ aere que sensu nō percipiunꝛ a rudibus mentionem nō facit scriptura: que rudi populo loquebaꝛ. ſm Tho. pte. i. q. 100. ar. i. ad quantum.

¶ Si aūt queris: quare aer ⁊ ignis minus abundant in corpore humano ꝙ terra ⁊

aqua? Ratio est: quia ignis ⁊ aer sunt maioris virtutis in agendo. Unde si etiaz ſm quantitatem in corpore humano abundarent. oio ad se traherent alia: ⁊ non posset fieri equalitas cõmixtionis que est necessaria in compositione hois. Hec notat Tho. vbi supra in responsi. ad .3. ar., Et ex hoc patet ratio: quare homo est corruptibilis: qa est compositus ex materia quattuor elementorum que cum sit affecta qualitatib⁹ contrariis. s. siccitate ⁊ humiditate: frigiditate ⁊ caliditate ad modum quattuor inimicorum semp sunt in continua pugna: ex quoꝝ discordia soluitur corporis armonia. Secus autẽ est de corporibus celestibus: quoꝝ materia non est de quattuor elementis: nec est illa materia in potentia ad aliã formaz ⁊c. Et ex hac rõne debet homo dolenter plorare. cogitando ꝙ debet corrũpi ⁊ mori: in cuius mortis die valde angustiabit. Et hoc est valde vtile hoi. Unñ Eccl'i. 7. In oibus operibus tuis. memorare nouissima tua: ⁊ in eternũ non peccabis. Nota Nouissima: duodecim nouissima cõcurrunt in die mortis. sex. s. corporis ⁊ sex anime: que sunt diligenter memoranda.

¶ Primo ergo cogita: ꝙ tunc perdes vitam corporalem quã sup oia diligis ⁊ quã nunq̃ recuperare poteris pro toto mũdo. ps. Spũs vadens ⁊ non rediens. Itez alibi. Qm̃ spũs pertransibit in illo ⁊ nõ subsistet: ⁊ non cognoscet amplius locum suum. Ideo despice vitam istam: nec tantum eaz diligas sed plange.

¶ Secũdo ꝙ nudus sepelieris: nec vestiẽt te de auro: nec de serico: nec cũ iocalib⁹ ⁊c. Sed vnũ triste linteamen vel saccum tecũ portabis. Consanguinei vero interim ꝙ hõ moritur pquirunt pecuniam ⁊ iocalia ⁊c. Uide in sermonibus quadragesimalibus de penitentia. Ideo despiciantur diuitie p quibus tm̃ laboras: qa tũc deserent te. ps. Dormierunt somnũ suũ: ⁊ nihil inuenerunt viri diuitiarũ in manib⁹ suis. Igit̃ plora.

¶ Tertio ꝙ oẽs amici te deserũt: solũ associabunt te vsq̃ ad foueã. Ad hoc facit exẽplum. qđ legitur de tribus amicis in hystoria Barlaam ⁊c. Ideo non facias incõuenientiam aliquaz ꝓpter amicos ꝯtrã deũ: qa deus nunq̃ derelinquet te ⁊c.

¶ Quarto quomõ ponit̃ corp⁹ in fouea ⁊ q̃ño ca. catur. Ideo non supbias q̃ñtũcũq; sis potens ⁊ gloriosus ⁊c. Eccl'i. x. Quid superbis terra ⁊ cinis? Nota practice. Si qs aperiret sepulturam Pape alicuius mortui: vel alicuius regis. ⁊ colligeret puluerem totius corporis sui in planta manus posset dicere aliis. Ecce pp. ⁊c. Ecce rex ⁊c. Et iõ non cures de officiis ⁊ dignitatibus.

¶ Quinto quomodo corpus in fouea corrodit̃ a vermibus ⁊ serpentibus. Eccl'i. x. Cum moriet̃ homo hereditabit serpẽtes ⁊ bestias ⁊ vermes ⁊c. Nota practice. quando homo facit testm̃ relinquit heredem filium qui est his bonoꝝ: sed corporis sunt heredes vermes: aie vero diabolus: si ẽ malus homo: vel deus si est bonus. Nota de illo mercatore: qui cum inuitaretur ab aliquibus facere testm̃ dum esset in extremis: dixit. Quid opz? Relinquo bona mea filio meo. ⁊ aiam diabolo ⁊c. Debebat addere vnum: ⁊ corpus vermibus. Et ideo si ista bñ cogitaueris: dices. O miser. Ego suz coquinarius vermiuz: quibus ita delicate eis paro ⁊c. Et sic fugies delicias corporis.

¶ Sexto cogita quãtus est dolor in separatione aie ⁊ corporis: qđ potes cognoscere ex dolore qui sentit̃ propter separationem vnius membri.

¶ Septimo cogita qñ tu morieris: quomodo multi demones erũt in camera tua ⁊c. ps. Inhabitabunt ⁊ abscondent: ipsi calcaneum meum obseruabunt.

¶ Octauo qño aia separat̃ a corpore statim ducitur ad iudicium coram xpo: q interrogabit te ⁊c. Nullus pro te respõdebit: nisi bona opera. Apoc. 14. Beati mortui q in do. mo. amo. iam di. spũs vt re. a la. su. Opa enim illo. se. illos.

¶ Nono cogita de sententia que dabitur irreuocabiliter: nec erit locus appellatõis. In hoc enim mũdo bene potest appellari a sententia dei: qr sunt due eius curie. s. iustitie ⁊ misericordie. Unde appellat̃ a sñia lata in curia iustitie ad curiã misericordie: que est maior. Sic fecit Dauid dicens. Miserere mei deus: ſm magnam misericordiã tuam. Sed post mortez nõ est nisi curia iustitie. ⁊ ideo non datur locus appellatiõis. Uide in feria in rogationibus sermone q

incipit oīs qui petit accipit ꝑte.6. O q̄tus timor erit: q̄a iudex ille non habꝫ supiorē.

¶ Decimo cogita si sniā dabitur contra te. qualiter fiet executio a demonibus ꝛ cum q̄to horrore ꝛ tremore. Isa.14. Infernus subtus conturbatus est in occursum aduē tus tui. suscitabit tibi gigātes. Uide supra sermone proximo parte vltima.

¶ Undecimo cogita ꝺ pena ꝛ horrore q̄n aīa erit in porta inferni ꝛ videbit illas penas horribiles ꝛ demones ꝛc̄.

¶ Duodecimo cogita eternitatē penaꝝ q̄a in inferno nulla est redēptio. Nota hic exē plū q̃ꝺ legitur in horologio sapie. de lamē tatione quā faciunt dānati ꝑpter penarū eternitatē ꝛ de monte illo magno ꝛc̄. Unde sapie.5. Dicunt damnati. Erauimus a via veritatis ꝛ iustitie lumen nō illuxit nobis. ꝛ sol intelligētie nō est ortus nobis ꝛc̄. Itē Treñ.5. In ꝑsona dānatoꝝ dicit Hieronẏ. Defecit gaudiū cordis nostri. versus est in luctum chorus noster. cecidit corona capitis nostri. ve nobis q̄r peccauimus ꝛc̄.

¶ Si ista cogitaretis sepius nō saperet vobis mūdus iste: sed ipm contēneretis. Hieronẏmus ad Paulinū. Facile cōtēnit omnia qui se semper cogitat esse moriturum.

¶ Multi male istruunt filios dicendo. Uideas fili ne cogites de morte: quia sic nullum bonū faceres. Cuꝫ tñ dicat Hieronẏ: Platonis sniā est oēm philosophantium vitam meditationē esse mortis: de oībꝰ āt vos cogitatis ꝛ ꝓparatis ꝛ disponitis vos preter q̄ꝫ de morte. O cecitas magna cum mors sit certior omni re mundi. Nota exē plum de beato Arsenio qui semꝑ flebat.

¶ Quarto hō est aīal beatificabile: ex cō sideratione cāe finalis ad quā creatus est s. q̄a ad finē beatitudinis adipiscende. Uide de hoc in sermonibus de pctis in genere arti.2. ſmone.4. ꝑte.2. Consistit aūt beatitudo hoīs in tribus dotibus aīe principaliter. Prima est clara visio: que respōdet fidei. Scḋa est pacifica tentio: que rñdet spei. Tertia est ꝑfecta fruitio: que respondet charitati. Et hoc vide in sermonibus ꝺ articulis fidei sermone.14. Ubi agitur de glīa aīe. Propter hoc ergo debet hō firmiter sperare se ꝯsequuturū illam glīam ꝛ sic viuere hic: vt ad finem illum ꝑueniat: quia alias non esset spes sed ꝑ̄sumptio. Ergo sobrie ꝛ iuste ꝛ pie viuamus in hoc seculo expectantes beatā spem ꝛ aduentū glīe magni dei ꝛ saluatoris nostri Iesu xp̄i. Deo gratias amen.

¶ Dñica.4. sermo de medio quattuor virtutum. Sermo.9.

Medius vestrum stetit quē vos nescitis Io.1. Thema dat mihi motiuum predicādi de quadam materia vtili ꝛ necessaria ad gubernationē vite. s. de quattuor virtutibus moralibus ad ꝑueniendū ad glīam ꝛc̄. Salutetur ꝟgo maria ꝛc̄. Intellectus litteralis. Uerbi huius ſm ꝙ dicit. Io. baptista Iudeis: est ꝙ xp̄s medius eoꝝ fuerat ꝛc̄. Uñ anteq̄ꝫ xp̄s p̄dicaret publice ꝛ faceret miracula: fuit quasi.30. ānorū: ꝛ lꝫ scirent ipm sanctū hoīem: nō tñ mūdi redēptorem: ꝑpter q̃ꝺ Io. baptista dixit Iudeis. Medius vr̄m stetit. s. xp̄s quē vos nescitis. Patet sensus litteralis thematis. Sed iuxta intellectū allegoricum quē volo ꝑtractare ꝑ declaratiōe thematis. Sciē dum ꝙ antiq ꝑhi morales: ꝑ̄sertim Aristoteles maior eoꝝ diffiniendo: q̄d est virtus: dicit: ꝙ virtus est hitus electiuus in medio consistens determinata rōne ꝑut sapiens ordinabit. 2. Ethi. Ubi sunt q̄ttuor clausule. Prima clausula dicit ꝙ virtus est habitus. s. mētis: sicut vestis dicit hitus corpis. Uñ sicut ꝑsona honesta induit. Prio camisiā. Scḋo farcetū. Tertio pelliceū. Quarto tunicā. Et quito mātellū. Sic aīa ꝑsone virtuose induit. Primo camisia castitatis q̄ tangit carnē sicut camisia. Istā camisiam portant Religiosi boni ꝛ clerici ꝛ laẏci casti. etiā viuentes in matrimonio si seruant sibi fidem: istā camisiam induūt. Farcetum est hūilitas sine qua castitas nō placet deo. Uñ si virgo Maria cum camisia castitatis non habuisset vestē hūilitatis nō placuisset deo. Uñ ipa dicit. Quia respexit hūilitatē ancille sue: nō dicit castitatē. Pelliceū desuꝑ est ꝟtus misericordie q̄ callefacit cor ꝑsone ad cōpatiēdū ꝑrio. Tunica est chari

tas dei ꝛ ꝓximi:q̃ oppit multitudinē pcõꝝ
i. Pet.4. Quia ꝑ charitatē remittūť pctã
Unde de Maria magdalena dī Luc.7.
Dimissa sunt ei peccata multa: qm̃ dilexit
multū. Ista est vestis nuptialis sine qua ne
mo est dignus intrare nuptijs vite eter/
ne ꝛc. Mat.22. Amice quō huc intrasti nō
hñs vestem nuptialē. Nota amice.i.ꝑ fidē
sine charitate. Mantellū sustinēs pluuias:
est patientia qua sustinet hō aduersitates.
Ecce quare phus diffiniens virtutē :quasi
pro genere dicit virtus est hītus. Ideo qñ
aia recedit a corpore i morte:nisi fuerit in/
duta virtutibus turpis est valde ꝛ abho/
minatur ab oibus sanctis ꝛ angelis : sicut
vos abhominaretis mulierem nudam ꝛc.
Ducendo ad infernū ꝛc. Ideo ex hac rō/
ne dicebat Io. Apoc.16. Beatus q vigilat
ꝛ custodit vestimenta sua ne nudus ambu
let ꝛ turpitudinē eius videat:ꝛ nō loqtur
de vestimentis corporis sed anime.

¶ Scda clausula est electiuus.i.volūtari⁹
qa voluntarie debet fieri opus virtuosum
ad hoc vt sit meritoriū ꝛ non ex necessita/
te vel coactione. Multi eniȝ abstinēt ex ne
cessitate:vt infirmi:non est meritoriū. Ideȝ
de asperitate lecti:si ex necessitate:vt capt⁹
ꝛ carceratus propter crimen q tenet cathe
nam in collo ꝛ dormit sup terrā:nō est me
ritoria ista pnia.licet ex patientia si eā ha
beat sic:sed q potest dormire in bono lecto
ꝛ dimittit est meritoriū:qa est electiuum.i.
voluntariū. Idem de latrone seu fure qui
scopatur per ciuitatem:qa nō est habitus
electiuus : sed virtuosum est ꝛ meritorium
quando homo cogitat. O miser ego suȝ la/
tro ꝛ fui:quia furatus sum honorem dei:
ideo vt latro volo disciplinari in remissio/
nem peccatoꝝ meorū ꝛ in memoriam paf/
sionis xpi. Ecce quare dicit electiu⁹. Ideo
Dauid qui faciebat pniam dicebat in ps.
72. Fui flagellatus tota die ꝛc. Dicit vo/
luntarie sacrificabo tibi:quasi dicat:nō coa
cte. Ideo Petrus. Nemo vestrū patiatur
quasi homicida:aut fur:aut maledic⁹: aut
alienorum appetitor. Si aūt vt Christia/
nus non erubescat ꝛc.i. Pet.4. Sicut con
tra. Nullū opus malum dicitur demerito/
rium:nisi a voluntate ꝛ electione procedat.
Unde Augu.primo lib. Retractationum ꝛ
habetur in decretis.15.q.i.c.i.in versi. Usqꝫ
adeo peccatum voluntarium malū est: vt
nullo mō sit peccatuȝ:nisi sit volūtariū ꝛc.

¶ Tertia clausula est in medio consistens:
Uirtuosum eniȝ opus semper est in medio
ꝛ non in extremis : minus enim ꝛ parum
sunt extrema:medium est virtuosum. Uer
bi gratia. Da exemplum:de Ieiunio. Item
de elemosyna ꝛ de alijs. Debet etiaȝ homo
concordare cum illis quibus cōuiuit:sicut
vxor cum viro ꝛ econtra. Idem de religio/
sis clericis ꝛc. Idem de seruis cum domi/
nis ꝛc. Unde Augu.in libro de doctrina
christiana:ꝛ hētur i. Decretis.4i.di. Quis/
quis rebus pretereuntibus restrictius vti/
tur:qꝫ se se habent mores eorum cum qui/
bus viuit aut itemperans:aut superstitio/
sus est:quisquis vero sic eis vtitur: vt me/
tas consuetudinis bonorū inter quos con
uersatur excedat:aut aliqd significat: aut
flagitiosus est. Glo.quia forte habet ven/
trem insaciabilem:vel quia causa infirmi/
tatis hoc facit. In omnibus eniȝ talib⁹ nō
vsus rerum:sed libido in culpa est. Nota
de beato Antonio in prima collatione ab/
batis Moysi : qui determinauit virtutem
discretionis esse principaliorem ceteris de
quo per beatum Tho.in.3.senten.distinct.
xxxiij.q.ij.ar.5.in tempore.2.c.i. de officio
custodis. Hic potes tāgere aliquid de vir/
ginitate:an sit virtus:ꝛ si sic consequens cō
sistit in medio. Medium ergo istud non cō
sistit in materia sed in proportione ad per/
sonaȝ.ꝛ ideo dicit philosophus in.2. Ethi.
ꝙ medium virtutis nō secundum quanti/
tatem:sed secundum rationem rectam de/
terminatur. Multis enim comedere vnum
panem est superfluum:ꝛ tamen alijs etiam
duos comedisse non est superfluum : ita ꝛ
de alijs ꝛc. Medium tenuere beati. Iuxta
glo.in.c. Querenti de officio del.

¶ Quarta clausula prout sapiens ordina
bit.seu determinabit. Si querat illud me/
dium in quo virtus consistit a quo termi/
nabitur. Nunquid iudicio meo.non. sed
prout sapiens ordinabit : vnde religio/
sus non habet determinare sibi medium:
quia sapiens ordinabit : vt Dominicus in
predicatoribus : ꝛ Franciscus in minori/
bus. Et Benedict⁹ in monachis:ꝛ cetera.

Item in clerico: ꝓut sapiēs ꝯsilium ecclesie ordinauit in decretis ⁊ decretalibꝰ. Istud est medium: facere plus vel minus est extremū. Item de laicis ꝯiugatis ꝓut sapiens ap̄ls ordinauit. i. Cor. 7. Uxori vir debitū reddat. Similiter ⁊ vxor viro ⁊c̄. Itē vir dꝫ diligere vxorem sicut christus ecclesiā Ephe. 5. Uxor aūt dꝫ obedire viro sicut sibi subiecta. Sub viri ptāte eris ⁊ ipse dn̄abit̄ tui Gen̄. 3. Intellige in his q̄ nō sunt ꝯtra deum. Itē debent nutrire ꝓlem: instruere ⁊ disciplinare ⁊c̄. Itē de alijs oībus hoībus mundi ꝓut sapiens deus ordinauit. s. p̄cipiēdo per mandata decalogi ⁊c̄. Nūq̄ enim homo decipit̄ si vult istud medium p se determinare: qꝛ vt dicit Grego. in decret. 41. di. Sepe vitia se ingerunt ⁊ se esse virtutes mentiunt̄: vt tenacia parsimonia: effusio largitas: crudelitas zelus iusticie: remissio pietas: velit videri. Et ideo dicit ꝓut sapiēs ordinabit. Pꝫ diffinitio virtutis. Modo ad ꝓpositū: scriptura sacra dicit de christo. i. Cor. i. Nos p̄dicamus christum, dei virtutē ⁊ dei sapientiam. Si ergo virtus ꝯsistit in medio: ⁊ christus ē virtus: Ergo sibi cōuenit esse in medio: ⁊ nō in extremis vitioꝝ. Ideo iudeis stantibus in extremis vitioꝝ: pōt dici. Medius vestrū stetit quē vos nescitis. Et pꝫ thema. Allegorice ⁊ sp̄ūaliter ⁊ sumus in materia: occasione huius verbi. q̄siui quotiens christus fuit in medio. Et inueni in euangelijs ꝙ a natiuitate vsq̄ ad mortem. quater fuit in medio: innuens ꝙ quattuor sunt virtutes cardinales in quibus oēs alie includunt̄.

Primo fuit in medio: in sui natiuitate: q̄n virgo ipsum pānis inuoluit ⁊ posuit in p̄sepio in medio duoꝝ animaliū. s. bouis ⁊ asini. Auctas Abacuch cui reuelatū fuit hoc a deo patre: qui admirans de tanta christi humilitate dicit. Dn̄e audiui auditum tuū ⁊ timui: ꝯsideraui opera tua ⁊ expaui: in medio duoꝝ animaliū cognosceris. Abacuch. 3. Nota Cognosceris: qꝛ in dei ꝟtute illa animalia ipsum agnouerūt. Hic ostēdit nobis virtutē prudentie ꝙ est dolositas: q̄ excedit in nimis. Aliud extremū ipsarum est bestialitas significata per asinū. Ratio de primo: qꝛ sicut bos cornibus ferit: ita aliqui dolosi vt mali aduocati ⁊ notarij percutiunt cornu dolositatis modis inexquisitis. Ideo. i. Pe. 2. Deponentes omne mēdacium: maliciam ⁊ oēm dolum ⁊ simulationes ⁊ inuidias ⁊ oēm detractionem: sicut modo geniti infantes ratiōabiles sine dolo lac cōcupiscite vt in eo crescatis in salutem. Secūdm extremum est bestialitas in qua ē parū de prudentia: qꝛ tales nesciūt se aduisare: oia credunt ⁊c̄. Sicut fecerunt filij israel credentes senibus malis ꝯ Susannam Dan̄. 13. Fatui filij israel nō iudicantes: neq̄ ꝙ verum ē cognoscētes: ꝯdemnastis filiam israel. i. aiam vestram. Et ante p̄mittit textus. d. Qui cū staret in medio coꝝ dixit. Sic fatui ⁊c̄. Ideo ponamꝰ nos in medio cum xp̄o: per prudētiam ⁊ sagacitatem. Ideo scriptura Prouer. 15. Auris que audit increpatiōes vite. i. sermones: in medio sapientium cōmorabit̄: qꝛ sciet q̄dez facere. Secūdo xp̄s fuit in medio: q̄n existens. 12. annoꝝ ductus fuit a virgine in tēplum: dans exēplum nobis: ⁊ remansit in tēplo ⁊c̄. Dicit textus. Et factum ē: post triduum inuenerunt eū in templo sedentē in medio doctoꝝ: audientē illos ⁊ interrogantē Luc. 2. In hoc xp̄s significat nobis virtutem iustitie: cuius extremitas de nimis ē crudelitas: alia extremitas de parum ē remissibilitas: in quibus extremis stabāt tūc doctores legis: sed xp̄s stabat in medio iustitie ⁊ equitatis verbi grā: q̄dam doc. erāt multum rigorosi adeo ꝙ erant crudeles: puta de ordinatione facta de oblatione fienda deo postpositis parētibus: ⁊ p̄mittebāt parentes mori fame propter coꝝ traditiones. Un̄ christus rep̄hendit eos dicens. Quare ⁊ vos trāsgredimini mandatū dei ꝓpter traditiōem vestram: Nam deus dixit. Honora pr̄ez tuū ⁊ matrē tuā: ⁊ q̄ maledixerit patri vel matri mor. moriat̄. Uos aūt dicitis: quicūq̄ dixerit patri vel matri munus q̄dcūq̄ est ex me tibi ꝓderit: ⁊ nō honorificabit patrē suum aut matrē suā: ⁊ irritum fecistis mandatū dei ꝓpter traditionē vestram Mat. 15. Aliud extremū ē remissibilitas: qꝛ nesciebant punire magna peccata: ꝓpter amicitiam vel dona: vel diuitias: ꝓpter quas diuites corrūpunt iustitiā. In isto extremo stabat Hely sacerdos nō puniēs filios ⁊c̄. i. Re. 2. Tales erāt pha-

risei Mat.23. Ve vobis scribe ⁊ pharisei: qui decimatis mentã ⁊ anetum ⁊ ciminuꝫ ⁊ relinqtis que graniora sunt legis. Iudiciũ ⁊ mĩĩcordiaꝫ ⁊ fidẽ:⁊ infra duces ceci excolantes culicẽ. Camellũ aũt glutientes: decimatis decimas datis vel accipiẽ. Chrisost. Sermo dubius mentam ⁊c. Glo. etiam vilia olera ⁊ relinqtis.s. icorrepta q̃ graniora sunt. Si negligantur. iudiciũ.s. discussionez cãꝝ:⁊ mĩĩcordiã i paupes ⁊ viduas: ⁊ fidem in deum excolantes culicẽ.s. minora subtiliter q̃rentes: ⁊ glutiunt camellũ.s. maiora subticentes. Sic hodie sunt multi presertim p̃lati eccl'i ⁊ dñi tp̃ales:q stant in isto extremo:qa q̃ñ aliqs laborat in die festo ꝓpter paupertatem:vel facit aliqđ malũ de minorib⁹ statim irascuntur excõicãt ⁊c. Sed non puniunt clericos fornicatores:symoniacos ⁊c. Similiter dñi tp̃ales sunt in isto extremo:qui amore mundi dimittunt peccata maiora.s. blasphemias dei ⁊ sctõꝝ ⁊ nullus punit̃:sed si de rege aliqs dixerit maluꝫ. statim moriatur ⁊c. Ecce crudelitas ⁊ remissibilitas. simul ⁊c. Ideo ponamus nos in medio iustitie ⁊ pietatis ⁊ equitatis cum christo. Et sic poterit talis dicere illud Prouer.8. Ego in vijs iustitie ambulo in medio semitarum iudicij.

¶ Tertio stetit xp̃s i medio i ciuitate Nazareth. Nota q̃ño xp̃s fuit nutritus in ciuitate Nazareth. Sed q̃ñ voluit incipere p̃dicare ⁊ facere miracula icepit in Capharnaũ. Qđ audientes illi de Nazareth ex fama:q̃ñ postea venit xp̃s ad eos. Dixerunt sibi rectores. Q̃nãta audiuim⁹ facta i Capharnaum fac ⁊ hic in patria tua ⁊c. Luc.4. Quibus r̃ñdit xp̃s in s̃nia. Non estis digni. Rõ qa despiciebant eum ⁊ deridebãt ⁊ dicebant Vñ hoc ꝙ filius fabri velit p̃dicare. Ipsi aũt idignati voluerunt ipsum p̃cipitare:sed ip̃e fecit se inuisibilem. Et dicit textus. Iesus aũt transiens per mediuꝫ illoꝝ ibat. Hic ostẽdit virtutẽ fortitudinis cuius extrema sunt temeritas in plus:⁊ pusillanimitas in minus. Inimici xp̃i volẽtes ipsum precipitare erant temerarij:amici vero xp̃i ⁊ parentes eius erant pusillanimes: xp̃s vero erat in medio.s. fortitudinis. Sic aliqui nostrum sunt in extremo temeritatis recipientes redditus regis.s. dñicam diem Unde deus diuisit nobis tp̃us dans nobis sex dies ⁊ retinens sibi vnam.s. dñicaꝫ Et multi temerarij auferunt partem diei: ideo veniunt in iram regis. Sic potest poni exemplum de temeritate illoꝝ:qui volũt sumere vindictam de iniurijs sibi illatis:cũ hoc sit officium dei. Ro.12. Mihi vindictaꝫ ⁊ ego retribuam dicit dñs. Isti ergo tales sunt temerarij vsurpatores officij dei: q̃ztũ hẽret pro malo rex vel capitane⁹:vel alius officialis. Si alius vellet vsurpare dignitatem vel officium suum ⁊c. Sic ⁊ hic. Item pone exemplum de illis q volunt oĩa iudicia discere ⁊ disputare: cur hoc deus facit vel illud: Item perscrutari ea que sunt fidei:querentes rõnem ⁊c. Aliud exẽpluꝫ est pusillanimitas vel timiditas illoꝝ q timẽt facere p̃niam dicentes. Si ieiunauero non potero dormire ⁊c. Ideo ponamus nos in medio fortitudinis cum xp̃o:⁊ tunc erimus consolati ⁊ fortificati Dañ.3. Angelus aũt dñi descendit cum Azaria ⁊ socijs eius in fornacem:⁊ excussit flãma ignis de fornace ⁊ fecit medium fornacis quasi ventũ roris flantẽ ⁊ non tetigit eos oĩo ignis neq̃ contristauit:nec q̃cq̃ molestie intulit:fornax est iste mundus plenus igne tribulacionũ:sed quando aliqs est fortis in bonis operibus tunc deus mittit angelum ad cõsolanduꝫ eos ⁊c. Sicut legit̃ de multis sanctis martyribus. Nota contra illos qui ꝓpter detractiones ⁊ derisiones aliorũ dimittũt bonam vitam ex pusillanimitate ⁊c. Cõtra tales dicitur in p̃s. Sagitte puulorũ facte sũt plage corũ. Ideo apl's. Fidelis deus est q non patietur vos tentari supra id qđ potestis:sed faciet cum tentatione etiam ꝓuentum vt possitis sustinere.i. Cor.10.

¶ Quarto xp̃s fuit in medio duorũ latronum in sua passione Io.19. Crucifixerunt eum ⁊ cum eo duos latrones hinc:⁊ hinc medium aũt Iesum. Nota inuenitur ꝙ viuens plus stetit in medio ante mortẽ:i quo innuitur virtus tẽpantie cuius extrema sunt:curiositas ⁊ austeritas:latro a dextris significat prosperitatẽ ⁊ a sinistris aduersitatem. Multi in prosperitate sunt nimis curiosi in ornatibus cibis ⁊ delectationibus corpalibus:hoc est vitium:⁊ econtra. Quidam in aduersitate affligunt se nimis ⁊

ſupflue triſtantur: ⁊ hoc eſt vitium auſteri-
tatis. In medio igit̃ cum xp̄o tempãte vi-
uamus. Ideo Auguſt. Carnem veſtram
domate ieiunijs: ⁊ abſtinẽtia eſce ⁊ potus
q̃tũ valitudo pmittit: nõ dicit occidite. Itẽ
Ro. 2. Obſecro vos fratres p miſericordiã
dei vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiã vi
uentem: ſanctam: deo placentẽ: rõnabile ob
ſequm veſtrum. De iſto medio dicit ſcriptu
ra Eccli. 50. Quaſi luna in medio nebule:
nebula eſt humida ⁊ ſignificat abundãtiã
ĩ pſperitate ⁊ frigida: ⁊ ſi ſignificat aduerſi
tatẽ. Ergo ſtemus in medio. Ergo ſurge hõ
⁊ ſta in medio Luc. 6. Surge. ſ. de extremis
vitiorum. Deo Gratias Amen.

¶ Dñica infra octauam natalis dñi: de
hereditate ⁊ exheredatione vite eterne.

Sermo. 10.

Si filius ⁊ he
res per deum. Gal. 4. Et
in ep̄la hodierna. Bona
conſeq̃ntia eſt ſi filius. ſ.
adoptiuus. Ergo heres:
q̃a filio adoptiuo debetur aliqua ps here-
ditatis paterne: nos aũt ſumus filij adopti
ui per grãm. Ro. 8. Non eni accepiſtis ſpũ
ſeruitutis iterum in timore: ſed accepiſtis
ſpũm adoptionis filiorum in quo clama-
mus abba pater. Ergo ſumus heredes dei.
Dicit aũt Nicolaus de lira. Sup predicto
v̄bo Ro. 8. Si ãt filij ⁊ heredes: q heredi-
tas ipſa eſt deitas: que eſt beatitudo obie
ctiue: que nõ diuiditur p ptes: ſed tota ha-
betur a quolibet bono: nõ tñ totaliter: quia
vnus eſt alio beatior. Et hoc modo filius
dei. Sermo ergo noſter erit ad videndum q
ſunt illi q pdere merentur hereditatem re-
gni celorum: caueamus ⁊c̃. Et q̃a Ap̄ls in
themate pp̄oſito loq̃tur legaliter tanq̃ le-
giſta. Ideo ⁊ nos ipſius veſtigia imitantes
legaliter etiã predicabimꝰ. Legales q̃dẽ in
ſtitutiones ad morales iſtructiones redu-
centes. Salute. virgo ⁊c̃. Pro declaratio
ne thematis ⁊ materie introductione pdi-
cande eſt notandũ: q ꝯcluſio vera eſt ⁊ ap
probata de iure diuino naturali: canonico
⁊ ciuili: q filius legitimus ⁊ naturalis vel
ſaltem legitimus cuiuſmodi ſumꝰ nos xp̄ia-
ni q ſumus filij dei: iõ vocamus ipm p̄rem
noſtrũ dicẽtes. Pater noſter qui es in ce-
lis ⁊c̃. De naturali aũt filio dei dr̄ Heb. 1.
Nouiſſime locutus eſt nobis in filio: quem
conſtituit heredem vniuerſorũ ⁊c̃. Debent
eſſe heredes p̄ris ⁊ ad eius bona ſuccede-
re. Hoc probat̃. Prio de iure diuino in ver
bis pp̄oſitis. Item Ro. 8. Ipſe enim ſpũs
teſtimonium reddit ſpũi noſtro: q̃a ſumus
filij dei: ſi aũt filij ⁊ heredes. Scd̃o pbat̃
de iure naturali qd̃ dictat hoi: vt ſicut filius
ſuccedit in locum patris: ſic ⁊ ſuccedat in
bona: q̃a plus eſt pſona q̃ bona: q̃ñ enim
pater relinq̃t filium poſt mortẽ ſuam: videt̃
adhuc ipſe pater viuere in filio: eo q filius
repreſentat pſonam patris imo eadẽ pſo-
na videt̃ eſſe cum vna pſona cenſeatur pa
ter ⁊ filius: vt. C. de impub. ⁊ aliis ſubſt. l.
fi. Inſti. De inutilibus ſtipula. §. Si vero.
Unde Eccli. 30. Mortuus eſt pater. ⁊ quaſi
ſi non eſt mortuus: ſimilem eni reliquit ſibi
poſt ſe. Et ex hoc a fortiori ſeq̃t̃: q multo-
magis ad bona ſuccedere debet ex vi natu
ralis rõnis. Et hoc expꝛ̄ſſe dicit textus legal'
in lege ſcripto. ff. Unde liberi: vbi ſic Juriſ
conſultus ait. Non ſic parentibus liberoꝝ
vt liberis parentũ debetur hereditas: pa-
rẽtes ad bona liberoꝝ rõ miſerationis ad
mittit: liberos nature ſimul ⁊ parentũ cõe
votum. Nota. non ſic parentibus declaro.
Nã q̃ñ filius p̄morit̃ p̄ri ex miſatiõe ſucce
dit ad bona filij ne addat̃ afflictio: vt q2 ĩ
vno grauat̃: ĩ altero releuet̃: nõ ãt ex natu
ra: q2 naturali curſu dꝫ p̄mori p̄r filio ⁊ nõ
ecõuerſo. Uñ dicit Ap̄ls. 2. Cor. 12. Nõ de
bẽt filij parẽtibꝰ theſaurizare ſed parẽtes
filijs. Uñ tũc turbat̃ ordo nature: q̃ñ filiꝰ
p̄morit̃ p̄ri. vt dicit tex. in. l. Nã et ſi pẽtibꝰ
ff. de inoffi. te. Uñ Bulgarus leguũ doctor
egregius cũ deceſſiſſet filiꝰ eius ipſo viuẽte
ait. Ordie turbato ſuccedis bulgare nato.
¶ Tertio pbat̃ de iure canonico. Nota in
c. Raynuciꝰ de teſta. ⁊ in. c. ſi p̄r. co. ti. lib. 6.
⁊. 17. q. 4. c. vlt. qd̃ infra hẽtur: ⁊ recita hic.
¶ Quarto de iure ciuili ſm q diſpoſitum
eſt: q p̄ria cã ĩ ſucceſſione ſit liberoꝝ. Inſti.
de hẽdum q̃litate ⁊ di. in prin. Uñ ẽt viuo
p̄re reputat̃ filiꝰ ĩ ptãte q̃ſi dñs p̄noꝝ bo
noꝝ: ⁊ idcirco mortuo p̄re: nõ dr̄ pp̄e filius
adiere hẽditatẽ p̄nã: ſed ſe imiſcere hẽdi-
tati: q2 poſt mortẽ p̄ris nõ recipe hẽditatẽ
videt̃: ſed magis liberã bonoꝝ admiſtra-
tionẽ ꝯſeq̃t̃: vt dĩc tex. i. l. In ſuis. ff. de lib.

⁊ posthūis. Pꝫ ergo ꝯclusio ꝓbata oi iur
quo ꝓbari pt: ⁊ h ē qꝺ dicit thema. Si fili/
us ⁊c. Et ex hac ꝯclusione inuit correlariū
ꝙ ius ciuile vel statutū mūicipale n̄ posset
ꝓuare total'r filiūꝫ hēditate pīna: hēditate
dico. l. legitia: qꝛ dī debitū bonoꝝ subsidiū
itellige discrete: nō āt sic posset diminuere
legitimā vel augere sed i totū ꝓuare n̄ pos
set: puta statuēdo ꝙ ꝓmogenitus succedat
in totū exclusis aliis filiis: nihil valet hoc
statutū: rō qꝛ cū de iure naturali ⁊ diuino de
beat hēditas pris filio vt dm̄ est: ergo per
ius ciuile tolli nō pt: qꝛ ciuilis gdē rō ciui/
lia iura pimere pt: naturalia ꝟo nō. Insti.
de legit. agna. tu. §. fi. Itē qꝛ iura sanguis
nullo iure ciuili dirimi possunt. ff. de regu.
iuris. l. iura sanguis. Vn̄ nec ꝯtraria cōsue
tudo valeret. 8. di. c. frustra de ꝯsue. c. vlt. ⁊
Nota in. c. Raynucius ꝑ Io. an. abba. ⁊ a
alios de testa. Et hoc tenet Dynus i regula
idultū lib. 6. Cynus ⁊ Bal. i. l. Sācimus. C.
de nup. Idē Bal. i. l. ea lege. C. de epi. ⁊ cle.
Amplius si pr vellet exhēdato filio eccle/
siā vel paupes istituere n̄ posset. Vn̄ Aug.
i ꝟmone de vita clericoꝝ: ⁊ i decretis. 17. q.
4. c. vlt. Quicūqꝫ ait vult exheredato filio
hēdē facere eccl'iam: q̄rat alteꝝ q suscipiat
nō Augustinū: imo deo ꝓpitio neminē iue
niet. Amplius si qs bōa sua donasset eccl'ie
eo ꝙ filiū nō hꝫ ⁊ postea nascit sibi filius ꝺ
iure vsqꝫ ad legitimā sibi debitā donatio/
nem illā reuocare: vt ibidē dr: ⁊ ꝯfirmatur
de iur ciuili. i l. si vnqꝫ. C. de reuocā. dona.
Qꝺ āt dixi nō posse ꝑ ius ciuile vel statu
tū municipale: vel ꝑ pr̄nam dispōnē filium
ꝓuari total'r legitia est veꝝ: nisi ex rōabili
cā: q̄ tūc posset fili⁹ ꝑ iuris vl' pris dispōnē
total'r ꝓuari legitia: puta pp delictū filii: qꝛ
tūc h ꝯuēit iuri naturali ꝟm qꝺ disponit
ꝙ maleficia puniant. l. ita vulnerat⁹. ff. ad
l. agliā: ⁊ publice vtilitat interest vt malefi
cia nō remaneant ipunita: vt dic tex. in. c.
vt fame de sen. exco. Determinare aūt hmōi
penā ꝑtinet ad legis ciuilis latorē. Vn̄ lex
ciuilis nihil aliud est q̄ determiatio iuris
naturalis: vt dicit Tho. 1. 2. q. 95. ar. 2. ⁊ 4.
Mō ad ꝓpositū nr̄m. cū nos sim⁹ filii dei
vt dicit Apl's i ep'la hodierna. ⁊ Ro. 8. ⁊ 1.
Io. 3. Videte q̄lē charitatē dedit nob pr:
vt filii dei noiaremur ⁊ simus. Item Io. i.
Quotquot āt receperūt eū dedit eis ptātē
filios dei fi. ⁊c. Ergo oi iure debemus ꝯseq
hr̄ditatē regnū celoꝝ: vt dic thema: nisi pp
aliqꝺ delictū excludi mereamur. Si āt q̄ris
q̄ ⁊ q̄t sūt ista delicta pp q̄ mereat hō ꝓua
ri a celesti pr̄ne hr̄ditat: R̄°. Ius ciuile po/
nit. 14. esse q̄ dr̄ cāe igratitudis: q̄ ponūt
i Auten. vt cū de ap. co. §. cās coll'. 8. Et ca
noniste notāt i. c. guttauallis de iu. iur. ⁊ vi/
de qꝺ scripsi i ꝟmōe ꝺ. x. ꝓcept i. 4. ꝓcepto
de honore parentum ꝟmone. 3. ꝑte. 3. Sed
ego reducam illas ad qnqꝫ.

Quedam ex iracundia.
Quedam ex inuidia vel malicia.
Quedam ex concupiscentia.
Quedam ex auaritia.
Quedam ex stultitia.
Caueat ergo vnusqsqꝫ ⁊c. Prio ergo
ex iracūdia ꝓcedūt due cāe ingratitudis.
Pria ē man⁹ iniectio. Scda oris expro/
bratio. Pria ergo est manus iniectio: pu
ta q̄n fili⁹ i prēm manus mittit violētas:
dic ꝯtra h petm̄: sic expedit ⁊c. Moral'r pr
nr̄ est xp̄s: ad quē dicim⁹ pr nr̄ q es i celis
Quicūqꝫ ergo man⁹ violētas iniciūt sieri
merent eine hr̄ditat extorres. ꝓpea fuerūt
exhr̄dati Iudei: qꝛ manus iniecerūt i xp̄m
Nota pabolā ꝺ colonis: q postqꝫ itersecerūt
ꝟuos pris fāilias occiderūt filiū dicētes: hic
est heres: venite occidam⁹ euꝫ: ⁊ hēbimus
hr̄ditatē ei⁹: ⁊ seqr. Auferet a vob regnū
dei ⁊ dabit gēti faciēti fruct⁹ eius Mat. 21.
Sic petōres ⁊c. Si veniret xp̄s i trā hodie
iterato multi occiderēt eū: si eis ꝯdiceret ⁊c.
Alio ēt mō man⁹ i xp̄m inicit q̄n ꝓximū
ꝑcutis. Hoc pꝫ rōe ⁊ auctē. Rō ē duplex.
Pria: qꝛ si ꝑcut mēbꝝ vnū corpis siue pe
dē siue manū ⁊c. Totū corpus ꝑcutis: ⁊ ca
put clamat dicēs. Qen ꝑcussisti me ⁊c. Sic
mistice ⁊c. Ro. 12. Multi vnū corp⁹ sum⁹
i xp̄o: singl'i āt alt alteri⁹ mēbra. Caput āt
huius corpis ē xp̄s. Eph. i. Ipm dedit ca/
put sup oēm eccl'iam q̄ ē corp⁹ ei⁹. Et pr̄ti
xp̄m ꝑcutit: q clericos: ⁊ sacerdotes: ⁊ reli/
giosos ꝑcutit: q dr̄ prēs laycoꝝ: ⁊ dr̄ etiā
xp̄i. ps. 104. Nolite tangere xp̄os meos. ⁊c.
Tn̄ iuste tales eccl'a ꝑcutit gladio Anathe
mat. 17. q. 4. Si qs suadēte diabolo. Scda
rō ē: qꝛ q ꝑcutit imaginē xp̄i ꝑcutit xp̄ꝫ: ⁊ fa
cit iiuriā xp̄o ⁊ ꝯ hūc oēs clamāt. Sic ima

go dei est hō:nobilior q̄ sit imago argenti. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō. Geñ.9. P3 rō. Auctas. Actuu3.9. Saule saule qd me psequeris rē. Ite3 Mat.25. Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis.

Scda rō siue cā est oris exprobratio. Sicut cum filius blasphemat patrem:puta appellando ipm p̄ditore3: vel aliqd tale:vel inhoneste sibi ꝯuitiat. Sic hodie rē. Nota. ꝯ blasphematores q̄ inter cetera peccata grauius est blasphemia:q̄ directe dirigit̄ ꝯtra deū. Si nō esset aliud pctm̄ in mundo: hoc solum sufficeret ad destructionē mundi: ꝛ ē magna culpa regentiu3:ad quos ptinet punire:q nō puniunt ea. Ro.i.in fine : qui talia agunt digni sunt morte: Nō solum q agunt vel faciunt:sed ēt q ꝯsentiūt faciētibus. Ideo conquerit̄ dñs p os Isa. dicēs. Dñatores populi mei inique agunt:ꝛ ingiter tota die nomen meū blasphemat̄ rē. Isa. 52. Nota hic quō antiq in tanto horrore habebant dei blasphemiā:q̄ hoc pctm̄ etiā ore dicere abhorrebāt Job.i. Ne forte peccauerint filij mei ꝛ bñdixerint deo in cordibus suis. Nota Leuitici.24. Qui blasphemauerit nomē dñi: morte moriat̄:lapidib⁹ opprimet eum ois multitudo populi. Voluit enim dñs q̄ nullus remaneret de populo q nō ꝯsecraret manus suas in sanguine blasphemantis. Oēs ergo tales regni celestis hereditate priuāt̄. Vñ apl's. Nec3 maledici regnum dei possidebunt.i.Cor.6. Dic vt expedit.

¶ Scdo ex inuidia ex qua ꝓcedunt due cause. Prima ē oris accusatio. Scda operis ꝑpetratio. Quantū ad p̄mam rē. Fili⁹ enim accusans patrē exheredat̄ de cā que nō sit aduersus p̄ncipem vel rem publica3: q2 tūc pro re publica licitū est filio etiam patrē occidere:iniuste ꝯ rem pub.agentē.ff. de religio.ꝛ sumptib⁹ funer.l.mīme. Tales sunt oēs detractores: ꝛ etiam accusatores in iudicio criminali : si ex odio hoc faciūt. Nam ꝛ iudex ex odio dans iustam sniam peccat mortalit̄.23.q.4.Ea vindicta:ꝛ etiā tales sunt infamatores primor̄ p eandem rōnē supra positā:de membris ꝛ corpor̄: ꝛ huiusmodi detractores sunt furibus deteriores:q2 illi bona temporalia:isti fama3 rapiunt ꝛ furant̄:q2 tanto deterius ē quāto fama bona tpalibus rebus ē melior. Prouer.22. Melius ē nomen bonum q̄ diuitie multe. Nota.ꝯ aliquos q nunq̄ de alijs bona dicunt:sed oibus detrahunt. Nota detrahunt. Primo iudicibus. Scdo medicis. Tertio p̄latis:ꝯtra q̄s habet̄ figura de Cham:q ostdit pudēda patris sui Noe: Et ideo meruit maledici in filijs suis. Geñ. 9. Detrahunt ēt clericis:religiosis: mulieribus ꝛ oib⁹.ꝯtra quos di ps.5. Sepulchru3 patēs est guttur cor̄ lin.suis do.age.iudi.illos deus.i.condemna illos deus rē. Tales sunt similes diabolo:de quo scriptū ē. Proiectus ē accusator fratrū nostror̄ rē. Apoc. 12. Quia ergo sunt ei similes in culpa: erūt etiā ei similes in pena:de qua ps. Dilexisti maliciā sup benignitatē: iniqtatem magis q̄ loqui eqtatē. Jō deus destruet te:ꝛ euellet te:ꝛ emigrabit te de tabernaculo tuo:ꝛ radicem tuam de terra viuentium ps.51.

¶ Scda cā est operis ꝑuersi ꝑpetratio:puta si patrē venenauit rē. Vel si vite patris insidiatus. Sic moraliter:qcūq̄ insidiatur vite alicuius siue vxor viri:siue alterius rē. Et qcūq̄ ēt oderit:q̄uis ēt de iure ciuili cogitationis penam nemo pati d3:si vltra limites suos nō egrediat̄.ff.de penis.l.cogitationis.canoniza. de pe.di.i.cogitationis. tū secus est de iure diuino:q2 qui odit fratrem suū homicida est.i.Jo. Et ratio:q2 deus est solus Judex occultor̄.32.di. Erubescant. Moraliter. Sic oēs pctōres dant venenu3 xpo:ꝛ qd est venenū pp qd xps mortuus ē:nisi pctm̄: Tu ergo q pctōr es q̄tū in te est occidis xpm. Heb.6. Rursum crucifigentes xpm in semetipsis rē. Prestim q cōicāt cū ꝯscia pcti mortalis:q peius peccant teste. Ambroſio q̄ Judas ꝓditor. Jō Abacuch.2. Veh q potū dat amico suo miscens fel. Tertio ex ꝯcupiscentia:ꝛ ex hac ꝓcedūt due alie cause. Prima cā qn fili⁹ thorū paternū ascēdit:siue sit vxor patris: siue ꝯcubina:tales sūt oēs corruptores monialiū:q̄ sunt sponse xpi. Et ēt alij:que corrūpunt mr̄imoniū alienū:ꝛ ꝯsr corrūpunt mr̄imoniū xpi significatū p hoc:q2 vxor significat eccliam. Que ē immaculata ꝛ sine ruga.24.q.i.loquit̄. Et vir significat xpm. Eph.5. Sacramētū hoc magnū ē. Ego aūt dico in xpo:ꝛ in ecclesia. Scda cā ē si pat

voluit filiā maritare:⁊ ipsa ꝯtra eius volū-
tatē ꝑellegit fornicari. Secus aūt si inuito
patre ꝯhit mrīmoniū.ff.de ritu nup.l.q li-
beros.⁊.l.cū tale.§.Rescriptuʒ.ff. de ꝯdi.⁊
demō.Nā hodie nō ē cā iusta exhereditan
di filiaʒ lʒ olim forsitan.Secus d iure ff ōꝝ.
vt vr̄ ꝓbari.ff.de bonoꝝ pos.ꝯ tabulas.l.
nō tm̄.§.si emancipatus. Sic moralit: oēs
fornicarij sunt digni fieri exheredes regni.i.
Cor.6.Nec fornicarij regnuʒ dei posside-
bunt.Nota hic ꝯtra mulieres meretrices:q̄
stant in hospitijs ⁊c̄.Itē ꝯ illas q̄ nō stant
in loco publico. Unde apl's. Fornicatores
⁊ adulteros iudicabit deus. Heb.3.4. Ex
auaritia:ex qua ꝓcedūt due alie cause.s.in
cōmittendo ⁊ omittēdo. Prima ꝯsistit in
cōmittēdo:puta qn̄ filius ꝓhibet prēʒ testa
ri:vel ꝯtradicit eiꝰ testō ⁊c̄.Sic xp̄s pat cō
didit testm̄:in quo disposuit ꝙ nullus face
ret furtuʒ:vsuras:rapinas ⁊c̄.Exo.20. Nō
furtuʒ facies.Auari ꝟo ⁊ cupidi ꝯtradicūt
huic testō:q2 diripiunt aliena qualitercūq
ꝑnt.Nota hic ꝯtra fures.Itē ꝯtra abusio-
nē:q̄ ē in Sicilia.s.qd cum Nauigiū patit
naufragiū.Post triduū oīa occupat admi
ratus Sicilie:qd reprobat de iure diuino:
quo canet.Equū ē neminē locupletari cuʒ
aliena iactura.l.Nam hoc natura.ff. de cō
di.inde.Itē de iure cano.vt i toto ti.de ra
ptore:⁊ de furt̄.Iteʒ de iure ciuili.vt dicit
textus in auten.nauigia. C.d furtis.Hic cō
tra tales vt expedit:vel dic ad lr̄am. Siqs
patrē testari ꝓhibuerit priuat hereditate
regni celoꝝ:q2 peccat mortalit.Et nota ꝙ i
foro ꝯscie talis tenet ad interesse oibꝰ illis
qbus testator relinquere aliqd volebat in
testō.Quid ergo deus facit ꝯtra tales qui
sunt violatores testi xp̄i:q est pater noster:
Dicit huic xp̄s.Tu violas testm̄ meū ⁊ frā
gis illud:⁊ ego violabo testm̄ tuum. Et sic
contingit de facto:q2 tales faciant testm̄: ⁊
multa relinquunt:sed filij nihil faciunt ⁊c̄.
Et lʒ filij male faciant:tn̄ aīa prīs iuste hoc
patit:q2.Per q̄ qs peccat ꝑ hec ⁊ torquet
Sap.xi.Et qd qsq iuris in aliū statuit:ip-
se eodē iure vtat.c.cum oēs.de ꝯstitu.⁊.l.i.
ff.eo.ti.ꝙ qsq iuris.Nota hic exēpluʒ de
illo diuite vsurario hñte tres filios:q ve-
niēs ad mortē vocauit. Primo maiores.
Scdo minorē iterrogans eos singillatim.
Quid nam facturi essent ꝓ aīa sua ⁊c̄.Et
vterq ꝓmittebat sibi maria ⁊ montes ⁊c̄.
Tandē filius minor vocatus ab eo: ⁊ de
eodē reqsitus redarguit ipm̄.Et sic prī mu-
tauit testm̄ ⁊c̄.Hic historiaʒ. Scds casus
ꝯsistit in omittēdo:puta cuʒ pater in carce-
re detinet:⁊ filius negligit ipsum liberare:
vel infirmo patri nō subuenerit:vel furioso
vel indigenti:vel si ꝓ patris:vel debito eiꝰ
incaptuʒ pōt fideiubere noluerit: hoc tn̄ qd
de fideiussione di ad masculos tm̄ ꝑtinet.
Sub hoc aūt casu cōprehēdunt auari:qui
negligūt soluere xp̄o in paupere ⁊c̄. Hic vt
expedit.Un̄ Mat.25.Ite maledicti i igneʒ
eternū ⁊c̄.Esuriui.n.⁊ nō dedistis mihi mā
ducare.Sitiui ⁊ non dedistis mihi bibere.
Infirmus fui ⁊ nō visitastis me ⁊c̄.Q d.n.
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.
Item Ephe.5.Hoc aūt scitote intelligētes
ꝙ oīs auarus nō hʒ hereditatem in regno
christi ⁊ dei. Quinto ex stulticia:ex qua ꝓ
cedunt due alie cause. Prima ē infamis
ꝯuersatio. Scda est incauta presumptio.
Prima ergo ⁊c̄.Sic̄ qn̄ filiꝰ ꝯtra volun
tatē patris cum malis hoibus ꝯuersat.i.si
cum maleficis vel maleficus efficit.Sic in
ꝓposito in hoc casu sunt oēs qui ꝯuersant
cum meretricibus:tabernarijs. Ruffianis.
Prouer.13.Qui cuʒ sapiētibus gradit sa
piens est.Amicus ꝟo stultoꝝ filis efficitur.
ps.Cum sctō sctūs eris ⁊c̄. Scda cā est in
cauta ꝑsumptio.Sicut ille q ad ludos pe-
riculosos ⁊ mortiferos se ingerit: vel vilia
sortit officia: vel exercitia:sicut minimi ⁊
Ioculatij:cum pater illius ꝓfessionis non
fuerit ⁊ hmōi.Sub hoc casu cōprehendū
tur oēs lusores taxilloꝝ:vel aleaꝝ. Ubi no
ta:ꝙ octo differentie ꝑsonaꝝ ꝑꝑ hoc dam-
nant. Primo ludētes. Scdo assistentes:
q dant fauorem ludo. Tertio rectores rei
publice:q ꝑmittunt ludum:q2 vt dicit tex.
83.di.Error.Negligere cum possis ꝑturba-
re ꝑuersos nihil aliud ē q̄ fouere:nec caret
scrupulo societatis occulte qui manifesto
facinori desinit obuiare. Quarto mutuan
tes pecuniam.Nota hic casum.Utrū mu-
tuans possit repetere pecuniā mutuatā ad
ludum.Et puto ꝙ nō:cum in pari cā turpi
tudinis melior sit ꝯditio possidētis.l. Ubi
aūt.ff.de ꝯdi.ob tur. causam.Si tn̄ is cui

mutuatum est iurauit restituere: debet aut
petere absolutionem de iuramẽto a iudice
ecclesiastico: aut restituere: ⁊ postea repete-
re vt in. c. debitores de iureiuran. Hanc q̃-
stionẽ habui de facto Panormi. Quinto
inspiciẽtes. Nam ꝓhibitũ est ludentes in-
spicere: ꝓpter multa peccata: que inde ꝓue
niunt. C. de epis. ⁊ cleri. auten. interdicim⁹.
⁊ ꝺ vita ⁊ hone. cle. Clerici. Sexto accõmo
dantes siue dãtes taxillos aleas: vel tabu
lerium vel cartas. Institu. de obliga. que ex
delicto nascunt̃. §. ope. Septimo ꝑstantes
candelas. Octauo cõmodantes locũ: siue
sit domus: siue alius locus ⁊c̃. Ergo cum si-
mus filij simus heredes. Deo grãs amẽ.

¶ Dñica infra octauam epiphanie de
euangelio. Sermo. xl.

Proficiebat
Jesus sapientia ⁊ etate: ⁊
grã. Luc. 2o. Sermo erit
de sacro euangelio. Salu
tet̃ virgo Maria ⁊c̃. Hoc
verbum habet magnam difficultatem in
theologia: q̃ in eo ꝙ dicit. Q ꝺ Jesus ꝓfi-
ciebat etate: nulla est dubitatio: q̃ cũ esset
verus homo: debuit sicut verus homo acci-
pere incremẽta corporis per etatẽ: vt. j. di-
cet̃ in prima ꝑte ſmonis. Vñ apl's Heb.
2. Debuit enim per omnia fratribus assimi
lari. Sed ꝙ xp̃s ꝓficeret in sapiẽtia ⁊ gra
tia: habet magnam difficultatẽ. Pro cuius
intelligentia notandũ: ꝙ doctrina cõis ⁊
vera est oium theologoꝝ singulariter ma-
gistri sniaꝝ in. 3°. lib. di. 13 Q ꝺ xp̃s nõ solũ
in quantũ deus: sed etiam in quantũ ho-
mo: in primo instanti conceptionis habuit
tantã sapientiã ⁊ gratiam quantaȝ hȝ mo-
do in celo: ⁊ ꝯsequenter augeri nõ potuit:
probat̃ hoc ratione ⁊ auc̃te. Ratio est ista:
q̃ gratia xp̃i q̃tuis mathemathice loquen-
do fuit finita: q̃ creatura est: tñ philosophi
ce loquẽdo: põt dici esse infinita: siue loqua
mur de gratia vnionis: siue de gratia singu
laris ꝑsone: siue de gratia capitis. Hec eniȝ
triplex gratia fuit in xp̃o. Mathematicus
enim ꝯsiderat solum rationẽ quantitatis:
ſm quã nihil ꝓhibet quin possit finito ali
quid addi. Phus aũt ꝯsiderat formaȝ rea
lem. Prohibet aũt additionẽ talem forma

quam considerat naturalis. Gratia igitur
vnionis resultat in christo ex ꝯiũctione hu
manitatis christi ad diuinitatẽ: qua nullũ
maius donum: nullũ excellentius extimari
põt. Gratia vero singularis ꝑsone: etiam
quodãmodo fuit infinita christo. Quãuis
enim gratia illa ⁊ sapiẽtia sit limitata: eo
ꝙ sit recepta in xp̃o nec habeat esse subsi-
stens: tñ nõ fuit limitata quantũ ad rõnem
ipsius gratie: q̃ habuit xp̃s gratiaȝ: ſm om
nẽ modũ ꝑfectionis ipsius: qcquid ad ꝑfe
ctionem gratie ꝑtinere põt totũ in xp̃o fuit.
Vñ dicit̃ Ro. 3. Nõ enim ad mẽsurã dat
deus spũm. s. xp̃o. Vñ dicit Magr̃ in. 3°. sen
tẽ. di. 13. Q ꝺ deus maiorẽ gratiaȝ xp̃o ꝯfer
re non potuit: nec potest plenior intelligi.
Prima expositio respicit ipsam formam. s.
ipsam gratiam. Scꝺa subiectum. qꝺ põt
dupliciť intelligi. vno modo vȝ: ꝙ nõ posset
creari maior gratia a deo quantũ ad rõnẽ
gratie: q̃ omne qꝺ ꝑtinet ad ꝑfectionẽ gra
tie collatum ei fuit. Quãuis enim multa
alia posset deus facere: tñ nõ ꝑtinet ad ra
tionẽ gratie. Sicut posset hoi multas alias
ꝑfectiones naturales ⁊ essentiales addere:
sed hoc nõ esset de rõne hois: ⁊ esset tunc
alia spẽs ⁊ nõ homo: vel dic ꝙ licet q̃tum
in se est posset deus maiorẽ gratiam creare
quantũ ad essentiaȝ q̃ sit gratia xp̃i: tñ nul
la maior gratia posset esse cuius capacitas
creata sit capax: nec posset facere aliquam
capacitatẽ: q̃ nõ esset creata. H nota Tho.
in. 3. sen. di. 13. q. 1. ar. 2. q. 2. ad ſm ⁊. q. 3. ad
primũ. Et idẽ dicendũ de sapientia ⁊ scien
tia xp̃i: q̃ adeo ꝑfecta fuit in instanti ꝯce-
ptionis ꝙ crescere amplius nõ potuit: q̃tũ
ad essentiam scie: nec q̃tũ ad numeꝝ sci-
toꝝ: lȝ quantũ ad aliquẽ modum cognitio
nis creuerit: q̃. s. experimentaliter aliqua
causa: que prius ad corpus glorificandum
rñdeat. Claritas ab aia sicut quedam qua
litas ꝑmanens corpus afficiens. Vñ fulge
re corporaliter nõ est miraculosum in cor-
pore glorioso. Hoc modo non nouerat: vt
nota. Tho. in. 3. sen. di. 14. iuxta illud Heb.
5. Cum esset filius dei didicit ex his q̃ pas
sus est obedientiaȝ. Gratia vero capitis in
xp̃o que ꝯsiderat̃ quantũ ad effectũ etiam
limitata nõ fuit ad aliquos determinatos
effectus: sed põt per grãȝ infinite oꝑari re

adoptionem. Iuxta illud .i. Io.2. Ipse.s.xps est ppiciatio pro peccatis nostris: nō pro nostris aūt tm̄: sed etiam p totius mundi. Ps ergo rō. Modo videamus anctez Iere. 31. Nouum creauit dñs sup terram: femina circūdabit virum.s. statim pfectum in oi/ b9. Volunt sancti: q xps ab initio pceptio/ nis fuit plenus oi gratia. Ad idem Isa.7. Ecce virgo concipiet et pariet filium: et vo. no. eius Emanuel bu. et mel come. vt sciat repro. ma. et deli. bonū. Ex qb9.ps: q gratia xpi fuit quodāmodo infinita ab initio cō/ ceptionis. Fiat ergo ratio. Nullū infinitū augeri pōt: sed gratia fuit infinita vt dictū est. Ergo augeri non potuit. Et quō dicit in themate q xps pficiebat sapiētia et gra tia. Rn9 q hoc pōt intelligi dupliciter.s. q xps pficiebat sapiētia et gratia dupliciter.s. habitualiter vel effectualiter. Primo mo do.s. habitualiter xps nō poterat pficere per rōnes et auctes supradictas. Itē Tho. 3.pte.q.7.ar.12.et.q.12. Sed effectualiter p fecit: q quanto magis crescebat in corpore tanto maiores effectus ondebat sapientie et gratie. Dex silitudo de sole: lz tantam cla ritatem habeat in aurora qntā hora pme: et tantam hora pme qntam hora tertie: et tā tam hora tertie qntam in meridie in se ha/ bitualiter: tn̄ effectualiter sol proficit in cla ritate: q nō tantam claritatem ostendit ho ra prime qntam hora tertie: et nō tantā ho/ ra tertie qntam in meridie etc. Sic de sole iustitie christo: qui lz in instanti pceptionis haberet tantam claritatem gratie et sapiē/ tie qntā habet modo in celo habitualiter: tn̄ effectualiter pficiebat in sapiētia et gra tia: q in aurora.i. anteq̄ virgo ipsum pare ret: nōdum ortus erat super terram: et da/ bat aliquos radios claritatis.s. vgini Ma/ rie: Joseph et Johanni baptiste et helisa/ beth. Nam Johannē sanctificauit in vte/ ro. Ipse etiam existens in vtero. Item fecit eum pphetam nōdum natum. Item fecit pphetissam helisabet et Zachariā eius pa rentes. Sed maiorem claritatem dedit ho/ ra prime.s. in natiuitate p tot miracula etc. Sed adhuc maiores dedit hora tertie qn.s. fuit.12. annor disputando cū doctoribus: dicit in euangelio hodierno. Sz multo ma iores radios emisit in meridie.s. quando fuit.30. annor in predicatione euangelij et miraculor operatione. Ecce quō christus proficiebat effectualiter in sapientia et gra/ tia apud deum et hoīes. Apud deū quidē .s. ad eius laudem: et apud hoīes.s. ad eor vtilitatem: qui videntes puerum taliter in gratia pficere corrigebant se: et ducti exem plo eius redibant ad deum Isa.11. Puer paruulus minabit eos. Itē aplus ad Ti/ tū.2. Apparuit gr̄a dei saluatoris nostri oi bus hoibus etc. Item Greg. in quadā ho/ melia pficiebat sapiētia: nō per accessum tē poris accipiēdo qd nō habebat: sz dona sa pientie et gratie que habebat ceteris pādē do: qd ad ipsor edificationē et dei honorē pficiebat: etiam non in cognitione noticie simplicis: sed experimētalis: vt supradictū est. Item Ber. supra missus est: qd de sapiē/ tia et gratia hoc dictū est: nō fm q erat: sz fm q apparebat intelligendū est: nō q vz aliquid nouum ei accederet q ante nō ha/ beret: sed qd accedere videret quo volebat vt videret: vel pōt dici fm q scribit qdam doctor ordinis heremitar: q id qd dicit q xps pficiebat gratia intelligitur de gratia gratis data: que psistit in actu: nō d gratia gratum faciēte: fm quā pficiebat: nō qdē vt deo magis gratus esset intensiue sed ex/ tensiue: q oia opera sua placebant deo. Et ideo qnto maiora et plura opera faciebat: tanto ex plurib9 placebat deo. Patet ergo quō christus proficiebat sapiētia et gratia effectualiter. Et de hoc habet auctās. Pro phetica Isa Qui loquitur in persona dei patris loquentis de xpo fm q homo. Ecce intelliget seruus meus: et exaltabit: et eleua bitur: et sublimis erit valde Isa.52. Ubi po nuntur quattuor gradus exaltationis effe ctualis. Primus ibi. Ecce intelliget seruus meus.s. in instanti conceptionis: et exaltabi/ tur.s. hora prime in natiuitate: et eleuabit .s. hora tertie in disputatiōe cū doctoribus: et sublimis erit valde.s. in predicatiōe euan gelij. Ps thema. Modo p declaratiōe euā gelij notanū q hoc euangeliū ptinet i effe/ ctu tria singularia de dño nr̄o iesu xpo.

¶ Primum est augmentum corporale pro/ ficiebat etate.

¶ Scdm est documentum spirituale pro/ ficiebat sapientia.

¶ Tertium est exemplum virtuale profi/ ciebat gratia.

¶ Hec ostenduntur clare in themate.
Primum cum dicitur proficiebat etate.
Secundum proficiebat sapientia. Et ter/
tium proficiebat gratia.
¶ Primũ ergo qđ ondit ꝛc̃. Dum dicit ꝓ
ficiebat etate. Ubi sciendũ ꝙ dñs noster
Jesus xp̃s exiens de vtero matris noluit
subito magnus apparere cũ potuisset iam
magnus nasci: vt fecit de Adam in princi/
pio mundi: q exiuit de vtero matris sue. s.
terre iã magnus ꝛ hõ ꝑfecte etatis. 30. ãno
rum. Hoc tangit textus dicens. Formauit
deus hoiem de limo terre. Nota hoiem nõ
dicit puerũ: vel infantẽ: ꝛ inspirauit in faciẽ
eius spũm vite. i. aiam: ꝛ factus est hõ: non
dicit infans in aiam viuentẽ. Geñ. 2. Cer/
tum aũt est ꝙ ita potuisset xp̃s facere de se
sed noluit: qnimo voluit cũ ceteris paula/
tim crescere. Primo voluit esse infans.
Scđo voluit esse puer. Tertio adolescẽs.
Quarto iuuenis: ꝛ tandẽ vir ꝑfectus. Rõ
est duplex. Prio qa debuit ꝑ oia frĩbꝰ
assimilari. Hebr. 2. Et Sapie. 7. Ego natus
accepi cõem aerem: ꝛ similiter decidi in san
ctam terrã: ꝛ primã vocẽ similẽ oibus emisi
plorans. Scđa rõ ad ondendũ ꝙ venie
bat ꝓ saluatione oium. Uenit eni saluare.
Primo infantes ꝑ inocentiã baptismalẽ.
Scđo adolescentes ꝑ obediẽtiã generalẽ.
Tertio iuuenes ꝑ pniaꝫ sacramentalẽ: Jđ
debuit ꝑ oia fratribus assimilari: qui vult
oẽs hoies saluos fieri. i. Thi. 2. Si dicatur
non videt venisse ad saluandũ senes: q2 no
luit esse senex: sed voluit mori in flore iuuẽ/
tutis ꝛ dare aiam suam in etate in qua ma
gis vita diligitur. Juxta ꝓphiam Jere. 12.
In ꝑsona christi dicẽtis. Reliq domũ meã
dedi dilectã aiam meam. i. vitaꝫ in manu
inimicorũ eius. Rñ. ꝙ imo venit etiam sal/
uare senes. Licet eni ipse non fuerit senex:
tñ a senibus voluit bñdici. s. a Simeone ꝛ
Anna Luc. 2. Ideo postq̃ sctã mat eccl'a
festinauit de infantia Saluatoris festiui/
tatibus transactis: modo incipit facere of/
ficiuꝫ de eius pueritia: qñ. s. fuit. 12. annorũ
ꝛ de hoc loqt principium euangelij. Cũ fa/
ctus eẽt Jesus annorũ. 12. ꝛc̃. Usq3. In me
dio doctorũ. Ubi notandũ ꝙ in tota Ju/
dea non erat nisi vnum templum. s. in Je/
rusalem: in quo offerri posset sacrificiuꝫ sub
pena mortis: de quo Deut. 12. Propter qđ
iudei ter in anno tenebant venire ad tem/
plum. s. in Jerusalẽ. s. in festo pasce: ꝛ pente
costes: ꝛ senophegie. i. tabernaculorũ fixio/
nis ex precepto legis. Exo. 23. ꝛ Deuter. 16.
Item virgo maria in dictis festiuitatibus
volebat venire a Nazareth: que distat ab
Jerusalẽ ꝑ. 40. miliaria: ꝛ ex magna deuo
tione ꝛ dilectõe nolebat dimittere filiũ suũ
Jesum: sed ipm portabat in brachijs quã/
do erat infans: sed qñ est factus puer du/
cebat ipsum ꝑ manũ. Nota hic contẽplan
do qño virgo ibat cum filio: aliquãdo cuꝫ
calore: aliqñ cum frigore: aliqñ cuꝫ pluuis
niue: ꝛ cũ vento. si fuisset sibi dictũ. O vir/
go benedicta: ꝛ qño vaditis modo cũ tali
tẽpore: Rñdisset virgo. Uado ad templũ
dñi in Jerusalem. O virgo gloriosa ꝛ nun
quid non estis vos templuꝫ dei magis san
ctum q̃ illud: De quo ecclesia. Domus pu
dici pectoris templum repente fit dei. Et
nunquid filius vester videtur esse tẽplum
diuinitatis: Jo. 2. Soluite templum hoc: ꝛ
in triduo excitabo illud. Hoc aũt dicebat
de templo corpis sui. Sed virgo finaliter
responderet: hoc facio in exemplum hoium
vt nullus quãtũcũq3 delicatus excuset se
ne vadat ad ecclesiam rõne caloris: frigo/
ris: seu pluuie ꝛc̃. Hoc dicit expresse Beda
in homel' hodierna. Ideo dicit deus. Me
mento vt diem sabbati sanctifices. s. a tem
poralibus abstinendo: ꝛ spiritualibus va/
cando. Exo. 20. Nota in nullo alio pre/
cepto: dicit. Memento nisi in isto. Unde no
ta hic ꝙ parentes deberent ducere filias
etiã virgines ad ecclesiam in diebus dñicis
ꝛ festiuis. Nota contra malam cõsuetudi
nem contrariam. ꝛc̃. Ideo fiunt tot mala:
q2 tunc habent oportunitatẽ quaꝫ nõ hñt
infra ebdomodam: q2 parentes sunt in do/
mo: ideo vadunt tot grauide ad nuptias:
vel fortasse iaꝫ pepererunt bis: vel ter: ideo
ducende sunt ad ecclesiam. Nota etiam
contra mulieres: que post mortem marito/
rum vel filiorum stant per vnum annum
ꝯtinuum ꝙ non vadunt ad ecclesiaꝫ: quasi
se velint hoc modo vindicare de deo.
¶ Cõpleto ergo festo: ꝯsumatisq3 diebꝰ cuꝫ
redirent remansit puer Jesus in Jerusalẽ
nõ parẽtũ negligẽtia: s3 ꝑ diuinã ꝓuidẽtiã:

⁊ nō cognouerunt parētes eius. Ratio: qꝛ erat mos iudeoꝝ ex honestate: vt hoies irent per vnam viam: ⁊ mulieres per aliaz: vel hoies ꝓcedebant ⁊ mulieres sequebātur. Pueri aūt poterant ire cuz patre ⁊ cū matre. Nota hic ꝙ in hoc ꝙ dicit. Nō cognouerūt parentes eius. Prebet exēplū filijs ꝙ in diuino obsequio faciēdo nō ē ꝯsilium a carnalibus parentibꝰ regrenduz: qꝛ inimici hois domestici eius Mat. io. Vñ Hierony. in ep̄la ad heliodoꝝ. Licet pater in limine iaceat: ⁊ mater vbera ⁊c̄. Cū ergo virgo Maria recessit de tēplo: ⁊ nō vidit iuxta se puerum Jesum credidit ꝙ eēt cum Joseph: ⁊ cū eo veniret. Idem ecōuerso credidit Joseph. Hoc tangit euāgelista dicens. Existimātes āt illum de in comitatu venerunt iter diei. Credo ꝙ Joseph venit prius in nazareth: qꝛ viri vadunt velocius ⁊ vt pararet cenam: ⁊ qñ virgo intrabat domum occurrebat sibi filius ⁊ faciebat sibi magnum festū. Sz tunc qñ virgo intrauit domū: ⁊ nō vidit filiū suum dixit ad Joseph: Et vbi ē filius meꝰ Jesus. Respōdit Joseph. Et nō erat vobiscū: Tunc ꝟgo ardēter plāgens dixit. O misera quid ē de filio meo: Et statim magnus clauus intrauit in coꝛ suuz: qꝛ diligebat pluſq̄ omnes matres filios suos. Ratio: qꝛ alie matres diligunt filios suos tanq̄ creaturas suas. Sz virgo diligebat ipsum etiaz tanq̄ creatorem. Itē alie mulieres diligunt filios suos amore naturali: sed virgo etiaz amore virtuoso. s. charitatis. Itē nulla mater habuit filium tam virtuosum. Itē alie matres perdunt virginitatem ꝓpter filios: sed nō ipsa. Itē alie matres dolent in partu: sz virgo minime. Virgo ergo plorando intrauit cameram dicens. O fili mi: vbi estis vos modo: Utinam nō in manibus Archelai filij herodis. O fili: vbicūq̄ estis vos scitis meum dolorē ⁊ timorē. Tunc coꝛ virginis erat quasi inter duas molas. Ex vna parte cogitabat vtrum ascenderat in celum: ⁊ ex alia parte dicebat. Quō recessisset ꝙ mihi nō dixisset: nec adhuc ꝑdicauit euangeliū: nec instituit sacramenta. Ex alia parte cogitabat ne Archelaus filius herodis ipsuz teneret: qui tunc regnabat. Joseph aūt ex alia ꝑte plorabat dicens. O miser ego: qd dicet mihi deus pater: Quia tam male custodiui filiū eius. O miser: qd de tāta mea negligētia dicam: Secus de multis cōiugibus: qui qñ aliquid sinistri patiunt̄ cōtendūt: dicentes alter ad alteruz. Vos fecistis hoc: imo vos. Sed virgo ⁊ Joseph mutuo se ꝯsolabant̄. Dicebat virgo. Pater cenetis vos: ꝙ ego nō possuz. Respōdebat. Nō potero nisi ⁊ vos comedatis. Dixit virgo. Rogo vos pater vt ꝑquiramus filiū meū apud vicinos. parentes ⁊ amicos. Dic quō ibant de nocte cum laterna plorantes ⁊ ipsum querentes: ⁊ oēs mirabant̄: ⁊ ex compassione multe mulieres associabant̄ secuz ꝑ Nazareth: ⁊ ipso non inuento redierunt domū. Et virgo intrauit cameram suam: ⁊ genibus flexis lachrymando dicebat. O deus pater. O fili mi. O spūs sancte: virtute cuius cōcepi: velitis me cōsolari. O archāgele Gabriel portetis mihi bona noua de filio meo. O fili mi vbi estis modo: iam amplius nō possum pati. Idez faciebat Joseph ex alia parte: nec in tota nocte dormierunt. In crastinum vero bono mane redierūt ierusalem: ⁊ fuerūt ibi in sero: cogitate qūo de nocte cum laterna ibant per ciuitatez ierusalē: querētes ipsum ꝑ cognatos ⁊ notos: de quo gentes mirabant̄ ꝙ tali hora irent ꝑ ciuitatē: cum esset famosa de maxima honestate ⁊ sanctitate vite. Cogitate quō custodes siue guardie qñ inueniebant eos: dicebant. O chi va la ⁊c̄. Trāsactis tribus diebus dixit virgo. Eamus ad tēplum dñi ⁊ oremus vt ipsum inueniamus. Dicit euangeliū. Et factū est: post triduū inuenerunt ipsuz in tēplo: in medio doctoꝝ. Et statim virgo accedēs ad eū dixit. Fili cur fecisti nobis sic: s. nobis ignorantibus: nō fuit increpatio sz q̄stio. Ecce pater tuus. s. putatiuus: ⁊ ego dolētes q̄rebamus te. Cogitate quō xp̄s dulciter ꝯsolabat̄ matrē suam d. Et qd ē ꝙ me q̄rebatis: Nesci. ꝙ in his q̄ pat. mei sunt oꝫ me eē: De tota speculatione habet̄ ꝓphia ꝓphete loquētis in ꝑsona ꝟgis Per noctes q̄siui quē diligit aīa mea: q̄siui illū ⁊ nō inueni. Surgaz ⁊ circuibo ciuitatē ꝑ vicos ⁊ plateas: querā quē diligit aīa mea. Vidistis: Paululū cū ꝑtrāsissez eos inueni quē diligit aīa mea: tenui eū: nec dimittā Cant. 3°. Bis dicit q̄siui illū ⁊ nō in

ueni.q₂bis q̃sitũ Jesum nõ inuenit virgo. Primo in comitatu int̃ cognatos ⁊ notos. Scd̃o in ierusalẽ añ triduum elapsuz. Moraliter h̃ nota duo. Primo quõ perdit̃ Jesus. Scd̃o quõ inuenit̃. Perdit̃ gdẽ i festo: q₂ in diebus festiuis plura peccata cõmittunt̃ vt plurimũ: dic vt expedit. Ideo dicit xp̃s nobis. Solẽnitates vestras odiuit aĩa mea Jsa.i. Nota hic ꝯ ꝯuiuia ⁊ festa que fiunt in nuptijs: ⁊ ẽt astiludia ꝓut expedit. Nota ꝙ accedere ad astiludia ex curiositate: nõ ẽ sine pc̃i rõne. Primo rõne curiositatis. Scd̃o tp̃s amissione. Tertio rõne periculi incitationis ad luxuriã: p̃sertim q̃ñ fiunt huius ꝑꝑ amorẽ mulieꝝ. Uñ Dauid videndo bersabee ꝯcupiuit eaȝ ⁊c̃.2.Re.xi. Uide Tho.2.2.q.167.ar.ij. Nota ꝙ inueni tur Jesus nõ in theatro: nõ in foro: nõ in curia: nec inter cognatos: sed potius inter eos ꝑdit̃. Mat.io. Inimici hois domestic eius: sed inuenit̃ Jesus in templo post triduũ.i. post tria opa pnialia. Primũ ẽ cordis ꝯtritio: q̃ dicit̃ dies naturalis: ⁊ icludit noctẽ culpe materiali diuine gr̃e formalit̃: q₂ vera ꝯtritio nõ est sine claritate diei seu diuine gratie: ex qua dolet de culpa cõmissa. Scd̃a dies est oris ꝯfessio: q̃ ẽt dĩ dies naturalis cuius nox est ꝓlatio pctõꝝ: q̃ñ se diffamando dies clara remissio pctõꝝ: q̃ fit in absolutione ⁊ orit̃ claritas gratie: quã si habebat ex ꝯtritione: tunc auget̃ ex ꝯfessione ⁊ absolutione. Tertia dies ẽ vite correctio: cuius nox est labor correctionis: ⁊ mutatio male inclinationis. Dies ꝟo est claritas ꝯsciẽtie ⁊ bone fame. Correctio ẽ: q₂ si fuisti superbus: vanus: pomposus: ⁊c̃. Decetero sis humilis: ⁊ sic de alijs: hoc modo xp̃s inuenit̃ post triduũ in tẽplo manibus sacerdotis ad digne cõicãdũ. Auctas allegorice. Ibimus viam triũ dieꝝ in solitudie: vt imolemꝰ dñ̃o deo nr̃o i deſto. Exo.3.

¶ Scd̃m punctũ est documentũ spũale cũ dicit. Proficiebat sapiẽtia. Uideamꝰ practicam. De qua dicit euangeliũ. Inuenerũt eum in tẽplo sedentem in medio doc.au. illos.⁊ inter.stu.aut.o.q.au.super prudẽtia ⁊ responsis eius duo videamus hic.

Primo de modo sedendo. Scd̃o de materia de qua disputabant.

¶ De primo.s. de modo sedendi. Declarat Beda in homelia hodierna dicens. Fuit hoc hũilitatis iudiciũ: imo ẽt eximiũ discẽdi hũilitatis exẽpluz. Uñ Beda in home. hodierna. Dei qppe virtus ⁊ dei sapientia eternaq₃ diuinitas: q̃ loquit̃. Ego sapiã habito in ꝯsilijs ⁊c̃. Ipsa hoiez induta ad audiendos hoies venire dignata est: vt nimirum hoibus q̃tuis sũmo ingenio ꝑditis necessariã discendi formã ꝓrogaret: ne.s. q discipuli veritatis fieri refrigerent magistri efficerent̃ erroris. Hec ille. Nota hic ꝯ legistas: q in casu indubitabili erubescunt ꝯsulere peritiorẽ: ⁊ ita ꝓferunt falsas s̃nias in dãnum ꝑtis lese: ⁊ in ꝑniciem aiaꝝ suaꝝ. Sic de medicis: sic de theologis de aliquo casu ꝯscie interrogando. ꝯ quos dicit iuris ꝯsultus. ꝭ.l.apd̃ Julianũ.ff.de fidei.cõmissarijs libertatibus. Et si alteꝝ pedez in sepulchro haberẽ: adhuc aliqd discere vellem. Dic vt expedit. Dicunt qdaȝ ꝙ xp̃s sedebat in cathedra in medio doctoꝝ: ⁊ ita pingũt pictores: sed male. Dic ergo ꝙ in angulo tẽpli doctores habebant scãnna circularit̃ posita ꝓ ꝯsilijs ⁊ disputationibus: vbi erat rota plena libris: ⁊ q̃ñ doctores disputabãt pueri maxime ingeniosi ponebant se in medio doctoꝝ in terra sedendo: audiendo doctores ⁊ de dubijs interrogando: s₃ nõ cõtra doctores arguendo hunc modũ alioꝝ pueroꝝ voluit tenere xp̃s: iõ dicit. Inuenerunt illũ in medio doctoꝝ au.illos ⁊ intro. nõ dicit arguentẽ ⁊ rñ̃dentem. De materia aũt de qua tunc doctores ⁊ Rabini disputabant. Inueni in ep̃la Hierony. ad Paulinũ.c.4. vbi sic dicit. Duodecim annos saluator ipleuerat: ⁊ in tẽplo sedens: ⁊ de q̃õnibus legis interrogans: magis docet duȝ prudent̃ introgat. Nota de q̃õnibꝰ legis: rõnabilit̃ ergo possumus cogitare: quõ potuit esse q̃õnes sigdeȝ legis: q̃ tunc maxime disputabant̃ erant de aduentu messie: q₂ oẽs doctores nullo discrepante sciebant tẽpus aduẽtus messie esse cõpletũ: tam ex ꝓphia Jacob. Gen.49. Nõ auferret̃ sceptrũ ꝺ Juda: ⁊ dux de femore eius: donec veniat q mittẽdus est: q̃ȝ ex septuaginta ebdomadibus. Dan.9. Modo ponamus in practica disputationẽ. Cũ ergo doctores ⁊ magistri eẽnt in circulo. Et xp̃s puer in medio sedẽs in terra. Quidaȝ doctor ꝓposuit q̃õnẽ: qd

ñqt videt̃ vobis de tpe messie ⁊c̃. Utrum
sit cõpletuʒ. R̃nderunt aliq ꝙ sic: ⁊ ille ait.
Et ego sic ẽt puto: tñ ɔtriũ facit q̃dã ꝓphia
Aggei dicẽtis. Hec dicit dñs. Adhuc vnũ
modicuʒ ⁊ ego mouebo celũ ⁊ terrã: mare ⁊
aridam: ⁊ mouebo oẽs gentes: ⁊ veniet de-
sideratus cũctis gentibus. Aggei. 2. Modo
diu nõ vidimus ista signa: ideo dubito. Di
cebant alij. Uex dicitis: ideo cogitem⁹ sup
hoc ⁊ nesciebãt aliđ dicere. Tũc xp̃s puer
in forma discipuli manibus plicatis surre-
xit dicens. Dñi si placet aliqd dicaʒ. Et ait
Dñi si recordamini mõ sunt. 12. anni sicut
audiui a parentibus meis ꝙ in celo. i. aere
apparuit noua stella: q̃ perduxit tres ma-
gnos reges orientales: ⁊ etiã sic terra mota
est ⁊ mare: q: tunc vnusq̃sq; ꝑgebat ad ꝓ-
priaʒ ciuitatẽ ex ꝑcepto impatoris vt ꝓfi-
teret̃ ⁊c̃. Et angeli ẽt apparuerunt illa no-
cte ⁊ fecerunt magnũ festum. Nunqd vide
tur vobis ꝙ ista sit motio celi terre ⁊ maris
de qua loquit̃ ꝓpha. Ecce quõ interroga
bat. Sʒ attẽde ꝙ hanc ꝓphiam Aggei in
telligit. Aug. 18. de ci. d. c. 35. De. 2°. aduẽtu
dicens sic. Hec ꝓphia ptim cõpleta iam
cernit̃: partim sperat̃ in fine cõplenda. Mo
uit enim celũ angelox ⁊ fidex testimonio:
qñ incarnatus est xp̃s: mouit terrã ingenti
miraculo. De ipso ꝟginis partu: mouit ma
re ⁊ aridam: cũ ⁊ in insulis ⁊ in toto orbe
xp̃s annunciat̃. Ita moueri oẽs gentes vi
dem⁹ ad fidem. Iam ꝗo qđ seq̃t̃. Et veniet
desideratus cunctis gẽtibus: de nouissimo
eius expectat̃ aduentu. Ut. n. esset deside-
ratus expectantib⁹: ꝑus oportuit eum dile-
ctũ esse credentibus. Hec ille. Xp̃o igit̃ sic
interrogante: ⁊ sic dicente ꝟba sua intrabant
in corde audientiũ sicut sibi placebat. O
dixerũt ipsi. Uex dicit iste puer. Ego recor-
dor ⁊c̃. Dixit xp̃s. Dñi parcatis mihi si pue
ri q̃runt ⁊c̃. Ecce quõ de q̃õnibus legis in-
terrogans magis docet dũ prudent̃ interro
gat. Deinde dixit alius. Dñi adhuc restat
dubitatio de alia ꝓphia. Isa. d. Ppl's qui
ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnaʒ:
habitãtib⁹ in regiõe vmbre mortis lux orta
ẽ eis. Isa. 9. Hoc signũ debuit esse messie: sʒ
illud signuʒ nõ vidimus. Dicebant alij vex
dicitis: ⁊ reuoluebant cartas. Tũc dixerũt
xp̃o. Fili tu in hoc qd dicis. dubitas in ali

quo. R̃ndit eum oĩ reuerentia di. Dñi au-
diui ꝙ iam sunt anni. 12. in bethleẽ appa-
ruit magna claritas in tm̃ ꝙ nox apparuit
sicut meridies: ⁊ angeli apparuerunt pasto
ribus cũ magna claritate: dixerunt docto-
res. Per deũ vex dicit: Iã recordamur ꝙ
sic audiuimus ⁊c̃. O fili bñdicaris a deo:
q: sic clarificas scripturas ⁊ intellectus no-
stros. Ecce quõ de q̃õnib⁹ legis inrogãs.
Dixit alius. Dñi adhuc magna dubitatio:
nõne dixit Malachias ꝓpha. Ueniet ad
tẽplũ sctm̃ suũ dñator quẽ vos q̃ritis: ⁊ an
gelus testi quẽ vos vultis. Mal. 3. Sʒ non-
dũ venit ergo ⁊c̃. O miseri hẽbant illuʒ ꝑ-
sentẽ: pp hoc dixit eis. Io. bap. Medi⁹ ve-
strũ stetit: quẽ vos nescitis ⁊c̃. Io. 1. Et int̃-
rogauerũt eum qd diceret. Qui r̃ndit. O
dñi: ⁊ qd ꝓñt dicere pueri. Audiui a parẽti
bus meis ꝙ post miraculũ đ lumine. Inde
40. dies quedã mulier Iuuenis cũ puero
ĩ brachijs venit ad tẽplũ. Et sctũs Symeon
⁊ Anna ꝓphetissa ꝑdicauerũt eũ dicẽtes.
Qđ ille puer erat verus messias. Dixerunt
illi. Per deũ: vex dicit. Symeõ erat me⁹ cõ
sanguineus: a quo ego audiui. Alius dixit.
Et ego ab Anna ɔsanguinea mea. O bñ-
dicte fili adiscatis bñ. Dic euangeliũ: ꝙ stu
pebant oẽs q eũ audiebant sup prudẽtia
⁊ r̃nsis ei⁹. Deinde Rabi Samuel suspirãs
dixit. Et nunqd recordamini quõ herodes
occidit multos pueros: etiã illũ: ⁊ tunc oẽs
remanserunt tristes: ⁊ nõ poterant r̃ndere.
Tunc xp̃s surgens cum humilitate ⁊c̃. Do
mini reuerendi ego legi Exo. 23. ⁊ 34. Et
Deut. 14. Non coques edum in lacte ma-
tris sue. Modo pueri possent hic dubitare:
nõ dicit ꝙ ipse dubitabat: An de⁹ vellet ostẽ
dere quõ esset decoquendus edus: vel an
esset hec ꝓphia de messia ⁊c̃. Ad herodẽ:
ne in lacte matris occideret christum. Di-
xit autẽ Moyses in tribus locis ꝑdictis.
Nõ coques edum ⁊c̃. Quia tripliter fue-
runt innocẽtes ab herode occisi: qdam gla
diati: alij strãgulati: alij ꝑcussi in parietib⁹.
Ideo dicit nõ coques edum. i. xp̃m tunc do
ctores illi illuminati dixerũt. Pro certo vex
dicit ⁊c̃. Ideo non fuit occisus ab herode.
Et dum sic ɔfabularent̃ venit virgo Ma-
ria. d. Fili quid fecisti nobis sic ⁊c̃. Dicunt
Rabini. O domina ⁊ puer hic est filius

vester: Rñdit virgo. Ita dñe. O tã excellẽ
tis ingenij filium habetis: faciatis illũ adi
scere: qa erit magnus rabiuus. Non osten
datis sibi officiũ ꝛ artez viri vestri. De ista
sapientia habetur pphia. Ego sapia habi-
to in ꝯsilijs: ꝛ eruditis intersum cogitatio-
nibus Prouer. 8. Ecce ergo quõ xp̃s profi
ciebat effectualiter. Tertium punctum
est de exemplo virtuali: dum dicit pficie-
bat gratia: eodem modo hoc est intelligen
dum: sicut supra de pfectu sapie. Ideo di-
cit Apostolus. Apparuit gratia dei salua-
toris nostri oibus hoibus erudiens nos
ad Titũ Nota Apparuit. Nõ dicit cre-
uit gratia: sed apparuit. s. effectualiter: eru-
diens nos. s. dando exemplum virtuale no
bis: de quo dicit euangelista in. 3. pte euan
gelij hodierni. Descendit cum illis in Na-
zareth ꝛ erat subdit⁹ illis. Pro dclaratio
ne nota. Non legit ꝙ in domo Virginis
esset aliquis nisi ipsa virgo ꝛ Joseph: ꝛ
Christus. Ubi aũt sunt tres psone i domo
multis indigẽt seruitijs: modo qs faciebat
seruitia in domo: Dicit Luc. ꝙ erat subdi-
tus illis. Itẽ ipsemet xp̃s dicit. Filius hois
non venit ministrari sed mistrare Mat. 20.
Ecce quõ pficiebat gr̃a parentibus fuiẽ-
do. Nota de seruitio xp̄i ꝑm magistrum
historiaꝝ scolasticaꝝ. ꝙ portabat aquã de
fõte Nazareth. Dic pratice quõ Virgo cũ
Joseph pie cõtendebãt de portãdo aquaz
sz xp̃s dirimẽs qõnẽ portabat lagenã ꝛc.
Si fuisset tunc xp̃s interrogatus: ꝛ nos ẽt
deuote ꝛ spũaliter ipm videntes interroge
mus eũ. O dñe ꝛ quare vos portatis ꝛc:
Rñderet. Ut dez exẽplũ alijs vt sint obe
dientes parentibus. Moraliter. dic contra
filios inobedientes. Ideo Apl's. Filij obe-
dite parentibus vestris in dño. Hoc enim
iustum est. Honora pꝛez tuũ ꝛ matrẽ tuã
vt bene sit tibi: ꝛ sis longeuus sup terram
Eph. 6. Nota exẽpluz qd contigit Valen
tie: de quodam sententiato ad suspendiuz
de quadã morte de qua fuit iniuste diffa-
matus: ꝛ qñ fuit prope furcas: ꝛ vidit eas
nouiter factas i illo loco. Clamauit dicẽs.
O dñe iniuste morior nõ ex isto crimine mor
tis mihi iniuste ꝛ false imposito: sed qa in
hoc loco verberaui matrem meã: que ora-
uit dicens: rogo deum vt in isto loco in quo
me percussisti si suspensus: ꝛ ita fuit. Ecce
quem finem faciunt inobedietes. Iõ xp̃s.
Honora inqt pr̃em tuũ ꝛ matrẽ tuam: qui
maledixerit patri aut matri morte moria-
tur Mat. 15. Deo gratias.

¶ Dñica prima post octauam epipha-
nie de euangelio. Sermo. 12.

Crediderunt in eum discipuli eius. Jo.
2. c. Sermo erit de sacro
euãgelio hodierno: vbi ha
bebimus bonam doctrinã
Sz prius salutetur virgo ꝛc. Pro declara
tione thematis est notã dũ: ꝙ in sacra theo
logia ponuntur tres gradus vere credẽtie
a doctoribus: presertim a sancto Tho. 22.
q. 2. ar. 2. Et a magistro sniaꝝ i. 3. di. 23. Et
sunt isti vz. Credere deum: credere deo: ꝛ
credere in deuz. Primus gradus habetur
per sciam intellectualem. Secũdus per re-
uelationem cordialem. Tertius p obedien
tiam generalem. Primus ꝛ secundus sũt
necessarij. sed insufficientes ad salutem.
Item primus ꝛ secundus possunt haberi si
ne tertio: sed non econuerso: qa tertius in-
cludit primũ ꝛ secunduz. Dic de istis sicut
habetur dñica. 21 post festum trinitatis ser
mone q incipit Credidit ipse ꝛ domus ei⁹
tota: per totum. Item vide in sermonibus
de articulis fidei sermone. 8. vbi agitur de
primo articulo fidei: sed breuia ꝛc. Hoc p̃-
supposito videamus modo quare discipuli
crediderunt in eum: sicut in euangelio reci-
tatur. vbi nota. 5. puncta.

¶ Primum est modestia nuptialis.
¶ Secundum est clementia proximalis.
¶ Tertium est obedientia generalis.
¶ Quartum est gratia habitualis.
¶ Quintum est credentia supernalis.

¶ Primum ergo punctũ. est modestia nu
ptialis: cum dicitur. Nuptie facte sunt ꝛc.
Usqz ad nuptias. Dic de hoc sicut habẽt
in sequenti sermone de eadem dñica parte
prima: circa. 2. ꝛ. 3. punctum vt in predicto
sermone parte. 2. ꝛ. 3. Quartum punctũ est
de gratia habituali: que notatur in conuer
sione aque in vinum. Aqua enim concupi-
scentie carnalis vertitur in vinum charita
tis ꝛ gratie: per sacramentum matrimonij.

Et ex hoc nota: ꝙ ꝑ hoc sacramentū confertur grā. Uide infra in.3.ſmone sequēti eiuſdem dñice: q icipit Dic.3.⁊c̄.pte.i.circa finem. Tria eni ſunt neceſſaria: vt grā huiuſmodi acquiratur ⁊ conſeruetur.

¶ Primum eſt recta intentio.

¶ Secundum eſt perfecta dilectio.

¶ Tertium eſt filiorum educatio.

¶ Primum ergo ⁊c̄. Ubi notandū ꝙ infinite pñt eſſe cauſe: ꝓpter quas pōt contrahi matrimoniū: ſed ꝓ nunc dicā quinq̃ p̄ncipaliores. Prima eſt ꝓpter ꝓlē: ⁊ hec eſt recta intentio: qa ꝓpter hunc finem eſt p̄ncipaliter matrimonium a deo in paradiſo inſtitutū: ⁊ hoc mō dicit̃ matrimoniū inſtitutum in officiū nature: vt notat Glo.27.q.i. In sūma. Et nota i.c.vno: de voto li.6. Et ꝓpter hoc dicit̃ Geñ.i. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete trā. Et ibidē. Propt̄ h̄ relinquet hō pr̄em ⁊ matrem: ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo in carne vna.i.ad carnem vnā ꝓcreandā. Scđa pōt cōtrahi matrimoniū ꝓpter fornicationē euitādā: ⁊ ſic fuit in remediū inſtitutū poſt diluuiū. Geñ.9. Bñdixitq̃ dñs Noe ⁊ filijs eius: ⁊ dixit ad eos. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. Hoc aūt modo cōtrahendo: eſt pctm̄ veniale: ſi bonū ꝓlis pōt intendi: alias ſi non pōt ꝓles intendi ꝓpter ſenectutem vel ſterilitatē coniugū non eſt pctm̄ ꝓpter hanc cām contrahere: iuxta illud Fornicationē vitādā vnuſqſq̃ hēat ſuam i.Cor.7. Suā.i.vxore. Et ibidem. Melius eſt nubere q̄ vri. Idē notat̃.32.q.2.§. His ita rñdetur. Si aūt poteſt intendi ꝓles: eſt pctm̄ contrahere ꝓpter hanc cām. Unde ſup illud verbū apl'i Hec aūt dico ſꝫm indulgentiā ⁊ nō ſꝫm impiuꝫ dicit Glo. Ideo non peccat qa aliter agit: ſed peccat qui ſic agit licet leuius. Tertio pōt contrahi matrimoniū ꝓpter pulchritudineꝫ: ⁊ tunc eſt pctm̄ ſi principaliter intendatur: qa abutitur ſacramēto ad aliud finem: ſicut ſiquis baptiʒaretur ꝓpter finem ſanitatis ⁊c̄. Si vero intenditur pulchritudo ſecūdario: nō eſt pctm̄. Sicut de Jacob legitur Geñ.29. Seruiuit igit̃ Jacob pro Rachel ſeptē annis: ⁊ videbant̃ ei pauci dies p̄ amoris magnitudine. Sic dico ſi ꝓpter diuitias: vel pacem: principaliter matrimoniū cōtrahat̃ ſi finis ꝓlis intendi pōt: qa tunc eſt pctm̄. alias non videt̃ eſſe pctm̄. Quarto pōt contrahi matrimoniū ꝑ cōem conuictuꝫ ⁊ gubernatione rei familiaris: ⁊ tūc pctm̄ eſt. S ifinis ꝓlis intend pōt. vt dixi: qđ verum eſt niſi ꝯtrahat̃ matrimoniū non ad culpā: ſed vt cohabitēt vt frater ⁊ ſoror: q2 tunc nulluꝫ pctm̄ eſt. Sicut pꝫ de Uirgine glioſa ⁊ Joſeph.27.q.2.c. Beata maria Itē de Abiſac ſunamite ⁊ Dauid 3.Re.i.c.

Quinto pōt contrahi matrimoniū propter luxuriā effrenatā: ⁊ tunc eſt peccatum mortale: ꝓbat̃ per hiſtoriā de Sarra pulchra valde ac diuite ⁊ pr̄is vnica. propter qđ multi eā concupiſcebant. Ideo qdam intentione effrenate libidis cōtraxit cū ea: ⁊ in prima nocte fuit a diabolo noie Aſmodeo ſuffocatus. Idem de.2.viro et.3.vſq̃ ad ſeptimum: ſecus de octauo.ſ. Thobia filio thobie: q tenuit ꝯſiliū angl'i Raphaelis ⁊c̄. Dic hiſtoriā. Ideo dr̄ Tho.6. Audi me Thobia ⁊ oſidam tibi qb⁹ pōt p̄ualere demoniuꝫ: in eos q ꝯiugiū ita ſuſcipiūt vt deum a ſe ⁊ a ſua mente excludāt: ⁊ ſue libidini: ita vacent ſicut equus ⁊ mulus: qbus nō eſt intellectus: habet ptātē demonium ſup eos. Uñ Hiero.32.q.4. Origo. Adulter eſt in vxorē amator ardentior: ⁊ in aliena qppe vxore ois amator turpis eſt: in ſua nimius. Ideo primitus in prima nocte non vtebant̃ matrimonio: qa cōfitebantur ⁊ cōicabant: nec in.2. ſed in.3. Nō aūt ante nuptias: ſi pñt ⁊c̄. totum. Et nota ꝙ eſt pctm̄ mortale cognoſcere vxorem ante benedictionē nuptialē. Et qa initiuꝫ nō eſt bonuꝫ: ideo multa mala ſequuntur: quia diabolus noie Aſmodeus interponit ſe inter coniuges: ideo ſemp ſunt in rixa ⁊ male contenti: qa vt dicit Leo papa.i.q.i. Principatus. Difficile eſt vt bono pagātur exitu: ea que mala ſunt inchoata principio. Ideo conſulo vobis vt confiteamini anteq̄ matrimoniū contrahatis: alias puto ꝙ peccet mortaliter qui contrahit cum mortali: qa facit iniuriam ſacramento diuino ⁊ ꝯſequenter deo. Unde Leuit.22. Ois hō q acceſſerit de ſtirpe vr̄a ad ea q̄ ꝯſecrata ſunt ⁊ q̄ obtulerūt filij iſrael dño in quo eſt imūditia peribit coram dño.

¶ Secunda conditio quā debetis hr̄e eſt

pfecta dilectio inter virum ⁊ vxorem. Uñ amor prime hebdomade deberet semp durare in eis: ⁊ supportare se inuicem: qa non est aliquis sine defectu. Uñ Apl's ad Gal'. 6. Alter alterius onera portate: ⁊ sic ad. l. xpi. Presertim autē vir debet supportare vxorem propter filios. Da similitudinē de gallina: que supportatur a pliono q̃tūcūq̃ vociferet qñ facit ouum: ⁊ licet multas immunditias faciat supportatur ꝑpter oua que facit: q̃tomagis debꝫ supportari vxor defectuosa ꝑpter filios? Da exemplum de Socrate pho. Qui supportabat xantipem vxorē molestam: ꝑpter hanc cāꝫ. s. liberoꝝ procreationeꝫ: vt est apud Aulum gelium. Ideo Apl's dat duo documenta: vnum viris ⁊ aliud mulieribus dicens. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet i dño. Uiri diligite vxores vestras ⁊ nolite amari eē ad eas Col'. 3. Itē Eph. 5. Uiri diligite vxores vestras sicut ⁊ xp̄s dilexit ecclesiam: ⁊ semetipsum tradidit pro ea: vt illā sanctificaret ⁊c̃. Ex hac similitudine nota duo. Primo q̃ vir debet salutem vxoris desiderare ⁊ pcurare cum oī instantia ⁊ labore: qa xp̄s pro sponsa sua ecclesia in cruce mori dignatus est. Scd̄o q̃ si vxor adulteratur ⁊ peniteat: cuꝫ misericordia debet vir eam suscipere. Ideo Iere. 3. Tu aūt fornicata es cum amatoribus multis: tñ reuertere ad me dicit dñs: ⁊ ego suscipiam te. Et nota in auctoritate superiori. Subdite estote: qñ deus fecit mulierem non fecit eā subiectaꝫ viro: nec dñam viri: sed sociā eius. signum qa non de pede viri: neq̃ de capite: sed de costa formauit eam: sed qa vxor fuit causa peccati viri: ideo deus in penā huius peccati postea subdidit eam viro: qr priuilegium meretur amittere qui cōcessa sibi abutitur potestate. xi. q. 3. Priuilegiuꝫ. Unde dixit ei de⁹ post pctm̄. Sub viri potestate eris: ⁊ ipe dñabitur tui Geñ. 3. Et iō quando mulier vult dominari in domo: videtur peccare grauiter: eo q̃ transgreditur mandatum dei: sicut qui transgreditur penitentiam a confessore sibi iniunctam. Deinde subdit Apostol⁹. Sicut oportet in domino: quasi dicat: in licitis ⁊ honestis tantum. Nota contra mulieres consentientes viris in his que petunt contra deum ⁊c̃.

Dic vt expedit. Tertia conditio est filiorum educatio: non solum in corpore sed ēt in anima eos instruendo. Nota quomodo mater debet instruere filium de sero ⁊ de mane: quando petit panem. Alioquin peccant parentes ⁊ deus in penam eoꝝ permittit filios esse ingratos sepius parentibus ⁊c̃. Uide quod scripsi in sermonibus de deceꝫ preceptis in. 4. Precepto. Ideo dicit Apostolus. Patres nolite ad iracundiam. s. dei ꝑuocare filios vestros: sed educate illos in disciplina ⁊ correptione domini Ephe. 6.

¶ Quintum punctum est credentia supernalis: de qua dicit thema. Crediderunt ⁊c̃. In eum. s. sicut in verum deum. Dices tu. Et quid mirum est: viso tāto miraculo ⁊c̃? Maius miraculum fit quottidie in missa conuertendo panem in carnem: ⁊ vinum in sanguinem: qd̄ plus est q̃ mutare aquā in vinum: quia illud potest facere natura vt fit in vite: hoc autem non. Preterea illud facit xp̄s per se: istud autem per sacerdotem tanq̃ ministrum. Preterea in illo vino non erat xp̄s: sed hic sic: tanq̃ rex sub cortina. Ideo si ex illo miraculo discipuli crediderunt in eū: multo magis ex isto christiani debent in ipsum credere. ⁊ sine conditione explicite adorare. Unde ps. 105. Tollite hostias. s. vos sacerdotes ⁊ introite in atria eius adorate dominum. s. vos populi in atrio sancto eius. Glo. i. In corde dilatato tam vos sacerdotes q̃ populus. Ideo Jo. 20. Quia vidisti me thoma: credidisti. Beati qui non viderunt ⁊ crediderunt. Nota Beati. s. hic spe per gratiam ⁊ in futuro spem per gloriaꝫ. Ad quam nos pducat ipse filius virginis in quem credimus. Deo Gratias. Amen.

¶ De eadē dñica de euangelio. Ser. iꝫ.

Hoc initium signorū fecit Jesus. Jo. 2. Primo ad modum sartoruꝫ displicabo petiā pāni. Scd̄o scindaꝫ tunicas virtutum ad induendum animas vestras: qr virtutes sunt vestes anime. Ideo Aposto-

lus. Col'.3. Induite vos : ſicut electi dei ſancti ⁊ dilecti viſcera miſericordiam benignitatē:humilitatē:modeſtiā patiētib⁹ ꝛc.

Primo menſuretur petia panni euangelici. Dic hiſtoriam euangelij: quia xp̄us nondum predicabat:nec habebat diſcipulos:ſed dicunt doctores ⁊ Glo. ꝙ ſponſus erat Jo.euangeliſta ꝛc. Nota Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier? Auguſt.exponit ſubtiliter ſed pro nunc non curo:ſed iuxta expoſitionem litteralem dicit Chriſoſt. Quid mihi ⁊ tibi qui ſumus inuitati: vt ꝓuideamus de vino:quia ad ſponſum pertinet: tamen mater mea ex quo vobis placet prouidebo:ſed nondum venit hora mea.ſ.faciendi miraculum. Ratio quia miracula fiunt ad honorem dei : ⁊ quia defectus vini nondum erat notus hominibos : ideo magis volens xp̄s ſatiſfacere honori dei ꝗ̄ ſponſo:dicit. Nondum venit hora mea:tūc hoc intelligens mater vocatis ſeruitoribus dixit ꝙ ſtarent coram filio ſuo.d. Quodcū̄qꝫ dixerit vobis facite ꝛc̄. Ecce petiam panni explicitā:modo faciam vobis veſtes virtutum quinqꝫ ad induendum aīas veſtras.

¶ Prima eſt modeſtia nuptialis.
¶ Secunda clementia proximialis.
¶ Tertia obedientia vniuerſalis.
¶ Quarta penitentia virtualis.
¶ Quinta continentia coniugalis.

¶ Prima ergo veſtis eſt ꝛc. Hic eſt queſtio:quare Chriſtus ⁊ virgo Maria voluerunt eſſe in nuptijs ⁊ etiam diſcipuli : vbi communiter fiunt diſſolutiones:quas chriſtus ⁊ virgo ⁊ diſcipuli fugiebant:maxime cum dicat Eccl's.7. Melius eſt ire ad domum luctus ꝗ̄ ad domum conuiuij:in illa enim finis cunctorum admonetur hominum:⁊ viuens cogitat quid futurum ſit? Re°. Qd̄ ratio: quare chriſtus iuit ad nuptias eſt:vt matrimonium ſua preſentia approbaret. Sciebat enim futuros hereticos quoſdam nuptias reprobantes: ſicut Tatianus ⁊ Martian⁹:vt dicit Beda ī homelia ꝛc. Ad argumentum in contrarium reſpondetur: ꝙ in illis nuptijs non fuerunt exceſſus nec diſſolutiones ꝛc. Sed hodie ſit contrarium: adeo ꝙ ſi chriſtus veniret non iret:quia omnia peccata ibi committuntur:⁊ per conſequens veniunt ibi multi demones. Primo eſt ibi ſuperbia in ornatibus pompoſis ꝛc. Ideo eſt ibi leuiatan: qui eſt rex ſuperbie. Job.41. Leuiatā ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuperbie. Item eſt ibi auaritia:quia tot fiunt vanitates:qa totam dotem expendunt : ⁊ poſtea faciunt vſuras:furta:rapinas ꝛc. Quorū principiū proceſſit ex ſuperfluitatibus que fiunt in nuptijs. Ideo non venit ibi chriſtus ſꝫ mā̄mona. De quo xp̄s Mat.6. Nō poteſtis deo ſuire deo ⁊ mamone. Itē eſt ibi luxuria in videndo:in tangendo: in audiendo cantus ⁊ ſonos ꝛc. Ideo non venit ibi xp̄s:ſꝫ Aſmodeus. De quo Tho.3. Demonium noīe Aſmodeus. Itē eſt ibi inuidia ex meliori ornatu ⁊ pulchritudine:⁊ ex hoc vxores ſepius moleſtant viros vt faciant eis veſtes ſumptuoſas : ſed tu miſer vir aſſētis ꝛc. Ideo dicas ei. Tu vis veſtem fodratā de guais ⁊ ego faciaꝫ tibi fodratas de catalais : ⁊ accipe baculum illius ligni qd̄ eſt cōſanguineum oliue ⁊ tange eaꝫ. Ideo venit ibi Belzebuth. De quo Luc.xi. In Belzebub ꝛc̄. Uerbum fuit inuideorum contra chriſtū ex inuidia. Itē eſt ibi ira ⁊ indignatio : qa mariti iraſcuntur cōtra illos qui reſpiciūt vxores ſuas. Etiā eſt ibi indignatio ⁊ ira:contra illos q magis honorant vnum ꝗ̄ alium: ideo eſt ibi Belzebub. De quo Judi.9. Miſit dominus ſpūm peſſimum ꝛc̄. Item eſt ibi gulla:ideo ibi Belfegor. De quo p̄s.105. Initiati ſunt Belfegor. Item eſt ibi accidia:qa nō recordantur de deo:perdendo tēpus in illis vanitatibus ⁊ tripudijs:dimittendo miſſas ⁊ ſermones:etiam quando ſurgunt de mane hn̄t caput graue ꝛc̄. Et ſurgunt hora tertie Ideo eſt ibi Aſtaroth. De quo.i.Re.7. Auferte deos alienos de medio veſtri Baalaꝫ ⁊ Aſtaroth. Ideo modo in nuptijs nō venit Chriſtus nec virgo Maria: ſed demones. De his nuptijs que modo fiunt intelligit auctoritas allegata. Melius eſt ire ad domū luctus ꝛc̄. Sed iſte nuptie de qbus fit mentio in euāgelio fuerūt honeſtiſſime celebrate. ideo ad eas venit xp̄s. Iſtud cōniuium fuit ſilie illi de quo Thob.9. Cūqꝫ oēs dixiſſent amē acceſſerunt ad conuiuiū ſed cum timore domini nuptiarum conuiuium exercebant.

¶ Scd̄a vestis est clemētia proximalis: cuꝫ dicit tex. Deficiente vino ꝛc. Usqꝫ non hn̄t. Uirgo maria ex pietate mota: dixit h̄ verba. Si xp̄s interrogasset eam: Mater ꝛ qs dixit vobis: Rn̄disset. Pietas cordis mouet me. Et sic ex hoc inducimur ad habēdam ꝯfidentiam: erga pietatem virginis in necessitatibus nostris. Propter hoc ecclesia dicit sibi. Maria mater gratie: mater misericordie ꝛc. Nota hic exēplū: de illo q̄ oīdie salutabat Mariam deuote dicēdo. Aue maria ꝛc. Qui mortu⁹ fuit in peccato mortali. Cūqꝫ demones vellent rapere animaꝫ eius: dixerunt angeli. Expectate vsqꝫ quo detur sn̄ia a xp̄o ꝛc. Nota quō pctā sua fuerunt posita in vna statera: ꝛ Aue maria in alia parte statere: ꝛ virgo Maria apposuit manum ꝛ plus ponderauit. Et sic virgo obtinuit ꝙ suscitaret̄: ꝛ faceret penitentiaꝫ ꝛc̄. Ideo ecclesia dicit ad ipsaꝫ in hym. Monstra te esse matrem. Ex hoc habemus instructionē de duobus. Primo ꝙ cū magna ꝯfidentia debemus sperare in virgine de sua ineffabili dulcedine ꝛ pietate.
Scd̄o debemus imitari virginē in hac pietate miserando pauperibus ꝛ eis elemosynam largiendo. Alias ꝛc. Prouer. 21. Qui obturat aurem suam ad elemosynā ꝛ clamorem pauperis: ꝛ ipse clamabit ꝛ nō exaudiet̄. Hic practice. Fortasse credi pōt ꝙ virgo Maria si habuisset pecuniaꝫ: fecisset ꝯuiuiuꝫ: sed qꝛ nō habebat recurrit ad potētiam dei: iuxta illud. 2. Parali. 20. Cū ignoremus q̄d agere debeamus: hoc solum habemus residui: vt oculos nostros dirigamus ad te.
¶ Tertia vestis dicit̄ obedientia: cum dr̄ in euāgelio. Dicit mater Iesu ministris ꝛc. vsqꝫ facite. Bene fuit necessaria ista administratio: vt qn̄ dixit eis xp̄s. Implete hydrias aqua: forte dixissent. nos vinum petimus ꝛc. Sic debemus obedire deo in omnibus: lꝫ ignorātie nostre videant̄ p̄cepta dei iniusta. Ubi gr̄a. Dicit xp̄s Luc. 6. Mutuuꝫ date: nihil inde sperātes ꝛc. Sed dicit vsurarius. Hoc nō hꝫ rōnē: qꝛ de pecunia mea de qua alius ꝓficit quare nō possum recipere aliquid? Sed ista ratio nihil valet: qꝛ dicit suam pecuniā: cum nō sit sua sed dn̄i: qꝛ dn̄i est terra ꝛ plenitudo eius: orbis terraꝝ ꝛ v. qui habitant in eo. Diuites vero sunt dispensatores. 1. Cor. 4. Sic nos existimet hō ꝛc. debentes reddere rōnē deo de oibus. Redde rōnē villicationis tue Luc. 16. Deus aūt qui est dn̄s nō vult ꝙ aliq̄d recipiatis vltra ꝛc. Ecce q̄re dicit Q̄dcūqꝫ dixerit vobis facite. Item preceptū dei est de virtute castitatis. 1. The. 4. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicatione. Sꝫ dicit luxuriosus. Cui ego facio iniuriam: si solutus cum soluta ꝛc? Sed ista ratio nihil valet. Cui enim facit iniuriam si vnus fornicat̄ cuꝫ filia regis volente: nō rege? Sic ꝛ in ꝓposito: fit iniuria xp̄o: qui est pater oium mulierum. Un̄ Mala. 2. Abhominatio facta est in israel ꝛc̄. Item de peccato molicici dicit: cui facio iniuriam? R̄ᵒ. Si ꝓiiceres calicem cōsecratum in sterquiliniū cui facis iniuriā? Nonne deo? Sic ꝛ hic ꝛc. Ideo dicit scriptura. Sciat vnusquisqꝫ vestrū vas suum possidere ꝛc. 1. The. 4. Item deus precepit ꝙ nullus recipiat seu faciat vīdictā de inimico: sed bene pōt quis ꝓsequi ius suū in iudicio ꝛc. Reges qui nō habent maiorem: certis casibus possunt recipere vindictam sed nō aliȷ̄. Auctas. Dicit deus. Mihi vindictā supple reseruabo ꝛc̄. Ro. 12. Uide. 23. q. 4. Guilisarius. Et. c. Itē querelas. Sꝫ dicit superbus. O vindicta est naturalis: qꝛ formica vindicat se. Dicat̄ similitudo de famulo regis qui in palatio regis coram eo nō recipit vindictam de inimico: alias displicet regi. Ita in ꝓposito: totus mundus est palatium dei. O israel q̄ꝫ magna est domus dei Baruch. 3. Et deus est vbiqꝫ presens: qꝛ dicūt theologi ꝙ ē vbiqꝫ ꝑ essentiā: per potētiam: ꝛ per p̄sentiam. Celum ꝛ terram ego impleo dicit dn̄s Iere. 23. Ergo ꝛc. Noli ergo disputare de p̄ceptis dei. Sic ꝛ dicit lex: ꝙ lex quantūcūqꝫ dura tn̄ seruanda est. l. ꝓspexit. ff. qui a q̄bus. Naꝫ qd̄ p̄ncipi placuit: legis hꝫ vigorem. l. i. ff. de ꝯsti. prin. Et tn̄ loquit̄ in hoie qui potest errare. Quāto ergo magis in deo q̄ errare nō p̄t: qꝛ veritas est? p̄s. Iudicia dn̄i vera iustificata in semetipsa. Et ideo noli disputare de preceptis dei. Nam ex disputatiōe Eue: de mandato dei venit tantū malū. Un̄ qn̄ diabolus dixit Eue. Cur precepit vobis

dens ꝛc̃: si Eua respondisset o proditor ra
tionez petis de illo qui est ratio oīum rō/
num: a cuius voluntate oīa dependent: nō
peccasset: ꝛ ideo recordemini de verbo vir/
ginis. Quodcūq3 dixerit vobis facite. Iō
Eccli.3. Judiciuz patris audite filij dilecti:
ꝛ sic facite vt salui sitis.
¶ Quarta vestis ē pnīa virtualis: cum di
Erant lapidee hydrie sex ꝛc̃. vsq3 Judeoꝝ
sicut in illa domo erant lapidee hydrie se.
dure. Sic xp̄s in domo sua .s. ecclesia habet
sex opera pnīalia in qbus lauantur nostre
macule ꝛc̃. Prima hydria ē cōtritio: que
nō ē sine gratia: ideo lauat aīam. De qua
Ps.50. Sacrificium deo spūs contribula/
tus ꝛc̃. Scđa hydria seu vas ē cōfessio:
in qua lauatur aīa quādo absoluitur a sa
cerdote. Auctoritas. Lauare septies i Jor
dane ꝛc̃.4. Re.5. Item.i. Jo.i. Si confitea/
mur peccata nostra fidelis ꝛ iust⁹ est: vt re/
mittat nobis peccata nostra. Tertia hy
dria ē afflictio pnīalis .s. ieiuniū: qđ lauat
aīam: qa multi in afflictione acqrunt grāꝫ
quā prius non hēbāt. Ideo.2. Paralipo.
vlt. Tu aūt dn̄e ꝑm bonitatem tuam ꝓmi
sisti penitentiam remissionis peccatorum.
¶ Quarta hydria est oīo specialis. Mo/
dum orandi ostendit nobis xp̄s Mat.18.
Nota Parabolam. Serue neq3 omne de
bitum dimisi tibi: quoniam rogasti me ꝛc̃.
Quinta est iurisditionalis restitutio.
Reddite omnibus debita Ro.13.
Sexta remissio iniurialis. Deus est in/
uincibilis in bonitate. Si ergo tu remittis
iniurias alijs: si deus tibi non remitteret
vinceres eum in bonitate: quod est impos/
sibile. Ideo xp̄s. Si dimiseritis hoibus ꝛc̃.
Mat.6. vsq3 vestra. Ecce sex hydrie ordi/
te a xp̄o in domo sua ad lauandum aīas:
iō Lauamini mūdi estote Isa.i. Et Mat.
4. Penitentiam agite ꝛc̃.
¶ Quinta vestis est continentia coniuga/
lis: cum dicit thema Hoc initium signoruꝫ
fecit. Quare xp̄s voluit esse i nuptijs ꝛ eas
honorare primo suo miraculo: dicit Beda
ꝙ facere sibi conuiuium nuptiaꝝ ꝛ matri/
monium verum: est quando habet tres cō/
ditiones. Prima conditio est ꝙ spōsi ha/
beant rectam intentionem .s. celestialē: cogi
tando qđ monet eos ad matrimonium .s.
ad finem generandi prolem: ad gloriā dei:
ꝛ supplendam cathedram illam ꝛc̃. Tunc
enim benedictio dei. Sed qñ mouentur in
tentione bestiali cogitando solum delecta/
tionem ꝛc̃. ad malum finem veniet. Nota
exemplum de illa puella Sarra filia Ra/
guelis: quā multi duxerunt in vxorem rō/
ne pulchritudinis ꝛ diuitiaꝝ ꝛc̃. De qua su
pra in sermone precedenti pte.i. in. §. Pōt
contrahi. matrimo. Nota qño diabolus
suffocabat eos oēs ꝛc̃. Ideo dixit angelus
Thob.6. Audi me ꝛ oñdam tibi q sunt q/
bus pōt preualere demoniū: in eos q cōiu
gia suscipiunt: vt deum a se ꝛ sua mente ex
cludant ꝛ sue libidini ita vacēt: sicut equus
ꝛ mulus, qbus non est intellectus. habet
sup eos demonium ptātem. Ideo hodie
matrimonia veniunt ad malum finē: quia
vel non conueniunt: sed sunt semp in rixa
ꝛ discordia: vel non hn̄t ꝓlem: vel si habēt
sunt stulti ꝛ infirmi: ꝛ ideo antiqtus confi/
tebātur: ꝛ die nuptiaꝝ cōicabant ꝛ stabāt
per tres noctes continentes: sed mō faciūt
sicut equus ꝛ mulus. Scđa conditio est
bona ꝛ vera dilectio inter eos. Si esset pos
sibile amor ꝑme hebdomade vberet semp
durare. Sed postq3 sunt sociati vir despi/
cit vxorem ꝛ vxor vult dn̄ari. Et ideo di/
cit scriptura. Mulieres subdite estote viris
sicut oportet in dn̄o. Viri diligite vxores
vestras Col.3. Nota ꝙ debent seruare fi/
dem mutuā ꝛc̃. Item mulier debet obedire
viro nisi in his que sunt cōtra deū ꝛc̃. Hic
vt expedit. Tertia conditio est vt cu/
rent nutrire ꝓlem cuꝫ timore dei. Multi so/
lum curant ꝙ sint sani ꝛ induti. Hic exem/
plum de illo q cum duceretur ad mortē ꝓ/
cidit nasuꝫ pris dentibus ꝛc̃. Ideo Eph.6.
Pāes nolite ad iracūdiā .s. dei ꝓuocare fi
lios vr̄os: sed educate illos ꝛc̃. Deo Grās.

¶ Eadē dn̄ica de nuptijs. Sermo.14.

De tertia nu/
ptie facte sunt in chana
Galilee. Jo.2. Nuptie di/
cuntur quattuor modis.
Primo enim dicuntur nu
ptie ipse consensus matrimonialis: qui est

cãusa efficiẽs matrimonij. Hoc modo acci
cipitur. Hest. 2. Iussit conuiuiũ preparari
pmagnificũ cunctis principibus ⁊ seruis
suis pro coniunctione ⁊ nuptijs Hest. 2.
ff. de regu. iuris. Nuptias nõ cõuictus sed
consensus facit. Dicũtur nuptie ipsa carna
lis copula sequens matrimoniũ. Hoc mõ
Gen. 29. Tandẽ potitus optatis nuptijs
amorẽ sequẽtis priori ptulit. Tertio di
cuntur nuptie dotes que dant viro ad sup
portanda onera matrimonij. Hoc modo
accipit Exo. 21. Prouidebit puelle nuptias
⁊ vestimẽta ⁊ ptiũ pudicitie nõ negabit.
Quarto dicunt nuptie ipm conuiuiũ qd
in solẽnitate matrimonij fieri consueuit.
Hoc modo accipit Gen. 29. Vocatis mul
tis amicorum turbis ad conuiuiũ: fecit nu
ptias. Et ita accipiũt hic. De istis ergo nu
ptijs erit sermo. Salutet virgo Maria ⁊c̃.
Pro cõplemento sermonis exponent ver
ba pposita quadruplr̃ sm q quadruplex
est differentia nuptiarum. Primo sunt nu
ptie historice siue litterales. Scdo sũt nu
ptie Tropologice siue morales. Tertio
sunt Allegorice siue diuinales. Quarto
sunt Anagogice siue supernales.
Primo ergo nuptie ⁊c̃. Iste contrahũtur
inter virũ ⁊ vxorẽ. De qbus hẽtur in euã
gelio: ⁊ fieri debent in chana galilee die ter
tia. Chana interpretatur zelus: ⁊ significat
amorem q inter coniuges esse debet. Eph.
5. Viri diligite vxores vestras sicut ⁊ xps
dilexit ecclesiã: ⁊ tradidit semetipz pro ea.
Et subdit. Viri dbẽt diligere vxores suas
vt corpora sua: q vxorem suã diligit seipm
diligit: debet tamẽ iste amor esse ordinatus
sub deo ⁊ eius mãdatis. Nõ enĩz debet ali
qd facere vir pro vxore contra deum: nec
econuerso: qd faciunt qdã ⁊c̃. Dic vt expe
dit. Ideo Hierony. ⁊ habetur in decretis.
32. q. 4. Origo. Adulter inqt est in suã vxo
rem amator ardentior: in aliena qppe vxo
re ois amor turpis est: in sua nimius ⁊c̃.
Galilea vero interpretat rota seu transmi
gratio: ⁊ designat mundũ qui semp est in
rota. Unde mũdus dicit a motu: qa semp
mouet triplici motu. s. locali. Nã celi semp
sunt in motu. Itẽ motu naturali corruptio
nis ⁊ generationis: ⁊ qa hodie viuimus ⁊
cras morimur ⁊ corrũpimur. Item motu

spirituali seu morali: quia voluntates: desi
deria: ⁊ passiões humane mutantur. Iob.
14. Homo natus de muliere breui viuens
tempore: repletus multis miserijs: qui quasi
flos egreditur ⁊ conteritur ⁊ nunqz in eo
dem statu permanet. Sic ⁊ bona tempora
lia. s. dignitates: officia: honores: glorie: re
gna: pompa: diuitie semper sunt in motu.
Unde versus. Omnia sunt hoium tenui
pendentia filo. Et subito casu que valuere
ruunt. Ouidius in lib. 4. de ponto. Item
Boetius. Quid me felicez totiens iactastis
amici: Qui cecidit: stabili non erat ille gra
du. Igitur q nuptie fiant in Galilea desi
gnant q nuptie solum in vita presenti ⁊ in
mundo isto durant: post mortem vero solui
tur vinculum nuptiale. Ro. 7. Que sub vi
ro est mulier viuente viro alligata est legi.
Si aũt mortuus fuerit vir: soluta ẽ a lege.
De hoc in. c. penul. ⁊ fi. de secundis nup.
Et ideo dicũt Theologi: Canoniste: ⁊ legi
ste: q si vir mortuus resurgeret: non tenet
recipere illaz que dum viueret fuerat vxor
sua: nec econuerso. Ratio est: qa matrimo
nium per mortem dissoluitur: vt dictuz est.
Et in Auten. de nup. §. Deinceps Col. 4.
Obligatio autem semel extincta nunqz re
uiuiscit. l. Qui res. §. Aream. ff. de solutio.
c. Queris. de cõse. di. 4. ergo ⁊c̃. Secus au
tem est in alijs sacramentis conferentibus
caracterẽ: cuiusmodi est baptismus: crisma:
⁊ ordo: quia talia non sunt iteranda post
mortem: si resurgeret baptizatus: cõfirma
tus: vel ordinatus. Rõ differentie est: quia
illa imprimunt caracterem in anima inde
lebilem: qui fundatur in ipsa essentia ani
me: sed matrimonium nõ. Obligatio enim
que ex matrimonio oritur ⁊ vinculum ma
trimoniale sunt ens rõnis fundatum sup
corporibus coniuguz. Unde eis corruptis
corrumpitur simul ⁊ ipsa obligatio ⁊ vincu
luz matrimoniale. De his nota per Io. an.
⁊ alios in. c. Fraternitatis de frigi. ⁊ malefi.
Silr̃ ẽt post resurrectionẽ generalẽ corporum
si vir habuisset plures vxores vel econuer
so: nullum erit matrimonium. Mat. 22. In
resurrectione neqz nubent neqz nubentur:
sed erunt sicut angeli dei in celo. Ecce ergo
quõ iste nuptie fiunt in Chana galilee. Sz
dic thema: q die tertia facte sunt. Per tres

dies significantur tria bona matrimonij:
in quib⁹ consistit essentialiter matrimoniū:
presertim in triplici bono.
¶ Prima dies est bonum prolis.
¶ Secunda est bonum fidei.
¶ Tertia est bonum sacramenti.
¶ Ad hunc principalem finem institutum
est a deo matrimonium in paradiso terre-
stri. Gen.i. Crescite ꝛ multiplicamini. Uel ꝑ
illa verba. Nunc os ex ossibus meis Gen.
2.c.in fi. Et nota in.c. vno de voto lib.6.
In hoc verum est. Si cōiuges sunt poten-
tes prolem facere: ꝛ intendunt coniungere
vt coniuges. Si vero impotentes sunt ad
prolem: possunt alium finem honestum in-
tendere. puta finem euitande fornicationis
si saltem sunt potentes ad actum carnalē:
sicut contrahunt senes. Uel etiam si nō ad
hunc actum potentes sunt: possunt intende
re finem sicut cohabitantes insimul vt fra
ter ꝛ soror: cōmunicent sibi mutua seruitia
ꝛ auxilia: vt in.c. Consultationi de frigidis.
Similiter etiam si potentes sunt masculus
ꝛ femina ad prolem generandam: non tñ
intendant contrahere ꝓpter prolem: quia
non intendunt cohabitare sicut coniuges:
sed sicut frater ꝛ soror: possunt aliū finem
intendere: sicut fuit matrimoniū inter Uir
ginem ꝛ Joseph. Inter quos fuit verū ma-
trimonium: q̃uis non esset inter eos inten-
tio saltem explicita prolem generandi: pre-
sertim ex parte Uirginis gloriose. Luc.i.
Quomodo fiet istud qm̃ virum nō cogno
sco? Et habetur in decretis.27.q.2. Beata
maria. Ex quo patet ꝙ intentio ad ꝓlem
non est de essentia matrimonij: neqꝫ explici
ta neqꝫ etiam implicita: sicut probatur.c.
Cōmissum. de sponsali. q̃uis si intentio nō
habendi prolem exprimatur per modū tur
pis conditionis nihil valeret matrimoniū
propter prohibitionem legis canonice. De
qua in.c. vltimo de condi. appositis.
¶ Secūs dies. ē bonū fidei qd̄ habet duos
actus. Primus est affirmatiuus vt.s. vir
ꝛ vxor mutuo sibi debitū reddāt.i. Cor..7.
Uxori vir debitū reddat: sil'r ꝛ vxor viro.
Unñ si petat dbitū vir ēt in die festo debet
vxor reddere ei: si vir monit⁹ dulciter nolit
abstinere. Secūs actus ē negatiu⁹: vt cū
altero vel altera non polluatur: neqꝫ ducat
alium virum viuente primo: ꝛ ecōuerso ꝛc.
Quāuis fuerit vir absens per quadrienniū
causa captiuitatis vel pegrinationis quin
immo q̃tocunqꝫ annorum numero fuerit
vir absens: non debet vxor alium virum
ducere: nisi certum nunciū recipiat de mor
te viri. Ut probatur in.c. In presentia de
spons. Quamuis olim de iure ciuili. ff. ōp. ꝛ
C. aliter fuerit ordinatum: vt in.l. Uxo-
res.ff. de diuor. Et. C. de repudijs.l. Uxor:
q̄ leges sunt hodie etiā de iure ciuili reuo-
cate: vt i Auten. Hodie. C. de repu. que su
mitur ex corpore Auten. vt liceat matri ꝛ
auie. §. Quod autem Coll'.8. Sed adhuc
per istos duos dies non ꝑficitur matrimo
nium: quia possent esse intentio prolis ꝛ
obl'o ad fidem etiam inter cōcupiscentias.
Requiritur ergo. Tertia dies que seqtur.
Tertia ergo dies est bonum sacramenti: ꝛ
accipitur hic sacramentum pro inseparabi
litate: non autem pro ipso sacramento ma
trimonij: quia sic non est bonū: sed est sub
stantia matrimonij. vt notat.27.q.2. Om-
ne. Est autem notandum ꝙ quadruplex
inseparabilitas debet esse in matrimonio
ad perfectionem ipsius. vꝫ inseparabilitas
animorum: corporum: habitationis: ꝛ vin
culi. Prima est animorum: que est de es-
sentia matrimonij quando cōtrahunt. De
bet etiam esse cōiunctio animorum in mu
tuo amore. Uide alibi. Secūda est cōiun-
ctio corporum: de qua dictum est alibi in
alio sermone. Hec coniunctio potest sepa-
rari per adulterium alterius coniugis. De
diuortijs. Ex lris. Et.c. Significasti.27.q.
2.c. Agathosa. Tertia est cōiunctio vin-
culi matrimonialis: ꝛ hec est inseparabilis
nisi per mortē naturalem: si matrimonium
est consumatum: si vero non sit consumatū
est separabilis ꝑ ingressum religionis: que
est mors spiritualis. De cōuersi. coniu. Ue
rū. Et.c. Ex publico. Unde alia causa nec
Papa posset dissoluere secundum theolo-
gos. De quo videtur casus in.c. Expre.
ꝛ ibi per. do. Abba. sicu. de conuersi. coniu-
gatorum. Canoniste tamen dicunt contra-
rium: quorum opinio videtur probari in
dicto capitulo. Ex publico.

¶ Quarta ꝯiunctio ē habitationis: q2 debent simul habitare vt mutua sibi seruitia reddāt. Ergo quattuor ꝯiunctiones debēt esse inter ꝯiuges: ad hoc vt matrimonium coꝝ sit sanctū. Dixit aūt ista tria bona dices: ꝓpter lucem gratie: q̄ ꝯferꝛ in matrimonio fideliū. Nam cum matrimoniū fideliū3 sit sacramentū noue legis. sequiꝛ ꝙ ex eo conferꝛ gratia instrumētaliter: q2 sacramētu3 ē inuisibilis grē visibilis forma: cuius imaginē gerit ꝛ causa existit. Vñ sacramenta noue legis sunt: ꝛ signa ꝛ cā gratie: ad differentiā sacramentoꝝ veteris legis: q̄ erāt tm̄ signa gratie. vt notat magr̄ sen. i. 4. di. i. Et ꝓpter hoc reprobaꝛ opinio quorundā canonistaꝝ qui tenent ꝯtrarium: vt notat Glo. c. Significāte. Qui matri accu. pos. Dicunt enim ꝙ in matrimonio nō ꝯfertur gratia: allegātes duas rōnes. Prima ē ꝙ in matrimonio interuenit pecunia. s. dos. s3 per pecuniā nō ꝯferꝛ gratia: q2 pecunia ē ꝯtraria gratie. Act. 8. dixit Petrus ad Symonu3 magum. Pecunia tua tecum sit in ꝑditione: qm̄ donū dei existimasti pecunia possideri. Scda rō: q2 matrimoniū ē cōe fidelibus ꝛ infidelib9. De diuor. Gaudem9. Et de ꝯsan. ꝛ affini. de infidelibus. Infideles aūt nō sunt capaces gratie: q2 sine fide īpossibile ē placere deo Heb. xi. S3 ex ꝑdictis p3: qꝺ expositio siue oppositio ista ē cōtraria veritati: ꝛ designaꝛ in hoc euāgelio: ī quo diciꝛ ꝙ saluator honorauit nuptias triplici honore. s. primo per exibitionē sue presentie. Scdo per ostēsionē sue potentie. Tertio ꝑ infusionē vere credentie. Per qꝺ daꝛ intelligi ꝙ qñ matrimoniū cu3 dei timore ꝯtrahiꝛ christus venit ad ꝯiuges ꝑ gratiā: ꝛ ꝯuertit aquam ꝯcupiscētie carnalis in vinū charitatis: ꝑ quam fides viuit q̄ prius fortasse mortua erat. Nec obstant rōnes in ꝯtrariū allegate: q2 ad primā dico ꝙ pecunia nō interuenit ꝓpter sacramētum matrimonij: sed ꝓpꝛ matrimonij onera supportanda: ꝓpter que licent qñq3 ea q̄ alias nō licerent. Sicut p3 in simili. Nam ꝓpter onera matrimonij licitū ē genero accipere fructus pignoris vltra sortem in ꝑncipale sine vitio vsurarie prauitatis: qꝺ alias nō liceret: q2 fructus pignoris regulariꝛ cōputanꝛ in sortem. Probaꝛ hec in. c. Salubriter. Et. c. i. de vsuris. Ad scdam rōnē dico ꝙ matrimoniū infidelium nō ē sacramentū q̄uis sit verū matrimonium: quia baptismus ē ianua sacramentoꝝ ꝛ fundamētum: vt in. c. Veniens. de ꝑsby. nō bap. Et i. c. i. de Cogna. spi. lib. 6. Et iō nec mirū si gratia ex eo nō ꝯferꝛ. Amplius dico ꝙ in matrimonio fidelium nō ꝯferretur gratia: si ꝯiuges se nō disponunt ad gratiā recipiendam: q2 actus actiuoꝝ sunt in patiēte disposito. Et ideo debent ꝯiuges se cum reuerentia preparare: cum intēdunt ꝯtrahere matrimoniū: ꝑmissa. s. ꝯtritione peccatorū: ꝯfessione ꝛ satisfactione ꝛc̄. Aliogn non solum nō ꝯfertur eis gratia: qnimo diabolus noīe Asmodeus sup eos accipit potestatē ex iusto dei iudicio. Vñ dixit angelus Raphael thobie. Audi me ꝛ ostēdam tibi q sunt qbus preualere pōt demonium: in eos q ꝯiugium ita suscipiūt: vt deū a se ꝛ a sua mente excludant ꝛ sue libidini ita vacent sicut equus ꝛ mulus quibus nō est intellectus: h3 potestatē demoniū sup eos Tho. 6.

¶ Scde nuptie sunt Tropologice siue morales: que sunt inter deum ꝛ aiam fidelem. De quibus Osee. 2. Spōsabo te mihi in fide. Iste ꝯtrahunꝛ die tertia. i. tribus virtutibus theologicis. s. fide: spe: ꝛ charitate informata. Et ideo signanꝛ in Chana. i. in zelo amoris diuini celebranꝛ. Unde apl's. i. Cor. 6. Qui adheret deo vnus spūs est. i. Io. 4. Deus charitas ē: ꝛ q manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Si enim aliqs haberet fidem: nō adhuc ꝯiungitur cum deo: q2 fides pōt esse informis. Sicut ē in demonibus. Iac. 2. Demones credunt ꝛ ꝯtremiscunt. Idem ē in spe. q̄uis nō sit ꝓprie spes sine charitate sed ꝑsumptio: per charitatē ergo vnitur hō deo. Hac ratiōe apl's dicit ꝙ charitas ē excellentior fide ꝛ spe. i. Cor. i3. Nunc manēt fides: spes: charitas tria hec: maior horū ē charitas. Dicunꝛ aūt ꝯtrahi in Galilea. i. in mundo seu vita ꝑsenti: q2 post mortem nō ē status acqrendi charitatē: q2 nō ē homo tunc in statu merendi. ꝑs. Ideo ꝯuerteꝛ populus me9 hic. Et iste nuptie morales signanꝛ ꝑ ꝯiunctionē animoꝝ inter ꝯiuges carnales: vt in. c. Debitum. de bigamis.

¶ Tertie nuptie sunt allegorice siue diui-

nales: que ꝯtrahunt inter xp̄m ⁊ ecclesiā. De q̄bus dicit Mat. 22. Simile factū ē regnum celoꝝ hoī regi qui fecit nuptias filio suo ⁊c̄. Iste ꝯtrahunt die tertia tēpore gratie. Sunt eniꝫ tria tēpora: q̄si tres dies. Primū tp̄s fuit legis nature: ⁊ durauit ab Adam vsq ad Moysen: q̄ñ hoīes nō habebāt legē scriptā: sed viuebāt ſm legē naturalis rōnis. De quo Ro. 2. Cū eniꝫ gētes que legē nō habēt naturaliter ea que legis sunt faciūt ⁊c̄. ps. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe. Scd'ꝫ fuit tp̄s legis scripte: ⁊ durauit a Moyse vsq ad saluatorem nostrū Iesum christū. Tertiū ē tp̄s legis gratie: a christo vsq ad finē mundi. Ro. i. Lex per Moysen data ē: gratia ⁊ veritas p Iesum xp̄m facta est. Hoc ergo tēpore fuerunt ꝯtracte nuptie iste in thalamo vteri ꝟginis ⁊ ꝯsumate in cruce. Io. 19. Cōsumatum ē. Hec signant Hester. i. vbi dr̄ q Assuerus. 3°. Anno iperij sui fecit grāde ꝯuiuium cūctis principibus ⁊ pueris suis fortissimis. Assuerus interp̄tat beatitudo eius: ⁊ significat deum q ē nostra btitudo. Per tertiū annum designat tertiū tēpus. s. gratie. Dicit aūt in chana. i. in zelo ⁊ amore: q2 cā principalis incarnationis filij dei fuit amor. Io. 3. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suum vnigenitū daret. Ideo dicit filius dei ꝯceptus de spū sancto: q ē amor patris ⁊ filij. Itē i Galilea. i. in mūdo. Uel ad lr̄am: q2 in Nazaret ciuitate galilee fuit ꝯceptus filius dei. Iste nuptie designant p ꝯiunctionē corpoꝝ: que ē inter ꝯiuges carnales: vt in. c. Debituꝫ de bigamis. Eph. 5. Sacramentū hoc magnum est: ego autem dico in christo ⁊ ecclesia.

¶ Quarte nuptie sunt anagogice siue supnales. De istis dicit Apoc. 19. Beati q ad cenaꝫ nuptiaꝝ agni vocati sunt. Itē Mat. 25. Que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. Nota Que pate erant. Requiritur ergo p̄paratio ad hoc vt intrare valeam⁹ ad nuptias vite beate: ꝯ̄ illos q nō curāt se p̄parare dicētes. Aut sum p̄scitus ad dānationē: aut p̄destinatus ad saluteꝫ: ⁊ vtroq casu nō requirit preparatio: quia aut erit inutilis p̄paratio si prescitus sum: aut supflua si predestinatus: q2 prescientia ⁊ predestinatio diuina mutari non pōt. Et cum isto errore transeuntes: a diabolo mirabiliter obcecant. Sꝫ q̄ro ab eis quare rōnē istam nō faciunt circa vitā istam p̄sentem. Nā determinatū ē tempus vite. Iob. 14. Cōstituisti terminos eius q p̄terire nō poterunt. Cur ergo p̄parant se: dormiendo: comedēdo: bibendo: pestes fugiēdo: medicos ꝯsulendo ad diu viuēdū in vita mortali. ⁊ non p̄parant se ad beate viuendum in vita eternali? Deceptio magna est ista. Idō requirit p̄paratio. Iste aūt nuptie die tertia celebrant. Prima dies est visio rn̄dens fidei. Scd'a tentio respōdens spei. Tertia ē fruitio: in qua pficiunt nuptie iste. Et hec rn̄det charitati. de ista vltima die dicit in ps. 83. Melior est dies vna in atrijs tuis sup millia. Cōtrahūt aūt i chana. i. amore. Iere. 31. In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans. Et q2 beatitudo ēt amore pficit. Galilea interpretatur trāsmigratio ⁊ designat q beatitudo pfecta non pōt haberi: nisi aīa transmigret de vita presenti. Exo. 33. Nō me videbit homo ⁊ viuet. Rogemus ergo dominū vt nos ad has nuptias perducere dignetur.

Deo gratias Amen.

¶ Dñica tertia post octauā epiphanie de significatione lepre per. vij. effectus eius ⁊ de illius curatione. Sermo. 15.

Ecce leprosus veniens adorabat eū. Mat. 8. Pro declaratiōe thematis moralit ⁊ materie introductione: est notādum: q in sacra scriptura xp̄s multipliciter noīat ſm diuersas suas excellentias. Et inter cetera nomina vocat medicus: qd' quidē pbat ratio ⁊ auctas. Ratio ē ista: q2 ille dicit bonus medicus q hꝫ theoricaꝫ in intellectu: ⁊ practicā in ope. Primo q̄dēꝫ theoricā. s. scire ꝓprietates herbaꝝ ⁊ lapidum ⁊c̄. ⁊ quō debent infirmitatibus applicari. Scd'o practicā in opere. Alias nō esset bonus medicus. si non hꝫ ista duo ⁊c̄. Qd' aūt xp̄s habuit ista duo nemo est q nesciat. Habuit enim p̄mo sciam. Qui enim melius scit ꝓprietates reꝝ: q̄ ille q creauit eas: fons sapiētie verbū dei? Scd'o habuit practicā: q2 a principio mūdi vsq nūc

semp practicauit rc. Vñ Dauid nõ medicis sed ipsi gratias agebat de sanitate recepta. d. Bñdic aia mea dño rc. vsq3. Qui sanat omnes infirmitates tuas. ps. 102. Fiat ergo ratio. Quicũq3 habet bene theoricã r practicam est bonus medicus: xp̃s habuit vtrũq3. ergo rc. Auctas ipsius xp̃imet qui ait. Nõ est opus valẽtib9 medicus. Sz male habẽtibus Mat. 9. Dic practice historiã illam. Itẽ Luc. 5. Nõ egent qui sani sunt medico: sed q male habẽt: q2 vnus ipsoruz erat infirmus de supbia: alius de auaritia: alius de luxuria rc. Ideo bonum erat q christus medicus sit inter eos dicit. h. Glo. Aug. Magnus ad nos venit medicus: q2 magnus per totum mundũ vbiq3 iacebat egrotus. Itẽ ps. 106. Misit verbũ suum r sanauit eos. Patet ergo rõne: r auctẽ: q xp̃s est bonus medicus: nec soluz ipse christus: sed etiam apostoli eius ab ipso docti fuerunt magni medici. Mat. vlti. In noie meo demonia eijcient: serpentes tollent r si mortiferũ quid biberint nõ eos nocebit: super egros manus imponent r bene habebũt. Iõ ergo leprosus venit ad eum rc. vt dicit in themate. In quo duo ostẽdunt.

Primo nostra infirmitas spiritualis. Ecce leprosus.

Scdo nostra sanitas mundialis. Veniẽdo. eum. Quantum ad primum. Nota q lepra est infirmitas corporalis habẽs septem magnos defectus: per quos signant peccata mortalia r sunt isti vz.

¶ Primus est corporis inflatio: per quez signatur superbia.

¶ Scds est sitis accensio: per quem signatur auaritia.

¶ Tertius est cõtagiosa affectio: per quã signatur luxuria.

¶ Quartus est humidi radicalis consumptio: per quam signatur inuidia.

¶ Quintus est fetida hanelatio: per quaz signatur gula.

¶ Sextus est rauca locutio: per quam signatur ira.

¶ Septimus est mẽbrox debilitatio: per quam signatur accidia.

¶ Primus defectus est corporis inflatio: per quam significatur superbia que inflat. Qñ homo cogitat excellẽtiam suã: vel generis. Parentũ. r anox dicendo. Ego sum tãtox parẽtũ filius. Sz falsuz ẽ. Vñ psius. Ouidi. s. de ponto lib. 1°. Si modo non cẽsus: nec clarum nomen auorum. Sed probitas magnos ingeniũq3 facit. Iuuenalis Satyra. 8. Tota lz veteres exornẽt vndiq3 cere Atria: nobilitas sola est atq3 vnica virtus: vel cogitando dignitatẽ suã: vel parentũ dicẽdo. Ego sum dñs: vel capitane9 vel ep̃s rc. vel cogitando diuitias vel sciem. Quia sciẽtia inflat. 1. Cor. 8. Vel qd deterius est de gratia supernali: qñq3 superbit r homo: r de bonis operibus. Augu. in regula. In malis operibus iniqtas exercetur vt fiant: superbia etiã bonis operibus insidiat vt pereant: r quid pdest dare pauperibus r pauperẽ fieri: si anima misera superbior efficit: diuitias ctẽnẽdo q̃z fuerat possidendo? Sed ctra illos qui supbiunt de p̃sidentia r dignitate: specialiter dicit in sacra scriptura. Iudiciũ durissimum his qui presunt fiet. Exiguo enim ccedit misericordia. Potẽtes aũt potenter tormenta patiẽtur. Sap. 6. Nota durissimum in suplatiuo: durum sit iudiciũ cuilibet qñ moritur: cui dicet xp̃s redde rationem vilicationis tue Luc. 16. s. de cogitatione: locutione: r operatione rc. Durius fiet iudiciũ illis: qui nõ solũ de psona sua: sed etiã de sua familia: r de domo sua reddent rationẽ rc. Sed durissimum fiet p̃latis r rectoribus: qui nõ solum de se r de domo sed etiã de oibus subditis r vasallis tenent reddere rationem. Vel dic q durũ iudiciũ fiet ex eo q male intrauerunt: durius ex eo q male vixerunt: durissimum ex eo q male gubernauerũt. Vide in sermone de beato Blasio. Iam videtis quõ prelati hodie curant. Contra supbos facit: q2 qcquid homo habet a deo habet. Cur ergo extollit ctra deum? Ideo Apl's. 1. Cor. 4. Quid habes qd nõ accepisti? Si aũt acceperis quid gloriaris quasi non acceperis?

¶ Scds defectus lepre est sitis accensio. hoc significat auaritiam. Vnde versus. Iuuenalis est. Crescit amor numi quantũ ipsa pecunia crescit. Marc9 Cicero in paradoxis. Nunq̃z expletur neq3 satiat cupiditatis sitis. Oratius in epistolis lib. 1°. Semper auarus eget. Est enim auarus in

saturabiliter oībus rebus insaturabilis. Nam sicut dī Salomon Prouer. 30. Tria sunt insaturabilia. s. infernus: os vulue: ⁊ terra sitiens: que nunq̃ saciat̃ aqua. Auarus aūt est insaturabilior q̃ infernus: qui postq̃ erit plenus. s. post vniuersale iudiciū dicet sufficit. Auarus autem q̃to magis ē plenus tanto magis est cupidus. Prouer. 27. Infernus ⁊ perditio nō replebunt̃: similr ⁊ oculi hominum insatiabiles. Item Eccl's. 5. Auarus nō implebitur pecunia.

Scd̃o auarus est insatiabilior quam os vulue. s. carnalis cōcupiscentie: que in homine sene: dicit sufficit. Auaritia enim in homine sene nō senescit: sꝫ potius iuuenescit. Hierony. Cū cetera vitia senescāt in hoīe: sola auaritia iuuenescit. Tertio auarus est insaturabilior q̃ terra sitiens: que dicit sufficit qñ est magna inundatio aquarū. Sꝫ ignis auaritie nunq̃ dicit sufficit. Nec in hoīe diuitijs pleno: nec in homine inueterato: nec in homie supra pleno Eccl'i. 23. Anima calida quasi ignis ardēs nō extinguet̃ donec aliqd glutiat. Itēꝫ Baruch. 3. Qui argentū thesaurizant ⁊ aurū in quo ꝯfidunt hoīes: ⁊ nō est finis acq̃sitio eoꝝ. Ratio est quare auarus nunq̃ satiat̃: q2 sicut ex solo visu vini vel aque sitiens nō satiatur: q2 nō intrant in stomachū: sic nec pecunia intrat in aīam: bñ replet capsam: replet bursam: sed nō aīam. Ideo Eccl's. 5. Auarus nō implebit̃ pecunia. Et qui amat diuitias fructus nō capiet ex eis. Nota fructus. s. satietatis. Hierony. Auaro tā deest qd̃ habet q̃ qd̃ nō habet. Ista ē rō: quare hodie q̃to sunt maiores diuites vel dñi: tanto sunt maiores vsurarij vel raptores: ⁊ tñ nō puniunt̃. Nota exēplum: de pirata capto ab Alexādro ⁊c̄. Alexāder aūt erat ita cupidus ꝙ cum semel audiret opinionē Democriti phi ponentis ꝙ infiniti erāt mundi suspirans ait. Heu mihi q2 adhuc nō potui habere vnum de illis. Hoc dixit q2 nō erat adhuc satiatus. Illi ergo solūꝫ satiant̃ qui nihil terrenum ꝯcupiscunt: sed ad superna fluenta fontis vite suspirant Jo. 4. Qui biberit ex aqua hac sitiet iteꝝ. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei nō sitiet in eternum. Ualerius Omnia nimirum habet qui nihil concupiscit.

¶ Tertius defectus lepre est ꝯtagiosa affectio: q2 inficit cohabitantes: q2 est morbus cōtagiosus. Nota hic de domo fetida leprosis extra muros ciuitatis ⁊ significat luxuriam. i. Cor. 5. Modicū fermētū totam massam corrumpit. Unde vsus. Una infecta pecus inficit oē pecus. Et illud. Morbida facta pecus. totum corrumpit ouile. Item Eccl'i. 3. Qui tetigerit picem inquinabit̃ ab ea. Nota hic ꝯtra meretrices que stant in hospicijs: vel extra lupanar: q2 sunt occasio ruine multoꝝ. Lupanaria cōia bene sustinent̃ ꝓpter maiora peccata vitanda. Unñ Augu. Aufer meretrices de mundo ⁊ totū turbabis libidine: sed in particularibus domibus non debent permitti: sicut nec leprosi cum alijs permittuntur habitare. Nume. 5. Precipe filijs israel vt eijciant de castris omnem leprosūꝫ. Ad idem facit qd̃ legitur. Leui. 13. Quia ergo luxuria est contagiosa: ideo debemus fugere conuersationes luxuriosoꝝ: sicut ⁊ leprosoꝝ: ne inficiamur. Ideo dicit ꝓpheta. Egredimini de medio babylonis populus meus vt saluet vnusquisq̃ animam suam ab ira furoris dñi: ⁊ ne forte molestet cor vestrūꝫ ⁊ timeatis auditum qui audietur in terra Jere. 51. Ex quibus verbis habet̃ ꝙ ille qui vitat malas societates quattuor mala vitat.

Primo anime sue perditionē. Qd̃ not. cū dicit vt saluet vnusquisq̃. a. s. q2 sepe boni inter malos aīas perdunt. ps. Cum peruerso peruerteris. Scd̃o vitat diuinā indignationem: quam sepe incurrunt qui inter malos habitant. 2. Paralipo. 19. His qui oderunt dñm amicitia iungeris: ⁊ idcirco iram domini merebaris. Et h̄ vero cum dicit̃: ab ira fu. dñi. Tertio vitant mentis emollitionem: quia sepe habitātes cum malis a virtutum rigore molescunt. Hoc notatur cum dicitur Ne forte mol. cor. ve.

Quarto vitant diabolicam tentationem: quia sepe diabolus peruertit bonos p malos. Hic nota. cum dicitur Ne forte timeatis auditum ⁊c̄. Iste auditus est diabolica suggestio: quā per malos exercet diabolus.

¶ Quartus defectus lepre est: quia consumit humidum radicale in quo consistit vita humana. Sicut lumen durat in lampade q̃diu durat oleum quod paulatim

cōsumitur ab igne: ⁊ significat inuidiā que cōsumit charitatē: in qua ꝯsistit vita grē. i. Jo. 3. Nos scimus qm̄ translati sumus de morte ad vitā. qm̄ diligimus fratres: q nō diligit manet i morte. Hoc pctm̄ maxime facit hoīes filios diaboli: cuiꝰ ꝓpꝛiū pctm̄ est inuidia: qa inuidet nobis. Sap. 2. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarū. Imitant̄ aūt illum: q sunt ex pte illius. Ad idez facit. xi. q. 2. Visis. Unde sicut ex charitate cognoscitur vere discipulus christi: iuxta illud. In hoc cognoscent oēs ꝙ discipuli mei eritis: si dilectionē habueritis ad inuicem Jo. 13. Sic vere discipulus diaboli esse cognoscitur: qui marcessit inuidia.

¶ Quintus defectus lepre ē: ꝙ reddit hanelitum fetiduz ⁊ totū corpus facit fetidū. Propterea dicit̄ Leui. 13. Qd leprosus habeat os veste tectum: ⁊ significat gullosum qa habet hanelitum fetidum ꝓpter corruptionem cibi ⁊ potus. Nota ꝙ cibus vt ꝑficiat debet hēre tres digestiones. Primā in olla. Scdaz i ore masticādo. Tertiā in stomacho: aliter corrūpitur intus ⁊ generat multas infirmitates in corpe ⁊ in aīa. Nota q̄ a pncipio mūdi. s. ab adā vsq ad Noe fluxerunt plusq mille ⁊ qngēti anni: ⁊ hoīes nō comedebāt carnes neq pisces: sed solum fructus ⁊ bibebāt aquā: ⁊ sic viuebant longissima tpa: vt habetur Gen. 5. Post vero diluuiū qd destruxit fructus ⁊ aquas gentes inceperūt comedere carnes ⁊ pisces: ⁊ comedebant semel in meridie: ⁊ bibebant vinū. Tunc fuerūt dies hoīs cētum viginti ānoꝝ: vt hētur Gen. 6. Deinde tpe Dauid inceperunt hoīes cenare ⁊ tunc fuit diminuta vita hoīs. ps. Dies annoruz nostroꝝ in ipsis. 70. annis ⁊c̄. Et paulatim pluries comedēdo in die minuitur vita hominū. Ideo xp̄s. Attendite ne grauentur corda vestra i crapula ⁊ ebrietate Luc. 21. Nota exēplū de Alexādro eunte ad Bragmanos: q longo viuebant tpe ⁊c̄. Vide qd scripsi post festū trinitatis ꝓmōe. 45. qui incipit. Virtus de illo exibat ⁊c̄. pte. i. ⁊c̄. i Nota ꝙ gulla pōt offēdere. 5. modis sicut ponit Greg. sup Job. et habet̄ in decretis de conse. di. 5. Quinq modis ⁊c̄. Qui continentur in hoc versu. Prepropere: laute: nimis: ardenter: studiose

¶ Sextus defectus lepre est: qa facit vocē raucā: ⁊ significat iram: qa iracūdus semꝑ loqtur inordinate ⁊ rauce ⁊ cōfuse: qa ira impedit intellectum ⁊ ꝑ ꝯñs os. Vñ ꝟsus Catonis. Impedit ira aīum ne possit cernere vex. Itē ira facit hoīez irasci ⁊ clamare: ex quo sit raucus: loqt̄ ergo iracundus inordinate: rauce ⁊ confuse. Primo ꝯtra deum: iurando: ⁊ blasphemādo. 2° ꝯtra ꝓximū minādo: iniuriando: detrahendo. Nota cōtra pctm̄ blasphemie dei ꝓut expedit. Ideo Thob. 13. Dñe maledicti erunt q contēpserunt te: ⁊ condēnati q blasphemauerunt te. Nota tria remedia ⁊ corrigendū hoc pctm̄ blasphemie. Primū ꝑtinet ad parentes: vt corrigant filios: ne iurent ⁊c̄.

Scdm ad seipsos: vt qlibet ponat sibi legem sicut ille q quotiens iurabat ponebat in bursa duos denarios ꝓ elemosyna.

Tertium ꝑtinet ad rectores ciuitatum: vt faciant ordinationem cum certa pena ⁊c̄. Sicut fecit beatus Lodouicus Rex Francorum ⁊c̄. Ideo dicit Apl's. Irascimini ⁊ nolite peccare: sol non occidat suꝑ iracundiam vestram Ephe. 4. Nota Sol. i. rōnis Vel ꝓm Glo. i. Deus ne per iraz quasi per mortem interpositam obscuretur vobis.

¶ Septimꝰ defectꝰ lepre ē ꝙ debilitat mēbra corporis ad opandum: ⁊ significat ex hoc pctm̄ accidie: ꝑ quam homo redditur inutilis ad opandum meritorie: qa licet discurrat per mundum opādo continue pro lucris terrenis: vel aliīs factis mundanis: tñ ociosus dicitur si in sero nullum lucrum portat ad domum. Nota similitudinem de seruo: qui nullum lucrum portat ad domū veniens de foro: iudicabitur ociosus: licet tota die laborauerit. Sic in sero mortis ⁊c̄. Declara. Et vide in dñica septuagesime in sermone qui incipit: Quid hic statis tota die ociosi. Ideo dicitur Sap. 3. Fama est spes illoruz ⁊ labores sine fructu ⁊ inutilia opa eoꝝ. ps. Dormierunt somnum suum: ⁊ nihil inuenerunt. o. vi. di. in. ma. suis. Hoc autem non intelligunt hoīes mundani: sed in inferno damnati tunc intelligent. Unde clamabunt vlulantes ⁊ pre angustia spiritus gementes. Lassati sumus in via iniquitatis ⁊ perditionis: ⁊ ambulauimus vias difficiles: viam autem domini

ignorauimus:quid nobis ꝓfuit superbia: aut diuitiaꝝ iactantia quid ꝯtulit nobis: transierunt oia illa tanq̃ȝ vmbra ⁊c. Sap. 5. Ecõuerso de bonis personis qui laborãt pro operibus spũalibus dicit̃ Mat.20. Cũ aũt sero factum esset:dixit dñs vinee procuratori suo. Uoca operarios ⁊ redde illis mercedẽ suam. Igitur accipite ꝯsilium. Et nota p̃ceptum scripture dicentis. Quodcũq̃ȝ põt manus tua facere instãter operare:q2 nec opus:nec ratio:nec sciẽtia:nec sapiẽtia erunt apud inferos Eccl's.9. Circa hm ꝑn-cipale notat̃ nostra medicina virtualis: cũ dicit̃. Ueniens adorabat eum dicẽs. Hic ponit̃ modus sanandi a lepra peccatoꝝ. Peccator aũt ex quolibet peccato mortali elongat̃ a xp̃o. Prouer.15. Longe est dñs ab impijs.ps.118. Longe a peccatoribus salus. Debet ergo redire ad xp̃m tribus passibus:qui notant̃ in tribus que fecit xp̃s in sanando istum leprosum. Primo q̃dẽ tetigit eum manu sua. Scd̃o dixit. Uade ostende te sacerdotibus. Tertio dixit ei. Offer munus tuũ. Primus passus significat cordis ꝯtritionem:que ostendit̃ in tactu manus xp̃i:q2 nullus põt ꝯteri:nisi tãgatur a xp̃o. Ezech.3. Abij amarus in indignatione sp̃us mei. Manus enim dñi erat mecum ꝯfortans me. Quinq̃ȝ digiti huius manus sunt quinq̃ȝ motiua:que inducunt ad ꝯtritionẽ.vȝ. Primꝰ ẽ incertitudo mortis:quã formidamus. Scd̃s est pena:quã peccando meruimus. Tertiꝰ est gr̃a:quã peccando ꝑdidimus. Quartꝰ ẽ gloria a qua ꝑ culpam excludimur. Quintꝰ ẽ gloria paradisi:qua priuati sumus. Scd̃s passus ẽ oris ꝯfessio. Duȝ dicit. Uade ostẽde te sacerdotibus. Et nota q̄ q̄n ibat ad sacerdotem sanatus ẽ:ad ostendenduȝ q̄ statim q̄ homo ꝯterit̃ etiam anq̃ȝ ꝯfiteat̃ actu: liberat̃ a culpa:iux̃ illud ps.31. Dixi ꝯfitebor aduersum me iniusti.me.⁊ tu remisi.impie.pc.me. Tertius passus est operis satisfactio:que ostendit̃ ibi. Offer munus tuum. Nota q̄ ad satisfaciendum pro peccatis:debemus offerre tria munera: q̃ hẽmꝰ a deo.s.aim rationalẽ:corpꝰ materiale:⁊ bonum tẽporale. Hec tria perfecte offerunt̃ ꝑ ingressuȝ religionis:in qua offert̃. Primo anima per votum obedientie. Scd̃o corpus per votum castitatis. Tertio bona tẽporalia per votum paupertatis. Uel anima per orationẽ: corpus per corporis mortificationem que fit per ieiunium:bona tẽporalia per elemosynaꝝ largitionẽ:que tria sunt tres ꝑtes satisfactionis. Deo gratias. Amen.

¶ Eadem dñica post octauam epiphanie de modo sequendi xp̃m. Sermo.16.

SEcute sunt eum turbe multe. Mat.8. Materia sermonis erit q̄bus modis debemus seq̄ christum:vt perueniamus ad gloriam ⁊c. Declara thema iuxta intellectum litteralẽ. Origenes ponit quattuor rõnes ꝓpter quas turbe sequebant̃ xp̃m. Prima ratio est ꝓpter charitatem: cupiẽtes audire dulcissima verba eius:vt apes mel. Nec mirũ: q2 Moyses stetit in monte Synai.40.diebus:⁊.40.noctibus sine cibo ⁊ potu:tantã dulcedinem sentiebat ex collocutione dei quem nõ videbat q̃to magis audire verba ab ore dei incarnati: Jõ Lucas. Omnis populus suspẽsus erat audiẽtes illum Luc.19. in fine. Scd̃a ratio ꝓpter quã q̄dam sequebant̃ euȝ ẽ ꝓpter necessitatem vt infirmi:q2 xp̃s curabat oẽs infirmitates:dando surdis auditũ:cecis visum. Jõ Luc.6. Multitudo copiosa plebis ab oi iudea:⁊ ierusalẽ:⁊ maritima: ⁊ tyri:⁊ Sydonis:q̄ venerant vt audirẽt eũ ⁊ sanarent̃ a langoribus suis:⁊ q̄ vexabant̃ a spiritibus imundis curabant̃:⁊ ois turba q̃rebat eũ tangere:q2 virtus de illo exibat ⁊ sanabat oẽs. Tertia cã quare q̄dã seq̄bant̃ christuȝ est ꝓpter curiositatẽ:vt viderent miracula:⁊ ista est vana. De istis dicit Jo. Sequebatur eũ multitudo magna:q2 videbant signa:q̃ faciebat sup his q̄ infirmabant̃ Jo.6. Quarta cã ⁊ peior:q2 alij qui sequebant̃ ex malignitate: vt pharisei ⁊ doctores:qui quãto erant maioris sciẽtie tanto peioris ꝯscie:vt possent christũ accusare dicentes. Unde hoc q̄ iste Jesus velit quolibet die p̃dicare:cũ nunq̃ȝ fuerit in studio generali vel particulari: Unus Faber lignarius vult p̃dicare:ipossibile ẽ q̄ nõ dicat errores. De his dicit Luc.xi. Ceperunt

pharisei ⁊ legis periti grauiter insistere ⁊ os eius opprimere: de multis accusarẽt illũ. Patet thema ad lrãm. Sꝫ ipso dimisso inuenio iux intellectũ moralem ꝙ debemus sequi christum aliis quattuor modis: vt puueniamus ad gloriam.

¶ Primo tanq̃ lucem dirigentem: ⁊ hoc per veram credentiam.

¶ Scđo tanq̃ ducem precedentem: ⁊ hoc per plenam obedientiam:

¶ Tertio tanq̃ patrem morientem: ⁊ hoc per dignam penitentiam.

¶ Quarto tanq̃ regem promouentem: ⁊ hoc per gloriosam excellentiam.

¶ Dico primo per verã credẽtiã. Christus nãq̃ est datus nobis in lucẽ ad illuminãdum nos ad credendũ ea q̃ sunt fidei: q2 naturaliter intellectus noster nõ põt cape. Vñ xp̃s fuit positus in mundo tanq̃ cereus in camera obscura: in quo sunt tria. s. cera: lychinium seu papyrus: ⁊ lux. Sic in xp̃o: Cera est caro quã assumpsit de vtero virginis. Papyrus intus candidus: est aĩa purissima. Lux est diuinitas. Et ista tria sũt vnus cereus. i. vna psona xp̃i. Vñ Athanasius. Nam sicut aĩa rõnalis ⁊ caro vnus ẽ hõ: ita deus ⁊ hõ vnus est xp̃s: nõ ꝯfusione: sicut mixtio aque ⁊ vini ꝯfundit: non sic in xp̃o. Iste ergo cereus. i. xp̃s illuminauit q̃ntũ est ex parte sua totũ mũdũ. Jo. i. Erat lux vera q̃ illuminat ⁊c̃. Et sciatis necessitatem nature: q2 ante xp̃i aduentũ gentes ibant in tenebris erroꝝ. Ideo Dauid Nescierunt neq̃ intellexerũt: in tene. ambu. nescierunt. s. phi p sciam: neq̃ intellexerunt. s. iudei p intellectũ. Licet enim Phi cognouerint sicut causam p effectũ vnum deũ: vt dĩ Ro. i. Tñ illa cognitio veritatis fuit mixta cũ multis erroribus. vt pꝫ in p̃destinatione ⁊ prouidentia diuina: in qua multi errauerunt. Item in creatione mũdi: quã phi dogmatizabant fuisse ab eterno. Itez nec iudei intellexerunt veritatẽ fidei christiane: que ꝯtinebatur in parabolis ⁊ figuris legis Moysi. Vñ ad hoc vt oñderet Moyses ꝙ vmbratice ⁊ enygmatice loqueret: qñ descendebat de monte habebat faciem velatã coram filiis israel Exo. 34. Hoc aũt velum scissum fuit in morte xp̃i. Sed iudei adhuc habẽt velamen istud in cordibus suis. 2. Cor. 3. Nec etiã phi cognouerunt trinitatẽ psonaꝝ: nec alios articulos fidei. Nõ enim habebãt verã lucẽ. i. xp̃m: sed solum habebãt paruũ lumen intellectus naturalis. Ideo xp̃s ait. Ambulate dum lucez habetis Jo. 12. Et loquit de se. Et Jo. 8. Ego sum lux mũdi ⁊c̃. Post ascẽsionem vero: q2 nõ habemus ipsum p̃sentẽ dimisit nobis lumen fidei in lucerna doctrine fidei. s. symbolũ. s. credo in deum. Ideo Ro. 10. Si ꝯfiteris in ore tuo dñm Jesum: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deus illum suscitauit a mortuis: saluus eris.

¶ Scđo debemus sequi xp̃m p plenã obediẽtiã: deus siquidẽ a principio mũdi dedit humano generi ductores. s. Adam ⁊ Euã: ⁊ posuit eos in via paradisi: q2 in gratia creati fuerunt: quasi diceret eis deus. Hec ẽ via: ambulate in ea: nõ decli. neq̃ ad dex. neq̃ ad sinistram ⁊c̃ Isa. 30. Sꝫ in prima dieta isti ductores errauerunt. Eua declinauit ad dexterã. Adam vero ad sinistram: dextra est amor: sinistra timor. Eua pdidit viaz paradisi amore scie: qñ audiuit. Eritis sicut dii: scientes bonum ⁊ malum Geñ. 3. Adã vero peccauit nõ amore sciẽtie sed timore: ne molestaret suas delicias: vt dicit Aug. ideo declinauit ad sinistrã. Nota ꝙ Adam nõ fuit seductus: mulier autẽ seducta fuit in preuaricatione. i. Timo. 2. Nota qualiter Eua Ade dedit de fructu ⁊c̃. Si ergo ductores errauerũt ꝯsequẽter etiã alii errauerunt. Si cecus ceco ducatũ p̃stet ambo in foueam cadunt: Mat. 15. Jõ Dauid plorans hoc dicebat p̃s. 13. Omnes declinauerũt: simul inutiles facti sunt: nõ est qui faciat bonũ: nõ est vsq̃ ad vnũ. Ideo deus pater sciens hoc dedit nobis xp̃m in ductorem: q non põt errare. i. Pe. 2. Sequamini vestigia eius. Isa. 55. Ecce testem populis dedi eũ: ducẽ ⁊ p̃ceptorem gentibus. Nota tñ ꝙ quedã facta xp̃i debemus potius admirari q̃ imitari. Sicut sunt ea que ex potestate faciebat: sicut miracula. Itẽ absoluere a peccatis sine cõfessiõe. Sicut fecit marie Magdalene Luc̃. 7. Itẽ adultere Jo. 8. Q̃d nõ posset etiam Papa sine ꝯfessione ⁊ absolutione. Itẽ ieiunare. 40. dieb⁹. Nota ꝙ in via paradisi sunt multa biuia p q̃ facile est errare viã.

Primum bivium est supbia ⁊ vanitas ex vna pte: ⁊ mansuetudo ⁊ humilitas ex altera pte. Vide ergo p̄ quā viam iuit xp̄s ⁊ illam ꝓsequere. Idē de auaritia ꝛc. Dicit vsurarius: ꝙ vult ire ad paradisum sed mentit: q: capit viam iferni ꝛc. Sic ð aliis peccatis. Sicut si tu videres aliquē ire per viam Rome: diceres ꝓculdubio hic vadit Romā: vel ad aliam ciuitatē ꝛc. Sic qñ vides aliquē ire per viā peccatoꝝ: vere potes dicere hic vadit ad infernū. Beatus ergo ē qui pōt dicere. Vestigia eius secutus est pes meus Job. 23. Vestigia christi: sunt virtutes quas requirit: q: suis militibus ipm sequentibus dat magna premia ⁊ salaria. s. gloriam celi.

¶ Tertio debemus sequi christum ꝛc. Per dignā pniam. Cōsuetudo est in mundo: ꝙ mortuo patre filij ipsum sequūt ad sepulturam flentes ꝛc. Christus est pater noster. vnus ē pater vester ꝛc. Mat. 23. Qui genuit nos de vxore sua ecclesia. Semen est verbū dei. s. forma baptismi: ideo oēs baptizati sumus fratres. Oēs vos fratres estis Mat. 23. Iste pater. i. Christus mortuus ē in cruce. ideo sequamur eum p̄ pniam: flētes sicut mulieres que ibant post ipsum lamentātes: vt dicit Luc. 23. De hoc christus. Siqs vult post me venire abneget semetipsum ⁊ tollat crucem suā. Nō dicit meā. i. penitentiam ⁊ sequat me. Idem Luc. 14. Qui nō baiulat crucem suam ⁊ venit post me: nō pōt meus esse discipulus.

¶ Quarto debemus sequi christum: p̄ gloriosam excellentiam ꝛc. Si rex vadens ad prelium ꝓmitteret castrū cuilibet sequenti se quot irēt: Christus aūt ꝓmittit sequētibus eum vitam eternā. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite Jo. 8. Ideo perseueremus. Primo in vera credentia. Scd̄o in plena obediētia. Tertio in digna penitētia. Et tunc veniet nobis christus. De quo scriptum est Eccli. 23. Gloria magna est sequi dominum.

Deo gratias. Amen.

¶ Dñica. 4. post octauam epiphanie de septem bellis hominis. Sermo. 17.

Noli vinci a malo sz vince in bono malum. Ro. 12. Sermo erit de victoria quā debem⁹ habere de peccatis mortalibus: vt possimus habere gloriā paradisi. Pro declaratione sciendū ꝙ regula ⁊ doctrina vniuersalis in theologia ē: ꝙ nullus intrauit nec intrabit gloriā paradisi: nisi p̄ victoriā. Ista doctrina declarat. p̄mo in angelis. Michael ⁊ ceteri pugnauerūt cū lucifero ⁊ sequacibus eius ꝛc. De quo bello dicit Apoc. 12. Factū est preliū ꝛc. 2°. pz in terra de hoībus. Et nunꝙ patriarcha aliqs: nec ꝓpheta: nec alius sine victoria in bello ꝯtra tentationes ⁊ inclinationes carnis: tentationes mundi: ⁊ tentationes diaboli: deniqz ne forte possent hoīes cōqueri vel negligēter bellari neqz xp̄s intrauit ad gloriā resurrectionis corporis sui: sine victoria. Vñ dič Luc. vlti. Nōne sic oportuit xp̄z pati ⁊ ita intrare in gloriā suā? Secus de gloria aīe: quā ab instāti ꝯceptiōis habuit. Iō apls. Nō coronabit: nisi q legitime certauerit. 2. Thi. 2. Si instantiā faceret aliqs de pueris baptizatis. R° ꝙ victoria xp̄i applicat eis. Sic victoria regis q vicit ciuitatē rebellem applicat infirmis ⁊ debilibus: q post victoriā regis intrabūt ciuitatem si fuerūt ð exercitu regis. Sic hic ꝛc. Nota ꝙ in hoc mundo habem⁹ septē bella ꝯ̄ septez peccata mortalia: ꝯtra q̄ si habemus victoriā coronabimur. Sicut xp̄s facit p̄conizari. Preco est Jo. euangelista: vt. j. videbit. Primū ꝓliū ē ꝯ̄ pctm̄ supbie: q̄ nimis regnat tā in dñis q̄z in p̄latis ⁊ militib⁹ ꝛc. Hec supbia ꝓcedit ex ꝯsideratione excellētie ꝓprie: respectu bonoꝝ spūaliū vel tpaliū. Vbi grā. Aliqs supbit ex gñis nobilitate ꝛc. Sz dz ꝯsiderare q: ð terra ē ⁊ i'terrā reuertet. Gen. 2. Puluis es ꝛc. Alius supbit de scia ꝛc. Sed ꝯsidera ꝙ ea q̄ scim⁹ sūt minima ps eoꝝ q̄ ignoramus. Vñ Socratas. Hoc vnū scio qꝛ ð nescio. Sine scia destruet. i. Cor. 13. Declara si videt. Alius supbit ex dñio ⁊ potētia. Sed ꝯsideret potentiā Octauiani ⁊ ceteroꝝ olim regū ⁊ potētum vbi sunt. Alius ex sanctitate. Sz ꝯsideret ꝙ nihil boni hz ex se sed a deo. Nota ꝙ

sufficientes scimus cogitare aliqd a nobis
quasi ex nobis:sed sufficientia nr̃a ex deo
est.2.Cor.3.Alius superbit ex diuitijs: sed
nõ satiãt aiam:qꝛ non intrant in eam:⁊ iõ
nunq̃ꝫ possunt cõtentare hoies:imo faciũt
hoiem miserum:quia efficitur seruus eaꝝ
Magna miseria est esse seruũ hois : sed pe
ioꝛ esse seruuʒ pecunie. Prouer.17.Quid
ꝓdest stulto hr̃e diuitias:? Ideo scriptura
Agite nunc diuites : plorate vlulantes in
miserijs vestris:que aduenient vobis:diui
tie vestre putrefacte sunt:⁊ vestimenta vr̃a
a tineis comesta sũt ⁊c̃. Usqꝫ ignis Jaco.
5.Debet ergo homo:q̃ꝫto plura habet:tan
to magis humiliari. Sicut Bascasius tan
to vadit humilius q̃to fardelluʒ est gra
uius ⁊c̃. Quia ratione debes reddere deo
de oib⁹. Ideo dic̃ scriptura Quãto maioꝛ
es humilia te in oibus:⁊ corã deo inuenies
gr̃am:qm̃ potentia magna dei solius ⁊ ab
humilibus honorat̃ Eccl'i.3. Sic obtinebi
tis promissionem factaʒ a christo Apoc.2.
Qui habet aurem audiat:quid spiritus di
cat ecclesijs. Uincenti.s.supbiam per verã
humilitatem:dabo edere de ligno vite qđ
est in paradiso dei mei. Nota cognitionem
arboris ligni vite : cuius fructus conꝯuat
creaturam a senectute ⁊ ab omni malo coꝛ
porali:⁊ significat xp̄m cuius fructus sunt
beatitudines ⁊ fruitiones:que conseruant
angelos ⁊ sanctos in aiabus ⁊ corporibus
post resurrectionẽ ab omnibus miserijs ⁊c̃.
¶ Scđm prelium est contra pct̃m auari
tie:que hodie totum mundum inficit. Un
de illud Jere.6. A minore vsqꝫ ad maio
rem oẽs auaritie student. Uictoria huius
habet̃ per misericordiã ⁊ liberalitatẽ. Mo
dum vincendi ponit ps̄.65.dicens. Nolite
sperare in iniqnita.⁊c̃. Nota tres conditio
nes hoiuʒ. Quidã sunt diuites đ male ab
latis: ⁊ talibus dicit. Nolite sperare in ini
quitate:quasi.d.nolite sperare qđ ex his di
uitijs domus vestra vel filioꝝ ꝓsperetur:
immo destruitur. Unde dicitur cõiter.ꝙ đ
male ablatis non gaudebit:tertius heres:
qa per quã viam veniunt per eãdẽ exeũt.
Nota exẽplum de Gaietanis diuitibus.
Quidam vero sunt pauperes : qui nõ hñt
de male ablatis:sed vellent incipere face
re vsuras:fraudes ⁊c̃. His dicit propheta
David. Rapinas nolite concupiscere:quia
Qui volũt diuites fieri incidunt in tẽpta
tionem ⁊ in laq̃.dia.⁊ desi.multa.in.⁊ no.
q̃ mer.ho.ad interitũ ⁊ ꝑditionẽ.i.Tim.6.
Quidam vero sunt diuites de bono iusto:
his dicit. Diuitie si affluant nolite coꝛ ap
ponere. Nota Coꝛ.licituʒ est apponere ocu
los custodiendo:manus computando:⁊ di
stribuendo in necessarijs ⁊ non in vanitati
bus:sed non licet coꝛ apponere in diuitijs
sperando ⁊c̃. Non potestis deo seruire ⁊
mammone Mat.6. Talibus habentibus
victoriam ꝓmittit salariuʒ Apoc.20. Qui
habet aureʒ ⁊c̃. Qui vicerit non ledetur a
morte scđa. Nota.4.mortes illatas hũano
generi ex pctõ Ade:vt in.2.prologo super
Math. Quaꝝ due sũt corporis:⁊ due aie.
Prima mors aie est quando per pct̃m per
dit gratiam dei:que dat vitam aie: ideo di
citur peccatum mortale. Scđa mors aie
est:qñ persona moritur in peccato mortali
⁊ damnatur in inferno. Ab hac.2.morte
liberatur qui vicit pct̃m auaritie per mise
ricordiam ⁊ liberalitatẽ. Auctoritas Tho.
4. Elemosyna ab omni peccato ⁊ a morte
liberat:⁊ non patiet̃ aiam ire in tenebras.
Boetius. Diuitie magis effundendo q̃ꝫ re
tinendo melius nitent. Siqdem auaritia
semꝑ odiosos:claros largitas facit: Claros
s.in hac vita : qa liberales ⁊ misericordes
diliguntur ⁊ exaltantur ẽt in futura vita.
Mortes etiam corporis sunt due. Prima
est quando aia recedit a corpore:⁊ ab ista
nullus euadit:qꝛ Statutum est hoibus se
mel mori Hebꝛ.9. Scđa mors corpis erit
post iudicium:quando simul cum aia dam
nabitur:⁊ ab ista liberabit̃ qui vicerit aua
ritiam per misericordiam ⁊ liberalitatem.
¶ Tertium prelium est contra pct̃m luxu
rie:de quo. Nõ est qui se abscondat a calo
re eius:⁊ istud vincitur per munditiã ⁊ ca
stitateʒ. Nõ licet gustare de hoc viro ẽt co
gitando:quia venenum est pessimum. Nul
lum enim venenum occidit solo cogitatu
vel visu:nisi venenũ illud luxurie. Solo vi
su fuit occisus David i Bersabee.2.Re.xi.
Qui viderit mulierem ad concupiscẽdum
eam ⁊c̃. Mat.5. Talis vincens habebit re
promissionẽ. De qua Apoc.2. Qui habet
aureʒ ⁊c̃. Uincenti dabo mãna abscõditũ

ꝛ dabo illi calculum candidum: ꝛ in calcu-
lo nomen nouum scriptum: quod nemo scit
nisi qui accipit. Nota Mãna quod daba-
tur in cibum filijs israel. 40. annis in de-
serto in quo viuebant Exo. 16. Dicit ergo
vincenti: quasi dicat illi qui non vult habe
re delectationem bestialem: dabo delecta-
tionem spūalem ꝛ celestialem quam deus
dat castis : ꝛ nemo scit nisi qui accipit gu-
stãdo ꝛc̄ ps. 30. Quã magna multitudo dul
cedinis tue quã abscō. timentibus te ꝛc̄.
¶ Quartum bellum est contra pctm̄ inui-
die: que viget in toto mundo: sed maxime
inter p̄latos ꝛ dños. Unde Eccl's. 4. Cō
templatus sum oēs labores hoinm: ꝛ indu
strias: aia duerti placere inuidie proximi.
Hoc pctm̄ vincitur per dilectionem ꝛ cha
ritatem proximi orãdo pro illo cui inuides
vt deus conseruet sibi illa bona: de quibus
sibi inuides: talis habebit premiū. De quo
Apoc. 2. Qui habet aures audiat qd spi-
ritus dicat. Qui vicerit ꝛ custodierit vsqꝫ
in finem opera mea dabo illi potestatē sup
gentes: ꝛ reget eos in virga ferrea ꝛ tanqꝫ
vas figuli confringentur. Et dabo illi stellã
matutinam. Nota opera mea. Opera xpi
sunt incarnatio ꝛc̄. Et quicquid fecit amore
hoiuꝫ voluit esse humilis: vt nos exaltaret.
Deus qui in filij tui humilitate iacentem
mundum erexisti. Item voluit esse pauper:
vt nos ditaret: propterea dic̄. Qui vicerit
s. pctm̄ inuidie ꝛ custo. opera mea. Supple
dilectionis: ꝛ stella matutina est angelus q
portabit aiam eius ad paradisum. Ange-
lus dicitur stella: qa stelle celi empyrei dñr
angeli Baruch. 3. Stelle dederunt lumē in
custodijs suis: ꝛ dicitur matutina: qa ange
lus iste datur in morte que est finis noctis
huius miserie ꝛ p̄ncipiū diei alterius vite.
¶ Quintum prelium est contra peccatum
gule: hoc vincitur per temperantiam ꝛ par
citatem. Nullum aial est tam magnum si-
cut homo cum tam paruo ore. ꝛ hoc facit
deus vt homo sit parcior alijs. aialibus in
cibo ꝛ potu: ꝛ tm̄ est totum oppositum: quia
postqꝫ Asinus bibit: non bibit pro rege ꝛc̄.
Sed homo contra. Ideo dicit. Qui vicerit
sic vestietur vestimentis albis: ꝛ non dele-
bo nomen eius de libro vite ꝛc̄. vsqꝫ ange-
gelis eius. Apoc. 3. Nota vestimentis albis

pctm̄ q̄ puocat ad luxuriã. qꝛ ille ptes sūt
vicine: sed abstinens est dñs sui corporis:
qa dat sibi q̄ntum natura indiget: ꝛ nil dat
illis partibus. Ideo dicit̄ q̄ induetur ve-
stimentis albis. s. castitatis ꝛ bone fame.
Seq̄t. Et nō delebo nomen eius de lib. vi-
te. Ex textu Biblie habemus q̄ psone que
sunt in gratia dei ꝫm p̄ntem iusticiã corre
spondet cathedra in celo vbi scriptum est
nomen: sed quando peccat statim raditur
nomen. Auctoritas. Qui peccauerit mihi.
delebo eum de libro meo Exo. 32. Quia er
go gulosus est luxuriosus: ideo suum nomē
raditur: sed abstinens viuit gratia dei: ideo
dicit non delebo nomen eius. Seq̄t ꝛ con-
fitebor nomen eius coram patre meo ꝛ co
ram angelis dei. confitebor. s. cōfessione lau
dis qualis gloria erit laudari ab ore xpi.
¶ Sextū preliuꝫ est cōtra pctm̄ ire ꝛ istud
vincitur per patientiã. pctm̄ ire multum re
gnat in mūdo: qa nescimus nos supporta
re iniuriam: aialia viuunt in pace: lupi: vrsi
leones ꝛc̄. Sed hoies cōtra. Ideo peiores
sunt bestijs. Illi ergo qui vicerit iram pro-
mittitur regnū dei Qui vicerit faciam il-
lum colūnam in tēplo dei mei Apo. 3. No-
ta colūnam. Colūna est res firma sustinēs
edificiū: ꝛ significat firmitatem glorie: ꝛ qꝛ
patiens fuit firmus in bono amore : ideo
sibi respondet firmitas glorie: qa dicit̄ co-
lumna: qa est firma ꝛ eterna.
¶ Septimū preliū est contra pctm̄ accidie
ꝛ istud vincitur per diligentiam. Nota q̄
in factis tpalibus qlibet est valde diligens
sꝫ in spiritualib⁹ hoies sunt negligentissimi
nesciunt orare nisi quãdo induunt se : nec
confiteri: nec ieiunare ꝛc̄. Nota diligētiam
quã debet habere. s. orare ꝛc̄. Quelibꝫ eb
domada audire missam: sermonē ꝛc̄. Quo
libet mense cōfiteri: quolibet anno cōmuni
care. Tales ergo habebūt salariū pmissuꝫ
Qui vicerit dabo illi sedere mecū in tro-
no meo sicut ꝛ ego vici ꝛ sedeo cū p̄re meo
in trono eius Apoc. 3. Nota in trono meo:
cum tm̄ nullus sedeat cū papa in eadē ca-
thedra: nec cum rege. Et xp̄s dicit dabo il
li sedere mecum in throno meo. Iste thro-
nus siue cathedra est eternitas siue vita
eterna: qa sicut non est nisi vna eternitas. s.
p̄ris ꝛ filij ꝛ spūs sancti. sic non est nisi vna

essentia dei: ⁊ vna vita eterna: ⁊ ibi recipit persona diligens ⁊ spiritualis eternam trā̄llitatē in deo eternaliter quietatā. Ideo de oībus predictis dicit thema. Noli vinci a malo. s. peccato sed vince in bono malum ⁊c. Deo gratias.

¶ Dñica. 4. post octauam epiphanie. De euangelio. Sermo. 18.

Triticum cō gregate in horreum meum. Mat. 13. In hoc euangelio notaṫ totus hūane creature decursus: et quo creator ipse per suam oipotentiam creauit quousqꝫ eam per suam iustitiam premiabit: ⁊ sic a die creationis vsqꝫ ad diem iudicij: ⁊ sunt quattuor status. Primus status legis naturalis ab Adam vsqꝫ ad Moysen: q̄ fuit legis lator. Scd̄s status legis scripte a Moyse vsqꝫ ad Christū: qui fuit lator legis gratie: qa lex per Moysen data est gratia: ⁊ veritas per Jesum xp̄m facta est. Jo. i. Tertius status legis gratie a xp̄o vsqꝫ ad finem mundi. Quartus status glorie qui succedet gratie. Sicut gratia successit legi scripte: qa sicut dicit Dionysius i 4. c. Ecclesie ierarchie. Sicut se habet ierarchia legis ad nostram ierarchiam. Ita se habet nostra ad celestē. Uide Tho. i. 3. sniarum. di. i. q. i. ar. 4. In. 3. rōne. Et quo euangelio habemus cām amandi: vigilandi: sperandi: ⁊ timendi. Amandi qdem deū ꝓpter infinitam bonitatem. Uigilandi super nobis: ꝓpter hostis pessimam ingratē: Sperādi propter diuinā longanimitatem. Item timendi propter ipsius iustissimā seueritatem. Dicit ergo simile factum est regnum celoꝝ ⁊c. Dic historiam euangelicā. Que recitata. Nota quattuor p̄ncipaliter in hoc euangelio notanda.

¶ Primo notaṫ dīna bonitas: in creādo.
¶ Secundo notatur diabolica nequitia: in depredando.
¶ Tertio notaṫ dīna patiētia i expectādo.
¶ Quarto diuina iustitia in remunerādo.

¶ Primo ergo notaṫ diuina bonitas ⁊c. Et hoc est quod dicitur in euangelio. Simile factum est regnum celoꝝ hoi qui seminauit bonum semen in agro suo. homo iste est deus: qui dicitur homo vel ab humanitate i. benignitate: vel qa humanatus est in vtero virginali: qui seminauit bonum semen in agro suo. Ubi nota: q̄ quadruplex est ager dei: in quoꝝ quolibet diuina bonitas seminauit per creationē bonum semen. Primus ager est supremus. i. natura angelica Gen. i. In principio cre. deus ce. ⁊ ter. Glo. Aug. i. Naturā angelicā: que est bonum semen tum rōne creationis: quia deus bon⁹ nil facere pōt nisi bonum: quia arbor bona ⁊c. Mat. 7. Tum etiam rōne rei create: qa angelica natura non solū est bona bonitate naturali: sed etiam supnaturali: qa angeli fuerunt creati in gratia gratum facientē: vt ponit Tho. pte. i. q. 62. ar. 3. Tum etiā ratione finis ad quem creati sunt. s. ad gloriā vite eterne: ad quā gratiam ordinā tur. sicut ad finem. Scd̄s ager est mundus: sicut paradisus terrestris: i hoc agro seminauit bonū semen: qa posuit ibi Adaꝫ ⁊ ibi est producta natura humana que est bonū semen: qa est facta ad imaginem dei Gen. i. Faciamus hoiem ⁊c. Imago dei cō sistit in aīa q̄tū ad ꝓprietates naturales: scilicet q̄tum ad memoriā: intelligentiam ⁊ volūtatem. Similitudo aūt in gratuitis: ⁊ ideo similitudo est quedam pfectio imaginis: qa gratia perficit naturā s̄m Nicolaum de lira vbi supra. Fuit enim primus homo creatus in gratia sicut ⁊ angelus: vt ponit Tho. pte. i. q. 95. ar. i. Et hoc fuit bonum semen. qa omnis creatura dei bona est: ⁊ qa ad imaginem ⁊ similitudinem dei factus est homo ⁊c. Tertius ager est infimus. s. mundus iste. i. ecclesia militans: in quo agro seminauit deus bonum semen: ⁊ istud semen est doctrina euangelica: q̄ cō sistit in quattuor. Primo in credendis. Scd̄o in agendis. Tertio in vitandis. Quarto in sperādis. Uel dic in quo agro deus seminauit bonum semen. i. pacē ⁊ fraternam charitatē Jo. i4. Pacē relinquo vobis pa. me. do vobis ⁊c. Item Mat. 22. Diliges primum tuū sicut te ipsum: ⁊ hoc est bonum semen: qa facit hoīes bonos.

¶ Quartus ager est intimus siue interior. i. aīa hoīs: in qua deus seminauit virtutes ⁊ dona in baptismo: ⁊ bona proposi-

ta:que sunt bonum semen. Omnia ergo ꝓ-
dicta semina sunt bona:seminata a deo in
agris suis. Unde Gen̄.i. De vna quaqꝫ re
creata dicitur. Vidit deus ꝙ esset bonum
⁊ postea de oībus similiter dicitur. Vidit
deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bo-
na:⁊ sic patet primum.

¶ Scd̄o notatur diabolica neqtia ⁊c̄. Ibi
Cum autem dormirent hoīes venit inimi-
cus eius ⁊ sup̄seminauit zizaniaꝫ. In quo
ibet enim pred ctorum quattuor agrorum
diabolus superseminauit zizania.i.malum
semen. Nam in agro supremo.i.in celo dia
bolus sup̄seminauit sup̄biam:per quā cor-
rupit se ipsum:dicens illud Isa.14. In ce-
lum conscendam:sup astra celi exaltabo so
lium meum:in monte dei in latere aq.astē.
in al.nu.similis ero altissimo. Corrupit etiā
multos alios angelos apostatas:qui dicū-
tur dormire:qa non fuerunt vigilantes ad
cognoscendam ⁊ respuendam sup̄biam lu-
ciferi. Apoc.12. Cauda draconis trahebat
tertiam partē stellarum celi. Nota stellaruꝫ
idest angelorum. Nota tertiam partē. vna
pars fuit illorum angelorum qui deo assi-
stunt:alia illorū qui deo ministrant. Ter
tia illorum qui deo noluerunt assistere nec
ministrare:hi sunt demones In secundo
agro.i.i paradiso terrestri in quo fuerat bo
num semen seminatum a deo.diabolus etiā
superseminauit zizania.i.inobedientiā.⁊ hoc
cum dormirent ipsi Adam ⁊ Eua prece-
ptum dn̄i negligendo. Propterea dicitur
Sap̄.2. Inuidia diaboli mors introiuit in
orbem terrarum. In tertio agro.i.in mū
do.i.in ecclesia militante diabolus superse
minauit zizania.i.hereses:scismate ⁊ perse-
cutiones magnas quas ecclesia patitur : ⁊
multo maiores passura est tempore Ante-
christi. Nihilominus semper ecclesia rema-
nebit nec vnqꝫ deficiet:quia nauicula pe-
tri fluctibus magnis conquassari poterit
perire non poterit:probatur hoc Apoc.12.
Ubi dicitur ꝙ postqꝫ vidit ꝙ draco proie
ctus esset in terram persecutus est mulie-
rem.i.ecclesiam:que tandem saluata est ⁊c̄.
Hic vt expedit. In quarto agro.i.in ani
ma superseminauit zizania.i.carnalia desi-
deria ⁊ alia vitia. Unde nota. ꝙ diabolus
adinuenit mala semina contra omnem vir
tutem. Nam contra semen humilitatis su-
perseminauit zizania superbie. Contra se-
men misericordie superseminauit zizania
auaritie. Contra semen castitatis luxuriam
Contra semen charitatis inuidiam. Con-
tra semen abstinentie gulam. Contra se-
men pacis iracundiam lites ⁊ discordias
Prouer.6. Omni tempore iurgia semi-
nat:⁊ sic deceteris. Seminat autem cum
suggerit praua desideria:⁊ immittit malas
cogitationes. Hoc semen per delectatio-
nem mittit radices.per consensum vero in
cipit germinare ⁊ per operationem ꝯ fru
ctificat fructum culpe mortalis ⁊ pene eter
nalis. Sic igitur prudens anima vigilet
ne talia semina diabolus spargat in ipsa:
ꝙ si aliquando sparsa fuerunt : statim ex-
tra agrum sue mentis illa proiiciat. Un-
de Iaco.4. Resistite diabolo ⁊ fugiet a
vobis. Item Ouidius de remedio amo-
ris lib.i. Principiis obsta.sero medicina
paratur. Cum mala perlongas conualue-
re moras. Ecce ergo quomodo diabolus
superseminauit zizania. Propterea dici-
tur de eo. Prouerb.6. Homo apostata:vir
inutilis graditur ore peruerso : terit pede:
annuit oculis:⁊ in omni tempore iurgia se-
minat. Nota Homo:diabolus dicitur ho-
mo:quia hominem vicit. Sicut ab Aphri-
ca deuicta dicitur Scipio aphricanus ⁊c̄.
Apostata:quia a deo apostatauit ⁊ est inu
tilis:immo valde nociuus ⁊ graditur ore
peruerso : quia mendax est ⁊ pater eius
⁊ sic patet secundum.

¶ Tertio notatur diuina patientia in
expectando. Unde dicitur in euangelio.
Cum autem creuisset herba ⁊ fructum fe
cisset tunc apparuerunt zizania. Nota
ꝙ cum semen christi idest virtus crescit
⁊ fructum facit : tunc dicuntur zizania
apparere. Non enim apparet differen-
tia zizanie ⁊ tritici. Zizania est herba ſm
Hierony. Que habet quasi similitudinem
tritici:quia quantum ad exteriorem appa
rentiam non est differentia inter semen
christi:⁊ semen diaboli : sed in fructu de-
prehenditur diuersitas ; quia vt dicitur
Mat.7. A fructibus eorum cognoscetis
eos. Patientia autem diuina notatur du
pliciter. Unomodo in prima rñsione piis-

familias: dum interrogatus a seruis. Dñe nõne bonum semen seminasti in agro tuo. Unñ ergo habet zizania? Respondit. Inimicus homo hoc fecit: nõ exarsit ad iram: nõ turbatus est: sed cũ patientia rñdit: dicens. Inimicus homo ⁊c. Diabolus dicit᷑ homo quia vicit hoiem: vt dictuꝫ est supra prima parte in fine. ⁊ dicit᷑ inimicus: quia semꝑ aduersat᷑ voluntati diuine. Mat. 12. Qui nõ est mecũ ꝯtra me est: ⁊ nõ colligit mecum dispergit. Est aũt notandũ: ꝙ iste paterfamilias. s. deus pater: hꝫ duplex genus seruoꝝ. Sicut dicit Raban⁹ quos ad agri sui ministeriũ deputauit. Quosdam enim hꝫ suos quibus tẽpore messiũ. i. in die iudicij cõmittet officium metendi: ⁊ isti sunt angeli. Mat. 13. Sic erit in ꝯsumatione seculi. Exibunt angeli ⁊c. Vide. j. 4. pte. Quosdã alios hꝫ suos quibus cõmisit tẽpore isto medio officium custodiendi: ⁊ isti sunt ꝑlati. Isti ergo serui ꝗbus agri custodia est commissa percipientes zizania cum tritico. i. hereticos cum catholicis: ⁊ malos cũ bonis in agro dñi. i. in ecclesia pariter crescere: cum dolore ⁊ admiratione referũt dño: dicentes. Dñe nõne bonũ semen seminasti ⁊c. Nõne hoiem creasti in mũdo bonum ⁊ purũ? Et nõ interrogant dubitatiue sed admiratiue. Unde ergo hꝫ zizania? vnde tot hereses? vnde tanta ambitio? vñ tanta discordia? vñ tot scismata: ⁊ persecutiones ꝯtra ecclesiã? vnde tot guerre inter principes? vnde tot diuisiones in ciuitatibus? vñ tanta supbia ⁊ inuidia inter oẽs? Et ait illis. Inimicus homo supseminauit zizania: qꝛ supbia ⁊ inuidia diaboli fuit ⁊ ẽ initiũ ois mali. Unñ Jo. papa: ⁊ habet᷑ in decretis. 16. q. 2. c. Uisis. Habet enim. s. diabolus mille tentandi ac nocẽdi modos: nec ignoramus astutiam eius: conat᷑ nãqꝫ a principio ruine sue vnitatem ecclesie rescindere: charitatẽ vulnerare: sanctoꝝ operum dulcedinẽ inuidie felle inficere: ⁊ omnibus modis humanum genus euertere ⁊ ꝑturbare. Dolet enim satis ⁊ erubescit charitatẽ quã in celo nequiuit habere: hoies ꝯstantes ex lutea materia in terra tenere.

Scđo appet magna patiẽtia dei in scđa rñsione. Dum enim dicerent serui eius. vis imus ⁊ colligem⁹ ea? Ait nõ. Ne forte colligentes zizania eradicetis cum eis simul ⁊ triticũ. Circa quã respõsionẽ duo querunt᷑.

Primo quare deus tollerat malos in hoc mũdo? Scđo quare ꝯtra inhibitionẽ istam faciunt principes ⁊ potestates: q hereticos cõburunt ⁊ fures: latrones ⁊ homicidas decapitant vel suspendunt?

Ad primũ ergo dicendũ: ꝙ duplici de causa deus tollerat malos in hoc mũdo. Prima est ꝓpter maloꝝ correptionem. Scđa vero ꝓpter bonoꝝ excitationẽ siue exercitationẽ seu perfectionẽ. Prima cã est: vt mali corrigant᷑. Cõtingit enim plerũqꝫ ꝙ qui sunt mali vno tꝑe: ꝯuertant᷑ ad pniam ⁊ efficiant᷑ boni: ⁊ sic de zizania efficit᷑ triticũ. Talis fuit Dauid: Magdalena: Paulus: Matheus: Petrus ⁊ huius. Isa. 30. Propterea expectat vos dñs vt misereat᷑ vestri. Item Ro. 12. Ignoras qm̃ benignitas dei ad pniam te expectat. Hanc benignitatem nõ exhibuit angelis peccantibus: qꝛ nõ expectauit eos ad pniam per vnũ momentũ tꝑis: sed hoies sic. Et hoc est qđ dr̃ in euãgelio. Nõ: ne forte colligẽtes zizania eradicetis simul ⁊ triticũ. Nam qui hodie sunt mali cras poterunt esse boni. Ezech. 18. Si ipius egerit pniam ab oibus peccatis suis que opatus est: vita viuet ⁊ nõ morietur. Nunqd voluntatis mee est mors impij dicit dñs: ⁊ nõ vt ꝯuertat᷑ a vijs suis ⁊ viuat.

Scđa ratio: est ad hoc vt per malos boni exerceant᷑. Sicut enim ꝑ flagellum excutit᷑ palea a grano ⁊ remanet granũ puruꝫ: sic per viros malos flagellati mundant᷑ a paleis desiderioꝝ terrenoꝝ ⁊ imperfectionũ suaꝝ: vel sepe per malos eruunt᷑ boni a palea carnis per mortẽ eis illatã: vt sic mũdi ꝯgregentur in horreo vite eterne. Sicut fuerũt martyres tẽpore Diocliciani ⁊ Maximiani: ⁊ alioꝝ tyrannoꝝ. Agatha a qntiano: Lucia a pascasio: Catherina a Maxentio ⁊c. Sic herodes nõ potuisset tm̃ ꝓdesse Innocẽtibus: q̃tũ intẽdens obesse: ꝓfuit occidendo. Sic ⁊ oportuit xp̃m pati ⁊ ita intrare in gloriã suam: sicut dicit Luc. vlti. Sic etiã hereses multas ꝑmisit deus vt doctoꝝ catholicoꝝ acuerent᷑ ingenia: ⁊ eoꝝ sciẽtia effulgeret. Unde Aug. in decretis. 24. q. 3. c. vltimo. Iđ diuina ꝓuidentia multos diuersi erroris hereticos eẽ ꝑmittit:

vt cum interrogant vos:ea que nescimus:
sic discutiamus pigritiā ⁊ diuinas scriptu
ras capiamus. Propterea Apl's ait. Ut
ꝓbati manifesti fiāt:hi enī deo ꝓbati sunt
q bene pħt:docēt. Hec ille. Ad idem Aug.
16. De ciui.dei.c.2. Oportet hereses esse vt
ꝓbati manifesti fiant in nobis. Unde scri
ptum est. Filius eruditus sapiēs erit: ipru-
dente aūt ministro vtere:multa qppe ad fi
dem catholicā ꝑtinentia dum hereticoruꝫ
callida inquietudine exagitant̄: vt aduer
sus eos defendi possunt:⁊ cōsiderant̄ dili
gentius:⁊ intelliguntur clarius:⁊ instātius
predicant̄ ⁊ ab aduersario mota questio
discēdi existit occasio ⁊c̄. Itē Aug.18.c.5.
Loquens de hereticis sic ait. Sic qppe ve
ris illis catholicis mēbris xp̄i malo suo pro
sunt:dum deus vtit̄ ⁊.malis bene:⁊ diligē
tibus deū oīa cooꝑantur in bonū : inimici
enim oēs ecclesie quolibet errore tenent̄:vt
malitia deprauentur. Si accipiunt ꝑtāteꝫ
corꝑalē affligendi exercent eius sapiētiaꝫ:
vt etiā inimici diligant̄:exercent eius be-
niuolentiā:vt etiam beneficentiā:siue sua-
dibili doctrina cū eis agatur : siue terribili
disciplina. Hec ille. Similiter etiā si tollerē
tur de ecclesia tentationes diabolice: eradi
carentur virtutes. Unde Apl's passus est
carnis stimulū ne eradicarent̄ eius virtu-
tes.2.Cor.12. Uirtus in infirmitate perfi-
citur. Unde ps.67. Increpa feras arrundi
nis:cōgregatio tauroꝝ in vaccis populoꝝ
vt excludāt eos q ꝓbati sunt argēto. Sed
postea qd facit deus:⁊c̄. Nota similitudi-
nem de patre familias qñ accipit virgā ad
verberandū filios familias: postq̄ȝ autem
verberauit proicit virgā illam ad ignē ⁊c̄.
Sic diuina sapientia postq̄ȝ vsa est malis
hoibus tanq̄ȝ virga ad flagellādū bonos
proicit illos malos ad ignem eternum ⁊c̄.
quia iam expletum est officium eorum.
Ad secūdā q̄stionem est dicendū q̄ princi
pes ⁊ iudices facientes occidi malefacto-
res nō faciunt contra inhibitionē istā dum
modo seruent seruanda q̄ȝtum ad moduꝫ
⁊ intentionē ⁊ ordinem. Unde Nota regu
lam generalē affirmatiuā q̄ iudices ⁊ po-
testates possunt licite exercere vindictā ad
uersus hoīes malos:qnimo ad hoc tenent̄.
Nō enim iudex sine causa gladiuꝫ portat:
sed dei minister est vindex in iram ei qui
male agit. Ro.12. Hec aūt regula patitur
sex exceptiones. Prima est qñ delinq̄n
tes nō sunt nostri iuris.vt ponit Gratia.
in decretis.23.q.4. His ita rñdetur: vnde
Apoc.i.Cor. Quid eniꝫ mihi attinet de his
q foris sunt iudicare: De his enim dñs iu
dicabit. Ad idē facit qđ notatur in.c. At si
clerici.de iudic. Et in.c. Si iudex laycus.
de sen.exco.lib°.6. Non enim debet ponere
qs falcē in messem alienā:de sepul.c.i. Hic
potes querere qd si iudex sit excōicatus.
Item et hoc. Nota q̄ iudex laycus non
pōt iudicare de clerico. Uide in sūma. Iu
dex.i.§.vlti. Et vide.23.q.5. Principes.

Scđa exceptio est qñ nō est certum de
aliquo q̄ sit zizania:q̄ȝuis qbusdam signis
appareat:vt dicit gl. Occultoꝝ enim solus
deus est cognitor ⁊ vindex:vt dicit tex.i.c.
Erubescāt.32.di.⁊ in.c.fi.de simo.in.c.sicut
tuis ⁊.c.tria nos eo.ti. Qñ ergo occultū est
delictum : vel dubiū est qs nam deliq̄rit:
nō debet fieri eradicatio:ne simul cū ziza-
nia eradicetur ⁊ triticū:⁊ sic pōt intelligi in
hibitio ista de qua in euangelio:⁊ concor-
dant legiste dicentes:q̄ facilius est impu-
nitum relinq facinus nocentis q̄ȝ innocen-
tem condēnare.ff.de penis.l.abeuntē. Po
ne exēplū. Si aliqs fuerit occisus in sedi-
tione populi:delictū qdem certuꝫ est ⁊ ma-
nifestum:sed nescitur ꝑsona que cōmisit de
lictum:tunc debet potius relinq facinus
impunitū q̄ȝ inocentē punire. Pōt tñ prela
tus ingrere. Uide tñ ad h̄ qđ legit̄ ⁊ notat
23.q.8.c.vlti.⁊.ff.ad.l.acql.l. Ita vulnera-
tus i fi. Propter h̄ reprehēsibilis fuit valde
Theodosius:q cū apud Thesalonicā sedi
tio esset exorta:⁊ qdā vir ex militaribus im
petu fuisset populi furentis extinctus:repē
tini nuntij attrocitate succensus ad ludos
circenses inuitari populū fecit:eiq̄ȝ ex impro-
uiso circūfundi milites:atq̄ȝ obtrūcari pas
sim:ꝓut q̄sq̄ȝ occurisset gladio iussit:⁊ vin-
dictā dare nō crimini sed furori: vt dicitur
in historia ecclesiastica. Et habet̄ i decretis
in.c.cum apud Thesalonicam.xi.q.3. Ipse
tñ Theodosius ad pniaꝫ cōuersus:nō eru
buit pniam publicā agere ⁊c̄. Nota qūo
nō fuit receptus in ecclesia ab Ambrosio
donec publicam pniam ageret ⁊c̄. Et ipse

postmodū leges sanxit: vt snie principum sup aīaduersione ꝓlate: in dies.30. ab executorib⁹ differrent: quo locus mīīcordie vel si res tulisset pnīe nō piret: vt dicitur in pallegato.c. Cū apud thessalonicā.xi.q.3.

Tertia exceptio est qñ eradicatio zizanie esset piculosa: vt qa nō posset eradicari zizania sine piculo tritici. Ideo dicit. Ne forte colligentes zizania: eradicetis simul ꝛ triticū. Verbi grā. Si malus hō sit ita potēs ꝙ si velis ipm punire sequeret oppssio innocentū vel scisma. tunc dissimulari debet punitio. Vñ Aug. ꝯtra eplaz Parmeniani: ꝛ habet in decret.23.q.4. Cū qsqꝫ fratruz ꝛ Christianoꝝ intus in ecclesie societate constitutoꝝ in aliquo tali pctō fuerit dephensus: vt anathemate dignus hēatur: fiat h vbi piculū scismatis nullū ē. Et ifra. Quādo vero cuiusqꝫ crimen est notum: ꝛ oibus execrabile apparet vt vel nullos ꝓrsus: vel nō tales hēat defensores p quos possit scisma cōtingere: tūc nō dormiat seueritas discipline. Hec ille. Ad idem facit qđ dicit idē Aug. ꝛ hētur in decret.23.q.7.c.i. Et 24.q.i. Quisqs. Nōnullos igt toleramus quos corrigere vel punire non possumus: neqꝫ ꝓpter paleam relinqmus aream dñi. neqꝫ ꝓpter pisces malos rumpimus retia dñi: neqꝫ ꝓpter edos in fine segregādos deserimus gregem domini. Et hoc etiam casu potest intelligi inhibitio in hoc euangelio facta dū dicit. Nō: ne forte colli. zizania ꝛc.

Quarta exceptio est qñ eradicatio zizanie esset valde dānosa: puta multitudo est in delicto. Unde dicit Augu. ad Aurelium epm: ꝛ hētur in decret.44.di. Comessationes. Seueritas exercēda est in peccata paucoꝝ. Et idē Aug. ad Bonifaciū. ꝛ habetur l.di. Ut constitueret.23.q.4. Ipsa pietas. In huiusmodi causis vbi p graues dissentionum scissuras nō huius aut illius hois piculuz: sed plurimoꝝ strages iacet: detrahendū est aliqd seueritati: vt maiorib⁹ sanandis malis charitas sincera subueniat. Hec ille. Ad idē facit tex.i.q.vlt.c. Quotiens. vbi dicit tex. Innocētij. Quotiens a populis aut a turba peccat: qa in oēs propter multitudinē vindicari nō pōt: inultuz solet trāsire ꝛc. Uide ꝙ scripsi: super pi nr.

Quinta exceptio est. qñ eradicatio zizanie esset libidinosa: vt qñ ex libidine vindicte: vel motus impatientie vellet tunc malos auferre. qa tunc patientia est seruanda. Jaco.5. Patientes estote fr̄es mei vsqꝫ ad aduentum dñi. Propterea legimus Luc. 9. Qđ cū trāsiret Jesus p quādā ciuitatē Samaritanoꝝ ꝛ nō fuisset ibi receptus: nec inuenisset ibi ad māducādū: videntes hoc Jacobus ꝛ Jo. dixerunt. Uis dicamus vt descendat ignis de celo ꝛc. Dic historiā. Et dicit magister in historijs: ꝙ illud qđ laudatur in Helia.4. Re.i. de duob⁹ qnquagenarijs. in his discipulis reprehēdit: ꝙ illi ex charitate: isti vero ex ira hoc appetebāt ꝛ hoc etiā ꝓbat p tertū Amb. in.c. Quod xp̄s.23.q.4. vbi sic dicit Ambro. Qđ xp̄us discipulos suos increpauit: qa ignē descendere sup eos gestiebāt qui ipsum non receperant: ostenditur nobis nō semp in eos q peccant vindicandū: qa nōnunqꝫ amplius prodest clementia tibi ad patiētiā: qꝫ lapso ad correctionē: supple ꝓfit vindicta Glo. Deniqꝫ Samaritani citius crediderunt: a qbus hoc loco ignis arcetur: nec discipuli peccant: qui legē sequunt. Sciebant eniz ꝛ phinee esse reputatum ad iustitiā: ꝙ sacrilegos interemerat: ꝛ ad preces helye ignem descēdisse de celo. Hec ille. Sed intelliget hoc qđ dicitur. nec discipuli peccababant respectu rei quā volebant: sed bene peccabant in modo volendi: qa non amore correctionis sed odio desiderabant vindictaz: vt dicit Auz. in lib. de sermone dñi in mōte: ꝛ habetur in decretis.23.q.4. Ea vindicta. Et hoc sentit Glo. hui⁹.c. ꝛ Gratianus etiam in dicto.c. Qđ xp̄s. §. Potest ꝛc.

Sexta exceptio est qñ eradicatio zizanie esset precipitata: puta qñ iudex ad cōdemnationem delinquentis nō seruatis seruandis. s. sine processu ꝛ ordine iudiciario precipitaret sniam. Debet ergo iudex discrete deliberare: ꝛ ordinem iudiciarium obseruare. s. citationem faciendo ꝛc. Ideo dñs anteqꝫ condēnaret sodomitas ait. Descendaz ꝛ videbo vtrū clamorem opere ꝯpleuerint Geñ.18. Uide de hoc.2.q.i. Deus omñs. Et.c. de māifesta đ coha. cleri. ꝛ muli.c. Uestra. Sic faciebat Job. d. Cām quā nesciebam: diligentissime inuestigabam Job.29. Sic iudex āteqꝫ excōicet debet monere ꝛc.

De sen.ex. Sacro. Septima exceptio pōt addi: in casu in quo princeps pōt remittere iniurias ⁊ damna illata ꝓpter bonum cōmune pacis fiende. Octaua qꝛ cōsuetudo vniuersalis excusat: vt in.c. Sane de tempo.ordi. Et notat Glo ibi. Et etiaȝ in.c. Deniqꝫ.4. di. Et sic patet hec materia. Pōt etiā intelligi inhibitio euangelij de eradicatione ȝizanie vniuersali ⁊ oimoda: que fienda est tēpore messis.i.in fine seculi Ideo dicit. Sinite vtraqꝫ crescere vsqꝫ ad messem ⁊c.

¶ Quarto ⁊ vltimo notatur diuina iustitia in remunerando ⁊ hoc est qđ dicitur. Sinite vtraqꝫ crescere vsqꝫ ad messem: ⁊ in tēpore messis dicam messoribus. Colligite primuȝ ȝizania ⁊c. Isa.24. Congregabunt congregatione vnius fascis in lacū: ⁊ claudētur ibi in carcere ⁊c. Generalis ista messis est remuneratio extremi iudicij. Messores autem erūt angeli: qbus dicet christus Mat.13. Colligite primum ȝizania ⁊c.

Dominica in septuagesima. De euangelio. Sermo.19

Voca operarios ⁊ redde illis mercedē suā incipiēs a nouissimis vsqꝫ ad primos Mat.20. Ista dñica dicitur in.70. Ratio qa antiqui pr̄es incipiebant hodie ieiunare: ⁊ vocabant istā dñicaȝ de septuagesima: qa pnīa fit ꝯtra septē peccata mortalia: in qbus oia alia peccata reducūtur: imminuti vero in deuotione nō incipiunt pniam vsqꝫ ad quadragesimā. Sed officiū ⁊ nomen huius dñice adhuc remanet. De dominica ergo ista erit sermo. Tenebo modum conuiuātis: quia sup mensam euangelij dabo vobis de tribus escis: in quos diuiditur totum euangeliū.

¶ Prima est diuina vocatio.
¶ Secunda est digna retributio.
¶ Tertia est humana correctio.
¶ De prima dicit thema. Voca ⁊c. Et est verbum patris ad filium.

¶ Prima ergo est diuina vocatio: quando deus vocat aliquem per gratiam ad vineam idest ad bonam vitam: ⁊ ista vocatio fit diuersimode: vt dicit principiū euangelij: quia quosdam vocat hora prime ⁊c. Quinqꝫ hore ponuntur in euangelio ad denotandum.5.hominis etates. Prima est hora prime: ⁊ nota primam etatem: que dicitur pueritia vsqꝫ ad.14.annum: quia sicut illa hora incipit claritas diei fugans tenebras noctis: sic in hac etate incipit claritas discretionis ⁊ timoris dei ⁊c. Tales quandoqꝫ vocantur a deo per gratiam: sicut legitur de Mauro ⁊ Placido ⁊ Musa puella: de qua Greg.in dialogo lib.2.⁊.4. c.18. Et ad hoc multū possunt iuuare parentes: q debēt tales instruere in hac etate: qa sunt sicut arbores flexibiles: vel sicut cera mollis. Debēt ergo parētes instruere tales ad adorādū: ⁊ audiēdū s̄mones: ad confitendū etiā a qnqꝫ ānis: qa Greg. recitat i 4. Dialogoꝝ.c.19. Puer qnqꝫ annoꝝ fuit dānatus. Et decretalis extra de delic. puerorū.c.i. dicit ꝙ talis etas plena est delictis preter fornicationem. Item quando sunt decem vel duodecim annorum ꝙ communicent ⁊c. Sed multi non curant de bono nutrimento puerorum: sed solū ꝙ sint pasti ⁊c. Dic vt expedit. Iō Apostolus Patres nolite ad iracundiam supple dei prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina ⁊ correptione domini Ephe.6. Nota in fine istius: prime partis ꝙ puer ante pubertatē.i.14. ānos in mare ⁊.12.in femina.nō potest assumere habitum probationis in aliqua religione inuito patre: sed habet annum ⁊ diem ad reuocandum. 20.q.2.c.i. Et.c. Puella. Nota ꝙ etiam volente patre in hac etate nō potest profiteri vt in.c.i. De regu.lib.6. De talibus dicitur. Iustus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo: ad deum qui fecit illum ⁊c.

¶ Secunda hora dicitur hora tertia: ⁊ significat secundam etatem hominis que dicitur adolescentia: a.14.anno vsqꝫ ad.25. In hac etate sunt maiora pericula per insurgentes motus tentationum ⁊c. De talibus Trenorum.3. Bonum est viro quum portauerit iugum ab adolescentia sua: scilicet obedientie ⁊ deuotionis. In hac etate possunt intrare religionem: ⁊ non ante: vt in.c.i.de regularibus lib.6.

¶ Tertia hora dicit̃ hora.6. In qua sol est in medio ⁊c. Talis etas dicit̃ Juuẽtus seu virilitas a.25 anno vsq͂ ad.50. Postq͂ pri/mas etates expendit homo in vanitate: ⁊ postea cognoscens hõ ꝙ honores mũdi: di/uitie: ⁊ voluptates: nõ sunt nisi ventus ⁊c. ꝯuersus ad deũ dicit̃ vocari hora sexta. Et potest dicere illud ps.58. Fortitudinẽ meam ad te custodiam ⁊c.

¶ Quarta hora dicit̃ nona: in qua incipit sol declinare.i. senectus: in qua fortitudo corporis ⁊ claritas intellectus incipit defi/cere: tunc aliqui ꝯuertunt̃ ad deũ: sed cum difficultate. Vñ dicit ṽsus prouerbialis.
Qui nõ assuescit virtuti dum iuuenescit.
A vitijs nescit discedere qñ senescit.
Et ꝓuerbium est Adolescẽs iuxta viã suã ⁊ cuȝ senuerit nõ recedet ab ea. Illi tñ qui ꝯuertuntur ad deum in senectute dicunt̃ vocari hora nona.

¶ Quinta hora.xi. que est inter vesperas ⁊ cõpletoriũ dicit̃ decrepitas: sed est diffi/cultas magna ꝓpter ꝯsuetudinẽ: que ẽ ef/fecta altera natura.l.i. vbi Glo.ff. ad mace/do. ⁊ per phm in lib. de memoria ⁊ remini. Jere.13. Si mutare põt ethiops pelleȝ suã: aut pardus varietates suas: sic ⁊ vos pote/ritis bñfacere cum didiceritis maluȝ: ideo caueatis a mala ꝯsuetudine. Oẽs vellent vocari ista hora: sicut bonus latro ad vi/nee culturã. Querit sctũs Tho. in.2.2. q.97. ar.3. Vtrũ ꝯsuetudo preiudicet legi: Rñdet ꝙ sic ꝯtra legem humanalẽ sed nõ diuinalẽ: q2 tunc ꝯsuetudo nõ minuit pec/catum: sed auget. Cõcordãt Canoniste. de simo.c. Nõ satis. Et ꝙ nota.8.di. frustra. ⁊ in.c.fi. de ꝯsuetudine. Et qđ dico de vna ꝑsona ne assuescat peccatis. Idem dico de cõitate: ne assuescat dissimulare peccata no/toria: alias ira dei est ꝯtra eam: nõ dico me/retricibus publicis: q2 ꝓpter maius malũ euitandum: permittuntur ab ecclesia: sed de alijs: sicut de facturis notorijs: de blasphemijs: de negligentijs festiualibus: de lenonibus: de meretricibus particulari/bus extra locũ publicũ.s. lupanar. Sȝ no/ta ꝙ potest dici ꝙ hec hora.xi. est vltimus terminus vite hois ꝓpinqu9 morti: in quo plerũq͂ ꝯuertunt̃ aliqui lȝ pauci. Dic exem/plum qđ refert Greg. in homelia hodier/na: ⁊ etiã refert in.4. dialog.c.40. de Teo/doro: qui in morte videbat se deuorandũ a dracone ⁊c. Talis etiã fuit latro in cru/ce. Et nota ꝙ ꝯducti in tertia hora vsq͂ ad xi. dicũtur fuisse ociosi ⁊c. Ociosi dicuntur qui aut nihil operant̃: aut inutiliter operã/tur. Sicut sunt qui stant in mundo: qui in sero mortis nihil reportant ⁊c. Sed nota qđ dicit multi sunt vocati pauci vero ⁊c. Ideo christus. Contendite inqt intrare ꝑ angustã portã: q2 multi dico vobis querẽt intrare ⁊ nõ poterunt Luc.13. Angusta por/ta est.pnia ⁊c. Ecce prima esca.

¶ Scđa esca est digna retributio.s. per glo/riã. de qua dic̃ thema. Voca operarios ⁊c. Sunt verba dei patris ad filiũ: qui inquã/tum deus: est dñs cum patre: sed inquãtũ homo: est ꝓcurator dei ⁊c. Nota singulos denarios: denarius significat gloriã. Nota que sunt in denario. Primo scriptura.2° ẽ ibi imago ꝑncipis.3° est figura spherica.s. rotunda. Scriptura significat vnã excellẽ/tiam.s. sciẽtiam: qua ipletur quantũcunq͂ fuerit homo rudis. Videt enim oia in ver/bo. Da similitudinẽ sicut si esset vnum spe/culũ in quo repñsentarent̃ omnes creature: Vñ Greg. Quid est qđ non videant qui videntẽ omnia vident: Et.i. Cor.13. Vide/mus nũc per speculum in enigmate: tunc aũt facie ad faciem: nũc cognosco ex pte: tũc cognoscã sicut cognitus sum. Debet er/go studere homo in studio bone vite. No/ta ꝯtra illos qui student in speculatiuis: ⁊ nolunt scire patriã dum sunt in vita. Ta/libus continget sicut illis qui dum ambu/lant: tenẽt oculos eleuatos ad sydera ⁊ ce/lum: ⁊ in itinere est puteus in quẽ cadũt: q2 nõ videbant illum ⁊c. Sic tales qui va/cant speculatiuis incidunt in puteum pec/cati mortalis: quẽ nõ vident: q2 nihil sciũt de casibus ꝯscientie: ⁊ de his que pertinẽt ad ꝯscientiam dirigendã: dum vacant cu/riositatibus speculatiuis. Scđo imago denarij significat fruitionẽ quã habent de deo cui assimilantur per gloriã: per quam habent omnia bona. Boetius. Beatitudo est status omniũ bonoꝝ aggregatione per/fectus. Nota omniũ bonoꝝ. Sicut si ego haberem vnũ lapidẽ preciosum ⁊ respiciẽ/do in eum haberem quicquid vellem. Sic

ibi anime ↄtēplantes in xp̄m habēt vnum lapidem preciosum. De quo in ep̄la. Petra aūt erat xp̄s: quem intuēdo habent omne bonū.s.qn̄ eris in gloria. Exo.33. Uel dic ꝙ imago significat dilectionem qua diligunt deū. Imago enim est causa dilectionis ⁊ etiā similitudo. Nota tres imagines. Una que habet per naturā: de qua Gen̄.i. Faciamus hominē ad imaginē nostram ⁊c.

Sc̄da per gratiā: hec perdit per peccatū mortale. Tertia per gloriā: ⁊ hanc habēt beati: qui efficiunt similes deo ꝑ participationē glorie: que ↄsistit in visione dei: iuxta illud. Hec est aūt vita eterna: vt cogno.te. solum deū verū ⁊ quē misisti Jesum xp̄m. Jo.17. De hac imagine loquitur Ap̄ls.2. Cor.3. Nos vero oēs reuelata facie gloriā dn̄i speculantes in eandē imaginē trāsformamur a claritate in claritate: tanq̄ a dn̄i spiritu ⁊c. Propter hanc similitudinē beati vocant dij estis ⁊c.s. participatiue. Un̄ .i.Jo.3. Scimus qm̄ apparuerit similes ei erimus: qm̄ videbimus eum sicuti est. Itē Ro.8 Quos presciuit ⁊ p̄destinauit ↄformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenitus in multis fratrib[9]. Quarto dicit denarius: q2 datur in premiū obseruantie decē preceptorum legis. Quinto dicit denarius: q2 gloria dicit dies ꝓpter claritatem ⁊ lumen: ⁊ est vna dies. p̄s.83. Melior est vna dies in atrijs tuis ⁊c. vel dicit denarius: q2 datur in premium gratie: q̄ est dies. Jo.9. Tertio figura circularis denarij significat ꝑpetuitatē glorie: q2 sicut talis figura nō h3 principium neq3 finem: sic nec gloria vite eterne respectu obiecti. Et ē duplex q̄stio. Prima est: q2 si oēs beati habēt quilibet vnū denariū: vt dicit in euangelio. Ergo oēs sunt equales in gloria? R[o] ꝙ gloria obiectiua nō est nisi vna: sed possessores sunt multi: sc̄3 diuersitatē aūt possessorum diuersificat gloria. Exēplum de sole qui nō est nisi vnus: s3 eius calor nō equaliter sentit ab oībus: q2 plus collericus q̄3 flegmaticus. Item claritas solis equaliter tangit oīa vasa: sed plus resplēdet vas auri vel argenti q̄3 ligni. Idem de deo. Nam s̄m ꝙ sanctus plus habuit de charitate: vel de gratia hic: tāto plus h3 de gloria ibi. Ideo ap̄ls.i.Cor.15. Alia claritas solis: alia claritas lune: ⁊ alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate ⁊c. Ita de sanctis in gloria. Jo.14. In domo patris mei mansiones multe sunt: ꝑ quas vt Augu. dicit. Diuerse meritorum dignitates intelligunt in vita eterna. Diceret aliquis: ⁊ est sc̄da q̄ō. Nunqd illi q̄ h̄nt paruā gloriam inuidēt illis qui h̄nt maiorem? Dico ꝙ nō. Similitudo de filijs magnis ⁊ paruis: quorum iunior nō inuidet de tunica maioris: q̄3uis habeat plus de pāno: q2 nō cōpetit sibi. Sic sancti induunt eodē pāno glorie obiectiue: sed vnus h3 plus: alius vero minus nec inuident nec vellent ꝑmutare. Quilibet enim ↄtentat de hoc qđ h3: ⁊ gaudet de gloria alterius. Iō ap̄ls.i. Cor.3. Unusquisq3 aūt ꝓpriam mercedem accipiet s̄m suum laborē. Et sicut vnus nō inuidet alteri: sic etiā nec vnus desiderat gloriā alteri[9] maiorē: alias nō esset beatus si desideraret aliquid qđ nō haberet. Et ratio quare nō desiderat est: vt dicit Tho. in.i.2.q.5.⁊.2.2. q.26.ar.3. Quia q̄libet ibi diligit plus deū q̄3 seipsum: ⁊ ideo magis vellet illud ꝙ ē cōuenientius deo q̄3 illud: qđ melius esset sibi ⁊c. Est ⁊ alia ratio ꝙ quilibet beatus ē ꝑfectus ⁊ iustus: ergo nō desiderat iniustū. Esset aūt iniustum ꝙ gloria det maior q̄3 requirat meritū ipsius ⁊c. Nec obstat qđ dicitur hic de murmuratione. Responde vt in tertia parte sermonis sequente.

¶ Tertia ratio: est ratione sufficiētie: q2 q̄libet ē beatus ⁊ ↄtētus. Nō aūt esset beatus si aliq̄d desideraret quo careret. Incipiens a nouissimis. hoc intelligit tripliciter.

Primo tēpore vocationis particularis. Un̄ Glo. Prius latronē q̄3 Petrū in paradisum introduxit. Sc̄do modo a nouissimis. s̄m statum ecclesie de vtroq3 populo collecte. Et sic nouissimi dn̄r gentiles. Primi vero iudei: vt hic dicit. Tertio modo nouissimi s̄m etatem hoīum a nouissimis vsq3 ad primos etate hoīum. Un̄ Glo. prius aliq̄n remunerant vocati in senectute q̄3 in iuuentute: q2 prius de corpore exeūt.

¶ Tertia esca est sp̄ualis correptio ꝑ iustitiam.s. ꝙ deus corrigat defectus nostros ꝑ iustitiam: cū dicit. Et accipientes murmurabant. Nō intelligatis ꝙ in paradiso sit inuidia sed in hoc mundo: q2 populus q̄ pri

mo venit in vineā dei.s. ad seruitium dei. Primo vocati fuerunt iudei: ⁊ nos christiani vltimo: ⁊ inuidēt nobis intm̄ ꝙ credūt ꝙ Saluator nō debuit saluare nisi Judeos. Jdeo qn̄ xp̄s predicabat alijs.s. Samaritanis indignati dicebant sibi Jo.8. Non ne bene dicimus nos: qꝛ samaritanus es ⁊ demoniū habes? Et hec inuidia Judeoꝝ adhuc durat: intm̄ ꝙ si possent occidere nos facerēt. Nota exēplum de quodā Judeo moriente: qui dixit amicis flētibus: qꝛ letus moriebat̄: qꝛ de inimicis eoꝝ occiderat mille arte sua medicine. Nota hic participationē xp̄ianoꝝ cum Judeis. Hic populus incepit murmurare: qꝛ displicet eis ꝙ saluemur. Sed tūc obstat: qꝛ dicit̄ ꝙ acceperunt singuli singulos denarios. Sʒ ℞. dicuntur accipientes.i. putantes se accepturos. Deo gratias.

¶ Eadem dn̄ica septuagesime. De ocio. Sermo.20.

Quid hic statis tota die ociosi? Mat. 20. Verbū ꝓpositū dat mihi motiuū predicandi de peccato ociositatis: vel accidie: qꝛ istud inducit alia peccata ⁊c̄. Sciendū est ꝙ persona dicit̄ ociosa: vel qꝛ nihil facit nisi vana: vel qꝛ lʒ laboret tamē de sero nullum lucrum apportat. Sic spūaliter quidā dn̄r ociosi: qꝛ nihil faciunt: aut qꝛ viuunt in peccato mortali: qd̄ nihil est nisi priuatio. Aug. Peccatū est priuatio vel negatio spēi: modi: ⁊ ordinis: spēi.s. nature: quādo.s. opus de sui natura est malū: vt furtū: homicidiū ⁊c̄. Q̄nq̄ȝ priuatio modi: vt qn̄ opus nō est malum: sed nō adhibet̄ debitus modus. Verbi grā. Facere litterā ex importunitate petentis. Jteȝ tali modo posset dici missa ꝙ esset peccatū mortale: vt post prandiū: ⁊ sic de alijs: vt in loco inhonesto: vel sine aliqua veste puta planeta: vel stola: vel camisia ⁊c̄. Q̄nq̄ȝ ē priuatio ordinis.i. finis ad quē debet ordinari opus: vt siquis facit elemosynam vidue: vel puelle intentione peccandi cū ea: non est ibi ordo: qꝛ intentio ordinat̄ ad pctm̄.

Jdem si dicat̄ missa: vel predicet̄ intētione laudis humane. Patet ergo ꝙ peccatum mortale nō est nisi priuatio formaliter: vel negatiue. Jtē Aug. super Jo. Oia ꝑ ip̄ȝ facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil Jo.i. dicit. Peccatū nihil est: ideo hoies cuȝ peccant faciūt nihil: ⁊ nihil fiunt: ⁊ sic actiue ⁊ passiue. Nō quidē quantū ad naturam sed q̄ntū ad gratiā dei: ad cuius gratie habēde finē creatus est hō: quē finem cū nō hʒ dicitur nihil esse: sicut dicit̄ arbor nihil valere si nō facit fructū: qꝛ frustratur fine suo: q̄ est fructus: lʒ habeat esse vt valeat ad cōburēdū. Jō Jere.io. Corripe me dn̄e: verūtn̄ in iudicio ⁊ nō in furore tuo: ne forte ad nihilū redigas me. Qui ergo viuit in peccatis dr̄ ociosus: qꝛ nihil facit. Scd̄o dn̄r ociosi: qꝛ multa faciunt ⁊ magna: sʒ in sero mortis nihil portant: vt illi q̄ laborāt hic ad aggregandū diuitias: possessiones: dignitates: officia ⁊c̄. que oia remanent hic qn̄ moriunt̄: ⁊ anima nuda vadit coram xp̄o. Cui dicit xp̄s. O miser vbi sunt tot diuitie ⁊c̄? Et ideo vt ociosus ꝯdēnabit̄: ⁊ tanq̄ȝ nudus ⁊ pauper mittet̄ ad hospitale miseroꝝ.i. in infernū. De talibus dicit scriptura. Infelix est ⁊ vacua spes illoꝝ: ⁊ labores sine fructu: ⁊ inutilia opera illorum Sap̄.3°. Et Sapie.5. dicūt damnati in inferno. Quid nobis ꝓfuit superbia? aut diuitiaꝝ iactantia q̄d ꝯtulit nobis? Transierūt omnia illa tanq̄ȝ vmbra ⁊ tanq̄ȝ nuncius ꝑcurrens ⁊c̄. Econtra de illis qui ꝯgregant thesauros spūales audiēdo missas: sermones: faciēdo elemosynas ⁊c̄. Tales vadunt cū thesauris meritorijs: ⁊ semꝑ erūt in gloria beati. Apoc.14. Audiui vocē de celo dicentem mihi: scribe. beati mortui q̄ in dn̄o moriunt̄. Opera enim illoꝝ sequunt̄ illos. Nō enim sequunt̄ eos amici nec parētes nisi vsq̄ȝ ad ecclesiā: nō thesauri: neq̄ȝ honores. p̄s.48. Diues cum dormierit nō sumet oia: neq̄ȝ descendet cū eo gloria eius: sʒ solum op̄a illoꝝ sequunt̄ illos. Vn̄ habent premiū.s. denariū diurnū vt hic. Ex istis sequit̄ correlariū: ꝙ falsum est iudiciū hominū mūdanoꝝ. Dicit̄ de diligēti mercatore: vel laboratore. O quō est diligens: sic de armigero ⁊c̄. Sed si vacat deo ⁊ spūalibꝰ dicunt. O quō est ociosus. Sic dicebat Ju

lianus apostata ⁊c̄. Sed in sero mortis osti
detur quis fuit ociosus vel diligēs: qꝛ tūc
dicet christus mūdanis. Quid hic .s. in hoc
mundo statis tota die ociosi? Rephenden
do dure illos q nō faciunt opera spūalia.
Pꝫ thema. Nota ꝙ in themate sunt qnqꝫ
dictiones: ⁊ vltimo .s. ociosi: includit vitium
seu peccatū ociositatis: qd hꝫ quattuor re
prehensiones: ꝑpter qd ꝓponunt quattuor
dictiones: ⁊ quelibet dat ratione quare vi
tium ociositatis est reprehensibile.

¶ Primo quia est ꝯtra virtualem opera
tionem vel discretionem: quid ociosi.

¶ Scd̄o quia est cōtra naturalem habita
tionem. hic ocio.i.

¶ Tertio ꝯtra humanalem conditionem.
statis ociosi.

¶ Quarto quia est ꝯtra tēporalem dura
tionem. tota die ociosi.

¶ Primo dico ꝙ ociuꝫ est ꝯ virtualē opa
tionem eo ꝙ est ꝯ ordinē rōnis: q ꝯsistit in
hoc ꝙ vult qescere. Vn̄ nota ꝙ ꝯsuetudo
scripture est quando vult reprehendere ali
quid qd est ꝯtra virtutem: rephendit cō
muniter ꝑ quid: vt pꝫ Mat. 26. Nota hi
storiā de Magdalena. De qua xp̄s rephen
dēs aplos di it. Quid molesti estis huic
mulieri ⁊c̄? Sic christus rephendēs in no
bis peccatum ociositatis dicit. Quid hic
statis ociosi? qꝛ ꝯ virtutem ⁊ discretionem
est. Ratio: qꝛ si rusticus q habet domū ple
nam filijs: ⁊ nō pōt eis prouidere: cui dn̄s
cōpatiens tradit possessiones vt inde vi
uat laborādo ⁊c̄. Si talis nō vellet labora
re: imo permitteret se mori fame: digne re
prehenderetur. Quid hic stas ociose: sic
deus cuilibet nostrū dedit possessionē ter
re .s. corpus. Gen̄. 2. Formauit igit deus ho
minē de limo tre. Quare? vt laboraremꝰ. ⁊
qꝛ spinas ⁊ tribulos germinat nobis. Vn̄
illud qd dixit dn̄s Ade. Maledicta terra
in opere tuo: in labore comedes ex ea cun
ctis diebus vite tue: spinas ⁊ tribulos ger
minabit tibi Gen̄. 3°. Potest intelligi etiā
de terra corporis: que germinat nobis spi
nas tēptationum ⁊ tribulos cōcupiscentia
rum ⁊ miseriarum ⁊ infirmitatum ⁊c̄.
Formauit igitur nos deus de limo terre vt
laboraremus ⁊ seminaremus in ipsa terra
.s. in corpore: ⁊ faciamus fructus peniten
tie ⁊c̄. quibus possumus viuere in vita be
ata. Ista possessio terre arat cum cilicio: fo
ditur cum disciplina: vt faciebat sanctus
Dominicus: Franciscus: Benedictus ⁊c̄.
Si anime dānatoꝝ possent impetrare tan
tam carnem q̄nta est vna auellana ⁊ essent
viatrices: facerent tantā penitentiā ꝙ sal
uarent: qꝛ lꝫ modo faciant pn̄iam: tn̄ est in
fructuosa: qꝛ est extra carnem ⁊c̄. Ideo fa
ciamus penitētiam. Primo in oculis plo
rando. Scd̄o in auribus audiēdo missas
⁊ sermones. In naribus sentiendo fetorem
corporis ⁊ despiciendo nos ipsos ⁊ humi
liando. Ore orando ⁊ cōfitēdo: Corde con
terendo de peccatis. Pedibus peregrinan
do ⁊c̄. Ecce quare deus dedit nobis cor
pus vt faciamus fructꝰ ⁊c̄. Ideo xp̄s. Ego
elegi vos: vt eatis ⁊ fructū afferatis ⁊ fru.
vester ma. Jo. 15. Et hoc pꝫ stultitia illoꝝ
qui nolūt facere pn̄iam. Ideo dicit. Quid
ociosi. Ideo scriptura ait. Qui operatur in
terra sua satiabit panibus: qui sectat ociū
replebit egestate Prouer. 28. Nota Pa
nibus in plurali: qꝛ qui facit penitētiā ha
bebit panē remissionis peccatoꝝ. Itē gra
tiam dei illuminantē. Item gloriā in futu
ro. Nota hic exēpluꝫ de formica. Nota hic
q̄nta mala sequunt ex vitio ociositatis. Ad
qd nota historiā Romanoꝝ sicut refert Aug.
de ci. d. i. lib. c. 30. de Scipione Nasica Pōti
fice maxio: q ꝯsuluit ne Carthago destrue
ret: vt Romani vacarent exercitio guerra
rū ⁊c̄. Et qꝛ non fuerunt executi consilium
suum deuenerunt Romani in ocium: pro
pter qd succreuit inter eos emulatio: inui
dia: luxuria: odia: contentiones: ⁊c̄. Et Ro
ma: quā mundus totus destruere non po
tuit: ocio corruit. Sic hodie iuuenes stant
in sedilibus ociosi ⁊ nihil faciunt: nisi lo
qui: deridere alios: detrahere: philocapi ⁊
vachezare ⁊c̄. Dicunt aliqui. Ludamus ad
zarram: ad tabulas: ne stemus in ocio ⁊c̄.
Et ideꝫ est ac si dicerent. Operemur malū
ne stemus in ocio ⁊c̄. ⁊ idem est. Vel per
damus tempus ne stemus in ocio: prefer
tim in ludo scachorum in quo perditur
multum tempus. Dic contra hec sicut ex
pedit ⁊ videtur. Et ideo Eccli. 33. Multam
maliciā docuit ociositas. Et Prou. 12. Qui
ociū sectat: stultissimus est. Et Ezechie. 16.

Eadē dñica septuagesime de Ocio ser. xx.

Hec fuit iniq̄tas sororis tue: sup̄bia ⁊ saturitas panis ⁊ abundantia ⁊ ocium ipsius. Ideo Hierony. ⁊ habetur in decretis de consec. di. 5. c. Nūq̄. Semp̄ aliq̄d boni operis facito vt diabolus te inueniat occupatū. Uersus Ouidij de remedio amoris li⁹. p°. Ocia si tollas: periere cupidinis archus. Contemptaq̄ iacent ⁊ sine luce faces. Nota exēplū de Dauid: q̄ dum ambularet in solario domus regie vacans ocio capt⁹ est amore Bersabee. 2. Re. xi. Dic historiaȝ.

Dico scd̄o ⁊c̄. Ideo dicit hic. s. i hoc mūdo. Ratio. Nam q̄n q̄s faceret aliq̄d indecens in ecclesia diceret̄ sibi rep̄hēsiue: quare facis hoc hic? Da exēplū de his que ꝓhibent̄ fieri in ecclesia: vt negotiatiōes ⁊c̄. vt i. c. Decet domū dñi. De imunitate ecclesie lib. 6. Unde Isa. 22. Quid tu hic? Aut quasi q̄s hic? subdit̄. Expellā te de statione tua: ⁊ de ministerio tuo deponā te. Et q̄d tu hic est locus xp̄ianitatis in quo sumus estāte dignitatis ꝙ nō req̄rit ꝙ simus ociosi Item alia silitudo. Arbor sterilis in iardino seu pomerio vel in vinea nō sustinetur. Immo iuxta illud. Iam eniȝ securis ad radicem arboris posita est. Ideo de arbore exñte in pomerio: vel in orto ⁊ hmōi dicit̄. Ois arbor que nō facit fructū bonū excidetur ⁊ in ignē mittet̄. Mat. 3. Ideo dicit hic ociosi: sic xp̄s plantauit nos die baptismi in vinea ecclesie: que ab Abel iusto vsq̄ ad vltimū electum: q̄ in fine mundi nasciturus est: quot sanctos ꝓtulit quasi tot palmites misit s̄m Greg. In omel. hodierna: que ecclesia dicit̄ vinea Isa. 5. Uinea dñi exercituū. i. āgeloꝝ. Domus Israel est. i. videns deū: vt ecclesia christiana: que videt deum hic p̄ fidē. Uidemus nūc p̄ speculū in enigmate. i. Cor. 13. Nos sumus arbores Unde Marci. 8. Ideo hoies velut arbores ambulantes. Ideo vult ꝙ nō sumus steriles per ociositatē: sed faciamus fructū. Nota hic parabolā xp̄i de arbore fici ⁊c̄. Luc. 13. Expone. Prim⁹ ānus est pueritia. Scd̄s est iuuentus. Tertius est senect⁹. Et in quolibet de⁹ vult a nobis fruct⁹ ⁊c̄. Uide in festo angeloꝝ p̄te. 5. Ideo duȝ tēpus habemus operemus bonū. Dico. 3. ⁊c̄. Cōtra cōditionē humanalē: cū dicit Statis. Conditio humana est q̄a in hoc mūdo nō sumus ad habitandū: sed ad ambulandum. Ubi sunt illi q̄ iaȝ sunt centū āni ⁊c̄. Ideo Apl's. Non habemus hic ciuitatem manentē: sed futurā inq̄rimus Hebr. vlti. Sic ergo sumus ambulātes: semp̄ ducimur ad mortē velocius q̄ȝ sagitta ⁊c̄. Omnes morimur ⁊ quasi aque dilabimur in terrā: que nō reuertuntur. 2. Re. 14. Sumus ergo peregrini in hoc mūdo. Si ergo vultis peregrinari ad sanctū Iacobū: ⁊ in via inueneritis vnum hoiem stantē ⁊ etiā in ingressu admiraremini dicētes. Quō hic stat ille ⁊c̄. Sic nos sumus peregrini ad sanctū Iacobū celi. Si ergo stamus in via: nō ambulando per sancta desideria ⁊ bona opa digni sumus rep̄hēsione. Uerbi gr̄a de Religioso q̄ incepit ambulare in nouitiatu ⁊ postea stat nō p̄ficiēdo ⁊c̄. In via dei non ꝓgredi regredi est s̄m Bernar. Surgite ergo de accidia ⁊ ite in vineā meā: vel dic ꝙ cōditio humana est: vt laborando acquiramus victū nō solū corp̄alē: sed poti⁹ sp̄ualē. Nō ex solo pane viuit hō ⁊c̄. Mat. 4. ⁊c̄ Qui nō laborat facit cōtra cōditionē humanā. Unde Geñ. 3. In p̄niam peccati iniunxit deus hoi dicens. In labore vultus tui vesceris pane tuo: q̄d intelligi pōt non solū de pane corporali: sed etiā sp̄uali gr̄e. Hic est panis qui de celo descendit. Io. 6. Qui nō laborat vt acq̄rat gr̄am: ociosus dicit̄ ⁊ facit contra cōditionē humanalem ⁊ contra p̄niam a deo iniunctam. Iō Iob 5. Homo ad laborē nascitur ⁊ auis ad volandum ⁊c̄. Et nota ꝙ ante peccatum. s. in statu innocentie dicitur homo laborasse. Geñ. 2. Tollit deus hominem ⁊ posuit eū in paradiso voluptatis vt operaretur ⁊ custodiret illum: sed in statu illo ille labor nō erat hoi penosus: sed delectabilis: sed post peccatum datum est homini in penam. Et nota ꝙ iste labor datus hoi est communis omnib⁹ creaturis: vt pȝ de angelis. Heb. i. Omnes sunt administratorij spiritus i ministerium missi propter eos qui capiunt hereditateȝ salutis. De celo. Nota lunā ⁊ stellas: patet ad oculum ꝙ cōtinue laborant: idest mouentur. Elementa etiam mouentur: ac etiam terra: sed non motu locali sed alterationis: omnia etiam animalia cum labore victū querunt. Prouer. 6. Uade ad

formicã O piger ⁊ ꝯsidera vias eius. Et de
apibus dicit ꝙ nõ patiunt ociosam in cõ/
gregatione viuere. Ideo Boetius dicit. O
qui ꝑpetua mundũ rõne gubernas: terra/
rũ celiq́ȝ sator. qui tẽpus ab euo ire in/
bes: stabilisq́ȝ manens das cuncta moueri.
Dico quarto ꝯtra tẽporalẽ durationem.
Tota die deus diuisit tẽpus in diem ⁊ no/
ctem Gẽñ. i. Appellauit: lucẽ diem: ⁊ tene/
bras noctẽ: ⁊ ordinauit ꝙ in die laborem⁹:
⁊ in nocte quiescamus. ps. Exibit hõ ad
opus suũ. Qui igit in die vult quiescere re
p̄hensibilis est. Sicut vita p̄sens est deus:
mors vero ẽ nox: debemus ergo in die la/
borare vt qescamus in nocte mortis. Ideo
qlibet nostrum dȝ dicere. Oportet operari
donec dies ẽ: veniet nox qñ nemo põt ope
rari. Joh. 9. Hoc dȝ dicere religiosus: cleri/
cus: laicus ⁊c̃. Nota nemo põt operari scȝ
meritorie: qꝛ post vitam istam nõ est status
merendi sed retribuẽdi. Apoc. 14. Amodo
iam dicit spũs: vt reqescãt a laborib⁹ suis:
Opera enim illoꝝ sequunt illos. Nota ꝙ
p̃ciosissima rex est tẽpus: qꝛ si diceres aie
damnate: qđ vis potius oẽm thesaurũ mũ
di ⁊ dñium totius mundi: aut spaciũ vni⁹
hore: Rñderet potius vellem vnã horam.
Nota hic exẽplũ qđ legit in dialogo lib.
4. c. 40. De illo qui petebat inducias exñs
in morte vȝ: De Crisaurio De quo etiã ha/
bet in homelia. 12. btĩ Greg. ⁊c̃. nec habuit.
Sic hodie quot sunt hoies qui vixerunt ꝑ
30. 40. 50. vel. 60. annos ⁊ nõ curant de tp̃e
isto: sed veniet hora in qua desiderabũt ⁊
caripendẽt maxime habere spaciũ triũ ho
raꝝ ad penitẽdũ. s. in morte. Iõ apl's Ro.
12. Ignoras qm̃ benignitas dei ⁊c̃. vbi s̃ in
5. parte. Iõ Iere. 8. Miluus in celo cogno/
uit tp̃s suũ ⁊c̃. Et iõ dĩ Eccl's. 9. Qđcũq́ȝ
potest facere manus tua instanter operare:
qꝛ nec opus: nec rõ: nec sapiẽtia erũt apud
inferos: quo tu ꝑperas. Deo grãs amen.
¶ Dñica in sexagesima de euangelio.
Sermo. 21.

Ui habet au
res audiendi ⁊c̃. Luc. 8.
Ista dñica dicit sexagesi/
me. Ratio: qꝛ patres anti
qui attendentes ꝙ decem
sunt p̄cepta ꝯtra que peccamus ex negli/
gentia: sex opera misericordie q̃ ponit xp̄s
⁊ nõ plura. Mat. 25. Sex aũt decies sunt
sexaginta: ideo qꝛ hodie incipiebant pniaȝ
vsq́ȝ ad quadragesimã ⁊c̃. In isto semone
tenebo modũ hedificationis. Fundamẽtũ
firmius celo ⁊ terra est euangeliũ ⁊c̃. Luc.
21. Celũ ⁊ terra transibunt: verba aũt mea
nõ transibunt. Postea edificabo aliquas
cameras pro habitatione aiaꝝ nostraꝝ.
Primo fundamentũ ponã. Nota historiã
euangelicã. Nota quõ quidã sequebantur
xp̄m ex charitate ⁊c̃. quidam ex necessita/
te ⁊c̃. Uide supra dñica. 2. p⁹ octauas epi/
phanie in principio euangelij. Ideo dicit
euangelium in p̄ncipio. Cum turba pluri/
ma ⁊c̃. s. p̄dictis quattuor rõnibus. Cũ aũt
ipse videret tãtũ populũ: incepit predicare
dicens. Exit qui seminat ⁊c̃. Et in fine pa/
rabole dicit thema ꝓpositũ. Qui habet au
res ⁊c̃. Ecce fundamentũ. Modo super di
cto themate: dicit Hierony. in ꝓlogo super
Iohelẽ: ꝙ qñ scriptura sic loquit. Qui ha
bet aures audiẽdi ⁊c̃. ibi sunt magna secre
ta spũalia. Supra ergo fundamentũ edi/
ficabo tres cameras. i. tres intellectus spiri
tuales sacre scripture.
¶ Prima dĩ anagogica: de mũdi creatiõe.
¶ Scđa allegorica: de diuinali icarnatiõe.
¶ Tertia tropologica: de humanali infor/
matione.
¶ Prima camera dicit anagogica. Que ẽ
qñ facta ⁊ dicta in hoc mundo exponunt
alte de deo: ⁊ dicit ab ana ꝙ est sursum: ⁊
goge ꝙ ẽ ductio. i. sursum ducẽs. Scđȝ hũc
modũ exponam [illegible]angelium de creatione
mundi. Q[illegible]uerunt multi vbi deus moraba/
tur anteq́ȝ crearet mundũ. R°. ꝙ in came/
ra sue eternitatis in qua etiã nunc stat: q̃
maior est celo ⁊ terra: qꝛ ipse nõ indiget ce
lo per se. Isa. 57: Deus excelsus ⁊ sublimis
habitans eternitatẽ: ecce sua habitatio: ⁊
ibi erat ita secretus ꝙ a nulla creatura
cognoscebat: qꝛ nõ erat aliqua adhuc crea
tura: ⁊ in creatione mundi exiuit extra: nõ
motu vel mutatione locali sed ꝑ effectus:
sicut radij solis absconditi in terra exeunt
per effectus ad extra: qꝛ ipse nõ mouetur: sic
ante creationẽ mundi deus erat secretus.
i. Jo. i. Deum nemo vidit vnq́ȝ: sed ꝑ effe/

ctus exiuit extra creãdo celum:elemẽta ⁊c.
Et sic.cognitus fuit ex creaturis:⁊ a crea/
turis sicut arbor ex floribus:folijs ⁊ fructi
bus. Ideo apl's Ro.i. Inuisibilia dei a cre
atura mundi ꝑ ea q̃ facta sunt intellecta
ↄspiciunt:sempiterna quoq; virtus eius:⁊
ita vt sint inexcusabiles.s. non credentes.
Inuisibilia sunt tres ꝑsone ⁊ attributa di
uina.s.potentia:sapiẽtia:bonitas: ⁊ hec at/
tributa cognoscunt per creaturas. Hic mo
dum quo phi ꝑuenerunt ad cognitionem
vnius dei ⁊c.s.ꝑ sensum ⁊ motũ. Re. in ser/
monibus de articulis fidei. sermone.8.vbi
agit de vnitate dei:ideo nõ excusant hydo
latre ignorantes ⁊c. Ideo dicit euangeliũ.
Exijt.s.de camera secreta sue eternitatis q
seminat.s.creando semen suũ. Primo in
agro celi empyrei. Nota quõ sunt.9. celi
ſm phos:q2 decimum.s.empyreũ nõ cogno
uerunt:q2 ẽ imortale:⁊ ibi seminauit nouẽ
sulcos:idest nouẽ ordines angeloꝝ:q sunt
angeli:archangeli ⁊c. Scdo in celo firma
mẽti ꝙ dicit celũ firmamentũ.s.sydereum
⁊ omne illud in quo est aliqs planeta:⁊ sic
sunt octo orbes seu spere:in qbus semina
uit solem lunã ⁊ stellas. Primum luna.
Scdz mercurius ⁊c. Item descẽdendo se
minauit elemẽta pura.s.ignẽ cũ suis quali/
tatib9:aerem cũ auibus:aquã cũ piscib9:
terrã cum aialibus plantis ⁊ hoibus: fon/
tibus ⁊ metallis. Ecce intellectus anago/
ricus. Exijt q seminat. Sz qui hz aures au
diendi audiat ⁊c. Sz nota cũ dicit ꝙ quat
tuor ꝑtes facte sunt de semine:q2 aliud ce
cidit secus viam ⁊c. Aliud supra petram:
aliud inter spinas:aliud in terrã bonam.

Primo ergo aliud cecidit secus viam.s.
deus: qui est via. Joh.14. Ego sum via ⁊c.
Et ↄculcatuz est ⁊ volucres celi comederũt
illud. Hoc semẽ fuit Lucifer cũ suis sequa/
cibus.s. malis angelis. Ita enim erant ꝓpe
viam.i.deũ:ꝙ vno passu.s. in primo opere
meritorio adepti fuissent gloriã: q2 omnes
angeli fuerunt creati in gratia ſm docto/
res maxime.b.Thomam.i.ꝑte.q.62.ar.3.
Nota quõ Lucifer qñ vidit se excellentez
supra oẽs creaturas:⁊ supra se solũ vidit
deũ:voluit se ꝑificari deo ⁊c. Jõ hoc semẽ
ꝯculcatũ est.i.ↄdẽnatum ⁊ volucres celi.i.
angeli sancti nõ ↄsentiẽtes comederunt il/
lud.i.deuorauerũt illos. Auctas. Apoc.12.
Et factũ ẽ preliũ magnũ in celo:Michael
⁊ angeli eius preliabant cum dracone: ⁊
draco pugnabat ⁊ angeli eius:⁊ nõ preua/
luerunt:neq; locus inuentus est coꝝ am/
plius in celo. Et Isa.14. Quõ cecidisti Lu
cifer ⁊c. Aliud cecidit super petrã ⁊c. Ecce
Adam ⁊ Eua siue genus humanũ:qđ ceci/
dit supra petrã duram.s. inobedientie ⁊c.
Hic quõ deus mandauit sibi ⁊c.⁊ q̃re ⁊c.
Nõ enim mandauit sibi ꝙ nõ comederet
de illo ligno:quasi lignũ illud esset maluz
sed in signũ dñij vt haberet causam merẽ/
di ⁊c. Sed secutũ est ꝙ natũ arruit.s. q2 ꝑ
didit gratiã dei:eo ꝙ nõ habebat humorẽ
charitatis ⁊ deuotionis. Aliud cecidit int
spinas penalitatũ:q2 ex illo peccato oia ma
la culpe ⁊ pene sunt secuta.s.calor:frigus:fa
mes:sitis:labor:infirmitas:⁊ mors. Et suffo
cauerunt illud:q2 habemus mori finaliter.
Heb.9. Statutũ est hoibus semel mori.
Aliud cecidit in terrã bonã.s.obediẽtie: vt
angeli boni:Michael:Gabriel ⁊c. Jõ ortũ
tale semen fecit fructũ centuplũ: q2 statim
fuerunt ↄfirmati in gratia ⁊ in gloria. Ec/
ce quare dicit. Exijt q seminat.i. creat. Et
ex hoc dicit. Qui hz aures audiẽdi audiat
.s.anagogiã. Moraliter etiã nos debemus
assimilari semini qđ cecidit in terrã bonã.s.
obediẽtie:vt sancti angeli. Si volumus fa
cere fructũ cẽtuplum hic gratie ⁊ in futuro
glorie:hoc fit quinq; modis. Primo reli/
giosi obediendo prelatis ⁊ obſuantes tria
vota ⁊ cerimonias religionis ⁊c. Scdo
clerici debent obedire prelatis ⁊ ecclesie or
dinationis in tribus.s.primo in dicendo of
ficium deuote ⁊c.vt in.c. Dolentes de cele.
missa. Scdo missam digne. Tertio caste
viuẽdo:⁊ dãdo bonũ exẽplum populo ⁊c.

Tertio populus debet obedire dñis nõ
rebellando:nec redditus defraudãdo ⁊c.

Quarto filij debent obedire parentibus
in his que nõ sunt ↄtra deuz:al's secus ⁊c.

Quinto omnes homines debent obedi/
re deo seruando eius mãdata ⁊ precepta.
Act.5. Obedire oportet deo magis q̃z ho/
minibus. Ideo Heb.13. Obedite preposi/
tis vestris ⁊c.

¶ Scda camera dicitur allegorica seu fi/
guralis:que est quãdo facta ⁊ dicta in hoc

mundo applicantur christo: ab aleo ꝙ est
alienum ⁊ goge sententia pro locutio quasi
aliena locutio. Cum ergo dicit. Exijt qui se
minat. ante christi incarnationem deus ha
bitabat in domo stricta rigoris iustitie: que
erat statim ꝙ homo peccabat puniebatur:
vt patet de filijs israel murmurantibus ⁊
omnes mortui sunt in deserto. s. sexcenta mi
lia preter duos. Josue ⁊ calef. Nume. 14.
Item patet de oza: qui percussus a dño in
terijt: eo ꝙ arcam tetigit. 2. Re. 6. Item de
rege Ozia: qui effectus est leprosus eo ꝙ
presumpsit offerre incensum ⁊c. 2 Paral.
26. Propter hoc dicebat deus vltionum
deus ⁊c. Item de Nadab ⁊ Abiu filijs
aaron ⁊c. Leui. 10. Item de Dathan ⁊ Abi
ron: ⁊ multa alia exempla possunt dari: q̄
ponit ap̄ls. 1. Cor. 10. Item q̄tūcūq̄ homi
nes fuissent sancti in morte descendebant
in infernum ex peccato pomi Ade: ⁊ tran
sierunt vltra quinq̄ milia annoꝝ. Jō Da
uid. ps. 88. Quis est homo qui viuit ⁊ non
videbit mortem? Ecce quomodo deus ha
bitat in camera stricta rigoris iustitie: sed
in incarnatione exiuit extra. s. in campū mi
sericordie latū. Et hoc pꝫ: ꝙ cum tot pecca
ta fiant hodie in mundo. tñ non videmus
iustitiam: imo si post infinita peccata homo
conteratur: cōsequitur misericordiam. Et iō
modo. s. post incarnationem filij dei verifi
catur. qđ Dauid dixit de deo in ps. 144.
Miserationes eius sup omnia opera eius.
Si enim vni regi aliquis interfecisset fili
os ⁊ postea illi penitenti rex parceret repu
taretur stultus: ⁊ tñ deus parcit ⁊ peper
cisset etiam crucifixoribus filij sui: ⁊ de fa
cto pepercit Longino militi: qui lancea la
tus eius aperuit: ⁊ etiam Centurioni q cre
didit: dicens. Vere filius dei erat iste. Jō
dicit ap̄ls. Apparuit benignitas ⁊ humani
tas saluatoris nostri dei ⁊c. Titū. 2. No
ta benignitas: q2 natus est filius dei puer:
⁊ ideo benignus. Quia sicut puer iratus
placatur modica re sicut vno pomo. Sic
hodie deus placat vna lachryma contri
tionis. Ecce quomodo deus exijt in incar
natione de stricta camera rigoris in pala
tium largum misericordie ⁊ benignitatis.
Et sic deus pater exijt per misericordiam
seminare semen suum. s. verbū dei. De quo
in euangelio hodierno. Semen est verbum
dei. Et Jo. 1. In pncipio. s. mundi erat ver
bū. Et istud semē seminauit deus in cāpo
vteri virginalis. s. qñ verbū caro factū ē. i.
deus factus est hō. O bñdictus campus
in quo nunq̄ fuerūt spine peccatoꝝ. Ideo
Mat. 13. Simile est regnū celoꝝ hoi qui se
minauit bonū semen in agro suo. s. in vtero
virginco. Ecce intellectus allegoricus. Sed
qui hꝫ aures audiēdi audiat: q2 dicit ꝙ fa
cte sunt quattuor ptes: q2 primo cecidit se
cus viam ⁊c. Ubi nota. tota vita christi.
Primo cecidit nō in via sed secus viā. s.
in natiuitate: qñ virgo peperit: non in do
mo nec in palatio: nec in via: sed secus viā.
Et ꝯculcatū est. i. despectū p Judeos. No
ta quō nox claruit ⁊ multi ꝯcurrebant: sed
iudei timore herodis desperarunt: cum vi
derent illum esse messiā ⁊c. Et bestie ipsum
adorabant. Cognouit bos possessorē suū ⁊
asi. presepe dñi sui. Israel aūt me non co
gnouit ⁊ populus meus nō intellexit. Isa.
1. Sed sequitur ⁊ volucres celi. s. reges oriē
tis. s. magi velociter venientes comederunt
illum: per fidē ⁊ deuotionē. Dicunt aūt ma
gi volucres ppter velocitatē itineris in cō
tēplationē seu fidē: per quā tam alte vola
uerūt ꝙ cognouerunt diuinitatē xpi: dicen
tes. Ubi est qui natus est rex iudeorum?
Uidimus enim stellam eius in oriente: ⁊
venimus cum muneribus adorare eum.
Mat. 2. Dicuntur ergo volucres q2 fuerūt
veloces etiam corpore ⁊ spiritu: ⁊ in altum
fidei se leuauerunt ⁊ insidias herodis eua
serunt: quia frustra iacitur rete ante oculos
penatoꝝ. Prouer. 1. Scđo cecidit super
petram. s. in sua cōuersatione: quia pluries
Judei voluerūt eum lapidare: vt pꝫ Jo. 8.
Cū dixisset. Anteq̄ habraā fieret ego sum:
ostendens suam diuinitatem. Tulerunt la
pides ⁊c. Item quia reprehendebat pecca
ta coꝝ: vt Luc. 4. Tertio cecidit inter spi
nas. s. in sua passione: qñ fuit in domo pila
ti corona spinea coronatus: ⁊ in cruce fuit
inter spinas. s. clauoꝝ ⁊ detrahentium ⁊ la
tronum: ⁊ tunc verificatū fuit illud Cant.
2. Sicut liliū inter spinas sic anima mea. i.
humanitas: ⁊ suffocauerūt illā. s. p mortē.

Quarto cecidit in terram bonam. s. in tumulatione: qa corpus fuit in monumento ⁊ aĩa in limbo: ⁊ ortum. s. in resurrectione fecit fructum centuplum. s. liberando pres in limbo exñtes: ⁊ redimendo genus hũanum: ⁊ ponitur numerus determinatus ꝓ indeterminato: sicut ibi centuplum accipietis ⁊ vitam eternam possidebitis Mat. 9. Et tunc fuit completũ qđ ipse xp̃s dixerat Nisi granũ frumenti cadens in terra mortuum fuerit ipsum ⁊c̃. Jo. 12. Qui habet aures audiendi audiat. s. secretum huius camere. Quiescamus hic moraliter sicut xp̃s quadrupliciter cecidit: sed in morte fecit fructum ⁊c̃. Sic nos mortificando corpus faciamus fructum pnie. Juxta illud Luc. 3. Facite dignos fructus pnie. Ubi dicit Glo. Qđ hoc fit quando pena correspondet culpe ex opposito Deut. 25. Juxta mensuram delicti erit ⁊ plagarum modus. Item Ro. 6. Sicut exhibuistis mẽbra vestra seruire immundicie ⁊ iniqtati ad iniqtatem: vestra ita nunc exhibete mẽbra seruire iusticie in sanctificationem. Ut verbi gratia. Si peccas corde: dignus fructus est conteri: si ore: confiteri orare ⁊c̃. Si oculis vel auribus: audiendo missas: ꝯmones ⁊c̃. Sic de aliĳs. nullum alium remedium habemus. Ideo xp̃s. Nisi pniaꝫ egeritis omnes simul ꝑibitis Luc. 13. Quantã pniam faceret latro vt euaderet furcam: multo magis nos ⁊c̃. Eze. 18. Nolo mortẽ peccatoris sed vt magis conuertatur ⁊ viuat.

¶ Tertia camera dicit̃ Tropologica. s. qñ facta ⁊ dicta applicantur ad fiẽda. A tropos qđ est conuersus ⁊ logos qđ est sermo: quasi sermo conuersus. Christus tenuit talem modum: qđ nec predicauit: nec fecit miracula quousqꝫ fuit. 30. ãnoꝝ. Rõ vt daret nobis exemplũ: qđ nullus predicet: nisi sit ꝑfectus in vita: ⁊ scientia. Et opere cõpleat quod ore pronunciat. Juxta illud Cepit iesus facere ⁊ docere Act. 1. Non audeo aliquid loqui eoꝝ que per me nõ efficit xp̃s Ro. 15. Primo ibi xp̃s stabat secrete in hospitio virginis qđ nullus ipsum cognoscebat esse saluatorem mundi: licet ipm̃ cognoscerent sanctum ⁊ bonũ. Et fuit verificata ꝓphetia Jsa. 45. Uere tu es deus absconditus: sed qñ voluit seminare verbum exĳt: qui seminat ⁊c̃. Quia primo seminauit in Capharnaum: deinde in villam: seminãdo doctrinã euangelicã. Ideo ipse dicit Mat. 13. Qui seminat bonum semen de hospicio exĳt: ⁊ qui seminat. i. predicat semẽ suum. Et aliud cecidit ⁊c̃. Põt etiã exponi de ꝑdicatore qui exĳt de domo corporali ad seminandũ: vel exĳt de interiori contemplatione verbi dei ad exprimendũ illud exterius. Quattuor partes fiũt de ꝑdicatione.

Prima secus viã per negligẽtiã. aliud supra petrã per inconstantiam. aliud inter spinas per concupiscentiam. aliud in terrã bonã per patientiã. Prima ps cecidit secus viam. s. in cordibus nostris: ⁊ conculcatum est ⁊ volucres celi. i. demones comederũt illud: qa in vna aure intrat ⁊ de alia exit: ⁊ nihil ponunt in opere: nec corrigunt vitam. Ecce negligentia: que singulariter tangit dños: qui non corrigunt peccata notoria. Dicãtur hic aliqua ⁊c̃. De isto dicitur Qđ aũt secus viam cecidit. Hi sunt q audiunt: deinde venit diabolus ⁊ tollit ꝟbuꝫ de corde eoꝝ ne credentes salui fiant. Mirꝝ est quilibet Barro habet aduocatũ qui loquitur: ⁊ xp̃s rex nullum habet: quia nihil dare videtur sicut barro: sed tñ dat nobis aĩam. Aliud cecidit supra petram per incõstantiã: quãdo aliqui audiunt verbuꝫ dei ⁊ proponunt corrigere se ⁊c̃. Sed superueniente modica tentatione deficiunt: ideo irruit. Uerbi gratia de muliere proponente dimittere vanitates ⁊ ornatus vanos: sed postea nihil ⁊c̃. Idem de vsurario: sed quando aperit capsam ⁊ videt penitet: vel quando videt tot panes: ⁊ quot sibi remanent ⁊c̃. Irruit. Idem de intrantibus religionem cum bono proposito: sed post modum adueniente tentatione recedũt ⁊ efficiuntur nouissima illoꝝ peiora prioribus. Item de nouitĳs: qui bene perseuerantes in nouiciatu: recipiuntur cũ deuotione ad professionem. sed post professionẽ recedũt a via dei: ⁊ efficiuntur dissoluti: ⁊ mali: ⁊ viciosi: ⁊ efficiunt̃ nouissima hoĩs peiora prioribus Mat. 12. Item de coniugibus qui a principio bene se gerunt: sed postea ⁊c̃. Dic vt expedit. Item de luxurioso ⁊c̃. Sed quãdo cõcubina plorat corã eo ⁊c̃. Irruit. Itẽ de iracundo: qui proponit nõ sumere vin-

dictā sed pcere: ⁊ nascit̄ herba: sed post mo
dū qn̄ dī ibi. Quid vultis facere? Dicetur
q̄ estis vilis hō ⁊ vilis ꝯditionis ⁊c̄. Aruit.
De illis dicit xp̄s Qui aūt supra petrā: hi
sunt q cū audiunt cū gaudio suscipiūt ver
bū dei. Et hi radicē nō hn̄t: qa ad tp̄s cre/
dunt ⁊ in tēpore tentationis recedūt. Qd
aūt inter spinas ⁊c̄. i. concupiscētias. Qui
viuit simpliciter: facit fructum: sed diabo/
lus in mente ponit concupiscentiā: dicens:
Quare nō ascēditis. Adhuc possetis esse
ep̄s: ecce spine. Sic de layco qui proponit
esse diues. i. Thi. 6. Qui volunt diuites fie
ri incidunt in tentationem ⁊ in laqueū dia
boli: ⁊ desideria multa inutilia ⁊ nociua: q̄
mergunt hoies in interitum: ⁊ sic de alijs.
Ideo xp̄s. Qd aūt inter spinas cecidit: hi
sunt qui audierunt ⁊ a sollicitudinibus ⁊
diuitijs: ⁊ voluptatibus vite euntes suffo
cantur: ⁊ non referunt fructum. Aliud ceci/
dit in terram bonam. s. per patientiam: qa
firmauit cor in seruitio dei: adeo q̄ nec ten/
tationibus: nec persecutionibus: nec deri/
sionibus dimittunt vitam bonam: exemplo
xp̄i in cruce: qui deridebatur a dicētibus.
Si filius dei es: descende de cruce ⁊ crede/
mus tibi Mat. 27. Tamē ipse non descē/
dit ⁊c̄. De his dicit xp̄s. Qd autē in terrā
bonā: hi sunt qui in corde bono ⁊ optimo
audiētes verbū retinent ⁊ fructū afferunt
in patiētia. Iō apls ad Hebre. 10. Patiē
tia nobis neccessaria est. Nota qa dicit in
corde bono: ⁊ hoc quo ad cogitationem: ⁊
optimo: quo ad affectiuā audiētes verbū
retinet: quo ad memoratiuā: ⁊ fructū affe
runt: quo ad opatiuā: in patiā: quo ad sta/
bilitatē vel fortitudinē etiā suportatiuā ⁊
pseuerātiā: in quo est cōsumatio boni me/
riti: qa patiā opus pfectum habet. Iaco. i.
Ipsa est que pducit ad fructū bone vite.
Hic p grām: ⁊ in futuro p gl'iam: ad quā
nos pducat ipse dn̄s Iesus xp̄s. Amen.

¶ Eadē dn̄ica in sexagesima. De nouē
cōditionib⁹ bonoꝝ operū. Sermo. 22.

Exijt qui semi/
nat seminare semen suum.
Intendo p̄dicare conditio
nes quas hic debemus ad
hn̄dam gl'iam ad instar ho
minis seminantis. Salutet̄ virgo ⁊c̄. Pro
declaratiōe thematis ⁊ introductiōe mea.
Debetis scire q̄ in scriptura sacra bōe ope
rationes ꝯpantur semini: ⁊ bene opari dr̄
seminare. Rō est duplex que sumit̄ a simi/
litudine. Prima qa sicut semen in terrā est
necessariū ad vitā corpalē: sic bene opari
est necessarium ad colligendū fructū vite
eterne: qa si homo nō bene opat̄: nō habet
grām nec meritum: ꝯñter nec gl'iam. Isa. i.
Nisi dn̄s exercituū reliq̄sset nobis semen:
quasi Sodoma essem⁹: ⁊ quasi Gomorra
similes fuissemus: quasi dicat si nō habere
mus bonas opationes ignis infernalis cō
bureret nos: sic ignis irrepabilis cōbussit
ciuitates illas Gen̄. 19. Unusq̄sq₃ nostrum
exijt de uentre matris ad seruandum opa
⁊ opandū: qa hō nascit̄ ad laborem ⁊ auis
ad volandū Job. 5. Usq₃ sero mortis ps.
103. Exibit hō ad opus suum ⁊ ad opatio/
nem suā vsq₃ ad vesperā. Nota: exibit: nō
solum aūt exit hō de ventre matris corpo/
raliter vt laboret ⁊ opet̄ meritorie sed etiā
oportet q̄ exeat de vtero matris ecclesie p
baptismū Jo. 3. Nisi qs renatus fuerit ⁊c̄.
Usq₃ ad vesparā. i. mortē: qa Nō q incepit
sed qui pseuerauerit vsq₃ in finē hic salu⁹
erit. Unde Eccl's. xi. Mane semina semen
tuū vespe nō cesset manus tua. Secūda
rō: qa sicut ille qui seminat donec seminat
nihil lucrat̄: q̄nimo potius laborat ⁊ pdit
ppter spem colligēdi in tēpore suo: sic hō
qui bene opat̄ in hoc mūdo ⁊c̄. Iō non
debet mirari hō nec deficere nec a bonis
opibus cessare: qa nō recipit remuneratio/
nem in hac vita: qa nō est tp̄s metendi hic
sed seminādi. Iō Apl's Gal'. 6. Bonū aūt
facientes nō deficiamus: tpe enim suo me/
temus. Nota deficientes ps. Euntes ibāt
⁊ flebant mittentes semina sua. ve. aūt ve.
por. ma. suos. patet thema. Quesiui quot
cōditiones bonas debemus habere in no
stris opibus bonis: ad hoc vt germinēt no
bis fructū vite eterne. Et inueni q̄ sunt no
uem ad similitudinē illaꝝ quas hn̄t illi q
semināt in cāpo. Prima ergo conditio
seminatoris est qa seminat nō sedendo si/
cut faciunt sutores ⁊ scriptores: sed itinerā
do donec cāpus sit cōpletus: qa de vna p/
te cāpi vadit ad aliam ⁊c̄. Sic ⁊ nos qui

debemus semꝑ deambulare ꝺ bono in me
lius. ps̄. Ibunt de virtute in virtutē: q̊usq̧
tp̄s humane vite sit cōpletū: in quo sunt se
ptē etates. Prima infantia vsq̧ ad se
ptimū annū. Sc̄da pueritia vsq̧ ad .12.
ānū vel .14. annum. Tertia adolescētia
vsq̧ ad .25. annū. Quarta est iuuentus:
vsq̧ ad .40. ānū. Quinta virilitas vsq̧
ad .50. Sexta senectus vsq̧ ad .70. Se
ptima decrepitas vsq̧ ad mortē. De his ꝑ
glo. in ꝓhe. in verbo. ꝑfectus in .l. si in fan.
C. de iure deliberādi. In qualꝫ ergo istaꝝ
etatū debet hō seminare ſm qualitatē suā
⁊ statū suū. Dic vt expedit. Nota hic cōtra
multos: q̄ nō solū nō ꝓficiunt: sed deficiūt
retrocedētes timore detractionis vel alicu
ius detractionis: cōtra quos dicit Luc̄. 9.
Nemo mittens manum ad aratrū ⁊ respi
ciens retro apt⁹ est regno dei. Nota figurā
de vxore Loth. respiciēte retro ⁊c̄ Gen̄. 19.
Et Luc̄. 2. Memores estote vxoris loth. Jō
dicit Apl's. Frēs mei dilecti stabiles estote
⁊ imobiles abūdātes in oī oꝑe dn̄i: sciētes
semꝑ ꝙ labor vester nō est inanis in dn̄o. i.
Cor. 15. Sed habemus etiā figurā ꝺ Loth
qui in Sodomis iustus fuit: sed in mōte
peccauit: sic qn̄q̧ cōtingit ꝙ hō qn̄ est in se
culo cauet sibi a periculis: ⁊ cōseruat se in
iustitia: postq̄ȝ vero ingreditur religionem
reputat se securum: ex securitate nascitur
negligentia: ex negligentia tepiditas: ex te
piditate dissolutō: ex dissolutione multitudo
peccatorum: ⁊ sic efficiuntur nouissima ho
minis illius peiora prioribus Mat. 12. Et
sic labitur ad infernum. O quot hodie
incedunt ꝑ hāc viam: q̄dam vero semper
procedunt de bono in melius: ⁊ hi metent
abundanter in tempore suo ps̄. Beatus
vir cuius est auxilium abste: ascensiones
in cor. suo. dis. in val. lachrẏ. ⁊c̄. Et de tali
bus dicitur Prouer. 4. Iustorum semita
quasi lux splendens procedit: ⁊ crescit vsq̧
ad presentem diem. Secunda conditio
est: q̄a tēpore quo seminat̄ vigent frigus ⁊
pluuie: q̄a tunc cessat calliditas: sic q̄ bene
oꝑatur debet semꝑ plorare de peccatis cō
missis: licet ex alia ꝑte debeat gaudere de
bonis operibus. ps̄. Euntes ibant ⁊c̄. ⁊ de
quolibet mortali debet flere ꝑ ps̄. Lauabo ꝑ
singulas noctes lectū me. ⁊c̄. vel dic ꝙ plu
uia significat grām dei: que dat incremen
tum semini: q̄a alias di. ps̄. Anima mea si
cut terra sine aqua tibi: sed cū grā dei be
ne seminam⁹: q̄a meritorie oꝑamur. i. Cor.
3. Ego plātaui: Apollo rigauit: sꝫ deus nūc
incrementū dedit. Tertia cōditio semi
natoris est: q̄a seminat cum manu dextra
⁊ nō sinistra: sic ⁊ nos debemus facere bo
na oꝑa cum dextra manu. i. cum recta in
tentione: alias nō est opus meritorium: sed
potius demeritoriuꝫ: q̄a intentio finis dat
formā actib⁹ moralibus. Quatuor ergo
requiruntur ad hoc vt opus sit meritoriuꝫ.
Primuꝫ ex ꝑte oꝑantis: ꝙ sit in statu grē:
ſm ex ꝑte operis: ꝙ sit de genere bonoꝝ.
Tertio ex ꝑte intentionis: ꝙ sit recta: nō
ꝓpter vanā gl'iam: aut aliū respectū mun
danū. Da exēplū ⁊c̄. Quarto req̄rit̄ mo
dus. i. ꝙ bono modo fiat: aut debitis circū
stantijs. Da exēplū ⁊c̄. Ideo dicit dn̄s Te
aūt faciente elemosynā nesciat sinistra tua
q̄d faciat dextra tua Mat. 6. Quarta q̄r
licet semen proijciatur cū manu dextra bn̄
proijcitur semen ad sinistrā. ꝑ dexteram si
gnificat̄ intētio recta ⁊ celestis vt supra di
xi: per sinistrā vita p̄ñs Cant. 8. Leua eius
sub capite meo ⁊ dextera illius amplexabi
tur me. Debemus ergo cū manu dextra. i.
cum intentione celestiali ⁊ recta: ꝓijcere se
men ad sinistrā. i. in hac vita. Alioq̄n non
expectet facere post mortē. Jo. 9. Me opꝫ
operari donec dies est. s. vite p̄ñtis. veniet
nox. s. mortis: qn̄ nemo pōt oꝑari. s. merito
rie Jo. Apocal'. 14. A modo iam dicit spūs
vt requiescant a laboribus suis. Quinta
conditio: q̄a seminator semꝑ respicit melio
rem terrā: vt plures fructus colligat: ⁊ ma
lam terrā dimittit: que germinat spinas ⁊c̄.
Sic ⁊ nos habemus duos cāpos seminan
di. Unū malū ⁊ alteꝝ bonum. Malus cā
pus est corpus in quo seminātur comestio
nes: ebrietates: crapule: luxurie ⁊c̄. Et tunc
germinat spinas pctōꝝ. Gen̄. 3. Maledicta
terra in oꝑe. t. spinas ⁊ tribulos germina
bit tibi. Nota ꝙ hec maledictio fuit illata
hoi post pctm̄: q̄a ante nō erat corpus ita
corruptū: bonus aūt cāpus est aīa: in quo
seminant̄ cogitationes bone: deuotiones:

meditationes: cōtēplationes que dant fru
ctum magne cōsolationis τ magni meriti.
Auctoritas. Que seminauerit hō hic τ me
tet: qui enim seminat in carne de carne τ
metet corruptionē: τ qui seminat de spiri/
tu in spū metet vitam eternam. Gal. 6. De
vtrisqȝ aūt fructibus. s. carnis τ spūs lo/
quitur Apl's Gal. 5. dicens. Manifesta aūt
sunt opa carnis que sunt fornicatio: imun/
ditia: ipudicitia auaritia que est idoloꝝ ser
uitus: veneficia: inimicitie: ɔtētiões: emula
tiões: ire: rixe: discēssiões: secte: inidie: τ his
similia que p̄dico vobis sicut predixi: qm̄
qui talia agunt regnū dei non cōsequunt.
fructus aūt spūs sunt charitas: gaudium:
pax: patientia: longanimitas: bonitas: be/
nignitas: mansuetudo: fides: modestia: con
tinentia: castitas. Sexta conditio: quia
seminator mūdat in capisterio semen vt sit
mundum: ne simul cum grano misceat ziza
nia vel lolium τc̄. Et mundat cāpum: ne
semen cadat supra petrā: vel inter spinas
vt dicit in euangelio. Hic potes texere hi/
storiā euangelij. Sic τ nos debemus pur/
gare bona opa ne cum eis misceamus ma/
la: sicut aliqui qui audiunt missas τ sermo/
nes: faciunt elemosynas: τ tā non desinunt
extorquere vsuras. Unde Eccli. 34. Dona
iniquoꝝ non probat altissimus: nec respicit
in oblationibus iniquoꝝ. Nota de religio/
sis qui totum lucrum qđ acquirunt ex re/
gularibus obseruantijs perdunt per verba
ociosa: vel rixosa τc̄. Quidam etiam facien
tes aliqua bona nō dimittunt pōpas suas
τ fornicationes τc̄. Tales nunqȝ faciūt fru
ctum. Ideo Iere. 4. Nouate vobis noua
le: τ nolite seminare super spinas. Nota: no
uale est ager de nouo ad culturam redact⁹
vt dicit tex. in. c. Quid per nouale. de vbo.
signi. De tali ergo dicitur in euangelio. Se
men autē cecidit inter spinas: τ simul exor
te spine suffocauerunt illud Luc. 8. Se/
ptima conditio est: quia seminator quādo
seminat accipit semen cum manu plena τ
non cum duobus digitis. Sic τ nos debe/
mus seminare bona opera abundanter.
Sunt multi nobiles qui edificant hic do/
mos: pascunt canes τ famulos: τ falcones:
τ multas expensas superfluas faciunt τc̄.
Cū uenit pauper petens elemosynaȝ amo
re christi non dant: aut si dant dabunt si/
bi vnum denarium vel vinum corruptum.
Uerbi gratia. Qn̄ aliqs habet bonū vinū
in domo: dicit istud est bonum pro me: si au
tem est muffatū vel acetosum vel corruptū
dicit. Istud est bonum pro famulis: vel
pro pauperibus τc̄. sic de fructibus. Tales
sunt similes Chaym: qui offerebat deo de/
teriora de frugibus: Abel vero de primo
genitis gregis sui τ de pinguibus eorum.
Et ideo dicit sacra scriptura: ꝙ respexit do
minus ad Abel τ ad munera ei⁹: ad Cha
ym vero τ ad munera eius non. Gen. 4.
Sunt aliqui qui nihil dant: sed dicunt de/
us tibi faciat bonum: Aliqui dant bona
verba: τ faciunt pauperem reuerti: τ tamē
nihil dant. Aliqui dant parum. Aliqui dāt
aliquod corruptum vt dixi. Aliqui vero
dant cum indignatiōe. Nota de illo pau
pere qui recepit panem sibi proiectum cuȝ
indignatione. Aliqui dant pinguē elemo/
synam cum bona voluntate τc̄. Aliqui ve
ro nec dant elemosynam: nec bona verba.
Tu vero accipe bonum consilium: quod
est vt des secundum facultatem tuam co
piose τ letanter elemosynam pauperi: qa
copiosam misericordiam τ copiosa me/
rita a deo accipies. Auctoritas. Qui par/
ce seminat parce τ metet: τ qui seminat
in benedictionibus de benedictionibus τ
metet vitam eternam. 2. Cor. 9. Idem di/
xit Thobias filio suo. Quomodo poteris
esto misericors: si multum tibi fuerit abun/
danter tribue: si exiguū fuerit τ exiguum li
benter impartiri stude. Thobie. 4. Nota
exemplum de illa Uidua paupercula: que
posuit duo era in gazophilatium Luc. 21.

Octaua conditio est: quia seminator
quando vult seminare cooperit semen sub
terra ne aues comedant illud: sic τ nos
debemus opera nr̄a τ bona cooperire: ne
aues: idest inimici nostri impediant vel de
struant ipsa. Duas differentias habe/
mus inimicorum. s. inuisibiles τ visibiles.
Inuisibiles sunt demones: qui destruūt bo
na opera nostra per elationem τ vanam/

gloriã:que interdũ ꝯtingit in ꝑncipio operis:interdũ in medio.interdũ in fine post factũ opus: ꝓpter qð dicit in euangelio. Aliud cecidit secus viam ⁊ ꝯculcatũ est:⁊ volucres celi comederũt illud: ꝓpterea cooperienda sunt opera bona ⁊c. Vñ dñs Mat.6.Cũ facis elemosynã noli tuba canere ante te:sicut faciũt hyppocrite ⁊c. Nota ꝯ illos qui faciũt calices ⁊ paramenta ecclesiastica vel capellas:⁊ faciunt sculpiri arma sua ⁊c. Cũqꝫ si expedit vt bonũ opus palã faciamus:ꝓpter gloriam dei:⁊ edificationẽ ꝓximorum.Mat.5.Sic luceat lux vestra corã hoibus: vt videant vestra opera bona:⁊ glo.pa.v.qui in celis est.Celandũ ẽ bonũ opus:ꝑcipue tale cui vt plurimũ resistit:sicut est religionis ingressus. Mat.10.Inimici hominis domestici eius.

Nona ꝯditio est:q2 seminator eligit tẽp9 opportunũ de mẽse septẽbris vel octobris: ⁊ metit postea in Junio vel Julio.Stultus esset ille:qui vellet seminare in Julio:q2 illud est tẽpus metendi. Item elegit tẽpus diei: nõ noctis.Tẽpus opportunũ serendi bona opera est vita ꝑsens:tẽpus vero metendi est mors.Debemus ergo donec viuimus ⁊ sani sumus bñ agere:⁊ stultus est ille: qui expectat mortem. Auctas. Jo.9. Oportet opari donec dies est.s.vite ꝑsitis. venit nox.s.mortis:qñ nemo põt operari.s. meritorie.Apoc.14.Amodo iam dicit spũs vt re.a la.s.s.meritorijs. Plus:q2 qñ hõ est infirmus adhuc negligit ꝯfiteri.Sed qñ videt se desperatũ a medicis:tunc vult confiteri.Et qñ vult ꝯfiteri Et ꝯfessor venit:dicit expediatis cito:q2 nõ possum bene loq. Et sic anima illa exit de corpore associata multis milibus demonũ.Ideo dicit Aug. de pe.di.7.Age penitentiã dum sanus es. Si aũt vis agere pniam qñ peccare non potes:peccata te dimiserunt:nõ tu illa.Sic dicit etiã Juuenis:qꝫdiu florebo in iuuẽtute gaudebo:postmodũ faciam pniã. Sꝫ anteqꝫ multũ tẽpus trãseat venit mors:⁊ sic decipit.Ideo eccl's.12. Memẽto creatoris tui in diebus iuuẽtutis tue: anteqꝫ veniat tẽpus afflictionis: ⁊ appropinquent anni de qbus dicas:nõ mihi placent.Item Eccl's.11.Mane semina semen tuũ: ⁊ vespere nõ cesset manus tua. Deo grãs.

Dñica in quinqꝰgesima de tribus virtutibus Theologicis.s.Fide:Spe ⁊ Charitate. Sermo.23.

Nunc manẽt Fides: Spes: Charitas: tria hec.1. Cor.13. Sermo noster erit de tribus virtutibus theologicis. Salutetur virgo Maria ⁊c.Verbũ ꝓpositũ est declarandũ ꝭm duplicẽ intellectũ. Primus ẽ pro viuis. Scðs pro mortuis. Primus erit pro introductione. Scðs pro ꝓsecutione. Pro ꝑmo sciendũ ꝙ in hac vita summe sũt necessarie ille tres ꝟtutes theologicales .s.fides:spes:charitas. De qbus loquitur Apl's pro eũdo ad paradisum.Et ꝓbatur hoc.Auc.te.⁊ rõne.Auctas de fide habet Heb.11.Sine fide ipossibile ẽ placere deo: Et ibi.Oportet accedentẽ ad deũ credere q2 est:⁊ ꝙ inqrentibus se: remunerator sit de spe.ꝑs.36.Spera in dño:⁊ fac bonitatẽ De charitate.1.Cor.13.Si charitatẽ nõ habuero:nihil sũ.Itẽ.1.Jo.3.Qui nõ diligit: manet in morte. De oibus simul habetur auctas.Eccl'i.2.Qui timetis deum:credite illi:⁊ nõ euacuabit merces vestra. Qui timetis dñm:diligite illum:⁊ illuminabunt corda vestra. Scðo ꝓbat ratione q̃ sumitur a silitudine.Cuilibet eniꝫ viatori ascẽdenti ad castrũ altissimũ tria sunt necessaria.

Primo inuisibilitas ocularis.

Scðo animositas cordialis.

Tertio vigorositas corporalis.

Primo dico ⁊c. Nam siqs vult securus ire oportet ꝙ viam videat:⁊ terminũ seu finẽ agnoscat:q2 finis mouet agentẽ.Modo clarũ est:ꝙ totum tẽpus vite nostre in hoc mũdo nõ est nisi vna via:ꝑ quã vadimus ascẽdendo ad castrũ altissimũ celi empyrei. Nõ habemus hic manentẽ ciuitatem sed futuram inqrimus.Heb.vltio. Jõ indiget his tribus ꝑdictis:que habent ꝑ has tres virtutes:fideꝫ:spem:⁊ charitatẽ. Et ex hoc possumus cognoscere necessitatẽ harũ triũ virtutũ. Primo q2 ꝑ fidem videmus finẽ seu terminũ vite nostre.s.celũ beatoꝝ ⁊ ẽt viam.Finis aũt vel terminus noster ẽ vita eterna.Ro.6.Liberati a peccato:serui aũt facti deo:habetis fructũ vestrũ in sanctifi

cationē.finē vero vitam eternā:que ꝯsistit in tribus. Primo quātū ad aiam:que beatificaꝫ per visionē diuine essentie. Jo.17. Hec ē vita eter.vt co.te.so.ꝛc. Scḋo quātum ad corpus:in corporis glorificatione. Phil.3c. Saluatorē expectamus:qui reformabit corpus humani nostre confi.cor.cla. sue. Tertio quantū ad locū in celo empyreo Luc.io.Gaudete ꝛ exultate:qm̄ merces vestra multa est in celo. Omnia aūt ista tria ignorauerūt phi naturales:nec pħt sciri nisi per fidē. Nam primū.s.visio diuine essentie ignorabatur:qꝛ q̄uis phi ponerent aiam imortalem ꝛ eius beatitudinē:tñ ignorabant hec fieri per visionē essentie diuine. Scḋm etiā ignorabant:qm̄ penitus repudiabāt remittentes se regule naturali: que hꝫ ꝙ a pura priuatione ad habitū nō est regressus. Vñ nota ꝙ qñ Paulo p̄dicante Athenis phi audientes ea que p̄dicabat:deridebāt eū dicētes. Quid vult seminator verbox hic dicere: Alij vero dicebāt nouox demoniox videt̄ annunciator esse: qꝛ Jesu resurrectionē ānūciabat eis. Act.17. Tertiū etiā locū celi empyrei ignorauerūt .s.deū.ponētes loco beatitudinis campos elysios:sicut ponit Virgilius i.6.Eneidos. Bene aūt cognouerunt phi nouē celos ꝛc. vt supra dixi:sed nō celuꝫ empyreū. Patet ergo ꝙ necessaria est fides ad cognitioneꝫ vie.Et qꝛ modicū esset scire locū beatitudinis:nisi etiā sciremus vias:ideo nota tres vias:quas etiā scimus p fidem.Et quideꝫ prima via ē de inocētia baptismali.Et istā scimus per fidē ꝛ verbū xp̄i dicētis.Amē amen dico vobis:nisi quis natus fuerit denuo:nō p̄ōt videre regnū dei Jo.4.Affirmatiua est ꝛ negatiua. Scḋa via est digna penitētia. Et p istā habuerūt reilli q perdiderunt primā viam. Digna pnia est dolere de peccatis:ꝛ ꝯfiteri cum proposito nō redeundi. Et hec via scitur p fidem ꝛ verbū xp̄i dicentis.pniam agite appropinquabit.n.regnū celox Mat.4. Tertia via ē firma obediētia:hoc est viuere ſm dei ordinationem: ꝛ nō ſm p̄priā inclinationeꝫ ꝛ voluntatem.Et hoc etiā scitur per fidem ꝛ verbum xp̄i dicentis. Si vis ad vitā ingredi:serua mandata Mat.19.Ideo Apl's 2.Cor.5. Per fidem enim ambulamus: ꝛ nō per speciem. Nota per fidem.s.videndo per intellectum a deo illuminante terminū ꝛ viaꝫ. Vel dic ꝙ via sunt.12.articuli fidei hñs duodecim dietas. Vel dic:ꝙ vie parādisi sunt virtutes:de q̄bus dicitur Sap.x. Justum deduxit dñs per vias rectas:inter quas est abstinentia:de qua hodie p̄dicatum est.Et ꝙ hec sit via vite.patet.Vñ Greg.In omel' 16.di. Al paradisi gaudijs per cibum cecidimus:ad hec per abstinentiam resurgamus. Scḋo dico: ꝙ necessarium est viatori animositas cordis.s.non timere. Nec ꝓpter altitudinē loci debet qs dubitare:qn possit ascendere:nō tamen debet homo confidere de se.nec de suo intellectu:nō de suis operibus:sed de deo dicēdo. Deus qui d nihilo me formauit:ꝛ redemit:ꝛ in illum locum pretio sui sanguinis emit:ꝛ me per baptismū mundauit:ꝛ sacramentox remedia ordinauit:ideo non dubito qn illuc ascendā:qa nō pro se:qa incorporeus est.Deus enim spiritus est Joh.4. sed pro me illum locum creauit tam pulchre ornatum ꝛ ordinatum. Nota ad ꝓpositum quod legitur de beato Bernardo. Cum semel extremum spūm iam trahere videretur.in excessu mentis sue ante tribunal dei visus est p̄sitari.Affuit aūt ꝛ sathanas ex aduerso improbis eum accusationibus pulsans. Ubi vero ille oia finisset prosecutus:ꝛ viro dei pro sua fuit parte dicēduꝫ nihil territus aut turbatus:ait Fateor: nō sum dignus ego nec proprijs possum meritis regnum obtinere celox. Ceterū duplici iure illud obtinens dñs meus hereditate.s. patris ꝛ merito passionis.altero ipse contētus alterū mihi donat: ex cuius dono iure mihi vēdicans non confundor. Confusus in hoc verbo inimicus cōnetus ille solutus ꝛ vir dei in se reuersus est. Predicta hn̄tur in legenda beati Bern.Ex hocergo habet̄ ꝙ aiositas necessaria est virtuose operando. Nota h q̄ño virtuosi sunt aio ferreo fortes ad bene operandum:ꝛ acquirēdum regnum celox.Et sunt patientes contra multas tentationes diaboli:carnis:ꝛ mundi. Ideo dī Prouerb.16. Melior est patiens viro forti Et q dn̄atur aio suo expugnatore vrbium quā aiositatem ꝛ fortitudinem hn̄t in deo. Jō Jsa.4.dicit. Qui sperant in dño mu/

tabunt fortitudinem: assument pēnas vt
aquile current ⁊ nō laborabunt: ābulabūt
⁊ nō deficient. Nota mutabūt fortitudinē
q̄ si ante habuerunt in hoc mūdo fortitu
dinē corporalē ad ābulandū: saltandū ⁊c.
Mutabunt fortitudinem corporis in feruo
rem cordis. Si querat̄ ⁊ quō fiet: Rñdet
assument pēnas ⁊c. Ubi ponit tres gradus
btāꝝ psonaꝝ. Primus gradus est ɔtēpla
tiuoꝝ. Nam isti assument alas vt Aquile.
Due ale sunt due spes. Una de dei poten
tia: altera de dei misericordia. Prima as-
sumit̄ per ɔfidentiā de dei potentia. s. ꝙ po
test nos facere equales angelis in gloria.
Scōa assumit̄ ɔfidendo de dei misericor
dia: qui nō solū pōt imo vult nos saluos fa
cere. i. Tim. 2. Hoc eni bonū ⁊ acceptū est
coraz saluatore nostro deo qui vult oēs ho
mines saluos fieri ⁊c. His duabus alis
cōtēplatiui volant ad paradisum. Scōs
gradus ē actiuoꝝ: q currēdo p magna ope
ra misericordie ⁊ pnie: festinanter cū ma-
gno ardore spūs currunt ad paradisum.
De hijs ergo dicit. Currēt ⁊ nō laborabūt.
Tertius gradus est obedientiū cū dicit.
Ambulabūt ⁊ nō deficient. s. faciēdo illa ad
que tenent̄ diligēter. In oibus istis neces-
saria est virtus spei: que dat animositatem
siue ardimentū cordis. Tertio dico ꝙ ne-
cessaria est viatori ascēdenti in altuz dura
tio corporalis seu fortitudinis: ne deficiat
in medio coste. Hec aūt duratio fortitudi
nis habet̄ per virtutē charitatis. Naz cha
ritas dat fortitudinē voluntati ne mutet
ppositum. Sed ꝙ pseueret. Itē dat etiam
fortitudinē pseuerandi ɔ̄ tēptationes dia-
boli: ɔ̄ occasiones mūdi ⁊ inclinationes car
nis. Uñ Ro. 8. Quis nos separabit a cha-
ritate christi: Tribulatio an āgustia ⁊c. Et
Cant. vltio. Fortis est vt mors dilectio ⁊c.
Et ideo dicebat. Apl's Ephe. 3. Det vobis
de⁹ vt in charitate radicati ⁊ fundati pos-
sitis cōprehendere cuz oibus sanctis: sup-
ple gloriā dei. Nota differētiā inter radi-
catum ⁊ fundatum. Radicatū pertinet ad
arbores: quaꝝ esse ⁊ viuere ē a radice: fun-
datū est domus cuius esse ⁊ permanere est
bono supposito ⁊ fundamēto. Radix ē vir
tus charitatis dans humiditatē deuotio-
nis essendi ⁊ viuendi spūaliter: ⁊ fundamē-
tum essendi ⁊ permanendi in eadē. Multi
tñ sunt radicati per deuotionē sed nō sunt
fundati: q̄ modico vento tentationis sta-
tim cadunt ⁊ eradicant̄: sed si sunt funda-
ti nō timent. Patet necessitas istaꝝ trium
virtutū in hoc mūdo. Jō dicit thema. Nūc
scz in hoc mundo manent fides. spes ⁊c.
Dicunt̄ aūt virtutes theologicales ppter
duo. Primo ppter obiectū seu finē. 2° p-
pter cāz. De p° ⁊c. nota: obz aliarū virtutuz
est res certa: q̄ obiectū humilitatis est de-
spectus honoris. Obiectū castitatis est de-
spectus luxurie: obiectū misericordie est di-
spensatio bonoꝝ tēporaliū in pijs causis: ⁊
sic de alijs. Sz obiectū haꝝ trium virtutū
est deus. Quia deus ē obiectum fidei: q̄ fi
des nihil aliud est q̄ȝ credere ꝙ deus sit.
Spes est expectatio ꝙ deus pmisit. Chari
tas est diligere deum ppter se: ⁊ primum
ppter deū. Et scōo dicunt̄ theologales pp
cām. Nam alias virtutes pōt hō acquire-
re per se viuēdo moraliter: sz he tres virtu
tes nō psūt haberi: nisi a deo specialiter in
fundant̄. Tertia rō est: q̄ sola diuina re-
uelatione in sacra scriptura huiusmodi vir
tutes tradunt̄: vt dicit. b. Tho. i. 2. q. 62. ar.
.i. Et in. 3. sen. di. 23. q. i. ar. 4. q. 3. Et idē di-
cit in qōnib⁹ disputatis de virtutibus. q. i.
.c. i2. Jō pro ipsis orat ecclesia. Oipotens
sempiterne deus da nobis fidei spei ⁊ cha-
ritatis augmentum: ⁊ vt mereamur assequi
qd̄ promittis: fac nos amare quod preci-
pis. Et patet prima pars. Scōo decla-
randa sunt verba apl'i s̄m intellectum ap-
propriatum seu spiritualē. Pro quo scien-
dum est ꝙ in alio mundo sunt tria princi-
palia loca siue receptacula animarū ex hac
vita decedentium vz.

¶ Infernus damnatorum.

¶ Locus purgandorum.

¶ Sinus beatorum siue electorum.

¶ In primo est fides sine charitate. In
scōo est spes glorie. In tertio est charitas
excellentie. Uel dic ordinatius ⁊ melius: ꝙ
post hanc vitaz. Tria sunt loca decedētiū.
Primus ergo locus est damnatorum ⁊c.

Et in inferno quidem est fides: quia vt dicit Tho.2.2.q.8.ar.2. Demones ⁊ damnati homines in inferno velint nolint habent credere ex euidētia facti quando sentiunt penas ⁊ tormenta ⁊ vident gloriam beatorum fidem christianam esse veram. Iacobi. Tu credis qm̄ deus est vnus: Benefacis ⁊ demones credunt ⁊ cōtremiscūt Iaco.2. Nota Cōtremiscunt: quoniam demones ⁊ anime damnate timent diem iudicij. Ratio. Nā sicut miles captus in lata captione si sciret tali die se esse mittēdum in angusto loco ⁊ obscuro: fetido ⁊ horrendo: multum timeret illam diem. Sic est de demonibus: qui habent modo latam captionem: ⁊ anime etiam damnate: sed in die iudicij recludentur in angusta captione: in qua erūt ⁊ recludentur cum corporibus ignitis ⁊ fetidis. Ista ergo ratione cōtremiscunt. Et tu luxuriose ⁊c̄. non contremiscis de iudicio: Ergo peior es diabolo. Patet ergo ꝙ in inferno est fides: sed nō est ibi spes. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes Prouer.xi. Impenitens dicitur impius.i.incredulus: quia noluit liberare filiam regis: scʒ animam propriam ab incendio cum posset: ideo ipso mortuo nulla erit vltra spes ei.s.nec redemptionis nec liberationis. Hic extirpatur error aliquorum antiquorum theologorum: ⁊ glosarum antiquorum iuristarum: dicentium ꝙ licet in inferno nulla sit redemptio: tamen est ibi penarum releuatio. Et dant exemplū de illo qui portat magnū onus ⁊c̄. Vide quod scripsi dominica prima post festuʒ Trinitatis. Unde illa glosa iuris Canonici.i5.q.2.tempus non est tenēda. Nec obstat de Traiano imperatore: pro quo orauit Grego. Quia illud est speciale. Et idō non est trahendum ad consequentiam: ꝙ̄uis bene fuerit de hoc punitus Grego. vt patet in legenda sua. Item in inferno non est charitas: sed contrarietas ⁊ malignitas: quia pater odit filium pro quo fuit dānatus: ⁊ ecōuerso: vir ꝯtra vxorem. Et ꝗ̄to hic fuerunt maiores amores tanto ibi erit maius odium dicendo. In malignitate nostra consumpti sumus ⁊c̄. Sap.5. Sed hic est argumētum in oppositū. Nam dicit textus Luc.16. De illo diuite: qui licet nullam spem hereret liberationis nec reuelatiōis: quia nec guttam aque potuit optinere: tamen orauit dicens. Rogo te pater vt mittas Lazarum in domum patris mei. Habeo enim quinq꞉ fratres: vt testetur illis: ne ⁊ ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Videtur ergo ꝙ illa petitio fuerit ex charitate. Rn̄o ꝙ in inferno nulla est charitas: sed tota malignitas. Ad auctoritatem dico. ꝙ sicut in hoc mundo sunt socij in peccatis: sic etiam in alio mūdo erūt socij in penis. Et quia multi simul sociati cum minori timore peccant ꝗ̄ vnus solus: sic pena maior est quando sunt plures: ⁊ quanto magis crescit numerus sociorum: tanto magis augmentatur pena. Sicut de igne: in quo quanto magis ponitur de lignis tanto magis augmentatur flamma: ⁊ vnum lignuʒ incendit aliud. Ideo diues ille orauit: non ex charitate sed timore. ne pena augeretur in aduentu fratrum suorum: qui socij fuerant in peccatis. Hec tamen ratio videtur dubitabilis: quia ſm hoc damnati nollent aliquem damnari: ne pena eorum augeret. Quod est falsum: quia immo vellent omnes damnari: ⁊ sanctos propter inuidiam: ⁊ prauas affectiones: que cum eis descendent in infernum. Unde super illud Isa.14. Surrexerūt de solijs suis dicit Glo. Solatium est damnatis socios habere sue miserie. Dic ergo ſm Tho. in quolibet octano arti.17. ꝙ damnati inuidia stimulante vellent propinquos suos cum omnibus alijs esse dānatos: ⁊ dolebunt si sciant aliquos esse saluatos ⁊c̄. Secundus locus est purgandorum: vbi habent fidem: spem ⁊ charitatem. Primo quidem habent fideʒ: quia nondum vident per speciem. Item habēt spem firmissimam ⁊ certissimā de tribus.

Primo de adiutorio amicorum ꝙ suffragia sibi fient: ⁊ de hoc sperant. Unde dicit Job.19. Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei.q2 ma.do.te.m.

Sc'do habe't spez exeu'di de purgatorio. Tertio spem habendi paradisum: q̄ nō possunt peccare: q2 anima separata se firmat in gratia vel in culpa mortali s'm statum in quo egredit' de corpore. Vn̄ Greg. 25. di. Qualis hinc quisq3 egreditur: talis i' iudicio presentat'. Et flagella dei patienter sustinent in purgatorio ꝛc. Tertius locus est beatoꝝ. s. paradisus: vbi nō est fides: nec spes: sed ꝑfecta charitas solu3 ꝛ excellit. Fides enim habet defectū essendi annexum: sed in celo omnia videntur clare. i. Cor. 15. Videmus nunc ꝑ speculū in enygmate: tunc autem facie ad faciē. Spes habet etiā defectū essendi. ps. 16. Saciabor: cū apparuerit gloria tua. Charitas aūt nō habet defectus essendi bonoru3: sed perficiet: iuxta illud q̄ possunt dicere beati. i. Jo. 4. Deus in nobis manet: ꝛ charitas eius in nobis perfecta est ꝛc. Quartus locus potest addi. s. locus puerorum: ꝛ ibi non est neq3 fides: neq3 spes: neq3 charitas. Nam de spe ꝛ charitate constat: q̄ ibi non est: sed etiam fides nō est: tum q2 anime pueroru3 ibi non habent cognitionem de deo. Ro. x. Fides ex auditu ꝛc. tum quia fides est de non visis. s. per rationem naturalē. Heb. x. Fides est argumētū nō apparentiū ꝛc.

Deo Gratias. Amen.

Brixie per Jacobum Britannicum.

Quadragesimale de peccato Petri Hieremie.

Tabula

¶ Tabula huius voluminis de materia peccati vz.

Finis.

¶ Incipit quadragesimale de peccatis in genere eiusdem beati Fratris P. Hieremie ⁊ primo de diffinitione peccati.

Quasi a facie colubri fuge peccatū. Eccli. 21. Dicturus cū diuino patrocinio de peccatis in genere. in hac sacra q̄dragesima ante omnia inuocandā arbitror spūs scti gratiam: A quo omne datum optimum ⁊ omne donū perfectum: originat̄ Jacobi. i. Sed q2 indignissimū me reputo. in mediate ipsum precibus adire: recurrero ad aduocatam nostrā potētissimam: ⁊ gloriosam virginem mariam dicēdo. Aue maria ⁊c. ¶ Quasi a facie colubri ⁊c. vbi s̄. Quia vt supra dixi intendo in hoc sacro tēpore predicare de peccatis i genere. ideo talis ordo mihi assumendus erit in hac materia. pro clariori audiētium intellectu ⁊ memoria tenatiori. ¶ Primo nāq3 dñica de peccato in genere. ¶ Scdo de peccato origiali ẜm se. ⁊ de pena eius. ⁊ de remedijs ipsi9. ¶ Tertio de peccato actuali mortali. ⁊ de penis. seu de effectu ipsius ⁊ de remedijs eius. ¶ Quarto de peccato veniali. ⁊ de pena eius. ⁊ de remedijs ipsius. Loquendo ergo de peccato in genere: queritur primo quidnā sit peccatū? Circa qd nota. ꝙ ẜm quadruplicē causam rei datur quadruplex diffinitio de peccato. Sed attēde qd infra scripte diffinitiones non dant̄ de peccato originali in quo nō est ꝯuersio nec de peccato veniali in quo nō est cōuersio: sed de mortali actuali in quo ē ꝯuersio ⁊ auersio. ¶ Primo quidē ẜm causam efficientem: peccatū sic diffinit̄ ab Aug° lib. de duab9 naturis. Peccatū est voluntas cōsequendi vel retinendi: quod iustit' a vetat. Voluntas aūt est animi motus: ad aliqd vel non imitandū vel adipiscēdum: ẜm Aug. p̄mo lib. retractationū. Et. 15. q. i. c. i. in prin. Voluntas igitur est causa efficiēs peccati: adeo vt sine ipsa nullum peccatū cōmittat̄. Vñ Aug9 in lib. de vera religione. Et in lib. retractationū. Et Gratian9. 15. q. i. c. i. Vsq3 adeo peccatum volūtarium malum est: vt nullo modo peccatū sit si nō sit voluntarium. Eodem modo: nec pena eterna: que ꝯsequitur peccatū meret̄ quis ꝯdēnari: nisi ꝓpria voluntas adesset. Ber. Tolle ꝓpriam volūtatem: ⁊ nō erit infernus. Itē Aug9. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Vasis ire nunq3 deus redderet interitum: si nō spontaneū inueniretur homo habere peccatū. Vñ si aliqs ignorantia inuincibili aliquid de genere malorꝫ faceret. nō reputaretur ei ad peccatū: q2 hmōi ignorantia tollit voluntatē ẜm Tho. p. 2. q. 6. ar. 8. Et in decretis. 15. q. i. Alios. Et. c. se. Et Tho. i. 2. q. 76. ar. 3. Et sic ecōtra. Nullus pōt mereri sine voluntate. Nec obstat de Salomone qui dormiens īpetrauit a deo donum sapiētie: vt dicit̄. 3. Re. 3. Et. 2. Para. i. Quia Salomon non meruit in dormiēdo sapientiam a deo: sed fuit signum precedētis desiderij. ꝓpter qd dicitur talis petitio deo placuisse: vt dicit Aug9. 12. super Gen̄. ad litteram. Et nota. Tho. 22. q. 154. ar. 5. ad primū. Vñ Chrisostom9 sup Mat. ⁊ in decret̄. 32. q. 5. Sicut enim peccatū opus sine voluntate non facit: ita ⁊ iustitia ex opere nō ꝯsumatur. nisi ⁊ voluntas affuerit ⁊c. Si aūt querat̄. que causa efficiens est: male volūtatis? Respō deo nullam esse causam: nisi q2 ex nullo facta est: vt dicit Aug. 12. de ciui. dei. c. 7. vbi sic inquit. Nemo igit̄ querat efficiētē cām male voluntatis. Nō enim est efficiens sed deficiens. q2 nec illa effectio sed defectio? Deficere nāq3 ab eo ꝙ summe est. ad id ꝙ minus est: hoc est incipere habere voluntatem malā. Porro causas defectionū istarꝫ quom efficientes nō sint vt dixi sed deficiētes: velle inuenire: talem est ac si quisq3 velit videre tenebras: vel audire silentiū. Qd tn̄ vtrūq3 nobis notum est. Neq3 illud nisi per oculos. neq3 hoc nisi per aures non sane in specie nisi speciei priuatione. Hec ille. Sed nota. ꝙ cū voluntas a deo sit. nō potest esse nisi bona. Et ideo ẜm se nō est nata. dicere nisi bonū: q2 vt dicit̄ Mat. 7. Nō pōt bona arbor fructus malos facere. Dic ergo ꝙ cum dicit̄ voluntas est causa

efficiens pcti: dz intelligi voluntas efficiēs .i. deficiēs seu defectus seu inordinatio voluntatis seu voluntas carens directione regule rōnis ⁊ legis diuine. Que quidē si intendit aliqđ bonum cōmutabile est causa actus quidē peccati ꝑ se: sed inordinationis actus ꝑ accedēs: ⁊ preter intentionez. Prouenit enim defectus ordinis in actu ex defectu directionis in voluntate. ⁊ hoc sentit Tho. i. 2. q. lxxv. q. ar. i. Sed tunc instatur. ꝙ cū omne materiā sit preter intentionē ⁊ voluntatē agentis: vt dicit Diony. 4. de diuinis noibus. ⁊ ꝓbat in. 3°. ꝯ gētil. c. 4. videt ꝙ pctm̄ cum sit malū. sit preter intentionē agentis. ergo nō videt eē pctm̄. qz de rōne peccati est: ꝙ sit volūtarium: vt hic di. Et ꝓterea: oē ꝙ est preter intentionē agentis di esse a casu vel a fortuna: vt nota. in. 3°. ꝯ gentiles. c. 3. sed inordinatio pcti est preter intētionē. vt dictū est. ergo ē a casu. Causalia aūt nō iputant nobis. ergo ⁊c: Solutionem hoꝝ vide in. 3°. ꝯ gentil. c. 6. Preterea videt ꝙ voluntas nō sit causa efficiens peccati. quia nō pōt esse idē subiectum pcti: ⁊ cā efficiens: qz causa efficiens ⁊ materialis nō incidunt in iidez: vt di in. 2. phisicoꝝ. sed voluntas est subiectū pcti. ergo ⁊c. Sed ⁊ nota ꝙ ratio illa ꝓcedit in causis efficiētibus quaꝝ actiones transeunt in materiā exteriorē: ⁊ ꝙ nō mouent se sed alia: cuius ꝯtrarium est in volūtate. ⁊ ideo ratio nō sequit. Ex predictis ergo pz. ꝙ malum nō est pctm̄: nisi sit volūtarium. ⁊ ideo si homo faceret aliqđ ex violentia in nullo peccat. si vis infertur precisse vel absolute. l. Di. presbyteros. Secus aūt si sit ꝯditionalis. sicut metus. qz talis metus nō totaliter excusat a peccato: qz non totaliter tollit voluntatē. Unde ⁊ Glo. dicunt ꝙ coacta voluntas. voluntas est vñ nō excusat a toto. lz excuset a tanto. Exem plū. Qđ metus causa. Sacris. Et de bapt. Maiores. Et Tho. idem vult. p. 2. q. 6. ar. 6.

¶ Scđa diffinitio peccati. datur ab Aug. ꝺm causam materialē. i2. cōtra Faustum sic: Peccatū est dictū. vel factū. vel ꝯcupitum: ꝯtra legem eternā. i. dei. In qua qdez diffinitione ponunt duo. Unū. s. ꝙ ꝑtinet ad substātiam actus humani: ꝙ est quasi materiale in pctō: cum dixit. Dictū vel factum. vel concupitum. Aliud aūt ꝙ ꝑtinet ad rōnem mali ꝙ est causa formalis: cum dixit. Contra legem eternam. De hac autē diffinitione vide latius per. Tho. i. 2. q. lxxi. ar. vltimo.

¶ Tertia diffinitio peccati est ꝺm causaz formalem. ⁊ datur ab Amb. sic. Peccatum est preuaricatio legis diuine. ⁊ celestiū inobedientia mandatorum. Quāqdē diffinitionem exponere omitto. Uel dic ꝺm Aug. Pctm̄ est priuatio spēi. modi. ⁊ ordinis. Declara vt hētur in ꝺmōe septuagesime. q incipit. Quid hic statis tota die ociosi in introitu.

¶ Quarta diffinitio pcti datur ab Aug°. ꝺm causam finalē: ⁊ est ista. Pctm̄ est spreto incōmutabili bono rebus mutabilibus adherere. Circa quā diffinitionem notandum: ꝙ in peccato duo sunt. Primū est auersio a creatore. Scđm est ꝯuersio ad creaturam. Deus aūt dicit bonum incōmutabile. ⁊ creatura bonū mutabile. Uide in sermonibus. xl. de pnia. ꝺmōe. i. in introitu. Istoꝝ aūt duoꝝ primū est quasi formale in peccato. Scđm vero est quasi materiale. Quia aūt forma dat esse rei. ideo cōuersio ad creaturam nō habet rōnem pcti nisi ex auersione in qua est deformitas ⁊ ꝯtēptus. Qđ aūt ratio conuersionis actus nō sit peccatuz probatur. Quia qñqz sine aliquo peccato. conuertitur qs ad creaturā: vt cū conuersio seu delectatio est naturalis. ꝺm ꝙ visus delectatur in viridi. gustus in dulci ⁊ sic de aliis. Qñqz etiam cū merito: qñ. s. illa delectatio refertur ad deum. Unde ps. Delectasti me dñe in factura tua. Da exēplum de contēplantibus creaturas vt cognascāt ⁊ diligant creatorē. Qñqz cū peccato veniali tm̄: vt cum qs delectatur in creatura plus debito sed tñ circa deum. Da exēpluz de primis motibus vel de aliis pctis venialibus vt infra dicetur dño concedēte. qñqz cum peccato mortali: vt qñ conuersio est cū auersione a deo: vt dictum est. quia aūt conuersio est ad aliqđ ⁊ hz actū nature substratum. i. subnixum: ideo pctm̄ accipit in multiplicationem ⁊ numerū. Unde conuersio inordinata ad propriam excellentiā dicit Supbia. Cōuersio vero inordinata ad bona tēporalia dicitur Auaritia. Conuersio

vero inordinata ad delectatiōes venereas
dicitur luxuria. Conuersio ad vindictā dici
tur: Ira. Cōuersio ꝓo inordinata ad cibū
⁊ potum dicitur Gula. ⁊ sic de alijs morta
libus. Sed nota ꝙ cū actus morales acci
piant formā ex fine. i. ex intentione finis
agentis: vt notat Tho. p. 2. q. i. ar. 3. videt
ꝙ causa formalis ⁊ finalis peccati sit eadē
Sed rñde ꝙ q̄ntum ad actum peccati. pec
catum accipit formam ex fine vt dicitur in
argumento: sed fm h actus nō hēt rōnem
peccati. Quātum vero ad inordinationem
actus formā actus pctī est ipsa preuarica
tio diuine legis. vt dicit̄ h supra in propria
pte. i. diffinitione. Uel dic melius ꝙ ipsius
peccati i genere forma est inordinatio act⁹
sed ipsius peccati in spē forma est finis in
tentus a peccante. q finis est obiectū for
me ipsius actus. Sic igitur pctm̄ in genere
sortitur formā ex auersione a deo: sed pcm̄
in spē sortitur formā ex ꝯuersione ad crea
turam. Ex p̄dictis ergo pꝫ ꝙ pctm̄ formali
ter loq̄ndo nō est nisi p̄uatio q̄dā. defect⁹
⁊ corruptela: ⁊ qa defectus sunt priuatio
nes bonorum. ⁊ priuationes nihil sunt fm
phm. sicut tenebra que est priuatio lucis: iō
pctm̄ dicitur esse nihil. sed tñ alicuius est.
qa alicuius semꝑ boni priuatio est. Dicitur
aūt pctm̄ esse nihil triplici rōne: sed pro in
tellectu hoꝝ declara primo. q̄ꝺ duo sunt
in pctō. s. actus. ⁊ inordinatio rōnis actus
Uerbi gratia i homicidio vel furto ⁊c̄. act⁹
qdē nō est pctm̄ fm se. sed inordinatio rō
nis facit illud esse pctm̄. Pone exemplū in
iudice faciente mori hoiem suadente insti
tia. Item in deo precipiente Abrae occide
re filium Geñ. 22. ⁊ in rebus egyptioꝝ ab
latis ꝑ israelitas precipiente dño Exo. 7.
Patet ergo ꝙ actus de se nō est pctm̄. sed
defectus rōnis: ⁊ hoc non est nisi priuatio
sicut tenebra ⁊c̄. ⁊ iō nihil est. ista tñ inordi
natio nō pōt esse sine actu. qa omne malū
est in bono. Probat̄ ergo triplici rōne ꝙ
peccatū nihil est. Prima ꝑꝑ defectū. qa
pcm̄ vt dixi nō est aliqua res naturalis sed
defectus boni siue corruptio: exēplū vt di
ctū est pꝫ de tenebra que nihil aliud est ni
si p̄uatio lucis: ⁊ sic nō est aliud nisi nō exñ
tia lucis per modū priuationis. nō esse aūt
nihil est: ⁊ hoc clarius ꝓbatur sic fm Boe.
Constat dm̄ oia posse. nec esse aliud ꝙ non
possit si velit: sed peccare nō pōt vt pꝫ clare
ergo peccatū nihil est. cū illud nec in se nec
in alio possit deus. Nec est instantia si di
cas ꝙ currere. latrare. vel similia. opari non
possit: q2 ⁊ si talia neq̄at facere in seipso. ea
tñ facit in alio. q2 imutabilis i se manens.
Terraꝝ celiq3 sator q tpī ab euo ire iubet.
Stabilisq3 manens dat cuncta moueri.
Sed peccatū sicut nec in se: ita nec in alijs
pōt efficere. Et sic cōstat peccatū nihil esse
Ad idē. Omne ꝙ est. est a deo. qa oia ꝑ ipsꝫ
facta sunt Jo. i. Sed peccatū nō est a deo.
Mō ꝓbat̄ q2 omne ꝙ est a deo diligit de⁹
iuxta illud Sap. xi. Nihil odisti eoꝝ q̄ feci
sti: sed peccatū est exosum deo: iuxta illud
Sap. i4. Odio sunt deo impius ⁊ ipietas
eius. Et ps Odisti oēs q opant̄ iniq̄tatē.
ergo peccatū nō est a deo. Et h pōt eē vna
alia rō ꝙ peccatū ē nihil. Dicit Glo. Aug.
Nihil. i. peccatū ⁊ sic posset cōgrue exponi
illud Jo. i5. Sine me nihil potestis facere.
¶ Scda rō. quare peccatū est nihil. est ꝑꝑ
effectum: qa facit hoiem nihil esse. nō qdeꝫ
quantū ad esse naturale. sed quātū ad esse
spūale: qa per peccatū p̄uatur homo grā ⁊
charitate ⁊ ceteris virtutibus infusis ⁊ do
nis. ꝑpter qꝺ dī hō nihil ⁊ ad nihilū redi
gi. quantum ad esse spūale vt dixi tum pec
cant mortaliter: iuxta illud. i. Cor. i3. Si ha
buero ꝓphiam ⁊ nouerim mysteria oia ⁊
oēm sciam. ⁊ si hūero oēm fidē ita vt mon
tes trāsferā: charitatē aūt nō hūero nihil
sum. Item Jere. x. Corripe me dñe. verūtñ
in iuditio ⁊ nō in furore tuo: ne forte ad ni
hilum redigas me. ¶ Tertia rō est ꝑpter
despectū: qa vilissimū facit hoieꝫ ⁊ indignū
oi p̄mio. Uñ dicit Aug⁹. ꝙ pctōr. nō meret̄
panē quē manducat Jere. 2. q̄3 vilis facta
es nimis: iterans vias tuas. Et h pꝫ ex lo
co vbi pctōres ponūtur qa locus ꝓportio
nari dꝫ locato. Uilior āt locus vniuersi est
infernus. tū rōe sicut qa ē ifimus. tū rōne fe
toris q2 ⁊c̄. ⁊ iō pꝫ ex h ꝙ ipsi pctōres sūt
vilissimi q ibi ponunt̄. Itē pꝫ ex ꝯditione:
qa suus efficit̄ hō ꝑ peccatū. Dicamus āt
ꝙ suit⁹ ē vilissima ꝯditio. ⁊ quāto vilior est
patron⁹: tāto vilior est su⁹. Quid āt vilius
est pctō: Nihil ē. Tāto. n. vilior ē res q̄to
magis distat a deo. nihil āt tm̄ distat a deo

quā illud ꝙ nihil est. qa primus gradus
quo appropinquatur deo est esse: peccatuʒ
aūt est nihil. ergo est vilissimum. Peccator
aūt fit ſuus peccati. Jo. 8. Qui facit petm̄
seruus est peccati. ergo est vilissimus ꝛ plus
quā peccatum cuius est seruus: ꝛ ex hoc dʒ
homo abhorrere peccatum. Aug⁹. Appen-
de te ex ꝑtione tibi vilescas. Seneca. Sed
scirem deos ignoscituros ꝛ hoies ignora-
turos: adhuc tn̄ abhorrerem peccatū. Iteʒ
phus. Maior sum ꝛ ad maiora natus quā
vt fiam mancipium corporis mei. Cicero
3. officioꝝ lib. suasum esse debet. Si omnes
deos hoiesqʒ celare possemus. nihil tn̄ aua
re. nihil iniuste. nihil libidinose. nihil incon-
tinenter esse faciēdū. Pʒ ergo ex predictis
ꝙ peccatum dicit̄ nihil. ¶ Sed restat mo-
do quedā dubitatio. Si peccatuʒ nihil est:
quare ergo dicitur occidere hoieʒ spiritua
liter: Constat. n. ꝙ occidi est passio omnis
autē passio est ab actione. ergo occidere est
actio: sed ꝙ nihil est. nihil agere pōt. ergo oc
cidere hoiem non potest. Quo ergo in scri
ptura peccatores mortui appellantur ꝑs.
Non mortui laudabunt te dn̄e. Itē Jac. i.
Peccatum cum consumatum fuerit gene
rat mortem. Preterea si peccatuʒ est nihil
que est diuina iustitia que pro peccato ho
minem eternaliter punit: Nam pro nihilo
hoiem eterne pene tradere non videt̄ op⁹
esse iustitie: vt patet ex se: Sed respondeo
ꝙ ad agen̄. semper requiritur aliqđ agens
sed ad deficiendum nomē agens requirit̄:
sed sufficit ꝙ ab actione cessetur. Totus au
tem actus peccati nō est actio sed defectio:
ꝛ ideo non requiritur ꝙ peccatum aliud
agat. quia nihil agere potest cū sit defect⁹.
Occidit ergo peccatum hoiem. non agēdo
sed deficiendo seu nihil agendo. Uel dic ꝙ
illud ꝙ est nihil non potest esse causa ali-
cuius per se: potest tn̄ esse causa ꝑ accidēs.
sicut remotio prohibentis. sicut pʒ de igno-
rantia. que est priuatio scientie: nihil. n. est
tn̄ est qn̄qʒ causa peccati inquātum est pri
uatio scientie qua prohibetur peccatum: ꝛ
ta dicit Tho. i. 2. q. 76. ar. i. ad primum.
Et sic peccatum dicitur causa per accidēs
occisionis aie ꝛ dānationis. inquantum. s.
ꝙ priuat hoiem gratias que est vita aie. Et

ad h̄ intelligendum. nota tria exempla.
¶ Primum erit exemplum naturale.
¶ Scđm est exemplum morale.
¶ Tertium est exemplum scripturale.
¶ Exemplum ergo naturale est istud. Nō
manducare non est aliud facere: ꝛ tn̄ siqs
non comederet moreretur: qa mori est a vi
ta deficere: ꝛ ideo mori quis potest. nihil
oīno agens. sed ab actione se subtrahens.
Sic ꝛ non ambulare non est aliquid facere
ꝛ tn̄ si diu qs in cippo teneretur perderet
vsum ꝛ sciam ambulandi. Sic si diues vi-
dit paupem fame vel frigore morientē ꝛ
nihil ei dat: dicitur ipsum occidere cum tn̄
nihil faciat. Unde Amb⁹. 86. Di. Pasce
fame morientē si nō paueris fame occidisti
Patet ergo ꝙ ad puꝝ defectum nulla cau
sa agens reqritur. sed sufficit ꝙ ab eo qđ
est faciendū cessetur. Pʒ ergo primū exem-
plum naturale. ¶ Scđm exēplum est mora
le. Uerbi grā: si rex preciperet ꝙ qlibʒ va-
dat ad eccl'iam vel conuiuium ꝙ ipse factu
rus est. sub pena capitis vel alterius mem
bri. aliqs nō iuit. manifestum est ꝙ nō eun
do nō facit aliqd: sed nihil facit qa solum
omittit. ꝛ tn̄ odium regis ꝛ penam incurrit
Nec obstat si dicas. ꝙ hec plana videntur
esse in preceptis affirmatiuis: sed quātum
ad negatiua precepta q̄stio nō videt̄ solu
ta. Nunqd enim fornicari. furari ꝛc̄. nō est
aliud facere: Ad qđ r̄ndetur. ꝙ cum dico
hoiem occidere: duo dico. ſm ꝙ hominem
occidere est peccatum. Nam dico primo
actum. s. q est occidere hoiem. scđo dico de-
fectum circa actum. s. voluntatis. Dico er-
go ꝙ ille actus ſm se nō est malus. qnimo
est a deo ille actus peccati. cuius ratio est
qa cum ille actus peccati sit qdam motus
liberi arbitrij: deus aūt est causa oīuʒ mo-
tionum: vt Aug⁹. dicit. 3. de trinitate seqtur
ꝙ voluntas dei sit causa actus peccati: ꝛ h̄
vult Tho. i. 2. q. 79. ar. 2. Nec in hoc pecca
tn̄ ſm se: qa vt dixi supra actus nō hʒ rōeʒ
peccati ex ꝑte conuersionis ad creaturam:
ꝛ hoc patet qa aliqn̄ qs ꝑpetrabit actum
q in genere nature erit malus. tn̄ ex aliqua
circūstantia erit bonus: vt puta qa suadē-
te iustitia bene ꝛ meritorie pōt qs hoieʒ oc
cidere: si hʒ iurisditiōeʒ. Un̄ ꝛ qn̄qʒ a deo il

le actus est iussus: vt pz i Achior Josue.7.
in Chananeis ⁊ ceteris gentibus inimicis
populi israel. quos deus precepit occidi: sic
⁊ precepit Sauli vt interficeret regē Agag
cum oī populo eius. s. amalechitaꝝ: ⁊ inter-
feceret oēs a viro vsqꝫ ad mulierem ⁊ par
uulum atqꝫ lactentē. bouē ⁊ ouē camelum
⁊ asinum. i. Re. 15. ⁊ in multis aliis l ocis scri
pture. Sicut ēt pz de Abraam. cui precepit
vt occideret filium Geñ. 22 Unde ⁊ Aps
dicit ꝙ nō sine causa gladiū portat Ro. 13.
ergo actus peccati nō est malum fm se sed
est a deo: sed deformitas circa actuz que est
defectus voluntatis que formaliter est pec-
catum nihil est qa est tantū boni priuatio.
⁊ ideo qstio est soluta: vt prius. Non tamē
est concedendū ꝙ fornicari ⁊ furari ⁊ ce-
teri actus ꝯsimiles sint a deo qa talia noīa
non dicunt purū actum sed actuz deforma
tum aliqua deformitate. Unde qñ. filij isra
el spoliauerunt egyptum nō fuit ibi rapina
vel furtum: qa furtum est contrectatio rei
aliene inuito dño: sed ibi facta fuit transla-
tio dñij illaꝝ rerum ab egyptis ad hebreos
ab eo cuius est terra ⁊ plenitudo eius.
¶ Tertiū exēplum scripturale habetur in
multis locis noui testi. Primo hētur Mat.
22. Amice qūo huc intrasti nō hñs vestez
nuptialem? At ille obmutuit. Tūc dixit rex
ministris. Ligatis manibus eius ⁊ pedib⁹
mittite euz in tenebras exteriores. Ibi erit
fletus ⁊ stridor dentium. Quid p vestē nu-
ptialem nisi charitas designat? Quā q nō
habet nihil facit. ⁊ tñ dignus est pena eo
ꝙ cōtra preceptum xp̄i facit. Sicut etiā si
rex preciperet ꝙ qcūqꝫ ex seruis suis tale nō
heret vestimētū. sed appareret nudus igni
traderet: certum est ꝙ qcūqꝫ non haberet
illud vestimentū pene ignis subiaceret. nec
damnaret iste pro nihilo sed qa signū non
hz amicitie regie. ꝙ tenetur hēre. vestimen-
ta autem anime: quid sunt nisi virtutes
⁊ dona que hō qlibz tenet hēre Camisia:
significat castitatē q cōtingit carnem. Dip
plois significat hoiem signatum abstinētia
que est necessaria ad castitatē fuandam.
Per tunicā significat charitas vt ibi dī.
Per clamidē siue mātellū significat patien
tia q defendit ab estu ⁊ a pluuia a verbis ⁊
cōtumelia. Et iō si hō talia vestimenta vir
tutum nō hz: meretur penā. Unde Apoc.
16. dicitur. Beatus q vigilat ⁊ custodit ve-
menta sua. ne nudus ambulet: ⁊ videant
turpitudinem eius. Turpitudo aūt huius
est turpitudo peccatoꝝ que operit a vesti-
mento charitatis Prouerb. x. Uniuersa de
licta opit charitas. Uñ. i. pe. 4. Charitas
opit multitudinem pctōꝝ p̄s. Beati quoꝝ
remisse sunt iniqtates ⁊ quoꝝ tecta sūt pec-
cata. ¶ Sic ⁊ scdo hētur exēplum in ficul-
nea. in scriptura. cui maledixit dñs: qa fru
ctus in ea. dum quereret nō inuenit. vt le-
gitur Mat. 21. Sic ⁊ tertio hētur exemplū
de ficulnea. quam qdam plantataz hēbat
in vinea sua ⁊ venit querens fructum in il
la ⁊ non inuenit. Dixit aūt ad cultorem vi
nee. Ecce anni sunt tres ex quo venio que-
rens fructū in ficulnea hac ⁊ non inuenio.
Succide ergo illam. Ut qd ergo terram oc
cupat Luc. 13? Igitur etiā sic pro nihilo ar-
bor hūana a deo succiditur. qa fructus in
ea debitus nullatenus inuenitur. Nullus
est enim homo q vineā haberet in qua plu
rimum expendisset ⁊ in ea excolenda plu-
rimum laborasset nihilqꝫ de contingentib⁹
omisisset: ꝙ si illa fructus non afferret quin
eam iuberet incidi: ⁊ omnia eius igni tra-
di. Sed quis homo vnqꝫ tantum labora-
uit in mundo in vinea sua: quantum chri-
stus in sua: que est anima humana? Quis
vnqꝫ sic vineam excoluit: quis in ea tanto
laborauit labore? Quis pro vinea sua in
mortem se tradidit nisi christus? Unde in
figuram huius. Naboth figurans christuz
pro vinea sua est mortuus. 3. Re. 21. eo ꝙ eaz
Achab regi diabolum significanti tradere
noluit. ergo huiusmodi vinea est iustissime
incidenda: ignīqꝫ tradenda: si post tantos
sudores ⁊ tam amplas expensas nullum
suo domino fructiferat. Igitur tota solici-
tudine laboremus. vt christus in vinea
anime nostre fructus debitos suo tempo-
re recipiat: vt sic habeamus denariuz diur
num. qui ex condigno laborantibus est
promissus Mat. 20. Hoc autem facie-
mus si totis viribus peccatum quasi a fa-
cie colubri fugiamus. Formaliter ergo ad
argumentum respondendum cum dicitur

ꝙ ſi pctm̄ eſt nihil.ergo peccatoꝛ dānaꝶ ꝑ
nihilo:ꝙ eſt incōueniens: Rꝫ° ꝙ damnari
peccatorē pro nihilo accipitur dupliciter.
Uno mō ꝑ nihilo.i.ſine cauſa.⁊ ſic nullus
dānaꝶ ꝑ nihilo. Alio mō ꝑ nihilo.i.nō ꝑ
aliquo poſitiuo.⁊ ſic dānaꝶ pctōꝛ ꝑnihilo.
nō tñ ſine cā.ſ.priuatiua vt pꝫ in ſimilitudi
nibus ſupra poſitis. Deo gratias. Amen.

¶ Quare deus fecit hominem peccabi
lem. Sermo.2.

Uaſi a facie
colubri fuge peccatum Ec
cli.21. Hoc mane dño ꝯce
dente ꝯtinuando materiā
primi articuli de peccato
in genere:intēdo predicare de peccabilitate
hoīs:q̄re.ſ.deus fecit hoīem. talem ꝙ pec/
care poſſet.ſiue quare deus fecit hoīeꝫ pec
cabilē:vbi etiā ſolueꝶ queſtio quoꝛūdam
curioſe querentium.q̄re deus cuꝫ pſciret ip
ſum ꝯtinuo peccaturū creauit. Naꝫ in ſtatu
innocētie nō ſtetit hō niſi per ſpacium cir
citer ſex horarum a mane.ſ.vſqꝫ ad meri/
diē. Salutetur primo virgo ⁊c. ¶ Pro hu/
ius ergo materie intellectu clarioꝛi eſt notā
dum:ꝙ ꝯcluſio vera eſt in ſacra theologia
ꝙ diuina ſapiētia qua oīa creata ſunt crea
uit oēs creaturas in q̄bus pōt cadere pec
catū cum defectu peccabilitatis.i. poſſent
peccare:in cuius ſignuꝫ peccauerunt alique
ipſaꝝ. Et vide prius de angelis q̄ ſ̄m na/
turam ſuam in qua creati ſunt peccare po/
tuerunt.⁊ ſic potuit ꝑ effectum veluti foro
⁊ alijs angelis apoſtatis ⁊c.ſed qui fuerūt
firmi vt Michael Gabriel ⁊ reliqui fuerūt
poſtea ꝯfirmati in gratia. adeo vt peccare
amplius nō poſſint ex gratia nō ex natura.
Primi aūt.i.rebelles fuerunt retruſi ad in
fernū ſicut pꝫ Apoc.12. Rō aūt quare an/
geli ſūt peccabiles creati.ē q꜡ de nihilo cre
ati ſunt. hec etiā rō pōt cōpetere ſiue aſ/
ſignari in hoībus. quare ſunt peccabiles.
Uide ꝑ Tho.ſup.2°.ſniaꝝ di.32.q.i.ar.i.
Et.2.⁊ di.2.q.i.ar.i.ſic etiā pꝫ de hoībus
quilibet fuerunt a deo creati a principio in
gratia tñ peccabiles fuerūt ⁊ de facto pec
cauerunt:q꜡ gratia nō hꝫ cogere ſed pficere
re liberum arbitriū.ꝓpter qḋ dicit ſcriptu
ra. Inueni ꝙ fecerit deus hoīem rectum ⁊
ipſe ſe infinitis miſcuerit q̄ōnibus. Et ec/
cles.7. Nota Rectū:hec rectitudo ꝯſiſte/
bat principaliter in tali ſubiectione aīe:hu
mane ad deū:vt infra patebit latius cum
de pctō originali agetur. Nota In ſi.ſe.
miſ.q̄ōnibus. Et hoc ꝓpter peccatū:ꝓpter
qḋ hꝫ q̄ōnē homo cū deo ⁊ cū ꝓximo ⁊
cum ſeipſo. Augꝰ Iuſſti dñe ⁊ ſic eſt:vt pe
na ſibi ſit oīs inoꝛdinatus aīus. Et Iob.
vij. Poſuiſti me contrarium tibi ⁊ factus
ſum mihimetipſi grauis. Ex hoc ergo defe
ctu peccabilitatis ꝓceſſit pctm̄ ꝓrimoꝝ pa
rentū.ex quo ita eſt pſtrata humana na/
tura:⁊ ad malū inclinata. ꝙ exceptis xpo
⁊ virgine maria nullus hō mūdi q̄tecūqꝫ
fuerit ſctitatis ſiunt a pctō imunis. Uñ.i.
Io.i. Si dixerimus q꜡ pctm̄ nō habemus:
ipſi nos ſeducimus:⁊ veritas in nobis nō
eſt. Et Augu.in lib.de natura ⁊ gratia. Si
oēs ſancti ⁊ ſcē dum hic viuerēt interro/
gati fuiſſent.vtrū ſine pctō eſſent: omnes
vna voce dixiſſent. Si dixe.ꝙ pe.nō hē.ip.
nos ſe.⁊ ve.in nobis nō eſt. Uñ Aug.14.
de ciui.dei.c.9. Nūc.i.in vita pñti ſatis bñ
viuiꝶ ſi ſine crimine viuiꝶ: ſine peccato aūt
qui ſe viuere exiſtimat:nō id agit vt pecca
tum nō habeat:ſed vt veniaꝫ nō accipiat.
Ratio aūt huius peccabilitatis in homine
habeꝶ per regulā phie. que dicit. Quod a
natura eſt ſemper ineſt. Da exemplum de
nigredine coꝛui ⁊ de albedine cigni ⁊ de
pictura pauonis ⁊ viriditate papagalli:
⁊ riſibilitate hoīs ⁊c. Modo ad ꝓpoſituꝫ:
per ſcripturam noui ⁊ veteris teſtamēti cla
re habetur ꝙ peccare eſt hoībus a natura.
nō quidē quātum ad cōſumationē pec/
cati.ſed quātum ad inclinationē ⁊ media
tionem. Nam in peccato ꝯcurrunt tria ſeu
tres gradus.ſ.principium.medium.⁊ finis.
Principium pcti ꝓcedit a ſenſu.i.a ſenſua
litate.a quo ſenſu omnis noſtra cognitio
originaꝶ. Uerbi gratia.videt homo mulie/
rem ⁊ ex hoc incipit peccatū. ſic de audi/
tu odoꝛatu.tactu.⁊c. deinde procedit ad
cogitandum. Sic ergo ſenſus hoīs eſt prin/
cipium peccati eſt cogitatio eſt mediuꝫ: ſed
ſenſus qui eſt principium peccati:⁊ ipſa co
gitatio que eſt medium:ſunt naturaliter in/
clinati ad malū potius q̄ꝫ ad bonuꝫ. Aucto
ritas. Senſus enim ⁊ cogitatio hūani coꝛ/

dis prona sunt ad malum ab adolescẽtia
sua Geñ.8. Patet ergo ꝙ principiũ ⁊ me-
dium peccati sunt a natura. Et hoc proce-
dit ex corruptione peccati originalis qđ est
cõtra naturale nobis. ex quo procedit pro-
nitas ad malum ⁊ difficultas ad bonum.
Ro.vij. Condelector enim legi dei ꝑm inte-
riorem hominẽ. sed finis. i. consumatio pec-
cati est a volũtate que si assentit principio
⁊ medio perficit pctm̃ mortale. Peccatũ au-
tem cum ꝯsumatum fuerit: generat mortem
Iac.i. Et quãtum ad hoc. i. ꝯsumationem
pcti. pctm̃ est ꝯtra naturã hoīs. Ratio: q̃2
natura hoīs est a forma. forma aũt homi-
nis est aīa rõnalis: ⁊ ideo queciq̃ꝫ sunt ꝯ
rationẽ naturalem hoīs: sunt ꝯtra naturã
hoīs: huius aũt est vitiuꝫ ⁊ pctm̃. ergo hoc
respectu vitium ⁊ pctm̃ sunt ꝯ naturã ho-
minis. virtutes aũt sunt naturales homini.
Uñ dicit Tulius in rheto. sua ꝙ virtus ẽ
habitus in modũ nature rationi ꝯsentane-
us. Et đ quõ intelligitur. Uide Tho.i.2.q.
lxxi.ar.2.⁊.q.lxiij.ar.i. Patet ergo ꝙ pec-
catum inest a natura hoī: quãtum ad prin-
cipium ⁊ medium. Sed ꝓbemus hoc per
auctes clariores. Prima habetur qm̃ in ve-
teri testõ. Nequã est natio coꝝ ⁊ natura-
lis malitia ipsoꝝ: ⁊ nõ poterat mutari co-
gitatio coꝝ ĩppetuuꝫ Sap.12. Iteꝫ Eccli.
xl. Error ⁊ tenebre pctõribus cõcreta sunt.
Itẽ ps.lvij. Alienati sunt pctõres a vulua.
errauerunt ab vtero ⁊c. Nota in auctẽ su-
periori Nequã ⁊ nõ equa. q̃2 a principio
fuerat formatus hõ a deo ⁊ mulier in ma-
gna equitate. intm̃ ꝙ sensus ⁊ cogitatio cõ
cordabant cum rõne. Unde cum essent nu
di i paradiso ⁊ eua esset pulcherrima mu-
lierum que vnquã fuerunt in mundo ex-
cepta virgine maria. tñ non erubescebant:
nec insurgebant motus sensualitatis: ⁊ hec
vocabať originalis iustitia: sed postq̃ꝫ pec
cauerunt. abstulit deus in penam peccati
dictam equitatẽ ⁊ remanserũt in puris na
turalibus ⁊ statim fuit in eis motus sensua
litatis ⁊c. intm̃ ꝙ fecerunt sibi periꝫomata
.i. brachas de folijs ficus. ⁊ postmodũ sine
vlla equitate nati sunt omnes hoīes mun
di. preter xp̃m ⁊ virginẽ: ideo subdit. Na-
turalis malitia. i. pctm̃. ⁊ sic pꝫ ꝙ peccatum
quãtum ad principium ⁊ mediũ est natu-
rale homini. Alias auctas in nouo testamẽ-
to habeť ab aplo. Nos oẽs aliqñ ꝯuersati
sumus in desiderijs carnis nostre. faciẽtes
volũtatẽ carnis. i. sensualitaťs: ecce ꝑncipiũ
peccati: ⁊ cogitationũ: ecce medium: ⁊ era-
mus natura filij ire sicut ⁊ ceteri Ephe.2.
Patet ergo ꝙ pctm̃ est naturale hoī. Uide
Tho.i.2.q.lxxi.ar.2. Ex hoc ergo sequitur.
ꝙ semper est in oībus hoībus per regulaꝫ
supradictã. Sed diceret aliquis. ego bene
acquiesco ꝑ auctes predictas ꝙ pctm̃ sit
hoī a natura: prout supradictũ est. Sꝫ que-
ro quare: diuina sapīa naturã hoīs sic crea
uit vt esset peccabilis: Circa quod nota. ꝙ
multe rõnes assignantur a theologicis de
hoc: sed ꝓ fundamẽto in parũ quattuor ra
tionũ. presuppono ꝙ deus creauit mundũ
principaliter ꝓpter ostensioneꝫ excellentie
sue: iuxta illud Prouer.16. Uniuersa ꝓpẽ
semetipsum operatus est dominus. ¶ Pri-
ma igitur ratio est ꝓpter potentie diuine
ostensionẽ. q̃2 deus est solus inuertibilis. ⁊
⁊ imutabilis. Mala.3. Ego dñs ⁊ non mu-
tor. In qua ostẽditur maxima potẽtia dei
q̃2 cum sit ipse immutabilis. est tñ cã om-
nium mutationuꝫ ⁊ motionũ in vniuerso:
iuxta illud Boetij.
Stabilisq̃ꝫ manens dans cuncta moueri.
Creature aũt oẽs sunt ex natura mutabi-
les tam pure spũales sicut angeli: q̃ꝫ mix-
te ex spiritu ⁊ corpore sicut hoīes: q̃ꝫ etiam
pure corporales sicut celi ⁊ alie. ps. Initio
tu dñe terram fundasti ⁊ opera ma. tua.
sunt celi: ipsi peri. tu au. per. ⁊ oẽs sicut ve-
sti. vete. ⁊ sicut oper. mu. eos ⁊ mu. tu autẽ
idem ipse es ⁊ anni tui nõ desi. ps.10. No-
ta ibi Peribunt: hoc intellige q̃ꝫtũ ad qua
litates accidẽtales: quãtum vero ad substã
tiam nota. ps.148. Statuit ea in eternum
⁊ in seculũ seculi. Itẽ Eccl's.i. Generatio
preterit ⁊ generatio aduenit: terra autẽ in
eternum stat. Itẽ Ro.8. Uanitati enim cre
atura subiecta est. vanitati. i. mutabilitati.
Et lꝫ ibi exponať de creatura humana: ni
hilominus verum est de omni creatura: q̃2
sicut omnis creatura ex nihilo a deo crea-
ta est. ita ad nihilum naturaliter tendit. ni
si a deo conseruetur ps. Aperiente te manũ
tuam: omnia implebuntur bonitate. auer-
tente autem te faciem turbabuntur. aufe-

res spiritum eoꝝ ⁊ deficient ⁊ in pulverem suum revertenť. Declara si vis latius hanc rōnem sicut scripsi in dñica. 2. adventus in sermone qui incipit. Scitote qm̄ prope est regnum dei: parte. i. ¶ Scḋa ratio est propter divine sapientie manifestationem: que ex malo scit elicere bonum. Unde Aug⁹ in enchiridion dicit. ꝙ deus est ita bonus ꝙ nullum malum sineret fieri nisi ex eo eliceret aliqḋ bonum. Maius enī bonuꝫ fuit secutum humane nature propter peccatuꝫ Ade ꝗ̄ꝫ si non peccasset. Nam propter peccatum suum incarnatus est. filius dei: ⁊ sic deus factus est homo. ⁊ excellentissime magnificata est humana natura supra naturam angeloꝝ. Nusꝗ̄ꝫ enim angelos apprehendit: sed semen Abrae apphēdit Heb. 2. Et hoc quātum ad utrumqꝫ sexum: ut patet in christo ⁊ in virgine matre eius. qꝛ Exaltata est sancta dei genitrix super choros angeloꝝ ad celestia regna. ⁊ ideo cantat ecclesia in benedictione cerei pas. O felix culpa que talem ac tm̄ meruit habere redemptorē. O certe necessarium ade peccatum: quod christi morte deletum est.

Hoc autē nō evenisset: nisi homo esset peccabilis. Unde super illud verbū. i. Tim. i. Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere: dicit Glo. Nulla causa veniendi fuit christo dño: nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos: tolle vulnera ⁊ nulla causa est medicine. De hoc vide Tho. parte. 3. q. i. ar. 3. ¶ Tertia ratio est ꝓpter divine clementie declarationem: que tanta fuit ut filium suum vellet mori propter peccatorum dimissionem: ⁊ quotidie etiam merito passionis christi remittit peccata penitentibus: quod est maximū opus dei. Unde super illud Jo. 14. Maiora horum faciet: dicit Aug⁹. ꝙ Maius est opus dei ex impio facere iustum: ꝗ̄ꝫ creare celum ⁊ terram. Unde ps. Miserationes eius super omnia opera eius. Et in collecta dicit. Deus qui omnipotentiam tuam parcēdo maxime ⁊ miserando manifestas: ꝙ intelligetur quātum ad magnitudinem eius qḋ sit: non aūt quātum ad moduꝫ agendi: ſm Tho. i. 2. q. 113. ar. 9. ex quo manifestať maxime clementia dei que maiorem utilitateꝫ contulit humane nature. ꝗ̄ꝫ peccatum Ade damnuꝫ: ut probat apostolus Ro. 5. Nam ex peccato ade infecta est natura humana quātum ad peccatum originale tm̄ qḋ ex natura cōtrahitur. Peccata aūt actualia nō ab ipso cōtrahuntur sed a nostra voluntate causanť: sed gratia christi liberavit humanam naturam ab omni peccato ⁊ originali ⁊ actuali. Item peccatum Ade fuit causa per quā humana natura peccatum cōtrahit: gratia christi est: nō solū causa remissionis peccatoꝝ: sed etiā collationis virtutis ⁊ donoꝝ. Item peccatū Ade fuit temporale usqꝫ. s. ad morteꝫ christi. quo mortuo liberantur omnes qui baptizātur. sed gratia christi est eterna qꝛ semper durabit. Ideo Apls Ro. 5. Non sicut delictū ita ⁊ donum. Si enim unius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei ⁊ donum in grā unius hois iesu christi in plures abundavit. Nota In plures. i. multos: ut nō sumatur cōparative sꝫ absolute. Nota enim plures iustificantur per christum ꝗ̄ꝫ condēnantur per adam. Unde nō sit cōparatio respectu nūeri: sꝫ respectu abūdantie boni in quo donum christi delicto ade ꝑfertur. Ideo dicit Multo magis ⁊c. ſm Ugonem cardinalem. Vel pōt dici: ꝙ gratia christi in plures est nata descendere ꝗ̄ꝫ culpa ade: qꝛ si aliqs nō fieret nō ꝑ viā seminalem sed alio modo virtute divina sicut christus: vel de manu vel de alio membro hominis sicut eva. nō contraheret originale. ⁊ sic culpa ade ad istum non extenderetur: sed bene extenderetur gratia christi. ⁊ necessarium esset hunc baptizari tum propter caracterem. tum propter preceptū christi adimplendum. De quo Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ sp̄ūsctō ⁊c. Patet ergo quō magnificata ⁊ manifestata est maxima clementia dei propter petm̄ Ade qḋ nō ꝯtigisset si homo nō peccabilis fuisset. ¶ Quarta rō est ut ostendať divi-

na iustitia. que cōsistit in hoc: vt bonos premiet ꝛ puniat malos. Nullus aūt hō fuisset malus si peccabilis nō fuisset imo neqꝫ bonꝰ: vt infra patebit in prima rōne. Et ideo ad hoc vt diuina iustitia ostenderet in redditione premioꝝ que debent bonis. ꝛ in redditione suppliciorum. q̄ debent malis. fuit expediens vt homo peccare posset. Et hanc rationem tangit Apl's Ro. 9.

¶ Quinta ratio est ꝓpter humane laudis ostensionem seu per virtutis laudationem. Que. n. eēt laus hois si peccare nō posset? Nulla. Et ɔsequenter homo non fuisset dignus premio nec pena: ꝛ sic nō esset paradisus nec infernus ꝛc̄. Vide infra ar. 2. sermone. 3. in introitu. In scda ratione. Laus ergo viri iusti est quando habet opportunitatem peccandi ꝛ abstinet se a peccato. Unde dicit scriptura. Beatus vir qui inuentus est sine macula. Et infra. Qui potuit transgredi ꝛ non est transgressus: facere malum ꝛ non fecit Eccli. 31.

¶ Sexta ratio est vt boni exercitentur per malos. ꝛ sic meritum bonorum augeatur per patientiam: ꝛ beniuolentiam: quia boni non solum patienter sustinent sed etiam diligunt malos: iuxta consilium domini Mat. 5. Audistis quia dictum est: diliges proximum tuum. ꝛ o. ha. ini. tu. Ego au. di. vo. dil. inimicos ve. ꝛc̄. Nota euangelium. Et hanc rationem confirmat Augꝰ. 14. de ciui. dei. circa finem loquens de casu primi hominis. Cū igitur inquit futuri casus humani deus non esset ignarus. cur eum nō sineret inuidi angeli malignitate temptari: nullo modo quidem ꝙ vinceretur incertis: sed nihilominus prescius ꝙ ab eius semine adiuto sua gratia: idem ipse diabolus fuerat sanctorum gloria maiore vincendus. Hec ille. Si enim non essent mali homines. multa merita ꝛ virtutes deessent bonis. quia Marcet sine aduersario virtus vt ait Seneca. Mali ergo conculcantes bonos. sunt occasio fabricandi coronas bonis. ꝛ sunt occasio virtutis ꝛ augmenti premiorum. Verbi gratia: si non fuisset pilatus ꝛ Herodes ꝛ Caiphas ꝛ Judas non fuisset clarificatus filius hominis per mortem: per quā meruit gloriam corporis. nec humanum genus fuisset redemptum. Itē si non fuisset Quintianus nō fuisset Agata gloria martyrij coronata: ꝛ sic de alijs. Unde si non fuissent tyranni: non fuissent sancti viri martyres. Ideo dicit christus. Beati estis cum maledixerint vobis homines ꝛ persecuti vos fuerint. ꝛ dixerint omne malum aduersum vos mentientes: propter nomen meum. Gaudete ꝛ exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis Mat. 5.

¶ Septima ratio est ꝓpter vniuersi decorem seu decorationem: quia opposita iuxta se posita: magis elucescunt. Nota. similitudinem de campo qui in vere apparet pulchrior propter diuersitatem florum ꝛ colorum. ꝛ odorum. ꝛ formarum. ps. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. sic ꝛ mali bonos commendāt. ad inuicem comparati. Sic ecōtrario mali magis vituperantur bonis cōparati. Nec excusationem aliquam pretendere possunt propter fragilitatem aut concupiscentiam aut aliam causam. nam ꝛ hec fuerunt apud bonos. qui tamen represserunt passiones. mediantibus virtutibus contra quos dicit dominus. Viri niniuite surgent in iudicio cum generatione ista ꝛ condemnabunt eam quia penitentiam egerunt in predicatiōe Jone: ꝛ ecce plus quā Jonas hic Mat. 12. Si enim in iudicio excusare se vellet homo de peccato luxurie propter concupiscentiam innatam: dicet christus. Et quare tot virgines viri ꝛ mulieres. abstinuerunt se. ꝛc̄. Sic si excusaret se de peccato cōmisso propter timorem mortis: opponet ei christus martyres. Sic de quolibet statu: dic pratice.

¶ Octaua est propter creaturarū conditionem. s. vt homo nō sit peioris cōditionis q̄ȝ alie creature: quas omnes sic deus administrat vt agere ꝓprijs motibus sinat. Unde etiā hoiem arbitrio ꝓprio relinq̄re debuit.

Unde dicit Tho.2. sententiarum di. 25. q.i.ar i.in corpore questionis. ꝙ nulli creature communicatum est nec cōmunicabile fuit: ꝙ peccare non posset. per conditionē nature sue: nec hoc contingat ex imperfectione diuine potentie: sed ex imperfectione creature. que hoc recipere nō potest ⁊ etiā ex hoc ꝙ quedam impossibilitas contingeret ex implicatione contradictoriorum ſm Tho. Debuit igitur relinquere hominem arbitrio proprio: deo dicit scriptura. Deus ab initio constituit hominem ⁊ reliquit illum in manu consilij sui.i.in libertate arbitrij Eccli.15. Patet ergo ratio quare deus fecit hoiem peccabilem. Deo Grās. Amē.

¶ De nouem causis quibus aggrauatur peccatum. Sermo.3.

Quasi a facie colubri fuge peccatū ⁊c. vbi supra. Proseq̄ndo materiam: adhuc primi articuli.s. de peccato in genere sequitur considerare de grauitate ipsius. ⁊ ſm quid attendatur ⁊ ex quo vnum dicatur grauius altero. Circa qđ nota. ꝙ questio fit in sacra theologia. Utrum vnum peccatum sit grauius altero? Circa qđ notandum ꝙ opinio fuit stoicorum ꝙ omnia peccata erant paria: ⁊ ex hoc etiam deriuatum est quorundam hereticorum error qui ponentes omnia peccata esse paria dicunt etiam omnes penas inferni esse pares. Mouentur autem ipsi vt refert Tho.i.2.q.73.ar.2.ex hoc ꝙ considerabāt peccatum ex parte priuationis tantum. prout.s. est recessus a ratione. Unde similiter existimantes ꝙ nulla priuatio susciperet magis ⁊ minus posuerunt omnia peccata esse paria. Et ꝑ istis facit quia peccatum in scriptura quādoq₃ dicit̄ mors spiritualis: iuxta illud ps̄. Non ta Mortui lau.te dn̄e. Et Iac̄.i. peccatum cum consumatum fuerit: generat mortem. In morte autem non cadit magis ⁊ minus cum sit pura priuatio. Non.n. minus mortuus est aliquis primo die mortis ⁊ tertio vel quarto. q̄₃ post annum quando cadauer fuerit resolutum. Et similiter nō est magis tenebrosa domus si lucerna sit operta pluribus velaminibus q̄₃ si sit operta vno solo velamine. totum lumen intercludente. Sed hec opinio est contra veritatē ⁊ reprobat̄ ratione ⁊ auctoritate. ¶ Rōe quidem: quia ſm Tho. vbi supra. Si quis diligenter consideret inueniet duplex priuationum genus. Est enim quedam simplex ⁊ pura priuatio que consistit quasi in corruptum esse. sicut mors est priuatio vite. ⁊ tenebra est priuatio luminis. ⁊ tales priuationes non recipiunt magis ⁊ minus. quia nihil residuum est de habitu opposito: ⁊ de hijs priuationibus procedit ratio stoicorū. Sed peccatum non est talis priuatio vt infra patebit. Est autem alia priuatio nō simplex sed aliquid retinens de habitu opposito. que quidem priuatio magis consistit in corrumpi q̄₃ in corruptum esse. sicut egritudo que priuat debitam mensurationem humorum ita tamen ꝙ aliquid eius remanet alioquin non remaneret animal viuum ⁊ similiter est de turpitudine ⁊ alijs huiusmodi. Huiusmodi autem priuationes recipiunt magis ⁊ minus ex parte eius quod remanet de habitu contrario. Multum.n. refert ad egritudinem vel turpitudinem. Utrum plus vel minus a debita commensuratione humorum vel membrorum recedatur. Et similiter dicendum est de vitijs ⁊ peccatis. Sic enim priuatur in eis debita commensuratio rationis vt non totaliter rationis ordo tollatur: alioquin si totaliter rationis ordo tolleretur: non esset peccatum sicut est in furiosis ⁊ freneticis infantibus ⁊ abreptitijs ⁊ huiusmodi. ¶ Est autem notandum ꝙ peccatum mortale potest dupliciter considerari ſm ꝙ duos effectus vel defectus producit. Uno modo peccatum inquantum est gratie diuine priuatiuum: ⁊ hoc modo potest peccatum mortale dici pura priuatio. Unde ex illo respectu non dicitur dari magis vel minus in peccatis quia sicut priuatur homo gratia propter vnum peccatum mortale minus graue. sicut per magis graue ⁊ sic per vnum sicut per centum. Iaco.2. Qui totam legem seruauerit: offendat āt in vno: factus est oiu₃ reus. Et h̄ respectu peccatū assimilat̄ morti

vt dictum est. ⁊ dicitur mortale eo ꝙ au/
fert ab anima radicez vite spiritualis. que
est gratie ⁊ charitatis. Item sicut non po/
test homo mortuus resurgere per se nisi ex
potentia dei. sic nec pctõr. nisi ꝑ misericordiã
dei. Osee. iz. Perditio tua israel: tm̃ modo
ex me auxiliũ tuũ. De quo vide infra. ar. 3.
sermone. io. pte prima. Aliomodo põt cõsi/
derari peccatũ mortale inquãtum est ra/
tionis deordinatiuum. ⁊ sic nõ est. pura pri
uatio. nec assimilatur morti. sz infirmitati
per rõnẽ scti Thome que hic ponit: ⁊ isto
respectu vnum pctm̃ est grauius altero. in/
quãtum magis deordinat ordinẽ rõnis: ⁊
ꝯsiter magis facit ꝯ̃ pceptum dei ⁊ ꝯ̃ chari
tatẽ. Et ideo dicit Glo. super illud Jo. 4.
Qui totã legem seruauerit offendat ⁊c̃.
Cur ergo nõ dicamus paria peccata nisi
forte qꝛ magis facit ꝯ̃ charitatem q̄ gra/
uius peccat. igit vt dictũ est: in vitijs ⁊ pec
catis sic priuatur debita cõmensuratio rõ
nis vt tñ nõ totaliter rõnis ordo tollatur.
alioquin malum si sit integrum seipsum de
struit vt dĩ in. 4. ethicoꝝ. Peccatum ergo
mortale cum sit egritudo spiritualis nõ est
pura priuatio sicut nec egritudo corpalis.
⁊ ideo recipit magis ⁊ minus.. Qd' aũt
peccatum cõparetur infirmitati nõ solum
in sacra scriptura. que frequẽter hoc dicit:
iuxta illud ps. Miserere mei dñe qm̃ infir/
mus sum ⁊c̃. Sana me dñe qm̃ ꝯturbata
sunt omnia ossa mea ⁊c̃. sed etiã ex doctri
nis gẽtilium: vt ponit Tho. i. 2. q. 77. ar. 3.
Tulius ⁊ Seneca vitia appellant egritudi
nes. Patet ergo rõ quare peccata nõ sunt
paria sed vnũ tanto magis est grauius alte
ro: quanto magis recedit ab ordine rõnis.
Auctẽ probat per illud ꝙ dixit domi/
nus pilato Jo. i9. Qui me tradidit maius
pctm̃ habet. Hieronymus ⁊ dicit. Quis dubi/
tat sceleratius esse cõmissum: qꝛ grauius ẽ
punitum. Patet etiã hoc ex clusi penis ta
xatis a iure ciuili ⁊ canonico: ſm diuersaz
grauitatem peccatoꝝ. ⁊ sic pz ꝯclusio. Dice
ret aliquis: satis mihi claꝝ est ratione ⁊
auctẽ ꝙ vnum pctm̃ est grauius altero: sed
vellem scire ex quibus causis vnum pecca/
tuz est grauius altero? Circa ꝙ nota q̄ ex
multis attendit grauitas peccatoꝝ: prout
late ponit Tho. i. 2. q. 73. per totũ. sed ego
recolligo causas istas in nouem que ꝯtinẽ
tur in hoc versu.

Quis. qd. vbi. ꝑ quos. quotiẽs. cur quõ. qñ.
⁊ habent hec ab Aug. in lib. de penitentia
⁊ in decre. de pe. di. 5. c. i. Et in. c. Sicut di/
gnum. de homici. Et per Tho. i. 2. q. 7. ar. 3.
Et ponit etiam iuris consultus in. l. Aut
facta: de penis. ff. canonizata. de peni. di. i.
Aut facta.

¶ Prima causa est magnitudo persone
a qua peccat: hoc nota in verbo Quis.

¶ Scda causa est cõditio persone in quã
peccatur. hoc potest notari eodẽ verbo.

¶ Tertia causa est grauitas peccati quod
cõmittitur. Quid.

¶ Quarta causa est irreuerentia loci in
quo peccatur. Ubi.

¶ Quinta causa est multitudo personarũ
que ad peccatum inducunt. Per quos.

¶ Sexta causa est consuetudo peccandi.
quando pctm̃ multiplicatur. Quotiẽs.

¶ Septima causa est motiuum peccandi.
quo peccato mouetur. Cur.

¶ Octaua causa est modus quo peccatuz
cõmittitur. Quõ.

¶ Nona causa est temporis incõgruitas.
quo peccatum perpetratur. Qñ.

Prima ergo causa aggrauationis pecca/
ti est magnitudo persone peccantis. Circa
quod nota ſm Tho. i. 2. q. 73. ar. vlti. Du/
plex est peccatum: quoddã ex subreptione
proueniens propter infirmitatem humane
nature: ⁊ tale peccatum minus reputatur
ei qui est maior in virtute eo ꝙ minus
negligit hec peccata reprimere. que tamen
omnino subterfugere infirmitas humana
non sinit. Alia vero sunt peccata ex delibe/
ratione procedentia: ⁊ ista peccata tanto
magis alicui iputantur. quanto maior est.
Unde Isidorus in. 2°. lib. de summo bo/
no. Tanto maius cognoscitur esse pecca/
tum: quanto maior qui peccat habetur.
Item Illarius papa. 25. q. i. Nulli fas: vbi
sic ait. Siquidem maiori reatu. delinquit
qui potiori honore. fruitur. ⁊ grauiora fa/
cit vitia peccatorum sublimitas peccan/
tium. Et Iuuenalis satyra. 8.

Omne animi vitiũ tanto cõspectius in se
Crimen hz: q̃nto maior qui peccat habetur.
Et hoc potest esse propter quattuor.

De nouē causis q̄bus aggrauat̄ peccatū.

Primo q꞉ facilius possunt resistere peccato maiores: puta qui excedunt in sciētia ⁊ virtute. Vñ deus dicit Luc. 12. ꝙ Seruꝰ sciens voluntatem dñi sui ⁊ nō faciens digne plagis vapulabit multis. Nota hic cōtra theologos. iuristas. ⁊ phos. qui scienter cōmittunt peccata. ⁊ sic religiosi qui sciunt regulam: ⁊ ꝯstitutiones magis peccant ⁊c. Tales sunt similes demonibꝰ ⁊c. Itē nota quō ignorantia excusat a toto interdum. q̄ñ totaliter causat in voluntatē: interdum autem a tanto: q̄ñ minuit voluntatem: de quo tangitur supra sermone. i. parte p̄ma. Et nota. ꝙ primi ex scia peccantes efficiuntur peiores postea q̄ꝫ prius erant: q꞉ spūs nequā reuertitur cum septem alijs spiritibus nequioribus se Mat. 12. Scđo propter ingratitudinem. q꞉ omne bonum quo quis magnificatur est dei beneficiū cui homo fit ingratus peccādo: ⁊ quātuꝫ ad hoc quelibet maioritas etiā in tēporalibus bonis peccatum aggrauat: ſm illud Sap̄. 6. Potentes potenter tormenta patientur.

Tertio propter specialem repugnantiā actus peccati ad magnitudinem persone: sicut si princeps iustitiam violet: qui ponit̄ iustitie custos. ⁊ si sacerdos fornicetur qui castitatem vouit. Quarto ꝓpter exemplum siue scādalum: q꞉ vt Greg. dicit in pastorali. In exēplum vehementer culpa extenditur: q̄ñ ꝓ reuerentia gradus peccator honoratur. Nota ꝯtra religiosos tenentes banderiam in campanili in carnis priuio. Item de rectoribus ciuitatis qui tempore natalis dñi ludunt ad alcas. ⁊ tempore carnis priuij sunt principaliores ad ludendum: ad plurium etiam noticiā perueniunt peccata maioꝝ. ⁊ magis homies ea idigne ferūt: ſm Tho. vbi s̄. i. 2. q. 73. ar. x.

¶ Scđo grauatur peccatum ꝓpter ꝯditionē persone in quā peccatur. Quanto enim ꝑsona in quā peccat̄. siue cui infertur iniuria est excellentia: tanto grauius est pctm̄. Quia ergo ꝑsona diuina seu essentia eius est infinite excellentie. ideo peccata que immediate cōmittuntur ꝯtra ipsuꝫ dñm sunt grauissima: sicut idolatria. infidelitas. periurium. fractio voti. heresis. ⁊ diuinatio. ⁊ huiusmodi. Scđo post illa est grauius peccatum si offendit persona que est ꝯiuncta deo. Deo aūt tanto magis aliquis ꝯiungit̄: quanto est virtuosior. vel deo sacratior. ⁊ iō iniuria illata tali persone magis redundat in dñm: iuxta illud Zach. 2. Qui vos tāgit quasi tangat pupillā oculi mei. Et ps. Nolite tangere xp̄os meos. Nota hic ꝯtra blasphematores christi ⁊ btē virginis ⁊ sctōꝝ dei. Nota etiā hic ꝯtra sacrilegos seu corruptores monialium. Itē ꝯtra ꝯcupiscentias sacerdotum. Tertio grauatur peccatum ex ꝯditione ꝑsone coniuncte ipsi peccanti. Tanto enīꝫ grauius q̄s peccat quanto in magis ꝯiunctam ꝑsonam peccat seu naturali ꝯiunctione seu beneficijs seu quacūqꝫ ꝯiunctione: q꞉ vr̄ in seipsum magis peccare ⁊ pro tanto grauius peccat: ſm illud Eccl'i. 14. Qui sibi neq̄ꝫ est: cui alij bonus erit? Quarto grauat̄ peccatum ex parte dignitatis ꝑsone in quā peccat̄. Et ideo peccatum ꝙ fit in ꝑsonam publicam: puta regē vel principem qui gerit ꝑsonā totius multitudinis. est grauius q̄ꝫ qđ cōmittitur ꝯtra vnā personam priuatā eo ꝗ plures tangit. Unde spāliter dī Exo. 22. Principi populi tui non maledices. Et similiter iniuria que fit alicui famose ꝑsone videt̄ esse grauior. ex hoc ꝙ in scandalum ⁊ turbationem plurimoꝝ redundat: ſm sentētiā Tho. i. 2. q. 73. ar. 9. Et cōcordat lex humana qua grauius puniunt̄ delicta que committuntur in ꝑsonam principis q̄ꝫ alia. vt pꝫ. C. ad. l. iul'. maiestatis. l. Quisquis canonizata. 6. q. i. Siquis.

¶ Tertio grauat̄ peccatum ex quantitate peccati qđ cōmittitur: qđ tanto grauius ē q̄ꝫto maius nocumētum ex peccato infert̄. Ex siquidē nocumentum sit preuisum ⁊ intentum: ⁊ tunc directa: quantitas nocumenti adaugēt grauitatem peccati: quia tūc nocumentum est per se obiectum peccati. Vñ homicidiū est grauius detractione. q꞉ per primum infertur nocumētuꝫ vite corporali. per ſm fame que est minus bonū. Itē detractio est grauior furto eadem ratione. Item peccata spūalia. i. per que principaliter infertur nocumentum anime sunt grauiora predictis: sicut seditio hereticorum. Si vero nocumentum non sit intentū: nec preuisum. si quidem sequitur per se ex actu peccati directe peccatum aggrauat: puta

si aliqs publice fornicatur seqtur scandalū proximorum quod quāuis ipse nō intendat nec forte preuideat directe per hoc aggrauatur peccatum. Si aūt nocumentum non per se sed p accidens sequatur ex actu peccati non aggrauat peccatum directe: sed ppter negligentiam considerandi nocumenta que consequi possent: imputātur homini ad penam que mala eueniunt preter eius intentionem si dabat operam rei illicite. Da exemplum de mandante aliquē verberari solum. si sequatur occa io verberati vel verberantis imputantur mandāti. vt. c. vlt. de homicidio lib. 6. Item alia exēpla potes videre sicut scripsi in sermonibus quadragesimalib⁹ de pceptis in. 5. pcepto. Non occides in sermone de homicidio casuali. Predicta sunt de mente Tho. p. 2. q. 73. ar. 8. vbi latius ponit. Est etiā ptm̄ spirituale grauius q̄ carnale. ceteris paribus licet peccata carnalia sint maioris infamie: q̄ spūalia fm Greg. ⁊ ponit Tho. i. 2. q. 73. ar. 5. Sūt aūt peccata spūalia. supbia. auaritia. ira. inuidia. ⁊ accidia. peccata vero carnalia sunt luxuria. ⁊ gulla. Illud etiam notandum q peccatū grauatur ex actu. Nā grauius est peccatum qd a voluntate deducitur in actum. q̄ qd in sola voluntate consistit. Ratio est qa cum scdm peccatum in deordinatione voluntatis consistat. tanto grauius est peccatum quāto actus est magis inordinatus: magis aūt inordinat⁹ est cum ad opus deducitur a voluntate q̄ cū in sola voluntate consistat ceteris paribus licet dñs dicat Mat. 5. Qui viderit muli. ad concu. eam: iam me. est in cor. suo. tñ graui⁹ peccat cū actu luxuriatur cum muliere: qr ipse actus exterior cōiter adauget voluntatem in malis operibus. ⁊ ideo magis deordinatur voluntas ⁊ consequenter actus exterior peccati efficitur grauior. Est autē notandum fm Petrum q si voluntas ⁊ opus peccati sunt separata fm diuer a tēpora sunt diuersa peccata: qa sunt diuerse auersiones ⁊ conuersiones: sed si voluntas ⁊ opus sunt coniuncta vt causa ⁊ effectus. sic sunt vnum peccatum formaliter licet plura materialiter.

¶ Quarto grauatur peccatum ex circunstantia loci. s. si fiat peccatum in loco sacro Nam si non fit furtum in loco sacro sed extra: dicitur furtum. Si aūt in loco sacro: dicitur sacrilegium. Simile de fornicatione. Bene dicit textus in. c. Siquis. 17. q. 4. q sacrilegium est siue sacrum de sacro. siue nō sacrum de sacro. siue sacrum de non sacro auferatur. Unde ⁊ violatur templum vel ecclesia per sanguis vel seminis effusionē: vt in. c. i. de conse. ecclesie. vel alt. lib. 6. ppter qd dñs zelans reuerentiam domus dei facto flagello de funiculis expulit vendentes ⁊ emētes de templo: vt legitur Mat. 21. iuxta illud ps. Quoniam zelus domus tue comedit me. Nota hic contra illos qui vagiāt mulieres in ecclesia vel aliud turpius faciunt in ea. Item contra illos qui faciunt in ea contractus vel parlamenta vel iuditia ⁊ litigia: contra q habetur in. c. Decet domū dñi: de immuni. ecclesie lib. 6. Dic vt expedit. Et ideo ps. Domum tuam dñe decet sanctitudo ⁊c̄. Et si contra fiat processus iudicum secularium. ac snie in eisdem locis plate nō valent: vt ibi dicitur. Item nō debent fieri in ecclesijs confabulationes.

¶ Quinto grauatur peccatum ex multitudine personaꝝ ⁊c̄. puta si adhibentur mediatores vel internuncij: qa oēs tales sunt participes ⁊ criminis ⁊ etiā damnationis. sicut etiam si adhibentur socij criminis vel fautores seu cooperatores i delicto. Dic de rufianis ⁊c̄.

¶ Sexto grauatur ex iteratione seu cōsuetudine delinquendi: qr vt dicit canon. Consuetudo non minuit peccatū sed auget: vt in. c. Non satis: de simo. Et tanto grauiora sunt peccata quanto diutius infelicē aīam detinent alligatam: vt dicit tex. in. c. vltimo de consuetu. Et ppter hoc difficilius peccator resipiscit a peccatis consuetis ¶ Et cōfirmat hoc pmo rōne naturali. Scdo ratiōe morali. Tertio rōne legali. Quarto auctoritate scripturali. Primo qdem ratione naturali qa ea que in cōsuetudine deducuntur efficiuntur quasi naturalia. Unde cōiter di q Cōsuetudo est altera natura vt dicit Arist. lib. de memoria. ⁊c̄. Et in. p. rhe. Ideo sicut a cibo. ⁊ potu ⁊ alijs naturalibus ita a peccatis consuetis cum difficultate recedit. Propter qd di Iere. 13. Si mutare potest ethyops pellem suam.

aut pardus varietates suas: ⁊ vos poteritis bene facere cum didiceritis malum. Et concordant versus isti. Qui nõ assuescit virtutibus dum iuuenescit. A vitijs nescit discedere quando senescit. Item Aug⁹. in. 8. confessionum. Velle meum tenebat inimicus. ⁊ idem mihi cathenam fecerat ⁊ constrinxerat me. quippe ex voluntate peruersa facta est libido. ⁊ dum seruitur libidini facta est consuetudo: ⁊ dum consuetudini nõ resistitur. facta est neccessitas: quibus quasi annulis sibimet innexis cathenam appellaui. Phos morales ex iteratiõe actuũ acqrit.

Scḋo rõne morali: qa p̄m quidam habitus similis actibus nature ex consuetudine peccandi acqritur habitus vitioꝝ. qui est equalitas ɗ difficili mobilis. Propter hoc dicit Aug⁹. ꝙ vulnus iteratum tardius sanat: vt hẽtur de peni. di. 3. Inanis.

Tertio rõne legali: quia peccatum incõsuetudinem ductum acquirit quasi quoddam ius dñi sup peccatorem ex prescriptione quadam. sicut de iure ciuili homo prescribit rem mobilem vel imobilem per diuturnitatem tp̄is a lege diffiniti: ꝓpter qḋ peccator dicitur seruus peccati. Jo. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati: ideo dicit Ouidius i lib. de remedio. Principijs obsta: sero medicina paratur. Cum mala per longas conualuere moras. Exemplum habemus de illo sene in peccatis inueterato noie Nicolao qui propter continuũ vsum quem habuit in peccato carnis non poterat ab ipso abstinere. legitur in legẽda beati Andree.

Quarto auctoritate scripturali. probaẗ figuratiue in suscitatione lazari. Nam xp̄s tres mortuos suscitauit: per quos tres gradus seu differentie peccatoꝝ designantur. Unde Aug⁹. de pe. di. 2. Sicut tribus gradibus ad peccatum peruenitur. suggestiõe delectatione. consensione. ita ipsius peccati tres sunt diffe ⁊ in corde. ⁊ in facto. ⁊ in cõsuetudine tãquã tres mortes. Unã quasi in domo. i. cum in corde cõsentitur libidini altera quasi prolata iam extra portam: cuȝ in factum procedit assensio. tertia cum vi consuetudinis male tanꝙ̄ mole terrena premitur aius: quasi in sepulchro iam putens sque tria genera mortuoꝝ dñm suscitasse qs euãgelium legit agnoscit. Hec ille. Plurimos aũt mortuos xp̄s solo imperio suscitauit: sed lazaꝝ quatriduanum fetentẽ nõ nisi precedẽtibus precibus Marie ⁊ Marthe. Itẽ cuȝ oratione sua ⁊ fletu ⁊ clamore dñs eum suscitauit: qui postea p̄cepit apostolis vt soluerent ip̄m: vt legitur Jo. xi.

¶ Septimo grauatur pctm̃ ex motiuo quo peccator mouetur ad peccanduȝ: qḋ notaẗ cum dicitur Cur: qḋ declarat frater Jo. in sum. confe. lib. 3. ti. 34. Rubrica de ꝯfessione ⁊ absolutione. q. 87. de quibus sint interrogationes faciẽde ⁊c. dicit. Cur. s. quali tentatione hoc facit: ⁊ vtrum preuenit ipsam tentationem. vel fuerit p̄uentus ab ea vtrum sponte vel coactus. ⁊ quali coactione. conditionali vȝ. an absoluta. Item vtrũ cupiditate vel paupertate. vtrum ludẽdo vel aio nocẽdi ⁊ similia. Hec ille. Vel p̄ōt intelligi cur. i. quo fine inductus est ad peccandum: qa cum actus morales recipiant spẽȝ ab obiecto. obiectũ aũt formale actus sit finis: finis aũt in moralibus habet se sicut principium in speculatiuis. qa mouet agentem. ipse actus recipit spẽm a fine ⁊ ẽt grauitatem: que quãto peiori fine mouetur tanto grauius est peccatum. Et qñꝙ̄ vnuȝ peccatum materialiter est vnus spẽi sed formaliter alterius propter finem. sicut qñ qs tueatur ad finem luxuriandi. De quo dic p Tho. i. 2. q. i. ar. 3. ⁊ q. 73. ar. 3.

¶ Octauo grauatur peccatum ex modo agendi: qa quãto peiori modo cõmittitur peccatum: tanto est grauius: qui fornicatur cuȝ femina modo naturali peccat grauiter sed grauius qui contra naturam. 32. q. vij. Adulterium malum.

¶ Nono grauatur ex tempore. qa grauius est peccatuȝ ꝙ fit in festis precipuis vel xl. vel alijs ieiunijs ꝙ̄ in alio tp̄e non sacro. Item grauius est peccatum qḋ fit post penitentiam acceptam. ꝙ̄ ante frangendo ipsam penitentiam: qa maior est ingratitudo post pniam ꝙ̄ ante. Predicta omnia pro maiori parte ponit Aug⁹. in lib. de penitentia. ⁊ habetur in decre. de pe. di. 5. Consideret. Vel dic ꝙ quindecim circũstantie sunt peccatum aggrauantes. Unde versus.

Aggrauat ordo. locus. mora. cã. sciẽtia tp̄s.
Aucta pusilla. mod⁹. culpe gen⁹ ⁊ stat⁹ alt⁹

Conditio numerus.etas: ⁊ scādala.sexus. Ordo quem tenuisti.s.circa peccatū locus qa grauius in ecclesia q̄ȝ extra. Mora quātum in peccato stetisti. Causa qua peccauisti. Scientia.s.cum quanta malitia peccasti. Tps q᷑ grauius in festo q̄ȝ in feria. Lucta pusilla:q᷑ grauius cum pauca tētatione q̄ȝ econtra. Modus ⁊ qūo peccasti. Culpe genus:q᷑ grauius est homicidium q̄ȝ fornicatio.⁊ illa quam furtū. Et status alius:quia grauius peccat sacerdos q̄ȝ laicus:⁊ magis ꝑlatus q̄ȝ subditus:⁊ grauissime papa. Cōditio.s. ꝑsone offense. Numerus.s.quotiēs peccasti. Etas:q᷑ grauius peccat senex fornicando q̄ȝ iuuenis. Scandala:q᷑ grauius pctm̄ est.si ex eo multi scādalizantur ex malo exemplo. Sexus:q᷑ grauius vir q̄ȝ mulier ceteris paribus.

¶ Ex quibus causis procedit peccatum. Sermo.4.

Quasi a facie colubri ⁊c̄. Prosequendo hunc primum articulum intendo dn̄o concedente hoc mane ꝑdicare de causalitate peccati.i.qb⁹ ex causis ꝑcedit peccatum. Pro cuius introductione materie est notandum ꝙ fit questio in theologia. vtrum deus sit causa peccati hanc materiā diffuse tractat s. Tho.in q̄onibus de ma. q.3.ar.i.⁊.scd̄o.⁊ dubium est ꝑpter h̄ ꝙ videtur prima facie ꝙ sic.ꝑpter aliquas auctoritates scripture.⁊ veteris ⁊ noui testamenti. Ueteris qdem: sicut Jsa.45. Ego dn̄s ⁊ non est alter.formans lucem ⁊ creās tenebras.faciens pacem ⁊ creans malum. ego dn̄s faciens oia hec. Jtem Amos.3. Si erit malum in ciuitate.qđ dn̄s non fecerit: Jtem Eccl'i.xi. Bona ⁊ mala vita ⁊ mors. pauꝑtas ⁊ honestas a deo sunt. Jn nouo etiam testamento videtur esse auctoritas clara. Nam Apl's Ro.i.de qbusdam superbis loq̄ns.d. Tradidit illos deus in reprobum sensum.vt faciant ea que non conueniunt repletos omni iniquitate.malitie.fornicatione.auaritia.neqtia.plenos inuidia. homicidijs contentione.dolo.malignitate. susurrores.detractores.deo odibiles.contumeliosos.suꝑbos.elatos.inuētores maloꝝ parentibus nō obedientes ⁊c̄. Super quo tex.dicit Glo.Aug.qđ deus opatur in cordibus hoīum inclinando voluntates eorū in qđcūq̄ȝ voluerit siue in bonū siue in malum. Facere aūt que nō conueniunt: ⁊ inclinari ſm voluntatem ad malū: est peccatum.ergo videt̄ ꝙ hoibus deus sit causa peccati. Ad idem facit ratio:qa qui potest prohibere delictum ⁊ nō ꝑhibet: videt̄ fauere ⁊ facere delictum.vt habetur infra in scd̄a pte sermonis.sed deus pōt prohibere peccata:ergo si nō ꝑhibet videtur esse causa ⁊c̄.sed in hoc rn̄de vt infra. Pro clariori ergo itellectu materie ⁊ solutione questionis est notandum:ꝙ theologi distingūt tripliciter malum.s.malum culpe.maluȝ pene.⁊ malum damni. qđ opponitur triplici bono.s.honesto.delectabili.⁊ vtili. Nā bono honesto opponitur culpa.bono delectabili pena.bono vero vtili damnū. Est auteȝ dr̄a multiplex:inter damnum culpe. ⁊ alia duo mala:q᷑ malum culpe est in agēdo.qa peccatū nihil aliud est q̄ȝ dictum vel factū vel concupitū cōtra legē dei ſm Aug.⁊ scripsi supra sermone primo pte prima. Maluȝ vero pene ⁊ damni consistit in patiendo. Jtem malū culpe est voluntarium. malum vero pene ⁊ damni sunt cōtra voluntatem. Jtem differt malū pene a malo dānı:quia malum pene hȝ respectū ad culpā sine qua nunquā debetur pena.sed malum dāni secus:sicut pȝ in Job ⁊ Tobia vt isra dicet̄. Hoc ergo presupposito ad q̄onem ꝑpositam est dd̄m.ꝙ si loquamur de malo pene dicendum est ⁊ firmiter tenendum.qa de⁹ est causa mali pene. Rō q᷑ pena est iusta: oēs autem iusti sicut ⁊ boni entis est causa deus.per penā.n.reducitur in ordine iustitie qcqd deordinatum fuit in culpa: ⁊ sic loquunt̄ auctoritates predicte veteris testamenti.⁊ confirmatur hec conclusio ꝑ auctoritatem ecclesie que reprobat opiniones quorūdam hercticoꝝ dicentium ꝙ de⁹ nō faciat mala pene vt refert Gratianus i decretis.24.q.3.c. Quidā autem.§. Coliciani Unde ad hoc propositum hēs notabilem auctoritatem Eccl'i.39.qui dicit Sunt spiritus q ad vindictā creati sunt ⁊ in furore suo ꝯfirmabunt̄ tormēta sua ⁊ i tpe ꝯsumationis ꝯfundēt virtutē:⁊ furorē eius q fecit

Nos confident. Ignis grando. fames. ꝛ
mors omnia hec ad vindictam creata sunt
bestiarum dentes. ꝛ scorpij. ꝛ serpentes. ꝛ
rumphea vindicans inexterminium im/
pios. Hic pratice de malis pene contingen
tibus hominibus quomodo patienter su/
stinere debent: eo ꝙ a deo iustissimo sint
inflicta. Et similiter dicendum est de ma/
lo dāni sicut patet i Job ꝛ Tobia ꝛ Pau/
lo. qbus nō ꝓpter demeritum pcti sed pro
augmēto meriti vel ꝑ preseruatione a pcō
deus intulit multa mala dāni. Unde non
dixit Job. Dn̄s dedit. caldei abstulerūt. sed
dixit. Dn̄s dedit dn̄s abstulit Job. i. ꝛ hoc
sentit Tho. p. i. q. 19. ar. 9. Ad idē facit tex.
in. c. Remittunt. §. hinc. Nota. 23. q. 5. vbi
sic dicit. Hinc notandū est ꝙ aliqn̄ punit
deus peccata ꝑ nescientes: aliqn̄ ꝑ sciētes.
Per nescientes peccata punit. sicut ꝑ Se/
nacherib: per Nabuchodonosor: ꝑ Anthio
cum. ꝛ ꝑ principes romanoꝝ. ꝛ ꝑ nō nullos
reges gentiliū populū israeliticum delinqn
tem aliqn̄ afflixit. aliqn̄ captiuauit. Unde
ipse dn̄s ait per ꝓpham Isa. x. Uirga fu/
roris mei assur. i. senacherib: ipse aūt nō co
gnouit Asur erat virga furoris dn̄i: qa ꝑ
eum innumeras gentes diuina iustitia fla/
gellare disposuit. Ipse vero nō cognouit qꝛ
in suꝑbiam elatus victoriā quā assecutus
fuerat nō diuine potentie sed suis viribus
attribuit. Unde cōtra eius suꝑbiam dn̄s
loqtur. d. Nūqd gloriabitur sera cōtra euꝫ
qui secat in ea aut nunqd exaltabitur secu/
ris contra eum q cedit in ea? Quibus simi
litudinibus satis ꝑspicue ostendit ꝙ sicut
sera ꝛ securis nec secare. nec cedere ligna
pn̄t nisi ab aliquo regantur. ac ideo cōtra
regentē se suꝑbire nō debent sic illi ꝑ quos
punit deus absqꝫ nutu diuine dispositiōis
nihil agere valent. ac ideo contra regenteꝫ
se superbire eis nō lꝫ ꝛc̄. Exemplū ponitur
ibi de Nabuchodonosor suꝑbiente q quasi
bestia inter bestias vixit septē annis. Iteꝫ
pꝫ exēplum de Senacherib suꝑbiente con/
tra dn̄m. cuius exercitus ab angelo extermi
natus est. ¶ Sed si tertio loqmur. de malo
culpe. tunc nullo modo deus est causa cul/
pe. nec directe nec indirecte. Pro cuius de
claratione not. Nam dicit Tho. i. 2. q. 79.
ar. i. homo pōt esse causa peccati. vel sui vl̄
alterius dupliciter. Uno modo directe in/
clinando. s. voluntatē suā vel alterius ad
peccandum. Alio modo indirecte dum. s.
nō retrahit qn̄ debet. ꝛ qūo debet. aliquos
a peccato. Eze. 3. Si dicente me ad impium
morte morieris nō annunciaueris ei nec lo
cutus fueris vt auertatur a via sua impia
ꝛ viuat. ipse impius in iniqtate sua morieē:
sanguinē aūt eius de manu tua requiram.
Sil̄r dicit canon. Negligere cum possis per
turbare peruersos: nihil est aliud quā foue
re. nec caret scrupulo societatis occulte. qui
manifesto facinori desinit obuiare. 2. q. 7.
Negligere. Concor. c. Ut fame de sen. ex.
ꝛ. c. Q nāto de offi. or. Uide etiā ifra p. 2.
sermonis. deus aūt nō pōt esse directe cau
sa peccati vel sui vel alterius. qa omne pec
catum est ꝑ recessum ab ordine qui est in
ipsum sicut in finem. deus aūt oia inclinat
ꝛ conuertit in seipsum sicut in vltimū finē
sicut Diony. dicit in. 2. c. de diui. no. Unde
ipossibile est ꝙ sit sibi vel alijs. causa disce
dendi ab ordine q est in ipm̄. Un̄. 2. Ti. 2.
Deus fidelis ꝑmanet: seipsum negare non
pōt ꝛc̄. negaret aūt seipm̄ si ipm̄ ordinem iu
stitie sue auferret. Unde nō pōt esse dire/
cte causa peccati. Sil̄r etiam nec indirecte.
Contingit. n. ꝙ deus aliqbus nō prebet au
xilium ad vitandū pctā. ꝙ si preberet non
peccarent. sed hoc totū facit ꝭm ordinē sue
sapientie. ꝛ iustitie. cum ipse sit sapientia ꝛ
iustitia. Unde nō imputat ei ꝙ alius pec/
cat sicut cause peccati: sicut gubernator nō
dicitur. causa submersionis nauis ex hoc ꝙ
nō gubernat nauim: nisi qn̄ subtrahit gu/
bernationem potens ꝛ debens gubernare.
Et sic pꝫ ꝙ deus nullo modo est causa pec
cati: ꝭm th. Concor. Tho. i. 2. q. 6. ar. 3. Qd̄
aūt dicitur Ro. i. ꝙ deus tradidit illos in
reprobum sensum ex ipso textu patet solu/
tio. Si enim deus tradidit in reprobum sen
sum: iam ergo reprobum sensum hn̄t ad fa
ciendum ea que nō conueniunt Dicitur er
go tradere eos in reprobum sensum. inquā
tum nō ꝓhibet eos qn suum sensum repro
bum sequātur. sicut dicimur exponere illos
quos non tuemur. Qd̄ aūt Aug. dicit in li.
de gratia ꝛ libero arbitrio vnde sumpta est

illa glosa: ꝙ deus inclinat hoīum voluntates in bonum ⁊ malum. sic intelligendū est: ꝙ in bonum qdem directe inclinat volūtatem: in malum aūt inquātum non ꝓhibet: sicut dictum est. Et tñ hoc etiam contingit ex merito precedentis peccati sm̄ Tho. q. vbi supra in r̄ſiōne ad primum. Patet ergo r̄ſio ad q̄stionem: ꝙ deus nullo modo est causa peccati. Videamus ergo que sit causa peccati. Ubi nota .7. causas: non tñ cogentes sed inducentes ad peccatū ex quibus peccatum ꝓcedit.

¶ Primo a demone suggerente.
¶ Scd̄o ab hoīe instigante.
¶ Tertio a peccato demerente.
¶ Quarto a concupiscentia inclinante.
¶ Quinto a malitia inficiente.
¶ Sexto ab ignorantia obcecante.
¶ Septimo a fragilitate impellente.

Primo ergo ⁊c̄. A demone suggerente. Sed q̄liō hoc contingat pro declaratione nota primo: ꝙ demon nō pōt quidem directe mouere voluntatem ad peccandum. qa hoc solius dei est: vel ipsius voluntatis: sed indirecte mouet ⁊ hoc multipliciter. Primo obiectum ꝓponendo. Scd̄o intellectū decipiendo. Tertio imaginationes offerendo. Quarto appetitum sensitiuū excitando. Primo qdem ꝓponendo vel offerendo obiectum appetibile sensui. Exēplum in Dauid vidente Bersabee. Posset eni forte dici qd̄ diabolo ꝓcurāte obiectū illud .i. mulier fuit oblata oculis Dauid .2. Re. xi. De hac materia videas sermone .13. infra vbi agitur de quattuor causis peccati: ⁊ est prima causa. Scd̄o modo persuadendo boiectum propositū habere rōnem boni vt sic voluntas moueatur ad illud. sic̄ diabolus fecit eue quādo dixit eue. Nequāq̄ morieminī. Scit enim deus ꝙ inquocūq̄ die comederitis ex eo aperientur oculi vestri: ⁊ eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malum. Gen. 3. Sic volebat suadere xp̄o quādo ipsum tentauit Mat. 4. sic etiam hodie persuadet infinitis hominibus. Nam auaro persuadet summum bonum esse diuitias superbo honores. luxurioso delectationes venereas. iracundo vindictas ⁊c̄. Sic interdum persuadet homini diabolus: vt vitam communem plurium sequatur. sicut quidam hodie dicunt. Ego nolo renouare mundum: sicut ipsum inueni sic volo dimittere. Hoc modo diabolus decepit quendam ducem frisonum nomine Richoldum de quo legitur in Cronica martiniana sub tempore leonis .3. Imperatoris qui cū ad predicationem Volfranni episcopi senonensis adductus esset vt baptizaretur. cum vnum pedem lauacro imposuisset. alterum retraxit: querens vbi plures maiorum suorum essent in inferno vel in paradiso: ⁊ audiens ꝙ in inferno infixum etiam pedem retraxit. Satius est inquit vt plures q̄ pauciores sequar. ⁊ ita ludificatus a diabolo cum sibi multa bona in annos plurimos promitteret tertia die subita morte defunctus est. Hec ibi. ¶ Tertio modo persuadet imaginatioaī aliquas formas imaginarias presentando ⁊ illas imagines quandoq̄ tanquā res veras persuadendo. Sic decipit istas strigas siue ymatas. quas ita dementat vt nocturnis silentijs credant se multa terrarum spatia pertransire vel in medio mulierum esse quas vulgariter appellant donne da for. vel cum viuis vel cum mortuis loqui. ꝙ totum fit a demone proponente hec imaginationi. Unde non in corpore sed in spiritu hec contingunt. sicut ⁊ dormientibus solet accidere. Et ideo ecclesia precipit ne talibus fides detur: vt habetur in .c. Episcopi .26. q. 5. vbi etiam reprobatur falsus error quorundam credentium ꝙ mulieres conuertantur in gattas: vnde dicitur ibidem in fine. Quisquis credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius aut in deterius immutari. aut transformari in aliam speciem vel in aliam similitudinem. nisi ab ipso creatore qui omnia fecit ⁊ per quem omnia facta sunt: proculdubio infidelis est ⁊ pagano deterior. Hec ibi. Sic etiam decipit diabolus mulieres vel viros euntes ad diuinos pro occultis cognoscendis. vel pro sanitate habenda. ¶ Quarto mō ꝑsuadet diabolus peccatum excitando appetitum sensitiuum ad aliquam passionem

inflamãdo cõcupiscibilem. vel irascibilem. Nota de illo q erat inflamatus ꝯ primũ: qui dixit modo. Q̃d etiã si sciret se condẽnandum in inferno propter homicidium illius: tñ nõ desisteret ab eo ꝛc̃. Predicta plenius declarat Tho. i. 2. q. 80. ar. i. ꝛ. 2. Illud tñ notan. est ꝙ diabolus nõ põt necessitatem inferre ad peccandum: lʒ possit ꝓpria virtute si nõ refrenetur a deo aliqñ inducere ex necessitate ad faciendũ aliquẽ actũ qui de suo genere pctm̃ est: nõ aũt põt inducere necessitatem peccandi. Q̃d patet ex hoc. qꝛ homo motiuo ad peccandũ non resistit nisi per rõnẽ: cuius vsum totaliter demon ipedire põt mouendo imaginationẽ ꝛ appetitũ sensitiuum: sicut in abreptitijs pʒ sed tunc rõne sic ligata: qcqd homo agat nõ iputatur ei ad pctm̃: simile etiã dicit de furiosis ꝛ dementibus qui siqd faciũt. qd sit de genere maloꝝ: non iputatur eis ad culpam. vt ꝓbatur. i5. q. i. aliquos ꝛ. c. illa. ꝛ in cle. Si furiosus de homicidio sicut de ebrijs. sicut pʒ. exẽplum de Loth. Geñ. i9. ꝛ habet. i5. q. i. inebriauerunt ꝛ. c. sane. Sed si ratio nõ sit totaliter ligata: ex ea parte que est libera: põt resistere pctõ: ſm Tho. vbi s̃. ar. 3. Ideo si hõ resistit diabolo non põt ab ipso cogi. maxime in principio temptationis. ps. i46. Beatus qui tenebit ꝛ allidet paruulos. s. ad petram. Ideo Ouidiꝰ lib. i. de remedio amoꝛe.

Principijs obsta sero medicina paratur
Cum mala per longas conualuere moras.

Resistitur aũt per fidem iuxta illud. i. Pe. vlt. Aduersarius vester dia. tanquã leo. ru. cir. qu. quẽ deuo. cui re. foꝛ. in fide. ꝛ Jac. 4. Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Illud etiam notãdum. qd lʒ diabolus sit causa pcti: eo modo quo dictũ est: nõ tñ oia peccata hominũ sunt ex suggestione diaboli. Naʒ vt probat Augꝰ. ꝛ refert Tho. q. vbi supꝛa. ar. 4. etiam si diabolus nõ esset: homines haberẽt appetitum cibi ꝛ venereorum ꝛ similiuʒ qui posset esse inoꝛdinatus. nisi rõne oꝛdinaretur. quod subiacet libero arbitrio. ꝛ sic patet primum.

¶ Scd̃a causa peccati est ab hoie ꝛc̃. Potest aũt homo esse causa peccati q̃drupl'r.

Primo quidẽ inclinando voluntatẽ. alterius ad peccãdum. puta ostẽdẽdo vtilitatem. que sequit̃ ex pctõ vel ꝯsulẽdo. Nota ꝯtra ꝯsultores principium qui qñ vidẽt aium eius inclinatum ad vnũ: nõ dicũt ei qd dictat ꝯscia: nec querunt qd velit ius. sed qd velit princeps. ꝛ sic nunq̃ꝫ dicunt sibi veritatẽ. Nota. qñ Seneca dixit neroni. ꝙ nulla re indigebat̃ nisi homine qui dicat sibi veritatẽ. Nota. ꝯtra dños vel patronos qui mandant seruis vel famulis aliqd iniustum. puta homicidiũ. vel furtũ. vel lenocinium ꝛc̃. Scd̃o modo obiectũ appetibile ꝓponendo: sicut faciunt mulieres ostendentes mamillas hoibus: vel oꝛnantes se vt appareant pulchꝛioꝛes ꝛc̃. satis dʒ. sufficere cõcupiscẽtie malitia sua.

Tertio alios a pctõ nõ retrahẽdo. qꝛ videntur fauere peccato ꝛ esse causam eius. Uide auctem Eze. 3. que habet̃ supꝛa. Uñ ꝛ dicunt canoniste: ꝙ nõ defendens clericum verberatum cũ possit sine periculo sui incidit in excõicationẽ. ꝓbat̃ in. c. Quãte de sen. excõ. ꝛ in. c. Dilecto. e. ti. lib. 6. Unde dicit canon. Negligere cuʒ possis perturbare puersos: nihil est aliud quã fouere: nec caret scrupulo societatꝭ occulte. q mãifesto facinori desinit obuiare. 2. q. 7. Negligere ꝛ. 83. di. Erroꝛ. ꝛ. 23. q. 5. Quipõt. Nota. ꝯ rectores ciuitatis non punientes manifesta peccata. Itẽ ꝯtra dños seu patronos qui permittũt seruos vel ancillas foꝛnicari sciẽter. Item ꝯ dños sicilie qui nõ solum ꝓhibent a peccato sed fauent delinquenti: qꝛ si vnus occidit hominem vel percutit confugit ad dños ꝛ tuent̃ eum. Quarto modo homo est causa peccati alterius maluʒ exẽplum dando. qꝛ sicut pomũ infectum coꝛrumpit alia. ita h̃ ꝛc̃. Una infecta pecus. inficit omne pecus. Uñ. i. Coꝛ. 5. Modicum fermẽtum totã massam coꝛrũpit.

¶ Tertio ꝓcedit pctm̃ a peccato de mente ꝓpter demeritum pcti precedentis. vel ꝓpter inclinationẽ remanẽteʒ. vel dispositionem ex pctõ cõmisso. ad similia perpetranda. vñ nota. ꝙ vnum pctm̃ põt esse causa alterius pcti. Nam vt dicit Tho. i. 2. q. 75. ar. vlti. cum pctm̃ habeat causam ex parte actus: hoc modo vnũ pctm̃ põt esse causa alterius: sicut vnus actus humanus põt eẽ causa alterius actus. Contingit aũt vnum pctm̃ eẽ cã alterius. ſm q̃ttuoꝛ gña causaꝝ.

¶ Primo quidem ſm modum cauſe efficientis vel mouẽtis ⁊ per ſe ⁊ per accidẽs. per accidens quidem ſicut remouens prohibens dicitur mouens per accidens. cum enim per vnum actum peccati homo amittit gratiam. charitatem. vel verecundiam. vel quodcũq; aliud retrahens a peccato incidit et hoc in aliud peccatũ. ⁊ ſic primuz peccatum eſt cauſa ſecũdi peccati per accidens. ⁊ dicitur ſcḋm peccatũ ⁊ culpa ⁊ pena. culpa q̄dem ratione actionis ꝓcedentis a voluntate. pena vero rõne paſſionis. Et hoc p; per aplm̄ Ro.i. vbi loquens de phis dicit. Qui cum deum cognouiſſent nõ ſicut deum glorificauerant. ſed eua. in co. ſ. ⁊ ob. eſt. in. ſi. cor. e. di. eni ſe e ſſe. ſa. ſtul. fac. ſunt ⁊c̃. ⁊ infra ꝓpter q̄ tradidit illos deus in deſideria cordis eoꝝ ⁊ imundiciam ⁊c̃. Item Greg. ſup eze. Peccatũ q̄ per pniam citius nõ deletur peccatũ eſt ⁊ cauſa peccati. hoc etiã modo põt dici pcm̃ primoruz parentũ fuiſſe cãm peccati originalis. Itez Greg. Peccatũ q̄ per pniam non deluitur mox ſuo pondere ad aliud trahitur. per ſe autem ſicut cum ex vno actu peccatum homo diſponit ad hoc q̄ aliũm actum conſimilem facilius cõmittat. Ex actibus eniz cauſantur diſpoſitiones ⁊ habitus inclinãtes ad ſimiles actus. ¶ Scḋm vero genus cauſe materialis vnuz peccatũ eſt cauſa alterius inq̄ztũ preparat ei materiã ſicut auaritia preparat materiam litigio q̄d plerũq; eſt de diuitĳs congregatis in cõpẽdio theologie ſic dicitur lib. 3. c. de effectu peccati. q̄ aũt vnum peccatũ naſcatur ex alio apparet. Supbia vult oẽs precellere. dolet ſi aliqs ei equetur: ⁊ ſic ex ea naſcit̃ inuidia. Inuidus vero q̄a de facili iraſcitur ei cui inuidet ⁊ ideo ex ea naſcitur ira. ſed ira cũ non põt ſe vindicare triſtatur ⁊ ideo ex ea naſcitur accidia: accidia vero conſolationẽ q̄rens in exterioribus facit auaꝝ. auaritia aũt q2 in tpalibus habundat põt magis exercere gulã. gulla vero per vẽtris repletionez de facili ſpumat in libidinẽ: hec ibi ¶ Scḋm vero genus cauſe finalis. Unum peccatum eſt cauſa alterius inquãtum pp finem vnius peti aliqs cõmittit aliud pcm̃ ſicut cũ aliqs cõmittit ſimoniã ꝓpter finez ambitionis vel ꝓpter furtũ vel ꝓpter fornicationẽ: ſicut dñi tpales. ⁊ milites cõmittunt rapinas. expoliationes iniuſtas. ad ſinem viuẽdi honorate ⁊c̃. ⁊ q2 finis dat formã in moralibus. ex hoc etiã ſeq̄t̃ q̄ vnum peccatũ ſit cauſa formalis alterius in actu enim fornicationis que ꝓpter furtũ cõmittit eſt quidez fornicatio ſicut materiale. furtuz vero ſicut formale ſm Tho. vbi ſupra. ¶ Quarta cauſa peti eſt cõcupiſcẽtia inclinante. ꝓbatur hoc auc̃te apl'i di. Radix omniũ maloꝝ eſt cupiditas. 1. Ti. 6. Itez ſup illud verbũ Ro. 7. occaſione aũt accepta peccatũ per ma. ope. eſt in me oẽm concupiſcentiã. dicit glo. bona eſt lex q̄ dum concupiſcentiã ꝓhibet oẽm malum ꝓhibz. Eſt aũt notandũ q̄ triplex eſt cõcupiſcentia ſm q̄ dicit Jo. in prima canonica ſua ep'la. 2. c. Omne q̄ eſt in mundo aut eſt cõcupiſcentia carnis. aut cõcupiſcentia oculorum: aut ſupbia vite. ¶ Prima ergo concupiſcẽtia dicit̃ carnis ⁊ hec dicit̃ concupiſcentia naturalis. que eſt eoꝝ q̄bus natura corpis ſubſtẽtatur ſiue quantũ ad cõſeruationez indiuidui: ſicut cibus ⁊ potus ⁊ alia hmõi ſiue quãtum ad ↄ̄ſuationẽ ſpẽi: ſicut in venereis. ⁊ hoꝝ inordinatus appetitus dicit̃ cõcupiſcẽtia carnis ſm Tho. i. 2. q. 77. ar. 5. Hec cõcupiſcẽtia ergo hodie multoꝝ petõꝝ eſt cauſa: nam cõcupiſcẽtia eoꝝ que ptinent ad ſubſtẽtationẽ indiuidui. facit multos frangere quadrageſimã ⁊ ieiunia eccleſie. q̄d eſt graue peccatũ. Dñt aliq o q̄d peccatũ eſt hoc: q̄d q̄dem intrat in os nõ coinq̄nat hoiem Mat. 15. ſed errant: q̄a nõ cibus ⁊ potus coinq̄nat aiam. que eſt ſpũalis. ſed inobedientia precepti dñi ⁊ eccleſie. de quo habet̃ in. c. quadra. de conſe. di. 5. Uide exẽplũ de pomo vetito a pmis parentibus comeſto. q̄d. n. fuit vnũ pomũ certe nullius valoris ⁊c̃. ⁊ tñ a deo grauiſſimum fuit peccatũ eoꝝ: q̄ totũ humanum genus infecit. Unde hoc nõ ꝓpter pomuz ſed ꝓpter inobedientiã eoꝝ ⁊c̃. Cõcupiſcẽtia etiã venereoꝝ multos inficit. a deo q̄ vix pauci ſunt. q abſcondãt ſe a calore eius ideo vt hñs vxorem teneat etiã publice cõcubinã. Nota de illo q mortuus eſt ex morſu canis infirmitate rabiei qui dum veniret ad mortẽ ait. rogo dñm vt talem mortez faciat q̄cũq; tenet cõcubinam: cum vxore

qualē ego facio. qui hoc peccatū etiā com/
miſſi. Jdeo dicit ſcriptura. Poſt cōcupiſcē
tias tuas nō eas: ⁊ a voluntate tua auerte
re: ſi pſtes aīe tue ꝯcupias eius faciet te in
gaudium inimicis tuis. Eccl'i. 18.
¶ Scd̄a cōcupiſcentia dicitur oculoꝝ non
intelligitur h̄ ſm Tho. vbi ſupra de concu
piſcentia oīum reꝝ que oculis videri pñt.
alioqn non diuideretur a ꝯcupiſcentia car/
nis que maxime ex viſione oculoꝝ cauſat̄
ſm illud Dan̄. 13. Spēs decepit te. ſed ītelli
gitur hic concupiſcentia oculoꝝ. i. ſolum ea
rum rerum in quibus non queritur delecta
tio carnis. que eſt ſm tactum ſed ſolum de/
lectatio oculi. i. cuiuſcūꝫ apprehenſiue vir
tutis. ſicut ſunt pecunia ornatus veſtium ⁊
hmōi. Quia autem ſenſus viſus eſt excellē
tior inter omnes alios ſenſus ⁊ ad plura ſe
extendens: vt dicit̄ in principio methaphiſi
ce: ideo nomen eius trāſſertur ad omnes in
feriores. vt Aug⁹. dicit in lib. de verbis dn̄i
ſm Tho. vbi ſupra. ⁊ h̄ concupiſcentia pe/
cunie ⁊ diuitiaꝝ quot demergat in profun
dum inferni: nemo eſt qui neſciat. Naꝫ dn̄i
temporales. prelati. clerici. religioſi. iudices.
aduocati. mercatores. ⁊ breuiter omnes pe/
ne ſunt hac concupiſcentia infecti. Antiqui
tus nullus erat vſurarius. ſed hodie ⁊c̄.
Unde verificatur hodie dictum Jere. v. A
minore vſꝫ ad maiorem omnes auaritie
ſtudent. ⁊ a ꝓpheta vſꝫ ad ſacerdotē cun
cti faciunt dolum. Jere. 6. Et vtinā eſſet fi/
nis ⁊ menſura lucrandi. Sed creſcit amor
nummi quātum ipſa pecunia creſcit: iuxta
Juuenalem. Satyra. 14. Unde ⁊ Baruc. 3.
contra auaros loquens dicit. Qui argentū
theſauriʒant ⁊ aurum in quo cōfidunt ho/
mines. ⁊ non eſt finis acquiſitionis eorum.
Uide aliquas auctoritates quas ſcripſi cō
tra concupiſcentiam ſiue cupiditatem. poſt
feſtum trinitatis dn̄ica. 6. ſermo. 4. parte. 2.
in additionibus. Audiui in ſicilia eſſe quā
dam conſuetudinē. ꝙ patientes naufragiū
ſpoliantur ⁊c̄. ꝙ eſt contra omne ius ⁊ qui
dem contra naturale. Nam ⁊ natura equū
eſt neminem locupletari cum aliena tri/
ſticia. ff. de condi. in de. l. nam ⁊ natura.
Jtem contra diuinum qd̄ ꝓhibet furta. ⁊
rapinas. Exo. 20. ⁊ Deut. 5. Jtem ꝯtra ius
humanum canonicum. ⁊ ciuile. qd̄ ſpeciali/
ter reprobat hanc conſuetudinem. vt in au
tentica nauigia. C. de fur. c. excōicationi: d
raptor. vbi tales ſpoliantes ſunt ipſo iure
excōicati ſi poſt admonitionem vel morā
non reſtituunt cum poſſunt. Rō q2 conſue/
tudo contra ius diuinum: vel naturale nō
valet. 8. di. fruſtra. ⁊ de conſuetu. c. fi. Con/
ſuetudo autem in talibus non minuit pec
catum ſed auget. de ſimo. c. non ſatis. dic
vt expedit.
¶ Tertia concupiſcentia eſt ſuperbia vite.
que eſt appetitus inordinatus excollendo
⁊ ſic continetur ſub concupiſcentia. Quot
autem in hoc peccato corruant. Patet q̄a
quilibet vult aſcendere ad ſuperiorem gra
dum. nec vnꝫ eſt finis aſſenſionis. Si enim
eſt artifex vult aſcēdere ⁊c̄. Si eſt notarius
vult eſſe legiſta. ſi eſt legiſta vult effici ba/
ro ⁊ vocari dn̄s. ſi eſt baro comes ⁊c̄. p̄s. 73
Superbia eoruꝫ qui te oderūt aſcēdit ſem
per. dic vt expedit.
¶ Quinta cauſa peccati eſt a malitia inſi/
ciente. Quando autem dicatur q̄s ex cer/
ta malitia peccare. Notaꝙ vt dicit Tho.
1. 2. q. 78. ar. 3. volūtas aliter ſe habet ad bo
num ⁊ aliter ad malum. ex natura eniꝫ ſue
potentie inclinatur ad bonum rationis. ſi/
cut ad proprium obiectum. Unde ⁊ omne
peccatum dicitur eſſe contra naturam. qd̄
ergo in aliqd̄ malum. voluntas eligendo in
clinetur. oportet ꝙ aliunde contingat. Et
quandoꝫ q̄dem contingit ex defectu ratio
nis. ſicut cum aliquis ex ignorantia peccat.
quandoꝫ autem ex impulſu appetitus ſen
ſitiui. ſicut cum peccat ex paſſione. ſed neu/
trum horuꝫ eſt ex certa malitia peccare. ſed
ſolum tunc aliquis ex certa malitia peccat
quando ipſa voluntas ex ſe mouetur ad
malum. ꝙ poteſt contingere dupliciter. vno
quidem modo ex hoc ꝙ homo habet ali/
quaꝫ diſpoſitionem corruptam inclinātem
ad malum. ita ꝙ ſm illam diſpoſitioneꝫ ſit
homini quaſi conueniens. ⁊ ſimile aliquod
malum ⁊ in hoc ratione conueniente ten/
dit voluntas quaſi in bonum. quia vnum/
quodꝫ ſm ſe tendit in id ꝙ eſt ſibi conue/
niens. Talis autem diſpoſitio corrupta. vel
eſt aliquis habitus acquiſitus ex conſuetu
dine que vertitur in naturam. vel eſt ali/
qua egritudinalis habitudo ex parte cor/

poris sicut aliquis habens quasdam naturales inclinationes ad aliqua peccata propter corruptionem nature in ipsis. Alio modo contingit ꝙ voluntas per se tendit in aliquod malum per remotionem alicuius prohibentis. puta si aliquis prohiberetur peccare non quia peccatum ei sm se displiceat sed propter spē vite eterne vel propter timorem gehēne remota spe per desperationem. vel timore per presumptionem. sequitur ꝙ ex certa malitia quia absqꝫ freno peccet Tho. vbi supra. Et hoc dicit peccatum in spūm sanctum. vt not. Tho. 22. q. 14. ar. i. ⁊ nota infra ar. 3. sermone. 2. par. i. ⁊. 2. Sic peccauit diabolus qui non ex defectu intellectus vel rationis. i. ignorantia peccauit nec ex impulsu appetitus sensitiui. qui non est in angelis. sed ex certa malitia peccauit. ⁊ ideo non meruit penitentiā nec remissionem peccati sui sm Greg.

¶ Sexta causa peccati ē ab ignorātia obcecante. quādoqꝫ. n. contingit ꝙ homo peccat ex ignorantia: que est cā peti. ⁊ cā act⁹. alioquin si sciret non peccaret: ecce quomō ignorantia est causa peccati. ¶ Pro latiori tamē declaratione huius materie est notandum. ꝙ ignorantia multipliciter distinguitur. Primo sm ea que ignorantur. Scdo sm modum ignorandi. primo. n. ignorantia distinguitur sm ea que ignorantur. quandoqꝫ enim ignorantia est eorum que sunt iuris naturalis: quandoqꝫ iuris diuini. qñqꝫ iuris positiui generalis. qñqꝫ iuris particularis siue sinodalis. quandoqꝫ est ignorantia facti. Hec prima distinctio ptinet ad legistas. Scda distinctio ignorantie pertinet ad theologos. ⁊ est ista qa ignorantia. quandoqꝫ non est causa peccati. sed habet se cōcomitant ad peccatum. Verbi gratia: si qs fornicatur cum virgine putans eam esse corruptam. nihilominus idem facturus si eam sciret virginem. vel si quis occidit clericum credens ipsum clericum esse laicum idem facturus si sciret esse clericum. ¶ Quandoqꝫ ignorantia est causa peccati: ⁊ tunc tripliciter distinguit. quedam enim est omnino inuoluntaria ⁊ h dicitur inuincibilis. quia. s. studio superari nō potest. de qua exempla ponam infra. Quedam dicitur voluntaria voluntate directa puta quia homo vult ignorare. vt liberius peccet. ⁊ talis dicitur ignorantia affectata. iuxta illud Job. 22. Scientiam viarum tuarum nolumus. ⁊ ps. 35. Noluit itelligere vt bene ageret. Quedam dicitur voluntaria voluntate indirecta. sicut cum aliquis. propter laborem vel propter alias occupationes negligit adiscere illud per quod a peccato retraheretur. Talis enim negligentia facit ipsam ignorantiam esse voluntariam ⁊ peccatum dum modo sit eorū que quis tenetur. ⁊ potest scire. vt ponit Tho. i. 2. q. 76. ar. 3. Hanc materiam diffusius. vide in questionibus de ma. q. 3. ar. 6. 7. ⁊. 8. His presuppositis sunt notande in hac materia quattuor conclusiones. Prima est ꝙ quādoqꝫ ignorantia excusat a toto. siue formaliter a peccato. Scda ꝯclusio est. ꝙ quādoqꝫ ignorātia minuit seu alleuiat peccatū ⁊ sic excusat a tāto nō a toto. Tertia cōclusio ē: ꝙ qñqꝫ ignorātia aggrauat petm̄. Quarta ꝯclusio ē ꝙ qñ nec auget nec minuit.

¶ Pria ergo ꝯclusio est. ꝙ ignorātia qñqꝫ excusat a toto siue formalr ⁊ h ē qñ ignorātia est cā actus. ⁊ est inuincibilis. ⁊ h. ꝙ sit inuincibilis pōt cōtingere triplr. ¶ Primo ex pte rei ignorate puta. q2 nō cadit sub cognitione hūana. sicut est numerus stellaꝝ vel numerus arene. Item cognitio rerum occultarum omnino.

¶ Scdo ꝯtingit ex pte psone ignorātꝭ seu nesciētis. puta: q2 i̇fās vł furiosus. tales. n. neqꝫ iniuriā pati pñt. nec facere. vt hētur. i5 q. i. illud ⁊. c. aliquos ⁊. c. illa ꝗuis talis dicat poti⁹ nesciētia quā ignorātia vt ponit Tho. i. 2. q. 76. ar. 2. Tertio ꝯtigere pōt qñ pmissa diligētia ad sciēdum aliud illud ignorat: ⁊ iō illud agit. sicut cū aliqs diligētia adhibita nesciens aliquem transire per viam prohicit sagittaꝫ qua interfecit transeuntē: talis enim ignorātia causat in voluntariū simpliciter ⁊ ꝯsiter excusat formaliter a peccato: vt ponit Tho. i. 2. q. 6. ar. 8. ⁊. q. lxxvi. ar. 4. sicut pōt poni exēplū i ignorātia iure ab idiota. seu iuris positiui ignaro: q2 post misit diligētiā ad sciēdū ꝯsulendo peritiores: a qbus tñ aliter habuit quā veritas eēt rō est q2 illa ignorātia dr̄ inuincibilis ⁊c̄. quia talis ignorantia excusat a toto. vt nota. glo. in. c. dura. de fal.

¶ Secda cõclusio: est ꝙ ignorantia qñq3 minuit pctm̄. ⁊ hoc cõtingit qñ ignorantia est causa peccati. ⁊ voluntaria indirecte. quia enim est voluntaria: ideo nõ excusat totaliter a peccato: sed qꝛ indirecte siue ꝑ accedens sic alleuiat pctm̄. puta cu3 aliquis nõ vult laborare in studio. ex quo sequitur eũ esse ignorantem. vel cum aliquis vult bibere vinum immoderate. ex quo sequitur eu3 inebriari ⁊ discretione carcere. Talis enim ignorãtia diminuit voluntatẽ. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs pctm̄. cum aliquid nõ cognoscitur esse peccatum nõ põt dici ꝙ voluntas directe ⁊ ꝑ se feratur in pctm̄ sed ꝑ accidẽs. Unde ibi est minoꝛ contẽptus. ⁊ ꝑ cõsequens minus peccatum. ẜm Tho. i. 2. q. 76. ar. 4. Unñ dicit Amb. in lib. de patriarchis. ⁊ habet̃ in decretis. 15. q. i. Sane. Siqui ebrij per vinũ deliquerint. apud sapientes iudices venia quidem facta donantur. sed leuitatis damnãtur auctores. Exẽplum de Loth inebriato. committente incestum ⁊c̃. Geñ. 19. De quo vide ꝙ scripsi in sermone de. x. preceptis. precepto. 5.

¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ qñq3 ignorantia aggrauat pctm̄: ⁊ hoc est qñ est voluntaria directe: qꝛ que est causa peti: que dicit̃ ignorantia affectata. sicut supradictũ est. talis enim ignorantia videt̃ augere voluntatem ⁊ peccatũ. ex intentione enim volũtatis ad peccãdum prouenit. ꝙ aliquis vult subire ignorantie dãnum ꝓpter libertatem peccãdi. Nota. moraliter ꝯ̃. illos qui nolunt ire ad predicationẽ: vt nõ instruantur de agẽdis: sed liberius corruant ad peccata ps. Noluit intelligere vt bene ageret.

¶ Quarta cõclusio est: ꝙ qñq3 ignorantia neq3 auget peccatũ neq3 minuit: ⁊ hoc est qñ ignorantia cõcomitant̃ se h3 ad pctm̄. Puta qñ nõ est causa peccati sicut in exẽplis supra positis. Et nota. ꝫ Tho. i. 2. 76. ar. 4. Talis enim ignorantia non facit inuoluntarium: put phs dicit qꝛ non causat aliquid qđ sit repugnans voluntati. Sed facit nõ voluntariũ: qꝛ nõ potest esse actu volitũ. ꝙ est ignoratũ vt ponit Tho. i. 2. q. 6. ar. 8. Sicut in casu ꝓposito. aliquis occidit clericum putans: eum esse laicum occisurus etiã si sciret eum clericum peccat q̃dez ac si sciret eum clericum. ⁊ ꝫ quãtu3 ad culpã. sed quãtũ ad penã excõicatiõis. dic vt not. in. c. Si vero. 2. de sen. ex. vbi distinguit̃ aut fuit ꝓbabilis ignorantia. ⁊ tunc nõ incidit in canonem incõicationis. aut non. ⁊ tunc incidit. de quo dic vt ibi.

¶ De octo malis que facit peccatum. Sermo. 5.

Uasi a facie colubri ⁊c̃. Sequitur de effectu peti. in genere predicare. primũ articulũ prosequendo. pro cuius introductione primo queri põt. vtrum peccatu3 possit aliquẽ effectũ producere: Et dubiũ est ꝓpter hoc. qꝛ cum ipsum peccatũ sit priuatio. ordinis rationis. ⁊ ꝯsequenter est nihil videtur ꝙ nihil agere possit. super quo dic vt scripsi supra ẜmone. i. in. 4. parte. ꝟ. ex predictis ergo p3 ⁊c̃. vbi dictũ est ꝙ peccatum inter ceteros effectus. siue defectus hoc oꝑatur. qꝛ facit hominẽ esse nihil: iuxta illud i. Coꝛ. 13. Si charitatem nõ habuero nihil sum. sed est sciẽdũ. ꝙ pctm̄ aliquos effectus malos producit sicut mala arboꝛ Mat. vij. Nam primo quidem nocet ipsi facienti: vt ĩfra latius patebit. ꝓpter ꝙ dicebat Dauid. postq̃3 peccauit. Pctm̄ meu3 cõtra me est semper. Scđo nocet proximis viatoribus. tum pro eo ꝙ acies eorum ꝯtra demones minuuntur. quãto enim plures sunt boni tanto facilius demonibꝰ resistunt: iuxta illud Frater qui iuuatur a fratre quasi ciuitas firma Prouer. 18. Et facilius a deo gratiã impetrant multiplicatis intercessoribus: tum pro eo ꝙ peccatoꝛ alios malo exẽplo corrũpit. ⁊ scandalizat: iuxta illud Modicum fermenti totã massam corrumpit. i. Coꝛ. 5. Sicut pomum infectum cetera poma inficit. ⁊ vna infecta pecus inficit omne pecus. Tertio nocet his: q̃ sunt in purgatorio. quos nõ potest peccatoꝛ iuuare. tam efficaciter sicut si esset in gratia. ratio: qꝛ nec orationes sue: nec ieiunia nec aliqua bona. oꝑa a peccatore facta directe prodest illis. eo ꝙ sit mortuus. Greg. Cum is qui displicet ad intercedẽdu3 mittitur irati animus. ad deteriora prouocat̃.

Quarto nocet damnatis in inferno. ⁊ hoc ꝑ modum ꝯiunctionis. Quãto enim

plures sunt in inferno tanto maior est ibi
horror ⁊ pena. sicut si titioni qui ꝯburit ad
dant alij titiones: magis augetur ignis ⁊c.
Fallit hec regula ibi. Solatiũ est miseris
socios habere penaꝝ. ꝓpter hoc diues epu
lo petebat ab Abraam vt fratres sui nõ de
scenderent in infernum Luc. 16. Quinto
nocet saluatꝭ. ⁊ hoc in modũ subtractiõis.
Nam ex cõsortio ac societate glorificatoꝝ
augetur coꝝ gaudium accidentale. spũali
ter si suo bona exemplo ducatu vel disci-
plina alij saluantur. sicut maxime letat̃ be
atus Dñicus. si vnus frater predicator sal
uatur. ⁊ b. Franciscus de fratre minore sal
uato: ⁊ sic de alijs sanctis. Sexto infert
iniuriam deo inquãtum non obedit ei cui
omnes creature obediunt ad nutum ps.
134. Omnia quecũqꝫ voluit deus fecit in
celo ⁊ in terra ⁊ in o. abyssis. Septimo in
fert iniuriam xp̃o inquãtum vilipẽdit. pas
sionem eius ⁊ merita. Octauo põt dici
ꝙ peccatum inferat nocumẽtum agris. sa-
tis ⁊ arboribus ordinatis ad vitam huma-
nam. q2 ꝓpter peccatum deus immittit sic-
citates ⁊ caumata in penaꝫ peccati ps. 106.
Posuit flumina in desertũ ⁊ exitus aqua-
rum in sitim terram fructiferam in salsugi-
nẽ a malitia inhabitãtium in ea. ⁊ ex hoc
etiã bestie patiuntur. Nota quõ. tp̃e He-
lie nõ pluit tribus ãnis cum dimidio. 3. Re.
18. Et Iac. vlt. Loquẽdo tñ specialiter de
nocumento ꝙ specialiter ⁊ principalit̃ pa-
tit̃. peccator ex ipso peccato. Nota ꝙ pctm̃
multa mala facit peccatori: ⁊ ante mortem
⁊ in morte. ⁊ post mortem.

¶ Primo enim peccatũ hoiem inimicum deo facit.
¶ Scd̃o a corpore xp̃i mistico abscindit.
¶ Tertio intellectum obcecat.
¶ Quarto affectum obdurat.
¶ Quinto naturalia vulnerat.
¶ Sexto bona opera mortificat.
¶ Septimo in bestialẽ naturã trãsformat.
¶ Octauo ad penam eternam obligat.

Et primo videamus de malis ante mor
tem illatis per peccatũ. Primo ergo pec
catũ hominẽ inimicum deo facit. Sicut
enim qui negat deum est inimicus dei. sic
quilibet peccator est inimicus dei. q2 videt̃
negare deum: iuxta illud Ap̃li. Tit. 1. Cõsi-
tent̃ se nosse deum. Factis aũt negãt sup
quo textu. dicit Hierony. ⁊ habet̃ i decre-
tis. xi. q. 3. extimant quidã ⁊c. Uide infra d
articulis fidei sermone. 9. pte. 4. in fine. ex
quo ꝯsequẽter sequit̃ ꝙ gratia dei hõ pri-
uatur. per quam priuationẽ gratie. infertur
quedã macula spũalis aie per quã perdit
nitorem luminis gratie ⁊ sapientie diuine
ex ꝯtactu creature. ⁊ cõsequenter incurrit
peccator odium dei: iuxta illud Sap. 4. Si
militer odio sunt deo impius ⁊ impietas
eius ⁊ ps. Odisti omnes qui operant̃ ini-
quitatem. qd̃ intelligo q̃tũ ad culpam. q̃tũ
vero ad naturam deus omnia diligit: iuxta
illud Sap. xi. Diligis omnia que sunt ⁊ ni
hil odisti eorum que fecisti. ex hoc odio cõ
sequitur mors anime spiritualis que est. ꝑ
separationem dei ab anima Iac. 1. Pecca-
tum cum consumatum fuerit generat mor
tem. quãtum vero deus habeat odio pec-
catum ⁊ cõsequenter peccatorem pꝫ per ef
fectum. quia propter peccatum delendum
⁊ occidendum voluit filium suum vnigeni
tum perimere ⁊ occidere; iuxta illud Isa.
53. Propter scelus populi mei percussi eũ.
Et Ro. 8. Deus filium suum misit in simili-
tudineꝫ carnis peccati. ⁊ de pe. dã. pecca-
tum. Item etiam matrem suam ⁊c. Luc. 2.
Et tuã ipsius animam ꝑtransibit gladius.

Scd̃o a corpore christi mistico abscin-
dit. ꝙ est ecclesia que est corpus christi ⁊ q
libet christianus est particeps omnium bo
norum que fiunt in ecclesia. Da similitudi-
nem de corpore vero: cuius membra par-
ticipant bona collata corpori in potu ci-
bo: ⁊c. Sic i ꝓposito: ecclesia ẽ corpus chri
sti. ⁊ nos sumus mẽbra. Ro. 12. Sicut eniꝫ
in vno corpore multa membra habemus.
Omnia autem membra nõ eundem actũ
habent. ita multi vnum corpus sumus in
christo. singuli aũt alter alterius membra.
Uñ quilibet christianus in gratia cõstitu-
tus est particeps. oĩum bonoꝝ ecclesie. ps.
Particeps ego sum. o. ti. te. ⁊ cus. mã. t. Si
aũt mẽbrum precidit̃ a corpore tanq̃ mor
tuũ nullius boni. particeps est: sic etiã xp̃ia
nus precidit̃ ab hoc corpore ecclesie per
gladiũ peccati: iuxta illud. 1. Cor. 16. Siqs
nõ amat dñm iesum xp̃m sit anathema. ⁊
separatus ab ecclesia. Et ideo est exps om-

nium bonoꝝ:que ſunt in eccleſia. donec ſanetur per penitentiã. Tertio intellectũ obcecat. Et hoc pꝫ. ratione exẽplo ⁊ experientia ⁊ figura. ¶ Primo quidẽ ratione. qꝛ per peccatũ tollitur lumen gratie per ꝙ illuminatur aĩa. Item etiã obſcuratur lumẽ rationis naturalis. Hoc enim duplici lumine illuminat̃ intellectus. de hoc vltimo dĩ ṗs. 4. Signatum eſt ſuper nos vultus tui dñe. Cõtra hoc aũt lumen rõnis agit peccator peccando. qꝛ ſicut virtus eſt nature cõſentanea ita vitium eſt nature ꝯtrariuꝫ. Ideo de peccatoꝛibus dicit ṗs. 81. Neſcierunt neqꝫ intellexe. in te am. Item Sap̃. 2. Excecauit illos malitia eoꝝ. Uide Tho. 22. q. 15. ar. 1. vbi ponit de cecitate mentis. Itẽ Prouer. 4. Uia impioꝝ tenebꝛoſa neſciunt vbi corruant. ¶ Scd̓o idem pꝫ exẽplo in adam. qui tum erat in ſtatu innocẽtie tante ſapientie ⁊ ſciẽtie erat ꝙ oĩbus aĩalibus noĩa ĩpoſuit ⁊ diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ reꝝ cognitionẽ habebat. ⁊ tñ ꝑ pctm̃ in tantã cecitatem deuenit ꝙ abſcondere ſe putabat a facie dñi:, cum oĩa nuda ⁊ aperta ſint ante oculos eius. ſicut legitur Gen̄. 3. Cum audiſſent vocem dñi dei deambulãtis. in paradiſo ad aurã poſt meridiem abſcondit ſe adam: ⁊ vxoꝛ eius a facie dñi dei in medio ligni paradiſi. ſic de Salomone legit̃: ꝙ fuit cecatus ꝓpter peccatum luxurie. 3. R̃. xi. Et Eccl̓i. 47. ¶ Tertio idẽ pꝫ expiẽtia: nam ꝓculdubio fatuus eſſet ille qui verbis ⁊ factis ꝓuocaret illuꝫ ad iram: qui haberet gladium nudum ad guttur eius ⁊c̃. Sic in ꝓpoſito qꝛ omnes ſumus in manu dñi. Deut̃. 32. Ego occidaꝫ ⁊ ego viuere faciam per ⁊ ego. ſa. ⁊ non eſt. qui de ma. me. poſ. eruere. ⁊ tñ peccatoꝛ nõ veretur ipſum oſtẽdere. Uñ hoc? qꝛ cecus eſt nec conſiderat ⁊c̃. Cum tñ hominem timebit offendere ⁊ offenſum placare conabitur. ¶ Quarto apparet ideo. per figuraꝫ q̃ hẽtur Tobie. 2. vbi legit̃ ꝙ oculi Tobie fuerunt cecati ſtercoꝛe irundinis: cũ dormiret iuxta parietem: per ſtercus irũdinis ꝙ eſt calidum ſignificatur peccatũ inflãmãs aĩam vel tẽpoꝛalia que ſunt cauſa peccati per qd̓ cecant̃ oculi intellectus hoĩs doꝛmientis. i. quieſcentis in lecto delectationis tẽpoꝛalis. ad idem de ſanſone cecato a philiſteis Iudic. 16. Item figura de Sedechia rege cuius oculos erui fecit Nabuchodonoſoꝛ rex poſtq̃ꝫ ante oculos eius fecit occidi filium eius. Et ideo pctõꝛ nõ perpendit de grauitate peccati ſicut canis. ſubmergendus non ſentit lapidem in collo donec in aquã. extra nauem proĳciatur. ſic peccatoꝛ qui delectatur in culpa. non ſentit nec cognoſcit grauitatem peccati donec demergatur in pꝛofundũ inferni. Grego. Oculos quos culpa claudet pena aperit. Et ideo de peccatoꝛe dĩ. Iob. 41. Coꝛ eiꝰ indurabit̃. ¶ Quarto affectum obdurat quaſi lapis. ⁊ ſtringetur quaſi maleatoꝛis incus. Uide in ſermonibus de penitẽtia. ſermone qui incipit. Dic vt lapides iſte ⁊c̃. In itroitu hic affectus ſequitur ad ſuperiorem ꝓrimum. Nam actus voluntatis ſequitur ad intellectum. quia qñ homo putat aliquod bonũ inclinatur affectus ad illud. Per peccatũ aũt homo reputat melius bonum creaturam. q̃ꝫ creatoꝛem: ex quo ſequitur inclinatio ⁊ obduratio voltãtatis ad bonum. Uñ de Pharaone dĩ induratum eſt coꝛ pharaonis Exo. 3. Inde peruenit qd̓ non delectat̃ peccatoꝛ de verbis. nec de libꝛis ſanctis. ſicut ſunt biblia epl̓e Hieronymi moralia Greg. Et huius ſed de virgilio tulio. Item de Triſtano ⁊ Lanciloto de centum nouellis. de philoſtrato tales ſũt filĳ iſrael̓: qui deſiderabant in deſerto pepones: cucumeres: ⁊ alea ⁊ poꝛos: egypti cum haberẽt mãna Nũeri. xi. Nota. exẽplũ de Hieronymo rapto in ſpiritu ⁊ coꝛam iudice preſentato ⁊c̃.

¶ Quinto naturalia vulnerat. Bona aũt nature poſſunt tripl̓r dici. ſm̃ Tho. 1. 2. q. 85. ar. 1. Primo q̄dem ipſa pꝛincipia nature ex quibus ipſa natura cõſtituitur ⁊ pꝛopꝛietates ex his cauſate. ſicut potentie aĩe ⁊ hmõi. Scd̓o quia homo habet a natura inclinationem ad virtutem: ipſa inclinatio ad virtutem eſt qd̓dam bonuꝫ nature. Tertio modo põt dici bonum nature bonum oꝛiginalis iuſtitie q̄ d̓ fuit in pꝛimo hoĩe collatum toti humane nature.

¶ Primum bonuꝫ nature nec tollitur: nec diminuitur per peccatum. ratio qꝛ etiã in

demonibus bona naturalia manent integra. post peccatum: vt Dio⁹ dicit.4.c. De diuinis nominibus. ¶ Tertio vero bonū nature totaliter est ablatum. ꝑ pctm̄ primi parentis: sed medium bonū nature. s. ipsa naturalis inclinatio ad virtutem diminuit̄ ꝑ peccatum nō quidem ꝑ modum subtractionis. aliogn posset totaliter tolli huius inclinatio ad virtutē per multiplicationem peccatoꝝ: quia h̄ inclinatio est finita. diminuitur ergo per modum additionis impedimenti: quia per hoc qđ h̄ peccatum additur modo additur īpedimentū anime ꝑ quod h̄ inclinatio ad virtutem: diminuitur infra posito. declara hoc ſm Tho. vbi supra. q. vbi supra ar.2. ad primū. ¶ Naturalis igit̄ inclinatio ad virtutē diminuit̄. ꝑ peccatum. per actus enim humanos fit quedā inclinatio ad siles actus. opꝫ aūt ꝙ ex hoc ꝙ aliqs inclinatur ad vnū ꝯtrario rū diminuat̄ inclinatio eius ad aliud. Vñ cum pctm̄ sit ꝯtrarium virtuti ex hoc ipso ꝙ homo peccat diminuitur bonum nature ꝙ est inclinatio ad virtutē. Unde Luc.10. Homo descendens ab ierusalem in ierico. Tho. l. In defectuꝫ peccati. ⁊ angustia gratie expoliatur. s. gratuitis ⁊ vulneratur in naturalibus ſm Tho. vbi supra. Et ideo libertas arbitrij dimuit̄ in peccatore. ⁊ hinc est ꝙ peccator dicit se non posse penitere: nec portare cilicium in carne ⁊c̄. Cum tñ pro rebus mundanis ⁊ pro luxuria maiora faciat. quia libertas arbitrij a peccato ligatur ⁊c̄. Ideo Prouer.5. Iniquitates sue capiuntur impium ⁊ funibus peccatorum suorum vnusquisqꝫ astringitur. Ratio est. quia a peccato vincitur Ro.6. An nescitis: q2 cui exhibetis vos seruos ad obediendum serui eius estis cui obedistis. Est enim notandum. ꝙ quia predicta naturalis inclinatio ad virtuteꝫ conuenit homini ex hoc ipso ꝙ rationalis est. Ex hoc enim habet ꝙ ſm rationem operetur ꝙ est agere. ſm virtutem. per peccatum alius nō potest totaliter ab homine tolli ꝙ sit irrationalis. quia iam nō esset capax peccati: ideo non est possibile. ꝙ predictum bonum nature ⁊ totaliter tollatur ſm Tho. l. 2. q.85. ar.2. ꝙ declara vt ibi. Unde etiam in damnatis manet naturalis inclinatio ad virtutem. alioquin non esset in eis morsus conscientie. sed ꝙ non reducatur ad actū contingit quia deest gratia. ſm diuinam iustitiā. sicut etiā in ceco remanet aptitudo ad videndum in ipsa radice nature inquantum est animal naturaliter habens visum. sed non reducitur in actum. quia deest causa que reducere possit formando organū. quod requiritur ad videndum ſm Tho. q. vbi supra in responsione ad tertium.

¶ Sexto bona opera mortificat. de hoc effectu deo dante dicetur infra cum de effectu peccati mortalis agetur. sermone. 4.

¶ Septimo in bestialem naturam transformat. ratio. quia non est differentia aliqua. inter hominem ⁊ bestiam. nisi ratio naturalis. peccator autem post ponit rationeꝫ nec ea vtitur vt debet. ergo efficitur vt bestia quia cessat differentia specifica: ⁊ formalis inter hominem ⁊ bestiam. que est ratio naturalis. vt dixi: ideo Eccli.3. Dixi in corde meo de filijs hominum vt probaret eos deus. ⁊ ostenderet similis esse bestijs. Iteꝫ ps. Homo cum in honore esset. non intel. compara. est iumen. in si. ⁊ fac. est si. illis. Seneca. quid interest in belluam transformari aut sub hominis figura animum belue gerere: quinimo si fas est dicere. peior ⁊ deterior est peccator quaꝫ bestia. tum respectu sui. tum respectu ꝓximi. respectu sui. quia imputatur sibi ad culpam. si non vtitur ratione quā naturaliter habet. qđ non est in bestia. Item respectu proximi. quia dolum habet quo nocere magis possit quā bestia. ⁊ ideo bestie post mortem corporis non sunt obnoxie alicui pene. sed homines sic: vt in sequenti effectu patet. O infelix peccator. minus malum tibi foret esse bestiam quam peccatorem. quia bestia non damnatur post mortem. sed peccatum sic. ¶

¶ Octauo pctm̄ hoiem ad penā seu mortē eternā obligat: iuxta illđ Aia que peccauerit ipsa morīet̄ Eze.18. Itē Mat.25. Ibunt hij in suppliciū eternū. ⁊ sentētia iam data est: sed differtur executio quo ad vsqꝫ iustitia conuertatur in iudicium. Item Geñ.2. Quacūqꝫ die comederitis morte morieris. De quo dic per Tho. l. 2. q.87. arti.3.

¶ Sequitur de malo quod homi infligit peccatum in morte. quod est turbationis. quia turbabitur peccator in morte. quando videbit multitudinem demonum aduenisse ad aiam eius accipiendã sicut leones paratos ad predam Uñ Treñ.i. Oẽs inimici eius apprehẽderunt eam inter angustias. Nota hic duodecim nouissima que cõcurrunt in morte. que sunt memorande diligẽter. vide in dñica.25. post festum trinitatis in sermone magistri Uincẽtij q incipit. Ecce dies veniũt pte.i. ¶ Tertio videndũ qualiter peccatũ punit hoiem post mortẽ. ¶ Primo nãque confusionem habebit ex opum denudatione quia libri aperientur Jere.20. Confundent vehementer quia nõ intellexerũt obprobrium sempiternũ. quod nunquam delebitur. ¶ Secundo ex probationẽ xpi. audiet i iuditio. Esuriui.n. et non dedistis mihi manducare. Mat.25. Que erat eis intollerabilior quam ipsa gehenna Apoc.6. in fine. ¶ Tertio rege et luce priuatur. Mat.22. Ligatis manibus et pedibus mit. eum in te. exte. Unde nõ proderit ei cantus. requiem eternam dona etc. Non gaudebit. Jsa. vltimo. Uermis eorũ non morietur.

¶ Quarto suffragijs ecclesie et ignis eorũ nõ extinguet. ¶ Quinto in infernum precipitabitur exemplũ de lapide materiali quẽ proiecit angelus in mari dicens: hoc impetu mittetur babilon in infernũ. Apoc.18 ¶ Sexto a deo et membris electis eius separabitur. Mat.25. Jte maledicti in ignem eternum. ¶ Septimo inimicitiã oium creaturarum incurret Sap.16. Creatura.n. tibi factori deseruiens exardescet in tormentũ aduersus iniustos sicut qui est inimicus regis efficitur inimicus oium vasallorum eius et sic patet materia ista. Deo Gras. Amẽ.

¶ De peccato originali in quo est.
Sermo.6.

Quasi a facie colubri etc. Sequitur secundus articulus. vbi dicẽdum est de peccato originali: in quo est quadruplex consideratio.

¶ Primo quidẽ: quid est peccatum originale formaliter.

¶ Secundo: vnde habet quod traducatur in humanum genus.

¶ Tertio de penis siue effectibus peccati originalis.

¶ Quarto de remedijs eius.

¶ In hoc ergo sermone: dño concedente dicemus tantum de prima consideratione. cuius introductione. Queritur vtrum sit necesse ponere peccatũ originale? Ad quod dicendum quod sic. et hoc pbatur auctoritate scripture. et rõne. et primo rõne pro qua assumendum est quod dicitur Geñ.2. Tullit ergo deus hoiem et posuit eum in paradiso precepitque ei ex omni ligno paradisi comede: de ligno autem sciẽtie boni et mali nõ comedes: in quocunque autem die comederis ex eo morte morieris. Sed quia adam nec eodem die. quo comedit mortuus est actu. oportet sic intelligi morte morieris necessitati mortis oris addictus. quod quidem frustra diceret. si homo ex institutione sue nature necessitatẽ moriendi haberet. oportet ergo dicere quod mors et necessitas moriendi sit pena homini pro peccato inflicta. pena autem non infligitur iuste nisi pro culpa in quibuscunque inuenitur necesse est vt in omnes inueniatur aliqua culpa. sed in hoie inuenitur hec pena etiã a principio sue natiuitatis. ex tunc enim nascitur necessitati mortis addictus. Unde et aliqui mox post natiuitatem moriuntur de vtero translati ad tumulum. ergo in eis est aliquod peccatum. sed non peccatum actuale. quia non habent pueri vsum liberi arbitrij sine quo nihil imputatur boni ad peccatum vt ex his que dicta sunt in lib.5. apparet. necesse est ergo dicere. quod in eis sit peccatum per originem traductum. hec Tho. in.4. contra gẽtiles.c.50. Sed notandum hic. quod proprie loquendo mors nõ videtur pena peccati originalis duplici ratione. Primo quia originali non debetur pena sensus sed tantum damni: mors autem est pena sensus etc. Secundo quia si mors esset pena originalis sequeretur quod sublato originali per baptismũ tolleretur et mors quod est falsum. dic ergo quod mors est pena originalis. per accidens. quia petm̃ originale est cã mortis. tanquam remouẽs prohibens. quia

remouit iustitiam originalē: que prohibeat mortem. sed per se mors prouenit ex principijs nature: q2 natura cōpositus est homo ex quattuor elemētis ɔtrarijs: vt not. j. ar. 2. sermone. 4. p3 ergo rōne. ꝙ necesse ē ponere peccatum originale.

¶ Scdo ꝓbatur scriptura que taз in veteri quā in nouo manifeste ꝓbat peccatum originale. In veteri qdē hr̄ auctas Gen. 17. dic pratice. Quō de⁹ apparuit habraā. ꝫ precepit ei circūcisionē. d. Circūcidetur in vobis omne masculum. ꝛ circūcidetis carnem ꝑputij. caro que circūcisa. non fuerit delebitur aīa. illa de populo suo. q2 pactū meū irritum fecit. Nota pactū meum irritum fecit. de quo pctō loquaṫ h̄ deus dubitari pōt. Nam si intelligiṫ de pctō circūcisionis inter deū ꝛ habraā inito. nō videṫ ɔuenire rōni. Quō enim puer. io. diez. vel 20. potuit dici irritare hoc pctm̄ dei cuз nō habeat vsum rōnis: ꝛc. Sicut enim huius etatis. homo nō pōt mereri sic nec demereri ꝓpter defectum vsus rōnis. opз ergo ꝙ intelligaṫ de pacto inito. inter deum ꝛ ꝛ adā de esu pomi. Quō aūt diceret aliqs irritare potuit huiusmōi puer hoc peccatū cum eadē rō sit que supra dī: R⁹. qd talis puer irritauit pactū illud in adam in quo oēs peccauerunt. Ro. 5. vt. j. declarabiṫ. sermone seqnēti. Nō aūt in se. si igitur puer nō circūcidebaṫ deleri merebaṫ ꝺ populo suo glo. i. de cetu sanctoꝝ. q2 pactum dei irritū fecit. i. q2 peccauit in adam. si aūt circūcidebatur. nō delebaṫ de populo dei. q2 per circūcisionem purgabaṫ. illud pctm̄ Ade in ipso puero. Et ex hoc textu probaṫ ꝙ oēs ɔhunt originale. alioquin cur deleri merebatur puer de cetu sanctoꝝ. si non fuisset circūcisus: nulla esset rō. Et hoc expresse ponit Aug⁹. 16. de ciui. dei. c. 29. vbi ait. Itē pōt mouere quō intelligi oporteat qd hic dictum est masculus qui nō circūcideret carnē p̄putij sui octauo die interibit aīa illa. q2 ꝺ genere suo. q2 testm̄ meū dissipauit cum h̄ nulla culpa sit paruuli cuius dixit aiam perituram. nec ipse dissipauit testm̄ dei. sed maiores qui eum circūcidere nō curarunt: nisi q2 etiā paruuli nō ꝺm sue vite ꝓprietatē. sed ꝺm cōmunē humani generis. originem oēs in illo vno testamētū dei dissipauerunt in quo oēs peccauerunt. ꝛ infra. si enim dixisset. q2 hoc testamētum meum dissipauit non nisi de illa circūcisione intelligi cogeret. nunc vero qm̄ nō expressit cuiusmodi testm̄ paruulus dissipauit. liberum est intelligere de illo testō dictum cuius dissipatio ꝑtinere possit ad paruulū. Hec ille. igiṫ ꝛc. Alia auctas habetur Gen. 37. ꝙ Jacob audita morte Joseph. scissis vestibus indutus est cilitio lugens filium suū multo tpe. Cōgregatis autē ceteris liberis eius vt lenirent dolorem patris noluit cōsolationē recipere sed ait descendam ad filium meum lugēs in infernum. Nota in infernū: cum Joseph eēt sanctus homo ꝛ Jacob. paṫ eius dixit de. ad. si. me. lu. in infer. ergo etiam sctūs hō ibat ad infernum. dicunt Judei ꝙ cū dixit Jacob in infernū dз intelligi in sepulchrū. sed hoc manifeste pз eē falsum. q2 Jacob putabat ꝙ bestia comedisset Joseph: ꝛ cōsequēter putabat ꝙ corpus Joseph in stomacho bestie esset: non in sepulchro. Unde dicit textus Gen. 37. Fera pessima comedit filiū meum. i. cuз bestia deuorauit Joseph: oportet ergo ꝙ intelligatur de vero inferno. ꝛ de anima Joseph non de corpore. ꝛ consequenter oportet dici: ꝙ Joseph fuerit in inferno. i. in limbo propter peccatum. non quidem actuale mortale. quod nō erat in eo: nec veniale: quia meruisset purgatoriū. sed originale propter quod merebatur esse in limbo sanctorum patrum. ꝛ sic pз idem.

¶ Alia auctoritas per Dauid ps. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: ꝛ in pec. conce. me mater mea. nō loquitur Dauid de peccato commisso a parentibus. in actu matrimoniali: quia illud sine peccato exerceri potest: licet sine peccato raro exerceatur vt dicit Greg. 33. q. 4. c. Uir cum propria. preterea intentio Dauid erat accusare se ꝛ peccata sua. non autem peccata parentum suorum. oportet ergo ꝙ de alio peccato loquatur. ꝛ hoc nihil aliud eē potest preterq̄з originale. ꝛ sic etiā habetur propositum. Et nota. quod dicit in iniquitatibus in plurali numero non ꝙ sint plura peccata originalia. sed loquitur ꝺm morem scripture que frequenter ponit pluralē numerum pro singulari. sicut Mat. 2. De-

f

uncti sunt qui querebant animam pueri.
vel qr in pctō originali virtualiter preexi-
stunt oīa peccata actualia sicut in quodaꝫ
principio. Unde ē multiplex virtute: vel qr
in peccato primi parentis qđ per originem
traducitur fuerunt plures deformitates. s.
superbie. inobedientie. gule. ⁊ alia huiusmo
di. vel ꝙ multe partes anime inficiunt. per
originalē ꝫm Tho. i. 2. q. 87. ar. 2. ad p̄mū.
¶ Alia etiā auctas eiusdē David ps. 88.
Quis est homo qui viuet ⁊ non videbit
mortem eruet aīam suaꝫ de manu inferi.
quasi dicat nullus. ergo ⁊ mali ⁊ boni. ho-
mines nō poterant eruere. aīas suas de in
ferno. ꝙ nō poterat contingere semper nisi
ꝓpter peccatuꝫ originale ⁊c̄. Item alia au
ctoritas habetur Job. 14. Quis pōt face-
re mundum. de in mundo conceptum semi
ne nōne q̄tū solus es: ex quo manifeste ac
cipi potest ꝙ ex imunditia humani semi-
nis aliqua imunditia ad hominem ex se-
mine conceptum ꝓueniat. ꝙ oportet intelli
gi de imunditia peccati. pro qua sola ho-
mo ad iudicium deducitur. premittiť enim
⁊ dignum ducis. super huiuscemodi aperi-
re oculos tuos. ⁊ adducere eum tecum in
iudicium. sic igitur aliqđ peccatum est. qđ
homo cōtrahit ab ipsa sui origine. qđ ori
ginale dicitur. hoc ponit Tho. in. 4. contra
gentil'. c. 50. ¶ Auctes aūt noui testamenti
multe sunt sed pro nūc sufficiat vna a pos.
Ro. 5. Per vnum hoiem peccatum intrauit
in mundum. ⁊ per peccatum mors ⁊ ita in
oēs homines mors ptransijt in quo om-
nes peccauerunt. nota. per vnuꝫ hoiem pec
catum intrauit in mūdum. qđ non potest
intelligi per modum imitationis. ꝓpter h̄
qđ dī Sap̄. 2. Inuidia diaboli mors intro-
iuit in orbem terraꝝ. Restat ergo ꝙ ꝑ ori
ginem a primo hoie peccatuꝫ in hunc mū
dum intrauit: vt dicit Tho. i. 2. q. 81. ar. i. pꝫ
ergo auctibus scripture ꝙ est necesse pone
re peccatum originale. Et sic pꝫ peccatū ori
ginale esse. ⁊ rōne ⁊ scriptura. Pro euiden
tia ergo qōnis. iam proposite vꝫ. quid est
peccatum originale. est notandum. ꝙ cum
omne peccatum sit priuatio quedam. pri-
uatio aūt opponatur habitui nō potest ip
sa priuatio de se bene cognosci nisi per co
gnitionem habitus cōtrarij. cum priuatio

ꝫm se nihil sit. peccatum ergo originale est
quedaꝫ priuatio originalis iustitie. formaľ:
vt dīt theologici. oportet ergo vt prius vi
deamus quid erat iustitia originalis: vt ve
niamus postea ad cognitionem peccati ori
ginalis: quia cōtrariorum eadē est discipli
na ⁊ rectum est index sui ⁊ obliqui vt di-
cit' in primo de anima. Erat autem insti-
tia originalis quedam rectitudo. ꝑ quam
corpus. erat anime subditum ⁊ vires infe-
riores. rationi quādiu anima subdita esset
suo creatori. ꝫm Nico. de lira. sup̄ Ro. 50.
Iustitia originalis erat quoddam donum
supernale datum homini a deo. per quod
ipse homo erat totaliter subiectuꝫ deo quā-
tum ad rationem. rationi vero erant subie-
cte vires inferiores. s. irascibilis. ⁊ concupi-
scibilis ⁊ anime corpus que nō erant re-
belles rationi nec mouebantur nisi ꝫm im-
perium rationis. Ideo nō erubescebant de
nuditate. Geñ. 2. Erat autē vterqꝫ nudus.
Adam. s. ⁊ vxor eius. Prima autem subie-
ctio erat causa. 2. ⁊. 3. Quādiu enim ratio
manebat deo subiecta inferiora ei subde
bantur. ⁊ hanc iustitiam originalem vocat
Salomon rectitudinem Eccl's. vij. Inueni
ꝙ deus fecit hominem rectum. cuius re-
ctitudinis interioris fuit quasi quoddam
signaculum. rectitudo exterior corporis hu
mani qđ recte respicit celum cū cetera ani-
malia ad terram proclina sint: iuxta illud
Ouidij in primo methamor.
Pronaqꝫ cum spectent aīalia cetera terrā.
Os homini sublime dedit. celumqꝫ videre
Iussit: ⁊ erectos ad sidera tollere vultus.
Hoc autem donum rectitudinis siue insti-
tie originalis dedit etiaꝫ deus angelis om
nibus simul: sed homini dedit vni pro om-
nibus posteris. ita ꝙ si non peccasset Adā
fuisset per originem illud donum tradu-
ctum ad posteros. ⁊ ad hoc vt adam habe
ret causam meriti acquirendi per actum
obedientie: dedit eis deus preceptum: vt
de ligno scientie non ederent. Geñ. 2. Et
nota. vlterius ꝙ deus dedit tria precepta
ade ⁊ eue. Primū ꝓ ꝯsuatiōe spēi. Geñ. i.
Crescite ⁊ mlt'iplicamini. Scđꝫ ꝓ ꝯsuatōe
indiuidui quando dixit. de omni ligno pa
radisi comede. Tertium pro acquisitione
vite eterne. quando dixit. de ligno scientie

Non comedes ⁊c̄. Habebat autem hoc donum iustitie originalis: multos effectus.
¶ Primo erat gratie infusio.
¶ Sec̄do erat intellectus illuminatio.
¶ Tertio erat a culpa preseruatio.
¶ Quarto erat virtutum oīum repletio.
¶ Quinto imortalitatis adeptio.
¶ Sexto creaturaꝝ omnium damnatio.

Et primo effectus iustitie originalis: erat gratie infusio. oportet enim dici ꝙ primus homo fuerat creatus in gratia. Nam vt dicit Tho. par. i. q. 95. ar. i. illa subiectio corporis ad animā ⁊ inferioꝝ virium. ad rōnes nō erat naturalis. alioquin post peccatum mansisset. cum etiā in demonibus data naturalia permanserūt. post peccatū: vt Diony. dicit. 4. c. De diuinis nominibus. Unā manifestum est ꝙ ⁊ illa prima subiectio. qua ratio deo subdebaẗ. nō erat solum sm̄ naturam. Sed sm̄ fraternalis gratie donum. Nō enim potest effectus eē potentior causa. Unā Aug⁹ dicit. i3. de ciui. dei. Jere. i3. ꝙ postea quā precepti facta est transgressio. pfestim gratia diuina deserente de corporum suorum nuditate cōfusi sunt: senserūt enim motus inobedientis carnis sue tanquā reciprocam penam inobedientie sue. Ex quo datur intelligi si deserente gratia. soluta est obedientia carnis ad animā. ꝙ ꝑ gratiam in animam existentem. inferiora ei subdebaẗ sm̄ Tho. vbi supra. Nam adā habuit intellectum.

¶ Sec̄ds effectus erat intellectus illuminādo ita clarum. ꝙ habuit sciētiaꝫ oīum que naturaliter ꝑ hoīes cognosci possunt. ⁊ ratio est. q₂ res in primo statu. fuerunt a deo institute nō solum vt essent in seipsis: sꝫ vt etiam alioꝝ principia. Et ideo omnia producta sunt: in statu ꝑfecto in quo possent eē principia ⁊c̄. Sicut patet in plantis. ⁊ piscibus ⁊ animalibus ⁊ alijs: homo igitur debuit formari ⁊ creari a deo in statu perfecto. sicut alie creature: vt posset esse principium alioꝝ hoīum. Pōt aūt esse hō principium alioꝝ hominum. dupliciter. Uno mō per corporalem generationem. Et ideo fuit institutus in statu perfecto quātum ad corpus vt statim posset generare. alio modo per instructioneꝫ ⁊ gubernationem. quoniā alius nullus potest instruere alios nisi ipse prius fuerit instructus: ideo oportuit vt homo institueretur in statu ꝑfecto etiaꝫ quātum ad animam vt posset alios instruere ⁊ dirigere seu gubernare. Et ideo oportuit ꝙ ipse prius homo instituereẗ a deo. sic vt haberet sciētiam omniuꝫ in quibus homo natus est instrui. ⁊ hec sunt omnia illa. que virtualiter existunt in primis principijs per se notis. quecūqꝫ. s. homines naturaliter ꝑ se cognoscere possunt: ⁊ hoc patet ex eo. ꝙ pater adam imposuit. nomina omnibus animalibus vt diciẗ Gen̄. i. Nomina auteꝫ debent naturis rerum cōgruere. ⁊ sic adaꝫ sciuit naturas oīum animalium. ⁊ pari ratione habuit omnium alioꝝ scientiam: quia aūt ad gubernationem vite proprie ⁊ aliorum non solum. requiritur cognitio eorum que naturaliter sciri possunt. sed etiam cognitio eorum que naturalem cognitionem excedūt. eo ꝙ vita hominis ordinatur ad quēdam finem supernaturaleꝫ sicut nobis ad conseruationem vite nostre necessariuꝫ est cognoscere q̄ fidei sunt Heb. xi. Oportet enim accedētem ad deum credere: quia est ⁊ ꝙ inquirentibus se remunerator sit. ⁊ ibidem. Sine fide enim impossibile est placere deo. Unde ⁊ de his supernaturalibus tantā cognitionem primus homo accepit quanta erat necessaria ad gubernationem vite humane sm̄ statum illum. Unde dicit Tho. 22. q. 2. ar. vij. ꝙ primus homo ante statum peccati cognouit misterium incarnationis filij dei sm̄ ꝙ ordinabatur ad consumationem glorie. nō autem sm̄ ꝙ ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem ⁊ resurrectionem. q₂ homo nō fuit prescius peccati futuri. Alia vero que nec naturali studio homo cognoscere pōt nec sunt necessaria ad gubernationē humane vite. Primus hō nō cognouit. sicut sunt futura. ꝯtingētia ⁊ cogitationes hoīum: ⁊ quedaꝫ singularia. puta quot lapilli iaceāt in flumine ⁊ alia huiusmōi sm̄ Tho. p. i. q. 94. ar. 3. Omnis enim culpa cōmittiẗ ab aliquo.

¶ Tertius effectus erat a culpa preseruatio trium. Unde propter intellectum male iudicantem. vel propter voluntatem male eligentem. vel propter appetitum

sensitiuum.male inflamantem. Uide supra
sermone proximo pte.5. Hoc aut nõ poterat
esse in primo statu.nam intellectus non po-
terat decipi vt dicit Tho.pte.i.q.94.ar.4.
nec obstat qd dicit ap's.i.Thi.2.ꝙ mulier
seducta fuit in preuaricatione: qa vt dicit
Tho.vbi supra in responsione ad primum
illa seductio mulieris ⁊ si precesserit pecca-
tum hois subsecuta est tñ peccatũ interne
elationis:iuxta illud contrictionem pcedit
superbia.⁊ ante ruinam exaltatur spiritus
Prouerb.16.⁊ hoc idem ponit Aug9.14.d
ciui.dei.c.13.dicit.n.Aug9.xi.super Geñ.ad
litteram.ꝙ mulier verbis serpentis nõ cre-
deret nisi iam inesset menti eius amor pro-
prie potestatis.⁊ qdam de se presumptio:pz
ergo ꝙ intellectus primoꝝ parentum in sta
tu innocentie decipi non poterat:qr erat in
formatus omni scientia. Item nec volũtas
poterat male eligere quia erat informata.
originali iustitia per quam subdebatur to-
taliter ipsi deo vt dictum est supra. Item
nec appetitus sensitiuus poterat male in-
flãmare.quia vires inferiores ipsius appe-
titus sensitiui.i irascibilis.⁊ cõcupiscibilis
erant totaliter subdite rationi vt dictũ est.
Et ideo non erubescebant de nuditate.qa
non mouebatur concupiscentia nisi ad ap-
petitum rationis.⁊ sic ipsa originalis iusti-
tia a peccato preseruabat. Et si diceres tu
quare ergo peccauerunt: Re°.quia gratia
illa originalis non cogebat liberũ arbitriũ.
Unum ꝙ que enim recipitur sm modum
recipientis.modus aũt nature itellectualis
⁊ rõnalis est vt libere feratur in ea q̃ vult.
⁊ ideo inclinatio gratie non imponit ne-
cessitatem.sed hñs grãm potest ea non vti
⁊ peccare.vnde lz homo haberet hanc gra-
tiam tamen peccauit sicut ⁊ angeli.lz etiaz
fuerint creati in gratia tamen peccauerunt
vt ponit Tho.i.par.q.62.ar.3.ad scdm.
¶ Quartus erat effectus virtutum oium
collatio.quia durante iustitia illa originali
omni virtute decoratus erat adam ⁊ eua
⁊ hoc patet ex predictis.naz vt dicit Tho.
par.i.q.95.ar.3.dictum est supra talis erat
rectitudo primi status qd ratio erat deo
subiecta.inferiores vires rationi: virtutes
autem nihil aliud sunt q̃ perfectiones que
dam quibus ratio ordinatur in deum:

Inferiores vires disponũtur sm regulã ra
tionis. Unde rectitudo prioris status exi-
gebat.vt homo aliqualiter omnes virtu-
tes haberet. Sed considerandum est.ꝙ vir
tutum quedam sunt que de sui ratione nul
lam imperfectionem importãt vt charitas
⁊ iustitia ⁊ hmõi virtutes fuerunt in statu
innocentie simpliciter ⁊ quãtum ad habi-
tum ⁊ quantũ ad actum.sed qd de perse-
uerantia: Re.perseuerantia põt dupliciter
accipi vno modo tanquã virtus. ⁊ sic fuit
in primo hoie alio modo tanquã circũstan
tia.⁊ sic non fuit. ¶ Quedã vero sunt que
de sui ratione imperfectionem important
vel ex parte actus vel ex parte materie. ⁊
huiusmodi imperfectio non repugnat per-
fectioni primi status.nihilominus huiusmo
di virtutes esse poterat.in pmo statu. sicut
fides est eoꝝ que non videntur ⁊ spes est
eoꝝ que non hñtur.perfectio.n.primi stat9
non se extendebat ad hoc vt videret deuz
per essentiam.⁊ vt haberet eum fruitione fi
nalis btitudinis. Unde ⁊ fides ⁊ spes esse
poterant in primo statu.⁊ quantum ad ha
bituz ⁊ quantum ad actum.si vero imper-
fectio que est de ratiõe virtutis alicuius re
pugnat perfectioni primi status: poterat
esse hec virtus.ibi sm habitum sed nõ sm
actum.vt pz de pnia que est dolor de pecca-
to cõmisso.⁊ de misericordia q̃ est dolor de
miseria aliena:perfectioni aũt primi status
repugnat tam dolor q̃ culpa ⁊ miseria.
Unde ⁊ hmõi virtutes. in primo hoie sm
habitum erant. ⁊ non sm actum. Erat.n.
pmus homo sic dispositus. vt si peccatum
precesisset doleret ⁊ similiter si miseriam in
alio videret.eam proposse repelleret. sicut
phs dicit in.4.ethicoꝝ ꝙ verecundia que
est de turpi.contigit studioso solum subcõ-
ditione.est enim sic dispositus ꝙ verecun-
daretur si turpe aliquid. cõmitteret Tho.
vbi supra.
¶ Quintus effectus est imortalitatis ade-
ptio.nam mors per peccatum intrauit in
mũduz.vt dicit apl's Ro.5. Ergo ante pec
catum homo erat immortalis non quidez
per naturam sed per quoddam supernale
donum. ¶ Pro cuius materie clariori in-
tellectu.nota ꝙ sicut dicit Tho.pte.i.q.97.
ar.i.aliqd potest dici incorruptibile tripl'r.

¶ Uno modo ex parte materie eo.s.ꝙ vel
non habet materiam:sicut angelus.vel hēt
materiam que non est in potentia: nisi ad
vnam formam.sicut corpus celeste. ⁊ hoc
dicitur ſm naturam incorruptibile. ⁊ hoc
modo homo nō erat incorruptibilis vt no/
ta.infra eo.ar.sermone.4.parte.2.3.⁊.4.
¶ Scđo modo dicitur aliud incorruptibi/
le ex parte forme.q2.s.rei corruptibili p na/
turam inhereret aliqua dispositio per quam
totaliter a corruptione prohibetur. ⁊ hoc
dicitur incorruptibile ſm gr̄iaꝫ.qa vt dicit
Augꝰ. In ep̄la ad dioscoꝝ.tam potenti na
tura deus fecit aīam.vt ex eius beatitudi/
ne redundet in corpus plenitudo sanitatis
.s.vigor incorruptionis. ¶ Tertio modo di
citur aliq̄d incorruptibile ex parte cāe effi
cientis.⁊ hoc modo in statu innocentie fuis
set homo incorruptibilis ⁊ imortalis. quia
vt dicit Augꝰ.in lib.de q̄ōnibus noui ⁊ ve
teris testamenti.Deus hoīem fecit q̄ q̄ꝫdiu
non peccaret imortalitate vigeret:vt ipse si/
bi auctor esset aut ad vitam aut ad mortē.
Non enim erat corpus eius indissolubile.
per aliquē imortalitatis vigorem in eo exi
stentem:sed inerat aīe vis q̄dam supnatu
raliter diuinitus data per quā poterat cor
pus ab omni corruptione preseruari: quā/
diu ipsi deo subiecta mansisset.ꝙ rōnabili
ter factum est:q2.n.aīa rōnalis excedit pro
portionem corporalis matie ꝯueniens fuit
vt in principio ei virtus daret.per quā cor
pus conseruare posset supra naturā corpo
ralis materie Tho.vbi supra.Unde lꝫ cor/
pus humanū esset dissolubile per naturaꝫ:
tñ deus dedit homini triplex remedium si
cut tripliciter potest deficere corpꝰ hūanū.
Primo.n.pōt deficere per famem ⁊ cō
tra hoc erat primū remediuꝫ:q̄d dedit deꝰ
precipiendo Ade ꝙ comederet de omni li
gno paradisi p̄ter quā de ligno sciētie ⁊c̄.
Da exemplum de oleo in lucerna ⁊c̄.
Scđo pōt deficere ex senectute que cau
satur ex defectu seu debilitate digestiue ⁊
actiue virtutis.lꝫ.n.per cibuꝫ restauraretur
humidum deperditum per actioneꝫ calido
naturalis.inde ista restauratio non fit ſm
equiualentiā ſm q̄d dicit ph̄s in primo de
generatione.qa caro generata ex alimento
impurior est quā prima:sicut vinum mixtū
cum aqua ⁊c̄.vide infra eo.ar.2.ſmone.4.
pte.4.Ad hoc ergo ꝙ p̄dicta restauratio
fieret ſm equalentiam:⁊ p ꝯñs ipediretur
senectus.indigebat hō esu ligni vite.Un/
de dicit Augꝰ.14.de ciui.dei.c.26 ꝙ cibus
aderat hoi ne esuriret. potꝰ ne sitiret lignū
vite ne illum senecta dissolueret.⁊ hoc etiā
vult Tho.pte.i.q.97.ar 4. Tertio pōt
deficere corpus hūanū p infirmitatē ⁊ con
tra hoc deus dedit tertiū rem dīū. Nam
ante peccm̄ erat vis q̄dam aīe supnaturali
ter data diuinitus:p quā vt dictuꝫ est.pōt
corpus ab omni corruptione p̄seruari quā
diu deo subiecta mansisset Urū aūt lignū
vite conferret hoi imortalitatem: Dic ꝙ
non simplr̄: qa virtus cuiuscūq3 corpis est
finita:vnde nō poterat virtus ligni vite ad
hoc se extendere vt daret corpi durādi vir
tutem tpe infinito:sed vsq3 ad tp̄s determi
natum.quo finito vel hō translatus fuisset
ad sp̄ualē vitā:vel indiguisset iterū sumere
.de ligno vite. vt not. Tho.p.i.q.97.ar.4.
¶ Sextus effectꝰ iustitie origial' erat crea
turaꝝ dn̄atio. Uñ Geñ.i.fa.ho.ad yma.⁊
si.no.vt pꝰ.pi.ma.⁊.vo. ce.⁊ be.tur. vniq3
creature cunc3 reptile q̄d mouetur in terra
ꝙ intellige de creatura q̄ nō est ad imaginē
vel nā sup angelos hō nō habuisset dn̄iuꝫ
sed de alīīs creaturis.sicut sunt oīa aīalia
vt dicit tex.vbi supra.vt not.Tho.p.i.q.96
ar.i.⁊.2.ꝙ dic vt ibi per eum late ponitur.
Unde ad preceptū ade aīalia sibi obedis/
sent.⁊ q̄d mlx: Cum ēt in vitis p̄rum lega
tur idē de q̄busdā p̄ribus qbꝰ bestie q̄dā
fere obediebāt sicut cocodrilli vrsi. leones.
dracones ⁊ alie hmōi.Ex p̄missis ergo ha/
bemus q̄d erat iustitia originalis ⁊ quos
effectus hēbat:ex quo ꝯñter clare seq̄tur
q̄d sit pctm̄ originale q̄d opponitur iustitie
originali priuatiue. Et ideo theologi dn̄t:
ꝙ pctm̄ originale nihil aliud est q̄ꝫ carentia
illius originalis iustitie cū debito hñdi ear.
Priuatio aūt sola hꝫ potius rōneꝫ pene q̄ꝫ
culpe cum sit potius passio q̄ꝫ actio. Quare
ergo dicitur esse culpa: Rꝰ qa huic priua/
tioni adiuncta est voluntas ade ⁊ conse/
quenter oīum ab eo per rationem semina/
lem descedentium:quia omnes in eo pecca
uerunt vt ait Apostolus. Ro.5. Ideo ergo
habuit rationem culpe propter actum vo/

luntatis adiunctum. Quia aũt nullus est
culpabilis: si nõ hz illud: qđ nõ tenetur hic
Ideo adiungitur in diffinitione cuz debito
hñdi eaz. Hoc aũt ꝙ hic supra dĩ ꝙ priua
tio sola habet potius rõnem pene ꝙ̃ culpe
intellige formaliter. sed materialiter est con
cupiscentia. vt not. Tho. i. 2. q. 82. ar. 3. Et
declaro hoc ꝙ dĩ. ꝙ est carentia ⁊c̃. Nam
postꝙ̃ adã peccauit: fuit soluta rectitudo
illa: qua erat rõ deo subiecta. Cum ãt esset
causa aliaꝝ subiectionũ. s. iurium inferioꝝ
ad rõnem. ⁊ corpis ad aiam. ⁊ aialium ad
hoiem. ꝯñter fuit subsecuta etiam illaꝝ dis-
solutio. Et sic dissoluta hac armonia: incon
tinenti vires inferiores rebellauerunt con-
tra rõnem: ita vt sentirẽt motus ꝯcupiscie.
Et ꝑꝑea: erubuerunt de nuditate: vt dictuz
est supra ꝑte. i. huius ꝟmonis: ⁊ sic corpꝰ re
bellabit se contra aiam. ⁊ bestie hoi. Patet
ergo. qđ sit pctm̃ originale. Q̃uo aũt istud
pctm̃ traducatur ad posteros ⁊ quare: ⁊
vnde traducatur. dicetur dño concedente
infra sermone ꝓximo seq̃nti. Amen.

¶ Peccatum originale a septem causis
traducitur. Sermo. 8.

Uasi a facie
colubri ⁊c̃. Proseq̃ndo
scđm articulum de pctõ
originali: seqtur videre
de scđa ꝯsideratione vz.
de traductione pcti origi
nalis in posteros. Saluteẽ virgo maria ⁊c̃.
Pro intruductione ergo ⁊ cõplemento
materie: q̃ritur vnde: ⁊ ex qbꝰ causis pctm̃
originale traducaẽ ad posteros: Et ꝓ cla-
riore itellectu. vid. ẽ ꝙ a nulla cã neqꝫ aliq̃
rõne possit ⁊ debeat traduci. Nã prio non
iprimiẽ a deo in aiam creante: qꝛ deus non
põt esse auctor mali culpe: nec cã pcti: vt di
ctũ est supra ar. i. ꝟmone. 4. de cãlitate pcti
Cum. n. deus sit ipsa bonitas: nõ põt eẽ cã
mali. qꝛ bona arbor nõ facit fructus malos
Mat. 7. ¶ Scđo videẽ ꝙ nec ab adã pec-
cante possit traduci. Scriptũ est. n. Filius
nõ portabit iniqtatẽ pris: nec pr̃ portabit
iniqtatẽ filij. Eze. 18. Et ꝯfirmatur rõ. Naz
ꝗ am fecit pniam ꝑ quã recupauit grãm
dei: iuxta illud Sap. x. Huius. s. sapia illuz
qui prius formatus est a deo. pr̃ orbis ter-
rarum cum solus esset creatus custodiuit ⁊
eduxit illum a delicto suo: sed pnia ade nõ
ꝓfuit posteris: nec traducta fuit. Ergo mul
to minus peccatũ ade debuit traduci: quia
potẽtior est gratia: ꝙ̃ culpa vt probat apo
stolus Ro. 5. ¶ Tertio nec a proximo pa-
rente generante: quia iam fuit mundatus
ab originali per baptismum. Nemo autem
dat: ꝙ nõ habet. ¶ Quarto nec amore cõ
cipiente: qa mater tantũ prestat materiaz.
Unde si eua tantum peccasset: non habe
remus originale peccatum ꝟm illud Ro. 5.
Per vnum hoiem peccatum intrauit in
mundũ. Et not. Tho. i. 2. q. 81. ar. 5.
¶ Quinto nõ ab actu matrimoniali. quia
ille actus si fiat cum debitis circũstantijs
sine peccato fit. immo cum merito. quia est
actus religionis vel obedientie ad manda
tum dei Geñ. 9. Crescite ⁊ multiplicamini:
licet dicat Greg. Quod vir sine peccato fi
at. 33. q. 4. Uir cum propria. ¶ Sexto non
ab aia nostra: qa a deo creata est pura: ⁊
tanꝙ̃ tabula munda. qa ois creatura bo-
na est. Et preterea de rõne peccati est: ꝙ sit
voluntarium. Unde dicit August. q. i. c. i.
Usqꝫ a deo peccatũ voluntariũ maluz est:
vt si nõ sit voluntarium: desinat esse pecca
tum. ⁊ dixi supra articulo primo. sermone. i.
ꝑte. i. ¶ Septimo nec videtur posse tradu-
ci a carne inquinãte. Ratio: qa omnis car
nis inquinatio est corporalis. Nõ enim po
test caro subiectũ esse peccati. sed solũ ani-
ma. Nulluz aũt corporale inqnat aiam si-
cut dicit saluator Mat. 15. Unde põt semẽ
corruptum vel defectiuũ esse causa corru-
ptionis corporalis: sicut leprosus quãdoqꝫ
generat leprosum. ⁊ podagricus podagricũ
⁊ etiam spũalis qui tamẽ non sit culpa: si-
cut fatuus generat fatuum. sed nõ poterit
defectus corporalis esse causa directe defe
ctus spũalis: qui sit culpa presertim in alio
cum vt dixi idem rõne culpe est ꝙ sit volũ-
taria: ⁊ ipsa voluntas sit causa effectus
culpe. Cum ergo fides catholica teneat ⁊
est veritas: ꝙ peccatũ originale. traducaẽ:
queriẽ vnde habeat peccatũ originale: qđ
traducatur: Circa qđ est notandũ. qđ a se
ptem causis habet: qđ traducatur diuersis

tamen respectibus.
¶ Prio quidem a diabolo primordialiter ⁊ suggestiue.
¶ Scdo a muliere original'r ⁊ incitatiue.
¶ Tertio ab adã principal'r ⁊ ꝯpletiue.
¶ Quarto a parentibus proximis instrumentaliter ⁊ causatiue.
¶ Quito a carne nr̃a carnal'r ⁊ effectiue.
¶ Sexto a deo precipiente occasionaliter ⁊ permissiue.
¶ Septimo a deo puniente iustitialiter ⁊ inordinatiue.

¶ Primo ergo traducit hoc pctm̃ a diabolo ⁊c̃. q2 ipse decepit mulierẽ: sicut hẽtur Gen̄. 3. Si. n. diabolus nõ fraudasset mulierẽ: nõ peccasset mulier: ⁊ ꝯsiter nec adã ⁊c̃. Propt' h dr̃ Sap̄. 2. Inuidia diaboli mors introiuit in orbẽ terrar̄. Uide supra ſmõe primo in tertio effectu. Nota cũ dixit diabolus eue. Cur precepit vt nõ comederetis de oĩ ligno padisi ⁊c̃: quia si eua fuisset sapiens ⁊ obediẽs debuisset rn̄dere: vade maledicte: nõ. n. debemus q̃rere rõnem p̄cepti diuini sed debemus simpl'r deo obedire ⁊c̃ sed nõ fecit sic: sed voluit disputare cũ diabolo: ⁊ ideo incepit dubitare dicens. ne forte ⁊c̃. ⁊ idcirco diabolus eã decepit. d. Ne quaq̃ moriemini. Ex quo nota moraliter q̄ his que nobis ꝓponunt a deo agenda vel credẽda: simpl'r debemus credere. Uide in ſmonibus de articulis fidei ſmõe. 5. pte. i. nõ excusatur hõ: q̄ ꝯsilio alterius fecit: quia debuit ⁊ potuit explorare apud semetipsum: an expediret ei tale consilium. ff mand. l. 2. in fi. ⁊ siquis dubitat debet consulere peritiores. hoc nota Glo. in. c. i. de sum. trini. super verbo suggestione.

¶ Scdo processit muliere minus principaliter: qa ipsa fuit seducta in preuaricatione: ⁊ nõ homo. Unde apl's. i. Timo. 2. Adam non est seductus mulier autẽ seducte in preuaricatione fuit. Nota. Non est seductus. Glo. eo mõ quo mulier. Uñ dicit. s. Tho. supra Gen̄. 3. super verbo. Deditq̃ viro suo Hec fuit occasio mouens virũ ad comedẽdum. Putabat enim eam tabescere si solatio viri destitueretur. sicut dicit Aug9. ⁊ iõ comedit ad suggestionem ipsius. Item qa videns eam comedere ⁊ non mori: putabat non tamẽ esse peccatũ. Promissio ergo diaboli non mouit ipsum ad comedendũ. Unde Aug. 14. de ciui. dei. c. xi. Sicut. n. aaron erranti populo ad idolum fabricandũ non consensit inductus sed cessit astrictus. nec salomonem edibile est errore putasse idolis esse seruiendum: sed blanditijs femineis ad illa sacrilegia fuisse cõpulsum. Ita credendũ est illum virũ sue femine: vni vnum hoiem homini. coniugem coniugi. ad dei legem trãsgrediendũ non tanq̃ verum loquenti credidisse seductum. sed sociali necessitate paruisse nõ enim frustra dixit apl's. sed adam nõ est seductus: mulier autẽ seducta est. quia illa quod ei serpens loquutus est tanq̃ verum esse accepit ⁊c̃. Et nota q̄ quantum ad aliqd vno genere peccati peccauerunt vir ⁊ mulier. s. quantũ ad actum exteriorem. s. peccati gule ⁊ inobedientie: ⁊ quantum ad aliud nõ. s. effectum interiorẽ. Unde Aug9. Alio modo deceptus est vir q̃ mulier que falsuz verũ putauit. Unde adã non credidit esse verum q̄ diabolus suggerebat. nec apetijt q̄ mulier apetijt. s. excellentiam diuinitatis. l3 gradum aliquem ex comestione pom: putaret se consequi. hec Tho. vbi supra. Si ergo mulier fuit causa peccati viri nõ aũt ab ipsa principaliter ⁊ completiue peccatum originale contractũ est: qa si ipsa sola peccasset nõ fuisset cõtractum originale: sed qa fuit causa peti viri. Ideo dicitur etiã a muliere peccatũ originale originẽ traxisse. minus tamẽ principaliter. ideo dicitur Eccl'i. 25. A muliere iniciũ factum est peti: ⁊ ꝓpter ipsuz oẽs morimur qđ est verũ iniciatiue: sed nõ completiue ⁊ terminatiue vt dixi. ¶ Tertio processit ab adam principl'r ⁊ cõpletiue. sic. n. donũ iustitie originalis fuit collatũ p̄mo hõi nõ ſ3 se sed vt erat via ꝓpagationis ⁊ principiũ totius hũani generis: ita q̄ tale donũ per ꝓpagationẽ ⁊ originẽ deriuatuz fuisset ad oẽs posteros. Ita similiter adã peccãte facta fuit carentia talis rectitudinis. ⁊ talis iustitie in ipso. nõ solum ſm se sed vt talis carẽtia debebat per originem ⁊ propagationem in oẽs posteros deriuari. sicut si rex dedisset vnũ castrum vel ciuitatẽ cuidã militi pro se ⁊ suis heredib9 in perpetuũ: sed postea miles ille cõmisisset crimen rebellionis vel lese maiestatis in regem iuste priua-

rex̄ castro ipse ꝛ heredes sui: ꝛ si postea ve-
nirent ad regem: dicētes Dñe date nobis
castrum. Diceret rex nō debetis habere: q2
estis filij ꝓditoris. Dñe nō cōmisimus nos
culpam: sed pater noster. Rñderet. Et ideo
nō do vobis penā sensibilem seu positiuā:
sed priuatiuā sic: q2 castrū nō habebitis: q2
sicut ipse miles habuit castrū per se. ꝛ fi-
lijs: ita ipse ꝑdidit per se ꝛ filijs. Sic in ꝓ-
posito ꝛc. Notādum tñ ꝙ hec silitudo bñ
ꝓbat: quō pctm̄ originale traducit̄ ad po
steros: inquātum est pena pcti primi paren
tis. sed nō ꝓbat ꝙ habeat rōnem culpe. d
cuius rōne est ꝙ sit voluntaria. Op3 ergo
huic rōni addere rōnē scti Thome. q̄ ifra.
statim ponit̄. de quattuor locis aiaꝝ in eo.

Scdo articulo vbi agit̄ de limbo puero-
rū sermone. 2. Et si dicatur. quare adā non
recuꝑauit gratiā iustitie originalis ꝑ peni-
tentiā sicut recuperauit gratiā ad remissio
nem culpe. ꝛ meritū glorie: iuxta illd Sap.
10. Eduxit illum a delicto suo: ex quo vide
tur qd debuit recuꝑare gratiā etiam ad
amisse imortalitatis effectū: Sed rñdeo
ꝙ ratio est q2 hoc reseruabat̄ xp̄o ꝑ quē
nature defectus in melius reparādus erat
vt. not. Tho. i. ꝑ. q. 97. ar. i. ad tertiū. ℂ Itē
si dicatur. quō punit̄ filius ex culpa pris:
rñdeo. Filius nō punit̄ pro pctō patris ni
si sit ꝑticeps culpe: ꝛ sic est in ꝓposito. deri-
uatur enim per originem culpa a patre in
filium: sicut ꝛ pctm̄ actuale ꝑ imitationē.

ℂ Quō aūt omnes nos dicimur peccasse
in adam: est declarādum. Pro cuius intel-
lectu. sm̄ Tho. i. 2. q. 81. ar. i. est notādū. qd
omnes hoies qui nascunt̄ ex adam pñt cō
siderari vt vnus homo inquātum ꝯueniūt
in natura quā a primo parēte accipiunt.
sm̄ ꝙ in ciuitatibus oēs q sunt vnius cōi
tatis reputant̄ quasi vnum corpus. ꝛ tota
cōitas quasi vnus hō. Sic igitur multi ho
mines ex adam deriuati sunt tanꝙ multa
mēbra vnius corporis. Actus aūt vni9 mē
bri corporis puta manus nō est voluntari9
voluntate ipsius manus: sed voluntate aie
que primo mouet mēbra. Vñ homicidium
qd manus cōmittit nō iputatur manu ad
pctm̄ si ꝯsideratur manus sm̄ se. vt diuisa
a corpore: sed iputaretur ei inquātū est ali-
quid hois qd mouet̄ a primo ꝑncipio mo

tiuo hois. Sic igit̄ inordinatio que est in
ipso hoie ex adam generatio nō est volun-
tate ipsius: sed voluntate primi parētis. q
modū motiōe generationis oēs qui ex ei9
origine deriuant̄. sicut volūtas aie mouet
oia mēbra ad actum. Vñ pctm̄ ꝙ a ꝑmo
parēte in ꝓsteros deriuatur. di originale. si
cut pctm̄ ꝙ ab aia deriuatur: ad mēbra
corporis di actuale. ꝛ sic peccatū actuale
ꝙ ꝑ mēbrum aliqd cōmittitur nō est pec-
catum illius mēbri nisi inquātum illd mē
brum est aliqd ipsius hois. ꝓpter qd voca
tur pctm̄ humanū: ita pctm̄ originale non
est pctm̄ huius ꝑsone nisi inquatum h̄ ꝑso
na accipit naturā a primo parente. Unde
vocatur pctm̄ nature. sm̄ illud Eph. 2. Era
mus nam filij ire. sm̄ Tho. vbi s̄. Et ꝑ hoc
p3: quō peccatum originale habeat rōnem
culpe in oibus hoibus descendētibus ab
adam ꝑ seminalē rōnem. i. ꝑ vim actiuam
in generatione. ꝛ ꝑ hoc rñdetur ad oia ar-
gumenta. que possent fieri in cōtrariū. per
que ꝓbatur ꝙ vnus ꝓ alio puniri nō d3.
presertim pena spūali que est priuatio grē:
que formaui infra in sermonib9 de q̄ttuor
locis. ar. 2°. vbi agitur de limbo puerorū:
q2 h̄ hoies puniunt̄ qdē priuatione origi
nalis iustitie. ꝛ gratie ꝓpter pctm̄ ꝓ patrū
qd cōmiserunt in adam rōne iam dicta.

ℂ S3 si pctm̄ originale non haberet rōne
culpe: in nobis adhuc nō eēt incōgruū fili
os puniri ꝓ peccatis parētum pena positi-
ua corporali vel tꝑali vel etiā spūali ꝑua
tiua. Sicut vbi grā p3. de iure diuino Exo.
20. Ego sum deus zelotes visitans iniqta-
tem patrū in filios: in tertiā ꝛ quartā gene
rationē. sicut etiā de iure ciuili: p3 in crimi
ne lese maiestatis. C. ad. l. iul. ma. l. Quis-
qs canonizata in decretis. 4. q. 6. quisquis.
sic etiā de iure canonico p3. in hereticis. de
hereticis. c. Vergētis. Item in scismaticis.
de scismaticis. c. vno lib. 6. Itē in ꝑsecutori
bus cardinalium. de penis. c. felicis. lib. 6.
Item in alio casu de penis. c. in qbusdā.
facit ꝙ not. Glo. Jo. an. in regula non d3
lib. 6. Sic etiā qd facit collegiū ciuitatis
iputatur toti ciuitati. ꝛ qd facit princeps
etiā iputatur populo. Vñ ꝓpter delictum
principis potest ciuitas interdici: vt in. c. si
inia. §. i. ꝛ. 2. de sen. exco. lib. 6. not. in. c. Qd

nonnullis de priui. ꝛ in.c.i.de vsu.lib.6.ꝛ
in.c.romana.§.fi.de sen.exco.lib.6.
¶ Quarto ꝓcedit a parentibus proxi/
mis ꝛc. Nec obstat si dicat. ꝙ ipsi nõ hñt
illud originale peccatũ:qꝛ Rñ° ꝙ ipsi non
hñt illud reatu.sed actu: sic actus aũt pec/
cati originalis est carentia ipsius origina/
lis iustitie siue fames seu cõcupiscentia ꝛc.
ꝛ declarabitur infra cum agetur de reme/
diis peccati originalis. Exẽplũ hẽmus seu
similitudinẽ.sicut iudeus circũcisus gene/
rat filium cũ preputio. ꝛ granum mundũ
seminatũ ꝓcreat granum cum palea. ꝛ rõ
huius est qꝛ pꝛi generat filiũ cum preputio.
non ₰m.ꝙ curatus est in mente.sed ₰m ꝙ
corruptus est in carne.nõ ₰m ꝙ est spũal'
sed ₰m ꝙ est carnalis. Et hoc vult Tho.i.
2.q.8i.ar.3.ad.3. Est aũt notan. ꝙ vt dicit
Tho.i.2.sniax. ꝛ tãgit in.3.di.32.q.2.ar.2.
ꝙ corruptio originalis quantũ ad illud ꝙ
est culpe.transit in prolem a pr̃e. quantum
vero ad illud.qđ tantũ est pene sicut sunt
corpis possibilitates trãsit in ꝓlem a mr̃e
qꝛ materiã ministrat ₰m Tho. Et hoc pꝫ in
xp̃o qui qꝛ nõ fuit cõceptus a semine viri
ideo nõ cõtraxit culpam.sed qꝛ fuit conce/
ptus de semine mulieris.ideo traxit penã.
ideo dicit apl's Ro.8. Qđ deus misit filiũ
suum in similitudinem carnis peccati.
¶ Quinto causatur hoc pctm̃ a carne no/
stra carnaliter ꝛ effectiue.nam aĩa nostra
est forma ꝛ actus corpis. ꝛ ideo agit i cor/
pus sicut in materiã. Actus aũt actiuorũ
sunt in patiente bene disposito. ꝛ vnũqđqꝫ
recipitur ₰m modum recipientis. Cũ ergo
caro nostra infecta sit traducta ex carne in
fecta.nõ est apta nata.nec est disposita re
cipere aĩam cum illa pulchritudine ꝛ cum
illa rectitudine originalis iustitie cum qua
recepta fuit in carne.primi hoĩs anteq̃ꝫ pec
caret.oportet ergo ꝙ caro sic infecta reci/
piat aĩam cum carentia illius pulchritudi/
nis ꝛ rectitudinis.lꝫ aĩa a deo pura creetur
ꝛ munda. Accipe similitudinẽ de vino qđ
q̃ꝫtumcũqꝫ sit purum ꝛ sanum si recipiatur
in vegete infecta ꝛ corrupta inficitur ꝛ cor
rumpitur. ꝛ pomũ q̃ꝫtũcũqꝫ mundum si po
neretur in manũ infecta ꝛ deturpata infi/
ceretur ꝛ deturparetur a manu. ꝓpter qđ
dicit in ps.5o. Ecce.n.i iniq̃tatib⁹ ꝯceptus
sum. Sed attende ꝙ ista similitudo non est
vsqꝫ quaqꝫ bona.qꝛ vinum est qđ corpale
vnde vero mirum si inficiatur a re corpora
li.sed dic ꝙ corpus nõ põt directe esse cau/
sa infectionis aĩe.i.culpe. sed per accidens
sic:sicut causa sine qua non sicut videmus
in peccato actuali.qa siquis comedit car/
nes in quadragesima ille carnes.nõ inqui
nant directe aĩam. Mat.i5. Non qđ intrat
in os coinquinat aĩaꝫ ꝛc.sed inobedientia
ꝛ rebelio ad deum coinquinat aĩam. pro/
pter esum carnium ꝛ sic caro infecta non in
ficit aĩam directe.sed ipsa culpa originalis
quã oẽs cõmisimus in adam.que contrahi
tur ab aĩa.dum infunditur carni. itaqꝫ ca/
ro non est causa directa ꝛ per se inficiendi
aĩam.sed est causa per accidens: sine qua
nõ:vel dic.ꝙ caro põt esse causa culpe.cau
sa inquã instrumentalis:nõ aũt principa/
lis.ꝛ sentit Tho.i.2.q.83.ar.i.
¶ Sexto ꝓcedit ex precepto dei siue a deo
precipiente occasionaliter tñ.si.n.deus non
ꝓhibuisset ipsi ade esum ligni vetiti tunc
comedendo de illo nõ peccasset.ꝓpter hoc
peccauit.qꝛ prohibitum fuit ꝛ contra ꝓhi/
bitionem fecit. Et sic preceptũ illud dei fuit
origo peccati occasionaliter. eo mõ quos
apl's dicit Ro.7. Occasio autem accepta
peccatũ per mandatum operatũ est in me
oẽm concupiscentiam ꝛ infra ꝛ inuentũ est
mihi mãdatũ quod erat ad vitam esse ad
mortem. Item Ro.5. Subintrauit lex. vt
abundaret delictum. ¶ Septimo procedit
ex lege diuina puniente ꝛ regulante. sicut
enim princeps eccl'e iuste ordinauit ꝙ qui
cunqꝫ nascitur ex fornicatione ipso facto in
currat notã irregularitatis. ꝛ talis nota in
fligitur a iure sicut in veteri testamento or/
dinauerat deus. ꝙ multi essent prohibiti
ministrare.sicut natus ex scorto. ꝛ habens
retortum nasum. ꝛ leprosum ꝛc.de quo per
Grego.49.di. hinc etenim. sic etiam ipse
deus princeps totius machine vniuersalis
legem statuit a principio vt siquis ab eo
apostataret tota eius propagatio pecca/
tum originale incurreret vt dicitur in scđo
sententiarũ. Item sicut homo quantũcũqꝫ
continens sit de se tamẽ efficitur bigamus
ꝛ irregularis si cõtrahat cum muliere cor/
rupta ex lege diuina sicut apl'o ordinante

ꝙ clericus dꝫ eē vni⁹ vxoris icorrupte: vir
sic̄ di.i.Th.3.Et i decret.34.di.curādū ⁊.c.
sigs viduā.sic sp̄s rō̄alis: ꝯhēs mr̄imoniuꝫ
cū carne q̄ fuit i adā corrupta ꝯhit reatuꝫ
pc̄i origīalis.pp̄ quē est incpt⁹ ad ordines
Ierarchie celestis nisi postea dispēset cum
eo. Et si dicas. q̄liter punit iste cū tale mr̄i
moniū nō possit vitare.cū talis consensus
nō sit i eius ptāte: R̄⁹ punit ex culpa ade
in quo oēs peccauerūt. Ro.5. Punit āt pe
na.nō positiua.i.sensus.sꝫ tm̄ p̄uatiua.i.dā
ni:sic iudex q̄si efficit irregularis.ꝺ quo tm̄
latius deo dāte dicet. ifra seq̄nti s̄mōe.vbi
aget de pena pc̄i origīalis.⁊ sic pꝫ. q̄ūo ⁊
q̄si ⁊ vn̄ traducat origīale. Deo Gr̄as.

De.7.penis pc̄i originalis. Sermo.8.

Quasi a facie colubri ⁊c̄. Seq̄t videre ꝺ
ertia ꝯsideratiōe.sc̄di.ar.
vꝫ.de pena pc̄i origīalis
Salutem ꝑgo ⁊c̄. Pro hu
ius ergo materie declaratione q̄rit vtr̄ re
maneat aliq̄ pena ex pc̄ō originali: Et vr̄
pria facie. ꝙ nō. Nā remota cā remouet ef
fect⁹ i .i.c.et si xp̄s ꝺ iur.in.c.cū ifirmit⁹ de
pe.remis.c.cū cessāte de appel. Cā āt pena
rū q̄ ex pc̄ō iferunt originali est pctm̄ ori
ginale.sꝫ pctm̄ originale tollit p̄ baptismū.
q̄ opat remissionē oium pc̄ōꝝ i ꝟtute pas
sionis xp̄i.ergo vr̄.ꝙ p⁹ baptismū nulla pe
na originalis debeat remanere: ad ꝙ ꝺcm
ꝙ mediāte ꝟtute passionis xp̄i ex q̄ ꝓcedit
ꝟtus baptisma oia pena pc̄i origīalis de
let: tm̄ diuersimode: q̄ꝛ q̄dā pene delent sta
tim p̄ baptismū. sic̄ pena sp̄ūalis.s.macula
aie ⁊ pena dānis q̄ debet origīali. iste.n.pe
ne ꝯsequunt pctm̄ p̄ se.⁊ iō oēs h̄mōi pe
ne sūt sublate sublata culpa p̄ baptismū. sꝫ
passibilitas: ⁊ mortalitas: ⁊ fames: ⁊ sitis: ⁊
h̄mōi.⁊ ēt ꝯcupia siue fames. sūt pene cul
pe origīalis.nō p̄ se sꝫ p̄ accn̄s. pctm̄.n.ori
ginale causauit has penas tā̄q̄ remouēs ꝓ
hibēs. remouit.n. iustitiā origīalē p̄ quā cō
s̄uabat hō ex sup̄ naturali dono dei i imor
talitate. cū tamē s̄m naturā mortal' eēt: sub
lata āt iustitia origīali p̄ pctm̄ remāsit hō
in naturalib⁹ puris.⁊ iō remāsit mortal'. er
go ē a natā p̄ se. sꝫ ex pc̄ō origīali p̄ accn̄s.

sublato ergo pc̄ō origīali quātū ad culpā
p̄ baptismū: ꝯsi̅r auferunt pene ꝯseq̄ntes
p̄ se: nō āt tollunt pene ꝯhētes p̄ accidēs:
Et si q̄rat q̄re: R̄⁹. q̄druplici rōe vt infra
subdit sꝫ p̄ncipalis rō est. q̄ꝛ ille nō sūt pe
ne pc̄i origīalis. de quo sunt.5.rōes. Et est
6.rō q̄ꝛ ēt si h̄mōi eēnt pene pc̄i originalis
tm̄ nō tollunt eo ꝙ nō totalr̄ tollitur pctm̄
origīale p̄ baptismū nisi quātū ad culpā.
tūc.n.tolleret pctm̄ origīale q̄si recuparet
iustitia original'. qꝺ nō fit. ergo ⁊c̄. etsi dicat
q̄re ergo tollunt macula aie ⁊ pena dāni ⁊
iste alie pene nō: R̄ndeo q̄ꝛ ille ꝯsequunt
pctm̄ originale ex p̄te culpe. q̄ꝛ ergo culpa
aufert p̄ baptismū ꝯsi̅r ⁊ auferunt ⁊ ille.
iste āt pene.s.mors.⁊ h̄mōi nō ꝯsi̅r origi
nale ex p̄te culpe sed ex p̄te pene.i.p̄uatio
nis iustitie origīalis. q̄ q̄ꝛ ēt post baptismū
remanet. ꝯsi̅r ēt pene iste. Quedā ꝟo pe
ne nō statim. sed tp̄e a diuina sapia. ordina
te sic̄ est passibilitas: ⁊ mortalitas : fames:
sitis. ⁊ h̄mōi. q̄ nō nūc pp̄ cām iā dictā sed
post resurrectionē corpuꝫ tollent. pn̄t etiāꝫ
assignari alique cause morales quasi dicte
penalitates etiam pene. necnon dimittunt.

Prima est: vt membra capiti cōformē
tur. Caput.n.nostrum est xp̄s. Eph.i. Ip̄m
.s.xp̄m dedit caput sup̄ oēm ecclesiam quē
est corpus ipsius. Ro.8. Quos presciuit ⁊
predestinauit conformes fieri imaginis fi
lij eius ⁊c̄. Et ideo oportet ꝙ ipsam impas
sibilitatem ⁊ inmortalitatem cōsequamur
eo modo quo ⁊ xp̄s consequutus est. Non
enim erit congruum ꝙ membrum caput ex
cederet. Ipse aūt xp̄s: lꝫ esset plenus omni
gratia ⁊ virtute. tamen habuit corpus pas
sibile in quo salutem nostram exercuit. Im
passibilitatem autem corporis. non habue
rit nisi merito passionis ⁊ crucis ⁊ post re
surrectionem: iuxta illud Phil'.2. Habuit
semetipsum ⁊c̄. Sic etiam ⁊ nos vt sibi con
formemur acquirimus gratiam post baptis
mum quantū ad aiam: corpus tamen debe
mus habere passibile: sicut xp̄s passus est
pro nobis. Et hanc rationem videtur po
nere Apl's Ro.5. vbi dicit. Ipse.n. spiritus
testimonium reddet sp̄ūi nostro : ꝙ sumus
filij dei. Si aūt filij ⁊ heredes: heredes qui
dem dei: coheredes aūt xp̄i: si tamen com
patimur: vt ⁊ simul glorificemur. Impassi

bilitatem autem consequetur:sicut xp̄s.Et
hoc etiam habetur.Ro.6.Si enim complā
tati facti sumus mortis eius:simul ⁊ resur/
rectionis erimus.Et ibidē premittitur.Ui/
uificabit mortalia corpora nostra: propter
inhitantē spūm eius in nobis.p3 p̄ma rō.
⁋Scd̄a ratio est:vt homo pugnando cō/
tra concupiscentiam:a alias passiones vin
cendo:meretur coronam. Uirtus enim in
infirmitate perficitur.i.Cor.12.Que antez
esset virtus hois meritoria vite eterne: si
non peccaret non habens occasionem pec/
cādi:certe nulla aut modica.Seneca.Uir
tus sine hoste marcescit:vnde ⁊ diuina pro
uidentia nunꝗ voluit aliꝗ creaturā neꝗ
angelicam:neꝗ humanam sine certamine
⁊ pugna acquirere coronam.Nam ⁊ ange
li qui nunc sancti ⁊ beati:anteꝗ beatitudi
nem acquirerent pugnauerunt:iuxta illud
Apoc̄.12.Factum est prelium magnum in
celo:Michael pugnauit cū dracone:⁊ dra/
co pugnabat ⁊ angeli eius:⁊ non preualue
runt ⁊c̄.Sic voluit ꝙ nullus homo sine pu
gna intraret vitam.eternam.Et ideo vo/
luit deus vt homini post baptismum rema
neret motus concupiscentie ⁊ cetere passio
nes:vt merito victorie coronam acquirent
i.Timo.2.Non coronabitur nisi qui legit/
time certauerit.p3.2.ratio.
⁋Tertia ratio est:quia si baptismus au/
ferret passibilitatem corporis: magis que/
rerent homines baptismum propter gau/
dium presentis vite:ꝙ propter vtilitatē aie
ad quā principaliter baptismus est ordina
tus:⁊ sic patet tertia ratio.
⁋Quarta ratio est:ne fides que habetur
de baptismi effectu perderet meritum:
quod proculdubio perderet: si humanis
sensibus baptismi effectus qui est impassi/
bilitas ⁊ imortalitas pateret:dicente Gre/
gorio.Fides non habet meritum cui hu/
mana ratio prebet experimētum.Fides.n.
est argumentum non apparentium: vt dici
tur Heb.xi.Patet ergo per rationes: q̄re
diuina sapientia ordinauit:ꝙ l3 culpa origi
nalis per baptismum tollatur:tamen aliqui
defectus remanent in vita presenti:in futu
ro tamen post resurrectionem tollendi per
virtutem baptismi operātis in virtute pas/
sionis xp̄i.⁊ sic per hec dicta.patet respōsio
ad articulu3.videamus ergo quas penas
incurrimus propter originale peccatū con
tractum a primis parentibus.
⁋Prima pena est illatio macule sp̄ualis.
⁋Scd̄a est corruptio boni naturalis.
⁋Tertia est iniunctio laboris corp̄alis.
⁋Quarta est afflictio partus penalis.
⁋Quinta est subiectio ptātis hūanalis.
⁋Sexta est incursio mortis corp̄alis.
⁋Septia est p̄uatio visionis naturalis.
⁋Prima ergo pena est incursio macule
sp̄ualis Dices tu. qd est macula: R̄o.sm
Tho.i.2.q.86.ar.i.ꝙ macula ꝓprie dicitur
in corp̄alibus:q̄n aliqd corpus nitidum p̄
dit suum nitorem ⁊c̄.Dic vt ibi.sed quātu3
ad ꝓpositū pertinet.Nitor aie est duplex.
Unus quidez nitor causatur ex refulgētia
luminis naturalis rōnis.alter vero ex re/
fulgentia diuini luminis.s.sapientie ⁊ gra/
tie diuine.per contactum autem pomi ve/
titi anima ade perdidit nitorem luminis
gratie diuine.⁊ consequenter etiam anime
oium ex eo descendentium sine hoc nitore
creantur.alius vero nitor luminis rationis
naturalis non quidem totaliter p̄ditur sed
valde obtenebratur per contactum carnis
infecte inquantū infunditur intantum.ꝙ
non est apta ingredi vitam eternam: quia
nihil coinquinatum intrabit in illa3 Apoc̄.
2i.Nota similitudinem de imagine xp̄i vel
virginis argentea.vel aurea que dum por/
tatur ad ecclesiam cadit in lutum.macula/
tur quidem a luto adeo quod non porta/
tur ad ecclesiam nec ponitur in altari nisi
prius lauetur ⁊c̄.Sic in proposito anima
que est imago dei.Geñ i.Faciamus homi/
nem ad ima.⁊c̄.Cadit in lutum carnis in/
fecte ⁊ ideo macula incurrit adeo ꝙ non
est digna super altari celestis ecclesie poni
nisi prius lauetur per baptismum.patet igi
tur quid est macula.
⁋Scd̄a pena est corruptio boni natura/
lis.vbi notandū.ꝙ vltra ea que dicta sunt
supra articulo.i.sermone.4.De effectu pec
cati parte.5.Ubi vide sicut dicit Tho.i.2.
q.85.ar.3.Per iustitiam originalem perfe/
cte ratio continebat anime vires inferiores
⁊ ipsa ratio a deo perficiebatur ei subiecta:
hec autem originalis iustitia subtracta est
ꝓpter p̄ctm̄ primi parentis.⁊ iō oēs vires

anime remanent: ⁊ quodāmodo destitute ꝓprio ordine quo naturaliter ordinant ad virtutē. Et ipsa destitutio vulneratio nature dicit. Sunt aūt quattuor potētie anime que p̄nt esse subiecta virtutū. s. rō in qua ē ꝓuidentia voluntatis: in qua est iustitia irascibilis: in qua est fortitudo cōcupiscibilis: in qua est tēperantia: inquātum igitur rō destituit suo ordine ad veꝝ est vulnus ignorantie: inquātum vero volūtas destituit ordine ad bonum est vulnus malitie. Geñ. 8. Sensus ⁊ cūcta cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malum ab adolescētia sua: inquātum vero irascibilis destituitur suo ordine ad arduū est vulnus īfirmatis: inquātum vero cōcupiscipilis destituitur suo ordine ad delectabile moderatū rōne est vulnus cōcupiscētie. Uñ sicut dicit Aug⁹. 13. de ci. dei. c. 13. Postq̄ꝫ precepti facta trāgressio est ꝯfestim gratia deserente diuina de corpoꝝ suoꝝ nuditate confusi sunt. Uñ in folijs ficulneis: que forte a ꝑturbatis. Prima comperta sunt pudēda texerūt: que prius eadē mēbra erant: sed pudēda nō erant. senserunt enim nouū motum inobedientis carnis sue tanquā reciprocam penā inobediētie sue. Et infra. Et q2 superiorem dn̄m suo arbitrio deseruerat inferiorē famulū ad suum arbitriū nō tenebat: nec oino habebat subdicta carnē. sicut semper habere potuisset si deo subdita ipsa mansisset ⁊c. Sic igit ista quattuor sunt vulnera inflicta toti humane nature ex pctō primi parētis. Tho. vbi s̄. Pone in pratica de ignorantia humana: cum qua nascitur homo a deo: q̄ꝫ bestie nascunt cum minori ignorantia q̄ꝫ homo. sicut pꝫ in pullo galline: q natura cognoscit miluū ⁊ agno q instinctu naturali lupum ⁊ etiā matrem ad vocem eius: sed puer nihil cognoscit. Item bestie instinctu naturali discernunt ꝯueniētia nature a discōuenientibus. s. herbas venenosas ⁊ bonas. Itē aquā venenosaꝫ ⁊c. Sed homo nihil nisi experiatur per gustum ⁊c. sic etiam de alijs vulneribus nature. ⁊c. dic vt expedit.

¶ Tertia pena est iniunctio laboris corporalis sicut habetur Geñ. 3. Maledicta terra in opere tuo: ⁊ comedes ex ea cunctis diebus vite tue spinas ⁊ tribulos germinabit tibi comedes herbas terre. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Nota q̄ꝫ deus sic fecit ade sicut facit confessor peccatori: quādo iniūgit sibi penitētiam ⁊c. Nota maledicta terra: nō maledixit dn̄s ade sicut fecit Caym: q2 ille ex malitia sed adam ex ignorantia ⁊ fragilitate peccauit. Nota in sudore ⁊c. Uñ sudor: fames: īfirmitates ⁊ passibilitates sunt pene originalis pcti.

¶ Quarta pena est afflictio ꝑtus: vnde dixit deus eue. In dolore paries filios ⁊c. Geñ. 3.

¶ Quinta pena est subiectio. Uñ subdit Et sub viri potestate eris: ⁊ h̄ fuit sibi iniūctum in penam: q2 alias ꝺm naturam non debuit esse subdita viro: in cuius figuram deus formauit mulierem: nō de pede viri: nec de capite viri: q2 non fuerat instituta. mulier vt esset dn̄a viri: nec serua sed de latere viri vt esset socia ⁊ equalis viro. h̄ nota Glo. 33. q. 5. c. si. sed q2 ipse fuit causa peccati viri: ⁊ sic male vsa est parilitate ⁊ equalitate illa. Ideo in penā sui fuit subdita viro. s. subiectiōe seruitutis. ꝺm quā presidēs vtitur sibi subdito ad sui ipsius vtilitateꝫ. Hac eniꝫ subiectione nō erat subdita mulier viro ante peccatum. q2 talis subiectio fuit introducta post peccatum. sed est alia subiectio yconomica ꝺm quā presidens vtitur subiectis ad eoꝝ bonum: ⁊ illa subiectio fuisset ante peccatum. q2 alioquin defuisset bonum ordinis in humana multitudine. si quidam per alios sapientiores gubernati non fuissent: ⁊ ex tali subiectione naturaliter mulier subiecta est viro: q2 naturaliter in viro magis viget ⁊ abūdat discretio rationis nec inequalitas hominum excludit per innocētie statum. h̄ vult Tho. p. i. q. 92. ar. 2. ⁊ q. 96. ar. 3. ⁊ 4. Et ꝓpter hoc fuit subdita viro: q2 priuilegium meretur amittere qui cōcessa sibi abutit potestate xi. q. 3. priuilegium. Uñ nota. q̄ꝫ sicut ꝯfitēs non faciens penitentiam a sacerdote sibi iniunctam peccat sic mulier que non vult esse subdita viro: sed dominari peccat. q2 facit contra penitentiam sibi iniunctam a deo propter demeritum peccati sui rogemus dominū ⁊c. De alijs duabus penis dicetur dn̄o concedente in ꝓximo sermone.

Deo gratias amen.

¶ De causis ex quibus procedit mors
corporalis ⁊ ideo nota. Sermo.ix.

Quasi a facie
colubri ⁊c. Prosequendo
adhuc ꝭm arti. sequit̃ pre/
dicare de duabus reliq̄s
penis peccati originalis: q̄
supra tacte sunt in sermone proximo prece
denti.i. de pena mortis corporalis ⁊ de dā
no priuationis inissionis diuinalis. h̄ mane
dicemus de morte: ⁊ si tēpus patietur etiā
de limbo puerorum aliq̄d tangā: vel in sequē
ti sermone. pro introductione ⁊ complemē
to huius materie queritur: vn̄ ⁊ ex q̄bus
causis ꝓcedit mors corporalis. Et dicēdū
q̄ ex sex quarum tres sunt rōnes theologica
les: ⁊ alie tres naturales. nam prima q̄nta
⁊ sexta sunt rōnes theologice. scd̄a ꝟo ter/
tia ⁊ quarta sunt rōnes phice: alias pro/
pter beatitudinem eternalem.
¶ Primo ꝓpter iustitiam diuinalem.
¶ Scd̄o ꝓpter cōpositionē naturalem.
¶ Tertio ꝓpter distantiam localem.
¶ Quarto ꝓpter deficientiam virtualem.
¶ Quinto ꝓpter fruitionem diuinalem.
¶ Sexto ꝓpter punitionem iustitialem.
¶ Primo quidem ꝓpter iustitiā diuinalē
.i. impunitionē peccati ade in quo oēs pec
cauerunt. deus enim cōtulerat ade imorta
litatē. Ex quodā dono supnali: que erat ef
fectus quidā iustitie originalis vt dictum
est supra. eodē arti. sermone.i. pte.5. Et sic
ex gratia erat: peccante aūt adā fuit ei sub
latum illud donū. ⁊ ꝯsequenter fuit effect⁹
mortalis.i. morte necessitati subiect⁹. Gen̄.
2. In quacūq̧ die comederis ex eo morte
morieris. In pena ergo huius peccati ade
mors est inflicta humano generi. Ideo dr̄
Ro.5. Per vnum hoiem pctm̄ intrauit in
mundū ⁊ ꝑ pctm̄ mors: ⁊ sic mors a deo ē
puniente. nō aūt p̄ncipaliter intendente. ⁊
sic ꝯcordantur due auctes in scriptura. Nā
Eccli. xi. dicitur. Bona ⁊ mala vita ⁊ mors
pauptas ⁊ honestas a deo sunt. Nota.
mors. ideo q² deus est auctor mali pene vt
dixi supra arti.i. sermone.5. de causalitate
peccati in introitu. mors aūt est pena er/
go ⁊c. Vn̄.i. Re.2. Dn̄s mortificat ⁊ viuifi
at ⁊c. Itē Deut.32. Ego occidam ⁊ ego
viuere faciā. Alia vero est auctas: que vi/
det̃ huic ꝯria. Sap.i. Deus mortem nō fe/
cit ratio est: q² mors est pura priuatio vite
⁊ sic nihil est: ⁊ ideo nō est a deo. q̄d intel/
lige per se intenta vt ꝓponit Tho.i. par. q.
49. arti.2.
¶ Scd̄a causa mortis est cōpositio natu/
ralis. ⁊ quātum ad hoc mors ē ex natura.
Nam in corpore humano sunt q̄ttuor ele/
mēta ex q̄bus corpora cōponuntur: ⁊ ista
quattuor elemēta afficiunt̃ quattuor qua/
litatibus ꝯtrarijs. s. frigiditate: caliditate:
humiditate: ⁊ siccitate. Et ideo ad modum
quattuor inimicorum sunt in cōtinua pugna
⁊ discordia: ex quorum discordia dissoluitur
corporis armonia. Da similitudinem de in
carceratis: qui nocte ⁊ die nitunt̃ frangere
carcerem ⁊ fugere ⁊ ad ꝓpria loca redire.
Sic igitur q̄ttuor inimici corporis frangūt
⁊ destruunt: vt ad loca ꝓpria reuertantur
vt leuia vadant sursum: grauia vero deor/
sum. ⁊ ex hac cā mors naturalis est hoi.
De quo vide Tho.i.2.q. 85. ar. vlt. ⁊ vide
infra. ar.3. sermone.i. parte.2.
¶ Tertia causa est ꝓpter distantiam loca
lem eo q̄ multum distamus a deo. ⁊ ꝓpter
hanc distantiam sancti patres ex desiderio
essendi cum deo appellabāt se ꝑegrinos ⁊
aduenas suꝑ terrām p̄s. Heu me q² in.co.
meus ꝓlon. est. Nā lz deus sit vbiq̧: iuxta
illud p̄s. Quo ibo a spū tuo. ⁊ quo a facie
tua fugiā. si. as. in ce. tu. es. si descē. ad in/
fer. ades. precipue tn̄ est in celo vbi residet
ꝑ gloriā: sicut aīa lz vbiq̧ sit in corpore pre
cipue: tn̄ est in facie. ideo dr̄ Gen̄.2. Forma
uit igit̃ deus hoiem de limo terre ⁊ inspi/
rauit in faciē eius spiraculū vite. Nota. in
faciē eius ⁊c. Rō quare dicit de sola facie
est: q² ibi relucent opa aīe quātum ad oēs
sensus. sic de⁹ ⁊c. Iō p̄s. Ad te leuaui ocu
los meos. q̄ ha. in celis. Et huius signū est:
q² q̄n hoies ⁊ cetere creature patiunt̃ ali/
q̄d leuāt oculos in celū naturali instinctu.
q² aūt ipse deus: q̄ est in celo est principiū
fontale oīs esse ⁊ incorruptiōis. quāto ma
gis creatura distat a deo: tanto est magis
corruptibilis: sicut gn̄abilia ⁊ corruptibilia
q̄ sunt sub celo. q̄ aūt magis appropinquāt
deo ꝑpetuo solidant̃. sicut pz de corporib⁹
suꝑ celestibus. q̄ nulla alteratione mutant̃.

quia aũt quãdiu sumus in hac vita multũ distamus a deo: ⁊ peregrinamur ab ipso: iõ sumus subiecti mortalitate ⁊ miserie.

¶ Quarta ratio: propter deficientiam virtualem. Nam virtus naturalis semper debilitatur in agendo. Humidũ enim radicale consumitur semper a calore naturali: nec posset homo viuere nisi suppleret hunc defectum p cibum corporalem. sicut est similitudo de candela olei siue lucerna accẽsa in qua semp ignis cõsumit oleum adeo q extingueret lux: nisi suppleret p oleum ⁊c. Sic in ppposito ⁊c. Repletio aũt cibi est necessaria adolescentibus vsq ad .21. annum ad duo. Primo quidẽ ad restaurationem depditi. Scdo ad augmẽtum. sm Tho. p. i. q. 97. ar. 4. Sed postea solũ ad restaurationez depditi: q2 restauratio ista nõ fit equaliter: q2 ipurior est cibus: quã illud q depditur ppter admixtionẽ ↄtrarij vel extranei. Ideo paulatim virtus naturalis deficit. sicut ponit sapiens exẽplum de vino cui semper admiscet aqua: qđ tandẽ fit aquosum: q2 aqua inualescit ⁊ virtus vini debilitat. ⁊ sm hunc modum hoies senescunt: q2 multe sunt cõmixtiones: ⁊ sic fit mixtio multi extranei: ⁊ est in eis defectus virtutis naturalis: que nõ põt extraneũ ↄuertere ⁊ cõsimulare. Et propter hoc in senibus multe sunt supfluitates. Et ideo hoies senescunt ⁊ naturaliter moriunt. ideo dicit Apl's ad Hebreos. 8. Omne q antiquat ⁊ senescit ppe interitum est.

¶ Quinta rõ est ppter fruitionẽ diuinalẽ. Homo enim ad hunc finẽ creatus est vt deum cognosceret ⁊ cognoscendo diligeret ⁊ diligẽdo possideret. ergo vita eterna ẽ finis vltimus hois: iuxta illud Jo. 20. Hoc aũt scripta sunt vt credatis: q2 iesus est filius dei: ⁊ vt credẽtes vitaʒ habeatis in nomine ipsius: ⁊ hinc est q hõ nõ saciatur in vita p̃senti quãtũcũq bonis tpalibus repleatur. Nunq enim aliqua res quiescit nisi pueniat ad finem ppriũ. Exẽplum est de naui que nõ qescit donec pueniat ad portum. Itẽ lapis nunq quiescit donec sit in terra: aqua etiã semp nititur ad locũ propriũ puenire. s. mare. Itẽ sagitta nunq qescit donec sit in signo. sic grauia deorsum ⁊ leuia sursum huius signum est: q2 oẽs res extra pprium locũ corrũpuntur: sed in loco pprio ↄseruant: sicut aqua in fonte ↄseruat: sed in vegete corrũpit: sicut etiã planta in terra ↄseruatur sed si euellatur siccatur. Vñ locus pprius est causa ↄseruationis locati: ⁊ h̃ ratio sumit a loco: sed p̃dicta sumitur a fine. finis aũt noster de⁹ ẽ. Apoc. i. Ego suʒ alpha ⁊ o. p̃ncipiũ ⁊ finis. iõ nũq mens nostra qescere nec beata esse põt: nisi pueniat ad deum p visionẽ ⁊ fruitionem. Aug⁹ p̃mo lib. ↄfes. Fecisti nos dñe ad te: ⁊ inquietũ est cor nostrum donec requiescat in te. Et ideo nõ saciat homo bonis tẽporalibus: ideo quãto plus hʒ tanto plus desiderat habere: ⁊ hoc ẽ maxima pena: q homo semp comedat ⁊ semp famescat: semp bibat ⁊ semper sitiat. Et ratio est etiã alia q2 nunq homo saciatur de rebus exterioribus nisi res intrent in aĩam. Da exemplũ de pecunia posita in capsa que bene iplet bursam ⁊ capsam. sic ⁊ cibus bene implet corpus siue stomacum inquẽ intrat sed animam nõ: quia nõ intrat in eam ideo ⁊c. Propter hoc dicit. Dñs Jo. 4. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum. Nota. ex hac aqua. i. concupiscentia bonoꝝ temporaliũ. qui aũt biberit ex aqua quam ego dabo ei. i. de fonte vite quo inebriantur electi in resurrectione nõ sitiet iteꝝ. i. nullum defectum vel anxietatem patietur. anima ergo donec est mundo isto est vacua: cum igit deus ita naturam ordinauerit vt nihil sit vacuum in natura ad diuinam prouidentiam pertinet animam vacuam replere. sed impleri non potest nisi visioni dei fruatur. p̃s. Saciabor cum apparuerit gloria tua. Ad videndum autem deum homo nõ potest peruenire: ita vt in eternum sit beatus nisi per mortem: iuxta illud Qđ dixi domi nus moysi Exo. 32. Non me videbit homo ⁊ viuet. Ergo necessaria fuit mors propter fruitionem diuinalem. ideo dicebat apostolus ad Phil. i. Cupio dissolui ⁊ esse cuʒ christo. Ista tamen ratio patitur instãtiã: quia in statu Innocentie homo fuisset trãslatus ad dei visionẽ sine morte corporali: ex quo videtur q mors corporalis non sit necessaria simpliciter ad hoc vt homo fru-

stat deo nisi post peccatum.
¶ Sexta ratio est propter punitionē iusti/
tialem. Nam petōres nō possent ꝯgrue pu
niri nisi per mortem. Unī ⁊ iura ciuilia mul
tis delictis imponunt penam mortis. Diui
na aūt prouidenda ordinauit: ꝙ vt pluri/
mū peccatores in hac vita nō puniantur.
quinimo prosperētur in malis suis. de quo
mirans Iere. dicebat. Iustus quidez tu es
dn̄e. si disputez tecum. quare via impiorū
prosperat: ⁊ bene est omnibus qui preua/
ricant: ⁊ inique agunt plantasti eos ⁊ radi/
cem miserunt proficiunt ⁊ faciunt fructū.
Iere. 12. Boni aūt ecōtra in hoc mūdo ad/
uersitatibus molestantur. ⁊ ideo deus esset
iniustus: si alibi non puniret iniustos ⁊ pre
miaret iustos. propter hoc ergo diuina pro
uidentia mortem induxit: vt post mortem
puniret iniustos. qñq; tamen diuina iusti/
tia in hac vita exardescit aduersus iniu/
stos mortem corporalem pariter ⁊ spiritua
lem inferendo. Nam ꝑpter peccatum luxu
rie hoīes perierunt in diluuio. quia sicut di
cit al' magister historiarum methodius in
tm̄ inualuit luxuria ꝙ mulieres super gra
diebantur viros. propter hoc dixit deus ad
noe: repleta est terra iniqtate a facie eorum
⁊ ego disperdam eos cum terra. penitet. n.
me fecisse hoīem Gen̄. 6. Item propter pec
catum contra naturam perdidit sodomam
⁊ gomorram. ⁊ super eas pluit ignem ⁊ sul-
phur vt pena tota responderet culpe: qa
in peccato illo est ardor ⁊ fetor. Item ha/
betur in auten. vt nō luxu. ꝯ naturā in pn̄.
colla. 6. Item propter peccatū superbie ⁊
blasphemie: angelus dn̄i percussit castra as
siriorum: ⁊ occidit vna nocte centū octogin
ta quinq; milia virorū. 2. Re. 19. Similiter de
herode Agrippa rege qui vestitus veste re
gia sedit pro tribunali ⁊ contionabatur
ad populum. Populus aūt clamabat dei
voces ⁊ nō hominū. Act. 12. Et exhibebāt
ei honorem deo debitum: ⁊ non homini ⁊
statim percussit eum angelus domini eo ꝙ
nō dedisset honorem deo ⁊ consumptus
vermibus expirauit. sic habetur de pueris
blasphemantibus siue deridentibus hely/
seum. 4. Re. 4. Patet ergo ꝙ fuit necessa/
ria mors propter punitionem peccatorū.

Ideo apostolus Statutū est hominibus
semel mori ⁊ post hoc iudicium. Hebr. 19.
Nota post hoc. quia iudicium est post mor
tem: nō ante. ideo petebat dd dicens. Ex/
altare qui iudicas terram: redde retribu/
tionem superbis. Usq; quo peccatores do
mine vsquequo peccatores gloriabuntur.
effabuntur ⁊ loquentur iniquitatem: lo/
quentur omnes qui operātur iniustitiā ⁊c.
Et infra. quia non repellet dominus ple/
bem suam. ⁊ hereditatem suam. non dere
linquet quoadusq; iustitia conuertatur in
iudicium ps. 93. Nota iustitia dei est sem/
per hic ⁊ vbiq;: quia est ipse deus. sed iu/
dicium est actus iustitie: ⁊ non est hic sem
per: sed post mortem. quia tunc iustitia dei
conuertitur in iudiciū reddendo premia/
tionem bonis: ⁊ punitionem malis. Et sic
patet: quare mors fuit a diuina prouiden/
tia ordinata. Sequitur videre de pena dā/
ni quam infligit pena originalis: vbi no/
ta. ꝙ peccatum originale minus punitur
in alio mundo. quam actuale mortale. pro
cuius declaratione sciendum: ꝙ vt supra
dictum est: pena debet correspondere cul/
pe: quia pro maioritate vel minoritate cul
pe debet infligi maior vel minor pena: iux
ta illud Deut. 25. Iuxta mensuram delicti
erit ⁊ plagarū modus. ⁊ Apoc. 18. Quan/
tum glorificauit se in delitijs tm̄ date illi
tormentum ⁊ luctum. Culpa autem actua
lis mortalis continet duo. s. conuersionem
ad creaturam ⁊ auersionem ab incōmuta
bili bono: sic ⁊ in inferno damnatorum est
duplex pena. vna est pena sensus que con/
sistit in gehenna: in visione demonum: in
remorsu conscientie. que vocatur vermis: vt
infra dicetur: cum de inferno agetur. Et h̄
respondet conuersioni ad creaturam. Di/
gnum enim est vt qui inordinate delecta/
tus est in creatura ordinate puniatur per
creaturam. Unde Sapientie. 16. Creatu/
ra enim tibi factori deseruiens: exardescit
in tormentum aduersus iniustos ps. Ignis
sulphur ⁊ spiritus procella. pars ca. e. Item
Sapientie. 5. Pugnabat orbis terra/
rum contra insensatos. Nam quia inordi/
nate vsus est creatura: peccator. iustum est
per creaturā puniatur: quia per que quis

peccāt per hoc ⁊ torquet̄ Sap̄.xi. Alia pe-
na est priuationis visionis diuine essentie.
⁊ hec dicitur pena damni. iustum est.n. vt
q auertit faciē suā.i. lumen rōnis naturalis
a deo ꝙ deus auertat faciem suam ab eo
⁊ hec pena respondet auersioni. ⁊ sicut in
peccato mortali auersio est principalior qr
formaliter dat esse peccato. sic pena damni
est principalior in inferno. in peccato autē
originali nō est conuersio ad creaturaȝ. sed
solum auersio. ⁊ ideo nō meretur vtrāq3 pe
nam. Et qa in inferno dānatoꝝ est vtraq3
pena vt dixi. ideo non meretur aīa ꝓpter
demeritum peccati originalis detrudi in
infernum. sed portatur ad limbum pueroꝝ
vbi solum est pena damni sine pena sensus
nec de hac pena priuationis siue dāni do-
lent. sicut nō displicet rustico ꝙ nō habeat
regnum francie. qa sibi non competit. sed
filio regis displiceret. Nec obstat si dicatur
qꝺ pueri sunt creati ad beatitudinem con
sequendam. ergo nō pōt nō dolere si carēt
quia illud verum est de beatitudine q̄3 ex
natura possunt consequi que consistit in cō
templatione prime cause. hanc aūt penam
damni Aug⁹. vocat ignem sicut scribit ip-
se ad petrum ⁊ habetur de conse. di. 4. Fir
missime tene non solum hoīes ratione vten
tes verum etiam paruulos: q siue in vte-
ris maternis viuere incipiunt ⁊ ibi moriū
tur. siue iam de matribus nati si sine sacra
mento baptismi qꝺ datur in noīe pr̄is ⁊
filij ⁊ spūs sancti. De hoc seculo transeunt
sempiterno igne puniendos. qa etsi pecca-
tum prop̄e actionis non habeant origina-
lis tamen peccati damnationem carnali cō
ceptione ex natiuitate traxerunt. hec ille.
Nota Sempiterno igne Glo.i. pena dāni
qa semp erunt in tenebris vt infra.c. nulla
Cōcordat Tho. in. 4. sniaꝝ. di. 33. q. 3. ar. 1.
ad primū. Et ideo pro talibus nō sunt fa-
ciende elemosyne. qa frustra fierent. Sed
querit Tho. i. 4. sniaꝝ di. 47. q. 1. ar. 3. ad. 3.
Nunquid tales pueri non baptizati dece-
dentes resurgent in iudicio? Rn̄det ꝙ sic
cum corporibus integris in etate. 30. anno
rum etiam si mortui fuerint in vtero ma-
tris. post tamen infusionem anime rationa
lis. Vn̄ apl's Ephe. 4. Omnes resurgem⁹
in similitudineȝ etatis plenitudinis christi
sed non resurgent ad gloriam. quia nō ha-
buerunt gratiam per baptismum. sed ad pe
nam non sensus que datur propter pecca-
tum actuale. sed damni. ⁊ istud est generale
in oībus paruulis decedentibus ante vsuȝ
rationis sine baptismo tam filijs christia-
norum q̄3 iudeorum ⁊ paganorum. nō sta-
bunt ergo ad dexteram christi in iudicio.
nec ad sinistram. Dices tu ad quid ergo re
surgent? Rn̄°. ad petendum vindictam de il
lis qui fuerunt causa quod non fuerūt ba
ptizati. ⁊ clamabunt voce flebili dicentes.
Iustissime iudex dn̄e Iesu christe vindictā
petimus a te de nostris parētibus qui fue
runt causa nostre damnationis: quia cum
essemus in vtero male tractauerūt matres
nostras verberando. dando calces. fatigan
do eas ⁊c̄. a deo ꝙ necati sumus in vtero
Aliqui alij dicēt. Iuste iudex vindica nos
de nostris matribus. que propter earum in
discretionem seu vanitatem seu iniqtatem
nos necauerunt. s. nimis laborādo. vel strin
gendo earum indumenta vel corizando. ⁊
priuauerunt nos tanto bono. Alij dicent.
Iuste iudex. vindica nos de patrib⁹ ⁊ ma
tribus qui contra voluntatem tuam luxu-
riauerunt ⁊ genuerunt nos. ⁊ timentes ve-
recundiam mundi vel penam occiderunt
nos in vtero patronādo matres grauidas.
Nota de illa moniali que fuit imp̄gnata
a quodam nobili ciue cuiusdam ciuitatis.
mater autem illius monialis requisita ab
ea ꝙ daret sibi potionē pro aborsu faciēdo
dedit ei potionem venenatam vt ⁊ ipsa si-
mul cum puerperio necaretur ⁊ sic necata
est ⁊c̄. Alij clamabunt dicētes. Iuste iudex
vindica nos de medicis ⁊ aromatarijs qui
consuluerunt matribus nostris. vt accipe-
rent medicinas per aborsione fienda ⁊ sic
matres desertate genuerunt mortuos ⁊ si-
ne baptismo ⁊c̄. Alij querent vīdictam de
mām̄anis ex quarum defectu pueri nascun
tur mortui: vel ignorauerunt scientiam ba-
ptismi. ⁊ sic sine baptismo decesserunt quia
mammane debent scire huiusmodi for-
mam ⁊c̄. Alij de sacerdotibus. qui ignoran
tes formā baptismi baptizauerunt eos ⁊c̄.
⁊ sic de singulis. dic vt expedit patet ergo
ad quid tales pueri resurgent in iudicio.
Deo Gratias Amen.

¶ De remedijs peccati originalis.
Sermo.10.

Uasi a facie
columbe ⁊c̄. Adhuc prose-
quendo s̄m arti.s.de pecca
to originali restat predicare
de remedijs istitutis a deo
ꝓpter peccatum originale que erit quarta
ꝯsideratio. Saluteť virgo maria ⁊c̄. Pro
introductione igiť sermonis queriť nunqd
sit institutū aliqḋ remedium ꝯ pctm̄ origi-
nale. Et dubiū huius q̄ōnis ꝯsistit in hoc
ꝙ videť prima facie ꝙ nō. ratio. q: priua-
tio nō tolliť nisi ꝑ habitū ꝯtrariū: q: nihil
tolliť nisi a ꝯrio. sicut macula pcti morta-
lis: nō tolliť: nisi ꝑ gratiā que ꝯriať ei. Pec-
catum aūt originale est priuatio quedam
iustitie originalis: vt supradictū est. ergo vi
deť ꝙ nunq̄ tollať nisi ꝑ iustitiam origina
lem: sed iustitia originalis nunq̄ redditur
aie: q: semꝑ remanet in aia discrepantia il-
lius armonie in qua ꝯsistebat originalis iu
stitia. ꝓpter qḋ diciť Gen̄. viij. ꝙ sensus ⁊
cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad ma-
lum ab adolescētia sua. ergo ⁊c̄. Pro hui⁹
q̄ōnis solutione est notandū. ꝙ pctm̄ origi
nale ⁊ est culpa ⁊ est pena. inquātū est cul-
pa. pctm̄ originale est in aia. sicut in subie-
cto. sed inquātum est pena est in carne vt
not. Tho. i.2. q.83. ar.i. Peccatū .n. origina-
le nō dicit solā priuationē originalis insti-
tie: q: hoc hꝫ potius rōnē pene q̄ culpe: sꝫ
dicit priuationē: huiōi cum debito habēdi
iustitiā originalē. ⁊ s̄m hoc hꝫ rōneꝫ culpe.
q: homo ex suo defectu caret illo ꝙ teneť
habere. ⁊ hoc facit ipsam priuationē origi-
nalis iustitie esse pctm̄. Sicut dicimus i pec
cato actuali mortali qḋ dicit priuationeꝫ
ordinis rōnes: nec tñ hoc solū facit eē pec
catum nisi in illo q rōnis ordinē sequi te-
netur. sicut sunt oēs habentes vsum rōnis.
Si aūt nō teneň sequi ordineꝫ rōnis. nō
esset pctm̄ in ipso. sicut pꝫ in furiosis: vel in
santibus: vel dormientibus: vt in cle. Si fu
riosus. de homicidio. sic igitur per remedia
a diuina bonitate instituta tollitur origina
le: inquātum hꝫ rōnem culpe: nō tñ inquan
tum est pena. Nam licet illa discrepantia
armonie ⁊ priuatio iustitie originalis rema
neant: tñ tollitur obligatio. q: prius teneba
tur homo habere iustitiā originalem: ⁊ con
sequēter tollitur culpa. q: nemo culpabilis
reputatur si careat aliqua re quā nō teneť
habere: sicut ⁊ dicimus in simili de ignorā-
tia que est priuatio scie: que interdū est pec
catuꝫ mortale. Ut not. Tho. i.2. q.lxxvi. ar.
2. Et tñ quātūcū q̄ homo agat pniam de
oibus peccatis suis. remanet tñ ignorantia
ꝓut est priuatio scie. nō tñ remanet negli-
gētia s̄m quā ignorātia diciť pctm̄: vt not.
Tho. i.2. q.lxxvi. ar.2. in rñsione ad quar-
tū. Et hoc est qḋ dicit magr̄ in.2°. sentē. ⁊
alij doc. theolo. ꝙ pctm̄ originale tollitur
reatu. sed remanet actu sumpto remedio
ipsius. Actus qdem pcti originalis est carē
tia iustitie originalis. h aūt remanet. sed tñ
hec carentia nō reputatur culpa post sum-
ptionē remedij: vt dixi. ¶ Ecōtra ꝓo pctm̄
actuale remanet reatu sed transit actu ate
penitētiā ⁊c̄. Pꝫ ergo rñsio ad q̄ōnem ⁊c̄.
¶ Uideamus ergo q̄ remedia sunt a diui
na prouidentia instituta ꝯ pctm̄ originale
vbi nota. ꝙ s̄m diuersitatē tempoꝝ diuina
ꝓuidentia remedia instituit. Nam in lege
nature fuerunt tria. sicut dicit Ugo de sctō
Uictore: in lege vero scripta fuit vnuꝫ. ⁊ in
lege gratie vnum ⁊ sic sunt.5. ¶ In lege q̄-
dē nature. primū remedium fuit oblatio. ⁊
h incepit ab Abel. ⁊ durauit vsq̄ ad dilu-
uium. Unde dī Gen̄.4. ꝙ Abel obtulit de
primo genitis gregis sui ⁊ de adipibus eo
rum. Chaym vero de fructibus terre.
¶ Scdm remediū fuit sacrificioꝝ oblatio.
⁊ istud incepit a Noe: ⁊ durauit vsq̄ ad
Abraā. Nam vt dicit Greg. Ista sacrificia
erāt contra originale peccatū. ¶ Tertiū re
medium fuit decimatio. ⁊ istud incepit in
Abraam ⁊ melchisedech. sicut dī Gen̄.14.
ꝙ Abraam dedit melchisedech decimas
ex omnibus. Nam s̄m Aug. decimabatur
qḋ curabatur. In lege aūt scripture. i. mo-
sayce fuit instituta circūcisio. lꝫ proprie lo-
quendo ante legem moysi fuerit data. s. ipsi
Abrae circūcisio. sicut legitur Gen̄. xvij. Iō
diciť Io.2. Propterea moyses dedit vo-
bis circūcisionē. nota. q: ex moyse est: sꝫ ex
patribus. dī ergo circūcisio esse tēpore legis
scripture. i. mosayce. nō quia illo tēpore fue
rit instituta. sed q: fuit illo tēpore ꝓmul-

gata ꝑ moysen ⁊ nouiter sibi a dño impe
rata: ⁊ a patribus cōprobata. Tunc enim
dicit lex instituta: cum ꝓmulgatur firmat
tunc cum moribus vtētium approbat: ait
Aug⁹ in lib. de vera religione: ⁊ in decret.
4. di. leges. Hoc aūt remediū circūcisiōis
dabatur solū illi populo ⁊ masculis. sicut ꝑ
Gen. 17. Ideoq̄ mulieres populi: ⁊ etiam
viri aliaꝝ gentium sine illo remedio salua/
ri poterant: nisi aliquid obstaret. sicut pa/
tet in abimelech. Et Job. Sed remanet hic
dubitatio: cum per ista quattuor remedia
tollebatur olim originale. Queritur quare
anime nō intrabant in paradisum vel in/
nocentium vel penitētium. sicut hodie: R°.
q̄ nūdū apta erat ianua paradisi: in cui⁹
signum q̄n adā ⁊ eua fuerunt expulsi a pa
radiso collocauit deus ante paradisum vo
luptatis cherubin ⁊ flāmeum gladiū atq̄
versatilem ad custodiēdū viam ligni vite
Gen. 3. Diceret aliquis. Nihil claudebat
ianuam nisi peccatum originale: sed hoc
sublatum erat per remedia supradicta. er/
go ⁊c̄. R°. q̄ peccatum originale inficiebat
⁊ inficit naturam ⁊ personam: ⁊ quia ꝑso/
na ade infecta infecit naturam. Et natura
infecta infecit personam: inquātū ergo pec
catum originale erat infectiuum persone:
tollebatur per remedia supradicta: sed nō
tollebatur inquātum erat infectiuū nature
ſm q̄ impediebat aperturam ianue: quia
nūdum erat solutum pretiū ꝑ mortē xp̄i.
Et ideo ipse xp̄s solus est qui h̄z clauem
dd qui aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ ne
mo aperit Apoc. 3. Et in huius signū Jo.
bap. l3 esset sanctificatus in vtero matris ⁊
postea circūcisus: tñ dixit xp̄o Mat. 3. Ego
a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me: ba/
ptizari Glo. i. a pctō originali mundari. Et
h̄ est de mente Tho. in. 4. sen. di. 4. q. 4. ar.
2. q. 4. ⁊ ad sc̄dm. In lege aūt gratie. i. post
xp̄m: qui dedit legem gratie Jo. i. Lex per
moysen data est gratia: ⁊ virtus per iesum
xp̄m sancta ē. Instituit aūt ipse xp̄s legis
lator baptismum Jo. 3. Nisi quis renatus
fuerit ex aqua ⁊ spiritu sctō non potest in
troire in regnum dei. distinguunt aūt doc.
theolo. triplicē differentiam baptismatum
quibus tollitur peccatum originale.

¶ Primus est baptismus de aqua sacra/
mentali: ⁊ vocatur baptismus fluminis.
¶ Scd̄s est baptismus de gratia spiritu/
ali: ⁊ vocatur baptismus flaminis.
¶ Tertius ē baptismus de sanguine mar/
tiriali: ⁊ vocatur baptismus sanguinis.
¶ Primus ergo baptismus ⁊c̄. Est iste
principalior baptismus ⁊ communior aliīs. ⁊
ianua sacramētoꝝ. Hoc baptismo mūdā/
tur ab originali nō solum pueri: sed etiam
adulti: infideles: iudei: saraceni: tartari ⁊c̄.
ab oibus peccatis quātum ad culpam. ⁊
quātum ad penam: nec requiritur in susci/
piente contritio: nec confessio: iuxta illud
Apl'i. 20. Sine penitentia enim sunt dona
⁊ vocatio dei. quod verbū exponens Am/
bro. ait ⁊ habetur in decre. de conse. di. 4.
sine penitētia sunt dona ⁊ vocatio dei: q̄r
gratia dei in baptismate non requirit ge/
mitum: nō requirit planctum vel opus ali/
quod: sed solam fidem ⁊ omnia gratis cō/
donat. Hec ille. Requiritur tñ atritio de
peccatis actualibus in suscipiente que est
dolor informis. Unde dixit Petrus. penitē
tiam agite ⁊ baptizetur vnusquisq̄ vestrū
in nomine iesu christi in remissionem pec/
catoꝝ Act. 2. De hoc baptismo loquitur ar
ticulus fidei: dicens. Confiteor vnum ba/
ptisma in remionem peccatoꝝ. Diceret ali/
quis: vos ꝑdicatores dicitis q̄ tria baptis/
mata sunt: sed articulis fidei nō ponit nisi
vnū ⁊c̄. Itē Ephe. 4. Unus deus: vna fi/
des. Unū baptisma. R° q̄ articulus fidei
solum loquitur de baptismo aque q̄ di esse
vnus triplici rōne. ¶ Primo ꝓpter vnitatē
materie. ¶ Scd̄o ꝓpter vnitatem forme.
¶ Tertio ꝓpter vnitatem vsus. ¶ Primo
quidē ꝓpter vnitatē materie que est vna
. s. aqua naturalis. nō aūt artificialis puta
aqua rosacea. vel limpha: vel aqua vitis. h̄
ostēdit xp̄s in suo baptismo: q̄ aqua natu/
rali. nō aūt artificiali baptizari voluit. sic
legit Mat. 3. Et Luc. 3. De hoc baptismo lo
quit Zacharias. 13. In die illa, erit fons pa
tens domui dd. ⁊ habitātibus ierusalē in
ablutionē pctōris ⁊ mēstruate. Nota pctō/
ris quātū ad peccata actualia mēstruate. h̄
significat originale q̄d est naturale. sicut ⁊
mēstruū. ¶ Scd̄o di vn⁹ a forma: q̄ ē vna

s.ego te baptizo. In noīe p. ⁊ fi. ⁊ spi.s.quā formā docuit xp̄s Mat.vlt. Licet olim in primitiua eccl'a baptizarēt apl'i in noīe iesu xp̄i. vt habet Act.19. Sed illud fecerunt apl'i ex spāli instinctu spūs scti:vt amorē iesu xp̄i infigerent cordibus fideliū. Vñ ecclesia nō posset hoc vti illa forma:vt ponit Tho.i.4.di.3.ar.2.q.2.ad tertiū. Quicqd dicat Innocē.in.c.i.de bapt°. Nota d' illo magro in theologia: q fuerat baptizatus a quadā vetula q̄ ignorabat formā baptismi. qd cōperiens dictus magister fecit se baptizari. ¶ Tertio dr̄ vnus ꝑpter vnitatē vsus:q2 semel tm̄ ꝯferri debet. Rō.q2 representat passionē mortē ⁊ sepulturā xp̄i. cuius passionis effectus applicat suscipiēti. ⁊ p instrumētum baptismi:q tm̄ sel' mortuus est. Hāc rōnē ponit apl's Ro.6. dicens. Cōsepulti enim sumus cum xp̄o per baptismū in morte. ⁊ infra. xp̄s resurgens ex mortuis iam nō moritur mors. il.vl. nō do.qd enim mor.est pe.mor.ē.se.qd aūt viuit:vi deo. Nota.hic de paruulis qui expo nunt ad hospitalia.q2 exponentes debent p aliqd signum innotescere vtrū sint baptizati vel nō:ne ꝯtingat iterari baptismum. Si aūt hoc nō fit ⁊ ignoretur vtrū sint baptizati deb3 ꝯferri baptismus sub ꝯditiōe. si tu nō es baptizatus ego te baptizo i nomine pa. ⁊ fi. ⁊ spi.sci amen.vt habet de cōse.di.4.paruulis.de baptismo.c.2. Pat3 ergo baptismus primus aque sacramētalis. ¶ Scd's baptism⁹ dr̄ gratie spūalis: vt qñ infidelis cupit baptizari ⁊ nō habet oportunitatē.nec ipsemet potest se baptizare.q2 sicut nullus pōt seipsum generare.sic nec regenerare : vt dicit tex.in.c. Debitū de baptismo dic casum illius.c.de illo iudeo ⁊c̄. Talis ergo si moritur sine baptismo aque: nō tñ moritur sine baptismo gratie diuine quia baptizatus ē in fonte spiritus sancti. Da exemplum de Socrate qui recessit de barbaria cum animo suscipiendi baptismū ⁊ mortuus est p viam. de hoc baptismo loq̄tur dñs Act.i. Jo.qdē baptizauit aqua. Vos aūt baptizabimini spūscō non post multos hos dies. Iste tñ baptismus:l3 sufficiat ad salutem:nō tñ est tante efficacie sicut primus. Nam primus dat caracterem qui est quidam ornatus inuisibilis in anima existēs.sicut stella in fronte per quē in paradiso cognoscunt: Et sic in inferno. Itē primus remittit omnia peccata ⁊ quātum ad culpā ⁊ quantum ad penam. Iste aūt dat remissionem a culpa sed non a pena. nisi tamen s'm quātitatem fidei ⁊ deuotionis.sicut.exēplum de catecumino mortuo ⁊ suscitato a sancto Martino qui dixit se fuisse ductum per vias tenebrosas ad purgatorium: ⁊ tamen baptizatus erat a baptismo flaminis.i.gratia spirituali.propter fidem ⁊ deuotionem:ex quo patet ꝙ hic baptismus non liberat ab omni peccato ⁊ pena s3 per beatum Martinum fuit suscitatus:qui pro eo flens orabat. dubitando ne esset damnatus. Iste baptismus dat nobis magnam consolationem ⁊ securitatē. Nā si aliquis nostrum non esset vere baptizatus primo baptismo, baptizatur isto secūdo.quia si sciret se non baptizatum faceret se baptizari: ⁊ hoc approbat per auctoritatem apostoli.2. Cor.8. Si enim voluntas prompta est.s'm illud ꝙ habet accepta est:non s'm illud quod non habet. Iste autem baptismus habet tantūmodo locū in adultis.non autem in pueris.in quibus non cadit fides nec deuotio propter defectum vsus rationis. Unde si puer qui portatur ad baptismum moritur .in via non saluatur:sicut etiam si natus in deserto moriatur sine baptismo.

¶ Tertio baptismus ⁊c̄.puta quādo quis non baptizatus. Primo baptismo occiditur propter christum.talis salutatur: vt patet de quinquaginta rhetoribus beate Chatarine. dic hystoriam , ⁊ quomodo sine dolore mortui sunt de tali baptismo dicit xp̄s martyribus. Calicem quidem quē ego bibo bibetis. ⁊ baptismo quo ego baptizor. baptizabimini. Mar.x. Iste baptismus est minor.prio:⁊ maior in aliquo minor est i hoc q2 nō dat characterē:vt p̄m⁹ Sed est maior in hoc. quia non solum vt baptismus aque liberat a culpis ⁊ penis: s3 etiā sanctificat creaturā vt de ea fiat scm̄. Vñ Aug⁹.i3.de ciui.dei.c.7. Quid est p̄ciosius quā mors:p q̄ fit vt etiā delicta oia amittāt ⁊ merita cumulatius augeāt.

Necꝫ.n.tanti sunt meriti.qui cum mortez differre nō possent baptizari sunt.deletisqꝫ oibus pctis.et hac vita emigrarunt.quanti sunt hi qui mortem differre cum possent ideo non distulerunt. qa maluerunt xp̄m confitendo finire hanc vitam.quā cum negando ad eius baptismum peruenire. qđ vtiqꝫ si fecissent etiam hoc eis in illo lauacro dimitteretur.qđ timore mortis negauerunt xp̄m:in quo lauacro ⁊ illis facinus. tam in mane dimissum est qui occiderunt xp̄m.de hoc baptismo loqꝛ Jo. Apoc̄.22. Dicens beati qui lauāt stollas suas in sanguine agni.vt sit portas eoꝝ in ligno vite. ⁊ per portas intrent ciuitatem.nota stollas suas.i.corpora.qa sicut vestis cooperit corpus.ita corpus in sanguine agni. Quid si aliquis occidatur pro xp̄o suffocatus vel alio modo non effundendo sanguinem.puta fame.vel aqua ⁊c̄.nunquid est martyr: Dic ꝙ sic.qꝛ in sanguine agni.i.ꝑ fide xp̄i moritur. Item quare nō dicitur in sanguine ꝓprio: R̄o. qa modicum valent effundere sanguinem ꝓprium quia cum sit infectus peccatis.nō posset lauare aiam.ideo lauaꝛ aia a peccatꝭ ex vi sanguinis agni.i. xp̄i.ideo de martyribus dicitꝛ Apoc̄.7.Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione ⁊ laue.stol.su.in san.agni.vt sit ptās coruz in ligno vite suple ad accipiendū fructus eiꝰ lignum vite est xp̄s.q ꝓducit fructus gaudij ⁊ letitie charitatis ⁊ sanctitatis ⁊ per portas ⁊ virtutes intrent ciuitatem.i.ecclestem.non dicit per portam in singulari sed per portas in plurali.ad innuendum ꝙ nō solum sunt martyres illi qui occiduntꝛ ꝑ fide xp̄i:sed etiam pro quacūqꝫ virtute seu iustitia manutenenda. Unde Jo.baptista est martyr prepotens martyr heremiqꝫ cultor:non tamen pro fide.qa nulla sibi fiebat questio de fide.sed pro virtute castitatis vl' iustitie occisus ē. O quot martyres eēnt hodie in mundo si vellent. Uerbi gratia. Si quis hoiem videtur blasfemantem ⁊ aliqs reprehendens eum occiditꝛ.propter reprehensionez huiusmodi martyr est. Item de illis qui occiduntur ꝓpter defensionem rei publice.vt iudex ꝓpter sniam vel si notarius occidetur:qa non vult facere contractum vsurarium. vel si sacerdos occidatur.

quia non vult celebrare coram excōicato vel in loco interdicto ⁊c̄.vel mulier propter castitatem seruandam non occidendo seipsꝫ.sicut fecit Lucretia sed ab alio. qa nō vult frangere castitatem ⁊c̄. Ecce quare dicit per portas in plī.per hunc ergo baptismum sanguinis tolliꝛ originale etiā in pueris vt dixi. ¶ Sed nota casum de quo nuper consultus fui. Quidam pirrata christianus q narrauit mihi hunc casum exercebat artem pirraticam contra teucros ⁊ alios ifideles.accidit ꝑ semel rapuit quosdam teucros inter quos erant q̄dam mulieres teucre inter quas erat quedam pregnans.cūqꝫ venisset tempus piendi peperit masculum alijs mulieribus paganis p̄sentibus ⁊ obstetricantibus. timentes aūt ille mulieres ne pirrata xp̄ianus patronus earum illum puerum baptizaret suffocauerunt illum puerum. Queritur vtrum puer talis saluus sit:ꝙ videtur prima facie. qa ꝓpter xp̄m occisus fuit.ergo videtur baptizatio sanguinis baptizatus. sicut dicimus de innocentibus ab herode occisis ⁊c̄. Ecōtra ꝙ non.quia sicut filij iudeorum ⁊ paganorum non sunt inuitis parentibus baptizādi baptismo aque.qnimo si de facto fuerint baptizati baptismus nihil valet.nec caracter imprimitur.sicut ponit Pe.de palu. in.4.sniaꝝ di.4.q.4.ar.3.⁊ scripsi i verbo baptismus carta.76. Sic ⁊ hoc videtur ꝙ sanguinis effusio vel mors ꝓpter xp̄m illata non ꝓsit huic puero. quando parentes sui sunt pagani:eo ꝙ in hmōi pueris non habentibus vsum rōnis consensus parentum reputatur consensus ipsoꝝ.⁊ sic etiam dissensus.nec obstat si dicaꝛ ꝙ mulier erat ancilla illius pirrate xp̄iani.⁊ ideo non est querenda voluntas sua ad filium baptizādum.qa eius est velle cuius est nolle nec habet in potestate filium cum sit ancilla. quinimo etiam mater libera non habet in potestate de iure ciuili. Insti.de nuptijs in prin.⁊ de adoptio.§.femine.presertim cum etiam ipse filius sit seruus exptus sequitur ventrem.l.Partū.C.de rei vendi.quia in his que pertinent ad necessaria ad salutez anime:⁊ etiam corporis:qꝛ pōt seruus etiā inuito patrono comedere ⁊ bibere. Nō est seruus neqꝫ liber barbarus neqꝫ scita. Us

sicut seruus inuitus baptizari non debet quantūcūq; patronus ipsum cogat baptizari sic etiā inuito p̄rono baptizari pōt ⁊ debet si ipse velit. Et cōfirmatur ratio: qa ⁊ iudei sunt serui xp̄ianoꝝ. vt dicit tex. in. c Et si iudeos extra de iudeis. ⁊ tñ nec ipsi inuiti nec eoꝝ filij ipsis inuitis debēt quomodolibꝫ baptizari. 45. di. Qui sincera. i. c. De iudeis. Sed contra hoc facit qa m̄res innocentum occisoꝝ ab herode fuerunt inuite ⁊ male contente de morte: ⁊ tñ martyres reputantur. Et si dicatur ꝙ ille matres erāt fideles nō obstat. Nam herodes erat īfidelis ⁊ tñ vt dicit̄ inter illos pueros fuit occisus qdam filius ipsius herodis. qui tñ cuꝫ alijs martyribus innocentibus reputatur. In hoc dubio puto primā ꝑtem veriorem: videt̄ ꝙ talis puer saluat̄ per baptismum sanguinis. sicut ⁊ de innocentibus dicimus: ⁊ hoc etiā videt̄ tenere Tho. in. 4. sniaꝝ di. 4. ar. 3. q. 3. Ubi agitur vtrum baptismus sanguinis suppleat inuicē baptismi. vbi concludit in fine solutionis primi articuli ꝙ si pueri qͦuis vsum liberi arbitrij non habeant occiduntur pro xp̄o in suo sangnie baptizati saluant̄. Deo grās Am̄.

¶ De peccato mortali. s. quid est peccatum mortale. Sermo. xi.

Quasi a facie colubri ⁊c̄. Seq̄t̄ predicare de. 3. arti. vꝫ. de pc̄tō actuali mortali vbi sunt. 5. consideranda. Primum est qd est peccatuꝫ mortale. ⁊ quare dicit̄ mortale. Scd̄m est de distinctione peccati mortalis: vbi videbitur de pc̄tō in sp̄ūm sanctum. Tertium est de causis pc̄ti mortalis. Quartū est de effectibus eius. Quintuꝫ est de remedijs eius. hoc ergo mane videbimus d̄ primo vꝫ. qd est mortale pc̄tm̄. Salutetur virgo ⁊c̄. ¶ Pro declaratione ergo ⁊ introductione: notandum ꝙ pc̄tm̄ mortale dr̄ a morte: mors aūt est ꝑuatio vite: distinguit̄ ergo mors ꝫm ꝙ distinguit̄ vita aie: q2 contrarioꝝ eadē est disciplina. ¶ Uita āt aie est duplex vna qdem nature altera gratie. ¶ Uita anime naturalis est illa qua essentialiter viuit in se ⁊ hoc nunq̄ꝫ perditur: q2 anima est infinita ex parte post: lꝫ sit finita ex parte ante: qa creatura est a deo: nec obstat qd̄ dicit̄ Eccl's. 3. Dixi in corde meo de filijs hoium vt probaret eos deus ⁊ ostenderet similes esse bestijs: id circo. Unus est interitus hois ⁊ iumentoꝝ ⁊ equa vtrinq̄ꝫ conditio. sicut moritur homo: ita illa moriuntur. Similiter spirant hec oia: ⁊ nihil habet homo iumento amplius. qa illa vera intelliguntur quantū ad corpus: nō quātum ad aiam: qa anima iumenti est mortalis cum corpore cum sit educta de potentia materie. Et ideo sequitur naturam materie: que cum sit composita ex quattuor elementis est corruptibilis. Anima vero hois est immortalis cū sit de nouo creata a deo ⁊ sit supra omneꝫ naturam materie. Et hoc innuitur Geñ. i. Nam cum formaret deus bestias ⁊ iumenta dixit. Producat terra animam viuentem in genere suo iumenta ⁊ reptilia ⁊ bestias terre: terra ꝫm species suas: ⁊ sic de auibus ⁊ piscibus dixerat in quinto die. Producant aque reptile anime viuentis ⁊ volatile super terram sub firmamento celi. Sed quando formauit deus hoiem non est vsus hoc modo loquendi perducat terra hoiem: sed ait. Faciamus ho. ad ima. ⁊ simili tu. no. ⁊c̄. Per quod innuitur: ꝙ aia humana nō est educta de potentia materie: sicut anime bestiarum auium ⁊ piscium ⁊ aliarum creaturarum vegetabilium. sed est supra oēm materiaꝫ de nouo creata a deo. Potest etiam intelligi predicta auctoritas. Eccl's. vel sicut exponit Greg. in. 4. dialogoꝝ ꝙ ibi loq̄tur Salomon contionando ⁊ disputando: nō aūt diffiniendo. Unde Eccl's. Dicitur contionator: ⁊ patet hoc ꝙ in fine illius libri diffiniens sic ait. Finem loquendi omnes pariter audiamus: deū time ⁊ mandata eius obserua ⁊ hoc est omnis homo. Hoc. i. propter hoc ⁊ subdit cuncta que fiunt adducet deus in iuditium pro omni errato siue bonum siue malum. Eccl's. vltimo. Patet ergo: ꝙ anima humana qͦtum ad vitam nature est immortalis: sed altera vita anime est gratie que est propter vnionem ipsum gratie diuine ad animam que dat esse ⁊ viuere spiritualiter. Et qͦtum ad hoc anima dicitur in hoc mundo mortalis. Ra

tio.quia sicut anima est vita corporis : ita xp̄s siue deus est vita aie: Jo.4.Ego sum via veritas ⁊ vita ⁊ Jo.i. Quod factum est in ipso vita erat. Per peccatum autem mortale separatur deus ab aia per priuationem gratie.que non compatitur cū peccato mortali in eodem subiecto:eo φ p gratiam diligitur aia a deo:per peccatum vero mortale oditur.ps. Odidisti omnes qui operantur iniquitatem ⁊c.ergo ⁊c. Pctm̄ ergo per quod offenditur deus sepat aiaz a deo: ex qua sepatione cōtingit mors ipsi anime:⁊ hoc est peccatum mortale. Patet ergo quid est mortale peccatum:⁊ quare dicitur mortale:lz lacius hoc scripserim supra articulo primo vbi posui quadruplicez diffinitionem peccati mortalis : sed vt clarius ⁊ latius hanc materiam intelligatis:notandum:φ peccatum mortale infert quattuor mortes homini:vt ponit Jerony.in.2.prologo super Mattheum dicens.Genus humanum quadrifariam mortem parentum quattuor euangeliorum erat predicatione viuificandum.

¶ Prima mors est spiritualis:⁊ hanc debemus fugere.

¶ Secda mors est corporalis:⁊ hanc debemus prouidere.

¶ Tertia mors est gehennalis:⁊ hanc debemus timere.

¶ Quarta mors est eternalis:⁊ hanc debemus abhorere.

¶ Prima ergo est mors spūalis. Nam p peccatum mortale perditur gratia.p qua aia viuebat spūaliter.qua perdita dicitur homo mortuus spūaliter: ⁊ lz homo letet comedat ⁊ bibat ⁊ ornetur exterius:aia tm̄ interius iacet mortua:corrupta ⁊ fetida.sicut corpus mortuum in sepulcro. Ideo dixit xp̄s peccatoribus. Ve vobis qui similes estis sepulchris dealbatis que a foris aparent hoibus spetiosa: inter vero sunt plena ossibus mortuorum ⁊ omni spurcitia Mat.23. De hac ergo morte do vobis auctoritates:⁊ similitudines. Auctates qdem habentur in veteri testamento ⁊ in nouo. In veteri qdem:sufficiat pro nunc vna q̄ habetur Eze.18. Anima que peccauerit ipsa morietur. Nota peccauerit.s.mortaliter: qa peccatum veniale non dat mortē hanc aie:nisi dispositiue vt infra dicetur:in materia peccati venialis. Item in nouo testamento peccatū suple mortale cum ꝯsumatum fuerit:generat mortē Jaco.i. Non loquitur de morte corpis:qa non statim moritur peccator morte corpali: sed loqtur de morte aie:⁊ dicit cū ꝯsumatum fuerit.s.per consensum. Peccatum.n.hz principiuz in cogitatione:medium in delectatione:finem vero seu consumationē in consensu. Principium.i.sola cogitatio:est veniale. Mediū est veniale. Cōsumatio aūt cū consensu:est mortale. Si ille actus d genere suo est mortale:etiam si nō pcedat ad opus exterius ⁊ generat mortem aie de iure diuino.lz de iure positiuo in foro contentioso: talis consensus non fit punibilis.si nō procedat ad actum exteriorem qa cogitationis penam nemo patiatur.vt dicit textus lege.Cogitationis.ff.de penis ⁊ de peni.di.i. cogitationis.⁊ occultoꝝ siue secretoꝝ cognitor:⁊ deus iudex est vt dicit tex.32.di. Erubescant Et extra de simo.c.tua ⁊.c.sicut. Nota hic contra aliquos qui male sciunt cōfiteri:qa nunquā cōfitentur de cogitationibus malis:qa ex quo homo non procedit ad actū exteriorem credere non peccasse:contra qd dicitur Mat.5. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Similitudo aūt per quā ostēditur φ per peccatum mortale homo dicit mortuus quantum ad aiam: sine a morte corpali. Nam pp duo signa ostendit hoiez esse mortuū corpaliter. ¶ Primū est imobilitas. ¶ Secdm est insensibilitas: sic i peccatore:qr p pctm̄ mortale efficitur hō imobilis sicut lapis Exo.15. Fiant imobiles q̄si lapis sicut.n.lapis nūq̄ mouet neqꝫ minuitur neqꝫ auget:sic pctōr excissus a deo cum gladio peti mortalis:in tm̄ fit durus i corde ⁊ aio φ neqꝫ a terrenoꝝ effectu eleuat neqꝫ in sua malitia minuitur. nec augetur in bono sed in malo.sicut ps. Supbia eoꝝ q te oderunt ascēdit semp:ideo sicut lapis dr̄ quasi ledens pedem:sic pctōr est aptus alios ledere pp scandalum ⁊ malum exemplum:a qbus orabat Dauid liberari:di. Custodi me a laqueo quē statuerunt mihi

⁊ a sctā opa ini. ⁊c. ¶ Scd̄m signū est in-
sensibilitas: qa oēs sensus in eo ꝑduntur.
Caret.n.spūali visu ꝓpter ignorantiam q2
ois peccator ignorans est. Unde Sap.2.
Excecauit illos malitia illoꝝ. Item caret
auditu ꝓpter inobedientiā ⁊ efficitur ita
durus ꝙ nō vult audire vocē dei cōtinue
vociferantis: per scripturas ꝑ ꝑdicationes
per exēpla mortuoꝝ. Jam de petōre dicit
Job. Cor eius indurabitur sicut lapis ⁊c.
Job.41. Nōne durus esset lapis qui non
posset frangi nec per maleū nec per pico-
nem vel scarpellū vel moliri per ignem. ⁊c.
Sic cor petōris impenitēs: nō frangitur ꝑ
maleum verboꝝ dei que dicit malleum ⁊ ēt
ignis. Jere.23. Nūqd verba mea sunt qua
si ignis ardens: dicit dn̄s: ⁊ quasi maleus
conterens petrā. Item nō frangitur per pi
conem ⁊ scarpellū exēplo alioꝝ quos con-
tinue videtis migrare de hoc seculo frauda
tos a desiderijs suis: qa desideriū petōꝝ
peribit. ⁊ tamen estis semꝑ in eodem statu
omni die venitis ad predicationes. ⁊ ad
missas ⁊ tn̄ non mouemini: modo neqꝫ vsu-
rarius ab vsura. nec superbus. ab honori
bus ⁊ officijs. nec luxuriosus a voluptati-
bus: immo qd̄ peius est multi vadunt ad
ecclesias vt videant mulieres ⁊c. Nota de-
mercato ꝙ fit in maiori ecclesia ⁊c. Ecce
quomodo peccator perdit auditum. Econ-
tra de homine bono dicitur. In auditu au
ris obediuit mihi. ¶ Item caret olphatu
propter inuidiam que non permittit bonū
odorem habere nec complacentiam in bo-
nis proximi: vel per odorem intelligo famā
quā peccatum facit perdere. ¶ Item caret
gustu per accidiam que non gustat bona
spiritualia quia non vacat nec videt quā
suauis est dn̄s. 1. Cor.2. Animalis homo nō
percipit ea que dei sunt. sicut ⁊ porcus ma-
gis delectat de luto ꝙ̄ de aqua mūda. Et
leo magis delectat de carnib' quā de flori
bus. quo contra. dicitur Isa.6. dī. Ue qui
dicitis malum bonum: ⁊ bonum malum.
ponentes tenebras lucem ⁊ lucem tene-
bras ponentes amarum in dulce ⁊ dulce
in amarum. ¶ Item caret tactu per iner-
tiam qa nō extendūt manus ad bona ope
ra. Unde de talibus posset dici illud Ocu
los habent ⁊ non videbunt: Aures habēt
⁊ non audient. Nares habent ⁊ non odo-
rabunt. Manus habent ⁊ non palpabunt
Pedes habent ⁊ non ambulabunt ⁊c.
ps. Item Isa.6. ⁊ Mat.13. Auditu audie-
tis ⁊ non intelligetis ⁊c. Uidentes videbi-
tis ⁊ non videbitis. Incrassatum est enim
cor populi huius ⁊ auribus grauiter au-
dierunt ⁊ oculos suos clauserunt ne quan
do videant oculis ⁊ auribus audiant: ⁊
corde intelligant ⁊ conuertantur ⁊ sanem
eum. Et.5.c. Precipit diabolo dicens ex-
ceca cor populi huius. s. propter demeritū
peccati. ⁊ aures eius aggraua ⁊ oculos
eius claudi. ne forte videat oculis suis ⁊
auribus suis audiat. ⁊ corde suo intelligat
⁊ conuertatur ⁊ sanem eos. ⁊ Jere.5. Audi
popule stulte qui non habes cor qui habe-
tis oculos ⁊ non videtis. ⁊ aures non au-
ditis. Et Isa.43. Educ foras populum ce-
cum. ⁊ oculos habentem surdum ⁊ aures
ei sunt. Istam ergo mortem debemus fu-
gere quia potius omnia mala debemus
pati quam peccare. Nota exemplū de su-
sanna que dixit. Si enim hoc egero mors
inest: si autem non egero non effugiam
manus vestras. sed melius inest incidere
absqꝫ opere in manus vestras ꝙ̄ pec-
care in conspectu domini Dan.13. Sed heu
hodie pauci sunt qui effugiunt istam mor
tem: sed mortem corporalem multi ⁊c. cum
tamen hec fugi ⁊ euitari possit: illa vero
non. Ideo dicitur Eccl'i.21. Quasi a facie
colubri fuge peccatum. ⁊ infra. Dentes leo
nis dentes eius interficiētes aīas hoīum.
¶ Scd̄a mors est corporalis Hebreo.9.
Statutū est hominibus semel mori. ⁊ hec
mors procedit ex prima: quia nisi fuisset
mors anime ex peccato non fuisset mors
corporis. non quidem ex natura. sed ex gra
tia. vt supra dictum est. Uide supra arti.2.
sermone i. parte.5. Postqꝫ enim homines
diu vixissent in paradiso terrestri dixisset
deus michaelli vt collocaret in paradiso
celesti ⁊ sine dolore ⁊ morte fuissent in pa
radiso celesti collocati. sed ex morte aīe pro
cessit mors corpis. vt pꝫ Gen̄.2. Et si deus
dedit preceptū ipsi ade dicens. in quacūqꝫ
die comederis morte morieris. Deus dedit

hoc preceptum ade: vt cognosceret sup se
dn̄m ꝛ superiorem. alioquin forsitan gra/
uius corruisset per superbiam. Nota morte
morieris.s.aie ꝛ etiā corporis. Diceret ali/
quis quō est verꝫ hoc cum adam postquā
peccauit vixerit nōgentis annis ꝛ.30. Sic
habet Gen̄.5.c°. Hoc dixit ꝑpter neces/
sitatem moriendi: ꝛ ꝯtinuū cursum ad mor
tem. Est enim differētia inter mori ꝛ mor/
tuum esse.nam nos oēs nō sumus mortui:
ꝛ tn̄ ꝯtinue moriunt̄ dum viuimus. qꝛ me/
dia vitā in morte sumus.2.Re.14. Omnes
morimur ꝛ quasi aque in terra dilabimur
que nō reuertunt̄. Sic lapis dum cadit de
alto dr̄ lapis cadit: sed qn̄ iam est in terra
dr̄ cecidit. Ideo qn̄ aliqs interrogat̄ quid
facit pōt respondere morior: sicut qn̄ fur du
citur ad furcas pōt dicere vado ad mortē.
sic ꝛ nos ducimur ad mortē cum quadriga
solis: q habet quattuor rotas.i. quattuor
tp̄a anni.s. ver estatē: autūnuꝫ: ꝛ hyemem:
ꝛ sic fit executio ꝛ sn̄ia iam est lata ꝛ for/
matus ꝑcessus: de quo ꝑcessu. Notarius
dei dd.scribit: dicēs ps.138. Imperfectum
meū viderunt oculi tui. ꝛ in lib. tuo o.scri.
di.for.ꝛc. Sentētiā aūt scripsit alius nota
rius dei.s.Eze.di. Aia que peccaueuerit ip/
sa morietur Eze.18. Ideo debemus totis
viribus diuinā misericordiā flctibus flecte
re: vt mutet sn̄iam in nobis ꝛc. ¶ Et sic no
ta. ꝙ mors dr̄ naturalis ꝛ penalis diuer/
sis respectibus. Nam si ꝯsideretur respectu
cause efficientis p̄ncipalis que est de⁹. Ho
mo est imortalis. ꝛ sic etiā ex p̄te cause for
malis.q̄ est aia imortalis: ꝛ sic nō est mors
naturalis: sed est pena illata ꝑpter culpaꝫ:
si aūt ꝯsideretur homo ex p̄te cause mate/
rialis ē naturalis mors: vt dixi s̄.arti.2.ser
mone.4.p̄te.2.3.ꝛ.4. Et idem si ꝯsideratur
homo ex p̄te cause finalis que est visio dei:
pōt dici mors naturalis Exo.32. Non me
videbit hō ꝛ viuet: vt dixi sermone vbi s̄
p̄te.5. Et tangit Tho.i.2.q.85.arti.vlt. Sꝫ
vide h̄ latius inferius in hoc sermone im/
mediate in qōne. que incipit. Q uero vtruꝫ
mors ꝛc. Patet ergo quō ex pctō mors ꝑ
cessit: mors nō solum aie sed etiā corporis.
Ideo Ro.5. Per vnum hoiem peccatū in
trauit in mundum ꝛ ꝑpter pctm̄ mors: ꝛ
qꝛ illa mors incerta est: quadruplici incerti
tudine.s.qn̄.vbi.quō.ꝛ in quo statu. Decla
ratꝫ certissima sit. Et ideo deberemus ꝓui
dere: qꝛ fugere eam nō possumus. Ideo di
cit ecclesia. Emēdemus in melius que igno
ranter peccauimus: ne subito p̄occupati
die mortis queramus spacium p̄nie ꝛ inue
nire nō possimus. Ideo in die cinerꝫ da/
tur cinis: ꝛ dr̄ Memento homo qꝛ cinis es
ꝛ incinerem reuerteris. Nota pratice ꝯtra
multos qui fugiunt mortem corporis: sed
nō aie ꝛc. Prouideamus ergo ꝯitēdo de
peccatis ꝑ tēpore ꝛ nolimus expectare ad
mortem: qꝛ nemo scit vtrū homo moriatur
cum lingua vel sine lingua ꝛc. Eccli.17. dr̄.
Ne demoreris in errore imploꝝ ante mor/
tem cōfitere. a mortuo enim quasi nihil pa
rit confessio. ꝯfiteberis viuens. Viuus ꝛ
sanus ꝯfiteberis ꝛ laudabis dn̄m ꝛ gloria
beris in miserationibus eius. Item dn̄s
dicit Luc.12. Ideoqꝫ estote parati: qꝛ qua
hora nō putatis filius hois veniet. Nota.
hic de testamētis fiendis a viuis ꝛc. Nota
ꝯtra illos q debent restituere mala ablata
ꝛ dn̄t ego dimittam in testō. Primo enim
nesciunt si moriantur cuꝫ lingua. Nota de
dn̄o Nicolao spāli ꝛc. Scdo dico ꝙ etiā
si faciant testamētum in morte. tūc nō p̄nt
benefacere: tum ꝑpter molestiam infirmita
tis: tum ꝑpter horrorem mortis: qꝛ mens
testatoris mortis cogitatiōe turbatur: tum
qꝛ videt ꝯtrouersias ꝯsanguineoꝝ de testa
menti factione. Tertio dico ꝙ hoc nō suffi
cit: qꝛ tenetur statim restituere si pōt: ideo
debet vnusqsqꝫ vestrū se preparare. Primo
ꝑ ꝯfessionem. Scdo ꝑ testamēti factioneꝫ
ieiunando: opera mi̇̄sericordie exercendo: ꝛ
alia bona opera faciendo.
¶ Tertia mors dr̄ gehēnalis vel inferna/
lis. Et hoc in alio mūdo. Postqꝫ.n. anima
transit de corpore cum peccato mortali sta
tim detruditur ad infernū: vt ꝓbatur. 21.
Job. Tenent tympanum ꝛ cytharā ꝛ gau/
dent ad sonitum organi ducunt in bonis
dies suos ꝛ in puncto ad infernus descen/
dunt. Nota tympanū significat peccatum
luxurie. Cithara peccatum auaritie. Orga
num peccatū superbie ꝛc. Declara vt ha/
betur ꝑ magistrum Vincētium dn̄ica scda
post festum trinitatis. sermone.5. parte.3.
Item Luc.6. Mortuus ē diues ꝛ sepultus

est in inferno. Probatur ⁊ ratione. qa sicut bonis premium sic ⁊ malis pena debetur sed de bonis. Patet ꝙ statim ad ꝑadisum euolant si sint perfecte boni: vt pꝫ Luc.23. Cum dñs pendens in cruce dixit latroni. Hodie mecum eris in paradiso: ergo ⁊c. Ad idẽ facit qd dic aplˀs.2.Cor.5.Scimꝰ n.qm̃ si terestris do.h.no.hu.ha.dis.ꝙ he. ex deo.habe.do.nõ ma.sꝫ eterná i ce. Per hoc ergo excluditur error quorundá gre/ coꝝ:qui dicunt aias ante corpoꝝ resurre/ ctionem: neqꝫ ad celum ascendere: neqꝫ ad infimum demergi. De quo per Tho.in.4. contra gent.c.91. De hac igitur morte gehẽ nali: loqt David dicens. Mors petõꝝ pes/ sima ps.33. Mala est mors que priuat ho/ minem vita corporali: peior qa priuat vita spũali grãm dei ab aia auferendo: sed pes/ sima est hec gehẽnalis: qa priuat vita eter na mors eternalis: que differt a.3.morte. h supra positam.

¶ Quarta est hoc. qa illa mors est solum in aia: sed h etiam post diem iudicij in aia ⁊ in corpore. De hac morte dicit Joannes Timidis ⁊ incredulis: ⁊ execratis: ⁊ homi cidis: ⁊ fornicatoribus: ⁊ nephariis: ⁊ ido/ latris: ⁊ oibus mendacibus ps illoꝝ est in stagno ignis ardentis: ꝙ est mors.2.Apoc. 21. Nota h.8.genera petõꝝ ⁊c. Dic vt ha/ betur in sermone predicto allegato supra proxima parte.4 Et nota dum dicit: ꝙ est mors scda. Diceret aliqs qũo tu dicis ꝙ scda mors est.4. Nota ꝙ dixi qttuor mor/ tes incurrit homo ꝓpter peccatum. quaruꝫ due prime sunt in hoc mũdo: alie vero due s.tertia ⁊.4.sunt in alio mundo.s.mors ge hennalis ⁊ mors eternalis. que est scda al terius mundi ⁊ est.4.computando mortes huius mundi: ⁊ alterius. vel dic.ꝙ est scda mors qꝫtum ad corpus. de hac vita debe/ mus semp orare dñm dicentes libera me dñe de morte eterna ⁊c. qd nobis ipse con cedat ipse dñs. Amen.

¶ Queritur vtrꝝ mors corpalis sit naturalis.

¶ Queritur circa ꝑdictá materiá vtrꝝ mors corporalis sit naturalis homini ⁊ videtur primo ꝙ nõ qa natura est instituta a deo Jo.i. Omnia per ipsm facta sunt: sed mors non est a deo: nam dicitur Sap.i. Deus mortem non fecit. ideo ⁊c.

¶ Preterea illud qd est sm naturam: nõ est pena homini: qa naturalia sunt conne/ nientia hoi ⁊ cuiuscũqꝫ: sed postea discon/ ueniens est: sed mors fuit pena originalis Gen.i. Quocũqꝫ die comederis morte mor rieris Ro.5. Per vnum hoiem peccatum intrauit in mundum ⁊ pro peccatum mors ergo ⁊c. Sed contra: quicquid est composi/ tum ex materia quattuor elementorum est corruptibile per naturam: sed homo est hmõi ergo ⁊c. preterea qcqd ponitur in dif finitione rei est de natura rei: sed mortalis ponitur in diffinitione hois. ergo ⁊c. Prete rea si mors hois non esset naturalis: ergo naturaliter esset hõ immortalis. Ergo post petm̃ esse etiá imortalis. nõ n. fuisset subla ta per petm̃ hoi imortalitas: sicut non imor talitas angeli: qa angelus non ꝑdidit na/ turalia per petm̃. vt dicit Damascenus er/ go nec hõ. Dicẽdũ ergo. ꝙ mors aliqbus respectibus ⁊ rõnibus est homini natura/ lis: aliqbus vero non pro cuius intelligen tia est notandum. ꝙ in homine est conside/ randa quadruplex causa.

¶ Pria est causa principalis ⁊ effectiua.

¶ Scda est causa formalis ⁊ perfectiua.

¶ Tertia est causa materialis subiectiua.

¶ Quarta est cá finalis completiua.

¶ Quantũ ergo est ad primá cám: mors non est hoi naturalis ⁊ sic credo debere in telligi dčm Aug.13. de ciui dei.c.13.in fi. qꝫti. vbi sic dicit. vnde constat inter xpia/ nos veraciter catholicos tenentes fidẽ et ipsam nobis corporis mortem non lege na ture qua nullam mortem hoi deus fecit: sed merito inflictam esse peccati: qm̃ petm̃ vindicans deus dixit hoi. in quo tunc om nes eramus. Terra es ⁊ in terram ibis.

¶ Pro cuius intellectu notádũ: qd deus est principalis causa effectiua hois sicut ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ. Sciendum aũt ꝙ agens intendit eligere materiá ꝓportionatá for/ me. Si át aliqua materia nõ ꝓportionare tur hoi: h nõ ꝯtingit ex intentione agentis sed ex ꝯditione materie sicut faber ad fa/ ciẽdũ cultellũ eligit materiá durá ⁊ ducti lem quo suctiliari possit vt sic sit apta inci sioni: ⁊ sm hanc incisionẽ materia ferri est ꝓportionata forme cultelli. Sed h qd fer/ rum sit fragile ⁊ rubiginẽ ꝯhens: cõsequr

ex naturali conditione ferri:nec hoc eligit
artifex in ferro:sed magis repudiaret si pos
set. Similiter natura eligit corpus hūanū
vt sit materia cōueniens forme hūane:que
est aia q̄ꝫtum ad hoc ꝙ est tempate cōple
xionis:vt possit esse conueniens organum
tactus ⁊ aliaꝝ virtutū sensitiuaꝝ ⁊ moti
uarum:sed ꝙ sit corruptibile hoc est ex con
ditione materie:nec est electuꝫ a natura qn
potius natura eligeret materiā incorrupti
bilem si posset. Deus ergo cui subiacet ois
natura in ipsa suplectione hois suppleuit
defectum nature ⁊ dono iustitie originalis
dedit corpi incorruptionē quandā. Et ꝫm
hoc dicit ꝙ deus mortem non fecit. Sap.i.
Et ꝙ mors est pena peti.vt dicitur Ro.5.
⁊ hoc vult Tho.i.2.q.76.ar.5. ¶ Deus
ergo nō fecit mortem q̄ꝫtum per se intentā
duplici rōne. Prima philosophica ⁊ natu
rali:qa vt dixi intentio agentis est eligere
materiā ꝓportionatā forme:aia aūt huma
na q̄ est forma hois est icorruptibil':sꝫ ꝙ sit
incorruptibilis est ex conditione materie.
vt dixi ⁊ sic intelligitur illud. Deus morteꝫ
nō fecit. Sap.i.s.per se intentam vt exponit
Tho.pte.i.q.49.ar.2. Scripsi supra:lꝫ aūt
potuisset deus eligere materiaꝫ incorrupti
bilem hoi:tñ noluit:qa non erat cōuenien
tior materia ad talem formam. Item vt or
do vniuersi conseruaretur q ordo reqrit ꝙ
q̄dam sint que possint deficere. Quia cor
ruptio vnius est generatio alterius. Et ꝫm
hoc vt conseruaretur bonū vniuersi deus
ex cōsequenti ⁊ quasi per accñs causat cor
ruptiones reꝝ:iuxta illud.i.Re. Et dñs mor
tificat ⁊ viuificat ⁊ Deut.22.c. Occidā ⁊
ego viuere faciam: Et h̄ vult Tho.pte.i.
q.49.ar.2. ¶ Item est.3.rō quare deus cō
posuit hoiem ex materia corruptibili:vt iu
stitia dei cōseruetur:per quā homo qa pec
cabilis erat ⁊ peccaturus puniri potuisset
cuius pcti prescius erat deus. Hoc decla
ra vt scripsi supra ar.2.ꝫmone.4.parte i.
¶ Item est.4.rō vt posset homo premiari
per dei fruitionē vt habetur infra in.4.p.
¶ Scda rō ꝙ deus nō fecit mortē p se intē
tam est theologicalis.qa deus dedit donuꝫ
iustitie originalis per qd preseruari poterat
homo a corruptione. Ideo Tho.in pte.i.q.
97.ar.i. Dicit ꝙ ex parte cause efficientis q

est deus:in statu innocentie erat homo in
corruptibilis ⁊ imortalis.⁊ sic ēt est.3.rō qr
mors cum sit pura priuatio est nihil. ergo
nō est a deo principaliter intendēte sed per
missiue. Et sic habes primum. Item sctūs
Tho.in.4.contra gen.c.52.
¶ Quantū aūt ad scdam cām formalem
etiā erat homo imortalis.⁊ hoc siue loqui
mur de forma essentiali siue accidētali. De
forma qdem essentiali que est aia rōnalis.
Patet primo qdem qa aia est incorrupti
bilis ꝫm naturam. Unde ⁊ q̄ꝫtum in se est
appetit materiam incorruptibilem. Prete
rea si forma corpis celestis ꝓpter suam no
bilitatem ⁊ perfectionem ita satiat appeti
tum materie.vt nō appetat aliam formaꝫ
ꝓpter qd dicimus materiam corpalem ce
lestium esse incorruptibilem: multo magis
aia rōnalis que est nobilior forma:q̄ꝫ for
ma corpoꝝ celestiū. Debet hoc facere non
ergo ex defectu ipsius aie est ꝙ corpus sit
corruptibile.sed potius q̄ꝫ est in ipsa esset
incorruptibilis.⁊ confirmatur rō. qa in om
ni re natura pticularis que habetur a for
ma eius est propria virtus actiua ⁊ conser
uatiua ipsius.⁊ ꝫm hoc ois corruptio ⁊ de
fectus est contra naturā particularem cu
iuscūq̄ꝫ rei:vt dicit i.2.de celo ⁊ mũ. Tho.
i.2.q.85.ar.vlt. Unde dicit ibi Tho.ꝙ ex
parte sue forme naturalior est hoi incorru
ptio:q̄ꝫ aliis rebus incorruptibilibus:eo ꝙ
nulla forma rei corruptibilis pōt assequi
ppetuitatē sui preter aiam rōnalem: eo ꝙ
ipsa nō est oio subiecta materie corpali:si
cut alie forme:quimo hꝫ ꝓpriam opationē
immaterialē. ¶ De forma vero accidentali
loq̄ndo etiā non est mors hoi naturalis: ꝙ
pꝫ ⁊ in statu innocentie ⁊ in statu glorie
Nam in statu innocentie est immortalitas.
data hoi ex dono grē iustitie originalis. In
erat.n.aie vis q̄dā supnaturaliter diuinit⁹
data:p quā poterat corp⁹ ab oi corruptio
ne ꝯseruari quā diu ipsa subiecta deo man
sisset:ꝙ rōnabiliter factū est: vt ipsa forma
accidētalis esset conformis forme eēntiali.
Quia.n.aia rōnalis excedit proportionem
corpalis materie cōueniens fuit.vt in prin
cipio ei virtus daret̄ p quā corpus ꝯſuare
posset sup naturā materie corpalis: Istam
āt vim pdidit ipse hō p petm̄.⁊ q̄ꝫnꝫ graꝫ

recuperauerit ad remissionē culpe ⁊ meritū glie: nō tñ ad amisse imortalitatis effectū hec.n.reseruabit̄ tp̄o p quem nature defectus i melius repar dꝰ erat: vt dicit. Tho. pte.i.q.97.ar.i.ad.2. in statu ēt glie inherebit aie dispositio q̄dam p quā formaliter a corruptione phibet̄. qa vt dicit Aug. i epl'a ad discop. Tā potēti natura deus fecit aiā vt eius btitudine redūdet in corpꝰ plenitudo sanitatis.i.vigor incorruptionis: ⁊ s̄m h̄ dī homo icorruptibilis ex pte corpis vt not. Tho. pte.i.q.97.ar. vbi supra.

¶ Quantū ad tertiū.s.cāz materialē mors est hoi naturalis: triplici rōne. ¶ Prio pp ɔpōez materialē. ¶ Scd'a pp distantiā localem. ¶ Tertia pp deficientiā virtualem. De qbus dic vt scripsi supra arti.2.s̄mone 4. vbi agitur de morte: que est pena peccati originalis parte.2.3.⁊.4.

¶ Quantū ad.4.cām finalem etiā videt̄ mors esse naturalis. Finis.n. ppter quem creatus est homo est vt fruatur deo: frui āt deo nō pōt homo: nisi post mortē ergo ⁊c̄. Declara latius hanc rationem sicut scripsi supra arti.2.sermone.4.parte.5.

¶ De peccato in spiritum sanctum.

Sermo.12.

Quasi a facie colubri ⁊c̄. Seqt̄ predicare hoc mane de scd'a ɔsideratione pcti mortalis: vbi videbitur de pcō in spūm sctūz. Materia est vtilis ⁊ deuota. Salutet̄ virgo maria.

¶ Pro introductione ⁊ cōplemento s̄monis est notandū. ꝙ inter ceteras diuisiones datas a theologis de pctō mortali quas longū esset enumerare lōgius de eis predicare: vna distinctio datur que est talis: ꝙ pctm̄ mortale cōmittitur: aut cōtra deum: aut ɔ̄ seipm̄: aut ɔ̄ primū. De hac antē distinctione trimembri relinquā duo vltima mēbra ⁊ p̄dicabo de primo membro: vz. de pctō cōmisso in deū sub quo cadit pctm̄ in spūm sctūm de quo hoc mane p̄dicare intendo dn̄o concedente. Pro declaratione ergo huius materie. Tertia pūcta sunt p̄ncipaliter videnda.

¶ Primo quidem de ipsius quiditate.

¶ Scd'o de spēꝝ eius diuersitate.

¶ Tertio de eius irremissibilitate.

¶ Quantū ad primū. nota ꝙ pctm̄ in spiritum sctm̄ dicit̄ qa cōmittit̄ contra spūm sctūm in ꝑ contra. Quia aūt spūs sanctꝰ vt not. Tho p.i.q.36.ar.i.ad primū. Dupl'r pōt accipi: ideo dupl'r pōt dici peccatū i spiritū sanctum. ¶ Uno qdez mō pōt accipi in ꝟtute duaꝝ diuisionū ⁊ h̄ mō q̄libz. ꝑsona trinitatis pōt dici sp̄s.s. Nā ⁊ pī sp̄s ē ⁊ est sctūs. Et filiꝰ sp̄s est ⁊ est sctūs. Jo.4. Deus sp̄s est ergo ⁊c̄. Per h̄.n. qd' dī spūs imaterialitas diue substātie designat̄. Sp̄s .n. incorporeus ⁊ inuisibilis est ⁊ paꝝ hz de materia. Vñ oibus substātijs imaterialibꝰ ⁊ inuisibilibꝰ h̄ nomē attribuimꝰ. Per hoc ꝟo. ꝙ dī sctūs: significat̄ puritas diue bonitatis. ¶ Alioᵒ pt accipi sp̄s.s. i vi vnius diuisionis: ⁊ h̄ mō ex vsu eccl'e h̄ nomē sp̄s.s. est accomodatū ad significādū vnā triū ꝑsonaꝝ trinitatꝭ q̄ pcedit p modū amoris a pr̄e ⁊ filio. Scd'm hāc ergo duplicē diuisionē pōt dupl'r accipi pctm̄ in spūm sctūm. Nā si accipimꝰ p̄moᵒ peccatū in spūm.s. dī q̄libet blassemia dicta ɔ̄ diuinitatē pr̄is aut filij aut sp̄s.s. aut ɔ̄ opa eiꝰ. Et distiguit̄ h̄ mō pctm̄ i spūm.s. ɔ̄ peccatū seu blasphemiā i filiū hois de quo scribit̄ Mat.12. Ubi dn̄s dicit. qcūqꝫ dixerit ꝟbū ɔ̄ filiū hois remittet̄ ei: q āt dixerit ɔ̄ spūm.s. nō remitet̄ ei nz in h̄ seculo neqꝫ in futuro. Pctm̄.n. i filiuz hois itelligit̄ blassemia in xp̄m s̄m humanitatē. ⁊ vtroqꝫ mō peccabāt iudei in xp̄m sicut ēt peccauerūt olim in deserto: vt h̄ētur infra in.3.pte s̄mōis. Nā vt dicit Tho.22. q.14.ar.i. Xp̄s opabat̄ q̄dā hūanitꝰ: comedēdo: bibēdo: ⁊ alia huiuꝰ faciēdo: ⁊ q̄daz diuinitꝰ.s. demones eiciēdo: mortuos suscitādo ⁊c̄. h̄mōi. q̄ qdē agebat p ꝟtutē ppríe diuinitatis: ⁊ p opationē spūs sci: quo s̄m hūanitatē erat repletus. Judei āt prio q̄dē dixerūt blassemiā ɔtra filiū hois: cū dicebāt eū voracē ⁊ potatorē vini ⁊ publicanoꝝ amatorē. vt h̄ētur Mat.xi. Post modū āt blassemiauerūt in spūm.s. duz opa q̄ ipse opabat̄ ꝟtute ppríe diuinitatis ⁊ per opationē spūs sancti, attribuerunt principi demonioꝝ. Dicebāt.n. Hic nō eicit demones nisi i belzebub p̄ncipe d̄monioꝝ Mat.12. Mar.3.⁊ Luc.xi. Hodie ēt iudei non

cessant blasphemare christum verbo ⁊ ope
re: ⁊ si occulte faciunt nō imputatur recto/
ribus ciuitatum: sed quādo publice secus.
Nota. hic ꝯtra xp̄ianos qui ꝑmittunt iu/
deos emere seruos quos faciunt circūcidi
⁊ fieri iudeos: ⁊ paulatim incipiunt emere
teucros: sub quibus ement rusos: ⁊ sic erūt
dn̄i xp̄ianoꝝ cum sint serui nostri in. c. Et si
iudeos: de iudeis. Quinimo seruus empt⁹
ab eis si vult effici xp̄ianus eripitur in li/
bertatem: vt in. c. i. ⁊ vlt. de iudeis ⁊c̄. Dic
vt expedit ꝯ hunc defectum. Et sic iudei ꝓ
pter predicta dr̄ in sp̄m sanctū blasphe/
mare. Et sic pꝫ quō intelligat̄ hoc mō pec/
catum in spūꝫ sctm̄. Et hoc modo intellexe
runt antiqui. doc. s. Athanasius. Hilarius
Amb. Hiero. ⁊ Crisostom⁹: vt refert Tho.
22. q. vbi supra. ¶ Scd'o aūt modo pōt ac
cipi spūs sctūs: vt dixi supra in vi vni⁹ di/
ctionis: ita vt significet vnam ꝑsonam trini
tatis ꝓcedentem a patre ⁊ filio. Et ſm h
dicit̄ pctm̄ in spiritū sanctū ꝓut differt a
peccato cōmisso ꝯtra ꝑsonam patris vel fi/
lij. Dicit̄ aūt peccare in patr vel filiuꝫ: vel
spiritū sanctū. qn̄ peccatur ꝯ aliquid ap/
propriatum patri vel filio vel spūi sancto.
Est aūt notandū. ꝙ patri attribuitur potē
tia: filio sapientia: spiritui sancto bonitas.
Ideo peccatū ꝙ cōmittitur ex infirmitate
.i. ex impulsu passionis di ꝯ patrem. Pec/
catum vero ꝙ fit ex ignorantia est cōtra fi
lium. Peccatum aūt ex certa malitia que
opponit̄ bonitati est peccatū in sp̄m san/
ctum: qd' nō intelligitur qn̄ ex habitu vitij
acquisito peccatur: sed qn̄ voluntas tendit
in aliqd' malum ꝑ remotionē vel contem/
ptum aliensus ꝓhibētis peccatū: vt decla/
rat Tho. 22 q. 14. ar. vbi supra. 2. i. 2. q. 78.
ar. 3. ⁊ scripsi. s̄. ar. i. sermone. 5. pte. 5. Pono
exemplum in petro: paulo ⁊ iuda. Petrus
negauit ter xp̄m in nocte passionis ꝓpter
infirmitatē. i. ꝓpter impulsum passionis ti/
moris: q᷑ timens mortem negauit eū ma/
gis diligens corpus suum q̄ȝ christum. Nō
enim peccabat ex ignorantia quā confes/
sus fuerat corde ⁊ opere. d. Tu es christus
filius dei viui. Mat. 6. Et sic ex fragilitate
peccauit ⁊ sic dicitur peccasse cōtra patrē:
cui appropriatur potentia. Sic etiam dd'.
peccauit ex fragilitate cū bersabee. 2. Re. xi.

Et ideo christus misertus est sibi. Nam si/
cut dicit Luc. 22. Conuersus dominus re
spexit petrum ⁊ recordatus est petrus ver/
bis domini: sicut dixerat: ꝙ prius q̄ȝ gallus
cantet ter me negabis: ⁊ egressus foras fle
uit amare. Paulus aūt peccauit ex igno/
rantia: quia credebat bene facere ꝑsequē
do ecclesiam dei ⁊ sic dicebatur peccare cō
tra filium: cui appropriatur sapientia. Et
ideo necessaria fuit sibi medela sciētie: quā
contulit sibi xp̄s cum iret damascum ⁊c̄.
Sicut legitur Act. 9. vbi dicitur ꝙ circum
fulsit illum lux de celo qd' non solum fuit
verum de luce visibili: sed etiam de luce sa/
pientie inuisibili: que illuminauit intellectū
eius de sapientia ⁊ fide vera. Ideo dicit
ipse de se. Primus fui blasphemus ⁊ per/
secutor ⁊ cōtumeliosus: sed misericordiam
consequutus sum: quia ignorans feci in in
credulitate. i. Thi. i. ¶ Sic etiā Traianus
imperator ex ignorantia peccauit perse/
quens xp̄ianos: ⁊ ideo misericordiam cōse/
quutus est orante ꝓ eo Greg. Quāuis il/
lud fuerit specialissimum cōsequi veniam.
Sic etiam peccauit adam in filium. Quā/
uis enim adam nō fuerit seductus in hoc
in quo mulier: sicut dicit Apl's. i. Thi. 2. Tn̄
in hoc seductus est. qd' credidit veniale qd'
mortale erat: vt dicit Aug⁹ ⁊ post Tho. 2.
sen. di. 43. ar. 6. Argumēto. Iudas āt pec/
cauit ex malitia: non enim ex infirmitate
nec ex ignorantia: q᷑ iam nouerat ꝙ ad in
uocationem nois iesu christi ipse faciebat
miracula sicut ceteri apl'i sicut legit̄ Mat.
10. Ideo peccauit in sp̄m sanctum: cui ap
propriatur bonitas. Et q᷑ hoc peccatū est
grauissimum: ideo nunq̄ȝ meruit remissio/
nē q̄ȝuis multis medijs: xp̄s voluerit ip̄m
cōuertere. s. amore: qn̄ lauit sibi pedes: timo
re quādo dixit: ve homini illi ⁊c̄. Bonum
erat ei si natus nō fuisset homo ille Mat.
14. Dolore cum predixit traditionem: di.
Unus vestrum me traditurus est ⁊ cōtri/
stati val. ce. di. Nunquid ego sum rabi ⁊c̄.
Pudore cum dixit Iude. Tu dixisti ⁊c̄. sꝫ
nō fuit possibile: quia peccatū ꝙ ex mali/
tia cōceperat erat a deo grauissimuꝫ ꝙ cor
suum fecerat lapideum: ⁊ sic etiā peccatuꝫ
diaboli nō ex ignorantia: nec ex infirmita/
te ꝓcessit. Et ideo quia nullo ipellente pec

cauit:veniam nõ meruit nec merebitur in
eternum. Et his ergo.pꝫ quid est peccatum
in spũm sanctum illud.s.ꝙ ex certa mali/
tia cõmittitur que opponitur bonitati que
approbatur spiritui sctõ.ꝛ hoc vult magi/
ster sniaꝝ in.2°.di.43. ℭTertio vero mo/
do accipit Aug⁹ pctm̃ in spiritum sanctum
ꝙ dicit esse finalem in pniam. De quo dici
tur infra.3.pte sermonis.3.puncto. Et sic pꝫ
pma ps.vꝫ.qd est pctm̃ in spiritũ sanctũ.
ℭQuãtũ ad scm.s.de spēꝝ suaꝝ diuersita/
te:est notãdum.put ponit Tho.22.q.14.
ar.2.qḋ accipiendo peccatũ in spũm sctm̃.
Scḋo mõ supra vꝫ: p peccato ꝙ ex mali/
tia cõmittitur diuiḋ.ħ peccatum in sex spe
cies:que sunt iste vꝫ.
ℭPrima est desperatio.
ℭScḋa est presumptio.
ℭTertia est finalis impenitentia.
ℭQuarta est obstinatio.
ℭQuinta est ĩpugnatio veritatis agnite.
ℭSexta inuidentia fraterne gratie.
Et p sufficientia istaꝝ spēꝝ est notan/
dum.ꝙ sicut supradictum est pctm̃ in spiri/
tum sanctũ dr̃ qñ voluntas hoĩs ex mali/
tia cõtēnit illa remedia a bonitate spirit⁹
sancti instituta.p que hõ retrahitur a pec/
cato vel ad pniam ꝓuocatur. ħ aũt reme/
dia sunt sex:quoꝝ duo ptinent ad ipsum
dñm remittentem in quo sunt duo per que
homo retrahiṫ a peccato ꝛ ad pniam pro
uocatur. ℭPrimũ est mĩscordia: de qua
datur homini spes ꝙ remittantur sibi pec/
cata:ꝛ ꝙ premientur bona.ꝛ ꝯ hanc pec/
catur p desperationē:ꝛ ideo desperatio est
peccatũ in spũm sanctum. Exēplum habeṫ
de Chaym ꝛc. Dic historiã: quando occidit
Abel fratrē suum.videns enim se dephen/
sum a deo ꝛc. Dixit maior est iniqtas mea
quã vt veniam merear. Geñ.4. Grauius
peccauit desperando ꝙ fratrem occidēdo
sic ꝛ iudas desperans laqueo se suspendit.
sic ꝛ multi interficiunt se ex desperatione.
sed forte talium desperatio. potius est cir/
cunstantia peccati.ꝙ pctm̃ spãle in spũm.
qꝛ voluntas coꝝ nõ directe fertur ꝯ spem
diuine venie per contēptum eius. ℭScḋꝫ
ꝙ est in deo retrahens a peccato hominē
ꝛ prouocans ad penitentiã. est iustitia. de
qua insurgit hoĩ timor de punitione pecca
ti:ꝙ quãto magis di[f]fert tanto magis in/
fert:iuxta illud ps.7. Deus iudex iu⁹. 107.ꝛ
patiens nunquid ira.per sin.di. nisi cõuer.
sue.gla.suum vi.ar.su.te.ꝛ pa.illum ꝛc. Et
Ualerius in.i.c.de neglecta religiõe. Leo
enim gradu ad vindictam sui diuina pro
cedit ira tarditatemq̃ supplicij .grauitate
cõpensat. Et ꝯtra hoc peccat homo p pre/
sumptionem dum aliquis se presumit glo/
riam adipisci sine meritis:vel veniã sine pe
nitētia.qḋ quidē est magna blasphemia
ꝯ deum:qꝛ facit deum iniustum : ꝛ in hoc
peccatũ psumptionis videṫ incidisse Ori
genes qui dixit omnes etiã damnatos sal
uandos esse. Et ideo post mortem anate/
matizatus est.di.24.q.2.c.si. Siquis auteꝫ
peccat cum spe venie mediate penitentia
quã putat vel intendit agere nõ peccat in
spũm sanctum. ℭAlia vero due remedia
ptinent ad pniam p quã remittuntur pec/
cata:in qua requiruntur duo. ℭPrimũ est
dolor de peccato. ℭScḋm est ꝓpositũ ab
stinendi de futuro. Sic enim diffinimur pe
nitētia ab Ambro. Penitentia est peccata
mala plangere ꝛ plangenda iterũ nõ com
mittere. ℭCõtra primum ergo.i.ꝯtra dolo/
rem de peccato cõmisso peccatur p finalem
impenitētiam:que accipitur non eo modo
quo dicit pmanentiam in peccato vsq̃ ad
mortem.sic enim nõ esset speciale peccatuꝫ:
sed quedã peti circũstantia:ꝛ videtur ideꝫ
pctm̃ esse cũ obstinatione: vt dicit Tho.in
2°.sen.di.43.sup lr̃am.in fi. Et sic accipiṫ
pnia ab Aug. Sꝫ ħ accipiṫ in pnia.sm ꝙ
importat ꝓpositum non penitendi sm Tho.
Talis ergo impnia dr̃ spãle pctm̃ in spũm
sanctum:ꝙ nunq̃ remittiṫ neq̃ in hoc secu
lo:neq̃ i futuro. Vñ Hierony.sup amos.i.
ꝛ habeṫ in decreṫ.de pe.di.i. Sup trib⁹ sce
leribus damasci ꝛ sup quattuor nõ ꝯuertã
eum:iuxta tropologiã hoc possum⁹ dicere.
Primũ peccatũ est cogitasse q̃ mala sunt.
Scḋm cogitationibus acquieuisse puersis.
Tertiũ ꝙ mente decreueris ope cõplere.
Quartũ post pctm̃ nõ agere pniam.ꝛ suo
sibi cõplacere delicto.hec ille. Vñ ꝓuerbiũ
est. Huanũ ē peccare diabolicũ pseuerare:
sed angelicũ emēdare. ℭCõtra scḋꝫ.i.ꝯ ꝓ
positũ abstinēdi a pctis futuris peccaṫ per
obstinationē qñ.s.hõ firmat suũ ꝓpositũ,

in hoc q peccato inhereat. quinimmo studet inuenire diuersos modos patrādi peccata exultat cum inuenerit. ꝯ quos dr̄. letant cū male fecerint ⁊ exultant in rebus pessimis. Prouer. 26. Et alibi: nō enim dormiunt nisi malefecerint nec capit somnꝰ ab eis nisi supplantauerint comedunt panē impietatis: ⁊ vinum iniquitatis bibunt Prouer. 4. De his etiā duobus modis peccādi dr̄ Jere. 8. Nullus est q agat pniam de pctō suo dicens. Quid feci: ecce primum. Oēs ꝯuersi sunt ad cursum suū quasi equus impetu vadens ad prelium: ecce scdm. Dic pratice sicut expedit. Nota hic exēpluꝫ de illo armigero qui dixit Abbati scte iustine. Quid feci: ego nunꝙ feci passibus ad derobādū hoīes: nunꝙ hominē occidi ⁊c̄. Cui rn̄dit abbas. Credatis frater mi qđ vnū peccatū mortale damnat animā. sicut p vnum paruum foramē ꝑditur nauis. lꝫ sit alias noua ⁊ fortis. ¶ Alia vero duo remedia quibus voluntas hoīs retrahitur a peccato ⁊ ad pniam ꝓuocatur summuntur ex parte donoꝝ ipsius dei: quoꝝ vnum est cognitio veritatis fidei p quā illuminat ad cognoscēdum spūalia. ⁊ ꝯ hoc opponitur impugnatio veritatis agnite: dum. s. aliquis veritatē fidei agnite impugnat vt liberius peccet. Sꝫ nota. q veritas ⁊ sapiētia ⁊ huius possunt dupliciter ꝯsiderari vel ſm ꝓpriā rationem: ⁊ sic appropriant filio: ⁊ sic impugnans veritatē peccat in filium. vel ſm qđ habent rōnem boni: ⁊ sic appropriat spūi sancto: qui est primū donum: in quo omnia dona donant: ⁊ sic aliqs impugnans veritatem agnitā ex certa malitia in spūꝫ sanctū peccat. ſm Tho. in. 2°. sen. di. 43. Et nota. hic ꝯ doc. legistas qui sciēter dnt ꝯ ius. ¶ Aliud est auxilium interioris gratie: contra qđ ponit inuidentia fraterne grē dum. s. nō solum inuidet ꝑsone fratris sed etiaꝫ inuidet gratie dei crescenti in mundo: ita q vellet q nullus haberet gratiā dei vt totus mundus esset socius culpe sue. O volūtas diabolica: nō ergo inuidia fratris est pctm̄ in spūm sanctū: Puta qn̄ quis inuidet de ꝓsperitate vel exaltatione hoīs: sed inuidia fraterne gratie est pctm̄ in spūm sanctum. s. qn̄ quis inuidet de exaltatione gratie: sicut q multi cōuertantur vel aliqđ huius. ſm Tho. in. 2. sen. di. 43. Nota h pratice ꝯ aliquos predicatores qui emulantur aliis predicatoribus faciētibus fructū ⁊c̄. Cum tn̄ debent gaudere: si veram charitateꝫ haberēt: sicut letatur homo qn̄ hꝫ aliquos coadiutores in exercitio seu labore suo. Sed iam implet verbum apl'i. Phi. i. Quidam qdē ꝓpter inuidiam ⁊ ꝯtentionē. qdā aūt ꝓpter bonā voluntatem xp̄m predicabāt: qdam ex charitate ⁊c̄. Cōtra hanc aūt inuidētiam fraterne gratie siue charitatis. Nota. Exēplum qđ legitur de quodā heremita. legit nāq de eo q ipse asperimā vitam diu fecerat ad queꝫ cum quidā latro venisset: qui multos spoliauerat facta ꝯfessione cum nullā pniam ab eo vellet recipere: nec ieiunium: nec orationē: nec elemosynam ⁊c̄. Tandē heremita ab illo qđ potuit accepit. Et iniunxit ei q quotiens iuxta viam crucem aliquā videret flexo genu orationē diceret aliquā: cūq latro hanc solam pniam acceptasset: remotus paululuꝫ a cella heremite videns hostes suos quorū ꝯsanguineos occiderat: fugere cepit: quo fugiente crux supra viam erecta illuc occurrit: ⁊ statim flexo genu cepit orationē dominicā dicere ⁊ crucem adorare. ⁊ tum euadere potuisset si cōtinue cucurrisset: maluit mori quā pniam sibi iniunctam preterire. Cuꝫ ergo ab hostibus fuisset occisus: vidit dictus heremita angelos cum gaudio portantes animā latronis vel potius martyris: quo viso cepit diabolica instigatione valde dolere ⁊ indignari q per multos annos durissimaꝫ pniam fecisset: ⁊ tn̄ latro ille q nunꝙ pniam fecerat eum in gloriaꝫ precessisset: ⁊ sic relicta heremo ad seculum rediit. Diabolus aūt accepta iuste a dn̄o potestate timens ne aliqn̄ ad pniam rediret: posito in via obstaculo in qđ corruit ⁊ collo ꝯfracto mortuus est: in inferno animam eius sepeliuit. Vn̄ dr̄. Finis non pugna coronat. ⁊ sic patet sufficientia istarum spēꝝ peccati in spiritum sanctum.

¶ Quātum ad tertium. s. de remissibilitate ipsius pcti in spūm sanctū: est notanduꝫ. q tripliciter pōt accipi pctm̄ in spūm sctūm. Uno modo ſm Aug. pro finali impnia. ſm q est circūstantia quedā peccati. Et sic dr̄ ꝓprie irremissibile: q2 nullo modo remittit

peccatū mortale in quo homo perseuerat vsq3 ad mortem:q2 in hac vita nō remittiť p pniam nec etiā in futuro dimittetur. Un̄ dī Eccl's.xi. Si ceciderit lignū ad austruz: aut ad aquilonē in quocūq3 loco ceciderit ibi erit. Item Greg. ꝛ habeť in decret.25. di. Qualis. Hinc quisq3 egreditur: talis in iuditio presentatur.

¶ Sexto modo pōt accipi petm̄ in spiritū sanctū pro qualibet blasphemia dicta ꝯ diuinitatē patris vel filij vel spūs scti:vel ꝯ opera eius:ꝛ hoc dī eo modo irremissibi le quo petm̄ sequens. Uel dic melius qꝺ tunc dī irremissibile:q2 de difficili remittiť: nō tamen est difficile sicut sequens.

¶ Tertio modo pōt accipi ꝓ petō ex mali tia cōmisso:ꝑut dictū est supra.qꝺ ꝛ diui ditur in sex spēs supra positas. Et ꝭm hoc dī irremissibile:nō q2 nullo modo remittať. sed q2 quātum est de se h3 meritum:vt nō remittať. Et hoc dupliciť vno qdē modo: quātum ad culpam.sicut enim aliqs diciť morbus incurabilis ꝭm naturā morbi per quē tollitur illud p qꝺ morbus pōt curari: puta cum morbus tollit virtutē nature: vel inducit fastidium cibi ꝛ medicine: l3 etiam talē morbū deus posset curare. Ita etiam petm̄ in spūm sctm̄ dī irremissibile:ꝭm na/ turā suam inquātū excludit ea p q̄ fit re/ missio peccatoꝝ. Per hoc tn̄ nō ꝯcluditur via remittendi ꝛ sanādi oīpotētie ꝛ miri/ cordie dei:p q̄s aliq̄n tales quasi miraculo/ se spūaliter sananť.ꝭm Tho.22.q.14.ar.3. Et sic intelligitur quod dicit dn̄s Mat.12.ꝛ Mar.3.ꝙ hoc petm̄ nō dimittiť nec in hoc seculo neq3 in futuro. Cum ergo dī petm̄ in spūm sctm̄ esse irremissibile nō intelligiť p hoc qꝺ ꝑtineť potētia absolute ad remissio nē:nec ex pte dei remittētis:q2 potētia ipsi/ us est infinita ꝛc̄. Nec ex pte eius cui fit remissio:cui inest natura liberū arbitrium in statu vie existēs:ꝙ ēt post petm̄ in spūm sctm̄ manet. Priuať ergo p hoc potius apti tudo vel facilitas quedā ad remissionem. ꝭm Tho.i.2°.sniaꝝ.di.43.ar.4.in vlt. arti. Et hoc p3.in exēplo Petri:pauli: ꝛ Iude. de qb⁹ dictū est supra.pte.i.ꝭmonis.Quā/ tum vero ad penā.dī irremissibile.i.habere meritū vt non remittatur:q2 qui peccat ex ignorantia vel infirmitate minorē penam meretur.qui autē ex certa malitia peccat nō h3 aliquā excusationē. Un̄ eius pena minuiť. Similiter etiā qui blasphemat in filium hois eius diuinitate.nōdū reuelata poterat habere aliquā excusationē ꝑpter infirmitatē carnis q̄3 in eo aspiciebat: ꝛ sic minorē penam merebať. Sed q ipsā diui nitatē blasphemabat opera spūs scti dia/ bolo attribuens nullā excusationem habe/ bat:vn̄ eius pena diminueretť. Et ideo dī ꝭm expositionē Chrisostomi:hoc petm̄ non remitti nec in hoc seculo neq3 in futuro: q2 pro eo passi sunt penam iudei:ꝛ in presenti vita p romanos.ꝛ in futura vita penam in ferni. Sic etiā Athanasius inducit exēplū de eoꝝ parētibus q primo qdē ꝯ Moysen ꝯtenderunt ꝑpter defectum aque ꝛ panis: ꝛ h dn̄s substinuit patiēter. Habebant.n. excusationem ex infirmitate carnis:s3 post modum grauius peccauerunt quādo blas phemantes in spiritum sanctum. Beneficia dei qui eos de egypto eduxerat idolo at/ tribuentes:cum dixerunt hi sunt dij tui is/ rael:qui te eduxerūt de terra egypti: ꝛ ideo dn̄s etiā tēporaliter fecit eos puniri:q2 ceci derunt in die illo:quasi.23.milia hominum Exo.32. Et in futurū eis penam cōminať dicens. Ego aūt in die vltionis visitabo h peccatū eoꝝ.ꝭm Tho.vbi supra. Et sic p3 tertia pars. Deo gratias Amen.

¶ De quattuor causis quibus pōt ho/ mo cadere in peccatum. Sermo.15.

Uasi a facie colubri ꝛc̄. Prosequendo adhuc tertiū ar. Seqť ꝑdi care de causis peti morta/ lis.ꝛ l. sufficiēter dictū sit./ De hac materia s̄.ar.i.Sermone.5. vbi di/ ctū est de causalitate peti: tn̄ ad h moraliť loquendo. Nota. q̄ttuor cās qbus pōt ho mo cadere in petm̄:ꝛ spāliter ꝑtinet hoc ad hominem deuotū: ꝛ propterea monet nos apl's dicens. Qui se existimat stare videat ne cadat.i.Cor.10. Nota.stare. Dī hō stare qui est in gratia:p quā homo habet rectū vultum:seu faciem anime ad deum:que fa cies anime est ratio naturalis: sed cadit p peccatum mortale per qꝺ adheret terre: ꝛ

ōsculatur ⁊ diligit bona terre: ⁊ qꝛ grā non
habet cogere liberū arbitrium. Ideo non
facit hoiem a deo stabilē: qn possit a gra-
tia cadere. sic ⁊ econtra. Pctōꝛ pōt a pctō
resurgere ad statum grē ꝑpter libertatem
arbitrīj. que ad hec durat in eo. Ideo dicit
apl's vbi supra. Qui se existimat stare ⁊c̄.
Cause ergo sunt iste.
¶ Prima est diabolica tentatio.
¶ Scḋa est familiaris affectio.
¶ Tertia est delitiosa conuersatio.
¶ Quarta est negligens operatio.
¶ Prima ergo causa ⁊c̄. Licet. n. diabo-
lus nō possit cogere libeꝝ arbitrium: tñ ten
tatio sua est tante impetuositatis. ꝙ nisi hō
sit diligens ⁊c̄. Exēplum habeť in Dauid
2. Re. xi. Qñ vidit bersabee ⁊c̄. O qualis
turris erat: qa iam puer custodiens gregē
pr̄is sui interficere potuit leonem ⁊c̄. Ideo
dixit ipse. Impulsus sum: vt caderē ⁊ dñs
suscepit me. Postmodum dat remedium
ꝙ homo de cetero nō cadat. d. Fortitudo
mea ⁊ laus mea dñs ⁊ factus est mihi in
salutem ps. 117. Sicut. n. ille qui tenet se for
titer cum ambabus manibus ad colūnam
nō cadit: sic q tenet se cū deo cum duabus
manibus. i. cū vigilia ⁊ oōne ⁊c̄. Ideo dr̄
Prouerb. 18. Turris fortitudinis nomen
dñi. Ad ip̄m confugiet iustus ⁊ saluabitur.
Hoc ꝯsilium dedit dñs in nocte passionis
aplis d. Vigilate ⁊ orate: ne intretis in ten
tationem Mat. 26. Sed qꝛ apl'i nō tenue-
runt eius ꝯsiliū: ideo ceciderunt. Qñ ergo
religiosus: vel monialis: vel secularis videt
ꝙ vires sue nō sufficiunt ad acgrēdas vel
manutenendas virtutes: remedium est vt
recurrat ad oōnem: in qua petat auxiliū
a deo. ps. 49. Imola deo sacrificium lau-
dis ⁊ red al. vo. t. ⁊ inuo. me. in die tribu.
eruā te ⁊c̄. Item. ps. 90. Clamauit ad me
⁊ ego exa. eum ⁊c̄.
¶ Scḋa causa est familiaris affectio §. mu
lieris ad virū ⁊ econtra. qa sicut palea ad
ignem cōiuncta quā cito incenditur: sic ⁊c̄.
Idō caueat vnusqsq; a familiaritate hmōi
quantūcūq; illa ꝑsona sit necessaria vel bo
na ⁊ honesta: qa terra est bona: ⁊ aqua est
bona: ⁊ tñ simul iuncte faciūt lutum Mat.
18. Si oculus tu. scan. te. er. eum. ⁊ ꝓ. abste
bonū est tibi cum vno oculo ad. vi. intra.
quā. d. ocu. ha. mi. in gehē. ignis. Unde ait
poeta. Que nocitura tenes quāuis sint ca-
ra relinque. Propterea est maximum pe-
riculum monialibus conuersari cum viris
⁊ religiosis vel clericis: ⁊ quanto sunt san-
ctiores. tanto grauius corruunt. Da similitu-
dinem de his q currunt: q facilius ⁊ gra-
uius cadunt qͣȝ q ambulant asiatim sic ⁊
viri sancti ⁊ mulieres q currunt ad vitam
eternam. ꝑ viam mandatoꝝ dei ⁊ ꝯsiliorū
grauius ⁊ facilius cadunt ⁊ grauiter in ta
libus. Unde Iere. dicitur Fortis impegit
in fortē ⁊ ambo pariter corruerunt Iere.
46. Unde tot monasteria viroꝝ ⁊ cōuen-
tuum: nisi ꝑpter nimiā familiaritatē cum
secularibus. Dissipata sunt. ps. 105. Et com
mixti sunt inter gentes ⁊ didicerunt opera
eoꝝ ⁊ factum est illis in scandalum. Nota
cōtra mulieres q vadunt ad visitādū mo-
niales ornate ⁊ parate. ps. 17. Cum sancto
sanctus eris. Nota etiā exēplum in vitis pa
trum de beato Arsenio q fugiebat oēs pre
sertim mulieres: semel aūt cum qdā hone-
sta mulier ab vrbe roma venisset ad eum
visitandū: nō tñ prescium visitationis ⁊ ro
gasset eū vt hrēt memoriā eius in orationi
bus suis. Rñdit Rogo deum vt memoria
tua penitus tollatur de corde meo ⁊c̄. Dic
historiā. Ideo Hiero. Hospitiolū tuū aut
raro: aut nūquā mulieꝝ pedes terāt: qa nō
pōt toto corde hitare cū deo: q feminarū
accessibus copulať. Feminā quā bene vi-
deris cōuersantē: mente dilige non corꝑali
frequentia. Hec habetur in decretis. 32. di.
Hospitiolum.
¶ Tertia cā est delitiosa ꝯuersatio. qa qñ
hō delitiose viuit: lȝ sit bonus tñ cito cadet
imersus luto delitiaꝝ: puta bene comeden-
do: bene bibendo: dormiendo ⁊c̄. dicit eni.
Hoc nō est peccatū mortale sicut faciunt
religiosi. q nō curāt ſuare cerimonias reli-
gionis: iportando linū in carne: in tenendo
silentiū in ieiunando: in comestione carniū
⁊ ceteris cerimonialib⁹. Tales nō pñt stare
diu in gratia dei. Opȝ. n ꝙ cadant qa late
⁊ ample volūt viuere ⁊ incipiūt tepescere
a deuotione. ps. 101. Aruit cor meū: qa obli
tus sum comede. panē meū. s. pnie. ps. 79.
Cibabis nos pane lachrymaꝝ: postea ve-
ro ingrasatus ꝯscientia. incipit relinquere

dñm fac.suum ⁊ recessit a deo salutari suo.
tandē cadit in multa peccata mortalia: qꝛ
sicut vinea non potest diu durare sine ma
ceria. alioqn intrant ⁊ diripiunt eā omnes
transeuntes viam: ⁊ etiā bestie agri. Sic ⁊
religiosi nō possunt diu durare: etiā in sub
stātialibus sine maceria cerimonialiū. Jō
di. Treno.4. Lubricauerūt vestigia nostra i
itinere plateaꝝ nostraꝝ ⁊ appropinquauit
finis noster. Nota. plateaꝝ. Est differentia
inter plateas ⁊ vicos: platee sunt volunta/
tes carnis ⁊ mundi p quas late patet om
nibus via: qꝛ lata est via: que ducit ad per
ditionem Mat.7. Vici qui sunt stricti si/
gnificant asperitatē ⁊ artitudinē penitētie.
p quā pauci vadūt: qꝛ arta est via q̄ ducit
ad vitam ⁊ pauci intrant per eam vbi su/
pra. dicit ergo. Lubrica ve.vo.in iti.pla.i.
delitiaꝝ nostraꝝ ⁊c. Et appropinquauit fi/
nis noster.i. destructio nostra. Sicut enim
qui vadit p viam lutosam sepius cadit in
lutum: secus si per viam siccam. Sic g gra
ditur in luto voluptatis cadit secus de il/
lo qui vadit p viam siccā abstinētie ⁊ pe
nitentie. ideo remedium est qd dat Apl's
dicēs. Carnis curam ne feceritis in deside
rijs Ro.13. Nota. in desiderijs: qa in neces
sarijs homo debet habere curam carnis.
Puta qñ infirmatur persona deuota que
alias nō consueuit comedere carnes nec
dormire in loco ⁊c. In infirmitate non dꝫ
ista seruare: qꝛ sicut asinus oneratus cadēs
in terram nō pōt cōmode eleuari nisi onus
deponatur quo eleuato iterum onus impo
nitur sibi. ita in proposito: nō potest homo
infirmus cōmode curari nisi deponat partē
onus penitentie: satis bona penitentia est
habere patientiā in ifirmitate. qua remo/
ta onus penitentie resumat. Jō dicit apl's.
Nemo vnquā carnem suam odio habuit
sed nutrit ⁊ fouet eā.s.i necessarijs. Eph.5.
¶ Quarta occasio est negligentialis ope/
ratio. Sicut enim videmus in rebus tem/
poralibus q muri ciuitatis faciunt fortem
ciuitatem: ita q nō potest capi ab inimicis.
Ita opa penitentialia puta orationes: vigi
lie: ⁊ alie virtutes sunt muri ciuitatis ani/
me. De quibus muris dicit Dauid Beni/
gne fac in bo.vo.t.sy.vt edi.mu. Jerusalem.
ps.50. Si aūt aliquis destruit illos muros
patet ciuitatis introitus hostibus. sic qui
per neglig tiam dimittit orationes ⁊ vigi/
lias: di. Quid oportet surgere ad matuti/
nas ieiunare vel orare genibus flexis ⁊c.
Talis cito cadet ⁊ hostes occupabunt eū:
qꝛ muri ciuitatis destruunt. O quot sunt
qui bene incipiunt cum feruore ⁊ postmo/
dum per negligētiam corruūt quasi redeū/
tes retrorsum de talibus pōt verificari il/
lud Jo.18. Abierunt retrorsum ⁊ ceciderūt
in terrā. Figura de vxore Loth: que respe/
xit retro ⁊ e ecta est statua salis: que nō po
test fructum facere Gē.19. Item figu/
ra de) oth: qui sodomis iustus fuit: sed
in monte peccauit: qꝛ negligens fuit sic in
proposito ⁊c. Ideo dñs Memores estote
vxoris Loth. Luc.vij. Item Luc.9. Nemo
mittens manus suas ad aratrū: ⁊ respiciēs
retro aptus est regno dei. Remedium ergo
habemus: illud qd dicit dñs moraliter ex
ponendo.4.Re.4. Accinge lumbos tuos: ⁊
tolle baculum meum in manu tua ⁊ vade.
Nota accinge lumbos tuos: qñ aliquis va
dit sine cinctura vel zona vel corigea ore ve
stium sine falde vadunt p terram: ita ne/
gligentes qui nō cingunt se zona.i. peniten
tia: vadunt per terram. Ideo dicit Accinge
lumbos tuos: ⁊ tolle baculum. Baculus si/
gnificat crucem xp̄i: cum quo xp̄s trāsiuit
fluuium huius mundi ad ripam alterius
mundi: iuxta illud Geñ.32. Cum baculo
meo transiui iordanem. Talem baculum
crucis debemus summere vt sustentemur
in via gratie: qa sicut ille qui est debilis: ⁊
infirmus non potest sustentari sine baculo
quin cadat: si vero habet baculum in ma/
nibus sustentatur. Sic quando persona
deuota aliquando accidiatur ⁊ ex hoc ve
nit in negligentiam assumat baculum cru/
cis christi ⁊ passionem: non solum oculis
considerationis sed etiam manibus opera
tionis. Maius enim confortamentum qd
possit haberi in opationibus bonis: est me
moria passiōis christi. Verbi gratia. Si ha
betis tediū de ieiunio: cogitetis ieiuniū chri
sti: ⁊ prandiū quod habuit in cruce. Si mo
lestant vos pulices: cogitate puncturas ⁊
aculeos in capite christi: ⁊ in manibus ⁊ in
pedibus: puncturas clauorum. Si de lecto
duro: cogitate lectum crucis christi. Si de

paupertate: cogitate xp̄m nudum in cruce.
Si ꝯtumelie ⁊ offense: cogitate ꝯtumelias
⁊ iniurias illatas xp̄o in cruce pendenti ⁊
dicenti. Pater ignosce illis ⁊c̄. Ecce quare
dicit Tolle baculum meū in manu tua. Fi
gura huius habemus in passione christi:
qñ Symon cireneus portabat crucem chri
sti ex vna parte ⁊ xp̄s ex altera: q2 xp̄s por
tat crucem penitētie nostre: simul nos ad/
iuuando: ⁊ ꝯfortando nos. De ista tñ ma/
teria. s. de causis peccati mortalis: vide la/
tius vt scripsi supra ar. primo. sermone. 4
vbi agit̄ de cāsitate pcti. Deo gr̄as amē..

De effectibus peccati mortalis. Sermo. 14.

Uasi a facie
colubri ⁊c̄. Sequit̄ predica
re de quarta ꝯsuetudine
tertij articuli vz. de effecti-
bus peccati mortalis: qd̄
habet inferre multa mala homini: ⁊ vltra
ea que dicta sunt supra arti. primo. sermo-
ne. 4. de effectu peccati: ⁊ supra eodē ar. 3.
sermone primo vbi dictū est de quadrupli
ci morte illata homini ꝑpter demeritū pec
cati mortalis. Nunc predicabo de quodā
alio effectu. vz: q2 mortificat opera bona q̄
fiunt in statu peccati mortalis: ⁊ facta fue/
rant ante. Salutetur virgo ⁊c̄. Pro intelle
ctu ergo huius materie debetis scire ꝙ in
sacra theologia distinguunt omnia opera
nostra quadrifarie. Sunt enim opera no/
stra in quadruplici differentia.

¶ Quedam enim opera sunt viua.
¶ Quedam mortua.
¶ Quedam mortificata.
¶ Quedam viuificata.

Et pro declaratione huius pone exem/
plum de aliquo membro corporis: puta ma
nu que qñꝫ est viua. s. qñ habet principiū
vite: ⁊ operationem vite. Principiū vite cor
poris est anima Gen̄. 2. Formauit igit̄ deus
hominem de limo terre: ⁊ inspi. in. fa. eius
spi. vite. Operatio aūt vite consistit in sen/
su ⁊ motu: quādo ergo manus ē vnita cor/
pori ⁊ sentit etiā mouentur: dicitur viua: q2
habet principium ⁊ operationē vite. Qñꝫ
aūt est mortua: puta quando neutrū illoꝝ
habet: puta quia est precisa a corpore vel
est vnita corpori mortuo. Qñꝫ ⁊ tertio est
mortificata. s. qñ habet principium quidem
vite. i. animā quia est vnita corpori viuo: sꝫ
nō habet operationē vite: ꝑpter aliquod
īpedimentuꝫ alicuius. infirmitatis puta: ꝑ
pter paralisim. Qñꝫ ⁊ 4° est viuificata. s.
quando illud īpedimentum tollitur ⁊ ma/
nus restituitur in pristinum statum sanita
tis ⁊ habet principium ⁊ operationē vite.
Sic ergo in proposito. Opera nostra dr̄
viua qñ habent vite principiū ⁊ meritum
vite. Principiuꝫ vite spūalis est gratia dei
per quam anima viuit vita gratie. Gal'. 5.
Fratres spū viuimus. i. gratia spūs sancti
data nobis per meritum xp̄i. ps. Nos qui
viuimus benedicimus dn̄e. Operatio aūt
vite spūalis dicit̄ meritū vite eterne. Ope
ra ergo bona dr̄ viua qñ ꝑcedit ex princi
pio vite: qd̄ est gratia: q2 sunt facta in gra/
tia cum debitis circūstantijs: ⁊ habēt ope
rationem vite. i. meritum vite eterne. Qñꝫ
⁊ scd̄o dr̄ opa mortua: qñ s. carent vtroqꝫ
⁊ principio vite qd̄ est gratia. ⁊ etiam ope/
ratione vite. i. efficacia merendi. De quib⁹
operibus loquitur apl's di. Sanguis chri/
sti emundabit ꝯscientias nostras ab operi
bus mortuis ad seruiēdū deo viuēti Heb.
9. Et hec opera mortua sunt in quadrupli/
ci differētia. Qñꝫ enim sunt opa mortua
ex defectu principij vite gratie: puta quan
do fiunt opa de genere bonoꝝ ab eo qui
nō habet gratiā seu charitatē: talia nō ha
bent principium vite ⁊ ꝯsequenter nec ope
rationē vite: q2 nō merent̄. Vñ ⁊ de talib⁹
operibus nunq̄ꝫ remunerabit̄ homo: ideo
quo ad vitam eternā. etiā si postea conuer/
tatur ad penitētiam ⁊ reducat̄ ad statum
gratie. ¶ Et hoc probat̄ rōne ⁊ auc̄te. Rō
est duplex. ¶ Prima quidem est illa: q2 cuꝫ
deus bonoꝝ nostroꝝ nō indigeat nunquā
acceptat opera hoīum tanq̄ꝫ remuneratio/
ne dignum: nec tanq̄ꝫ satisfactoria: nisi acce
ptet operantē. Vñ Gen̄. 4. Et de pe. di. 5.
c. i. in fine. Respexit deus ad Abel ⁊ ad mu
nera eius: dicit̄ qd̄ dn̄s respexit ad mune/
ra: premisit que deus respexit ad Abel ⁊c̄.
Sed deus nō acceptat hominem existentē

in peccato mortali.q2 in illo statu est inimicus dei ps.5. Odisti oēs qui operantur iniquitatē ꝛc. Itē Sap.14. Similit odio sunt deo impius ꝛ impietas eius. ergo multo minus acceptat opa eius.

¶ Scd̄a ratio est q2 sicut ramus precisus ab arbore nō potest facere fructū: q2 origo fructū omniam est radix arboris siue ipsa arbor. Sic in ꝓposito. radix siue arbor fructuum.s. operū meritoriorum est christus seu gratia xp̄i precidit. aliqs aūt a xp̄o p mortale peccatū.i.Cor.16. Siquis nō amat dn̄m nostrum iesum xp̄m sit anathema. ergo nō potest facere opus meritorium. ꝛ h̄ est qd̄ ait dn̄s Jo.15. Sicut palmes nō potest fructum facere nisi manserit in vite. sic nec vos. nisi in me. manseritis. Ego sum vitis: ꝛ vos palmites qui manet in me ꝛ ego in eo. h̄ fert fructum multū q2 sine me nihil potestis facere.s. meritorie. Auctas aūt clara habetur per apl'm dicētem.i. ad Cor.13. Si destribuero oēs facultates meas in cibos pauperū ꝛ si tradidero corpus meum ita vt ardeam. charitatem aūt nō habuero nihil mihi ꝓdest.s. quātum ad regnum celoꝝ obtinendum: vt ponit Aug⁹ in lib. de penitētia ꝛ habet in decret. de peni. di.3.c. vlt. Ad idem facit ꝙ dicit dn̄s Mat.5. Si offers munus tuū ad altare: ꝛ ibi recordatus fueris frater tuus h3 aliquid aduersū te: relinque ibi munus tuum ante altare: ꝛ vade prius recōciliari fratri tuo. ꝛ tunc veniēs offeres munus tuū. Ex quo probatur ꝙ operatio bona nō valet: nisi operans ꝑsona sit in grā. Et ideo dicit glo. Bernar. in c.i. de collusione ꝙ dixit quidā sapiens nomine Johānes fantasma: ꝙ deus nō ē remunerator nominum sed aduerbioꝝ. hoc ē dicere. nō remunerat deus bonum qd̄ fit s3 qd̄ bene fit. h̄ glo. ibi. bene aūt nō pōt fieri a ꝑsona bonum si sine charitate fit. Unde si iniunctā penitentiam quis peragat in mortali: non prodest sibi quo ad remissionem pene debite in foro dei: l3 prosit sibi quantum ad satisfactionem precepti a sacerdote sibi iniuncti cui obedire tenetur. prodest ēt sibi quo ad alia: vt infra dicam. Nam ad satisfactionem preceptoru3 dei sufficit obedire etiam sine charitate: vt nota. Tho.i. 2.q.100.ar.i.ꝛ.10. Et hic ꝙ hic dicitur: etiā ponitur de peni. di.3. Siquis autē circa finem illius distinctionis.

¶ Hec autem cōclusio ꝑdicta est vera nisi in tribus casibus in quibus opera de genere bonorum facta ab eo qui non est in gratia. postea adueniente gratia viuificantur.

¶ Primus est nisi sint opera: que habent efficaciam ex opere operato; sicut baptismus: quia tunc recedēte fictione operatur. Idem potest esse in omnibus sacramentis conferentibus caracterem sicut est confirmatio: ꝛ ordo. preter baptismum. Ratio autem huius ē: quia sicut dicit Tho. in.4. di. q.3.ar.4.q2 baptismus nō habet efficacia3 solum ex opere opante: sed magis ex ope operato. quod est opus dei ꝛ nō hominis: ꝛ ideo non potest esse mortuum. ſm Tho. ibi. Sed h̄ ratio videt dubia. q2 ſm hanc idem esset in aliīs sacramentis. ¶ Scd̄s casus est nisi sint opera ex quibus non consequitur meritum immediate: sed ex alio opere sub conditione illius operis. sicut est in indulgentiīs vt infra dicetur. cum de indulgentiīs dicetur. ¶ Tertius est nisi sint illa opera in meritum alterius existētis in gratia. nō autem operātur per modū nudi ministri existentis in moralis. sicut nota. Tho. in.4. senten. di.45.q.2.ar.i.q.3.ꝛ dicam infra. ar.4. Cum de suffragiīs agetur p3: ergo quomodo opera dicuntur mortua ex defectu principiī vite spūalis. qd̄ est gratia.

¶ Scd̄o autem modo: dr̄ opera mortua ex defectu finis. quia sunt quide3 facta ab eo: qui est in gratia: sed non sunt ordinata ad finem debitum. puta ꝙ fit elemosyna ꝓpter vanam gloriam. non tamen tantam. que fit peccatum mortale: quia tunc opus esset mortuum prima ratione.i. propter defectum principiī. vel fit aliquod bonum opus propter aliquem respectū temporale. puta amore vel timore alicuius ꝑsone vel huiusmodi. Tunc enim opus est mortuum non quidem ex defectu principiī: quia fit ab eo: qui est in gratia: sed ex defectu finis intenti: qui cum det formā in actibus moralibus: si fit malus etiam opus faciet malum formaliter. l3 sit bonum materialiter. finis enim operis ꝛ operātis. debet esse charitas. quia vt dicit Apl's.i. Timo.i. Finis precepti est charitas.

¶ Tertio dicuntur opa mortalia. nō qdez ex defectu principiū. qa fiunt ab eo q hñt grām. neq3 ex defectu finis. qa intenditur debitus finis. sed ex defectu materie. vt mē datium officiosum dictum ab eo qui est in charitate vel aliquod aliud veniale. Tūc opus dicitur mortuum. Et hec opera mortua scdo τ tertio modo assumpta nulla remuneratione sunt digna sed assumpta primo modo aliud merentur: ex cōgruo. vt infra dicetur.

¶ Quarto dicuntur opera mortua ex defectu modi agendi puta qa opus est bonū τ operans in charitate. τ finis bonus. tamē deficit modus. puta si dicat quis missam sine lumine. vel cum calice vitreo. vel sine stola τc̄. De quo in. c. fi. de cele. mis. In quolibet enim opere ad hoc vt sit meritorium requiruntur ex parte operantis tria. s. species: modus τ ordo.

¶ Q̄nq3 τ tertio dicuntur opa mortificata puta. q̄ non carent principio vite qa sunt de genere bonoꝝ facta in gratia. sed post modum sequitur peccatum mortale p qd̄ dr̄ mortificari opera bona facta i gratia. τ meritoria: mortificantur aūt quo ad operationem. i. meritum. qa si moritur qs in illo mortali de primis bonis operibus nullum meritum habebit auctoritas. Eze. i8. Si auerterit se iustus a iustitia sua τ fecerit iniqtates s̄m hoīes abhoīatiōes quas opari solet impius nunqd viuet oēs iustitie eius quas fecerat non recordabuntur. Unde nec iude nec sauli. aliquid prosunt bona que fecerunt quo ad meritū de quo loquimur.

¶ Quedam τ. 4°. opa sunt viuificata illa. s. que fuerunt semel viua τ postea per peccatum mortale mortificata. tandem peccato sublato reuiuiscunt. qa recuperant meritum vite. qd̄ fuerat mortificatū. Hic practice si fecisset homo multa opera bona τc̄. Unde Aug⁹. in lib. de penitentia τ transuntine de pe. di. 3. Pium est credere τ nostra fides. hoc expostulat vt cum gratia xp̄i in hoīe destruxerit mala priora etiam remuneret bona τ cum destruit qd̄ suū nō inuenit. amat τ diligit bonū qd̄ i peccante plantauit. patet ergo ex predictis. q̄ si homo vult mereri ex operibus bonis debet illa facere in gratia existens. alias non sunt meritoria. Ideo Joan. 9. Oportet operari donec dies est. veniet nox. quando nemo potest operari. Nota Donec dies est. i. donec gratia signata per diem est in hoīe: p diem enim significatur gratia iuxta illud Prouerb. 4. Justoꝝ semita quasi lux splē dens. procedit τ crescit vsq3 ad perfectum diem. venit nox. s. peccati mortalis quādo nemo potest operari. s. meritorie. Inuenio tñ s̄m sniam theologoꝝ τ canonistarum. q̄ opera bona sine gratia facta. vel facta in gratia sed post modum per peccatum mortale mortificata habent sex effectus bonos quoꝝ aliquos ponunt theologi aliquos canoniste sicut notat in. c. q̄ qdam de peni. τ remiss. Et glo. in decre. de peni. di. 3. Sigs aūt circa finem distinctionis τ omnes isti sex effectus continentur in hijs versibus qui sequuntur.

¶ Que cum mortali bona fiunt dant bona terre.
¶ Cor faciunt humile. minuunt tormenta gehenne.
¶ Inclinant reprimunt hostem. penamq3 retardant.

¶ Primo valent ad bonorum temporalium acquisitionem dant bona terre.
¶ Scdo ad vere contritionis impetrationem. Cor faciunt humile.
¶ Tertio ad pene eterne diminutionem minuunt tormenta gehenne.
¶ Quarto ad bonorum operum assuefactionem inclinant.
¶ Quinto ad diabolice potestatis repressionem. reprimunt hostem.
¶ Sexto ad pene temporalis retardationem. penamq3 retardant.

¶ Primo ergo valent τc̄. Nota q̄ deus est ita iustus τ bonus. q̄ sicut nullum malum dimittit impunitum. ita nullum bonū irremuneratum. Unde Jero. De pe. di. 3. Si quando videris inter multa opera peccatorum facere queq3 aliqua que iusta sūt non est ita iniustus deus. vt propter multa mala obliuiscatur paucoꝝ bonoꝝ. hec ille. Exemplum in nouo testamento de diuite epulone cui dixit Abraam fili recepisti bona in vita tua Luc̄. i6. q̄ nō fuit propter aliis vt dicit Greg. in home. De diuite epu-

lone. ꝛ habetur de pe. di. 3. c. Cauendum est
nisi qa aliqua bona fecerat in hac vita. de
qbus in pñti seculo remuneratioñe acce/
pit: ideo vt dicit Chrisost. e. di. c. Quid er
go nõ debet turbari nec emulari qñ videt
in h mundo impios ꝓsperare qa illud est
remuneratio bonoꝝ que h faciunt sine spe
future remunerationis. ps. Noli emulari in
malignãtibus. sicut ecõtra qñ videt bonos
in h mundo aduersitatibus fatigari: qa il/
lud cõtingit ꝓpter culpas quasdaꝫ siue ve
niales siue mortales preteritas remissas. q
dem per pñiam sed nundum bene purga/
tas p satisfactionem. Exẽplum etiam habe
mus de obstetricibus iudeorum de quibus
Exo. i. in fine. vbi dicitur qa timuerunt ob/
stetrices deuꝫ. Hedificauit illis domos. sup
quo textu dicit Greg. ꝛ habetur in decretis
22. q. 2. Si quelibet ibi nam benignitatis
earum merces que eis in terra potuit vita
retribui premissa culpa mendacꝫ in terre/
na est recompensatione declinata.
¶ Scdo valent ad vere cõtritionis. seu pe/
nitentie impetratioñe. põt poni exemplum
de Cornelio centurione. Item de latrone
latro. de quo frater Jacob⁹ de voragine po
nit in sermone suo de innocẽtibus ꝙ fugien
te ꝟgine cum ioseph in egiptũ cũ latrones
irruissent q eos expoliare volebant. Unus
eoꝝ pueꝝ respiciens ait. vere dico vobis ꝙ
si possibile esset deuꝫ incarnari dicerẽ pueꝝ
istum dñm esse ꝛ sic socios induxit vt eos
abire illesos permitterent. Iste dĩ fuisse ille
latro cui postmodũ xp̃s dixit. Amen dico
tibi hodie mecum eris in padiso. Luc. 22.
Hec ille. ¶ Ad idem facit ꝙ legitur in ec/
clesiastica historia lib. 6. c. 7. Ubi dicitur ꝙ
cum q̃daꝫ sctĩssima xp̃iana noie potamena
ad martyrium duceretur post multa suppli
cia multi impudici ꝛ impĳ hoies ipsaꝫ ver
bis ꝛ iniurĳs conabantur illudere. qdam
vero spiculator paganus q ipsam ducebat
noie basilides cepit ab igne eos impuden/
tes irruentes humanitate ꝛ miserationis ob
tentu. at illa vidẽs religiosum illius viri vo
tum erga se ait. Certus esto basilides ꝙ cũ
abiero ad deum meum sine mora boni hu
ius tibi remunerationem parabo. Et sic po
stea contingit. Nam ille non post multos
dies conuersus ad fidem per eam marty/
rium sumpsit ꝛ interrogantibus eum fideli/
bus de causa tam subite mutationis. dixit
ꝙ potamena post diem tertium martyrĳ
sui noctu assistens coronam capiti suo im/
posuit di. Deprecatã se pro ipso dominum
ꝛ impetrasse ꝟm quod scriptum est. quia
qui recipit martyrem mercedem martyris
consequẽtur. Exemplum in vitis patrum
de illo principe latronum qui seruauit quã
dam virginem ne a socĳs corrumperetur.
propter ꝙ conuersus ad dominũ effectus
est sanctus. sicut reuelauit deus abbati paf
nutio. Item hic latro alio tempore inuenit
quandam mulierem errantem in heremo
que interrogata ab eo dixit ꝙ maritus su
us propter debitum detinebatur in carcere
ꝛ sepe cruciabatur ꝛ tormentabatur. tres
etiam filĳ sui pro eodem debito disquirẽdi
erant ipsa quoqꝫ ad similes penas inquire
batur. Tunc ille latro misericordia ductus
dedit ei trecentos solidos pro quibus vir
ꝛ filĳ detinebantur obnoxĳ. propter quam
elemosynam fuit reuelatũ pafnutio quod
idem premium habiturus esset in gloria. at
ille fistulas quas manu gerebat abiciens
quia de latrocinio artem simphoniaci exer
cebat. sequutus est pafnutium ad heremũ.
ꝛ continue per triennium sanctissimam vi/
tam agens. tandem cum excellenti gloria
vitam eternam adeptus est Hierony. in vi
tis patrum. Propter quod concluditur ibi
ꝙ nullus in hoc seculo debet despici etiaꝫ
si latro sit aut negotiator aut maximus pec
cator. quia in omni ordine humane vite.
sunt anime deo placentes. habentes ali/
quos actus occultos quibus delectatur
deus. Ideo male dicunt aliqui dicentes
postq̃ꝫ sum in mortali peccato ꝛ bona ope/
ra que facio non sunt meritoria vite eter/
ne. ergo nihil boni faciã ꝛc. Immo debent
homines tunc magis intendere bonis ope/
ribus. quia tunc magis indigent ad prouo
candum diuinam clementiam. vt resipiscãt
a laqueo diaboli ꝛ illuminentur a deo: si/
cut infirmus tunc magis bonis cibis indi/
get cum grauius infirmatur. Ideo Grego.
de peniten. di. 5. falsas in fi. Non desperet
peccator ꝛ interim quicquid bonis facere
poterit exortamur vt faciat. vt omnipotẽs
deus cor illius illustret ad penitentiam.

Hec ille.
¶ Dico tertio q valeret ad pene eterne diminutionē. qd intellige nō q damnati sentiant aliqd refrigeriū de bonis que fecerūt in mundo. qa diues epulo petijt vnā guttā aque & iā sunt mille quadringēti āni q eā petijt & semp petet vsq i diē iudicij. & nūq habebit. sed intelligēdū est q dānati min9 tormentum patient q si nō fecissent id bonum opus. psertim qñ est neccessariū ad salutē. Unde Aug9. in lib. de pe. loquēs de illo q sine charitate passus ē martyriū & alia mala pro fide xpi nō negāda dicit. extimādum est fortasse tollerabilius ei futuꝝ iudiciū quā signū negādo nihil eoꝝ pateret de pe. di. 3. c. vlti. qd incipit Sigs aūt.
¶ Dico. 4. q valeret ad bonoꝝ opum assuefactionē rō qa ex multiplicatiōe actuū bonoꝝ generatur habitus qdam in aīa. similis qui est qualitas qdam de difficili mobilis. p quā hō efficitur pnus ad consimiles actus &c. Exēplum de baptismo collato a Jo. baptista. per hoc. n. Jo. baptizabat nō aūt remittebat pctā Unde dixit ego baptizo vos aqua &c. Jo. i. Ideo Luc. i. Tu puer ppha altissimi vocaberis p. e. an. fa. do. pa. vi. eius &c. & Aug9. ponit de cōse. di. 4. c. Non regenerabat. Sic ecōtra de mala consuetudine.
¶ Dico. 5. q valeret ad diabolice ptātis repressionē: Exēplum habet de illo iudeo. q signauit se signo crucis in templo apolinis dormiens &c. De quo Greg. in dialogo lib. 3. c. 7. & hētur in glo. de cōse. di. 4. c. postea.
¶ Dico. 6. q valeret ad pene temporalis retardationem. Exemplū habetur de achab 3. Re. 21. De quo quia humiliauit se ad penitentiam per verbum Helye dixit dominus ad heliam. non vidisti achab humiliatū coraꝫ me. quia ergo humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius sed in diebus filij sui inferam malum domui eius &c. De predictis vide in summa confesso. lib. 3. ti. 34. q. 142. Ad quid ergo valent & pluribus sequentibus. Deo. Gratias. Amen.

¶ De tribus alijs effectibus peccati mortalis. Sermo. 15.

Quasi a facie colubri &c. Seqt pdicare de aliqb9 alijs effectibus pcti mortalis. Saluteꝫ p go &c. Ultra ergo pdictū effectū pcti mortalis qd est opuꝫ bonoꝝ mortificatio. est videdū de aliqb9 alijs effectib9 & p h mane Nota tres alios effect9. vel poti9 deffect9.
¶ De prio vide supra ar. i. fmone. 5. ptc. 5. De scdo vide in fmonib9 Ugonis. de prato fmone. i. q incipit Miseros facit populos peccatum.
¶ Prim9 est qa facit hoiem spiritualiter infirmitatem incurrere.
¶ Scds qa facit hoieꝫ i alia pctā icidere.
¶ Terti9 est qr hꝫ hoieꝫ seruituti miserabili mancipare in nouo malo q infert pctm̄ hoi Ratius āt idē Ugo ponit in fmonib9 xl. feria. 5. post. 3. dnīcam quadragesime p. i. De. 3. vide qd scripsi in fmonib9 post festū trinitatis dnīca. 6. fmone. 3. & qd scripsi in fmonibus. xl. de x. pceptis in. 3. precepto de modo fuandi festa ptc. i ¶ Circa pm ipiū ergo vide vbi supra. ¶ Circa scdm dic fm prefatū Ugonē q pctm̄ mortale facit hominem incurrere. febreꝫ spūalem qa homo per peccatū efficitur febricosus & magnis febribus possidetur. nam per febrem peccatum significatur. qa sicut febris est quidam calor innaturalis ad cōsumptionē vite corporis agens ita peccatū est amor innaturalis. & improprius ad consumptionē vite aīe tendens. amor enim calori cōparatur & igni de quo dicitur Mat. x. Ignem veni mittere in terram. Unde Aug. in. 14. de ciui. dei. c. vlti. dicit fecerūt itaq ciuitates: duas: amores duo terrenam. s. amor sui vsq ad contemptū dei. celestē vero amor dei: vsq ad contēptū sui &c. Hic enim constituit ierusalem supnam & celestem. amor vero pprius vsq ad contemptum dei constituit ciuitatem Babilonis. s. infernalem. Et q homo p peccatum febricitet patet per hoc. quia peccatum illa facit in anima que febris facit in corpore. Nā febris habet. 7. mala efficere circa corpus que peccatum per septem

capitalis vitia efficit circa animam: ipsam nequiter alterando: istos autem effectus febris ordina. ſm hoc nomen saligia.
¶ Primo est pulsus concitatio supbia.
¶ Scdo sitis accensio. auaritia.
¶ Tertio est sanguis calefactio. luxuria.
¶ Quarto est geris remotio. ira.
¶ Quinto est fetida anelatio. gula.
¶ Sexto est lucis oditio. inuidia.
¶ Septimo est appetit⁹ turbatio. accidia.
¶ Primo enim febris pulsum cõcitat eleuando et deprimendo. in quo contingit cũ superbia. nam superbia facit creaturam eleuare et postea deprimit vltra modum Jsa. 14. Supra celum ascendam super astra celi exaltabo solium meum. et sequitur verum tamen. ad infernum detraheris in profundũ laci. Job. 30. Eleuasti me et quasi pueri tum ponens elisisti me valde scio q᷑ morti trades me. Item Luc. i. Disperſit superbos mente cordis sui. deposuit potentes de sede et exaltauit humiles.
¶ Scdo facit lucem odire Aug⁹. Oculis egris odiosa est lux. que puris est amabilis in quo contingit cum inuidia. que lucẽ proximi et bonum eius videre non patitur immo in ipsa multum offenditur plusquã febricitãs de luce. Unde Oratius in epistolis. Jnuidus alterius marcescit rebus opimis Sap. i. Grauis est nobis ad videndũ sic fratres Joseph non poterãt ipsum respicere. nec ei quicꝗ pacifice loqui vt patet. Gen. 37. Nota exemplum de duobus quorum vnus erat inuidus et alter auarus. quibus rex proposuit vt vnus peteret aliqd a rege et rex promisit ꝙ alteri duplum daturus esset eius quod primus esset acceptu rus. Auarus nolebat petere primo. vt post modum duplum eius quod dandum erat inuido consequeretur. postquã longa contentio facta est inter eos quis primo peteret volente vtroꝗ quod alter primo peteret. Jnuidus vero ne alter consequeretur duplum si bonum aliquod peteret petijt vt effoderetur sibi vnus oculus et c.
¶ Tertio quietem tollit. quia febricitans quiescere non potest: in quo contingit cum ira. iracundus enim non concordat cum aliquo nec potest cum aliquo conuersari Prouerbio. 27. Jra non habet misericordiam nec erumpens furor et impetum concitati spiritus ferre quis poterit. quiescite ab homine cuius spiritus in naribus eius.
¶ Quarto appetitum turbat. q2 febricitanti nihil proficiunt. sapit sed fructus et aqua et nocina desiderat: et dulcia ei videntur amara: in quo contingit cum accidia. accidiosus enim nihil spirituale sapit: ideo in omnibus spiritualibus attediatur et nauseat et vana et trufas et noua libenter loquitur Numeri. xi. Nota de filijs israel q bus fastidibat manna et desiderabant alea et cepas. Unde et dicebant. Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo in mẽtem nobis veniunt cucumeres. et pepones. porricꝗ et cepe et alea anima nostra arrida est nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man iata: sic accidiosus desiderat cucumeres et pepones. i. noua et trufas mundi et cepas et alea. i. bona mundi que faciunt gemere et plorare. sic cepe et alea. Nota contra illos qui delectantur de historijs tristani et lanceloti. Item de illis qui delectantur de poetis et philosophis paganis. et historiographis et libros sanctos et verba sancta fastidiunt. Hieronymus propter huiusmodi fuit flagellatus ab angelis. Dic historiam et c. Jsa. 5. Ue qui dicitis malum bonum et bonum malum ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amarum dulce et dulce amarum.
¶ Quinto febris totum corpus calefacit in quo contingit cum luxuria quia ignis est totum corpus adurens et animam consumens. in cuius signum quando luxuriosus est in actu luxurie rubescit. d hoc igne loquitur Job 31. Ignis est vsꝗ ad consumptionem deuorans. et omnia erradicans germina. s. gratie virtutum theologarum moralium et donorum spiritus sancti. Nota deuorans. quia deuorat animam. corpus virtutes et merita. quia si aliquis acquisiuisset merita. Jo. baptiste per vnum actum luxurie omnia perdit. Jn hoc igne filius prodigus consumpsit omnia bona sua viuendo luxuriose Luc. 15. Nota contra illos qui tenent concubinas cum vxore et dic vt expedit.

¶ Sexto febris annelitum fetidū facit: in
quo ꝯtingit cum petō gulle. Gullosus enim
ex nimio potu ⁊ cibo hꝫ os fetidum valde
ps. Sepulchrū patens est guttur eoꝝ. No
ta. quō plures interfecit gulla. q̄ʒ gladius
⁊ quō abstinentia auget vitam aie: ⁊ cor-
poris: ⁊ quō oēs peccauimus in adā pec
cante: ⁊ huius peccati causa fuit gulla. que
fuit causa oium maloꝝ que in mūdo vnq̄ʒ
fuerunt ⁊ fient. Vn̄ poeta Mala mali ma
lo, mala cōtulit omnia mundo. O malū mi
serum o miserabile malum.
¶ Septimo valde sitire facit: in quo cōtin-
git cum auaritia; qꝛ auarus sitit ⁊ nō satia
tur. ⁊ tanto plus sitit quanto plus habet.
Iuuenalis satyra. 8.
Crescit amor nūmi q̄ʒtū ipa pecūia crescit.
Eccl'is. 5. Auarus nō iplebit pecunia: ⁊ qui
amat diuitias fructus non capiet ex eis.
Hiero. Auaro tā deest qꝺ hꝫ q̄ʒ qꝺ nō hꝫ.
Oratius in ep'lis. Semper auarus eget.
¶ Circa tertiū notādū. ꝙ ois peccatoꝛ est
seruus peccati: iuxta illud Jo. 8. Qui facit
petm̄ seruus est peti. Et hoc iustissimū est
pro cuius rōne est aduertendū ꝙ aliquis
pōt fieri seruus alterius triplici causa.
¶ Primo ꝑ cōmissam iniquitatem.
¶ Scdo per aduersam calamitatem.
¶ Tertio ꝑ propriam voluntatem.
Omnibus ergo istis tribus modis: ⁊ ra
tionibus peccatoꝛ efficit̄ seruus. Primo er-
go modo. s. ꝑ cōmissam iniquitatē. fit seruꝰ
aliquis. Exēplum in filijs Cham propter
iniquitatē patris: fuerunt maledicti a Noe
maledictione pene. i. seruitutis dicēte. Ma-
ledictus Chanaā puer: seruus seruoꝝ erit
fratribus suis. Dixitq̄ʒ benedictus dn̄s de-
us Sem fit chanaā seruus eius Gen̄. 9. Et
h̄ fuit prima seruitus: vt dicit Ambro. 45.
di. Sexto die. Quare āt noluit Noe male-
dicere Cham: sed filio eius chanaā. dic̄ ma
gister in historijs ꝙ ideo: quia deus bene-
dixerat ei: ⁊ cōcoꝛ. Glo. i. q. 4. Item pecca-
to. h̄ ergo fuit prima causa seruitutis. s. pec
catum. Nō enim deus fecit hoiēʒ vt domi
naretur hoi. sed solū irrationabilibus aia-
libus. Vn̄ Augꝰ. 19. de ciui. dei. c. 17. in pn̄.
ita deus hoiem ꝯdidit. Nam dn̄etur inq̄t
piscium maris ⁊ volatilium celi: ⁊ omnium
reptilium que reptant super terrā rōnalem
fructum ad imaginē suam noluit nisi irra-
tionalibus dn̄ari. nō hoiem hoi. sed hoiem
pecori: inde primi iusti pastores pecoꝝ ma
gis: quā reges hoiuʒ cōstituti sunt: vt etiā
sic insinuaret deus. quid postulet ordo crea
turaꝝ. quid exigat meritum peccatoꝝ. con
ditio q̄ppe seruitutis iure intelligitur iposi
ta peccatori. proinde nusquā scripturaruʒ
legimus seruū anteq̄ʒ hoc vocabulo Noe
iustus filij peccatū vindicaret. nomē itaq̄ʒ
illud culpa meruit nō natura. Origo antē
vocabuli seruoꝝ ⁊c̄. Vide residuum huius
auctis. j. in. 2°. efficitur quis seruus. vbi di
cit: ⁊ etiā cōcoꝛ. Augꝰ. Pꝫ ergo ꝙ ꝓpter ini
quitatē fit aliquis de iure diuino seruus.
Sic etiā in iure canonico. Interdū ꝓpter
iniquitatē alicuius indicit̄ ei seruitus. sic̄
pꝫ in illo qui defert arma vel lignamina ga
leaꝝ saracenis. vel in eoꝝ nauibꝰ ⁊ galeis
piraticis exercent regimen. Talis eniꝫ si est
xp̄ianus: ē excōicatus: ⁊ vltra alias penas
efficitur seruus capiētium: vt ꝓbat̄ extra
de iudeis. c. ita quorūdā. ⁊. c. ad liberandā.
hoc ergo mō ⁊ rōne. iuste peccatoꝛ fit ser-
uus peccati. ꝓpter eius demeritū in penā
eius iniquitatis. iuste eniꝫ fit: vt qui noluit
seruire deo bene viuendo cui seruire regna
re est: quo nihil maius in hac vita excogi-
tari pōt: seruiat peccato: quo nihil peius ē
Iere. 2. Quā vilis facta es iterans vias tu
as. ⁊ ideo trahit̄ ab iniq̄tate quasi a quo-
dam dn̄o cui resistere nō potest. Prouer. 5.
Iniq̄tates sue capiunt impium. ⁊ funibus
peccatoꝝ suoꝝ vnusquisq̄ʒ ꝯstringit̄. ps. 118.
Funes peccatoꝝ circūplexi sunt me. Nota
exēplum de Dyogene pho. qui dixit regi
Alexandro ꝙ erat seruus seruoꝝ suorū. i.
ꝯcupiscentiaꝝ ⁊ passionum ⁊c̄.
¶ Scdo efficitur quis seruus ꝓpter aduer
sam calamitatē. sicut cum quis in bello pu
blico vincitur ⁊ capit̄ fit seruus capientis
seruata sibi vita. Vn̄ seruus dr̄ a seruādo.
nō aūt a seruiendo. sicut dicūt legiste. ⁊ ēt
ꝯcoꝛ. Augꝰ. 19. de ciui. dei. c. 15. vbi sic dicit̄.
Origo aūt vocabuli seruoꝝ in latina lin-
gua. inde creditur ducta: ꝙ hi q̄ iure belli
cum possent occidi auctoribus ꝯseruaban
tur serui fiebant a seruando appellati. qꝺ
⁊ ipsum sine peccati merito nō est. Nam ⁊
cuꝫ iustū geritur bellum ꝓ peccato: ccōtra-

rio dimicatur. Et ois victoria cum etiā ma
lis ꝓuenit: diuino iuditio victos humilias
vel emendās peccata vel puniens testis est
homo dei daniel cū in captiuitate positus
peccata sua ⁊ peccata populi sui. cōfitetur
deo. ⁊ hanc esse causam illius captiuitatis
pio dolore testatur ⁊c. Hac etiā rōne pec
cator efficitur seruus pcti. nam vincitur a
pctō in bello publico. indito a diua sapien
tia inter nos ⁊ peccata. istam rōnem ponit
beatus petrus apl's in canonica sua. d. A
quo enim qs superatus est huius ⁊ seruus
est. 2. Pet. 2. Et bellū est publicū. de quo
Job. 7. Militia est vita hois sup terram.
¶ Tertio efficitur qs seruus per ꝓpriam
voluntatem. qsi. s. quis se vendit alicui ad
pretium participandū ex pauptate ꝓpter
quā etiam filium posset vendere. C. de pa
tribus q filios distraxerunt per totum. Et
hac etiam rōne peccator fit seruus peccati
qa sponte vendit se peccato. pretio modice
delectationis. malus mercator est cum aia
sit infinite estimationis: adeo ꝙ nec aurū
nec argentum neq̄ aliqs lapis pretiosus.
nec aliquid corpore fuit dignū pretiū aie
humane. nisi preciosissimus sanguinis xpi
Ideo Pet. i. Pet. 2. Non corruptibilibus
auro ⁊ argento redempti estis. sed pretioso
sanguine agni immaculati Iesu xpi. Non
auro ⁊ argento. Rō. qa non fuisset equiua
lens pretium vnius tm̄ aie Mat. 16. Quid
enim ꝓficit hoi si vni. mun. lu. aie. vero. s.
detri. pa. aut quā da. ho. ꝯ. pro. a. sua: quasi
dicat nullam. homo tamen vilissimus ⁊ insi
pientissimus tam pretiosam creaturā ven
dit. pro delectatione modica luxurie vel al
terius peccati. Dic pratice. Parabolam de
muliere qui vendidit pretio. vnius lactuce
lapidem pretiosum magni valoris quā sibi
recomendauerat maritus eius. vt diligenti
sime custodiret. Sic in proposito ⁊c. Hanc
rationem assignat apl's dicens. An nescitis
cui exhibetis vos seruos ad obediendum
serui estis eius cui obeditis. siue peccati ad
mortem siue obeditionis ad iustitiam: Ro.
6. Patet ergo. ꝙ multiplici ratione pecca
tor meretur hanc penam. vt efficiatur ser
uus peccati: a qua seruitute dn̄s nos libera
re dignetur. Deo Gratias. Amen.
¶ Quō vnus punit pctō alterius. Ser. 16.

Uasi a facie

colubri ⁊c. Prosequēdo
adhuc. 3. ar. ⁊. 4. eius cōsi
deratione restaret videre
de quodam alio effectu
pcti. q est ꝙ vnus punit qñq̄ pro pctō alte
rius. de quo ponit Tho. in. i. 2. q. 87. arti. 8.
⁊ in. 22. q. 108. ar. vlti. ¶ Et pro declaratio
ne huius materie. que est mixta. s. theologi
ca ⁊ canonica ⁊ ciuilis. Videt pmo ꝙ nul
lus debet puniri ꝓ pctō alterius. qa h̄ esset
cōtra ius diuinū naturale canonicū ⁊ ciuile.
¶ Primo cōtra ius diuinū: qd habetur.
Eze. 18. Aia que peccauerit ipa morict. Fi.
nō por. ini. pris. ⁊c. Item Deut. 24. Nō oc
cidentur pres pro filijs. ¶ Scdo videt esse
contra ius naturale. Nam rō naturalis di
ctat ꝙ nullus dz pati penā si nō deliquit.
pena enim respondet culpe. Unde versus.
Auctores ꝓpos sua crimina iure tenebūt.
Nullus plectetur nisi qui pctōr habetur.
¶ Tertio cōtra ius canonicū: quo cauetur
ꝙ pctm̄ suos tenere debeat auctores. nec
pena est vlterius ꝓtrahenda q̄ delictum
fuerit in excedente repertū extra de hijs q̄
fi. a maio. par. ca. Quesiuit. Cōcordat regl'a
iure di. Non debet aliqs alterius odio pre
grauari lib. 6. ¶ Quarto cōtra ius ciuile
quo cauet: ꝙ pctā suos teneant auctores.
nec vlterius ꝓgrediat metus q̄ repiat de
lictum. C. de penis. l. Sācimus. Nota me
tus glo. i. pena. In contrariū facit auctori
tas Exo. 20. Ego sum deus zelotes ⁊c. Itē
Mat. 23. Ut veniat super vos ois sanguis
iustus ⁊c. Item Jo. 9. Rabi qs peccauit
hic aut parētes eius. Uide ifra pte. 5. ꝓpe
finem. Item de ꝓse. di. i. c. in sancta dicit ꝙ
iustus sepissime pit. pro impio. ¶ Pro solu
tione ergo huius materie est notādū. ꝙ de
pena possumus loq̄ tripl'r seu pena pōt cō
siderari tripl'r. ¶ Uno modo inq̄tū est sa
tisfactoria. q̄ volūtarie assumit. ⁊ sic qñq̄
vnus pro peccata alterius punit. qa volun
tarie illaz assumit. sicut assumpsit xps Isa.
53. Ipse aūt vulneratus est ꝓpter iniquita
tes nostras attritus est ꝓpter scelera no
stra ⁊ infra. ⁊ dn̄s posuit in eo iniquitates
oium nostrum. ps. 68. Que non rapui tunc
exoluebaz. Sic ⁊ multi sancti assumebant.

pro aliis orando: ieiunando: elemosynas fa
ciendo. Unde de carolo magno audita est
vox egidij merito Charuli peccata dimitto.
et in hoc differt iustitia diuina ab humana
sm quã nullus etiã volens ɔdẽnari debet
pena corporali pro culpa vel pctõ alterius
qa sanctius est impunitum relinq facinus
nocentis: qȝ innocentem condẽnare. vt di-
cit tex. in l. absentem. ff. de penis lȝ pecu-
niarum debitum possit vnus soluere ꝑ alio.
Et rõ differentie est. inter forum dei et forum
mundi. qa in primo foro preualet charitas
et misericordia: in scdo iustitia. ¶ Scdo mo
do inquãtũ ꝑ eam hȝ rõnez pene: de cuius
rõne est qꝫ fit contra voluntatem patientis
et fit solum vnusquisqȝ.
¶ Tertio põt pena considerari inquãtum
hȝ rõnẽ medicine. Et sic contingit qꝫ vnus
pro pctõ alterius puniatur. sicut filij ꝑ pa
tribus: subditi pro dñis inquantũ sunt res
eorum. que hȝ qdem rõnem pene quantũ ad
eum pro quo punitur. sed hȝ rõnem medi-
cine. quantũ ad eum qui punitur. Hec po-
nit Tho. i. 2. q. 87. ar. 8. et Tho. in. 2. snīarũ
di. 33. q. i. ar. 2. Et hoc quantũ ad qõnem il-
lam qua queritur vtrum vnus puniatur pro
pctõ alterius. ¶ Si vero queratur qua pe
na qs punitur pro pctõ alterius: Dic qꝫ q̃-
dam pene sunt que possunt habere rõnem
medicine pront. s. ordinantur ad salutẽ aie
et istis penis põt qs pro alio puniri: alias.
non. Pro cuius maiori declaratione distin
guenda sunt quattuor genera penarum.
¶ Primo pena eternalis.
¶ Scdo pena spiritualis.
¶ Tertio pena corporalis.
¶ Quarto pena temporalis.
¶ Circa primã penam nota. qꝫ nullus de-
bet pena eterna puniri pro culpa alterius.
et rõ est: qa hᷓ pena nullo modo põt hꝛe rõ-
nem medicine: qa non põt ordinari ad sa-
lutem aie. et hᷓ est conclusio indubitata pro-
bata per iura superius allegata. et facit. i.
q. 4. crimen et c. Jam vtraqȝ. Unde non lȝ
optare hanc penã pro salute alterius: imo
nec pro salute totius mundi: qa prima or-
dinata charitas incipit a se ipso. l. Preses
C. de serui. et aqua. c. petitio de iure iuran.
Can. 2. Ordinauit in me charitatem. Nec
obstat qd dixit moyses Exo. 32. Aut dimit

te populo hanc noxam: aut dele. me de lib.
vite. qa Rꝰ vt dixi in sermone. i. post festuȝ
trinitatis ptc. i. et scripsi etiam sup illo textu
Exo. 32. Non obstat Ro. 9. Optabam eniȝ
ego ipse anathema esse a xp̄o pro fratribꝰ
meis: qa illud exponitur sic. optabã. i. opta
rem si fieri posset anathema esse a xp̄o. i. se-
paratus a xp̄o ad horam. vel in hac vita
vel post mortẽ: salua tñ charitate et salute
eterna. pro fratribus meis. i. iudeis saluan-
dis. Unde Phil. i. dicit. Desiderium hñs
dissolui et esse cum xp̄o: ꝑmanere aũt in car
ne necessarium est ꝓpter vos. Põt etiam
aliter intelligi. vȝ referendo hᷓ verbũ ad tp̄s
in quo paulus persequebatᷣ xp̄m in mẽbris
suis. s. et hᷓ ex zelo iudaice legis: sic optabat
esse separatus a xp̄o sm Nicolauȝ de lira.
Sic ergo hac pena. nullus pro alio punitur
q̃uis pctm̄ alterius sepe sit occasio qꝫ alius
damnetᷣ: non qdem ex pctõ illius sed suo:
qa imitatur peccatũ illius. Puta si vsura
rius relinqt vsuras filijs dãnantur filij: non
qdem ex vsura paterna sed ex suo pctõ: qa
nolunt restituere. Nota exẽplum illius vsu
rarij: qui relinqt duos filios: quorum vnus est
igressus religionẽ etc. ¶ Scda pena ẽ spũa
lis. Et hᷓ ẽ multiplex. Prima est ꝓuata grẽ
gratã facientis: et tali pena nunqȝ vnꝰ punitᷣ
ꝑ pctõ alteriꝰ. Eze. 18. Filiꝰ nõ portabit ini
qtatẽ patris etc. Aia q̃ peccauerit ipsa mo
rietur. Nec obstat si opponis de pctõ origi
nali qd traducitᷣ in posteros. Rꝰ. qꝛ in illo
quilibet nostrum est particeps culpe Ro. 5.
Omnes in adam peccauerunt sicut dicit
Tho. i. 2. q. 81. ar. i. ¶ Alia pena spũalis est
de iure positiuo. que dicitur excõicati: qua
pena nulla maior est i ecclesia dci. 24. q. 3.
Corripiantur: et hac pena nullus punitur
pro peccato alterius. 24. q. 3. Si habes. Ra
tio qa non debet ferri nisi pro culpa morti
propria. xi. q. 3. Nemo epor: vnde neqȝ pa-
ter pro filio: neqȝ vxor pro viro: neqȝ econ-
uerso excõmunicari bene facit quod legitᷣ
et not. in. c. Romana. §. si. de sen. exco lib. 6.
et. c. i. de vsr. eodem lib. ¶ Alia est pena in-
terdicti. et illa pena punitur vnus pro deli-
cto alterius: vt probatur de sponsalibus. c.
Nõ est vobis. Pro delicto regis anglie mul
te eius ciuitates interdici iubẽtur. et de sen.
exco. c. Si sentẽtia. §. ceterum lib. 6. ¶ Alia

est pena suspensionis et irregularitatis: et hec
inferuntur etiam pro delicto alterius. Unde
pro delicto vxoris vir remouetur promo-
tione.34.di. Si cuius. Item pro delicto patris
familias tota domus eius ab oblationibus
prohibetur.17.q.4. Mirorum enim regulariter
aliquis non debeat sine culpa suo iure priua-
ri tamen quandoque causa suggerente quis suo iure pri-
uatur de priuil. c. Antiqua de diuorti. c.
Quanto concor. sicut propter fornicationem
vxoris priuatur viri iure exigendi debitum
nisi sit correpta: vt ibidem dicitur: quia patronus
turpitudinis est qui crimen vxoris celat.32.
q.i. Sicut crudelis sic propter incontinentiam
patris filius illegitimus quod non promouetur.56.
di. per totum et de filiis pres. per totum. Que autem
sit ratio differentie inter excommunicationem et alias
penas spirituales. Uide quod notant canoniste
in.c. Romana. §. si. de sen. exco. lib.6. et in.c.
i. de vsu. eodem lib. Ubi ponuntur a docto-
ribus multe rationes que videntur insufficien-
tes. Posset ergo ratio differentie esse illa:
quia excommunicatio est maior pena spiritualis que
sit in ecclesia dei. vt dictum est: que separat a
sacramentorum communione et participatione fide-
lium: et ideo noluit ecclesia punire aliquem
hac pena nisi pro delicto proprio et mortali.
vt dicitur.xi.q.3. Nemo episcoporum. Unde olim
excommunicatus tradebatur sathane. vt notant
doc. supra.i. Cor.5. Nota quomodo non curant
hodie homines de excommunicatione etc. Illud po-
stremo notandum: quod vbicunque aliquis punitur pro
delicto alterius illud non habet rationem pene sed
medicine. vt dicam. j. ar.4 conclusione.2.

¶ Prima conclusio est quod de iure diuino
punitur corporaliter ex voluntate dei quandoque vnus
propter culpam alterius. siue sit filius delin-
quentis: siue extraneus. vt patet primo in peccato
Cham quo peccante filius eius maledicitur.
Gen.9. Non enim maledixit Noe cham quia
dominus benedixerat ei. Unde non fuit ausus
maledicere. Item patet in diluuio vbi pro pec-
catis parentum submersi sunt paruuli. Item gezi
delinquente lepra transmittitur ad posteros.4.
Re.5. Item paruulos sodomitarum non excusauit
ignorantia. quin pro paterno scelere: celesti
igne consumerentur Gen.19. Et hec cessit in bonum
ipsorum paruulorum. qui si vixissent fuissent imi-
tatores culpe parentum: et ideo damnati in infer-
no. Tunc ergo in infantia combusti: aut ad
limbum patrum descendebant si in fide pa-
rentum moriebantur: aut ad limbum puerorum
quod minus malum est. Sic et nunc pueri si mo-
riantur propter peccatum parentum: cedit eis
in bonum: quia aut baptizati euolant ad pa-
radisum: aut non baptizati descendunt ad
limbum: qui si vixissent descendissent ad in-
fernum. Neque enim aliter existimandum diui-
nam bonitatem eis mortem intulisse: nisi pro-
pter aliquod eorum bonum: sic de innocentibus etc.
Ideo de iuda scriptum est. Bonum erat ei si
natus non fuisset Mat.26. Idem de paruulis.
qui pro peccato Dathan et Abiron viui descen-
derunt ad inferos. Numeri.16. Item Achi-
or peccante: multi ceciderunt in bello Iu-
dicum.6. Item Dauid populum numerauit
quo peccato gladius domini descendit in po-
pulum.2.Re.24. Item iudeis clamantibus
Sanguis eius super nos et super filios nostros:
reliquie eorum pene mortis christi addite sunt de
pe. di.3. §. Ecce cuius.i.q.4. §. Item pecca-
to vbi de hoc. Item iudeis peccantibus con-
tra christum paruuli: quia timore herodis non rece-
perunt eum puniti sunt in filiis eorum a bima-
tu. et infra Mat.2. Et sic in multis exemplis
scripture. patere potest: quod patre peccante filius
hac pena punitur et etiam extranea. Multi
propter vnius noxam plectuntur a deo. Pro-
pter hoc dominus dixit Exo.20. Ego sum deus
zelotes visitans iniquitatem patrum in filios
in tertiam et quartam generationem his qui ode-
runt me. Item in nouo testamento Mat.23.
Dicit dominus: vt veniat super vos omnis sanguis iu-
stus. qui effusus est super terram a san. abel. iu.
vsque ad san. za. fi. ba. quem occi. inter tem. et
al. Item Io.9. Rabi quis peccauit hic aut pa-
rentes eius vt cecus nasceretur etc. Ex quo
textu probatur quod quandoque punitur filius pro
peccato paterno. Predicta autem hoc modo sunt
accipienda: vt quando filius punitur pro peccato patris.
Pena illa habet rationem pene respectu culpe
patris qui punitur in filio quasi in re quadam sua:
quia filius res est quedam patris: sed respectu filii
rationem medicine: nisi sit imitator culpe parentum
vt infra latius dicam in.2. conclusione.4. art. Et
ideo non obstat quod dicit dominus Deut.24. Non
occidentur patres pro filiis nec econuerso. quia vt dicit
vbi Nico. de lira. Illud intelligendum est in quantum oc-
cisio habet rationem pene precise non autem in quantum ha-
bet rationem medicine.

¶ Sc̄da ꝯclusio est. ꝙ hac pena de iure hu
mano nunꝙ̄ aliquis punit̄ pro culpa alte-
rius. Vn̄ dicit lex. ꝙ sanctius est ipunitum
relinqui facinus nocētis: ꝙ̄ innocētem con
dēnare. ff. de penis. l. absentē. ꝛ. C. eo. l. Sā
cimus. Et ratio huius est: q̄ꝛ occisio seu pu
nitio innocētis est directe ꝯ̄ preceptū diui-
num. quo dr̄ Exo. 23. Innocentem ꝛ iustum
nō occides. Et alibi nō occident̄ patres ꝓ
filijs nec ecōuerso Deut̄. 24. Et etiā est cō
tra p̄ceptum iuris naturalis: que precepta
sunt indispensabilia saltē ꝑ hoiem. Hoc
aūt dꝫ intelligi ita ꝙ occisio seu alia pena
corporalis habeat rōnem pene: nō aūt in-
quātum habet rōnem medicine vt. j. dicā.
Non enim putarem inconueniens ꝙ lex
humana dānet filium etiā ꝑ pena corporali
ꝓpter culpam patris: ꝛ hec nō hꝫ rōnē pe
ne respectu filij: sed medicine: vt nō imitet̄
culpam parētum. habet tn̄ rōnem pene re
spectu culpe patris: propter quā ipse pater
delinquens punit̄ in filio. Unde posset lex
humana iuste de nouo statuere: vt filiꝰ pu
niat̄ morte ꝓpter culpam legis. lese maie-
statis cōmissaꝫ a patre: cuius timetur filius
etiā criminis esse successor. Et hoc ꝓbatur
ꝑ textū in. l. quisq̄s. C. ad. l. iul̄. maiesta. ca-
nonizata. 6. q. i. q̄squis vbi sic dr̄. Filij vero
q̄bus vitam imperatoria sp̄aliter lenitate
ꝯcedimus. paterno enim debēt perire sup-
plicio: in quibus paterni h̄ ē hereditarij cri
minis. exēpla metuunt̄: a successione oium
ꝓximoꝝ habeant̄ alieni. Et ꝯfirmatur etiā
hoc ꝑ textū. in. c. Cum multe. 15. q. vlti. vbi
statuitur: ꝙ nati ex matrimonio ꝯ̄cto a cle
rico in sacris constituto sunt serui ecclesie.
Ad idē facit ꝙ dicit Tho. i. 2. q. 87. ar. 8.
¶ Tertia pena est corporalis: circa quā no
ta. ꝙ huius pene corporalis est. quincuplex
differētia. Prima est ieiunij abstinētia q̄
solum q̄nꝙ̄ infligi incarceratis ꝓ eoꝝ sce-
leribus. de hac pōt intelligi illud di. 90. Si
q̄s ꝯtristatus. ꝛ. 23. q. i. Si hō esses. Sc̄da
est verberationis. 23. q. 5. Circunceliones.
Tertia est seruitutis. Quarta est exilij.
63. di. in sinodo. in fi. Hoc aūt exilium pōt
esse triplex. Vnū in loco certo: vt cuꝫ quis
detruditur in mōasterio: vt. c. Omnis in fi.
de peni. ꝛ remis. Aliud a loco certo: q̄n. s. q̄s
ab aliquo loco prohibetur. 2. q. i. in primis.
Tertiū ab omni loco: vt cum interdicitur
q̄busdā penitētibꝰ ne morent̄ i aliquo loco
vel vnū vel duas dies. de peni. di. 6. sacer-
dos. Quinta pena corporalis est mors
que dr̄ vltimū supplicium: Item mutilatio
membri. Est aūt notādum. ꝙ ois pena cor
poralis reputatur grauior omni pena pe-
cuniaria apud legistas. ff. de penis. l. In ser
uoꝝ. Circa quā penā corporalē est duplex
ꝯclusio. Prima ꝯclusio est ꝙ de iure diuino
punit̄ corporaliter ꝛc̄.
¶ Quarta pena ē tēporalis. i. circa tp̄alia
bona: pecuniā: possessiones ꝛc̄. Circa quā ē
duplex ꝯclusio. Prima ꝯclusio est ꝙ de iu
re etiā humano q̄nꝙ̄ punit̄ q̄s pena priua
tionis bonoꝝ pro peccato alterius. s. filius
ꝓ peccato patris. ꝛ hoc est in duobus casi-
bus. Primo in crimine. lese maiestatis. de
iure ciuili. l. Quisq̄s. C. ad. l. iul̄. maies. cano
nizata. 6. q. i. l. quisquis. facit. 15. q. 3. Sane. ꝛ
. c. nemini. Sc̄do in crimine heres̄. ꝛ de iure
canonico: vt in. c. vergentis. extra. de hereti.
ꝛ. C. de hereticis. autētica manicheos. No
ta. tn̄ ꝙ sicut dicit Ray. In sum. de hereti.
Itē quid si haberet. Hoc videt̄ intelligen
dū: cum pater publice predicat ꝯ̄ fidē ca-
tholicā. vel publice ꝓfitet̄. vel defendit er-
rorē. vel corā p̄lato suo ꝯuictus est. vel con
fessus. vel finaliter condēnatur. de heresi. ex
tra. de v̄bo. signifi. c. Super quibusdam.
¶ Pōt addi tertius casus in interfectione
clerici facta a patrono vel feudario: q̄ꝛ pri
uant̄ filij oi beneficio ecclesiastico: nec suc-
cedunt ad p̄dicta iura. s. patronatus ꝛ feu
di vsꝙ̄ ad quartā generationē: vt in. c. In
quibusdam. de penis. ¶ Adde ꝛ quartum
casum. s. in ꝑsecutoribus cardinaliū. de pe-
nis. c. Felicis lib. 6. Itē de ꝑcutientibus ca
pientibus ep̄os in cle. i. de penis. Alij casus
ponunt̄ in. c. Cum secūdum. de hereti. lib. 6.
Facit ꝙ nota. in. c. Vno. de scismatī. eodeꝫ
lib. Reḡla. tn̄ ꝯ̄ est: q̄ꝛ regulariter bona dā
natoꝝ deuoluunt̄ ad heredes. i. ad ascēdē
tes ꝛ descendētes vsꝙ̄ ad tertiū gradum
tm̄ vt in autentica bona damnatoꝝ. C. de
bo. dam. ¶ Sc̄da ꝯclusio est ꝑ declaratiōe
eoꝝ que dicta sunt ꝛ rōne. ꝑ quibus scien
dū: ꝙ sicut dicit Tho. i. 2. q. 87. ar. 8. de pe-
na inflicta possumus loq̄ duplicit̄. ¶ Vno
modo ꝓut pena hꝫ rōnē pene. ꝛ sic solum

vnusquisq; p suo peccato punit: qr actus peccati aliqd psonale est. ¶ Scdo modo possumus loqui de pena put hz rone medicine: et sic ptingit q vnus punit pro peccato alterius. Detrimeta enim corporaliu rer siue ipsius corporis sunt queda penales medicine ordinate ad salute aie: iuxta dictum apli. cu infirmor tuc fortior sum. 2. Cor. 12. Vn nihil phibet talibus penis aliquem puniri pro peccato alterius: vel a deo: vel ab hoie: vtpote filios p patribus: et subditos p dnis: inquatu sunt quedam res eor: ita tn q si filius vel subditus est pticeps culpe: hmoi penalis defectus hz ronem pene quatum ad vtruq; s. ad eum qui punitur et eum p quo punit. Si vero no sit pticeps culpe: hmoi penalis defectus hz rone pene quatum ad eum: p quo punit. Quatuz vero ad eum q punitur hz ronem medicine tm: nisi p accedens: inquatum peccato alterius psentit. ordinatur. n. ei ad bonuz aie si patienter sustineat. Da exeplum: vt si rex dilaceraret cuidam tunicam de burello vel albaso vt daret illi tunica multo maioris valoris: puta regalez vel destrueret magale vel pagheriu vt daret sibi castrum. Pene vero spuales no sunt medicinales tm: qr bonu anime no ordinatur ad aliud melius bonu. Unde in donis anime nullus patit detrimetum sine culpa ppria. Hoc tn intelligo de detrimeto spuali qui est culpa vl priuatio gratie: vel signu psequens ad priuationem gratie. Sic excoicatio. Alia vero detrimenta spualia: canonica. Puta suspensio et interdictu: pot quis pati p culpa alterius: quis vt notaui supra eode smone. ar. 2°. Vn nullus patitur detrimetum in bonis anime sine culpa ppria. Et ppter hoc etia talibus penis. vt Hierony. dicit in epistola ad Auitu. Unus non punit pro alio qr quatum ad anima filius no est res patris. Vn et hmoi causam dns assignans: dicit Eze. 18. Omnes aie mee sunt. Qd ergo dicit dns Exo. 20. Ego sum dns zelotes visitans iniquitate patru in filios vsq; ad tertiam et quarta generatione. Et Mat. 23. vt veniat super vos etc. Vide supra pte tertia Referendu est ad penas tepoales vel corporales: inquatum filij sunt res queda parentu: et successores predecessor: et tunc respectu filior: hz rone medicine vt dictu est supra. vel si referat ad penas spuales. h dr ppter imitatione culpe. Vn in Exo. addit his qui oderunt me. et in Math. dr Et vos implete mensuram patru vestror. Dicuntur aut puniri peccata pareto in filijs: qr filij in peccatis parentum nutriti pniores sunt ad peccandu. tu ppter psuetudine: tum et ppter exeplum patrum: quasi auctorem eor sequentes. sunt etiam maiori pena digni si penas patru videtes correcti no sunt: ideo aut addidit i tertia et quarta generatione qr tm psueuerunt homines viuere: vt in tertiam vel quarta generatione videat filios. Et sic mutuo videre psit: et filij peccata parentum ad imitadum: et patres penas filior ad addedum. sm Tho. Sed cur no ipsi patres delinquentes puniuntur in prima generatione? Rndeo h est ppter clementia diuinam. Vn Aug°. i. q. 4. q dns ad Moysen in tertiam et quarta generatione peccata patru se dns cominatur in lege filijs reddi turum no in equalitate iudicij vt alij peccent et alij puniantur: sed magnitudine clementie dum semper expectat ad pniam. et q in prima generatione delinquitur non prius corripit et emendat nisi tertia et quarta generatio euenerit Aug. i. q. 4. Per hoc pz responsio et declaratio auctoritatu in contrarium allegatar. et sic patet ista materia. Deo gratias Amen.

¶ De septem stultitijs peccati mortalis. Sermo. xviij.

Uasi a facie colubri etc. Sequitur predicare de quodam alio effectu peccati mortalis: qr facit hominem fatuu et insipientez etc. De quo vide in sermonibus post festu trinitatis dominica. 20. smone. 4. Incipit. Non quasi insipientes in labijs meis etc. Pro euidetia ergo nota. q in scriptura sacra q est os dei. ps. 118. Pronunciaui oia iuditia oris tui. Pctores dnr stulti siue fatui et hoc in multis locis pz: sed p nunc sufficiat allegare vna auctoritate Eccl's. i. Stultor infinitus est numerus. Et p hoc facit satis. Ro p similitudine de ambulantibus p viam

qui puenīunt ad quoddam biuium in qua vna via est arta ⁊ spinosa: sed secura: altera que est ad sinistrā que est lata pulchra ⁊ delitiosa: cum arboribus circūquaq; ⁊ cū aquarꝫ decursibus: ⁊ cum tabernis ꝛc. Sz in ea est passus quidaz periculosus in quo cōtinue sunt latrones derobantes siue depredantes viatores ꝛc. Et in hoc biuio est quedam turris alta: in qua mānet custodes: qui quādo vident itinerantes clamāt dicentes. Accipite viam dextraz: que est secura nō sinistram ꝛc. Si aliquis illorꝫ itinerantium diceret. nam isti clamantes volunt nos decipere eamus per viam sinistrā videtis que nō est pulchra ꝛc. Tandē incidunt in latrones ꝛc. Alij vero credētes clamantibus sumunt viam dextram ⁊ vadūt securi ꝛc. Rogo vos qui istorꝫ dici debent sapientes vel fatui: nōne illi qui incipiunt dextram viam debent dici sapientes: ⁊ alij fatui: qui sinistrā: vtiq;. Sic ī pposito. Oēs sumus viatores ī via hac vite nostre ⁊ currimus semp velocissime: siue dormiamus: siue vigilemus: sicut existentes in naui ꝛc. Et finis noster debet esse vita eterna. Ro. 6. Habetis fructū vestrum in sanctificatione finem vero vitam eternam. Et omnes nos in biuio: q2 via dextera est via virtutum ⁊ penitētie: que est arta ⁊ spinosa: tñ secura. Durum est cōtinere: asperum est ieiunare: vigilare: offensas libenter parcere ꝛc. Sed hec via ducit ad vitam eternaz. Ideo xp̄s in primo sermone suo ait Mat. 4. Penitentiā agite appropinquabit enim regnū celorū. Et Mat. vij. Arta est via que ducit ad vitam: ⁊ pauci sunt qui inueniunt eā. Via vero a sinistris est deliciosa ⁊ carnalis. s. comedere: bibere: dormire: ⁊ luxuriari: vindicare se ꝛc. Sed in hac est passus periculosus in quo omnes derobantur ⁊ occiduntur: ⁊ hic passus ē mors. Q dices tu. Etiā in alia via est passus periculosus mortis: verum est: sed non depredātur quia secum portant thesaurum meritorum ⁊ bonorum operum. Ideo dominus Mat. 6. Thesaurizate vobis thesauros in celo: vbi neq; erugo neq; tinea demolitur ⁊ vbi fures nō effodiunt nec furantur. Sunt autem quidaz viri sapientissimi qui sunt in turri ⁊ clamāt viatoribus ꝛc. Et isti sunt patriarche ⁊ prophete: apostoli: doctores: qui nouerunt optime viam veram ⁊ bonam: qui stantes in turri gratie dei vel predicationis: clamant nobis dicentes. Nolite ambulare per viam sinistram: vitiorū ꝛc. sed per dexteram virtutum ꝛc. Inter quos Salomon sapiens dixit clamans vias que a dextris sunt nouit dominus. s. scientia probationis. Peruerse vero sunt que a sinistris sunt Prouer. 4. Et Dauid pater eius. ps. i. Quoniā nouit dominus viam iustorū ⁊ iter impiorum peribit. Nam in primo passu mortis depredatur homo peccator omnibus bonis que habet. Primo quidem bonis fortune: ⁊ bonis temporalibus depredatᷣ ab vxore ⁊ consanguineis. Nota de consuetudine que est neapoli: q quecūq; habet super personā suam mulieri in tempore mortis mariti sunt sua ꝛc. quomodo cingit se zonis argenteis ꝛc. Scdo bonis nature ⁊ pulchritudinis ⁊ fortitudinis corporalis: depredatur a vermibus. Tertio bonis gratie. Iam fuerat depredatus a demonibus sed tunc. s. tempore mortis anima eius damnatur a demonibus. Nota. hic etiam q quedam mulieres faciunt testamentum ad cōmoditatem viri sui putantes sanari de infirmitate sua: ⁊ de anima nihil curant ꝛc. Videtur ergo vobis velle ire per viam sinistram vitiorū quā scitis q ducit ad infernum: certe magna stultitia: si hoc non credis: hereticus es: si credis es fatuꝰ: si non emēdas. Quesiui quot sunt species stultitie: ⁊ inueni quot sunt septem: quibus dicitur peccator stultus. Et sunt iste vz.

¶ Prima est frenesia
¶ Scda est epilentia.
¶ Tertia est demonia.
¶ Quarta est rabia.
¶ Quinta est insensia.
¶ Sexta est furia.
¶ Septima est ebria.

Et iste septem adaptantur septem peccatis mortalibus: vt ifra patebit. Prima est ergo frenesia: ita vocatur a phisicis qñ febris ascendit in caput ⁊ perturbat imaginationem loquitur stultitias. Talis dicitᷣ freneticus. Ecce hoc peccatum superbie: qd nihil aliud est nisi febris: que ascendit in caput quando homo presumit ⁊ superbit

de bonis temporalibus: dicendo. Ego sum
talis: siue magni sanguinis: siue magne sciē
tie: ⁊ isti tales scientia inflātur. i. Cor. 8. Ec-
ce fatuitas: quia est cinis ⁊ puluis factus
de terra. Unde dicit homo ab humo. i. ter-
ra: nutritur ⁊ ad terram reuertetur. Patet
ergo quomodo superbus est freneticus pro
pter febrem superbie ascendentē ad caput.
Sapiens vero quantūcūqꝫ sit in alto posi-
tus semper seipsū humiliat cogitans: quia
re ad terram reuersurus est. ps. 102. Re-
cordatus est quoniā puluis sumus homo
sicut fenum ⁊c. Et ꝙ iudicandus est ante
tribunal dei ſm opera sua. Uultis videre
rōnem vt melius intelligatur. Da similitudi
nem de duobus sententiatis ad furcas: ⁊
dum ducuntur ad furcas. vnus eorū flens
petit veniam ab omnibus: di. Parcatis
mihi ⁊ oretis pro me: alter vero ridens di-
cebat. O quātum bonum mihi est quomo
do vado asociatus vado equitando ⁊c.
Sic in proposito omnes nos sumus crimi
nosi ⁊ latrones: quia furati sumus honorē
dei. ps. 13. Omnes declinauerunt simul, in-
utiles fa. sunt non est qui fa. bonum non
est vsqꝫ ad vnum. Et noueritis ꝙ proces-
sus cōtra nos est factus. ps. 138. Imperfe-
ctum meum viderunt oculi tui. ⁊ in li. t. o.
scri. ⁊ sententia mortis iam est data. Heb.
9. Statutum est hominibus semel mori ⁊
post hoc iudicium. ⁊ iam nunc fit executio.
quia omnes ducimur ad mortem cū equo
temporis seu solis ⁊ cum quattuor rotis. i.
quattuor tēporibus anni. s. vere: estate: au-
tūno: ⁊ hyeme. i. Re. 4. Omnes morimur ⁊
quasi aque dilabimur in terram que non
reuertuntur. Illi ergo qui in hoc mūdo hu
miliātur. sicut rogant deū vt parcat eis ⁊c.
Item rogant vt orent pro ipsis: sunt sapiē
tes. At cōtra qui rident ⁊ gloriantur ⁊ su-
perbiunt: sunt fatui. Ideo dicitur. Eccls. 7.
Cor sapientium vbi tristitia: ⁊ cor stultorū
vbi leticia. Tales erant illi philosophi de
quibus dicit apls Ro. i. Qui cū deum co
gnouissent nō sicut dño glorificauerūt aut
gra. ege. sed eua. in co. su. ⁊ ob. est in si. co.
eorum. Dicentes enim se esse sapiētes stul-
ti facti sunt. Talis etiam fuit Nabuchodo
nosor: qui propter superbiam conuersus est
in bestiam ⁊c. Dani. 4. Debemus ergo in

hac valle miserie: ⁊ in hoc mundo potius
vacare tristitie qꝫ letitie. Exemplum habe-
mus in christo: qui propter excellentiam in
finitā: quā habebat potuisset gloriari plus
qꝫ alij ⁊c. Tamen dicit ꝙ nunqꝫ visus est
ridere: sed flere. Sic virgo maria excellentis
sima super omnem creaturam: erat tamen
repleta omni humilitate ⁊c. Sic ⁊ nos de-
bemus facere. Ideo dicitur Eccli. 3. Quā-
to magnus es humilia te in omnibus ⁊ co
ram deo inuenies gratiam.
¶ Scda spēs stultitie est epilētia. s. morbus
caducus: q: in cella cerebri generatur vna
gutta ex bulitiōe stomachi ⁊ calore cordis.
⁊ qñ illa gutta est frigida cadit super telā
cordis ⁊ cadunt in terram ⁊ perdunt intel
lectum. Ecce h peccatū auaritie que descen
dit ad cerebrum: quādo cogitat pro certo
ego volo ditari deinde cadit super cor per
consensum dicēdo. Si ego volo viuere pla-
ne de meis redditibus ⁊ possessionibus vel
laboribus in capite anni nihil remanebit.
Ideo qd dimittā filijs ⁊c. Et pp h lucra-
bor iuste vel iniuste ⁊c. Et sic faciūt. fraudes
vsuras malos ꝯtractus: ⁊ mille extorsiones
⁊ sic cadunt in terram p peccatū mortale.
Et ecce epilentia: ⁊ tandē de terra cadunt
in infernum. i. Thi. 6. Qui volunt diuites
fieri incidunt intētationē ⁊ in laqueū dia
boli ⁊ desideria vana ⁊ inutilia que mer-
gunt homines in interitum ⁊ perditionē.
h est ratio quare in omni genere hominū
fiunt extorsiones. s. vt viuant pompose ⁊c.
Propter hoc enim fit symonia a prelatis:
extorsiones a dñis tēporalibus: a iudicibus
notarijs mercatoribus ⁊ hmōi. Nota ꝯtra
abusionem que est in quibusdam partibus
ꝙ patientes naufragium derobātur quan
do frangunt in terram ⁊c. Qd est contra
ius naturale quia nō debet dari afflictio
afflictis: ⁊ propterea non equum est aliquē
locupletari cum aliena iactura. l. Nam hoc
natura. ff. de condi. inde. Item contra ius
diuinum: non furtum facies Exo. 20. Item
contra ius ciuile. C. de furtis. autentica na
uigia. vbi expresse hoc prohibetur. ⁊ re-
probatur contraria consuetudo ⁊ subdi-
tur ibi: nisi talia sint nauigia: que piraticā
operentur prauitatem aut sint nobis aut
christiano nomini inimica. Item cōtra ius

cānonicū.c.ex dilectioni.de raptorib⁹ hinc
etiā ꝓcedūt ludi alearꝝ ⁊ taxillorꝝ. Nota ꝙ
septē genera ꝑsonarꝝ dānant ex ludo.

Primo lusores. Secūdo ꝑticipantes in
lucro. Tertio assistētes q dāt fauorē ⁊c.

Quarto ꝓstantes domū. Quinto pre
stātes taxillos vel tabulerīū. Sexto pre-
stantes pecuniam ad ludendum. Septi-
mo rectores qui sustinēt tales: qui sciunt lu
crari per extorsionem reputantur sapientes
in mundo qa dicit de eis. Q iste est sapiēs
faciet bonam domū. sed tm̄ stulti sunt. Un
de apl's. Nō ne stultaȝ fecit dn̄s sapientiā
huius mundi.i. Cor.i.ps.9. Qm̄ laudatur
peccator in desiderijs aie sue ⁊c.

¶ Tertia spēs fatuitatꝭ est demonia: q.n.s.
demon intrat in corpus hois: perdit homo
pro tunc vsuȝ intellectus: ⁊ demon loquitur
⁊ operatur per eum. Ecce h peccatum luxu
rie: qa luxuriosus semꝑ habet demoneȝ se-
cum qd vocatur Asmodeus: qui ita possi-
det luxuriosum vt faciat esse sine intellectu.
Sicut equus ⁊ mulus qbus non est intelle
ctus. imo tm̄ preualet diabolus: ꝙ nō solum
possidet illos qui fornicantur verꝝ etiam il-
los qui sunt in coniugio plerūqȝ. Q sicqȝ etiā
facit aliquos contrahere matrimoniū qd
tn̄ non est verum matrimoniū propter ali-
quod impedimentum. Sicut verbi gratia.
Et audio ꝙ in hac ciuitate sunt plures: qr
vir habet aliquā vxorem a qua separatus
per curiam archiep̄alem: ducit postea aliaȝ
vxorem: cum tamen etiam papa non posset
separare matrimonium presertim consuma
tum. Quia quos deus coniunxit homo nō
separet Mat.19. Et de conuer.coniu.c. Ex
publico ⁊ c. Placet plus. Dico ꝙ ēt mor-
tua prima vxore non potest esse scd̄a am-
plius vxor eius propter impedimentum
criminis sicut legitur extra de eo. qui duxit
in matris.q̄ȝ polu. per totuȝ presertim in.c.
si.alique vero mulieres postquā viri corꝝ
absentauerunt se ⁊ manserunt per septem
annos nec de eis habent nouum ducunt
alios viros. ꝙ est contra ius diuinum ⁊ ca
nonicum. ⁊ licet de iure ciuili videatur hoc
permitti: tamen illud ius non tenet: quia in
spiritualibus ⁊ maxime in sacramētis. Nul
lam potestatem habet ius ciuile vt legitur
⁊ notatur in.c. Ecclesia sancte marie extra
de constitut. ⁊ in scd̄a possessor de regu.iur.
lib.6. Permittitur enim de iure ciuili ꝙ si
vir captus est ab hostibus ⁊ incertuȝ sit an
viuat vel mortuus sit: tunc post quinquen-
nium a captiuitatis. mulier potest cum alio
contrahere ⁊ idem econuerso de viro vt est
casus in.l. vxores.ff. de diuor. Sed de iure
canonico qd in spiritualibus preualet iuri
ciuili: statutum est. ꝙ quantumcūqȝ anno-
rum numero. mulieres careāt presentia vi-
rorum viuentibus viris suis non possunt
ad aliorum consortium conuolare: donec
certum nuncium recipiant de morte virorꝝ:
vt dicit textus in.c.in ꝓsentia de sponsali.
Et videtur hodie idem esse de iure ciuili.
vt in autentica hodie. C. de repudijs. que
autentica est super.l. vxor eodē ti. Ecce quā
tum preualet diabolus: ⁊ infatuat hoies.
ideo Thob.6. Dixit raphael angelus tho-
bie. Audi me ⁊ ostendam tibi qui sunt qui
bus preualere potest demonum in eis qui
coniugia ita suscipiunt: vt deū a se ⁊ amā-
te sua excludant. ⁊ sue libidini ita vacent
sicut equus ⁊ mulus: in hijs habet potesta
tem demoniuȝ. Nota parabolam de vxore
cui vir per egre proficiscēs commisit custo-
diendum lapidem preciosum maximi valo
ris. At illa cupiens lactucam vendidit illuȝ
pro lactuca seu permutauit ⁊c. Sic xp̄s cō-
mittit cuilibet animam. d. Custodi temetip
sum ⁊ animam tuam salua te Deutero.4.
Uel gratiam que est infinitus thesaurus.
sicut dicitur Sap̄.7. At luxuriosus vendit
animam ⁊ gratiā pro lactuca.i. modica de-
lectatione luxurie: magna stultitia est. Ecce
quomodo diabolus infatuat homines: ta-
ceo de sodomitis ⁊ de peccato bestiali.i.cū
bestijs commisso. ⁊ de vxore fratris. Ideo
dicitur.i. Cor.2. Animalis homo non per-
cipit ea que sunt spiritus dei. stultitia eniȝ
est illi. Nota animalis.i. bestialis ⁊ occidū
tur tales quandoqȝ a bestijs. Nota de illo
sodomita cuius preputium fuit morsum a
scorpionibus ⁊ inflatum mirabiliter ⁊c.
Item de illo qui tenebat concubinam ⁊
vxorem qui factus est rabiosus ex morsu
canis rabiosi ex quo mortuus est qui in fi
ne habuit dicere Rogo deuȝ vt talem mor
tem faciat quicunqȝ tenet concubinā cum
vxore sicut ⁊ ego ⁊c.

¶ Quarta spẽs stultitie est rabia. Sũt ali
qui stulti qui nulli nocent nisi sibi ipsis: ⁊
hoc modo sunt stulti illi q sunt infecti rabie
inuidie: qui sibi solis nocent. q2 Inuidus in
uidia cõburit intus: ⁊ extra. Oratius i eplis.
Inuidus alterius marcessit rebus opimis.
Magnũ tormẽtum est inuido videre bona
alioꝝ. Nota historiã de boue Eneo vacuo
intus in quo ponebat hõ: ⁊ subtus incẽde
bat ignis ⁊c̃. Magnum tormẽtum erat: s3
maius est inuidia. Iõ dicit Oratius i eplis.
Inuidia siculi nõ inuenere tyranni maius
tormẽtum. Et intm̃ illud pctm̃ facit hoiem
stultum: ꝙ nõ ꝯsiderat qd facit. Exẽplum
de phariseis: qui ꝓpter inuidiã occiderunt
xp̃m. Mat. 27. Sciebat enim .s. pilatus. pp
inuidiam tradidissent eum: cum tñ cogno-
scerent xp̃m esse veꝝ messiam ꝓmissum in
lege ⁊ in ꝓphis: iuxta illud Mat. 21. Hic ẽ
heres venite occidamus eum ⁊c̃. Cauete
ergo ab hac stultitia.

¶ Quinta spẽs est insensia: p quã di hõ
insensatus: ⁊ vt plurimũ ꝯtingit in senibus
ꝓpter antiquitatẽ ⁊ in pueris. Pueri enim
recipiunt qcqd eis datur: nec sciunt distin-
guere inter bonũ ⁊ malũ: q2 infantilis etas
qcquid videt ignorat. C. de falsa mo. l. Uni
ca. Nota. exẽplum de Moyse puero. qui re
cepit prunã ⁊ statim misit in os suum ⁊c̃.
Hac stultitia insiciunt hoies ex pctõ gulle.
q nõ recipiunt escas cum regula tẽperãtie
sed p excessum ⁊c̃. Iõ sunt sibi venenose.
Ecce quõ tales sunt insensati. Nota. h ꝫ il
los q nõ ieiunãt: ⁊ volũt redimere ieiuniũ
q̃dragesimale p elemosynas ⁊c̃. Dicẽtes: q2
melior est elemosyna q̃ȝ ieiuniũ ⁊c̃. Sed q
ita sapiũt dissipiunt. q2 l3 melior sit elemosy
na s̄m se. q̃ȝ ieiuniũ ⁊c̃. tñ melior est obediẽ
tia quã elemosyna ⁊c̃. Quidã vero dñt ⁊
qd pctm̃ est comedere bis in die. Quia nõ
qd intrat in os coinqnat animam: vt dicit
Dñs Mat. 15. Sed veꝝ est ꝙ cibus vel po-
tus nõ coinqnat aiam: q2 nõ intrat in caꝫ:
sed in corpus: sed inobediẽtia ⁊ rebellio. ad
diuina mãdata coinqnat hoiem. Quidam
vero dicunt. Et nunqd ꝓ vno pisce deus
vult pdere aiam hois: sed nõ ꝯsiderant ꝙ
deus ꝓ vno fructu comesto ab adã: dãna-
uit totũ genus humanum. Quia in adam
oẽs peccauerunt. Ro. 5. Ecce quõ tales sũt
insensati. Unñ tot infirmitates proueniunt
hodie: cũ oculis ifirmis: gutosi: pedagrosi:
tremulosi: catarosi: nisi pp gullã: ⁊c̃. Efficiũ
tur tales ita isensati q sunt peiores bestijs
q2 bestie sumunt cibum ⁊ potuꝫ ad sufficiẽ
tiã ⁊ nõ vltra: sicut Leones: vrsi ⁊c̃. Sꝫ hõ
gullosus excedit ⁊c̃. Iõ dicit scriptura pp
crapulã multi obierunt: q aũt abstinens ẽ
adiciet vitam Eccli. xxxvij.

¶ Sexta ẽ furia. Furiosus nõ respicit qd
facit: ⁊ nulli facit reuerentiã: ⁊ qñqȝ verbe
rabit vel occidet seipsuꝫ: sicut iracũdus ha-
bens odio ꝓximũ. Primũ occidit seipsum:
q2 q odit frẽm suum homicida est. s. siue ip
sius. i. Io. i. Nec facit reuerẽtiam alicui: q2
qñ irascitur diuinã maiestatem blasphe-
mat ⁊c̃. Itẽ nec ꝓximo: q2 qñqȝ infamat
eum qñqȝ iniuriat ei ⁊c̃. qñqȝ blasphemat
Nota de illis mulieribus q alio die ꝯque
rentes de frumẽto: qd diminute receperãt
blasphemabant illum q miserat ⁊c̃. qbus
ego respondi ꝙ ipse peius sibi nocebant:
quã nocuit ille ⁊c̃. Nota. exẽplum de quo-
dam mercatore qui venit ad magistrum
Uincẽtiuꝫ. d. Noueritis ꝙ fui defraudatus
a factore meo tanta pecunie quantitate ⁊
fugit: ꝓpter ꝙ odiui eum intm̃ ꝙ si possem
eum inuenire ipsum dentibus lacerarem: ⁊
hac. xl. fui cõfessus: ⁊ cõfessor meus noluit
me absoluere. d. ꝙ debeo sibi parcere. pater
qd dicitis vos? Cui respondit magister Uin
centius. Nõ tenemini sibi parcere: pcatis
vobis ipsi. Et ille dixit. Pater non intelligo
vos. Rñdit. Dicatis mihi odium qd habe
tis in corde cui nocet illi vel vobis? Non
illi qui comedit bibit ⁊ delectatur. sed vo-
bis qd animam vestram occidit. Et ille re-
spondit. Nunc cognosco ꝙ sit stultitia ha-
bere odium cõtra alium. Nunquid esset bo
na vindicta cõtra inimicum tuum si tu ha
beres vnam taciam veneni vt interficeres
eum. stultitia esset: sic ⁊ tu: cuꝫ tñ econuerso.
Reputatur hodie stultus ille qui parcit ⁊
dicit ei O tu es quidã rudis ⁊ fatuus ⁊c̃.
Prouer. i. Sapientiã atqȝ doctrinam stul-
ti despiciunt.

¶ Septima spẽs stultitie ẽ ebria: siue ebrie
tas. Ebrius est enim stultus nihil põt face-
re ⁊c̃. Nõ hꝫ illud remedium nisi dormire.
Ecce h peccatũ accidie: q nõ curat de ope-

ribus meritorijs: ⁊ perdit tẽpus tam precio
sum. qđ deus nobis dedit ad lucrandũ in
fera huius mundi: sꝫ nõ sunt pigri ad ope
randũ ⁊ laborãdũ in diebus festiuis. No
ta. ꝯ quosdam rusticos qui diebus festiuis
⁊ dñicis vadunt ꝓ aptandis ligonibꝰ. vel
ꝓ solandis ocreis siue stiualibus: quidam
aũt veniunt mane die dñico: cum sumẽtis
oneratis palea vel lignis ⁊ frangunt festa:
nec audiunt missas: magna abusio ẽ ⁊ pec
catũ ipsoꝝ: ⁊ etiã dñoꝝ seu patronoꝝ ipso
rũ. Cum tñ: vt dixi: sint accidiosi in bonis
opibus. Et ideo in tpe famis vel caristie
bonoꝝ spũalium qđ est tẽpus mortis indi
gebunt: nec dabiť eis. Et ideo mitteňť ad
hospitale miseroꝝ qđ ẽ infernus. Jõ Pro
uer. 20. Prop frigus piger arare noluit.
Mendicabit ergo estate ⁊ nõ dabitur ei.
Estate. i. tẽpore mortis: vbi est estus ⁊ ca/
lor mortis: ⁊ fames: ⁊ siccitas: ⁊ ois angu/
stia anime ⁊ corporis ⁊c̃. Rogemus ergo
deum ⁊c̃. Deo gratias amen.

¶ Quomodo peccatum mortale infert
mortem eternam. Sermo. 18.

Uasi a facie
colubri ⁊c̃. Sequiť predi/
care de vltimo effectu pcti
mortalis: q ẽ dãnatio eter/
nalis inferni ⁊c̃. De hoc ẽt
habes s̃. sermone. xi. quõ pctm̃ mortale in/
fert quadruplicẽ mortẽ ⁊c̃. Pro huiꝰ eui
dentia ⁊ introductione est sciẽdũ ꝙ firma
ꝯclusio est fidei catholice ꝙ in inferno pro/
pter demeritũ pcti mortalis puniěť totus
homo. s. anima ⁊ in corpore: post resurrectio
nẽ corporũ: lꝫ nunc sola anima patiatur. si/
cut enim prius anima peccat cogitando ⁊
postea corpus exequẽdo: sic ⁊ prius aia pu
nitur nec ⁊ postea corpus. Et hoc ꝓbatur
rõne ⁊ auc̃te. rõ quidem est: qꝛ sicut totus
homo peccauit in aia ⁊ corpore. sic totꝰ ho
mo puniri dꝫ. auc̃tas. Jo. 6. Uenit hora in
qua oẽs qui in monumentis sunt au. vo. fi/
lij dei ⁊ proce. qui bona fece. in resurrectio
nem vite: qui vero mala in resurrectionem
iudicij. ¶ Sed hic cadit duplex dubitatio.
Prima est de aia. Scđa de corpore.
¶ De anima qdem. quõ põt ab igne corpo
reo pati cum aia sit spiritus: nec possit ab
igne tangi. qđ aũt nõ tangit nõ agit. Pro
huius declaratione est notandũ ſm Tho.
in. 2º. quolibeto. q. 13. ꝙ assumẽdo passionez
ꝓprie. ſm ꝯrietatẽ agentis ad patiẽs: ꝓut
s. pati dicimur cum qd nobis aduenıant
qđ est ꝯrium nature vel voluntati nostre
ꝓut infirmitas: ⁊ tristitia: passiões dicunť.
Põt dupliciter h passio summi. Uno eniz
modo põt esse passio ꝑ receptionẽ forme ꝯ/
rie: sicut aqua patiť ab igne inquãtum ca/
lesit: ⁊ ꝑ ꝯsequens diminuitur qualitas na
turalis eiꝰ. Et hoc modo anima sepata nõ
põt pati ab igne corporeo. qꝛ nec calefieri
põt nec desicari: nec ſm formã aut quali/
tatem. quãcũqꝫ ignis corporei imutari: sed
hoc verꝫ est naturali virtute sed supernali
virtute. Diuina videť ꝙ anima possit pati
ardorem ab igne in sui pena: sicut videtur
ꝓbari Luc. 16. Duꝫ dicit Anima diuitis dã
nati. Pater abraam mitte Lazaꝝ. vt in tin.
ex. di. sui in aqua vt refri. lin. meã: qꝛ cru/
tior in hac flãma. Ad quid enim petebat
refrigerium aque nisi vt refrigeraretur ar/
dor quẽ sentiebat: ⁊ hoc videť tenere Pe.
de taran. in. 4. sen. di. 2. Jdẽ videť sentire
Greg. in. 4. dialogoꝝ. c. 30. d. Teneri aũt ꝑ
ignem spũm dicimus: vt in tormento ignis
sit videndo atqꝫ sentiendo. Jgnẽ nãqꝫ eo
ipso patitur quo videt: qꝛ cum cremari se
aspicit cõcremať. ⁊ infra. ꝗuis colligere di
ctis euangelicis possumus: quia incẽdium
aia nõ solum videndo sed etiã experiendo
patiať veritatis eterni voce diues mortuus
in inferno dr̃ sepultus ⁊c̃. Sed dic ꝙ ille
ardor ⁊ illa flãma intelligiť spũaliter. si/
cut Augꝰ. dicit. 21. de ciui. dei. c. 10. vbi sic di
cit. dicerem qdem sic arsuros sine vllo suo
corpore spũs: sicut ardebat apud inferos il
le diues: qñ dicebat Crucior in hac flãma
q̃ si ꝯuenienter responderi cernerem talem
fuisse illã flãmam quales oculi quos leua/
uit ⁊ Lazaꝝ vidit qualis lingua cui hu/
morem exiguũ desiderauit infundi: qualis
digitus Lazari de quo id sibi fieri postula/
uit. Ubi erant sine corporibus anime. sic er/
go incorporaliter illa flãma qua exarsit. ⁊
illa gutula qua poposcit: qualia sunt etiam
visa dormientium siue in extasi existentiũ
res incorporales: habentes tñ similitudinẽ

corporum. Est tñ notandũ: q licet in inferno vnus sit ignis: tñ diuersimode anime cruciantur ẜm diuersitatem culpaꝝ. Vñ Grego. in. 4. dialoꝝ. c. 45. vnus quidẽ est gehẽne ignis sed nõ vno modo omnes cruciat peccatores. vniuscuiusqꝫ enim quãtum exigit culpa: tñ illic sentitur pena. Nam sicut in hoc mundo sub vno sole multi ꝯsistunt: nec tñ eiusdem solis ardorem equalit̃ sentiunt: q2 alius plus estuat: atqꝫ alius minꝰ: ita illic in vno igne nõ vnus est modus incendii: q2 qđ hic diuersitas corpoꝝ: hoc illic agit diuersitas peccatoꝝ: vt ⁊ ignem nõ dissimilem habeant. ⁊ tñ eosdem singulos dissimiliter exurat. Hec ille. Põt etiam poni Exẽplum de duobus incarceratis: quoꝝ vnus qui est melanconicus naturaliter magis affligit̃ ⁊ dolet ꝙ alter qui est sanguineus. Alio mõ dĩ pati omne qđ quocunqꝫ modo impeditur a suo ꝑprio impetu vel inclinatione sicut si dicamus: lapidem descendẽtem pati cum impeditur ne deorsum pueniat: ⁊ sic dicimus hoĩem pati cum detinet̃ vel ligatur: q nõ vadat quo vult: ⁊ ita per modum ligationis cuiusdã aĩa patitur ab igne corporeo: vt Augꝰ. d. 21. de ci. dei. c. 10. Nõ enim hoc est ꝯ naturam spũs incorporei alligari: cum videamus aĩam tanqꝫ formam naturaliter alligari corpori ad viuificandũ ipsum demones etiã per nigromantiam potestate superioꝝ demonũ alligant̃ aliquibus imaginibus vel aliquibus aliis rebus. Unde multo magis possunt spiritꝰ alligari diuina virtute igni corporeo. nõ vt dent vitam: sed vt accipiant penam. Sicut Augꝰ dicit. Sed quia quid est minoris virtutis nõ potest sua virtute ligare id qđ est maiori virtutis. Et propter hoc dicitur q ignis corporeus agit in animam separatã non virtute propria: sed inquantum est instrumẽtũ diuine iustitie iudicantis. ¶ Vñ nota. q multipliciter spiritus dicitur alligari a corpore. Uno modo tanqꝫ forma materie sicut anima humana corpori. Alio modo tanqꝫ motor rei: sicut angelus corpori celesti. Alio modo tanqꝫ locatum loco. sicut anima in inferno. Uidemus ergo q anima sepius ⁊ multis modis in corpore existens patitur sine corpus patiatur: vt cũ infirmatur: vel verberatur: sine corpus non patiatur: vt cum anima tristatur de aliqua re: puta de aliquo nouo sibi displicente. Puta de morte illi vel alterius dilecti: vel etiã in somno sepius corpore quiescente anima patitur. sic ergo ⁊ anima separata potest pati: ⁊ est multo magis acerba pena anime separate ꝙ coniuncte: tum quia ipsa anima est fons: ⁊ origo passionis tñ quia immediate patitur. Sed contra illud q dicit Tho. q anima patiat̃ ab igne ex hoc q alligatur. Sic opponitur. Illud enim q est alligatum alicui non potest ab illo separari. sed spiritus damnati separatur aliquando ab igne corporeo infernali. Nam demones dicuntur esse in hoc aere caliginoso: anime etiam damnatoꝝ interdum aliquibus apparuerunt. Ergo videtur q anima nõ patiatur ab igne corporeo vt alligata. Sed Rñdeo Anima affligitur ab igne corporeo inquãtum apprehendit eum sibi vt nociuũ per modũ alligationis ⁊ detentionis. Hec autem apprehensio affligere potest etiam cum nõ est actu alligata: ex hoc solum q apprehendit se allegationi deputatam. Et propter hoc dicuntur demones secum ferre gehẽnam quocũqꝫ vadũt. Hoc ponit Tho. in quadam q̃one vꝫ. in. l. parte. q. 64. ar. 4. ad tertium. Utrum antẽ demones secum portent ignem vide in festo angeloꝝ Petri Jere. sermone. 4. parte vltima.

¶ Scđa dubitatio de corporibus damnatorum: post resurrectionem quomodo possunt pati ⁊ non consumi: quia erunt incorruptibilia: quia cessante motu celi qui est causa generationis ⁊ corruptionis: nõ erit corruptio neqꝫ generatio. Cum ergo sint incorruptibilia quomodo poterunt pati: Respondeo: quia hoc ꝯtingit duplici ratione.

¶ Prima sumitur ex parte dei facientis.

¶ Scđa ex parte corporis patientis.

¶ Ex parte quidem dei: quia ipse deus cui omnis creatura obedit ad nutum instituit illum ignem ad affligendum non ad corrumpendum ⁊c̃. Omnis enim cratura sicut hꝫ esse a deo sic ⁊ operari ⁊c̃. Exẽplum de pueris i camino ignis ardẽtis ⁊c̃. Dan. 4. Itẽ de scõ Policarpo. Item de sanctis

Agnete: lucia: cecilia: et sic etiam de .50. rhetoribus beate Catherine: quos qdē ignis extinxit. sed non cōbussit. Vide hanc rationem clarius et latius. sicut scripsi supra in sermonibus quadragesimalibus de pnia in sermone de inferno pte. 5. ¶ Ex parte vero corporis patientis sumitur ratio: qa corpora tunc erunt incorruptibilia et imortalia et ratio est duplex. s. naturalis et theologal'. ¶ Naturalis rō est qa cessabit motus celi vt dixi supra. ¶ Theologalis est: qa corp⁹ est in hac vita mortale per culpā pꝑter cuius reatuꝫ debitor est hō mortis. Mortuo corpe simul soluta est pena. Itaqꝫ post resurrectionem non est debitor hō amplius morꝫ corpalis. qa non iudicabit deus bis in idipsum. Item bona fides non patitur vt bis idē exigatur. et ideo tunc erit corpus imortale. Si dicis quō ergo est passibile? Rō qa h vult diuina iustitia. Item nō valet argumentū est imortale. ergo est impassibile. qa aia pōt pati. sed mori non pōt. Sic aurꝫ in igne purgatur sed nō ꝯsumitur. Vide supra in sermone vbi supra pte. 5. Hoc ergo psupposito. notandū ꝙ qa supradixi ꝙ totus hō patietur in inferno. qa corpus et aia iō octo pene erūt in iferno. que appropriantur qnqꝫ sensibus corpis: et tribus potentijs aie: quas adapta: vt notaui in smone vbi supra pte. 7. Deo gratias. Amen.

¶ De eternitate pene infernalis.

Sermo. 19.

Quasi a facie colubri rc̄. Prosequēdo adhuc quartā consideratione. 3. arti. vꝫ. de effectibus pcti mortalis remanet vltimo predicare de eternitate pene infernalis. Salutē virgo rc̄. Pro introductione materie notandū. ꝙ est conclusio vera in theologia. per fidem catholicā approbata. ꝙ pena iferni est eterna. Auctoritas. Ite maledicti in ignem eternū q paratus est diabolo et angelis eius. et infra ibunt hij in suppliciū eternū Mat. 25. Item Mar. 3. Qui aūt blassemauerit in spūm sctūm: nō habet remissionem in eternū. Item. ps. Introibit vsqꝫ in ꝓgenies pꝛum suoꝝ et vsqꝫ in eternum non videbit lumen. introibit. s. petōr pꝛum suoꝝ. i. demonum. Jo. 8. Vos ex pre diabolo estis. Item Isa. vlt. Vermis eoꝝ nō morietur. Item Grego. in. 4. dialogorum. c. 47. Anima que in inferno posita est beate eternitatis viuere pdidit. sed esse et viuere misere nō amittit eo ꝙ cogatur vt et mortem sine morte et defectum sine defectu: et finem sine fine in ꝑpetuū patratuꝝ vt sit ei mors imortalis defectus indeficiēs et finis simplr' infinitus. ¶ Sed hic est questio quā sepe multi faciūt: et est magna questio in theologia. s. ꝙ videtur ꝙ pena inferni nō debet esse eterna. ¶ Quod pbatur primo de iure diuino. ¶ Scdo de iure humano. ¶ Et primo de iure diuino. qa pena debet cōmensurari culpe in quātitate: iuxta illud Deuter. 25. Pro mensura pcti erit et plagaꝝ modus. Item Apoc. 18. Quantum glorificauit se et in delitijs fuerit. tm̄ da. il. tor. et luc. ¶ Scdo pbat de iure humano nam canoniste dicunt ꝙ pena nō est vlterius protrahenda qꝫ delictum fuerit in excedente reptum extra de his que fi. a ma. par. ca. c. Quesiuit et. C. de penis. l. sancim⁹. Cum ergo culpa fuerit h finita. puta luxurie. blassemie. homicidij. vsure. rc̄. Quare pena est infinita? Non videtur hec esse conueniens diuine iustitie. et multo minus misericordie ad quā ptinet mitigare penas. potius qꝫ augere: cuꝫ etiam de iure humano pene interpretatione benigna moliende sunt potius qꝫ exasperande. ff. de penis l. interpretatione et in regula. Odia restringi fauores contingit ampliari lib. 6. Notare h potes errorem origenis q vt referunt glo. et. 4. q. 2. in fi. dixit. Oēm hoīeꝫ esse saluandum per illud nihil odisti eoꝝ que fecisti Sap. xi. Item. ps. 76. Nunqd obliuiscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas. per h etiam adducebat origenes illud Isa. 24. Vbi loquēs de dānatis subdit. d. post multos dies visitabunt et erubescet luna. et confundetur sol. s. ꝑpē claritatem xp̄i rc̄. Sed dic ꝙ visitatio illa intelligitur in malum. qa resumptis corporibus cruciabuntur eternaliter: et ita dū volebat asserere deum misericordē dixit nō iustum. Item dicebat xp̄m passurum iterū in aere pro diabolis saluandis. qđ est contra auctoritatem scripture Mat. 25. vt supra

dieit. ideo fuit Origenes tanq̃ hereticus
ab eccl'a ɔdenat⁹ post mortē. vt refert Gra
tianus vbi supra: ꝛ Aug⁹ etiā. 21. de ci. dei
c. 12. ꝛ in. c. 16. refert quosdam dixisse ꝙ in
die iudicij sctī orabunt ꝓ dānatis. ꝛ sic sal
uabunt dānati. Necq̃. n. credēdū est vt dicūt
ꝙ tūc sctī amissuri sint misericordiā qñ erūt
ꝑfecti sctī: ꝛ ideo cū nunc in vita pñti sctī
orent pro inimicis ꝛ patiunt ꝑsecutores:
multo magis orabunt tūc ꝓ illis quos ha
bebunt supplices. Cum ēt deus nūc exau-
diat scōs orantes. qñ sine peccato nō sunt:
multo magis qñ tūc sine pctō erunt. Et al-
legant ps. Nūqd obliuiscet ꝛc. vbi supra:
sed q̄r h̄ est hereticum ideo nota rōnes ad
huc ex quibus potest colligi rñsio.
¶ Prima rō sumit ex pene ꝓportione.
¶ Scd'a ex culpa duratione.
¶ Tertia ex peccati aggrauatione.
¶ Quarta ex peccantis intentione.
¶ Quinta ex fori mutatione.
¶ Prima rō est: qa nō est necesse ꝙ pena
cōmensuretur culpe q̄ntum ad durationē.
Nā vt ait Aug. 21. de ciui. dei in illo iudi-
tio reqritur vt pena adequet culpe q̄ntum
ad durationē. Nā adulteriū. homicidiū
ꝛ hmōi in momento cōmittūtur: tñ nō mo
mentanea pena puniunt. sed qñq̃ qui de
ꝑpetuo carcere. vel exilio. ꝛ qñq̃ etiā mor-
te in qua nō consideratur occisionis mora
sed potius qđ in ꝑpetuū auferat a socie-
tate viuentiū. Et hoc vult Tho. 1. 2. q. 87.
ar. 3. ad primū. Qđ ergo dī ꝙ ꝓ mensura
pctī erit ꝛ plagaꝝ mod⁹: dꝫ intelligi de mē
sura ꝓportionis. nō aūt de mensura dura-
tiōis. Quāto. n. est culpa grauior: tāto pena
debet esse acerbior.
¶ Scd'a rō ꝛc. qa etiam posito ꝙ q̄ntū ad
durationem pena debeat cōmensurari cul-
pe: tñ adh̄ pena inferni dꝫ esse infinita q̄n-
tum ad durationē. Probat rōne. auctorita
te. ꝛ exēplo. ꝛ similitudine. ¶ Et primo pro
batur rōne. Pro cuius declaratione ē no-
tandum ꝙ quādiu aīa est coniuncta mor-
tali corpori recipit conditiones corporis. s.
mutabilitatem ꝛ variabilitatem. tristitiam
ꝛ letitiā ꝛc. Huius auctoritas. Corpus qđ
corrumpitur aggrauat aīam ꝛ deprimit ter
rena inhabitatio sensum multa cogitantē
Sap. 9. Nota Aggrauat trahēdo. s. eā ad
suas conditiones. Unde nemo dum viuit
debet desperare ꝓpter peccata qa pōt pe-
nitere. Et econuerso nemo q̄ntumcūq̃ bo-
nus debet securus esse: quia pōt cadere. 1.
Cor. 10. Qui se existimat stare: videat ne ca
dat. Sicut. n. peccatū nō tollit libertatem
arbitrij: sic nec gratia ꝛc. sed postquā aīa
est sepata stat in sua natura que est vt mu
tari nō possit nec sit ꝯtibilis ad opposita:
siue sit in gloria cōstituta siue in pena. qa
Ligatis manib⁹ ꝛ pedibus ꝓijcitur in te-
nebras exteriores Mat. 20. Unde nō pōt
aīa damnata veram pniaꝫ agere: vt de pec
cato doleat ꝓut est offensa dei. lꝫ doleat de
eo ꝓut mereatur penā ꝛc. vt habet Sap. 5.
Auctoritas. Si ceciderit lignum ad austꝝ
aut ad aqlonem in quocūq̃ loco ceciderit
ibi erit Eccl's. xi. Nam vt dicit Tho. in. 22.
q. 13. ar. 4. damnati quāuis doleāt de pctīs
que cōmiserunt: non tñ qa dolēt ipsa odiāt
sed qa pro eis puniuntur. Et ibidē dicit in
rñsione ad scd'm articulū ꝙ mala in dam-
natis nō sunt demeritoria: sed ptinent ad
dānatiōis penā. Et h̄ ꝓbat. Quare si aīs
demerent ex blasfemijs. semꝑ pena augere
tur: ꝛ sic esset infinita pena intensiue qđ est
inconueniēs. Est ꝛ alia rō quare nō deme-
rentur: qa nō sunt in statu vie. Unde dicit
Tho. ibidem: ꝙ mereri ꝛ demereri ptinet
ad statum vie. Unde bona vel mala in via
toribus sunt meritoria vel demeritoria: sed
bona post mortē facta nō sunt meritoria.
sed ptinētia ad eoꝝ beatitudinis premiū.
ꝛ silr mala post mortē nō sunt demeritoria
sed ptinent ad dānationis penā. Tho. Et
ad predictā aūt rōnem de immutabilitate
aīe sepate posset fieri instantia de corpore
resumpto post resurrectionē. qa tunc vide-
retur ꝙ tollatur immutabilitas illa: ex quo
corpus resumitur. Sed dđm ꝙ cū corpus
est mortale deseruit aīe ad ꝓprias opatio
nes naturales: vt existēs in ipso corpe aīa
ꝓficiatur. quasi ad ꝑfectionē nata: ꝛ ideo
aīa disponit ꝛ mutatur ſm corpis qualita
tem ꝛ dispositionē. sed post resurrectionem
corpa disponent ſm exigentiā aīe: ꝛ iō aīe
nō mutabunt per corpa. Hec ſm Tho. in
4. cōtra gent. c. 95. Uide ꝙ notaui in ſmo-
nibus de pnia sermone. 2. pte. 1. Aīa ergo
dānata in inferno penitere nō pōt de culpa

Quinimmo semꝑ exaggerat culpā blasfemando deū ⁊ bonitatē ⁊ iustitiā eius Apoc. 16. Cōmanducauerūt linguas ꝑ dolore. ⁊ blasfemauerunt deum celi pre doloribus ⁊ vulneribus suis ⁊ nō egerunt pniam ex opibꝰ suis. Unde aīa que migrat de corꝑe cum pctō mortali fornicationis. semꝑ in eadem volantate ꝑmanet ⁊ desiderio: sic ⁊ si trāsit cum pctō odij ⁊ huius. Sic ⁊ demones qui postq̄ȝ ceciderunt. de celo sunt obstinati ꝙ non pñt penitere de culpa. Si. n. peniterent deus ꝓfecto eis ꝑceret. vt ait btūs Martinus qui etiam diabolo spopondit dicens. Si tu mihͥ penitere velles ego de dei bōitate confidens tibi misericor[diam] iam pollicerer vnde sathanas in eodem desiderio habēdi equalitatem dei est nunc ⁊ in eternum. erit sicut a principio sui casus. Unde cū culpa nō tollatur nisi per pniam: pnia aūt in inferno esse non pōt: seqtur ꝙ culpa ibi semꝑ duret ⁊ ꝯsiter etiam pena. Culpa ergo cuȝ sit eterna: erit eterna etiam pena. ideo dicit Isa. 27. In mēsura cōtra mensurā cū abiecta fuerit iudicabo eaȝ. Nota in mēsura. s. pene cōtra mēsuram. s. culpe. cū abiecta fuerit. s. aīa a corꝑe iudicabo eam. i. eternaliter condēnabo cum culpa sit eterna. ⁊ hoc non solum veꝝ de culpa mortali sed ēt de pctō ⁊ culpa veniali per eandem rōnem. Unde aīa in inferno etiā pro veniali eternaliter punietur: quāuis. n. veniali nō debeatur pena eterna per se tñ per accidens est eterna pena ibi pro veniali eo ꝙ nulla culpa ibi sit remissibilis. ex quo infert. ꝙ etiam pena durabit in eternum ⁊ hoc vult Tho. in. 2. sentētiaꝝ di. 33. q. 2. ar. 1. ad scdm: etiam in 4. sniaꝝ. di. 45. q. 1. ar. 3. ad. 6. Et hͦ est vna ratio quare in inferno nō remittit culpa. s. qa aīa dānata nō habet pniam de culpa quinimmo vellet de nouo offendere deum si posset. qd pȝ qa semꝑ blasfemat deum. Est etiam alia rō. qa nulla culpa remittit sine grā dei gratum faciente: sed ibi nulla gratia dei est ergo ⁊c. Sic ergo cum causa. s. culpa sit eterna oportet ꝙ effectus. i. pena etiam sit eterna. Da similitudinē de eo qui ꝑcussus est gladio in latere. lȝ ictus gladij: momento tranfierit tñ multo tpe dolebit ⁊ si plaga ex ictu causata esset eterna consequenter etiam dolor ex ipso causatus esset eternus. sic ⁊ ignis causat dolorem q esset eternus si ignis esset eternus: sic ⁊ si distemperantia humoꝝ ex qua causatur febris, esset eterna febris etiā esset eterna: ⁊ hec est qd ait Greg. 25. di. Qualis hinc qsq; egreditur. talis in iudicio presentatur.

¶ Tertia ratio ⁊c. ꝙ etiaȝ posito. ꝙ culpa q̄tum ad durationē non sit infinita tamē pena debet esse infinita q̄tum ad durationem. Nam culpa mortalis lȝ non esset infinita extensiue: qa extensio consideratur ex ꝑte actꝰ peti siue ꝯuersiōis ad creaturā q̄ est finita extensiue tñ est infinita intensiue qa intensio consideratur ex ꝑte auersionis a deo que dat esse pctō formaliter cum aut culpa grauetur ſm conditionem illius in quē peccatur vt not. Tho. 1. 2. q. 73. ar. 9. Et deus sit infinite ⁊ imensurabilis ⁊ interminabilis excellentie ⁊ dignitatis. sequitur ꝙ etiam culpa debet esse infinita. Ex quo infertur ꝙ etiam pena debet esse infinita intensiue. s. Nō pōt aūt pena esse infinita intensiue. s. quo ad acerbitatem. qa sic annihilaret. creaturam que nō est infinite capacitatis sed finite. oportet ergo ꝙ sit finita extensiue. s. q̄tum ad durationem. Intensiue aūt pena est maior vel minor ſm ꝙ fuit maior vel minor delectatio in cōuersione ad cōmutabile bonum. qd est creatura: iuxta illud Apoc. 18. Quantū glorificauit se ⁊ in delicijs fuit: tm̄ da. il. tor. ⁊ luctum.

¶ Quarta ratio ⁊c. peccantis intentio: qa in pctō attenditur voluntas ⁊ intētio peccantis. ⁊ nō actus exterior peccati. Concor. legiste dicentes ꝙ voluntas ⁊ ꝓpositum distingunt maleficia. ff. de fur. l. Qui iniurie. Et. c. Cum voluntate. de sen. exco Licet autem actus exterior peti fuerit finitus: tamē voluntas peccātis fuit infinita. Uoluisset enim pctōr sine fine viuere: vt sine fine peccaret. Unde dicit idem Greg. 22. moraliaȝ Iniq voluissent sine fine viuere. vt sine fine potuissent in iniqtatibus ꝑmanere. Iustuȝ est ergo ſm Greg. ꝙ qui in suo eterno peccauit contra deum in eterno dei puniatur. Dicitur autem aliquis in suo eterno peccasse. non solum ſm continuationem actus in tota hominis vita durantis: sed quia ex hoc ꝙ homo finem in peccato constituit. voluntatem habet in eternuȝ peccandi: ſm

ꝙ dicit Tho.in.1.2.q.87.ar.3.ad primum
Et hoc probatur sic:q̃a qui propter aliq̃ d
temporale bonum auersus est ab vltimo fi
ne qui in eternū possidetur. Preposuit frui
tionem temporalem illius boni temporalis
eterne fruitioni vltimi finis. Unde patet ꝙ
multo magis voluisset in eternum illo bono
temporali frui. Ergo ſm diuinum iudiciū
ita puniri debet ac si eternaliter peccasset.
Hec Tho.in.3.contra gent.c.141. Et ideo
Greg.in.4.dialogoꝝ ait. Ostendunt enim
ꝙ in peccato semper viuere cupiunt qui
nunq̃ desinunt peccare dum viuunt. Iu-
stum est ergo vt nunq̃ careant supplicijs:
qui nunq̃ voluerunt carere peccatis. Nec
obstat si dicatur ꝙ ſm leges humanas nō
debet puniri affectus nisi sequatur effect⁹
ff. de penis.l. Cogitationis penā nemo me
retur:⁊ est canonizata in decre. de pe.di.1.
Cogitationis:q̃a ad hanc respondetur du-
pliciter. Primo q̃a illud verum est nisi in
atrocioribus in q̃bus punitur affectus li-
cet non sequatur effectus:dum modo affe-
ctus ostensus fuerit per aliquē exteriorem
actum:vt probatur in.l. Siqs non dicam
rapere C. de epi.⁊ cle. Et.l. Unica. C. de ra-
ptu virginum. Si aūt nullo modo ꝓgrede-
retur affectus in actum exteriorem:tūc ille
affectus non est punibilis apud humanū
iuditium:vt infra dicetur q̃a occultorum so
lus cognitor ⁊ vindex:est de⁹.32.di. C. Eru
bescant. Et de simonia.c. Tua nos.cum si-
milibus. ¶ Scđo respondet ꝙ quantū ad
homines delictum non dicitur perfectum
realiter.nisi quando venitur ad actum ex-
teriorem perfectum vel proximū perfectio
ni. Ratio quia non pertinet ad hominem
de occultis iudicare:de simo.c. Sicut. Et.c.
Tua. Et ideo non punitur:affectus nisi se-
quatur effectus:vt dictum est. De hijs enī
solum modo pōt legislator penam inferre
de quibus potest iudicare ⁊ non de alijs.
Item quia ius ciuile ad hoc principaliter
est institutum:vt homo sit iustus ⁊ iuste se
habeat erga proximum. ad quem iustitia
ciuilis ordinatur:non autē vt sit iustus er
ga deum principaliter. Unde iurisiurandi.
contemptor religio solum deum habet vlto
rem.l. Iurisiurandi. C. de iure iuran. Pec-
catum autem quod solum in affectu seu vo
luntate consistit.non est nociuum proximo:
⁊ ideo non punitur regulariter a iure hu-
mano:sed quantum ad deum qui cordium
humanorum solus scrutator est.iuxta illud
Iere.17. Prauū est cor hominis ⁊ inscru
tabile:⁊ quis cognoscet illud: Ego domin⁹
scrutans corda ⁊ probans renes delictum
dicitur perfectum sola voluntate delibera-
ta:etiam si non perueniat ad actum exte-
riorem:⁊ ideo voluntas sola punitur apud
deum. Cum ergo voluntas hominis in infi
nitum pretendatur ad peccandum:si in in-
finitum viueret ⁊ bene etiam libenter pec-
cator vellet pacisci cum deo:vt nunq̃ mori
deberet vt posset semper in peccato delecta
ri:nec curat de vita eterna.ps. Pro nihilo
habuerunt terram desiderabilem. Quia er-
go hoc propositum iam concipit peccator.
licet actus exterior peccati non duret in in-
finitum:tamen iuste punitur in infinitum ⁊
eternaliter. Et confirmatur ratio. Nam et
de iure canonico punitur interdum volun-
tas.dum modo aliquo signo exteriori mani
festetur:licet delictum non fuerit perfectū
sicut patet in heretico in Cle 2. d hereticis.
Ad idem facit quod legitur ⁊ notatur in.c.
1. de homicidio lib.6.vbi solum mandatū
punitur licet non sequatur effectus. Et be-
ne facit ad predicta:quod notat Io.an.in
2. In penis lib.6.in mercurialibus.
¶ Quinta ratio ⁊c̄.est ratione diuersitatis
fori. Nam non est inconueniens ꝙ in vno
foro imponatur certa pena vni delicto:⁊
in alio foro minor vel maior eidem delicto
sic etiam videmus mutari penas.ſm diuer
sitatem ciuitatum. Nam pro furto in vna
ciuitate fur flagellabitur:in alia precidetur
sibi auris:in alia vero erit suspensus. Et sic
etiam mutātur leges ⁊ statuta ſm diuersi-
tatem temporum ⁊ locorum:vt probatur in
c. Non debet extra de consan.⁊ affini. Et
29.di. Sciendum. Hanc rationem sentit
Tho.q̃uis loquatur de purgatorio.in.4.
sen.di.20.ar.1.q.3 ad scđm. Simile dicimus
de pena purgatorij.que licet minima sit in
purgatorio:est tamen maior qualibet pena
huius mundi. Peccata autē venialia que
h leui ⁊ breui pnia purgarentur: in purga-
torio grauissime puniūt:respectu penaꝝ hu
ius mūdi. Et h cōtingit ꝑꝑ diuersitatē.fori

In inferno aūt peccata venialia puniunt eternaliter: si quis decedat cuꝫ mortali ⁊ veniali: lꝫ ſm ſe peccatū veniale nō mereat penam eternam: ⁊ hoc ꝯtingit ꝓpter diuersitatem fori: vt dixi. Uide Tho. in. 4. sen. di. 20. ar. i. q. 3. ad ſm. Et di. 21. ar. i. q. 3. ad ſm. Et sicut pꝫ quare pena pcti mortalis ē eterna in inferno: lꝫ culpa pcti mortalis ex pte ꝯuersionis ⁊ durationis sit finita ⁊ tēporalis: imo postq̄ steterint ibi ꝑ mille millia annoꝝ. adhuc habebunt ibi ſtate ꝑ tot millia millium annoꝝ quot sunt oēs stelle celoꝝ. quot sunt gutte mariū oīum ⁊ aquarum. quot sunt lapilli ⁊ harenule oīum littoꝝ. quot sunt pili oīum animaliū. squame oīum piscium. ⁊ pēne oīum auium. ⁊ pili ⁊ capilli oīum hoīum. quot folia. flores. ⁊ fructus arboꝝ ⁊ plantaꝝ. quot herbe ⁊ flores campoꝝ ⁊ pratoꝝ. ⁊ quot racemi vinearū. ⁊ quot grana seminum. Unū Apoc. 14. Ascendet fumus tormentoꝝ eoꝝ in secula seculoꝝ. A qua pena liberet nos deus gloriosus. Deo gratias. Amen.

¶ De septem causis que concurrunt in remissionem peccatoꝝ. Sermo. 20.

Uasi a facie colubri ⁊c̄. Sequit modo predicare de q̄nta ⁊ vltima ꝯsideratione tertij articuli: vꝫ de remedijs peccati mortalis: vbi est duplex iteꝝ ꝯsideratio facienda. Primo de causa remedioꝝ. Scḋo de modo. Circa primū nota ꝙ in remissione peccatoꝝ ꝯcurrunt septem cause.

¶ Prima est cā principalis effectiua.
¶ Scḋa est meritalis collatiua iductiua.
¶ Tertia est causa instrumentalis.
¶ Quarta est causa materialis receptiua.
¶ Quinta ē cā spūalis dispositiua.
¶ Sexta est cā formalis perfectiua.
¶ Septima est cā finalis cōpletiua.

De hac materia vide ꝙ scripsi in sermonibus quadragesimalibus de articulis fidei: sermone. 13. Prima ergo causa est principalis effectiua: ⁊ ille est deus gloriosus: qui solus remittit principaliter peccata lauando aīam ⁊ iustificādo eam. Ideo dī Mat. 9. ⁊ Mar. 2. ⁊ Luc. 5. Quis pōt remittere peccata: nisi solus deus? Iteꝫ Isa. 43. Ego sum qui deleo iniq̄tas tuas: propter me: ⁊ petōꝝ tuoꝝ nō recordabor. Item Osee. 13. Perditio tua israel ex te: tm̄modo ex me auxiliū tuum. Sic ergo nullus ꝑncipaliter pōt remittere peccata ꝑ modū auctis nisi solus deus vt dixi: ⁊ probatū est ꝑ auctes. Sꝫ ꝓbetur hoc etiā rōne. Cōclusio ē i theologia ꝙ nullus pōt creare, nisi solus deus: ⁊ hoc ideo q: creare cuꝫ sit de nihilo aliq̄d facere. req̄rit in creante potestatē infinitā: que nō est cōicabilis creature que est capacitatis finite ⁊c̄. Et hoc nec principalit̄ nec instrumētaliter: vt dicit Tho. parte. i. q. 45. ar. 5. Unū Aug⁹. in. 3. de trini. dic̄. ꝙ nec boni nec mali angeli pñt esse creatores alicuius rei: multo ergo minus alie creature: ⁊ hoc nō ꝓcedit ex defectu diuine potestatis: sed defectu potentie passiue creature. q̄ nō est capax huius potestatis cū sit finita. Da exēplum si tu haberes lagenā aque vacuam ⁊ ego fontē aque magnū: nō posset tota aqua fontis poni in lagena ex defectu illius lagene. Unde hec ꝑtās nō cōpetit ēt xpo ſm ꝙ hō. Nec obstat ad hoc ꝙ obijci posset de sacerdote. q̄ absoluit a peccatis in sacramento: dicendo. Ego te absoluo a peccatis: q: illud exponit a q̄busdam. i. absolutum ostēdo. Uel dic meli⁹. ꝙ sacerdos absoluit ꝑ modū misterij: deus vero ꝑ modum auctis. xp̄s vero ſm ꝙ homo ꝑ potestatē excellentie: vt nota. ꝭ. prima pte. Nullus ergo pōt creare nisi solus de⁹. In qualibet aūt peccati mortalis remissione: ꝯcurrunt quindecim creature de nouo create. Prima est gratia gratū faciens. que ē nobilissima creatura: adeo ꝙ sine ipsa aīa q̄ est in peccato mortali est turpissima: cum ipsa est pulcherrima: adeo ꝙ deus philocaptus de ipsa accipit eā in sponsam. Osee 2. Sponsabo te mihi in sempiternū: ⁊ sponsabo te mihi in iustitia ⁊ iudicio ⁊ misericordia ⁊ miserationibus: ⁊ sponsabo te mihi in fide: ⁊ scies quia ego dn̄s. Et dicit ter sponsabo: propter tres effectus gratie. Primus est remotio culpe. Scḋs est remotio pene totius vel partis. Tertius est meritum vite eterne. Nec exit gratia talis de potēta materie: sed de nouo creatur. Scḋa creatura est fides vera ⁊ viua: q: est formata charitate: q: fides que habet

ab hoie in peccato mortali: est mortua. Et
dicitur fides equiuoce sicut homo mortu⁹
dicitur homo. Jaco.2. Fides sine operibus
mortua est. Tertio creatur spes: qa spes
que habet a peccatore: dicitur potius pre-
sumptio. Quarto causatur charitas. que
est flamma ignis diuini in corde hominis
positas Ro.5. Charitas dei diffusa est in
cordibus nostris per spi.san. qui da. est no-
bis. Et Luc.12. dicit dominus. Ignem ve-
ni mittere in terram: ⁊ quid volo: nisi vt ar-
deat? Quinto creatur prudentia infusa.
que dirigit hominem circa diuina non cir
ca mundana: quia prudentia erga munda-
na ⁊ prudentia erga diuina differunt in ge
nere. ⁊ etiam eff ctu. Unde Ro.8. Prudē
tia carnis mors est: prudentia autem spiri-
tus: vita ⁊ pax. Sexto creatur iustitia.
ꝑ quā homo subijcitur deo. ⁊ reddit ipsi ho
norem ⁊ satisfacit ei de peccatis commissis.
⁊ etiam proximo. Ro.13. Reddite omnibus
debita: cui tributum: tributum ⁊c. Septi
mo creatur temperantia: vt corpus mace-
retur ne recalcitret contra animam.

Octauo fortitudo: non corporis: quia
hanc habet leo ⁊ bestie. ps. Non in forti.
equi. vo. ha. neqꝫ in ti. vi. be. erit ei. sed for-
titudo animi ad resistendum diabolicis ten
tatiōibus ⁊ aduersitatibus: ⁊ sic sunt octo
creature. Item sunt septē dona spiritus
sancti. s. sapientia. intellectus. consilium. ⁊
fortitudo. scientia. pietas. ⁊ timor domini.
De quibus habetur Jsa.xi. Differt autem
fortitudo prout est donum ab ea que est
virtus: quia fortitudo prout est virtus ho-
minem fortificat prout mouetur a regula
rationis naturalis: sed fortitudo prout est
donum fortificat hominem prout mouetur
a superiori principio. i. instinctu spiritus san
cti: sm Tho. 1.2. q.68. Patet ergo ꝙ.15. cre
ature de nouo creantur in anima quando
remittitur peccatum. Ideo Dauid in ps.
103. Emitte spiritum tuum ⁊ creabuntur: ⁊
renouabis facieꝫ terre. Nota Creabūtur. s.
gratie: virtutes ⁊ dona: ⁊ renouabis faciem
terre. Nam sicut terra renouatur in vere ꝑ
flores ⁊ in estate per fructus: sic ⁊ anima ꝑ
spiritum sanctum renouatur. vt producat
flores bonorum verborum: ⁊ fructus bono
rum operum. Fiat ergo ratio. Solus deus
potest creare. In remissione autem peccati:
requirit noua creatio. ergo solus deus po-
test principaliter ⁊ effectiue peccata remit-
tere. Et confirmatur ratio: quia dicit Aug.
super illud verbum Jo.14. Maiora horuꝫ
faciet ⁊c. Prorsus maius hoc esse dixeriꝫ
vt ex impio iustus fiat: ꝙꝫ creare celum ⁊
terram: quod intellige quantū ad opus qd
fit: non autem modum agendi. sm Tho. 1.
2. q.103. ar.9. Patet ratio. Ideo ps. Bea-
tus vir cui non imputauit dominus pecca
tum. Moraliter nota quomodo peccator
peccando mortaliter occidit predictas.15.
creaturas: que sunt excellentiores ꝙꝫ sol. lu
na. omnes stelle. ⁊c. Item occidit animam
suaꝫ. que inestimabilis est precij ⁊ valoris.
Mat.16. Quid enim proficit homini si vni
uersum mundum lucretur: anime vero sue
detrimentum patiatur? Aut. q. d. hō cōmu.
pro. a sua. q. d. nullam.

¶ Seda causa est meritalis collatiua: ⁊ h
est passio xpi. que meritorie operatur remis
sionem peccatoruꝫ: iuxta illud Ro.4. Tra
ditus est propter delicta nostra: ⁊ resurre-
xit propt r iustificationem nostram. Item
Ro.3. Justificati gratis per gratiam ipsius:
⁊ per redemptionem que est in xpo Jesu.
quē proposuit deus propitiatorem per fi-
dem in sanguinem ipsius. Et.1. Pe.2.
Peccata nostra ip e ꝑtulit in corpore suo
super lignum: vt peccatis mortui iustitie vi
uamus cuius liuore sanati sumus. ¶ No-
tandum autem pro intellectu huius: ꝙ tri-
plex potestas instituta est a deo circa pecca
torum remissionem. Prima est potestas
auctoritatis. ⁊ hec solius dei: vt dixi supra
proxima pte. Hec vult Tho. in.3. parte. q.
64. ar.3. ⁊.4. Et hec etiam potestas com-
petit xpo sm ꝙ deus. ⁊ talis potestas nulli
creature pōt cōicari: sicut nec diua essentia
cōicat vt dixi. Alia vero potestas est mini-
sterij ecclesie que competit sacerdotibus q
sunt ministri ecclesie: de qua dicitur in.3. pte
sermonis. Tertia est potestas excellētie
⁊ h competit soli xpo sm ꝙ homo. Licet. n.
deus illam potestatem alijs cōicare possit
tamen soli xpo cōicauit sm ꝙ homo: ⁊ hec
consistit in quattuor. Primo ꝙ meritum
⁊ virtus passionis eius opetur in sacramē
tis: vt dictum est. Sedo qa virtus passio

nis xp̄i copulatur nobis per fidem: ſm illd Ro.3. Quem proposuit deus propitiatorē per fidem in sanguine eius. Quam fidem per inuocationē nominis xp̄i protestamur: ideo ad hanc potestatem excellentie ptinet ꝙ in eius noie sacramenta sanctificantur.

Tertio quia sacramenta ex institutione virtutem obtinent. Inde est ꝙ ad potestatē excellentie pertinet ꝙ ipse qui dedit virtutem sacramentis potuit instituere sacramenta ⁊ instituit. Dic quando instituit: vt dixi in.5.libello.c.82.§.i. Quarto qa causa non dependet ab effectu sed potius ecōtra. ideo ad potestatem excellentie pertinet ꝙ ipse xp̄s ſm ꝙ homo potuit effectum sacramentorum sine exteriori sacramento cōferre: vt patet i Maria magdalena: cui dixit. Remittuntur tibi peccata tua Luc.7. Et in paralytico Mat.9. cui dixit. Confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Item habetur Mat.20. vnde nec papa nec alius posset alicui remittere peccatum sine sacramento pnie sumpto actu vel proposito. Nota contra illos qui dicunt quod indulgentia est concessa de pena ⁊ culpa. ⁊ nota ꝙ concurrit etiam meritum ecclesie. extra quā nō est salus. sicut extra archam Noe nulli homini salus fuit. Item ex merito orationum ⁊ bonorum que fiunt in ecclesia: multi peccatores conuertuntur ad deum ⁊ resurgunt de morte peccati ad vitam gratie. Figura habetur de vidua cuius filiū mortuū suscitauit christus: cum iret in ciuitate Naym Luc.7.

¶ Tertia causa est causa instrumentalis que causa aliqd opatur. Da exemplum de scriptore qui est causa pricipalis in scribēdo: sed calamus est causa instrumentalis. Sic in sutore: acus ⁊c̄. Sic in remissiōe peccatorum causa instrumentalis est cōfessor: in quo tn̄ requiruntur quattuor ad hoc vt possit instrumentaliter absoluere. Prio reqritur potestas ordinis sacerdotalis: in qua sunt oēs sacerdotes equales. Unde in hac potestate papa nulli sacerdoti ꝑponitur: ⁊ in hac potestate maior est sacerdos Io.baptista: imo maior angelis: quia angeli hmōi potestatem non hn̄t: quinimmo ⁊ maior virgine maria. Nam sicut dicit tex.in.c. Noua. de peni. ⁊ remis. lꝫ beatissima virgo maria dignior ⁊ excellētior fuerit aplīs vniuersis: non tn̄ illi: sed istis dn̄s claues regni celoꝝ commisit. Et ideo nullus nisi sacerdos potest concurrere tanꝗ̄ causa instrumentalis in hmōi absolutione: potest tamē concurrere tanquā causa meritoria ex congruo. s. orando vel alia bona faciendo. non aūt absoluēdo. Exemplū habetur Mat.9. de paralytico quē offerebant xp̄o: vbi dicit tex. Uidens aūt fidem illoꝝ Jesus: dixit paralytico. Cōfide fili: remittuntur tibi peccata tua. Unde etiam si in casu necessitatis .s. in arti. mortis aliqs confiteatur nō sacerdoti qḋ est consilium: ille confessor non debet nec potest absoluere. qa caret clauib⁹: vt notāt theologi in.4.sniaꝝ di.17. Et glo. Jo.an.in.c. Si epūs de peni. ⁊ remi.lib.6. licet glo. Bernar. teneat contrarium. ⁊ male: in.c. Pastoralis de offi. ordinarij. in fine glo. sue.

¶ Scḋo requiritur in absoluente potestas iurisdictiōis ordinaria vel delegata. Hoc enim duplici modo dicitur sacerdos ꝑprius quo ad confessionem audiēdam. ⁊ absolu. vt in.c. Omnis vtriusqꝫ sexus: de peni. ⁊ remissio. sed quo ad cōmissionem in auditione confessionum sacerdos proprius dicitur ille solus qui est ordinarius. Potestas ergo iurisditionis que requiritur in absoluente preualet in materiam. i. subditū: qa sicut ignis habet potestatem actiuam vrendi. sed debet applicari materie: alias nō vrerēt: sic in proposito. Quilibet sacerdos habet qdē potestatem actiuam absoluendi. s. potestatem ordinis. sed illa potestas non potest deduci in actum nisi in subditū cui possit absolutio applicari. Et ideo requiritur hꝫ potestas iurisditionis que dat subditum. Et hꝫ ex ecclesie ordinatione. Et ideo prima potestas est de iure diuino. sed scḋa est de iure positiuo. de quo habetur de peni. di.6. Placuit. Et ꝺ pe. ⁊ re. c. Omnis vtriusqꝫ sexus.

¶ Tertio reqritur in absoluente exercitiuꝫ huius potestatis: qa precisi ab ecclesia non possunt absoluere. Unde sanctius est non confiteri etiā in necessitatis articulo ꝗ̄ cōfiteri excōmunicato. vel al' ꝑciso ab ecclesia: nisi forsitan hodie per constitutionē Martini. Et idem dicendū est de coione.32.di. Uerum. Et.24.q.i. Siquis dederit. Et.c.si.

secus in baptismo qui in necessitate recipi
posset a quocunq̄ȝ etiam heretico: vt ibidem
notatur ⁊ in .c. non est. de sponsa. per glo.
⁊ docto. ¶ Quarto requiritur scientia suffi
ciēs in absoluēte. de peni. di. 6. c. i. vbi Aug⁹
sic dicit. Qui vult confiteri peccata vt inue
niat gratiam: querat sacerdotem scientem
ligare ⁊ soluere: ne cum negligens circa se
extiterit. negligatur ab eo. qui eum misericor
diter monet ⁊ petit. ne ambo in foueam ca-
dant ⁊c. Hic hic vt expedit. Sed notandū
pro reprehensione quorūdam. ꝙ nulla ars
mechanica q̄cunq̄ȝ vilis exercetur sine ma
gistro ⁊c. sola ars regiminis aiarū de qua
dicit Greg. ꝙ est Ars artium regimen ani-
marum: sine doctore exercetur a sacerdoti-
bus. Et q̄a cecus ceco ducatum prestat am
bo in foueam cadunt: q̄a efficitur ante ma
gister erroris. q̄ȝ fiat discipulus veritatis.
Diceret aliquis. si ego nescio ꝙ ille sit igno
rans ⁊ confiteor ei. rnde vtrum excuser?
Respondeo. Utcūq̄ȝ excusatus es. sed si est
famosus idiota debes inquirere peritiorem
vt dicit Aug⁹ de pe. di. i. Quem penitet: si-
cut pro sanitate corporis queritur melior
medicus. quinimmo etiam pro iumento tuo.
pro asino. pro equo infirmo queris meliorē
maniscalcum. Quid ergo pro aia fiet? Sed
heu dolor q̄a multi maiorem diligentiā ha
bent de iumēto suo. q̄ȝ de aia sua. Similes
in hoc phariseis: q̄ in sabbato extrahebāt
asinum cadentem in puteum: sed de proxi-
mo toto sanando sibi ⁊ xp̄o conscientiā fa
ciebant Luc. 14. Hic vt expedit. Ex his er-
go que dicuntur in hac predicta tertia pte.
Nota ꝙ sacerdos in absolutōe peccatoris,
non solum absoluit a pena sed etiā a culpa
quia concurrit in hac absolutione tanquā
instrumentum animatum dei. Quod est cō
tra illos qui asserunt contrarium dicentes.
ꝙ sacerdos non absoluit a culpa. sed abso-
lutum ostendit ⁊ ecclesie reconciliat. Per
quo videtur facere tex. Grego. 26. moral.
⁊ habetur in decre. xi. q. 3. Tunc vera: vbi
sic ait. Tunc vera est absolutio presidentis:
cum interni sequitur arbitrium iudicis. qḋ
bene quatriduanum mortuum resuscitatio
illa figurat que vȝ demonstrat quia prius
domin⁹ mortuū suscitauit ⁊ viuificauit. d.
Lazare veni foras. ⁊ postmodum is qui vi
tus fuerat egressus a discipulis est solutus
sicut scriptum est. Hec ille. Ex quo patet ꝙ
sacerdos non absoluit peccatorem nisi prius
fuerit a deo solutus; ⁊ consequenter seq̄t ꝙ
sacerdos non eum absoluit. quia iam solu-
tus erat sed absolutum ostendit: sed cōtra-
rium est verum. Alioquin sequeretur ꝙ sa-
cramentum penitentie non esset causa gra-
tie inuisibilis sed solum signum: ꝙ est con
tra diffinitionem sacramenti: de qua habe
tur in. 4. sniaꝝ di. i. Igitur distingue: quia
aut confitens venit ad confitendū vere cō
tritus: ⁊ tunc sacerdos non tam absoluit q̄ȝ
absolutum ostendit: vt dicit opinio contra-
ria. Aut venit non contritus sed atritus: ⁊
tunc illa attritio vi sacramenti fit contritio.
Et isto casu sacerdos absoluit a culpa istru
mentaliter ⁊ a pena eterna. ⁊ aliquid ď pe
na temporali relaxat ⁊ ecclesie reconciliat.
Hoc tamen intelligo de sufficienti attritio
ne ⁊c. Uide ꝙ scripsi post festum trinitatis
dnica. 24. smōe q̄ icipit Ecce pnceps p. 2.
¶ Quarta causa est spiritualis seu virtua
lis dispositiua. Sicut ad scribendum requi
ritur non solum scribens ⁊ calamus sed ēt
subiectum. i. charta bene disposita. ⁊ ꝙ pga
menum sit rasum. Hic seruiat nobis ancil-
la. i. phia que dicit. Actus actiuorum sunt
in patiente disposito. Uerbi grā: si lignum
viride ponitur in igne non vritur neq̄ȝ ac-
cipit formam ignis. nisi prius disponatur ꝑ
siccitatem. Uadit nunc ancilla ad cognam
⁊ veniamus ad dnam. i. theologiā. sm quā
dico q̄a etiam in petōre requiruntur disposi-
tiones sine q̄bus non pōt hie remissionem.
Et sunt tres principales dispositiones.
¶ Prima est dolor de petis inquātū sunt
offensa dei: alias etiam damnati dolent. vt
ꝓbatur Sap. 5. ⁊ Esau de quo dicit apl's.
ꝙ non inuenit pnie locum q̄ȝtumcūq̄ȝ cum
lachrymis inq̄sisset eam Heb. 12. Sic ⁊ An
thiocus de quo. 2. Macha. 9. ¶ Scda est ꝙ
habeat spem venie: alias ⁊c. sicut iudas q̄
doluit de peccato. sed non habuit spem ve
nie: ideo suspēsus crepuit medius Actuū. i.
Sic ⁊ caym qui dixit Maior est iniquitas
mea: q̄ȝ vt veniam merear Gen. 4.
¶ Tertia est propositum cauendi de fu-
turo ⁊ satisfaciendi. Unde Ambrosius
Penitentia est preterita mala plangere

ꝛ plangenda iterum nō cōmittere. Sic in ꝓposito. Unde Isa. i. Quiescite agere peruerse. Et sequitur. Si fuerint peccata vestra vt coccinum: quasi nix dealbabuntur. Itē propositum confitendi. ps. Dixi confitebor aduersum me. Diminuisti. me. do. ꝛ tu. remi. im pe. mei. ¶ Potest addi alia dispositio s. ne circumstantia: ꝙ peccator doleat voluntarie. Qui aūt nō vult de peccato dolere. vel dolet nō voluntarie non est dispositus ad cōsequendum formaꝫ gratie ꝛc. Et illud dicitur peccatum in spūm sanctum. De quo Mat. 12. Qui dixerit cōtra spūm sanctum: nō remittetur ei neqꝫ in hoc seculo neqꝫ in futuro. Qđ Aug⁹ itelligit de finali impnia. Nota exēplum de illo. qui habens cōcubinam cum in infirmitate de qua mortuus ē ꝯfiteret cuidam fratri nostro: ꝛ ille sibi diceret ꝙ dimitteret illam: rńdit ꝙ nolebat. Qui cum frater diceret. Tu ibis ad infernum. rńdit. Ego volo ire ad infernū ꝛc. Et sic mortuus est. Ista ꝓprie dicit̄ finalis impnia. quā Aug. dicit esse pctm̄ in spūm scm̄. ¶ Quinta cā est materialis siue subiectalis receptiua. Ubi videdū que creatura sit receptiua pnie: vbi nota tria. Primo ꝙ solum homo est pnie receptiuus nō angelus. qꝛ angeli boni nō peccant. mali aūt nō sunt receptiui venie. eo ꝙ deficit in eis quarta causa supra posita. s. dispositio: quia voluntas eoꝝ ꝯfirmata est in malum. Uñ Damascenus dicit. ꝙ illud ꝙ est hominib⁹ mors: hoc est angelis casus. Item nec alie creature tam sensibiles q̄ insensibiles peccant: qꝛ nulla creaturaꝝ illaꝝ transgredit̄ mandatum dei etiā quātum ad vnū punctū: vt patet exēplariter in celestibus. Ná sol ꝛ luna ꝛ stelle semꝑ tenuerunt ꝛ tenent ꝛ tenebunt vsqꝫ in diem iudicij illum ordinē quē sibi ab initio prefixit diuina sapientia: grrando. mutando tēpora ꝛc. vt pꝫ Gen. i. Et Eccl's 1. Sic elementa. sic bestie. vt Leones ꝛc. aues volantes ꝛc. arbores. plāte ꝛc. Sic montes ꝛ campi. ps. Ascendunt montes ꝛ descendunt campi in locū quem fundasti eis: terminū posuisti quē nō transgredientur. neqꝫ ꝯuertent̄ ope. terram. Itē alibi. Preceptum posuit ꝛ non pteribit. Sunt iam preterita multa annoꝝ curricula. i. sex millia annoꝝ ꝛ nunq̄ transgresse sunt mādatum dei. sed in die iudicij dicet dn̄s. soli. lune. ꝛ stellis. Quiescatis amodo ꝛc. ꝛ quiescent nec mouebunt. Ideo di. Hest. 13. Domine deus oipotens in ditione tua cuncta sunt posita: ꝛ nō est qui possit resistere tue voluntati. Tu fecisti celū ꝛ terram ꝛ quicqd celi ambitu ꝯtinetur. dn̄s vniuersorūꝫ tu es. Oēs ergo creature obediunt diuine voluntati ad nutū. solus miserabilis homo sibi resistit. Nam deus ꝓcipit humilitatem. ꝛ homo est supbus. Deus precipit castitatē ꝛ homo est luxuriosus. Et sic de singulis. Ecce grates de munere dato. Ideo solus homo est receptiuus remissionis: qꝛ pctōr.

Scđo requiritur ꝙ homo viuat in hac vita: qꝛ post mortem non est pnie receptiuus. Nam in illa dispositiōe in qua transit: semper in eternū durat. Uñ Greg. 25. di. Qualis hinc qsqꝫ egreditur: talis in iudicio presentat̄. Item Eccles. xi. Si ceciderit lignū ad austrum aut ad aquilonē: in quocunqꝫ loco ceciderit ibi erit. Expone ꝛc. Ex priuilegio aūt fuit concessum Traiano imperatori: qđ nō est trahendum in consequētiam. Illud enim ꝯtigit ꝑ meritum Greg. Et ꝓpter iustitiam ipsius Traiani. Ratio autem quare aīa nō potest pniam agere post transitum sed tm̄ dum est in corpore mortali: est qꝛ dum viuit in corpore sequitur ꝯditiones corpis. s. mutabilitatē ꝛc. sed postea stat imobilis ita ꝙ nec velle nec operari bonum pōt. Mat. 22. Ligatis ma. ꝛ pe. mittite eum in te. ex. Ideo Prouer. xi. Mortuo homine impio nulla est vltra spes. In hac ergo vita solum est locus pnie. ps. Ideo ꝯuertet̄ populus meus hic. Tertio requirit̄ ꝙ homo sit peccator: qꝛ iusti nō indigent remissione Luc. 15. Ideo di. 2. Paral. xlt. Tu aūt dn̄e fm bonitatē tuam ꝓmisisti pniam remissionis peccatoꝝ. ꝛ tu dn̄e iustoꝝ non posuisti pniam iustis his qui tibi nō peccauerunt ꝛc. Et sic pꝫ quinta causa.

¶ Sexta cā est causa formalis ꝑfectiua: q̄ est dilectio. deuotio. ꝛ charitas dei que remittit formaliter peccata: eo ꝙ est ꝯria peccato. Unū enim ꝯrium tollit aliud. sicut tenebra ꝛ nox tollit̄ calore solis. Uñ de Maria magdalena dicit̄ Luc. 7. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̄ dilexit multum. Cui aūt minus dimittitur: minus diligit. Hoc autē

intellige de peccato mortali:qꝛ veniale nõ remittitur nec tollitur p charitatem. Nõ ẽ qꝛ nõ ꝯtrariatur charitati. Possunt enim in eodẽ subiecto charitas ꝛ peccatũ veniale ꝯsistere.sicut pꝫ in sanctis:quoꝝ vnus dicit. Si dixerimus qꝛ peccatũ nõ habemus: ipsi nos se.ꝛ ve.in nobis nõ est.i. Jo.i. Remittitur tñ veniale p feruo.em charitatis sibi ꝯrium:vt qñ de illo peccato quis cõteritur spalr vel generaliter. Notãdum tñ est ꝙ in adultis charitas requirit ad remissionẽ peccati etiã quo ad actũ. Ideo dicit. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̃ dilexit multum:ecce actus charitatis multum. In pueris aũt nõ habentibus vsum rationis: sufficit habitus charitatis ad remissionem culpe originalis:vt habetur in.c. Maiores. de baptismo. Uide ibi.

⁋ Septima cã ꝯcurrens:est finalis cõpletiua ꝛ hoc est salus anime ꝛ vita eterna. Mat.4. Penitẽtiã agite: appropinquabit enim regnũ celoꝝ. Item Ro.6. Nunc liberati a peccato:serui aũt facti deo. habetis fructum vestrũ in sanctificatione:finem vero vitam eternam. Ista aũt salus habet hic in spe. Ro.8. Spe enĩ salui facti sumꝰ: ꝛ in futura vita habetur in re: vbi videbimus deum sicuti est.in cuius visione essentialiter consistit vita eterna. Ad quã nos p ducat iesus xp̃s filius dei. Amen.

⁋ De decẽ modis quos obseruat deus in remissionem peccatoꝝ. Sermo.21.

Uasi a facie colubri ꝛc̃. Continuando quintã ꝯsiderationem.tertij articuli .s. de remedijs peccati mortalis: est videndum de modis quibus diuina clemẽtia remittit peccata hominibus. Salutetur virgo maria ꝛc̃. Pro introductione ꝛ euidentia materie.est notandum qꝺ est conclusio vera in theologia.ꝙ lꝫ homo possit de se in peccatum cadere.non tamen potest de se a peccato resurgere:nisi diuina gratia ꝛ clementia ipsum educat. Da exemplum de homine qui cadit in puteum voluntarie.tamen nõ potest de eo eleuari ꝛ resurgere nisi adiuuetur ꝛc̃. Casus ergo est in sua volũtate sed nõ liberãdo. Sic in proposito ꝛc. Et hoc probatur auc̃te noui ꝛ veteris testamenti.veteris quid:sicut habet Osee.13. Perditio tua israel:tm̃ modo ex me auxilium tuum. Declara. Iteꝫ Isa.43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ꝛ peccatorũ tuoꝝ non recordabor. Noui vero testamenti in multis locis:sed pro nũc sufficiat aliquas auc̃tes allegare.s. Ro.3. Iustificati gratis p gratiam ipsius. Item Ro.9. Nõ est volentis neqꝫ currentis:sꝫ miserentis dei. Item Mar.2. Quis potest dimittere peccata:nisi solus deus. Patet ergo ꝯclusio posset h qõ probari etiã ratione. De quo vide Tho.i.2.q.iij.ar.2. ꝛ latius. q.109.ar.7. Et hanc veritatem considerãs Dd. Postq̃ peccauit ꝛ curatus fuit a peccato:non regratiatur alteri nisi deo a quo principaliter remissionem peccatoꝝ consequutus ẽ:di. Benedic anima mea domino: ꝛ omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea dño:ꝛ no.ob.omnes retri.eius.qui ꝓpi omnibus ini.tu.q sanat omnes infir.tuas ꝛc̃.ps.102. Iteꝫ anteqũ curatus esset.petebat a deo. Miserere mei dñe qm̃ infirmus sum:sana me domine qm̃ contur.sunt omnia ossa mea:ꝛ aĩa mea turbata est valde. Hoc ergo presupposito notandũ ꝙ diuina clemẽtia que nihil omittit ad salutem nostrã obseruat decem modos ad curationem peccatoꝝ actualiuꝫ ad similitudinẽ medicoꝝ qui curant infirmos corpore q etiam tenent decem modos.

⁋ Primus est per sudorem.i.contritionẽ.

⁋ Scd̃s est per vomitum.i.ꝯfessionem.

⁋ Tertius est per dietã.i. abstinentiam.

⁋ Quartus est per vnctionem.i.orationeꝫ.

⁋ Quintus est p minutionẽ.i.elemosynaꝫ.

⁋ Sextus est p cauterium.i. tribulationeꝫ.

⁋ Septimus p cristere.i. per iniuriaꝝ remissionem.

⁋ Octauus est per somnum.i.ꝯtẽplationem.

⁋ Nonus est p exercitiũ.i. pniam.

⁋ Decimus est p potionẽ.i.eucharistiam.

Omnes istos decem modos tenet christus in curatione animaꝝ a peccatis. Primus modus est per sudorem: qñ dicit medicus. Cooperiat ꝛ sudat. ꝛ sic mali humores exeunt per poros ꝛ corpus purificat.

Ita christꝰ curat multas animas infirmas
ex peccatis per ſudorem lachrymoſe con/
tritiōis. Quādo homo recordatur de pec/
catis: cū dolore dicit. O miſer ego feci hoc
⁊ hoc ⁊c. Et lachrymas fundit ex corde. Il/
le lachryme ſunt ſudores anime. Iſte ſudor
eſt tāte virtutis ꝙ vna gutta curat animā
ab omni infirmitate omnium peccatorum
mortalium quia peccata mortalia ſunt cō/
nexa et parte remiſſionis. Sola enim con/
tritio remittit peccata. Et ante confeſſionē
dixit. Conſi. aduer. me. iniuſti. meaꝫ do. ⁊ tu
remiſ. ini. pec. mei. Verū tñ tenet̃ poſtea cō/
fiteri ⁊ ſatiſfacere. alioquin peccat mortali/
ter. ꝗuis peccata remiſſa nō redeant: quia
actio ſemel extincta nō reuiuiſcit. Qui res
§. Aream. ff. de ſolutiōibus. Scitis quomo
do generantur ibi ſudores: illo modo quo
christus ſudauit in nocte paſſionis: de quo
Luc. 22. Factus in agonia prolixius ora/
bat: ⁊ factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſan
guinis decurrentis in terram. Nota Ago/
nia grece. i. bataliā. Nō credatis ꝙ in chri/
ſto fuerit tale bellum. quale eſt in nobis. ſ.
cōtradictionis inter ſenſualitatem ⁊ ſpūm
vel rationem. que in christo iſta optime cō/
cordabant. ſed bellum christi erat ſenſuali/
tas ob metum paſſionis. quia ſciebat ⁊ vi/
debat coram ſe ꝙ debebat capi. ligari. fla/
gellari ⁊c. ⁊ tandem mori. Ratio vero ⁊ ſen
ſualitas videntes qđ debebat iſta ſuſtine/
re vnde reſtrinxerunt ſe. ⁊ ideo emiſit ſudo
rem ſanguinis. Iſto modo debent generari
in nobis lachryme contritionis. Quilibet
enim debet videre coram ſe penam eterne
damnationis ex peccatis ſibi debitam: cogi
tando. O miſer quid dicā in iudicio: Quō
euadam de manibus demoniū: ⁊ tunc ve/
niet ſudor lachrymaꝝ qui deberet eſſe ſan/
guineus. Tanta eſt illa pena preſertim co/
gitando eternitatem pene. Nota exemplū
horologij ſapientie. Exemplum etiā de Eze/
chia rege 4. Re. 20. Hoc modo fuit tactus
petrus quando egreſſus foras fleuit ama/
re Luc. 22. Sic etiam Dđ de ſe dicit. Exi/
tus aquaꝝ dedu. o. mei: quia non cuſ. le. tu.
Et ſubdit cauſam quare oculi ſui dedure/
runt iſtas lachrymas. d. Iuſtus es domine
⁊ rec. iudi. tu. Item alibi. Lauabo per ſin.
noctes lec. me. la. me. ſtra. me. rigabo. Nota
hic exēplum illius monachi qui raptus ad
iudicium vidit matrem ſuam redarguentē
de negligentia ⁊c. ⁊ confuſus maxime egit
penitentiam. ps. Confige timore tuo car.
me. a iu. enim tu. timui. Ex conſideratione
ergo iudicij diuini homo ſepiꝰ lachrymat̃.
¶ Scđs modus eſt per vomitum. Iam ſci/
tis ꝙ quando aliquis comedit nimis ⁊ ha
bet ſtomachum alteratū ⁊ grauatū nec po
teſt digerere. nec poteſt quieſcere. nec poteſt
quiete dormire propter imbaſtum ⁊ ſi reci/
piat potiones: remedium eſt euomere ante
ꝗ̃ veniat ad cor venenum potionis ⁊c.
Iſto modo christus ordinauit per vomi/
tum ſanare animam. Confeſſio enim nihil
aliud eſt ꝗ̃ vomitus ciboꝝ. i. peccatorūꝫ in/
digeſtibilium: que ſunt in ſtomacho conſciē
tie. O quot potiones homo bibit infra an
num. Remedium ergo eſt ad pedes confeſ
ſoris euomere. Confeſſor tenet caput infir/
mi quando abſoluit. ⁊ poſtea ſentit ſe to/
tum alleuiatum homo: ⁊ ſicut vomitus fit
cum labore maximo quando homo habet
pectus ſtrictum: ita confeſſio fit cum labo/
re propter verecūdiam confeſſionis ⁊ diſ/
famationis ſuſſpſius: adeo ꝙ plerūꝗ con
fitentes ſudant. Auctas. Si coactus fue/
ris in edendo multum: ſurge e medio ⁊ vo/
me ⁊ refrigerabit te: ⁊ nō adduces corpori
tuo infirmitatē Eccli. 31. Nota Si coactus
fueris: abſolute nullus cogitur edere niſi ro
gando: vel dicendo. E comedatis: ⁊ ſic co/
gitur comedere vxor a viro ⁊ econuerſo: ⁊
amicus ab amico. Ita eſt de peccatis. Qr
quandoꝗ quaſi coacte homo peccat: non
quidē coactione abſoluta. quia nō eēt pec/
catum niſi eſſet voluntariuꝫ. 15. q. i. §. Vſꝗ
adeo. Et. 23. q. 4. Nabuchodonoſor. ſed co
actione conditionata que non excuſat a to
to lꝫ a tanto Extra: Qđ me. cā. c. Sacris.
quando dicit aliquis amicus amico. Volo
me vindicare de tali iniuria: venias mecū:
⁊ alter reſpondet. Non veniam: quia ⁊c.
Certe venies ⁊c. ⁊ ſic vadit: ecce ſforza ⁊
coactio. Potius enim homo debet omnia
mala pati: ꝗ̃ peccato conſentire. 32. q. 5. Ita
ne. Item quando aliquis dicit mulieri. Fa
ciemus modo peccatum: quia nullus ſciet.

fforzamini &c. Itẽ quando mediator dicit diuiti. Ciuitas idiget pecunijs: si vultis lucrari &c. Q dicit diues: vsura esset. Nota: q̃ dicetur notario q tm̃ est &c. Uel dicit. Q consuetudo est sic in toto mũdo &c. Isti predicatores decipiunt nos. Uel dicunt vt relinquatur eis &c. Sic miser homo ducitur ad peccatum: quasi ouis ad macellum: et tandem ducitur ad infernum. ps. Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos. Item quã ex Iudeis inuenis dicit alteri. Uadamus ad lupanar: vel ad ortos ad furandum fructus &c. Item quando ciuis dicit alteri. Ludamus ad taxillos: respondit. nõ quia est peccatum &c. Ideo ludemus et faciamus honorez festo: et ludit: malus honor est &c. Ecce quomodo homines coguntur ad peccata: sz ad illa que dei sunt nullus cogit. nec dicit. vadamus ad missam. ad sermonem. ad confitendum. ad cõmunicandum &c. Remedium est ergo surgere e medio recedendo a mala societate. et vomere confitendo Q benedictum vomitus. Primo enim dolorosam contritionem et lachrymas sequitur verecunda cõfessio et absolutio. Non enim debet sacerdos absoluere. nisi quem credit esse contritum. et consequenter a deo absolutum. Unde Greg. xi. q. 3. Tunc vera &c. Uide supra sermone primo. parte tertia.

¶ Tertius modus per dietam. i. abstinentiam. Dicit medicus febricitanti. Auferetis vos: non comedatis carnes: fructus. nec bibatis vinum. sed comedatis hoc et hoc &c. Grego. Dignitas conditionis humane per imoderantiam. i. excessum sauciata: medicinalis parsimonie. i. diete studio reformetur. Item Greg. A paradisi gaudijs per cibum cecidimus. ad hoc per abstinẽtiã resurgam°. Isto modo etiam christus sanat animam: quando aliqui volũt abstinere a vitijs carnalibus. et ab esu carnium certis diebus et a voluptatibus mundi amore christi: qui licet illa sint minima tamen reputat magna: tunc anima curatur. Si etiã pro sanitate corporis homo tantam dietam facit lz sit delicatus: quãto magis pro sanitate anime &c. Dic pratice: quando venit medicus ad visitandum infirmum corpore et iniungit sibi abstinentiam tot diebus: quomodo infirmus libenter acceptat: sed pro anima quando confessor iniungit ieiunia quomodo se excusat: sic de elemosyna. et tamen pro femina habenda expendit sine respectu. vel pro conuiuio. vel pro vestibus et pompis. et fastu &c. magnus defectus est. Qui ergo abstinet amore christi curat &c. Auctoritas. Carissimi obsecro vos tanq̃ aduenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desiderijs. que militant aduersus animam. conuersatione n vestram inter gẽtes habentes bonam. i. Pe. 2. Nota Tanq̃ aduenas. et pere. qui solum in via recipiunt necessitatem non curant delicamentis. nec voluptatibus. sic nos q sumus viatores quia non habemus h ciuitatem manentem. sed futuram inquirimus. Heb. vlt°. Domus autem nostra est in celo. In domo patris mei man. multe sunt Jo. 14. Debemus &c.

¶ Quartus modus ẽ per vnctionẽ. Quãdo virtus est constipata vel caro tumescit vel in vulneribus medici vngunt &c. Isto modo christus curat animas. Unguentuz est oratio. Ber. Oratio vngit. Quando ergo aliquis orat pro peccatorum remissione cogitans quod videt christum iratum ꝯtra se: tunc curatur. Exemplum de illo peccatore superbo de quo Mat. 18. Dic historiam qui dixit orando prostratus coram domino. Patientiam habe in me: et omnia reddam tibi. Dominus autem dedit plusquã petiit. quia totum debituz dimisit ei. Et nota q non solum oratio sua sed etiaz oratio et meritum aliorum est efficax ad remissionem peccatorum. Luc. 5. Quoruz fidem vt vidit: ait paralitico. Homo remittũtur tibi peccata tua. Dic historiam. Unde de Karulo magno audita est vox. Egidij merito karoli peccata dimitto. Sic oratione beati Andree deus pepercit cuidam seni Nicolao &c. Sic oratione Grego. anima Trajani imperatoris saluata est. Sic de illo sancto patre qui pro socio qui fornicatus est fecit penitentiam et orationem: et deus ꝓpitiatus est socio eius propter eũ.

Item nota exemplum de illo sancto patre
qui tentatus de luxuria recessit a cella. vt
iret ad seculum: deinde in via conuersus re
diit ad cellam. ⁊ tãdiu orauit quousqꝫ pec-
catum fuit sibi remissuz: qd cognouit ex ac-
censione luminis in lucerna. quam posuit
in cacabo siue olla: vt in vitis patrum legi-
tur. Sed oratio vestra nihil valet: qa quã
do induitis vos tunc oratis ⁊c̃. Cum reue
rentia ergo oretis: ⁊ tunc dimittentur vo-
bis peccata. Auctoritas. Unguentarius fa
ciet pigmenta suauia: ⁊ vnctiones conficiet
sanitatis Eccli. 38.
¶ Quintus modus per minutionem: quia
qui habent sanguinem corruptum vel abũ
dant sanguine ⁊c̃. Isto modo xp̃s curat
aias. Minutio est elemosina que in duob⁹
casibus est necessaria. Primo si abundat.
quia de superfluo indigenti est elemosina
fienda. Scdo ei qui est in extrema necessi
tate. aliter dare elemosinam est in consilio.
Sed si habetis sanguinem corruptum .i. de
male ablatis. quia si sunt certe persone. qui
bus debentur debitis restituere illis. alio-
quin si sunt incerte debetis pauperibus ero
gare. Extra de vsu. c. Cum tu. De iudeis. c.
Cum sit. alioquin si hoc non facitis corrũ-
pentur diuitie: ⁊ consequenter corrumpunt
aias vestras. Dicit diues. Et quid est mihi
expendere quinquaginta florenos vt hẽaz
istam puellam. vel viduam ⁊c̃: velut vindi
cem me de inimico ⁊c̃: Ideo aĩa guardan
do pauperibus in redemptionem captiuo-
rum vel maritagium ⁊c̃. Fiat ergo ista mi-
nutio de vena cordis. quia vbi est thesau-
rus tuus ibi est cor tuũ Mat. 6. de ista mi-
nutione dicit xp̃s. Quod super est: date ele
mosinam: ⁊ ecce omnia munda sunt vobis
Luc. xi. Nota Quod super est. non dicit ꝙ
expolietis vos. nec vxorem. nec filios: quia
non esset bonum totum sanguinem. per mi
nutionem effundere: sed tm̃ illum qui super
fluus est. Sed quidam de superfluo pascũt
canes. falcones. ⁊ i vanitatib⁹ expẽdũt ⁊c̃.
sed pro xp̃o ⁊ pro anima sua nihil ⁊c̃. Dic
vt expedit. Ideo Dañ. 4. Peccata tua ele
mosinis redime: ⁊ iniquitates tuas miseri
cordiis pauperum.
¶ Sextus modus per cauterium. Quãdo
enim aliquis habet plagam infistulatam ⁊
corruptam oportet ꝙ per cauterium cum
ferro ignito de ossibus extrahere fistulas:
medicina est valde dolorosa. Isto mõ xp̃s
sanat illos qui sunt ifistulati. i. corrupti ⁊ in
ueterati in peccatis. Si dicitur eis. Et qua
re ⁊c̃: Respondent cuz ira: vadatis ⁊ facia-
tis facta vestra: quia ita bene saluator fi-
cut ⁊ vos ⁊c̃. O dixit xp̃s. Iste indiget cau
terio. i. tribulatione. Frangit sibi tibiam vel
brachium. vel mittit infirmitatem ⁊c̃. ⁊ tũc
conuertitur ⁊ confitetur. Idem de mulieri-
bus que nec per predicatores. nec confesso
res. volũt dimittere vanitates: sed xp̃s cau
terio cancri vel leprosi sanat. vel mittit in
oculum eius onaz de margaritis quas por
tabat in pectore vel manica. Bona est tri-
bulando corporis que sanat animam. Et no
ta ꝙ quando peccator ad hmõi tribulatio
nem non sanatur: non expectat aliud nisi
iram dei. Exemplum de pharaone qui nõ
est correpť⁹ ad flagella dei. Et ideo postea
submersus fuit in mari rubro cum toto suo
exercitu: quamuis non omnes damna-
ti fuerunt: vt dicit Hierony. 23. q. 5. Quid
ergo. Ideo dicitur. Beatus inquit homo q
corripitur a domino. Increpationem ergo
domini ne reprobes: quia ipse vulnerat ⁊
medetur: percutit ⁊ manus eius sanabunt
Job. 5. Item Tob. 3. Cum iratus fueris mi
sericordiam facis.
¶ Septimus modus est per cristere. Me-
dicina est vere unda: sed dicunt medici ꝙ
est valde proficua. Ecce hic remissio iniu-
riarum. Quãdo mali humores nõ possunt
exire de corpore: datur cristere. Ita qui ha
bet odium vel rancorem in corde. O mala
materia est ⁊ venenata. Remedium est re-
cipere cristere. Scitis ꝙ cristere componi-
tur de multis materiebus. O dicit homo:
quomodo possem remittere iiuriã vel mor
tem patris mei vel fratris ⁊c̃: Recipiatis
cristere. i. remedium compositum ex multis
materiebus. Primum est passionis xp̃i.
qui cum videret patrem paratum recipere
vindictam de crucifixoribus: dixit. Pater
ignosce illis ⁊c̃. Scd̃m est de virgine ma-
ria: que quãdo ibat per ierusalem: dicebãt
O illa est mater illius ⁊c̃. ⁊ nihilominus ip
sa salutabat eos dicens. Dñs sit vobiscum
cum tamen diabolus esset cum eis. Et mõ

femina dicit Pro certo: nõ loquerer eis ⁊c.

¶ Tertium est exẽplum de sanctis martyribus de quibus di. Ceduntur gladijs more bidẽtiuz: nõ murmur. reso. nõ que sed corta. mẽs bene cõ. pser. pa. spãliter de beato Stephano: qui orauit pro lapidatoribus.

¶ Quartũ ẽ exẽplũ pphaꝝ: sicut Dd. Samuel ⁊ Moyses q inimicis suis bñfecerũt.

¶ Quintũ est recogitare: q sicut tu vis tibi remitti a deo iniurias quas sibi fecisti: sic ⁊ tu remittas alijs. Ecce cristere. Ponatur ergo in manica memorie ⁊ transeat per cãnam timoris de eterna dãnatione. medicina est bona sed verecũda q̃tũ ad modũ qꝫ qñ quis vult remittere iniuriam sibi illatam: dicũt alij mundani Tu es vilis animi: cũ tñ sit oppositum. ideo di. Relinque primo tuo nocenti te: ⁊ tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Hõ hoi seruat iraz ⁊ a deo q̃rit medelã Eccli. 28. Itẽ Mat. 5. Dimittite ⁊ dimittetur vobis.

¶ Octauus modus ẽ p somnum. Nã qñ homo vigilat omnes sensus. s. visus ⁊c. Et potẽtie anime laborant nõ hñt occasionez curandi: sed qñ homo dormit natura quiescit recreat. ⁊ sanat. Auctas. Si dormit saluus est Io. xi. Dic historiam quõ christus loquebatur de morte Lazari ⁊c. Unde in anphorismo Hypocratis di. In quo morbo somnus laborem pstat mortale. si vero iuuerit nõ mortale. Isto mõ xp̃s sanat animã. Somnus anime est cessare a labore negocioꝝ temporalium ⁊ contẽplari de rebꝰ diuinis: puta de gloria angeloꝝ de pulchritudine celoꝝ. Ecce quomõ refrigeratur anima. p̃s. In pace in idipsum dor. ⁊ re. Item cogitare. de morte de penis inferni. de purgatorio. de vita sanctorum. sic accenditur ignis deuotionis ⁊c. p̃s. In meditatione mea exardescet ignis. ⁊ sic sanatur anima. Auctas. Hec dicit dominus deus sanctus israel. si reuertimini ⁊ q̃escatis salui eritis: in silẽtio ⁊ in spe erit fortitudo vestra Isa. 30. Nota Si reuertimini isra hebdomodã vos seculares si pergitis vos vnus ad forũ alius ad apothecã: alius ad curiam: alius ad campum ⁊c. Saltẽ in dominicis ⁊ alijs festis precipuis reuertimini ⁊ quiescatis ⁊ salui eritis.

¶ Nonus est per exercitium. quãdo dicit medicus ⁊c. Isto modo deus curat animã per exercitiuz penitentie. ieiunando portando ciliciuz dormiẽdo super terram. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est: pietas autem ad omnia vtilis est: promissionem habens vite que est ⁊ future. i. Timo. 4. Pietas ⁊ misericordia differunt. quia misericordia est laborare circa vtilitatem proximi. sed pietas est laborare in operibus spiritualibus ad vtilitatem ⁊ saluationem sui corporis. Exercitatio. s. circa negotia huius mundi ad modicum vtilis est. quia totum remanet hic quãdo homo moritur. Dic cõtra detractores homines ⁊ insipientes qui quando vident aliquez orantem: dñt. Ecce ociosus est. sed quando laborat in rebus mundanis dñt. O iste est solicitus ⁊c. sed in sero mortis apparebit qui est ociosus. ideo subdit. Pietas aũt ad omnia vtilis est ⁊c.

¶ Septimus modus est per potionẽ. s. medicine que purificat totuz corpus: ⁊ datur coopertum in ciato: vel si sit comestibilis sicut pilule: datur cooperta nebulis. Isto ẽt modo sanat christus animam. Ultima enĩz medicina ⁊ alijs melior. est medicina spiritualis. s. sancta cõmunio in hostia etiam cõsecrata purgat: seu medicina. i. caro christi vera que datur cooperta nebulis. s. accidẽtibus panis: quia alias esset abhominatio comedere carnes humanas. presertim crudas. imo si per miraculuz videretur ibi aliquid non esset illa hostia sumenda. Ista purgat animaz. vnde ecclesia. Culpat caro purgat caro regnat deus dei caro. Culpat caro. s. nostra peccando. purgat caro. s. christi. Nota exemplum Luc. 19. de Zacheo q recepit christuz in domo sua: dixit christus. Hodie salus huic domui facta est. Iõ cõmunicate saltem semel in ãno. Siquis mãducauerit ex hoc pane viuet in eternum Io. 6. Item Eccli. 38. Altissimus de terra creauit medicinam: ⁊ vir prudens non abhorrebit eum. Nota De terra. i. de vtero virginali p̃s. Ueritas de terra orta est ⁊c. Deo gratias. Amen.

¶ De peccato veniali. Sermo. xxij

Uasi a facie colubri ꝛc. Sequit nunc predicare de quarto articulo vz. de peccato veniali: vbi est triplex consideratio. Primo de ipso peccato veniali. ẜm se. Scđo de effectu ipsius. Tertio de remedijs eius. Salutet virgo ꝛc. Circa primum ergo est triplex consideratio: isto mane de ipso pctō veniali.

¶ Primo quid sit peccatum veniale ẜm quiditatem.

¶ Scđo nunquid veniale possit fieri mortale ẜm veritatem.

¶ Tertio nunquid veniale sit confitendū ẜm necessitatem.

Circa primum ergo est notādū pro euidentia: ꝙ sumendo peccatum veniale largo modo potest dici peccatū veniale quadrupliciter. Primo quidē ex euentu ꝛ hoc modo dicitur veniale omne illud peccatum qđ ꝛ veniam consequitur etiā si fuerit mortale. Dicitur ergo veniale a venia recepta: quia omne peccatum per penitētiam fit veniale. Unde dicit Ambro. de peni. di. ƥma. Serpēs. Uenialis est culpa: quā sequitur professio delictorum. Et hoc modo peccatum Dđ dicitur veniale. Sic ꝛ peccatum Mat. Qui fuit auarus ꝛ vsurarius. Sic etiā peccatuz pauli qui fuit superbus. Sic ꝛ peccatum marie magdalene que fuit luxuriosa: dicuntur venialia quia veniam cōsecuta sunt. Sic peccata omnium penitentiū. quantecūqꝫ grauitatis extiterint venialia dici possunt. ꝛ ideo nō in inferno puniūtur: sed in purgatorio, purgantur pena temporali: pro talibus remissis vel in hoc mūdo. Uide in sermone sequenti parte tertia.

¶ Scđo mō dīr venialia peccata ex causa. ꝛ hoc est quando peccatum habet in se aliquid vnde veniam cōsequatur. etiam si illud de se sit peccatū mortale: sicut peccatum cōmissum ex infirmitate seu fragilitate sicut peccauit petrus negans christū ex fragilitate: vz ex impulsu passionis: timoris mortis: que fragilitas diminuit culpam: ꝛ ẜ non in toto tñ in parte. ꝛ cōsequēter habebat aliquā causam venie habende. que tandem habita est. quia respiciente ipsum domino recordatus est verbis quod dixerat ei dominus: ꝙ anteqꝫ gallus cantet ꝛc. Et egressus foras fleuit amare Luc. 22. Eodem modo dici potest veniale peccatuz cōmissum ex ignorantia: sicut peccatuz pauli qui de seipso loquens dicit. Prius fui blasphemus ꝛ persecutor ꝛ contumeliosus: sed misericordiā consecutus sum: quia ignorās feci in icredulitate. i Tim. i. Et ẜm hoc peccata infidelium sunt minus grauia qꝫ peccata fidelium ceteris paribus: propter sacramenta gratie: iuxta illud Heb. io. Quāto magis putatis deteriora mereri supplicia: qui sanguinem testamenti quo est sanctificatus pollutum dixerit: Hoc notat. Tho. i. 2. q. 89. ar. 5. Notandum autem ꝙ accipiendo peccatum veniale hoc scđo modo. nō in purgatorio sed in inferno punit: si peccator decedat ante penitentiam. Peccatum igitur cōmissum ex ignorantia dicit veniale modo predicto ꝛ hoc intellige non de ignorantia inuincibili quia ista totaliter excusat a peccato. sicut patet in infantibꝰ ꝛ furiosis in Cle. vna. de homici. i5. q. i. Illa. Et. c. Sane de homicidio nec de ignorantia affectata. quia illa nullo modo excusat sed aggrauat peccatum. ƥs. Noluit intelligere vt bene ageret. Sicut sunt illi qui nolunt studere: vt non intelligant ea que sunt ad salutem necessaria. Nota De episcopo gayete qui dixit mihi. Hanc gratiam fecit mihi dominus ꝙ non studui: ꝛ sic non habeo conscientiam scrupulosam ꝛc. Sic ꝛ quidam dixit. Magnam gratiam contulit mihi deus ꝙ nunqꝫ cōmunicaui. Sic ꝛ dicendum est de illis qui nolunt venire ad predicationem ex industria vt ignorent. Contra quod dicitur. i Cor. i4. Qui ignorat ignorabitur. Quod ergo dicitur ꝙ peccatum ignorantia cōmissuz habet causam venie: est intelligēdum de ignorantia ex negligentia studij perueniente. Et intellige quando ignorantia est causa actus. quia vz si sciret nō faceret: alias nō excusat peccatorem nec a toto nec a tanto. Unde. 38. di. Ignorantia cunctoꝝ est ma/

ter error. Secus autem est de peccato ex malitia cōmisso quia illud nullam causam venie habet. ⁊ sic vt plurimum contingit: quod non consequitur veniam. Sicut patet de Juda qui peccauit ex malitia praua qui tandē laqueo se suspēdit. Item de Chaym: qui ex malitia praua fratrem suum Abel occidit in agro Gen. 4. ¶ Tertio modo dicitur peccatum veniale ex modo: sicut sunt motus sensualitatis ad aliquod quod ex genere est mortale sine consensu. sicut patet in motu luxurie si non consentitur est veniale: sic ⁊ in motu vindicte ⁊ inuidie ⁊ ire ⁊ huiusmodi: qui etiam quandoque in sanctis viris contingunt. sic dicit apostolus. Cōdelector enim legi dei secundum interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee ⁊ captiuantem me in lege peccati que est in membris meis. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Ro. 7. Et hoc est quod dicitur quod primi motus sunt peccata venialia. Quod intelligitur de primis motibus sensualitatis. non autem de primis motibus naturalibus pertinētibus ad animam vegetatiuam. sicut esurire ⁊ sitire ⁊c. Quia tales motus non sunt aliquo modo peccata. quia non subiacent imperio rationis. sicut nec actus aliarum potentiarū vegetabilis anime. vt notat Tho. in. 4. quolibet. q. ⁊ scripsi quinto libello. Vide etiam quod notat. Tho. i. 2. q. 88. ar. 5. Et si diceres. imo videtur quod non sint peccata venialia huiusmodi primi motus eo quod non sunt in potestate nostra. Unde sequitur illud verbum Ro. 6. Non regnet peccatum in nostro mortali corpore. dicit Glo. Non prohibet cōcupiscentiam que vitari non potest. Ex quo videtur quod concupiscentia. que est primus motus non est peccatum quia vitari non potest. Sed respondeo secundum Tho. in. 4. quolibet vbi supra. quod concupiscentia non potest vitari. sic quod nullus concupiscentie motus insurgat: quia dum resistitur vni: insurgit alius. possunt tamen vitari singuli. Da exemplum de multis lapidibus quorum quilibet pōderaret. x. rotulos. quēlibet enim ipsorum possem portare sed non omnes simul. Sic ⁊ de decem hostibus quorum quēlibet possem debellare. sed non omnes simul ⁊c. Et ex hoc quilibet motus habet rationem peccati licet non habeat rationem perfecti peccati: quod est peccatum mortale secundum Tho. ⁊ hoc verum est vt dixi. quando non est consensus. Si autem huiusmodi primis motibus ad illud quod est de genere suo mortale consensus voluntatis accederet. iam non esset veniale hoc modo. sed mortale. Da exemplum de vidente mulierem si est primus motus ⁊ non vltra progreditur ad consensum est veniale. Si autem progreditur ad consensum est mortale. Ratio est quia iam non est amplius. primus motus sed perfectum est peccatum. Jacobi. i. Peccatum cum consumatum fuerit: generat mortem. Unde dicit dominus Mat. 5. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est in corde suo. ¶ Quarto modo dicitur veniale ex genere. Et hoc proprie dicitur veniale. Et hoc modo dicitur veniale. quando fit aliquid quod ex suo genere nō est mortale. De quo multa exempla ponit Aug⁹. 25. di. §. Criminis appellatio sed cōpendiosius ⁊ ordinatius. dic quod illa peccata venialia tripliciter cōmittuntur. Primo modo faciendo. Secundo loquendo. Tertio mittendo. Isto triplici modo peccatorum venialium potest adaptari auctoritas apostoli. i. Cor. 3. Siquis super hoc fundamentum edificauerit lignum fenum. ⁊ stipulam. detrimentum patietur. ipse autem saluus erit. sic tamen quasi per ignem: ita vt per lignū intelligantur peccata venialia in faciendo: per fenum in loquendo. per stipulam vero in omittendo. Potest ⁊ addi Quartus modus. s. cogitando. Unde potest dici quadrupliciter cōmitti posse peccatum veniale. s. cogitatione: locutione: opere: ⁊ omissione. Vel dic quod omnia illa venialia qualitercumque cōmittantur sunt in triplici differētia: quia quedam sunt maxima significata per lignum. quedam sunt minora significata per fenum. quedam sunt minima significata per stipulam. Ligna enim sunt diutius in igne quam fenum. ⁊ fenum diutius quam stipula. ⁊ sic exponit Glo. 25. di. §. Criminis appellatio in verbo ligna.

¶ Primo ergo cōmittitur peccatū venia
le in faciēdo: puta qñ excedit i cibo aut po
tu. vt dicit Aug⁹ vbi supra. ꝙ intelligitur
ſm glo. ibi: qñ non ex contemptu fit ⁊ non
ad īgurgitationē fit. alias eēt mortale. 43.
di. Sit rector. Itē ſi nimis dormit. Plus vi
gila semꝑ nec somno deditus esto. Sic ſi ali
quis comedit vel bibit qñ nō oportet: puta
in meridie vel alia hora incōpetenti vbi fit
ieiunium ecclesie. qa tunc comedere vltra
semel esset mortale. Si paupib⁹ esuriētib⁹
nimium delitiosa vel sumptuosa prepara-
uit conuiuia. Sic ſi imoderate risit vt dicit
Greg. 25. di. qual'. Sic ⁊ hmōi ſilia. Sic ēt
ſi aliqs inebriatur nō ex industria: sed qa
ignorat potentiā vini. ſicut pꝫ de Loth. ⁊
Noe. Si aūt studiosē quis inebriatur: est
mortale. 36. di. Ante oīa: ⁊ notat i. §. Crimi
nis āt. 25. di. Talis est peior ꝗꝫ bestia que
non bibit vltra necessitatem. Iteꝫ bestia scit
ire per viam strictam. sed ebrius etiam in
via lata vadit idoreza. i. appogia.
¶ Scđo cōmittitur peccatū veniale loquē
do: puta occiosus sermo. Ociosus aūt di-
citur ſm Greg. qñ necessitate vel vtilitate
caret. ſicut ſi dicat mendacium. qđ intellige
de mendacio iocoso vel officioso sine iura
mento: alias esset periurium. ⁊ ꝯsequēter
esset mortale. Item intelligo nisi dicatꝛ men
dacium in iudicio a teste vel parte interro-
gata a iudice vt dicat veritateꝫ. Si dixerit
mendacium: peccat mortaliter. Si iudex iu
ridice procedit: sic etiā mendacium in pre-
dicatiōe est mortale: vt tenet Pet. de pal'.
In quattuor ergo casibus mendacium est
mortale. Primo qñ est ꝑniciosum. Scđo
qñ additur iuramentū. quia est periurium
Tertio qñ dicitur in iudicio. Quarto
qñ dicitur in predicatione scienter ⁊ aduer
tenter: in reliquis vero casibus est veniale
Mendaciū aūt ꝑniciosum est mortale. ſi fit
notabile nocumentum ⁊ contra charitateꝫ
dei vel ꝓximi: vt dicit Tho. 22. q. iio. Pu
ta ſi dicatur mendaciū contra res diuinas
vel in detrimentum diuitiaꝝ. fame. aut ꝑ
sone proximi. vt dicit Aug⁹. 22. q. 2. pri-
mū ⁊c. Siqs plus debito aut ꝓximum. aut
vxorem. aut filium. aut seruū exasperauerit
ꝗꝫ oportet. Item ſiqs adulatus fuerit ali-
cui maiori ꝑsone ſm Aug. vbi supra. 25. di.
§. Criminis Sup quo vbo dicit Glo. ꝙ tri
bus modis qs adulatur. Uel attribuendo
alicui bonum ꝙ non habet. vel nimium ex-
tollendo bonūꝫ qđ hꝫ. vtꝝꝗ istoꝝ est venia
le. nisi adulatio fiat ad finem pcti mortalis:
qa tunc est mortale: vt infra dicetꝛ in. 2. ꝑte:
vel approbando malū qđ hꝫ: illud est mor-
tale. 22. q. 2. primū. xi. q. 3. Nemo ꝑlatoꝝ. Et
46. di. Clericus: ſm Glo. vbi supra.
¶ Tertio cōmittitur veniale peccatū omit
tēdo: puta qñ tacet plusꝗꝫ expedit. Si som-
no deditus tardius ad ecclesiam surgit. ex
cepto eo qđ notatur in. c. Dolentes: de cele.
missa. Quotiēs in carcere positos tardius
requisierit. infirmos tardius visitauerit. ſi
discordes ad concordiam reuocare negle-
xerit ſm Aug. dūmodo non habeat curaꝫ
tanꝗꝫ prelatus de subditis. Sic pōt dici de
his qui tarde in. xl. confitentur. ⁊ sic de aliȷ̄s
similibus.
¶ Quarto cōmittitꝛ peccatum veniale co-
gitatione: ſicut ſi nō attendit officio: vel in
oratiōe nisi ex ꝓposito euagetur. Declara:
⁊ sic patet primum. qd est peccatum venia-
le. Et sic possumus dicere quasi diffiniēdo
ꝙ peccatum veniale est dictum. factum. vel
omissum: non contra legem sed preter le-
gem dei. Et sic patet primum.
¶ Circa ſm vtrum peccatum veniale pos-
sit fieri mortale vltra ea que dicit Tho. i. 2.
q. 88. ar. 4. est notādū qđ assumēdo venia
le. 3. ⁊. 4° mō supra ꝓria ꝑte positis. venia
le non pōt effici mortale. ſi accipitur idem
actus numero: ita. s. ꝙ q prius fuit veniale
postea efficiatur mortale. Aut. n. voluntas
non mutatur ⁊ tunc semꝑ est veniale. nec
pōt esse mortale: qa nulla res pōt mutare
spēm suam. peccatum aūt mortale ⁊ venia
le sunt diuerse spēs pcti. Hec ratio ponitꝛ
in compendio theologie. Nec obstat qđ di
cit Aug⁹. Nihil est adeo veniale quod nō
possit fieri mortale dum placet. Hoc enim
relatiuum qđ: facit relationem simplicem. s.
eiusdem in spē ⁊ non ꝑsonalem. s. eiusdeꝫ in
numero. ſm Pet. de taran. in. 4. ⁊ notatur
in sum cōfe. lib. 3. ti. 34. de peni. ⁊ remi. q. 15.
Utrum peccatum veniale ⁊c. Aut volūtas
mutatur: ⁊ tūc est alius actus moraliter ꝗꝫ
uis actio ſm naturam sit continua. Si aūt
accipiatur ꝙ actus q ex genere suo est ve-

nialis.vel ex imperfectione ipsius actus ve/
niale pctm̄ possit fieri mortale. tunc dđm
est ꝙ sic:⁊ hoc pōt contingere.5.modis.
¶ Primo qdē ex conscientia que etiá si sit
erronea obligat. Unde qcqd fit cōtra con
scientiam etiá erroneam edificat ad gehē
nam. Da exēplum de eo qui dicit mēdatiū
officiosum qđ putat esse mortale. Sic si vir
cognoscat uxorem in.xl.veniale ⁊ vt not.33.
q.4. Non oportet.⁊ sic in ieiunijs vel festis
diebus. Si aūt putetur mortale:erit morta
le. Simili mō siqs dubitet an aliqđ pctm̄
sit veniale vel mortale:⁊ facit illud: peccat
mortaliter.ex quo ponit se in piculo peccá
di mortaliter ꝓm ꝯsciam suam. Sic de mu
liere pingēte se.seu ornante se ⁊c̄. Rō autē
quare pctm̄ veniale pōt fieri mortale ꝓm
pp ꝯsciam erroneá est:qa cū in pctō mor/
tali.duo sint.s.cōuersio ⁊ auersio.penes pri
mum iudicatur pctm̄:qm̄ auersio a deo est
quasi formale in pctō.ꝯuersio aūt ad crea
turaꝫ est quasi materiale Quāuis ergo sit
actus indifferens:,puta leuare calamuꝫ de
terra.vel sit actus de se venialis: puta loq
verbum ociosum ⁊c̄.si tū sit contra ꝯsciam.
⁊ crediť ab agente esse mortale: est pctm̄
mortale :quia spernitur bonum incōmuta
bile:⁊ ita fit auersio a creatore. Unde dicit
Apl's Ro.14. Omne qđ nō est ex fide.i.ex
ꝯscia pec.est ⁊ hētur extra de pſcrip.c.fi.
¶ Scđo contingit ex cōplacentia:puta q̄
homo in pctō veniali constituit finē.qa sic
est inclinatus ad pctm̄ illud:puta menda/
tium vel verbū ociosum.vel nimiam come
stionem ꝙ si etiá preciperet sibi contrarium
ab eo cui obedire tenetur non desisteret a
peccando.tūc.n.est mortale rōne finis.quia
inheret ei ⁊ fruitur creatura. Frui.n.nō est
aliud nisi adherere creature ꝑpter se.sicut
dicit Aug⁹.in.i.de doctrina xp̄iana. Et hoc
est vt dicit Aug⁹.25.di.§. Criminis aūt ꝙ
nullum pctm̄ est a deo veniale qđ nō fiat
criminale dum placet. Qđ intellige dū pla/
cet.s.placentia fruitionis. Et hoc vult Tho.
in.4.di.21.q.i.in corpe q̄stionis. Uel vt di/
cit Glo.ibi:dum placet.i.dum in contēptuꝫ
fit.qa ois actus qui ꝓm se est veniale vel in
differens.efficitur mortale si fiat per con/
tēptum. Sic etiá dicit de cerimonialiū fra/
ctione a religioso ⁊c̄. Unde in constitutio/
nibus nostris dicit.ꝙ constitutiones nostre
nō obligant nos ad culpá nisi ꝑpter con/
tēptum vel p̄ceptum. Et iste pōt esse alius
modus per quem de veniali efficitur morta
le:vltra alios modos.
¶ Tertio contingit ꝙ veniale efficit mor/
tale ex intētione:puta qñ veniale refertur
ad mortale pctm̄:sicut ad finē. Sicut si ali/
qs diceret verbū ociosum ad finē fornican
di.vel diceret mendatiū ad finem furandi.
vel aliquo modo iniuste lucrandi. Sic ⁊ si
mulier portat caudam ad finē corrúpendi
aios hoiam.vel alias se ornet ad hunc fi/
nem:sicut de illis qui parant se ad repñta/
tiones ad finem appendi mulieribus ⁊c̄.
Dic vt expedit. Ratio aūt huius qa in acti
bus moralibus illud ꝙ dat formá actui est
finis qui hꝫ se in opabilibus sicut p̄ncipia
in speculabilibus:vt not. Tho i.2.q i.ar.3.
⁊ hoc etiam vult Tho.i.2.q.88.ar.2.⁊.4.
¶ Quarto contingit ex dispositione:⁊ hoc
patet triplici rōne. Primo qdem propter
remissionem feruoris charitatis cui feruori
opponiť veniale. Per veniale ēt remittitur
feruor charitatis.nō tū qlibet sed ille tātū
cui opponitur veniale:feruor aūt dat forti
tudinem aie ad resistendū tentationibus.
Remisso ergo feruore:⁊ supueniente tepidi
tate remanet aia debilis in bello spūali: ⁊
ideo faciliter deiicit ad mortale ex impulsu
diaboli vel passionis.sicut pꝫ exemplum in
Dauid q peccauit vt puto venialiter am/
bulando per solariū domus regie.⁊ ideo ex
impulsu tentationis decidit in mortale: vt
habetur.2.Re.xi. Sic etiá pōt dici de Pe/
tro Jacobo.⁊ Joáne.q ex negli.⁊ somno
lentia nō orabant iuxta consiliū dñi dicen
tis. Uigilate ⁊ orate ne intretis in tentatio
nem:⁊ ideo deciderunt in pctm̄ mortale in
fidelitatis ⁊ negationis xp̄i. ¶ Scđa autē
ratio est:qa peccatum veniale disponit ad
mortale per quādam consequentiá. Nam
vt dicit Tho.i.2.q.88.ar.3.augmentata di
spositione vel habita per actus pctōꝝ ve/
nialium intantū pōt libido peccādi cresce
re.ꝙ ille qui peccat finē suum constituet in
pctō veniali. Nam vnicuiqꝫ hñti hītum in
q̄tum hmōi finis est opatio ꝓm habitum,
⁊ sic multotiens peccando venialiter dispo
nitur mortale ad pctm̄ ꝫ Tho.vbi supra.

¶ Tertia rõ est ꝓpter remotionem ꝓhiben
tis. Qui.n.peccat venialiter ex genere pre/
termittit aliquem ordinem: ⁊ ex hoc ꝙ con/
suescit voluntatē suam in minoribus nõ su
bijcere debito ordini vltimi finis. eligendo
illud ꝙ est peccatũ veniale ex genere: facili
ter cadit in mortale. Propter qđ dicit̃ Eccl'i
18. Qui spernit minima paulatim defluit:
ſm Tho. vbi supra.
¶ Quinto cõtingit. ꝙ veniale fiat mortale
ex deliberatione: quia qñ consurgit ꝑmus
motus pcti mortalis: puta luxurie: vel ire. si
non prohibetur potest ꝓgredi vsqꝫ ad mor
tale. non qdem ꝙ ipsum veniale in spẽ fiat
mortale. vt dictum est supra: sed quia ex ip/
so occasionaliter fieret ꝓgrediendo morta/
le. si consensus accedit. Unde Jaco. i. Pec/
catum cum cõsumatum fuerit: generat mor
tem. sicut de modica sintilla qñqꝫ surgit ma
ximus ignis. Ideo dicit poeta.
Principijs obsta: sero medicina paratur.
Cum mala per longas conualuere moras.
Item ps. Beatus qui tene. ⁊ al. p. s. ad pe/
tram. Et sic patet qũo de veniale fit morta
le. Non autem est verum illud ꝙ qdam di
cunt. ꝙ multa venialia constituant vnum
mortale integraliter. Hoc.n. videtur dice/
re Aug⁹ de pe. di. i. Tres sunt actiones. vbi
dicit loquens de peccatis venialibus: que. s.
venialia si collecta contra nos fuerint: ita
nos aggrauabunt ⁊ opprimēt: sicut vnum
aliquod grande peccatũ ⁊c̃. Non.n. omnia
peccata venialia de mundo possunt habe/
re tantum de reatu q̃tum vnum peccatum
mortale. Qđ patet ex pte durationis: qa
peccatum mortale habet reatum pene eter
ne. peccatum aũt veniale habet reatum pe
ne temporalis. Patet etiaꝫ hoc ex parte pe
ne damni: quia peccatum mortale meretur
carentiaꝫ visionis diuine cui nulla alia pe/
na comparari potest: vt Chrisostom⁹ dicit.
Patet etiam ex parte culpe: qa veniale nõ
auertit a deo sicut mortale. Auersio autem
a deo est infinite grauitatis: cui non potest
equari qđcunqꝫ finitũ. Est ergo intelligen/
dum ꝙ ex multis peccatis venialibus con/
stituatur vnum mortale dispositiue ſm qđ
dictũ est supra. Et hoc not. Tho. i. 2. q. 88.
ar. 4. Cõcor. Pe. de tarã. in. 4. di. 21. Ex di
ctis pꝫ si bene attendant̃. ꝙ sũt septẽ modi

qbus pctm̃ veniale põt fieri mortale.
¶ Primo.n. rõne conscientie errantis.
¶ Scđo rõne dubij preuenientis.
¶ Tertio ratione finis.
¶ Quarto rõne ꝯtẽptus despitientis.
¶ Quinta rõne intentionis ꝑuertẽtis.
¶ Sexto rõne dispositionis inclinantis.
¶ Septimo ratione consensus deliberan/
tis siue perfurentis.
¶ Circa tertium est dđm ſm Pe. de tarã.
in. 4. sen. di. 17. ar. 4. ꝙ p venialia nõ fit se/
paratio a regno ecclesie triũphãtis nec mi
litantis. Cum ergo per ipa regnuꝫ nõ clau
datur. nõ indigent de necessitate officio cla
uium per qđ regnum aperitur: nõ ergo ne/
cesse est confiteri venialia per se loquendo:
p accidẽs tñ potest esse necessariũ: vel rõne
dubij quando creduntur esse mortalia: vel
rõne statuti: qñ homo q tenet̃ ꝯfiteri semel
in ãno nõ hꝫ nisi venialia. vel rõne periculi
qñ venialis delectatio ad h̃ pducta est qđ
nisi qs se auertat traheret in mortale. Hec
ille. Nõ obstat ꝙ dr̃ Jaco. 5. Cõfitemini al
terutrũ pctã vestra: qꝛ q̃tum ad pctã mor/
talia est preceptũ: sed q̃tum ad venialia est
ꝯsiliũ ſm Tho. in. 4. sniaꝝ di. 16. q. 2. art. 2.
q. 3. ad primũ. Nota hic ꝙ accipiẽdo venia
le primo mõ. s. ex euentu nõ reqrit̃ ꝯfessio. si
semel de illo qs ꝯfessus est. Si ãt non est cõ
fessus qs sed solũ cõtritus: tunc semp cadit
sub necessitate ꝯfessiõis: qꝛ illud pctm̃ mor
tale est. Sic ẽt accipiẽdo scđo mõ. s. ex cã: qꝛ
semp cadit sub necessitate ꝯfessionis: qa il/
lud ẽt est mortale. Articulus ergo iste ter/
tius dꝫ intelligi de venialib⁹. 3°. ⁊. 4°. mõ
acceptis. Nota ergo ꝙ in q̃ttuor casib⁹ est
necẽia ꝯfessio đ venialib⁹. Prio rõe statuti
Scđo rõe erronee ꝯscie. qñ. s. venit sibi p⁹
actũ. Nã si ante actũ hꝫ qs ꝯsciaꝫ erroneã
credẽs eẽ mortale ꝙ ẽ veniale: peccat mor
tal'r: vt dictũ est supra pte ꝓma. Tertio
rõne dubij. Quarto rõe piculi. Amen.

¶ De defectu peccati venialis ⁊ de pur
gatorio. Sermo. 23.

Uasi a facie
colubri ⁊c̃. Sequitur hoc
mane predicare de scđa
consideratione. quarti ar/
ticuli. vꝫ de pena siue effe/

etu peccati venialis. Ubi notandū ꝙ mul-
tos effectus producit pctm̄ veniale ⁊ in h
mundo ⁊ in alio. Nā in hoc mūdo. Pri
mo obligat ad penam tꝑalem etiam mor-
tem: que quandoq; est illata a deo propter
demeritum peti venialis: vt patet in ꝓpha
de quo legitur. 3. Re. 13. ⁊ declarat Greg. li. 4.
dialogo. c. 25. Sc̄do disponit ad mortale.
Tertio minuit feruorē. Quarto poten-
tias aie i bōis lassat: sicut qn̄ ponit onus sup
equū minus est ꝓmptus ad ambulādū.
¶ Pro latiori materia nota ꝙ. 5. sunt que
debēt hoies timere circa peccata venialia.
De quibus vide in sum. vitiorum in vltima
ꝑte vbi agitur de pctō lingue. In alio vero
mundo peccatum veniale infert alium effe
ctum siue defectum: qa retardat a gloria:
quia aia purgatur in purgatorio antequā
intret in vitam eternaꝫ. Et de h vltimo effe
ctu. s. de purgatorio erit sermo noster. Alios
aūt effectus. gratia breuitatis omitto: pre-
sertim cum aliquos tetigerim supra ſmone
ꝓximo parte. 2. Salutetur virgo maria ⁊c.
Pro euidētia ⁊ introductione materie. est
notandum ꝙ vera cōclusio est in theologia
per fidem catholicā approbata: ꝙ est neces
sarium ſm iustitiā diuinam ponere purga
torium. Et pro maiori declaratione ꝓba
tur primo aliqbus argumētis: ꝙ nō sit pur
gatoriū. ¶ Primo sic. Aut aia transit a cor
pore sine mortali ⁊ veniali: aut cum morta-
li tm̄: aut cum veniali tm̄. Primo casu euo-
lat ad celū. Sc̄do detruditur ad ifernū.
Tertio ēt videt ꝙ ad infernū vadat. Rō
qa aia post transitū penitere nō pōt de cul
pa: eo ꝙ sit de natura sua imutabilis. Er-
go culpa nunq; remittitur post hāc vitam:
eo ꝙ nulla culpa sine pnia remittat. Ergo
nec pena vnq; remittet: ⁊ sic pena ē etna.
¶ Sc̄do ꝯfirmat rō ꝑ auctātē Gre. dicēt.
Qualis hinc qsq; egredit talis in iudicio
ꝑntabit. ⁊c. 25. di. Qualis. Preterea ⁊
3°. post mortē nō est locus remissionis cul-
pe: qꝛ nō sunt aie in statu merendi nec de-
merendi: ⁊ sic idē qd prius. Si dicat ꝙ aie
sepate q̄ntum ad remissionē venialis sunt ⁊
adhuc in statu merēdi sicut viatores. Tūc
arguit sic. Cōcesso h qd sit verū. dolor con
tritionis post hanc vitā: est maior q̄ qlibet
dolor cōtritionis in hac vita: tū qꝛ intēsius

⁊ ardētius diligit deū aia q̄ nūc: tū ꝓpter
qualitatē subiecti. Cū ergo aliqs dolor ꝯtri
tionis in vita tm̄ veniale remittat q̄ntū ad
culpā ⁊ penam: ergo multo magis post mor
tē aia sepata doles de pctō ꝯsequet remis-
sionē ois culpe venialis ⁊ pene. Ergo non
erit in purgatorio puniēda, vt purganda:
Ergo nō est dare purgatoriū: ⁊ sic idem ꝙ
prius. Fiat ergo rō sic. Aut culpa venialis
post mortē est remissibilis: aut nō. Si nō er
go culpa remanet in eternum. ergo ⁊ pena.
⁊ sic non erit purgatoriū. Si sic cū statim
aia sepata sit ꝯtrita de pctō ꝯmisso: dolore
cōtritionis maio rōne iā dicta. ergo ꝯseqt
stati remissionē ois culpe venialis: ⁊ ꝯsiter
nō dꝫ purgari. apli⁹. qꝛ. Nō iudicabit de⁹
bis i id ipꝫ: nec ꝯsurget duplex tribulatio: sic
di. Naum. i. Preterea pctō veniali non
debet pena dāni: qꝛ h pena rn̄det pctō ex
ꝑte auersionis ab incōmutabili bono. In
pctō āt veniali nō est auersio. ergo ⁊c. Pre
dicta āt ꝯ°. s. ꝙ sit purgatoriū post hanc vi
tā ꝓbat rōe. ⁊ auctate. ⁊ exēplo q̄uis h no
mē in scriptura sacra. s. purgatoriū nullibi
repiat: ꝓp qd aliqd hėtici negauerūt pur-
gatoriū. Uide Tho. li. 4. ꝯ gen. in. c. 91. Rō
āt ē: qꝛ ꝯtingit sepi⁹ mori hoieꝫ i charitate
cū cl'pa veniali vl' cū reatu pene tꝑalis vbi
te culpe mortali remisse h ꝑ pniaꝫ. Talis er
go nō dꝫ dānari in iferno eo ꝙ i charitate
decessit: ⁊ ꝯsiter sine mortali pctō qd solū de-
trahit ad ifernū: nec pōt saluari i ꝑadiso do
nec i eo remanet miſia culpe vl' reat⁹ pene
qꝛ. Nihil coignatū itrabit i illā: vt di. Apo
cal. vlt. Nec i lymbo pueroꝝ: qꝛ solū origia
le punit ibi. Nec i libo ꝑrīꝫ: ea rōe q̄ nec in
paradiso. ⁊ ꝑsertim p⁹ xpi mortē null⁹ ibi
fuit aut vadit. Oꝫ ergo dicere ꝙ sit. aliqs
loc⁹ i quo purget aia anq; itret i vitā etnā:
q̄i i ꝯto medio: int egyptū ⁊ trā ꝓmissiōis
lacte ⁊ melle manātē. Pꝫ rō. Auctas in ve
teri testō ⁊ i nouo hētur. In veti qdē hētur.
2. Macha. 12. Uir fortissim⁹ Judas colla-
tiōe fcā. 12. milia dragmas argēti misit hie-
r'lam offerri eas ibi ꝓ pctis mortuoꝝ. Et. j.
Sctā ergo ⁊ salubris ē cogitatio ꝓ defūct
exorare vt a pctis soluant. Ergo etiā a cul
pis ē remissio i purgatorio: qd itellige qdē
de venialibus. vt nota. j. in. 3. pte ſmonis.
Itē alia auctas in veteri testamēto habet

Mala.3. Ipse enī quasi ignis ꝯflans: ⁊ q̃si herba fulonū: ⁊ sedebit ꝯflans ⁊ emūdās quasi argētū. ⁊ purgabit filios Levi ⁊ cola bit eos quasi aurū ⁊ q̃si argētū. In novo aūt testō habet auctās xpi dn̄tis Mat.12. Qui dixerit xbū ꝯ spm̄ scm̄: nō remittet ei neq; in hoc seculo neq; i futuro. Sup quo textu dicit Greg. i. 4. dia. ⁊ hr̄ i decre. 25. di. Qualis. Hac snīa dat intelligi in hoc sclo quasdā culpas. ⁊ quasdā in futuro posse relaxari. Qd enim de vno negat ꝯsequēs intellect⁹ pz: qr de qbusdā ꝯcedit. Hec ille. Itē alia habet p aplm̄. i. Cor.3. Siqs sup edificaverit supra fundamētum hoc lignū fenum ⁊ stipulam detrimentū patiet. Ipse aūt salvus erit: sic tn̄ quasi p ignem. Nota Fundamentū. s. fidei: sine qua nullus pōt salvari. Per lignū. fenum. ⁊ stipulam: intelligunt peccata venialia fm̄ doctores. Per lignū qdē maiora peccata venialia. ⁊ per fenum minora. ⁊ p stipulā minima intelligunt. fm̄ qd dicit Glo. 25. di. §. Criminis. Ligna enim diutius sunt in igne. q̃z fenū: ⁊ fenū diutius. q̃z stipulā: vt dicit Glo. ibidem. Quicūq; ergo h peccata venialia sup edificaverit: salvus qdem erit. s. p ignē purgatorij. Pz auctās. Et ꝯfirmatur p auctez ecclesie que facit suffragia que nō prosunt beatis nec dānatis: sz illis qui sunt in purgatorio: vt. j. dicetur cū de suffragijs dicet. Pro assertione purgatorij bn̄ facit q̄ dominus revelavit btō Patricio. Itē beato Martiali ⁊c. h adduci pn̄t pro tertio medio quo pbat purgatoriū esse. vz pro exēplo. Ad idem facit exēplum qd notavi. j. in scda parte huius sermonis. qd incipit Nota exēplum ⁊c. Patet ergo rōne. auctē. ⁊ exēplo multiplici: q̄ sit purgatorium. Loquendo ergo de purgatorio. 6. sunt considerãda.

¶ Primo loci congruitas.
¶ Scdo penarū acerbitas.
¶ Tertio punitorū diversitas.
¶ Quarto operum paupertas.
¶ Quinto gratie stabilitas.
¶ Sexto glorie securitas.

Primo ergo est ꝯsideranda loci ꝯgruitas. Querūt doctores theologi: in quo loco est purgatoriū. Rn̄dēt q̄ est duplex locus: Unus fm̄ legem cōmunē. Et iste creditur esse in inferno. circa centrū terre. supior tn̄ inferno dānatorū. Nota quattuor domos in inferno. Superior est lymbus patrū: ⁊ iste est vacuus nunc. Deinde sequitur fm̄ quosdā purgatoriū. Tertia ē ex pte inferiori lymbus puerorū. Quarta est infernus dānatorū. Et de primo superiori ⁊ vltimo inferiori oēs doctores ꝯcordant: ⁊ sic est maxima distantia inter eos fm̄ sitū. iuxta illud Luc.16. Vidit abraā a longe: Et infra. Chaos magnum inter nos ⁊ vos firmatum est ⁊c. Sed de duobus medijs ē dubitatio: qr Tho. in. 4. supponit lymbum puerorū ppt̄ eternitatē: ⁊ ne locus evacuet extremis repletis. Sed Pe. de taran. ꝯ: pro quo facit: qr nō videtur q̄ pueri in lymbo sint sub purgandis. qr tunc vel ignis purgatorij nō cōnumerat igni iferni. Et sic nō esset vnus numero: vel essent i igne anime puerorū: qd nō videt: lz nō affligerent. sicut nec pueri in camino Dan̄. 4. Vn̄ videtur pbabilius q̄ supior sit lymbus patrū: in qbus simplr̄ minus erat de culpa: ⁊ de pena: post quē lymbus puerorū: in quibus ēt minus est de vtroq;. saltem intensive. Et h duo receptacl'a sūt sine igne. al's frustra ibi est ignis. Tertio est purgatorium. Quarto infernus. Et hoc etiā vult Pet. de palu. in 4. sen. di. 45. q. 5. ar. 2. cōclusione. 2. ¶ Ali⁹ vero est locus purgatorij fm̄ spālem dispēsationem: ⁊ h nō est determinatus: sed vel vbi peccaverunt. vel alibi vbi apparent in assumptis corporibus. Qd expedit vel vivis ad edificationem. vel ipsis mortuis ad suffragiorū petitionem: sicut refert Greg. de multis in. 4. dia. vel ad minorem penam. Nota exēplum de anima Pascasij apostolice sedis dyacono. qui purgabat in caloribus termarū seu balneorū. vbi Germanus ep̄s capuanus eum invenit: ⁊ p ipso dn̄m exoravit ⁊c. Nota etiā exēplum de quodā abbate: qui veniens ad mortem. carnali amore ductus ꝯsuluit q̄ nepos suus substitueret sibi: qui factus abbas dum semel solus iret ad fontez quedā qui erat in horto audivit ex eo quasi vocem avunculi eiulantis. q adiuratus ab eo. dixit se ibidē iu esti mabiliter vri: qr cum carnaliter psuas rat a requirentibus eligi in abbatem. Et cum nepos diceret eū non posse multū in fonte

turpato affligi: rogauit vt candelabrum eu preum in fontem ꝓijceret: quo statim lique facto ille abbatie renuntians. ipm amplius nõ vidit. Sic ⁊ qñqȝ aie in glacie purgãtur sicut legitur in legenda de mortuis. Ibi vide de materia ista.

¶ Scdo est ꝯsideranda penaꝝ acerbitas. Nam vt dicit Aug⁹ in quodã ſmone. 25. di. Qui in aliud. Ille ignis durior erit qȝ qd in hoc seculo aut sentire. aut videre. aut cogitare quisqȝ põt. Et Unde dura fuit pena Bartho. Laurẽtij Uincẽtij ⁊ alioꝝ martyrũ: sed tñ non sunt equales minime pene purgatorij. Rõnem aũt huius assignãt doctores: qa in purgatorio est duplex pena. s. damni ⁊ sensus. Pena aũt damni est carentia visionis diuine ad tps: ⁊ h̃ pena est afflictiua ꝓpter carentiã boni desiderati. Si enim aliqs careret aliqua re nõ desiderata: nõ esset pena. Unde dicitur Prouer. 13. Spes que differtur: affligit aiam. Et h̃ sequitur ꝙ quãto bonũ magis desideratur: tanto maior est afflictio ꝓpter illius boni carẽtiam. Nihil aũt boni põt desiderari in hac vita ardenter: sicut aia sepata in charitate existens ardenter desiderat deũ videre. Et ideo magis affligitur in carentia visionis diuine: presertim cum ꝓpter ꝓprium pctm̃ ab hac visione retardetur. Unde põt congrue illud dicere. O vos oẽs qui transitis per viã: attendite ⁊ videte. si est dolor sicut dolor meus Tre. i. Qd̃ lȝ intelligatur de xpõ: tñ allegorice intelligitur de aia que est in purgatorio: cuius est tanta pena ꝙ vna hora videtur sibi mille ãni. Nota exẽplum de illo infirmo qui potius elegit esse per duos dies in purgatorio: qȝ per duos annos h̃ infirmari ⁊c̃. Non sic fecit Greg. qui preelegit toto tpe vite sue infirmari qȝ duobus diebus in purgatorio esse vt dicit in legẽda sua. Alia vero est pena sensus ⁊ h̃ etiã est grauior omni pena sensus. quã in vita homo pati põt. Nam si ꝓpter aiaȝ corp⁹ affligit ⁊ dolet: multo maior ẽ dolor ille qui ad nudam aiam põt ꝑuenire dicit. Arist. in. i. poster. ꝙ ꝓpter qd̃ vnumqdqȝ ⁊ illud magis: sed corpus patitur in hoc mũdo ꝓpter aiam inquãtum cum eo coniuncta est. ergo anima magis passibilis est ⁊c̃. Nota exẽplum ꝙ legit in vitis fratrum: de illo qui apparuit aduocato cuidam socio suo ⁊c̃. Interrogatus dixit se esse i purgatorio. Item de pena rñdit: ꝙ si mundus ⁊ oia visibilia in eo arderent: non possent equiparari ardori ⁊c̃. Et tandẽ dixit ꝙ aduocatus in malo statu erat ⁊c̃. Dic exẽplũ totum. Unde Aug⁹. 25. di. Qui in aliud seculum distulit fructũ conuersionis. Prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis ⁊ si nõ sit eternus: miro tñ modo grauis est: supat enim oẽm penã quã vnqȝ homo aliqs passus est in hac vita vel pati potest. Et dicunt doc. ꝙ ignis purgatorij est idẽ ignis cum igne inferni. Et lȝ illa pena purgatorij sit maior pondere: non tñ valore: qa minus habet de voluntario ſm Pet. de taranta. sup. i. Cor. 3. Qd̃ autẽ illa pena sit grauior: contingit duplici rõne. Tum ꝓpter dispositionem subiecti. qd̃ est magis affligibile in purgatorio qȝ in hoc mundo. Sicut ille qui est melioris cõplexionis magis punitur eisdem plagis impositis qȝ alius: vt not. Tho. in. 4. di. 21. q. i. ar. i. q. 3. in corpe q̃stionis. ⁊ in rñsione ad scdm articulũ. Tum propter diuersitatẽ fori: sicut in diuersis terris diuerse pene imponuntur pro eisdem culpis. vt notat Tho. in. 4. di. 20. ar. i. q. 3. ad scd̃3. Quãuis aũt sit grauior illa pena omni pena huius mundi: tñ nõ excedit quãtitatem culpe ꝓportionabiliter: nec est grauior pena huius mundi grauitate ꝓportionis. sed grauitate seu quãtitate absoluta tantũ. Est tñ notandum ꝙ pene purgatorij nõ sunt equales in aiabus: sed aia que peccauerit grauius vel plures intẽsius ardebit. Que aũt adhesit firmi⁹ peccato: diutius purgabitur. Et si dixeris quomodo potest esse ꝙ vna anima magis puniatur qȝ alia: cuȝ sit idem ignis ⁊ eadem pena damni: R° ꝙ h̃ contingit ꝓpter diuersitatem culpaꝝ. Unde Greg. in. 4. dialogoꝝ. c. 45. sic ait. Unus quidem est gehenne ignis: sed non eodem modo cruciat peccatores. Uniuscuiusqȝ. n. quãtum exigit culpa: tm̃ illic sentitur pena. Nam sicut in hoc mũdo sub vno sole multi consistunt: nec tñ eiusdem solis ardorem equaliter sentiũt: qa alius plus estuat atqȝ alius minus: ita illic in vno igne: non vnus est modus incendij: quia quod hic diuersitas corpuu. hoc illic agit diuersitas petõꝝ:

vt ⁊ ignē non dissimilē habeant: ⁊ tñ eosdē
singulos dissimiliter exurat. Hec ille. Notā
dum etiā ꝙ nō affliguntur aīe a spiritibꝰ
bonis. qui nō tam crudeliter suos cōciues
affligerent. lꝫ eos visitent ⁊ confortēt: sicut
aliqs amicus: incarceratum vel infirmum.
Nec etiā demones torquent eos: q̄a q̄ ho-
stem vicit finaliter nō debet dari in potesta
tem eius. Et qđ dicit̄ illos hēbunt tortores
in pena quos habuerūt incentores in cul-
pa: intelligitur de dānatis: ẜm Pet. de pa.
in. 4. di. 21. q. 1. ar. 1. pclu. 6. Dicit tñ Tho. ibi
dem. ꝙ possibile est ꝙ angeli boni aīas ad
loca penaꝝ deducāt: ⁊ etiā ipsi demones q̄
de penis hoīum letātur eas cōitant̄: ⁊ assi-
stunt purgādis: tum vt de eaꝝ penis facien
tur: tum ⁊ vt in eaꝝ exitu a corꝑe suum ali-
q̄d ibi reperiāt: sicut ex xp̄o fecit diabolus.
¶ Tertio cōsideranda est punitoꝝ diuersi-
tas. Ubi notandū primo ꝙ ibi nulla culpa
mortalis purgat̄. p̄s. 100. Non habitabit in
medio domus mee qui facit suꝑbiā: q̄a qđ
est angelis casus: hoc est hoibus mors. Un
de sicut peccatū angeli fuit irremissibile: sic
pctm̄ hois post mortē ⁊ h̄ est pctm̄ ad mor
teꝫ: ꝓ quo ꝓhibet Jo. orare: di. Qui scit fra
trem suū peccare pctm̄ nō ad mortē: petat
⁊ dabit̄ ei vita peccanti nō ad mortē. Est
pctm̄ ad mortē: nō ꝓ illo dico vt roget q̄s.
1. Jo. 5. ¶ Purgantur ergo ibi tres differē
tie pctōꝝ. Prio nāq3 purgant̄ q̄ in hoc
seculo peccauerunt mortaliter: de q̄bus tñ
pctis mortalibus contritionē hūerunt per
quā remisse sunt culpe: sed non soluerunt
penā tꝑalē plene ad quā tenebant̄. si in hoc
statu decedāt. Purgant̄ in purgatorio vbi
soluitur pena predicta: ⁊ hoc veꝝ nisi hūis-
sent tantā contritionē. ꝙ oīs culpa ⁊ etiam
pena remitteret̄: sicut fuit latro ⁊ Maria
magdalena. Unde Hieron. Apud dn̄m
nō tam valet mensura tēporis q̄3 doloris
nec abstinentia ciboꝝ q̄3 mortificatio vitio
rum: de pe. di. 1. Mensurā. Diceret aliquis.
Ponamus ꝙ ego fui confessus ⁊ peregi
pniam mihi a sacerdote iniunctā: nunquid
sufficit vel debeo vlterius in purgatorio
puniri: R° ꝙ penitētia iniuncta a sacerdo
te: aut est maior q̄3 illa que debet̄ pro pec-
cato cōmisso: aut est equalis: aut minor. Si
maior tunc id qđ plus fecisti. cedit tibi in

augmentū glorie. Si equalis: tunc sufficit
tibi ad solutionē totius pene: q̄a. Non iu-
dicabit deus bis in id ipsum: nec consurget
duplex tribulatio. Naum. 1. Et bona fides
nō patitur: vt bis idē exigatur: ẜm iuristas.
Si vero minor: tunc residuū soluet̄ in pur-
gatorio: ex virtute diuine iustitie. Deus enī
q̄ modos ⁊ mēsuras pctōꝝ: ⁊ penaꝝ nouit
addit penā sufficientem: ne aliqđ peccatū
impunitū remaneat. Et hoc veꝝ: nisi fuerit
magna contritio. vt tota pena relaxetur: vt
dixi supra: ⁊ hec est prima differentia illoꝝ
qui ibi puniuntur.
¶ Circa penā sensus que est in purgatorio
dicit̄ supra pte. 2. ꝙ est pena ignis. Sꝫ pōt
q̄ri si sit alia pena sensus ibi q̄3 pena ignis:
⁊ visio demonū: R°. Si loqmur de purga-
torio ordinato a diuina iustitia ẜm legem
cōem: in scriptura sacra non memini me le-
gisse aliam penā q̄3 predictas penas Tho.
etiā in. 4. sniaꝝ di. 21. q. 1. ar. 1. q. 2. ad scđm
dicit ꝙ q̄a pena purgatorij nō est principa
liter ad affligendū. sed ad purgādū: ideo
ꝑ solum ignē fieri debet: q̄ habet maximā
vim purgatiuā: sed dānatoꝝ pena nō or
dinatur ad purgādū: ⁊ ideo vltra ignē sūt
etiā in inferno alie pene sensus: iuxta illud
p̄s. Ignis. sul. ⁊ spi. pro. ps. calicis eoꝝ ⁊c̄.
Job. 24. Ab aq̄s niuium: trāsibunt ad ca-
lorem nimiū. Si aūt loquamur de purga-
torio ẜm spālem dispensationē: tunc ⁊ in le
genda de mortuis ⁊ in. 4. dialogoꝝ beati
Grego. legunt̄ alique aīe purgate in glatie
⁊ in balneis.
Scđa differentia est eoꝝ qui peccāt ve
nialiter: ⁊ cum solis venialibus migrāt nō
remissis etiam quātum ad culpam: ⁊ tales
in purgatorio purgantur etiā quo ad cul-
pam. Et hoc ꝓbatur per auctoritates alle-
gatas supra in introitu huius sermonis.
Uide ibi. Nec obstat qđ dicit Greg. 25. di.
Qualis hinc q̄sq3 egreditur: talis in iudi
cio p̄ntatur. Et Eccl'i. xi. Si ceciderit lignū
ad austrum aut aq̄lonem in quocūq3 loco
ceciderit ibi erit: q̄a venialia nō mutāt sta-
tum hois: neq3 tollunt neq3 diminuunt cha
ritatem. Et ideo per hoc ꝙ venialia dimit-
tuntur vel cōmittuntur: talis manet anima
qualis prius: ẜm Tho. in. 4. di. 21. q. 1. ar-
ti. 3. q. 1. ad tertium.

Tertia differentia est corꝝ qui de pecca/
tis venialibus habuerunt ħ remissionem
quatum ad culpá:sed non quo ad penam.
vnde talis pena in purgatorio soluetur. ibi
soluitur in charitate:⁊ solutione eius quod
debetur oīs obligatio tollitur. Instit.qui/
bus modis tollitur obligatio in principio.
Sed querunt doc.ponatur ꝙ aliquis de
cedat cum mortali ⁊ veniali simul: nunqd
pro veniali punietur in inferno eternaliter?
R°.hec questio potest dupliciter intelligi.
Vno modo quádo veniale nō est dimissū
in hac vita quo ad culpam:⁊ hoc casu eter
naliter punietur in inferno pro veniali: qa
ibi non potest remitti aliqua culpa quin/
immo nec ħ potest veniale dimitti sine mor
tali. Nec obstat ꝙ veniali non debetur pe/
na eterna:qa est verum ſm se:sed per acci/
dens sic: eo ꝙ nihil est ibi ꝙ possit delere
venialem culpam. Scd̓o modo pōt intelli
gi qđ quando veniale est dimissum ħ quo
ad culpá manente reatu:⁊ sic homo moria/
tur cum mortali ⁊ reatu venialis. Utrum
pro illo veniali puniatur eternaliter Tho.
in.4.sniaꝝ di.21.q.1.ar.2.q.3.dicit ꝙ sic:ra/
tione subiecti qđ non est capax remissionis.
Idem dicit in.4.di.22.q.1.ar.1.ad quntum.
vbi dicit ꝙ aliqui dicunt ꝙ pena cuius est
aliquis debitor post culpam remissam in in
ferno punietur temporaliter:nec ꝑpter hoc
sequitur ꝙ sit in inferno redemptio:quia pe
na que soluitur non redimitur:nec est incō
ueniens ꝙ quátum ad aliud accidentale
pena minuatur vsqꝫ ad diem iudicij: sicut
etiam augetur:ſm Tho. Prima tñ opinio
placet Pet.de palu.in.4.di.21.q.1.ar.3.con
clusione.3.⁊ scripsi in.5.libello.
¶ Item quero qd si aliquis moriatur cum
originali ⁊ veniali sine mortali: Talis vide
tur ꝙ ad nullū locum ire poterit. Non qui
dem ad paradisum propter defectum gra/
tie.non ad lymbum patrum:quia ille locus
est vacuus:⁊ preterea ibi nulla culpa puni
tur infectiua persone. Tertio non ad lym
bum puerorum:quia ibi nō punitur actua
le peccatum. Quarto non ad purgatoriū
quia non habet gratiam. Quinto non ad
infernum : quia non habet mortale: R°.
hoc non potest contingere: vt not. Tho.1.
2.q.89.ar.6.posito tamen ꝙ sit possibile:ta
lis punietur in inferno propter culpá actua
lem quá habet:que licet venialis ⁊ cōsequē
ter non mereatur penam eternam:tamen ꝑ
accidens potest eternaliter puniri vt dictū
est ħ supra proxima questione: ⁊ hoc sentit
Tho.in.4.di.45.q.1.ar.3.vide ibi:⁊ qđ scri
psi in sermonibus de diuersis locis aiarum
ar.2.Et sic patet predicta triplex differen/
tia peccatorum seu penarum que ibi pur/
gantur:cui potest aptari auctoritas Apli
de ligno.feno.⁊ stipula: que hētur.1.Cor.3.
¶ Quarto considerandum est operuꝫ pau
pertas:quia non possunt facere opera me/
ritoria. Unde possunt dicere Pater noster
⁊ Aue maria:sed non cum merito. Ratio
est:quia deus diuisit tempora.s.tempus la/
borandi ⁊ tempus quiescendi. Tempus la/
borandi est in presenti vita:sed post mortem
tunc non. Ideo dicit xp̄s Me oportet ope/
rari opera eiꝰ qui misit me : donec dies est.
Venit nox:quando nemo potest operari.s.
meritorie Jo.9. Licet enim ibi anime labo
rent multum in penis : tamen labores illi
sunt sine merito. Ideo dicitur Apoc.14.Au
diui vo.di.mihi.be.mor.qui in do.moriun.
Amodo iaꝫ dicit spi.vt requi.a la.suis ⁊c̄.
Que auctoritas intelligitur de labore ope
rationis ad merendum:non de labore pe/
ne ad purgandum:ſm ꝙ exponit Tho.in
4.di.21.q.1.ar.1.q.1.ad primuꝫ. Et ideo mul
tum indigent suffragijs nostris:⁊ dicunt il/
lud ꝙ habetur Job.19.Miseremini mei mi
seremini mei:saltem vos amici mei quia
manus domini tetigit me. Item dicit scri/
ptura. Quodcunqꝫ potest facere manus
tua instanť.operare:quia nec opus:nec ra/
tio.nec sapientia:nec sapientia erunt apud
inferos:quo tu properas Eccl̄s.9.
¶ Quinto consideranda est gratie stabili/
tas. Licet enim anime purgatorij habeant
liberum arbitrium:tamen peccare non pos/
sunt:quia posse peccare diminuit de libero
arbitrio : sicut qui non potest capi ab ho/
stibus est magis liber: q̄ꝫ qui potest ⁊c̄.
Ratio autem quare anima separata in pur
gatorio ⁊ in vita eterna peccare non po/
test.est : quia est immutabilis : adheret
enim ita vni ꝙ mutari non potest. Quá/
diu autem est coniuncta corpi:decipit cōdi
tiones corpis:⁊ est mutabilis sicut corpus.

Ideo di Sap.9. Corpus qd corrumpit ag grauat aiam: z depmit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Sed deposito corpore p mortē: remanet aia imutabilis zc. Eccls.xi. Si ceciderit lignū ad austrū zc. Declara hanc regulā put habet in smone 2°. dnice.xi. post festū trinitatis: z hī.š.ar.3. ¶ Sexto ꝯsiderāda est glorie securitas. h pcedit ex primo supiori. Declara put habet in pdicto smone pte.2. Deo grās amē.

¶ De remedijs pcti vēialis. Sermo.24.

Quasi a facie colubri zc. Sequit h mane pdicare de tertia ꝯsideratione quarti articuli. vz de remedijs pcti venialis: vbi habebimus materiā deuotā zc. Salutet virgo maria zc. Pro introductione z cōplemēto materie est notandū. q ꝯclusio est in sacra theolo. q diuina mīsicordia adhibuit remedia ꝯ pctā venialia z h z in futuro seculo. Nō sic de mortali: qz in iferno nulla est redēptio. Prouer.xi. Mortuo homine ipio: nulla erit vltra spes. Sed peccatis venialibus adhibita sunt multa remedia hic z in futuro seculo: vt dixi. Et i hoc gdē seculo sunt sex pncipalia remedia q ponunt doc. canoniste pserti Hostiensis sup.c. Ois vtriusqz sexus. de peni. z re. que infrascripto versu ptinētur. sm Pe. de pal. in.4. di.16. q.1. ar.2. Orans: tinctus: edens: ꝯfessus. dās. bndicens. In futuro vero seculo sunt duo remedia vltra solutionē q fit in purgatorio. vz suffragia z indulgentie. De primis sex dicemus hodie. Primum ergo remediū ꝯ veniale in hac vita est oratio. cū di Orans. Ubi nota q oratio dnica .s. Pater noster hz delere venialia: sicut dicit Crisost. al' Aug⁹. de pe. di.3. c. De quotidianis: vbi dicit. De quotidianis breuibus leuibusqz peccatis sine qbus h vita nō ducit: quotidiana fideliū oratio satisfacit. Eorū enim est dicere. Pater noster q es in celis: qui iam spūal'r regenerati sunt ex aqua z spū sancto zc. Et rō huius est: qz xps qui est aduocatus noster hanc orationē instituit ad remissionē peccatoz obtinendam. Cū ergo ipse aduocatus noster sit factus iudex noster: nō potest respuere orationem ab ipso institutā: nec venire ꝯ factū suum. Argumētum in.c. Diuersis falatijs. Extra de cleri. ꝯiugatis. Adde h de iecore piscis Thobie: cuius fumus fugauit demonē asmodeū Tob.8. Itē de incenso quo ecclesia vtit. ps. Dirigat oratio mea. sicut incē. in cōspec. tuo. Sub h primo modo pōt etiā ꝯtineri vt dicit Aug⁹ tonsio pctōris: q ad orationē ptinet p quā tonsionē etiā venialia remittunt: vt dicit Aug⁹. de pe. di.1. Tres sunt actiones. z hoc habuit ortū: vtputa ex eo q fecit ille publicanus qui pcutiebat pectus suum: di. Deus ꝓpitius esto mihi peccatori. Et subdit. Amē dico vobis: descēdit h iustificatus in domū suam ab illo Luc. 18. Sil'r etiā dicit Petrus de palu. in.4. di. 15. q.5. ar.3. ꝯclu.6. de oratione facta in ecclesia ꝯsecrata vt habet.3. Re.8. Siquis cognouerit plagā cordis sui z expāderit manus suas in domo hac: tu exaudies in celo z ꝓpitiaberis zc.

¶ Secūm remediū est aspersio aque benedicte qd notat cū dr tinctus. Uñ de hoc est textus in.c. Aquā: de ꝯse. di.3. vbi sic dr. Aquā sale ꝯspersam populis benedicim⁹ vt ea cuncti aspersi scrificentur z purificētur: p z oibus sacerdotibus faciēdum esse mādamus. Naz si cinis vitule aspersus populū scrificabat atqz mundabat: multo magis aqua sale aspersa diuinisqz pcibus sacrata: populū scrificat atqz mundat. Et si sale asperso p Heliseum pphām sterilitas aque sanata est: quāto magis diuinis precibus sacratus sal sterilitatē rex aufert humanax: z coinquinato scrificat z purgat z cetera bona multiplicat z insidias diaboli auertit z a fantasmaticis versutijs hoies defendit zc. Heb.4. Sanguis hircoruz z tauroꝝ: z cinis vitule aspersus inquinatos scrificat ad emundationem carnis.

¶ Tertiū remediū est eucharistie cōio. q nota. cum di edens. nā si homo cū debita pparatione z reuerētia accedit ad cōionē: ꝯsequit remissionē venialiū z etiā mortaliū oblitoꝝ. Uñ Amb. de ꝯse. di.2. Si quotiēscūqz effundit sanguis xpi: in remissionem pctoꝝ effundit. debeo semp accipe medicinā. ꝯcordat tex. in.c. Cū oē crimen cadē: di. Peccata enim venialia nō ipediunt cōio-

nem. Unde Hylarius eadē di. Si nō sunt tā/ta peccata vt excōicet quis nō se dz a me/dicina corporis dn̄i separe. Concordat tex. in. c. Et si nō frequētius eadē di. Si aūt sit mortale scitū ꝛ nō ↄfessum repellit a cōio/ne: ꝛ nō est tali sumenti medicina: sꝫ culpa morꝰ. Isidor. de ↄse. di. 2. Qui scelerate vi/uunt in ecclesia ꝛ cōicare nō desinunt pu/tantes se tali cōione mundari discant ad emundationē nihil ꝓficere: sibi dicente ꝓ/pheta. Quid est qꝺ dilectus meus facit in domo mea scelera multa: nunquid carnes sctē auferent a te malicias tuas. Et apl's ꝓ/bet inqt seipsum hō ꝛ sic de pane illo edat ꝛ de calice bibat. hec ille. Et in hoc pecca/tū grauissimū pluries incidunt sacerdotes mali: ꝑsertim illi q habēt curam aiaꝝ. Pꝫ ergo ꝙ cōione eucharistie remittunt venia/lia. Addit petrus de palu. d. qꝺ idem etiaꝫ opatur ois digna sacramēti susceptio: non solū extrema vnctio. vt ꝓbat in. c. vnico. ex/tra de sacra vnctione: imo quecūqꝫ sacra/mētalis vnctio vt epoꝝ ꝛ reguꝫ. Unde. i. Re. 16. Cuꝫ Samuel vnxissꝫ Dauid. Spūs dn̄i venit in eū. Unde dicit textꝰ. Tulit igit Sa/muel cornu olei ꝛ vnxit eū. s. Dauid in me/dio fratrū eius ꝛ directus ē spūs dn̄i a die illa in Dauid ꝛ deinceps. Idē de vnctione qua vnguntur baptizati ꝛ manus sacerdo/tum secus de vnctione qua vnguntur pugi/les. que oio carnalis est ſm Pe. de palu. in 4. di. 16. q. i. ar. 2.

¶ Quartū remediū est ↄfessio nō solū spā/lis sed etiā generalis. vbi notādum ꝙ du/plex est ↄfessio gn̄alis: qꝛ quedā est sacra/mentalis qn̄. s. aliqs in secreto ↄfitet sacer/doti. quedā quoꝝ meminit: ꝛ alia venialia in gn̄ali. ꝛ tunc illa generalis ↄfessio. ex q̄t/tuor hꝫ. ꝙ valeat ad remissionē venialium qꝫtū ad culpā ꝛ etiā quātū ad penā. vel in toto vel in parte. Primo qdē ex cōtri/tione ↄfitentis. Scdo ex humilitate ↄfes/sionis. Tertio ex oratione sacerdotis in quātū ē quedā ꝑsona. Quarto ex vi cla/uiū. ꝛ ꝑ hanc etiā ↄfessionem generalē re/mittunt etiā pctā mortalia de quibus me/moria nō habetur. Alia est ↄfessio gene/ralis nō sacramentalis. que fit publice cō/ram multis: ꝛ cū multis in ecclesia. vt in ꝑ/ma ꝛ cōpletorio ꝛ ante missam ꝛ h hꝫ effi/caciam ad remissionē venialiū. ex tribus primis. ꝛ nō ex. 4°. s. ex vi clauiū. Et ꝓpt h etiā nō subiungit in prima ꝛ cōpletorio absolutio nec satisfactionis iniunctio. sꝫ so/lū misereat. vt vult Tho. in. 4. sniaꝝ. di. 21. ꝛ ↄcordat cū hijs Petrus de taran. ibidē.

¶ Quintū remediū est elemosynaꝝ largi/tio: ꝙ nota. cū di Dans. Unde Amb. ꝺ peni. di. i. Medicina mi̾icordie tollit pctā ma/gna. Habemus plura subsidia qbus pctā nostra redimimꝰ. Pecuniā habes: redime pctm̄ tuuꝫ: nō venalis est dn̄s: sꝫ tu ipse ve/nalis es. pctis venūdatꝰ es redime te ope/ribus tuis redime te pecunia tua vilis pecu/nia sed ꝑciosa est misericordia. Elemosyna inqt a pctō liberat. aie ergo elemosynis re/dimūtur. ꝛ ↄcor. tex. Hierony. in eadē di. c. Quāobrem. vbi Hiero. inducit illꝺ Dan. 4. Quāobreꝫ rex ↄsilium meū tibi placeat peccata tua elemosynis redime ꝛ iniqtates tuas misericordijs paupꝝ. Predctā āt sūt vera nō solum de elemosynis corporalibꝰ sed etiā de spūalibus ꝛc. Dic elemosynas corporales que sunt sepcē ꝛ spūales ꝛc. Ut sito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: condo. consule. castiga. remitte. solare. fer. ora.

¶ Sextū remedium est benedictio: qꝺ no/tatur in verbo Benedicens: qꝺ intelligit de multiplici benedictione. Primo de benedi/ctione epāli Numeri. 6. Inuocate nomen meū super filios israel: ꝛ ego benedicā eis. Facit. i. q. i. Dictū. Et. c. Bn̄dictio. c. Multi: in fine. Idē. Scdo de bn̄dictione abbatū: vt probatur ibidē. Tertio de benedictiōe sacerdotali in missa: ꝛ hoc tenēt Ray. Uuil. ꝛ Durādus. per auctes supra positas. Idē tenet Petrus de palu. in. 4. di. 16. q. i. ar. 2. De benedictione monialiū qꝺ intelligo de potentia: nō de actu siue de passiua nō de actiua. Idem etiā dicit de pane benedicto: nō dico de pane cōmuni. qui cū benedictio/ne sumitur ſm eum. Patet ergo ꝙ sex etiā modis in hac vita venialia remittūtur. sed vt bene intelligatur hoc est notandum. ꝙ ista remedia non dimittunt veniale sine cō/tritione. Nullum enim peccatum potest di/mitti quādiu voluntas manet in illo. ipsuꝫ aūt recedere volūtate ab eo ꝙ quis prius volebat. est displicere ei qꝺ voluit. Talis aūt displicentia dolor contritionis dicitur:

quãdo est gratia informata. Et ideo peccatum etiã veniale sine ꝯtritione nõ dimittit. Unde si aliquis sit imortali ꝯstitutus: nõ potest ꝯsequi remissionẽ venialis durãte mortali. quãtuis aspergatur aqua bñdicta: qꝛ ẽt tota aqua maris nõ lauaret eum. Nõ ergo dĩ ꝙ p hmõi remedia tollantur venialia est intelligẽdum: qñ cum deuotione sumuntur. Et si dixerit aliquis homo: videt ꝙ ad nihil ꝓsint pdicta remedia. Nam ẽt si predicta remedia nõ accipiantur: tñ sola ꝯtritione delentur peccata oĩa venialia. Sꝫ huic rñdetur: qꝺ lꝫ verum sit ꝙ sine ꝯtritione nullum peccatũ deletur tñ illa remedia dñr delere inquãtũ isti modi predicti plus incitant hominẽ ad motũ liberi arbitrij detestantis peccata ꝙ̃ cetera bona opera. Et ideo qꝛ magis mouent ad ꝯtritionem ꝙ̃ cetera. opera bona dñr remittere peccata.

Scđo qꝛ plus valent ad remissionẽ pene ꝓpter meritũ ꝛ preces totius ecclesie qbus multa ex his operantur. Tertio qꝛ plus sufficit generalis ꝯtritio h ꝙ̃ alibi: ita tñ ꝙ homo vtatur his hac intentione: vt dicit Pe. de pa. in. 4. di. 16. q. i. ar. 2. ꝯclusione. 4. ꝛ scripsi in verbo: pctm̃. Deo grãs. Amẽ.

¶ De suffragijs mortuoꝝ. Sermo. 25.

Uasi a facie colubri: ꝛc. Prosequẽdo adhuc tertiã ꝯsiderationeꝫ quarti articuli: vꝫ de remedijs peccati venialis: seqtur hoc mane predicare de suffragijs: que sunt remedia peccati venialis post hanc vitã. ꝛ in hoc relucet nobis ꝛ misericordia: ꝛ iustitia diuina. Misericordia qdem in eo qꝺ diuina bonitas ordinauit certos modos qbus aĩa ẽt post mortem purgat. Iustitia vero in acerbitate pene: post hanc vitaꝫ. Ideo Dauid. Misericordiã ꝛ iudiciũ cantabo tibi dñe ps. 100. Erit aũt duplex ꝯsideratio. Prima de suffragijs. Scđa de indulgentijs. Saluetur virgo ꝛc. Pro cõplemtõẽ materie de suffragijs sunt quinqꝫ puncta videnda p ordinẽ. De duobus primis dicemus in pñsenti. De tribus vltimis in ſmone sequẽti.

¶ Primo que ꝛ quot suffragia ꝓsint.
¶ Scđo quibus prosint.
¶ Tertio per quos facta prosint.
¶ Quarto quantum prosint.
¶ Quinto quõ quis ab eoꝝ.

Quãtum ad primum notandum: ꝙ ſm theologos ꝛ canonistas sunt quattuor differẽtie suffragioꝝ. s. Misse oratio. Elemosyna. ꝛ Ieiuniũ. Unde Greg. 13. q. 2. Aie defunctoꝝ quattuor modis soluunt: aut oblationibus sacerdotum. aut pcibus sanctorum. aut caroꝝ elemosynis. aut ieiunio cognatoꝝ. Sed etiã põt addi. qntus modus .s. indulgentia. Et pro istoꝝ qnqꝫ sufficiẽtia notãdum: ꝙ p suffragia nõ acqrit nec augetur meritũ vite eterne. aĩabus defunctorũ: sed solũ remittitur vel soluitur pena. Et h vel ad penaꝝ mitigationẽ. vel ad celeriorem liberationẽ. Et rõ quare nõ acqritur nec augetur meritũ vite eterne: qꝛ nõ sunt in statu merendi. Unde Apoc. 14. Amodo iam dicit spũs: vt requiescant a laboribus suis ꝛc. Duobus aũt modis põt quis per alios a pena debita liberari. Da similitudinẽ de aliquo qui esset debitor alicuius pene psonal' vel pecuniarie. Posset eniꝫ liberari ab hoc debito dupl'r. Uno mõ p viaꝫ gratie. Alio modo p viã iustitie. Per viam qdẽ gratie duobus modis. Primo p intercessionẽ filij regis orantis ꝛ intercedentis ꝓ debitore. Alio mõ p intercessionẽ amicorũ regis. s. comitũ. baronũ. militum. vel aliorũ curialium. Per viã etiã iustitie põt qs liberari tripliciter. Uno mõ p viã redẽptionis pene: qꝛ aliquis soluit centũ vnctias: vt alius liberetur a pena. Scđo mõ p viam solutionis in ꝓpria psona. Tertio modo p solutionẽ factã de thesauro publico: qꝛ respublica soluit ꝓ ciue suo debitum pene. Et sic sunt. 5. modi ꝛc. Sic in ꝓposito põt liberari aĩa defuncti a penis purgatorij debitis: pp pctã venialia vl' mortalia h remissa.

Primo enim mõ p viã gratie: dupl'r liberatur aĩa. Uno mõ p intercessionẽ filij regis iesu xpi filij dei qui est caput ecclesie: ꝛ h modo liberatur aĩa p oblationẽ sacramẽti misse. in qua ipse filius dei oblatus sub spẽ panis ꝛ vini intercedit ur ꝓ nobis: ꝓpter quã intercessionẽ gratiose liberatur aĩa merito passionis xpi. qꝺ qdẽ meritum

quãuis sit infinitũ. tñ applicatur aiabus purgatorij finite ẜm quãtitatez charitatis ipsius aie ꝓ quo offertur: ⁊ etiã offerẽtis. Nota hic exẽplum qđ legitur in vitis fratrũ de illo nostro fratre defuncto: qui apparuit cuidã fratri viro sancto. ⁊ postulauit ab eo missam ⁊c. quo deuote celebrante apparens sequẽti nocte ei: dixit se liberatũ esse: ⁊ ei gratias egit. Ideo Ro. 8. Quis accusabit aduersus electos dei? Et. j. Jesus xp̃s qui mortuus est: imo q ⁊ resurrexit q est ad dexterã dei qui etiã interpellat pro nobis. Nota Qui mortuus est: q2 mediãte morte ipse factus est intercessor noster: que mors figuratur p sacrificium misse. Unde Luc. 22. Hoc facite in meã cõmemoratione. Figura habetur de sanguine agni per quem liberati sunt filij israel: ab exterminatore. Et de carcere egyptij Exo. 12. Alio vero modo p viam gratie liberatur anima p intercessionem amicoꝝ dei: ⁊ hoc modo liberatur anima p orationes sanctoꝝ: non solum cõprehensoꝝ sed etiam viatoꝝ: qui fuerunt ⁊ sunt amici dei. Jo. 14. Uos amici mei estis si feceritis que ego precipio vobis. Et h̃ est scđa differentia suffragiorum.

Tertio mõ liberatur aia p viam iustitie .s. p modum redẽptionis. Ecce elemosynaꝝ largitio p quã redimitur anima a debito pene: quã pati deberet. Quarto p viam solutionis pene facte a se vel ab alio. A se quidem: si hic dum viueret ieiunauit vel alias afflictiones corporales passus fuerit. vel ab alio quando alius ieiunat pro anima que ẽ in purgatorio vel alias afflictiones patitur: q2 tunc in corpore suo sustinet ⁊ soluit penam. Exẽplum de beato Dominico: qui omni nocte cum cathena ferrea tres disciplinas accipiebat: quaꝝ vna erat ꝓ animabus purgatorij: alia ꝓ peccatoribus mundi. tertia ꝓ peccatis suis. Sicut ẽt ingressus religionis cuiusdam qui volebat crucez assum re pro explendo voto patris defuncti liberauit animã patris a purgatorio. Hic exẽplũ sicut legitur in vitis fratrũ.

Quinto modo qñ soluitur pena de thesauro publico. i. de meritis xp̃i btẽ virginis ⁊ alioꝝ sanctoꝝ. Et hoc modo liberaẗ aia p indulgẽtias: vt. j. latius patebit cum de indulgentijs agetur. Patet ergo differẽtia istoꝝ modoꝝ suffragiorum. Inter hos autem. 5. modos precipui sunt missa. oratio ecclesie. ⁊ elemosyna: q̃uis quecũq3 alia bona si ex charitate fiant pro defunctis eis valeant. ẜm Tho. in. 4. di. 45. q. 2. ar. pmo. Propter ergo ista suffragia cõferenda. bonum est ⁊ vtile aiabus ꝙ eoꝝ corpora in ecclesia sepeliantur: ꝙ intelligiẗ pro aiabus q̃ sunt in purgatorio: secus aũt đ dãnatis. Uide Greg. in. 4. dialo. ¶ Quãtũ ad ẜm .s. qbus ꝓsint suffragia: notenda sunt octo. Primo notãdũ est ꝙ suffragia hmõi nõ ꝓsunt aiabus que sunt in vita eterna per modũ indigẽtie nec q̃ ad pmiũ essentiale. Unde de cele. missa. Cum Marthe. dicitur mutata secreta Leonis pape: qua dicebaẗ Annue nobis domine: vt anime famuli tui Leonis h̃ prosit oblatio. ⁊ postea fuit mutata h̃ modo. Annue domie: quesumus intercessionem beati Leonis h̃ nobis prosit oblatio. Et ideo subditur ibi. Quia iniuriam facit martyri q orat ꝓ martyre. Et hoc veꝝ si est certũ aliquẽ esse in celo: quia tunc videẗ infidelitas orare ꝓ eo. Si autẽ nõ est certũ: licitũ est orare pro eo. Et tunc si nõ indiget: puta q2 est in vita eterna meritũ orationis redũdat ad orantẽ: iuxta illud ps. Oratio mea in sinu meo ꝯuerteẗ. Et lz nõ ꝓsit sibi quo ad gaudiũ essentiale qđ nunq3 augeẗ nec minuitur. prodest tñ sibi quo ad gaudiũ accidentale: nõ quidem vt sit maius sed vt de pluribus gaudeat. Et si queris a me quõ potest esse certum ꝙ aliquis sit in celo? R° Multis modis ẜm Pe. de palu. in. 4. di. 45. q. 1. ar. 2. Primo quidem per bibliam: vt de quibusdam scriptum est: sicut de apl'is preter filium pditionis. Item de latrone Luc. 22. Hodie mecum eris in paradiso. Itez de omnibus quos enumerat apostolus Heb. xi. Item de anima Lazari pauperis Luc. 16. Itẽ de patribus veteris testamẽti. Unde maledixit qui dicebat ꝙ nolebat esse vbi est Petrus: sed vbi credebat esse Petrum. q2 nõ dz hesitare christianus. Hoc significatũ est in morte stephani ꝓtomartyris: cui apertũ est celũ. Uñ dixit. Ecce video celos apertos ⁊c. Act. 8. De baptizatis vero ꝙ euolant ad celum significaẗ. Luc. 4. Jesu baptizato ⁊ orante apertum est celum ⁊c.

Scd̃o q̃a ꝓpter fidē sustinuit martyriū lȝ ante peccauerit: sicut Cyprianus q̃a falce martyrij oia credunt̃ purgata: lȝ possit esse ꝯriū: iuxta illud .i. Cor. 13. Si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā. cha. aũt nō ha. nihil mihi ꝓdest. Tertio si post baptismū statim decedat paruulus: ⁊ tūc si missa dicat̃ dȝ esse cois ꝑ oib⁹ defunctis: nō ꝑ illo. Nam si maior fuisset infante orari posset: cū ēt in 4. dialogoꝝ. c. 19. dicat Greg. dānatū puerum nec dū q̃nquēnē: sed ēt si adultus statim morit̃ post baptismū orari pōt ꝑ eo: q2 forte nō penituit nisi de mortalib⁹: ⁊ nō de venialib⁹. Jō indiget suffragijs. Quarto si est canonizatus: q̃a sacrilegij instar est dubitare: vtrū dign⁹ sit quē elegerit ipator. l. 2. C. de cri. sacrile. Lȝ. n. eccl'ia errare possit iudicādo hūc esse viꝝ ⁊ illā vxorē: vt ꝓbat̃. Extra de frigidis. c. Fr̃nitatis. Et de sent. exco. c. A nobis. Et. c. Inq̃sitioni: nō tñ pōt errare in sacramēto matrimonij. nec in alijs sacramentis: sed ēt nec in hijs q̃ sunt fidei. 24. q. 3. c. Arecta. Et. c. Pudēda. Luc. 22. Ego rogaui pro te vt nō deficiat fides tua. Cum ergo cultus religionis sit ꝓfessio q̃dā exterior fidei nostre: si ecclesia erraret in canonizādo sctm̃ q̄d iudicit colēduȝ vl'i ecclesie: videret̃ errare in cōtingētibus fidē: idō ⁊c̃. Et h̄ tenet Pet. de palu. vbi supra. ⁊ Tho. lȝ glo. Jo. an. teneat ꝯrium ⁊ male in. c. Unico. De reli. ⁊ ve. sanc. lib. 6. Q̄d aũt dicitur. Multoꝝ corpa venerant̃ in terris quoꝝ aie cruciant̃ in inferno: intelligit̃ nō de canonizatis. sicut de latrone bti Martini ⁊c̃. Dic exēplum. Pro talib⁹ ergo de q̄bus certū est esse in celo: nō est licitū orare sed nec officiū publicū ⁊ solēne facere: nisi sint canonizati: vt not. Ber. Innoc ⁊ Host. in rubrica de reli. ⁊ vene. sctōrum. Et nota Glo. vbi supra. In priuato tñ licitū est venerari nōdum canonizatū. Adde. 5. modum. vȝ ꝑ diuinā reuelationē: sicut habet̃ exēplum de Trapella amita Greg. que in exitu vidit dn̄m Jesum xp̄m. ⁊ astātibus ait. Discedite: Jesus venit ⁊c̃. ⁊ sic defūcta est. in. 4. dialogoꝝ. Jtē de Seruulo paralitico: ibidē. Jtē de illo egroto. cuius aiam vidit q̃dā sanctus pater accipi Michaele ꝑeunte cantu v̄d ⁊c̃. Legit̃ in vitis p̄rum. Jtē de illo sacerdote q̄ hēbat presbyterissam ⁊c̃. de quo refert Greg. in. 4. dialogoꝝ ꝙ vidit sctōs ap'los in transitu suo.

Scd̃o notandū. ꝙ suffragia nō ꝓderāt ante mortē xp̄i illis qui erāt in lymbo p̄ruȝ nec ad merendū: q̃a nullus mortuus est in statu merendi: sicut nec angelus: nec ad satisfaciēdum: q2 nō hñt satisfacere nisi ꝑ debito nature. i. pc̄ti originalis: q̄d solum xp̄s potuit soluere. ſm Pet. de palu. vbi supra. Nisi dicamus: ꝙ eo fortasse mō ꝓderant eis suffragia quo ꝓsunt aiabus que sunt in vita eterna: vt supra dictum est.

Tertio notandū ꝙ suffragia nō ꝓsunt illis qui fuerint sunt vel erūt in lymbo pueroꝝ: q̃a nō sunt in statu gr̄e sicut nec dānati. Unde nec passio xp̄i illis profuit.

Quarto notandū ꝙ suffragia nullomō ꝓsunt illis q̄ sunt in inferno dānatoꝝ sicut nec demonib⁹: q2 in inferno nulla est redēptio Prouer. xi. Mortuo hoie ipio: nulla erit vltra spes. Pro talib⁹ ergo si fiāt suffragia sunt ꝯsolationes viuoꝝ potius q̄ remedia mortuoꝝ: vt dicit tex. in. c. Cū marthe circa si. de cele. mis. Nō ergo suffragia ꝓsunt illis qui sunt i iferno: q̄d veꝝ est nō soluȝ quo ad totalē liberationē: sed ēt quo ad mitiorē penā sustinēdā. Jdē tenet frat̃ Jacob⁹ de voragine in legēda de mortuis. Jdē Tho. in. 4. sen. di. 45. q. i. ar. 2. sicut pȝ de diuite epulone petente guttama que ab Abraā: quā nunq̄ hūit nec hēbit Luc. 16. Lȝ glo. iuris canonici alr̃ sentiat ⁊ male. 13. q. 2. Tp̄s. Et vide ꝙ scripsi dn̄ica. i. p⁹ festū trinitatis ſmōe. i. Un̄ si certū est aliquē esse dānatū i iferno: nō liceret pro eo suffragia facere. Nec obstat de Traiano ipatore: ꝓ quo orauit Greg. q̄d ē spāle. Et idō nō ē trahēdū ad ꝯsitiā: q̄uis fuerit dn̄ de h̄ punit⁹ Greg. sic legit̃ i legēda sua. Pōt aũt eē certū aliquē eē dānatū m'ltis mōis ſm Pe. de pa. vbi supra. Prio de hr̄ticis ⁊ paganis. Scd̃o de iudeis: vn̄ trāsiēs ꝑ cymiteriū eoꝝ nō dȝ dicere Pater nr̄. Jtē d̄ hijs quos scriptura dānat: sicut de Caym. Esau Saul. Antiocho. Juda. ⁊ similib⁹. De christianis autem non sic potest esse certum nisi ex reuelatione: sicut de illo mortuo qui ad petitionem Martini dixit se fuisse latronem: cū tamen adoraretur pro martyre. Jtē de illo q̄ extūs mortu⁹ in feretro dixit.

Iusto dei iudicio ꝯdẽnatus sit:ꝓpter qꝺ introductus ẽ ordo cartusiẽsiũ. Uñ q̃nis pctm̃ sit manifestũ ⁊ nõ pnia:põt orari pro eo i secreto:⁊ debẽt reddi suffragia:siue se occiderit.siue in bello iniusto:siue in duello vel torneamẽto:vel cũ meretrice mortuꝰ sit. Unde Augꝰ. Pro oĩbꝰ regeneratis debet fieri oratio:sed nõ publice ꝓpter scãdalũ:⁊ sic intelligẽda ẽ Glo.in.c. Pro obeũtibꝰ. xiij.q.ij.vbi dicit. Qꝺ ꝓ illis quos ꝯstat im mortali decessisse nõ est orandũ. Intellige publice sed secrete põt orari.vt dictum est: ⁊ clarius scripsi in libellis nostris in ꝟbo Suffragia. Exẽplũ habeẗ de monacho ꝓprietario. Uide Greg.xij.q.ij.c.vlt.⁊.c. Pro obeũtibus.c.monachi.Et.c. Cũ ad monasterium.de statu monacho.Et siliṙ orari põt ꝓ suspensis ⁊ iuste dãnatis:q₃ etiã latro in morte penituit.sed si inueniaẗ mortuus subito q prius fuit bone vite:in publico oblatio ꝓ eo fieri d₃:q₃ Iustus si morte ꝑoccupatus fuerit erit in refrigerio.ſm Petrum vbi supra. Quinto notandũ.ꝙ prosunt suffragia oĩbus ⁊ solis qui sunt in purgatorio:q₃ pñt ꝑ alios satisfacere q nõ pñt ꝑ seipsos:sicut p₃ ꝑ multa exẽpla in.4.dialo. ſm Petrum vbi supra.Uñ Augꝰ.⁊ habeẗ in.c.Cum marthe.de cele.missa. Defunctoꝝ alij sunt valde boni:alij valde mali:alij mediocriter boni:alij mediocriter mali.Unde suffragia que fiunt a fidelibus in ecclesia ꝓ valde bonis:actiones sunt gratiaꝝ: pro valde malis ꝯsolationes viuoꝝ.Expiationes vero ꝓ mediocriter bonis:⁊ ꝓpitiationes:ꝓ mediocriter malis.Hec ille.

Sexto notandũ ꝙ etiam viuis ꝓfuisse multis exẽplis ostẽditur:sicut legiẗ in legẽda de mortuis.Et Greg.ponit in.4.dialo. in fi.Dic illud exẽplũ p̃sertim illius ꝓ quo in captiuitate posito vxor diebus certis sacrificiũ offerri faciebat:⁊ in illis diebus eiꝰ vincula i carcere soluebãẗ:vt ipse postea rediens reuelauit.Itẽ dic exẽplum de Agathone archiepõ panormitano ⁊c̃.de quo ibi Gre.subdit ⁊c̃.Dic exẽplũ ꝓut expedit.

Septimo notandũ vtru₃ suffragia ꝓsint facienti ipsa suffragia pro alio:Rñdeo ſm mẽtem Petri de palu.vbi supra.Aut queriẗ an ꝓsint suffragia facienti quãtum ad merẽdum:dic ꝙ sic.si faciens est i charitate ⁊ nihil minus ꝓsunt sibi quã si ꝓ se fierent:ſm illud Oratio mea in sinu meo conuertetur. Et q̃nq₃ plus meretur celebrãdo pro alio q̃₃ pro se:q₃ maiori feruore charitatis accensus videẗ qui sintillas emittit ad alios:⁊ maxime ad inimicos.Uñ ⁊ dominus ꝯuersus est ad pniam Iob cũ oraret ꝓ amicis suis Iob vlt. Pro hoc facit exẽplum qꝺ legiẗ in vitis patrũ:de illis duobus heremitis euntibus ad ciuitatẽ:quoꝝ vnus peccauit fornicando ⁊ alter nõ.sed ꝑ pniam ipsius dñs remisit peccatum alteri. Aut queritur:nũqd ꝓsint suffragia faciẽti quãtum ad satisfaciẽdum:⁊ tunc dicẽdu₃ ꝙ directe qdẽ nõ.q₃ pro alio qdẽ intendit. Ualor aũt suffragioꝝ quãtum ad satisfaciẽdum attẽditur ſm intẽtione₃ facientis. Sed indirecte prodest facienti suffragium quãtum ad satisfactionẽ dupliciter. Uno mõ q̃ñ ille pro quo fit aut nõ indiget:vt q₃ saluatus:aut capax nõ est:vt q₃ damnatus q̃ñ faciens est talis intentionis in habitu. ꝙ pro se faceret si crederet ꝙ nõ ꝓficeret illi ꝓ quo intendit. Uñ Mat.10. Et si quide₃ fuit ibi filius pacis.rẽdebit super eũ pax vestra:sin aũt ad vos reuertetur. Alio mõ q̃ñ per illum cui suffragia p̃stantur qui teneẗ orare ꝓ faciente suffragium:alias eẽt ingratus.nõ reddens antidota. ⁊ sicut est melius orare ꝓ mortuis q̃₃ pro viuis:quia mortui q̃ñ erunt in paradiso sciunt illos q ꝓ eis orauerunt:⁊ ꝓ eis orabunt ẽt si suffragantes ꝓpter peccata sua illis nõ ꝓfuerunt:q₃ amicitia respicit affectum pluſq₃ effectũ:⁊ sunt in charitate ꝑfecta:ꝑ quã oratio eoꝝ expressa exaudiẗ. Uiuus aũt pro quo suffragia facio forte ignorat.⁊ sic nõ orabit pro me.Itẽ forte est peccator:⁊ sic parꝝ valebit mihi oratio sua:vel si est iustꝰ: nõ tñ in via semper ad votũ exauditur.

Octauo est notãdũ vtrum obsit defuncto si omittantur suffragia ab eo mãdata: Rñ ſm eundem Pe.de palu vbi supra. Primo qde₃ quãtũ ad meritũ nihil obest: q₃ totum in hac vita cõparatur respectu cuius bona voluntas pro facto reputatur. Scđo nec quo ad pene intensionẽ obest: quia pena illa cũ aĩa egrediẗ:sic sibi taxaẗ: ꝙ nec augeẗ nec diminuitur. Tertio nec quo ad ꝑpetuationem.Si enim aliqs sit in

carcere pro debito qđ alijs soluēdum cōmi
sit:alio nō soluente ꝑpetuo ibi tenebit: nisi
per se soluat.sed si ꝑ se manendo in carce/
re soluerit:solutione pacta liberat. etiā pro
curatore nō soluēte. Quarto nocet si qđ
potuit solui in vita vel cito post mortem:
mandauit solui tardius. Vñ melius faciūt
qui in vita soluunt testamētum suū vel an
te quā bona ad heredes ꝑueniāt.q2 modi/
cum in vita suffragij plus valet ꝙ multa
post mortē.post quā mortē:quāto citiꝰ tāto
melius. Quinto nocet sola negligentia ꝓ
curatoris siue executoris ad hoc vt diutiꝰ
ibi moretur:q2 nec ex ope opato qđ nō est:
nec ex opere opante executorū liberatur.ƀ3
Petrū vbi supra.Cōcordat in predictis ⁊
Tho.in.6.quol3.q.3.Est tñ notādum ꝙ exe
cutori iputatur ad pctm̄ mortale.⁊ ꝯsequē
ter ad dānationem:si nō exequitur volūta
tem defuncti. Vñ etiā legitur in legenda
de mortuis in fi. Miles qdam in bello Ka
roli magni cum mauris pugnaturus roga/
uit cognatum suum vt si in bello moriretur
equū suum venderet ⁊ precium paupibus
daret:quo mortuo cū equus nimis sibi pla
ceret eum sibi retinuit:⁊ post modicum tē/
pus defunctus.tanꝙ sol fulgens apparuit
dicens.Cognate:bene ꝑ octo dies me feci
sti pati penas in purgatorio ꝓpter equum
cuius precium vt dixerā pauperibus nō de
disti:sed ipune nō feres. Hodie eni ferent
aīam tuam in infernum diaboli:⁊ ego pur/
gatus vado ad regnū dei.Ad qđ ille nos
perducat qui viuit ⁊ regnat in secula secu/
lorum.Amen.

¶De eadem materia.s.de suffragijs.
Sermo.26.

Quasi a facie
colubri ⁊c.Dicto de duo
bus punctis materie de
suffragijs.sequitur mo/
do videre de alijs tribus
supra sermone proximo
notatis. Et primo per quos suffragia fa/
cta prosint. Circa ergo tertium punctum v3
de personis facientibus suffragia querit
per quas personas suffragia facta ꝓsint:
Circa ꝙ notandum ƀm Petrum de pa/
lu.in.4.sniaꝝ di.45.q.1.ar.1.ꝙ in hac mate
ria sunt.5.conclusiones.
¶Prima conclusio est ꝙ per vnum viuū
facta prosunt alteri viuo propter charita/
tis vnionem. etiam sic prodest bonum fa/
ctum alij bono.ƀm illud Sanctorum com/
munionē.Et ps. Particeps ego sum oīum
timētium te. Da exēplum naturale de cor/
pore naturali in quo oīs comestio prodest
oībus mēbris.q2 vna est oīum fideliū vni
uersalis ecclesia charitate ꝯiuncta. que est
societas ⁊ amicitia spūalis. Vnde sicut qñ
contracta est societas omnium bonoꝝ inter
aliquos:qcquid vnus lucratur omnibꝰ est
cōmune.sic ⁊ hic spiritualiter: non aūt pec
catori qui nō est de corpore christi sed mē
brum diaboli: quia nō est cōmunio christi
ad belial. Vnde existens in peccato mor/
tali ēt nō excōmunicatus:nō est particeps
alicuius boni qđ fit in ecclesia ꝑ vnionem
cum sit mēbrum precisum a corpore. quod
nō recipit influentiam ab anima. Scđo
modo ꝑ modum intētionis prosunt suffra
gia omnibus etiā malis pro quibus eccle/
sia intendit orare:nisi sint excōicati: ꝓ qui
bus ecclesia nō intendit orare publice sed
priuate. Vnde sicut seruus cōis plus acq/
rit illi dño cui nominatim stipulat ꝙ alijs:
q2 obligatio illi queritur insolidum. Silr si
iussu dñi vnius vel ex re ipsius seruus cō/
munis acquirat illi spālιter acquiritur. Sic
est in ꝓposito.nō solum enim papa sed qli
bet debet se reputare seruum seruoꝝ dei.si
cut scribit Rabanus in scđo ꝓlogo macha
beoꝝ. Vnde illi spāliter ꝓdest cui intendit
etiā peccatori:cui ita pōt intēdere sicut iu/
sto:sed nō ꝑ modum meriti ƀm illud Ne
forte nō sufficiat nobis ⁊ vobis:q2 nullus
pōt alteri mereri primam gratiam nisi chri
stus:vt p3 in paruulis baptizatis. Vñ Eze.
14. Si fuerint coram me Noe Daniel. ⁊
Job:animas filioꝝ nō liberabunt. Sicut
alteri stipulari nemo potest nisi qui eius iu
ri subiectus est:sicut pater filio aut ecōuer/
so.l.Stipulatio. Ista.§.Alteri.ff.de ver.ob/
liga. Vnde christus meretur nobis sicut fi/
lijs:⁊ vnus bonus alijs sicut seruus domi/
nis. sed malis sicut extraneis . nisi merito
congrui forte.vel per modum impetratio/

nis sic: quia nisi stephanus pro paulo orasset: paulus saluus non fuisset: vt dicit Augustinus. Et de Karolo magno audita est vox. Egidij merito: Karoli peccata dimitto: et sic prodest recipi ad beneficia in spũali alicuius hominis vel multitudinis: siue sic receptus sit peccator: q2 tunc receptus fit particeps per intentionem qui non erat per vnionem: siue sit iustus: quia plus fit iustus q̄ꝫ impius.

¶ Scḋa conclusio est. quomodo suffragiũ viui prodest mortuo: Rⁿ. qḋ ꝓdest. Primo quidẽ ꝓpter charitatis vnionem: quia charitas nũquã excidit. i. Cor. iz. Licet amicitia politica pereat ꝭm phm. Et sic oĩa bona bonorum prosunt mortuis: etiam si fiãt pro viuis: sicut missa. de cele. missa. c. 2. vbi dicitur. De eadem die missas audiant pro salute viuoꝝ et etiam defunctoꝝ. Scḋo ꝓpter intentionem: quia viuunt in memorijs viuoꝝ. et sic omnes misse eis prosunt. in q'bus est vnum memento pro mortuis. non sic autem alia bona: in quibus non fertur intentio ad defunctos. Nec obstat. Beati mortui qui in domino moriũtur Apoc. i4. Quia illi in quibus princeps mundi huius tempore exitus non habet quicquam nec penã nec culpam. sicut beatus Martinus: statim sunt beati in re. nec egent suffragijs. Qui vero sic in domino moriuntur ꝙ superedificauerunt lignum fenum et stipulam saluabunt: sic tamen quasi per ignem i. Cor. 3. Et beati non in re sed in spe. sicut etiam omni tempore preciosa in conspectu domini mors sanctoꝝ eius. etiaꝫ ante apertionem celi in spe et non in re.

¶ Tertia conclusio an suffragia per malos facta prosint: Rⁿ regulariter ꝙ non. quia vt dicit Greg. Cu3 1 s qui displicet ad intercedẽdum mittitur irati animus ad deteriora ꝓuocat. Sed ꝓsunt. Primo ex opere operato: vt missa mali tm̃ valet quãtum boni sicut et baptismus. Et sic nihil ꝓdest nisi sacramentum noue legis: vel aliud sacramentale: vt aqua benedicta: et exorcismus. non autem oratio: ieiunium: et elemosyna. et h quidẽ dicitur de missa mali sacerdotis. Intellige ꝙ non sit precisus ab ecclesia. alioquin potius nocet tam illi qui celebrat q̄ꝫ illi pro quo celebratur. si scienter iniungit illi vt celebret. Uide de hoc in. c. Uestra: de coha. cleri. et mulie. Et. 32. di. verbũ. Uel dic ꝙ non est differentia inter precisum et nõ precisum. Si enim aliquis cõmittit sibi celebrare: et sit in mortali peccat committens si scit illum in mortali: siue sit precisus siue non. Si autem non cõmittit sibi: et ille motu proprio celebrat pro illo valet sibi ex opere operato non ex opere opante: siue sit precisus siue non. Scḋo ex opere operãte vniuersalis ecclesie. cuius minister est peccator non precisus alias non est minister: qui dicit vigilias pro mortuis: nec solum vigilie curati ꝓsunt parochianis suis: quorum est pulica persona: sed etiam extraneis respectu quorum est priuata persona: quia est minister. non solum huius particularis ecclesie: sed etiam vniuersalis ecclesie cuius omnes boni sunt membra. Tertio ex opere operante eius qui rogat vel mandat pro se fieri: sicut bonus dominus ꝑ malum seruum faciendo elemosynas meretur et satisfacit: q2 qui per aliũ facit per seipsuꝫ facere videtur. Sicut christus per malos ministros bene dicit et baptizat. Unde dicit textus in. c. Uestra. de coha. cleri. et mulie. Non potest aliquis quãtumcũqꝫ pollutus diuina polluere sacramenta. que purgatoria cunctarum contagionum existunt: qualiscunqꝫ enim sacerdos sit: que sancta sunt coinquinari non possunt. Hoc autem intellige. quando is qui rogat ignorat ministrum quem rogat esse malum: et sic suffragia a defunctis mandata vel petita ꝑ malos exhibita eis prosunt. Nec obstat ꝙ malus non potest satisfacere pro alio: quia verum est principaliter: sed instrumentaliter sic. Quarto ex opere operante alterius mãdãtis: puta executoris vel alterius propter eandem rationem: sicut papa mandauit fieri solemnes vigilias pro defuncto summo pontifice. de elec. Ubi maius. lib. 6. potest etiam quis subito pro se et pro alijs orationes iniungere: et etiam confessor penitenti ꝙ pro se oret. Quinto ex opere operante ministri. quia ipse operatur aliquo modo. Unde si prelatus malus iniungat bono subdito dicere psalterium. pro aliquo viuo vel mortuo: et bonus subditus dicat al's nõ victurus. intẽdẽs ꝓ illo dicere

in ſpālí pro quo ſibi iniunctū eſt: vel ꝑ quo
iniungens intendit: ꝓdeſt illi ⁊ ſi nō ex in
tentione mādātis tamē mandatarij. Si au
te ſubditus diceret nō intēdēs ꝑ alio niſi
ꝑ ſe ipſo ad expletionē obediētie tūc nō ꝓ
deſſet extraneo illi ꝑ quo iniūgēs itēdebat
nec exprimebat: nec ex intētiōe mādātis q
indign⁹ ē. nec mādatarij q h nō intendit:
ſed ſolum propter charitatis vnionem que
eſt i ei cāpte. alias āt gn̄alr̄ nō valēt: ſuffra
gia per malos: vt dictum eſt in pn̄cipio ſer
monis huius. qꝛ cū his qui diſplicet ad in
tercedēdū mittit̄ ⁊ vbi ſupra: qđ ver eſt ꝑ
modū vnionis. qꝛ vnitus nō eſt. nec ꝑ mo
dū meriti. qꝛ nō meret̄: ſed qn̄qꝫ ꝑ modum
ipetrationis ꝓſunt. qꝛ oīo petōris qn̄qꝫ eſt
ipetratiua ꝓ ſe ⁊ alijs: vt pꝫ in miraculis q̄
qn̄qꝫ fiunt ꝑ ipſos ad cōuerſionē infideliuꝫ
ſicut Judas q cū alijs apl'is ſanabat infir
mos. ſed plus valet ſuffragiū boni bono.
qꝛ oibus modis poſt modū plus boni ma
lo qꝛ ꝑ modū frequētis impetrationis: qa
Uoluntatē timentiū ſe faciet etiā ꝓ indi
gnis. Tertio mali ꝓ bono. Quarto ma
li pro malo ſed nō tm̄: nec tam frequenter:
quia deus peccatores non exaudit. Jo. 9.
ſic. ſ. ſicut iuſtos.

❡ Quarta cōcluſio eſt. an ſuffragia ꝓſunt
facienti ⁊ qdē ad merendū ſi ſit in charita
te nō minus ꝓſunt q̄ꝫ ſi pro ſe fierent ſm̄ il
lud. Orō mea in ſinu meo conuertetur. ⁊
qn̄qꝫ plus meretur hō celebrādo ꝓ alio q̄ꝫ
pro ſe: qꝛ maiori feruore charitatis accen
ſus videtur qui ſintillas emittet ad alios. ⁊
maxime ad inimicos. Dn̄s. n. conuerſus eſt
ad pniam Job: cum oraret ꝓ amicis ſuis.
Scđo ꝓdeſt ad ſatiſfaciēdū directe qn̄
ille pro quo ſit aut nō indiget. vt qꝛ ſalua
tus. aut capax nō eſt. vt qꝛ dānatus qn̄ fa
ciens eſt talis intentionis in hitu ꝙ ꝑ ſe fa
ceret ſi crederet nō ꝓficere illi pro quo in
tendit. Unde Mat. x. Et ſiqdem fuerit ibi
filius pacis reſidebit ſup illū pax vr̄a: ſit āt
ad vos conuertetur. tertio indirecte ꝑ illuꝫ
cui ſuffragiū p̄ſtare qui tenetur orare pro
faciente ſuffragiū alias eſſet ingratus non
reddens antidota: ⁊ ſic eſt melius orare ꝓ
mortuis q̄ꝫ viuis: qꝛ mortui qn̄ erunt in pa
radiſo. ſciunt illos q pro eis orauerunt ⁊ ēt
ꝓ eis orabit ſi ſuffragantes ꝑꝑ pctm̄ ſuum
illis nō ꝓfuerunt: qa amicitia cōſiderat af
fectum pluſqꝫ effectū: ⁊ ſunt in charitate ꝑ
fecta. per quā nō eoꝝ exp̄ſa exauditur. vi
uus aūt ꝑ quo ſuffragiū facio forte igno
rat: ⁊ ſic nō orabit pro me. Itē forte eſt pec
cator ⁊ ſic parum valebit mihi oratio ſua.
aut ſi eſt iuſtus non tamen in via ſemper
ad votum exauditur.

❡ Quarto nō ꝓdeſt ad ſatiſfaciendū dire
cte: vt ſi eſt mihi iniunctū vnum pſalteriuꝫ
⁊ tibi aliud dicendo ꝓ te vnum: adhuc ſuꝫ
obligatus pro me ad vnuꝫ. ſicut ſi debem⁹
ego ⁊ tu cuilibet Titio decē ſoluēdo pro te
adhuc maneo obligatus pro me.

❡ Quinta concluſio eſt. an obſit defuncto
ſi omittantur ſuffragia ab eo mandata. Et
qdē nec quo ad meritū totum in hac vita
cōparatur reſpectu cuius bona voluntas
ꝓfecto reputat̄. Scđo nec quo ad pene
intenſionē: qꝛ illa cū aīa egredit̄ ſic ſibi ta
xatur: ꝙ nec auget̄ nec diminuitur Tertio
nec quo ad ꝑpetuationē. Si. n. aliqs ſit in
carcere ꝓ debito qđ alij ſoluendū cōmiſit
alio nō ſoluente ꝑpetuo ibi tenebit̄: niſi per
ſe ſoluat. Sed ſi ꝑ ſe manēdo in carcere ſol
ueret ſolutione pacta: etiā ꝓcuratore non
ſoluente: ea facta liberaret̄. ⁊ ſic eſt h. Sed
ſi qs mandat ſolui fore facta ⁊ nō ſoluant̄.
Si fuerit in mora ſoluendi in vita ⁊ nō pe
nituit: dānatur retinēdo opus mercenarij
vſqꝫ mane. Si aūt nō fuit in mora vel peni
tuit tunc nō dānabitur ſed ſtabit in purga
torio minus ꝑ hoc ꝙ ſolui mādauit q̄ꝫ ſi ꝑ
obliuionē venialē nō ſoluiſſet nec ſolui mā
daſſet. Quarto nocet: ſi qđ potuit ſolue
re in vita: vel cito poſt mortē mādauit ſol
ui tardius. Unde melius faciūt qui in vita
ſoluunt teſtamentū ſuū vel anteqꝫ bona ꝑ
ueniant ad heredes: qa modicū in vita ſuf
fragij plus valet q̄ꝫ multa poſt mortē: poſt
quā: quāto citius tanto melius. Quinto
nocet ſola negligentia ꝓcuratoris ad hoc
vt diutius ibi moret̄: qꝛ nec ex ope opato
qđ nō eſt: nec ex ope opante executoꝝ libe
ratur: ipſe tamē executor damnat animam
ſuam ſi non exequitur ⁊c.

❡ Nota exemplū vltimū qđ habetur in
legenda de mortuis in fine. Sicut dn̄s pōt
excōicari iuſte qn̄ citatus miſit procurato
rem qui nō cōparuit: cū ſit contumatia ve

ra vel presumpta: ex quo citatus nec per se nec per aliũ comparuit. Sed qñ ꝓcurator diem accipit ⁊ ipse citatus est: ⁊ non dñs: lꝫ noie dñi ꝓpter cuius contumaciã dñs excõicari nõ debet: cũ non sit cõtumax ipse q citatus nõ est: lꝫ fuerit negligens eligendo talem: qa pro negligẽtia sine cõtumacia nõ debet quis excõicari. Sed iste mortuus est obligatus ꝑ se. vnde si non soluat ꝑ se vel ꝑ aliũ: detinebitur quousqꝫ soluerit ꝑ seipꝫ.

¶ Circa quartũ punctũ: vꝫ. quãtũ suffragia ꝓsint: sunt. 5. ꝯclusiones. ¶ Prima ꝙ non tm̃ ꝓsunt illi ꝓ quo nõ fiunt quãtuꝫ illi ꝓ quo spãliter fiunt ⁊ ex intentiõe: ex quo. n. ẜm illum modũ ꝓsunt suffragia defunctis ẜm quem viuis: sicut plus valet viuo pro quo fit determinate: quã alijs: sic ⁊ mortuo nõ obstante exemplo posito de luce ⁊ doctrina: quia talia non operantur ẜm intentionem sed ex necessitate nature.

¶ Secũda conclusio est: ꝙ suffragiũ factum pro multis. tm̃ valet quãtum ad gaudiũ cuilibet quãtum si pro quolibet fieret: qa charitas de qua scriptũ est: ꝙ Non querit que sua sunt cõia ꝓprijs ⁊ non ꝓpria cõibus anteponit. Unde sicut religiosus bene dispositus plus gaudet de legato facto cõitati quã delegato simpliciter sibi facto: sic ibi: sꝫ quo ad liberationẽ nõ pro se sicut etiã debitum solutum pro multis oium debitũ attenuat sed nullum ex toto liberat: cũ tamẽ posset pro vno solutum. ipsum ex toto liberare: vt si tm̃ soluãtur pro oibus quãtum quilibet ꝑ se sed per accidens potest tm̃ valere: vt dicetur in sequenti arti. Est aũt h̄ dubium. qa dñt doctores. ꝙ ille qui est in maiori charitate plus gaudet de suffragio facto pro alio. quã gaudeat ille ꝓ quo fit. Hoc enim vno mõ est verum: alio modo est falsum. Suffragium. n. ⁊ est bonũ facientis: in quãtum est actus eius bonus reddẽs ipm̃ cõmendabilẽ ⁊ acceptũ corã deo: ⁊ est bonũ eius ꝓ quo fit inquãtũ ꝓ eo satisfacit.

Quantũ ad primã bonitateꝫ plus gaudet de suffragio ille qui est in maiori charitate quã ille pro quo fit: quia cum ⁊ illo mõ suffragiũ non sit magis bonũ vnius defuncti quã alterius. sed sit bonum solius facientis: de eo tanquã de equali bono plus gaudet ille qui plus habet de charitate. Sed quãtum ad valorem ẜm: cum ille valor sit bonum illius solius pro quo fit: ⁊ vnicuiqꝫ magis est amabile ꝓprium bonum quã alienum. ideo quãtum ad istam considerationem plus gaudet de suffragio ille pro quo fit existẽs in minori charitate quã ille ꝓ quo nõ fit: dato ꝙ ille sit in maiori charitate.

¶ Tertia conclusio est ꝙ h̄ñs spãle suffragium ⁊ cõe citius liberatur quã habens tm̃ cõmune. lꝫ gaudiũ sit cõe modo quo dictũ est. In die auteꝫ aiaꝝ non debet principaliter dici missa nec pro patre nec pro matre: sed pro oibus fidelibus defunctis. sicut qꝺ dandum est pauperibus non dandum est amicis carnalibus magis quã alijs. Potest tamen qui secũdario spãliter intendere suos caros: ⁊ pro eis spãliter facere oblationem sed debent fieri missa ⁊ officium principaliter pro oibus. sed qa diuites plures elemosynas faciunt: inde est ꝙ elemosina quo ad suffragia: plus ꝓdest diuiti quã pauperi per accidens: quia plus tenentur orare beneficiati pro benefactoribus suis quã ꝓ alijs: alias essent ingrati.

¶ Quarta conclusio est ꝙ quando fiunt spãlia ⁊ multa suffragia pro illo qui nõ indiget: vt puta quia iam est in gloria vel qa minus indiget qñ super est diuiditur indigentibus. vt non petentium partes petentibus accrescant. sicut Aug⁹ dicit in regula. Cum quis suis filijs aliquã contulerit vestem sit in potestate prepositi: vt in rem cõmunem redactum cui necesse fuerit prebeatur sic deus non indigenti datum dat alij indigenti. qꝺ verum est in missa de Regem in qua debet esse talis intentio dicentis. vt ceteris prosit si illi pro quo fit non prosit. Sed in missa de viuis vt si celebretur de beata virgine: pro patre meo magis celebraturus pro me quã pro quocũqꝫ alio viuo vel mortuo: si scirem ei non prodesse. oratio mea in sinu meo conuertetur non aliorum purgandorum: ẜm illud Mat. x. Sin autem ad vos reuertetur.

¶ Quinta conclusio est vtrum valeant tantuꝫ suffragia successiue continuata quantũ simul multiplicata: vtputa vnuꝫ tricesimale continuatum quãtum per. 30. misse vno die a. 30. sacerdotibus dicte. Et similiter annuale quã trecente sexaginta sex misse vna

hebdomoda a diuersis sacerdotibus dicte
⁊ sic de alijs: Dūm ꝙ tm̄ vel plus valent
q̄ꝫtum ad meritum instituentis. qa magis
est ad honorem dei continuando taliuꝫ an
niuersarioꝝ. ⁊ hoc cōsiderans ecclesia ca rō
ne statuit sic. Sed ad celeriorē liberationeꝫ
a purgatorio ⁊ citius videndū deum plus
valet accelerata multiplicatio. qa sacratuꝫ
in ꝓposito habitum nunq̄ꝫ valet tm̄ ad pe
ne remissionem ex ope opato. q̄ꝫtum actu
exercitum sicut patet in baptismo flamis q
non remittit totam penam. sicut baptismus
flumis. Sic etiā missa nondū celebrata. ex
opere operato non pōt habere tantam effi
catiam quātam habet iaꝫ celebrata. Et for
te non tamdiu est ille mansurus in purga
torio ꝙ vltima missa anniuersarij perpetui
cantetur ⁊ eum liberet. Neutrum est ergo
condemnandum qa vtrūqꝫ bona intentio
ne fieri potest. ⁊ anniuersarium vt deus cla
rius videatur per opus sibi magis honori
ficum: ⁊ multitudo missarum a diuersis si
mul dicendarum. vt deus citius videatur.
⁊ non solum pro amore sui sed etiaꝫ ne diu
tius maneat vel torqueatur.

¶ Quātum ad q̄ntum de liberatione a suf
fragijs. sunt. 5. conclusiones. ¶ Prima con
clusio ꝙ soluēs per alium liberatur sicut sol
uens per seipsuꝫ. etiam si persone industria
sit electa: quia non refert qd ex equipollen
tibus fiat: nec per quem fiat. dum tn̄ eque
bene: esset autem presumptuosus qui tene
tur ad suffragia si putaret orationem suaꝫ
meliorem oībus aliorum. sicut phariseus.
Unde si missam quā debeo procuro dici ꝑ
alium liberatus sum. sicut si per me ipsum
dixissem: ⁊ sic de alijs.

¶ Secūda conclusio est ꝙ liberatur quis sol
uendo suffragia cum alio: sicut solus non
solum soluendo dn plr: vt si dicam vnum
psalteriū tecum: ⁊ tu aliud mecū: cum qui
libet teneatur ad vnum. qa hoc dubitatio
nem non habet: cum h̄ nihil minus soluat
a duobus simul quasi si solueretur a quoli
bet per se. immo si soluatur etiam a duob⁹
simul simplū. vt si sint duo quorum quilibꝫ
debet pro mortuo psalterium dicant simul
pro illo vnum psalterium. quod apparet ꝑ
simile de horis canonicis ad quas quilibꝫ
insolidum ⁊ per se tenetur: ⁊ tamen simul
omnes dicentes liberantur. sicut etiam om
nes simul audientes missam liberantur ab
obligatione qua singuli tenentur vnā mis
sam audire.

¶ Tertia conclusio vtrum soluens suffra
gia in peccato mortali liberetur an tenea
tur iterum soluere. Et videtur ꝙ sic. quia il
le qui fecit penitentiam pro se in peccato
mortali pro tanto non tenetur iterare quia
potest in alio seculo satisfacere. alioquin qđ
in alio seculo fieri non potest: in illo fieri ne
cesse est. suffragia autem pro alio hic qui
dem ⁊ non in purgatorio solui possunt. Nā
ibi pro se ⁊ non pro alio quis soluit. ergo in
hac vita tenetur suffragari sibi. Solutio nō
est verum. primo quidem quia aut est obli
gatus ad suffragia ex statuto superioris ⁊
tunc non tenetur iterare. tum quia superior
non potuit eum obligare ad hoc. ꝙ faceret
ex charitate sed solum ad substantiam fa
cti: tum quia debet supponere ꝙ superior
statuens vel iniungēs sic in charitate ⁊ ita
suffragium. valet ex merito mandantis ⁊ si
nō exequētur. q sibi ꝯscius est de mortali.

¶ Aut ex promissione propria: ⁊ tunc non
est verisimile ꝙ se obligauerit ad dicendū
in charitate. sed solum ad dicendum vel fa
ciendum absolute. aut solum ratione bene
ficij accepti. ⁊ tunc vel non est obligatus
de necessitate. sed de congruitate tantum
vel si est obligatus de necessitate: non tamē
determinate ad hoc suffragium: vel ad ali
ud. Unde illud non tenet iterare. sicut nec
illud dicere tenebatur. immo nec tenetur il
lud facere. si fuerit missa cuius principalis
efficatia est ex opere operato: etiaꝫ si sit ma
lus mister. imo nec si sit aliud iterare tene
tur quia valet ex charitate postulantis suf
fragium interpretatiue per beneficij colla
tionem. Sed hoc videtur esse contra illud
qđ alijs dictum est. ꝙ nullus potest satisfa
cere per alium: nisi ille alius sit in charitate:
Cuius enim opus in se mortuum est pro
nullo potest esse satisfactorium. Ad hoc pos
set dici. ꝙ si ex mandato vel rogatu alte
rius in charitate existentis viui vel mortui
alius peccator alias non facturus. quasi
ex ꝑsona illius faciat suffragium prodest il
li. Si autem quasi nomine suo faciens vel
let tamen illi applicare: tunc non posset pec

cator pro alio satisfacere. Unde peccator ut procurator non potest pro alio satisfacere. sed ut nuncius. Pe. de palu. vel dic clarius q̄ h est duplex questio. Una est utrum peccator soluens aliena suffragia liberentur: ⁊ ista est questio principalis de qua hic queritur. Alia est questio utrum satisfaciat: ⁊ quantum ad hanc secūdam. primo respōdeo q̄ non satisfacit: nisi illis modis quibus dictum est supra eodem sermone parte.i.conclusione.3. sed quantum ad primam q̄stionem. Utrum liberetur videtur q̄ sic. Non enim plus obligatur homo homini q̄ deo: sed deo lz quilibet sit obligatus seruare precepta tamen non tenetur illa precepta seruare ex charitate. de quo tn̄ dic per Tho. i.2.q.100 ar.10. Nec obstat q̄ intentio iniungentis suffragia fuit ut promittens satisfaceret: quia illa intentio non obligat promittentem. sicut nec intentio dei obligat hominem. que est ut ad finem charitatis seruet mandata: quia substantia mādati obligat subditum. non autem finis mandati. Videtur tamen q̄ promittens alij facere suffragia pro eo si conscius est se esse in mortali ⁊ consequenter pro eo satisfacere nō posse q̄ videtur illum decipere ⁊ consequenter teneatur ei satisfacere q̄d aliter: ut videtur: fieri non potest nisi iterum soluat sicut qui decipit aliū tenetur ad iteresse actione de dolo. l. Et elegāter i p̄n. ff. de dolo. Et. l. Si sterilis. §. cū p vēditorē. ff. de actio. empti.

¶ Quarta conclusio utrum soluens pro multis tot suffragia quot debet omnib9 singulatim: liberetur? Ut si soluo. 30. missas p recomendatis mihi in ca°. ⁊ non hanc pro hoc vl̄ pro illo ⁊c̄. Dico q̄ non perfecte. q2 minus soluit cuilibet. ⁊ per consequens nō liberatur. Nam particularis solutio multa habet incō. noda ut si debeā tibi.x. Titio.x. Seio.x. ⁊ soluo hodie.x. tribus ⁊ cras.x. tribus. ⁊ post cras.x. tribus. non tantum prodest eis q̄ si statim uni soluissem.x. quia ille potuisset statim de illis.x. facere voluntatem suam. Et sic est hic ut si sint tres in carcere tres debeant.x. pro quolibet pro omnibus. ⁊ si primo die soluo.x. nullus euadetur carcerem lz debitum oīu3 minuatur. si secūda die.x. adhuc nullus liberatur. si tria tunc omnes simul liberantur sed soluendo pro singulis. primus primo die. 2° secūda. 3°. tertia fuisset liberatus. ⁊ sic duorum feci conditionem deteriorem. Si ergo aliqui in purgatorio existentes. sic sunt dispositi q̄ unus una missa ⁊ non minori suffragio liberādus sit ⁊ sint multi tales una missa pro oibus istis dicta nullum eripit: sed dicta pro quolibet ipsorum una statim eu3 eripit ⁊ sic diutius singuli tenentur ⁊c̄.

¶ Quinta conclusio est utrum soluens p multis q̄ debet pro uno illorum. ⁊ nō plus liberetur? Dicendum q̄ sic: dum tamen p̄ncipaliter fiat pro illo pro quo debet: ⁊ pro aliis secundario. Et q̄ in suffragio habente opus operatum efficat sicut in missa hoc liceat patet in canone. ubi semper fit memoria tam pro viuis q̄ pro defunctis. Sed quid si aliquis promisit singilatim diuersis unam missam utrum liberatur celebrando unam pro omnibus equaliter intendendēdo? Pe. de pa. dicit q̄ non regulariter a toto: sed a tanto: quia soluit minus quā deb3 sicut promittens Titio unam marcham. ⁊ Seio unam: non totaliter liberatur offerendo duobus unam. sic ⁊ missa celebrata pro multis nō tantū valet singulis. Potest āt excusari.5. modis. Primo pp̄ter iṗossibilitate3 celebrandi pro quolibet sp̄aliter: puta si collegium saluo officio ad quod est institutum non potest soluere plusq̄ tres aut duas aut unam missam. Aut si religioso postq̄ promisit alicui a superiore imponantur alie misse: quia difficultas prestationis: ⁊ si non liberat tamen excusat. Da exemplū de debito hereditario: quādo bona defuncti non sufficiunt. Secūdo propter consuetudinem maxime apud eum qui scit vel scire tenetur: quia scienti dolus non infertur. sicut de parochianis qui petunt misses a curatis ⁊c̄. Tertio pp̄ter conuentionem si expresse hoc dicat promittens: quia contractus ex conuentione legem accipiunt. l. Si conuenerint. ff. depositi: q̄d etiā sufficit dicere executori: q2 cui cōmisit testator distributionē pecunie p̄missa videt̄ et cōmisisse ordinationē de missa p̄curāda. Quarto pp̄ recompensationem: q2 non refert q̄dem ex equipollentibus fiat: ut si in aliqs missis

vel suffragijs recõpensetur. sicut apud nos missa dicẽda a conventu imponit. vig. fratri.
Quinto propter suppletionẽ vel rc. sed quia in hoc est difficultas. ideo potes illã in predicãdo dimittere. Et predicta sunt scdm Pe. de pa. in. 4. di. 45. q. i. r. 2. Deo grãs amẽ.

¶ De indulgentijs. Sermo. 27.

Uasi a facie colubri: rc. Prosequendo adhuc tertiã cõsideratione quarti articuli vz. de remedijs contra veniale peccatũ. remanet vltimo loqui de indulgẽtijs per quas remittunt peccata ẽt in purgatorio. vt. j. dicetur. Nõ enim sunt institute indulgẽtie ad remissionẽ culpe sed pene debite mortali remisso vel veniali. Salutur virgo maria rc. Pro complemento huius materie debemus notare tres articulos.
¶ Primus est de indulgentie valore.
¶ Scds de earũdem susceptore.
¶ Tertius de earũdem collatore.

Primus ergo articulus est de valore indulgentiarum. Ubi sunt. 3. videnda. Primũ de causa valoris: que est thesaurus ecclesie pro quo soluit pena debita pro peccatis venialibus r etiã mortalibus hic remissis aperiente illo qui hz claves ecclesie. soli autem Petro r successoribus eius date sunt claves. 24. q. i. c. Quodcũqz. Et de transla. pla. Quanto. Da similitudinẽ de eo qui habet claves thesauri materialis rei publice de quo soluẽdum est debitum alterius rc. Sic in proposito rc. Mater enim ecclesia considerãs quod pro quolibet peccato mortali debet septẽnis penitẽtia. 33. q. 2. Hoc ipsum. Et notat. 22. q. i. Predicãdũ. Cõsiderans etiã quod multa peccata cõmittunt ad quorum satisfactionẽ nõ sufficeret vita hois ad penitentiã peragendã: sed remanet aia purganda in purgatorio: cõsiderans etiã penã purgatorij esse acerbissimam: mota pietate materna. instituit indulgentias per quas soluũtur debita penarum de thesauro publico rc. Thesaurus enim iste consistit in duobus. Primo quidẽ i merito christi qui dotavit ecclesiam suã notabili thesauro. de quo ista sumunt. s. merito r satisfactiõe sua. quã fecit ieiunando. orando. laborando. itinerando. predicando. sustinendo. r tandẽ mortẽ patiendo. cuius vna gutta sanguinis suffecisset. r hic thesaurus est infinitus: adeo quod semper restat ad mutuãdum gratis peccatoribus vnde satisfaciant. Unde Sap. 7. dr. quod sapiẽtia. i. xps: qui est sapiẽtia patris infinitus thesaurus est hoibus. quo qui vsi sunt: participes facti sunt amicitie dei.
¶ Scdo hic thesaurus consistit i meritis sanctorum r penalitatibus r passionibus eorum qui multa supererogaverunt quam meruerunt peccata eorum. r sic illud superfluum reponitur in thesauro ecclesie. quia sancti hac intẽtione fecerunt opera satisfactionis. vt nõ solũ sibi sed etiã corpori xpi quod est tota ecclesia facta prodessent. sicut paulus dicit. Oia sustineo propter electos: vt r ipsi salutẽ cõsequantur: que est in xpo iesu. 2. Tim. 2. Et Col. i. Impleo ea que desunt passioni xpi in carne mea: pro corpore eius. quod est ecclesia cuius factus sum minister scdm dispensationẽ dei. Nota Christi. i. corporis xpi mystici. quia nostre passiones qui sumus mẽbra xpi ipsius xpi sunt. quia est vnum caput cum vno corpore. Qui ergo mẽbrum christi est quicquid patitur ab eis qui nõ sunt in membris christi: deerat passionibus christi. Sed attende quod nõ determinate pro illo qui remissione indiget: sancti huiusmodi opera fecerũt alias absqz omni indulgentia remissionẽ cõsequeretur. sed cõiter pro tota ecclesia. sicut apostolus dicit in auctoritate hic supra allegata. r ideo predicta merita sunt cõia totius ecclesie. Ea aũt que sunt cõia multitudinis alicuius distribuuntur: singulis de multitudine scdm arbitrium eius qui multitudini preest. Unde sicut aliquis cõsequeretur remissionẽ pene si aliquis pro eo satisfecisset. ita si est satisfactio alterius r per eum qui põt distribuatur. scdm Tho. in 4. di. 20. q. 3. ar. 3. Pz ergo quõ intelligitur thesaurus iste ecclesie que est causa valoris indulgentiarum: quia a xpo r sanctis r ab eo qui hz claves ecclesie. s. papa datur de illo thesauro tantum quantum sufficit singulis fidelibus: ad solutionem pene debite pro peccatis totius vel partis: prout dispensantis arbitrio videtur. Totius enim thesaurus iste est in dispensatione eius qui preest ecclesie grandi. Unde petro claves regni celorum cõ-

misit xp̄s. Mat.16. Per quas ip̄e vel papa qui locum eius tenet. aperit tanq̃ thesaurarius archam thesauri huius. quando vtilitas vel necessitas exposcit. Patet ergo quomodo thesaurus iste integratur. ¶ Sȝ remanet vna dubitatio. Nam videtur q̄d de meritis christi ꝛ sanctorum nihil restet quia de omni pena ꝛ labore christi ꝛ sanctorum fuerunt ꝛ sunt plene per iustitiam diuinam ꝛ misericordiam remunerati vel remunerandi resumptis corporibus a deo qui reddit vnicuiq̃ ſm opera sua. ergo nō videtur aliquid penalitatis posse fieri satisfactorium ab eis pro alijs. quia sicut non iudicat deus bis in idipsum ꝛ non consurgit duplex tribulatio. Naum.1. sic nec remunerat bis bonum opus: quia bona fides non patitur vt bis idem exigatur. Sed dicendum q̄ opus bonum penale sanctoruȝ potest dupliciter considerari ſm Pet. de palu. in.4. di.20.q.4. Uno modo inquātuȝ est meritorium: ꝛ sic non transgreditur personam nisi solum meritum christi. qui sibi ꝛ alijs meruit. non q̃tum ad gloriam anime quia illam statim habuit in instanti conceptionis corporis ꝛ creationis anime. sed quātum ad gloriam corporis quā meruit merito passionis: iuxta illud Phil.2: Humiliauit se. f.p. fac. obe. vs. ad mor. mor. āt crucis. propter quod do. ex. il. ꝛ do. il. no. quod est super omne no. ꝛc. nec potuit vt videtur christo remunerari ſm mensuram meriti quia meritum eius fuit infinitum. remuneratio autem finita. quia inquātum homo non potest in infinitum remunerari intensiue: ceterorum vero meritum sibi soli ꝓdest. Et ideo nec alius a christo plus meruit q̃ accepit vel recepturus sit in seipso. ¶ Scd̄o modo prout est satisfactorium. ꝛ sic multi plus satisfecerunt q̃ debuerunt. Licet enim pena purgatorij sit maior omni pena mundi. non tn̄ sequitur tale peccatuȝ meretur talem penam in purgatorio. ergo grauissimam in mundo alias nullus posset pati penam vltra culpam cū a veniali nullus sit immunis: cum tn̄ dicat Job. Utinā appenderentur peccata mea quibus iram merui ꝛ calamitas quā patior in stateram quasi arena maris. hec grauior apparent. Job.6. In hoc ergo conueniunt sancti cuȝ christo in hijs que fuerunt supererogationis. quod aliquid ponunt in thesauro ecclesie sicut xp̄s: sed in hoc disconueniunt qa tota satisfactio xp̄i cessit in thesauro ecclesie ꝓ ceteris ꝛ nihil pro se. qa peccatum nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius 1. Pet.2. Unde nullus debitor fuit nec pene originalis. nec actualis: qa ab eo est thesaurus infinitus. alij aūt sancti non. Beata aūt v̄go medio modo se habuit: qa de suis penalitatibus illud soluȝ ꝓ eo satisfacit q̄d erat pena pcti originalis. sicut mors nature cuius ipsa debitrix fuit. relique aūt penalitates sponte assumpte tote nobis cedūt: nō illi qa nullus culpe actualis rea fuit. ꝛ ideȝ est de martyrio innocentū ꝛ aliorꝫ qui nec venialiter peccauerunt. Hoc tn̄ q̄d dicitur de beata virgine nō predices. Item disconueniūt in merito. qa xp̄s sibi ꝛ alijs meruit de condigno. alij autem sancti solum sibi d̄ condigno alijs non de congruo solum.

¶ Scd̄o notandū est de valore indulgentiarum in generali: vbi nota duo. Primo quātum valent indulgentie. Scd̄o vtrū tm̄ ꝓsunt vni qui minus dat ꝛ minus laborat q̃ ei qui plus dat ꝛ plus laborat. Circa primum multi multa dixerunt: vt refert Glo. in c. Q̄d aūt de pe. ꝛ remi. ꝛ doctores theologi in.4. sniarꝫ. di.20. sȝ verior opinio est: sicut dicit Pe. de tarantasio. vbi supra q̄ tantum valent indulgentie q̃tū sonant. Ualent etiam quadraginta dies indulgētie cuilibet habenti tm̄ quātum eidem. 40. dies penitentie: vel annus indulgentie: q̃ vnus annus penitentie facte ſm determinationem vel taxationē factam. siue a sacerdote. siue a iure. siue a iustitia diuina. ꝛ sic valent quo ad forꝫ dei. Et hoc ꝓbatur tuȝ ex eo q̄d dictum est petro. Q̄dcūq̃ solueris super ter. er. solu. ꝛ in ce. ꝓpter q̄d ꝓbatur q̄ remissio que fit quo ad forꝫ ecclesie: valet etiam quo ad forꝫ dei: tum quia alias ecclesia hmōi indulgentias faciens magis damnificaret q̃ adiuuaret. qa remitterentur ad grauiores penas. s. purgatorij absoluendo a penitētijs iniūctis. ſm Tho. in.4. di.20. Anni vero predicti non sunt anni celi vel purgatorij sed mundi. qa in mundo est hu-

iusmodi distinctio dierum.non autem in ce
lo vel purgatorio ſm Pet.Concor.Goff.
in sum.de penitentijs ⁊ re.in fine.⁊ Jo.an.
in.c.Q ð aũt:eodem titulo in nouella.q sic
dicit.Et lꝫ quidam h̄ diuersimode intelligãt
⁊ interpretentur indulgentias istas ego ta
men simpliciter intelligo sicut sonant:vt
ſm qð continent ⁊ promittunt:remittunt.
Nam qualitercunqꝫ satisfiat ecclesie non
refert:⁊ absolutus est quem absoluit eccle-
sia ⁊ ligatus quẽ ligat.24.q.i.Q ðcũqꝫ ⁊c̃.
Uide vt scripsi in verbo indulgentia.Ua
let ergo indulgentia ad remissionem pene
non autem culpe:⁊ ideo abusiua locutio
est dicentium ꝙ hec vel illa indulgentia re-
mittit penam ⁊ culpam.Uide in Cle.Reli
giosi:de priuilegis.Nulla enim culpa remit
titur sine contritione:ergo indulgentia pe-
nam remittit non culpam.Sed videtur qð
etiam penam non remittat:quia remissio
pene est effectus sacramenti penitentie.sed
effectus sacramenti non potest conferri sine
sacramento:qa hoc pertinet ad potestatez
excellentie.que soli xp̄o competit ſm ꝙ ho
mo deo vnitus.ergo ⁊c̃.Rñdeo remissio pe-
ne est effectus sacramenti penitentie.ꝑ mo
dum remissionis gratuite:sed per indulgẽ-
tiam remittitur pena per modum solutiõis
⁊ sic non obstat.

¶Circa scðm vero:vtrum indulgentie om
nibus prosint equaliter.Uerbi gratia:qui
dam vadunt ad visitandum limina apo-
stolorum Petri ⁊ Pauli romam a lon-
ginquo pro mille milliaria.Alij sicut roma
ni non vadunt a longinquo nisi per vnum
iactum baliste:nunquid equaliter prosint
indulgentie omnibus? Uel pone ꝙ detur
indulgentia omnibus qui conferunt aliqd
ad edificationez pontis vel ecclesie ſm sua-
rum facultatum quantitatem:quidã dant
centum ducatos.quidam vero decem vel
pone in similibus ⁊c̃.vtrum equaliter va-
leant omnibus indulgentie? Respondeo:
in indulgentijs est vel potest considerari
quadruplex valor.¶Primo quidem va-
lor meriti:⁊ quantum ad hoc qui plus la-
borat plus meretur:ſm Tho.¶Scðo con
sideratur valor laboris.non per modum in
dulgentie sed per modum satisfactionis ð
peccatis commissis:⁊ quãtum ad hoc qui
plus laborat vel dat plus satisfacit:vt sen-
tit Petrus de taranta.in.4.di.20.Ratio
quia iste valor proportionatur quantitati
laboris illius qui laborat:non autem the-
sauro ecclesie.Differentia enim satisfactio-
nis ⁊ indulgentie est ista:quia per satisfa-
ctionem propriorum laborum soluit quis
penam de proprio thesauro sed per indul-
gentiam soluitur debitum pene de alieno.i.
de communi thesauro.¶Tertio considera
tur valor laboris quantum ad preseruatio
nem de peccatis futuris:⁊ quantũ ad hoc
maior labor ⁊ elemosyna magis preseruant
a futuris.indulgentia enim supplet locum
satisfactionis inquantum satisfactio est pu
nitiua:quia.s.pena quam alius sustinuit re
putatur isti ac si iste sustinuisset:⁊ ideo re-
atus pene tollitur:sed non succedit in locuz
satisfactionis inquãtum est medicina.quia
adhuc remanent pronitates ad peccandũ
derelicte ex priori peccato:ad quas sanan-
das necessarius est labor satisfactionis.Et
ideo cruce signatis est consulendum dum
viuunt.vt non pretermittant satisfactionis
opera:inquantum sunt preseruatiua a pec
catis futuris.licet reatus pene sit totaliter
solutus.nec ad hoc requiratur aliquis la-
bor:quia sufficit labor passionis christi.mo
rientibus autem non est necessaria preser-
uatio huiusmodi:sed solum liberatio a rea
tu pene.⁊ hec vult Tho.in.4.quolibet.q.
vltima ad tertium articulum.Idem notat
Tho.in.4.di.20.vbi dicit.ꝙ consulendum
est eis.qui indulgentiam consequuntur.ne
propter hoc ab operibus penitentie iniun-
ctis abstineant:vt ex hijs remedium conse
quantur quamuis a debito pene essent im
munes.⁊ precipue.quia quandoque sunt
plurium debitores.q̃ꝫ credant.Tho.

¶Quarto in indulgentijs cõsideratur va-
lor indulgentie.Et quantum ad hoc equa-
liter valent omnibus.Ratio est ſm Tho.
quia remissio hec per indulgentias non
proportionatur labori sed meritis que dis-
pensantur:ideo tantam indulgentiam con
sequitur qui minus laborat quantam qui
plus.

¶Tertio notandũ est de valore indulgen-

tiaꝝ in spāli. Ubi nota .3. Primo si datur indulgentia cōferenti de substantia sua ad edificationē pontis ⁊ aliquis nō pōt dare ꝓpter paupertatem: tñ habet intentionem dandi: an lucretur indulgētiā? Rñ° fm Pe. de pal'. in .4. di. 20. Si est determinata quātitas qui nō dat tñ q̄ nō potest nō lucratur indulgentiam lȝ alias bona voluntas sufficiat ad merendū. sed nō ad satisfaciēdum. Sed arguitur cōtra. Nam in regula imputari lib. 6. di. Imputari nō debet ei ꝑ quem nō stat si non faciat qꝺ per eū fuerat faciendum. Sed Rñde dicens. ꝙ lȝ nō imputetur ad culpam vel ad penam vt in regl'a dicitur: tñ nō debet lucrari: vt h̄. Ui de infra parte scꝺa. ꝯclusione scꝺa. Si aūt simpliciter dicatur. qꝺ indulgentiā habeat: qui tali pio loco subuenerit intelligitur fm suam ꝯditionem. Scꝺo nota. ꝙ si datur indulgentia euntibus ad ecclesiam sancti Petri. Utruȝ in eadē die totiens lucretur quotiēs intrat? Jo. an. in. c. Cum ex eo. de peni. ⁊ remis. allegat. Uinc. dicentē. ꝙ si eadē ꝑsona eodē die sepius cōuenit ad locuȝ pro quo indulgetur remissio. vel sepius dat denarium: sepius habebit .40. dies dū durat tempus vel dies remissionis. quia non est cōmissa remissio solum propter iter vel denarium: sed ⁊ propter obligationeȝ ecclesie que sic remittendo se obligat orare pro alio. Si igit̄ discretus ⁊ remissionē faciens. Idem Guil'. in speculo. e. ti. §. quid si eadē. vbi addit rationem: ꝙ in beneficijs debet fieri larga interpretatio fm Jo. an. Sed Pe de palu. in .4. di. 20. tenet cōtrariuȝ dicens. In perennibus indulgentijs sicut in ecclesia beati Petri. 40. dieꝝ quotiens aliquis vadit totiens indulgentiam consequitur. veruȝ est quolibet mēse. ⁊ quolibet die. sed pluries in die nō videtur sensisse concedens indulgentiaȝ: quia posset cedere in derisionem: quia nō faceret homo nisi ponere pedem ⁊ exire: ⁊ redire. Uideret etiā non rationabile si totiēs lucraretur. Et supponendum est ꝙ papa nō potuit vel noluit dare indulgentiam pro causa nō iusta fm eundem Petrum.

¶ Tertio notandū vtrum indulgentie durent post mortem cōcedentis. Et dicendum fm Pe. de palu. vbi supra de indulgentijs pape ꝙ sic. Si hoc intendebat: puta q̄ dixit. quolibet iam nō simpl'r. q̄ gratia cōcessa nō expirat per mortem concedentis: vt in. c. Si super gratia. de offi. deleg. lib. 6. Et in. c. Si cui nulla. de preben. eodē lib°. Si aūt dixit vsq; ad qnquēnium. vsq; tunc valet ⁊ non plus. si superuiuat nec minus si ante moriatur: q̄ vt dictum est gratia non expirat per mortem cōcedentis. Idem videtur de indulgentijs epoꝝ quas ꝯcedunt in dedicationibus ecclesiaꝝ ꝙ ꝑpetuo durant: per qꝺ verum est si cōcedens concedat simpliciter. Si aūt concedantur gratie vsq; ad bene placitum pape extingunt̄ gratie mortuo papa. Si aūt concedantur vsq; ad bene placitum sedis apostolice. durabunt perpetuo: q̄ sedes ipsa non moritur: nisi a successore fuerint reuocate: vt habetur casus in. c. Si gratiose. de rescriptis lib. 6. Si autem concederēt̄ persone: puta vni conuerso: ad illius persone vitam durant ⁊ non plus: quia priuilegium personale personam sequitur: ⁊ extinguitur cū persona: vt in regula. priuilegium. lib. 6. Sȝ locus est imortalis. Ūn̄ indulgētie concesse loco: tamdiu durant quādiu locus: propter quod si ecclesia sic destruatur ꝙ oporteat eam dedicare iterum: per illam destructionem potentie indulgentie destruuntur: fm Pe. de palu.

¶ Scꝺs articulus de indulgentiarū susceptore. Unde videndum est quibus indulgentie prosunt ⁊ quibus nō. Ubi nota. sex conclusiones fm Pe. de palu. vbi supra.

¶ Prima conclusio est ꝙ non prosunt indulgentie existentibus in mortali. Unde dicitur in eis vere penitentibus ⁊ confessis: intelligo de confessis in proposito: quia nō oportet de facto. Contra quod tamen est. quia in quibusdam exprimitur: vel qui infra mensem fuerint confessi. Unde videt̄ ex mente ⁊ pactione ecclesie concedentis ꝙ qui quando implet conditionem non est in statu gratie: postea recedente fictione recipit effectum.

¶ Scꝺa conclusio est: ꝙ modo implenti cōditionem non prosunt. siue paupertate siue impotētia impediatur: quoniam non hoc

princeps vult. qm̄ qui iturus vltra mare
moritur nisi forma hoc habeat non conse/
quitur indulgentiā. Antiqua enim forma
quā ponit Host. de iudeis. c. Ad liberan/
dam. quottidie immutatur ⁊ innouatur.
Nec obstat ꝙ voluntas pro facto habe/
tur quando quis non potest: ⁊ concordat
regula iuris: que dicit. Imputari non de/
bet ei per quā nō stat si non facit ꝙ per
eum fuerit faciendum. de reg. iuris. c. Im/
putari lib. 6. Item alia regula iuris que
dicit. Cum non stat per eum ad quem perti
net quo minus conditio impleatur habe/
ri debet perinde ac si ipleta fuisset. Quia
respondeo ꝙ illud verum est quantum ad
meritum seu premium essentiale. non autē
quātum ad accidentale: puta remissionis
pene vel huiusmodi cuiusmodi est indulgē
tia. sm̄ Tho. in. 4. di. 20. ar. 5. q. 3. ad primū.
Conditiones huiusmodi sunt implende in
forma specificata. Sic ecōtra dicimus de
irregularitate quā non incurrit quis si non
occidat vel mutilet aliquem q̄uis eū fue/
rit persecutus: ⁊ pro eo non deficit. q̄r lex
promotionis factum requirit. 15. q. i. c. vlti.
Sic nec excōmunicationem incurrit quis
si persequitur clericum: non tamen tangit.
quāuis quātum ad meritum culpe tm̄ de/
mereatur quātum percutiendo. si per eum
non stetit: quia apud deum consensus pro
facto habetur. Mat. 5. Qui viderit mulie/
rem ad concu. eam ⁊c. Si ergo datur in/
dulgentia omnibus crucem sumētibus eo
ipso ꝙ eam sumerent ⁊ si plus non facerēt
eam lucrarentur. Concor. Tho. in. 2°. quoli
bet. q. vlti. Sed si dicatur transfretantibus
non habet antequā sint vltra mare. Si autē
dicatur euntibus. consequitur in via. ⁊ sic
de aliis modis. Si tamen vadit existens in
mortali: fructum non percipit quousq̄ sit
penitens. sed tunc sic. Nec obstat ꝙ opus
mortuum nunquā reuiuiscit: quia hoc verum
est quātum ad hoc. vt homo aliquod ex il
lo opere mereatur. Ad hic recedente fictio/
ne non meretur homo remissionem pene
ex opere illo: sed ex thesauro ecclesie. qui
est causa remissionis pene per modum so/
lutionis sm̄ qd̄ dicit Tho. in. 4. di. 20. ar.
5. q. 2. Si quis autem sumendo crucem nō
intendat ire nisi dominus suus vadat eū
quo ire intendit: illo mortuo vel non vo/
lente ire non tenetur ire. Ratio quia defi/
cit conditio intenta. Sed tale propositum
quo vult ire non simpliciter sed sub condi/
tione. si interim moriatur non facit eum lu/
crari indulgentiam: quā lucraretur si sine
conditione ire decreuisset.

¶ Tertia conclusio ꝙ non prosunt nō sub
dito. nisi de licētia proprii episcopi aut pro
prii iudicis. Extra eo. Qd̄ autem. Unde ⁊
videtur sufficere ex licentia curati. Sicut
enim curatus nō sacerdos potest licentiare
vt non curatus sacerdos absoluat quāuis
ipse non posset absoluere. quia alius iure
suo absoluit eum sit sacerdos. dum tamen
habeat materiam: sic ⁊ hic sibi subditum
alteri tradidit ⁊ ille cū sit episcopus iure
suo dat indulgentiam quā iste tradens nō
posset dare. propter qd̄ curati absoluentes
debent eis iniungere omnes indulgentias.
quas poterunt obtinere. Nota ergo ex pre
dictis ꝙ siquis vadit ad ecclesiam subdi/
tam alteri episcopo pro indulgentia non
lucratur indulgentiam. nisi habeat licentiā
ab episcopo suo., vel curato. Sȝ videtur ꝙ
si consuetudo est eundi ⁊ episcopi sciunt ⁊
tolerant: videntur tacite consentire. Argu/
mentum in regula. Qui tacet lib. 6.

¶ Quarta cōclusio est ꝙ exemptis ꝓsunt.
non solum de licentia suorum superiorum
sed de iure cōmuni. qui quo ad hoc non vi
dentur exempti: quia hoc noluerunt impetra
re quod est malum suum: nec eximens con/
cedere: quāuis non possent absolui ab epi/
scopo in foro conscientie. quia ibi etiā opor
tet ligare: ⁊ non possunt ab eo ligari: sed
dans indulgentias ad nihil ligat nec pro
prie soluit sed solum thesaurum dispensat.
quia vero dispensatio sibi tradita est pro
tota sua diocesi: vt illis dispenset thesaurū
christi: inde est ꝙ etiam exemptis potest di
spensari quia sunt de sua diocesi. licet non
subditi. quia etiam subditi suffraganeorū
non sunt subditi metropolitano a quo tm̄
indulgentias consequuntur. Sed non po/
test episcopus dare illis qui nō sunt de sua
diocesi: quia pro illis dispensationem non
suscepit.

¶ Quinta conclusio est q illi qui dedit in/
dulgentias valet si iplet conditionem:q2 sibi
pôt homo accipere de bonis côibus: sicut
aliis dispésare: quis sibi nô possit hô dare:
q2 inter dantê et recipientê dz esse differen
tia psonalis:vt in.c.Debitû. de baptismo.
Hoc dictû patitur dubitationê:sed etiam
illi pro quo fit.siue sit viuus siue sit mortu/
us:dum tñ forma indulgentie hoc hêat.
¶ Sexta conclusio est q indulgentia nô so/
lum vz illi qui iplet conditionê puta qd di/
cat.Quicûq3 hoc fecerit vel p quêcûq3 hoc
fecerit siue viuus siue mortuus habeat tan
tá indulgentiá siue tantû de indulgentia.
Secus aût si forma hoc nô habeat.q2 qui
dat indulgêtiam est dispensator.et applicat
cui vult.nô aût ille qui iplet conditionem.
Vñ qd dicunt aliqui q indulgentia ex in
tentione suscipientis transfertur in illû q ê
in purgatorio:nô videtur verû nisi forma
concedentis hoc habeat.q2 sicut nô extendit
vltra quátitatê nô expressam: sic nec perso/
ná transgreditur:sed sunt stricti iuris.s.in/
tentio dispensantis hoc facit.q2 sicut bona
viuor eis côicantur:sic et thesaurus mortu
orû.Innoc.tñ extra e.ti. Qd aût dicit q
solius pape indulgentia valet defunctis.bz
Pe.de palu.Idê tenet . .ho.ctû ad hác
sertá qônê in.4.di.20.ar.5.q.3.ad scdz.Et
di.45.q.2.ar.3.q.2.Sed Petrus de tará.
videtur tenere contrium in.4.snia p.di.20.p
blemate.3.arti.3.ad secûdá.q.vbi sic dicit.
Ad scdaz qônê rñdeo.Alr ipenditur alicui
suffragiû.alr indulgentia.Suffragium per
charitatê:indulgentia p auctoritatê.Eccl'a
cuz illis qui sunt in purgatorio hz cômunê
charitatem:sed nô habet supe illos aucto
ritate:ideo pôt eis côicare suffragia et bo/
na sua:nô tñ indulgentias pôt dare dire/
cte.q2 nec de foro suo sunt:nec illa p qb9
indulgentia datur psit facere:sed indirecte
s.p suffragium et ministeriû viuentium: q
sunt de foro ecclesie:sm Pe.de ta/
ran.Prima opinio verior est.q2 sic ecclesia
approbat:concedendo indulgentias etiá de/
functis.Ad illud aût qd opponitur q po/
testas pape nô extenditur ad nô subditos
cuiusmodi sunt defuncti.ad hoc est triplex
rñsio.Prima q aie que sunt in purgatorio
sunt subdite potestati ecclesie.Nec obstat
qd di Mat.16.Qdcûq3 ligaueris sup ter
ram et qdcûq3 solueris sup terram etc.quia
exponitur.qdcûq3 ligaueris sup terram.i.
quádiu fueris sup terram. Sed qa ista re
sponsio videtur reprobari per tex.in.c. Ne/
gatur i fi.24.q.2.Ideo dici pôt.2°. q aut
loquitur de ligatione culpe.et tunc tñ super
terram.i.viuos pôt papa ligare et soluere.
Aut deligatione pene et tûc defunctos etiá
soluere pôt.Sed contra hoc facit: qa hoc
in nulla auctoritate inuenitur. quinimmo
ecôtra.c.Negatur.supra allegatû.Et prete/
rea ex hoc seqtur q cum possit papa absol
uere aiam a purgatorij pena.ergo videtur
q possit illaz ligare ad pená purgatorij.vt
diutius vel accerbius puniat.Eius est eniz
ligare cuius est absoluere et ecôuerso.21.di.
Inferior.Et de iudicijs.c.Cum non abho
mine.sed hoc est falsum.qa non pôt ligare
papa aias in purgatorio existêtes ergo etc.
Ideo pôt.3° dici q verû est q aie de pur/
gatorio nullo mô subsunt potestati pape p
illud. Qdcunq3 solueris et ligaueris super
terrá etc.sed tñ bene pôt eis indulgentiam
concedere. sm q ponit prima opinio que
ab ecclesia approbat.Non obstat si dicat.
q ad indulgentiá reqritur potestas ex p/
te concedentis:vt in.c.Qd aût de pe.et re.
Quia rñdeo q duplex est potestas. Una
est potestas ad aperiendû:altera ad presi/
dendum.¶ Prima potestas est necessaria
ad indulgentiá:qa non pôt qs concedere
indulgentiaz nisi habeat potestatê.siue cla/
uez aperiendi thesauros ecclesie. Unde pri
uatus homo quâtecûq3 sanctitatis non pôt
indulgentiam concedere.etiá virgo maria
neq3 angelus.qa non habet claues : papa
aût habet claues plenarias.ergo.etc. Et sic
intelligitur q dictum est reqri potestatem
ad indulgentias concedendas. Altera est
potestas presidenda et hoc non reqritur in
indulgentijs. Et hoc probatur duplici rône
Prima qa indulgentia soluit a pena per
modum solutionis de thesauro publico:vt
dñt doc.non aût per modû absolutionis q
est ex potestate:et hoc dicit Albertus in cô
pendio theologie.Manifestû est aût q the
saurarius pôt etiam pro non subdito solue
re debitum.dûmodo habeat clauê thesau
ri:et sic est in proposito ergo etc.Preterea et

ſecūdo:dr̄it hoc.⁊ notatū ē ſupra ꝙ prelatus
pōt gaudere indulgentia indulta ſi implet
ↄditionē:ergo ſequitur ꝙ nō requiritur po
teſtas preſidendi in ↄcedente. alioquin nō
lucraret̄ ipſe ↄcedens indulgētiam:qꝛ ne/
mo ſibi ſubditus eſt.l.liber homo.ff.ad.l.ac
quil.ſicut nemo pōt ſeipſum abſoluere ab
excōicatiōe vel ligare. Pꝫ ergo ꝙ i idulgē
tijs ↄcedendis nō requiritur poteſtas preſi
dendi.ſed ſufficit poteſtas aperiendi. Nec
obſtat.c.Nō aūt de pe.⁊ remiſ.qd dicit.ꝙ
indulgentia nō ꝓdeſt nō ſubditis. qꝛ illud
veꝝ eſt in ep̄is ⁊ alijs prelatis inferiorib⁹.
in q̄bus etiā requiritur poteſtas preſidēdi.
nō q̄dem de eſſentia indulgentie ſm ſe:ſed
qꝛ ſic ordinauit eccleſia.ne indulgentie vi
leſcant ſi paſſim oibus ab hominibus ↄcce
di poſſent.⁊ ſic illud incōueniens ſequeret̄
ꝙ claues eccl'e ↄtēnerentur.⁊ ſic pnialis ſa
tiſfactio eneruaret̄.ꝫ.c.Cum ex eo.de pe.⁊
re.nō aūt loquitur de papa. qꝛ in terram
nō hꝫ ſuperiorē.Et hoc innuit̄ in illo textu.
alijs quā his qui remittētibus ſubſunt ⁊c̄.
Pape aūt ſubſunt omnes.ergo nō loq̄tur
in papa.Et hoc vult Glo.Tancredi.qui di
cit ſuꝑ illo verbo ſubſunt. Per h̄ pꝫ ꝙ nō
loq̄tur de remiſſionibus que fiunt a papa.
Cōcluſio ergo eſt ꝙ indulgētie ↄceſſe a pa/
pa extēduntur ad aias purgatorij.ſi hoc in
tendit.intendere aūt videt̄ ſi exprimit hoc
in bulla.alias nō:qꝛ in priuilegijs reſpiciē/
dus eſt tenor verboꝝ: vt in.c.i. Porro.de
priuileg.Indulgētie aūt ep̄oꝝ nō proſunt
nō ſubditis:vt in dicto.c.Nō aūt.⁊ qꝛ aīe
me defunctoꝝ nō ſunt ſubdite ipſis idcir/
co nō ꝓſunt eis.Et hoc vult Innoc.in.d.c.
Nō aūt. Dicēs ꝙ ſolius pape indulgētie
valent defunctis ſm eum. Pōt tñ papa cō
cedere ep̄is ꝙ poſſint ↄferre: indulgentias
etiā defunctis.ꝑ rōnem iāꝫ dictā. Et ſic cō
cludo i hac materia:ſaluo iudicio ſaniori.

Illud aūt vltimo pōt queri.Nunq̄d re
quiritur ꝙ viuens expleat cām indulgētie
in charitate ad h̄ vt proſit indulgentia de/
functis.Dicēdū ꝙ nō cum ꝓbeat nudū mi
niſteriū.ſicut ⁊ de ſatiſfactione dictū eſt ſu
pra ſmone ꝓrimo pte p̄ma.ↄcluſiōe tertia
Sic etiā nota.in ſimili.b.Tho.in.4.di.45.
q.2.ar.3.q.i. Tertius articulus erat de.
indulgentiaꝝ datore.Ubi videndū eſt q̄s
poſſit indulgentias dare.Circa qd nota.q̄t
tuor ↄcluſiones. Prima eſt ꝙ papa i hoc
hꝫ plenitudinē poteſtatis.ſummus penitē
tiarius.dat cētum dies.legatus pōt dare in
ſua ꝓuincia:indulgentias ꝑennes. de offi/
cio leg.c.vlti.in Glo.Et idem nota. Glo.in
.c.penul.de pe.⁊ re.Ep̄s ⁊ ſuperiores.40.
dies cōiter.In dedicatiōe aūt eccleſie vnū
annum ſiue ſit vnus ſiue plures.ſed ꝑ an/
niuerſario niſi.40.dies.de pe.⁊ re.c.Cū ex
eo.Abbas aūt nō pōt dare indulgentias.
extra de ex.p̄e.c.Accedētib⁹ nec quicūq̄
inferiores ep̄is.Item archiep̄s pōt dare ꝑ
totam ſuam ꝓuinciam indulgētias.de pe.
⁊ re.c.Noſtro.⁊.c.i.⁊ vlt.lib.6.Quicūq̄ an
te eſſet ab eccleſia preciſus. nō poſſet dare
indulgentias.qꝛ indulgētie nō proſunt niſi
ſubditis.Extra eo.Nō aūt. ꝓciſus aūt nō
habet ſubditos.ſaltem quo ad vſum iuriſ/
ditionis.24.q.i.Audiuimus. Et not.Glo.
xi.q.3.Iulianus.

¶Seda ↄcluſio eſt ꝙ quidā dicunt ꝙ nul
lus pōt dare indulgentias:niſi ſit ſacerdos
qꝛ nemo pōt in remiſſiōe pene in foro pnīe:
niſi qui pōt in remiſſione culpe.ſꝫ nō ſacer
dos nihil pōt in remiſſione culpe.ergo nec
pene. Sꝫ ꝑ indulgētiā remittit̄ pena nō ꝑ
tinens ad foꝝ ↄtentioſum laicuꝫ.qꝛ cruce.
ſignatus lꝫ ſit abſolutus ab omni pena. ni/
hilominus ſuſpēdetur ſi prius meruerit vel
etiā poteſt nec quo ad foꝝ eccleſiaſticum.
Uñ penitētie iniuncte in caplo noſtro non
ꝓpter hoc relaxant̄.⁊ ſic pertinent ad foꝝ
ↄſcientie.ergo ⁊c̄.Sic tenet Hoſt.vt refert
Io.an.in.c.Accedentibus.de exceſ.pre.vbi
tenet Hoſt.ꝙ electus in ep̄m cōfirmatus
⁊ nō ↄſecratus ſi ſacerdos nō ſit nō poteſt
dare indulgentias.cum careat ep̄ali ⁊ ſacer
dotali ordine.Idē tenet archidi.in.c.Ro/
mana de pe.⁊ re.lib.6.Glo.Pe.ipſe tñ te/
net ↄrium in ſumma.c.ti.quis poſſit. vbi te
net primam opinionē.ſicut ſcripſi in verbo
de indulgētia. Sed dicēdū ad hec ne rōnē
ꝙ ꝓprie loquendo de dimiſſione pene q̄ ē
per remiſſionem liberalē nullus habet po/
teſtatē:niſi qui etiam poteſt in remiſſioneꝫ
culpe.ſed ad ſolutionē pene vel in dando
vnde ſoluat.pōt quilibet ⁊ ipſemet peni/
nitens qui ſe acquietat ſoluēdo:⁊ alius pri/
uatus qui ſatiſfacit pro eo. Illa ergo re/

missio pene nõ presupponit in remittẽte potestatem remissionis culpe: ſm Pe. de pal. Et ꝯcor. Tho. in. 2°. quolibet. q. viii. ad ſm articulũ. ibi expresse dicit. ꝙ etiam non sacerdos põt indulgentiam facere: ſi ſit ei cõmissum: q: indulgentia non est sacramentalis. vñ nõ sequitur ordinem: ſed iurisditionẽ ſm Tho. pro hoc facit textus in dicto. c. Quod aũt. de pe. ⁊ re. Ex predictis potest inferri ad qõnez. vtrũ capitulum sede vacante possit dare indulgentias. Et Jo. an. in. c. Accedentibus. de exceſ. prela. videt̃ tenere ꝙ nõ. lʒ dicat ipse ꝙ qdam seruẽt ꝯtrariũ: vt refert Archi. de pe. ⁊ re. Romana. lib. 6. Et facit ad materiá ꝙ not. in Cle. i. de here. in Glo. Nec lr̃a. Pro hoc facit q: dare litteras indulgẽtiarum est dignitatis ep̃alis. vt dicit textus in dicto. c. Accedentibus. de exceſ. prela. ergo nõ pertinet ad capitulũ. Jsta tñ qõ pendet ex illo fundamento vtrũ indulgẽtia sequatur ordinẽ an iurisditionem Quia ſi dicimus ꝙ sequitur iurisditionẽ. ſicut videtur tenere Tho. ⁊ Pe. de palu. tunc capl'm potest litteras indulgentiaꝝ dare. q: in his que sunt iurisditionis capl'm vt vĩ succedere loco ep̃i. de maio. ⁊ obedien. c. Unico. lib. 5. Tertia ꝯclusio ẽ ꝙ dñt quidam: ꝙ solus papa iure ordinario eas dat. ⁊ ſi ep̃s aliquibus concedat illis denunciat nõ dat: q: delegatus non potest subdelegare. Sed ꝯtra q: summus penitentiarius dat auctoritate ordinaria centum dies de indulgentia: qui potest dici ordinarius in spiritualibus. Sic legatus dicit̃ ordinarius in temporalibus. Iteʒ delegatus a principe in his que sunt fidei non potest subdelegare. ſed episcopus cõmittit predicatoribus dare indulgentias. ergo est ordinarius: in hoc ⁊ nõ delegatus. Item ſm ꝙ Bar. notat in l. Et q: ff. de iurisdi. omnium iudi. Lex dat ordinariá iurisditione: ſed a iure est ꝙ episcopus det. 40. dies. ergo auctoritate ordinaria hec facit. Et hoc tenet Pe. de palu. vbi supra. Pro hoc etiá facit extra de exceſ. prela. c. Accedentibus ꝙ dare litteras indulgẽtiaꝝ ẽ dignitatis episcopalis. Jdeo non cõpetit abbatibus. Ergo videt̃ ꝙ episcopus habet a lege auctoritatem ordinariam indulgentias concedẽdi. Et sic idem quod prius.

Explicit de peccatis in genere bti Fratris Petri Hieremie ordinis predicatoꝝ Ad laudem dei ⁊ gloriose virgis ⁊c̃. Qui fuit panormita ⁊ siculus filius conuentus Bononiẽſi.

Impressum Brixie per Jacobum Britannicum.

Sermones Pe-
tri Hieremie
De fide.

Tabula horum sermonum. De fide.

Finis.

De fidei necessitate sermo primus.

¶ Incipit tractatus de Fide eiusdem. Et primo de necessitate fidei. Sermo .i.

Fides tua te salvum fecit. Luc. 7. ⁊ Lu. 18. ¶ Dicit fides tua te salvum fecit. in genere masculino cape q̄d vis: sed melius est dicere salvu͞z: s͞m q̄d legit̄ in euangelio quinquagesime. In qua d̄nica incipe predicare. Verba ꝓposita litteraliter sunt dicta per saluatorem Marie magdalene: s͞z moraliter possunt adaptari cuilibet anime x̄p̄iane de hoc seculo migranti: cui saluator dicit. Fides tua ⁊c̄. Predicaturus igit̄ de articulis fidei: quedam de fide primordia poná pro nostra instructione ⁊ preparatione materie articuloꝝ clarius intelligende: ⁊ de quolibet istoꝝ fieri poterit vnus sermo prout d̄ns gratiam dederit.

¶ Primo quidem de fidei necessitate.
¶ Sc̄do de fidei quiditate.
¶ Tertio de fidei veritate.
¶ Quarto de fidei perfectibilitate.
¶ Quinto de fidei vtilitate.

Hodie aūt sufficiet predicare de primo puncto: v͞z de fidei necessitate. ⁊ erit materia aliqualiter speculatiua. Pro huius ergo materie declaratione est notandū: q͞p vera ꝯclusio est in sancta theologia. q͞p fides est necessaria ad salutem humanam. Hec aūt ꝯclusio ꝓbatur rōne. ⁊ auc͞te. ⁊ exemplo. ⁊ ponetur in fine sermonis. Pro rōnis aūt intellectu est notandū. q͞p in omni via ⁊ in omni operatione est primo necessaria cognitio finis ipsius oꝑationis vel vie. Et huius rō est. Quia finis est causa causaꝝ que mouet agenté: ⁊ ꝓncipiū oꝑationū nostraꝝ. Licet enim finis sit vltimus in execution: t͞n est primus in intentione. ⁊ mouet agent͞e. Sicut enim se habét principia indemostrabilia in speculabilibus: sic h͞z se finis in operabilibus. Pone exemplum. Si dicis famulo tuo vel seruo. Ambula: statim querit quo. Sic: si tu moueris ad ambulandū: statim anteq͞z ambulare incipias. precōcipis. finé quo vadas: ⁊ sic est in quacūq͞z operatione. Da exéplum de illo q̄ fabricat domū: q͞z intendit finem habitandi: vel vendendi. Sic de scribente librū. Sic de muliere filante vel texente. Sic de medico medicante. s. ad finem sanitatis. Sic de legista ⁊c̄. Nec ad rem pertinet. siue sit malus. siue sit bonus finis. Ná qualiscūq͞z sit finis: semper mouet agenté. Modo ad ꝓpositū. Nos oés in hoc mundo sumus viatores: nō enim habemus hic ciuitatem manenté sed futurá inquirimus Heb. vltimo. Finis aūt ad qué ordinari sumus ⁊ tendere debemus: est deus. Nō aūt diuicie nec honores. nec voluptates. ⁊ huiusmodi. Sicut eni͞z ipse deus est cá efficiens oīum ꝑ potentiá suam. ⁊ exéplaris ꝑ sua͞z sapiétiam: sic est ⁊ finalis per suam bonitatem. Apo. i. Ego sum alpha ⁊ o. principiū ⁊ finis. Na͞z sicut dicit mag͞r sen. in. 2. di. i. Ad hunc finem creatus est homo: vt cognoscat deū. ⁊ cognoscendo diligat. diligédo possideat. possidendo fruat̄. In cognitione dei ꝯsistit perfectissime humana beatitudo: q̄ est finis noster. Ité Aug. 19. de ci. dei. c. 20. Nō est vera sapiétia. que intentioné sua͞z in his que prudéter discernit. gerit fortiter. cohibet téperáter. iusteq͞z distribuit. nō ad illum dirigit finem: vbi deus erit oīa in oībus. eternitate certa atq͞z pace ꝑfecta. Hec ille. Et ideo ad ipsum tédere debemus cū toto intellectu. cū toto affectu. cū totis viribus corporis. ꝑs. Accedite ad eum ⁊ illuminamini: ⁊ facies vestre nō ꝯfundent̄. Et sic deus incarnatus nos ad ipsum inuitat dicés. Venite ad me oés qui laboratis ⁊ onerati estis Mat. xi. Cum ergo deus sit finis noster: sequit̄ q͞p nos debemus ipsum scire ⁊ cognoscere. Vide in. 3°. ꝯ̄ gétil. c. 25. vbi agit̄ q͞p intelligere deū: est finis omnis intellectualis substantie. Ité in primo ꝯ̄ gentiles c. 5. vbi dicit̄ q͞p p͞hs in. x. ethico. reprehédit Symonidé quéda͞z qui persuadebat hoībus vt pretermitterent diuiná cognitioné ⁊ humanis rebus ingeniū applicarét. Oportet inquiebat humana sa

pere hominē: et mortalia mortalem. Unde phs rephendens eū dicit. Homo se debet ad imortalia et diuina trahere: quātū pōt. Et q̄to perfectius cognoscimus ipm deū: tanto feliciores et beatiores sumus: q2 vltima et pfecta beatitudo hois in dei cognitione psistit. Iuxta illud Jo.17. Hec ē aūt vita eterna: vt cognoscant te solū verum deū et quē misisti iesum xpm. Itē ecclesia. Deus quem nosce viuere rē. Itē ps. Uacate et videte qm̄ ego sum deus rē. Nota Uacate per ɔtēplationē. et Uidete per cognitionē. Et ex hoc inferk q necessaria est hoi cognitio de diuinis. Nullū aūt est ita ɔueniens et sufficiens mediū ad habendū cognitionē de diuinis in hac vita: sicut fides. Pro cuius etiā clariori intellectu debemus notare: q sicut tāgit. b. Tho. in.4. ɔtra gentiles in pphemio. Hō de diuinis triplicē cognitionē habere pōt. Prima est cognitio nature: et hec habek p cognitionē naturalē. Scda gratie: et hec habek per reuelationē diuinalem. Tertia glorie: et hec habek per visionē supranaturalē. prima ē bona. scda melior. tertia optima. Prima ergo cognitio de diuinis habek ab homine naturaliter per creaturā. Nam sicut p sensum et motū membrorū corporis cognoscitur aiam eē in corpore hois: vt dicit phs primo de aia licet sensu non participak: vt pote cum sit spūs: sic et p motū mundi cognoscik q sit deus. Uerbi grā. Uides celos moueri. solem. lunā. et stellas. sic etiā vides motū elemētorū. siue loquamur de motu locali. siue de motu generationis et corruptionis. Ex hoc motu cognoscitur q sit deus naturaliter. Isto modo cognouerunt phi naturaliter deū esse. Unū Uirgilius in.6. enei. carens quidē fide sed lumine naturalis rationis illustratus: sic inquit.

Principio celū et terrā cāposq3 liquētes.
Lucentēq3 globum lune titaniaq3 astra
Spiritus intus alit: totamq3 īfusa p artus
Mens agitat molem. et magno se corpore
  miscet.

Patet ergo q ex motu mundi cognoscik deus naturali cognitione. Hoc etiā apls attestak Ro.1. Inuisibilia enim dei: a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta ɔspiciuntur. sempiterna quoq3 virtus eius et diuinitas. Nota Inuisibilia dei. s. attributa psonis diuinis. s. potētia. sapiētia. bonitas. Potētia aūt dei cognoscik per magnitudinē creaturarū. Sap.13. A magnitudine enim spēi et creature: cognoscibiliē poterit creator horū videri. Sapientia: in ordine dato creaturis. s. in cursu stellarū et solis et lune et in elementis et in mutatione tēporū rē. Bonitas eius: in ɔseruatiōe creaturarū. Uide de hoc clarius post festū trinitatis sermone.18. parte.1. Nota etiā A creatura mundi. i. ab hoie qui participat cum omni creatura. s. cū creaturis habētibus solū esse: et etiā cum habētibus viuere et cum habētibus ɔsentire. et etiā cū habētibus intelligere. s. cū angelis. Jō vocak homo creatura mūdi. Mat. vltimo. Predicate euangeliū omni creature. Glo. i. hoi. Patet ergo prima cognitio de diuinis. Sed q2 intellectus noster nō pōt naturaliter inuestigare oia que sunt necessario cognoscenda de diuinis: q2 sunt transcēdentia humanā rationē ideo est necessaria scda cognitio: q̄ habetur per fidem. Nam licet in rerū natura nihil sit cognoscibilius et manifestius deo: tū ppter modicitatem intellectus nostri nō possumus pertingere ad plenam cognitionem diuinorū. quantū pertinet ad necessitatē salutis nr̄e. Propt qd dicit phs in.2. Meta. Q̄d sic se habet oculus noctue ad solem: sic intellectus noster ad ea que sunt manifestissima in natura. Declara similitudinem de oculo noctue ad solem.

¶ Et ideo est scda cognitio que habek p fidem per quā homo cognoscit aliqua de diuinis: que humana ratione inuestigari nō possunt et hoc ex reuelatione dei facta per scripturam et reuelata interius per inspirationē. et per gratiam. Iuxta illud Jo. 20. Hec autem scripta sunt vt credatis: et vt credentes vitam habeatis in nomine eius. Item.1. Cor.2. Oculus non vidit. nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se. Nobis autem reuelauit deus per spiritū suū. Et hec cognitio est melior q̄ prima: vt infra patebit.

¶ Tertia aūt cognitio de diuinis est opti

ma. quando anima separata videt in pa-
tria deũ sicuti est: clare ꝛ limpide. De qua
visione loquit̃ apostolus. i. Cor. 13. Ex par-
te enim nunc cognoscimus ꝛ ex parte pro-
phetamus. Videmus nunc per speculum
in enigmate: tunc autem facie ad faciem.
Concordat Jo. i. Jo. 3. Videbimus eum si
cuti est. ps. Sicut audiuimus sic vidimus
in ciuitate domini virtutum ꝛc̃. De omni-
bus his tribus cognitionibus habetur au
ctoritas Job. 26. Ecce hec ex parte dicta
sunt viarum eius. Viarum. i. creaturarum
hoc quo ad primam. Et cum vix paruam
stillam sermonum eius audierimus: quo
ad scḋam. Sermonum eius: ecce fides: que
per sermones dei reuelantis habetur. No-
ta Audierimus: quia fides ex auditu. au-
ditus autem per verbũ christi Ro. 10. Nul
lo enim sensu percipiuntur ea que sunt fi-
dei nisi per auditum. Hic pratice. Quis po
terit tonitruum magnitudinis eius intue-
ri: quo ad tertiam. Quis poterit ꝛc̃: quasi
dicat: nullus in hac vita mortali: vt infra
sequitur. Sic igitur de diuinis triplicem co
gnitionem habere possumus. Modo tertia
cognitio que est clarissima: in hac vita ha-
beri non potest: iuxta illud Exo. 32. Non
me videbit homo ꝛ viuet. Et intellige nisi
ex priuilegio: sicut Paulo fuit concessum.
Prima autem cognitio non sufficit ad sa-
lutem. eo ꝙ non plene instruit nos ad salu
tem de diuinis: vt infra patebit. Et ideo est
necessaria secunda cognitio fidei que est
media: quia per eam plura cognoscimus ḋ
diuinis q̃ per primam licet minus q̃ per
tertiam. Et sic patet ratio. quare est necessa
ria fides in hac vita. Auctoritas Hebr. xi.
Sine fide: impossibile est placere deo. Cre-
dere enim oportet accedentem ad deum.
quia est: ꝛ ꝙ inquirentibus se remunerator
sit. Et quia vt dixi: cognitio finis est pri-
ma in intellectu. ꝛ finis est primus in inten
tione. Ideo fides est prima inter ceteras
virtutes: vt infra dicetur sermone proximo
parte secunda. Sed adhuc vt clarius co-
gnoscatur quare prima cognitio de diuinis
que naturali ratione habetur non sufficit
hoi ad salutẽ. sed fuerit neccessaria cogni
tio fidei: est notandũ ꝙ ꝓpter. 5. rõnes.

¶ Prima. quia cognitio fidei cognitione
naturali est certior.
¶ Secunda quia est citior.
¶ Tertia quia est communior.
¶ Quarta quia est latior siue amplior.
¶ Quinta quia est vtilior.
¶ Prima cognitio fidei est certior. Ratio:
quia naturalis ratio est multum deficiens
a cognitione diuinorum. Eius signum est:
quia philosophi de rebus diuinis naturali
inuestigatione perscrutantes in multis er-
rauerunt: nec sibi ipsis consenserunt. Unde
quidam dixerunt omnia a casu esse facta:
sicut Democritus. Quidam dixerunt solẽ
vel aliquid huius esse deum. Quidam di-
xerunt plures deos esse. Vide de hoc post
finem sermonis huius. quia super hoc dicit
August. Et quid mirum cum etiam in re-
bus sensibilibus que sensu percipiunt̃: non
potest ratio humana pertingere ad perfe-
ctam cognitionem earum. Hoc etiam pa-
tet in omni scientia: in qua manifestum est.
ꝙ multe contrarie opiniones doctorum in
ueniuntur. Sicut patet in iure ciuili. ꝛ ca-
nonico. ꝛ medicina ꝛc̃. Quod autem diuer
sum est ꝛ contrarium: certum esse non po-
test. Unde homo potest falli ꝛ etiam falle-
re alium: etiam si ipse non fallat: sed deus
nec falli potest nec fallere: quia veritas est.
Igitur cum ratio humana non potest per-
tingere ad perfectam cognitionem rerum
creaturarum sensibilium: q̃to magis in re-
bus diuinis que nullo sensu ꝑcipi possunt?
Ut igitur esset apud homines indubitata
ꝛ certa cognitio de deo oportuit ꝙ diui-
na eis per modum fidei traderentur: quasi
a deo dicta qui mentiri non potest. quam
quidem cognitionem habere homo non po
test nisi per modum discentis a deo: iuxta il
lud Jo. 6. Omnis qui audit a patre ꝛ di-
dicit: venit ad me. Unde certior est cogni-
tio que habetur per fidem q̃ que habetur
per scientiam. Ex parte etiam certitudinis
quia fides innititur veritati diuine: que est
eius obiectum. Scientia autẽ innititur ra-
tioni humane: vt notat. b. Tho. 22. q. 4. ar.
vltimo. Unde Ephe. 4. Non amplius am
buletis. sicut ꝛ gentes ambulant in vanita
te sensus sui: tenebris obscuratum haben-

tes intellectū. Item Isa.54. Ponam vni/
uersos filios tuos doctos a domino. Uide
infra sermone.5.parte.3. Nec obstat quia
visus est certior ꝙ̃ auditus. qa certior au/
re arbiter est oculus sed fides est ex auditu
vt dicitur Ro.x. In scientia autem ꝛ intel/
lectu ꝛ sapientia includit quedam intelle/
ctualis visio: ex quo videtur ꝙ sit certior
cognitio scientie ꝙ̃ fidei. Re. ſm.b. Tho.ar.
vbi supra ad secūdū ꝙ ceteris paribus vi
sio est certior auditu: sed si ille a quo audi/
tus multum excedat visum videntis. sic cer
tior est auditus ꝙ̃ visus. sicut aliquis par
ue scientie magis certificatur de eo ꝙ au/
dit de aliquo scientifico ꝙ̃ de eo ꝙ sibi
ſm suam rationem videtur: .ꝛ multo ma/
gis homo certior est de eo quod audit a
deo qui falli non potest: ꝙ̃ de eo quod vi/
det propria ratione que falli potest.

¶ Secunda cognitio fidei: certior est ꝙ̃
cognitio scientie. Scientia enim ad quam
pertinet probare deum esse ꝛ esse vnum. ꝛ
alia huiusmodi de deo. s. esse potentissimū
sapientissimum ꝛc. vltimo hominibus adi/
scenda proponitur: suppositis multis alijs
scientijs: ꝛ non nisi post magnum tempus.
Unde Metaphisica que circa diuina ver
satur: inter philosophie partes vltima re/
manet adiscenda. Quod etiam patet in
cognitione reruꝫ sensibilium ad quam ho/
mo non potest pertingere nisi post longum
studium Unde homines per multos an/
nos in studijs manent anteꝙ̃ possint adi/
scere perfecte scientiam illam. Unde de
quodam philosopho dicitur ꝙ stetit tri/
ginta annis in deserto vt cognosceret natu
ram apis. Quanto ergo multo magis post
multum tempus vacabit ad cognitioneꝫ
naturalem diuinorum: Et hoc valde dā/
nosum esset homini ꝙ̃ ad opera meritoria
que sine dei cognitione non prosunt Un/
de super illud Ro.14. Omne quod nō est:
ex fide peccatum est: dicit Glo. Aug. Ubi
deest cognitio veritatis eterne: falsa est vir
tus etiam in optimis moribus. Ut ergo ci
tius homo cognoscat deum: fuit necessariū
vt deum ꝛ diuina per fidem cognosceret:
que statim homo percipere potest: postꝙ̃
ad vsum rationis peruenerit.

Tertia cognitio fidei est cōmunior mul/
ti enim in studio scientie proficere non pos/
sunt propter multa impedimenta. b. Tho.
in primo contra gent. c.4. ponit tres cau/
sas quibus plurimi impediuntur a fructu
studiose inquisitionis. que est inuentio veri
tatis. Quidam siquidem impediuntur pro
pter complexionis indispositionem: ex qua
multi naturaliter sunt indispositi ad studē
dum. Unde nullo studio ad hoc pertingere
possent vt summum gradum humane co/
gnitionis attingerent. qui in cognoscendo
deum consistit. Quidam vero impediuntur
necessitate rei familiaris. Oportet enim in
ter homines esse aliquos qui temporalib[9]
administrandis insistant. qui tantum tem/
pus in ocio cōtemplatione cognitionis nō
possent expendere. vt ad summum fastigiuꝫ
humane inquisitionis pertingerēt. s. dei co
gnitionem. Quidam autem impediuntur
pigritia ꝛc. Isti ergo tales omnino a dei co
gnitione fraudarentur: ꝛ consequenter a fe
licitate perfecta. Fuit ergo necessarium vt
diuina per modum fidei credenda propo/
nerentur cuius cognitio communis est om
nibus hominibus: vt sic omnis caro salua/
ri possit. Quia sicut dicit apostolus Col.3.
In christo non est masculus ꝛ femina. gen
tilis ꝛ iudeus. circūcisio ꝛ preputium. bar/
barus ꝛ scitha: seruus ꝛ liber: sed omnia ꝛ
in omnibus christus. Ro.i. Non enim eru/
besco euangeliū: virtus enim dei est. in salu
tem omni credenti. Iudeo primū ꝛ greco.

Quarta cognitio fidei est latior siue am
plior. qꝛ ad plura extēdit ꝙ̃ cognitio q̄ hē/
tur p rōnē naturalē. Nā p rōnē naturaleꝫ
nō possum[9] cognoscere de deo. nisi ꝙ ē de[9]
ꝛ ꝙ sit vnus. ꝛ ꝙ sit omnipotens. iustus ꝛc.
Sed vide de hoc pratice in festo epipha/
nie: in sermone magistri vincentij qui inci/
pit Ambulabūt gentes in lumine tuo. p.2.
Quod sit trinus in personis non potest ra
tione naturali comprehendi. Item myste/
rium incarnationis. nec passionis. nec alij
articuli fidei. quos omnes cognoscim[9] per
fidem. Et ideo amplior est ꝛ maior. Unde
Apostolus. Loquimur dei sapientiam in
mysterio q̄ abscondita est quā nemo pnci/
pum huius seculi cognouit. Principum:

Glo.i.philosophorum. Et infra Nobis au
tem reuelauit deus per spiritum suum.i.
Cor.2. Ideo maiorem cognitionem de di/
uinis habet hodie vna vetula: q̄ olim ma
ximi philosophi: Plato. Arist. et ceteri. Un/
de dicitur Eccl'i.3. Plurima eniz supra sen
sum hominis ostensa sunt tibi. Et hoc etiaz
vult.b.Tho.22.q.2.ar.3.ad tertiuz. Item
Isa.xi. Repleta est terra scientia domini.
sicut aque maris operientis.

Quinta cognitio fidei est vtilior. Nam
assentire his ad quorum cognitionem ma
nu ducitur homo per rationem humanam
nullius meriti est Verbi gratia. Credere
q̄ sol moueatur. vel q̄ homo sit mortalis et
huiusmodi que humano sensu et ratione
cognoscuntur. Greg. Fides non habet me
ritum: cui humana ratio prebet experimē/
tum. Sed assentire his que humana ratio
ne comprehendi non possunt: sed ex diuina
reuelatione cognoscuntur: est maximi meri
ti: duplici ratione. Primo ratione reue/
rentie quam exhibet homo deo: quia credit
ei etiam ea que non capit. Nam quando
aliquis credit simplici verbo alicuius de
his que alias ignorat facit sibi honorem:
quia facto videtur assentire ipsum esse ho/
minem fide dignum. Sic et in proposito de
bet homo dicere. Dn̄e ego credo pr̄i meo
et matri dicentibus se esse parentes meos:
ergo multo magis dn̄e ego credam tibi qui
reuelasti nobis ea q̄ sunt fidei. Alias mul
tum offenditur deus ab illis qui nolūt cre
dere verbis eius sine cautione rationum
quam querunt gentiles. Vel cautione si/
gnorum quā querunt Iudei.i.Cor.i. Iu/
dei signa petunt et greci sapientiam querūt
Quantū autem de hoc dn̄s offendatur:
ostendit Mat 12. Gn̄atio mala et adultera
signū querit etc. Et eiusdem.17. O gn̄atio
incredula et peruersa vsq̄ quo patiar vos:
Nota exemplum de Hypocrate et Pytha
gora: qui indixerunt hanc legem discipulis
suis: vt non auderent in sententijs suis in/
terrogare. propter quid: sed eis pro ratione
esset dicētis auctoritas: q̄nto magis aucto
ritas diuina pro rōne habenda est: Se/
cundo rōne humilitatis q̄r humiliat homo
intellectum suum ad credendum ea que in
tellectu non potest percipere: dicēdo. Dn̄e
licet non possim comprehendere quo nam
modo fieri possit vt in tam parua hostia
sit tantum corpus xp̄i: vel q̄ mater vestra
remansit virgo post partum: et sic de alijs:
tn̄ q̄a ita vos dicitis volo ista credere: q̄a
maior est potentia vestra q̄ intellectus seu
intelligentia mea. Ideo meretur multū ho
mo ꝓpter hoc. Presumptuosissimum eniz
esset: vt homo nolit credere nisi qđ intelle/
ctus capit. Nota exēpluz de.b. Augustino
qui vidit puerum in littore maris qui vole
bat ponere totū mare in parua fouea: quā
in littore maris fecerat. Magna ergo humi
litas requiritur et ostenditur in credēdo ma/
gistro iuxta illud. Ps. Credidi ꝓpter qđ lo
cutus sum. ego autem humiliatus sum ni/
mis. Et ex hoc hētur meritum. Unde dicit
Heb.xi. Sancti p fidem vicerunt regna: ade/
pti sunt repromissiones Quod non esset: nisi
credendo mereretur homo. Vide.22.q.2.
ar.9. Item Io.20. Hec aūt scripta sunt vt
credatis. quia iesus est xp̄s filius dei: et vt
credentes vitam habeatis in noīe ipsius.
Ad taliter ergo credendum ap'ls exhorta
tur nos.i.Cor.x. In captiuitatem red gen/
tes oēm humanum intellectum: in obsequiuz
xp̄i. Et sic patet: q̄ fides est nobis necessa/
ria. Exēpla etiā patent multa: sicut d' ph'is
paganis: q cognouerunt deum naturali co
gnitione. tn̄ sunt oēs in inferno damnati.
Contra quos inuehit ap'ls. Ro.i. Qui cuz
deum cognouissent non sicut deum glorifi/
cauerūt aut gratias egerunt etc. Nota exē
plum Arist. qui post mortē apparuit cui/
dam scolari suo qui dixit se esse damnatū
et nihil se agnoscere nec cogitare: nisi penā
quam patiebatur.

¶ Pro euidentia materie. que tractatur in
sermone sequenti. videlicet de quiditate
fidei: est notandum q̄ fides multipliciter
sumitur. Unde Glo. xxij.q.i.c. Mouet te.
sic ait. Multipliciter dicitur fides. Quan
doq̄ idem est fides q̄ sacramētum baptis/
mi: vt.45.di. De Iudeis. Item dicitur fi
des castitas thori: vt.27.q.ij. Coniuges.
Quandoq̄ dicitur fides securitas siue pa
ctum.i. promissio.23.q.i. Noli ibi dicitur.
Fides que promittitur etiam hosti seruan
da est. Item dicitur fides cōsciētia: vt ibi.

Omne quod non est ex fide: peccatum est. 28.q.i.c.§.i. Et de prescriptione.c.vltimo. Itē dicit̄ fides habitus mētis bene ↄstitute. Item dicitur fides credulitas: ſm quam credimus illud qđ non videmus: vt ibi. Fides nō habet meritum ₇c. Ut ibi. Fides enim est de re non visa. De pe.di.4. In domo. Item dicit̄ fides obiectum fidei materiale.i. illud qđ creditur: sicut dicitur iesus christus est fides nostra. Quādoqȝ etiā fides ponitur pro actu fidei: iuxta illud. Fides aūt catholica hec est: vt vnum deum in trinitate ₇ trinitatem in vnitate veneremur. Item Aug. Fides est credere qđ non vides. Item dicit̄ fides equitas in actionibus considerata Insti. de act.§. Actionū. Quedam sunt bone fidei: quedaȝ sunt stricti iuris. Item ibi. Bona fides nō patitur: vt bis idem exigatur. Sed hic potest accipi fides pro cōscientia. Adde. Glo. ordi. in ꝑca de summa. trini. ₇ fide. catho.

¶ De quiditate fidei. Sermo.2.

Fides tua te saluum fecit Luc. i8. Dic supra. De fidei necessitate. Sequitur hodie predicare de fidei quiditate. vȝ qđ est fides. Pro euidētia huius materie: nota ꝙ fides multipliciter dicit̄ vt hic supra post finē primi sermonis. Salutetur virgo Maria. Pro huius ergo materie pleniori intellectu est notandū: ꝙ in fide vera possumus cōsiderare quadruplicem causam ſm quas potest fides diuersimode describi vel diffiniri.

¶ Prima causa principalis est effectiua.
¶ Scđa causa formalis perfectiua.
¶ Tertia causa materialis subiectiua.
¶ Quarta causa finalis completiua.

¶ Prima ergo causa ₇c. ₇ hic est deus: qui est causa fidei nostre duplici ratione.

Prima ratio sumitur ex parte credendoꝝ. Cum enim ea que sunt fidei excedāt humanam rationē non posset homo ex se inuenire nec contēplari ea que sunt fidei: nisi deo reuelante vt supra dictū est. sermone proximo. Vñ Apl's. Loquimur dei sapientiam in misterio: quā nemo principū huius seculi cognouit. Nobis aūt reuelauit deus per spiritum suum.i. Cor.2. Item ibidem. Qđ oculus nō vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascēdit: que preparauit deus diligentibus se. Nota oculus.i. phoꝝ. Nec auris.i. Iudeoꝝ. Nec in cor hominis ascendit.i. ex ratione naturali. Omnia aūt que sunt fidei deus reuelauit quibusdam tamen imediate: sicut sunt reuelata apostolis ₇ prophis. Quibusdam mediate a deo mittente predicatores fidei: iuxta illud Ro.io. Quō credent sine predicante: Et quomodo predicabunt nisi mittant̄ ₇c. Scđa ratio est ex parte assensus hominis ad ea que sunt fidei. Nō enim potest homo assentire his que sunt fidei nisi deus moueat voluntatem eius ad assentiendum. Unde.i. Cor.i2. Nemo potest dicere dñs Iesus nisi in spiritu sancto. Et hoc patet. Nam ꝑdicatoribus fidei.s. apl'is per mundum fidei veritatem serentibus: ₇ miraculoꝝ prodigijs confirmantibus quidam credebant. quidam nō credebant. Qđ non ex alio procedebat nisi quia credentium voluntates a deo mouebant̄ ad assentiendūȝ his que sunt fidei. Unde latronum qui cum dño Iesu crucifixi fuerunt vnus credidit. alter nō credidit. Quare hoc: quia vnius mouit dñs voluntateȝ: alterius nō mouit. Et si tu dicis: ergo acceptatio ꝑsonaꝝ est apud deuȝ. Rñdeo. Cui datur: misericorditer datur: quibus aūt nō datur: ex iustitia nō datur in penam precedentis peccati saltem originalis: vt Aug. dicit in lib. de correptione ₇ gratia. Et nota.b. Tho.22.q.2.ar.5. ad quartū. Vñ si qs nasceretur in deserto ₇ nunqȝ audisset predicare nomen christi. si sic moreret̄ dānaretur. Nota exēplum de duobus latronibus qui ducunt̄ ad furcas. quoꝝ vnum liberat rex ₇ alterum nō. Primo facit misericordiam. Scđo iustitiam: ₇ ideo nō pōt cōqueri. Ideo dicit̄ Ro.9. In personā dei Miserebor cui misertus sum: ₇ misericordiā prestabo cuius miserebor. Et Augu. super illud Io.6. Nemo pōt venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eū. dicit. Quē

trahat ⁊ quem nõ trahat. Quare illũ trahat ⁊ istum nõ trahat: noli velle iudicare si nõ vis errare. Semel accipe ⁊ intellige. Si nondum traheris: oꝛa vt traharis. Patet ergo ꝙ deus est pꝛincipalis causa fidei nostre. Hoc ergo respectu .s. esse principalis effectiue. fides potest sic describi. Fides est donum dei instruentis ⁊ mouentis hominem ad credendum que non videntur. Et hec diffinitio sumitur ex dictis Augustini dum dicit: ꝙ fides est virtus qua credunt que nõ videntur. Et pꝛobatur de ꝯsc. di. 4. Gratia. vbi dicit Augu. Spiritꝰ gratie dat fidem: que etiam nõ petita a deo conceditur. vt homini petenti ⁊ alia concedantur. Nam fides nõ est liberi arbitriĳ tm̃: sꝫ donum dei. Hec ibi. Et etiam Ephe. 2. Gratia enim saluati estis per fidem: ⁊ hoc non ex vobis Donũ enim dei est: vt ne qs glorietur. Non enim ex nobis pꝛincipaliter fidem ⁊ salutem habemus sed a deo. Et in hoc differt fides a virtutibus moꝛalibus. Quia ille possunt ex actibus humanis acquiri: ⁊ dicuntur tunc virtutes acquisite: que possunt esse etiam in paganis. Sed virtus fidei per actus humanos acquiri non potest sed a deo solo infundẽte: sicut ⁊ virtutes moꝛales infuse. Unde Aug. diffiniens virtutem infusam: dicit ꝙ Uirtus est bona qualitas mentis. qua recte viuitur. qua nullus male vtitur. quã deus in nobis sine nobis operatur. Uirtus ergo fidei per actus humanos acquiri non potest sed a deo solo infundente causatur: sicut ⁊ cetere virtutes theologice. Et ideo dicunt theologice .s. a theos ꝙ est deus: quia a solo deo infunduntur: sm̃ ꝙ tangit. b. Tho. 1. 2. q. 62. ar. 1. Si tamen fides sit infusa a deo: si per peccatum sequens amittatur remanet habitus eius infoꝛmis. ⁊ idẽ in spe dicendum est sm̃. b. Tho. 1. 2. q. 72. ar. 4.

¶ Scđa causa est foꝛmalis perfectiua. Et loquoꝛ de foꝛma intrinseca: ex qua fit vnũ cum eo cuius est foꝛma. Non aũt de foꝛma extrinseca: que est charitas que dicitur foꝛma fidei: inquantũ infoꝛmat actum fidei: vt ponit. b. Tho. 22. q. 4. ar. 3. Et sm̃ hͦ diffinitur ab apostolo sic. Fides est substãtia rerum sperandarum argumẽtum non apparentium Heb. xi. Ubi notandum ꝙ pꝛimo ponit habitudinem actus fidei ad finem qui est obiectum volũtatis: dum dicit. Substãtia rerũ sperandarũ. Scđo posuit habitudinem actus fidei ad obiectum intellectus. sm̃ ꝙ est obiectum fidei dum dicit Argumentum nõ apparentium: vt declarat. b. Tho. 22. q. 4. arti. 1. Sed pꝛo maioꝛi declaratione intellectus: nota ꝙ in fide possumus quattuoꝛ considerare. Pꝛima duo considerantur ex parte habitus fidei. Tertium ex parte actus. Quartum vero ex parte obiecti. Pꝛimo ꝙ ipsa fides est pꝛima ⁊ pꝛincipalioꝛ virtus inter alias virtutes: per quam homo efficitur capax consecutionis vite eterne: iuxta illud. Pꝛima petit campum dubia sub foꝛte duelli Pugnatura fides. Quia vero finis omnium virtutum tam theologicarꝫ ꝙ̃ moralium infusarum est deus: qui etiam debet esse finis omnium operationum humanarum: vt dixi supꝛa sermone pꝛoximo. Uoluntas autem que est pꝛincipium omnium operationum nostrarum: non potest ferri nisi in rem cognitam. Opoꝛtet ergo ꝙ res sit pꝛius cognita. Cognitio autem dei habetur per fidem: vt dixi supꝛa sermone pꝛoximo in pꝛincipio. Et ideo fides est pꝛima omnium virtutum Hebꝛ. xi. Opoꝛtet accedentem ad deum credere ⁊c̃. Et August. super illud Roma. 14. Quod non est ex fide peccatum est: dicit. Ubi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moꝛibus. Unde nota. ꝙ nullum opus factum ab infideli quantumcũqꝫ bonum est meritoꝛium: nec a chꝛistiano non habente fideꝫ viuam. Nec virtus aliqua potest esse in eis pꝛopꝛie loquendo. Et pꝛopter hoc apostolus vocat fidem substantiam rerũ sperandarum. Que quidem substantia nõ sumitur hic pꝛopꝛie sm̃ ꝙ est genus generalissimum cõtra alia genera diuisum: sed sm̃ ꝙ in quolibet genere inuenitur quedã similitudo substantie: pꝛout .s. pꝛimum in quolibet genere continet in se alia virtute: dicitur esse substantia illoꝛũ: sm̃. b. Tho. 22. q. 4. arti. 1. ad pꝛimum. Unde sicut substantia est pꝛima in aliqua re: vt patet de muro in quo non esset dare quantitatem

nec grossiciem nec albedinem: nisi prius esset substantia muri. Et sic est in qualibet re. Prius dico natura ⁊ non tempore: sic ⁊ fides est prima virtus qua cognoscimus deum: a quo, per quem, ⁊ in quo speramus beatificari. Et ideo dicitur substantia rerum sperandarum. Secundo cōsiderare possumus in fide ꝙ est solum fundamentū super quo fuundatur noticia rerum eternalium. Nam in patria: quando anima separata videt deum facie ad faciem clare intuetur omnia in deo: ⁊ ideo non per fidem sed per apertam visionem de illis habetur noticia: iuxta illud .i. Cor. xiij. Videmus aūt nunc per speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem. sed in presenti vita in qua facie ad faciem deum videre nō possumus sine diuinis: aut nullam aut modicam cognitionem habere non possumus: nisi per fidem: ⁊ ideo fides dicitur fundamentum: iuxta illud .i. Cor. 2 Fundamentum nemo potest aliud ponere preter id quod positū est: quod christus iesus. Glo. i Fides iesu christi. Sicut enim domus non potest sine fundamento consistere: itaqꝫ fundamentū est totum substentamentum edificij: sic ⁊ totum quicquid de rebus diuinis cognoscimus a deo reuelatis fundatur super fidē. Et nihil aliud est per quod cognoscamus diuina ſm ꝙ per illa beneficiamur: nisi fides. Ideo dicit. Fundamentum aliud nemo pōt ponere ⁊c. Propter hoc ergo apostolus vocat etiam scđa ratione fidem sustentamentum: quia sicut substātia ē fundamentum omnium qualitatum accidētalium rei: quia omnia accidentia fundant̄ in subiecto: eo ꝙ accidentis esse est inesse. i. in subiecto esse: vt patet in predicabilibus in. c°. de accidente a Porphirio: ita ⁊ fides est fundamentum diuinarum rerum quibus beatificamur: vt dictum est. Ecce quare duplici ratione apl's vocat fidem substātiam. Et ideo valde diligēter custodire debemus ne perdatur fides in nobis: qꝛ diabolus maxime conatur subuertere fidē hominis. vt totum edificium spirituale virtutum corruat. ⁊ consequenter nulla spes de futura vita habeatur. Quia fide sublata omnis virtus corruit ⁊ annihilatur: sicut fundamento fracto corruit castrum. Sicut enim fides est principium omnis virtutis ⁊ omnis meritorie operationis ⁊ vite eterne: iuxta illud Iustus autem meus ex fide viuit Abacuc. 2. Et sic infidelitas est principium omnis peccati ⁊ perditiōis. Unde quando aliquis retenta fide peccat mortaliter. semper timet ne sic credens damnetur. Sed si perdat fidem absqꝫ vllo timore libere ⁊ letanter peccat. Ideo in omne peccati genus labitur. Nota exemplum de Iuliano apostata.

Tertio considerandum est in fide. ꝙ de ratione fidei est ꝙ homo habeat noticiaꝫ firmam. Et propter hoc apostolus dicit ꝙ est argumentum: pro effectu argumenti: vt dicit. b. Tho. vbi supra qui effectus est adhesio firma. Et propter hoc differt fides a scientia. opinione. ⁊ suspitione. ⁊ dubitatione. In hoc enim ꝙ dicit: ꝙ est argumentū .i. firma adhesio: differt a dubitatione. suspitione. ⁊ opinione. Nam dubitans in neutram partem declinat. suspicans vero in vnam partem magis declinat. sicut habetur in fine primi posť. Et. vi. ethi. est tamen duplex. s. violenta: vehemens ⁊ leuis. De quo vide quod legitur ⁊ notatur in. c. Cuꝫ contumacia: de hereti. lib. 6. Et in. c. Inquisitionis: de sent. e com. Opinans vero adheret quidem vni parti tamen cum formidine alterius: sed actus fidei qui est credere habet firmam adhesionem ad vnam partem: ſm. b. Tho. 22. q. 2. ar. i.

Quarto possumus considerare. ꝙ de ratione fidei est ꝙ que creduntur non appareant. Ideo dicit Non apparentiū: in quo differt a scientia que est de his que apparent per rationem naturalem siue de visis de quibus non potest esse fides nec spes. Quia quod videt quis: quid sperat? Ro. 8. Nec obstat quod dicit̄ de Toma: cui dixit dominus. Quia vidisti me credidisti. Beati qui non viderunt ⁊ crediderūt

Jo.20.quia Tho.aliud vidit.aliud credidit.Hominem enim vidit:& deu3 credidit. confessus est ore dicens.Deus meus & deus meus:s3.b.Tho.22.q.i.ar.4. ad pmū.

Tertia causa est materialis subiectiua: intelligo autem non de qua sed in qua fides existit.& hoc est subiectū fidei.Et quidem subiectum fidei immediatum est intellectus qui perficitur per fidem.sicut voluntas per spem & charitatem:sed mediatum subiectum fidei est creatura credens. Et sm hoc diffinitur fides per Dionys.c.7. de diuinis nominib9:vt refert.b. Tho.22. q.4.ar.i.Fides est manens credentiū fundamentum.collocans eos in veritate.& in ipsis veritatem in qua quidem diffinitione.est notandum circa illud quod dicitur Credentium Qui sunt credentes: qui fidē habent.Pro cuius intellectu est notandum.ꝙ de ratione cuiuslibet habitus est obiectum formale:obiectum autem formale fidei includit duo. Primum est veritas prima siue diuina sm ꝙ manifestatur in scripturis sacris & doctrina ecclesie.Scd'm est ꝙ veritas illa prima sit non visa: quia vt dictum est supra.fides est argumentu3 non apparentium. Quotienscūq3 ergo aliquid predictorum duorum deficit. deficit consequēter obiectū formale fidei & consequenter ipse habitus fidei. Et ideo .b. Tho.dicit.22.q.5.arti.3.ꝙ si aliquis credit omnes articulos fidei preter vnu3: dicit ꝙ de nullo articulorum habet fidem sed solum opinionem.Ratio est:quia omnes articuli: fidei habent vnum fundamentū.s. ineffabilem veritatem diuinam.Qui ergo non credit vnum articulum fidei:iam non credit fundamentum.ideo de nullo habet fidem.Da similitudinem de domo in qua essent.i2.camere que domus esset fundata super vna columna.Nam columna illa dirrupta.non solum vna camera sed tota domus corruit.& sic omnes camere cadunt.Sic de fundamento fidei: & intelligo de illo.qui pertinaciter tenent.Nam siquis pertinaciter non teneret. sed putaret aliquid contra aliquem articulum fidei:iam nō esset hereticus sed errans:sm.b. Tho. vbi supra. pertinacia enim facit hereticū. 24.q.i.Dixit apostolus.Concor.Innocen. in.c.i.de summa trinita.& fide catholi. qui dicit; ꝙ siquis falsc opinatur aliquid contra illud ꝙ tenet ecclesia putat tamen ecclesiam sic tenere & suam opinionem fidei ecclesie supponit:non est hereticus nec peccat.Item si teneret contra determinationem vniuersalis ecclesie.Nam si aliqua ecclesia particularis determinaret aliquid quod esset erroneum & alienum a fide nō puto esse hereticum illum qui teneret contra determinationem illius ecclesie.quia h videtur pertinere ad ecclesiam romanam vel ad papam sicut & cetere cause maiores Extra de baptismo.c.Maiore. quia ecclesia vniuersalis errare non potest : iuxta illud Ego pro te oraui petre vt non deficiat fides tua.Luc.xxij.Et Jo.i6. Quum venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Eodem modo non est fides in illis qui clare vident veritatem primam.sicut patet in christo:in quo nunq3 fuit fides .etiam cum esset hic mortalis. Sic & angeli beati & anime beate non habent quo ad actum :eo ꝙ videant deum facie ad faciem . Unde i.Cor.i3. Quum venerit quod perfectu3 est:euacuabitur qd ex parte est.Erat tamen in angelis fides in prima sui conditione anteq3 confirmarentur in gratia vel laberentur in culpam. presupposito ꝙ angeli fuerūt creati in gratia.Et idem dicendum est de homine ante peccatum ꝙ habebat fidem:vt ponit.b. Tho.22.q.5.arti.i.Sic est fides in hominibus viatoribus & etiam damnatis : licet sit in illis informis fides.Sic etiā est fides in demonibus:iuxta illd Jacobi.2.Et demones credunt & contremiscunt: s3 alio modo q3 in hominibus fidelibus quia in hominibus fidelibus:fides est voluntaria. Uoluntas enim mouet intellectū ad assentiendum his que per affectum ad bonum. Unū Aug.dicit ꝙ credere est cū assentione

cogitare vt ponit.b.Tho.22.q.2.ar.1. sed fides demonum est quodammodo coacta. Vident enim demones multa manifesta indicia e quibus percipiunt doctrinam ecclesie esse a deo & consequenter esse veram. Et ideo demones per ora abrepticiorum clamabant christum esse filium dei: Juxta illud Luc.4. Exibant autem demonia a multis clamantia & dicentia. Quia tu es filius dei. Et increpans nõ sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. Nota Sciebant.i.cognoscebant per fidẽ. Uel dic q illud: quia sciebant ponatur materialr vt sit sensus nõ sinc.ea loqui.hoc videlicet quia sciebant ipsum &c. Percipiunt ergo demones doctrinam ecclesie esse a deo quã uis ipsi res ipsas quas ecclesia docet non videant: puta deũ esse trinũ vel vnum.vel aliud hui9.vt ponit.b.Tho.22.q.5.ar.2.

¶ Quarta causa est finalis completiua que est vita eterna: Juxta illud Jo.c.vlti. Hec autem scripta sunt vt credatis: quia iesus est filius dei. & vt credentes vitam habeatis in nomine ipsius.per fidem enim inchoatur in nobis vita eterna. Propter quod vocat apostolus fidem substantiam rerum sperandarum: vt dictum est supra quia.s.prima inchoatio rerum sperandarum in nobis est per assensum fidei que virtute continet omnes res sperãdas. In hoc enim speramus beatificari: q videbimus aperta visione veritatem. Cui per fidem adheremus.sm hoc ergo fides sic diffinitur. Fides est habitus mentis qua inchoatur vita eterna in nobis.faciens intellectum assentire non apparentibus. Hanc diffinitionem ponit.b.Tho.22.q.4.ar.1. In qua diffinitione ponũtur tria.s.genus: differentia: & effectus. Genus dum dicitur. Habitus mentis: quia omnis virtus est habitus. Et differentiam duz dicit. Faciẽs intellectum assentire non apparentibus. Effectum vero dum dicit. Qua inchoatur vita eterna in nobis. De quo ffectu videbimus infra domino concedente. Notandum est autem q in omnibus fidelibus inchoatur nunc vita eterna & post mortem continuatur: sicut dicunt legiste de suitate in filijsfamilias. ff. de liberis & postumis l.in suis. Naz filij incipiunt habere hereditatem viuentibus parentibus: sunt enim quasi domini & consequuntur eam post mortem parentum continuatione dominij in eos: sic fideles incipiũt hic p fidẽ & post mortẽ continuant. Propter hoc dicit dñs Mat.5. Beati pauperes spiritu: qm ipsorũ est regnum celorum. Nota. Est: non dicit erit. sicut econtra reprobis in quibus incipit nunc infernus. Dic pratice de superbo ambitioso quomodo semper est in anxietate & in pena: quia non habet honores vel dignitates q̃s desiderat. Sic de auaro &c. Crescit amor nummi: q̃tuz pecunia crescit. Juuenalis. Sic de luxurioso &c. Uñ vsus. Nescio qd sit amor: nec amoris sẽtio nodũ Sed scio siqs amat: nescit habere modũ. Ideo dicitur Deutero.32. Ignis succensus est in furore mea: & ardebit vsq ad inferni nouissima. A quo liberet nos Jesus christus dominus noster.

¶ De veritate fidei christiane: siue q sola fides christianoꝝ ẽ vera. Sermo.3.

f Ides tua te saluum fecit Luc.18. sequitur hodie predicare de fidei veritate. Unde multis rationibus suasiuis apparebit fidem christianam esse solam veram fidem. Non enim potest ratio demonstratiua adduci: quia tunc iam non esset fides Salutetur ergo virgo maria &c. Pro introductione ergo materie.notandum q vera conclusio est in sancta theologia: sicut tangit.b. Tho.22.q.4.ar.6. q impossibile est q sint plures fides: sed vna tantum est fides. Et probatur. ratio est ista. Cum enim fides sit habitus quidam: habitus quidem distinguuntur secundum diuersa obiecta: oportet q ibi est vnum obiectum ibi sit vnus habitus. Obiectum autem formale fidei est veritas prima

sive divina. sub cuius ratione creduntur diversi fidei articuli. Quare enim credo christum filium dei. crucifixum. mortuum. ⁊ resurrexisse ⁊c. ⁊ remissionẽ peccatorũ: ⁊ carnis resurrectionẽ ⁊c: Nõ ob aliã rõnẽ: nisi quia sic deus revelavit: ⁊ sic vna est rõ formalis fidei: que dicitur obiectum formale: ⁊ ↄsequẽter sequitur q vna sit fides spẽ: licet differat nũero in diversis subiective. Sicut vnũ lumen solis pducit multos radios: ⁊ in multis diversimode recipitur. 24. q. i. Loquitur. Patet ergo rõ. Auctas. Unus dñs vna fides. vnũ baptisma. vnus deus ⁊ pater omniũ Eph. 4. Unde ⁊ dñs querens a discipulis: quẽ dicunt hoies esse filiũ hois: audivit a Petro. Tu es xps filius dei vivi. Et rñdit. Tu es petrus ⁊ sup hanc petrã edificabo ecclesiã meã Mat. 16. Nota Super hãc pe. Glo. i. sup hanc soliditatẽ fidei: quia dicit vnã in numero singulari. sic voluit deus q ecclesia esset vna: iuxta illud Cant. 6. Una est colũba mea: pfecta mea. Ad idẽ facit. 24. q. i. Loquitur. Una est matri sue: electa genitrici sue Cant. 6. Nota Matri sue. i. ecclesie triũphantis. Et ppterea etiã voluit deus q sicut est vna fides: ita sit vnus pastor. Et hic fuit pmus petrus: sicut habetur Mat. 16. Et Jo. 10. Alias oves habeo que nõ sunt ex hoc ovili: ⁊ illas oportet me adducere ⁊ vocem meã audient. ⁊ fiet vnũ ovile. ⁊ vnus pastor. Cum ergo sit vna fides: ⁊ videamus diversas credentiũ hominum opiniones sive credulitates: quia vna ↄtrariatur alteri. oportet q omnes sint false preter vnã. nec salvatur quilibet in credulitate sua: sicut falso opinantur machometite sive saraceni. Quia cũ sit vna vera tñ. ista sola est causa salutis: reliquae aũt cum sint false non pñt salvare aliquẽ: quia false cum sint male nõ pñt esse causa salutis: quia Arbor mala nõ põt facere fructus bonos Mat. 7. Fides ergo bona est vna. Sed videamus que sit ista. Et dico q hec est fides christi: ⁊ hoc probatur octo rõnibus. ⁊ sunt generales. De specialibus aũt auctoritatibus ⁊ rõnibus prophetarũ: alias deo dante loquemur.

¶ Prima sumitur ex interiori inspiratione.
¶ Secũda ex testimoniorũ approbatione.
¶ Tertia ex miraculorũ patratione.
¶ Quarto ex persecutorũ prostratione.
¶ Quinto ex aliarum sectarũ assertione.
¶ Sexto ex physica institutione.
¶ Septimo ex diuturna duratione.
¶ Octavo ex malorum perpetratione.

¶ Prima est propria tantum bonis fidelibus. Prima ergo ratio est ex interiori inspiratione. Et hec ratio est non solum illis qui habent fidem formatam per charitatem qui interius sentiunt in mente quandam spiritus sancti presentiam que sentiri quidẽ potest. dici vero non potest: per quam agnoscunt veritatem fidei christiane: secundum illud. i. Jo. vlt. Spiritus est qui testificatur quoniam christus est veritas. Dic pratice. Pone hominem in peccato mortali constitutum habentem quidem fidem sed informẽ: iste non poterit sentire dulcedinem illam spiritus sancti qua confirmetur in fide. Et ideo fides sua est aquatica ⁊ faciliter ei suadetur contrarium fidei. aut a diabolo interius suggerente: iuxta illud Qui secus viam hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus ⁊ tollit verbum de corde eorum ne credentes salvi fiant Luc. 8. aut ab homine exterius instigãte. Sed postquam iste talis homo agit penitentiam de peccato iam sentit inspirationem occultam interius a spiritu sancto per quam immutatur totus homo. Nam ante delectabatur homo comedere nunc ieiunare: ante de luxuria nunc de castitate: ante de cantando vane nunc de orando: ante de ridendo nunc de plangendo: ante de tripudiando ⁊ discurrendo nunc de audiendo verbum dei: ante de ornatu nunc de honestate ⁊c. ps. Hec mutatio dextere excelsi. Per quam etiam inspirationem homo qui fuerat peccator. confirmatur in fide christi. Et hoc est q dominus Jo. 15. Cuum venerit paraclytus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me. Hinc videmus q quãto plus homo elongatur a peccatis: plus confirmatur in fide. Et quanto plus peccat magis elongatur a fide. Et ratio huius est duplex. Prima est privativa. Secunda est positiva.

¶ Prima ratio sumitur ex parte auersionis a deo.

¶ Scḋa ex pte conuersionis ad creaturá.

¶ Prima ratio priuatiua est: qa intellect⁹ humanus non capit ea que sunt fidei per rõnem naturalem nisi illuminetur a spiritu sancto: iuxta illud apl'i. Nemo potest dicere dñs iesus nisi in spiritu sancto. i. Cor. 12. Et dixi supra sermone proximo pte. i. Per peccatũ autẽ mortale perdit hõ spũm sanctum: iuxta illud In maliuolá aíam non introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis Sap̃. i. Et cõsequẽter seqtur: ꝙ nõ põt hõ hmõi credere firmiter ea que sunt fidei: qa cessante causa cessat effectus. Hinc est ꝙ dñs dixit Jo. 14. Ego rogabo pr̃em ⁊ alium paraclytũ dabit vobis vt maneat vobiscũ in eternum: spiritũ veritatis: quem mundus non põt accipere: qa non videt eum. nec scit eum. Uos autẽ cognoscetis eum qa apud vos manebit ⁊ in vobis erit. Nota Mundus non potest accipere. i. homo mundanus carnaliter ⁊ mundane viuens. Quia ergo in peccato mortali existens spũm sanctũ non põt accipere: ideo non põt ea que sunt fidei firmiter credere. Et ideo aduenïente psecutionẽ abnegat fidem. Et ideo apl's ait. Animalis homo nõ pcipit ea que sunt spũs dei: stultitia est enim illi. i. Cor. 2.

¶ Scḋa rõ est positiua: quia intellectus humanus qui est subiectũ fidei ita obscuratur a concupiscentia peccati mortalis: ꝙ nõ põt clare cognoscere ea que sunt fidei: iuxta illud Boetij. Nubibus atris condita nullum. Fundere potest sidera lumen. Da similitudinem de illo qui poneret obicem lumini solis: puta murum. vel tabulam. vel aliud hmõi. ps. Supecccidit ignis ⁊ non viderunt solem. Et qd mirũ cum etiá circa naturalẽ cognitionem obscuretur intellectus per concupiscentiam? Non enim deditus concupiscentie carnali. vel cupiditati lucri tpalis vel ambitioni. nõ põt acqrere perfecte scientiam aliquá: qa intellectus eius a concupiscentie caligine occupatur. Et hac ratione multi hodie aut nõ credunt. aut dubitant: qa intellectus est obscuratus fumo concupiscentie. Et hanc rõnẽ assignat apl's. Radix oium maloꝝ est cupiditas: quá qdam appetentes errauerunt a fide. i. Tim. 5. Et quáto magis crescit cõcupiscentia tanto magis elongatur a fide. Unde Salomon sapientissimus concupiscentie ⁊ luxurie caligine obcecatus. in illud precipitium lapsus est: vt idolis genua curuaret: sicut dicit. 3. Re. xi. Et Julianus apostata cõcupiscentia regnandi seductus: apostatauit a fide. Sic ⁊ Judas concupiscentia auaritie infectus vendidit christum. vt infra dicetur. Sicut enim cõcupiscentia auertit hoiem a charitate ⁊ spe. Ná multi concupiscẽtia ducti auertũt se a deo per peccata mortalia: sic ⁊ a fide. Unde vt hic supra dixi Judas cõcupiscẽtia ductus vendidit xp̃m: in cuius noie mortuos suscitauerat. Et ex hoc hõ fidelis magis confirmatur in fide: qa ex quo pctm̃ ⁊ cõcupiscẽtia diminuunt fidẽ christi ⁊ totaliter tollũt. ergo ꝯcupiscẽtia ⁊ fides xp̃i sunt ꝯtraria. Fiat ergo ratio. Quádo sunt duo cõtraria quorũ vnũ est malum. alterũ est bonũ: sed cõcupiscẽtia ⁊ fides christi sunt contraria. q₂ vnũ tollit aliud. ergo cum ꝯcupiscẽtia sit mala seqt̃ ꝙ fides xp̃i sit bona ⁊ consequẽter vera. Uidemus nãq₃ ꝙ sic est in pfidia machometi ⁊ iudeoꝝ. Quia hõ q̃to magis adheret peccatis: tanto magis ꝯfirmat in illa perfidia. At in fide xp̃i ecõtra. Quia q̃to magis homo peccat tanto magis dubitat i fide. Et q̃to magis a peccato elongat: tanto magis in fide confirmatur. Patet ergo prima ratio.

¶ Scḋa ratio ex testimonioꝝ approbatione. Nihil eni₃ tam altum est ⁊ difficile ad credendũ ꝙ nõ fiat credibile: qñ testes fide digni de illa re phibent testimonium. Da exẽplum. qḋ posui supra sermone primo pte. 2. ꝓ. 2. rõne testimonij. Modo ad ꝓpositũ. Nulla fides ẽ tot testibus vallata. ⁊ tanta dignitate ⁊ claritate predita ⁊ dotata: sicut fides nostra. Nam vt ṗtermittamus xp̃m cuius auctas infinita est. Primo fuerũt ꝓphete. de xp̃iana fide ꝓphetátes: qui fuerunt multi ⁊ fide digni. Unde Actuũ. 10. Huic. s. xp̃o. qui est principiũ fidei nostre: oẽs ꝓphete testimoniũ perhibent. remissionẽ peccatoꝝ accipere per nomen eius oẽs qui credunt in eu₃. Itẽ dñs Jo. 5. Scrutamini scripturas in qbus pu-

tatis vitam eternã habere: ⁊ ille sunt que testimoniũ ꝑhibent de me ⁊ nõ solũ hoc est verũ de ꝓphetis fidelibus: sed etiã de gentilibus ⁊ infidelibus. quoꝝ quidã illustrati gratia ꝓphetie multa de xpo ꝑdixerũt: sicut pꝫ de balaam Numeri.24. quũ dixit. Orietꝰ stella ex Jacob: ꝯsurget virga de israel. ⁊ percutiet duces moab. Sic ⁊ de Sibylla vt refert Lactãtius ⁊ Aug. in sermone de natiuitate dñi: ꝙ multa clare de xpo ꝓphetauit. Originaliter aũt hoc dicit Aug.18. de ci. dei. c.23. vbi ponit.27. versus sibylle Eritree: vel ꝫm quosdam Cumee qui incipiunt.

Judicij signũ tellus sudore madescet.
E celo rex adueniet per secla futurus.
Scilicet in carne ꝑsens vt. iudicet orbẽ.

Vñ dicit Aug. ꝙ si litteras que sunt in capitibus oium versuum cõnectẽtes excepto 5. versu. ⁊.18. ⁊.19. Et horũ trium in scripte sunt nõ legamus sed ꝓ eis. y. litterã tanꝙ in eisdẽ locis ipsa sit posita recordemur ex primitur in.5. verbis. Jesus xps dei filius saluator. Itẽ quid Plato senserit de xpo ⁊ quid ꝑcognouerit: vide. j. sermone.8. pte.i. Ad idem facit qꝺ refert. b. Tho. 22.q.2. ar.7. ad tertiũ argu. vbi sic dicit. Inuenitꝰ in historijs romanoꝝ ꝙ tẽpore Cõstantini augusti ⁊ Helene matris eius. inuentum fuit quoddã sepulchrũ in quo iacebat hõ auream laminã habens in pectore: in qua scriptũ erat. Christus nascetꝰ ex Uirgine: ⁊ credo in eum. O sol sub Helene ⁊ Constantini tẽporibus: iterum me videbis. Ad idem facit qꝺ legitꝰ in cronica martiniana sub Federico imperatore secũdo. Ubi dicitur ꝙ tempore regis Ferandi in Toleto ciuitate hispanie: quidã iudeus cõminuendo vnam rupem pro vinea amplianda in medio rupis inuenit cõcauitatẽ vnã. nullam penitus diuisionẽ hñtem nec scissuraꝫ ⁊ in cõcauitate illa repperit vnum librum quasi folia lignea hñtem: qui liber tribꝰ linguis scriptus erat. vꝫ. hebraice. grece ⁊ latine. ⁊ tñ de lr̃a hẽbat quãtum vnũ psalterium. ⁊ loq̃batꝰ de triplici mundo: ab Adã vsqꝫ ad Antichristũ: ꝓprietates hoium cuiuscũqꝫ mundi exprimendo. Principium vero tertij mundi posuit in xpo: sic dicens. In tertio mundo filius dei nascetꝰ ex virgine maria: ⁊ pro salute hoium patietur. Qꝺ legẽs iudeus statim cũ tota domo sua baptizatus est. Erat etiã in libro scriptum ꝙ tẽpore Ferandi regis Castelle debebat liber inueniri: ⁊ hꝫ ibi. Ideo ecclesia cantat. Isayas cecinit sinagoga meminit: nũqꝫ tñ desinit esse ceca. Si non suis vatibus credat vel gentilibus sibyllinis versibus h̃ predicta. Patet ergo primũ testimoniũ ꝓpharum. In nulla aũt secta precesserũt vaticinia ꝓphetaꝝ sicut in nostra. Unde ꝑfidia machometi a nullo ꝓphetaꝝ fuit ꝑnunciata: qn potius quasi oia veteris ⁊ noui testamenti documẽta fabulosa narratiõe deprauat: vt patet eius legẽ intuenti. Vñ astuto ꝯsilio libros veteris ⁊ noui testamẽti suis sequacibus nõ reliqt legendos. ne per eos falsitatis redargueretꝰ ꝫm. b. Tho. ꝑmo cõtra gẽtiles. c.6. Christus tñ inq̃tũ scio: bene de eo predixit. quũ dixit. Uidete ne qs vos seducat. Multi enim veniẽt in nomine meo dicentes: ego sum xps ⁊ multos seducent Mat.24. Tales fuerunt Simon magus ⁊ Macometus. ⁊ qdã alius q dicens se eẽ messiam seduxit aliquos iudeos. Sic etiã secta ⁊ perfidia iudeoꝝ post xpi aduẽtum nulluꝫ habuit ꝓpham affirmantẽ eorũ sectam esse verã: q2 oẽs ꝓphete ⁊ lex vsqꝫ ad Jo. ꝓphetauerunt. Mat.xi. Ratio colligitꝰ ex similitudine de rege venturo in regnum: sed postqꝫ venit nõ oꝫ ꝑnuntiare. Aliã similitudinẽ ponit Greg. in ꝑmo moral. de stellis in nocte preuenientibus solẽ.

¶ Scꝺo fuit cõfirmata testimonijs apostolorum: quoꝝ sonus in oẽm terrã exiuit. approbando testimoniũ ipsoꝝ ⁊ virtuose viuẽdo ⁊ etiã miracula faciendo. vt infra dicetur parte proxima.

¶ Tertio testimonio euãgelistaꝝ: q fuerũt ⁊ scripserunt quattuor euangelia. quasi quattuor instrumenta omni robore ⁊ fide vallata. Cum tñ de qualibet re credatꝰ vni instrumẽto: a persõna fide digna ꝯscripto.

¶ Quarto martyribus ꝓprium sanguinem ꝓ fide xpi fundentibus: quoꝝ numerus tantus est. vt dicat Jo. ꝙ vidit turbã magnam quam dinumerare nemo poterat ⁊c. Apoc.7.

¶ Quinto testimonio doctoꝝ omni sciẽtia ⁊ sapientia preditorum. Et nulla secta

vnꝙ habuit tot ⁊ tantos doctores: sicut christiana fides.

¶ Sexto confessorum.

¶ Septimo virginum.

¶ Octauo penitentium.

¶ Nono regum ⁊ principum mundi: qui fidem exaltauerunt ecclesias ⁊ monasteria edificando. ⁊ pro fide bellando. Sicut fuit Constātinus imꝑator. Iustinianus. Theodosius. ⁊ reliqui principes Romani: q cum essent dn̄i totius mundi crucis iugo ceruices humiliter submiserunt. Patet ergo veritas fidei christiane: multoꝝ milium testiū fide dignissimoꝝ testimonijs approbata. Cum tn̄ diuino ⁊ humano iure in ore duorum vel trium testium stet omne verbum Deuto. 19. Et. C. de testibus. l. Iurisiurādi. Item. ff. e. l. Ubi numerus testiū nō adicit: ibi duo sufficiant. pluris enim locutio duorum numero contenta est. Ideo dicit btūs Maximus in sermone de martyribus. Magni itaqꝫ periculi res est. si post ꝓphetaruꝫ oracula. post aplo̅ꝝ testimonia. pꝰ martyrū vulnera. veterem fideꝫ quasi nouellā discutere p̄sumas. ⁊ post morientiū sudores ociosa disputatione de religionis veritate contendas. Nota similitudinē de ducato aureo colato per furnellum ignis. ⁊ ꝑ multoꝝ manus transeunte. Nam qn̄ illum recipis: ponis in bursa sine discussiōe an sit aureꝰ. Sic de fide ⁊c̄.

¶ Tertia ratio est miraculoꝝ patratione. Nulla enim secta fuit miraculis approbata preter fidem christi. Nam ⁊ saraceni cōfitentur ꝙ machometus dicebat se non in miraculis sed in potētia armoꝝ esse missū: que signa etiam latronibus ⁊ tyrānis cōia sunt. Cum tn̄ nulli debeat credi dicenti se missum esse a deo: nisi aut ꝓphetarū oraculis sicut Io. baptista: aut signoꝝ euidentijs sicut Moyses approbet: sicut dicit in. c. Cum ex iniuncto Extra de hēticis. quorū vtrūqꝫ defuit machometo. Et ideo magna stultitia est illoꝝ qui illum imitātur. Si aūt queris. qn̄o traxerit hoīes ad se: Rn̄deo ꝙ dupliciter. Primo dando precepta carnalia voluptati conformia: qbus hoīes ad se traxit. sicut ⁊ ipse carnalis erat. Unde nota qn̄o iactabat se sicut potentem ad coeundum cum mulieribus sicut quadraginta viri. Proh pudor ⁊ fetor. Nota exemplum illius saraceni phi q dixit regi ꝙ male faciebat adorare machometum qui fuit qdam bestia. ꝓpter qd rex fecit ipsum occidi: ex cōsilio suoꝝ. Promisit etiā machometus in premiū carnales voluptates: que bestijs ⁊ hoībus cōes sunt. Documenta ēt vera non attulit nisi que de facili a quolibet mediocriter sapiente naturali ingenio cognosci possunt: qn potius vera que docuit fabulis ⁊ falsissimis doctrinis immiscuit sicut ponit. b. Tho. in primo cōtra gent. c. 6.

¶ Scdo traxit ad se hoīes vi armoruꝫ: in quoꝝ potentia dixit se missum: vt supra dixi. Ea etiā nō aliqui sapientes in rebus diuinis ⁊ humanis exercitati a principio crediderunt. sed hoīes bestiales in deserto manentes. oīs doctrine diuine ꝓrsus ignari vsqꝫ ad hodiernum diē: qui etiam nunc omni perito hoīe destituti sunt. Unde nec phos hn̄t. nec medicos. nec theologos ⁊c̄. vt audiui. per quorum multitudineꝫ alios armoꝝ violentia in suā legē coegit ꝫm b. Tho. vbi supra. Cum ergo nullo miraculo sectam suam machometus cōfirmauit nec diuino oraculo: manifestū est ꝙ falsa est secta sua. Quia nescit diuina iustitia patrocinium p̄stare criminibus. Notandū ēt ꝙ si machometus vel alij hoīes illiꝰ secte vel aliaꝝ miracula fecissent aut fecerint: fuerunt falsa miracula. Uel si vera tn̄ ad finē falsitatis ex virtute diaboli ꝑpetrata: sicut erunt illa antichristi de quo dicetur infra. Possunt autem signa facta per bonos distingui ab his que per malos fiunt quadrupliciter: sicut notat. b. Tho. in. 2. sen. di. 7. q. 3. ar. i. in rn̄sione ad. 2. argu. Primo ex efficatia virtutis oꝑantis. q2 signa facta ꝑ bonos diuina ꝟtute sunt in illis etiā ad que virtus actiua nature se nullo modo extendit: sicut suscitare mortuos: ⁊ hmōi que demones ꝫm veritatem facere non possunt: sed in prestigijs que d.. durare nō pn̄t.

¶ Scdo ex vtilitate signoꝝ: quoꝝ signa q ꝑ bonos facta sunt sunt de rebꝰ vtilibꝰ vt in curationibus infirmitatum. ⁊ hmōi. Signa āt ꝑ malos facta sunt in rebꝰ nociuis vel vanis. Sicut ꝙ volant in aere. Uel reddūt mēbra hoīuꝫ stupida ⁊ hmōi. Et hāc dr̄ias assignat. b. petrꝰ i itinerario Clemētis.

Tertia differentia est.q̃tũ ad finẽ:quia signa bonoꝝ ordinant ad edificationem fidei ⁊ bonoꝝ moꝝ:iuxta illud Mat.vltio. Illi autẽ ꝓfecti predicauerunt vbiq̃ dño cooperant.⁊ sermo.cõfir.sequentib⁹ signis. Sed signa maloꝝ sunt in manifestum no/cumentum fidei ⁊ honestatis.

Quarto q̃tũ ad modũ.q: boni operant miracula per inuocationẽ diuini nois pie ⁊ reuerenter. Sed mali quibusdã deliramentis: sicut q incidunt se cultris ⁊ faciunt turpia. Et ita signa per bonos facta pñt manifeste discerni ab his que virtute demonis fiunt.b.Tho.

Secta etiã iudeoꝝ post christi aduentum nullo miraculo confirmata est.quin potius videmus ꝙ iudei cõiter adhibent studium artibus magicis ⁊ diuinationibus.quibus a diabolo seducti in sua perfidia cõfirmantur. Semꝑ eniꝫ spũi sancto restiterunt:sicut arguit eos.b.Stephanus Act.7. Quãdo enim lex mosayca in suo vigore ꝑmanebat semꝑ apostatabant ab illa vera lege. ⁊ ad idolatriã declinabant. Nam etiã viuente Moyse vitulum aureũ adorauerunt sicut legitur Exo.32.sic ⁊ successiue vsq̃ ad tp̃m preuaricabant:a lege moysi ad ritum gen‑tilium diuertebant. Faciebant sibi ꝑpucia ⁊ alia legalia postergantes : sicut patet in libris machab. Postq̃ aũt illa lex accepit terminum in xp̃o. Nam finis legis xp̃s est: ad iustitiam omni credenti Ro.x. Unde et tunc fuit mortifera lex illa q̃tũ ad cerionialia ⁊ iudicialia.ita se fixerunt iudei illi le/gi ꝙ illam transgredi nullo modo volunt: q̃q̃ etiam de legalibus illius legis pauca obseruent. Sicut est Sabbatũ ⁊ Circũcisio ⁊ abstinentia ab aliquibus cibis. Sola igitur fides xp̃i oraculis non minimis sed maximis confirmata est:sicut patet primo in xp̃o:cui oia elementa ⁊ celestia corpora attestata sunt. ꝙ ipse fuit veritas ⁊ verus Messias. Nam terra testata est ꝙ ipse fuit verus messias:qñ imperio suo mortui resurgebant Mat.9.Luc.7.Jo.xi. Mare qñq̃ solidum se prebuit pedibus eius. Aer etiaꝫ qñ imperabat ventis vt cessarent : ⁊ facta est tranqllitas magna Mat.8. Corpora ẽt celestia:qñ in morte ei⁹ obscuratus est sol Item qñ stella apparuit magis in eius natiuitate sanctissima:⁊ etiã angeli cantãtes Gloria in excelsis. Item demones : qñ ex/pellebantur solo imperio xp̃i a corporibus per ipsos vexatis:sicut ⁊ in multis alijs ⁊c̃. Sed ꝙ magis videtur non solum ipse xp̃s sed etiam discipuli sui ⁊ alij in noĩe eius.ꝙ nunq̃ factum fuit in veteri testamẽto: multa miracula faciebant mirabiliter sanando langores.mortuos suscitando. curuos eri/gendo.claudos dirigendo.cecos illuminã/do. Sed qđ est mirabilius:idiote ⁊ simpli/ces pauperes ⁊ deiecti.sũmã sapiam ⁊ fa/cundiam in instanti consecuti sunt : ⁊ per mundum discurrentes ipsum xp̃i fidei submiserunt. Quod oibus mirabilibus mi/rabilius est:quadruplici ratione.

Primo ex parte predicantiũ.q erant idiote ⁊ simplices q̃tũ ad sciam acquisitã: propter hoc xp̃s noluit habere Nathanael in apl'm:q: erat magnus legis doctor:sicut legitur Jo.i. Uide etiam in Aug.22. de ci.dei.c.5.⁊ sequentibus. Erant etiã xp̃i di/scipuli q̃tum ad mundum:valde deiecti.

Scđo ex parte illoꝝ quos conuerterunt. Nam erant hoies magne potentie ⁊ nobi/litatis.sicut rõani fuerũt:quoꝝ imperio totus mundus regebat. Et tñ cum essent suꝑbissimi ⁊ magne estimationis apud semet/ipsos nihilominus humiliter submiserunt ⁊ potentiã ⁊ nobilitatẽ ⁊ diuitias paupe/ribus hoibus ⁊ deiectis:qđ nõ nisi diuina oꝑatione factum est.nec aliter fieri potuit Item conuersi fuerunt ad fidem xp̃i hoies sapiẽtissimi ⁊ magni phi:sicut patet de Dionysio ariopagyta. Policarpo.⁊ Cypriano ⁊ multis alijs.

Tertio ex parte rei predicate. Predica/bant enim res supernaturales:quas intel/lectus humanus naturali ratione capere non potest.s.deum trinum ⁊ vnum. Item hoiem mortuũ:crucifixum cum magno vi/tuperio:⁊ sepultum esse deum saluatorem. Unde apl's.i.Cor.i. Judei signa petunt: greci sapientiam querunt:nos aũt predicamus xp̃m crucifixum. Judeis qdẽ scanda/lum.gentibus aũt stultitiam.ipsis aũt vo/catis iudeis atq̃ grecis xp̃m dei virtuteꝫ ⁊ dei sapientiam. Predicabant etiã xp̃i matrem esse post partũ virginem.in hostia cõsacrata totũ corpus xp̃i contineri.mortuoꝝ

resurrectionem ⁊c̃. que impossibile erant mentibus humanis infigere: nisi diuina virtus operata fuisset. qđ fuit maximum miraculorum.

Quarto fuit mirabilissimum ex pte modi conuertendi. Non enim per potentiam armoꝝ apl'i mundū ad fidez xp̄i traxerūt sicut machometus fecit: vt dictum est. Cum essent deiecti ⁊ humiles: nō per diuitias qꝛ pauperrimi erant ⁊ inopes: qͥnimmo despiciendas ⁊ relinquēdas suadebant ⁊ exemplis ⁊ verbis: ⁊ oēs virtutes amplectēdas predicabant: sicut ⁊ xp̄s fecerat. Non et.az per voluptates sicut etiaz machometus fecit: qꝛ predicabant hoibus a voluptatibꝰ ⁊ carnalibus abstinendum esse. ⁊ castitati ⁊ abstinentie vacādum. Unde oēs voluptates penitus cohibebant. Non per scientiā acq̄sitam: quia idiote erant. Nec ꝑ eloquētiam: qꝛ simplices erant. Unde ⁊ apl's ait. i. Cor. 2. Ego cum venissem ad vos fratres. veni non in sublimitate sermonis aut sapiētie. annuntians vobis testimoniuz xp̄i. Nō enim iudicaui me scire aliqđ inter vos nisi Jesum xp̄m hūc crucifixum. Et ita sermo meus ⁊ predicatio mea. nō in ꝑsuasibilibꝰ humane sapiētie verbis: sed in ostensione sp̄us ⁊ virtutis. Ut fides nostra non sit in sapientia hoium sed in virtute dei. Patet ergo ꝙ nulla vi. nulla ratione. nulla occasione tꝑali siue humana. ꝑdicatores fidei christiane mundum ad xp̄i fidem traxerūt. Relinquitur ergo ꝙ sola virtute diuina: iuxta illud dn̄i. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum Jo. 6.

Et si diceret aliquis ꝙ apl'i virtute diaboli traxerunt mundū ad fidē xp̄i: nō valet: qͥa per xp̄z ⁊ apl'os diaboli sunt expulsi a mūdo: qꝛ ⁊ idola destrui faciebant. ⁊ ab obsessorum corporibus expellebant eos. qͥnimo oēs artes magicas ⁊ dyalecticas fides xp̄i reprobat ⁊ condēnat. Ad hoc facit ratio. quam fecit dn̄s cōtra iudeos Luc. xi. Qui dicebant xp̄m in belzebub principe demoniorum eicere demonia. Adhuc etiam mirabilissimum fuit. ꝙ inter persecutiones tyrannoꝝ innumera hoium turba non soluz simpliciū sed etiā sapientissimorum hoium ad xp̄ianam fidem conuolabant. vt infra tangetur proxima rōne. Siqͥs aūt ita pertinacissimus esset ꝙ negaret miracula esse facta ad confirmationem fidei christiane: oportet ꝙ confiteatur oīno miracula esse facta. Nam qđ mirabilius esse potuit vt ait Aug. 22. đ ci. dei. c. 5. Et b. Tho. i. ꝯtra gēt. c. 6. q̄ȝ ad credendum tam ardua ⁊ ad operandum tam difficilia ⁊ ad sperandum taz alia hoīes absq̄ȝ mirabilibus signis inducere ⁊ ad relinquendum idolorum cultum qui tot milibus annoꝝ mundū vniuersum infecerat: Constat ꝙ tunc tēporis predicātibus apl'is. idola per mundum celebrant. nunc aūt oīa sunt sublata. Quod si absq̄ȝ miraculis factum est: nil isto mirabilius esse potest. Relinquitur ergo ꝙ diuina virtute fides xp̄i miraculis maximis est confirmata. Unde ⁊ Mat. vltio. dicitur. Illi aūt s. apl'i perfecti predicauerunt vbiq̄ȝ: dn̄o cooperāte ⁊ sermone confirmante sequētibꝰ signis. Et sic patet quarta ratio. Alias aūt rationes ponā in ꝰmone ꝑrimo seq̄nti.

De miraculis factis per apl'os ⁊ alios sanctos ad gloriam dei ⁊ confirmationem fidei christiane nimis longum qͥnimmo impossibile esset omnia narrare: sed inter cetera nota vnum quod contingit tempore Cōstantini imperatoris in historia tripartita lib. 23. ⁊ Uincentio historiali vbi sic dicit. Tempore Constantini imperatoris ⁊ hirene vxoris eius. in Syria ciuitate Perito que subiacet Antiochie iudei imaginez saluatoris iesu christi inuenientes in domo cuiusdam iudei ibi relictam a quodā christiano qui ibi manserat. eam iniuriose deposuerunt. ⁊ omnia opprobria que iudei quondam christo iesu intulerunt illi imagini inferebant illudentes ei. criminose contutiantes camq̄ȝ percutientes. manus ⁊ pedes eius clauis configentes. acetum ⁊ fel ei porrigentes. Tandem latere eius aperto exiuit de eo sanguis ⁊ aqua. Quod illi supposita ampula suscipientes ad experimentum vtrum fuerint vera miracula que iesum fecisse audierant omnes infirmos in sinagoga collectos hoc sanguine aspergebant. ⁊ a quocunq̄ȝ langore detinebantur liberabantur. Unde tandem iudei cōpuncti ad Deodatum ciuitatis episcopum omnes cucurrerunt eiq̄ȝ re ista narrata imaginem cum sanguine eidem dederunt.

Quibus baptizatis episcopus sanguinem per ampullas diuisum longe lateq; diriges predicabat magnalia dei. Obtestans omnes vt singulis annis.5.idus nouember celebraretur passio dñice imaginis. Hec ille. Item potes hoc notare miraculũ de conuersione Constãtini imperatoris. Sed illud vide. j.in sermone proximo pte.i. Si aũt ab aliquo diceretur q etiam demones miracula facere possunt et etiam fecerũt tempore quo per totum mundum tanq dij ab hoĩbus colebantur. Rñdeñ.est q nullomodo potest fieri ab aliqua creatura verum miraculum sed a solo deo. Et de hoc dic fz b.Tho.in quaõnibus de potẽtia dei. Et Aug.aliquid tãgit.22.de ci.dei.c.8.9.et.12. Propterea quomodo demones miracula fecissent ad destruendum cultum ipsorum qui per totum orbem tanq dij colebãtur.

¶ De fidei perfectione. Sermo.4.

Fides tua te saluum fecit. Luc.18. Superiori proximo sermone vidimus tres rõnes qb⁹ pbatur fidem christi esse solam veram fidem. modo sequitur videre alias qnq; rões que supra proximo smone notate sunt. Salutetur virgo etc.

¶ Quarta ergo ratio, qua probatur veritas fidei christiane: est ex tyrannorũ persecutione. Nam nunq fuit aliquod regnum tam excellens q non destrueretur per potẽtiam hostium. Fuerunt enim quattuor regna principa ia in mundo, que omnia sunt hodie destructa. Primũ fuit regnũ caldeorũ et Assyriorũ. Scdm vero fuit Persarũ et Medorũ. Tertium Grecoruz qd incepit in Alexandro magno. Quartum ceteris potẽtius fuit Romanorũ. Hec quattuor regna fuerũt signata in visione Danielis: in qua vidit bestias quattuor. Prima erat similis leone. Scda similis vrso. Tertia similis pdo. Quarte aũt bestie nomen nõ ponit: sed dicit q erat terribilis atq; mirabilis et fortis nimis: dentes ferreos habens magnos: comedens atq; cõminuẽs: et reliqua pedibus suis conculcans Danielis.7 Per leenam: designatur primum regnum caldeorum et Assyriorum. Per vrsuz: regnũ Persarum et Medorum. Per pardum: regnũ grecorum. Per quartam bestiam: regnum romanorum: que omnia destructa sunt. vt patet p experientiã: Qñtũcũq; essent potentissima et ditissima. Fides aũt christiana et ecclesia habuit multas psecutiones. Nam ex vna pte fremebant principes romani et aliĩ tyranni pagani cũ potentia magna et crudelitate. Ex alia pte heretici cum sapientia magna et scientia. Ex alia pte iudei cuz astutia: et nihilominus deus gloriosus semper pseruauit ecclĩam et fidem christianã: vt nunq deficeret. Quinimo semp inter psecutiones maximas augebat et firmabat: iuxta figurã que habetur Exo.i. vbi dicit q qñto magis egyptij opprimebãt iudeos tanto magis multiplicabant et crescebant. Item in arca Noe q̃ a fluctibus superior eleuabatur. Et hoc fuit significatum in nauicula petri que iactabatur et operiebatur fluctibus: sed christo impante vento et mari: facta est trãqllitas magna Mat.8. Plus etiam: qr omnes persecutores fidei mirabiliter a deo humiliati sunt ad confirmationem fidei christiane. Naz vt de ceteris imperatoribus taceam: Julianus apostata imperator fidei christiane seuissimus persecutor fuit mirabiliter occisus. Qui quãdo fuit percussus a sancto mercurio manibus suis accepit sanguinem et in aerem illũ piciens aiebat. Vicisti iesu nazarene vincis rex magne minorem. Per os mihi misero parcere nãq; soles. In bello ptico: vt legit in histo: ia ecclesiastica. Et vide in legenda beati Juliani martyris. Itẽ Constãtinus imperator fuit pcussus a lepra incurabili per naturam pp̃ter persecutionem quã fidei christiane inferebat et nunq sanari potuit nisi preterq fidẽ christi cum baptismo suscepit a btõ Siluestro. Itẽ de Decio iperatore crudelissimo qui occidi fecit.b. Laurẽtiũ: legit q suffocatus a diabolo expirauit. De Quintiano etiam qui martyrizari fecit beatã Agatham: legitur q submersus in flumine miserabiliter et mirabiliter expirauit. Multa etiam alia similia leguntur in legendis sanctorum. Item de Theodosio seniore imperatore: qui miraculose habuit victoriã cõtra Eugenium et Arbogastẽ etc. sicut legit i historia tripartita lib.18.

Et in Vincentio historiali. De Iudeis ve
ro qui persecuti sunt xp̄m ꝛ apl'os. quāta
dampnatione luerunt peccatū suum: nemo
est qui nesciat. Sicut pꝫ in destructione hie
rusalē per Titū ꝛ Vespasianū. De qua vi
de in legenda beatoꝝ Philippi ꝛ Jacobi.
Et etiā pꝫ in dispersione eorūdem p̱ vni-
uersum mundū: vbi ab omni natione de-
specti sunt. ꝛ velut serui subiecti. De hereti
cis aūt quantū sint a deo humiliati: pꝫ in-
tuentibus Cronicas. Sed dicā duo exē-
pla. Primū de Ario heresiarca cuius here
sis maxime ecclesiā afflixit ꝛ dissipauit.
Iste ergo Arius primo per Nicenū ꝯdē/
natus est. per Constātinū in exiliū relega-
tus: tandē per eūdem ab exilio reuocatus
Alexandrie morabat̄. Eusebius aūt ma/
gnus Arij fautor Nicomediensis ep̄s Con
stanstinopolim Ariū euocauit. ꝛ impiali/
bus ibidē edictis euocari cōciliū fecit. vbi
maxime cōuenerunt illi ep̄i qui Arium se-
ctabant̄. Itaqꝫ Alexandro cōstantinopoli
tano archiep̄o diem statuerunt in quo vel
Ariū in cōione suscipiat. vel ip̄e ab ecclesia
pulsus discedat. At ipse noctē precedentē
diem statutū peruigilē in orationibus du-
xit. Et sub altari tota nocte iacens. causaꝫ
ecclesie dn̄o cōmendabat. Igit̄ totius po-/
puli summa expectatio erat: vt ipso mane
vel susciperet̄ Arius. vel Alexander pel-
leret̄ ep̄s. Arius summo mane ꝯsurgens ꝛ
ep̄oꝝ ac populoꝝ frequētia vallatus ad ec
clesiā pergens. cū in media via esset qdaꝫ
remorsus ꝯscientie ipsum inuasit q̱ adeo
eius vniuersa interiora cōmouit vt locum
quereret quo declinare posset ad secreta
nature. Cūqꝫ illi locum publicū ondidissent
illuc cito p̱gens oīa intestina emisit: ꝛ. in
manibus diaboli miserā aīam expirauit.
ꝛ sic adiuuente heresis penā soluit. Qd̄ cū
audisset Eusebius oēsqꝫ fautores ipsius.
tanto pudore ꝯsternati sunt: vt qd facerēt
vel quo diuerterent oīno nescirēt. Et sic per
secutio illa cōquieuit. Simile dī de quodā
Leone papa qui Arij fautor erat. Hic cō
ciliū aduocauit vt oēs ep̄os cogeret vt in
ariana p̱fidia ꝯsentirent. Ad hoc ꝯcilium
nō vocatus venit Hilarius pictauiensis
ep̄s. Qd̄ dum papa audisset oībus māda
uit ep̄is ꝯgregatis vt venieti Hilario nul
lus assurgeret: nec illi inter se locū darent.
Cūqꝫ Hilarius aduenisset ꝛ cerneret ꝙ si
bi locū nō facerent dixit. Dn̄i est terra ꝛ
plenitudo eius. Cūqꝫ super terrā ad sedē-
dum se posuisset terra ꝯsurgens cathedrā
illi fecit. Tunc papa dixit ad eū. Tu es
Hilarius gallus? Et ille ait. Nō sum gal/
lus sed manens in gallia. Et ille ait. Si tu
es Hilarius manēs in gallia: ego sum leo
romane sedis antistes. Cui Hilarius. Et si
tu es leo: nō tn̄ de tribu iuda. Et Leo ait.
Qui sum: modo tibi ostēdam. Expecta me
paulū: donec redeam. Cui Hilarius. Et si
nō redieris qs mihi iustitiā exibebit? Ego
mox redeā ait Leo: ꝛ iuxta merita tibi red
dam. Itaqꝫ ad sellaꝫ accessit ad secreta na
ture ꝛ sicut Arius oīa intestina cum vita
effudit. Morte igit̄ in cōcilio nunciata Hi
larius in mediū surrexit: ꝛ oēs ad catholi
cam fidem reduxit. Patet ergo quō p̱se-
cutores fidei xp̄iane diuina ꝓuidentia hu
miliauit: vt xp̄iane fidei veritatē astrueret.
Illa vero. s. fides xp̄iana velut pelagi ru-
pes imota remansit. Qd̄ nō esset possibile
via humana. restat ergo ꝙ diuina virtute
fides xp̄iana seruat̄: ꝛ ꝯsequenter ꝙ ipsa
sola sit vera.

¶ Quinta ratio est ex aliaꝝ sectaꝝ asser-
tione. Quia oēs secte dicunt ꝙ post suam
nostra est melior ꝛ magis rōnabilis: sicut
exēplariter dicit̄ de Soldano. Qui semel
ꝯuocauit ad se vnū xp̄ianum. vnū sarace-
nū. ꝛ vnum iudeū. Cūqꝫ interrogasset sin/
gulos de fide sua. vnusquisqꝫ laudabat fi
dem xp̄iani post suā. Christianus aūt inť-
rogatus vltimo dixit: ꝙ sua fides erat ve-
ra. Interrogatus iteꝝ a Soldano quenam
melior esset post suā. Rn̄dit: ꝙ nulla ē bo-
na nisi fides xp̄i tm̄. q2 oēs alie damnant̄.
Quia vnus dn̄s. vna fides. vnum baptis/
ma Eph. 4. Facit etiā ad hoc testimoniū
Josephi de dn̄o nostro Jesu xp̄o in lib. 18.
antiquitatū. c. 9. qui sic ait. Fuit hisdem tē
poribus Jesus sapiens vir: si tn̄ virū cum
noiare fas est. Erat enim mirabiliū operū
effector ꝛ doctor eoꝝ hominū qui libēter
que vera sunt audiunt. Et multos quidem
iudeoꝝ multos etiā ex gentibus sibi adiū
xit: xp̄s hic erat. Hūc accusatione primoꝝ
nostre gentis viroꝝ: Cum Pilatus in cru-

re agendum esse decreuisset nõ deseruerũt
hi qui ab initio eum dilexerunt Apparuit
enim eis tertia die iterum viuus ſm ꝙ di
uinitus inspirati ꝓphe.vel hec vel alia de
eo innumera miracula futura eẽ ꝑdixerãt.
Sed ⁊ in hodiernum diẽ christianoꝝ qui
ab ipso nuncupati sunt ⁊ nomen ꝑseuerat
⁊ genus. Ad idem facit ep̃la Lucij Letuli
romani ad romanos. Ut refert Eutropius
se reppriisse in annalibus iudeoꝝ. Que in
cipit. Apparuit tp̃ibus ⁊ adhuc est hõ ma
gne virtutis noiatus iesus xp̃s :q dicitur a
gẽtibus ꝓpha veritatis.quẽ eius discipuli
vocant filiũ dei.suscitans mortuos ⁊ sanãs
oẽs languores. Non qdem stature ꝓcere:
mediocris ⁊ spectabilis vultũ hñs venera
bilem.quẽ intuentes pñt diligere ⁊ formi/
dare.capillos hñs coloris nucis auellane
ꝑmature.⁊ planos vſq ad aures. ab auri/
bus circinos crispos aliquãtulũ.ceruleores
⁊ fulgẽtiores.ab humeris ventilantes. Di/
scrimen hñs in medio capitis iuxta morem
nazareoꝝ.frontẽ planam atq serenissimaꝫ
cuꝫ facie sine ruga ⁊ macula aliqua: quam
rubor moderat venustat. Nasi ⁊ oris nul/
la ꝓrsus est reprehensio.barbã hñs copio
sam ⁊ impuberem capillis colore simillimã
nõ longam sed in medio bifurcatã.aspectũ
hñs simplicẽ ⁊ maturũ.oculis glaucis va/
rijs ⁊ claris existentibus. In increpatione
terribilis.in admonitione blandus ⁊ ama/
bilis.hilaris seruata grauitate: qui nunq̃
visus est ridere flere aũt sic. In statura cor
poris ꝓpagatus rectus .man⁹ hñs ⁊ bra
chia visui delectabilia. In colloquo grauis.
rarus ⁊ modestus. Speciosus inter filios
hoium. Machometus dicit in lege sua ꝙ
xp̃s etiã fuit magnus ꝓpha ⁊ sanctissimus
homo.⁊ valde amicus dei.⁊ vocabat xp̃m
flatum dei.⁊ matrem eius dixit esse virgi/
nem: vnde blasphematores nois xp̃i ⁊ vir
ginis marie apud eos puniunt. Dixit etiã
machometus ꝙ de⁹ multa miracula fecit:
per eum. Dicit etiã ꝙ illi qui ꝓfecte se iuũ/
tur xp̃m saluantur. Ex quo apparet ꝙ oio
concluditur ꝙ nostra fides sit vera : qa si
xp̃s fuit amicus dei ⁊ sanctus hõ. ergo nõ
fuit mendax ⁊ deceptor:sed ipse in plurib⁹
locis dixit se esse verum filium dei ⁊ veruꝫ
hoiem.⁊ dixit necessarium eẽ baptismũ ad

salutem.⁊ alia sacramenta ⁊ alios articu/
los fidei docuit.ergo aut dicebat verum ⁊
habetur ꝓpositum.aut si mentiebatur ⁊ se
ducebat populũ:qũo erat amicus dei: Cer
te nõ posset hoc esse. Nullum eniꝫ peccatũ
⁊ nullum malũ fuisset isto grauius : ⁊ fuis/
set supbia incomparabilis dicens se esse fi/
lium dei cum non esset. Patet ergo ex his
ꝙ christiana fides est vera.

¶ Sexta ratio est ex physica institutione.
Quia vita quã xp̃s istituit ⁊ a veris chri/
stianis seruatur.est vita moralis ⁊ virtuo/
sissima.⁊ conformis in oibus morali phie:
qđ nõ est in alijs sectis. Unde sicut recita/
tur in historia ecclesiastica:vidẽtes phi pa
gani ꝙ christiani viuebant virtuosissime
multum inclinabant ad christi fidem reci/
piendam. Licet enim audirent aliquando
a multis detrahi christianis:tamen ipsi di/
ligentius perscrutantes vitam eoꝝ inuenie
bant ipsam esse virtuosissimã. Deinde vlte
rius aspicientes miracula a christianis in
christi noie facta ⁊ obstupescentes admira
bantur. Postremo videbant christianos
qñ ꝓpter fidẽ xp̃i ducebant ad mortem le
tanter incedere ⁊ mutuo sese exhortantes:
ac si essent ad epulas inuitati. Et cũ essent
corã cippo certatim pie conabãt ad mortẽ
alter alteꝝ ꝑuenire. Qđ videntes phi ma
nifeste cognoscebãt ꝙ erat ipossibile ipsos
gaudẽter mori.si vitiose vixissent. Et ex hoc
multi illoꝝ ꝯuertebant ad fidẽ xp̃i. Illi vo
q nõ cõuertebant laudabãt potius vitam
ipsoꝝ. Unñ ⁊ magnũ articulũ hui⁹:qr mul
ti docti viri pagani scripserunt libros post
xp̃m ⁊ tñ nullã faciũt mẽtionẽ đ xp̃ianis.
Sicut Iuuenalis satyrus q fuit rephẽsor
vitioꝝ. Statius. Lucanus. Seneca.⁊ mul/
ti alij.qđ est signũ ꝙ nõ inueniebãt in fide
xp̃i aliqd rephẽsibile. Alioqn verisimile est
ꝙ illã vituperassent in libris suis:sicut ⁊ ce
tera vitia. Unde dicit Augu.6.de ci.dei ꝙ
Seneca inter alias supstitiones rephẽdit
⁊ sacramenta iudeoꝝ ⁊ maxime sabbata.
inutiliter eos facere affirmãs.ꝙ ꝑ illos sin
gulos septẽ interpositos dies.septimã fere
ꝑtẽ etatis sue ꝑdãt.vacãdo ⁊ multa in tpe
vrgẽtia nõ agẽdo ledant.xp̃ianos tñ tunc
iudeis inimicissimos i neutrã ꝑtẽ cõmemo
rare ausus est.ne vel laudaret contra sue

patrie veterem consuetudinē vel reprehen
deret contra ꝓpriam forsitan voluntatem.
Hec ille. Idez posset dici de iuriscōsultis q
fuerūt pagani. ⁊ multi eoꝝ post xp̄m.
¶ Septima ratio. est ex diuturna duratio-
ne. Nam malum ⁊ falsum nō pōt cuz tp̄e
durare. Unde videmus oia regna mutata
⁊ destructa ⁊ magnas ciuitates subuersas
ꝓpter mala que fiebant in eis: sicut Sodo
ma. Gomorra ⁊c̄. Geñ.18. Uñ dic̄ scriptu
ra. Regnum a gente in gentē trāsfert̄ pro-
pter iniustitias ⁊ iniurias: ⁊ contumelias.
⁊ diuersos dolos Eccli.x. Cum ergo xp̄i fi-
des durauerit tāto tp̄e ergo ⁊c̄. Nam iam
durauit a mille quadringētis annis citra:
īmmo a principio mundi. s. ab adam. quia
eadem est fides nostra cū fide antiquoꝝ
patrū veteris testamenti ⁊ etiā legis natu
re. Nam ⁊ ipsi credebant in xp̄m qui tunc
erat venturus. Nos aūt credimus in xp̄m
q iam venit. ergo eadē fides est sp̄ē. licet sit
diuersa numero: vt dixi supra in principio
primi s̄monis in introitu. Unde a princi-
pio mundi vsq; nūc semꝑ durauit ⁊ dura-
bit vsq; ad finē mundi. Mat. vlt. Ecce ego
vobiscum sum oibus diebus vsq; ad cōsu
mationem seculi. Per qd̄ arguit̄ ꝙ fides
xp̄i sit vera ⁊ bona. Et ꝓpter hoc ille vene-
rabilis legis doctor Gamaliel loquens iu-
deis cū prius allegasset exēplū Theode ⁊
Iude galilei: qui auerterunt successiue po-
pulum post se: ⁊ tandē dissipati sunt. ipsi ⁊
oēs fautores ipsoꝝ. Postea subiunxit di-
cens. Et nunc itaq; dico vobis discedite
ab hoībus istis ⁊ sinite illos: qm̄ si est ab ho
minibus ꝯsiliū hoc aut opus dissoluetur.
Si xō ex deo ē. nō poteritis dissoluere eos
ne forte ⁊ deo r̄pugnare videamini Act.5.
Et si obiicerent̄ de lege machometi q̄ tm̄ du
rauit: iam sunt octingēti circiter āni. Ad h̄
facilis est r̄nsio: quia lex illa est delectabilis
valde ⁊ carnalis. Unde nō durat q2 bona
sed q2 delectabilis ⁊ facilis: sicut pcm̄ semꝑ
durat nō q2 bonuz sed q2 delectabile. Lex
aūt xp̄iana est difficilis ⁊ austera ⁊ intelle
ctui ⁊ volūtati multū repugnās s̄m se. Eo
dem mō pōt r̄nderi ad culturā idoloꝝ que
ante xp̄m multis millibus ānoꝝ in mūdo
durauerat. Rō est. s. q2 demones q hitabāt
in idolis suadebant oēm voluptatē ⁊ car-
nalitatem. ideo isto modo mundum allicie
bant: Iuxta qd̄ dicit̄ Sap.14. Infandorū
enim idoloꝝ cultura: ois mali causa est ⁊
initiū ⁊ finis. Si aūt obiiciat̄ etiaz de Iu
deis q durant adhuc: r̄ndeo ꝙ hoc est tri-
plici rōne. Prima est vt iudei sint in te-
stimoniū scripturaꝝ quas in xp̄i testimo-
nium allegamus: ne aliq fortasse putarent
nos illas finxisse. Unde Aug.18. de ci. dei
c.46. Iudei qui xp̄m occiderunt ⁊ in eum
credere noluerunt. q2 oportebat eū mori ⁊
resurgere: vastati infelicius a romanis fun
dituśq; suo regno vbi iā eis alienigene do
minabant̄ eradicati dispsiq; per terras: qñ
qdem vbiq; nō desunt per scripturas suas
testimonio nobis sunt ꝓphias non finxisse
de xp̄o ⁊c̄. Hec ille. Et de hoc allegat pro-
phetiā p̄s.58. Deꝰ ostēdit mih i suꝑ inimi
cos meos: ne occidas eos ne qñ obliuiscan
tur populi mei. Sed s̄m aliam litteraz.70.
ne qñ obliuiscantur legē meam. Quam lit-
teram refert Aug. vbi supra. Dispge illos
in virtute tua: ⁊ depone eos ꝓtector meus
dñe. Tria ergo petit xp̄o de iudeis que oia
sunt impleta hodie. Primo ne occidas eos
idest ne funditus pereant: vt dicit Glo. q̄uis
nis magna pars eoꝝ fuerit occisa: q2 dicit̄
in legenda sanctoꝝ Philippi ⁊ Iacobi:
vndecies centena millia peste fame ⁊ gla-
dio perierūt. Uel s̄m Aug. dic ne occidas
eos. i. non in eis perdas ꝙ sunt iudei.
Scd̄o petit disperge illos in virtute tua.
Nam vt ait Aug. vbi supra. Parum fuit
vt diceret ne occidas eos ne qñ obliuiscan
tur legez tuā: nisi adderet Et disperge eos.
qm̄ si cum isto testimonio scripturarum in
ua tm̄modo terra nō vbiq; essent ꝓfecto
ecclesia que vbiq; est eos ꝓphiaꝝ que de
christo premisse sunt testes in oibus genti-
bus habere nō posset. Tertio petit depo-
ne eos. s. a regno ⁊ potestate: quia in nulla
parte mundi regnant: iuxta illud Osee.3.
Dies multos sedebunt filii israel sine rege
⁊ sine principe. sine sacrificio. ⁊ sine altari. ⁊
sine ephot. ⁊ sine teraphin. Et post hec re-
uertentur filii israel: ⁊ querent dñm deum
suum. ⁊ dauid regem suum.
Secūda ratio quare iudei adhuc durāt
ex diuina prouidentia est: vt sint in testimo
nium mortis christi. quia propter culpam

quam cōmiſſerunt patiuntur penam iſtam
diſperſionis ⁊ ſubuerſionis. q₂ in omnem
terram ſunt ſubiecti ⁊ diſperſi ⁊ deiecti ſi/
cut manifeſte conſpicimus:⁊ hanc penam
non ꝓpter aliam culpam niſi ꝓpter mortē
xpi. Nam vt dicit Glo.in ps. preallegato:
ſicut Caym ſignum habuit vt nemo cuȝ oc/
cideret ⁊ tamen ꝓfugus eſſet ſup terram
Ita gens Judaica hñs ſignum circuncíſio
nis ⁊ ſabbati ⁊ paſce nō ē occiſa ⁊ tñ ſit di
ſperſa ⁊ ꝓfuga. Et de hoc habetur Amos
2°. Hec dicit dñs. Super tribus ſceleribus
iſrael. ⁊ ſuper quattuor non conuertā eum
pro eo ꝙ vendiderunt iuſtum argento. ⁊
pauperem pro calciamentis. Nota Super
tribus ſceleribus iſrael.

¶ Primum fuit ſcelus vēditionis ioſeph
Gen̄.37.

¶ Scdm adorationis vituli aurei in deſer
to Exo.32.

¶ Tertium occiſionis prophetarum.

Pro primo paſſi ſunt penam q₂ ſteterūt
quadringentis annis in egypto ſub pha/
raone ⁊c̄. Pro.2°. oēs fuerunt mortui in
deſerto preter duos.ſ. Caleph filiū Jepho
ne:⁊ Joſue filium Nuȝ. Pro.3°. fuerūt ca
ptiuati per Nabuchodonoſor.70.ānis ſm
ꝙ ꝓphatum fuerat per hieremiam ꝓphaȝ
⁊ tandem conuerſi ſunt ad deum ⁊ habue
runt miſericordiā: ſed pro quarto nequaq̄
Q̄d autem fuerit quartum ſcelus: declarat
propheta dicens. Pro eo ꝙ vendiderunt
iuſtum pro argento.i.chriſtum quem ven/
diderunt ⁊ occiderunt.

Tertia ratio eſt.vt prophie veritas im/
pleatur: que dicit ꝙ iudei debent durare
vſq₃ ad finem mundi. Et hi qui tunc repe
rientur ſalui fient: iuxta illud ps. Conuer/
tentur ad veſperam ⁊ famem patientur vt
canes. Item Iſa.i. Si fuerit numerus filio
rum iſrael ſicut harena maris: reliquie ſal/
ue fient. Ad idem tranſumptiue Ro.9.
Item Jere.23. Ecce dies veniunt dicit
dominus: ⁊ ſuſcitabo Dauid germen iu/
ſtum: ⁊ regnabit rex ⁊ ſapiens erit. ⁊ faciet
iudicium ⁊ iuſtitiam in terra. In diebus il
lis ſaluabitur iuda ⁊c̄.

¶ Octaua ratio eſt ex malorum perpetra
tione que ſiunt in eccleſia. Que tot ſunt ꝙ
propter ea merito extirpari ⁊ deſtrui debe/
rēt humanitus loquendo. Quis enim poſ
ſet numerare diluuium peccatorum que a
chriſtianis quottidie cōmittuntur: ⁊ tamen
fides ⁊ eccleſia ſemper ſtat: Nulla natio
tantum offendit contra fidem ſuam ſicut
chriſtiani. ⁊ maxime vbi deberet eſſe fons
ſanctitatis.ſ.in clero. ⁊ in eccleſia romana:
vbi eſt ſentina vitiorum. Hic cadit exem/
plum quod refert per Johannem buccatio
in libro qui intitulatur le cento nouelle. de
illo iudeo qui anteq̄ baptizaretur voluit
venire ad eccleſiam romanam: qui videns
ſibi multa peccata committi dixit. Uere fi/
des iſta ſuſtentatur a deo: ⁊ ſic baptiſmum
ſumpſit.

¶ De fidei conditione. Sermo.5.

IDes tua te ſaluum fecit. Luc̄.18. Dicto
ſupra de fidei veritate ſe q
tur hodie videre de.4.arti
culo.vȝ de fidei perfectibili
tate ſiue perfectione Salutetur virgo ma/
ria ⁊c̄. Pro complemento ſermonis: eſt no
tandum ꝙ ſm ſententiam theologorum.
ad hoc vt fides ſit perfecta requiruntur ſe
ptem conditiones ſiue circūſtātie ſiue qb⁹
aut nō eſt fides aut eſt imperfecta.

¶ Prio reqrit̄ Siplicitas: ſine diſputatōe.

¶ Scdo Integritas: ſine diminutione.

¶ Tertio Firmitas: ſine dubitatione.

¶ Quarto Ueritas: ſine ſimulatione.

¶ Quinto Charitas: pro informatione.

¶ Sexto Animoſitas: cum fortificatione.

¶ Septimo Humilitas: cum ſubiectione.

¶ Primo igit̄ requiritur ſimplicitas ⁊c̄.
Ambro. Tolle argumēta: vbi fides querit̄.
Et ideo de iure ciuili prohibitū eſt de fide
publice diſputare: vt in.l. Nemo. C. de ſum.
trini. ⁊ fi.catho. De iure vero canonico ſo/
lum layce pſone ꝓhibitum eſt publice vel
p̄uate de fide catholica diſputare: vt in.c.
Quicūq₃.§.5. Prohibem⁹ d̄ hereticis lib.6.
Dicit cum Inno.in.c. Dānamus. de ſum.
tri. ⁊ fi.ca. ꝙ diſputare de fide nō lȝ publice
turbis coadunatis cā tumult⁹ vel ſue pſi/
die defendēde. C. de ſum.tri. ⁊ fi.catho.l.i.

Si aũt ad ꝯfusionem hereticoꝝ vel ad virtutem clarificandã disputaret aliquis nõ credimus malũ: vt fecit Siluester. Hoc Inno. Sed q: post Innocentiũ fuit statutũ simpliciter ꝙ layco nõ lꝫ de fide disputare: vt in dicto. §. Inhibemus. Iõ simpliciṫ est intelligendũ ⁊ indistincte: vt sentit ibi Glo. Sed dices tu: ⁊ quõ ergo cum predicares tot rõnes in sermonibus predictis induxisti pro fidei veritate ⁊ doctores theologi etiã scripserunt libros multos fidei rationibus roborando .i. Petri. 3. Parati semper ad satisfactionẽ ⁊c̃. vt. J: Pro huius ergo puncti intellectu: notãdũ ꝙ sicut ponit. b. Tho. 22. q. 2. ar. 10. Ratio hũana inducta ad ea que sunt fidei dupliciṫ põt se habere ad voluntatem credentis. Uno modo antecedẽter. Aliomodo ꝯsequẽter. Antecedẽter quidem: sicut precedens: puta quũ quis aut nõ haberet voluntatem aut nõ haberet promptã voluntatẽ ad credendũ: nisi ratio hũana induceret: sicut Tho. apl's voluit tangere ⁊ videre. Et sic ratio hũana inducta: diminuit meritum fidei. Unñ Greg. Fides nõ habet meritum: vbi hũana ratio p̃bet experimentũ. Unñ talis homo qui sic inquireret rationẽ humanã: potius esset infidelis q̃ꝫ fidelis. Nõ enim homo dꝫ credere ea que sunt fidei ꝓpter rationẽ humanã: sed ꝓpter auctem diuinam: duplici ratione. Prima ꝓpter reuerentiã: q: nec fallere nec falli põt. alioquin sibi magna irreuerentia inferṫ ⁊ iniuria. Credis enim patri tuo dicenti te esse filiũ suum. cum tñ incertũ sit apud oẽs preter q̃ꝫ apud matrem. Unñ dñr legiste ꝙ mater semper est certa: sed pater incertus est. nisi p̃sumptiue. l. Quicꝫ. §. parẽtes. ff. de in ius vo. Et de ꝯdi. ⁊ demõ. l. Lucius. Et hoc verũ est apud alios: sed filius incertus est de vtrocꝫ. Credis etiã instrumẽto notarij in quo ꝯtinetur ꝯtractus vel testamentũ: vel aliqd tale. Cur quattuor instrumẽtis xp̃i nõ credis. i. quattuor euangelijs scriptis a quattuor notarijs cum fide ⁊ omni credulitate dignis ⁊ omni exceptione maiorib᷒: Credis cuilibet artifici de arte sua. cur diuine sapientie incarnate nõ credis: Certe magna sibi irreuerentia inferṫ. Doctrix est enim discipline dei: ⁊ electrix operũ ipsius Sap. 8. Dic mihi: si rex aut aliqua fide digna persona ⁊ reuerenda diceret tibi aliquid: tu vero nolles credere: nisi ancilla sua id assereret. nõne sibi magnam iniuriã faceres: Certe sic. Sic naturalis ratio: est ancilla dei. Iõ Ambro. vt dictũ est. ait. Tolle argumẽta: vbi fides queritur. Scd̃a rõ est q: stultitia est querere rõnes humanas hoc modo ad credẽduꝫ ea que sunt fidei. Sicut enim stultus esset cecus qui vellet de coloribus disputare: sic stultus esset ille q vellet ea que sunt fidei p humanas rõnes inuestigare. Cũ etiam in naturalibus que sensu percipi possunt inuestigandis intellectus noster multũ deficiens inueniaṫ: quia vt dictũ est. Sicut se hꝫ oculus noctue ad lumen solis: ita se hꝫ intellectus noster ad manifestissima in natura. s̃m phm. 2. Methaphisice. Et iõ ille qui vult p humanas rõnes inuestigare ea que sunt fidei intrat in tẽtatiões ⁊ in laqueũ diaboli: a quo faciliter decipiṫ. Nota hic exẽplum de eua volenter cum diabolo disputare. Unñ Apl's. 2. Cor. xi. Timeo ne sicut serpens euam seduxit astutia sua: ita corrũpanṫ sensus vestri. ⁊ excidant a simplicitate fidei que est in xp̃o. Declara vt notaui in dñica in octaua pasce sermone. 5. qui incipit Noli esse incredulus ⁊c̃. pte. i. Itẽ cadit hic exẽplũ illius magistri in theologia. qui totã fidem collegerat in rationibus ⁊ articulis. Qñ ergo venit ad mortẽ tentatus a diabolo ⁊ victus: dixit matrem dñi nõ esse virginẽ ⁊c̃. Sed postea pniam egit. Si ergo naturalia nõ põt intellectus noster: vt dictũ est: inuestigare. multo minus inuestigare ea que sũt supnaturalia. cuiusmodi sunt ea que sunt fidei. Da exẽpluꝫ de calce qua ignis latẽs ꝯtineṫ. Et cũ naturaliter aqua extinguat ignẽ ⁊ oleũ ipsum nutriat: tñ sigs aquã in calcẽ mittit ignis latens incipit feruere: ⁊ aquã calefacit. Si aũt calx ponaṫ in oleo ille' ignis extinguiṫ ⁊ nõ feruet. Itẽ cũ argentũ sit clarũ. ⁊ ignis etiã sit clarus ⁊ lucidus: quare denigrãt qbus apponunṫ ea: Item cur palee que sunt tante caliditatis ꝙ poma cruda nõ matura maturant: tñ sunt tante frigiditatis ꝙ niues in media estate ꝯseruãt ne fluãt: Itẽ in egypto sunt duo fontes iuxṫ se positi. in quoꝝ vno fa/

ees accense extingunt. et in altero extincte accendunt. Et vnus est tam calidus in nocte vt tangi nõ possit: et tam frigidus in die: vt bibi nõ possit. Sic et in multis alijs exẽplis pz: q nõ possumus naturalia inuestigare. Quantũ stultũ est ergo psumere sup naturalia inuestigare: Ergo mitte arcana dei celũq inquirere qd sit: vt ait Cato. Itẽ de magete qui trahit ferrũ: ipossibile videt scire rõnẽ. Itẽ di: q Ea que scimus: sunt minima ps eoꝝ que ignoramus. Et iõ postposita oi rõne humana dz homo credere. In cuius signũ di Apoc.12. q mulier amicta sole. i. aia humana glorificata hẽbat lunã sub pedibus. Per lunã intellige scia phica que supponi dz auctĩ diuine. Dicit.n. regula phie q Multiplicatis suppositis: multiplicant essentie. Auicẽ.5. Metha. Et Com.12. Metha Hoc verum est: nisi in diuinis. Itẽ dicit. q Finiti ad infinitũ: nulla ẽ ꝓportio. in pmo phicoꝝ.3°. et 8°. Et in p°. de ce. et mũdo. Hoc verũ est: nisi in xpo deo et hoie. Itẽ dicit: q Locus dz pportionari locato. 4°. phicoꝝ. Hoc veꝝ est: nisi in eucharistia. Itẽ q ipossibile est deũ mori etc. Vñ Apl's. Videte ne qs vos seducat p phiaz et inanem fallaciam Coll'.2.

Scdo modo rõ humana põt se hre ad voluntatẽ credentis ɔsequenter. Cũ.n. hõ hz voluntatẽ promptã ad credendũ diligit voluntatẽ creditã: et sup eam excogitat et amplectit. si quas rõnes adhuc inuenire põt. Et quãtũ ad hoc rõ humana nõ excludit meritũ fidei: sed est signum maioris meriti. Et hoc significat Jo.4. Ubi samaritani ad mulierẽ p quã rõ humana significat: dixerũt. Jam nõ ppt tuam loquelaz credimus. Ipsi.n. audiuimus et scimus: qr hic est vere saluator mũdi. Adducere ergo rõnes hũanas p fidei ɔfirmatione hac d cã: nõ erat inutile. qnimo Theo9 fidelis isto respectu dz niti rõnes inducere ad fideliũ ɔsolationẽ. et infideliũ ɔfutationẽ: iuxta illud Petri apl'i. Parati semp ad satisfactionẽ omni poscẽti vos rõnẽ de ea q in vobis est fide et spe. i. Petri.3. Licet rõnes iste que inducunt ad veritatẽ fidei ɔfirmandã nõ sint demonstrationes que in visionẽ intelligibilẽ possint inducere intellectũ humanũ. alioquin iam nõ esset fides sz scia: sz remouent ipedimẽta fidei. ostẽdendo nõ esse impossibile qd in fide pponit. Vñ p tales rõnes nõ diminuit meritũ fidei. nec ratio fm. b. Tho. q. et ar. vbi supra. 3. parte: in responsione ad scdm.

¶ Scdo requirit integritas etc. Rõ: qr si oẽs articulos crederet pter vnũ: iam nõ hz fidẽ tam de illo quẽ nõ credit: q̃z de illis quos credit. de qbus nõ fidem sed opinionẽ hz: fz. b. Tho.22. q.5. ar.3. de quo dic vt dixi supra fmone.2. pte.3. Vñ oẽs articuli integraliter sunt credẽdi. Sunt aũt.12. articuli. vel.13. fm diuersas cõputationes. Pro cuius declaratione nota. q fm q dicit. b. Tho.22. q.1. ar.8. illa p se ptinet ad fidem quoꝝ visione in vita eterna pfruemur. et p que ducemur in vitã eternã. Duo aũt nobis vidẽda pponent. s. occultũ obiectũ diuinitatis. cuius nos visio beatos facit. et mysteriũ humanitatis xpi p quẽ in gloriã filiorũ dei accessum habem9: vt di Ro.5. Vñ di Jo.17. Hec est aũt vita eterna vt cognoscant te solũ verũ deum. et quẽ misisti iesuz xpm. Et iõ pma distinctio credibiliuz est: q quedã ptinent ad maiestatẽ diuinitatis: q̃dã vero ptinent ad mysteriũ hũanitatis xpi. qd ẽ pietatis sacramẽtũ: vt di. i. Tim. 4. Circa maiestatem diuinitatis tria pponunt nobis credẽda. Primo qdẽ vnitas deitatis: et ad hoc ptinet primus articulus. Scdo trinitas psonaꝝ. et ad hoc sunt tres articuli: fm tres psonas. Tertio pponunt nobis opa diuinitatis ppria. quoꝝ pmum ptinet ad eẽ nature. et sic pponit articulus creationis. Scdm vero ad esse grẽ: et sic pponunt nobis sub vno articulo oia ptinentia ad sanctificationẽ humanã. Tertiũ vo ptinet ad esse glorie. et sic ponit alius articulus ad resurrectionem carnis. et de vita eterna: et ita sunt septẽ articuli ad diuinitatẽ ptinentes. Silr etiã circa humanitatẽ xpi ponunt septem Ad qd facit visio q ha bet Apoc.5. de libro q erat scriptus intus et foris et signatus septẽ sigillis. i. septẽ articulis circa humanitatẽ xpi ptinẽtibus fm vnã expositionẽ. Quoꝝ articuloꝝ pmus ẽ de incarnatiõe siue de ɔceptione xpi. Scds de natiuitate eius virginis. Tertius de passione eius et morte et sepultura. Quart9 est de descensu ad inferos. Quintus ẽ de re-

surrectione Sextus de ascẽsione. Septim⁹
de aduentu ad iudicium. ꝛ sic in vniuerso
sunt. xiiij. Quidam tamen distingunt. xij. ar/
ticulos fidei. sex pertinentes ad diuinita/
tem: ꝛ sex pertinentes ad humanitatem.
Tres enim articulos triũ personaꝝ comp̄/
hendunt sub vno: qꝛ eadẽ ẽ cognitio triuz
personaꝝ. Articulum de opere glorificatio/
nis distingunt in duos. s. in resurrectionem
carnis. ꝛ in gloriá anime. Similiť articulũ
ꝯceptionis ꝛ natiuitatis cõiungunt in vnũ
b. Tho. Omnes ergo predicti articuli inte
graliter ꝛ explicite sunt credendi. Alias si
quis vnum illoꝝ nõ crederet damnaretur.
Quia sicut qui totam legẽ obseruauerit: of
fenderit aũt in vno factus est omniũ reus
Jaco. 2. Sic g omnes articulos crediderit
p̄eter vnũ. perdit fidem de oibus. Ratio
est: qꝛ sicut oia mandata habẽt cõnexionẽ
quãdam in charitate qua perdita nullum
mandatũ potest perfecte seruari: sic oẽs ar
ticuli habent cõne xionẽ in veritate diuina:
cui detrahiť si vnus articulus nõ credať.
¶ Tertio requiriť firmitas. sine dubitatio/
ne. Quia aliogn Dubius in fide infidelis
est: de hereticis c. i. Nõ dico de illo qui ali
quãdo tentať de his que sunt fidei: tamen
semp deliberato aio credit quicqd credit
sancta mater ecclesia: qꝛ talis nõ est dubi
tatio sed tentatio: sed ille diciť dubitare de
his que sunt fidei qui nõ declinat ad vnaz
partẽ. puta affirmatiuam plusq̃ ad negati
uam vel ecõuerso: talis est dubius in fide.
ꝛ ꝯsequenter infidelis. Iste ergo si in tali
statu moreret̃ procul dubio damnaretur: qꝛ
nõ credit. Qui aũt nõ credit iã iudicatus
i. condẽnatus est Jo. 3. Credere enim ẽ cũ
assensione cogitare: vt dicit Aug. Cum ma/
iori ergo certitudine ꝛ firmitate debemus
tenere ea que sunt fidei q̃ ea que intelle/
ctu vel sensu percipimus. Ratio est: qꝛ quã
doq̃ sensus decipi põt. vel ex parte subie/
cti. vel ex p̄te medij. Uide supra s̄mone. i.
p̄te. i. Sic ꝛ ꝓpter medij distantiã videbiť
homo ꝛ apparebit animal brutũ. vel ex de
fectu luminis qꝛ de nocte vnuz apparebit
esse aliud. Sic ꝛ intellectus põt decipi: si/
cut pꝫ in omni scia in qua nullus pene do
ctoꝛ fuit: qui nõ aliq̃n errauerit. Unñ diciť
Quãdoq̃ bonus dormitat Homerus. Sꝫ
veritas diuina cui fides innitiť nõ potest
decipere: ꝛ iõ certiora sunt ea que sunt fi/
dei q̃ ea que intellectu p̄cipiunť. Jõ dicit
Jaco. i. Postulet in fide nihil hesitãs. Qui
enim hesitat: silis est fluctui maris. Nota
fluctui maris. Sicut enim vnda maris nõ
stat firma sed agitať ventis: modo huc mõ
illuc: sic p̄sona que dubitat agitať hinc inde
argumẽtis ꝛ rõnibus. Uide s̄. sermone. 3.
vbi agiť de fidei veritate. p̄te. i. Nota exem
plũ de eua q̃ voluit cum diabolo disputa/
re. ideo de verbis dei dubitauit ꝛ cecidit.
Jõ Apl's ait. i. Thi. i. Habẽs fidẽ ꝛ bonã
ꝯsciam: quã quidã repellentes circa fidem
naufragauerũt. Et. 2. Cor. xi. Timeo át ꝛc.
Unñ cõiter vt plurimũ tales hoies qui de
fide dubitant sunt hoies male ꝯscie: qui vt
liberius voluptatibus ꝛ peccatis vacent:
dñt. Et qd scit homo de aiio mũdo: si ẽ in/
fernus vel purgatoriũ ꝛc. Forsitan clerici
hoc inuenerunt. Et ex hoc vide q̃tũ occu/
patur hõ a peccato: qꝛ magis credit p̄sua/
sioni false quã sibi pctm̃ facit: q̃ xp̄o. apo/
stolis. euãgelistis. martyribus. doctoribus.
p̄dicatoribus. ꝛ toti mundo. Tales. n. pe/
iores sunt diabolo in hoc. Quia demones
credunt ꝛ ꝯtremiscunt Jac. 2. Isti aũt nõ
credunt ꝛ ꝯsequenter nõ timent: qꝛ timor
est effectus credulitatis sine fidei. Cessante
aũt cã: cessat effectus. Exẽplum audiui de
quodã solẽni medico: qui vocabať magi/
ster Jacobus de forliuio q dubitabat de
articulo eucharistie. Et cũ veniret ad mor/
tẽ ꝛ suadereť sibi vt cõicaret. missum ẽ p
sacerdote: cui dictũ ẽ a quodã. Uide quõ
istum cõicas: qꝛ nõ credit. Dum aũt sacer/
dos veniret cum corpore xp̄i: interrogauit
sacerdos ꝛ petijt vtrum crederet ꝛc. Rñ.
Utrũ hoc crediderunt Hierony. ꝛ Augu?
Rñ. sacerdos: q ita. At ille dixit. Postq̃ tã
ti hoies hoc crediderũt: ꝛ ego credo: ꝛ sic
sumpsit cõionẽ. Qñ aũt hõ de dubitatio/
ne tentať. bonũ est recurrere ad auctẽ xp̄i:
ꝛ magnoꝝ doctoꝝ qui fuerunt in ecclesia.
Unñ btũs Maximus in sermone. Magni
itaq̃ periculi res est si post ꝓphaꝝ oracu/
la. post testimonia apostoloꝝ. post martyrũ
vulnera. veterem fidẽ quasi nouellã dispu/

tare ꝓsumas: ⁊ post morientium sudores, ociosa disputatione de veritate religionis contendas.

¶ Quarto requirit veritas: sine simulatione. Ueritas: ē adequatio rei ad intellectū. Tunc ergo est fides vera qñ cum actu interiori credulitatis cordialis: ꝯcordat actꝰ exterior. Tria ergo debēt cōcurrere ad hoc vt fides sit vera. Primo credulitas cordis interior firma: vt dictū est. Scđa cōfessio oris vt hō omni die ꝯfiteat ipsa: Ad similitudinē militis: qñ facit omagiū regi genu flero ⁊c̄. Sic quolibet mane ⁊ sero: dȝ hō ꝯfiteri ore fidē: dicendo. Credo in deum ⁊c̄. Alioquin fides interior si ꝑ os non exterius ꝓcedit paulatim deficit: sicut lumen lucerne si nō hȝ spiraculū. Et iđ ꝯfessio cū fide est necessaria. Quid si qs negat xp̄m ore victus fortasse tormētis sȝ nō corde? Rꝫ°. Peccauit mortaliter absqȝ dubio: q2 nulla rōne debet ad hoc induci. 22.q.2. Primū. ⁊ hoc notat Glo. xi.q.3. Nō solū. Et tex. ⁊ Glo. Ad idem facit Ro.io. Corde credit ad iustitiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutem. Tertio requirit manifestatio operis. Quia si haberetis tantā fidē q̄ntā habuerūt petrus ⁊ paulus nihil ꝓdesset vobis: nisi virtuose oparemini. Uñ Jacobꝰ. Quid ꝓderit fratres mei: si fidē dicat qs se hīe. opera aūt nō habeat: nūqd poterit fides saluare eū? Quasi dicat non. Et .j. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita ⁊ fides sine operibus mortua ē Jacobi.2. Uerbi grā. Uos creditis ꝙ tres ꝑsone pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus est vnus deus: huic credulitati correspondet: quando aīa. corpus. ⁊ vita. concorditer virtuose operant. Itē creditis ꝙ christus tñ humiliauerit se ad recipiendum miseriam nostre humanitatis cum miserijs nostris ⁊c̄. Hic ostendatis opere ꝙ quantumcūqȝ sitis alti nobilitate. dominio. dignitate ⁊ scientia ⁊c̄. humilietis vos: iuxta illud Eccl'i. .3. Quanto maior es: humilia te in omnibus: ⁊ coram deo inuenies gratiam. Item creditis ꝙ xp̄s elegit virginem in matrem. cum tñ de alia potuisset nasci: ⁊ ipse etiam virgo fuit: ostēdatis hoc opere vt ꝯuetis castitatem. Dic vtrū copula carnalis inter cōiuges sit licita tēpore quadragesime: dic ꝙ nō.33.q.4. christiano. tñ nō est mortale sed veniale: vt dīt Theo. vel nullū nisi per cōtēptum: quia tunc est mortale. Item creditis ꝙ xp̄s fuit pauꝑ. adeo ꝙ nō hēbat lectum aut domū: vnde de nocte sepe ibat in desertum ad dormiendum si nō habebat aliū locū. Mat.8. Uulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. filius autē hominis non habet vbi caput reclinet: ostendatis hoc opere vt ⁊ si paupertatem voluntariā aut non vis aut non potes habere: saltem aliena restituas ⁊ elemosynas pauperibus de eo qđ tibi superest: facias. Item creditis ꝙ christus fuit passus iniurias. derisiones ⁊c̄. ⁊ tandem mortem. nec voluit recipere vindictam. imo rogauit patrē dicēs. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt Luc.23. Ostēdatis hoc opere patiētie remittēdo iniurias inimicis ⁊c̄. Alioquin mortua est fides tua. Item creditis ꝙ christus fuit mortuus in cruce ⁊ tertia die resurrexit: sic ⁊ vos moriemini quantū ad vitam peccatorum in cruce penitentie: ⁊ sic post tertium diem. s. contritionis. confessionis. ⁊ satisfactionis. presertim hoc tēpore quadragesime: resurgetis ad vitam gratie. Ro.4. Sicut christus resurrexit a mortuis per gloriā patris: ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Item creditis ꝙ christus ascendit in celum: ostendatis hoc opere: vt in diebus dominicis ⁊ festiuis ꝓcipuis, ascendatis per contemplationem ⁊ orationem. Audiatis etiam missam totam ⁊ sermonem: vt dicatis cum apostolo. Nostra conuersatio in celis est Phil'.3. Item creditis ꝙ christus est in hostia cōsecrata: ostendatis hoc opere: vt deuote cōmunicetis in pascate. saltem iuxta preceptum qđ habetur de peniten. ⁊ remis. c. Omnis vtriusqȝ sexus. Tunc ergo est vera fides quando opera exteriora sunt conformia fidei christiane. Alias fides falsa est in homine qui vitiose viuit: licet verbis christū cōfiteatur? Et horum magna est multitudo: q2 credere corde ⁊ confiteri solum ore fidē ⁊ genuflectere coram xp̄o: parū est. Quid enim tibi constat? Quid perdis audiendo missam ⁊ sermones ⁊c̄? De talibus dicit

Apostolus Tit.i. Confitentur se nosce de-
um: factis autem negant. Super quo ter-
tu dicit Hierony. Et habetur in decre.xi.
q.3. Estimant quidam in eo tantum deum
negari. si in persecutione quis a genti-
bus comprehensus se confiteri renuerit es-
se xpianũ. Ecce apl's in oibus q̃ puersa sũt
factis deũ asserit negari. xp̃s sapia est. iu-
stitia. veritas. scitas. fortitudo. negat̃ per
insipiam sapia. p inigtate iustitia. per mẽ-
daciũ veritas. per turpitudinẽ sanctitas. p
ibecillitatẽ animi fortitudo. Quotienscũq̧
vincimur a vitiis atq̧ peccatis: totiẽs dñi
negamus rc̃. Item saluator Mat.7. Non
ois qui dicit dñe dñe intrabit in regnũ ce-
loꝝ: sed qui facit voluntatẽ pr̃is mei qui in
celis est. ipse intrabit in regnũ celoꝝ. Pri-
mum sigdẽ dñe: credulitatẽ cordis. Scdm
dñe: significat cõfessionẽ oris. Iste nõ intra
bit in regnũ celoꝝ: sed q facit voluntatẽ rc̃.
per operis manifestationẽ. Nota q illi qui
ore confitent̃ fidẽ r nõ opere. sunt similes il
lis qui genu flectebant ante xp̃m. r postea
ipsum percutiebant harundine. Sic tales
genuflectunt r adorant xp̃m r ipsum cõfi-
tentur ore. r postmodũ ipsum in proximo
percutiunt. Mat.25. quod vni ex minimis
meis fecistis rc̃.

¶ Quinto reqritur causalitas pro iforma
tione. Et ista est clauis perfectionis fidei.
Nam charitas est forma fidei: sm. b. Tho.
22.q.4.ar.3. Nam sine charitate nec perfe
cta est fides in se. nec põt opari: qr vt dicit̃
ad Gal'.5. Fides per charitatẽ operatur.
Et si qs fidelis operatur sine charitate: ca-
ret merito: iuxta illud. 2. Cor.13. Si habue
ro oẽm fidem ita vt montes transferã. cha
ritatem aũt non humero nihil sum. Tunc
aũt est pfecta fides qñ charitate informa
tur. Talis fuit fides Magdalene: cui licet
dñs dixerit Fides tua te saluã fecit: tñ vt
ostenderet q illam salutem operata sit fi-
des semper charitate informata: dixit. Di-
missa sunt ei peccata multa: quoniam dile
xit multum Luc.7. Charitatem deo exhi-
beamus de corde puro. conscientia bona
r fide non ficta. De pe. di.2.c. Ergo. Non
ergo fides sine charitate peccata dimittit
sed formata charitate: quia vt dicitur
Prouerb.x. Uniuersa delicta operit cha-
ritas. Et hoc etiam vult. b. Tho.22.q.7.
ar.2. Et est tanti vigoris fides cum chari-
tate. q etiam ante baptismum actu sum-
ptum peccatum remittit r gratiam cõfert:
sicut patet in Cornelio centurione Act.xi.
Benefacit.c. Debitum de baptismo.

¶ Sexto requiritur animositas cum forti-
ficatione. Requiritur enim q fides sit for-
titudine roborata. vt homo sit paratus om
nia mala subire r etiam mortem pati pro-
pter fidem. Talis fuit fides Stephani.
Laurentij. r aliorum martyrum: qui per fi
dem vicerunt regna. operati sunt iustitiaz.
adepti sunt repromissiones Heb.2. Un-
de Apoc.2. Esto fidelis vsq̧ ad mortem: r
tibi dabo coronam vite. De qua corona ha
betur Apoc.12. Mulier amicta sole rc̃.

¶ Septimo requiritur humilitas cum su-
biectione: vt. s. homo humilietur coraz deo
q̃tumcunq̧ sit fidelis. Nec presumat de se
nec superbiat: alioquin fides sua sibi inuti
lis erit. Sicut exemplaz patet in petro quã
do propter fidem suam presumens proru-
pit in illud verbum dicẽs. Et si omnes scã
dalizati fuerint in te: sed non ego. Et ibi-
dem etiam. Si oportuerit. me mori tecum:
non te negabo. Et ideo eadem nocte tenta-
tus de fide grauiter corruit r ter fidem ne-
gauit: quia per que quis peccat per hec r
torquetur Sap.xi. Hac enim de causa cor
ruit: quia non se humiliauit sed presumpsit
de se dicit Ambro.6.q.i. Imitare. Debet er
go fides esse humilis: quia dum humilitate
subijcitur in se ipsa perficitur. Talis fuit fi
des virginis gloriose que ait. Ecce ancilla
domini: fiat mihi sm verbum tuum Luc.i.
Credidit enim illud in se compleri quod
ab angelo prenuntiatum sibi fuerat. Et li-
cet illud maximum donum. omnia alia do
na excessserat: tamen et hoc non se exalta-
uit sed humiliauit se: vnde r dixit. Quia
respexit humilitatem ancille sue. ecce. n. rc̃.
Talis etiam fuit fides cananee: que in fi-
de vera solidata in tante humilitatis pro-
funditate se collocauit: vt nec propter chri-
sti taciturnitatem. nec propter negatiuam
responsionem. nec propter illatum conui-
tium retro discesserit: sed semetipsam ma-
gis humilians ait. Dñe etiam catelli edunt
de micis que cadunt de mensa dñoꝝ suoꝝ

Propter quã humilitatẽ adeo pfecta fuit fides sua: vt dñs rñdens dixerit ei. O mulier: magna est fides tua: fiat tibi sicut vis Mat. 15. Talis etiã fuit fides Dauid: q dicebat. Credidi ppter qđ locutus sum. Credidi. s. corde. Propter qđ locutus sũ. s. ore. Ego aũt humiliatus sum nimis. Amen.

¶ De fidei vtilitate. vel de effectibus fidei. Sermo. 6.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Viso supra de. 4°. articu. vz. de fidei perfectiõe: restat modo videre de. 5. arti. qui est vltimus: vz de fidei vtilitate. Salutet̃ virgo Maria ꝛc̃. Pro cõplemẽto sermonis: notandũ ꝙ siqs vellet oẽs effectus fidei numerare potius sibi tẽpus deficeret. aut memoria ꝙ̃ materia. Vñ apl's loquens de fide dicit. Quid adhuc dicam? Deficiet enim me tẽpus enarrantẽ Heb. xi. Et h̃ dixit postꝙ̃ multas laudes de fide narrauit. Nota similitudinẽ de fonte qui pducit multa flumina ꝛc̃. Sic fides est fons qdam. Eccl'i. 1. Fons sapiẽtie verbũ dei. Et pducit multa flumina. i. multos effectus. Jo. 7. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Sunt autem octo flumina: sicut h̃ infra dicet̃. Vñ sicut origo oiũ fructuũ est arbor: sic origo ꝛ fundamentũ oium virtutũ. ois gratie. ꝛ omnis meriti. est fides. Jõ di Substãtia rerꝝ sperandarꝝ Heb. xi. Quia h̃ rõnem primi ꝛ fundamenti: vt dixi supra sermone. 2. pte. 2. Vñ. i. Tim. i. Fundamentũ aliud nemo põt ponere pter id qđ positũ est: qđ ẽ xp̃s iesus. Glo. i. fides iesu xp̃i. Aliquos ergo in presenti s̃mone effectus fidei psequemur. Ubi nota octo effectus.

¶ Primo enim fides peccata dimittit.
¶ Scđo hominem deo subijcit.
¶ Tertio mundum vincit.
¶ Quarto carnem comprimit.
¶ Quinto demonem deprimit.
¶ Sexto mirabilia facit.
¶ Septimo gratiam influit.
¶ Octauo gloriam tribuit.

Primum est gratie infusio.
Scđm est peccatorꝝ remissio.
Tertium est diuina subiectio.
Quartum est mundi despectio.
Quintum est carnis compressio.
Sextum est diaboli prostratio.
Septimum est miraculorꝝ operatio.
Octauum est glorie collatio.

¶ Primus ergo effectus siue vtilitas fidei: est qꝛ peccata diluit. Probat̃ rõne. exẽplo. ꝛ auctẽ. Ratio est ista. Peccatũ. n. non põt nisi p ꝯtritionẽ deleri. que ẽ dolor de peccatis voluntarie assumptus. Illa enim inordinatio q̃ est facta in peccato p inordinatã delectationem reducit̃ ad equalitatẽ iustitie p dolorẽ ꝯtritionis. Dolor autẽ ille est de peccato. inꝙ̃tũ p illud offensus est deus ꝛ peccator incurrit reatum pene eterne. Propt̃ hoc. n. peccator dolet: qꝛ putat se offendisse deũ per peccatuz. ꝛ se esse reũ pene eterne. ꝛ dz etiã credere ꝛ sperare veniã a deo. Requirit̃ ergo ꝙ ad h̃ vt iustificet̃ a peccato: credat deũ iustificatorem hominũ per ministeriũ xp̃i. Tria ergo credit peccator qui ꝯterit̃. Primũ est qꝛ credit se offendisse deũ peccando. Scđo credit se diuinã grãm pdidisse peccato. Tertio credit se dignũ eterna pena: ꝛ ideo timet: ꝛ qđlibz istorꝝ h̃z p fidẽ. Dic practice. Jõ Ro. 4. Credenti in eũ q iustificat impiũ reputat̃ fides eius ad iustitiam s̃m ppositũ gratie dei. Si qđ istorꝝ triũ deficiat: nõ põt vera ꝯtritio haberi. Vide. b. Tho. i. 2. q. iij. ar. 4. Qđ aũt peccator hoc putet: nõ h̃z nisi ex fide: Ergo fides est origo ꝛ fundamẽtum ꝯtritionis ꝛ ꝯsequẽter remissionis peccatorꝝ ex pte ipsius peccatoris: sz ex pte dei est gratia ꝛ misericordia dei: sz ex parte xp̃i est meritũ passionis sue. Hec. n. triplex cã ꝯcurrit in peccatorꝝ remissionẽ: ex pte qdẽ dei misericordia: ex pte xp̃i q est deus ꝛ hõ est meritũ mortis sue: ex pte nostra fides. Hãc triplicẽ cãm ponit Apl's Ro. 3. Justificati gratis p gratiã ipsius: ecce p̃ma. Et p redẽptionẽ que ẽ in xp̃o iesu quẽ pposuit de⁹ ppiciatorẽ p fidẽ in sanguine ipsius: ecce scđa. Et. j. Arbitramur. n. iustificari hoiem p fidem sine operibus legis: ecce tertia. Patet ergo ꝙ fides est origo ꝛ causa iustificationis peccatorꝝ ex pte nostra. Vñ Abac. 2. Justus aũt me⁹ ex fide viuit. Et sic pz rõ. Exẽplum habemus in

Cornelio centurione qui cum adhuc non esset baptizatus: quia tamen habebat fidem implicitam. consecutus est peccatoꝝ remissionem. ⁊ accepte erant elemosyne sue coram deo. Unde dixit ei angelus. Orationes tue ⁊ elemosyne ascenderunt in memoriam in conspectu domini. Unde vt plenius in fide instrueretur apparuit ei angelus dñi manifeste. monens eum vt accersiri faceret symonē petrū. per quē plenius instrueretur de his que sunt fidei Act. 10. Ex his pꝫ etiā sine baptismo peccata dimittit baptismo dico actuali: vt pꝫ etiam Extra. in. c. Debitum de baptismo. Baptismus aūt nullū peccatū pōt remittere sine fide actuali in adultis. vel habituali sicut in pueris: vt Ex. in. c. Maiores: de baptismo. Nam dicit Mat. vlti. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit: saluus erit. Qui vero nō crediderit ꝯdēnabitur. Un̄ saracenus vel iudeus eo ipso ꝙ fidē habet purgatur a peccatis. etiā anteq̄ꝫ actualiter baptizetur. Ideo dicit Act. 15. Fide purificans corda eoꝝ. Et nota ꝙ fides tollit peccata nō solū q̄ꝫtū ad culpam sꝫ etiā q̄ꝫtū ad penam eternā. ⁊ etiā tēporalē. si est ꝑfecta fides ⁊ ꝯtritio: sicut fuit in magdalena. ⁊ bono latrone. Exēplum etiā habetur de Niniuitis: q credentes verbis Jone egerunt penitētiā. Nec solum fides ꝓpria est causa ⁊ origo remissionis peccatoꝝ: sed etiā fides aliena: de cōgruo tñ non de condigno. In cuius signū legitur Mat. 8. De centurione propter cuius fidem sanatus est puer suus. Unde dixit ei dñs. Uade ⁊ sicut credidisti fiat tibi: ⁊ sanatus est puer in illa hora Mat. 8. Dic totam historiā. Sic ad p̄ces Joiri archisinagogi suscitauit xp̄s filiam eius: sicut legitur Mat. 9. Et Mat. 5. Sic ad fidem ⁊ p̄ces Marthe ⁊ Magdalene suscitauit Lazarū. Et vt hoc manifeste ostenderet exquisiuit xp̄s a martha ꝯfessionē anteq̄ꝫ ipsum resuscitaret: dicens. Ego sum resurrectio ⁊ vita Qui credit in me. etiam si mortuus fuerit viuet: ⁊ omnis qui credit in me non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi. Utiq̄ꝫ dñe. Ego credidi: qꝛ tu es christus filius dei viui. qui in hūc venisti Jo. xi. Et tunc statim postea xp̄s suscitauit Lazarū. sicut ⁊ ad fidem ipsoꝝ illoꝝ qui portabāt paralyticum. Un̄ dicitur Mat. 9. Ecce offerebant ei paralyticum in lecto iacentem. Uidens aūt iesus fidem illoꝝ dixit paralytico. Cōfide fili: remittuntur tibi peccata tua: Sic ⁊ fides cananee subuenit filie q̄ a diabolo vexabatur Mat. 15. Un̄ dixit ei. O mulier: magna est fides tua ⁊c̄. Super quo verbo dicit Glo. Quātū valet apud deum fides ꝓpria. apud quem tm̄ valuit aliena: vt intus ⁊ extra sanaret hominem? Un̄ ⁊ hodie multi peccatores ꝯuertuntur ꝓpter fidem ⁊ orationē ecclesie. Sic fides ⁊ oratio sancte Monice subuenit Augustino filio suo. Un̄ legitur. Huiꝰ mater deuotissima quem carne prius pepererat mundo: charitatis visceribus postmodū multo semine lachrymaꝝ: genuit xp̄o. Patet primus effectus fidei.

¶ Secundus effectus fidei est: qꝛ hominē deo subijcit. Et hoc quantū ad tria. Primo q̄ꝫtū ad intellectū. Scd̄o q̄ꝫtū ad volūtatem. Tertio quantum ad vitam.

Quantū ad intellectū: qꝛ subijcit intellectum humanū ad credendum deo de his que etiam intelligere perfecte non potest: quod est valde mirabile. Ratio: quia facit hominem operari supra naturalem potentiam. Nam naturaliter cognitio nostra habet ortum a sensu: nec potest homo cognoscere naturaliter nisi que sensu percipit: ⁊ tamen per fidem eleuatur homo ad cognoscendum illa que sensu percipi possunt: nisi solo auditu. Ro. 10. Ergo fides ex auditu ⁊c̄. Et ideo est mirabile. sicut si animal brutum eleuaretur ad volandum in aere. Ideo apostolus. 2. Cor. 10. In captiuitatem redigentes intellectum vestrū: in obsequiū christi. Unde dicit Bernar. ꝙ tria singulariter mirabiliter fecit deus in assumptione nature humane. Coniuncta enim sunt simul deus ⁊ homo. mater ⁊ virgo. Fides ⁊ cor humanum. Hec ille.

¶ Scd̄o fides subijcit deo voluntatem hominis ad obediendum ei in omnibus quantūcūq̄ꝫ arduis. Exemplum habemus de Abraam quando ei precepit deus vt

imolaret Isaac vnigenitum suum. In quo
quidem facto magna concertatio esse po-
terat inter naturam ⁊ fidem. Nam ex par-
te vna videbat Abraā ꝙ erat filius suus.
Item vnicus. Item legittimus ⁊ natura-
lis: dilectus valde. Item non sperabat aliū
ex vxore suscipere: eo ꝙ esset iam prone-
cte etatis. Ex alia parte fides vrgebat eū.
ex quo enim deus sibi promiserat dicens.
In Isaac vocabitur tibi semen Geñ. 21.
Credidit ꝙ licet ipsum occideret ex prece-
pto dei. poterat deus ipsum a morte susci-
tare: ⁊ hac de causa in hoc tam graui cer-
tamine vicit naturam fides. Unde iuit ad
montem illum vt ipsum dño imolaret: si-
cut legitur Geñ. 22. Uñ apostolus fidē ip-
sius Abrae magnificans: ait. Fide obtulit
Abraam Isaac cum tentaret ⁊ vnigenitū
offerebat: qui susceperat promissiones. Ad
quem dictum est: quia in Isaac vocabitur
tibi semen: arbitrans q2 a mortuis suscita-
re eum potens est deus Heb. xi.

Tertio fides subijcit deo corpus ⁊ vitā
hominis. Quid enim mouit matres ad su-
stinendum diuersa tormenta ⁊ mortem cru-
delem: nisi fides? Positi enim erant in hoc
certamine vtrum vellent vitam aut fidem
perdere: ⁊ elegerunt vitam perdere ꝙ̄ fidē:
propter quā ludibria experti insuper ⁊ vin-
cla ⁊ carceres. lapidati sunt. secti sunt. ten-
tati sunt. in occisione gladij mortui sunt
Heb. xi. Nota hic moraliter: ꝯtra illos qui
pro christo nolunt dare bona temporalia
in subuentione pauperum. Quō ergo da-
rent vitam: quando non dant bona tem-
poralia? Et hoc propter defectum fidei.
Et h patet manifeste. Nam vnusquisqȝ li-
benter daret ducatum pro lucranda vna
ciuitate si haberet instrumentū promissio-
nis validum ⁊ roboratum? Et tamen chri-
stus promittit pro vno centum ⁊ vitā eter-
nam: iuxta illud Mat. 19. Centuplum acci-
pietis ⁊ vitam eternam possidebitis: ⁊ ta-
men non dant. Quod nō ex alio proce-
dit: nisi ex defectu fidei. Magis enim cre-
dunt instrumēto notarij ꝙ̄ instrumēto chri-
sti: ⁊ magis verbis iudei ꝙ̄ verbis dei.
Mater ergo martyrij fides catholica est:
q̄ deo mirabili modo hominis subicit in-
tellectum. voluntatem. ⁊ vitam. Intm̄ etiaȝ
fides subijcit animam deo. ꝙ ipsam deo
vnit ⁊ facit vnum cum deo: sicut vir ⁊ vxor
fiunt vna caro. Unde ⁊ per fidem despon-
satur anima a deo: iux illud Ose. 2. Spon-
sabo te mihi in fide. Unde Jo. 17. Nō pro
eis rogo tm̄: sed etiam pro eis qui credi-
turi sunt per verbum eorum in me: vt om-
nes vnum sint sicut tu pater in me. ⁊ ego in
te. Et infra. Sicut ⁊ nos vnum sumus.
¶ Tertius effectus fidei est: quia vincit
mundum. I. Jo. 5. Hec est victoria que vin-
cit mundum: fides nostra. Quis est auteȝ
qui vincit mūdum nisi qui credit quoniā
iesus est filius dei. Bellat enim mundus
contra nos dupliciter. Primo prosperis
blandiendo ⁊ alliciendo. Scdo aduersis
terrendo: vtroqȝ modo hominem sepe a
deo recedere facit. Fides autem in vtroqȝ
bello facit hominem vincere. Nam si homo
est in prosperitate cōsiderat ꝙ prosperitas
illa transitoria est: ⁊ ꝙ nullius momenti
est. respectu futurorum bonorum que in fu-
tura gloria expectamus. ⁊ ex hoc contem-
nit ipsa. nec ponit spem in ipsis. presertim
quia considerat homo ꝙ bona tempora-
lia sunt impeditiua bonorum eternorum.
Unde Greg. Tanto quis a superno amo-
re disiungitur: quanto quis inferius decla-
ratur. Et ad hoc etiam inducit fides: scȝ
ad mundi contemptum: exemplo christi qui
prosperitatem ⁊ temporalia bona contem-
psit ⁊ aduersa sustinuit. vnde regnum fu-
git. Jo. 6. Non autem crucem. Ideo Hebr.
12. Aspicientes in auctorem fidei. ⁊ consu-
matorem iesum: qui proposito sibi gaudio
sustinuit crucem confusione contempta.
Sunt ergo bona temporalia impeditiua
bonorum eternorum: propter quod dice-
bat saluator. ꝙ Facilius potest camelus
per foramē acus intrare: ꝙ̄ diues in regnū
celorum Mat. 14. Unde plerūqȝ homo re-
linquit omnia temporalia bona. ⁊ paren-
tes. ⁊ amicos: vt expeditius acquirat eter-
na. Et hoc vnde: nisi ex fide quam habet
de eternis propter verbum christi dicen-
tis? Omnis qui reliquerit domum vel

fratres. aut sorores. aut pře: aut agros. ꝓpter nomen meum: centuplum accipiet ⁊ vitam eternaꝫ possidebit Mat. 19. Si autē homo est in aduersitate: patienter per fidē sustinet. Considerat enim ꝙ per tribulationes huius mundi patienter sustentas. homo acquirit vitam eternam incōparabiliter meliorem ista. 2. Cor. 4. Id enim quod in presenti est momentaneū ⁊ leuis tribulationis nostre: supra modū in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis. Nec sunt condigne passiones huius tēporis ad futurā gloriam: que reuelabitur in nobis Ro. 8. Propter hoc ergo homo sustinendo patienter. vincit mundum. Et hoc vnde habet: nisi ex fide? Si autē fidem nō habet oia timet. oibus passionibus est subiectus. ⁊ in ꝓsperitatibus tēporalibus bonis spem figit. ⁊ sic tandē a mundo vincitur ⁊ decipitur. Figura ad hoc habetur de virga moysi qua percussit mare ⁊ diuisit. vt sic filij israel transirent liberati ab oppressione Pharaonis Exo. 14. Uirga significat fidem qua transit illesus homo per mare huius mundi. Ad idem facit figura de archa Noe: quā aqua diluuij ad sublimiora tulit Gen̄. 7. Oēs aūt quos extra archaꝫ inuenit extinxit: vt ponit Greg. in li° mor. Et habetur i dec. 24. q. i. Quia ex sola. Sicut igitur insurgentibus aquis archa eleuabatur superius: sic tunc fides eleuat hoiem ad superiora. cum magis insurgunt mūdi aduersitates. Ro. 5. Non solum aūt: sed ⁊ gloriamur in tribulationibus: scientes qa tribulatio patientiam opatur. patientia aūt probationem. ꝓbatio vero spē. Ad idem in nouo testamento habetur figura de petro qui ad iussum dn̄i ambulabat super mare vt iret ad Jesum: sed cum timuisset ventuꝫ validum cepit mergi. Unde continuo Jesus extendens manum apprehendit eum: ⁊ ait illi. Modice fidei q̄re dubitasti Mat. 14. Nota ergo ꝙ q̄ꝫdiu habuit petrus fidem firmam ibat supra mare: sed q̄ꝫprimū cepit dubitare. cepit mergi: ad significandū ꝙ in mari huius mundi homo illesus vadit q̄ꝫdiu homo firmam fidem habet: quia per fidē contemnit aduersa mundi. ⁊ q̄nꝫ per fidem a multis periculis preseruatur. Sed qui dubitat de fide: multa incurrit pericula. quibus vincitur ⁊ in corpore ⁊ in anima. Unde ad propositum dicit Ambro. ⁊ habetur in decre. 24. q. i. Non turbatur nauis que petrum habet. ⁊ turbatur que Judam habet: ⁊ si multa illic discipuloruꝫ merita nauigabant. tamen adhuc eam ꝓditoris perfidia agitabat. In vtraqꝫ petrus sed qui suis meritis firmus est: turbat alienis. Caueamus igitur perfidum. caueamus proditorem. ne per vnum fluctuemus plurimi. Et infra. Ibi ergo turbatio: vbi modica fides. Ibi securitas: vbi ꝑfecta dilectio. Et ita etiam experimento didici q̄nꝫ. Nota exemplum de dn̄o Stephano medico qui captus a curia in vigil. natiuitatis dn̄i ꝓpter proditionem discopertam: cum fuisset acriter q̄stionatus. dixit cōpellente eū diuino iudicio. Merito hoc tali die patior quia olim non credebam natiuitatem domini ⁊c̄. postea vero decapitatus est. ⁊ in fide ecclesie me presente mortuus est. Hec ergo est victoria que vincit mundum fides nostra. i. Jo. 5.

¶ Quartus effectus est: quia carnem cōprimit. Caro enim bellat aduersus spirituꝫ cum delectationibus ⁊ voluptatibus. Unde Gal. 5. Caro ꝯcupiscit aduersus spūꝫ ⁊ spūs aduersus carnem: hec enim sibi inuicem aduersantur. vt non quecunqꝫ vultis illa faciatis. Sed quomodo i hoc bello speratur victoria nisi per fidē? Nam fides ostendit homini ꝙ si carni consentit pro delectatione momentanea que cōis est nobis ⁊ bestijs. perdit homo eterna: que cōia sunt nobis ⁊ angelis: ⁊ penas incurrunt eternas. Ro. 8. Si enim ꝺm carnem vixeritis: moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. Item Gal. 6. Qui seminat in carne: de carne ⁊ metet corruptionē. Qui autē seminat in spiritu. de spiritu metet vitam eternā. Qui aūt fidē nō habent oportet ꝙ carni succūbāt. Ideo Apl's hortatur: dicens. In oibus sumentes scutū fidei i quo possitis oia tela nequissimi ignea extinguere Eph. 6. Unde Hiero. ad Eustoch. de virginitate seruanda. Siquando senseris exteriorez hoiem florē adolescētie suspirare. ⁊ accepto cibo eunte in lecto composita dulcis libidinū pompa ꝯcusserit: arripe scutū fidei in quo ignite diaboli extinguunt

sagitte. Nota exemplum de illo hieremia
qui tentatus a quadam muliere oēs sibi
digitos combussit ⁊c̄. sic Antonius. sic Hie
ronymus. sic benedictus. sic dñicus. sic frā
ciscus. Et oēs sancti per fidem vicerunt re
gna: ⁊ carnales tentationes. Heb. xi. San
cti per fidem vicerunt regna: operati sunt
iustitiam ⁊c̄.
¶ Quintus effectus est: q2 deprimit demo
nem. Diabolus enim q̄rit libenter eruere
hois fidem. que est oculus aie. Sicut coru⁹
primo currit ad oculum cadaueris. Item
oculum fidei diabolus sibi consentientibus
volant: ne videant quo ducant̄: sicut solent
oculi velari his qui ducuntur ad patibulū
Itē facit diabolus peccatori sicut fit aiali
qđ molit ad rotā siue molendinū: alioquin
nō vult circuire. Sic diabolus si operuerit
oculos mentis tollendo fidem in omne pec
catum qđ voluerit hoiem inducit. Tentat
igitur hoiem diabolus de omni peccato.
sed precipue de supbia: vt nō obediat pre
ceptis dei nec deo subiciatur sed sibi. Hoc
aūt remouet fides. per quā cognoscimus
q̄ deus est dñs oium ⁊ ei soli sit obtēperan
dum. ⁊ ipse solus sit adorandus: Iuxta il
lud Mat. 4. Unū deum adorabis ⁊ illi so
li seruies. Propter hoc exhortat̄ nos apl's
petrus dicens. Aduersarius vester diabo
lus tanq̄ leo rugiens circuit ⁊c̄. i. Petri
vltimo. Figura habet̄ de Dauid vincente
Goliath cum q̄nq̄ lapidibus de torrente
⁊ cum funda ⁊ baculo. Goliath interptat̄
transiens: ⁊ significat qui transiuit de celo
in terram. de grā in culpam. de so. udita
te angelica ad penā infernalē. ⁊ de ange
lo factus est diabolus. Mat. vlt. Signa aūt
eos qui crediderint hec seq̄ntur. In nomie
meo demonia eijcient ⁊c̄. Per funda ve
ro pōt dici q̄ significatur oīo. Per peram
vero pastoralem vbi lapides reponuntur:
significatur memoria. Triplex antē ictus
lapidum quos Dauid piecit in goliath: si
gnificatur fidem trinitatis. Uel aliter. Per
baculum significatur crux xp̄i. Per q̄nq̄
lapides de torrente: q̄nq̄ vulnera xp̄i. Per
fundam significatur memoria. ⁊ sic p fidez
christi ⁊ memoriā crucis vincit̄ diabolus.
Dic historiaz si videtur tibi: prout habet̄. i.
Re. 17. Item potest poni exemplum de san
cta Iustina. ⁊ de sancto Cypriano.
¶ Sextus effectus est: quia mirabilia fa
cit. Omnia enim mirabilia que fuerunt ab
apl'is ⁊ aliis sanctis facta. virtute fidei pa
trata sunt: vel ipsoꝝ facientiū vel illoꝝ qui
bus facta sunt. Unde ⁊ xp̄s faciebat mira
cula. non ppter eius fidē q2 fides nō erat
in eo: sed ſm fidem illoꝝ q̄bus ipse mira
cula faciebat. Unde dixit Centurioni. Ua
de ⁊ sic credidisti fiat tibi Mat. 8. Et Mat.
6. dicit q̄ nō poterat in patria sua facere si
gnum ppter incredulitatē eoꝝ. Nota Nō
poterat. i. nolebat q2 potentie sue nō ꝯgrue
bat. Sic exponit Glo. i. q. i. c. Pauliniste:
in Glo. vltima. Uel dic ſm Tho. q̄ hoc qđ
dicit Non poterat: non refert̄ ad potentiā
absolutā: sed ad id qđ pōt fieri congruēter.
Nō enim cōgruum erat vt inter incredu
los opareſ̄ miracula. Unde subdit. Et mi
rabatur ppter incredulitatē eoꝝ. ſm quez
modum dicit̄ Gen̄. 18. Unde celare potero
Abraā que gesturus sum? Et Gen̄. 19. Nō
potero facere q̄cq̄ donec ingrediaris illuc:
ita exponit. b. Tho. pte. 3. q. 43. ar. 2. i rñsio
ne ad primū. Fides est mater oium miracu
loꝝ q̄ facta sunt i mūdo. O fidei magna
potētia. Nā elemēta oia ⁊ corpa celestia: fi
dei obediētiā exhibuerūt. Nā primo terra
fidei obediuit dum p xp̄m ⁊ petrū ⁊ alios
sanctos. mortui resuscitati sunt: ad quorum
imperiū terra se appnit ⁊c̄. pp qđ dicit dñs
Si habueritis fidē sicut granū synapis: di
cetis mōti huic trāsi hic ⁊ trāsibit Mat. 17.
Scđo aqua: fidei obediuit: sicut patuit
in mari rubeo qđ se 'apuit ad imperium
moysi Exo. 14. Itē in trāsitu Iordanis p
Iosue. Tertio aer: sicut patuit qñ xp̄o pci
piēti vēto ⁊ mari facta ē trāq̄llitas magna
Mat. 8 Itē Theodosio impatori ad cui⁹
fidē ⁊ oīonem motus est vētus maximus
q̄ irruit vehemēter in hostes: adeo vt oēs
debellati fuerint. sicut legit̄ in eccl'iastica hi
storia. Et refert Glo. magna Io. an. in cle.
Si dñm derclings ⁊ ve. sctō in fine glo
Quarto ignis: sic p3 i trib⁹ pueris piecti
i camio ignis ardēti: q̄s oīo n̄ tetigit ignis
nec cōtristauit: sicut legit̄ Dan. 3. Idē p3 in
multis scis q̄ in ignē piecti illesi manebāt
Quinto corpora celestia: sicut p3 de sole
q̄ ad iussum Iosue stetit Iosue. x. Itē tpe

Ezechie reuersus est sol decē lineis Jsa.38.
Sexto demones: vnde ad fidem aploꝝ
⁊ alioꝝ expellebantur de corporibus ener/
gaminum obsessorum. Septimo omnes
creature: vnde omnes langores sanabanť.
sicut pꝫ de Enea Actu.3. Et ad vmbraꝫ pe
tri sanabantur infirmi. sicut dicitur Actꝫ.5.
Unde Mat.vlti. dicitur. Signa auteꝫ eos
qui crediderint hec sequentur. In nomine
meo demonia eijcient. linguis loquētur no/
uis. serpentes tollent. Et si mortiferum qd
biberint nō eos nocebit. Super egros ma/
nus iponent: ⁊ bene habebunt. Patet er/
go quomodo mirabilia fides operať. Itē
Mat.9. Si potes credere: omnia possibilia
sunt credenti.

¶ Septimus effectus est: q꞉ grām influit
seu infundit. Rō est: qa grā cum sit forma
q̄dam nō infundiť in subiectū qd est aia:
nisi cōueniēter pparatū. Quia actus acti/
uorum sunt in patiente disposito. Disponiť
aūt aia ad grām per voluntatē ad bonuꝫ
1.Re.7. Preparate corda vestra dño. Uo/
luntas aūt presupponit cognitionē intelle/
ctus: q꞉ non pōt voluntas ferri nisi in rem
apprehensam. Intellectus aūt pficiť in co
gnitione diuinoꝝ per fidē: igitur fides est
dispositio aie ad grām suscipiendā: ⁊ sic est
causa gratie gratum facientis. ⁊ hoc verū
est de fide informari. Sed fides formata
per charitatem est effectus gratie potius
q̄ȝ causa. Unde Hebr.xi. Sine fide: impos
sibile est placere deo. Pro latiori tamen de
claratione: Nota ꝙ gratia dupliciter po/
test dici. Unomodo ipsuꝫ auxilium dei mo
uentis aiam ad bonum: ⁊ tunc fides est ef
fectus ipsius gratie: vt dictum est supra ser/
mone scdo vbi agitur de quiditate fidei p
te.1. Aliomodo dicitur grā ipsum habituale
dei donum: ⁊ sic pre exigitur fides per rō/
nem que hic ponitur. Patet ratio. Aucto/
ritas. Oportet accedentem ad deuꝫ crede
re Hebr.xi. Item Jo.7. Qui credit in me
sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius
fluent aque viue. Hoc autem dixit de spi/
ritu quem accepturi erant credentes in eū.
Et hinc est ꝙ cathecismus precedit baptis
mum. Ante enim q̄ȝ baptizetur quis instrui
tur de his que sunt fidei ⁊c. vt detur intel/
ligi quia ad receptionem gratie baptisma/
lis: requiritur preparati fidei. Jo.xi. Qui
credit in me: etiam si mortuus fuerit ⁊c.s.
vita gratie. Et sic duplici medio: conclusio
ista probatur. s. ratione ⁊ auctoritate. Iteꝫ
Ro.i. Hebr.x. Justus ex fide viuit.

¶ Octauus effectus est: quia gloriam tri/
buit. Patet ratio. ⁊ auctoritas. Ratio est:
quia sine principio non potest esse medium
neqꝫ finis: sed principium glorie est fides.
Sicut enim tempore diluuij non fuit salus
alicui sine archa: sic nec alicui est salus sine
fide. Figura de scala Jacob. Unde fides
dicitur substantia rerum sperandar Heb.
xi. Ergo primordium ⁊ origo glorie est fi/
des. Unde Mat.vltimo. Qui crediderit
⁊ baptizatus fuerit: saluus erit. Exem/
plum patet in latrone: ⁊ in magdalena.
Cui dictum est. Fides tua te saluam fecit
Luc.7. Et i pueris baptizatis. Et d Tho.
cui dictum est. Beati qui non viderunt ⁊
crediderunt Jo.20. Ideo dicit Jo. Hec
autem scripta sunt vt credatis quia iesus
est filius dei. ⁊ vt credentes vitam habea/
tis in nomine ipsius. Item Jo.3. Sic deus
dilexit mundum vt filium suum vnigeni/
tum daret: vt omnis qui credit in ipsum
non pereat: sed habeat vitam eternam.
Item Jo.6. Qui credit in me: habet vi/
tam eternam. Item Jo.xi. Ego sum resur/
rectio ⁊ vita: qui credit in me etiam si mor
tuus fuerit viuet. ⁊ omnis qui viuit ⁊ cre/
dit in me. non morietur in eternum. Item
1.Jo.5. Hec scribo vobis: vt sciatis quo/
niam vitam habetis eternam qui credit
in nomine filij dei. Fides ergo est stella re
ges spirituales ad saluatorem adducens
Mat.2. Patet ergo ꝙ effectus ⁊ finis fi/
dei: est vita eterna. De hoc habetur visio
Jo.apostoli Apoc.12. Mulier amicta sole
⁊ luna sub pedibus eius ⁊ in capite eius
corona stellarum.12. Expone figuram istaꝫ
sicut scripsi in sermo 5. in octaua pasce qui
incipit Noli esse incredulus. parte.3. Pro
pter hoc dicit thema. Fides tua te saluuꝫ
fecit ⁊c. Amen.

¶ De imortalitate anime. Sermo.7.

Ides tua te saluũ fecit. Luc.18. Quia vltimus ꝛ finalis effectus fidei formate est glia vite eterne vt dictum est supra primo: gliam aũt vite eterne nõ posset humana natura adspisci nisi esset imortalis: Ideo añq̃ ad articulos fidei descẽdamus: videamus aliqd de ipsius aie imortalitate put s. aia naturaliter est imortalis. Salutetur pmo ꝟgo maria ꝛc̃. Pro cõplemẽto ergo ꝟmonis: est notãdũ ꝙ quattuor modis vti possumus ad probandum anime rationalis immortalitatem.

¶ Primo per rationes theologales.
¶ Secundo per deductiones naturales.
¶ Tertio per visiones exemplares.
¶ Quarto per auctoritates doctorales.

Nõ tñ istis medijs pncipaliter initi debemus ad hoc credẽdũ sed diuine veritati ꝛ auctri soli que p xp̃m marie reuelata est: dicentẽ. Uenite bñdicti pris mei ꝛc̃. Et Ite maledicti in ignẽ eternũ Mat.25. Has ergo rõnes nõ antecedẽter sed ꝯñter allegamus. Pro confirmatione veritatis fidei. Nec mireẽ qs. si hanc materiaꝫ aggredior predicãdo ipsam fidelibus. Nã ꝛ hoc ideꝫ facit Greg.4. dialogoꝝ. ¶ Primum ergo mediũ trifariã diuideẽ ꝟm ꝙ tres rõnes theologice adduci pñt ad ꝓpositũ. Prima rõ sumiẽ ex pte diuine iustitie. Scd̃a ex pte diuine sapie. Tertia ex parte diuine clemẽtie.

Prima ergo rõ: est ex pte diuine iustitie. Sicut.n. necesse est deũ eẽ: sic necesse ẽ ipm iustũ esse. Nõ.n. sicut i nobis iustitia ita in deo est accidẽs qḋ pt adesse ꝛ abesse pter subiecti corruptionẽ: qr iustitia i deo est ipa essentia diuina. Quicqd.n. ẽ i deo est deus. Unñ sic necesse ẽ ipm deũ eẽ: ita necesse ẽ ipꝫ iustũ eẽ. bonũ eẽ. potẽtẽ eẽ ꝛc̃ ps. Deꝰ iustus iudex. fortis ꝛ patiẽs. nũqd irasciẽ p singulos dies: Nec posset deꝰ iniustitiã facere: sic nec possꝫ seipꝫ ãnihilare.2.Tim. 2. Deꝰ fidelis pmanet: negare seipm ñ pt. Oportet ergo ꝙ deꝰ sit remunerator bonorũ: ꝛ punitor maloꝝ. Heb.xi. Oportet accedẽtẽ ad deũ crederẽ qr ẽ: ꝛ igrẽtibꝰ se remunerator sit. Quia h ad iustitiam ptinet. Unñ diffiniẽ. Iustitia ẽ ꝯstãs ꝛ ppetua voluntas ius suum vnicuiq̃ tribuens Inst. l. de iusti. ꝛ iu. in princi. ꝛ. l. Iustitia. ff. co. ti. Unñ ps ꝛ hẽtur Ro.2. Deus reddet vnicuiq̃ iuxta opa sua. Uidemus ãt mãifeste in hac vita multos hoies trãsgressa naturalis ordinis rõne seu naturalis rõnis ordine. ꝛ ẽt fracto vinculo legis diuine per abruta vitioꝝ incedere. supbos. luxuriosos. auaros. iracundos. inuidos. gulosos ꝛc̃. Nec tñ de eoꝝ pctis puniri sed potius in bonis tpalibus abundare: Iuxta illud ps. Zelaui sup iniquos: pacẽ pctõꝝ vidẽs ꝛc̃. Itẽ ps.143. Erue me ď manu filioꝝ aliẽoꝝ quoꝝ os locutuꝫ est vanitatẽ: dextera eoꝝ dextera iniquitatis: quoꝝ filij sicut nouelle plantationes in iu. s. Filie eorum compo. cir. vt sim. tem. prom. c. ple. eruc. ex hoc in illud Oues eorum fe. ab. in egris. s. bo. eorũ cras. non est ru. ma. neq̃ tran. neq̃ cl. in pla. eorum. De quo hieremias admirans: sic inquit. Iustus qdem es dñe si disputẽ tecuꝫ: verumtamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur bene est oibus qui preuaricantur ꝛ inique agunt: Plantasti eos ꝛ radicem miserunt: proficiunt ꝛ faciunt fructum. Prope es tu ori eorum: ꝛ longe a renibus eoꝝ Iere.12. Econtra homines qui in hoc seculo iuste viuunt: ꝟm lumen rationis naturalis vitam suam dirigentes. quod a deo. hoibus datum est. quod est participatio quedã diuini luminis: Iuxta illud ps. Signatuꝫ est sup nos lumen vultus tui dñe. Obediunt etiam diuinis mãdatis. ꝛ ex hoc merẽtur maximũ premium. Cum hoies huiusmodi sint deo similes. Nam vt ait Phs in.x. Ethi. Homo sapiens est deo simillimus. ꝛ sibi amantissimus: ex quo sequitur ꝙ q̃uis honor sic premium ꝛ in testimonium virtutis: tamen non est condignum premium. quia nullus honor temporalis est sufficiens premium virtutis. Et ratio est: quia actus virtutis gratia informatus habet infinitatem quãdam respectu meriti: eo ꝙ procedit a principio increato quod est spiritus sanctus: q mouet agenteꝫ sicut sessor equũ: iuxta illud Ro.8. Qui spiritu dei aguntur hi filij sunt dei. Nõ etiã possunt hoies boni ꝛ virtuosi in hac vita premiũ equalens virtuti recipe quia oia bona temporalia cõparata virtu

tibus inferiora inueniuntur: sicut etiã nec mali digne in hac vita psit puniri: q₂ grauitas mortalis culpe excedit oẽm ꝓportionẽ pene tẽporalis. Rõ est: q₂ pena hmõi ẽ finita: culpa vero infinita. nõ psit ergo bona tpalia esse ꝯgruũ premiũ virtuose vite. Nam premium oꝫ ꝙ sit excellentius merito. Quinimo ne dum in hac vita nõ presumanꝫ verũ etiã affligunꝫ. tentanꝫ. tribulãtur. sicut pꝫ intuentibus vitã sanctoꝝ omniũ. Vñ dĩ Judith. 8. Oẽs qui placuerunt deo: p multas tribulationes transierunt: Heb. xi. Alij vero ludibria ⁊ verbera experti sunt: insuper ⁊ vincula. ⁊ carceres. lapidati sunt. secti sunt. tentati sunt. in occisione gladij mortui sunt. circuierunt in melotis ⁊ in pellibus caprinis. egentes. angustiati. afflicti. qbus dignus nõ erat mundus. Vñ ẽt pro leuibus modicisq₃ peccatis deus acriter punit bonos in hac vita: sicut legitur. 3. Re. 13. De ꝓpha qui occisus fuit a Leone in via ꝓpter inobedientiã que solũ fuit veniale peccatũ: vt vult Greg. in. 4. dialo. Qn etiã sine peccato deus multa mala iustis infligit: sicut pꝫ de Job. Thobia ⁊c̃. Cum ergo nec malis pene debite irrogenꝫ a deo h: nec iustis ꝯgrua premia reddanꝫ: pꝫ ꝙ post vitam istã istud iudiciũ exerceꝫ a deo. Alloquin iniustus esset deus. Et ex hoc infert ꝙ post vitam istam aĩa viuit: ⁊ sit imortalis: vt possit a deo recipere ꝯgrua p̄mia virtuose vite. vel pro peccatis suis debitas penas soluere. Exẽplum pꝫ de diuite epulone ⁊ Lazaro. Dictũ est enim diuiti. Fili recordare: q₂ accepisti bona in vita tua. ⁊ Lazarus similiter mala. Nũc vero hic ꝯsolatur: tu vero cruciaris Luc. 16. Vñ Apl's Statutũ ẽ hoĩbus semel mori: post hoc aũt iudicium Heb. 9. Nota per hoc. i. põt mortem: q₂ in hac vita nõ est iudicium sed iusticia tñ: sed post mortem iustitia ꝯuerteꝫ in iudicium. Itẽ Ro. 2. Scriptum est enim ꝙ deus reddet vnicuiq₃ iuxta opera sua. his qui s̃m patientiã boni operis: gloriã ⁊ honorem ⁊ incorruptionẽ querentibus vitã eternã. his aũt qui sunt ex ꝯtentione ⁊ q nõ acquiescunt veritati. credunt aũt iniquitati: Ira ⁊ indignatio ⁊c̃. Et hec rõ oĩo cõcludit. presupposito ꝙ actus humani diuine ꝓuidentie subijcianꝫ. ꝓut fides catholica tenet. ⁊ scriptura tota ꝓbat. ⁊ pro nunc istud supponamus. J. tñ de hoc nobis sermo erit. Nõ ⁊. b. Tho. ꝓbat in. 3°. ꝯ gentil. c. 140. vbi agiꝫ ꝙ actus hoium p̄mianꝫ vel puniuntur a deo: iuxta illud Sap. 8. Sapientia attingit a fine vsq₃ ad finẽ fortiter ⁊ disponit oĩa suauit. Nota Oĩa ⁊c̃.

Scd̃a ratio sumitur ex p̄te diuine sapiẽtie. q̃ est talis. Sapientis est ordinare bona ad bonũ. ⁊ optima ad optimum finem. Vñ dixit quidã. Quicqd agis. prudenter agas. ⁊ respice finem. Manifestũ est auteꝫ ꝙ deus est summa sapia. ergo debuit oĩa ordinare ad finẽ bonũ s̃m qualitatẽ reꝝ ordinataꝝ. Videmus aũt oẽs pene creaturas ordinatas ad finem hoĩs. Nam vt de inferiorib⁹ incipiamus. plante. pisces. bestie. ad hoĩes sunt ordinate. Vñ Gen̄. i. Faciamus hoiem ad ima. ⁊ simi. no. ⁊ presit piscibus maris. ⁊ volatilibus celi. ⁊ bestijs terre. vniuersecq₃ creature. oĩq₃ reptili: qđ mouetur in terra. Itẽ in p̄s. Qui ꝓducit senũ iumentis: ⁊ herbã seruituti hoĩum. Itẽ corpora celestia sunt a deo ꝓducta ad distinguendã diem ac noctẽ: ⁊ vt sint in signa ⁊ tẽpora ⁊ dies ⁊ noctes. Gen̄. i. Itẽ Deut. 4. Custodite igitur solicite aĩas vestras: ne forte oculis eleuatis in celum. videatis solem ⁊ lunam ⁊ oĩa astra celi: ⁊ errore deceptus adores ea ⁊ colas q̃ creauit dñs de⁹ tuus in mysteriũ cunctis gẽtibus q̃ sub celo sunt. Patet ergo ꝙ hõ est finis creaturarũ. Finis aũt est oĩbus nobilior que sunt ad finem. Cũ ergo mundus sit perpetuus: vt pꝫ de elemẽtis. i. Eccl's. i. Generatio p̄terit ⁊ generatio aduenit: terra aũt ĩ eternũ stat. Item p̄s. Statuit ea in eternũ ⁊ in seculũ seculi: preceptum posuit ⁊ nõ preteribit. Et Boetius. O qui ꝑpetua mundũ rõne gubernas. ergo multo magis hõ q̃tũ ad animã saltem dꝫ esse perpetuus. Quia Propt̃ qđ vnũqđq₃ tale: ⁊ illud magis. Hãc rõnẽ ponit Lactan. in. 6. dicens. Si hoĩum cã factus est mundus. ⁊ ita factus est vt eẽt eternus. Cur ipsi quoꝝ causa factus ẽ nõ sunt sempiterni? Quasi dicat sempiterni profecto sunt.

Tertia rõ sumitur ex parte diuine bonitatis siue clementie. Cum enim deus sit sũme bonus: oꝫ ꝙ. bonũ sit omne opus suuꝫ.

Unde in institutiõe creaturaꝝ post quod
libet opus dicit scriptura. Uidit deus ꝙ eſ
set bonum ꝛc̃. Geñ.i. Bonũ aũt opus con
ſideratur maxime ex pte finis. Unde ꝛ in
actibus moralibus: ſi finis ab agente intẽ
tus ſit malus ipſum quoq̄ꝫ opus malũ erit
ſi bonus bonũ. Si igiť ad finẽ mortis solũ
deus hoiem condidiſſet cum mors ipſa ſit
mala: ꝓpter qđ dicit ꝙ deus mortẽ non fe
cit. Sap̃.i. cõſequẽter etiá ipſum opus eẽt
malũ. qđ indecens deo eſſet ꝛ hoi etiam q
ꝓpter hoc ſemper flere deberet ꝛ dolere. ꝛ
nunq̄ꝫ virtuoſe oparí: Juxta illud quod ex
pſona impioꝝ diciť. Ex nihilo nati ſumus.
ꝛ post hoc etiá erimus tanq̄ꝫ nõ fuerimus
ꝛ ita venite ergo ꝛ fruamur bõis que ſunt
ꝛ vtamur creatura tanq̄ꝫ in iuuentute cele
riter Sap̃.2. Ad qd enim dedit deus hoi
rõnem: niſi vt bene opetur? Ad qd aũt ꝓ
deſſet bona opatio: ſi ꝓ mercede bone opa
tionis mortẽ expectaret? Nam vt ait Aug.
Nihil ꝓdeſt bene viuere: cui nõ datur ſem
per viuere. Hanc rõnem ponit Hilarius.i.
de trinitate. vbi de his q ſe doctrine acco
modarunt: ſic ait. Opinabanť vitã ipſam
nõ ad mortẽ tñ ab imortali deo tribui exi
ſtimandum cũ boni largitor nõ eſſe intelli
geretur ſi viuendi iocundiſſimũ ſenſum ad
triſtiſſimũ moriendi finem tribuiſſet. Patet
ergo pmũ mediũ. p tres rõnes thologicas.

¶ Scđm mediũ eſt p deductiones natu
rales ſeu phyſicas in quo adducenť.x. ra
tiones eandẽ veritatẽ confirmantes. ſ. aiaꝫ
humaná eſſe imortalẽ. Dic aliquas ipſarũ
ſm audientium capacitatem.

¶ Prima rõ ſumiť ab vniuerſi pfectione.
¶ Scđa a nature humane inclinatione.
¶ Tertia cauſe corruptionis ceſſatione.
¶ Quarta aũt priuatione ſeu negatione.
¶ Quinta a contrarietatis remotione.
¶ Sexta a propria anime operatione.
¶ Septia a formaꝝ icorruptã receptione.
¶ Octaua a materie prime incorruptione.
¶ Nona ab intellectu agente operatione.
¶ Decima ab anime perfectione.

Prima rõ ſumiť ꝓpter vniuerſi pfectio
nez: ad quá reqriť ꝙ diuerſus modus crea
tionis inueniatur in creaturis. Creauit át
deus qdá oino incorruptibilia: ꝛ corrupti
bilia ſicut ſunt angeli. Quedá vero oio cor
ruptibilia ſicut ſunt bruta. plante. ꝛ hmõi.
Fuit ergo neceſſe ad pfectionẽ vniuerſi vt
qdá crearenť media. q eẽnt q̄ꝫtũ ad aliqd
corruptibilia ꝛ icorruptibilia: ſicut ẽ hõ: q
q̄ꝫtũ ad corp⁹ eſt corruptibilis: ꝛ q̄ꝫtum ad
aiam eſt incorruptibilis. Hác rõnẽ ponit
Greg. in.4. dyalogoꝝ. c.3. tres quippe inqt
vitales ſpũs creauit omps de⁹. Unũ q car
ne nõ tegiť. Scđm q carne tegiť ſed nõ cũ
carne moriť. Tertiũ q carne tegiť ꝛ cũ car
ne moriť. Spũs náq̄ꝫ eſt q carne nõ tegiť
angeloꝝ ſpũs. Qui cũ carne tegiť ꝛ cũ car
ne nõ moriť hoium. Spũs q carne tegitur
ꝛ cũ carne moriť Jumẽtoꝝ oiumq̄ꝫ bruto
rũ aialium. Hõ itaq̄ꝫ ſic in medio creatus
eſt: vt eſſet inferior angelo. ſuperior iumento
Jta aliqd hꝫ cõe cũ ſũmo. aliqd cũ infimo.
Jmmortalitatẽ. ſ. ſpũs cũ angelo mortali
tatẽ vero carnis cum iumento. Hec ille.

¶ Scđa rõ ſumiť ꝓpť nature inclinatiõeꝫ
Jmpoſſibile náq̄ꝫ eſt appetitũ naturalem
eſſe fruſtra. ſed hõ naturaliter appetit ꝑpe
tuo viuere. Qđ pꝫ ex hoc ꝙ eſſe eſt qđ ab
oibus appetiť. Hõ át per intellectum apṗ
hẽdit eſſe nõ ſolũ vt nũc: ſicut bruta aialia.
ſed ſimplr̃ abſq̄ꝫ hic ꝛ nũc. Et ſic ſm omne
tp̃s: ſm aũt ꝙ apṗhendit ita naturalr̃ ap
petit. Cõſeqť igiť hõ ꝑpetuitatẽ ſm aiam
qua eſſe ſimplr̃ ꝛ ſm omne tp̃s apṗhẽdit.
Hác rõnẽ aſſignat. b. Tho.2. cõtra gẽtil.
c.79. Jdẽ ponit pte.i.q.75.ar.6. in corpore
qõnis in fine: vbi ſic dicit. Naturalr̃ vnum
qđq̄ꝫ ſuo mõ deſiderat eſſe. Jtẽ naturaliter
deſiderat vnũqđq̄ꝫ ſuá pfectionẽ. Hois át
pfectio ꝯſiſtit in intellectu ꝛ volũtate. Per
fectio át itellectus ꝯſiſtit in cognitiõe pme
cáe. i. dei. Cognoſci át de⁹ ab hoie nõ pt in
hac vita: ergo poſt vitá hác itellect⁹ cogno
ſcit deũ: ꝛ ſic erit pfectus. ergo immortalis
eſt. Similiter perfectio ꝛ deſideriũ volun
tatis conſiſtit in hoc ꝙ naturaliter deſide
rat eſſe ꝑpetuũ vt hic dicitur ergo ꝛc̃. Ui
de. b. Tho pte.i.q.12.ar.i. Deſiderium aũt
in rebus cognoſcentibus ſeqniť cognitio
nem. Senſus autẽ non cognoſcit eſſe niſi
ſub hic ꝛ nunc: ſed intellectus apprehen
dit eſſe abſolute ꝛ ſm omne temp⁹. Unde
eſſe habens intellectuꝫ naturalr̃ deſiderat
eſſe ſemp. Naturale autẽ deſiderium non
põt eſſe inane. ois ergo intellectualis ſub

stantia est incorruptibilis: ſm .b. Tho. ⁊ sic idem ꝙ prius. Alioquin homini fieret iniuria: etiam esset miserabilior ceteris creaturis. si in illis naturale desiderium adimpletur: ⁊ homini nō. Unde Apl's. i. Cor. 15. Si in hac vita tm̄ sperātes sumus: miserabiliores sumus oībus hoībus. Nota Hoibus qnimo oibus creaturis: vt dictuȝ est. Et cōfirmatur hec scd'a ratio: qa appetit beatitudinem: de cuius rōne est eternitas. Nihil enim est perfecte beatum: nisi sit eternum. Beatitudo aūt nihil aliud est ꝗ̄ȝ status omnium bonoꝝ aggregatione perfectus: ſm Boetiū. Quā quidē beatitudinem qlibet homo naturaliter desiderat. Unde Boetiꝰ in .3. de consolatione. Ois quidē mortaliuȝ cura quā multipliciū studioꝝ labor exercet: diuerso qdem calle procedit ad vnum tm̄ beatitudinis finem nititur ꝑuenire. Cōsistit aūt beatitudo hois in ꝑfectione intellectus ⁊ volūtatis. Duo ergo desiderat hō naturaliter. Primo perpetuitatē de qua supra dicitur. Scd'o beatitudineȝ vt patet in dicto Boetij: q̄ beatitudo cōsistit in intellectu ꝑ visionē dei Jo. 17. Hec est aūt vita eter. vt co. te. so. u. deum. ⁊ quem mi. Jesum xp̄m. Item in voluntate ꝑ fruitioneȝ quoꝝ neutrū potest esse in hac vita Exo. 32. Nō me videbit homo ⁊ viuet. ergo post hanc vitam ⁊ sic idem ꝙ prius. Est ergo duplex ratio huius. Prima sumitur a ꝑpetuitate quā homo naturaliter desiderat. Secūda: beatitudine. sed prima solum habetur ad ꝓpositum: qa loqmur de aie perpetuitate. nō aūt de beatitudine. Sed qꝛ beatitudo requirit perpetuitatem: ideo etiam hec ratio facit ad propositum.

Tertia rō sumitur ꝓpter esse corruptibilis cessationi. seu ꝓpter corruptionis cessationem: ⁊ est talis. Motus enim celi est causa generationis ⁊ corruptionis: vt dicunt naturales. Huic aūt motui nō est aia humana subiecta. Nullum eniȝ minus nobile pōt agere in magis nobile. nec illud destruere. Certum est autē ꝙ aia rōnalis que est spūs: nobilior est celo qd' est corpꝰ. Quod ꝓbatur rōne ⁊ auctoritate. Rō est: qꝛ ꝗ̄ȝto creatura est nobilior tanto magis approximat deo. Unde creature que hn̄t soluȝ esse. sunt in infimo gradu nobilitatis. Creature autem que habent esse. viuere. ⁊ sentire. nobiliores sunt illis que hn̄t esse ⁊ viuere tm̄. Creature aūt que hn̄t esse. viuere ⁊ intelligere. nobiliores sunt alijs creaturis. cuiusmodi est hō respectu aie rōnalis. Cum ergo celi habeant solum esse ⁊ non viuere: ꝗ̄ȝuis aliqui phi aliter dixerint: sequitur ꝙ aia humana nobilior sit celo. Auctoritas patet Mat. 16. Quid enim proficit homini si vniuersum mundum lucretur ⁊c̄. Iteȝ ēt ex eo. quia homo finis est ꝓpter quē creatum est celum: vt patet i auctoritatibus positis supra prima parte huius sermonis ratione secunda. Quia igitur anima nobilior est celo nō subicit ei: nec eius influētijs: quinimo potest inclinationes corporis ex influentijs corporum celestium prouenientes reprimere ⁊ refrenare. Propter quod dicitur ꝙ vir sapiens dominabitur astris. ⁊ fuit verbum originaliter Ptolomei astrologi. vnde nec a celo causatur anima: nec ipsi subicitur: sed potius dominat̄. nec educitur de potētia materie: vt īfra dicet̄. Corruptio ergo que causatur ex motu celi: nō potest agere in animam que est nobilior celo. ergo anima est incorruptibilis. Nā cessante causa cessat effectus. vt. c. Cū cessante Extra de apella. Fiat ergo ratio sic. Omne quod corrumpitur: subiectū est motui celi. qꝛ ipse motus celi est causa generationis ⁊ corruptionis: sed anima humana non est subiecta motui celi: vt dictum est. ergo est incorruptibilis.

Quarta ratio sumitur ex parte immaterialitatis. s. propter materie priuationem siue negationem: ⁊ est talis. Omnis corruptio procedit a conditione materie: licet enī materia sit incorruptibilis ⁊ ingenita secūdum se: vt dicitur in primo physico. tamen est causa corruptionis: eo ꝙ est in potentia ad multas formas. nec satisfacit appetitui suo per aliquam formam corporum inferiorum. Unde licet materia proprie non corrumpatur per se. nec forma ꝑ se sed solū cōpositū: tm̄ corruptionis huius causa est materia vt dictum est: sed aia humana nō est cōposita ex materia ⁊ forma. qꝛ tunc nō diceretur aia sed aiatum. Item nō reciperet formas sine materia: qꝛ vnūquodqȝ recipitur ſm modū recipientis. ergo patet ꝙ aia est

incorruptibilis q꞉ cessante materia cessat ⁊ corruptio:que est eius effectus: ⁊ sic idem. Sed qd dices de aiabus brutoꝝ aialium. que etiá nõ sunt cõposite ex forma ⁊ materia: ⁊ tñ sunt corruptibiles: Rñdeo licet ille nõ sint cõposite ex materia ⁊ forma: tñ depẽdẽt a materia:q꞉ de potẽtia materie educte sunt:sed nõ sic aia hũana q̃ per creationem a deo imediate ꝓducit̃. Et hoc innuit̃ Geñ.i. Ná de bestijs dicit̃. Producat terra aiam viuentẽ ⁊c̃. Sed de hoie dicit̃. Faciamus hoiem ⁊c̃. Itez Geñ.2. Inspirauit in faciẽ eius spiraculuz vite. Item Geñ.9. de aiali bruto dicit̃. Aia illius in sanguine est:quasi dicat:ex sanguinis ꝑmanẽtia esse illius dependet. Uide.b.Tho.2.cõtra gentiles.c.80.⁊.79.

Quinta rõ sumit̃ ex ꝑte contrarietatis. Quia dato ꝙ aia eẽt ex materia ⁊ forma cõposita:tñ adhuc oporteret ponere eá incorruptibilem q꞉ nõ inuenit̃ corruptio nisi vbi inuenit̃ cõtrarietas. Generationes.n. ⁊ corruptiones ex cõtrarijs ⁊ in contraria sunt. Uñ corꝑa celestia q꞉ nõ hñt materiá ꝯtrarietati subiectá sunt icorruptibilia. In aia aũt itellectiua nõ põt esse aliqua ꝯtrarietas.qđ pꝫ ex hoc:recipit.n.ꝯm modũ sui esse. Ea ꝟo q̃ in ipsa recipiunt̃:sũt absq3 cõtrarietate ná itelligit ignẽ ⁊ aquá sine contrarietate. Cõtrarioꝝ.n.eadẽ est disciplina. Ná rõnes cõtrarioꝝ:in intellectu nõ sunt cõtrarie.sed est vna scia cõtrarioꝝ. Impossibile est ergo ꝙ aia intellectiua sit corruptibilis. Et sic idem. Hanc rationem ponit b.Tho.parte.i.q.75.ar.6.

Sexta rõ sũit̃ ex ꝑte sue oꝑatiõis ꝓꝑe ⁊ ẽ talis. Unũqđq3.n.oꝑat̃ ꝯm ꝙ est ens: vñ ꝓꝑa oꝑatio rei seq̃t ꝓꝑaꝫ naturá. Propria át oꝑatio aie ẽ itelligerẽ ⁊ velle ꝑ hác eni differt a brutis ⁊ plátis ⁊ ẽt inanimatꝭ. intelligere aũt est vsiuꝫ ⁊ icorruptibiliũ in q̃tũ hmõi.ergo aia hũana est incorruptibilis. Perfectiões.n.oportet eẽ ꝑfectibilibꝰ ꝓportionatas. Hác rõnẽ ponit.b.Tho.2.cõtra gẽtiles.c.78. Itẽ oꝑatio ꝓꝑa hois que est itelligere ⁊ velle est sine organo corꝑeo: ⁊ ideo non indiget corꝑe. ergo aia q̃tũ ad essentiá suá ⁊ eẽ nõ idiget corꝑe:sed hẽt eẽ subsistẽs. Qđ át aia q̃tũ ad itelligere non indigeat corpore:ꝓbat̃. Quia q̃to plus a corꝑeis sensibilibꝰ seꝑat̃.tãto melius itelligit:sicut pꝫ i somniabilibꝰ. ⁊ sincopabilibꝰ ⁊ extasim passis. Uñ aplˢ. Siue i coꝑe siue extra corpꝰ nescio:deꝰ scit.i.Cor.12. Nec immerito h accidit. Quia cũ aia hũana sit in ꝯfinio corꝑeaꝝ ⁊ icorꝑeaꝝ sꝫaꝝ q̃si in orizõte eťnꝰ eťnitatꝭ ⁊ tꝑis recedẽs ab isimo appropinq̃t ad sũmũ:vñ ⁊ q̃ñ totalr̃ erit a corꝑe seꝑata ꝑfecte assimilabit̃ substãtijs seꝑatis q̃tũ ad modũ itelligẽdi. Uñ lꝫ intelligere nr̃m ꝯm modũ vite p̃ñtis corrupto corꝑe corrũpat̃:iuxta qđ dicit Aplˢ: Sine scientia destruetur.i.Cor.13. Succedat tamen alius modus intelligendi altior ꝯꝫ.b.Tho.2.contra gentil'.c.79.

Septima ratio est. Unũquodq3 qđ recipitur in aliquo recipitur in eo ꝯm moduꝫ eius in quo est. Forme aũt rerum recipiuntur in intellectu possibili: ꝓut sunt intelligibiles actu. Sunt autem intelligibiles actu prout sunt imateriales vniuersales.⁊ ꝑ cõsequẽs incorruptibiles.ergo intellectus possibilis est incorruptibilis. Sed intellectus possibilis est aliquid anime humane. ergo anima humana est incorruptibilis ꝯm.b. Tho.vbi supra.

Octaua rõ ẽ. Sicˀ eẽ itelligibile ẽ ꝑmanẽtius q̃3 eẽ sensibile:sic ⁊ recipiẽs esse intelligibile est ꝑmanentius q̃3 recipiens eẽ sensibile:sed recipiẽs eẽ sensibile est icorruptibile ꝯm suá substátiá.s.materiá ꝓmá.q̃ est ingenita ⁊ incorruptibilis:vt dictũ ẽ.ergo multo fortius itellectus possibilis q ẽ receptiuus formaꝝ intelligibiliũ.ergo ⁊ aia humana cuius itellectus possibilis ẽ ꝑs:incorruptibilis est ꝯm.b.Tho.vbi supra.vbi etiá ponit aliam:que est ista.

Nona ratio est talis. Faciens est nobilius facto.vt etiam Aristo. dicit:sed intellectus agens facit actu intelligibilia.cum ergo intelligibilia actu iq̃tũ hmõi sint incorruptibilia multo fortius itellectus agẽs erit incorruptibilis.ergo ⁊ anima humana cuius lumen est intellectus agens.

Decima ratio que potest addi talis est Nulla res corrumpitur ex eo in quo ꝯsistit sua ꝑfectio. Perfectio aũt anime humane consistit in abstractione quadá a corpore. Perficitur enim aia humana sciẽtia ⁊ virtute. Secundũ sciaꝫ aũt tãto magis ꝑficit̃

Ꝗto magis immaterialia cōsiderat. Uirtu
tis aūt ꝑfectio consistit in hoc. ꝙ homo cor
poris passiones non sequatur. sed eas ſm
rationē temperet ⁊ refrenet. Non ergo cor-
ruptio aie ↄsistit in hoc: ꝙ a corpore sepaꝛ.
Si aūt dicatur ꝙ ꝑfectio anime ↄsistit in
separatione eius a corpore ſm operationeꝫ.
Corruptio aūt in separatione ſm esse non
ↄuenienter obijcit. operatio aūt rei nō cō-
uenienter demōstrat substātiā ⁊ eē ipsius.
qm̄ vnūquodqꝫ operaꝛ ſm qꝺ est ens. ⁊ pro-
pria opatio rei sequiꝛ ipsiꝰ ꝓpriā naturā.
Nō pōt ergo ꝑfici operatio alicuius rei ni
si ſm ꝙ ꝑficitur eius substātia. Si igiꝛ opa
tio aie ſm opationem suā ꝑficitur in relin
quendo corpus ⁊ corporea substātia sua in
eē suo nō deficiet ꝑ hoc ꝙ a corpore sepe
tur. Hec. b. Tho. 2. ↄ gentiles. c. 79. Et de-
claro hoc ꝑ illud qꝺ scripsi s. ibi. Itē opa-
tio hois. Est tn̄ tenendū ꝙ quāuis humana
aia sit incorruptibilis ⁊ imortalis: nihilomi
nus firmiter tenendū est ꝙ sit forma corpo
ris humani ꝑ se ⁊ essentialiter: ⁊ aliud te
nere esset hereticus: vt ꝓbatur in Clemen.
Una. §. Porro. de sum. tri. ⁊ fi. catho.

¶ Tertium mediū est per visiones exēpla-
res siue experimentales. Nam multis exē-
plis experimentalibus cognitū est animas
humanas eē imortales hoc deo reuelante
⁊ opante. Nam primo scimus ꝙ multa mi
racula facta fuerunt ⁊ fiunt ad ↄtactū cor
poꝝ sanctoꝝ mortuoꝝ vel virtute coꝝ. Nā
vt ait Greg. in. 4. dialo. Ad extincta corpo
ra sanctoꝝ viuentes egri veniunꝛ ⁊ sanan
tur. demoniaci veniunt ⁊ liberanꝛ. leprosi
veniunt ⁊ mundanꝛ. deferunꝛ mortui ⁊ su
scitanꝛ. pensa itaqꝫ aie coꝝ qualiter viuūt
quoꝝ hic ⁊ mortua corpora in tot miracu
lis viuunt. Si igitur vitam aie manētis in
corpore depꝛhendis ex motu mēbroꝝ: cur
nō perpendis vitam aie post corpus etiā ꝑ
ossa mortua in virtutem miraculoꝝ. Hec
ille. Et hoc pꝫ ꝙ manifeste cognoscimus
imortalē aīam post mortē corporis. lꝫ illaꝫ
videre nō possimus: eo ꝙ corporeis oculis
videri nō potest: cuꝫ spūs sit. Ad hoc tn̄ di-
uina clementia aliqn̄ certius imortalitateꝫ
aie dedit intelligi. Nam interdū ipsam ani
mā post exitum corporis. visibiliter oculis
corporeis demonstrauit: sicut refert Grego.
in. 4. dialo. per multa exēpla. Primo de aia
Germani epi capuani. quā vidit btūs Be
nedictus in globo igneo ab āgelis ferri ad
celum. Sic etiam vidit animā beate Scola
stice sororis sue celi secreta penetrare. i. for
ma colūbe. Sic de aia Theodorici regis:
quā vidit quidā scūs heremita in Insula
lipparis degens. deduci ad infernū sub spe
cie corporis nudi seu camisia coperti liga-
tis manibus retro a Simacho patritio ⁊
Johanne papa deduci: ⁊ detrudi in os
Uulcani. Sic ⁊ Antonius vidit aiaꝫ Pau
li primi heremite inter apl'os ad celū ferri.
Potes etiā hic referre exēplum qꝺ legiꝛ
in monasterijs cartusieñ. de illo defuncto
qui dum esset in ecclesia in feretro positus
surgens ait. Coram dei iudicio vocatus
sum ⁊c. Dic totū. Multa etiā exēpla ponit
ibi. Greg. que cā breuitatis dimitto. Sꝫ
ad idem cōprobandum refert Ualerius in
ꝑmo lib. c. 5. de somnijs de Simonide quo-
dam poeta sic inquiens. Js. s. simonides
cum ad littus nauem applicuisset inhuma
tūqꝫ corpus sepulture mandasset. admoni-
tus ab eo ne primo die nauigaret in ter-
ra remansit. Qui inde soluerant. fluctibus
⁊ ꝓcellis in cōspectu eius obruti sunt. Ipe
letatus est ꝙ vitam suā somnio quā naui
credere maluisset. Memor aūt beneficij ele
gantissimo carine eternitati ↄsecrauit: meli
us illi ⁊ diuturnius. in aīs hoiꝫ sepulchrū
cōstituens. qꝫ in desertis ⁊ ignotis harenis
struxerant. Hec Ualerius. Ad idem audi-
ui nuper Bononie cōtigisse. duos schola-
res in societate vitam duxisse. quoꝝ vnus
defunctus apparuit postmodū socio totus
in parte diuisus. Uidebatur enim socio il
li ꝙ videret eum mēbratim diuidi. ⁊ di-
scerpi. ⁊ iterū reintegrari iterūqꝫ discerpi.
Qui cum interrogasset cur ista taꝫ dura pa
tereꝛ. Propter hoc inquit: qꝛ animā imor-
talem esse dum mortalis essem credere re-
cusabam. Ad hanc etiā veritatem cōfir-
mandam naturali experimento cognosci-
mus. ꝙ nec lupus. nec canis mortuus time
tur. nec aliquod aliud animal. solus homo
mortuus timetur. ex quo innuiꝛ ꝙ post mor
tem hois, aliquid viuens remanet. qꝫ si-

metur. Et quid hoc: nisi anima?
¶ Quartum medium. est per auctes docto
rales. Superfluum est homini fideli verita
tem hanc scripturarũ auctibus suadere.
Omnes quippe scripture diuine huic rei
testimonia perhibent: tam. vz. veteris q̃ no
ui testamẽti. De veteri quidem habet Isa.
vlt. Vermis eorꝝ nõ morietur: ⁊ ignis eorꝝ
non extinguet. Itẽ Sap. 5. Justi imperpe
tuum viuent. Item Dan. 12. Euigilabũt de
puluere terre: alij in vitã eternaz. alij in ob
probrium: vt videant semp. Item de nouo
testamẽto. Mat. 25. Ibunt hi in suppliciũ
eternũ. Justi aũt in vitam eternã. Item. 2.
Cor. 5. Scimus aũt q̃ si terrestris domus
nostra huius habitationis dissoluat. q̃ edi
ficationẽ ex deo habeamus domũ nõ ma
nufactam: eternã in celis. Plato in Timeo
ait. Post omne corpus aias in finũ patris
reuerti. Et in lib. 2. dicit tot esse aias quot
sunt stelle: ⁊ leges imortalitatis hic. Item
idem Plato in Timeo dicit aias post dis
solutionẽ varijs penis affligi. Itẽ Dioge
nes se dixit descensurũ ad infernum post
mortem: ⁊ cupiditate imortalitatis seipsum
occidit vt ait Lactan. vbi s. Dicit. b. Tho.
i. 4. sen. di. 44. q. i. ar. i. i corpe qõnis pme.
q̃ quorũdam positio fuit. s. Pythegore ⁊
Platonis ponentiũ quidẽ aiam imortalẽ:
sed de corpore in corpus transire. Sz hãc
positionẽ improbat phs in p°. de aia dicẽs.
q̃ anima est forma corporis ⁊ motor eius.
Opz aũt vt determinate forme determi
nata materia debeat. ⁊ determinato moto
ri detur determinatũ organum: sicut queli
bet ars in agendo vtitur proprijs instru
mentis. Vñ hec anima nõ potest esse for
ma ⁊ motor: nisi huius corporis ſm Tho.
Ponebat aũt Plato vt refert. b. Aug⁹. 12.
de ciui. dei in fine. eos qui imoderate ⁊ in
honeste vixerunt ꝓpter luendas penas ad
corpora redire mortalia. Plato qdem etiã
bestiaꝝ ponit. Porphirius tãtũmodo ho
minũ. sapientiũ vero animas post mortem
transferri ad sidera vt aliquanto diutius
in astro sibi cõgruo quisq̃ requiescat. atq̃
deinde rursus miserie pristine oblitus: ⁊ cu
piditate habẽdi corporis vict⁹ redeat ad
labores erũnasq̃ mortalium: vt refert idez
li. de ci. dei. c. 19. Et in. 14. de ciui. dei. c. 5. Et
h̃ sentit Virgilius in versibus infra posi
tis in fine. Archita tarẽtinus etiam vt ait
Tullius in lib. de senectute dicebat mẽtem
nostram quoddaz esse diuinũ. Item Arist.
2. De anima. c. 2. ait. de aia humana: q̃ se
paratur tanq̃ ꝑpetuũ a corruptibili. Idez
sentit in. xi. Metha. Itẽ Tullius de somno
Scipionis in pncipio. Cõstat inquit certũ
esse in celo diffinitum locuz vbi beati sem
piterno euo fruũtur. vbi viuunt qui corpo
rum vinculis euolauere: Vestra vero que
dicit vita mors ẽ Seneca in ep̃la. 87. Lo
quens de Scipione ait animã quidẽ eius
esse in celo persuadeo mihi. Quintilianus
causa. 4. ait. Siquis scit quib⁹ sit finis bo
norꝝ. que vera felicitas. nunq̃ sibi videbit
prematura morte moriturus. Macrobius
super somnum Scipionis. Verus inquit
homo ipsa anima est. a qua regitur quod
videtur. si cum morte anima discesserit. ani
matio ipsa cadit. corpus regẽte viduatur.
⁊ hoc est qd videtur in homine mortale.
Anima vero que verus homo est. ab omni
conditione mortalitatis est aliena. adeo vt
ad imitationem dei regentis mundum re
gat ipsa corpus. Auerroys super. 3°. de ani
ma ait. Nos ponimus intellectum eternũ
esse ⁊ incorruptibilem. Idem super. xi. Me
thaphisice dicit. q̃ anima rationalis ma
net post mortem. ⁊ finis prosperitatis eius
erit si coniungant pmo motori. i. deo. Pa
tent auctes philosophorꝝ. Tertio etiam
hoc ipsum asserunt poete gentiles. Unde
de Virgilio Aug⁹. i. ci. dei. c. 4. Virgilium
ꝓpterea paruuli legunt: vt vz: poeta ma
gnus omniũq̃ pclarissimus atq̃ optimus
⁊ teneris ebibitus aius non facile obliuio
ne possit aboleri: ſm illud Oratij.
Quo semel ẽ imbuta recẽs seruabit odorẽ
Testa diu. Hec ille. Virgili⁹ ergo in. 6. lib.
eneidos per totum loquitur. de inferno ⁊
de penis animarũ humanarum post mor
tem. Unde ibidem inter cetera dicit.
Igneus est ollis vigor ⁊ celestis origo.
Seminibus: quantũ nõ carmina noxia tar
dant. Et paulo post sic ait.
Ergo exercentur penis veterũq̃ malorꝝ.
Supplicia expediũt. alie pandunt inanes.

Suspēse ad vētos. aliis sub gurgite vasto.
Infectum eluitur scelus. aut exurit igni.
Quisq; suos patimur manes: exinde per
amplum.
Mittimur elysiū: τ pauci leta arua tenem⁹.
Donec longa dies perfecto tēporis orbe.
Concretam exemit labem purūq; reliquit.
Ethereū sensum atq; aurei simplicis ignē.
Has omnes vbi mille rotam voluere per
annos.
Letheum ad fluuium deus euocat agmi-
ne magno.
Scilicet immemores supra vt conuexa re-
uisent.
Rursus τ incipiant in corpora velle re-
uerti. Hec ille.

Ex quibus versibus patet Virgilium manifeste tenere animas hoim immortales. Item Lucanus lib. 9. ppe. prin. de anima Pompei a corpore separata. sic ait Vidit quāta sub nocte iaceret Nostra dies: risitq; sui ludibria trunci. Ouidius in Metamorpho. lib. vlt. ex snia Pytagore sic ait. Morte carēt anime sempq; priore relicta Sede nouis domib⁹ viuūt hitātq; recepte. Alie auctes ad veritatē hanc astruendaz adduci possent: quas curioso lectori relinquo. Restaret modo rñderi auctoritati Salomonis que videt contrariuz prima fronte innuere. Dicit enim Eccl'e. 3°. Dixi in corde meo de filiis hominū vt probaret eos deus τ ostēderet similes esse bestiis. Idcirco vnus est interitus hominū. τ iumentoꝝ τ equa vtriusq; conditio. Sicut morit homo. sic τ illa moriuntur. Similiter spirant omnia τ nihil habet homo iumēto amplius: sed iumēta simul etiā corpore τ anima moriuntur. ergo videtur φ etiā homo. Sz rñdeo fm. b. Tho. in. 2. sen. di. 19. q. i. ad primū. Salomon ibi loquitur more concionatoris assumens in se diuersoꝝ hominum sentētias τ sapientū τ stultorum: vt in fine ex omnibus appareat que sit verior sentētia. Unde cōcludit quasi sentētiam proferens τ dicens. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Deū time τ mādata eius obserua: hoc est enim omnis homo. Cūcta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato siue bonū siue malum sit Eccl'e vlt. Idem ibidem. Reuertatur puluis in terram suam vnde erat. τ spūs redeat ad deum qui dedit illum. Illud aūt quod in preallegata auctē dicit: est vnum ex illis que ab eo in persona stultoꝝ inducuntur: fm. b. Tho. Cōcor. Greg. in. 4. dialo. Sicut est id Sapientie. Ex nihilo nati sumus: τ post hoc erimus tanq; nō fuerimus. Uel dic. φ auctas predicta intelligit quantum ad corpus qđ est corruptibile in homine sicut in aliis animalibus. τ nihil habet homo iumento amplius: quātū ad corpus ꝑ naturam: q̄uis ex diuina potētia corpora hominū sint in fine mundi suscitanda supra potentiam nature. Amen.

De entitate fidei. vel φ deus est. Sermo. 8.

Ides tua te saluum fecit. Luc. 18. Expeditis quibusdam primordiis articuloꝝ fidei in superioribus sermonibus: descēdendum est ad materiā articulorum fidei quam prosequi intendo nō fm φ ponuntur articuli in symbolo apostoloꝝ: sed fm φ a doctoribus theologicis magistraliter ordinantur: fm φ tangit. b. Tho. 22. q. i. ar. 8. τ scripsi supra sermone. 5. parte. 2. vbi agitur de fidei integritate. Salutetur virgo Maria τc. Pro huius materie introductione: est notandum φ fundamentum totius fidei nostre. est iesus christus: iuxta illud. i. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positū est: qđ est christus iesus. Per istud enim fundamentum inchoatur in anima vita eterna in presenti vita per gratiam gratum facientem. τ perficitur post mortem per gloriam. que cōsistit in diuina visione que est premium fidei. Quare enim homo per fidem credit nō visa: ideo illi ꝑ spēm videbit prius credita. τ in illa visione ɔsistit essentialiter vita eterna: q: vt ait. b. Aug⁹. Uisio est tota merces. igit xp̄s est totum fundamētum fidei nostre vt dixi. τ inchoatio vite

eterne. Unde Jo. 17. Hec est vi. eter. co. te. so. ve. deum: ⁊ quem mi. iesum xp̃m. Christus aũt idem est q̃ deus ⁊ homo. ergo tota fides fundatur super diuinitate ⁊ humanitate christi. Ideo Mat. 16. Dixit Petrus xp̃o. Tu es filius dei viui ⁊c̃. Et xp̃s ad eum. Tu es petrus: ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meaꝫ. Nota Petram. i. soliditatem fidei: vt exponit Glo. 24. q. i. Loquit̃. Super diuinitate aũt ponunt̃ sex articuli: ⁊ super humanitate alij sex: sicut scripsi s̃m. b. Tho. in sermone vbi supra. Hodie ergo dñ̃o ꝓcedente p̃dicabo de primo articulo pertinente ad diuinitatem: qui est de vnitate dei. Unde dicit̃ in symbolo. Credo in vnum. siue credo in deũ. Sed pro maiori euidentia: est notandũ q̃ duo sunt principalia symbola fidei. s. vnuꝫ paruum siue minus q̃d apostoli ediderũt ⁊ incipit Credo in deum patrem cre. ce. ⁊ ter. ⁊c̃. Et alterum maius quod sancti patres in Niceno concilio ediderunt: vbi interfuerũt. 300. ⁊. 18. patres: vt dicitur in de. 15. di. c. Canones. Quod incipit Credo in vnum deum patrem omnipotentem ⁊c̃. Ad excludendũ multos errores qui ex primo symbolo sunt exorti. in quo quideꝫ symbolo declarantur quidam articuli fidei explicite qui in primo symbolo implicite cõtinebantur. Est ⁊ aliud symbolum tertium Athanasij. Unde latius notandum q̃ triplex symbolum inuenitur. scilicet apostolorum. concilij Niceni. ⁊ Athanasij Symbolum apostoloruꝫ dicitur quod apostoli post ascensionem domini nostri iesu christi ad docendum fidem tanq̃ regulam fidei ediderunt. Dicitur autem symbolum a syn q̃ est con vel simul: ⁊ bolus quod est morsellus: quia quilibet apostolorum bolũ. i. particulam vnam in eodem posuit. Et istud symbolum incipit Credo in deum ⁊c̃. Naꝫ s̃m q̃ dicit Albertus in expositione misse: primum articulum. s. credo in deum pa. om. crea. ce. ⁊ ter. ⁊c̃. posuit Petrus. sc̃d̃m vero. Et in iesum christum filiũ ei. vni. do. no. posuit Andreas. tertium. Qui conceptus est de spiritu sancto natus ex Ma. virgine. posuit Jacobus maior. quartum Passus sub pontio pilato crucifixus mor. ⁊ sepul. posuit Joannes. quintum Descendit ad inferna tertia die resurrexit a mortuis: posuit Philippus. sextum Ascendit ad celos se. ad dexteram dei pat. omnipo. posuit Bartholomeus. septimum Inde ventu. est iudi. vi. ⁊ mort. posuit Thomas. octauũ Credo in sp̃m sanctũ posuit Matheus. nonum. s. sanctam ecclesiam catholicaꝫ posuit Jaco. minor. decimũ Remissionem peccatoꝝ posuit Simon cananeus. vndecimum Carnis resurrectionẽ posuit Tadeus. duodecimuꝫ Uitam eternam posuit Mathias. Quia vero predictũ symbolum fuit editum q̃n fides nõdum erat propalata: ideo dicitur nõ palam sed in secreto. Itẽ quia fuit editum ad ꝓponendũ fidei doctrinã: ideo dicit̃ quotidie in matutino prima ⁊ in cõpletorio: quasi in principio diei ⁊ noctis. ad designandũ q̃ omnis nostra operatio a fide dꝫ incipere initium ⁊ terminari ad finẽ fidei. Et etiam q: per ipsam fideꝫ dirigimur in prosperis ⁊ aduersis. Per diem enim ꝓsperitas ⁊ per noctem aduersitas designatur. Symbolum aũt Niceni concilij incipit Credo in vnum deum ⁊c̃. Quod santi patres inter quos interfuit sc̃ũs Nicolaus in prima vniuersali synodo apud Nicenam vrbem congregati ediderũt ad declarationem fidei ⁊ ad ꝯfutationem heresum que a temporibus apostolorum vsq̃ tunc fuerant per diuersos hereticos suscitate: presertim ad confutationem heresis arriane. Unde dicitur in decre. 15. di. Canones q̃ nicena synodus. 318. episcopoꝝ Constantino imperante augusto peracta est. in qua arriane perfidie condemnata est blasphemia: quaꝫ de inequalitate sancte trinitatis idem Arrianus asserebat. Et consubstantialem deo patri dei filium sancta synodus eadem per symbolum diffiniuit. In quo quidem symbolo clarius explicantur que in primo implicite continebantur. Quia vero predictum nicenum symbolum fuit editum tempore fidei approbate: ideo dicitur statim post euangelium imediate. quasi expositio ipsius. Forma autem s̃m quã cantatur in missa tradita fuit a sanctis patribus congregatis in secunda synodo vniuersali apud Constantinopolim congrega-

sa tēpore Damasij pape ⁊ epi: sub imperatore Theodosio seniore: vt habetur. i5. di. Canones. §. Synodus. Symbolum vero Athanasij incipit Quicūq; vult ⁊c̄. Ipse sanctus Athanasius Alexandrie vrbis venerabilis patriarcha edidit pro integritate fidei ostendenda. specialiter contra hereticos qui in suis tpibus insurrexerant contra personam domini nostri Jesu christi: quātum ad vtranq; naturam diuinam. s. ⁊ humanam. Quia vero illud symbolum est contra hereticos editum: ideo dicitur in prima diei hora quasi hereticoꝝ tenebris iam expulsis. Quia vero symbolū Nicenum ⁊ symbolū Athanasij. fuerunt edita non quidē ad ꝓ ponendā fidem sicut symbolum aploꝝ. sed potius ad defendēdam seu elucidandā ipsam fidem: ideo nō dr̄ singulis diebus. sed in illis in qbus hoies maxime ad ecclesiam cōuenire consueuerūt ⁊ in qbus fit aliqua solemnizatio. de illis que noscuntur ad articulos fidei ꝑtinere. His ergo presuppositis est notādum ꝙ vltra ea que ponit. b. Tho. 22. q. i. ar. 6. Articulus dicit quasi artans mentē ad credendum. Uel dicit articulus indiuisibilis veritas de deo. Unde Isidorus. Articulus est ꝑceptio diue veritatis tendens in ipsam. Sicut enim mēbra illa dicunt articuli. que non possunt diuidi in alia mēbra: sic in ꝓposito. illa q̄ nō ꝓbant ꝑ alia: nec resoluuntur in aliqua p̄ncipia. sed supponunt tanq̄ principia theologie: dr̄ articuli fidei. Ueniendo ergo ad ꝓpositū: primus articuloꝝ fidei ꝑtinēs ad diuinitatē est Credo in deuz Et fuit positus iste articulus vt supra dictum est a beato petro apostolorum principe. siue in vnum deum. sicut dicitur in symbolo concilij Niceni. Ubi notandum ꝙ duo proponuntur nobis credenda de deo: in hoc primo articulo.

¶ Primum est dei entitas.

¶ Secundum est dei vnitas.

De primo tm̄ hodie erit sermo: cras vero dn̄o concedente de. 2ᵒ. Quantum ergo ad entitatem dei. notandum ꝙ s̄m doctrinam theologoꝝ: est triplex gradus seu triplex modus credendi de diuinis.

¶ Primus est credere deum.

¶ Secundus est credere deo.

¶ Tertius est credere in deum.

¶ Primus habetur per scientiam intellectualem.

¶ Secundus per reuerentiam cordialem.

¶ Tertius per obedientiam generalem. Et licet quilibet istorum graduum sit necessarius ad salutem tamen solum tertius saluat hominem: quia primus ⁊ secundus competunt etiam malis: sed tertius tantū bonis. Et de hoc tertio loquitur articulus dicens Credo in deum.

¶ Primus ergo gradus. est credere deuz esse. ⁊ semꝑ fuit necessariꝰ ad salutē Heb. xi. Oportet accedentē ad deum credere q2 est ⁊c̄. Conuincimur aūt credere deuz esse duplici medio. primo per scripturam. scd̄o per creaturam. per scripturam quidem sacram pene infinitas auctoritates h̄emus: sed sufficiāt due prima Exo. 3. Qui est misit me ad vos. Ego sum qui sum: qa deus est suum esse. ⁊ ideo est causa ois esse. Un̄ si ipse manum suā retraheret ois creatura rediret in nihiluz: sicut de nihilo facta est. Nota historiam pratice: quando Moyses fuit missus a deo ad liberandum populuz israeliticum. Item p̄s. Ab eterno vsq; in seculum tu es. Nec soluz scriptura sacra hoc attestatur: sed etiā oiūm paganorum ⁊ infidelium libri ⁊ cultus. Nunq̄ enim sub celo aliquis populus fuit qui non esse deū in generali crediderit: q̄uis in speciali errauerit: sicut quidam colebant solem pro deo. q̄dā ignem ⁊c̄. ex quo probatur ꝙ quelibet gēs presupponebat deum esse: ⁊ hoc probat propositum nostrum. Non enim hic agimus quid sit deus: sed ꝙ deus est. Unde Romani omnium gentium deos habebāt: ⁊ omnibus templa construxerant ⁊ thura omnibus offerebant. Quod faciebant: tuz quia credebant deos gentium vbiq; eos fecisse victores. tum ne incurrerent odium ⁊ rebellionem aliarum gentium si deos earum destruerent: sicut incurrisse audierant Nabucodonosor quando precepit Oloferni omnes deos gentium destrui: vt ipse solus pro deo adoraretur: sicut legitur Judith. i. Et certe mirum fuit de romanis. ꝙ cum oēs deos venerarentur ⁊ colerent soli deo quem iudei colebant. p̄s. Notus in iudēa deus: q̄ solus deus ex omnibꝰ verus

erat.ps. Omnes dij gentium demonia: dñs aũt celos fecit. diuinos honores minime offerebant. Sed ideo hoc faciebant: qꝛ se solum coli mãdabat: iõ si eum coluissent opoꝛtuisset eos vt a ceteris aiaꝫ reuocassent: qđ cis nepharium videbat. Judicabãt nihilominus eum dñi esse valde supbum. Cũ nollet habere parem vel socium. Itaqꝫ ꝯtẽnebãt eum. Sic igitur oium paganoꝝ. nationum. ⁊ gentium scriptura: deũ eẽ affirmat. licet errauerit in particulari. Et etiam omnium phoꝝ libri idem asserunt.

Scdo vero modo cogimur huic veritati assentire p creaturã. p quã demonstratiue pbat deum esse: demonstratione qdem nõ ppt qd q̃ est p cãm: in qua demonstratione accipit ꝓ medio essentia rei siue qdditas significata p nomen. Impossibile aũt ẽ nobis cognoscere essentiã dei: vñ nõ ẽ possibile nobis cognoscere de deo qd est. ⁊ qd nõ ẽ. Etiã deus non põt cognosci qd ẽ. qꝛ vt dictuꝫ ẽ s̃. qd sit res cognoscit p diffinitionẽ. diffinitio aũt ꝯstat ex genere ⁊ differẽtia. ⁊ sic diffinitio cadit in cõpositis: sꝫ deus nõ ẽ cõpositus aliquõ. sꝫ sũme simplex: ergo ⁊c̃. Demonstratio ergo qua demõstratur deũ esse. est demonstratio qꝛ: q̃ est p effectus: vt nota. b. Tho. pte. i. q. 2. ar. 2. Per qttuor aũt effectus q sunt in creaturis põt demonstrari deuꝫ esse. ¶ Primus sumitur ex moto ⁊ mouente. ¶ Scds a cã efficiẽte. ¶ Tertius a pncipio ordinãte. ¶ Quart9 ab hoie appetẽte. Primus ergo effect9 est a moto ⁊ mouẽte: de quo dic p. b. Tho. pte. i. q. 2. ar. 3. Uel aliomõ declara sic. Sicut enim ex motu mẽbroꝝ corporis cognoscit aia eẽ in corpore lꝫ nõ videat: sic a motu corpoꝝ celestiũ ⁊ aliaꝝ partium mundi cognoscit deum eẽ. Sic cognouerunt phi eẽ deũ. Hanc rõnẽ tangit Apls Ro. i. Inuisibilia dei p ea q̃ facta sunt intellecta cõspiciunt. Nec solum cognoscimus hoc modo deũ eẽ: sed potentẽ eẽ. sapiẽteꝫ eẽ. iustũ eẽ. Uñ Sap. 13. A magnitudine. n. spẽi cognoscibiliter poterit hoꝝ creatoꝛ videri.

Scds effectus creaturaꝝ quo cognoscit demonstratione deum esse. sumitur a cã efficiente. Nam vt ait. b. Tho. q. vbi s̃. Inuenimus in istis sensibilibus esse ordinẽ causaꝝ efficiẽtiũ: nõ tñ inuenit nec est possibile ꝙ aliqd sit cã efficiens sui ipsius. qꝛ sic aliqd esset prius seipso: qđ est impossibile. Nõ aũt est possibile ꝙ in causis efficientibus ꝓcedatur in infinitum: qꝛ in oib9 causis efficientibus ordinatis. Primum est cã medij. ⁊ mediũ est cã vltimi. siue mediuꝫ sit vnũ tm̃ siue multa. Remota aũt cã remouetur effect9. ergo si nõ fuerit pmũ in causis efficientib9. nõ erit mediũ. nec vltimum. Sꝫ si ꝓcedat in infinitũ in causis efficientibus nõ erit pma cã efficiens. Sic aũt nec erit effectus vltim9. nec cãe efficientes medie. qđ pꝫ esse falsum. ergo necesse ẽ ponere aliquã cãm efficientẽ primã quã deum noiamus: sm. b. Tho. De silitudineꝫ. Siqs igrederetur pulcherrimum palatiuꝫ ⁊c̃. Cognosceret ex aliquem artificem fuisse ⁊c̃. Uide dñica. 21. post festũ trinitatis smone q incipit Credidit ipse ⁊ domus eius tota ⁊c̃.

Tertius effectus sumit a pncipio gubernante. Uidemus. n. vt ait. b. Tho. vbi s̃. ꝙ aliqua q̃ cognitione carent sicut corpora naturalia opant pp finẽ. Qđ pꝫ p hoc: qꝛ semp aut vt frequent eodẽ modo opant. ⁊ ꝯsequunt id qđ est optimũ. Uñ pꝫ ꝙ nõ a casu sed ex intentione pueniunt ad finẽ. Ea aũt q̃ nõ hñt cognitionẽ nõ tendũt in finẽ nisi directa ab aliquo intelligẽte nõ cognoscente: sicut sagitta a sagittãte. est ergo aliqs intellectus a quo oẽs res naturales ordinantur in fineꝫ: ⁊ hunc dicimus deum: sm. b. Tho.

Quartus effect9 sumit ab hoie appetẽte. Cõstat. n. sm sniam Boetij: ꝙ naturalit mentibus oium hoium summi veriqꝫ boni est inserta cupiditas. Quis ad falsa bona deuius error abducat. Ois. n. vt ait cura mortaliũ q̃tũ multipliciũ studioꝝ labor exercet q̃uis diuerso calle ꝓcedat ad vnũ tñ btitudinis finem nitit puenire. Quid aũt est summũ: nisi id qđ duꝫ qs fuerit adept9: nil oino querat vlterius. eo qđ sit in eo status oium bonoꝝ agrregatione pfectus: Et hoc: qd aliud est. nisi de9: Cum ergo nihil frustra plãtatũ sit in natura. frustra autẽ hic appetitus esset. si summũ bonũ nõ esset: qđ desiderium huius determinaret ⁊ adimpleret. seqtur ergo ex hoc ꝙ sit summũ bonũ: qđ est de9. Uñ ⁊ Socrates ipse cernẽs hoiem p naturã esse beatũ, ⁊ hoc appetere

hoīs nō esse frustra in natura plantatuz.q̄
nihil hȝ sup̄fluum nec diminutū.vtpote cre
ata ab optimo deo Deut.3.Dei pfecta sunt
opa:simulq̄ꝫ ꝯsiderans hoiem beatum esse
nō posse nisi summi boni pticipatione:sum
mūq̄ꝫ bonū ꝯspici.vel haberi nō posse:nisi
optimis moribus.oēm phiam:Aug.teste.8.
de ci.dei:traxit ad mores:vt moribus emē
datus in summū bonū naturalit̄ ꝯcupitū
dirigeret oculi mentalis aspectū:iuxta illd
dn̄i.Beati mundo corde:qm̄ ipsi deum vi/
debunt Mat.5.Nam vt ait Aug.Mentis
humane inualida acies in tam excellenti
luce nō figit̄:nisi p iustitiā fidei emēdata.
Sciebat enim Socrates q̄ finis.his q̄ sunt
ad finem necessitatem iponit:ꝛ ideo aliq̄si
terminandū hūc btitudinis appetitū.Pla
to etiā huius Socratis maior discipulus.q
cūctos alios sapia antecessit:vt Aug.osten
dit.de deo tam alte sensit.vt dicat cum pn
cipiū naturaꝝ oium.lumen oiuȝ rationū.ꝛ
finem oium actionū.Sine quo deo:vt ait:
nulla natura subsistit.nulla scia instruit.ꝛ
nulla opa expedit.Quid hac ꝯfessione no
bilius:Et tn̄ de eo maius qd dicit̄.s.q̄ in
xp̄m credidit.Hoc nō assertiue dico.qꝛ nō
sufficienter ondditur.p̄sertim qꝛ Aug.in.8°.
de ci.dei.c.12.dicit q̄ oēs achademici siue
platonici ꝛ etiā ipse plato dijs plurimis eē
sacrandū putauerunt.Sunt tn̄ de p̄dicta
credulitate platonis aliqua signa.

Primū est:qꝛ Aug.dicit se legisse in li/
bris platonis totū principiū euangelij Jo
hānis:vsq̄ꝫ ad illud verbū.Et verbū caro
factum est.Hoc veꝝ nō erat:qꝛ nonduȝ fi
lius dei carnem assumpserat.

Scd̄m signum est:qꝛ legit̄ in q̄busdam
historijs ꝛ greci hoc dn̄t.q̄ duȝ eius sepul
chrum casu semel fuisset aptum.sup pectus
ipsius lamina aurea est inuēta.in qua hec
verba scripta erant.Credo in iesum xp̄m
qui de Maria virgine nasciturus est.

Tertium signū est:qꝛ Crisostomus expo
nens illud verbū bti Petri apl'i.1.Pe.3.
In quo.s.spiritu ꝛ his q in carcere conclusi
erant spūaliter veniens p̄dicauit.s.q̄ dn̄s
p̄dicauit his qui in carcere erant.qd valde
expssius est in greco:dixit xp̄m apud infe/
ros p̄dicasse ꝛ omnes illos ab inferis libe
rasse.qui si fuissent in mundo tpe sue pre/
dicationis:ꝛ eius predicationem audissent
ꝛ miracula vidissent.credidissent in eum.
Dicunt igitur greci platonē foras eductuȝ
eo q̄ christo ab inferos predicāte plato cre
didit mox in eum.Et ad hoc experimentuȝ
tale asserunt accedisse:qꝛ dum q̄dam scho
laris quedā dicta platonica legeret nec ea
intelligere posset.eo q̄ p quasdā similitudi
nes loqueret̄.cepit in auctorē maledicta cō
uertere.quasi qui sic voluerit suas trade/
re vt intelligere nō posset.Cui plato appa/
ruit dicens.Quid me amice sic laceras:cū
ego sim saluus ꝛ fuerim ex oibus primus q
in xp̄m credidi apud inferos predicantē:
Patet ergo q̄ phoꝝ etiam libri attestant̄
entitatem dei.Sic ꝛ Aristo.ꝛ Porphirius
ꝛ omnes alij phi huic rei testimoniū perhi
bent.ꝛ ipsaꝝ creaturaꝝ esse idem astruūt.
Nihil enim in toto vniuerso manifestius
est:q̄ꝫ ipsum deum esse.Erubescat ergo xp̄i
anus peccator q deuȝ eē nō credit.Vultis
cognoscere q̄ in xp̄ianis aut modica aut
nulla fides est:Da silitudinem de illo cui
cū diceret̄ q̄ mutuaret denarium vt recipe
ret ducatū cum instrumēto autenticato ꝛc.
quilibet mutuaret:posito q̄ nō eēt peccatū.
qꝛ ꝯsideret in instrō:sed in xp̄o nō credis
qui dicit.Da paupibus ꝛ habebis tesau/
rū in celo.sed quereret aliqs:cum ita sit ma
nifestū ꝛ necessariū deū eē vt demōstratio
patēs ondit.Cur aliquos dubitare de re tā
certa ꝯtingit:iuxta illud p̄s.Dixit insipiens
in corde suo nō est deus:'ꝶ°.q̄ hoc ꝯtin/
git duplici rōne.Primo q̄dē rōne ꝯditiōis
corpalis.Scd̄o rōne cecitatis itellectualis.

Primo dico rōne ꝯditionis corporalis.
Quia.n.intellect⁹ vnitus corpori nihil pōt
nisi p fantasmata intelligere:qꝛ vt ait phs
3°.de aia.Opȝ intellectū fantasmata specu
lari:iō anima fantasmatibus plena nulluȝ
spūale cognoscit i sua natura sȝ sub corpeis
fantasmatibus.Sicut.n.oculus corpore⁹ as
suetus in tenebris nō pōt ꝯspicere lucem.
Da exēplū de hoie p plures ānos i obscu
ro carcere detēto.Vide Greg.in ꝓhe°.4.
dialog.Sic itellect⁹ noster assuet⁹ speculari
fantasmata ꝛ tot⁹ in his absortus.dū vult
respicere formalē lucē sūmi eē.s.ipm deū.

ad vidēndū eū ⁊ cognoscendū ineptior reddit. Propē hoc dicit phs.2.Metha.ꝙ sicut oculus vespertilionis vel noctue se habet ad lumē solis:sic intellectus noster ad manifestissima in natura.

Scda ratio est propter cecitatem intellectualem:que contingit ex culpa presertim mortali qua intellectus sic obcecatur vt totus ad temporalia rapiatur:⁊ ex hoc cecus ad intuendum spiritualia redditur. Propter qḋ dicit Apls. Aialis homo nō percipit ea que sunt spiritus dei.i.Cor.2. Exēplum seu similitudo patet in sensibus corporeis. Nam sunt multi qui rei alieni nimis intenti grossa pulsante campana:⁊ si ea audiunt tamē nō se percipiunt audire. Sic ⁊ de illis q sunt in regione vbi ex altissimis rupibus fluuius cadit:qui de paradiso descendit.quos Ambro.oēs asserit esse surdos.nō quia illum sonum non audiant sed assueti non percipiunt se audire. Sic ⁊ aliquando cōtingit ꝙ homo sic est intētus rebus aliquibus ꝙ hoiem coram se transeuntem sibiqꝫ allo quētem:⁊ si viderit ⁊ audiat nō tamen videre se percipit vel audire. Unde de beato Aug.legitur.ꝙ ad eum semel quedam mulier pro quodam consilio veniēs:eūqꝫ de quadā qōne cogitantez inueniens.dū illa sibi assistens totū suū casum pponeret.ille qd diceret vel ꝙ sibi assisteret nō aduertens:nihil sibi rñdit. Sic ⁊ de.b.Tho.de Aquino sepius legit.ꝙ in tm̄ erat qñqꝫ intentus ꝯtēplationi vel studio ꝙ a sensibus corporeis abstrahebat. adeo ꝙ nō sentiret incisionē vlcerum quo tibia infecta erat.vel nō videret psonas sibi presentes. Sic ⁊ de Bartholo legū doctore audiui a suo nepote dño Salustio:qꝛ mat sua filia ipsius Bartholi.cum esset puella ibat ad ipsum vocādum ad cenā de nocte: qui ita erat studio intētus ꝙ ipsaꝫ nō videbat nisi post longā morā. Sic ergo de aia hūana rebus transitorijs per inordinatā cupiditatem intenta nō ꝯspicit diuina.vel si cōspicit p intellectum.tñ nō colit p effectum. Sicut pꝫ de phis antiquis.qui cum cognoscerēt vnū deū:tñ adorabant idola. Cōtra quos Apls ait. Qui cum cognouissent deū nō sicut deū glorificauerunt aut grās egerunt:sꝫ euanuerūt in cogitationibus suis ⁊ obscuratum est insipiens cor eoꝝ. Dicentes enim se eē sapientes stulti facti sunt.⁊ mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis ⁊ volucrum ⁊ quadrupedum ⁊ serpentum Ro.i. Sic ⁊ hodie sunt multi magni philosophi.magni theologi.magni legiste. Qui confitentur se nosce deum. Factis aūt negant Tit.i. Et hoc ideo:qꝛ habent cor obscuratum fumo cōcupiscentie. Hic practice de homine auaro qui in tantū absortus est a ꝯcupiscentia diuitiaꝝ.ꝙ submergitur in ipsis nec deum potest cognoscere. Sic de luxurioso. sic de superbo. sic de iracūdo appetente vindictā.qui die noctuqꝫ illud cogitat:circa illud semp versatur.semper in illo voluit ⁊ inuoluitur. Et ex hoc nota periculum illoꝝ qui expectant penitentiā agere ⁊ satisfacere in infirmitate:qꝛ tm̄ inuoluuntur in angustijs mentalibus ⁊ corporalibus.ꝙ nō valent dolere de peccato.inquātū est offensa dei. Nota exēplum de illo religioso bone conscientie: qui cum esset in naue que patiebatur naufragium.adeo erat timore perterritus ꝙ non poterat eleuare mentem ad deum pro habenda deuotione ⁊c. Ideo ps. Uacate ⁊ videte:qm̄ suauis est dñs. Nota Uacate: quia qui vult diuina cognoscere ⁊ sapere deum a tēporalibus rebus vacate debet. Unde dicit scriptura. Sapiētia scribe in tēpore vacuitatis:⁊ qui minoratur actu sapientiam percipiet: quia sapientia replebitur Ecclesiastici.38.

Scds gradus credēdi: est credere deo.i. verbis dei:⁊ ille est melior primo. Multi enim credunt deum qui non credunt deo. sicut multi credunt me esse hominē qui nō credunt mihi. Sic ⁊ credimus demones eē ⁊ tamen non credimus demoni:quia mendax est ⁊ pater eius. Qui autem credunt deum:debent etiam credere deo:⁊ ex hoc placent plus deo. Un̄ de Abraam legitur. ꝙ promisit ei deus dare filiuꝫ ex vxore sene ⁊ sterili. Credidit inquit Abraam deo ⁊ reputatum est illi ad iustitiam Geñ.15. Et ex hoc fit magna reuerentia deo:⁊ contrarium faciēdo fieret ei magna irreuerētia:

Quia si vnicuiqȝ artifici creditur in arte sua: cur non creditc deo? Hic potes inserere. que deus nobis reuelauit credenda. Ui de dñica. 21. post festum trini. sermone qui incipit Credidit ipse ⁊c. pte. 2. Sic ergo debemus ipsi deo credere de oibus articulis fidei. Ratio: quia articuli fidei ab ipso deo sunt reuelati: vt patebit infra in singulis articulis ergo ⁊c. Ideo dicit scriptura. Qui timetis deum credite illi ⁊ non euacuabitur merces vestra Eccl'i. 2. Infideles iudei ⁊ aggareni credunt deum sed non deo: ideo euacuabitur merces eorum.

Tertius gradus est credere in deum: ⁊ iste est optimus. Quid autez sit credere in deum: Aug. exponit super illud Apl'i. Credenti in eum qui iustificat impium ⁊c. Ro. 4. vbi dicit Glo. Aug. Quid est credere in deum: nisi credendo amare. credendo diligere. credendo in eum ire. ⁊ eius membris incorporari. Et ex hoc patet ꝙ ille qui est in peccato mortali: licet credat deum ⁊ credat deo. tñ non credit in deum. ⁊ sic mentitur cum dicit credo in deum. si intendit illud dicere in propria persona. Aliud est dicere si intendit illud dicere in persona ecclesie fidem ecclesie profitendo. Qui ergo est in peccato mortali. conetur ire in deum ꝑ tres passus aut saltus. s. per cordis contritionem. per oris confessionem. ⁊ per operis satisfactionem. ⁊ hoc modo credet in deuz ⁊ consequenter saluabitur. Unde Aplus Omnis qui credit in illum: non confundet Ro. x. Et saluator ait. Sic deus dilexit mūdum vt vnigenitum filium suum daret: vt ois qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam Jo. iij. Ad quam nos ꝑducat ipse filius dei. Amen.

¶ De vnitate dei: vel ꝙ deus vnus est. Sermo. 9.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Dico supra proximo sermone de entitate fidei que etiam pertinet ad eundē primum articulum: sequitur hodie predicare de vnitate dei. que etiam partim ad eundem primum articulum. Salutetur virgo ⁊c. Circa ergo hanc materiam: notādū. ꝙ circa veritatem dei debemus quattuor considerare speculatiue ⁊ moraliter que sunt ista vz.

¶ Primo debemus vnum deum intellectu credere.

¶ Secundo debemus vnum deum affectu diligere.

¶ Tertio debemus vnū deū ore laudare.

¶ Quarto debemus vnum deum opere honorare.

¶ Primum erit speculatiuum.: reliqua vero tria erunt moralia. Primum debemus vnum deum intellectu credere. Ad hoc āt inducimur. ¶ Primo auctoritate scripturali. Scdo ex ratione naturali. Ex auctoritate quidem scripturali superfluum esset omnes auctoritates scripture adducere ad hanc veritatem manifestandā: tñ aliquas bonum erit ponere. i. Exo. 20. Audi israel: dñs deus tu⁹ deus vnus est. Itē Deut. 6. Audi israel: dñs deus tu⁹ deus vnus est. Item Deutero. 32. Uidete ꝙ ego sum solus ⁊ non sit alius deus preter me. Item Mat. 4. Dñm deum tuum adorabis ⁊ illi soli seruies Deuto. 6. Itez Ephe. 4. Unus dñs. vna fides. vnum baptisma. vnus de⁹ ⁊ pater oiuz ⁊c. Scdo rōne naturali potest hoc probari. Multe quidem rōnes adduci possunt. sicut ponit. b. Tho. pte. i. q. ij. ar. 3. tñ ad pñs ꝓp breuitatē due sufficiēt.

¶ Prima qd sumitur ex creatore: que talis est. Oportet enim ꝙ qcqd boni ⁊ perfectionis est in creatura eminētius sit in creatore: quia nemo dat qd non habet ⁊ causa potior est effectu: sed vt dicit Boetius omnes creature desiderant vnitatem sicut id in quo consistunt ⁊ conseruantur. qr tādiu ois creatura consistit. q̄diu pōt vnum esse sed necesse est interire dum destiterit esse vnum. Quod probatur. ¶ Primo in naturalibus. ¶ Scdo in artificialibus. ¶ Tertio in moralibus seu policitis. Et primo in naturalibus Nam animal tādiu consistit in esse q̄diu corpus ⁊ aia in vnum conueniūt: sed si fuerint separate desinit esse aial. Item de arbore que tādiu est q̄diu est integra: sed cum separatur desinit esse arbor. ¶ Scdo patet de artificialibus. Da exemplum in edificijs. Item in nauibus. ¶ Tertio probatur in materialibus. in ciuitate ⁊

regno que tādiu conseruantur q̄diu ciues
sunt vniti.sed si diuidantur in sismata de-
struuntur ciuitates ⁊ regna : iuxta dictum
dn̄i Luc.xi.Omne regnum in seipsuz diui
sum desolabitur: ⁊ domus supra domū ca-
det.Ideo dicitur Ciuitas:quasi ciuiū vni-
tas.Unde phs dicit.2.⁊.5.Meta.q̄ vnum
⁊ ens conuertuntur.Unde si deficiat vni-
tas deficit entitas rei.Magna est ergo vir
tus vnitatis ⁊ perfectio in creaturis: quia
ois creatura in ea cōseruat̄. Et iō oportet
q̄ hec virtus ⁊ perfectio vnitatis sit emi-
nentius in creatore.Fiat ergo ratio ⁊c̄. Et
ideo deus est maxime vnus:⁊ tres persone
diuine.s.pater.filius.⁊ spūs sanctus.magis
sunt vnum:q̄z res aliqua in seipsa. Unde
ipsarum diuinarū psonarum est oino vnuz
esse.vnum cognoscere.vnum velle.vna po-
tētia.vna virtus.vna operatio.Unde dn̄s.
Ego inquit ⁊ pater vnum sumus Jo.x.
Scd̄a ratio est ex perfectione diuine na-
ture.Oportet enim necessario vt pbat phs
q̄ primū principiū qd̄ est deus: sit summe
pfectum. Hoc enim intelligimus dicendo
deum.i.sūme perfectum cui nulla perfectio
deest.nulla bonitas.nulla potentia.nulla sa
pientia.deniq̄z sūmuz ⁊ pfectissimū bonū.
Si ergo eēnt plura pncipia siue plures dij:
oportebit q̄ vnūqd̄q̄z sit sūme perfectum.
Aut ergo oino conueniunt :aut differunt.
Si in oibus cōueniunt oino.ergo nō essent
duo sed vnum.q2 vbi nulla diuersitas nul-
la potest esse pluralitas: q2 differentia est q̄
res in numerum ponit ⁊ res numerales fa
cit. Si aūt differūt in aliquo.ergo aliquid
conueniret vni qd̄ non conueniret alteri.
Et si qdem hoc esset priuatio:nō esset sim-
pliciter pfectum.Si aūt hoc esset perfectio
⁊ alteri eoꝝ deesset.ergo non erit deus cuz
deus sit maxime pfectus.Et sic patet q̄ est
impossibile esse plures deos.Unde antiqui
phi quasi ab ipsa veritate coacti cum po-
nerent principium infinitum posuerūt vnū
tm̄ principiū:q̄uis aliqui eoꝝ contra con-
scientiam agentes pluribus dijs diuinos
honores offerrent:quos reprehendit Aug.
in p°.lib.de ci.dei.Et Apls. Ro.i.Qui cū
inqt deum cognouissent non sicut deuz glo
rificauerunt aut gratias egerunt:sed eua-
nuerunt in cogitationibus suis ⁊ obscura-
tum est insipiens cor eoꝝ.Dicentes enim se
esse sapientes stulti facti sunt.⁊ cōmutaue-
runt gl'iam incorruptibilis dei in similitudi
nez imaginis corruptibilis hois.⁊ volucrū
⁊ quadrupedū.⁊ serpentū. Addamus ēt
aliam rōnem que est:q̄ si essent plures dij.
cum deum intelligamus oipotentē ⁊c̄. aut
vnus posset super alium aut non:si sic ergo
ille sup quem alius pōt non est deus:quia
non est oipotens.Si non.ergo nullus eoꝝ
est oipotens.ergo nec deus.Et his rōnib⁹
demonstratiue pbatur vnum deum esse.⁊
ideo de hoc non est articulus fidei pprie
apud eos qui demonstrationem capiunt:
sed apud alios sic : vt dicit.b.Tho.22.q.i.
ar.5.Et par.i.q.2.ar.2. Uide tamē rōnem
predictā p.b. Tho.i.contra gentiles.c.45.
Quibus aūt de causis processerit olim ido
latria:vide qd̄ scripsi in smonibus quadra
gesimalibus de decem preceptis.In primo
precepto sermone.i2.vbi agitur de idola-
tria fugienda.Et adde qd̄ scripsi supra ser-
mone proximo par.i.prima ratione.
¶Scd̄o debemus vnū deum affectu dili-
gere.Sicut enim nō solum intellectū habe
mus a deo sed etiā voluntatē:sic de vtroq̄z
debemus dare ipsi deo tributū.ad similitu
dinem vasalli qui habet feudum a dn̄o in
recognitione dominij.vel ad similitudinem
illius qui esset monoculus.cui aliquis ma-
gnus medicus restituisset sibi alium oculū:
vel aliud mēbrum iam pditum. q̄tum illū
diligeret:q̄to ergo magis debemus dilige-
re deum a quo habemus intellectū.volun-
tatem.⁊ memoriā.sensus corpis.aiam.cor
pus.⁊ vitam? Primo habemus a deo
beneficium creationis:per quā habemus a
deo aiam ⁊ corpus ⁊c̄.vt hic supra dicitur
⁊ hoc est infinitum. Scd̄o habemus ab
eo beneficium redēptionis:per sanguinem
filij sui. Tertio beneficiuz expectationis
ad penitentiā:quod angelis peccantibus
collatum non fuit. Quarto beneficiuz iu
stificatiōis a peccatis.Ro.3.Justificati gra
tis per grām ipsius ⁊c̄. Quinto benefi-
cium puisionis:q2 dat nobis victualia ⁊c̄.
cum tamen peccator non meretur panem
quem comedit. Sexto beneficium glori-
ficationis anime post trāsitū vite. Ideoq̄z
q3 totum quicq̄d sumus habemus a deo

vno.ipsum debemus toto corde diligere su
per oēm creaturam:sicut oleum natat sup
aquam.⁊ sicut lumen accenditur in lampa
de ⁊ durat ⁊c̄.Sic in ꝓposito:amor dei de
bet supeminere in nobis super oēm alium
amorē.Diligere possumus ⁊ debemus pa
trem.matrem.filios.fratres.amicos ⁊c̄.sed
sub deo.alias ⁊c̄.Vñ Mat.x.Qui amat
pr̄em aut matrem plusq̄ȝ me:non est me di
gnus.Et qui amat filium aut filiā sup me
non est me dignus.Ideo dicit Mat.22.Di
liges dñm deum tuum ex toto corde tuo.i.
intellectu.ex tota aīa tua.i.voluntate.ex
tota mente tua.i.memoria.Non sic dicitur
de amore proximi ex toto corde ⁊c̄.sed di/
citur diliges proximū tuū sicut teipsuȝ ⁊c̄.
sed nō ex toto corde.qm̄ deus nō vult par
tem cordis sed totū.Quia est inconueniēs
vt aurum sit sotius dei in corde humano.
vel caro.vel demon.vel mūdus.Naȝ in do
minijs mundanis vnum regnū non capit
duos.Quicūq̄ȝ ergo aut simul cuȝ deo.aut
magis q̄ȝ deum diligit aliq̄d ⁊ colit:idola/
tra est:vt infra dicitur.Sicut ergo debe/
mus credere vnum deum tm̄.sic vnū deuȝ
tm̄ debemus diligere sup oīa:sed multi ho
die sunt idolatre.Quid enim est idolatra:
nisi alium deum colere q̄ȝ vnum deum ve/
rum:Ille enim est deus alienus quem ipse
magis colit q̄ȝ deum:plus est enim colere
corde ⁊ aīo q̄ȝ genua curuare.Da similitu/
dinem ⁊c̄.Verbi gratia.Auarus habet ꝓ
deo ducatum vel carlenum:q: magis illuȝ
colit q̄ȝ deum.Probat̄:q: potius obediet
ducato q̄ȝ deo.Nam deus precipit ꝙ non
fiat vsura:ducatus contra:auarus autem
faciet vsuram.ergo ⁊c̄.Sic fur.sic pyrata.
sic alij raptores.Ideo Apl's vocat auari/
tiam idoloꝝ seruitutem Gal'.5.⁊ Col'.3.
Sic ergo auari nūmum potius colunt q̄ȝ
deum.Pro ipso enim denario libenter pa
tiuntur labores.noctes insomnes ducunt.
dies malos patiuntur fameȝ ⁊ sitim.come
dunt etiā panem vermibus scaturientem.
bibunt etiam aquam fetidam.In naufra/
gijs.procellis.⁊ pyrataꝝ pericula gradiun/
tur.in alienis partibus peregrinantur pro
nummo.Nonne ista est magna seruitus:
Auarus enim gratius videt aurū q̄ȝ solem
vt dicit Ambro.47.di.Sicut hi.Nota so/
lem.i.xp̄m:qui est sol iusticie.Unde Hora
tius.Per mare pauperiē fugiens per saxa
per ignes:⁊ tamen ignorant quoꝝ future
sint diuitie sue post mortem suam.ps.The
saurizat ⁊ ignorat cui congregabit ea.Con
tingit enim q̄nq̄ȝ ꝙ tales nō hn̄t filios:vel
si hn̄t.filij statim morientur post mortē pa/
rentum.vel erunt insipientes.rudes ⁊ sim/
plices:qui oīa disperdent.Audi quid dicit
Salomon ad propositum.Rursus inquit
detestatus sum oēm industriam meā qua
sub sole studiosissime laboraui.habiturus
heredem post me quem ignoro vtrū sapiēs
an stultus sit:⁊ dn̄abitur in laboribꝰ meis
quibus desudaui ⁊ solicitus fui.⁊ est q̄cq̄ȝ
tam vanum.Unde cessaui:renunciauitq̄ȝ
cor meum vltra laborare sub sole.Eccl's.2.
O miserabilis homo:vtinā sepius hec co
gitares:q: nec dum in codicibꝰ ista sed etiā
experimento continue adiscimus.Cum er
go tot vt diximus labores.tot pericula ⁊c̄.
patiatur pro nūmo.⁊ pro seruitio dei nolit
pati vnam malam noctem.Non minimū
dolorem capitis.nō ieiunium vnius diei:
patet manifeste ꝙ deus suus est pecunia.⁊
ꝯsiter est idolatra:q: seruit idolo.i.denario
in quo picta est imago ad similitudinē ido
li.Ideo dn̄s.Non potestis inquit deo serui
re ⁊ mām̄one Mat.6.Est ergo seruus pe/
cunie.Unde apl's.Nescitis qm̄ cui exhi/
buistis vos seruos ad obediendum:serui
eius estis cui obedistis Ro.6.Similiter gu
losus habet gullam pro deo siue ventrem.
q: magis sibi obedit q̄ȝ deo.Deus eniȝ pre
cipit ꝙ ieiunet.gulla ꝙ nō ieiunet.potius
obedit gulle.ergo est deꝰ suus.Unde apo
stolus condolens ait.Multi enim ambu/
lant quos sepe dicebam vobis:nunc autē
⁊ flēs dico inimicos crucis xp̄i.quoꝝ finis
interitus.quorum deus vēter est.⁊ gloria
in confusione ipsorum.qui terrena sapiunt
Phil'.3.Nota Inimicos crucis christi:q̄a
licet crucem adorent verbis tamen factis
abhorrent:quia nolunt aliquid pati absti
nentie.nec ꝯpati felli ⁊ aceto christi.Tit.i.
Confitentur se nosse deum.factis autem
negant.Nota etiam Quorum deus ven/
ter est.Huius dei ecclesia.est coquina.Al/

tare sen ar a: est mensa. Clerici sunt coqui ⁊
seruitores: quorum princeps. s. nabuzardã
destruxit muros hierusalem. i. virtutes pro
quibus muris edificandis orabat Dauid
dicens. Benigne fac in bona volũtate tua
sion: vt edificentur muri hierusalem. Sic
etiam luxuriosus habet pro deo mulierez:
illam enim diligit ⁊ colit plusq̃ deũ. illam
semper cogitat. illam libenter videt. illam
laudat. illam sequitur. illã vachizat. illi obe
dit. illi seruit. Unde Tullius. Ne ego di/
cam liberum. cui mulier imperat. leges pre
scribit. vocat veniendum est. minatur exti/
mescendum est. poscit dandum est. eijcit
abeundum est. hunc ego non liberum sed
nequissimum seruum reputo ⁊c̃. ergo mu/
lier est idolum suum. ⁊ consequenter idola
tra est. Sic supbus habet pro deo suo ho/
norem vel dignitatem mundi. sic prelatus
qui habet beneficium. vel prelaturam. vel
symoniam. habet pro deo suo epatuz. vel
abbatiam ⁊c̃. Sic ⁊ mulier que habet filiũ
pro quo infirmo vel absente vadit ad diui
num. vel incantatorem. vel magum. vel dia
bolum: qa ad illud recurrit in necessitatib⁹
suis: sicut ad deum. 26. q. 5. Epi. talis mu/
lier habet filium suum pro deo: q² plus fi/
lium q̃ deum colit. Sed promitto vobis ꝙ
veniet dies in qua vtrũq; deum perdes.
Deum enim tuum o gulose. vel luxuriose:
perdes in morte: q² te adiuuare non pote/
rit. Deum verum perdes: quia ipsum no/
luisti. Ideo dicitur tali homini Deute. 32.
Deum qui te genuit dereliquisti ⁊ oblitus
es domini creatoris tui. Uidit dominus ⁊
ad iracundiam concitatus est: quia prono
cauerunt eum filij sui ⁊ filie: ⁊ ait. Abscon
dam faciem meam ab eis ⁊ considerabo
nouissima eorum. Nota nouissima eorũ. i.
mortem in qua vt dixi vtrunq; perdent.
Item ibidem. Uidete quia ego sum solus
⁊ non sit alius deus preter me. Ego occi/
dam ⁊ ego viuere faciam. percutiam ⁊ ego
sanabo: ⁊ non est qui de manu mea possit
eruere. Ego vnum solum deum debemus
colere. adorare. ⁊ ei suire: iuxta illud Unũ
deum adorabis: ⁊ illi soli seruies Mat. 4.
Et Deutero. 6.

¶ Tertio debemus vnum deum ore lau/
dare. Ratio pulchra. Cõis enim experien/
tia docet ꝙ quilibet debet se tẽpestiue as/
suefacere officio: de quo habet semper viue
re. Ideo pater si vult ꝙ filius suus sit le/
gista: iam quando puer est. ostendit ei litte/
ras. ⁊ postea mittit ipsum ad studium. vt
ibi septeniũ vel plus adiscat ⁊c̃. Sic de me
dico vel notario. Sic de artifice: q vult adi
scere artem bellandi. Modo videamus qđ
officium habebimus vel de quo viuemus
in alio mundo. In celo enim non sunt sar/
tores: quia vestis glorie nunq̃ rumpitur.
nec medici quia nunq̃ ibi beati infirman/
tur. nec sunt legiste quia ibi nulla fit que/
stio. quia deus facit habitare vnanimes in
domo. nec sunt ibi alij artifices ⁊c̃. Unum
est ergo ibi officium solum. s. laudandi deũ
de quo officio delectantur maxime beati
⁊ viuunt vita glorie. ps. Beati qui habitãt
in domo tua domine: in secula seculorum
laudabunt te. ps. 83. Fiat ergo ratio. Qui/
libet debet adiscere officium de quo vi/
uat: ⁊ nos in alio mundo debemus viuere
de officio laudandi deum: ergo iam hic de
bemus hoc officium adiscere ⁊ linguaz ha
bilitare. Ideo ps. Qui timetis deum lau/
date eũ ⁊c̃. Sed heu multi miserabiles sũt
qui iam hoc officium non adiscunt. sed of
ficium inferni quod est maledicere ⁊ blas/
phemare deum. Hoc enim solum officium
est in inferno. Maledicunt enim deo. xpo.
beate virgini. ⁊ omnibus sanctis. maledi/
cunt patri ⁊ matri. maledicunt diei ⁊ ho/
re in qua nati sunt. Apoc. 16. Manducaue
runt scilicet damnati in inferno: linguas
suas pre dolore: ⁊ blasphemauerunt deum
celi pre doloribus⁹ suis. Item Hiere. loquẽs
in persona damnati. Maledicta dies in
qua natus suz: dies in qua peperit me ma
ter mea: non sit benedicta. ⁊ infra. Quare
de vulua egressus sum vt viderem laberez
⁊ dolorem. ⁊ consumerentur in confusio/
ne dies mei. i. Jere. 20. Multi enim adi/
scunt istud maledictum officium in hac
vita. presertim venatores. aucupatores:
qui quando perdunt auem vel leporem
vel porcum blasphemant. maledicunt.

O maledicta hora qua vadunt ad sic venandū. q2 ipsi venantur aues vel porcos. ⁊ diaboli venantur; aias suas. Sic de lusoribus ad aleas. Dic etiam de alijs si placet. Et est maximum signū ꝙ erunt oēs tales ciues inferni post mortē. Declara hoc. At illi qui volunt esse ciues celestis ierusalem. debent adiscere officiū laudandi deū hic: vt deo viuant ibi. Unī qlibet talis dz dicere quotidie. Benedicam d. in oi tē. s. l. eius in o. m. ps. 33. Potest hoc referri ad laicum vel ad clericū. Si ad clericū: tunc dicit benedicā dn̄m in oi t. i. omni die ac nocte septē vicibus: sm ꝙ sunt septē hore canonice. Dic illas. Sic enim faciebat Dauid: di. Septies in die laudem dixi tibi. Et potes illas tu clerice appropriare passioni xp̄i: vz. dz homo dicere matutinas cogitans ꝙ in illa hora xp̄s fuit captus ⁊c̄. Et sic de alijs. Nota ↄtra clericos qui dicunt matutinas orto sole ⁊ ↄfuse: vt in. c. Dolentes: de cele. mis. Si aūt refertur ad laycū. tūc dicit. Benedicā do. o. t. i. die ac nocte: saltē semel in die ⁊ semel in nocte. Uel oi tpe. i. tpe prosperitatis. s. regratiando deo: ⁊ tpe aduersitatis inuocando deum: vt liberet euz sicut fecit cananeam ⁊c̄. Dic euang. Jō Tob. 4. Omni tpe benedic deum: ⁊ pete ab eo vt vias tuas dirigat. ⁊ cōsilia tua in ipso permaneant.

¶ Quarto debemus vnū deum opere honorare: alioquin ipse deus ↄquerer̄ ꝯ nos dicens Mala. i. Filius honorat patrē ⁊ seruus dn̄m suum. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus dicit dn̄s exercituū: Debemus ergo deū opere honorare ⁊ hoc dupliciter. Primo debemus honorare deum de nostro corpore. Scd̄o de nostra substātia. De corpore qdem: tunc honorē deo exhibemus: qn̄ penitentiā agimus. Dicunt aliqui stulti: quare pnia est necessaria: ⁊ qd proficit deo mea pnia ⁊ ieiuniū ⁊c̄: R°. Si rex cōmittit tibi castrū ad custodiendū ꝯ hostes: nōne est honor regis si bn̄ illud custodis ꝯ hostiū incursus: Sic etiaz hic. Deus cōmisit tibi castrum corporis tui ad custodiendū ꝯ hostes. i. sensus. Sensus enim ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad malū Gen̄. 8. Item ꝯ malas inclinationes carnis; ⁊ infestationes demonū. ⁊ insidias mūdi. ergo si tu bene custodias corpus ꝑ penitentiā. exhibes magnū honorē deo. alias es ꝓditor ⁊ facis sibi iniuriam ⁊ verecundiam. Ideo apl's. Obsecro vos fratres ꝑ misericordiā dei. vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentē. sanctā. deo placentē. rōnabile obsequiū verū Ro. 12. Itē. i. Cor. 6. Empti enim estis p̄cio magno: glorificate ⁊ portate deum in corpore vestro.

¶ Scd̄o debemus deum honorare de nostra substātia dando pauperibus elemosynam: p̄sertim hoc tpe quadragesime. in qua debemus peccata nostra redimere ꝑ elemosynas: iuxta consiliū Daniel' qd̄ ipse dedit Nabuchodonosor: di. Peccata tua elemosynis redime: ⁊ iniqtates tuas misericordijs pauperū Dan̄. 4. Hoc ergo modo hō bn̄facit sibi: q2 acquirit veniam peccatoꝝ. Itē miserer̄ primo. Itē reuerer̄ deum: iuxta illud Honora deū de tua substātia: ⁊ de primitijs oium frugum tuaꝝ da pauperibus Prouer. 3. Nota De tua substātia: non de aliena. sicut faciunt qdam qui subtrahunt ⁊ dant pauperibus. Ergo de tua substātia fac elemosynā. Sed dicit qdā. O timeo ne mihi deficiat ⁊c̄. Jō dicit scriptura ibidē. Et implebunt̄ orrea tua saturitate: ⁊ vino torcularia redūdabunt. Et isto modo nos deū honoramus. nobis ꝓficimus. ⁊ proximo subuenimus. Qd̄ prestet dominus qui est benedictus in secula. Amen.

¶ De trinitate personaꝝ. Sermo. 10.

Fides tua te saluum fecit. Luc̄. 18. ¶ Expedito primo articulo ptinente ad dei vnitatem: vz de diuine essentie vnitate: sequit̄ predicare de scd̄o articulo. vz de ꝑsonaꝝ diuinaꝝ trinitate. Potes etiam hic predicare de attributis trib⁹ ꝑsonis dinis.

¶ Primo quidē patri attribuit̄ potentia.

¶ Scd̄o filio sapientia.

¶ Tertio spiritui sancto bonitas.

De potentia aūt dei vide. b. Tho. pte. i. q. 25. Item in. 3°. sen. di. 42. ar. 3. Et vide de his qd̄ scripsi in festo trinitatis sermone q incipit Nemo pōt facere que tu facis. Itē potes hic facere aliū sermonē de paternitate dei. dum dicit̄ in symbolo Patrē oipo-

tentem. De quo vide in ſmonibus de oro
ne dñica ſmõe.6. Salutē virgo ⁊c. Secre-
tum eſt myſteriū ſacratiſſime trinitatis quo
ſ.eſt vnꝰ deus omnipõs.eternus ⁊c. ⁊ ille deꝰ
vnus in eſſentia.eſt trinus in pſonis.eſt ita
tranſcendēs ⁊ altū:ſicut in tota theologia
alia materia inuenitur. Uñ nunq̄ a princi
pio mundi vſq̄ ad finē fuiſſet ſcitum p in-
tentionē humanā: niſi deus reuelaſſet no-
bis.q2 intellectus humanus non eſt capax
tāti myſterij. Jam videtis q̄ta eſt altitudo
celi ſupra corpa noſtra maior incōperabi-
liter eſt altitudo ſanctiſſime trinitatis ſuper
aias. ⁊ ſicut nullo modo hō creatus tenēs
pedes in terra poſſet digito celos tangere:
Unde dicūt legiſte ꝙ cōditio iſta ſi digito
celū tetigeris eſt impoſſibilis: ita nec intelle
ctus de ſe poſſet cape myſteriū trinitatis.
Et qd mirū:cū etiā in cognitione natura-
lium intellectus noſter multū inuenit defe
ctibilis. Unde dicit phs.2.Meta.ꝙ ſicut ſe
hēt oculus noctue ſeu veſpertilionis ad ſo
lem.ſicut intellectus noſter ad manifeſtiſſi-
ma in natura.ſicut ſupra ſepius repetitum
eſt. Unde di Sap.9. Difficile eſtimamus
que in terra ſunt ⁊ q̄ in pſpectu ſunt inue
nimus cū labore:q̄ in celis aūt ſunt qs in-
ueſtigabit: Senſum āt tuū qs ſciet niſi tu
dederis ſapiam: ⁊ miſeris ſpūm ſctm̄ tuū
de altiſſimis: Itē Apl's Ro.xi. O altitudo
diuitiarū ſapie ⁊ ſcie dei q̄ incōprehēſibi
lia ſunt iudicia eius ⁊ inueſtigabiles vie
eius. Quis enim cognouit ſenſum dñi:aut
qs cōſiliarius eius fuit ⁊c. Duplr aūt fieri
pōt ꝙ hō tāgeret celū ſupnaturalr. Uno
mō.ſi ex potētia dei celū iclinaret deorſuz
vel ꝙ hō eleuaret a deo ad celū:alias eēt
impoſſibile. Ita ō ſancta trinitate circa aias
noſtras. Digitus ſiqdē aie quo tāgūt ſub
tilia eſt intellectus. Sicut ergo corpus hois
nō pōt tangere celū naturaliter: ſic nec in-
tellectus noſter myſteriū ſancte trinitatis:
ſed bene ſupnaturaliter. Et h duplr. Uno
modo ꝙ celū.i.ſecretū inclinetur deorſum
vel ꝙ intellectus eleuetur ſurſum. ⁊ vtrūq̄
modū deus benigniſſimus ſeruauit in no-
bis. Nam celū fuit ad nos inclinatū in be
nigniſſima incarnatione filij dei.ps. Incli-
nauit celos ⁊ deſcendit. In qua incarnatio
ne maxime altitudo diuitiarū inclinauit ſe
humiliando ſe ad aſſumendū carnem hu-
manā. ⁊ infirmitates noſtras. ⁊ de eterno fe
cit ſe mortalē.de impaſſibili paſſibilē.ō ma
gno puū.de illo magno palatio celi arta-
uit ſe puo thalamo vteri virginalis. Et exi
ſtens in mūdo pdicauit.reuelauit. ⁊ decla-
rauit:quo eſt vnus deus trinus in pſonis
dicens. Ego ⁊ pater vnū ſumus Jo.x. Et
Mat.vltio. Docete oēs gētes baptizantes
eos in noie pris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. Nota
in noie:ecce vnitas. Patris ⁊ filij ⁊ ſpūs
ſancti. Ecce trinitas. Ideo modo tāgimus
ipm myſteriū trinitatis altiſſimū digito in-
tellectus. Scdo ſeruauit ſm modū.ſ.ele
uando nos in celū:ſicut apl's pſertim pau
lus qui fuit raptus vſq̄ ad tertiū celum.ſ.
vſq̄ ad myſteriū trinitatis. Naz ſm vnum
modū exponēdi:per primū celum intelligit
cognitio celeſtium corpoꝝ.p ſcdm celū: co-
gnitio celeſtium ſpūum.p tertiū celum:co-
gnitio diuinaꝝ pſonaꝝ.ſ.pris. ⁊ filij. ⁊ ſpūs
ſancti. Unde ad hoc inſinuādum eccleſia
cantat. Ex quo oia.p quē oia.in quo oia.
ipſi gloria in ſecula. Itē Apl's Ro.xi. Ex ip
ſo ⁊ p ipm ⁊ in ipſo ſunt oia. ipſi honor ⁊
glia in ſecula ſeculoꝝ amē. Sic eleuauit ēt
aqlam nobiliſſimā Joānem euangeliſtam
qui hoc myſteriū clariſſime cognouit ⁊ de
clarauit dicens. Tres ſunt q teſtimonium
dant in celo:pater.vbū ⁊.ſ.ſ. ⁊ hi tres vnuz
ſunt i.Jo.5. Sic eleuauit intellectum docto
rum.cōfeſſorum. ⁊ ceterorū ſanctorum:qui
digito intellectus tetigerunt myſterium tri
nitatis. Ecce quomodo duobꝰ modis deꝰ
hoc fecit: ⁊ vtrūq̄ modū petebat Dauid in
ps dicens. Dñe inclina celos tuos ⁊ deſcē
de:ecce primus. Tange montes ⁊ fumiga-
būt:ecce ſcds.ps.143. Nota Celos tuos.ſ.
myſteria ſecreta trinitatis.vnum celum eſt
quod eſt vnus deus.aliud eſt ꝙ eſt trinus
in perſonis. Aliud ꝙ ſolus pater generat
filiuz. Aliud ꝙ a ſolo patre procedit filius
per eternam generationem. Aliud ꝙ ſpiritꝰ
ſanctus pcedit a patre ⁊ filio: ⁊ ſic de alijs.
Tange montes. Montes vocat apoſtolos
martyres.confeſſores.doctores:qui habue-
runt intellectum eleuatum per altam con-
templationem ⁊ ſpūalem vitam.ps. Leua
ui oculos meos in montes.i.ſanctos. Ual-
les terreſtres ſunt hoies ⁊ gētes mūdane.

Et famigabunt non de fumo fornacis ꝛ
lignoꝝ ꝛc. sed de fumo doctrinaꝝ ꝛ predi-
cationum: que sunt odorifere sicut fumus
incensi confortantes ꝛ calefacientes nos:
quibus cognoscitur a nobis mysterium tri
nitatis sicut ex fumo cognoscitur ignis: cu
ius naturale signum est fumus. Istis duo-
bus modis tangimus altitudinē trinitatis
alias impossibile esset ꝛc. Unde apls. Deus
habitat lucē inaccessibilē: quam nullus ho
minum vidit: sed nec videre pōt. i. Tim. 6.
Potes hic notare exēpluȝ de Augustino
qui ambulans per littus maris vidit pue-
rum qui volebat mittere in puteum fontem
totius maris aquā. Dic historiam sicut ex
pedit. Ideo qꝛ ex dono dei tangimus vt
cumqꝫ digito intellectus mysterium sacratis
sime trinitatis: aliquas rationes siue ali-
qua media hodie adducam ad proba-
tionem ipsius. Non quidem innitendo in
ipsis medijs: sed solum auctoritati diuine
que est firmū fidei fundamentū. Ita ꝙ rō
nes iste hñt se ꝯñter: nō aūt añcedenter ad
fidem: vt supra ꝯmone. 5. pte. i. dictū est.

¶ Primū mediū erit ꝑ auctes diuinales:
ꝛ hoc erit ad confutationem iudeoꝝ.

¶ Scđm mediū erit ꝑ rōnes naturales: ꝛ
hoc erit ad reprobationē paganoꝝ.

¶ Tertium mediuȝ erit per similitudines
exemplares: ꝛ hoc erit ad ꝯsolationem
christianorum.

¶ Quartum medium erit per operatio-
nes virtuales: ꝛ hoc erit ad excitatio-
nem deuotorum.

¶ Primū mediū ꝛc. ad confutationē iu-
deoꝝ. Non est congruū mediū auctoritas
noui testamenti: qꝛ illud non recipiunt: sed
vi deamus auctoritates veteris testamenti
qͣs ipsi recipiunt. Et vt ceteras auctorita-
tes sub compendio referemus. videbimus
quattuor auctoritates ꝓphaꝝ qui fuerunt
principaliores in veteri testamento. Pri-
mo qdē Moysi. Scđo Dd. Tertio Salo-
monis. Quarto Isaie. Pria hētur Gen.
i. vbi dicit. In principio creauit deus celuȝ
ꝛ terram ꝛc. Ueritas hebraica habet sic.
In principio creauit heloym celū ꝛ terraȝ
Heloyn aūt est nomē plr̄e huius nois hel
vel heloy. qͣs significat deum in singulari. Et
hoc satis patet scientibus ꝓprietates idio
matis hebraici: sicut dicit Nicolaus de ly-
ra in quodā tractatu cōtra iudeos. Per
hoc aūt ꝙ nomē plr̄e diuinum iungit cum
verbo singularis numeri: cum dicit Creauit
heloym ac si diceret creauit dij. ostēdit scri-
ptura ꝙ in deo est pluralitas in vnitate es-
sentie. qui talis modus frequentissime in ve
teri testamēto inuenitur de deo. ꝛ a nullo
alio. Ex quo satis patet ꝙ in vnitate diui
ne essētie ē aliqua pluralitas ꝑsōaꝝ i vna
simplici essentia. que in predicto modo lo-
qndi designatur per verbū singularis nume
ri coniunctum numero plr̄i. Cui qdē aucto
ritati licet iudei rñdere nitantur: tñ rñsio
ipsoꝝ friuola est. vt idem Nicolaus de lira
ponit vbi supra. Uide ibi. Rō aūt qꝛ dixit
heloym in plr̄i: est vt ostenderet moyses ꝙ
oēs tres ꝑsone diuine concurrunt in crea-
tione rerū: sicut scripsi in ꝯmone de annun-
tiatione: qui incipit Ecce cōcipies in vtero
ꝑte. i. Ad idē facit tex. Gen. i. in principio
vbi exprimant tres ꝑsone diuine. Naȝ eniȝ
dicit in principio creauit deus. i. pater. Et
infra. Et spūs dñi ferebatur sup aquas ꝛc.
Ecce spūs sanctus. Deinde cum scriptura
voluit ostēdere modum quo deus ꝓduxit
creaturas: singulis qbusqꝫ creaturarū spē-
bus premittit. Et dixit deus. Fiat hoc ꝛc.
Ex quo datur intelligi: ꝙ per verbū suum
deus creauit cuncta. hoc aūt verbum dici
mus filium dei. Jo. i. In principio erat ver
bum. ꝛ ideo cōuenienter exponit vno mo-
do in principio creauit deus ꝛc. In princi
pio. i. in filio: sicut exponit Aug. xi. ci. dei cir
ca finem: qui dicit principiū. Jo. 8. Ego prin
cipium qui ꝛ loquor vobis. Qui filius ali-
bi dicit sapia. ꝑs. Oia in sapientia fecisti
Nota historiam de illo saraceno: de quo in
fra in scđo medio. fit mentio.

Scđa auctas veteris testamēti ꝑ quā
arguit plr̄itas ꝑsonaꝝ cum vnitate essentie
in diuinis: habet ꝑ dauid ꝑs. 44. q incipit
Eructauit cor meū verbū bonū: q ad litte
raȝ nō pōt exponi nisi de xpo. Unde apls
Heb. i. hāc auctatē allegat ad hoc: in quo
ꝑs. sic dicitur de xpo siue ad xpm ꝑ dauid
Sedes tua deus in seculū seculi: virga di-
rectionis: alias eqtatis: virga re. t. Dilexisti
iu. ꝛ odi. ini. ꝓpterea vnxit te deus deus t.
ol. le. pre con. t. In hac auctate loqt dauid

ad deum dum dicit. Sedes tua deus &c. Deus est vocatiui casus: o deus & loquitur xp̄o. Uide Nicolaū de lira Heb.i. exprimit ipse deus vnctus: q2 ipse per naturam humanā assumptā vnctus est per plenitudinē grē. Jo.i. Uidimus gl'iam eius: gl'iaz quasi vni.a pa.pl.g.& ve. Exprimit etiā hic deus vngens ipm. ex quo innuit q deus innugens est psona distincta a deo vncta: q2 scriptura sacra loq̄t de ipso vnigenito tanq̄ de alia psona. Notādum etiā q ex pte vngentis dei. duplicat hoc nomē de9: quum dixit. Unxit te deus deus tuus: ad denotandū psonā pr̄is & sp̄us sancti. Et sic patet ex auctate hac pl'itas psonaꝝ & diuinitas ipsius xp̄i. Propter qd ad idem pbandum inducit eā apl's Heb.i. Alia auctoritas eiusdē dauid habetur ps.109. vbi dicitur. Dixit dn̄s d.m.s.a de.m. Et ista sūt verba pr̄is ad filiuz. Patet per trāslationē caldaicam. que dicit sic. Dixit dn̄s verbo suo. Patet etiā per id qd seq̄tur in eodē ps. Ex vtero ante luciferū genui te: qd nō pōt cōpetere nisi filio dei. Per hoc aūt q hic dicit: verbum dei esse ex vtero dei.i. ex substātia dei ostēdit vnitas essentie: q2 diuinitas plurificari nō pōt. Et ad idē astruendum facit qd dicit. Ante luciferum.i. ante oēm creaturā. ergo ab eterno. ergo est deus iste genitus. Duz ergo dicit Ex vtero denotat cōsubstātialitas. Duz dicit Ante luciferū: denotatur eternitas. Dum vero dicitur Genui: denotat psonaꝝ diuersitas: q2 nulla res seipsam gignit. Itē ps.2. Dn̄s dixit ad me fi. meus es tu ego hodie genui te &c. Nota Hodie.i. eternaliter ſm Glo. q2 eternitati oia sunt p̄ntia. Itē Pro.30. Q̄ d nomē eius. & qd nomē filij eius: si nosti: Et sic in auctē p̄dicta: per hoc qd nullus dicit sedere ad dexterā suipsius idem pbatur. Et sic ex hac auctate predicti ps. patet pl'itas psonaꝝ. Eo maxime q2 h ps. non pōt exponi ad litterā: nisi de xp̄o. Propter qd saluator allegat hunc ps. ad hunc sensum Mat.22. Et apl's Heb.i.

Tertia auctoritas habet a Salomone Prouerb.8. vbi dicit in psona sapie diuine Dn̄s possedit me ab initio viarū suarum: antequā quicq̄ faceret a principio ab eterno ordinata suz. Et infra. Nondū erāt abyssi: & ego iam conc̄epta eram &c. Ex qua auctē patet: q cū dicit Ab eterno ordinata sum. ergo ipsa sapia dei de qua loq̄t est deus: q2 nihil est ab eterno: nisi deus. Et postea dicit. Nondū erant abyssi & ego iam concepta eram. Ex quo patet q filius est ergo est deus filius. Cuius filius: Non alterius nisi dei. ergo ipsa sapientia dei est deus: filius dei. Nota q in scriptura & veteris & noui testamēti: noia dicūt de filio dei siue de sapiētia dei. Primo q sit cōcepta. Scdo q sit nata. Tertio q sit genita. Quarto q sit creata. Quinto q sit verbum. Sexto q sit filius. Septimo q sit imago: q̄uis oia ista noia vni creature cōuenire nō possunt. Rō aūt hoꝝ noiaum sic sūmi pōt. Primo qdem qd conceptum est. manet in eo a quo conceptū est: ideo filius dei dicit. cōceptus a patre: q2 in pr̄e manet. Unde di Proue.8. Nondū erant abyssi & ego iam cōcepta eram. Et Jo.i. dicit q filius dei est in sinu pr̄is. & q verbū erat apud deū. Secūdo ne credat q nulla distinctio sit inter deuz & filiū dei. ex hoc q illud qd cōceptuz est in cōcipiēte est: ideo vt det intelligi distinctio relationis seu psonalitatis esse reatis: dicit natus: & de eo dicit ptus. Uñ Prouerb.8. Añ oēs colles ego pturiebar. Scd q2 loq̄t i ptō ipfecto qd notat successionez tpis. qd dt pturit i pturiēdo nō est a pturiēte distinctū: iō postq̄ ex ore sapie dictū est Añ oēs colles ego pturiebar. ne itelligeret q cū pturiret nō eēt: subdit. Q̄ñ pparabat celos aderam cū eo cūcta componēs. Tertio vt denotet q fili9 sit eiusdē nature cum pr̄e di genit9. ps. Dn̄s dixit ad me &c. Ego hodie genui te. hodie.i. in eternitate: q̄ semp est p̄ns. & nulla est in ea rō p̄teriti & futuri. Eccl'i.24. Ego ex ore altissimi pdij: p̄mo genita añ oēm creaturaz. Quarto vt designet q in hac generatione nulla sit mutabilitas tpis: di fili9 creat9. iuxta illud Eccl'i.24 Qui creauit me requieuit i tabernaculo meo. Et ifra Ab initio & añ s'cl'a creata sum. Quinto di de filio dei q sit v̄bū dei. Jo.i. In p̄ncipio erat v̄bū: qd est conceptio mētis. Ipse aūt filius est in mēte diuina conceptus sicut declaratur infra in.4. parte huius ſmonis. in scda rōne. Sexto dicitur filius. ps.2. Dn̄s dixit ad me filius

mens es tu ⁊c̄. Et Prouer. 30. Qꝺ nomen eius ⁊ qꝺ nomen filij eius. ſi noſti. Et rō ē: qꝛ ꝓcedit a pr̄e per modum generationis. ꝑs. Ego hodie genui te. Ut viri hic ſ̄. ergo ⁊c̄. Septimo ꝙ filius ſit imago patris. Et hoc dī. qꝛ hꝫ ſe ad patrē ſicut ad principium cuius ē ſiliṫudo. Ideo dī filius dei imago dei. Uñ Col'. pmo dicit. ꝙ eſt imago inuiſibilis dei. Et qꝛ nō pōt eē imago dei: niſi quātum ad eius eſſentiam. Iō dī Heb. i. ꝙ eſt figura ſubſtātie ipſius. Naꝫ ⁊ in intellectu noſtro ē ſiliṫudo rei intellecte. quātum ad eius eſſentiam. ad cuius cognitionē ꝑtingit intellectus: qꝛ obiectū eſt qꝺ quid eſt: vt dī in. 3. de aīa. In ſenſu vero eſt ſiliṫudo rei ſenſibilis ſolum q̄tum ad eius accidentia: qꝛ ſenſus apphendit rem ſoluꝫ q̄tum ad eius accidentia exteriora: q̄ ſunt color. ſapor. quātitas. ⁊ alia huius. Predicta ſunt de mente b. Tho. in. 4. ꝯ gen. c. xi. ⁊. c. 84. Auc̄tas habetur per Iſa. ꝑ quā nō tm̄ pluralitas ꝑſonaꝝ exprimit. ſꝫ etiā pluritas ꝑſonaꝝ determinari videt: ſicut pꝫ Iſa. 48. vbi ſic dicit. Nō a principio in abſcondito locutus ſum. Ex tpe anteq̄ fierēt ibi eram. ⁊ nunc dn̄s deus miſit me ⁊ ſpiritus eius. Iſta verba ſunt dn̄i loquētis: qꝺ patet ex textu imediate p̄cedenti: qui dicit. Audi me Jacob ⁊ iſrael: quem ego voco. Ego ipſe: ego primus ⁊ ego nouiſſim⁹: manus quoq̄ mea fundauit terram ⁊ dextra mea menſa eſt celos ⁊c̄. Hanc auc̄tem allegat Aug⁹. 20. ci. dei in fine. Et ſubditur. Hec dicit redemptor tuus: ſctūs iſrael. In hac igit auc̄te Iſaie p̄dicta. loquit dn̄s de datione legis que data fuit in manifeſto. qꝛ in die ac toto populo audiente vocem dn̄i loqnētis: vt habet Exo. 18. ⁊. 20. Hoc qꝺ dicit Nō a principio ⁊ in abſcondito locutus ſum. A principio. i. qn̄ lex fuit data populo. Et imediate ſequit. Et nūc dn̄s miſit me ⁊ ſpūs eius. Deum aūt miſſuꝫ dicimus deum incarnatū: deum aūt mittentē ⁊ ſpūm eius dicimus patrē ⁊ ſpūm ſanctū. Et ſic pꝫ trinitas ꝑſonaꝝ. Multe alie auc̄tes veteris teſti adduci poſſent ad ꝓpoſituꝫ: quas gratia breuitatis omitto.

¶ Scꝺm medium eſt per rōnes naturales ad reprobationē paganoꝝ. Ad ꝓpoſitum aūt noſtrum tres tm̄ rationes adducam in preſentiarum: que ſunt iſte. vꝫ:

¶ Prima eſt rō neceſſarie ꝓductionis.

¶ Scꝺa eſt rō diuinalis perfectionis.

¶ Tertia eſt rō vniuerſalis diffuſionis.

Prima ergo ratio ⁊c̄. Sed ꝓ iſta pma rōne. p̄ſuppono ꝙ in deo eſt infinita potētia. infinita ſapiētia. infinita bonitas. infinita iuſtitia. infinita ſublimitas. ⁊ q̄cquid eſt in deo eſt infinitū. Hec predicta nullus etiā paganus negaret. Ratio ergo talis eſt. Aut deus potuit. ſciuit. ſed noluit aliū generare per oīa ſibi equalem ⁊ ſic inuidus eſt deus. ſumma bonitas. qꝺ nepharium eſt in deo ponere: Aut potuit voluit ſed neſciuit: ⁊ ſic eſt ignorantia ſumma ſapiētia. qꝺ eſt abſurdum: Aut ſciuit voluit ſed nō potuit. ⁊ ſic impotens. ⁊ inualida ſumma potētia: que oīa ſunt abſurda ⁊ diuine altitudinis deſtructiua ⁊ ꝯtradictoria. Igit nō aliud reſtat q̄ qꝺ ſciuit. voluit. ⁊ potuit. ſibi ſimileꝫ generare: ſed qñcūq̄ iſta tria cōcurrunt in aliquo mox effectus ꝯſequitur voluntatē. ergo ꝯcluditur ꝙ ſicut deus pater ab eterno voluit: ſic ab eterno filium generauit. cui dedit omne qꝺ potuit. oē qꝺ ſciuit. oē qꝺ voluit. ⁊ omne qꝺ habuit: qꝛ partē dare nō potuit. cum in deo pars nulla penitus eſſe poſſit. cum ſit ſimpliciſſime nature. Unde Jo. iꝫ. Omnia dedit ſibi pater in manus. Et Mat. xi. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo ⁊c̄. Et Col'. 2. dicit: ꝙ in xp̄o habitat omnis plenitudo diuinitatis: ſic igitur deus coequalem ſibi ꝑ omnia filium generauit. Nam omne generans naturalit hoc faceret. ſi poſſe haberet. Nam ⁊ ſm̄ phyſicum documentū omne agens intendit aſſimilare ſibi patiens quantum poteſt. 2. de generatione. Ad qꝺ enim ignis agit in aliꝺ elementū: niſi vt faciat id q̄tū pōt ſibi ſimilimū. vel totaliter transferat in ſeipſum: Si etiā aīalia cuncta generant filios ſibi ſimiles. Patet prima ratio. Eſt aūt notanduꝫ. ꝙ per hanc rōnem ⁊ etiā per tertiā: ꝓbat ꝙ deus diuinitatem ſuam cōicat alteri: ſed non ꝓbatur ꝙ ille cui cōicat ſit filius dei cōicantis. ſed per ſcꝺam rationē ſic. Probatur etiā per auc̄tes ſupra allegatas: per quas habetur ꝙ cui cōicatur diuinitas ꝑ modū generationis ꝓcedit a deo: vt habetur Eccl'i. 24. Prouer. 8. ꝑs. 2. Domin⁹

dixit ad me ⁊c̃.

Scd̓a ratio est ratione diuinalis perfectionis. Quicquid enim perfectionis est in creatura. eminentius est in creatore: qꝛ nemo dat qd̓ nō habet. l. traditio. ff. de acq. rer̄ do. Et. c. Albertum. i. q. 7. Et causa est potior suo effectu. Uidemus ꝙ ad ꝑfectionē cuiuslibet creature pertinet posse sibi similem ꝓducere. que est ꝑfectio. Scd̓a que ꝯsistit in operari. Prima aūt ꝑfectio consistit in esse. ergo magis ꝯuenit huiusmodi ꝑfectio creatori. Unde dicit ipse deus. Ego qui generationē alijs tribuo: nunquid sterilis ero Isa 66? quasi dicat. nō. Et licet dici posset hanc auctem referendam esse ad multiplicationem filioꝝ israel. de captiuitate reuertentium in terram suā: qꝛ premittitur. Parturiuit ⁊ peperit syon filios: tñ hoc nō obstat ad qd̓ eque ratio aptet̃. Ista tamen ratio que ex dei ore inducit̃ firma ⁊ stabilis manet: vt si ipse alijs generationez tribuat sterilis nō sit. Nec eēt conueniens ꝙ qui alios generare facit: ipse nō vere sed per similitudinē generaret: cum oporteat aliquid nobilius eē in causa ꝙ̃ in causatis. Hec. b. Tho. in. 4. ꝯ gen. c. 2. Sed ne erretis in hac generatione: nō credatis ꝙ talis sit generatio in creatore qualis est in creatura. Nam in creatura generatio est opus transiens in exteriorem materiā que nō perficit operantem. sed in creatore est operatio intus manens. Nō enim transit in exteriorem substantiā. sicut est intelligere ⁊ velle. Talis ergo generatio in deo est spiritualis ⁊ intellectiua. ⁊ nō carnalis: qꝛ nō caro sed spiritus est deus Io. 4. Ideo filius dei est verbum Io. i. Uerbum autez est cōceptus mentis seu intellectus. Unde nota ꝙ necesse est dicere deum, seipsum intelligere. seipsum amare. sicut nos intelligim⁹ nosipsos: ⁊ amamus. Intelligendo ergo deus seipsum generat filium. qui vocatur verbum patris. qꝛ cum intellectum in quātum tale. sit perfectio intelligentis. ⁊ deus sit perfectio sua: oportet ꝙ seipsum solum deum intelligat. ⁊ omnia alia in se. Et ideo talis relatio que est in deo prout est intelligens ⁊ intellectus. est paternitas ⁊ filiatio. Et ideo deus. in quātum intelligit seipsum. est deus pater: ⁊ inquātum est intellectus a seipso. est deus filius: licet sint diuerse persone. Nota exēplum de quodam saraceno: qui interrogauit a quodam fratre nostro dicens. Quomō est possibile ꝙ deus habeat filium? Qui rñdit. Frater credis ꝙ deus sit? Rñdit. Ita. Rursus frater. Credis ait ꝙ ille deus sit mutus vel loquatur? Ait ille. Credo ꝙ loquat̃. Et frater. Illud ergo verbū qd̓ deus loquit̃: est filius dei Io. i. Et de hoc verbo loquitur scriptura Gen̄. i. Dixit deus fiat lux ⁊c̃. vt detur intelligi ꝙ deus oīa perduxit verbo suo. i. per filium suū. Io. i. Omnia per ipsum facta sunt. q est sapientia patris: sicut vt artifex per artē que est in mente sua operat̃ artificium. ps. Omnia in sapiētia fecisti. Si vero queris: qꝛ deus pater nō plures genuit filios? Uide Glo. in Cle. i. in prin. de summa tri. ⁊ fi. catho. in verbo Unigenitū quā scripsi infra sermone. 17. vbi agitur de ꝑmo articulo fidei ꝑtinente ad humanitatem christi ⁊c̃. In introitu in additione que incipit Uide glo. ⁊c̃. Et sic patet ꝙ deus pater ⁊ deus filius licet sint diuerse potētie. sunt tñ eiusdē essentie ⁊ eiusdem nature: quia res intelligens ⁊ intelligentia eiusdē nature est ⁊ essentie. Unde dñs Io. io. Ego ⁊ pater vnuz sumus. In quātum aūt deus diligit seipsum est amor qui vocatur spūs sanctus. Si enim deus pater generat filiū eo mō quo dictum est supra. ꝯstat ꝙ summe eum diligit: ⁊ ecōuerso filius patrem. Sed hic amor qui ab vtroqꝫ procedit non differt ab eis essentialiter nec accidentaliter: sed personaliter. Igitur in deis sunt persone plures ⁊ coeterne ⁊ coequales. Una tm̄ generans. ⁊ altera tm̄ generata. ꝯ alia procedens ab vtraqꝫ. que dicit̃ spūs sanctus. Hanc declarationem ponit Aug⁹. xi. de ciui. dei. c. 29. Ponens enim hec tria: ad similitudinem trinitatis intelligendum dicit. Nam ⁊ sumus. ⁊ nos esse nouimus. ⁊ nostrū esse ac nosce diligimus. Et beatus Tho. latius ꝓsequitur hoc in. 4 contra gentil̃. c. xi.

Tertia ratio: est propter vniuersalem diffusionem. Nam vt ait Diony. Bonum est sui diffusiuum ⁊ cōmunicatiuū: vt patet in luce. que per omnia mundi corpora se dif-

fundit. ⁊ virtutem suam usqꝫ ad profundissima terre mittit. ⁊ preciosissima metalla in visceribus terre gignit. Sic pluuia. sic elementa omnia. ⁊ omnes creature omnibus se diffundunt ſm modũ suum. Patet ergo ꝙ bonũ est sui diffusiuum ⁊ cõicatiuũ. Et quãto maius est bonum. tanto magis est sui diffusiuũ. Ergo summũ bonum summe est sui diffusiuũ. sed nõ potest deus se summe diffundere producendo bonũ qđcũqꝫ creatum cum semper illud excedat in infinitũ. ergo necesse ẽ credere ꝙ generet aliuz sibi in natura eadem a se: sola personalitate ⁊ ꝓprietate distinctũ: cui totũ suum posse cõicat. totum suum nosse. ⁊ totum suum velle: ⁊ h᷑ est filius dei. Ideo dicit Apl's Col'.2. ꝙ in xp̃o habitat oĩs plenitudo diuinitatis. Et ibidẽ dicit. ꝙ in xp̃o sunt omnes thesauri sapientie ⁊ scientie dei. Item Jo.16. Omnia que habet pater: mea sunt. Et Jo.17. Mea omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt. Et sic pꝫ ſm medium: iuxta qđ dicit xp̃s. Pater qđ dedit mihi: maius omnibus est. Jo.10. Qui dedit mihi totuz bonũ suum: qđ est maius omnibus rebus.

¶ Tertium medium est per similitudines exẽplares. Ubi nota duas similitudines in creaturis. ad intelligendum in creatore mysterium sacratissime trinitatis: eo modo quo possibile est nobis.

¶ Prima similitudo erit in creaturis: in quibus reperitur imaginis signaculũ.

¶ Scđa similitudo erit in creaturis: in quibus reperitur trinitatis vestigium.

¶ Prima ergo similitudo ⁊c̃. Sicut enim anima rationalis: in qua refulget similitudo deitatis multiplex. Primo qdẽ: q꜡ anima est vna in toto corpore ⁊ non plures. Nota h̃ quõ primo est in embrione aĩa vegetatiua: ⁊ postmodũ sensitiua. ⁊ tertio intellectiua: qua adueniente alie corrumpũtur: vt notat. b. Tho. parte. i. q.76. ar.3. Sic ⁊ in toto mundo est vnus deus: de cuius vnitate dictũ est supra sermone proximo. Scđa q꜡ sicut aĩa rationalis habet triplicem potẽtiam in se. s. memoratiuá qua recordamur. ⁊ intelligentiá qua intelligimus presentia. ⁊ voluntatem qua desideramus futura: vt infirmus sanitatem pauper diuitias ⁊c̃. Et tamen memoria. voluntas. ⁊ intellectus. nõ est nisi vna anima. Ita in diuinis. sunt tres persone. s. pater. ⁊ filius. ⁊ spiritus sanctus: qui tñ non sunt nisi vnus deus. Deut.32. Uidete ꝙ ego sim solus. ⁊ nõ sit alius deus preter me. Tertio q꜡ sicut anima dat esse toti corpori ⁊ regit totum corpus. s. caput. brachia. pedes. manus. ⁊c̃. Sic deus dat esse omnibus creaturis. ⁊ regit totum mundum: cuius caput est celum. brachia sunt stelle. quibus facit opera. Uẽter sunt ignis. aer. ⁊ aqua. pedes sunt terra. Boetius. O qui perpetua mundum ratiõe gubernas Terrarũ celiqꝫ sator ⁊c̃.

Quarto q꜡ sicut anima replet totum corpus ⁊ est tota in qualibet parte: sic deus replet totum mundũ. Jere.23. Celum ⁊ terrá ego impleo dicit dñs. Et est totus deus in qualibet parte ⁊ in quolibet loco mundi: q꜡ nõ est diuisibilis. Quinto quia sicut anima videt omnia ⁊ nõ videtur: sic deus omnia videt: q꜡ oĩa nuda sunt ⁊ aperta ante oculos eius. ⁊ tñ ipse ab alijs non videtur. Exo.32. Nõ me videbit homo: ⁊ viuet. Itẽ .i. Timo.6. Deus habitat lucez inaccessibilem: quẽ nullus hominũ vidit. sed nec videre põt. Item sicut anima diligit totum corpus ⁊ omnes ꝑtes seu oĩa membra eius: sic deus ⁊c̃. Sap̃. xi. Diligis oĩa que sunt ⁊ nihil odisti eoꝝ que fecisti. Propter hoc ergo dĩ anima ad imaginem ⁊ similitudinẽ dei facta: non alia creatura corporalis nisi homo tñ. Ad qđ innuendũ deus quãdo creauit mundum dixit. Fiat lux. Fiant luminaria ⁊c̃. Perducat terra animá viuentem ⁊c̃. Geñ.i. Sed quãdo voluit formare hominem: nõ dixit. Fiat homo: sed quasi tenere cõcistorium pater ⁊ filius ⁊ sp̃us sanctus: dixit deus. Faciamus hoĩem ad imaginem ⁊ similitudinem nostrá Geñ.i. Patet ergo ⁊c̃. Moraliter aũt notandũ. ꝙ si quilibet homo habet imaginẽ trinitatis ⁊ vnitatis diuine in anima: q̃ꝫ reuerenter debet homo istam imaginem cõseruare. Nota cum quãta reuerentia seruat homo imaginem xp̃i ⁊ virginis marie in camera. qui ponit illam in loco sublimi cũ lampade accensa ⁊c̃. Item ponit eam super altare ⁊c̃. Et quantũ sacrilegiũ putaretur: siquis sin-

deret illã cum ense. vel proijceret in ignem. vel laternam ⁊c̃. quilibet clamaret contra eum. O proditor. O sacrilegus ⁊ canis renegatus ⁊c̃. Magis proprie imago dei ⁊ excellentior est anima humana q̃ȝ illa imago ⁊c̃. duplici ratione. Primo ex parte imaginis. s. representatis: q̃r illa est lignea. vel lapidea. vel argẽtea ⁊c̃. corruptibilis ⁊ insensibilis: sed anima est imortalis ⁊ excellentior omni corpore. ⁊ incorruptibilis. ⁊ imortalis. excedens ꝓportionem omnis rei corporalis. Et adeo est excellentissime nature anima. ꝙ nulla materia digna fuit intrare cõpositionẽ suam. sed sine materia a deo de nouo imediate creatur. Nõ est precium corporaliũ omnium rerum equiualens ei. Mat. 16. Quid enim proficit homini si vniuersum mundũ lucretur: anime vero sue detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo cõmutationem: pro anima sua?

Sc̃do ratione rei representate: quia per imaginem siue figuram ligneam ⁊c̃. representatur humanitas xp̄i nati. vel crucifixi. vel virginis marie. vel alterius sancti: sed ꝑ animã representatur vnitas ⁊ trinitas ineffabilis diuinitatis. Quãto ergo maius sacrilegium est iniuriam imagini isti facere? Aliqui scindunt eam vt iracundi ⁊ vindicatiui occidendo hoiem: ⁊ illi qui seminãt discordiam inter fratres. Tales assumunt sibi officium diaboli. Et dicunt tales. O ipse interfecit patrem meum vel fratrem ⁊c̃. Et si ipse: est sacrilegus: q̃r tu vis ideȝ facere vel esse? Ideo vindicta est deo dimittenda ⁊c̃. Ro. 12. Mihi vindictam ⁊ ego retribuam dicit dñs. Alioquin peior es tu q̃ȝ ille qui occidit filium tuum. Ille enim occidit corpus filij tui nõ animam nisi per accidens: tu aũt occidis animam tuam. Quã stultus eẽt ille qui vellet se prius occidere: vt alium postea occideret? Ideo dixit deus. Quicũqȝ effuderit humanum sanguinem: effundetur sanguis illius. Et subditur ratio. Ad imaginem quippe dei factus est homo Geñ. 9. Nota Effundetur sanguis illius: hoc intelligitur dupliciter. vel a iudice iustitiaȝ faciente. vel ab ipso met per penitentiam. Qui enim occidit vel consentit in mortem alterius hominis: propria penitentia est effundere de sanguine suo cũ disciplinis. Alij autem nõ scindunt istam imaginem: sed proiciũt eam in ignem. Isti sunt auari: quia auaritia non est nisi ignis. qui accenditur in corde auari ad congregandum per vsuras vel rapinas ⁊c̃. Alij autem proijciunt huiusmõi imaginẽ ⁊ laternam in luxurie. Quid est luxuria. nisi stercus ⁊c̃? Dic contra illos qui dicunt fornicationem simplicem non esse peccatũ ⁊c̃. Ideo dicit scriptura. Fili in mansuetudine serua animam tuam ⁊ da illi honorem sm meritum suum. s. quia imago dei est. Peccantem in anima sua quis iustificabit: ⁊ quis honorificabit exhonorantem animam suam Eccl. 10? Et sic patet prima similitudo trinitatis: q̄ resultat in anima humana.

¶ Secunda similitudo est in sole. ps. In sole posuit tabernaculum suum. i. signum siue vestigium: quia sol valde representat vnitatem ⁊ trinitatem dei. ⁊ hoc quantuȝ ad sex. Sex enim modis possumus solem ⁊ que in sole sunt considerare. in quibus resultat ⁊ relucet trinitas ⁊ vnitas diuinitatis. Nam vt dicit Augꝰ. In sole est quedam vnitas ⁊ trinitas representans trinitatem ⁊ vnitatem diuinam. Sicut vestigium pedis representat pedem. Anima vero humana ⁊ angelus hocipsum representant. sed tanq̃ȝ speculum representant imagineȝ: ideo magis perfecte. Primo nanqȝ in sole est ipsa substantia solis tanq̃ȝ pater qui a nullo generatur nec procedit. a quo sole splendoris radius generatur. sicut filius dei a patre. Et ab vtroqȝ. s. sole ⁊ radio eius procedit calor. sic spiritus sanctus a patre ⁊ filio. Et hec tria sunt simul tempore: sicut pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt simul in eternitate. quia sol statim ꝙ fuit creatus emisit radium. ⁊ eodeȝ tempore virtus caloris ab vtroqȝ processit: sic deus pater ab eterno filium genuit. ⁊ ab vtroqȝ spiritus sanctus processit. Sc̃do sicut radius splẽdoris a principio fuit a sole natus ⁊ semper ab eo nascitur. ⁊ calor a principio ꝓcessit ab vtroqȝ ⁊ semper procedit: sic filius dei ab eterno fuit genitus a patre ⁊ semper

gignitur ⁊ generatur. ⁊ spiritus sanctus ab eterno ab vtroqȝ processit ⁊ semper ꝓcedit. ps. Dn̄s dixit ad me fi. es tu. e. hodie. i. ab eterno genuite. Tertio sicut radius solis manens in sole totum mundum implet lumine: ita filius dei splendor glorie dei manēs in patre est vbiqȝ ⁊ oia replet Uel dic ꝙ sicut radius solis descendens in mūduȝ ⁊ nō recedit a sole: sic filius dei sic venit in mundum ꝙ nō recessit vel recedit a patre sed semꝑ in patre est ⁊ pater in eo: iuxta illud Jo. 17. Tu pater in me ⁊ ego in te.

Quarto sicut calor ꝓcedens a sole ⁊ a radio eius oia calefacit ⁊ facit fructificare: sic spūs sanctus a patre ⁊ filio procedens corda hoium calefacit ⁊ fructus spūs facit producere. Et ꝓpterea in spē ignis apparuit Act. 2. Quinto sicut sol per splendorem suum oia illuminat: sic deus per filium oia vera luce perfundit: iuxta illud Jo. i. Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientem in hunc mundum. Sexto sicut sol per radium splendoris ⁊ per calorē oia opatur ⁊ in oia suam virtutem influit. ita deus per filium ⁊ spūm sanctum oia opat̄ ⁊ in oibus suam virtutem influxit ⁊ infundit: qa indiuisa sunt opera trinitatis: vt dicit Aug. de ꝯse. di. 3. c. Ois. Mirabiliter ergo trinitatis vestigium resultat in sole.

¶ Quartum medium est ꝑ opationes virtuales. Per effectus enim ⁊ virtutes deuenimus in cognitionē esse: sic per opationes ⁊ effectus quas in nobis sacratissima trinitas opatur cognoscimus hoc quarto modo ipsius mysterium. Licet autē multe ⁊ pene infinite sint opationes eius in nobis: tn̄ in p̄nti sermone tres tm̄ referam: ꝓ deuotarum personarum excitatione.

Prima operatio eius in nobis est quare aiam viuificat seu iustificat.

Secunda operaatio eius est: quia animam fortificat.

Tertia operatio eius est: quia animam glorificat.

Prima ergo opatio ⁊c̄. Anima enim ꝑ peccatū mortificat̄. Ja. 2. Peccatum cum cōsumatū fuerit: generat mortem. Quādo aūt peccatum sibi dimittitur aia viuificat̄ de morte ad vitam. i. de morte peccati ad vitam gratie. De qua dicit dn̄s Jo. x. Qui credit in me: etiam si mortuus fuerit viuet A nullo aūt potest anima viuificari ꝑ modum auctoritatis: nisi ab ipsa sanctissima trinitate. Et in signum huius: qn̄ xp̄s misit aplos per vniuersum mundum ad predicandum: dixit eis. Euntes docete oēs gentes: baptizantes eos in noie patris. ⁊ filij. ⁊ spiritus sancti Mat. vlti. In baptismo ergo ponitur inuocatio trinitatis: que est de essentia baptismi: vt dicūt Theologi in. 4. sentētiaꝝ. Et canoniste in. c. i. de baptismo ad insinuandum ꝙ ipsa trinitas auctoritatiue peccata remittens aiam viuificat: licet concurrat meritū passionis Jesu xp̄i. iuxta illud Justificati gratis per grām ipsius ⁊ per redemptionē que est in xp̄o iesu Ro. 3. Sic ⁊ in penitentie sacramento: qn̄ absoluitur confitens ponitur in absolutione inuocatio trinitatis. Unde dicit confessor. Ego te absoluo: In noie patris. ⁊ filij. ⁊ spiritus sancti licet inuocatio trinitatis in hoc sacramento nō sit de essentia forme sacramenti sicut in baptismo. Et rationem differentie: quia non pertinet ad propositum nostruȝ. causa breuitatis omitto.

Scd̄a opatio trinitat̄ in nobis est quia aiam fortificat in bello spirituali. Nihil est enim per quod sic fortificetur aia presertim contra diabolum sicut inuocatio trinitatis: quā nō solum verbo sed etiam signo crucis inuocamus. Huius exēplum habemus in Cananea de qua hodie in euangelio legitur. Nam orauit xp̄m di. Miserere mei fili dauid: filia mea male a demonio vexatur Mat. 15. Questio est hic: quare Cananea non vocauit eum filium dei? Hoc enim videbatur efficatius: quia plus pōt xp̄s ſm ꝙ est filius dei q̄ȝ ſm qd̓ est filius dauid Ratio hec non est sine misterio. Nā legitur de Dauid: ꝙ vicit Goliath cum quinqȝ lapidibus ⁊ cum baculo pastorali ⁊ cum pera ⁊ funda: iaciens in eum triplicem lapidem: sicut dicit magister in historijs. Et legitur. i. R. 7. Dic historiaȝ. Quid per goliath: nisi diabolus designatur? Interpretat̄. n. Goliath transmigrans. Ipse. n. diabolꝰ trāsmigrauit de celo ad ifernū ꝑ supbiā suā. Per tres lapides itelligunt̄

tres persone sancte trinitatis: q̃ ponunẗ pri
mo in pera.i.in corde: ꝛ postea in funda.i.
in ore inuocando trinitatis auxiliũ: ꝛ hoc
modo occidiẗ Goliath.i. diabolus vinciẗ.
Per baculũ intelligitur crux xpi: cum qua
debemus nos signare qñ inuocamus trini-
tatem.faciendo crucẽ nobis ꝛ dicendo. In
noie patris.ꝛ filij.ꝛ spũs scti. Dic quõ de-
beat fieri crux: qꝛ multi errant in hoc. Pro
pter ergo hoc dixit. Fili Dauid: quasi dice-
ret. Sicut Dauid vicit Goliath qui figura-
bat diabolũ: sic da mihi gratiá dñe: vt dia
bolus vincatur nũc ꝛ expellaẗ a filia mea.
Patet ergo scđa oꝑatio trinitatis. Jõ di-
cit ipsa trinitas de viro bono. Clamabit ad
me ꝛ e.ex.eũ: cum ip.s.ꝛc̃.ps.90. Itẽ alibi.
Immola deo sacrificium laudis: ꝛ redde
altissimo vota tua. Et inuocabis me in die
tribulationis: eruam te ꝛ honorificabis me.
Multi in hoc certamine succũbunt: qꝛ tri-
nitatis auxiliũ inuocare aut obliuiscuntur
aut negligunt: ꝛ ideo inuocetis ipsam.

Tertia oꝑatio trinitatis est: qꝛ aiam glo
rificat. Nam post mortem aia clare intueẗ
trinitatẽ ipsam.in cuius visione aia glorifi
caẗ: ꝛ a qualibet ꝑsona trinitatis aia reci-
pit magnã gloriã. Nam a ꝑsona patris re
cipit potentiá.qua quecũꝗ aia vult potest:
vñ põt dici oꝑs. Sicut.n.bti dñr dij partici
patione: iuxta illud Ego dixi dij estis ꝛc̃.
sic ꝛ dñẗ oips. Nam si apl's dum esset in
hac vita mortali: dixit. Oia possum in eo ꝗ
me ꝯfortat Phi.4.quanto magis hoc cõ-
petit aie que hꝫ btitudinẽ in re: Uñ põt
plus aia btá ꝗ̃ oẽs demões simul. Scđo a
ꝑsona filij ꝯseqẗ aia mirabilẽ sapiam: qua
oia cognoscit ꝗ̃tũ ad suá gloriá ꝑtinet. Ui
de.b.Tho. parte.i.q.12.ar.8. Et.q.89. ar.3.
Uñ aia separata pueri baptizati plus scit
de naturalibus ꝛ supnaturalibꝰ etiá diuinis
ꝗ̃ oẽs phi ꝛ theologi.ꝗ vnꝗ̃ in hoc mũdo
fuerunt. Uñ Greg.in.4.dialogo. Quid est
qđ nõ videant: qui videntem oia vident:
Tertio recipit aia a spũ sctõ mirabilẽ cha-
ritatẽ qua ardẽtissime ꝛ ꝑfectissime diligit
deum suꝑ seipsum.ꝛ ꝓximũ sicut seipsum.
Ibi.n.ꝑfecte ista duo precepta charitatis
impleẗ.ps. Te decet hymnus deꝰ in syon:
ꝛ tibi reddet votum in ierusalẽ. Uñ anima
beata philocapta de deo: semꝑ laudat ip-
sum vnũ in trinitate ꝛ trinum in vnitate.
Hoc fuit reuelatum Isaie: ꝗ dicit ꝙ vidit
seraphin ꝗ clamabant: sanctus.sctũs.sctũs.
dñs deus exercituũ. plena est ois terra glo
ria eius Isa.6. Et pari rõne idem ẽ de alijs
angelis beatis ꝛ aiabus: qui semꝑ laudát
ipsam trinitatẽ: que innuiẗ dum ter sctũs
nominaẗ. Et dũ dicit: dñs deꝰ in singulari:
vnitas essentie designaẗ. Ipsum ergo deum
vnum ꝛ trinũ semper scti glorificant: iuxta
illud ps. Bti qui habitant in domo tua do
mine: in se.se.l.te. Quod nobis cõcedat ip-
sa trinitas. Amen.

¶ De mundi creatione. ac eius fine.
Sermo.xi.

Fides tua te saluum fecit. Luc.18. ¶ Di-
cto supra de scđo articulo fi
dei ꝑtinente ad diuinitatem:
vꝫ de personarum diuinarum tri
nitate: sequiẗ modo ꝑdicare de tertio arti-
culo: vꝫ de oꝑatione ipsiꝰ trinitatis. Cõpa-
ratione dico nature q̃ est creatio mundi. De
qua diciẗ in symbolo aplico. Creatorem celi
ꝛ terre: quẽ posuit etiá btũs petrus apl's.
In quo habemus materiá partim specula-
tiuam: ꝛ partim moralẽ. Saluteẗ virgo ma
ria ꝛc̃. Pro cõplemento sermonis conside
randa sunt duo principalia puncta.

¶ Primo de principali mundi creatione.

¶ Scđo de finali mundi terminatione.

¶ Circa primum notandũ: ꝙ qꝛ circa mun
di creationem diuersi diuersos errores ha
buerunt: vt veritas elucesceret opus fuit re-
uelatione diuina: qꝛ vbi multitudo diuersa
rũ opinionum ibi ꝯfusio. Et ideo spũs san-
ctus Moysen dono ꝓphetie illustrans sic
ꝑ os eius de mundi creatione loquiẗ. In
ꝑncipio creauit deꝰ celũ ꝛ terrá ꝛc̃. Gñ.i.
In ꝗbus ꝗdem verbis quattuor tolluntur er
rores. Quidá enim mundũ ab eterno po-
nebát: ꝛ huius opinionis fuit Arist. Et hec
opinio reprobaẗ auc̃te dei dicentis. In ꝑn
cipio.s.tꝑis: ꝑ qđ clare ꝓbaẗ ꝙ principium
mundus habuit. ergo nõ ab eterno fuit.
Qđ aũt diciẗ in principio tꝑis mundum
creatũ: nõ intelligas quasi principium tẽpo
ris sit mẽsura creationis. Rõ: qꝛ si sic esset.
tꝑs fuisset creatũ ante mũdũ. qđ implicat

ꝯtradictionē. Quia per mūdū itelligimus
vniuersitatē creaturaꝝ: inter quas etiā tē-
pus cōputatᷣ. Preterea tēpus est mēsura
motus primi mobilis ſm prius ⁊ posteriꝰ.
ergo nō fuit tēpus ante primū mobile. qđ
est celū cristallinū. nō ergo intelligas ꝙ pͥn
cipiū tpis sit mēsura creationis: sꝫ q̄ꝛ simul
cuꝫ tpe celū ⁊ terra creata sunt. Quattuor
enim ponuntᷣ simul creata. s. celū empyreū.
natura angelica. materia corporalis q̄ noīe
terre intelligitᷣ: ⁊ tpͤs. Hic nota. b. Tho. p. i.
q. 46. ar. 3. Dicit aūt rabi Moyses. ꝙ his
phīs qui posuerunt mundū eternū accidit
sicut puero q mox natus ponereᷣ in insula
vbi nunꝙ vidisset ꝑgnantē mulierem. vel
puerū nasci. Iste talis si sibi dicereᷣ: quō
puer ꝯcipitᷣ ⁊ ꝑ tpͤs moratur in vtero ma-
tris. ⁊ postea nascitᷣ in mundo. nullo modo
vellet credere: sed videreᷣ sibi ipossibile: q̄ꝛ
nunꝙ vidit hoc. Iste quidē stultus esset ⁊
ꝓteruus ⁊ durus: q ideo nō vellet credere.
q̄ꝛ nunꝙ vidit tale qđ. Multa enim nō vi
demus: ⁊ tn̄ credimus. Sic illi phī antiqui
qui nō viderunt exēplum in aliqua creatu
ra que tota de nouo incipiat esse. putaue/
runt res sic semꝑ fuisse. Et iō stultos appel
lat eos apl'us Ro. i. dicens. Dicentes se eē
sapientes: stulti facti sunt. Ultra ēt auctē
diuinā ad reprobationē opinionis predi-
cte: etiā naturales ratiōes nō desunt. Pro
quaꝝ euidētia: ꝑsupponenda sunt tria: vꝫ
Primū est ꝙ ipossibile est infinitū pertrāsi
ri: q̄ꝛ qđ ꝑtransiri pōt infinitū nō est. Scđꝫ
est: q̄ꝛ infinito nō pōt addi. q̄ꝛ omne illud
cui aliqđ addi vel modicū pōt: finitum est.
Tertiū ē: q̄ꝛ isinito nō pōt eē aliqđ maius.
q̄ꝛ si aliqđ maius esset vel etiam esse pos/
set: necessario esset finitū. His ita suppositis
per se notis: sic ꝓceditᷣ ad rōnes. Prima ra
tio est ista. Si mūdus esset eternus nec pͥn-
cipium habuisset. cum ꝯstet ꝙ mundus nō
fuerit sine diebus ⁊ noctibus: quero vtruꝫ
hunc diem in quo nūc sumus. infiniti dies
precesserunt? Si nō: ergo est dare aliquem
primū diem: ⁊ sic mundus necessario ince-
pit qui nunꝙ extitit sine die. Si aūt dies
infiniti diem istum precesserunt: cum iuxta
suppositionem primā infinita sit impossibi
le pertransire. ipossibile fuit ꝑuenire ad pre
sentem hunc diem. sed peruentum est. ergo
nō precesserunt infiniti dies hunc diem. er-
go necessarium est ponere aliqueꝫ primum
diem: ⁊ ꝯsequēter mundus incepit. Iteꝫ.
Si iuxta suppositionē scđaꝫ infinito non
pōt addi aliquid. ergo si hunc diem presen
tem infiniti dies precesserunt nullus alius
dies posset illis addi: sed semper dies ad-
ditur diei. ergo illi nō sunt infiniti. Ter
tia ratio est: q̄ꝛ si mundus esset eternus. se-
quereᷣ ꝙ in causis efficientibus sit ꝓcede
re in infinitū si generatio fuit semꝑ: quod
oꝫ dicere mundo semper existente. Nam cā
filij est pater. ⁊ huius alius. Et sic in infini
tum ꝓceditur: qđ est incōueniens. Quar
ta ratio: q̄ꝛ si mundus esset eternus: cū mū
dus sine hoīe fuerit. q̄ꝛ vt phs dicit. Plan
tis ⁊ aīalibus semper plenus fuit. ergo in
finiti hoīes fuerunt in mundo. ergo infini/
te aīe. sed quot fuerunt tot modo sunt aīe.
cum immortales sint. ergo aīe sunt infinite
actu ꝙ est ipossibile. cū infinitas nulli con
ueniat creature. Et cū etiam videamus ꝙ
aīabus preteritis addantᷣ etiam aīe tota
die. cum tn̄ sit ipossibile aliquid addere in
finito. ergo nō sunt anime infinite ⁊ conse/
quenter hoīes infiniti. ergo necessario est
ponere hominē primum ⁊ ꝯsequenter mū-
dum habuisse principiū. Quinta rō su-
mitur ex fine diuine volūtatis. Finis enim
diuine voluntatis in reꝝ productione est
bonitas: inquātū per creata manifestatur
diuina bonitas ⁊ virtus: iuxta illud Pro
uer. 16. Uniuersa: ꝓpter semetipsum opera
tus est deus. Potissime aūt manifestatur
diuina bonitas per hoc. ꝙ res alie preter
ipsum nō semper fuerunt. Ex hoc eniꝫ ostē
ditur manifeste ꝙ res alie preter ipsum ab
ipso esse habent. q̄ꝛ nō semper fuerunt. ostē-
ditur etiam ꝙ nō agit per necessitatem na
ture. ⁊ ꝙ virtus sua est infinita in agen/
do. Hoc enim conuenientissimum fuit di-
uine bonitati: vt rebus creatis principiuꝫ
durationis daret. Est autem notandum ꝙ
sicut ponit. b. Tho. 2. contra gen. c. 37. pre/
dicte rationes nō de necessitate ꝯcludunt
licet probabilitatem habeant. Unde mun
dum habuisse principium ⁊ nō semper fuis
se. tenetur sola fide. ⁊ demonstratiue pro/
bari nō potest: vt etiam ponit. b. Tho. p. i.
q. 46. ar. 2. Predictas aūt rationes reci/

tare in predicatione: predicatoris arbitrio derelinquo. Patet ergo prim⁹ error Aristo. ponen tiꝫ mundum eternum auctẽ diuina reprobaꝫ. ¶ Quidã aũt ⁊ sc̃do ponebant mundum quidẽ factum sed habuisse materiale principiũ: ⁊ ꝯsequenter nõ esse de nihilo. Ista positio videt̃ fuisse omnium antiquoꝝ phoꝝ paganoꝝ: qui ignorauerunt creationem. dicentes ꝙ ex nihilo nihil fit. Vñ ⁊ Plato in Timeo quẽ librum de constitutione mundi ꝯscripsit. dicit deum illo opere terrã primo ingemꝗ iunxisse: vt refert Aug⁹. 8. de ci. dei. Nõ dicit ergo deum creasse sed iunxisse terrã ⁊ ignem. p quẽ intelligit̃ celum. Et ista positio erronea probatur auctẽ diuina: cum di. Creauit Gen. i. Creare enim vt dicit Glo. ẽ ex nihilo aliquid facere. Ista aũt prepositio ex: nõ designat cãm materialẽ sed ordinem tm̃. Sicut cum di:xer mane fit meridies. i. post mane: vt not. b. Tho. parte. i. q. 45. ar. i. ad tertiũ. ¶ Quidã ⁊ tertio dicebant corporalia creata cẽ a deo mediantibus creaturis spiritualibus. i. angelis. Et ad hoc refellenduꝫ: dicit scriptura Deus Gen. i. Solius enim dei ꝓprium est creare: nec põt alicui creature ꝯuenire. nec virtute ꝓpria nec instrumẽtaliter: Cum creatio nõ fit ex aliquo ꝑsupposito. qd possit disponi per actionẽ instrumentalis agentis: ꝑm. b. Tho. parte. i. q. 45. ar. 5. ⁊. q. 65. ar. 3. Vñ ad hanc positionẽ reprobandã exponitur etiã alio modo in pñcipio. i. añ oĩa: ꝑm. b. Tho. pte. i. q. 46. ar. 3. ¶ Quidã etiã etiam ⁊. 4°. posuerunt duo creationis principia: vnũ. s. summe bonum. ⁊ aliud summe malũ. ⁊ isti fuerunt Manichei dicentes incorruptibilia cẽ a bono pñcipio: sed corruptibilia a principio malo. Et ad hoc excludendam dicit scriptura. In pñcipio creauit deus celum ⁊ terrã. Et sic ẽt dicit articulus fidei Creatorẽ celi ⁊ terre. Et clarius in symbolo Niceno: dicit̃. Factorem celi ⁊ terre visibilium oĩum ⁊ inuisibilium. In quo verbo intelligit̃ creatio angeloꝝ. Qui oĩs creati fuerunt in gratia. ⁊ quidam fuerunt in gratia confirmati: qd notat̃ cum dicit scriptura. ꝙ facta est lux. ⁊ diuisit deus lucem a tenebris: vt ponit Aug⁹. de ci. dei. lib. xi. c. 19. Ad dictũ etiam errorem refellendum exponitur tertio mõ. In principio. i. in filio. Sicut eniꝫ principiũ effectiuum appropriatur patri propter potentiam: ita principiũ exẽplare appropriat̃ filio propter sapientiam: vt sicut dicitur in ps. io3. Omnia in sapientia fecisti. Impleta est terra passione tua: ita intelligatur deum omnia in principio fecisse. i. in filio: ꝑm illud Apostoli Col. i. In ipso. s. filio condita sunt vniuersa. Hec ponit. b. Tho. parte. i. q. 46. ar. 3. Et patet primum punctum de mundi primaria creatione. Quomodo autem fuerit creatus videbitur sermone sequenti.

¶ Sc̃dm ergo punctuꝫ est videre de finali mundi terminatione siue resolutione. Ubi notandum: ꝙ lꝫ pro certo sciri non possit quando mundi finis aduenerit: quia hoc est de secretis diuine voluntatis: adeo vt nec apostolis voluerit reuelare dicẽns eis. Nõ est vestrum nosce tempora vel momẽta que pater posuit in sua potestate ⁊c̃. Act. i. Plus etiam dicit xp̃s Mat. 24. De die autem illo ⁊ hora nemõ scit: nec angeli in celo neqꝫ fili⁹ nisi pater solus. Ex quo videtur ꝙ etiam filius dei nesciat finem mundi. Quod intelligo sic: vt reuelet alijs. Nihilominus ex quibusdam coniecturis ⁊ signis. possumus suspicari ⁊ presumere ꝙ proximus sit finis mundi. Quod apparet per. 5. signa instar hominis morituri de ꝓximo. Unde potest dicere mundus. Tempus mee resolutionis instat. Signa autem sunt ista.

¶ Primum signum: est tp̃alis decrepitas.

¶ Sc̃dm signũ: est totalis frigiditas.

¶ Tertiũ signum: est generalis infirmitas.

¶ Quartũ signuꝫ: est sensualis obscuritas.

¶ Quintũ signuꝫ: est cibalis respuitas.

¶ Primum ergo signum: est tẽporalis decrepitas. Decrepitas auteꝫ est vltima etas hoĩs: que icipit in. 70. ãno. in qua etate qñ homo est ꝯstitutus. certũ signũ est future ꝓxime mortis: iuxta illud Apl'i. Qd aũt antiquat̃ ⁊ senescit: ꝓpe interitum est Heb: 8. Modo videamus in qua etate mũdus est. Sancti doctores diuidũt totũ tẽpus durationis mundi in sept̃e etates: in similitudinem etatis hoĩs. Prima etas hominis est

infantia ⁊ durat vsq͡ʒ ad septẽnium: in qua etate homo nihil cognoscit: quia infantilis etas quicquid videt ignorat. l. vnica. C. de fal. mo. In hac ergo etate fuit mundus ab Adam vsq͡ʒ ad Noe. Dicit aũt Aug. 15. de ciui. dei. c. 21. ꝙ ab Adam vsq͡ʒ ad diluuiuʒ computantur anni ꝭm codices nr̃os. 2262. Scd͠m hebreos autem. 1656. In qua etate mundus sicut infans nullam cognitionem habebat traditam sibi a lege scripta diuina vel humana: quia solum ꝭm legem naturalem viuebant homines.

Secũda etas hominis est pueritia: que durat a septem annis vsq͡ʒ ad. 14. in masculo: ⁊. 12. in femina. In qua etate homo est purus in malicia ⁊ peccatis luxurie: vt in c. i. De delictis puerorum. In hac etate fuit mundus a Noe vsq͡ʒ ad Abraam: q͡a tunc mundus fuit purificatus a deo per aquas diluuij. Et Aug. 16. de ci. dei. c. 10. ⁊ colligit ex scriptura ꝙ a diluuio vsq͡ʒ ad abraam fuerunt anni. 1072. ꝭm vulgatam editionẽ hoc est. 70. interpretum: in hebreis autem codicibus longe pauciores ãnos perhibẽt inueniri de quibus rationeʒ aut nullã aut difficillimam reddant. Hec Aug.

Tertia etas est adolescentia: que durat a. 14. ãnis vsq͡ʒ ad. 25. In qua etate homo crescit in cognitione. In hac etate fuit mũdus ab Abraam vsq͡ʒ ad Moysem. Quia crescebant homines in cognitiones dei presertim Abraam qui loquebatur cũ deo ⁊c̃.

Quarta etas est iuuẽtus a. 25. vsq͡ʒ. 40. In hac etate fuit mundus a Moyse vsq͡ʒ ad Dauid.

Quinta etas est virilitas: a. 40. anno vsq͡ʒ ad. 50. In qua homo est in sua perfecta fortitudine ⁊ vigore. In hac etate fuit mundus a Dauid vsq͡ʒ ad transmigrationem babylonis.

Sexta etas hois est senectus a. 50. ãno vsq͡ʒ ad. 70. In hac etate fuit mũdus a trãsmigratione babylonis vsq͡ʒ ad xp̃m.

Septima etas hois est decrepitas: a. 70. anno vsq͡ʒ ad finem vite. In hac etate est mundus modo: vsq͡ʒ ad finem. ergo mũdus est in vltima etate. i. Cor. 10. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerunt. Et. i. Io. 2. Filioli mei: nouissima hora est. Sicut ergo quando homo diu vixit in decrepita etate statim arguitur ꝙ cito morietur: sic de mũdo potest argui ꝙ in hac vltima etate iam durauit per. 1466. annos: ex hoc arguitur ꝙ finis mundi cito erit. Ideo Apostolus i. Cor. 7. Hoc itaq͡ʒ dico vobis fratres. Tẽpus breue est. Et infra Preterit enĩʒ figura huius mundi. Et sic patet primum.

Secundum signũ: est totalis frigiditas Quando enim homo perdit calorem naturalem: ⁊ medicus tangit eum. ⁊ nullum calorem sentit in eo: dicit. Factum est. Iste est mortuus. Et q̃uis hoc probatur experientia: tamen adhuc est auctoritas de Dauid morti proximo. 3. Re. i. Et rex Dauid senuerat habebatq͡ʒ etatis plurimos dies: cũq͡ʒ operiretur vestibus non calefiebat. Modo videmus si iste mundus est calidus calore charitatis erga deum ⁊ proximum vel frigidus. Antiquitus hoies erant calidi calore charitatis erga deum: quia quando de mane surgebant de lecto. statiʒ postq͡ʒ erãt induti genib⁹ flexis in vno angulo ⁊ vxor in alio. ⁊ filij in alijs. deum orabant deuote ⁊ modo nihil. Item antiquitus deuote audiebant missam quottidie: modo auteʒ nõ audiunt etiam diuinis officiis nec festis: nisi pauci contra. c. Missas: de conse. di. i. Et quando audiunt missas vel officia. loquuntur de negotiationibus ⁊ temporalibus: cõtra. c. Decet domum dei. de imu. ec. li. 6. Sic de vesperis. completorio. ⁊ alijs horis canonicis. Dic vt expedit audientibus. Item dic defectum confessionis annue. Item cõiunionis: que antiquitus cum magno feruore fiebat quottidie: post modum aliter ⁊c̃. Vide infra par. 5. ⁊ omitte vel dic: vt ibi. Item dic de defectu. ieiuniorum ⁊ precipue. 40. cõtra. c. 40. de conse. di. 5. Item de defectu obseruantie festorum vt expedit ⁊c̃. Item de calore charitatis erga proximum. Antiquitus si mercator vel aliquis alius venisset ad paupertatem: statim alij iuuabant euʒ. Modo autem si possent: euellerent sibi pellem. Item antiquitus si diues vidisset agrũ alterius vel vineam incultam q̃rebat causam. ⁊ si respondebatur ei propter paupertatem ⁊c̃. Tunc diues mutuabat sibi bladum. pecuniam. vel boues ⁊c̃. Modo aũt si pauper rusticus vel alius venit ad diuitem pro mutuo. Rñdet. Placet mihi: sed

scribetis.12.p.x.in instrumento zc. vel de-
tis mihi ánnuatim tm̄ lucruz τ vocat vsurá
censum τc. Item antiq̄tus quando diues
videbat viduam iuuenem adultam: pete-
bat a patre quare nō datis sibi viruz? Cui
si respondebatur ꝓpter paupertatem: tunc
ille mutuabat libenter τ gratis τ sine vsura
de suo τc. sed modo qñ diues videt puellá
pauperem mittit sibi lenonissam dicés. Si
vult loqui mecum dabo sibi tunicam. Itez
olim mercatores vendebant sine fraude. si-
ne piurio. sine vsura: ꝓpter tépus cōcessum
solutioni. Modo aūt contra. Dic de patien
tia. de mansuetudine. de remissione offen-
sarum. de humilitate. τ alijs virtutibꝰ: que
tunc erant apud christianos. Dic vt expe-
dit. Patet ergo quō iste mundus est frigi
dus de charitate: τ cōsequenter est prope
terminum τ finem. Ideo dicit dñs. Qm̄ su
perabundabit iniquitas: refregescet chari-
tas multoꝝ. Et subditur. Et tunc veniet cō
sumatio Mat.24. ergo mundus pōt dice-
re. Tépus mee resolutiōis istat. i. Tim.4.

Tertium signum est generalis infirmi-
tas. Quádo psona solum patitur in vno
membro. nō pōt argui ꝙ cito morietur: sed
quádo infirmatur generaliter per totū cor-
pus: tunc dicitur. Pro certo ꝓpinquus est
morti. Modo videamus si mundus infir-
matur in oibus mēbris. Et certe potest de
eo dici illud Isa.i. Omne caput languidū
τ omne cor merens: a planta pedis vsq̄ ad
verticem non est in eo sanitas. Incipiamꝰ
ergo a capite. i. a statu prelatoꝝ. Antiq̄tus
coacti trahebantur ad ep̄atum: scientes q̄
periculum est reddere rōnem de aiabꝰ sub-
ditoꝝ: cum magnum onus sit reddere ratio
nem de aia propria. τ hic de iure diuino τ
hūano. Heb.5. Nec q̄sq̄ sumat sibi hono
rem. sed qui vocat a deo tanq̄ aaron. Ad
idem facit exemplum moysi.8.q.i. In scri-
pturis. Et.C. de epi. τ cle. l. Si quēq̄. vbi
dicitur. Si quēq̄ vel in hac vrbe regia vel
in ceteris prouincijs que in toto orbe diffu
se sunt ad ep̄atus gradum prouchi deo au
ctore contigerit. puris hoium mentibus ele
ctionis scientia nuda sincero oium iudicio
proferatur. Nemo gradum sacerdotij precij
venalitate mercetur q̄tum quisq̄ mereat.
non q̄tum dare sufficiat estimetur. Pro-
fecto enim qs locus tutus τ que causa po-
terit esse excusata. si veneranda dei templa
pecunijs expugnentur. quem muꝝ integri-
tatis aut vallum fidei prouidebimus si au
ri sacra fames penetralia veneranda pro
serpit? Quod deniq̄ cantum esse poterit
aut securuz: si sanctitas incorrupta corrūpi
tur? Cesset altaribus imminere ꝓphanus
ardor auaricie τ a sacris additis repellat
flagitium piaculare. Ita castus τ humilis
nostris téporibus eligatur ep̄s: vt locorum
quocūq̄ peruenerit oia vite proprie itegri-
tate purificet. Non precio sed precibus or
dinetur antistes. Tm̄ ab ambitu debet esse
sepositus vt queratur cogendus. rogatus
recedit. inuitatus effugiat. sola illi necessitas
suffragetur excusanti. Profecto enim indi-
gnus est sacerdotio: nisi fuerit ordinatus in
uitus. Cum sane quisq̄s hanc sanctā τ ve-
nerandā antistis sedem pecunie interuētu
subisse: aut siqs vt alterum eligeret vel ordi
naret aliqd accepisse detegit ad instar pu-
blici criminis τ lese maiestatis accusatione
preposita a gradu sacerdocij retrahatur.
Nec hoc solum deinceps honore ꝓuari sed
perpetua quoq̄ infamia damnari decerni
mus: vt quos facinꝰ par coingnat τ equat
vtrosq̄ similis pena cōmitetur. Sed mo-
do nihil curant de aiabus: sed de redditi-
bus τ imergunt se prelaturis sicut porcus
in lutum: τ emunt sibi ep̄atus imo infernū
magno precio: cum tñ paradisum multo mi
nori precio emere possent. Et tot pompas
faciunt ꝙ nō sufficiunt redditus. Et ideo
oportet eos extorquere. Nō qdā prelati fa
ciunt colorate sub pretextu pietatis: dicen-
tes ꝙ sunt patres pauperū τ volunt ero-
gare male ablata incerta τ exeq testamen-
ta τc. τ ibursant sibi τc. Potes etiá latiꝰ
te extédere de singulis petis mortalibꝰ pre
dicádo τ inuehēdo cōtra ꝑlatos in genere
Aut eni nullū aut minimū exemplū possu
mus ab eis de vita virtuosa recipe. Prio
náq̄ nō de hūilitate: q2 sūt pleni fastu τ oi
pōpa. Cōtra qd Greg.c.di. Cōtra morē
decorari pallio volumus: forsitan moribus
indecori: cū tñ in ep̄ali ceruice nihil splēdi
dius fulgeat q̄ hūilitas. Nec de liberalita
te: q2 elemosynas nō largiunt imo rapiunt
qcqd pñt. Sñ curát ꝑlati accipe q̄rtam de

E

legatis in testamento relictis: sed non q̄ executioni mandent testamēta. 3° nec d̄ castitate ⁊c. Quarto nec d̄ charitate. Quinto nec de abstinentia. Sexto nec de iustitia quia iudicant ſm fauorem ⁊ particulares affectiones ⁊ hm̄oi. Huius autem iniquitatis causa maxima: est ingressus iniustus ad prelaturam: iuxta illud Leonis i.q.i. Principatus. Difficile est inquit vt bono peragantur exitu: que malo sunt inchoata principio. Item antiquitus domini temporales contentabantur de suis redditibus ⁊ vnicuiqꝫ ministrabant iustitiā: hoc tenentur facere principes seculares. Unde Hierony. 23.q.5. Regum est officium proprium facere iudicium atqꝫ iustitiam ⁊ liberare de manu calumniantium vi oppressos: ⁊ peregrinis pupilloqꝫ ⁊ vidue qui facilius opprimuntur a potentibus prebere auxilium ⁊c. Item debent ecclesiam defendere contra infestos ⁊ hostes. Unde Isidorus: causa 2.q. vbi supra Principes seculi non nunqꝫ intra ecclesiam potestatis adepte culmina tenent: vt per eandem potestatem disciplinam ecclesiasticā muniāt. Et infra. Sepe per regnum terrenum celeste regnum proficit: vt qui intra ecclesiam positi contra fidem ⁊ contra disciplinam agunt rigore principum conterantur. Unde Prouerb. 20. Misericordia ⁊ veritas custodiant regem: ⁊ roborant clemētia thronus eius. Modo autem domini temporales sunt peiores q̄ latrones. raptores ⁊c. Ideo Isa. i. Principes tui infideles: socij furum. Omnes diligunt munera sequunt̄ retributiones pupillo non iudicant. ⁊ causa vidue non ingreditur ad eos. Expone auctoritatem. Item religiosi antiq̄tus seruabant cum magno feruore tria vota ⁊ cerimonias ⁊c. sed hodie nihil ⁊c. Item clerici olim dicebāt matutinas ⁊c. sed hodie vel non dicunt. vel dicunt indeuotissime ⁊c. contra c. Dolentes de cele. mi. Et tenebant castitatem. Nota exemplum quod refert Greg. de illo sacerdote qui existens in extremis dixit mulieri illi: que apposuit aures ad os ⁊c. Tolle paleam: quia igniculus adhuc viuit. Ex quo patet q̄ caste viuebant antiq̄tus. Itē olim coniuges cum magna pace viuebant ⁊c. sed hodie contra. Item olim instruebant filios disciplinate bonos mores. ⁊c. sed hodie cōtra ⁊c. Dic vt expedit. Nota etiam contra quemlibet artificem defectum vniuscuiusqꝫ specialiter contra baratariā que pene in quolibet artifice inuenitur: q2 promittūt aliq̄d facere vel venire ⁊ nihil faciūt ⁊c. Et sic totus mūdus in oībus mēbris suis ē īfirm9. Unde Bernardus. Recessit deuotio a religiosis. custodia a p̄latis. reuerētia a subditis. ꝯsiliū a senibus. Lex a sacerdotibus. iustitia a rectoribus. eq̄tas a iudicibus. vnitas a ciuibus. pietas a diuitib9. veritas a mercatorib9. ⁊ charitas a mūdo. Fiat ergo rō. Si infirmitas generalis est certū signum ⁊ mortis seu finis vite: ⁊ mūdus est totus infirmus. ergo est ꝓpius fini suo. Et hoc notatur figuratiue sub alijs tñ ꝟbis Luc. 21. Erunt signa in sole luna ⁊ stellis. Per solē intelligitur status ecclesiasticus. Per lunā status dños tpaliū: vt i.c. Solite de maio. ⁊ obe. Per stellas singuli fideles: p̄sertim illi qui alios erudiunt: iuxta illud Dan. 12. Qui ad iustitiā erudiunt plurimos: erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Uide q̄ꝺ scripsi dn̄ica scd̄a in aduentu dn̄i.

Quartum signum ⁊c. Quādo enim persona nec audit. nec videt. nec sentit odorē. nec tactum ⁊c. signum est mortis. Ideo dixit Berzelay ad Dauid. 2. Re. 19. Nunquid vigent sensus mei ad discernendum suaue ⁊ amaruꝫ ⁊c. Modo videamus quomodo mundus iste nihil sentit de deo: licet sentiat bene iniurias ⁊c. Uerbi gratia. Si spina pungit pedem. bene sentis: sed quando vadis ad diuinos. ⁊ lancea diaboli te transuerberat: nihil sentis. Item sentis pondus quod habes super humeros tuos: sed non sentis pondus peccati mortalis super animam tuaꝫ. Bene illud sentiebat Dauid dicens. Quoniam iniquitates mee supergresse sunt caput meuꝫ: ⁊ sicut onus graue grauate sunt super me. Tu auteꝫ senties istud onus ⁊ istud pondus post mortem: quando pōdus peccati demerget te ad infernū. Item quilibet sentit puncturam acus: sed

mulier non sentit puncturam diaboli pungentis eam: quando portat caudam vel ali aliquid vanum ⁊c. Item sentit quilibet in stomacho superfluitatem cibi ⁊ euomit: sed non sentit in stomacho anime superfluitatem peccatorũ. ergo sentias ⁊ euome. Vomitus. est confessio peccatorum. Item sentis venenum in cibo: sed non sentis venenũ odij ⁊ rancoris in corde. Et sic de alijs peccatis potest dici: prout expedit audientibus. Ideo Apl's. Animalis homo nõ percipit ea que sunt spirit⁹ dei. i. Cor. 2. Et ps. Os habent ⁊ non loquentur. oculos habent ⁊ non videbunt. aures habent ⁊ non audient. nares habent ⁊ non odorabunt. Manus habent ⁊ non palpabunt. pedes habent ⁊ non ambulabunt non clamabũt in gutture suo. Ideo potest mundus dicere. Verberauerunt me sed non dolui: traxerunt me ⁊ ego non sensi Prouerb. 23. ergo finis mundi proximus est.

Quintum signum est: quando infirmus non vult recipere nec far. nec syrupum. nec zucharum ⁊c. vel si quando recipit euomit. Dicitur. Factum est. Ipse est mortuus. Iõ dauid in ps. 106. Omnem escam abhominata est anima eorum: ⁊ appropinquauerunt vsq3 ad portas mortis. Sic in isto iam respuitur cibus vite spiritualis ⁊ vite anime: qui est verbum dei. Mat. 4. Non in solo pane viuit homo: sed ex omni verbo qđ procedit ex ore dei. Dic ergo quomodo deus ordinauit christianis scripturas sacras .s. prophetarũ. euangeliorum. epistolarum. ⁊ doctorum: que scripture sunt cibus quo nutritur anima in via dei. Sed hodie christiani fastidiunt talem cibum. s. tales scripturas: sed legunt libros gentilium. s. Ciceronis. Virgilij. Ouidij. Terentij ⁊c. Et rudes legunt historias Tristani ⁊ Lancilo ti ⁊c. Similes filijs israel: qui fastidientes manna desiderabant cepas ⁊ alia: ⁊ cucumeres egypti: sicut legit̃ Numeri. xi. Ideo Isidorus. 37. di. Ideo prohibetur christianis legere figmenta poetarum: quia per oblectamenta fabularum nimium mentem excitant ad incentiua libidinum. Non enim solum thura offerendo demonibus immolatur: sed etiam eorum dicta libentius capiendo. Sunt etiam aliqui qui audiũt verbum dei: sed nihil faciunt eorum que audiunt ⁊c. Dic vt expedit. Vel dic etiam quomodo cibus vite est corpus christi. De quo dominus Io. 6. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita: sed modo fastidit mundus cibum istum. Antiquitus in principio ecclesie cõmunicabant christiani omni die ab aliquo apostolo: qui celebrabat. Act. 2. Erant autem perseuerantes in doctrina apostolorum ⁊ communione fractionis panis. Glo. i. eucharistie. Sed apostoli assumpti postquã sunt ad gloriam vite eterne. incepit diminui deuotio. Et ideo fuit ordinatum vt solum diebus dominicis cõmunicarent: sed quolibet die daretur pax in signum communionis quottidiane. Deinde venerunt sancti confessores qui videntes deuotionem diminui. ordinauerũt ꝙ solum communicarent in quattuor vel tribus festis anni. s. natalis. pasce. pentecostes: sicut habetur de conse. di. in. c. Et si non frequentius: sed daretur panis benedictus quolibet die dominico in signum sancte communionis. Deinde venit Inno. papa tertius qui videns populi deuotionem plus minoratam ⁊ christianos multum indeuotos: fecit decretalem Omnis vtriusq3 sexus: de pe. ⁊ re. in qua ordinauit ꝙ quilibet christianus saltem semel in anno in pascate communicaret. ⁊ hoc durat vsq3 adhuc: sed tamen mundus respuit istum cibum: quia multi ⁊ o quanti sunt qui in pascate non communicant: ⁊ si pax communicant statim inde ad duos vel tres dies euomunt istum cibum: redeundo ad peccata. Aliqui etiam sunt qui cum stomacho pleno fleumatibus peccatorum istum cibum assumunt: ⁊ sic indigne assumentes iudicium sibi manducant ⁊ bibunt. i. Cor. x. Ex quo habetur signum ꝙ mundus propinquus est morti. Ideo Io. 6. Amen amẽ dico vobis: nisi manducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinem: nõ habebitis vitam in vobis. Et idcirco possumus per omnia que dicta sunt coniecturare ꝙ deus cito destruet mundum: quis vt dictum est. de hoc nulla certitudo possit haberi. Amen.

¶De creationis modo. Sermo.12.

Ides tua te saluum fecit. Luc.18. ¶Sequitur hodie predicare de eodē tertio articulo.s. de creatione mundi: que habeť in symbolo aplico. dum dī. Creatorem celi ⁊ terre: vbi videbimus de modo quē tenuit deus ad creandū mundū. ⁊ etiam habebimus de triplici opere dei erga creaturas. Salutem virgo maria ⁊c. Pro introductione materie predicande: est notandū ꝙ vera ꝯclusio est in sancta theologia. ꝙ sicut ē vna essentia. vna substātia. vna natura diuinaꝝ personaꝝ: ita sit oium diuinaꝝ psonaꝝ vna operatio ⁊ indiuisibilis. Uide infra sermone.17. in introitu. Indiuisa sunt enim opera trinitatis. Uñ Aug⁹ in lib. de trinitate ⁊ habetur in decre. de ꝯse. di.3.c. Omnes. Pater ⁊ filius ⁊.s.s. sicut iseparabiles sunt: ita inseparabiliter operanť. Qđ intelligendū est de operatione extrinseca: sicut est operatio creationis mundi. Operatio enim extrinseca.s. in his in quibus relatiue dicitur. ita est ꝑpria vni ꝑsone ꝙ nō alijs: sicut est generare ⁊ gñari. ꝓcedere ⁊c. Quāuis ergo opationes trinitatis extrinsece sint cōes oibus personis: tñ appropriate attribuiť vna operatio vni ꝑsone: ꝙ nō attribuitur alteri: sicut potētia attribuitur patri. sapiētia filio. bonitas spūi sancto: cū tñ equalis imo eadem sit potētia filij. ⁊ spiritus sc̄i que in patre est. ⁊ eadē sit sapientia oium personaꝝ: ⁊ eadem bonitas earūdem. Modo ad ꝓpositū. Inter cetera opera trinitatis inuenio tria ꝑncipalia in hoc mundo.

¶Primum est opus creationis.

¶Scđꝫ opus recreatiōis siue redēptiōis.

¶Tertiū est opus iustificationis.

Et licet omnia ista opera ⁊ alia sint cōia oibus personis trinitatis: tñ appropriant singula opera singulis personis. Primum opus creationis appropriať patri. Scđm filio. Tertiū spūi sctō. Et in quolibet opere quelibet ꝑsona suam septimanā adhibuit. ¶Primū ergo opus creatiōis appropriatur patri: qui vnā hebdomodā in hoc opere adhibuit. in qua ipse deus pater creauit mundū cum elementis. Et de hoc opere dicit scriptura. In principio creauit deus celum ⁊ terram Gen.1. Declara vt supra primo sermone. Et perfecit hoc opus sex diebus: ⁊ in.7°. requieuit. Ideo dī in symbolo Credo in deum patrē oipotentem creatorē celi ⁊ terre: ex quo innuiť ꝙ creatio celi ⁊ terre attribuiť patri. Distinguiť aūt istud opus in tres partes. Nam primo creauit. Scd̄o distinxit. Tertio ornauit. Creatio fuit facta simul in instanti ante oēm diem: iuxta illud Eccl'i.18. Qui viuit in eternum: creauit omnia simul. In primis aūt tribus diebus distinxit creaturas: in alijs vero tribus ornauit.

¶In primo ergo die fecit deus lucē que vice ⁊ loco solis oia corpora illustraret: ⁊ diem ⁊ noctē discerneret. Uñ dī Gen.1. Dixitꝗ deus. Fiat lux: ⁊ facta ē lux. Et vidit deus lucem ꝙ esset bona: ⁊ diuisit lucem a tenebris. Appellauitꝗ lucem diem ⁊ tenebras noctē. Factūꝗ ē vespere ⁊ mane dies vnus. Nota Uespere: prime diei: ⁊ mane subsequētis noctis. dies vnus.s. naturalis. In quo qdeꝫ opere auctor lucis innuit nobis se nō amare opa que in tenebris fiūt: qm̄ mala sunt. Uñ Jo.3. Omnis qui male agit odit lucem. ⁊ nō venit ad lucem vt nō arguanť opera eius. Seneca. Que facies: sic fac quasi spectet aliquis: oia mala nobis solitudo impat. Unde versus.

Cum quid turpe facis quod me spectante ruberes.
Cur spectāte deo: nō magis ipse rubes?

¶Scđo die fecit deus firmamētuꝫ: vt aqs supiores ab inferioribus separet. Et diciť firmamentū: eo ꝙ sit firmū. Uñ dī Gen.1. Dixit quoꝗ deus. Erat firmamentū in medio aquaꝝ: ⁊ diuidat aquas ab aquis. Et infra. Uocauitꝗ deus firmamentū celū: ⁊ factū est vespere ⁊ mane dies ꝭs. Super quo triplex qō occurrit. Prima est: qd per firmamētum intelligať: Si.n. est celū vt videť dici i textu. ergo celū videť factū scđa die: sꝫ ꝯtrariū diciť supra. vbi diciť. In ꝑncipio creauit deus celum ⁊ terram. Scđa dubitatio qd ꝑ aquas supiores intelligať: Tertia qō est: ꝙ intelligēdo firmamentum ꝑ celo sydereo: quō intelligiť ꝙ fuit factuꝫ

scd'a die. vtrum sm formam substantialem
aut sm formas accidentales: De quibus
dic vt ibi scripsi.
¶ Tertio ergo die cõgregauit aquas que
erant sub firmamento in locũ vnum vt ap
pareat. Et vocauit deus aridam terram
cõgregationesq3 aquarum appellauit ma/
ria. Item eadẽ die dicens. Germinet terra
herbã virentem. ⁊ facientem semẽ. ⁊ lignũ
pomiferũ faciẽs fructũ: iuxta gen⁹ suũ ⁊c.
Ornauit terrã arborib⁹ herbis ⁊ plantis.
¶ Quarta die ornauit firmamentum lumi
naribus. s. sole luna ⁊ stellis.
¶ Quinta die ornauit aerem auibus ⁊
mare piscibus.
¶ Sexta die ornauit terrã iumentis. repti
libus. ⁊ bestijs. Nouissime eodẽ die factus
est homo: nõ in ornatum terre. sed vt oĩu3
dñs ⁊ patronus. Unde dixit deus. Facia
mus hoiem ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ no/
stram: ⁊ presit piscibus maris. ⁊ volatilibus
celi ⁊ bestijs terre. vniuerseq3 creature. oĩq3
reptili qd mouetur in terra Geñ. i. Factus
est aũt homo de terra q̃tum ad corpus. ⁊
in terra. s. in campo damasceno: sed nõ ad
terram: sed ad celũ perpetuo habitandu3.
Nec propter terram sed propter eum qui
fecit celum ⁊ terram.
¶ Septima aũt die peractis oĩbus requie
uit in seipso ab eterno sed post opa rege/
uit in seipso solum die. 7°. Hec est septima
na creationis appropriata persone patris.
De quo loquitur textus Geñ. i. Et articu/
lus fidei dicit: vt supra Credo in deum pa
trem oĩpotentem creatorem celi ⁊ terre.
¶ Scd'm opus est recreationis siue repa/
rationis siue redẽptionis: qd appropriat̃ p
sone filij per quẽ restaurata sunt oĩa. Qui
filius licet ab instanti cõceptionis per. 33.
annos. totum se in opus nostre redẽptiõis
expenderit. predicando. sancte viuendo. ⁊
miracula faciendo: nihilominus in vltima
septimana que vocat̃ penosa nostrã restau
rationem fecit: iuxta illud Dan. 9. Cõfirma
bit aũt pctm̃ multis ebdomada vna. Fili⁹
ergo opatus est recreationẽ seu reparatio/
nem: sicut pater creationẽ: iuxta illud Jo. 5
Pater me⁹: vsq3 modo opat̃. ⁊ ego opor'
¶ Prima ergo die. s. dñica palmaꝝ creauit
lucem fidei in mente turbaꝝ cum floribus[t]
⁊ palmis obuiantium sibi. Et q2 vt dicitur
Ro. x. Corde creditur ad iustitiã: ore aute3
cõfessio fit ad salutem: ideo fidem cordis
ostendebãt assertione veritatis: clamantes
⁊ dicentes. Bñdictus qui venit in noĩe dñi
osanna in excelsis Mat. 21. Hanc lucẽ di/
uisit a tenebris: qñ ingressus in templũ dei
eiecit vendentes ⁊ ementes. ostẽdens illos
esse in tenebris qui obscuri erant per infide
litatem. ⁊ frigidi per cupiditatẽ. Uñ Jo. 9.
In iudicium ego veni in mundum: vt qui
nõ vident. s. simplices videant. ⁊ qui vidẽt
s. sapientes apud semetipsos: ceci fiant
¶ Scd'a die creauit firmamẽtũ pnĩe i mu
liere adultera in templo sibi oblata: cui ait
Jo. 8. Uade: ⁊ iam amplius noli peccare.
Firmamentũ est firmũ ꝓpositum nõ pec/
candi sine qua inutiliter sumit̃ ꝑsentia: sicut
sine fundamento non valet fabrica. Unde
Luc. 9. Firmauit iesus faciem suã vt iret
in ierusalem: ita ⁊ penitẽtes debent firma
re mentes: vt tendant ad patria3 celestem.
Hic diuidit aquas ab aqs. Aque superio/
res sunt penitentes: ad appetitum celestiu3
eleuati. Aque inferiores sunt carnales: ad
amorem terrenorum depressi.
¶ Tertio die cõgregauit aquas in locum
vnũ: q2 ꝯfutatis scribis ⁊ phariseis docuit
discipulos de ꝯsumatione scl'i. ⁊ de distin
ctione iudicij: quo pacto detrudent̃ omnes
mali in carcerẽ inferni. Uñ Jsa. 24. Con/
gregabunt̃ ꝯgregatione vnius fascis in la/
cum: ⁊ claudent̃ in carcere. Et tunc appa
rebit arida. i. ecclesia ab humore carnalis
ꝯcupiscentie separata: ꝓferens herbã san/
ctaꝝ cogitationũ. ⁊ fructus sctõꝝ opum.
¶ Quarto die factus ẽ sol. i. xp̃s venalis
tanq3 vile mancipiũ. Judas. n. audiens a
dño in vespere ꝑcedentis diei q in primo
erat passurus. voluit mortẽ eius facere sibi
lucrosam; vnde ad principes sacerdotum
accessit. pactũ cum eis fecit de tradẽdo do
minũ pro triginta denarijs. ⁊ ob hoc eo/
dẽ die legitur ꝓphia Jsa. in qua agit̃ de
mercede pro xp̃i venditione Jsa. 62. Ecce
merces eius cũ eo ⁊c. Facta ẽ etiã luna. i.
caro xp̃i sicut sanguis: q2 principes sacer/
dotum audientes a dño in precedẽti die:
nõ me videbitis amodo: donec dicatis. Be
nedictus qui venit in nomine Mat. 23. Pa

tauerunt ꝙ vellet subterfugere manus ip
soꝝ. Et ideo cógregati sunt in atrio Cay-
phe deliberantes eum capere ⁊ occidere.
Formate etiá sunt stelle. i. apl'i cadentes.
Nam iudas tali die per ꝓditionem ⁊ alij
apl'i in passione relicto eo fugerunt. De his
Apoc. 6. Sol factus est niger tanq̃ saccus
cilicinus: ⁊ luna facta est sicut sanguis ⁊
stelle ceciderunt super terram.

¶ Quinta die facti sunt pisces ⁊ volucres
qꝛ illo die lauit pedes apl'oꝝ. in q̃bus desi-
gnatur status penitentiũ: qui tanq̃ pisces
viuunt in aq̃s lachrymaꝝ. ⁊ extra eas mo-
riuntur. s. cum redeunt ad peccatũ. Unde
Isa. 50. Computruerũt pisces sine aqua ⁊
moriunt̃ in siti. Instituit etiam illo die sa-
cramẽtũ corporis sui. ad qđ oportet hoiẽ
volare per intellectum ⁊ affectũ tanq̃ dua
bus alis: cum sit nimis arduum sup sensuꝫ
humanũ. Unde Mat. 24. Ubi fuerit cor
pus. s. in dextera dei sedens: illic congrega-
buntur ⁊ aquile. In hoc aũt ꝙ primo pe-
des eoꝝ lauit. ostendit ꝙ nõ licet nobis ac
cedere ad sacramentũ eucharistie nisi cum
labore penitentie ⁊ lachrymaꝝ: nisi prius
mũdati fuerimus a sordibus pctõꝝ nr̃oꝝ
Gen. 3. In sudore vultus tui: vesceris pa
ne tuo. Job Anteq̃ comedo suspiro.

Sexto die facta sunt iumenta ⁊ reptilia
⁊ bestie: qꝛ principes sacerdotum scribe ⁊
pharisei ⁊ seniores populi bestialiter in dei
filium seuierunt: qꝛ iumenta dicunt̃ per ca-
strimargiá siue gulam. reptilia ꝓpter aua-
ritiam. bestie ꝓpter inuidiam. ¶ Nam pro
pter hec tria interfecerunt xp̃m. Primo
ne amitterent oblationem. Scđo ne perde-
rent regnum ⁊ gentes. Tertio qꝛ inuidia
mouebantur cõtra ip̃m. Eodem die factus
est homo. i. reformatũ est genus humanuꝫ
obseruando regulá medicoꝝ. ꝙ habet ꝙ cõ
traria contrarijs purgant̃: vt infra dicitur
Nam ꝓpter qđ adam peccauit in paradi
so: xp̃s captus fuit in orto: qꝛ ille pomũ cu-
riose aspexit: xp̃s habuit velamẽ in oculis.
Quia ille verba mulieris audiuit: xp̃s ce-
sus alapis fuit ⁊ ꝯtumelias ⁊ cõuitia iniu
riarum audiuit: iuxta illud p̃s. Opprobria
exprobantiũ tibi: ceciderunt sup me. Quia
ille porrexit manum ad vetitum: xp̃s exten
dit manus suas ad patibulũ. Quia ille de
lectatus fuit ad esum pomi: xp̃s amarica-
tus fuit in potatione felis ⁊ aceti. Quia il
le texit pudenda folijs ficus: xp̃s suspẽsus
est in cruce nudus. Quia ille pctm̃ excusa
uit: xp̃s accusatus nihil respondit. p̃s. Ego
aũt tanq̃ surdus nõ audiebam: ⁊ sicut mu
tus nõ aperiẽs os suum. Quia ille transfu
dit pctm̃ suum ad posteros: xp̃s transmisit
mortis sue meritum ad redemptos. Item si
cut ex latere dormientis formata est eua:
sic ex latere xp̃i dormientis in cruce ꝓdu-
cta est ecclesia. qñ vnus militum lácea eius
latus apuit: ⁊ ꝯtinuo exiuit ságuis ⁊ aqua
Jo. 19. sanguis in p̃ciũ ⁊ aqua in lauacrũ.

Septio die. s. sabbato corpus eius requie-
uit in sepulchro ⁊ aia eius in lymbo. Tren.
3. Lapsa est in lacum vita mea: ⁊ aia mea
in lymbuꝫ inferni. Et sic patet hebdomada
filij in ope recreationis. Uel aliter proce
de in ista hebdomoda: in qua ipse filius
dei operatus est recreationẽ siue operatio
nem mundi. Nam primus dies in qua for
mauit lucem. fuit eius gloriosa natiuitatis
que die dñico facta est. in qua fecit luceꝫ:
quando ostendit corpus suum ⁊ humani-
tatem suam visibilem omnibus: que est lux
mundi. Jo. i. Erat lux vera que illuminat
omnem hominem venientem in hunc mun
dum ⁊c̃. Jo. 8. Ego sum lux mundi. Et in si
gnum huius circumfulsit pastores. Luc. 2.
Claritas dei circumfulsit illos: ⁊ nox sicut
dies illuminata est. vt prenuntiauerat Da
uid in p̃s. Unde Isa. 9. Populus qui am
bulabat in tenebris: vidit lucem magnam.
Ambulantibus in regione vmbre mortis:
lux orta est eis. Scđs dies est p̃dicatio:
in qua fecit firmamentum. i. celum qꝛ cele-
stis regni spem in mentibus hominum fige
bat. d. Penitentiam agite appropinqua-
bit enim regnum celorum Mat. 4. Et hoc
fuit primum verbum ꝙ christus predicás
dixit. Item Mat. 5. Beati pauperes spiritu
quoniá ipsorum est reg. cel. Firmabat etiá
sua predicatione mentes hominum in ve-
ritate credendorum ⁊ in firmitate speran-
dorum. ⁊ in actibilitate agendorum. Hac
etiam die diuisit aquas inferiores a supe-
rioribus: quia predicabat bonos super ce-

los assumendos. ⁊ malos in infernum detrudendos: vt patet Mat.13. Exibunt angeli ⁊ separabunt malos de medio iustorũ ⁊ mittent eos in caminum ignis: Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Et Mat.25. Venite benedicti patris mei possidete paratũ vobis regnum a constitutiõe mundi. Et infra. Discedite a me maledicti in igné eternum: qui paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹ Et infra. Ibunt hi in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam. Item ostendebat iudeos ad infernum detrahendos: ⁊ gentiles ad celum assumendos. Ideo dixit iudeis. Ideo auferetur a vobis regnuz dei: ⁊ dabitur genti facienti fructus eius Mat.21. ⁊ in euangelio hodierno.

Tertius dies huius hebdomade. est sacratissima passio sua: in qua congregauit aquas in locum vnum ⁊ sepauit eas a terra. ⁊ apparuit arida. Sic in passione sua separauit humorem sanguineum ⁊ aqueum a corpore suo ⁊ remansit caro sua arida ⁊ sicca ab omni humore: propter quod valde sitiebat: d. Sitio. Modica quãtitas remansit sanguinis ⁊ illam etiam expandit in terram: quando vnus militum lancea latus eius apuit. ⁊ continuo exiuit sanguis Jo.19. Aqua illa fuit vera aqua: non humor fleumaticus: vt habeť in.c. In quadam: de cele.misse. ⁊ ex hoc ornata est terra idest ecclesia: que est corpus christi mysticũ iuxta illud Ephe.1. Quoniam ipsum dedit caput super omnem ecclesiam: que est corpus eius. Hanc terram ornauit arboribus ⁊ plantis. i. sacramentis factis: ⁊ omnium virtutum mirabilibus exemplis: quia in passione domini omnes mirabiliter reluxerunt.

Quartus dies est resurrectio: in quo fecit solem ⁊ lunam ⁊ stellas. Et solem intelligitur ipse christus: qui in die resurrectionis factus. est immortalis ⁊ gloriosus. lucens plusq̃ sol per dotem claritatis. Facta est luna idest virgo maria illuminata per letitiam que paulo ante per dolorem fuerat obscurata. Quid putas maius fuerit: dolor virginis in passione ⁊ morte christi: an letitia in resurrectione? Puto sine preiudicio veritatis maiorem fuisse letitiam: quia dolor fuit temperatus ⁊ mixtus spe resurrectionis: quia hoc fuisse prenuntiatum per prophetas virgo sciebat. sed in letitia illa non fuit mixtura tristitie. Nota quomodo pront est verisimile: virgo vi[illegible]ens resuscitatum christum obsculata est eum sepius. pedes. manus. os ⁊c̃. d. O vulnera preciosa: ⁊ q̃ntum dolorem mihi intulistis die veneris ⁊c̃. Et quomodo xp̃s ei. Mater mea de cetero gaudete: quia non habebitis amodo nisi gaudiuz. Ecce quomodo facta est luna. i. virgo illuminata a christo sicut luna a sole. ⁊ illuminans celos. i. omnes nos. Unde maria interpretatur illuminata vel illuminatrix. Facte sunt stelle idest apostoli illuminati sunt per fidem: quam in nocte passionis perdiderant. ⁊ christum solum corpore ⁊ mente reliquerant. q adeo illuminati sunt ꝙ totum mundum postea illuminauerunt.

Quintus dies est ascensio in qua fecit aues ⁊ pisces. Per aues designantur contemplatiui. per pisces actiui. Ipsos ergo apostolos eo die fecit aues per contemplationem. ⁊ et tunc ascenderunt ad celum per desideria sancta. In quo sciebant christum corporaliter esse. Unde Mat.24. Ubi fuerit corpus: illic cõgregabuntur ⁊ aquile. Quia amor est quoddam vinculum: quod trahit amantem ad amatum. Item Jo.14. Expedit vobis vt ego vadam. Si enim non abiero paraclytus non veniet ad vos. Si autem abiero: mittam illum ad vos. Item fecit ipsos apostolos pisces per vitam actiuam: quando misit eos per mare mundi huius: d. Euntes in mundum vniuersum: predicate euangelium omni creature Mat.vlti. Baptizantes eos ⁊c̃. Mat.vlti. Predicatio enim ⁊ baptizatio: pertinet ad vitam actiuam.

Sextus dies fuit missio spũs sancti in die pente. in quo fecit hoiem. i. genus humanum siue collegium aploꝝ. ꝑfecit quod prius valde erat imperfectum ⁊ fragile. ꝑꝑ qd nolnit dñs vt ante ꝑdicarent: nec exirét ciuitaté propter eius resurrectionez. Act.1. Et cõuescens ꝓcepit eis ab ierosolimis ne discederent: sed expec. ꝓ quã au. ingt ꝑ os. m. sed in die pent. repleti sunt spiritu sancto

⁊ fuerunt apostoli ex tunc perfectissimi ho
mines.adeo in gratia confirmati. q̧ nullo
modo de cetero mortaliter peccauerunt.
nec mortem timebant. nec totum mundū.
Unde petrus:qui ad vocem ancille timo/
re ductus ter negauerat christum : postea
coram regibus ⁊ principibus mundi non
timebat confiteri nomen christi. Item alij
apostoli qui in nocte passionis xp̄i fugerāt
relinquentes ipsum solū:postea ibant gau
dentes a cōspectu concilij:qm̄ digni habiti
sunt pro nomine iesu cōtumeliaȝ pati Act.
5.Et tunc etiam sunt diuise bestie ab eis.i.
iudei increduli ⁊ bestiales:q₂ dicebant ip/
sos musto plenos.cum tn̄ essent pleni spū
sancto Act.2.Un̄ in p̄dicatione petri pri/
ma cōuersa sunt tria millia hominum ad
xp̄m:sicut ibidem legitur.
Septima dies erit aduentus ad iudicium
vniuersale:in quo postq̄ xp̄s iudicauerit
mundū.requiescet cum sanctis suis ab om
ni opere recreationis: dicēs eis.Uenite be
nedicti ⁊c̄.Mat.25.
¶Tertiū opus est iustificationis. In quo
spūs sanctus adhibuit hebdomodā suam
septem dierū.i.septem sacramentoꝝ: p̄ que
septem virtutes tribuit.
Primo die creauit lucem fidei per sa/
cramentū baptismi: qui interdū dr̄ fides.
45 di.De iudeis.In baptismo creat grām
fidei:que est lux aie.⁊ p̄ quā fideles ab in
fidelibus separant̄:q₂ lux a tenebris sepa/
rat̄.Un̄ Ephe.5.Eratis aliquādo tenebre:
nunc aūt lux in dn̄o.Hec ē nubes lucida:
que filijs israel in deserto lucebat.nō autē
egyptijs.i.tenebrosis sicut legit̄ Exo.14.
Scd̄s dies est sacramentū ꝯfirmationis
siue chrismatis: in quo creat firmamētū.i.
gratiam fortitudinis. Quia id sacramen/
tum datur ad robur fidei xp̄iane ⁊ perseue
rantiam habendam: per quā diuiduntur
aque ab aquis.i.perseuerantes a non per
seuerantibus.Un̄ Mat.12. Qui perseuera
uerit vsq₃ in finem:saluus erit.⁊ sic ascēdet
super celum. ergo qui non perseuerauerit:
erit sub firmamento:quia detrudetur ad
infernum.
Tertius dies est sacramētū eucharistie:
per qd̄ infundit gratiā charitatis que cō/
paratur cōgregationi aquaꝝ: in vnum. q₂
p̄ ipsaȝ mēbra eccl'ie vniūt̄ xp̄o.Jo.6.Qui
man.car.me.⁊ bi.sang.me.in me manet ⁊
ego in ipso.Itē.i.Jo.4. Deus charitas ē:
⁊ qui ma. in cha.⁊c̄.Itē per charitatē mē/
bra ecclesie vniunt̄ in vnum corpus. Un̄
.i.Cor.io.Unus panis ⁊ vnū corpus mul/
ti sumus: omnes quidē de vno pane ⁊ de
vno calice percipiamus.
Quartus dies est sacramentū pnie: in
quo creat gratiā iustitie per quā opera te
nebraꝝ abijciunt̄.⁊ induimur arma lucis
Ro.i3.Ideoq₃ cōparat̄ creationi lumina/
rium.Tunc.n.creat̄ feruor diuini amoris
tanq̄ sol lucens in aia ⁊ ardens.⁊ luna.i.
virtus humilitatis.⁊ stelle.i.actus singula
rū virtutū.per quas penitentes lucēt alijs
per exempla virtuosa:iuxta illud dn̄i. Sic
lu.lux ve.co.ho.vt vi.o.v.bo.⁊ glo.p.v.q in
ce.est Mat.5.Et ideo exempla hmōi. dr̄r
stelle lucentes:per quas etiam oēs nostros
aduersarios debellamꝰ.Un̄ Judi.5. Stel/
le manentes in ordine suo aduersus Si/
saram pugnauerunt. Sisara interpretatur
exclusio gaudij:⁊ significat diabolū: qui ex
cluditur cum sibi ꝯsentientibus a gaudio
paradisi.
Quintus dies est sacramentū extreme
vnctionis:in quo ꝯfertur gratia spei ⁊ etiā
gratia ad remissionem venialiuȝ vt cito aia
volet ad deū.Et iō cōparat̄ creationi vo/
latiliū.que separant̄ a piscibus:q₂ p̄ hanc
separant̄ electi a damnatis in damnatio/
nem fluentibus.Uel per gratiā spei colla
tam in sacramēto extreme vnctionis.fiant
hoies pisces ⁊ aues:q₂ bene natant in ma/
ri.i.amaritudine mortis sine periculo nau/
fragij desperationis.Et postea fiunt aues
q₂ euolant ad celum.
Sextus dies est sacramentum matrimo
nij:in quo cōfertur gratia temperantie ad
reprimendos motus bestiales concupiscen
tie carnalis:⁊ ideo cōparatur sexte diei cre
ationis.in qua creauit deus bestias terre
⁊ postea hominem.vt dominaret̄ eis. Per
bestias enim designantur brutales motus
cōcupiscentie carnalis:vt dixi:qui dr̄r fieri
in hac die.quia apparent ⁊ insurgunt ta/
les motus inter coniuges:sed reprimi de/
bent ⁊ reprimuntur per gratiam temperā/
tie collatā in matrimonio.per quā fit ho/

mo.i.rectificatur.vt sciat vas suum possidere in sanctificatione et honore. His autem motibus homo ordinari dz per virtutem temperantie:que in matrimonio infunditur a spiritu sancto.per quã virtutẽ homo viuit sm rationẽ humanã. Alioquin homo ẽ similis bestijs.ps. Homo cum in ho. esset non intellexit:cõpara. est iu.insi. et si.f. est illis.

Septimus dies est sacramentũ ordinis: in quo sps sanctus creat gratiam prudẽtie et perfectionis.per quã dz homo a negocijs mundanis qescere:iuxta illud Apostoli. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus:vt ei placeat cui se probauit.2.Tim.3. Alioquin cythara cum psalterio nõ bene concordat:vt dicit tex.in.c. Diuersis fallacijs.de cle. cõiugatis. Finis. Quia ad istum articulũ de creatione mundi potest pertinere etiam ꝓuidentia diuina super gubernatiõe vniuersi:ideo potes predicare de ꝓuidentia seu predestinatiõe diuina:de qua vide plene in sermone dñice lxx.qui incipit Multi sunt vocati etc.

¶ De iustificatione peccatoris. Siue de his que concurrunt ad iustificationem humanam. Sermo.ij.

Fides tua te saluum fecit. Luc.18. ¶ Sequitur hodie predicare de quarto articulo ptinẽte ad diuinitatẽ.vz de opere iustificationis que in symbolo aplico hoc mõ ꝓponitur. Sanctã ecclesiã catholicã:sctõꝝ cõionẽ:remissionem peccatoꝝ. Et proposuerunt istuz articulũ Simon et Tadeus. Nã Symon dixit. Sanctã ecclesiã catholicam. Tadeus subiunxit. Sanctoꝝ cõionẽ:remissionẽ peccatoꝝ:vt dicit Ugo de prato. In symbolo vero Niceno sic describit. Et vnã sanctam catholicã et apostolicã ecclesiam. Cõfiteor vnum baptisma in remissionẽ peccatoꝝ.ergo huius articuli erit hoc mane predicatio nostra. Salutetur virgo etc.

Pro declaratione huius articuli et introductione materie predicande:est notandũ q sm q dicit.b.Tho.22.q.i.ar.8.sub hoc articulo ꝓponuntur nobis credenda oĩa pertinentia ad sanctificationẽ humanam. Oportet ergo q de oĩbus illis fit sermo noster que ad sanctificationẽ humanã cõcurrunt. Cõcurrunt aũt septem cause. que sunt iste vz.

¶ Prima est causa principalis effectiua.
¶ Scda est causa meritorialis inductiua.
¶ Teria est causa istrumẽtalis coopatiua.
¶ Quarta est cã materialis receptiua.
¶ Quinta est cã virtualis dispositiua.
¶ Sexta est cã formalis perfectiua.
¶ Septima est cã finalis cõpletiua.

De quibus oĩbus scripsi in sermonibus xl.de peccatis in genere.et in.3°.ar.de peccato mortali sermone.x.vbi agit de remedijs peccati mortalis.quãtũ ad cãm. Sed in presenti sermone de materia ista in quibusdã aliter procedemus.

¶ Prima ergo causa est pncipalis effectiua.et ista est deus solus qui ex sua misericordia pctã principaliter remittit lauando et iustificãdo. Et hoc pz rõne.et auctẽ. Probat aũt hoc primo rõne:quam fundo ex quodã dicto Augustini super Io. Nã sup illud verbum dñi qd habetur Io.14. Qui credit in me:opera q ego facio ipse faciet et maiora horũ faciet:dicit Aug. Prorsus maius hoc esse dixerim:vt ex impio iustus fiat:q creare celum et terrã. Qd intelligendũ est:nõ quãtũ ad modũ agendi:sz quantum ad rem factã siue ad modũ rei facte. Pro cuius intellectu notandũ:q vt dicit b. Tho.i.2.q.113.ar.9.opus aliqd põt dici magnum dupl'r. Unomodo ex parte modi agendi.et sic maximum est opus creatiõis: in quo ex nihilo fit aliquid. et maius ẽ q opus iustificationis. Ratio est:quia in creatione nihil potuit cooperari agenti. cum ex nihilo aliquid factum fuerit:sed in opere iustificationis cooperatur deo liberum arbitrium hominis.s.fides. Mat.xlti. Qui crediderit et bapti.fue.sal.erit:qui nõ credi.condem. Heb.xi. Accedentem ad deum oz credere. Itẽ charitas actualis in adulis. Luc.7. Dimissa sunt ei peccata multa:qm dilexit multum. Unde Augu. Qui creauit te sine te:non iustificabit te sine te.i. sine operatione tua. Quattuor enim requirunt ad iustificationẽ impij.quoꝝ duo sunt ex pte nostra:reliqua vero duo ex pte dei.

Prima duo sunt ista. Motus liberi arbitrij in deum per fidem: motus liberi arbitrij in peccatum. Alia vero duo sunt ista .s. gratie infusio. & culpe remissio. De quibus vide. b. Tho. i. 2. q. iij. ar. 6. Nota moraliter contra illos qui expectant vt moueantur a deo: & ideo non curant orare: dicentes. Deus est ille qui mouet & omnia facit: heresis est: quia nos debemus cooperari deo: vt dicit Aug. vbi supra. Ideo dicit dominus. Conuertimini ad me: & ego conuertar ad vos Zacha. i. Nota exemplũ de illo qui cum esset infirmus & nollet recipere medicinam. relinquens sanitatem & mortem suam deo. stultitia esset: quia deus ordinauit media quibus vita spiritualis & corporalis conseruetur. Nota exẽplum qd legitur in colla. patrum. de illis duobus q recedentes a cella proposuerunt se nunq̃ comesturos nisi misisset deus eis cibum. Cũq̃ incidissent in latrones vnus latronũ porrexit eis panem quem vnus accepit. arbitrans a deo sibi illum dari & comedit. Alter vero mori se dimisit: & sic mortuus ẽ corporaliter & spiritualiter. Ex quo pz ꝙ deus operatur effectus suos mediantibus causis scdis. Sicut in salute corporis: sic & in salute anime. Alio modo potest dici magnum opus ꝑpter magnitudinem eius qd fit: & ſm hoc maius opus est iustificatio impij q̃ creatio celi & terre: ſm ꝙ dicit Augu. Ratio est: quia iustificatio impij terminatur ad bonũ eternum. qd in diuina participatione & visione consistit. creatio vero celi & terre terminatur ad bonum nature mutabilis. Et ideo Aug. cuz dixisset ꝙ maius est ꝙ ex impio fiat iustus q̃ creare celum & terram: subiungit. Celuz enim & terra transibit: predestinatorꝫ vero salus & iustificatio permanebit. Itez quia in creatione mundi nihil fuit resistens deo: sed in iustificatione impij sic. s. voluntas ipsius peccatoris. Nota moralit: quot modos tenuit & tenet deus ad cõuertendum peccatores. cum tñ peccator semper sit durus: & ꝑpter hoc: predicta iustificatio impij est maius opus q̃ creatio mũdi. Ideo ecclesia in oratione ait. Deus qui omnipotentiam tuam pcendo maxime & miserando manifestas. Et ps. Miserationes eius: super oia opera eius. Fiat ergo ratio a minori. Qui non potest facere minus. nõ potest facere maius: sed opus iustificationis est maius q̃ creationis. ergo cum opus creationis nulli creature cõpetat: sed propriũ est opus dei. multo minus poterit creatura iustificare per modum principalis agentis. Ideo ergo dixi ꝙ principalis causa effectiua sanctificationis humane: est solus deus.

Scdo hoc idem probat auctē. Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. & peccatorꝫ tuorum non recordabor. Item Leui. 20. Custodite ꝑcepta mea & facite ea: quia ego sum dñs qui sanctifico vos. Item Ro. 3. Iustificati gratis per gratiã ipsius. Et Mat. 9. Et Mat. 2. Quis potest remittere peccata: nisi solus deus? Et sic patet prima causa.

¶ Scda causa est meritalis inductiua. Et hec est duplex. Prima est passio vnius hominis iesu christi: cuius merito inducit siue inclinatur deus ad remissionem peccatorum & ad sanctificandum hominem. Unde Apostolus Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius. ecce prima principalis causa. Et p redẽptionem que est in christo iesu quem proposuit deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius: ecce scda causa meritoria. Nota practice quando pro peccatoribus vt conuertantur. orat primo virgo Maria xp̃m filium suum: qui quãdoq̃ zelo iustitie motus. dat matri repulsam: Mater ostẽdit sibi pectus & vbera quibus ipsum lactauit: dicẽs. Fili per istud pectus & per ista vbera quibus te lactaui exaudi me. Christus autem pietate & precum maternarum instantia victus. voluit se ad patrem: dicens. Pater ignosce &c. qui si habet repulsam a patre: ostendit sibi vulnera. & hoc modo pater merito sue passionis inclinatur ad misericordiam. Ber. Mater ostendit filio pectus & vbera. filius ostendit patri latus & vulnera. nulla ergo poterit esse repulsa. vbi cõcurrunt tot charitatis insignia. Ecce prima causa meritoria inductiua. Unde. i. Jo. 2. Filioli mei hoc scribo vo

bis vt non peccetis. sed siquis peccauerit aduocatum habemus apud patrem iesum christum: ⁊ ip̃e propitiatio est pro peccatis nostris.

Sc̃da causa meritalis inductiua: est vnitas meritoꝝ ⁊ oratio totius vniuersalis ecclesie christiane: que continue orat pro peccatoꝝ conuersione ad deum tanq̃ mater pro filijs. Ideo dicit articulus fidei. Credo in sanctã ecclesiam catholicam. sanctoꝝ cõmunionem. remissionem peccatorum. Ubi notandum: ꝙ orationes ecclesie prosunt christianis dupliciter. Uno modo ex charitatis vnione: ⁊ sic solum bonis in gratia cõstitutis prosunt. Ideo dicitur Sanctoꝝ cõmunionem: sicut cibus sumptus per os ꝓdest omnibus mẽbris corporis. ps. Particeps sum omnium timentiũ ⁊c. Alio modo ex ecclesie intentione siue oratione: ⁊ sic ꝓsunt etiam malis christianis. Unde sepius deus conuertit peccatores per orationem: vt. j. dicitur. De quo dic latius vt scripsi in sermonibus de peccatis in genere. ar. 4. sermone. 5. in prima conclusione. Igitur iam videmus quantã solicitudinem habet mater pro liberatione filij incarcerati in mortem vel captiui in barbaria. multo magis solicita est sancta mater ecclesia pro liberatione peccatorum: qui detinentur captiui a diabolo in carcere peccati mortalis. Unde merito ecclesie orantis deus suscitatur ad suscitandum peccatorem de morte peccati mortalis ad vitam gratie. In cuius signum siue figura habetur: ꝙ christus dum iret in ciuitatem que vocatur naym videns adolescentem qui efferebatur mortuus filius vnicus matris sue: que vidua erat. videns etiam dñs matrem illam flentem. misericordia motus dixit illi. Noli flere: ⁊ statim resuscitauit illum: sicut habetur Luc. 7. Quid per viduam matrem nisi ecclesia designatur: que mater est omnium fidelium? Et est viduata a presentia corporali Jesu christi sponsi sui. Unde Tren. i. Facta est quasi vidua dña gentiũ. Et ps. Uiduam eius benedicens benedicam. Glo. viduam. i. ecclesiam. Per mortuũ vero filium: peccator designatur. qui mortuus ẽ quãtũ ad vitam gratie. qua priuatur per peccatum. Sicut enim anima est vita corporis: sic deus est vita anime. Jo. 14. Ego sũ via veritas ⁊ vita. Et consequenter sicut anima separata a corpore corpus est mortuũ: sic ⁊c. Ad fletum ergo. i. orationes huius vidue. i. ecclesie. de⁹ suscitat peccatores ad vitam gratie. Unde dicit Eccli. 35. Nõ despiciet deus preces pupilli. nec viduam. si effundat loquelam gemitus. Nõne lachryme vidue descendunt ad maxillam? A maxilla etiam ascendũt vsq̃ ad celum: ⁊ dñs exauditor nõ delectabitur in illis. Pupillus est qui caret matre: mater nostra est ecclesia. qua caret qui est in peccato mortali. ⁊ ideo dicitur pupillus: qui tñ si oret nõ despiciet deus preces suas. ps. Dominus custodit aduenas: pu. ⁊ vi. su. ⁊ vi. ⁊c. Unde Grecismus. Pupillus matre caret: orphanus est sine patre. Ad idem quod legitur de petro Act. xi. Unde ad preces ecclesie petrus a vinculis liberatus est. Expone moraliter. Intm̃ autem vnitas ecclesie valet: ꝙ extra ecclesiam nulla est salus: sicut nec extra arcam Noe. Unde Grego. in lib. mo. Et in decre. 24. q. i. Quia ex sola catholica ecclesia veritas conspicitur: apud se esse locum dominus prohibet de quo videatur: in petra Moyses ponit vt dei faciem contempletur. quia nisi quis fidei soliditatem tenuerit diuinam presentiam non agnoscit. De soliditate dominus dicit. Super hanc petram: edificabo ecclesiam meam. Sola quippe est per quam sacrificium meum dominus accipiat libẽter. que sola pro errantibus intercedat fiducialiter. Unde ⁊ de agni hostia dominus precepit dicẽs. In vna domo comedetis. nec efferetis de carnibus eius extra fores. In vna nãq̃ domo comeditur: quia in catholica ecclesia vera hostia redemptionis immolatur. de carnibus eius diuina lex efferri prohibet: quia dari canibus sanctum vetat. Sola est que intra se positos valida charitatis compage custodit. Unde ⁊ aqua diluuij archam ad sublimiora sustulit. Omnes autem quos extra archam inuenit: extinxit. Hec ille.

¶ Tertia causa est instrumentalis cooperatiua: et hec est duplex secundum quod duplex instrumentum concurrit in huius sanctificatione. Unum est instrumentum animatum: aliud est instrumentum inanimatum. Animatum est sacerdos ad quem solum ex officio competit ministrare sacramenta. licet quedam sacramenta sint que regrant in ministerio ordinem episcopalem: sicut est sacramentum ordinis et chrismatis: nec valet consuetudo contraria: vt in. c. Quanto de consuet. Quedam vero sacramenta non requirunt de essentia potestatem aliquam in ministerio: sicut est baptismus. et matrimonium: tamen ex officio solus sacerdos baptizat et bene dicit nuptias etc. sacramenta ad ipsum pertinentia confert. Quot autem requiruntur in sacerdote qui sacramentum penitentie conferre vult confitentibus: vide quod scripsi in sermonibus quadragesimalibus de peccatis in genere ar. 3. sermone. x. vbi vide omnino vbi agitur de remediis peccati mortalis: quantum ad causam. Instrumentum autem inanimatum est sacramentum. Est autem notandum: quod septem sunt sacramenta instituta a christo: secundum quod septem mala per peccatum incurrimus. Sunt autem sacramenta instituta a christo in medicinam humani generis. ps. Misit verbum suum et sanauit eos: et eripuit eos de interitionibus eorum. Et ideo oportuit tot instituere sacramenta: quot infirmitates per peccatum incurrimus. Septem autem infirmitates incurrimus. s. tres culpe. et quattuor pene. Prima infirmitas culpe est peccatum originale: et contra hoc institutum est sacramentum baptismi.

Secunda infirmitas culpe. est peccatum mortale: et contra hoc institutum est sacramentum penitentie.

Tertia infirmitas culpe. est peccatum veniale et contra hoc institutum est sacramentum extreme vnctionis. b. Tho. tamen dicit quod nullum sacramentum est institutum ad peccati venialis remissionem: sicut ad principalem effectum: vt ipse notat in. 4. sen. di. 16. q. 1. ar. 2. q. 3. ad primum. Et in tertia parte. q. 65. ar. 1. ad octauum. Item prima infirmitas pene est fragilitas siue impotentia ad bonum: et contra hoc est confirmatio siue chrisma. Secunda infirmitas pene est ignorantia. et contra hoc est ordo. Tertia infirmitas pene est malitia: et contra hoc est eucharistia in qua est fons omnis bonitatis realiter contente.

Quarta infirmitas pene est concupiscentia: per quam sumus valde proni ad malum: iuxta illud Sensus enim et cogitatio humani cordis: prona sunt ad malum ab adolescentia sua Gen. 8. Contra hoc est matrimonium: per quod confertur gratia ad repressionem concupiscentie. Predicta ergo sacramenta sunt cause instrumentales sanctificationis humane: sine quibus non posset etiam papa remittere culpam aliquam: quia conferre effectum principalem sacramenti sine sacramento. pertinet ad potestatem excellentie. que competit soli christo secundum quod homo: sicut patet in maria magdalena: cui dixit. Remittuntur tibi peccata tua Luc. 7. et Mat. 9. Et ex hoc nota contra illos qui dicunt. Est indulgentia pene et culpe.

¶ Quarta causa est materialis receptiua. Vide de ista causa. et de aliis tribus sequentibus: sicut scripsi in sermone vt supra. vz in sermonibus quadragesimalibus de peccatis in genere ar. 3. sermone. x. vbi agitur de remediis peccati mortalis: quantum ad causam parte. 4. 5. 6. et 7. Finis.

¶ De gloria anime. Sermo. 14.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Supra visum est de quarto articulo fidei: nunc videndum est de quinto pertinente ad diuinitatem: videlicet de opere dei circa gubernationem nature humane. Qui quidem articulus sic in symbolo apostolico proponitur. Carnis resurrectionem In symbolo autem Niceno dicitur. Et expecto resurrectionem mortuorum: et vitam venturi seculi. Amen. Predictum autem articulum apostolicum composuit. b. Matheus apostolus sed doctores theologie ponentes. 12. articulos diuidunt istum articulum siue ista verba in duos articulos. s. in gloriam corporis dum dicit Carnis resurrectionem. Et in gloriam

anime: dum dicit. Vitam eternam. Amen. Primus aũt articulus istoꝝ duoꝝ est gloria aie: tum qꝛ aia est nobilioꝛ corpoꝛe: tum qꝛ gloria aie est ante fine prioꝛ tpe: qꝫ gloria corporis. Et ideo hodie dño ꝯcedente de gloria aie predicabimus. In sequẽti vero sermone de gloria corporis. Salutet virgo Maria ꝛc. Pro introductione materie predicande: notandũ ꝙ firma ꝯclusio ẽ in sancta theologia approbata per fidem catholicam. ꝙ aia separata a corpore. si nõ hꝫ in se aliqđ peccatum originale nec mortale nec veniale: nec etiam est obnoxia alicuius pene reatus. statim euolat ad celum: vbi cõsequitur vitã eternã. Probat hec ꝯclusio. Rõne. Auctẽ. Et exẽplo. Rõ est multiplex. Prima est hec. In vita ista ẽ status merẽdi vel demerendi. vnde comparat militie ꝛ diebus mercenarij. Job. 7. Militia est vita hois super terram: ꝛ sicut mercenarij dies eius. Sed post statũ militie ꝛ laborẽ mercenarijs statim debet premiũ vel pena bñ vel male certantibus. Vñ Leui. 19. di. Nõ morabitur opꝰ mercenarij tui apud te vsqꝫ mane. Dñs etiam dicit Joel. vlti. Cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. Statim igitur post mortem redditur anime premium vite.

⁋ Scđa ratio est arguendo de pena inferni ad premium glorie. Peccatoribus enim statim datur infernus post mortez. Job. 21. Ducunt in bonis dies suos: ꝛ in pũcto ad inferna descendunt. ergo ꝛ iustis statim datur paradisus. Item Luc. 16. Mortuus est diues: ꝛ sepultus est in inferno. Alias rationes ponit. b. Tho. in. 4. ꝯtra gen. c. 61.

⁋ Scđo probatur auctẽ. 2. Cor. 5. Scimus enim qm̃ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur: ꝙ edificationem ex deo habeamus domum nõ manufactã: sed eternaꝫ in celis. Item Mat. 20. de operarijs quibus de sero data est merces denarij diurni. Per sero aũt intelligitur mors: ꝑ denarium diurnum vita eterna. Unde dicit ibi. Cum sero aũt factum esset dicit. do. vi. pro. s. Vo. op. ꝛ redde illis mer. ici. a no. vsqꝫ ad primos. Ad idem dicit apostolus Phil. 1. Desiderium habeo dissolui ꝛ esse cum xp̃o. Christus aũt in celis est. Sperabat ergo apl's statim post corporis dissolutionem se peruenturũ ad celum ꝛ christũ. Et sic idem ꝙ prius.

⁋ Exẽplũ de latrone cui dixit dñs. Hodie mecum eris in paradiso Luc. 23. Quãte aũt sit excellentie ꝛ magnitudinis gloria illa: si vellem hoc attentare. temerarium esset ꝛ impossibile describere. Cum paulus qui fuit raptus ad videndum illam gloriam. cum postqꝫ ad se reuersus interrogaretur: quidnam vidisset: nihil aliud maius de illa gloria dicere potuit: nisi ꝙ Oculus non vidit: nec auris audiuit. nec in coꝛ hominis ascendit: que preparauit deus diligẽtibus se. 1. Cor. 2. Quid igitur attentabo exprimere gloriam illam quam nunqꝫ vidi. cum is qui viderit. nesciuerit exprimere? Aliqua tñ de illa possumꝰ intellecta cõprehendere ꝭm modulum nostrum. ꝭm ꝙ theologi de ipsa aliqualit tractauerunt. Notandum igitur. ꝙ quia gloria vite eterne datur in premium victorie. quã homo habet cõtra vitia ꝛ peccata per virtutes: iuxta illud Qui vicerit dabo ei sedere mecũ in throno meo. sicut ꝛ ego vici ꝛ sedi cũ patre meo in throno eius Apoc. 3. Ideo ꝭm numerũ virtutuꝫ possunt diuersa premia glorie adaptari. Sunt aũt septẽ virtutes quibus meremur vitam eternam: quarũ tres sunt theologice: ꝛ quattuoꝛ cardinales: quibus respondent septeꝫ premia vite eterne.

⁋ Prima virtus theologica est fides: ꝛ huic respondet diuina cognitio cum clara visione.

⁋ Scđa virtus theologica est spes: ꝛ huic respondet diuina contemplatio sine cõprehensio cum firma adhesione.

⁋ Tertia virtus theologica est charitas: ꝛ huic respondet diuina delectatio cum fruitione.

⁋ Quarta virtus ꝛ prima cardinalis est prudentia: ꝛ huic respondet creaturarũ cognitio sine dubitatione.

⁋ Quinta virtus cardinalis est iustitia: ꝛ huic respondet de omnibus exultatio cũ iubilatione.

⁋ Sexta virtus cardinalis est fortitudo: ꝛ huic respondet pacis possessio absqꝫ perturbatione.

⁋ Septima virtus cardinalis est temperantia: ꝛ huic respondet plena satiatio

absq3 defectione.
¶ Prima tria pertinent ad gloriam essen
tialem anime: que est gaudium de creatore.
Alia quattuor pertinent ad gloria3 accidē-
talem que est gaudium de creatura: sed in-
cipe narrare a premijs. Quorum primum
premiū est diuina cognitio. cu3 clara visio-
ne: ꝛ hoc respondet fidei ꝛc. Et sic de singu
lis. Uel potes dicere: ꝙ gaudia paradisi
sunt .12. ꝛ sunt ista v3: tres dotes aie in qui-
bus ꝯsistit gloria essentialis. Itē quattuor
corporis. Itē sunt quinq3 gaudia correspō
dentia sensibus. qui oēs actuabunt in glo
ria. Uide post festū trinitatis sermone .82.
pte. i. Uel fac aliū ꝓcessum: ſm ꝙ scripsi in
sermonibus de oratione dñica: super scda
petitione. s. Adueniat regnum tuum ꝛc.
¶ Primū ergo premiū vite eterne est di-
uina cognitio cum clara visione: ꝛ hoc re-
spondet fidei. Sicut enim homo per fidem
humiliat intellectū ad credendū ea que nō
videt ꝓpter diuinam auctem: iuxta illud
Apli. In captiuitatē redigentes omnem in
tellectū in obsequium xpi .2. Cor. 10. Ita cō
gruum est: vt merito huius fidei clare vi-
deat ea que prius non visa credidit. Dic
practice: quō deus dicit aie separate. Tu
credidisti ea que dicta sunt tibi ab ecclesia.
humiliando intellectū tuum: sed ea nō vi-
disti. Idcirco in premium huius ꝛc. Unde
statim anima videt essentiam diuinā: iux-
ta illud .i. Cor. 3. Uidebimus eum sicuti ē.
Et .i. Cor. 13. Nunc videmus per speculum
in enigmate: tunc aūt facie ad faciem. Itē
Io. 17. Hec est vita eterna: vt co. te. so. ve.
de. ꝛ quē mi. iesum xp̄m. In qua visione ef
ficitur anima beata. Uñ Aug⁹. Uisio est
tota merces. Qd intelligendum est vel quia
totam mercedem inchoat. vel quia quodā
modo totam mercedem cōt. Succedēte er
go visione cedit fides: quia de ratione fi-
dei est ꝙ que creduntur nō videantur. Uñ
dicit Apl's: ꝙ fides est sperandaꝝ substā-
tia reꝝ: argumentū nō apparentiu3 Heb.
xi. Et Aug⁹ dicit: ꝙ fides est credere quod
nō vides. Uidet etiā anima xp̄m ꝛ virgi-
nem Mariā ꝛ alios sanctos. Quātam au
tem beatitudinē anima cōsequatur ex hu-
iusmōi visione: īpossibile est enarrare. Pos-
sum aūt aliquid de hoc existimare per crea
turam: ꝛ ex scriptura. Ex creatura quidem
tripliciter cōsidera. Nota hic si vis contem
plari quāta sit pulchritudo dei triplicem
creaturam: ex cuius consideratione hoc po
terit percipi aliqualiter.
¶ Primo ex creatura corporali.
¶ Scdo ex creatura rationali.
¶ Tertio ex creatura spirituali.
Ex creatura corporali. que est quasi que
dam scala habens .14. scalinos. s. quattuor
elementa ꝛ .x. celos. Primo ergo considera
terram. Scdo mare pulchrius ꝛc̄. Tertio
aerem pulchriorē. ꝛ sic ascēdas de gradu in
gradū. ꝛ inuenies maximam pulchritudi-
nem celi empyrei. ꝛ sic differunt stelle in
pulchritudine.
Scdo ex creatura rationali. que est aia.
Cōsidera ꝙ vna sola anima est pulchrior
omnibus creaturis corporalibus. ꝛ etiam
mille mūdis lōge nobilior. Mat. 16. Quid
proficit homini si vniuersum mundum lu-
cretur: anime vero sue detrimentum patia-
tur? Aut quā da. homo cōmutatione3 pro
anima sua? Extra de symo. c. Math⁹. in fi.
.i. q. i. Siqs neq3. Ratio est: quia in ea relu
cet imago dei. Geñ. 9. Ad imaginem quip-
pe dei factus est homo. Hinc est ꝙ si ho-
mo dñaretur toti terre. mari. aeri. ꝛ etiam
omnibus celis ꝛ angelis nunq̄3 contentare
tur sed solo deo: quo habito sine istis con-
tentaretur. Et hec est pulchritudo natura-
lis anime beate. Et cum in paradiso sint
quasi infinite anime beate differentes in
pulchritudine: cogita quanta sit pulchritu
do anime beatioris. Fulgebunt etiam iusti
septies plus sole. Cum ergo tot sint anime
beate quātū putas lucēt? Intellectus he-
bet. memoria offuscat. Uoluntas deficit.
ista cōprehendere. Et sic p3 scda scala: sed
ascende tertiā scalam que sequitur.
Tertia ergo scala est consideratio crea-
ture spiritualis. s. angelorum: cōsidera tria.
Primo eoꝝ pulchritudinē. Scdo eoꝝ mul
titudinē. Tertio eoꝝ distinctionē. Primo
ergo ꝛc. Ita eni3 sunt pulchri angeli ꝙ mi
nimus angelus qui est in paradiso est pul-
chrior decies pulchriori aia quā deus crea
uit: de pulchritudine naturali loquendo.

Scdo vero multitudinē:q2 sunt plures
q̄ȝ harena maris ⁊c̄. Quilibet hō vel bo/
nus vel malus habet angelum in custodia
de infimo ordine:nec solum hoies sed etiā
plāte.musce.pulices.canes.⁊ quelibet spēs
creaturaꝝ habet vnū angelū pro custodia:
ſm Aug. Origenem. ⁊ Damascenū. Nam
natura pulicis est tanta:ꝙ a nobis intelligi
nō potest.⁊ est nobilioꝛ q̄ȝ quelibet planta.
Cū habeat esse.viuere.⁊ sentire. Nec mire/
ris de his:q2 vides ꝙ dn̄i tēporales habēt
ministros super canes.equos.falcones.⁊ sic
de alijs. Et sicut isti sunt soliciti circa offici/
um suum ꝓpter gratiam dn̄i sui acquiren
dā:sic ⁊ āgeli multo plus. Tertio videas
distinctionem:q2 vnusq̄sq3 angelus differt
ab angelo spē:⁊ sic vnus angelus est pul/
chrioꝛ altero. Verbi grā. Scd̄s angelus est
pulchrioꝛ primo angelo decies. tertius 2°.
quartus 3°.⁊ sic de alijs.semꝑ multiplican
do vsq3 ad vltimū seraphin.⁊ cōsiderando
terram primo.scdo aquā que est decies pul
chrioꝛ terra.⁊ sic de aere.de igne.de stellis.
⁊ sic de celis.deinde cōsiderando pulchri/
tudinem angeloꝝ.⁊ animaꝝ. inuenies mi/
rabilia. Sed quid de deo dicimus:qui hec
oīa creauit: Cuius pulchritudo tanta ē ꝙ
nulla cōparatio inter creaturas ⁊ deum ca
dit nec cadere potest:q2 finiti ad infinitū
nulla est ꝓportio.⁊ sic poterimus vtcūq3 co
gnoscere.s.ex pulchritudine elemētoꝝ. celo
rū.syderū.atq3 planetaꝝ.animaꝝ.in tanta
multitudine ibi existentiū. necnō ⁊ spiritu
beatoꝝ.s.angeloꝝ.archāgeloꝝ.quātus spē/
doꝛ rutilantis decoris dȝ esse in aula illius
summi iperatoris. quāta btitudo.⁊ quāta
gloria. Ex quo ꝯsiderari potest:q̄ȝ dulce q̄ȝ
gloriosum sit videre deū per essentiā ⁊ eiꝰ
curiam gloriosam. Figura de regina sabba
que venit videre sapientiā ⁊ gloriā Salo/
monis. De qua dicit textus. Videns autē
regina oēm sapientiā Salomonis.⁊ domū
quā edificauerat.⁊ cibos mense eius.⁊ ha
bitationes seruoꝝ.⁊ ordines ministrantiū.
vestesq3 eorum.⁊ pincernas.⁊ holocausta q̄
offerebat in domo dn̄i:non habebat vltra
spiritum.dixitq3 ad regem. Verus est ſmo
quem audiui. Et. j. Maioꝛ est sapientia ⁊
opera tua:q̄ȝ rumoꝛ quem audiui. Beati
serui tui ⁊c̄.3.Re.10. Item de Moyse Exo.
34.vt supra dr̄. Item de petro quando vi/
dit xp̄m transfiguratum Mat.17. Vide. j.
parte.3. Ex creaturarū ergo pulchritudine
deuenimus in aliqualem cognitionem in/
finite pulchritudinis diuine. Unde Ro.i.
Inuisibilia dei per ea que facta sunt a
creatura mundi.i.homine: intellecta con/
spiciuntur: sempiterna quoq3 virtus eius ⁊
diuinitas. Ex pulchritudine etiam rei arti/
ficiate cognoscimus sapientiam artificis:
in cuius mente longe excellentius est for/
ma artis.q̄ȝ in illa re materiali. Patet er/
go ꝙ ex creatura hec noscimus. ¶ Itē ex
scriptura. Quanta enim dulcedine frueba/
tur ⁊ reficiebatur Moyses audiendo vocē
dei in monte synai Exo. 24. cognoscere
possumus ex hoc ꝙ quadraginta diebus ⁊
⁊ quadraginta noctibus sine cibo ⁊ potu
permansit.ita delectabatur in audiēdo vo/
cem dei ⁊ loquendo:cum tamen ille nō es/
set deus.sed angelus loquens in persona
dei sicut dicit beatus Sthephanus Act.
7. Et Apostolus Gal.3.vbi dicit ꝙ lex fuit
ordinata per angelos in manu mediato/
ris.i.Moysi. Si igitur tanta dulcedo fuit
in audiendo vocem angeli: quanta est illa
quā ꝯsequitur anima in videndo deum ꝑ
essentiam: Unde ⁊ Moyses hoc petebat
di. Si inueni gratiam in cōspectu tuo:ostē
de mihi faciem tuam Exo.33. Sed non ob
tinuit. Unde dixit, dominus ei. Posterio/
ra mea videbis:faciem aūt meam videre
non poteris.idest supple in presenti vita.
Sed vt daretur intelligi ꝙ in visione faciei
diuine consequitur aīa maximam gloriam
dicitur ibidem. Ostendam tibi omne bo/
num. Et concordat auctoritas christi di/
centis. Hec est autem vita eterna: vt co/
gno.te solum verum deum.⁊ quem mi.⁊c̄.
Jo.17. Nota Omne bonum. quasi dicat.
Quando videbis faciem meam: videbis
omne bonum. Et nota: ꝙ diuina essentia
videbitur ab oībus beatis tota sed non to
taliter.prout est infinita. Videbitur tamen
limpidius essentia diua ab vno q̄ȝ ab alio.
Et iste defectus erit ex parte videntis. non

visi: q2 idem erit visum. Ex parte ergo obie
cti.s. dei cum sit vnum simplicissimum nul-
la potest esse diuersitas: sed ex parte poten
tie. Nam inquantum vna potentia magis
erit perfecta lumine glorie q̃ȝ altera: tanto
perfectius operabatur circa vnum ꝛ idem
obiectum. sicut idem sol diuersimode aspi-
citur vel eadem littera a diuersis legentib⁹
ſm ꝙ oculus magis vel minus est disposi-
tus ad videndum. Est aũt notandum. ꝙ
tribus modis aliq̄d cognoscitur: vel. s. ꝙ est
l' sic ē. vel q̄d ē. Prio mõ cognoscit de⁹ in
via ēt a malis. Ro. i. Inuisibilia dei a crea-
tura ꝛc. Scdo mõ videbit i patria a bõis.
Unde. i. Io. i. Similes ei erimus: q̃m vide
bimus eum sicuti est. i. suam maiestatem.
claritatem. bonitatem ꝛc. Tertio modo nec
a bonis videbitur nec a malis: neq̃ȝ in via
neq̃ȝ in patria: quia finitum nunq̃ȝ capiet
infinitum. Uidebimus etiam deum in se ꝛ
deum in nobis. ꝛ nos in deo. ꝛ deũ in crea-
turis. ꝛ creaturas in deo. Cognoscere auteȝ
deum in sua essentia est visio meridiana.
cognoscere vero creaturas in verbo: est vi
sio matutina. Uidebitur aũt deus sine me
dio deferente ꝛ obnubilante: sed non sine
medio disponente. Predicta latius vide
in compendio theologice veritatis.

Scdm premium glorie eterne est diuina
comprehensio cum firma adhesione: ꝛ hec
respondet spei. Nam quia homo in hac vi
ta sperat se consecuturum quod non habet
ideo in futura vita comprehendit ꝛ tenet
quod diu sperauit: ꝛ tunc succedente com-
prehensione deficit spes. Nam quod videt
quis quid sperat. Ro. 8: quasi dicat nihil.
Comprehendit ergo aia, deum: nõ quidem
comprehensione tali ꝙ includat deum cõ-
prehensum in se: quia hoc est impossibile in
tellectui creato. Unde Aug. ad Paulinũ
in libro de videndo deum. Attingere men
te deum magna est beatitudo: comprehen-
dere aũt est impossibile. sed comprehendit
anima deum comprehensione tentionis: q̄a
tenet eum ita fortiter ꝙ nunq̃ȝ ab eo sepa
rari potest. Unde Cãt. 3. dicit anima. Inue
ni quem diligit aia mea: tenui eum nec di-
mittam. Uide de hoc q̄d notaui in sermo-
nibus quadragesimalibus de decem prece
ptis sermone. l. in introitu. i. Cor. 9. Sic cur-
rite: vt comprehendatis.

Tertium premium est diuina delectatio
cum fruitione ꝛ respondet charitati. Nam
quia hic homo desiderat ꝛ diligit deum:
ideo illi maxime delectatur de deo viso ꝛ
comprehenso. Delectatio enim ista cõseq̄t
ad visionem ꝛ ibi non deficit charitas sicut
fides. ꝛ spes: sed magis perficitur. propter
q̄d dicit apl's ꝙ charitas nunq̃ȝ excidit. i.
Cor. 13. Quanta eniȝ sit delectatio illa quã
cõsequitur anima fruendo deũ. nec lingua
potest exprimere. nec intellectus percipere.
sed possumus hoc aliqualiter intelligere ex
delectatione maxima quam habet homo
in creaturis. Quantam delectationem ha-
bet auarus in diuitijs: iam videmus q̃ȝtuȝ
delectatur in illis: ꝙ postponit corpus suũ
ꝛ aiam suam vt illas consequatur. q̄nimo
quod peius est etiam postponit deum crea
torem suum. dñm suum. gubernatorem su-
um redemptorem suum. diuitijs. Deberet
enim apertis oculis intellectus considera-
re. si tm̃ delectant diuitie in hac vita que
cõmunes sunt bõis ꝛ malis: ꝛ caduce ꝛ cor
ruptibiles. nec faciunt aiam hois beatam
q̃ȝta delectatio debet esse in deo q̄ est crea-
tor diuitiarum ꝛ oium rerum: Propter de
fectum ergo huius considerationis imergi
tur in ipsis diuitijs. Et propter ipsas acq̄-
rendas in quibus sentit guttulam dulcedi-
nis postponit formale principium ois dele-
ctationis ꝛ dulcedinis. s. deum ꝛ facit sicut
equus qui quando famescit ꝛ auriga eius
vel dñs dat sibi ordeum statim voluit sibi
calceos vt percutiat eum: ꝛ non considerãs
ꝙ dñs est ille qui dat sibi ordeum ꝛc. ps.
Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus ꝛc. Sic
ꝛ superbus in honorib⁹. sic ꝛ ꝛ luxuriosus
in luxuria. sic gullosus in cibo ꝛ potu. ergo
ex his debemus cogitare q̃ȝ magna sit dul
cedo in fruitione diuina. alioquin perdit
homo vtrãq̃ȝ creatam q2 deficit a creato-
re quia illum noluit. Ideo dicit scriptura.
Creature dei facte sunt in odium ꝛ in tẽ-
tationẽ anime hominũ ꝛ muscipulam pedi
bus insipientiũ Sap. 14. Possumus etiã
cõprehendere aliquid de magnitudine de-
lectationis huius ex scriptura. Nã petrus
guttam illius dulcedinis diuine sentiens:
adeo fuit inebriatus. ꝙ prupit ad illa ver-

ba. Dñe: bonum est nos hic esse. Faciamus
hic tria ta.ti.u.moy.u.et he.u. nesciens qd
diceret: vt dicit Mat.17. Et Luc.9. Sic er-
go dauid dicit tam magná multitudinem
dulcedinis ex quo gustauit vná guttá dul
cedinis illius: q̃ta debet esse dulcedo bibe
re abundáter in illo flumine? De quo ps.
Fluminis impetus letificat ciuitatem dei.
Propter hoc sancti q inebriant illa dulce-
dine relinquebant oia: possessiones. agros.
parentes. filios. fratres. diuitias. deniq se
ipsos. et corpus et vitá: vt illá ad plenũ in-
crifacerent. Tradebant corpa sua bestijs.
aque. igni. gladijs. supplicijs. ppter ipsam
gliam quá hic gustabát propinante deo.
Unde Aug in lib. confessio. Introducis me
dñe in q̃dam dulcedinẽ que si pficiat in
me. si nõ est vita eterna. nescio qd sit aliud
vita beata. Item Ber. Semel inqt te gusta
ui bone Jesu et vtiná millesies mori possez
vt iterum te gustẽ. Item Hiero. in epl'a ad
Eustochiũ. c.26. vbi sic ait. Scio qd loquor
carissime. Nam vt insipientiá loquar: ego
homunculus sic abiectus sic vilis in domo
dñi: adhuc viuens in corpe angeloruz sepe
choris interfui. de corporeis per hebdas ni
hil sentiens etiam diuine visionis intuitu
post multorũ forte dierũ spacia prescius fu
turorũ corpori redditus flebam: qd ibi ma-
nens felicitatis habebá qd inenarrabilis
delectationis sentiebá. testes est ipsa trini-
tas quá cernebaz: nescio quo intuitu. testes
sunt et ipsi beati spũs qui aderát. testis est
et cõscientia mea. q tantis bonis ipse frue-
bar. quot et qualia nescit proferre mollities
corpis mei. Unde vna stilla illius glorie
degustata Stephano lapides dulces fue-
runt. Laurentio craticula. sic Uincentio. sic
Agathe. ego in his penis ita delector sicut
qui bonum nuntium audit. et sicut qui ma-
gnum thesaurũ inuenit vel qui videt quod
diu desiderauit. Sic etiá talis dulcedo se
pe tollit dolorẽ et timorẽ mortis: imo cũ de
lectatione moritur homo. Nota exẽplũ de
quodá paralytico noie Seruulus. De quo
Greg. refert in.4. dialogorũ. Multa tamen
sup hoc patent extra in legẽdis sctõrũ.

Quartũ premiũ est creaturarũ cognitio
que respõdet prudẽtie. Sicut.n. homo per
virtutẽ prudẽtie hui9 est diligẽs ad intelli-
gendum ea que sunt dei. vt illis medianti
bus perueniat ad. ipsum deum: sic merito
huius virtutis dotatur anima omni scien-
tia. Omnis enim anima videns deum co-
gnoscit. Da similitudinem. sicut si habere-
mus coram nobis speculum cognoscimus
et videmus omnia que relucent in speculo:
sic in proposito. Omnium enim creatura-
rum idee relucent in mente diuina: et ideo
videntes deum omnia vident simul in ip-
so. Greg. Quid est q non videant: qui vi-
dentem omnia vident? De hoc dicit Tho.
p.i.q.12.ar.8. Unde nota q anima vnius
rustici vel puerili baptizati videns deum
plus cognoscit de rebus diuinis vel huma
nis: q̃ aliqs vnq̃ doctor in p̃senti vita exi-
stens: et certius et clarius incomparabiliter
Nota q anima separata potest habere tri
plicem cognitionem de creaturis. Unam
per species acquisitas: si hic in presenti vi-
ta acquisiuit scientiam etc. Secundo per
species infusas: etiam si sit anima pueri ba
ptizati. Tertio per cognitionem in ver-
bo. Et nota q sicut spõsis carnalibus tria
dantur. s. dos. donatio propter nuptias. et
parafrenalia: sic et anime beate. Uide in
compendio theologie.

Quintum premiũ est de omnibus exul-
tatio cum iubilatione: quod respondet iu-
stitie. Sicut enim homo in hac vita omni
bus reddit debitum per virtutem iustitie.
Item quia per iustitiam affligit se in hoc
mundo per contritionem de peccatis. per
confessionem. per satisfactionem. per disci-
plinas. per ieiunia. per elemosynas. per ora
tiones. per peregrinationes. per afflictio-
nem sensuum et huiusmodi opera que per-
tinent ad penitentiam. que est pars iustitie
et omni creatura iuste vsus est. Ideo dele
ctabitur ibi in alia vita et gaudebit de om-
nibus. Primo de deo. Scdo de angelis.
Tertio de alijs sanctis. et eorum consortio.
Unde ibi nullus inuidet: sed gaudet vnus
de maiori gloria alterius. Unde nec vellet
habere gloriam illius. Nam si deus daret
eis electionem dicendo vni. Uis gloriam
illius maioris? Responderet non dñe: quia
non est mihi proportionata. Sicut filius mi
nor nõ inuidet de tunica maioris filij qa
non est sibi proportionata: vnde de oium

gloria gaudent. Uidebunt ergo iusti deum
vt gaudeant. videbunt gl'iam sanctoꝝ vt
congaudeant. videbūt quoqꝫ penas repro
boꝝ. vt de periculoꝝ euasione grãs agant.
Gaudebunt igit̃ de oībus creaturis ⁊ etiã
de dãnatis: licet sint parentes sui. ps. Uide
bunt iusti ⁊ ti. ⁊ sup. e. ri. ⁊ di. Ecce homo
qui non po. d. ad. s. sed spera. in mul. di. s. ⁊
preua. in va. sua. Item ps. Letabit̃ iustus
cū viderit vindictaꝫ. Unde Isa. 35. Gau
dium ⁊ letitiã obtinebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊
gemitus. Et ideo ex abundãtia gaudij cor
dialis prorūpent in laudes dinas. ps. Bti
q habitãt in domo tua dñe. in sc. se. lau. te.

Sextum premium est plene pacis posses
sio: que respondet fortitudini. Quia enim
fuit hic in vita ista fortis ⁊ paciens circa
infirmitates sibi immissas a deo ⁊ contume-
lias sibi illatas a proximo: ideo ibi plena
pace erit. Econtra mali ⁊ dãnati erunt in
continuis tribulationibus ⁊ guerris: vnde
molestabunt̃ ⁊ patientur ab omnibus crea
turis. Sap. 16. Creatura enim tibi factori
deseruiens: ex ardescet in tormentuꝫ aduer
sus iniustos. Erit igitur pax inter deum ⁊
beatos. inter angelos ⁊ ipsos beatos. mu-
tuo non timebunt guerram. non hostes ⁊c̃.
ps. Qui habitare facis vnius moris in do
mo. Item Isa. 32. Sedebit populus meus
in pulchritudine pacis: in tabernaculis iu-
stitie ⁊ in requie opulenta.

Septimum premium est plena sacietas
que respondet temperantie. Quia enim h
esuriuit homo. sitiuit. ieiunauit. ⁊ fecit vigi-
liam: ideo ibi habebit festum. vbi plene sa
tiabitur in mensa christi. Unde christus
Luc̃. 22. Ego dispono vobis sicut dispo.
mihi pater. m. re. vt edа. ⁊ bi. super m. m. in
re. m. Econtra mali qui hic faciunt festum
comedendo. ⁊ bibendo ⁊c̃. Ideo ibi faciẽt
vigiliam quia esurient ⁊ sitient. ⁊ petent ⁊
non dabitur eis. Exemplum habetur de di
uite epulone: qui iam sunt mille quadrin-
genti anni ⁊ plus ꝙ petijt guttam aque ⁊
nunqꝫ habuit nec in eternuꝫ habebit Luc̃.
16. Ideo dicit Isa. ⁊ loquitur dñs per os
eius damnatis siue peccatoribus. Pro eo
ꝙ vocaui ⁊ non respondistis. locutus sum
⁊ non audistis. ⁊ faciebatis malum in ocu
lis vestris. ⁊ que nolui elegistis: propter
hoc dicit dominus deus. Ecce serui mei co-
medent ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei leta
buntur. vos autem confundemini ⁊c̃. Isa.
65. ps. Satiabor: quum apparuerit gloria
tua. Nota ꝙ Nicolaus de lyra super illud
verbum G. i. i. Creauit deus cete grandia
dicit ꝙ hebrei dicunt hic ꝙ istud genus pi
sciuꝫ est incredibilis magnitudinis propter
qd si multiplicata fuissent indiuidua de-
structum fuisset seculum: quia mare non
esset nauigabile. nec alij pisces possent sta-
re in mari. Ideo postquã deus creauerat
hanc spẽm in sexu masculino ⁊ feminino oc
cidit femellam ne multiplicarentur indiui-
dua: ⁊ reseruat eam iustis ad comedenduꝫ
in futuro seculo. Ex quo patet iudeos ceci
disse in errorem saracenorum qui beatitu-
dinem future vite ponunt in delectationi-
bus corporalibus ciborum ⁊ venereorum.
Quod non solum apud catholicos absur
dum reputatur: sed etiam apud gentiles
philosophos. qui beatitudinem ponunt in
operibus intellectiue partis. asserentes vi
tam voluptuosam esse vitam porchorum:
vt patet in. i. Ethi. Propter quod beatitu
do non ibi est ponenda: cum felicitas nul-
lo modo pertineat ad bruta animalia. sed
solum ad intellectualem ⁊ rationalem crea
turam: ꝓpter quod theologi bene ponunt
beatitudinem in visione ⁊ fruitione ipsius
dei. ⁊ ab hac beatitudine anime post resur
rectionem fiet redundantia ad corpus per
quam fiet gloriosum per dotes corporis: in
ter quas ponitur impassibilitas. ⁊ conse-
quens resurrectio erit ad vitam immorta-
lem: operibus nutritiue ⁊ generatiue non
indigentem. Et ad hoc sunt auctoritates
clarissime noui testamenti. Sed quia non
recipiuntur a iudeis: ad hoc potest addu-
ci auctoritas prophete dicentis. Satiabor
quum apparuerit ⁊c̃. quia ex beatitudine
anime fiet talis redundantia ad corpus.
ꝙ satiabitur hominis appetitus. Ad hoc
autem facit exemplum Moysi qui existens
in monte cum dño. 40. diebus ⁊. 40. nocti-
bus non comedit. neqꝫ bibit. consortio tñ
dñi satiatus. Et multo minus in statu futu
re beatitudinis vsus ciborum est ponen-
dus. Hec Nicolaus de lyra. Si tibi vide-
bitur poteris propter prolixitateꝫ sermonis

derelinquere hoc quod dicit de Nicolao de lyra. Finis.

¶De resurrectione vniuersali. Sermo.15.

Fides tua te saluum fecit. Luc.18.

¶Supra sermone ꝓrio visum est de.5.articulo fidei ꝑtinente ad diuinitatem: vz de glorificatione animarum. Modo ergo sequitur videre de.6.articulo diuinitatis.s.de glorificatione corporũ. De qua dicit symbolum apostolicum. Carnis resurrectionem. Erit autem circa hunc articulũ triplex consideratio. Primo vtrum resurrectio sit futura Scd̓o quomõ. Tertio qualis. Et de quolibet põt fieri vnus ſmo: sed tantum de duabus considerationibus predicabimus hodie vnum sermonem: ⁊ cras alium. Salutetur virgo ⁊c̃. Pro introductione materie predicande.est notãdum ꝙ vera conclusio est in sancta theologia ꝑ fidem catholicam approbata.ꝙ omnes homines mundi qui fuerunt. sunt ⁊ erunt.siue boni siue mali.cuiuscunqꝫ secte.conditionis.vel status.aut etatis fuerint. resurgẽt in nouissimo die cum corporibus proprijs. Hoc probatur ratione.⁊ auctoritate. Ratione autem quadruplici ad hoc probandum. Prima sumitur ex parte diuine iustitie. Secunda ex parte diuine sapientie. Tertia ex parte diuine clementie. Quarta ex parte humane anime. Prima ergo ratio sumitur ex parte diuine iustitie: ⁊ est ista. Ad iustitiam diuinam pertinet. ꝙ ille premietur vel puniatur qui meruit vel peccauit.ps. Duo hec audiui: quia potestas dei est.s.ad puniendum malos. Et tibi domine misericordia.s.ad premiandũ bonos quia tu reddes vnicuiqꝫ iuxta opera sua. In hac autem vita quia actiones: vt ait phs sunt suppositorꝫ neqꝫ anima sola neqꝫ corpus solum: sed homo ex anima ⁊ corpore compositus peccat vel meretur. ergo debetur toti homini ſm animã ⁊ corpus premium vel pena. Manifestum est autem ꝙ in hac vita hoies premium vltime felicitatis consequi non possunt. Multotiens etiã nec iusti in hac vita premiantur: imo econtra iuxta illud Job.21. Impij viuunt.⁊ sublimati sunt cõfortatiqꝫ diuicijs ⁊c̃. Ad idez Jere.12. Justus qdẽ tu es dñe ⁊c̃. Vide supra sermone.7.par.1. Vt ergo sit retributio bonis ⁊ malis: necessario est iteratam anime ⁊ corporis ponere coniunctionem. Ubi homo in corpore ⁊ anima premiari ⁊ puniri possit. Et confirmatur hec ratio auctoritate Apostoli dicentis. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat vnusquisqꝫ propria sui corporis prout gessit: siue bonum siue malum.2.Cor.5.

Scd̓a ratio: est ex parte diuine sapientie ad quam pertinet omnia ordinare. ⁊ nihil inordinatum relinquere. Manifestum est autem ꝙ omnis pars extra suum totum existens est inordinata. partes autez hominis sunt anima ⁊ corpus ab inuicem separate inordinate manent ſm naturam. oportet ergo dicere ꝙ sapientia dei que omnia ordinat ⁊ disponit ſm illud Sap.8. Sapiẽtia attingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter ⁊ disponit omnia suauiter coniungat iterum animam corpori: vt natura ordinetur. Et confirmatur ratio. Est enim contra naturam anime esse absqꝫ corpore. cum sit ſm essentiam suam corporis forma. Cum igitur anima sit immortalis vt supra ostensum est. remanet ꝙ sit resumptura corpus suum immortale: quod erit in resurrectione vniuersali. Nam nihil quidem contra naturam potest esse perpetuum. non igit̃ perpetua erit anima absqꝫ corpore. ergo resumet quãdoqꝫ corpꝰ. Et hoc ponit.b. Thom. in.4.cõtra gentilis.c.79. Unde apostolus.1.Cor.15. Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem: ⁊ mortale hoc induere immortalitatem.

Tertia ratio sumit̃ ex pte diuine clemẽtie. Nam ꝑ xp̃m liberati sumus ab oibus his q̃ ꝑ pctm̃ primi hois incurrimꝰ. ⁊ multo magis: quia potentior est gr̃a xp̃i ad liberandũ: qꝫ pctm̃ Ade ad destruendũ siue ad inficiendũ: vt ꝓbat Apl's Ro.5. Si enim vnius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei ⁊ donũ in gloria vnius hominis iesu xp̃i in plures abundauit. Peccante aũt primo hoie. nõ solũ in nos pec-

catū deriuatū est:sed etiā mors q̄ est pena peccati:ſm illud Ro.5. Per vnū hominē pec.int. in mun.⁊ p̄ pctm̄ mors:necessariū est ergo ꝙ p̄ xp̄m ab vtroq̄ liberent a cul pa.ſ.⁊ a morte. Vn̄ ibidem dicit apl's. Si vnius delicto mors regnauit p̄ vnū:multo magis abūdantiā gratie.⁊ donationis.⁊ iustitie accipientes. in vita regnabunt per vnū iesū xp̄m. Et idē Apl's.1.Cor.15. Christus resurrexit a mortuis primitie dormientiū:qm̄ quidē per hoiem mors ⁊ p̄ hoiem resurrectio mortuoꝝ. Effectum aūt mortis xp̄i q̄ꝫtū ad remissionē culpe ꝯsequimur in sacramētis.q᷑ sacramēta in virtute passionis xp̄i operant:effectum aūt resurrectionis xp̄i quātum ad liberationem a morte in fine seculi ꝯsequemur. Est igit̄ de necessitate fidei credere resurrectionē mortuoꝝ futuram esse: ſm.b.Tho.in.4. cōtra gentil'.c.75.in principio.

Quarta ratio sumit̄ ex p̄te ipsius anime humane. Naturale enim desideriū qḋ a natura nō frustra plantatū est oꝫ ipleri:q᷑ nihil natura frustra instituit. Naturale aūt est hois desideriū ad felicitatē tēdere. Vn̄ Boetius in.3.de ꝯsolatiōe. Ois mortalium cura quā multipliciū studiosoꝝ labor exercet.diuerso q̄dē calle p̄cedit:ad vnū tn̄ btitudinis finē nitit̄ peruenire. Itē ibidem. Naturalit̄ in mētibus hoium veri boni ē inserta cupiditas. Felicitas aūt vltima est felicis perfectio. Cuicūq̄ igit̄ deest aliquid ad p̄fectionē:nondū hꝫ felicitatē p̄fectam: q᷑ nō adhuc eius desideriū totalit̄ q̄etat̄. Vn̄ ⁊ Boetius dicit.ꝙ btitudo est status oium bonoꝝ aggregatione p̄fectus. Omne imp̄fectū naturalit̄ p̄fectionē cupit. Anima aūt a corpore sepata.lꝫ sit btā p̄ dei visionē ⁊ fruitionē.nihilominus est aliquo mō imp̄fecta:sicut ois p̄s extra suū totū existens. Aia.n.est p̄s hūane nature naturalit̄. Vn̄ semp̄ desiderat naturaliter aia vniri corpi. Vn̄ ⁊ Jo.in Apoc̄.dicit:ꝙ Sub altare dei sancti clamāt vindica sanguinē nostrū q̄ effusus est ⁊c̄. Et Apoc̄.6. Vsq̄quo d̄ne sanctus ⁊ verus:nō iudicas ⁊ vindicas sanguinē nostrū:de his q̄ habitant in terra: Sup quo textu dicit Glo. Modo aie sctōꝝ sunt existētes sub.i.in minori dignitate q̄ꝫ sint future. Vn̄ ⁊ Aug.12.sup Gen̄.ad lr̄aꝫ.

cū quesisset vtrū spiritibus defunctoꝝ.sine corporibus possit summa btitudo illa p̄beri: R̄ndet ꝙ nō sic p̄nt videre incōmutabilem substātiā vt sancti angeli vident.sine alia latente cā.siue ideo q᷑ est in eis naturalis q̄dam appetitus corpus admistrādi. Igit̄ necessaria est corporis resumptio ad p̄fectā btitudinem adipiscēdam. Natura dico:nō q̄dē essentialiter.sed de bn̄ esse. Cōfirmatur aūt hec rō auc̄te apl'i dicētis. Expectatio creature reuelationē filioꝝ dei expectat. Et ⁊.j. Ipsa creatura liberat̄ a seruitute corruptiōis i libertatē glorie filioꝝ dei. Scimus.n.ꝙ ois creatura ingemiscit ⁊ p̄turit vsq̄ adhuc Ro.8. Patet ergo rōne ⁊ auc̄te.ꝙ resurrectio corpoꝝ sit futura. Et ꝯfirmat̄ etiā auc̄te veteris testi. Vn̄ Job. 19. Scio inq̄t ꝙ redēptor meus viuit:⁊ in nouissimo die de terra surrectur⁹ sum.⁊ in car.m.vi.sal.m.quē vi.sum e.i.⁊ nō.a.⁊ oculi m.cōspec.sunt. Itē ꝯfirmatur ipsa veritate diuina. Nota ꝙ saducei accesserunt ad iesum negantes resurrectionē:de muliere q̄ habuit.7.viros ⁊c̄.quasi volentes resurrectionē ad incōueniēs reducere: sicut legit̄ Mat.22. Et Luc̄.20. Dic historiam ⁊ r̄nsionē xp̄i. Ad p̄dicta adde qḋ notat.b.Tho. in.4.ꝯ gen.c.79.vbi agit̄ ꝙ per xp̄m resurrectio sit futura. Nō videam⁹ quonā mō illa generalis resurrectio fiet. Inueni hoc in quadā auc̄te illius magni doctoris qui studuit in studio sctissime trinitatis.ſ. iesu xp̄i:in qua ipse d̄ns ponit modum ⁊ practicam resurrectionis d̄ni dicentis. Nolite mirari hoc.ſ.opus resurrectiōis:q᷑ venit hora in qua.o.qui in mo.sunt audi.vo.fi.dei. Et p̄ce.qui.bo.fe.in re.vi.qui vero ma. ege.in re.iu. Jo.5.vbi d̄ns ponit clausulas in quibus ostenditur ꝙ illa generalis resurrectio habebit sex ꝯditiones videlicet.

¶ Pria q᷑ erit p̄tuosa:ibi Nolite mirari h̄.

¶ Scd̄a q᷑ erit subitosa:ibi Venit hora.

¶ Tertia quia erit copiosa:ibi In qua omnes qui in monumentis sunt.

¶ Quarta quia erit timorosa:ibi Audiēt vo.fi.dei.

¶ Quinta quia erit gloriosa. Et proce.qui bo.fe.in re.vi.

¶ Sexta quia erit dolorosa:ibi Qui vero ma.ege.in re.iu.

149

Dico primo q̄ resurrectio vniuersalis erit virtuosa; quia res tanto est virtuosior ⁊ excellentior q̄nto ab excellentiori virtute ⁊ potentia procedit. Maior autem est potentia ⁊ virtus dei incomparabiliter q̄ potentia nature: ⁊ ideo resurrectio illa erit virtuosior omni potentia naturali: quia non fiet per naturam neq̄ virtute alicuius creature sed solum virtute dei. Ideo dicit prima clausula. Nolite mirari hoc: quasi dicat. si hec resurrectio mortuorum fieret per naturam vel constellationem. vel virtute elemētorum: hoc esset mirandum. immo nec credendum. Et ideo philosophi pagani non credebant resurrectionem corporum vt ponit Aug. 22. de ci. dei. c. 12. Nam virtute nature fieri non potest: vt corpus corruptum idem numero reparetur: quia non est regressus a pura priuatione ad habitum. Natura enim semper per formam aliquam operatur: quod autem habet formam iam est. vnde seipsum nihil iam generare potest. sed generat aliquid aliud s̄m spēm simile. Cum vero corruptum est. formam amisit. que poterat esse principiū actionis. ⁊ ideo operatione nature quod corruptum est idē numero reparari non potest. Deus ergo est ille qui corpora mortua eadem numero reparabit. Et ideo non est mirandum: quia si deus creauit omnia ex nihilo quod maius est. quid mirum si corpora corrupta reparare potest quod minus est: quia presupponit materiam? Ideo de hoc non mirabatur sanctus Job. d. Scio enim q̄ redemptor meus ⁊c̄. Job. 19. Vide supra. Nota Redemptor meus. i. Christus: quia tempore Job viuebat incarnatū deus. Ego ipse ⁊ nō alius. s. homo: quia idem homo numero q̄ sum ero tunc: sed philosophi attendentes ad principia philosophie. que in virtute nature fundatur: mirabantur de resurrectione: adeo q̄ non poterant credere. Unde legitur Act. 17. q̄ cum Paulus iuisset athenas ⁊ ibi predicaret. philosophi ipsum libenter audierant predicantem de articulis fidei: vsq̄ quo predicauit eis articulum resurrectionis. Quando enim predicauit eis hunc articulum: admirantes dixerunt adinuicem. Quid vult seminiuerbius hic dicere? Alij dicebant. Nouorum demoniorum videtur hic annuntiator esse: q̄ Jesum ⁊ resurrectionē annuntiabat eis. Nota Seminiuerbius: q̄ predicabat paulus simpliciter fidem ⁊ nō curabat de rōnibus phicis: nec de ornatu verboꝝ. sicut ipse dicit. i. Cor. 2. Sermo meus ⁊ p̄dicatio mea nō in persuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostensione spūs ⁊ virtutis: vt fides nostra nō sit in sapientia hoīum sed in virtute dei. Et ideo phi illi murmurando cōtra paulū dicebāt. Quid vult seminator verboꝝ? q̄a ipsi attribuebant causis naturalibus ⁊ dicebant. Natura nō pōt hoc facere. ergo nō fiet. Sed nō valet argumentum. Sicut dicere. ista ancilla nō pōt hoc. ergo nec rex: q̄a natura non est nisi ancilla dei. Ideo apl's de phis dicit. Euanuerunt in cogitationibus suis: ⁊ obscuratū est insipiens cor eoꝝ. Dicentes enim se esse sapientes: stulti facti sunt Ro. i. Nota h̄ q̄ paulus conuertit Dionysium ariopagi. Dic modum de ara cōsecrata. Ignoto deo. ⁊ de resurrectione cuiusdam mortui ⁊c̄. Uel melius de illuminatiōe ceci: vt habet̄ in legēda beati Dionysij. Inuenitur tn̄ q̄ q̄dā phi platonici posuerunt eadem t̄palium reꝝ volumina repeti virtute nature: sicut verbi grā. sicut in isto seculo plato phs in vrbe atheniensium ⁊ in eadem scola q̄ Academica dicta est discipulos docuit: ita p̄ innumerabilia retro secula multis q̄dem ꝓlixis interuallis: sed tn̄ certis. s. triginta sex millibus ānis: ⁊ et andiui: idem plato ⁊ eadē ciuitas. ⁊ eadē scola: idēq̄ discipuli repetiti ⁊ p̄ innumerabilia deinū secula repetendi sunt. vt Aug. introducit. 12. de ci. dei. c. 14. vbi Aug. postq̄ retulit p̄dictam falsam positionem: sic ait. Absit vt nos ista credamus. Semel. n. xp̄s mortuus est pro peccatis nostris: surgens aūt a mortuis iam nō morit̄. ⁊ mors ei vltra nō dn̄abitur. ⁊ nos post resurrectionem semp̄ cum dn̄o erimus. Cui modo dicimus q̄d sacer admonet p̄s. Tu dn̄e s̄ua. nos: ⁊ custodies nos a ge. hac: in eternum. Satis aūt istis existimo cōuenire q̄d seq̄t̄. In circuitu impij ambulant. Non q̄a p̄ circulos quos opinant̄. eoꝝ vita est recursura: sed q̄a modo talis est erroris via. i. falsa doctrina. Hec Aug. Un̄ ibidē Aug. dicit. q̄ q̄dā referre volunt ad ꝓbandum hunc errorem

Illud qđ dicitur Eccl's.i. Quid est qđ fuit: Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est: Ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole nouum: nec valet quisq̃ dicere. Ecce h recens est. Jam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. Sed vt dicit.b.Tho.in.4.contra gentil'.c.82.vbi agitur ꝙ hoies resurgẽt imortales. Predicta sunt erronea: nec est intelligendum qđ supra dicit scriptura Eccl's.i.quasi eadẽ numero per generationes varias repetantur sʒ similia spẽ. sicut ⁊ grana seminant̃ ⁊ corrumpunt̃: ⁊ eadem spẽ surgunt ⁊ nascũtur non eadem numero: vt Aug.ibidem soluit Et Arist. in fine de generatione: hoc ipsum docuit: contra predictá sectam loquens ꝫm b.Tho. Quidá aũt verba p̃dicta Eccl's.i. sic intellexerunt tanq̃ in predestinatione dei iam facta fuisse oia.sapiens ille voluisset intelligi.⁊ ideo nihil recens esse sub sole sicut Aug.refert.12.de ci.dei.c.14. Sic ergo virtute nature impossibile est ꝙ eadeʒ numero repetantur.sed virtute dei sic: sicut in resurrectione vniuersali continget. Ex quo apparet ꝙ resurrectio illa erit virtuosa. Et sic patet primũ. Igitur nolite mirari hoc.

Secũdo dico ꝙ resurrectio vniuersalis erit subitosa. In hac vita indigemus multis annis anteq̃ simus ꝑfecti viri: sed tunc in puncto resurgemus in ꝑfectos viros: iđ dicit. Uenit hora. Nõ dicit venit ãnus vel septimana vel dies: sed venit hora: que est minor pars tẽporis quo vtimur ad loquendum cõiter. q2 in illa hora in qua mortui audient vocem illam.s. Surgite mortui ⁊ venite ad iuditium.non oportebit eos excitari de vno in vnum sed subito oẽs resurgent. Unde dicit apl's. Ecce mysterium vobis dico. Omnes qdẽ resurgemus: sed nõ ois imutabimur. in momento in ictu oculi i nouissima tuba.i.Cor.14. Immutabimur Glo.in imortalitatem gloriosaʒ. Sed cõtra.i.Thes.4. Mortui q in xp̃o sunt: resurgent primi.ergo in resurrectione corporum erit prioritas ⁊ posterioritas resurgentiuʒ. Rñ°.ꝫm.b.Tho.super illo textu vbi reprobatis qbusdá opinionibus dicit sic. Apostolus non ponit hic ordinem resurrectionis ad resurrectionem: sed ordinem ad raptum vel occursum. Nam primo veniente dño morientur qui inuenientur viui.⁊ tunc statim cum illis qui prius mortui fuerant resurgentes rapientur in nubibus ⁊c̃. vt apl's hic dicit. Hec.b.Tho. Uide sup hũc textum Nicolaum de lyra: qui dicit ꝙ ista posterioritas ⁊ prioritas non potest referri ad actum resurgentis. Nam oẽs resurgẽt in eodem instanti vt supra dictuʒ est. Nec potest hic accipi prioritas dignitatis: quia patres veteris testamenti in resurrectione non erunt digniores apl'is qui erunt assessores iudicis: ꝫm illud Mat.19. Sedebitis ⁊ vos ⁊c̃. Propterea dicit ipse ꝙ ista prioritas ⁊ posterioritas sit referenda ad quietem in xp̃o per bonam mentem: sic iungendo litteram. Mortui qui in xp̃o sunt.i.quiescunt eius fide mortui: primi respectu nostri qui adhuc viuimus: resurgent cum posteris. Deinde nos qui viuim⁹: supple gescemus in xp̃o in eius fide moriẽdo. simul rapiemur cum illis iam resuscitati cum ipsis obuiam xp̃o venienti ad iudicium in aera: vbi proferet sententiam iudicij sup valle Josaphat ⁊c̃. Nota pro declaratione dicti textus apl'i.s. Ego mysterium vobis dico ⁊c̃.i.Cor.15.ꝙ sunt tria consideranda in resurrectione vniuersali. Primũ congregatio ossium seu cinerum vel membrorum: ⁊ hoc fiet in tempore mysterio angelorum: quia ibi erit motus corporalis qui non potest fieri in instanti. De hoc dicit apostolus ꝙ fiet in momento: quod est pars temporis licet breuissima. Scđm erit informatio seu infusio animarum in corpora. Et illa fiet in instanti. Ideo dicit apostolus. In ictu oculi: idest in instanti. Quando fiet. Respondet. In nouissima tuba: que est illa vox terribilis. Surgite mortui ⁊c̃. vt dicam infra in.2.par. ⁊ tunc omnes mortui resurgent ad modum filij quando exijt de ventre matris. Unde Jsa.vlti. Quis audiuit vnq̃ tale: ⁊ quis vidit huic simile. Nunquid parturiet terra in die vna: aut periet gens simul. Non parturiet terra. Propter hoc terra dicitur mater nostra: quia tenet omnes in ventre tam mortuos q̃ viuentes ⁊ nascituros. Primus filius eius fuit adam: quia formatus fuit de limo terre. ⁊

sic &c. Dic de quocunque statu hominum: quia omnes de terra formati sunt: ideo dicitur homo ab humo. Ideo Eccli.40. Occupatio magna creata est in omnibus hominibus: et iugum graue super filios adam a die exitus de ventre matris eorum. vsque in diem sepulture in matrem eorum. Ideo Job.i. Nudus egressus sum de vtero matris mee nudus reuertar illuc. Terra ergo in die iudicii pariet omnes mortuos in similitudinem matris &c. Sed differentia tamen erit. Primo mulier quando parit clamat multum et dicit multa verba: et tamen non parit nisi vnum vel duos filios. Terra autem ad vnam vocem tube pariet plusque mille millia in vna ventrata. Et quis posset numerare. Item mulier parit vnum filium paruulum quem postea nutrit cum labore: sed terra tunc pariet omnes filios etatis.30.vel 33.annorum. In tali enim etate adam fuit formatus et christus resurrexit. Unde etiam pueri in vtero matris mortui in tali etate resurgent. Auctoritas. Ipse dedit quosdam apostolos. quosdam autem prophetas. alios vero euangelistas. Et infra. Donec occurramus omnes in vnitatem fidei et agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi Ephe.4. Nec propter hoc erunt alia corpora licet sint alia accidentia. Nam mutatio accidentium non mutat substantiam corporis: sicut patet in eo qui crescit in magna quantitate: cum tamen quando exiuit de vtero matris erat valde paruus. sic et in infirmo postquam factus est sanus &c. Est tamen notandum quod licet omnes resurgent in eadem etate: tamen non in eadem statura. sed in illa statura quilibet resurget: ad quam natura si impedita non fuisset quocunque tempore perduxisset. De quo vide Aug.22. de ciui. dei c.14. et sequenti. Item omnes resurgent in sexu proprio. Unde Aug. vbi supra.c.17. Melius mihi sapere videntur qui vtrunque sexum resurrecturum esse non dubitant. Non enim libido ibi erit: que confusionis est causa. Nam priusque peccassent nudi erant: et non confundebantur vir et femina. Corporibus ergo illis vitia detrahentur: natura seruabitur. Non est autem initium sexus femineus sed natura. Hec Aug.

Tertia conditio resurrectionis erit: quia resurrectio erit copiosa. quia omnis creatura humana resurget siue bona siue mala cuiuscunque secte fuerit. Ideo dicit tertia clausula. Omnes qui in monumentis sunt &c. scilicet resurgent. Sed contra ps.i. Non resurgent impii in iudicio: neque peccatores in consilio iustorum. Sed secundum glo. potest intelligi ille textus de duplici resurrectione: scilicet anime et corporis. Due enim sunt resurrectiones. Una anime in presenti qua resurgit a peccatis: de qua Apostolus Ephe. 5. Surge qui dormis: exurge a mortuis et illuminabit te christus. Altera corporis in futuro. Potest ergo ille textus intelligi de prima resurrectione anime: ideo dicit. Non resurgent impii in iudicio prima resurrectione que est in fide. i. a peccatis: et hoc in iudicio. i. vt se iudicent et accusent penitendo et confitendo peccata. Neque pec. in consi. iu. Glo. vt voluntatem dei suis preferant voluntatibus: quod est consilium iustorum. Uel aliter littera. In concilio idest in concordi multitudine iustorum. Et est idem sensus cum priori: et accipit eosdem peccatores et impios. Secundo modo intelligitur de resurrectione corporis in iudicio futuro. Et sic iterum dupliciter intelligitur. Uno modo. Non resurgent impii in iudicio. scilicet vt iudicent: neque pec. in consi. iu. idest in iudicio. quod concilium dicitur: et sic pro eodem accipimus impios et peccatores. Alio modo vt alios accipiamus impios: alios peccatores. Nam vt dicit Glo. impii sunt in fideles. idolatre. apostate. qui cum resurgent non iudicabuntur: quia iam iudicati sunt. Jo.3. Qui non credit: iam iudicatus est. Peccatores sunt falsi christiani qui non resurgent. scilicet vt iudicent: sed iudicabuntur tantum. Unde nota secundum Glo. quatuor ordines in iudicio erunt. Alii nanque erunt qui iudicabunt et non iudicabuntur: vt apostoli et alii perfectissimi. Alii qui nec iudicabunt nec iudicabuntur: quia iam iudicati sunt. sententia enim damnationis eorum toti ecclesie nota est: vt infideles. Alii iudicabuntur et saluabuntur: vt mediocriter boni. Alii iudicabuntur et damnabuntur: vt medio-

exiter mali ſm Glo. Reſurgent ergo omnes
mortui. ⁊ etiã qui viui reperient moriẽt: ſꝫ
põt h queri. ꝙ bti ⁊ damnati reſurgẽt: iam
h ſ ꝓbatum eſt: ſed de pueris qui in origi
nali tm̃ mortui ſunt: ad qd reſurgent? Nõ
qdem ad beatitudinẽ. nec ad dãnationeꝫ.
Sed duplici reſurgẽt rõne. Primo ad ha
bendũ naturã ꝑfectam. Pertinet. n. ad ſa-
pientiã dei ꝑficere naturã: vt ſupra dictũ
in introitu. Scda rõne ad accuſandũ parẽ
tes vel illos quoꝝ defectu mortui ſunt ipſi
ſine baptiſmo. Dic practice: ſicut ſcripſi in
ſermonibus de peccatis in genere articulo
2. ſmo. 4. vbi agiẽ de morte q̃ eſt pena ori
ginalis peccati. in fine ſmonis. Sed circa
predicta diceret aliqs. Multi ſunt mortui
quoꝝ corpora nunq̃ꝫ fuerunt in monumen
tis q2 fuerũt a beſtijs deuorati. vel ſubmer
ſi. vel cõbuſti: xp̃s aũt dicit ſolum de illis
qui in monumẽtis ſunt. ergo quid erit de
alijs? ⁊c̃. Pro declaratione notandũ: ꝙ i-
poſſibile eſt aliquem mori quocũqꝫ modo
quin ſepeliaẽ in aliquo monumento. Vñ
nota: ꝙ deus fecit quattuor monumenta
generalia pro corporibus humanis generã
dis ⁊ ſepeliendis: ⁊ nullus eſt homo qui in
aliquo iſtoꝝ nõ ſepeliaẽ. Iſta quattuor mo
numẽta: ſunt quattuor elemẽta: terra. aqua
aer. ⁊ ignis. Terra eſt monumentũ cõe: ſed
nobilius monumentum eſt aqua: lꝫ non ſit
ꝯſuetum: q2 illi qui ſepeliũtur in aqua co-
meduntur a piſcibus: ſed qui in terra a
vermibus ⁊ ſerpentibus. Adhuc nobilius
eſt monumẽtum aer: in quo ſepeliuntur ſuſ
penſi. q2 comeduntẽ ab auibus. Alij ſepeliũ
tur in igne ſi cõburuntur. Qui aũt come/
duntur a beſtijs tandẽ oꝫ ꝙ reſoluãtur in
elementa ex quibus fuerunt cõpoſiti. Nul
lus ergo eſt qui in aliquo iſtoꝝ monumen
toꝝ nõ ſepeliatur vel in omnibus. Qꝺ aũt
elementa dicanẽ monumẽta: ꝓbaẽ auctẽ:
in ps. Audite hec oẽs gentes. Et poſt. Se-
pulchra coꝝ. ſ. hominum: domus illoꝝ in
eternũ. Nota In eternum. Nec monumen
ta populi nec regnum nec chriſti durabunt
in eternum: q2 ignis ꝯflagrationis deſtruet
omnia. ergo neceſſario auctas intelligitur
de elementis: quia nullum aliud monumen
tum in eternum durabit. Et de iſtis elemẽ
tis loquitur xp̃o: quando dicit. Omnes qui
in monumentis ſunt.

Quarta conditio ⁊c̃. q2 erit timoroſa re
ſurrectio ſine formidoloſa. Qꝺ oſtenditur
cum diciẽ. Audient vo. fi. dei. Quidam do
ctores dicunt ꝙ erit illa vox chriſti. Quod
probatur in verbis predictis. Quidam ve-
ro dñt ꝙ erit vox Michaelis archangeli.
Et vtrũqꝫ eſt verum. Quando enim preco
clamat: vox eius eſt quidem vox ſua mi/
niſtrabiliter ⁊ executiue: ſed eſt vox regis
iubentis imperatiue. Sic in propoſito ⁊c̃.
Ideo qñqꝫ diciẽ illa vox. vox filij dei. qñqꝫ
vero diciẽ vox michaelis archãgeli: vt ha
beẽ. i. The. 4. Ipſe dñs in iuſſu ⁊ in voce
archãgeli. ⁊ in tuba dei deſcendet de celo.
⁊ mortui qui in xp̃o ſunt. reſurgẽt p̃mi ⁊c̃.
Dic pratice. Michael ergo ad iuſſum chri-
ſti clamabit ad q̃ttuor partes mũdi. ſ. oriẽ-
tem. occidentem ⁊c̃. altiſſima voce dicẽdo.
Surgite mortui venite ad iudicium. Tunc
ſubito ⁊ in inſtanti oẽs anime que ſunt in
paradiſo. in purgatorio. ⁊ in inferno. ⁊ in
lymbo pueroꝝ induent corpora ſua. ps. Ec
ce dabit voci ſue vocem virtutis. O q̃ꝫ ter
ribilis vox erit illa damnatis. Da ſimilitudi
nem de illis qui ſunt in carcere ꝓpter ali/
qꝺ crimen capitale: qñ audiunt ſententiaꝫ
vt ſuſpendantur ⁊c̃. Nota de illo qui cum
eſſet incarceratus audiuit ab illo dño qui
eum detinebat. Cõfitere: q2 faciam te diui
di per mediũ: quo audito cecidit in terrã
ſincopizando ⁊ ſemimortuus. Qui non ti-
ment nunc iſtam vocem: magis timebunt
tunc. ſed ſancti multũ timebãt. Vñ Hie/
rony. Siue inquit comedã. ſiue bibam. ſiue
quid aliud faciam. ſemꝑ videẽ in meis au
ribus intonare illa vox terribilis. Surgite
mortui venite ad iudicium. Sic ⁊ legiẽ in
vita patrum de duobus heremitis: qui iue-
runt ad colligendum palmas. quoꝝ vnus
timens cecidit: ⁊ ad ſe reuerſus dixit ſocio
querenti quidnam haberet. Fuit mihi vi-
ſum ꝙ audiuerim illam vocẽ Surgite mor-
tui ⁊c̃. Rogo te ducas me ad cellam vt ibi
me inueniat illa vox. Et nos nõ timemus?
Ve illis qui nõ timent. Adam timuit vo-
cem dei dicentis. Adam vbi es? Unde di/
xit. Voceꝫ tuã deꝰ audiui in paradiſo ⁊ ti

mui:eo q nudus essem. ⁊ abscōdi me Gen. 5. Et tñ illa vox erat vox misericordie q2 vocabat eum vt parceret ei si veniā postulasset: quāto magis plus timebunt illi q audient vocem in inferno? Quāto etiam magis debemus timere nos istam vocem que est vox rigoris ⁊ iustitie? Ideo hodie si vocem eius audieritis que ē vox mīsicordie: nolite obdurare corda vestra. q2 qui audit vocem dei nūc: nō timebit tūc. Aliogn ⁊c. Unde Job. 37. Tonabit deus in voce sua mirabiliter.

Quinta cōditio ⁊c. q2 vniuersalis resurrectio erit gloriosa. s. electis. Uñ dicit. Et pce. qui. bo. fe. in res. iu. Corpora enim btōꝝ resurgent cum quattuor dotibus de qbus habetur. j. sermone primo. sed vltra illas dotes habebunt etiam alia premia in corporibus: q2 omnes sensus corporis mirabili delectatione fruentur. Nam pmo delectabitur visus in videndo mirabilem pulchritudinē celoꝝ. Nota quantū delectatur visus hic. in videndo pulchram ecclesiam ⁊ marmora ⁊ sculpturas auri ⁊ argenti ⁊c. Item de pāno purpureo facto ab homine: quid erit de celis qui fuerūt formati a tota sancta trinitate cū toto suo studio ⁊ prudētia ⁊ arte? ergo ⁊c. Unde Isa. 60. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊ dilatabitur cor tuū. Scdo saciabit auditus. Si tm̄ delectatur homo in audiendo sonum cythare ⁊c. qui sonus resultat ex budellis seu visceribus bestie: quid erit tunc audiendo cantus angeloꝝ? Nota miraculum de religioso sacrista qui trecētis ānis stetit sine cibo nec fuit antiquatus audiēdo cantum angeli in forma auicule ⁊c. De isto cantu dicit Jo. Cantabant canticum nouum ante sedem dei ⁊ āte quattuor animalia ⁊ seniores Apoc. 14. Ante quattuor animalia. i. ante sanctos noui testi. ⁊ seniores. i. ante sctōs veteris testi. Unde sup illud ps. Exultationes dei in gutture eorū: dicit Aug9. q corda ⁊ lingue non desinent laudare deū. Tertio saciabit odoratus. Quanta fragrantia erit de vulnerib9 christi ⁊ de corpore virginis Marie ⁊ aliorum sanctoꝝ? Nō possetis cogitare. Si tāta fragrantia erit de rosis ⁊ liliJs ⁊ violis ⁊c. quāta erit ibi ⁊c.? Nota exemplum de balena quō comedit: q2 trahit pisces ad odorem suum qui exit de suo ore: vt dicit. b. Tho. super Job. Ideo Cant. i. Trahe me post te: ⁊ curremus in odorem vnguentoꝝ tuoꝝ. Quarto saciabit tactus. Nota. q sensus tactus magis delectatur q̄ aliJ sensus: vt dicit philosophi. Si tanta delectatio est in creaturis ex tactu: quid erit ex tactu corporis christi quem omnes electi poterunt tangere ⁊ amplecti ⁊ osculari? Unde ecclesia. Qui pascis inter lilia. septus choreis virginū. sponsus decorus gloria. sponsisq reddens premia. Quinto satiabit gustus ex cibo ⁊ potu: non illo quem bestialis machometus promittit. s. ex fluminibus lactis ⁊ mellis. quia non est regnum dei esca ⁊ potus: sed ex cibo qui propinatur ex mensa christi. Uide supra sermone proximo parte vltima. Unde dominus Luc. 12. Ego dispono sicut dispo. mihi pater m. ⁊c. Nota Sicut disposuit mihi pater meus: q2 sicut christus ex prouidentia patris cum laboribus ⁊ tribulatiōibus ad illud regnum venit: iuxta illud Luc. vltimo. Nōne oportuit christum pati: ⁊ ita intrare in gloriam suam? sic ⁊ nos: iuxta illud Act. 14. Per multas tribulatiōes oportet nos introire in regnum dei. Item Ro. 8. Non sunt condigne passiones huius temporis: ad futuram gloriam que re. in nobis.

Sexta conditio: quia resurrectio vniuersalis erit dolorosa. s. malis. Uñ dicit. Qui vero ma. ege. in resurrectione iudiciJ. i. damnationis. Unde Mat. 13. Sic erit in consumatione seculi. Exibunt angeli ⁊ separabunt malos de medio iustorum ⁊ mittent eos in caminum ignis ardentis: ibi erat fletus ⁊ stridor dentium. Sicut enim corpus gloriosum erit impassibile. subtile. agile. ⁊ clarum: sic corpus damnati ecōtra. passibile valde. grossum. graue. ⁊ obscurum. Nota exemplum quod scripsi infra. sermone proximo parte. 2. in fine. Potes etiam hic tangere illud punctum: quomodo erit possibile q corpora damnatorum sint passibilia ⁊ imortabilia. Uide quod scripsi in sermonibus quadragesimalibus de penitētia. in sermone de inferno parte. 5. Finis.

¶ De qualitate corporum resuscitandorum. Sermo. 16.

Ides tua te saluum fecit. Luc. 18. Dicto supra vtrũ & quomodo corporum humanorum resurrectio sit futura: Modo sequitur predicare de qualitate corporum resuscitandorum: quod pertinet etiam ad eundem articulum sextũ fidei ad diuinitatem pertinentem. Salutetur virgo Maria &c. Pro introductione materie predicande: est notandũ ꝙ ꝯclusio vera in sacra theologia. per fidẽ catholicã approbata. ꝙ postꝙ̃ resurrectio corpoꝝ humanorũ erit facta. gloria ipsius aie quã ipsa ꝯsequitur principaliter ex visione diuina vt supra dictũ est in sermone. 14. redũdabit in corpus: ita ꝙ corpus erit etiã gloriosum. sicut lumen redundat in laternã vitream vel crystallinã. Qualiter aũt ipsum corpus gloriosũ erit: & quã gloriã ꝯsequetur. declarat apl's dicens. Saluatorẽ expectamus dñm nostrũ iesum xp̃m: qui reformabit corpus humilitatis nostre ꝯfiguratum corpori claritatis sue Phi. 3. Ex quo habemus ꝙ illa gloria erunt dotata corpora beatoꝝ post resurrectionẽ qua & corpus xp̃i: vt mẽbra capiti ꝯformentur. iuxta illud Quos presciuit & predestinauit ꝯformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenitus in multis fratribus Ro. 8. Corpus xp̃i aũt habuit quattuor dotes & hꝫ post resurrectionem. Sic ergo & corpora btõꝝ habebũt quattuor post resurrectionẽ ex redundantia glorie aie vt supra dixi Que aũt sint iste quattuor dotes: adhuc expꝛ̃ssius declarat Apost. 1. Cor. 15. d. Sic erit resurrectio mortuoꝝ. Seminat̃ corpus in corruptione: resurget in corruptionẽ. Seminat̃ in ignobilitate: surget in gloria. Seminat̃ in infirmitate: surget in virtute. Seminat̃ corpus animale: surget spũale corpus. Et nota. ꝙ bene cõparat apl's sepelire vel mori ad seminare. Quia sicut granũ vel semen: aliud prius seminatur & corrũpitur postea germinat & facit fructũ: iuxta illud Jo. 12. Nisi granũ frumenti ca. in t. mortuũ fuerit ip. so. m. si aũt m. fu. mul. fru. affert: sic & corpus humanũ: non prius põt resurgere ad vitã gloriosam: nisi prius corrumpat̃. Ideo. 1. Cor. 15. Quod tu seminas: nõ viuificatur nisi prius moriat̃. Ponit ergo apl's in predicta auc̃te quattuor dotes corporis gloriosi & primo.

¶ Prima dos erit impassibilitas rigorosa: dum dicit. Semin. cor. in cor. surget in incor. Et ista acquirit̃ merito patientie.

¶ Scd̃a dos erit claritas gloriosa: dum dicit. Semi. in igno. sur. in gloria. Et ista acquiritur merito continentie.

¶ Tertia dos erit agilitas vigorosa: dum dicit. Se. in infir. surget in virtute. Et ista acquiritur merito diligentie.

¶ Quarta dos erit subtilitas virtuosa: dũ dicit. Se. cor. aiale. surget cor. spi. Et ista acquiritur merito abstinentie.

Omnes predicte dotes fuerunt & sunt in corpore xp̃i & sic erunt in nobis: tñ diuersimode. Quia christus ex potentia diuinitatis vsus est istis dotibus etiã ante mortẽ. nos aũt solum post resurrectionẽ. Et ratio differentie est: q2 aia xp̃i etiã dum viueret in carne mortali erat gloriosa & fruebatur deo ꝑpter vnionẽ diuine & humane nature. in ꝑsona filij dei: q̃ vnio fuit facta ab instanti ꝯceptionis. & ideo gloria aie debebat & poterat redundare in corpus: sed q𝔡 nõ redũdaret ꝓcedebat ex dispensatione diuina: vt posset in corꝑe suo exercere mysteriũ nostre redẽptionis. patiẽdo & moriẽdo. Idẽ. b. Tho. p. 3. q. 45. ar. 2. qñꝙ̃ tñ dotes corporis ostẽdit dum viueret: vt gloriã aie sue & potẽtiã diuinitatis manifestaret: vt. j. dicet̃. Est tñ notandũ. ꝙ sicut dicit. b. Tho. in. 4. sen. di. 49. q. 4. ar. 3. Christo nõ ꝯuenit ratio dotis. vel nõ ita proprie sicut alijs sanctis: ea tñ que dotis dñr excellentissime ei conueniunt.

¶ Prima ergo dos corporis gloriosi ẽ impassibilitas rigorosa: quã ostẽdit apl's dum dicit. Seminat̃ corpus in corruptione: surget in icorruptiõe: & si nec mori poterunt. Erũt enim imortalia sicut & xp̃s resurrexit vt vltra nõ moreret̃: ꝯm illud Ro. 6. Christus resurgens ex mortuis iam nõ morit̃: mors illi vltra nõ dñabitur. Q𝔡. n. mortuus est peccato mortuus ẽ semel: q𝔡 aũt viuit viuit deo. Et rõ huius ẽ triplex. s. legalis. theologicalis. & physicalis. ¶ Legalis ẽ

ga qui semel soluit debitũ nõ tenet̃ ampli
us soluere. Regula. Bona fides non patit̃
vt semel exactũ iterũ exigat̃: de reg. iur. lib.
6. Et. C. de peni .l. Q́es. i3. q. 2. c. si. ⁊c̃.
Quilibet aũt ẽ debitor mortis ⁊ passibili
tatis ꝑpter demeritũ culpe originalis: iux
ta illud Ro. 5. Per vnum ho. pec. intra in
mũ. ⁊c̃. Ergo q̄ semel mortuus ẽ ⁊ passus:
nõ est ãplius passibilis ⁊ mortalis: nisi alia
rõ faciat eũ passibilẽ: v3 culpa actualis: si-
cut in dãnatis ꝯtingit. Et h̄ est prima rõ.
Scd̃a rõ est theologalis. v3 vt cõforme/
mur cũ x̄po resurgẽte. Ro. 6. Christus res̄.
ex mortuis: iam nõ morit̃ ⁊c̃. Vñ Phil. 3.
Salua. expe. d. n. iesum x̄pm. qui refor. cor.
hu. nostre. ꝯfi. cor. cla. suc. Rõ phisicalis
est. Nã cã corruptionis ⁊ generationis est
motus celi. tunc aũt cessabit motus celi. er-
go ⁊ corruptio: q2 cessante cã cessat effect⁹.
Hinc est qd̃ dicit̃ Jsa. 25. Precipitabit
dñs mortem: in sempiternũ. Et Apoc̃. 20.
Mors vltra nõ erit. Alias rõnes vide ad
ꝓpositũ in. 4. ꝯ gen. c. 82. vbi ag̃ ꝙ homi
nes resurgent imortales. Sicut ergo nõ po
terunt mori sic etiã erunt ipassibiles. vnde
nec poterũt pati ab igne. Et poterũt descẽ-
dere ad infernũ. nec igne cõburent̃. sic ⁊ in
ꝓfundo maris nec submergi. nec gladio.
nec lancea scindi. nec aliqua turpitudine
signari. Sicut ⁊ radius solis ⁊c̃. Eꝯ autez
damnatoꝝ corpora erunt valde passibilia.
⁊ totũ corpus erit plenũ doloribus a capi
te vsq3 ad pedes. Vñ quilibet dãnatus po
terit dicere. Infelix ego hõ q̄s me libera-
bit de corpe mortis hui⁹ Ro. 7. Hac dote
ipassibilitatis vsus est dñs ante passionez.
q2 nõ potuit occidi nisi q̃n voluit. Fuit. n.
quater in mortis periculo. Primo q̃n he-
rodes voluit eum gladio occidere Mat. 2.
Sed euasit. Scd̃o q̃n cõciues sui voluerũt
eu3 de montis supcilio p̃cipitare. Jesus au
tẽ per mediũ illoꝝ ibat Luc̃. 4. Tertio ꝑ
lapidationẽ bis. Primo dixit iudeis. Amẽ
amen dico vobis anteq̃3 abraam fieret ego
sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in
eũ: iesus aũt abscondit se. ⁊ exiuit de tem-
plo Jo. 8. Scd̃o vero q̃n dixit. Ego ⁊ pater
vnũ sumus: vt habet̃ Jo. 10. Quarto ꝑ ve
nenũ: q2 iudei voluerunt eũ potionare. De
hoc ꝓphetauit Jer. in persona x̄pi. Tu de
monstrasti mihi ⁊ cognoui: tu ostendisti mi
hi studia coꝝ. Cogitauerunt ꝯsilia ꝯ me di
centes. Mittamus lignũ in panem eius: ⁊
eradamus eum de terra viuentiũ. ⁊ nomen
eius nõ memoretur amplius Jer. xi. Vide
in sermone inuẽtionis sancte crucis. sed vo
luit x̄ps mori nisi in cruce. Jdeo dicit ipse.
Nemo tollet aiam meam a me. sed ego po-
nam eã a meipso. Potestatẽ habeo ponẽ
di aiam meam ⁊ potestatẽ habeo iterũ su-
mendi eã Jo. 10. Hanc ergo dotem merebi
mur merito patientie: q2 homo patienter re
cipit iniurias ⁊ oia mala pene a deo vel a
ꝓximo sibi illata. Jdeo dicit scriptura. Pa
tientia vobis necessaria est: vt voluntatem
dei faciẽtes. reportetis repromissionẽ Heb.
10. Nota Repromissionẽ: supple huius ex-
cellentie. siue dotis impassibilitatis.
¶ Secunda dos est claritas gloriosa: de
qua apl's. Seminatur corpus in ignobili/
tate: surget in gloria. Nota Jn ignobilitate.
Videtis quantũ vile est corpus hois mor
tuu3: q2 l3 fuerit magnus baro. comes. rex.
vel princeps. multum in hac vita honora-
tus: tñ postq̃3 mortuus est ⁊ sepultus. oẽs
suppeditant ipsum. nõ solu3 hoies. sed etiã
canes. Nota de sepulchro regine neapoli/
tane ⁊ pape Martini que in terra sunt po-
sita. Et si q̃n aliquoꝝ principum cadauera
in sepulchris aureis vel marmoreis ponun
tur. quia nõ sufficiunt multis pompe in vi-
ta. quid eis prodest cum a vermibus corro
dantur ⁊ fetcãt ⁊c̃. Ecce q̃ta ignobilitas:
⁊ ponuntur in loco obscuro. sed postea sur-
gent in magna claritate si fuerint inter ele-
ctos. Clarum est aurum ⁊ argentum: sed
clarius est crystallũ: clarior adhuc ẽ ignis.
⁊ clarissimus est sol. luna. ⁊ stelle. ꝙ oẽs do
ctores dñt ꝙ corpus gloriosum septies erit
clarius sole: qd̃ ẽt lumen solis septies erit
clarius q̃3 nunc. Jdeo Mat. 13. Fulgebunt
iusti sicut sol in regno patris mei. Unde si
deus poneret loco solis corpus gloriosum:
magis illuminaret mundum q̃3 sol. Jsta
dote vsus est x̄ps q̃n transfiguratus est in
mõte thabor. Jn qua trãsfiguratiõe resplẽ
duit facies eius sicut sol. vestimẽta aũt eius
facta sũt alba sicut nix: sicut legit̃ Mat. 17.

Et Luc. 9. Istaz dotem ↄsequimur per virtutem continentie ⁊ castitatis. Nam sicut castitas facit hoīem clarum in conscientia ⁊ mundum in corpore. ⁊ etiam clarum in fama: iuxta illud O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate: alias cum charitate. Sap. 4. sic erit corpus claritatis dote insignitum in gloria. Econtra luxuriosi qꝛ sunt obscuri hic ⁊ in anima. quia priuantur claritate gratie. ⁊ in corpore: quia atteritur corpus ⁊ destruitur per luxuriam. ⁊ etiam denigratur fama: quia nullum vitium est ꝙ ita denigret famam hominis sicut luxuria: ita erit nigerrimum ⁊ fetentissimum. adeo ꝙ si sentiremus fetorez omnes fugeremus. Nota h̄ miraculum de quodam malo homine qui habebat bonam vxorem ⁊ deuotam. que inducebat sepius virum suum ad confessionem: ipse tamen nolebat discedere a ribaldarijs suis: vxor tamen orabat pro eo continue dicens. Dn̄e ex quo ego non possum ipsum corrigere: vos corrigatis euz ne pereat. Accidit semel ꝙ ipse veniebat a lupanari ⁊ mutata est facies eius in horribilem ⁊ turpissimaz figuram: adeo ꝙ vxor eius videns eum. clausa ianua ascēdit ad fenestram nolens ei aperire. ⁊ omnes de vico fugiebant eius aspectum: ac si demonez viderent. Qui hoc audiens transiuit per apothecam barbitonsoris ⁊ in speculo videns suam horribilem formam: horruit se ipsum. Qui statim iuit ad curatum vt confiteretur ⁊ curatus fugiebat ⁊c̄. tandem cōfessus recuperauit pristinam formam. In hoc ostenditur qualem faciem habebunt damnati ⁊c̄. quia erūt horribiles sicut diabolus: cuius aspectus ita terribilis est ꝙ hō ipm̄ sustinere non posset. Nota exemplū de illo energumino per cuius os diabolus loquebatur. Unde interrogatus diabolus a quodam monacho de pena inferni dixit ꝙ non posset enarrari. Solus enim aspectus sathane est ita horribilis ꝙ si haberem corpus passibile sicut ⁊ vos. potius eligerem transire de oriente ad occidentem per medium ignis: q̄ ipsius sustinere aspectum.

¶ Tertia dos corporis gloriosi est agilitas vigorosa. que nominatur per apostolū: duz dicit. Seminatur corpus in infirmitate: surget in virtute. Nota In infirmitate: qlibet nostrum scit q̄ graue est corpus mortuum: ⁊ quid mirum. cum etiam viuuz sit graue? Unde si quis pedester incedit. vix posset ire per tria miliaria per horam. Sed post resurrectionez erit valde agile. Magna est agilitas equorum currentium. maior est auium volantium. maior sagittarum. ⁊ maxima solis: sed pre omnibus est agilitas corporis gloriosi ad instar humane cogitationis. que in puncto transit ab oriente vsq3 ad occidentem. Et quid mirum? Nam habemus ī scriptura ꝙ angelus dei portauit Abacuch cum prandio a Iudea in Caldeam vt ferret prandium Danieli. qui erat in lacu leonum. ac reduxit eum subito in Iudeam: sicut legitur Dan. vlti. cum corpus mortale haberet ⁊ graue. Quid ergo poterit anima gloriosa de corpore glorioso de sui natura agili ⁊ non graui: non dico per gloriam informatam sicut etiam legitur Act. 8. ꝙ post baptizationem eunuchi spiritus dn̄i Philippum dyaconem grauē adhuc corpore rapuit. ⁊ in azoto subito inuenit. Sic ⁊ legitur de apl'is in legenda beate virginis. ꝙ rapti a nubibus subito ante hostium beate virginis sunt portati. Multo ergo magis hoc credendum est de corpore glorioso. Hanc dotem ostendit dominus in suo corpore ante passionem: quando super mare ambulauit Mat. 14. etiam post passionem quando subito de paradiso terrestri veniendo apparebat apostolis. In quo paradiso terrestri quidam opinantur dominum permansisse postq̄ resurrexit ante ascensionem: iuxta illud ps̄. Si assumpsero pēnas meas diluculo ⁊c̄. Item in die ascensionis quādo in momēto penetrauit celos. Ideo dicitur. Per admirabilem ascensionem tuam ⁊c̄. Hanc excellentiam habebunt omnes beati merito diligētie spiritualis: sicut religiosi diligentes tria vota. ⁊ cerimonialia religionis. Sic ⁊ clerici diligenter dicentes officium ⁊ castitatez diligenter seruantes ⁊c̄. Sic ⁊ layci. Dic vt expedit de quolibet statu. Ideo dicit scriptura. Agite diligenter ⁊ erit dominus vobiscum. 2. Parali. 19. sed oppositum erit de negligentibus: ꝙ vix poterunt se mouere. Unde Iere. 48. Maledictus homo qui fecit opus dei negligenter.

¶ Quarta dos est subtilitas virtuosa: que notatur cum dicit. Seminat corpus aiale: surget corpus spuale. Spuale dicet corpus gloriosum: nō qr spiritus. sed qr habebat ꝯditiones spūs. qr erat valde penetrabile ꝛ subtile. Nam vt videtis subtilis est aer siue ventus trāsiens ꝑ parua ꝛ stricta fora mina. subtilior est lux que transit per fenestrā vitream ꝛ pānū de cera vbi ventus nō posset transire. subtilior est vox hominis vel cāpane quā auditis in camera clausis fenestris ꝛc. Adhuc subtilius est corpꝰ gloriosum. qd de capsa etiā ferrea posset exire sine aptura. Uñ non exiret ventus nec lux nec vox. Hanc excellentiā ostēdit xp̄s in corpore suo. qñ de vtero sa ratissime virginis clauso exiuit. ꝛ post passionē siue resurrectionē qñ exiuit clauso monumento. ꝛ qñ ianuis clausis intrauit ad locū vbi erāt apl'i Jo. 20. Hanc excellentiā ꝯsequentur electi post resurrectionē: merito abstinentie corporalis. Abstinentiā aūt dico nō solum a cibo ꝛ potu. sed ab omni vana delectatione. qr sicut nō solum gulla peccauit sed oēs aliȷ̄ sensus. sic nō solū gula cōprimi dꝫ. sed oēs aliȷ̄ sensus exteriores ꝛ interiores Abstineat oculus a visu ꝛc. auris ab auditu. gustus a crapula. tactus ab amplexibus etiā vxoris isto sacro tp̄e q̄dragesime. ꝛ sic oēs sensus. Quid ꝓdest ieiunanti si inebriat ira. aut odio. aut auaritia. siue inordinata cupiditate lucri. aut superbia: corpꝰ abstinentia atterit aia vitioꝝ crapula inebriat. Hec abstinentia filiis est abstinētie diaboli. Ideo dicit veritas. Attendite ne grauētur corda vestra crapula ꝛ ebrietate Luc. 21. Nota Corda nō dicit corpora: qr corda magis q̄ꝫ corpora custodienda sunt. Unde Prouer. 4. Omni custodia serua ꝛ custodi cor tuū: qr ex ipso vita procedit: supple ꝛ mors. Eꝫ gullosi resurgent cū corporibꝰ grossis ꝛc. Rogemus ergo dominū vt sic ornemur virtutibus in hoc seculo infusus nobis. ex gratia: vt in vita futura ornari mereamur corporis dotibus collatis nobis ex gloria. Finis.

Ultimo notandū q̄ sub hoc articulo etiaꝫ cōprehenditur dānatio eternalis peccatoribus a diuina iustitia infligenda. Sicut. n. tenemur credere q̄ deus dabit bonis vitaꝫ eternā: vt dictū est. sic eꝫ credere debemꝰ q̄ deus mittet malos in ignē eternū. Nā vt dicit ph̄s. Qui bñ diffinit: ꝯria ꝯsignificat. Et ꝯrioꝝ eadem est disciplina. Uñ mali etiā ꝛ in corpore ꝛ in aia sunt cruciandi: sicut boni ꝛ aia ꝛ corpore glorificandi: iuxͣ illud Uenite bñdicti patris mei ꝛc. Et Ite maledicti in ignem eternū: qui paratus ē diabolo ꝛc. Mat. 25. Si ergo vis p̄dicare de inferno. vide in ꝯmonibus q̄dragesimalibus. ꝯmone de pnia. Uel potes p̄dicare d̄ corporibus dānatoꝝ post resurrectionem: quō pōt esse q̄ sint imortalia cū sint passibilia ꝛc. Uide in ꝯmone vbi s̄ p. Uel potes p̄dicare illud dubiū. qr̄ pena inferni est eterna. cū culpa sit tp̄alis: De quo vide qd scripsi in sermonibus q̄dragesimalibꝰ. de pc̄tis in genere arti. 3. vbi agit de peccato mortali ꝯmone nono: vbi agit de eternitate pene infernalis. Itē de aia separata quō pati possit ab igne corporeo vide in sermonibus quadragesimalibus de peccatis in genere articulo. 3. vbi agitur de peccato mortali sermone. 8. siue. 9. s. vbi agitur de vltimo effectu peccati mortalis qui est damnatio infernalis ꝛc.

¶ De incarnatiōe verbi dei. Sermo. 17.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. ¶ Dictū est supra de sex articulis ꝑtinētibus ad hūanitatē: quoꝝ primus est de ꝯceptione ꝛ natiuitate xp̄i. de quibus vnus tm̄ est articulus. ꝯm illos qui ponūt. 12. articulos fidei. Qd sic in symbolo. Qui ꝯceptus est de spiritu sc̄tō natus ex Maria virgine quem posuit. b. Jacobus maior: postq̄ꝫ andreas posuerat articulū de persona filiȷ̄: dicens. Et in iesum xp̄m filiū eius vnicū dominū nostrū. Jacobus prosequutus est incarnationē ꝛ natiuitatem eius: di. Qui cōceptus est ꝛc. Quia vero post symbolū apostolicū multe sunt orte hereses circa diuinitatē ꝛ humanitatē xp̄i. Ideo sc̄tō spū suadēte fuit nicena synodus ꝯgregata in qua maius symbolū est ordinatum: in quo quidem symbolo latius articulus diuinitatis

⁊ humanitatis xp̄i exprimit. Vñ sic ibi dr̄. Et in vnū do. nostrū iesum xp̄m filiū dei vnigenitū. ⁊ ex patre natū ante oia secula. Deū de deo. lumē de lu. deū ve. de deo ve. Ge. nō fa. cum sub. p. ꝑ quem oia fa. sunt. Hucusq̧ de diuinitate xp̄i. Sequit̄ de humanitate eiusdem. Qui ꝓpter n. ho. ⁊ ꝓpt̄ no. sa. descendit de celis. Et incarnatus est de. s. s. ex Maria virgine. ⁊ ho. fac. est. Nota Vnigenitum: ⁊ ꝫm verba huius symboli istum articulū declarabimus. Saluet̄ virgo Maria ⁊c̄. Pro declaratione materie ꝑ̄dicande ⁊ eius introdectione est notandū: ꝙ ꝫm ꝙ fides catholica in p̄dictis verbis exposita firmiter tenet. filio dei assumente carnē humanā in vtero virginali. deus factus est hō. iuxta illud Verbū caro factū est. Jo. i. Caro. Glo. i. hō. Accipit̄. n. ꝑs ꝓ toto per figurā Synecdochen Sed ꝓ declaratione materie p̄dicande ⁊ eius introductione: est notandū ꝙ aliqd pōt fieri tripl'r.

¶ Vno modo per ꝯuersionem.

¶ Scd̄o modo per confusionem.

¶ Tertio modo per vnionem.

Primo igit̄ modo per ꝯuersionem: qñ vna res ꝫm suam substātiā ꝯuertit̄ ⁊ trāsmutat̄ in aliam: vt cum panis comestus fit caro comedētis. ⁊ vinū potatū fit sanguis potantis: vel aqua pluuialis cōuertitur in vinum. sic ⁊ terra fit lapis ⁊ lapis fit es: iuxta illud Job. 18. Ferrum de terra tollit̄: ⁊ lapis calore solutus in es vertitur. Et isto modo deus nō est factus homo. Rō quia isto modo primo res que transmutatur in aliā. perdit quātū ad formā substātiā suā: ⁊ nō est amplius illa que prius fuerat: sed illa in qua ꝯuertitur. Deus aūt factus homo nō destitit esse deus: q2 qd̄ erat remāsit: ⁊ qd̄ nō erat assumpsit. Natura. n. diuina iuertibilis est. ⁊ incōmutabilis: iuxta illd̄ Boetij. Stabilisq̧ manens das cūcta moueri. Et Mala. 3. Ego deus ⁊ nō mutor. Et pro intelligendo modo quo remanēs deus fuit factus homo. ponit Aug. similitudinē optimā: in libro de doctrina christiana. sic di. Sicuti cum loquimur. vt id qd̄ animo gerimus in audientis aīam ꝑ aures carneas illabitur. fit sonus verbum qd̄ corde gestamus ⁊ locutio vocatur. nec tñ in eundem. sonū cogitatio nostra cōuertitur: sed apud se manens integra formā vocis qua se insinuet auribus sine aliqua labe sue mutationis assumit: ita verbum dei nō cōmutatur. Caro tñ factum est vt habitaret in nobis.

Scd̄o modo aliqua res fit alia ꝑ modū ꝯfusionis siue cōmixtionis: vt qñ due res ꝯiunguntur ⁊ ꝯfundunt̄ simul. adeo ꝙ nulla caꝝ in sua natura remaneat. sed fiat q̄dam substātia siue res. sicut ex melle. cinnamomo. ⁊ vino fit nectar. ⁊ sicut aqua miscetur cum vino. ⁊ in electuario aurū miscet̄ argento: ⁊ fit tertia quedā substātia. Et h̄ etiam modo non dicitur deus factus hō: q2 natura diuina incorruptibilis est: vt s̄ etiā dixi. Nam in xp̄o remāsit natura humana ⁊ diuina quelibet in sua natura nec fuit ꝯfusa vna cum altera.

Tertio modo dr̄ aliquid fieri aliud per vnionē: remanente tñ vtraq̧ substātia. Cū lana tingit̄ ⁊ fit rubea vel nigra ⁊c̄. vel sicut cum homo fit frater religiosum habitū assumit. vel cum homo fit miles. ⁊ hoc modo dicitur deus factus homo per vnionez personalem manente vtraq̧ substātia diuina. s. ⁊ humana naturaliter in sua perfectione: ita vt de se inuicem predicentur. deus ⁊ homo. ⁊ homo deus. Deus enim de nouo recepit aliquid qd̄ nō habebat. s. habitum humane nature. Phi. 2. Qui cū in forma dei esset: nō ra. ar. ē se esse equa. deo: sz se ip. ex. f. ꝫ. acc. in si. hoiuz fa. ⁊ ha. inuē. vt homo. Predicta verba notant̄ in symbolo Athanasij vbi dr̄. Qui. s. xp̄s lz deus sit ⁊ homo: non duo tñ: sed vnus est xp̄s. Vnus aūt nō ꝯuersio. di. in car. sed assum. hu. in deum. Ecce primus modus. Vnus oino nō ꝯfusione substātie. ecce scd̄s. Sed vnitate ꝑsone. ecce tertius. sed declarat modum substātialē. Nam sicut anima rationalis ⁊ ca. vnus ē homo: ita deus ⁊ homo vnus est xp̄s. Sicut eniz aīa rōnalis remanet in sua substātia ⁊ caro in sua. tñ vnite faciunt vnum hominē. Sic in xp̄o diuinitas ⁊ humanitas vnite in personā filij dei. faciunt vnum xp̄m: remanente qualibet natura in sua substātia. Jllud tñ aduerte: ꝙ anima ⁊ corpus in homine faciunt hoiem vnum. s. personā humanā: sed in xp̄o non: q2 solum fuit persona diuina. Est etiā no-

tandum. quod ista similitudo de vnione aie et corporis. nõ e vsquequaque silis vnioni diuine et hũane nature. in psona filij dei. Primo: quia vt dicit Tho. i.3. sen. di.5. q.i. ar.i. ad tertiũ. aia et corpus sm quod sunt partes hois. pprie loquendo nõ due sunt nature. prout in proposito de natura loquimur. sed vtraque est pars nature: altera sicut forma. altera sicut materia. Scdo quia cõpositum ex aia et corpore. s. hic hõ. nõ predicatur de altera pte componentium. Nõ enim dicitur quod anima. vel quod corpus. sit hõ: nec ecõuerso. Sed secus e in xpo: quia et i xps deus et xps homo. Et rõ est: quia cõpositũ ex aia et corpore fit vnum differens a partibus cõponentibus integralibus. Cõponitur enim ex aia et corpore sm informationẽ: quod nõ est in hac cõpositione diuine et humane nature: quia quod componitur sm informationẽ nõ fit vnuz ex duobus actibus. neque ex duabus potentijs: sed ex actu et potẽtia. Diuina aũt natura et humana vtraque est ens actu. Preterea deus nõ hz aliqd potẽtialitatis. nec etiam põt esse actus venictis in cõpositũ alicuius. cum sit esse primum infinitũ per se subsistens: sm. b. Tho. Diuina ergo natura est vnita hũane nature in psona filij dei. Et lz vt ait Aug. de tri. di.3. c. vlt. Indiuisa sunt opa trinitatis. Tñ in psona filij humaná naturá assumente erat psona patris et spũs sctũs ratione essentie diuie. q vna est et in qua tres sunt psone: iuxta illud Jo.14. Nõ credis quia ego in patre: et pater in me est. Et. s. Pater aũt in me manens ipse facit opera. Nihilominus incarnatio solũ filio dei appropatur: et ipse solus factus est hõ. Et nõ bñ di: quod pater et spũs. s. factus est hõ: quãuis oẽs tres psone incarnationez opate sint. Sicut cum spũs descendit in spẽ colũbe sup xpm baptizatũ. nõ dicimus trinitatẽ. sed spũm sanctũ solum in spẽ columbe venisse. et sic i spẽ ignis in die pẽtecostes: sic etiá nõ dicimus trinitatem dixisse de celo. Hic e filius meus dilectus. siue cum xps baptizaretur. siue cum transfiguraretur in monte. sed tñ vocẽ fuisse patris factam ad filium. Et sic etiá cum vox sonuit dicens. Et clarificaui et iterum clarificabo. Sic etiá nec dicimus patrem vel spiritũ. s. incarnatum nec natuz de virgine. nec passum sub pontio pilato. nec tertia die resurrexisse. nec ascendisse ad celos: sed soluz filium. lz alias indiuisa sint opera trinitatis sm Aug. vbi supra. Eũdẽ tex. Augustini ponit magister sen. in.3. di.i. Iste aũt modus possibilis fuit deo facere. et humaná naturá recipere: nobis etiá per gratiá dei factus est intelligibilis. spũ. s. reuelante. i. Cor.3. Nobis aũt reuelauit deus per spũm suum. Hoc ergo presupposito: est notandũ quod ex verbis symboli niceni predictis per que psens incarnationis et natiuitatis domini articulus declaratur. Sex documenta debemus accipere. ex quibus sex errores heretici confutantur. et sex nobis virtutum exẽpla nascuntur et monstrantur.

¶ Primo magna dei charitas: ibi Qui propter nos ho. et propter nostram sa. Et per hoc Origenis opinio reprobatur.

¶ Scdo ostenditur magna dei humilitas: ibi. Descen. de ce. Et per h Fotini positio confutatur.

¶ Tertio ostenditur nature humane immensa sublimitas: ibi. Et incarnatus est. Et per hoc Manichei falsitas demonstratur.

¶ Quarto ostẽditur incarnationis christi spiritualitas: ibi. De spiritu sancto. Et per hoc Ebionis bestialitas superatur.

¶ Quinto ostenditur incarnationis veneranda cõmunitas. Alias quinto ostenditur virginis Marie ad christum vera maternitas: ibi. Ex maria virgine. Et per hoc Valentini error subuertitur.

¶ Sexto ostenditur incarnationis infallibilis veritas: ibi. Et homo factus est. Et per h Arij stultitia conculcatur.

Primo ergo circa nos magna dei charitas innuitur: cuz dicit. quod propter nos hoies et propter nostram salutem voluit incarnari: per quod primo confutatur opinio Origenis. qui dixit quod christus iam natus est vt saluaret etiá demones: quos in fine mundi dixit esse saluandos. Motus forsitan illa aucte Dauid. Nunquid in eternum proiciet deus aut non apponet vt complatior sit adhuc aut miam suam abscidet: aut obliuiscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas? Item alibi. Miserationes eius sup omnia opera eius. Propter hoc ergo dánatus est Origenes tanque hereticus: vt habetur.24. q.2. in fine.

Quare autem peccatū angeli: ⁊ peccatum hois post mortem sunt irremediabilia: sed pctm̄ hois in vita est remediabile: vide. b. Tho. in. 2. sen. q. i. ar. 2. ⁊ scripsi in sermonibus festiuis in festo natiuitatis dn̄i. sermone: qui incipit Natus est nobis ⁊c. in introitu. Falsa est ergo opinio Origenis. Nam dicitur in symbolo. Qui propter nos homines ⁊c. ergo nō ꝓpter angelos: qꝛ boni nō indigent redemptione: mali aūt non sunt redemptionis capaces: eo ꝙ sunt obstinati in malo. Unde Dama. dicit. Quod est hominibus mors: hoc est angelis casus. Unde Mat. 25. Ite maledicti in ignem eternum: qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Ex hoc ergo moraliter habemus exemplum maxime charitatis. Deus enim voluit incarnari ⁊ tot penas ⁊ supplicia sustinere: vt nos a potestate diaboli eriperet. ⁊ vitaꝫ nobis gratie conferret. ⁊ tandem ad vitaꝫ glorie exaltaret: iuxta illud Jo. 3. Sic deus dilexit mundum: vt filium suū vnigenitum daret. vt ois qui cre. in e. non pe. sed hab. vi. eternam. Item Ro. 5. Cōmēdat aūt suā charitatem deus in nobis: qm̄ cum adhuc peccatores essemus xp̄s pro nobis mortuꝰ est. Iteꝫ Ephe. 2. Propter nimiā charitatē suam qua dilexit nos: cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos in xp̄o cuius gratia estis saluati ⁊ corresuscitauit ⁊ cōsedere fecit in celestibus. Quis hoium hr̄et tātam charitatē ita ꝙ pro redemptione serui traderet filiū? Reputaretur stultitia: ⁊ tamen in deo hoc est sūma charitas. Unde ecclesia. O inextimabilis dilectio charitatis: vt seruum redimeres filium tradidisti. Ideo ex hoc habemus exemplū: vt ad inuicem charitateꝫ habeamus: iuxta illud Jo. 15. Hoc est precc. m. vt di. inui. sicut di. vos. Item alibi. In hoc cognoscent hoies: quia m. es. di. si. di. habu. adinuicem Jo. 13. Habemus ergo exemplū a deo: vt adinuicem charitatem habeamꝰ: vt toto corde. verbo. ⁊ opere diligamus inuicem. Non qdem dilectione carnali sed sp̄ūali: vt primo queramus bonū ⁊ salutē aīe primi. ⁊ postea corporis ⁊ rerū temporaliū. Sed hodie non querūt hoies nisi propriā vtilitatem. ⁊ ad illam oīa conuertūt: sed vtinā esset sp̄ūalis vtilitas sicut est carnalis ⁊ mala. Si homo diligit alium: propter qd eū diligit: nisi propter seipm̄. Ut ei faueat. vt ei benefaciat. vt ipm̄ adiuuet. Ecce falsus amor qui vocatur amor concupiscentie. Et hoc ostendit qꝛ qn̄ cessat causa ista: puta. qꝛ nō potest ei benefacere: cessat amicitia eoꝝ. Un̄ vsus.

Tempore felici multi numerantur amici.
Quum fortuna perit nullus amicus erit.

Sic ⁊ si querat qs vxorem. nō q̄rit de virtute. non de conditione. non de honestate persone. non de bonis moribus. sed de pecunia ad bonum suū vtile: sic de alijs. Dic vt expedit. Unde etiam amor naturalis hodie succumbit amori proprio inordinato. Nam videmus ꝙ frater habet hodio fratrem propter bona temporalia. sic ⁊ filius matrem ⁊ patrem. ⁊c. Ideo apl's. Omnes que sua sunt querūt non que Jesu christi Phil'. 2. Nota contra iniqtatem ciuium q quādo vident guerram seu discordiam inter aliquos non querūt facere pacē ⁊ concordiam: sed potius gaudent de discordia eorum. ⁊ seminant discordiā inter eos. imitantes diabolū: sicut filij sui. Contra quod dicitur Prouerb. 6. Sex sunt q̄ odit dn̄s ⁊ septimum detestatur aīa eius. Oculos sublimes. linguā mendacē. manus effundentes sanguinem innoxium. cor machinās cogitationes pessimas. pedes veloces ad currendum in malum. proferentem mendatia. testem fallacem. ⁊ eum qui seminat inter fratres discordias.

Secundo innuitur magna dei humilitas: ibi descendit de celis: qꝛ in incarnatione deus multum se humiliauit. q cū esset prediues factus est pauper. cum impassibilis factus est penosus. cum esset immortalis factus est mortalis. cū esset dn̄s factus est seruus. Et plus. Quia factus est seruus. vt seruiret seruis. Nota similitudineꝫ de filio regis: qui cum videret seruos infirmos regis. mori fame nec habere cibos ad comedendum. nec famulos ad seruiendum. tunc filius regis motus amore seruorum regis. intrauit in cameram regis ⁊ deposuit vestimenta regalia. ⁊ induit vestem cuiusdam serui. ⁊ iuit ⁊ parauit cibos ⁊ mensam seruis. ⁊ seruiebat eis in mensa: nō ne magna est huius humilitas? Sic in proposito. Filius dei videns hoies indigere cibis spiri-

malibus ⁊c̃. intrauit in thalamum vteri
virginalis. ⁊ induit habitum serui. Qui cũ
in forma dei eẽt nõ ra. arbi. est se eẽe equa.
deo: sed semetipsum exinaniuit. for. serui ac.
in si. ho. fac. ⁊ habitu inuentus vt ho-
mo Phil. 2. ⁊ sic parauit cibos scilicet
corpus ⁊ sanguinem suũ ⁊ ministrauit no-
bis. Mat. 20. Filius hois nõ venit ministra
ri sed ministrare. Unde ⁊ lauit pedes disci
pulorum Jo. 13. Ex cuius humilitatis meri
to exaltat⁹ est ⁊c̃. Phil. 2. Humiliauit seip
sum: fa. o. Et infra. Propter quod ⁊ deus
exaltauit illum ⁊ donauit illi nomen quod
est super omne nomẽ ⁊c̃. sic ⁊ nos hic debe
mus humiliari: vt exaltemur i alia vita: ad
similitudinem statere siue billantie ⁊c̃. Pec
catores aũt nolunt sequi xp̃m se humilian
tem: sed diabolum se exaltantem. Statim
eni ꝙ diabolus creatus fuit voluit exaltari
volendo ascendere: di. In celum conscẽdã:
super astra celi exaltabo soliũ meũ Jsa. 14.
Ideo descendit vsq̧ in infernuz. Sic faciũt
peccatores. p̃s. Superbia coꝝ q te oderũt
ascen. semp. Et ideo sunt semp male ꝯtenti:
qa semp appetunt ascendere: ⁊ tamẽ cum
ascendũt. nihil restat eis nisi vt cadãt. Cor
pus quidem ad sepulturam. aĩa vero ad in
fernum. Et sic nec in hoc mũdo. nec in alio
hñt vnq̃ pacem nec quietem. Humilitas
aũt est causa pacis ⁊ qetis p̃ntis ⁊ future.
In p̃nti qdem. Nihil enĩz est ꝓpter qꝺ ma
le contentatur homo. nisi desiderium altius
ascẽdẽdi. ⁊c̃. Hic pratice. per hũilitatẽ aũt
tollitur hoc desiderium. ergo ⁊c̃. In futuro
vero imaginemur ꝙ simus in vno monte
⁊ habeamus ascendere ad alium montem
⁊ vallis ꝓfunda sit in medio. oportet p̃us
descendere in vallem illam anteq̃ ascenda
mus ⁊c̃. Sic in ꝓposito declara. Diabolus
vero qui voluit ascendere: sed anteq̃ descẽ
deret: cecidit. Jsa. 14. Quõ cecidisti ⁊c̃. Jõ
apl̃s ad Ephe. 4. loquẽs de xp̃o ait Quid
est qꝺ ascendit nisi qa ⁊ descẽdit p̃mũ ⁊c̃.
Ideo Mat. xi. Discite a me quia mi. s. ⁊
hu. cor. Per hoc aũt reprobat̃ positio Foti
ni: qui dixit ꝙ xp̃s qdez de virgine est: sed
fuit purus homo. q̃uis multuz sanctus ⁊
magnus ꝓpha. Et ideo ꝑfecte viuẽdo me
ruit fieri sp̃ualis filius dei per gratiã sicut
alq̃ sancti. Et istum errorem secutus est ma
chometus. ⁊ oẽs saraceni. Hic autez error
tollitur per hoc qꝺ dicit̃. Descẽdit de celis.
Item ad reprobandũ hũc errorem: dicitur
in simbolo niceno. Et in vnũ dñm nostruz
Jesum xp̃m filiũ dei vni. ⁊c̃. vsq̧ per quem
oia facta sunt. Cõstat aũt ꝙ nõ descẽdisset
de celis: nisi fuisset ibi. Si aũt fuisset purus
homo: nec fuisset in celo: q: vt dicit̃ Jo. 3.
Nemo ascendit in celũ nisi q descendit de
celo. filius hois q est in celo. Dicit̃ aũt de-
scendisse de celo. nõ qa reliquerit celũ: qa
deus est vbiq̧. sed nouo modo cepit esse in
terra. dum naturã humanã assumpsit. ẜm
quã etiam dicitur ad celum ascendisse ⁊
mundũ reliqsse. Jo. 16. Exiui a patre ⁊ ve
ni in mundum: iterũ relinquo mundũ ⁊ va
do ad p̃rem. Sicut etiam dicitur deus de-
scendere qñ manifestat hoibus aliqꝺ ma-
gnum opus suũ: iuxta illud Descẽdã ⁊ vi-
debo vtꝝ clamorẽ ope ꝯpleuerunt Gen. 18.

Tertio ostenditur nature humane imen
sa sublimitas. dum dicitur. Et incarnatus
est: ex quo habemus notare duo. Primo ꝙ
veram carnẽ assumpsit: ꝓpter qꝺ reprobat̃
error manichei. qui dixit ꝙ filius dei non
habuit verã carnẽ sed apparentem: qꝺ fal
sissimum est. Non eni decebat doctorẽ ve-
ritatis talem facere fictionẽ: ⁊ ostendere qꝺ
nõ erat. Sp̃us. n. sanct⁹ discipline effugiet
fictum: vt dicit̃ Sap. 1. Scꝺo notare debe-
mus sublimitatẽ nature humane. q: nũq̃
angelos app̃hendit: sed semen habrae ap-
prehendit Heb. 2. Ex quo habet̃ ꝙ natu-
ra humana est magis exaltata q̃ angelica.
Et ideo angeli qui antiqtus a magnis ꝓ-
phetis ꝑmittebãt se adorari. post xp̃i incar
nationem hoc renuerunt. Et hoc vt dent
intelligere naturã humanã in xp̃o sup oẽs
naturã exaltatã: vt dicit Glo. sup illud ver
bum p̃s. Attollite portas principes vr̃as.
Unde ioannẽ volenti angelum bis adora
re: dixit Ne feceris: cõseruus tuus sum. ⁊
fratrum tuoꝝ Apoc̃. 19. Et. 22. Peccatores
aũt de hac excellentia nihil curant: ⁊ pro ni
hilo se vilificant dum peccata cõmittunt.
Propter qꝺ bestijs assimilãtur. p̃s. Homo
cum in ho. e. non inte. ⁊ cõpa. est iu. insi. ⁊ si.
fa. est illis. Et ratio: qa in nullo essentialiter
differt homo a bestijs nisi in ratione natu-
rali. ergo sublata ratione: tollitur differen-

sta hoīs ad bestias. Peccatores autē viuunt postposita ratione s̄m impetum carnis. ergo merito sunt bestiales. imo deteriores possunt dici peccatores bestijs: ꝙ illis credulitas ⁊ cetere passiones nō imputant̄ ad culpam: vtpote rōne carentibus: peccatoribus vero sic ⁊c̄. Nota ad hoc exēpla multa q̄bus ꝓbat̄ ꝙ bestie etiam natura crudelissime. etiam sanctis viris obediunt. Peccatores vero etiam deo rebelles sunt. Nota in vitis patrū. de vno sancto patre Amone noīe: qui vt refert. b. Hierony. cum frequenter venirent ad eū latrones ⁊ panē ⁊ cetera sibi necessaria ad victum auferrēt quadā die processit ad heremū. ⁊ inde rediens duos dracones ingentes secum duxit. ⁊ precepit eis vt ingressū celle eius seruarent. Cum ergo venissent de more latrones. ⁊ vidissent dracones velut mortui ceciderunt. Quod vbi vir dei sensit. egressus inuenit eos seminiuos. ⁊ increpās eos ait. Cernitis: q̄ꝫtū vos duriores estis bestijs: Ille. n. nobis ꝓpter deum obediunt. vos aūt nec deum timetis. nec vitam seruoꝝ dei erubescitis. Verūtamē introducēs eos in monasterium posuit eis mēsam: ⁊ iubet vt perciperent cibū. Illi vero corde cōpuncti ⁊ ab omni mentis sue imanite conuersi. multis qui prius seruire dn̄o cepant. in breui meliores fiunt. Hec ibi. Ad idem facit exemplū beati Martini: q̄n iussit serpenti vt rediret ad fluuiū ⁊c̄. Ad idem faciūt exēpla multa que refert Greg. in dialogo. Ad idem: exemplum illius sancti patris. qui ductus a quadā lupa sanauit eius catulos q erant ceci: que postea ex gratitudine detulit illi sancto patri quandā pellem. Sed qd mirum de peccatoribus hoībus: cum etiaꝫ demones bestijs conformenť: Nota exemplum Greg. in. 3. dialogoꝝ de Dacio episcopo mediolanensi qui dum Constantinopolim ꝑgeret. deuenit corynthum. ⁊ ibi pari sibi iussit domum largam ad hospitandum quam demones inhabitabāt. Cūq̄ꝫ de nocte ibi quiesceret subito intempeste noctis silentio diabolus cepit clamare immensis vocibus imitando rugitus leonuꝫ. balatus pecudum. ruditus asinoꝝ. sibilos serpentū. porcorum stridores ⁊ murium: tum repente Dacius tot bestiarum vocibus excitatus surrexit vehementer iratus: ⁊ contra diabolum clamans dixit. Bene tibi contingit miser. Tu es ille qui dixisti. Ponam sedem ad aquilonem: ⁊ ero similis altissimo: ecce per superbiam tuam porcis ⁊ muribus similis factus es. Et q̄a imitari deum indigne voluisti: ecce vt dign⁹ es bestias imitaris: ad quam eius vocem diabolus fugit. nec ibi vltra habitare presumpsit. Sic igiť per peccatum diabolus similis effectus est bestijs. Quid mirum si hoc cōtingit in homine: Unde potest dici: ꝙ homo superb⁹ est leo. auarus est vulpes. luxuriosus est porcus. Iracundus est canis. gullosus est vrsus. vel lupus. inuidens serpens. s. basiliscus: qui visu occidit hominem. Accidiosus est asinus.

Quarto innuitur incarnationis christi spūalitas duꝫ dicit. De spū sancto. Ex quo notare debemus. primo ꝙ nō humano semine sed mystico spiramine conceptus est filius dei. Et per hoc reprobat̄ bestialitas Ebionis genere iudeus: qui dixit. ꝙ xp̄s est de beata virgine sed cōmixtione viri: qd falsum est. Unde dicit̄. Incarnatus est de spū sancto. i. per spūm sanctū. formationem corporis ⁊ creationem aīe facientem: q̄a hec positio de: nō dicit hic causam materialem sed efficientem. Sicut dicimus ille conceptus est de petro. i. a petro. Unde ⁊ angelus dixit marie. Spūs sctūs superueniet in te Luc̄. i. Et Mat. i. dixit āgelus Joseph. Qd in ea natū est: de spū sancto est. Scd̄o habem⁹ notare moraliter: ꝙ ad exēplum xp̄i debemus conari. vt per grām spiritus sancti cōcipiamur in vtero ecclesie: ⁊ in dei filios per grām renascamur. Semel fuimus renati per aquā ⁊ spūm sanctum: iuxta illud Jo. 3. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spū. s. ⁊c̄. Sed q̄a forsitan multi nostrū ceciderūt ab illa filiatione: debēt iteꝝ per grām readoptari siue rebaptizari. Qd fiet: si pn̄iam egerint. per quā xp̄m ꝑ grām recipimus. ⁊ ꝯsequēter filij dei efficimur. Jo. i. Quotquot aūt receperunt eū ⁊c̄. Pctōres aūt ita obcecati sunt a peccatis ꝙ non curant de filiatione ista diuina: sed poti⁹ volunt esse filij imo serui diaboli. Jo. 8. Uos ex p̄re diabolo estis. O admirāda cecitas. O magna stultitia: vult potius hō eē fu⁹

pctm quo nihil vilius q̃ fili⁹ dei. quo nihil ex
cellẽtius. Nota ex ep̄ lã Diogenis q̄n dixit
alexãdro magno: q̄ erat fu⁹ ser uoꝝ suoꝝ.

Quinto innuit incarnationis cõitas. q̄r
Natus ex maria v̄gie. Ex quo duo notan
da sunt. Primũ speculatiue q̄ xp̄s fuit ve
rus filius v̄gis marie. q̄a ex sanguine eius
cõceptus. ⁊ de vtero eius natus. Per qḋ
reprobat̃ stultitia Ualẽtini: q̄ dixit. q̄ sp̄us
sc̄us attulit vnũ corpus celeste. ⁊ posuit il-
lud in beata v̄gine. ⁊ hoc fuit corpus xp̄i
Innitẽs illi v̄bo apl̄i. Prius hõ de terra
terrenus. Sc̄ds hõ de celo celestis. Ad idē
Jo.3. Qui de celo venit sup oẽs ẽ. Sed dic
q̄ dicit̃ xp̄s de celo venisse: nõ rõne nature
assumpte q̄si aia vel caro eius pri⁹ fuerit
in celo assumpta ⁊ postmodũ p vterũ v̄gis
ad nos puenerit: sed q̄ñtum ad p̄sonã assu
mentem que q̄dem ad nos de celo aduenis
se dicit̃. nõ loci mutatione sed visibilis na-
ture assumptiõe. Hec. b. Tho. in. 3. sen. di. 3.
Uel dicit̃ xp̄s celestis hõ q̄ñtũ ad virtutẽ
formatiuam corporis: sicut dicit Tho. p. 3.
q. 31. ar. 1. ad primũ. Unde f̄m dictũ Ua-
lentini: nihil adopata est beata virgo in cõ
ceptione filij dei. nisi q̄ fuit eius locus. Un
de dixit q̄ ita christ⁹ trãsiuit p eam: sicut
aqua trãsit per canalem vel aqueductum.
Hunc errorem dicit. b. Tho. in. 3. sen. fuisse
marcianoꝝ. ⁊ hũit ortũ forte ex opinione
platonicoꝝ: q̄ dicebãt aie corpus terrestre
oio fugiẽdum esse: vt beatitudinẽ ɔsequat̃
Nõ. n. credebant posse fieri. vt aia corpori
terrestri vnita: beata esset. Ponebãt enim
aias corpibus celestib⁹ vnitas: vt soli. lune
⁊ stellis beatas eẽ: vt Aug. refert in. x. de ci.
dei. Et ideo aiam xp̄i que sũme beata fuit.
nõ terrestri sed celesti corpi vnitã putaue-
rũt. Sed hec põ vt dicit. b. Tho vbi supra
veritatẽ humanitatꝫ tollit. q̄a q̄libet forma
naturalis determinatã materiã requirit.
Et ideo aia hũana non ex aliqua materia
quã pficiat hoiem facit: sed inq̄ñtum est for
ma talis corpis elemẽtati. f̄m debitã ꝓpor
tionẽ cõplexionati. Unde si corp⁹ terrestre
nõ habuit. verus hõ nõ fuit. Et iõ fides ca
tholica q̄ xp̄m veꝝ hoiem ɔfitet̃. eũ hũisse
corpus ex quattuor elementis cõpositũ si-
cut nos hẽm⁹: firmiter tenet. Hec. b. Tho.

Sc̄do debemus notare. q̄ deus coicauit
vnicũ filiũ suũ virgini gl̄iose: ita q̄ idẽ fili⁹
dei eẽt filius v̄gis. Uirgo aũt maria fuit
in triplici statu. s. virginalis. maritalis. ⁊ vi-
dualis. Ex quo ostẽdit̃ q̄ oi statui fili⁹ dei
se coicat: ⁊ sic nos coicare bona nr̃a debe-
mus. primo bona nature. bona fortñe. ⁊ bo
na grẽ. ad finẽ dei. Uñ Act. 4. Erant illis
oia cõia: ⁊ distribuebat̃ vnicuiq̄ sicut cuiq̄
opus erat. Pctõres aũt nihil volunt coi-
care: sed oia sibi appropriãt etiã si dicunt
oṓnes. interdum faciunt elemosynas. ieiu
nãt ⁊c̃. Hoc faciunt ad hũc finẽ: vt deus
sibi cõcedat bõa tp̄alia. ergo plus se q̄ deũ
diligunt. Sed puerbiũ est q̄ qui totũ vult
totum perdit. ⁊ sic tandem oia perdunt. s.
quia bona temporalia consanguinei: cor-
pus vermes. aiam diaboli rapiunt.

Sexto ostẽdit̃ incarnationis infallibilis
veritas. dũ dicit̃. Et hõ factus est. Ex quo
duo notãda. Primũ est q̄ veraciter filius
dei fact⁹ est hõ: q̄a veraciter aiam rõnalẽ
⁊ corp⁹ passibile assumpsit. q̄a et his hõ cõ
stat vt ɔfitet̃ eccl̄ia in Cle. de su. tri. ⁊ fi. ca.
in p̄ncipio vbi dic̃ Glo. sup v̄bo Passibile
Intãtũ fuit passibile: q̄ vt dicit Aug. oẽs
defectus nr̃os assumpsit filius dei preter
ignorãtiã ⁊ pctm̃. De hoc in. 3. sen. di. 15. Et
igit̃ in assumptiõe sui ipsius caro fuit a sp̄ũ
scõ ab oibus reliquijs pcti mũdata: vnde
angelus ad v̄ginẽ dixit. Sp̄us. s. supue. in
te. ⁊ vi. al. ob. ti. Et. n. ex te na. s. vo. fili⁹ di.
Tñ vt dicit Aug. si in cruce mortu⁹ nõ fuis
set. ad vltimũ senio defecisset. Frigus ergo
calorẽ. famẽ. sitim. ⁊ alias hũanas penalita
tes pati poterat: ⁊ sic hũit corp⁹ passibile.
Fuit. n. ɔgruũ vt nr̃os dfect⁹ assumeret pp
iustitiã satisfactiõis. quã p nobis faciẽdã
assũpserat: vt p nobis pfecte satisfaceret p
penalitates carnis nr̃e. Itẽ pp fidẽ incar-
nationis. Sine his. n. penalitatib⁹: hũana
natura hoib⁹ nota nõ fuisset. Itẽ pp meri
tũ patiẽtie nobis p̄bẽde ad tolerãdas pẽa
litates carnis hũe. Hec Jo. an. Potes tu
lati⁹ dilatar̃ materiã istã: dicẽdo q̄ iõ xp̄s
voluit assũere corp⁹ passibile vt daret nobis
exẽplũ oiuꝫ v̄tutũ. s. theologaꝝ ⁊ cardinaliũ
q̄ oẽs v̄tutes relucẽt in vita ⁊ i morte ipsi-
us ⁊c̃. Uide q̄ notani dñica p̄ma p⁹ octa
uã pasce s̄mõe p̄rio: q̄ icipit Seq̄mini vesti
gia ei⁹. Assumpsit igit̃ xp̄s aiam rõnalem ⁊

corpus passibile. Per qđ error quorūdā re-
probat̄: quoꝝ caput fuit Arius ⁊ Apolina
ris qui dixerunt. ꝙ xp̄s nō habuit aīaꝫ sed
loco aīe fuit deitas. Et iō ad hoc tollendū
dr̄. Et hō factus est. Quid hō: nisi aīal rō-
nale: ergo habuit aīam rōnalē. Unde ipse
xp̄s dixit. Tristis est aīa mea vsq ad mor-
tē Mat. 27. Et Jo. io. Potestatē habeo po
nendi aīam meā: ⁊ iterū sumendi eā. Qđ
aūt xp̄s fuerit hō verus: probat̄ etiaꝫ au-
ctē Jo. dicentis. Tres sunt qui testimoniuꝫ
dant in terra: spūs. aqua. ⁊ sanguis. i. Jo. 5.
Nam ad esse hois duo pncipia exigunt̄. s.
corpus ⁊ aīa. ex quoꝝ ꝯiunctiōe verus ho-
mo subsistit. Itē ꝯfirmatur hoc rōne. Quia
mors corporalis. nō est nisi per separationē
corporis a principio vite. Si ergo xp̄o non
fuit aliud principiū vite q̄ ipsa deitas. cuꝫ
caro a diuinitate nunq̄ fuit separata. nūq̄
xp̄s mortuus fuisset: sed hoc expsse ꝯdicit
scripture. ergo ⁊c̄. Hanc rōnē ponit beat⁹
Tho. in. 3. sen. di. 2. q. i. ar. 3. Et in. 2°. qđlibꝫ.
Si vero diceret qs: ꝙ caro fuit separata in
cruce a diuinitate: esset heresis. Itē ꝓbat̄
idē. Quia in articulo mortis inclinato ca-
pite tradidit spm̄ Jo. i9. De qua voce ma-
gna clamauerat. Pater in ma. t. co. s. meū
Luc. 23. Et sic manifeste pꝫ ꝙ ipse spūm ha
bebat nō solum vitalē: sed etiā aīam rōna
lē: de qua predixerat. Tristis ē aīa mea ⁊c̄.
Et potestatē habeo ponendi ⁊c̄. Per hoc
aūt ꝙ vnus militū lancea latus eius ape-
ruit. ⁊ ꝯtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua Jo. i9.
ꝓbatur ꝙ xp̄s verū corpus habebat. Nā
de fantastico corpe. nec sanguis. nec aqua
potuisset exire. ergo fuit verus homo. Pre
dicta vide in. c. In quadā. de cele. mis. Et
in cle. i. de sum. tri. ⁊ fi. catho.

Scđo aūt moraliter notare debemus: ꝙ
sicut xp̄s fuit verus hō: sic ⁊ nos debemus
sicut veri hoies viuere. ⁊ intellectū siue rō-
nem ad celum erigere: sicut ⁊ corpus rectū
ē. ⁊ facies nr̄a ad celū respicit. Vn̄ Ouidi⁹
Pronaq cū spectent aīalia cetera terram.
Os homini sublime dedit. celumq videre
Jussit: ⁊ erectos ad sydera tollere vult⁹. In
i. Meth. Utinā cetera oīa sic dixisset. Pec-
catores aūt destruunt naturā hois: q2 cuꝫ
sint recti corpore aīo sunt obliqui. Et cōpe
tit eis illud p̄s. Humiliata est aīa mea: cō-
glutinatus est in terra venter noster p̄s. 43.
Dic vt expedit. Finis.

¶ De christi passione. Sermo. i8.

Fides tua te saluuꝫ fecit. Luc. i8. ¶ Su
pra ꝓximo sermone dictū
est de primo articulo fidei
ptinente ad xp̄i humani-
tatē. modo sequit̄ de scđo articulo qui in
apl'ico symbolo sic ꝓponit̄. Passus sub pō
tio pilato cru. mor. ⁊ sepul. Et istū articulū
ꝓposuit Jo. In symbolo vero niceno sic de
pingit̄. Crucifixus etiā sub pon. pi. passus
⁊ sepultus est. Et de hoc erit nobis s̄mo.
Salutet̄ virgo ⁊c̄. Pro introductione ma
terie p̄dicāde. summo illud verbū p̄scriptū
in symbolo niceno: qđ dicit. Crucifixus etiā
ꝓ nobis. i. ꝓ nostra vtilitate. Pro cui⁹ eui
dentia est notandū. ꝙ iesus xp̄s filius dei
ꝓ duplici vtilitate nr̄a principaliter passus
ē ⁊ crucifixus. Prima ꝓpt̄ satisfactionem
generalē ad pctōꝝ p̄teritoꝝ remissionem.
Scđa ꝓpter instructionē virtualē ad pec-
catoꝝ futuroꝝ preseruationē. Utrāq cau-
sam assignat apl's petrus: di. i. Petri. 2. Pec
cata nostra ipse. s. xp̄s ꝑtulit in corpore suo
sup lignum: ecce prima: vt peccatis mortui
iustitie viuamus: ecce scđa. Prima ergo cā
est ⁊c̄. q2 totū pondus culpaꝝ ⁊ penaꝝ no
straꝝ ipse sup se portauit vt nos alleuiaret.
Isa. 53. Uere langores nostros ipse tulit: ⁊
dolores nostros ipse portauit. Itē ibidem.
Propter scelus populi mei ꝑcussi eū. Nec
poterat aliter satisfactio fieri pro pctis: nisi
xp̄s penderet in cruce ⁊ ibi penā solueret
moriendo. Ratio est duplex. Una est theo
logicalis: altera legalis. Theologicalis est
ista: q2 culpa cōmissa ab adam fuit infini-
ta: ⁊ hoc q̄druplicit̄. Primo q2 fuit ꝯ isini
tū bonū. i. deū: vt. ꝫ. dr̄. Scđo q2 isinitis bo
nis nos priuauit. Tertio q2 infinitos inter
ficere pōt. Quarto q2 infinitis malis nos
addiderat. Offensa aūt mensurat̄ s̄m qua
litatē prime offense. vn̄ offendere agricolaꝫ
seu laboratorē pctm̄ est: sed maius pctm̄ ē
offendere militē. maius comitē. maius re-
gē ⁊c̄. Cū ergo deus sit infinite dignitatis.
infinite excellētie ⁊c̄. ergo offensa cōmissa
ꝯ eū ē infinita. ergo ⁊ pena dꝫ esse isinita.

156

Sicut enim offensa mensurat̃ ſm qualitatem ꝑsone offense: vt dixi. sic ⁊ pena mensuratur ſm quantitatẽ culpe: iuxta illud Deutero. 25. Pro mẽsura peccati erit ⁊ plagarum modus. Apoc. 18. Quãtũ glorificauit se ⁊ in delicijs fuit: tñ date illi tormentũ ⁊ luctum. Fiat ergo ratio sic. Offensa sine culpa infinita meretur penã infinitã: sed infinitã penã nõ potuit creatura pura sustinere. penã dico satisfactoriã: q̃a condemnatoriam creatura sustinet penã infinitã extensiue lʒ nõ intensiue. ergo nulla creatura pura poterat satisfacere pro culpa cõtra deuʒ commissa. Ideo fuit necesse ꝙ xp̃s morte sua satisfaceret: que satisfactio habet infinitatem quandã ꝓpter ꝑsonã filij dei. in qua vnio diuine ⁊ humane nature facta est. Hinc est ꝙ dicit Isa. Deus ipse veniet ⁊ saluabit vos Isa. 35. Nota Ipse veniet: quasi dicat nõ mittet angelũ. nõ archangelum ⁊c̃. nõ patriarchã. nõ ꝓpham ⁊c̃. sed ipse veniet. s. in ꝑsona filij dei. Et' saluabit nos ꝑ pcis satisfaciẽdo. Nota h̃ ꝯ iudeos.

Scd̃a rõ est legalis. Regula est legalis ⁊ canonica: ꝙ petm̃ nõ dimittitur. nisi restituatur ablatum. Regula. Petm̃ lib. 6. Et 14. q. 6. Si res. Modo ad ꝓpositũ. Adam furatus est fructus de arbore scientie boni ⁊ mali. Dixit ergo deus: nõ dimittam peccatuʒ nisi restituat̃ mihi fructus. nõ potuit adam nec alius hõ illum fructũ restituere O dixit filius dei ad p̃rem. Pater mi ego restituã fructũ ablatũ. Videamus q̃mo. Et xp̃s. Pater: videbis. Introiuit ergo xp̃s in vtero virginis. ⁊ factus est hõ. ecce fruct⁹ dulcissimus. De quo dicimus ipsi virgini. Bñdictus fruct⁹ vẽtris tui Luc. 1. Deinde posuit se in cruce. ⁊ tũc fructus iste pepẽdit in arbore crucis: que dicitur arbor scie boni ⁊ mali. tũ ꝓpter xp̃m q cognouit malũ penetum experimentali q̃dã cognitione. tum etiã ꝓpter nos: ꝓpter quos dicit̃ Crux arbor scientie boni ꝑ fideles ⁊ mali ꝓpter īfideles. Vñ ecclesia. Crux fidelis inter oẽs arbor vna nobilis. Itẽ. Arbor decora fulgida: ornata regis purpura. Pʒ scd̃a rõ. Iõ dicit xp̃s ꝑ os Dauid. Cõfortati sũt q ꝑsecunt me. ini. mei iniuste. Que non ra. tunc exoluebam p̃s. 86.

Scd̃a causa ꝓpter quã xp̃s crucifixus ⁊ mortuus est: est ꝓpter instructionem virtualem. ⁊c̃. vt petã futura vitent̃. Hãc rationem assignauit Petrus di. Xp̃s passus est pro nobis: vobis relinquens exẽplũ vt sequamini vestigia eius. Qui petm̃ non fecit. nec inuẽtus est dolus in ore eius. Qui cum malediceret̃ nõ maledicebat. cum pateret̃ non cõminabat̃. 1. Petri. 2. Ad hoc ergo passus ⁊ mortuus est xp̃s: vt petã vincamus eius exẽplo. q petm̃ nõ fecit ⁊c̃. ⁊ tandem merito victorie glorificemur cum xp̃o victores: iuxta illud Apoc. 3. Qui vicerit: dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut ⁊ ego vici ⁊ sedi cuʒ p̃re meo in throno ei⁹. Oia aũt petã includunt̃ ⁊ reducuntur ad septẽ petã mortalia: que sunt. Supbia ⁊c̃. Et iõ xp̃s septẽ opa fecit in cruce ⁊ in quolibet ope dedit nobis exẽplũ ⁊ instructionẽ vitandi vitium peccati mortalis.

¶ Primum opus est spinarum coronatio contra peccatum superbie.

¶ Secundum opus est corporis denudatio: contra petm̃ auaritie.

¶ Tertium opus est membrorum conclauatio: contra petm̃ luxurie.

¶ Quartum opus est inimicorum propitiatio: contra peccatum ire.

¶ Quintum opus est amara potatio: contra peccatum gulle.

¶ Sextum opus est spiritualis occupatio: contra peccatum accidie.

¶ Septimum opus est lateris lanceatio: contra peccatum inuidie.

Primũ ergo opus est ⁊c̃. Dic q̃mo iudei portauerũt coronã spineã. quã sibi posuerunt in domo pilati in sui ludibriũ ⁊ vituperium: dicẽtes. Iste dixit se esse regẽ. ergo ponamus ei coronã. Vnde Jo. 19. Milites plectẽtes ei coronã de spinis. imposuerunt capiti eius. ⁊ vesta purpurea circũdederũt eum. ⁊ veniebãt ad eũ ⁊ dicebãt. Aue rex iudeoꝝ ⁊c̃. Nota ꝙ xp̃s cum eẽt rex ⁊ hẽret ius regis: tñ noluit insignia regalia hẽre nisi in die veneris sc̃ti. Q̃d. n. esset rex celi ostẽdit in natiuitate: q̃n orta est stella. Q̃d esset rex angeloꝝ: ostendit ẽt tũc q̃n angeli cãtauerunt Glia in excelsis deo. Q̃d esset rex terre: ostẽdit q̃n mortuos suscitauit. Q̃d esset rex maris ⁊ aeris: ostẽdit q̃n ipauit vẽtis ⁊ mari ⁊c̃. sed hodie inestit⁹ ẽ de regno

⁊ accipit insignia regalia: vȝ sceptrū in ma
nu: vestē purpureā. ⁊ coronā. ⁊ genuflexio-
nes ⁊c̄. Sȝ q̄rit: q̄re xp̄s voluit sic coronari?
R̄o: vt nobis daret exēplū fugiēdi pc̄tm̄ su
ꝑbie. q̄ dī corona in scriptura. Vn̄ Isa. 28.
Ve corone sup̄bie: ebrijs efraim. ⁊ flori de
cidēti gl'ie exultatiōis eius. Nota Ve co-
rone sup̄bie. Dicit. b. Hiero. ꝙ q̄n scriptura
dicit Ve: denotat dānationē eternā. Et re
cte sup̄bia dicit̄ corona. Sicut. n. corona hȝ
multos flores: sic sup̄bia hȝ multos flores.
Habet. n. hec corona sup̄bie septem flores
ꝑncipales. Prim⁹ flos ē nobilitas ꝑentū
siue generis ⁊c̄. Sȝ qd ꝓdest eis nobilitas
parentū: si ipsi filij sint vitiosi ⁊ ꝯsr̄ter igno-
biles? Vnde Ouidius. Non cēsus. nec cla
rum nomē auorum: Sed ꝓbitas magnos
ingeniūq; facit. Lib. i. de ponto. Vn̄ Jo. 8.
Si filij habrae estis: opera habrae facite.
Quid enim tibi ꝓdest: si pater tuus fuit di
ues: ⁊ tu morieris fame? Scd̄s flos isti⁹
corone est honor siue dignitas mundana:
sed ventus est. Vbi. n. sunt tot nobiles. tot
preclari. tot principes. tot dn̄i ⁊c̄: p̄s. Que
vtilitas in san. mō: dū descen. in corruptio
nē? Tertius flos est diuitie. Sed qd pro-
dest stulto hr̄e diuitias: cum sapientiā eme
re non possit Prouer. 17? Quartus flos
est scientia: q̄a scientia inflat: charitas aūt
edificat. i. Cor. 8. sed diabolus plus scit q̄
aliquis homo mundi qui fuit est ⁊ erit ⁊c̄.

Quint⁹ flos est fortitudo corporalis. Sȝ
s̄m hoc magis esset honorā dus leo vel tau
rus ⁊c̄. Jō p̄s. Fortitudinē meā ad te cu-
sto. q̄a deus ⁊c̄. Sextus flos istius corone
sup̄bie est pulchritudo: ꝓpter quā multi su
ꝑbiunt. presertim mulieres. Sed fallax gra
tia ⁊ vana est pulchritudo: mulier timens
deum ipsa laudabitur Prouerb. vlti. Se-
ptimus flos est dn̄ium tp̄ale. Sed talibus
deficit vnus clauus quo firment rotā for-
tune: ne voluatur ⁊ reuoluat eos. Ecce qua
re sup̄bia dicit̄ corona. Sed ve huic coro-
ne ebrijs effraim: qd̄ interpretat̄ frater cre-
scens vel abundās: q̄a sup̄bus querit sem-
per abundare in bonis tp̄alibus: vt possit
pomposius ⁊ abundantius viuere. ⁊ q̄n su
perbus est paup̄ oia expendit in vanitati-
bus ⁊ ornamentis. Nota postea cuȝ dicit.
Flori cadenti ⁊c̄. q̄a ois gloria ⁊ fastus ca-
dit cito. p̄s. Vidi impium super exal. ⁊ ele.
si. ce. li. ⁊ tran. ⁊ ec. non e. que. e. ⁊ non est
inuen. lo. eius. Iterum est causa casus
hominis. Nota exemplum de petro: qui
propter presumptionem qua se exaltauit:
di. Et si alij scandalizati fuerint in te: ego
nunq̄ scandalizabor. ideo postea deterius
alijs cecidit.

Scd̄m opus. est corporis denudatio. q̄a
q̄n debuit poni in cruce ipsemet voluit se
denudare. q̄a nullus poterat ipsum cogere
si noluisset. Est hic qō: quare sic nudus vo
luit crucifigi? q̄a sicut videtis nullus male-
factor suspenditur totus nudus. cum ergo
xp̄s esset nobilis homo de genere Dauid
⁊ hoc iudeis erat notum: quare ergo denu
dari voluit? R̄o ꝙ hoc fecit dn̄s: vt daret
nobis exēplum ⁊ instructionē vitandi ⁊ ex
pellendi a nobis pc̄tm̄ auaritie. Voluit. n.
denudari anteq̄ se poneret in lecto crucis:
dando exēplum ꝙ si tenetis aliqd p̄ auari
tiam. per furtum. per rapinā. per vsurā. vel
violenter vt decimas. salarium. sicut faciūt
dn̄i contra famulos. vel per fraudem vt fa
ciunt mercatores. vel per calumniā vt fa-
ciunt iuriste. iudices. assessores. ⁊ aduocati
⁊ ꝓcuratores. vel quocūq; modo sicut fa-
ciunt executores testamentoꝝ ⁊ heredes:
qui non exequuntur voluntatem defuncti
vel retinendo rem inuentam ⁊c̄. Si vis sal
uari fac vt xp̄s: q̄a anteq̄ ponas te in le-
cto per infirmitatem denuda te vt xp̄s: re-
stituendo ⁊ satisfaciendo. O qualis instru
ctio pro vsurarijs. qui dicunt ꝯfessori. Pa
ter dimittam in testamento vt hr̄es satisfa
ciat ⁊c̄. ⁊ perinde est ac si diceret. retinebo
donec potero. postq̄ autē non potero plus
retinere dimittam: ne gra ne gratia. Vi-
de in. c. Quāq̄: de vsuris lib. 6. Tales cō-
muniter faciunt malum finem. Sepe despe
rant se in morte. Nota exēplum de illo mer
catore qui in extremis constitutus cum ex-
hortaretur ab aliq̄bus vt faceret testm̄ ⁊
disponeret de aia sua: rn̄dit. Quid expe-
dit ⁊c̄? Relinquo bona mea pape Marti.
⁊ aiam diabolo. ⁊ sic obijt. Item nota de
illo vsurario in ciuitate astensi: qui cum in
extremis se videret desperatum a medicis
nec posse pecunia vel diuicijs adiuuari de
sperans ait. Postq̄ nec medici. nec diui-

tie adiuuare me possunt ⁊c̃.ideo o diabole
me tibi recommendo. Qui vero erant in
camera audientes hoc verbum.pre timore
exierunt extra ⁊ statim vltione diuina in
ipsum furente absortus est cum lecto in ba
ratrum inferni:⁊ nunq̄ fuit visus. Ideo re/
stituite in vita: restituite in vita: ⁊ nullus
confidat de heredibus suis: quia nihil fa/
ciunt vt experientia docemur. Restituere
etenim difficillimum est.⁊ hoc ex iusto dei
iudicio. Si enim tu non curas de anima
tua:quonammodo credis ꝙ hĩs tuus cu/
rabit de ea:qui multo minus eam diligit
q̄ tu:Et ex hoc ergo damnatur vterq̄ ⁊
defunctus ⁊ heredes. De diuitijs ergo ta/
lium dicit scriptura. De mercedibus mere/
tricis congregata sunt:⁊ vsq̄ ad mercedez
meretricis reuertentur. Super hoc plãgaz
⁊ vlulabo.⁊ vadã spoliatus ⁊ nudus Mi/
chee.i. Nota de mercede meretricis. Hec
meretrix est auaritia:que omnibus se com
municat ⁊ diuitijs temporalibus.⁊ prelatis
ecclesiasticis.⁊ clericis.⁊ religiosis.⁊ iudeis
⁊ saracenis:iuxta illud Iere.6. A minore
quippe vsq̄ ad maiorem omnes auaritie
student. Et a propheta vsq̄ ad sacerdotez
cuncti faciũt dolum. Ideo Apostolus Ro.
13. Reddite oĩb⁹ debita. Cui tributũ:tribu/
tum: cui vectigal vecti. Cui ti.ti.cui ho.ho.
Nemini q̄cq̄ debeatis nisi vt inuicẽ diliga
tis. Pecunie ergo de malo questu de mer/
cedibus meretricis.i.auaritie congregate.
vel per rapinam.vel per simoniam.vel alio
modo ⁊c̃. Et vsq̄ ad mercedem meretricis
reuertentur q̄a quãdo moriuntur depdan
tur ex auaritia. Primo a scutiferis vel ami/
cis vel consanguineis:q̄a per eandem viã
reuertuntur per quã venerũt. Vel ab hĩdi
bus male ꝯsumunt. Remedium est ergo ꝙ
ꝓpha dicit sup hoc.s.malũ qđ feci ꝯgregã
do pecunias. Plangã super cõtritionẽ. Et
vlulabo:ꝑ ꝯfessionem. Et vadã spoliatus ⁊
nudus per satisfactionem. Si aliq̄s vestruz
est indutus mala veste auaritie : denudet
se vt xp̃s ne damnetur.

Tertiũ opus est cõclauatio. Postq̄.n.
fuit nudatus dixerũt sibi iudei. Extẽde te
in cruce:⁊ inclauabimus tibi manus ⁊ pe/
des. Et sic fecit. Cogitate cũ quanta pena
⁊ dolore:iuxta illud ps̃. Foderunt manus
meas:⁊ pedes meos ⁊c̃. Est hic qõ:q̄re hoc
cum oẽs doctores dicant ꝙ minimus do/
lor su⁹ suffecisset. Re° ꝙ h̄ fecit vt daret no
bis exẽpliũ vitandi pctm̃ luxurie.ad dele/
ctandũ corpus. Cogitare ergo dz luxurio/
sus:di. Xp̃s tot dolores in cruce passus est
⁊ ego delectationi opam dabo. Absit. Ber.
Erubescat sub capite spinoso membꝝ fieri
delicatuz. Nota h̄ ꝙ xp̃s in cruce in q̄nq̄
ptib⁹ sui corpis maxime sustinuit dolores.
Primo.s.in toto corpe: q̄ñ iacuit pendẽs in
cruce dura. Scd̃o q̄ñ in eleuatione manus
dextre. Tertio sinistre. Quarto pedis dex/
tri. Quinto sinistri. Quare h̄. Re°. Ad h̄ vt
vitem⁹.5.spẽs luxurie. Pria di simplex for
nicatio:inter solutũ ⁊ solutã. Istã q̄dã infi
piẽtes mẽtiunt nõ esse pctm̃:dicentes. Cui
facio iniuriã ⁊c̃. Vide in smonib⁹ q̄drage
simalibus de.x.p̄ceptis in.3.p̄cepto scd̃e ta
bule. Non mechaberis. Vñ Aug.32.q.4.
in.c. Ois mechia:dic ꝙ noĩe mechie ois il
licitus ꝯcubitus atq̄ illoꝝ mẽbroꝝ nõ legit
timus vsus ꝓhibitus debet intelligi. Se/
cunda spẽs est adulterium. Tertia ince/
stus.quãdo cum cõsanguinea vel affine.
Quarta sacrilegium quãdo clericus vel re
ligiosus ⁊c̃.vel monialis ⁊c̃. Quinta con
tra naturã. Et hoc triplex.s.mollicies.sodo
mia.⁊ cum bestijs. Et hoc est pctm̃ contra
naturã:qđ est peius oĩbus alijs.per qđ ve
nit ira dei in filios diffidentie Extra đ vi.
⁊ ho.cle. Cuz decorẽ. Et q̄nq̄ ciuitates fue
runt cõbuste Gen̄.19. Itez debemus carnẽ
crucifigere cũ christo:iuxta illud apl'i. Qui
sunt christi carnem suã crucifixerunt cum
vitijs ⁊ concupiscentijs Gal.5.

Quartum opus est ⁊c̃. Postq̄ christus
fuit crucifixus erexerunt crucem. Cogitate
dolorem totius corporis ꝙ solum in clauis
pendebat. Tunc christus vidit deum pa/
trem paratum ad vindictam suscipiẽdam
de crucifixoribus filij si filius voluisset. pro
quibus christus orauit:di. Pater dimitte
illis ⁊c̃. Luc.23. Refert Vgo de prato Hie
ronymum dicentem.ꝙ hoc verbum tan/
te pietatis ⁊ efficacie fuit in auribus au
dientium : ꝙ fere quinq̄ millia homi/
num hoc verbo audito ad christuz cõuersi
sunt. Ex quo nota instructionem: ꝙ non so
lum christus noluit ipse vindictam recipe

sed nec sustinuit ꝙ alius.s.recipet vindictā
ꝓ eo. Quare hoc? Rᵒ.vt daret nobis exē-
plum vitandi pctm̄ ire ac vindicte: qḋ val
de regnat in mundo: dicēdo. Nō ꝑ caput.
ꝑ corpus christi ego me vindicabo. Quid
dices christo in iudicio: qñ dicet tibi. Qr
nō dimisisti ⁊c? Si tu rñdebis: quia iniuste
⁊ malo modo interfecit patrē meū. Et chri
stus rñdebit: di. Et ego nō fui malomodo
⁊ iniuste ꝯdēnatus: plusq̄ aliq̄s latro: quia
sine ꝓcessu ⁊c. ⁊ tñ peperci ⁊c? Et sic virgo
maria pepcit crucifixoribus filij sui: qui tm̄
valebat quātum filius tuus. Et qñ videbat
eos salutabat: di. Dñs sit vobiscū: quia dia
bolus erat cum eis ⁊c. Nota hic exēplum
de illa muliere q̄ pepcit occisori filij sui q
post homicidiū ꝯfugerat ad domum ma-
tris occisi ignorāter ⁊c. ⁊ quomō liberauit
eū ⁊c. Cuius charitatis merito aīa filij de
nocte sequēti apparens ei. dixit sibi remis-
sam penā pctōꝝ a dño. Iō Ro.12. Mihi
vindictam ⁊ ego retribuā dicit dñs. Non.
Et ego retribuā. Sic ⁊ christus ostendit in
cruce: quia rogās deum pro suis inimicis
reliquit vindictā deo ⁊ deus retribuit: qꝛ
inde ad.40.ānos venit Titus imꝑatoris
Vespasiani filius. ⁊ destruxit ierusalē. ⁊ ex
terminauit pplm̄ illum: iuxᵃ ꝓphiam Dañ.
9. Et veniet ppl's cum duce venturo ⁊ de-
struet sanctā ciuitatē ⁊c. Igiᵗ quilibet nr̄m
parcat ⁊ remittat iniuriā: alias ⁊c. Ideo
dñs Mat.18. Pater meus celestis tradet
vos tortoribus: si nō remiseritis vnusq̄sq̄
fratri suo de cordibus vestris. Itē Eph.4.
Estote benigni mīsicordes. donantes inui-
cem: sicut ⁊ deus donauit vobis.

Quintum opus amara potatio. Quia
existēs in cruce ꝑꝑ effusionē sanguinis. ⁊
ꝑꝑ malam noctē quā habuerat. ⁊ ꝑꝑ calo
rē. habuit sitim: iō clamauit di. Sitio. ⁊ tñ
bene sciebat qualis potus erat sibi dādus.
Et lꝫ peteret tm̄ potum: tñ dederunt sibi ⁊
cibum. Mēsa fuit arūdo sine cāna. mappa
spongia. cibus fel. ⁊ potus acetum: iuxᵃ illḋ
Et dederunt in esc.me.fel: ⁊ in si.m.po.me.
aceto ps̄.68. Qr hoc Rᵒ.vt vitemus pec-
catū gulle cogitando.s. dño iesu christo fuit
tale prandium datū. ergo nō accipias nisi
necessaria ⁊c. Hic ꝯ frangentes ieiunia. pre
cipue ꝯ quosdā dicentes. Nō qḋ intrat ꝑ
os coinquinat hoiem Mat.15. Sed respōde
talibus: qꝛ inobedientia coinquinat animā.
nō aūt cibus ille: nisi ꝑ accidēs. Alij dicūt.
Et deus q est infinite mīsicordie: quō est
verisimile ꝙ dānet hoiem: ꝓ vna cena? Sꝫ
videant isti ꝙ ꝓ vno pomi esu deus dam-
nauit totum genus humanū. Hic etiā con-
tra ebrios ⁊c. sicut expedit. Iō dicit dñs.
Attendite ne grauenᵗ corda vestra a cra-
pula ⁊ ebrietate Luc.21.

Sextū opus est spūalis occupatio. Qm̄
existens viuus in cruce ꝯtinue orauit. Dicit
Hierony. cui fuit reuelatum. ꝙ dixit decez
ps̄. ⁊ incepit a ps̄ Deus deus meus respice
in me ⁊c. vsq̄ ad ps̄. In te dñe speraui. In
versu in manus tu.d.co. spi.meū: qñ dixit
hely hely lamazabathani. Et sunt centum
quinquaginta versus ad cōmēdationē psal-
terij: vbi sunt 150. psalmi. Nota hic quō ec-
clesia ab isto loco habuit initiū: vt in abso-
lutionibus dicaᵗ alte Pater noster: deide
submisse vsq̄ ad ⁊ ne nos inducas in tēta-
tionē. Qr ergo christ⁹ sic voluit occupari?
Rᵒ.vt daret nobis exēplum vitandi pec-
catū accidie: ⁊ vt nō ociose expendam⁹ tē-
pus vite nobis ꝯcessum ad lucrandū tꝑa-
liter ⁊ spūaliter. Multi sunt q tota die la-
borant: sed tñ ociosi dñr. Nota similitudi-
nē de seruo: q tunc diciᵗ ociosus qñ de sero
nihil lucri portat ad dñm: sꝫ qui portat di
diligens. Sic ergo in sero mortis qñ presen
tabunᵗ coram tribunali christi: dicet ipse
nobis. Videamus qd portas ⁊c. quid lu-
cratus es. de quo viues h? Multi nihil por
tabunt. Et dicēt. Dñe nihil: qꝛ semꝑ in labo
ribus mundanis me occupaui. ꝑ totam er
go noctem laborantes nihil cepimus. Tūc
ergo dicet christus: qꝛ pauper es ⁊ nudus
⁊ nihil portasti vñ viuas. Ecce vade ad ho
spitale miseroꝝ. Michael trade istum in po
testate diaboli: vt ducat eum ad hospitale
suum. Ve tali ⁊c. Sed qñ portat lucrū me
riti: tunc secus ⁊c. Hic vt expedit. Ideo di
cit scriptura. Qdcūq̄ pōt manus tua face
re instanter operare: qꝛ nec opus: nec rō:
nec scientia: nec sapia: erunt apud inferos:
quo tu properas Eccl's.9.

Septimum opus christi in cruce: fuit lan
ceatio. Hic quō post mortē eius vnus mili-
tum lancea latus eius apuit: ⁊ ꝯtinuo exi-

nit sanguis ꝛ aqua Jo.19. Qr̄ voluit hoc fieri: Rñ. vt daret nobis exēplum vitandi pctm̄ inuidie. Alia vulnera voluit christus recipere dum viueret: sed vuln⁹ lateris post mortem. Ad designandū ꝙ alia oīa pecca ta mortalia habent aliqd boni saltez appa rentis. Verbi grā: de supbia. Delectabile est supbo qñ honoratur ꝛc̄. Idem de aliјs. Sed pctm̄ inuidie nullam hꝫ rōnē boni: totū est mors. qꝛ inuidia nihil est aliud nisi tristicia siue dolor de bono alterius qui in corde ꝯsistit: lꝫ etiā ostendat exterius in lin gua. qꝛ inuidus hꝫ os diffamans. Unde si hō loquit̄ iuido de bona psona: statim di cit. Nō cognoscitis eam: sicut ego ꝛc̄. Uñ ꝟsus Inuid⁹: alteri⁹ macressit reb⁹ opimis. Itē alibi. Inuidus inuidia cōburitur in/ tus ꝛ ex̄ Et est Oratius lib.i. epistolarum. Iō cauete ab inuidia: sicut a morte. Ideo dicit scriptura. Deponentes oēm maliciaꝫ. ꝛ oēm dolum. ꝛ simulationes ꝛ inuidias. ꝛ oēs detractiones: sicut modo geniti infan tes lac ꝯcupiscite: vt in eo crescatis in salu tem. i. Pe.2. Nota Lac. s. charitatis ꝛ di lectionis. Finis.

¶ De descensu christi ad inferos.

Sermo.19.

Ides tua te

saluum fecit. Luc.18. ¶ Di cto supra de 2° articulo fi dei ptinente ad humanita tem christi: vꝫ de passione ꝛ morte filij dei. sequit̄ modo predicare de.3° articulo: vꝫ de descensu ad inferos: qui in symbolo aplīco sic ꝓponit̄. Descendit ad i feros. In symbolo vero niceno articulus iste nō ponit̄. Cuius rō ē duplex. Una qꝛ illud symbolū fuit editum ꝯ errores qui in surrexerunt tunc: ꝯ aūt istum articulū nul lus error insurrexerat. Alia est: qꝛ illd sym bolum fuit editū principalr ꝯ Arium hereti cum: vt hr̄ in decret.15. di.c. Canones: q di cebat christum esse purā creaturā. Et qꝛ de scensus ad inferos supficialiter magis vr̄ arguere defectum humanitatis ꝙ excellen tiā deitatis: ideo ibi nō fuit positus. De h ergo articulo erit hoc mane sermo nr̄. Po suit aūt hunc articulū btūs Thomas. Sa ncte virgo Maria ꝛc̄. Pro declaratione

huius articuli: est notandū ꝙ vera ꝯclusio est in sacra theologia p fidem catholicam approbata: ꝙ postꝙ christus mortuus est aīa fuit separata a corpore. ꝛ corpus fuit positū in sepulchro mortuum. aīa vero de scēdit ad infernum. diuitas aūt remāsit vni ta cum vtroqꝫ. s. qꝛ psona filij dei remansit vnita cū corpore in sepulchro. ꝛ cū animā i lymbo. Da silitudinē de cristallo illumina to a sole qd si frangit̄ in duas ptes vtraqꝫ ps. sepata illuminat̄ etiā a sole. sicut prius totū ꝯiunctum. De hoc est ꝓphia: di. in pso na christi. Ne leteris inimica mea sup me qꝛ cecidi: ꝯsurgam cum sedero in tenebris: dn̄s lux mea est Michee.7. Sunt verba christi ad sinagogā dicētis. Ne leteris ini mica mea. s. sinagoga sup me: qꝛ p mortem crucis. qꝛ ꝯsurgam cū sedero in tenebris. s. in lymbo patrū. Dn̄s lux mea est: qꝛ diuini tas erat cū corpore in sepulchro. ꝛ cuꝫ aīa in inferno. Vide j. sermone ꝓprimo. p.i. Di ci ergo pōt ꝙ totus christus erat in sepul/ chro. sed nō totū: ꝛ totus christus in lymbo sed nō totū. Rō qꝛ totus dicit psonā: sꝫ to tū naturā. Silr dicendū est ꝙ cū vnio aie cū corpore faciat hoiem: iō christus in illo triduo nō fuit hō. lꝫ aīa ꝛ caro tunc essent vnita cū verbo. Hec habent̄ in cōpendio theologice veritatis. Et vide. b. Tho. p.3. q. 50. ar.2. ꝛ.3. ꝛ.4. Qr̄ aūt fuit ꝯueniens ꝙ christus descēderet ad iferos: assignatur a doctoribus multiplex rō. sꝫ tm̄ tres referā. Prima rō sumpta ex pte christi: est talis. Nam dū christus viueret in mundo ośdit se esse dn̄m elementoꝝ. Da exēplū de singu lis: ꝛ sup illa se hr̄e potestatem monstrauit hoibus viuētibus. Cōueniens ergo fuit vt potestatē suam etiā in inferno monstraret: ipsum visitando ꝛ illuminando. Uñ dr̄ in ps̄. ꝛ sunt verba angeloꝝ q precesserūt chri stū descēdentē ad inferos: vt dicit Glo. At tollite portas principes vestras. Glo. i. prin cipes inferni auferte potestatē vestrā qua vsqꝫ nūc hoies detinebatis in inferno. Et sic in noie iesu oē genu flectat̄: cele. terres. ꝛ infernoꝝ: vt di Phil.2. Scda rō sumitur ex pte diaboli: vt christus perfecte de ipso diabolo inimico hūani generis triūpharet. Tūc. n. qs de hoste pfecte triūphat qñ nō solū vincit eū in cāpo sed vsqꝫ ad domū vel

De descensu christi ad inferos.

regnū suū ipse inuadit ⁊ ei accepit spolia
⁊ sedē regni. Christus aūt vicerat diabolū
in campo clauso.s.in cruce.⁊ etiam quādo
fuerat ab eo tentatus Mat.4. Uñ Aug⁹.
Manu inermi ⁊ affixa cruci: bellauit ae-
reas potestates. Nam diabolus venit ad
brachiū crucis vt christum iterato tentaret.
Et hoc dicit Beda sup Mat. sicut christus
predixerat. Uenit.n.ad me princeps mun-
di huius: ⁊ in me nō habet quicq̃ Jo.14.
Nota: quid faciet diabolus nobis postq̃
christum morientē tentare presumpsit? Sꝫ
christus ipsum deuicit ⁊ expulit: iux illud
Jo.12. Nunc princeps mūdi huius eijcieť
foras.s.de mundo isto. Ut igiť de ipso per
fecte triūpharet voluit eum vsq; ad ꝓpriā
domum.i.infernum inuadere. ⁊ ꝓpria spo-
lia auferre.i.animas sanctoꝝ patrū. qui in
lymbo erant: iuxť illud apl'i. Expolians prin
cipatus ⁊ potestates traduxit ꝯfidenter pa
lam triumphans illos in semetipso Col'.2.
Itē Zacha.9. Tu quoq; in sanguine testa
mēti tui emisisti vinctos tuos de lacu: i quo
nō est aqua. Uide infra in fine ꝯmonis. Et
videť ꝙ christus nō solum liberauit aīas
sanctoꝝ patrū descendēdo ad inferos: sed
etiam ligauit diabolū: iuxť illud Apoc.20.
Uidi angelum descēdentem de celo ⁊c.
Hec predicta de expoliatione inferni⁹ pre-
dixit dn̄s: di. Cum fortis armatus cus.atri.
su.in pa.sunt ea que pos. Si aūt for.eo.sup.
vic.eū.vniuer.ar.e.aufert in qb⁹ ꝯfi.⁊ spo
distribuit Luc.xi. Tertia rō est ex pte no
strī: vt nos liberaret a malis que incurrim⁹
ꝓpter peccatū. Christus.n.venerat in hūc
mundum vt totam penā nostraꝫ portaret
⁊ sic nos a peccatis nostris liberaret: iuxta
illud Uere lāgores nostros ip̄e tulit: ⁊ dolo
res ipse portauit. Et infra. Et dn̄s posuit in
eo iniquitates oīum nostrū Isa.53. Ex pec-
cato aūt incurrebat homo nō solum mortē
corporis: sed descensum ad inferos. Et ideo
sicut fuit cōueniens eum mori vt nos libe-
raret a morte: ita cōueniens fuit eum descē
dere ad inferos: vt nos a descensu ad infe-
ros liberaret. Unde di Osee.13. Ero mors
tua o mors: morsus tuus ero inferne. No-
ta Ero mors tua o mors.s.in cruce moriē-
do: Morsus tuus ero inferne.s.ad inferos
descendendo. Et dicit Morsus: quia non

omnes de inferno eripuit: sed quasi momor
dit: aliquos liberando vt infra dicendum
est. Uoluit ergo mori ⁊ ad inferos descen-
dere ⁊ ibi triduo permanere.s.p.40. horas:
vt humanā naturam a penis inferni eripe
ret. Patent responsiones. Uisis ergo rōni
bus quibus fuit cōueniens christū ad in
feros descēdere: modo videamus ad quos
inferos. siue ad quā partem inferni descen-
dit: q2 xp̄s dicit ꝙ filius hoīs erit in corde
terre.i.in inferno. Articulus vero fidei di-
cit. Descendit ad infe. in plurali nūero. Uñ
notandū ꝙ in corde terre.i.in inferno sunt
quattuor solaria siue quattuor habitatio-
nes.

¶ Prima est incipiendo ab iferiori: carcer damnatoꝝ.

¶ Scd̄a habitatio est lymbus pueroꝝ.

¶ Tertia habitatio est locus purgandoꝝ.

¶ Quarta habitatio est sinus perfectoꝝ.

Si igitur queriť ad quem istoꝝ locorū
descendit aīa christi: est dicendū ꝙ sicut di
cit b. Tho.par.3.q.52.ar.2. dupliciter diciť
aliquid alicubi esse. Uno mō per suā essen-
tiam: ⁊ hoc modo aīa christi descendit so-
lum ad quartā habitationē.s.ad sinum p-
fectoꝝ. in quo iusti detinebanť. qui dicebať
sinus Abrae. Sinus qdē q2 portus erat re
quiei. Abrae vero: q2 requies illa dať meri
to fidei. cuius pater fuit Abraam. Unde
Geñ.25. Credidit Abraā deo: ⁊ reputatū
est ei ad iustitiam. Uñ ⁊ in signū fidei ac
cepit circūcisionē: que est signaculum iusti-
tie fidei: vt sit pater omniū credentium: vt
di Ro.4. Alio modo di aliqd esse alicubi
p suum effectum: ⁊ hoc modo christus in
quēlibet locum inferni descendit: iuxta illd
Eccl'i.24. ⁊ sunt verba ex ore diuine sapi-
entie prolata. Penetrabo oēs inferiores
partes terre: ⁊ inspiciā omnes dormientes.
⁊ illuminabo omnes sperantes in domino.
Uideamus ergo modo quos effectus chri
stus cōtulit cuilibet parti inferni. ⁊ incipia-
mus ab inferiori. Prima ergo habitatio
inferni est carcer damnatoꝝ: in quo sunt
omnes dānati eternaliter. ⁊ sunt ibi demo-
nes ⁊ ignis eternus. ps. Pluet super pec.
la. ignis. sul. ⁊ sp̄us ꝓcel. pars ca.eoꝝ. Ad
hunc ergo infernum nō descēdit aīa christi
essentialiter. sed p effectum duplicem. Pri

tio vt ligaret sathanam vsq; ad finē mundi. Unde angeli christū comitantes dixerūt demonibus. Tollite por. prin. ve. ⁊ ele. por. eter. ⁊ intro. rex glorie. Et demones rn̄derunt. Quis est iste rex glorie? Et illi. Dominus for. ⁊ po. do. po. in p̄lio. s. crucis. ps. Cōfiteant̄ dn̄o mis̄icordie eius ⁊ mirabilia eius filijs hoīm: q2 cōtriuit portas ereas ⁊ vectes ferreos confregit. Tunc ergo christus portas ereas ꝯfregit: vbi ⁊ ligauit insaciabilem homicidam. ⁊ stabit sic ligatus vsq; ad finē mundi. ⁊ veniente antixp̄o soluet̄. hoc deo p̄mittente in vltionē iustissimam peccatoꝝ. De hoc dicit Jo. in Apoc. 20. c. Uidi angelum descendētem de celo habētem clauem abyssi ⁊ cathenā magnam in manu sua: ⁊ app̄hendit draconem serpentē antiquum qui est diabolus ⁊ sathanas: ⁊ ligauit eum per ānos mille. ⁊ misit eum in abyssum. ⁊ clausit ⁊ signauit super illū: vt nō seducat amplius gentes donec consumentur mille anni: ⁊ post hoc oportet illū solui modico tēpore. i. tribus annis cū dimidio: q2 tanto tēpore durabit seductio ꝑfidi antichristi. Sc̄da ratio: quia anima christi descendit ad locum damnatoꝝ per effectum vt illos increparet de infidelitate ⁊ malicia. Hoc ponit petrus apl's: di. Christus his qui in carcere cōclusi erant spiritu veniens predicauit. i. Petri. 3. Sed quomō? Dic practice. Primo increpauit magnates. s. Alexandrum magnū. Nabucodonosor. Cesarem. Octauianū. ⁊ reliquos dn̄os: di. O miserrimi vos qui eratis in mundo in tanta potentia ⁊ diuitijs ⁊ non credidistis in vnum deum. nec bene gubernastis mundum: imo tyrānice omnibus iniusticiam faciebatis. Et tu alexander qui sic breuit totam asiam possedisti: quid profuit tibi? Faciebas mori pyratas: ⁊ tu totum mundū rapere volebas. Si fecissetis iusticiam: iam salui essetis. p passionem ⁊ mortē meā ⁊c̄. Deinde vertit se ad phos: di. O Aristoteles. O Anaxagoras. Pythagoras. ⁊ alij. O miserrimi quare vos adorabitis idola cum cognouissetis vnum deum: ⁊ hoc demonstratiue in scholis disputantes probabatis: ⁊ tn̄ non sic deum glorificauistis: sed euanuistis in cogitationibus vestris: ⁊ dicentes vos esse sapientes stulti facti estis. Si vos adorauissetis vnum deum ⁊ virtuose vixissetis modo saluaremini per mortem meam. Itē increpauit superbos. auaros. luxuriosos. ⁊ sic de alijs peccatoribus. Jō dicit sctūs Tho. in. 3. par. q. 52. ar. 2. ꝙ aīa christi descēdens ad inferos p effectus eos de sua malicia ꝯfutauit ⁊ incredulitate. O ꝗ̄ dura increpatio fuit illa. Et quātū terrorē illis incussit: Quis possz cogitare? Et ista increpatio ꝯtinue durat in dānatis. Et ista dici pōt vermis ꝯscie. Isa. 66. Uermis eoꝝ nō moritur. Ecce quid fecit in illa prima habitatione inferni.

Sc̄da habitatio est lymbus paruulorū. In isto solario sunt oēs paruuli descēdentes absq; baptismo. siue fuerint filij xp̄ianorū. siue filij iudeoꝝ. siue paganoꝝ: q2 cū solo originali oēs mortui sunt. nō hn̄t aliquā penā sensus. nec videndo demones. nec de igne ⁊c̄. sed tn̄ pena damni. q2 priuant̄ visione diuina. de qua tn̄ nō dolent. Sicut tu agricola nō doles de hoc ꝙ tu nō es rex: q2 nō pertinet ad te: sed bn̄ filius regis doleret. Itē nō dolet homo si nō volat. q2 hoc nō pertinet nec cōuenit hoībus sed auib9. Sic ⁊ de pueris ibi positis ⁊c̄. Hoc ꝓbat̄ p scripturā. Unde di. Job. 3. Quare nō in vulua mortuus sum: egressus de vtero non statim perij? Cur exceptus genibus? Cur lactatus vberibus? Nec. n. dormiens silerem: ⁊ somno modo requiescerem ⁊c̄. Nota Requiescerē: q2 q sine grā morit̄ in pctō originali tm̄: nō sentit penā sensus. sed hz quietē. Jō vocat tales dormientes: cū dicit. Nunc. n. dormiēs silerem ⁊c̄. Immo dicit. b. Tho. in. 2. sen. di. 33. ꝙ ꝗuis pueri nō baptizati sint separati a deo quātum ad illam ꝯiunctionem que est p gloriā. nō tn̄ ab eo penitus sunt separati. Immo sibi ꝯiūgunt̄ p participationez naturalium bonoꝝ. ⁊ ita etiā de ipso gaudere poterunt naturali cognitiōe ⁊ delectatione. b. Tho. Ad istū ergo locū aīa christi descendit per effectum: nō quidem eos rep̄hendendo sed ꝯsolando. Nam illi statim cognouerunt animā christi descendisse vnitam diuinitati. licet ipsam diuinitatem nō viderint quia alioquin fuissent beati. Unde poterat eis dicere christ9. Laudate pueri dominum: laudate nomen domini: quia nō estis in inferno inferiori dānati: sed sitis

contentii: nō sitis ituri ad paradisum: qa
nō estis mūdi: ⁊ nihil inqnatū intrabit in
illā gloriam. Et poterāt ei respōdere. Gl'ia
tibi dn̄e. q natus es pro hoie: cū p̄ie ⁊ sctō
spū in sempiterna secula. Amē. Sꝫ diceret
aliqs: quare xp̄s istos pueros nō liberauit.
Rn̄º ꝺm mētē. b. Tho. p. 3. q. 52. ar. 7. gratia
xp̄i q̄ liberat hoies ⁊ saluat: iuxta illō Gr̄a
dei vita eterna Ro. 6. Uenit in remedium
pcti ade. Sicut āt pctm̄ ade ad eos tm̄ per
uenit q p seminalem rōm carnaliter ab eo
descēderunt: sic gr̄a christi ad eos tm̄ pue/
nit. q spūali regeneratione facti sunt eius
mēbra. Mēbꝝ āt xp̄i fit qs p fidē formā
tam charitate: p quā saluat̄ hō iuxta illud
Justificati gratis p gr̄am ipsius ⁊ p redē
ptionē que est in xp̄o Jesu: quē ꝓposuit deꝰ
ꝓpitiatorē p fidē in sanguine ipsius Ro. 3.
Pueri aūt q cum solo originali descēderūt
nullomodo fuerunt pticipes fidei. Neqꝫ. n.
fidē ꝓpriā hr̄e potuerunt: qa nō hūerunt
vsum liberi arbitrij. neqꝫ p fidē pentuꝫ. aut
p aliqꝺ fidei sacramētum fuerunt a pctō
originali mundati Et iō descēsus xp̄i ad in
feros: hos pueros nō liberauit a limbo: ꝺm
sententiam. b. Tho. Et sic pꝫ scꝺa ps.

Tertia hitatio iferni ē locus purgādoꝝ:
in quo sunt oēs q cuꝫ pctis venialibꝰ hinc
migrauerunt. vel cum reatu pene tpalis de
bite veniali vel mortali h̄ remisso. De quo
vide qꝺ scripsi in ꝺmōibus q̄drigisimalibus
de pctis in genere arti. 4. vbi agit̄ de pctō
veniali ꝺmōe. 2. vbi agit̄ ꝺ purgatorio p. 3.
Ad istum ergo locū aia xp̄i p effectum ēt
descēdit. Sed qūo: est dubitatio. Nā q̄rit
sctūs Tho. p. 3. q. 52. ar. 8. Utꝝ xp̄s suo de/
scēsu ad iferos liberauit aias a purgatorio
vbi dicit ꝙ descēsus xp̄i ad iferos liberato
rius fuit in ꝩtute passiōis ipsius. passio āt
eius nō habuit tpalē ꝩtutē ⁊ trāsitoriā sꝫ
sempiternā: ꝺ illud Heb. 10. Una oblatiōe
ꝯsumauit sctificatos in sempiternū. Et sic
pꝫ ꝙ nō habuit tunc maiorē efficaciā pas/
sio xp̄i: q̄ꝫ hēat nunc. Et iō illi q tunc fuerūt
tales q nūc sunt q in purgatorio detinent̄
nō fuerunt a purgatorio liberati p descen
sum xp̄i ad iferos. Aliogn nullus mō esset
in purgatorio: qa illis suffragaret̄ virtus
passionis xp̄i nunc: sicut ⁊ tunc. Si q āt in/
uenti sunt vbi tales quales ēt nūc. virtute
passionis xp̄i a purgatorio liberant̄. tales
nihil ꝓhibet p descensum christi ad iferos
a purgatorio liberatos esse: ꝺm. b. Tho. vt
supra. Inueni tn̄ magr̄m Uincētiuꝫ i quo/
dā ꝺmone dicere: ꝙ dictum. b. Tho ē veꝝ
de rigore iuris: tn̄ de dulcedine mi̅ꝺicordie
⁊ eqtatis q̄ ceteris paribus preualet rigori
vt notāt legiste in. l. Placuit. C. de Judic̄.
pie pōt credi ꝙ oēs de purgatorio fuerunt
p descēsum christi ad iferos liberati. Pro/
bat̄ hoc similitudine auctoritate. ⁊ rōe. Si/
militudo est ista. Qn̄ rex intrat nouiter ali/
quā suā ciuitatē in qua adhuc non fuit. ⁊
trāsiens per curiā videt incarceratos petē
tes ⁊ clamātes. Dn̄e misericordia ⁊c̄. Rex
interrogat quare sunt isti icarcerati? Si pp
interesse ptis. non debet de rigore illos libe
rare. secus si solum ꝓpter offensam regis.
Modo in purgatorio nullus ꝓpt interesse
ptis. sed ꝓpter offensam dei. Cū ergo fuit
in ianua: oēs clamauerūt. Mi̅ꝺicordia dn̄e
mi̅ꝺicordia. Pie ergo pōt credi ꝙ oēs tūc
extraxit. Et videt̄ ꝓbari auctoritate Jsa.
dicētis in psona dei p̄ris. Dedi te in fedus
populis vt suscitares terrā: vt diceres his
qui vincti sunt: exite. ⁊ his q in tenebris re
uelamini Jsa. 49. Nota vt suscitares traꝫ
s. ꝓmissionis. s. vite eterne predicando: ad
quā gentes nimis dormiebāt. scꝺam simili/
tudinē ꝺ papa nouiter creato: qui faciliter
dat indulgentias deuote petētibus. papa
aūt Jesus est maioris misericordie. ergo il
lis de purgatorio deuote petentibus de/
buit pcere. Ad hoc facit Auctoritas. Jsa.
61. Spūs dn̄i sup me eo ꝙ vnxerit me ad an/
nuntiandum mansuetis misit me. vt mede/
rer contritis corde: ⁊ p̄dicarem captiuis in
dulgentiā ⁊ clausis apertionē. Nota Sup
me. i. incꝫtum homo. Jsa. xi. Et regescet su/
per eum spūs dn̄i ⁊c̄. eo ꝙ vnxerit me. Jaꝫ
scitis ꝙ res vncta est mollis. ergo erat vn/
ctus vt esset mollis ⁊ misericors. Et predi/
carem. s. post finem vite captiuis. s. existenti
bus in purgatorio indulgentiam ⁊c̄. Ratio
autē quā allegat est ista. Nam legitur ꝙ
erat quidam religiosus qui defunctus ap/
paruit cuidam socio religioso: di. ꝙ in pur/
gatorio erat condēnatus ⁊ debebat stare
ibi p. 15. ānos ⁊ petijt ab eo aliq̄ suffragia
⁊ ille dixit ꝓ eo vnā missā. ⁊ stati ascendit

ad celum: sicut ipse postmodum reuelauit. Hoc exemplū legit̄ de vita fratrū nostrorum. Dic late totū exēplū. Fiat ergo argumētū a maiori. Si missa illa liberauit aīam illā a purgatorio: quāto magis: hoc dicēdū est de missa solēni: quā xp̄s cantauit in ara crucis ꝓ oībus viuis ⁊ defunctis: Notare potes hic quō xp̄s dixit duas missas. s. priuatam in vltima cena: ⁊ alterā publicā ⁊ solēnē in ara crucis. Uide in octaua corporis xp̄i: sermone qui incipit Accipite ⁊ mā ducate par. 3. ⁊ in sermone. 23. par. 2.

Quarta habitatio inferni est sinus ꝑfectoꝝ: in quo erat aīa Abel. Abrā. Isaac ⁊c̄. ps. Quis est hō q vi. ⁊ nō vi. mor. e. aīam su. de ma. inferi. ⁊c̄: Quare dicebatur sinus Abrae: ⁊ rōnem dixi s̄. In hoc loco stabāt aīe purgate ab omni macula originalis ⁊ actualis pctī. Sꝫ qꝛ ianua paradisi nondū erat apta: qꝛ nondū fuerat apta ianua lateris xp̄i iesu: iō nō poterat in celū ascendere. Jo. 3. Nemo ascendit in celū nisi q descen. de celo. fi. ho. q est in celo. Modo ad istū locum ꝑ essentiā aīa xp̄i descendit ſm oēs theologos: dicens cum comitantibus. Attollite por. prin. vestras ⁊c̄. Uide s̄. p. 1. ⁊ statim porte ꝯfracte sunt ⁊ ipse apparuit cū diuinitate sua sctīs patribus: q oēs tunc fuerunt in ꝑadiso essentialit̄ videndo facie ad faciē diuinā essentiā. Inter aīas aūt illas fuit aīa latronis: cui christus in cruce dixit. Hodie mecū eris in ꝑadiso Mat. 27. Qꝫ vt dicit. b. Tho. ꝑ. 3. q. 52. ar. 4. ad tertiū. Non de ꝑadiso terrestri corporeo: sed de ꝑadiso spūali intelligendū est. In quo esse dr̄ q gloria diuina fruunt̄. Uñ latro loco qdē cum christo ad infernū descendit. vt esset cum christo: qꝛ dictū est ei: mecū eris in ꝑadiso: sed p̄mio in ꝑadiso: qꝛ ibi diuinitate christi fruebat̄: sicut ⁊ alij scti ſm. b. Tho. vbi s̄. Hec figura tñ ē in libro Judicū. 16. ꝑ Sansonē q media nocte tulit portas Gaze ciuitatis philistinoꝝ. ⁊ portauit ad verticem montis. Sanson significat christū. Gaza q̄ interp̄tat̄ munita: infernū. Philistei sunt ipsi iudei: q custodes in sepulchro dn̄i posuerunt. Sed Sanson nō solum ciuitatē exiuit sed portas sup humeros tulit. Quia christus nō solum de iferno ⁊ de sepulchro liber exiuit resurgendo: sed inferni claustra ꝯfregit. sanctoꝝ multitudinem educendo. ⁊ montis verticē subijt. q̄dragesimo die in celum ascēdēdo. cum patribus sctīs de lymbo eductis. ps. Ascēdisti in altuꝫ cepisti captiuitatē. De hoc ꝓphia habet̄ Zacha. 9. Tu quoqꝫ in sanguine testi: emisisti vinctos tuos de lacu in quo nō est aqua. Nota de lacu. i. de lymbo patrum in quo nō est aq̄. Per aquā intelligit̄ mīīcordia. Nam dicit ibi Glosa. ꝙ nulla mīīcordia eos refrigerabat: qd intelligit̄ q̄ntū ad mīīcordiaꝫ ꝑfecte liberationis. Quia scti patres ab illis inferni carceribus añ christi aduentum nō poterāt liberari: ſm. b. Tho. ꝑte. 3. q. 52. ar. 6. ad ſm. Et sic pꝫ iste articulus. Finis.

¶ De gloriosissima christi resurrectione. Sermo. 20.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. ¶ Sequit̄ hodie p̄dicare de. 4. articulo fidei ꝑtinente ad christi humanitatē: vꝫ de eius gloriosissima resurrectione. Qui sic in symbolo ap̄lico ꝓponit̄. Tertia die resurrexit a mortuis. Et hāc posuit. b. Bartholomeus. In symbolo aūt Niceno sic describitur. Et resur. tertia die ſm scrip. Et de hoc erit ſmo nr̄. Salutet̄ ꝟgo Ma. Pro introductione materie p̄dicāde qꝛ dī i symbolo niceno ſm scripturas: quero q̄re istud ꝟbū Scdꝫ scripturas. ponit̄ i hoc articulo: plus q̄ꝫ in alijs: Pro cuius solutione q̄ōnis est notandū: ꝙ quāto aliqd ē magis difficile ad intelligendū vel credendū: tāto maiori declaratione ⁊ ꝯfirmatione indiget. Inter ceteros aūt articulos fidei. nullus aliꝰ fuit difficilior ad credendū q̄ꝫ articulus resurrectionis. Uñ ap̄lis p̄dicātibꝰ fidē xp̄i ꝑ mūdū: valde difficult̄ fides resurrectiōis igredi poterat in corda audiētium: sicut pꝫ de p̄his audiētibus Paulū predicantē athenias ⁊c̄. sicut legit̄ Act. 17. Et scripsi s̄ sermone. 15. de resurrectione corpoꝝ humanorū. Uide ibi ꝑte. i. Et qd mirū de p̄his: cuꝫ etiā ipsi ap̄li cū magna difficultate hoc crediderint: Uñ legit̄ Luc. 24. ꝙ tres marie a monumēto regresse nunciauerunt ap̄lis christū resurrexisse. ⁊ visa sunt ante illos q̄si

delirãmẽta verba ista:⁊ nõ credebant illis. Vñ ⁊ Thomas apl's qui dixerat Eamus ⁊ moriamur cum illo Jo.xi.qñ alij apl'i dixerunt ei:Vidimus dñm: nõ credidit eis. Poterat aũt dicere. Quid me vultis trufare:qñ christus erat in cruce ⁊ iudei ꝓmittebant ei se credituros in eũ.si descenderet de cruce.nõ potuit descendere:⁊ nunc dicitis ꝙ resurrexit a mortuis? Non credo:ſ; nisi videro in eius manibus fixurã clauoꝝ ⁊ mittã digitũ meũ in locũ clauoꝝ:⁊ mittã manum meã in latus eius: non credã Jo. 20. Vñ Mat.vlti. Recũbentibus illis vndecim appuit illis iesus:⁊ exprobrauit incredulitatẽ illoꝝ ⁊ duriciam cordis:q2 his qui viderant eum resurrexisse nõ crediderant. Vñ vt dicit Amb.in lib.de virginib9. etiã virgini asserenti xp̃m resurrexisse.nolebant apl'i credere. Quia igitur erat valde difficile ad credẽdum xp̃m resurrexisse posuerunt sc̃ti patres in Niceno ꝯcilio predicta verba ſm scripturas:quasi dicat. Nõ solum hoc fides catholica tenet:sed etiam scripturaꝝ auc̃te firmaẽ. Et sumpserũt istũ modũ loquẽdi ab apl'o dicente. Tradidi vobis in primis qḋ ⁊ accepi:qm̃ xp̃s mortuus est ꝓ pc̃tis nostris:⁊ q2 sepultus est. ⁊ resurrexit tertia die ſm scripturas.i.Cor. 15.Cum ergo ⁊ auc̃tas niceni ꝯcilij ⁊ apl'i Pauli dicat ꝙ ꝑ scripturas resurrectio xp̃i ꝯfirmaẽ: videam9 mõ ꝑ ques scripturas ⁊ quõ.Et q2 supfluum esset xp̃i resurrectionem noui testi scripturis astruere : restat vt videamus scripturas veteris testi:qbus hmõi resurrectio ꝯfirmaẽ.Dupliciẽ aũt scripture sacre veteris testi:iesu xp̃i filij dei resurrectionẽ futuram premonstrabant.

¶ Primo ꝑ ꝓphetalem prenunciationeȝ.
¶ Scḋo ꝑ figuralem significationẽ.
¶ Primo ꝑ ꝓphetalẽ prenunciationẽ ⁊c̃.

Et l; multe ꝓphetie reperianẽ in veteri testamẽto de resurrectione dñica:tñ in p̃senti sermone sufficiet tres allegare. Prima erit Dauid. Scḋa Michee. Tertia Jacob. Prima ergo ꝓphia est Dauid:qui loquẽs in ꝑsona xp̃i sic ait. Propẽ hoc letatuȝ ẽ cor meuȝ:⁊ exultauit lingua:insup ⁊ caro mea requiescet in spe.qm̃ nõ derelinques aiam meam in infer.nec da.sa.tu.vi.corruptionẽ ps.15.Que quidẽ verba nõ pñt ad l'ram intelligi de ipso Dauid. Nulla.n.scriptura docet ꝙ corpus Dauid nõ fuerit corruptũ. Vñ dixit petrus: ꝙ Dauid defunctus ẽ ⁊ sepultus ⁊ sepulchrũ eius apud nos ẽ:vsq; in hodiernũ diem Act.2. Oportet ergo intelligi verba predicta de xp̃o:in cuius ꝑsona ipse Dauid loquiẽ:di. Propẽ hoc.i.ꝑꝑ resurrectionẽ meã que ĩ poniẽ:letatum est cor meũ:q2 resurrectio spata erat cã leticie ordinate ipsi xp̃o. Certitudo.n.boni expectati est cã delectationis:q2 ꝓpẽ certitudinẽ optinẽdi bonũ futuꝝ.iam apprehendiẽ quasi p̄ñs:⁊ sic est cã delectationis:q̃ est de bono apprehẽso vt p̄ñti. Nota ꝙ l; in xp̃o nõ fuerit spes ꝓut ẽ virtus theologica.eo ꝙ Ab instãti ꝯceptionis fruebaẽ deo fruitione btã:⁊ sic erat ibi tẽtio ⁊ visio: que nõ stant cum spe:iuẽ illud Ro.8.Quod videt qs:qd spat? Spes.n.h; deũ nõ habituȝ ꝑ obiecto:tñ in christo fuit spes glorie corꝑis aũ resurrectionem:quã a deo expectabat.

Segẽ Insup ⁊ ca.mea req.in spe.i.resurrectiõis future.Qm̃ nõ derelin. aiam meã in inferno.i.in lymbo sc̃tõꝝ patruȝ:vbi aia xp̃i fuit in triduo mortis. Nec dabis sc̃tm̃ tuũ.i.corpus meum totaliter ipollutũ:videre corrup.i.incinerationẽ vel putrefactiõeȝ. Fuit tñ ibi corruptio accipiẽdo ꝓ morte:q2 corpus christi fuit vere mortuũ ꝑ sepationẽ aie. Notas mihi fe.vias vite:accelerãdo tẽpus resurrectiõis mee. Adimplebis me le.cũ vul.tuo:q2 tunc gloria aie xp̃i quã habuit a p̃ncipio.⁊ q̃ ꝯsistit in vidẽdo deũ facie ad faciẽ:fuit deriuata ad corpus in sua resurrectione:q2 tunc habuit corp9 gloriosum. Delectatiões in dex.tua:q2 christ9 assumptus ẽ ad dexterã patris: sicut diciẽ Mat.vlti.Et dñs qdem iesus postq̃ locutus est eis:assumptus ẽ in celũ ⁊ sedet ad dexterã dei ⁊c̃. Hoc expositio ẽ ſm Nicolaum de lira ꝓ maiori ꝑte.Ad idẽ facit ꝓphetia Dauid ps̃.29.vbi sic ait in ꝑsona christi.Ad te dñe clamabo ⁊ ad deũ meuȝ deprecabor.Que vtilitas in sanguine meo: cum descẽdero in corruptionẽ? Nunqd cõfi.ti.pul.aut annũ.veri.tu? Audiuit dñs ⁊ misertus est mei:dñs factus ẽ adiu. meus. Cõuer.plan.meum in gau. mihi conci.sac. meum:⁊ circũde.me leticia:vt cã.tibi glia mea.⁊ nõ cõpun.dñe deus meus in eter.cõ

si.tibi. Ad idem ps̄.3. Ego dor. ꝛ sopo.sum: ꝛ exu.q꞉ do.su.me. Et hūc ps̄ allegans Augustꝰ.17.de ci.d.c.18.dicit. An forte quisquā ita desipit vt credat velut aliq̄d magnum nobis indagare voluisse pphām ꝙ dormierit ꝛ surrexit:nisi somnus iste mors esset:ꝛ euigilatio resurrectio quā d̄ christo sic oportuit pphetari: Ad idem ps̄.40. Inimici mei dix.ma.mihi:qñ mor.ꝛ pe.no.eius ꝛc. que sequunt̄. Et .j. Nunq̄d q̄ dor.nō adij. vt resurgat: Q̄d Augꝰ vbi s̄ exponit etiam de resurrectione christi:ꝛ morte:quā sibi iudei intulerūt. Sed vt ait ibi Augꝰ.ipsos iudeos tā magnum nefas nō ipune facturos ꝯsequētibus indicat v̄sibus:di. Etenim hō pacis me. in quo spe. q̄ ede. pa.m. Et infra. Tu aūt dñe mi.mei.ꝛ ru. me:ꝛ retribuā eis. Quis hoc iaʒ neget:q̄ iudeos post passionē ꝛ resurrectionē christi de sedibus suis bellica strage ꝛ excidio funditus eradicatos videt: Q̄ciosus.n.ab eis r̄surrexit: ꝛ reddidit eis interim tēporaneā disciplinā: excepto ꝙ non correctis seruat:qñ viuos ꝛ mortuos iudicabit. Nam dñs ipse iesus ipsum traditorē suum p panē porrectum oñdens apl'is.hunc etiā versum ps̄. huiꝰ cōmemorauit:ꝛ in se dixit ipletuʒ. Qui edebat pa.meos.ampliauit sup me calcaneū.s. Q̄d āt ait. In quo sperauī:nō ꝯgruit capiti sed corpori.neq̄ʒ.n.nesciebat eum ipse saluator:de quo ante iam dixerat. Vnꝰ ex vobis diabolus est ꝛc: Hec ille.

Scda auctas habet̄ a pphēta Michea q̄ loquēs in psona christi: sic rait. Ne leteris inimica mea sup me.q꞉ cecidi:ꝯsurgam cū sedero in tenebris.dñs lux mea ē Michee 7. Et sunt verba christi ad synagogā dicētis. Ne le.ini.me.super me:q꞉ cecidi.s.p mortem. Cōsurgam.s.tertia die. Cum sedero in tenebris.i.in lymbo patrum. Dñs lux mea est:q꞉ diuinitas erat cum corpore in sepulchro ꝛ cuʒ aīa in lymbo. Tertia auctas scribit̄ Gen̄.49.de Jacob benedicente filijs suis.inter quos cum loqueret̄ ad Judam sic ait inter cetera. Catulus leonis Judas ad predam ascēdisti fili mi: requiescēs accubuisti vt leo.ꝛ quasi leena. Quis suscitabit eum: Pro cuius intellectu notandū: ꝙ christus fuit de tribu iuda sicut pbat̄ in genealogia q̄ texit̄ Mat.i. Et iō Jacob hoc presciens pphetauit in psona Jude quod futurū erat. Nota ergo tria in ista prophia.

Prio q꞉ Jacob vocat christū leonē:dū dic. Catulus leonis Juda:ꝛ hoc pp ꝟtutē psone sue inuincibilē. Cui ꝯcordat ēt Jo. in Apoc. i. Vicit leo de tribu iuda. radix dd.apire librum ꝛ soluere sep̄tē signacula eiꝰ Apoc.5. 2° ad p̄dā a cēdisti ꝛc. Hoc fuit ipletū in christo qñ ascēdit in crucē:ꝛ mortuus descēdit in lymbū.ꝛ ibi predā infernī tulit:q꞉ inde sctōs pr̄es exīt.ꝛ ad celū ascēdens illos ad celū introduxit:iux̄ illud ps̄.Ascendisti in altum accepisti captiuitatē ꝛc. Tertio dicit. Requiescēs accubuisti vt leo. Et .j. Quis suscitabit cuʒ: Dr̄ de leone ꝙ generat filios mortuos: quos die tertio suscitat suo rugitu. Sic ꝛ deꝰ iesuʒ christum filiū suū mortuū resuscitauit voce virtutis sue. Et iō christus assimilat̄ in sua resurrectione leoni:iux̄ illud Vicit leo de tribu iuda Apoc.5.sicut in sua passiōe agno. Jo.i. Ecce agnus dei. Et sic pʒ ꝙ p scripturas pphales christi resurrectio cōprobat̄.

Scdo p figuras scripturales xp̄i resurrectio presignat̄. Et in multis q̄dē locis habetur de hac resurrectione gloriosa figura:sed duas tm̄ cā breuitatis recitā. Pria habet̄ de Sansone Judi.16. Qui media nocte tulit portas Gaze ciuitatis philistinoꝝ. ꝛ portauit eas ad verticē montis. Sanson significat christū. Gaza que interpretat̄ munita:infernū. Philistei sunt ipsi iudei ꝛc. Vide istā figuram sermone primo pte.4. Et dic eam si ibi cā nō recitasti: q꞉ magis hic cōpetit. Scda figura ht̄ de Jona q̄ stetit tribus diebus ꝛ tribus noctibus in vētre ceti. Dic historiā: sicut habet̄ Jone p̄mo ꝛ.2.c. Modo nota expositionem figure. Nauis nō poterat euadere nisi Jonas proiectus fuisset in mare. Quid per naueʒ:nisi humana natura intelligit̄: Nam p̄ncipiū nauis.s.prora est stricta. in medio est lata. vbi stat arbor ꝛ velū puppis ēt est stricta:sʒ nō tm̄ q̄tū in prora. Ista natura humana fuit in principio stricta.s.solum in adam ꝛ euam. postea vero in medio fuit ampla.s. tempore romani imperij. in quo tempore fuit ampla numero hominum ꝛ honore tēporali:vt patet in populo romano. apud quem tunc erat monarchia totius mundi:

z in hoc tēpore.s.Tyberij imperatoris suc
cessoris Octaniani anno.15. Fuit arbor z
velum. Arbor est crux xpi. Unde cantat ec
clesia. Arbor decora fulgida ornata regis
purpura. electa digno stipite taz sancta mē
bra tangere. Item alibi. Crux fidelis inter
oēs arbor vna nobilis. nulla silua talem p
fert fronde. flore. germine. dulce lignū dul
ces clauos dulce pondus sustinens. Item
Cant.8. Sub arbore malo suscitaui te: ibi
corrupta est mater tua. ibi violata est geni
trix tua. Fuit etiam velum albuz.i.caro xpi
alba in arbore crucis posita. z cum alio ve
lo z arbore non pōt qs nauigare ad portū
paradisi. Post xpm vero incepit stringi: si
cut nūc: qa sumus quasi in puppi istius na
uis: qa sumus in fine mundi.i.Cor.x. Nos
sumus in quos fines seculoꝝ deuenerunt:
z sumus valde diminuti guerris. pestilen
tijs zc. Nauis ergo ista erat in magna for
tuna: qa oēs periclitabant naufragio infer
nali.ps. Quis est homo q viuit z non vi.
mor.e.a.s.de ma.inferi: Non potuit libera
ri nisi Jonas mitteretur in mare. Jonas in
terpretatur colūba vel dolens: z significat
xpm. qui fuit colūba propter simplicitatem
z puritatez vite z plenitudinē gratie: iuxta
illud Plenum gratie z veritatis Jo.i. Itē
dolens in passione: iuxta illud Tren.i. O
vos oēs q transitis per viam: attendite z
videte si est dolor sicut dolor meus. Fuit
ergo Jonas.i.xps missus in mare.i.amari
tudinem mortis: z cetus siue balena apuit
os suū.s.infernus: z deglutiuit illum trib9
diebus z noctibus: z tandē ex imperio dei
patris piscis euomuit eum: qa die tertio re
surexit ex imperio sue diuinitatis. z postea
predicauit Niniue. cuius predicatione sal
uata ē illa ciuitas. Ex quo signat q postq̄
xps resurexit predicauit per aplos mūdo
z sic mundus saluatus est: z nauis est.i.na
tura humana liberata est a naufragio in
fernali. Hinc est q dicit saluator Mat.12
Sicut fuit Jonas ppha in ventre ceti tri
bus diebus z tribus noctibus: sic erit fili9
hoīs in cor de terre tribus diebus z tribus
noctibus. Est aūt notandum: q in hac nar
ratione tridui est figura q̄dam que vocat
sinecdoches: in qua accipitur ps pro toto.
qua figura scriptura frequenter vtit. Naz
in die veneris sancta stetit xps quadā par
te diei. in corde terre.s.a nona z vltra: que
accipitur pro tota die cum precedenti no
cte. die vero sabbati completa cum nocte
precedenti etiam stetit. In die vero dñica
stetit tota nocte. cum qua accipit sequens
dies: qa modo nox precedit diem. z sic per
figuralem significationem christi resurre
ctio premonstratur. Finis.

¶ De rationibus quare christus resur
rexit. Sermo.21.

Fides tua te saluū fecit. Luc.18. ¶ Su
pra sermone proximo di
ctum est qñ per scriptu
ras veteris testamēti xpi
resurrectio cōprobatur: modo intendo pre
dicare de eodem articulo: quare oportuit
xpm resurgere. Salutetur virgo maria zc.
Pro declaratione huius materie z cōple
mento sermonis est notandum: q cōclusio
vera est in sancta theologia q necessarium
fuit Jesum xpm filium dei resurgere.8.ra
tionibus quarum aliquas tangit.b.Tho.
par.3.q.53.ar.i.

¶ Prima pp diuine iustitie cōmēdationem.
¶ Secunda pp fidei nostre instructionē.
¶ Tertia pp spei nostre subleuationem.
¶ Quarta pp vite nostre informationem.
¶ Quinta pp desolatoꝝ ꝯsolationem.
¶ Sexta pp scripture sacre adipletionem.
¶ Septima pp iudeoꝝ confusionem.
¶ Octaua pp ianue aptionem.

¶ Prima ergo ratio zc. Pertinet.n.ad
iustitiam diuinam exaltare illos qui pro
pter deum se humiliant. Luc.i. Deposuit
potentes de sede: z exaltauit humiles. Et
Luc.18. Ois qui se humiliat: exaltabitur.
Sicut etiam videmus ꝫm iustitiam huma
nam. q illi q multa mala fuerunt pro repu
blica passi. vel pro suo dño. premiari meren
tur ab eis. Unde z qñ aliqs vult petere a
dño suo aliq̄ grām vel beneficiū: nihil pōt
melius allegare: q̄ damna z labores quos
pro dño passus est. Quia igit xps propter
charitatem z obedientiam dei se humilia
uit z exinaniuit vsqz ad mortē mortē aūt
crucis: iuxta illud Phil.2. Humiliauit se
metipsum factus obediens vsqz ad mortē

mortem addt eni. ideo oportuit scdm diuinã iustitiã: vt xp̃s exaltaret vsqꝫ ad gl'iam resurrectionis. Nec erat sufficiens exaltatio solum in aia que gl'iam consecuta erat ab instanti cõceptionis. Non solum. n. aia sed totũ cõpositum ⁊ ꝓfiter etiã corpus fuerat ꝑ ignominiã passionis afflictum: ⁊ ideo debuit ẽt corpus per resurrectionis gloriam exaltari. Unde Luc. vlti. Oportuit xp̃m pati. ⁊ ita intrare in gl'iam suã. Hãc rõnez assignat Apl's vbi supra. s. Phil'.2. Quia postq̃ dixerat hũiliauit semetipm̃ fac. obe. vsqꝫ ad mor. subdit. Propter qd' deus exaltauit illum: ⁊ dedit illi nomen qd' est super omne nomẽ: vt in noie Jesu ⁊c. Unde ps̃. in ꝑsona xp̃i: sic ait. Dñe ꝓbasti me ⁊ cognouisti me: tu co. ses. m. ⁊ res. m. ps̃. 138. Et loquitur xp̃s p̃ri scdm ꝙ homo. Unde dicit Dñe ꝓba. me. Glo. experimentis: vt in passione. Et cognouisti me: in resurrectione. Non dicit eum nouisse tũc ꝙ ante nõ nouerat: sed aliis tunc notũ fecit. quẽ ante non fecerat ita ⁊ ꝓbatũ aliis ostẽdit. Tu cognouisti. i. voluisti approbasti: scdm voluntatẽ tuã factuz est. Sessionem meã. i. humilitatẽ in passiõe. Et resurrectionem meam. i. glorificationem meam in resurrectione.

¶ Scd'a ratio ꝓpter fidei nostre instructionẽ siue confirmationẽ. Nam per eius resurrectionem cõfirmata est fides nostra circa diuinitatẽ xp̃i. Si. n. nõ resurrexisset nulla vtilitas cõsecuta fuisset ex morte eius. sed potius scandalũ ⁊ ꝑditio fidei: vt pꝫ in apl'is: qui oẽs in morte xp̃i ꝑdiderunt fidẽ ⁊ relicto eo fugerũt: iuxta illud Zacha. 13. Percutiã pastorẽ: ⁊ disꝑgentur oues gregis. Unde etiã duo discipuli de q̃bus legitur in euangelio Luce: dicebãt. Nos autez sperabamus: ꝙ ipse esset redẽpturus israel Luc. vlti. Unde apl's. Si xp̃s nõ resurrexit inanis est predicatio nostra: inanis est fides nostra. i. Cor. 15. Oportuit ergo xp̃m resurgere vt fides xp̃i que mortua erat in cordibus apl'oꝝ ⁊ alioꝝ discipuloꝝ reuiuisceret in eis: ⁊ crederent ipm̃ esse verũ deum ⁊ verum hoiem: ⁊ resurrexisse in hũanitate ex potẽtia diuinitatis. nõ sicut alii resuscitati sunt ⁊c. Hãc rõnez ponit ps̃. loq̃ns in ꝑsona xp̃i ps̃. 29. d. Ad te dñe cla. ⁊ ad deum meũ deprecabor. Que vti. in san. m. dũ de. in cor. Nunquid ꝯfi. tibi pul. a. an. ve. t. Audiuit do. ⁊ mi. est mei. do. fac. est ad. meus. Conuer. plan. m. in ga. mihi: cõci. sac. m. ⁊ circun. me letitia. Nota Que vtilitas in san. m. i. in effusione sanguinis mei. Dũ descendo quasi ꝑ quosdã gradus. s. a captiõe in sputa. a sputis ⁊ colaphis in dãnationẽ. a dãnatione in crucifixionẽ. a crucifixione in corruptionẽ. s. mortis. in corruptionem. i. in mortẽ quasi dicat: nulla erga viuos. Q̃nis vtilitas fuisset erga aias sctõꝝ ꝑum. Si. n. statiꝫ nõ resurgo corruptũqꝫ fuerit corpus meũ. nemini annũciabo. nullum lucrabor. ⁊ ita periit confessio: vt exponit Glo. Nunquid confi. tibi puluis.

¶ Tertia rõ ꝑꝑ spei nostre subleuationez. Quia dum videmus xp̃m resurrexisse q est caput nr̃m. sꝑamus ⁊ nos surrecturos in vitã gl'iosam: cũ quattuor dotibus corꝑis s. impassibilitate. subtilitate. agilitate. ⁊ claritate: sicut ⁊ xp̃s resurrexit. Hanc rõnem ponit Apl's: dicens. Si xp̃s p̃dicatur ꝙ resurrexit a mortuis: q̃uo q̃dã dĩt in nobis q̃a resurrectio mortuoꝝ non est: Et infra. Nunc autẽ christus resurrexit a mortuis primicie dormientium: quoniã q̃dem per hominẽ mors. ⁊ per hoiem resurrectio mortuorum. ⁊ sicut in adam oẽs moriuntur. ita ⁊ i christo oẽs viuificantur. i. Cor. 15. Quinimmo multo magis abundat vita ꝑ christuꝫ: q̃ꝫ abũdauit mors per adã. Unde Ro. 5. Sed nõ sicut delictũ ⁊ ita donum. Si enim vnius delicto multi mortui sunt. multo magis gratia dei ⁊ donuꝫ in gr̃a vnius hois Jesu xp̃i in plures abũdauit. Subleuat ergo spes in nobis ad resurgendũ: ex hoc ꝙ xp̃s resurrexit a mortuis. Unde Phil'. 3. Saluatorẽ expectamus dñm nostꝝ Jesuz xp̃m: qui reformabit corpus hũilitatis nostre. configuratũ corꝑi claritatis sue. Et sic etiã sperabat sctũs Job: q licet sciret nondum xp̃m resurrexisse: tñ credens ipsum resurrectuꝝ. Scio inq̃t ꝙ redẽptor meus vi. ⁊ in no. die. de ter. sur. suꝫ. ⁊ in car. m. vi. deũ sal. meũ Job. 19. Nota Scio. s. ꝑ certitudinẽ fidei: ꝙ redẽp. m. vi. i. xp̃s viuit essentialiter scdm diuinitatẽ: q̃a tunc nõdũ erat deus hõ. Uidebo deũ sal. meũ. q̃si dicat oculis carnis videbo deũ incarnatũ q̃tũ ad hũanitatẽ. quã ẽt oẽs dãnati videbunt: iuxta

illud Apoc.i. Videbūt in quē pupuger ūt
Vel videbo deū.s.oculo mentis ſm ꝙ de⁹
est.i.inq̄tū ad diuinitatē quam soli boni ⁊
bti videbūt:cuius etiā visione mali in ppe
tuum priuabuntur. Isa.26. Tollat impius
ne videat gloriam dei.

¶ Quarta rō est ꝑpter vite nr̄e informa-
tionē. Debemus.n.vitam nr̄am informare
iuxta exemplar resurrectionis dn̄ice:⁊ hoc
q̄tum ad tria. Primo quia sicut xp̄s re-
surrexit a mortuis:ita etiā nos resurgere
ab opibus mortuis debemus ad ſuiendū
deo viuenti. Peccata.n.dr̄ opa mortua
⁊ peccator in ipsis dicitur etiam mortuus.
Ro.6. Stipendia.n.pcti mors. Priuat.n.
hō per pctm̄ mortale:vita gr̄e. Scđo qa
sicut xp̄s post resurrectionē habuit nouam
vitā:ita ⁊ nos dimissa vita veteri pctōꝝ q̄
inueterat hoiem q̄tū ad aiam:⁊ q̄nq̄ etiā
q̄tum ad corpus:debemus ambulare in no
uitate vite.s.virtuose viuendo.qa nō suffi
cit abstinere a malo:nisi fiat qđ bonū ē.ps.
Declina a ma.⁊ fac bonū. Jō Apl's Ro.6.
Q̄nō xp̄s resurrexit a mortuis per gl'iam
pr̄is:ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem⁹.

Tertio qa sicut xp̄s resurgēs ex mortuis
iam nō morit̄ mors illi vltra nō dn̄abitur
Ro.6.sic ⁊ nos postq̄ semel resurreximus
a morte pctōꝝ.nō debemus iterū mori re-
uertendo ad pctā. Ro.6. Nō ergo regnet
pctm̄ in vr̄o mortali corpe.vt obediamus
cōcupiscētijs eius. Nota cōtra illos:qui in
q̄dragesima pn̄iam egerunt. obseruantes
oōnes ⁊ ieiunia: sed pōt pasca reuertunt̄
ad vomitū. Contra quos dr̄.2. Pe.2. Melius
erat eis nō cognoscere viā iustitie q̄ post
agnitionē retrorsum cōuerti ab eo qđ illis
traditum est sancto mādato Contingit.n.eis
illud veri ꝓuerbij. Canis reuersus ad vo-
mitū suū:⁊ sus lota in volutabro luti. Ad
idē facit ꝓuerbiū. Turpi⁹ eijcit̄ q̄ nō ad
mittit̄ hospes Extra de iure iuran. Quem-
admodū. Et est Ouidij.4. de tristibus.

¶ Quinta rō est pp desolatoꝝ ꝯsolatiōez.
Nam multi remāserūt valde desolati pp
xp̄i mortē.sicut virgo gl'iosa.apl'i.discipuli.
⁊ aliq̄ue sc̄tē mulieres. Fuit ergo ꝯueniēs
xp̄m resurgere:vt ipsi ꝯsolarent̄:iuxta illud
ps. Scđm multitudinē dolorē meoꝝ in cor
de meo:ꝯso.t.leti.aīam meā. Jo.20. Gauisi
sunt ergo discipuli viso dn̄o. Et nota ꝙ si-
cut.40.hois fuit xp̄s mortuus.⁊ apl'i deso
lati:ita.40.diebus stetit xp̄s in hoc mūdo
post resurrectionē īfra quos sepius eos vi
sitās ꝯsolabat̄ eos. Hic potes notare q̄do
in die pasce xp̄s appuit q̄nq̄es:vt euange
liste dn̄t. Dic illas ⁊c̄. Sz vt dicit Ambro.
pie credi debet pro firmo.ꝙ xp̄s apparuit
primo virgini gl'iose que mater erat que
plus amabat. Vide in ſmone sancti Vin-
cētij i die pasce q̄ icipit Surrexit si ē h.p.2

¶ Sexta rō est pp scripturaꝝ sacraꝝ adi-
pletionē. Multis.n.scripturis sacris ⁊ pro-
phaꝝ oraculis fuerat xp̄i resurrectio ꝑnun
tiata sicut p̄z supra ꝑrio ſmōe p totū. Et
ideo vt scripture ꝑphaꝝ adimplerent̄ fuit
necessariū xp̄m resurgere a mortuis. Vn̄
Luc̄.vlt. Tūc aperuit illis sensum.i.intelle
ctū vt intelligerēt scripturas. Et dixit eis.
Q̄m sic scriptū est:⁊ sic optebat xp̄m pati
⁊ resurgere a mortuis tertia die ⁊ p̄dicare
in noie eius pn̄iam ⁊ remissionem peccato
rum in omnes gentes ⁊c̄.

¶ Septima rō pp iudeoꝝ ꝯfusionē:iuxta
illđ Michee.7. Ne leteris inimica mea ⁊c̄.
Vide s̄ ꝑrio ſmōe p.i.scđa auc̄as. ꝑsu.

¶.Octaua propter Janue apertionem.
Vbi notandū ꝙ ianua paradisi tripliciter
fuit apta. Primo q̄tū ad gl'iam aie:⁊ sic
in passione xp̄i apta est. Vnde dictū est la
troni. Hodie mecū eris in padiso Luc̄.23.

Scđo q̄tū ad gl'iaz corpis:⁊ sic apta est
in resurrectiōe:iuxta illđ.i.Cor.15. Xp̄s re
surrexit a mortuis pr̄imitie dormiētiū: q̄m
q̄dē p hoiem mors.⁊ per hoiez resurrectio
mortuoꝝ. Tertio q̄tū ad locū gl'ie ꝯgru
entez:⁊ sic apta est in ascēsione. Jo.14. Va
do parare vobis locū:⁊ si abiero ⁊ p̄para-
uero vobis locū.iteꝝ venio ⁊ accipiā vos
ad meip̄z: vt vbi sū ego:⁊ vos sitis. Finis.

¶ De ascensione christi. Sermo.22.

Fides tua te
saluū fecit. Luc̄.18. ¶ Se-
quit̄ de.5.arti.fidei ptinē
te ad humanitatē xp̄i.s.đ
ascensione dn̄i q̄ in simbo
lo apl'ico sic ꝑponit̄. Ascendit ad ce.se.ad
dex.dei pr̄is.oipotētis:⁊ hūc posuit btūs
Philippus. In simbolo vero niceno sic po

nitur. Et ascen. in ce. se. ad dex. pris. Et de hoc articulo erit nobis hodie smo: erit tn̄ in hoc articulo duplex ꝯsideratio. Prima de ascēsione xp̄i ad celos: dum dicit articulus. Ascen. ad ce. Scd̄a de ascēsione xp̄i ad dexterā pr̄is: dum dicit Se. ad dex. dei. pa. oipo. De pr̄ia erit smo hodie. De scd̄a in sequēti smone. Salutet̄ virgo Maria ꝛc̄. Pro cōplemēto materie predicāde: est no tandum ꝙ s̄m doctrinā theologoꝝ cōue/ niens fuit xp̄m post resurrectionē ad celuꝫ ascendere multiplici ratione: ꝛ ponam in presenti sermone. 8. rationes.

¶ Prima rō est ꝓpter loci ꝓportionem.
¶ Scd̄a est pp̄ fidei cōmēdationem.
¶ Tertia est pp̄ spei subleuationem.
¶ Quarta est pp̄ charitatis accēsionem.
¶ Quinta est propter maiorem reueren/ tie exhibitionem.
¶ Sexta est pp̄ glīe nostre preparationeꝫ.
¶ Septima est pp̄ nr̄am ꝓpitiationem.
¶ Octaua est pp̄ grāꝝ collationem.

¶ Prima ergo est ꝓpter loci ꝓportioneꝫ. Hanc rōnem tāgit. b. Tho. p. 3. q. 57. ar. 1. vbi sic dicit. Locus dꝫ esse proportionatus locato. Da exēpluꝫ de rege in solio regali. de doctore legēte in cathedra. de predica/ tore in pp̄ulo. d̄ sacerdote i altari ꝛc̄. Christus aūt per resurrectionē vitā imortalem ꝛ incorruptibilē inchoauit: iuxta illud Ro. 6. Christus resurgēs ex mortuis iaꝫ nō mo ritur mors illi vltra nō dn̄abit̄ ꝛc̄. Locus aūt in quo nos habitamus est locus gene rationis ꝛ corruptionis: sed locus celestis est locus incorruptionis. tn̄ rōne materie q̄ nō est in potentia ad aliā formā nō est cō posita ex cōtrarijs. tum rōne forme que im plet oēm potentialitatē materie. Et iō non fuit cōueniēs ꝙ post resurrectionē christus remaneret in terris: sed conueniens fuit ꝙ ascenderet in celū. b. Tho. Si aūt quesie ris quare ergo nō statim ascēdit ad celos? Multiplex est rō. Prio vt veritas resur rectionis ꝓbaret̄. Difficilius. n. erat ꝓbare veritatē resurrectiōis q̄ꝫ mortis. Et iō suffi cit discursus hora ꝝ. 40. ad ꝓbādū mortē sed ad ꝓbādū resurrectionē oportuit discur rere dies. 40. Vn̄ dc̄ dicit̄ Act. 1. Quib⁹. s. aplis prebuit seipsum viuū post passioneꝫ suā in multis argumētis p̄ dies. 40. appa/ rens eis: ꝛ loquens de regno dei. Scd̄a vt cōsolaret̄ aꝫ illos q̄ fuerant desolati de mor te eius: iuxta illud. ps. Scd̄m multitudinē doloꝝ meoꝝ in cor. me. conso. tu. leti. aiam meam. Unde q̄a. 40. horis mortuus fue/ rat. ꝛ apl̄i desolati: voluit. 40. diebus se vi uum astruere ꝛ aplos consolari. Hoc dicit Glo. sup̄ Act. 1. Unde apls. Sicut abūdāt passionis xp̄i in nobis: ita ꝛ per xp̄m abū dat consolatio nostra. 2. Cor. 1. Et nota ꝙ hec cōparatio sicut ꝛ ita: accipit̄ s̄m ꝓpor/ tionem: q̄a absolute magis abundant con/ solationes q̄ꝫ passiones pro christo assum/ pte: vt hic ꝓbatur. Et est etiā tertia ratio moralis: vt daret intelligi ꝙ nō ante possi mus ascendere in celū: nisi p̄fectam pniam peragamus que per numerū quadragena riū designat̄. Figura habet̄ de filijs israel qui anteq̄ꝫ intrarent terram promissionis. 40. annis in deserto steterunt.

¶ Scd̄a rō est. ꝓpter fidei cōfirmationem siue augmentationem. Ex hoc enim ꝙ xp̄s ascendit ad celos. fides est magis merito/ ria ꝛ ēt magis op̄atoria. Meritoria qdeꝫ: q̄a magis meremur credendo nō vidēdo: q̄ꝫ videndo. Fides. n. est substantia reꝝ spe randaꝝ ꝛ argumentū nō apparentium: vt dicit̄ Heb. xi. Vn̄ lꝫ in videntib⁹ hūitate ꝫ christi esset fides. nō q̄dē de humanitat e quā videbāt. sed de diuinitate quā nō vi/ debant ꝛ credebāt: tn̄ maior fides est cre/ dere ꝛ diuinitatē ꝛ humanitatē christi nō visam q̄ꝫ solā diuinitatē. Unde audacter dico ꝙ isto respectu maior est fides nostra q̄ꝫ aploꝝ extēsiue. lꝫ intensiue fides aploꝝ fuerit incōparabiliter excellentior nr̄a. Vn̄ Ro. 8. sup̄ illud. Nos ipsi primitias spūs hn̄tes: dicit Glo. tp̄e prius. ꝛ ceteris abūdā ti⁹. Vn̄ Jo. 20. dixit dn̄s Thome. Quia vidisti me Thoma: credidisti. Bti q̄ nō vi/ derunt ꝛ crediderunt. Vn̄ pp̄ hoc fides la tronis laudabilior fuit q̄ꝫ fides petri: q̄a pe trus viderat mirabilia. audierat sermoneꝫ christi cōspexerat vitā eius omni v̄tute cō spicuā: ideo credidit ipsum esse christū cor de: ꝛ ore cōfessus est: di. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui ꝛc̄. Mat. 16. ꝛ Jo. 6. Sed latro nec mi/ racula christi vidisse legit̄. nec predicatio/ nes audisse. nec vitā eius sanctissimam: q̄n potius presumere poterat ipsum xp̄m esse

malefactorem. et quo sic dānatus erat ad
mortē crucis: ꝓpter qđ ⁊ cū iniqs deputa-
tus est: vt ꝑdixerat Jsa. 53. Unū scriptū erat
in lege. Maledictus oīs q pēdet in ligno
Deutro. 21. Et Gal. 2. Tn̄ credidit ipsuꝫ eē
deum ⁊ hoiem: di. Memento mei dn̄e ⁊c̄.
O miranda fides. Apl'i tunc ꝑdiderunt fi
dē. ⁊ ipse tunc fidē acq̄siuit. Et iō audiuit
merito fidei sue. Hodie mecū eris in padi
so Luc. 23. Patet ergo ꝙ melior ⁊ vtilior ē
fides nostra post ascēsionē xp̄i ꝙ̄ an̄ qn̄ hu
manitas appebat. Fuit ⁊ virtuosior fides
ad opandum post ascēsionē: ꝙ̄ ante. Nam
fides est illa ꝓpter quā bn̄ agimus. Tolle
fidem ab hoie. ⁊ nihil curat. nec bn̄ opari.
nec vitia fugere. Et ideo diabolus a corde
hois totis viribus nitit̄ fidem auferre: vt
absq; timore ipsos ꝑcipitet in p. ccata. Nā
ex hoc est ꝙ hodie videmus hoies ribal-
dos. vitiosos. adulteros. auaros. scelera-
tos ⁊c̄. q2 nō hn̄t fidem. Propt̄ timorem re
gie potestatis multū cōpescunt̄ a malo: q2
credunt se puniendos tēporaliter: quāto er
go magis cōpescerent̄ si vere crederent se
eternaliter puniēdos? Propt̄ sanitateꝫ cor
poris quā credunt ⁊ sperant ꝑ abstinētiā
vel medicinam acqrere. multū ieiunant: sed
nō ꝓpter vitam eternaꝫ: q2 nō firmiter cre
dunt. ps̄. Et pro nihilo habuerūt terrā de-
siderabilem. Fides ergo est illa q̄ ꝑ dilectio
nē operat̄: vt dī Gal. 5. Ergo quāto maior
est fides tanto magis facit hoiem bn̄ ope-
rari: sed maior est fides post ascensionē xp̄i
ꝙ̄ ante vt dictū est supra. ergo magis ope-
rat̄. Et hoc est ꝙ dicit dn̄s Jo. 14. Qui cre
dit in me: opera que ego facio ⁊ ipse faciet.
⁊ maiora hoꝝ faciet: q2 ego ad patrem va-
do. Nota Maiora ⁊c̄. sicut pꝫ in apl'is. spe-
cialiter in petro q plura miracula fecit ꝙ̄
xp̄s. ⁊ plures ꝯuertit ad fidē christi ꝙ̄ ip̄e
christus: ⁊ sic de multis alijs sctis legitur.
sp̄aliter de btō Dn̄ico: de quo vel legi vel
audiui: ꝙ ꝯuertit de hereticis ad fidē. ⁊ de
pctōribus ad penitētiā. cētuꝫ millia circiter
hoium. Unū Mat. 19. Si credis: oīa possibi-
lia. sunt credēti. Et q̄re hoc? Subdit di. ra-
tionē. Quia ego ad patrem vado ⁊c̄.

¶ Tertia ratio est ꝓpt̄ spei subleuationē.
Propt̄ hoc. n. ꝙ xp̄s humanā naturā assū
ptam in celo collocauit. dedit nobis spem
illuc ꝑueniendi: q2 vbi fuerit corpus illuc
ꝯgregabunt̄ ⁊ agle: vt dī Mat. 24. Et hāc
rōnē ipse christus ostēdit di. Si abiero ⁊ ꝑ
parauero vobis locum: iterū veniam ⁊ ac-
cipiam vos ad meipsum: vt vbi sum ego
⁊ vos sitis Jo. 14. Nota ergo quō debemꝰ
illam patriā celestē desiderare ardenter. et
quo habemus spem illuc ascēdendi. Nota
similitudinē de filijs regis quoꝝ vnus ex-
pulsus esset a regno ꝓpter delictū suum: si
diceret̄ sibi a quodā intimo regis. ꝙ si sup-
plicauerit regi ꝯsequet̄ regnum ⁊c̄. quō mit
teret sibi nuncios ⁊c̄. Sic nunc̄ nostri sunt
suspiria ⁊ desideria sancta ⁊c̄.

¶ Quarta cā est ꝓpter charitatis ascēsio
nē. Jam scitis ꝙ amor est vinculū qđdam
trahens amantē ad amatū. Trahit. n. cor
ad cogitandū de re amata. os ad loq̄ndū.
oculos ad videndū. aures ad audiendum.
Ideo dn̄s Luc. 12. Et Mat. 6. Ubi est the-
saurus tuus ibi ⁊ cor tuū. Et qn̄ totus mē
tis affectus intendit in vnū: nō pōt inten
dere ad aliud. Apl'i aūt toto corde ⁊ ardē
tissimo amabant christū. Nec mirū: ꝓpter
dulcissimā ꝯuersationē suam. ⁊ verba dul-
cissima. Jō semel cum multi discipuloꝝ re-
cessissent a christo ꝓpter verbū qđ dixerat:
nisi māducaueritis car. fi. ho. ⁊ bi. eius san.
nō ha. vi. in vobis Jo 6. dixit christus ad
discipulos. Nunqd ⁊ vos vultis abire? Rn̄
dit ei symon petrus. Dn̄e ad quē ibimus?
Uerba vite eterne habes ⁊c̄. vbi s̄. Unde
moyses audiendo verba dei. i. angeli in ꝑ-
sona dei in monte synai. tāta dulcedine re
ficiebat̄. ꝙ. 40. diebus ⁊. 40. noctibus non
māducauit neq; bibit: q̄nto ergo magis re-
ficiebant̄ apl'i de verbis dei incarnati? ps̄.
Quā dulcia faucibus meis eloqa tua su-
per mel ori meo. Unū qui sequebant̄ xp̄m
qn̄q; stabant ꝑ triduuꝫ ꝙ nō māducabāt:
vt dī Mat. 8. Et ideo dī Sap. 8. Nō enim
habet amaritudinē ꝯuersatio illius: nec te-
dium ꝯuictus illius: sed letitiā ⁊ gaudiuꝫ.
Ex hoc ergo apl'i trahebant̄ tāta vi amo-
ris ad christi ꝑsentiā corporalem: ꝙ donec
christus erat in terra nō afficiebant̄ ad ce
lum. Dixit ergo christus. Ego faciā vos ele
uari a terra ⁊ desiderare celestia: q2 ascen-
dā ad celū. Nō. n. pōt homo acqrere celū:
nisi illud amet ⁊ desideret: q2 amor est que

dam ambulando spūalis aīe ad rem ama
tam. Istā rōnē ponit ipsemet dñs: dī. E o
veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego
vadam. Si.n. nō abiero paraclytus nō ve
niet ad vos. Si aūt abiero: mittā eum ad
vos Jo.16. Ubi dicit Glo. Bede. Expedit
vobis: vt forma sui a vr̄is abstrahat aspe
ctibus: quatenus amor diuinitatis vr̄is
cordibus infigat. Et ex hoc nota moraliter
per locū a maiori. Si.n. amor pñtie corpo/
ralis xp̄i licet bonꝰ esset. retrahebat apl'os
ab amore celestiū: q̄to magis amor rerum
tpalium trahit aīas nostras ab amore rer̄
celestium? Ideo hodie paucissimi sunt qui
amant celestia: qa multū afficiunt ad ter/
rena. Non inuenitur hodie in hoibus: nisi
amor diuiciar̄. honor̄. mulier̄. ⁊ filior̄. inor
dinatus. nō qdem virtuosus. Nota qūo
hodie parentes nō curant de filijs circa vir
tutē ⁊ scientiā ⁊c̄. Itē de seruis ⁊ ancillis
baptizādis ⁊c̄. Itē de vxoribus: qa multi
viri nō pmittunt vxores ire ad audiēdum
sermones ⁊ missam in diebus festiuis. ⁊ in
diebus dñicis. Item sunt crudeles erga ip/
sas ⁊c̄. Duo.n. amores cōtrarij sunt. s. amor
dei. ⁊ amor mundi. ⁊ oportet q̄ altero amo
re aīa viuat. Uita.n. aīe amor est. Quanto
ergo homo magis amat mundū: tāto plus
elongatur ab amore dei. Unde qa auarus
amat diuitias mundanas. non pōt amare
deū. Mat.6. Nemo pōt duobus dñis ser/
uire: aut.n. vnū odio habebit ⁊ alteruz di/
liget. aut vnū sustinebit ⁊ alterū cōtemnet.
Sic sup̄bus diligit honores. ⁊ dignitates.
⁊ officia: qūo hic pōt diligere celestia libe/
re? Hic talis pasceret cum deo vt alter al/
terum nō molestaret. nec alter de altero se
impediret ⁊c̄. Ideo dicit Jac.4. Quicūq̄
voluerit amicus esse seculi huius: inimicus
dei constituet. Item.1.Jo.2. Nolite dilige
re mundum: neq̄ ea que in mundo sunt.
Siqs diligit mundum nō est charitas dei
in illo: qm̄ omne qd̄ est in mundo concupi
scentia carnis est. ⁊ cōcupiscentia oculorū.
⁊ sup̄bia vite. Ad idem facit exemplū de
Crate. de quo Hierony.12.q.2. Crates. ⁊c̄.
¶ Quinta ratio est: pp̄ter maioris reuerē
tie exhibitionē. Et hoc dupliciter intelligit.
Primo vt maiorē reuerentiā exhibeamus
christo. Non.n. in tanta reuerentia ipsuz ha
beremus si nobiscum in mundo cōuersaret
qa nimia familiaritas parit contēptū. sicut
⁊ experimento patet de apl'is: qui secū co
medebant bibebant ⁊c̄. Tunc.n. nō in tan
ta reuerentia eū habebant. Nūc āt postq̄
ascendit ad celū in maiori reuerentia ip̄m
habebant: quē nō existimabāt sicut hoiem
terrenum tm̄. sed sicut deum celestē. Unde
apl's.2.Cor.5. Et si cognouimus sm̄ carnē
xp̄m: sed nunc iam nō nouimus. Nota Se
cundū carnē. i. mortalē per qd̄ putauimus
eum tm̄ hoiem. Alio modo intelligit. vt ma
ior reuerentia ⁊ dignitas n̄ stra augeret.
Quādoqdē natura hūana vsq̄ ad dexte/
ram dei exaltata est. nec poterat exaltari
ad celos nisi xp̄s priꝰ ascenderet. Uñ Jo.
12. Si exaltatus fuero a terra: oīa traham
ad meipsum. i. si exaltatus fuero in celum
ascendendo traham hoiem: qui quodam
modo est oīa ad excellentiā diuinā: vt sup
celos ascendat. Declara qd est vsq̄ ad de/
xteram dei. Unde ⁊ angeli dignitatē hāc
in ho'ibus considerātes. deinceps p̄hibue/
runt se ab hoibus adorari. Unde Apoc.
19. Cecidi ante pedes angeli vt adorarem
eum: ⁊ dicit mihi. Uide ne feceris: cōseruus
enim tuus sum ⁊ fratrū tuoruz. Ubi dicit
Glo. In veteri lege nō p̄hibuit se adorari:
sed post ascēsionē vidēs sup se exaltari ho/
minē: ab hoie renuit adorari.
¶ Sexta est pp̄ter gl'ie nostre preparatio/
nem. Hanc rōnem assignat dñs: dī. In do
mo prīs mei māsiones multe sunt. Si quo
minus: dixissez vobis: qa vado preparare
vobis locū. ⁊ si abiero ⁊ p̄parauero vobis
locū: iterum venio ⁊ accipio vos ad meip̄z
vt vbi sum ego ⁊ vos sitis Jo.14. Nota
Māsiones multe sunt. i. diuersa premia me
ritorum: sm̄ diuersos ordines angelor̄ cō/
stituta: quas Jo. vocat plateas Apoc.21.
Et platee ciuitatis aur̄ mundum: tanq̄ vi
trum pluciduum. Primus ordo siue prima
platea. est ordo angelor̄. 2ꝰ archangelorū.
3ꝰ. principatuū. 4ꝰ potestatū. 5ꝰ virtutum.
6ꝰ dñationum. 7ꝰ thronor̄. 8ꝰ cherubin.
9ꝰ. seraphin. Istas mansiones nobis xp̄s
preparauit. Ideo dixit. Uado parare vo/
bis locum. Nota maximā christi humilita
tem. Reges coīter mittūt scutiferos vt pre
parent: sed christus rex gl'ie ipsemet voluit

ire ad parandũ nobis locũ. Posset hic que-
ri ab aliquo: cũ christus dicat. Venite be-
nedicti pris mei pos. pa. vobis regnũ a con
sti. mundi Mat. 25. quõ ergo dicit: Vado
parare vobis locũ: Rñ° ꝙ hoc põt duplici
ter intelligi: eo ꝙ duplex est ꝑparatio. Pri
ma est ꝑdestinationis. Scđa est executõis.
Da similitudinẽ de rege ꝑcipiente vel or-
dinante cõuiuium aliqđ fieri: ꝛ loca men-
saꝝ singulis preparari ẜm cõditionem pso
narum ad cõuiuium inuitataꝝ: tandẽ fit
executiõ. Quãtũ ergo ad pmũ. s. ad ꝑdesti-
nationem. a cõstitutione mundi iam parũ
erat: iuxta auctoritatẽ dictã Mat. 25. Veni
te benedicti ꝛc. sed per realem possessionez
ꝛ executionẽ in die ascensionis pauit locuz
per realem distributionẽ ꝛ executionẽ san-
ctoꝝ: qui cũ xp̃o ascenderunt in ordinibus
angeloꝝ: iuxta meritum vniuscuiusqꝫ: quia
nunqꝫ aliqs homo illuc intrauit vsqꝫ in illũ
diem. Sic ergo nota ꝙ gl'ia eterna triplici
ter cõsiderari põt. Uno modo quãtũ ad
ꝑdestinationẽ: ꝛ sic ab eterno fuit gl'ia pa-
rata electis. Sic loq̃r auctoritas Mat. 25.
iam allegata. Scđo modo q̃tuz ad meri
tuz: ꝛ sic in passione fuit data electis: quia
xp̃s per passionẽ suã amouit oĩa impedi-
menta ꝛ meruit nobis oĩa bona. s. gl'iaz aĩe
ꝛ corporis ꝛc. que ad gl'iaz ptinent. Ter
tio modo q̃tum ad realẽ possessionem: ꝛ
tunc dicendum ẜm. b. Tho. in. 3. sen. di. 22.
ꝙ bona glorie in tribus cõsistũt. Primo
in diuina visione que est beatitudo aĩe: ꝛ
hoc per effectum cõtulit descendẽdo ad in
feros. Scđm est gl'ia corpis. ꝛ hoc incho
auit in resurrectione sua. Tertium est lo
cus cõgruus: ꝛ hoc prestitit in sua ascensio
ne. In baptismo aũt celi apti sunt: in signũ
ꝙ per baptismũ quem tunc inchoabat. in
quo passio eius opat. plenarie celi aditus
patent nobis: ẜm. b. Tho. ibi. Dic pratice:
q̃ñ quãdo fuit in celo cum sanctis prib9
millibus ꝛ millib9 ꝛc. ipse collocauit in pri
ma platea angeloꝝ illos: qui in hoc mũdo
sibi seruierũt in penitentia: quẽlibet in sua
cathedra cõstituendo. in qua illius nomen
erat scriptum ab eterno. ꝛ cuilibet coronaz
glorie capiti imponendo. Scđo in ordi-
ne archangeloꝝ collocauit eos q sibi fue-
runt in opibus spũalibus. In tertio ordi-
ne. s. principatuũ collocauit illos q sibi ser-
uierunt in opibus misericordie. In 4. ordi-
ne potestatũ illos qui sibi seruierunt in ma-
gna patientia in aduersitatibus. In. 5°. or-
dine virtutũ illos q sibi seruierunt in paci
ficatione. nõ hñdo malã voluntatẽ contra
aliquem proximum. In. 6°. ordine dñationũ
collocauit dños tpales. rectores. ꝛ iudices.
qui cum iustitia magna regunt ciuitates ꝛ
regna ꝛc. In. 7°. ordine thronoꝝ illos qui
amore sui seruauerunt voluntariam paup
tatem. In. 8°. s. cherubinoꝝ contẽplatiuos
qui habuerunt sapientiã diuinalẽ. In. 9°.
s. seraphinoꝝ collocauit charitatiuos: ardẽ
tes in dei amore. Ecce quõ intelligitur Va
do pare vobis locum. s. q̃tum ad realem
possessionẽ. christus vero sup ordines an-
geloꝝ sedet in solio suo ad dexteram pris
sicut dicit articulus fidei. Et post xp̃i ascẽ-
sionem inde ad. 12. annos ẜm quosdã: vel
ẜm alios inde ad. 24. annos virgo maria
assumpta est in celum ꝛ sedet ad dexteram
filij sui: iuxta illud ps. Astitit regina a de. t.
in ve. deau. cir. varietate. Item. 3. Re. 2. Po
situsqꝫ est thronus matri regis: que sedet
ad dexteram eius.

¶ Septima ratio ꝓpter humanã ꝓpitia-
tionẽ. s. vt in curia celi vbi oĩa facta nostra
examinantur ꝛ iudicantur: aduocatum ꝓ-
pitiũ haberemus. Nam ante christi ascen-
sionem in celo: iudicem solum non aũt ad-
uocatũ habebamus. ꝛ ideo rigorose ꝛ acri
ter puniebamur: sed postq̃ xp̃s ascendit in
celum aduocatum maximũ habemus co-
ram deo. Unde. i. Jo. 2. Aduocatum habe
mus apud prem Jesum xp̃m iustum: ꝛ ip-
se est propitiatio pro peccatis nostris. Itez
Ro. 8. Quis accusabit aduersus electos
dei? Deus qui iustificat: qs est qui condẽ-
net? xp̃s Jesus q mortuus est immo qui ꝛ
resurrexit. qui est ad dexterã dei. qui etiaz
interpellat pro nobis. Nota pratice: q̃ñ
virgo Maria aduocat pro nobis: ꝛ chri-
stus ad preces virginis ꝛc. Unde Ber. Se
curum accessum habes ad deum o homo
vbi habes filium ante patrem: ꝛ ante filiũ
matrem. filius ostendit patri latus ꝛ vulne
ra. mater ostendit filio pectus ꝛ vbera. nul
la ergo ibi poterit esse repulsa. vbi tot con-
currunt charitatis insignia. Nota hic de

aduocatis: q̄ta eis reuerētia exhibetur a clientulis. ⁊ quot numera ⁊ exenia sibi mittuntur: ⁊ q̄lio eis sollicite obeditur ab his qui hūt apud ipsos causas: maxime si sint potentes in curia. Sic ⁊ nos xp̄o aduocato nostro facere debemus: sed hodie q̄uis christus aduocet pro nobis in celo. tamen nullus pro eo aduocat in terra.

¶ Octaua ratio est. propter gratiaꝝ collationem: vt. s. nos gratijs ⁊ donis maximis ditaret. Eph. 4. Ascendens in altum captiuaꝫ duxit captiuitatē. dedit dona hoībus. Exemplum si rex obtinet regnum: cum intrat possessionem regni obtenti magna dona daret militibus. sic ⁊ christus dum celū intrauit dona maxima est largitus. Nam statim suis discipulis spūm. s. misit. p quem ⁊ in quo oīa dona donanť. Ro. 8. Dn̄s pro nobis oībus tradidit illum. s. xp̄m: q̄lio nō etiam cum illo omnia nobis donauit: Rogemus ergo deum: vt simus participes ipsorum donorum. Finis.

¶ Quod christus sedet ad dexteram patris. Sermo. 23.

Fides tua te saluū fecit. Luc. 18. ¶ Prosequendo materiam nr̄aꝫ sequitur hodie predicare de eodē. 5. articulo. s. ascensionis. s. q̄tum ad sessionem xp̄i ad dexteraꝫ p̄ris: que sic in simbolo ap̄lico ponitur. Sedet ad dex. dei pa. oīpo. In simbolo vero Niceno dicitur. Sedet ad dex. pa. Salutetur virgo ⁊c. Pro declaratione v̄boꝝ thematis ⁊ itroductiōe materie: est notādū ꝙ v̄bū ppositū hꝫ difficultatē magnaꝫ in scīa theologia. Et est duplex difficultas. Una est qa dicit Ad dex pa. cū in deo nō sit dextra neqꝫ sinistra. Alia est: qa dicit in singulari: cū Mat. vlt. dicať in pl'i. Pria difficultas erit p introductione s̄mōis. Scd̄a p ꝓsecutiōe. Pro cuius declaratiōe est sciēdum. ꝙ in substātijs spūalib⁹ in qb⁹ principalē locū tenet deus Jo. 4. Deus spūs est ⁊c. non inueniť ps dextera vel sinistra. Nā dextera ⁊ sinistra dn̄r in corꝑalib⁹: eo qꝫ vna ps. s. dextera est fortior q̄ sinistra. Leua eius sub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabiť me Cant. 2. Sed s̄be spūales sunt indiuisibiles ⁊ incorꝑee. Dextera aūt ⁊ sinistra sunt relationes corꝑee ⁊ diuisibiles. Preterea si xp̄s sedet ad dex. pa. ergo pať est ad sinistrā filij. ꝙ est incōueniēs: qa sic maior honor dareť filio q̄ p̄ri. Preterea si xp̄s est ad dexterā p̄ris: vbi sp̄s. s. ē? Quidā dn̄t ꝙ ad sinistrā: vn̄ faciūt sibi crucē ⁊ ponunt spm̄. s. ad sinistrā. Error magnus ē: qꝛ ad sinistrā dei dn̄r esse damnati. Mat. 25. Statuet qdē oues a dextris: edos aūt a sinistris. Un̄ dicit. s. Tho. in. 3. p. q. 58. ar. 2. ad tertiū. ꝙ spūs. s. est ita ad dexterā p̄ris sicut filius. Docet ergo q̄lio debeat fieri cruх. Pro rn̄sione ergo: notādū ꝙ in deo dextera sumiť similitudinarie siue methaphorice. Nam ad dexterā ponere aliqueꝫ: est honorare ꝑsonā: sicut legitur de matre Salomonis. 3. Re. 2. Positus est thronus matri regis que sedet ad dexterā eius: qa post regē erat ꝑsona excellentior: sic ergo sedere ad dexteraꝫ dei est esse in gloria ⁊ honore eius. Pōt aūt intelligi tripliciter. Uno modo s̄m gl'iam diuinitatis ⁊ esse in equali gloria cum deo patre: ⁊ sic conuenit xp̄o s̄m ꝙ deus. Filius. n. dei s̄m diuinitatem est equalis patri. ⁊ cōsequenter est in equali gloria cum patre: qnimo sicut est substātia eadē substantia ⁊ natura oīum trium ꝑsonaꝝ: sic eadē est gloria. qa qcqd est in deo est deus. Alio modo pōt intelligi sedere ad dexterā p̄ris esse in excellēti gradu gl'ie ipsius dei p̄ris: ⁊ sic soli xp̄o cōuenit s̄m ꝙ homo: qa ipse est in maiori gl'ia q̄ oēs sc̄ti ⁊ singulariter ⁊ collectiue. Un̄ maior est gl'ia xp̄i solius s̄m ꝙ hō: q̄ gloria oīum angeloꝝ. archangeloꝝ. ⁊ oīum alioꝝ ordinum. ⁊ q̄ gl'ia virginū. doctoꝝ. ꝯfessoꝝ martyrū. ap̄loꝝ. ꝓphaꝝ. ⁊ p̄iarchaꝝ simul ⁊ virginis Marie. Unde Heb. 7. super illud Excelsior ceteris fact⁹: di. Glo. ibi. Omni rōnali. Item ps. Dilexisti iusticiā ⁊ odisti prop. vn. te de. de. t. ole. le. cō. tuis. Item Heb. 1. Qui cum sit splendor glorie ⁊ figura substātie eius. Et infra. Sedet ad dexteram maiestatis eius in excelsis: tanto melior angelis effectus. q̄to differentius pre illis nomen hereditauit. Da similitudinem de lumine solis: quod est maius q̄ lumē lune ⁊ oīum stellarum simul. Unde Heb. 1.

Ad quē aūt angelorū dixit: sede a dextris
meis donec po.ini.tu.sca.pe.tuorū: Tertio
modo pōt intelligi sedere ad dexterā dei.i.
esse in beatitudine ⁊ gloria dei: ⁊ sic cōuenit
vnicuiqꝫ beato: iuxᷓ illud Mat.25. Statuet
oues a dextris ⁊c̄. Et ſm hoc oēs beati an
geli ⁊ aīe sunt in dextra dei: sed ꝑcipue vir
go maria: de qua dr̄. Astitit regina a dex/
tris tu. Dñr aūt sedere a dextris dei: eo ꝙ
quiescant a dextris.i. in gloria dei. Patet
ergo declaratio difficultatis. Sed remanet
quedā dubitatio: q2 articulus dicit ad dex
teram dei in singulari. Euangelista aūt di/
cit a dextris in plurali. Unde Mat.vlti. Et
dñs qdem iesus postqꝫ locutus est eis as/
sumptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei.
Itē ps̄. Dixit do.do.m.se.a de.meis. Item
Act.7. Ecce video celos apertos: ⁊ filium
hoīs stantem a dextris virtutis dei. Item
Mat.25. Videbitis filium hoīs sedere a
dextris virtutis dei venientē in nubibus
celi. Cur ergo hec varietas: R̄o sicut dictū
est supra: sedere ad dexterā dei. denotat ex
cellentē gradum glorie dei: ꝙ cōuenit soli
christo ſm ꝙ hō. Pōt aūt ista sessio cōside/
rari dupl'r. Unomodo qꝫtum ad gradum
ipsum ⁊ excellentiā sessionis siue glorie: ⁊
sic vna est sessio siue sedes: sic ⁊ cuiuslibet
sc̄ti vna est sedes q̄ alias nominaᷓ domus:
iuxᷓ illud In domo patris mei mā.mul.sunt
Jo.14. Quia vnus gradus. vna excellen/
tia. summa est. Et hoc respectu dicit articu/
lus Ad dexterā in singulari. Alio modo po
test cōsiderari qꝫtum ad effectum huius ex
cellentie siue gradus: ⁊ sic est multiplex ef/
fectus huius sessionis siue excellentie. Et
hoc respectu dr̄ Mat.vl. Sedet a dextris:
in plurali. Est aūt triplex hmōi effectus.

¶ Primus est effectus maiestatis īpialis.
¶ Scd̄s est effectus dignitatis sacerdota/
lis. siue pontificalis.
¶ Tertius est effectus auc̄tis iudicialis.

Primus ergo effectus ⁊c̄. q2 iperator ē
dñs totius mundi.l. Depcatio.ff. ad.l.ro.
de iactu: vbi dicit text⁹. Ego impator dñs
totius mundi sum. Rō: q2 ppl's ro. trāstulit
ei ⁊ in eum oēm potestatē suā p legē regiā
ff. de cōsti.pn.l.i. Sic iperator noster ē xp̄s.
Apoc̄.19. Dñs in vestimēto ⁊ i femore suo
scriptū: rex regū ⁊ dñs dñantiū. Nota In
vestimento. vestimentū christi quo diuinitas
fuit coopta ē hūanitas sua. Phil.2. Qui
cū forma dei esset: nō ra.ar.est eē se equa.
deo: sed semetipsū exi.for.ſui acci.in si.ho/
fac. ⁊ ha.inuē.vt hō. Istā ergo excellentiaꝫ
dñij ⁊ potestatis sup oēs creaturas hūit
christ⁹ in sua ascēsione. Tunc.n.oēs creatu
re tā spūales qꝫ corporales subiecte sunt
sub eo manifestatiue.s. ⁊ executiue qdem
tunc. sed aū ēt viuus christ⁹ in carne mor/
tali hēbat ius dñij sup oēm creaturā iuxᷓ il
lud Jo.17. Oia tua mea sunt: sed executio
iuris fuit facta in die ascensionis: qū cōsti
tutus est ad dexterā dei: vbi sic intronizat⁹
est hodie in throno impiali.i.in celo empy/
reo. sicut qū Papa statim ꝙ est electus a
duabus partibus cardinaliū est romanus
pontifex absqꝫ oi exceptione: vt in.c. Lꝫ. De
electio. post modum vero intronizatur ⁊c̄.
Et ideo cantat eccl'ia. Scandens tribunal
dextere pr̄is. potestas oīum collata iesu ce/
litus. que nō erat humanitus: vt trina rerū
machina cele.terres. ⁊ infer. cōdi.flec.ge.iam
subdita. Ideo dñs post resurrectioneꝫ dixit
apl'is. Data est mihi ois potestas in celo ⁊
in terra Mat.vlti. Et Eph.i. Cōstituēs ad
dexterā suam in celestibus sup oēm prin/
cipatum. ⁊ potestatē. ⁊ virtutē. ⁊ dñationē.
oia subiecit sub pedibus eius. Hoc aūt i/
perium christus meruit ꝓpter humilitateꝫ
suā. Regula.n. iuris diuini est: ꝙ qui se hu/
miliauerit exaltabiᷓ: sicut legiᷓ Luc̄.18. Er
go quāto magis quis se humiliat tāto ma
gis exaltabiᷓ ad similitudinē statere. Chri/
stus aūt humiliauit se sub oib⁹ creaturis.
Sunt.n. oēs creature in triplici differentia
siue loco.s. in celo. in terra. ⁊ in inferno. In
celo sunt nouē ordines angelorū.s. angeli.
arcangeli ⁊c̄. Dic omnes: sub omnibus istis
christus se humiliauit: q2 nō assumpsit na/
turam angelicā sed humanam: iuxta illud
Heb.2. Nusqꝫ enim angelos apphēdit: sꝫ
semen habrae apprehendit. Unde ps̄. Mi/
nuisti eū pa. mi. ab an. ⁊c̄. q2 fuit passibilis
⁊ mortalis homo: qd̄ non fuit in angelis.

Scd̄o voluit humiliari sub creaturis q̄
sunt in terra.s. sub hoibus: qd̄ pꝫ in natiui
tate. in vita. in morte. ⁊ post mortē. In na/
tiuitatē qdē: q2 natus in loco humili ⁊c̄. de
humili ⁊ paupercula muliere. In baptis/

mo:q₂ voluit a serno baptizari. Mat.3. Si
ne modo:sic.n. decet nos iplere oēm iusti
tiam. Itē in doctoꝝ interrogatione. Luc.
2. Inuenerunt illū in medio doctoꝝ inter
rogantē ꝛc. In parētum subiectione. Luc.
2. Et erat subditus illis. Et nota ꝙ nō solū
sub sctis hoibus voluit humiliari christus:
sed etiā sub malis ꝛ iniqs:q₂ ab iniqs ca
ptus fuit ꝛ colaphizatus. flagellatus. cru
cifixus. ꝛ cū iniqs deputatus. ꝛ peius ꝗ
iniq:q₂ de iniqs nō fit ꝯdēnatio nisi fiat ꝓ
cessus:sed de christo nullus ꝓcessus factus
est. Iō dicit ipse ps. Ego aūt sum vermis
ꝛ nō hō opprobriū ho. ꝛ abie. ple. Et sic hu
miliatus est in vita ꝛ in morte. Item post
mortē:q₂ in alieno sepulchro sepultus est:
ꝛ latus eius fuit lancea pforatum. Ter
tio voluit humiliari sub creaturis q̄ sunt in
inferno.s. demonibus : q₂ pmisit se tentari
a diabolo Mat.4. Et etiā in cruce:iux̄ il
lud Jo.14. Uenit.n. princeps mūdi huius:
ꝛ in me nō h₃ qcq̄. Fiat ergo ratio. Hūi
litas est cā exaltatiōis. ergo quāto magis
homo se humiliat tāto magis exaltari me
ret:sed christus sub oibus creaturis hūili
auit se. ergo sup omnes creaturas exaltari
meret. Patet rō. Auctas. Hūiliauit semet
ipsum:factus obediēs vsq₃ ad mortē. mor.
aūt cru. ꝓpter qđ deus exal. il. ꝛ do. il. no.
qđ est super omne nomen:vt in no. iesu oē
ge. flec. ce. terre. ꝛ infer. ꝛ ois lin. ꝯfi. q₂ dn̄s
iesus christ⁹ in gloria est dei patris. Phil.
2. Moraliter aūt:si volumus exaltari: op₃
prius humiliari. Uasalli enim dn̄is debent
obedire: ecōuerso vero domini nihil aliud
debent a vasallis exigere p̄t redditus ꝛc.
Itē filij hūiliter parētibus obediēdo eis
in omnib⁹ licitis ꝛ honestis:sic primus ꝓ
ximo. vxor viro:iuxta illđ Sub viri eris po
testate:ꝛ ipse dn̄abitur tui Gen̄.4. Nota ex
emplum qđ legitur Mat.18. Quis putas
maior est in regno celoꝝ ꝛc: Dic historiam
pratice ꝛc. Et aduocans iesus paruulum
q fuit sanctus Martialis:dixit. Quicunq₃
humiliauerit se sicut paruulus iste:hic ma
ior est in regno celoꝝ. Nota Sapientiā ꝛ
bonitatem dei. Posuit.n. deus maioritatē
glorie nō in diuitijs:q₂ male esset pauperi
bus. nec in fortitudine:q₂ male esset debi
libus. nec in regnis ꝛ principibus. nec in di
gnitatibus. sed in eo qđ potest quilibet ha
bere.s. in humilitate. q̄ cōis esse pōt nobili
bus ꝛ ignobilibus diuitibus ꝛ pauperib⁹.
seruis ꝛ liberis. viris ꝛ mulieribus:q₂ apđ
deum nō est acceptio psonaꝝ. Unde Apl's
Col'.3. In christo iesu nō masculus ꝛ femi
na. gētilis ꝛ iudeus. circūcisio ꝛ pputiū. bar
barus ꝛ scyta. seruus ꝛ liber:sed oia ꝛ in oi
bus christus. ergo si volumus exaltari hu
miliemur ad exēplū xpi:di. Discite a me:q₂
mitis sum ꝛ humilis corde Mat.xi. Item
.1. Pe.5. Deus superbis resistit : humilibus
dat gratiam.

Scđo effectus est dignitatis pōtificalis.
Inter platos aūt eccl'e papa est maior:q₂
reliq epi ꝛ plati sunt vocati in ptē sollicitu
dinis:ipse vero papa in plenitudinē pote
statis:vt dicit textus.2.q.6. Decetero. Et ex̄
de vsu palij.c. Ad honorē. Et de ꝯces. p̄bē.
c. Proposuit nobis. Istā ergo dignitatem
ēt hūit xps. Heb.4. Hn̄tes pontificē ma
gnū q penetrauit celos iesum filiū dei. tene
amus ꝯfessionē. Nō.n. habemus pontificē
q nō possit cōpati infirmitatibus nostris.
Tentauit aūt p oia pro silitudine absq₃
pctō. Itē Heb.7. Talis.n. decebat vt no
bis esset pontifex sctūs. innocens. ipolutus.
segregatus a pctōribus. ꝛ excelsior celis fa
ctus. Et ps. Tu es sacer. in eter. s̄m or. mel.
Ubi nota duo. Primo ꝙ xps di sacerdos.
Scđo ꝙ di s̄m or. mel. Quātū ad primū:
nota ꝙ christus dicit sacerdos quasi sacra
dans. Principale aūt officiū sacerdotis ē
circa corpus christi veꝝ:officiū enim suum
est missam celebrare. In qua ꝯsecratur ho
stia ꝛ trāsubstātiat panis in corp⁹ christi ꝛ
vinū in sanguinē. Sic christus duas mis
sas legitur celebrasse. vnā priuatā ꝛ alterā
publicā ꝛ solēnem. Priuata missa fuit in
nocte cene:qn̄ venerandū corpis sui ꝛ san
guis sacramētū istituit:di. Accipite ꝛ mā
ducate:hoc est corpus meū Mat.26. Et.1.
Cor.xi. Ubi ipe fuit sacerdos ꝛ hostia sub
spē humana. Ara fuit crux ꝛc:vt h̄ infra di
cit. Solēnem vero ꝛ publicā missam cele
brauit in ara crucis: in qua illas cerimo
nias tenuit ꝛ seruauit quas tenet eps qn̄
solēniter celebrat in representatione illius
christi. Septē.n. cerimonias principales ob
seruat eps qn̄ cantat missā. Primo nāq₃

tenet mitriá in capite. Scđo chyrothecas cum smaltis in manibus. Tertio sandalia in pedibus. Quarto casulam in toto corpore. Quinto hȝ crozam. Sexto hȝ dyaconū. subdyaconū ⁊ duos acolythos. Septimo cantat. Sic in missa solēni christi quā cātauit i cruce. Mitra nāq; fuit corona spinea. Chyrothece cū smaltis: fuerūt vulnera clauox in manibus. Sandalia: foramina in pedib⁹. Casula rubea: fuit caro sanguinolēta. Isa. 36. Quis est iste q venit de edom. i. sanguinolētus: tinctis vestibus de bosra. i. de tribulatione? Et ifra. Quare ergo rubrū ē indumētum tuū ⁊ vestimēta tua: sicut calcantiū in torculari? Croza: ē lancea q̄ fuit latus eius pforatū. Dyacon⁹: fuit latro a dextris. Subdiacon⁹: latro a sinistris. Duo acolythi: fuerunt virgo maria ⁊ Jo. euāgelista. Cantauit aūt christus septies in cruce: q̄ septies locutus ē. Primo: Pater ignosce illis ⁊c̄. Scđo latroni. Hodie mecum eris in paradiso. Tertio virgini marie. Mulier ecce filius tuus: ⁊ discipulo ecce mater tua. Quarto. Hely hely ⁊c̄. Quinto. Sitiō Sexto. Cōsumatū ē. Septimo. In manus tuas dn̄e cōmendo spūm meum. Et sic pȝ quare christus di sacerdos. Quantum vero ad ƀm. s. quare dī ƀm ordinem melchisedech? R°. Pro euidentia nota q̄ ƀm hebreos Melchisedech fuit filius Noe. Signauit aūt christū multipliciter. Primo in noie: q̄ Melchisedech interptat rex iustus. Melchis. n. rex: sedech iustus. Christ⁹ aūt dī sol iustitie. Malachie. 3. Orietur nobis timētibus nomen tuum: sol iustitie. Et dī rex. ps. Deus: iudiciū tuum regi da. Itē Jere. 23. Ecce dies veniunt dicit dn̄s: ⁊ su. Dauid germen iu. ⁊ regna. rex. ⁊ sa. e. ⁊ fac. iu. ⁊ ius. in ťra. Scđo in hoc. q̄ sine patre ⁊ sine matre ⁊ sine genealogia ponitur melchisedech in scriptura. i. nō nominatur pater eius. nec mater. nec filij. sicut ponit apl's Heb. 7. Sic' christus fuit. sine patre ƀm q̄ hō. ⁊ sine matre ƀm q̄ deus: ⁊ sine filijs carnalibus. Isa. 53. Generationē eius qs enarrabit? Tertio i sacrificio: q̄ melchisedech panem ⁊ vinuȝ offerebat in sacrificium: sicut legitur Gen̄. 14. Sic ⁊ christus. Jo. 6. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita. Et hoc ergo q̄ [illegible]it ƀm ordinem melchisedech ⁊ nō ƀm ordinē Aaron: manifeste probatur q̄ sacerdotium Aaron erat mutandum adueniēte christo: ⁊ cōsequēter etiam mutanda erat lex moysi quātum ad cerimonialia ⁊ iudicialia precepta: quia trāslato sacerdotio necesse est vt ⁊ legis trāslatio fiat: sicut dicit Apl's Heb. 7. Et habetur in. c. Translato: de ꝯstitu. Christi aūt sacerdotium nō est vllo vnq̄ tēpore mutandum. Ideo dicit. Tu es sacerdos in eternum ⁊c̄. Moraliter vero quāta sanctitas. debet esse in sacerdote: qui est sacerdos sicut ⁊ christus: cuius lingua clauis celi facta est? Ergo sancti estote q̄ ego sctūs sum dicit dominus exercituum.

Tertius effectus ē auctas iudicialis: ppter quā dī sedere ad dexterā patris. Hāc aūt potestatem iudicialē accepit christus. ppterea q̄ fuit iudicatus iniuste: iuxta illud Job. 36. Cā tua quasi impij iudicata ē. Glo. a pilato: ideo iudicium cāmq; recipies. Glo. vt iuste iudices. Omnes aūt predicti tres effectus huius sessionis ad dexteram patris: notant Dan̄. 7. Aspiciebā donec throni positi sunt ⁊ antiquus dieꝝ. i. deus pater sedit. Et infra. Et ecce cum nubib⁹ celi quasi filius hois veniebat: ⁊ vsq; ad antiquum dieꝝ peruenit. ⁊ in cōspectu eius obtulerunt eum. ⁊ dedit ei potestateȝ. ⁊ honorem. ⁊ regnum. Nota Potestatē. s. iudicialem. Ecce tertius effectus. Et honorem. s. pontificalem. ecce scđs. Et regnum. s. imperiale: ecce primus. Et infra. Potestas eius potestas eterna que nō auferet: ⁊ regnum eius qđ nō corrūpetur ⁊c̄. Hec autē potestas iudicialis etiā innuit in historia festi ascensionis: cum dī. Viri galilei: quid statis aspi. in ce. h iesus. q as. ē a vo. in ce. sic ve. queād. vi. e. eun. in celum Act. i. Et q̄ in iuditio iudex. sedet pro tribunali. q̄si sentētiam pfert: alias sentētia nō valeret: vt dicit textus in. c. vlti. de re iudi. lib. 6. iō christus nunc tanq̄ iudex iustissimus sedet: ⁊ etiam in die iudicij vniuersalis sedebit. Mat. 25. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue ⁊c̄. De hoc vide in sermone. 26. vbi agitur de finali iuditio. p. 3. Finis.

¶ De aduentu antichristi. Sermo. 24.

Ides tua te

saluum fecit. Luc.18. ¶ Sequitur hodie predicare de vltimo articulo fidei pertinēte ad hūanitatē filij dei: vz. de iudicio vniuersali: q sic in apl'ico symbolo ponitur. Inde ven. est iu. vi. ⁊ mor. quem posuit beatus Mattheus. In niceno vero symbolo sic habetur. Et iterum ven. est cum gloria iudi. vi. ⁊ mor. cuius re. non erit finis. Sed qr anteq̃ istud finale iudicium peragat: duo maxima flagella sunt a deo ꝯtra mundum mittenda. Ideo de istis duobus flagellis primo videamus. Sunt aūt ista duo flagella. Primo ātechristi hominis diabolici aduentus: ad mundū peruertendum. Scd̄o mundi conflagratio per ignē ad mundū pur. Primo igitur videamus de aduentu antichristi hodie. Scd̄o in sequenti sermone videbimus de mundi cōflagratione. Salutet virgo ⁊c̄. Pro cōplemento materie predicande: inueni quādā auctem Johānis apl'i in Apoc. in qua ipse prenuntiat pphetando oēs varios ⁊ diuersos modos: qbus ille maledictus hō antichristus puertet mundum. Dicit ergo sic Apoc. 6. Vidi ⁊ ecce terremotus fact9 est magnus: ⁊ sol factus ē niger tanq̃ saccus cilicinus. ⁊ luna facta est tota sicut sanguis. ⁊ stelle ceciderunt super terram: sicut ficus mittit grossos suos cum a vento magno mouet. Et celum recessit sicut liber inuolutus. In qua quidem auctē sunt qnq̃ clausule: in quibus notantur quinq̃ modi quibus antichristus subuertet mundum: q sunt isti. vz.

¶ Primus modus erit p arma potentia: ibi. Ecce terre. fac. est magnus.

¶ Scd̄s modus erit p miracula apparentia: ibi. Et sol fac. ē ni. tā. sa. cili.

¶ Tertius modus ē p tormenta terrētia: ibi. Et luna fac. ē to. sicut sang.

¶ Quartus modus erit p argumēta insolubilia: ibi. Et stel. ce. sup ter. vsq̃ mouet.

¶ Quintus modus erit p dona placabilia: ibi. Et celum re. si liber. inuo.

¶ Primo modo habebit principes ⁊ potestates. Scd̄o modo habebit rudes ⁊ ignorantes. Tertio modo habebit fortes ⁊ cōstantes. Quarto habebit doctores ⁊ scientes. Quinto modo habebit auaros ⁊ ꝯcupiscentes. ¶ Primus ergo modus. s. p arma potētia: notat ibi. Ecce terremotus ⁊c̄. loqtur in preterito ppt̄ certitudinē pphie: qr sicut preteritum nō pōt esse nō preteritū: sic istud īpossibile ē nō ꝯuenire. Per tremotum ergo notat q antichristus subiugabit sibi oēs nationes mundi. ⁊ sic oēs homines mouebunt ad sui iperium ⁊ subiectionē. Primo. n. subiugabit sibi oēs iudeos nō p armoꝝ potentiā: sed p legalium obseruationē quos decipiet: di. q ipse est messias promissus in lege. ⁊ recipiet circūcisionē. statim iudei sequētur eum: qr sicut cecus postq̃ amisit burdonem adheret cuicūq̃ rei: sic iudei ceci postq̃ amiserunt christum negando eum esse veꝝ messiam. De quo deus pater dicit. Ecce testem dedi euꝫ ducem ac preceptorē gentibus Jer. 55. Nota Testem. s. de secretis fidei. ducem ac preceptorem: quia cepit iesus facere ⁊ docere Act. i. Et iudei habebant ipsum in manibus: qr iter ipsos fuit natus. nutritus. ⁊ cōuersatus. sed amiserunt eum eoꝝ culpa nō christi. dicentes coram pilato. Non habemus regem nisi cesarem: ⁊ petentes barabam latronem sibi dari. ideo offerunt modo se sicut ceci ad omnes qui venerunt ⁊ veniūt: vt patet de Barcocina quem receperunt in messiam: ⁊ regnauit. 50. annis. Item de Beniamin incantatore. Item de diabolo in forma moysi in insula Candie: vt patet in legenda festi ad vincula sancti petri. Ideꝫ de Taberlano. Auctas. Ambulabunt vt ceci: quia domino peccauerunt Sopho. i. Ideo tunc statim recipient antichristum qui tunc fraudulenter ⁊ cooperto modo recipiet circūcisionem ⁊ seruabit sabbatum. ⁊ alia cerimonialia legis antique. seruabit etiam diem dominicū. Nam vt ait Greg. de conse. di. 3. Perueniṫ. Antichristus veniens: diem sabbati atq̃ dominicū ab omni opere faciet custodiri. Quia enim mori se ⁊ resurgere simulat. haberi in venerationem vult dominicum diem: qr populum iudaizare compellet. vt exteriorem ritum legis reuocet. ⁊ sibi iudeorum perfidiam subdat. coli vult sabbatum. Hec ille. Iudei ergo ipsum recipient.

Propter hoc dixit xp̄s iudeis Ego veni
in noie patris mei ⁊ non accepistis me: ſi
alius venerit in nomine ſuo illum accipie
tis Jo.5. Si alius.ſ.antichꝛiſtus.
¶ Sc̄do ſubiugabit ſibi oēs aggarēos.tur
cos.tartaros.⁊ oēs infideles nō occulte ſꝫ
manifeſte per violentiā cū multis milibus
hoīum armatoꝝ:q̄a dicit ſcriptura ꝙ habe
bit magnū theſauꝝ ꝑmittente diuino iudi
cio in penā pctōꝝ:iuxta illud Dan̄.xi.Dn̄a
bitur.n.theſauroꝝ auri ⁊ argenti in oibus
precioſis egypti.Nota Egypti.⁊ etiā toti⁹
mundi.Cū his ergo theſauris cōgregabit
oēs gentes armoꝝ totius mūdi ad pugnā
dum cōtra oēs ſibi cōtradicētes.Dic pra-
tice:q̄uo faciet preconizari ꝙ dabit cuilibꝫ
armigerio centū florenos in mēſe vel aliq̄d
magnū:vt faciat guerrā contra infideles.
Et faciet preconizari ꝙ nullus noiet Jeſuꝫ
chꝛiſtū neq̄ beatā virginē:ſub pena mor
tis.Et ſic ſtatim oēs armigeri de francia.
Italia.de hiſpania ⁊c̄.erunt cū eo: ⁊ cum
iſtis ſubiugabit oēs aduerſarios.Auctas.
Soluetur Sathanas de carcere ſuo ⁊ exi-
bit ⁊ ſeducet gētes:que ſunt ſuꝑ quattuor
angulos terre gog ⁊ magog.⁊ congregabit
eos ad preliū:quoꝝ numerus eſt ſicut are
na maris ⁊ aſcēderunt ſuper altitudinem
terre.⁊ circuierunt caſtra ſanctoꝝ.⁊ ciuita-
tem dilectā Apoc̄.20.Nota Gog.i.tectum
magog.i.detectū:q̄a tam tecti q̄ꝫ detecti.i.
oculti mali ⁊ manifeſti erūt cū eo. Uel dic
Per gog ⁊ magog intelligit antichꝛiſtus
q̄.occulte ⁊ manifeſte trahet ad ſe gentes:
occulte q̄dē per ſpēm ſanctitatis exteriorē
celādo puerſitatē interiorē Manifeſte ve-
ro per potētiā armoꝝ vt dictū eſt. De quo
Ezech.38.Fili hois.i.ade pone faciem con
tra gog ⁊ magog:⁊ terrā.i.gentes terrenas
lꝫ q̄dam doctores nō q̄dem determinatiue
ſed opinatiue dicant.per gog ⁊ magog in-
telligi decem tribus q̄ ſunt vltra mōtes cal
pios.q̄ concluſi ſunt ad oſonem Alexandri
imꝑatoris:ſm ꝙ refert magiſter i hiſtorijs
Aug.20 de ci.dei.c.12.exponēs illd̄ Apoc̄.
20.Soluet̄ Sathanas de cuſtodia ſua.⁊
exibit ad ſeducēdas natiōes que ſunt ſuꝑ
quattuor angulos terre gog ⁊ magog ⁊c̄.
ſic dicit.Gentes quippe iſte quas appellat
gog ⁊ magoꝫ nō ſic ſunt accipiēde tanq̄ꝫ

ſint aliqui in aliqua parte terrarū barbari
conſtituti.ſiue quos q̄dam ſuſpicamur ge-
thas ⁊ maſſagethas.ꝓpter litteras horuꝫ
noium primas.ſiue aliquos alios alienige
nas ⁊ a romano iure ſeiunctos.Toto nāq̄ꝫ
orbe terraꝝ ſignificati ſunt iſti eſſe:cum di
ctū eſt.Nationes que ſunt ſuper quattuor
angulis terre eaſq̄ꝫ ſubiecit eſſe gog ⁊ ma-
gog.Quoꝝ interpretationes noium eſſe
comperimus:gog tectum.magog detecto:
tanq̄ꝫ domus ⁊ ipſe q̄ ꝓcedit de domo.Gē
tes ergo ſunt in q̄bus velut diabolum in
abyſſo ſuperius intelligebamus incluſuꝫ ⁊
ipſe de illis quodāmodo ſeſe efferens ⁊ ꝓ
cedens.vt ille ſint tectum.ipſe de tecto. Si
aūt vtrūq̄ꝫ referatur ad gentes.non vnum
hoꝝ ad illas.alterum ad diabolū:⁊ tectum
ipſe ſunt.q̄a in eis nunc includitur ⁊ quo-
dāmodo tegitur inimicus antiquus.⁊ de
tecto ipſe erūt quādo in aꝑtum odium de
operto erupture ſunt. ¶ Tertio ſubiugabit
ſibi chꝛiſtianos ſed nō omnes:quia poſtq̄ꝫ
habebit pro ſe omnes infideles tunc bella-
bit contra chꝛiſtianos qui faciant ſibi ma-
iorem reſiſtentiam q̄ꝫ infideles:eo ꝙ ſumus
iam auiſati per ſcripturam ſanctam ⁊ per
predicationes chꝛiſti.Et propterea dicitur
antichꝛiſtus ab anti ꝙ eſt cōtra:⁊ chꝛiſtus
quia erit contra chꝛiſtum ⁊ chꝛiſtianos.Ec
ce quomodo hic pꝛimo modo ſubiugabit to
tum pene mundum.De hoc ad litteram di
cit Daniel:ſm ꝙ doctores exponunt.In-
gredietur terras ⁊ conteret.⁊ pertranſiet ⁊
introibit in terram glorioſam.⁊ multe cor-
ruent.He autē ſole ſaluabuntur de manu
eius edom ⁊ moab: ⁊ pꝛincipes filiorum
amon Dan̄.x. Nota Ingrediet̄ terras.ſ.
infidelium:⁊ conteret ⁊ pertranſiet ⁊ introi
bit terram glorioſam.ſ.chꝛiſtianitatis ſeu
eccleſie.⁊ multe.ſ.gentes chꝛiſtiane corruēt
ſed non omnes. He autē ſole ſaluabun-
tur edom ꝙ interpꝛetatur ſanguinolenta
quia gentes ſanguinee ſaluabuntur: ſcili-
cet que potius eligent mori q̄ꝫ chꝛiſtum ne
gare.⁊ moab quod interpꝛetatur de patre
vel ex patre innocentes qui ſunt ex parte
deo facti filij ipſius per regenerationē ſpe-
cialē i vtero fōtis baptiſmalis:iuxta illud
Jo.i.Quotquot āt receꝑūt eū dedit ꝑtātē
filios dei fieri.Hi non negabāt fidem xp̄i.

Et principes filioꝝ amon.qđ interpretatur
populus meroris.Ecce hic penitentes prin
cipes.s.principes penitētiā facientes. Uel
ideo dicit principes: qꝛ penitentes princi/
pant ⁊ dn̄ant corporibus suis,subiugan/
do corpora.⁊ passiones suas impio volun
tatis ⁊ rōnis.⁊ ibunt dispersi ꝑ nemora ⁊
cauernas ⁊c.Itē Apoc.13.Datū est illi bel
lum facere cum sctis ⁊ vincere illos.⁊ data
est ei potestas in oēm tribum ⁊ populū ⁊
linguā ⁊ gentē. ⁊ adorabunt eum oēs ꝗ
inhabitant terrā:quoꝝ nō sunt scripta no
mina in libro vite ⁊c.Ecce quare dicit Ter
remotus factus est magnus.

¶Scđs modus erit ꝑ miracula apparen/
tia:ꝗ notaꝫ ibi.Et sol factus est niger tan
q̄ȝ saccus cilicinus: qꝛ ex falsis miraculis
antichristi ⁊ suoꝝ discipuloꝝ oēs christiani
paucis exceptis perdēt fidem.⁊ xp̄s qui est
verus sol iustitie obscurabiꝫ in mentibus
coꝝ tanq̄ȝ saccus cilicinus.Quia sicut sac
cus nō pōt retinere aquā:sic christiani nō
retinebunt aquā baptismalem imo nega/
bunt fidem christi.Et sicut cilicium est aspe
rū ⁊ duꝝ:sic fides christiana videbiꝫ aspe
ra ⁊ dura ꝯsitentibus eā. De hoc habeꝫ
auctas Apli.2.Thes.2.Reuelabiꝫ ille ini/
quus cuius est aduentus ꝺm operationeȝ
sathane in omni virtute ⁊ signis ⁊ ꝓdigijs
mēdacibus.⁊ in omni seductione iniquita
tis his qui pereunt.B.Aug⁹ dicit ꝙ opa
antichristi possunt esse signa mendacij. vel
qꝛ morales sensus ꝑ fantasmata decepti
rus sit vt qđ nō facit facere videaꝫ. vel qꝛ
si sint vera ꝓdigia.ad mēdacium tn̄ ꝑtra/
hent credituros. Cōcordat.b. Tho. in.i.p.
q.114.ar.4.in rn̄sione ad primum.⁊.2.ar.
Nam vt ait.b.Aug.20. de ci.dei. Nihil h̄
difficile tangit.Nō enim q̄si ignis de celo
cecidit.⁊ tantam familiā cum tantis gregi
bus pecorū scti Job impetu consumpsit. ⁊
turbo irruens ⁊ domū deijciens filios eius
occidit.fantasmata fuerunt: que tn̄ fuerūt
opera sathane.cui deus dederat hanc po/
testatē ⁊c.Uideamus ergo practicā. Pri
mo nāq̄ȝ faciet ignem descendere de celo.i.
de spera ignis in terrā opatione diaboli.
qui hoc pōt facere deo nō impediēte: sicut.
fecit ad cōburendum aialia Job Job.i.Et
visoꝝ hoc miraculo o quot hoīes ⁊ gentes
cadent in errorē.Auctas.Uidi aliam be/
stiam ascendentem de terra ⁊ fecit signa
magna:vt etiā faceret ignem de celo descē/
dere in terram in cōspectu hoīum Apoc.13.
Nota De celo.i.de spera ignis vt dixi:quia
in celo non est ignis. ¶Scđo faciet loqui
imagines:vt probatur Apoc.13.Et pueros
quos interrogabūt dicētes.Dicatis nobis
veritatē de isto dn̄o ꝗ venit nouissimus an
sit saluator:⁊ diabolus mouebit labia ⁊
formabit verba dicēdo ꝙ iste est verus sal
uator mundi.Ex hoc cadent multi in erro/
rē:christiani aūt nullum faciēt miraculuȝ.
¶Tertio ostēdet ꝙ mortuos suscitabit.Itē
ꝑ artem magicā simulabit se mortuum ⁊
ferreꝫ a demonibus in aera quasi ascēdat
in celū.⁊ sic putabiꝫ ab hoībus resurrexisse
qui prius putabaꝫ mortuus.⁊ sic tunc mi/
rabunꝫ populi ⁊ adorabūt atq̄ȝ laudabūt.
Un̄ super illud Apoc.13.Et plaga mortis
eius curata ē:dicit Glo.Arte magica ascē/
det antichristus in aera ferentibus eū de/
monibus.Faciet etiam antichristus subito
arbores florere.arescere.mare turbari.na/
turas in diuersas figuras mutari.hoc tn̄
nō existēte sed apparente.qꝛ ꝙ vna res in
aliā mutetur sine ministerio nature compe
tit soli deo:vt.26.q.5.Epi.Et.c.Nec miꝝ.
Nota de virgis magoꝝ pharaonis conuer
sis in colubres ⁊c.Dic pratice.ꝙ christiani
multi videntes ꝙ p̄dicatores āntichristi fa
cient ignē de celo descendere ⁊ imagines ⁊
infantes loqui.vt dictū est:dicēt eis. Non
ista sunt falsa miracula.sed suscitare mor/
tuos sicˀ xp̄s fecit.Et illi dicēt placet.Queȝ
vultis vt suscitem vobis.patrem vel ma/
treȝ ⁊c: Sic.Tunc aperta sepultura veni/
ent demones inuisibiliter ⁊ in corporibus
simulatis patris ⁊ matris apparebunt fi/
lijs ⁊ osculabuntur ⁊c.O quot cadent. O
quantus error tunc regnabit in mūdo. Iō
de his falsis miraculis ⁊ ꝓdigijs auisauit
nos christus:di.Surgent pseudo christi ⁊
pseudo ꝓphete ⁊ dabunt signa magna ⁊
prodigia:ita vt in errorem inducanꝫ etiā
si fieri pōt electi. Ecce p̄dixi vobis Mat.
24. Sed h̄ queritur quare hoc permit/
tet deus.Uide supra:Uel dic ꝙ ratio est
per regulam scripture dicentis. Per que
quis peccat:per hec ⁊ torquetur Sapiē.xi.

Et q2 hodie vt plurimũ christiani credunt mendacijs ꝛ fallacijs demonũ recurrendo ad diuinos. magos. ꝛ sortilegos: ideo deus pmittet vt mẽdacijs credant. Hic pratice: quõ qñ aliquis perdit aliquá rem. vel h3 filiu3 infirmũ recurrit ad magos ꝛc. Hác rationẽ ponit apl's: di. Reuelabit ille iniquus cuius est aduentus ſm operatione3 sathane in omni virtute ꝛ signis ꝛ pdigijs mẽdacibus. ꝛ in omni seductione iniquitatis his qui pereunt. eo ꝙ charitatẽ veritatis nõ receperunt. vt salui fierent: ꝛ ideo mittet illis deus operationem erroris vt credant mendatio ꝛc. 2 Thes. 2.

¶ Tertius modus erit per tormenta terrẽtia: que notant cum di. Et luna facta ẽ tota sicut sanguis. Per luná denotatur ecclesia. Et rõ: q2 luna illuminat a sole: sic ecclesia a xp̃o ꝛ eius apl'is: quoꝝ doctrina fulget ecclesia vt sole luna. Hec luna. s. eccl'ia vniuersalis fiet sicut sanguis: q2 sanguis christianoꝝ effundet p tormẽta terribilia: q̃ inferet eis pfidus antichristus. Erunt. n. multi christiani sc̃ti ꝛ deuoti q nõ credẽt illis falsis miraculis: de qb9 supra dictum est. imo stabunt fortes in fide christi. Contra istos ergo antichristus insurget cũ multis psecutionibus. Primo nãq3 faciet preconizari ꝙ nullus christianus possit vẽdere aut emere aliquid ꝛc. Et dñi mũdi hoc seruabũt: q2 oẽs sequent antichristũ. adeo ꝙ nullus audebit xp̃m vel virginẽ mariá noiare sub pena mortis. Auctas. Et faciet oẽs pusillos ꝛ magnos. ꝛ diuites ꝛ pauperes. ꝛ liberos ꝛ seruos. hr̃e caracterem in dextera manu aut in frontibus suis. neq3 possit vendere aut emere nisi q habeat caracter. aut nomẽ bestie. aut numerũ nois eius Apoc. i3. Nota Caracterẽ. i. signũ aliqđ: ad lr̃am: vt obediẽtes sibi cognoscant ꝛ alij interficiant: aut nomen bestie. i. ꝯfessionẽ oris. aut numerũ nois eius. i. multiplicationẽ operum. sicut exponit in cõpẽdio theologie. Et eriget idolum imponens ei nomen maozim. i. p̃sidium: ꝛ ponet edictum ꝙ qlibet malefactor fugiens ad ipsum fit securus ꝛ impunitus. De quo idolo habetur Dañ. xi. Deum patrũ suoꝝ non reputabit. deũ aũt maozim in loco suo venerabit. qđ verbum ꝯuenit tam Antiocho q̃ antichristo: vt dic ibi magister historiaꝝ. Maozim enim p̃sidium sonat. ꝛ antiochus in ierusalem presidiũ posuit ꝛ idolũ iouis. Antichristus vero diabolũ vt deum presidẽ suũ venerabit. Hec ille. Sed ꝯ hoc videt: q2 vt di. 2. Thes. 2. Ipse faciet se adorari ostendens se tanq3 sit deus: quõ ergo adorabit ipse diabolũ: nisi dicat ꝙ ipse occulte adorabit diabolũ. sed manifeste se faciet adorari. Scđo faciet christianos quos tunc inuenies fortes tormentari: intñ ꝙ tormenta primorum martyꝝ. s. Bartholomei. Laurentij ꝛc. parua fuerunt respectu ipsorum: quia durabunt multo tempore scindendo mẽbrũ corporis p articulos successiue ꝛc. Tertio inferet martyrium cordis: quia coram patre ꝛ matre faciet filios capi. Et interrogabit quis est verus messias: Si dicent ꝙ iesus christus ꝛc. tunc coram parẽtibus occident filios ꝛc. Ecce quanta tribulatio. De qua dominus prenũciauit: di. Erit tunc tribulatio magna qualis nunq3 fuit ab initio mundi vsq3 modo. neq3 fiet. ꝛ nisi breuiati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi Mat. 24. Nota Breuiabuntur. quia sicut legitur Dañ. 7. ꝛ. xi. Itẽ Apoc. 7. ꝛ. xi. ꝛ. i3. antichristus solu3 regnabit tribus annis cum dimidio.

¶ Quartus modus erit per argumenta insolubilia: quod notatur cum dicit. Stelle celi ceciderunt super terrá. sicut ficus emittit grossos suos cum a vento mouetur: ecce quartus modus. s. disputationum: quia verba non sunt nisi ventus. Hic practicam disputationis. Dicent enim predicatores antichristi toti populo congregato ad audiendum. Bone gentes vt sciatis ꝙ nostra doctrina est vera: quia veritas non habet angulos. ideo arguo sic: ꝛ facient argumenta maxima. qbus christiani doctores nescient rñdere duplici ratione. Prima q2 diabolus loquetur per ora eorum ꝛ ligabunt ora christianorũ permittente deo. propter malam vitam lr̃atoꝝ: quia nõ querũt nisi gloriam mundi: qui enim potest ligare lenam. i. animam bene potest ligare ouem. i. linguam: que non est nisi frustum carnis.

Scđa ratio est: q2 iste disputationes vt plurimũ erunt de biblia super textu scri/

p̄tūre ⁊ prophetarum de quibus magna est
ignorantia inter doctores christianos nūc.
Jam hodie magistri in theologia aut parū
aut nihil sciunt: sed vadunt post cisternas
aridas phoꝝ ⁊ poetaꝝ: ⁊ qñ incipiūt stu-
dere incipiunt ab aristotile: ⁊ ideo maxima
ignorantia de biblia erit tunc tēpore anti-
christi apud tales doctores ⁊ magistros.
Jdeo stelle .i. doctores ecclesie cadent suꝑ
terram: q2 perdent fidem: ⁊ adherebūt de-
siderijs terrenoꝝ. Auctas de hoc. Et eleua
bitur ⁊ magnificabitur aduersus omnem
deum: ⁊ aduersus deum deoꝝ loquetur ma-
gnifica Dañ. xi. Nota Magnifica .i. insolu-
bilia argumēta quātuꝫ ad homines. Nota
Deum deoꝝ .i. angeloꝝ. Jtem Dañ. 7. Ser
mones cōtra excelsum loquetur: ⁊ sanctos
altissimi cōteret ⁊c. Et sic nota ꝙ per defe-
ctum sciētie scripturarum populus chri-
stianus pro magna parte perdetur: iuxta
illud Jsa. 5. Propterea captiuus ductus
est populus meus: quia nō habuit sciētiaꝫ.
Remedium est ergo vt nō queramus cum
eis de fide: quia pro vna ratione quam ꝓ
fide adducimus ipsi adducent. 20. sed fun
demus fidem nostram in auctē christi: ⁊
apostolorum ⁊ ecclesie dicendo. Nolo di-
sputare per rationes sed ita credo: q2 ita
christus reuelauit ⁊c. Unde .i. Cor. 2. Fi-
des nostra non sit in sapientia hominum:
sed in virtute dei. Propterea debem9 sym
boluꝫ apostolicū dicere quolꝫ mane ⁊ sero.
Unde Ro. io. Sed confitearis in ore tuo
dominum iesum christum. ⁊ in corde tuo
credideris. ꝙ deus excitauit illum a mor-
tuis: saluus eris. Corde enim creditur ad
iustitiam. ore autem confessio fit ad salutē.
Sic faciebat Dd dicendo. Credidi ꝓpter
quod locutus sum: ego autem humil. sum
nimis. Nota Credidi .s. in corde. ꝓpter qd
locu. sum .s. ore confitendo. Ego autem hu-
mil. sum ni. i. valde per operationem: sine
qua fides mortua ē Jac. 2. Uel dicit Ego
aūt humi. sum ni. quia ad hoc vt homo ve
re credat: oportet humiliare intellectuꝫ: iux
ta illud. 2. Cor. io. Jn captiuitatem redigē
tes omnem intellectum in obsequium. Et
sic patet quartus modus.
¶ Quintus modus erit per dona pla-
cabilia: qui notatur ibi. Et celum recessit
sicut liber inuolutus .i. disquaternatus: q2
per promissiones tēporales ⁊ dona ab an-
tichristo facta celuꝫ recedet. quia pauci cu-
rabunt de celo .i. de promissionibus celesti-
bus a christo factis. sed de promissionibus
antichristi. Dic practice: quomodo antichri
stus mittet discipulos suos per mūdū: qui
predicabunt aliquas veritates .s. ꝙ finis
mundi instat. ideo preparent se singulariter
per opera mīsericordie ⁊ pietatis. que multū
placent deo: ⁊ vt credatis nobis non soluꝫ
verbo sed etiā opere predicamus. Si inter
vos sint alique persone indigentes veniāt
ad nos ⁊ faciemus ei misericordiam ⁊ ele
mosynas. Dic pratice: quō mulieres vidue
dicent ad inuicem. Cōmater audistis vos
istos sanctos hoies? Jdeo eamus ad eos: ⁊
nō solum vidue sed etiam milites ⁊ scuti-
feri pauperes. qui omnia expendunt in va
nitatibus venient ad eos qui dabunt eis
denarios in copia: tunc dicent gentes. ⁊ isti
sunt boni predicatores qui dant nobis. ⁊
non illi qui semper petunt. Jntm̄ ꝙ tunc
gentes nolent audire sermones fratrū pre
dicatorum imo deridebunt respectu illorū.
Tunc dicet vxor viro: quare vos non va-
ditis ad istos sanctos homines: vt dent vo
bis sicut vicinus vester iuit. ⁊ habuit, tm̄
ab eis. ⁊ modo iam maritauit filiam suaꝫ.
⁊ est etiam diues cum ante fuerit pauꝑ ⁊c.
Jsto modo habebit oēs auaros. Jtem da
bit honores. prelationes. ⁊ potestates. amo-
uendo reges ⁊ principes sibi inobediētes.
⁊ alios sibi obedientes cōstituendo. Et isto
modo habebit omnes superbos. Dañ. pen̄.
Multiplicabit gloriam ⁊ dabit illis pote-
statem. Uide infra. Unde Apoc. i3. Uidi
bestiam ascendentem de terra .i. antichristū
habenteꝫ capita. vij. i. principes vniuersos.
⁊ cornua. x. i. eos qui impugnant decalo-
gum. Jtem dabit abundantiam ciborum
⁊ escarum: di. Comedatis ⁊ bibatis. Qua-
re sunt facte esce iste? Uester iesus chri-
stus pauper ⁊ mendicus prohibuit ne co-
mederetis ⁊c. quia non poterat habere
talia. De anno amouebit quadragesimaꝫ.
de mēsibus quattuor tempora. de hebdo-
mada diem veneris. de festis vigilias. ⁊ sic

habebit sub se oēs gulosos. Itē dabit de-
lectationes carnis: nam ⁊ ipse luxuriosissi-
mus erit: iuxta illud Dan̄. xi. Et erit in con
cupiscentijs feminarum: Quis dicat magister
historiarum ꝙ illud de antiocho tm̄ intelligē
dum est. Nam antixp̄s castus erit ad simi
litudinē religionis. Sed in cōpendio theo-
logie dicit ꝙ erit luxuriosus: sed ostendet
se castum exterius. Item franget oēm ma-
trimonij legem. licētiabit clericos ⁊ religio
sos vt ducant vxores. O dicent mali cleri-
ci ⁊ religiosi: iste est bon⁹ dn̄s: viuat. Heu
q̄ntum tardauit: vtinam ante venisset. Et
ipse ꝓuidebit oībus de pecunijs. ⁊ isto mo
do habebit oēs luxuriosos. Heu dolor. Et
qs remanebit cum xp̄o. De hoc hētur pro-
phetia: di. Multiplicabit gloriam ⁊ da-
bit eis potestatem in multis. terrā diuidet
gratuito. Et īfra. Dn̄abitur thesaurorum au
ri ⁊ argenti Dan̄. xi. Tandem in tantā su-
perbiam eleuabitur in malum sui ⁊ mūdi:
ꝙ faciet edificari templum in hierusalem.
⁊ ibi faciet se adorari sicut deum. Unde
Apl's. 2. Thes. 2. Reuelabitur aūt hō pec
cati filius ꝑditionis qui aduersatur ⁊ ex-
tollitur supra omne qđ dicitur deus aut co
litur: ita vt in templo dei sedeat osten-
dens se tanq̄ sit deus. Item deueniet ad
tantam dementiam ꝙ supra montem oli-
ueti ascendet: ⁊ suum tabernaculū eriget
⁊ pro deo faciet se adorari. Dan̄. xi. Ue-
niet in multitudine magna vt cōterat ⁊ in
terficiat plurimos: ⁊ figat tabernaculū suū
inter duo maria. i. inter mare mortuum ⁊
adiacentia. ⁊ super montem inclytū ⁊ san
ctum i. in montem oliueti: ⁊ veniet vsq; ad
summitatē eius. i. ad locum vnde dn̄s ascē
dit. Durabit aūt persecutio antixp̄i tribus
annis cum dimidio: iuxta illud Dan̄. 12.
Usq; quo finis ipsorum terribilium. Et in
fra. In tempus ⁊ tempora ⁊ dimidiū tem-
poris. Unde Apoc. xi. Ciuitatem sanctam
calcabunt mensibus quadraginta duob⁹.
Tandē ꝓuocabit istis ꝑuersissimis ⁊ dia-
bolicis modis contra se iram dei qui occi-
det eum: iuxta illud Apli. 2. Thes. 2. Tūc
idest in fine mundi: vel post discessionem
gentium a populo romano. reuelabitur ille
iniquus. s. antixp̄s: quem dn̄s Jesus inter-
ficiet spū oris sui ⁊ destruet illustratiōe ad
uentus sui. Sup quo textu dicit. Glo. Spū
oris sui. i. potentia visionis sue siue per se
siue per michaelem. Nam s̄m magistrum in
historijs: q̄n ipse antixp̄s super thronum ab
eo paratum. s. in monte oliueti sedebit vt
eum oēs tanq̄ verum deum adorent. au-
dietur vox in aere siue sit vox christi siue ar-
changeli michaelis: que dicet. Morere: ⁊
statim fulminabitur antichristus. ps. 9. In
sidiatur vt ra. pau. ra. pau. dum att. eum. In
la. suo humi. eu. incli. se ⁊ ca. cum dn̄a. su.
pau. ⁊c. pauperem. i. populum christianum
Ita ꝙ s̄m doctores tardum occidetur in
monte oliueti in illo loco supra quem dn̄s
ascendit ad celos: illo interfecto: nec statim
veniet christus. sed vt ex daniele itelligitur.
concedentur electis ad pn̄iam dies quadra
ginta quinq;: q̄ntum aūt post. penitus ignora
tur. Hoc Glo. De hoc aūt vide infra s̄mo-
ne primo ꝑte. i. Rogemus ergo dn̄m vt si-
mus fortes ⁊ cōstantes in fide. vt nulla ad
uersitate ab ea cadam⁹ ⁊ auellamur: ⁊ nul
lis tentationibus a dn̄o sepemur. Prestante
d. n. Je. christo. qui cum patre ⁊. s. s. vi. ⁊ re-
gnat per infi. sc. Amen. Finis.

¶ De conflagratione mundi. Ser. 25.

Ides tua te
saluū fecit. Luc. 18. ¶ Ser
mo noster erit de eo quod
erit post mortem antichri
sti. s. de ꝯflagratione mun-
di ⁊c. Pro declaratione ⁊c. Sciendum ꝙ
in sacra scriptura inueniuntur due genera-
les cōflagrationes huius mundi. Prima
que fuit per diluuium aque tempore noe: ⁊
hec iam est preterita. Scđa est ventura q̄
erit per diluuium ignis. Rōnem assignat. s.
Tho. in. 4. di. 47. q. 2. ar. i. q. 2. ad scđm
qa tempore noe tantus fuit ardor carnali
tatis ꝙ ois caro corruperat viā suam luxu
riando. in tm̄ ꝙ hoies dabant se ad peccan
dum cum mulieribus ⁊ demonibus succu-
bis in forma mulierum: ⁊ econuerso mu-
lieres cum hoibus ⁊ demonibus incubis
in forma virorum: ideo qa diluuium debe
bat mitti ad purgationem infectionis pec-
cati: congruum fuit vt contra illum ardo-
rem carnalitatis mitteretur diluuium per
aquam: qa contraria contrarijs curantur

Unde dicit scriptura Gen.6. Videns autem deus quod multa malitia hominum esset in terra. et cuncta cogitatio cordium intenta esset ad malum omni tempore, penituit eum quod hominem fecisset in terra. et precauens in futurum et tactus dolore cordis intrinsecus. delebo inquit hominem quem creaui a facie terre. ab homine usque ad animantia a reptili usque ad volucres celi. penitet.n.me fecisse eos Gen.6. Nota Usque ad animantia: quare hoc. cum illa non peccauerint: Responsio ad detestationem criminum hominum que facta fuerunt in terra. deleta sunt animalia que habitabant in terra. et volucres celi que accipiunt ibi pastum. et sic fit proditori committenti crimen lese maiestatis: quia non solum ipse proscribitur sed etiam domus sua tota destruitur. Pisces autem habitantes in aquis non sunt mortui per diluuium: quia peccata hominum non fuerunt facta in aquis: secundum Nicolaum de lyra. Nota Penitet.n.me etc. Sed contra Numeri.23. Non est deus quasi homo vt mentiatur: neque vt filius hominis vt mutetur. Responsio secundum Nicolaum de lyra ibi: penitentia et dolor et cetere passiones nullo modo sunt in deo: secundum rem sed secundum modum.i. secundum similitudinem. Et ideo dicitur penituisse quia ad modum penitentis se habuit volens dissipare quod prius fecerat. Et sic etiam dum dicitur. Tactus dolore cordis intrinsecus etc. quia ad modum dolentis se habuit delendo hominem quem fecerat ad imaginem suam secundum eum: concordat.b. Tho.in.i.par.q.19.ar.7.ad primum. Diluuium autem ignis quod expectamus.erit propter aliam causam: quia licet in fine mundi regnaturum sit vitium luxurie: tamen deus reputabit se magis offensum et magis iniuriatum quia ipse tantum dilexit nos quod amore nostri fit incarnatus et passus etc. et nos non diligimus eum. presertim in fine mundi in quo regnabit maxime vitium tepiditatis quasi mundo iam senescente. Ideo Mat.24. Quoniam superabundabit iniquitas: refrigescet charitas multorum: ideo tunc conuenienter purgatio fiet per ignem. Et hoc est quod dicit Christus Mat.24. postque enim dixit. Quoniam super. ini.re. ca.mul subdit. Qui vero perseuerauerit usque in finem saluus erit. et predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe in testimonium omnibus gentibus et tunc veniet consumatio Mat.24. Sed nota: quod iste tertius multiplicem habet declarationem iuxta multiplicem generalem predicationem euangelii in vniuerso mundo. Nam primo predicatum fuit per apostolos omni creature: iuxta preceptum Christi Mat.vlti. quod preceptum tempore apostolorum fuit factum et adimpletum: vt patet Col.i. iuxta principium: vbi dicitur. Uerbum veritatis euangelium peruenit ad vos sicut et in vniuerso mundo. et fructificat et crescit. Et ibidem iuxta finem capituli. Euangelium audistis quod predicatum est in vniuersa creatura que sub celo est. Item Ro.x. In omnem terram exiuit sonus eorum. Et tunc veniet consumatio gentis iudaice et destructio Jerusalem per Titum et Uespasianum. Secundo fuit predicatum euangelium et adhuc predicatur continue per ordines sanctorum Dominici et Francisci in vniuerso mundo. Et post istam predicationem ventura est statim consumatio et destructio huius mundi per antichristum et suos.

Tertio predicabitur euangelium christi in vniuerso mundo post mortem antichristi per fideles aliquos qui in vnaquaque gente erunt mirabiliter conseruati a deo ad conuersionem aliorum: et tunc veniet vltima mundi consumatio. Et de ista consumatione et conflagratione dicit thema. Dies domini etc. Patet thema etc. Quesiui quomodo veniet iste ignis prauice: et inueni quia Dauid declarat: cui fuit reuelatum: di.ps.96. Ignis ante ipsum precedet: et in flam.in cir.ini eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terre: vi. et commo.est ter. Montes sicut ce.flu.a fa.d.a fa.d.omnis terra. Sunt tres versus. et quilibet versus continet duas clausulas.

¶ Primo ignis cruciatio. Ignis ante ipsum precedet.

¶ Secundo hominum conflagratio. Et infla. in cir.ini.eius.

¶ Tertio fulgurum coruscatio. Illuxerunt cor.ter.

¶ Quarto terre commotio et hominum conturbatio. Commo.est.et contre.f.

¶ Quinto montium liquefactio. Montes sicut ce.flux.

¶ Sexto electorum renouatio. A facie domini mo.est terra.

¶ Prima clausula dicit. Ignis ante ipsum

precedet.s.anteq̃ veniat ad iudiciũ. Pra
tice:postq̃ dãnata mors antix̄pi.erit per
mundũ denuntiata ⁊ diuulgata: mundus
durabit quadraginta q̃nq̃ diebus : quos
x̄ps dabit in spaciũ penitentie. Tũc iudei.
aggareni. teucri.tartari. ⁊ mali christiani
decepti.⁊ oẽs infideles conuertentur ad
x̄pm dicentes. Pro certo non alius salua-
tor est ⁊c̃. Sed tot erunt diuitie ⁊ delitie p
antichristum dimisse. ꝙ pauci conuertẽtur
ad bonam vitam.lʒ conuertant̃ ad bonam
credentiam. Cogitate q̃ñ religiosus q̃ ha
bebit tres vel quattuor vxores tot filios
⁊ filias.mille vel duo millia ducatorum in
redditibus:poterit redire ad claustrum ad
comedendũ caules ⁊ similia sine oleo ⁊c̃?
Immo dicet bene stamus. Si iste dñs no-
ster fecit malum finem:etiam christus fuit
crucifixus ⁊c̃.⁊ venient christiani fideles
qui latuerunt in montibus ⁊ desertis cla-
mando ⁊ predicando. Conuertimini ⁊c̃. ⁊
deridebunt eos:di.ideo isti predicãt: vt fa
ciamus eis ꝑtem bonoꝝ nostroꝝ. Sʒ post
45.dies continget mundo sicut dñs noster
Iesus x̄ps dixit Luc̃.17. Sicut factum est
in diebus noe:ita erit in diebus filij hois.
Edebant.bibebant.vxores ducebant.⁊ da
bant̃ ad nuptias vsq̃ in diẽ qua intrauit
noe in archam: ⁊ venit diluuiũ ⁊ perdidit
oẽs. Silr̃ sicut factum est in diebus Loth.
Edebant.⁊ bibebant.emebant ⁊ vende-
bant.plantabant ⁊ edificabãt.qua die au
tem exiuit Loth a sodomis pluit ignem ⁊
sulphur de celo : ⁊ omnes perdidit. Scd̃m
hec erit:qua die filius hominis reuelabit̃.
In illa hora qui fuerit in tecto.⁊ vasa eius
in domo.nec descendat tollere illa ⁊ qui in
agro similiter non redeat retro:memores
estote vxoris Loth. Item Apl̃s.i.Thes̃.5.
De tp̄ibus autem ⁊ momentis fratres nõ
indigetis vt scribam vobis. ipsi.n. diligen-
ter scitis : quia dies dñi sicut fur in nocte
ita veniet. Cum autem dixerint pax. pax ⁊
securitas : tunc repentinus eis superueniet
interitus.sicut dolor in vtero habentis. ⁊
non effugient. Igitur post.40.dies. sed q̃n-
tum post nescitur.ignis accendetur in quat
tuor partibus mundi.s.in oriente.occiden
te.septentrione. ⁊ meridie. ⁊ curret subito
vt fluuius aque. Dicunt doctores ꝙ ille

ignis veniet ad purificandum mundũ pro-
pter iudicium futurum. Da similitudinem
de magna domo corrupta ⁊ fetida ꝑpter
habitationem bestiarum ⁊c̃. In qua conci
lium generale debet in mundo teneri. in
qua erit papa Iesus christus cum cardi-
nalibus.⁊ ep̄is.⁊ imperator idem Iesus
cum regibus ⁊ ducibus.baronibus.⁊ regĩ
na celi.erit in isto concilio ⁊c̃. Iere.23. Ec-
ce dies veniunt dicit dñs:⁊ su.dd̃ ger.iu.⁊
faciet iu.⁊ ius.in terra. Nota In terra.ideo
purificabitur per ignem ⁊c̃. Nota Suscita
bo. Nunquid dormit modo christus? Vi-
detur ꝙ sic : quia multa peccata fiunt que
non punit modo:⁊ ideo videtur dormire
sed tunc punientur:⁊ ideo dicit Suscitabo
Quare autem sit necessarium ꝙ terra puri
ficetur per igneʒ:ratio est:q̃a est immunda
q̃a in ea habitauerunt ⁊ habitant bestie.s.
porci.leones.vrsi.⁊c̃. Nam q̃ viuunt s̃m ra
tionem sunt homines:qui vero viuũt s̃m
sensualitatem sunt bestie.aliqui leones vt
superbi:aliqui vulpes vt auari:aliqui por-
ci vt luxuriosi: aliqui basilisci ⁊ vipere vt
inuidi:aliq̃ lupi vt gullosi : aliqui canes vt
iracundi:aliqui asini vt accidiosi.p̄s. Ho-
mo cum in ho.e.non intel̃.comp.est. iu.insi.
⁊ si.fac.est illis. Propter hoc ergo : q̃a do-
mus huius mundi est corrupta.immunda
⁊ fetida.necesse est ergo vt mundetur ⁊ pu-
rificet̃ per ignem. Ecce ergo quomodo ter-
ra purgabitur per ignem. De hoc prophe-
tia Malachie.3. Ecce veniet dicit dñs exer
cituum: ⁊ quis poterit cogitare diem aduen
tus eius? Et quis stabit ad videndũ eum?
Ip̃e enim quasi ignis cõflans ⁊ quasi her
ba fullonum:⁊ sedebit conflans ⁊ emun-
dans ⁊c̃. Ecce prima clausula.

¶ Secundo:conflagratio hominum ⁊c̃.
Dicunt doctores ꝙ ille ignis accendet̃ ad
quattuor partes mundi non naturaliter:
sed dei virtute : ⁊ vnietur simul ignis qui
accendetur in oriente cum igne qui accen-
detur ad meridiem ⁊c̃. ⁊ sic de alijs parti-
bus etiam inflamabit in circuitu inimicos
dei. Questio est hic : qui sunt inimici dei?
Sed cito poterimus scire viso q̃ sunt ami-
ci:quia contrariorum eadem est disciplina.
Qui autem sunt amici dei : declarat ipse
christus deꝰ ⁊ homo Io.15.di. Vos amici

mei estis si feceritis que ego precipio vobis. ergo a contrario. inimici dei sunt omnes illi qui faciunt contra diuina precepta: sicut sunt illi qui recurrunt ad diuina. Itē illi qui periurant in iudicio vel extra. Item qui non seruant festa ⁊c. Item de aliis preceptis. Luc. 19. Inimicos meos dico illos qui nolunt me regnare super se. Tales ergo inflamabuntur illo igne. Sed dices tu: nonne etiam boni ⁊ amici dei illo igne inflamabunt ⁊c.? Rn̄o: vniuersalis sententia doctorum est: q̄ tam boni q̄ mali. tam iusti q̄ peccatores. occidentur illo igne sed diuersimode: quia iusti ⁊ amici dei sine dolore morientur per ignem: sicut legitur de illis. quinquaginta rhetoribus in legenda beate Catherine: dicit tamen Petrus de palude in. 4. di. 47. ar. 3. in fine. q̄ boni nō affligentur illo igne: nisi forte q̄tū pro peccato originali. etiā mors naturalis aliquē dolorem habet sensibilem. vel si affligentur plus sicut martyres proderit eis ad premium. sm̄ eum. Sed inimici dei occidētur ab illo igne: ⁊ cum maxima pena ⁊ dolore morientur: quia iam hic incipiet eis pena damnationis eterne: iuxta illud Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo: ⁊ ardebit vsq; ad inferni nouissima. Illi vero qui habebunt aliqua venialia vel imperfectiones. vel de mortalibus nondum in toto satisfecerunt. occidentur illo igne. ⁊ deus dabit eis tantam penam q̄tam haberent sustinere in purgatorio per centum. vel. 20. vel. 30. annos. De hoc auctoritas ⁊ prophetia Mala. vltio. Ecce dies veniet succensa quasi caminus. ⁊ erunt omnes superbi ⁊ omnes facientes impietatem stipula. ⁊ inflamabit eos dies veniens. dicit dominus exercituum: que non relinquet eis radicē ⁊ germen. ⁊ orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie. ⁊ sanitas in pennis eius ⁊c. Nota Stipula. i. palea que quando ardet stridet: sic tunc peccatores stridebunt clamando emittentes fumum nigrū maledicendo deum patrem. ⁊ matrem ⁊c. Germina: sunt filii. filie. ⁊ amici. Radices vero bona temporalia: q̄a oīa illo igne cōburentur. Uobis aūt ti. nom me. ori. sol iustitie: quia sicut ortus solis dat consolationem: sic xp̄s in illa die consolabitur bonos ⁊ amicos suos. ¶ Tertio fulgurum coruscatio ⁊c. Quia quando ignis ille incipiet inflammari tunc fulgura exibunt ⁊ discurrent ab vno capite mundi vsq; ad aliquid occidendo omnes hoīes ⁊ destruendo ciuitates. castra. villas ⁊c. O qualis festinantia erit tunc ad emendandum vitam: sed nihil proderit quia timore seruili fiet ⁊c. Dic praticam: quomodo multi barones ⁊ alii querent inimicos suos ad faciendum pacem. Item vsurarius tot⁹ pauidus ⁊ tremēs dicet. Uidistis talem ⁊c.? Et quid vultis facere d' illo? Uolo restituere ⁊c. Et portabit bursam plenam ⁊c. Ne gra ne gratia quia tunc aurum ⁊ argentum nihil valebunt: quia omnia comburentur ⁊c. Item episcopus ⁊ clericus habentes beneficium vel prelaturam symoniace: querent illud resignare. Item mulieres tunc deponent vanitates: sed parum valebit quia timore facient ⁊c. Dic pratice: quomodo accipient forfices vt incidant caudas. Item religiosus qui non seruauit regulam ⁊c. tunc diligenter queret regulam ⁊ constitutiones vt sciat ad que obligatur ⁊c. Item sacerdos ⁊ clericus qui non dicit officium: nec habet breuiarium ⁊c. sed bene habet balistam ⁊c. querent breuiarium emere ⁊cet. Item de luxurioso vt relinquat concubinam ⁊c. Auctoritas de hoc. Pugnabit cum illo orbis terrarum: contra insensatos Ibunt directe emissiones fulgurum: ⁊ tanquā a bene curuato arcu nubium exterminabuntur ⁊c. Sap. 5. Nota Contra insensatos. i. peccatores qui non sequuntur sensum. i. intellectum et rationem. sed contra rationem viuunt sine sensu. Sapientes ergo dicent: nihil contra nos. Nota q̄ sunt multi insensati qui putant se esse sapientes ⁊c. propter hoc dicit pugnabit contra insensatos: et declarat qualis pugna erit: dum dicit. Ibunt ⁊cet.

¶ Quarto terre commotio siue hominum conturbatio ⁊ce. Et loquitur in preterito propter certitudinem prophetie. Sed quare? Ecce tunc gentes erunt in deliciis. comedendo. et bibendo. et luxuriando. dicendo. Pax pax: nunquam ita

bene fuit nobis ⁊c. ⁊ subito erũpet vnus terribilis ⁊ maxim⁹ sonitus. Ita ꝙ omnes terrebuntur sicut vna bombarda. Auctas Mat.24. Sicut aũt in diebus noe: ita erit aduentus filij hois. Sicut enim erãt in diebus ante diluuiũ comedentes ⁊ bibentes. nubentes ⁊ nuptias tradentes vsq; ad eũ diem quo intrauit in archa noe. ⁊ nõ cognouerũt donec venit diluuiũ ⁊ tulit oẽs: ita erit aduentus filij hois ⁊c. Tunc respicient ⁊ videbunt totum mundum cõburi ⁊ ardere. Ecce quõ cõmota est terra. Tunc erunt signa in sole luna ⁊ stellis Luc.21 Qꝛ sol. luna. ⁊ stelle. nõ poterunt videri ꝓpter fumum nigrũ: qꝛ si nubes hoc ĩpediunt: q̃to magis fumus nigerrimus? Tunc in terris erit p̃ssura gentium. Mare etiã ardebit bulliendo ad instar caldare bullienť. Ideo dicit Pre cõfusione maris. s. bullienť. ⁊ fluctuũ. s. vndaꝝ. Boni vero nõ timebũt timore seruili: imo gaudebunt: qꝛ timoꝛ filialis ⁊ reuerencialis ꝑmanet in seculum seculi: etiam in ãgelis. Gaudebũt ergo boni: sicut si rex vel imperatoꝛ transiret cum maximo exercitu ad aggarenos ⁊c. Aggareni multum timerent ⁊c. Sed christiani captiui gaudent qꝛ expectant liberationẽ ⁊c. Sic boni sunt quasi captiui in hoc mundo: qꝛ nõ curant de mundo ⁊c. sed mali tristabunť ⁊ timebunt qui habitant terminos a signis tuis: exitus matutini ⁊ vespere delectabis p̃s. 64. Nota Exit⁹ mat. ⁊ ves. del. qꝛ boni delectabuntur vt exitus matutini ⁊ vespere: qꝛ illa dies erit principiũ diei alterius mũdi: ⁊ vespere. i. finis huius mundi quia tũc finietur.

¶ Quinto montiũ liquefactio ⁊c. Sicut modica cera statim liquescit posita in magno igne: sic tunc omnes montes liquescẽt. ⁊ planabuntur. Montes a fundamentis mouebunť cum aquis. ⁊ petre sicut cera liquescent ante faciem tuã: qui aũt timẽt te magni erunt apud te ꝑ omnia. Ve gẽti insurgẽti suꝑ genus meũ Judith. vl. Quid dicent tunc hoies qui posuerũt totã spem suã in hoc mundo? Dicet tũc vnus. Heu miser: ego edificaui domum. Et alius dicet. Emi castrum ⁊ ꝓ paradiso nihil expendisti ⁊c. Dicet alius. O miser: ego tenebã tot florenos in capsa. Mulieres etiã plangentes dicent O misera: ego habebam tot tunicas ⁊c. de alijs vanitatib⁹: ⁊ modo totuz cõburiť: ita adeo ꝙ etiã aĩa ⁊ corpus cõburiť ⁊c. Et boni ecõuerso ridebũt: de duobus. Primo de impijs qui totã spem posuerunt in hoc mundo: dicẽtes illud qđ ꝓphetauit psalmista. Videbunt iusti ⁊ timebũt ⁊ suꝑ eum ri. ⁊ di. ec. hõ qui nõ po. d. adiu. su. sꝫ spe. in mul. di. su. ⁊ p̃. in vani. sua. Scđo ridebunt de seipsis gaudentes ⁊ dicentes. Dñe ego nihil perdam: qꝛ nihil habeo h̃: qꝛ totum trãsmisi in alio mundo per lr̃as cambij. i. ꝑ man⁹ pauperꝝ ⁊c. Auctas. Tunc stabunt iusti in magna ꝯstantia aduersus eos qui se angustiauerunt ⁊ q abstulerunt laboꝛes eoꝝ. Videntes turbabũtur timoꝛe hoꝛribili ⁊ mirabunť in mutatione insperate salutis: dicentes intra se: penitentiã agentes. Glo. infructuosam: ⁊ pꝛe angustia spũs gemẽtes. Hi sunt quos habuimus aliqñ in derisuz. in silem ipꝛoperij. nos insensati vitam illoꝝ estimabamus insaniã: ⁊ finẽ illoꝝ sine honoꝛe. Ecce quõ cõputati sunt inter filios dei. ⁊ iter sctõs soꝛs illoꝝ est. Ergo errauimus a via veritatis ⁊ iustitie lumen nõ luxit nobis. ⁊ sol intelligẽtie nõ est oꝛtus nobis. Lassati sum⁹ in via iniquitatis ⁊ perditionis. ⁊ ambulauimus vias difficiles: viam aũt dñi ignoꝛauimus. Quid nobis ꝓfuit superbia. aut diuitiaꝝ iactantia qd ꝯtulit nobis? Transierũt oĩa illa tanq̃ vmbꝛa: ⁊ tanq̃ nuncius pꝛecurrens. Et tanq̃ nauis que pertrãsit fluctuãtem aquã cuius quũ pꝛeterierit nõ est vestigiũ inuenire. neq; semitã carine illius in fluctibus. aut auis que transuolat in aere: cuius nullum inuenitur argumẽtum itineris illius sed tm̃ sonitus alaꝝ verberans leuẽ ventum ⁊ scindens ꝑ vim aerem cõmotis alis transuolans. ⁊ post hoc nullum signum inueniť itineris illius: aut tanq̃ sagitta emissa in locum destinatum. diuisus aer ꝯtinuus in se reclusus est. vt ignoꝛetur trãsitus illius: sic ⁊ nos nati ꝯtinuo desiuimus esse: ⁊ virtutis qdem nullum signuz valuim⁹ oñdere. in malignitate aũt nostra cõsumpti sumus Sap̃.5.

¶ Sexto electoꝝ renouatio ⁊c. Non soluz montes sed etiã tota terra mouebiť. qꝛ nihil elementatũ remanebit. 2. Pe.3. Adue-

niet dies dñi vt fur:in quo celi magno im
petu transient. elementa vero in calore sol
uentur.terra aũt ⁊ que in ipsa sunt opera
exurentur.Nõ est hic aliquoꝝ ignorantiã:
quõ est possibile ꝙ deus destruat totum
mundũ qui cum tanta sapientia ab eo cre
atus est.ps. Quam magnificata sunt ope
ra tua dñe:oĩa in sapientia fecisti.Reᵒ:pro
euidentia nota ꝙ celum ⁊ oĩa corpora ce
lestia nunq̃ destruent̃ q̃tuꝫ ad formas sub
stãtiales:lꝫ enim habuerint principiũ per
creationẽ.tñ nõ habebunt finem ⁊c̃. Vñ
Dauid loquens de celo.sole.luna. ⁊ stellis.
dicit.Statuit ea in eternum:⁊ in seculũ se
culi ⁊c̃.De terra dicit̃ Eccl's.i. Generatio
pterit ⁊ generatio aduenit:terra aũt in eter
nũ stat.Sed quãtum ad qualitates acci
dẽtales bene mutabunt̃.Unde celum nõ
mouebitur.sol vero.luna.stelle.etiã nõ mo
uebunt̃ sed septẽ planete magis lucebunt.
Jsa.30.Et erit lux lune sicut lux solis.⁊ lux
solis septẽpliciter sicut lux septem dieꝝ:in
die qua alligauerit dñs vulnus populi sui.
⁊ percussurã plage eius sanauerit. Terra
etiã ⁊ alia elementa renouabunt̃ q̃tuꝫ ad
ꝯditiones ⁊ operationes accidentales. qꝛ
terra nõ ꝓducet arbores ⁊ plantas sꝫ erit
pura ⁊ alba sicut farina.Jtẽ aqua nõ mo
uebit̃ cessante motu primi mobilis. nec ge
nerabit pisces.Jtẽ aer etiã nõ erit tempe
stuosus.nec nebulosus.nec mittet amplius
grandines.nec pluuiã.ideo dicit christus.
Celum ⁊ terra trãsibunt.s.q̃tũ ad ꝓprieta
tes accidentales Luc.21.Et sic etiã intelli
git̃ illud ps.Initio tu dñe terrã fun.⁊ ope
ra ma.tu.sunt celi:ipsi peri.tu aũt pma.⁊
o.sicut vesti.ve.⁊ sicut op.mu.e.⁊ mu.⁊c̃.
Corpora ergo celestia ⁊ elementa renoua
bunt̃.De qua renouatione dicit scriptura.
Ecce ego creo celos nouos ⁊ terrã nouam.
⁊ nõ erunt in memoria priora Jsa.65. Jtẽ
alia auctas in nouo testõ. Vidi celum no
uum ⁊ terrã nouam.Primũ.n.celum ⁊ pri
ma terra abijt:⁊ mare iaꝫ nõ est Apoc.21.
Elemẽta aũt oĩa destruent̃ etiã q̃tum ad
formas substãtiales per ignẽ ⁊c̃.vt dictuꝫ
est.Nõ ad qõnẽ.Reᵒ qñ deus faciet hoc:
Da similitudinẽ de rege qui obsidet ciuita
tem ⁊ instruit multas machinas ⁊ mures
ad capiendum illam ⁊c̃.cum magna diligẽ

tia ⁊ sapientia: ⁊ postea vero capta ciuita
te destruit machinas illas ⁊c̃. Dices tu:
quare: Reᵒ.qꝛ nõ erant ad alium finem ni
si ad capiendum ciuitatẽ ⁊c̃. ergo deficien
te cã deficit effectus ⁊c̃. Sic in proposito.
Ciuitas gloriosa quã obsidemus:est vita
eterna.ps.Gloriosa dic.sunt de te ci.dei.Et
alibi.Jerusalẽ que edificat̃ vt ciuitas ⁊c̃.
Deus aũt creauit istum mũdum tanq̃ lo
cũ obsidionis:in quo sunt machine ⁊ bõ
barde cõtritionum.sagitte orationũ ad ca
piendum ciuitatẽ illam. Mat.xi. Regnum
celoꝝ vim patit̃: ⁊ violenti rapiunt illud.
Capta ergo ciuitate.s.cõpleto numero ele
ctoꝝ qui sunt scripti in libro dei in carta
alba.dãnati vero in carta nigra.nõ erit ne
cesse esse elementa ⁊ alias qualitates acci
dentales mundi.s.generatiões ⁊ corruptio
nes ⁊c̃.vt supra.sed remanebit mũdus pu
rior.nõ ad bellandum ciuitatẽ illam: sꝫ ad
dandam letitiã beatis in operibus dei: iux
illud Jsa.65.postq̃ dixit.Ecce ego creo ce
los ⁊ terram nouam:subdit. Nõ erunt in
memoria priora ⁊ nõ ascendet super cor:
sed gaudebitis ⁊ exultabitis vsq̃ in sempi
ternũ.in his que ego creo ⁊c̃. Cõsilium er
go do vobis.si deus certissime reuelaret ti
bi ꝙ domus tua esset cito cõburenda: qd
faceres tu. Nunq̃d festinanter mutares ro
bam ⁊ alia bona in aliam domũ.Certe sic.
Jta in ꝓposito.Dẽ nobis reuelauit ꝙ do
mus huius mundi est cito cõburenda per
ignem vniuersalẽ:ideo ꝯsiliuꝫ accipe. muta
bona tua in aliã domũ.s. alterius mundi
quo cõburi nõ põt.Mutat̃ eũt per elemo
synas ⁊ cetera bona opera misericordie ⁊c̃.
Jstud ꝯsiliũ dedit xp̃s:di. Nolite thesauri
zare vobis thesauros in terra:vbi erugo ⁊
tinea dmolit̃:⁊ vbi fures effodiũt ⁊ furãt̃.
Thesaurizate vobis thesauros in celo:vbi
neq̃ erugo neq̃ tinea demolit̃:⁊ fures nõ
effodiũt nec furant̃ Mat.6.Et Luc.12. Fu
res.i.antixp̃s ⁊ sui sequaces.Erugo.i.ignis
conflagrationis. Finis.

¶De iudicio vniuersali. Sermo.26.

Fides tua te
saluum fecit.Luc.18.¶Di
cto supra de duabus tribu
lationibus seu flagellis q̃

sunt precessura iudiciū:nunc segtur videre
de ipso vniuersali iudicio. qd magnū no
bis timorem incutere dz:sicut articulus de
natiuitate magnū amorem. ⁊ articulus de
morte magnā cōpassionē. ⁊ articulus de re
surrectiōe magnā exultationē. ⁊ articulus
de ascensione magnā ꝯfidentiā ⁊ inflama
tionem:⁊ ideo articulū iudicij multum co
gitar debemus. Vñ Hierony. Siue come
dam siue bibā. siue qd aliud faciā: semꝑ vi
det meis auribus intonare vox illa terribi
lis. Surgite mortui. ⁊ venite ad iudicium.
Iudiciū enim cogitādo magnus timor ge
nerat in nobis:ꝑ quē declinamus ⁊ cōpe
scimur a malo. Itē Eccli. 7. Memorare no
uissima tua:⁊ in eternuz nō peccabis. Sa
lutet primo virgo ⁊c. Pro introductione
materie predicande est notādum:ꝙ in sa
cra theologia sit qō quis erit iudex in iudi
cio vniuersali:⁊ difficultas est ꝓpter aliqs
scripture auctes que diuersa videt innue
re. Nam quedā scripture dñt. ꝙ deus ē iu
dex:iuxta illud ps. Deus iudex ius. for. ⁊
pa. Item Deutero. 32. Si acuero vt fulgur
gladium meum:⁊ arripuerit iudicium ma
nus mea:reddam vltionē hostibus meis:⁊
his qui oderunt me retribuam. Quedam
dñt ꝙ christus:sm ꝙ hō erit iudex:iuxta il
lud Act. 10. Hic est qui ꝯstitutus est a deo
iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Quidam dñt ꝙ
iudices erunt oēs sancti:iuxta illud Sap.
3. Iudicabunt sancti nationes:⁊ dñabunt
populis. Itē. 1. Cor. 6. An nescitis qm̄ san
cti de hoc mundo iudicabunt? Pro decla
ratione ergo huius qōnis est notandū:ꝙ
potestas iudicandi siue iudicare pōt cō
petere alicui quincupliciter.

¶ Primo ꝑ modū ꝑncipalis vēdicatiōis.
¶ Scdo ꝑ modū primarie delegationis.
¶ Tertio ꝑ modum assessionis.
¶ Quarto per modum approbationis.
¶ Quinto per modum cōparationis.

¶ Primo ergo modo iudicare cōpetit so
li deo. sancte trinitati. ps. Deus iudex iu
stus:lz ꝑ quādam appropriationē iudicia
ria potestas attribuat ꝑsone filij:iuxta illd
Io. 5. Pater omne iudiciū dedit filio. Et
Act. 10. di de xpo. Hic est qui ꝯsti. ē a deo
iu. vi. ⁊ mor. Quō aūt hoc fit vide. b. Tho.
par. 3. q. 59. ar. 1. vbi assignat rōnē quare po
testas iudiciaria attribuit filio dei: qr ꝓ
prie ipsa forma ⁊ rō iudicij est lex sapiētie
vel veritatis sm quā iudicat:⁊ qr filius ē
sapiētia genita ⁊ veritas a patre procedēs
⁊ ipsum ꝑfecte representans:ideo ꝓprie iu
diciaria potestas attribuitur filio deo.

¶ Scdo modo ꝑ modum primarie dele
gatiōis:iudicare cōpetit soli xpo sm ꝙ hō:
vt expresse di Dan. 7. Aspiciebam donec
throni positi sunt ⁊ antiquus dieꝝ. i. deus
pater sedit. ꝯ. Et ecce cum nubibus celi qsi
filius hois veniebat. ⁊ vsqz ad antiquum
dieꝝ ꝑuenit. ⁊ in cōspectu eius obtulerūt
euz:⁊ dedit ei potestatē ⁊ honorē ⁊ regnū.
In quo innuit potestas iudiciaria. Item
Io. 5. Sicut. n. pr hz vitam in semetipso: sic
dedit ⁊ filio vitam hēre in semetipso. Et po
testatē dedit ei iudiciū facere: qr filius ho
minis ē. Vñ Apoc. 1. di. ꝙ ex ore eius ꝓce
dit gladius bis acutus. Gladius hꝰ:est iudi
cialis potestas xpi ad ꝯdēnandum aias ⁊
corpora reproboꝝ. Innuit igit in his ꝑdi
ctis auctībus potestas iudiciaria hoi xpo
esse delegata:q̄ lz ꝑtineat ad merū iperiuz.
qd nihil aliud est q̄z hēre gladij potestatez
ad aiaduertēdū in facinorosos hoies. ff. d
iurisditione oium iudicū. l. Imperiuz. qd de
iure ciuili delegari nō pōt:vt in. l. i. ff. de of
ficio eius cui māda. est iurisditio. Nihilomi
nus de iure diuino secus:⁊ ēt de iure canoni
co:vt in. c. In archiepatu:de raptore. Et in
c. Eps ne. cle. vel mo. lib. 6. Vñ istud pete
bat Dauid:di. Deus iudiciū tuū regi da:⁊
ius. tu. fi. regis. Et hec delegatio iustissima
rōne facta ē. Quia xps iniuste iudicatus
ē ⁊ ꝯdēnatus:iō meret iniqtū hō esse iu
dex. vt alios iuste iudicet. Et hoc probauit
Iob. d. ad xpm. Cā tua quasi ipij iudicata
ē:iō iudiciū cāmqz recipies Iob. 36. Nota
Quasi ipij iudicata est Glo. a pilato. Et pe
ius q̄z ipij:qr si latro vel homicida a curia
capit. nō aliter ꝯdēnatur nisi prius fiat ꝓ
cessus ordinarius datis terminis ⁊ dilatio
nibus ad ꝓbādum ⁊ reprobāduz: sed xps
absqz ꝓcessu ⁊ sine ꝯsilio ꝯdēnatꝰ fuit. nec
appellauit ipse. nec aliqs ꝓ eo: q̄uis de iu
re ciuili in cā capitali alius ꝓ dānato etiā
iniuste appellare pōt. ff. de appel. l. Nō tm̄.
Iō iudiciū cāmqz recipies. Glo. vt iuste iu
dices. Quienim iniuste iudicat ab aliquo

illum iudicare meret.ꝓ quo facit ꝙ de iu-
re ciuili statutum est vt qđ quisqꝫ iuris in
alium statuit.ipse eodē iure vtatur:vt pro-
batur.ff.ꝙ quis iure.In rubro ⁊ in nigro.
Cũ ergo iudex iudicat aliquãdo iniuste:
meretur ab alio iudicari. Sap.xi. Per q̄
quis peccat:per hec ⁊ torquetur. Nota exē-
plum qđ refert Grego.de Theodorico im-
peratore qui Johãnem papã ⁊ Simachũ
patricium iniuste iudicauit ⁊ occidi fecit:⁊
post mortẽ visus est a quodam heremita
in insula liparis habitante:ab eisdẽ quos
iniuste dãnauerat duci ⁊ proici in infernũ.
¶ Tertio modo iudicare cõpetit sanctis
perfectis qui fuerunt pauperes voluntarij
in statu perfectionis existentes:sicut fuerũt
apostoli ⁊ eoꝝ vitam perfecte imitantes: si
cut Dñicus.Franciscus.Benedictus. Hie
ronymus.Antonius.⁊ hmõi.Mat.19.Amẽ
dico vobis:ꝙ vos qui reliquistis omnia ⁊
secuti estis me:in regeneratione cum sede-
rit filius hois in sede maiestatis sue.sede-
bitis ⁊ vos super sedes.12.iudicantes.12.
tribus israel. Nota Reliquistis: nõ solum
exteriora sed etiam interiora.i.affectum ad
bona tẽporalia.In regeneratiõe. Nota ꝙ
duplex est regeneratio: sicut duplex est ge
neratio.s.aie ⁊ corporis. Generatio anime
est per creationẽ ad esse nature: regenera-
tio est per baptismũ ad esse gratie.Jo.3.Ni
si quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu
sancto:nõ potest intrare in regnum dei.Ge
neratio vero corporis:est in vtero matris
per ꝯceptionem:regeneratio vero corporis:
erit in fine mundi per resurrectionem. Di-
cit ergo in regeneratione.i.in resurrectione
vniuersali.Nota Judicantes nõ dicit iudi
candi.Et ideo isti tales sedebunt cum xp̄o
tanq̄ sui assessores ad iudicãdum. ⁊ idem
dicẽdum de martyribus pro christo iudi-
catis: q assedebũt christo in iudicio tanq̄
assessores:iuxta illud Apoc.3. Qui vicerit:
dabo ei sedere mecum in regno meo: sicut
⁊ ego vici ⁊ sedeo cum patre meo in regno
eius. Sed quõ omnes predicti sancti se
debunt cum xp̄o in iudicio cum tunc erũt
12.tm̄ sedes? Sed dicẽduꝫ.ꝙ hanc difficul
tatem explicat Aug⁹.20.de ci.dei.c.5.vbi
sic ait.Nec qm̄ super.12.sedes sessuros esse
ait.12.solos homines cuꝫ illo iudicatos pu-
tare debemus. Duodenario quippe numero
vniuersa quedã significata est iudicãtium
multitudo: ꝓpter duas ꝑtes nũeri septe-
narij.quo significatur pleruq̄ꝫ vniuersitas.
Que due partes.i.tria ⁊ quattuor altera
per alterã multiplicata duodecim faciunt.
Nam ⁊ quattuor ter ⁊ tria quater: duode-
cim sunt.Et si qua alia huius duodenarij
numeri que adhuc valeat ratio reperitur.
Alioquin qm̄ in locum traditoris iude apo
stolũ Mathiam legimus ordinatum. apl's
paulus q plus illis oib⁹ laborauit.vbi ad
iudicandum sedeat nõ habebit:qui profe-
cto cum alijs sanctis ad numerũ iudicum
se pertinere demonstrat cum dicit. Nescitis
q2 angelos iudicabimus? De ipsis quoqꝫ
iudicandis in hoc numero duodenario si-
milis cã est.Nõ enim q2 dictum est iudicã
tes.12.tribus israel:tribus leui que tertiade
cima est ab eis iudicanda nõ erit? Aut so-
lum illum populũ nõ etiam gentes ceteras
iudicabunt? Quod autem ait in regenera-
tione.proculdubio resurrectionem mortuo-
rũ nomine voluit regenerationis intelligi.
Sic enim caro nostra regenerabitur per in
incorruptionẽ:quẽadmodum est anima no
stra regenerata per fidem. Hec Aug⁹ vbi
supra.Et sic patet tertium.
¶ Quarto modo.s.per moduꝫ approbatio
nis iudicabunt omnes: iuxta illud Sap.3.
Judicabunt sancti nationes ⁊ dominabũ
tur populis ⁊c̄.
¶ Quinto modo per modũ cõparationis.
Judicabunt vel dicuntur iudicare.nõ so-
lum boni ⁊ sancti:sed etiã minus mali ma-
gis malos:inquãtum eoꝝ cõparatione cõ-
dẽnabiliores apparebũt. Et hoc dicit dñs
Mat.12.Uiri niniuite surgẽt in iudicio cũ
generatione hac ⁊ ꝯdẽnabunt eã q2 peni-
tẽtiam egerunt in p̄dicatione Jone: ⁊ ecce
plusq̄ Jona hic ⁊c̄.Isto modo ꝯdẽnabunt
casti oẽs luxuriosos.Itẽ qui remittit iniu-
riam:omnes vindicatiuos.Item elemosy-
narij auaros ⁊c̄.Sic si sunt in vrbe aliqui
clerici nõ concubinarij condẽnabunt alios
cõcubinarios.Nota pratice qñ aia presen-
tatur christo.⁊ interrogatur quare non ser
uauit castitatem? Rñdebit.Dñe quia eram
iuuenis ⁊c̄.Et christ⁹ dicet.Et tales nõne
fuerunt iuuenes ⁊ seruauerunt castitatẽ?

Sic de auaris. ⁊ alijs peccatoribus prout
expedit. Item quare non ieiunastis? Re-
spondebunt. Dñe qa eramus delicati. Re-
spondebit christus. Nonne talis ⁊ talis
erant delicati ⁊c. Nota exemplum de illo
monacho qui dicebat abbati ꝙ puelle ex-
citabant eum ⁊c. Sic de omni statu habe-
bit diuina prouidentia electos vt ex ipsis
condemnet alios qui eiusdem status fue-
runt: puta milites. iudices. notarios. baro-
nes. reges. imperatores. epos. papas ⁊c.
Videamus ergo modo qualiter christus
iudicabit mundum in vniuersali iudicio.
Nullus autem potuit de hoc nos melius
instruere ꝙ ipse filius dei Jesus christus:
qui omnia scit ⁊ nobis modum iudicij reue
lauit: licet christus noluerit reuelare diem.
Unde sic ait ipse Mat. 25. Quum venerit
filius hois in maiestate sua ⁊ omnes ange
li eius cum eo: tunc sedebit super sedem
maiestatis sue: ⁊ congregabuntur ante euȝ
omnes gentes. ⁊ separabit eos ab inuicem
sicut pastor segregat oues ab edis: ⁊ statuet
oues quidem a dextris suis. e los aut a si-
nistris. Tunc dicet rex his qui a dextris
eius erũt. Venite benedicti patris mei ⁊c.
vsqȝ ad Justi auteȝ in vitam eternam: vbi
ponit dñs sex clausulas. in quibus notant
sex circunstantie fm conditiones que erũt
in vniuersali iudicio.

¶ Prima est iudicantis appritio: ibi Quũ ve. fi. ho. in ma. sua.

¶ Secunda est venerabilis associatio: ibi. Et. o. angeli eius cum eo.

¶ Tertia est iudicialis sessio: ibi. Tunc se. super se. ma. sue.

¶ Quarta est iudicãdorꝝ positatio. ibi. Et congre. ante eo. o. gentes.

¶ Quinta sentẽtialis diffinitio: ibi. Tunc di. rex. his qui a dex. eius erunt.

¶ Sexta est effectual' executio: ibi. Et ibũt in sup. eternum.

¶ Prima ergo circunstantia est iudican-
tis apparitio: que notatur ibi dum dicit.
Quum venerit filius hominis. i. virginis.
Nos dicimur filij hoium. i. patris ⁊ matris
solus autem christus dicit filius hominis
quia de matre sine patre. In maiestate sua:
non dicit in humilitate. paupertate. ⁊ sim-
plicitate cũ qbus venit in primo aduentu
intantũ ꝙ Joannes baptista videns eum
dixit. Ecce agnus dei. Et iudei videntes eũ
despexerũt eũ dicentes. Nolumus hunc re
gnare sup nos Luc. 19. Jõ Isa. 53. In hu
militate: iudicium eius sublatum est. Sic
prophetauerat de eo Zacha. 9. Exulta sa-
tis filia syon: iubila filia ierusaleȝ. Ecce rex
tuus venit tibi iustus ⁊ saluator: ipse paup
⁊ ascendens super asinam ⁊ super pullum
filium asine. Sed in aduentu ad iudicium
veniet cũ tanta maiestate. ꝙ totus mũdus
timebit. Nota similitudinẽ de aniculis can
tantibus ⁊ ludentibus in arbore: sed sup-
ueniente falcone oẽs pauescunt ⁊ silẽt ⁊c.
Sic considerate ꝙ iste mundus sit quedaȝ
arbor faciens fructum dignitatis ⁊c. Dic
totum istud vt habetur in prima dñica ad
uentus sermone. 2. qui incipit Benedictus
q venit in nomine dñi. Finis.

¶ Expliciunt sermones de fide seu de. 12. articulis fidei compilati a fratre petro Jeremia de sicilia ordinis predicatorum: predicatore gloriosissimo.

¶ Impressum Brixie per Jacobum Britannicum.

172

Sermones de Penitentia per quadragesimam Venerabilis viri Fratris Petri Hieremie ordinis Predicatorum celeberrimi.

Tabula Sermonuz

de Penitentia Fratris Hieremie ordinis Predicatorũ. Qui sunt numero. 18. Quorum Primus continet.

¶ In nomine domini nostri iesu christi. Incipiunt sermones de agenda penitentia predicabiles per totaꝫ quadragesimam consumatissimi viri ⁊ doctoris egregij Fratris Petri Hieremie ordinis Almifici predicatorum. Sermo Primus.

Eniten- tiam agite: appropinquabit enim regnum celoꝝ. Mat. 4. Predicaturus cum gratia domini nostri iesu christi in hac .xl. de penitentia: congrue istud thema proposui: per quod ad penitentiam prouocamur duplici ratione. Prima ex persona precipiente. Secunda ex affectu alliciente. Ex persona quidē precipiente: q2 verba predicta sunt dñi ⁊ saluatoris iesu christi: qui in verbis predictis precipit nobis: vt agamus penitentiam. Agite qđ est verbum imperatiui modi: ⁊ consequenter ad preceptū astringit vt. j. dicetur. Et ideo tenemur penitentiam agere iuxta admonitionem virginis gloriose dicētis. Quodcūqꝫ dixerit vobis facite. Jo. 2. Ex affectu vero alliciente prouocamur: cum ait appropinquabit enim regnum celoꝝ. Ultimus nāqꝫ effectus penitentie est consecutio regni celorū. Persona ergo precipiens habet se vt causa efficiens principalis penitentie. Effectus vero vltimus habet se vt causa vltima finalis. Ut igitur dignius ⁊ fructuosius de ipsa penitentia predicemus. p̄mo curramus ad ipsam virginē gloriosam pro gratia impetranda dicentes. Aue maria. Pro complemēto huius materie .6. principalia puncta sunt videnda. s.

¶ Primo de penitentie necessitate.
¶ Secundo de penitentie qualitate.
¶ Tertio de penitentie quiditate.
¶ Quarto de penitentie causalitate.
¶ Quinto de penitentie integritate.
¶ Sexto de penitentie vtilitate.

¶ Primo ergo videamus de penitētie necessitate. Ubi notandū: ꝙ conclusio est indubitata apud omnes theologos ⁊ singulariter. S. Tho. par. iij. q. 84. ar. 5. 4. ꝯ gen. c. 71. ꝙ penitentia est necessaria ad salutem. Sed pro latiori declaratione: sciendum: ꝙ duplex est necessitas. Una dicitur absoluta. Altera dicit̄ ex suppositione absolute. Dicitur necessariū illud: sine quo res esse nō potest: sicut dicitur cibus necessarius ad humanam naturam. Sed ex suppositione dicitur necessariū illud: sine quo nō potest esse res: vel cōseruari aliquo presupposito: sicut medicina est necessaria homini ꝓsupposito morbo: vt dicit. S. Tho. iij. ꝑ. q. 84. ar. 5. Item in. 4. ꝯ gentil. c. 71. Iteꝫ in 4. sententiaꝝ di. 14. q. 2. 5. Modo ad propositū: si queritur de prima necessitate. s. absoluta: tunc penitentia nō est necessaria ad salutem: q2 si sic: nullus posset consequi salutem sine ea: ꝙ patet esse falsum: q2 pueri innocentes baptizati: ⁊ iusti homines sine penitentia saluantur. Nō ergo omnibus est penitentia necessaria. Unde. 2. Paral. vltimo dicit̄. Et tu dñe iustoꝝ non posuisti penitentiam iustis habraam ysaac ⁊ Jacob: his qui nō peccauerūt. Sed hac prima necessitate absoluta est necessaria gratia dei ad salutem hominis. Ro. 6. Gratia dei vita eterna. Et baptismus actu vel proposito. Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spi. san. nō. po. int. in reg. dei. Si vero loquamur de secunda necessitate suppositionis: proculdubio penitentia est necessaria: presupposito peccato mortali. Et probatur ista conclusio quadruplici medio. s.

¶ Ratione.
¶ Similitudine.
¶ Auctoritate.
¶ Exemplo.

¶ Ratio est triplex. s. naturalis: theologalis: ⁊ legalis. ¶ Prima ratio est naturalis. Cōtraria contrarijs curantur. Peccatum aūt consistit in complacentia voluntatis: ad actum malū: ergo curatio a langore spirituali qui incurritur per ipsum actum: cōsistit in displicentia eiusdem actus. Hec autem displicentia est penitentia. Igitur ⁊c.

¶ Secunda theologalis est: q2 peccatū curari nō potest: nisi per gratiam dei. Iuxta illud. Ro. iij. Iustificati gratis per gratiaꝫ ipsius. Peccatum aūt est offensa dei. que directe opponit̄ gratie. Ex hoc enim dicit̄

aliquis alteri esse offensus:q2 repellit eũ a
gratia sua ẜm.b. Tho. par.iij.q.86.ar.ij.
Ergo per ↄtrarios motus gratia acquirit:
q̃ cõmittatur peccatũ. Sed peccatũ mor/
tale cõmittitur per appetitum ⁊ delectatio
nem circa res creatas. Ergo oꝫ ꝙ gratia
acquiratur per aliqua penalia:quibus af/
fligatur:per hoc ꝙ peccauit. Et hec pena/
lis afflictio est penitentia. Vñ dicitur peni
tentia quasi pene tentio. Vñ Apo.ij. Cor.
7. Que ẜm deum tristicia est: penitentiam
in salutem stabilẽ operatur. ¶ Tertia ra/
tio est legalis:q2 de iure ciuili ⁊ canonico
est:ꝙ ille qui offendit alium:nunq̃ ab eo
veniam cõsequi meretur:nisi ei satisfaciat
de culpa:vt in regula. Peccatũ nõ remitti
tur:nisi restituatur ablatũ. de reg.iur.lib.6.
14.q.6.c. Si res aliena.⁊.c.cum tu de vsu/
ris. Et etiam:q2 nullum malum transit im
punitũ:vt.ff.ad.l.acql.l.ita vulneratus. Et
ff.de iudicijs.l.si longius.§.i. Et.ff. de no/
xalibus.l.iiij.§.cũ dñs.⁊.C.de defen.ciui.
.l.per omnes.c.vt fame. defen.ercõ. dicit
ibi. Et publice vtilitatis interfit ne crimina
remaneãt impunita. Pꝫ ratio. Satisfacere
etiam nõ põt quis alteri offenso:donec sibi
placet offensa.multo minus põt quis satis
facere deo:donec volũtas adheret peccato.
Oportet ergo:ꝙ offensa displiceat. Et sic
idẽ qꝺ prius. Et cõfirmatur ratio ex hoc:
ꝙ ordo diuine iusticie ⁊ humane requirit:
vt peccato pena reddatur: Pꝫ ratio. He
aũt rõnes pertinent ad penitẽtiam: prout
est virtus:vel virtutis actus. Sed de ea vt
est sacramentũ dicetur. j.cum agetur de of
fensiõe. ¶ Similitudo datur a doctoribus
de naufragio:post qꝺ naufragantes nullũ
habent remediũ salutis:nisi accipere ali/
quaꝫ tabulam ⁊c̃. Sic in ꝓposito dñs ⁊ sal
uator noster iesus xp̃s tanq̃ magnus ma
gister siue carpẽtarius fecit quãdam pul/
chram nauim ad nauigandũ ad portum
superne hierusalẽ secure.s. innocentiam:⁊
quicũq̃ in ista nauigauit recte:vt virgo
gloriosa:⁊ pueri innocẽtes:vadunt ad pa/
radisuꝫ. Sap.14. Trãscũtes mare per ratẽ
liberati sunt. In hanc nauim intrauit Sal
uator noster. Mat.8. Ascendente Iesu in
nauiculã:secuti sunt eum discipuli eius.s.
christiãi nouiter baptizati. Hec nauis nau
fragium patitur:vel impulsu venti sup̲bie
⁊ vanitatis:vel fluxu luxurie ⁊ carnalita/
tis:vel ipulsu auaritie ⁊ cupiditatis:⁊ tot
i istis periculis p̲eunt:ꝙ de.c.milibus vnus
nõ transfertur cum ista naui innocentie ba
ptismalis. Ideo quilibet peccator debet re
currere ad tabulam:si vult se saluare cla/
mando ad deum:⁊ cordis cõtritione dicen
do. Cum.p̃s. Saluũ me fac deus:qm̃ intra
uerunt aque usq̃ ad animam meam ⁊c̃.
Et hec dicunt oẽs doctores:⁊ theologi:⁊
canoniste: ⁊ p̃sertim Hierony. Peniten/
tia est scꝺa tabula post naufragium. Et ẽt
magister sniaꝝ in.iiij.di.14. Ad hoc facit.
ꝺ pe.di.i.c. Multiplex.c. Scꝺa tabula.⁊.c.
Sup trib⁹. Dicit aũt scꝺa tabula respectu
p̊me:que est baptismus. Prima tñ est ante
naufragiũ peccati mortalis. Scꝺa vero est
post naufragiũ. Vel dic:ꝙ duo sunt nau/
fragia. Primũ est respectu iusticie origina
lis:que fuit p̲dita p̲ peccatum Ade. Ro.5.
Per vnum hominẽ peccatũ intrauit in mũ
dum:⁊ p̲ peccatum mors. Et ideo deus or
dinauit primam tabulam post naufragiũ:
que est innocentia baptismalis. Et istud
naufragium fuit generale. Unde Aug. In
Adam oẽs peccauerunt ⁊c̃. Scꝺm est nau
fragiũ particulare.s.peccati mortalis p̲ qꝺ
frangitur tabula.s. innocentie baptisma
lis. Et ideo diuina bonitas ordinauit peni
tẽtiaꝫ:que est scꝺa tabula post naufragiũ.
Et sic pꝫ silĩtudo. ¶ Auctoritates plurime
habẽtur. Et primo in themate. Penitẽtiaꝫ
agite:vt in ep̃la hodierna: que habetur.
Ioel.ij. Cõuertimini ad me ⁊c̃. Item ois
lex dicit:ꝙ penitere licitum est.ff.de interro
gatorijs actio l. De etate.§. Celsus.ibi. Cel
sus scribit licere rñsi penitere: si nulla ca/
ptio ex eius penitẽtia sit actoris. Nam ⁊ q
optauit acetũ pro vino:põt iterum optare
vinũ:vt.ff.ꝺ optiõe legata.l.ij.§.fi. Ibi dĩ.
Eum cui centũ amphoraꝝ vini electio da/
ta sit:acetum eligentẽ nõ consumere optio/
nem:si id acetum elegerit:qꝺ vini numero
paterfa.nõ habuit.s.si hoc ante degustatio/
nẽ acetum elegerit. Et qui iurat aliter q̃ ei
debetur: iterũ iurare debet.ff. de iureiurã.
.l.qui per salutem.ibi dĩ. Qui p̲ salutem
suam iurat:si nõ ita specialiter iusiurandũ
ei delatum est:iurasse nõ videtur. Et ideo

ex integro solẽniter iurandũ est. adde. l. si pecuniam. ibi dĩ. Si pecuniam ideo acceperis: vt Capuã eas cum p te nõ steterit: potest dici: repetitionẽ cessare. Sed cum liceat penitere ei q dedit: procul dubio repetitur: id qd datum est: nisi forte tua interfit nõ accepisse pecuniam. ff. de condictione: causa data. Et sic qui male pnunciat iterum iudicat: vt. C. de accusationibus. l. 4. ibi dĩ. Si accusationibus absentibus: ꝛ nõ p contumaciã preses prouincie nõ causa cognita sententiam dixerit causa intentati criminis apud eundẽ: vel successorem eius: more iudiciorum tractabitur. Et iste auctoritates loquũtur dulciter persuadendo: ꝛ nõ precipiẽdo. Sz alias dñs precipit penitentiam: cõminando mala plurima contra illos: qui nolunt agere penitentiã. Et h duplicĩter. Primo cõminando mala in generali. Scdo in pticulari. In generali quidem cum dicit. Luc. 13. Dico vobis q nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis morte. s. eterna. In particulari vero sub figura ciuitatis hierusalem cõminatur mala multa anime impenitenti: illa singulariter enumerando. Vñ dicitur Luc. 19. Videns iesus ciuitatẽ fleuit super illam dicens. Quia si cognouisses ꝛ tu. Et quidẽ in hac die tua: que ad pacẽ tibi: nunc aũt abscondita sunt ab oculis tuis. Quia veniẽt dies in te: ꝛ circũdabũt te: inimici tui vallo. Et circũdabunt te: ꝛ coangustabunt te vndiq: ꝛ ad terrã prosternent te: ꝛ filios tuos qui in te sunt: ꝛ non relinquent in te lapidẽ super lapidem: eo q nõ cognoueris tempus visitationis tue. Ubi notantur septẽ mala: que cõminatur deus anime impenitenti.

¶ Primum est senectutis aggrauatio: ibi venient dies.

¶ Secundum est mortis trepidatio: ibi ꝛ circũdabunt.

¶ Tertium est demonum obsessio: ibi inimici tui.

¶ Quartum iudicij astrictio: ibi coangustabunt.

¶ Quintum infernalis detrusio: ibi ad terram prosternent.

¶ Sextũ ẽ generalis destructio: ibi ꝛ filios.

¶ Septimũ ẽ bonorum dissipatio: ibi ꝛ nõ re.

¶ Primum est senectutis aggrauatio: qñ impenitens venit ad senectutẽ: dies hore, ꝛ omnia sunt cõtra eum: quãdo erat iuuenis omnia videbantur esse pro eo: quãdo est senex omnia cõtra eum. Oculi qꝛ non vident. Aures quia nõ audiunt. Caput ꝛ brachia tremũt dolet stomachus. Dies est cõtra eum: qꝛ nõ potest laborare. Nox qꝛ nõ potest dormire: deficit memoria ꝛ intellectus: ꝛ quis illa mala sint cõmunia etiã electis: suscipiunt tñ ea in patientia ꝛ spe: qꝛ nõ curãt de vita presenti: sed de futura: ad quã tanto sunt proximiores quãto seniores. Unde Eccl'i 4. Qui custodit preceptum nõ experietur quicq mali. Ro. 8. Scimus qm diligentibus deum: omnia cooperantur in bonum. Sed impenitentes qui nõ habent spem vite future: patiuntur mala ista cum magno pondere ꝛ amaritudine. Unde dicit. Venient dies in te. i. cõtra te. Est ne aliquod remedium ad hoc? Non nisi illud qd dicit scriptura. Memẽto creatoris tui in diebus iuuentutis tue: anteq veniat tẽpus afflictionis. i. senectutis: ꝛ appropinquent anni de quibus dicas: nõ mihi placet. Eccl's. 12. Nota stulticiam illorũ qui dicũt: quando ero senex faciam penitẽtiam ꝛc. Duplex est stulticia istorum. Prima qꝛ nesciunt si venient ad senectutem. Secũda qꝛ dato q veniant ad senectutẽ: tñ nõ erit tunc locus penitentie deficientibus viribus corporis. Vñ Augu. in decret. de pe. di. 7. in principio. Si vis agere penitentiam quando iam peccare nõ potes: peccata te dimiserunt: nõ tu illa. Si labor te terret: vide mercedem. Sed dicit aliquis: iuuenis sum: faciam modo qd delectat ꝛ postea penitẽtiã agaz: Ac si diceret: Percutiaz me crudeli gladio: ꝛ postea vadam ad medicũ. Satis a fide alienus est. qui ad agendaz penitẽtiaz: tẽpus senectutis expectat. Valde enim timendũ est: ne dum vituperant veniaz: incidant in iudiciũ. Dic vt expedit.

¶ Scdm maluz mortis est trepidatio: que notatur cum dicit. Circũdabunt te inimici tui vallo. Inimici sunt timor ꝛ dolor de morte instante. ps. timor ꝛ tremor venerunt sup me. In morte nãq totus homo patit. Primo in sensibus corporis. s. visu: quia oculis egris odiosa lux: que puris est amabilis. Item videt filios vxorem ꝛ consan/

guineos flentes:quos cuꝫ magno dolore re
lingt. Itē patit̄ auditus:cum audit̄ fletus
⁊ voces plangētium. Itē odoratus ex feto
re sui corporis infirmi. Item gustus q꞉ hꝫ
palatuꝫ amaꝝ ex infectione febris. Itē ta/
ct⁹ q꞉ totuꝫ corp⁹ dolet. ⁋ Scḋo patit̄ ani/
ma. Et pͥmo intellectus q꞉ cognoscit se de
ꝓximo moritur: Memoria q꞉ recordat̄ de
mala vita ꝑterita ⁊ delectationibus: q̄ cō
uertent̄ ei in amaritudines: que nunq̄ȝ defi
cient. Volūtas dolet; valde se ꝑdere auꝝ: ⁊
argētum: possessiones: filios: ⁊ ꝯsanguineos:
⁊ corpus suuꝫ: ⁊ ꝙ est deterius animaꝫ. O
quot angustie. Ideo dicit phs: ꝙ mors est
vltimū terribiliū. Et quō anima poterit co
gitare de deo tot doloribus inuoluta atq̄ȝ
submersa? Iō Dauid: in ꝑsona morieᵭtis di
cit. Circūdederunt me dolores mortis: ⁊ pe
ricula inferni inuenerūt me. Ideo ꝯsulo vo
bis: ꝙ qn̄ sani estis disponatis de reb⁹ ve
stris: faciendo testm̄ vestrum ⁊ placando
deū. Vn̄ dicit ecclesia. Emēdemus in me/
lius que ignoranter peccauimus: ne subito
preoccupati die mortis: queramus spaciū
penitentie: ⁊ inuenire nō possimus.

⁋ Tertium malum est obsessio demonum:
dum dicit. Circūdabunt te. Nota similitudi
nē de ꝑdice abscōdita in fractura. Si in cir
cuitu essent mille canes: in aere falcones: ⁊
homines venatores eaꝫ fugantes: ⁊ expellē
tes eam baculis de fractura illa: ibi remane
re nō posset: quid misera ꝑdix faceret? Ita
est de anima hominis impenitētis: fractu
ra est corpus: canes in circuitu sunt demo
nes: q sunt in terra: falcones sunt demones
q sunt in aere vt athomi in radijs solis: ⁊
nō vident̄. ps. Inhabitabunt ⁊ abscōdēt:
ipi calcaneuꝫ meum obseruabunt. Etiam
xp̄o apparuit diabolus in dextro brachio
crucis: vt dicit Beda super Thobiā. Bctā
virgo ꝑ grām obtinuit ꝙ ei nō apparerent
demones in morte. Dolores vero corporis
vrgent vt anima exeat: nec pōt aliquo mō
ibi manere. Ecce misera anima in quali ꝑs
sura est? Libēter tunc anima vellet hic pro
lungatioēꝫ tpis ad penitendū: sed nō dat̄.
Nota exemplū de q̄dam scō pre: q videns
demōes horribilit̄ tremens clamabat indu
cias vsq̄ȝ mane. Scḋo clamans ⁊ se reuol/
uens ꝑ lectum expirauit in. 4. Dialog. Iteꝫ
dicit scriptura anime impenitenti. Infern⁹
subtus ꝯturbatus est in occursum tui: susci
tauit tibi gigantes. i. demones. Isa. xiiij.

⁋ Quartum malum est iudicij districtio: q̄
notat̄ cum ait. Et coangustabūt te vndiq̄ȝ.
Anima. n. impenitētis tūc habebit multos
aduersarios. Primo qdeꝫ demones accu/
santes. Scḋo angelos bonos ꝯfirmantes.
Tertio ꝯscientiā testificanteꝫ. Ro. 2. Testi/
moniū eis reddet ꝯscientia ipsoꝝ. Quarto
patriarchas: ꝓphas: aplos: martyres: ꝯfes
sores atq̄ȝ virgines: q oēs clamabunt. Re
pellat̄ a ꝯsortio nr̄o tanq̄ȝ indignus. Vlti
mo deum q ⁊ iudex ⁊ testis ꝯ eum erit. Ie
re. 29. Ego sum iudex ⁊ testis dicit dn̄s.
Vnde tunc dicet misera anima. Angustie
mihi sunt vndiq̄ȝ. Dan̄. xiij. c.

⁋ Quintuꝫ malū est infernalis detrusio si
ue dānatio. Cū dr̄ ad terraꝫ ꝓsternent te.
Ista est terra illa de qua dr̄ Iob. 4. Ter/
ram miserie ⁊ tenebraꝝ ⁊c̄. Data. n. senten
tia a xp̄o iudice: detrudet̄ in infernū eterna
liter puniēda. Luc̄. 16. Mortuus est diues:
⁊ sepultus est in inferno. Nota sepultus.
Notare hic potes: ꝙ tres cerimonias obser
uāt demones: qn̄ anima sepelit̄ in inferno:
q̄ obseruantur in sepultura corpoꝝ. s. de q
bus vide dn̄ica. ij. post festum trinitatis: ⁊
dn̄ica. ij. aduentus ſmone qui incipit. Qui
iudicat me dn̄s est: parte tertia.

⁋ Sextū malum est gn̄alis destructio: cuꝫ
dr̄: ⁊ filios tuos q in te sūt. s. ꝓsternēt te ad
terram. i. in infernum. Filij. n. vsurarioꝝ ⁊ si
milium dānant̄: vt plurimum: nō qdem ex
peccatis parentum: q꞉ filius non portabit
iniqtatem prīs: nec prī portabit iniqtatem fi
lij: vt dr̄ Eze. 18. Sꝫ dānant̄ ex peccatis ꝓ/
prijs: q꞉ vsuras q̄s prī exegit: nolunt restitue
re: nō solum filij sed multi alij: ꝑp hoc dam
nant̄: q꞉ sunt ꝑticipes in hoc pctō. Nota er
go ꝙ decem dr̄e ꝑsonaꝝ damnant̄. Pri/
mo nanq̄ȝ damnatur vsurarius. Scḋo filij
⁊ hēdes non restituentes vsuram scienter.
Tertio filia dotata ex pecunia vsuraria.
Quarto gener recipiens vsuras in dotem.
Quinto vxor vsurarij viuens ex bonis vsu
rarij. Sexto notarius ꝯficiens scienter in/
strumentum vsurarium. Septimo testis.
Octauo dn̄s ciuitatis ꝑmittens. Nono iu
dex iudicans vsuras debere solui. x. statu/

ra statuentis vsuras non posse reperi. De
his tribus vltimis habetur in cle.i.de vsu
ris.xi.potest addi ꝑ senecta .12. ꝑticipans
in crimine vsure.s.ꝯsulēdo:mandando ⁊c.
Qd autem dixi de filia dotata ⁊ genero ē
verū: nisi in tribus casibus. Primus est qñ
socer dotans habet alia bona: de qbus do
tat filiam. Secundus est qñ lȝ nihil aliud
habeat pater:nisi vsuras:tamen creditores
sunt incerti: qꝛ tunc cuȝ restituenda sit vsu
ra pauperibus : vt in cle.i.de vsuris: pōt
de vsura dare dotem filie non vt filie:sed
vt pauperi: sicut ⁊ alijs pauperibus: ma/
xime cum auctoritate seu ꝯsilio epi. Et qꝛ
vt paupi donat:nō ad pōpam ⁊ supfluita
tem dare debet:sed solum ad necessitateȝ
16.q.i. Si cupis:in fine. Tertius ē:qñ filia ⁊
gener recipiunt ignoranter : qꝛ tunc videt
excusari q̄ȝdiu durat ignorantia. Postq̄ȝ
vero scit:nunqd tenet? Rñdeo: de consum
ptis non videt teneri:qꝛ bone fidei posses/
sor facit fructus suos.l.fruct⁹.ff.de rei.ven.
⁊.l.certum.C.eo.ti.vbi di. Certuȝ est male
fidei possessores oēs fructus debere:cum ip
sa re ꝓstare:bona ꝓo fide extantes. Post
litis aūt ꝯtesta.vniuersos. De extantib⁹.tñ
tenet gener ad restitutiōeȝ illis qbus socer
tenebat. Item q̄ dixi de vsura vsurarij: in/
tellige cum determinatione seu limitatione
quā ponit Ray.in sūma. Et nota in sūma
pisana.restitutio 1.2.⁊.7. Pȝ.ergo ꝙ dam
nant filij ex pctō parentū a deo. Dixit dñs
Moysi. Exo.xx. Ego sum deus zelotes vi/
sitans peccata patrū in filios vsq̄ȝ in tertiā
⁊ quartā generationē eoꝝ:q oderunt me.
Isaie.9. Nō vocabit in eternum semen pes
simoꝝ. Preꝑate filios ei⁹ occasioni in iniq
tate patrū eoꝝ:nō resurgent:neq̄ȝ heredita
bunt terram:neq̄ȝ implebunt faciem orbis
ciuitatum. ¶ Septimum malum ē bonoꝝ
dissipatio ibi:⁊ nō relin.lapi.sup lapidē. At
de bonis hominū impenitentium ꝓsertim
vsurarioꝝ nihil remanet. Nam ex iusto dei
iudicio mortuo vsurario filij statim moriū
tur:⁊ relinquunt alienis diuitias suas:⁊ se
pulchra eoꝝ domus illoꝝ in eternū.ps. Iō
dicit alibi. Thesauri:at:⁊ ignorat cui ꝯgre
gabit ea. Et si filij sui diu vixerint: erunt
dissipatores bonoꝝ.vñ Eccl's.2. Detestat⁹
sum oēm industriam:qua sub sole studiosis

sime laboraui:habiturus heredem post me
quē ignoro: vtrum sapiens vel stultus sit:
Vel alio mō ex diuina ꝓuidētia dissipant
bona ipsa ⁊ pereūt. Quia notum est de bo/
nis male acqsitis nō gaudebit tertius he
res. Unde de diuitijs male acqsitis nihil
inde remanet:nisi culpa. Vñ Criso. super
Mat. Et habet in decret.88. di.c. Ejiciēs.
Quemadmodū.n.si triticum:aut aliud ta
le cernas in cribro:dum huc ⁊ illuc iactat:
omnia grana paulatim deorsum cadunt:⁊
in cribro nihil remanet: nisi stercus: sic de
substantia negociatoꝝ nouissime nihil re/
manet:nisi solum peccatum. Et ꝯfirmat au
ctoritate scripture dicentis. De mercedib⁹
meretricis ꝯgregata sunt:⁊ vsq̄ȝ ad merce/
deȝ meretricis reuertent sup h plangaȝ:⁊
vlulabo:vadam spoliatus ⁊ nudus. Mi/
chee.i. Nota de mercede meretricis.i.aua/
ricie:qꝛ sicut meretrix cōicat omnibus lay/
cis clericis ⁊ religiosis ita vsq̄ȝ ad meretri
cem:qꝛ sicut malo modo sunt diuitie acqsi
te:sic malo modo dispergent. Sup h plan
gam.s.per ꝯtritionem:vlulabo per ꝯfessio/
nem:vadam discalciatus ⁊ nudus per satis
factionem. Ista tria dant vsurario reme/
dia. Postremo subiūgit dñs rationem om
nium maloꝝ dicens. Eo ꝙ nō cognoueris
tp̄s visitatiōis tue. Visitat deus peccatorē
dupliciter. Primo interius inspirando ⁊ sua
dendo. Apoc.iij. Ego sto ad hostium: ⁊ pul
so. Scdo exterius per ꝑdicationes publi/
cas fratrum:per infirmitates. Job.x. Visi/
tatio tua custodiuit spiritum meum. Sed
homines peccatores minus intelligunt: q̄ȝ
animalia irrationabilia temporis ꝯgruita
tem. Contra quos Iere.exprobans sic ait.
Miluus in celo cognouitt tempus suum:
turtur: ⁊ irundo : ⁊ ciconia custodierunt
tempus aduentus sui:populus autem me
us nō cognouit iudicium dñi. Jer.8. Ergo
penitentiam agite:quia est necessarium.
¶ Quarto ⁊ vltimo probatur penitentiaȝ
esse necessariam: exemplo. Videmus ꝙ oē
animal cum se infirmū sentit:sollicite ꝓcu/
rat ⁊ querit sue sanationis remediuȝ. Sic
dicit Ambr.in Examerō. Ursus enim cū
se grauatū sentit: querit formicas ⁊ come/
dit:⁊ per eas purgatur tanq̄ȝ per medici/
nam. Similitudo vt refert Valerius. Cer

tius cũ vulneratum se sentit sagitta venenata currit ad herbam dictamũ comedẽdam: sitq3 cũ eá comederit ferrũ: de vulnere exilit cũ veneno: ⁊ sanatur. Sic ⁊ in mustella cum patit̃ ab aspide: cũ veneno querit cardellam: hoĩes etiá cum sunt corporaliter infirmi: querunt solicite medicos a quibus curari possunt. Cum igit̃ vulnera anime .i. vitia ⁊ peccata grauiora sint: ⁊ periculosiora q̃3 vulnera corporis: tũ q2 occultiora tum q2 ad peiorẽ pniciẽ finaliter pducunt: q2 ad mortẽ anime nõ temporalẽ sed eternã: cur miser homo nõ magis solicite querere debet remediũ penitentie: quo morbi ⁊ vulnera aĩe sanãt̃: Sed o cecitas peccatoꝝ. Nam maiorem diligẽtiam h3 peccator impenitens de iumento suo: vel de asino q̃3 de anima: q2 si asinus infirmat̃ continuo ⁊ statim mittit pro manischalcho: ⁊ pro meliore ciuitatis: s3 si peccator infirmatur in anima negligit. Item maiorem honorem facit calciamento suo q̃3 anime: q2 caligam laceratam facit cõtinuo sui. Sed anima quottidie laceratur: ⁊ nõ curat. Debet ergo qlibet peccator ⁊ maxime in hoc tempore quadragesimali fortiter clamare ad deũ cum rugitu cordis ⁊ cõtritione dicens. Peccata mea q̃si sagitta infixa sunt in me: sed anteq̃3 vulnera generent: in me sana me dñe medicamẽto penitẽtie deus. Sic Dauid clamabat dicens. Misere mei dñe: qm̃ cõturbata sunt omnia ossa mea .i. virtutes anime quibus sustentatur in gratia dei: sicut corpus ossibus sustentatur ne cadat. Et sic faciendo habebimus hic gratiam ⁊ gloriam in futuro. Amen.

¶ De inutilitate ⁊ fructuositate penitentie. Sermo secundus.

Enitentiam. Supra in sermone primo dictũ est de penitentie necessitate: modo sequit̃ de penitentie qualitate: v3 de penitentia inutili ⁊ infructuosa. In sequẽti sermone videndum est de penitẽtia vtili ⁊ fructuosa. Salutetur virgo maria ⁊c̃. Pro euidentia dicendorum: notandum ꝙ circa penitentiam agendam quinq3 differẽtibus modis se habent hoĩes. Primo qdam nec peccant: nec pñiam agunt. Isti sunt velut angeli: de qbus possumus admirari dicẽtes. Quis est hic ⁊ laudabimus eũ: Fecit enim mirabilia in vita sua. Eccl'i. xxxi. Tales sunt infantes baptizati. De adultis aũt paucissimi sunt: nec memini me legisse aliquem adultũ talem: q̃3uis multi sancti ⁊ plures ipsoꝝ statum innocẽtie ꝯseruasse legantur: tñ oẽs se in afflictione pñie macerauerũt: sicut Joánes baptista ⁊ ceteri similes: de quibus dicit scriptura. 2. Paral'. vlti. Et tu dñe iustoꝝ nõ posuisti pñiam iustis abraam ysaac ⁊ Jacob his qui tibi peccauerũt. Tales vt dixi sunt similes angelis: q nec peccant nec agunt penitẽtiam. 2. Re. 14. c. Sicut est angelus dñi sic est dñs meus rex: vt nec bñdictione nec maledictione moueat̃. Quidam ⁊ secũdo modo nõ peccant: ⁊ tñ agũt pñiam ieiunãdo: orando: vigilãdo: ⁊ corpora affligẽdo. Isti sunt viri perfecti: sicut fuit saluator: q q̃3uis peccatũ nõ fecit: nec inuentus est dolus in ore eius: sicut dr̃ Isa. 53. ⁊ i. Pe. 2. c. Tñ totam vitã suam cõpleuit vigilijs: orationibus: ⁊ ieiunijs. Vñ ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus nõ manducans neq3 bibens: sicut dr̃ Mat. 4. Itẽ Luc. 6. Exit in montem ⁊ erat pernoctans in oratione dei. Sic fuit gloriosa virgo maria que totam vitam suam duxit in vigilijs ⁊ orationib9. Talis etia3 fuit Job de quo dicit̃ ꝙ nõ peccauerit mortaliter: ⁊ tñ de se dicit. Ipse me reprehendo ⁊ ago penitentiam in fauilla ⁊ cinere. Job. 42. Quidam ⁊ tertio modo: modo peccant sed nolunt agere pñiam quoꝝ finis interitus. Cõtra quos loquit̃ Jere. dicẽs. Nemo qđ bonũ est loquit̃: nullus est qui agat pñiam de peccato suo dicens qd feci. Omnes cõuersi sunt ad cor suũ quasi equus in ipetu vadẽs ad p̃lium. Jere. 8. ⁊ Job. 24. ait. Dedit ei deus locũ penitẽtie ⁊ ipse abutitur eo in superbia3: qnimo totũ tẽpus vite sue expẽdit in gaudijs vanis ⁊ delectationib9 carnis dicens illud Sap. 2. Dixerũt enim impij apud semetipsos: s3 nõ recte. Exiguũ ⁊ cum tedio est tẽpus vite nostre ⁊ nõ est refrigeriũ in fine hoĩs: ⁊ nõ est q agnitus

ſit reuerſus ab inferis:qꝛ ex nihilo nati ſu‑
mus:⁊ poſt hec erimus tanq̄ſi nō fuerimꝰ
q̄m fumus afflatus eſt in naribus noſtris
⁊ ſermo ſintille ad cōmouendū coꝛ noſtrū
qꝛ extincta cinis erit coꝛpus noſtrū:⁊ ſpūs
diffundet̄ tanq̄ mollis aer:⁊ tranſiet vita
noſtra tanq̄ veſtigia nubis:⁊ ſicut nebula
diſſoluet̄:que fugata eſt a radijs ſolis ⁊ ca
loꝛe eius agrauata:⁊ nomē noſtrū obliuio‑
nē accipiet per tēpus:⁊ nemo habebit me‑
moꝛiam operū noſtroꝝ:vmbꝛe enim tranſi
tus eſt tēpus noſtrū:⁊ nō eſt reuerſio finis
noſtri q̄m ꝯſignata eſt:⁊ nemo reuertetur.
Venite ergo ⁊ fruamur bonis que ſunt:⁊
vtamur creatura tanq̄ in iuuentute celeri
ter vino p̄cioſo:⁊ vnguentis nos ipleamus
⁊ non p̄tereat nos flos turpis:coꝛonemus
nos roſis anq̄ marceſcant:nullū pratū ſit
q̄ nō pertranſeat luxuria noſtra:nemo no‑
ſtrum ſit exoꝛs luxurie noſtre. Vbiq̄ relin
quamus ſigna letitie:q̄m h̄ eſt pars noſtra
⁊ hic eſt ſoꝛs. Opp̄rimamus pauperē iuſtū
⁊ nō parcamꝰ vidue:nec veterano:nō reue
reamur canos multi tp̄is:ſit aūt foꝛtitudo
noſtra lex iniuſticie:qđ enim infirmum eſt
inutile inuenit̄. Tales ſunt multi qui nul‑
lam pniam agere volunt:quimo de pecca‑
tis cōmiſſi letantur ⁊ exultant. Iuxta illđ
Prou.2. Qui relinquunt iter rectū:⁊ am‑
bulant per vias tenebꝛoſas:qui letant̄ cū
male fecerint:⁊ exultant in rebus peſſimis.
Neceſſariū eſt vt ad eternam damnationē
p̄cipitent̄. Iuxta illđ Iob.21. Tenent tym
panū ⁊ cytharaꝫ:⁊ gaudēt ad ſonitū oꝛga‑
ni:ducunt in bonis dies ſuos:⁊ in puncto
ad inferna deſcēdunt. Iſtud nāq̄ eſt illud
peccatū:qđ nunq̄ meret̄ remiſſionē.ſ.fina‑
lis inpnia. Vn̄ ſuper illud. Amos p̄mo.
Sup tribus ſcelaribꝰ damaſci ⁊ ſup quat‑
tuoꝛ nō ꝯuertaꝫ eam:dicit Hiero.⁊ habet̄
in decret̄. de pe.di.i. Sup tribus ſcelaribꝰ:
⁊ ſuper q̄ttuoꝛ nō ꝯuertaꝫ eū. Iuxta tro‑
pologiam h̄ poſſumꝰ dicere. Primū pctm̄
eſt cogitaſſe que mala ſunt:ſm̄ cogitationi
bus acqeuiſſe peruerſis:tertium qđ mente
decreueris ope cōplere:quartū poſt pctm̄
non agere pniam:⁊ ſuo ſibi cōplacere deli
cto:h̄ ille. Iſti tales ipenitentes ſunt dete‑
rioꝛes Iuda:qui pnia ductus eſt vt dicet̄.
j.parte.ij. Et ſunt ſimiles diabolo. Et h̄ eſt
illud peccatū:ꝓ quo ꝓhibet Iohānes apo
ſtolus oꝛare dicēs. In p̄ma. Io.5. Qui ſcit
fratrē ſuum peccare peccatū nō ad moꝛtē:
petat ⁊ dabit̄ ei vita peccanti nō ad moꝛ‑
tē. Eſt pctm̄ ad moꝛtē nō pro illo dico vt
roget quis. Hoc pctm̄ ad moꝛtē eſt fina‑
lis inpnia vt declarat Augu. ⁊ habet̄. de
pe.di.i.p̄t. Et ſic pꝫ.iij.dr̄ia. Quidam pec
cant ⁊ agunt pniam infructuoſam ⁊ inuti
lem. Quidaꝫ ⁊ ergo peccant ⁊ agūt pniam
fructuoſam ⁊ vtilem:de qua dicet̄ in ſermo
ne ſequēti. In pꝛeſenti vero loquemur de
quarta dr̄ia. Pro cuius plena declaratio
ne.nota ꝙ.7.differētie perſonaꝝ q̄ agunt
penitentiam infructuoſam vꝫ.

¶ Quidam nāq̄ agunt pniam ſeram:⁊ h̄
eſt damnatoꝛum.

¶ Quidā pniaꝫ deſperataꝫ:⁊ h̄ ē ꝑditoꝝ.

¶ Quidam ſimulatam:⁊ h̄ eſt ypocritaꝝ.

¶ Quidaꝫ coactam:⁊ h̄ eſt malefactoꝛuꝫ.

¶ Quidam falſam:⁊ h̄ eſt obſtinatoꝛum.

¶ Quidā indiſcretam:⁊ h̄ eſt ſupſtitioſoꝝ.

¶ Quidaꝫ momentaneaꝫ:⁊ h̄ ē recidiuoꝝ.

¶ Prima ergo pnia ſera eſt damnatoꝛuꝫ
exiſtētium in inferno. Tales.n.agūt penitē
tiaꝫ ſed tardam:qꝛ nō in tp̄e remiſſionis.
Qđ aūt agant pniam ſeram ꝓbatur Sap̄.
5. Vbi in pſona damnatoꝝ dr̄. Tunc ſta‑
bunt iuſti in magna ꝯſtantia aduerſus eos
q ſe anguſtiauerūt:⁊ qui abſtulerunt labo‑
res illoꝝ. Vidētes turbabūtur timoꝛe hoꝛ
ribili:⁊ mutabūtur in ſubitatione inſperate
ſalutis:dicētes intra ſe pniam agētes:⁊ pꝛe
anguſtia ſpūs gemētes. Hi ſunt quos ali‑
quando habuimus in deriſum:⁊ in ſilitu‑
dinē ipꝛoperij. Nos inſenſati vitaꝫ illoꝝ ex
timabamus inſaniā:⁊ finē illoꝝ ſine hono‑
re. Ecce quō cōputati ſunt iter filios dei ⁊
inter ſcōs ſoꝛs illoꝝ eſt. Ergo errauimus a
via veritatis ⁊ iuſticie lumē nō luxit nobis
⁊ ſol intelligētie nō eſt oꝛtus nobis. Laſſati
ſumus in via iniq̄tatis ⁊ perditionis ⁊ am
bulauimꝰ vias difficiles:viaꝫ aūt dn̄i igno
rauimꝰ. Quid nobis ꝓfuit ſupbia noſtra.
aut quid diuitiaꝝ iactantia ꝯtulit nobis?
Tranſierūt oīa illa tanq̄ vmbꝛa:⁊ tanq̄
nuntius p̄currens:⁊ tanq̄ nauis q̄ tranſit
fluctuantē aquaꝫ:cuius cū p̄terierit nō eſt
veſtigiū inuenire neq̄ ſemitaꝫ carine illius
In fluctibus aut auis q̄ tranſuolat in aerē

nullū inuenit argumētū itineris illius fru
ctibus sonitus illius verberans leuē ventū
et scindens p vim itineris aerem cōmotus
alis transuolauit. Et post h̄ nullū signū in/
uenit itineris illius: aut tanq̄ sagitta emis
sa in locū destinatū: diuisus aer ptinuo i se
reclusus ē: ita vt ignoret transitus illi⁹. Sic
et nos nati ptinuo desinem⁹ esse. Et virtutis
quidem signū nullū volumus ostēdere: i ma
lignitate aūt nostra psumpti sumus. Talia
dixerūt in iferno hi: qui peccauerunt: qm̄
spes ipių quasi lanugo est: q̄ a vento tollit
et tanq̄ spuma gracilis q̄ a pcella dispergi
tur: et tanq̄ fumus q a vēto diffusus est: et
tanq̄ memoria hospitis vnius diei ptereū
tis. Sz dices. Quare ergo n̄ psequūt veniā
ex quo pniam agunt? Nō. n. videt equū si
bonā voluntatē hūt: q perpetuo puniant
maxime cū. ps. dicat. Nō quid obliuiscet
misereri deus: aut ptinebit in ira sua miſi
cordias suas? Sed rn̄deo: q nō agūt pniā
de culpa inquantū est culpa: et offensa dei:
sed de pena inq̄tū ē afflictiua ipsoꝝ. Ut
not. b. Tho. 2. 2. q. 13. ar. 4. Et iō de pena
dolent potius q̄ de culpa. Nam in culpa
hūt fixā volūtatē et imobilē: Qz ergo cul
pa ē eterna: iō et pena ē eterna. ¶ Qd aūt
culpa damnatoꝝ sit eterna, pbat triplici ra
tione. Prima ē pter imobilitatē volūta/
tis: qz imobiliter manet volūtas fixa: adeo
q nō pōt mutari i bonū. Uñ nō pōt velle
bene nec opari. Qñuis. n. damnati aliqd
bonū possint velle: nunq̄ tñ illud bonū vo
lunt bn̄ sed male: qz ad malū finē oīa puer
tunt: sicut pz de diuite epulone: q petebat
lazarū mitti ad frēs suos: ne et ipsi descēde
rent in locū illū tormētoꝝ. Luc. 16. Hoc. n.
volēdo vtiq̄ bonū volebat: sed qz ad malū
finē illud volebat: ideo illud bonū male vo
lebat. Sic et demones et vere credere pñt et
dicere. Luc. 4. Exibant demonia clamātia
et dicentia: qz tu es filius dei. Itē Jaco. 2.
Demōes crēdūt et ptremiscūt. Quinimo: qc
qd demones circa hoies opant: bonū et iu
stū ē. Uñ sup illud. i. Re. 17. Spūs dñi ma
lus vexabat saul: dicit. Greg. Sciēdū q sa
thane volūtas: et si semper mala sit: nunq̄
tñ ptās iniusta. Igit dāнати in inferno: ni/
hil pñt bn̄ velle nec opari. Et h̄ not. Mat.
22. Ubi di. Ligatis manibus eius et pedi
bus mittite eū in tenebras exteriores: p
manus intelligunt opationes: qz manus
sunt organa organoꝝ: per pedes vero affe
ctiones: q̄ adeo sunt ligate: q nec pñt nec
volūt opari aliqd bonū vt dixi. Uñ dam
nati ēt pro venialibus peccatis eternaliter
puniunt. Et rō huius imobilitatis ē: qz rō
mobilitatis aie corpori mortali vnite pce/
dit ab ipso corpore: qz vnūqdq̄ recipit in
altero p modū recipiētis. Corpus ē morta
le dum ē corruptibile: iō ad sui pditionem
trahit aiam. Sap. 9. Corpus qd corrūpitur
agrauat aiam: et deprimit terrena inhabita/
tio sensum multa cogitantē. Dispositio aūt
aie mouet: p accedēs ſm aliquē motū cor
poris. Cum. n. corpus deseruiat aie ad pro
prias opationes. Ad h̄ enim corpus datū
ē: vt in ipso existēs pficiat quasi ad pfecti
onē p motū. Qñ igit erit a corpore sepa/
rata nō erit in statu vt moueat ad finē: sz
vt in fine adepto qescat: Immobilis igit et
volūtas cuiusq̄ ad desideriū vltimi finis.
Ex vltimo aūt fine depēdet voluntas bo/
na: qz qdcūq̄ aliqs vult i ordine ad bonū
finē bene vult. Male aūt qcūq̄ ad malū
finē. Nō est igit volūtas aie sepate mobi/
lis de bono in malū: vel eõ: lz sit mobilis de
vno volito in aliud: seruato tñ ordine ad
eūdē vltimū finē: nec pp h̄ tñ aie separate
sunt priuate libero arbitrio. Talis. n. mobi
litas voluntatis libero arbitrio non repu/
gnat: cuius actus ē eligere. Electio aūt est
eoꝝ q̄ sunt ad finē: nō autē vltimi finis. Si
cut igit nunc nō repugnat libero arbitrio
q imobili voluntate desideramus btitudi/
nē: et miſiā fugiamus in cōi. Ita tunc nō
erit ɔ liberū arbitriū: q voluntas imobi
liter ferat in aliqd determinatū sicut: i vlti
mū finē. Quia sicut nunc imobilit nobis
adheret natura cōis p quā btitudinē ap
petimus i cōi: ita ēt illa spūalis dispositio:
p quā hō vult: illud desiderat: vt et vltimū
finē. Nec ēt extimandū ē q aie postq̄ i/
mobiliter resumēt corpora in resurrectiōe:
imobilitatē voluntatis amittant: sz in ea
pseuerabunt: qz corpora in resurrectione di
sponēt ſm exigētiā aie: nō aūt imutabun
tur p corpa pdicta. Ut ponit. b. Tho. i. 4.
ɔ gētil. c. 95. Propterea Apl's vocat corpa
post resurrectionē spūalia. i. Cor. 15. Semi-

nat corpus aiale:resurget corpus spuale:
q totaliter subijcief aie seu spiritui:τ dispo
net fm exigētiā eius.¶ Scda rō est pp
penalitatis eternitatē. Dānati.n. merēt pe
nam eternā:q sicut offensa ē infinita pp
dignitatē eius q offendit.s.dei:q est infinite
dignitatis:sic τ pena dz eē eterna τ infinita.
Nō autē pōt esse eterna τ infinita intēsiue
qntum.s.ad acerbitatē:q sic annihilaret
aiam:q ē finite capacitatis. Oportet ergo
q sit infinita extēsiue s.qntū ad duratiōē.
Int ceteras autē penas quas dānati pa
tiunt:vna ē ipsa inordinatio voluntatis:
q inqntū hnt inordinatā voluntatē:di
splicēt eis oia:q recta sunt:τ qtr displicet
eis:q dei voluntas implet in oibus:cui pec
cando restiterunt. Igit inordinata volun
tas ab eis n tollet. Jō dr. Eccl'i.xi. Si ceci
derit lignū ad austrum:vel ad aqlonē:in
quocūq loco ceciderit: ibi erit. ¶ Tertia
rō ē pp puatōē gre τ charitatis. Nō.n.
voluntas a petō mutet in bonū:nō nisi p
grā dei qtingit: Juxta illud. Ro.9.c. Nō
ē volētis neq currētis sed miserētis dei.
Jtē.2.Cor.iij. Nō q sufficiētes simus cogi
tare aliqd a nobis quasi ex nobis:sed suffi
ciētia nostra ex deo ē. Et ex eadē grā est:q
peccata penitētibus remittant. Ro.iij. Ju
stificati gratis p grām ipsius. Sicut autē
aie bonoꝝ admittunt ad pfectā participa
tionē diuine bonitatis:ita dānatoꝝ aie a
grā totaliter excludant. Nō ergo poterunt
mutare in melius voluntatē. Ex quo pz q
opinio origenis supra falsa τ heretica:q po
suit oēs demones τ oēs hoies esse saluan
dos. Cōtra qd ē expsse auctoritas saluato
ris dicētis. Mat.25. Jte maledicti in ignē
eternū:q paratus ē diabolo τ angelis ei⁹.
Propt h igit fuit origenes tanq hereticus
ab ecclesia damnatus. Ut habet in decre.
24.q.ij.in fine. De h vide qd scripsi in fmo
nib⁹ de peccatis in genere:fmone.9.τ dñi
ca.ij post festum trinitatis: fmone q inci
pit: Jratus deus eius τc. ¶ Scda est pe
nitentia desperata τ h est pditoꝝ sicut fuit
pnia Jude traditoris:q pnia duct⁹ retulit.
triginta argenteos dicēs Peccaui tradens
sanguinem iustum. Mat.27. Sed nō pro
fuit ei:q defuit sibi forma penitentie.s.spes
venie. Unde despatus laqueo se suspendit:τ
diffusa sunt oia viscera eius. Act.i. Et h ids
q non accessit ad eos:q poterant sibi de
pnie remedio puidere τ cōsilium dare. De
bebat.n. Judas accedere ad virginem glo
riosam:vt p eo intercederet. Uel si de ea
erubescebat: debuit ire ad mariā magda
lenam τ martham:vel ad apostolos. Unde
Aug de pe.di.6.c Qui vult. Qui vult qfi
teri peccata sua sic ait. Jōq nō petat sacer
dotes p aliquā culpā ab vnitate ecclesie
diuisos. Judas.n.penitēs:iuit ad pharise
os:τ relinqnēs aplos nihil inuenit auxiliū
nisi argumētū despatiōis. Dixerūt.n. Quid
ad nos:tu videris. Si peccasti:tibi sit:nō ti
bi succurrim⁹:peccata tua nō charitatiue
suscipimus:nō cōportanda pmittimus:nec
qlit deponas onus docem⁹. Quid.n.nobis
τ misicordie:q nec opa seqmur iustitie:sed
si iuisset ad fratres:q orauerant p socru pe
tri febricitante:q cananeā ip:obā misicor
die obtulerat:interrogasset Petrū p se effun
dētē lachrymas:si fugisset Mariā τ Mar
tham:q vitam lazaro ipetrauerunt:nō tur
bam plorantē:q vnicū filiū acqsierat vi
due:iuit ad diuisos:τ diuisus perijt:h ibi:
Talis.n.fuit pnia Caym q desperans ait.
Maior est iniqtas mea: q vt veniam me
rear. Gen.4. Talis et fuit ille mercator:q
cū ad extremū venisset: rogatus fuisset a
circūstantibus vt testm̄ qderet τ qfiteret:
postq renuit:tandē illoꝝ victus instantia:
ait testm̄ meū ē hoc:q bona mea relinquo
filio meo:corpus psbitero parochiali: aiam
vero relinquo diabolo:τ defunctus ē. Sic ē
hodie de multis:q iusto dei iudicio despe
rantes potius cū Juda vadunt ad pha
riseos.s.audiunt demonum psuasiones q
scōꝝ:τ nolunt qfiteri:q diabolus cui⁹ sua
sionibus credunt:linguas ipsoꝝ pmittente
deo claudit. Et recte facit diabolus sicut
lupus qui rapit ouē:q accipit eā p guttur:
vt clamare nō possit. Unde legit q cū qdā
demoniacus ad quēdam virū factū fuis
set adductus:τ cū demonē adiurasset vt in
de recederet:τ nomen suū sibi diceret. Ille
ait. Nos sumus tres fratres:qui habemus
nra officia determinata. Ego.n.vocor clau
dēs cor. Alius claudēs os. Tertius vocat
claudēs marsupiū. Officiū.n.meum ē cor
petōris indurare:vt nō possit hēe qtritio

nē:ſed ſi forte cōterit̃ laborat frater meus
.ſ.claudens os vt confeſſionem impediat.
Et ſi forte confeſſus fuerit: laborat tertius
frater meus.ſ.claudens marſupium ne ſa/
tiſfaciat: ⁊ ne male ablata reſtituat.Et ex
hoc fit penitentia inutilis.

¶Tertia penitentia eſt ſimulata:⁊ h̓ eſt
ypocritarum cōtra illud.Cū ieiunatis no
lite fieri ſicut ypocrite triſtes.Mat.5.Ta/
lis fortaſſe fuit penitētia Eſau:de quo di/
cit Apo.Heb.12.Q̄d nō inuenit locū pe/
nitentie:q̄ꝙ̄ cum lachrymis inquiſiſſet eā.
Tales ypocrite ſunt:ſicut arbores frondo
ſe ⁊ infructuoſe:que merentur a xp̄o male/
dici:⁊ areſcere ita vt nihil aliud valeant:
niſi ad cibum ignis.Figura de h̓ habet̃ in
ficu: cui dn̄s maledixit:de qua habetur.
Mat.21.Dic hiſtoriam.Et nota.pro mate/
rie ampliori declaratione:ꝙ quattuor ſunt
ſpecies ypocriſis.Prima ē boni ſimulatio.
cum.ſ.homo ſimulat ſe bonū facere q̄d nō
facit.Tales erant illi ypocrite cōtra quos
loquit̃ dn̄s.Mat.6.c.Attēdite a falſis pro/
phetis.Et ꝯtra h̓ ſic ait Grego.Simulata
equitas ē duplex iniq̄tas:Tales ſunt ſimi
les arboribus ſodomoꝝ: de q̄bus dicit̃ in
hiſtoria ſcolaſtica ꝙ faciūt iuxta mare mor
tuum poma liuida in apparentia exteriori:
ſed cum matura credunt̃ ⁊ aperiunt̃ fa/
uillis plena inueniunt̃.Scd̓a ſpecies ē bo
ni defedatio ſeu deturpatio.Tunc aūt ho
mines bona ſua fedant:qn̄ ea que ſunt de
ſe bona ⁊ de ſuo genere mala intentione
corrūpuntur ea facientes vt hominibus
placeant:vel vt bona tēporalia ꝯſequant̃:
puta dignitates:honores:diuitias ⁊c̄.Nō
aūt vt placeant deo.Tales etiā damnant̃
ſicut falſarij monete.Nam monetā que dꝫ
eſſe aurea vel argentea:faciunt ſtagneam.
Sic opera eoꝝ que debēt eſſe aurea ꝑ cari
tatem:vel argētea per puritatē falſa ſunt:
q̄r habent ſolam ſimilitudinē boni ⁊c̄.Cō
tra quos dicit dn̄s.Mat.15.Ypocrite bn̄
prophetauit de vobis Iſaias ꝑpheta di/
cēs.Populus hic labijs me honorat: cor
autem eoꝝ longe eſt a me.Vn̄ dicit̃ ypo/
cris ab ipos q̄d ē ſub ⁊ criſis: aurū: qua/
ſi aliud habens ſub auro.i.ſit apparentia
boni.Cōtra quos terribiliter iterū clamat
dn̄s.Mat.xxiij.dicens.Ve vobis ſcribe ⁊
phariſei ypocrite q̄ ſimiles eſtis ſepulcris
dealbatis:que foris appꝑent hoibus ſpecio
ſa:intus ꝟo plena ſunt oſſibus mortuoꝝ
⁊ omni ſpurcitia.Sic ⁊ vos foris q̄dem
apparetis hoibus iuſti: intus autē pleni
eſtis ypocriſi ⁊ iniq̄tate.Tertia ſpecies ypo
criſis eſt mali paliatio qn̄.ſ.bonis obūbra
tionibus mala ſua depingunt:qn̄ vꝫ ali/
quas oſtentationes faciunt vt mala ſua
cautius faciant ⁊ extra hominibus nō ap
pareant.Tales ſunt ſicut lupi de q̄bus ait
dn̄s.Mat.7.Attendite a falſis prophetis
qui ve.ad vo.in veſt.o.intrin.aūt ſunt lu/
pi rapaces.dic̄ Ari.De naturis animaliū
ꝙ lupi aphricani ſibillos paſtorum fin/
gunt:⁊ oues eos eſſe paſtores putātes ad
eos cōueniunt:⁊ ipſi poſtq̄ꝫ tenuerunt eas
diripiunt.Io.x.Lupꝰ rapit ⁊ diſꝑgit oues.
Tales ſunt ypocrite:fingunt ſe eſſe bonos
paliantes mala ſua:vt decipiāt oues xp̄i.
Quarta ſpecies ypocriſis eſt etiā boni ſi/
mulatio hoc.ſ.modo cū aliquis ſimulat ſe
velle occultare bona ſua: cum tn̄ appetat
ea manifeſtare hominibus: ne appareant
eſſe ypocrite: vel vt meliores reputent̃.Cō
tra tales dicitur.Mat.6.Amant orare in
angelis platearū.In plateis quidē amāt
orare vt videantur: ſed in angulis vt cre/
dantur nolle videri.Iſtoꝝ quattuor ypo/
critarū penitentia eſt infructuoſa:eo ꝙ nō
ſit vera ſed ſimulata.

¶Quarta eſt penitētia coacta:⁊ h̓ eſt ma
lefactoꝝ.Quando eniꝫ ducunt̃ ad furcas
dolent ⁊ penitent de peccato:ꝑpter hoc ꝙ
ſunt ad ſuſpendia condēnati: ſed q̄r coa/
cte faciunt nihil prodeſt.Tales enim ſunt
ſimiles latroni ſiniſtro.Luc.xxiij.Et ſymo/
ni cyreneo qui nō voluntarie ſed coacte
portauit crucem dn̄o.Non tn̄ nego quin
tales poſſint veram penitentiam agere ſi/
cut latro dexter in cruce.Ideo talibus nō
negatur penitentia nec confeſſio .peccato/
rū:nec eſt cōtraria conſuetudo:vt in cle.i.
de peni.⁊ re.Nec eucharistia denegatur.
de penit.⁊ remiſſio.c.ꝙ in te.nec ſepultura
eccleſiaſtica.xiij.q.vlt.c.vltimo.Dicit tamē
Hoſti.in.c.ex pte.ij.di.Sepulturas ꝙ fur/
ca ſuſpenſus non deponetur ſine licentia
iudicis:quam tn̄ petitam facile concede/
re debet.ff.de cada.puni.l.i.ij.⁊.iij.Et

postea si fuerit penitens sepelietur vt in.d. c.vltimo.Et concordat glo.ibi Jo.an.cōia de.Cle.pma.Sed valde difficile est:tales malefactores veram penitentiam agere. Eccl.5.Super furē est cōclusio & penitētia. Et ideo dicit petrus.Nemo vestrū patiat sicut homicida:aut fur:aut maledicus:aut alienor appetitor.1.Pe.4.Talis fuit penitentia Antiochi regis:qui cū percussus esset a deo propter suam superbiam:apprehēdit eum dolor dirus viscerum:& amara interiorū tormenta:& cepit ex graui superbia deduci:& ad agnitionē sui venire.Et cū iam fetorem suum ferre non posset:vt ait. Justum est subditum esse deo:& mortalem nō paria deo sentire.Sz statim subdit scriptura dicens.Orabat aūt hic scelestus dominum:a quo nō erat misericordiam consecuturus.2.Macha.9.¶Quinta est falsa:& h est imperfector:siue obstinator:puta quando agit penitentiam de vno peccato mortali:& nō de alio.Talis enim est penitētia falsa.sm Greg.Et habet in decret.d pe.di.5.Falsas.Ubi sic dic.Falsas penitētias dicimus:que nō sm auctoritatem sanctor patrū pro qualitate criminis imponūtur.Ideoq3 miles:vel negociator:vel alicui officio deditus:quod sine peccato exerceri non possit:si culpis grauioribus irretitus ad penitētiam venerit:vel q bona alterius iniuste detinet:vel qui odium in corde gerit:recognoscat se veram penitentiam non posse peragere:per quā ad eternam vitam peruenire valeat:nisi negocium relinquat vel officiū deserat:& odium ex corde dimittat:Bona quidez que iniuste abstulit restituat:arma deponat:vlteriusq3 non deferat:nisi cōsilio religiosor episcopor pro defendēda iusticia:nec tū si noluerit desperet: & interim quicqd boni fecerit:vel poterit facere:hortamur vt faciat:vt omnipotens deus cor illius illustret ad penitentiam.Et nō sm glo.q vbi ait exercere non potest: difficultas notatur non impossibilas.Et vniuersaliter falsa penitētia est de vno penitere:& non de alio.Unde scriptum est. Qui totam legem seruauerit:offendat aūt in vno:factus est omnium reus.s.quantum ad vitam eternam.Et Criso.super Mat. de negociatore sic ait.Eijciēs deus.88.d. Eijciens vendentes & ementes de templo significauit q mercator nunq3 potest deo placere.Et ideo nullus potest esse christianus mercator:aut si voluerit esse:proijciatur de ecclesia dicente propheta:quia non cognoui negociationes:introibo in potentias domini.Et.j.subdit.Ostendam quis nō est negociator:vt qui talis nō fuerit eū intelligas esse negociatorem quicunq3 rem comparat:non vt ita integram & immutatam vendat:sed vt materia sit sibi aliquid operandi:ille nō est negociator.Qui vero rem comperat vt integrā & immutatā vendendo lucretur:ille est mercator:qui de tēplo dei eijcitur.de h etiā de pe.di.5.Qualitas lucri.¶Sexta est penitentia indiscreta:& h est superstitiosor:qui in tm se macerant:vigilando:ieiunando:vel huiusmodi faciendo:q debilitantur corpore:& quandoq3 deficiunt sensu.Contra quos dicit. Ro.12.Obsecro vos fratres per misericordiam dei:vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam:deo placentē:rationabile obsequium vestrum.Ad hoc aūt vt discrete penitentia fiat:debet penitens consilio senior adherere:nō proprio iudicio.Hoc enim modo acquiritur discretio: que est mater & origo omnium virtutū:vt habetur in collationibus patrum:in scda collatione abbatis moysi:& in.i.de officio custo.in.c.presentiuz.i.q.5.Unde in huius figura in veteri testamēto:in quolibet sacrificio debebat apponi sal.Unde Leuit.2. In oi sacrificio tuo oblatione offeres sal. ¶Septima est penitentia momentanea.i. instabilis & inconstans:& h est recidiuor.i. illorum qui post penitentiam redeunt ad peccata.Unde Jsidorus de summo bono Et habetur.de peni.di.iij.Irrisor est nō penitēs:qui adhuc agit quod peniteat:nec videtur deum poscere subditus:sed subsanare superbus &c.Ibi vide Et etiam in capitulis sequentibus.Tales puniēt pro peccatis remissis:que per ingratitudinem redeunt.Mat.18.Iratus dns eius tradidit euz tortoribus Quod quomodo intelligatur:vide quod scripsi in dominica.22.post festuz trinitatis sermone qui incipit.Oportuit & te misereri conserui tui.Amen.

¶De fructuositate ꝛ vera ꝛ maxima vtilitate penitentie. Sermo secundus.

Enitentiam agite: appropinquabit, regnum celoꝝ. Mat. 4. Cuȝ duplex sit penitentia. s. infructuosa ꝛ fructuosa: de infructuosa vidimus. Nunc dicendum restat de fructuosa. Salutetur virgo Maria. Qualis aũt esse debeat penitẽtia fructuosa: que est electoꝝ ꝛ saluandorum: ostendit nobis Joel in epistola que fuit lecta in prima die. xl. sic dicẽs. Cõuertimini ad me ꝛc. vsqȝ ꝛ nõ vestimenta vestra. Joel. ij. Ubi notant. 9. conditiones vere penitentie. Debet enim esse primo.

¶Festina: ibi conuertimini.
¶Recta: ibi ad me.
¶Integra: ibi toto.
¶Uoluntaria: ibi corde.
¶Propria: ibi vestro.
¶Austera: ibi ieiunio.
¶Lachrymosa: ibi fletu.
¶Deuota: ibi planctu.
¶Pia: ibi scindite corda vestra.

¶Prima conditio vere penitentie est: ꝙ debet esse festina. Unde dicit. Conuertimini in presenti nõ in futuro: Debet ergo peccator statim conuerti: nõ expectare annuȝ: nõ mensem: nõ ebdomadam: nõ horaȝ: vel diem: qꝛ qui promittit tibi veniam de peccatis penitenti: diem crastinum nõ spopondit dissimulanti. Ignoramus enim: qd sit dies crastina paritura. O quot anime sũt in inferno: que expectantes tẽpus faciendi penitentiam: frustrate sunt ab expectatione sua morte preueniente. Prouenit aũt ista procrastinatio ex hoc: ꝙ peccator ꝑmittit sibi longam vitam. Eccl. 29. Repromissio nequissima multos perdidit. Nota nequissima in superlatiuo gradu. Est enim ista repromissio mala peior pessima. Mala quidẽ ꝛ fatua est: quia vsurpat sibi peccator in hoc: quod solũ est ipsius dei: scilicet de futuro tẽpore disponere: hoc suggerente diabolo: sicut suggessit Eue dicens. Nequaqȝ moriemini. Geñ. iij. Sed o insensati nescitis quod scribitur. Act. i. Non est vestrum nosce tẽpora vel momenta: que pater posuit in sua potestate. ¶Peior est: qꝛ credit ꝙ deus multum tẽporis daturus sit: quod tamen fatue ꝛ male expendit: cum ꝛ si dñs longũ tp̃s sibi ꝑmisisset: nihilominus illud posset breuiare si penitere nõ vellet: qꝛ illa promissio intelligeretur sub cõditione: si penitentiam agat: ꝙ pȝ. Geñ 6. Nõ permanebit spiritus meus in homine in eternũ: erũtqȝ dies eius. cxx. annoꝝ. Nota spiritus meus. i. indignatio mea: eruntqȝ dies eius cxx. annoꝝ ad penitendũ. Hoc enim dixit deus ꝛm spacium: eo ãno quo cepit archa fieri. Sed qꝛ homines ĩ malicia ꝑseuerauerunt ante prefixum terminum. i. c. anno deleti sunt. Si ergo deus tempus promissum nolentibus penitere abstulit: quid faciet de illis: quibus nullum tempus promisit. Ad idem facit in simili: quando promisit deus Dauid de Salomone dicẽs. 2. Reg. 7. Et stabiliam tronum regni eius vsqȝ in sempiternum. Et tñ postea illud regnum abstulit ꝓ maiori parte Roboam: sicut pȝ. iij. Re. 12. Uide in sermonibus de oratione dominica: Sermone. ij. parte. iij. ¶Pessima vero ẽ repromissio ista: quia peccator nõ tantũ tempus datum perdit: imo in cõtumeliam ipsius largitoris expẽdit: sed etiã futurum tẽpus in cõtumeliam eiusdem expendere disponit. Quia ergo fatue presumit: ꝙ deus qui ista nouit: debeat sibi dare longam vitam: teneamus consilium dñi dicentis. Nõ tardes conuerti ad dominum ꝛc. Figura etiaȝ habetur de coruo emisso ab archa: qui nunqȝ reuersus est ad eam cantans cra cra: presumẽs de crastina expectatione nunqȝ peruenit ad crastinũ: iuxta illd. Geñ. 8. Et Aug. Ipsa res est: que multos occidit: cum dicunt cras cras: ꝛ subito hostium clauditur ꝛ remanẽt foris: cũ voce coruina: qꝛ nõ habuerũt gemitũ colũbinum: hostium clauditur ꝛ cras cras vox coruina est. h ille in sermone. Item admonet nos deus noster. Sopho. 2. Uox cantantis in fenistra: coruus insuper liminari. Sic peccator egreditur de archa. i. de ecclesia per peccatũ mortale. Si ergo similis efficitur coruo in crastinando penitentiã: similis fiet ei in nunqȝ redeundo ad archam. Ideo dicitur. Eccl. 5. Nõ tardes conuerti

ad dñm:⁊ ne differas de die in diem:ne subito veniat ira illius:⁊ in tempore vindicte disperdat te. Item ibidem:de propiciatu peccatoꝝ. Noli eẽ sine metu:nec adijcias peccatum super peccatũ:⁊ ne dicas miseratio dei magna est:multitudinis peccatorũ meoꝝ miserebitur. Numera enim:⁊ ita ab illo cito proximat:⁊ in eoꝝ peccata respicit ira illius:nõ tardes conuerti ⁊c̃. Tempus aũt vindicte ⁊ iusticie:est tẽpus mortis: qꝛ tẽpus vite presentis:est tempus misericordie. Ps̃. Cuꝫ accepero tẽpus:ego iusticias iudicabo. Ad Heb. 9. Statutum est oĩbus hoĩbus semel mori. Oratius in odis. Oẽs vna manet nox:⁊ calcãda semel via leti ẽ. Ideo sctã mater ecclesia admonet dicens. Emendemus in melius. Itẽ Hieronymus ad paulinuꝫ. Festina queso te ⁊ herenti in salo nauicule funem magis p̃cide:q̃ solue. Et Lucanus lib. i. Tolle moras semper:nocuit differre paratis.

¶ Secunda cõditio penitentie est:quia dꝫ esse recta: qđ notatur:cum dicitur:ad me. Ubi nota. ꝙ rectitudo penitẽtie perficiscit̃ ex duobus. Primo ex conuersione. Unde dicit cõuertimini. Est enim peccator similis infirmo:cuius cura est per contrariũ. Item similis baculo curuo:qui vi oꝫ in contrariũ verti:ad hoc vt dirigat̃. Nam vt ait Amb. Peccatum est spreto incõmutabili bono: bonis cõmutabilibus adherere. Bonũ autem incõmutabile ẽ deus. Malach. iij. Ego deus:⁊ nõ mutor. Bonũ vero cõmutabile est mundus:⁊ omnia eius bona cõmutabilia sunt:sicut honores:pompe:dignitates:officia:potẽtie:voluptates:diuitie:gloria mũdi. Ro. 6 c. Uanitati enim creatura subiecta est. Experientia etiam docet omnia bona mundi mutabilia esse. Nam hodie est hõ in dignitate:cras nõ. Et sic de alijs bonis mundi. Boetius. Quid me felicẽ totiẽs iactastis amici:qui cecidit stabili non erat ille gradu. Itẽ p̃me. Jo. 2. Mũdus transit ⁊ concupiscentia eius. Peccatores autẽ vertũt tergũ deo: ⁊ faciem creature. Ideo cõtra eos cõqueritur deus dicens. Uerterunt terga: ⁊ nõ faciem. Ponamus in pratica. Auarus spreto incõmutabili bono.s. deo:⁊ eius mandatis adheret mundo: sequendo diuitias:⁊ lucra terrena. Si ergo vult rectificari:vertatur in cõtrariuꝫ vꝫ.s. spernat mundũ:⁊ adhereat deo. Sic fecit beatus euangelista Mat. q̃ relictis omnibus secutus est xp̃m. Mat. 9. Item bonum cõmutabile est caro: ⁊ eius voluptates. Isa. 40. Omnis caro fenũ:⁊ omnis gloria eius quasi flos feni. Nam mane.i. in iuuentute sicut herba transit:⁊ floret vespere.i. in senectute decidit:indurat:⁊ arescit vtiq̃ in infirmitate. Luxuriosus autem spernendo deuꝫ:sequitur carnem. Unde si vult rectificari:vertatur in cõtrarium.s. spreta carne sequatur deum. Ro. 8. Si enim sm̃ carneꝫ vixeritis: moriemini. Si aũt spiritu facta carnis mortificaueritis:viuetis. Item Gal. 5. Spiritu ambulate:⁊ desideria carnis nõ perficietis. Sicut fecit Maria magdalena postq̃ cõuersa fuit ad christũ. Luce. 7. Et Maria egyptiaca in vitis patrum. Itẽ gloria mundi:honores:dignitates sunt bona cõmutabilia. Superbus aũt vt consequat̃ ista bona:spernit deuꝫ: ⁊ eius precepta. Et ideo si vult spiritualiter rectificari:gloriam mundi ⁊ cetera p̃dicta spernat: vt habeat gloriam celi:que solis humilibus datur:iuxta illud. Job. 22. Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. Sic fecit Dauid dicens. Elegi abiectus esse ⁊c̃. Scđo rectitudo penitẽtie perficitur ex fine. Sicut enim homo nõ recte sagittat. q̃n nõ respicit signum:ita homo nõ recte penitet:nisi respiciat deuꝫ:vt.s. propter deum:⁊ nõ propter alium finem laborem penitentie portet:ideo dicit ad me: Debet eniꝫ peccator penitens dolere propter deum offensum:⁊ propter deum habẽdum:qꝛ ipse dꝫ esse finis omnium operum nostroꝝ. Multi enim labores ⁊ dolores patiuntur:sed qꝛ nõ sunt propter deum:ideo sunt infructuosi ⁊ inutiles. Sap. iij. Infelix ⁊ vacua ẽ spes illoꝝ:⁊ labores sine fructu ⁊ inutilia opera eoꝝ. Forma ergo p̃spiciẽs cõsistit in fine:q̃n intendit deus a penitẽte.

¶ Tertio debet esse penitentia volũtaria: dum dicit corde.i. voluntate:vt sit spontanea:nõ coacta vel inuita: sicut est penitentia carceratoꝝ:vel violẽter suspensoꝝ:sicut patiebatur latro sinistrior. Luce. 23. Et Symon cyreneus: de quo ibidem dicit̃: ꝙ nõ voluntarie sed coacte portauit crucem domini. Uñ Cant. Cant. 5. Surrexi vt aperi-

rem dilecto meo: manus mee distilauerunt myrrhā purā. Per myrrhā: que ē amara: significat pn̄ia. Pura myrrha est: que nō agitur per violentiā incisionis vel aliquā vim. Unde designat spontaneam voluntatem penitendi. Nō est talis penitētia piratarum: qui per timorē vel violentias tempestatis penitent: ⁊ confitentur: sed sedata tēpestate fiunt deteriores: q̄ȝ ante fuerant. Nota hic moraliter: ꝙ triplex dicit crux. s. christi: latronis dextri: ⁊ sinistri. Prima significat penitentiam voluntarie assumptam. Nam xp̄s voluntarie passus est crucem. Isa. 53. c. Oblatus est: q2 ipse voluit. Et talis penitētia satis placet deo: qn̄. scilicet homo sponte seipsum affligit: ieiunando: orando: vigilando: elemosynas faciendo. Ps̄. Voluntarie sacrificabo tibi. Secūda crux scilicet latronis boni significat penitētiā: nō quidem assumptam: sed illatam a deo: vel ꝯfessore: ꝙ tamē penitens humiliter sustinet: sicut qn̄ deus infert homini infirmitatem: vel mortem filiorum: vel consanguineorū: vel alia huiusmodi aduersa: ⁊ h̄ placet deo: sicut fuit crux latronis boni. Ps̄. Die ac nocte grauata est super me manus tua cōuersus sum in erū. m. dum confrin. spina. s. aduersitatis. Tertia crux significat penitentiam ipsorum: qui coacte faciunt: sicut cum latro ducitur ad suspendiū: hoc nō placet deo: sicut nec crux latronis sinistri. Ideo dicit Apo. 2. Cor. 9. Unusquisq̄ prout destinauit in corde suo: nō ex tristicia: aut ex necessitate: Ylarem enim datorem diligit deus.

¶ Quarto debet esse penitentia integra: qđ notaẗ cum dicitur in toto corde. Et primo quidē quantum ad contritionē: vt de omnibus doleat: ⁊ oīa relinquat: alioqn nō curaretur. Legitur in legenda beati Sebastiani: ꝙ cū Cromatius maximus ⁊ ditissimus grauissime egrotaret: ⁊ promisisset beato Sebastiano: ꝙ ꝯuerteretur ad fidē: si daret ei aliquod remediū quo curareẗ: ipse dixit: ꝙ confringeret omnia ydola: ⁊ baptizareẗ: ⁊ tunc curaretur. Qđ ille fecit: vno tantū retento. s. solis ⁊ lune ⁊ stellarum: quod erat aureum: ⁊ valde preciosum. Baptizatur ergo: ⁊ nō curatur. Postq̄ȝ vero penituit: ⁊ confessus fuit: ⁊ destruxit illud simulacrum: qđ retinuerat: apparuit ei angelus dn̄i perfecte curans eum. Sic similiter anima penitens nō curatur: nisi de oībus doleat. Ps̄. Lauabo per sing. noc. lec. meū la. m. stra. me. rigabo. ¶ Secundo d3 esse integra in confessione: vt penitens oīa peccata cōfiteatur: ⁊ dicat in speciali scita: ignorata: ⁊ oblita in generali. Est enim peccator illaqueatus multis laqueis: sicut vulneratus multis vulneribus letalibus: qui nō euadit mortem: nisi omnia cureẗ. Et ideo oportet: vt omnia detegat medico. ¶ Tertio debet esse integra in satisfactione: alioquin oportebit satisfacere alibi. i. in purgatorio: vbi grauissima est pena. Nam vt ait Augu. in decret. 25. di. Qui in aliud seculū distulit fructū cōuersionis: prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis ⁊ si non sit eternus: miro tn̄ modo grauis est: superat enim omnem penam: quam passus est aliquis in hac vita: vel pati potest. Idē in. c. nullus. de pe. dist. vij.

¶ Quinto debet esse propria. Ideo dicit vestro. Econtra accidit in baptismo. Sufficit puero fides aliena cum facto proprio: vt ipse baptismum ⁊ eius esse suscipiat: sed in penitentia econtrario: sufficit contritio cum facto alieno. Potest enim vnus homo pro alio satisfacere: sed nō cōfiteri. Unde sicut medicina composita vni mēbro: nō sanat aliud membrū: puta apposita calcaneo: nō sanat oculū: ita vnius cordis cōtritio non sanat cor alterius. ¶ Sexto debet esse austera. Unde dicit in ieiunio: quo scilicet affligiẗ caro exterius. Un̄ ecclesia sancta statuit ieiunium. xl. dierum. Nam vt ait Greg in hoc mortali corpore ex quattuor elemētis subsistimus: ⁊ per voluptates eiusdē corporis preceptis dn̄icis ꝯtraimus: que per decalogū sunt accepta: Qui ergo per carnis desideria decalogi mādata contēpsimus: dignum est vt eandem carnem quaterdecies affligamus: hec ille. Et per quadragenarium numerū ieiunij damus deo decimas anni ⁊c̄. Ut notatur de pe. di. 5. Quadragesima. Excusanẗ tn̄ aliqui: puta mulieres pregnantes. Scđo mulieres lactantes. Tertio infirmi. Quarto pauperes. Quinto itinerātes. Sexto laborantes. Septimo pueri. Octauo senes. Nono positi in necessitate: in. c. primo de ob

seruatione ieiunij &c. Est tñ notandum q̄ nõ solum a cibis debet homo abstinere: sed etiam a vitijs. Qui ieiunant: & a vitijs nõ abstinent: similes sunt diabolo &c. Unde debent homines ab odio a litibus a cõten tionibus abstinere: iuxta illud Isa.58.c. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra: & omnes debitores vestros repeti/tis: Ecce ad lites & ꝯtentiones ieiunatis: & percutitis pugno impie. Itez a celebratio/ne nuptiaꝝ: & cõiugijs abstinẽdum est. Ut habetur.xxxiij.q.4.c. Xpiano. & caplo. Nõ oportet &c. Nec vxorem: Etiaz carnalis copula inter coniuges hoc tempore prohibetur: vt dicit̃ in caplo xpiano. Sed dicit glo. ibi: q̄ h̄ est de consilio intelligendum.

¶ Septimo debet esse lachrymosa: q̄ notatur ibi fletu: sic faciebat qui dicebat. Lauabo per singulas noctes lec. me. &c. Item fuerunt mihi lachryme mee panes &c. Sic & maria magdalena: de qua dicitur. Luce vij. Q̄ stans retro secus pedes eius la/chrymis cepit rigare pedes eius: & capillis capitis sui tergebat: & osculabatur pedes eius: & vnguento vngebat. Q̄ si non põt homo lachrymas exteriores emittere: saltez emittat interiores. Nota hic: q̄ defectus lachrymarum potest contingere ex multi/plici causa. Primo ex defectu doloris: q2 si homo minus dolet de peccato: q̄ꝫ de dam/no temporali. Scdo cõtingit ex abundantia doloris: q2 lachrymas exiccat p calorẽ concitatiuum. Tertio contingit ex hoc: q̄ homo se continet: vt coram solo deo do/leat. Quarto quando ex duritia cõplexio/nis est: q̄ homo nõ potest flere corporaliter pro peccatis: tñ fleat pro morte anime: q2 dolor ille magis sensibilis est. Et ideo magis vicinus ad resoluendum corpus in lachrymas hec ponit. b. Tho. in. 4. senten/tiaꝝ. di.15. super litteram.

¶ Octauo debet esse deuota: dum dicit̃ in planctu. Hec aũt deuotio habet̃ & ostenditur per orationes assiduas. Debet enim peccator humiliare se: & plangere: & veniá a deo de suis peccatis postulare. Sic faciebat ille: qui procidens in terram ait. Patientiam habe in me: & omnia reddaz tibi. Et audiuit. Omne debitum dimisi tibi: quoniam rogasti me. Mat.18. Et ideo dicit dominus Mat.6. Unge caput tuuz: & faciem tuam laua. i. mentem tuam vnge vnctione deuotiõis. Per caput nanq3 mens designatur. Ut.c. vnico. De sacra vnctione. Et fa/ciem tuam laua. i. cõscientiam tuam aqua lachrymarum vel aqua penitentie. Sic publicanus humiliter petens deprecabatur dicens. Deus propicius esto mihi pecca/tori. Luce. xviij.

¶ Nono debet esse pia: dum dicitur. Scindite corda vestra. s. ad compassionem proximorum: qbus debemus cõpati: & elemo/synas largiri: p̃sertim hoc tempore quadragesime. Ideo Greg. sup omel. euangelio prime dñice q̃dragesime ait. Nemo sibi abstinentiam solam credat sufficere: cum dñs per pphetam dicat: nõne hoc est magis ieiunium qđ elegi: frange esurienti panem tuum: & egenos vagosq3 induc in domum tuam: cum videris nudũ operi eum: & car/nem tuam ne despexeris. Illud ergo ieiu/nium deus approbat: qđ ad eius oculos manus elemosynarum leuat: qđ cum pro/ximi dilectione agitur: qđ ex pietate cõdit̃. Hoc ergo qđ tibi subtrahis: alteri largi/re: & vnde tua caro affligitur inde egentis ꝓximi caro reparetur. Tunc etenim per ꝓphetá dñs dicit. Cũ ieiunaretis & plangeretis: nũqd ieiuniũ ieiunastis mihi? Et cũ comedistis & bibistis: nunqd nõ vobis comedistis: & vobismetipsis bibistis? Sibi. n. comedit & bibit: qui alimenta corporis que sunt cõmunia dona ꝯditoris sine indigentibus percipit: & sibi quisq3 ieiunat: si ea q̃ sibi ad tempus subtrahit: non pauperibus tribuit: sed ventri postmodum offerenda custodit. Hinc per Joel ait. Sanctificate ieiunium. Ieiunium qppe sanctificare est adiunctis bonis alijs: dignam deo abstinẽtiam carnis ostẽdere. Cesset ira: sopiantur iurgia. In cassum enim caro atteritur: si a prauis suis voluptatibus animus nõ refrenatur: cum per pphetam dominus dicat. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur volun tas vestra: & omnes debitores vestros re/petitis: ecce ad lites & contentiones ieiunatis: & percutitis pugno impie. Notandum q̄ ait: omnes debitores vestros repetitis. Neq3 enim qui debitorem suum: hoc qđ dedit repetit: aliqđ iniustum facit: sed dignũ

est vt qsquis se in penitentia macerat etiá
hoc qd sibi iuste cópetit interdicat sic no/
bis afflictis ⁊ penitentibus adeo dimittiť
ꝙ iuste egimus si pro minori illius etiam
hoc ꝙ nobis iuste competit relaxemus ħ
ille. Si ergo penitētia cum predictis condi/
tionibus fiat: ꝓculdubio erit fructuosa: ⁊
meritoria vite eterne: sicut dicit thema. Pe
nitentiam agite. appro. eniȝ reg. celoꝝ. Ad
quod ille nos perducat qui sine fine viuit
⁊ regnat. Amen.

¶ De quiditate in quo tractatur an pe
nitentia sit virtus an sacramētū an actus
virtutis an passio. Sermo quartus.

Enitentiam
agite ⁊c. Supradictū est:
de penitentie necessitate
⁊ qualitate: modo sequiť
ꝑdicare de eius quidita/
te. Sed prius salutetur virgo Maria. Pro
euidentia dicendoꝝ: notandum est ꝙ peni
tentia potest quattuor modis sumi.
¶ Primo: prout est virtus.
¶ Scdo: prout est sacramentum.
¶ Tertio: prout est virtutis actus.
¶ Quarto: prout est passio.
¶ Primo ergo modo potest accipi vt est
virtus: ⁊ secundum hoc penitentia est ha
bitus: vt. j. dicetur: qui est in voluntate: si/
cut in subiecto. Et ꝙ sit virtus ꝓbatur sic:
q2 ꝑcepta legis nō dantur: nisi de actibus
virtutum: q2 hoc intendit legislator: vt di
citur in primo ethicoꝝ: sed penitentia ca/
dit sub ꝑcepto legis: vt dicitur in themate
nostro: ergo penitentia est virtus.
¶ Secūdomodo accipitur ꝓut est sacra/
mentum: q2 vt dicit Ugo de sancto Ui/
ctore. Sacramenta sunt quedaȝ medicine:
que peccatoꝝ vulneribus adhibenť: pecca
tum aūt per penitentiam sanatur: ergo pe
nitentia est sacramentū. Ideo ecclesia in ꝑ
sona peccatoris ait: peccata mea sicut sa/
gitte infixa sunt in me: sed anteq̄ȝ vulnera
generent in me: sana me dn̄e medicamen
to penitētie deus. Differt aūt penitētia ħ
modo sumpta: a penitētia ꝓut est virtus:
q2 in illa se habet penitens vt agens: sed
in penitētia prout est sacramentū: habet se
penitēs vt patiēs ⁊ recipiens. Sicut enim
in corporalibus medicinis quedam sunt:
que ꝯsistunt in sola passione vel receptione
causati: vt sectio vulneris: vel appositio em
plastri: quedam vero que ꝯsistunt in actu
laborantis: sicut exercitationes ⁊ huiusmo
di. Ita etiam in sacramentis: quedam nō
requirunt actuȝ eius: qui satisfaciat quan
tum ad sacramenti substantiam: nisi ꝑ acci
dens sicut remouens: ꝓhibēs: vt in baptiſ
mate ⁊ ꝯfirmatione ⁊ huiusmodi. Quedaȝ
aūt requirūt essentialiter: ⁊ ꝑ se actū eius:
qui sacramentum recipit ad essentiam sa/
cramenti: sicut patet in penitētia: ⁊ sacra/
mento matrimonij. Reqritur ergo vt peni
tens doleat ⁊ ꝯfiteatur: ⁊ satisfaciat salteȝ
in proposito ad essentiam sacramēti pn̄ie.
¶ Tertiomodo accipiť penitentia ꝓut est
actus virtutis: qū scilicet homo actualiter
dolet de peccatis: qui dolor si ꝓcedit ex ha
bitu penitētie: iam acqsito vel infuso diciť
actus virtutis: nō qdem ex virtute penitē/
tie elicitus: sed virtutis generatiuus siue
causatiuus. Et sic dolor accipitur ꝓ penitē
tia a Gregorio ⁊ Ambrosio: cum dn̄t ꝙ pe
nitentia est ꝑterita mala plangere. Isto ēt
modo penitētia ꝓut est: actus virtutis dif
fert a penitentia ꝓut ē habitus: q2 habi/
tus est in anima dormiētis: actus vero pe
nitentie est solum in vigilante cū dolet ac/
tualiter de pctis: sicut ceteri actus virtutis.
¶ Quartomodo accipiť penitentia ꝓut
est: de quattuor passionibus corporalibus
que sunt gaudiū: dolor: timor: ⁊ spes: quas
anime nostre ex corporum qualitate susci/
piūt. Iuxta illud Uirgilij in. 6. Eneidos.
Hinc metuūt: cupiunt: gaudētq̄ȝ: dolētq̄ȝ:
nec auras suscipiunt clause tenebris: ⁊ car
cere tetro. Et q2 hoc vltimo modo nō est
meritoria: q2 nō est ex electione sed ex na
turali instinctu. Uirtus aūt ⁊ eius actus
sunt ex electione: q2 vt dicitur. 8. Ethicoꝝ.
Principale in virtute morali est electio.
Idcirco de ista penitētia dimittemus. De
penitentia vero scdomodo sumpta ꝓut. s.
ē sacramētū: dicetur. j. vbi ageť. de. 5. ar. s.
de pn̄ie integritate. Nunc aūt dicemus: de
pn̄ia vt ē virtus ⁊ virtutis actꝰ. Loquēdo
igiť de pn̄ia vt ē virtus diffiniť: sic a ma/
gistro in. 4. sn̄iaꝝ di. 14. Penitētia ē gra
tia qua cōmissa mala cū emendationis ꝓ

posito plangimus: et odimus: et plangenda committere nolumus iterũ. Dicitur aũt gratia penitẽtia: non qr sit idem ꝙ gratia per essentiam: sed dr gratia: qr puenit cum gratia in scdo effectu. Effectus enim gratie primus e iustificare: et deo gratũ reddere: et hic est effectus penitẽtie: vt. j. dicet. Possumus aũt clarius et cõpletius: sic penitẽtiam diffinire: vt oẽs eius cause cõprehendant. Penitẽtia est virtus a deo nobis infusa qua cõmissa mala plangimus: cũ emẽdationis pposito: ipsi deo nos recõcilians. In qua diffinitione notant qttuor cause.

¶ Prima est causa principalis effectiua: cum dicitur a deo.

¶ Scda e cã formalis pfectia: cũ dr ĩfusa.

¶ Tertia e causa materialis obiectiua: ibi commissa mala.

¶ Quarta est causa finalis cõpletiua: ibi ipsi deo nos.

¶ Prima ergo causa est pncipalis effectiua: cum dr pnia est virtus a deo et c. Non enim possumus habere virtutẽ pnie a nobis. sed a deo habemus: et hoc est cõe oi virtuti infuse. Vñ Aug Diffiniens virtutẽ theologice: sic ait. Virtus e bona qualitas mentis: qua recte viuimus: qua nullus male vtitur quã deus in nobis sine nobis operatur. Qd aũt habeamus ipsam virtutem pnie a deo pbatur p aplm. Ro. 9. Nõ e volentis neqꝫ currentis: sed miserentis est dei. Item. 2. Cor. iij. Nõ sumus sufficiẽtes cogitare aliquid a nobis: quasi ex nobis: sꝫ sufficientia nostra ex deo est Qd etiã clarius patebit. j. in. ij. pte sermonis. Ideo dicit Iere. in psona peccatoris penitentis. Cõuerte me dñe et conuertar: quia tu dñs deus meus postqꝫ cõuertisti me egi penitẽtiam. Iere. xxxi. Sed nota. ꝙ nõ debet propter hoc peccator totum onus relinquere deo: sicut faciunt insipientes dicẽdo: quando deus dabit mihi gratiam penitendi: tunc satisfaciam et c. Sed dꝫ peccator ex se facere: qcquid boni põt: et tũc procul dubio deus dabit sibi donum. Vñ Aug. sup Johãnem. Qui creauit te: sine te nõ iustificabit te sine te. Est aũt notandũ: ꝙ ista virtus ptinet ad iusticiam vindicatiuaꝫ: que e circa punitionẽ offense. Vñ Ambro. in libro de penitẽtia: et habet in decretꝫ. de pe. di. iij. c. Penitẽtia e qdaꝫ dolẽtis vindicta semp puniẽs in se: qd dolet cõmisisse. Vñ dr penitẽtia: quasi penam tenẽs: vel peni tentia: aut puniẽdo: qr regritur ꝙ peccator in se semp puniat vlciscendo: qcquid cõmisit peccando. Differt aũt penitẽtia de iusticia vindicatiua in duobus: vt ponit. Tho. in. 4. ibi vide. ¶ Scda e causa formalis pfectiua: que notat cum dr ꝙ pnia e infusa virtus. s. p gratiam: gratum faciẽtem: sine qua nulla pnia e vera: nullus dolor de peccatis est vtilis. Per nos eniꝫ possumus in peccata dillabi: sed nõ possumus a peccatis resurgere: nec veniam consequi peccatorum sine gratia diuina. Et h pbatur tripliciter. Auctoritate: ratione: et exemplo. Auctoritas habet multiplex in veteri: et nouo testamẽto. In veteri quidem. O see. 13. Perditio tua israel ex te: tñmodo ex me auxiliũ tuũ: israel. i. homo vidẽs deũ. Is enim homo. ra. vidẽs. el. deus dr. Et hic e xpianus videns deum: et cognoscẽs eum p fidem. 1. Cor 13. Videmus nunc p speculũ et in enigmate et c. Iudeus aũt cecus e: et qlibet alius ifidelis: qr nec oculo dextro videt diuinitatem xpi nec sinistro humanitatẽ. Itẽ Isa. 43. Ego sum qui deleo iniqtates tuas ppter me: et peccatorum tuorum nõ recordabor. Item in nouo testõ. Jo. 6. Nemo põt venire ad me: nisi pater meus: qui misit me traxerit eum. Itẽ Ro. iij. Iustificati gratis p gratiam ipsius. Ad idem faciunt auctoritates allegate supra parte pmissa. Item triplici ratione probatur.

¶ Prima est naturalis.

¶ Secunda est theologalis.

¶ Tertia est legalis.

¶ Prima igit ratio naturalis e: qr vnũqdqꝫ e reducibile ad principiũ sũi. Vnde sumptũ e. Vñ videmus ꝙ oia corruptibilia cõposita ex qttuor elemẽtis resoluunt i ipa qttuor elemẽta: sic et bestie formate de terra: ad terrã naturalit reuertunt: iux illud. Eccl's. 3. Cũcta subiacẽt vanitati: et oia pergunt ad vnũ locũ: de terra facta sunt: et in terrã pariter reuertunt. Modo videamus: de quo hõ factus est: et qd est quantuꝫ ad corpus. Iuxta illd. Gen. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuerteris in terram: de qua sumptus es: qr puluis

es ꝛ in puluerem reuerteris. Quantuȝ ve
ro ad animam: que est subiectū gratie vel
culpe. Nō possumus dicere ꝙ sit producta
de terra: vel de alio elemento: nec de mate
ria celi: quia humana anima: propter sui
nobilitatem est super omnem preparationē
materie corporalis: nec educitur ꝺ potētia
materie: sed est creata de nihilo. Ergo est
naturaliter reducibilis ad nihilum. Cum
ergo peccatū sit nihil: q2 est priuatio spe/
ciei: modi: ꝛ ordinis. ſm Augustinū. Sequi
tur ꝙ anima naturaliter potest peccare.
Unde sup illud Jo i. Sine ipso factū est
nihil: dicit Aug. nihil. i. peccatum. Et hac
ratione sequitur ꝙ peccare a deo est gene
rale huiusmodi: ꝙ nullus homo vnꝗ̄ fuit
sine peccato: exceptis duobus. Preter. n.
dn̄m Jesum: ꝛ virginem Mariam omnes
peccauerunt. Unde. i. Jo. i. Si dixerimus:
q2 peccatum nō habemus ipsi nos sedu/
cimus: ꝛ veritas in nobis nō est: hanc rō.
Augusti ponit. 9. de ciuit. dei. c. Ut natura
sit ex eo habet ꝙ a deo facta est: vt autẽ
deficiat ab eo qꝺ est habet: q2 de nihilo
facta est. Sic ergo natura anime redit ad
nihilum ex quo de nihilo est creata. Si fuis
set creata vel producta de gratia per se re
diret ad gratiam naturaliter. Si de natu
ra celi rediret per se ad celum. Sed q2 est
creata de nihilo per se redit ad nihiluȝ. Et
ideo peccare pōt per se: sed non potest re/
surgere per se a peccato: nec veniam ꝯse
qui per se: ꝛ sic pȝ ratio naturalis.

¶ Secunda ratio est theologalis. Regula
enim theologie est ꝙ potentia creandi est
soli deo ꝓpria: nec est cōmunicabilis crea
ture etiaȝ instrumētaliter. Ut not. s. Tho.
prima pte. q. 45. ar. 5. Manifestum est aūt
ꝙ in remissione peccati ꝛ iustificatione pec
catoris cōcurrit creatio gratie. Uirtutum
theologaꝝ: ꝛ moralium: ꝛ donoꝝ: spiritus
sancti: ꝛ sic a nullo potest fieri huiusmodi
iustificatio: nisi a deo ꝛ per gratiam sui:
hanc rationem declara sicut scripsi in ser/
monibus de peccatis in genere. ar. iij. ser/
mone quarto.

¶ Tertia ratio est legalis: per peccatum
nanꝗ deus offenditur. Offensa aūt non
remittitur: nisi per hoc ꝙ animus offensi
sibi placatur: ꝙ aūt animus offensi placet:
est a voluntate ipsius offensi. Per leges
nullus cogitur de iure ciuili remittere of/
fensam sibi illataȝ: sed potest in iudicio ac
cusare vel agere: ꝯtra iniuriantem: q2 nemi
ni facit iniuriam: qui vtitur iure suo. c. Cuȝ
ecclesia de electione. Non ergo est in pote
state peccatoris offendentis: sed offensi of/
fensam remittere: ꝛ sic in sola volūtate dei
est: ꝓstare veniam peccatoribus: ꝛ non in
potestate ipsoꝝ peccatoruȝ. ps. Beatus vir
cui nō iputauit dn̄s peccatum: hanc ratio/
nem ponit. b. Tho. i. 2. q. ii3. ar. ij. Sed cla/
rius. q. 109. ar. 7.

¶ Quarto patet per similitudineȝ. Nam
quilibet potest libera voluntate se in ꝓfun
dum putei proijcere: sed non inde exire
potest sine auxilio alterius. Sic in propo
sito. Notare potes hic exēplum qꝺ legitur
in barlaam qꝺ scripsi dn̄ica. ij. de aduen/
tu. Sermone qui incipit. Scitote qm̄ ꝓpe
est regnuȝ dei parte prima. Dicit etiā Jo.
Crisost. in omel. Cum appropinquasset Je
sus hierosolymis ꝛc. In dn̄ica ꝑma aduē/
tus ꝛ in dn̄ica palmaꝝ. Ideo clamare de/
bet peccator cum Dauid dicens. Non me
demergat tempestas aque ꝛc.

¶ Tertia causa materialis obiectiua no/
tatur: cum dicit in diffinitione: qua com/
missa mala plangimus ꝛc. Et intellige de
malis culpe actualis. Hec vltima differen
tia est cōpletiua diffinitionis: q2 dolere de
peccatis cōmissis pertinet ad charitatem:
ꝛ ad quācūꝗ aliam virtutem. Eiusdem
nanꝗ virtutis est gaudere de bono actu
suo: ꝛ tristari de ꝯtrario. Cum aūt charitas
congaudeat de bono. vt dicit apl's. i. Cor.
i3. Sequitur ꝙ ad charitatem pertinet tri
stari de malo. Qꝺ ergo dicit cum emenda
tionis proposito pertinet specifice ad peni
tentiam. Sufficit ergo ad virtutem penitē
tie cōmissa plangere ꝛ firmiter in animo
proponere: alia nō cōmittere: que si cōmit
tantur apparet tunc ꝙ prima penitentia
nō fuit perfecta: nec prodest ad salutē: nisi
per aliam penitentiam iterum reparetur.
Unde Aug. Inanis est penitētia quam se
quens culpa coinquinat. de pe. di. iij. Ina/
nis. Et ibidem Isidorus. Irrisor est nō pe
nitens qui ad huc agit qꝺ penitet. Nō tn̄
sequitur ex hoc ꝙ penitētia prima nō fue/

 181

rit. Et hoc probat' gratianus. de pe. di. iij. c. ¶ Quarta est causa finalis cum dicit: deo recōcilians' de qua dicetur. j. Amen.

¶ De causalitate penitentie. s. causis ꝛ motiuis ꝛ rationibus: quibus penitentia agitur. Sermo. v.

Penitentiam agite ꝛc. Supra habitum est de penitētie quiditate. Modo sequit de penitē-tie causalitate. i. de causis siue motiuis ꝛ rationibus: quibus peccatores debent ad penitentiaꝫ ꝓuocari: que si sepius cogitaret vir ad peccata mortalia laberet: ꝛ siqsi eum cadere ꝯtingeret: faciliter pniam ageret. Salutet virgo Maria. Cōsideranti mihi occurrunt impñtiarum. iꝫ. Diuersa motiua quibus prouocamur ad penitentiam.

¶ Primum est diuina benignitas.
¶ Scdm ē saluatoris exemplaritas.
¶ Tertium angeloꝝ festiuitas.
¶ Quartum est gratie preciositas.
¶ Quintū est anime securitas.
¶ Sextum est glorie sublimitas.
¶ Septimum est mortis dubietas.
¶ Octauum est peccati malignitas.
¶ Nonum est pene acerbitas.
¶ Decimum est finis mundi ꝓpinquitas.
¶ Undecimum est iudicij rigorositas.
¶ Duodecimū est dilationis piculositas.
¶ Tertiūdecimū est penitētie vtilitas.

¶ Primum ergo motiuū ad faciendum penitentiam est diuina benignitas: cui reperit peccator ingratus. Ingratitudo aūt est ventus vrens: ꝛ desiccans fontem pietatis diuine: ꝛ ait Bernardus. Et q̄ maxima sit ingratitudo ista perpendere possumus ex magnitudine beneficioꝝ: que ab ipsa diuina bonitate percepimus: que sunt infinita nec posset humana lingua exprimere vel narrare. Sed in generali nunc sufficiet dicere sex: quorum quodlibet est infinitum.

¶ Primum est beneficium creationis.
¶ Scdm est beneficium redemptionis.
¶ Tertium est beneficiuꝫ conseruationis.
¶ Quartum est bñficium expectationis.
¶ Quintum est bñficium iustificationis.
¶ Sextum est beneficium glorificationis.

¶ Primū ergo beneficium est creationis: qd est infinitum. s. de nō esse ad esse: ꝛ dedit nobis nobilissimum esse inter creaturas: quattuor enim gradus cōstituit deus in creaturis. ¶ Primus gradus est: q2 dedit aliquibus creaturis solū esse. ¶ Secūdus q2 aliqbus dedit eē ꝛ viuere. ¶ Tertius q2 dedit aliquibus esse viuere sentire. ¶ Quartus q2 dedit aliqbus esse: viuere: sentire: ꝛ intelligere. Uide de his quattuor gradibus ꝙ scripsit Aug. xi. De ciui. dei. c. 16. Et ꝙ scripsi in sermone de cōuersione beati pauli apostoli. Sermone q incipit: vas electionis ꝛc. In Introitu: in hoc aūt quarto gradu cōstituit hominē: queꝫ caractere sue imaginis: ꝛ similitudinis insignivit. Gen. i. Faciamus hominē ad imaginem ꝛ similitudinē nostram. ¶ Nota ꝙ inter deum ꝛ hominē est quincuplex similitudo. Numerationis: dilectionis: fruitionis: humanationis: glorificationis: vꝫ tres respectu anime: ꝛ due respectu corporis. ¶ Prima ergo respectu anime est similitudo nature: que cōsistit in hoc: ꝙ sicut in deo sunt tres psone: ꝛ vna essentia: sic in anima sunt tres potentie: ꝛ vna essentia: de hac prima dicit. Gen. i. Faciamus' hominem ꝛc. vt supra. ¶ Scda ē imago gratie quā consequit homo diligendo deum ex charitate: sicut ipse deus seipsuꝫ diligit. Colo. iij. Expoliantes vos veterem hominē cum actibus suis induite nouum hominē: qui renouatur in agnitionem dei sm imaginem eius: qui creauit eum: ꝓpter quam imaginē dicimur filij dei per adoptionem: sicut filius est ad imaginem patris: consequenter sumus per hanc imaginem consortes ꝛ ꝯfratres christi. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spūi nostro: ꝙ sumus filij dei: si autem filij ꝛ heredes: heredes quidem dei: coheredes auteꝫ christi: ꝛ subdit ibidem: quos presciuit: ꝛ predestinauit

conformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse
primogenitus in multis fratribus. ¶ Ter
tia imago est glorie: per quaꝫ efficimur per
fecte beati ad imagineꝫ dei ipso deo fruen
do: sicut ⁊ ipse se ipso fruitur: de hac imagi
ne loquitur apostolus. d. 2. Cor. 3. Nos ve
ro reuelata facie: gloriam domini specu/
lantes in eundem imaginem transfor. a
cla. in clari. tanq̃ꝫ a domini spiritu. Item. i.
Jo. iij. Scimus quoniam cum apparue/
rit similes ei erimus: quoniam videbimus
eum sicut est. ¶ Quarta imago est respe/
ctu corporis: quia filius dei assumpsit hu
manitatem: per quam effectus est homo
similis nobis: passibilis: mortalis: ⁊ subie/
ctus nostris miserijs: preter culpam: ⁊ igno
rantiam. Phil. 2. Qui cum in forma dei
esset: non rapinam arbitratus est esse se
equalem deo: sed se exi. for. serui acci. in
si. ho. fac. ⁊ ha. inuen. vt homo. Item Ro.
8. Misit deus filium suum: simi. car. pecca/
ti ⁊c. ¶ Quinta imago est: regula respe/
ctu corporis: quia resumemus corpora glo
riosa: conformia corpori christi. Phil. iij.
Saluatorem expectamus: qui reformabit
corpus humani nostre confi. cor. clari. sue.
Ecce quantus amor est dei erga nos: cu/
ius tot signacula nobis apparent. Simi/
litudo enim est causa amoris. Grauitas
autem peccati in homine potest ex hac
consideratione monstrari. Si enim vnus
acciperet imaginem crucifixi: vel virginis
Marie: ⁊ proijceret eaꝫ in lutum: vel ignẽ:
quanta pena dignus esset ⁊c. Multo ma/
gis qui proijcit seipsum in lutum auari/
cie: vel ignem luxurie ⁊c. Vide quod scri
psi in sermone beate Agathe qui inci/
pit. Similis est homini patrifamilias in
introitu. Cur ergo o ingratissime pecca/
tor offendis deum: etsi offendisti cur to/
tis viribus eum: non placas penitentiaꝫ
agendo? Jere. 2. Scito ⁊ vide: quia ma/
lum ⁊ amarum est reliquisse te dominum
deum tuum: ⁊ non esse timorem eius
apud te: dicit dominus exercituum. No/
ta quanta pena dignus est: qui offendit
regem suum: quia contra hunc tanquã
reum criminis lese maiestatis armantur
leges: clamat mundus: seuiunt iudices
⁊ lictores: vt in. l. quisquis. C. ad legem
iul. ma. canonizata. i. q. i. quisquis. alias
siquis cum militibus ⁊c. Quanto magis
si offendis dominum? Ideo loquens scri/
ptura contra peccatores: sic ait, generatio
praua atq̃ꝫ peruersa: heccine reddis do/
mino popule stulte ⁊ insipiens? nunquid
non ipse est pater tuus: qui possedit te: ⁊
fecit ⁊ creauit te ⁊c. Deuterono. xxxij.
¶ Secundum est beneficium redemptio/
nis: cui beneficio maxime reperitur ingra
tus peccator: nonne ingratissimus reputa
retur: qui eum offenderet: qui ipsum a mor
te preseruasset vel resuscitasset. i. Pe. 2.
Christus passus est pro nobis. i. Cor. vi.
Empti estis precio magno. Item. c. 6. Pre
cio empti estis nolite. i. Pe. i Non cor/
ruptibus auro ⁊c. Sic ⁊c. Nota. similitu/
dinem de pellicano ⁊c. Peccator ergo
in hoc est deterior bestijs: legitur in ec/
clesiastica historia: ꝙ iuxta sanctum ma/
charium in deserto leena crudelis bestia
morabatur: que cum cecos filios genuisset:
eos ad ipsum macharium tulit: ⁊ signis q/
bus potuit supplicauit: vt eos redderet
luci: quod vir dei intelligens ipsis signo
crucis lucem restituit. Itaq̃ꝫ illa cum filijs
ad speluncam redijt: ⁊ accipiens omnes
pelles quas habebat ex bestijs quas fue
rat depredata ad cellas ipsius detulit: sic
mercedem ⁊ gratias referens de benefi/
cio recepto. Ad idem facit exemplum: de
leone beati Hieronymi ⁊c. Item de leo/
ne de quo legitur in Esopo. Ad idem le/
gitur de quodam leone: qui cauda liga/
tus a quodam serpente maxime teneba/
tur: cũq̃ꝫ prenimio dolore fortiter clamans
rugitu: ⁊ quidam miles per desertum ince
dens: leonis clamore motus venit ⁊ extra/
cto ense serpentem occidit: ⁊ sic ligatum
leonem absoluit: qui adeo beneficio gra/
tus fuit: ꝙ semper vsq̃ꝫ ad mortem sibi
adhesit. Patet ergo ex his quante ingra
titudinis sit peccator: qui hoc maxime
beneficio reperitur ingratus: nam in hoc
reperitur deterior bestijs: ⁊ similis serpen
ti: qui beneficio suo reddit virus pro gra

titudine. ps. 108. Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi rc. Et posuerunt aduersum me: mala pro bonis: et odium pro dilectione mea. Recordare paupertatis: et transgressionis mee: absinthij et fellis. Tren. iij. Ideo Augusti. in persona saluatoris nostri: sic ait. Cum inimicus esses: o homo ingrate: patri meo reconciliaui te: cum esses longe veni querere te: cum venditus esses veni redimere te: cum inter montes et siluas errares quesiui te: et ne ore ferarum laniareris collegi te: laboraui: sudaui: ploraui: frigus habui: caput meum spinis opposui: manus et pedes clauis obieci: et latus meum lancea perforari permisi: sanguinem meum fudi: animam posui vt adiungerem te mihi: et tu ingrate separaris a me. ¶ Tertium est beneficium conseruationis: quia postquam nos creauit conseruat dans nobis thalamum vteri matris: et celarium mamillarum: conseruat nos etiam a demonum insidijs: dans nobis custodiam angelorum. ps. Angelis suis deus mandauit de te: vt custodiant te: in omnibus vijs tuis. ¶ Quartum est beneficium expectationis ad penitentiam. Si enim deus vellet contra peccatores rigorem iusticie exercere: deberet terra aperiri et viuos hyatu suo eos deglutire: sicut Datan et Abiron: de quibus dicit. ps. Aperta est terra et deglutiuit Datan: et operuit super congregationem Abiron. Et tamen deus expectat ad penitentiam peccatores per multum tempus: quod quam magnum sit beneficium potest ex duobus considerari. Primo ex hoc: quod angelis peccantibus: hoc beneficium non contulit: sed statim eos post peccatum ad infernale baratrum detrusit sine spe aliqua remissionis: nos autem expectat tanto tempore. Tren. iij. Misericordie domini quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius. Secundo apparet ex similitudine iudicis: qui sententiam tulisset contra delinquentem ad mortem: et tamen eius executionem ex misericordia differret rc. Sic contra peccatores in curia diuine iusticie data est sententia: que habetur. Eze. 18. Anima que peccauerit ipsa morietur: et nihilominus differtur executio: vt detur nobis locus penitentie. Isa. xxx. Propterea expectat dominus vt misereatur nostri. Et ideo exaltabitur parcens nobis: quia deus iudicij dominus. Ad idem facit parabola de filio prodigo. Luc. xv. ps. Quemadmodum miseretur pater filiorum: misertus est dominus timentibus se rc. Et licet non exequatur deus sententiam datam contra peccatores: sed expectat eos ad penitentiam vt dictum est: tamen ipsi ducuntur continue ad executionem sententie ea velocitate qua currimus omnes ad mortem cum quadriga quattuor temporum anni: et equo solis. Sed notandum: quod non solum deus expectat: quin etiam inuitat animam peccatricem ad penitentiam cum angelis sanctis: et tota curia celesti: dicens illud verbum quod legitur. Canti. vi. Reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te. Nota. sunamitis. i. captiua anima: quam scilicet diabolus propter delicias huius mundi captiuam duxit ad inferos. Iuxta illud. 2. Thimo. 2. Resipiscant a diaboli laqueis a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem: quando dicit reuertere: propter quattuor genera peccatorum: scilicet praue cogitationis: locutionis: operationis: omissionis: vel male consuetudinis. Dicit ergo reuertere: a peccato praue cogitationis: reuertere a peccato locutionis: reuertere a peccato operationis: reuertere a peccato consuetudinis. Item reuertere: per cordis contritionem: reuertere: per oris confessionem: reuertere per operis satisfactionem: reuertere per bone vite continuationem: quia qui perseuerauerit saluus erit. Mat. x. Ut intueamur te. i. vt sic possimus videre in te imaginem et similitudinem dei: quod feruenti desiderio optamus. Nam si dominus quidam magnus nos inuitaret: aliquid etiam remaneremus? Certe non. Alioquin iuste indignationis causam contra nos haberet: quanto magis: ergo rc. Ideo apostolus. Ro. 2. An diuitias bonitatis eius: et patientie et longanimitatis contem-

nis ignoras: quoniam benignitas dei: ad penitentiam te adducit: sm duriciam autem tuam: ⁊ cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire: ⁊ reuelatiōis iusti iudicij dei: ⁊ reddet vnicuiqꝫ: iuxta opera sua. Item Ualerius in primo libro. De neglecta religione. Lento etenim gradu ad vindictaʒ sui diuina procedit ira: tarditatēqꝫ supplicij grauitate compensat. Ista autem duritia peccatoris procedit ex eo: ꝙ deus non statim punit peccatum. Iuxta illud. Eccl's. 8. Quia non profertur cito contra malos sententia: absqꝫ vllo timore filij hominū perpetrant mala: sed insipiētes sunt. ps. Nisi conuersi fueritis. glo. in ar. s. te ⁊ pa.illum ⁊c. ¶ Quintum beneficium est iustificationis: quia quantumcunqꝫ homo fecerit infinita peccata: si tamen ad penitentiam reddit: omnia peccata sibi dimittuntur: ex diuina misericordia: sicut pʒ exemplo sm debitoris decem milium talentorum: de quo. Mat. 18. Unde Eze. 18. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis: que operatus est: omnium iniquitatum eius: quas operatus est non recordabor. Item Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me: ⁊ peccatorū tuorum non recordabor. Nec solum remittit culpas: sed etiam penas. Dicit ecclesia in hymno s. marie magdalene. Uni ternoqꝫ domino sit sempiterna gloria: qui culpas ⁊ supplicia remittit: ⁊ dat premia. Item confert gratiam. Iteʒ virtutes theologicas: quibus homo ordinatur in deum: per fidem quidem: ad deum cognoscendum: per spem ad ipsum sperandum: per charitatem ad ipsum diligendum. Item dat sibi virtutes cardinales: quibus ordinatur in proximum: ita ꝙ per prudentiaʒ in eligendis: per fortitudinem in tolerandis: per temperantiam in vtendis: ⁊ per iusticiam in distribuendis. Item confert sibi dona spiritus sancti: que sunt sapientia. Isa. xi. Intellectus: consiliuʒ: fortitudo: scientia: pietas: ⁊ timor dñi. Ecce quanta beneficia: adeo debes o peccator: cōuertere ad deum. Alioquin de peccatore obdurato dicit. ps. Dilexit maledictionem ⁊ veniet ei: ⁊ noluit benedictionem: ⁊ elon: ab eo. ⁊ induit maledictionem sicut vestimentuʒ: ⁊ intrauit sicut aqua in interiora eius: ⁊ sicut oleum in ossibus eius: fiat ei' sicut vestimentum quo operit: ⁊ sicut zona qua semper percingitur. ¶ Sextum est beneficium glorificationis: quam expectamus post mortem: quantū ad gloriam anime. 2. Cor. 5. Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra: huius habitationis dissoluatur: ꝙ edificationem ex deo habeamus domum non manufactam in celis. Postmodum in fine mundi expectamus gloriam corporum. Phil. iij. Saluatorem expectamus dominum nostrum Iesum christuʒ: qui re. cor. hu. nostre. confi. cor. cla. sue. De istis duobus vltimis beneficijs. Dauid valde regratiatur deo. d. Benedic anima mea domino: ⁊ noli obliuisci omnes retributiones eius: qui propiciatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas: qui redi. de in te. vitam tuam. qui coro. te in misericordia: ⁊ miserationibus: qui replet in bonis des. t. ⁊ renouabitur vt aquila iuuentus tua. Ergo penitentiam agite. Deo gratias Amen.

¶ De sex motiuis principalibus: quibus monetur peccator penitentiam agere.

Sermo. 6.

Penitentiam agite ⁊c. Supra sermone proximo proposita sunt tredecim motiua: siue rationes ad penitentiaʒ peragendam. Et dictum est: de primo tantū modo. In isto vero sermone intendo predicare de sex subsequentibus. Salutetur virgo ⁊c. Primū ergo motiuū istoꝝ sex ē.

¶ Primum est saluatoris exemplaritas.

¶ Secūm est angeloꝝ festiuitas.

¶ Tertium est gratie preciositas.

¶ Quartum est anime securitas.

¶ Quintum est glorie sublimitas.

¶ Sextum est mortis dubietas.

¶ Primum ergo motiuum est saluatoris
exẽplaritas:pro huius ergo motiui decla
ratione notandum:ꝙ vt ponit Tho. par.
iij.q.18.ar 6.Et est conclusio vera ⁊ firma
in sacra theologia:per fidem catholicam
approbata:ꝙ super omnes homines mũ
di saluator noster habebat vnam excellen
tiam inter ceteras:ꝙ inter animam ⁊ cor
pus siue inter spiritum:⁊ carnem: ⁊ inter
rationem: ⁊ sensualitatem nullam habe
bat resistentiam:⁊ contrarietatem:sed ge
quid volebat anima:volebat ⁊ corpus:
quicquid ratio ⁊ sensualitas sine aliqua
contradictione:non sic in nobis ⁊ ceteris
hominibus. ꝙ anima vult vnum ⁊ caro
aliud:verbi gratia:anima vult ieiunare:
caro comedere:anima orare : corpus lude
re.anima vigilare corpus dormire: anima
delectare de castitate: corpus de luxuria.
Unde apostolus. Gal.5. Caro concupi
scit aduersus spiritum.Spiritus autẽ ad
uersus carnem: hec autem sibi inuicẽ ad
uersantur:vt non quecunqꝫ vultis illa fa
ciatis.Item. Ro.7. Scio enim quia non
habitat in me:hoc est in carne mea bonũ:
nam velle adiacet mihi : perficere autem
bonum non inuenio:non enim quod volo
bonum:hoc facio:sed quod nolo malum:
hoc ago.Et hoc est bellum valde durum
in quo exercentur omnes sancti viri: quia
peruersi ⁊ peccatores non sentiunt istam
contrarietatem:quia non resistunt: sed sta
tim obediunt carni:sicut equus ⁊ mulus:
quibus non est intellectus.Unde,in tantũ
preualet hoc bellum:ꝙ non potest in eo
haberi victoria:nisi per gratiam dei.Unũ
apostolus complangens humane fragili
tati ⁊ miserie sic ait . Condelector enim
legi dei ſm interiorem hominem.Uideo
autem aliam legem in membris meis: re
pugnantem legi mentis mee: ⁊ captiuan
tem me in lege peccati: que est in mem
bris meis.Infelix ego homo quis me libe
rabit de corpore mortis huius?Et respõ
dit:gratia dei per iesum christum domi
num nostrum.Ro.7.Ad istam autem gra
tiam habendam:necessaria est oratio de
uota:ideo dñs in nocte passionis aposto
los hortabatur.d. vigilate ⁊ orate:vt non
intretis in temptationem : spiritus quidem
promptus est: caro autem infirma. Mat.
26.Qd illi tres non fecerunt:quia neqꝫ vi
gilauerunt neqꝫ orauerunt.Et ideo in hoc
bello succubuerunt:quia timore mortis fu
gerunt:⁊ fidem perdiderunt:⁊ petrus ip
sum ter negauit ⁊c.Sed in saluatore no
stro non sic erat: quia semper inter ani
mam:⁊ corpus fuit cõformitas:⁊ perfecta
subiectio corporis ad animam:⁊ sensuali
tatis ad rationem:multo magis ꝙ̃ fuerat
in primis parentibus in statu innocentie.
Et pro declaratione differẽtie:nota.ratio
nem ⁊ auctoritatẽ:ratio est ista: contrarie
tas in nobis procedit ex infectione pesti
fera peccati originalis:propter quã natu
ra humana est difficilis ad bonũ: ⁊ pna
ad malum:iuxta illud.Geñ.8.Sensus enĩ
⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad
malum:ab adolescentia sua:propter quod
etiam Dauid complangens dicebat. Ecce
enim in iniquitatibus conceptus sum:⁊ in
pec.concep.me mater mea.ps.50. Constat
autem ꝙ christus non contraxit originale:
quia nõ ex virili semine:sed mistico spira
mine verbum dei factum caro fructusqꝫ
ventris floruit.Luc.1.Spiritus sanctus su
perueniet in te:⁊ vir.altis.obum. tibi ⁊c.
Item Mat.1.Qd in ea natum est de spiri
tu sancto est. Ideoqꝫ in christo non fuit
ista contrarietas:quia cessante causa ces
sat effectus.c.Cum cessante.de appellatio.
Patet ratio.Auctoritas habetur:per Da
uid.ps.83.Etenim passer inuenit sibi do
mum:⁊ turtur nidum vbi re.pu.suos.Pas
ser volans significat spiritum christi:⁊ tur
tur significat carnem christi:que fuit castis
sima signata per turturem : que est adeo
casta ꝙ mortuo masculo nulli alteri socia
tur:nec ponit se in arbore viridi: sed ari
da:nec bibit aquam claram:sed turbidaꝫ:
⁊ dat gemitum pro cantu:sic caro christi
fuit castissima:⁊ semper in paupertate do
lore:⁊ erũna temporali:⁊ planctu voluit
esse.ps. Pauper sum ego ⁊ in laboribus
a iuuentute mea. Item alibi de torrente
in via bibit.Dicit ergo passer.i.anima chri

sti inuenit sibi domum celi: ⁊ turtur.i.caro nidum.i.in celo ⁊ ibidem prius premittit: cor meum ⁊ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Et alibi. Sitiuit in te anima mea: q̃ multipliciter ⁊ caro mea. Pz auctoritas. Nec obstat predictis quod dicitur. Luc. 22. Factus in agonia prolixius orabat: ⁊ factus est sudor eius: sicut gutte sanguinis decurrentis in terrã. Ex quo videt̃: ꝙ inter rationem ⁊ sensualitatem fuerit contrarietas: ex qua procedebat illa agonia: quia contraria sunt ſm idem ⁊ respectu eiusdem. Ratio autem ⁊ sensualitas non erant discordantes: quia non ſm idem: sed diuersis respectibus ferebantur ad passionem. Ratio enim volebat passionem prout erat salutifera toto humano generi: non autem prout erat afflictio innocentis: quia hoc modo etiam voluntas rationis christi refugiebat passionem. Unde ibidem dicitur. Nõ mea voluntas sed tua fiat. Sensualitas autem cuius non est cõferre: sed in aliquid absolute ferri: non volebat hanc passionem: Et in hoc concordabat voluntati rationis: ⁊ voluntati diuine: quia nec ipse deus passionem christi volebat ſm se consideratam. Nec in hoc contradicebat sensualitas rationi: nec rationem retardabat voluntati rationis.

Placebat autem christo ſm voluntatem diuinam: ⁊ etiam ſm voluntatem rationis: vt voluntas naturalis in christo: ⁊ voluntas sensualitatis ſm ordinem sue nature mouerentur: vt nota Tho. par. iij. q. xviij. arti. vi. Duplici ergo ratione: sensualitas non discordabat a ratione. Prima quia ratio ⁊ sensualitas nõ circa idez sed circa diuersa ferebantur. Secundo qꝛ motus ille sensualitatis placebat rationi: ⁊ diuine voluntati. Et si dicatur. Unde ergo illa agonia procedebat? Respondeo ꝙ agonia illa non fuit in christo: quantum ad partem anime rationalem: ſm ꝙ importat concertationem voluntatum ex diuersitate rationũ procedentem: sed fuit agonia illa quantum ad partem sensitiuam ſm ꝙ importat timorez infortunij imminentis ſm Thom. q. vbi supra in responsione ad tertium articulũ. Ex predictis ergo patet: ꝙ christus nullam contradictionem habebat inter carnem ⁊ animam: ⁊ consequenter nunq̃ peccatum cõmisit: nec committere poterat. i. Petri. 2. Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Et nihilominus ipse penitentiaz egit de peccatis: non quidem suis: sed nostris: que reputabat sua: propter vnionem capitis ⁊ membrorum. Et hoc patet: quantum ad omnes tres partes integrales penitentie. ¶ Primo nanq̃ habuit contritionem cordis. ps. 21. Factum est cor meũ tanq̃ cera liquescẽs in medio cordis mei. ¶ Secũdo cõfessus est peccata. Et hoc bis primo in vita. ps. Deus tu scis insipientiaz meam ⁊ delicta mea a te non sunt abscondita. Nota. delicta mea. i. populi. Scd̃o in morte. ps. 21. Deus deus meus respice in me: quare me dereliquisti longe a salute mea verba delictorum meorum? Nota. longe a salute mea: Nicolaus de lira sic exponit. i. corporali: quia non fuit preseruatus a morte: verba delictorum meorum: delicta populi sua dicit: tum propter membrorum ⁊ capitis affinitatem: tum quia sua fecit quodammodo sustinendo pro eis penam. Iuxta illud. ps. Que non rapui: tunc exsoluebam. Ad idem facit illud Job. vbi loquitur Job in persona christi. 6. Utinam appenderentur peccata mea: quibus iram merui: ⁊ calamitas quam patior in statera: quasi arena maris hec grauior appareret. ¶ Tertio satisfecit pro eisdem peccatis: orando: ieiunando: patiendo frigus: famem: sitim: vigilando: ita ꝙ tota sanctissima vita sua fuit semper in doloribus ⁊ penis: vt satisfaceret ꝑ peccatis nostris. que sua reputabat. ps. Pauper sum ego: ⁊ in laboribus a iuuentute mea. Exaltatus autem. i. in cruce humiliatus ⁊ cõturbatus. Fiat ergo ratio a maiori. Si saluator noster: qui non indigebat penitentia fecit penitentiam: conterendo: confitendo: ⁊ satisfaciendo: vt dictum: est ergo multo magis nos peccatores ⁊c. Nam omnis christi actio nostra est instructio: vt ait Augusti. Nota exemplum de Cesare iulio; qui nunq̃

legitur dixisse militibus extis: sed eamus ad prelium sic saluator ⁊c̃. Jo.13. Exemplum enim dedi vobis: vt quemadmodũ ego feci vobis: ⁊ vos faciatis. ¶ Secundũ motiuum est angelorum festiuitas: angeli nanq; magnum festum faciunt de peccatore cum conuertitur ad penitẽtiam. Luc. 15. Gaudium erit angelis dei super vno peccatore penitentiam agente: potes referre parabolam: que ibi legitur: tota etiam curia celestis letatur: ⁊ excitat nos ad penitentiam. d. reuertere reuertere sunamitis ⁊c̃. Vide supra sermone proximo parte. 4. versu nec solum. Et econtra vero angeli dolent: quando peccamus intelligendo tamen de dolore exprobationis. Juxta illud. Jsa. xxxiij. Ecce videntes clamabant foris angeli. Angeli pacis amare flebunt. ¶ Tertium motiuum est gratie preciositas ⁊c̃. Quis non dolet: quando thesaurum magnum amittit? Quantũ dolet mercator: quando nauis in qua totũ thesaurum suũ habebat perditur ⁊c̃. Quanto magis ergo debet dolere peccator de amissione gratie: que est thesaurus inextimabilis: de quo Sap. 7. Preposui illã regnis ⁊ sedibus: ⁊ diuitias nihil esse dixi in comparatione illius: nec comparaui illi lapidem preciosum: quoniam omne aurum in cõ. illi. ha. est exigua: quo qui vsi fuerint participes facti sunt amicitie dei. Item si quis haberet aliquod signum a rege: per quod omnia obtineret: etiam si peteret regnum: quantũ doleret si hoc signum amitteret? Tale signum est gratia: declara ⁊c̃. Ideo quantum dolere debet peccator de gratia amissa? Jere. 7. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum. ¶ Quartum motiuum est anime securitas: quam perdit homo per peccatum: vt dicetur. j. sermone 4. parte. 6. Econtra vero per penitentiam recupatur securitas anime. Unde versus: Absq; timore dei viuens homo cuncta timebit: Cuncta timent eum si timet ipse deum. Experientia hoc docet: quia is qui est in peccato: maxime timet aduersa: ⁊ specialiter mortem. Sed is qui est in gratia: aut nõ timet: aut si timet naturali quodãmodo timore: confortatur maxime a spe future vite ⁊ future glorie: quam sperat per gratiam quam habet. Ro. 5. Non solũ autem sed ⁊ gloriamur in tribulationibus. scientes q; tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem: probatio vero spem: spes autem non cõfundit: quia charitas dei diffusa ẽ in cordibus nostris per spiritum sanctum: qui datus est nobis. Prouer. xv. Secura mens: quasi iuge conuiuiũ. Vide de peni. dist. 6. Qui egerit. ¶ Quintum motiuũ est glorie sublimitas quã peccator perdit per peccatũ: O quantum doleret ciuis si a ciuitate sua exul perpetuo fieret: propter delictum suum: profecto iste in continua tristicia esset: ⁊ faciem suam perpetuis: ⁊ amaris gemitibus irrigaret. Sic in proposito ⁊c̃. Item propter peccatum homo perdit deum. Deus autẽ est summum bonum. Exo. xxxiij. Ostendam tibi omne bonũ. Ergo homo perdẽdo deũ propter peccatum: perdit omne bonum. Et ideo dicitur. Jere. 2. Scito ⁊ vide: quia malum ⁊ amarum est reliquisse te dominũ deum tuum: ⁊ non esse timorem eius apud te: dicit dominus deus exercituum. ¶ Sextum motiuum est mortis dubietas. Multi enĩ sunt qui spe diu viuendi procrastinãt facere penitentiam: qui tamen morte preuenti frustrantur spe sua: quia nil certius morte: ⁊ nil incertius hora mortis. l. i ff. de cõditionibus ⁊ demonstrationibus. Quatuor sunt dubia siue incerta: vĩ tẽpus: modus: locus: ⁊ status. Primo ergo tempus vtrum. s. mors venire debeat in pueritia: vel in adolescentia: vel iuuentute: aut senectute: quia mors cum falce sua omne fenũ metit. Eccl. 9. Nescit homo finem suum. Et ideo fatuus est ille qui spe lõgioris vite negligit penitentiam facere. Fatuitas autem ista probatur ex auctoritate euangelij ⁊ exemplo. Auctoritas habetur. Luc. xij. De illo diuite qui dicebat. O anima mea habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce: comede: bibe: epulare. Dixit autem illi deus: stulte hac nocte an-

mam tuam repetent a te: que autem parasti cuius erunt? Exemplum etiaȝ probat stulticiam istius: sicut patet: in exēplo parabolico: quod legitur in barlaam de illo: qui fugiens vnicornem cecidit in quēdam puteum profundissimam ⁊c. Ex quo exemplo notatur quadruplex stulticia peccatoris nolentis agere penitentiam. Prima est: quia non timet mortem: que per vnicornem designat: inebriatus dulcedine vnius gutte mellis ⁊c. Secunda quia non timet infernum: qui per draconem denotatur. Tertia quia non attendit vite fragilitatem: que continue deficit nocte ⁊ die: qui signantur per mures duos. s. album ⁊ nigrum rodentes continue arborem: ⁊ per quattuor aspides: quattuor elementa seu quattuor humores contrarios: qui semp vite humane insidiantur. Quarta quia potest se liberare de tantis periculis ascendē do scalam: quam ille strenuus miles sibi porrigit: qui significat christum: qui miles super os putei existens sibi scalam ipsam porrigebat. Miles est christus: qui vicit vnicornem. i. mortem in cruce. Osee. 13. Ero mors tua o mors ⁊c. Scala est penitētia: que habet multos gradus. s. tres cordis contritio: oris cōfessio: ⁊ operis satisfactio. Patet ergo magna stulticia peccatoris im penitentis. Ideo ecclesia. Emendemus in melius: que ignoranter peccauimus: ne subito preoccupati die mortis queramus spacium penitentie: ⁊ inuenire non possimus. Iteȝ dominus. Mat. 24. Ideo ⁊ vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. ¶ Secundo circa mortem est incertus modus: quia nescit homo vtrum febre: vel igne: vel aqua: vel alio modo sit moriturus: qui tamen modi sunt pene infiniti. Unde ꝓ. fereo: peste: fame: vinculis: algore: calore. Mille modis miseros mors rapit vna homines. ¶ Tertio est incertus locus. Multi namq; olim opinabantur in lectulis suis mori: qui tamen postea in mari: vel in desertis mortui sunt: ⁊ pro sepultura ventrem lupi ⁊ vrsi sortiti sunt. Seneca. Nescis homo quo loco mors te expectat: ideo tu eam omni loco expecta. Cum ergo nesciat homo quo loco debeat eam expectare. Ergo aut in omni loco debeant eam expectare: aut in nullo: ergo in omni loco expectanda est. ¶ Quarto est incertus status: quia incertus homo vtrum in statu mortalis peccati: vel in statu gratie sit decessurus. Eccls. 9. Sunt iusti atq; sapientes: ⁊ opera eorum in manu dei: ⁊ tamen nescit homo vtrum amore: an odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Et hec inter alias incertitudines predicta est magis timē da: q nō multum curandum est: quo tempore vel quo modo aliquis moriatur: sed tantum in quo statu aliquis de corpore educatur. Nam si in bono statu. s. gratie quis moritur: bene moritur quandocunq; ⁊ vbicunq; moriatur. Quid enim obest homini mori in sterquilinio: si post mortē anima gloria perfruat? Sic econtrario. Quid prodest homini in proprio loco mori cum seruitoribus: medicis: ⁊ medicinis: si post mortem anima eius ad infernum detruditur? Unde Augusti. in primo. de ciuit. dei. Mala mors putanda non est: quam bona vita precesserit: neq; enim facit malaȝ mortem: nisi quod sequitur mortem: non itaq; multum timendum est eis: qui necessario morituri sunt: quid accidat vt moriantur: sed moriendo quo ire cogantur. Cum igitur christiani nouerint longe meliorem fuisse religiosi pauperis mortem inter lingentium canum linguas: q̄ impij diuitis in purpura: ⁊ bisso horrenda illa genera mortiuuȝ: quid mortuis offuerunt: qui bene vixerunt: hec ille. Deo gratias Amen.

¶ De malignitate peccati. Sermo.7.

P Enitentiam. Supra duobus proximis sermonibus dictū ē de.7. motiuis prouocātibus nos ad penitentiam modo sequitur predicare de octauo motiuo q̄ quidem est peccati malignitas. Salutet̄ virgo maria. Quāta sit peccati malignitas ꝛ quanta mala ex eo procedant: que lingua est narrare sufficiens: aut quis intellectus cogitare? profecto nullus: q2 infinitoꝝ malorum peccatum mortale est causa ꝛ origo. Ideo dī Ieremie.ij. Scito ꝛ vide q2 malum est ꝛ amarū dereliquisse te deū dñm tuum: ꝛ nō esse timorem eius apud te dicit dominus exercituum. Sed pro modo intellectus nostri possumus ꝯsiderare.xx. duo mala: que ex peccato procedunt quorū prima. Septem sunt mala generalia: que inferuntur cōtra deum ꝛ creaturas reliqua.15. sunt specialiā: que inferuntur ipsi peccatori ꝛ sunt ista vʒ.

¶ Primū est diuine maiestatis offensiuū.
¶ Scd̄m redēptoris contemptiuum.
¶ Tertiuʒ proximoꝝ viuentiū infectiuū.
¶ Quartum suffragiorum subtractiuum.
¶ Quintum damnatoꝝ perturbatiuum.
¶ Sextum beatoꝝ contristatiuum.
¶ Septimum elementoꝝ corruptiuum.
¶ Octauū diuine inimicitie causatiuum.
¶ Nonum peccatoꝝ vilificatiuum.
¶ Decimum a corpore xp̄i separatiuum.
¶ Undecimum intellectus excecatiuum.
¶ Duodecimum affectus induratiuum.
¶ Tertiumdecimum timoris incussiuum.
¶ Quartumdecimum naturaliū bonoꝝ vulneratiuum.
¶ Quintumdecimum spiritualis thesauri destructiuum.
¶ Decimumsextum in bestialem naturam transformatiuum.
¶ Decimumseptimum nocumenti marimi inductiuum.
¶ Decimumoctauū diabolice potestatis causatiuum.
¶ Decimumnonum mortis temporalis accelératiuum.
¶ XX. eterne pene obligatiuū.
¶ XXi. temporis amissiuum.
¶ XXij. quietis anime perturbatiuum.

¶ De primis septē generalibus malis erit hodie sermo noster: de reliquis.xv. dicetur infra tribus sermonibus sequētibus dño concedente. ¶ Primū ergo malū qđ ex peccato mortali procedit est: q2 infert iniuriam deo inquantū facit hominem non obedire: quinimmo rebellem esse deo: cui tñ omnes creature ad nutum obediūt. Sicut pʒ primo: in celestibus corporibus. Naʒ sol: luna: stelle: ꝛ spere: semper mouent̄ ad preceptum magni dei vsqꝫ ad diem iudicij: ꝛ tunc precipiente deo ne moueantur amplius: nō mouebuntur: q2 tunc cessabit motus celi. Sic elementa ignis: aer: aqua: terra: bestie: terre: volucres: celi: ꝛ pisces maris: ꝛ omnia ad nutum omnipotētis mouentur ꝛ parent ei. ps.148. Statuit ea in eternum: ꝛ in seculū seculi preceptū posuit: ꝛ nō preteribit. ¶ De igne: pʒ: q̄ fuerit obediens deo etiam cōtra naturam sui. Dañ. iij. Ubi loquitur q̄ ignis nō nocuit in aliquo illis tribus pueris.s. sidrach: misach: ꝛ abdenago: missis in fornacem ignis ardentis: nec solum deo: sed etiam seruis dei: fuit ꝛ est obediens ignis. Sicut pʒ: in helia. 4. Re.1. ¶ Scd̄o idem pʒ: de aere: qñ dñs imperauit ventis ꝛ mari ꝛ facta est tranquillitas magna. Mat.8. Et beato Dñico obediuit pluuia. ¶ Tertio de aqua. Nā mare prebuit se solidum sub pedibus dñi. Mat.14. ¶ Quarto de terra: qñ ad preceptum dñi mortuos resuscitabat. Sicut pʒ. Mat.9. Et Luč.7. ¶ Quinto aues. sicut pʒ.iij. Re.17. De coruis ministrantibus helie panem ꝛ carnes. Unde dī ibi: q̄ dixit deus helie: coruis p̄cepi: vt pascant te ibi. ¶ Sexto pisces: sicut pʒ Ione: ꝛ dixit dominus pisci: ꝛ euomuit ionā. Itē Luč.5. Concluserunt piscium multitudineʒ copiosam. ¶ Septimo bestie terre: sicut pʒ: qñ dñs in deserto ieiunabat: q dormiebat inter bestias ꝛč. Marci.i. Eratqꝫ cum bestijs ꝛč. Dic practice. Item paulo vipera nō nocuit. Act.28. Item in vitis patrum ascendebant sancti patres super cocodrillos: ꝛ transibāt flumina. ¶ Octauo morbi: ꝛ infirmitates: sicut lepra: febris: ꝛ h obe

diebant dño. sicut pꝫ. Mat. 8. ¶ Nono etiã demones ad sui preceptum exibant: de corporibꝰ obsessoꝝ. Mat. 8. Et Luc. 8. ¶ Decimo infernus restituebat animas in ipso detrusas ad preceptum dñi: vt animã Lazari resuscitati. Jo. xi. Et animas sanctoꝝ patrum quos limbus retinuerat. Et ideo dr̃ Hester. 13. Dñe deus omnipotens: in ditione tua cũcta sunt posita: ⁊ nõ est q̄ possit resistere voluntati tue. Tu fecisti celum ⁊ terram: ⁊ omnia que ambitu celi ꝯtinentur: dñs vniuersoꝝ tu es. Item. ps. 118 Ordinatione tua pseuerant dies: qm̃ omnia seruiunt tibi. Item eccl'ia. Cui luna sol: ⁊ omnia deseruiunt p̱ tẽpora. ¶ Origenes in omelia super euangeliũ dñice. iij. Post oct. ephie. Ascendente iesu in nauiculam. Mat. 8. Hi qui prudentie ⁊ intellectus expertes sunt: inclinantur iubẽti: q̄bus neqꝫ loquela neqꝫ sermo est obediunt: in eadeꝫ aũt substantia in qua sunt: ⁊ sua natura mouẽtur: ⁊ iussioni deseruiunt ad ꝯfussionẽ mortalium ad condẽnationem corruptibilium. Jubet mari ⁊ nõ contẽnit: dicit ventis ⁊ tẽpestatibus ⁊ compescuntur: Jubet omni creature ⁊ nõ supergreditur iussionẽ eius: ⁊ vnum hominũ genus: qđ s̄m similitudinẽ dei honorificatum est: cui verbuꝫ ⁊ prudentia data est: hi soli hoies resistunt: hi tm̃ inobedientes sunt: hi soli in iudicio damnabunt̃: ⁊ a iustitia punient̃ velut deteriores mutis animalibus vel his qui sine spũ ⁊ anima sunt in isto mũdo. Solus tu o miserrime peccator es rebellis deo: ⁊ iniuriaris ei: cogitationibus: verbis: ⁊ operibus. Et ꝑpter hoc est peior: ⁊ deterior homo peccator diabolo: ⁊ ceteris creaturis. Ideo in iudicio: oẽs creature ꝯtra peccatores insurgẽt. Sap. 5. Accipiet armaturã zelus illius: ⁊ armabit creaturam in vltionem inimicoꝝ. Itẽ Eiusdẽ. 16. Creatura. n. tibi factori deseruiens exardescet in tormẽtum aduersus iniustos. ¶ Scđo peccatũ est saluatoris contẽptiuum: q² peccator cõtẽnit ⁊ vilipendit effectum nõ solũ passionis ⁊ mortis xp̃i: sed ⁊ ꝯtẽptionis: ⁊ natiuitatis: ⁊ miraculoꝝ: ⁊ verboꝝ eius: paruipẽdit baptismũ ⁊ eterna sacramenta: paruipendit euangelicam doctrinam: ⁊ p̄dicatorũ exhortationes ⁊ cominationes ⁊ ꝓphetias ꝓphetaꝝ: ⁊ doctrinas apostoloꝝ: q² vident̃ omnia predicta peccatores pro nihilo habere. ⁊ irridere mortem xp̃i: rursuꝫ crucifigentes sibimetipsis filiuꝫ dei: sicut dicit apostolus. Heb. 6. Tales ergo peccatores sunt similes iudeis illudentibus xp̃m in die sue passionis: qui genu flectentes dicebant. Aue rex iudeoꝝ. Mat. 27. Jo. 19. Et postmodũ dabant sibi alapas ⁊ illudebant eum. ⁊ tandem eum crucifixerũt. Sic peccatores xp̃iani genu flectunt ante xp̃m: ⁊ ꝯfitent̃ eum regem deũ ⁊ hominẽ. Postmodũ vero ipsum verberãt in seruis suis ⁊ crucifigunt: q² quantum est in ipsis reiterant causam sue crucifixionis: q̃ fuit peccatũ. Et ideo merent̃ a xp̃o ꝯtemni: ⁊ cum demonibus ꝯdẽnari. Juxta illud. i. Reg. 2. Quicũqꝫ honorificauerit me honorificabo eum. Qui aũt ꝯtẽnunt me erunt ignobiles. Jõ dicit eis xp̃s. Ego honorifico patrẽ meum: ⁊ vos inhonorastis me. Jo. 8. Sed nõ effugient tales vltrices penas etiam in hac vita. ¶ Tertio peccatũ est ꝓximoꝝ viuẽtium infectiuũ. Nocet eniꝫ peccatũ ꝓximis viatoribus tripliciṫ. ¶ Primo q² acies eoꝝ ꝯtra demones minuit̃: q² quanto plures sunt boni: tanto facilius demonibus resistunt. Juxta illud. Prouer. 18. Frater qui iuuat̃ a fratre quasi ciuitas firma: facilius etiã gratias ⁊ bñficia a deo multiplicatis itercessoribus ipetrãt. ¶ Secũdo q² peccatores alios malo exẽplo corrũpunt ⁊ scandalizant. Quot. n. hoies ꝓuocantur ad vsuras faciẽdas exẽplis vsurarioꝝ: quot ad concubinas retinendas: quot ad iniurias vindicãdas: quot ad alia peccata ꝑpetranda alioꝝ exẽplis scandalizati. Juxta illud. i. Cor. 5. Modicũ fermentum totam massam corrũpit: sicut pomum infectũ cetera poma inficit: ⁊ vna infecta pecus inficit omne pecus. ¶ Tertio quia qñqꝫ ꝓpter peccata maloꝝ deus punit bonos: q̄uis in bonis illa afflictio nõ hãc rationẽ pene: sed medicine: sicut pꝫ Josue. 7. Quia Achan peccante punitus est populus. Itẽ Dauid: numerante populũ: ꝑcussus est populus peste. 2. Re. vlt. Idẽ pꝫ in diluuio ⁊ sodomitis ⁊c̃. Et qñqꝫ etiam ipsi bõi sunt ꝑticipes aliq̄lis culpe: q² nõ clamant ꝯ̃ malos: cũ tñ̃ bene clamarẽt ꝯtra

vrsum: vel lupū vel leonē: ſi ingrederēt ci/
uitatē. Ideo dr̄ Exodi. 20. Ego ſum deus
zelotes vindicans peccatū patrū in filios
vſq; ad tertiam: ⁊ quartaȝ generationem.
¶ Quarto peccatū eſt ſuffragioꝝ ſubtra
ctiuum: ex quo malo ſequit̄: q̄ peccatum
mortale nocet aīabus: que ſunt in purga/
torio: quas peccator nō pōt iuuare tam ef
ficaciter: ſicut ſi eſſet in gratia cōſtitutus:
ratio q2 nec orationes ſue: nec ieiunia: nec
aliquid opus bonū a peccatore factū dire
cte prodeſt illis eo q̄ ſic mortuū: ⁊ q2 nun
q̄ opus qđ habet efficaciam ex opere ope
rante acceptū eſt deo: niſi perſona operās
ſit accepta. Vñ Geñ. 4. Reſpexit de⁹ ad
Abel ⁊ ad munera eius. Ideo dicit Gre.
Et habet̄ in decret. 4. di. in p̄n. Cū is qui
diſplicet ad intercedendum mittitur: irati
aius ad deteriora prouocat̄. ¶ Quinto ē
damnatoꝝ ꝯturbatiuum: peccatū nanq;
mortale nocet etiam dānatis in inferno: ⁊
hoc ꝑ modū ꝯiunctionis: quāto eniȝ plu
res ſunt in inferno: tanto maior eſt ibi hor
ror ⁊ pena: ſicut ſi titioni: qui cōburit̄ ad/
dant̄ alij titiones: magis auget̄ ignis: non
enim eſt incōueniens dicere q̄ damnatis
ſemꝑ poſſit augeri pena accidētalis vſq;
ad diem iudicij: ſicut ⁊ beatis auget̄ glo/
ria accidentalis: ſicut dr̄. ꝑ. ptc. 6. Vñ Iſa.
14. Infernus ſubtus ꝯturbatus eſt in oc/
curſum aduentus tui: ſuſcitabit tibi gigan
tes. Fallit eniȝ ibi: regula: q2 ſolatiū eſt mi
ſeris ſocios habere penaꝝ. Do etiam ſimi
litudinē: ſi infirmo febricitanti adiungeret̄
alius infirmus in codē lecto adderet̄ ſibi
pena: ꝓpter hoc diues epulo petebat ab
Abraam vt mitteret Lazarū ad. 5. fratres
ſuos: ne deſcenderent in infernū. Luc. 16.
Quāuis. n. damnatis auget̄ pena: ex alio/
rū dānatoꝝ adiunctū: tñ voluntate abſo/
luta vellēt oēs hoīes dānari inuidia ſtimu
lante. Sȝ q2 ſciunt nō oēs dānandos: ſȝ ali
quos ſaluandos: malūt ſuos ꝓpinquos q̄
alios a dānatione liberari: q2 in hoc etiaȝ
inuidia torquebunt̄: ſi videant alios ſalua
ri ⁊ ſuos dānari: ⁊ ꝑ hūc modū diues dā
natus nolebat ſuoꝝ damnationē: nunqđ
ex charitate: ſed ex inuidia: ſm̄ Tho. i quo
libet. xi. ¶ Sexto pct̄m mortalis ē beatoꝝ
ꝯtriſtatiuū: ſi triſticia in eis cadere pōt: ſȝ
accipimus hic triſticiaȝ ꝓ horrore: ⁊ etiam
ꝓ nocumēto qđ beatis infert̄ ꝑ modū ſub
tractionis. Nam ex ꝯſortio ⁊ ſocietate glo
rificatoꝝ auget̄ coꝝ gaudiuȝ accidentale:
⁊ ſpūale ſi ſuo bono exēplo ducatu: vel
diſciplina alij ſaluant̄: ſicut maxime letat̄
beat⁹ Dñicus: ſi vnus frater p̄dicatoꝝ or/
dinis ſaluat̄: ſic beatus bñdictus: ſic bea/
tus franciſcus ⁊c̄. Quia gaudium accidē/
tale: ſanctoꝝ pōt augeri vſq; ad diem iudi
cij. Ergo ⁊ angeli ſancti de noſtris culpis
lugent. Iuxta illud. Iſa. xxxiij. Ecce viden
tes clamabunt foris angeli pacis amare
flebunt. ¶ Septimo peccatū eſt elemētoꝝ
corruptiuū. Nam aer: aqua: ⁊ terra: corrū
puntur ꝓpter peccatū hominum ex iuſto
dei iudicio. Unde ꝓpter peccatū Achab
regis iſrael clauſum eſt celum: ⁊ nō pluit
tribus annis: ⁊ ſex menſibus. iij. Re. 17.
Propter qđ patiunt̄: nō ſolum homines:
ſed etiam beſtie. Vñ. ps. 106. Poſuit flu/
mina in deſertū: ⁊ exitus aquaꝝ in ſitim:
terram fructiferam in ſalſugine a malicia
inhabitantiū in ea: diluuium etiam immiſit
deus in mundum propter demerita pecca
torum. Et vnde peſtilentie continue quas
patimur. Unde fames: vnde guerre: ⁊ alia
flagella nobis a deo illata: niſi propter pec
cata noſtra. Sicut enim ꝓpter rebellionē
vaſalloꝝ rex deſtruit terram coꝝ: ſic in pe/
nam rebellionis peccatoruȝ deus deſtruit
elementa: ⁊ mundū: q2 elementa ipſa ⁊ cre
ature corporales ꝓpter hominē facta ſunt:
de hoc habetur auctoritas. Leui. 26. Si
nō obedieritis mihi addam correptiones
ſeptuplum: ꝓpter peccata veſtra: ⁊ ꝯteram
ſuperbiam duricie veſtre: daboq; celū vo/
bis durum deſuper: ſicut ferrum: ⁊ terram
eneam: ꝯſumetur incaſſum labor veſter: nō
ꝓferret terra germen: nec arbores poma ꝓ
bebunt. Nota Adam qđ habuit ꝓpter pec
cata. Iam ſcitis q̄ omnia peccata mundi
reducuntur ad ſeptem capitalia: que ſunt:
ſuperbia: auaricia: luxuria: ira: gula: inui/
dia: ⁊ accidia. Et ſic omnes punitiones lȝ
multe ſunt: poſſunt reduci ad ſeptem. Pro
pterea dicit q̄ puniet ſeptupluȝ. Et ſeruat
deus regulā ſcripture que dicit. Per que
quis peccat: per hec ⁊ torquetur. Sap. xi.
Et ꝯcordat regula iuris ciuil. d. Qđ q̄ſq;

iuris in alium statuit ipse eodem iure vta/
tur.l.i.ff.qđ quisq̃ iuris ⁊.c.Cū omnes.de
constitutio.Et loquitur de penis:quas de/
us infert peccatoribus in hac vita. ¶ Pri
mum peccatū est superbia:que nihil aliđ
est:nisi ventus capitis ⁊ cordis. Vñ Jere.
loquens in ꝑsona dei ꝯtra superbos ait
sic.Ecce ego suscitabo ꝯtra Babylonē: ⁊
super habitatores eius:qui cor suum leua
uerunt cōtra me:quasi ventum pestilentē.
Jere.51. Jdeo deus punit hoc peccatum
per tēpestates:⁊ vētos ⁊ turbines: qui cō/
citant naufragia:⁊ percūt naues:eradicāt
arbores:⁊ vinearum palmites a vite preci
dunt.Osee.8.Ventum seminabunt:⁊ tur/
binem metent:sic factum est in diebus no
stris sepe.¶ Scđm peccatum est auaritia.
Jstud peccatū punit ꝑ indigentias ⁊ pau
pertates.Auari enim ꝑ furta:rapinas:vsu
ras:simonias:fraudulentias:congregāt di/
uitias:⁊ multos depauperant.Jdeo puniū
tur ꝑ paupertates ⁊ indigentias:q̄ semꝑ
viuunt miserabiliter:nec audent vti bonis
suis in vita sua:⁊ post mortem ad nihilū
deuenit eoꝝ hereditas: q̄ ꝓuerbium est:ꝙ
de malis acq̄sitis nō gaudebit teritus he/
res:imo nec primus.Vñ Jac.5.Agite nūc
diuites plorate:⁊ vlulate in miserijs ve/
stris:q̄ aduenient vobis.Diuitie vestre ꝑu/
trefacte sunt:⁊ vestimenta vestra a tineis
comesta sunt:aurum ⁊ argentum vestrum
eruginauit ⁊c̄.Michee.i.De mercedibus
meretricis ꝯgregata sunt:⁊ vsq̃ ad merce
dem meretricis ꝯuertent̄ ⁊c̄.Vide exposi
tionem huius auctoritatis.Supra ar.i.ser
mone p̄mo.ꝑte vltima.Sicut ergo auarus
alijs rapuit ꝑ auaritiam:sic ab alijs bona
sua ꝑ auaritiam rapient̄.Jsa.xxxiij.Veh
qui p̄daris:nōne ⁊ ipse predaberis.Vñ
contra auarum imp̄catur blasphemiā Da
uid.d.Mudātes transferantur filij eius:⁊
mendicent:⁊ eijciatur de habitationibus
suis.Scrutet̄ fenerator omnē substantiā
eius:⁊ diripiāt alieni labores eius ⁊c̄.Ps.
i08.Si ergo vultis esse diuites vos ⁊ ꝙ di
uitie vestre ꝯseruent̄ etiā filijs ⁊ nepotibus
vestris:faciatis sicut ille qui vult cōserua
re peccora.Respicit nāq̃ si ē aliqua ouis
infecta:⁊ eam eijcit extra ouile:sic ⁊ de po
mis.Sic respice si est aliquis florenus in/
fectus tabe auaritie:⁊ turpis lucri restitua/
te ⁊c̄.Alioquin alios corrumpit:⁊ diuitie
vestre peribunt: dic vt expedit. Exēplum
est de illo:qui vidit in capsa pecuniarum
suaꝝ diabolum sedere suꝑ pecunias suas:
ꝓpter sola duo era minuta:que erant ma
le acquisita.¶ Tertium peccatum est luxu
ria.Cōtra hoc ē punicio de diluuijs aqua
rum:que vulgo dicūtur dragonarie:q̄ lu/
xuria nō est:nisi effusio aque. Semen ergo
non debet effundi:nisi in matrimonio ad
generādū prolem ad honorē dei ⁊c̄.Sicut
tempore Noe luxuria fuit punita diluuio.
Geñ.6.Videntes filij dei filias hominū:
ꝙ essent pulchre: acceperunt vxores sibi
ex omnibus:quas elegerant ⁊c̄.Per filios
dei intelligūtur filij Seth:qui a patre suo
fuerant instructi in cultu diuino. Fideles
enim frequenter in scriptura vocantur filij
dei.Per filias hoīum:intelliguntur mulie/
res descendentes de Chaim:que erant cu
riose dissolute:⁊ lubrice:⁊ de illis preceꝑat
Seth filijs suis:de voluntate dei ꝙ nō cō
traherent matrimonia cum eis: sicut dñs
p̄ceperat filijs israel:ꝙ nō cōtraherent ma
trimonium:cum mulieribus cananeis.Sꝫ
filij seth:ꝓcedente tēpore transgressi sunt
hoc p̄ceptum.Et ideo dicit̄: acceperunt si
bi vxores ⁊c̄.Scđm Nicolaum de lira:dr̄
etiam ibi omnis quippe caro corrumperat
carnem suam.¶ Quartū peccatum est in
uidia:que valde abundat in mundo.Ec/
cl's.4.Contēplatus sum omnes labores
hominū ⁊ industrias:animaduerti patere
inuidie ꝓximi.Et q̄ cor inuidi est siccum
⁊ destitutum omni humore charitatis:cui
nihil tm̄ ꝯtrarium est sicut inuidia:iō hoc
peccatum punitur a deo per siccitates ⁊ fa
mes.¶ Quintū peccatum est gula:ꝑ quā
franguntur ieiunia eccl'e ⁊c̄.Jstud autem
punitur per infirmitates ⁊ dolores corpo/
rales:q̄ sicut gulosus delicate nutrit cor/
pus:sic in corpore flagellat̄.Nunq̃ fortas/
se in mundo fuerūt tot infirmi homines:
tot diuersis infirmitatibꝰ:sicut hodie sunt:
presertim de malo ylium ⁊ infirmitatis
yliace:sicut audiui:in quo est maximus do
lor.¶ Sextum est ira adinuicem: punicio
ē ꝓprie:guerra: regni ꝯtra regnū:nec solū
inter regnum ⁊ regnū:sed inter ciuitatē ⁊

ciuitatem. Item in eadem ciuitate sunt inimicitie inter ciues. Item in eadem domo inter fratres. Inter consanguineos &c. Itē inter virum & vxorē &c. ¶ Septimum est accidia in spūlibus. Nō curant enim homines de salute anime: sed perdunt tēpus qđ est res preciosissima rerū &c. Punitio cōtra hoc peccatū fit per epidimias: & mortalitates. Iusta est ista punitio: qꝛ tempus dedit nobis deus ad merendū: & bene operandum. Ideo deus recipit sibi tēpus locatum nobis. Da similitudinē de dño directo alicuius domus: vel possessionis locate: qui recipit sibi domum: si pensio siue census sibi per triēnium nō soluatur: vel ꝑ biēnium ab ecclesia: vt in.c. Potuit de loca. & in.l.ij. C. de iure.emphi. Ecce querit dicit addam correptiones septuplum. Sed nota: ꝙ dicit conteram superbiam duriciei vestre. Dices tu: quare solum loquit de superbia: cum peccata sint septem: vt dictuz est: Rñdeo: qꝛ radix & initium omniū aliorū peccatoꝝ est superbia: quam qui vellet euitare: peccare nō posset. Unde nāqꝫ procedit auaritia: nisi ex superbia: qꝛ deus dedit legem homini: quō debet acquirere bona iuste sine vsura: Luc.7. Mutuū date: nihil inde sperantes: & quō dꝫ vti iuste acqsitis &c. Sed auarus nō vult subijci huic legi. Ecce superbia. Sic de alijs peccatis: & sic etiam impenitēs peccator nō vult subijci precepto dei mandantis: vt penitentiaꝫ agat. Ideo de talibus dicit. Job.21. Qui dixerunt: deo recede a nobis: sciētiam viarum tuarū nolumus: quid est oīpotens vt seruiamus ei: & quid nobis prodest si adorauerimus illū: Ideo dicit. Eccli.x. Initiū omnis peccati superbia est: qui tenuerit illam adimplebit maledictione. Ex predictis infertur: ꝙ peccatū omnibus creaturis est nociuum: qꝛ ex corruptione elementoꝝ nocumentū infertur omnibus creaturis. Unū in die iudicij posset dicere sol si sciret loq: ego propter peccatum hominis claritateꝫ meā ammisi. Irrationabilia aīalia possent dicere simile si facultatē haberent. Nos ꝑpter hominē in diluuijs perijmus. Terra posset etiam dicere. Ego propter ipsum maledicta fui: & spinas & tribulos germinaui: &c. Deo gratias Amen.

¶ De quindecim malis specialibus: que peccatoribus inferuntur. Sermo.viij.

Enitentiam

agite &c. Supra sermone primo dictū est de septē malis: que ex peccato causantur in generali: modo sequitur predicare de quindecim alijs specialibus: que peccatoribus inferuntur ex demerito peccatoꝝ suoꝝ. Sed hodie de sex tm̄ predicabimus. Salutemus primo virginem &c. Mala ergo specialia: que peccator incurrit ex peccato sunt ista vꝫ.

¶ Primo peccatum est: diuine inimicitie causatiuum.
¶ Secūdo ē peccatoꝝ peccātiū vilificatiuū.
¶ Tertio est a corpore xp̄i separatiuum.
¶ Quarto est intellectus obcecatiuum.
¶ Quinto est affectus induratiuum.
¶ Sexto est timoris incussiuum.

¶ Primo igitur peccatū est: diuine inimicitie causatiuum: qꝛ ꝑpter peccatū deus est inimicus hominum peccatoꝝ: adeo ꝙ ipsos odiat: iuxta illud. Sap.14. Similiter odio sunt deo: impius & impietas eius. ps. Odisti omnes qui operant iniquitatē perdes omnes: qui loquunt mendacium. Quantū aūt habeat odio peccatū deus: potest ostēdi duplici ratione. Prima qꝛ si quis diceret: ꝙ in tm̄ odiret aliquē: ꝙ vellet eum cū ꝓprio filio vnigenito vno gladio transuerberare siue occidere: vel cum ꝓpria matre: satis videt ꝙ haberet eum odio. Sic deus pater in tm̄ odio hꝫ peccatum: ꝙ vt illud deleret: & annihilaret: ipsuꝫ cum filio suo vnigenito crucifigere voluit: iuxta illud. Isa.53. Propter scelus populi mei percussi eum. Item Ro 8. Deus filiuꝫ suum mittens in similitudinē carnis peccati: de peccato damnauit peccatū. Nota. de peccato.i. de corpore xp̄i facto hostia ꝓ peccato: sicut dicit. Osee.4. Peccata populi mei comedent: qꝛ sacerdotes hostias ꝓ peccato comedebant: dānauit.i. deleuit peccatum per suam passionē. Unde Aug. Super illud. Col.iij. vbi loquitur de cirographo ait. Innocens occidit: peccatū transfigitur. Unū siqs diceret deo patri. O dñe

deus pater: quare filiū tuū cruci tradidisti?
Respōderet ꝓpter scelus populi mei ⁊c.
Dic practice. Primo vt occideret deus su
perbiā: voluit ꝙ filius suus humiliter por
taret crucē. Scd̄o vt occideret auaritiam:
voluit vt nudus cruci affigeret. Tertio vt
occideret luxuriam: voluit vt clauis ama-
rissime corpus penetraret. Quarto vt occi
deret iram: voluit vt ꝓ crucifixoribus dep̄
caret. Quinto vt occideret gulam: voluit
vt felle ⁊ aceto potaretur. Sexto vt occide
ret inuidiam: voluit vt latus eius lancea
perforaretur. Septimo vt occideret aci-
diam: voluit vt in oratione occuparetur.
Uide de his in sermonibus de articulis fi
dei. Sermone. 18. Ideo. 1. Pe. 2. Peccata
nostra ipse pertulit in corpore suo: super li-
gnuꝫ ⁊c. Moraliter nota ⁊c. Qui sunt xp̄i
carnem suam crucifixerūt cū vitijs: ⁊ ↄcu
piscentijs. Sic. n. glorificabimur cum xp̄o:
si cum xp̄o cōpatimur. Ro. 8. Ipse sp̄ūs te
stimoniū reddit sp̄ūi nostro: ꝙ filij dei su-
mus. Si aūt filij ⁊ heredes: he. quidē dei:
cohe. aūt. xp̄i: si tñ compatimur: vt glorifice
mur. Si. n. deus voluit occidere filiū suum:
vt occideret peccatū: qḋ in eo nō erat: qd
faciet deus de te peccatore: in quo multa
peccata inueniet? Uoluit etiam aīam sue
matris cū peccato transuerberare. Unde
Luc. 2. Dixit Simeon ad beatam virginē:
⁊ tuam ipsius aīam ꝑtransibit gladius. s.
per cōpassionem. ¶ Scd̄a ratio est: ꝙ illḋ
ꝓpter qḋ deus maxime videt̄ odire diabo
lum: est peccatū. Non enim illum odit: nisi
ratione peccati: ⁊ eum amaret si peccatum
nō esset in eo: tanꝗ̄ creaturam suam: iuxta
illud. Sap. xi. Diligis oīa que sunt: ⁊ nihil
odisti eoꝝ q̄ fecisti: qḋ intelligēdū est: nisi ꝓ
pter peccatum adiunctū: qḋ ipse deus nō
fecit. Uñ cum illud ꝓpter qḋ est tale: sit
magis tale: cōstat ꝙ peccatum est magis
exosum. deo: q̄ꝫ diabolo. p̄s. Iniquos odio
habui. Ex p̄dictis ergo sequit̄: ꝙ oīs crea
tura peccatori est inimica: q2 q̄bus est ini-
micus rex: etiam vasalli sunt inimici. Uñ
oēs angeli: demones: celi: ⁊ elementa sunt
inimici peccatoribus. Sap. 16. Creatura ti-
bi factori deseruiens exardescet in tormē
tum aduersus iniustos. ¶ Scd̄o peccatū
ē peccantiū, vilificatiuū. Pro cuius intelli

gentia notandū: ꝙ si bene ↄsideramus: ni-
hil est in toto vniuerso vilius peccatore.
Manifestum est naꝗ̄: ꝙ peccator seruus ē
peccati. Io. 8. Qui facit peccatū: seruus ē
peccati. l. si. C. de sentē. passis. ibi. libidinum
oīumꝗ̄ vitiorū seruo. vbi glo. hoc no. Iteꝫ
Ro. 6. Nescitis qm̄ cui exhibetis vos ser
uos ad obediendū: serui estis eius cui obe
distis: siue peccati ad mortem: siue obedi-
tionis ad iusticiam. Seruus aūt est vilissi-
ma cōditio hoīum. Multe nanꝗ̄ sunt con-
ditiones hominuꝫ. Quidam sunt ingenui.
Quidam liberti. Quidam serui: vt insti.
de iure ꝑsonaꝝ per totū. Itē ingenuoꝝ: q̄
dam sunt nobiles: quidam illustres: q̄daꝫ
clarissimi ⁊c. Uilissima ergo ↄditionū om-
nium est seruitus. Tanto aūt vilior est ser-
uus: quanto est vilius id: cui seruit. Uilior
nanꝗ̄ est seruus iudei q̄ꝫ christiani: ⁊ ple-
bei q̄ꝫ nobilis ⁊c. Quid aūt vilius pecca-
tore: nihil p̄ter peccatoreꝫ: qḋ ꝓbatur. Nam
res tanto nobilior est: quāto deo ꝓximior:
⁊ tanto deficit a nobilitate quanto magis
a deo elōgatur: verbi gratia. Incipiamus
de anima xp̄i: que nobilissima creaturaruꝫ
est: q2 ꝓpinquissima deo. Deinde virgo glo
riosa: deinde seraphin: postmodum cheru-
bin ⁊c. Et sic gradatim descendendo vsꝗ̄
ad creaturas: que habent solum esse: sicut
terra: ⁊ lapides ⁊c. Quid auteꝫ magis di
stat a deo: q̄ꝫ illud: qḋ nihil ē. Peccatū au
tem nihil est: tum q2 est quedam priuatio
speciei: modi: ⁊ ordinis: vt ait Aug. Sicut
tenebra ⁊c. Tum q2 peccatū nō est a deo:
ergo nihil est: q2 omnia per ipsum deū fa-
cta sunt. Io. 1. Sine ipso factum est nihil.
Dicit glo. Aug. i. peccatū. Et Io. xv. Sine
me nihil potestis facere: nihil. i. peccatum.
Cum aūt peccator sit seruus peccati: ergo
est vilior ipso peccato. O q̄ꝫ magna confu-
sio peccatoris: cum sit seruus vilioris rei:
q̄ꝫ sit in rerum natura. Ideo dicit Iere.
Anime peccatrici q̄ꝫ vilis facta est nimis
iterās vias tuas. Iere. 2. ⁊ Gre. Erubesce
miser peccator: ⁊ stude diligēter: ⁊ nitere vi
ribus totis excutere a collo tuo iugum hu
ius tam vilissime seruitutis: ⁊ hoc per pe-
nitentiam obtinebis. Unde ait p̄hs. Ma-
ior sum ⁊ ad maiora natus: q̄ꝫ vt fiam mā
cipium corporis nostri. Item Sene. Si sci-

rem, deos ignosci turos: ꝛ homines ignora-
turos: tamen abhorrerem peccatum. Ideo
bene dixit Diogenes alexandro: ꝙ erat ser
uus seruoꝝ. i. ↄcupiscentiarū. Uide ꝙ scri-
psi in sermonibus super oratione dn̄ica ser
mone. 24. In Introitu. Et in sermone in
festo scti Petri ad vincula. ¶ Tertio pec-
catū est a corpore christi diuisiuū: siue sepa
ratiuū. Et ꝓbaꝛ tribus medijs. Rōne: au-
ctoritate: exēplo. Corpus christi misticum
est ecclesia: cuius caput est xp̄s. Ephe. i. Ip
sum dedit caput sup̱ omnem ecclesiā: que
ē corpus eius. Huius aūt corporis q̄libet
christianus in gratia cōstitutus est mem-
brum. Ro. 12. Sicut. n. in vno corpore mul
ta mēbra habemus: omnia autē mēbra nō
eūdem actum habēt: sic multi vnū corpus
sumus in xp̄o: singuli autē alter alterius
mēbra. Et sicut q̄dlibet mēbrū ē particeps
vite corporis: ꝛ nutrimēti: quo corpus sustē
tatur: sic quilibet fidelis in gratia existēs
est particeps omnium bonoꝝ suffragioꝝ: ꝛ
meritoꝝ: que fiunt in ecclesia. Ps̄. Parti-
ceps ego sum omni. ti. te. ꝛ custo. man. tua.
Peccatū aūt mortale separat hominē ab
ecclesia dei: inquantū priuat᷑ ipsū gratia ꝛ
charitate: que est glutinū huius vnionis.
Isa. 55. Iniquitates vestre diuiserūt inter
vos ꝛ deum vestrū. Peccatum enim mor
tale est: quasi gladius per quē mēbrum ꝑ
ciditur a corpore. Mēbrum autē diuisum
ab vnitate corporis fit putridum ꝛ corru-
ptum. Sic peccator ꝛc̄. Iuxta illud. i. Cor.
xvi. Siquis nō amat dn̄m Iesum xp̄m: sit
anathema: marnacha: Anathema. i. sepa-
tus ab ecclesia: marnacha. i. donec veniat
dominus ad ipsum illuminandum. Ex his
sequitur ꝙ peccator est expers omniū bo-
norum ꝛ meritorum ecclesie: que ex chari-
tate sortiuntur effectum. In cuius figurā
dicit᷑. Leui. 22. Homo de semine Aaron: q
fuerit leprosus: nō vesceꝛ de his: que sancti
ficata sunt mihi. donec saneꝛ. i. q̄cūq̄ chri-
stianus maculat᷒ fuerit lepra peccati mor-
talis: nō habebit partē bonoꝝ: que fiunt
in ecclesia: donec sanetur per penitentiam.
¶ Quarto peccatū est intellectus obceca-
tiuum. Sed ↄtra: q2 multi pctōres inueniū
tur: qui habent eximium intellectū ad ca
piendum: dic illud q̄d hic dicit᷑: de obsce
ratione intellectus. Intellige de obtusione
intellectus practici: s̄m ꝙ omnis malus ē
ignorans: ꝛ nō de obtusiōe intellectus spe-
culatiui. s̄m Tho. in. 4. sen. di. 18. sup̱ l̄ram.
Est ergo peccatū intellectus obcecatiuum:
Hoc p3: quadruplici medio: v3 rōe: exēplo.
experimēto: ꝛ figura. ¶ Primo q̄dē rōne:
q2 intellectus hūanus duplici lumine illu-
minaꝛ. Lumie gratie. Et lumine rōis natu
ralis. Primū aūt lumen gratie totalit᷑ tol
litur p̱ pctm̄. Scd̄3 lumen rōnis naturalis
de quo. ps̄. Signatū est sup̱ nos lumē vul
tus tui dn̄e. Et si nō totaliter subtrahaꝛ p̱
pctm̄: tn̄ valde obscuraꝛ: vt. j. patebit: q2 ↄ
hoc lumen rōnis agit hō peccādo: q2 sicut
virtus est nature ↄsentanea: vt dicit Tulli-
us: ita vitiū est nature ↄtriū. Ideo ↄ pctō-
res di. Sap̄. 2. Excecauit illos malicia illo
rū. Itē. ps̄. Nescierūt neq̄ intellexerūt. in
te. ambu. Itē Prouer. 4. Uia impioꝝ te-
nebrosa: nesciunt vbi corruant. Uide circa
h. Tho. 22. q. xv. ar. i. Ubi loquitur de ceci
tate mentis. Scd̄o p3 exēplo: in Adam: q
cum esset in statu innocentie: magnam sa-
piētiam de diuinis habebāt: ꝛ sciam de na
turalibus: adeo vt oībus aīalibus noīa im
poneret: ꝛ tn̄ post pctm̄ in tantā decidit ce
citatē: ꝙ abscondere se posse extimabat a
facie dn̄i ipsum vocantis. Gen̄. iij. Cum au
dissent vocē dn̄i dei deambulantis in pa-
radiso ad aurā post meridiem: abscōdit se
adam: ꝛ vxor eius a facie dn̄i in medio li-
gni paradisi. Sic de Salomōe legit᷑ ꝙ fuit
cecatus: propt᷑ pctm̄ luxurie: adeo ꝙ etiam
tēplū ydolis fabricaret. iij. Re. xi. Et Eccl'i.
47. Et in decretis. xxxij. q. 4. Salomon: p̱
pter hoc dicitur. Sophonie. i. Ambulabūt
vt ceci: quia domino peccauerunt. ¶ Ter-
tio idem patet experiētia. Nam proculdu-
bio cecus esset ꝛ fatuus ille: qui verbis cō
tumeliosis ꝛ factis ꝓuocaret illum ad irā:
qui haberet gladium nudum ad guttur
eius ꝛc̄. Sic in proposito omnes sumus in
manu dei. Deuteron. xxxij. Ego occidam: ꝛ
ego viuere faciam: per. et e. sa. Et nō est qui
de manu mea pos. eru. Et tamen peccator
non veretur ipsum quottidie offendere:
Unde hoc: profecto quia cecus est: cum
tamen hominem mortalem timebit offen-
dere: ꝛ offensum conatur placare.

¶ Quarto idem apparet ex figura Thobie.2. Ubi legitur q̄ oculi Thobie fuerũt cecati stercore irũdinis: dum dormiret iuxta parietẽ. Per stercus irũdinis: qđ est calidũ significatur peccatũ: qđ animã inflãmat ad ꝯcupiscẽtiam terrenorũ: ⁊ per ipsũ cecant̃ oculi intellectus hominis dormiẽtis in lecto peccati: in quo requiescit sic dormiens: sed quies illa ꝯuertetur in sempiternũ laborẽ. Dic practice: quõ quiescit supbus in honoribus ⁊ dignitatibus: auarus in diuitijs: luxuriosus in voluptatibus ⁊c. Ideo peccator cecus nõ perpẽdit: nec intelligit grauitatem peccati: sicut canis submergendus: nõ sentit lapidẽ in suo collo ligatum: donec extra nauiculam ꝓijciatur in mare ⁊c. Sic peccator nõ sentit grauitatẽ peccati: donec ꝓiectus est: extra nauiculam corporis sui: seu vite p̄sentis: ⁊ demergat̃ in ꝓfundum inferni. Gre. Oculos quos culpa clausit pena apit. Ad idẽ facit figura de Sansone cecato a filisteis. Iudi.16. ¶ Quinto peccatum est effectus induratiuũ. Nõ enĩ delectant̃ peccatores de rebus diuinis ⁊ spiritualibus: que sunt dulciores super mel ⁊ fauum sed de rebus temporalibus: de iocis: de cantibus vanis: de lectione librorũ vanorũ, ⁊ inutilium: sicut sunt libri dicti vulgo centũ nouelle: philostratu: delectant̃ de nouis ⁊ vanitatibus mundi: similes filijs israel: qui cõcupierunt concupiscentias, in deserto: qui iam fastidiebãt mãna: ⁊ desiderabant porros alia: ⁊ pepones egypti: dicentes. In mentẽ nobis veniunt cucumeres porriq; ⁊ cepe: ⁊ alia. anima nostra arida est: nihil enim respiciunt oculi nostri: nisi mare ⁊c. Num.xi. Et vnde h̄: nisi qr habent palatũ infectũ febre ꝯcupiscẽtie: ⁊ iniquitatis: Aug. Oculis egris odiosa est lux: que puris est amabilis. Et palato nõ sano pena est panis: q sano est sanis. Nota exemplum: de hieronymo rapto in spũ ⁊c. Ideo de peccatore indurato põt intelligi illud: qđ dicit̃ Job. 41. Cor eius indurabit̃: quasi lapis ⁊ stringet̃: quasi malleatoris incus. Nõne durus esset valde lapis: si nec igne posset liquefieri: nec malleo posset ꝯteri: Sic est cor ĩpenitentis: qđ nõ frangit̃ malleo verbi dei: nec liquefit igne p̄dicationis. Jer.23. Nũquid nõ verba mea sunt: quasi ignis ardens: dicit dñs: ⁊ quasi malleus ꝯterens petram. Ideo cor peccatoris est: quasi incus malleatoris: que quãto plus verberat̃: tãto magis calcatur: ⁊ induratur. ¶ Sexto peccatum est timoris incussiuũ. Gen.iij. Vocem tuã dñe audiui ⁊ timui: eo q̄ nudus essẽ: Et tñ illa vox erat vox clemẽtie. Peccator nãq; timet omnia aduersa: siue sit pestis: siue guerra: siue ĩfirmitas: siue alia quecũq;. O q̄ magna seruitus est ista: ⁊ q̄ magna miseria. Unde ꝓsus. Absq; timore dei viuens homo cũcta timebit: cũcta timent: ⁊ eum si timet ipse deum. Uñ ad ꝓpositum dicam vobis historiam: quã refert Boetius in.iij. de ꝯsolatiõe. Et Tulius i tusculanis vlt. q. de quodã magno dñio sicilie. s. Dionysio qđ cum q̄dam amicus suus laudaret eum: ⁊ felicem diceret ipse volens ostendere: q̄ nullus homo in hoc mundo: p̄sertim peccator h̄s beat veram felicitatẽ: inuitauit ipsum ad prandiũ: siue cenam: ⁊ parauit sibi omne genus deliciarũ: ⁊ introductus in quandã cameram pollitissimã: ⁊ ornatam ponit̃ in mensa dñi: sedens cum eo: ⁊ corã eo fuit apportatũ omne genus deliciarũ: cibi: vina: iuuenes: ⁊ iuuencule: cantatrices: ⁊ sonus suauissimus. E cõtra dñs mandauerat poni vnum ensem nudũ: ⁊ acutũ super caput dicti amici discũbentis: pendẽtem perpẽdiculariter super verticem ipsius cum vno filo equino. Amicus vero ille perpendens grauitatẽ ensis: ⁊ eius acuitatẽ ⁊ tenuitatẽ fili ipsum tenentis: ita pauefactus est: q̄ omnes delicie, ille videbant̃ sibi tormenta: nec volebat comedere: nec bibere: nec tantam speciositatẽ iuuenũ videre: nec cantus: ⁊ musicas audire. Cũq; dñs interrogasset eum: quare inter tot delicias nõ comederet: dixit. Utinã essẽ i mea domũcula: nam acumen huius ensis omnes delicias istas mihi in tormenta ꝯuertit. At dominus ait. Amice ꝯsidera ergo: sic me esse inter istas delicias: tñ ꝯsidero tremendũ iudicium dei graue esse super me: ergo nõ me iudices felicem in p̄senti vita volubili: q̄uis sim in magno dñio ⁊ honore. Ideo dicit Greg. In moralibus lib.32.c.19. Et in decretis.xiij.di. Nerui. Omne q̄ hic eminet: plus meroribus afficitur: q̄ honori-

bus gaudet: ⁊ duz cor tribulationibus pmitur ad memoriam culpa reuocatur. Ex dictis iam pz quantū timorez peccator incurritur ex peccato. E cōtra dicit̄. Prou. 15. Secura mens quasi iuge conuiuium.

¶ De nouem malis: que ex mortali peccato procedunt. Sermo.9.

Enitentiam agite ⁊c̄. Sequitur p̄dicare de nouem alijs malis: que ex mortali peccato pcedunt. De quo⁊ sex hodie predicabimus. Salutetur virgo Maria ⁊c̄. Ultra supradicta sunt alia sex: que sunt ista vz: peccatum nanqꝫ.

¶ Primo est naturalium bonorum vulneratiuum.

¶ Secundo est spiritualis thesauri priuatiuum.

¶ Tertio est in bestialem naturam transformatiuum.

¶ Quarto est nocumenti maximi inductiuum.

¶ Quinto est subiectionis diabolice causatiuum.

¶ Sexto est mortis tp̄alis acceleratiuuz.

¶ Primo ergo peccatū est naturaliū bono⁊ vulneratiuum. Ubi notandū: pro declaratione: q̄ sm̄ doctrinam beati Tho.1.2.q.85. arti.1. Bona nature psit tripliciter dici. Primo qdem ipsa principia nature.s. ex quibus ipsa natura cōstituitur ⁊ proprietates ex his causate: sicut potētie anime: ⁊ alia huiusmodi. Scd̄o q: homo hz a natura inclinationem ad virtutem: qd̄ est quoddam bonū nature. Tertio modo pōt dici bonū nature donum originalis iusticie: qd̄ fuit in primo homine collatuz toti humane nature: que inclinatio ꝯsistebat in rectitudine quadaz per quā homo erat subiectus deo: ⁊ sensualitas rōni: de qua rectitudine anime ⁊ corporis. Dicit Ouidius in primo methamor. Pronaqꝫ cū spectent animalia cetera terram os homini sublime dedit. Celumqꝫ videre iussit ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. ¶ Primum ergo bonū nature: neqꝫ tollitur: neqꝫ diminuitur per peccatū. Ratio est: q: etiam in demonibus bona naturalia manent integra: post peccatuz: vt dicit Dionysius.4.c. De diuinis nominibus. Tertio vero bonū nature totaliter est ablatum per peccatuz primi parentis. Sed mediū bonum nature.s. ipsa naturalis inclinatio ad virtutem ex parte.s. anime: nam ex parte corporis dicit̄. Gen̄.8. Sensus ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescentia sua: diminuitur per peccatū: per actus enim humanos fit quedam inclinatio ad similes actus: oz aūt ex hoc q̄ aliquid inclinatur ad vnū ꝯtrario⁊ diminuatur inclinatio eius ad aliud. Unde cum peccatum sit ꝯtrariuz virtuti: ex hoc ipso q̄ hō peccat diminuit bonū nature: qd̄ est inclinatio ad virtutē. Unde Luc̄.10. Dicit̄ q̄ homo descēdens ab hierusalē in iericho.i. in defectum peccati expoliatur in gratuitis ⁊ vulneratur in naturalibus: vt Beda exponit. Predicta aūt diminutio nō fit p modum subtractionis. Alioquin posset huius inclinatio ad virtutē totaliter tolli per multiplicationē peccato⁊: cuz sit finita: qd̄ nō est verum: cum etiam in damnatis huiusmodi inclinatio maneat: aliogn nō esset i eis remorsus ꝯscientie: diminuit̄ ergo huiusmodi inclinatio p modū additionis ipedimenti: qd̄ neqꝫ tollit: neqꝫ diminuit radicem inclinationis: sicut pz in diaphano corpore: qd̄ qdem habet inclinationem ad susceptionez lucis ex hoc ipso q̄ est diaphanum. Diminuitur aūt inclinatio vel habilitas ex parte nebula⁊ superuenientium: cum tñ semper maneat in radice nature: sm̄ Tho.q.vbi.s̄.ar.ij. ¶ Scd̄o ē spiritualis thesauri priuatiuū. Thesaurus aūt spiritualis cōsistit in quattuor: vz. Primo in gratia dei. Scd̄o in virtutibus. Tertio in donis. Quarto in meritis: hec omnia destruit ⁊ perimit peccatum. ¶ Primo enim destruit gratiam: que per peccatū mortale amittitur. Et ratio: q: peccatum est offensa dei. Offensa aūt ⁊ gratia opponuntur. Ex hoc enim dicit̄ aliquis alteri esse offensus: q: repellit eum a gratia sua: vt no.s̄. arti.i. sermone.1. parte.1. In scd̄a ratione. Igitur gratia ⁊ peccatū mortale simpl esse nō possunt in eodē subiecto. Gratia aūt est

thesaurus infinitus: iuxta illud. Sap. 7. Infinitus enim thesaurus est hominibus: quo q vsi sunt: pticipes facti sunt amicitie dei. ¶ Secūdo destruxit vtutes. s. theologicas: τ morales infusas. Nam fides per mortale peccatū occiditur: quia vt dicit Jacobi. 2. Fides sine operibus mortua est. Item Spes que habetur a peccatore: dicit psumptio: τ non spes vera. Spes enim vera habetur ab illis tm̄: qui sunt boni. ps. Spera in dn̄o: τ fac bonitatem. Itē charitas que cum peccato mortali non potest esse simul in eodem subiecto. 2. Cor. 6. Que enim participatio iustitie cum iniquitate: aut que societas luci ad tenebras? τc. Peccator. n. magis diligit creaturam q̄ deum: qr fruit creatura: vt dicit Aug. in primo de doctrina christiana. ¶ Item prudentia nō est in peccatore. Que enim prudentia est in eo: q preponit creaturam creatori? Et tandē peccator perdet vtrūq. s. creatorem quem habere hic noluit: creaturam vero qr illam habere nō potuit. Et sic facit peccator cōtra regulam prudentie. Quicqd agis: prudenter agas: τ respice finē. Et ideo in scriptura sacra peccatores dr̄ stulti. Eccl's. 1. Stultoꝝ infinitus est numerus. Item iusticia nō est in peccatore: quia nō reddit deo quod suum est. s. obedientiam τ honorem. Mal'. 1. Filius honorat patrem: τ seruus dn̄m suum. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus? Et si dn̄s ego suz: vbi ē timor meus: dicit dn̄s exercituum? Item fortitudo nō est in peccatore: qr quidem a peccato se superari permittit. Isa. 1. Erit fortitudo vestra: vt fauilla stuppe: τ opus vestrū quasi sintilla. Item temperantia deficit in peccatore: qn̄ quidem non refrenat motus luxurie: gulle: τ aliaꝝ passionum subijciēs eas rationi: sed viuit: sicut equus τ mulus: quibus non est intellectus. ¶ Tertio destruit dona spūs sancti: que sunt septē: de quibus Isa. xi. s. Sapientia: intellectus: cōsilium: fortitudo: scientia pietas: τ timor dn̄i. ¶ Quarto destruit omnia merita: que olim homo in gratia constitutus acquisierat. Ezechi. 18. Si auerterit se iustus a iustitia sua: τ fecerit iniquitatē fm omnes abominationes suas: quas operari solet impius: nūquid viuet? omnes iusticie eius quas fecerat: nō recordabuntur. Unde de peccato mortali. Job dicit. 31. Ignis ē vsq ad cōsumptionem deuorās: τ omnia eradicans genimina. i. merita. Ad quid aūt valeant bona facta in mortali peccato: vide in sermonibus de peccatis in genere. ar. iij. sermone. 4. Et de hoc fiat alius sermo. Destruit etiam siue impedit merita acquirenda: qr de his bonis: que hō in peccato mortali cōstitutus operatur: nihil merer: hoc pbatur auctoritate: rōne: τ similitudine. Auctoritas habetur. 1. Cor. 13. Si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas: τ si tra. cor. me. ita vt ar. charitatem aūt nō habuero: nihil mihi prodest. Ratio est: qr deus nō acceptat opera: nisi acceptet operantem τc. Dic vt in sermone de peccatis in genere arti. iij. sermone. 4. Similitudo ē de ramo preciso ab arbore τc. Ut in dicto sermone. Est τ alia ratio: dic illud qd nota. glo. in. c. 1. de colus. quā scripsi. vbi. s. Hec aūt cōclusio vera est: nisi duobus casibus. Primo in operibus: que valent ex opere operato: τ pferentibus caracterem: sicut baptismus pfirmatio: τ ordo. Scdo in operibus bonis: que fiunt a peccatore: sicut a nudo ministro: dic vt ibidem. Est autem notandū: q sex vtilitates habent huiusmodi opera: dic vt ibidē. Ecce ergo quātum thesaurū perdit peccator ex vnico peccato mortali. Jō dicit dn̄s. Mat. 16. Quid enim proficit homini si vniuersum mundū lucretur: aie vero sue detrimētum patiat? Aut quaz dabit homo cōmutationem pro anima sua? Ideo debes o peccator maxime flere de ammissione tam inextimabilis τ incōparabilis thesauri magis: q̄ mercator: qui vno naufragio perdit totaz substātiam suam: quā cum multis laboribus per multa tēpora lucratus est. ¶ Tertio est in bestialem naturam transformatiuū. Hoc pbatur ratiōe: τ auctoritate. Ratio est: qr homo peccator postposita ratione viuit fm motum sensualitatis: τ psequēter cessat in eo ratio naturalis. ptra quam peccando operat. Inter hoiem aūt τ bestiam nō est differētia: nisi per rationē: que est differētia specifica inter ipsuz τ bestiaz. Ergo cessan-

te rōne cessat differētia ipsa formalis: ⁊ cō sequēter efficitur bestia. Unñ superbus potest dici leo: auarus vulpes: luxuriosus porcus: iracundus canis rabiosus: gulosus lupus: inuidus basiliscus: acidiosus asinus. Et ꝯfirmatur ratio ista: ex eo q̄ pōt dici: ꝙ peccatū transformauit angelos in bestias: q̄ demones bestie dr̄ in scriptura. Unñ diabolus dicit̄ draco. Apoc. 12. Ad idez facit exēplum qđ refert. Greg. in. iiij. dialog. De datio mediolanensi ep̄o: q̄ñ transiens per Corinthū hospitatus est in domo: quā demones inhabitabant ⁊c̄. Hoc scripsi in sermonibus de articulis fidei: sermone. 17. pte. iij. Auctoritas habet̄. Eccl'e. iij. Dixi in corde meo: de filijs hominū: vt ꝓbaret eos deus: ⁊ ostenderet similes esse bestijs. Item hō cum in honore esset: nō intel. ꝯ. est. iu. in si. ⁊ si. fac. est illis. Itē Sene. Quid interest in belluam transformari: aut sub hominis figura animū hoīs nō gerere: Ad idē Boetius in. iiij. ꝓsa. 4. libri de ꝯsolatione. Uersi inquit in maliciam: humanam quoq̄ amisisse naturam. Et subdit. Euenit igitur: vt quē transformatum vitijs videas: hominē estimare nō possis sed belluam. Et subdit in fine. d. Ita fit: vt qui probitate deserta homo esse desierit: cum in diuinam conditionem transire non poterit: vertatur in belluinam. Hoc etiam senserunt antiq pagani: in fabula: quā scribunt de dea Circe. Uide qđ scripsi in dn̄ica. 23. post festuz trinitatis: sermone qui incipit. Cuius est imago hec: in introitu. Quinimo veraciter dicere possumus: ꝙ deterior est peccator q̄ bestia. Qđ probatur tripliciter. Primo rōe culpe: q̄ imputatur sibi ad culpam: si sine ratione viuit: qđ nō est in bestia: q̄ viuere sine ratione: bestijs est ex natura: sed homini ꝓcedit ex culpa. Secundo ratione nocumenti: q̄ homo peccator magis nocet ꝓximis q̄ bestia: q̄ in homine est dolus: qui nō est in bestijs. Tertio ratione pene: quia bestie post mortem nō sunt obnoxie alicui pene: q̄ anima cum corpore morit̄: sed peccator est obnoxius pene eterne post mortē: vt. j. patebit in. 7. effectu. Et ideo minus malum esset tibi o infelix peccator: bestiaz esse q̄ peccatorem: si penitentiam nō agis.

¶ Quarto ē nocumēti maximi inductiuū: nam sine peccato nihil potest homini nocere. Nā nec diabolus: nec homo malus: nec infirmitas: nec mors: nec alia aduersitas poterit ei nocere: si a peccato hō abstineat. Unde ecclesia in prima feria. 6. quadragesime: in oratione: que dicit̄ in vesperis: vbi sic dicitur. Tuere domine populum tuum: ⁊ ab omnibus peccatis clementer emunda: quia nulla ei nocebit aduersitas: si nulla dominetur iniquitas. Item Eccl'e. viij. Qui custodit preceptum: non experietur quicq̄ mali. Item Isa. iij. Dicite iusto: q̄ñ bene quoniam fructum adinuentionū suarum comedet: ⁊ veh impio in malum ⁊c̄. Item. 1. Petri. iij. Et quis est qui vobis noceat: si boni emulatores fueritis: Quinimmo sine peccato omnia aduersa conuertuntur in bonum homini. Ro. 8. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Et plus non potest diabolus vel persecutor nocere iusto: nisi quia fabricat ei coronam eternam. Ber. Mirandum dei iudicium: ꝙ ille superbus malleator nesciens eis coronas fabricat perpetuas omnes impugnando: ⁊ omnibus succūbendo. Et Dauid in. ps̄. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores: fabricauerunt inquam coronam perpetuam. Exēplum de Agatha: Lucia: Catharina: Laurentio: ⁊ ceteris martyribus: qui non essent corona martyrij laureati: nisi diabolus eis illas medijs tyrannis persecutoribus fabricasset. Et nihilominus predicta sunt maxime nociua homini per peccatuz. Sūma ergo diligentia est fugiendum peccatum: ⁊ per penitentiaz delendum. Si eniz vniuersi demones: ⁊ mali homines: ⁊ bestie: ⁊ omnes alie creature: que homini possunt nocere: essent ꝯgregati ex vna parte magis timendum esset vnum mortale peccatum q̄ omnia illa. Unde dicit Augu. i. de ciui. dei. Et habetur in decretis. xxxij. q. v. Ita ne: ꝙ homo debet potius oīa mala pati: q̄ peccato consentire. Item Seneca. Cum hominibus inquit pacem habe: cum vitijs bellum. Et iterū. Uitia sine modo: ⁊ ordine persequenda sunt: quia modum ⁊ ordinem non habent: ⁊ concor-

dat scriptura. d. quasi a facie colubri fuge peccatum. Eccl'i. 21. ¶ Quinto est subiectionis diabolice causatiuum: quia per peccatum efficitur homo seruus diaboli: iuxta illd. Petri apostoli. 2. Petri. 2. A quo eniꝫ quis superatus est: huius ⁊ seruus est. Nam ⁊ de iure ciuili victus: siue captus in bello punico efficit̃ seruus capientis: vt ff. de captiuis. ibi. Ab hostib⁹ captus: puta a germanis seu partis: seruus ẽ hostiũ: ⁊ in. l. Et seruoꝝ. ff. de sta. ho. ibi. Iure gẽtiũ serui nostri sunt: q ab hostibus capiunt̃. Item Ro. 6. Nescitis qm̃ cui exhibuistis vos seruos ad obediendũ: serui estis eius cui obedistis. Ecce qꝫ malum dñm habent peccatores. Iere. 16. Seruietis dijs alienis die ac nocte: qui nõ dabunt vobis requiẽ. Nota. dijs in plurali numero: nam tot demonum peccator est seruus quot peccatoꝝ est reus. Supbus nãqꝫ ẽ seruus leuiathan: ipse est rex super oẽs filios superbie. Auarus mamone ⁊c̃. Nota. ad hoc parabolam illius filij adolescentis: qui dispersit oia bona sua: qui postea adhesit vni ciuiuꝫ illius regionis. Luc. 15. i. Diabolo qui est ciuis ⁊ princeps regionis peccatoꝝ. Jo 12. Nunc princeps mundi huius eijciet̃ foras. Ideo precipit apl's peccatoribus. d. resipiscant a diaboli laqueis a quo captiui tenent̃ ad ipsius voluntatẽ. 2. Thi. 2. ¶ Sexto ẽ mortis tẽporalis acceleratiuũ: q2 ppter demeritum peccati diminuitur vita peccatori. ps. Viri sanguinum ⁊ dolosi nõ dimidiabunt dies suos. Vñ ⁊ de iure cano. Propter peccatũ homo citius mori p̃sumit̃. xi. q. iij. Epi si sacerdotali. Et no. i. c. qua frõte de appella. Et in hoc diuina bonitas: ⁊ iuste: ⁊ misericorditer: cuꝫ peccatoribus agit. Iuste qdem: q2 meretur peccator vitam pdere: qua male vtitur: iuxta illud. Sap. xi. Per que quis peccat per hec ⁊ torquet̃. Vñ ⁊ ppter demeritum peccati primi parentis mors hũano generi indicta ẽ. Gen. 2. Quacũqꝫ die comederis: morte morieris. Item Ro. 5. Per vnuꝫ hoiem peccatũ intrauit in mundũ. Et per peccatuꝫ mors. Et ꝯcordat etiã simile de iure ciuili quo disponit̃: ꝙ si ꝯductor domus ea male vtat̃ ꝙ potest ei ea auferri a dño ⁊ pbatur in. l. edẽ. C. loca. Sic deus locat nobis vitam temporalem vt ei reddamus mercedẽ bonorum operum. Si igitur male vtatur homo ipsa vita: dignus est vt ipsa priuetur. Ideo etiam deus ppter peccata hominuꝫ imisit diluuium: ⁊ vitam humanam diminuit: deus propter maliciam hominũ. Gen. 6. Nõ permanebit spiritus meus in homine in eternum: q2 caro est: eruntqꝫ dies eius centum viginti annoꝝ. Misericorditer etiã deus cum peccatoribus agit diminuendo eis vitam: quia tollit deus malos de medio ne peccatum coꝝ augeant: vt dicit August. Et in decretis. 23. q. 4. ca vindicta. Et alibi dicit idem Aug. Cui licentia iniquitatis eripitur: vtilius vincitur: qm̃ nihil est infelicius felicitate peccantium: qua penalis nutritur ĩpuritas: ⁊ mala voluntas velut hostis interior roboratur. 23. q. i. paratus in fi. Ad idem facit. 45. di. ⁊ qui emendat. ergo penitentiam agite ⁊c̃.

¶ De tribus vltimis malis: que causantur ex peccato. Sermo. 10.

Penitentiam agite ⁊c̃. In precedẽtibus dictum est de differẽtie ⁊ nouem malis: que sequuntur ex peccato: nunc vero dicendum est de tribus vltimis malis pro complemento huius articuli. Salutetur virgo Maria ⁊c̃.

¶ Primum est temporis amissiuum.

¶ Scdm est quietis perturbatiuum.

¶ Tertium est pene eterne obligatiuum.

¶ Primo est temporis amissiuuꝫ: per peccatum enim homo amittit tempus: quod est preciosissima rerum: nam si anima damnata posset recuperare in hac vita spaciũ medie hore: caripenderet magis ⁊ pretiosiorem illam reputaret: qꝫ totum mũdi thesaurum. Unde Ber. Nihil pretiosius tempore: heu nihil hodie vilius reputatur. Nota. exẽplũ crisauri: de quo in. 4. dialogoꝝ. ⁊ ĩomel'. 12. Qui ĩextremo vite tẽp⁹ modicũ postulabat. d. Inducias vsqꝫ mane ⁊c̃. Sic ille dominus Nicolaus de sicilia. qui cum esset peste percussus videns se morti propinquum misit pro quodam venerabi-

li religioso: qui cum venisset ad eum querenti quid postularet. Dixit: rogo te pater vt petas a domino inducias mihi decem dierum infra quos valeam disponere animam ⁊ bona mea ⁊c. At ille dixit ⁊ quot annos in hac vita peregistis? Respon. sexaginta. At ille ⁊ quare in tot annis neglexistis disponere vitam vestram? Modo autem petitis decem dies tandem ille ante terminum illum petitum expirauit: cuz vitam suam valde seculariter peregisset. Ideo Eccli. 14. Fili conserua tempus: ⁊ declina a malo. Nota conserua tēpus ⁊c. Ratio est: quia sic transit quod est irrecuperabile: omnia alia bona temporalia si amittantur recuperari possunt: solum tempus irrecuperabile est. Virgilius in. 10. eneidos. Stat sua cuiq; dies breue ⁊ irreparabile tempus omnibus est vite: hoc ergo tempus maxime perdit peccatum: non solum perdit: sed contra semetipsum: ⁊ contra largitorem temporis: qui est deus expendit in vanitatibus ⁊ peccatis. ps. Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Ideo faciamus consilium Salomonis dicentis: quid necesse est homini maiora se querere: cum ignoret quid conducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue: ⁊ tempore quod velut vmbra preterijt Eccles. 7.

¶ Secūdo est quietis anime pturbatiuū. Nunq; enim misera anima quiescit in peccato mortali. Cuz enim quies sit terminus motus. Anima autem peccatoris sit semp in ptinuo motu cum voluntate peccandi: seqtur q̄ misera illa anima nō possit quiescere Alia causa cū deus habeat animam quietare inquantū habet rōnez boni: obiectum aūt voluntatis ⁊ finis anime sit ipse deus. Aug. in lib. pfessionū. In principio fecisti nos dñe: ad te: ⁊ inquietum est cor nostrum: donec requiescat in te: sequit̄ q̄ nunq̄ anima quietatur: donec sit cum deo: seu tendat ad deum. Sed aīa peccatoris est p deuz: ⁊ recedit a deo p peccatū: qđ ē auersio a bono incōmutabili ⁊ puersio ad bonum cōmutabile: sm Aug. sequit̄ q̄ nunq̄ talis anima habebit quietē? Hoc ē qđ dicit Aug. in lib. pfessionuz. Iussisti dñe ⁊c. Et sic est vt pena sit sibi oīs inordinatus amor quē habent peccatores: circa ea que mouent eos ad peccandū: qui amor est eis pena. Si volumus ista videre clarius discurramus p singula peccata mortalia: ⁊ videbimus penas ⁊ amaritudines: que ex ipsis oriunt̄. E cōtra autē dulcedines ⁊ cōsolationes ⁊ quietes: que ex virtutibus oppositis causant̄. Primo superbus habens inordinatum amorē ⁊ cupiditatē honoris inquietus est: q: sibi videtur q̄ oēs despiciāt eū: primo vxor: scđo filij: ⁊ alij: q: videt se ab eis: nō tm̄ reuereri quātū deberet. Ecce dolor ⁊ quietis pturbatio. Itē quando intrat plateam vel qn̄ transit: si oēs nō surgunt: videt̄ ab eis despici. Itez dicit superbus. Talis fuit capitaneus vel Vicerius: ego nō. Ecce dolor. Vn̄ Isidorus lib. ethi. Superbus inquit dictus est: q: vult super videri q̄z est. Qui enim vult supergredi is superbus est. Sicut dicit Augu. lib. 14. de ciui. dei. Nā superbia est celsitudinis appetitus. Hic aūt appetitus nunq̄ poterit satiari vel quietari. Et ideo hoc ptm̄ est genetis anime perturbatiuum. Hoc etiam dicit Aug. 14. de ciui. dei. Superbia pverse imitatur deum: odit nāq; psocijs equalitatē: sub illo: sed iponere vult socijs dñationem suam: pro illo. Ecce dolor ⁊ iordinatus animus: ⁊ iquietudo anime. ptra: humiles qn̄ fiunt sibi magni honores dīt. Nō nobis dñe: nō nobis: sed nomini tuo ⁊c. Ecce qes mentis ⁊ anime. Scđo auarus de oībus habet dolorē: qn̄ enim videt in mensa vxorem: filios ⁊ famulos bene cōmedentes dolet. O miser destructus sum. Et tantū dolet q̄ nō sentit delectationem cibi vel potus. Si videt farinā iminutam. d. O miser perditus sum. Ideo Eccles. Cūcti dies erūnis ⁊ doloribus pleni sunt. Ideo Sene. in tragedijs. Auaro quid mala optas: nisi quot viuat. Si filius currit dicit. O miser: quot sotulares frangit. Si dormit somniat latrōes: si sentit mures credit fures. Ecce inquietas anime: hoc est qđ dicit Salomon. Eccles. 5. Auarus nō iplebitur pecunia. Et qui amat diuitias non capiet ex eis fructum: q: vt dicit. Hiero. Auaro tam deest qđ habet: q̄z qđ nō hȝ: bene etiam nō iplebitur pecunijs: q: assimilat̄ inferno per augmentum dicēs. Auarus est

inferno similis: q quantoscu͂q̄ deuorauerit:
nunq̄ dicit sufficit: sic nec auarus poterit
saciari. Ideo Eccl'i. xi. Auaro nihil scelesti-
us: ⁊ postea subdit. Nihil iniquius: q̄ ama-
re pecuniā. Ecce iordinatus amor. Et sub
dit. Hic enim ⁊ animam suam venalē hȝ.
Tulius de officijs lib. p̄mo. Nihil est tam
exigui animi ⁊c̄. Habet ergo aiam inquie-
tam. Et hoc est ꝑprie ꝑprium auaro. Ergo
auaricia est quietis anime perturbatio. E
contra: persona liberalis letatur: q̄n videt
vxorē: ⁊ familiam comedentes: ⁊ dicit. Co-
medamus: ⁊ dn̄s prouidebit nobis: si serua
bimus eius precepta. Ideo. ps. Justi. i. libe
rales exultēt incōspectu dei: ⁊ delectētur
in leticia. Itē luxuriosus quantam penam
habet: q̄n est philocaptus de aliqua don-
zella: vel vidua? ⁊c̄. Uadit die noctuq̄ cuȝ
armis ⁊ magnis ꝑiculis. Nō pōt comedere
nec dormire: sed vadit sicut stultus. Unde
ꝑsius. Nescio qd sit amor: nec amoris sen-
tio nodū. Sed scio siqs amat: nescit habe
re modū. Et sic in rei veritate. Un̄ Augu.
O amatores mundi nō est requies vbi q̄-
ritis: eam vitam beatam queritis in regio-
ne mortis. Et si ꝯsequitur intentū suum: sta
tim dicit. Nō: sed cum alia haberem maio
rem delectationē: vel seruabo aliuȝ modū:
vt magis delecter. Quare dicit. Phs: ꝙ cō
cupiscentia carnalis est infinita: ⁊ nō ha-
bet terminuȝ. Ideo Boetius. Quid de vo
luptatibus corporum loquar: quarū appe-
tentia quidem plena anxietatis: sacietas
penitentie? Nec est mirū de nostris iuue-
nibus fatuis: cum Salomon tam sapiens
per luxuriam fuerit deuictus. Et Dauid tā
sanctus. Un̄ Aug. p̄mo. soliloquiorum. Nihil
esse censeo: ꝙ magis ex arte deijciat ani-
mum virilem: q̄ blandimenta femine: cor-
porcusq̄ ille cōtatus. Item Tullius de se-
nectute. Cum natura siue deus: nihil homi
ni: mēte ꝓstabilius dedisset: scias huic diui
no muneri: nihil eē magis ꝯriū q̄ volupta
tem. Sed que differētia est inter iuuenē lu
xuriosuȝ: ⁊ senem? Audi Sene. dicētē Ado
lescēs luxuriosus peccat: senex insanit: sed
peius est de persona nobili ⁊ graduata di
gnitate. Nam dicit Fulgētius lib. 2. mitelo
giarum. Quāuis in oibus amor libidinis sit:
nunq̄ tn̄ deterior: cum se honorato misceue
rit. Libido enim honestatis dum quid ex-
pediat nescit: semper est maiestatis ꝯtra-
ria. Item Tulius ad parmenidē. An mihi
liber videt̄: cui mulier imperat? cui leges
imponit. Uocat: veniēdū est. Eijcit abeun
dū est. Minatur: extimescēdū est. An ergo
mirum? Sed nequissimuȝ seruū etiam si in
amplissima familia natus sit: appellan-
dū puto. Persona aūt casta si sit: de matri
monio ꝯtentat̄. de sua societate. siue sit iu
uenis: siue antiqua: alba vel nigra. Dicit
vir. Sufficit mihi: ꝙ vxor mea est. Alij aūt
q nō sunt de matrimonio nō curant nec lo
quunt̄ de illa materia: ⁊ viuūt leti: ⁊ quie-
ti. Ideo. ps. Renuit cōsolari anima mea. s.
in bonis carnalibus. Ergo in quibus? Rn̄.
Memor fui dei: ⁊ delectatus sum. Itē in-
uidus nunq̄ quiescit: sed semper in tristi-
cia manet: q̄r inuidia nihil aliud est: q̄ do
lor de bono alterius. Unde Greg. 6. mor.
Inuidere nō possumus: nisi eis: quos in
aliquo cernimus meliores: q̄r dicit Phs
in. ij. ethico. Inuidebūt tales: qbus sunt ali
qui siles: aut s̄m genus: aut s̄m cognitio-
nem: vel s̄m staturam: habitum: aut s̄m
opinionem: q̄r dicit Damascenus. Inuidia
est tristitia in alienis bonis. Et Phus. ij.
Ethi. Quid dolet inuidus? De eo d quo ē
gaudēdū dolet. Qn̄ videt inuidus: ꝙ alius
plus honoratur vel ditatur: vel est in offi-
cio: vel in amore principis: tristat̄ inuidus:
⁊ frangitur corde. Unde est quidā versus:
Inuidus inuidia cōburitur intus ⁊ extra.
Unde sic diffinit̄ ab Aug. in sermone. In-
uidia est dolor felicitatis alterius. Itē Da
mascenus in sermone. Inuidia est ignis in
extinguibilis. Etenim sicut tinea comedit
vestimenta: sic inuidia eum qui zelatur cō-
sumit ⁊ rodit. Propterea Aug. de ciui. dei.
Inuidia primum sui mordax est. Et Job.
5. Paruulum occidit inuidia. Persona
aūt charitatiua nō tristatur de bono alte-
rius: sed letatur ⁊ dicit. Dn̄e conserua hec
sibi: sed recordare de me: quia sum creatu
ra tua: sicut iste. Ex charitate aūt dominus
illi prouidet abundanter. Ideo apl's ad
Gal. 5. Fructus aūt spiritus est charitas:
gaudium: pax ⁊c̄. Gula etiam secum trahit
dolorem ⁊ inquietudinem: q̄r gulosi sunt
cōmuniter potatiores: habētq̄ oculos scar

latinos:⁊ tremunt: q2 vinum ferit neruos.
Peccatur aūt quattuor modis in gula.
Primo modo cum in cibo hora ordinati
tēporis preuenitur. Secūdo cum cibus ni-
mis splendidus preparatur. Tertio cū sibi
plurimum:⁊ vltra debitam:⁊ nature cōfor
mem quantitatē accipitur. Quarto cū ni-
mis ardenti auiditate recipit. Et quōcūq3
capiatur gula:vnoquoq3 istorum modorum:
semper est inquietudo anime. Nam primo
anime requies impeditur:qū corpus ante
debitam horam impletur. Unde scribitur.
Ueh tibi terra:cuius rex puer est:⁊ princi
pes mane comedunt. Secūdo peccatur cū
cibus splendidus preparatur. Nam ex
splēditate cibi causatur repletio. Et vidē
tur tales:totam curam habere de corpore:
cōtra quos dicitur. Quorum deus venter ē.
Unde Sene. Palatum tuum fames exci
tet:nō sapores. Tertio peccatur in quanti
tate excessiua. Naz fiunt inordinate morta
les diuersarum specierū carnes:⁊ fercula: sub
variis condimentis:⁊ alie multiformes ci-
borum manerics:vina grandia:⁊ diuersa:
ex appetitu illo tracti quorum potentiaz:⁊ di
uersitatem huius humane nature fragili
tas digerere:ac sustinere non potest. Et sic
ex corrupta digestione in humores corru
ptos cibaria in corporibus humanis tran
seunt: ex quibus dolores:febres: podagre:
alieq3 infirmitates:tandem ad destructio-
nem vite deuenitur. Propter qđ dicit Boe
tius de ꝯsola. Paucis enim minimisq3 na
tura contenta est: cuius facietatem si sup-
fluis agere velis:aut iniocūdum:qđ infun
dis fiet aut noxiuz. Eccl'i.17. Propter cra
pulam multi perierunt. Et in multis escis
erit ifirmitas. Quarto peccat:qū nimis ar
dēti auiditate recipit:ꝯ qđ. Eccl'i.37. Noli
esse auidus in oi epulatione:nec te effun-
das super oēm escam. Exemplū de Esau.
Qui ꝓpter scutellā lenticularum: primogeni-
turam vēdidit. Jō hoc peccatū oino abij-
ciendū est. Itē iracūdus etiam trahit secū
penam:quādo tristatur de aliqua iniuria:
⁊ est cū desiderio vindicte:⁊ semper cū do-
lore:⁊ inquietudine cogitationis circa vin-
dictam:dicendo. Tu facis sic ⁊ sic ⁊c. Qui
scripsit hunc librum:legit in quodam ser-
mone aliqua scripta manu propria: bone
memorie patris nostri:fratris Petri:de hie
remia:qui dixit ꝙ viderat quēdam homi-
nem: qui dixit eidem fratri Petro:ꝙ non
poterat comedere:nec bibere:nec dormire:ni
si sumeret vindictam de inimico. Et tandez
interfecit eum cum suo maximo periculo.
Ecce dolor:⁊ inquietudo. Et postq3 iracū-
dus cepit vindictam:timet amicos ⁊ con-
sanguineos illius. Si capitur suspēdit. Si
fugit bannitur:⁊ perdit sua bona. Ideo
Seneca. Ira in temeritate prona est:⁊ dū
periculum vult inferre:non cauet. Contra:
homo pacificus dicit. Uos iniuriam mihi
fecistis. Et ego recipere possem vindictam.
Ideo p̄co vobis:vt deus mihi parcat. Jō
Luc.21. In paciētia vestra possidebitis ⁊c.
Accidiosus etiam trahit secum penam: ⁊
a diabolo tribulatur:⁊ tētatur. Ideo Hie-
rony. Semper aliquid boni facito:vt dia-
bolus inueniat te occupatum. Cōtra: Mu-
lieres que nolunt laborare in domo:sed di
cunt:vir meus habet ancillas. Et sic stant
ociose:⁊ per consequens tentate:⁊ deuicte.
Homo ad laborem nascitur: ⁊ auis ad
volandum. Job.5. Contra: dicitur homini
laborioso. Quod potest manus tua:instan
ter operare. Eccl'. vltimo.c. Ecce quomodo
peccator conturbatur a peccatis:⁊ inquie-
tatur. Ideo Isa.57. Cor impij sicut mare
feruens:quod quiescere non potest ⁊c.

¶ Tertio peccatum est pene eterne obliga
tiuum. Ro.6. Stipendia peccati mors.s.tē
poralis ⁊ eternalis. Apoc.21. Timidis:⁊ in
credulis:execratis:⁊ homicidis: ⁊ fornica-
toribus:⁊ veneficis: ⁊ ydolatris:⁊ omni-
bus mendacibus:pars illorum erit in sta-
gno ardenti igne ⁊ sulphure:quod ē mors:
secūda. Nota.octo genera peccatorum: que
maxime hodie regnant in mundo.

¶ Primum cum dicitur timidis. Timidi
sunt:qui timore iniusto non audent bonaz
vitam incipere: vel inceptam continua-
re:ducti timore: aut detractionis: aut quia
timent non posse sustinere penitentiaz. Sic
est qui timore non displicendi alicui:aliqd
iniuste facit. Sicut sunt iudices in senten-
tia proferenda. Medici qui nō dicunt in-
firmis:vt confiteantur timentes:ne displi-

ceant infirmis: cōtra. c. Cum infirmitas: de peni. ⁊ remis. Notarij dictantes contractus vsurarios: artifices in diebus festiuis laborantes ne displiceant alijs. Sicut sunt barbitonsores qui radunt barbas in dominicis ⁊ festiuitatibus: ⁊ similiter in alijs contra quos. Illic trepidauerunt timore vbi non erat timor. Ps. 13.

¶ Secundum est incredulis: sicut sunt Iudei: saraceni: theucri: tartari: ⁊ etiam heretici: ⁊ falsi christiani: qui dubitant de aliquo fidei articulo: quia dubius in fide infidelis est: vt dicit tex. in. c. i. de hereticis.

¶ Tertiū ⁊ execratis. i. abhominabilibus facientibus peccata contra naturam: vt est omnis modus luxurie: per quem non potest sequi generatio: sicut sunt mollicies: sodomia: presertim cum vxore: ꝙ est grauius alijs sodomijs: ⁊ etiam bestialitas. Talia enim peccata sunt illa propter que venit ira dei in filios diffidentie. de vita ⁊ honesta. clerico. Et de excessibus prela. clerici. ⁊ in autenti. vt non luxu. contra naturam. coll. 6. Tales etiam de iure ciuili vltimo supplicio. i. morte puniri debent: vt dicitur in dicto autentico. ⁊. C. de adulte. l. Cum vir nubit in feminam.

¶ Quartum ⁊ homicidis: non intelligitur de iudicibus condemnantibus malefactores ad mortem: quia tales non peccant: sed merentur: nec proprie dicūtur homicide: sed de illis qui occidunt ex vindicta: siue iniuste. Sub hoc crimine continentur etiā qui detrahunt alijs. Item qui odiunt proximos. Hoc enim triplici modo dicit homicidium. Unde dicit Clemens ⁊ habetur in decretis: de peni. di. i. Homicidiorum tria genera dicebat esse beatus Petrus: ⁊ penam eorum pariter fore dicebat. Sicut enim homicidas iterfectores fratrū: ita detractores eorum: eosq; odientes: homicidas esse manifestabat: quia ⁊ qui occidit: ⁊ qui odit fratrem suum: ⁊ qui detrahit ei pariter homicida esse demonstrat. Item. i. Io. Qui odit fratrem suum homicida est.

¶ Quintum ⁊ fornicatoribus. Nota hic contra illos qui dicunt ꝙ inter solutum ⁊ solutam: non sit peccatum: quem errorē reprobat iste tex. quia nomine fornicationis intelligitur actus luxurie inter solutum ⁊ solutam. Et si dicatur cui fit iniuria si consentiunt ad inuicem? Respon. dicēdo: sicut fit iniuria regi siquis fornicetur cum filia eius licet volente. Nec obstat ꝙ in decalogo sola mechia. i. adulterium prohiberi videtur: quia sub nomine mechie intelligit omnis illicitus concubitus: vt dicit Aug. ⁊ Isidorus. Et tota ecclesia hoc vult: vt probatur. 32. q. 4. Meretrices. ⁊. q. v. Non mechaberis.

¶ Sextum veneficis. i. venenum facientibus aut dantibus: sicut sunt mulieres: que recipiunt venenū vt faciant aborsum. Itē qui dant. Nota de illa muliere: que comperiens filiam suam: que erat monialis fore grauidam petenti filie ꝙ daret sibi potationem: vt abortiretur: mater dedit ei potationem qua occideretur: ⁊ sic mortua est: hoc matre serio faciente: ⁊ hoc retulit mihi ipsa mater.

¶ Septimum ydolatris: ydolatre sunt diuini ⁊ sortilegi: qui confidunt in demonibus: ⁊ eos magis q̄ deum venerantur ⁊ adorant: potest etiā dici ꝙ ydolatre sunt omnes auari: vsurarij: fures: raptores: symoniaci: quorum deus est mundus. Propterea apostolus vocat auariciam seruitutē ydolorum. Eph. 5. Hoc scitote intelligētes ꝙ omnis fornicator: aut immundus: aut auarus: ꝙ est ydolorum seruitus non habet hereditatem in regno christi ⁊ dei.

¶ Octauo ⁊ omnibus mendacibus: non loquitur de mendacio officioso vel iocoso: q2 talia mēdacia nō sunt mortalia: nisi addatur iuramentum: quia tunc esset periurium: ⁊ consequenter mortale etiam si pro salute alterius fiat: quia vt dicit Aug. Nemo ad salutē adducendus est opitulante mendatio pernitioso: vel quocūq; periurio: talium ergo omnium predictorum pars est in stagno argēti signe: ⁊ sulphure: quod est mors scda respectu prime: que est mors corporalis: vel respectu prime: que est mors spiritualis: que est priuatio gratie gratum facientis: ergo penitentiam agite ⁊c.

¶ De acerbitate pene: vbi agitur de pe
nis debitis peccato. Sermo.xi.

Penitentiam

Penitentiam
agite ⁊c̄. Supra quattuor
primis sermonibus di/
ctū est de octauo motiuo
vos ad penitentiā prouo
cante: vꝫ de peccati malignitate. Modo se
quit̄ predicare de nouo motiuo: qđ est pe
ne acerbitas. Ubi agitur de penis pecca/
to debitis: post hanc vitaꝫ: ⁊ loquor de pec
catore impenitente cui debetur infernus.
Salutetur virgo ⁊c̄. ¶ Pro declaratione
materie ꝑdicande. Notandū ꝙ cōis snia
theologoꝝ per fidem catholicam approba
ta ē: ꝙ anime peccatoris in inferno duas
penas patitur in generali. ¶ Prima est
pena damni: que cōsistit in priuatione di/
uine visionis. ¶ Scđa est pena sensus: que
ꝯsistit in experientia alicuius nociui. Et de
vtraqꝫ pena ꝓbatur ista ꝯclusio triplici me
dio vꝫ. Ratione. Auctoritate: ⁊ Exemplo.
¶ Prima rō sumit̄ a culpe ⁊ pene cōme
suratione. Scđo sumit̄ a premij ⁊ pene eq
paratione seu ꝓportione. Tertio a timoris
incussione. Quarto a creature inordinata
fruitione. ¶ Prima ergo ratio sumit̄ a cul
pe ⁊ pene cōmensuratione: q̄r oꝫ ꝙ pena
cōmensuretur culpe. Isa.27. In mensura
ꝯtra mēsuram: cum abiecta fuerit: iudica/
bo eam. Nota. in mēsura. s. pene ꝯtra mēsu
ram. s. culpe cū abiecta fuerit. s. anima a cor
pore: qñ aūt nō est iudicium in hac vita:
q̄r nec mali ꝯdigne puniuntur: nec boni ꝑ/
miantur: quoadusqꝫ iustitia ꝯuertat̄ in iu
dicium. Hebr.9. Statutū est oib⁹ hoibus
semel mori: ⁊ post hoc iudiciū. Constat aūt
ꝙ peccator duo incōueniētia facit peccan
do mortaliter. Primo quidē: q̄r auertit
se ab vltimo fine: qui est deus. Scđo quia
ꝯuertit se inordinate ad creaturā: q̄r fruit̄
ea: cum tñ vti deberet ea: vt dicit Aug. in
lib. de doctrina xpiana. Uñ alibi dicit Au
gu. ꝙ peccatū mortale est spreto incōmu/
tabili bono: bonis cōmutabilibus adhere/
re: vt no. s̄. arti. ij. sermone. ij. parte. ij. Cōue
niens est igit̄ ꝙ anima dupliciter puniat̄.
Primo in ꝑuatione vltimi finis. s. dei. Se
cūdo ꝑ realem passionem a creaturis: iux/
ta illud. Sap.xi. Per que qs peccat: per
hec ⁊ torquet̄. Prima pena dicitur damni.
Scđa vero sensus. Simile dī de eo: q of/
fendit regem: qui nō solum meret̄ pati ꝑse
cutionē ab eo: ⁊ eius gratia priuari: sed ēt
a vasallis eius. Propterea dī. Sap.16.
Creatura enim tibi factori deseruiens exar
descit in tormentū aduersus iniustos. Itē
eiusdem.5. Pugnabit cū illo orbis terraꝝ
ꝯtra insensatos. Uñ dicit Ugo de. s. Vi/
ctore. Iustū est ꝯsonūqꝫ rationi ⁊ iusticie:
vt anime que se sponte vilioribus rebus
subiecit in culpa: deo iudicāte eisdē subij
ciatur in pena. ¶ Scđa ratio sumit̄ a si/
militudine: seu cōparatione pene ad ꝑmiū:
⁊ est talis. Sicut enim recte agētibus de/
bet̄ gloria: sic ꝑuerse agētibus debet̄ pena.
Sed recte agentes gloriabnt̄ ⁊ gaudebūt
nō solum de vltimo fine. i. de deo: sed etiā
de his: que sunt ad finē. i. de. creaturis. ps.
Delectasti me dñe in factura tua: ⁊ in ope/
rib⁹ manuū tuaꝝ exultabo. Ergo ⁊ ꝑuerse
agentes nō solum punient̄ per priuationeꝫ
vltimi finis: sed etiā per sensibilem dolorē
eis a creaturis illatum: ⁊ sic idem ꝙ prius.
¶ Tertia ratio sumitur a timoris incus/
sione: que est: q̄r pene inferunt̄ pro culpis:
vt. s. timore penaꝝ hoies a peccatis retra/
hant̄. Uñ dicit Isodorus libro ethimolo/
giaꝝ. Et in decretꝭ. 4. di. Facte sunt aūt le
ges vt eaꝝ metu humana coherceat̄ auda
cia: tutaqꝫ sit inter iprobos innocētia: ⁊ in
ipsis iprobis formidato supplicio refrenet̄
audacia: ⁊ nocēdi facultas: hec ille. l. i. §. i.
ff. de insti. ⁊ iure. ibi dī. Bonos nō solū me
tu penaꝝ: verꝫ primiorū quoqꝫ exhortatio
ne efficere cupientes. Et Oratius in eplis.
Oderunt peccare mali formidine pene.
Nullus aūt timet amittere id: qđ nō desi/
derat adipisci. Qui aūt habēt voluntatē
auersam ab vltimo fine: non timent exclu/
di ab illo: q̄r magis timent perdere nūmū
q̄ꝫ deū. Nō ergo pro exclusione ab vltimo
fine: a peccando reuocarent̄. Ergo oꝫ pec/
cantibus aliam penaꝫ adhiberi q̄ꝫ peccan
tes timeant: ⁊ hoc est experientia alicuius
nociui: que dicit̄ pena sensus: ⁊ sic idem.
¶ Quarta ratio sumitur a creature inordi
nata fruitione: q̄r siquis eo ꝙ est ad finem

inordinate vtitur:non solum priuatur fine:
sed etiam aliud nocumentum incurrit: vt
patet in cibo inordinate sumpto:quia nō
solum firmitatem non confert : sed etiam
egritudinem inducit. Qui autem in rebus
finem constituit:eis nō vtitur ſm ꝙ debet:
referendo.s.ad vltimum finem. Nō ergo so-
lum debet puniri per hec: ꝙ beatitudine
careat:sed etiam per hoc:ꝙ aliquod nocu-
mentum ab ipsis experiatur:has duas vl-
timas rationes ponit. Tho.in.iij. cōtra gē
entiles.c.142. Et sic patet primum reme-
dium. Auctoritates plurime habentur.
Prima in veteri testamento. ps. Pluet
super peccatores laqueos ignis: sulphur:
ꝛ spiritus procellarum: pars calicis eoꝝ.
Item in nouo. Mat.25. Discedite a me
maledicti in ignem eternum ꝛc̄. Multe ēt
auctoritates patebunt infra in pcessu ser-
monis. Vñ super illud verbum.ps. Vas
dñi interdicētis flāmas ignis:dicit Basili-
us:ꝙ in fine ignis ꝛ alia elemēta diuidē-
tur. Et qcqd est in eis pulchꝛū:ꝛ clarum:re
manebit superius ad gloriaȝ electoꝝ:qcqd
aūt est in eis fetulētum ꝛ penosum:descen-
det in infernum ad penam damnatoꝝ. Et
ita feces oīum creaturaꝝ in infernum colli
gētur:ex quibus intollerabilis fetoꝛ emana
bit in penam damnatoꝝ. Et sic pȝ ſm me-
dium. ¶ Exēpla habemus in diuite epulo-
ne:qui dicit se cruciari in flāma. Luc.xvi.
Pater Abraam mitte Lazarum:vt intin
gat extremum digiti sui in aqua:vt re.lin.
qꝛ cru.in ha.flamma. Itē in vitis patrū le
gitur:ꝙ abbas Macharius ambulans ꝑ
heremū inuenit caput hoīs sine caluitium:
qđ cum tangeret cū virga:ꝛ ingreret quis
nam fuisset:rñdit ꝙ fuerat sacerdos genti-
lium: ꝛ quantū distabat celum a terra tm̄
habebat de igne suꝑ caput suum: ꝛ sub
pedibus eius. Et tñ sub eo erant mali chri
stiani: q dei mandata ꝯtēpserant: ꝛ eius
beneficia vilipenderant. Et sic pȝ ergo tri-
bus medijs approbata cōis sentētia theo
logoꝝ in pncipio posita. His ergo supposi-
tis omittendo hodie pdicare de pena dam
ni:videamus solummodo de pena sensus:
que peccatoribus ipenitentibus debetur.
Quānis ergo multiplex pena sensus in sa-
cra scriptura legatur:possumus tñ illas ad
octo reducere: que infrascriptis versibus
ꝯtinentur. Sicut legitur in legenda beati
Johānis euangeliste. Vermes :ꝛ tenebꝛe:
flagellū:frigus:ꝛ ignis:demonis aspectus:
scelerum confusio:luctus.

¶ Primo ergo pena sensus damnatoꝝ est
vermis corrosio. De hac pena dicit scriptu
ra. Isa.vltimo. Vermis eoꝝ nō morieť. In
inferno nanqȝ vermes imortales credendi
sunt:qui carnes impioꝝ sine fine corrodēt.
Unde Judith.16. Dabit ignem ꝛ vermes
in carnes eoꝝ. Itē Eccli.7. Vindicta car-
nis impij ignis ꝛ vermis. An aūt iste ver-
mis intelligāť spirituales: vel corporales.
Vide Tho.in.4.ꝯtra gēti.c.19. in fine. Et
in.4.sniaꝝ di.50.ar.ij.q.iij. Et scripsi dñica
vicesima post festū trinitatis sermone: qui
incipit ligatis manibꝰ ꝛ pedibus ꝛc̄. Pro
uer.1. Et si spūaliter intelligamus vermem:
nihil est aliud vermis:qȝ ꝯscientie morsus:
qui dī vermis inquantū oritur ex putre-
dine peccati:ꝛ aīam affligit pungendo:ſm
Tho.in.4.sniaꝝ.di.vbi.s̄. Si aūt intelliga
mus corporaliter:ꝙ in inferno sit vermis:
hoc erit ex diuina potentia in vltionem in
stam damnatoꝝ:vt sicut in hac vita de ver
mibus delectati sunt.i. de rebus corruptio
ni subiectis: qđ maxime verificatur in lu-
xuriosis:qui delectātur de carne:que in ver
mem ꝯuertitur: ꝓpter qđ dicitur. Job.24.
Dulcedo illius vermis. Sic ꝛ vermes pa-
tiunť in penam:iuxta illud. Isa.14. Subter
te sternetur tinea :ꝛ operimētum tuū erūt
vermes. Nota hic exēplum de illo schola-
re bononie studenti:qui erat valde delica
tus:cui cum suppꝛioꝛ ꝯuentus nostri dice-
ret:ꝙ damnati in inferno haberent cubi-
le de tinea:ꝛ vermibus allegans scripture
auctoritatem. Isa. Illeqȝ plurimos dies co
gitans duriciam illius lecti: nunqȝ potuit
auferre a mente sua cogitationem istam:
adeo ꝙ tandeȝ timoꝛe isto victus reliquit
mundum:ꝛ effectus est frater ordinis no-
stri. Attēdant igiť ad hec illi:qui sunt ita
delicati:ꝙ nō possunt pati pulicē in lecto.
Et ꝓpter hoc timēt ieiunare ꝛ alia penitē
tialia opera facere. Quō ergo poterūt ver
mes infernales ceterasqȝ sensibiles penas

pati eternaliter⁊c.

¶ Secunda pena est tenebrarum ꝯfusio: dum
dicit ⁊ tenebre. Sunt enim in inferno ⁊ te-
nebre dēsissime: ⁊ obscuritas mirabilis: lon
ge maior ꝙ̄ fuerūt tenebre: quas imisit do
minus in egypto in flagellum pharaonis
ꝑ manū moysi: de qͥbus legitur. Exodi.x.
Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa
terra egypti tribus diebus: nemo vidit fra
trem suū: nec mouit se de loco in quo erat.
Quanto ergo maiores erunt tenebre date
a deo in flagellū damnatorum in iferno⁊c. Rn̄.
aūt harum tenebrarum est duplex: vna ē phi-
sica ⁊ naturalis: altera est theologica ⁊ spi
ritualis. ¶ Prima ratio naturalis est: qꝛ
infernus est in centro terre: vt dicunt do-
ctores in.4.sniarum.di.43. Et Greg.in.4.di-
alogorum. Et ideo locus ille est maxime re-
motus a luce solis: ⁊ lune: ⁊ stellarum: ⁊ etiam
lux occupabitur a mole terre: que est corpus
grossum ⁊ opacum. ¶ Scd̄a ratio theolo-
gica. Reprobi enim in hac vita ꝓposita si-
bi luce gratie⁊elegerūt magis tenebras ꝙ̄
lucem: sibi gratia. Preposuit tibi deus lucē
humilitatis: ⁊ tn̄ eligis magis tenebras su
perbie ⁊ vanitatis: querendo honores di-
gnitates ⁊ officia ⁊c. Itē ꝓposuit tibi lucē
castitatis: ⁊ tn̄ eligis tenebras luxurie ⁊
carnalitatis. Itē ꝓposuit tibi lucē misͣcor
die ⁊ liberalitatis: ⁊ tn̄ eligis magis obscu-
ritatem auaricie ⁊ cupiditatem: ⁊ sic de sin-
gulis peccatis. ps. Nescierunt: neqꝫ intelle-
xerunt: in tenebris ambulant. Ideo dignū
iustum ⁊ rationi cōsonum est: vt priuentur
ex necessitate luce in penam: quā contem-
pserūt ex voluntate in culpam. Et ideo te-
nebrarum caligine eternaliter puniuntur. Ideo
dicit dominus. Mat. xxij. Ligatis mani-
bus ⁊ pedibus mittite eum in tenebras ex
teriores. Nota ꝙ tenebre infernales dicū
tur exteriores multiplici ratione. Prima vt
notetur differentia culpe ⁊ pene. Culpa
nāqꝫ est tenebra interior: sicut de reprobo
legitur. Job.20. Omnes tenebre abscon-
dite sunt in oculis eius. Sed pena inferna
lis dicitur tenebra exterior exterius vide-
licet superueniens.

¶ Secundo dicuntur tenebre exteriores:
quasi extra naturam mentis: ⁊ extra limi-
tes rationis existentes: dum propriam lu-
cem rationis naturalis peccatores relin-
quūt. Boetius de ꝯso. Heu ꝙ̄ ꝑcipiti mer-
sa profundo mens habet ⁊ propria luce re
licta: tendit in externas ire tenebras⁊c.

¶ Tertio dicuntur exteriores: quasi extra
terminum ⁊ finem: quia perpetue sunt: iux-
ta illud. ps. Introibit vsqꝫ in progenies pa
trum suorum: ⁊ vsqꝫ in eternum non vide-
bit lumen: supple peccator impenitens. Nō
patrum suorum.i.demonum qui sunt pa-
tres reproborum: iuxta illud. Jo.8. Uos
ex patre diabolo estis.

¶ Quarto dicūtur exteriores: quasi extra
experientiam hominum. Nullus enim ho-
minum in hac vita presenti expertus est
similes tenebras. Nam ⁊ tenebre egypti
modice fuerunt respectu istarum: vt supra
dictum est.

¶ Quinto dicuntur exteriores: quasi extra
misericordiam dei. Nam extra ambitū diu i
ne misericordie esse videntur. Quia enim
impenitentes quando potuerunt misericor
diam dei consequi noluerunt: iustum est
vt nunc quando illam volunt: non conse
quantur. Prouer.xi. Mortuo homine im-
pio nulla erit vltra spes. ps. Dilexit male-
dictionem ⁊ ve.ei. ⁊ no. benedictionem ⁊
elon.ab eo: ⁊ induit maledictionem ⁊c.

¶ Sexto dicuntur exteriores.i.extreme.i.
maxime: extra omnem lucem existentes.
Nox enim apud nos non est exterior tene
bra: neqꝫ enim est extra omnem lucem quā
illustrant sidera: ⁊ cui succedit lux diei.
Illas vero tenebras infernales nulla lux
illuminat. Unde dicitur terra tenebrosa.i.
tenebris plena: ⁊ operta mortis caligine.
Job.10. Unde Uirgilius libro.vi. Ibant
obscuri sola sub nocte per vmbras.

¶ Tertia pena est flagellum: quo cōtinue
flagellabuntur ⁊ flagellantur a demoni-
bus: ita ꝙ nunꝙ̄ habebūt requiem vnius
momenti in spatio mille millium annorum.
Jere.16. Seruietis dijs alienis: qui nō da-
bunt requiem die ac nocte: sed post resurre
ctionem corporum flagellabuntur vidēdo de
mones ⁊c. Hec reserua ad dicendū. J.pte.

vi. Sicut pꝫ. Isa. 65. Ubi cōminans deus
peccatoribus per os Isa. ꝓphe: sic ait. Pro
eo ꝙ vocaui ⁊ non rn̄disistis: locutus sum
⁊ nō audistis: ⁊ faciebatis malū in oculis
meis: que nolui elegistis. Propꝫ hoc dicit
dn̄s deus: ecce serui mei comedent ⁊ vos
esurietis. Ecce serui mei bibēt: ⁊ vos sitie-
tis ⁊c̄. Quanta aūt sit ibi sitis ⁊ quanta
refrigerij penuria: pꝫ in diuite epulone: qui
tot annoꝝ curriculis petijt guttam aque:
⁊ semper petet vsqꝫ ad diem iudicij: ⁊ nun
qꝫ habuit: nec habere poterit. Luc. 16. Itē
ꝯtinue flagellabunꝫ metu: estate: pauperie:
infirmitatibus: senectute: ⁊ omni miseria
postqꝫ corpora resumenꝫ: ita tn̄ ꝙ nō defi-
cient: sed erit mors sine morte: ⁊ defectus
sine defectu: ⁊ finis sine fine: vt dicit Greg.
in. 4. dialog. Et in. 9. lib. moraliū. Nō tn̄ in
telligas ꝙ corpora damnatoꝝ resurgant
in etate senili: q2 oēs electi ⁊ reprobi resur-
gent in etate iuuenili: iuxta illud. Eph. 4.
Donec occurramus oēs in virū perfectum
in mensurā etatis plenitudinis xp̄i. Et no
ta. Tho. in. 4. sniaꝝ. Et di. 44. q. i. arti. iij.
Qd̄ ergo hic dr̄: ꝙ flagellanꝫ senectute: in
tellige nō quantū ad etatem: sed quantuꝫ
ad labores ⁊ passionesq: uas infert sene-
ctus hūano corpori. ¶ Quarta pena ē fri
gus. Et hec tangitur: cum dr̄. Mat. 22. Ibi
erit fletus ⁊ stridor dentiuꝫ. Stridor enim
dentiū causatur a frigore infernali. Unde
ꝫm seruiū infernus dicitꝫ tartarus a tremo
re frigoris: qd̄ est apud inferos. Un̄ dicitꝫ
Job. 24. Ad nimium calorem transibunt
ab aqs niuiū. Causabitur etiā ille stridor
dentium a nimia indignatione ⁊ furia mē-
tis ꝯtra deum: ⁊ ꝯtra seipsos: ⁊ ꝯtra illata
tormēta. Propꝫ hoc semꝑ erūt in dolore
⁊ tremore. Isa. 65. Ecce serui mei letabun-
tur: ⁊ vos ꝯfundemini. Ecce serui mei lau-
dabunt p̄ exultatione cordis: ⁊ vos clama
bitis p̄ dolore cordis: ⁊ pre ꝯtritione sp̄us
vlulabitis. Un̄ ꝓpter hoc semper blasphe
mant damnati deum ⁊ scōs eius. Apoc.
xvi. Cōmanducauerūt linguas suas p̄ do
lore: ⁊ blasphemauerūt deum celi p̄ dolori
bus ⁊ vulneribus suis. ¶ Quinta pena ē
ignis. Luc. 16. Crucior in hac flāma. Mat.
25. Ite maledicti in ignem eternū: qui pa-
ratus est diabolo: ⁊ angelis suis. Quō aūt
ille ignis agat in animas separatas: ⁊ quō
in corpus damnatoꝝ post resurrectionem.
Uide in sermonibus de peccato in gene-
re. ar. iij. sermone. 8. In introitu. Et in ser-
monib⁹ de receptaculis animaꝝ sermone.
xiij. Sed hic est dubitatio: cum in inferno:
sit ignis vt dictū est: flāma aūt ignis illu-
minat: quare ergo dictum est supra: ꝙ sunt
in inferno tenebre? Rn̄. ꝙ ꝫm sniam Greg.
9. lib. moraliū: illa vltrix flāma vitioꝝ con-
cremationē habet: sed lumen nō hꝫ: dicētis
p̄s. Supercecidit ignis ⁊ nō viderunt so-
lem: q2 illos quos gehēne flāma deuorat
a visione veri luminis cecat: dicit tamē ibi
Greg. Qd̄ ille ignis qui damnatis ad cō-
solationem nō lucet: vt magis torqueanꝫ:
ad illud lucet quatenus ex visione mutua
amplius crucienꝫ. Un̄ dicit Tho. in. 4. sen
tētiaꝝ di. Qd̄ in inferno: hec modo dꝫ eē
locus dispositus ad videndū: ꝫm lucem ⁊
tenebras: ꝙ nihil ibi ꝓspicue videaꝫ: sed so
lūmodo sub quadam vmbrositate videan
tur illa: que afflictionem cordi ingerere pos
sunt. Un̄ simpliciter loquēdo: locus est te-
nebrosus: sed tn̄ ex diuina dispositione est
ibi aliqd luminis quantū sufficit ad vidē
dum illa: que animā torquere possunt. Ad
hoc satisfacit naturalis situs loci: q2 in ter
re medio vbi infernus ponitꝫ: nō pōt esse
ignis: nisi fetulentus ⁊ turbidus: ⁊ quasi fu
riosus Tho. Ad idem facit ꝙ dicit Isido
rus. i. i. lib. de sūmo bono: vbi sic ait. Ignis
gehēne lucebit miseris ad augmentum pe
ne: vt videant vnde doleant: ⁊ nō lucebit
ad ꝯsolationem: ne videant: vn̄ gaudeant.
¶ Sexta pena est demonis aspectus. Si-
cut aūt ex visione dei sequitꝫ maxima ⁊ in
effabilis delectatio in anima beata: ⁊ ex
eadeꝫ visione cōsequitur anima esse bonū:
iuxta illud. Exodi. xxxiij. Ostēdam tibi oē
bonum: sic ex visione diaboli cōsequitꝫ ma
xim⁹ horror ⁊ mirabilis pena. Un̄ legitꝫ:
ꝙ fuit quidam sanctus monachus: qui in
ecclesia quēdam demoniacum inueniens
coram omnibus demonem adiurauit: vt
coram astantibus oibus diceret de eterne
pene magnitudine quid sentiret. Cui de-
mon coactus ait. Et quis hoc qd̄ queris
verbis exprimere posset? Nam vt de in-
numeris penis taceam: quas miseri pecca-

tores passuri sunt: tanta solum est pena in visione luciferi: quod si possibile esset in corpus habere: ac in oriente consisterem: totusque mundus arderet: et flámis excurentibus plenus esset: potius ab oriente usque ad solis occasum per medium flámme vorantis eligerem pertransire: ut solam luciferi faciem declinarem. Ideo dicitur. Job.20. Uadent et venient super eum horribiles.i.demones. Et nota. quod i oibus sensibus dánati punient.
¶ Primo in visu: per demonú aspectú: ut dictum est supra. ¶ Scdo in auditu: per lamenta et fletus damnatorum. ¶ Tertio in odoratu: per fectorez etc. Uide sup:a: in introitu: in auctre basilij. ¶ Quarto in gustu: tum propter siccitatem causatam ab igne: propter quod dives epulo petebat refrigerari in lingua: per guttaz aque. Luc.16. Tum etiá propter immundissimum liquorem: quo ora damnatorum replebunt. Tum etiaz propter famem et sitim: ut dicitur supra parte.iij. In tactu propter ignem. ¶ Septima pena est: scelerum cófusio: in inferno aút quantuis sit ordo in penis ex parte divine iustitie inferentes: que omnia cóstituit in pondere: numero: et mensura: tamen ex parte ipsorum damnatorum nullus ordo est: sed ois confusio. Job.x. Ubi nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitat. Et pro intellectu huius nota. quod quadruplex ordo est datus a deo hoibus. Est enim primus ordo legis divinalis. Secúdus é ordo rationis naturalis. Tertius é ordo legis humanalis. Quartus é ordo gratie spúalis. Et quilibet istorum ordinú est perversus in inferno damnatis.
¶ Primus ergo ordo legis divinalis pervertitur in eis: quia nec diligunt deuz: nec honorant: quinimo semper ipsum blasphemant. Apoc.16. Cómanducaverút linguas suas: et blasphemaverunt nomé dei. Tamé ex hac blasphemia nó demerétur: quia nó sunt in statu merendi: nec demerendi: sed potius pertinet ad penam ipsorum ut nota. Tho.22.q.13.ar.4.ad 3m. Et vide quod scripsi in sermonibus: de quattuor receptaculis animaruz. Sermone.xi. Ubi agitur de penis inferni in speciali parte.4.
¶ Secúdus ordo rationis naturalis etiá pervertitur in damnatis. quia pater nó amat filium: nec ecóverso. Quinimo in maximo odio se habét. Et hoc est regulare: quod quanto fuit intensior amor in hac vita: tanto ibi est intésius odium. Sicut patet in exéplo usurarij cuiusdam de: quo scripsi in predicto sermone: parte.4.
¶ Tertius ordo legis humane etiam pervertitur in damnatis cuius: precepta sunt: tria.s. honeste vivere: alium nó ledere: ius suú unicuique tribuere. Insti.de iusti. et iure. In prin. et l. iustitia. §. litis. ff. eo. ti. et in prohemio decretaliú. Ibi enim nulla honestas est: imo omnis inhonestas: et perversitas. Ité ibi ledunt se invicem inquantú possunt: et consequenter nó reddunt debitum amoré sibi ipsis: qué quilibet tenetur reddere proximo suo. Ro.13. Reddite oibus debita. Et infra. Nemini quicquam debeatis: nisi ut invicé diligatis. Semper etiam peccare desiderant: et nihil boni meritorij possunt velle: vel operari. quod not. Mat.22. Ligatis ma. et pe. mittite eum in te. ex. Per pedes notatur volútas: per manus vero operatio. Utrúque istorum ligatur triplici vinculo. Primo ligatur vinculo culpe preterite. Unde Uirgilius lib.6. Quin et supremo cum lumine vita reliquit. Nó tamen omne maluz miseris: nec funditus omnes. Corporee excedunt pestes. Ergo exercétur penis: veterúque malorum. Supplicia expendunt Secúdo ligatur vinculo obstinati propositi. Ideo di. Eccles.9. Quodcúque pót facere manus tua: instanter operare: quia nec opus: nec ratio: nec sapiétia: nec scia erunt apud inferos: quo tu properas. Tertio vinculo pene: quaz semper cupiunt fugere nec possunt. Unde legitur in lib. de consci. In eternum nó obtinebút: nunquam ipsam gratiam habebút: sicut nec in hac vita habere curaverunt. Eccl's.xi. Si ceciderit lignuz ad austrum: vel ad aquiloné in quocúque loco ceciderit: ibi erit. Item Greg. in dia. Et in decretis.25. di. Qualis hic quisque egreditur: talis in iudicio presentatur.
¶ Octava pena est luctus. Mat.22. Ibi erit fletus: et stridor dentiú. Tho. in.4. di. 50.q.2.ar.iij.q.iij. In fletu corporali duo inveniuntur: quorum unum est lachrymaruz resolutio. Et quantú ad hoc: fletus corporalis in damnatis esse nó potest: quia post diem iudicij quiescente motu primi mobilis: non erit aliqua generatio: et corruptio vel cor-

poralis alteratio. In lachrymaꝝ resolutiõe
oz esse illius humoris generationez: q per
lachrymas distillatur. Unde quantuz ad
hoc corporalis fletus in dãnatis esse nõ po
terit post resurrectionem. Corpora eniz dã
natoꝝ nõ solũ ab exteriori affligunt: sed ẽt
ab interiori: ſm ꝙ corpus imutatur ad pas
sionem anime in bonum: vel malũ: ⁊ ꝙtũ
ad hoc fletus carnis resurrectionem indi
cat. Et rñdet delectationi culpe: que fuit in
anima ⁊ in corpore. Tho. nota exẽplũ: qḋ
legitur in horologio sapiẽtie de luctu ⁊ la
mentatione: quaz faciunt dãnati ⁊c̃. Ideo
ꝓ euitandis tot ⁊ tantis penis dãnatorũ:
oremus humiliter dñm: dicẽtes illud Job
.x. Dimitte ergo me: vt plangam paululuz
dolorem meum. s. per penitẽtiaz anteꝗ̃ va
dam: ⁊ nõ reuertar ad terram tenebrosam:
⁊ opertam mortis caligine: terrã miserie: ⁊
tenebraꝝ: vbi vmbra mortis: ⁊ null⁹ ordo:
sed sempiternus horror inhabitat. Qḋ no
bis ꝯcedere dignet̃ iudex noster: in vniuer
sali iudicio futurus xp̃s Jesus. Amen.

¶ De iudicantibus. Sermo. xij.

Enitẽntiam
agite ⁊c̃. Supra sermone
ꝓximo dictum est de deci
mo motiuo: modo sequit̃
p̃dicare de vndecimo mo
tiuo: ad penitentiam peragẽdam: qḋ ẽ iu
dicij rigorositas. Et ꝯsideratiõe nanꝗ ipsi
us diuini iudicij: qḋ valde rigorosa ẽ: con
tra damnatos: iuxta illud. horribile incide
re in manus dei viuentis: insurget in no
bis timor: ex quo oritur in nobis penitẽtia
salutaris: iuxta illud. Isa. 26. secũdũ aliam
litteram. A timore tuo dñe concepimus: ⁊
quasi parturiuimus: ⁊ peperimus spiritum
salutis. Et Prouer. 16. In timore dñi decli
natur a malo. Ideo de vniuersali iudicio
erit sermo: q꞉ de particulari iudicio erit ser
mo: ꝙ fit in morte cuiuslibet. Omitto nũc.
Et si vis de isto p̃dicare: vide quod scripsi
Dñica. iij. aduẽtus. Sermone: qui incipit.
Qui iudicat me dñs ẽ. De vniuersali ergo
iudicio erit dupl'ex consideratio. Prima
erit de iudicantibus. Scḋa de iudicandis
⁊ de modo iudicij. De prima erit ſmo iste.
De scḋa dicet̃ infra sermone sequẽti. Sa
lutet̃ virgo ⁊c̃. Pro introductione sermo
nis est notandũ: ꝙ in sacra theologia fit
questio. Quis erit iudex in iudicio vniuer
sali. Et difficultas ẽ ꝓpter aliquas scriptu
re auctoritates: que videtur diuersa innue
re. Nam quedam scripture videtur dicere:
ꝙ de⁹ pater. Unde Daniel. 7. Et antiquus
dieꝝ sedit. Et postea subdit iudiciũ. Sedit
⁊ libri aperti sunt. Per antiquũ aũt die
rum intelligit̃ de⁹ pater ſm doctores. Que
dam videntur dicere: ꝙ iudicare pertineat
ꝑ modum attributionis ad spũm sanctuz:
iuxta illud. Jo. 15. Cuum venerit ille. s. san
ctus spũs arguet mũdum de peccato: ⁊ de
iudicio: ⁊ de iusticia. Quedam vero vidẽ
tur dicere: ꝙ iudicialis potestas ꝑtinet ad
filium dei: iuxta illud. Jo. 5. Pater nõ iu
dicat queꝗ̃. Sed omne iudiciũ dedit filio.
Quedam vero vident̃ innuere: ꝙ ad trini
tatem vnũ deum pertineat potestas iudi
ciaria. p̃s. Deus iudex iustus: fortis: ⁊ pa
tiẽs ⁊c̃. Itez Deut. 32. Si acuero vt fulgur
gladium meũ: ⁊ arripuerit iudiciũ manus
mea: reddam vltionẽ hostibus meis: ⁊ de
his qui oderunt me retribuam. Quedam
vero scripture vident̃ innuere: ꝙ iudicia
ria potestas ꝑtineat ad xp̃m ſm ꝙ homo:
iuxta illud. Jo. 5. Sicut pater habet vitam
in semetipso: sic dedit ⁊ filio: vitam habere
in semetipso: ⁊ potestatẽ iudiciũ facere ⁊c̃.
Quedam vero videtur innuere: ꝙ oẽs san
cti erunt iudices: iuxta illud. Sap. iij. Judi
cabunt sancti nationes: ⁊ dominabunt̃ po
pulis. Itez. i. ad Cor. 6. An nescitis: qm̃ san
cti de hoc mundo iudicabunt? Pro decla
ratione huius questionis est notandũ: ꝙ
potestas iudicandi: seu iudicare potest cõ
petere alicui quincupliciter: seu quinꝗ mo
dis potest intelligi ⁊c̃.

¶ Primo per modum principalis iurisdi
ctionis.

¶ Secundo per modum primarie delega
tionis.

¶ Tertio ꝑ modũ assessorie cõmissionis.

¶ Quarto per modum probationis.

¶ Quinto per modum cõparationis.

¶ Primo ergo modo iudiciaria potestas
cõpetit soli deo. Sancte Trinitati s. patri
⁊ filio: ⁊ spũi sancto. Sed ꝓ quadã appro

priatione potestas ista attribuit̃ ꝑsone fi/
lij. Ratio est:qꝛ propria forma iudicij:⁊ ra
tio ꝑ quam iuste iudicat̃:est lex sapientie
⁊ veritatis:que est in mente iudicantis:qꝛ
sine ea nulli iudicare rectum est. Unde di
cit̃. Sap.i. Diligite iusticiam:qui iudicatis
terram. Et qꝛ filius ē sapiētia genita:⁊ ve/
ritas a patre procedens:⁊ ipsum perfecte
repñtans:ideo ꝓprie iudiciaria potestas
attribuitur filio dei. Propterea legit̃. Jo.
5. Pater omne iudicium dedit filio per
modum primarie potestatis.

¶ Scdo modo põt ꝑtinere iudiciaria po/
testas ꝑ modum delegationis:sicut si prin/
ceps faceret aliquē iudicē delegatū:ime/
diate ꝑ se. Et hoc modo hec potestas com
petit xp̃o:ſm ꝙ homo. Unde Danielis.7.
Aspiciebam:donec troni positi sunt:⁊ anti
quus dieꝝ.i.deus pater sedit. Et infra. Et
ecce in nubibus celi quasi filius hominis
veniebat. Et vsq; ad antiquū dieꝝ perue/
nit̃:⁊ in cõspectu eius obtulerunt eum:⁊
dedit ei potestatē:⁊ honorem:⁊ regnū. Et
nota potestatem.s.iudiciariam.ps. Deus
iudicium tuū regi da:⁊c̃.honorem.s.ponti
ficalē.ps. Tu es sacerdos.⁊c̃. Apocal.19.
Habebat in vestimento suo:⁊ in femore
scriptum Rex regum:⁊c̃. In quo innuitur:
ꝙ potestas iudiciaria fuit homini xp̃o de/
legata:dum dicit̃. Dedit ei potestatem ⁊c̃.
Que quidē potestas licet pertineat ad me/
rum iperium:quod nihil aliud est. ꝙ; habe
re gladij potestatē ad animaduertentum
in facinorosos hoies:vt dixit textus in.l.
Imperium.ff.de iur.om.iud. Merum aūt
iperium de iure ciuili:delegari nõ possit:
vt in.l.i.ff.de officio eius cui man.est iu.
nihilominus de iure diuino secus est:vt in
.c. Eps ne cle.vel mo.lib.6. Et hec qdē de/
legatio iudiciarie potestatis facta ē adeo
conueniens ipsi christo:qncuplici ratione.
Prima ꝓpter dignitatem capitis. Chri/
stus enim ſm naturam humanam ē caput
totius ecclesie:iuxta illud ad Ephe.i. Ipm
dedit caput sup oēm ecclesiam:que ē cor/
pus eius. Unñ ⁊ deus oia subiecit sub pe/
dibus eius.ps. Omnia subiecisti sub pedi
bus eius ⁊c̃. Et ideo digne ꝑfectus ē xp̃s
iudex a deo:qꝛ ad iudicem ꝑtinet habere
potestatē:subditos coercendi. Unñ Eccli.7.

Noli querere fieri iudex:nisi valeas virtu/
te irrūpere iniqtates ⁊c̃. Unñ Jo.v. Sicut
enim pater habet ⁊c̃.⁊ potestatē dedit. Su
per quo textu dicit. Aug. exponendo pote
statē:dedit enim non qdem ꝓpter ꝯditio/
nē nature:qꝛ sic oēs hoies huius potesta/
tē habent:sed nec ꝑtinet ad gratiam capi/
tis:quā xp̃s in humana natura accepit.
Scda ratio:ꝯuenientie fuit ꝓpter ꝯuenien
tie affinitatē ipsius ad hoies. Sicut.n. di/
cit Dionysius. Deus ꝑ causas medias tan
ꝙ; propinquiores effectibus operat̃:⁊ ita iu
dicat hoies ꝑ xp̃m hoiem:vt sit suauius
iudicium hoibus. Unñ dicit apls. Heb.4.
Nõ habemus põtificē:q nõ possit cõpati
infirmitatibus nostris:tentatū ꝑ oia ꝓ si/
militudine.absq; pctõ. Adeamus ergo cū
fiducia ad tronū gratie eius:sicut ⁊ dñs ꝑ
misit ter Petrū negare xp̃m:quē tñ ꝑfice/
re disposuerat ouibus suis:vt ex fragilita/
te sua:quā ipse in ipso fuit expertus:me/
lius sciret cõpati infirmitatibus subditoꝝ:
vt ait Greg. Et in decretis.50.di. Confide
randū. Tertia ratio:qꝛ in finali iudicio:vt
Aug.dicit sup Jo. Uderit resurrectio cor/
poꝝ mortuoꝝ:q suscitat de⁹:ꝑ filiū hois:si
cut ꝑ eūdē xp̃m suscitat aias:ingꝫtū ē fili⁹
dei. Quarta rõ ē:qꝛ sicut Aug.dicit i lib.de
vbis dñi:Rectū erat:vt iudicandi viderēt
iudicē. Judicandi.n.erāt boni ⁊ mali resta
bat:vt in iudicio forma dei bonis solis ſm
hoiem:⁊ malis ostēderet̃:forma dei bonis
solis reseruaret̃. Quinta rõ ē:ꝑꝑ meritum
ipsius xp̃i. Quia enim ꝓ dei iustitia pugna
uit ⁊ vicit:⁊ iniuste iudicatus ē:⁊ ꝯdēnat⁹:
ideo meruit inquātū hõ:esse iudex:vt alios
iuste iudicet. Unñ ipse dicit Apoc.iij. Ego
vici:⁊ sedi in trono pr̃is mei. In trono aūt
itelligit̃ iudiciaria potestas ſm illud.ps.
Sedisti sup tronū:q iudicas iusticiam. Et
hec ꝓphetauit. Job.d.ad xp̃m. Causa tua:
quasi ipij iudicata ē:iudiciū causamq; reci
piens. Job.36. Nota iudicata ē:glo.a pila
to quasi ipij:⁊ peius ꝙ; ipij. Quia si latro:
vel homicida:acriter capitur nõ aliter con
demnatur:nisi prius fiat processus ordi/
narius:datis terminis:⁊ dilationibus ad
probandum:⁊ reprobandū. Sed christus
absq; processu in ordine iudiciario con/
demnatus non defendit se:nõ appellauit:

sed tanq̃ agnus coram tondente se obmu
tuit: ⁊ sicut ouis ad occisionem ductus est:
⁊ nõ aperuit os suũ: sicut predixerat. Isa.
pph. 53. ⁊ p̃ma Petri. 2. Qui quũ maledi
ceretur: nõ maledicebat: quũ pateret̃: non
cõminabatur. Nec alius appellauit p̃ eo:
q̃uis in iure ciuili in causa capitali alius
pro condẽnato possit etiam inuito appella
re. ff. de appel. l. nõ tm̃. Nota quũ dicit iu
dicium causamq̃ recipiẽs. Glo. vt iuste iu
dices. Iustũ est. n. vt qui iuste iudicat̃ ab
aliquo illum iudicet. Nota exemplum: qđ
refert. Greg. in. 4. dialog. De Theodorico
imperatore: qui Ioannem papã: ⁊ simacũ
patricium iniuste iudicauit: ⁊ occidi fecit: ⁊
post mortẽ visus est a quodam sancto he
remita in insula liparis habitantem: ab eis
dem quos condẽnauerat: duci: ⁊ proijci in
infernum. Pro quo facit qđ dicit lex ciui
lis: vз vt qđ quisq̃ iuris i aliũ statuit: ipse
eodem iure vtatur. ff. q̃ quisq̃ iuris in ru
bro' ⁊ nigro. Vñ prouerbiũ est. Patere le
gem: quam tu ipse tuleris. Tertio modo
iudicare competit sanctis perfectis: q̃ fue
runt pauperes voluntarij: ⁊ in statu perfe
ctionis existentes: sicut fuerunt apostoli: ce
teriq̃ sancti. apostoloꝝ vitam perfecte imi
tantes: sicut Dñicus: Frãciscus: Hierony.
Augu. Greg. Martinus: Antonius: Bene
dictus: ceteriq̃ sancti. Unde dñs. Mat. 19.
Amen dico vobis: q̃ vos q̃ reliquistis oia:
⁊ secuti estis me: in regeneratione quũ se
derit filius hominis in se. m. s. s. ⁊ vos sup̃
sedes duodecim: iudicantes. xij. trib⁹ israel.
Nota reliquistis omnia: nõ solum exterio
ra: sed etiam interiora. i. affectum ad bona
tẽporalia: in regeneratiõe. Nota q̃ duplex
est generatio: ⁊ duplex regeneratio. s. aie ⁊
corporis. Generatio: ẽ p̃ creationẽ ad esse.
Pro declaratione notandũ: q̃ principa
lis causa: quare deus creauit mundũ: fuit
ppter ostensionem excellentie sue: ⁊ ppter
gloriam suam: creaturis ostendẽdam: iuxta
illud. Prouer. 16. Uniuersa ppter semetip
sum operatus est dñs. Hoc p̃suppoſito no
tandũ: q̃ deus voluit ostẽdere potẽtiam ⁊
imutabilitatem suam: q̃ deus est solus in
uertibilis: ⁊ immutabilis. Malach. iij. Ego
dñs ⁊ nõ mutor: ⁊ in hoc bene dicit maxi
ma potentia dei: q̃ ipse solus est imutabi
lis: tam omniũ mutationũ q̃ remotionum
in vniuerso: iuxta illud Boetij. Stabilisq̃
manens: das cũcta moueri. Creature ergo
oẽs ex natura sunt mutabiles: quũ sint
pure spũales: sicut sunt ãgeli: q̃ ex nihilo
creati sunt: ita naturaliter ad nihilũ redi
gentur. Unde ⁊ peccabiles ⁊c. Ipsi creati
sunt: ⁊ multi ex eis peccauerunt. Nam ⁊
in angelis suis reperit prauitatẽ. Iob. Ui
de de hoc qđ scripsi dñica. ij. aduentus
sermone: qui incipit. Scitote q̃m prope est
regnum dei: p̃te p̃ma. Sicut ⁊c. Creature
imixte ex spiritu ⁊ corpore: sicut homines.
Ro. 8. Uanitati. n. idest mutabilitati crea
tura. s. humana subiecta est. Sol ⁊ astra: q̃
q̃uis sint incorruptibilia naturaliter: quã
tum ad substantiam: tñ sunt mutabilia:
quantũ ad locũ: ⁊ quantũ ad qualitates
accidentales: sicut ⁊ elementa: iuxta illud.
ps. 102. Initio tu dñe ⁊c. Ipsi peribunt ⁊c.
Scđa ratio est ppter diuine sapientie ostẽ
sionẽ: que ex malo scit eligere bonũ. Et in
hoc ⁊c. ostñditur diuina bonitas: q̃ vt ait.
Augu. in Enchiridion. Deus ẽ ita bonus:
q̃ nullũ malum fineret fieri: nisi ex eo elice
ret aliquod bonũ. Maius aũt bonum fuit
secutum ex hoc: q̃ homo fuit factus pecca
bilis. Nam ppter peccatũ primi hominis
incarnatus fuit filius dei: ⁊ sic de⁹ factus
est homo: ⁊ excellẽtissime magnificata est
natura humana: ⁊ supra naturã exaltata.
Heb. 2. Nusq̃ enim angelos apprehẽdit:
sed semen Abrae apprehendit. Ideo can
tat ecclesia in cerei benedictione: O felix
culpa: que talem ac tantũ meruit habere
redẽptorem. O certe necessarium Ade pec
catũ: qđ christi morte deletum ẽ. Et hoc
quantũ ad vtrũq̃ sexũ: sicut pз in christo:
⁊ virgine matre eius: que exaltata est sup̃
choros ãgeloꝝ ad celestia regna: qđ ẽ ma
ximum bonũ. Non aũt hoc fuisset: nisi ho
mo fuisset peccabilis. Unde super illud
verbum. i. Thi. i. Christus venit in hunc
mundũ: vt peccatores saluos faceret. Dicit
glo. Nulla causa veniendi fuit christo do
mino: nisi peccatores saluos facere. De hoc
vide Tho. parte. iij. q. i. ar. iij. Tertia causa
est ppter diuine clementie declarationẽ:
que tanta fuit: vt filium suum vellet mori
ppter peccatoꝝ dimissionem. Uñ ecclesia.

O inextimabilis dilectio charitatis: vt ser
uum redimeres filium tradidisti. Itē Ro.
.5. Cōmendat aūt deus charitatem suam
in nobis: qm̄ cum inimici essemus reconci
liati sumus deo: ꝓpter mortē filij eius. Ostē
ditur etiam scđo in hoc clemētia dei: ⁊ pa
tientia in supportando tot peccata: que co
tidie in iniuria diuine maiestatis in vniuer
so orbe committuntur. Ro.2. An diuitis
bonitatis eius: an patientie ⁊ longanimi
tate contētus ⁊c̄. Tertio ostenditur diui
na clementia in ꝯuertendo peccatores ad
penitētiam: ⁊ eoꝝ peccata misericorditer
remittendo: ꝙ est maximū opus dei. Unñ
super Jo.14. Maiora hoꝝ faciet. Dicit Au
gu. ꝙ maius est opus dei: ex impio facere
iustum: ꝙ̄ creare celū ⁊ terram. Et ecclesia
dicit in collecta. Deus qui omnipotētiam
tuā: parcēdo maxime: ⁊ miserando mani
festas. Quarto ondītur diuina clementia
in hoc: ꝙ maiorem vtilitatē gratia christi
humane nature ꝯtulit: ꝙ̄ fuit damnuꝫ qđ
intulit eidē peccatuꝫ Ade: sicut ꝓbat Apo
stolus. Ro.5. quia ex peccato Ade infecta
est natura humana quantū ad peccatum
originale dūtaxat qđ ex natura ꝯtrahit̄.
Peccata aūt actualia nō ab ipso ꝯtrahi
mus. sed ex nostra voluntate cōmittuntur.
Sed gratia xp̄i liberauit naturam huma
nam ab omni peccato originali ⁊ actuali.
Itē peccatum Ade fuit causa: per quam
humana natura peccatū ꝯtrahit: sꝫ gratia
est causa nō solum remissionis peccatorū:
sed collationis virtutū ⁊ donoꝝ. Itē Pec
catū Ade fuit tēporale vsqꝫ ad mortē chri
sti: quo mortuo liberant̄ omnes q baptizā
tur: sed gratia xp̄i est eterna. Itē In plu
res gratia xp̄i est nata descendere: ꝙ̄ cul
pa Ade: qꝛ si aliquis fieret nō per viam se
minalem: sed alio modo virtute diuina: si
cut xp̄s: vel de manu vel de pede vel coxa
alicuius hoīs: sicut Eua: nō ꝯtraheret ori
ginalem: ⁊ sic culpa Ade ad istam nō ex
tenderetur: sed bene extenderetur ad istaꝫ
gratia dei: ⁊ necessarium esset istam bapti
zari: tum ꝓpter caracterem baptismalē re
cipiendum: tum ꝓpter p̄ceptum saluatoris
adimplendum. De quo Jo.iij. Nisi quis
renatus fuerit ex aqua ⁊c̄. Ideo dicit apo
stolus. Ro.v. Nō sicut delictuꝫ ita ⁊ donū.
Si enim vnius delicto multi mortui sunt:
multo magis gratia dei: ⁊ donum in gra
tia vnius hominis iesu xp̄i in plures abū
dauit. Patet ergo quomō declarata est
⁊ magnificata maxima clementia dei pro
pter peccatū hoīs: qđ nō ꝯtigisset si homo
peccabilis nō fuisset. Quarta ratio ē pro
pter diuine iusticie cōmēdationē. Justitia
nanqꝫ diuina ꝯsistit in hoc: vt premiet bo
nos: ⁊ puniat malos. Nullus aūt hō fuis
set malus: si peccabilis nō fuisset: imo neqꝫ
bonus: vt. j. patebit in ꝓrima rōne. Et iđ
ad hoc vt diuina iustitia ondēretur in red
ditione premioꝝ: que debentur bonis: ⁊ in
redditione suppliciorꝝ: que debent̄ malis
fuit expediens vt homo peccare posset. Et
hanc rationem tangit Apl's ad Ro.9. De
us volens ostendere iram. i. iustitiam suaꝫ:
⁊ notam facere potētiam suam: sustinuit in
multa patientia vasa ire in interitum: vt
ostenderet diuitias glorie sue: in vasa mi
sericordie: que p̄parauit in gloria. Quinta
ratio est ꝓpter humane virtutis laudatio
nem: siue exaltationē. Que eniꝫ virtus aut
que laus esset hoīs non peccando: si pecca
re nō posset: profecto nulla. Sicut nec laus
animalium brutoꝝ: aut auium: aut pisciū:
qꝛ non peccant: qꝛ carent libertatis arbi
trio ⁊c̄. Consequenter nō esset dignus ho
mo corona glorie: qꝛ vt ait Apl's. 2. Thi.
2. Nō coronabitur: nisi qui legitime certa
uerit. Laus ergo est ⁊ virtus quādo habet
⁊ libertatem ⁊ oportunitatem peccandi: ⁊
amore virtutis abstinet se a peccato. Un
de dicit̄ Eccl'i.31. Beatus vir qui inuentus
est sine macula: ⁊. j. Qui potuit trāsgredi:
⁊ nō est transgressus mala facere: ⁊ non fe
cit. Et per hoc patet responsio ad primam
rationē supra in ꝯtrariū allegatam ꝑ quā
arguitur: ꝙ competentius finis beatitudi
nis acquireretur ab homine: si factus fuis
set impeccabilis: qꝛ hec ratio presupponit
falsum: qꝛ imo competentius finis beatitu
dinis acquiritur a creatura rationali vel
intellectuali: cuꝫ potestate peccandi: ꝙ̄ sine
tali potestate: ꝑ rationē iam dictam. Etiaꝫ
aliter responderi potest: sicut patebit. j. ra
tione. vij. Sexta ratio est ꝓpter bonoꝝ ex
ercitationem. s. vt boni exerciteant̄: nō solū
per pronitatem ad peccandū: ⁊ fomitem:

qui in hoīe ē: sed etiā ꝑ alios malos hoīes: ⁊ demones: ⁊ ꝯsequenter bonoꝝ merita ex patiētia: ⁊ victoria augerēt. Si.n.nō eēnt mali hoīes: multa merita ⁊ ꝟtutes deessent bonis: q₂ vt ait Sene. Marcet sine aduersario ꝟtus. Si nō fuissent tyrāni: defuissent nobis martyres: quoꝝ exēplis ad magnaꝫ ꝯstantiā ꝓuocamur. Et si nō fuissent Herodes Pilatus Cayphas Iudas: ⁊ ceteri emuli xp̄i: nō fuisset clarificatus filiꝰ hoīs ꝑ mortē: nec hoīuꝫ genꝰ redēptū. Et sic ꝺ aliꝭs martyribus: vt dictū ē. Fuit ergo ꝯueniēs: vt hō peccabilis fieret: vt possent eē in mūdo homiēs peccatores: quoꝝ persecutione bonoꝝ merita augerentur. Vn̄ Saluator Mat.xv. Beati estis: cū vos maledixerint hoīes ⁊c̄. Gaudete iterū merces vestra ⁊c̄. Hanc rōnē firmat Aug. loquēs de casu primi hoīs.14. de ciui.d. in fine.c.27. Cuꝫ igit̄ īngt huius futuri casus humani deus nō esset ignarus: cur eū nō sineret inuidi āgeli malignitate tentari: nullo modo qdem qꝺ vinceret̄ incertus: sed nihilominus p̄scius: ꝙ ab eius semine adiuto sua gloria: idem ipse diabolus fuerat sanctoꝝ gloria maiore vincendus. Septima rō est ꝓpt̄ totius vniuersi decorē. Pro cuius declaratiōe notandū: ꝙ disparitas partiū cui ꝑtinet ad decorē vniuersi: exēplū patet in multis: exemplū in corpore humano. Quāuis.n. oculus sit nobilius mēbrum pede: ⁊ sic vnum mēbrum altero nobilius: aut vilius: tn̄ oportunū fuit pedē in corpore facere: q₂ si oīa mēbra eēnt oculi: nō posset eē corpus hūanū: nec sic decoraret̄: ⁊ eēt ornatū: sic ager pulchrior appet in vere ꝓpt̄ diuersitatē florū: colorū: odorū: ⁊ figuraꝝ. Vn̄ dicit Aug.19. de ci. dei. lib.19.c.13. Qꝺ odor ē pariū dispariumq₃ rerū sua cuiq₃ loca tribuens dispositio: q₂ vt dicit Apl's.2. Thi.2. In magna domo nō soluꝫ sunt vasa aurea ⁊ argētea: sed etiam lignea: ⁊ fictilia: ⁊ quedam quidem in honorem: quedam in contumeliaꝫ: sic vestis colorum varietate sit pulchrior. ps. Astitit regina ⁊c̄. Modo ad propositū. Si homo esset impeccabilis tolleret̄ decor: ⁊ perfectio vniuersi: ad cuius vniuersi perfectionem: fuit necessariū esse quadruplicē differentiam naturarū habentiū intellectum. Quedam enim natura: que ꝭm se: ⁊ de sui natura peccare non potest: sicut est deus solus. Quedā vero est: que de sui natura: peccare quidem potest: sed per gratiaꝫ non: sicut sunt angeli beati: ⁊ anime beate. Quedā vero ⁊ tertio est: que peccare pōt: sed potest resurgere a peccato: sicut homo viator. Quedā que peccare potest: sed nō potest resurgere: sicut demones: ⁊ anime dānate. De qbus dicit̄ Mat.22. Ligatis manibus ⁊ pedibus ⁊c̄. Si igit̄ homo peccare nō posset: deficeret iste decor: ⁊ perfectio vniuersi: ergo debuit homo apparere peccabilis: ⁊ sic idem ꝙ prius. Et per hoc pꝫ alia responsio. Ad primam rn̄sionem est in ꝯtrarium allegatū: q₂ sapiens artifex nō tm̄ cōsiderat quod cōpetat parti edificij ꝭm se accipere: sed etiam ꝭm proportioneꝫ ad totum edificium. Et ideo vna pars aliā meliorem facit. Ita etiam deus vnūquodq₃ facit in illa proportione ad finem: ꝭm ꝙ cōpetit nature sue in ordine ad totuꝫ vniuersum: ⁊ sic respondet. Tho. in.2. sen. di.13.q.i. ar.ij. in responsione ad primū articulū ⁊c̄. Octaua ratio est: propter creaturarum cōditionem. Deus enim sic creaturas administrat: vt ipsas agere ꝓprijs motibus sinat. Cū ergo naturale homini sit ex libertate arbitrij agere: debuit hominem arbitrio ꝓprio relinquere: propter quod dicit scriptura. Eccl'i.15. Deus ab initio constituit hominem: ⁊ reliquit eum in manu consilij sui .i. in libertate arbitrij. Unde dicit Tho. in .ij. sen. di.23.q.i.ar.i. In corpore questionis ꝙ nulli creature cōicatum est: nec cōicabile fuit: ꝙ peccare non possit pro cōditione nature sue. Hoc cōtingit ex imperfectione diuine potentie: ⁊ imperfectione creature: que hoc recipere non potest. Et etiam ex hoc ꝙ quedam impossibilitas contingeret ex implicatione: contradictorum: ꝭm Tho. Ex predictis rationibus his patet respōsio: ad secūdam rationem supra formatam in contrariū: vbi arguit ꝙ deus videtur esse causa peccati: cum possit illud prohibere: ⁊ nō prohibeat: quia deus non potest esse causa peccati: neq₃ directe: neq₃ indirecte: sicut declarat. Tho.i.2.q.79.ar.i. in corpore questionis. Cōtingit tamen ꝙ deus aliquibus non prebet auxilium ad vitandum peccatum: qꝺ si preberet non peccarent. Sꝫ hoc

totum facit fm ordinem sue sapientie: et iustitie: cum ipse sit sapientia et iustitia. Unde non imputetur ei: q alius peccat: sicut causa peccati. Sic gubernator non dicitur causa submersionis navis ex hoc: q nō gubernat navem: sicut non subtrahit gubernationem potens et debens gubernare. Deus autem non debuit facere hominem impeccabilem: nec prohibere homines a peccato per rationes superius annotatas. Ex quibus patet: q conveniens immo necessarium ex contradictione anime hominem facere peccabilem. Amen.

¶ De modo iudicij. Sermo.xiij.

PEnitentiam agite etc. Supra sermone proximo dictum est de iudicantibus seu de iudicibus: qui erunt in iudicio universali: modo sequitur predicare de iudicandis: et de modo iudicij. Salutet prius virgo Maria etc. Pro introductione sermonis. Nota q firma conclusio est in sacra theologia: per fidem catholicam approbata: q duplex est iudicium: particulare: et hoc est occultum. Secundum vero universale: et hoc erit manifestum. Primū est in morte cuiuslibet: quia tunc deus reddet unicuiqz iuxta opa sua. De quo iudicio loquitur apostolus. Hebr. 9. Statutum est oib⁹ hoibus semel mori: et post hoc iudiciū. Nota post hoc: qz post mortem redditur equivalens retributio bonis et malis hominibus. Naz in hac vita: nec redditur talis: quare quidē sicut dicit. Eccl's. 9. Universa eque veniunt iusto et impio: bono et malo: mūdo et imūdo: imolanti victimas: et sacrificia cōtemnenti. Nec etiam reddi potest in hac vita talis equivalens retributio cuz et iustis debeatur merces infinita: et reprobis eterna pena. Unde si daretur iusto pro premio totus mundus nō esset ꝯdigna retributio. Et ecōtrario si ois pena corporalis infligeret iniustis. nō esset ꝯdigna pena. Jō post mortē datur retributio ꝯdigna. Jō dicit apl's: vbi. s. post hoc iudicium. De hoc etiam iudicio particulari habet. Eccl'i. iij. Memor esto iudicij mei. Sic eniz erit et tuū Mihi heri: et tibi hodie. Scd'z est iudicium universale. Et hoc erit manifestū i fine mūdi. De quo in hoc sermone deo dante dicemus. Et ꝯvenieter fuit hoc iudiciū a divina ꝓvidentia ordinatum duplici ratione. Primo qz quilibet hō est singularis quedam ꝑsona: et est pars totius humani generis. Unū et duplex ei iudiciū debet. Unū singulariter: qd de eo fiet post mortē: qñ recipiet iuxta ea: q in corpore gessit. Aliud iudiciū dz esse de eo: fm q est ps totius hūani generis: sicut aliqd iudicari di fm divinam iustitiā: et qñ iudiciū datur de cōitate: cuius ipse ē pars: vñ et tunc fiet iudicium universale totius humani generis ꝑ universalē separationē bonoꝝ a malis: et sic quilibet ꝑ ꝯñs iudicabit. Scd'a rō ꝯveniētie est vt retributio fiat ꝑfecte tam bonis q̄ malis. Nunc enim solis aiabus datur retributio taz bonoꝝ q̄ maloꝝ. Sed tūc animab⁹ et corporibus: qz dignū est: vt sicut utrūqz operatū est bona vel mala: vtrūqz retributionē accipiat. Jo. 5. Venit hora: i qua oēs q in monumētis sunt: audient vocē filij dei et ꝓcedent q bona fecerunt in resurrectionē vite: q vero mala egerūt: in resurrectionē iudicij. Nec obstat qd di. Naū. i. Non iudicabit deus bis id ipsum: qz deus non duas penas: quaꝝ quelibet sit sufficiēs ꝓ uno peccato infert: sed pena q ante iudiciū cōplete inflicta non fuerat: in vltimo iudicio cōplebit: post qd ipij cruciabūt: quo ad corpus et aiam. Silr vt no. Tho. in. 4. di. 47. q. i. ar. i. q. i. ad ꝑmū. His igit ꝑsuppositis notādū: q loquendo de vltimo iudicio universali sex circūstantie interveniūt: que in omni humano iudicio requiruntur.

¶ Primum est temporis intimatio.
¶ Secundum est loci preparatio.
¶ Tertium est partium citatio.
¶ Quartum est personalis comparitio.
¶ Quintum est iudicialis diffinitio.
¶ Sextum est effectualis executio.

¶ Primū ergo est tpis intimatio. In iudicio nāqz hūano iudex assignat tēpus partib⁹ dicēs. Tali die iudex tenebit iudiciū: et ꝓferet sniam etc. Sic xps faciet nobis: nō qdē qd dicat nobis diez determinatū etc. quia hoc reservatur inter archana dei. Vñ xps nec apl'is voluit revelare. Act. i.

Nō est vestrum nosce tempora vel momen
ta: que pater posuit in sua potestate ⁊c̄.
Et dictum est supra sermone. viij. Sed de
dit nobis dominus quedam signa: quibus
cognoscere valeamus tempus proximum
iudicij. Et ponit dominus sex signa. Luc.
21. Erunt signa in sole: ⁊ luna: ⁊ stellis: ⁊ in
terris pressura gentium pre confussione so
nitus maris: ⁊ fluctuum: arescentibus pre
timore ⁊ expectatione: que superuenient
vniuerso orbi. ¶ Primum signum igitur
est: q₂ sol obscurabit̄ quantum ad sui lumi
nis priuationem: vt paterfamilias homis
moriente: quasi longum videat̄: vnde fiet
sol niger tanꝙ saccus cilicinus: sicut dicit
Jo. Apoc̄. ij. ⁊ Mat. ij. sol obscurabitur.
¶ Scd̄m signum erit in luna: q₂ vt dicitur
Mat. 24. Luna nō dabit lumen suum. Et
Joel. 2. Sol ꝯuertetur in tenebras: ⁊ luna
in sanguinem anteꝗ̄ veniat dies dn̄i ma
gnus ⁊ horribilis. Itē Apoc̄. 2. Luna fa
cta est: sicut sanguis. Habebit ergo luna
colorem sanguineū in signum vltionis diui
ne: ꝯtra sanguinez peccatoꝝ: q₂ sanguis in
scriptura dicit̄ peccatū. ps. Libera me de
sanguinibus ⁊c̄. ¶ Tertiū signum ē in stel
lis. Nam stelle cadent de celo: vt dī Mat.
24. ⁊ Apoc̄. 2. appebūt cadere. Celū dicit̄
hic aereū: ⁊ stelle vocant̄ estus: que habēt
similitudinē stellaꝝ: ⁊ dicuntur stelle cade
re de celo: ſm vulgi opinionem: qm̄ subito
descendūt. Vn̄ scriptura ꝯformat se cōmu
ni modo loquendi. Sic ⁊ ſm ius ciuile ver
ba sunt intelligenda ſm cōmunem vsum
loquēdi. ff. de fundo instruc. l. cuz delanio
nis. §. asinam. Tunc aūt fiet maxime talis
impressio: q₂ ignea qualitas abūdabit. Et
hoc faciet dn̄s ad terrorem peccatorum.
¶ Quartū signum ē: cum dī: ⁊ in terris ꝑs
sura gentium. Nam vt dī. Mat. 24. Erit
tunc tribulatio talis: qualis nunꝗ̄ fuit ab
initio mundi: neqꝫ fiet ⁊c̄. Et h̄ tribulatio
cōtinget ex ꝑsecutione maledicti antichri
sti: qualis ante confusio. ¶ Quintū signuz
erit ꝯfusio maris dum dī pre confusione: ⁊
fluc. erit dicet̄. j. ¶ Sextum signum erit: q₂
arescent hoīes pre timore ⁊ expectatione:
que superuenient vniuerso orbi. Quid au
tem sit ille timor: ⁊ expectatio ꝓpter quod
arescent hoīes declarat Hieronymus: qui
refert se inuenisse in annalibus hebreorū
quindecim signa ꝓcedētia iudicij: que fiēt
in quindecim diebus: sed nō expressit vtrū
continētia futura sint an interpollatim.
¶ Prima die ergo eriget se mare quadra
ginta cubitis supra altitudinem: montiuz
stans in loco suo: quasi murus. ¶ Secūda
die tantum descendet: vt vix possit videri.
¶ Tertia marine belue apparentes super
mare dabunt rugitus vsqꝫ ad celū: ⁊ earū
mugitus solus deus intelliget. ¶ Quarta
ardebit mare ⁊ aqua. ¶ Quinta arbores:
⁊ herbe dabunt rorē sanguineum. In hac
etiam qnta die dicunt: vt alij asserunt: ꝙ
omnia volatilia celi congregabunt̄ in celis
vnūquodqꝫ genus in ordine suo: non gu
stantia: nec bibentia: sed vicinum aduen
tum formidantia. ¶ Sexta die ruent edi
ficia: in hac etiam sexta die vt dicitur: flu
mina ignea surgient ab occasu solis con
tra faciem firmamenti: vsqꝫ ad ortum con
currentia. ¶ Septima die petre ad inuicē
collidentur: ⁊ in quattuor partes scinden
tur: ⁊ vna queqꝫ pars: vt dī collidet aliaz:
⁊ nō sciet homo sonuz illum: sed tm̄ deus.
¶ Octaua die fiet generalis motus. ps.
Terra tremuit: ⁊ quieuit cum exurgeret in
iudicio de⁹. Qui terremotus adeo erit ma
gnus vt dī: ꝙ nullus homo nullumqꝫ ani
mal stare poterit: sed ad sonum oīa ꝓster
nentur. ¶ Nona die equaliter terra: ⁊ om
nes montes in puluerem redigentur. ps.
Montes sicut cera fluxerunt a facie do
mini a facie dn̄i omnis terra. ¶ Decima
surgent ossa mortuorū: ⁊ stabunt super se
pulchra: ⁊ sepulchra ab ortu solis vsqꝫ ad
occasum aperient̄: vt inde mortui exire va
leant. ¶ Undecima cadent stelle. Omnia
enim sidera errantia: ⁊ stationaria spergēt
ex se comas igneas: ⁊ interim noue genera
buntur a dn̄o. ¶ Duodecima die dicit̄: ꝙ
omnia animalia venient ad campos mu
gientia: nō gustanria neqꝫ bibētia. ¶ Ter
tiadecima morientur viuentes: vt cū mor
tuis resurgant. ¶ Quartadecima ardebit
celum ⁊ terra. ¶ Quintadecima fiet celuz
nouum: ⁊ terra noua: iuxta illud. Isa. 65.
Ecce ego creo celos nouos: ⁊ terram no

uam. Primum enim celum.i. ipsa terra abijt: ⁊ mare iam non est. Item Apoc.21. Vidi celum nouum ⁊ terram nouam Primum enim celum ipsa terra abijt: ⁊ mare ⁊ iam non est: ⁊ resurgent omnes. Predicta signa ponuntur in legenda aduentus dñi. Hoc vltimũ signum quomodo intelligatur: vide quod scripsi dñica scđa aduẽtus dñi: sermone: qui incipit. Celum ⁊ terra transibunt. ¶ Secũdum est loci preparatio. Circa quã preparationem duo sunt attendenda. Primum est qđ locus sit cõmunis. Scđm ꝙ sit mundus. ¶ Quantũ ad primum: q2 debet esse locus cõis.i. conueniẽs iudicandis: ideo locus iudicij erit in terra: q2 celum ⁊ infernus nõ sunt loca cõia: q2 celum non conuenit damnatis: nec infernus beatis: ideo fiet in terra: que est locus cõmunis. Auctoritas. Isa.23. Ecce dies veniũt dicit dominus: ⁊ suscitabo Dauid germen iustum: ⁊ regnabit rex ⁊ sa.c. fa.iudi. ⁊ iustitiam in terra. Nõ suscitabo: q2 nunc videt̃ xp̃s dormire: q2 non punit peccata. Sed tũc euigilabit. ps. Excitatus est tanq̃ dormiens dñs: tanq̃ potens crapulatus a vino: vbi dicit Glo. Resurgens dñs a mortuis tanq̃ vino passionis crapulatus percussit inimicos in posteriora cum ab ipso in iudicio punientur extremo. Si autem queratur in qua parte terre fiet iudicium: dic ꝙ in valle Iosaphat: iuxta illđ Iohellis.iij. In diebus illis: ⁊ in tempore illo cum cõuertero captiuitatem Iuda: ⁊ hierusalem: cõgregabo omnes gentes: ⁊ deducam eos in valle Iosaphat: ⁊ disceptabo ibi cum eis. Si aũt querit̃ quõ tot milia hoim̃ poterunt stare in illa valle tam parua. Rñ. ẜm Pe. de palu.i.4.di.48.q.i. Qđ dñs descẽdet super vallem iosaphat: nõ quidem super terram: sed vt prope terram: sed vsq̃ ad locum vbi amiserunt apostoli aspectum eius: qñ ascendit in celum: ⁊ nubes suscepit eũ: ab oculis eoꝝ. Act.i. Boni aũt ⁊ electi non erunt intra illum locum vallis iosaphat: sed rapient̃ obuiam christo in aera iuxta illud Apl'i.i. Thesa.4. Mortui q in christo sunt resurgent primi: deinde nos: qui viuimus: qui relinquimur: qui residui sumus simul rapiemur: cum illis in nubibus obuiam xp̃o in aera. Et sic semper cum dño erimus. Nota magnum honorem. Si aliquis electus esset in terra: cui christus diceret ascendas huc ⁊c̃. Mali vero ⁊ reprobi in terra scribentur: ⁊ manebunt circa loca illa in regione circũquaq̃: vbi xp̃m: ⁊ electos videre poterunt. Tum ratione altitudinis: tum ratiõe claritatis: iuxta illud Zacharie. Viderunt in quem transfixerunt: vel per hoc: q2 cõpressi stabunt in eodez loco simul: vel per hoc: q2 ad quãcũq̃ distantiã virtute diuina ad singulorum oculos spẽs corporis xp̃i deferẽtur: siue supra mare stent deo sustentante: siue compressi vt dictum est. ¶ Scđo attendendum est: ꝙ locus iudicij sit mundus: q2 alias rex: vel iudex non dignaretur illuc venire. Da similitudinem de loco: in quo habitassent bestie: sicut est stabulum: si in illo debet fieri iudicium: vel deberet fieri in eo concilium generale: deberet prius mundari ⁊c̃. Sic in proposito mundus iste est plenus imundicijs: ⁊ fetore: eo quod habitant in eo iumenta: ⁊ bestie i. peccatores: qui bestie possunt dici: ⁊ deteriores bestijs: vt dictũ est supra eodez arti. sermo.5. parte.iij. Propter hoc ergo locus huiusmodi est corruptus ⁊ fetidus. Ioel.i. Computruerunt iumenta in stercore suo. Si dicatur ab aliquo nõ sentio istũ fetorem: sed nec regatius sentit fetorem stabuli: nec porcus luti: q2 ibi cõtinue morantur: sic ⁊ nos. Nota exẽplum in vitis patrum de angelo: ⁊ heremita simul ambulãtibus ⁊c̃. Ideo necesse est: vt priusq̃ iudicium teneat̃: mundus iste purificet̃: ⁊ mundetur: alioquin dicere posset virgo Maria ad filium. O filij ⁊ quõ duxisti me: ⁊ sanctos ad hoc stabulum fetens ⁊c̃. Hec aũt purificatio fiet per ignem. Auctoritas. ps.96. Ignis ante ipsum precedet: ⁊ inflãmabit in circuitu inimicos eius: illuxerũt fulgura eius orbi terre: vidit ⁊ cõmota ẽ terra: montes sicut cera fluxerunt a facie dñi a facie dñi ois terra. Nota inimicos eius: q2 q̃uis iusti ⁊ amici de illo igne cõburẽtur: tñ aut nullam: aut modicam penam patiẽtur ex illo igne: sicut quinquaginta rhetores beate Catherine. Mali aũt inimici

vel maxime illo igne affligentur. Itē Malachie. iij. Ecce veniet dicit dominus exercituum: ⁊ quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis stabit ad videndam eā? Ipse enim quasi ignis cōflans: ⁊ quasi herba fulonum: ⁊ conflans sedebit: ⁊ emundans ⁊c. ¶ Tertium est partium citatio. Vult enim deus seruare illud: qđ etiā de iure ciuili: statutum est: vz ꝙ citatio partium debeat precedere: q꜡ citatio est principiū: ⁊ exordium iudicij. Alias nec processus: nec sententia valeret. ff. q̄n appel. sit. l. i. vel penultima. Ita faciet saluator. Mittet nuncium ad citandos omnes hoīes: ⁊ erit illa citatio perēptoria. Olim nāq꜀ deus misit: ⁊ adhuc cōtinue mittit multos nūcios ad citandum hoīes. Primo nāq꜀ misit patriarchas: postea ꝓphetas: postea apostolos: postmodū doctores: ⁊ alios predicatores: inter quos ego q̄uis minimus: ⁊ indignus nomine predicatiōis: tn̄ ex parte dei vos cito vt compareatis: ⁊ ꝓparetis vos in die iudicij in valle iosaphat ⁊c. Ille ergo nuncius tunc erit Michael: qui cum altissima tuba clamabit ad omnes partes mundi: vz ad orientem: occidentem: meridiem: ⁊ septētrionem: dicēs surgite mortui: ⁊ venite ad iudicium. Auctoritas. i. The. 4. Ipse dn̄s in iussu: ⁊ in voce archangeli: ⁊ in tuba dei descendet de celo: ⁊ mortui qui in christo sunt: resurgēt primi ⁊c. Nota in voce archangeli. s. Michaelis: que dicit. vox archangeli executiue: sed erit vox xp̄i imperatiue. Vn̄ Jo. 5. Venit hora in qua omnes: qui in monumentis sunt: audient vocem filij dei. Sicut enim vox ꝓconis est vox principis iubentis imperatiue: sed est preconis obedientis executiue. Tunc subito in instanti omnes anime: que erunt in inferno: purgatorio: paradiso: induent corpora sua diuina virtute: non aūt potentia nature: nec alicuius creature. ps. Ecce dabit voci sue vocē virtutis. O q̄ terribilis ⁊ admirabilis erit vox illa damnatis. Sicut illis qui sunt in carcere: ꝓpter aliquod crimen capitale: q̄n citantur: vt audiant sentētiam vt suspēdant̄ ⁊c. De hac voce dicit Hierony. Siue comedā: siue bibam: siue quid aliud faciam: semper videt̄ meis auribꝯ intonare vox illa terribilis: Surgite mortui: venite ad iudiciū. Nota exēplum in vitis patrum de illis duobus heremitis qui iuerunt ad colligendū palmas: quoꝝ vnus timens cecidit: ⁊ ad se reuersus dixit socio querenti quid haberet: fuit mihi visum ꝙ audiuerim illam vocem: surgite mortui ⁊ venite ad iudicium: rogo te ducas me ad cellam: vt ibi me inueniat illa vox. Et nos miseri nō timemus vocē istā? Adam timuit vocem dei vocantis ad veniam: cum dixit Adam vbi es? Vn̄ dixit ei Adam. Vocem tuā domine audiui: ⁊ timui eo ꝙ essem nudus: ⁊ abscondi me ⁊c. Gen̄. iij. Et cum vox illa erat misericordie: q꜡ vocabat eum: vt parceret ei: si veniam postulasset: quanto ergo magis debemus timere illam: que erit rigida ⁊ austera? ps. Vox dn̄i intercidentis flāmam ignis: vox dn̄i concutientis desertum ⁊c. ¶ Quartū est personalis cōparitio. Duplex cōparitio erit. Vna ex parte iudicis. s. xp̄i: qui tunc apparebit cum magno splendore: ⁊ terrore: ⁊ in maxima potestate: et potentia. Nō sicut in primo aduentu: q꜡ tunc venit pauper: humilis: tanq꜀ agnus mansuetus. Vn̄ Jo. baptista eū videns dixit. Ecce agnus dei. Jo. i. Et ideo iudei ipsum desprexerunt dicētes. Nolumus hūc regnare super nos. Luc. 19. dicitur. ps. 53. In humilitate iudicium eius sublatum ē. Et sic ꝓphetauerat Zacha. di. Exulta satis filia syon: Jubila filia hierusalē. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus ⁊ saluator: ⁊ ipse pauper. Zacha. 4. Sed in aduentu ad iudicium veniet cum tanta potentia ⁊ maiestate: ꝙ totus mundus tremet. ps. Cognoscetur dn̄s iudicia faciens: vt dicit ipse. Mat. 25. Cum venerit filius hois in sede maiestatis sue: ⁊ omnes angeli eius cum eo: quid de sanctis? Rn̄. ꝙ etiam oēs sancti venient cum eo ad iudicium: iuxta illud Isaie. iij. Dn̄s ad iudiciū cum senatoribus populi sui a principibus eius cum senatoribus. i. sanctis: qui dn̄r seniores non ratione etatis: q꜡ multi sancti fuerūt iuuenes: ⁊ omnes resurgēt in etate iuuenili: in mensuram etatis plenitudinis

xpi:sed dñr seniores nō rōne etatis:sed ra
tione sapiētie signate per senectutē. Et no/
ta cum dicit in sede maiestatis sue: quia
tunc christus sedebit:sicut iudex sedere dz
quando vult ferre sententiam:vt in.c.vlti/
mo.de re.iudi.lib.6. Nota similitudinem
de auiculis cantantibus in arbore:sed sup
ueniente falcone vel aquila omnes paue/
scunt ⁊ silent ⁊c̄. Sic considerate: ꝙ hic
mundus sit quedam arbor faciēs fructus
dignitatum:honorum:diuitiarū: delitiarū:
officiorum ⁊c̄. Et quilibet vult implere de
fructibus istis caputium. Aues vero ludē
tes in hac arbore sunt omnes creature cor
porales. Primo sol ludit discurrendo ab
oriente in occidentem : ⁊ econuerso. In
estate sol ascendit: in hyeme vero descen/
dit. Eccl's.primo. Oritur sol:⁊ occidit:⁊ ad
locum suum reuertitur:ibiq; renascens gi/
rat per meridiem:⁊ flectitur ad aquilonē:
lustrans vniuersa in circuitu. Idē de luna:
⁊ stellis:aere:aqua:⁊ terra. Non faciunt ni
si ludere pisces maris:volucres celi: ⁊ ani/
malia in terra semper ludunt. Can.2. De/
lectabar per singulos dies : ludens coram
eo omni tempore:ludens in orbem terrarꝫ.
Ad litteram loquitur hic de ludo mundi:
sed quando veniet falco:seu aquila.i.chri
stus ad iudicium vniuersale:iste ludus ces
sabit:quia omnes creature timebūt:⁊ mo/
tus corporum celestium:qui est quasi qui/
dam ludus cessabit. Ideo ecclesia sancta
orat in collecta vigilie natiuitatis domini
dicens. Presta quesumus omnipotēs de/
us:vt vnigenitum tuum quem redempto/
rem leti suscipimus:venientem quoq; iu/
dicem securi videamus. ¶ Secunda com/
paritio erit ex parte iudicandorū:qui sta
tim apparebunt in valle iosaphat:vt di/
ctum est. Sed hic queritur quomodo illuc
transibimus. Rñ. Quilibet nostrum porta
bitur ab angelo:qui nunc datus est nobis
ad custodiam. Et de electis quidem clarū
est: sed de reprobis non auderem dicere:
nisi quia saluator h̄ dicit. Mat. xiij. Sic
erit in cōsumatione seculi:mittet filius ho
minis angelos suos:⁊ colligent de regno
eius omnia scandala:⁊ eos qui faciunt ini
quitatem:⁊ mittēt eos in caminum ignis.
Nota scandala.i.illos qui peccant publi/
ce:⁊ eos qui faciunt iniuste.i.occulte. Sed
differentia est inter electos ⁊ reprobos: qr
electi cum magna reuerentia ducentur ab
alijs : sicut trahitur sponsa ad domum
sponsi ⁊c̄. Sed reprobi cum magno vitu/
perio:sicut trahitur ad curiam vel ad car
cerē latro vel homicida inuitus ⁊c̄. Ideo
Saluator ait. Exibūt angeli:⁊ separabunt
malos de medio iustorum:⁊ mittent eos
in caminum ignis: ibi erit fletus:⁊ stridor
dentium ibidem. Nota separabunt ma/
los de medio iustorum: quia vz iustos sta/
tuent ad dexteram:reprobos ad sinistram
iudicis. Tunc aspectus christi erit intolle/
rabilis malis:⁊ vellent potius esse in infer
no:ꝙ videre christum iratum. Ideo Job
in persona damnati sic ait. Quis mihi tri/
buat:vt in inferno me abscondas donec:ꝑ
transeat furor eius:⁊c̄. Job.14. Itē Apoc̄.
vi. Reges terre: ⁊ principes terre:⁊ tribu/
ni:⁊ milites:⁊ diuites:⁊ fortes:⁊ omnis ser
uus:⁊ liber absconderunt se in speluncis:
⁊ petris montium:⁊ dicēt montibus: ⁊ pe
tris: cadite super nos:⁊ abscondite nos a
facie sedentis super terram:⁊ ab ira agni.
¶ Quintū est iudicialis diffinitio. Sed qr
iudex anteꝙ ferat sententiam: debet vide
re ⁊ manifestare debita:vel merita partiū
recitando processū ⁊c̄. Sic christus. Ideo
anteꝙ sententia proferatur: aperientur li/
bri conscientiarum:manifestabuntur om/
nibus angelis : ⁊ hominibus omnia ope/
ra bona ⁊ mala. De hoc est auctoritas no/
ui ⁊ veteris testamenti. In veteri habet
Dañ.ij. Iudicium sedit:⁊ libri aperti sunt.
In nouo habet. Apoc̄.20. Vidi mortuos
magnos: ⁊ pusillos stantes in conspectu
troni : ⁊ libri aperti sunt: ⁊ iudicati sunt
mortui ex his : que scripta erant in li/
bris secundum opera ipsorū. O qualis ⁊
quanta confusio erit reprobis: quia mala
ipsorum erunt omnibus manifesta. Re/
medium ergo est : vt procuretis vobis
pallium penitentie: quo peccata ope/

rsant.ps. Beati quorum remisse sunt ini-
quitates:⁊ quorum tecta sunt peccata.ps.
xxxi. Item.i.Petri.4.Charitas operit mul
titudinem peccatorum. Nota charitas que
.s.habetur per virtutem penitētie sine qua
non potest charitas ammissa a peccatore
recuperari. Igitur apertis libris cōscentia-
rum:⁊ manifestatis operibus bonis:⁊ ma-
lis christus iudex vt deferat honorem ma-
tri ⁊ sanctis omnibus: presertim illis qui
erunt secum assessores interrogabit eos.
Et primo dicet matri interrogans eos de
bonis: qui erunt a parte dextra iudicis:
Mater mea quid vobis videtur de istis.
Tunc mater respondebit. Filij ex quo vi-
xerunt s̄m mandata vestra: caste:patien-
ter: humiliter: obedienter: pacifice: ⁊c̄.
Et si quando aliqui eorum peccauerunt fe-
cerunt ante mortem penitentiam ad man
datum vestrum:⁊ persuasionem predicato-
rum vestrorum. Ideo sunt digni regno tuo.
Tūc christus interrogabit apostolos: qui
confirmabunt responsionem virginis: sic
martyres:sic confessores:sic virgines ⁊ cete
ri sancti:⁊ christus dicet ex quo videt̄ vo
bis omnibus:⁊ ego tanq̄ꝫ iudex vniuersa
lis fero sentētiam vt fiat sicut dicitis:⁊ tūc
vertens se ad eos:qui a dextris eius:erunt
facie leta dicet eis:venite benedicti patris
mei ⁊c̄. Mat.25. Tunc electi gratias agēt
genuflectentes atq̄ꝫ dicentes illud quod
dicitur. Mat.25. Domine quando te vidi-
mus esurientem:⁊ pauimus te ⁊c̄. Usq̄ꝫ
ibi quādiu fecistis vni de his fratribus mi
nimis:mihi fecistis. Tunc dicēt electi. Nō
nobis domine non nobis:sed nomini tuo
da gloriam. Queri potest hic nunquid hec
sententia fiet vocaliter:vel mentaliter: qui-
dam dicunt q̄ mentaliter: quidam quod
vocaliter vt tangit Tho. in.4. sententiarum
di.xlij. Sed Petrus de palude tenet ibi-
dem mediam sententiam dicens:q̄ quo ad
meritorum discussionem fiet mentaliter:vꝫ
cum dicet christus. Esuriui enim ⁊c̄. Sed
quo ad sententie prolationem fiet voca-
liter. E contra vero christus intendens cō
demnare seu condemnatiuam sententiam
ferre contra improbos:dicet primo matri
sue:mater mea:quid vobis videtur de his:

respōdebit. Filii ex quo isti fuerūt rebelles
voluntati tue.nō obediētes mādatis tuis
noluerunt agere pniam paruipenderunt
incarnationem:passionem:⁊ mortem:resur
rectionem:⁊ ascensionem tuam: contempse
runt ecclesiastica sacramenta:⁊ admonitio
nes:⁊ persuasiones predicatorum tuorum:
idcirco digni sunt morte eterna ⁊c̄. Nota
hic q̄ pictores: qui pingunt matrem vir-
ginem genuflexam in conspectu christi:
quasi orantem eum pro peccatoribus: fal-
sum est:quia tunc non erit tempus oran-
di:nec miserendi: sed vlciscendi. Prouer.
vi. Zelus ⁊ furor viri non parcet in die vin
dicte:nec acquiescet cuiusq̄ꝫ precibus: nec
suscipiet pro redemptione dona plurima.
Tūc dicet christus patriarchis:⁊ vos vul-
tis hos in vostra societate:respondent. Nō
domine:quia nos sumus misericordes:isti
vero crudeles:⁊ christus. Et vos pphete:
Respondēt. Nō domine:quia nos fuimus
in fide deuoti isti sine fide:⁊ deuotione.
Et vos apostoli: Absit domine:q2 nos fui
mus charitatiui:isti sine charitate. Et vos
martyres: Non domine quia nos patien-
tiam habuimus:⁊ in maximis tormentis
contumelijs ⁊ iniurijs vsq̄ꝫ ad mortem in
clusiue. Isti autem fuerunt vindicatiui ⁊
in modicis iniurijs ⁊c̄. Et vos confessores:
Nō domine quia nos fuimus abstinētes:
⁊ ieiunijs:⁊ vigilijs egentes:angustiati:af
flicti ⁊c̄. Isti autem fuerunt dediti gule
quorum deus eorum fuit. Et vos virgines:
Absit domine quia nos fuimus integri ⁊
mundi corde ⁊ corpore. Isti autem luxu-
riosi vt porci:⁊ sicut equus ⁊ mulus: qui-
bus nō est intellectus ⁊c̄. Tunc dicet chri
stus ego tanq̄ꝫ iudex vniuersalis a deo
constitutus: quia pater potestatem dedit
mihi iudicium facere ⁊c̄. Confirmo sniam.
Et tunc vertens se ad reprobos:qui erunt
ad sinistram dicet. Ite maledicti in ignem
eternum ⁊c̄. Hic practice. Si dicerent dam
nati christo domine postq̄ꝫ damnati su-
mus a te fac nobis gratiam vnam tan-
tum vt simul maneamus tecum. Respon-
det christus. Ite maledicti vel discedite a
me. Tunc illi. O dn̄e saltem benedic no-
bis. Respondebit xp̄s maledicti. Tūc illi.

O dñe saltē in aliquo bono loco. Rñdebit
In ignem eternuꝫ. At illi o dñe saltem da
nobis aliquam bonaꝫ societatē. Rñdebit.
Qui paratꝰ ē diabolo: ⁊ āgelis eius. Tūc
data sentētia mouebitur inter eos quidaꝫ
horribilis rumor: ⁊ planctus: ⁊ clamor vsq;
ad celum: dicētes illud Iere. Et maledicta
dies in qua natus suꝫ: ⁊ dies in qua peperit
me mater mea nō sit bñdicta ⁊c. Nota dies
in qua natus sum. s. in vtero ⁊ ex vtero: q2
melius est nunq; fuisse: q; esse damnatum
Mat. 4. Bonuꝫ erat ei: si natus nō fuisset
homo ille. Item alium planctū amarissi-
mū facient damnati dicentes illud. Treñ.
5. Defecit gaudium cordis nostri: versus ē
in luctum chorus noster: cecidit corona ca
pitis nři. Ueh nobis q2 peccauimus. Tūc
ergo insurget pater contra filiū: ⁊ ecōuer-
so: vir cōtra vxoreꝫ. Concubinarius contra
ꝯcubinam ⁊ ecōuerso: q2 quanto fuit hic
intensior amor inordinatus: tanto illic erit
intensius odiū. ¶ Sextū ē effectualis exe-
cutio. Nota ꝙ sñia dabitur: primo pro ele
ctis: scđo pro reprobis. Sed executio fiet
eꝫ. Dicet ergo tunc xp̄s. O inferne aperi
os tuū: aperiat terra ⁊ deglutiat peccato-
res. Tūc ad imperiū xp̄i aperietur terra: ⁊
deglutient omnes reprobi mox in infernū.
Mat. 13. In tēpore messis dicaꝫ messoribꝰ.
Colligite primum zizania: ⁊ alligate ea fa
sciculis ad cōburendū. Nota fasciculos:
q2 vnus fasciculus fiet de dñis: alius de
p̄latis malis: alius de religiosis: aliꝰ de cle
ricis: alius de cognatis: alius de viduis:
alius de virginibus fatuis: alius de diuiti
bus vsurarijs: alius de aduocatis: alius d̄
sup̄bis: alius de auaris. Et sic de singulis:
Et sic diuidētur in carcere eterno inferni:
vbi in eternū: ⁊ in seculum seculi: sine vlla
spe p̄manebunt. Prouer. xi. Mortuo hoie
impio nulla erit vltra spes. Item Isa. 24.
Cōgregabunt congregatione vnius fascis
in lacum: ⁊ claudent ibi in carcerē. E con
tra vero electi cum xp̄o ascendent in celū.
Dicet. n. xp̄s angelis. Precedite vos: ⁊ vos
alij subsequimini. Et xp̄s in medio cuꝫ vir
gine ascendet ad celum cum gloria inerti-
mabili: iuxta illđ Isa. 35. ⁊ 15. Qui liberati
fuerunt ⁊ redēpti a dño: ꝯuertentur: ⁊ ve-
nient in syon cum laude: ⁊ leticia sempiter-
na super caput eoꝝ gaudium: ⁊ leticiā ob
tinebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Item
Apoc. 21. Absterget dñs omnem lachrymā
ab oculis sanctoꝝ: ⁊ mors vltra non erit:
neq; luctus: neq; clamor: neq; dolor erit vl-
tra: que prius habuerunt. Ergo penitētiaꝫ
agite. appropinquabit enim regnū celoꝝ.
Ad q̄d nobis ꝯcedere dignet ipse saluator no
ster: qui est bñdictus in secula scl'oꝝ. amē.

¶ De pnīe integritate. Sermo. 14.

Enitentiam agite ⁊c. Supradictū est de quattuor articulis pe-
nitentie: vꝫ: de penitentie necessitate: qualitate: q̄ti-
tate: ⁊ causalitate: modo sequitur predica
re de. 5. vꝫ. de penitentie integritate. Salu-
tet virgo gloriosa ⁊c. ¶ Pro declaratione
⁊ introductione materie nostre notanduꝫ
ꝙ q̄uis penitentie: s̄m ꝙ est virtus nō as-
signentur partes s̄m Tho. parte. iij. q. 90.
ar. i. ad s̄m eo: ꝙ actus humani: qui mul-
tiplicantur in penitentia: non comparant
ad habitum virtutis sicut partes: sed sicut
effectus: tñ penitentia scđm ꝙ est sacramē
tuꝫ: habet aliquas partes. Pro cuius intel
ligentia est notandū s̄m Tho. vbi. s̄. arti.
Et q̄d sicut di. 15. Metha. duplex ē pars. s.
pars essentie: ⁊ pars quātitatis. Pars aūt
essentie sunt naturaliter forma ⁊ materia:
logice aūt genus ⁊ differentia. Hoc autē
modo quodlibet sacramentū distinguitur
in materiam ⁊ formam: sicut in partes es-
sentiales. Uñ sicut dicit magister in. 2. sen.
di. i. Sacramenta consistunt in rebus ⁊ ver
bis. Sꝫ q2 quantitas se tenet ex parte ma-
terie: ideo p̄tes quātitatis sunt p̄tes mate-
rie. Et hoc modo sacramento penitentie
assignant partes: quantū ad actus penitē
tis: qui sunt materia huius sacramenti. Et
hec sunt tres partes. s. cordis cōtritio: oris
ꝯfessio: ⁊ operis satisfactio. De peni. di. iij.
c. perfecta. Et hec sunt p̄tes materie: vt di
xi. Alia ē pars essentie: que ē forma. Et sic
p̄it dici quattuor p̄tes. s. predicte tres que
sunt partes integrales ipsius materie: ⁊
absolutio sacerdotis: que ē forma. Et quia

huius absolutio cõfertur a ministro huius
sacramẽti:qui est summus sacerdos:vt in.c.
Omnis vtriusq sexus:de peni.⁊ remis.Jdõ
etiaꝫ de ipso ministro videndum est.Sunt
ergo quattuoꝛ per ordinem vidẽda in hoc
.5.articulo.

¶ Primo de coꝛdis contritione.
¶ Secundo de oꝛis confessione.
¶ Tertio de operis satisfactione.
¶ Quarto de ministro instrumentali.

¶ Hodie ergo tñ de primo videbimus in
hoc sermone:vꝫ de coꝛdis ꝯtritione:que est
vna de tribus partibus sacramenti peni/
tẽtie. De qbus tribus habetur figura i ve
teri ⁊ nouo testamẽto.Jn veteri qdem si/
gnificantur predicte tres partes per illud
triduũ:de quo ait Moyses. Exo.5. Deus
hebreoꝝ vocauit nos:vt eamus viam triũ
dierũ in solitudine:sacrificemus dño deo
nostro:ne forte accidat nobis pestis:aut
gladius. Per istos tres dies signant̃ p̃di
cte tres partes penitẽtie:que dicunt̃ dies:
eo ꝙ illuminent hominẽ lumine gratie:qꝛ
sine istis peccatoꝛes in tenebꝛis ambulant.
Debemus ergo in hac solitudine vite p̃sen
tis incedere per istud triduũ:vt sacrifice/
mus deo:qꝛ vere penitens offert animam
⁊ coꝛpus suũ:sacrificium deo in odoꝛẽ sua
uitatis.ps.Sacrificium deo spũs ꝯtribula
tus ⁊c.Jtem Ro.xij Obsecro vos fratres
vt exhibeatis coꝛpoꝛa vestra hostiam viuẽ
tem:sanctam:deo placentem:rationale ob/
sequiũ vestrũ.Nota ne nobis accidat pe/
stis.s.culpe peccati:⁊ gladius.s.pene infli/
ctio.Jn nouo vero testamẽto signant̃:per
illud triduũ:in quo virgo Maria cũ Jo
seph dolentes quesiuerunt xp̃m:quẽ amise/
rant:⁊ post triduum inuenerunt.Vñ dicit̃
Luc.ij.Pater tuus ⁊ ego dolentes quere
bamus te.Modo igit̃ videamus de p̃ma
parte:vꝫ de coꝛdis ꝯtritione:vbi solũ vide
bimus:qd sit ꝯtritio.Nam de eius effectu
habemus.j.in.6.arti.huius materie.Jgit̃
q̃uis de ꝯtritione multe sint date diffini/
tiones:tñ h̃ ẽ cõmunioꝛ:⁊ a magr̃o data.
Contritio est doloꝛ ꝓ peccatis assumptus
cum proposito ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi.Jn
qua diffinitione ponunt̃ quattuoꝛ tria sunt
de ratione ꝯtritionis in quantum ẽ actus
v̾tutis:quartũ vero inq̃ztũ ẽ ps sacramẽti.

¶ Primo ergo ponit̃ verbuꝫ denotatiuũ
generis materialis.seu essentialis doloꝛ.
¶ Secundo ponitur verbum declaratiuũ
obiecti foꝛmalis pꝛo peccatis
¶ Tertio ponitur verbum designatiuũ ele
ctionis virtualis assumptus.
¶ Quarto ponitur verbum restrictiuũ pe
nitentie sacramentalis:cum proposito cõ
fitendi ⁊ satisfaciendi.

¶ Primo ergo ponitur verbum denota/
tiuum generis materialis cum dicit̃.ꝙ cõ
tritio ẽ doloꝛ.Doloꝛ interioꝛ ẽ actus volun
tatis:qui nihil aliud ẽ q̃ȝ displicentia alicu
ius mali:s̃m ꝙ affectus voluntatis noiat̃
per nomina passionum:vt notat̃ in.iij.sen.
di.26.Sic intelligendo de isto doloꝛe con/
tritio est doloꝛ essentialiter.Debet aũt iste
doloꝛ esse acer:acrioꝛ:⁊ acerimus s̃m Ber.
Acer qꝛ offendimus deum ⁊ creatoꝛẽ om/
nium.Acrioꝛ qꝛ patrem nostrum celestẽ:q
nos pascit multipliciter.Acerimus qꝛ redẽ
ptoꝛẽ nostrum:q nos liberauit ꝓprio san/
guine a vinculis peccatoꝝ:a crudelitate
demonũ:⁊ a ceruitate gehẽne.Est alius do
loꝛ in parte sensitiua:qui est passio.Et h̃ ꝓ
prie nõ est essentialiter ꝯtritio:put est vir/
tus:sed magis effectus eiꝰ.Sicut cuiꝫ Pe
nitentie virtus exterioꝛem penam suo coꝛ/
poꝛi infligit ad recõpensandum offensam:
que in deum cõmissa est officio mẽbꝛoꝛuꝫ:
iuxta illud.Ro.6.Sicut exhibuistis mem/
bꝛa vestra seruire iusticie in satisfactione:
ita etiam ⁊ ipsi cõcupiscibili penam infert
doloꝛis peccati:qꝛ etiã ipsa ad peccatũ co/
operabat̃.Sed tñ doloꝛ hic sensibiliter põt
pertinere ad ꝯtritionẽ in quantum ẽ pars
sacramẽti:qꝛ sacramẽta nõ solũ in interio/
ribus actibus:sed etiam in exterioꝛibus:
⁊ in rebus sensibilibus nata sunt esse:s̃m
Tho.pte.iij.q.i.ar.ij.ad p̃mũ.in ad.i.Jtẽ
nota:ꝙ hic doloꝛ designat p̃fectam displi/
centiam de peccatis cõmissis.Si enim eẽt
imperfecta:nõ esset ꝯtritio:sed atritio s̃m
Tho.q.⁊ ar.vbi.s̃.ad s̃cdm.Perfecta aũt
dĩ displicẽtia:qñ habet gratiam in oꝛnan
tem.Et idõ in hoc denotat̃ foꝛma gratie:q
ẽ de essentia ꝯtritiõis:vt dicet̃.j.in.iij.par
te s̃monis circa finẽ.Nota etiã ꝙ iste do/
loꝛ ꝯtritionis:qui ẽ essentialiter ipsa ꝯtri/
tio:est maximus oium alioꝝ doloꝝ:nec po

test esse minimus: et dz esse maior de graviori peccato: quam de minus graui. Secus autem est de exteriori dolore sensibili: qui potest esse non maximus: et pot esse minus. Nec oportet: quod sit maior de maiori peccato: sed quod nascitur in parte sensibili ex impressione superioris appetitus: sed secundum quod pro peccato ex electione sumitur. Tunc maior dz esse talis dolor de maiori peccato: quia maiori culpe maior pena debetur: iuxta illud. Deuter. 25. Secundum mensuram peccati: erit et plagarum modus. ¶ Secundo ponitur verbum declaratiuum obiecti formalis: cum dicitur: pro peccatis: vbi nota. sex. Primo quod hoc intelligitur de peccatis quantum ad culpam: non quantum ad penam: quia dolor de pena peccati non est contritio: siue sit pena de priuatione boni nature: cuiusmodi est infirmitas: vel membri decisio: vel de priuatione bonorum fortune: cuiusmodi est paupertas: et ammissio fauoris: fame honoris: vel huiusmodi. Tunc enim non esset digna penitentia. 50. di. vt constituetur sine et depriuatione gratie: sicut est ammissio virtutum. Unde dolor quo quis dolet de amissione per peccatum: non est essentialiter ipsa contritio: sed est principium eius. Sicut enim aliquis mouetur ad appetendum aliquid propter bonum: quod expectabat: ita mouetur ad dolendum de aliquo propter malum: quod inde consequutus est: vt ponit Tho. parte. 3. q. i. ad. 2. ¶ Secundo no. quod hoc intelligitur de peccatis actualibus. Nam de originali non pot esse contritio proprie loquendo. Medicina enim debet esse proportionata morbo: sed peccatum originale sine nostra voluntate contrahitur: ergo non requiritur quod per actum voluntatis qui est ipsa contritio ab ipso purgetur. Et confirmatur ratio. Nam originali non debetur pena sensus: cuiusmodi est contrictio: quia huiusmodi pena respondet conuersioni inordinate ad bonum commutabile: quod non reperitur in originali hec Tho. in. 4. di. 17. et vide infra sermone. 4. huius articuli parte. 2. ¶ Tertio no. quod hoc intelligitur de omni peccato commisso siue sit mortale: siue veniale. Nullum enim peccatum sine contritione remitti pot: et quodlibet peccatum per contritionem sibi oppositam remittitur: Quis post contritionem de mortali possit remanere veniale: cum non post contritionem de veniali. Et ideo de veniali remittendo dz esse contritio: que si in hac vita non habetur: post hanc vitam in purgatorio remitti potest etiam quantum ad culpam: vt canonistarum tenet opinio: et theologorum. ¶ Quarto nota quod de oblitis et ignoratis peccatis debz esse contritio in generali. Debet autem homo conteri non solum de peccato oblito: sed etiaz de obliuione eius: que ex negligentia contingit. Si vero postea ad memoriam reducitur peccatum: tunc tenetur homo specialiter conteri: sicut de iure ciuili. Simile est in paupere debitore: qui dum laborat inopia excusatur: quia inanis est actio: quam inopia debitoris excludit. ff. de dolo. Nam et is. Sz si postea ad pinguiorem fortunam venerit: tenetur inquantum facere potest: deducto ne egeat si prius bonis cesserat. ff. de cessi. bonorum. l. Is qui bonis. ¶ Quinto itelligitur de peccatis preteritis. Nam de futuris non est proprie contritio quantum ad actum proprium: cum sit pars iusticie vindicatiue: que respicit culpam preteritam. De peccato autem futuro non dicitur proprie esse contritio: sed magis cautio: que pertinet ad prudentiam. Sapia. n. prin. de natura: est motor in omnibus virtutibus moralibus. Unde dicitur auriga virtutum secundum Tho. parte. iij. q. 9. et ar. 4. Et confirmatur ratio ex eo: quod contritio est pars penitentie: que respicit semper preterita etc. ¶ Sexto nota quod hoc intelligitur de peccatis propriis. Nam de alienis peccatis quamuis ex charitate dolere debeamus: tamen non oportet: quod de eis atteramur: quia non omnis dolor de peccato preterito est contritio: nisi de propriis tantum. ¶ Tertium ponitur verbum designatiuum electionis virtualis: que requiritur ad actum virtutis: que notatur cum dicitur assumptus. Ubi notanda sunt tria. Primo quod contritio debet esse perpetua per totum spacium vite presentis: quantum ad dolorem interiorem: qui est actus voluntatis: que est displicentia de peccato commisso: vt dictum est. s. Semper enim debet homini displicere: quod peccauit. Si enim ei placeret peccasse: iam ex hoc peccatum incurreret: et fructus venie perderet. Et per hoc etiam facit ratio: et auctoritas. Ratio est: quia contritio respondet culpe ex

parte auersionis ex qua culpa habet quandam infinitatē. Et ideo vera ꝯtritio dꝫ semper manere. Et ex hac rōne pꝫ differētia inter satisfactiōeꝫ ⁊ contritionē: q꞉ satisfactio attendit ꝫm penā ꝯiūctam: que peccatori iniungi dꝫ. Et iō pōt terminari vt nō oporteat vlterius satisfacere. Hec eniꝫ pena ꝑcipue ꝓportionatur culpe ex parte ꝯuersionis: ex qua finitatē habet. Et ideo diuersa ratio ē in eaꝫ in ꝯtritione. Pꝫ ratio. Auctoritas est. Aug. in lib. de penitētia. Quid restat nobis: nisi dolere in vita. Ubi. n. dolor finitur: deficit penitētia. Si penitentia finit: qd relinquit de venia? Ad idē Ugo de sancto victore. Deus inquit qñ absoluit hominem dñs peccati ligat eum a vinculo perpetue detestationis. Cuius ad idem facit. Eccli. 5. De propiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu. Ergo nec sine dolore. Item Isa. 38. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudie anime mee. Dolor ē exterior a sensibili: qui a displicētia causat: ⁊ debet eē ꝑpetuus i hac vita. Et ꝑdicta vera sunt de ꝯtritione inquantū est actus virtutis: sed ꝫm qꝺ ē pars causalitati in quantū. s. ꝯtinet ꝓpositum ꝯfitendi ⁊ satisfaciēdi: nō oportet: ꝙ sit perpetua: sed sufficit semel cōfiteri ⁊ satisfacere. Et ꝯsequenter sufficit semel hoc modo ꝯteri cum ꝓposito ꝯfitēdi: nisi in casibus illis: in qbus requiritur iterata ꝯfessio: ⁊ satisfactio. De quibus. j. dicetur. ¶ Scꝺo nota: ꝙ dolor iste ꝯtritionis nō oportet ꝙ sit ꝯtinuus: q꞉ necesse est ꝙ actus penitentis siue interior siue exterior interpolletur ad minus somno: ⁊ aliis q̄ ad necessitatem vite ꝑtinent. Q̄ sicꝫ etiam actus vnius virtutis impedit actū alterius magis necessarium. Et iō pro tunc opꝫ intermittere actū illum impeditiuū melioris boni. ¶ Tertio nota: ꝙ post hanc vitā nō cadit ꝯtritio. Rō est: q꞉ in ꝯtritione tria sunt. s. dolor: gratia ⁊ meritum. In beatis non est dolor. Uñ Isa. 65. Obliuione tradite sunt angustie priores. Itē Apoc. 21. Iam nō erit amplius necꝫ luctus: necꝫ clamor: sed nec vllus dolor. In dānatis vero nō est gratia. In his q sunt in purgatorio nō est meritum: q꞉ nō sunt in statu merendi. Et ideo ꝓprie pena purgatorii nō dicit satisfactoria: q꞉ satisfactio opus meritoriū requirit. Sed largo modo dicit satisfactio pene debite solutio ꝫm Tho. parte. iij. q. 64. arti. iij. ad tertiū. In hac aūt vita oia ꝑdicta sunt. Et ꝯfirmat ratio: q꞉ si ꝯtritio erit post vitam: ergo esset ⁊ culpe mortalis remissio. Cōsequens ē falsuꝫ: ergo ⁊ antecedens. ¶ Quarto ponit verbum restrictiue penitētie sacramētalis: cum di: cum ꝓposito ꝯfitēdi. Ista eniꝫ verba addunt ad diffinitionē ꝯtritionis ꝓut est pars sacramēti penitentie: nō aūt: ꝓut ē actus virtutis. Nam vt pnia est sacramentū: reqrunt hec tria: vt dictū ē. s. cordis ꝯtritio: oris cōfessio: ⁊ operis satisfactio: nō tñ simul in actu: sed in ꝓposito. In actu ꝟo successiue sunt: sicut dicimus horas esse partes integrales diei: tñ successiuas. Io. 12. nōne. 12. hore sūt diei. Est aūt notandū: ꝙ q꞉ ista verba adduntur ad diffinitionem ꝯtritionis: ꝓut ē pars sacramenti penitētie: vt dictum est: ideo tunc reqritur istud propositum ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi: qñ peccatum cadit sub necessitate ꝯfessionis. Alias secus: ꝙ ꝯtingit in pluribus casibus: vt patebit. j. cū de confessione agetur.

¶ De ꝯfessione. Sermo. 15.

Enitentiam agite ⁊c. Uiso supra ꝓrimo ꝫmone de contritione: que est vna partium integralium sacramenti penitentie: seqtur modo videre de confessione. Salutetur virgo Maria ⁊c. ¶ Circa ꝯfessionem ergo occurrunt duo principaliter ꝯsiderāda. ¶ Primū de eius necessitate. ¶ Scꝺm de eiꝰ qualitate. Circa vero eius necessitatem: tria sunt videnda successiue. Primo de rationibus ad ꝯfessionem inductiuis amplectēdis. Secūdo de obstaculis eius impeditiuis remouendis. Tertio de peccatis necessario in ꝯfessione dicendis. Circa primum notandum pro euidētia dicendoꝝ: ꝙ ꝯfessio potest tripliciter summi ꝫm diuersas rōes: ⁊ significata. Et sic equoce. ¶ Primo nācꝫ ꝯfessio est diuinalis magnificans. ¶ Secūdo est iudicialis ꝯdemnans. ¶ Tertia ē sacramentalis absoluēs: Et quelibet istaꝝ ꝯfessionuꝫ est necessaria

ad salutem:de quibus vide q̄d scripsi in sermone beate Barbare qui incipit. Confitebor tibi dñe rex:in introitu. Omissis ergo primis duabus videamus de tertia cōfessione:de qua nobis sermo ē:qꝛ h̄ ē pars sacramenti penitentie per quā ꝯsequimur veniam peccatoꝝ:iuxta illud.i.Jo.i. Si cōfiteamur peccata nostra:fidelis et iustus ē deus vt remittat nobis peccata nostra: et emundet nos ab omni iniquitate. Igitur de hac loquendo notandū est:ꝙ hec cōfessio est necessaria ad salutem:et h̄ est firma conclusio omnium theologoꝝ:et probatur quinqꝫ modis.

¶ Primo ratione naturali.
¶ Secundo persuasione theologali.
¶ Tertio inductione dininali.
¶ Quarto auctoritate scripturali.
¶ Quinto experientia exemplari.

¶ Primum ergo medium est rationalis. Nam videmus s̄m naturam ꝙ nulla infirmitas pōt medelam recipere si medico occultetur:propter hoc oportet ꝙ Medicus videat.figuram infirmitatis:vꝫ vrinā. tangat pulsum.agnoscat tempus infirmitatis. et modū ⁊c̄. Ut manifesta ei infirmitate facilius et cōmodius remediuꝫ adhibeat: sic et vulnus nō potest curari:nisi medico patefactū. Un̄ Boetius. Si operam medicantis expectas:oportet ē vulnus detegas. Fatuus enim esset ille qui timore seccationis vulneris nō patefaceret illud Medico: qꝛ sic posset venire in fistulam:et cōsequenter fieret incurabile. Un̄ Aug.in regula. Si.n. frater tuus vulnus habet in corpore q̄d velit occultari dum timet secari:nōne crudeliter a te sileretur:et misericorditer indicaretur? Si ergo pro salute corporis moriturri aperis vulnus:cur nō magis aperire debes vulnus mentis ꝓ salute anime imortalis. Un̄ dicit Aug. ꝙ cōfessio est per quaꝫ morbus latens spe venie aperit̄. Unde ⁊ pleruṅqꝫ bestie vulnerate ostidunt humiliter vulnus suū hominibus deposita feritate. vt curaꝫ recipiāt. Sicut pꝫ in leone beati Hieronymi. Peccator ergo qui nō vult confiteri deterior est q̄ꝫ bestia. Est etiā deterior Juda ꝓditore:qui ꝯfessus est peccatū suū dicens. Peccaui tradēs sanguinem iustū. Et q̄uis nō susceperit veniam:illud fuit ꝓpter defectū spei. Non aūt ꝓpter defectum ꝯfessionis. In peccatore autem obstinato vtrūqꝫ deficit.s.⁊ cōfessio ⁊ spes venie: que sine confessione haberi nō potest. Tales ergo qui nolunt ꝯfiteri: necesse est vt male moriantur ⁊ desperati. Nota exēplum de illo:qui dū laboraret in morte:⁊ inuitaret̄ ad cōfessionem:ille nequitia plenus ⁊ ira: vrgente diuino iudicio:r̄ndit coram omnibus astātibus.d. Postq̄ꝫ deus aufert mihi corpus ⁊ ego auferam sibi animam: quia aliam de eo nō possum sumere vindictam: nō attendens miser ꝙ dum animam deo auferret eaꝫ diabolo tradidit in sui perniciem:⁊ eternam damnationē. Et hec duricies ꝓcedit ex diabolica instigatione. Uide exēplum q̄d scripsi.s.articulo ⁊ sermone.i.parte.2. Tales etiam diligentiorē curam habēt de caliga aut de sotulari q̄ꝫ de anima. Quia si caliga lacerat̄:statim illaꝫ reparant:sed animaꝫ minime. Sic camisia qualibet quindena lauatur:sed anima minime ⁊c̄. Ideo tene consilium scripture o peccator dicentis Eccl'i.4. Nō ꝯfundaris ꝯfiteri peccata tua. Ex predictis ergo pꝫ: ꝙ ratio naturalis dictat ꝙ peccator dꝫ cōfiteri peccatum suū. Et ideo respectu hoc potest dici ꝙ confessio sit de iure naturali. Nam vt dicit Petrus de tarantasio in.4. di.12. Confiteri veritatē q̄n:vbi:quō:⁊ cui oportet: est actus virtutis:⁊ ꝯsequenter est de iure naturali:qꝛ omnes actus virtutis a ratione naturali procedunt. Et ꝯfirmat̄ ratio:ex eo ꝙ confessio est de iure diuino: vt patebit in tertia ꝑte sermonis. Jus aūt diuinum dicit̄ ius naturale. Quia cuilibet rei illud ē naturale:quod ⁊ a creatore suo imponitur: vt notat Tho.p.2.q.91.ar.2. Unde ⁊ Isidorus dicit ꝙ Jus naturale ē ꝙ in lege ⁊ euangelio ꝯtinetur:vt habetur in decretis.i Di.in prin. ¶ Sc̄d̄m mediuꝫ ē persuasio theologicalis. Pro cuius intelligentia nota similitudinē. Siquis.n.vellet ingredi domum seu palatium cuius hostiū sit clausum deberet recurrere ad ostiariū: qui habet claues vt sibi ostium aperiat: ⁊ sic ingredi possit. Sic in ꝓposito Manifestum est enim ꝙ per peccatū mortale clauditur ostium paradisi peccatori. Un̄ pōt dicere peccator illud Jere.36. Ego clausus

sum: nec valeo ingredi domum dñi. Si igit̃ peccator vult intrare in vitam eternã: oportet ꝙ currat ad eos q̃ habẽt claues: cuiusmodi sunt sacerdotes: qbus dixit Mat. 16. Quecũq3 ligaueris sup̱ terram erit ligatu3 ⁊ in celis: ⁊c̃. Et Jo. 20. Quoꝝ remiseritis peccata remittent̃ eis ⁊c̃. Has aũt claues principaliter dñs tradidit Petro dicens Mat. 16. Dabo tibi claues regni celoꝝ ⁊c̃. Et Di. 22. Sacrosctã: q2 mitius agit peccator qñ ꝯfitetur sacerdoti: q2 subicit se eius potestati inuocans auctoritatẽ clauiu3 suarũ: ⁊ dicens. Aperite mihi portas iustitie: ⁊ ingressus in eas confitebor dño: hec porta dñi iusti intrabunt in eam ꝑs. 112. Vñ Ambro. Cõfessio a morte animam liberat: confessio aperit paradisum: cõfessio spem salutis tribuit: q2 nõ meretur iustificari: qui in vita sua peccatum nõ vult ꝯfiteri. ¶ Tertium medium est inductio diuinalis. Na3 deus Adam peccãtẽ vocauit dicẽs. Adam vbi es Geñ. iij. Hoc enim fecit diuina bonitas nõ ignorans vbi esset: sed vt ex hoc daret sibi occasionẽ ꝯfitendi peccatu3 suũ: ⁊ ꝯsequenter veniam cõsequendam. Sicut ipse Adam nõ humiliter ꝯfessus est: sed se excusans dixit. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno ⁊ comedi: quasi retorquens culpam in deum: qui talem sociam sibi dedit: que sibi foret occasionem peccandi ꝑbitura. Sic fecit ⁊ Eua d. Serpens decepit me ⁊ comedi. Et ideo nõ obtinuerunt pro tunc veniam: sed postmodu3 eiecti de paradiso in penam peccati. Penitẽtiam vero agẽtes misericordiam ꝯsecuti sunt. Sic plerisq3 hodie faciunt: qui qñ cõfitẽtur nõ accusant se: sed vicinam vel vxorez vel diabolũ. Cõtra qd̓ dicit ꝑs. Nõ declines cor meum in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis. D3 ergo ex inductione dei peccator omnino ꝯfiteri peccatũ: vt veniam ꝯsequat̃. Sic fecit Dauid qñ dñs misit ad eum Natham ꝓphetam arguẽtem eum de peccato: humiliter ꝯfessus ẽ peccatũ d. Peccaui: ⁊ statim audiuit ab eodẽ ꝓpheta. Dñs quoq3 transtulit a te peccatum tuum. 2. R. 12. Vñ dicit ipse alibi. Delictũ meu3 cognitum tibi feci ⁊ iusti. m. a te nõ abscondi ⁊c̃ Vñ nota ꝙ oportet alterum de duobus esse: v3 ꝙ aut peccator clamet ad dñm vindicari. Unde cum dñs induceret ad ꝯfessionem peccati parricidij Caym. d. Ubi ẽ Abel frater tuus? Nolenti Caym peccatũ ꝯfiteri: ⁊ dicẽti nescio. Nũqd custos fratris mei sum ego? subiũxit dñs d. Quid fecisti? Vox sanguinis fr̃is tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram: q̃ aperuit os suu3: ⁊ suscepit sanguinẽ fratris tui de manu tua Geñ. 4. Sic de Sodomitis impenitẽtibus dicit̃ Geñ. 18. Clamor sodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ multiplicatus est: ⁊ peccatum eoꝝ aggrauatum est nimis: descendam ⁊ videbo vtrum clamorem qui venit ad me: opere cõpleuerint. Ex his ergo habemus ꝙ ex diuina inductione homo d3 ꝯfiteri peccatum. Sic enim misericordiam ꝯsequet̃. Vñ Aug. Si hõ celat deus detigit: ⁊ si homo detigit deus tegit. ꝑs. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta sunt peccata. ¶ Quartum mediu3 est auctoritas scripturalis. Quadruplex enim scripturalis auctoritas habet̃: ꝙ confessio peccati sit necessaria. Prima auctoritas habetur a lege mosayca. Nam in veteri testamento erat in precepto cõfessio generalis. Secunda a lege euangelica. Tertia a lege canonica. Quarta a lege ciuili seu laica. ¶ Prima ergo auctoritas habetur a lege mosayca. Nam in veteri testamento erat in precepto cõfessio generalis ⁊ indistincta per oblationem sacrificioꝝ pro peccato statuta: puta vituli: vl' hirci: vel capre: vl' ouis ꝭm diuersitatem peccatoꝝ: sicut habetur Leui. 4. Ideo dicit̃ Prouer. 28. Qui abscondit scelera sua nõ diriget̃. Qui autem ꝯfessus fuerit ⁊ reliquerit ea: misericordiã consequet̃. Ite3 Isa. 43. Narra si quid habes vt iustificeris. Item Job. 30. Si abscõdit vt homo peccatum. ¶ Scd̓a auctoritas habetur a lege euangelica. Nam saluator peccatorum cõfessionem instituit: ⁊ q̃uis non expresse: ⁊ manifeste habeatur per se: tñ significatiue instituit. Unde dicit Tho. in. 4. sen. di. xij. q. iij. Nõ legit̃ de ipsa ꝯfessione expressa institutio xp̃i per se: sed p̱ Jacobum Jacobi. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra. S3 bene significanter xp̃s precepit confessionem. Nam primo qdem prefiguratio queda3 confessionis in-

nuitur in hoc: ꝙ Johāni baptiste ꝯfitebantur peccata: qui baptismo ipsius ad gratiā ipsi ꝑparabantur. ¶ Scḋo etiam in hoc ꝙ dn̄s sacerdotibus leprosos trāsmittit Luc. xij. ⁊ Mat. 8. Qui ꝗuis nō essent noui testamēti sacerdotes: tn̄ in eis noui testamēti sacerdotium figurabaẗ. Unde dixit dn̄s leprosis. Ite ostendite vos sacerdotibus Luc. xij. Nota Ite: ꝯtra illos q sani sunt: ⁊ pn̄t ad ecclesiam ire ⁊ vocant ꝯfessores ad domum. Alij expectant qn̄ infirmantur vt tunc ꝯfiteantur. Sꝫ diabolus apponit aliud impedimētū: ꝓpter qḋ ꝯfiteri nō possunt: ⁊ h sepe ꝯtingit. Dic vt expedit. Scḋo dicit Ostendite. ꝯ illos qui dicunt. Pater interrogetis me nō recordor de pctis meis: tn̄ de peccato vicini vel ꝓximi bene recordanẗ. Quidam aūt sunt ita dispositi: ꝙ nisi interrogentur a ꝯfessore de peccatis non dicunt. Tales nullo modo veniam ꝯsequi pn̄t. Debet ergo peccator totum cor suū in ꝯfessiōe aperire: iuxta illḋ Treñ. ij. Effunde sicut aqua cor tuum ante cōspectum dn̄i. Nota. Sicut aqua. Peccata. n. que latent in corde totaliter debēt dici: sicut aqua totaliter effunditur de vase: ita ꝙ nec color: nec sapor: nec odor: nec aliquod vestigium remanet in vase de aqua. ¶ Tertio dicit Uos: nō accusando alios: sic fecerūt Adā ⁊ Eua: sicut dictum est supra parte iij. ¶ Quarto dicit Sacerdotibꝰ Alijs n̄ aūꝫ nō sunt concesse claues. Unde nec pn̄t absoluere: nisi sacerdotes eēnt. Si eēt angelus vel Johannes baptista: vel virgo Maria: vt dicetur. j. cum agetur de ministro huius sacramenti. Patet ergo ꝙ saluator significatiue precepisse legitur confessionē: ⁊ creditur etiam expresse instituisse: q2 institutio sacramentoꝝ pertinet ad christum: sicut ꝙ hō ex potestate excellentie sibi commissa: que nulli alij creature est cōmunicata. Fuit etiaꝫ prefigurata confessio in suscitatione Lazari qn̄ anteꝗ xp̄s eum suscitasset fecit monumentū aperire dicēs. Tollite lapideꝫ ⁊c̄. Jo. xi. Per monumentū enim significatur anima peccatoris seu corpus. Mat. 23. Ue vobis hypocrite quā oportet aperiri per confessionem anteꝗ de morte peccati ad vitam gratie suscitet. Postmodū vero dixit apostolis. Soluite euꝫ ⁊ finite abire. Per qḋ significatur absolutio sacerdotis: que tunc vocat eum. Interim iudicis: iudiciū sequiẗ. Qḋ Papa dispēsare nō potest ꝙ aliquis ad ꝯfessionem non teneatur. Sicut enim dispensare nō potest ꝑ prelatos ecclesie ꝙ aliquis sine baptismo saluetur: ita nec ꝙ aliquis sine remissione: sine confessione: ⁊ absolutione cōsequatur vt not. Tho. ꝯ gentil. c. xxij. Hoc enim pertinet ad potestatē excellentie: que competit soli xp̄o: sm̄ ꝙ homo. Ipse nanꝗ solus potest conferre effectum sacramēti siue sacramenta: sicut patuit in maria Magdalena Luc. ij. Et muliere adultera Jo. 8. Sed bene posset Papa dispensare ꝙ nō teneatur quis singulis annis semel confiteri: quia h ē de iure positiuo humano vt in. c. Omnis vtriusꝗ sexus sup quo habet plenitudineꝫ potestatis. Extra ḋ vsu. pal. Ad honorē. Et de conces. prebē. Proposuisti: cū similibus. ¶ Tertia auctoritas sumitur a lege canonica: vt in. c. Omnis vtriusꝗ sexus fidelis postꝗ ad annos discretionis peruenerit: omnia sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur ꝓprio sacerdoti: ⁊ iniunctaꝫ sibi penitentiaꝫ ꝓprijs viribus studeat adimplere: suscipiens reuerēter ad minus in paschate eucharistie sacramentum: nisi forte de proprij sacerdotis consilio ob aliquaꝫ rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum: alioquin ⁊ viuēs ab igressu ecclesie arceaẗ: ⁊ moriens ecclesiastica careat sepultura. Hanc aūt annuam confessionem ecclesia sancta statuit: triplici ratiōe. Prima vt omnes peccatores se cognoscant: quia vt dicitur Ro. iij. Omnes peccauerunt ⁊ egēt gloria dei. Secūda vt cum maiori reuerētia homines ad eucharistie sacramentum accedant: iuxta illud. i. Cor. xi. Probet aūt seipsuꝫ hō: ⁊ sic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat ⁊c̄. Tertia vt ecclesiaꝝ rectoribꝰ sui subditi inotescant: ne lupus lateat inter gregē: ⁊ vt ꝑlati agnoscant vultū pecoris sui: ⁊ precauere eis dicente dn̄o Prouer. xxvij. Diligenter agnosce vultum pecoris tui: tuosꝗ greges considera. Nota hic de etate in qua teneret quilibet confiteri: q2

textus dicit omnino annos discretionis ꝑ
uenerit. Et videt ꝙ anni discretionis sunt
illi anni: in q̄bus pōt homo peccare morta
liter: vt plurimū: ⁊ hoc est cum doli capax:
q̄ꝛ tunc pōt peccare. Extra de dlic. pueroꝝ.
Si aduer. delic. l. i. C. si minoꝛ. se. ma. dixerit.
l. iij. Hec aūt etas tunc videt̄ incipere: q̄n
iam transierunt. vij. anni. Naꝫ in tali etate
ꝯstitutus pt peccare. Quinimo vt dicit tex
tus in. d. c. i. Quis audeat affirmare men-
datia: ⁊ periuria nō eē peccata. Et his ple
na est puerilis etas: q̄uis in eis nō ita vt
in maioꝛibus punienda videant̄: ⁊ loquit̄
de pueris doli capacibus: vꝫ. vij. annoꝝ: vt
ibi dic̄ Glo. i. Vn̄ ⁊ dicūt legiste: ⁊ glo. etiā
notat in. d. c. i. in vltima glo. Qd oino deli-
ctum cadit in puerum postq̄ꝫ est doli ca/
pax: preter delictum carnis. ff. ad sileni. l. i.
§. impubes. ⁊ l. excipiunt. Et ideo videt̄ ꝙ
in tali etate teneatur: quis cōfiteri. Et hoc
ꝓbatur per tex. dicti capl'i Omnis vtriusq̄ꝫ
sexus: ⁊ sicta glo. que ē ibi. Et in. d. c. i. de de-
lic. pue. Et facit ꝓ hoc ratio: q̄ꝛ si pōt in ta-
li etate homo incurrere in īfirmitatē pecca
ti: ergo indiget medicina ꝯfessionis. Prete
rea si pōt homo in hac etate se obligare
diabolo: multo magis dꝫ obligari homo
precipienti ꝯfessionē. Ꝫ infans vero. i. ꝙ īfra
septimū annum ꝯstitutus est nō tenet̄ ad
hoc preceptum ꝯfessionis. Ratio ē: q̄ꝛ īfan
tilis etas quicq̄d videt ignorat. C. de fal.
mo. l. vnica. ⁊ vt dicit tex. in pupillus insti.
de in. vt stip. infans. Et qui īfanti ꝓximus
est nō multum distat a furioso: quia huius
etas pupilli nullum intellectū habent: sed
in ꝓximis infanti ꝓpter vtilitatem rerum
benignioꝛ iuris interꝓtatio facta ē: vt ideꝫ
ius habeant ꝙ pubertati pꝛoximi. Nec ob
stat quod legitur in dialogo de puero q̄nq̄ꝫ
annoꝝ: qui ꝓpter blasphemiam diuini no
minis de sinu patris a diabolo raptus est:
⁊ ꝯsequenter peccauit moꝛtaliter: q̄ꝛ illud
est de raro contingentibus: ⁊ vna irundo
nō facit ver. Lex aūt adaptatur ad ea: q̄
frequenter accidunt. Non aūt ad ea: que
raro eueniunt: vt dicit tex. in. l. nam ad ea.
ff. de legibus. ¶ Quarta auctoꝛitas sumit̄
a lege layca seu ciuili: que statuit in con/
fessione iudiciali ꝙ reus accusatus dꝫ con
fiteri delictū. Unde dicit lex ꝙ si reus ac-
cusatus ciuiliter: de aliquo damno dato: ⁊
agitur ciuiliter. l. aq̄lia: debet accusatus cō
fiteri alias si ꝓbatur ꝯtra eum: debet ꝯdē
nari in duplum ratione infitiationis seu
negociationis: vt in. c. ad. l. aq̄l. l. contra ne
ganteꝫ: vt dicit Tho. 2. 2. q. 69. ar. i. ꝙ si ali
quis accusatur coꝛam iudice: de aliquo cri
mine qd cōmisit tenetur dicere veritatem:
⁊ ꝯfiteri delictum iudici interroganti: ⁊ ꝓ
cedenti ſm foꝛmam iuris: alias peccat moꝛ
taliter. Similit̄ etiā dicit de teste. ¶ Quin-
tum mediuꝫ. ē experientia exēplaris. Nam
multis exēplis ostēditur ꝙ damnati fuerūt
aliqui: qui noluerunt ꝯfiteri peccatū: ⁊ de
multis legitur ꝙ fuerunt reuocati ad vitā
vel a moꝛte repētina ꝓseruati vt ꝯfiterent̄.
Unde legitur ꝙ in Francia in quodā mo
nasterio: quedam fuit puella sanctissima: q̄
cum neptis esset abbatisse eam per oia nu
triebat vt filiaꝫ. Cūq̄ꝫ admirabilis eēt vite
facta ē tante fame: vt ad se videndā mul-
tos de longinquis partibus attraheret. Ac
cidit aūt vt q̄dam miles plurimū sp̄ualis
ad eam videndam veniret: ⁊ cum ei pluri-
mū placuisset: sepe venire cepit: vt cum ea
loqueret̄ aliq̄d de diuinis: ꝓpter qd acci-
dit: vt ex familiaritate nimia iter se: nimia
sumpta fiducia ceperūt narrare aliqua in
honesta: ⁊ calefacti verbis ceperūt se mani
bus tangere: crescēteq̄ꝫ libidinis flāma in
coꝛpoꝛe: diabolo incitante dei obliti ꝯcepe
runt doloꝛem: ⁊ pepererunt iniq̄tatē. At mi
sera illa ꝓpter ꝓconiuꝫ sanctitatis: sup̄bia
tumida: ⁊ a verecūdie pudoꝛe deuicta dū
timuit famam ꝑdere: ⁊ hoibus displicere:
renuit ꝯfiteri: q̄uis sepius lachꝛymas fun-
deret. Factū est ergo post modicū vt obi-
ret nō ꝯfessa. Cūq̄ꝫ haberet̄ ab hominibus
velut sancta cum magna gloꝛia sepulta est.
Vn̄ abbatissa pꝛo nepte solicita oēs adiu
rat soꝛoꝛes: vt deū deuotius exoꝛarēt. Illa
ꝓo eis subito apparuit: ⁊ q̄d poscerēt req̄-
siuit. Cui abbatissa ait. Volumꝰ: vt dicas
nobis qualiter est tibi. Tūc pꝛotinus alta
voce cantare cepit: ⁊ dicere. Peccāte me: ⁊
nō penitente timoꝛ moꝛtis ꝯturbat me: q̄ꝛ
in inferno nulla est redēptio. Soꝛoꝛes cepe
runt cantare ⁊ dicere. Miserere mei deꝰ: ⁊
salua me. Qd duꝫ audiuit statim dispuit:
sicq̄ꝫ quare esset damnata h eis modo ap-

permit. Sic etiam legit de quodam merca-
tore vsurario: q cum venisset ad mortem: ⁊
moneret ad ꝯfessionẽ: ⁊ ille audire renue-
ret: quidam ex astantibus dixit ei. Scias
te esse damnatum si tu nolueris ꝯfiteri
petm̃ ⁊ non restitueris alienum. At ille vt
fertur hoc soluz rñdit. Ego ꝓbabo si vera
sunt que tu dicis: ⁊ nõ ꝯfessus vitam fini-
uit: ⁊ sicut dixit ꝓbaturus accessit. Legit
etiam ꝙ fuit qdam in partibus Lombar
die: qui dñe nostre vigiliá ieiunabat valde
deuote. Cũqꝫ in quodam bello inter Bono
niẽses ⁊ Mutinenses exorto fuisset vulne-
ratus ad mortẽ. ad pedem cuiusdam arbo
ris derelictus a suis. auxilium dñe inuoca
uit: ⁊ qđ postulauit accepit. Nam tãdiu ei⁹
adiuuãtibus meritis: nec mori potuit quo-
usqꝫ sacerdos aduenit: qui eum ꝯfitentem
ab oib⁹ peccatis absoluit. Itẽ duo frẽs
minores per viam aliqñ incedentes. quen
dam inuenerunt in via letabiliter vulnera
tum a latronibus: quẽ mortuuz esse putan
tes ⁊ eum sepelire volentes: ille signum fe-
cit ꝙ viueret. Tũc dixerũt ei. Uis ꝯfiteri?
Et ille dixit. Uolo: qꝛ dña cuius diẽ ego ie-
iunabam sine pnia me mori nõ sinit. Ideo
teneas peccator ꝯsilium imo preceptũ dñi
dicentis Eccli.xvij. Ante mortẽ ꝯfitere. A
mortuo quasi nihil perit ꝯfessio. Cõfitebe-
ris viuẽs: viuus ⁊ sanus ꝯfiteberis ⁊ lau-
dabis deũ: ⁊ gloriaberis in resurrectioni-
bus eius. Deo gratias amen.

¶ De ipedimẽtis ꝯfessiõis. Sermo.17.

Enitentiam agite ⁊c. Supra sermone
primo dictum est de ora-
tionibus ad ꝯfessionẽ in-
ducentibus: modo sequit
predicare de obstaculis ꝯfessionis ipedimẽ
tũ remouẽtibus. Salutet virgo Maria ⁊c.
Pro introductione sermonis: notandum
ꝙ diabolus maxime nititur ipedire illud
opus ꝙ est maxime vtilitatis. Nam vt di-
cit Aug. in lib. de pnia. Cõfessio ẽ salus ani
mar. dissipatrix vitiorꝫ. restauratrix virtu-
tũ. oppugnatrix dmonũ. Quid plura? Ob
struit os inferni: portas aperit paradisi: id
circo diabolus vt a confessione retrahat
multos impedimentorꝫ laqueos opponit.
Ista sex vꝫ.

¶ Primum est pudor confitendi.
¶ Scđm est timor satisfaciendi.
¶ Tertium est dulcedo peccandi.
¶ Quartum est spes finaliter penitendi.
¶ Quintũ est desperatio veniá ꝯsequẽdi.
¶ Sextum est diffidentia.

¶ Primum ergo impedimentũ est pudor
ꝯfitendi. Istud tangit cõiter hypocritas ⁊
superbos: qui volunt apparere hoibus de
foris sani ⁊ mundi: cum tñ sint intus infir
mi ⁊ turpissimi: similes phariseis hypocri-
tis. Cõtra quos dicit dñs Mat.23. Ue vo
bis scribe ⁊ pharisei hypocrite: q similes
estis sepulchris deauratis: que foris appa
rent hoibus speciosa: intus ꝟo plena sunt
ossibus mortuorꝫ: ⁊ omni spurcitia. Et ideo
tales aut nolunt ꝯfiteri oino: aut cõfitent
qdẽ alia peccata: sꝫ nõ illud de quo valde
erubescũt. Uel qñqꝫ ꝯfitentur diuersis sa-
cerdotibus diuersa peccata: qꝛ erubescunt
aperire totam saniem peccatorꝫ vni medi-
co. Contra ergo hoc primũ ipedimẽtũ sunt
tria remedia seu tres cõsiderationes.

¶ Primum ergo remedium est considera-
tio naturalis rationis.
¶ Scđꝫ est ꝯtemplatio diuine intuitionis.
¶ Tertiũ cõparatio future confusionis.

¶ Primum ergo remediuꝫ est ꝯsideratio
naturalis rationis. Debet enim homo cõ
siderare infra se ⁊ dicere. Ah miser si non
erubui peccare ꝙ est inhonestissimuꝫ ⁊ vi
lissimũ: qr erubescam ꝯfiteri ꝙ est honestũ
⁊ iustũ ⁊ vtilissimũ? Ber. O insania nimia
hoiuꝫ: pudet ablui ⁊ nõ pudet inquinari: pu
det sordes abstergere: ⁊ non pudet sordes
ꝯtrahere: abstergitur caliga ⁊ cõtẽnit ani-
ma. Nota ꝯtra plurimos q nõ verecũdan
tur facere peccata: ⁊ verecundant dici pec-
catores: timentes magis famam ꝑdere q̃
cõsciẽtiam: cum tñ ꝯscia sit bonũ ꝓprium
fama vero alienũ. Et ideo potius dꝫ hõ di-
ligere ⁊ seruare ꝯsciam q̃ famam: sicut hõ
magis diligit bona ꝓpria q̃ aliena: q̃uis
vtrũqꝫ debeat hõ ꝯuare ꝯsciam ⁊ famam.
Uñ Aug. xij. q. ij. Nolo. Due res sunt ꝯscia
⁊ fama: ꝯsciẽtia est necessaria tibi: fama ꝓ
ximo tuo. Multi ergo ꝯ faciunt: qꝛ volunt
eẽ ꝯcubinarii: ⁊ tñ si alius sibi dicat: tu es
ꝯcubinarius hñt ꝓ malo. Sic de vsurario

sic de symoniaco:ꝛ huiusmodi. Volūt eē:sꝫ
nolūt appellari pctōres. Cōtra quos ē ꝓuer
biū. Si nō vis eē lupus:nō vestias te pellē
lupi. ¶ Scdm remediū ē ꝯtēplatio diuine
intuitionis cui nihil pōt celari:qꝛ oia nuda
ꝛ apta sunt añ oculos eius Heb.iiij. Quid
ergo erubescis reuelare deo:q scit oia pctā
tua: Qñ aūt reuelas pctā cōfessori: reue-
las sibi nō vt homi:sed vt dei vicario. Isa.
29. Ve q ꝓfundi estis corde:vsqꝫ nō intelli
gis. Vñ in nullo casu mundi.pōt sacerdos
illud reuelare noiando ꝑsonaꝫ pctōris:etiā
si tot⁹ mūdus ꝑiret. Quinimo pōt cū secu
ra cōscia iurare si adduceret tanqꝫ testis
in iudiciū ꝙ nihil scit:si illd pctm̄ sciat solū
ꝑ sacramētalē cōfessionē:vt not.theo.i.4.
sen.di.21. Et ēt si epūs sciat pctm̄ in cōfes-
sione alicuius subditi sui:si petat ab eo in
iustitia ꝑ illuꝫ cui damnū illatū ē:nō dꝫ illū
peccatorē noiatim excōicare:sꝫ indetermi-
nate dicendo. Excōico auctorē dāni:sicut ꝛ
saluator fecit de Iuda d. Unus vestrū me
traditurus ē Mat.26. Et habet in.c. Si sa
cerdos de offi.ordi. Nec xp̄s fuit in hoc ꝓ
ditor criminis Iude:nec ēt cū dixit Qui in
tingit mecū manuꝫ in parapside:nec cū di-
xit Tu dixisti. De ꝯs.di.ij. Cū oēs. Et.2.q.i.
Si peccauerit in Glo.ij. Dicit ēt Host.
in.c. Ois vtriusqꝫ sexus:ꝙ ēt si necessitatis
articulo qs laico cōfiteat. Laicus ille tene
tur celare ꝯfessionē:sicut ꝛ sacerdos:ſm eū.
Et ideo puto ꝙ posset ille laicus iurare se
nescire:sic ꝛ ꝑsbyt ꝛc̄. Patet ergo ꝙ pctōr
confitēdo reuelat deo pctm̄. Si ergo tu mi
ser peccator nō erubuisti peccare corā deo
ad tui damnationē: cur erubescis sibi il-
lud cōfiteri ad tui saluationē: p̄s. Imper-
fectuꝫ meum viderunt oculi tui:ꝛ in libro
tuo oēs scribētur. Nota in libro tuo:ꝙ qñ
tu peccas deus scribit in libro pctm̄:ꝛ qua
litatē eius:ꝛ qꝫtitatē differētie. locū ꝛ ꝑso-
nam:ꝛc̄. Sed qñ tu ꝯfiteris deus: delet illa
cū pēna misericordie. Isa.43. Ego sum q
deleo iniqtates tuas ꝓpter me:ꝛ peccatoꝝ
tuoꝝ nō recordabor. p̄s. Auerte faciē tuaꝫ
a pctis meis:ꝛ oēs iniqtates meas dele.
¶ Tertium remediū ē cōparatio future cō
fusionis. Debet.n.peccator cōparare ꝯfusio
nē quaꝫ patit ꝯfitendo cū confusione:quā
passurus est in extremo iudicio. Et dꝫ elige
re istam potius qꝫ illaꝫ triplici rōne. ¶ Pri
ma qꝛ ista ꝯfusio ꝯfitentis est coraꝫ vno ho
mine ꝛ peccatore:qꝛ scit compati ꝯfusioni
peccantis:sꝫ illa ꝯfusio erit coram oib⁹ ho
minibus p̄ñtibus ꝛ futuris:ꝛ coram oibus
angelis ꝛ sanctis oib⁹. Nañ.iij. Reuelabo
pudēda tua in facie tua:ꝛ osidam gentib⁹
nuditatē tuaꝫ:ꝛ regnis ignominiaꝫ tuam.
Ideo Aug. in ꝑsona ꝯfessoris sic dic̄ supra
p̄s. Cur ꝯfiteri erubescis pctā tua: Pctōr
sum sicut ꝛ tu:hō sum:humanū nihil a me
alienū:ꝯfitere homo hoi:hō peccator homi
ni pctōri. Iō di ꝯfessori figuratiue. Non
abominaberis ydumeū:qꝛ frater tuus est:
nec egyptiū: qꝛ aduena fuisti in terra eius
Deut.23. Nota ydumeū.i. sanguineum q
significat pctōrē:qꝛ pctm̄ in scriptura desi-
gnat ꝑ sanguinē. p̄s. Libera me de sangui
nibus deus ꝛc̄. Nec egyptiū.i.tenebrosuꝫ.s.
pctōrē:qꝛ aduena fuisti ꝛc̄.i.qꝛ tu aliqñ fui
sti pctōr. Ergo duplici rōe nō dꝫ ꝯfessor ab
horrere peccatorē:tū qꝛ peccator est frater
suus:tum qꝛ ipse ꝯfessor aliqñ fuit pctōr.
Vñ Virgil'. Haud ignara mali: miseris
succurrere disco. Vide in decret.50.di. ꝯsi-
derandū. Scda rō quare peccator dꝫ eli-
gere potius ꝯfusionē ꝯfitendi hic qꝫ in in-
ferno:ē qꝛ ista ꝯfusio est tp̄alis ꝛ momēta-
nea. Illa ꝟo eterna. Iere.20. Confundent
vehemēter:qꝛ non intellexerunt opprobriū
sempiternū qđ nūqꝫ delebit. Tertia rō ē:
qꝛ ista ꝯfusio ē honesta. ꝟtuosa.ꝛ vtilis:qꝛ
ꝑ eam remittit culpa ꝛ pena vel in ꝑte vel
in totū:qꝛ tanta posset eē ꝯfusio vl' tot pos
set sacerdotibus ꝯfiteri:ꝙ nō solum ois cul
pa sꝫ ēt ois pena tolleret:sicut fuit in mag
dalena. Sed illa ꝯfusio erit ꝑniciosa ꝛ ma-
xime ꝯfusibilis. Eccli.4. Pro aia tua non
ꝯfūdaris dicere veꝝ. Est.n.ꝯfusio adducēs
pctm̄:ꝛ est ꝯfusio adducēs grām ꝛ gloriā.
¶ Scdm īpedimētuꝫ est timor satisfaciēdi.
Timent.n.qdam nō posse ferre pnias.que
eis imponunt.s. Ieiunia ciliciuꝫ ꝛc̄. Contra
hoc ergo impedimentū quasi vulnus dia-
boli:est triplex remedium christi.
¶ Primum est penitentie leuitas.
¶ Secundum est temporis breuitas.
¶ Tertium est future pene grauitas.
¶ Primū ergo remediū est pene leuitas.
Xp̄s.n.adiuuat nos in ferēda pnia dupl'r.

vz. Primo onus pnie alleuiãdo. Scdo ipaz
pniaz dulcorãdo. Prio ergo mõ pniaz al-
leuiat: qꝛ ipse saluatoꝛ crucẽ pnie nobiscuz
portat. Qd figuratũ ẽ i eo ꝙ dñs portauit
vnũ latus crucis: ꝑ quã pnia designat: ⁊
symon cyreneus portabat aliud: ⁊ portabat
Jesus latus grauius. s. latus supius: qꝛ ille
Symon ibat post Jesuz cũ cruce. Luc. 23.
Apphẽderunt quẽdã Symonẽ cyreneum
veniẽtem de villa: ⁊ iposuerunt illi crucem
portare post Jesum. ps. Cũ ipso sum in tri
bulatione ex. eũ: ⁊ glo. eũ ⁊c. Scdo salua-
toꝛ adiuuat: pniam dulcurando: qꝛ q̃uis
penitẽtiã sit amara ⁊ dura: tñ xp̃s facit eã
dulcem: qꝛ lectus durus videt mollis. Jeiu
nia sunt delectationes. Vigilie sunt deli-
tie ⁊c. Hoc fuit signatũ in aqua amara: q̃
fuit dulcorata filijs israel ꝑ ligni imissionẽ
Exo. 15. Aqua q̃ hz lauare designat pniam
q̃ lauat hoiem a sordibus pctoꝝ. Joe. 1. La
uamini mundi estote. ps. Lauabo ꝑ sin. no.
lec. in. Hec ergo aqua ẽ amara: qꝛ pnia ẽ
dura ⁊ amara maxime insuetis. Ponas er
go huic aque amare lignũ crucis meditan
do illaz: ⁊ tunc fiet dulcis. Nam tu ieiunas
⁊ xp̃s ieiunauit i cruce. Tu semel comedis
in die. habes tñ vinũ ⁊ panẽ ⁊c. Xp̃s vero
sitiens aceto potatus est ⁊ felle cibatus. ps.
Dederunt in escam meaz fel: ⁊ in siti mea
potauerunt me aceto. Jtẽ tu de nocte doꝛ
mis in lecto lato: Xp̃s in lecto crucis artis-
simo ⁊ . Dic vt expedit. Luc. vlti. Oportuit
xp̃m pati ⁊ ita intrare in gloriaz suaz. De
pnia xp̃i scripsi s̃. arti. 4. ſmone. ij. ¶ Scdz
remediuz est tpis breuitas. Licet. n. eẽt du-
rissima pnia: tñ equanimiter esset sustinen
da. Nã ⁊ si hõ toto tpe vite sue longissime
pniam ageret. tñ vix eẽt tp̃s. x. ãnoꝝ. Quid
ẽ hoc tp̃s respectu eternitatis: Profecto mi
nus q̃ȝ vna gutta aque: respectu totius ma
ris oceani. Jdeo di Eccli. vlti. Multũ labo
raui: ⁊ inueni multaz regem. Hierony. sup
Jere. Nullũ longũ tẽpus: qd finẽ hz: eterni
tati cõparatum oẽ tẽpus breue est. Nota
a minori silitudinez de studente. x. annis
extra patriaz ꝓ honore vel lucro caduco ⁊
fallaci acgrendo ⁊c. Quãto magis ꝓ glia
eterna acgrenda laborare debemus: Jdeo
apls. 2. Cor. 4. Jd qd in pñti est momenta
neũ ⁊ leue tribulationis nostre: supra mo-
dũ in sublimitatẽ eternam glorie pondus
opat in nobis: non ꝯtẽplantibus nobis: q̃
vident: sed q̃ non vident. Que. n. videntur
tꝑalia sunt: que aũt nõ vident eterna sunt.
¶ Tertiũ remedium ẽ future pene grauis
tas: quã icurreret hõ si nõ ꝯfiteret. Job. 6.
Qui timet pruinam: irruet super eum nix.
Nota pruinã. i. tꝑalẽ penaz siue penitẽtiã.
Jrruet sup eum nix. i. pena eterna. Vide
in libro de vitis fratrum nostroꝝ pte. 4. c.
De intrantibus religionẽ ex ꝯsideratione
penaꝝ p̃sentiuz ⁊ futuraꝝ. Jdõ ecclesia san
cta orat feria. 6. post dñicam in passione
dicẽs. Cordibus nostris q̃sumus dñe auxi
lium grẽ tue benignus infunde: vt pctã no-
stra castigatione voluntaria cohibentes. tẽ
poraliter potius maceremur: q̃ȝ supplicijs
deputemur eternis. ¶ Tertium impedimẽ
tum est delectatio peccandi: que ita allicit
peccatores: sicut cantus syrenaꝝ. Et facit
hominẽ ꝯtẽnere pctm̃. Aug. lib. 50. ho. Qẽ
peccatum cõsuetudine vilescit: ⁊ sic homini
quasi nullũ fit: dolorẽ perdit. Qd putridũ
est nõ dolet: quod nõ dolet non est pro sa-
no habendum: sed pro mortuo imputan-
dum. Contra aũt hoc vulnus diaboli: tri-
bus alijs xp̃i remedijs est subueniendum.
Primũ est loci ⁊ tpis incongruitas. Secũ
duz est doloꝝ admixtibilitas. Tertiũ est fi-
nis calamitas. ¶ Primũ ergo remedium
est loci ⁊ tpis incongruitas: qꝛ hic mũdus
nõ est locus gaudij: sed meroris: ⁊ tp̃s pñ-
tis vite reqrit potius merorem q̃ȝ gaudiuz
⁊ letitiã. Et ad hoc ostendendũ: infans qñ
nascit incipit flere. Jdeo dicit Aug. 21. de
ci. dei. c. 13. Jnfantia q̃ nõ a risu: sed a fletu
ordit hanc lucẽ: quot maloꝝ passura sit ne
sciens ꝓphat quodãmodo: soluz qñ natus
est ferunt risisse Zoroastem: nec ei boni ali-
qd monstruosus risus ille ꝓtendit. Nam
magicaꝝ artium fuisse ꝑhibet inuentoꝛ: q̃
qdem illi nec ad pñtis vite vanam felicita
tem ꝯtra suos inimicos ꝓdesse potuerunt.
A Nino qppe rege assyrioꝝ cum esset ipse
rex bactrianoꝝ bello supatus ẽ. Hec ille.
Jgit ex quo tp̃s ⁊ locus est fletus: debemꝰ
flere ex veritate penitẽtie: ⁊ nõ delectatione
peccati noxia vegetari. Nota silitudinẽ de
fure vel latrone si duz ducit ad furcas iret
ridendo ⁊ gaudendo ⁊c. reputaret fatuus:

qꝛ deberet flere ⁊ veniam ⁊ orationes ab
alijs postulare. Sic in ꝓposito. Pctõr iam
dãnatus est ad mortẽ eternam ꝑ sñiam la
tam in curia iustitie diuine: quaꝫ scripsit no
tarius eius .s. Ezechiel ꝓpha dicẽs. Anima
q̃ peccauerit ipsa morietᷣ Eze.18. Et ꝯtinuo
ducitᷣ ad furcas inferni velocissimo cursu
solis: ergo debet flere ⁊ veniam postulare
potius q̃ꝫ gaudere: alias fatuus est. Eccl'i.
22. Musica in luctu: importuna narratio.
Vñ Augu. In valle miserie sumus: in qua
magis est flendũ quo minus flemus. Quis
sani capitis inter tot aduersa gaudere pt?
Ideo quottidie clamamus ad ꝟginem di
centes. Ad te clamamus exules filij eue: ad
te sus. ge. ⁊ flẽ. in hac la. val. Silr vita pre
sens tp̃s ẽ flendi: qꝛ nemo facit festum añ
vigiliam. Totum aũt tp̃s vite p̃ntis est vi
gilia q̃dam future solẽnitatis. Et iõ semꝑ
est a vitijs ⁊ gaudijs noxijs abstinendũ ⁊
nõ gaudenduꝫ. Alias q facit festum hic: fa
ciet vigiliam post mortem cum maxima ⁊
eterna penuria ⁊ fame ⁊ siti. Sicut pꝫ in di
uite epulone: q nunq̃ꝫ potuit hře gutã aq̃
Luc.16. ¶ Scdm remedium est dolor ad
mixtibilitas: qꝛ vt dicit Boetius. Ois dul
cedo felicitatis humane: multis amaritudi
nibus est respsa. Aug. Tãtis malis h̃ vita
repleta ẽ. vt cõparatiõe eiꝯ: mors remediũ
puteᷣ eẽ nõ pena. Vir. Optia quoq̃ꝫ dies
mis̃is ⁊c. Et iõ fatuus est ille: q ꝓpt dulce
dinem peccati tantis miserijs ⁊ malis ad
mixtã: dimittit pñiam fructuosam. Nota
ad ꝓpositum parabolam: q̃ habeᷣ in Bar
laam de illo q fugiens vnicornem cecidit
in puteum ⁊c. Et expone sicut scripsi dñi
ca .ij. aduentus s̃mone' qui incipit. Scitote
qm̃ ꝓpe est regnũ dei pte. i. ⁊ s̃. ar. 40. s̃mo
ne. i. pte vlti. Nota etiã exemplũ Alexãdri
qñ vidit in quadam terra hoies senes de
pictos in pariete: ⁊ titulus dicebat. Hic vi
xit vna hora vel vno die: vel duobus: vel
tribus ad plus: qꝛ solũ dies leticie cõputa
bant ⁊c. ¶ Tertium remedium est finis ca
lamitas: qꝛ ex delectatione peccati nihil re
manet: nisi ꝯfusio ⁊ luctꝯ. Prouer.14. Extre
ma gaudij: luctus occupat. Quid. n. auaro
remanet de oibꝯ diuitijs suis: nisi extrema
paupertas? Quid luxuriosi: nisi corruptio
⁊ vermis? Quid supbo: nisi vilitas ⁊c? Et
omnibꝯ his eterna dãnatio: iuxta Job. 21.
Tenent tympanum ⁊ cytharam: ⁊ gaudẽt
ad sonituꝫ organi: ducunt in bonis dies su
os: ⁊ in puncto ad inferna descendũt. No
ta hic similitudinem hospitis: q qñ peregri
nus viator declinat ad cũ siue ad hospitiũ
suum: aptis brachijs ⁊ leta facie recipit ip
sum: parat mensam: sternit lectum: ⁊ oia sibi
possibilia facit sibi ad sui delectationem.
Sꝫ qñ vult recedere artam rationẽ: ⁊ lar
gaꝫ mercedẽ exigit ab eo ⁊c. Sic facit mũ
dus hoi peccatori. Jõ dicit scriptura Ec
cl'es. xi. Si annis multis vixerit hõ: ⁊ i his
oibus letus fuerit: meminisse dꝫ tenebrosi
tpis ⁊ dierꝫ multorꝫ: q quũ venerint vãita
tis argueᷣ p̃terita. ¶ Quartũ impedimẽ
tum est spes finalis penitendi. Et hoc ꝓue
nit illis ex spe diu viuendi vel ex nimia cõ
fidentia diuine mis̃icordie: q̃ potius est di
cenda p̃sumptio qua multi sunt decepti ⁊
quottidie decipiunᷣ a diabolo suggerente.
Cõtra hoc est triplex remediũ. ¶ Primũ
ẽ mortis dubietas. De qua vide qꝺ scripsi
s̃. ar. 4. s̃mone. ij. pte vl. ¶ Scdm remediũ
est pcti grauitas: qꝛ q̃ꝫto plus hõ in pctõ ꝑ
seuerat: tanto eius ꝯditio peioraᷣ: ⁊ pctm̃
efficiᷣ grauius. Nã vt dicit tex. in. c. vlti. de
ꝯsuetudine. Tãto grauiora sunt pctã: q̃ꝫto
infelicẽ aiam diutius detinent alligatã ⁊c.
Et in. c. Nõ satis: de simo. diᷣ ꝙ ꝯsuetudo
nõ minuit pctm̃ sed auget. ¶ Tertiũ reme
diũ est ꝯuersionis difficultas. Debet. n. ꝯsi
derare pctõr ꝙ quanto in pctõ perseuerat
tanto difficilior erit eius ꝯuersio ꝑꝑ dñium
peccati cui subijciᷣ. Propter qꝺ diᷣ Jere.
xiij. Si põt mutare ethyops pellem suam:
⁊ perdus varietates suas: sic ⁊ vos poteri
tis benefacere cum didiceritis malum. No
ta ad hoc figuram de coruo: q semel emis
sus ab archa nunq̃ꝫ reuersus est Geñ. 8.
Ad idem facit qꝺ scripsi in sermonibus
de peccatis in genere arti. i. Sermone. iij.
vbi agitur de grauitate peccati parte. 6.
¶ Quintum impedimentum est despera
tio veniam consequendi: que contingit ex
grauitate vel diuturnitate peccati. Dicit. n.
tũc peccator cum Caym. Maior est iniqui
tas mea: q̃ꝫ vt veniam merear Geñ. 4. Sed
mentitur. Talis enim fuit Judas: qui ex
desperatione venie laqueo se suspendit:

ꝛ diffusa sunt omnia visera eius Act.1. Cō
tra hoc ergo est triplex remedium. ¶ Pri
mum ē passionis xp̄i efficatia: qꝛ meritum
passionis eius incōparabiliter excedit oīa
peccata mundi: iuxta illud .1. Jo.ij. Siquis
peccauerit: aduocatū habemus apud pa
trem Jesum xp̄m iustum. ipse est ꝓpitiatio
pro peccatis nostris. Nō pro nostris autē
tm̄: sed etiam pro totius mūdi. Itē Job.6.
Utinam appenderent peccata mea: qbus
iram merui: ꝛ calamitas quā patior in sta
tera: quasi arena maris hec grauior appereret.
Nota Calamitas quā patior: Glo. h ē cru
cis ꝛ passionis mortis xp̄i. ¶ Scd̄m reme
dium ē infinita dei misericordia: que in in
finitum: est maior omni iniqtate: ꝛ hominū
ꝛ demonum. ps. Nunqd obliuiscetur mise
ri deus aut continebit in ira sua miserico
dias suas? Item alibi. Suauis dn̄s vniuer
sis: ꝛ miserationes eius super oia opa ei⁹.
Unde si omnes demones peterent veniā
a deo: proculdubio veniā obtinerent. Sic
pollicitus ē beatus Martinus demoni sibi
apparēti ꝛc. Quid igit peccator desperas
de dei misericordia: que semper ē prompta
ignoscere peccatori. Mat.18. Non dico tibi
septies: sed vsqꝫ septuagies septies. Nōne
ipse ꝓ crucifixorib⁹ orauit. d. Pater ignosce
illis ꝛc. Ideo ps. Quēadmodū miseretur
pater filiorum: misertus est dn̄s timētibus se:
qm̄ ipse cognouit figmētū nostrū. ¶ Ter
tium remedium ē angelica solicitudo con
tinua ꝛ custodia: qꝛ semper angeli sunt no
stri aduocati. Sicut patet in parabola fi
culnee: que habetur Luc.13. Ipsi āgeli ad
iuuant nos ad pn̄iam nos ꝯsolando ꝛ cō
fortando. Figura habetur de Helia ambu
lante per desertum .iij. Re.19. Nota etiam
de Heliseo q plures vidit angelos adiu
uātes q̄ erāt hostes ꝑsecutores .4. Re.
Nota etiam figuram de Daniele posito
in lacu leonū Dan.4. ¶ Sextum ipedimē
tum ē diffidentia in pn̄ia perseuerandi: ꝛ
h ꝓuenit ex defectu fortitudinis mētalis:
que ꝯtingit ex peccato: qꝛ ex sui natura in
cutit timorē anime ꝛ pusillanimitatē. Con
tra hoc ē triplex remediū. Primum ē fide
lium societas. Scd̄m ē aliorum exēplaritas.
Tertium ē virilis animositas. ¶ Primum
ergo remedium ē fideliū societas. Nō enī

dꝫ diffidere peccator de ꝑseuerantia quan
do tanti exercitus diuini iustorum: tam ho
minū q̄ angelorum patrocinio sustinet. ps.
Particeps ego sum oium timentiū te ꝛc.
Hec societas figurata ē Judith.xv. Quā
do assyrij nō adunati in fugam ibant p
cipites. Filij aūt israel vno agmine ꝑsequē
tes: debellabant oēs quot inuenire potuis
sent. Sic ꝛ peccator penitens iuuat oibus
elemosynis ieiunijs oibusqꝫ ceteris bonis
operibus: que per totū mundū a fidelibus
fiunt. Prouer.18. Frater q adiuuat a fra
tre: quasi ciuitas firma. ¶ Scd̄m remediū
ē aliorum exēplaritas. Naꝫ videmus ꝛ puel
las ꝛ pueros: ꝛ alios adolescentes in statu
religionis ꝛ penitētie. perseuerare vsqꝫ ad
mortem ex dono dei: ergo ꝛ nos debemus
de dono dei cōfidere vt perseueremus: qꝛ
apud deum nō est acceptio personarum. Isa.
.40. Qui sperant in dn̄o mutabunt forti
tudinē: assument pēnas vt aquile: current
ꝛ nō laborabūt: ambulabūt ꝛ nō deficiēt.
¶ Tertiū remediū est virilis animositas.
Debet enim peccator animosus esse ꝛ viri
lis: paratus ad pn̄iam faciendam: q̄ fuit
ad perpetrandū peccata. Ro.6. Humilia
mini dico ꝓpter infirmitatē carnis vestre.
Sicut enim exhibuistis mēbra vestra ser
uire imunditie: ꝛ iniqtati ad iniqtatē: ita
nunc exhibete mēbra vestra iustitie in san
ctificatione. Un̄ ad ꝓpositū prouocat nos
magister Goffredus ad fortitudinē in sua
poetria sic ait. Sed potes si arctum dilates
animum. Si corpus debile sit forte: ꝛ exi
guas vires supplere memento. spe grandi
facti. grauitas cuiqꝫ volenti est leuis: ꝛ le
uitas animo cuicunqꝫ rebelli est grauis: er
go vilis ꝛ erit leue natura mereri. Deo gra
tias Amen.

¶ De confessione. Sermo.18.

Enitentiam

agite ꝛc. Sequit videre d
peccatis necessario in ꝯfes
sione dicēdis. Salutet vir
go Maria ꝛc. Nota ꝓ cō
plemento ꝙ ꝯclusio theologorum est: ꝙ q̄uis
peccatū sit materia ꝯfessionis: tn̄ nō omne
peccatum subiacet necessitati cōfessionis.
Queda enim peccata tenet homo ꝯfiteri:

⁊ quedá nõ. Pro huius ergo materie intel
ligẽtia notandũ: ꝙ ad h vt act⁹ cadat sub
necessitate ꝯfessiõis: sex ꝯcurrunt ꝯditiões:
vz ꝙ sit pctm̃. actuale. mortale. materiale.
post baptismũ. nõ ꝯfessum alias. ¶ Prima
ergo ꝯditio reqrit ꝙ actus ille sit pctm̃: qꝛ i
ꝯfessiõe nõ sunt dicẽda: nisi pctá. Et intelli-
ge ẽt de peccatis cordis: qꝛ talia pctá ita se
parant a cõione sacramẽtoꝝ: sicut pctá opis
ergo ita indigẽt indicatione. Qd aũt di in
.4. sen. di. 16. c. i. ꝙ ꝯtritio est ꝯ peccatũ cor-
dis: ꝯfessio ꝯ pctm̃ opis: di per quádá ada
ptationẽ. Nõ aũt ꝑ ꝓcisionẽ ꝑm Pe. de ta
ran. in. 4. di. xij. q. ij. ar. Itẽ intellige de pec-
catis tam manifestis q̃ occultis: qꝛ ꝑm eun
dẽ Petrũ: vbi s. nõ sufficit aliqd eẽ notũ
iudici: nisi sit ei notũ i forma iudicij. Et iõ
q̃uis pctá manifesta nota sint sacerdoti:
qꝛ tñ nõ in forma iudicij: oz ea ꝯfiteri. Itẽ
qꝛ de eisdẽ dz eẽ cõtritio ⁊ satisfactio: er-
go ⁊ ꝯfessio. Nec obstat qd dicit Augu. ꝙ
ꝯfessio ẽ qua morbus latens spe venie ape
rit: qꝛ q̃uis pctm̃ sit manifestũ: dicit tñ la-
tẽs ipsi sacerdoti vt dei vicario. Et di. Et la
tens morbus pcti ẽt manifesti: quo ad cau-
sam morbi. nõ essentiaz q̃ est in corde: q̃uis
pateat in effectu exteriori ꝑm eundẽ Pe-
trũ: vbi s. Est etiá notandũ: ad hoc vt qs
ꝯfiteat pctm̃: requirit ꝙ ẽt peccati circũstá
tias ꝯfiteat ꝓsertim illas: q̃ trahũt ad aliá
speciẽ peccati. Pro cuius declaratiõe nota
ꝙ circũstátie peccatoꝝ sunt i quadruplici
dr̃ia. Quedá. n. circũstátie sunt: q̃ nec gra
uant nec minuũt peccatũ: ⁊ tales nõ sunt
dicẽde in ꝯfessione: nec de eis dz sacerdos
interrogare: vtputa ꝙ aliqs fecerit furtum
cũ manu dextra vl' sinistra ⁊c. Quedá ꝟo
sunt circũstantie: q̃ minuunt ⁊ alleuiát pec
catũ: puta ignorantia talis. s. q̃ nõ totaliter
excusat a pctõ: aliogn si totaliter excusaret
nõ cadit sub ꝯfessione ille actus: qꝛ nõ est
pctm̃: ⁊ hmõi circũstantias nõ opz ꝯfiteri:
nec est bonũ ꝯfiteri. Dicit tñ Petrus de ta
ran. ꝙ per accidẽs ne scandalizet ꝯfessor
bonũ est aliquas tales ꝯfiteri: vtquũ qs co
medit carnes in q̃dragesima ex dispẽsatio
ne ⁊ causa. Quedá ꝟo sunt circũstátie q̃
aggrauát qdẽ pctm̃: sed nõ trahũt in aliá
spẽm seu genus: ⁊ tales sunt i duplici dr̃ia.
Quedá enim nõ notabilit grauant: sicut
scia ⁊ ingratitudo: ⁊ tales nõ tenet qs ꝯfite
ri q̃uis melius sit ꝯfiteri: qꝛ sunt quasi ve-
nalia pctá. Sz attẽde ꝙ nõ itelligo de scia
circa actũ cõmissuz: qꝛ illa põt mutare spẽm
pcti: vt siqs fornicet cũ ꝯsanguinea sciẽter
est incestus. Si ꝟo ignorátcr credẽs illá eẽ
suam vxorẽ nõ est pctm̃. si fuit ignorantia
ꝓbabilis. Sicut pz i Jacob cognoscẽte Liá.
Sic siqs subtrahat rem aliená sciẽter est
furtũ: secus si ignoráter credẽs suaz. Intel
ligo ergo de scia. i. habitu scie q̃ hñt pec-
cans: ex qua circũstátia pctm̃ aggrauat: qꝛ
dz magis retrahi a pctõ: ⁊ qꝛ ẽ magis gra
tus deo q̃ ignorás. Aliogn vero aggrauát
notabiliter pctm̃. Et tales oz ꝯfiteri ꝑm ma
gistrũ Uilielmũ átidiosorensẽ. Nõ. n. suffi
cit illi q centũ marchas de alieno habuit
dicere. Ego accepi alienũ cuz ita bene pos
sit verificari: si accepisset vnũ denariũ. Nec
sufficiat illi: q gladio vulnerauerat primũ
dicere. Ego ꝑcussi ꝓximũ. Scdz alios ꝟo ca
nonistas: nõ tñ tutius opinátes nõ opz ꝙ
sufficit ꝯfiteri quantitatẽ in spẽ: lz nõ ꝓcise.
qꝛ hoc nõ põt fieri. Nec opz ꝑm totá quáti
tatẽ peccati pniam taxare ꝑm Petrũ de ta
ran. in. 4. di. xij. Et idẽ vi tenere Tho. i. 4.
di. 18. Quedá ꝟo circũstantie sunt aggra
uatiue: ⁊ trahũt pctm̃ in aliá spẽm seu ge-
nus pcti. Et tales circũstátie sunt ꝯfitẽde.
Uñ Aug. de pe. di. 5. Cõsideret. s. ꝯfessor q̃-
litatẽ criminis in loco: tpe: ⁊ pseuerátia: ẽt
varietate ꝑsone: ⁊ quali h fecerit tẽtatione:
⁊ ipsius vitij multiplici excitatione. Hmõi
aũt circũstátie trahẽtes in aliam spẽm in
his versib⁹ ꝯtinent. Quis. qd. vbi. ꝑ quos.
quotiẽs. cur. quõ. qñ. Quilibet obseruet aie
medicina dando. Hos versus ponit Tho.
in snia in. 4. di. 16. q. 3. a. p. Et sic expone.
¶ Quis: vtrũ peccator sit masc. vl' femina:
Juuenis vel senex. Nõ aũt ignobilis liber
vel suus. In dignitate vel officio ꝯstitutus:
aut ꝓuatus: sanc. mẽtis aut insanus: sciẽs
vel ignarus: solutus vel ꝯiugatus: clericus
vel laicus vel claustralis: ꝯsanguineus vel
extraneus: ⁊ sil'ia. ¶ Quid: vtrũ hĩc spẽm
vel illá. s. fornicationẽ vel adulteriũ: vtrum
ẽt sit illud mediocre: vel enorme: vel paruũ:
vtrũ manifestũ vel occultũ: vtrũ fetens ex
ꝯsuetudine vel recens. ¶ Ubi: vtrũ. s. in lo-
co sacro vel nõ sacro. In dño dñoꝝ aut ali-

bi. ¶ Per quos.s.intermediatores vel iter
nũcios:q2 oẽs tales sunt ꝑticipes criminis:
⁊ dãnationis:⁊ ipse est reus ⁊ obligatus ꝓ
pctis coꝝ. Itẽ ꝑ quos.i.cũ q̄bus ⁊ ꝓ q̄bus
⁊ ꝯ̃ quos. ¶ Quotiens: Debet.n.pctõr ꝯfi
teri:nõ solum ipsa peccata:sed etiam vices
⁊ iterationes:vt dicat quotiẽs cognouit for
nicariã:vel adulteram:⁊ vtrũ vnaꝫ vel plu-
res. Quotiẽs dixit primo suo ꝟba ꝯtume-
liosa:quotiẽs iterauit iniurias ⁊ silĩa:q2 ſꝫ
Aug. Vulnꝰ iteratũ tardius sanat̃ De pe.
di.iij. Inanis. Et si peccator dicat se nõ re-
cordari de nũero:nõ est statim dimittẽdus:
sed insistẽduꝫ ẽ q̃to tpe stetit in tali vitio:
⁊ q̃ frequent̃ iterauit.i.illud tp̃s: vtputa
quotiẽs in mẽse vł i hebdomada:vt sic pos-
sit haberi nũerus pcti:⁊ si nõ psit talit̃: sal-
tẽ ſm aliquã cõputatiõeꝫ. Et tñ declarãdũ
ẽ sibi q̄ nõ dicat plusq̃ ꝯscia sua sibi dictat:
vel minꝰ vt pleriq̃ faciũt. Q2 vt dic̃ Aug. ⁊
hẽ i dcre.22.q.2. Cũ hũilitatis cã mẽtiris si
nõ eras peccator anteq̃ mẽtireris mẽtien
do effeceris:q̄ euitaueras ⁊c̃. ¶ Cur: qual
[illegible]tatione h̃ fecerit:⁊ vtrũ p̃uenerit ipsaꝫ tẽ
tationẽ vel fuerit p̃uentus. Vtrũ spõte vel
coactus:⁊ quali coactione an.s. ꝯditionali
vel absoluta. Iteꝫ vtrũ cupiditate vel pau-
ꝑtate. Vtrũ ludẽdo an aĩo nocẽdi:⁊ silĩa.
Itẽ cur.i.quo motu vel fine fecerit:q2 finis
variat spẽm: cum actus humani recipiant
spẽm a fine. Vñ qui mechant̃ cum mulie-
re vt auferat ei sua: dicendus est magis
fur q̃ mechus q̃uis mechia sit etiã ibi ma
terialiter:sed formaliter furtum est. Facit
ad h̃ lex..ff.de fur.l.verum. ¶ Quomodo:
.s.de mõ agẽdi vel peccandi:q̄ melius actu
q̃ locutione scit̃. ¶ Qñ: vtrũ.s.in tpe sacro
puta in festis in q̃dragesima:⁊ aliĩs ieiuniĩs
aut in nõ sacro. Itẽ vtrũ añ pniaꝫ acceptã
aut ẽt post:frangẽdo illã pniam:q2 ſm h̃ ẽ
maior igratitudo. Ergo circũstãtias dꝫ pec
cator ꝯfiteri si scit vel sacerdos introgare si
pctõr nescit. Dꝫ ẽt ꝯ̄fessor introgare d̾ pctis
vt dic̃ Aug. de pe.di.6.c.i. Et dꝫ sacerdos
ꝯsiderare de introgationibꝰ faciẽdis:vt dic̃
Tho.in.4.sen.di.19.in expositiõe lr̃e. Pri
mo vt q̄libet pctõr introget̃ de pctis:q̃ ꝯsue
uerũt in oĩbus illis ꝯditionibus abũdare.
Nõ.n.oꝫ q̄ a milite q̃rat̃:de pctõ clericoꝝ
aut religiosoꝝ:aut ecõuerso. Scd̃o vt non
[illegible]iat explicita introgatio:vt si cõmisit dicat:
⁊ si nõ cõmisit nõ addiscat. Tertio vt d̾ pctis
p̃cipue carnis nõ descẽdat nimis ad parti-
culares circũstantias: q2 huiꝰ delectabilia
q̃to magis in spãli ꝯsiderant̃ tanto magis
cõcupiscẽtiã nata sunt mouere:vt d[illegible] in.iij.
ethicoꝝ. Et ideo põt cõtingere vt confessor
talia q̃rens:⁊ sibi ⁊ ꝯfitenti noceat. Et sic
q̃nq̃ deficiãt a suo scrutinio:iniq̄tates scru
tantes ſm Tho.ibi. ¶ Scd̃o req̄rit̃ ad h̃:
vt pcm̃ subiaceat necessitati ꝯfessionis.s.vt
sit actuale. Nam de originali nõ est necessa
ria ꝯtritio nec ꝯ̄fessio. Vide.s̃.sermõe.i.hu
ius articuli pte.ij.ꝟ.ij.no. Rõ duplex ẽ. Pri
mo q2 originale nõ est cõmissum a nobis:sꝫ
ꝑ Adam a natura ꝯ̃tctũ. Ro.5. Per vnuꝫ
hoiem pcm̃ intrauit in mundũ ⁊c̃. Et ideo
nõ req̄rit̃ actꝰ noster:nec ꝯtritionis:nec cõ
fessionis ad eius remissionẽ: nisi ꝑ accidẽs
si sit obex in recipiẽte baptismũ vel pniam.
Ois.n.res ꝑ quascũq̃ cãs ꝯ̃hit̃ ꝑ easdem
dissoluit̃:vt dicit canon in.c.i.de reg.iur. Et
lex.ff.de reg.iur.l.Nil tã naturale. Scd̃a rõ
ẽ:q2 originali nõ debet̃ pena sensus:sꝫ solũ
dãni ꝑ se:q2 in eo nõ ẽ ꝯuersio:sꝫ auersio so
lũ. Et iõ nõ ẽ de eo necessaria ꝯfessio:q̃ fit
ad h̃:vt pctõri penitẽti iniũgat̃ pnia a sa-
cerdote. Preterea effectꝰ ꝯfessionis ꝓcedit
ex auc̃te clauiũ sacerdotibꝰ collataꝝ:ad re
missionẽ aũt originalis nõ req̄rit̃ ptãs cla-
uiũ:q2 a muliere collatus baptismus remit
tit originale. ¶ Tertia ꝯditio req̄rit̃ q̄ sit
mortale:q2 de venialibꝰ nõ ẽ necessaria ꝯfes
sio. Et rõnẽ assignat Petrꝰ de tarã.in.4.di.
12.ar. Q2 ꝑ venialia nõ fit sepatio a regno
ecclesie triũphantis:nec a regno militantis.
Cũ ergo ꝑ ipsa regnũ nõ excludat̃ nõ indi-
get d̾ necessitate officio clauiũ ꝑ q̄s regnũ
apit̃. Nõ ergo necesse ẽ ꝯfiteri venialia ꝑ se
loquẽdo. Nec obstat Iaco.5. Cõfitemini al
terutrũ pctã vr̃a:q2 ꝟbũ illud q̃tũ ad pctã
mortalia ẽ p̃ceptũ:sꝫ quantũ ad venialia ẽ
ꝯsiliũ:ſm Tho.in.4.sen.di.16.q.2.ar.2.q.3.
ad p̄mũ. Per accidẽs aũt p̃t eẽ necessariũ
ꝯfiteri venialia ſm Pe.vbi s̃.vel rõe dubij
q̃n credunt̃ eẽ mortalia:vel rõe statuti:q̃n
hõ q̄ tenet̃ ꝯfiteri semel nõ hꝫ nisi venialia:
vel rõne periculi:q̃n venialis delectatio ad
h̃ perducta ẽ:q̄ nisi q̄s se ab ea auertat tra
heret̃ in mortale: ſm Petrũ.vbi s̃. Primꝰ
autem casus co[illegible] dubitat q̄s [illegible]. ¶ Pri-
mus est:que

tum cõmissum sit mortale: vel veniale: quia
tum ꝯfiteri tenet: sicut de mortali. Et hoc
qñ dubitatio illa succedit actui patrato.
Si vero dubitatio illa ꝓcedit actũ: q2 an-
teq̃ actus ille cõmittat dubitat an sit mor
tale vel veniale: efficit mortale rõne illius
dubij. ¶ Scd's casus est qñ credit esse mor
tale peccatum cõmissum. Nam tunc cadit
sub necessitate ꝯfessionis ratione ꝯscientie:
que lz sit erronea obligat: q2 omne qd nõ
est ex fide. i. ex ꝯsciẽtia peccatũ est Ro. 14.
Et in. c. fi. de prescripti. ¶ Tertius casus ẽ
qñ scit illud esse veniale: sed credit de eo
illud esse necessariũ ꝯfiteri. Quia tunc te-
net ꝯfiteri rõne predicta. ¶ Quartus ca-
sus est ratione statuti vt dictũ est. In hoc
tñ casu sunt due opiniones: sicut refert
Tho. in. 4. di. 16. Ubi sic dicit in casu isto.
in quo qs nõ haberet: nisi venialia. Dicunt
aliqui ꝙ tenet homo venialia ꝯfiteri. Alij
vero dicũt ꝙ sufficit ꝙ se presentet sacer
doti: ⁊ se immunem a peccato mortali osten
dat: vt ad cõmunionẽ admitti possit. Pre
ceptũ enim ecclesie est ad obligandũ illos:
q̃ habent aliqua: que ꝯfiteri debeant. Ca-
dit enim sub ꝓcepto magis taxatio tẽporis
q̃ ipse ꝯfessionis actus: q2 actus ipse a iu
re diuino ꝓceptus est. Jaco. 5. Cõfitemini
alterutrũ peccata vestra. Unñ si alicui per
gratiam collatũ esset: vt a peccato veniali
esset immunis: sicut beate Uirgini est colla-
tũ: nõ teneret ad illud ꝓceptũ. Hec Tho.
Cõcordat huic etiam opinioni Petrus de
palu. in. 4. di. 12. q. 2. arti. 4. vbi sic dicit: ꝙ
Papa si vellet nõ posset obligare aliquez
ad ꝯfessionez venialiũ: cũ hoc sit immutare
materiã sacramẽti: sed de venialibus face-
re materiam pnie: qd deus nõ fecit: ⁊ h opi
nio videt verior: sed ꝓma securior. Nã nul
lus põt esse certus an sit immunis a morta
li: iuxta illd Job. 9. Et si simplex fuero hoc
ipsuz ignorabat aĩa mea. Itẽ Eccl's. 9. Ne-
scit homo vtrũ amore vel odio dignus sit.
ps. Delicta qs intelligit. Itẽ. i. Cor. 4. Ni-
hil mihi ꝯscius sum: sed nõ in hoc iustifica
tus sum. Et ideo tutius est ꝓcepto ecclesie
de ꝯfessione annua obediat. Bene facit qd
legitur ⁊ notat in. c. fi. de pur. ca. ¶ Quar
ta ꝯditio notat cum dicit propriũ. Cõfite-
bor aduersuz me iniustitiã meam dño. Itẽ
Lu. 12. Ite ostẽdite vos sacerdotib'. Aliena
aũt peccata nõ dz quis ꝯfiteri: qñ sine al-
terius peccati manifestatione põt peccatũ
ꝯfitentis sufficiẽter manifestare sacerdoti.
Naz vt dicit Tho. in. 4. di. 16. Homo in cõ
fessione dz famam alterius custodire quan
tũ põt ꝯm suam ꝯsciẽtiam magis dz pur-
gare. Et iõ si circũstantia: q̃ ducit in cogni-
tiõez ꝑsone sit de necessitate ꝯfessiõis: vt q2
trahat in aliã spẽm pcti mortalis: tũc dz cõ
fiteri: semꝑ tñ si põt occultando ꝑsonã. Si
aũt nõ sit de necessitate ꝯfessionis dz dimit
tere: ne pctm̃ alterius ꝓdat. Uel petita licẽ
tia ꝯfiteat alteri vel supiori q̃ ꝑsonã igno
ret. Si aũt exꝓmat eam bona intẽtione nõ
vt ꝓdat: sz vt pniarius ei ⁊ ꝑ ea: aut vt secre
te emẽdet: nõ peccat sz meret. 22. q. 5. Hoc
vr̃ ꝯcor. Pe. de pa. in. 4. di. 21. dicẽs: ꝙ qñ
exꝓssio ꝑsone alterius necessaria ẽ ad exꝓs
sionẽ pcti: tũc tenet reuelare mulier ꝯfitẽti
incestũ cũ fratre vnico. Nõ sufficit dicere
ꝯcubui cũ viro: sed cũ fratre meo: q̃uis ꝑ
hoc sacerdoti notificet pctm̃ alterius. Pe
trus ꝓo de tarantꝫ. in. 4. di. 21. in hoc casu
distinguit. d. ꝙ aut ꝑ hoc immineret ꝑiculuz
dicere aut nõ: ⁊ tũc dz ꝯfiteri. ¶ Quinta cõ
ditio cũ di post baptismũ: q2 de pctis ãte
baptismũ: nec põt eẽ ꝯfessio d illis. loquẽdo
de ꝯfessione q̃ est ꝑs sacramẽti pnie: cũ ba
ptismus sit fundamẽtũ ⁊ ianua sacramẽ
toꝝ. de ꝓñi: nõ baptismi veniẽs de cognatꝫ.
spi. c. ij. lib. 6. Sz nec ꝯtritio ẽ necessaria acci
piẽdo ꝯtritionẽ ꝓprie ꝓut ẽ dolor de pctis
grã informatis: q2 tũc in ãno ꝑ baptismũ:
sz ꝑ ꝯtritionẽ grẽ haberet: sz bñ est necessa
rius dolor de pctis saltẽ informis: q̃ ẽ attri-
tio: q̃ ex vi sacramẽti baptismi fit ꝯtritio.
Unñ dixit Petr' Actꝫ. 2. Pniam agite ⁊ ba
ptizet vnusq̃sq3 vr̃m. Unñ Aug. d ꝯse. di. 4.
Oẽs q iam sue volũtati arbiter ꝯstitutus
ẽ cũ accedit ad sacramẽtũ fideliũ: nisi oĩo
peniteat veteris vite nõ põt nouã ichoare.
Satisfactio ẽt deo faciẽda nõ reqrit. Naz
vt ait apl's Ro. xi. Sine pnia sunt dona ⁊
vocatio dei. Sup quo textu dicit Amb. Et
habet de ꝯse. di. 4. Sine pnia sunt dona ⁊
vocatio dicit: q2 gratia dei in baptismate
nõ requirit subiectũ vel opus aliqd: sed so
lam fidem: ⁊ omnia gratis condonat.

Deo gratias amen.

Sermones de oratione Petri Hieremie.

207

Tabula

F I N I S.

¶ Incipiunt sermones sup expositione orationis dñice: compositi p Fratrem Petrum Hieremiam siculum ordinis predicatorum. Sermo primus.

Portet semp orare et non desicere. Luc. 18. Nota semp. i. horis ɔgruis et oportunis. Hoc enim pceptum cum sit affirmatiuum obligat quidem semper: sed nō ad semper. Hoc autem thema proposui conueniens materie expositionis orationis dñice. Circa quam ista quadragesima vacare intēdo nō quippe confidens de mea scientia: cum tenuissima sit: sed in diuino auxilio. Ipse enī deus ex infinita sua bonitate nos prouocat vt de suo auxilio ɔfidamus dicens p Jacobum suum aplm. Siquis vestrum indiget sapientia: postulet a deo: qui dat omnibus affluenter: et nō iproperat. Jac. i. Et p pphetam suum ait: Dilata os tuum et implebo illud: ps. 80. Sed anteq̄ ad propositam intentionem descendaȝ. premittam aliqua quasi primordia. Circa materiam orationis in generali propositum thema loquitur. Igitur circa eaȝ quattuor per ordines videamus.

¶ Primo de orationis necessitate.
¶ Scđo de eius qualitate.
¶ Tertio de eius vtilitate.
¶ Quarto de petendoꝝ congruitate.

Et nota q̄ infrascriptis s̄monibus multa ponūtur. Pro materie declaratione: que tamē in predicatione vtrum sint recitanda predicatoris arbitrio relinquitur. qui considerata audientium capacitate: et temporis cōmoditate: an sint referenda: vel obmittēda poterit ponderare. Nam vt dicit origenes sicut refert Gratianus in decretis. 43. di. in mandatis noscere nos oportet. quis qualisue sit. is: cui imortalitatis verba credenda sunt. Solliciti enim esse debemus. ne margaritas nostras mittamus ante porcos. ¶ Igitur circa primum. s. orationis necessitatē. querunt doctores theologi vtrum oratio sit necessaria ad salutem. Ubi nota. pro euidentia: q̄ circa hanc q̄ōnem inuenitur quadruplex opinio. erronea ab antiqs phis posita. sicut tangit Tho. in. 3°. contra gentil. c. 96.

¶ Prima fuit opinio epicureoꝝ.
¶ Scđa fuit opinio peripateticorum.
¶ Tertia fuit opinio stoicoꝝ.
¶ Quarta fuit opinio egyptioꝝ.

In hoc ergo sermone insistam tm̄. circa has opiniones falsas reprobandas: vt postmodū purgato agro a sentibus infructuosis: seminari possit in eo granum frumenti. i. vera et firma fidei catholice sententia in sermone sequenti.

¶ Prima ergo falsa opinio fuit eoꝝ: qui negabant oīno diuinam prouidentiam. ponentes mundū factum a casu: et oia a casu ɔtingere. Casus aūt ē causa agens preter intentionē. s̄m phm. in. 2°. physicoꝝ et hec fuit opinio Democriti et epicureoꝝ. Et s̄m istos tollit̄ oīno fructus et necessitas orationis. Unī s̄m eos vanū est orare. ¶ Et huic opinioni videt̄ prima facie prestare fomentum auctoritas sacre scripture: que sic ait. Uerti me ad aliud: vidiq̄ sub sole. nec velocium esse cursum. nec fortium bellum. nec sapientiū pāne. nec doctoꝝ diuitias. nec artificum gratiam. sed tēpus casumq̄ in omnibus Eccl's. 9. ¶ Sed h̄ opinio est oio falsa. et ridiculosa: et destruitur rōne: et auctē. Ratio est: q2 que a casu ɔtingunt. nullū ordinem habent in se. Uidemus aūt manifeste in toto vniuerso maximum esse ordineȝ. sicut pȝ in motu corpoꝝ celestium: solis: lune: et stellaꝝ: et imotu elemētoꝝ. Terra enīȝ semper eodem tēpore producit flores. fructus et c. Propterea dicit scriptura. q̄ deus oia in numero: pondere: et mēsura ɔstituit.

¶ Destruit̄ 2° hec opinio per auctem scripture: que dicit. Sapientia attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter. et disponit oia suauiter. Sap. 7. Nota a fine. i. a creaturis habētibus solum esse. vsq̄ ad finē. i. vsq̄ ad creaturas habētes intellectū. Quinq̄ enim gradus diuina sapientia ordinauit.

¶ Primus est creaturaꝝ habentiū solum

esse. sicut lapides. ¶ Scđs habentiū esse ⁊
viuere sicut plante. ¶ Terti⁹ habētiū esse
viuere ⁊ sentire sicut aīantia tre volucres
celi ⁊ pisces maris. ¶ Quart⁹ gradus est
habentiū esse viuere sentire ⁊ intelligere cū
discursu sicut homines: ꝙ intelligunt ratio
cinando diuidendo cōponendo. ¶ Quin-
tus habentium etiā intellectum sine discur
su sicut sunt angeli. Omnia ergo huiusmo
di subsunt diuine dispositioni. Vñ Sap.
12. Nec est alius deus quā tu cui cura est
de omnibus. Nec obstat auctas supra in
ꝯtrariū allegata: qꝛ loquitur in ꝑsona vul-
gi errantis. Hoc enīꝫ modū loquendi vtit
Salomon in libro illo. Propterea liber ille
noīatur Eccl's. i. Cōcionator. vt dicit Greg.
in. 4. dialoꝝ. Disputans enim Salomō vti
tur sepe verbis illoꝝ qui terrena sapiūt: ⁊
talis est auctas ista. Non tñ est negandū.
ꝙ multa in his inferioribus a casu contin
gunt respectu causaꝝ scđaꝝ. preter quaruꝫ
ordinem multa ꝯtingunt: sicut auctas alle
gata dicit: sed non respectu cause prime ⁊
vniuersalis. que est deus. qꝛ ab eius ordine
nihil pōt subtrahi. Et ideo respectu dei ni-
hil est casuale: sed ꝓuisum. Vñ Job. 5. Ni
hil in terra sine causa fit. sicut ꝯcursus duo
rum seruoꝝ. lꝫ fit casualis quātum ad eos:
est tñ ꝓuisus a dño qui eos scienter sic ad
vnum locum mittit. vt vnus de alio nesciat
ꝺm Tho. pte. i. q. 22. ar. 2. ad primū. Quā-
uis nō possumus scire rōnes qbus diuina
ꝓuidētia moueatur: ad huiusmodi ꝯtingē
tia disponenda. Vñ Eccl's. 8. Intellexi ꝙ
oium operum dei nullam possit hō inueni-
re rōnem coꝝ que fiunt sub sole: ⁊ quanto
plus laborauerit ad querēdum tanto mi-
nus inueniet etiā si dixerit sapiens se no-
sce nō poterit reperire. ¶ Scđa falsa opi-
nio fuit illoꝝ qui dixerunt diuinam ꝓuidē
tiam omnia regere ⁊ gubernare pter actus
humanos. ⁊ huius opinionis fuerunt peri-
patetici. ex qua opinione sequitur ꝙ va-
nū sit orare ⁊ oio deum colere cum nullus
fructus ex oratione sequat̄. Qui qdem er-
ror tangit̄ Malach. 3. Dixistis vanus est q
fuit deo. ⁊ qđ emolumētum qꝛ custodiui-
mus precepta eius: ⁊ qꝛ ambulauimus tri
stes coram dño exercituum. Ergo nec btōs
dicimus arrogantes. siquidē edificati sunt

facientes impietatē ⁊ tētauerunt deum ali
qui nō omnes ⁊ salui facti sunt. In horum
etiā ꝑsona loquitur Job. 22. Nubes lati-
bulū eius nec nostra ꝯsiderat ⁊ circa cardi
nes celi ꝑambulat. q̄si. d. sicut ipse deus la
tet quasi nubibus occultatus inquātuꝫ ea
que supra nos sunt plene cognoscere nō va
lemus: ita e9° nec ipse ea que ad nos per
tinent quasi sub nubibus existentia videt.
sicut Ezechielis. 9. Ex ꝑsona quorūdam di
cit̄ dereliquit dñs terram. dñs nō videt: ita
exponit Tho. ibi. Itē ps. De istis dicit. Po
pulum tuū dñe humiliauerunt ⁊ heredita-
tem tuā vexauerunt: viduam ⁊ aduenam
interfecerunt ⁊ pupillos occiderunt ⁊ dixe
runt nō videbit dñs nec itelliget deus Ja
cob. Cōtra quos subdit intelligite insipien
tes in populo: ⁊ stulti aliqñ sapite: qui plā-
tauit aurem nō audiet aut qui finxit ocu-
lum nō ꝯsiderat ⁊c̄. ps. 93. Et alibi de homi
ne impio dicit. Dixit enim in corde suo ob
litus ē deus auertit faciem suā ne videat
in finem ps. 9. Vide etiā Eccli. 23. Et i ꝑso
na etiam istoꝝ loquitur Boetius dicens.
Omnia certo fine gubernas. hoium solos
res ꝑius actus. huius etiam opinionis dr̄
fuisse Tulius in. 3. de legibus dicit ꝯtrariū
. s. ꝙ omnia ⁊ hoium vita iussis superne le
gis obtemperant. ¶ Mouebantur aūt isti
tales multiplici rōne. sicut ponit Tho. ꝑ. i.
q. 22. ar. 2. quaꝝ tñ quattuor potissimas di
cam gratia breuitatis. ¶ Prima ratio est
qꝛ multa mala videbant in rebus esse: que
aut dicimus deum nō posse impedire: ⁊ sic
nō erit omnipotens. aut posse: ⁊ sic cum nō
impediat cum possit videtur ꝯsentire: ⁊ fo-
mentum dare malis: que fiunt. qꝛ vt dicit
canō. Error cui nō resistitur approbatur ⁊
veritas cum minime defensatur opprimit̄:
negligere quippe cum possis perturbare ꝑ
uersos: nihil est aliud quā fouere. nec caret
scrupulo societatis occulte: qui manifesto
facinori desinit obuiare. 93. di. error. ⁊. 2. q.
7. negligere faciunt notata in. c. Quanta.
de sen. excō. ⁊ in. c. Cum quis eodē ti. lib. 6.
¶ Scđa ratio. qꝛ nō videbant quō potest
stare simul liberatas arbitrij cum diuina ꝓ
uidētia. ¶ Tertia ratio. qꝛ in euētibus hu-
manis: nullus certus ordo apparet. Non
enim semper bonis, bona eueniunt: aut ma

lis mala: nec rursus semper bonis mala eueniunt: aut malis bona: sed indifferenter bonis ⁊ malis bona ⁊ mala: iuxta illud Eccl'e.9. Uniuersa eque eueniūt iusto ⁊ impio bono ⁊ malo mundo ⁊ immundo imolanti victimas ⁊ sacrificia contemnenti. ¶ Quarta ratio est: quia quicquid dimittitur sibi non subest alterius prouidentie: sed homines sibiipsis dimittunt a deo. dicitur enim Eccl'i.15. Deus ab initio constituit hominem ⁊ reliquit eum in manu cōsilij sui. ⁊ hec specialiter videtur esse in malis: de quibus dicitur ⁊ dimisi eos sm desideria cordis eorum: ibunt in aduentionibus suis. ps.80. ¶ Sed ista opinio est omnino falsa: vt patet ex eo: quia ex hoc tolleretur premiatio bonorum ⁊ damnatio malorum ⁊ timor dei pariter ⁊ amor: contra quod tota scriptura sacra innititur. Et preterea sequeretur ex hac positione. ꝙ deus non esset iustus. ⁊ dimitteret mala impunita: ⁊ bona non remunerata contra ꝙ dicitur ps.7. Deus iustus iudex fortis ⁊ patiens: destruitur etiam hec opinio per auctoritates supra allegatas. Sap.7. Sapientia attingit a fine vsque ad finem fortiter ⁊ disponit omnia suauiter. ¶ Modo restat respondere ad rationes in contrarium allegatas. Ad primam ergo rationem dicendum sm Tho. vbi supra. ꝙ aliter est de eo. qui habet curam alicuius particularis: ⁊ de prouisore vniuersali. Prouisor autem particularis excludit defectum ab eo: quod eius prouisioni subditur: quantum potest: sed prouisor vniuersalis permittit aliquem defectū in aliquo particulari accidere: ne impediatur bonum totius. vnde corruptiones ⁊ defectus in rebus naturalibus dicuntur esse contra naturam particularem. sed tamen sunt de intentione nature vniuersalis: inquantum defectus vnius: cedit in bonum alterius: vel etiam totius vniuersi: quia corruptio vnius: est generatio alterius per quam species conseruantur. ¶ Cum ergo deus sit vniuersalis prouisor totius entis: ad ipsius prouidentiam pertinet: vt permittat aliquos defectus esse in aliquibus particularibus rebus. Ne impediatur bonum vniuersi perfectum. Si enim omnia mala prohiberentur: multa bona deessent vniuerso. Non enim esset vita leonis. si non esset occisio animalium. nec etiam patientia martyrum si non esset tirānorum persecutio. Unde Aug. in enchiridion. Deus omnipotēs nullo modo sineret aliquid esse mali in operibus suis: nisi a deo esset omnipotens: vt benefaceret etiam de malo. ¶ Ad secūdam rationem que requirit latiorem indagationem respondebitur infra cum agetur: contra tertiam opinionem circa finem. versu modo restat respondere. ¶ Ad tertiam rationem Quod bona ⁊ mala bonis ⁊ malis eueniunt contingit nō sine ordine diuine prouidentie que tribuit vnicuique prout cuique expedit quāuis intellectus noster nō possit percipere rōnem prouidentie sue: que mirabili ⁊ ineffabili mō oīa disponit: sicut medicus diuersis infirmis prouidet diuersis remedijs: ⁊ cōtrarijs. nō tamen sine rōne artis medicine quāuis rōnem ipsam nō capiant illius artis ignari: quibus videretur medicus a casu agere. ⁊ medicinas illas ordinare. cum tamen nō a casu faciat sed sm canones medicine. Sic ⁊ nos considerare debemus. quia oīa a diuina prouidentia certo ordine gubernantur: quamuis causas ⁊ rōnes prouisionis sue intelligere non valeamus: iuxta illud Eccl'e.8. Intellexi ꝙ oīum operum dei nullam possit homo inuenire rōnem eorum: que fiunt sub sole ⁊c. ¶ Ad quartam rōnem dicendum: ꝙ in hoc ꝙ dicitur deus hoiem sibi reliquisse nō excluditur: homo a diuina prouidentia: sed ostēditur: ꝙ nō prefigitur ei virtus operatam determinata ad vnum sicut in rebus naturalibus: que agūtur tm̄ quasi ab alio directe in finem. nō autem ipsa se agunt: quasi se dirigentia in finem sicut creature rōnales. per vsum liberi arbitrij: quo cōsiliātur: ⁊ eligunt. vnde signanter. dicit in manu consilij sui. Sed quia ipse actus liberi arbitrij reducitur in deū: sicut in causam necesse est vt ea que ex libero arbitrio fiunt diuine prouidentie subdantur: prouidentia. n. hois continetur sub prouidentia dei: sicut causa particularis sub causa vniuersali hominum etiā iustorum quodā excellētiori modo. deus hz prouidentiā: quā impiorum inquantū. nō permittit aliqd euenire cōtra eos ꝙ finaliter impediat eorum salutē. Nā vt dicitur. Ro.8. Diligentibus deum oīa cooperantur in bonum. ⁊ ps. Quia nō relinquet dñs virgā peccatorum sup

fortes iustoꝝ vt non ex. vi. ab ini. manus. s.
Sed ex hoc ipso. ꝙ impios deus non retra
hit a malo culpe. dicitur eos dimittere: non
tamen ita ꝙ totaliter ab eius prouidentia
excludantur: alioquin in nihilū deciderēt:
nisi eius ꝓuidentia conseruarentur. ¶ Ter
tia falsa opinio fuit illoꝝ qui oia qdem pro
uidentie diuine subdebant: sed ex necessita
te contingere arbitrantur. siue ex immuta-
bilitate prouidentie. siue ex necessitate stel
larum siue ex connexione animorum ꝛ hec
fuit opinio stoicorum. que quidem opinio
duo inconuenientia importat.

¶ Primum est quia ponit oia ex necessi
tate contingere: ꝛ ſm hoc tollitur libertas
arbitrij. Et contra hoc agetur infra in h̄ ser-
mone in quo per rōnes ꝛ auctoritates iste
error improbabitur. ¶ Scdm inconueniēs
est: qa seqtur ex hac opinione ꝙ non opor
tet orare: nec vllus fructus ex oīoe seqtur:
ꝛ contra hoc agetur infra in sermone pro-
ximo: vbi ostendet multiplici medio ꝙ ora
tio est necessaria. ꝛ huius opinionis videt
fuisse Uirgilius qui ait in. 6. Eneidos.
Desine fata deum flecti sperare precando.
Huic etiam error quidā modo xpiani inni
tuntur paganizantes atqȝ dicentes. Quel-
lo che deue esser conuien che sia: iuxta illud
i tragedijs. Fatis agimur credite fat. Tol
litur ergo ex hoc libertas arbitrij. Unde
hac falsa opinione quasi quodā reti dia-
bolus plurimos sub trahit ad perditionem
eternaȝ. Igitur ad huius erroris exclusionē
duplici medio vtar. vȝ. ratione auctoritate.
Rō erit sexcuplex.
¶ Pria sumitur ex pte culpe cōmisse.
¶ Scda ex pte pene debite.
¶ Tertia ex pte iustitia diuine.
¶ Quarta expimentalis doctrine.
¶ Quinta ex parte scientie humane.
¶ Sexta ex pte pfectionis mundane.
¶ Prima ergo sumitur ex pte culpe com-
misse: ꝛ est rō talis. Certum est ꝙ nullū pec
catum cōmittitur nisi ex voluntate libera.
Unde Aug⁹. 15. q. 1. in principio. Pctm̄ a
deo voluntarium malum est: ꝙ si non sit
voluntarium desinit esse peccatum. vnde
si aliqs actus de genere maloꝝ cōmitteret
ab aliquo sine propria voluntate. nullo mo
do esset peccatum. si nullo modo esset vo-
luntariū. Puta si a furioso vel frenetico cō
mitteretur homicidium. 15. q. 1. sane ꝛ. c. Ali-
quos ꝛ. c. Illa. ic ꝛ si ab ebrio: quāuis ebrie
tas illa tanto magis grauatur quanto ma
iora potuerant ex ea mala seq. vnde Aug⁹
cōtra faustum ꝛ habetur in decretis. 15. q. 1.
Inebriauerunt Loth filie eius ꝛ se nesciē-
ti miscuerunt: qua propter culpandus est
qdem non tantū quātum ille incestus: sed
quantū ebrietas illa meretur. Sic si infans
occidit hoiem. Sic si tractus vi precisa que
totaliter excludit voluntarium aliqd de ge
nere maloꝝ cōmittat: totaliter excusatur a
peccato. 50. di. presbyteros. Si vero nō fue-
rit vis precisa: sed causatiua. que dicit me-
tus: excusatur qdem a tanto. sed non a to-
to: qa potius debet qs oia mala pati quā
peccato consentire. 32. q. 5. ita ne. ꝛ de eo. qd
me cā. sacris. Ratio est qa metus nō tota-
liter excludit voluntatem: quia coacta vo-
luntas voluntas est: vt dicūt legiste. Si igit
ex prouidentie diuine infallibilitatis: ex ne-
cessitate contingerent ꝛ cōsequenter tollere
tur libertas arbitrij. ergo nullum peccatum
cōmitteretur in mūdo: qa ex necessitate hō
ageret. sicut aialia bruta: que potius agun-
tur quā agunt: sed hoc pȝ manifeste falsum
qa omne vis. s. diuinum naturale ꝛ huma-
num dictat culpas committi: si aliqd cōtra
deum vel ꝓximuȝ agatur. Rō. n. naturalis
dictat hoi ꝙ illud qd ab eo fit cōtra rōneȝ
naturalē sit malū. Ad qd. n. data esset hoi
ratio: si fas esset passum hoi contra rōnem
viuere ꝛ opari: Unde ꝛ iuriscōsultus dicit
ff. de iust. ꝛ iure. l. vt vim Cuȝ. n. inter hoies
cognationem quandā natura cōstituit ꝯsis
est hoieȝ hoi insidiari nephas esse. ¶ Scda
ratio sumitur ex pte pene debite: nullus. n.
actus ex necessitate cōmissus punibilis est
nec premiabilis. Unde Aug⁹. 22. q. 4. Na
buchodonosor. Uasis iqt ire nunqȝ deus
redderet interitum nisi voluntarium inue-
niretur homo habere pctm̄. ꝓpter h̄ dnt̄ iu
ra ꝙ si homicidiū a furioso vel infante cō-
mittitur. nō est punibile etiam pena irregu-
laritatis. Idem si ab artato necessitate de-
fensionis. cū moderamine inculpate tutele
occidit inuasor. vt in clemē. Si furiosus de
homicidiūs. ff. ad. l. aqui. l. sciam. §. qui cum
aliter ꝛ. ff. de inst. ꝛ iure. l. vt vim ꝛ. C. vnde

in lib.i. Si igitur diceremus omnia ex necessitate contingere propter diuine prouidẽtie infallibilitatem: aut alia quauis causa sequeretur hoiem. mala agentem nulla pena dignum fore. ergo iniuste deus hoiez condemnaret pena temporali vel eterna. propter demerita peccatorum. Iniuste etiã sunt leges diuine ⁊ humane. que malefactoribus penas condignas irrogant. vt qd lex diuina ⁊ humana punit homicidã morte si ex necessitate qs hoiez occidit: Iniusta sunt etiam omnia statuta municipalia delinquentes punientia: ⁊ premiantia bonos ⁊ sic dabitur licentia improbis nocẽdi alqs contra quod dicit Isidorus ⁊ habetur in decretis. 4. di. Facte sunt autem leges. vt earum metu humana coerceatur audatia tutaqз sit inter improbos innocẽtia ⁊ ipsis iprobis formidato supplicio refrenetur audatia ⁊ nocendi facultas. ⁊ sic pз secũda rõ.

Tertia ratio sumitur ex parte diuine iustitie ⁊ bonitatis. Si enim diceremus in bonis humanis oĩa ex necessitate contingere siue ex prouidentie necessitate siue ex constellatiõe: sequeretur q deus esset causa malorum culpe que committuntur in mũdo. Ex quo inconuenienti sequeretur aliud triplex inconueniens. Primo. s. quia esset deus sibi contrarius. nam ex vna parte precipit nobis: ne mala faciamus ⁊ ex altera. nos impelleret ad malum. Sic enim homicidium: furtũ: adulteriũ ⁊ hmõi mala sunt vt quid nos diuina prouidẽtia impellit necessario ad illa perpetranda: Si autẽ non sunt mala. vt qd illa prohibet: Scdo sequerẽ q deus esset iniquus: esset enim causa maloꝝ culpe: que cõmittuntur: aut enim oportet dĩe illud quod agimus nõ esse malum. aut si maluз est ⁊ culpabile magis culpabilis esset deus: qui nos ad illa necessaria impellit ⁊ cogit: sicut si rex aliqd prohiberet: ⁊ postmodũ cogeret ad cõtrarium faciendum. Tertio sequeretur q deus eẽt iniustus. si enim ex necessitate homo ageret malum: aut dicis hoiem agere: aut non si non. ergo iniuste deus agit ipsum puniendo. si sic magis dignus esset deus. Pena qui illius mali esset causa: quia consensus auctoritatis in delictis est magis culpabilis ⁊ reprehensibilis qз consensus operationis ⁊ cooperationis. vt not. in. c. i. de offi. deleg. Unde ad propositum August. in. 5. de ciui. dei. c. i. Sic ait. Illi vero qui positionem stellarum quodammodo decernentium qualiscunqз sit: ⁊ quid ei proueniant boni quidue mali accidat ex dei voluntate suspendunt. si easdem stellas putant habere hanc potestatem traditam sibi a summa illius potestate: vt volentes ista decernant: magnam celo faciunt iniuriam: in cuius velut clarissimo senatu ac splendidissima curia opinantur scelera facienda decerni: qualia si aliqua terrena ciuitas decreuisset genere humano decernente fuerat euertenda qualiter deinde iudiciuз. de hominum factis deo relinquitur. quibus celestis necessitas adhibetur: cum dominus ille sit ⁊ siderum ⁊ hominum: Hec ille.

Quarta ratio sumitur ab experientia. videmus enim duos sub vna constellatione natos diuersis: tamen moribus viuere: vnum quidem virtuose. alterum vitiose: sic patet in Iacob ⁊ Esau Gen. 25. Si ergo ex constellatione dicatur quis ad malum cogi vterqз profecto malus esset cum vterqз sub vna constellatione sit natus. hanc etiaз rationem ponit Augusti. in. 5. de ciuitate dei. c. i. ⁊ Greg.

Quinta ratio sumitur a scientia humanali. nam error iste destrueret philosophiã moralem theologiam ⁊ scientiam legalem quia philosophi morales ⁊ theologi libros plurimos conscripserunt vt homines viuerent virtuose ⁊ fugerent vitia. Et quid ergo oportuit istos libros componere ⁊ persuasionibus suadere virtutes. si ex necessitate homines sequerentur vitia vel virtutes: Pari formiter etiã destrueret alias scientias si bene consideretur.

Sexta ratio sumitur ex perfectione vniuersi: que quidem non esset si non omnes gradus essendi inuenirentur in rebus. Unde ad diuinam prouidentiam pertinet omnes gradus entium producere: ⁊ ideo quibusdam effectibus preparauit causas necessarias. vt necessario euenirent quibusdam vero causas contingentes: vt euenirent contingenter sm conditionem proximarum causarum. hanc rationem assignat Tho. i. parte. q. 22. ar. 4. ⁊ sic patẽt rõnes.

¶ Modo videamus auctoritates quibus
predictus error destruitur. prima est Eccli.
15. Deus ab initio constituit hominem ⁊ re
liquit eum in manu cōsilij sui. adiecit man/
data ⁊ precepta sua si volueris mandata
conseruare conseruabunt te. apposuit tibi
aquā ⁊ ignē ad qđ volueris porrige ma/
num tuam: ante hominē vita ⁊ mors bonū
⁊ malum: qđ placuerit ei dabitur illi. Nota
in manu consilij. Glo. interlinearis. i. in li/
bertate arbitrij ab initio. s. mundi vel vite
cuiuslibet adiecit mādata ⁊ precepta: mā
data sunt precepta affirmatiua inducētia
ad virtutes. precepta sunt negatiua: a vi/
tijs retrahētia. ⁊ obligant semper ⁊ ad sem
per. sed affirmatiua obligant semper sed
non ad semper. Aquā. i. bonam vitam: seu
deuotione ⁊ ignem. s. eternū inferni. bonuz.
bonū. s. glīe ⁊ malū pene. Pȝ p̄ma auctas.
¶ Scđa habetur Gen. 4. Dixit dominus
ad Chaym. nōne si bene egeris recipies. sin
aūt male statim in foribus peccatuȝ aderit
sed sub te erit apetitus eius: ⁊ tu dñabe/
ris illius. ex quo textu clare probat̄ ꝙ pec
care est in potestate hois. Ergo necessitas
diuine prouidentie nō tollit libertatem ar/
bitrij. ¶ Modo restat respondere ad ratio
nē. que fit in oppositum que est talis. Cuȝ
diuina predestinatio siue ꝓuidentia muta/
ri nō possit. Ergo necesse est ipsam impleri.
constat aūt diuine prouidentie omnia sub
dantur etiam actus humani vt supra ha/
bitum est. Ergo videt̄ ꝙ omnia ex necessa/
rio proueniant. qꝛ posita necessitate cause.
ponitur necessitas effectus. Et pro respon/
sione vtar duplici medio. s. rōne ꝯfirmata ꝑ
auctes Augu. ⁊ Boetij. ⁊ exēplo. Pro in/
tellectu ergo rationis. Nota ꝙ duplex est
necessitas. s. absoluta ⁊ suppositiōis. q̄ dici
tur cōditionalis. absoluta necessitas est qñ
res nō potest aliter esse. sicut necesse ē ignē
ardere: graue descendere: hominez esse mor
talem. necessitas vero suppositionis est: qñ
aliquid est necessarium non simpliciter sed
aliquo supposito. sicut comedere ⁊ bibere
nō est necessarium absolute homini. quia
non cogitur ad comedendum: ⁊ bibendū:
sed supposito ꝙ homo velit viuere: necessa/
rium est eum comedere ⁊ bibere. Hec er/
go necessitas di suppositionis. nō autez ab/
soluta. sic si tu curris: necessario moueris: ⁊
tamen absolute loquendo. nec te currere est
necessariuȝ. nec te moueri. Sic si scio te am
bulare necesse est te ambulare. non eniȝ po
test aliter res esse q̄ȝ sciatur: ⁊ tamen abso
lute nō est necesse te ambulare. modo in ꝓ
posito loquendo de necessitate absoluta nō
est necessarium te bene agere. sed si vis sal/
uari est necessarium te bene agere ⁊ bene
viuere. Sic concedendum est: si deus te pre
destinauerit necessario saluaberis. sed tamē
non sequitur. ꝙ de necessitate bene agas:
nec ꝙ salueris simpliciter ⁊ absolute. sȝ ne/
cessitate suppositiōis: sic h̄ tamē necessitas
nō tollit libertatē arbitrij. sicut nec necessi/
tas te mouendi tollit libertatem arbitrij: q̄ȝ
uis sit necessariū te moueri si curris. Et idē
dicēduȝ est de prescientia circa dānandos.
hanc responsionem facit Aug⁹ sicut refert
Gratianus in decretis. 23. q. 4. Nabucho/
donosor. Et idē de verbo ad verbuȝ. ponit
Boetius in vltimo de consolatione circa fi/
nem. Dicit ergo sic due sunt necessitates. sim
plex vna veluti necesse est omnes homines
esse mortales. altera ꝯditionis vt si aliqueȝ
ambulare quis sciat eum ambulare neces/
se est. quod enim quisq̄ȝ nouit illud esse ali/
ter q̄ȝ notum est nequit. sed hec minime se/
cum illam simplicem trahit. hāc enim neces
sitatem non propria facit natura. sed cōdi
tionis adiectio. nulla enim necessitas cogit
incedere voluntatem gradientē q̄ȝuis euȝ.
tunc cum gradiat̄ incedere necessariū est.
Eodē igit̄ modo: si qd ꝓuidentia p̄sens vi
dere illud necesse est eē: tam etsi nullā natu
re habeat necessitatē. at qdem ea futura q̄
ex arbitrij libertate ꝓueniūt p̄sentia ꝯtue/
tur. h̄ igit̄ ad intuitū relata diuinū: neces/
saria sunt: ꝑ dispositionē diuine notionis. ꝑ
se vero ꝯsiderata absolute nature sue liber
tatē nō deserunt. Fient igit̄ ꝓculdubio cū/
cta que futura deus eē p̄noscit. sed eoꝝ q̄/
dā de libero arbitrio ꝓficiscuntur. q̄ q̄ȝuis
eueniant. existēdo tñ naturā nō amittunt
q̄ priusq̄ȝ fierent etiā nō euenire potuerunt
hec illi. ¶ Mō videamus exēplū seu simitu
dinē. pone aliquos eē in quadā turri altis/
sima in biuio ꝯstituta ad monendū viato/
res ne ꝑ viā malā incedāt. quoꝝ qdā igre
diunt̄ viā dextrā. q̄ q̄ȝuis sit aspa: tñ secu/

ra est: ⁊ finis eius salus. alij intrát ꝑ viam
sinistrá planá qdé ⁊ delectabilé. sȝ plenam
latronibus ⁊ finis eius interitus ⁊ mors.
Et illi in guardia ꝯstituti clamant viatori
bus vt dimissa via sinistra incedát ꝑ aliá. s.
ꝑ dexterá. qdá ergo viatoꝝ obediunt cla-
mátibus qdá nõ. sed potius trufantur de
eis ⁊c̃. Custodes ergo illi ꝓuidét ꝙ incedé
tes ꝑ viam dextrá ꝑueniunt ad locũ opta
tum. incedétes vero ꝑ sinistrá incidunt in
latrones ⁊ ꝑeunt. Quero ergo nunqd ꝓul-
sio illoꝝ custodum cogit illos. ꝑ viá sinistrá
incedere: ⁊ illos ꝑ dextrá certe nõ. Sic in
ꝓposito iste q stat in guardia est deus in
turri altissima sue sapiétie ⁊ eternitatis cõ
stitutus. Isa. 52. Deus excelsus ⁊ sublimis
habitans eternitaté. ⁊ sanctũ nomen eius
in excelso. Item ps. Quis sicut dñs deꝰ no
ster qui in altis habitat: ⁊ humilia respicit
in celo ⁊ in terra. ⁊ oia simplici intuitu cõ
tinetur preterita ꝓñtia ⁊ futura Hebr. 4.
Omnia nuda sunt ⁊ aperta ante oculos
eius. due vero vie. s. sinistra delectabilis est
vita carnalis ⁊ voluptuosa. sed finis eius
interitus Prouer. 14. Est via q̃ videtur ho
mini bona. nouissima aũt eius ducunt ad
interitũ ad Ro. 6. Finis illoꝝ mors est. via
vero dextera aspera ⁊ difficilis: est vita spi
ritualis ⁊ virtuosa: sed finis eius est salus
eterna. Auctas de vtraqȝ via lata porta ⁊
spaciosa est via q̃ ducit ad perditionem: ⁊
multis sunt q intrant ꝑ eam. Ecce prima
via carnalis. Sequit̃ quá angusta porta ⁊
arta est via q̃ ducit ad vitá ⁊ pauci sunt
q inueniunt eam. Mat. 7. Ité Ro. 8. Fra-
tres debitores sumus nõ carni vt ꝓm car-
né viuamus. Si enim ꝓm carnem vixeritis
moriemini. Si aũt spũ facta carnis mortifi
caueritis viuetis: deus igit̃ q stat in altis-
sima turri sapiétie sue clamat ꝑ se ꝑ ꝓphas
per aplos. ⁊ alios ꝓdicatores inter quos
ego clamo vobis in turri alta perguli sine
pulpiti dicens. Hec via ambulate in ea
Isa. 3. Ité Prouer. 4. Auerte pedé tuũ a
malo. vias. n. q̃ a dextris sunt nouit dñs. ꝑ
uerse vero sunt que a sinistris sunt. sed mul
ti: pro dolor: ac pene infiniti viatores deri
dent ⁊ despiciunt monitiones clamátiũ: q̃
stultoꝝ infinitus est numerus. Verbi grã.
dicit ꝯcubinarius confessori vel predicatori

velletis vos qd ego dimitterem istam iu-
uenem ex qua habeo filios ⁊ est paupercu
la vt vadat ad hospitale vl' ad lupanar ⁊c̃.
Eatis ꝑ factis vestris. ⁊c̃. sic vindicate dic
ei vultis ꝙ ego remittá iniuriam: ⁊ diceret
ꝙ ego sum iudeus ⁊c̃. Ecce ergo ꝙ deus
non cogit liberũ arbitriũ: imo adiuuat ip-
sum monitionibus terroribus: ⁊ exéplis: ⁊
vellet ꝙ oés saluaremur. i. Tim. 2. Hoc. n.
bonũ ⁊ acceptabile est coraȝ saluatore nr̃o
deo qui vult oés hoies saluos fieri ⁊ ad
agnitioné veritatis venire. viatoribus aũt
q negligunt vel despiciunt ꝯsiliũ ⁊ monitio
né dei cõminatur ipse deus dicés. Extédi
manũ meá ⁊ nõ fuit qui aspiceret: despexi
stis oé ꝯsiliũ meũ: ⁊ increpatiões meas ne
glexistis. ego quoqȝ in interitu vestro ride-
bo: ⁊ subsanabo cũ vobis ꝙ timebatis ad-
uenerit. Prouer. i. Ex his ergo pȝ. ꝙ falsus
⁊ cecus est error huiꝰ oppositiõis. ¶ Quar
to opinio falsa fuit egyptioꝝ: q eiꝰ assere-
bant diuiná dispositioné vertibilem eé ora
tionibus. Vñ dicebant ꝙ fatum orationi-
bus ⁊ qbusdá imaginibus suffumigationi-
bus siue incantationibus vertebat̃. sicut re
fert Tho. in. 3. ꝯ gen. c. 96. Et pro hac opi-
nione vident̃ facere quedá que in scriptu-
ris diuinis dicunt̃. ꝓm illud ꝙ prima facie
appȝet ex eis. di. n. Isa. 38 ꝙ Isaias ex má
dato dñi dixit Ezech. Regi h dicit dñs. Di
sponédo inuitur: q̃ morieris tu ⁊ nõ viues.
⁊ ꝙ post orationé Ezech. factum est verbũ
dñi ad Isaias dicés. Uade ⁊ dic Ezechie
audiui orationem tuá: Ecce adiciam super
dies tuos quindecim annos Iere. 18. dicit̃
ex persona dñi repente loquar aduersum
genté ⁊ aduersam regnum. vt eradicem ⁊
destruam ⁊ disperdé illud si pniam egerit
gens illa a malo suo ꝙ locutus sum aduer
sum eam agam ⁊ ego penitentiá super ma
lo ꝙ cogitaui vt faceré ei ⁊ Ioehis. 2. Con
uertimini ad dñm deum vestrum: q̃ beni-
gnus ⁊ misericors est. quis scit si conuerta
tur ⁊ ignoscat deus: Ad idem facit. ꝙ legi
tur Ione. 2. De conuersione niniuitaꝝ. hec
aũt opinio destruitur manifeste: ꝑ ratiões
⁊ auctes scripture. Per rationes quidem
q̃ ex hac opinione sequuntur multa incon
uenientia. Sequitur enim primo ꝙ volun-
tas dei sit mutabilis. Item quod aliquid

ex tēpore deo adueniat: ⁊ vlterius ꝙ aliqua tēporalia que in creaturis sunt, sicut causa alicuius existentis in deo: que sunt manifestis impossibilia. ¶ Aduersat etiam hec opinio auctibus sacre scripture. que infalibilem ⁊ expressam continent auctoritatem ⁊ virtutem. dicitur Numeri. 23. Non est deus quasi homo vt mentiatur: nec vt filius hominis vt mutetur. Dixit ergo ⁊ nō facie loquutus est ⁊ non implebit? Et. i. Re. 15. Triumphator in israel non parcet ⁊ penitudine non flectetur. Item Malachie. 3. Ego deus ⁊ non mutor. Item Boetius in carmine O qui perpetua ⁊c. Stabilisqꝫ manens dans cuncta moueri. Dicendū est ergo ꝙ prouidentia diuina omnino est immutabilis: ⁊ consequenter necesse est ipsam impleri. quāuis enim deus velit mutabilia. tamē vult illa sine sui mutabilitate. Vide ꝙ scripsi dominica secūda post festum trinitatis sermone qui incipit. Misertus dominus serui illius. In introitu sermonis. Nec obstat ꝙ dicitur de ezechia ⁊ Niniue ⁊ alie auctoritates supra posite: ex quibus videtur prima facie foueri opinio contraria: quia ipse auctoritates loquuntur nō de sententia dei diffinitiua sed cōminatiua. ⁊ tamen vera. Nō enim loquitur Isaias ⁊ Jona propheta ⁊ alie auctoritates sm ordinem cause prime. sed prenunciant illud ꝙ fieri debebbat sm ordinem causarum secūdarꝫ. sm quas debeat euenire illud ꝙ propheta comminabatur. Unde dato ꝙ ex diuina dispositione aliter eueniret non tamen fuit falsum. quod propheta prenunciauit. qꝛ loquutus est sm ordinem cause secūde. Unde cū dixit Jonas Adhuc quadraginta dies ⁊ Niniue subuertet. est sensus. i. merita eius exigunt vt subuertatur. ⁊ sic in veritate erat. ita exponit Tho. 22. q. 171. ar. 6. ad scdꝫ. Concordat idem Tho. par. i. q. 19. ar. 7. ad scdꝫ Quando ergo per orationem mutatur effectus ille qui euenire debebat sm ordinem causarum secūdarum. dicitur deus conuerti vel penitere. non ꝙ eterna eius dispositio mutetur. sed quia mutatur aliquis eius effect⁹. Unde ⁊ Grego. dicit ꝙ non mutat deus consilium: qꝫuis quandoqꝫ mutet sententiam. non illam que exprimit dispositionem eternaꝫ. sed illam sententiam que exprimit ordinem inferiorum causarum sm ꝙ Ezechias erat moriturus ⁊ gens Niniuitarum pro peccatis suis puniēda. Talis autem mutatio sententie dicitur transumptiua locutione dei. penitentia inquātum deus ad penitentis similitudinem se habet cuius est mutare quod fecerat. per quem modum dicitur etiam metha. irasci inquantum puniendo facit irascentis effectum. sm ꝙ ponit Tho. in. 3. contra gentil. c. 91. 4. sicut ⁊ Gen. 6. Uidens deus ꝙ multa malitia hominum esset in terra: ⁊ cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum penituit eum ꝙ hominem fecisset in terra ⁊ tactus dolore cordis intrinsecus ⁊ precauens in futurum. Delebo inquit hominem quē creaui a facie terre ab homine vsqꝫ ad animantia. a reptili vsqꝫ ad volucres celi. penitet enim me fecisse eos. Potest tamen dici loquēdo spiritualiter. ꝙ prophetia Jone fuerit expleta sm ꝙ Aug⁹ exponit. 21. de ciui. dei ca°. 23. Et scripsi dominica. 22. post festum trinitatis in sermone predicto qui incipit Misertus dominus serui illius parte. i. ⁊ in dominica in septuagesima sermone qui incipit. Multi sunt vocati parte. 3. in fine prime qōnis. Deo gratias amen.

¶ De necessitate orationis in cōmuni. Sermo. 2.

Eprobatis supra opinionibus falsis. que necessitatē orationis excludebant veluti campo veprium aculeis expurgato. Restat modo seminare bonuꝫ semen. vꝫ. ponere veram ⁊ firmam sententiam fidei catholice: que habet ꝙ sicut omnia create sunt a diuina potentia: sic omnia a diuina prouidentia gubernantur etiā actus humani contra primaꝫ ⁊ secūdam opinionem supra positas. Item ꝙ diuina prouidentia immutabilis est. ⁊ eam consequēter necesse est impleri contra quartam opinionem supra positaꝫ. Item ꝙ remanet liber

tas arbitrij. Et ideo oportet ꝙ homo se dis-
ponat per orationes ⁊ alia opera bona ad
vitam beatam acquirendam cõtra tertiam
opinionez supra positam. Est ergo necessa-
ria oratio ad salutẽ. ⁊ hoc quadruplici me
dio confirmabitur.
¶ Primo per auctoritates diuinales.
¶ Scdo per rationes theologales.
¶ Tertio per narrationes exemplares.
¶ Quarto per similitudines euidentiales.
Et primo quidem dicam de necessitate
orationis in generali. Scdo in speciali. que
oratio sit necessaria ad salutem. in sequenti
sermone. ¶ Primo ergo ⁊c. Auctes multe
⁊ in plurimis scripture sacre locis habent.
Primo auctoritas dñi Luc. 18. Oportet
semper orare ⁊ non deficere. i. horis cõpe-
tentibus. Item Luc. xi. Petite ⁊ dabitur
vobis. querite ⁊ inuenietis pulsate ⁊ ape-
rietur vobis. Item apostolus. i. Thes. vlti.
Sine intermissione orate. i. non intermissis
horis canonicis. de quibus ps. Septies in
die laudem dixi tibi. Ex quibus auctorita-
tibus manifeste patet ꝙ oratio est necessa-
ria ad salutem. quod est verum non neces-
sitate absoluta siue precisa nec necessitate
coactionis. quia oratio est actus volunta-
tis. ⁊ ideo excludit tales necessitates. sed ẽ
necessaria necessitate suppositionis. Suppo
sito enim ꝙ homo debeat siue velit conse-
qui salutem que est finis noster. necesse est
orare. ¶ Scdo probatur per rationes. ad-
duci añt pñt quattuor rationes.
¶ Prima sumitur ex parte proprie indul-
gentie.
¶ Scda ex parte supernalis beniuolentie.
¶ Tertia ex parte diuinalis reuerentie.
¶ Quarta ex parte supernalis prouiden-
tie.
¶ Prima ratio sumitur ex parte proprie
indulgentie. Nam vnusquisqꝫ tenetur ex
charitate sibi procurare bona spiritualia:
multo magis ꝙ̃ bona temporalia: que so-
lum necessaria sunt ad vitam corporis. spi
ritualia vero ad vitaz anime. Et ideo prin
cipaliter ista bona spiritualia querẽda sunt
tanquã finis. Temporalia vero bona que-
renda sunt: non tanꝙ̃ finis: quia hoc esset
peccatum mortale: sed tanquã media. que-
dam per que peruenitur ad finem. ideo in
oratione dominica. Primo talia bona spi-
ritualia ponuntur ⁊ vltimo temporalia cuz
dicitur Panem nostrum quottidia. da no
bis hodie. Ideo precipit dominus Mat. 6.
Querite primum regnum dei ⁊ hec omnia
adicientur vobis. Manifestum est autem
ꝙ huius bona spiritualia solum a deo ha-
bemus. ps. Gratiam ⁊ gloriam dabit domi
nus. quinimo omnia bona. tam nature ꝙ̃
fortune ⁊ gratie ⁊ glorie. ab ipso summo bo
no habemus ⁊ nõ ab alio. Ideo Jacobi. i.
Omne datum optimum ⁊ omne donum
perfectum de sursum est. descendens a pa-
tre luminum. i. angelorũ. nec alio modo ha
beri possunt ab ipso deo huius bona spiri
tualia nisi ab ipso postulando. Ideo Jaco
bi. i. Siquis vestrum indiget sapientia po-
stulet illam a deo qui dat omnibꝰ affluentẽ
⁊ non improperat ideo super illud ps. 65.
Benedictus deus qui non amouit oratio-
nem meam: ⁊ misericordiam suam a me. di
cit Glo. Augꝰ. Nunꝙ̃ ergo a te moueatur
oratio tua: ⁊ nunꝙ̃ amouebitur a te miseri
cordia diuina. Item Hieroꝰ. super Mat.
14. In tentationẽ intrat qui orare negligit.
Et h etiam firmatur exemplo illorum qui
aliqua re temporali indigent. Puta sani-
tate elemosyna officio vel fauore. quia vi-
demus tales valde solicitos ad petendum
talia caduca. Quanto ergo magis soliciti
esse debemus ad petendum diuina ⁊ spi-
ritualia. Nota quomodo pauperes infir-
mi volentes petere elemosynam: ostendunt
alijs vulcera: vel vulnera sua vt sic prouo
cent videntes ad compassionez ⁊ misericor
diã. ⁊ sic nos facere debemus corã deo ⁊c.
Sic faciebat Dauid ibi Miserere mei do-
mine quoniam infirmus sum sana me do
mine quoniam conturbata sunt omnia ossa
mea ⁊c. ps. 6. Et alibi putruerunt ⁊ corru
pte sunt cicatrices mee a facie insipientie
mee. ps. 37. Et sic orare nos docet sancta
mater ecclesia. d. Peccata mea domine in
fixa sunt in me. sed ante ꝙ̃ vulnera gene-
rent in me sana me domine. medicamen
to penitentie deus.

¶ Sc̄da ratio sumitur ex p̄te sup̄nalis be-
niuolẽtie. Nã ex hoc ꝙ vnusq̄sq3 tenet ex
charitatis p̄cepto. p̄ximũ suũ diligere sicut
seipsum tenetur ei ꝯñr in necessitate subue
nire: ⁊ beneficijs esse nõ solu3 per corp̄ales
subuentiones ⁊ elemosynas: sed etiam per
sp̄ũales: quoꝝ vna est oõ: ideo dĩ Prouer.
17. Mandauit deus vnicuiq3 de p̄ximo suo
nec solum pro amicis: sed etiã pro inimicis
orandum est: iuxta illud Mat. 5. Orate p̄
p̄sequentibus ⁊ calũniantibus vos: vt sitis
filij p̄ris vestri: qui in celis est: q̄ solem suum
oriri facit sup̄ bonos ⁊ malos ⁊ pluit super
iustos ⁊ iniustos: talis aũt oratio p̄ inimi-
cis facta. magis placet deo q̄a ad orandu3
amicis põt mouere: amor naturalis vel mũ
danus: sed pro inimicis solum charitas pro
uocat orare. ideo dicit. vt scitis filij p̄ris ve-
stri ⁊c. ¶ Tertia rõ sumitur ex p̄te diuina-
lis reuerentie: q̄a rõ naturalis dictat homi-
ni vt deũ reuereamur ⁊ corde ⁊ op̄e ⁊ ore:
q̄a vnũqdq3 istoꝝ a deo habemus ⁊ ei de
quolibet istoꝝ debemus sacrificium. ⁊ ob-
seq̄u3 reddere. ne simus ingrati. Vñ Osee
vlti. Oẽm aufer iniq̄tatem ⁊ accipe bonũ
⁊ reddem⁹ vitulos laboꝝ nostroꝝ. ⁊ ap̄ls
Hebr. vlti. Offeramus hostias laudis sem
per deo. i. fructum laboꝝ confitentium noĩ
eius. Item p̄s. Venite adoremus: ⁊ proci-
damus ante deum ploremus corã dño ⁊c.
¶ Quarta ratio sumitur ex p̄te supernalis
prouidentie. pro cuius intelligentia est no-
tandum ꝺm Tho. i. p̄te. q. 23. ar. 8. in cor. q.
in fine. Et in questio. de veritate. q. 6. ar. i. in
fi. cor. q. ꝙ non solum finis vltimus qui est
gloria eterna cadit sub diuina prouidentia
sed etiam mediu3: quo peruenitur ad finẽ.
nõ enim credatis. ꝙ liber predestinationis
sit hoc modo scriptus Petrus saluabitur
Martynus saluabitur ⁊c̄. sed sic petrus sal
uabit̄ mediãte orõnem martynus mediãte
elemosynaꝝ largitiõe ⁊c̄. oportet ergo oẽs
predestinatos preparare se ad salutem per
orationem ⁊ alia bona opera. Necessaria
igitur est oratio non q̄dem vt eterna dispo-
sitio immutetur quia immutabilis est vt su
pradictum est. sed vt impleatur: q̄a ⁊ hoc
ipsum ꝙ tali petenti hoc concedatur sub or
dine diuine prouidẽtie cadit. exẽplum siue
similitudo potest assummi: sicut si rex ordi-
nasset. ꝙ reus dignus morte vel aliqua
alia pena liberandus esset: si pro eo preces
ab aliquibus funderentur: tunc ergo p̄can-
tes. pro eo nõ id agere intenderẽt vt regis
dispositio immutetur: sed vt impleatur: ad
quã implendam necesse sunt preces: vnde
Greg. in. 4. dialogoꝝ. ⁊ in decretis. 23. q. 4.
Obtineri nequaq̄3 possunt: que predestina-
ta nõ sunt: sed ea que sancti viri orando ef
ficiunt: ita predestinata sunt vt precibus ob
tineãtur. nam ipsa quoq3 p̄ennis. regi pre-
destinatio: ita est ab omnipotenti deo dis-
posita. vt ad hanc electi ex labore p̄ueniãt
quatenus postulando mereantur accipere
quod eis omnipotens deus ante secula dis
posuit donare: ⁊ per hoc patet rñsio: ad il-
lud quod aduersarij deberẽt: quid oportet
orare cum prouidentia diuina immutabi-
lis sit. ¶ Amplius etiam dico: ꝙ si deus re-
uelaret tibi ꝙ saluaberis: intelligitur si be-
ne vixeris. Et sic econtra si deus reuelaret
alicui ꝙ dãnabitur. intelligitur si in pecca-
tis perseuerauerit. Unde dicit Tho. in que
stionibus de veritate. q. 23. ar. 8. in rñsione
ad sc̄dm argumentum. Ide3 in. i. sen. di. vl.
ar. 4. in r̄nsione ad sc̄dm arg. ꝙ si alicui
deus reuelaret suam damnationem debe-
ret intelligi non ꝺm modum p̄phetie pre-
destinationis. vel prescientie: sed p̄ modum
p̄phetie comminationis: que intelligitur
supposita conditione terminoꝝ: nec per hoc
prenuntiatio falsa fuit: quia intelligenda
erat ꝺm ordinem causarum sc̄darum: vt di
ctum est supra sermone p̄rimo parte. 4. de
Niniuitis: vel intelligenda erat. sub condi-
tione si p̄seueraret in peccãdo. vt infra dĩ.
Vs aũt si deus reuelaret alicui suã dãna-
tionem debeat intelligi nõ ꝺm modũ p̄phe
tie. predestinationis vel prescie: sed per mo
dum p̄p̄hie cõminationis que intelligitur
supposita conditione terminoꝝ p̄batur au
ctoritate manifesta Eze. 33. Si dixero iusto
ꝙ vita viuet ⁊ confisus in iustitia sua fece-
rit iniquitatem omnes iustitie eius obliuio
ni tradentur iniquitate sua: qua op̄atus est
in ipsa morietur. Et subditur. Si aũt dixe-
ro: impio morte morieris ⁊ egerit peniten-
tiam a peccato suo. feceritq3 iudicium ⁊
iustitiam vita viuet ⁊ non morietur. Ad
idem Jere. 18. Repente loquar aduersus

gentē ⁊ aduerſus regnū: vt eradicem ⁊ deſtruam ⁊ diſperdam illud Si penitentiam egerit gens illa a malo qđ loquutus ſum aduerſus eam agam: ⁊ ego penitētiaȝ ſup malo ꝙ loquutus ſum vt facerem ei. Exēplū ēt pȝ in Niniuitis: vt dixi ſupra ſmone primo pte. 4. Ideo dicit Nicolaus de lira ſuper. 3°. Re. i. Qđ pmiſſiones diuine intelligende ſunt: ſub ꝯditione. ſ. ſi ex parte hominum nō ponatur impedimentum.

¶ Plus etiā dico ꝙ poſito pro populi ꝙ aliquis intraret paradiſum ſine debita preparatione. tñ inde expelleretur vt probatur Mat. 22. Amice quō huc intraſti non habēs veſtem nuptialē: At ille obmutuit. tūc dixit rex miniſtris Ligatis mãibus ⁊ pedibus eius mittite eū in tenebras exteriores ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium. Si ergo ipreparatus intrans expelleretur multo minus nō paratus itrabit: qꝛ turpius eijcit ꝙ̄ nō admittitur hoſpes. de iure iurā. quēadmodum. ¶ Ad iſtam materiā nota exēplum. ꝙ audiui a quodā fratre minore. de beato Franciſco cui reuelatum fuit a Chriſto ꝙ nō ꝯuerſaretur amplius cum quodā layco amico ſuo. qꝛ damnandus erat. Cūqꝫ btūs Frāciſcus ſecū nō ꝯuerſaret: ⁊ ille de hoc triſtaret. ⁊ quereret cauſam. btūs Frāciſcus hoc ſibi reuelauit. qđ audiens ille pcidit ad pedes eius dicens. Et ſi verū ſit ꝙ dicis nihilominus ꝯſidens in diuina miſericordia ⁊ in tuis meritis credo ꝙ ſalutē meam poteris ab ipſo pio dño impetrare qđ ⁊ fecit. Ex hoc ergo pȝ. qđ oratio neceſſaria eſt nō ſolum ad impetrandam ſalutem predeſtinatam: ſed etiā ad ſententiaȝ dei cōminatoriam reuocandā. ¶ Tertio pbatur hoc p narrationes exēplares. Per multa enim exēpla pȝ in veteri ⁊ nouo teſtamento: qđ oratio neceſſaria eſt etiā ad optinendum illud qđ diuina prouidentia predeſtinauit. ¶ Primo habet in Abraā cui deus pmiſit dare filium ſicut pȝ Gen. 15. Et tñ ſepius Abraam orabat deum pro filio hñdo. ſicut pȝ Gen 15. Dñe de⁹ quid dabis mihi ego vadam abſqꝫ liberis: ⁊ filius pcuratoris domus mee iſte damaſcus eliezer addiditqꝫ abraam. Mihi aūt nō dediſti ſemen: ⁊ ecce vernaculus meus heres meus erit ſtatimqꝫ ſermo dñi factus ē ad eum dicens. Nō erit hic heres tuus. ſed q egredietur de utero tuo ipſum habebis heredem. ¶ Sic ⁊ Iſaac. cum ſciret promiſſionem a deo factam patri ſuo de dilatatione ſemis. cum dixit angelus ad Abraaȝ. Benedicam tibi ⁊ multiplicabo ſemen tuū. ſicut ſtellas celi. ⁊ velut arenam: que eſt in littore maris Gen. 22. Tamē orabat deum pro filio hñdo Gen. 25. Depcatus ꝙ eſt Iſaac deum pro vxore ſua eo ꝙ eſſet ſterilis: ex q bus exemplis patet. ꝙ nō obſtāte quod aliquis ſit predeſtinatus ad ſalutem: neceſſaria tamen eſt oratio. fatuus eſt ergo qui dicit. ꝙ oportet orare: quia ſi ſum predeſtinatus. omnino oportet me ſaluari. ſi preſitus damnandus ſum ad idem facit exemplum de Acab: cui dixit dñs per heliam pphetam ꝙ interficeret eum. ⁊ de eo vſqꝫ ad mingētem. ad parietem ⁊ tamen poſtea. quia humiliauit ſe ⁊ orauit reuocauit deus ſententiam ſuam: ſicut patet. 3. Re. 21. ex quo patet ꝙ illa dei ſentētia cōminatoria intelligebatur ſub conditione ſi penitentiam non ageret: ſicut illa cōminatio facta Ezechie regi per Iſaiam pphetaȝ ⁊ Niniue per Ionā. ¶ Ad idem econuerſo patet de Salomone de quo predixerat deus patri eius dđ ſtabiliam locum eius vſqꝫ in ſempiternum. 2. Re. 7. Et tamē poſtea abſtulit a domo eius regnum pro maiori parte tempore roboaȝ filij eius: quia perdidit dominium decem tribuuȝ remanente ſibi tribu iuda ⁊ beniamin: ſicut patet. 3. Re. 12 Et poſtea tempore ſedechie regis totaliter deſtructū eſt regnū illud ⁊ domus iuda perdidit ſceptrū regni vſqꝫ ad hodiernum diem. ¶ In nouo etiaȝ teſtamento habetur exemplum in decē virginibus: quaruȝ qnqꝫ ſapientes. que erant predeſtinate parauerunt ſe ad nuptias. ergo in predeſtinatis requiritur preparatio. que vero nō ſe parauerunt excluſe ſunt. vt patet Mat. 25. ¶ Sic etiam non obſtante quod deus ab eterno aliquos predeſtinauerit: iuxta illud Eph. i. Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutioneȝ: vt eſſemus ſancti ⁊ immaculati in conſpectu eius in charitate. nihilominus fuit neceſſaria xp̄i incarnatio: ad hūc effectū implendū ⁊ ēt ei⁹ oīo iuxta illud. Poſtula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatem tuam ⁊ po. t. ter. terre. ps. 2.

De necessitate orationis in speciali

¶ Sic ⁊ dñs noster iesus xp̄s sepius orasse legitur: q̄uis oratione non indigeret. eo ꝙ in manu sua omnia a patre suo tradita essent. Quāto ergo magis nos: qui ꝑmaxime orationū suffragiis indigemus: ideo dicit ipse Mat. 27. Uigilate ⁊ orate vt non intretis in tētationē: spūs quidē promptus est. caro aūt infirma. Itē Jo. 13. Exēplum enim dedi vobis: vt quēadmodū ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Habemus etiā exēplū in aīalibus brutis. Nam elephas dum se infirmari considerat: ad sibi medēdū quasdam salutiferas herbas legit: quas. anteq̄ȝ comedat: caput in celū cū herbis leuat. q̄si a deo eas sibi salutiferas esse petens.

¶ Unde ⁊ tp̄e Johelis ꝓphe magna siccitas ꝯtigit: ita ꝙ defecit aqua bestiis ⁊ hoībus ad bibēdū. Et tunc bestie eleuātes capita in celum clamabant: quasi petētes auxiliū. a summo bonoꝝ largitore. Unde dicit Johelis. i. Ad te dñe clamabo: q꞉ ignis comedit speciosa deserti: ⁊ flāma succendit oīa ligna regionis: sed ⁊ bestie agri q̄si area sitiens ibrem: suspexerunt ad te: q̄m exicati sunt fontes aquaꝝ: ⁊ ignis deuorauit speciosa deserti. Hōne ancs omnes docēt pullos suos ad cibum petendū os aperire: nec vnq̄ȝ exhibent illis cibum nisi aperiant. prius rostrum: ⁊ sic dñs dicit in ps. Aperi os tuū: ⁊ iplebo illud. Apꝉ. s. ad petēdū ⁊ implebo illud. s. ad auxiliū tibi dādū. Et alibi dī. Os meum aperui: ⁊ attraxi spiritū.

¶ Et in legenda beati Thome cātuariensis legitur. ꝙ dum quedā anicula ab accipitre fuisset inuasa voce clara sancti Thome auxilium iplorabat dicēs. Sancte thoma adiuua me: statim nisus cadēs interiit. Narrat etiā Anselmus. qđ dum semel ꝑ viā eques incederet qdam lepusculus a canibus insequutus ad euȝ ꝯfugit: ⁊ eius auxilio se ꝯmisit. Qđ ille vidēs plorauit ⁊ ad socios suos ait. Sic demōes aīas isequuntur. Tūc canibus vt aufugerēt iperauit: ⁊ sic lepusculū libere abire ꝓmisit. Ergo si nouerunt tp̄e angustie bestie ratione carētes. ad deum ⁊ ad eius sanctos ꝯfugere deteriores bestiis sunt hoīes: q ad oratiōis suffragium nō recurrunt: ꝑsertim in indigentiis: ⁊ aliis eoꝝ necessitatibꝰ. Pȝ ergo per exēpla: ꝙ necessaria sit oratio ad salutem.

¶ Quarto idē pȝ ꝑ similitudines euidentiales. Multe. n. sil'itudies dari pn̄t: ꝑ quas manifeste ondit̄r. ꝙ effectus preordinati a deo fiunt ꝑ causas medias: quas opȝ cōcurrere ad eosdē ꝓducēdos effectus. sicut Uerbi gratia: preordinauit deus numerū dieꝝ vite nostre alicui plus alicui minus. Job. 14. Breues dies hois sunt: numerus mēsium eius apud te est: ꝯstituisti terminis eiꝰ q. pri. nō po. Istud aut tempus vite nō aliter subsistit nisi ꝑ causas medias: puta esum: ⁊ potum: somnū: ⁊ cetera huiusmodi: necessaria ad ꝯseruationē vite humane. Simile est dicere: nō esse orandū vt aliqd cōsequamur a deo. q꞉ ordo sue ꝓuidentie est imutabilis: ac si diceretur nō esse comedendū vt nutriamur: ex quo terminꝰ vite nostre est determinatus a deo. qđ pȝ esse absurdissimum. Sic si habes vineā. Jam preordinatū est a deo si debet ⁊ quātū dȝ facere fructū: ⁊ tn̄ ista dei ordinatio nō excludit cōcursum causaꝝ scđaꝝ ad fructus ꝓducendos. que sunt putatio: ligonizatio: purgatio vitiū: ⁊ humiditas terre ⁊ sol ⁊c̄. Sic in infirmo q̄uis deus preordinauit an debeat sanari vel nō. tn̄ opȝ ꝓuidere de medico ⁊ de medicinis ⁊c̄. Unde Augꝰ. 23. q. 4. Nabuchodonosor in fi. sic inqt. Quāuis certissime sciamus neminē vltra terminum a deo prefixum esse victurum. oībus tn̄ languentibꝰ nō incōgrue medemur. Sic q̄uis nemo saluetur nisi predestinatus ad vitam: omni tamen delinquenti est adhibenda correptio. nec maloꝝ est negligēda disciplina. hec ille.

¶ Sicut de rege qui vult bellare. quamuis exitus belli sit preordinatus a deo. tn̄ non desistit ipse secū armigeris ⁊ ceteris necessariis preparare. ¶ Sic de scientiis adiscēdis: sic in arboribus fructificandis ⁊c̄. Deniq̄ȝ in oībus effectibus a natura ꝓductis non excluditur concursus causaꝝ scđarum ab incōmutabili ordie diue ꝓuidētie: Sic ergo in rebꝰ naturalibꝰ ⁊ artificialibꝰ hoc ꝯtingit. sic in moralibus ⁊ spūalibꝰ diuina prouidentia nō excludit effectum oīonum ⁊ ceteroꝝ bonoꝝ opeꝝ immo includit ad consecutionē vite beate. Ideo dicit scriptura Satagite vt ꝑ bona opa certā nr̄am vocationem ⁊ electionem faciatis. 2. Pet. i.

Deo. Gratias. Amen.

¶De necessitate orationis in speciali. Sermo.3.

Upra sermone proximo dictum est de orationis necessitate in generali: nunc sequitur de orationis necessitate in spāli Salutetur virgo rc. Pro huius materie cōplemento notandum: ꝙ conclusio vera est. in sacra theologia: vt tangit Tho. in.4. sententiaꝝ di.15. ꝙ duplex est oratio. s. priuata seu singlaris. ꝛ publica seu cōis. Priuata ē quā qs per se facit. Publica ꝟo ē: que facieda est ab oib⁹ ministris ecclesie. Utraqꝫ aūt cadit sub precepto. aliter tñ ꝛ alr. qꝛ inter vtrāqꝫ oīonem est quadruplex diſa.

¶Prima est quantam ad personarū determinationem.

¶Scd̾a est quantum ad tpis limitationē.

¶Tertia est quantum ad modi qualificationem.

¶Quarta est quantum ad substantie declarationem.

¶Prima ergo differentia est quantuȝ ad personarum determinationē: qꝛ ad orationem priuatam nulla persona est determinata. sed omnibus incūbit in generali. Ad publicam aūt determinate tenentur ministri ecclesie: qꝛ ex officio sunt mediī inter deum ꝛ hoīem constituti. Unde ad istam oīoneȝ publicam siue cōem tenentur. Primo oēs clerici in sacris ordinibus constituti de celeb. missa. c. i. Scd̾o tenentur oēs clerici in minoribus ꝯstituti: dum tñ sint beneficiati ſm doctores ibi: qꝺ verū est ſm Franc. de ȝab. in cle. graui. de cele. missa. etiam si beneficium sit de pṁonio suo: ꝛ hoc si pṁonium factū est beneficium: ꝛ sic intelligitur ꝙ notatur. 82. di. c. si. Et imputet sibi si beneficiū sit tenue: qꝛ nihilominus tenebitur ad horas. ex quo fecit se ad hoc intitulari vt not. 91. di. clericus victum de cle. non resi. ꝯquerente. ¶Beneficiatus aūt dicitur. quicunqꝫ habet beneficium ꝓpter officium spūale. qꝺ respicit ipsum diuinum officiū: qꝛ si qs ab ecclesia habet redditus. pro officio matriculari vel hmōi: qui nec est clericus: nec in choro recipitur. non tenetur. De illo aūt qui propter magisteriuȝ habet redditus ab ecclesia siue magister in theologia. q habet fructus vnius prebēde. aut magister in gramatica. qui habet expēsas. si ꝓpter hoc nō venit ad chorum nō videtur teneri ad officium. Si aūt propter hoc venit ad chorum videtur teneri saltem ad illā horam in qua distributionem accipit. simpliciter qui eiusmodi sunt: qꝛ non hñt simplex beneficium ꝛ ad vitam sed ad tp̄s. ꝛ non videntur simpliciter obligari: sicut nec clericus canonici qui associat eum in choro: ꝛ comedit in mēsa eius: nullos spāles redditus hñs: nō vr̄ teneri ex hoc solum. ꝙ bonis illius ecclesie substentatur. nec illi qui hñt prebendas victus corpalis in monasterijs. siue precio siue dono. h not. Pet. de pal. in.4. di.15. q.5.

¶Si aūt beneficiatus nullos fructus recipit. de beneficio. tūc distinguitur. quia aut non est in pacifica possessione beneficij. nec per eum stat. ꝛ tunc non tenetur. aut est in possessione vel per eum stat. ꝛ tunc tenetur: ita notat. Pe. de pal. vbi supra. Si aūt hēt duplex beneficiuȝ: tunc si qdē iuste ex dispēsatione eius: qui pōt dispensare ꝛ ex causa legittima ꝛ rōnabili: ꝛ tunc tenetur tm̄ ad vnicum beneficium. qꝛ causa illa recompēsat. vide infra pte.4. circa finem ꝟ. sed q̄ro. Si aūt iniuste tenet vtrūqꝫ vel alterum tm̄ tunc tenetur ad duplicatuȝ officium per se: vel per alium: quia defraudat deum officio sibi debito. Si vero nullum beneficium hēt. sed hȝ quotidianas distributiones. sicut sūt plures canonici: reputatur beneficiatus. immo etiam si nullā distributionem perciperet ex quo tñ receptus est in canonicū: ꝛ in fratrem: verum beneficiū habet: vt nota extra de consti. c. Cū in ferarienſ. vnde obligat⁹ est qꝛ vocem habet in. c. ꝛ stallum in choro ꝛ h tenet idem Pet. de pal. vbi supra.

¶Tertio tenentur religiosi ꝓfessi: ꝛ religiose siue moniales: quia vt ministri ecclesie de bonis ecclesie substentantur etiam mendicantes. Et hac ratione dicit Pet. de palu. vbi supra qꝺ etiā nouitij tenentur ad officium: qꝛ licet nō sint religiosi nec in sacris: obligantur tñ qꝛ vt ministri ecclesie de bonis eius substētantur. sicut dicit decretalis de sen. exco. religioso. §. vltio lib.6. ꝙ q̄uis non sint religiosi: antequā sint religionem

tacite vel expresse professi: tñ qui manus ini
ciunt in eos violentas. incidunt in canonez
etiã si nõ sint clerici a corona clericali sed
a corona monacali vel nulla vt conuersi.
¶ Item conuersi ad officium diuinũ obli-
gantur ẜm modum sibi taxatum. non autẽ
ad horas canonicas que sunt tm̃ clericorũ
ita not. Pet. de pal. vbi supra. q̃uis de no
uitijs nõ ita aliq̃bus videatur. Nam noui
tij ꝓprie nõ sunt religiosi. nisi in casibus a
iure exceptuatis. sicut est casus ille. quando
in eos aliquis manus inicit violẽtas quia
tunc excõicatus est sicut iniciẽs manus vio
lentas in professum ⁊ in alijs similibus: si q
alij sunt in iure expressi: nõ aũt exprimitur
casus iste vz. ꝙ teneantur nouitij tãquã ve
ri religiosi. ergo stet sub regula. s. ꝙ nõ sunt
religiosi. ergo non tenentur vt religiosi dı̃c
officium. nec alia ratio proponitur ⁊c̃.
¶ Est autem notandum ꝙ excusantur qui
dam de predictis multipliciter. ¶ Primo
ratione infirmitatis. Unde dicit Jo. an. in
c. i. de cele. mis. referens dictuz Host. ꝙ in
firmi excusantur a dicendo ⁊ etiam ab au-
diendo. si talis est infirmitas in qua directe
vel occasionaliter timeretur obesse si cele-
brationi diuinoꝝ interesset. talibꝰ infirmis
non sit lex posita. de obs. ieiu. consiliũ secus
ẜm Host. si esset vetus. quartana vel alia
debilis infirmitas: qua nõ obstante sua ne
gotia ꝓcuraret. ff. de re. iudi. q̃situm ad. si.
¶ Sed nũq̃d post conualescentiam tenenẽ
dı̃c q̃d dimiserunt: videtur quibusdam ꝙ
siue ex necessitate siue ex voluptate vel ac-
curata negligentiam ommiserint nõ peccãt
non resumendo. cõ cor. Inno. ibi. sed de pec
cato ommissionis est ei pnia indicẽda ⁊ sa-
tis est conueniens ꝙ sacerdos imponat ei
pniam in eo in quo deliquit. s. in officio om
misso redicendo: vel cõmittetur in aliã pe
nitentiam. si magis credit ꝓficere. hoc vlti-
mũ de cõmutatione in aliam pniam. Ma-
gis placet Tho. ⁊ Pe. de palu. vt infra no-
tatur. Idem dixit Host. vbi tanta esset om
missaꝝ horaꝝ multitudo: ꝙ quasi impossi-
bile esset eas redicere. Ad hoc. ff. de re. iu. l.
Impossibiliũ. de pac. c. si. Si vero tãta fuis
set infirmitas: vt ex toto impediat libertatẽ
ad horas dicendas. Tunc ẜm Hosti. nõ te
netur redicere nec pniam agere. ad hoc de

cle. non resi. ad audientiã. Si tñ ad cautelã
hoc facere velit: cõmendãdus est. secus est
vbi finxit: quo casu penitere tenetur: vt di-
ctuz est. Predicta notat Jo. an. in dicto. c. f.
Con. predictis Tho. in quolibet. 3. ar. 29. di.
ꝙ sicut in officijs diuinis exoluendo obser
uantia est congruitas loci: ita etiam ꝯgrui
tas tp̃is. que q̃dem obseruari non posset si
oporteret iniungere omittẽti. ꝙ horas diet
quas õmisit. forte eniz in completorio diet
iam lucis orto sidere. ⁊ in tp̃e pascali diet
officium dñice passionis q̃d esset absurdũ
⁊ ideo non videtur esse iniungendum ei q
õmisit diuinum officium. ꝙ horas easdem
repetat. sed aliq̃d ad laudem diuinam per
tinens. puta q̃d dicat septem psalmos vel
vnum psalterium. vel aliquid amplius ẜm
quãtitatem delicti. h Tho. ibi Con. Pe. de
palu. in. 4. sen. di. 15. q. 5. ar. 2. dicens. ꝙ ora-
tio debet esse integra. vt nihil de ea furet
sincopando. omittendo. nimis festinando.
Unde tenetur redicere. qui notabiliter ma
ledixit. lz posset ei pnia cõmutari. ne dupli-
catum dicat officiũ. quia dei vicarius põt
mutare restitutionẽ deo faciendam in ali-
q̃d deo aptius. Restitutio aũt homini fa-
cienda nõ sit subiacet arbitrio confessoris.
Qui aũt omisit horam vnam non debet di
cere oẽs alias. nec etiam illa: quia indecẽs
esset dicere cõpletorium in mane. h pe. ibi.
¶ Scd̃o excusantur q̃dam rõne paupta-
tis. puta si non haberet clericus breuiariũ.
emendo vel cõmodato: debet tñ recompen
sare alijs p̃s vel orationibus. ¶ Tertio ex-
cusatur clericus beneficiatus in minoribus
constitutus rõne studij vel alterius cause
probabilis abscens. Si per idoneum substi
tutum vel vicarium officiet ecclesiam: ⁊ ita
tenet Jo. an. post. Pe. de sa. ⁊ ab in. c. i. de
cele. mis. Nec obstat decretalis illa p̃ria q̃
videtur facere contra: q̃a loq̃tur de presby-
tero q non solum tenetur ad horas ratione
beneficij: sed etiam ordinis sacerdotalis: lz
ergo in ecclesia deseruiat per vicarium vel
scolares. vt ibi dicitur. Nihilominus tenẽ
in absentia horas dicere ratione predicti
ordinis. habet enim onus annexum. ꝑsone
ꝙ sequitur ipsum quocũq; vadat. Sic ergo
in minoribus beneficiatus studẽs bene ex
cusatur si deseruiat ⁊ officiet ecclesiam per

vicarium ꝛ intelligit Jo.an. De bene studē tibus de cle.nō resi.tue.fraternitatis. Ipse tamen. Jo.an. Per ea que dicit in fine illiꝰ c. Videt̄ recedere ab opiniōe Pe. ꝛ Abba. Nō imo teneatur ꝛc̄. Et hanc opi. firmat Abb. Sicu. Dicens ꝙ hec opinio est verioꝛ ꝛ tutioꝛ. Et pꝛo ea lꝫ ipe nō alleget. Facit optime dictum bti Tho.in quolibet.6.ar. 8. Ubi expꝛesse concludit. Clericum beneficiatum in minoribus ꝯstitu.in scolis existē tem: teneri ad officium moꝛtuorum in ecclesia sua dici cōsuetū. Foꝛtius ergo in alijs horis ꝛ diuinis officijs. ¶ Quid de clerico in sacris. vel in minoribus beneficiato qui ignorat officium: Rñdeo quāuis peccauerit: tam ipse ꝙꝫ oꝛdinans taliter ignorantem: nihilominus puto ipsum excusari. dūmodo det opam sciendi cum ea diligentia qua pōt: debet tñ recōpensare interim cum alijs psalmis ꝛ oꝛonibus. Scdo differūt oratio publica ꝛ priuata: quātum ad tpis limitationem: ga oratio singularis vel priuata nō est determinata quo tpe. ꝛ quotiēs fieri debeat: sed ꝓm oppoꝛtunitatē tpis: ga pꝛeceptum est affirmatiuū: ꝛ ideo obligat pꝛo loco ꝛ tpe solum. Sed ad oꝛonem publicam vel cōem determinatur tēpus vt se pties oretur in die natali. vt in dicto.c.i.de cele.mis.ps. Septies in die laudē dixi tibi. Item determinatur tps quātum ad auditionem misse. ga qlibet tenetur dñicis diebus missam audire integram: de con.di.i. Missas ꝛ idē in festiuis diebus.s.pꝛecipuis vt in.c. Ut dñicis vel festiuis de paro. Et debet dici quodlibet officiū cuiuslibet hore in hora sua: nisi ex causa rōnabili anticipetur: vt in dicto.c. Unde ille qui tenetur ad horas canonicas: pōt dicere matutinas sequentis die de sero. Si hoc faciat pꝛopter necessitatem licitaꝝ ꝛ honestaꝝ occupationum. Puta si clericus vel magister habet videre lectiones suas de nocte: vel pꝛopter aliqd aliud hmōi: ga melius est deo vtrūqꝫ reddere.s. dbitas laudes: ꝛ alia honesta officia: ꝙꝫ ꝙ per vnum aliud impediat̄: secus aūt si hoc faciat ꝓpter lasciuiā vt.s. somnolentie ꝛ voluptati vacet: ga tunc peccat: ꝛ hoc tenet Tho.in.6.quolibeto. Siquis aūt ꝓpter cōmessationes illicitas ꝛ confabulationes preteriret horam dicendo officiū nō in hora sua peccaret: vt in.c. Dolentes de cele.misse. ꝛ videtur esse moꝛtale: vt ex textu illo videtur innui. nō tñ hoc firmo. ¶ Tertio differunt quātum ad modi qualificationeꝫ: qꝛ vt dicit Tho.in.4.di.15. Oratio publica nō fit ab orāte solū ꝓ se sed ꝓ alijs. Ideo nō solū debet esse mentalis sed vocalis. vt per oꝛonem voce expꝛessaꝫ: ēt alij ad deuotionē excitentur: ꝛ ꝓp ea etiā cantus est ab ecclesia institutus. Unde Aug. dicit de seipso in libꝛo cōfessionū. ꝙ flebat vberrime in hymnis ꝛ canticis. suaue sonantes ecclesie vocibus vehementer affectus. ꝛ ꝙ voces ille influebāt in aures eius ꝛ eliquebatur veritas in coꝛ eius: ꝛ fluebant lachꝛyme ꝛ bene illi erat cum eis. Oratio aūt priuata quā qs ꝓ se facit. pōt ꝛ cum voce ꝛ sine voce fieri: hoc verum nisi oratio sit necessaria ex vi voti vel ꝑcepti. Puta qa iniuncta est a confessore in pniam: qa tunc debet esse vocalis oratio: alias pōt vt dixi ꝛ cum voce ꝛ sine voce fieri ꝓm ꝙ magis orantis aio suppetit. Unde Jo.4. Ueri adoratores adorabunt pꝛem in spiritu ꝛ veritate. Adiungitur tñ vox orationi pꝛiuate ꝓp.4. ¶ Primo vt hō excitet seipsum. verbis ad deuote orandū. Nam vt dicit Aug. ad pꝛobam. Uerbis ꝛ signis nos ipsos excitamus: ad sanctum desiderium augendum. ¶ Scdo vt intentionē custodiat ne vaget̄. magis.n. retinetur ad vnum si verba etiaꝫ orantis affectui coniungantur. ¶ Tertio ꝓpter debitum iustitie: qa deo cui per oꝛonem reuerentia exhibetur: nō solū mente: sed etiā coꝛpe seruiendū est. facit de conse. di.5. Nunqꝫ. Item Hebꝛ.vlt. Offeramus hostiā laudis semꝑ deo ꝛ fructū labioꝝ cōfitentiū noi eius. ¶ Quarto ex vehemētia deuotionis in orāte vox seqt̄: qa motus superioꝛ iuriū si fit foꝛtis: ēt ad inferiores redundat. Uñ ēt cū mens orātis ad deuotionē accēdit: in fletus ꝛ suspiria ꝛ iubilos ꝛ voces inconsiderate ꝓrūpit. Uñ ps.15. Letatū est coꝛ meū: ꝛ exultauit lingua mea De qualitate orationis priuate: dicet̄ in sermone ꝓrio. ¶ Quarto differūt quātū ad substātiā oꝛois: qa in oꝛoe priuata nō est determinatū qd orādū sit: ꝛ que oꝛo dicenda: sed pōt qlibꝫ ꝭ mō orās: quālibꝫ oꝛoeꝫ dicere: illā tñ dic vtilius est q̄ ad dvotionē

magis puocat orãtis affectũ. Sz in oõne publica est determinatũ. q̃ oõ sit dicẽda ꝛ q̃ psalmi dici debẽt: ꝛ si nõ ꝺ iure cõi tñ ƀz diuersaꝝ ecclãꝝ ꝯsuetudines. Vñ dz cleri cus ꝯformare se ꝯsuetudini illi⁹ ecclie cui deſuit. ar. 4i. di. Siqs: alias peccaret. xi. di. In hĩs: sic religiosi debẽt dĩe offm̃ ƀm ritũ illius religiõis cꝫ pfessi sunt: ꝛ monachi ƀm ritũ monasterij i quo sũt dedicati ꝛ ƀñ veꝝ ꝙ aliq sunt ꝑuilegiati: puta clici ꝛ religiosi domestici ꝯmẽsales cardinaliũ vel epoꝝ q pñt se illis in diuinis officijs coaptare: nec te nenẽ ad aliud offm̃ ꝺꝺm: vt in cle. vlt. ꝺ ce. mi. Qꝺ veꝝ est si ex gñali obligatõe ordis sacri vel bñficij tenenẽ ad offm̃ aliqꝺ. Se cus. si ex spãli voto ad aliqꝺ offm̃ spãle te nenẽ: nã a tali nõ absoluiẽ. Ita not. Pau. ꝺ liaza. i dicta cle. vlt. Qui aũt dñr domestici ꝯmẽsales hẽtur. i. c. si. de ꝓ. sig. lib. 6. Cũ er go debeat dĩe offm̃ ꝯsuetũ i ecclia ad quã est ordinatus vel ititulat⁹. seqẽ ex ħ ꝙ si ibi dicaẽ offm̃ ꝓgis: ꝛ offm̃ mortuoꝝ ꝙ ẽt ad hmõi officia teneaẽ. Et tz Pe. de pal. i. 4. sen. di. 15. q. 5. Et refert ibi quosdã dĩc oẽs quocũqꝫ iure obligatos ad horas per ꝯñs obligari ad missaz oĩ dĩe dicẽdã: vel audiẽ dã: qꝛ pp qꝺ vnũ qꝺqꝫ tale ꝛ illud magis. Hore ãt sunt pp missaz ꝛ ad illas pp illaz obligãẽ: sed ꝯtriũ dñt aliꝗ: qꝛ nõ inueniẽ ob ligatio expssa. vnde cũ dicaẽ de ꝑui. c. vlt. lib. 6. Qꝺ epi in itinere sup altare portati le. vbicũqꝫ pñt facere celebrari cũ nõ dece at eos. aliquẽ diẽ transigere sine missa. sup ponit eis nõ obligari ad quotidianã misse auditionẽ nisi ex decẽtia ꝛ multomin⁹ aliꝗ ex debito obligãẽ. Nec seqẽ si hore ad mis sam ordinanẽ ꝙ obligati ad eas: ad missaz obligãẽ ƀm Pe. ibi ꝛ ꝓ ħ ẽt facit. ꝙ missa lz sit de offõ nõ tñ est de horis. vt not. Glo. in cle. i. de cele. miss. ¶ Sed q̃ro qd si aliqs sit bñficiatus i duab⁹ ecclĩjs in qb⁹ sit di uersum offm̃: dz tũc dĩe offm̃ illius ecclie in qua maiorẽ gradũ hz. ƀm Tho. in quodaz quolibz. i. ar. 5. Puta si in vna sit decanus. ꝛ in alia simplex canonicus: dz dĩe offm̃ illi⁹ ecclie in qua est decanus. Qꝺ si in vtraqꝫ sit simplex canonicũ dz dĩe offm̃ dignioris ecclie: ꝯtuis forte i minori ecclia hẽat pin guiorẽ ꝓbẽdã: qa tpalia nullius momenti sunt spũalib⁹ ꝯpata: si ꝓo ambe eccle sunt equalis dignitatis: põt sibi eligere qꝺcũqꝫ offm̃ magni voluerit: si fuerit ab vtraqꝫ ec clesia absens. Si ãt fuerit in aliqua earum pñs: dz se cõformare illis cũ qb⁹ ꝯuersatur ƀm Tho. vbi supra. Illud ãt notadũ: ꝙ si aliqs esset ordinatus ad titulũ sue posses sionis vel pñmonij: tũc põt dĩe qꝺcũqꝫ of ficiũ voluerit ƀm Jo. Qui hoc not. 9i. di. c. si. qꝛ nõ est obligatus spãliter ad istã eccle siã. vel ad illã ar. de. reglar. sup co. ꝛ co. ti. c. ꝯstitutionẽ in si. lib. 6. Amen.

¶ De orationis qualitate an perfectissi ma sit. Sermo. 4.

Dicto supra de orationis necessitate. Seqẽ mõ de oõnis qua litate: vbi hẽbimus ꝙ oõ dñica de qua agimus per fectissima sit: vtpote ꝯprehẽdẽs qualitates necessarias ad oõnẽ. Saluteẽ ꝓgo ꝛc. No tandũ est ꝓ euidẽtia materie. ꝙ oõ ad ħ vt sit exaudibilis dz esse suis ꝯditionibus ꝛ circũstãtijs qualificata. Sepe. n. ꝯtingit. ꝙ oõnes aliquoꝝ iõ nõ exaudiunẽ. qa nõ fuit cũ debitis circũstãtijs: iõ dicit Jaco. pe titis ꝛ nõ accipit eo ꝙ male petatis Jac. 4. Nisi ꝓo oõ hz circũstãtias necessarias oõ exaudiẽ Jo. 6. Si qd petieritis pñem in noĩe meo: dabit vobis. Igiẽ nota ꝙ oõ dz hẽre septem circũstantias: dz. n. fieri oratio.

¶ Primo sinceritate.
¶ Scꝺo vtiliter.
¶ Tertio confidenter.
¶ Quarto ardenter.
¶ Quinto humiliter.
¶ Sexto prudenter.
¶ Septimo perseueranter.

¶ Prio sinceriter. i. cum sinceritate scie. vt nõ sit pctõꝝ ꝯtagio. ignata ꝛ obstinata. nã quãuis hõ multa pctã cõmiserit si tñ hz ꝓ positũ de cetero se corrigere ꝛ a pctis absti nere: põt ꝛ dz orare: qꝛ exaudibilis est oõ sua: sicut pz i publicano Luc. 18. Si ãt sit in ꝓposito peccãdi seu a pctis nõ desistendi: oõ sua inefficax est: puta luxuriosus nõ ꝓ ponit abstinere a luxuria. auarus nõ ꝓpo nit abstinere ab auaritia. supb⁹ nõ ꝓponit hũiliter viuere. vindicator nõ ꝓponit pce re ꝛc. Oõ taliũ frustra sit. Prou. 28. Qui

declinat aurẽ suã ne audiat legẽ: oĩo ei⁹ erit
execrabilis. iõ dz oĩo fieri cũ sinceritate con
scie saltẽ q̃ztum ad ppositũ de futuro ꝛ tũc
exaudibilis est. iõ dicit Jo. Carissimi si cor
nr̃m nõ rephẽdit nos fiduciam hẽmus ad
deũ vt q̄cq̄d petierimus accipiemus ab ip
so. i. Jo. 3. Figura hẽtur de Judith. de qua
legiť ꝙ prio se lauabat. ꝛ sic ascẽdebat ad
adorãdũ deũ Judith. 12. Vñ Tre. 3. Leue
mus corda nr̃a cũ manib⁹ nr̃is ad deum
Greg. Cũ manib⁹ cor ad deũ leuat q̄ oĩoez
suã opib⁹ roborat. ¶ Sed circa h̄ q̃ro nun
q̄d deus exaudiat oĩones pctõꝝ: R̃n⁹. s̄m
Tho. 22. q. 83. ar. 16. Aut oĩo pctõꝝ pcedit
ex bono desiderio nature: ꝛ tũc ex vi iustitie
q̄d non mereť pctõr exaudiri: q2 ẽt panem
quẽ comedit nõ mereť: vt dicit Aug⁹. q2 cũ
ipse pctõr nõ audiat deũ precipientem di
gnũ est: vt deus nõ audiat pctõrez depre
cantẽ: iuxta illud Prouer. 28. Qui auertit aurem
suã ꝛc̃. Vt supra ꝛ Isa. i. Cũ multiplicaue
ritis oĩones vr̃as nõ exaudiã: manus eniz
vestre sanguine plene sunt. ꝛ ex hac ratione
nec oĩones a viro iusto facte per pctõre me
reñť exaudiri: iuxta illd̄ Jere. 7. Tu quoq̧
noli orare p populo h̄. nec asumas p eis
laudẽ ꝛ oĩonem ꝛ nõ assistas mihi: q̄a non
exaudiã te. Item Jere. 15. Si steterit Moy
ses ꝛ Samuel corã me nõ est aĩa mea ad
pplm̄ istum: sed ex misericordia deus q̃nq̧
exaudit oĩones pctõꝝ sicut pz in publica
no: vt supra dictũ est in debitore decez mi
liũ talẽtoꝝ cũ petẽte. Patiẽtiã habe in me
ꝛ oĩa reddã tibi. Dimissũz est tm̃ debitũ. si
cut legiť Mat. 18. Unde sup illud v̄bũ Jo.
9. Scimus q2 pctõres deus nõ exaudit: di
cit Aug⁹. Illud v̄bum est ceci adhuc inuen
ti. i. nũdũ pfcẽ illũinati: ꝛ iõ nõ ẽ ratũ quã
uis possit verificari si intelligať de pctõre
quantũ est pctõr: p quẽ modũ oĩo eius dĩ
execrabilis vt dictũ est. ¶ Aut oĩo pctõris
pcedit ex malo desiderio: ꝛ tũc oĩoe eius
nõ exaudiť ex misericordia dei: q2 vt dĩ. 2.
Macha. 6. Et n. nõ sine multo tpe pctõrib⁹
ex snia agere: sed statim vltionẽ adhibere
magni bñficij est iuditiũ. Sed q̃nq̧ exaudi
tur ad vindictã. dum deus pmittit pctõrez
adhuc ꝛ ruere in pctã. vt maiorẽ tumultuz
dãnationis acgrat: iuxta illud Apoc̃. vlti.
Qui in sordib⁹ est sordescit adhuc. Sicut

facit medicus ĩfirmo q̄ donec est ĩ spe cura
tionis denegat sibi noxia ꝛ cõcedit pficua
sed postquã despatus est ɔcedit sibi q̄cũq̧
petit. Sic facit deus pctõri ꝛc̃. Exẽplũ hẽ
mus in scriptura sacra: de filijs israel peten
tibus carnes. in deserto Numeri. xi. Et de⁹
exaudiuit eos in dãnũ ipsoꝝ. Vñ ps. 77.
Mãducauerũt ꝛ saturati sunt nimis: ꝛ de
sideriũ eoꝝ attulit eis nõ sunt fraudati ꝛc̃.
vsq̧ electos israel ipediuit. Ad idẽ facit exẽ
plũ de btõ Amb. Qñ itinerãs vidit hospi
tẽ suũ abũdãtẽ ꝛ affluentẽ mũdana pspi
tate ꝛc̃. Iõ Aug⁹ Dicit ꝙ deus q̄dã negat
ppitius. q̄ cõcedit iratus. ¶ Hec prĩa con
ditio notať in oĩone dñica cũ dicimus paẗ
nr̃. ergo nos sumus filij. nullus ãt est filius
dei p adoptionẽ nisi gr̃a mediãte: q̄ cũ pcõ
nõ stat: ꝛ iõ p h̄ notať ꝙ oĩo dz fieri ab eo
q̄ est in gr̃a ɔstitutus. ¶ Scd̄o oĩo dz fieri
vtiliter q2 dẽmus petere vtilia nobis non
noxia. Ibi distiguẽdũ est: q2 aut petimus
tp̄alia bona: aut spũalia. si tp̄alia bona: pu
ta sciam. sanitatẽ. diuitias. honores. ꝛ offi
cia ꝛc̃. hmõi tũc nõ simplr̃ sed sub ɔditione
petere debemus: si nostre saluti cõueniant:
quia talia tp̄alia debent ordinari ad finem
spiritualium: quãdoq̧ enim credimus tem
poralia bona esse vtilia que tamẽ sunt dã
nosa sicut contingit infirmo. Unde Augu.
in lib. sniaꝝ prosperi: dicit ꝙ orans quan
doq̧ misericorditer auditur: ꝛ quãdoq̧ mi
sericorditer nõ auditur: q̄d eniz infirmo sit
vtile magis nouit medicus: q̧ egrotus. Et
Valerius lib. 7. c. 2. Dicit: ꝙ sepe votis ex
petimus: quod non impetrasse melius fo
ret. Et ponit exemplũz di. diuitias appetis
que multis fuerunt exitio: honores concu
piscis qui quas plurimos pessumdederunt.
Regna tecuz ipse volnis quoꝝ exitus sepe
numero miserabiles cernuntur: splendidis
coniugijs manus iniecis at h̄ vt aliq̄n illu
strãt: ita funditus nõ nũq̧ domos euertũt.
Suadet ergo celesti arbitrio nos submitti.
Hoc docuit nos dñs exẽplo suo: q̄n orãs
ꝙ trãsferreť ab eo calix ꝛc̃. Subiũxit ve
rũtñ non mea volũtas sed tua fiat. Unde
super illud Jo. 16. Si quid petieritis patrẽ
in noie meo dabit vobis: dicit Glo. Bebe.
Illos solũz in noie saluatoris petere qui ea
que ad perpetuaz salutem pertinẽt petunt.

¶ Aut petimus spūalia: ⁊ tunc sigdē sunt
necessaria ad salutē simpliciter possumus
⁊ debemus illa petere. sicut est remissio pec
catoꝝ: gratia ⁊ virtutes: ⁊ ista petitio hꝫ ef
ficatiā magnā in ꝯuentu dei: vt nō solum
spūalia hmōi petita: sed etiā tꝑalia nō pe
tita ꝯcedant. sicut pꝫ exēplum in Salomōe
q petijt a deo sapiētiam necessariā ad po
pulū illum cui ꝑerat regendū: ⁊ deus illi
qđ petijt ꝯcessit ⁊ diuitias ⁊ gloriam. Vn̄
di. 3. Re. 3. Placuit ſmo coram dn̄o: ꝙ Sa
lomon rem huiuscemodi postulasset. Et di
xit ad Salomonē: q2 postulasti verbū h̄ ⁊
nō petisti tibi dies multos nec diuitias aut
aīas inimicoꝝ tuoꝝ sed postulasti tibi sapi
entiā ad discernēdum iudiciū. Ecce feci ti
bi ſm sermones tuos: ⁊ dedi tibi cor sapiēs
⁊ intelligens: in tm̄ vt nullus ante te similis
tui fuerit nec post te surrecturus sit: sꝫ hec
q̄ nō postulasti dedi tibi: diuitias. s. ⁊ gloriā
vt nemo fuerit similis tui in regibus cūctis
retro diebus. ¶ Si vero spūalia bona sunt
talia que nō sunt necessaria ad salutē: pu
ta gratia ꝓphie ⁊ miraculoꝝ ⁊ discrepatio
linguaꝝ ⁊ cetere gratie gratis date: quas
enumerat apl's. i. Cor. 12. Et tunc talia sub
ꝯditione debemus petere: vt si nostre sint
saluti proficua: q2 qn̄qꝫ non sunt proficua.
Nam ex eis qn̄qꝫ intumescit aīus in ruinā
sui: ⁊ similis est hꝭ petitio ꝙ homo nō tē
tetur: q2 qn̄qꝫ imo vt plurimū salutiferū est
temptari: Q̄uis ergo debeamus petere vt
a tētatione nō superemur: q2 tentari sepe ꝓ
ficit ad salutem: ⁊ nō tentari esset occasio
dānationis sue: exēplum in apl'o qui de se
scribens ait ne magnitudo reuela. ex. me.
da. est mihi sti. car. mee. ange. sata. qui me. ꝓ
pter qđ ter. do. rogaui vt di. a. me. ⁊ dix. mi.
suf. tibi gra. mea. Nam vir in infir. ꝑficit. i.
Cor. 12. Vbi dicit Glo. ꝙ si Paulus hac tē
tatione nō fuisset ꝓbatus: inter dānatos
sortem haberet. ¶ Hāc aūt ꝯditionē hꝫ h̄
oratio dn̄ica: q2 qcquid in ea petit vtile no
bis est. ¶ Tertio dꝫ fieri oratio cōfidenter
Jacobi. i. Postulet aūt in fide nihil hesi
tans. q enim hesitat simul ē fluctui maris
q a vento mouet: ⁊ circūfertur. Et Mat. 6.
Quicqd orantes petitis credite: q2 accipie
tis ⁊ fiet vobis. Ad hanc aūt fiduciā hn̄
dā ꝓuocat nosipsemet dn̄s d. Luc. xi. Quis
aūt ex vobis patrē petit panē nunqd la
pidē dabit illi: Aut piscem nunqd ꝓ pisce
serpētem dabit illi: aut si petierit ouū nū
qd porriget ei scorpionem: Si ergo vos cū
sitis mali nostis bona data dare filijs ve
stris: quāto magis pater vester de celo da
bit vobis spūm bonū petētibus se. Nota h̄
q̄ miserabilis est homo qui nō confidit de
deo: cū ꝯfidat de vno iudeo si hꝫ instrumē
tum ab eo ⁊c. Dic pratice vt expedit.
¶ Hāc aūt ꝯditionē hꝫ in se ista oīo. Nā
vt cum magna fiducia oremus ꝑmittitur
pater noster. Quis enim est filius q nō ꝯfi
dat de patre qn̄ indiget vestimēto vel cibo
vel aliqua re necessaria: q2 pater thesuri
zat filio ⁊c. idem ps. Quēadmodū misere
tur pater filioꝝ misertus ē dn̄s timētibus
se: qm̄ ipse cognouit figmētum nostrū ⁊c.
Ideo Heb. 4. Adeamus cum fiducia ad
tronū grē: vt mīſicordiā ꝯsequamur: ⁊ gra
tiam inueniamus i auxilio oportuno. Alia
etiā rō nos inducit vt cū fiducia oremus:
q2 ipse ad quē ꝑtinet exaudire vna cū pa
tre ⁊ spū scō est aduocatus noster. i. Jo. 2.
Filioli mei h̄ scribo vobis vt nō peccetis: sꝫ
⁊ siqs peccauerit aduocatū habemus apđ
patrē iesum xpm: ⁊ ipse est ꝓpitiatio pro
peccatis nostris. Ber. Magnā fiduciā ha
bemus ad deū: vbi mater ante filiū: filius
ante patrem: mater ostendit filio pectus ⁊
vbera filius ostēdit patri latus ⁊ vulnera.
nulla ergo poterit ibi eē repulsa: vbi tot cō
currunt charitatis insignia. ¶ Est tertia rō
inducens nos ad ꝯfidētiam dī: q2 ipsemet
deus ꝓuocat nos ad orandū: ⁊ ꝑmittit ex
auditionē Luc. xi. Petite ⁊ accipietis que
rite ⁊ inuenietis pulsate ⁊ aperiet vobis.
¶ Est ⁊ quarta rō: q2 ipse dictauit nobis
orationē dn̄icam ⁊ sic instruxit nos orare. si
cut opꝫ: q2 al's nesciremus. Ro. 8. Nā quid
oremus sicut opꝫ nescimus. Nota silitudi
nē: si rex doceret nos quō ab eo deberem⁹
aliquā grām postulare ⁊c. ¶ Quarto debꝫ
fieri oratio ardēter siue deuote: q2 deuota
⁊ ardēs petitio: est clamor altus ad aures
dei: q2 vt dī. i. Re. 10. Homo videt ea que
patēt. deus aūt intuetur cor ⁊ ipse deus rn̄
dit clamauit ad me ⁊ ego exaudiam eū ⁊c.
¶ Sic orabat Moyses cui q̄uis nō loque
retur ore: q2 tn̄ ardenter desiderabat: illius

populi liberationem.rñdit dñs: qd clamas ad me Exo.14. Dñt glo. desideriũ Moysi erat clamor in aurib⁹ dei:ꝛ obtinuit mare diuideret:ꝛ filij israel ꝑ medium maris trãsirent liberati. ¶ Sic de Anna dicit: loquebatur in corde suo.i.Re.i. Additur tñ qñꝫ vox ad oronem.vt dicitur supra sermone ꝓprimo ꝑte.3. Hanc aũt conditionez hꝫ ista ratio.tum q: in spũ feruoris fuit a xp̃o dictata.tum q: orõ ista breuis est. Nã q: plerũqꝫ deuotio ꝓpter oronis ꝓlixitatez excluditur:ideo dñs supfluam ꝓlixitatem orationis docuit vitare.v. Orantes aũt nolite multum loq:etiã Aug⁹ dicit ad ꝓbam. Absit ab oratione multa locutio:sed nõ desit multa precatio:si feruens ꝑseueret intentio:ꝛ ideo dñs hãc oronem breuẽ fecit. Cõsurgit etiã deuotio ex charitate q̃ est amor dei ꝛ ꝓximi quoꝝ vtrũqꝫ in hac oratione ostendit. Nam ad insinuãdũ diuinũ amorem:vocamus eum prẽm. Ad insinuãdum ãt amorẽ ꝓximi cõiter pro oibus oramus nõ ãt pro singulis. Non.n.dicimus pater meus:nec panẽ meũ quotidianuꝫ da mihi hodie.nec dicim⁹ ꝛ dimittemini debita mea ꝛ ne me inducas i tẽtationẽ:nec sed libera me a malo:sed pro oibus cõiter. Unde Cyprianus deus pacis ꝛ cõcordie magr̃ q docuit vnitatẽ sic orare vnuꝫ ꝑ oibus voluit: quõ in vno oẽs ipse portauit ꝛc̃. Sic fecerunt illi tres pueri positi in camino ignis: de qb⁹ dicit sunt illi tres quasi ex vno ore laudabãt ꝛ bñdicebant deum Dañ.3. Sic de aplis legit erant ꝑseuerãtes oẽs vnanimiter in orone cum mulieribus ꝛ Maria mr̃e Jesu Actu.2. ¶ Et hac rõne debꝫ esse oratio attenta. Si.n.deuota ergo attenta. Unde Aug⁹ in regula.ꝑs.ꝛ hymnis cum oratis deũ.hoc verset in corde: qð ꝓfertur in ore. Itẽ Cyprian⁹:nil aliud cogitet aius q̃ illud solũ qð p̃cat de cõse.di.i.qñ añt. ¶ Dñt.n.theologi: nõ reqrit attentio semꝑ maneat in orone ꝑ actus eius:q: hoc videt ipossibile.ꝑs.39. Cor meum dereliqt me:sed satis est maneat ꝑ virtutez:qð est qñ cum bona intentione qs ad oronem accedit quãuis in ꝑsecutione mens nõ ex proposito ad alia rapiatur.tunc.n.semꝑ prime intentionis.ius ꝑmanet:nisi tanta sit euagatio atentio oro depeat. ¶ Quinto dꝫ oratio fieri humiliter.s.corde ꝛ corꝑe. Exemplum de pharisco ꝛ publicano Luc.18. Iõ dicit scriptura oratio humiliantis se nubes penetrat:ꝛ nõ discedet donec altissimus respiciat Eccli.35.ꝑs. Respexit in oratiõe humilium:ꝛ nõ spreuit preces eoꝝ. Ecõtra superbus qñ orat deum reputat deũ teneri sibi ad exaudiẽdum:ꝛ ideo si nõ exaudit indignat:ꝛ q: supbus plenus est nõ capit grãm dei. Exẽpluꝫ de Anthioco supbo de quo dicitur.2.Mach.9. Orabat ãt hic scelestus. dñm a quo nõ esset misericordiã cõsequuturus. Itẽ exẽplum de Alexãdro magno. querente quõ posset habere sapiam:cui respondit Didimus phus. Deus cum sit largissimus patus est dare tibi sapiam:sed tu nõ habes vbi teneas cũ supbia plenus sis. ideo Judith.9. Supbi ab initio nõ placuerunt tibi sed humiliũ ꝛ mãsuetoꝝ tibi semꝑ placuit deprecatio. Item Jaco.4. Deus superbis resistit humilibus aũt dat gratiam. ¶ Debet etiã esse humilitas in corꝑe genu flectẽdo:vel ꝓsternẽdo:vel incuruãdo non qdẽ refectionis sed deuotionis obtentu.vt dicit Jo.cassianus in colationib⁹ ꝑiuꝫ:ꝛ facit.8.q.i.sciendũ. ¶ Hãc ergo ꝯditionẽ hꝫ oratio dñica.nã in eo petimus dimitti nobis debita nr̃a cõfitemur petõres ꝛ indigere grã dei:ꝛ ideo in hoc appet hũilitas: q: iustus in principio accusator est sui. ¶ Sexto dꝫ fieri oro prudenter:prudentia ꝯsistit in duobus. Prio qdẽ vt ordinate petat:sicut desideriũ nr̃m dꝫ esse ordinatũ: qa oratio est desiderij interpres: est ãt hic ordo debitus:vt spũalia carnalib⁹:celestia terrenis desiderãdo ꝛ orãdo ꝓferamus:sm illud Mat.6. Primũ q̃rite regnum dei: ꝛ h̃ oia adijcient vobis. ¶ Hec dñs in hac orone docuit obseruare:in qua prius petũtur celestia: ꝛ postmodum terrena Scðo prudentia petitionis ꝯsistit in hoc vt petat merces ab eo q meretur:alioqn digna esset repulsione oratio huius.qa vt dicit Greg. Cum is qui displicet ad intercedendũ mittitur irati aius:ad deteriora ꝓuocat.49. di.in prin.ideo repulsa fuit petitio filiorum Zebedei qbus dictum fuit:nescitis qd petatis ꝛc̃.Mat.20. Similiter fuit expulsus diabolus ð celo:qui prius appetijt acqescere laborari ꝛ nõ p̃misso merito appetijt p̃-

dium qñ dixit in corde suo in celum ɔscendam super astra celi ⁊ exaltabo soliũ meum sedebo in monte testamenti. Ideo subdit: qõ cecidisti lucifer ⁊c̃. Isa.14. ¶ Hanc conditionem habet h̃ oratio: qa antequam petamus adueniat regnum tuum permittit sanctificetur nomen tuũ: qd̃ exponitur vno modo. i. illud nomen sanctũ tuum qd̃ sortiti sumus per regenerationẽ spũalez fiat ⁊ appareat sanctuz in nobis vt ⁊ nos iuxta modulum nr̃m sancti simus ⁊ per hanc sanctificationem acquirimus meritum: per qd̃ digni sumus p̃mio regni dei. ¶ Septimo oratio debet fieri perseueranter Luc̃.18 Oportet semp̱ orare ⁊ non deficere. i. The.5. Sine intermissione orate qd̃ qualiter fieri debeat: docet nos dñs Luc̃.xi. Quis vr̃m habebit amicũ ⁊ ibit ad illũ media nocte ⁊c̃. Dic totam parabolam: ⁊ declara. Exẽpluz habemus in Cananea Mat.15. Figura habetur de ap̃lis excitantibus deum dormiẽtem in nauicula que periclitabatur fluctib⁹ ⁊ excitatus imperauit ventis ⁊ mari ⁊ facta est tranquillitas magna ⁊c̃. Mat.8. Sic quando sumus in nocte tribulationis iactati tempestati tentationum: in hoc mari magno ⁊ amarissimo huius mũdi. p̃s. Hoc mare magnum ⁊ spatiosum manibus ⁊c̃. Clamamus q̃nq̃ ad deum ⁊ ipse dormire dicitur: cum non cito eripit nos: igitur excitemus eum orationibus nostris importunis dicentes ei. Exurge q̃re obdormis dñe exurge ⁊ ne repellas in finem p̃s.42. Salua nos dñe p̱imus: ⁊ sic igitur excitatus liberabit vos. p̃s. Clamauit ad me ⁊ ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione eripiam eum ⁊ glorificabo eum: ipse etiã exortat nos ad h̃ dicens: Imola deo sacrificiũ laudis ⁊ redde altissimo vota tua ⁊ inuoca me in die tribulationis: eruam te ⁊ honorificabis me. p̃s.49. Et h̃ conditio denotatur in oratione dominica: cum dicitur panem nostrum quottidianum: da nobis hodie: per quod datur nobis intelligi ꝙ quottidie debemus hanc orationem dicere ⁊ cõsequenter: ꝙ perseueranter debemus orare.

Deo Gratias. Amen.

¶ De orationis vtilitate in generali.
Sermo.5.

Irca tertiuz articulum. vz. de orationis vtilitate occurrit duplex cõsideratio. Primo. n. videbimus de orationis vtilitate in generali. Scd̃o in spãli. Circa primuz not. ꝙ oratio habet quattuor principales effectus: oratio nanq̃.

¶ Primo est meritoꝝ accumulatiua.
¶ Scd̃o est debitoꝝ satisfactiua.
¶ Tertio est mestorum consolatiua.
¶ Quarto est petitoꝝ impetratiua.

¶ Primus effectus ⁊c̃. Oratio. n. meritoria est. Et rõ est: q2 oĩs actus virtutis si fiat ex charitate meritorius est. adhibitis debitis circũstantijs: sed oĩo est huius. ergo ⁊c̃. Pro declaratione maioris. Nota ꝙ tria requiruntur: ad h̃. Primo ex parte actus. s. ꝙ sit de genere bonoꝝ actuũ. Nam si esset de genere maloꝝ nõ esset meritorius: q2 Mala ꝺm se nunq̃ p̃nt fieri bene: ⁊ ideo nunq̃ sunt faciẽda etiã ꝓpter bonũ: vt in. c. Et si xp̃s de iur. iuran. Sicut adulterium furtuz ⁊ huius. Et si dicas. ꝙ ꝓꝑ cõseruandam vitam ꝓpriam vel alienã in casu extreme necessitatis. licitum est aliena cape etiã inuito dño: dd̃m est qd̃ tunc nõ ẽst furtũ: q2 in tali casu nõ est res aliena: q2 in necessitate oĩa sunt coĩa.47. di. Sicut hĩj de ɔse. di.5. Discipulos de furtis: siqs ꝓꝑ necessitatem: vbi vide qõez quã ibi glo. fac̃. Poti⁹. n. homo debet oĩa mala pati: q̃ꝫ petm̃ facere ⁊ petõ ɔsentire.32. q.5. Ita ne. ⁊ de eo. ꝙ me. ca. Sacris: nec debent talia mala fieri etiã pro euitando maiori malo: ideo culpatur Loth: qui voluit filias ꝓstituere: ꝓ euitando vitio. Nephãdo.14 d. qd̃. ait. Unde nõ excusant a mortali petõ: illi q pro salute ꝓpria vel aliena spũali vel copali piurant: vel fornicantur: vel vsuras faciũt: q2 nemo adducendus est ad salutẽ opitulãte mẽdatio.22. q.2. primum ⁊. c. Faciat. ¶ Scd̃o requirit ex pte opantis. ꝙ. s. sit in statu merẽdi. i. ꝙ sit in charitate: que est radix oĩum meritoꝝ. de pe. di.2. charitas de regulari lz i si. vbi dicit ꝙ charitas est fons ꝓꝓrius cui nõ cõicat alienus: vnde sine charitate nullum meritũ acqri põt. i. Cor.13. Si linguis hoĩuz loquar ⁊ angeloꝝ: charitatẽ aũt nõ hũero

nihil sum:vel factus sum velut os sonans: aut cymbalū tiniēs 7c. ¶ Tertio regrit ex pte intētionis opantis vt ad finē debitum opet:qz puersa intētio totū corrūpit opus bonū Mat.6. Si oculus fuerit simplex totū corpus tuū lucidum erit:si aūt nequaqƺ fuerit totū corpus tuū tenebrosum erit 7c. Igitur si h tria cōcurrāt in oōe:certū est.ꝙ est meritoria:quāuis primū sit i oōne:qz oō est actus ꝟtutis vel charitatis vel obedientie vel latrie:iō.ps. Ꝋ ro mea in sinu meo cōuertet. ¶ Scd's effectus oōnis est:qz est satisfactiua:est.n.penalis 7 afflictiua hꝫ se: frequens.n.meditatio est carnis afflictio. Unde Jacob em arcuit Geñ.32. Et Daniel elāguit. Dañ.x. Lꝫ sit mēti delectabilis si fiat deuote.satisfactio aūt duos effectus hꝫ. Primo qz recōpensat ꝑ culpa preterita. Scd'o qz ꝑseruat a futura. Unde ꝭm Aug.satisfacere est ꝑteritoꝝ causas excidere 7 caꝝ suggestionib⁹ aditū nō idulgere. vtrūqƺ āt facit oīo. Initiū.n. est radix oīuƺ maloꝝ est supbia:sicut dicit Thob.4. Iteƺ Eccli.x. Initiū oīs pcti supbia:qui tenuerit illam ad implebitur maledictis. Et ideo ꝑ h ꝙ hō hūiliter spūm suum ꝑ oōnem deo subdit facit recōpensatiōnē ꝑ supbia: precedētis offense:7 additū aufert culpe futu re:radicē.s.supbiā ei amputans:sicut patet in latrone:cuius deuota oīo fuit a deo satisfactoria.ꝙ petenti ei ac dicēti memēto mei dñe cū veneris in regnū tuuƺ: dictum fuit. Amē dico tibi. Hodie mecū eris in padiso Luc.23. Et ita oīo hꝫ plene satisfaciēdi rōnem. Uñ sup Mat.9. Dicit Jerony. Nō sanat oculū ꝙ sanat calcaneū ieiunio sanātur p.stes copis.oratiōe ꝟo sanant pestes mentis. Tertius effectus oōnis est:qz est cōsolatoria.vnde xp̄o oranti appāruit angelus de celo ꝯfortans eum Luc.22. Unde namqƺ tam efficax remedium cōtra tentationes est ꝙ̄ oīo. Unde Jero.sup Mat.14. In tētatiōne itrat:q orare negligit:7 Aug⁹ Oratio est oranti.ꝑsidiū aduersario incendium:angelis solatiū:deo gratū bñficium. Unde Jo.16. Dicit dñs petite:7 accipietis vt gaudium vr̄m sit plenum. Nota exēpluƺ de illo fratre Teutonico.q hēbat a pueritia in magna deuotione passionē xp̄i 7 eius vulnera 7 singulis diebus dicebat ad illa vulnera adoramus te xp̄e 7 bñdicimus tibi:qz ꝑ crucē tuā redimisti mūdū qnqƺ venias faciēdo totidē pater nr̄ rogans xp̄m vt daret sibi timorē suū pariter 7 amorem. Huic āt postea visibiliter appāruit dñs Jesus xp̄s dans ei de singulis vulnerib⁹ suis bibere mirā dulcedieƺ:qua pcepta oīs mūdi dulcedo 7 cōsolatio in amaritudinē est sibi cōuersa. Exēplū hētur in lib. de vitis frīum nroꝝ.pte.4.c. de virtute oōnis. Exēplo primo:vbi etiā vide multa alia exēpla ad ꝑpositū:ideo dī Jaco.5. Tristatur aliqs in vobis oret equo aīo 7 psallat. ¶ Quartus effectus oōnis:qz est impetratiua 7 h verū cōcurrentib⁹ q̄ttuoꝛ ꝯditionib⁹: vt.s.petatur pie.ꝑ se.ꝑseuerāter 7 ad salutē:vt dicit glo.sup illud Luc.xi. Quis vestrum hēbit amicū.dicit āt Tho.in.4.di.15.7.22.q.85. ar.15.ad scd'm.ꝙ iste ꝯditiones nō ꝭmodo regrunt ad efficatiā impetrādi quasi nihil impetret si aliqua desit:qa etiaƺ qñqƺ aliqs pro alio orans exauditur:sed qz h̄js positis semp oīo efficatiā hꝫ impetrādi:qz impetratio magis est ex proposito eius q oratur ꝙ̄ ex orantis merito. Et iō etiā qñqƺ pctōres orātes audiunt qñ eoꝝ oīo diuino ꝑposito ꝯcordat. Sciēdū tñ ꝭm. Tho. vbi sup:a ꝙ aliqñ aliqs pie petit q pietatis ꝟtutem nō hꝫ:sicut aliqs aliqñ aliqua iusta facit:q iustitie hitu nō hꝫ 7 sic et pctōres pñt aliqñ pie orare:7 ad hoc facit exēplū: qđ legitur de Alexādro magno ipatore de quo scribit magister i histōrijs scolasticis: ꝙ ad ei⁹ oōnē mōtes caspij clausi sunt miraculose vt ꝑcluderet additus decē trib⁹ q̄ vltra illos montes habitabāt. Si ergo oratio pagani infidelis.ita efficax fuit ad impetranduƺ:quid erit de oratione fidelis? ¶ Circa ꝭm.vƺ.de effectu orationis in spāli:est notādū:ꝙ ꝑ oōeƺ. Prio ꝑuamur a malis. Scd'o acqrim⁹ bōa oīa. Et iō circa oīa mala:tā culpe ꝙ̄ pene remouēde. Et circa oīa bōa nob ferēda hꝫ effectū.sūt g⁰.7.fruct⁹

¶ Primus est maloꝝ culpe liberatio.
¶ Scd's est maloꝝ pene remotio.
¶ Tertius demonum oppressio.
¶ Quartus est bonoꝝ nature ꝯseruatio.
¶ Quintus est bonoꝝ fortune acquisitio.
¶ Sextus est bonoꝝ gratie infusio.
¶ Septimus est bonoꝝ glorie collatio.

¶ Primus ergo effectus est maloꝝ culpe liberatio. Nam ꝑ orationē liberamur a malis culpe: nō solū a nobis orantibus cōmissis: sed etiā per alios cōmissis obtinemus ꝑ orationē liberationē: ⁊ de cōmissis qdem a nobis pꝫ ꝑ multa exēpla scripture tam veteris ꝙ̄ noui testamēti. Et in veteri qdē pꝫ exēplum in Dauid: qui orando Miserere mei deus ⁊c. Obtinuit remissionē peccati adulterij qd̄ cōmisit in bersabee: ⁊ homicidij ꝙ etiā cōmisit in vria eius viro. 2. Re. 12. Ad idē pꝫ: exēplum de Achab. 3. Re. 21. Item in manasse filio ezechie. 2. Paralipo. 33. In nouo vero testō etiā pꝫ. primo in filio ꝓdigo Luc. 15. Itē Luc. 18. Item in petro amare flente. Luc. 22. Itē in maria magdalena. Luc. 7. Propt̄ hoc dn̄s instituit orationē dn̄icā: in qua petimus. Et dimitte nobis debita nostra ⁊c. Exēplum etiā habemus in vitis patrū. de quodā peccatore quē btūs Paulus simplex vidit ecclesiā intrare totū obscuꝝ ⁊ nigrū ⁊ a diabolo ꝯductum: qui cum in ecclesia demoratus fuisset: ⁊ sibi ꝑci humiliter postulasset vidit eum foras exire splendidū: ⁊ iuxta eum angelū stantem ⁊ demonē ꝓcul pulsum. ¶ Circa remissionē etiā alioꝝ peccatoꝝ hꝫ effectū oratio. sicut pꝫ in peccato vituli quē populus israel adorauit: pro quo remittendo Moyses orauit deum. Obsecro dn̄e peccauit populus iste peccatū maximū feceruntq̄ sibi deos aureos aut dimitte eis hanc noxā aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti Exo. 32. Et placatus dominus remisit. verūtn̄ Moyses zelo iustitie motus fecit illo die occidi viginti milia hoīum in vltionem illius pcti: qꝛ vt ait Greg. 20. moraliū ⁊ habet̄ in decretis. 45. di. disciplina vel misericordia multū destruit̄: si vna sine altera teneatur: sed circa subditos inesse dꝫ rectoribus: ⁊ iuste ꝯsulens mi͠ficordia ⁊ pie seuiēs disciplina. ¶ Scd̄s effectus est maloꝝ pene remotio. Nam in multis legimus exēplis: ꝙ ꝑ orationē liberamur a malis penalibus siue a deo illatis siue ab hominibus. ¶ Et de imissis a deo exēplum pꝫ in Dd̄. qui plagā pestis: q̄ in populo crassabatur humili ꝓce remouit. 2. Re. vlti. Et. 1. Parali. 21. Item orante moyse placatus est dn̄s ne faceret malū: qd̄ locutus fuerat ad vsus populū suum. Exo. 32. Sed de hoc supra ꝓxima parte dictū est Ad idem facit exēplū de btō Greg. qui inguinariā pestem q̄ passim hoīes occidebat multis precibus effugauit ab vrbe sicut legit̄ in legenda eius. Itē abraam impetrauit a dn̄o vt Loth nepos suus liberaret̄ a subuersione sodome. sicut legit̄ Gen̄. 18. Ubi etiā habet̄ ꝙ ꝑ orationes ⁊ merita decem viroꝝ iustoꝝ dominus paratus est ꝑcere toti ciuitati quātū ad pene tpalis ꝓseruationē. ¶ Sic de malis pene ab hoīe illatis pꝫ: exēplū i Ezechia rege cuius oratione angelus dn̄i ꝑcussit in castris assirioꝝ cētum octuaginta quinq̄ milia viroꝝ: ⁊ sic liberatus fuit populus dei ab illo periculo Isa. 37. Sic ⁊ Iudicū 10. Quāuis dixerit dn̄s filijs israel: qꝛ dereliquistis me ⁊ coluistis deos alienos: non addā vltra vt liberem vos: ite ⁊ inuocate deos quos legistis: ⁊ ipsi liberent vos in tēpore angustie: nihilominus postea cū humiliter deprecātibus verbū ꝙ dixerat immutauit: ⁊ auxilium dedit. ¶ Et hic effectus nō solū in penis tēporalibus legit̄: sed q̄nq̄ in liberatione pene eternalis. sicut pꝫ in aīa Traiani imꝑatoris qui ꝙ̄uis fuerit defunctus in infidelitate. tn̄ orāte Greg. Anima sua de gehēna infernali liberata fuit. sicut oēs doctores theologi referunt. ꝙ̄uis regulariter ab inferno: nulla sit redēptio: iuxta illud Prouer. xi. Mortuo hoīe impio nulla erit vltra spes. ¶ Tertius effectus est demonū oppressio ꝑ orationē nāq̄ nostrā demon valde opprimitur: ⁊ cōprimitur a virulētia sua. Unn̄ sepius in historijs sanctoꝝ legitur ꝙ sanctis orātibus demones clamauerunt dicētes. O scte. n. orationes tue me incedūt. legit̄ ēt ꝙ tēpus Iuliani apostate qui post ꝯstantinū in malū sui ⁊ ꝑniciem sic gubernauit iperiū romanū. dum ipse Iulianus ꝯ ꝑsas iret in prelīū misit demonē quēdā in occidētē vt sibi quā cito referret qd in occidētis partibus fieret. Arte enim magica in oibꝰ vtebat̄. Cuiq̄ demon publiū monachū orantē inuenisset in via ꝓhibitus est in orationis p̄fati monachi ne trāsiret. Cūq̄ ille ab orando nō cessaret. demon ad Iulianū sine fructu r̄nsionis reuersus est. Cūq̄ iulianus quereret: quare tm̄ redire tardasset. Ille ait ipeditus oɔ̄one pu

bliȷ̄ monachi tali loco ſuſtiti.⁊ vltra trãſire
nequiuȷ̄:⁊ ideo tibi nulla noua portaui: at
ille miſer ⁊ infelix:dum virtutẽ orationis
mirari debuiſſet nõ hoc admiratus ſed mo
nacho cõminatus eſt:ꝙ vindictã i eũ face
ret dũ rediret ignorãs ꝙ redditurꝰ nõ eẽt.
Naȝ in illo bello lancea btĩ Mercuriȷ̄ trãſ/
uerberatus īfeliciter ⁊ dãnabilit̃ occubuit.
¶ Ad idẽ quãtũ diſpliceant orationes ſan
ctoꝝ demonibus pȝ in exẽplo de btõ Do/
minico orante in eccleſia ſctẽ Sabine. ſuꝑ
quẽ ꝓſtratum in oratiõe diabolus de alto
tecto eccleſie ꝓiecit lapidẽ duriſſimũ ⁊ pon
deroſum ⁊c̃.Hic hiſtoriã ⁊ ꝙ lapis ſeruat̃
adhuc in eccleſia ꝑdicta in memoriã facti.
¶ Figura huius habet̃ Exo.17.Ubi dĩ.ꝙ
moyſe tenente mãus eleuatas ad celũ vin
cebant filiȷ̄ iſrael amalechitas:ꝑ quos de/
mones figurãtur:ſed ſi deponebat moyſes
manus ſiliȷ̄ iſrael ſuperabant̃:nec ſolum de
monũ verũetiã maloꝝ hoium qui ſunt mi
niſtri demonum violenti incurſus orationi
bus cõprimunt̃:ſicut pȝ in venerabili liber
tino fundenſis monaſteriȷ̄ ꝑpoſito.de quo
refert Greg.in ꝑmo libro dialogoꝝ ꝙ cum
pro vtilitate monaſteriȷ̄ iter capiens equo
inſideret Gotthici obuiantes deiecerunt
eum ab equo ⁊ recedentes nunꝙ̃ flumen
vulturnũ noie trãſire potuerũt.ꝙ̃uis equos
calcaribus vrgerent ipediti merito oratio/
num libertini ⁊c̃.Hic totũ exẽplum. Ideo
eccleſia ſctã docet nos orare dicẽs. Preſta
nobis dñe auxiliũ gratie tue vt ieiuniȷ̄s ⁊
orationibus ↄuenienter intenti liberemur
ab hoſtibus mentis ⁊ corporis:h̃ etiã ſigu
ra tñ fuit in Thobia.cui dixit angelus: ꝙ
fumus cordis:⁊ iecoris piſcis ſuꝑ carbones
poſiti extricaret omne genus demonioꝝum
Thob.6.Cordis eius ꝑticulã ſi ſuꝑ carbo
nes ponas fumus eius extricat oẽ genꝰ de
monioꝝ ſiue a viro ſiue a muliere:ita vt vl
tra nõ accedat ad eos:ꝑ fumũ deſignatur
oratio deuota:alioqn fumus ille impotens
erat ad demonẽ cõprimẽdum:q2 vt dicit̃
Job.41.Nõ eſt ſuꝑ terra poteſtas que cõ
paretur ei q factus eſt vt nullum timeret.
Item Mat.17.Hoc genus demonioꝝ nõ
eiicitur niſi in ieiunio ⁊ oratione. ¶ Quar
tus effectus eſt bonoꝝ nature ↄſeruatio.
Patet exẽpluȝ in Ezechia rege q orando
ipetrauit ꝓlongationem vite ſue ꝑ.15.ãnos
ſicut legitur Iſa.38.Item pȝ de Helia:de
quo dicit Jacobus multũ valet deꝑcatio
iuſti aſſidua:helias hõ erat ſimilis nobis
paſſibilis ⁊ oratione orauit vt non plueret
ſuꝑ terram ⁊ nõ pluit annos tres ⁊ mẽſes
ſex:⁊ ruſſus orauit ⁊ celũ dedit pluuiam ⁊
terra dedit fructum ſuum Jacobi vltimo.
Item apl̃i exiſtentes in nauicula excitan/
tes xp̃m ibidẽ dormientem liberati ſunt a
periculo mortis euigilante chriſto ⁊ impe/
rante ventis ⁊ mari Mat.8.Ad ideȝ faciũt
oia exempla de orationibus ſanctoꝝ qui
orando ipetrabant a deo ſanitates infirmo
rum ⁊ mortuoꝝ reſuſcitationẽ:quibus exẽ
plis plene ſunt legende ſanctoꝝ.Ideo dñs
ait Jo.16.Amen amen dico vobis ſi qd pe/
tieritis patrem in noie meo dabit vobis.
¶ Quintus effectus eſt bonoꝝ fortune ac/
quiſitio:cuiuſmodi ſunt regna.potentia di/
uitie victoria hoſtium ⁊ cetera talia.Et de
regno habetur exemplum in manaſſe filio
ezechie qui cum ꝓpter iniquitates ſuas fu
iſſet captus ab exercitu regis aſſiriorum ⁊
vinctus cathenis ⁊ cõpedibꝰ ductus eſſet
in babylonẽ ↄuerſus eſt ⁊ penitentiã agẽs
deprecatus eſt deum:⁊ exaudiuit dñs ora/
tionem eius reduxitq3 eũ in ieruſaleȝ in re
gnum ſuum:ſicut legit̃.2. Paralipome.33.
De victoria etiã hoſtium habent̃ exempla
multa in qbus ꝑ orationis ſuffragiũ obtẽ
ta eſt:⁊ primo qdẽ pȝ h̃ in bello filioꝝ iſrael
ↄ̄ Amalech:in quo plus fecit moyſes orã/
do ꝙ̃ Joſue pugnando.ſicut habet̃ Exo.
xviȷ̄.Et in decretiȷ̄.36.di.c.vlt.Scdo Judas
machabeus ſepius oratione premiſſa fuga
uit hoſtes:⁊ q2 nõ orauit in exercitu ↄ̄ ba/
chidem fuit occiſus ⁊ exercitus debellatus
.i.Macha 9. ¶ Tertio habet̃ exẽplum in
Theodoſio ſeniore chriſtianiſſimo iperato
re q oratione ſua miraculoſam victoriã ob
tinuit ↄ̄ Eugeniũ ⁊ Arbegaſtem tyrãnos:
quorum exercitus iacula vehementiſſimꝰ
ventus retorquebat in iacientes ⁊ iacula
exercitus Theodoſiȷ̄ cum maxima vi vltra
menſuram humane fortitudinis ipellebat
in hoſtes.Oratio aũt ipſius Theodoſiȷ̄ ta
lis fuiſſe legit̃.Omnipotens deus: tu noſti
ꝙ in noie chriſti filiȷ̄ tui vltiõis iuſte: vtpu
to prelia ſuſcepi. ſin alr in me vindica. Si

vero cũm causa iusta ⁊ in te confixus huc
veni porrige dexterã tuis. Ne forte dicant
gentes vbi est deus eorum. Hac igitur ora
tione finita ventus vehemens motus est q
pro ipso pugnabat. Vñ Claudianus poe-
ta: qui tunc florebat hos versus ad laudẽ
Theodosij cõposuit. O nimiũ dilecte deo
cui militat ether. Et ꝯiurati veniũt ad clas-
sica venti. Predicta habẽtur originaliter in
historia tripartita. Et Aug⁹ refert in qnto
de ciui. dei circa finem lib: i. Et tangit Glo.
Jo. an. in cle. si dominum. de reliqui. ⁊ ve-
neratione sanctorum in glo. magna in fine.
¶ Quis etiam sufficienter enarret quotiẽs
filios israel per totum exodũ librumqꝫ nũ-
merorum Moyses nunc ab hostibus: nunc a
serpentibus: nunc ab ignibus: nũc ab alijs
periculis precibus liberauit: Ipsa ergo ora
tio est columba: que emissa ab archa dei. i.
ab anima deuota ramum virentis oliue
portans: quia pacem a deo impetrat ⁊ vi-
ctoriam de inimicis prestat: que duo oliua
designat.
¶ Sextus effectus est bonorum gratie in-
fusio: duplex est autem gratia: vna gratuũ
faciens de qua supra in prima parte ser-
monis dictum est vbi dictũ est ꝙ orationis
merito peccatorum remissio obtinetur.
¶ Secunda est gratia gratis data: ⁊ hec
habet nouem species: quas ponit aposto-
lus. i. Cor. 12. Et quia longũ esset de omni-
bus dicere: dicam aliqua de aliquibus gra
tijs gratis datis.
¶ Primo quidẽ de gratia miraculorum.
Quis enim valeat sufficienter enarrare
quot miracula sancti orationum suffragijs
obtinuerunt. Nam Josue solem ⁊ lunam
orando fixit in celo ita vt vnius diei spatio
non fint moti. Josue. 10. Sic etiã habemus
in vitis patrum de sancto Mutio. Itez he
lyas ignem de celo descendere fecit. 4. Re. 1.
Item clausit celum orando annis tribus ⁊
mensibus sex. 3. Re. 17. Et dictum est supra
partẽ. 4. Ezechias rex orando meruit sani-
tatem miraculosam ⁊ signum regressus so-
lis per decem lineas in horologio Achaz
Isa. 38. Nota etiam exemplum sancte scho
lastice q̃ orando obtinuit vt plueret vt bea
tum Benedictum secum retineret: vt legit
in. 2. dialogorum. Quis etiam posset suffi-
cienter exprimere quot ⁊ quanta miracula
dominus operatus est: merito beati Do-
minici patris nostri. Nam semel. 40. pere-
grini submersi in quodam fluuio orationũ
eius merito reuixerunt. ¶ Idem patet: de
gratia loquendi diuersis linguarum gene-
ribus. Nam semel idem pater sanctus Do
minicus cum semel iter ageret cum quodã
fratre Bernardo socio itineris ⁊ sanctita-
tis sue de tholosa parisius obuiauerunt ei
quidã theotonici ⁊ cõsequenter non pote-
rant eis spiritualia seminare: cum tamẽ ab
eis temporalia meterent impetrauit a deo
oratione facta. vt theotonice intelligeret ⁊
loqueretur: ⁊ sic per alios quattuor dies si-
mul ambulantes de christo iesu ⁊ rebus di
uinis dulciter ⁊ ardenter mutuo loqueban
tur. Faciunt etiã multa exempla ad idem
de quibus scripsi latius in sermone de eo-
dem sancto Dominico qui incipit. Hic ma
gnus vocabitur per totum sermonez. ¶ Et
breuiter discurrere p scripturas veteris ⁊
noui testamenti ⁊ per historias sanctoꝝ: ⁊
inuenies omnia miraculosa opera que per
sanctos facta fuere virtute orationis fuis-
se impetrata. Sic Salomon orans meruit
sapientiam infusam sibi a deo. 3. Re. 3.
¶ Septimus orationis effectus est bonoꝝ
glorie collatio. Jo. 16. Petite ⁊ accipietis: vt
gaudium vestrum sit plenum. Unde ⁊ de
Aug° legitur ꝙ cum eius ciuitas yponẽsis
ab affris obsessa fuisset dñm exorauit: vt
vel obsidionis periculum remoueret vel si-
bi veram penitentiã daret: vel eum ad se p
traheret dixitqꝫ fratribus se hoc tertium a
dño impetrasse: vt per mortem transiret ad
dñm. Sic ⁊ latro in cruce orationis merito
illud verbum omni suauitate suauius a do
mino meruit audire: Hodie mecuz eris in
paradiso Luc. 23. Sicut etiã beatus Bene-
dictus dum mortem adesse presentiret in
ecclesiam se deferri fecit: exitũqꝫ suum Do
minici corporis pceptione muniuit: ⁊ inter
discipulorum manus inbecilla mẽbra sub
stentans manibus ⁊ oculis in celuz erectis
animam inter verba orationis efflauit: sic
que eterne glorie coronam eminentissime
adeptus est: sicuti duobus monachis diui-
nitus reuelatum fuit: ideo orationibus in-
stantes esse debemus nam. ps. Ait in perso

na dni. Clamauit ad me et ego exaudiam eum cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum. ps. 90. Et alibi exortatur nos dominus dicens. Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota tua et inuoca me in die tribulationis eruam te et honorificabis me. ps.
Deo gratias. Amen.
¶ De captatione beniuolentie et congruitate orationis. Sermo.6.

Ater noster. Sequitur predicare de quarta consideratione circa materiam orationis vz: de petendorum decentia et congruitate. Ubi notandum est quid sit orandum: et quia dominus in oratione dominica docuit discipulos quid sit orandum: idcirco de ea videamus. Ubi de ea dominica quod potero: quia quod de deo non sufficio. Nam vt dicit apls. 2. Cor. 3. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis tanquam ex nobis sed omnis sufficientia nostra ex deo est: et bene fuit necessarium nos instrui de petendis. Nam vt ait apls quid oremus: sicut oportet nescimus Ro. 8. Salutem virgo etc. ¶ Pro introitu ergo sermonis notandum quod sufficientissime nos dominus instruit in oratione dominica quid petere debeamus: quia vt dicit Aug. ad Probam de orando deum: quecunque licet desiderare licet per orationem petere et habere. In oratione autem dominica quicquid desiderare et petere debemus sufficientissime ponitur: quia vt dicit Aug. vbi supra. si recte et congruenter oramus nihil aliud dicere possumus quam quod in oratione dominica continetur. In hac ergo sanctissima et sufficientissima oratione dominica duo principaliter ponuntur.
¶ Primum est beniuolentie captatio.
¶ Secundum est septiformis petitio.
Primum ponitur ibi pater noster qui es in celis. Secundum ibi sanctificetur nomen tuum etc. vsque in finem. Primo ergo vt dixi ponitur beniuolentie captatio que necessario est vt ait Greg. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora prouocatur: et habetur in decret. 49. di. in prin. Hec autem beniuolentie captatio ponitur in predictis verbis Pater noster qui es in celis. quod nomen est nomen dulcedinis sic filius dei orans nominauit patrem. d. Mat. 14. Abba pater omnia tibi possibilia sunt etc. In quibus verbis ponuntur tria que valde sunt confortatiua ad petendum.
¶ Primum est beneficium creationis pater.
¶ Secundum est beneficium reparationis noster.
¶ Tertium est beneficium glorificationis qui es in celis.
¶ Primo ergo ponitur beneficium creationis: dum dicitur pater: quia deus est pater omnium creatione. Unde Gracismus. Ast summum regem facit ipsa creatio patrem. Quia enim fiducia est vna conditio maxime necessaria ad obtinendum orationis effectum: iuxta illud Mat. 6. Quicquid orantes petitis credite: quia accipietis et fiet vobis. Et Jac. i. Postulet autem in fide nihil hesitans. Ideo ex hoc verbo datur fiducia maxime oranti. quis enim est filius nisi omnino peruersus et fatuus qui non secure accedat ad patrem: et secure accedamus ad deum: dicentes Pater noster. Uere enim est pater noster: a quo omnis paternitas in celo et in terra nominat Eph. 3. Et in tantum patres ceteros antecedit: vt respectu eius pater nullus dici possit principaliter et vniuersaliter. Unde Mat. 23. Patrem nolite vocare vobis sup terram. vnus est enim pater noster qui est in celis. Et hoc ergo et captatur beniuolentia eius qui oratur et magna fiducia nobis datur obtinendi illud quod oramus: quia pater largus est ad largiendum filiis pro quibus etiam thesaurizat: ita vt sepe etiam periculis in mortem vtriusque hominis se exponat. Unde dum vir quidam paup Socrati pho diceret quod a quodam diuite nimium amaretur: ait ad eum: si te amat vt asseris quomodo tu pauper es et ille diues? q. d. si te amaret tecum vniuersa diuideret. Nam et patres quia filios multum amant illis thesaurizant: vt dixi. et quid mirum in hominibus quod in brutis animalibus inuenitur. quod est enim animalium genus: quod filios ex se natos non affectu mirabili diligat. Ergo si secure tu ad patrem carnalem accedis qui te amore accidentali diligit a quo etiam tantum carnem habes quanto securius est tibi accedendum ad illum qui non amore accidentali te diligit sed essentiali. i. seipso a quo etiam non tantum ptientiam carnis sed totum

corporis ⁊ animam accepisti. vnde dixit il-
la sancta mulier filijs. 2. Macha. 7. Nescio
qualiter i vtero meo apparuistis: neqꝫ eniꝫ
spm̄ ⁊ aiaꝫ donaui vobis ⁊ vitā ⁊ singloꝝ.
mēbra nō ipsa cōpegi sed mūdi creator ⁊c̄.
¶ Scd̄o inducimur ad fiduciam petendi
⁊ impetrādi ex bn̄ficia redemptiōis. qd̄ no
ta cum dicitur noster. Quia q̄uis deus ra-
tione creationis sit deus ⁊ dn̄s ⁊ paťoium
creaturaꝝ: tn̄ per beneficium reparationis
seu redemptionis spāliter factus est deus
noster: qꝛ os nr̄m ⁊ caro nr̄a est. ex quo ver
bum caro factum est. ideo. ps. Benedicat
nos deus. deus nr̄. benedicat nos deus ⁊c̄.
Nota ꝙ ter dicit deus: ad designandum
tres personas in diuinis. ⁊ in. 2° deus per
qd̄ notatur persona filij: additur noster: rōe
qua supra. ¶ Tertio inducimur ad fidu-
ciam petendi ⁊ impetrandi ex beneficio
glorificationis: qd̄ cum dicitur notatur qd̄
est intellectus: qd̄ vno mō exponit. i. in san-
ctis per gloriaꝫ vt patebit inferius vbi deo
dante videbimus quomodo exponitur qui
es in celis. Circa paternitatē aūt hāc qua
ipsum deum creatorem patrem vocamus
quattuor sunt consideranda. vꝫ.
¶ Primo de paternitatis huius rōne.
¶ Scd̄o de ipsius pr̄is dilectione.
¶ Tertio de eiusdem adoratione.
¶ Quarto de ei⁹ h̄ditatis successione.
Circa primū notandum: ꝙ circa pater-
nitatem dei: diuersi modi considerādi sunt.
Est enim deus pater quattuor modis. vꝫ.
¶ Primo naturaliter: ¶ Scd̄o gn̄aliter.
¶ Tertio spāliter. ¶ Quarto singulariter.
¶ Primo modo naturaliter deus est pa-
ter solum vnus. s. Iesu xp̄i. queꝫ de sua sub-
stantia ab eterno generauit: sibi p oia simi-
lem ⁊ equalem in eadeꝫ essentia Jo. x. Ego
⁊ pater vnum sumus. Item. ps. 109. Ex vte-
ro. i. de substātia mea ante luciferꝝ genui te.
Cum enim ois perfectio que est in creatu-
ris sit attribuenda deo: vtpote prime cause
oium creaturarum. Sequitur ꝙ etiā pater
nitas attribuenda sit deo: quia ab ipso ois
paternitas noiatur in celo ⁊ in terra: vt di
cit apl's Ephe. 3. Oportet ergo ꝙ deus ge-
neret filium. Et ideo dicit ipse Isa. 66. Ego
qui generationem alijs tribuo: nunqd steri
lis ero: talis autem generatio non est car-
nalis: neqꝫ materialis: quia in deo non est
caro neqꝫ materia: sed spiritus Jo. 4. Deus
spiritus est. Oportet ergo ꝙ sit spiritualis
⁊ est talis. vꝫ. quia intelligendo seipsum: ge
nerat filium qui vocatur verbum patris:
quod est idem in essentia: cum ipso deo in-
telligente. Nam cum intellectum inquantū
tale sit perfectio intelligentis ⁊ deus sit per
fectio sua oportet ꝙ seipsuꝫ solum deus in
telligat: ⁊ oia alia in seipso: ⁊ talis relatio
que est in deo prout est intelligens ⁊ intel-
lectuꝫ est paternitas ⁊ filiatio: ⁊ ideo deus
inquantum intelligit seipsum est deus pa-
ter ⁊ inquantum est intellectus: est deus fi-
lius: ⁊ sic patet: ꝙ pater ⁊ filius sit eiusdem
essentie ⁊ nature: ⁊ ideo Jo. x. Pater quod
dedit mihi maius oibus est: quia. s. dedit
mihi totum bonum suum qd̄ est maius om
nibus rebus. Ideo deus filius est omnipo
tens omnia continens: omnia disponens:
sicut deus pater: iuxta illud Hebr. i. Qui
cum sit splendor glorie ⁊ figura substantie
eius portans omnia verbo virtutis sue ⁊c̄.
¶ Sed videtur ex predictis: sequi ꝙ verbi
diuini sit aliud verbum: ⁊ filij sit alius fili⁹.
Cum enim verbum dei sit deus verus vt
dictum est: oportet omnia que deo conue-
niunt: verbo dei conuenire: deus autem ex
necessitate seipsum intelligit. ⁊ verbum igi-
tur dei seipsum intelligit. Si igitur ex hoc
ꝙ deus seipsum intelligit verbum ab eo ge
nitum in deo ponatur: consequi videtur ꝙ
etiam verbo inquantum seipsum intelligit
aliud verbum attribuatur. ⁊ sic verbi erit
verbum ⁊ filij filius: ⁊ illud verbuꝫ si deus
est: iterum seipsum intelligit ⁊ habebit aliud
verbum: ⁊ sic in infinitum generatio diui-
na procedet. ¶ Sed respondeo ſm Tho.
in. 4. contra genti. c. 13. Quamuis verbum
dei sit deus: non tamen alius deus a deo
cuius est verbum: sed vnus omnino: hoc so
lo ab eo distinctum: quod ab eo vt verbum
procedens. sicut autem verbum non est ali-
us deus: ita nec alius intellectus ⁊ per con
sequens nec aliud intelligere: vnde nec aliud
verbum: nec tamen sequitur ꝙ sit verbum
sine ipsius: ſm ꝙ verbum seipsum intelligit.
nam in hoc solū verbū a dicente distinguit̄
vt dictum est. ꝙ est ab ipso: oia ergo alia.
cōiter attribuēda sunt deo dicenti q est pr̄

⁊ verbo qđ est filius. ꝓpt hoc qđ etiã ver-
bũ est deus: sed hoc solũ vt ab eo sit ꝓbuz
attribuẽdum est ꝓprie patri: ⁊ hoc qđ ẽ eẽ
a deo dicente attribuendũ est: ꝓprie filio:
ſm Tho. vel dic: ꝙ verbũ seipsuz intelligit
sed nõ alio intellectu quã illo quo pater in-
telligit seipsum. Et ideo non est dare aliud
verbum verbi: nec sequit̃ ꝙ sit verbum sui
ipsius: q2 illud intelligere nõ est a verbo ſʒ
a patre: ⁊ in hoc relatiue distingunt̃ pat̃ a
filio vʒ: ꝓducere verbum siue ꝙ ab eo patre
sit verbũ. Quis ergo filius intelligat seipm:
tñ illud intelligere nõ est ab eo ſʒ a p̃re: q2
idẽ ẽ intellectus: ⁊ intelligere quo pr̃ intelli
git se ⁊ quo filius seipsuz intelligit. Et ideo
nõ dr̃ verbũ ꝓducere verbum: necꝫ filiꝰ fi-
liũ: q2 illud intelligere nõ procedit a verbo
sed a patre. ¶ Scđo modo deus dr̃ pater
generaliter oium. s. creaturaꝝ: ⁊ rõ: q2 illa
dat deus diuersis creaturis q̃ pater dat fi-
lijs. dicit aũt phs ꝙ a parentibus tria ha-
bemus. s. esse nutrimẽtum ⁊ disciplinã: sic ⁊
deus dat oibus creaturis esse incõparabil̃r
magis ꝗ̃ generãs dat generato. Nã gene
rãs ꝑticulare mouet materam ꝑ virtutem
suã. sicut aũt dr̃ in libro de causis. Causa ꝓ
ma plus est influens sup̃ cãtum cause scđe
ꝗ̃ ipsa causa scđa. Ipse ergo deus causat
in rebus esse viuere: sentire: ⁊ intelligere. oi-
bus enim creaturis dat esse. q̃busdam aũt
sup̃ esse addit viuere: vt plantis: q̃busdã ve
ro sup̃ esse ⁊ viuere addit sentire: vt brutis
⁊ alijs aiantibus: q̃busdam vero sup̃ esse
viuere ⁊ sentire addit intelligere: q̃ est no-
bilissima oꝑatio vt angelis ⁊ hoibus: in q̃-
bus etiã triplicem vitam causat. s. vitaʒ na-
ture: gratie. ⁊ glorie. Scđo dat deus creatu
ris oibus nutrimẽtum: q2 oia regit ⁊ guber
nat. ps. Oculi oium in te sperant dñe: ⁊ tu
das escam illis in tp̃e oportuno. Nam sicut
dicit Greg. Sicut oia ex nihilo facta sunt
ita in nihilũ tenderent nisi manus oipoten
tis ea teneret. Sap. 8. Attingit a fine vsqꝫ
ad finem fortiter ⁊ disponit oia suauiter.
disponit aũt oia per seipsum ⁊ ordinat: sed
regit ⁊ gubernat ꝑ angelos ⁊ corpora cele
stia. Sua enim ꝓuidentia vsqꝫ ad minima
⁊ in minimis extẽditur. ps. Qui dat iumẽ
tis escam ipsoꝝ: ⁊ pullis coruoꝝ inuocan-
tibus eum. Nota. sup̃ illud pullis coruoꝝ:
quõ pulli coruoꝝ relinquuntur a parenti-
bus donec sunt cũ pẽnis canicis: siue albis
⁊ diuina ꝓuidẽtia eos pascit ⁊ nutrit. Vñ
Job. 38. Quis preparat coruis escam suaꝫ
qñ pulli eius ad deum clamãt vagiẽtes eo
ꝙ nõ habeant cibos: super quo textu dicit
btũs Tho. ꝙ coruus pullos eius eductos
nõ pascit donec suos esse deprehendẽs plu
mis nigrescere viderit. Unde septẽ diebus
eis cibos nõ ministrat: sed a deo substentã
tur ꝑ naturalem virtutem eis inditam.
¶ Tertio dat deus creaturis disciplinam:
q2 omnia docet ⁊ instruit. ſm vniuscuiusqꝫ
rei capacitatẽ. sicut ipse dat gallo intelligẽ
tiam vt cantet in hora ante lucani Job. 38.
Quis dedit gallo intelligentiam. Nõne ip
se docet ancipitem ad austrum expandere
alas suas: vt remouet̃ in plumis. ¶ Quis
docuit irũdines in eundo: ⁊ redeundo cer-
ta tẽpora obseruare: quis docuit araneam
talẽ telam texere: sic aptam captioni musca
rum ⁊ irũdinem sic ꝯstruere nidũ. ¶ Quis
docuit serpentẽ pellem veterem deponere
dum artum foramen intrat aut aspidem
aures suas obturare ne vocem audiat in
cantantis. ps. Sicut aspidis surde ⁊ obtu-
rantis aures suas q̃ nõ exa. vo. icantantiũ
⁊ venefici incantantis sa. Certe deus pater
tanqꝫ oium magister ⁊ doctor. Propterea
dicit phs ꝙ opus nature est opus intelli-
gentie. veraciter ergo ipse est pater omniũ:
⁊ omnia que ad patrẽ spectant ipse circa
rem quãlibet oꝑatur. ¶ Tertio dicit̃ deus
pater spãliter. s. hominũ. ipse enim deus vl-
tra illa tria generalia beneficia que alijs
exhibet creaturis: de quibus supra proxi-
mo dictum est: tres alias excellentias con-
fert hominibus.

¶ Prima est circa esse ꝑ modũ creationis.

¶ Scđa est circa nutrimentum per modũ prouisionis.

¶ Tertia est circa disciplinam per moduz instructionis.

¶ Primo ergo circa eẽ ⁊c. Quia ipsuz ho-
minem creauit spãliter ad imaginem ⁊ si-
militudinem suam supra omnes alias crea
turas corporales. sicut pater generat filiuz
ad imaginẽ suam. Geñ. i. Faciamus homi-
nẽ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nostrã. Et no
ta ꝙ dicit faciamus. In alijs aũt creaturis

corporalibus nō est vsus hoc verbo Facia
mus: sed fiat siue ꝓducat ⁊c̃. Ad significan
dū q̄ anima humana nō de potentia ma-
terie educatur: q2 est ipsa supra oēm mate-
rie ꝓportionē aīe rōnalis. Corpus vero hu
manū de quattuor elementoꝝ materia for
matū est a deo: ꝓpter qd̓ dicit Isa. Nunc
dn̄e pater noster es tu: nos vero lutum ⁊ fi
ctor noster ⁊ opa manuum tuaꝝ oēs nos.
Isa. 64. ¶ Scd̓a excellētia ē circa nutrimē
tum. Nā deus oia ad hoīs cōmodū ⁊ mini
sterium ordinauit. vz aīalia elementa ⁊ cor-
pora celestia ⁊ q̄ plus ē etiā angelos. Naz
de aīalibus dī Gen̄. i. Crescite ⁊ multiplica
mini ⁊ replete terrā ⁊ subijcite eam ⁊ dn̄a-
mini piscibus maris ⁊ volatilib9 celi ⁊ vni
uersis aīantibus que mouētur sup terram.
¶ De corporibus vero celestibus dī Deut.
4. Custodite solicite aīas vestras: ne forte
oculis eleuatis in celum videas solem ⁊ lu
nam ⁊ oia astra celi ⁊ errore deceptus ado
res ea ⁊ collas que creauit dn̄s deus tuus
in ministeriū cūctis gentibus que sub celo
sunt. ¶ De ministerio vero angeloꝝ dicit
Heb. i. Omnes sunt administratorij spūs
in ministerium missi ꝓpter eos qui heredi
tatem capiunt salutis. notādum tn̄ q̄ etiaz
presciti ad damnationē habēt angelos ad
custodiā: ⁊ antixp̄s habebit angelū custo-
dē. saltem ad hūc effectum: vt a peioribus
cōpescatur agendis. Itez p̄s. Angelis suis
deus mandauit de te ⁊c̃. Ideo de his oi-
bus admirās dd̓: ait. Quid ē homo q̄ me
mor es eius aut filius hoīs. q. visitas eum
mi. eum pau. ab angelo. ⁊ ho. coro. eū. ⁊ ꝯsti.
eum sup opera ma. tuaꝝ oia subie. sub pe.
eius oues ⁊ boues vniuersas ⁊c̃. ¶ Ter-
tia excellentia est circa disciplinā: q2 spālit
deus instruit hominem p lumen rōnis. p̄s.
Signatum est sup nos lumen vultus tui
dn̄e: ⁊ hoc ex pte interiori. Ex pte vero exte
riori instruit hoiem p creaturas: q2 inuisi-
bilia dei a creatura mundi. i. ab homine p
ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.
Ro. i. Et p scripturas: ⁊ per spūm ꝓphetie.
Job. 33. Per somnum in visione nocturna:
quando irruit sopor sup hoies ⁊ dormiunt
in lectulo tunc aperit. s. deus aures virorū
⁊ erudiens eos instruit disciplinam ⁊c̃. p̄s.
Qui docet hominez scientiam. Item Job
25. Qui docet nos super iumenta terraꝝ.
¶ Dedit etiā homini deus liberantē arbi
trij. per quā possit deflectere in malū ⁊ age
re bonum: ⁊ imputat sibi actiones suas in
premium vel in penā Eccl'i. 15. Deus ab ini
tio cōstituit hominem ⁊ reliquit eū in ma
nu cōsilij sui ⁊c̃. Hoc ergo modo spāliter
habet curam deus hominū. nō aūt aliaruz
creaturaꝝ corporaliuz. i. Cor. 9. Nunqd de
bobus cura ē deo? Ideo suadet nobis pe-
trus apl's. d. Omnem solicitudinē vestraz
ꝓijcientes in euz: q2 ipsi cura est de nobis.
i. Pe. 5. ¶ Quarto deus ēst pater spālissi-
me siue singulariter xp̄ianoꝝ. ⁊ h̄ quātum
ad septē: que pater circa filios exercet vz.
¶ Primo quo ad generationem.
¶ Scd̓o quo ad induitionem.
¶ Tertio quo ad nutritionem.
¶ Quarto quo ad instructionem.
¶ Quinto quo ad curationem.
¶ Sexto quo ad redemptionem.
¶ Septimo quo ad hr̄ditariā successionē.
Primo quo ad generationē: q2 deus p
gratiam spūs sancti xp̄ianos adoptat in fi
lios: ⁊ eos regenerat per baptismum Jo. i.
Quotquot aūt rece. eum. de. eis po. fi. dei
fieri. Item Ro. 8. Nō enim accepistis spūm
seruitutis iteꝝ in timore sed accepistis spi
ritum adoptionis filioꝝ in quo clamamus
Abba pater ⁊ ibidē. Quos presciuit ⁊ pre
destinauit cōformes fieri imaginis filij sui:
vt sit ipse primogenitus in multis fratrib9.
Debemus ergo ꝯformari imagini filij eius.
i. Cor. 15. Sicut portauimus imaginem ter-
reni: ita portemus imaginem celestis: qua-
lis terrenus: tales terreni: ⁊ qualis celestis
⁊ tales celestes. Item. i. Jo. 3. Uidete qua-
lem charitatem dedit nobis deus vt filij
dei nominaremus: ⁊ simus: non sic iudei ⁊
alij petōres ⁊ infideles: q2 illis dī. Uos ex
pr̄e diabolo estis. Jo. 8. Et rō huius est ex
eo, q̄ dī Isa. i. Filios enutriui ⁊ exaltaui,
ipsi aūt spreuerunt me. Nota h̄ quāta cecī
tas occupat petōres: q potius volunt esse
filij diaboli q̄z dei: ⁊ serui peti q̄z liberi iusti
tie. ¶ Scd̓o quo ad induitionē. q2 deus ve
stit xp̄ianos veste polimita ⁊ stragulata. s.
varia veste oium. s. virtutū ⁊ donoꝝ spūs
sancti. De veste virtutū ait. p̄s. Astitit regi-
na a dextris tuis in vestitu deaurato cir-

ꝛ̃udata varietate. Uirtutes aũt sunt habi
tus aie. h vestis qua vestit deus xp̄ianos
facit eos dignos nuptijs eternis: quácũqꝫ
nõ habuerit nõ solũ efficitur indignus ad
has nuptias intrã dum: sed si intrauerit di
gnus ẽ vt expellatur Mat.22. Amice quõ
huc intrasti nõ hñs vestem nuptialẽ: ⁊ seq
tur Liga. ma. ⁊ pe. eici. eũ in te. exte. ⁊c̃. De
hoc vestimento di Eccli.17. Ad imaginem
suam fecit hoiem ⁊ ẜm seipsum vestiuit il-
lum virtute. ¶ Custodiamus ergo solicite
hoc vestimentũ ne inquinet luto a varieta
te aut cõburatur igne luxurie: aut laceret
spinis inuidie: aut incidatur gladio super-
bie: qd̓ si ꝯtingat ex nostra fragilitate re-
curramus ad matrẽ nostram sanctã eccle-
siam: sicut facit puer qui cecidit in lutũ qui
lachrymans currit ad matrem vt lauet eũ.
Hoc tunc cõplebimus cum ad ꝯfessionis
fontem recurrimus. de quo Zacha.13. In
die illa erit fons patens domus Jacob ⁊
habitantibus in ierusalẽ. in ablud. peccato-
ris ⁊ menstruate. Ideo Apoc.16. Beatus q
vigilat ⁊ custodit vestimenta sua ne nudus
ambulet ⁊ videant turpitudinem eius. Jo
ta hic qõnem an in futura patria erimus
induti. ¶ Tertio quo ad nutritionẽ: q: sicut
pater nutrit filium. sic deus sp̄alissime nu-
trit ⁊ pascit xp̄ianos cibo ⁊ potu mirabili
vꝫ p̄ciosissimo corpore ⁊ sanguie suo. Jo.6.
Qui manducat meã carnem ⁊ bibit meuꝫ
sanguinem hꝫ vi. eter. De quo cibo di Sa-
pie.16. Paratum panem de celo p̄stitisti
illis sine labore omnem delectationeꝫ in se
habentem ⁊ ois saporis suauitatem: qui ci
bus incõparabiliter est melior: ⁊ virtuosior
q̃ mãna datum patribus veteris testamẽ-
ti. Uñ Amb. in libro de sacramentis ⁊ de
ꝯse. di.2. reuera. Considera inquit vtrũ nũc
p̄stantior sit panis angelorꝫ an caro chri
sti: que vtiqꝫ corpus est vite. Manna illud
de celo: hoc super celum: illud celi: hoc dñi
celorꝫ: illud corruptioni obnoxiũ si in diem
alterum seruaretur: hoc alienum ab omni
corruptione: vt quicũqꝫ religiose gustauerit
corruptionẽ sentire nõ poterit. ¶ Quarto
quo ad instructionem: q: deus docet chri-
stianos super alias nationes: que oẽs erro-
ribus inuoluũtur preterq̃ christiani: qbus
veritas fidei data est: ⁊ que placẽt deo re

uelata. Baruch.4. Beati sumus israel: qm̃
que deo placent nobis manifesta sunt. Itẽ
Heb.12. Pat spirituũ erudit nos ad id ꝙ
vtile est in recipiendo satisfactionem eius.
ps. Nõ fecit taliter omni nationi ⁊ iudicia
sua nõ manifestauit eis. Preter ea in sectis
alijs. nulla gens est ita docta sicut xp̄ana.
Uñ nota ꝙ nobis xp̄ianis dat deus quat
tuor leges ꝑ instructione nostra. Primo le
gẽ nature. Scd̓o legẽ scripture. Tertio legẽ
gratie: q̃ est lex euãgelica. Quarto legẽ hu
manã. s. canonicã ⁊ ciuileꝫ. ¶ Quinto quo
ad curationẽ: q: ꝯ infirmitates nostras spi
rituales medicinas efficacissimas instituit
ex mixtura iustitie ⁊ misericordie que sunt
sacramenta ecclesie. Luc.10. Samaritanus
aũt qdã iter faciens: alligauit vulnera ei⁹
infundens oleũ ⁊ vinũ. ¶ Ubi notandum
ꝙ ois infirmitas nostra sp̄ualis ẽ duplex. s.
culpe ⁊ pene. Infirmitas culpe ẽ triplex. vꝫ
originalis: actualis: mortalis: ⁊ actualis ve
nialis. ¶ Cõtra primam est baptismus. ꝯ se
cũdã est pnia. ꝯ tertiã est extrema vnctio.
Infirmitas v̓o pene est quadruplex. s. igno
rantia: impotẽtia: siue fragilitas: malitia: ⁊
ꝯcupiscentia. Cõtra primã. s. ignorãtiã ẽ or
do. ꝯ secũdã. s. impotẽtia: est ꝯfirmatio: seu
crisma. Cõtra tertiã. s. malitiã: ẽ eucaristia.
Cõtra quartã. s. ꝯcupiscentia: est matrimo-
niũ. Item sacramẽta p̄dicta sunt medicine
ad adiuuãdũ virtutes. Nã in auxiliũ fidei
est baptismus in auxiliũ spei: extrema vn-
ctio. i auxiliũ charitatis: seu eucharistia: in
auxiliũ prudẽtie: ordo: in auxiliũ iustitie: pe
nitẽtia: in auxiliũ fortitudinis: ꝯfirmatio: in
auxiliũ tẽperantie: matrimoniũ. ps. Misit
dñs verbum suum ⁊ sanauit eos ⁊ eripuit
eos de interitionibus eorum. Igitur nõ de
bemus desperare in huiusmodi infirmita-
tibus de misericordia talis ⁊ tãti patris q̃
uis simus maximi peccatores: q: ipse ẽ pa-
ratus semper nos recipere: si nos ad eũ re-
deamus. Exemplũ de filio ꝓdigo. Luc.15.
Dic historiam si expediẽs est. Ideo exortat
nos ipse dñs dicens per Jeremiam vulgo
dicitur. Si dimiserit vir vxorem suam: ⁊ re-
cedens ab eo duxerit virũ alterꝫ: nunquid
reuertetur ad eum vltra: nunquid non pol
luta ⁊ contaminata est mulier illa: tu autẽ
fornicata es cum amatoribus multis: ta-

men reuertere ad me dicit dñs. ⁊ subdit. er
go saltē a modo voca me pater meus dux
virginitatis mee: tu es. Jere. 3. ¶ Sexto quo
ad redemptionē: quia redemit nos de ma
nu diaboli. Et vide quali ⁊ quanto precio.
i. Pet. i. Non auro ⁊ argento redēpti estis
sed precioso sanguine agni incontaminati.
Nota sanguine precioso ⁊c̄. Non ergo de
dit in pretium aliquod corruptibile ⁊ vile:
non hunc visibilem mundum: quia omnis
creatura corporalis non sunt equiualens.
precium vnius aie Mat. i6. Quid proficit
homini si lucretur vniuersum mundum aie
vero sue detri. pa. aut quā dabit ho. cō. p
aia sua. Non etiā dedit in pretiū aliquē
angelorum seu ciuium supernorum: sed se
metipsum Jo. 3. Sic deus dilexit mundum
vt filium suum vnigenitum daret ⁊c̄. Vn
de ecclesia cātat. O ineffabilis dilectio cha
ritatis: vt seruum redimeres filium tradidi
sti. Nec voluit vnam guttam sanguinis ef
fundere: sed totum. Sed nō fluxit ex cor
pore eius gutta sanguinis: sed vnda. Jdeo
redempti: quasi iterum ⁊ sepius empti. ps.
Apud deum misericordia ⁊ copiosa apud
eum redemptio. Per prima gutta fuimus
empti: per alias redempti. ¶ Septimo quo
ad hereditariam successionem: siue institu
tionem: quia sicut pater instituit filium he
redem vniuersalem bonorum suorum: sic ⁊
deus instituit xp̄ianos heredes regni celo
rum: siue in omnibus bonis suis. s. gratie ⁊
glorie: quia hereditas nihil aliud est q̄z suc
cessio in vniuersū ius: quod defunctus ha
buerit. ff. de verb. sig. l. Nihil aliud. Clausu
la autem institutionis habet Luc. 22. Ego
dispono vobis sicut disposuit mihi pater
meus regnum. vt eda. ⁊ biba. super me. m.
reg. modo. Jtem Luc. i2. Nolite timere pu
sillus grex: quia complacuit patri vr̄o dare
vobis regnum. Et hic effectus procedit ex
primo: quia si simus filij: ergo heredes. Ro.
8. Jpse spiritus testimonium reddit spiritui
nostro: q̄ sumus filij dei. Si autem filij ⁊
heredes. heredes quidē dei: coheredes au
tem xp̄i. De hoc autem dicetur latius i ra
dño concedente. Deo. Gratias. Amen.

¶ De dilectione erga deum. Sermo. 7.

Ater noster.
Sequitur videre de dei
dilectione. hec est quare ⁊
quomodo debemus deū
diligere: quia ad hoc ⁊ na
turali ⁊ supra naturali ratiōe inducimur.
Naturali quidem: quia est pater noster: vt
dictum est supra proximo sermone. ergo na
turaliter est diligendus: sicut filius natura
liter diligit patrem: super naturali vero: q̄a
ad hoc ex precepto diuino obligamur di
cente. Diliges dñm deum tuum ex toto cor
de tuo ⁊ in tota anima tua. ⁊ in tota mente
tua. Hoc est maximum ⁊ primum manda
tum. Mat. 22. Addit Marc. ⁊ ex tota vir
tute tua Mat. i2. Luc. vero dicit. Et ex om
nibus viribus tuis. Luc. x. Jdeo d' hoc ho
die deo dāte videamus. Salutet̄ virgo ⁊c̄.
Notandum q̄ occurrit circa amorem dei
pro nunc triplex consideratio.
¶ Prio quo amore debem⁹ diligere deū.
¶ Scd̄o qua ratione.
¶ Tertio quomodo possumus cognoscere.
q̄ diligamus deū. Et de quolibet fiet vn⁹
sermo. Circa primum notandum: q̄ inueni
tur quadruplex dr̄ia amoris.
¶ Primus est amor concupiscentie.
¶ Scd̄s est amor nature.
¶ Tertius est amor amicitie.
¶ Quartus est amor gratie.
¶ Primus est malus. ¶ Scd̄s bonus.
¶ Tertius est melior. ¶ Quartus est opti
mus. Et hec amore tenemur deum diligere
vt amor suus sit nobis salutiferus. ¶ Pri
mus ergo amor est concupiscentie: ⁊ hoc est
quando aliquid amatur nō intuitu ⁊ amo
re rei dilecte sed diligētis: sicut auar⁹ amat
aurum: sic superbus dignitates: sic luxurio
sus mulierem. O vos mulieres creditis q̄
quando aliquis diligit vos hoc amore: q̄
propter vos: non. sed pro se ⁊c̄. Sic miles
amat equum ⁊c̄. Talis amor est hodie in
ter amicos mundi: quia vnus amat alium
propter sui amorem ⁊ comoditatem. vz. vt
ab eo consequatur fauorem. honorem.
lucra temporalia. officia. dignitates. ⁊c̄. Fa
ciunt tales. sicut musceq̄z sequuntur mel ⁊c̄.
⁊ in huius signū tādiu iste amor durat: q̄z
diu speratur aliquid vtilitatis ab amato.

Postea vero cessat. Eccli.6. Est amicus ꝟm
tempus suum: ⁊ non permanet in die tri/
bulationis. Unde versus.
Tempore felici multi numerant amici.
Cum fortuna perit nullus amicus erit.
Ouidius lib.i. de Tristibus.
Donec eris felix multos nũerabis amicos:
Tpa si fuerint nubila solus eris.
Tali amore ꝗdam amant deũ ⁊ honorãt.
Uadunt ad missas: audiunt sermones
faciunt elemosynas ad finem vt deus det
eis sanitatem ⁊c. Bona nature vel fortune
ex quo pꝫ ꝙ magis diuitias ⁊ cõmoda ꝓ/
pria diligunt ꝙ deum: qꝛ finis ꝑponit hijs
que sunt ad finẽ: qꝛ ꝓpter qđ vnumqđꝙ
⁊ illud magis: ⁊ talis amor est valde puer
sus: qꝛ facit de medio finẽ ⁊ de fine mediũ
Deus.n. est finis oium ⁊ principiũ Apoc.i.
Ego sum alpha ⁊ o principiũ ⁊ finis. Item
qꝛ tali amore amans deum vtit deo ⁊ nõ
fruitur: qđ est cõtra ordinẽ charitatis: quia
deo debemus frui ⁊ nõ vti. Frui autem est
amore adherere alicui rei ꝓpter seipsam.
vti aũt est qđ in vsum venerit ad id quod
amas obtinẽdum referre: si tñ amandũ est.
Naꝫ vsus illicitus abusus potius vel abu
sio noianda est. vt dicit Aug⁹. in.i. de do/
ctrina xp̃iana: ⁊ tangit magr. in.i. sniarum
in principio. ¶ Scđs amor est nature seu
naturalis. Tali amore pater diligit filium
⁊ ecõuerso: frater frẽm ⁊ econuerso. Et hic
amor bonus est: vt puta naturalis ab opti
mo deo institutus: sed nõ est meritorius ⁊
consequẽter nec sufficiens ad salutẽ: qꝛ in
naturalib⁹ neqꝫ meremur: neqꝫ demeremur
vñ ⁊ cõis est inter oia aiantia: nã ⁊ canes.
⁊ gatte leo. lupi. vrsi. ⁊ aues amãt filios. catul
los ⁊ pullos suos ⁊ eis ꝓuidẽt. Uñ Eccli.
13. Omne aial diligit sibi simile ⁊c. Hoc ãt
amore vna queqꝫ creatura amat ipm̃ deuꝫ
creatorem naturaliter suo modo ⁊ plusꝙ
seipm̃. Insensibilia ꝗdẽ naturaliter bruta
aialia sensitiue. Creatura vero rõnalis per
intellectualẽ amorẽ: q ꝓprie dilectio dicit.
Et rõ huius est: qꝛ vnaqueqꝫ ꝑs naturali
quadã inclinatione opatur ad dilectioneꝫ
totius: etiã cũ ꝑiculo aut detrimento ꝓprio.
vt pꝫ cũ aliqs exponit manũ gladio ad de
fensionẽ capitis: ex quo dependet salus to/
tius corꝑis. Unde naturale est: vt quelibꝫ
ꝑs suo modo plus amet totũ quã seipsam.
Unde ⁊ ꝟm hãc naturalẽ rõneꝫ ⁊ ꝟm pol
liticã ꝟtutẽ bonus ciuis mortis ꝑiculo se ex
ponere dꝫ pro bono cõi. ff. de religi. ⁊ sũp.
ful. minime. Et medicus pro ꝯꝟuatione to/
tius corꝑis: precidit mẽbꝝ putridum: ⁊ iu/
dex ꝑ ꝯꝟuatione rei publice cõdẽnat ma/
lefactorẽ: qꝛ expedit reipublice vt malefici
puniant. vt in.c. At fame de sen. exco. ⁊. ff.
ad.l. aqli.l. Ita vulneratus. Manifestũ est
aũt: ꝙ deus est bonũ cõe totius vniuersi: ⁊
oium ꝑtium eius: ⁊ ideo naturali dilectiõe
magis diligit ꝗlibet creatura deũ quã seip
sam. ¶ Est ⁊ alia rõ quare hõ ex puris na
turalibus diligit plus deũ quã seipm̃ ⁊ oia
qꝛ naturalis inclinatio indita est nature a
deo: ⁊ ideo nõ põt esse ꝑuersa: esset aũt per
uersa si naturali dilectione hõ plus dilige/
ret se ꝙ deũ: qꝛ frueret se ⁊ nõ deo. Frui ãt
seipso inducit ꝑuersitatem pcti vt dictũ est
supra ꝓria pte. ¶ Tertius amor dr̃ amici/
tie: ⁊ est qñ. s. hõ diligit aliquem: nõ ꝓpter
ipm̃ diligentẽ: sed ꝓpter rem dilectã: ⁊ ꝑꝑ
bonũ ipi⁹ hitũ vel hñdum. Et ista est vera
amicitia ꝙuis hodie raro inter mundanos
hoies inueniat. Et est hic amor melior: ꝙ
ꝟus: qꝛ iste ꝓcedit ex electione. primus ꝟo
ex natura: qꝛ tñ amor iste põt esse sine grã.
nam ⁊ in paganis ⁊ in fidelibus reperitur:
sicut patet ꝑ Tulium lib. de amicitia: ⁊ per
Ualeriũ lib.4.c. de amicitia. Iđ nõ est suffi
ciens ad salutẽ. Naꝫ ⁊ pagani naturali rõ
ne ducti cõsiderantes deũ esse sũme poten
tem ⁊ sũme sapientẽ ⁊ sũme bonũ ipm̃ di/
ligũt: qꝛ bonũ cognitũ est: est obiectum vo/
luntatis: que fert in bonum amãdo ipsum.
Sic ergo naturali rõne intellectus ex crea/
turis ascendit ad cognitionẽ creatoris: iux/
ta illud apli. Inuisibilia dei a creatura mũ
di per ea que facta sunt intellecta ꝯspiciun
tur. Sẽpiterna quoqꝫ ꝟtus eius ⁊ diuitas.
Ro.i. Ita ⁊ voluntas fert ad amorẽ ipsius
dei. Necessarius est ergo alius amor: quo
deum gratuite ⁊ meritorie diligamus: iuxta
preceptum diuinum ⁊ est ille qui sequitur.
¶ Quartus amor dr̃ grẽ qui vocatur pro/
prie charitas. Et hoc amore tenemur ex p̃ce
pto diuino diligere deum ꝓpter se ⁊ primuꝫ
ꝓpter deũ: ad finẽ. s. fruendi ipso deo opti/
mo ⁊ sũmo bono. Et rõ est: qa sine charitate

nullum meritum est nec acgri pōt. i. Cor. iȝ. Si linguis hoīum loquar ⁊ angelorum ⁊c. Effectus aūt huius amoris est cōsequutio ipsius vltimi finis: qui est deus. Jo. iȝ. Qui diligit me diliget a patre meo ⁊ ego diligā eū ⁊ māifestabo ei meipm̄. Deo grās. Am̄.

¶ Quare deus est diligēdus. Sermo. 8.

Ater noster.

Uiso supra ꝑmone prio quo amore debemus deū diligere siue videam⁹ q̄re sine qua rōne. Salutetur virgo ⁊c. ¶ Pro cōplemento ꝑmonis notādum ꝙ quattuor rōnibus debemus deum diligere sup oia: sicut quattuor sunt que inducunt nos ad aliquid diligendum.

¶ Primo rōne excellentie.
¶ Scd̄o rōne amicitie.
¶ Tertio rōne attinentie.
¶ Quarto rōne beneficentie.

¶ Primo ergo rōne excellentie. Nā quanto res est excellentior tanto est digna magis amari. Et q₂ deus est excellentissimus sup oia: ideo sup oia est diligendus. Amor etiā suus est excellentior omni alio amore: ⁊ hoc euidenter apparet. si ꝯsideremus naturam amoris. Est ergo notādum ꝙ amor habet quattuor cōditiones inneras. vȝ. qa.

Primo est vis vnitiua. Scd̄o est vis assimilatiua. Tertio est vis electiua.
Quarto est vis sollicitiua.

¶ Primo amor est vis vnitiua cōiungēs amantē cum amato. Res vero que diligit vere cordi vnit. Uniri aūt cordi est duobus modis. s. ꝑm similitudinē ⁊ ꝑm ꝟitatē. Unio ꝑm similitudinē non saciat: sed vnio ꝑm veritatē sic. Pone exēplū de comedente panē: vere satiatur q₂ panis vnit stomaco ꝑm veritatē: secus de dormiente q somniat comedere vel bibere q₂ nō satiatur: q₂ cibus ⁊ potus tunc vnitur ei ꝑm similitudinem Jsa. 29. Sicut somniat esuriens ⁊ comedit. Cuȝ aūt fuerit expgefactus vacua erit aīa eius: ⁊ sicut somniat sitiens ⁊ bibit ⁊ postq̄ȝ fuerit expgefact⁹ lassus adhuc sitit ⁊ aīa ei⁹ vacua est: sic erit m̄ltitudo oiuȝ gentium ⁊c. ¶ Modo ad ꝓpositum solus deus intrat in aiam nostrā ꝑm veritatem: q₂ ꝑm Aug. intimior est deus ipsi aie: q̄ȝ ipsa sibi ⁊ ipse solus illabitur aiabus nostris. i. Jo. 4: Deus charitas est ⁊ qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Item i. Cor. 6. Qui adheret deo vnus spūs est. Iteȝ Jere. 14. Tu in nobis es dn̄e: nihil āt tpale pōt intrare in aiam ꝑm veritatem: sed solum ꝑm similitudinē: sed nec etiaȝ spūale intrat in aiaȝ. Unde ⁊ in energuminis diabolus intrat corpus nō aiam. Et ideo nullus amor creature alicuius pōt aiam satiare. Et hec est ratio: quare auari nō satiant pecunijs. Eccli. 5. Auarus nō implebit pecunia quim o semp crescit appetitus hn̄di: iuxta illud Juuenalis. Crescit amor nūmi quātuꝫ ipa pecunia crescit. Rō est: q₂ nō intrat aurum in aiam: bene posset intrare corpus. Si auarus biberet auꝝ liquefactum: sicut Marcus crassus: ⁊ tunc vtiq̄ȝ satiaret corpus sicut ⁊ satiat capsam ⁊ bursam: q̄n plena est auro: at q₂ nō intrat in aiam. Jō non potest aīa satiari. ¶ Sic nec superbus honoribus: quia honor nō est in honorato sed in honorante: vt dicitur in prio ethicorum. Nec luxuriosus satiatur luxuria ⁊ sic de alijs rebus tpalibus. Et hoc voluit dn̄s dicere Samaritane cuȝ dixit. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum: qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei fiet ei fons aque salientis in vitam eternā Jo. 4. Nota ex aqua hac. i. amore rerum tpaliuȝ sitiet iterum: q₂ talis amor non satiat. Ex aqua quā ego dabo ei. i. amore dei non sitiet in eternum: q₂ plene satiatur aīa ex tali amore. ps. Satiabor cuȝ appuerit glīa tua.

¶ Scd̄o amor est vis assimilatiua. Unde Ugo. Scio aīa mea ꝙ dilectio est vita tua ⁊ q̄cq̄d diligis ipsa vi dilectionis in eius similitudinem transformaris. Unde quanto res est similior diligenti: tanto est diligibilior: q₂ similitudo est causa amoris Eccli. iȝ. Omne aīal diligit sibi simile ⁊c. Constat aūt ꝙ aīe nihil deo sit similius. Ad imaginē q̄ppe dei factus est homo. Geñ. 9. Ideo nihil tibi o aīa magis diligibilius deo. Nō aūt aurum ⁊ argentum sunt similia aīe nec honores nec voluptates nec potentia: ⁊ cetera hmōi ⁊ vt amor inesset nobis amor iste erga deū q̄nq̄ȝ similitudines habemus cum deo incarnato, tres. ꝑm aiam, ⁊ duas

ſm corpus. ¶ Quantum ad aiam qdē pri
ma ſimilitudo eſt nature Gen̄.i. Faciamus
hoiem ad imaginē ꝛ ſimilitudinē noſtram.
Et hec imago ꝯſideratᷓ in vno quoqꝫ hoie
in hoc ꝙ hꝫ aptitudinem naturalē ad intel
ligendum ꝛ amandum deū. Et h̄ aptitudo
cōſiſtit in ipſa natura mentis : que eſt cōis
oibus hoibus. ¶ Scd̕a eſt ſimilitudo ſiue
imago grē que conſiſtit in hoc ꝙ actu vel
habitu hō deum cognoſcit ꝛ amat : ſed tm̄
impfecte: ꝛ hec imago ſolum in hoibus iu-
ſtis repitur. ¶ Tertia eſt glorie que ꝯſide-
ratur ſm ꝙ hō actu deuꝫ cognoſcit ꝛ amat
perfecte: ꝛ hec inuenitur ſolum in beatis.
De qua ſimilitudine dicit̄.i. Jo.3. Scimus
qm̄ cum apparuerit ſimiles ei erimus : qm̄
videbimus eū ſicuti eſt. Iteꝫ.i. Cor.3. Nos
vero omnes reuelata facie gloriam dn̄i ſpe
culantes in eandem imaginem transfor ma
mur a claritate.ſ.fidei in claritatem.ſ.viſio-
nis: tanqꝫ a domini ſpiritu. ¶ Quātū vero
ad corpꝰ: ſunt due ſimilitudines: inter nos
ꝛ deuꝫ incarnatū. ¶ Prima eſt qua filius
dei ſimilis nobis factus eſt aſſumendo car
nem humanā de vtero virginali: iuxta illud
Phil.2. Qui cum in forma dei eſſet. nō ra
pinam arbitratus eſt eſſe ſe equalē deo ſed
ſemetipm̄ exina. for. ſ. accipiens. Inſi. hoiuꝫ
fac. ꝛ ha. inuen. vt homo. ¶ Scd̕a vero erit
in futura reſurrectione in qua accipiemus
corpora glorificata configurata corpori filij
dei: iuxta illud Phil.3. Saluatorem expe-
ctamus dn̄m noſtrum Jeſum xp̄m qui re-
formabit corpus hu. noſtre cōfi. cor. cla. ſue.
Item Ro.8. Quos predeſtinauit ꝛ p̄ſciuit
conformes fieri imaginis filij ſui vt ſit ipſe
primogenitus in multis fratribus ꝛc̄. Pꝫ
ergo ꝙ rōne ſimilitudinis debemus maxi-
me diligere deū ſup oēs creaturas.
¶ Tertio amor eſt vis electiua ſemꝑ enim
aīa in diligibilibus eligit ꝙ melius eſt inde
dicitur dilectio: quaſi diuerſorum electio ꝛ
dilectus: quaſi ex diuerſis electus: iuxta il-
lud Cant.5. Dilectus meus candidus ꝛ ru
bicundus electus : ex milibus. Candidus
per puritatem rubicundus per charitatem
electus ex milibus per dignitatem ꝛ nobili-
tatem. Inde eſt ꝙ diligitur magis aurum
quā palea ꝛc̄. Cum ergo deo nihil ſit nobi
lius vel melius immo ipſe ſit cauſa fons ꝛ
origo omnis boni ꝛ reſpectu ipſius nihil po
teſt dici bonum: iuxta illud Luc.18. Nemo
bonus niſi ſolus deus.ſ. per eſſentiam. Se-
quitur ꝙ nil ſit diligibilius deo: immo ꝙ ip
ſe ſit ſuper omnia diligendus Mat.22. Di-
liges dominum deum tuum ex toto corde
tuo ꝛ in tota anima tua ꝛ in tota men-
te tua ꝛc̄.
¶ Quarto amor eſt vis ſollicitatiua : iuxta
illud. Res eſt ſolliciti plena timoris amor
illud enim qd̕ diligimus ſemꝑ habere volu
mus ꝛ in ꝯtinua ſollicitudie ꝛ timore ſumꝰ
ne illo careamꝰ: cū magꝰ dolore illd̕ amitti
mꝰ. extma. n. doloris calcat amor. ꝑpea hoieſ
mūdani maxio dolore afficiunt̄ cū moriun
tur: qꝛ priuant̄ hijs que maxie amabant.
Unde ꝓ. Diues diuitias non congregat
abſqꝫ labore. Nō tꝫ abſqꝫ metu nec deſerit
abſqꝫ dolore. Sicut ꝛ ſupbi maxime dolent
in morte qꝛ priuātur honore dilecto. Sicut
luxurioſus: qꝛ priuatur voluptatibꝰ. Jō pt
glibet coꝝ dicere illud verbū Agag regis
Amalech. Siccine ſeparat amara mors.i.
Re.15. Nec ſolum actualis mors ſed etiam
cogitatio mortis: talibꝰ horribilis eſt Eccli.
41. O mors quā amara eſt memoria tua
homini iniuſto ꝛ pacem habenti in ſubſtan
tijs ſuis.c. Cōtra de iuſtis. dicitur. precioſa
in conſpectu dn̄i mors ſctōꝝ eius. Conſtat
igitur ꝙ bona tꝑalia continue habere non
poſſumus: qꝛ ois creatura vanitati ſubiecta
eſt Ro.8. Solus aūt deus eternaliter habe
ri pōt. Uñ ꝓ. Oia ꝑtereūt ꝑter amare deū
Et.i. Cor.13. Charitas nunqꝫ excidit ſiue ꝓ
phie euacuabunt̄: ſiue lingue ceſſabūt: ſiue
ſcientia deſtruetur. ergo ſolus deus eſt ſuꝑ
omnia diligēdus. ¶ Scd̕o debemus dilige
re deum ſuper oia ratione amicitie: quia ꝛ
naturaliter amicus diligit amicum. Hac rō
ne debemus ſup oia diligere deū. Quis. n.
carior amicus nobis eſt qꝫ ipſe deus q nos
tm̄ diligit. Nā alij amici diligunt nos amo
re accidentali: qui pōt eſſe ꝛ abeſſe Eccli.
6. Eſt amicus qui conuertitur ad inimici-
tiam: deus auteꝫ nunqꝫ amorem ſuum ſub
trahit a nobis: quamuis ipſum ſepius of-
fendamus. ꝙ patet ex eo: qꝛ nunqꝫ ſubtra-
hit a nobis bn̄ficia ſua: ſed ſemꝑ. ꝑatus eſt
nobis ꝑcere: ſi ad ipſum conuertamur ꝑ pe-
nitentiaꝫ: ſicut pꝫ in filio ꝓdigo Luc.15. Jō

dñs Mat.5. Diligite inimicos vestros: bene facite hijs qui oderunt vos. Et subditur vt sitis filij patris vestri q in celis est q solem suũ oriri facit sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. Nota hic exẽplum ꝙ ꝓposuit Barlaam regi Iosaphat de tribus amicis: quoꝝ tertius tm̃ in amore ꝑmãsit. Ideo dĩ Eccl'i.6. Amicus fidelis protectio fortis: qui inuenit illũ inuenit thesauꝝ: ⁊. I. amicus fidelis medicamentũ vite ⁊ imortalitatis. Nota medicamentum vite: ⁊ in hoc mundo p peccatoꝝ remissionẽ: quã nullus põt facere nisi solus deꝰ. Mar.2. Quis potest remittere peccata nisi solus deus: ⁊ imortalitatis. s. ⁊ in alio: qꝛ deus dat imortalitatẽ aĩe ⁊ corpori dabit post resurrectionem corpoꝝ qñ mortale hoc induet imortalitatẽ: ⁊ corruptibile hoc induet incorruptionẽ. I. Cor.15. ¶ Tertio debemꝰ diligere deũ sup oĩa. rõne attinentie. Nã ⁊ ꝯsanguineos diligimus naturali amore ⁊ qs magis attinet nobis ꝙ̃ ipse deus: qui ⁊ creauit aĩas nostras ⁊ corpora formauit: ꝓpt̃ qđ vocamus eum patrem. Ideo dixit illa sancta mulier filijs. 2. Macha.7. Nescio q̃liter in vtero meo aparuistis ⁊c̃. Vide supra sermone.6. In introitu. ¶ Quarto diligere debemus deũ sup oĩa rõne beneficentie. Nam ⁊ beneficijs prouocamur ad diligendũ benefactores nostros: qbus ⁊ naturali rõne obligamur ad antidota. i. ad retributionẽ ⁊ gratiaꝝ actionẽ. Hac rõne maxime debemus diligere deũ a quo infinita bñficia accepimꝰ. Et in gñali referã sex vz.

¶ Primũ est beneficium creationis.
¶ Scđm est bñficium prouisionis.
¶ Tertium est bñficium redemptionis.
¶ Quartũ est bñficium expectationis.
¶ Quintũ est bñficium iustificationis.
¶ Sextũ est bñficium glorificationis.

¶ Deo gratias. Amen.

¶ Quomodo põt scire aliquis se diligere deum. Sermo.9.

Pater noster. Viso supra sermone primo qbus rõnibus inducimur ad deum super oĩa diligendũ. Nunc sequitur videre an possumus ꝓ certo cognoscere ꝙ ex charitate deum diligamus. Saluteꝝ virgo ⁊c̃. Pro introductione sermonis notãdum: ꝙ tota ius nostra: ⁊ intẽtio dꝫ ad hoc ferri: vt charitatem dei habeamus. Ipsa. n. est regina ⁊ forma virtutuꝫ sine qua nulla alia vera virtus est: ⁊ nullũ opus quãtũlibet bonũ est meritoriũ: a qua omne bonũ opus ꝓcedit ⁊ meritorium est. ¶ De primo loquit̃ apl's. I. Cor.13. Si linguis hoĩum loquar ⁊ angeloꝝ charitatẽ aũt nõ habuero factus sum velut es sonans aut cymbalũ tiniens: ⁊ si habuero ꝓphetias: ⁊ nouerim mysteria oĩa ⁊ oẽm scientiã ⁊ habuero oẽm fidem: ita vt montes transferã: charitatẽ aũt nõ habuero: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatem aũt nõ habuero nihil mihi ꝓdest. Ex qua auc̃te manifeste habet̃ ꝙ neqꝫ ṽtus theologica: neqꝫ moralis: neqꝫ gratia gratis data: neqꝫ aliquod genus de opꝫ bonaꝝ valet ad meritũ sine charitate. ¶ De scđo vero habet̃ ibidẽ cum subdit̃. Charitas patiens est: benigna ẽ. Charitas nõ emulatur nõ agit ꝑperã: nõ emulatur: nõ ẽ ambitiosa: nõ querit que sua sunt: nõ irritatur nõ cogitat malũ: nõ gaudet sup iniquitatẽ: cõgaudet aũt veritati: oĩa suffert: oĩa credit: oĩa sperat: oĩa substinet. Ex qua auc̃te habet̃: ꝙ oĩs actus ṽtutũ theologicaꝝ ⁊ moraliũ iperant̃ a charitate: vt pote a fonte oĩs bone oꝑationis ⁊ omnis meriti. Et iõ maxime debemus niti vt illã habeamus ⁊ possideamꝰ: qꝛ illa habita oẽ bonũ habemus: qꝛ oĩum bonoꝝ mater est. Et vt dicit Augꝰ. 15. de trinita. loquens de charitate dicit. Nullũ est isto dono excellẽtius: solum est qđ diuidit inter filios regni eterni ⁊ filios ꝑditionis eterne. ¶ Si aũt querit̃ vtrũ pro certo possumus cognoscere ꝙ deũ ex charitate diligamus: est notãdum ꝓ intelligentia clariori huius q̃onis: ꝙ sicẽ theologici dicũt. Duplex ẽ amor quo possumus deũ diligere siue amare. Unus est amor naturalis: alter vero gratuitus. Et istoꝝ amoꝝ est triplex differẽtia. ¶ Prima est ex ꝑte cause principalis. ¶ Scđa est ex ꝑte obiecti formalis. ¶ Tertia est ex ꝑte effectꝰ finalis. ¶ Prima ergo ex ꝑte cause est ista: qꝛ amor dei naturalis ꝓcedit a na-

tura sed gratuitus pcedit a gratia dei. De claro. Naz quelibet creatura suo mō amat deum etiam plusquā seipsam: insensibilia quidem naturaliter. Bruta aīalia sensitiue. Creatura vero rōnalis: per amorem intellectualem: q dilectio dicitur: qz bonum est qꝫ oīa appetunt implicite ꝛ explicite ꝛ ipsum bonū est deus. Unumquodqꝫ .n. appetit finez suū ppter quem est: sed oīa sunt ordinata in deum: sicut in finem Prouer. 16. Uniuersa ppter semetipsm opatus est dñs. Ipse .n. deus est causa efficiens ꝛ finalis omnium. Apoc. i. Ego sum alpha ꝛ o principiū ꝛ finis. ergo naturaliter oīa appetunt deum ꝛ ꝯsiter amant ipsum. Item ad idem. Unaqueqꝫ pars naturali quodam inclinatione opatur ad dilectionem totius etiam cū periculo aut detrimento proprio: vt patet cuz aliquis exponit manum gladio ad defensionem capitis: ex quo dependet salus totius corporis. Unde naturale est: vt quelibet ps suo modo plus amet totum quā seipsam. Unde sm hanc naturalez rōnē ꝛ sm politicam virtutem bonus ciuis mortis periculo se exponit pro bono cōi. Concordat lex ciuilis que dicit: qꝫ filius qui occidit patrem aut pater filium pro pr̄ie defensione: dum sine scelere est: sed etiā premio eum afficiendum omnes constituerunt. ff. de relig. ꝛ supra. fi. l. Minime. Sic ꝛ medicus pro conseruatione totius corporis precidit mēbrum putridum: ꝛ iudex pro conseruatione reipub. condēnat malefactorem: qz expedit reipu. vt maleficia puniant. ff. ad. l. acq. Ita vulneratus ꝛ de sen. exco. Ut fame. Unde bonū quanto cōis tanto diuinius. Manifestū est aūt qꝫ deus est bonum cōe totius vniuersi ꝛ oiuz partiū eius. Et ideo naturali dilectione quelibet creatura magis diligit deum q̄ȝ seipsam. Et sic patet qꝫ ista dilectio procedit a natura. Gratuita vero dilectio procedit a gratia dei. Nam hec dilectio dicit charitas que est virtus theologica Ideo a solo deo infunditur: ideo dicitur theologica a theos: qꝫ est deꝰ. Unde Ro. 5. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spūm sanctū q datus est nobis. ¶ Scd̄a dr̄ia est ex pte obiecti formalis: qz obiectum formale dilectionis naturalis dei est ipse deus dilectus inquātum est principium totius esse. Sed obiectuz gratuite dilectionis: que est charitas: est deus: inquantum est obiectum beatitudinis: qz finis intentus a diligente deum: est frui deo: nō vel vt dic̄ Augꝰ in. i. de doctrina xpiana ꝛ Magister in. i. sniaꝝ. ¶ Tertia differentia est ex parte effectus finalis: qz prima dilectio naturalis nō est meritoria: qz in naturalibus neqꝫ meremur neqꝫ demeremur. sed gratuita dilectio est meritoria vite eterne Luc. x. Dignus est operarius mercede sua ꝛ Jo. 14. Quid diligit me diligetur a pr̄e meo ꝛ ego diligam eum ꝛ manifestabo ei me ipsum.

His ergo suppositis est notandum: qꝫ si queritur vtruz possimus in hac vita cognoscere vtrum deum diligamus: respōdendū est: per duplicem ꝯclusionē. Prima ꝯclusio est: qꝫ si queritur de prima dilectione naturali: tūc dicendū est: qꝫ sic per rōes supra positas: qz vt dicit scd̄a ratio vnaqueqꝫ ps naturaliter plus amat suo modo totū quā seipsam. ¶ Scd̄a cōclusio est: qꝫ loquendo de gratuita dilectione: tūc tripliciter distinguendū est: sm qꝫ tripliciter pōt aliqd sciri. vt notat Tho. i. 2. q. 112. ar. 5.

¶ Primo per reuelationem diuinalem.
¶ Scd̄o per certificationē humanalem.
¶ Tertio p presumptionē coniecturalem.

Primo modo ꝛc̄. Hoc modo pōt scire in hac vita se diligere deū ex charitate ex reuelatione diuina. Et hoc contingit qñqꝫ quāuis raro sicut patet de Habraam cui dixit deus. Nunc cognoui. i. cognoscere te feci: qꝫ timeas deum Gen. 22. Et loqt̄ de timore casto q non est sine charitate Eccli. 2. Qui timetis deum diligite illū. Itē ps. 18. Timor dñi sanctus pmanet in seculū seculi: vt ponit sctūs Tho. vbi supra. Sic pōt dici de Moyse: cui dixit dñs. Inuenisti grām coram me. ꝛ infra ostendā oē bonum tibi Exo. 33. Sic reuelauit deus Magdalene cū dixit. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̄ dilexit multum Luc. 7. Sic ꝛ paulo cui dixit dñs. Sufficit tibi grā mea. 2. Cor. 12. Item i. Cor. 2. Nos aūt nō spūm huius mundi accepimus sed spūm qui ex deo est: vt sciamus que a deo data sūt nobis. Itē Ro. 8. Quis nos sepabit a charitate xpi tribulatio an angustia ꝛc̄. ꝛ subdit. Certus sum. n. qꝫ neqꝫ mors: neqꝫ vita: neqꝫ āgeli: neqꝫ pn

cipatus neq̧ virtutes: neq̧ instantia: neq̧ futura neq̧ for. neq̧ al. neq̧ ꝓfu. neq̧ creatura alia poterit nos separare a charitate dei que est in xp̄o iesu do. no. Sic btē virgini cui dictum est. Aue grā plena Luc. i.

¶ Scdo modo pōt aliqd sciri per humanalem certificationem. Et ſm hoc dōm ꝙ nō potest aliqs pro certo scire ꝙ deum diligat ex charitate. Et hoc ꝓbatur rōne ꝛ auctoritate. ¶ Scdo qdē ē phisica vt ꝑ phūz dicen su ꝛ sensato Ois. n. nostra cognitio ortū habet a sensu. Nulla. n. scientia: nulla ars liberalis: neq̧ mechanicha sciri pōt nisi mediāte sensu. sed nec fides habetur nisi ꝑ sensum Si q̄ratur a nobis: Creditis qd deus sit vnus ꝛ trinus. rñdebitis ita. Et vnde hoc scitis: nisi q: h audiuistis. sic de aliis articulis fidei. Dic pratice. Unde Ro. x. Ergo fides ex auditu: auditus aūt ꝑ verbum xp̄i.

¶ Modo ad ꝓpositum: amor seu charitas quā habemus ad deum nullo sensu ꝑcipi pōt. Non enim per sensum visus: q: ꝑ hūc sensum solum colorata percipimus. Charitas non est colorata: q: nec viridis nec est rubea: nec. alba ꝛc. ergo hoc modo sciri nō potest Job. 9. Si venerit ad me. s. deus per charitatem ꝛ grām non videbo illū: si abierit non intelligam. Nec per sensum auditus: q: per hunc sensum solum vocem vel sonum ꝑcipimus. Charitas aūt dei non est vox nec sonus: q̄uis instrumentū ipsius sit vox. s. predicator. Et ſm hoc dicitur Jo. 3. Spūs vbi vult spirat ꝛ vocem eius audis ꝛ nescis vnde veniat aut quo vadat.

¶ Tertio non pōt ꝑcipi per sensum gustus q: non habet saporem: nec amarū nec dulcem ꝛc. ¶ Quarto nec per sensuz adoratus q: non habet odorem. ¶ Quinto: nec per sensum tactus: q: tangi non potest: cum sit res spūalis non corporalis. ergo nullo sensu percipi ꝛ ꝯsequenter nec intelligi pōt. Fiat ergo rō formalis. Nullius rei cognitio haberi potest nisi per sensum: sed charitas dei percipi sensu non potest. ergo ꝛc. Ideo dicitur. i. Cor. 2. Que dei sunt nemo cognouit: nisi spūs dei: patet ratio. Auctoritas Eccl's. 9. Sunt iusti atq̧ sapientes ꝛ opera eoruz in manu dei: ꝛ tamen nescit homo vtrum odio vel amore dignus sit sed omnia in futurum seruantur incerta. Item Job. 9. Et si simplex fuero hoc ipm ignorat anima mea Item apl's. i. Cor. 4. Nihil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me dñs est. Item. ps. Delicta quis intelligit ab occultis meis munda me: ꝛ sic patet conclusio. Bene tamen potest homo scire pro certo: ꝙ non diligit deū ex charitate: sicut est ille qui tenet concubinam: ꝛ ille qui facit vsuras: ꝛ ille qui odit ꝓximuz suum: ꝛ ille qui vult vindicari contra proximum suum ꝛc. Et ideo condemnandus est ille tanquā periurus: qui iurat se immunez a delicto: q: iuramentum hoc temerarium est: sicut habetur in. c. si. de pur. cano. Et ex hoc habemus ꝙ qlibet homo quātūcū q̧ sanctus semper debet stare in timore ꝛ in suspitione de se ipso. nunquid. s. sit accept⁹ deo ꝛ consequutus fuerit remissionem peccatorum. Ideo Eccli. 5. De propiciatu peccatorum noli esse sine metu: ꝛ ad istū timorem inducit nos duplex ratio. Prima de pñti. Scda de futuro. De pñti quidem: quia incertū est an homo nunc habeat gratiam. De futuro vero quia nescit an saluus erit: q̄uis sciret pro certo se habere gratiā in presenti. Nam ꝛ Judas habuit gratiaz ꝛ postea damnatus est. Ideo Dauid Cōfige timore tuo carnes meas a iudiciis enim tuis timui.

¶ Tertio modo potest aliquid sciri per presumptionem coniecturalem: ꝛ hoc modo possumus scire. s. presumendo ꝙ diligamus deum ex charitate Ro. 8. Ipse enim spūs testimonium reddit spūi nostro quod scimus filii dei ꝛc. Sunt autē. 8. signa huius presumptionis: per que. s. possumus presumere verisilr nos deū diligere.

¶ Primo ab intellectu: a quo sunt cogitationes.

¶ Scdo a memoria: a q̄ sūt recordatiōes.

¶ Tertio a volūtate: a qua sunt opatōes.

¶ Quarto a concupiscibili: a qua sunt delectationes.

¶ Quinto ab irascibili: a qua sunt tollerationes.

¶ Sexto ab auditu: a q̄ sunt auditiones.

¶ Septimo a ligua: a qua sunt locutiōes.

¶ Octauo a manu: a qua sūt largitiones.

¶ Primū signum est ab intellectu ꝛc. naz semper hō plus cogitat de eis quos plus amat Mat. 6. Ubi est thesauru s tuus ib

est ⁊ cor tuum. Unde si homo exponit libēter intellectum suum ad cogitandū de deo plusquā de alijs rebus ⁊ intelligendū deū signum est ꝙ diligit deum. Verbi gratia. Si delectatur homo plus legere ⁊ intelligere libros sanctos qui de deo loquūtur: sicut est biblia ⁊ libri doctoꝝ catholicorum: sicut est Aug⁹ de ciui. dei: moralia Greg⁹. Ep̄le Hieronymi: ⁊ alij libri santi: signum est ꝙ diligit deū ex charitate. Si vero homo non sit capax intelligendi hos libros: si sepe cogitat de deo: signum est diuini amoris. Unde sequitur illud Jo. 2. Domine si tu sustulisti eum dicito mihi. Dicit glo. Non dicit quē: quia h̄ in aīa solet agere vis amoris: vt quē semꝑ cogitat nullum aliū ignorare credat. Econtra: de illo qui delectatur studere in libris paganoꝝ ⁊ poetaꝝ: signū est ꝙ non diligit deū: sed potius seruiat diabolo. Unde Isidorus in lib. sniaꝝ: ⁊ in decretis. 37. di. Ideo prohibetur xp̄ianis legere figmenta poetaꝝ: q2 per oblectationem fabulaꝝ nimium mentem excitāt ad incentiua libidinum. Non enim solum thura offerendo demonibus imolatur. sed etiā eorum dicta libentius capiendo. Hec ille. Iō videmus vt plurimū tales malos esse christianos: nec mirum: quia huiusmodi homines fiunt tales quales libri quos legunt. Nam sicut hij qui student in libris legistarum per aliquod tempus fiunt legiste: sicut qui student in libris medicorum fiunt medici: sic phorum philosophi: sic theologorū theologi. Sic ergo ⁊ qui student in libris paganorum de vanitate tractantium fiunt pagani: quia ex continuis actibus generatur habitus. ¶ Secūm signum est a memoria a qua sunt recordationes: quia semper homo recordatur illius rei quam diligit: ⁊ quanto magis eam diligit tanto sepius recordatur cum delectatione: sicut Dauid ps. Memor fui dei ⁊ delectatus sum ⁊c̄. Sic Thobias docebat filium suum dicēs. Omnibus diebus vite tue semper habeto in mente deū Tho. 4. Sic inuitat nos christus dicens anime. Recordare paupertatis mee ⁊ transgressionis ⁊ absinthij: ⁊ fellis: ⁊ respondet anima diligens deum. Memoria memor ero. ⁊ tabescet in me anima mea. Trenoꝝ. 3. Sed hodie conqueri potest de⁹ aduersus nos. d. Obliuioni datus sū tanquā mortuus a corde. Sed ve illis qui obliuiscuntur dei: nam contingit eis illud qđ dicit Aug⁹. Hoc inquit iuditio plectitur peccator: vt sicut dum viueret oblitus est dei: ita dum moritur obliuiscatur sui. Hic pratice: quando tales veniunt ad mortem amentes: frenetici: vel obdurati: ⁊ obcecati ita vt nihil curent de anima sua: sicut nec de. 3. pede quandoqꝫ ⁊ desperant se ⁊ sic moriuntur. Nota de illo mercatore qui dum esset infirmus ⁊ solicitaretur ab amicis ⁊ consanguineis vt confiteretur ⁊ conderet testamentum: cum diu restitisset tandem dixit testamentum meum est: ꝙ bona mea relinquo Pape ⁊ animam diabolo ⁊ sic defunctus est. Et sic seruatur in talibus regula theologie: que habet. Per que quis peccat per hec ⁊ torquetur. Sap̄. xi. Et regula iuris ciuilis que habet. Quod quisqꝫ iuris in alium statuit ipse eodem iure vtatur c. Cum omnes de constitutio.

¶ Tertium signum est: a voluntate: a qua sunt operationes. Nam quando quis inuenit se promptam habere voluntatem ad obediendum diuinis mandatis. Hoc manifestum est signum diuini amoris: iuxta illud Jo. 14. Siquis diligit me sermonē meū seruabit: ⁊ ibidem qui habet mādata mea ⁊ seruat ea ille est qui diligit me. Unde est ꝙ phus dicit ꝙ signū generati habitus est prompte ⁊ delectabiliter operari. De hijs tribus dicitur Mat. 22. Diliges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo. i. intellectu: ⁊ ex tota aīa tua. i. volūtate: ⁊ in tota mēte tua. i. memoria.

¶ Quartum signum est a concupiscibili a qua sunt delectationes sensitiue quasi reprimere quis conatur vt preseruet se a futuris delectationibus ⁊ de peccatis commissis dolet: signum est diuini amoris. ps. Cor contritum ⁊ humiliatum deus non despicies. Item. 2. Cor. 7. Que s̄m deum tristitia est penitentiam ⁊ salutem stabilem operatur. Exemplum in Magdalena que ex tristitia peccatorum suorum acquisiuit magnum culmen amoris diuini: de qua cantat ecclesia. Post fluxe carnis scandala fit ex lebete fiala in vas translata glorie de vase contumelie.

¶ Quīntū signum ab irascibili: a qua sunt tollerationes. s. passionum ⁊ aduersitatū: qꝛ si homo libenter patitur aduersa pro deo signū diuini amoris est: qui probatur tribulatione sicut aur in fornace. Vñ de diligentibus deum dicit Sap. 3. Tanq̄ aurū in fornace probauit illos. s. deus ⁊ quasi holocausti hostiam accepit illos. Vñ ⁊ exemplum habemus a dño qui dixit petro. Calicem quē dedit mihi pater meus nō vis vt bibam illū. Jo. 18. Unde si in tribulatione qs positus deficit ꝑ ipatientiā vel desperationē: signum est ꝙ nō amat deum. Nam vt ait Greg. in ꝑmo moral. pena quippe interrogat si quis veraciter amat. Si aūt fortiter siue patienter sustinet: signū est amoris. Cant. vltimo. Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē nec flumina obruere illā. Itē Ro. 8. Quis nos separabit a charitate christi ⁊c. Exēplum in euāgelio hodierno de tentatione dñi ⁊c.

¶ Sextū signum est ab auditu: qꝛ si libēter quis audit de deo: signū est charitatis: alr̄ secus Jo. 8. Qui ex deo est verba dei audit. ꝓpterea vos nō auditis: qꝛ ex deo nō estis. Nota ꝯtra illos qui non veniunt ad audiendū sermones: ⁊ libentius ad theatrum q̄ ad ecclesiā vadūt. Ecōtra de magdalena di ꝙ stabat secus pedes dñi ⁊ audiebat verbum illius Luc. 10.

¶ Septimū signum est a lingua: qꝛ libēter homo loquitur de re que diligit ⁊c. Ideo Mat. 12. Bonus homo de bono thesauro ꝓfert bona: ⁊ malus homo de malo thesauro profert mala. Nota cōtra mulieres que dimissis locutionibus de diuinis inserunt se locutionibus ⁊ verbis ociosis: ⁊ de vanitatibus mundi ⁊ qḋ deterius est detrahūt alijs ad instanr filioꝝ israel. Qui nauseantes māna desiderabant alea ⁊ cepas egypti. Numeri. xi.

¶ Octauū signū est a manu a qua sunt largitiones. Vñ si homo libenter dat elemosynas pauperibus ꝓpter deū: signū manifestū est diuini amoris. Cantico. vlt. Si dederit homo oēm substātiam domus sue ꝓ dilectione: quasi nihil despiciet eam. Econtra vero dicitur de auaris. i. Jo. 3. Qui habuerit substantiam mundi huius ⁊ viderit fratrem suum necessitatem habere: ⁊ clauserit viscera sua ab eo quomodo charitas dei manet in illo. Finis.

¶ Quare deus sit adorandus ⁊ honorandus. Sermo. 10.

Pater noster. Supradictum est ꝙ deus amandus est ꝙ pater noster est: ⁊ qꝛ est pater etiā honorandus est. Ideo seqtur predicare de dei honoratione siue adoratione quā multi etiā christiani nō exhibent ipsi deo sicut debent. Et ideo ipse conqueritur dicens ꝑ Malachiā ꝓpham. Filius honorat patrem ⁊ seruus dñm suū. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus: ⁊ si dñs ego sum vbi est timor meus: dicit dominus exercituum. Malachie. i. Salutetur virgo ⁊c. Circa hanc materiā tres ꝯsiderationes occurrunt faciende.

¶ Prima quare deus sit adorandus.
¶ Scḋa vtrū solus deus sit adorandus.
¶ Tertia qualiter seu quō sit adorandus.

Circa primū notandū: qḋ deus multiplici rōne est adorandus ⁊ honorādus: ⁊ q̄uis nō valeat intellectus noster considerare oēs rōnes quibus deus sit adorandus cum sint infinite: tñ pro modulo paucitatis nostre. Adducemus sex rationes ꝓm ꝙ sex sunt cause propter quas debetur alicui homini reuerentia ⁊ honor.

¶ Primo est ꝓpter potentiā excellentem.
¶ Scḋo ꝓpter scientiam eminentem.
¶ Tertio ꝓpter sanctitatē informantem.
¶ Quarto ꝓpter dignitatem ꝓfulgentē.
¶ Quinto ꝓpter dignitatē sublimantem.
¶ Sexto ꝓpter vtilitatē ꝓuenientem.

Prima ergo causa qua honor seu reuerentia est alicui exhibēda: est ꝓpter potentiam excellentē. Hac de causa nos nō solū impatores ⁊ reges sed etiā officiales honoramus: ꝓpter hoc petrus apl's precepit honorari reges: dicēs. Deum timere regem honorificate. i. Pe. 2. Et apl's precipit seruitoribus vt dños suos honorent. d. Quicūq̄ sunt sub iugo ꝯui dños suos omni honore dignos arbitrent. i. Thi. 6. Nota omni honore: supple licito ⁊ honesto: vt dicetur infra primo sermone. Item omni honore. s. cordis nō despiciendo: oris ⁊ reuerenter lo

quēdo: ⁊ opis humiliter seruiēdo. ¶ Hac
ergo rōne deus summe honorandus est: q̄r
eius potentia nullis limitibus angustatur
sed infinita est: sicut pꝫ in opere creationis:
per q̄d de nihilo oīa produxit in quo tam
magna potestas ostendit: ꝙ phi antiqui
illam nō intellexerunt. ps. Ipse dixit ⁊ fa-
cta sunt: ⁊ ꝓpter hoc dī oīpotēs: a quo oīs
alia potestas spūalis ⁊ tp̄alis ꝓcedit: tanq̄
a fonte infinito oīs potētie. Quid .n. sunt i-
peratores reges ⁊ mūdi principes: nisi offi
ciales dei: Auctas. Oīs aīa potestatibus
sublimioribus subdita sit. Nō est .n. ptās ni
si a deo: que aūt a deo subordinata sunt:
itaq̄ qui resistit ptāti dei ordinationi resi-
stit. Ro. 13. ⁊ xi. q. 3. Qui resistit. Nota nō ē
ptās nisi a deo. Glo. Aug⁹. s. iubente vel si-
nente. 23. q. i. Quid culpat. 8. q. i. Audaciter
Iubente siquidē deo est ptās iusta: sinente
vero tirānica. Vn̄ ait dn̄s pilato. Nō ha-
beres potestatē vllā in me: nisi tibi data es
set desup. Io. 19. Et nota ꝙ ex diuina ptāte
quasi ex fonte quodā ꝓuenit duplex ptās
in nobis. s. spūalis ⁊ tp̄alis. Et p̄ma ē me-
lior quā scd̄a: vt habet in .c. Solite. de ma.
⁊ obe. Et vtraq̄ fuit in xp̄o. Est ergo deus
oīpotens. Ideo Hest. 13. Dn̄e deus oīpo-
tens in ditiōe tua cūcta sunt posita: ⁊ nō
est qui possit tue resistere voluntati: tu feci-
sti celū ⁊ terrā: ⁊ q̄cq̄d celi ambitu ꝯtinet:
dn̄s vniuersoꝝ tu es. Nota cūcta: nō sic di-
uinis tp̄alibus: dic regi ꝙ faciat flare ven-
tos: pluere: mare quiescere: ⁊ terram germi-
nare: ignē frigescere ⁊c̄. ideo cantat ecclesia.
Tua est potētia tuum regnū dn̄e ⁊c̄. Hac
rōne debemus q̄n adoramus dn̄m flectere
vtraq̄ genua ⁊c̄. ¶ Scd̄a cā qua honor est
alicui exhibēdus: est scīa eminens. Hac ra
tione ꝑcipit deus honorari semel Leui. 19.
Corā cano capite ꝯsurge ⁊ honora ꝑsonā
senis. Rōnē huius assignat Iob: dicēs. In
antiquis est sapientia: ⁊ in multo tp̄e pru-
dentia. Iob. 12. Hac rōne summe honorā-
dus ⁊ adorandus est deus: q̄ est fons oīs
scīe ⁊ sapientie. Eccl'i. i. Fons sapie verbū
dei in excelsis. vn̄ scīa nostra respectu sapie
⁊ sciētie dei stultitiā est. i. Cor. 3. Sapīa hu
ius mūdi stultitia ē apud deum. Sicut .n.
noctua credit hr̄e bonos oculos: sꝫ nos re-
putamus ipsam cecam: sic ⁊ nos apud deū

q̄r vt ait phs. 2. Metha. Sicut se hꝫ oculus
noctue ac solem sic itellectus noster ad ma
nifestissima nature. Ideo Socrates sapien
tissimus phoꝝ: qui vt ait Valeri⁹ erat hu
mane sapie quasi quodā terrestre oraculū:
interrogatus de sua scīa: r̄ndit. Vnū scio ꝙ
nescio. Et de phis qui reputabant se scire
multa: dicit apl's. Dicentes .n. se esse sapien
tes stulti facti sunt. Ro. i. Diuina aūt sapi-
entia est infinita: oīa sciens oīa ꝓspiciens:
q̄r oīa nuda sunt ⁊ aperta ante oculos ei⁹.
Hebr. 4. ps. Mirabilis facta est scīa tua ex
me. ꝯfor. est ⁊ no. po. ad eam moral'r. Nota
q̄n aliq̄d occulte facis debes cogitare ꝙ
deus te videt. Nota exēplum de illo sancto
patre: qui hoc respectu ꝯuertit quādā me-
retricē ⁊c̄. legitur in vitis patrū. Unde ꝟ.
Cū q̄d turpe facis q̄d me spectante rube-
res. Cur spectāte deo nō magis ipse rubes.
¶ Tertio debet honor alicui ꝓpter sancti
tatē informantē. Sanctis enim debet ho-
nor: multo rōnabilior q̄ aliis predictis. Ho
nor .n. est reuerentia exhibita in testimoniū
virtutis vt dicit phs. Hac ratione sūme
debemus deum honorare: qui est sc̄titas
aqua oīs sc̄titas ꝓcedit. Vn̄ Isa. 40. Om
nes gentes quasi stilla sc̄itule reputate sūt
s. in ꝯspectu dei: sicut enim scitula descēdit
in puteū ad hauriēdū aquā ⁊ ascendit stil
lando: sic xp̄s descendit in puteum vteri
virginalis: ⁊ in scitula humanitatis hausit
aquā sc̄titatis ⁊ de ea stillant gutte sancti-
tatis in hoīes. Vn̄ ⁊ quare petrus ⁊ pau-
lus ⁊ alij sancti fuerunt sc̄ti: q̄r vna gutta il
lius scitule stillauit in eos. Vn̄ Io. i. De ple
nitudine eius oēs accepimus. Ipse ꝟo xp̄s
sine mensura habuit aquā sc̄titatis. Io. 3.
Nō .n. dat deus spm̄ ad mēsuram. s. xp̄o: sꝫ
aliis ad mēsuram dat deus spm̄: iuxta illd̄
Ro. 12. Vnicuiq̄ deus diuisit mēsuram fi-
dei ⁊c̄. Si ergo vni sancto debet honor: ꝓ-
pter vnā guttam sanctitatis: quāto magis
ipsi deo qui est fons oīs sanctitatis: respe-
ctu etiā cuius nullus vere dī sanctus neq̄
bonus. Vn̄ legitur Mat. 19. Et Luc. 18. ꝙ
cum q̄dam doctor diceret xp̄o. Magister bone
q̄d faciens vitā eternā possidebo? R̄ndit
xp̄s. Quid me dicis bonū: cum nemo bon⁹
sit nisi solus deus: dices tu: ⁊ xp̄s nōne erat
deus. Dicēdū ꝙ ille doctor credebat xp̄m

esse bonū hoīem ⁊ sanctū: sed non deum.
Ideo xp̄s innuens: q̄ nullus est pfecte bo
nus ⁊ pfecte sanctus dixit. Nemo .bonus
.s. simpliciter ⁊ essentialiter: nisi solus deus:
nam omnes sancti sunt boni participatiue
Jo.i. Pe.4. In omnibus honorificetur
deus per iesum christum dominum nostrū
cui est gloria ⁊ imperium in secula seculorū
amen.
¶ Quarto debetur honor alicui ꝑpter di
gnitatem presulgentē sicut pape ⁊ alijs p̄e
latis ecclesie debetur honor hac ratōe quā
uis sint mali. Unde ⁊ dominus honorauit
sacerdotes mittens ad eos .leprosos Mat.
8. ⁊ Luc.17. Quāuis sciret illos esse sacrile
gos. vt not. Ciprianus.95.di. Dominus no
ster. Sic ⁊ Constantinus imperator legitur
dixisse. Si proprijs oculis vidissem sacerdo
tem dei aut aliquem eorum qui monastico
habitu amicti sunt peccantem clamidem
meam explicarem ⁊ cooperirem eum: ne ab
aliquo videretur: sicut legitur.95.di. In scri
pturis. Ad idem facit q̄ legitur.xi.q.3. Sa
cerdotibus. Dic hystoriam que ibi legitur.
Hac rōne sūme debemus honorare ⁊ ado
rare deū a quo ꝓcedit ois dignitas: ⁊ cui⁹
sunt ministri ⁊ dispēsatores omnes illi qui
in dignitate sunt positi.i. Cor.4. Sic nos
existimet homo vt ministros christi ⁊ dispē
satores misteriorū dei ⁊c. ¶ Quinto debe
tur honor alicui propter nobilitatem subli
mantē: sicut filiis regum: ⁊ aliis nobilibus.
Hac ratione maxime debetur honor ipsi
deo: sicut dixit Agatha Quintiano. Sūma
ingenuitas est qua christi seruitus compro
batur: propter quod ⁊ ecclesia dicit Deus
quem nosce viuere: cui seruire regnare est.
Si ergo ex seruitio dei magna datur nobili
tas homini: quanta: ⁊ quam infinita est no
bilitas in ipso deo? Nota moraliter q̄ nobi
liores homines mundi sunt serui dei: quia
virtus est que facit nobiles. vn̄ poeta Ovi
dius lib.i. de ponto.
Non hoīes census nec clarū nomen auoꝝ.
Sed ꝓbitas claros ingenuosq̄ʒ facit.
Ratio est: q̄r nobilitas dicitur a notione.
Nihil autem facit homines notiores ⁊ ma
nifestiores q̄ʒ virtus. ps. In memoria eter
na erit iustus ⁊c̄. Item supra.4. O quam
pulchra est⁹ casta generatio cum claritate.
immortalis est enim memoria illius: quia:
apud deum nota est. ⁊ apud hoīes. Exem
plum de sanctis qui sunt in maiori notitia
⁊ gloria q̄ʒ omnes imperatores mundi ⁊
pape: quamuis illi sancti fuerint in hac vi
ta humilime conuersationis: sicut patet de
apostolis qui fuerunt piscatores ⁊ de alijs
quam plurimis ⁊c. ¶ Sexto debetur ho
nor alicui propter vtilitatem prouenientē.
Ista ratione fit honor medicis: quia sunt
vtiles ⁊ necessarij Ecclesiastici.38. Honora
medicum propter necessitatem creauit ⁊c.
Ista etiam ratione precipit deus vt filij ho
norent parentes. propter vtilitatem quam
ab eis habuerunt ⁊ expectant hēre Ephe.
6. Honora patrem tuum ⁊ matreʒ tuā q̄d
est mandatum primum in promissione ut
bene sit tibi ⁊ sic longeuus sup terram. Hac
ratione summe debemus honorare ⁊ ado
rare deū: quia ab ipso vtilitates maximas
habemus: quia quicquid scimus: quicquid
erimus quicquid habemus ab ipso habe
mus. In ipso enim viuimus: mouemur: ⁊
sumus Act.17. Ideo apostolus. Quid ha
bes q̄ non accepisti. Si autem accepisti
quid gloriaris quasi non acceperis.i. Cor.
4. Et si per vnum instans deus moueret a
nobis manum suam omnes in nihilum re
digeremur ergo venite adoremus ⁊ ꝓcida
mus ante deum ploremus coram domino
qui fecit nos: quia ipse est dominus deus
noster: nos autem populus eius ⁊ oues pa
scue eius. ps.94. Deo gratias. Amen.

¶ Utrum solus deus sit adorandus.
Sermo.xi.

Ater noster.
Dicto supra sermone pro
ximo quare deus sit ado
randus. Nunc sequitur vi
dere vtrum solus deus sit
adorandus. Salutetur virgo gloriosa ⁊c.
Pro introductione materie querunt do
ctores theologi vtrum solus deus sit ado
randus: ⁊ videtur q̄ sic. Deutero.6. ⁊ Mat.
4. Dominū deum tuum adorabis ⁊ illi soli
seruies. Econtra quia omnes sanctos ado
ramus. item. ps.98. Exaltate dominū deū
nostrum ⁊ adorate scabellum pedum eius

quoniam sanctum est. Per scabellum intelligitur caro christi que est creatura vt dicit gl. Ergo non solum deus sed etiam creatura aliqua est adoranda. Ad idem facit de conse. di.3. Prolatũ ⁊c. Venerabiles. vbi sic dicitur venerabiles imagines christiani non deos appellant nec seruiũt eis vt diis: nec spem salutis ponunt in eis: nec ab eis expectant futurum iudicium sed ad memoriam ⁊ recordationem primitiuorum venerantur eas ⁊ adorant: sed non seruiunt eis cultu diuino nec alicui creature ⁊ habetur hoc. ex sexta synodo. Ad idem facit ꝙ legitur de Abraam gen.18. Tres vidit ⁊ vnum adorauit: cum illi tres essent angeli: vt dicũt doctores. Pro huius ergo materie declaratione notandum. ꝙ a doctoribus Theologis ponitur triplex differentia adorationis siue reuerentie

𝔈 Prima est adoratio latrie.
𝔈 Secunda est adoratio dulie.
𝔈 Tertia est adoratio yperdulie.

Debita deo singulariter.
Debita sanctis generaliter.
Debita gloriose virgini reuerenter.

𝔈 Prima ergo adoratio vocatur latria. que est quedã obsequium ⁊ seruitium debitum deo ratione creationis. Et nominatur hec reuerentia seu obsequium quatuor modis. vt ponit Tho.3. sententiarum di.9.q.i. ar.i. Quandoqꝫ enim dicitur latria.i. seruitus quantum ad opera que exhibentur in recognitione dominij quod deo competit ex iure creationis. Secundo dicitur pietas quantum ad effectum deuotionis. Tertio dicitur Theosebia.i. diuinus cultus. vel Eusebia.i. bonus cultus quantum ad intẽtionem attentam. Quarto dicitur religio quantum ad determinationem operum ad que homo se obligat ad cultum dei. His ergo omnibus nominibus vna ⁊ eadã virtus nominatur secundum diuersa que ad ipsam concurrunt. Et predicta summitur ex dictis Au gusti. in.10. de ciuita. dei.c.i. Est autem virtus ista non theologa: quia non habet deum pro obiecto sed aliquid aliud, scilicet obsequium exhibitum. sed habet deum pro fine: est ergo virtus cardinalis ⁊ reducitur ad iustitiam: non quasi species ad genus: sed quasi virtus annexa ad principale in qua participat modum eius secundum Tho. ibi. Igitur loquẽdo de hac adoratione dicitur ꝙ solus deus est adorandus vt in auctoritate supra allegata. Deutero.6. Et ea que ad ipsum spectant que sunt sex.

𝔈 Primo ergo debet adoratio latrie ipsi deo quem adoramus tanquam creatorem Deutero.6. ⁊ Mat.4. Dominum deum tuũ adorabis ⁊ illi soli seruies: nec aliqua creatura est adorãda hoc modo. Unde potius deberet hõ subire mortẽ ꝙ adorare latria aliquam creaturam. Ideo tres pueri proiecti fuerunt in fornatem ignis Dany.3. Paulus etiam ⁊ Barnabas refutauerunt honores diuinos sibi oblatos: vt legitur act.14. Sic ⁊ angelus refutauit adorationem Joannis apo. vltimo. Et quãuis Joannes nollet adorare angelum. adoratione latrie vtputa: quia sciebat hanc non deberi nisi deo soli: sed dulie: tamen fuit prohibitus ab angelo multiplici ratione: sed vna earum est ad euitandum speciem ydolatrie vt notat Tho. in.3. sententiarum di.41. ar.2.q.6. Ad primum. vnde subditur Deum adora. Sic ⁊ angelus manue dixit. Si vis holocaustũ facere: offer illud domino. Judicũ.13. ⁊ Mardocheus noluit adorare. Amã timens ne honorem dei transferret ad hominem. ut dicitur Hest.13. Unde exo.22. dicit qui immolat diis occidetur preter domino soli.

𝔈 Secundo christus adorandus est latria quantum ad diuinitatem: quãtum ad humanitatem vero distinguitur: quia aut consideratur humanitas prout intelligit vnita verbo dei: ⁊ sic etiam debetur sibi latria. Nam quando adoratur persona adorantur ea que sunt vnita psone. Adorare ergo carnez christi prout est vnita verbo. nihil aliud est ꝙ adorare regem vestitum. ꝯm Tho. parte.3.q.25. ar.2. Aut consideratur humanitas christi prout est separata a verbo. ⁊ tunc debetur ei dulia ꝯm Tho. in.3. sententiarum.q. vbi supra. ⁊ sic debet intelligi glo. super istud. Adarate scabellum pedũ eius: que dicit ꝙ caro christi non est adoranda illa adoratione latrie que soli deo debetur: nec est inconueniens dicere ꝙ vna ⁊ eadem persona christi adoratur adoratione latrie propter suam diuinitatem: ⁊ adoratione dulie propter perfectionem

humanitatis: quia ⁊ ipsi deo patri debetur honoꝛ latrie ꝓpter diuinitatē: ⁊ honoꝛ dulie propter dominiū quo creaturas gubernat. Unde super illud Dñe deus meus in te speraui: dicit Glo. Dñe diuꝫ cui ꝑꝑ creationē debetᷓ latria ſm Tho. vbi supra.

¶ Tertio debetᷓ honoꝛ latrie imagini xp̄i inquantū imago: qꝛ imago inquātū hmōi dicit imaginatū. Unde dicit Basilius ꝙ honoꝛ imaginis: id ꝓthothypū refertur .i. ad exēplar siue imaginatum: sed xp̄us est adorandus latria vt dictum est. ergo ⁊ imago eius. Et Aug. in .3. de doctrina xp̄iana ait: qui aūt opatur aut veneratur vtile signuꝫ diuinitus institutū cuius. vꝫ. significationē intelligit: non hoc veneratur qḋ videtur ⁊ transit: sed illud potius quo talia cuncta referenda sunt. Si aūt consideretur imago xp̄i ⁊ alioꝝ sctōꝝ inquantū est res quedaꝫ Puta lignū sculpitū vel pictū: tūc nulla reuerentia ei debetur: alioqn esset idolatria. Quia ergo circa adorationē imaginū fuit olim q̄dam opinio heretica dicens: qḋ non sint imagines sanctoꝝ adorande: ⁊ fortasse in mentibus plurimoꝝ hodie pullulat. Iudei etiā contra nos opponunt dicētes nos idolatrie: imagines adorando: id circo rñdebo ad aliqua motiua in ꝯtrium faciētis.

¶ Primo contra illud ꝙ dictū est ꝙ imagini xp̄i sit latria exhibenda inquantum est imago. opponitur: qꝛ ſm hoc videtur hoies ⁊ angeli sint adoratione latrie adorādi: qꝛ sunt ad imaginē ⁊ similitudineꝫ dei Gen. i. Et stat ratio sic. Imago impressa diuinitus nobilioꝛ est q̄ꝫ que facta est humanitus: sed imagines dei quas fecit homo adorantur latria. Ergo multo fortius angeli ⁊ hoies presertim sancti in qbus deus imaginem suam expressit ⁊ reformauit propter ꝙ dñr dñ̄ .ps. Ego dixi dñ̄ estis Sed rñdeo ſm Tho. in .3. sniaꝝ di. 9. q. i. ar. 2. q. 5. ad scḋm. scḋm ꝙ hoies sunt imagines dei per participationem sue beatitudinis facientis expressam similitudinē: ⁊ hoc dat rei bonitateꝫ in se rōne cuius est res ipsa ſm se honoranda. Sed imagines picte nō sunt imagines per similitudinem in natura: sed ꝑ institutionem ad significandū. Unde ex hoc nō acqritur ei nisi honoꝛ relatus ad alteꝝ.

¶ Scḋo non obstat quod obiciunt contra nos iudei dicentes nos idolatrare adorando imagines: sicut ⁊ pagani: aut qui adorāt simulacra: sed hoc nō obstat: qa idolatrare esset si crederemus in ipsis imaginibus aliquod nūmen esse ⁊ ipsas inquantum sunt res quedam adoraremus. sicut antiquitus idolatre credebāt in ipsis imaginibus esse aliquod numē ꝙ ex vi stellaꝝ in ipsis imaginibus acquireretur sub quibus fiebant imagines sicut Hermes dixit ꝙ datū erat hoibus facere deos: sicut refert Aug. in .8. de ciui. dei. c. 24. Unde duplici rōne erat idolatria. Primo qꝛ adorabant imagines ipsas vt res quasdam credentes in eis aliquid diuinitatis esse propter responsa que demones in eis dabant: ⁊ alios mirabiles hmōi effectus. ¶ Scḋo ꝓpter res quaruꝫ erant imagines. Statuebant eni imagines in aliqbus creaturis: puta hoium vel quadrupedum: vel serpentum: nos aūt adoramus adoratione latrie imaginem illius q est verus deus nō ꝓpter ipsam imaginem sed propter eum cuius est imago: ſm Tho. pte. 3. q. 25. ar. 3. ad scḋm. ⁊ in .3. snia. di. 9. q. i. ar. 2. ad scḋm. Nec credimus in ipsis imaginibus numen aliqḋ esse sicut illi credebant. ¶ Tertio non obstat ꝙ precipit deus in veteri testamento Exo. 20. dicens. Nō facies tibi sculptile neqꝫ oēm similitudinē ⁊c. Quia rñ. ꝙ tūc deus ꝓhibebat fieri imagines duplici ratione. ¶ Primo quia deus nondum erat incarnatus: sed incorporeus ⁊ ideo nulla poterat ei imago fieri iuxta illud Isa. 4. Cui similem fecistis deum aut quā imaginem ponetis ei. Nunqd sculptile conflabit faber: aut artifex auro figurabit illud ⁊c. Postq̄ꝫ autem deus factus est homo potuit habere imaginē: ⁊ in illa adorari sicut ⁊ ipse deus qꝛ idem motus est in imaginem ⁊ in rem imaginatam. ¶ Scḋa ratio quare deus prohibuit tūc imagines: fuit propter vitandam adorationem imaginum quas gentiles faciebant in veneratione deoꝝ suoꝝ .i. demonuꝫ quibus nulla debetur reuerentia ⁊ ideo premittitur. Nō habebis deos alienos coram me: ⁊ presertim quia iudei valde proni erant ad idolatriā vt patet in vitulo aureo quem viuente adhuc Moyse adorauerunt: alioquin non erant prohibite imagines. Nam ⁊ in te

bernaculo Moysi erant cherubin. sicut pȝ
Exo.25. Et etiā in deserto fecit deus fieri
serpentē eneum Numeri.21. Sed postꝗ fi-
lij israel ceperunt adorare illum serpentem
⁊ adolere ei incensum fuit confractus ab
Ezechia rege iuda. Sicut legitur.4.R.18.
Prohibebatur ergo per illud preceptum
adoratio latrie imaginibus creaturarum.
Item adoratio dulie ad reuerentiā demo
num. Nos aūt neutrum hoꝝ facimus: q̄r
nec imaginibus demonū facimus reueren
tiam: nec imaginibus creaturaꝝ exhibem⁹
latriam: sed imagini christi: alioꝝ vero san-
ctoꝝ imaginibus duliam: ⁊ sic non obstat.
Nam nec in veteri testamēto ꝓhibebatur
adoratio dulie fieri creaturis aliquibus ex
cellentibus que erant digne reuerentia: si-
cut pȝ de Habraā qui vidit tres viros ⁊
vnū adorauit. Gen.18. Sic ⁊ Nathā ꝓpha
adorauit Dauid pronus in terram.3.R.1.
Sic ⁊ Josue adorauit angelū sibi appa-
rentē in forma viri euaginatum gladiū te-
nentis. Josue.5. Itē ps.98. Exaltate dn̄m
deum nostrum ⁊ adorate scabellū eius qm̄
sanctum est. Per scabellum ad litterā: ibi
intelligitur archa testamēti que erat sub ꝓ
pitiatorio: ita q̄ propitiatoriū erat quasi se-
dile dei ⁊ archa tanꝗ scabellum illius se-
dis: s̄m q̄ ibi dicit Nicolaus delira: ⁊ tan-
git plenius Exo.25. Sic ergo pȝ q̄d non in
telligitur ꝓhibita in primo precepto deca-
logi adoratio dulie creaturis excellentib⁹
exhibenda: nec etiā adoratio latrie imagi-
nis dei postꝗ deus est incarnatus: ⁊ sic pȝ
respōsio ad hanc obiectionem. ¶ Quarto
nō obstat siqs diceret q̄ nō legitur ap̄los
adorasse imagines: q̄r R° s̄m Tho. in.3. sen
tētiaꝝ di.9. q̄ multa ap̄li tradiderunt q̄ nō
sunt scripta in canone: inter que vnum est
de vsu imaginū. Vn̄ ⁊ Damascenus dicit
q̄ Lucas depinxit imaginē christi ⁊ beate
virginis. Et xp̄s etiā suā imaginē Abaga
ro regi direxit vt dr̄ in ecclesiastica historia:
vbi narrat Eusebius cesariēsis q̄ cū Aba-
garus rex misisset pictorem ꝓ depingenda
imagine christi ⁊ ille depingere nō valeret
ꝓpter coruscationē vultus eius christus
pānum sue faciei supponens imaginē suā
illi inpinxit. Item legitur in cronica marti-
niana tp̄e Greg. pape tertij. q̄ Greg. ꝯdēna
uit Leonem imperatorem vt hereticum: eo
q̄ deponi iusserat imaginē christi ⁊ sancto
rū: ⁊ q̄r incorrigibilis erat: Romam Italiā
⁊ Hyspaniam totā ab eius iure discedere
fecit: ⁊ vectigalia interdixit: synodūq̄ pene
mille ep̄oꝝ rome celebrando venerationem
sanctaꝝ imaginum ꝯfirmauit: atq̄ violato
res generali sn̄ia anathematizat. h̄ ibi. h̄ ēt
statuit ecclesia: vt habet̄ de con. di.3. Per
latum ⁊ c. Venerabiles. sicut scripsi supra
in principio huius sermonis. Fuit aūt tri-
plex ratio institutionis imaginū in ecclesia
s̄m Tho. vbi supra. Primo ad instructionē
rudiū: qui eis quasi qbusdā libris edocerē-
tur. Vn̄ Greg. dicit scribens Sereno ep̄o
masiliensi: ⁊ habet̄ in dicto cap̄lo Perlatū:
q̄ legentibus scriptura hoc ydiotis prestat
pictura cernentibus: q̄r in ipsa ignorantes
vident quod sequi debeant: in ipsa legunt
qui l̄ras nesciunt. ¶ Sc̄da ratio: vt incarna
tionis mysteriū ⁊ sanctoꝝ exempla magis
in memoria essent nostra: dū quottidie ocu
lis nostris representant̄. ¶ Tertia ad exci
tandū deuotionis affectum: qui ex visis ef
ficatius excitatur: ꝗ ex auditis: q̄r certior
aure arbiter est oculus s̄m Tho. ¶ Quar-
to debetur honor latrie cruci christi. Unde
ecclesia. Te adorādam te crucem viuificā.
per te redempti dulce decus seculi semper
laudamus semper tibi canimus per lignū
serui per te sumus liberi. Possumus tn̄ de
cruce xp̄i loqui dupl̄r. Uno modo de ipsa
cruce in qua dn̄s crucifixus est: ⁊ sic ipsam
adoramus latria dupliciter. Uno modo in
quātum rn̄tat nobis figuram christi extēsi
in ea. Alio modo ex ꝯtactu ad mēbra chri-
sti: ⁊ ex hoc q̄ eius sanguine est perfusa: ⁊
vtroq̄ modo adoratur eadem adoratione
cum christo. s. latrie: ⁊ ꝓpter hoc etiam cru-
cem alloquimur ⁊ deprecamur dicentes. O
crux aue spes vnica. Alio modo possumus
loqui de effigie crucis christi inquātum est
materialis: puta lapidis: vel ligni: argenti
vel auri: sic veneramur crucem tm̄ vt ima-
ginē christi quā veneramur adoratione la
trie: vt supra dictū est. Hec Tho. p.3.q.25.
ar.4. Nota ꝯ illos qui pingunt crucem in
terram siue sculpiunt ꝯtra quos est statu-
ta pena capitis de iure ciuili vt habet̄. C.
Ne sanctū signum crucis in marmore vel

silice sculpatur.l.vnica in lib.i.codicis.

¶ Quinto adoranda sunt adoratione latrie omnia que fuerunt christi.s.vestimentū claui:lancea:⁊c̄. Nō tamē sunt imago christi sicut crux:⁊ inde est ꝙ imaginem crucis christi veneramur in quacūq₃ materia. nō autem imaginem clauorum vel quorūcūq₃.ſm Tho.vbi supra. Nec obstat si dicatur ꝙ ſm hoc videtur ꝙ etiam Uirgo maria sit adoranda adoratione latrie: q₂ rñdet:vt habetur infra tertia pte sermonis

¶ Sexto debetur honor latrie hostie consecrate:quia ibi est christus verus deus ⁊ homo. Sed quid si non sit consecrata: Rñ. qui scit illam non consecratam non debet illam adorare:qui autem ignorat ⁊ putat illam consecratam. dicit Tho.in.3.sententiarū di.9.q.i.ar.2.q.6.ad sc̄d₃.ꝙ qui adorat hostiam non consecratam:adorare eam cū conditione debet si est consecrata:non tamen oportet ꝙ hec cōditio semper sit actu explicita:sed sufficit ꝙ habitu teneat eam: vnde non peccat adorans eam: quia non adorat puram creaturam:sed extra intentionem suam:sacerdos tamen quātū in se est facit populum idolatrare:quia offert ei puram creaturam adorandam. ſm Tho. vnde dicit Canon in.c.De homine.de cele.miss.ꝙ sacerdos talis qui non conficit ⁊ simulat se conficere celebrans missam grauius peccat q̄₃ qui vere celebrat immortali constitutus:quia falsa remedia sunt veris periculis grauiora:vt ibi dicit tex. ¶ S₃ quid si angelus apparet in spē christi: Rñdit Tho.vbi supra.ꝙ non potest angelus in spē christi apparens sine peccato adorari nisi sit conditio actu explicita:quia ipsa nouitas:rei insolita consideratione ⁊ attentionē reqrit sicut dicitur de virgine Luc.i. ꝙ cogitabat q̄lis esset ista salutatio. Nota ad hoc exemplu₃ de diabolo qui apparuit beato Martino in forma christi ⁊c̄. Item de diabolo qui apparuit beato Antonio: ⁊ sic sepius legitur in vitis patrum. Item de diabolo qui apparuit cuidam nouitio in spē Uirginis marie in quē post multas apparitiones spreuit ex cōsilio magistri sui cui hoc reuelauerat:qua ꝓpter nunq̄₃ post modu₃ sic sibi apparuit:hoc legitur in libro de vita fratrum nostrorū:sic ⁊ hodie diabolus multis appet in somnis sub spē angeli vel alicuius anime beate:vel in purgatorio:vel damnate in inferno vt decipiat eos quibus apparet:vel vt iudicent malu₃ de bonis vel ecōuerso. Ideo dicitur.2.Cor.xi.ꝙ sathanas quādoq₃ trāssigurat se in angelum lucis:⁊ sic patet cui sit honor latrie exhibendus.

¶ Scd̄a adoratio est dulie que proprie dicit seruitutem:sed extendit ad reuerentiam que creature exhibetur ꝓpter suam excellentia₃:prout ergo accipitur proprie dulia debetur solum a seruo domino cui est obnoxius ratione seruitutis. Sed prout large accipitur pro reuerentia creature exhibita tunc dulia debetur omni creature virtuose. Honor enim dulie est reuerentia exhibita alicui in testimonium virtutis:vt dicit phs in primo ethicoꝝ. Unde non debetur proprie ⁊ directe nisi habenti gratiam ⁊ virtutem:⁊ hoc ꝯtingit dupl'r.

¶ Primo modo sicut actus virtuosus; ⁊ huic directe:⁊ ſm se debetur honor.

¶ Scd̄o modo sicut habens aptitudinem naturalem ad virtutem:⁊ sic cuilibet habēti imaginem est exhibendus honor:nisi sit confirmatus in malo: quia in tali ligatus est ordo ad virtutem:vnde tali nullus debetur honor:sicut est demon ⁊ aīa dānata.

¶ Tertio modo sicut ordinatus ad inducendum vel conseruandum virtutem. Et sic debetur omnibus prelatis:qui ad hoc ordinati sunt:vt alios dirigant in virtutem. vnde etia₃ si prelati sint mali ⁊ peccatores. hac ratione debetur eis dulia etia₃ maior q̄₃ bono subdito:ratione prelationis licet bono subdito debeatur maior reuerentia ſm se q̄₃ prelato malo.licet autem dixerim ꝙ prelato etiam malo debetur. Dulia est verum:nisi dum est in actu peccati:q₂ tunc non debet ei exhiberi dulia: quia apparet in eo aliquid cōtrariū honori sed ante vel post sibi exhiberi debet:q₂ nescitur in quo statu sit. Hoc not.Tho.in.3.sententiaꝝ di.9.q.2.ar.3. Hic ergo honor dulie debetur omnibus sanctis per rationē prima₃ supra positam:quia ratione sanctitatis sancti dicuntur dij.ps.Ego dixi dij estis:⁊ etiā fratres ⁊ sorores ⁊ matres christi vt in euan-

228

...ur Mat.12. Hac ergo ratione ...
...athan adorauit Dauid ⁊ Habraam adorauit angelos: ⁊ etiam Josue: sicut legitur Josue.5. Ut dictum est supra parte prima ver.tertio.

¶ Tertia adoratio est perdulie: que est virtus qua exhibetur reuerētia creaturis: que habent quādam eminentiam ⁊ affinitatē ad deum: sicut est Uirgo maria cui debetur maior reuerentia q̄ᷓ aliis sanctis: ea ratione: quia est mater dei. Nec obstat si dicatur ꝙ videtur ꝙ virgini Marie debetur latria: quia est aliquid christi: sicut lancea ⁊ claui quibus dominus cōfixus est: quibus debetur latria vt supra dictum est. Sed dicēdū est ꝙ virgini Marie debetur aliquis honor ratione sui: quia est creatura rationalis excellens: ⁊ ideo debetur sibi honor perdulie tanq̄ᷓ creature excellenti. Sed clauis ⁊ lancee ⁊ vestimentis christi: nullus ſm se debetur honor: sed ratione christi: ⁊ ideo idem honor debetur eis sicut christo: quia vbi eadē ratio ibi eadem spēs: ⁊ hoc vult Tho.p.3.q.25.ar. vltimo.

Deo gratias. Amen.

¶ Qualiter deus sit adorandus
Sermo.12.

Ater noster.

Supra sermone proximo dictum est: vtrum solus deus sit adorandus: modo videndum restat qualiter sit adorandus. Salutetur virgo maria ⁊c. Pro introductione sermonis notandum: ꝙ modum adorandi deum docuit nos dominus Jo.4. In verbis.... Ueri adoratores adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate. Nam pater tales querit qui adoret eum. Spiritus est deus: ⁊ eos qui adorant eum in spiritu ⁊ veritate oportet adorare. Pro cuius intellectu notandū: ꝙ ſm philosophū. Ueritas ē adequatio rei ad intellectum. Declaremus hoc in artificialibus ⁊ moralibus. In artificialibus quidē Uerbi gratia. Si video vas deauratum exterius ⁊ intellectu apprehendo ꝙ illud vas est aureum cum non sit: falsitas est: quia res exterius nō ita se habet sicut apprehenditur interius ab intellectu. Et ideo proprie dicimus omnia vasa deaurata esse falsa. Sed si essent aurea tunc esset veritas ⁊c.

¶ Sic in moralibus. Si homo exterius ostēdit in gestibus ⁊ actibus ꝙ sit virtuosus ⁊ bonus: si non est ita interius: dicitur falsus homo ⁊ mendax: ideo meretur maledici a christo: sicut arbor frondosa non habens fructum. Mat.21. Si vero est ita interius sicut apparet exterius: est verus. Modo ad propositum: ſm ꝙ dicunt theologi ⁊ Tho. 22.q.84.ar.2. Adoratio fit per exteriores actus corporeos. Puta genu flexiones: prostrationes ⁊ huiusmodi qui actus sunt signa exteriora deuotionis interioris. Si igitur in mente adoratoris feruet deuotio: profecto talis dicitur adorare in spiritu.i. deuotione interiori ⁊ veritate: ſm ꝙ dominus dicit. Alioquin falsa est adoratio. Igitur ad hoc vt quis adoret in spiritu ⁊ veritate vt sit verus adorator ſm ꝙ dicit dominus. Requiritur concursus quinq̄ᷓ rerum: q̄ᷓuis secūda ⁊ vltima sit ſm decentiam: vel verius dicimus ꝙ sola prima est necessaria ad veram adorationem q̄ᷓuis alie requirātur ad congruitatem adorationis perfecte.

¶ Primum est deuotio cordialis.
¶ Secūdm est exclamatio vocalis.
¶ Tertium est humiliatio corporalis.
¶ Quartum est oblatio realis.
¶ Quintum est determinatio localis.

¶ Primum est ergo deuotio cordialis que est tanq̄ᷓ forma aliorum: quia deus cor nostrum appetit Prouer.23. Fili p̄be mihi cor tuū. Ps.28. Afferte dn̄o gloriā ⁊ honorē afferte dn̄o gloriam nomini eius. Adorate dn̄m in atrio sancto eius: ⁊ in corde deuoto: in quo habitat deus tanq̄ᷓ in atrio suo. Cōtra hoc faciunt multi quorum os in choro ⁊ cor in foro. Et ista euagatio mentis ab oratione contingit ex duplici causa.

¶ Prima ex demonum infestatione. Unde in vitis patrum legitur de Machario ꝙ vidit demones sicut ethiopes diuersas formas imprimentes ante oculos monachorum

durum essent in collecta ⁊c̃. Dic hystoriaȝ con
tra tales dicitur Isa.23.⁊ Mat.25. Popu/
lus hic labijs me honorat cor aũt eoꝝ lon/
ge est a me. ¶ Scd̃a contingit qñq; ex pre
cedenti occupatione:cui adhuc aia intenta
sepe vagatur ab intentione adorationis ⁊
recogitandũ ea in quibus paulo ante fue/
rat occupata. Et ideo debet homo ante ora
tionem preparare se recolligendo mentem
suam.ps̃. Preueni i amaturitate ⁊ clama/
ui. Ideo dicit apl's. Si oratione lingua:spi/
ritus meus orat:mens aũt mea sine fructu
est. Quod ergo orabo:spũ orabo ⁊ mente.
Psalam spiritu psalam ⁊ mente.i.Cor.14.
Nota:spũs meus orat. Spũs vocatur vis
aie inferior mente vbi corpalium reꝝ simili
tudines exprimũtur. ¶ Scd̃o requiritur ex
clamatio vocalis.ps̃. Uoce mea ad dñȝ cla/
maui:q2 de omni eo q͏̄ habemus a deo de/
bemus ei reddere obsequm : sic faciebant
pueri adorantes ⁊ laudantes dñm dicen/
tes. Osana filio Dauid ⁊c̃. Mat.21. Pro/
pter hoc sancta mater ecclesia instituit so/
nos.ps̃.⁊ cantus ecclesiasticos. An autẽ de
beat esse oratio vocalis dixi supra ẜmõe.3.
parte.3. Ad hoc exortatur nos apl's dicẽs.
Offeramus hostiam laudis semper deo.i.
fructum labioꝝ confitentium nomini eius
Hebr.vlt. Et Osee vltimo. Omneȝ au'er
iniquitateȝ ⁊ accipe bonum:⁊ reddemus vi
tulos labioꝝ nostroꝝ. ¶ Tertio requiritur
humiliatio corpalis:vel genuflectendo: vel
prosternendo:vel inclinando. Hoc etiã or/
dinat rubrica nostra ẜm diuersorum tpum
qualitates. Hoc nos docuit dñs exemplo
sancto suo. Nota quattuor modos quos te
nebat dñs in orando. ¶ Primo oculos eri
gendo. Jo.17. Subleuatis iesus oculis in
celum dixit. Pater venit hora: clarifica fi/
lium tuum ⁊c̃. ¶ Scd̃o stando manus ele/
uando Actu.i. Eleuatis manibus ferebatᷣ
in celum ⁊c̃. ¶ Tertio genuflectendo Luc̃.
22. Positis genibus orabat.d. Pater si
vis transfer calicem istum a me. ¶ Quar/
to se prosternendo Mat.14. Procidit sup
terram ⁊ orabat vt si fieri posset transiret
ab eo hora. Et ratio huiusmodi orandi est
ad insinuandum reuerentiam ⁊ potentiaȝ
diuine maiestatis. Nam super omnes crea/
turas deus habet hanc excellentiam.vt sit

dñs corpis ⁊ aie. Dñi tpales hñt dñiũ su/
per corpus tm̃. Ideo dicit dñs Mat.x. No
lite timere eos qui occidunt corpus aiam
aũt non pñt occidere ⁊c̃. ⁊ ideo genu sini/
strum tm̃ est eis flectendum. Prelati vero
spũales hñt dñium super aias:q2 sunt vi/
carij dei:⁊ ideo eis flectendũ est genu dex
trum tm̃:q2 aia est principalior ps corpis.
Deo autẽ vtrũq; genu rõne iam dicta.
Ro.14. Uiuo ego dicit dñs.q2 mihi flecte
omne genu:⁊ ois lingua confitebitur deo.
Sic fecit Salomon qui qñ voluit adorare
dñm stetit ante altare dñi ⁊ expandit ma/
nus suas ⁊ fixit vtrũq; genu in terraȝ:sicut
dicitur.3.Re.8. ¶ Quarto requirit oblatio
realis. Puta offerendo candelas:lumina/
ria ⁊c̃.sacrificia non q̄dem propter eius in/
digentiam:cum ipse dicat. Non accipiam
de domo tua vitulos:neq; de gregibus tu/
is hircos:qm̃ mee sunt oẽs fere siluaꝝ : iu/
menta in montibus ⁊ boues. Cognoui oia
vo.ar.⁊ pul.agri mecum est. Si esuriero nũ
q̄d dicam tibi. Meus est enim orbis terrẽ
⁊ plenitudo eius ⁊c̃.ps̃.49. Sed hoc face/
re debemus in recognitionem:q͏̄ oia habe/
mus ab ipso optimo deo. Sicut pheudata/
rius tenetur facere dño suo Prouerbio.13.
Honora deum de tua substantia. Nota di
citur Tua.ergo non de aliena. Nota cõtra
illos qui non restituunt aliena : sed faciunt
paramenta ecclesiastica ⁊ fabricant eccle/
sias ⁊c̃. Contra quos dicitur Mat.8. Mise/
ricordiam volo ⁊ non sacrificium: ꝑpter q̄d
institute sunt decime ⁊ primicie ⁊ alie obla
tiones in veteri testamento:⁊ ab ecclesia cõ
firmata in titulo de decimis ⁊.x.cã ꝑ totũ.
Debet aũt offerri de melioribus sicut fa
ciebat Abel ⁊c̃.non aũt de peioribus ne
cadat homo in iudicium. Caym qui offere/
bat deteriora de fructibus. Abel ẜo de adi
pibus pinguium. Ideo dicitur Geñ.4. Re/
spexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius:ad
Chaym aũt ad munera eius non respexit:
sic fecerunt tres magi de q̄bus dicitur. Pro
cidẽtes adorauerũt eũ:⁊ apertis the.suis ob.
ei mu.au.thus ⁊ myram. Mat.2. Nõ sicut
faciebat Dionysius tyrãnus siracusanus:
de quo Valeri⁹ ait libro p̄mo.titu.de negle
cta religiõe. Multa sacrilegia enarrat: inter
q̄ erat h̄ q2 spoliabat simulachra deoꝝ.

¶ Quinto requiritur determinatio localis
Ubi nota. ẜm Tho. 22. q. 84. ar. 3. ꝙ deter-
minatus locus eligitur ad adorandū: non
ꝓpter deum qui adorat̃: quasi loco conclu-
datur. Unde dixit Salomon. 3. Re. 8. Si ce
lum ⁊ celi celoꝝ te capere non pñt quãto ma
gis domus quã hedificaui tibi: Sed req-
ritur locus ꝓpter ipsos adorantes: Locus
aũt conueniẽtior est locus sacrus: ⁊ hoc tri
plici rõne. ¶ Prima qdẽ ꝓpter loci conse
crationẽ: ex qua spẽalem deuotionẽ ꝯcipiũt
orantes vt magis exaudiant̃: sicut patet in
adoratione Salomonis. 3. Re. 8. ¶ Scdo ꝓ
pter sacra misteria ⁊ alia sanctitatis signa
que ibi cõtinentur. ¶ Tertia ꝓpter cõcur-
sum multoꝝ ibi adorantiũ ex quo fit ado-
ratio magis exaudibilis: ẜm illud Mat. 18.
Ubi sunt duo vel tres ꝯgregati in noĩ meo
ibi sum ego in medio eoꝝ. Ideo ps. 5. Ego
aũt in multitudine misericordie tue introi-
bo in domũ tuam adorabo ad tẽplũ sctm̃
tuum in timore tuo. Item ps. 28. Adorate
dñm in atrio sctõ eius. Dicit etiã Tho. vbi
supra in responsione ad tertiũ argu. ꝙ ẜm
quandã decentiã adoramus ꝟsus oriẽtez.
¶ Primo qdẽ ꝓpter diuine maiestatis indi
tium: ꝙ nobis manifestat̃ in motu celi qui
est ab oriente. ¶ Scdo ꝓpter padisum q
est in oriente ꝯstitutus. vt legit̃ Gen. 2. ẜm
litterã. Septuaginta quasi q̃ramus ad pa
radisum redire. ¶ Tertio ꝓpter xp̃m q est
lux mundi ⁊ oriens noiatur. Zacha. 6. Ecce
vir oriẽs nomẽ eius ⁊ qui ascẽdit sup celuz
celi ad orientẽ ⁊ ab oriente etiã expectatur
venturus ẜm illud Mat. 24. Sicut fulgur
exit ab oriente ⁊ paret vsq ad occidẽtem:
ita erit aduentus filij hoĩs Tho. Item q2
fides gentium ab oriẽte cepit oriri Mat. 2.
Ecce magi ab oriente venerunt Ierosoli-
mam. ⁊c. Deo. Gratias. Amen.

¶ De diuine hereditatis successione.
Sermo. ij.

Ater noster.
Supra dictũ est de trib⁹
articulis paternitatis di-
uine. vz. Primo de pa-
ternitatis rõne. Scdo d
ipsius dei pris dilectione. Tertio de eius-
dem adoratione. Modo igit̃ seq̃t dicere de
eius hereditatis successione: q2 ex quo vo-
camus deũ prẽm: dicentes. Pater nr̃ ⁊c. er-
go nos filij: ergo heredes Gal. 4. Si filij ⁊
heredes per deũ: igit̃ duo principaliter vi-
denda sunt. Primo de rõnibus qbus ad
hereditatẽ diuinã ad mittimur. Scdo de
rõnibus qbus ab hereditate ipsa excludi-
mur. Primũ erit pro introductione ẜmo-
nis. Scdm pro ꝓsecutione. Salutet̃ vir-
go ⁊c. Pro introductione ẜmonis notãdũ
ꝙ cõclusio vera ⁊ approbata est de iure di
uino: naturali: canonico ⁊ ciuili: ꝙ filius dz
esse heres pris: ⁊ ad eius bona succedere.
qđ est veꝝ in filio legittimo ⁊ naturali ⁊ le
gittimo tm̃. ¶ Primo igit̃ ꝓbatur de iure
diuino ꝙ loquẽs de legittimo ⁊ naturali fi
lio dei dicit multipharie: multisq modis
olim deus loquens pr̃ibus in ꝓphis: nouis
sime diebus istis locutus est nobis in filio
quẽ constituit heredẽ vniuersoꝝ. per quem
fecit ⁊ secula Heb. i. De legittimis vero tm̃
.i. de adoptiuis filijs cuiusmodi sum⁹ oẽs
nos regenerati spũaliter per baptismũ. Lo-
qtur alibi dicens. Non eni accepistis spũz
ẜuitutis iteꝝ in timore: sed accepistis spũm
adoptionis filioꝝ in quo clamamus abba
pr̃. Ipse. n. spũs testimoniũ reddit spũi no
stro ꝙ sumus filij dei. Si aũt filij ⁊ heredes:
heredes qdẽ dei. Coheredes aũt xp̃i Ro. 8.
¶ Scdo ꝓbat̃ de iure naturali. Rõ. n. na-
turalis dictat: sicut filius succedit in locuz
ꝑsone pris: sic ⁊ succedat in bona: q2 plus
est ꝑsona quã bona. Cũ. n. pater relinqt fi
lium post mortẽ suã. videt̃ adhuc pater vi
uere in filio: eo ꝙ filius reprñtat ꝑsonã pris,
immo eadẽ ꝑsona videtur esse. Unñ Eccli.
30. Mortuus est pater eius ⁊ quasi non est
mortuus. Silem. n. reliqt sibi post se: ⁊ ea-
dem vox videt̃ esse vox pris ⁊ filij. Instit.
de in vtil. stip. §. ei. Et ex hoc a fortiori vide
tur ꝙ multo magis ad bona succedere de-
beat ex vi naturalis rõnis. Et hec rõ natu-
ralis cõfirmat̃ ꝑ legẽ que expresse sic dicit.
Non sic parentibus liberoꝝ vt liberis pa-
rentum debet̃ hereditas parentes ad bo-
na liberoꝝ. Rõ miserationis admittit libe-
ros nature simul ⁊ pentum. cõe votum. ff.
Unde liberi. l. scripto. Nota. Non sic pa-
rentibus declaro. Nam qñ filius ꝑmoritur
patri ex miseratione succedit ad bona filij

defuncti sine filijs ne addaꝶ afflictio vt qa
in vno grauaꝶ in altero releueꝶ. Non enĩ
ex natura: qꝛ naturali cursu deberet pmori
pater filio ⁊ nõ ecõuerso. Vñ dicit apl's. 2.
Cor. 12. Nec debent filij parentib⁹ thesau-
rizare: sed pentes filijs. Vñ tunc turbaꝶ or-
do nature. vt dicit tex. in. l. Nã etsi parenti
bus. ff. de inoffi. testa. Vñ bulgarus legum
doctor egregius cũ successisset filio eius pre
mortuo deꝫ ẽ ei ordĩe turbato succedis gl.
bulgare nato. Tertio pbaꝶ de iure ca-
nonico vt notaꝶ in. c. Raynutius de testa.
⁊ in. c. Si pr̃. c. ti. lib. 6. Vñ non dꝫ pr̃ exhere
dato filio eccl'iam vel pauperes instituere.
Nã vt dicit Aug⁹ in lib. de vita clericorũ
⁊ hꝫ i decretis. 17. q. vlt. c. vlt. Quicũqꝫ vult
exheredato filio heredẽ facere ecclesiã ꝗrat
alium q suscipiat: nõ Aug. ¶ Quarto pro-
baꝶ de iure ciuili ſm qꝺ est dispositũ ꝙ pri
ma cã in successione est liberoꝝ. Insti. ꝺ he
re. quali. ⁊ diffe. in pn. Vñ etiã viuo pr̃e re-
putaꝶ filius qui est in eius ptãte. quasi dñs
pr̃oꝝ bonoꝝ. Et idcirco mortuo pr̃e: nõ dr̃
filius pprie adire paternã hereditatẽ sed
se imiscere hereditati: qꝛ post mortem pr̃is
nõ pcipere hẽditatem videꝶ: sed magis li-
berã bonoꝝ administrationẽ cõseqꝶ: vt dicit
tex. in. l. In suis. ff. de lib. ⁊ postu. Patet er-
go ꝙ i oĩ iuꝶ fili⁹ succedit ad hẽditatẽ pr̃is
⁊ ex hac ꝯclusione inferꝶ correlariũ: ꝙ ius
ciuile vel statutũ municipale nõ posset pri-
uare filiũ totaliter ab hẽditate paterna a le
gitima sibi debita: q̃ ne dr̃ debitum bonorũ
subsidium. Puta statuendo ꝙ prio geni-
tus succedat in totã exclusis alijs filijs. Rõ
qꝛ cũ de iure naturali ⁊ diuo debeaꝶ pr̃is
hẽditas filio: vt dictum est. ergo p ius ciui-
le tolli nõ põt: qꝛ ciuilis qdem rõ ciuilia iu-
ra pimere põt: naturalia ꝟo nõ vtiqꝫ. Inst.
de legi. agna. tu. §. f. ⁊ ff. de re. iu. l. Iura san
guis. Vnde hac rõne nec ꝯria cõsuetudine
valent. 8. di. frustra. ⁊ de ꝯsue. c. fi. ⁊ nota in
dicto. c. Raynucius. Et hoc etiã tꝫ in regu-
la indultum lib. 6. Cynus in. l. sancimus. C.
de nũp. ⁊ bal. in. l. cum lege. C. de epi. ⁊ cle.
An ãt valeat statutũ disponens ꝙ exclusis
filiabus feminis masculi tm̃mõ succedant
dubium est. Bal. in dicta. l. cum. l. dr̃ tenere.
ꝙ valet. Dy. ꝟo ꝯrium tꝫ in dicta regula in
dultum. Amplius dico. ꝙ siqs nõ hñs filiũ
bona sua donasset ecclesie ⁊ postea nasciꝶ
sibi filius legittimus ⁊ naturalis: põt filius
de iure vsqꝫ ad quãtitatẽ legittime sibi de-
bite dictã donationem reuocare vt pbatur
in. l. Si vnqꝫ. C. de reuocãdis dona. ⁊ in di-
cto. c. vlt. 17. q. 4. Hac etiã rõne si pr̃ exhe-
redat filiuꝫ in testõ: põt filius rumpe testm̃
prinum inofficiosum. i. cõtra officium pieta
tis factum p ꝗrelam in offensi testamenti: si
vero ipm̃ preterit. i. nullã mentionem de eo
facit: põt dicere ipm̃ nullum de iure ciuili
vel cõtra tabulas testamẽti agere de iure p̃
torio vt i toto ti. ff. ꝯ ta. Predicta ꝟa sunt
nisi ex rõnabili cã qꝛ tunc posset filius p iu
ris vel pr̃is dispositionẽ totaliter priuari le-
gittima. Puta pp aliqꝺ delictũ filij: qꝛ tũc
⁊ naturalis rõ hec suadet que dictat ꝙ ma
leficia puniaꝶ. ff. ad. l. acql. Ita vulnerat⁹
⁊ in. c. Ut fame de sen. exco. Determinare
aũt penam hmõi que huic vel alij delicto
debeꝶ ptinet ad latorem legis ciuilis. Vn-
de lex ciuil' nihil aliud est ꝙ̃ determinatio
iuris naturalis: vt dicit Tho. i. 2. q. 95. ar. 2
⁊. 5. ¶ Modo ad ppositum nr̃m: certũ est
ꝙ nos sumus filij dei vocãtes ipm̃ pr̃eꝫ no
strum. Vnde Io. i. Quotquot ãt receperunt
eum de. e. p. fi. de. fi. ⁊c̃. Item. i. Io. 3. Videte
qualẽ charitatem dedit nobis pater vt filij
dei vocaremur ⁊ simus. ergo omni iure de-
bemus cõseq hẽditatem regni celoꝝ: qꝛ ni-
hil aliud est ꝙ̃ successio in vniuersum ius
qꝺ defunctus habuerit. ff. de verb. sig. Ni-
hil aliud. Ius ãt vniuersum istud ꝙ deus
hꝫ est ipsa deitas: que est beatitudo obiecti
ue que nõ diuidiꝶ per ptes sed tota simul
hẽtur ꝗuis nõ total'r: qꝛ vnus ab alio bea
tior. Debemus ergo oĩ iure hãc hẽditatem
hĩe nisi ppꝶ aliqꝺ delictum excludi merea
mur. Si ãt queris q̃ ⁊ quot sũt delicta ista
pp q̃ mereꝶ qs priuari a cẽsu pr̃ne hẽdita
tis: R. ius ciuile ponit quattuordeci cãs q̃
dñr cãe ingratitudinis que ponunꝶ in aut.
vt cũ de apel. co. § cãs col'. 8. Et tãgunt ca-
noniste in. c. Quintauallis de iu. iur. sed re-
ducã illas ad qnqꝫ. vꝫ. Procedũt. n. sic.

¶ Quedam ex iracundia.

¶ Quedam ex inuidia al' ex malitia.

¶ Quedam ex concupiscentia.

¶ Quedam ex auaritia.

¶ Quedam ex stultitia.

Ergo caueat vnusq̃sq; ad hm̃oi delictis. Prio ergo ex iracundia ꝓcedũt due cãc. ingratitudis. Prima est manus iniectio. Puta q̃n filius in prẽm manus inicit violentas. Dic ꝯ hoc vt expedit. Moral'r. Pr nr̃ est xp̃s ſm ꝙ deus: q̃cũq; ergo manus iniciunt h̃ditatis p̃rne merent̃ exptes fieri. Hac rõne exheredati sunt iudei: qui in ip̃m xp̃m manus iniecerunt ⁊c̃. Nota parabolã de colonis vinee qui postq; occiderũt ſuos p̃ris familias: occiderunt filium dicẽtes. Hic est heres venite occidamus eum: ⁊ habebimus h̃ditatem eius. ⁊ ſeq̃t. Ideo auferet̃ a vobis regnũ dei ⁊ dabit̃ gẽti facienti fructus eius. Mat. 21. Hoc mõ etiam xp̃iani manus iniciũt in xp̃m: q̃n ꝑcutiũt ꝓximũ. Probat̃ rõe ⁊ auctoritate. Rõ⁹ duplex: q: ſi percutis mẽbꝝ caput clamat. v. Heu mihi ⁊c̃. Sic mistice tota eccl'a ẽ vnũ corp⁹ Ro. 12. Multi vnum corp⁹ sumus in xp̃o. Singuli aũt alter alterius mẽbra. Caput vero huius corpis est xp̃s Heph. i. Ipſum dedit. ſ. deus caput ſuꝑ oẽm eccl'iam. q̃ est corp⁹ ei⁹. Qñ ergo ꝑcutis vnũ xp̃ianuꝫ xp̃s clamat ac ſi ipſe eſſet ꝑcuſſus. ¶ Scd'a rõ q: qui ꝑcutit imaginem xp̃i videt̃ xp̃ꝫ percutere. Sicut enim reuerentia exhibita imagini exhibetur illi cuius est imago vt ſupradictum est ſmone. xi. Sic iniuria: ſic hõ est imago dei Geñ. i. Faciamus hoiem ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ nr̃am. ergo ꝑcutiens hoiem: ꝑcutere vi᷑ xp̃m: ⁊ ꝑñter meret̃ exheredari ⁊c̃. Tales ſunt ſil's militib⁹ pilati q genuflectebãt corã xp̃o ⁊ postea eum percutiebant: ⁊ hoc maxime habet locum q̃n percutis clericos vel religioſos qui dr̃ patres laicoꝝ ⁊ ẽt dicunt̃ xp̃i. p̃s. Nolite tangere xp̃os meos. vnde iuſte ꝑcuſſores taliuꝫ eccleſia percutit anathemate. 17. q. 4. Siq̃s ſuadente. patet ratio. Auctas Act̃. 4. Saule ſaule quid me perſequeris ⁊c̃. Itẽ Mat. 25. Qd̃ vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. ¶ Scd'a rõ est exprobratio: ſicut cũ filius blaſſemat prẽm vel inhoneſte ſibi cõuiciatur. Puta appellando ip̃m ꝓditoreꝫ vel aliquid hm̃oi. Sub hac cauſa comprehenduntur blaſſemie. De hoc pctõ valde cõqueritur deus cõtra rectores qui nõ puniunt taliter delinquentes Iſa. 52. Dñatores populi mei iniq̃ue agunt: ⁊ iugiter tota die nomẽ meũ blaſſemant̃. ꝓpter hoc ſciet populus meus nomen meum in die illa: q: ego ipſe qui loquebar. ſ. cõminando. Ecce adſum. ſ. puniẽdo. Nota hic quõ antiqui patres in tanto horrore h̃ nomen habebãt vt etiã ip̃m noiare abhorrerent. Iob. i. Ne forte peccauerint filij mei ⁊ b̃ndixerint deo in cordibus ſuis. De hoc dicet̃ infra ſermone vbi aget̃ de blaſſemia. Tales ergo digni ſunt exheredes fieri ab h̃ditate dei. Unde apl's. Neq; maledici regnũ dei poſſidebũt i. Cor. 6. ¶ Scd'o ex inuidia ꝓcedunt due alie cãc. Pria est oris accuſatio. Scd'a est opis ꝑpetratio. ¶ Pria ergo ⁊c̃. Nam filius accuſans prẽm de cã. ſ. quẽ nõ ſit aduerſus principẽ vel rem publicã exheredari põt. Nã ſi cõtra principẽ vel rẽ publicaꝫ licitũ eſſet tunc filio etiã prẽm occidere inſiſte ꝯ rem publicã agentẽ. ff. de reli. ⁊ ſuꝑ. fu. l. Minime. Sub hac cã ꝯp̃hendunt̃ detractores ⁊ infamatores ꝓximoꝝ. Nam tales xp̃m infamant per rõnem ſupra ꝓxima poſitam de membris in capite. Hm̃oi naq; detractores ſunt deteriores furibus: q: illi bona temꝑalia: iſti famã rapiunt ⁊ furant̃: qd̃ tanto deterius est q̃to fama ceteris bonis tẽporalibus precioſior est Prouer. 22. Melius ẽ nomẽ bonũ q̃ꝫ diuitie multe. vñ Anacletus papa. 6. q. i. Deteriores ſunt qui doctoꝝ vitam moreſq; corrumpunt hijs q ſubſtantias aliorum prediaq; diripiunt ⁊c̃. Tales ſunt ſimiles diabolo. de quo ſcribit̃ Apoc̃. 12. Proiectus est accuſator fratruꝫ nr̃oꝝ ⁊c̃. Quia ergo ſunt ei ſimiles in culpa: erunt ei ſil'es in pena. de qua p̃s. 51. Dilexiſti malitiã ſuꝑ benignitatẽ: iniq̃tatẽ magis quã loq̃ eq̃tatẽ: ꝓpterea deus deſtruet in finẽ euellet te ⁊ emigrabit te. ⁊ radicem tuã de terra viuentiuꝫ. ¶ Scd'a cã est opis ꝑcuſſi ꝑpetratio. Puta ſi prẽm vulnerauerit. vel alias ſi eius vite inſidiat⁹ fuerit. ſub hac cauſa cõtinentur odioſi qui odio habẽt proximos ſuos: q: tunc exhibent venenum xp̃o. Xp̃s enim propter odiũ iudeoꝝ mortuus est. i. Io. i. Qui odit prẽm ſuum homicida est. Tu enim qui odio habes proximum tuum quãtum in te est veneno odij xp̃m occidis. Hebreo. 6. Rurſus crucifigentibus chriſtum in ſemetipſis. ¶ Tertio ex concupiſcentia procedunt due alie cauſe.

¶ Prima quia filius thorū pr̄is maculat
siue sit vxor siue concubina pr̄is. sub hac cā
moraliter ꝯtinentur corruptores monialiū
que sunt sponse christi. Sic adulteri qui cor
rūpunt mr̄imoniū: ⁊ ꝯfiter corrūpunt mr̄i/
moniū xp̄i. signatū p mr̄imoniū carnale: qꝛ
vxor significat eccl'iam: ⁊ vir xp̄m Ephe. 6.
Sacramentū h̄ magnū ē: ego dico in xp̄o
⁊ eccl'ia. ¶ Secundus casus est si pr̄ volue
rit filiam maritare: ⁊ ipsa ꝯtra eius volun/
tatē p̄elegit fornicari dūmō sit infra ānos.
25. secus si post. qꝛ quāuis filia fornicando
peccat mortaliter: tn̄ excusatur ab h'mōi in
gratitudine: si ex negligētia parentes distu
lerunt eā maritare: vt in auct̄. vt cū de ap.
co. §. cās. ꝟ. si alicui ex predictis colla. 8.
¶ Sub hac cā ꝯp̄hendunt̄ fornicarij q̄ sunt
exhereditati a xp̄o ⁊ a regno celorū. i. cor. 6.
Neq; fornicarij regnū dei possidebūt. Itē
hi. 13. fornicatores ⁊ adulteros iudicabit de
us. Nota ꝯtra illos qui dīnt fornicatōꝫ sim
plicē non esse pctm̄: ꝯtra quos est. 32. q. 4.
Meretrices. 2. q. 5. Non mechaberis.
¶ Quarto ex auaritia procedunt due alie
cāe. Prima in cōmittendo: Scd̄a in
omittendo. In cōmittēdo quidē. Puta q̄n
filius ꝓhibet pr̄em testari vel alius ꝯtradi
xerit testamento. Sic moraliter xp̄s condi
dit testm̄ in quo disposuit q̄ nullus faceret
furtum: vsuras: rapinas ⁊c̄. exordi. 20. Nō
furtum facies. vsurarij ⁊ alij rerum aliena
rum vsurpatores vere huic testō ꝯtradicūt
qꝛ diripiunt aliena ⁊c̄. Vel dic ad lr̄am: qꝛ
si filius vel alius ꝓhibet pr̄eꝫ testari peccat
mortaliter. ⁊ iō priuat̄ hereditate regni ce/
lorum. ⁊ i foro ꝯscientie tenet̄ talis. oībus il
lis quibus testator aliquid volebat relin/
quere tales ēt patiunt̄ a filijs suis q̄d ipsi
pr̄ibus fecerunt. iuxta illud. Patere legem
quā tu ipse tuleris: ⁊ illud quod quisq; in/
ris in alium statuit ipse eodē iure vtatur: q
dicit filius eius Pater meus fecit vsuras:
⁊ voluit q̄ ego restituā: simplex hō fuit ⁊c̄.
⁊ sic nihil facit de pecunie dispōne. Nota
hic exēplū de illo vsurario qui hēbat tres
filios qui veniens ad mortem: vocauit pri
mo maiorē ⁊c̄. ¶ Scd̄s casus est in omittē
te. puta si patrē in captiuitate positū negle
xerit filius redimere vl' positū in carcere no
luerit in sua fideiussione suscipere vel insti
mo pr̄i vel furioso vel indigenti non subue
nerit. Sub hoc casu: moraliter cōprehen
duntur auari: qui in xp̄o pauperibus negli
gunt subuenire. Dic vt excepit Math. 25.
Ite maledicti in ignem eternum qui pa. est
dia. ⁊ an. eius. Esuriui enim ⁊ non dedistis
mihi manducare ⁊c. Itē Eph. 6. Hoc scito
te intelligentes q̄ ois auarus nō hꝫ heredi
tatē xp̄i ⁊ dei. ¶ Quito ex stultitia ex qua
ꝓcedūt due alie cāe. Prima est infamis
ꝯuersatio. Scd̄a est incauta p̄sumptio.
Prima ergo ⁊c̄. Sic q̄n filius preter volū
tatem pr̄is inter arenarios vel mimos se so
ciauerit. Sic moraliter in ꝓposito: in hoc
cāu sunt oēs qui ꝯuersant̄ cū meretricibus
tabernarijs rufianis: ⁊ cum ribaldis Pro
uer. 13. Qui cū sapientibus grāditur sapiēs
est: aicus vero stultorū similis efficietur. ps.
Cum sancto sanctus eris ⁊ cū peruerso per
uerteris. Secunda cā est incauta p̄sum/
ptio sicut qui ad ludos periculosos ⁊ morti
feros se ingerit vel cū vilia sortit̄ offiā vel
exercitia: ⁊ in hac ꝓ'essione pmanserit: nisi
forsitā ⁊ parentes eius illius ꝓfessionis fue
rint. Nā tunc nil iudeus iudeo: nil Catheli
na cathego. nil dolosus doloso. ff. de dolo. si
duo. C. de hereticis q̄n ⁊. C. de inoffi. test. l.
In arena. Sub hac cā moraliter cōprehē
dunt̄ oēs lusores taxillorū vel alearū. Ubi
nota q̄ octo dīie p̄sonarū pp hoc dānātur
Primo ludentes. Scd̄o assistētes q̄ dāt
fauorem ludo. Tertio rectores reipu. qui
pmittunt ludū: qꝛ vt dicit ter. 2. q. 7. Negli
gere cū possis pturbare pue'sos: nihil aliud
est q̄ȝ fouere: nec caret scrupulo societatis
occulte qui manifesto facinori desinit ob/
uiare. Ad idem facit. 85. di. Error. Quar
to mutuantes pecuniā: vbi nota q̄ qui mu
tuat pecuniā ludenti ad ludū in ludo alea
rum non pōt repetere de iure pecuniā mu/
tuatā: qꝛ in pari cā turpitudinis melior est
ꝯdictio possidētis. Ubi āt. ff. de ꝯdi. ob tur.
cāꝫ. Si āt is cui mutuatū ē: iurauit restitue
re: dꝫ aut petere absolōnē a iuramēto a iudi
ce eccl'iastico: aut restituere ⁊ postea repete
re. vt in. c. Debitores de iure iur̄. q̄uis de
hoc vltimo dubitem aliqualiter. Et iō istud
nō firmo. 5° p̄stātes taxillos. Sexto cō/
modātes tabulariū. Septio p̄stātes cāde
las ad lumē his tenebris dandū. 8°. com

modantes locum siue domū: siue aliuȝ locū.
Ergo caueamus ab hmōi ingratitudinibꝰ
⁊ siqs vestꝝ in aliquo casu de predictis fue
rit: recōciliet̄ur deo per pn̄iam. Nam ex h
purgatur cā ingratitudinis. Nā sicut dicit
Bar. in. l. 3. §. fi. ff. de adimen. lega. si pr̄ exhe
redauerit filium ex iusta cā ⁊ postea recō
ciliauerit se cū eo: illa exheredatio est adē
ptā. Et sic in ꝓposito. Siqs nr̄m reconcilia
uerit se cū deo per pn̄iaȝ: maxime per ingres
suȝ religionis purgat̄ causa ingratitudinis
19. q. 3. non lz. ⁊ sic cōsequet̄ vite beate here
ditatem ad quā nos ꝑducat ipse filius dei
cuius nos coheredes futuros esse speramꝰ
Deo Gratias. Amen.

¶ Qualiter deus est in creaturis.
Sermo. 14.

Vies in ce
lis. Supra exposita sunt
verba illa. Pr̄ nr̄. Modo
seqtur exponere ista ṽba.
Qui es in celis. que ṽba
ptinent etiā ad captationē beniuolētie ſm
ꝙ ꝑmissum est supra ſmone. 6. in principio.
Salutet̄ ṽgo ⁊c. Pro declaratione ergo
hoꝝ verboꝝ: notandū ꝙ ista verba. Qui
es in celis: psūt duplr̄ exponi. Uno mō ſm
sensum lr̄alem. Secūdo mō ſm sensum mo
ralem: ⁊ de quolibet fiet vnus sermo dn̄o
concedente. Primo ergo modo ſm sen
ſ. xn litteralem est notandum: ꝙ celi acci
piuntur h' c ad litterā pro corporibus cele
stibus: ⁊ sunt tres celi ſm Tho. pte. i. q. 68.
ar. 4. De qbus scriptura sacra mentionem
facit. v3. Celum sidereum: christallinum ⁊
empireum: in quo xp̄s est ſm diuinitatem
⁊ humanitatem: ⁊ alij sancti. Primum
autē celum sidereum: continet octo speras.
v3. Pria est lune. Scd̄a mercurij. Ter
tia veneris. Quarta solis. Quita marꝭ.
Sexta iouis. Septia saturni. Octaua
celuȝ sidereū in quo stelle sunt fixe ſm quo
rundā opinionē. Scd̄m hunc aūt modū
exponendo remanet difficultas: sed pro in
tellectu vero ꝙ cōtingit aliqd esse in loco
tripl'r. Uno modo circūscriptiue ⁊ diffiniti
ue: sicut est corpus in loco: q2 concludit̄ ⁊
mensuratur loco: ⁊ sic est vno loco ꝙ nō est
alibi. Scd̄o modo est in loco diffinitiue

tantum: sicut est angelus: qui quāuis non
concludant̄ nec mensurentur loco sic: tn̄ est
in vno loco ꝙ nō est alibi. Tertio modo
nec circūscriptiue nec diffinitiue sic ē deus
qui nec ꝯcludit̄ nec mēsurat̄ loco ⁊ sic i vno
loco ꝙ vbiq3 est totus. Jere. 23. Celū ⁊ ter
ram ego impleo dicit dn̄s. Igitur cū deus
vbiq3 sit circūscriptus ⁊ indiffinitus icircū
scriptus: q2 nō concluditur neq3 capit̄ loco
3. Re. 8. Celuȝ ⁊ celi celoꝝ te capere nō psūt.
Indiffinitus āt: q2 sic est in vno loco ꝙ est
vbiq3 totus ⁊ tante est infinitatis: ꝙ nō pt
loco comprehendi nec claudi: nō sic ange
lus vt dictum est. Quid est ergo qđ dicitur
Qui es in celis: quasi alibi nō sit. R. ꝙ q̄3
uis deus quātum ad humanitatē: que in
xp̄o est sit tātum in celo empirco. Localiter
tn̄ ſm diuinitatem vbiq3 est totus in toto
orbe ⁊ totus in qualibet pte. Dicitur tn̄ spā
liter esse in celis: q2 ibi maxima ⁊ principa
lia opa sua ostendit magis q̄3 alibi: sicut est
magnificētia virtus ⁊ gloria: s3 quē modū
non est deus in mundo in quo oia sunt cō
fusa ⁊ permixta eo ꝙ inter bonum semen
seminatum a deo inimicus homo supsemi
nauit ʒiʒania. Unde neq3 potentia dei ostē
ditur in mundo: q2 multa mala in hoc mū
do fiunt ipsius dei oculis cōuiuentibus ac
si illa prohibere nequeat: nec iustitia: q2 nō
premiat iustos nec corripit pctōres: nec sa
pientia: q2 stultorum infinitus est numerus.
Et q2 vt dicit̄ Eccl'e. 9. Uniuersa eque eue
niunt iusto impio: bono ⁊ malo: mundo
⁊ immundo. Immolanti victimas: ⁊ sacri
ficia contēnnti: ex quo exortus est error in
mentibus plurimoꝝ: ꝙ diuina prouidentia
nō se extendat ad actus humanos: vt dictū
est supra sermone primo: nec gloria ex. ad.
32. Non me videbit homo ⁊ viuet in celo.
Igitur ostendit deus oēm magnificentiam
virtutem ⁊ gloriā suā quātum extendit se
capacitas creaturaꝝ ⁊ hac rōne dicit̄ deus
spāliter esse in celo: sicut ⁊ aīa quāuis sit to
ta: in toto corpe: ⁊ tota in qualibet pte cor
poris: tn̄ dicitur spāliter esse in facie: qa ibi
ostendit opationes sensitiuas quas corpo
ri tradit. ꝓpter qđ dicitur Gen̄. 2. Forma
uit deus hoīem de limo terre ⁊ inspirauit
in faciem eius spiraculum vite. Nota spira
culum vite q̄3uis Basilius intelligat per spi

ſaculum vite gratiam ſp̄us ſancti:tñ cōiter
⁊ melior eſt expoſitio Aug. Qui per ſpiracu
lum vite intelligit aiam:vt not. Tho.pte.i.
q.9i.ar.4.ad tertiū. Nota in faciē eius: qa
opationes vite magis manifeſtantur in fa
cie hois ꝓpt ſenſus ibi exiſtētes ſm Tho.
vbi ſupra. Ut aūt hanc materiaȝ latius
exordinamur ⁊ declaremus. Nota ꝙ deꝰ
eſt in creaturis diuerſis diuerſimode.ſm di
uerſum modū recipiendi:qꝛ vnūqdqȝ reci
pit in altero ſm modū recipientis. Eſt ergo
deus in creaturis octo modis.vȝ.
ℭ Primo ꝑ potentiam vniuerſalem.
ℭ Scd̓o ꝑ pn̄iam generalem.
ℭ Tertio ꝑ eſſentiā diualē:aut euidētialē.
ℭ Quarto ꝑ grām humanalem.
ℭ Quinto per gloriā ſupernalem.
ℭ Sexto ꝑ vnionem pſonalem.
ℭ Septimo ꝑ aſſumptionē carnalem.
ℭ Octauo ꝑ trāſmutationē ſacramētalē.
ℭ Primis tribꝰ modis deꝰ eſt i oibꝰ crea
turis. 4° vero mōus eſt ſolum in hoibus
iuſtis viatoribus. 5° modo eſt in angelis
⁊ hoibus cōprehenſoribus. 6° modo eſt
ſolum in Jeſu xp̄o. 7° modo fuit in ꝟgine
Maria. 8° modo eſt in hoſtia cōſecrata.
ℭ Primo modo.ſ.per potentiam eſt deus
in oibus creaturis:inquātum.ſ.oia eius po
teſtati ſubduntur: ſiue ſint creature hñtes
ſolum eſſe:ſiue etiam viuere:ſiue etiam ſen
tire:ſiue intelligere. Sicut enīȝ rex dicit̄ eſſe
in toto regno.⁊ in qualibet eius pte per po
tentiam:qꝛ ad oēm locum regni extenditur
eius potentia:ſic ⁊ multo magis incōpara
biliter eſt deus in oibus creaturis. Dic re
gi ꝙ precipiat monti qui eſt in regno ſuo
ꝙ moueatur:mari fluctuanti ꝙ quieſcat:ar
bori ꝙ fructificet: infirmanti ꝙ cōualeſcat
mortuo ꝙ reſurgat ⁊c̄. Certe non poterit.
Sed deus a principio precepit ſoli ⁊ lune ⁊
ſideribus ꝙ moueantur ⁊ ſic obediunt ei
oēs creature ad nutum.p̄s. Statuit ea in
eternum ⁊ in ſeculū ſeculi:p̄ceptum poſuit
⁊ nō p̄teribit. Solus miſerabilis peccator
eſt deo rebellis:⁊ vt ait Augꝰ. Turpis eſt
ps:que nō cōuenit vniuerſo ⁊c̄. Heſter.i3
Dn̄e deus omp̄s in inditione tua cūcta ſūt
poſita ⁊ nō eſt qui poſſit tue reſiſtere volū
tati:tu feciſti celum ⁊ terram ⁊ qcquid celi
ambitu continetur dn̄s vniuerſoruȝ tu es.
Extenditur etiam potentia dei ad oēm lo
cum.ſ.in celum:in infernum ⁊ in purgatoriū
⁊ in hunc mundum. Jdeo.p̄s. Quo ibo a
ſpū tuo ⁊ quo a facie tue fugam:ſi aſcende
ro in celum illic es ſi deſcen.in infer.adeſ.ſi
ſump.pe.me.di.⁊ habi.in extre.ma.⁊ enim
illic ma.t.de.⁊ te.me.dex.p̄s.i38. Sicut eni
non pōt aliquis fugere ad aliquem locum.
qui nō inueniat celum:ſiue ad occidentem
vadat:ſiue ad orientem ⁊c̄. Sic non poteſt
qs fugere deum quiȝ ipſum inueniat: ſi.n.
fugit deū miſericordem inuenit deū iuſtuȝ
⁊ ecōuerſo. Nota exēplum de Jona qui vo
luit fugere deum p̄cipientem:⁊ inuenit deū
iraſcentem Jone.i°. Unde Augꝰ.in.4.con
feſſio. Te deū nemo mittit:niſi qui dimittit
⁊ qui dimittit quo it aut quo fugit niſi a te
placito ad te iratum ⁊c̄. ℭ Scd̓o modo.ſ.
per pn̄iam eſt deus in oibus creaturis : in
quātuȝ.ſ.oia nuda ſunt ⁊ aperta ante ocu
los eius Hebr.4. Non ſic rex in regno qa
nō videt oia:ſed oēm ꝙ de contingentibus
informetur per nūcios vel per litteras : ſed
deus eſt ita.in oibus per potentiam:ꝙ etiā
eſt vbiqȝ per preſentiaȝ: quia oia videt ⁊c̄.
Ergo quātum debet cauere peccator a pec
catis quia videtur a deo. Magna cecitas
fuit in Adam ex peccato ſuo ſibi proueniēs
ꝙ cum vocaretur ⁊ quereretur a deo puta
bat ſe poſſe abſcondere a facie dei. Unde ſi
cut Geñ.3. Cum audiſſet vocem domini de
ambulantis in paradiſo ad auram poſt me
ridiem abſcondit ſe Adam ⁊ vxor eius a fa
cie dei in medio ligni paradiſi. Uocauitqȝ
dn̄s deus Adaȝ:⁊ dixit ei. Ubi es:qui ait.
Uocem tuam audiui in paradiſo ⁊ timui
eo ꝙ nudus eſſem:⁊ abſcondi me. Nota eo
ꝙ nudus eſſem:bene nudus eras Adaȝ in
vtroqȝ hoie:nam ⁊ aiam ſuam ſpoliauerat
veſtimentis virtutuȝ:quia omnes virtutes
⁊ gratiam perdidit peccando. Sic ⁊ tu pec
cator ⁊c̄. Dic vt expedit. Et ideo quilibet
debet erubeſcere a peccando in conſpectu
dei. Nota exemplum de beata Theodora
de qua legitur in legendis ſanctorum ⁊c̄.
Jdeo Augꝰ in regula. Nec putare debet
ſe non videri cum hoc facit:videtur omni
no ⁊ a quibus ſe videri non arbitratur: ſed

z si lateat z a nemine hominum videatur quid faciet de illo desuper inspectore q̄ latere nihil potest: qui tanto videt patiētius quanto sapientius. Unde versus.

Cum quid turpe facis quod inspectante ruberes.
Cur spectante deo non magis ipse rubes.

Adde q̄ notaui supra sermone.x.parte.2. Unde Prouerb.15. In omni loco oculi domini contemplantur bonos z malos.

¶ Tertio modo.s.per essentiam deus est in omnibus creaturis inquantum omnibus adest vt causa essendi. s̄m Tho.parte p̄ma q.8.ar.3. Est autem deus causa efficiens creaturarum per suam potentiam que appropriatur patri. ps. Qui fecit celum z terram mare z omnia que in eis sunt: z est causa formalis loquendo de forma extrinseca per suam sapientiam. ps. Omnia in sapientia fecisti. Gen.i. in principio.i. in filio creauit deus celum z terram: sapientia autem appropriatur filio. Et est causa finalis per suam bonitatem que appropriatur spiritui sancto. Prouerb.16. Uniuersa ꝓpter semetipsum operatus est dominus. Apoc.i. Ego sum alpha z o principium z finis s̄m Tho.parte.i.q.49.ar.i.i.in.9.argumento latius parte.i.q 44.per totam questionem. Unde si deus retraheret a creaturis manum sue bonitatis omnia in nihil redirent: sicut de nihilo facta sunt. ps. Aperiente te manum tuam oia imple. bonitate. Auertente autem te faciem tuam: auferes spūm eorum z edeficient z in pl̄. suum reuer. ps.103.

¶ Quarto modo.s.per gratiam humanalem: solum est in creatura rationali z in homine virtuoso z deum timenti. Jere.14. Tu in nobis es domine. Est autem isto modo deus tribus modis. P:io p̄ fidē. Ephe.3. Habitare x̄p̄m per fidem in cordibus nostris. Scd̄o per charitatem. Ro.5. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spūm sanctum qui datus est nobis. Item.i. Jo.4 Deus caritas est z qui manet in caritate in deo manet z deus in eo. Tertio p̄ obedientiam. Jo.14. Siquis diligit me sermonem meum seruabit. z pater me di.e. z ad.e ve. z mā.ap. eum faciemus. Hoc ergo modo deus est tantum in bonis hoībus viatoribus. non autem est in peccatoribus Proue 15. Longe est dominus ab impijs Item ps. Longe a peccatoribus salus. Non ta lōge non per distantiam localem. Nam vt ait Aug⁹ in primo confessionum. Non enim pedibus aut spatijs locorū itur abste: aut redditur ad te: sed per differentiam formalem: sicut album differt a nigro. Nā deus est iustus: peccator iniustus. Deus est bonus: peccator vero malus. Deus est misericors: peccator impius. Deus est sapiens: peccator est insipiens zc.2. Cor.6. Que participatio iustitie cum iniquitate: aut que societas luci ad tenebras: que autem ꝯuentiō x̄p̄i ad Belial: Ideo dixit Moyses filijs Israel: postquā murmurauerunt zc. Nolite ascendere non enim est dn̄s vobiscum: ne corruatis coram inimicis vestris. Nume.14.

¶ Quinto modo.s.per gloriam supernalem Deus est solum in angelis z aiabus beatis in quibus est per gloriā. Nam essentia dei est intra essentiam aiarum sanctaꝝ z sic habitat in eis q̄ efficiuntur dij per participationem diuinitatis. ps.5. Letentur oēs qui sperant in te in eternum exultabunt z habitabis in eis. Item Apoc.21. Ecce tabernaculum dei cum hominibus z habitabis cum eis z ipsi populus eius erunt: z ipse deus cum eis erit eorum deus. Item.i. Cor. 6. Qui adheret deo vnus spiritus est.

¶ Sexto modo excellentissimo z ineffabili scilicet per vnionem personalem est in vno tantum homine: scilicet Jesu christo filio dei in quo natura diuina z humana sunt coniuncte in vnitate persone filij dei ita vt vna de altera predicetur: z econuerso. De hoc modo essendi loquitur dominus Jo.14. Uerba que loquor vobis a me ipso non loquor: pater autem in me manens ipse facit opera. Et Col.2. In christo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter non inhabitat: non solum primis quinq̄ modis supradictis: sed etiam per vnionem in eodem supposito. Nota corporaliter quia: scilicet non tantum anima est a verbo assumpta: sed etiam corpus. Unde z in triduo mortis christi: corpus fuit vnitum diuinitati q̄uis esset corpus ipsum ab anima separatum.

¶ Septimo modo per assumptionē carnalem: Fuit solum in virgine gloriosa: de cuius purissimus sanguinibus assumpsit filius dei corpus humanum ⁊ habitauit in corpe virginis matris per nouem menses ⁊ sex dies decimi mensis: iuxta illud sapien. 7. Sum quidem ⁊ ego mortalis hō similis oib⁹ ⁊ ex gñe treno illi⁹ q prior fact⁹ ē ⁊ in uentre matris figuratus sum caro decem mensium tempore ⁊c. Unde ⁊ ipsa virgo beata specialiter ꝓpter hoc dr̄ templuꝫ dei. vnde ecclesia. Domus pudici tpis: templum repente fit dei. Iteꝫ ecclesiastici. 24. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. ps. Sanctificauit tabernaculum suuꝫ altissimus: ꝓpter hoc dixit angelus virgini Dn̄s tecum: nam cum ipsa fuit dn̄s pr̄ per potentiam: qui hanc fecit virginē cōcipere. 2°. fuit dn̄s filius ꝑ sapientiā: ꝑ quam filius dei sciuit ingredi ⁊ egredi vterū virginis absq̄ apertiōe vulue virginalis: iuxta illud Ezechiel. 44. Porta hec clausa erit ⁊ non aperietur ⁊ vir non transibit ꝑ eaꝫ: q₂ dn̄s deus israel ingressus est per eam.

¶ Tertio fuit cum ea dn̄s spūs sanctus ꝑ bonitatem ⁊ clementiaꝫ: per quam fecit vt sine peccato conciperet. ¶ Hoc ergo modo quo fuit in beata virgine nūq̄ fuit nec erit in alia creatura q̄ in ipsa virgine gloriosa digna oi glīa ⁊ honore: ⁊ hec exñtia dei in virgine fuit causa ⁊ origo ꝓpter quaꝫ deus est in nobis per grām ⁊ gloriam. De quibus dictē supra In. 4. ⁊ hoc modo essendi. Unde dixit iesus de virgine gloriosa. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiuꝫ ⁊ vo. no. e. ema. i. nobiscum deus. Isa. 10. Fuit ēt nobiscum de⁹ per ꝯuersationē ⁊ habitationē terrenaleꝫ: iuxta illud Baruth. 3. Post h̄ in terris visus est ⁊ cū oibus ꝯuersatus est. ¶ Octauo modo. s. per transmutationē sacramentaleꝫ est in hostia ꝯsecrata: in qua est corpus xp̄i ⁊ aīa cum diuinitate: non quidem per modum quantitatis sed per modū substantie: ita q̄ diuisa hostia: in qualibet eius parte est totus xp̄s. Nota similitudinem de speculo fracto ⁊c. sicut ant̄ ꝯsecrationē in qualibet parte hostie erat tota substātia panis. Sic ⁊ forme accidentales sunt in qualibet parte subiecti: ⁊ tote in toto subiecto: sic ⁊ corpus xp̄i est in totum in tota hostia cōsecrata. ⁊ totum in qualibet parte. De hoc modo essendi dr̄ Mat. vlt. Ecce ego vobiscum sum oībus diebus vsq̄ ad cōsumationem seculi. Nota vobiscum sum. s. per p̄ntiam sacramentalem in hostia consecrata. Deo gratias. Amen.

¶ Quod ⁊ orōnibus sancti dicunt̄ celi. Sermo. 15.

Qui es in celis. Supra sermone proximo exposita sunt verba ista qui es in celis scd̄m sensum l̄ralem. Modo sequitur exponere ea scd̄ꝫ sensum moralem. Salutetur virgo ⁊c. Pro cōplemento sermonis notandum q̄ in sacra scriptura clare innuitur q̄ per celos spiritualiter loquēdo intelligitur sancti hoīes in quibus deus est per grām in hac vita ⁊ per gloriam in futura. Et ideo dicimus Pr̄ nr̄ qui es in celis .i. in sanctis. Hoc autem probo duplici medio videlicet auctoritate ⁊ rōne. Auctas. ps. 18. Celi enarant gloriaꝫ dei. Rō pōt adduci q₂ eniꝫ ius amoris trāsfert amantem in amatuꝫ. Sancti aūt totis affectibus in hac vita celos diligunt. Ideo dicuntur celi. vnde vgo de sancto victore. Scio inquit aīa mea: q₂ dilectio est vita tua ⁊ quicquid diligis ipsa vi dilectiōis in eius similitudinem transformaris. Igitur sancti dicunt̄ celi: q₂ celos diligunt. vnde de sancto quolibet cantat sancta mater ecclesia in hac peregrinatione solo corpore ꝯstitutus cogitatione ⁊ auiditate in illa eterna patria ꝯuersatus ē. Et apostolus de se ⁊ aliis sanctis loquens dicit nr̄a ꝯuersatio in celis est Phil. 3. s. per contemplationē ⁊ amorem. Potest ⁊ alia rō adduci per similitudineꝫ sicut enim deus dr̄ esse in celis vt dictuꝫ est supra sermone proximo. ps. Dn̄s in celo sedes eius Item. ps. Dn̄s in celo parauit sedem suam. Sic ⁊ in sanctis dr̄ deus esse per grām in hac vita: ⁊ per gloriā in alia: vt dictum fuit in dicto sermone primo. Parte. 4. ⁊ 5. Sed pro maiori declatione adducam alias septem rōes quibus merito sancti dicūr celi: q₂ spūaliter hn̄t cōditiones celi corporalis: que sunt septem

¶ Primo nāq̄ celi sunt clari seu lucidi.

¶ Secundo sunt sublimes.
¶ Tertio sunt puri.
¶ Quarto sunt rotundi.
¶ Quinto sunt viles.
¶ Sexto sunt mobiles.
¶ Septimo sunt eterni seu perpetui.
Sic sancti sunt Primo clari per fidei illuminationem
Secundo sunt sublimes per terrenorum despectionem. Tertio sunt puri per castitatis conservationem. Quarto sunt rotundi per dolositatis duplicatis seu malicie depositionem
Quinto sunt viles per gratiarum collocationem. Sexto sunt mobiles per virtutum augmentationem. Septimo sunt eterni seu perpetui per perseverantie continuationem. Primo ergo celi sunt clari. Non enim est in celis tenebrositas: nec vicissitudo diei: et noctis sed semper est ibi claritas. Sic sancti sunt clari per fidei illuminationem. vnde Seneca. Talis est animus sapientis qualis est mundus super lunam: semper illic serenum est. Non ergo est in sanctis aliqua tenebra erroris: dubitationis vel false opinionis: quia habent cor clarum in hijs que sunt fidei et maxime diuina scriptura que est lucida et clara. ps. Lex domini imaculata conuertens animas preceptum domini lucidum illuminans oculos. Nota figuram de Nube que erat lucida ex parte filiorum Israel. Et hec est sapientia vera sanctorum de qua loquitur Moyses. d. Hec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis vt audientes vniuersi precepta hec dicant. En populus sapiens et intelligens gens magna. Deutero. 4. Non fidem catholicam vocat sapientiam et intellectum sed non sciam. Ratio quia dicit phs. In. 6. Ethychorum quod tres sunt virtutes speciales speculatiue. scilicet sapientia: intellectus: et scientia. Sapientia est cognitio diuinorum: licet modo dicantur sapientes etc. Sed false Ro. i. Dicentes enim se esse sapientes stulti sancti sunt. Intellectus vero est cognitio principiorum. Scientia vero est cognitio conclusionum que habentur per demonstrationes. ¶ Fides ergo dicitur sapientia quia est de diuinis etc. Dicitur intellectus quia articuli fidei sunt principia totius theologie: sed fides non dicitur scientia: quia articuli fidei non sunt conclusiones habite per demonstrationem: quia licet modo habeamus rationes et argumenta et probantia articulos fidei: non sunt tamen demonstrationes: quia nisi deus reuelasset rationes non sufficerent: sed sunt persuasiones. vnde fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium. Hebr. xi. Ecce quare dicit hec est nostra sapientia. scilicet fides catholica coram populis: quia non sufficit christiano habere fidem in corde sed oportet et ore confiteri eam: sicut lumen in lanternam: oportet quod habeat spiraculum alias extingueretur. Ro. io. Corde creditur ad iusticiam ore autem confessio fit ad salutem. ps. Credidi propter quod locutus sum: et ideo adificatis simbolum apostolicum etc. ¶ Secundo celi sunt sublimes: tanta est altitudo celi quod mensurari non potest quamuis aliqui vt rabi Moyses nisi fuerint mensurate sicut refert in legenda ascensionis domini qui dicit quod quilibet circulus cuiuslibet planete habet in spissitudine viam quingentorum annorum. i. tantum spacium quantum posset aliquis ire de via plana in quingentis annis et distantia inter celum et celum. i. inter circulum et circulum est similiter etc. Hec ibi videas. Sed ridiculum est: quia non potest sciri veritas nisi deus reuelaret vnde dicit scriptura. Altitudinem celi et latitudinem terre: et profundum abissi quis mensus est. q. d. nullus. Ecclesiastici. i. Nisi forte dyabolus qui cecidit de celo: quia tunc illud spacium mensurauit: sicut dixit beatus Andreas in forma peregrini dyabolo qui in forma mulieris venerat ad seducendum episcopum quendam deuotum beati Andree. Sicut legitur in legenda eiusdem. Fecit deus sicut magnus dominus et potens qui pro se vxore et filijs facit cameras in altum in summo palatij sui et in finibus facit stabulum iumentorum et sub terra facit carcerem etc. De clara. vnde Baruch. 3. Israel quam magna est domus domini et ingens locus possessionis eius magnus et non habens finem: excelsus et immensus. Nota non habens finem. scilicet in duratione: quia generatio preterit et generatio aduenit terra autem in eternum stat Eccl'es. i. ¶ Ista ergo qualitatem et habent et habuerunt sancti per terrenorum despectionem despiciendo. scilicet honores, voluptates: diuitias: alioquin non potest esse in eorum anima duplex amor contrarius. scilicet rerum terrenarum: et celestium. Ideo dicit apostolus de se omnia arbitratus sum vt stercora vt christum lucrifaciam et vt inueniar in illo Phil'. 3. Nota vt stercora quando aliquis in domo congregat stercus: nocet habitantibus in ea: quia corrumpit aerem et domum et personas. Sed quando stercus spargit in agris

ficels facit illos sanctificare. Ita qñ religio/
sus clericus vel laycus congregat diuitias.
Diuitie sunt quasi stercus: ꝙ corrũpit me/
moriam intellectum ꝛ voluntatẽ ꝛ virtu/
tes corrumpit domũ ꝛ illos de domo: qui
qñqꝫ interficiunt ꝑronos vt hẽant diuitias:
q2 vt dr̃ ecclesiastes. 5. Diuitie cõseruate in
malum dñi sui. ergo excamera cordis sunt
abiciende. ps. Diuitie si affluãt nolite cor
aponere iõ ſpgi debẽt in terras arẽtes. s. in
paupes sũt dispgẽde: q2 sic faciũt fructifica
re illos i oõib9 ꝛ vos i meritis augẽdis ꝛ
acquirenda peccatorũ remissione. Uultis
ne ꝙ corrũpant vos? Luc. 16. Facite vobis
amicos de mamona iniquitatis: vt cum de
feceritis recipiant vos in eterna taberna/
cula: vnde Ezech. 7. Argentuꝫ eorum foris
ꝓicietur: ꝛ aurum eorum in sterquilinium
erit. Nota exemplum de frate paruulo bea
ti Ber. noie Uinardo: qui cuꝫ diceretur sibi
a fratre suo maiore noie Guido. eya frater
Uinarde ad te solum respicit omnis terra
possessionis nostre. R. vos ergo celum habe
bitis ꝛ mihi terram solũ modo relinquitis
non ex equo diuisio ista facta est modico.
igitur cum pr̃e remansit: sed postea frates
ad monasterium sequutus est. Ideo apl's.
Si cõsurrexistis cum xp̃o: que sursum sunt
querite: vbi xp̃s ẽ i dextera dei sedens que
sursum sunt sapite: non que super terram
col. 3. ꝛ dñs Mat. 5. Nolite thesaurizare vo
bis thesauros inter ea vbi. e. ꝛ ti. de. ꝛ ver.
fu. effo. ꝛ fu. Et hoc ꝙ debeamus terrenis
despectis celestia ꝯcupiscere docet nos na/
tura: que nos facie ad celum erecta forma/
uit cum cetera aialia ad terrã sint inclinata
vnde Ouidius in primo metha. Pronaqꝫ
cum spectent ꝛc̃. ¶ Tertio celi sunt pueri:
q2 nulla hñt maculam nec hr̃e pñt. Dicunt
astrologi: ꝙ elementum ignis tangit celum:
tñ ipsum non cõburit nec calefacit: nec ni/
grescit: sicut facit hic ignis noster illa que
tangit. Ideo dixerunt philosophi ꝙ celum
non est susceptiuũ peregrinarum impressio
num. Istam qualitatem hñt sancti per ca/
stitatis ꝯseruationem: per quã non cõburũ
tur per luxuriaꝫ nec calefiunt nec nigre fiũt.
Nota ꝙ multi cõburunt: ꝑ actũ luxurie ꝛc̃.
quod qñqꝫ ꝯtingit ẽt in clericis ꝛ religiosis
ꝓpter nimiam familiaritatẽ cum mulieri/

bus: que quãuis incipiat ex bona intentio
ne: tñ finitur in carnalitate. Incipiunt enim
a Credo in deum: ꝛ finiunt in Carnis resur
rectionem ꝛc̃. Ideo de luxurie dicit Job.
Ignis est vsqꝫ ad cõsumtioneꝫ deuorans ꝛ
oia radicãs germina. Job. 31. Nota ad con
sumptioneꝫ deuorans: q2 mortificat oia me
rita ꝓcedentia. ꝛ oia era. ger. s. virtutũ. ideo
caueat quicunqꝫ ẽt religiosus a nimia fami
liaritate mulierum. Nota exemplũ. Arseniꝰ
qui cum rogaret a quadam nobili mulie/
re romana que venerat roma ad eum visi/
tandum: ꝙ hr̃et in memoriam eam in oroni
bus suis. Rñdit. Ego rogo deum vt deleat
tui memoriam de corde meo ꝛc̃. Ideo dicit
Jer. Hospitiolum tuum aut raro aut nũqꝫ
mulierum pedes tereant: q2 non põt toto
corde habitare cum deo qui feminarꝫ acces
sibus copulatur. ꝛ infra. Femina quã bene
videris ꝯuersantem mente dilige non cor/
porali frequentia. 32. di. Hospitiolum.
Aliqui vero non cõburunt: sed calefiunt:
q2 ꝗ̃uis non coinquinent actu carnali: tñ
respiciendo loquendo tastando calefiunt.
De tali seu persona talis dicit Jer. Satis
calefactus sum quia vidi focum Jer. 44.

Quidam vero nigrescunt. s. in fama ꝑꝑ
suspectam familiaritatẽ cum aliqua: ꝗ̃uis
non peccet cuꝫ ea. ideo eorũ fama negrescit
in cordibus aliorum. De talibus dicit Jer.
denigrata est super carbones facies eoruꝫ
ꝛ non cogniti in plateis. Treñ. 4. Facies
dr̃ fama: q2 sicut in facie: sic in fama cogno/
scitur quis sit bonus bona fama cognoscit:
si malus mala. Ideo dicit apl'us. Ab omni
specie mala abstinete vos. i. Thesa. vltimo
ꝛ in. c. Cum ab omni de vita ꝛ hone. cle.
Nec dicat aliquis: sufficit ꝯscia mea q2 oꝫ
hr̃e bonuꝫ testimoniũ ẽt ab hijs qui foris
sunt: nec negligenda est fama bona. vnde
Augu. 12. q. i. nolo. Due res sunt ꝯscia ꝛ fa
ma: ꝯscia est necessaria tibi: fama proximo
tuo. qui confidens ꝯscientie negligit famaꝫ
suam: crudelis est. ¶ Quarto celi sunt rotũ
di q2 carent angulis: Certum est ꝙ deus
potuisset facere triangulatũ vel quadratuꝫ
sed ordo sue sapientie fecit illũ rotundum
totum: ad ostendendum eternitatẽ creatoris:
in quo non est principium neqꝫ finis: sicut
neqꝫ in figura sperica: siue rotũda. Ideo di

est.sapientia diuinā:Girum celi circuiui so
la. Ecclesiastici.24. Hanc ꝯdictionē san
cti hñt virtualem insultando per doli seu du
plicitatis vel malicie depositionē: qꝛ sunt
simplices nec hñt angulos malicie vel frau
dulentie: sic nec veritas:de qua dr̄ ꝙ veri
tas non hꝫ angulum nec ondit vnū extra
⁊ aliud intra. Sicut aliqui faciunt qui ostē
dunt se liberales:sed intus sunt auari:vsu-
rarij: fures ⁊c̄. Ubi enim est angulus: ibi
sunt sordes. Ideo exortatur nos Petrus
apostolus.d. Deponentes oēm maliciam ⁊
oēm dolū ⁊ simulationeꝫ ⁊ inuidias ⁊ oēs
detractiōes sicut non geniti infantes ratio
nabiles sine dolo: lac concupiscite vt in eo
crescatis in salutem.i.Petri.2. Ubi no
ta ꝙ excludit a nobis quinqꝫ angulos pra
uitatis.primus ē malicia cordis:sicut odiū:
rancor: ⁊ mala voluntas vnde dicit depo-
nentes oēm malitiam. ℂ Secundo est duꝫ
dicit ⁊ oēm dolum. Iste angulus consistit
ore.vt vꝫ non decipiat quis primum in vē
dendo: vel emendo: dicendo tm̄ ꝯstitit ⁊c̄.
ēt per iurando vel mentiendo:qꝛ mendatiū
non dꝫ dici ēt.p salute alterius vel propria:
qꝛ vt dicit Aug.in li.de mendatio ⁊ in decre
tis.22.q.2. primum ad sempiternā salutem
nullus adducendus est opitulante menda-
tio. ℂ Tertius angulus est in opere ⁊ simu
latione.i. fictione: qñ homo extra ondit se
bonū cū intus sit malus. Verbi grā. In ha
bitu albo quem subtus gero designat̄ casti
tas siue puritas mētalis: in nigro superius
designatur asperitas ⁊c̄. Idem de super pel
licio clerici ⁊c̄. Si aūt est corruptus est ibi
angulus simulationis: ideo meretur a xp̄o
maledici:sicut ficulnea hñs solum folia sine
fructu ⁊c̄.vt dr̄ Math.21. Per ficulneā illā
designat̄ ypocrita siue simulator. ℂ Quar-
to angulus est ⁊ inuidiās. Inuidia est tristi
cia d̄ bono alterius:siue sit honor siue offm̄
siue diuitie siue bonum spūale: qꝛ in oībus
cadere pōt inuidia Ecclesiastes.4. Contē-
platus sum oēs labores hoīuꝫ ⁊ idustrias
animaduerti patere inuidie proximi ⁊c̄.
ℂ Quintus angulus: ⁊ oēs detractiones.
Detractio est laudare ante ⁊ diffamare re-
tro. Ideo dicit: sicut modo geniti infantes
qui a talibus angulis sunt liberi: sed quia
pueritia siue infantia ista sine rōne non est
meritoria:ideo addit rationabiles vt .s.ex
electione rōnabili procedat Mat.18. Nisi
cōuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli
non intrabitis in regnum celorū. ℂ Quin
to celi sicut vtiles:qꝛ oēs ꝓprietates virtu
tes ⁊ qualitates quas deus celis cōicant
nobis largitur:vt pꝫ in sole qui tribuit no-
bis claritatem. Idem de luna ⁊ de stellis.
Item ois virtus in ista inferiora influit a
celis: ⁊ oīa inferiora in eorum virtute cōsi-
stunt. Gñ.1. Fiant luminaria i firmamēto
celi vt diuidant diem ac noctem: ⁊ sint insi
gna ⁊ tempora ⁊ dies ⁊ annos vt luceant
in firmamento celi ⁊ illuminent terram:sed
si celi per auaritiam vellent sibi retinere:
deus aufert eis ⁊c̄. Istam ergo qualitateꝫ
habent sancti per gratiarum cōmunicatio
nem:quia quicquid boni habent spiritua-
lis ⁊ temporalis: libenter impēduntur.pro
ximis:quia ad hoc dedit deus gratias ho
minibus vt ⁊ ipsi saluētur:sicut gratia gra
tuꝫ faciens:vel saluentur ꝑ eas proximi:si
cut gratia gratis data.i.cor.12. Unicuiqꝫ
datur manifestatio spiritus ad vtilitatē.s.
aliorū sicut ꝑcipit deus apl'is.d.Mat.10.
Quinimo totus mūdus regit̄ manu tenet̄
⁊ gubernat̄ merito sanctorum. Et ideo ille
ciuitates Sodoma ⁊ Gomora ⁊ alie tres
in quibus decem iusti nō sunt inuenti:sub
merse sunt:vt patet Gñ.19. Non sic faciūt
auari qꝛ sunt tenaces:sicut diues epulo de
quo dr̄ Luc.16. Dic vt expedit. ℂ Sexto
celi sunt mobiles:qꝛ semper sunt in ꝯtinuo
motu nec vnqꝫ cessant. Sic sunt sancti qui
semper proficiunt de virtute in virtutem ⁊
augent merito hac bona opera accumulan
do:sicut dixit deus ad Abraam. Gñ.17.
Ambula coram me ⁊ esto perfectus quia
vt dicit.Ber.in via dei nō progredi regredi
est. Ideo .ps. Beatus vir cuius est auxi
liū abste ascensiones in corde suo disposuit
in valle lachrymarum in loco quem posuit:
⁊ enim benedictionem dabit legislator:ibūt
de virtute in virtutem:videbitur deus deo
rum in syon:deorum.i.angelorum. Et ratio
huius profectus procedit ex caritate idest
amore dei:quia vt dicit Grego. Amor dei
nunquam est ociosus: operatur enim ma
gna:si est:si āt opari desinit:pfecto amor nō
nō ē Jo.2. Si diligis me pasce oues meas.

¶ Septimo celi sunt eterni seu ꝑpetui: quia sunt icorruptibiles: lz .n. habuerint ꝑncipiuz tn̄ nō hēbunt finē in substātia. ps. Statuit ea i eternū ꝛ in seculū seculi: ꝑceptū posuit ꝛ nō ꝑteribit Eccl'.s.i. Gn̄atio ꝑterit ꝛ gn̄atio aduenit: terra aūt in eternū stat. Licet motus cessabit post diez iudiciȷ̄: iuxta illud. Celum ꝛ terra trāsibunt Luc.21.s. quo ad qualitates accidentales. Istaz qualitatem hn̄t sancti: ꝛ nos debemus hīc per firmam ꝑseuerantiam in bona vita ꝛc̄. Ideo apl's Itaqꝫ fratres mei dilectissimi stabiles estote ꝛ imobiles habūdātes in omni ope dn̄i scientes ꝙ labor vester non est inanis i dn̄o i.Cor.15. Deo. Gratias. Amen.

¶ Qd' quadruplex est bonū. Sermo.16.

SAnctificetur nomen tuū. Supra in verbis illis. Pr̄ nr̄ qui est in celis: ponit̄ captatio beniuolentie vt dictū est. Modo in verbis istis Sanctificet̄ nomen tuum vsqꝫ in finē: ponit̄ septiformis petitio quaꝝ septē petitionum: hec est prima. Et ideo de ea incipiamus predicare cum gr̄a dn̄i. Salutetur ꝟgo maria ꝛc̄. Circa sufficientiā petitionū orationis dn̄ice notādum primo ꝙ sicut dicit Tho.22.q.83.ar.9. In oratione dn̄ica: nō solum petunt̄ oi̇a que desiderare possumus recte: sed etiā eo ordine petuntur quo desideranda sunt: vt sic hec oratio nō solum doceat nos orare sine petere: sed etiā sit iformatiua totius nostri effectus. Et quāuis ibi Tho. egregie exponat ordine istaꝝ petitionum nihilominus nos aliū ordinem ꝓsequemur: ſm aliquos alios doctores presertim Albertū ꝛ alios. Unde notāduz ꝙ ois nostra petitio circa duo ordinat̄. vz. ad cōsequutionē boni ꝛ ad euitationem mali. Ideo quattuor prime petitiones que sunt de bono: sunt ante tres sequētes que sunt de remotione mali. Postulat̄ ergo primo collatio boni cum dicit̄ Sctificetur nomen tuum: adueniat regnū tuum: fiat voluntas tua: sicut in celo ꝛ in terra: panē nr̄m quotidianū da nobis hodie. Remotio vero mali petit̄ ibi. Et dimitte nobis debita nostra: sicut ꝛ nos dimittimus debitorib⁹ nostris: vsqꝫ in finem. Circa ergo petitionez boni: sciendum est ꝙ quadruplex est bonū.

¶ Primum est bonum iustificans.

¶ Scd'm est bonum glorificans.

¶ Tertium est bonum operans.

¶ Quartum est bonum adiuuans.

Tria ex hijs respiciūt statū vie sed vnū respicit statum p̄rie. Primū bonum ꝙ premittit̄ est bonū gr̄e: quo iustificamur interius. Scd'z est bonū gl'ie: quo ditamur superius. Tertiū est bonum obiecte quo opamur exterius. Quartū est bonū eucharistie: quo coniungimur feruētius ꝛ fortius. ¶ Primū bonum petimus cum dicimus Sctificetur nomen tuū: q̄uis hec verba alijs modis exponi possint: vt infra dicetur. Scd'm bonum petimus cū dicimus Adueniat regnum tuuz. Tertium bonū petimus cum dicimus: Fiat voluntas tua sicut in celo ꝛ in terra. Quartum bonuz petimus tum adiungimus: Panem nostꝝ quotidianum da nobis hodie. Qd' intelligitur vno modo de pane sacramentali eucharistie diuinalis: quāuis ꝛ alijs modis exponi possit: vt infra dicetur. Scd'o ponitur petitio in euitatione mali. Ubi notādum ꝙ in euitatione mali ordo est in petitionibus ſm maius malum: q' autem malum culpe est maius q̄ȝ pene. Ideo primo ponuntur petitiones de culpa remouenda q̄ȝ de pena. Malum aūt culpe aut est culpe perpetrate de preterito: aut que timetur perpetranda de futuro. Et si est culpe ꝑpetrate de preterito: tunc cōtra hoc malū ordinat̄.

Quinta petitio. Et dimitte nobis debita nostra sicut ꝛ nos dimittimus debitoribus nostris. Si autem est malum ꝙ timeat̄ perpetrandum de futuro: tunc contra illi ordinatur. Sexta petitio. Et ne nos inducas in tentationem. Si autem est malum pene non promouentis ad meritū: tunc cōtra illud ordinatur petitio. Septima que dicit. Sed libera nos a malo. De malo autem ꝙ promouet ad meritum non est facienda petitio vt remoueatur: quia illud vtile ꝛ necessarium nobis est. Act. 4. Per multas tribula. oportet nos intro. in re. dei.

Pria ergo petitio ē de ꝯsequutiōe bōi iustificātis: dū dī. Sctificet̄ no. tu. Sed pro

latiori discussione materie notandū φ ista petitio pōt tripliciter intelligi ꝯm φ nomen illud pōt tripliciter accipi: cum dr̄. Sancti. nomen tuum. Triplex est ergo nomen dei.
¶ Primū est nomen diuinitatis eternalis.
¶ Secundū est nomen humāitatis tp̄alis.
¶ Tertiū est nomen regeneratōis sp̄ualis.
Primum pertinet ad ipsum deum.
Scdm ad filium eius secūdum φ homo. Tertium ad nos christianos.
Primo ergo dicemus de primo nomine.
Ubi notandū ꝓ introductione sermonis: φ deus est oio innoiabilis ꝓprie ꝛ ꝑfecte. Et ꝓbatur hoc rōne ꝛ auctate. Rō est: qꝛ si loquamur de noibus substantiuis: nullū nomen. est sufficiens ad dn̄m nominandū. Nam vt dicit phus In.4. Metaph. Rō significata ꝑ nomē est eius diffinitio. Manifestuꝫ est aūt φ de deo nulla pōt dari diffinitio: qꝛ oīs diffinitio ꝯstat ex genere ꝛ dr̄ia Deus āt nō est in genere aliquo sed supra oē genus: nec est in eo dr̄ia: qꝛ non est compositus sed simplicissimus in natura: ergo pꝫ φ nullum nomen substantiuuꝫ ꝓprie ꝛ perfecte pōt dici de deo: Si nos loquamur de noibus adiectiuis idem est: qꝛ noia adiectiua imponunꝉ ad repñtandas virtutes ꝛ ꝓprietates rerum ꝛ inde est φ vna res ꝓpter multas virtutes ꝛ ꝓprietates quas hꝫ pluribus noibus noiatur. Certum est autē φ oia noia mundi non possent exprimere virtutes ꝛ ꝓprietates dei: ꝛ iō non p̄t noiari. pꝫ rō. Auctas. Prouer. 30. Quod nomen est eius ꝛ quod nomen filij eius si nosti. Et iō quod nomen impones ei? verūtamen: qꝛ voces referunꝉ ad res significandas mediāte cōceptione intellectus: qꝛ vt phs dicit. Voces sunt signa intellectuū. Iō ꝯm quod aliquid a nobis intellectu cognosci pōt: sic a nobis pōt noiari: q̄uis autē in hac vita deus non possit cognosci a nobis per suam essentiam: cognoscitꝉ tn̄ a nobis ex creaturis ꝯꝫ habitudinē principij ꝛ per modū excellētie ꝛ remotiōis: iuxta. Illud. Ro. i. Inuisibilia dei a creatura mundi. i. ab hoie per ea q̄ facta sunt intellecta conspiciunꝉ sempiterna quoqꝫ virtus eius ꝛ diuinitas. Et sapientie. iij. A magnitudine enim speciei ꝛ creature cognoscibiliter poterit horum creator videri. Et iō sic pōt noiari a nobis ex creaturis: vnde noiamus eum oipotentē Exo. is. Dn̄s quasi vir pugnator oꝑs nomē eius ꝛc. sic noiamus eū dn̄ꝫ Isa. 42. Ego dn̄s h̄ est nomen meuꝫ creatorē. 2. Macha. i. Dn̄e de⁹ oium creator terribilis ꝛ fortis iustus ꝛ misericors. Et in auctē sapientie supra allegata. Et deuꝫ ꝯm φ ip̄m intelligimus: non aūt scdm φ ipse est. vnde scdm ꝯceptionem intellectus nostri per h̄ nomen deus intelligimus vnum qui creauit celum ꝛ terram ꝛ qui oia disponit ꝛ regit ꝛ cuius maiestas ꝛ gloria est infinita. Scdm hec ergo per hāc petitionē petimus hoc nomē sanctificari. s. a nobis: ꝛ hoc quidem dignissime: qꝛ sicut dr̄. ps. ioo. Sanctum ꝛ terribile nomē eius ꝛ alibi confiteanꝉ noi tuo magno qm̄ terribile ꝛ scm̄ est: sanctum bonis: terribile malis. Tunc aūt sanctificaꝉ a nobis istud nomen qn̄ damus ei debitam reuerentiam ꝛ honorem: ꝛ ad hoc tenemur ēt ex precepto ipsius dei dicentis. Non assumes nomē dei tui in vanum: nec enim habebit dn̄s in sortem eum qui assumpserit nomen dn̄i dei sui frustra. Exo. 20. Est aūt notandū φ tripliciter debemus huic sancto noi debitā reuerētiam ꝛ honorem: vt sic sanctificetur a nobis hoc nomen videlicet.
¶ Primo reuerenter ipsum nominando.
¶ Secundo vota sibi facta reddendo.
¶ Tertio iuramenta prestita obseruando.
Contra primū faciunt blassematores.
Contra scdm faciunt votorū violatores.
Contra tertiū faciūt iuramētoꝝ fractores.
Circa primū ergo vltra ea que dicta sunt supra sermōe. io. ꝛ. xi. ꝛ. xij. vbi agitur de dei adoratione. Videamus modo ꝯtra blassematores. qui non sanctificāt nomen dei sed ipsum blassemant ꝛ vituperant. Sunt ergo ꝯ blassemie vitiū tria principalr̄ notāda.
¶ Primū de blassemie quiditate.
¶ Secundū est de eius grauitate.
¶ Tertium est de eiusdem penalitate.
Circa primum notandum: φ sicut dicit Tho. 22. q. iij. ar. i. Nomen blassemie importare vr̄ quandā derogationeꝫ alicuius excellentis bonitatis p̄cipue diuine. Quicqd aūt deo ꝯuenit ꝑtinet ad bonitateꝫ ipsius: ꝛ quicqd ad ipsum non ꝑtinet longe est a rōne perfecte bonitatis: que est eius essentia scdm Dionisium. Quicunqꝫ ergo vel negat

aliquid de deo ꝙ ei conuenit: vel asserit de
deo ꝙ ei non conuenit: derogat diuine bo
nitati. quod quidē pōt ꝯtingere dupliciter
vno quidez modo: sm solā opinionē intelle
ctus: alio mō ꝯiuncta quadā affectus de
testatiōe sm Tho. vbi supra. Sed vt latius
exordiamur: notādum ꝙ blasfemia pōt cō
mitti tripliciter: quib⁹ addimus ad minus
duos alios modos: ꝛ sic erunt quinqꝫ modi
Primo ergo modo cōmittitur blessemia
qñ aliquis negat de deo ꝙ ei ꝯuenit. puta
negando deum esse. ps. Dixit insipiens in
corde suo non est deus: vel negando deum
esse oipotentē: Sicut aliqui dñt. Et non ha
beret posse deus quod hoc vel illud non fa
ciam. puta interficiam te vel aliquid tale.
O lingua radicitus p̄cidenda. Idem qui
negat deum iustum sub hac spē blassemie
ꝯtinent macedoniani heretici qui negabāt
spūm sanctū esse deum. De quo errore ha
betur. i. q. i. eos. Et. 24. q. 3. Quidā aūt. §.
Macedoniam. Item Manichei qui nega
bāt deū esse creatorē visibiliū. Idē qui dñt
deū nō esse bonū: vel creatorē vel guberna
torem oium vel nō esse trinum in psonis ꝛ
vnum in essentia vel asserit aliqd cōtra ali
quē articulū fidei: qꝛ tunc negat de deo il/
lud ꝙ sibi ꝯuenit. vnde dicit Tho. vbi su
pra ꝙ blassemia opponitur ꝯfessioni fidei.
¶ Scdo mō blassematur deus qñ atribui
tur ei vel asserit de eo quod ei non cōuenit
puta ꝙ sit iniustus: vl' ꝙ sit partialis: quod
est falsum: qꝛ apud deum non est acceptio
psonarū sub hac spē ꝯtinentur quidam he
retici qui vocabantur antropomorsite qui
dicebant deuz esse corpus ꝛ hēre humana
membra: de quo errore Habetur. 24. q. 3.
Quidam autem. §. Antropomorsite. Sic
peccant ēt illi qui inserunt nomen dei in ali
qua carta cuz aliquibus caratteribus ꝛ no
minibus dyabolicis pro aliqua vanitate:
qꝛ attribuunt deo illud quod fit a dyabolo
s. in cantationes ꝛ facturas. Et siquis effe/
ctus ex eis ꝯtingit attribuunt deo: ꝛ hoc fa
ciunt vt maior fides adhibeatur. Sic pro/
prie facit dyabolus sicut ille q vult aliquez
venerare: qꝛ miscet venenū cuz melle La tet
hoc in melle venenum. Sic peccant illi qui
exponūt somnia sm librum quēdam men/
datiis quez quidā attribuunt Danieli. Sic
de illis nigromantitis uel magis qui expel/
lunt dyabolum a corporibus energuminū
per aliquos incantus siue carmina dyabo
lica ꝛ attribuunt hoc deo: ꝛ multa faciunt
dyaboli que attribunt deo. Quid de illis
qui sanant morsus serpentum qui vulgo di
cuntur Giraldi: R⁹ si hoc pro incantus fa
ciunt: sub hac spē ꝯtinent: qꝛ faciunt virtu
te dyaboli: ꝛ appropriant Beato Paulo.
Quidam ēt attribuunt deo: q enim non cō
uenit per modum assertionis vel impreca
tionis dicendo. Maledicatur deus ꝛc. Nā
maledictio non ꝯuenit deo sed ois gloria ꝛ
benedictio Apoc. 7. Benedictio ꝛ claritas
ꝛ sapientia ꝛ gratiarū actio honor virtus ꝛ
fortitudo deo nostro in secula seculorum
Amen. ps. Sit nomen dñi benedictum ex
hoc nunc ꝛ vsqꝫ in seculum. ¶ Tertio mō
cōmittitur blassemia econtra qñ attribuit
creature quod deo appropriat: puta facere
miracula: sic faciebant iudei contra christū
dicentes. In Belzabub principe demonio/
rum eicit demonia ꝙ peccatum erat blasse/
mia in spūm sanctum: sicut dr̄ Math. 12. ꝛ
Mar. 3. ꝛ Luc. xi. Hec tñ pōt ptinere ad pri
mum modum blassemie. Hoc ēt modo pec
cant quicūqꝫ accedunt ad magos vel diui
nos pro filijs hn̄dis: vel p sanitate haben/
da vel huius: q̄ soli deo ꝯueniunt vel ꝑpria
sunt Deut. 32. Ego occidea ꝛ ego viuere fa
ciam pcuciam ꝛ ego sanabo: ꝛ non est qui
de manu mea possit eruere: sic etiā peccant
quicūqꝫ attribuunt nomē diuinitatis crea/
ture sicut fecit Holofernes qui dixit quod
nō est deus nisi Nabuchodonosor Judith.
5. Sic ēt peccant qui dicunt sctm̄ dyabo
lum: sicut faciunt siculi. Sic ēt oēs ydolatre
ꝛ nigromantici ꝛ diuinatores dicūt ꝛ sunt
blassemi ꝛ qui faciunt reuerentiam dyabo
lo: vel qui adorant lunam nouam vel aliaz
creaturam Ideo Angelus ꝓhibuit ne Jo/
annes euz adoraret Apoc. 19. ꝛ. 22. Sed ibi
alia rō est: qꝛ non est verisimile ꝙ Jo. vellet
adorare angelum adoratione latrie sed du/
lie. Vide supra. Sermone. xi. parte. i.
¶ Quarto modo dicunt blassemi quāuis
largo mō quicūqꝫ iurant per mēbra dñi.
22. q. i. Siquis per capillum vel caput iura

uerit vel alio modo blassemia contra deuz visus fuerit: si ex ecclesiastico ordine est: depo natur: si laycus anatematizetur. ¶ Quinto modo blassemare videntur quicunq; verbo vel facto detrahunt legi diuine vel canonice. Unde dicit Damasus papa. 25. q. i. Violatores. Blassemare spiritum sanctum non incongrue videntur qui contra eosdem sacros canones non necessitate compulsi sed libenter aliquid proterue agunt aut loqui presumunt aut facere volentibus sponte consentiunt et infra quoniam contra eum agit cuius nutu et gratia sancti canones editi sunt: hec ibi. Nota ergo contra illos qui dicunt despectiue istos canones quis fecit: fecerunt eos isti clerici in fauorem suum etc. Ex ista etiam ratione videtur idem in detrahentibus legi ciuili vel contra eam iudicantibus: quia vt dicitur. Prou. 8. Per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt. Sic etiam blassemant. illi qui detrahunt alicui sancto ab ecclesia canonizato: quia sic detrahunt ecclesie et spiritui sancto. a quo ecclesia in talibus agitur: quia in canonizatione sancti ecclesia non potest errare secundum Tho. quamuis glo. teneat contra et male in canonico gloriosus de reli. et vene. sanctorum lib. 6. Unde dicit Tho. 22. q. 13. ar. i. Ad primum quod sicut cum deus in sanctis suis laudatur laudantur opera que deus in sanctis suis efficit: ita blassematio que fit in sanctis ex consequenti in deum redundat. Sic multo magis blassemus est qui detrahit euangelistis quia per hoc detrahit diuine veritati asserens deum mendacem. Sic et illi qui blassemant sanctos: quia hec blassemia redundat iniuriam diuine maiestatis cuius sunt sancti. Nota hic de pueris deridentibus Heliseum. 4. Re. 2. Sic et blassemus dicitur siquis inferret iniuriam alicui ymagini christi vel virginis vel sanctorum in contemptum ipsorum: vel persequerentur seruos dei in iniuriam ipsius dei: sicut faciebat Saulus act. 9. Saulus ad huc spirans minarum et ce. in dis. domini et cetera. vnde erat tunc blassemus: sicut ipse postea confitens suum peccatum dicit prius fui blassemus et persequutor et contumeliosus. i. Thi. i. Ps. Nolite tangere christos meos: nam canis si offendit in iniuriam patroni offenditur ipse patronus. vnde Zacha. 2. Qui uos tangit quasi qui tangat pupillam oculi mei. Non autem est blassemus qui a dyabolo temptatur in corde de blassemia. Illa enim est blassemia dyaboli tentantis potius quam hominis tentati: quin imo meretur tentantus si sibi displiceat: vt habetur in summa vitiorum et in vitis patrum. ¶ Circa secundum videlicet de blassemie grauitate notandum quod sit graue peccatum istud potest octo modis siue mediis ostendi. Primo quia per hoc peccatum immediate deus offenditur: ex qua ratione sequitur quod blassemia sit grauius peccatum quam homicidium Ratio quia per blassemiam immediate et directe offenditur deus: per homicidium vero proximus. Homicida enim non intendit principaliter offendere deum sed proximum: licet consequenter offendatur deus: sed blassemi intentio principaliter fertur in deum. Ratio enim super qua fundatur omne peccatum est offensa dei: vnde nec homicidium: nec furtum: nec fornicatio: nec aliquod aliud peccatum habet rationem peccati. nisi inquantum per illud offenditur deus. vnde si deus non offenderetur non esset peccatum. sicut patet in Abraam volente filium occidere Gen. 22. Item in Sansone se ipsum occidente Iud. 16. et in. c. Gaudemus de diuor. Item in filiis Israel expoliantibus egyptum Exo. 12. Item in Osee accipiente mulierem fornicariam. Item in Iacob dicentis mendatium.

Item in iudice condemnante hominem malefactorem ad mortem iusticia suadente Posset ergo deus disponere quod homicidium non esset peccatum. Ideo. i. Re. 2. dicitur. Si peccauerit vir in virum placari potest ei deus Si autem in deum peccauerit vir: quis orabit pro eo? Cum igitur omnis actus malus habeat rationem peccati: eo quod sit offensa dei: ergo multo magis ipsa dei offensa peccatum est: quia propter quod vnumquodque et illud magis. vnde blassemia est maximum peccatorum. vnde super illud verbum Isa. 18 Ad populum terribilem post quem non fuit alius etc. Dicit gl. omne peccatum blassemie comparatum leuius est. Ex hac etiam ratione dicunt Theologi: quod peccata commissa contra precepta prime tabule: sunt grauiora hiis que committuntur contra precepta secunde tabule. Predictam rationem ponit Tho. 22. q. 13. ar. 3.

ad primū. Unī tante grauitatis est h̄ pctm̄
blasfemie ꝙ etiā antiqui patres nō aude-
bant ipm̄ peccatum etiaꝫ verbo exprimere.
Unde dicitur Job.i. Consurgensq̄ dilucu
lo offerebat holocausta per singulos dies.
Dicebat enim ne forte peccauerint filij mei
⁊ benedixerint deo in cordibus suis. Nota
benedixerint .i. maledixerint: vbi dicit scūs
Tho. ꝙ crimen blasfemie taꝫ orribile est: vt
pia ora ipm̄ noiare formident: sed ipm̄ ꝑ ꝯ̄
riū significāt. ❡ Scđo q2 pctm̄ mēsurat̄ ꝑꝫ
ꝯditionē ꝑsone in quā peccatur. Quāto .n.
ꝑsona maioris ꝯditionis offensa est: tanto
grauius est pctm̄: q2 āt ꝑsona diuina seu essen
tia eius est i infinite excellētie: iō pctā que im
mediate cōmittunt̄ ꝯ̄ ipm̄ deū: sunt grauis-
sima: ⁊ hmōi est blasfemia. ❡ Tertio q2 pe
ius facit blasfemus deo q̄ dn̄s suo: vł ꝓximo
nus famulo: q nunq̄ dicit ei cōuitiū sine de
merito ipsius sui vel famuli: sed blasfemus
dicit iniuriā deo sine suo demerito. Immo
ex culpa diaboli blasfemus iniuriatur deo.
Uerbi gr̄a. Siqs ludit ad taxillos ⁊ ꝑdit:
cā huius ludi est diabolus nō āt deus: qn
immo ipse deus: ꝑcipit ꝙ nō ludas ludo ⁊c̄.
⁊ tn̄ ribaldus lusor ⁊ cecus blasfemat deuꝫ
sic rixosus: sic venator q ꝑdit ꝑdā: sic eqta
tor cadens ⁊c̄. Dic vt expedit. ❡ Quarto
q2 blasfemi sunt peiores iudeis q xp̄m cō-
tumelijs affecerūt: q2 iudei affecerunt ꝯtu
melijs xp̄m mortalē infirmū ⁊ in statu hūi-
litatis: q2 filius hois venit ministrare ⁊ nō
ministrari ⁊ dare aiam suā ꝓ multis Mat.
20. Sed blasfemi afficiūt blasfemijs ⁊ con
tumelijs xp̄m immortalē ⁊ regnātēꝫ i celis.
Itē iudei aliquantulū ꝑ ignorātiā excusan
tur nesciētes xp̄ꝫ ēe deū. Si .n. cognouissent
nunq̄ dn̄m glie crucifixissent. i. Cor. t. Licet
cognouerunt xp̄m esse mesiā Mat. 22. Hic
est heres. Et h̄ verꝫ est d̄ phariseis ⁊ scribis
sed alij rudes ⁊ ignari ēt hoc nō cognoue-
runt. Act. 3. Et nunc fr̄es scio ꝙ ꝑ ignoran-
tiā fecistis: sicut ⁊ principes vr̄i. Blasfemus
āt credit ipm̄ esse deū. Itē iudei illudebāt
xp̄o q ab oibus illudebat̄ ⁊c̄. Sed blasfe-
mus videt xp̄m in toto mūdo adorari. Itē
iudei audita blasfemia obstruebāt aures
suas. Unī sup illd̄ Act. 7. Cōtinuerūt aures
suas. Dicit glo. interlinearis ne blasfemiaꝫ
audirent. Blasfemi aūt apiūt ⁊ os ⁊ aures
in cōtumeliā dei. O iniqtas ❡ Quinto qa
blasfemi peiores sunt hereticis. q2 heretici
dicūt de deo q̄ credunt esse ꝟa: blasfemus
āt dicit de deo q̄ scit nō esse ꝟa nec dicēda
⁊ sic ex malitia peccat. ❡ Sexto q2 blasfemi
peiores sūt canib⁹: q2 canis nō mordet nec
lacerat dn̄m suum: sed blasfemus sic. Unde
sunt siles canibus rabiosis q mordent ma
nū ei⁹ q dat eis panē. ❡ Septio q2 blasfe
mus est peior oibus creaturis: q2 oēs crea-
ture laudāt deū mō suo oñdendo dei po-
tentiā: sapiam ⁊ bonitatē: ⁊ inuitāt ēt nos
ad laudādū deū. Dan. 3. Bn̄dicite oia opa
dn̄i dn̄o ⁊c̄. Unī Greg. Mix est quō hō deū
nō laudat. cū eū ois creatura ad deuꝫ lau-
dādum inuitat. ps. Laudent illū celi ⁊ terra
mare ⁊ oia reptilia in eis: blasfemus āt nō
laudat deū sed vituꝑat. Ergo q2 blasfemi
assimilant̄ dānatis: ⁊ ꝑ nullū pctm̄ pōt ita
manifeste cognosci ꝙ hō sit dānādus sicut
ꝑ pctm̄ blasfemie. Pro cuius rōis itelligen-
tia. Nota silitudinē de aliquo quem nō co-
gnosceres cuius regionis vel ciuitatis esset
cōpatriota vel ciuis: tunc si audires eum lo
quentē ex loq̄lla cognosceres: q2 si frācigene
loq̄ret̄ iudicares eū esse frācigenā. si arago
nice aragonē: si grece grecū: ⁊ sic de singulis
Unī ex hoc dixerūt qdā Petro. vere tu ex
illis es: nā ⁊ loq̄lla tua manifestum te facit.
Mat 26. Mō ad ꝓpositū in alio mundo si
cut dicit Aug⁹ in ꝓhemio de ciui. dei ⁊ in
lib. 14. Sūt due citates: vna ciuitas Jer'lm
q̄ est vita btā. alia Babilon que est ꝯfusio q̄
est infernus. de pe. Apoc. 21. Uidi ciuitateꝫ
sanctā Jer'lꝫ nouā descēdētē de celo a deo
ꝑatā sicut spōsam ornatā viro suo in hac ci
uitate Idioma est laus dei. ps. Bti q habi
tāt in domo tua dn̄e in secula seculoꝝ lau-
dabunt te. Isa. 35. Qui liberati fuerūt ⁊ re-
dēpti a dn̄o cōuertent̄ ⁊ venient in syon cū
laude ⁊ letitia sempiterna sup caput eorum
gaudiū ⁊ letitiā obtinebūt ⁊ fugiet dolor
⁊ gemitus. Alia ciuitas est Babilon .i. con
fusio ⁊ significat infernum: vbi est ois ꝯfusio
de qua dicit Job. x. Ubi nullus ordo sed
sempi. hor. inhitat de hac ciuitate di. Apo.
18. Ue. ve ciuitas illa magna Babilon. Et
di duplex Ue. Primum ꝑꝑ demones.
Scđo ꝑꝑ aias dānatas: vel primū ve ꝑꝑ
aias. Scđm ꝑꝑ corpa dānatoꝝ q̄ i futuro

eum alabus cremabuntur: τ in ista ciuitate
nullum officium aliud est nec ars: q: vt dici
tur Eccl' s.9. Nec opus nec ratio nec sapia
nec scientia erunt apud inferos: nisi vnum
tm̄.s. blassemare deum τ virginez τ oēs san
ctos eius τ oēs creaturas Apoc.16. Estua-
uerunt hoīes estu magno τ blassemauerunt
nomen dei hn̄tis ptātem sup has plagas: τ
infra. Et manducauerunt linguas suas pre
dolore τ blassemauerunt deum celi pre do-
loribus τ vulneribus suis τ non egerūt pe-
nitentiam ex opībus suis. Unde quilibet
dānatus dicit. Maledicta dies in qua na-
tus sum: dies in qua peperit me mater mea
nō sit bn̄dicta. Maledictus homo qui anū
ciauit pr̄i meo dicens. Natus est tibi puer
masculus: τ quasi gaudio letificauit eum.
Iere.20. Blassemia ergo est idioma illius
ciuitatis q̄uis illa blassemia in dānatis nō
ptineat ad demeritum. sed ad penā dāna-
tionis. vt dicit Tho.22.q.13.ar.4.ad scd̄m
Cū ergo tu vides aliquē delectari de lau-
de dei τ sctōꝝ: q2 q libēter loqtur τ audit
de laude dei: signum est ꝙ sit ciuis illius se-
rene ciuitatis Ierl'm Io.8. Qui ex deo est
verba dei audit τc̄. Si vero aliqs est blasse
mus: signū māifestū ē ꝙ sit ciuis inferni:
nam τ loquella sua manifestum eum facit.
Ergo caueatis ne adiscatis idioma illius ci
uitatis τc̄. Circa tertiū.s. de blassemie pe
nalitate: q̄ aūt hoc pctm̄ sit punibile τ di-
gnum omī pena τ tpali τ spūali patet p
multas auctoritates τ exēpla. Et primuz
exēplum habemus in scriptura sacra sicut
patet Leuitici.24. Ubi legit̄ de quodā fi-
lio mulieris israelitidis quez pepererat de
viro egiptio: qui in iurgio qd̄ habuerat cū
viro isrl'ita blassemauit nomen dn̄i: cui[9] ma
ter vocabatur Salomith filia Dabri de tri-
bu dan: qui fuit positus in carcere: τ cōsul-
tus dn̄s dixit Moysi. Educ blassemium ex-
tra castra τ lapidet euz populus vniuersus
Nota vniuersus. vult ergo deus ꝙ totus
populus cōsecret manus suas in vindicta
blassemi. Unde τ ibidem facta est lex. di.
Qui blassemauerit nomen dn̄i morte mo-
riatur. Leuit.24. Et concordat ius ciuile
sm̄ ꝙ blassemus debet vltimo supplicio pu
niri. vt inauct. vt nō luxu. cōtra naturā cir-
ca si. coll'.6. ibi. Et q̄uquidam ad hec que
predximus τ blassemia verba τ sacramen-
ta de deo Ierant deum ad iracundiaz pro-
uocantes τ istis iniungimus abstinere ab
huiusmodi blassemijs verbis τ iurare per
capillos τ capud τ de hijs proxima verba.
Si enim contra homines facte blassemie
impunite non relinquuntur multo magis q
ipsum deum blassemat dignus est supplicia
sustinere. Propterea igitur oībus hoībus
huiusmodi precipimus a predictis delictis
abstinere τ dei timorem in corde percipere
τ sequi eos qui bene viuunt: propter talia
enim delicta τ fames τ terremotus τ pesti-
lentie fuerunt. Et propterea admonemus
abstinere ab huiusmodi predictis illicitis
vt non suas perdant animas. Ultimuz au
tem supplicium solam mortem interpreta-
mur. vt ibidem dicit glo. allegat. ff. de penis
l. Ultimum de iure vero canonico qua pe-
na blassemus sit plectēdus. vide in. c.i. τ.2.
de maledictis. ¶ Scd̄m exemplum in scri-
ptura habetur de Senacherib rege magno
assyriorum qui obsidens Ierusalem cum
exercitu magno blassemauit deum dicens.
e Non haberet deus posse liberare vos
de manu mea: in cuius blassemie penā an-
gelus domini de nocte veniens occidit cen
tum octoginta quinq3 milia virorū de exer
citu suo. Ipse vero cum paucis fugiens in
terram suam.s. Niniue occisus est in tem-
plo dum adoraret Nesrach deum suum
ab adramalech τ sarasar filijs suis: regna-
uitq3 Asaredon filius eius pro eo Isa.37.
Et.4. Re.18. τ.19. ¶ Tertium exemplum po
nit Greg. in.4. dialogorum de infante illo
quinquenni qui in sinu patris blassemauit
deū τ statiz defunctus est τ demones eius
animam rapuerunt. ¶ Quartum exemplū
audiui a quodam fratre nostro fide digno
quod contingit siraguse de quodam ma-
gno natatore: qui erat magnus blassemus
qui cum semel de puppi se in mare tran-
quillum proiecisset causa natandi statim
submersus τ qui postmodum ab amicis pi
scatus est: τ eductus de mari mortuus: τ in
uentum est cadauer totum integrum pre-
ter linguam: vt in illo mēbro maxime osten
deret deus vindictam in quo peccauerat:
iuxta illud Sap.xi. Per que quis peccat
per hec τ torquetur.

¶ Quintum exemplum contingit in quo/
dam patrono nauis: qui in quodam nau/
fragio videns q nauis submergenda erat
nec esset spes de eius euasione desperans
se blassemauit dnm dicens. non habebis tu
deus posse q moriar submersus: et hijs di/
ctis arripuit gladium et selpsuz proprio mu
crone peremit.
¶ Sextum exemplum audiui attigisse in si/
cilia de quodam mulione qui vulgo dicitur
burdanarius qui cum iter faceret cum quo
daz iudeo et alijs christianis: sepius in vna
blassemabat deum virginem et sanctos: in
tantum q etiam iudeus ille commotus euz
redarguit. d. O miser ego sum iudeus: et ab
horreo blassemias tuas et similia verba di/
cendo: at ille non solum non est correptus
verum etiam deterius postea fecit: et ecce su
bito mota est tempestas aeris et nubes ob/
scura stitit supra capita eorum et ceperunt
fulgura et tonitrua immitti: et venit quod/
dam fulgur et percussit illum blassemu cum
mulis et ceteris rebus suis et ipsa cobussit
et ad cineres redegit: ceteris socijs suis ab
omni malo preseruatis. Patet ergo p exe/
pla quanta pena digni sunt blassemi. vnde
tales coiter moriuntur sine confessione et alijs
sacramentis et vt plurimum occisi: vel sub/
mersi. vel alia morte subitanea et improuisa
Ideo di Thob. xiij. Dne maledicti erunt q
contempserunt te et condemnati erunt qui
blassemauerunt te. Ideo puniendum est a
rectoribus ciuitatum: sicut legitur de beato
Lodouico rege francorum qui acriter hoc
peccatum puniebat alioquin deus ipse fa/
ciet vindictam. Nam deus proprie facit si/
cut facit homo qui obsidetur in castro: con/
tra quod obsidentes faciunt balistas bom/
bardas trabucos etc. Ipse pro obsessus de/
fendes se facit etiaz contra obsidentes simi
lia. Sic blassematores faciunt contra deuz
balistas blassemiarum et bombardas male
dictionuz: ipse vero deus facit bombardas
pestium: trabucos famis: cum manganellis
siue bricolis guerrarum: et cum balistis sicci
tatum terremotuum et infirmitatum: et to/
tam ciuitatem punit propter peccata blas/
femie impunita. Et dices tu ego qui non
sum blassemus: quare debeo puniri? Re/
spondeo. Quia auditis eos et non accusa/
tis: sed tacetis et non denuntiatis etc. Si in
traret lupus vel vrsus in ciuitatem quilibet
clamaret ad lupum etc. Sed contra blasse/
mum non clamatis quinimmo quod dete/
rius est plerique quando sciunt aliquem blas/
femum prouocat eum vt irascatur et blasse/
met vt rideant et trufentur. Quid dicam de
venatoribus et aucupatoribus qui cuz per
dunt predam ve falconez blassemant deu
et sanctos et cantant totum chalendarium
O lingua maledicta. Ideo vos rectores ci/
uitatis debetis super hoc prouidere: alio/
quin deus ipse suplebit negligentiam ve/
stram in perniciem animarum vestrarum et
totius ciuitatis. Cum ei quis blassemat re/
gem: omnes contra eum insurgunt: quilibet
quantumcunque pauper habet aduocatum
vel procuratorem in curia: solus xps caret
aduocato. quinimmo multi opponunt se ne
blassemus puniatur qui sunt peiores q sa
raceni qui lapidant eos qui blassemat chri
stum et beatam virginem. Ideo conqueritur
ipse deus contra rectores ciuitatis. d. per
Isa. 52. c. Dominatores populi mei inique
agunt: dicit dominus: et iugiter tota die no
men meum blassematur. propter hoc sciet
populus meus nomen meum in die illa:
quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. s.
puniendo: ideo caueatis vos rectores: ne
scitis negligentes ad puniendum acriter h
peccatum: et esset bonus modus ad caute/
lam: de futuro prohibere ludum taxillorum
qui est fons et origo omnis blassemie: vt di
cit tex. in aut. alearum vsus. C. de relig. et
sump. fu. Deo Gratias. Amen.

¶ De reuerentia exhibenda nomini Iesu. Sermo.17.

Anctificetur nomen tuum. Supra in sex proximis sermonibus dictum est quomodo debet sanctificari a nobis nomen sanctum dei quod competit sibi ratione diuinitatis eternalis modo secundum ordinem distinctionis posite supra sermone.16. Sequitur videre quando et quare debemus sanctificare nomen dei quod competit sibi ratione humanitatis temporalis. Salutetur virgo maria. Pro introductione sermonis est notandum quod ipsi deo incarnato competunt due differentie nominum ratione humanitatis: vnum. videlicet appellatiuum: et aliud proprium. Appellatiuum est multiplex secundum quod ex scriptura sacra colligimus. Nam primo nomen appellatiuum sibi competens est Emanuel: iuxta illud Isa.7. Ecce virgo concipiet et pariet filium. et vocabitur nomen eius Emanuel. Item alia nomina ponuntur. Isa 8. Voca nomen eius accelera. spolia detrahe. festina predari. Item alia nomina ponuntur. Isa.9. Paruulus enim natus est nobis et filius datus est nobis: et factus est principatus super humerum eius: et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi. princeps pacis. Item Iere.23. Hoc est nomen quod vocabunt eum dominus iustus noster. Item Apoc.19. Vocabitur nomen eius verbum dei. Item vocatur christus. Dan.8. Post.62. ebdomodas occidetur christus et de istis nominibus consideratio dimittetur ad presens: presertim quia effectus et proprietates omnes significate per predicta nomina: continentur sub significatione proprij nominis de quo infra dicetur. Est ergo aliud nomen competens deo ratione humanitatis: quod est nomen proprium et hoc est Iesus: hoc nomen est a prophetis prenuntiatum Abacuch.3. Ego autem in domino gaudebo et exultabo in deo Iesu meo ab angelo prenuntiatum vt infra dicitur: a deo exaltatum Phil.2. Et habetur infra ab apostolis predicatum. Unde de paulo dicitur. Vas electionis est mihi iste vt portet nomen meum etc. Act.9. Quod nomen est impositum christo a deo mediante angelo. Isa.62. Vocabitur tibi nomen nouum quod os domini nominauit Luc.1. Ecce concipies et paries filium et vocabis nomen eius Iesum. Fuit autem hoc nomen impositum sibi in circumcisione. Luc.2. Vocatum est nomen eius Iesus quod vocatum est ab angelo priusquam in vtero conciperetur. Huic ergo sanctissimo nomini debemus omnem reuerentiam exhibere: et ipsum totis viribus sanctificare. vt sic adimpleatur a nobis petitio quam facimus dicentes. Sanctificetur nomen tuum. scilicet corde ore et ope. Et facere debemus triplici ratione.

¶ Prima sumitur ab auctoritate diuinali.

¶ Secunda sumitur a constitutione humanali.

¶ Tertia sumitur ab vtilitate effectuali.

¶ Prima ergo ratio sumitur ab auctoritate diuinali. ipse namque deus per apostolum Paulum nos inducit vt hoc sanctum nomen debeamus honorare et sanctificare dicens. Deus exaltauit illum et donauit illi nomen quod est super omne nomen vt in nomine Iesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus in gloria est dei patris. Phil.2. Vides ergo in quanta reuerentia hoc nomen sit et apud creatorem deum. et apud creaturas. Nam primo habet ipsum in reuerentia magna deus. Unde dicit. Illum exaltauit et donauit illi nomen quod est super omne nomen. ¶ Secundo angeli. Unde dicit. Ut in nomine Iesu omne genu flectatur. ¶ Tertio omnis creatura irrationalis: vnde dicit. Terrestrium. Unde Agatha dicebat Quintiano. Si feras promittis audito christi nomine mansuescunt. ¶ Quarto demones Unde dicit et infernorum. ¶ Quinto creatura rationalis. scilicet homo. Unde dicit. Omnis lingua confiteatur: quia dominus Iesus in gloria est dei patris. Hec autem confessio fit per gratiam spiritus sancti: et non aliter. i. Cor.12. Nemo potest dicere dominus Iesus nisi in spiritu sancto.

¶ Secunda ratio sumitur a constitutione humanali que habetur in. c. Decet domum dei de immunitate ecclesiarum lib.6. Ubi sancta mater ecclesia statuit quod audito hoc nomine omnes debent ei reuerentiam cordis et corporis exhibere. Unde sicut dicitur ibidem. Conuenientes. scilicet homines ibidem. scilicet in ecclesia nomini illud quod est super omne nomen: a quo aliud sub celo non

est datum hoibus in quo saluos fieri cre/
dentes nomen vz iesum christuz qui saluū
fecit populum suum a peccatis eorum: ex/
hibitione reuerente specialis attollant. Et
quid generaliter scribitur: vt in nomie iesu
omne genu flectatur. singuli singulariter in
se ipsis implentes: precipue dum aguntur
missarum sacra misteria gloriosum illud
nomen quandocūq recolitur flectant ge
nua cordis sui quod vel capitis inclinatio
ne testentur. hec ibi. Et nota q propter re/
uerentiam tanti nominis noluit deus q
alicui cōmunicaretur hoc nomen quantuz
ad effectum salutis vl'is: sed quantum ad
ipsum nomen eius sit aliquibus antiquis
patribus cōmunicatum vz Jesu naue. qui
τ Josue: τ Jesu filio Syrach. Hinc patet
responsio ad questionem quaz format Jo.
an. in dictio. c. Decet domum dei in nouel
la in gl. super verbo. Jesus: vbi querit qua
re nos non dicimur iesuani a iesu: sicut chri
stiani a xp̄o! Et assignat ibi duplicem rō/
nē. vna theologal': s'a grāmatical'. p'ria the
ologalis ē ista quaz assignat post Archi. d.
q2 christus nobis cōmunicauit rem signifi
cataz: hoc nomine christus qui dr̄ vnctus
spiritu sācto a deo patre. ps. Dilexisti iusti
tiam τ odisti iniquitatem propterea vnxit
te deus: deus tuus τc. Hanc vnctionem
cōmunicauit nobis: q2 vt dr̄ Jo. i. de pleni
tudine eius oēs accepimus: τ eius vnctio
nos docet de omnibus de sacra vnctione
c. Vno. Et. i. Jo. 2. Sed rem significatam
hoc nomine iesus quod sonat creator: non
cōmunicauit nobis: spiritum enim saluare
sibi conuenit. vnde ipse est qui saluum fa/
cit populum suum: vt dr̄ Luc. i. Et dicitur
in dicto. c. Dicit. Ac si dicat non alius: ad
hoc de conse. d. 4. Nemo τ. c. Adest τ. x.
q. 3. illud de pe. di. i. Mensuram. i. q. i. Ut
euidenter. Rō. 2. Que est grāmaticalis est
ista: q2 iesus est nomen ꝓprium vnde an/
gelus Luc. i. Vocabis nomen eius iesum
quod nomen: q2 ꝓprium nomen cōmuni/
cabile sed xp̄s est nomen appellatiuū τ ēt
cōmunicabile: nam est nuncupatio cōmu/
nis potestatis. vnde hz plurale iuxta illud
Nolite tangere xp̄os meos. Ideo autem
vngimur a xp̄o: q2 fecit nos luctatores cō
tra dyabolum de conse. di. i. c. 2. Hec Jo.
an. vbi supra. ¶ Tertia ratio sumitur ab
vtilitate effectuali. Nam multiplicem vti
litatem consequimur ex virtute huius san
ctissimi nominis iesu. Et sunt iste vz.
¶ Primo est languentis aie medicatiuū.
¶ Secdo est spūalis fortitudinis collatiuū
¶ Tertio est duri cordis mollificatiuum.
¶ Quarto corꝑalis īfirmitatis sonatiuū.
¶ Quinto ē dyabolice ptātis cōpressiuū.
¶ Sexto est tꝑalia ꝑiculorū liberatiuum.
¶ Septimo est orōnum exauditiuum.
¶ Octauo est credentium glorificatiuuz.
¶ Primo ergo hoc nomen iesus est lan/
guentis anime medicatiuum. Confert eniz
medelam spūalem anime peccatorum ta
be languenti. Nam si peccator humiliter
inuocet nomen domini iesu: sentit in se mi
rabiliter contrictionis dolorez: ita vt a pec
catis sanetur Jo. io. Omnis quicunq in/
uocauerit nomen domini saluus erit.
¶ Hoc signatum est quādo domino iesu
christo mortuo petre fisse sunt τ monumē
ta aperta sunt: τ multa corpora sanctorum
surexerunt Mat. 27. Per petras significā
tur corda dura peccatorum: que sunt dura
sicut petre: τ quandoq plusq petre: Nam
petra rumpitur ad ictus malei repetitos τ
iteratos: corda autem peccatorum nō frā
gunt ad ictus verbi dei quod est maleus.
item petra q̄uis sit dura tamen liquefit ꝑ
ignem: cor autem peccatoris non liquefit
vere ad verbum dei qd̄ est ignis. Auctas
de vtroq Jer. 23. Nunquid non verba
mea sunt quasi ignis ait dominus: τ qua
si maleus conterrens petram. ideo durius
est cor peccatorum q̄ petra. Uidemus ꝑ
experientiam q quotidie venitis ad predi
cationez τ tamen duriores estis. 2° dic q̄
i. Nā auarus venit τ recedit auarus: luxu
riosus: τ sil'r. vindicatiuus venit τ talis re/
cedit: quinimo deterior: q2 si prius ignoran
tia ducebatur ad peccandum modo non
Item fit magis ingratus deo post audi/
ctionem verbi dei q̄ antea. Cui ergo com
parabimus. peccator enim ex quo durior
est q̄ petra: certe poterimus ipsum incudi
comparare que ex ictu malei magis firma
tur i terra siue ligno: τ durior fit. Ideo de
peccatore duro dicit dominus ad Job.
Cor eius indurabitur quasi lapis: τ strin/
guntur quasi maleatoris incus. Job 41.
Ue igitur illis peccatoribus qui sicut incu

des duri sunt: qui nec flagellis conteruntur nec verbo predicatoris mouent̄. Remediū est ergo eis ꝙ hūiliter innocent nomen dñi Jesu qꝛ eius virtute contererentur: si tñ Petre sunt non incudes: quales sunt illi q̄ sunt obstinati ad peccatum qꝛ de talibus nulla spes est: sicut sunt illi qui nec confiteri volunt nec restituere mala ablata: nec rancorem dimittere. De talibus dicit Amos propha. Sup tribus sceleribus damasci ⁊ sup quattuoꝛ non conuertam eum. Amos p̄io Damascus interpretatur sanguinē bibēs. ⁊ significatur peccatoꝛ qui bibit sanguinē .i. peccatum qꝛ delectatur in peccato quod sanguinis noīe nuncupatur. ps. 50. Libera me de sanguinibus. Sup hoc ergo tex. dicit glo. Jero. sicut habetur in. c. Sup tribus de pe. di. i. iuxta tropologiā hic possumus dīc.

Primum pctm̄ est: cogitasse que mala sunt. Scḋm cogitationibus acquiesse ꝑuersis. Tertiū qḋ mente decreueris ope complere. Quartum post pctm̄ nō agere pniam ⁊ suo sibi complacere delicto. Ille ergo peccatoꝛ qui nō obstinatus est quāuis coꝛ habeat durum ad contritionē innocet nomen dñi Jesu ⁊ frangetur sicut petre in moꝛte xp̄i ⁊c. Per monumenta vero intelligunt̄ coꝛpa pctōꝝ que sunt spetiosa exterius ⁊ depicta varijs vestimentoꝝ coloribus ⁊ picturis: sed intus in aīa sunt fetidissima. De talibus dicit dñs Mat. 23. Ve vobis hypocrite: qꝛ similes estis sepulchris dealbatis que a foris parēt hoībus spetiosa: intus vero plena sunt ossibus moꝛtuorū ⁊ omni spurcitia. Ista ergo monumēta clausa sunt: qn̄ peccatores non confitentur: sed remediū est vt innocent deuote nomen dñi Jesu: ⁊ sic aperientur ora ad confitendum: vt putredo vitioꝝ exeat que in coꝛde paulo ante latebat. Et sic sanctoꝝ coꝛpa surrexerunt: per qḋ significatur ꝙ per contritionē ⁊ confessionem quam ex virtute noīs Jesu xp̄i habuerunt: resurgūt peccatores a moꝛte peccati ad vitā grē. Et sic qui erant pri⁹ moꝛtui: postmodum viui ⁊ sancti resurgūt: qꝛ non est considerandum in eis qḋ fuerūt qꝛ iam incipiunt esse qḋ non fuerant. 50. di. Ferrum. Unde ⁊ olim in ecclesia primitiua, conferrebant baptismum apl'i in noīe Jesu xp̄i: in cuius noīs virtute remittebantur peccata in baptismo: ⁊ dabatur gratia spiritus sancti. Unde Act. 4. dicit Petrus: nec enim nomen aliud, sub celo est datum hominibus in quo opoꝛteat vos saluos fieri. Et idem Petrus dicit Act. x. Huic oēs prophe testimonium perhibent remissionē accipere ꝑ nomē eius omnes qui credūt in eum. Item ps. 24. Propter nomen tuum dñe propitiaberis peccato meo multum est enim. ¶ Scḋo hoc nomen sanctum Jesus est spiritualis foꝛtitudinis collatiuum in ꝑsecutionibus. s. ⁊ aduersitatibus: sicut patet in martyribus qui per multa flagella ⁊ toꝛmenta grauissima foꝛtissimi substinebant inuocando nomen Jesus. Unde apl'i q̄ pri⁹ a deo pusillanimes erant: ꝙ ad verbum vilissimaꝝ personaꝝ timebant: sicut patet de Petro in nocte passionis xp̄i: qui ad vocē ancille pertimescens negauit xp̄m. post modum virtute noīs Jesu xp̄i roborati in persecutionibus letabantur. Unde de eis dicitur Act. 5. Ibant apl'i gaudentes a conspectu concilij. q. di. ha. pro. no. Jesu cōtu. pati. Et eiusdem. 21. dicit Paulus. Ego enī nō solum alligari sed etiam mori in Jer'lm paratus sum ꝓpter nomen dñi Jesu. Ad idē facit exemplum de beato Ignatio: de quo scribitur ꝙ inter tot toꝛmentorum genera nunꝙ ab innocatione noīs Jesu xp̄i cessabat: quem cum toꝛtores requirerent cur h̄ nomen totiens replicaret ait. Hoc nomen coꝛdi meo inscriptum habeo: ⁊ ideo ab ei⁹ inuocatione cessare non valeo. Post moꝛtem igitur eius. illi qui audierant hoc volētes curiose experiri. coꝛ eius ab eius coꝛpore auulserunt: ⁊ illud scindentes per medium totum coꝛ scriptum hoc nomine Jesus christus litteris aureis inuenerunt. Unde ex hoc plurimi crediderunt. Sic ⁊ Paulus apostolus innumerabiles persecutiones ⁊ pericula passus omnia in virtute huius nominis superauit: quod in tantum dilexit vt in epistolis suis quingentis vicibus hoc sanctum nomen reperiatur ⁊ in scriptura. Unde de eo dicit dominus. Uas electionis est mihi iste vt poꝛtet nomen meum coram gentibus ⁊ regibus ⁊ filijs israel Act. 9. Quinimmo sic coꝛdi suo hoc nomen medulitus erat infixum: vt etiam post moꝛtem caput eius decollatum tribus vici

dus hoc nomen Jesus noīauerit: dando tres saltus ⁊ in quolibꝫ saltu unus fons aq̄ limpidissime scaturijt: de qua aqua dante dn̄o cum essem rome bibi ego lꝫ indignus. Ideo Prouer. 18. Turris fortissima nomē dn̄i: ad ipsam currit iustus ⁊ exaltabitur.

¶ Tertio hoc sanctuꝫ nomen est duri cordis mollificatiuum. s. ad iniuriarū remissionem. Unde dicitur Cant. 1. Oleum effusuꝫ nomen tuum. Ideo adolescētule dilexerūt te nimis. Nota q̄ oleum habet ꝓprietateꝫ mollificādi dura: dicit ergo ecclesia sancta x̄po: nomen tuum. s. Jesus est oleū: q̄ȝ mollificat corda pctōꝝ ad remissionem iniuriaꝝ receptaꝝ. Et nota dum dicit effusum. i. expansum. s. in celo. q̄ȝ ruine angeloꝝ replentur ⁊ in terra: q̄ȝ ubicū̄qꝫ per ap̄los nomē dn̄i Jesu predicatum est. p̄s. In oēm terrā exiuit sonus eorum ⁊c. ⁊ per effectum salutis. Isa. 48. Dedi te in lucem gentium ut sis salus mea usqꝫ ad extremum terre: ideo adolescentule. i. anime deuote que dicunt adolescentule: quia non sunt confecte uetustate peccatoꝝ: de quibus dicitur. p̄s. Inueterani inter oēs inimicos meos. Nota exēplum q̄ contigit florentie de crucifixo qui est in monasterio sancti Miniatis in cuius nōis inuocatione mollificatum est coꝛ filius cuius frater occisus fuerat: ut parceret homicide fratris sui quem paulo ante querebat occidere. Dic exemplum. ¶ Quarto est corporalis infirmitatis sanatiuum: iuxta illud Mar. ultimo. In nōie meo sup̄ egros manus imponent ⁊ bene habebunt. Unde Petrus rauennas. Hoc est nomen quod dedit cecis uisum: claudis gressum: surdis auditum: loquelam mutis: ⁊ uitā mortuis restituit. Et de hoc habemus exemplum. Act. 3. De uiro claudo ex utero matris sue qui baiulabatur ⁊ portabatur ante portam templi: que dicitur speciosa ut peteret elemosynam ab introeuntibus in templū ⁊c. Dic hystoriam. Ubi dicitur intuens autem in eum Petrus cum Joanne dixit. respice in nos: at ille intendebat in eos sperans aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit. Argentum ⁊ aurum non est mihi q̄d autem habeo hoc tibi do. In nomine Jesu christi nazareni surge ⁊ ambula: ⁊ apprehensa manu eius dextera alleuauit eum ⁊ protinus consolidate sunt bases eius ⁊ plā te ⁊ exiliens stetit ⁊ ambulauit ⁊c. Et illo die conuersi sunt ad fidem quinqꝫ milia uirorum. Dic hystoriam. Ad idem facit exemplum de Enea paralitico octo annis cui dixit Petrus. Enea sanet te dn̄s Jesus x̄ps. surge ⁊ sterne tibi: ⁊ continuo surrexit Act. 9. De oratione sancti Uincentij. dic quot milia sanauerit. dicendo Jesus Marie filij ⁊c. Sic dico uobis si in infirmitatibus uestris inuocaueritis cum uera fide ⁊ deuotione nomen dn̄i nostri Jesu christi magis proficuum esset q̄ȝ unguenta ⁊c. continuo sanitatem consequeremini: si uobis esset ꝓficua: non aliter. Eccl's. 7. Melius est nomē bonum. s. Jesu x̄pi q̄ȝ pretiosa unguenta: quia. s. magis suffragatur uirtus nominis Jesu q̄ȝ unguenta pretiosa. Non ergo eatis ad diuinos ⁊ magos: ⁊ incantatores: quia nihil boni possunt facere nec sanare ut dicit tex. in c. Admoneant. 26. q. 7. Nota in legēda beati Bartholomei. Ideo p̄s. 39. Beatus uir cuius est nomen dn̄i spes eius ⁊ non respexit in uanitates ⁊ insanias falsas. s. demonum ⁊ diuinatorum.

¶ Quinto est diabolice potestatis compressiuuꝫ. Nam diabolus audito hoc sancto nomine expellitur ⁊ potestas eius comprimit. Unde Mar. ultimo. In nomine meo demonia ejicīēt. Unde ap̄li in uirtute huius nominis demones expellebant. Luc. x. Reuersi sunt discipuli dicentes. Dn̄e in nomine tuo etiam demonia subijciuntur nobis. Figura eius habetur in cythara Dauid qua pulsante diabolus cessabat a uexatione saulis. 1. Re. 16. in fine ubi dicitur. Quandocunqꝫ sp̄us dei malus arripiebat saul: Dauid tollebat cytharaꝫ: ⁊ percutiebat manu sua: ⁊ refocillabatur Saul ⁊ leuius habebat: recedebat enim ab eo spiritus malus. Cur hoc nunquid timebat diabolus sonum cythare: certe non: cum dicat Job de eo. Qui factus est ut nullum timeret Job 40. Cur ergo fugiebat: R°. quia illa cythara figurabat x̄pm Jesum crucifixum: nam cythara que fit de ligno figurabat crucem x̄pi: corde uero cythare cum clauilla tracte figurabant membra christi tracta ⁊ extensa cum clauis ⁊c. Et sicut cythara reddit sonum acutum sic x̄ps in cruce reddidit so-

nium tam acutum ꝙ per totum mundum resonuit. Si ergo diabolus fugiebat ad sonitum cythare figurantis xp̄m quanto magis fugabitur ad vocem Jesu christi figurati. Si signum figurans expulit diabolū quid faciet veritas figurata.

¶ Sexto est temporalium periculorum liberatiuum maxime ad debellandos hostes ps.43. In te inimicos nostros ventilabimꝰ idest proijciemus ⁊ dispergemus inimicos nostros.s.tam carnales ꝙ̄ spirituales. Cornu.i.defensione nostra: quia cornibus se defendunt animalia ⁊ in nomine tuo.s. Jesu christi a quo dicimur christiani ⁊c̄. Ad hos facere potest exemplum Theodosij senioris: qui facta oratione breui in nomine Jesu christi: habuit victoriam contra Eugenium tirannum ⁊ arbagastē: sicut legitur. xi.lib.ecclesiastice historie in fine. Et refert glo.magna in fine in cle.si dominū de reli. ⁊ vene.sanctorum. Et scripsi supra in sermone vbi agitur de orationis vtilitate. ab aliis etiam periculis liberantur fideles in virtute nominis Jesu christi: sicut patet ī multis exemplis. Unde Grego. in primo dialogorum refert de Honorato viro sanctissimo qui ducentorū monachorum pater extitit: ꝙ dum quadam die ex eo monte qui eius monasterio in excelso promintiebat ingentis saxis moles excepta esset ⁊ per deuexi montis latus veniens totius celle ruinam ⁊ omnium fratrum interitum minaretur: dum eam vir dei desuper venientem vidisset frequenti voce xp̄i nomen inuocās extensa dextra signum ei crucis opposuit eamq; in ipso de nexi montis latere cadentem fixit: ⁊ quia locus non erat in quo moles illa cadens inherere potuisset aspicitur etiam nunc ita vt cassura pendere videat. Ad idem facit quod idem Grego. refert in lib.3.dialogorum de Sauino episcopo placentine ciuitatis qui cum fuisset nunciatū ꝙ padus fluuius cursus sui alueum egressus: ecclesie agros occupasset. R̄ñ. diacono suo hoc sibi referenti. Uade ⁊ dic ei mandat tibi episcopus vt te compescas ⁊ ad proprium alueum redeas: ꝙ diaconus audiens despexit ⁊ irrisit. tunc vir dei accersito notario dictauit dicens. Sauinus domini nostri Jesu christi seruus commonitoriū pado: precipio tibi in nomine Jesu christi vt de alueo tuo in locis istis vlterius non exeas: nec terras ecclesie ledere presumas atq; eidem notario subiunxit.d. Uade ⁊ hoc scribe ⁊ in aquaȝ eiusdem fluminis proijce: quo facto sancti viri preceptū suscipiens aqua se compescuit: atq; ad proprium alueum reuersa exire vlteriꝰ in loco eadem nō presumpsit. Et subdit Greg.d. Qua in re petre quid aliud ꝙ̄ inobedientium hominum duritia confunditur: quando in virtute Jesu ⁊ elementum irrationabile sancti viri precepto obediuit. Ad idem facit ꝙ refert Jerony. in libro de vitis patrum.d. ꝙ ad inuocationem nominis Jesu fugauit ipse cum socijs cocodrillos eos insequentes ⁊c̄. Patet ergo ꝙ nomen domini nostri Jesu christi est liberatiuum a periculis ideo Exo.15. Dominus quasi vir pugnator omnipotens nomen eius: currus Pharaonis ⁊ exercitum eius proiecit in mare. Item ps.19. Hij in curribus ⁊ hij in equis: nos autem domini dei nostri inuocabimus: ipsi obligati sunt ⁊ ceciderunt: nos autem surreximus ⁊ recti sumus.

¶ Septimo est orationum exauditiuum. Jo.16. Quid quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Et ideo sancta mater ecclesia in fine orationum omnium semper addit: Per dominum nostrum Jesum christum ⁊c̄.

¶ Octauo est credentium honorificatiuuȝ Jo.i. Quot quot autem receperunt euȝ dedit eis potestatem filios dei fieri hijs qui credunt in nomine eius ⁊c̄. Magnus honor est esse filium dei: ⁊ hoc confertur vobis ex virtute nominis iesu christi. vt dicit auctoritas allegata. ex quo sequitur ꝙ si filius ergo ⁊ heres Ro.8. Si filij ⁊ heredes: heredes quidem dei: coheredes autem christi. Si tamen compatimur vt conglorificemur. Apoc.22. Uidebunt faciem eius: ⁊ nomen eius in frontibus eorum. Deo. Gratias. Amen.

¶ Quomodo sit sanctificandum nomen diuinum. Sermo.18.

Anctificetur
nomen tuum. In sermoni
bus precedentibus actũ
est quomodo sanctifican-
dum sit nomen diuinita-
tis eternalis: quod est deus ⁊ nomen hu-
manitatis tp̃alis: quod est nomen iesus.
Modo ergo ꝓsequendo ordinem distin-
ctiõis supra posite in Sermone. 16. Restat
dicẽduz quõ sit sanctificandum nomen di
uinum: quod sortimur ex sp̃uali regenera-
tione. Salutetur virgo ⁊c̃. ¶ Pro intro-
ductione ⁊ intelligentia huius materie: est
notandum ꝙ conclusio firma est in sacra
theologia ꝙ per regenerationem sp̃ualem
que fit maxime per batismum iuxta illud
Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊
sp̃u sancto ⁊c̃. Consequens ⁊ naturam ⁊
nomen diuinitatis. Probat̃ cõclusio hec
⁊ ratione ⁊ auc̃tate. ¶ Ratio quidem su-
mitur a similitudine duplici. ¶ Prima est
a similitudine generationis naturalis.
¶ Sc̃da a sil'itudine gñationis eternalis.
¶ Prima ergo similitudo sumitur a gene-
ratione naturali. Nam videmus manife
ste ꝙ ex generatiõe naturali cõicatur a ge
nerante generato: ⁊ natura ⁊ nomen. Pa-
ter. n. hõ mediante ꝟtute seminis generat
filium: ⁊ in ipsa generatione cõicat ei ⁊ na
turam ⁊ nomen: q² ⁊ in veritate est homo:
⁊ vocatur homo. ¶ Secunda similitudo
sumitur a generatione eternali. Naz deus
pater generat deum filium ⁊ in ipsa gene-
ratione dat nato: ꝙ deus est: ⁊ deus voca
tur Jo. i. In principio erat verbum ¶ Sic
ad ꝓpositum: deus nos regenerat in bap
tismo per gratiam adoptionis: per quã effi
cimur filij dei: eo modo quo ⁊ naturaliter
generamur a parentibus carnalibus vide
licet per virtutem seminis. Semen autem
in hac regeneratione est verbum dei con-
ceptum vel prolatum: conceptum. verbum
est fides viua per gratiam: verbum vero ꝓ
latum est forma sacramenti baptismi: sicut
infra dicetur. Per hoc ergo semen cõceptũ
in vtero sancte matris ecclesie: qui vterus
est fons baptismalis: que ecclesie est sp̃osa
christi Jo. i. Qui habet sponsam sponsus
est: regeneramur in filios dei ⁊ consequi-
mur ⁊ naturã ipsius diuitatis: iuxta. Illud
2. Pet. i. Per hoc efficiamini diuine con
sortes nature: ⁊ ẽt consequimur nomen ⁊
vocamur dij. Sed quomodo dicimur con-
sortes nature diuine cum solus ipse filius
dei sit eiusdem nature cum patre: nec sit illa
natura diuisibilis nec cõmunicabilis. quin
imo nec nomen videtur cõmunicabile: iux
ta illud Sapientie. 14. Incõmunicabile
nomen lapidibus ⁊ lignis imposuerunt.
Sed dicendum ꝙ dicimur nature diui-
ne consortes per aliquem effectum virtu-
tis: quem participamus a diuina bonitate
Uirtutes enim nobis infunduntur a deo
in quo ipse virtutes sunt essentialiter ⁊ na
turaliter: ⁊ ideo ipsas virtutes participan
do efficimur participatiue consortes diui
ne nature: ⁊ ex hoc sumus ⁊ vocamur dij:
non quidem proprie sed secundum simili-
tudinum quandam vt notat Tho. Parte
i. q. 13. ar. 9. Patet ratio. ¶ Auctoritas. i.
Jo. 3. Uidete qualem caritatem dedit no-
bis deus vt filij dei vocaremur ⁊ simus. Et
hinc manifeste patet ꝙ omnes regenerati
possunt dici fratres christi: quia ⁊ vere sunt
fratres eius. Ro. 8. Quos presciuit ⁊ prede
stinauit ꝯformes fieri ymaginis filij sui vt
sit ipse primogenitus in multis fratrib⁹: ꝓ
pter hoc merito domin° redarguit iudeos
di. Jo. 10. Non ne scriptuz est in lege uestra
q² ego dixi dij estis. Si illos dixit deos ad
quos ŝmo dei factus est ⁊ non potest solui
scriptura quem pr̃ sc̃tificauit ⁊ misit in mũ
dum: dicitis quia blassemus sum: q² dixi fi
lius dei sum. q. d. irrationabiliter ⁊ menda
citer hoc dicitis: quia omnes electi per gra
tiam dei sunt filij: ⁊ nominantur filij dei.
patet auctoritas. Et quamuis omnes ele-
cti mixti simus. i. filij dei cum filijs dyabo
li hoc est ideo: quia nondum manifestatus
est effectus huius filiationis: quãdoquidẽ
zizania est mixtum cum tritico. Sed veniet
dies in qua apparebit huius effectus: ⁊ di
stinguentur ab inuicem sicut pastor segre-
gat oues ab edis. Unde. i. Jo. 3. Carissimi
nunc filij dei sumus: sed nondum apparuit
quid erimus: scimus autem quoniam cum
apparuerit similes ei erimus quoniã vide
bimus eum sicuti est. ¶ Igit̃ sicut confor-
mes sumus filio dei iesu christo quantum

ad hoc vt filij dei nominemur ꝛ simus: sicut
dictum est: Sic debemus esse etiam ei con
formes in sanctificatione: vt sicut filius dei
est sanctificatus a patre. Iuxta illud Jo.
10. Quem pater sanctificauit ꝛ misit in
mundum: sic ꝛ nos sanctificemur ab ip-
so deo patre: vt sic sanctificemus in nobis
nomen hoc diuinitatis quod ab ipso per
regenerationem spiritualem sortiti su-
mus: sicut ꝛ ille qui factus est miles debet
honorare in se nomen illud militaris digni
tatis: sic ꝛ comes: sic ꝛ res ꝛ doctor ꝛc. ne
degeneret nomen a moribus: quia vt di
cunt legiste: nomen debet esse consequens
rei. inst. de dona .§. Est ꝛ aliud. Et hoc
petimus per hanc petitionem. Sancti-
ficetur nomen tuum .i. illud nomen tuum
quod est in se sanctum: quod ꝛ sortiti su-
mus per regenerationem sententialez fiat
ꝛ appareat sanctū in nobis vt nos iuxta
modulum nostruz sanctissimus sicut tu do
mine sanctus es. Et hoc tunc fiet: quando
gratia quaz in baptismo consequti sumus
perseuerabit in nobis: per quam semper
sancti sumus. Unde Ciprianus: quia ipse
deus dixit sancti estote quoniam ꝛ ego
sanctus sum: ideo petimus ꝛ rogamus vt
qui in baptismo sanctificati sumus in eo
quod esse cepimus perseueremus. Igitur
hinc sumpta occasiōe videamus quot mo
dis possumus a deo sanctificari. quāto eni
pluribus modis sanctificationem habere
poterimus: tanto facilius acquirere poteri
mus huius petitionis effectum. Notāduz
igitur ꝙ quinq̄ modi sunt a diuina boni
tate instituti ad sanctificandum nos: qui
sunt quasi quinq̄ riuuli a fonte diuine gra
tie procedentes. ¶ Primus est modus spe
cialis preuentionis. ¶ Secundus est mo
dus baptismalis ablutionis. ¶ Tertius
est modus sacramentalis confessions.
¶ Quartus est modus presentialis ꝯtritō
nis. ¶ Quintus ē modus martirialis affli
ctionis. ¶ Primus modus ꝛc. isto primo
modo leguntur tres sanctificati vz Jere-
mias de quo Jere. i. Postquam te forma
rē in vtero noui te: ꝛ anq̄ exires de uulua
Sanctificaui te. Scd'o legitur ēt de Joā
nē baptista de quo dicitur Luc. i. Spiritu
sancto replebitur adhuc ex vtero matri
sue. Fuit autem ista sanctificatio facta ex
infusione spiritus sancti per verbum virgi
nis gloriose salutantis Helisabeth: sicut
dr Crisost. Et ſm ꝙ dicit Tho. in. 4. di. 6.
Super lraz. Tunc visus liberi arbitrij fuit
acceleratus in Johanne miraculose. Ter
tio legitur de virgine Maria: de qua dicit
Bern. in sermone .2. De asumptione eius
Beatam virginem omnimodis constat ab
originali peccato contagio sola dei gratia
priusq̄ nascecretur esse mundatam quā ni
mirum pietas xpiana credere ꝓhibet vel
minus Jeremia in vtero sanctificatum vel
non magis Joanne spū sancto repletam.
Idē Ber. i epl'a ad canonicos lugdunēses
Ego puto ꝙ ꝛ copiosior sanctificationis
benedictio q̄ꝫ in alijs sanctis ab vtero san
ctificatis in eā descenderit: que non solum
ipsius ortum sanctificaret: sed ꝛ vitā eius
ab oi pctō deinceps immunē ꝯseruaret qd
alteri nemini in natis quidē mulierū credi
tur esse donatū. ¶ Quarto quidā asserūt
de Jacob: sicut refert magr In. 4. sniaruz
di. 6. Qr videt de illo anq̄ nascerect scriptū
est. Jacob dilexi. Esau āt odio hūi. Ma
lach. i. ꝛ Ro. 9. ¶ Quinto idē dicunt qdaz
de Jacobo minore: sicut videnẗ asserere.
Egisippus ꝛ Jer. in li. de viris illustribus:
dicētes ꝙ ipē ex mr̄is vtero sctificat' fuit.
Et idē videẗ tenere Jacob' de voragine
in quodā sermone de eodē sancto Jacobo
¶ Scd'S modus est baptismalis ablutiōis
que q̄uis directe sit ordinata ꝯ ꝯtagium
culpe originalis: nihilominus mundat ēt
ab oi actuali veniali ꝛ mortali: si illud in-
ueniat in aia baptizati ꝛ bene dispositi: ꝛ
hec operaẗ in virtute passionis dni. Aug.
.i. q. i. Detrahe que tanta vis aque vt cor-
pus tangat ꝛ cor abluat. Et non ꝙ non so
lum actu baptisma susceptuz sed ēt ꝓposi
to mundat a culpis oibus qn̄ nō est copia
baptizantis vel aque vel aliqd impedimē
tū: impedit ab actuali susceptiōe. Nota exē
plū qd refert tertus in. c. Debitū de bap.
De isto ergo mō sctificatōis dic aplš. Pec
catores aliqn̄ fuistis: sed abluti estis: sz san
ctificati sed iustificati estis in noie dni no
stri Jesu christi. i. cor. 6. ¶ Tertius modus
est sacramentalis cōfessionis. Uirtute eniz
confessionis sacramentalis sanctificanit

anima a peccatis. Ideo autem dixi sacra-
mentalis ad differentiam confessionis iudicialis
q2 iste cõfessiones hñt contrarios effectus
Et vt de ceteris taceam: dicã tñ vnũ q8
ex confessione iudiciali. s. facta coram iudi
ce ab eo contra quem agitur: siue per mo
dum accusatõis: siue inquisitõis: siue denũ
ciatiõis. Isti enim sunt tres modi agendi
vt in. c. Qualr & qñ de accus. ex ꝯfessione
in quam ista iudiciali sequitur condẽna-
tio: q2 sicut dicit lex. In cõfessum nulle sunt
partes iudicis nisi in ꝯdemnando. l. ꝑinde
ff. ad. l. aquilia. c. euidentia de accusatio.
Nota exemplum de Achior cui dixit Io
sue. Fili mi da gloriam dño deo Israel &
confitere atq3 indica mihi quid feceris &
ne abscondas &c. Post quam autem con
fessus fuit peccatum suum dixit ei Iosue
Quia turbasti nos: exturbet te dñs in die
hac: lapidauitq3 eum oĩs Israel: & cuncta
que illius erant igne cõsumpta sunt Iosue
7. ¶ Ex confessione aũt sacramẽtali sequi
tur absolutio a peccatis ex potestate cla-
uium apostolis & aliꝫ sacerdotibus data
Io. 20. Quorum remiseritis pec. remi. eis. &
quorum reti. retenta sunt. Hoc aũt dñs fi
guratiue precepit qñ leprosos ad sacerdo
tes misit dicens. Ite ostendite vos sacer
dotibus Luc. 17. & Mat. 8. de hac ergo san
ctificatione potest intelligi illud apostoli
Ro. 6. Nunc liberati a peccato serui autẽ
facti deo habetis fructum vestrum in san
ctificationẽ: finem vero vitam eternam.
¶ Quartus modus est penitentialis con-
tritionis: q2 qñ deest copia confessoris: vel
aliquo impedimento interueniente pecca-
tor confiteri non valet: tunc sufficit sola cõ
trictio ad santificandum animam. ps. Di-
xi confitebor aduersum me iniustitiã dño
& tu remisisti impietatem peccati mei. Exẽ
plum habemus in latrone cum dño cruci-
fixo cui ex vi contrictionis dñs peccata re
misit & paradisum promisit di. Amen dico
tibi hodie mecũ eris in paradiso Luc. 23.
Non enim latro ille martir fuit: q2 non ꝑ
xpi noĩe: sed pro demeritis facinorum suo
rum crucifixus est vt dicit Augu. in lib. de
vnico baptismo: & habetur in decretis de
conse. di. 4. Baptismi vicem. Nec ob. quod
dicit Ier. de peni. di. i. Importunus: vbi lo-
quens de latrone: dicit ꝙ fecit homicidiũ
pena martirium: q2 vt dicit ibi glo. hoc in
telligitur ratione eterni premiꝫ quod quasi
martir recepit confitendo. Martir enim di
citur latro. i. confitens: martir enim inter-
pretatur confitens. Si autẽ queras vnde
hanc contrictionem habuit latro ille: re
spondeo: ex tactu vmbre brachiꝫ xpi: nec mi
rum cum de petro legatur Act. 5. quod vm
bra eius sanabat infirmos: De hac ergo
sanctificatione in vltima hora vite potest
intelligi illud Iere. 12. Cõgrega eos quasi
gregem ad victimam & sanctifica eos in
die occisionis. Nota moraliter contra mul
tos: q vellent sctificari ad instar latronis
vellent enim habere malam vitam: & bo-
nam mortem. De talibus dicit Ier. ꝙ vix
de centum milibus vnus saluatur: & de nul
lo in scriptura legitur nisi de latrone. vnde
Augu. in lib. de pnia & in decretis de pe. di.
7. Nullus expectet qñ peccare non potest.
Arbitriꝫ enim querit libertatem. s. deus vt
delere possit cõmissa: non necessitatẽ. Qui
prius itaq3 a peccatis relinquitur ꝙ ipse
relinquat ea: non libere sed quasi necessita
te condemnat &c. idem Augu. in eadẽ di.
in. c. Siquis positus sic ait. Age pniam dũ
sanus es: si sic agis: dico tibi q2 securus es:
q2 pniam egisti eo tpe quo peccare potui-
sti si aũt vis agere pniam qñ peccare non
potes peccata te dimiserunt non tu illa.
¶ Quintus modus est martirialis affli-
ctionis & hoc verum non solũ qñ pro fide
qs moritur sed &t qñ pro quacũq3 virtute:
siue iustitie: siue castitatis: siue alteri⁹. Pro
batur hoc aucte & exemplo. Auctas hẽtur
Mat. 5. Beati qui persecutionẽ patiuntur
ꝓpter iustitiam: qm ipsorum est regnum ce
lorum. Nota ꝓpter iustitiam. s. generalem
que cõprehendit oẽs virtutes. Exemplum
habetur in Ioanne baptista: qui martir est
gloriosus: cũius non ꝓpter fidẽ sed ꝓpter
iustitiam occisus fit vt p3 Math. 6. De isto
ergo modo sanctificationis põt intelligi il
lud Sopho. i. Preparauit dñs hostiã san
ctificauit vocatos suos. Deo grãs. Amen.

De regno dei ꝑnt datur in vita presenti.
Sermone. 19

Aduenat regnum tuum. Postquam in proxima precedenti petitione petiuimus bonū iustificationis: idest gratiam gratis facientē. Gratia aūt ipsa est via ad gloriam que non est aliud q̄ gratia consumata ⁊ ad cōplementum adducta. Ideo cōsiter subditur hic scd'a petitio per quam petimus bonum glorificans dicentes. Adueniat regnum tuum. ¶ Salutetur virgo maria ⁊c̄. Pro euidentia ⁊ intellectu huius petitionis est notandum: ꝙ hec petitio pt̄ dupl'r intelligi: scd'm ꝙ dupliciter pōt accipi regnum dei. ¶ Primo modo pōt accipi regnum dei quod datur in vita presenti. ¶ Secundo modo pōt accipi regnum dei quod datur in vita futura. primum regnum dei est iustitia generalis in qua cōprehenduntur oēs virtutes ꝓpter quod dicit apostolus Ro.14. Non est regnum dei esca ⁊ potus sed iustitia. ⁊ pax ⁊ gaudium in spū sctō. ⁊ Grego. dicit. qd' sūmum bonum est iusticiam colere ac sua cuiq; iura seruare.12.q.2. Cum deuotissimam. Hoc ergo regnum dei consistit in iustitia prout est virtus generalis: pax autē ⁊ gaudium sunt effectus cōsites ipsam iustitiam: quasi fructus ⁊ premia ⁊ remunerationes eius sicut enī3 ex vitio seqtur turbatio ⁊ īqetudo iuxta. Illud. ps. Turbati sunt oēs insipiētes corde. Isa.57. Nō est pax impijs dicit dn̄s. Item Augu. Iussisti dn̄e ⁊ sic ē vt pena sibi sit ois inordinatus ainus sic ex iusticia sequitur pax ⁊ gaudium ps.118. Pax multa diligentibus legem tuā ⁊ non est illis scandalu3. Itē alibi.ps.84. Audiam quid loquatur in me dn̄s deus qm̄ loquitur pacem in plebem suam ⁊ sup sanc.s.⁊ in.c.qui cōuer. ad cor. Et q2 iustitia ⁊ pax ⁊ gaudium in nobis ipsis sunt si virtuose viuimus. Id circo dixit dn̄s Luc.17. Regnum dei intra vos est. Dr̄ aūt iustitia regnu3 dei duplici rōne.s. passiue ⁊ actiue: passiue quide3 q2 virtutes ipsas in iustitia generali contentas deus regnat in nobis ⁊ nos ab ipso regimur: sicut regnu3 regitur a rege ⁊ ipse rex regnat in regno per vasallos suos. virtutes.n. sunt vasalli xp̄i pp qd' christus dicitur dominus virtutum. ps. Dominus virtutum ipse est rex glorie: ⁊ de virtutibus prout sunt habitus infusi.

¶ Actiue vero: quia per virtutes nos sumus reges: inquantum per eas bene regimus potentias anime quasi quatuor maximas ciuitates: quia videlicet potentiam intellectiuam: bene regimus per fidem ⁊ prudentiam. potentiam appetitiuam rationalem que est voluntas bene regimus per caritatem ⁊ iusticiam. potentiam irascibilē per fortitudinem ⁊ patientiam. potentiam concupiscibilem per temperantiam ⁊ sobrietatem regimus etiam corpus cum.5. sensibus quasi aliud regnum cu3.5. castris propter ꝙ dicitur. Apoc.5. Fecisti nos deo nostro regnu3 ⁊ sacerdotes: ⁊ regnabimus super terram. vnde vers. Si bene membra regis: es dignus nomine regis. Hoc est regnum verum: sine quo nullus potest vere dici rex. Nota hic exemplum Diogenis ⁊ Alexandri qui Dyogenes cum dixisset ꝙ Alexander erat seruus seruorum suorum: interrogatus ab eo quare hoc dixerat. Respōdit. Ego preualeo cupiditatibus meis refrenans illas ⁊ subiciens mihi illas: vt mihi seruiant. Tibi autem cupiditates preualent ⁊ illarum seruus efficeris illarum obtemperans iussioni: ergo seruus es seruorum meorum. Ideo dicit scriptura. Melior est patiens viro forti ⁊ qui dominatur animo suo expugnatore vrbiu3. Prou.16. Item ecclesia. Omnipotens ⁊ misericors deus quem nosce viuere cui seruire regnare est ⁊c. Igitur secundum hunc sensum. Per hanc petitionem. Adueniat regnum tuum. Petimus iusticiam generalem que vt dixi continet omnes virtutes ⁊ quamuis hec petitio posset intelligi in prima petitione per quam petimus gratiam iustificantem: in qua etiam cōnectitur iusticia ⁊ cetere omnes virtutes infuse. Nihilominus de hmōi iusticia sermo presens erit ex quo in ea dicitur consistere regnum dei. Notandum ergo ꝙ iustitia diffinitur sic a legistis. Iusticia est constans ⁊ perpetua voluntas ius suum vnicuiq; tribuens: vt Instituta de iustitia

ꝛ iure in principio ꝛ.ff.eo.ti.i.Justitia.sicut
autem dicit Tho.22.q.58.ar.i. Voluntas
accipitur hic pro actu non potentia: ꝛ acci-
pitur hic actus pro habitu: sicut consuetuz
erat apud antiquos diffinire habitus per
actus: sicut Aug⁹ dicit super Joānem ꝙ fi-
des est credere ꝙ nō vides. ꝛ Ambro. ꝙ pe-
nitentia est preterita mala plangere ꝛ plan-
genda iterum non committere. Dicitur au-
tem ꝑpetua nō ex ꝑte actus: non q2 actus
perpetuo duret: quia sic solius dei volūtas
est ꝑpetua: sed ex parte obiecti: q2.s. aliquis
vult perpetuo facere aliquid: ꝛ hoc requiri-
tur ad rationem iustitie: non enim sufficit
ad rationem iustitie quod aliquis velit ad
horam in aliquo negocio seruare iustitiam:
q2 vix inuenitur aliquis qui velit in omni-
bus iniusta agere: sed requiritur ꝙ homo
habeat voluntatem perpetuo ꝛ in omnib⁹
iustitiam conseruandi. Quod aūt sequitur
ius suum vnicuiqꝫ tribuens: intelligitur vel
per modum imperantis ꝛ dirigentis ꝛ hoc
pertinet ad iudicem: quia iudex est iustum
aiatum: ꝛ princeps est custos iusti: vt dicit
in.5.ethicoꝝ vel per modum exequentis. ꝛ
sic subditi reddunt quod suuz est vnicuiqꝫ
Est igitur notandum ꝙ loquendo de iusti-
tia: prout est virtus generalis ꝓm ꝙ accipit
eum dicitur: quod regnuz dei est iustitia ꝛc.
Ad iustitiam pertinet vnicuiqꝫ reddere qđ
suum est: tunc ergo erimus iusti cum reddi-
derimus vnicuiqꝫ ꝙ suum est.i.debituz. Et
cōsequenter aduenie t ad nos regnum dei
inquantū pōt in p̄nti vita haberi. Quinqꝫ
ergo debemus diuersis que debemus eis
soluere.vz.

¶ Prio debemus deo verā credentiā.
¶ Scđo superiori ꝓmptam obiam.
¶ Tertio equali ḡnalem beniuolentiam.
¶ Quarto inferiori solicitam diligētiam.
¶ Quinto nobis metipsis purā ꝯtinētiaz.

¶ Prio ergo ꝛc. Vera credentia est qñ cre-
dulitas interiorem conformis operibus ex-
terioribus. Veritas enim vt ait ph̄s est ad-
equatio rei ad intellectum. tunc ergo est ve-
ra fides qñ est cordialis ꝛ verbalis: vt qđ
cor credit os loquatur confitendo. Talis
erat fides Dauid qui dicebat. Credidi pro-
pter ꝙ locutus sum ꝛc. Notandū ergo qđ
circa fidē hꝫ se quadrifariā genus hūanuz.

Quidā.n.hñt fidem cordialem: ꝛ nō verba-
lē: sicut sunt illi qui timore mortis abnegant
fidem xp̄i ore: tñ corde tenent eam ꝛc. Ta-
les si in tali statu decedunt dānant Ro.x.
Corde creditur ad iustitiam: ore aūt con-
fessio fit ad salutem. Nota exemplum de
Eleazaro sene: qui noluit mortem euitare si-
mulādo se carnes porcinas māducasse ꝛc.
Sicut legit.i.Macha.6. Quidā vero ecō-
tra hñt fidem verbalez: sed nō realem: sicut
sunt falsi xp̄iani: qui confitentes verbo xp̄i
fidem in corde: tñ aut non credunt aut du-
bitāt: dubius aūt in fide infidelis est: sicut
dicit tex.in.c.i.de hereticis. Multi sunt ho-
die tales qui adorant xp̄z: audiunt missas
ꝛ sermones: sed in corde non credunt. Qđ
pꝫ q2 viuunt carnaliter ꝛ in peccatis mor-
talibus: sicut sunt concubinarij: vsurarij: si-
moniaci: pyrate: vindicatiui: ꝛ ceteri hmōi:
tales non sunt vere fideles. Unde apl'us ad
Titum.i. Confitent se nosce deuz: factis au-
tem negāt. Super quo textu dicit Jerony.
ꝛ habetur in decre.xi.q.3. Estimant ꝗdam
in eo deum tantum negari: si in persecutio-
ne quis a gentilitate comprehensus confi-
teri renuerit se esse xp̄ianum. Ecce apl's om-
nibus que peruersa sunt: factis deum asse-
rit negari. xp̄s sapientia est: iustitia: veritas
sanctitas: fortitudo. Negatur per insipien-
tiam sapientia: per iniquitatem iustitia: per
mendatium veritas: per turpitudinem san-
ctitas: per imbecillitatem animi fortitudo:
quotienscūqꝫ vincimur a vitijs atqꝫ pecca-
tis: totiens negamus deum. Quidaz ꝛ 3°
neutram fidem habent neqꝫ cordialē neqꝫ
verbalem: sicut sunt infideles: contra quos
dicitur Jo.3. Qui nō credit iam iudicatus
est. Item Mar.vlti. Qui vero non credide-
rit condemnabitur. Quidam ꝛ 4⁹ hñt
vtranqꝫ sicut sunt veri xp̄iani qui ꝛ corde
perfecto credunt: ꝛ nullo timore concussi
confiteri xp̄m pertimescunt. hanc credulita-
tem debemus deo. nam ꝛ ipse precepit di-
scipulis: d. Eritis mihi testes in Jerusalem
ꝛ in omni iudea ꝛ samaria ꝛ vsqꝫ ad vlti-
mum terre. Ideo apl's Hebr.xi. Oportet
accedentem ad deum credere ꝛc. Sic ergo
faciendo reddemus deo credentiam debi-
tam. ¶ Scđo debemus superiori ꝓmptam
obedientiam ꝛ hec duplici ratione.

¶ Prima est qꝛ superior tam spūalis q̄ tpalis est vicarius dei. vnde sicut debetur obedientia deo: sic ⁊ vicario eius: qꝛ representat personam eius Luc.10. Qui vos audit me audit: ⁊ qui vos spernit me spernit. Itē Ro 13. Omnis anima ptātibus sublimioribus subdita sit: nō enim est potestas nisi a deo: que autē a deo sunt: ordinata sunt. Itaq̄ qui resistit potestati dei ordinatōni resistit ⁊ infra dei enim minister est vindex in irā ei qui malum agit. Ad idem facit .xi.q.3. Qui resistit. ¶ Secunda ratio est: qꝛ obedia est quedam ꝓtestatio fidei interioris: ⁊ idō sicut debetur fides deo vt supra dictū est sic ⁊ obedia. Ipse autem deus precipit ut obediamus prelatis. ergo debemus prelatis obedire. Heb.13. Obedite prepositis vestris ⁊ subiacete eis. Ipsi enim peruigilāt quasi rationem pro aīabus vestris reddituri. vnde ad ꝓpositum dicit Greg. in moralibus lib. vlt. ⁊ habetur octaua.q.1. Sciēdum. Obedia' victimis iure preponitur: qꝛ ꝑ victimas aliena caro: per obediam uero propria voluntas mactatur. Ex aduerso ergo melius ostēditur quid de eius laude sentiatur. Si enim quasi ariolandi est peccatum repugnare ⁊ quasi scelus ydolatrie nolle acquiescerē sola est que fidei possidet meritū obedientia: sine qua quisq̄ in fidelis esse ꝯuincitur: ēt si fidelis esse videatur. Ex quo textu patet q̄ inobediens dr̄ eē infidelis: ⁊ ideo maxime est puniendus inobediens. vnde pius Papa.xi.q.1. Siquis sacerdotum vel reliquorum clericorū suo epō inobediens fuerit: aut ei insidias parauerit: aut contumeliam aut calumniam vel conuicia intulerit ⁊ conuinci potuerit mox depositus curie tradatur ⁊ recipiat q̄d iniq̄ gessit. ¶ Predicta vera sunt i licitis ⁊ honestis alioqnin non tenetur subditus obedire superiori si ei precipiat aliquid inhonestum ⁊ iniustum dūmodo manifestū sit iniustum .vt probatur .xi.q.3. Si domi nus ⁊.c. iulianus ⁊ no. gl. in.c. Nerui testiculorum Leuiatan.13.di. vide hoc. Si autē non sit manifeste iniustum excusatur subditus obediendo ratione dubij ⁊ subiectōnis.23.q.1. Quid culpatur. ¶ Tertio debemus equali generalem beniuolentiam non excipiendo aliquē sed oēs debemus diligerē bonos ⁊ malos amicos ⁊ inimicos ⁊c. Probatur ratione ⁊ auctātate. ¶ Ratō sumitur a silitudie. Nam videmus q̄ ꝓpter reuerentiā ⁊ amorē quem gerimus ad deum diligimus ⁊ honoramus ymagines suas cuiuscunq̄ sint materie: siue de auro: siue de argento: siue de lapide: siue d̄ ligno: siue ēt de carbone ⁊ hoc non ratione ymaginis sed ratione ymaginati: vt probatur de conse.di.3. Venerabiles ⁊.c. Perueniēt Idem de ymagine virginis ⁊ sanctorum. Modo nulla ymago in creaturis corporalibus est magis propria deo q̄ hō Gen.1. Faciamus hoīem ⁊c. Et ad eiusdem ymaginem quippe dei factus est homo. Declara ⁊c. Oꝫ ergo q̄ exhibeamus reuerentiam homini ⁊ beniuolentiam cuiuscunq̄ sint qualitatis: siue sint de auro: vt sunt personē hñtes caritatem: siue sint de argento vt sunt homines habentes sciam: siue sint de lapide vt sūt iracūdi: siue de ligno vt ꝑsone mūdane: que sunt vt ligna arida siue de carbone: vt sunt peccatores ⁊ ribaldi q̄ interius sunt nigri per malam conscientiā ⁊ exterius per malam famaꝫ. Trēn.4. Denigrata est super carbones facies eorum ⁊ non cogniti in plateis .s. vite bone: qꝛ oēs ad ymaginem quippe dei facti sunt. Idō dr̄.1. Jo.4. Si quis dixerit q̄m diligo deū ⁊ fratrem suū oderit: mendax est. Qui. n. non diligit fratrem suum quem videt deū: quē non videt quō pōt diligere. Itē alia auctoritas Mat.6. Diligite inimicos vr̄os benefacite hijs qui oderunt vos ⁊c. Nota benefacite debet enim ista dilectio ⁊ beniuolentia habere tria. s. cor: linguaꝫ: ⁊ opus alioquin nō ē vera.1. Jo.3. Qui habuerit substantiam mundi huius ⁊ viderit frēm suum necessitatem habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quomō caritas dei manet in illo: Filioli non diligamus verbo, neq̄ lingua tantū: sed opere ⁊ veritate. Patet ergo q̄ debemus equali beniuolentiam generalem. Ideo dicit apostolus. Ro.13. Reddite omnibus debita cui tributum: tributum: cui vectigal vectigal: cui timorem timorem: cui honorem honorē, nemini quicq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis.

¶ Quarto debemus inferiori sollicitam di
ligentiam: ne occasione negligentie prelati
subditus pereat: ⁊ exigatur sanguis eius
de manibus suis. Ro. 12. Qui preest in so
licitudine: nec excusatur si pastor si dicat se
ignorare subditos esse malos: sicut plerique
prelati se excusant: quia cuilibet pastori pre
cipitur a deo dicente. Diligenter agnosce
vultum pecoris tui tuosque greges consi
dera. Prouerb. 27. Ideo dicit Gregorius
in registro ⁊ habetur in .c. Quis de regu.
iur. Non excusatur pastor si lupus come
dit oues ⁊ pastor ignorat quinimo pastor
debet exponere vitam suam pro salute sub
ditorum Jo. 10. Bonus pastor animã suam
dat pro ouibus suis. Super quo textu di
cit Grego. in Omelia. primum nobis est ex
teriora nostra misericorditer ouibus im
pendere: postremum vero si necesse sit etiã
mortem nostram pro eisdem ouibus mini
strare. A primo autem hoc minimo pertue
nitur ad postremum maius. Sed cum in
comparabiliter lõge sit melior anima qua
viuimus: terrena substantia quam exte
rius possidemus: qui non dat pro ouibus
substantiam suam quando pro his datu
rus est animam suam.

Quinto debe
mus nobis metipsis puram continentiam
Ro. 8. Fratres debitores sumus non car
ni vt secundum carnem viuamus. Si enim
secundum carnem vixeritis: moriemini. Si
autem spiritu facta carnis mortificaueri
tis viuetis. Deo gratia. Amen.

¶ Quid sit regnum dei.
Sermo. 20.

Aduenit regnum tuum. Supra sermo
ne proximo exposita ẽ hec
petitio secundum primum
modum prout scilicet acci
pitur regnum dei prout datur in vita pre
senti. Modo restat exponere ipsum secun
dum modum videlicet prout regnum dei
accipitur quod datur in vita futura. Salute
tur virgo ⁊c. Igitur intelligendo hanc pe
titionem de regno dei quod datur in vita fu
tura: est sensus cum dicimus. Adueniat re
gnum tuum .i. petimus vt perducat nos
ad regnum tuum. hoc est regnum non ca
ducum: non vanum non transitorium: sicut
fuerunt ⁊ sunt regna mundi non ne vanũ
⁊ caducum fuit regnum assiriorum: nõ ne
fuit vanum regnum Persarum ⁊ medo
rum: non ne fuit vanum regnum grecorũ:
Non ne vanum fuit etiam regnum roma
norum. Ista enim fuerunt principalia re
gna mũdi q̃ fuerunt. ostensa ex diuina reue
latione Danieli in septia visione sub spẽ
quatuor bestiarum vt legitur Daniel. 7.
¶ Primum regnum assiriorum ostensum
fuit sibi sub spẽ leone. ¶ Secundum scili
cet persarum ⁊ medorum sub spẽ vrsi.
¶ Tertium grecorum sub spẽ pardi.
¶ Quartum romanorum sub spẽ bestie
terribilis atque mirabilis ⁊ fortis nimis: dẽ
tes ferreos habentis ⁊c. De qua bestia.
Dicit. ps. Singularis ferus depastus est
eam. omnia ergo regna terrena vana sunt.
Ideo dixit Heccuba vxor regis Priami
lamentans destructionem troie: sicut refert
Seneca in prin. 6. Tragedie. Quicunque re
gno fidit ⁊ magna potens dominatur au
la: nec leues metuit deos: animumque rebus
credulum letis dedit: me videat ⁊ te tro
ia: non vnquam tulit documenta fors
maiora quam fragili loco starent superbi.
Igitur non hoc regnum petamus a deo
patre nostro: quia miserrimus est qui spem
ponit in huius regnis caducis ⁊ in affluen
tia temporalium prosperitatum: ⁊ fidit in
falaci: fortuna. 1. Cor. 15. Si in hac vita tan
tum in christo sperantes sumus miserabi
liores sumus omnibus hominibus. Peta
mus igitur regnum stabile illud ⁊ eternum
quod ab eterno est electis paratum: iuxta
illud Math. 28. Venite benedicti patris
mei percipite regnum quod paratum est vobis
a constitutione mundi. Hoc regnum in
structus a spiritu sancto petiuit latro in
cruce dicens. Memento mei domine dum
veneris in regnum tuum Luc. 23. De quo
Dauid in. ps. Regnum tuum regnum om
nium seculorũ ⁊c. Item Dan. 7. Potestas
eius potestas eterna que non auferetur
⁊ regnum eius an non corrumpetur. De
hoc igitur regno tria nobis consideranda
occurrunt.

¶ Primo quid sit.
¶ Secundo quantum sit.
¶ Tertio quorum sit.
¶ Circa primum erit sermo noster hodie. Pro declaratione igitur nota quod regnũ dei est vita eterna: vita autem eterna consistit i clara cognitõe dei iuxta illud Jo.17. Hec est autem vita eterna vt cognoscant te solum verum deum ⁊ quẽ misistit iesum christum. Ex hac autem cognitione dei ꝓcedunt duodecim beatitudines: que significantur pro duodecim fructus ligni vite: de quibus legitur. Apoc. vlti. Istarum igit duodecim beatitudinum: quatuor pertinẽt ad animam quatuor vero ad corpus: quatuor ad compositum.

¶ Prima ergo beatitudo concernens anima est clara visio.
¶ Secunda est firma tentio.
¶ Tertia est delectabilis fructio.
¶ Quarta creaturarum cognitio
¶ Prima concernens corpus est imortalis impassibilitas.
¶ Secunda leuis subtilitas.
¶ Tertia penetrabilis agilitas.
¶ Quarta fulgens claritas.
¶ Prima concernens compositum est concordia seu pax generalis.
¶ Secunda est abundan ia vniuersalis.
¶ Tertia est plena iocunditas.
¶ Quarta est certa perpetuitas.

Prima ergo est clara visio.i. Jo.i. Uidebimus deum sicuti est.i.suam maiestatẽ: claritatem: benignitatem ⁊c̃. Uidebitur autẽ ipsa dina essentia ab omnibus beatis tota sed non totaliter.i. prout est infinita. Uidebitur tamen essentia diuina limpidius ab vno ꝙ ab alio ut notat Tho.i.parte.q.12.ar.6. ⁊ ista diuersitas erit ex parte videntium non visi.s. dei: quia idem erit visum. Ex parte ergo obiecti.s. dei cum sit vnum simplicissimũ: nulla potest esse diuersitas sed ex parte potentie. Nam quantuȝ vna potentia magis erit perfecta lumine glorie ꝙ altera: tanto perfectius operabit circa vnum idem obiectum: sicut idem sol diuersimode aspicitur vel eadem lr̃a a diuersis legentibus ẜm ꝙ oculis magis ⁊ minus est dispositus ad videndum. ex ista ẜt visione causabitur triplex gaudiuȝ. ¶ Primum erit in videndo faciem diuinaȝ. p̃s. Ostẽde faciem tuam ⁊ salui erimus Ber. in ep̃la ad sophiam virginem. Re vera illud est verũ ⁊ solũ gaudiũ qđ non de creatura sed creatore ꝯcipitur: qđ cuȝ possederis nemo tollet a te cui cõparata ois aliũde iocunditas meror est ois suauitas dolor est oẽ dulce amarũ oẽ decorũ fedũ: oẽ postremo quodcũqȝ delectare possit molestũ ⁊c̃. hec ille. Hanc facieȝ desiderabat Moyses videre. Exo.33. dicens. Ostẽde mihi faciem tuam. Et audiuit a domio. Ostẽdaȝ tibi oẽ bonum. ¶ Scđm gaudiũ erit videndo humanitatẽ xp̃i. Isa.33. Regem in decore suo videbũt Ber.. Plenũ prorsus oi suauitatis dulcedine videre hoiem hois conditorem. ¶ Tertiũ gaudiũ erit in ꝯsideratõe vnionis humane nature ad diuinã. Mirabile enim gaudiũ electis erit cũ agnoscent ꝙ frr eorum ẜm carnẽ verus deus est. Nota qñ aliquis est ꝓmotus in potentiã quantum gaudẽt ꝯsanguinei eius ⁊c̃. Eccl'iastes.xi. Dulce lumen ⁊ delectabile est oculis videre solẽ. ¶ Secunda beatitudo est firma tẽtio: cõprehendent enim beati deum in sefic currite vt cõprehendatis.i.cor.9. Non quidem cõprehensione tali ꝙ deus cõprehensus includatur in electis: quia hoc est impossibile intellectui creato. Augustinus ad Paulinum in libro de videndo deũ Attingere mente deum magna est beatitudo cõprehendere autem est impossibile. Sed cõprehendit anima beata deũ comprehensione tentionis: quia tenet eum ista fortiter ꝙ nunquam ab eo seperarari potest vnde. Cantico.3. dicit quilibet beatus. Inueni quem diligit anima mea tenui eum nec dimittam vide Tho.i.2.qõ.4.ar.3. ⁊ parte.i.q.12.ar.7. in responsione ad primũ hoc modo loquendi vtitur apostolus Philip.3. di. Sequor autem si quo modo comprehendã ⁊c. ¶ Tertia est delectabilis fruitio: quia anima fruitur deo: que quam delectabilis sit non posset exprimi. Si omnia membra humana conuerterentur in linguas. Possumus autem de hoc aliquid cõijcere ex scriptura ⁊ ex creatura. Ex scriptura quidem: nam Petrus aliquid mini

mum illius fruitionis gustauit: ⁊ statim inebriatus dixit. Dñe bonum est nos hic esse faci. hic tria. taber. ti. vnum moy. v. ⁊ he. v. nesciens quid diceret. vt dicitur Mat. 17. ⁊ Luč. 9. ¶ Ex creatura vero: nam videmus ꝙ fruitio creaturarum intantum delectat peccatores: ꝙ inebriantur ⁊ omnia postponant vt creaturam dilectam consequantur: etiam seipsos postergantes ⁊ exponentes periculis: sicut patet de luxurioso vt cõsequatur voluptates: de auaro vt consequatur diuitias: de superbo vt consequatur honores. quanto ergo magis delectat fruitio dei qui est fons infinitus oĩs bonitatis in cuius fruitione oĩa bona anima simul consequitur non sic in fruitione creature quia vnum tm̃ bonum consequitur fruens ⁊c. Ideo Dauid dicebat de eo qui aliquã minimam guttam gustabat de illa dulcetudine. Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe quã abscondisti timentibus te ⁊c. Itez Aug⁹. Introducis me dñe in quãdam dulcedinem que si perficiatur in me si non est vita eterna: nescio quid sit aliud vita beata. Propter hanc martyres contempserũt vitam propriam: confessores mundum: virgines voluptates: ⁊ ceteri sancti omnes creaturas. Phil. 3. Omnia arbitror vt stercora. vt xp̃m lucrifaciaz ⁊ inueniar in illo. Et de Aug⁹ legiť ꝙ displicebat ei ꝗcꝗd agebat in seculo pre dulcedine dei ⁊ decore domus eius quam dilexit. ps. 3i. Gustate ⁊ videte qm̃ suauis est dñs. Beatus vir ꝗ sperat in eo. ¶ Quarta est creaturaruz cognitio: anima enim vnius rustici vel pueri baptizata plus in vita beata cognoscit de rebus diuinis ⁊ creatis: ꝙ̃ aliqͦs vnqꝫ theologus vel phs in hac vita longe clarius ⁊ certius. ¶ Notandum autem ꝙ anima separata beata potest habere triplicem cognitionem de creaturis. Unam per species acquisitas. si hic in pñti vita acquisiuit per scientiam. Alteram per spẽs infusas: etiam si sit anima pueri baptizati vel rustici.

¶ Tertiam per cognitionem in ṽbo: in quo relucent oĩum creaturaꝝ rõnes: sicut in speculo que vocanť ideo ⁊ sunt ipse de⁹ Jo. i. Qđ factum est in ipso vita erat. Et hec cognitio propter sui claritatem diciť matutina. Cognoscere autem creaturas in seipsis dicitur visio seu cognitio vespertina. Hac aũt visione in verbo dei omnia cognoscunt anime beate que ad sui gloriam pertinent. Nota ꝙ beatus Benedictus vidit totum mundum sub vno solis radio Greg. Quod est qđ non videant qui videntem omnia vident? Uide Tho. i. parte. q. i2. ar. 8.

¶ Quinta beatitudo que est prima respectu corporis glorificati est impassibilitas: qꝛ corpus nostꝝ erit imortale ⁊ ĩpassibile Isa. 25. Precipitabit dñs in sempiternum mortẽ ⁊ Apo. 20. Mors vltra nõ erit. Rõ ẽ: vt ꝯformemur xp̃o resurgẽti. Ro. 6. Xp̃s resurgẽs ex mortuis iã nõ moriť mors illi vltra nõ dñabiť ⁊c. Phil. 3. Saluatorem expectamus dñm nostꝝ Iesum xp̃m ꝗ reformabit corpus humilitatis nostre configuratũ corpori claritatis sue. Uide de hoc latius in sermone de articulis fidei que scripsi sermone. i6. Ubi agiť de qualitate corpoꝝ resurgendoꝝ. Hanc aũt beatitudinem mereñť electi propter virtutem patientie propter quã fuerũt quasi impassibiles in aduersitatibus sibi a deo ⁊ ab hoĩbus illatis Luč. 2i. In patientia vestra possi. animas vestras. ¶ Sexta beatitudo ⁊ scđa corporis glorificati est subtilitas. Hanc etiã beati habebũt per eandem rõnem vt ꝯformentur corpori xp̃i. qui vsus est hac beatitudine qñ exiuit de sacratissimo vtero virginis clauso. Item qñ exiuit de sepulcro ⁊ qñ ianuis clausis ingressus est ad aplos in locũ vbi erant congregati propter metum iudeorum Jo. 20. Hanc beatitudinem mereñť electi merito abstinentie seu temperantie ab omni voluptate ⁊ ab vsu quinqꝫ sensuũ seruantes affectus suos in puritate ꝑfecta ⁊ gratia. Prouerb. 4. Omni custodia serua cor tuũ: qꝛ ex ipso vita procedit.

¶ Septima beatitudo ⁊ tertia corporis est agilitas eadem ratione vt conformeñť corpori xp̃i qui vsus est hac beatitudine sine dote quando super maris procellas siccis pedibus ambulauit. Mat. i4. Et quando post resurrectionem de paradiso terre sunt in quo degebat: vt pleriqꝫ opinantur: subito aplis apparuit. Item in die ascensionis: quando immomẽto penetrauit celos. Hãc beatitudinem consequentur electi merito diligentie spiritualis quã habuerunt in ob

seruantia mandatoꝝ dei ⁊ in seruitio eius/
dem. Ideo dicit. 2. Paral'. 19. Agite dilige
ter ⁊ erit dñs vobiscum.
¶ Octaua beatitudo ⁊ quarta corporis est
claritas Mat. 13. Fulgebūt iusti sicut sol in
regno patris mei ⁊ hoc vt ꝯformemur chri
sto: q visus est hac beatitudine in transfigu
ratione sua quando resplenduit facies ei⁹
sicut sol: vestimenta aūt sicut nix Mat. 17.
⁊ Luc. 9. Istam beatitudinem consequent
electi merito castitatis. Naꝫ sicut castitas
facit hominem claꝝ in conscientia ⁊ in cor/
pore: ⁊ in fama: iuxta illud Sap. 4. O q̄
pulchra est casta generatio cū claritate: im/
mortalis est enim memoria illius ⁊c. sic cor/
pus erit claritatis beatitudine insigne.
¶ Nona beatitudo ⁊ prīa pertinēs ad cō
positum erit cōcordia ⁊ pax generalis. ps.
67. Qui habitare facit vnanimes i domo.
Isa. 9. Pacis non erit finis Ro. x. Nō est
regnum dei esca ⁊ potus sed iustitia ⁊ pax
⁊ gaudium in spū sancto. Triplex pax erit
in beatis. ¶ Prima pax superior cū deo.
¶ Scđa pax interior cū seipso. ¶ Tertia
pax exterior cum proximis: q: inter sanctos
erit magna pax. Isa. 32. Sedebit populus
meus in pulchritudine pacis ⁊ in taberna/
culis fiducie in requie opulēta. ps. Qui po
suit fines tuos pacem.
¶ Decima beatitudo ⁊ scđa compositi erit
habundantia vniuersalis: q: ibi totum desi
derium nostrum adimplebitur. ps. Qui re/
plet in bonis desiderium tuum. Appetitus
etiam hominis satiabitur. ps. Satiabor cū
apparuerit gloria tua: nec tamen ex satieta
te ipsa fastidium generabit. Greg. Satiati
desiderabimus: ne sacietas generet fastidiū
desiderantes satiabimur ne cum anxietate
sit desideriū. Econtra. In inferno erit con
tinua penuria bonoꝝ: perpetua fames ⁊ si/
tis: sicut patet. in diuite epulone. qui in siti
sua postulans guttam aque non potuit ob
tinere. Luc. 16. Isa. 65. Pro eo ꝙ vocaui
⁊ non respondistis locutus sum ⁊ non audi
stis me. propter hoc hec dicit dominus de⁹
ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis. ec/
ce serui mei bibent ⁊ vos sitietis: ⁊ ecce ser/
ui mei letabuntur ⁊ vos cōfundemini. Igi
tur beati satiant in mensa domini. Luc. 22.
Ego dispono vobis sicut dispo. mihi pater
meus vt eda. ⁊ biba. super men. meam in re
gno meo. Nota sicut disposuit mihi pater
non aliter disposuit pater filium suum in/
trare in regnum dei quantum ad gloriam
corporis: nisi per passionem ⁊ mortem Luc.
vltimo. Nonne sic oportuit xp̄m pati ⁊ ita
intrare in gloriam suam. Sic ⁊ nos si volu/
mus in hanc abundantiam regni celestis in
trare. oportet ꝙ christo patienti conforme/
mur. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium red/
dit spiritui nostro. quod scimus filij dei ⁊
heredes. Heredes quidem dei: coheredes
autem christi. Si tamen compatimur vt ⁊
conglorificemur. Item Act. 14. Per mul/
tas tribulationes oportet nos introire in re
gnum dei.
¶ Undecima beatitudo que est tertia dos
coniuncti erit plena iocunditas: quia d' om
nibus gaudebunt beati. ¶ Primo gaude
bunt de beata trinitate vt dixi supra eodē
sermone parte. i. ¶ Scđo de iocunda socie/
tate. ¶ Tertio de loci amenitate. ¶ Quar/
to de seipsis. ¶ Quinto de damnatis. ps.
Letabitur iustus cum viderit vindictā ⁊c.
Isa. 35. ⁊ 51. Letitia sempiterna super capi/
ta eorum gaudium ⁊ letitiam obtinebunt
⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Quam magnū
autem sit gaudium notatur: cum dicit do/
minus. Euge serue bone ⁊ fidelis: quia in
pauca fuisti fidelis super multa te constituā
intra in gaudium domini tui. Mat. 25. In
verbo intrandi innuitur magnitudo gau/
dij: quod hominem vndiqꝫ cinget. Itē Io.
16. Iterum videbo vos ⁊ gaudebit cor ve/
strum ⁊ gaudium vestrum nemo tollet a vo
bis. ps. Torrente voluptatis tue potabis
eos.
¶ Duodecima beatitudo ⁊ quarta coniū/
cti est certa perpetuitas. Mat. 25. Ibunt
hij in supplicium eternum: iusti autem in vi
tam eternam: ad quam perducat ille qui
pro nobis mori dignatus est. Deo
Gratias. Amen.

¶ Quomodo ⁊ quantum sit magnum
regnum dei. Sermo. 21.

Adueniat regnum tuum. Supra ſmone primo dictū est qd sit ⁊ in quo ↄsistit regnū dei. Modo seqtur considerare q̄tum. i. quā magnū sit illud. Salutet ꝓgo maria ⁊c̄. Ad instructionē igit̄ eoꝝ q pēnas nō habēt ad uolandū: qui dicit cū Dauid. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe ⁊ volabo ⁊ regescaꝫ. De magnitudine glorie regni dei notandū: ꝙ impossibile est pfecte scire in hac pñti vita magnitudinē glorie: iuxta illud. i. Cor. 2. Oculus non vidit: nec auris audiuit nec in coꝛ hois ascendit q̄ pre parauit deus diligentibus se: nisi ex reuelatione diuina alicui spāliter cōcedatur sicut Paulo. Ideo subdit ibi dicens. Nobis āt reuelauit deus per spūm suū: fuit. n. raptus vsqꝫ ad tertium celū. i. vsqꝫ ad visionē diuine essentie ⁊ vidit archana dei. i. gloriā dei sicut aie beate vident. Nihilominus possumus aliqualiter conijcere ex rōnibus multis ꝙ illa gloria illius regni dei est maxima Ad hoc valere pñt. 14. rōnes qbus agnoscere possumus: qꝛ lꝫ fideles electi in hac vita sint humiles ⁊ abiecti: tñ in futura vita magna erit gloria eoꝝ: iuxta illd ps. Quis sicut dñs deus noster qui in altis habitat ⁊ hu. re. in ce. ⁊ in terra. Suscitās a ter. ino. ⁊ d ster. eri. pau. vt col. eū cū pri. cū pri. ppl'i sui. Itē alibi. Et scitote qm̄ mirificauit dñs sctūm suum. ❡ Prima rō sumit̄ ex parte munificentie diuinalis. Cum. n. deus sācta trinitas sit fons infinitus ois bonitatis natura aūt ois bonitatis sit cōicabilis: seqtur ꝙ ad diuinā magnificentiam. ptinet se cōicare quātū pōt res cui cōicatur esse capax: quanto enim persona dans aliquod donū est nobilioꝛ ⁊ excellentioꝛ: tanto eam decet excellentius ⁊ nobilius donum conferre. Quia ergo ipse deus est infinite excellētie dignitatis ⁊ liberalitatis: decuit ipsum conferre infinitum donum. In deo autem tria sunt essentia persona ⁊ gloria. persona autem diuina non est cōmunicabilis: quia persona est rōnalis creature indiuidua substātia: essentiam vero decuit ipsam cōmunicare: qa vt ait Boetius. Nullius boni sine socio pōt esse iocunda possessio. Hanc ergo essentiam deus pater cōmunicauit filio ⁊ spūi sancto. Restabat ergo cōmunicare gloriam suam creaturis illis que sunt glie sue capaces. cuiusmodi sunt angeli ⁊ hoies: q sunt participes libertatis arbitrij. Et hoc ergo sequitur ꝙ gloria electis fidelibus reseruata sit maxima: ex quo est q̄dam participatio glorie diuine: propter quā participationem glorie dicimur similes deo. Io. 3. Filij dei sumus: sed notandū apparuit quid erimus: cum autem apparuerit similes ei erimus: propter hoc dñs ipsam gloriaꝫ vocat cenam magnam. Luc̄. 14. Homo quidam fecit cenam magnam ⁊c̄. Hanc rōnem tangit Petrus. 2. Pet. i. Dicens. per quem. s. Iesum xp̄m deus maxima ⁊ preciosa beneficia nobis donauit: vt per hoc efficiamini diuine cōsortes nature. Dicimur diuine cōsortes nature non ꝙ proprie sed ſm quādam similitudinem: sicut declarat Tho. pte i. q. 13. ar. 9. ⁊ dictum est supra sermone. 23. ar. i. in introitu: propter hanc etiam glorie diuine participationem dicimur filij ⁊ heredes dei: coheredes autem xp̄i.

❡ Scd̄a ratio sumitur ex parte medij ꝙ diuina bonitas ordinauit ad nobis huiusmodi gloriā conferendā: quod medium maximum fuit. Misit enim deus filium suum factum ex muliere factum sub lege Gal. 4. O q̄ꝫ maxima res est incarnatio filij dei ⁊ q̄ꝫ maxima ⁊ glo'sa fuerunt ea que ipse filius dei fecit. Igitur si tam maximum fuit opus istud qd fecit deus pro gloria conferenda. Manifesto patet ꝙ ipsa gloria electoꝝ maxima est: ne alias dici possit. Parturient montes nascetur ridiculus mus. Oratius in arte poetica. Ideo dicit dñs. Io. 3. Sic deus dilexit mundum vt filium suū vnigenitum daret: vt ois qui credit in eum nō pereat sed habeat vitam eternam. Item ecclesia. O ineffabilis dilectio charitatis. vt seruum redimeres filiuꝫ tradidisti. Ro. 8. Deꝰ proprio filio non pepercit sed pro nobis oibus tradidit illum: quinimmo non etiam cum illo omnia nobis donauit.

❡ Tertia ratio sumitur ex parte meriti ipsius filij dei incarnati. qd meritum fuit infinitum. Multa enim ineffabilia opera fe-

est xp̄s ex quibus in infinitum merebatur: non qdem pro se: sed pro nobis: presertim opus passionis ꝛ mortis. Manifestum est autem: ꝙ premium debet esse equalens merito: cum igit̄ meritū xp̄i pro nobis fuit maximum: seqtur ꝙ maximum debet esse premium glorie qḋ nobis ex merito suo est cōferendum. ¶ Quarta sumitur ex parte meriti nostri. nam opera bona a nobis facta dum sumus in gratia constituti procedūt a duobus principijs. Unum est principiū creatum qḋ est libertas arbitrij eligens illud opus bonum: ꝛ ſm hoc non merentur opera nostra premium vite eterne. Ro. 8. Non sunt condigne passiones huius tēporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis: ꝛ ex hoc habemus quāta sit illa gloria electis preparata: quādoqdem propter nulla opera nostra. quāuis maxima possumus illam acquirere nec mereri. Aliud est principium increatum: ꝙ est spūs sanctus qui per gratiam gratū facientem mouet liberum arbitrium ad bene operandum: sicut sessor mouet equum. Ro. 8. Qui spiritu dei aguntur hij filij sunt dei: non est volentis neqꝫ currētis: sed miserentis est dei Ro. 9. Et dn̄s dicit Jo. 5. Sine me nihil potestis facere. s. meritoriū ꝛc̄. Et hoc respectu: opera nostra in gratia facta habent ꝙ merent̄ premium infinitum: sic enim valor meriti attenditur ſm virtutem spūs sancti mouentis nos in vitam eternam: gratia etiam dei qua formaliter mouemur ab ipso spū sancto infinita est: iuxta illud Sap̄. 7. Infinitus. n. thesaurus est hoib⁹: quo qui vsi sunt participes facti sūt amicitie dei: ꝛ sic ex hoc habent opera nostra ꝙ maximum p̄mium merentur: ergo maxima erit gloria quā electi hn̄t in vita beata. Dignus est. n. operarius mercede sua. Luc̄. x. Ideo pōt dicere qlibꝫ fidelis in gratia constitutus cum Paulo Bonum certamen certaui: cursum consummaui: fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie quā reddet mihi dn̄s in illo die iustus iudex. 2. Thi. 4.

¶ Quinta ratio sumitur ex pte martyrum ꝛ aliorum sanctorum qui fuerunt amici maximi dei: quibus tamen ipse deus ita care vendidit gloriam ipsam. Petrus enim eā emit martyrio crucis. Paulus amputatione capitis. etiam certum est ꝙ xp̄s non decepit eos: cum sit amicus fidelissimus: immo ꝙ plus est ipsemet emit sibi gloriam istam carissime quantum ad gloriam corpis quā meruit merito amarissime passionis. Luc̄. vltimo. Nonne sic oportuit pati xp̄m ꝛ ita intrare in gloriam suam. Gloriam autē anime non meruit sibi xp̄s: q2 absqꝫ merito habuit ab instanti cōceptionis in vnione verbi: sed gloriam corporis ex merito passionis adeptus est. Phil'. 2. Humiliauit semetipsuꝫ fact⁹ obediēs vsqꝫ ad mortē: mortē aūt crucis propter quod de⁹ exal. il. ꝛ do. il. no. ꝙ est super omne nomen ꝛc̄. Emit etiā xp̄s gloriam istam carissime amicis suis. s. crucis ignominia. Unde ex hoc agnoscere possumus magnam esse gloriam quā xp̄s tanta ignominia emit nobis. Hebr. 12. Aspicientes in auctorem fidei ꝛ consumatorem Jesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atqꝫ in dextera dei sedet. Item Jo. 3. Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis: vt omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam.

¶ Sexta ratio sumitur ex honore quem christus contulit cruci: que seruiuit ei ad ministerium redemptionis humane August. super p̄s. Crux de penis latronum transit ad frontes imperatorum. Quid ergo faciet deus fidelibus suis: qui tantum honorem contulit tormentis suis: ꝛ confirmatur ratio: quia finis est nobilior hijs que sunt ad finem: quia propter quod vnumquodqꝫ ꝛ illud magis. Finis autem propter quem christus voluit pati crucem fuit gloria electorum. Jo. 3. Sic deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitum daret: vt omnis q credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Igitur nobilior est ꝛ excellentior gloria electorum quam crux. Ergo si tanta est gloria crucis: multo magis est gloria beatorum. Unde Ambro. super Beati immaculati dicit. Si opprobrium tuum gloria est domine Jesu: quanta est gloria tua: tue igitur participatione glorie quid erimus cuius sumus opprobrio gloriosi.

¶ Septima rō sumit ex honore: quo xp̄us
honorat sanctos suos in terris. Maior eni
reuerentia exhibet pulueribus ⁊ ossibus
sanctorum vel etiam pāniculis qbus indu
ti fuerūt: q̄ȝ exhibet maximis principibus
huius mūdi. vnde verisimile est ꝙ multuȝ
sit eos honoraturus in celis qui facit eos
tantū honorari in terris: vt si tantam glo/
riam facit exhiberi corpori corrupto: quan
tum faciet anime viuenti ⁊ incorruptibili.
¶ Octaua ratio sumit ex parte loci in quo
christi benignitas vult beatas esse Jo. 12.
Ubi ergo sum ille ⁊ minister meus erit.
Item eiusdem. 14. Si abiero ⁊ preparaue
ro vobis locuȝ iterū venio ⁊ accipio vos
ad me ipsum vt vbi sum ego ⁊ vos sitis.
Item eiusdem 17. Pater quos dedisti mihi
volo vt vbi sum ego ⁊ illi sint mecū: vt vi/
deant claritatem meam. Locus aūt glorie
est excelentior ⁊ nobilior q̄ȝ sit in toto vni
uerso. s. celū empireū. ¶ Nona ratio sumit
ex parte ministri: q̄ deus eos ꝓprio mini/
sterio honorabit Luc. 12. Precinget se ⁊
faciens illos discūbere ⁊ transiens mini/
strabit illis. Hec ministratio erit ostensio
diuine faciei in qua sunt sūme delicie. p̄s.
Letificabis eū in gaudio cum vultu tuo.
Item. p̄s. Ostende faciem tuam ⁊ salui eri
mus. Item Job. 33. Uidebit faciem eius in
iubilo: nunc facies illa nobis abscondita
est. Sed tunc videbimus facie ad facie
Job. 26. Qui tenet vultū solij sui ⁊ expan/
dit super illud nebulam suam. ¶ Decima
ratio sumit ex pulchritudine quā videmus
etiam in inferioribus ⁊ vilibus creaturis
quas dn̄s tāta decorat pulchritudine. Nā
liliū i hieme apparet quasi nullius pulchri
dinis in est te vero cū domino placet deco
rare illd: mirabilis est pulchritudinis. Idē
videmus in rosis ⁊ alijs floribus ⁊ in pra
tis Mat. 6. Considerate lilia agri quō cre
scunt: ⁊ subdit. Dico aūt vobis ꝙ nec Sa/
lomon in omni gloria sua coopertus est si
cut vnū ex istis. Si aūt fenū agri ꝙ hodie
est ⁊ cras in clibanū mittit: deus sic vestit:
quanto magis vos minime fidei. ¶ Unde
cima ratio sumit ex parte honorū tpaliuȝ:
que tam magna hominibus vident ꝙ ex
ponant se omnibus periculis ⁊ laboribus
infinitis pro illorū acquisitione: sicut patet
in auaro: qui maxime laborat ⁊ multis pe
riculis se exponit pro acquisitione diuitia/
rum: sic ⁊ luxuriosus pro voluptatibus: sic
superbus pro honoribus. Quid dicam de
romanis qui pro libertate patrie pro domi
nio acquirendo ⁊ per gloria tpali habēda
tot ⁊ tam ardua opera fecerūt: nam vt ait
Augu. in. 5. De ciui. dei. c. 12. vsq̄ȝ ad. 19.
Ista laudis auiditas ⁊ cupido glorie mul/
ta illa miranda fecit. Laudabilia. s. atq̄ȝ
gloriasa ſm hominū estimationē. ⁊ subdit
Tunc itaq̄ȝ magnum illis fuit aut fortiter
emori aut liberos viuere: sȝ cū eēt adepta
libertas: tanta cupido glorie incesserit: vt
parum esset sola libertas nisi ⁊ dominatio
quereret. Unde ⁊ Tulius i libris quos de
republica scripsit vbi ⁊ loquit de instituen
do principe ciuitatis dicit eū alenduȝ esse
gloria: ⁊ consequenter cōmemorat maiores
suos multa mira atq̄ȝ preclara glorie cupi
ditate fecisse: hinc intulit v'leȝ generalemq̄ȝ
sententiam: honos alit artes omnes accen
dunt ad studia gloria iacentq̄ȝ ea semper
que apud quosq̄ȝ improbant. Deinde pōit
Augu. aliqua preclara exempla quorūdaȝ
romanorū que pro gloria adipiscenda fece
runt. Nam pro gloria temporali Brutus
occidit filios: quem tamen Uirgilius in. 6.
Eneidos laudans infelicem vocat. Ait eni
Natosq̄ȝ pater noua bella mouētes ad pe
nam pulchra pro libertate vocabat. Infe/
lix vtcūq̄ȝ ferent ea fata minores. Sed ver
sn sequenti consolatus est infelicem di/
cens. Uincit amor patrie laudūq̄ȝ imme
sa cupido. Item Torquatus romanus pri
ceps filiū: non q̄ contra patriam sed etiā
pro p̄ria: tamen q̄ contra imperium suū. i.
contra quod imperauerat pater impera/
tor ⁊ ab hoste prouocatus iuuenili ardore
pugnauerat lȝ vicisset occidit: ne plus mali
esset in exemplo imperij contempti: quam
boni in gloria hostis occisi. ¶ Item furius
Camillus etiam ingrataȝ patriam a cuius
ceruicibus accerrimoꝝ hostiū veiētinū iu
gū depulerat dānatus ab emulis fuerat:
a gallis iterū liberauit. Item Mucius vt
cū Porsena rege etruscorū pax fieret: qui
grauissimo bello romanos premebat: q̄
Porsenā ipsum occidere non potuit: ⁊ ꝓ
eo alterū deceptus occidit: in ardenteȝ arā

ante eius oculos verteram extendit dicēs multos tales qualē videret illum in eiꝰ exercitum coniurasse. cuius ille fortitudinē: ⁊ cōiurationem taliū perhorrescens sine vlla dilatiōe se ab illo bello facta pace: cōpescuit. Item Curcius armatus equo concito in abruptū hiatum terre se precipitem dedit: deoꝝ suoꝝ oraculis seruiens qui iusserant: vt illuc id qd Romani hērent optimū mitterent. Item Decij se occidendos certis verbis quodāmodo consecrantes deuouerunt. vt illis cedentibus ⁊ iram deoꝝ sanguine suo placantibus: romanus liberaret exercitus. Ponit etiā idem Augꝰ Multa alia miranda opa que alij romani fecerunt pro glorie tpalis cupiditate: vt igitur deus redderet mercedem bonis actibꝰ romanoꝝ contulit eis imperiū mundi: qbus non erat collaturus vitam eternam qꝛ nec fidem habebant nec pro vita eterna aegrēda hmōi magna opa faciebant. Uerumtn̄ vt ibidem Augꝰ ait: nō solum vt talis merces talibus hoibus redderet romanū imperium ad humanā gloriā dilatatū est: verumetiam vt ciues eterne illius ciuitatis q̄diu hic peregrinant diligenter ⁊ sobrie illa intueant exempla. ⁊ videant quanta dilectio debeat eterne patrie ꝓpter vitam eternā si tantū a suis ciuibus terrena dilecta est ꝓpter hoīum glīam. Hec ille. Si igit tā magna est glīa tpalis. vt tam magna opa homines fecerint: ⁊ faciant pro illa hn̄da quāta ⁊ q̄ magna est illa gloria diuina eterna: quā repromittit deus diligentibus se ⁊ quāta opa dꝫ hō facere pro illa eterna gloria obtinenda: cum vt ait Augꝰ ibidē. Ciuitas illa supna in qua nobis regnare promissū est tm̄ ab hac distet: quantū distat celum a terra a tpali letitia vita eterna. Ab inanibus laudibꝰ solida glīa: a societate mortaliū societas angeloꝝ. a lumine solis ⁊ lune lumen eius q fecit solem ⁊ lunam. Iō dicit apl's. Non ɔtēplantibꝰ nobis que vident sed q̄ nō vident: que. n. vident tpalia sunt: que āt nō vident eterna. 2. Cor. 4.

¶ Duodecima rō sumit ex v̄bis sctōꝝ: quibus deus reuelauit magnitudinē glīe tam in veteri q̄ in nouo testamento: ⁊ veteri quidem habetur in multis locis. Nam Gen̄. 15. Dicit deus ad Abraam. Ego sum merces tua magna nimis. Itē Exo. 33. ait Moyses ad deum. Ostende mihi gloriam tuā: qui rn̄dit ei. Ostendā tibi oē bonū: ex quo hētur clare quā magna sit gloria illa: q̄sīqdē aīa beata acqrendo gloriā illā nanciscit oē bonum. Itē Dauid. ps. 30. Quam magna multitudo dulcedinis tue dn̄e quā abscondisti timētibus te ⁊c̄. Et loqt de viatoribꝰ ex quo seqt arguendo a minori quāta sit gloria illa. que dat ab eo cōprehēsoribus: sic ⁊ alibi loquens de iudicijs dn̄i ⁊ mādatis eius dicit. Iudicia dn̄i vera iustificata in semetipsa desiderabilia sup aurū ⁊ lapidē pretiosum multū ⁊ dulciora super mel ⁊ fauum: ⁊. n. suus tuus custodit ea in custodiendis illis retributio multa. ps. 18. Nota. In custodiēdis. i. dū custodiuntur: quāto ergo maior retributio electis ꝓ custodiendis illis si in custodiēdis multa est retributio: que tn̄ nō est plena retributio: sed illa retributio que dat p custodiēdis illis plena erit. Itē alibi. Nimis honorati sunt amici tui deꝰ ⁊c̄. Itē Salomon Prouer. xi. Desideriū iustoꝝ omne bonū est. Itē apl's Ro. 8. Nō sunt cōdigne ⁊c̄. Uide supra in 4. rōne. Itē. 2. Cor. 4. Id qd in pn̄ti est momētaneū ⁊ leue tribulationis nostre supra modū in sublimitate eterne glīe pōdus operatur in nobis. Itē. i. Cor. 2. Oculus nō vidit ⁊c̄. vt supra in principio sermonis.

¶ Decimatertia rō sumit p hoc qd legitur Mat. 17. Intrans figuratione dn̄i factum q resplēduit facies eiꝰ sicut sol: ⁊ vestimēta eiꝰ facta sunt alba sicut nix: voluit. n. tunc dn̄s ostēdere gloriā quā hitura sunt corpa nostra in resurrectione.

¶ .14. rō sumit ex hoc: q electi hēbunt regnum Mat. 25. Uenite benedicti p̄ris mei pcipite regnū ⁊c̄. Apoc̄. 22. Et regnabūt in secula seculoꝝ. Et qꝛ regibus debet corona Ideo beati hēbunt coronas Apoc̄. 12. Signū magnū appnit in celo. mulier amicta sole ⁊ luna ⁊c̄. sole. i. xp̄o luna. i. mutabilitas cui in hac vita subditi sumus. Sub pedibus eiꝰ: qꝛ imutabilis effecta est. ps. 45. Deus in medio eius nō cōmouebit. ⁊ in capite eius corona stellaꝝ. 12. p quā significatur p̄miū vite eterne: qd dat aīe in meritū credulitatis. 12. articuloꝝ fidei. 2. Thi. 4. Bonū certamē certaui cursum ɔsumaui fi-

dē ꝟuaui i reliquo reposita est mihi corona iustitie ⁊c̄. Tho.3. Hoc hꝫ ꝓ certo oīs q colit te: qꝛ vita ei⁹ si iprobatione fuerit coronabit̄. qđ nobis cōcedere dignet̄ ille q fuit ꝓ nobis corona spinea coronatus. Amen.

¶ Quibus datur regnū dei. Sermo.22

Ueniat regnum tuū. In duob⁹ ꝟmonibus supioribus ꝓxis visum est qđ sit ⁊ quātū sit regnū dei. Nō ꝓsequēdo ordinē diuisionis datū supra ꝟmōe.25. Restat vidēdū quoꝝ sit seu qb⁹ debet̄ regnū dei ⁊ ꝯsiter quō aduenit ad nos regnū dei. Salutet̄ ꝟgo maria ⁊c̄. Pro cōplemēto ꝟmōis. notādū ꝙ si q̄rit̄ q sunt illi ad quos regnū dei aduenit: seu quoꝝ sit regnū dei. Declarat istā qōeꝫ dn̄s Mat.21. Ubi loq̄ns iudeis ⁊ i ꝑsonis eoꝝ oībus pctōribus ipenitētibus sic dicit. Dico vobis qꝛ auferetur a vobis regnū dei ⁊ dabit̄ gēti facienti fructus eius. In qb⁹ q̄dē ꝟbis duo dicit dn̄s. P° qb⁹ regnū dei aufert̄. 2° qb⁹ ꝯfert̄.

¶ Primū. Nota cuꝫ dicit auferet̄ a vobis regnū dei: quātum ad lr̄am itelligit̄ de iudeis q ꝑꝑ incredulitatē digni erāt excludi a regno dei. Uñ de eis al's dixit. d. Mat.8. Multi venient ab oriēte ⁊ occidēte ⁊ recūbent cū Abraam Isaac ⁊ Jacob i regno celoꝝ filij āt regni eijcient̄ in tene. exte. i. iudei q dicebant̄ filij regni eo ꝙ ipsi ad regnū dei vocati ꝑ p̄dicationē xp̄i fuerunt. Mat.15. Nō sum missus nisi ad oues q̄ ꝑierūt domus isrl' ⁊ ꝑ p̄dicationē aplōꝝ. Uñ dixerunt Paulus ⁊ Barnabas iudeis. Uobis oportebat primū loqui ꝟbuꝫ dei sꝫ q̄m repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce ꝯuertimur ad gentes Act.13. Sed pōt extendi p̄dictum ꝟbum dn̄i ad oēs pctōres ipenitentes: vt sit sensus. Auferetur a vobis pctōribus obstinatis regnū dei: qꝛ nihil coinquinatum intrabit in illud. Apoc. vlti. Foris canes: ⁊ venefici ⁊ impudici ⁊ homicide ⁊ idolis seruientes ⁊ omnis qui amat ⁊ facit mendacium.

¶ Secūm. s. qbus cōfert̄ regnum dei. Nota cū dicit dn̄s: dabit̄ genti facienti fruct⁹ ei⁹ vbi notādum ꝙ octo sunt fructus spūales ꝓpter quos nobis facientibus illos dabitur regnum dei.

¶ Primus est inobedientia baptismalis.
¶ Scd's est obedientia gn̄alis.
¶ Tertius est p̄nia virtualis.
¶ Quartus est patientia martirialis.
¶ Quintus est indigentia aplicalis.
¶ Sextus est mi'icordia ꝓximalis.
¶ Septimus est diligentia spūalis.
¶ Octauus est humilitas cordialis.

¶ Primus ergo fructus est inocentia baptismalis. ꝑ quā abluit̄ hō a contagio peccati originalis ꝑ qđ ipediebatur ante baptismū ab introitu regni dei: adeo quod si etiā puer nasceret̄ in deserto vbi nō potest aqua inueniri ⁊ moriat̄ ibi sine baptismo ante vsum rōnis nō pōt consequi salutem. nisi ꝓpter xp̄m occideretur: vt ponit Tho. in.6. quolibet. q.4. Unde Jo.3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sancto nō pt̄ introire in regnum dei. Ad idem facit tex. Aug⁹ de conse. di.4. firmissime. Si igit̄ ab hac macula originalis pc̄i abluat̄ per baptismū: dignus est ingredi regnū dei ꝓpter fructū baptismalis inocētie. De h pōt itelligi qđ dicit dn̄s Luc.12. Nolite timere pusillus grex qꝛ cōplacuit pr̄i vr̄o dare vobis regnū dei. ¶ Nota i hac auctate duo pūcta.

¶ Primū est cū dicit pusillus grex: qꝛ numerus electoꝝ modicus est ⁊ puus respectu numeri dānatoꝝ. Luc.14. Multi sunt vocati pauci ꝟo electi. Et h veꝝ est respectiue: qꝛ respectu dānatoꝝ pauci sunt electi: sꝫ absolute electoꝝ numerus magnus est. Apo.7. Post h vidi turbā magnā quā dinumerare nēo poterat. ¶ Secūm ꝟo nō cum dicit: qꝛ ꝯplacuit pr̄i vr̄o ⁊c̄. Hic nota rō p̄ncipal' salutis hūane: qꝛ est volūtas diuina. ps. Saluū me fecit q̄m voluit me. Ubi notādum: ꝙ si baptizati sūt pueri tūc solū meritū passiōis xp̄i apit eis introitū regnū dei: nō āt ꝓp̄uꝫ meritum ipoꝝ: qꝛ nihil mereri pn̄t ex ꝓp̄o actu ꝑꝑ defectū vsus rōis. ps. Innocētes ⁊ recti adheserūt mihi qꝛ sustinui te: ⁊ sunt ꝟba filij ad pr̄em: ⁊ dicit adheserūt mihi. s. ꝑ ꝯformitatē glie. Ro.8. Quos p̄destinauit ꝯformes fieri imagis filij sui ⁊c̄. qꝛ sustinui te. s. i crucis patibulo assumēdo volūtariā mortē. ex volūtate pr̄is. Jsa.53. Oblat⁹

est qꝛ ipse voluit. Ro. 8. Qui etiã ꝓprio filio suo nõ pepercit sꝫ ꝓ oib⁹ nobis tradidit illũ. Si ṽo baptizati sunt adulti cooperant̃ ipsi diue volũtati ⁊ xp̃i merito ꝑ meritũ ꝓpriũ actus fidei ⁊ charitatis. In adultis.n.requirunt̃ act⁹ fidei ⁊ caritatis ad h̃ vt ex baptismo ↄ̃sequat̃ remissionẽ pctõꝝ ⁊ regnũ dei: ⁊ sic itelligit̃ illud qđ dicit dñs Mar. vltio. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. Et illud Luc. vij. Dimissa sunt ei pctã multa qm̃ dilexit multũ: q̃ auctates nõ in pueris itelligunt̃: sed i adultis: vt dicit tex. in.c. Maiores. de baptismo. Et hic ergo primus fructus quo datur regnum dei.

¶ Scđs. fruct⁹ quo dat̃ regnũ dei: est obediẽtia ⁁c. Nã post baptismũ receptũ si hõ adhuc viuat ⁊ hꝫ vsuꝫ rõis dꝫ obedire mãdatis dei ⁊ eccl'e: alioqn nõ est possibile ipꝫ ingredi regnũ dei. Mat. 19. Si vis ad vitã ingredi ṡua mãdata: si ṽo sit obediẽs oib⁹ diuis mãdatis meret̃ vitã eternã: alioquin nõ sufficit obedire aliqb⁹: qꝛ vt dicit Jacobus. Qui totã legẽ ṡuauerit offendat ãt in vno factus est oiuꝫ reus. Ja. 2. Oportet ergo ꝙ sit obia gñalis ad oia mãdata dei vt sit meritoria regni dei. Jõ dic̃ dñs Mat. 7. Nõ ois q dicit mihi dñe intrabit i regnuꝫ celoꝝ sed q fecerit volũtatẽ pr̃is mei q i celis est ipse itrabit in regnũ celoꝝ. Nota ꝓ intellectu hui⁹ auctatꝭ: ꝙ ad salutẽ hũanã reqrunt̃ tria: q̃ significãt in dicẽdo ter dñe. primũ est fides ṽa ⁊ firma: aliogn dubius in fide ĩfidelis est de here. c. i. Vñ sicut diruto fundamẽto opꝫ domũ cadere: sic tota ↄgeries hedeficij spũalis. i. collectio bonoꝝ opeꝝ destruit̃ fide ꝑdita: qꝛ fides est fũdamẽtũ ois bõe opationis. i. Cor. 3. Fũdamẽtum aliud nẽo põt ponere ṗter id qđ positũ est: ꝙ est xp̃s iesus glo. ibi fides iesu xp̃i ⁊ qꝛ ad dñm ꝑtinet fundamẽtũ domus iacere. iõ ad xp̃m ꝑtinet fidẽ dare. Jõ ex hac rõe xp̃s di dñs. Ecce primũ dñe. ¶ Scđm est baptismus q est necessarius hñti copiã baptizãtis als sufficit fides. vt in.c. Debitũ de bap In baptismo autẽ hõ recipit xp̃m dñm: ⁊ facit ei homagiũ abrenũtians diabolo ⁊ põpis eius. Ecce scđm dñe. ¶ Tertium est obia. Nã nullus rex esset cõtẽtus de solo homagio sine obia. Nota hic cõtra quosdã qui faciũt homagiũ xp̃o ⁊ reddũt obiam diabolo. iõ dicit Jacobus. Quid ꝓderit fratres mei si fidẽ dicat quis se hẽre opera autem non habeat: nunquid poterit fides saluare eum: Jaco. 2. Ecce tertiũ domine. Hic extirpatur error dicentium non esse necesse operari: quia sola fides sufficit per illud quod habetur Mat. vltimo. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. vbi nihil dicitur de operibus. Sed error iste multos fortasse ad infernum ducit. nam cũ dicit xp̃s qui crediderit ⁁c. Non loquitur de fide mortua: quia nullum saluat sed de viua. Viuit autem fides per opera facta in caritate Gal. 5. Fides per dilectionem operatur. Item Jac. 2. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita fides sine operibus mortua est. Cõtra istos ergo dicit dominus. Non omnis qui dicit mihi dñe domine ⁁c. Item Luc. 6. Quid vocatis me domine domine ⁊ non facitis que dico.

¶ Tertius fructus est penitentia virtualis Nam siquis amiserit primum fructum. s. innocentie baptismalis. Et scđm. s. obedientie generalis. Tunc diuina bonitas prouidet tali de tertio fructu. s. penitentie virtualis per quem acquiritur regnuꝫ dei. Ideo dñs in prima predicatione sua quã incepit: proposuit thema. d. Peniam agite appropinquabit.n. regnũ celorũ. Mat. 4. Et Luc. 3. Alioquin pro peccato mortali cõmisso nullum remedium datur aliud nisi penitentia. Luc. 13. Nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis. Debet autem esse virtualis penitentia: ad hoc vt faciat fructuꝫ dignuꝫ regno celorum. Pro cuius intelligentia notandum ꝙ penitentia equiuoce sumpta dicitur multipliciter. Quedam enim est penitentia falsa: sicut est illorum qui non integre relinquunt oia peccata sed aliqua retinent. Tales non debent absolui a sacerdote: ⁊ si absoluuntur nihil valet absolutio. De talibus loquitur textus in.c. Falsas de peni. di. 6. Quedam est penitẽtia ficta: sicut faciunt ipocrite qui exterminãt facies suas vt appareant hominibus ieiunantes. Tales sunt sicut arbores autũnales ĩfructuose: sicut dicit̃ in epistola Jude: ⁊ ideo digna est talis arbor maledici a christo: sicut arbor ficus habens folia sine fructibus: de qua legitur Mat. xxi.

¶ Quedam est penitentia desperata: sicut
fuit illa quam fecit iudas proditoꝛ qui pe
nitentia ductus rettulit triginta argenteos
ꝛ abiens laqueo se suspendit Mat. 27. Et
diffusa sunt omnia viscera eius. Act. i.
¶ Quedam est penitentia vitiosa: nō enī
fit de peccato inquantum est offensa dei:
sed inquantum peccatoꝛ consequitur pe/
nam ex peccato. Talis est penitentia furū
ꝛ latronū qui cū ducunt ad furcas peni/
tent de peccato. Ideo dicit petrus. Nemo
vestrū patiat quasi homicida. aut fur. aut
maledicus aut alienoꝛū appetitoꝛ. i. Pet.
4. Talis fuit penitentia Esau de quo dicit
apostolus Hebꝛe. i2. q non inuenit penitē
tie locū: quāq̄ cum lacrimis inquisisset eā.
Talis etiam fuit penitentia anthiochi re/
gis: de quo dicit. 2. Macha. 9. Oꝛabat hic
scelestus dominū a quo non esset consecu
turus. Talis etiam potest dici penitentia
dānatoꝛū in inferno de quibus dicit sapiē
tie. 5. Videntes turbabunt timoꝛe hoꝛribi
li: ꝛ mirabunt in subitatione insperate sa
lutis gementes ꝑ angustia spūs: ꝛ dicent in
ter se penitentiam agentes ꝛc. ¶ Quedaꝫ
est penitentia indiscreta: sicut cōtingit illis
qui se nimis moꝛtificant contra quos dicit
Ro. i2. Exhibeatis corpoꝛa vestra hostiaꝫ
viuentem sanctam. deo placentem rationa
bile obsequium vestrū. ¶ Quedam est pe/
nitentia virtuosa: que aperit ianuam vite
eterne: ꝛ hec est de qua loquimur. Talis
fuit penitentia latronis. Cui ex coꝛde dicen
ti. Memento mei domine cum veneris in
regnum tuū. Respondit dominus. Amen
dico tibi: hodie mecum eris in paradiso.
Luc. 2з. ¶ Quarto fructus est patientia
martirialis. Talem fructū faciūt martires
ꝛ hoc siue amoꝛe fidei siue alterius virtu/
tis ꝑꝑ deum patiunt moꝛtem: puta castita
tis iusticie caritatis ꝛc. sicut patet de Ioā
ne baptista Mat. i4. Ideo dicit dominus
Mat. 5. Beati qui persecutionem patiunt
ꝑꝑ iustitiam qm̄ ipsorum est regnū celoꝛū.
Nota ꝓpter iusticiam. Accipit hic iustitiā
pꝛo generali iusticia que continet oēm vir
tutem. ergo ꝓpter quācunq̄ virtutem mo
riens martir est: dūmodo ꝓpter deum fa/
ciat: alioquin nihil ꝓdest. i. Coꝛ. iз. Et si tra
didero coꝛpus meum ita vt ardeam cari/
tatem aūt non habuero nihil mihi pꝛodest
Vide Tho. 2. 2. q. i24. ar. 5. ¶ Quintus
fructus est indigentia. i. paupertas aplica
sicut faciunt illi qui relinquunt oia ꝓpter
xp̄m. Nota oia qꝛ non solum exterioꝛa: sed
etiam affectus interioꝛes debent relinque
re: alioquin non dr̄ paupertas voluntaria:
sed potius paupertas miserrima. nihil enī
habere res necessitatis est. nihil autē velle
habere res virtutis est. vnde Gregor. In
hac re affectum magis debemus pensare
quā censum. multū enim reliquit qui nihil
sibi retinuit. multū reliquit qui q̄uis parū
totū deseruit. Talibus ergo debetur non
solum regnum dei sed etiam assessoꝛia iudi
candi potestas. De. i. dr̄ Mat. 5. Beati pau
peres spū qm̄ ipsoꝝ est regnum celoꝛum.
De. 2. dr̄ Mat. i9. Amen dico vobis quod
vos qui reliquistis omnia ꝛ secuti estis me
in regeneratione cuꝫ se. fi. ho. in se. ma. s. se
ꝛ vos super se. i2. iu. tri. israel. Et subdit.
postea. clausulam generalē. di. Et omnis q
re. do. vel fratres aut so. aut pa. aut ma.
aut vxo. aut fi. aut agros ꝓpter nomen me
um cen. accipi. ꝛ vitam eternam possidebit.
¶ Sextus fructus est mia proximalis: cu
ius misericoꝛdie opera: sunt septem coꝛpo/
ralia ꝛ septem spūalia. vnde ꝟ. Visito po
to cibo redimo tego colligo cōdo. Consule
castiga solare remitte fer oꝛa. Pꝛo talibus
ergo mīe operibus meret quis regnū dei
Mat. 25. Venite benedicti patris mei pci/
regnum vobis paratum a constit. mundi.
Esuriui ꝛ dedistis mihi mandacure ꝛc.
Item Tho. i2. Elemosina a moꝛte liberat
ꝛ ipsa est que purgat peccata a facit inue
nire vitam eternaꝫ. Iteꝫ apostolus. i. Thi.
4. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam coꝛ
poꝛalis exercitatio ad modicum vtilis est.
Pietas autem ad omnia vtilis est: pꝛo/
missionem habens vite que nunc est ꝛ fu/
turo. ¶ Septimus fructus est diligētia spi
ritualis: sicut sunt religiosi seruantes regu
las ꝛ constitutiones suas: clerici deuote di
centes officium seruantes castitatem ꝛ ab
stinent se a symonia ꝛc. Item laici qui se/
pius oꝛant ꝛ audiunt missam integraꝫ in
dominicis ꝛ in festis pꝛecipuis. confitentur
sepe ꝛ deuote cōmunicant saltem semel in
anno vt in. c. Omnis vtriusq̄ sexus de pe

249

ni. ⁊ remiſ. Tales ergo faciũt fructum di/
gnum regno dei Math.25. Euge ſerue bo
ne ⁊ fidelis q: in pauca fuiſti fidelis ſupra
multa te conſtituam intra in gau. do. tui.
Nota totam per abolá quam ponit ibi do
minus de habentibus quinq; talenta ⁊
habentibus duo ⁊ vnum ⁊c. ⁊ ſubdit de in
utili inutilem ſeruum eicite in tenebras
exteriores. Ex quibus habetur: ꝙ propter
negligentiam dignus eſt homo damnatio
ne eterna. Propter diligentiam vero re/
gna celorum Luc.12. Beati ſerui illi quos
cũ uenerit dominus inuenerit vigilantes.
Amen dico vobis ꝙ precinget ſe ⁊ faciet
illos diſcumbere ⁊ tranſiens miniſtrabit
illis. Ad idem facit: quod dicit lex. Vigi/
lantibus ⁊ non dormientibus iura ſubue/
niunt. ff. qui in frau. crede. pupillus in fi.
¶ Octauꝰ eſt humilitas cordialis. i. Pet.
5. Humiliamini ſub potenti manu dei: vt
vos exaltet in tempore viſitationis. Nota
hyſtoriam que refert Math.18. Mar.9.
Et Luc.9. ⁊.22. Iſti tres ſancti euangeli/
ſte referũt ꝙ ſemel apoſtoli inceperunt con
tendere inter ſe quis eorum eſſet maior.
Unde dicit Lucas. Facta eſt contentio in/
ter eos quis eorum videretur eſſe maior.
ergo erant diſcordes. Marcus dicit ꝙ di/
ſputauerunt. ergo rationes faciebant vnuſ
quiſq; pro ſe. Et ſicut poſſumus coniectu/
rari Petrus pro ſe poterat allegare ꝙ chri/
ſtus promiſerat ſibi ſe facturum eum vi/
carium ſuum: ⁊ ſic omnibus prefuturum:
cum dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ
⁊c. Math.16. Andreas pro ſe allegare po/
terat: ꝙ primo fuerat diſcipulus Chriſti.
Jo.i. Joannes pro ſe allegabat viginita/
tem ⁊ Chriſti familiaritatem. Pre om/
nibus aliis Jacobus maior: quia erat pri
mogenitus ſecundo Joannes ex maria
Salome Jacobus vero minor ⁊ Simon
⁊ Thadeus quia erant conſobrini Chriſti
ex prima ſorore virginis. ſ. Maria cleophe.
Matheus vero pro ſe poterat allegare:
quia plura reliquerat propter Chriſtum
q̃ predicti apoſtoli: quia reliquerat thelo/
neum ⁊ largas diuitias. Philippus vero
quia fuerat prius vocatus a Chriſto quaſ
aliĩ: ſicut patet Jo.i. Bartholomeus vero
quia erat nobilis de genere regio. vt no. in
c. Venerabilis de prebẽ. Thomas poterat
dicere non ne ego ſum doctor. Nam vocor
Thomas. i. abiſſus ſciẽtie vos autem eſtis
rudes ⁊ groſſi. Ultimo Iudas poterat dice
re pro ſe: quia erat procurator tenebat pe/
cuniam pꝰ apoſtolici ex Chriſti commiſſio
ne ex quo videbatur ꝙ Chriſtus magis
de ipſo q̃ de aliis confideret. Ecce quo
modo cõtendebant ⁊ diſputabant de ma/
ioritate: dicit Marcus ꝙ cũ domi eſſet in/
terrogabat eos quid in via tractabatiſ:
at illi tacebant ⁊ addit Math. dicens. Et
acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum dicentes:
quis putas maior eſt in regno celorum:
dicit ergo Jeſus quid ergo fuit concluſum
inter vos: ⁊ quilibet pre verecundia tace/
bat: ⁊ potuit dicere Petro tu allegas pro
te primatum: ⁊ non ne lucifer qui in celo
primatum habuit inter angelos cecidit:
⁊ modo eſt inferior angelis in inferno: ⁊
tu Andreas ſimili ratione caueas ⁊c. Et
tu Joan. allegas virginitatẽ ⁊ Adam nõ
ne erat virgo quando fuit expulſus de pa
radiſo: certe ſic: ⁊ ſic quemlibet confutabat
de ratione quam quilibet pro ſe allega/
bat. Dicit ergo Math. ꝙ aduocans Jeſus
paruulum: qui erat beatus Martialis: ſi/
cut aliqui dicunt: ⁊ dicit Marcus quod
ſtatuit eum in memento eorum ⁊ eum com
plexus eſt ⁊ dixit eis: vt dicit Math
Amen amen dico vobis: niſi conuerſi fue
ritis ⁊ efficiamini ſicut paruuli non intra/
bitis in regnum celorum. Quicunq; ergo
humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic ma
ior eſt in regno celorum. Paruulus enim
non appetit exaltationem ſuam nec pre/
ſumptionem de ſe habet ergo in humilita/
te conſiſtit regnum glorie Luc.i. Depoſuit
potentes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Itẽ
eiuſdem.14. Omnis qui ſe exaltat humilia
bitur ⁊ qui ſe humiliat exaltabitur.
Deo gratias. Amen.

Quomodo debemus orare prudẽter ⁊
petere vt adimpleatur eius voluntas ⁊ nõ
noſtra propter tria.

Sermo. 25

Qũo debemus orare obedienter.

Fiat volun-
tas tua ſicut in celo ⁊ in
terra. Hic ponit̃ tertia pe
titio per qua petimus ter
tiũ bonũ qđ eſt bonũ ope
rans quod eſt obedientia ꝑ quã impletur
a nobis diuina voluntas per quam etiam
conſequi meremur bonum glorificans.i.vi
tam eternam de qua ſupra ꝓrima petitio
ne actum eſt. Q̃uis hec petitio aliȷs modis
poſſit intelligi ſcđm ꝙ infra dicet̃ ſermoni
bus ꝓximis. ¶ Salutemus virginem glo-
rioſam dicentes aue maria ⁊c̃. ¶ Pro de
claratione huius petitionis notandum. ꝙ
hec petitio poteſt intelligi tribus modis.
¶ Primo mõ intelligi oramus prudẽter.
¶ Secundo modo oramus obedienter.
¶ Tertio modo oramus salubriter.
¶ Iſta.n.tria reqrũt̃ ad oratõꝫ: vt valeat
ſortiri effectum ſuum vt ſupra dictum eſt.
¶ Primo ergo modo.ſ. prudenter.eſt ſen-
ſus vt non noſtra ſed dei voluntas in om-
nibus impleat̃. Et ad hoc petendũ induci
mur dupliciter. Primo exemplo diuina
li. Secundo ratione morali. Exemplũ di
uinale habemus a dño deo noſtro Jeſu
chriſto qui ſic orauit.d. Pater ſi poſſibile ẽ
tranſeat a me calix iſte tñ: non mea volun
tas ſed tua fiat Luc.22. Ad idem Jo.5.
Nõ quero voluntatem meam ſed volun-
tatem eius qui miſit me ⁊ Jo.6. Deſcendi
de celo non faciam voluntatem meam ſed
eius qui miſit me. Hoc tñ eſt credendũ ꝙ
voluntas chriſti diſcordaret a volũtate pa
tris. Pro cuius intellectu notandum ꝙ in
chriſto erat triplex voluntas. Una ſecun-
dũ ſuam diuinitatem: ⁊ hec erat vna volũ
tas cum voluntate patris: ſicut vna eſſen-
tia ⁊ vna natura Jo.17. Omnia mea tua
ſunt. ¶ Alia erat voluntas rõnis: ⁊ ſecũdũ
hanc pro ſalute humana volebat mori.
Jere.53. Oblatus eſt qꝛ ipſe voluit. Et ſic
ſcđm hanc voluntatem concors erat volũ
tas chriſti diuine voluntati. ¶ Tertia erat
voluntas nature ⁊ ſenſualitatis; ſcđm quã
mortem recuſabat ⁊ penas: ⁊ ſcđm.hanc
dicit non mea voluntas ſed tua fiat. Sed
⁊ ſcđm hoc non diſcordabat a voluntate
patris. Nam paſſio chriſti dupliciter conſi
derari potuit: vno mo do ſecundum ſe in
quantum erat quedam afflictio innocen
tis: alio modo ſecundum fructum ad queꝫ
deus eam ordinabat: ⁊ ſic erat a deo voli-
ta: non primo modo. Voluntas ergo chri-
ſti que poterat iſtum ordinem ꝓ̃derare.ſ.
voluntas rõnis hanc paſſionem volebat
ſicut ⁊ deus: ſed voluntas ſenſualitatis cu
ius non eſt conferre: ſed in aliquid abſolu-
te ferri non volebat hanc poſſionem: ⁊ in
hoc ⁊ diuine voluntati quodãmodo in vo
lito cõformabatur: qꝛ nec ipſe deus paſſio
nem chriſti vellet ſcđm ſe ſolum conſidera
tam. Et ſic ẽt dicimus in voluntate virgi-
nis glorioſe: qꝛ eius voluntas diſſentiebat
a paſſione chriſti in ſe conſiderata: volebat
tamen fructum ſalutis qui ex paſſione chri
ſti conſequebatur: ⁊ ita diuine volũtati cõ-
formabatur etiam quantum ad hoc quod
volebat. Et hoc vult Tho. in queſtionibus
de veritate. q.23.ar.8.i rñſio.ad.4.⁊.5.arg.
Ex hoc ergo exemplo hẽmus ꝙ debemus
petere ꝙ non noſtra voluntas fiat: ſed vo
lũtas dei. Idem etiam pꝫ rõne multiplici.
¶ Prima ratio eſt ꝓpter intellectu ꝰ obce-
cationem.
¶ Secunda ꝓpter volũtatis inordinationẽ.
¶ Tertia ꝓpter appetitus ſenſualis corru
ptionem.
¶ Prima rõ ⁊c. qꝛ intellectus noſter in te
nebris ignorantie inuoluit̃ maxime circa
ea que ſunt ſupnaturalia. qꝛ vt dicit phus
in.2. Metha. Sicut ſe hꝫ oculus noctue ad
ſoleꝫ. ſic ſe hꝫ intellectus ad manifeſtiſſima
in natura. quanto ergo magis infirmus eſt
intellectus nr̃ ⁊ ꝓ̃iter ad ea que ſunt occul
tiſſima in natura. Cuiuſmodi ſunt ea que
ſunt neccͤria ad ſalutem: ꝑꝑ qđ dicit apl's.
Quod occulus non vidit: nec auris audi-
uit: nec in cor hois aſcendit: que ꝑparauit
deus diligentibus ſe.i. Cor.2. Et ſi dicas
qño ergo cognouit aplus hmõi tranſcen-
dentia neccͤia ad ſalutem: Re. ꝙ per reuela
tionem diuinam ideo ſubdidit. Nobis ãt

reuelauit deus per spm̄ suum ibidem. vnde
apostolus cū peteret stimulū carnis a se re
moueri credebat bene velle: ⁊ tamen erra
bat: cū tantus esset: q2 stimulus ille vtilis
sibi erat: q2 ꝑseruauit eū ne elatus corrue-
ret. vnde dicit. Ne magnitudo reuelationū
extollat me datus est mihi stimulus carnis
mee angelus satane qui me collafizet ꝓp
qđ ter. do. roga. vt disce. a me. ⁊ dixit mihi.
Sufficit tibi gr̄a mea. 2. Cor. 12. Sic ⁊ Pe
trus credebat bene velle qn̄ volēs ꝙ chri
stus non moreref. Ait enim. Absit a te do-
mine non erit sibi hoc: ⁊ tamen errabat. vn
de dominus respondit ei. Uade post me
sathana scandalum mihi es: quia non sa-
pis ea que dei sunt: sed ea que hominum
Math. 16. Et ideo dicit apostolus Ro. 8.
Nam quid oremus sicut oportet nescimus
ipse spiritus postulat pro nobis gemitti-
bus inenarrabilis. sic ⁊ frequenter homo
habet conscientiam erroneam. Unde Jo.
16. Uenit hora in qua omnes qui interfe-
cit vos arbitretur obsequium se p̄stare deo.
Et hac ratione concluditur ꝙ debemus
voluntatem nostram postponere volunta
ti diuine. ¶ Secunda ratio propter volun
tatis inordinationē: Quis est voluntas hu
mana in appetendo vltimum finem in ge-
nerali non sit inordinata: quia dicit Boe-
tius. Naturaliter mentibus hominum ve
ri boni est inserta cupiditas. Et Augu. in
13. de trini. dicit ꝙ omnes homines conue-
niunt in appetendo vltimum finem: qui
est beatitudo: nihilominus multi homines
errant in speciali ratione beatitudinis quā-
tum ad id scilicet in quo beatitudo consi-
stit. ¶ Quidam enim existimant summum
bonum diuitias: quidam voluptates: alij
honores. alij potentiam. Unde idē Boe
tius ait in. 3. de consolatione prosa. 5. Om-
nis mortalium cura quam multiplicium
studiorum labor exercet diuerso quidem
calle procedit: ad vnum tamen beatitudi-
nis finem nititur peruenire: idcirco volun-
tas interdum appetit non appetenda: ⁊
non appetit appetenda. Ideo dicitur Gē.
8. Sensum enim ⁊ cogitatio humani cor-
dis prona sunt ad malum: ab adolescentia
sua ⁊ est causa damnationis humane Isa.
5. Ue qui dicis malum bonum: ⁊ bonum
malum. Ratio autem huius inordinatio-
nis procedit a cecitate intellectus: quia
enim voluntas fertur in bonum cognitum
oportet ꝙ illum bonum appetat voluntas
quod intellectus iudicat esse bonum: quia
ergo intellectus errat sepius vt dictum est.
Ideo etiam voluntas est in ordinata: ⁊
ideo oportet vt petamus ꝙ non nostra vo
luntas sed dei fiat ⁊ sic idem quod prius.
¶ Tertia ratio est propter sensualis appe
titus corruptionem. Habemus enim appe
titum istum corruptum sicut febricitans:
⁊ ideo sicut febricitanti videntur dulcia
amara: ⁊ econuerso sic ⁊ nobis. August.
Oculis egris odiosa est lux que puris est
amabilis ⁊ palato non sano pena est pa-
nis qui sano est suauis: ⁊ in tantum pre-
dominatur homini iste appetitus corru-
ptus: ꝙ necesse est hominem ipsum sequi:
nisi virtus ei subueniat: propter ꝙ dicebat
apostolus. Condelector legi dei secundum
interiorem hominem. Uideo autem aliam
legem in membris meis repugnantem legi
mentis mee. ⁊ cap. me. du. in legem peccati
Infelix ego homo quis me liberabit de cor
pore mortis huius: ⁊ subdit. Gratia dei
per Jesum christum Roma. 7. Et ibidem.
Uelle adiacet mihi: perficere autem hoc
non inuenio: non enī quod volo bonum:
hoc ago: sed quod nolo malum illud facio.
Ideo oportet ꝙ p tamus quod non no-
stra voluntas sensualis fiat: quia solum
delectabilia appetit: sed voluntas dei fiat
qui nec errat nec errare potest. Per hanc
ergo petitionem petimus ꝙ sicut sancti
qui sunt in celo in omnibus suam volun-
tatem subijciunt voluntati dei ⁊ ei in omni
bus se conformant: sic fiat in nobis qui su
mus in terra: vt nihil nisi quod deo placet
velimus: ⁊ suam voluntatem nostre in om
nibus preponamus. vnde hoc modo dici
mus: fiat voluntas tua: sicut sapiens infir
mus cupiens sanari dicit medico. Uolo
tale quid si vos vultis: quod tamen preci
se non vult: sed de voluntate medici:
alias stulte vellet: ⁊ sic petere debemus

a deo ꝙ sua voluntas ⁊ non nostra fiat.
Et ideo dicit scriptura cum ignoremus
quid agere debeamus hoc solum habe-
mus residui vt oculos nostros erigamus
ad te.2. Paralipo.xx. Hic plurimorum
cecitas redarguitur qui cum quottidie
hoc postulent a deo.vt nō sua sed dei volū
tas fiat:nihilominus qñ aliqd sinistri pa-
tiunt̄:moleste ferūt ⁊ murmurāt: irascunt̄
resistūt cōturbant̄ pͥsertim in morte. Unde
Cyprianus ⁊ habet̄ in decret.13.q.2.ꝙ pre
posterꝝ est ꝙ ꝑuersum vt cū dei voluntatē
fieri postulemus:qñ euocat nos ⁊ accessis
de h mundo.nō statim voluntatis eius im
perio pareamus obnitimur ⁊ reluctamur ⁊
ꝑuicatiū morte seruoꝝ ad cōspectum dñi
cum tristitia ⁊ merore ꝑducimur exeuntes
istinc cum necessitatis vinculo nō volunta
tis obsequio.⁊ volumus ab eo pͥmijs celesti-
bus honorari ad quē venimus inuiti. Hec
ille. Ideo debemus aduersa fortiter tolle-
rare:qñqdē scimus oia ex diuina volūtate
cōtingere:cui nihil nisi iusta placent. Unde
Greg.in 2° moralium.c.17. Cum.n.inqt in
hac vita ea que volumus patimur: necesse
est vt ad eum qui iniustū velle nihil pͥter
studia nostre voluntatis inclinemus. Ma-
gna quippe cōsolatio est in eo qd displicet.
qd illo ordināte erga nos agit̄:cui non nisi
iustum placet. Si igit̄ iusta placere deo sci-
mus:pati āt nulla nisi que dño placuerint
possumus:iusta sunt cuncta que patimur:⁊
valde iniustum est:si de iusta passione mur
muramur. Hec ille. Deo Gratias. Amen.

Quomodo debemus orare obedien-
ter ⁊ obedire voluntati diuine propter mul
ta. Sermo.24.

Jat volun-
tas tu a: sicut in celo ⁊ in
terra. Pōt hec petitio 2°
modo exponi obedienter:
vt intelligatur peti bonū
opans qd est bonū obediētie:vt sit sensus.
Fiat voluntas tua ⁊c.i. Oramus vt implea
mus voluntatē tuā ipsi in oībus ⁊ per oia
obediendo:qꝛ hoc est illud bonum per qd
peruenimus ad bonum glorie: qd est vita
eterna:iuxta illud Mat.9. Si vis ad vitam
ingredi serua mādata: ⁊ hoc fiat in terra.i.
in peccātoribus.qui dicunt̄ terra: qꝛ terrena
meditant̄:terrena diligūt:terrena loqunt̄
⁊ terrena regnant:⁊ terrena opantur: ⁊ oia
facta eoꝝ circa terrena versant̄. Jo.1. Qui
de terra est.de terra loqtur. Fiat ergo vo-
luntas tua per obedientiam sic in terra.i.
in peccatoribus:sicut in celo.i.hoībus iustis
qui dicunt̄ celum:quia celestia meditantur
⁊ diligunt:iuxta illud Phil.3. Nostra con-
uersatio in celis est:vt dictum est supra ser
mone.15. Hec est voluntas dei qua vult
nos eius mandata seruare. De qua dicit̄.
Ro.12. Rationabile sit obsequium vestrū:
vt probetis que sit voluntas dei bona:⁊ be
neplacens: ⁊ ꝑfecta:bona quia vtilis. Ego
dñs docens te vtilia: beneplacens amanti
⁊ si alijs non sit grata amanti:tamen dele-
ctabilis est.ps. Lux orta est iusto ⁊ rectis
corde leticia perfecta:quia honesta. Notan
dum est autem:ꝙ ex hoc modo loquendi
datur nobis doctrina. Non enim dicit fac
nec faciamus: sed dicit fiat voluntas tua:
quia ad vitam eternam duo sunt necessa-
ria.i.gratia dei ⁊ voluntas hominis: ⁊ licet
deus sine homine creauerit hominem: non
tamen iustificat eum sine eo: quia vult ꝙ
homo operetur. Zacha.1. Conuertimini ad
me ⁊ ego conuertar ad vos.1. Cor.15. Gra-
tia dei sum id ꝙ sum. Non ergo presumas
de te:sed confidas de gratia dei:nec negli-
gas sed adhibeas studium tuum. Et ideo
non dicit faciamus ne videretur ꝙ nihil fa
ceret gratia dei:nec dicit fac ne videretur.
ꝙ nihil facere conatus noster:sed dicit fiat
per gratiam dei addito tamen studio a co
natu nostro. Hec Tho.super pater noster.
Uel tenendo eundem sensum potest expo-
ni. Sicut in celo.i.spiritu.sic ⁊ in terra.i.in
carne.i.sit prompta caro ad obediendum
voluntati diuine:sicut ⁊ spiritus qui natu-
rali inclinatione contrarium exprimur: iux-
ta illud Mat.26. Spiritus quidem prom-
ptus:caro autem infirma. Item Gala.5.
Caro concupiscit aduersus spiritum:spūs
aduersus carnē:h.n.sibi inuicē aduersant̄:vt
non quecunqꝫ vultis illa faciatis. Unde

Cyprianus super pater noster. Fiat volun/
tas tua sicut in celo ⁊ in terra. Nō vt deus
faciat quod vult: sed vt nos facere possim⁹
quod deus vult. nam deo quis obsistit: quo
minus quod velit faciat. ⁊ infra subdit di
cens. Fieri aūt petimus volūtatem dei in
celo ⁊ in terra: quod vtrūq; ad consuma-
tionē nr̄e incolumitatis pertinet ⁊ salutis
nam cū corpus e terra: ⁊ spūm e celo possi
deamus ipsi terra ⁊ celū sumus ⁊ i vtroq;
i. corpore ⁊ spū vt dei voluntas fiat oram⁹
Est enim inter carnem ⁊ spm̄ colluctatio: ⁊
discordiantibus aduersus se inuicem quo
tidiana ꝯgressio: vt non que volumus ipsa
faciamus: dū spūs celestia ⁊ diuina querit
caro terrena ⁊ celestia concupiscit. Et ideo
petimus inter duo ista per opē et auxiliū
dei concordiam fieri vt dū spū ⁊ carne vo
luntas dei gerit̄ que per eū renata est ani
ma seruet̄. Hec ille. Igit̄ pȝ q̄ hoc modo in
telligendo petimus obedientiam ad diui/
nam voluntatem. ¶ Et notandū pro in in
troductione sermonis ꝙ conclusio vera est
in sacra theologia quod necessariū est no-
bis ad salutem scie velle ⁊ facere volunta-
tem dei. tria ergo ista sunt necessaria. Et
p̄io ꝙ teneamur scire voluntatem dei pro
batur ex ꝯsequentibus. Si enim tenemur
⁊ velle ⁊ facere dei voluntatē. ergo ⁊ scire.
q̄ nisi seruus sciat voluntatem dn̄i non po
terit procul dubio eius voluntatem facere
q̄ posset contingere ꝙ in quo credit sibi be
ne seruire ⁊ obedire displiceret ei: iuxta illd̄
Displicet imprudens vnde placere studet
⁊ propter hac dignatus est ipse deus no/
bis manifestare que vult a nobis fieri: ⁊ in
fra dicet̄ in sequenti sermone: quod est ma
gna gratia dei vnde Baruc. 4. Beati su/
mus israel quoniam que deo placent ma-
nifesta nobis sunt: quod intelligendum est
quantū ad ea que nobis ipse reuelat per
scripturā sacrā vel alio modo sibi bene pla
cito: nam alias impossibile est scire eius vo
luntatem. iuxta illud. Sapie. 9. Quis enim
hominū poterit scire consiliū dei aut quis
poterit cogitare quid velit deus. q. d. null⁹
⁊ subdit̄. Difficile estimamus que in terra
sunt ⁊ que improspectu sunt inuenimus cū
labore: que in celis autem sunt quis inuesti
gabit. Item Ro. xi. O altitudo diuitiarū
sapientie ⁊ scientie dei quam in cōprehen
sibilia sunt iuditia eius ⁊ inuestigabiles vie
eius. quis enim cognouit sensum domini
aut quis ꝯsiliarius eius fuit: patet ergo
q̄ūo intelligat̄ id quod dictū est vȝ ꝙ tene
mur scire voluntatem dei: orat pro nobis
apostolus dicens. Non cessamus pro vo-
bis orantes ⁊ postulātes vt ipleamini agni
tione volūtatis dei ⁊c. Col. i. ¶ Secūdo te
nemur velle ꝙ vult deus: ⁊ hoc probat̄ ra
tione ⁊ auctoritate. Rō est q̄ in quolibet
genere est vnū primū ꝙ est mensura oium
que sūt in illo genere in quo perfectissime
natura grauis inuenit̄ sicut natura colorū
in albedine que pro tanto omniū colorū
mensura dr̄: q̄ de vnoquoq; colore cogno
scit̄ quantū participat de natura generis
ex propinquitate ad albedinem vel ex re-
motione ab ipsa vt dr̄. In. io. Metha. Si-
cut etiam in genere caloris est calor ignis.
Et per hūc modum ipse deus est mensura
omniū entiū: vt ex verbis cōmētatoris ibi
dem haberi potest. Tm̄ enim vnū quodq;
habet deesse quantū enim per similitudi-
nē appropinquat scdȝ vero ꝙ ei dissimile
inuenit̄ ad non esse accedit. Et sic de om-
nibus que in deo ⁊ creaturis pariter inue
niunt̄ dici oȝ. vnde ⁊ intellectus eius om
nis cognitionis est mensura ⁊ bonitas om
nis bonitatis: ⁊ bona volūtas omnis bone
volūtatis: sic de potentia eius: sic de sapia.
Ex hoc ergo vnaqueq; volūtas bōa ē ꝙ
diuine volūtati conformat̄: vnde cū quili-
bet teneat̄ ad habendū bonam volūtatē
tenetur pariter ad habendum voluntatē
voluntati diuine conformē. Et sic patet ra
tio quam ponit Tho. in questionibus de
verita. q. 23. ar. 7. ¶ Auctoritas patȝ ēt. nā
super illud ps̄. Non adhesit mihi cor pra-
uum dicit glo. Cor tortum habet qui non
vult quecūq; deus vult. Itē sup illud. ps̄.
32. Rectos decet colaudatio. Dicit glo. Re
cti sunt qui dirigunt cor suum secundum
voluntatem dei: nec patitur instantiam de
voluntate christi qui videtur noluisse pati
cum dixit. Si possibile est transeat a me
calix iste: quia respondendum est vt scripsi
sermone priorio parte. i. ¶ Tertio tenet̄ qlȝ
facere voluntatē dei: alioquin impossibile
esset consequi salutem: sicut non onerat̄

mercenarius mercedem nisi fecerit voluntatem domini sui. vnde Math. 7. Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celoruz. Ergo a contrario sensu qui non fecerit voluntatez patris mei non intrabit in regnum celorum: sed in infernum damnatorum. Ideo Luc. 12. Ille seruus qui cognouit voluntatem domini sui ⁊ non fecit secundum voluntatem eius plagis vapulabit multis. Ideo petamus cum Dauid. dicentes. Eripe me de inimicis meis domine ad te me confugi doce me facere voluntatem tuam quia deus meus es tu. ps. 42. Nota eripe me domine de inimicis meis: domine ad te confugi doce me facere voluntatem tuam. i. de dyabolo carne ⁊ mundo. Dyabolus enim resistit nobis vt non faciamus dei voluntatem per superbiam; caro per concupiscentiam mundus per auaritiam. ¶ Modo ergo ex quo tenemur scire velle ⁊ facere dei voluntatem. ideo debemus petere ab eo dicentes: fiat voluntas tua ⁊c. Pro latiori ergo discursu videamus quare debemus ipsam voluntatem dei facere: ⁊ ei in omnibus humiliter obedire. ¶ Nota ergo q quinq aliis rationibus tenemur ipsi deo obedire sicut sunt quinq differentie personarum in hac vita que tenetur aliis obedire. ¶ Primo nanq tenentur filii obedire parentibus. ¶ Secundo serui dominis. ¶ Tertio discipuli magistris. ¶ Quarto religiosi ⁊ clerici prelatis. ¶ Quinto vxores viris. Sic ergo ⁊ nos istis quinq rationibus tenemur diuine voluntati parere.

¶ Primo propter parentele dilectionem.
¶ Secundo propter seruilem subiectionē.
¶ Tertio propter magistralem instructionem.
¶ Quarto propter pastoralem prelationem.
¶ Quinto propter maritalem coniunctionem.

¶ Primo ⁊c. quia filii debent parētibus obedire Eph. 6. Filii obedite parētibus: si precipiant aliquid quod sit secundum deū: non autem contra deum. Hic pratice contra aliquos qui mandant filiis illicita pro ut expedit. Et vide ad propositum q scripsi in sermonibus de decem preceptis: decalogi. In. 4. pcepto sermone. 2. Hac ergo ratione debemus deo in omnibus obedire quia ipse est pater noster vt dictum est supra. Sermone. 6. Et multo magis q̄ carnales parentes: quia isti quicquid operantur ad dandum nobis esse: operantur instrumentaliter ad carnis generationem. Deus autem principaliter format in nobis organa ⁊ liniamenta corporis in vtero matris ⁊ ipse facit nos nasci. ps. Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre spes mea ab vberibus matris mee ⁊c. Ipse creat animam ad ymaginem ⁊ similitudinem suaz. Ipse nobis preparauit lac ad nutrienduz ⁊c. ergo incomparabiliter magis ipsi deo q̄ parentibus obedire tenemur sine aliqua differentia mandatorum. Nam ipsa diuina voluntas est regula rectissima actuum humanorum: quicquid ergo precipit ea ratione iustissimum est: quia ipse vult. Necunq enim vult deus: non ideo ipsa vult: quia iusta sūt: sed ideo ipsa iusta sunt: quia ipsa vult deus. ps. Iudicia domini vera iustificata in semetipsa. ⁊ ideo si aliquid preciperet vobis deus: quid esset contra diuina mandata secunde tabule: omnino sibi obediendum esset. Sicut patet in Abraaz volente filium ymolare ad dei preceptum. Gn. 22. Item in filiis israel expoliantibus egyptum. Exo. 12. Item in Osee accipiente vxorem fornicariam. Osee. 1. Ideo apostolus Hebre. 12. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditores ⁊ reuerebamur eos: non multo magis obtemperabimus. patri spirituum ⁊ viuemus. Ideo laudat ille de quo dicitur Deutero. 33. Qui dixit patri suo ⁊ matri sue. Nescio vos ⁊ fratribus suis ignoro illos ⁊ nescierunt filios suos: hii custodierunt eloquium tuum ⁊ pactum tuum seruauerunt ⁊c. ¶ Secundo debemus deo in omnibus obedire pper seruilem subiectionem: quia serui debent dominis obedire: iuxta illud. 1. Pet. 2. Ser

ni subditi estote in omni timore domi/nis: non tantum bonis ⁊ modestis sed ẽt discolis. Hac ratione debemus christo obedire q̄z dñs noster est: triplici ratione. ¶ Primo ratione creationis. ¶ Secũdo ratione redemtionis. ¶ Tertio ratione sub iectionis. ¶ Primo ratione creatiõis. Nã si quis in sua possessione de suo ꝓprio edi/ficat domũ: dr̃ dñs domus. Si christus de suo proprio .i. de sua potentia: sapientia: ⁊ bonitate creauit domũ huius mundi ergo est dñs. Ideo dicebat Mardocheus. Dñe deus omnipotens in dictione tua cuncta sũt posita: ⁊ non est qui possit tue resistere volũtati: tu fecisti celũ ⁊ terrã ⁊ quicquid celi ambitu continet̃ dominus vniuersorũ tu es. Hest. iz. ¶ Secũdo ratione redem/ptionis: q̄z qui emit seruos de ꝓprijs suis pecunijs: sui serui sunt. Sic christus de ꝓpria moneta burse sue .i. de sanguine corporis sui emit nos ⁊ pro omnibus soluit pre/tium in banco cambij .i. in cruce. i. Petri. i. Non corruptibili auro ⁊ argẽto redempti estis a uana vestra conuersatione: sed pre/cioso sanguine: quasi agni incontaminati ⁊ immaculati christi ⁊c. Ideo omnes su/mus serui sui lz iudei ⁊ alij infideles fu/giant nunc ab eo ⁊ latitent per nemora ⁊ cauernas īfidelitatis. Ideo Dauid in. ps. 67. Cãtate deo: psalmũ dicite nomini eius: iter facite ei qui ascendit super occasũz dominus nomẽ illi. Nota iter facite ei .s. in vestro corde ⁊ operibus per obedientiã per quã ipse christ9 venit ad nos ⁊ nos imus ad ipsum de .i. Io. i4. Siquis diligit me sermonem meum seruabit ⁊ pater meus diliget eũ ⁊ ad eũ ueniemus ⁊ mã. ap. eũ fa. De. 2. dr̃. ps. Uiam mandatorũ cucurri cum dilatasti cor meũ. Non enim qui ascẽdit super occ um .i. mortem quã occasus solis significat: q̄z sicut sol occidit cũ certitudine ꝙ in crastinũ exiet. ita christus sol iusticie mortuus fuit cũ certitudine resur/rectionis. Nota dñs nomẽ illi Ro. i4. In hoc enim christus mortuus est ⁊ resurrexit vt mortuorũ ⁊ viuorũ dominet̃. ¶ Tertio ratione subiectionis. Nam omnes creature sunt subiecte ipsi christo: siue voluntarie si/cut boni christiani: siue contra volũtatem eorum: sicut sunt infideles ⁊ mali christia/ni Mat. vlt. Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. ¶ Tertio debemus deo obedire ratione magistralis instructionis: q̄z sicut discipuli debent obedire magistro: sic nos ipsi christo qui est magister noster Mat. 2z. Nec vocemini magistri q̄z magi/ster vester vnus est christus. ps. Qui docet hominem scientiã. Unde de sapientia dei que est christus: dicit̃. sap. 8. Doctrix enim discipline dei ⁊ electrix operum illius. Et subdit declarans quid doceat in spãli. Sobrietatem enim ⁊ prudentiam docet ⁊ iu/stitiam ⁊ virtutem quibus vtilius nihil est in vita hoibus. Quatuor enim virtutes cardinales ponunt̃ hic: quas christus do/cuit verbo ⁊ facto. Declara ⁊c. Ideo sibi dicere debemus magister. Scimus q̄z ve/rax es ⁊ viam dei in veritate doces Mat. 22. Item Io. iz. Uos vocatis me magister ⁊ dñe: ⁊ benedictis: sum ⁊ enim. ¶ Quar/to ꝓpter pastoralem prelationẽ. Subditi enim tenent̃ obedire prelatis: q̄z prelati re/presentant ꝑsonam dei Mat. io. Qui vos audit me audit: ⁊ qui vos spernit me spernit qui autem me spernit: spernit eum qui me misit. Sic ⁊ christo debemus obedire: quia noster prelatus est: ⁊ nos oues sue. Io. io. Ego sum pastor bonus: ⁊ vide q̄ bonus quia bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Igitur sicut oues sequuntur pastorem: quia per viam quam eis pastor ostendit incedunt: sic ⁊ nos sequi de/bemus christũ: ex quo semel eum in pastorem nostrũ assumpsimus: q̄z aũt eramus oues sine pastore. i. Pet. 2. Eratis enim si/cut oues errãtes: sed conuersi estis nũc ad pastorem ⁊ episcopũ animarũ vestrarum. Igitur ei in omnibus parere debemus se/quentes eius vestigia: q̄z ipse se humiliauit factus obediens vsq̄ ad mortẽ: mortem autem crucis Phil. 2. Sic ⁊ nos exemplo suo vsq̄ ad mortem ipsi obediamus. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine absq̄ peccato Hebre. 4.

¶ Quinto propter maritalem coniunctio-
nem: qꝛ xp̄s est vir aiaꝝ nostraꝝ: desponsa-
uit eniꝫ nos in baptismo. Et sicut matrimo
nium habet tres gradus: sic ⁊ istud sp̄uale
matrimoniū. Est āt matrimoniū iniciatum
ratum: ⁊ consumatū. Initiatum per ver-
ba de futuro: ratum per verba de presenti:
consumatum per copulam carnalem. Sic ⁊
istd matrimoniū iniciat̄ in baptismo i quo
aia desponsata a xp̄o recipit ab eo promis-
sionem de futura vita: si seruet fidem spon
so. Osee. 2. Sponsabo te mihi in sempiter-
num. ⁊ infra ⁊ sponsabo te mihi in fide: ⁊
scies qꝛ ego dn̄s. ¶ Ratificat̄ aūt hoc ma-
trimonium in morte in qua quasi per ver-
ba de p̄n̄ti: aia de p̄n̄ti videt essentiam dei:
in qua consistit vita eterna. Jo. xvij. Hec
autem est vita eterna: vt cognoscant te so-
lum verum deum ⁊ quem misisti Jesum
xp̄m. Consumabitur vero hoc matrimoniū
in resurrectione corpoꝝ. in qua totaliter ꝑ
fecta erit gloria anime: nunc enim imperfe-
fecta est: q̄ngdem adhuc anima beata sta-
in desiderio corporis gloriosi resumendi: qt
naturaliter aia inclinatur ad hoc deside-⁊
rium: qꝛ forma licet subsistens sine materia
imperfecta est: qd desiderium nondū imple
tum est: tunc vero post resurrectionem con-
sumabitur cum sociabitur totaliter xp̄o glo
ria totius compositi ⁊ cum erimus confor-
mes in oibus ipsi sponso nostro Jesu xp̄o
iuxta illud Phil'. 3. Saluatorem expecta-
mus dn̄m nr̄m Jesum xp̄m: qui re. cor. hu-
no. confi. cor. cla. sue. Item Ro. 8. Quos pre
sciuit ⁊ predestinauit conformes fieri ima-
gini filij sui. vt sit ipse primogenitus in mul
tis fratribꝰ. Igit̄ qꝛ aia nostra est vxor xp̄i
debemus ei subici in omnibus ⁊ ei obedi-
re. Nā ⁊ vxor subiecta debet esse viro. Gen̄.
3. Sub viri potestate eris: ⁊ ei debet obedi-
re. Ephe. 5. Mulieres viris subdite sint sicut
dn̄o serui: quoniam vir caput est mulieris:
sicut christus caput est ecclesie. Deo
Gratias. Amen.

¶ Quomodo debemus orare salubri-
ter: ⁊ agitur vtrum voluntas dei: que est
de salute hominum semper adimpleatur
⁊ ꝙ octo sunt que deus requirit a no-
bis. Sermo. 25.

Fiat volun-
tas tua sicut in celo ⁊ in
terra. Tertio modo potest
hec petitio exponi salubri
ter de voluntate dei qua
vult nobis beatitudinē. Pro cuius euiden
tia est notādū. ꝙ ꝯclusio firma est in sacra
theologia ꝙ deꝰ vult ꝙ quilibet hō saluet̄.
Hec cōclusio ꝓbat̄ rōne. Rō est que sic po
nit̄. Quicūqꝫ. n. facit aliqd ꝓpter aliquem
finem: vult de illa re illū finē ꝓpter queꝫ fa
cit eam. Deus aūt fecit hoiem sed non pro
nihilo: qꝛ sicut dicit p̄s. 88. Nūqd vane cō
stituisti oēs filios hoium: fecit ergo deꝰ ho
minē ꝓpter aliqd: sed nō ꝓpter diuitias:
aut honores: aut voluptates: aut aliud tē
porale: qꝛ finis nobilior est hijs que sūt ad
finem: sed nullū tpale est nobilius homine
quātū ad aiā: ergo ⁊c̄. Sed ꝓ vitā eternā
q̄ est finis vltimus hois Ro. 6. Nunc libera
ti a pctō: serui aūt facti deo hētis fructum
vr̄m in sctificationē: finē vero vitā eternaꝫ
ergo cum hō hꝫ vitā eternā hoc vult deus
Jo. 6. Hec est voluntas eius qui misit me
p̄ris vt oē ꝙ dedit mihi nō ꝑdā ex eo ⁊c̄.
Item. p̄s. Saluum me fecit qm̄ voluit me.
Hec aūt voluntas in angelis beatis iā cō
pleta est qui vident semꝑ faciē p̄ris qui in
celis est: sicut dicit̄ Mat. 18. Et etiam in san
ctis q sunt in patria qꝛ vident deū ⁊ cogno
scunt ⁊ fruunt̄ deo Jo. xvij. Hec est āt vi-
ta eterna vt cognoscant te veꝝ deū: ⁊ queꝫ
misisti Jesum xp̄m. Sed nos desideramus
ꝙ sicut hec voluntas cōpleta est in beatis
qui sunt in patria: ita cōpleat̄ in nobis qui
in terra sumus: ⁊ hoc petimus cū horamꝰ.
Fiat voluntas tua in terra. i. in nobis q su
mus in terra: sicut in celo. i. beatis qui sunt
in patria celesti. Et ſm hunc modum intelli
gendi petitur in hac petitione bonum glo
rificans: qd tn̄ petitum est supra ꝓ prima pe
titione. Et ideo prior ⁊ melior est prima ⁊
secunda expositio supra posita: q̄ꝫ ista: nihil
ominus in hoc sermone ꝓsequmur istam ex
positionem. Pro cuius declaratione q̄rit̄
vtrū volūtas dei que est de salute hoium
semꝑ impleat̄: ⁊ videt̄ ꝙ sic: qꝛ in. p̄s. dicit̄.
Oia q̄cūqꝫ voluit dn̄s fecit in celo ⁊ in ter
ra: in mari ⁊ in oibus abissis. Item Ro. 9.

Miserebor ⁊ infra. voluntati.n.eius quis resistet. Et ex h̄ videt̄ ꝙ petitio ista sup̄flua esse: nam quid oꝫ petere q̄d oīo fiendū est. Cum ergo voluntas dei semꝑ ipleatur vr̄ ꝙ sup̄fluuꝫ sit h̄ petere. Unde ⁊ legiste dñt ꝙ frustra p̄cibus imploratur ꝙ de iure cōi cōceditur. Ecōtra vr̄ ꝙ non ipleatur volūtas dei circa saluādos. Nam apl's dicit.i. Thi.2. Deus vult oēs hoies saluos fieri: ⁊ ad agnitionem veritatis venire: manifestuꝫ est aūt ꝙ nō oēs hoies salui fiunt: nec oēs ad agnitionem veritatis veniunt. Sicut iudei: saraceni: teucri: ⁊c. ergo ⁊c. Item dicit apl's.i. Thesa.3. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra sed nō oēs scificantur: q̄ꝛ stultoꝝ infinitus est numerus. Eccl's.i. ergo ⁊c. Et ex hoc etiam vr̄: ꝙ ista petitio sit inutilis ⁊ vana: q̄ꝛ nō ipletur in oibus hoibus. Pro huius ergo materie declaratione notandum ꝙ s̄m sniam theologoꝝ duplex est voluntas dei.s. beneplaciti ⁊ signi. Nam ⁊ scriptura in plurali vtitur hoc modo loquendi de voluntate dei: iuxta illud. Magna opera dñi exquisita in oēs voluntates eius. Et q̄uis iste modus loquendi denotet in deo duplicem voluntatem: non tñ dꝫ intelligi: ꝙ in deo sit duplex volūtas: cum deus sit simplicissime nature: ⁊ iō non dixi in deo sed dei voluntatem esse duplicē q̄ꝛ voluntas signi non est in deo: sed a deo. Ista ergo distinctio voluntatum non est ex parte actus voluntatis: cum in diuina voluntate non sit ordo nec distinctio: sed est solūmodo ex p̄te volitoꝝ. Igit̄ voluntas beneplaciti est illa quā deus hꝫ in seipso: que omp̄s est: ⁊ q̄ꝛ in deo nihil est: nisi ipse deus: ideo voluntas ista beneplaciti est ipsa essentia diuina vt dicit magister in p̄io sniaꝝ. di.45. Et ideo hec volūtas beneplaciti omp̄s est: ⁊ impediri non p̄ōt q̄n semꝑ volitum ꝯsequat̄. Et sic intelligitur auctoritas in p̄s supra allegata. Oia quecunq̄ voluit deus facere fecit in ce. ⁊ in terra in mare ⁊ in o.a. ⁊ Ro.9. Uoluntati enim eius quis resistet: p̄s. Tu terribilis es ⁊ quis resistet tibi. Item Hest.i. Dñe deus rex omnipotens in di.tua. Oia sunt po. ⁊ non est qui pos.re.vo.tue. Si decreueris saluare israel ⁊c. ⁊ s̄m hanc voluntam beneplaciti vult deus soluꝫ predestinatos saluos fieri: ⁊ sic intelligitur auctoritas apl'i.i. Thi.2. Qui vult oēs hoies saluos fieri s̄m p̄imū ⁊ scd̄m modum exponēdi qui infra ponit̄. Et s̄m h̄ rñdetur ad duo ꝯ̄ria supra formata. Primo q̄dē dum dr̄. ꝙ ista petitio est sup̄flua ex quo oio voluntas dei implēda est. Rñdet̄ q̄ꝛ oꝛonem istam facimus nō vt inflectamus diuinam voluntatem ad aliq̄d q̄d alias non intendit. Sed potius vt diuinam voluntatem impleamus q̄ ordinauit salutem humanā per medium oꝛonuꝫ. Un̄ Greg.in.4. dialogoꝝ ⁊ habet̄ in decret.23. q.4. Obtineri nequaq̄ p̄nt q̄ p̄destinata nō sunt: sed ea que s̄cti viri orādo efficiunt ita predestinata sunt: vt p̄cibus obtineant̄ De hoc vide latius supra sermone. Hec āt voluntas beneplaciti distinguitur in voluntatem añtecedentem ⁊ voluntatē consequentem. vt notat Tho. in q̄ōibus de veri.q.23. ar.2. ad scd̄m ⁊ in corpore questionis.

Non obstat etiā ad hoc illud q̄d opponebatur 2° q̄d ista voluntas non videtur semꝑ impleri: cum dicat apl's ꝙ deus vult oēs hoies saluos fieri: q̄ꝛ illud verbū apl'i p̄ōt intelligi tripliciter. vt not. Tho. p̄te.i.q.19. ar.6. ad p̄imū. vnomodo: vt sit accōmoda distributio: s̄m hunc sensuꝫ. Deus vult oēs hoies saluos fieri qui saluant̄: nō quia nullus hō sit quem saluum fieri non velit: sed q̄ꝛ nullus saluus sit quem saluum fieri non velit: vt Aug⁹ dicit. sic ⁊ in simili exponitur illud Jo.i. Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientem in hunc mūdū.

Scd̄o p̄ōt intelligi vt fiat distributio pro generibus singuloꝝ: ⁊ nō ꝓ singulis generꝝ. Et s̄m hunc sensum: deus vult de quolibet statu hoium saluos fieri: mares ⁊ feminas: iudeos ⁊ gentiles. magnos ⁊ paruos. Non tñ oēs de singulis statibus: q̄ꝛ vt dicit apostolus Col.3. In x̄p̄o Jesu non est masculus vel femina: gentilis ⁊ iudeus: circūcisio ⁊ preputium: barbarus ⁊ scita: seruus ⁊ liber: sed oia ⁊ i oib⁹ x̄p̄s. ¶ Tertio s̄m Damascenum intelligit̄ de voluntate antecedēte ⁊ nō de voluntate ꝯsequente: que q̄dem distinctio nō accipit̄ ex p̄te voluntatis diuine in qua nihil est prius: vel exterius: sed ex p̄te volitoꝝ. Ad cuius intellectū sciēdum. ꝙ vnūquodq̄ s̄m ꝙ est bonum: sic est volitum a deo. Aliq̄d aūt p̄ōt esse in prima

sui consideratione ꝑm ꝙ absolute confide-
ratur bonum vel malum. qꝺ tñ prout cum
aliquo adiuncto cõsideratur eu; que est cõ
sequens consideratio eius. Econuerso se h;
sicut hoiem viuere est bonum: ⁊ hoiem occi
dere est malum ꝑm absolutã ꝯsiderationez:
sed si addatur circa aliquẽ hoiem ꝙ sit ho
micida. vel viuens in periculum multitudi
nis. Sic bonum est eum occidi: ⁊ malũ est
eum viuere. Unde põt dici: ꝙ iudex iustus
antecedenter vult oẽm hoiem viuere: sed
consequenter vult homicidã suspendi. Si-
militer deus vult añtecedenter oẽm hoiem
saluari: sed ꝯsequenter vult quosdã dam-
nari ꝑm exigentiam sue iustitie: nec tñ illud
qꝺ antecedẽter volumus simplr volumus.
sed ꝑm quid quia voluntas cõparatur ad
res ꝑm qꝺ in ipsis sunt: in seipsis aũt sunt
impartiri. Unde simpliciter volumus ali-
quid ꝑm ꝙ volumus illud: considerãtis om
nibus circunstantijs particularibus: qꝺ est
cõsequenter velle. Unde põt dici ꝙ iudex
iustus simpliciter vult homicidã suspendi.
sed ꝑm quid vult eum viuere. s. inquantu;
est homo. Unde magis põt dici velleitas
quã absoluta voluntas: ⁊ sic p; ꝙ qcquid
deus simpliciter vult fit: l; id ꝙ anteceden-
ter vult: non fiat. hec Tho. vbi supra. Ex p̃
dictis p; etiam ꝙ ista petitio nõ est inuti-
lis: q; ⁊ si non impleatur in oibus hoibus
quantũ ad effectum salutis eterne implet
tñ in predestinatis: pro qbus tñmodo ora
re intendimus: nã ⁊ xp̃s instituit hanc ora
tionem solum pro predestinatis pro quib⁹
tñmõ intendebat orare: iuxta illud Jo. 17.
Ego pro eis rogo nõ pro mundo rogo: sed
pro hijs quos dedisti mihi: q; tui sunt. Ut
⁊ qñ dñs orauit in cruce. d. Pater ignosce
illis: q; nesciunt quid faciunt. Luc. 23. In-
tentio sua fuit solum orare pro predestina-
tis: vt dicit Jerony. ⁊ sic fuit exaudita oro
sua: iuxta illud. In diebus carnis sue p̃ces
supplicationesq; cum clamore valido ⁊ la-
chrymis offerens exauditus est pro sua re-
uerentia Heb. 5. Idem Tho. in. 3. sniaꝝ
di. 17. ¶ Scḋa voluntas dei dicit volũtas
signi: que est effectus prime volũtatis: ⁊ est
illa quã aliquo signo expressit: sicut ⁊ cõtin-
git in nobis qui per aliqua signa consueui
mus demonstrare nos aliquid velle. Et hoc
contingit. 5. modis: qui in hoc vsu ꝯtinent
Imperat ⁊ prohibet ꝑmittit ꝯsulit implet.
De qbus infra dicetur. Impat. s. bona: pro-
hibet mala. Permittit mala: consulit melio-
ra. Implet per opera exemplaria. Est aũt
notandum. ꝙ voluntas signi nõ distinguit
contra voluntatem beneplaciti per hoc qꝺ
est impleri ⁊ non impleri. Unde q̃uis vo-
luntas beneplaciti semper impleatur: põt
tñ etiam ad voluntatẽ signi aliqd ꝑtinere:
qꝺ impletur. Unde ea que deus p̃cipit vel
consulit qñq; vult voluntatẽ beneplaciti: ⁊
hec contingit in predestinatis qui adiplẽt
precepta dei: ⁊ qdam eoꝝ etiam consilia.
Distinguitur aũt voluntas signi a volunta
te beneplaciti: q; vnum est ipse deus: aliud
est effectus eius: vt dictum est supra Opor
tet ergo ꝙ effectus iste semꝑ sit conformis
voluntati beneplaciti que est causa isti-
us voluntatis signi. Et tamen contrarium
videtur infra dici de voluntate ꝑmissionis
malorum que nunquã coicidit cum volun
tate beneplaciti. Sed dicendum quod hoc
verum est quantum ad malum quod per-
mittitur: non autem quantũ ad ipsam per
missionem: nam aliud est obiectum volun-
tatis beneplaciti ⁊ aliud volũtatis ꝑmissio
nis: que est voluntas signi. Nam obiectu;
voluntatis beneplaciti est permissio: ⁊ ideo
benedicere possumus: ꝙ deus voluntate
beneplaciti neq; vult mala fieri neq; vult
mala non fieri sed bene vult permittere
mala fieri: vt dicit Tho. ꝑ. 1. q. 19. ar. 9. ad. 3.
Et sic dici põt ꝙ ista signa quinq; per que
distinguit voluntas signi semper sit vera.
Et q̃uis quod deus precipit ⁊ consulit nõ
semper velit fieri: tamen semper vult illud
precipi: ⁊ sic q̃uis illud quod permittit: nõ
velit fieri: tamen semper vult illud permit-
tere. ¶ Et sciendum est ꝙ voluntas signi
tribus modis se habet ad voluntatem be
neplaciti. Quedam enim est volũtas signi
que nũquã incidit in idem cum voluntate
beneplaciti: sicut permissio: q; permittit ma
la fieri cum mala fieri nũquã velit: queda;
vero semper incidit sicut operatio. Quedã
vero quandoq; incidit ⁊ quandoq; non.
sicut preceptum ⁊ ꝓhibitio: ⁊ consilium.
Et hoc notat Tho. in qõnibus de verita-
te. q. 23. ar. 3. in r̃sione ad. 6. arg. ¶ Hanc

igitur voluntatem quinceplicem petimus fieri in nobis: sicut in celo et in terra hoc est: sic fiat in terrestri vita nostra dispositone: sicut ipsa perficienda ordinata est in celo in dei sapientia: et intellectu: et scientia. Hoc autem tunc facimus cum preceptum dei adimpleuimus: prohibitionem cauemus: consilium amplectimur: operationez sequimur tanq̄ exemplum et in permissione studemus bonum in nobis perficere. propter quod permittit a deo malum fieri. Sic eniz facimus illud Ro.12. Probātes que sit volūtas bona: beneplacēs et perfecta bona quidem in preceptis et p̄hibitionibus: beneplacens in consilijs et operationibus exemplaribus. perfecta autem in bono quod in nobis de permissis in alio malis eligitur. Sic etiam petebat David .d. Benigne fac in bona voluntate tua syon domine: vt edificentur muri ierusalem. Et hoc fit quando deus voluntatem nostram conformat volūtati sue per quod edificantur muri ierusalem: qui de viuis et voluntatē dei facientibus lapidibus instaurantur. Videamus igitur de singulis istis quinq̄ signis que dicuntur diuine voluntates. Et primo de precepto: vbi notandum q̄ octo vult deus a nobis precipiendo.

¶ Primum est veritas diuinalis.
¶ Secundum est caritas cordialis.
¶ Tertium est puritas personalis.
¶ Quartum est honestas exemplaris.
¶ Quintum est voluntas amicalis.
¶ Sextum est pietas fraternalis.
¶ Septimum est austeritas penitentialis.
¶ Octauū est infirmitas virtualis.

¶ Primum ergo q̄ deus vult a nobis est veritas diuinalis: que est veritas fidei a deo incarnato nobis reuelata. Vult ergo deus q̄ integre omnes articulos fidei teneamus. Nam si in alijs scientijs grāmatice logice phie etc. Homo habet falsam opinionem vel errorem de vna conclusione non est periculum anime vt plurimū: q2 si non credis Prisiano in grāmatica non est periculum anime. Sic si non credis Aristotili Plato. etc. Sed si non credis Christo et sancte matri ecclesie in vno articulo fidei est periculuz dānationis anime Jo.2. Qui non credit iam iudicatus est Mar. vltim. Qui vero non crediderit condemnabitur. Ideo vult deus q̄ credamus omnes articulos fidei: qui enim vnum tantuz non crederet nullam fidem habet etiam de alijs quos credit: sed opiniones tantum vt dicit Tho. 22.q.5.ar.3. De hac voluntate dei dicit apostolus bonum est et acceptum coraz saluatore nostro deo qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire.i. Thi.2. Nota qui vult omnes homines saluos fieri. non vult deus cogere liberum arbitrium. Ideo q̄uis ipse hoc velit: tamen multi sunt qui nolunt huic veritati assentire sicut sunt infideles et mali christiani. ¶ Secundo vult a nobis deus q̄ habeamus caritatem cordialem: q2 non sufficit q̄ intellectus sit informatus veritate: sed oportet q̄ etiam voluntas informet caritatem. Ratio huius fundatur supra eo q̄ dictum est supra proxima parte. Nam deus vult omnes homines saluos fieri. vnde Jo.14. Volo pat vt vbi ego sum illic sit et minister meus. Salus autem vite eterne acquiri nō potest sine merito. Naz nec merces temporalis sine merito datur. Meritū autem fundatur super caritate que est radix merendi. Nullum enim opus quantūcunq̄ sit de genere bonorum sine caritate valet. Vnde apostolus.i. Cor.13. Si linguis hominum loquar et angelorū: chari. autez non habuero fac. sum velut es so. aut cy. tiniens etc. vsq̄ nihil mihi prodest. ergo consequenter deus vult q̄ habeamus caritatem. De ista voluntate dei dicit scriptura. Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi vt ardeat Luc.12. Nota ignem illū scilicet quez misit super apostolos in die pētecostes qui ignis est caritas ¶ Moraliter contra illos qui non habent caritatem et dilectionem: sed querunt vindictam cōtra proximos: cuz tamen quotidie petant veniam a deo dicendo orationem dominicam. Sic et multi non subueniunt pauperibus indigentibus cōtra quos dicit Jo. Qui habuerit substantiam huiusmundi et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in illo. Filioli non diligamus verbo neq̄ lingua: sz opere et veritate.i. Jo.3.
¶ Tertio vult a nobis deus puritatē per

sonalem.i. vt conseruemus nos immaculatos ⁊ mundos a luto luxurie: ⁊ hoc triplici ratione. ¶ Prima ratione creationis. ¶ Secunda ratione redemptionis. ¶ Tertia ratione regenerationis. ¶ Prima ratio est propter creationem: qua creati sumus ad ymaginem dei quantum ad animam. Faciamus hominem ad yma. ⁊ simili.no. Gen.i. Ergo debemus ei reuerentiam: propter reuerentiaꝫ eius cuius ē ymago: alioquin maximū est peccatum: sicut proĳcere ymaginem christi in lutum. Ideo cuilibet nostrum dicitur. Serua animam tuam ⁊ da illi honorem ꝫm meritum suū Eccli.10. ¶ Secunda ratio est propter redemptionem: quia filius dei pro nostra redemptione assumpsit carnem humanam Phil.2. Qui cum in forma dei esset non ra. ar. est. esse se equa. deo sed semetipsum exinaniuit for.ser.ac.in simili ho.fac.⁊ ha.inuentus vt homo. Et ideo maior reuerentia debet humane nature post christi incarnationeꝫ ꝙ̄ ante: ⁊ hinc est ꝙ angelus non permisit se adorari a Joanne. sicut dicitur Apoc.19.⁊ 20. Cecidi ante pedes eius vt adorarem eū ⁊ dixit mihi. Uide ne feceris cōseruus tuus sum ⁊ fratrum tuorū ⁊c. Et ideo maxima reuerentia debetur humane nature hodie contra quam faciunt fornicatores presertim dyabolici sodomite. De quibus dicit Jeronimus ꝙ omnes in nocte natiuitatis domini mortui sunt. ¶ Tertia ratio est propter regenerationem: quaꝫ consequimur in baptismo: per quam sumus effecti templa dei.i. Cor.6. An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in nobis est ⁊c. Et hinc possumus videre ꝙ̄ graue sit peccatuꝫ tēpla huiusmōi polluere contagio luxurie ad instar illorum qui diruerunt vel violauerunt templuꝫ dei frangendo vel incedendo qui sunt excōicati ipso facto vt in.c. Conquesti. de sen.ex com. Ideo apostolus.i. Cor.3. Nescitis qꝛ templū dei estis vos ⁊ spiritus dei habitat in vobis: si quis autem templum dei violauerit: disperdet illum deus. Ex hĳs ergo tribus rationibus patet quod deus vult a nobis puritatem personalem. Auctoritas. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra vt abstineatis vos a fornicatione: vt sciat vnusquisꝫ vestrum suum vas possidere in sanctificatione ⁊ honore non in passione desiderĳ sicut ⁊ gentes que ignorant deum i.Thessal.4. ¶ Quarto vult deus a nobis honestatem exemplarem ⁊c.

Deo Gratias Amen.

¶ Expliciunt Sermones in expositiōe orationis dominice.

Sermones de decem preceptis ⁊ de quadruplici lege.

Tabula

¶Tabula Sermonum de Preceptis eximij predicatoris fratris Petri Hieremie: videlicet.

Finis huius. Tabule.

¶ Sermones de decē preceptis diuini ver
bi predicatoris eximij ordinis predicato-
ruz Petri Hieremie siculi: ⁊ primo de qua
druplici lege. Sermo primus.

Ic cur-
rite vt compre
hēdatis.i. Cor.
9. Et in epistola
hodierna predi
caturus domi-
no concedente
de materia pre-
ceptorum deca-
logi ⁊ cursu-
rus per viam
eorundem ad fi
nem comprehendi diuinam essentiaz in cu
ius visione essentialiter consistit diuina bea
titudo: iuxta dictum domini. Joan.17. Hec
est autem vita eterna vt cognoscant te so-
lum verum deum ⁊ quem misisti Jesuz chri
stum. Nam vt ait Augustinus visio est to-
ta merces. Gratia diuina me fateor indige
re: quia omne datum optimum ⁊ omne do-
num perfectum desursum est descendens a
patre luminum. Jaco.i. Pro hac ergo gra
tia impetranda recurramus ad virginem
gloriosam matrem dei ipsam humiliter sa-
lutando. Aue maria ⁊c. ¶ Sic currite ⁊c.
vbi supra. Istud verbum habet difficulta-
tem in sacra theologia. Nam verbuz istud.
Vt comprehendatis: intelligitur de brauio
quod est premium cursus: vt dicit glo. Bra
uium autez istud est corona glorie. De qua
apostolus.2. Thi. vltimo. Bonum certamen
certaui cursum consumaui fidem seruaui in
reliquo reposita est mihi corona iustitie ⁊c.
Vult ergo apostolus in summa dicere. Sic
currite vt comprehendatis coronam glorie
eterne: que consistit in dei visione. Sed con
tra. Cum vita eterna obiectaliter sit ipse
deus: iuxta illud Jo.xi. Ego suz resurrectio
⁊ vita. Et.14. Ego sum via veritas ⁊ vita.
Deus autem a creatura comprehendi non
potest cum deus sit infinitus: creatura vero
finita. ergo videtur ꝙ homo non possit cō-
prehendere deum nec vitam eternaz. Et cō
firmatur ratio per Aug. ad Paulinam de
videndo deum: vbi dicit attingere mente
domini magna est beatitudo. comprehen-
dere autem est impossibile. Sed dicendum
quod comprehensio dupliciter potest accipi
vt tangit sctūs Tho.i.2.q.4.ar.3. ad primū
argumētū. ⁊ p.i.q.12.ar.i. ad primum. Uno
modo inclusio comprehensi in comprehen-
dente: sicut vinuz comprehenditur in vege
te: vel homo in vestimēto vel loco: vel sicut
puer in vtero matris: ⁊ sic omne quod com
prehenditur a finito est finitum. Unde hoc
modo deus non potest comprehendi ab ali
quo intellectu creato. Alio modo compre-
hensio nihil aliud nominat ꝙ̄ tentionem
alicuius rei iam presentialiter habite: sicut
aliquis consequens aliquem dicitur cum
comprehendere: quando tenet eum: ⁊ sic
potest deus comprehendi. Et ad hoc orta-
tur nos apostolus in verbis propositis. d.
Sic currite ⁊c. Unde Cant.3. In lectulo
meo quesiui per noctes quem diligit anima
mea ⁊ infra inueni quem diligit anima m.
tenui eum nec dimittaz ⁊c. Et sic patet dif
ficultatis solutio. ¶ Sed posset aliquis que
rere. de quo cursu loquitur apostolus dum
dicit. Sic currite: Respondeo hoc declarat
Dauid. d. Uiam mandatorum tuorum cu-
curri. Cursus ergo iste est obedientia man
datorum dei per quem si bene currimus:
ꝯsequimur vitā eternaz: iuxta illud Mat.19.
Si vis ad vitam ingredi serua mandata:
⁊ idem est ꝙ dicit apostolus. Nam quod di
cit apostolus Sic currite. Dn̄s di. Serua
mandata: qđ aūt dicit apl's: vt comprehen
datis. dn̄s dicit. Si vis ad vitā ingredi ser
ua mandata. patet ergo thema. Et sumus
in proposita materia mandatorum dei de
qbus predicaturus sum dn̄o concedente ꝑ
totam quadragesimam incipiens ab hac
dn̄ica septuagesime: sed ante ꝙ̄ descendam
ad specialē materiam mandatoruz premit
tenda sunt aliqua de lege diuina que fuit ⁊
est causa efficiens preceptorum: vtpote or-
dinantis ipsa precepta. sed vt altius exor-
diamur. Notādū ꝙ pro directione hūane
vite data est nobis a deo quadruplex lex.
Nam ⁊ lex hūana a deo est. Un̄ Prouer.
8. Per me reges regnant ⁊ legum condi-
tores iusta decernunt. Et sunt iste quat-
tuor leges: videlicet.

¶ Prima est lex nature.
¶ Secunda est lex scripture.
¶ Tertia est lex gratie.
¶ Quarta est lex ecclesie.
¶ Ultima vero diuidit in duas: scilicet in legem canonicã & ciuilem: vel dic q triplex ẽ lex nobis a deo data. s. lex naturalis: lex diuinalis: & lex humanalis. Lex aũt diuinalis subdiuidit in duas. s. in legem veteris testamẽti que dicit lex scripture: & in legem noui testamẽti que dicit lex gratie. Itẽ lex humanalis diuidit in duas. s. generalem & particularẽ. Lex generalis est duplex. s. canonica & ciuilis. Itẽ vtraq põt subdiuidi in legẽ scriptã & nõ scriptã: vt infra subdit. Lex aũt particularis ẽ duplex. s. lex scripta & lex nõ scripta: scripta dicit statutũ. nõ scripta vero ↄsuetudo: que est ius quoddã moribus institutũ: vt dicit Gratianus di. i. Cõsuetudo. ¶ Ponit etiã Gratianus multa alia iura que tamen sub predictis ↄtinent. Nam ius gentiũ ↄtinetur sub iure naturali: vt infra dicet. Ius vero militare ↄtinetur sub iure gentiũ: & ↄsequenter etiã sub naturali ius publicuʒ continetur: sub eodem vel sub canonico: vel ciuili. Ius quiritum. i. romanoꝝ ↄtinetur sub iure ciuili: & sic pʒ multiplex legũ distinctio. ¶ Ponitur etiã alia lex a theologis: que dr̃ lex eterna: que nihil aliud est q̃ ratio diuine sapie: ƀm q est directiua oĩum actuũ & motionuʒ: sicut ratio diuine sapientie inquãtũ per eã cũcta sunt creata hʒ rõnem artis vel exemplaris vel idee. ƀm Tho. i. 2. q. 93. ar. i. Item ponitur a theologis etiã alia lex: que dr̃ lex ↄcupiscẽtie. De qua Apl's Ro. 7. Uideo aliaʒ legẽ in mẽbris meis repugnantem legi mentis mee: & captiuũ me ducentem in legem peccati que est mẽbris meis & captiuũ me ducẽtem in legem pcti que est in mẽbris meis Et dr̃ lex nõ tanq̃ regulans & mẽsurãs: sʒ tanq̃ mensurata & regulata. Quelibet eniʒ inclinatio ꝓueniens ex aliqua lege dici potest lex: nõ essentialiter: sed quasi participatiue. Et hoc modo ipsa inclinatio mẽbroꝛuʒ ad ↄcupiscentiam. lex mẽbroꝝ vocatur ƀm Tho. i. 2. q. 90. ar. i. ad primũ. Sic ergo concupiscentia siue fomes dicit lex: & habet rationẽ legis in hoĩe: inquãtũ est pena ↄsis diuinã iustitiã punitiuã culpe ipsius Ade.

Inquãtum vero inclinat ad pctm̃ ↄtrariat legi dei nec habet rõnem legis scd'm q notat Tho. i. 2. q. 93. ar. 3. ad primum. Circa primam ergo legem nature de qua hodie dño concedente predicaturus sum: sunt videnda tria puncta principalia. vʒ.
¶ Primo de ipsius legis quiditate.
¶ Secundo de cuius effectualitate.
¶ Tertio de cuius mutabilitate.
Circa primum est notandum: q lex nature dr̃ a natura. Triplex autem & natura põt considerari in homine: Est enim quedam natura in hoĩe scd'm quam cõicat cuʒ omnibus substantijs: & sic est natura generis generalissimi. Et scd'm huiusmodi nature inclinationem ꝑtinent ad legem naturaleʒ omnia per que vita hoĩs conseruat: & contrarium impeditur: scd'm quod dicit Tho. i. 2. q. 94. ar. 2. Quelibet enim substantia naturaliter appetit conseruationeʒ sui esse scd'm modum sue nature. Da exempluʒ de omni creatura sensetiua: vl' vegetatiua: vel que habet solũ esse. Et ƀm hoc pertinet ad ius naturale fugere morteʒ: appetere vitã: diligere seipsum. Et ƀm hoc põt dici q comedere: bibere & dormire fit de hoc iure: qꝛ pertinẽt ad conseruationẽ sui: & multa alia similia. Et ƀm hoc potest dici q defensio fit de iure naturali ƀm hanc legem naturaleʒ.
¶ Secundo est natura generis sub alterni ƀm quã cõicat homo cum ceteris aĩalibus. Et ƀm hanc legem naturalẽ dñr ea esse de lege naturali: que natura oĩa aĩalia docuit: vt est ↄiũctio maris & femine: quã nos matrimoniũ appellamus. Item procreatio & educatio filioꝝ: vt dicit iuriscõsultus in. l. i. ff. de iustitia & iure. Et Gratianus. i. di. ius naturale. Nota hic ↄtra mulieres nolentes lactare filios suos. De quo vide Greg. 5. di. ad eius. Sed hic põt fieri obiectio: qꝛ de rõne matrimonij est ↄiunctio maris & femine indiuiduã vite consuetudinem retinens: vt. 27. q. 2. §. i. & extra de presump. c. illud. Inseparabilitas aũt ista nõ est cõis omnibus aĩantibus. Ergo matrimoniũ nõ est de iure naturali hoc modo: ad hoc põt responderi q in diffinitione predicta matrimonij ponit primo ↄiunctio maris & femine & hoc est tanq̃ materiale. Secundo ponitur indiuiduã &c. Et hoc est tanq̃ formale.

Quantũ ergo ad primum qđ est materiale
mrimoniũ:est de hoc iure naturali:sed quã
tum ad scđm nõ est de iure naturali.
Tertio mõ sumptã.s.ƀz naturã spẽi đ quo
iure statim diceť. Nec obstat si dicas:ꝙ ƀm
hoc sequereť ꝙ fornicatio esset de iure na/
turali ⁊ ꝯñter ꝙ sit licita:qꝛ ꝗ° ꝙ lz forni
catio sit de iure naturali. Hoc scđo mõ tñ
nõ oia que sunt đ iure naturali. Hoc scđo
mõ sum pta sunt licita.ꝙ autem fornicatio
sit de iure naturali. hoc scđo modo sentit
Tho.i.2.q.94.ar.5.ad scđm. Et vide glo.
i.di. Jus naturale.sup verbo maris ⁊ femie
cõiunctio. Tertio est ꝯsiderãda in hoie
natura spẽi ꝗ̃ sortitur hõ ex dĩia specifica:
que est rõ sibi ꝓpria:ƀm quã hõ distinguiť
ab alijs aialibus:⁊ ƀm hanc ad legẽ natu
ralem ꝑtinent ea que spectanť ad inclina/
tionẽ huius nature:⁊ sunt ea ad que incli/
natur hõ ex instinctu rõnis naturalis sic ꝙ
veritatem cognoscant de deo.ꝙ in societa/
te viuat:ꝙ ignorantiã vitet:ꝙ alius nõ of/
fendat cuz qbus cõuersari debet ⁊c̃.hmõi:
vt not.Tho.i.2.q.94.ar.2. Jtem ꝙ virtuo
se viuat:qꝛ actus virtutũ sunt de lege natu
re:vt not.Tho.ibidẽ.Jtem ad hanc legem
nature spectat erga deũ religio.Jtez vt pa
rentibus ⁊ p̃riẽ piciamus. Jtez vt vim atqꝫ
iniuriã ꝓpulsemus:vt dicit iurisconsultus
in.l.i.§.si. ⁊ duabus legibus sequentibus
de iusti.⁊ iure.Et ƀm hoc lex naturalis di/
finitur:ꝙ est q̃daz ꝓpositio vniuersalis fa/
bricata per actum rõnis pratice ad directio
nem actuũ humanoꝝ ordinata ⁊ sic diffi/
nit Aug.de ancho.sup ep̃la ad Ro.7.Vel
dic ꝙ lex nature est quoddã lumẽ intelle/
ctus insitum nobis a deo in creatione ꝑ qđ
inclinamur ad bonũ. De quo lumine loqť
ps.Signatuz est sup nos lumen vultus tui
dñe.Vel dic ꝙ lex naturalis nihil aliud est
ꝗ̃ ꝑticipatio legis eterne in rõnali creatu/
ra.ƀm Tho.i.2.q.91.ar.2. Hic applica.c.
decreti.⁊c̃.Et ƀz hoc lex naturalis hoc mo
do accepta aut in nullo aut paꝝ differt a iu/
re gentiũ de quo vide Tho.i.2.q.95.ar.4.
⁊ in.22.q.57.ar.3. Quia multa gratia bre/
uitatis omitto ec ꝙ latiori discussione in/
digeant.¶ Circa scđm.s.de legis naturalis
effectu est notandũ ꝙ lex naturalis. Ter/
tio modo sumpta qa de hac ƀmo nobis est
habet tres effectus.
¶ Primus est circa credenda.
¶ Scđs est circa agenda.
¶ Tertius est circa speranda.
¶ Circa credenda quidem: quia hac lege
instruimur ad dei cognitionem : de qua lu/
mine naturali cognoscimus tria.s.eius po/
tentiam:eius sapiam ⁊ eius bonitatez: que
sunt appropriata tribus ꝑsonis trinitatis:⁊
cõsequenter naturaliter cognoscimus deuz
esse nisi homo sit insipiens ; iuxta illud ps.
Dixit insipiens in corde suo:non est deus.
Sed videamus quomodo. Cape exemplũ.
Si tu videres pulcrũ ⁊ magnũ Palatium.
nõ ne cognosceres ex hoc potentiam illius
qui fecit illud edificari ⁊ sapiam edificato/
ris ⁊ bonitatem illius qui illud palatium fe
cit ad finẽ hoium.s.habitandi ⁊c̃. Sic hic
mundus est quoddã palatium dei.Aucto/
ritas.O israel quã magna est domus dñi:
⁊ ingens locus possessionis eius: magnus
⁊ nõ habens finem: excelsus ⁊ immensus.
Baruch.3.Nota nõ habens finem.s.quan/
tum ad durationem. Cõsiderans ergo ho/
mo mundum cognoscit aliquẽ esse eius con
ditorem:qui cũ magna potentia condidit
⁊ sapientia ordinauit:⁊ bonitate gubernat
illum:⁊ hic est deus.Et hoc cõfirmatur au
ctoritate sacre scripture veteris ⁊ noui testa
menti.De veteri habetur Sap.13.A magni
tudine enim spẽi ⁊ creature cognoscibili/
ter poterit hoꝝ creator videri.De nouo ha
betur. Ro.i.Jnuisibilia dei a creatura mun
di per ea que facta sunt intellecta conspi/
ciuntur:sempiterna quoqꝫ virtus eius ⁊ di/
uinitas. Hoc modo cognouerunt antiqui
phi naturales vnũ deũ:cognouerunt etiaz
appropriata tribus personis.s.potentiam.
sapientiã ⁊ bonitatem dei: pro que relucet
nobis vestigium trinitatis. Non aũt cogno
uerunt propria:que sunt generatio.paterni
tas:⁊ processio.iuxta illud Apli.Loquimur
dei sapientiã:quã nemo principum huius
seculi cognouit.i.Cor.2. Principum.i.phi/
losophorũ.ƀm glo. ⁊ ponit Tho.parte.i.q.
32.ar.i.Et propter hoc rõ naturalis dĩ vul
tus dei:iuxta illud.ps.Signatum est super
nos lumen vultus tui dñe:quia sicut ꝑ vul
tuz cognoscitur hõ sic per rõez naturalẽ co
gnoscitur deus.patet ergo primus effectus

naturalis circā credendā.
¶ Scd̄s effectus est circa agenda. Nam
etiam si a deo nulla data esset lex scripta suf
ficienter: nihilominus instruimur ab hoc lu
mine rationis circa moralia precepta. Nā
hec lex naturalis habet quedā principalia
precepta que sunt fundamentū oīum prec
ptoꝝ moralium: ex quib⁹ principalibus pre
ceptis elicit quasdam conclusiones imedia
tas. que sunt precepta decalogi. Uerbi gra
tia. Principalius preceptū legis naturalis
est: qđ bonum est faciendum: ⁊ malū vitan
dum: ex quo precepto eliciuntur imediate
oīa alia precepta decalogi. Nam ex pte pre
cepti. s. ꝙ bonum sit faciendum: eliciunt oīa
precepta moralia affirmatiua. Ex scd̄a ꝑo
parte. s. ꝙ malum sit fugiendum: eliciuntur
omnia precepta moralia negatiua ⁊ ſm hoc
omnia precepta decalogi possunt dici esse d̄
iure naturali: q2 sunt conclusiones quedaꝫ
immediate elicitis a primis preceptis iuris
naturalis: ⁊ hoc est ꝙ dicit Isidorus ⁊ ha
betur in decretis. i. di. in principio vbi dicit
ius naturale est qđ in lege ⁊ euangelio cō-
tinetur: qđ verbum non est sic intelligendū
quasi oīa que in lege ⁊ euangelio continen
tur: sicut de lege nature: cum multa tradan-
tur ibi supra naturā. Sed quia ea que sunt
de lege nature plenarie ibi traduntur. Un-
de cum dixisset ibi Gratianus qđ ius natu
rale est quod in lege ⁊ euangelio contine-
tur: statim exemplificando subiunxit quo
quisq3 iubetur aliȷ̄ facere ꝙ sibi vult fieri
⁊ prohibetur aliȷ̄ facere ꝙ sibi nolit fieri.
Hoc ponit Tho. i. 2. q. 94. ar. 4. ad primū
Et concordat Gratianus in decretis. 6. di.
§. hijs respondetur. Ponamus igitur in
pratica: quod hic supradictum est. vꝫ. quod
ex parte precepti. s. ꝙ bonum sit facienduꝫ
eliciuntur omnia precepta moralia affirma
tiua. Et ex scd̄a parte. s. ꝙ malum sit fugiē-
dum: eliciuntur omnia precepta moralia ne
gatiua. Lumen nanq3 intellectus natura-
lis instruit nos: ꝙ bonum est diligere illum
a quo beneficia consequimur: ⁊ quāto ma
gis bonum consequimur: tāto est magis di
ligendus. Et quia a deo recepimus benefi
cium creationis: quod est beneficium infini
tum ideo instruimur ⁊ prouocamur ad ip-
sum deum totis viribus diligendum: quod
est primum preceptum morale decalogi.
¶ Scd̄o instruitur homo hac lege naturali
ꝙ quilibet seruus debet loqui de dn̄o suo
reuerenter: quia hoc est bonum: ergo facien
dum. Et ex hoc habemus. ſm preceptuꝫ. s.
non assumes nomen dei tui in vanum.
¶ Tertio ratio naturalis dictat homini ꝙ
seruus cui prouidetur a domino: debet ei-
dem domino aliquod seruicium exhibere: ⁊
ex hoc habetur tertiū preceptum. Memen
to ⁊c̄. Unde tēpore legis nature homines
ex naturali instinctu reddebant obsequia
⁊ seruitia deo sacrificando vel aliquid of-
ferendo: vt patet de Abel Enoch. Noe
Abraam. Isac. Iacob. ⁊ multis aliȷs in ꝓ-
testationem dn̄i ⁊ in reuerentiam diuine
maiestatis. Unde dictum est supra ꝙ reli-
gio est de iure naturali.
¶ Quarto ratio naturalis dictat homini
ꝙ bonum est ꝙ hȷ̄ a quibus beneficia acci
pimus debeant honorari. Cum ergo a pa-
rentibus accipiamus esse: nutrimentum ⁊
disciplinam. ergo debemus honorare parē-
tes: ⁊ ex hoc habetur quartum preceptum.
¶ Quinto ratio naturalis dictat homini:
ꝙ malum est nocere alteri: ⁊ quod tibi non
vis fieri: aliȷs non feceris. Unde dicit iuris
consultus. Cum inter homines cognatio-
nem quandam natura constituit: cōsequēs
est hominem homini insidiari nephas esse
ff. de iusti. ⁊ iure. l. vt vim. Econtra dicit do
minus Mat. 7. quecunq3 vultis vt faciant
vobis homines: ⁊ vos facite illis. Et ex hoc
instruitur homo ad oīa precepta scd̄e tabu
le negatiua quibus prohibetur proximis
inferre nocumenta. Potest autem nocu-
mentum inferri proximo circa quattuor.
¶ Primo in persona propria: ⁊ hoc prohi-
betur homicidium: ꝙ est q̄ntum preceptuꝫ
Non occides. ¶ Scd̄o in persona coniun-
cta proximo quantum ad propagationem
prolis ⁊ per hoc prohibetur adulterium.
quod est sextum preceptum. Non mechabe
ris. ¶ Tertio in rebus ⁊ per hoc prohibe-
tur furtum. ⁊ quelibet etiam iniusta vsur-
patio rei aliene: quod est septimum prece-
ptum. Non furtum facies. Nam ⁊ natura
equum est neminem locupletari debere cū
aliena iactura. ff. de condi. in de. l. Nam ⁊
natura. ¶ Quarto potest inferri nocumen-

tum in fama ⁊ per hoc prohibetur quelibꝫ
detractio ⁊ infamatio proximi quod est
octauum preceptum. Non dices contra pro
ximum tuum falsum testimonium.
Potest etiam circa.6.⁊.7.preceptuꝫ offen
di non solum opere sed etiam corde.ideo
prohibetur concupiscentia vxoris aliene ⁊
etiam rei aliene.per que habentur nonum
⁊ decimum preceptum. Sed hic potest que
ri cum possit offendi corde ⁊ opere contra
qntum preceptum. Non occides ⁊ octauū
cur non prohibetur in decalogo ita homi-
cidium cordis:sicut fornicatio ⁊ furtum ⁊c.
Rn̄deo ſm Tho.i.2.q.100.ar.5.ad.5.Dele
ctatio adulterij.⁊ vtilitas diuitiarum sunt
per seipsa appetibilia inquantum habent
rationem boni delectabilis vel vtilis ⁊ pro
pter hoc oportuit in eis prohiberi nō solum
opus sed etiam concupiscētia:sed homici-
dium ⁊ falsitas sunt ſm se horribilia: quia
proximus ⁊ veritas naturaliter amantur:
⁊ non desiderātur nisi propter aliud.⁊ ideo
non oportuit circa ipsum peccatum homici
dij ⁊ falsi testimonij prohibere peccatum
cordis.sed solum operis. Hec Tho. Pa-
tet ergo quomodo hac lege naturali i.lumi
ne rationis naturalis sufficiēter instruimur
circa agenda:⁊ hoc probatur etiam auctori
tate apli dicentis. Cum.n.gentes que legeꝫ
nō hn̄t naturaliter ea que legis sunt faciūt
ipsi sibi sunt lex:qui ostendunt opus legis
scriptum in cordibus suis. Ro.8. Sup quo
textu dicit glo. ꝙ gentes ⁊ si non hn̄t legeꝫ
scriptam.s. Moysi:habent tamen legem na
turalem qua quisqꝫ intelligit ⁊ sibi cōscius
est quid bonum ⁊ quid malum. Nota tex-
tum dicit. In cordibus suis:qa lex ista nō
est scripta i lapideis tabulis:sicꝫ lex scriptu
re:sed i tabulis cordis hūani q̄ sunt excellē
tiores ⁊c̄. vtpote capaces intellectus ⁊c.
¶ Tertius effectus huiusmodi legis na-
turalis est circa speranda. Nam lumen na-
turalis rationis instruit hoiem.ꝙ quilibet
bonus ⁊ iustus dn̄s det retributioneꝫ suis
seruitoribus. Cum ergo deus sit summe bo
nus sapiens ⁊ iustus:sequitur ꝙ det p̄miuꝫ
suis bonis seruitoribus ⁊ penam malis cō
tumacibus ⁊ rebellibus: alioquin non esset
iustus nec bonus ꝙ est ita impossibile sicut
impossibile est deum non esse. Cum ergo in
hac vita non fiat huiusmodi retributio:se-
quitur ꝙ ratio naturalis cogit nos ad cre-
dendum ⁊ sperandum quod alia sit vita
in qua huiusmodi retributio bonorum ⁊
malorum fiat. Patet ratio. Auctoritas
habetur per Dauid.ps. Sacrificate inqt
sacrificium iustitie ⁊ sperate in dn̄o. Multi
dicunt quis ostendit nobis bona. Signa-
tum est super nos lumen vultus tui domi-
ne ⁊c̄. Nota multi.s.dubitātes Domine qs
ost.no.bo.s.futura eterna quasi quis inde
veniens renuntiauit nobis que essent illa
bona. Isti quidem dubitant:sed nos habe
mus inde certitudinem:quia signatum est
super nos.i.in superiori parte nostra.i.in
anima:quia inferior est sensualitas. Lumē
vultus tui dn̄e.i.lumen rationis naturalis.
que dicitur vultus dei:quia per ea cogno-
scimus deum:sicut per vultum cognoscitur
homo. Et ex hoc habemus effectum spei ꝑ
quam letamur sperantes futura illa bona.
Ideo subdit. Dedisti letitiā in corde meo.
Patet ergo terti⁹ effectus legis naturalis
⁊ est necessarius homini ad salutem : iuxta
illud apli. Credere oportet: accedentem ad
deum quia est:⁊ ꝙ inquirentibus se remu-
nerator sit Hebr.xi. Circa tertium.vꝫ.de
huius legis naturalis mutabilitate. vtrum
s.hec lex naturalis sit mutabilis:qd Tho.
tangit.i.2.q.100.ar.8.⁊.q.94.ar.5. Ubi vi-
detur dicendum: qd dupliciter possumus
loqui de preceptis legis naturalis. siue de
lege naturali. Uno modo quantum ad ra
tiones ipsorum que sunt iste.s.vt homo or-
dinate se habeat ad deum ⁊ ad proximum
Item ꝙ bonum sit faciendum ⁊ malum fu
giendum: que sunt prima principia legis
naturalis vt supra dixi. Et quantum ad
hoc lex naturalis est immutabilis ⁊ in dis-
pensabilis:non solum ab homine sed etiaꝫ
a deo. Nam vt ait Apostolus.2. Thi.2.
Deus fidelis permanet:negare seipsuꝫ non
potest. Negaret autem seipsum si ipsum or
dinem sue iustitie auferret:cum ipse sit ipsa
iustitia:ideo in hoc deus dispensare nō po
test vt homini liceat non ordinate se habe-
re ad deum: vel non subdi ordini iustitie
eius in hijs in quibus ſm se homines ad
inuicem ordinantur.

¶ Sexto modo possumus loqui de lege naturali: ⁊ p̄ceptis eius quātū ad verba: siue quātū ad ꝯclusiōes elicitas ex primis p̄ncipijs legis naturalis: que ꝯclusiones ꝯtinētur in p̄ceptis decalogi: ⁊ quātū ad h̄ pōt qdē deus dispēsare: ⁊ ēt vtens iure ⁊ auctē dei: sicut princeps: aliter tñ ⁊ alr̄. Nā deus dispēsare pōt circa p̄cepta legis naturalis: siue subsit causa extrīseca: siue nō. Puta ꝙ occidat̄ homo siue sit nocens siue innocēs: vt pꝫ de Habraā. Gen̄.22. Rō qꝛ cum voluntas dei sit regula humanoꝝ actuū principaliter directiua iō illud dr̄ bonū ⁊ iustuꝫ qd deo placet. Et iō occidere hoiem innocentē ex voluntate dei iustū est ⁊ bonū: p̄sertim ea rōne: qꝛ ēt innocens hō est debitor mortis ꝓpter peccatū originale: q̄ qdē mors diuina potestate inducit̄: ꝑm illud .i. Re.2. Dñs mortificat ⁊ viuificat ⁊ Deut.32. Ego occidā ⁊ ego viuere faciam. Sic ēt excusat̄ Sanson ab homicidio: ⁊ Jacob a mendatio: vt habet̄ in.c. Gaudemus extra de diuortijs ⁊.23.q.5. Si nō licet.⁊.q.8. Occidit. Sic etiā dispēsauit deus in furto: qñ filij israel p̄cepto dei tulērunt egyptiorum spolia Exo.14. Nā illud ꝓprie nō fuit furtum: qꝛ illa spolia debebant̄ filijs ex voluntate dei: cuius est terra ⁊ plenitudo eius. Furtū aūt est ꝯtractatio rei aliene inuito dño. ergo nō fuit furtum ꝑm Tho. Sed ēt si diceremus furtum fuisse nō fuit peccatū ex eo qꝛ voluntate dei fuit factū: qui est legis lator. Eius aūt est tollere cuius est condere: vt in.c. Ois res de regulis iur. ⁊ in.l. Nihil tam naturale.ff.e. Sic etiā deus dispensauit in fornicatione Osee: qui accessit ad vxorē fornicariam vel ad mulierē adulteram: nō enim fuit mechatus vel fornicatus: qꝛ accessit ad eaꝫ que sua erat ꝑm mādatum diuinuꝫ: qui est auctor institutionis matrimonij. ꝑm Tho.22.q.154.ar.2. ad secūdū. Uel etiā si dicamus fuisse fornicationem: tñ nō fuit peccatū: imo virtutis actus ex quo ex voluntate dei facta est ꝑ rōnem supradictā. Pꝫ ergo ꝙ deus pōt dispensare in preceptis decalogi siue subsit aliqua causa extrinseca. Puta delictum siue non: qꝛ voluntas diuina est sufficientissima: ⁊ iustissima causa dispensandi: qꝛ qd principi placuit legis habꝫ vigorem.l.i.ff. de consti. princi. Homo aūt fungens auctē dei sicut sunt prelati pōt qdem dispensare data causa extrinseca. Puta delicto vel alia huiusmodi: iuxta illud Apli.2.Cor.2. Naꝫ ⁊ ego ꝙ donaui si qd donaui ꝓpter vos in ꝑsona xpi ⁊c̄. Et alibi dicit. Christi legatione fungimur. Et Ro.13. Nō ē potestas nisi a deo: ⁊ infra. Itaqꝫ qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Et habet̄.xi.q.3. Qui resistit nec sufficit voluntas prelati. Uñ nō posset aliquis princeps ecclesiasticus vel tēporalis dispēsare ꝙ hō innocēs occidatur. Uñ lex dicit: qd sanctius est ipunitum relinqui facinus nocentis: q̄ꝫ innocentem ꝯdēnare.l. absentē.ff. de penis. Unde Aug⁹. ad bonifaciuꝫ: ⁊ habet̄ in decretis.9. di. Quicunqꝫ iperatoꝝ legibus que ꝓ veritate fuerunt obtēperare nō vult: acquirit grande supplicium. Quicūqꝫ ergo imperatoꝝ legib⁹ que ꝯtra dei voluntatē feruntur: operare non vult: acquirit grande premiū. ¶ Pōt ergo princeps dispensare vel statuere qd homo occidat̄ dato delicto: nec tunc ꝓprie dr̄ mutare statutum legis naturalis: quia vt dicit Tho. vbi supra. Occisio hois ꝓhibetur in decalogo: ꝓut habet rōnem indebiti. Unde iudex qui occidit latronē: vel miles qui occidit hostem rei publice nō appellant̄ homicide: vt Aug⁹ dicit in libro de libero arbitrio ⁊ nota. Tho.i.2.q.88.ar.6. ad tertiū. Sic ergo in dispensatione principis requiritur causa legitima: al's nō dicit̄ dispēsatio sed dissipatio: vt notant canoniste in.c. De multa. de preben.⁊.i.q.7.c. Requiretis.§. Nisi rigor. iuriste de hac materia vtrum.s. princeps possit tollere vel rescribere ꝯtra legem naturalē tractant in.l. rescripta.C. de precibus impera. offe. ⁊ in.l.fi.C. si ꝯ ius. vel vtili.pu. Canoniste vero.6.di.§. his ita.

Deo gratias. Amen.

¶ De lege scripture. Sermo.2.

Sic currite vt comprehendatis.i.Cor.9. Sequit̄ predicare de lege scripture que icipit a moyse: cōcurrēs tñ cum prima lege.s. nature. De hac ergo lege scripture occurrunt videnda tria hodie.

¶ Primo de eius exigentia ⁊ necessitate.

¶ Scd'o de ꝑceptoꝝ ei⁹ diũa ⁊ pluralitate.
¶ Tertio de eius excellentia ⁊ nobilitate.
De mutabilitate aũt coꝝ.i.vtrum possit
dispensari in preceptis moralibus vide su-
pra sermõe primo pte.3. Circa ergo primũ.
Nota ꝙ rõ quare lex scripture.s. mosayca
fuit necessaria: est q2 lz lex nature fuerit de
se sufficiens ad instruendũ hominẽ de cre
dendis agendis ⁊ sperandis: vt dixi su-
pra tamẽ fuit multuz illa lex nature postea
obscurata depressa ⁊ vitiata per legem con
cupiscentie que est in mẽbris nostris: ꝓptẽ
qd indiguit homo alia lege instruente que
fuit lex moysi. Fuit aũt lex nature obscura
ta per legem ꝯcupiscentie in omnibus illis
effectibus de quibus dictum est supra.
¶ Primo quidẽ in credendis. Nam lz ho
mo lumine ratiõis naturalis: siue legis na-
ture manu ducat ad cognitionẽ dei: tñ in
tm̃ inualuit ꝯcupiscentia humana vt obte
nebraret lumen illud intm̃ ꝙ venerunt ho
mines ad magnos ⁊ diuersos errores de
deo. Quidã enim dixerunt ꝙ nõ erat deus
ps. Dixit insipiens in corde suo nõ est de⁹.
Quidam vero posuerunt plures deos: pro
pter qd fere totus mundus: hoc errore se/
ductus declinauerat ad ydolatriam: preser
tim tẽpore habrae. Quidam etiã adora/
bant solem: qdam lunam: qdam ignem ⁊
aquã: quidã ligna: quidã lapides: quidam
cepas: ⁊ aica: vt egyptij. ps. Simulachra
gẽtium argẽtum ⁊ auruz. Quidã etiã ado-
rabant anseres vt romani. De quibus Au
g⁹ in.2. de ciui. dei c.22. Quidam vero di-
xerunt esse deũ sed nullam ꝓuidentiã ha-
bere: circa creaturas. Quidaz vero dixerũt
incorruptibilia ⁊ superiora regi diuina pro
uidentia: sed nõ inferiora corruptibilia: pre
sertim actus humanos ex libero arbitrio ꝓ
cedẽtes: ex quoꝝ ꝑsõa di. Job.xxij. Nubes
latibulum eius circa cardines celi peram-
bulat nec nostra ꝯsiderat. Item Boetius lo
quẽs ad dñm in persona istoꝝ dicit omnia
recto fine gubernas hominũ solos respuis
actus. Iste error est maximus: q2 tolleret iu
stitiam dei ⁊ misericordiam. Item tolleret
virtutem ⁊ vitia. Itez paradisum ⁊ infernũ.
ꝯtra qd dicit. Apl's Heb.xi. Oportet acce
dentẽ ad deum credere q2 est: ⁊ ꝙ inquirẽ-
tibus se remunerator sit. Quidam vero er
rauerunt circa creationem mũdi. Naz mul
ti dixerunt mundum ab eterno factum ⁊
in eternum duraturũ. Quidam vero circa
anime durationẽ. nam dixerunt animã esse
mortalem cum corpore. In quoꝝ persona
dicit Salomon. Unus interitus ẽ hominis
⁊ iumentoꝝ ⁊ equa vtriusq3 conditio: sicut
moritur homo: sic ⁊ illa moriuntur similiter
spirant omnia: ⁊ nihil habet homo iumẽto
amplius. Eccl's.3. Item Sap.ij. Dixerunt
impij cogitantes apud se nõ recte. Exiguũ
⁊ cum tedio est tempus vite nostre: ⁊ non
est refrigerium in fine hominis: ⁊ nõ est qui
agnitus sit reuersus ab iferis ⁊c. Et ps.4.
Multi dicunt quis ostendit nobis bona.
¶ Uide ergo quantum obscuratum fuit lu
men rationis naturalis ⁊ depressum per te
nebras concupiscentie. Oportuit ergo ꝙ
homo illuminaretur alio lumine diuino ad
tollendos errores predictos. Ideo diuina
prouidentia ex misericordia sua: ne homo
denso errore laberetur promulgauit legem
scripture: per quã manifeste declarauit esse
vnum deum creatorem ⁊ prouisorez totius
vniuersi dicens. In principio creauit deus
celum ⁊ terram ⁊c. Que verba lz non sit
de lege moysi: tñ a moyse prophetice prola
ta fuerunt. Item Deuter.32. Uidete ꝙ ego
sim solus ⁊ nõ sit alius deus preter me. Itẽ
Eiusdem.6. Dominũ deuz tuum adorabis
⁊ illi soli seruies: dando etiã legem scriptu-
re: ostendit deus ꝙ ipse habeat prouiden/
tiam non solum superioꝝ creaturarũ ⁊ ce-
lestium sed etiam inferioꝝ: declarauit etiã
animam esse ĩmortalem: pz ergo quare fuit
necessaria lex scripture circa credenda.
¶ Scd'o obscuratum erat lumen legis na-
turalis circa agenda. Intm̃ enim preuale/
bat lex concupiscentie in mẽbris hominuz:
ꝙ nõ permittebat hominem dirigi ẜm le/
gem nature. Unde ad omne genus vitioꝝ
prolapsus erat homo ita ꝙ homo contra-
rium legis naturalis vt plurimuz faciebat.
Et ideo vt nequã seruus contumaciter re-
bellabat: licet lumen legis naturalis contra
riuz suaderet. Unde Apl's. Cõdelector eniz
legi dei: ẜm interiorem hominem: video au
tem alteram legem in mẽbris meis repu/
gnantem legi mentis mee: ⁊ captiuantem
me in legez peccati: que est in mẽbris meis.

Ro.7. Plus dico qꝛ intm̄ etiam obscuratū
fuerat lumen legis naturalis siue rationis
naturalis: ꝙ apud germanos olim latroci-
nium nō reputabatur iniquū: cum tñ sit ex
presse cōtra legem nature: vt dixi supra: vt
refert Julius cesar in libro de bello gallico.
Et refert Tho. i.2.q.94.ar.4. Sic etiā nec
concupiscentia mala credebatur esse pecca-
tum. Unū Ro.7. Peccatū non cognoui nisi
per legem. Nam cōcupiscentiaꝫ nesciebā. s.
esse peccatum: nisi lex diceret nō ꝯcupisces.
Fuit igitur necessaria lex scripture ad illu-
minandū hominem circa cognitionem pec
catoꝝ ⁊ ad coercendum ipsum a peccatis
qđ ipsa lex facit dupliciter. ¶ Primo penā
adijciendo. Unū deus dedit duas tabulas
lapideas moysi in quibus erant scripta de
cem precepta: ⁊ statim post precepta subiū
xit penam transgressionis: qꝛ tempore legis
nature nō erat pena iposita trangressori le
gis. Unde Ro.5. Usqꝫ ad legem enim pec
catū erat in mundo. peccatum aūt nō impu-
tabatur cum lex nō esset. vbi dicit Glo. ꝙ
quedam peccata esse nesciebant: omnia ve
ro apud deum impunita esse putabant. Et
ideo post legem scriptam de decem prece-
ptis statim subiunxit penam transgressori
dicens. Exo.22. Qui imolat dijs occidetur
⁊ supra. maleficos non patieris viuere ⁊c.
Item Exo.21. Qui percusserit hominē vo-
lens occidere morte moriat: ⁊ sic in ceteris
culpis. Nā pro transgressione cuiuslibet p-
cepti apposita est pena in lege scripture: qꝛ
seruus cōtumax metu pene a culpa est co-
ercendus. Unde Galat.3. Lex ꝓpter trās-
gressores posita est: ꝓpterea lex illa moysi
vocatur lex seruoꝝ. In cuius signū qñ lex
illa data fuit audita sunt tonitrua: ⁊ visa
sunt fulgura ⁊ totus mons fumigabat: ꝓ-
pter qđ filij israel timuerunt valde: ⁊ stete
runt ꝓcul dicentes moysi: nō loquatur no-
bis dñs ne forte moriamur: ⁊ ait moyses
ad populū: vt probaret vos venit dñs: ⁊
vt timor illius esset in vobis ⁊ nō peccetis.
Exo.20. ¶ Scđo coercuit lex hominem a
peccatis bona tēporalia promittendo: vt pꝫ
Isa.1. Si volueritis ⁊ audieritis me bona
terre comedetis: ⁊ expressius habet. Deut.
28. Patet ergo quō fuit necessaria lex scri-
pture circa agenda. ¶ Tertio obscurata
erat lex nature circa speranda: que obscu-
ritas ꝯsequitur ex prima: qꝛ si nō cognosce-
bant nec credebant deum vel ꝓuidentiam
diuinā credebant nullā esse ꝯsequenter nul
lam beatā vitam sperabant. Oportuit er-
go dare legeꝫ que instrueret eos de alia vi
ta: ⁊ licet hoc expresse nō habeatur in lege
moysi sꝫ sub velamie figure: tñ expresse ha
bet in ꝓphetis veteris testamēti presertim
Dan.12. Multi de his qui dormiunt in ter-
re puluere vigilabunt: alij in vitam eternaꝫ:
alij in opprobriū: vt videāt semper ⁊c. Pa
tet ergo quare fuit necessaria lex scripture.
Sed restat vna dubitatio: quare non ante
moysem fuit data lex vel statim post pecca
tum cum iam homines corrupti ⁊ dānati
erant per ꝯcupiscētiam: omnis quippe caro
corruperat viam suam vt dicit Gen.6. Re°
sicut in naturalibus nulla forma imprimit
in materia: nisi prius materia sit disposita:
⁊ sic in moralibus nullum bonuꝫ nulla gra
tia diuina datur homini: nisi ꝯueniens dis-
posito. Ad dispositionem aūt doni diuini
vel gratie recipiende: precipue requirit hu
militas: iuxta illud Jacobi.4. Deus super-
bis resistit: humilibus aūt dat gratiam. Ps.
Bonum mihi domine: qꝛ humiliasti me vt
discam iustificationes tuas. Et alibi. Custo
diens paruulos dñs humiliatus sum ⁊ li-
berauit me. Oportuit ergo ꝙ ad hoc vt ho
mo aptus esset ⁊ dispositus ad legem diui
nam recipiendam: ꝙ cognosceret defectum
suum: ⁊ ex hoc humiliaretur: homo autem
superbiebat de scientia quare ratio natura
lis posset ei sufficere ad salutem. Et ideo vt
de eius superbia cōuinceretur permissus
est homo regimini sue rationis: absqꝫ admi
niculo legis scripte: ⁊ experimento didicit
tandem: ꝙ patiebatur rationis defectum: ꝑ
hoc ꝙ homines vsqꝫ ad ydolatriam ⁊ tur
pissima vitia circa tēpora habrae sunt pro
lapsi. Et ideo post hec tēpora fuit necessa-
rium legem dari in remediū humane igno
rantie: qꝛ per legem est cognitio peccati: vt
dicit Ro.5. Et h ratio pertinet ad malos
homines ⁊ superbos. Ex parte vero bono-
rū lex scripture data est in auxilium: quod
quideꝫ tunc primo maxime necessariū fuit

quādo lex naturalis obscurari incipiebat: ꝓpter abundantiam ⁊ exuberantiam peccatoꝝ circa tēpora habrae vt dixi. Et hanc rationem sentit Tho.i.2.q.98.ar. vltimo.

¶ Circa scd̓m.s.de preceptoꝝ differentia ⁊ pluralitate notanduꝫ: ꝙ in lege scripture.s. mosayca triplex preceptoꝝ distinctio inuenitur ſm ꝙ tangit Tho.i.2.q. 99.ar.4. Et Gratianus in decretis.6.di.§.his ita. Quedam enim precepta sunt moralia: quedam cerimonialia: ⁊ quedā iudicialia: de quibus dicit Moyses populo. Deuter.6. Hec sunt precepta ⁊ cerimonie atqꝫ iudicia que mādauit dn̄s deus vester ⁊c̄. Precepta anthonomasice dr̄ moralia. Pro istoꝝ ergo p̄cc ptoꝝ intellectu ⁊ declaratione est notādū. ſm Tho.q. vbi supra.ar.4. q̓d ad legem diuinā pertinet vt ordinet homines adinuicem ⁊ ad deum. vtrūqꝫ aūt hoꝝ in cōmuni quidem pertinet ad dictaꝫ legis nature: ad q̓d referantur moralia precepta. Sed opꝫ q̓d determinetur per legem diuinam vel humanaꝫ: ⁊ hec determinatio pertinet ad preceptum cerimoniale. ¶ Sic etiā honorare parentes ⁊ nō occidere hominem: ⁊ nō facere furtum: nō mechari ⁊ huiusmodi sunt indita homini ex dictamine legis naturalis vt supradictum est. Item inditum est homini ex eadem lege naturali: ꝙ trangressio p̄dictoꝝ preceptoꝝ debeat puniri: sed determinare qualis pena ⁊ quāta sit inferenda transgressori nō statim occurrit homini ex dictamine legis nature sine rationis naturalis: sed oportet q̓d determinetur a legislatore deo vel homine: ⁊ hoc pertinet ad p̄ceptum iudiciale. puta siquis furatur vnaꝫ ouem reddat q̄ttuor. siquis maledixerit patri vel matri morte moriatur. Determinatio ergo cōmunis precepti de cultu diuino fit per precepta cerimonialia. Determinatio vero cōmunis precepti de iustitia seruāda inter homines fit per precepta iudicialia. Et ſm hoc oportet predicta tria legis precepta ponere.s. moralia: que sunt de dictamine legis nature. Cerimonialia q̄ sunt determinationes cultus diuini: ⁊ iudicialia que sunt determinationes iustitie inter homines obseruande. Unde cum Apostolus dixisset Ro.7. ꝙ lex est ita: subiunxit quod mandatum est iustum ⁊ sanctum ⁊ bonuꝫ: iustum quidem quātum ad iudicialia: sanctum ad cerimonialia. Naꝫ sanctū dicit̄ ꝙ est deo dicatum: bonum vero honestuꝫ quātum ad moralia ſm Tho. vbi supra. ¶ Dicuntur autem cerimonialia quasi munia.s. dona cereris que dicebatur dea frugum: vt quidam dicunt: eo ꝙ primo ex frugibus oblationes deo offerebantur: siue vt Ualerius maximus refert: nomen Cerimonie introductum est ad significandum cultum diuinum apud latinos: a quodaꝫ oppido iuxta romaꝫ q̓d cerete vocabatur: eo ꝙ roma capta a gallis illuc sacra romanoꝝ allata sunt ⁊ reuerentissime habita: ſm ꝙ refert Tho.i.2.q.99.ar.3. Est autem notandum. ꝙ q̓ quadruplicē differentiaꝫ inuenio inter moralia precepta ex vna parte: ⁊ cerimonialia ⁊ iudicialia ex altera.

¶ Prima differentia est quia moralia habēt vim obligandi ex ipso dictamine rationis. Unde pertinēt ad legem nature: vt dixi supra sermone proximo parte.2. Et dr̄ moralia eo ꝙ a ratione dr̄ mores humani. Cerimonialia autem ⁊ iudicialia habēt vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana: quia in se considerata non habent absolute rationem debiti vel indebiti: sed habent vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana vt dixi: ⁊ satis habetur ex supradictis. Et hanc differentiā ponit Tho.i.2.q.104.arti.i.

¶ Scd̓a differentia est quia precepta cerimonialia ordinant hominem ad deum tm̄: iudicialia vero ad hominem tm̄: sed moralia ad vtrumqꝫ. Ex hac ergo scd̓a differentia ⁊ prima. Nota ꝙ in duobus cōsistit ratio cerimonialiū preceptoꝝ ⁊ etiam iudicialium. Nam ratio cerimonialium ꝯsistit. Primo vt pertineant ad ordinationem hominis ad deum. Scd̓o vt nō habeant vim obligandi ex sola ratione sed ex sola institutione. Sic etiam ratio iudicialium consistit. Primo vt pertineant ad ordinationē hominum ad inuicem. Scd̓o vt habeant vim obligandi nō ex sola rōne: sed ex institutiōe ſm Tho. vbi.s̄. Tertia diīa est: q̓ p̄cepta

moralia.s.decalogi. Deus per seipsum dicitur populo proposuisse. Exo.20. Alia vero precepta proposuit populo per Moysem. Hanc differentiam ponit. Tho.i.2.q.100. ar.3. ¶ Quarta differentia est quia precepta moralia.s.decalogi fuerunt data a deo in tabulis lapideis scriptis digito dei. In quarum prima continebantur tria precepta pertinentia ad cultū dei. In scda vero continebantur septem precepta pertinentia ad proximum. Sed non sic fuerunt data cerimonialia ⁊ iudicialia: ⁊ hoc in signum ꝙ non erant tantū duratura quantū moralia: vt infra clarius apparebit. ¶ Quinta differētia potest addi qꝛ ꝑcepta moralia nō erāt figuratiua.sed erant tantū intelligenda ſm litteralē sensum. Sed cerimonialia ⁊ iudicialia erant figuratiua ⁊ vmbratica veritatis in nouo testamento manifestande sed aliter ⁊ aliter.qꝛ cerimonialia principaliter figurabant.non sic iudicialia.vide infra sermone.5.pte.2. ¶ Ulterius notandū.ꝙ cerimonie veteris legis diuidebantur in quattuor.s.sacrificia.sacra.sacramenta.⁊ oblationes. Pro cuius declaratione est notandū ſm Tho.i.2.q.101.ar.4.ꝙ cerimonialia precepta ordinantur ad cultum dei.in quo quidem cultu considerari potest ⁊ ipse cultus ⁊ colentes.⁊ instrumenta colendi.ipse autē cultus spāliter consistit in sacrificijs que in dei reuerentiam offeruntur de quibus Leuitici.15. Offerat vitulum ⁊ sacrificia eius ad libamenta vt cerimonie eius postulent. ¶ Instrumenta autem colendi pertinent ad sacra: sicut est tabernaculū ⁊ vasa ⁊ alia huiusmodi de quibus Exo.38. Hec sunt instrumenta tabernaculi testimonij ⁊ cerimonie leuitarum. Ex parte autē colentiū duo possunt considerari.s.⁊ eorum institutio ad cultum diuinum: quod fit per quandam cōsecrationem vel populi vel ministrorum: ⁊ ad hoc pertinent sacramenta. Puta sacra sacramentum ordin'is. De quo Leuitici.viij. Hec est vnctio Aaron ⁊ filiorum eius in cerimonijs.⁊c. Et iterum potest cōsiderari eorum singularis conuersatio per quam distinguūtur ab hijs qui deum non colunt. Et ad hoc pertinent obseruantie: puta in cibis ⁊ vestimentis ⁊ alijs huiusmodi de quibus dicitur.3.Re.9. Si auersi fueritis non sequētes me: nec seruātes cerimonias quas proposui vobis ⁊c̄. ſm Tho. Multa etiam alia circa cerimonialia: vide p Tho. i.2.q.102. Per totā ⁊ de iudicialibus ⁊ multa per eundem ibidem.q.104.⁊.q.105. Que gratia breuitatis omitto. Predicta etiam omnia si referenda sunt dimitto arbitrio predicantis qui debet considerare qualitates audientium: temporis commoditatem.

¶ Circa tertiam partem notandum: ꝙ accipiendo legem scripture pro lege veteri ⁊ noua scripta. Nam ⁊ lex noui testamenti quantum ad litteram dicitur lex scripture. Unde super illud.2.Cor.3. Lram occidit: spiritus autem viuificat. Aug⁹ exponens dicit per litteram intelligitur quelibet scriptura extra hominem existens etiam moralium preceptorum qualia in euangelio continentur. Accipiendo ergo legem scripture hoc modo. Nota ꝙ lex scripture siue scientia legis diuine excedit omnem aliam scientiam in septem. ¶ Primo in causa efficiente. ¶ Scdo in causa materiali. ¶ Tertio in causa formali. ¶ Quarto in causa finali. ¶ Quinto in profunditate. ¶ Sexto in sensuum multiplicitate. ¶ Septimo in dignitate. De quibus omnibus ad presens omitto. Sed vide in sermone quodam qui incipit. Narrauerūt mihi iniqꝫ fabulatōes ⁊c̄. Ad predicta etiam facit ꝙ not. Nicolaus de lira in prologo super biblia qui incipit. Hec omnia liber vite. Deo Gratias. Amen.

¶ Nunquid christus seruauerit legem scripture. Sermo.3.

SIc currite vt comprehendatis.i.Cor.9. Supra sermone proximo visum est de lege scripture in generali. Nunc vidēdū est de eadem lege vnum dubium. Nunqd .s.christus seruauerit legem scripture.s.moysi. In quo dubio duo videnda sunt.

¶ Primo vtrum christus seruauerit legem scripture quantum ad precepta moralia.

¶ Scdo vtrum seruauerit eandem legem quantū ad cerimonialia. De primo hodie

videndum est. De sedo in sequenti sermone
Circa primum ergo p̄mittendum est pro in
troductione materie predicande quod chri
stus venit in hunc mundum non solum vt
nos redimeret sanguine suo precioso. sed
vt nos de veritate instrueret sicut ipse dixit
coram pilato posit⁹. Ego in hoc natus sum
et ad hoc veni in mundum vt testimonium
perhibeam veritati omnis qui est ex veri-
tate audit vocem meam Jo.18. Instruxit
autem nos de veritate non solum verbo lo
quendo et docendo sed etiam facto et exem
plo operando et virtuosissime conuersando
Joan.13. Exemplum enim dedi vobis. vt
quēadmodum ego feci vobis ita et vos fa
ciatis. fecit enim christus sicut magister. et
doctor: nam non sufficeret si magister solū
verbo instrueret discipulū nisi exemplo etc.
Exemplum de pictore etc. vel de carpenta
rio barbitonsore etc. volens igitur christus
nos docere virtutes voluit ipse non solum
verbo sed etiam exemplo monstrare: patet
de penitētia ieiunio etc. Sic de humilitate
etc. sic de patientia in passione etc. nullus er
go potest se excusare etc. Sicut si rex iret hu
milior ad ecclesiam etc. Nota de Cesare q
nunquā dicebat eatis ad bellum sed ea-
mus etc. Nota hic contra p̄dicatorem qui
docet populum verbo non exemplo. cum vt
ait Grego. magis mouent exempla quam
verba etc. voluit ergo christus docere nos
et verbo et exemplo esse obedientes. Nihil
enim docuit nisi prius exemplo instrueret:
nam vt dī Actuū p̄mo. Cepit iesus facere
et docere. voluit ergo christus nos instruere
verbo et prouocare exemplo ad implendum
diuina precepta in decalogo scripta verbo
quidem cum dixit. Si vis ad vitam ingre-
di serua mandata Mat.19. Exemplo autem
ipsa precepta per seipsum implendo. nā vt
ipse ait. Nolite putare quoniam veni solue
re legem aut proph. tas non veni soluere.
sed adimplere Mat.5. Videamus igiť quo
modo ipse moralia precepta seruauit.
¶ Primum ergo preceptum est. Ego sum
dominus deus tuus nō habebis deos alie-
nos coram me. Exo.20. Ex quo mandato
habemus q̄ debemus solum vnum deum
adorare. Item q̄ non est exhibendus ho-
nor aliquis demonibus. Istud preceptum
seruauit christus bis sicut habemus in euā
gelio. Primo quando temptatus a dia-
bolo dicēte sibi. Hec omnia tibi dabo si ca-
dens adoraueris me. R̄ndit. Vade satha
na scriptum est enim dominum deum tuum
adorabis et illi soli seruiens Mat.4. Dic hi
storiam totam si videtur.
¶ Sedo seruauit hoc preceptum. nam cum
christus predicaret per iudeam dicens se es
se messiam et saluatorem promissum in lege
Judei noluerunt credere sibi. Ratio q2 ipsi
putabant et adhuc expectant q̄ messias es-
set venturus cum magna potentia et diui-
tijs: cum tamen contrarium habeatur in
prophetis presertim Zacha.9. Exulta satis
filia syon iubila filia ierusalem. Ecce rex tu
us venit tibi iustus et saluator ip̄e paup̄ etc.
Vidētes ergo xp̄m esse pauperem noluerūt
ei credere: immo postq̄ Joan. baptisma di-
xit. Ecce agn⁹ dei Jo.1. Dixerunt iudei no-
lumus hunc regnare super nos. Luc.19. In
diebus ergo illis demones in corporibus
humanis clamantes dicebant et affirma-
bant christum esse filium dei et messiam et
saluatorem mundi: audientes autem iudei
dicebant. O messias debet esse iste creden-
tes magis demonibus quā christo. sed chri
stus nō sinebat ea loqui. Unde dicit Luc.
4. Exibant autē demonia a multis claman
tia et dicentia quia tu es filius dei et incre
pans non sinebat ea loqui. Unde dicitur.
Luc.4. Quia sciebant ipsum esse christum
non quidē certitudinaliter. Vide .1. Cor.2.
Quem nemo principum huius seculi cogno
uit. Si enim cognouissent nunquā deū glo
rie crucifixissent. quod ergo dicit sciebant. s.
per suspitiones. i. suspicabantur. sicut dicit
glo. super Mat.1.ca. Sed diceretur etiam ali-
quis. quare christus non permittebat hoc
ex quo dicebat veritatem et forsitan omnes
iudei fuissent conuersi: R̄⁹ vt seruaret legē
nec volebat pro saluatione hominum vti
ministerio demonum. tum quia indigni sunt
hoc ministerio: tum quia quantumcūq̄ di-
cant demones veritatem. tamen omnia fa-
ciunt ad finem mendatij. Item falsa admi
scentes veris incantos corrumperent. vt di
cit glo. quia mendax est. et pater eius Jo.8.
Ex quo moraliter instruimur q̄ etiam pro
veritate inquirenda: puta pro reperienda

fortuna: vel pro scientia acquirēda vel pro sanitate recuperāda: vel pro alia re obtinēda nō debemus auxilio demonum vti. alioqn transgredimur istud pceptum: ꝯ hoc faciunt illi qui recurrūt ad magos pro predictis vl' alijs hmōi ⁊c̄. Dic vt expedit. Pꝫ ergo quō christus seruauit primū preceptuꝫ. Ideo dicit nō veni soluere legem. sed adimplere Mat. 5. ¶ Scd̄m preceptum est nō assumes nomen dei tui in vanum. Nec enim habebit insontem dn̄s eum qui assumpsit nomē dn̄i dei sui frustra. Exo. 20. Per hoc precipitur reuerentia nois dei. hoc seruauit christus dupliciter.

¶ Primo qꝛ qn̄ volebat aliqd dicere non iurabat nisi ꝑ aduerbiū amen. Et qn̄ volebat illa affirmare duplicabat dicendo bis amen amen ⁊c̄. Ut dicit Jo. solus. Et sic ēt verbo instruxit dicens. Audistis qꝛ dictum est antiqs non piurabis. Reddes aūt dn̄o iuramēta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare o o ⁊. j. sit aūt sermo vester est est nō nō: ꝙ aūt abundantius est a malo est. Mat. 5. Nota ꝯ illos qui pro minima re iurāt ⁊c̄. Sic ergo debetis istruere filios vestros ⁊c̄.

¶ Scd̄o qꝛ qn̄ interrogatus a Caypha dicente. Adiuro te per deū viuū vt dicas nobis si tu es christus fili⁹ dei. Mat. 26. Tūc christus q añ tacuerat: lꝫ sciret ex responsione sua se mortē incursuꝝ. tn̄ ad reuerentiam nois dei respondit. d. Tu dixisti. verū tn̄ dico vobis amodo videbitis filium hominis sedentē a dextris virtutis dei ⁊ venientem in nubibus celi ⁊c̄. Ibidē. Exēpluꝫ habemus hic ꝙ delato iuramento dꝫ homo a iudice interrogatus dicere veritatē etiam si mortem sit incursurus exēplo christi. alioqn grauiter peccat: vt dicit Tho. 22. q 69. ar. i. multo magis debet dicere veritatem in causa alterius. alioquin peccat mortaliter: ⁊ debet tribus quadragesimis penitere: vt dicit. 22. q. 5. c. Siquis coactus.

¶ Tertium preceptum est memēto vt dieꝫ sabbati sanctifices Exo. 20. Istud preceptū seruauit christus a pueritia sua. Nam cum virgine matre ⁊ cum Joseph: ibat ad templum de nazareth vsqꝫ in ierusalem. Auctoritas. Cuꝫ esset Jesus annoꝝ. 12. ascendentibus parentibus eius ierosolymam ſm consuetudinem diem festi ⁊c̄. Luc. 2. De hoc autem precepto qꝛ partim est morale partim cerimoniale: quō christus seruauerit latius dicetur. j. sermone proximo Nota hic contēplationem: ac si loqueremur cum Uirgine itinerante ad tēplum cum frigore ⁊ pluuia. O virgo gloriosa ⁊ tu nōne es tēplum dei excellentius illo ⁊ domus spūs sancti: domus pudici pectoris templum repente fit dei excellentius illo. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus: ⁊ christus etiam filius vester nōne est tēplum: Jo. 12. Hoc aūt dicebat de tēplo corporis sui. Rn̄disset virgo Maria cum filio: veruꝫ est: sed hoc facimus ad exēplum christianoꝝ ⁊c̄. Dic vt expedit. ¶ Quartum preceptum est honora patrem tuum ⁊ matrem tuā vt sis longeuus super terram Exo. 20. Istud preceptum adimpleuit christus. Dic pratice: ꝙ cuꝫ virgo ⁊ Joseph habitarēt in nazareth nō legitur ꝙ haberent aliquā ancillaꝫ nec famulum ⁊c̄. Et tn̄ certum est ꝙ indigebāt seruitijs modo quis creditis seruiebat: Interrogemus Lucam. O Luca quis seruiebat: Rn̄dit. descendit cum illis. s. de ierusalem ⁊ venit in nazareth: ⁊ erat subditus illis. Luc. 2. Et sic clare habet ꝙ ipe christus seruiebat: imo etiā ipse hoc dicit. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare. Mat. 20. Cum ergo christus esset. 10. vel. 12. annoꝝ seruiebat in domo. Et singulariter dicam vobis vnum qd̄ refert magister historiaꝝ scolasticaꝝ. s. ꝙ christus de fonte nazareth portabat aquā. ¶ Si contēplando interrogemus christum. O dn̄e ⁊ vos portatis ⁊c̄. Et quare nō precipitis angelo Michaelli vel Gabrielli ⁊c̄. vel alij angeloꝝ: Respondisset. Ut dem exemplum alijs precipue christianis obedire parentibus. Sed restat modo vna questio. Nam videtur ꝙ christus ꝯtrarium dixerit. Dic pratice. quomodo christo predicante multi veniebant post eū quib⁹ dixit. Quid vultis. Domine volumus sequi te vt audiam⁹ verba tua ⁊ sermones tuos ⁊c̄. Quibus dixit siquis venit ad me ⁊ non odit patrem suuꝫ: ⁊ matrem: ⁊ vxorem: ⁊ filios: ⁊ fratres: ⁊ sorores.

Adhuc autem ⁊ animam suam non potest meus esse discipulus Luc.14. Respōdeo ꝙ auctoritas ista loquitur de parentibus malis: qui debent haberi odio: hoc modo: vt non obediatur eis. Ubi nota. ꝙ tria sunt distinguenda: quedam sunt iusta ⁊ honesta que pater precipit ⁊ in his debet filius obedire parentibus: quedam iniusta ⁊ inhonesta: ⁊ in his debet non obedire: imo habere odio effectu: ⁊ non affectu. ps. Perfecto odio oderam illos. Et hoc vult Glo. ibi. Unde super verbo. Non odit. dicit glo. inquantum in dei itinere obsistit: ⁊ infra. sup verbo. Et fratres glo. simul odisse possumus: ⁊ amare nobis cognitione coniunctos diligere ex dei precepto. odire in via dei aduersantur: ⁊ vt hoc odium non de affectione sed de charitate videatur procedere subdit. Adhuc autem ⁊ animam suam. i. animalitatem quā odit: qui eius desideriis nō acquiescit sed reluctant ⁊c. Verbi gratia. Si pater perciperet filio vt vadat ad magos ⁊c. Vel faciat falsuz iuramentū ⁊c. vel laboret die festo ⁊c. vel occidat hominem ⁊c. vel ꝙ non intret in religionem ⁊c. In talibus debet homo habere odio preceptum patris: ⁊ etiam animam. i. voluntatem vel sensualitatem suam. Quedam vero sunt que sunt in differentia: ⁊ in his debet obedire parētibus: nisi in matrimonio contrahendo: in quo non tenetur obedire eis: nec etiam tenetur eis obedire contradicentibus de religionis ingressu. l. deo nobis. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊. 19. q. 3. non liceat. Ista clarius ⁊ latius infra dicentur: patet ergo ⁊c. Non veni soluere sed adimplere.

¶ Quintum preceptum est. Nō occides. Exo 20. Istud preceptum xp̄s adimpleuit q; non solum alium non occidit. immo etiā prohibuit occisionem ⁊ vindictam. Et de h dicam vobis tria exempla. Primum dic de muliere adultera: de qua Jo.8. Dic hystoriam. Scdm qn fuit ad quēdam castrum in ciuitate samaritanoꝝ ⁊c. qui noluerunt eum recipere nec victualia sibi vendere ⁊c. Dixerūt ergo Jaco. ⁊ Jo. Dn̄e vis ꝙ dicamus ꝙ ignis descēdat de celo ⁊ cōburat eos: sicut Helyas fecit? Dicit textus ꝙ xp̄s increpauit eos. d. Nescitis cuius sp̄s estis. Filius. n. hois non venit pdere aias hoium sed saluare: ⁊ abierunt in aliud castellum Luc.9. Sed nunquid peccauerunt apl'i prefati? R fidit glo. Non: q; zelo legis ducebant: sicut phinees. Nume.25. Et Helyas.3.R.18. Sed in lege veteri permittebātur vindicari iniuria: q; seruiebant ex timore: nō vindicari vero xp̄ianoꝝ est: qui nihil timent nec eos qui occidūt corpus Mat.x. Quia seruiūt ex amore. hec idē vult Amb. vt habet in decretis.23.q.4. ꝙ xp̄s. vbi dicit. Nec discipuli peccant q; legē sequunt. Sciebant. n. ⁊ phinees reputatum ad iustitiam ꝙ sacrilegos interimerat: ⁊ ad pces Helye ignem descendisse de celo. Hec Ambro. Hoc aūt intelligit glo. ibi ꝙ apl'i non peccauerunt in hoc: quantum ad rem quaz volebant. Justum enim erat ꝙ ille gentes h paterentur: qd apl'i postulabant. sed bene peccabant apl'i in modo volendi: q; nō amore correptionis sed odio: desiderabant vindictam vt dicit Aug.23.q.4.c. Ea vindicta. Tertium exemplum cum esset crucifixus ⁊ pateret dolores ⁊ penas ⁊c. Et videret pr̄em suum paratum de crucifixoribus vindictam recipere iustam si ipse xp̄s voluisset. Dixit. Pat ignosce illis q; nesciūt quid faciunt. Luc.23. Ex quo multi habuerunt contritionem: q; dicit Lucas: ꝙ reuertebantur percutientes pectora sua: ⁊ nō solum facto ⁊ exemplo: sed etiam verbo hoc docuit. d. Audistis q; dictum est antiquis. Oculum pro oculo: dentem pro dente. Ego āt dico vobis nō resistere malo ⁊c. Mat.5. Patet ergo qūo xp̄s non venit soluere legem sed adimplere practicalem. Dic vt expedit: sed clarius ⁊ latius infra.

¶ Sextum preceptum est. Non mecaberis Exo.20. In quo prohibetur ois illicitus cōcubitus vel actus carnalis ⁊c. Et quid expedit istud in xp̄o prosequi qn̄quidem multi serui eius virgines fuerunt: ⁊ ipse matrez virginem elegerit: vt virginitatem verbo ⁊ opere comprobaret? Potuisset siquidez ex matre vidua carnem assumere: sed maluit

ex virgine: cui tantā puritatem cōtulit quā
sub deo nequit excellentior reperiri: vt ait
Anselmus. Unde ipsa sola virgo digna di-
citur: ecclesia dicente. Aue stella matutina
pctōꝝ medicina: sola virgo digna dici con-
contra tela inimici: clippeum pone salutis:
tue titulū virtutis ⁊c̃. Ideo dicit apls. Ta
lis enim decebat vt nobis esset pōtifex. san
ctus. innocens. impolutus. segregatus a
pctōribus ⁊ excelsior celis factus. Hebr. 7.
Nota sanctus. i. omni gratia plenus ⁊ con-
firmatus. innocens a peccato actuali. impo
lutus a macula originali. segregatus a pec-
catoribus: q2 caro eius de massa peccatrice
assumpta est ⁊ mundata ⁊ excelsior celis. i.
angelis factus: q2 verbo vnitus: non solum
autem matrem virginem voluit esse. sed ēt
discipulum quez diligebat. i. Joan. Dic pre
tice historiā que habetur Jo. 2. Nuptie fa-
cte sunt in cana galilee ⁊c̃. ⁊ qñō ipsum vo
lentem nubere. i. matrimonium consumare
euocauit de nuptijs.

¶ Septimum preceptum est non furtum fa
cies. Exo. 20. Istud preceptuz perfectissime
sicut ⁊c̃. seruauit xp̃s. Perfectē enim ser-
uatur hoc preceptum ab illis qui nunq̃ȝ rem
alienam furati sunt: vel alio iniusto modo
acqsiuerunt. sed perfectissime qñ aliquis nō
solum non furatus est alienum: sed etiā qñ
raptuȝ ab alio ipse suis sumptibus restituit
zelo charitatis ⁊ iustitie. Sic fecit xp̃s quia
furtum subtractum ab Adam de arbore
scientie boni ⁊ mali xp̃s sumptibus suis re-
stituit in arbore crucis: qñ ipse semetipsum
in ipsa obtulit: q enīȝ fructus fuit vteri vir
ginalis nascendo. Luc̃. i. Benedictus fruct⁹
ventris tui. factus est fructus arboris cru-
cis moriendo: que dicitur arbor scientie bo
ni ⁊ mali. Ante eniȝ cognoscebatur experi-
mento malum pene inferni: non aūt bonū
vite eterne. sed postq̃ȝ fructus iste appēsus
est in arbore: cognitum fuit bonū vite a cre
dentibus ⁊ malum pene eterne ab incredu
lis. de hac restitutiōe dicit ps. in psona xp̃i.
Que nō rapui tunc exoluebā. dicit greci q̃
de eodeȝ ligno fuit crux christi de quo fuit
pomum quidē furata fuit eua ⁊c̃.

¶ Octauū preceptū est. Nō dices contra
proximum tuum falsum testimoniū. Exo. 20.
Hoc etiā preceptū seruauit xp̃s. dupliciter.
primo q2 cuȝ esset ipsa veritas. Jo. 14. Ego
sum via veritas ⁊ vita: nō potuit aliqd fal-
sum dicere: sed semꝑ veritatē loquebatur.
Unde Jo. 18. Ego in hoc natus suȝ ⁊ ad hoc
veni in mundū vt testimoniū perhibeaȝ ve
ritati. omnis qui est ex veritate audit vocē
meam. Scd̃o seruauit in alijs: q2 etiā non
patiebatur xp̃s q̃ aliquis diceret malum de
alijs viuis vel mortuis. de viuis. Nota exē
plum qñ iudas ⁊ aliqui alij discipuli mur-
murabant de magdalena dicentes vt qd
perditio hec ⁊c̃. Christus respondit. Ut qd
molesti estis huic mulieri ⁊c̃. Mat. 26. Iteȝ
de mortuis da exēplum. sicut legitur Luc̃.
13. De Juda galileo qui dicebat se esse mes-
siam: ⁊ fautoribus eius qui fuerunt interfe
cti a pilato ⁊c̃. Dicebant aliq. Mali hoies
erant illi ⁊c̃. Christus aūt statim faciens se
aduocatū illoꝝ mortuoꝝ dixit putatis q̃
hij galilei pre oibus galileis peccatores fue
runt: q2 talia passi sunt: nō dico vobis: sed
nisi penitētiam habueritis: oēs similiter pe
ribitis: sicut ⁊ illi decem ⁊ octo super quos ce
cidit turris in syloe ⁊ occidit eos. Putatis
q2 ⁊ ipsi debitores fuerunt preter oēs habi-
tantes in ierusalem: nō dico vobis: sed nisi
pniam habueritis oēs similiter peribitis.
Luc̃. 13. Syloe est fons in ierusalem Isa. 8.
Aquas syloe que vadunt cum silentio. pȝ
ergo ⁊c̃. Ideo petrus dicit loquens de chri
sto. Qui peccatum nō fecit nec inuētus est
dolus in ore eius. i. Pe. 2.

¶ Nonum preceptum est. Non cōcupisces
vxorem proximi tui. Exo. 20. Hoc prece-
ptum procuidubio xp̃s impleuit verbo ⁊
etiam opere. verbo quidem cum dixit. q vi-
derit mulierem ad concupiscendum eam:
iam mecatus est in corde suo. Mat. 5. Ope
re auteȝ quia anima sua ita erat vnita deo
q̃ nihil aliud cogitabat. q̃ȝ deum. quo etiā
semper fruebatur vtpote comprehensor. vn-
de de eo dicit scriptura. Candor est enim lu
cis eterne ⁊ speculum sine macula: dei ma-
iestatis ⁊ imago bonitatis illi⁹. Sap. 7. Ra
tio autem horum est: q2 ois concupiscentia
procedit ex infectione culpe originalis. que
est fomes omnis peccati. cum autem chri-
stus nullum contraxerit originale peccatū:
consequenter nulla potuit contagione con-
cupiscentie maculari.

¶ Decimum preceptum nõ cõcupisces rem
proximi tui Exo.20. Hoc etiã preceptum xp̃s
perfectissime obseruasse nẽo est q nesciat: nõ
solũ rem alienã nõ cõcupiuit sed etiã ppa
cõtẽptui hẽbat: adeo q pauperculã vitã du
xit. Paup.n.fuit in natiuitate: qz in tugu-
rio natus ⁊ in p̃sepio positus: paup fuit in
oblatione: qz par turtur ⁊c̃. nõ agnus ⁊c̃.
Itẽ in cõuersatione: qz nõ hẽbat lectũ nec
domũ: sed ibat ad domũ Marthe in Beta
niã. Unũ semel qdã cupidus: dixit ei. Ma-
gister sequar te quocũqz ieris. Mat.8. dicit
glo.hic. Qd ipse ficte hoc dicebat: qz dice-
bat in corde suo. Ego adherebo xp̃o vt dis-
cam facere miracula: ⁊ postea lucrabor ex h
multas pecunias. Id xp̃s quẽ nullũ latet
secretũ dixit ei. Uulpes foueas h̃nt ⁊ volu
cres celi nidos. fi.ãt ho.ñ ha.vbi ca.su.recli.
quasi dicat sm Jeron. Quid me pp diuitias
⁊ seculi lucra cupis q cũ tãte sim paupta(t)
vt nec hospitiolũ qdẽ habeã. ⁊ tecto vtar
nõ meo. Itẽ paup fuit in morte: qz in cru-
ce mortuus ⁊c̃. Ipse paup fuit in tumulatõ
ne: qz in alieno sepulchro tumulat⁹. Si: ẽt
xp̃s aliis viam pfectionis ope ⁊ v̄bo ostẽ
dens pauptatẽ voluntariã psuadebat.d.
Si vis pfectus esse vade ⁊ vẽde oia q̃ hẽs
⁊ da paupibus ⁊ seq̃re me. Mat.19. Sic ẽt
cõtẽptũ rer mundanar psulebat dicẽs.
Nolite thesaurizare vobis thesauros i ter-
ra ⁊c̃. Mat.6. Et ẽt psuadebat cõtẽptuz ho-
noris mũdani in eodẽ euãgelio in p̃ncipio
Patet ergo q̃mo xp̃s oia moralia precepta
decalogi obseruauit: ideo ipse dixit. Nõ ve
ni soluere legẽ sed adimplere Mat.5. Er-
go ⁊ nos debemus illa seruare: qz ois xp̃i
actio nostra est instructio: qd nobis ipse cõ
cedat q est bñdict⁹ in secula seculor. Amẽ.

¶ An christus seruauerit precepta ceri-
monialia. Sermo. 4.

Ic cumite ⁊c̃
Supiori s̃mone vt dictuz
est. q xp̃s seruauerit legez
Moysi quãtũ ad p̃cepta
moralia. Seq̃r hodie p̃di
care nunqd xp̃s seruauerit legẽ Moysi quã
tum ad p̃cepta cerimonialia: vbi dicendum
est q sic. Mat.5. Nolite putari q̃m veni sol-
uere legẽ aut pro. nõ veni sol. sed adiplere.
Sup quo textu dicit Chrisost. Legẽ imple-
uit. Prio qdẽ nihil trãsgrediẽdo legaliũ.
Scdo iustificãdo qd lex per lr̃am facere
nõ valebat. Seruauit aũt legalia legis ve-
teris xp̃s qncuplex. De primis tribus dica
mus hodie. De aliis vero duobus sequenti
sermone.
¶ Primo mãdata legis obseruando.
¶ Scdo finem legis adimplendo.
¶ Tertio intellectũ legis exprimendo.
¶ Quarto precepta legis ordinando.
¶ Quinto pfectionis cõsilia supaddẽdo.
¶ Primo dico ⁊c̃. Hoc pz in multis exem-
plis. Primo qz voluit circũcidi.8.die. Lu-
ce.2. Que qdẽ circũcisio est q̃dã prestatio
totius legis implẽde: iuxta illud Gal.5. Te
stificor oi hoĩ circũcidẽti se q̃m debitor est
vniuerse legis faciende. Sic etiam in tẽplo
offerri voluit. Luc.2. Qd erat p̃ceptum ce-
rimoniale legis mosayce: vt pz Leui.12.⁊.15.
¶ Tertio voluit vti fimbriis in veste: quaz
fecit sibi v̄go gloriosa a pueritia sua ⁊c̃. vt
pz Mat.9. Mar.5.⁊ Luc.8. Qd erat prece
ptum veteris legis. vt pz. Numeri.15.
¶ Quarto misit leprosos ad sacerdotes.
Mat.8.⁊.Luc.17. Quod erat preceptuz ce-
rimoniale veteris legis. vt pz Leuit.14.
¶ Quinto pz in esu agni pascalis Jo.13. qd
erat p̃ceptũ veteris legis vt pz. Exo.12. Et
dicit magr̃ hystoriar sup Gen.5. q no n le-
git q xp̃s comederit carnẽ nisi de agno pa
scali. Hec ãt xp̃s obseruauit: nõ qz debitor
esset legis: eo q legislator. Puta ipator vl
papa nõ sũt subditi legi ab eo late.l.ex ip-
fecto.ff.de l.2. Lz deceat p̃ncipẽ legẽ obser-
uare. nã vt dicit lex. Digna vox est maiesta
te regnãtis legib⁹ alligatũ se principẽ pfite
ri.l. Digna vox. C.de legib⁹: iuxta illd. Pa
tere legẽ quã tu ip̃e tuleris: ⁊ qd q̃sqz iuris
in aliũ statuit ipse eodẽ iure vtat.c. Cũ oẽs
de cõsti. Lz ergo xp̃s solutus esset ab obliga
tiõe legaliũ: voluit tñ legalia obs̃uare qua-
druplici rõe. vt ponit Tho.p.3.q.40.ar.vl.
Pria vt legẽ veterẽ cõprobaret. Fuerũt.n.
qdã h̃retici dicẽtes legẽ veterẽ nõ esse datã
a deo vt tãgit magr̃ hystoriarũ. Exo.20. Et
Tho.1.2.q.98.ar.2. Scda rõ est vt eã obs̃
uãdo i seipso cõsumaret ⁊ terminaret oñdẽs
q ad ip̃m erat ordiata: iuxta q apl's dicit
Finis.n. legis xp̃s est ad iustitiã oi credẽti.

Ro.x. Quia oēs leges ꝛ ꝓphe' tendūt ad
christū sicut sagittātes ad signū: ꝓphetan-
do vel figurādo de xp̄o. Tertia rō est vt
iudeis calūniādi occasionē subtraheret: q
potuissent allegare iustā occasionē ip̄m nō
recipiendi si legalia non obseruasset.
¶ Quarta vt hoīes de seruitute legis libe-
raret. Et h̄ est ꝯ multos q dicūt cū xp̄s ser-
uauerit legalia. Ergo ꝛ vos xp̄iani seruare
debetis: q̄ oīs xp̄i actio vestra est istructio.
Sed si ista rō esset bona sequeret̄ ꝙ sicut
xp̄s mortuus est: ita ꝛ nos in cruce mori de
bemus: ꝙ est falsum: q̄ xp̄s iō mortu⁹ est:
vt nos a morte liberaret: iuxta illud Ap̄l'i.
Nos redemit de maledicto legis factus ꝓ
nobis maledictus. s. maledictione pene: q̄a
scriptū est. Maledictus oīs q pēdit i ligno.
Gal'. 3. ꝛ dn̄s Jo. 3. Sic deus dilexit mūdū:
vt filiū suū vnigenitū daret vt oīs. q. cre. in.
ip. nō. pe. sed h̄eat vitā eternā. Et ideo sicut
xp̄s mori voluit vt nos a morte redimeret:
sic ꝛ voluit legalia obseruare: vt nos a ser-
uitute legis absolueret. Et h̄ est ꝙ dicit ap̄l's
At vbi venit. ple. te. mi. de⁹. fi. su. fac. ex mu.
fac. sub lege. vt. e. q. sub le. e. r̄dimeret. Gal'. 4
¶ Quīta rō pōt addi vt virtutē obie quā
sepe v̄bo p̄dicauerat etiā suo cōmendaret
exēplo. Exēplum. n. dedi vobis vt quēad-
modum ego feci vobis ita ꝛ vos faciatis.
Jo. 13. Patet ergo q̄ño xp̄s s̄uauit legalia.
Sed restat mō vna dubitatio. Diet aliquis
vr̄ ꝙ xp̄s legalia nō seruauerit. nā p̄rio lex
mādauerat vt in sabbato nihil op̄is fieret
sicut deus die. 7. Requieuit ab oī ope q̄d pa
trarat. Sed xp̄s in sabbato q̄n̄q; aliquod
opus fecit. Nā sabbato curauit hoīem: ꝛ ei
mādauit vt tolleret lectū suū. Sic ꝛ cura-
uit manū aridā cuiusdā sabbato: sicut legr̄
Mat. 12. ꝛ Luc. 6. Sic etiā tāgendo lepro-
sum mundauit cōtra legē Mat. 8. Sic etiā
curauit idropicū sabbato Luc. 14. Pre
terea ꝛ scd̄o precepto legis mosayce quidā
cibi erāt imūdi sicut carnes porcine ꝛ que-
dā alie: vt p; Leuit. xi. Xp̄s aūt semel pre
dicās cōuocatis ad se turbis dixit. Audite
ꝛ intelligite: non q̄d intrat in os coinquinat
hoīem sed ꝙ p̄cedit ex ore h̄ coinquinat ho-
minē. Mat. 15. Q̄d videt̄ cōtra p̄ceptū le-
gis. Preterea ꝛ tertio semel dum discipuli
trā sirent p sata sabbato ꝛ euellerēt spicas:
xp̄s excusauit eos: vt p; Mat. 12. ꝛ Luc. 6.
Per q̄d videt̄ ꝙ christus q̄n̄q; legalia nō
seruauerit. Sed d̄m s̄m ꝙ vult Tho. par.
3. q. 40. art. vlti. ꝙ dn̄s se excusat a trans-
gressione legis tripliciter. Uno q̄dem mō:
q̄ per p̄ceptum de sanctificatione sabbati
nō interdicit opus diuinū: sed opus huma
num. Quāuis. n. deus die. 7. cessauerit a
nouis creaturis cōdendis: semp̄ tn̄ op̄atus
est in rerum cōseruatione ꝛ gubernatione:
ꝛ etiā creatione: q̄ semp̄ deus de nouo cre-
at aīas hoīum. Q̄d ergo dicit Tho. supra:
q̄d deus cessauit a nouis creaturis cōden
dis: verū est: intelligendo tn̄ ꝙ nihil postea
fecit cuius tunc nō fecisset materiā vt cor-
porꝫ: vel similitudinē vt aīarꝫ s̄m magistrū
hystoriarꝫ Gen. 2. Q̄d autē christus mira-
cula faciebat: erat operis diuini. Unde ip-
se dicit Jo. 5. Pater meus vsq; modo ope
ratur ꝛ ego operor.
¶ Scd̄o excusat se per hoc ꝙ illo precepto
nō ꝓhibētur op̄a que sunt de necessitate
salutis corporalis: vnde ipse dicit Luc. 13.
Unusq̄sq; vestrum nō soluit sabbato bo-
uem suū: aut asinum a presepio ꝛ ducit ad
aquare ꝛc̄. Et eiusdem. 14. dicit. Cuius ve
strum asinus aut bos in puteū cadit. ꝛ nō
continuo extrahit illum in die sabbati. Ma
nifestum est aūt ꝙ opera miraculorꝫ q̄ chri-
stus faciebat ad salutē corporis ꝛ aīe perti
nebant s̄m Tho. Et hac rōne excusauit
discipulos euellentes spicas sabbato ꝓpter
necessitatē famis: sicut etiā Dauid nō fuit
trangressor legis. q̄n̄ ꝓpter necessitatem fa-
mis comedit panis quos ei comedere non
licebat vt habet̄. i. Re. 21. Tertio excusat
se: q̄ illo p̄cepto nō ꝓhibent̄ op̄a que perti
nebant ad dei cultū. Unde Mat. 12. dixit
An nō legistis in lege q̄ sabbatis sacerdo
tes in tēplo sabbatū violāt ꝛ sine crimine
sunt. Item Jo. 7. Dicit̄ ꝙ circūcisionē acci
pit hō in sabbato. Q̄d aūt christus parali-
tico mādauit vt lectū suum sabbato porta
ret ad cultū dei p̄tinebat. i. ad laudē virtu-
tis diuine. Ex quo p;. ꝙ christus sabbatum
nō soluebat. q̄uis ei iudei hoc f'lo obicerēt
dicētes. Nō est hic hō a deo q sabbatum
nō custodit. ¶ Ad aliud āt q̄d dī de tactu
leprosi Mat. 8. R̄ndit. Grānus in decre. 25.
q. i. §. His ita. R̄ndet̄: vbi dicit l; christus

solutus esset a lege. vtpote legislator tñ ip/
sam legem carnaliter impleuit octaua die
circũcisus quadragesimo die cũ hostijs in
téplo est pñtatus: vt ipse in seipso eam san/
ctificaret. Postea ṽo vt se dñm legis ostẽ/
deret cõtra litterã legis: leprosum tãgẽdo
mundauit. Sed melior rñsio est illa que su/
pra habetur p Tho. In primo modo se ex/
cusandi ꝛc̃. Ad aliud aũt qꝺ christus ait.
Non qꝺ intrat in os coinquinat hoiem ꝛc̃.
Dicendum ſm Tho. vbi supra ꝙ christus
voluit ostendere per illa verba ꝙ homo nõ
redditur immundus ſm aĩam ex esu ciboꝝ
quorumcũꝗ ſm suam naturam. sed solum
ſm quãdã significationẽ: ꝙ aũt in lege qui/
dam cibi dñr immundi hoc est ꝓpter quã/
dam significationẽ. Unde Aug⁹ dicit con/
tra Faustum. Si de porco ꝛ agno regratur
vtrũꝗ natura mundum est: qꝛ omnis crea
tura dei bona est. Quadã vero significa/
tione agnus mundus: porcus vero immun/
dus est ſm Tho. vbi supra. ꝛ sic patet quo
modo ꝛ quare christus seruauerit legalia.
¶ Scd'o ꝛc̃. Finem legis adimplendo: erat
enim legis finis iustificatio hominum. sicut
ꝛ cuiuslibet legis finis est vt homines effi/
ciantur iusti ꝛ virtuosi vt dicitur in 2° ethi
corum ꝛ not. Tho. i. 2. q. 92. art. i. Istam au
tem iustificationem lex vetus promittebat
quidem ꝛ figurabat: non autem poterat il/
lam efficere: non enim conferebat gratiam.
ꝛ consequenter nec remittebat peccata. Un
de Heb. io. Impossibile est sanguine thau
rorum ꝛ hircorum auferri peccata. Solum
autem ex fide fiebat iustificatio: non autẽ
ex operibus legis. Unde Gal'. 3. Quoniam
autem in lege nemo iustificatur apud deũ.
Manifestũ est ꝙ iustus ex fide viuit. Aba/
cuch. 2. ꝛ Ro. 3. Arbitramur enim iustifica/
ri hominem per fidem sine operibus legis.
Unde ꝛ Geñ. i5. Credidit Abraam deo ꝛ
reputatum est illi ad iustitiam ꝛ habetur
Ro. 4. ꝛ Gal'. 3. Lex ergo scripta: non iusti/
ficabat sed ostendebat ꝛ mãdabat bene vi
uere ꝛ puniebat transgressores: sed nõ con
ferebat gratiam adiutricem ad bene viuen
dum: ꝛ sic erat potius occasio ad peccãdũ.
Unde. 2. Cor. 3. Littera occidit spiritus au
tem viuificat ꝛ Ro. 7. Occasione autem ac
cepta peccatum per mandatum operatum
est in me omnem concupiscentiam ꝛc̃. Di
ceret aliquis. Cũ lex vetus data fuerit ad
finem iustificandi homines. Frustra ergo
data est lex si iustificare non poterat: Rñ°
Iustificatio potest fieri dupliciter. vno mo/
do formaliter: alio modo dispositiue.
¶ Primo quidem modo iustificatio fit p
gratiam gratum facientem: quã qꝛ lex non
ꝯferebat vt dixit: iõ nec iustificabat h mõ.
¶ Scd'o autem mõ dispositiue põt dici ꝙ
lex iustificabat: inquãtum percipiebat be
ne viuere. ꝛ cohercebat timore pene a vitijs
lex enim propter transgressores posita est.
vt dicitur Gal'. 3. Bene autem viuendo acq
rit homo virtutem acquisitam per quã dis/
ponitur ad virtutem infusam: per quã ho/
mo vere ꝛ perfecte iustificatur. Et ideo lex
vetus iustificabat quidem dispositiue: non
autem formaliter: ꝛ effectiue. Et hoc modo
potest dici quod etiam lex humana iustifi/
cat. s. dispositiue: inquantum intentio legis/
latoris est: vt faciat homines bonos: vt di
citur in scd'o ethicorum. Efficiuntur autem
homines boni per virtutem: ergo ꝛc̃. vt no
tat. Tho. i. 2. q. 92. ar. i. Et hoc etiam vult
idem Tho. in. 3. sniarum di. 40. ar. 3. Chri/
stus autem veniens virtute ꝛ merito passio
nis contulit gratiam per quam iustificatio
confertur. quia lex per Moysem. gratia au/
tem ꝛ virtus per Jesum christum facta est.
Jo. i. Et hoc est quod promisit deus Ha/
brae. Geñ. 22. In semine tuo benedicentur
omnes gentes in semine tuo. i. in christo: vt
dicitur Gal'. 3. Per quod innuebatur ꝙ
benedictio. i. gratie ꝛ glorie collatio: siue iu/
stificatio erat conferenda a deo omnibus
gentibus non solum iudeis: non per legem:
sed per semen habrae. i. christum. Si enim
per legem data esset iustificatio sequeretur
triplex incõueniens. Primo ꝙ promissio
dei facta Habrae de qua supra dictum est
fuerit irritata per legem. contra qꝺ dicit
Apostolus Gal'. 3. Lex ergo aduersus pro
missa dei absit. Promiserat autem deus ꝙ
per semen Habrae benedictio gentibus cõ
fereretur: non autem per legem. Secundo
sequeretur ꝙ solum iudeis benedictio si/
ue sanctificatio daretur: non autem gen/
tibus: quia solum iudeis data est lex
quod est contra predictam auctoritatem

Item ꝫ illud Isa.49. Parū est vt sis mi-
hi suus ad su.tri.Ia.⁊ fe.israel.puer.dedi
te in lucē gentiū:vt sis salus mea vsqꝫ ad
extremū terre. Tertio sequeretur ꝙ xp̄s
frustra venisset:hec oīa sentit Apl's Gal'.3.
Cōtra qd Paul'.Gal'.2.in fi. Si.n.p legē
iustitia.Ergo xp̄s gratis mortuus est. Uide
latius.j.sermone.6.Christus ergo veniens
in hunc mundū ꝯtulit virtute:⁊ merito sue
passionis gratiā per quā facta est iustifica
tio:⁊ hoc lex vetus figurabat.Uñ Colos.
2.De cerimonialibus dī:ꝙ erāt vmbra fu-
turoꝝ.Corpus aūt xp̄i.i.veritas ptinet ad
xp̄m.Uñ ⁊ lex noua dī lex veritatis ⁊ dies.
Lex autē vetus dī lex vmbre vel figure
⁊ nox:iuxta illud Heb.10. Umbrā habēs
lex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c̄.Et Ro.13. Nox pre-
cessit:dies aūt appropinquauit:⁊ hoc sen-
tit Tho.1.2.q.107.ar.2. Et sic pꝫ quō xp̄s
seruauit legem moysi finē eius adimplēdo.

Tertio.s.intellectū veꝝ legis explicādo.
Ubi notādū:ꝙ sicut dicit Tho.1.2.q.108.
ar.3.Dn̄s nihil ordinauit de nouo circa p̄-
cepta cerimonialia legis veteris:sed solum
circa moralia ⁊ iudicialia.Cuius ratio est:
q² p̄cepta moralia oīo in noua lege rema-
nere debebant:q² ſm se ptinent ad rōnem
virtutis.Precepta aūt iudicialia nō rema
nebant ex necessitate.ſm modū quē lex de
terminauerat:sed relinq̄bat arbitrio hoīuꝫ
vtrū sic vel aliter esset determinandum.Et
ideo ꝯuenienter dn̄s circa hec duo genera
p̄ceptoꝝ ordinauit.Preceptoꝝ aūt ceri-
monialiū obseruatio totaliter p rei ipletio-
nem tollebat:⁊ ideo circa hm̄oi p̄cepta in
illa cōi doctrina que habet Mat.5. Nihil
ordinauit. Ostēdit tñ alibi ꝙ totus corpo-
ralis cultus qui erat determinatus in lege
erat in sp̄ualem cōmutandus:vt pꝫ Io.4.
Ubi dixit venit hora qñ neqꝫ in mōte hoc
neqꝫ hierosolymis adorabitis patrē: sꝫ veri
adoratores adorabunt patrē in sp̄ū ⁊ veri
tate.Ergo circa p̄cepta moralia. Dn̄s ordi-
nauit aliqua:nō tñ quantū ad oīa:sed tm̄
quātū ad illa in q̄bus scribe ⁊ pharisei nō
rectū intellectum habebant:⁊ hoc ꝯtinge-
bat precipue circa tria precepta decalogi.
¶ Primo circa adulteriuꝫ.¶ Scd̄o circa
homicidiū.¶ Tertio circa periuriū.¶ Nā
circa ꝓhibitionē adulterij ⁊ homicidij exi-
stimabant solum exterioꝝ actum ꝓhiberi:
nō aūt interiorē appetituꝫ:ꝙ magis crede
bant circa homicidiū ⁊ adulteriū q̄ꝫ circa
furtum vel falsum testimoniū:q² motus ire
in homicidiū tendens:⁊ ꝯcupiscentie mo-
tus tendens ad adulteriū:videt nobis aliqualiter
a natura esse:nō aūt appetitus iu
randi vel falsum testimoniū dicendi. Et iō
dn̄s legem adimpleuit ostēdendo etiā inte
riores actus peccatoꝝ cadere sub ꝓhibi-
tione dū dixit.Audistis q² dictū est antiqs
Nō occides:qui aūt oc.re.erit iu. Ego aūt
dico vobis:q² oīs qui ira.fratri suo re⁹ erit
iuditio ⁊c̄.Itē de adulterio dixit. Qui vi-
derit mulierē ad ꝯcupi.eā iā me.ē i cor.suo
¶ Circa periuriū vero habebāt falsum in-
tellectū:credentes q̄dē periuriū esse pctm̄.
Iuramentū aūt p se esse appetendū ⁊ fre-
quentandū:q² videtur ad dei reuerentiā p
tinere:⁊ ideo dn̄s ostēdit iuramentū nō esse
appetēdum:tanq̄ꝫ bonū sꝫ melius eē absqꝫ
iuramento loqui nisi necessitas cogat.
¶ Scd̄o circa p̄cepta iudicialia dupliciter
scribe ⁊ pharisei errabant. Primo q̄dē:⁊
q² quedā in lege moysi erant tradita:tanq̄ꝫ
pmissiones existimabant p se esse iusta.s.re
pudium vxoris:⁊ vsuras accipere ab extra
neis.Et ideo dn̄s ꝓhibuit vxoris repudiū
Mat.5.Dicens.Dictū est aūt quicūqꝫ di-
miserit vxorē suam det ei libellum repudij.
Ego aūt dico vobis. Quicunqꝫ dimiserit
vxorē suam:excepta fornicationis causa fa
cit eā mechari ⁊c̄.Itē ꝓhibuit vsuraꝝ ac-
ceptionē.Luc.6.Mutuū date nihil inde spe
rantes.Alio modo errabāt credendo q̄dā
que lex vetus instituerat facienda pp iusti
tiaꝫ esse exequēda ex appetitu vindicte:vel
ex cupiditate tēporaliū reꝝ vel ex odio ini
micoꝝ:⁊ hoc in tribus p̄ceptis. ¶ Appeti-
tū enim vindicte:credebāt esse licitū:ꝓpter
p̄ceptum datū de pena talionis:qd q̄dem
fuit datū vt iustitia seruaret:nō vt hō vin-
dictā quereret.Et ideo dn̄s ad hoc remo-
uendū:docet aīum hoīs:sic debere paratū
esse:vt si necesse sit paratus sit ēt plura su-
stinere.Motū aūt cupiditatis existimabāt
esse licitū:ꝓpter p̄cepta iudicialia in q̄bus
mandabat restitutio rei ablate fieri etiam
cū aliqua additione.Et hoc q̄dē lex man-
dauit ꝓpt iustitiā obseruādā:nō vt daret

cupiditatilloeum. Et ideo dñs docet vt ex
cupiditate nostra nõ repetamus: sed scim⁹
parati si necesse fuerit etiã ampliora dare.
Motum ꝓ odij credebãt esse licitum ꝑꝑ
precepta legis data de hostium interfectio-
ne: qḋ qdem lex statuit ꝑpter iustitiã im-
plendã: nõ ꝑpter odia exaturanda: ⁊ ideo
dñs docet vt ad inimicos dilectionẽ habea-
mus: ⁊ pati simus si opus fuerit etiã bñfa-
cere eis. Hec. n. precepta ſm preparationez
sunt accipienda: vt Aug⁹ exponit in ſmõe
de puero Centurionis: ⁊ habet in decreto.
23. q. i. patns. Ubi dicit sic. Deniq̃ ista ꝑce
pta magis sunt ad ꝑparationem cordis q̃
ad opus qḋ inapto fit: vt teneatur in secre-
to animi patientia cũ beniuolentia: in ma-
nifesto aũt id fiat q̄ eis videt ꝑdesse: qb⁹
bene velle debemus ⁊c. Unde si nõ ꝑdest
iniurianti nõ debet qs parare alterã maxil
lam. Nam ⁊ christus nõ parauit alterã cuz
alapam recepit. Jo. 18. Nec Paulus Act.
23. Et concor. Tho. 22. q. 72. art. 3. Unde ⁊
plectendo ⁊ ignoscendo hoc solũ bene agi
tur vt vita hoium corrigat: vt ait Aug⁹. 23.
q. 5. ꝑdest. Et sic circa tria tñ precepta iu-
dicialia dñs aliqd ordinauit. s. circa repu-
dium vxoris. ⁊ circa penã talionis: ⁊ circa
ꝑsecutionem inimicoꝝ: quia circa ista tria
errabant scribe ⁊ pharisei vt dictum est. Et
ponit Tho. q. ⁊ art. vbi supra. Deo
Gratias. Amen.

¶ Duobus alijs modis seruauit chri-
stus cerimonialia. Sermo. 5.

Sic currite ⁊c.

Prosequendo materiam
superioris sermonis. vz. vtꝝ
christus seruauerit legem
Moysi quãtuz ad cerimo
nialia. Seqtur videre de quarto articulo
vz. q̄ christus seruauit cerimonialia veteris
legis vel vt melius dicamus seruauit legez
veterem vltra modos iam dictos duobus
alijs modis. vz
¶ Primo precepta legis ordinando.
¶ Scḋo perfectionis ꝯsilia supaddendo.
¶ Quãtũ ad primũ ⁊c. Nam dñs adim-
pleuit ꝑcepta legis ordinãdo modum quo
tutius conseruaret qḋ lex vetus statuerat
Verbi grã. Vetus lex statuerat. Non occi-
des. Hoc aũt vt tutius conseruaretur: or-
dinauit dñs. d. Audistis q2 dictum est anti-
quis: Non occides. qui aũt occiderit reus
erit iudicio. Ego aũt dico vobis: q2 omnis
qui irascit fratri suo reus erit iudicio ⁊c.
vbi dicit Beda. qui docet vt nõ irascamur:
nõ soluit legem vt nõ occidamus: sed iplet
potius: vt ⁊ foris dum nõ occidamus: ⁊ in
corde dum nõ irascimur innocentiã custo-
diamus ⁊c. Item vetus lex statuerat q̄ hõ
nõ piuraret Exo. 20. Deut. 6. Et hoc tutius
cõseruatur: si oino a iuramẽto abstineatur:
nisi in casu necessitatis. Et ideo ordinauit
dñs. d. Audistis q2 dictũ est antiquis non
piurabis: reddes aũt dño iuramenta tua.
Ego aũt dico vobis nõ iurare oino: neq̃ ꝑ
celũ: q2 tronus dei est: neq̃ per ter. q2 sta.
pe. eius est. ⁊ infra. Si aũt ſmo noster est.
est. nõ: nõ. q̄ aũt hĩs abundãtius est a ma
lo est. Mat. 5. Uide Tho. 22. q. 89. art. 6.
¶ Quantũ ad scḋm notandũ q̄ dñs vltra
precepta veteris legis adiunxit duodecim
cõsilia que ad ꝑfectionem spũalis vite per-
tinent que ⁊ verbo ⁊ facto adimpleuit: iux-
ta illud Act. i. Cepit Jesus facere ⁊ docere.
¶ Primũ est cõsilium pauꝑtatis volunta-
rie q̃ cõsistit in abiectione ꝓprietatis oium
reꝝ tpalium. Unde dixit. Beati pauperes
spũ qm̃ ipsoꝝ est regnuz celoꝝ Mat. 5. No
ta spũ. i. voluntate: q2 multi sunt pauꝑes ex
necessitate: sed pauꝑtas voluntaria est feli-
citas. Pauꝑtas si leta venit ditissima res
est. Est ditissima ꝑpter bonũ pacis: qḋ in
hac vita cõseqt: ⁊ bonum futuꝝ in futura.
Unde dñs Mat. 19. Ois qui reliquerit do
mum. vel fratres. aut sorores. aut patrẽ. aut
matrẽ. aut filios. aut vxorem. aut agros pro
pter nomẽ meũ: centuplũ accipiet. s. in hac
vita. ⁊ vitã eternã possidebit. Nota hysto-
riam que habet ibi de illo interrogãte xp̃z
d. Magr̃ bone qd boni faciã: vt hẽam vi-
tam eternã: ⁊ xp̃s ad eum. Si vis ingt ad
vitã ingredi serua mãdata: ⁊ infra. Si vis
ꝑfectus esse: vende oia que hẽs ⁊ da pau-
peribus ⁊ hẽbis thesauꝝ in celo ⁊ veni se-
quere me. Et postea iterrogãte Petro. Ec-
ce nos reliquim⁹ oia ⁊ sequuti sumus te
qd ergo erit nobis? Rñdit Jesus ⁊c. Nota
q̃ñ hodie nõ est fides in hoibus: q2 siquis
diceret tibi da. io. ⁊ accipies mille ⁊ ecce in

stramentū: statim pmptus dares: sed ppē vitam eternam nō das: qꝛ xpo non credis pz ergo primum ꝯsiliū. Istud adimpleuit christus ēt facto: qꝛ de paupere conceptus virgine: fuit pauper: ꝛ in paupere loco natus: ꝛ paup ꝯuersatus Mat. 8. Uulpes foueas hñt ꝛ vo. ce. nidos fi. au. ho. nō ha. vbi caput suū reclinet. Paup mortuus qꝛ nudus nō in lecto: sed in cruce. paup sepultus in nō suo: sed Joseph abarimathia sepulchro. pauper etiā in veste: qꝛ vnica veste. s. in consutili quā sibi fecit beata virgo mater sua a pueritia eius. Itēq̄ꝫ postq̄ꝫ predicauerant q̄sq̄ꝫ circūspectis oibus rece debat. vt dicitur Mat. xi. Hec āt faciebat vt videret si aliqs eum inuitasset ad prandium. Ideo dicit Zacha. 9. Exulta filia syō iubila filia Jerl'm: ecce rex tuus venit tibi iustus. ꝛ saluatoꝛ ꝛ ipse paup ꝛc. ps. Paup sum ego ꝛ in laboribus a iuuentute mea. Patet ergo primum consilium.

¶ Scd'm consilium fuit de castitate Mat. 19. Sunt eunuchi qui seipsos eneuchizauerunt ppter regnum celoꝝ qui potest capere capiat. Et hoc nō debet intelligi ad sensum quē littera sonat sicut fecerunt illi duo de qbus legitur in vitis patrum. Sed spūaliter eunuchum se facere intelligitur qui caste intendit viuere. i. sine vxore vel viro: hoc aūt nō est preceptum sed ꝯsilium. i. Coꝛ. 7. De virginibus aūt preceptum dñi nō habeo: cōsilium aūt do ꝛc. Et ita qui mr̄imonio iungit virginem suā bene facit. ꝛ q non iungit melius facit. Istud cōsilium quomodo seruauerit christus. lꝫ supfluum proseq videatur. tñ vide supra sermone 3° vbi agitur vtrum christus seruauerit legem scriptu re quantum ad precepta moralia pte. 6.

¶ Tertium consiliū fuit de obedientia vniuersali. vnde dixit Mat. 23. Sup cathedra Moysi sederunt scribe ꝛ pharisei: oia ergo quecūq̄ꝫ dixerint vobis facite ꝛ suate: s'm vero opera eoꝝ nolite facere ꝛc. Ubi dat intelligi ꝙ obedientia debetur nō solū bonis prelatis sed etiā malis dūmodo iusta precipiant ꝛ concordat Petrus. d. Subiecti estote oī humane creature propter deū siue regi quasi excellēti siue ducibus tanq̄ꝫ ab eo missis: ꝛ infra seruí subditi estote: in omni timore dñis non tantum bonis ꝛ modestis sed etiam discolis. i. Pet. 2. Et hoc verum est. vt dixi. quando iusta precipiunt alias obediendum est magis deo q̄ꝫ hoībus. Act. 5. ꝛ habet. xi. q. 3. Si dñs ꝛ c. Qui resistit potestati dei ordinationi resistit ꝛ c. Julianus. vbi dicitur Julianus imperatoꝛ q̄uis esset apostata: habuit tñ christianos sub se milites qbus cum dicebat producite aciem pro defensione reipublice obediūt ei. Cum aūt diceret eis: pducite arma in christianos: tūc cognoscebant impatorem celi.

¶ Istud aūt preceptum vel consilium diuersis respectibus. ꝛ s'm intentionē ipsius prelati precipientis expresse vel consulētis. Dic per Tho. 22. q. 104. art. 5. Quomodo aūt hoc cōsilium facto christus impleuit. patet ex eo ꝙ erat subdit⁹ deo patri a deo ꝙ potius voluit perdere vitam. q̄ꝫ obedientiā Jo. 8. Que placita sunt ei facio semp. Item Luc. 2. Erat subditus illis. Nota qđ erat puer ibat ad fontem pro aqua hauriē da. Uide supra sermone. 3. parte. 4.

¶ Quartum consilium est de mansuetudine. Mat. 5. Siquis te percusserit in vna maxilla prebe ei ꝛ alteram. quod intelligitur quātum ad preparationem animi. vt expo nit Aug⁹. 23. q. i. Paratus. ꝛ Tho. sup Jo. Super eo quod dicitur tēpore passionis christi ꝙ christum existentem ante Annam vnus de seruis eum alapa percussit. Uide supra sermone proximo in fine. ꝛ hoc respe ctu lesionis corporalis. Sed ꝛ idem est respectu oblationis rerum cum dixit qui vult tecum in iudicio contendere. ꝛ tunicam tollere dimitte ei ꝛ pallium. ¶ Hoc consilium christus ꝛ facto adīpleuit quando se a diabolo tentari permisit Mat. 4. Item quādo mansuetudinem habuit in tot contumelijs ꝛ opprobrijs sibi a iudeis illatis. Unde ꝛ ligari se permisit. ꝛ flagellari. alapis cedi ꝛ colaphizari ꝛ tandem crucifigi. Unde ipse per os Isa. dicit. Coꝛpus meū dedi percu tiem cibus ꝛ genas meas vellentibus faciē meam non auerti ab in. 29. in me Isa. 5.

¶ Quintum consiliū est amoris ꝛ dilectionis. Mat. 5. ꝛ Luc. 6. Diligite inimicos vestros benefacite hijs qui persequūtur vos quod quomodo intelligatur declarat Tho. 22. q. 25. art. 8. ꝛ 9. Ubi conclusiue dicit. ꝙ quādoq̄ꝫ diligere inimicum est contra cha-

ritatem. quádoqꝫ est de necessitate charitatis. quádoqꝫ ⁊ tertio est de perfectione charitatis. ¶ Malum est ⁊ contra charitatem diligere inimicum inquátum est inimicus. Unde. 2. Re. 19. Exprobádo dicitur ad David Diligis odientes te. ⁊ odio habes diligentes te. Ad necessitatem vero charitatis est diligere inimicos quátum ad naturam ⁊ in vniuersali. Nam aliquis diligens deuꝫ ⁊ proximum ab illa generalitate dilectiõis inimicos suos non debet excludere. De perfectione vero charitatis est moueri ad dilectionem inimicoꝝ spáli motu dilectiõis. hoc enim non est de necessitate charitatis. nisi sm preparationeꝫ animi vt. s. homo habeat aíum paratum ad hoc: ꝙ in singulari inimicum diligeret. si necessitas occurreret. Sed ꝙ absqꝫ articulo necessitatis homo etiam hoc actu impleat vt diligat inimicuꝫ propter deum. hoc pertinet ad perfectioneꝫ charitatis. Et sicut dictum est de affectu charitatis ita etiam est dicendũ de effectu. Unde sicut dilectio interior ad inimicum in cõi quidem est de necessitate precepti absolute. In spáli vero non absolute: sed sm preparationem animi vt dictum est. Sic ⁊ dicendum est de effectu vel signo dilectionis exterius exhibendo. Unde signa vel beneficia que exhibentur proximis in cõi de necessitate precepti charitatis exhibenda sunt etiam inimicis: puta cuꝫ quis orat pro omnibus fidelibus vel pro toto populo: aut cum aliquis beneficium impendit toti cõmunitati ⁊ huius alias pertineret ad liuorem vindicte: quod est contra illud qđ legitur Leuitici. 19. Non queras vltionem. ⁊ non eris memor iniurie ciuium tuorum: sicut fecit David inimico suo. Sauli: quando ipso saule purgante ventrẽ precidit orá clamidis ⁊c. ⁊ nõ occidit eum. 1. Re. 24. Vide hystoriam. Signa vero dilectionis vel beneficia que quis exhibet particulariter aliquibus personis non est de necessitate charitatis exhibere inimicis: nisi sm preparationem animi vt. s. subueniatur eis in articulo necessitatis. sm illud Prouer. 25. Si esurierit inimicus tuus ciba illum ⁊ si sitit potum da illi. vel quando inimicus veniam petit. Unde ex hoc videtur. ꝙ quádo inimicus salutat te tu tenearis eum resalutare: vel loqui si tibi loquat: quia hoc ⁊ ceteris omnibus facis. Sed ꝙ preter articulum necessitatis huiusmodi beneficia aliquis inimicis exhibeat: pertinet ad perfectionem charitatis. sm Tho. vbi supra. hoc aũt consilium christus seruauit. Unde ⁊ orauit ꝓ crucifigentib9 eũ di. Pater igno. il. ⁊c. Luc. 23. ps. Cum hijs qui oderunt pacem eram pacificus ⁊c.

¶ Sextum consilium est misericordie. ⁊ super erogationis. vt est illud omnipotenti se tribue. Luc. 6. Item Luc. xi. Quod super est date elemosynam. ⁊ ecce omnia munda sunt vobis. hoc autem est de necessitate salutis de superfluo dare indigenti sed de nõ superfluo est consiliũ. vide ꝙ scripsi in materia de elemosyna. hoc autem consilium dominus etiam adimpleuit: quia dedit quicquid habuit nobis indigentibus. s. animaꝫ in meritum nostrum. corpus ⁊ sanguineꝫ in eucharistiam vitam in cruce. ⁊ diuinitateꝫ in obiectum beatitudinis. se nascens dedit socium conuescens in edulium: se moriens. in precium: se regnans dat in premiuꝫ dicit Tho. in offi. corporis christi.

¶ Septimum consilium dedit de simplicitate locutionis cum dixit. Ego autem dico: dico vobis nolite iurare omnino: ⁊ infra. Si autem sermo vester est est non non. ꝙ autem amplius est a malo est. prohibuit autem dominus iuramentum. non tanqꝫ malum: sed vt facilius a periurio caueremus. ¶ Hoc autem consilium christus adimpleuit: quia nunquã iurabat: sed semper dicebat. Amen dico vobis. vel bis amẽ. vide supra sermone. 3. parte scđa.

¶ Septimum consilium est de fraterna correctione Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solum. hoc autem quandoqꝫ est preceptum s. pro mortalibus. Sed quia est affirmatiuũ obligat quidem semper: sed non ad semper sed pro loco ⁊ tempore. quando. s. vacat ⁊ licet ⁊ creditur ꝙ vtilis sit correctio. quandoqꝫ est consilium quando. s. quis corripit pro venialibus. Cum autem quis ex odio accusaret aliquẽ ad infamandum ⁊ non ad corrigendum: mortaliter peccaret.

¶ Hoc ꝯsiliũ christus seruauit. qñ corripiebat phariseos ⁊ scribas. d. Ue vobis scribe ⁊ pharisei ⁊c̃. Mat. 23. Itẽ qñ rephendit Petrũ dicentẽ sibi q̃ nõ moreref. Mat. 16. Itẽ Mat. 15. Rephendit aplos. d. Adhuc vos sine intellectu estis. Uñ i quadã epl'a de figura corpis christi dicit. q̃ erat in increpatione terribilis.

¶ Nonũ ꝯsilium est de vitanda occasione peccandi Mat. 18. Si oculus tuus scandalizat te erue eũ ⁊c̃. q̃ nõ est intelligendũ ad lram ſm Aug. Sed de occasione peccandi declara vt scripsi dñica. 2. post festum trinitatis ſmone. 6. qui incipit. Diligamus ope ⁊ veritatis p. 2. Hoc ꝯsilium christus non indigebat iplere: q₂ peccare nõ poterat˜ euitabat tñ q̃ñq₃ occasionẽ peccandi in alijs: puta qñ voluerunt ꝯciues sui eũ ꝑcipitare. Jesus aũt transiens ꝑ medium illoꝝ ibat Luc. 4. Itẽ qñ abscondit se vt nõ lapidaref. Jo. 8. Itẽ qñ abijt in ciuitatẽ effren ⁊c̃. Jo. xi. Itẽ qñ nõ credebat se oĩbus. Jo. 2.

¶ Decimum ꝯsiliũ est de ꝯformitate opis ac doctrine Mat. 23. Alligãt aũt onera grauia ⁊ iportabilia. digito aũt suo nolunt ea mouere. dicunt enim ⁊ nõ faciunt. ¶ Itez ypocrita: eice primũ trabem de oculo tuo. ¶ Ubi nota. q̃ malus hõ ꝑdicando peccat mortal'r. siue in pctõ notorio. siue hoc faciat ex necessitate officij: siue voluntarie hoc est ꝑceptum loquẽdo de mortalibus q̃ ꝑdicator ⁊ iudex d₃ cauere vt rectus predicet: sed ꝯsilium est: loquẽdo de venialibus. Si vero in occulto: adhuc peccat si nõ studet ex suo dicto cõpungi: q₂ videt ꝯtẽnere. Tho aũt in. 4. di. 19. q. 2. ar. 2. q. 2. ad quartum. Dicit q̃ christus in peccato mortali si ꝑdicat: peccat mortal'r siue sit notoriu₃ siue occultũ. pro hoc facit tex. Ro. 2. In quo. n. aliũ iudicas teipsum ꝯdẽnas. ¶ Hoc cõsilium christus adimpleuit: q₂ nihil predicauit q̃ nõ prius in seipso cõpleuerit Act. i. Cepit iesus facere ⁊ docere. Uñ predicabat humilitatẽ quã in se prius habuit. predicabat patientiã charitatẽ ⁊ ceteras virtutes quibus repletus erat Jo. i. Plenu₃ gratie ⁊ veritatis.

¶ Undecimum ꝯsilium est de vitanda sollicitudine tẽporalium. Mat. 6. Nolite solliciti esse. di. quid mã. aut quid bibe. ⁊c̃. Item nolite cogitare de crastino. ¶ Nota q̃ triplex est sollicitudo: vna est laudabilis ⁊ est prudentia spũalis. i. Cor. 7. Qui sine vxore est sollicitus est: que sunt dei ⁊ quõ placeat deo. Ro. 12. Qui preest in sollicitudine. Secũda est tolerabilis: quo ad corpus Luc. 10. Martha martha sollicita es ⁊c̃. ¶ Tertia est vituperabilis: ⁊ supflua thesaurizando quo ad auaritiã. Eccl's. 2. Peccatori dedit deus afflictionẽ ⁊ curam superfluã: vt addat ⁊ ꝯgreget: ⁊ hec vanitas ⁊ cassa sollicitudo mẽtis. Prima percipitur. Scđa ꝑmittitur. Tertia ꝓhibetur. ¶ Hoc etiã cõsilium christus ipleuit: q₂ nihil terrenũ querebat. Mat. 8. Uulpes foueas hñt ⁊c̃.

¶ Duodecimũ ꝯsilium est de rectitudine intentionis ⁊ simplicitate finis. Mat. 5. Attẽdite ne iustitiam vestram faciatis corã hõ. vt vi. ab eis. Item nesciat sinistra tua ⁊c̃. Nota. ꝯ illos qui faciũt pingi arma in paramẽtis ecclesiasticis vel ornamentis ⁊c̃. Canunt eni₃ tuba ante se: hoc est preceptũ q̃ gloria mundana ꝑncipaliter nõ queraf: tanq₃ finis: al's est ꝯsilium: hoc ꝯsilium xp̃s ipleuit Jo. 4. Meus cibus est vt faciã voluntatẽ e ius qui misit me.

Deo gratias. Amen.

¶ Utrum nos seruare debemus ꝑcepta legalia. Sermo. 6.

Ic currite ⁊c̃

Uiso supra sermonibus ꝓximis duob⁹ quõ christ⁹ seruauit legalia veteris legis: nunc vidẽdũ est vtrũ nos eadẽ seruare debeamus. Et videt prima facie q̃ sic. Omis eni₃ christi actio nostra est instructio. Exẽplũ eni₃ dedi vobis ⁊c̃. s₃ christus illa ſuauit. Uñ ait Mat. 5. Nõ veni soluere legẽ sed adiplere. ergo ⁊ nos ⁊c̃. Preterea etiã ipsi apl'i legalia seruauerũt post christi ascẽsionẽ. sicut p₃ de principib⁹ aploꝝ Petro ⁊ Paulo. de Petro: p₃ Gal. 2. De Paulo etiã Act. 16. q̃ Paulus existẽs iudeus ⁊ Justus circũcidit Thimotheũ. In ꝯtrium est veritas. Nã apl'i ꝯgregato ꝯcilio hierosolymis sup circũcisiõis obseruatione ⁊ legalibus. de q̃bus q̃dã ex iudeis ꝯuersi ad fidẽ christi dogmatizabant oportere circũcidi ⁊ seruare legẽ moysi de-

terminauerunt cõtrarium. Unde et miserũt antiochiã paulum et barnabã iudã et silaz scribentes in h verba. Uisum est spũi scõ et nobis nihil vltra imponere vobis oneris q̃ hec necessaria vt abstineatis vos ab imolatis simulacrorũ et sanguine et suffocato. et fornicatione et ea que vobis fieri non vultis aliq nõ feceritis etc. Act. 15. Itẽ Apostolus Gal. 5. Ecce ego Paulus dico vobis q̃m circũcidimini xp̃s nihil proderit vobis. ¶ Hoc etiã pz in visione et reuelatiõe facta petro Act. x. vbi dictũ est sibi. Quod deus purificauit: tu ne cõe dixeris. Itẽ Ro. 14. Scio et cõfido in dño Iesu qz nihil cõe per ip̃m. nihil ei qui existimat qd cõe esse illi cõe est. ¶ Item dñs hoc innuit cum dixit Io. 4. Uenit hora in qua neq̧ in monte hoc neq̧ ierosolymis adorabitis patrẽ etc. Multe etiã alie auctoritates ad hoc adduci possent quas gratia breuitatis omitto. Ut ergo ista materia clarius elucescat. notandũ q legalia veteris legis superueniente lege euãgelica cessare debuerunt quadruplici rõne que ex veteri et nouo testõ colligr.

¶ Prima est qz erant in efficacia ad hois iustificationem.

¶ Secũda est qz erant vmbratica ad veritatis manifestationem.

¶ Tertia est qz sunt reuocata per nouam dispositionem.

¶ Quarta est qz sunt terminata per adimplectionem.

Alia rõ qz erant impossibilia siue insufficientia ad eternã saluationẽ. de hac rõe. 5. vide infra sermone primo pte. 3. sed h põt reduci ad primã. ¶ Prima ergo ratio etc. Sacrificia. n. veteris legis. siue holocausta siue pacifica siue alie cerimonie. nõ conferebant grãm gratum facientẽ. et pñter nec iustificabant mundãdo a pctis Ro. 3. Iustificati gratis per grãm ipsius nec vitã eternam conferebant: nõ. n. per legem erat grã sed per fidez. Unius mediatoris Iesu christi. et hoc probatur auctoritatibus veteris et noui testamenti. Sed anteq̧ has rões videamus posset aliquis querere quõ fides christi venturi poterat iustificare eum christus nondũ venerat et effectus nõ est prior causa sua: Ideo pro rñsione notandum. q ẽm nullum tp̃s. nullus saluabat nisi p christum. Act. 4. Nec. n. aliud nomen sub celo datum est hoibus in quo oporteat nos saluos fieri. Ista aũt salus põt dupliciter hoibus applicari. Uno modo per fidẽ: et sic per xp̃m saluabantur patres veteris testamẽti s. per fidem christi venturi. aliquid enim anteq̧ sit in effectu bene mouet ẽm actũ anime sicut finis mouet agentem. credere vero est actus anime. ¶ Alio modo applicatur salus per sacramenta hoibus adhibita que sunt nostre sanctificationis instrumenta separata tamen sicut. n. hedificationis materialis artifex est causa efficiens principalis manus vero eius instrumentalis cõiuncta: securis vero separata. sic in sanctificatione per grãm deitas est causa efficiens. principalis humanitas christi sicut instrumentuz coniunctũ. Sacramenta vero noue legis. sicut instrumenta separata recipiẽtia ad hoc virtutem a deo mediante humanitate xp̃i: sicut securis agit in edificationem pmotionem artificis mediãte manu que est instrumentum coniunctũ: talis aũt virtus dei seu actio non fuit in sacramentis veteris legis que non poterant habere virtutem talẽ ab humanitate xp̃i futura: qa causa effectiua nõ est posterior suo effectu. Et iõ dicit apl's Ro. 8. Nã qd impossibile erat legi in quo infirmabat p carnẽ deus filiũ suũ mittẽs i silitudinẽ carnis pcti. de pctõ dãnauit pctm̃ in carne vt iustificatio legis impleretur in nobis etc. p̃dicta ponit Nicolaus de lyra sup eplas. Ro. 3. Ad idẽ vide p eũdẽ Nicolaũ i phemio sup epla ad Hebre. et c. x. Eiusdẽ eple. Uideamus ergo nũc auctoritatem et primo veteris testamẽti vt cõfundant iudei. Primo enim habet Gen. 22. In semine tuo benedicentur oẽs gentes. Nota in semine tuo. i. in xp̃o benedicentur. i. eternam beatitudinem consequentur oẽs gentes: nõ ergo tantum iudei. Ex hac ergo auctoritate pbatur q benedictio. i. gratie collatio que conferenda erat gentibus et toti mundo erat conferenda per semen habrae i. xp̃m. nõ ergo per legem. non enim dixit in lege sed in semine tuo. alioquin sequeretur triplex inconueniens.

¶ Primum q promissio dei facta habrae

de qua supra fuisset irritata per legem. naꝫ
si per legem fuisset benedictio dei collata
iam nõ per semen habrae: sed per legem fu/
isset benedictio: ⁊ sic sequeretur ꝙ lex fru/
strasset promissionem dei factam habrae
quod est inconueniens. Unde Apostolus
Gal. 3. Lex ergo aduersus ꝓmissa dei absit
Hanc ratione͂ iam dictam ponit ibi Ap̄ls.
¶ Scd̄m incõueniens sequeret̃ ꝙ soluꝫ iu
deis benedictio .i. gratie collatio daretur.
nõ aũt gentibus: q̄2 lex solum iudeis data
est. ps̄. Qui annunciant verbũ suũ Jacob
iusti. ⁊ iu. sua israel nõ fecit tal'r omni na/
tioni. Si ergo per lege͂ data fuisset benedi
ctio sicut lex solum iudeis data est: sic ⁊ bñ
dictio: ⁊ hoc est ꝯ auctem allegatã vbi dr̃:
ꝙ in semine tuo benedicent̃ omnes ge͂tes.
ergo nõ solum iudei. ⁊ ꝯcor. Jsa. 49. Ubi
introducit patre͂ loque͂tem ad filiuꝫ .d. Pa/
rum est vt sis mihi seruus ad suscitandas
tribus Jacob ⁊ feces israel ꝯuertendas de
di te in lucem gentiũ: vt sis salus mea: vsq̄
ad extremũ terre. Jtem ps̄. Uiderunt oe͂s
fines terre salutare dei nostri. Jte͂ alibi oe͂s
gentes quascũq̄ fecisti venie͂t ⁊ adorabũt
coram te dñe: ⁊ glorificabunt nomen tuũ:
⁊ ꝯcor. Jsa. 2. Ecce dies veniunt dicit dñs.
Et infra erit mõs domus domini in uertice
montium ⁊ eleuabit̃ super colles ⁊ flue͂t ad
eum omnes gentes.

¶ Tertiũ incõueniens sequeret̃: ꝙ si ꝑ le/
gem gratia data fuisset frustra xp̄s mortu/
us fuisset: iuxta illud Ap̄li Gal. 2. Si enim
ꝑ legem iustitia. Ergo xp̄s gratis mortuus
est. Nota gratis .i. frustra ⁊ sine causa. Pa
tet ergo ꝙ nõ ꝑ lege͂ data est gratia iusti/
ficãs sed per fide͂ christi. Jdeo Geñ. 12. Di/
xit deus habrae in te benedicent̃ omnes
ge͂tes. Nota in te .i. in imitatione fidei tue.
Jtem Geñ. 15. Credidit habraam deo ⁊ re/
putatuꝫ est illi ad iustitiã. Nota credidit.
Fuit ergo iustificatus Habraã ꝑ fide͂ an/
teq̄ reciperet circũcisione͂: per qd̄ probatur
etiã ꝙ nõ ꝑ legem esset iustificatio sed ꝑ fi/
de͂ iesu christi. Unn̄ Abachuc. 2. Justus aũt
meus in fide sua viuet: ⁊ ꝯcor. Ap̄ls Ro. 4.
¶ Scd̄a auctas ad idem Leui. 4. ⁊ 5. vbi
dicitur. ꝙ in oblatione hostiaꝝ pro peccato
orabit pro eo .s. offerente sacerdos: ⁊ dimit/
tetur ei: ex quo innuitur: ꝙ peccatũ nõ di/
mittebat̃ ex ui sacrificioꝝ: sed ex fide ⁊ de
uotione offerentiũ. hanc rõne͂ ponit Tho.
1. 2. q. 103. ar. 2. ¶ Tertia auctas ad ideꝫ. ps̄
50. Postq̄ enim Dauid peccauit cõuersus
ad penitentiã dixit. Qm̄ si voluisses sacri/
ficium dedissem holo. non delec. sacrificiuꝫ
deo spiritus ꝯtribulatus cor ꝯtri. ⁊ humi.
deus nõ despicies. Nota holocaustis non
delec. Si enim ꝑ holocausta fuisset gratia
collata: ⁊ ꝯsequenter iustificatio facta non
vtiq̄ dixisset Dauid Holocaustis non dele
ctaberis. Jte͂ ps. 39. Sacrificiũ ⁊ oblatione͂
noluisti au: aũt ꝑfe. mihi holoca. ⁊ ꝓ pec.
nõ postulasti tunc dixi ecce venio. Et sunt
verba filij ad patre͂. Nota tunc dixi .i. deli/
beraui. Ecce venio .i. vnio mihi humanita/
tem: quasi dicat ex quo hoı͂es peccatores
nõ explantur a peccatis ꝑ sacrificia ⁊ holo
causta necesse est vt ego christus veniã pro
gratia iustificationis cõferenda ⁊ ꝯcordat
Jo. 1. Lex per Moysem data est gratia ⁊ ve
ritas ꝑ iesum christũ facta est. ad idem ps̄.
49. Audi populus meus: ⁊ lo. is. ⁊ testi. tri.
domin⁹ deus tuus ego sum: nõ in sacrificijs
tuis arguar te. Glo. ibi si nõ offers sacrificia
carnalia nõ offendar. holocausta aũt tua
nõ vitulo ꝝ sed tua .s. que in te ipso sunt .s.
spũs ꝯtribulatus: in ꝯspectu mõ sunt semꝑ.
dico nõ arguam: q̄2 nõ accipiam de domo
tua vitulos .i. non habebo gratos vitulos
neq̄ de gregibus tuis hircos ⁊c. vsq̄ in san
guinem hyrcoꝝ potabo. ¶ Ostende͂s ergo
deus ꝙ sacrificia nõ sibi placebant ita qd̄
ꝑ ea gratia ꝯferretur: vult modo ostendere
qd̄ sibi placet: ideo subdit. Jmmola deo sa
crificiũ laudis: ⁊ redde altissimo vota tua:
⁊ inuoca me in die tribulationis eruã te ⁊
honorificabis me. Nota imola deo sacrifi/
cium laudis .i. lauda deum ita qd̄ laus tua
sit ei sacrificium .s. imolando teipsum s̄m li/
bidinem: luxuriã: superbiam: auaritiã. Pa/
tet ergo ꝙ per legalia nõ iustificabat̃ quis
a peccatis. ¶ Quarta auctoritas Ezechie
lis. 20. vbi dicit. Deus dedi eis precepta nõ
bona ⁊ iudicia in quibus nõ viuent. quare
aũt dicant̃ precepta non bona. vide infra.
ad ide͂ Jsaias. 1. Holocausta arietũ. adipe͂
pinguium ⁊ sanguinem vituloꝝ ⁊ hyrcoruꝫ
⁊ agnoꝝ nolui. ¶ Ad idem Michee. 6. vbi
dicit̃. Quid dignum offeram dño curuabo

genua deo excelso:nunqđ offeram holocau
stomata ⁊ vitulos anniculos:nunquid pla-
cari potest deus in milibus arietum aut in
multis milibus hyrcoꝝ pinguiū? Nunqđ
primogenitum dabo meum pro scelere meo
fructū vētris mei pro peccato anime mee?
Indicabo tibi homo quid sit bonū:⁊ quid
dn̄s querat a te:vtiqꝫ facere iudiciuꝫ:⁊ di
ligere misericordiā ⁊ solicitū ambulare cuꝫ
deo tuo:⁊ sic patent multe auctes veteris
testamēti. ¶ Modo veniamus ad auctes
noui testamēti. Et primo Apl's expresse di
cit hoc presertim Heb.10. Impossibile ē in
quit sanguine hyrcoruꝫ ⁊ thauroꝝ auferri
peccata. Et Gal.3. Quia aūt in lege nemo iu
stificatur apud deum manifestum est q2 iu-
stus ex fide viuit. Itē ibidē. Si data esset
lex que posset iustificare. Christus gratis
mortuus est. Item Ro.3. Arbitramur enim
iustificari hoiem per fidem sine operibꝰ le-
gis. Patet ergo ꝙ legalia erāt inefficacia
ad iustificationē. Propter hoc ergo christꝰ
veniens tulit legem euangelicā per quā in-
funditur gratia iustificans a peccatis. Nā
sacramenta noue legis a christo instituta
habent efficaciā ꝯferendi gratiā instrumē
taliter ex ipso opere operato:qđ non pote-
rant legalia. Et hanc primā rōneꝫ assignat
Apl's Heb.7.d. Reprobatio quideꝫ fit pre
cedentis mandati ꝓpter infirmitatem eius
⁊ inutilitatē:nihil.n.ad ꝑfectū adduxit lex.
¶ Diceret aliquis. Si legalia nō iustifica-
bant nec gratiaꝫ conferebant ⁊c̄. Ad quid
ergo fuerant instituta? Rꝫº ad multa. Pri-
mo loquēdo de moralibus ad hoc ꝙ pecca
ta cognoscerent:que prius nō cognosceban
tur:offuscato lumine rōnis naturalis ꝑ con
cupiscentiā:vt dixi supra sermone.2. ꝑte.1.
Item precipiebant bene viuere. Iteꝫ loquē
do de preceptis iudicialibus puniebāt trās
gressores:vt pꝫ Exo.21. Et sequētibus capi-
tulis. Unū Gal.3. Lex propter trāsgressores
posita ē. Et ex hoc lex erat magna occasio
peccandi. Cuꝫ eni preciperet bene viuere ⁊
nō ꝯferret gratiam adiutricem:erat occasio
peccatoꝝ:eo ꝙ semꝑ homo nititur in veti-
tuꝫ Semper cupimusqꝫ negata:⁊ ideo mul
ti erāt transgressores legis. Et hoc permisit
deus:vt homines nō superbirent:de ꝓpria
virtute:sed humiliarent se nō posse seruare

iustitiam sine adiutorio diuino. ꝓpter h̄ di
cit Ezech.20. Dedi eis precepta non bona
⁊ iudicia in quibus nō viuent. Iteꝫ Ro.7.
Occasione aūt accepta peccatū per māda-
tum operatum est in me omnē cōcupiscen-
tiam.⁊ infra.⁊ inuentū est mihi mandatū:
qđ erat ad vitam:hoc esse ad mortē. ¶ Itē
loquendo de cerimonialibus fuerunt insti-
tuta multiplici de causa. ¶ Primo ad cul
tum diuinū exercendum. ¶ Scđo ad fugiē
dam ydolatriam ad quā iudei erant valde
ꝓni:⁊ hoc vult Hierony.suꝑ Mat.⁊ h̄r i de
cretis.22.q.1. Cōsidera. Unū ne illa sacrificia
ydolis offerrent:precepit deus vt sibi offer
rentur. Da similitudinē de aliquo qui esset
pronus ad cantanduꝫ aliquid vanum cui
prudens homo iniungeret vt cantet aliquā
laudem christi vel virginis. ¶ Tertio q2 ce
rimonialia que veteris legis erant protesta
tiones fidei:vt pꝫ de circūcisione que fuit
data in signum fidei habrae vt patet. Ro.
4. Figurabant statum noue legis.vt infra
dicet. ¶ Itē quarto tollebant ⁊ purgabāt
maculas irregularitatis ꝯtractas ex statu-
to veteris legis. Unde dicit Apl's Heb.
9.ꝙ sanguis hyrcoꝝ ⁊ thauroꝝ ⁊ cinis vi-
tule aspersus inquinatos sanctificat ad emē
dationem carnis.nō dicit anime:sꝫ carnis.
Et ideo etiam cerimonie veteris legis vo-
cantur ab Apostolo ibidē iustitie carnis.
Iustitijs inquit carnis vsqꝫ ad tempus cor
rectionis impositis:⁊ sic debet intelligi di-
ctum Hierony.ꝙ habet in decretis.12.q.2.
gloria vbi dicit.ꝙ sanguis pecudum erat re
missio peccatoꝝ.i.figura remissionis pecca-
toꝝ.sicut ibidē Hieronymꝰ subdit.d. Quā
quā hec omnia precesserint in figura ⁊c̄.pa
tet prima ratio. ¶ Sed in fine istius prime
rationis mouetur dubium:q2 videtur ꝙ lex
mosayca iustificaret saltem quātum ad mo
ralia Mat.19. Si vis ad vitam ingredi ser
ua mandata. Et loquitur de mandatis de
calogi? Rꝫº ſm Tho.in.3.sententiaꝝ di.40.
arti.3. Obseruantia mandatoꝝ ad vitam
eternam consequendam requirebatur:quia
sine ea ad vitam eternam intrare nō potest:
qui tēpus hꝫ opandi:nō tñ obseruātia mā
datoꝝ ad vitam eternā ꝯsequēdā sufficie-
bat: nisi modus charitatis adiungeretur:
quam lex nullo modo causare poterat. Et

ideo nō perfecte iustificabat ꝺm Tho. Itē
contra Leuitici.18. Custodite leges meas
atq; iudicia q̄ faciēs hō viuet in eis. Sed
Re. Loqt̄ de vita corꝑali quā ꝑdere debe
bat per iuditiū legis. sicut pꝫ ibidem. Item
cōtra de circūcisione. per quā ꝯferebat grā
iustificās: ⁊ tollebat originale. Sꝫ Re⁹ Cir/
cūcisio nō erat introducta nec instituta per
legē mosaycā. sed ante: q꞉ fuit data habrae
Gen.17. Unde Jo.7. Moyses dedit vobis
circūcisionē nō q꞉ ex moyse est. sed ex patri
bus. vel dic. qꝺ circūcisio iustificabat non ꝑ
se sed per fidem christi.

¶ Scd̄a rō est: q꞉ erat vmbratica. Nam le
galia erant vmbra: siue figura eoꝝ q̄ conti
nent in vno testō. sicut agnus pascalis de
quo Exo.12. Figurabat xp̄ꝫ occidēdū. Unde
Jo. Allegauit hoc. d. Os nō ꝯminuetis ex
eo. Jo.19. Item circūcisio figurabat baptis/
mum Col.2. Circūcisi estis circūcisione nō
manufacta. sed in circūcisione christi ꝯsepul
ti ei in baptismo. Item sabbatū figurabat
requiem christi in sepulchro quātum ad diei
determinationē. ꝺm quā p̄ceptuꝫ de sabba
to erat cerimoniale. ꝓpter hoc dicit Apl's
1. Cor.10. ꝙ oia in figura cōtingebant illis.
hoc aūt ꝓbat̄ auctoritatibus veteris testi
Nam in signū huius ꝙ ea que erant in ve
teri testō erant velata ⁊ obscura reuellāda
per veritatē noui testi dr̄ Exo.34. ꝙ Moy/
ses velabat faciē suā q̄n loquebat̄ filijs is/
rael. velamen aūt istud fuit sublatum per
xp̄m per quē veritas ⁊ grā data ⁊ facta est
Jo.1. Lex per moysem data est. grā ⁊ veri/
tas per Jesum xp̄m facta est. Sed velamen
istud adhuc manet in cordibus iudeoꝝ. ⁊
manebit vsq; ad finem mūdi vsq; quo. s. ve
niet Helyas qui docebit iudeos. tūc exi/
tes legē moysi intelligendam esse spūaliter.
quā nunc carnaliter intelligūt: ꝓpter ergo
hāc obscuritatē iudeoꝝ dicit ps. Obscurē
tur oculi eoꝝ ne videant ⁊ dorsum eoꝝ sem
per incurua ⁊ Apl's. 2. Cor.3. Sicut moyses
ponebat velamen sup̄ faciem suā. vt nō in
tenderēt filij israel in faciē eius ꝙ euacuat̄
sed obtusi sunt sensus eoꝝ vsq; in hodiernū
diem idipm̄ velamen in lectione veteris te
stamenti manet nō reuelatū: q̄m in christo
euacuatur sed vsq; in hodiernū diem cum
legitur moyses velamen est positum sup̄ cor

eoꝝ. fuit ergo lex vetus vmbratica ⁊ figu/
ratiua lucis ⁊ veritatis. noui testi reuelati
per xp̄m. Unde Heb.x. Umbram hn̄s lex
futuroꝝ bonoꝝ nō ipsam imaginem reruꝫ
glo. i. veritatē hoc etiā nota. Ezech.1. Ubi
dicit̄ ꝙ erat rota in medio rote qꝺ exponit
Greg. i. Nouū testm̄ in veteri i cuius signū
christo mortuo in cruce velum tēpli qꝺ erat
ante sancta sctōꝝ scissum est. Mat.27. Et
ideo sicut vmbra cessat adueniente luce: sic
⁊ legalia cessauerunt adueniente christo q
est lux vera. pꝫ scd̄a rō. ⁊ hanc rōnem assi/
gnat Apl's. d. Nemo vos iudicet i cibo aut
in potu: aut in parte diei festi. aut meie. aut
sabbatoꝝ que sunt vmbra futuroꝝ. corpus
aūt christi Col.2. ¶ Sed ꝙ lex ātiqua fue
rit. figuratiua ⁊ vmbratica. ꝓbat̄ m'tiplici
ēt rōne. ¶ Prima videlꝫ ꝙ antiquitus ꝓ/
mittebat lex in premium seruitij dei bona
temporalia: iuxta illud. ꝙ habet̄ Deut.27.
⁊ 28. ⁊ Isa.1. Si volueritis ⁊ audieritis bo/
na terre. comedetis. tunc arguitur sic: nō dꝫ
meritum esse excellentius ⁊ nobilius p̄mio.
sed virtus pro cuius mercede promitteban
tur bona terrena erat excellētior q̄buscūq;
bonis tp̄alibus. ergo non debuit in premiū
virtutis. premium bonoꝝ tp̄alium ꝓmitti.
Preterea vita hois est nobilius bonū tē/
porale. q̄ꝫ cetera tp̄alia. Si aūt in lege ve/
teri precipiebatur vt vita deberet perdi po/
tius q̄ꝫ lex non obseruari. oportet dicere ꝙ
aliqꝺ premium esset ꝓmissum in recōpen/
sationeꝫ mortis q̄ꝫ bona tp̄alia. que durant
tantū in vita ista. istud aūt premium non
potest esse aliud nisi vita eterna. que tamen
expresse promissa non erat in lege Moysi.
oportet ergo dicere ꝙ figuratiue promitte/
batur sub repromissione bonorum tempora
lium. ⁊ sic patet ꝙ lex antiqua erat figura
⁊ vmbratica ¶ Preterea ⁊ tertio non po/
test esse repromissio ⁊ premium bonorum il
lud ꝙ est cōmune malis ⁊ bonis. sed bona
temporalia fuerunt ⁊ sunt cōmunia malis
⁊ bonis. vt patet per experientiā. nam ⁊ an
tiquitus quecūq; bona temporalia promit
tebantur iudeis in premium legalis obser/
uantie fuerunt equaliter. quinimmo lar/
gius collata paganis q̄ꝫ iudeis: vt pa/
tet de dominio ⁊ multiplicatione rerum
temporalium: longitudine vite: scientia ⁊

ceteris hmōi:z multiplicatione seminis repromissa habrae. Gen.22. ꝙ mlto plus fuit multiplicatū in paganis. Et sic etiā hodie videmus bona tpalia que ex diuina ꝓuidētia ꝯcedi electis z malis: ꝓpter qḋ dr̄ Eccl's.9. Uniuersa eque eueniunt iusto z impio bono z malo mundo: z immundo imolāti victimas z sacrificia ꝯtēnenti. Op3 ergo dicere qḋ aliud premiū sub vmbra z figura quadā ꝓmittebatur ipsis iudeis ꝑ obſuantia legis: qḋ aliud excogitari nō pōt: nisi vita eterna: quā christus clare manifestauit. Et ideo p3 qḋ illa lex erat vmbratica: z sic per terrā ꝓmissionis lacte z melle manantē3 figuratiue intelligebat terra viuentium.i.vita eterna. alioquin fertilior terra erat egyptus quā illa. Sic ꝑ hierusalē terrestrem intelligit supna hierusalē: que est mater nostra Gal.4. Sic ꝑ sabbatū z alia cerimonialia: z hoc vult Aug⁹ in lib.4.ꝯ faustum vt refert sctūs Tho.1.2.q.vlti.ar.vlti. Ubi dicit Aug⁹ ꝙ in illis tpalibus ꝓmissis figure fuerunt futuroꝝ spūalium: que īplentur in nobis. Adde que nota. in.3. sentētiaꝝ.di.40.q.4.ar.1.

¶ Tertia rō: qꝛ sunt remota ꝑ nouam dispositionē. h rō pōt dici legalis. Da similitudinē de testatore: qui ꝯdidit primū testm̄ z postea ꝯdit scḋm: qꝛ ꝑ scḋm reuocat primū ſm leges.ff.q.2.c.vlti. volūtas. sic z papa faciens scḋam ꝯstitutionem nouā reuocat primā: si de prima nō faciat mentionē3. de ꝯstitu.c.1.lib.6. Modo ad ꝓpositū diuina sapientia ꝯdidit duplex testm̄. Primu3 fuit lex mosayca cuius testamenti notarius fuit moyses testes Aaron z Maria: in qua lege ꝓmisit hereditatē bonoꝝ tēporalium populo suo fideli: nō aūt eternā: qꝛ nullibi legit in lege mosayca promissa vita eterna: sed ꝓsperitas z abundantia bonoꝝ tēporalium: vt p3 Deut.28. Isa.1. Si volueritis z audieritis bona terre comedetis. nō aūt ꝓmittebāt vitā eternam. Ratio: quia vita eterna dat ex amore. Lex aūt illa erat lex timoris nō amoris. Ro.8. Nō enim accepistis spūm seruitutis iteꝝ in timore: sed accepistis spūm adoptionis filioꝝ in quo clamamus abba pater. In cuius signum fuit data cum timore: vt p3. Exo.20. Et dixi supra sermone.2.par.1. ¶ Post modu3 vero fecit scḋm testm̄: qḋ est lex noua euāgelica: in qua ꝓmisit deus vitam eternā seruantibus legē. Unū prima christi predicatio incepit. Penitētiā agite appro. enim re. celoꝝ. Mat.4. Et Mat.19. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. quare aūt lex vetus nō ꝓmittebat nisi solum tpalia: z lex noua euangelica ꝓmittit eterna. Ponit Tho. in.3. sen. di.40. vbi sic dic. Dicēdū ꝙ ſm Diony.1.3.c. Celestis ierarchie. lex noua media est inter ecclesiā celeste3 z statum veteris legis: ideo eterna bona: que in celesti ecclesia palam z copiose exhibent in lege noua manifeste ꝓmittunt. in veteri aūt lege nō ꝓmittebant: nisi sub qbusdam figuris. Unū Heb.10. Dicit vmbram hñs lex futuroꝝ bonoꝝ zc. Et hoc ꝓpter tres causas precise. ¶ Primo vt ex his que cognoscebant assuefierent etiam maiora a deo sperare. ¶ Scḋo vt nō sola3 cognitio sed affectus a tpalibus ad eterna manu ducerent. ¶ Tertio qꝛ bona eterna nō statim poterant eis exhiberi: nōdum soluto pretio. Unū dilatio ꝓmissoꝝ inefficacē faceret apud infirmos ꝓmissionem Tho. ¶ Per hoc ergo ꝙ fecit scḋm testm̄ reuocauit primū: z qꝛ testamētum sumit robur z efficaciam ex morte testatoris: voluit deus humanatus mori vt testamētum istud ꝯfirmaret. Et h rō probat veteri z nouo testamēto veteris quidē testamēti auctas sumitur ex Jere.31. vbi sic dicit. Ecce dies venient: dicit dñs. Et ꝯsumabo supra domum israel: z supra domū iuda testamētu3 nouū: nō ſm testamentum: qḋ feci patribus eoꝝ in die qua apprehēdi manū eoꝝ vt adducerēm eos de terra egypti z infra. hoc erit pactū: qḋ feriā cum domo israel. Post dies illos dicit dñs. Dabo legē meam in visceribus eoꝝ: z in corde eoꝝ scribā eā: z ero eis in deū z ipsi erūt mihi in pplm. Nota ſm testamētum ꝙ feci patribus eoꝝ: qꝛ.s. illud ꝓmittebat solum terrena. nouum vero eterna: vt supra dixi. Unū in ꝯsecratione sanguinis dixit christus. Hic est calix sanguinis noui z eterni testamēti zc. Itē illud in timorē: vtpote seruis datus est. Exo.20. Istḋ vero in amore: vt p3 Mat.5. Itē illud solū iudeis datum est. Istud aūt omni creature Mat.vlti. Item illud a deo in forma seu in spē ignis. Istud aūt a deo in forma huma-

na: ⁊ in corde eoꝝ scribam eam. Ro. 5. Cha
ritas dei diffusa est in cordib⁹ nr̃is: per spi
ritũ sanctũ qui datus est nobis. Ad idem
Isa. 2. De syon exhibit lex: ⁊ verbũ dñi: de
ierusalem: de qua loquit̃ ꝓpheta hic in fu
turo: nõ quidẽ de lege moysi q̃ illa data
fuerat. Oportet ergo ꝙ intelligatur de lege
euangelica: que data erat in syon: q̃ in tem
plo Salomonis: qđ erat situm in syon chri
stus p̃dicabat. Itẽ Isa. 51. Attendite popu
le meus ad me: ⁊ tribus mea audite me: q̃
lex a me exiet ⁊ iudiciũ meum in lucẽ popu
loꝝ requiescet ⁊c̃. Nõ potest ista auctas in
telligi nisi de lege noua euangelica quã ẽt
expectabat Dauid dicens. Legẽ pone mihi
dñe viã iu. tuaꝝ. ¶ Uideamus modo au
ctoritates noui testamenti. Apl's Heb. 8.
Introducens. Ieremie ꝓpham subdit. Di
cendo aũt nouum veterauit prius. qđ aũt
antiquatur ⁊ senescit ꝓpe interitũ ẽ. Quia
aũt ad testamẽtum cõfirmandum requirit̃
mors testatoris: ideo voluit testator mori.
Mori aũt nõ poterat in diuinitate. ideo as
sumpsit humanitatẽ: in qua moriendo con
firmauit testamẽtum nouum. Unde Apl's
Heb. 9. Noui testamẽti mediator est. s. chri
stus vt morte intercedente in redẽptionem
eaꝝ preuaricationum que erant sub priori
testamẽto repromissionem accipiant: qui vo
cati sunt eterne hereditatis. vbi enim testa
mẽtum est necesse est vt mors intercedat te
statoris. Testamẽtum enim in mortuis ꝯfir
matum est: alioquin nõdum valet dum vi
uit qui testatus est. Ad idem habent̃ etiaꝫ
auctes veteris testamẽti. s. de irritatione sa
crificioꝝ veteris legis. Dañ. 9. Postq̃ enim
ꝓpha posuit tẽpus aduentus christi ⁊ mor
tem ipsius dixit. Cõfirmabit auteꝫ multis
pactum ebdomada vna: ⁊ in dimidio eb
domadis deficiet hostia ⁊ sacrificium ⁊c̃.
hinc extractũ est illud. Cuꝫ venerit sanctus
sanctoꝝ cessabit vnctio vestra. hoc auteꝫ ꝙ
Hic dicit̃ de ebdomada ⁊c̃. intelligẽdũ est
ꝫm magister hystoriaꝝ scholasticoꝝ de tri
bus annis ⁊ dimidio quibus p̃dicauit chri
stus: ⁊ qđ patribus promiserat cõfirmauit.
Nam tres ãni ⁊ dimidius huius ebdoma
dis nouissime preterierant qñ baptizatus
est dñs: ⁊ in dimidio eiusdẽ ebdomadis re
siduo circa finem deficiet hostia ⁊ sacrifi
cium. i. veniente veritatis cessabunt vmbre:
⁊ in tẽplo erit abhominatio desolationis. i.
abhominanda ⁊ desolata erunt sacrificia
oĩa post mortem christi ⁊ vsq̃ ad finẽ mun
di durabit hec desolatio. ¶ Item Osee. 3.
Dies multos sedebunt filij israel sine rege:
⁊ sine principe ⁊ sine sacrificio ⁊ sine altari
⁊ sine ephot: ⁊ sine teraphin: ⁊ post hec re
uertentur filij israel ⁊ querent dñm deum
suũ ⁊ Dauid regẽ suum ⁊c̃. Item Mala
chie. 1. Nõ est mihi voluntas in vobis dicit
dñs exercituum: ⁊ munus nõ suscipiam de
manu vestra: ab ortu enim solis vsq̃ ad oc
casum magnum est nomen meũ in gentib⁹
dicit dñs exercituũ. Ad idem lex antiqua
⁊ sacerdotium sunt inuicem coniuncta: sed
sacerdotiũ Aaron a deo institutuꝫ erat mu
tãduꝫ per sacerdotiũ christi. ergo ⁊ lex etiã
erat mutãda ꝑ legẽ xp̄i: minor ꝓbat̃ ꝑ p̃s.
109. Iurauit dñs ⁊ nõ peni. eum: tu es sac.
in eter. ꝫm or. mel. Nota ꝫm ordinẽ melchi
sedech: nõ dixit ꝫm ordinẽ Aaron. mutãdũ
ergo erat sacerdotiũ aaron: in sacerdotium
christi: qđ est ꝫm ordinẽ melchisedech. ergo
cõsequenter ⁊ lex mutanda erat. hac rõne
assignat Apl's Heb. 7. vbi dicit. Trãslato
enim sacerdotio necesse est vt ⁊ legis trans
latio fiat. vide ibi de hoc latius. Et sic patꝫ
tertia ratio.

¶ Quarta ratio: q̃ sunt terminata per ad
impletionẽ. Pone exẽplũ in instrumẽto in
quo continetur ꝓmissio alicuius debiti sol
uendi tali tẽpore certo vel incerto: certũ est
ꝙ soluto debito adimplet̃ promissio ⁊ cas
satur instrumẽtum. Sic in proposito in lege
veteri promittebatur messias venturus per
quẽ lex noua ferenda erat: vt habet̃ supra
ꝓma parte. ⁊ ꝓ hoc firmãdo ⁊ credendo
instituit deus in veteri testamẽto legem. ꝓ
phetias: ⁊ figuras. Adueniẽte ergo christo
⁊ lege noua: iam ipleta est promissio legis
veteris: ⁊ ꝓphaꝝ. Uñ Mat. 5. Nõ veni sol
uere sed adimplere. Adimpleta ergo ꝓmis
sione restat vt cassetur instrumẽtum ꝓmis
sionis qđ erat vetus testamẽtum. Christus
ergo fuit finis legis. Ro. 10. Finis enim le
gis christus est: ad iustitiã omni credenti: ⁊
ipsam legem seruauit: vt ipsam impleret ⁊
terminaret: ⁊ cõsequenter per christum libe
rati sumus a seruitute legis. Unde Gal. 4.

At vbi venit ple.tē.misit deus filium suū fac.ex mul.factum sub lege vt eos qui sub lege erant redimeret.sicut ⁊ mori voluit vt a morte nos redimeret. Sicut nota.supra sermone proximo parte.i.in.4.rōne.Et per hoc respondetur ad primaȝ rationē supra formatam in principio sermōis:qua arguebatur.ꝙ nos tenemur seruare legalia eius eo qꝛ christus seruauit illa. Erat ergo per aduentum christi ⁊ morteȝ eius lex antiqua mutanda in legem nouam:⁊ testamentū vetus mutandum in testamentum nouum:⁊ cultus cerimonialis mutandus in cultum spiritualem.Et hoc innuit ipse christus Jo. 4.Quando loquēs cum samaritana dixit. Uenit hora quādo neqꝫ in mōte hoc neqꝫ hierosolymis adorabitis patrem.Sed veri adoratores adorabunt patrem. In spiritu ⁊ veritate:in qbus verbis dominus innuit ꝙ cultus cerimonialis qui erat olim determinatus in lege erat in spiritualem cōmutandus.Sicut nota.Tho.i.2.q.io8.ar.3. ad tertium.Hoc etiā vult Apostolus quando assimilauit legeȝ pedagogo.d.Jtaqꝫ lex pedagogus noster fuit in christo:vt ex fide iustificaremur.At vbi venit fides iam non sumus sub pedagogo Gal.3. Et sic patet.4. ratio.Restat modo respondere ad illud qḋ in cōtrarium opponebatur vȝ.ꝙ Petrus ⁊ Paulus seruauerunt legalia. De quo dic per Tho.i.2.q.io3.ar.4.ad primū ⁊ scḋm.

Deo gratias. Amen.

¶De lege gratie vȝ de lege euangelica. Sermo.7.

SIc currite ⁊c̄ Uiso de lege nature ⁊ de lege scripture restat modo videre de lege gratie que dicit lex noua.s.euāgelica que incepit a christo.Prima eniȝ durauit vsqꝫ ad Moysem.Scḋa a Moyse vsqꝫ ad christum.Tertia a christo vsqꝫ in sempiternum:ideo dicit testamentum nouum ⁊ eternum.Pro cuius declaratione est notandū ꝙ vera ꝯclusio est in theologia ꝙ lex noua siue euangelica est principaliter lex indita sed secūdario est lex scripta:vt ponit Tho. i.2.q.io6.ar.i.Lex aūt indita est lex spiritus sancti que non scribitur in chartis membranis:nec bombicinis:nec in tabulis lapideis sicut olim fuerat lex scripture:sȝ in corde hominis scribitur nō quideȝ naturaliter quia hec est lex nature.de qua Ro.2. Cuȝ enim gentes que legem nō habent naturaliter ea que legis sunt faciunt ipsi sunt sibi lex:qui o.opus.l.scrip.in cor.suis:sed scribitur supernaturaliter a spiritu sancto:que dicitur lex vite quasi regula:quedam dirigēs hominem ad vitam.de qua lege dicit Apostolus Ro.7.Lex spiritus vite in christo iesu liberauit me a lege peccati ⁊ mortis. Jō de hac lege prophetans Jeremias . postꝙ̄ dixit Ecce dies veniunt dicit dominus. Et consumabo super domum iuda:⁊ super domum israel testamentum nouum ⁊c̄.subdit post dies illos dicit dominus.Dabo legeȝ meam in visceribus eorum:⁊ in corde eorū scribam eam ⁊c̄.Jere.3i.Et hanc legem dedit christus.Unde Jo.i.Lex per Moysem data est gratia ⁊ veritas per iesum christum facta ē.Jo.20. Insufflauit ⁊ dixit eis. Accipite spiritum sanctum.Lex ergo euangelica principaliter est lex indita.i. gratia spiritus sancti:non tamen intelligas ꝙ ante christum gratia spiritus sancti non fuerit data pluribus. Nam multi in antiqua lege saluabantur sed non in tanta abundātia fuit olim data gratia sicut post christū. Item quicūqꝫ habebat gratiam in veteri lege habebat nō aliter nisi ꝑ fidē christi: qꝛ fides iustificabat.nō aūt lex moysi: vt dixi supra sermone primo ꝑte.i.Ubi agit vtrū teneamur obseruare legalia veteris legis. Uñ quicūqꝫ habuit gratiā olim ſm hoc ꝑtinebat ad legem nouā siue ad nouū testamentū vt dicit Tho.i.2.q.io6.ar.i.ad tertiū ⁊ ar.3.ad scḋm.⁊.q.ioi.ar.i.in respōsione ad scḋm ⁊ tertium argumētum. ¶Sed qꝛ ad recipiendam istam gratiaȝ requiritur ꝙ homo se preparet ⁊ disponat:quia actus actiuorum sunt in patiente disposito.Ideo christus dedit aliqua documenta verbis ⁊ in scriptis que informant intellectū: ⁊ volūtatem hois:⁊ disponunt ad gratiā huiusmōi recipiendā.Illa aūt que disponunt intellectū sunt documenta fidei.s.credere in vnū deum patrem omnipotentem creatorem celi ⁊ terre ⁊c̄ . Que continentur in sym/

dolo.s.articulis fidei quibus instruitur homo
circa credenda. Illa autem que disponunt
affectum ⁊ voluntatem sunt scripta bene/
viuendi q̄ ꝯtinent in lege euāgelica in qb⁹
qdē ꝑceptis cōtinent ꝑcepta legis nature.
⁊ ēt legis scripture.s.Mosayce in qb⁹ istruit
hō circa agēda de ꝑceptis legis nature ha
bet Mat.vij.Quicūq̧ vult vt faciant vo/
bis hoies ⁊ vos facite illis. de preceptis le/
gis scripture habet Mat.19. Si vis ad vi/
tam ingredi serua mādata. addidit ēt alia
ꝑcepta vltra ꝑcepta legis nature ⁊ scriptu/
re.s.de sacramētis recipiendis. Et ꝺm hoc
lex noua dicit lex scripta secūdario: sed ꝑn
cipaliter lex indita. vt dictuz est. Quare
aūt ista lex noua nō fuit data a deo a prin
cipio mundi. ponit ꝗ Tho. Tres rōnes quas
grā breuitatis omitto de qbus vide Tho.
1.2.q.106.art.3. Si aūt vis facere introdu
ctionem breuiorē dic sic. vz. notādum ꝙ lex
grē dicit lex euangelica ⁊ hoc triplici rōne.
¶ Primo rōne dantis: q₂ lex antiqua ve/
teris testi fuit data a deo mediāte Moyse
⁊ in forma ignis Exo.19. Lex aūt euangeli
ca data est a deo imediate ⁊ in forma hūa
na.i.xpo. ¶ Scdo rōne modi: q₂ lex vetus
fuit data cū terrore vt pz. Exo.19. Dic hy/
storiam ⁊c̄. Sed lex noua cū dulcedine vt
pz. Mat.5. Vide infra in eodē ꝺmone. ꝑte
pria. ¶ Tertio rōne effectus: q₂ ꝑ legem ve
terem. nō dabatur gratia ⁊c̄. vt dixi sermo/
ne primo ꝑte.1.sed per legē nouā sic. vt ha
bet infra in eodē sermone ꝑte.3. Ideo dicit
Jo.1. Lex per Moysem data est grā ⁊ veri
tas per Jesum xpm ⁊c̄. Loquēdo ergo ho
die de hac lege gratie siue euangelica est
notandū ꝙ ista lex excedit oēm aliā legem
datam humaniter vel diuinitꝰ in sex. ꝓpter
quod potest dici quod lex gratie fuit neces
saria vltra legem scripture ⁊c̄.
¶ Primo in vitioꝝ extirpatione.
¶ Scdo in moꝝ ordinatione.
¶ Tertio infelicitatis collatione.
¶ Quarto in veritatis dilucidatione.
¶ Quinto facili implectione.
¶ Sexto in generalitatis extensione.
¶ Prima igit excellentia legis euangeli/
ce: qua oēs alias leges excellit. est inuitio/
rum extirpatione. ad hoc enim leges sunt
date vt vitia extirpent ⁊ quos priuata ca/
stigatio cohibere nō potuit metu penaruz
que legibus infliguntur a maleficijs retra
hantur. ꝓpter qđ dicit Apl's.1. Thi.1. Iu/
sto lex nō est posita sed iniustis. ⁊ nō sub/
ditis impijs ⁊ pctōribus. sceleratis ⁊ conta/
minatis. patricidijs ⁊ matricidijs homici/
dijs. fornicarijs. masculoꝝ cōcubitoribus.
plagiarijs. mendacibus ⁊ periuris. ⁊ siqđ
aliud sane doctrine aduersatur ⁊c̄. In hac
aūt extirpatione vitioꝝ lex humana inue/
nitur defectiua: q₂ nō potest prohibere oīa
mala. cuius ratio est, qa cōmunitati propo
nitur obseruāda: in cōmunitate autē pau/
ci inueniuntur virtuosi ⁊ perfecti ⁊ plures
imperfecti ⁊ defectuosi. quia stultoꝝ infini/
tus est numerus. Eccl's.1. Et ideo sicut pue/
ris aliqua permittunt que nō permitteren
tur viris perfectis. Ita in legibus que com
munitati seruande imponunt aliqua mala
minora permittuntur. vt maiora vitentur.
sicut lex canonica meretricia publica ꝓpter
imperfectionē multitudinis que castitatem
obseruare nō potest. discensionem incurrat.
Unde Aug⁹ in libro de ordine: aufer mere
trices de ciuitatibus ⁊ oīa conturbabis libi
dinibus. tamē nō excusantur a peccato ⁊c̄.
Sic ⁊ multa alia lex ciuilis permittit. que
a lege diuina reprobantur vt dicam infra
sermone proximo: verumtamen ista mala
que auferre bono non potest relinquit iudi
cio diuino puniēda sic ⁊ dicit lex. ꝙ iuris/
iurandi contenta religio solū deum habet
vltorem. l. iure iurandi. C. de iure iurā. Un/
de Aug⁹ in libro de libero arbitrio. lex ista
que regendis ciuitatibus fertur. multa cō
cedit atq̧ impunita relinquit: que per diui
nam prouidentiam iudicantur. Similiter
lex mosayca diuinitus data aliqua mala
permittit. sicut permisit dare libellum repu
dij. vt habetur Deut.24. Ne vxores inter/
ficerentur: sic permisit tradere ad vsuram
extraneis: ne fratres proprios grauarent.
Sicut habetur. Deutero.23. Cuius ratio
quia lex illa fuit data populo rudi dure cer
uicis ⁊ imperfecto. Et ideo sunt eis permis/
sa aliqua mala minora vt euitentur maio/
ra: propter quod saluator dixit iudeis. lo
quēs de diuisione vxoris cuz interrogassent
eum. Quid ergo Moyses mandauit da
ri libellum repudij ⁊ dimittere. ait illis

qm̄ moyses ad duritiá cordis vestri ꝑmisit
vos dimittere vxores vestras ⁊c̄. Mat.19.
Sic igit̄ pꝫ: ꝙ taꝫ lex humana q̄ꝫ lex mosay
ca ꝑmittit aliqua mala: ⁊ sic reperit̄ impse/
cta quātū ad extirpationē vitioꝝ. Sed lex
euangelica nullū malū ꝑmittit tanq̄ꝫ ꝑfe/
ctissima: sed oīa excludit ⁊ puniēda predi
cit: ꝓpter qd̄ legis lator euangelicus iesus
christus dicit. Dico aūt vobis: ꝙ de omni
verbo ocioso ꝙ locuti fuerint hoīes super
terram reddent rōnem in die iudicij. Mat.
12. Si de omni verbo ocioso multo magis
de nociuo. Et si de verbo multo magis de
facto. Et ꝑsertim lex euangelica excludit il/
lud de libello repudij: vt habet̄ Mat.19. Et
Eiusdē.5. Ubi dī dictū est aūt quicūq̄ꝫ di/
miserit vxorem suam det ei libellū repudij.
Ego aūt dico vobis q̄ꝛ quicūq̄ꝫ dimiserit
vxorem excepta causa fornicationis: facit
eā mechari ⁊c̄. Item de vsura Luc.6. Mu
tuū date nihil inde sperātes. Et sic pꝫ p̄mū.
¶ Scd̄a excellentia ⁊c̄. In moꝝ ordinatiōe.
Nam ad quālibet legē ꝑtinet actus huma
nos ad bonū ordinare. Un̄ dicit phs in 2°
ethicoꝝ ꝙ intentio cuiuslibet legis latoris
est ciues facere bonos. in hoc aūt inuenit̄
lex humana defectiua: ꝑsertim circa actus
interiores ⁊ occultos: q̄ꝛ homo nō pōt de se
cretis cordiū iudicare: ⁊ ideo nō potest lex
humana nisi de actibus exterioribus ordi
nare: q̄ꝛ de his pōt homo legem ferre: de q
bus pōt iudicare. homo aūt videt ea que
parēt: deus aūt intuet̄ cor. Sicut dī.i. Cor.
16. Item Iere.17. Prauū est cor hoīs ⁊ in
scrutabile: ⁊ quis cognoscet illud Ego dn̄s
scrutans cor: ⁊ ꝓbans renes: ideo lex huma
na nō pōt actus interiores ordinare: ſꝫ hoc
ꝑtinet ad legem diuinā. Un̄ dicit lex cano
nica. de manifestis quidē loquimur: secreto
rū aūt iudex ⁊ cognitor deus est.32. dī. eru/
bescant. Ad idem facit textus. c. fi. de simo.
Idē dicit lex cogitationis penā nemo pa/
tiatur. ff. de penis. l. cogitationis canoniza/
ta. de pe. dī. i. cogitationis. qd̄ intellige sane
qn̄ cogitatio illa nō ꝓgreditur ad actum ex
terio: ē al's secus. l. Siquis nō dicas rape/
re. C. de epi. ⁊ cle. Sic ergo lex humana in
hoc est defectiua. ¶ Sic etiā ⁊ lex mosayca
reperitur in hoc defectiua: ꝓpter qd̄ dici/
tur a doctoribus antiquis: q̄ꝛ lex vetus pro/
hibet manū nō aīum: vt habetur in Glo.
Phil'.3 Qd̄ intelligunt doctores iudeoꝝ
⁊ maledicentes voluntatē malam non esse
peccatū: nisi aliquo modo exeat in actū ex/
teriorem: vt pꝫ ꝑ iosephum.13. libro antiqui/
tatū ⁊ qn̄ arguebatur ꝯ eos: q̄ꝛ scriptuꝫ est
Exo.20. Nō ꝯcupisces rem proximi tui Rn̄
debant sic q̄ꝛ hoc precepto non prohibetur
ꝯcupiscentia interiori: sed manifestatio exte
rior: quasi dicat nō ꝯcupisces. i. signa ꝯcupi
scentis non facies: vt amplexus ⁊ oscula ⁊
his similia: sed hoc est manifeste falsum: q̄ꝛ
actus exterior nō hꝫ malitiā vel bonitateꝫ
moralē nisi inquātum ꝓcedit ab actu inte/
riori. peccatū enim vt dicit Aug⁹.15. q. i. c. i.
in fi. adeo malū volūtariū est: vt nisi sit vo
luntarium oīo nō sit peccatū. Un̄ melius
intelligit̄ qd̄ dictum est ꝙ lex vetus ꝓhibet
manū nō aīum: q̄ꝛ lex vetus in paucis pro/
hibet aīum seu ꝯcupiscētiam interiorem vꝫ
in mechia ⁊ auaritia tm̄: nō aūt in homici
dio ⁊ furto: ⁊ ꝑterea lꝫ ꝓhibuerit in illis cō
cupiscentiā: nō tn̄ transgressoribus infligit
aliquā penā. Et ideo in talibus inuenitur
imperfecta. Quare aūt infligat aliquā pe/
nam. Uide Tho. i. 2. q.106. ar.5. ad.5.
¶ Lex. vero euangelica tanq̄ꝫ perfectissima
generalit̄ dirigit hoīem nō solū: circa actus
exteriores: sed etiam circa actus interiores
Mat.5. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscēdā
eam iaꝫ mechatus est corde suo ⁊c̄. Unde
ꝓhibet etiā actus iteriores malos puta cō
cupiscentiā: ⁊ ꝯcupiscētibus imponit penā
ꝓpter qd̄ saluator Mat.5. Audistis q̄ꝛ di/
ctū ē antiqs. Nō occides: q āt occiderit re⁹
erit iuditio: qui aūt dixerit fratri suo racha
reus erit ꝯcilio: q āt dixerit fatue reus erit
gehēne ignis. Et eodē mō dicit in alijs ꝑce
ptis ¶ Sic etiā addit lex euāgelica ꝯsilia
ꝑfectionis ꝑceptis veteris legis vt ꝑfectius
ordinet mores hoīum. Un̄ Mat.19. Si vis
ꝑfectus esse va. ⁊ vē. oīa q̄ hēs ⁊ da pau. ⁊
se. me. Itē Mat.5. Audistis q̄a dictū est an
tiqs: oculū pro oculo dentē pro dente. Ego
āt dico vobis nō resistere malo. Sed siqs
te ꝑcusserit in dexteram maxillā prebe ei ⁊
aliam ⁊c̄. ⁊ sic in multis que ibi ponunt̄. lex
aūt mosayca nō instituerat ꝯsilia ista ꝑfe/
ctionis: sed potius ꝓuocabat hoīes ad ob
seruanda mandata diuina ꝓmissione bo/

noꝝ tēporaliū vt pz Deut.28. Et Isa.i. De
ꝯsilio aūt .qs te ꝑcusserit in vnā maxillā
ꝓbe ei aliā. Uide supra ſmone.4. in fine.
Pz ergo ꝙ lex euangelica ꝑfectius ordinat
mores hoīum quā omnes alie leges huma
ne ⁊ diuine.

¶ Tertia excellentia ⁊c̄.s. infelicitatis colla
tione: siue ad felicitatē inductione. Illā ad
legem ꝑtinet ad felicitatē hoīes inducere.
Uerūtn̄ lex humana nō inducit nisi ad po
liticā: que est tranqllus ⁊ pacificus status
ciuitatis in vita ista mortali. homo aūt ſm
intellectum: qui est pars principalior hoīs.
immortalis est: ⁊ ideo opz aliā felicitatem
extra vitā istam assignare. ¶ Ad hanc aūt
nō pōt ordinare lex humana: qꝛ finis debz
esse ꝓportionatus his que sunt ad finē. fe
licitas aūt eterna excedit limites felicita
tis humane. Unī.i. Cor.2. Oculus nō vidit
⁊ auris nō audiuit: nec in cor hoīs ascēdit:
que pre. de. di. se. Opz ergo ꝙ lex diuina or
dinet ad istū finē. ⁊ ꝓpterea assignatur a
doctoribus necessitas sacre doctrine: qꝛ hō
ad quādam beatitudinē supernalē ordina
tur ad quā ꝑ legem diuinā dirigit. ¶ Ad
ꝯferendā autē istam felicitatem lex mosay
ca inuenitur defectiua: qꝛ beatitudo super
nalis nō habet: nisi per gratiā ⁊ amorem
dei Ro.6. Gratia dei vita eterna. hanc aūt
gratiā lex mosayca nō dabat: sed tm̄ dispo
nebat vt dixi supra sermone ꝓximo parte.i.
⁊ sermone.4. pte.2. propter qđ di Heb.7.
Neminē ad ꝑfectum adduxit lex. ¶ Sed
lex euangelica tanꝙ ꝑfectissima ꝯfert gra
tiā: imo est ipsa gratia spiritus scti ꝑncipali
ter: vt dixi supra. Unī Jo.i. Lex per moysen
data est gratia ⁊ veritas ꝑ iesum christum
facta est: ꝓpter qđ saluator in ꝑncipio euā
gelice predicationis dixit. Pniam agi. ap.
enim re. celoꝝ. Mat.4. Unī duplex est finis
legis euangelice. Unus imediatus.s. fides
formata ꝑ gratiam. alter est mediatus.s. vi
ta eterna: ⁊ vtrūqꝫ finem istum lex euange
lica opatur. Unī Jo.20. Hoc autē scripta
sunt vt credatis: qꝛ iesus est filius dei ⁊ vt
credentes vitam habeatis in nomine eius.

¶ Lex aūt vetus ꝓmittebat soluz terrena
vt dixi supra sermone ꝓximo parte.3. nec ꝓ
mittebat vitā eternam in premiuz virtutuz
⁊ obedientie sed soluz bona terrena. ¶ Itē
nec alicubi legitur in lege mosayca ꝙ moy
ses faceret mentionē de resurrectione cor
poꝝ: ⁊ hoc ꝙ lex mosayca erat insufficiēs
ad gratiā ⁊ gloriam ꝯferendā fuit signifi
catum in eo ꝙ moyses qui fuit legis illius
lator nō potuit intrare in terrā ꝓmissionis.
Et lz finis legis mosayce esset idem: tum
fine legis euangelice.s. vt hoīes subdantur
deo q est finis primus: tum remotius ⁊ i
perfectius dirigebat ad hunc finē lex mo
sayca qꝫ lex euāgelica: qꝛ illa ex timore. hoc
aūt amore: vt nota. Tho.i.2.q.107.ar.i. Et
sic patet tertium.

¶ Quarta excellentia in veritatis dilluci
datione. Nam ad legē pertinet veritatem
plane ⁊ lucide tradere. Unī inter ceteras cō
ditiōes legis quas Isidorus in lib. ethimo
logiaꝝ. enumerat ē ista vna: qđ dz eē mani
festa ne aliqd: ꝓpter obscuritatē in captio
ne cōtineat: vt refert Gratianus.4. di. erit
aūt lex. Cuius rō est: qꝛ lex ꝓponitur mul
titudini intelligenda ⁊ seruanda. in multitu
dine aūt plures sunt deficientes ingenio ⁊
pauci subtiles ⁊ ingeniosi: ꝓpter ꝙ q multi
tudini ꝓponitur debet veritatē plane ⁊ lu
cide tradere. In hoc aūt inuenitur lex hu
mana defectiua qꝛ ibi inueniunt multe ob
scuritates: ⁊ ꝑplexitates: tum ꝓpter legum
multitudinē ac varietatē ⁊ mutationem ⁊
aliquaꝝ abrogationē: tum etiā ꝓpter com
positoꝝ multiplicitatē: qꝛ multi iuris ꝯsulti
multi iperatores fuerunt ⁊ multi doctores:
quoꝝ quot capita tot diuerse sniē. Unī pro
funda ⁊ obscura legum abyssus: que olim
ꝑ Justinianum christianissimum impatorē
habz ꝯsonantiā luculentā: vt ipse refert in
principio ꝯstitutionū redacta fuerat: hodie
obscuriori ꝑplexitatatis itricata ē. ¶ Silr
in hoc reperit lex mosayca defectiua: qꝛ in
voluminibus ⁊ figuris tradit veritatem de
agibilibus ⁊ credēdis: ꝓpter qđ lex illa ap
pellat ab Aplo vmbratica. Heb.10. Um
brā hns lex futuroꝝ bonoꝝ: nō ipsam ima
ginē reꝝ Glo i. veritatē. fuit. n. lex illa vm
bratica ⁊ figuratiua veritatis explicāde in
nouo testō. In cuius signū moyses velata
facie loquebatur ad pplm sicut legit Exo.
24. Propter quod dicit Apostolꝰ.i. Cor.

lo. Omnia in figuram contingebant illis
⁊ de hoc dixi supra sermone proximo.par
te.2.¶Sed lex euangelica in hoc inueni/
tur perfecta:quia veritas que in veteri te/
stamento in figuris latebat occulta per eui
dentiá facti facta est manifesta.Verbi gra
tia.De ministerio trinitatis ꝙ in veteri te/
stamēto nō expsse manifestat̃ sed sub figu
ris:sicut pꝫ qñ tres viri apparuerunt ha/
brae:⁊ vnum adorauit.Geñ.18.Sed in no
uo testō expsse manifestuꝫ est.1.Jo.5.Tres
sunt q testimonium dant in celo pater ver/
buꝫ ⁊ spūs scūs:⁊ hȳ tres vnū sunt.¶Sic
de incarnatione filij dei reuelatū ē habrae
dicente deo.In semine tuo bñdicent̃ oēs
gentes.Geñ.22.Sed ꝙ vna ex tribus pso/
nis.s.filius dei fuerit incarnatus etiá cōti
nēt diuina misteria veteris testi Jsa.9.Par
uulus datus est nobis ⁊ filius datus est no
bis .nota.fili⁹:q̃ nō pater neqꝫ spūs scūs.
¶Itē ps.Benedicat nos de⁹:deus noster:
⁊ benedicát nos deus.hic nota trinitas dū
dicit̃ deus ter:sed in eo ꝙ pnomen noster
ponit in 2° deus denotatur ꝙ filius erat fi
endus noster frater p icarnationē.ps.Nar
rabo nomen tuum fratribus meis.In no/
uo autē testō expsius ⁊ manifestius ista mi
steria declarata sunt.¶Sic de passione fi/
guratiue ptinebatur.Exo.12.De agno pa/
scali assando ⁊c̃.Os nō ꝯfringetis ex eo:
qd allegat Jo.euāgeli.p xpo.Jo.19.Sic ⁊
de eucharistia:que figurabatur: per mána
datum a deo in deserto:⁊ sic de ceteris mi/
raculis fidei ⁊c̃.Patet ergo ꝙ veritas que
in veteri testamēto ⁊ in lege mosayca enig
matice figurabatur:in lege euangelica ma/
nifestius elucidatur: ⁊ in signum huius in
passione domini quádo misteria noue legis
fuerunt impleta velum templi scissum est in
duas partes.Mat.27.Et Luc.23.Propter
quod dicit saluator.Jo.16.Venit hora cū
iam non in prouerbijs loquar vobis sed pa
lam de patre meo annunciabo vobis: ⁊ se
quitur dñt ei discipuli eius.Ecce modo pa
lāꝫ loqueris.Et Prouerbiū nullū dicis ⁊c̃.
Jo.16.Et sic patet.quartū vꝫ:ꝙ lex euáge/
lica excedit omneꝫ aliam legem in tradēdo
plane ac lucide veritatem.de his quattuor
loquitur.ps.Lex domini immaculata:quan
tum ad primum:conuertens animas. quá/
tum ad scḋm:testando fidele. quantum ad
tertium:sapientiam prestans paruulis.quā
tum ad quartū.Vide Tho.1.2.q.91.ar.4°.
Et Nicholaum de lira.in prologo super
euangelia.

¶Quinta excellentia ⁊c̃.In facili imple/
tione:quia alie leges: propter multiplicita/
tem:preceptorum ⁊ prohibitionum sunt dif
ficiles ad obseruandum:presertim lex mo/
sayca in qua vt dñt iudei continentur sex/
centa tresdecim precepta : inter que erant
quedam valde difficilia ad obseruandum:
propter quod dixit Petrus apl's:⁊ seniori
bus in consilio congregatis.Quid tenta/
tis deum imponere iugum super ceruicem
discipuloruꝫ:quod neqꝫ patres nostri:neqꝫ
nos portare potuimus.Act.15.Sed in no/
ua lege preter precepta legis nature pauciſ
sima precepta superadduntur in doctrina
christi:⁊ Apostoloꝝ.propter quod dicit do
minus.Mat.xi.Venite ad me omnes qui
laboratis ⁊ onerati estis:⁊ ego reficiaꝫ vos.
Jugum enim meum suaue est:⁊ onus meū
leue:quod exponēs Hilarius dicit.Legis
difficultatibus laborátes ⁊ peccatis seculi
honeratos ad se aduocat.Item Jo.5.Mā
data eius grauia non sunt.Vide Tho.1.
2.q.107.arti.vltimo.¶Est ⁊ alia ratio:q̃
lex mosayca non erat lex amoris sed timo
ris:quia non dabat gratiam:sed puniebat
transgressores : propter ꝙ dicitur Gal.3.
Lex propter transgressores posita est.Et iō
mandata eius cum difficultate seruaban/
tur:⁊ quasi coactus velut a seruis obedie
batur domino non amore sed timore.Sed
in noua lege: datur gratia spiritus sancti.
Ro.5.Charitas dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est
nobis:propter quod mandata noue legis:
ex amore seruantur.Et ideo cum dilectio/
ne ⁊ dulcedine:quia qui operatur cuꝫ amo
re dulciter operatur.

¶ Sexta excellentia ꝛc. in generalitatis extensione: quia lex humana ciuilis non ligat nisi subditos imperio. Unde multi ꝓcedūt se exēptos a subiectione legis ciuilis. puta Francie ꝛ Venetie ꝛ similib⁹: licet de iure ciuili imperator qui est lator legis ciuilis dicatur dñs totius mundi vt probatur in. l. Deprecatio. ff. ad. l. rodi. de iactu. ꝛ vide ꝑ canonistas in. c. ꝗ super hĳs. §. rursus. de voto. ¶ Similiter lex mosayca fuit data tā tum illi populo ex quo cum deberet nasci christus. voluit deus illum magis esse ordinatum circa cultum diuinum per precepta cerimonialia ꝛ iudicialia alĳs populis. ps. Qui annuntiat verbum suum Jacob iusticias ꝛ iuditia sua israel non fecit taliter omni nationi ꝛc. Idem habetur Ro. 3. in principio. Unde alĳ populi non obligabantur legi Moysi quantum ad dicta precepta. ꝑterea sine lege Moysi multi saluati sunt olim. sicut Job. Ruth ꝛ alĳ habentes fidez vnius dei ꝛ viuentes ẜm legē nature. sicut dicit Apostolus. Ro. 2. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt ipsi sibi sunt lex: qui cum dicunt opus. l. scrip. in cor. suis. ¶ Sed lex euangelica de ore dei incarnati habet vim obligatiuam generalem. in toto mundo: sine qua nemo potest saluari. Unde Jo. 3. Nisi quis renatus sit ex aqua ꝛ spi. sancto. non potest introire in regnum dei. ꝛ Mat. vltio. Euntes in mundum vniuersum. pre. e. omni. cre. qui. cre. ꝛ bap. fu. sal. erit. qui vero nō crediderit condemnabitur. Et sic fuerat ꝓphetatū ꝑ Isa. 49. Paruz est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Jacob ꝛ feces israel conuertendas. dedi te in lucē gentium vt sis salus mea vsqꝫ ad extremum terre ꝛ sic patet. 6. Deo gratias. Amen.

¶ Impressum Brixie per Jacobum Britannicum.

Sanctuarium Petri Hieremie.

FINIS.

¶ In festo beati Andree apostoli Sermo primus.

Mnis qui credit in illum non cōfundet. Ro. io. Et in epistola hodierna. Nota Nō confundetur. .s. confusione culpe mortalis in hac vita: neqꝫ confusione pene eternalis post mortem. Et qꝛ beatus Andreas credidit in deum: ideo nō est cōfusus: gn imo est mirabiliter exaltatus in gloria. ideo de eo erit sermo. Salutet virgo ꝛc. Pro intellectu verboꝝ est notādū ꝙ ſm cōmunē sentētiā theologoꝝ presertim dni Tho. 22. q. 2. ar. 2. Et magistri sniaꝝ in. 3°. lib°. di. 23. tres ponuntur gradus vere credentie.

¶ Primus est credere deum.
¶ Scďs est credere deo.
¶ Tertius est credere in deum.

Primus gradus habet per scientiā intellectualem.
Scďs per reuerentiam cordialem.
Tertius per obedientiam generalem.

Et iste tertius saluat animā. Et de hoc sequitur thema. ꝓsupponit tñ pmos duos. Primus ergo gradus est credere deum. .s. dñm creatorem totius vniuersi. Et iste articulus semp fuit necessarius ꝛ erit ab initio mundi vsqꝫ ad finem. Ita ꝙ nunqꝫ potuit aliqs homo saluari sine isto: iuxta illď Heb. xi. Oportet accedētem ad deum credere: qꝛ est ꝛ ꝙ in quirētibus se remunerator sit. Et satis pōt homo qlibet habens intellectū ex ratione naturali conijcere ꝙ deus sit: nisi sit stultus. De quo dr̄ in psalmo Dixit insipiēs in corde suo nō est deus. Vñ dicit sanctus Tho. 22. q. i. ar. 5. ad tertium articulū. Et pma pte. q. 2. ar. ad primū ꝙ credere, ꝙ deus sit ꝛ ꝙ deus sit vnus: nō est ꝓprie articulis fidei. Ratio: qꝛ demōstratiue probat: nisi illi qui demonstrationē huius nō capit. Et in presenti duplici ratione manifeste probatur deum esse.

Prima rō sumit ex pte cause efficiētis. Scďa ex parte motus ꝛ sensus. Vide de hoc Tho. p. i. q. 2. ar. 3. Pro prima rōne nota similitudinē de illo qui intraret in aliqď magnū ꝛ excellens palatium bene ordinatum ꝛc. talis: dato ꝙ nō videat dñm qui fieri fecit illud palatium: tñ cognoscet magnam potentiā illius ex magnitudine palatij. Cognoscet ecclesia sapientiā ex ordine: ꝛ ex fine bonitatem. Sic in ꝓposito. Totus mundus est palatiū dei In celo sunt camare multe: in quibus habitat deus cū filiis suis. i. electis suis Jo. 14. In domo patris mei: mansiones multe sunt. Subtus terram est carcer inferni. Nos vero sumus hic in stabulo cū bestijs. Baruc. 3. O israel: qꝫ magna est domus dei ꝛ ingēs locus possessionis eius: magnus ꝛ nō habens finez: excelsus ꝛ imensus. Ex magnitudine ergo mundi possimus cognoscere magnificētiaꝫ ꝛ potētiam dei: ex ordine sapientiā suam. Ex ꝯseruatione vero bonitatē. Sap. 13. A magnitudine spēi ꝛ creature: cognoscibilit poterit hoꝝ creator videri. Patet pma rō. Scďa ratio sumitur ex motu ꝛ sensu. Si. n. dicerem vobis: creditis ꝙ in corpore meo sit anima: Rñdebitis ꝙ sic. Et vñ cognoscitis hoc: cum eā nō videatis: Rñderetis ex motu ꝛ sensu mēbroꝝ ꝛc. Sic ex motu totius orbis ꝛ corpoꝝ celestium: potestis cognoscere deum. Hic singulariter de motu solis. ꝛ lune. ꝛ stellaꝝ. Item de motu elemētorum singuloꝝ. Unde ex hac rōne moti quidā antiqui phi: dixerunt ꝙ deus ē anima mundi: presertim Marcus varro: sicut refert Aug⁹. in. vij. de ciui. dei. Et Tho. etiā refert ꝛ reprobat. 22. q. 94. arti. primo. Cum enim deus sit simplicissimus nō immiscetur nec cōponitur cum aliqua tanqꝫ forma cum materia qua deus nō est pars essentie creaturaꝝ qꝫuis creature omnes habeant essentiam a deo. Hanc rōnē ēt posuit Virgili⁹ in. vi. eneidos dicens.

Principio celū ꝛ terrā cāposqꝫ liquentes.
Lucentēqꝫ globū lune titaniaqꝫ astra.
Spūs intus alit: totamqꝫ infusa ꝑ artus.
Mens agitat molem: ꝛ magno se corpore miscet.

Iste ergo modus vtrqꝫ cognoscendi habetur ꝑ sciētiam intellectualē: qꝛ ꝛ phi sine

fide cognouerūt deum: vt in .12. Meta. Vñ Apl's Ro. 1. Inuisibilia dei: a creatura mũdi per ea que facta sunt intellecta cõspiciũtur sempiterna quoq3 virtus ⁊ diuinitas: ita vt sint inexcusabiles: q2 cum cognouissent deum nõ sicut deum glorificauerunt aut gratias egerũt: sed eua. in cogi. su. ⁊ obscu. est in si. cor. e. di enim se esse sapi. stulti facti sunt. Nota quõ Apl's rephendit philosophos. Et dicit Aug⁹ ꝙ in tẽplo cũ alijs adorabant idola cũ pplo. Pz prim⁹ grad⁹.

Scd's gradus credendi est credere deo. Et iste est melior. Credere aũt deo idẽ est ꝙ credere verbis eius. Multi enim credũt deum. s. esse: sed non credunt deo. i. verbis eius. Sicut sunt oẽs pagani ⁊ infideles q credunt deum esse: sed nõ credunt deo. i. ie su xp̄o vero deo ⁊ vero hoi affirmanti eẽ tres psonas ⁊ vnã essentiã in diuinis: ⁊ sic de alijs articulis fidei. Et ideo dãnantur. Sed qui credit deum: ⁊ deo: placet magis deo. Et ideo nõ priuabit mercede sua. Legit de Abraam ꝙ deus pmisit ei dare filium cũ esset senex: ⁊ vxor antiqua: ⁊ ipse credidit. Vñ dicit textus. Credidit Abraã deo: ⁊ reputatum est ei ad iustitiã Gen. 15. Sic ⁊ nos debemus credere deo circa ea q̃ sunt fidei: q̃uis intellectus noster ⁊ humana rõ nõ percipiat. Ideo Eccl'i. 2. Qui timetis deũ: credite illi. Nõ dicit illum: ⁊ nõ euacuabit merces vestra. Infideles credũt deum sed nõ deo. Et ideo euacuabit merces eoꝝ post vitam istã: q̃uis in hac vita abundent diuitijs ⁊ alijs temporalibus bonis.

Tertius gradus est credere in deum. Quid aũt sit credere in deũ declarat Aug⁹. Nã sup illud ad Ro. 4. Credẽti in eũ q iustificat ipium: dicit Glo. Aug. Quid ẽ credere in deũ? Credẽdo amare: credendo diligere: credẽdo in eum ire: ⁊ eius mẽbris incorporari. Hec ille. Igit q credit in deũ facit opera bona ⁊ meritoria: q2 talis credulitas: de sui rõne includit charitatem: vt ex dictis Aug. pz. Ideo dicit saluator. Qui credit in me opera. s. meritoria. que ego facio ⁊ ipse faciet Jo. 14. Igit qui est in peccato mortali: licet credat deum: ⁊ credat deo. nõ tñ credit in deũ: q2 nec amat eum p charitatem nec ad ipsum vadit. Talis ergo existens in peccato mortali mentitur cũ dicit Credo in deũ: si intẽdit illud dicere in psona ppria: secus si in psona ecclesie sit dẽ eccl'ie psitendo. Talis ergo gradus credẽdi ẽ collatiuus eterne vite. Jo. 3. Ois qui credit in ipm nõ peat: sed hẽat vitã etnã. Et hoc mõ crediderũt apl'i in deũ. Jo. 2. Crediderũt in eũ discipuli ei⁹. Inter quos refulsit andreas cum alijs apl'is credens in deum. Ex quo ergo credere in deum est credendo in eum ire. vt supra dictum est. Videamus per quot passus beatus andreas iuit ad deum vt eius exemplis magnificis pnocemur. Nota ꝙ per quattuor passus beatus andreas iuit ad deum.

¶ Primus est prompta obedientia.
¶ Secundus est firma confidentia.
¶ Tertius est larga beniuolentia.
¶ Quartus est perfecta patientia.

Primus ergo passus fuit pmpta obedientia. Et iste est effectus vere credentie: alioqn fides sine opibus mortua est Jac. 2. Nota hic qũo petrus ⁊ andreas tribus vicibus fuerũt vocati a dño. Primo ad xp̄i noticiam. Scd'o ad xp̄i familiaritatem.

Tertio ad xp̄i disciplinã. De prima vocatione habetur Jo. 1. Dic historiam. Ex qua moraliter nota ꝙ homo debet esse diligẽs non solum circa salutem suam sed etiã circa salute3 proximoꝝ: vt eos ducat ad vitã dei. consulendo. obsecrando. corripiẽdo ⁊c. Sic fecit andreas qui postq̃ agnouit xp̄m adduxit petrum ad eum ⁊c. Sic debet facere vir vxori ⁊ ecõuerso dñs seruis. pater filijs. socius socio ⁊c. 1. Cor. 7. Saluabitur vir infidelis per mulierem fidelem. Et saluabitur mulier infidelis per virum fidele3. Ideo dicitur Apoc. vlti. Spõsus ⁊ sponsa dicunt veni: ⁊ qui audit dicat veni.

De scd'a vocatione legit Luc. 5. Dic historiam. Ex qua nota moraliter ꝙ magis psuit Petrus ad capiendu3 pisces ex eo ꝙ accõmodauit nauiculam suam xp̄o peteñti. q̃ ex labore suo: qa per totam noctem laborantes nihil ceperunt. Sic in proposito. Ex elemosynaꝝ largitione vltra meritũ vite eterne magis augentur tẽporalia q̃ deficiant ⁊ q̃ augeantur ex labore humano. Mat. 19. Ois qui reliquerit domu3 vel fratres. aut sorores ⁊c. Centuplum accipiet. s.

in hac vita q̃stum ad lucra tp̃alia vt decla rat Marcus.x. Et vitam eternam possidebit. Item ps. Junior fui etenim senui ⁊ nõ vidi iustum derelictũ: nec semen eius querens panem: tota die miseretur ⁊ comodat ⁊ semen illius in benedictione erit.

De tertia vocatione legitur Mat.4. ⁊ in euangelio hodierno. Ex quo moraliter nota exemplũ optimũ obedientie. Ex qua ↄfundimur nos q tot ⁊ crebris mõis vocamur a dño ⁊ tñ sumus rebelles sue volũtati ⁊ vocatiõi ⁊ surdi ⁊c̃. Diuina naꝫ bõitas nihil de cõtingentibus omittit ad nos vocandum ⁊ ↄuertendũ ad se: mõ interius inspirando, modo exterius predicando: qa vox p̄dicatoris vox dei est. Mat.x. Nõ n. vos estis q loquimini: sed spũs p̃ris vr̃. q loquitur in vobis. Itẽ Jo.3. Sp̃us vbi vult spirat: ⁊ vocem eius audis ⁊c̃. modo minis ⁊ terroribus excitãdo. s. pestibus. fame. guerra. infirmitatibus ⁊c̃. ⁊ tñ sumus surdi obaudientes vocẽ dñi. Vñ Greg. in homelia hodierna. Quãta nos eius miracula videmus. quot flagellis atterimur. quãtis minarum aspiratib⁹ deterremur. ⁊ tñ vocãtem seq contemnimus. In celo iam sedet q de conuersione nos admonet iam iugo fidei colla gentiũ subdidit iam mũdi glõiaꝫ strauit. Jam ruinis eius crebescẽtib⁹ districti sui iudicij diẽ ꝓpinquare denũtiat: ⁊ tñ superba mens nostra nõ vult hoc sponte deserere: qḋ cotidie ꝑdit inuita. Hec ille. Ideo nõ simus inobedientes voci dñi: ne alias irat⁹ nos ꝑdat. Nota silĩtudinẽ de falcõe q qñ est satur nõ venit ad dñm eũ vocãtẽ ⁊ tunc patronus eius indignatus iacit in eũ lapidẽ ⁊ occidit ⁊c̃. Sic diues vocatus a deo: qui satiatus est ⁊ plenus diuitijs nõ vult venire. Sic luxuriosus ⁊c̃. Sic prauice ⁊c̃. Sed dñs iratus ꝓijcit in eum lapidẽ dure sentẽtie ⁊ occidit aiam ⁊ corp⁹ ⁊c̃. nec audiet nos clamantes in tp̃e necessitatis Prouerb. i. Quia vocaui ⁊ renuistis: extendi manũ meam ⁊ nõ fuit qui aspiceret: despexistis omne consilium meum ⁊ increpationes meas neglexistis: ego quoqꝫ in interitu vr̃o ridebo ⁊ subsanabo cũ vobis qḋ timebatis aduenerit. ⁊c̃. Jõ cũ Job dicamus. Voca me ⁊ ego r̃ndebo tibi: operi manuum tu. porri. dex. Job. 14.

Scd̃s passus fuit firma cõfidentia: sicut pꝫ Joh.6. qñ Andreas dixit. Est puer hic vnus qui habet qnqꝫ panes ordeaceos ⁊ duos pisces ⁊c̃. qḋ verbũ est confidẽtia dixit. vt sentit Chrisostomus. Ex quo exẽplo nota moraliter ꝙ debemus cõfidere de diuina bonitate in oĩbus factis nr̃is ⁊c̃. Nota ↄtra illos q diffidũt de dño. Timẽt eni vbi nõ est timẽdũ: sicut pꝫ de eo q vult ingredi religionẽ. Timet. n. ne possit ꝑseuerare. Sic de volẽte ꝑcere inimico ⁊c̃. Sic de illis qui sunt auari ad elemosynas dãdas qḋ procedit ex eo qa nõ cõfidũt de dño dicente. Da paupibus ⁊ habebis thesaurum in celo Mat.19. Et ibidem subdit. Omnis q reliquerit domũ vel fratres ⁊c̃. centuplũ accipiet ⁊ vitam eternã possidebit. His. n. verbis auarus nõ credit: qa si crederet certe daret vnũ pro centũ sicut cõfideret de instrumẽto facto per notariũ de simili ⁊c̃. Jõ cõfidatis dño ps. Qui cõfidũt in dño sicut mons sion: nõ cõmouebitur ⁊c̃.

Tertius passus est larga beniuolentia: que dicit larga qa dꝫ extẽdi ad oẽs hoĩes mũdi. Vñ nota qḋ latius dꝫ esse cor nr̃m ad diligendũ ꝓximos q̃ est celũ empyreuꝫ ad cõtinendũ creaturas: qa celũ empyreũ nõ põt capere peccatores ⁊ malos Luc.x. Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Sed cor nostrum debet capere bonos ⁊ malos iustos ⁊ peccatores. Item celum empyreum non põt capere infideles sed cor nostrum debet capere illos: vt oẽs diligat ⁊c̃. ps. Oĩs cõsumationis vidi finẽ: latum mandatum tuum nimis. Hãc hũit excellẽter. b. Andreas sicut pꝫ in cõuersiõe Nicolai senis luxuriosi: pro quo qnqꝫ diebus ieiunauit. donec eius conuersionem a dño optinuit. Item pꝫ in liberatione illius iuuenis temptati ⁊ accusati a matre libidinosa. Idem patet illius epĩ deuoti sui temptati a diabolo in specie mulieris. Sed hoc exemplum reserua in fine sermonis.

Quartus passus est ꝑfecta patiẽtia q̃ ꝓbaĩ in suo sacro martyrio: ĩ quo mãifeste apparuit ꝙ nõ solũ patienter sed ẽt libẽter mortẽ amplexus est. qa nõ potuisset a fidelibus liberari a morte nihilominus ab ipsis petebat. vt palmam sui martyrij non impedirent. Deo Grãs Amen.

¶ Item de beato Andrea. Sermo. 2.

Illi relictis retibus secuti sũt eũ Mat. 4. Vide infra in sermone beati iacobi apl'i qui incipit sicut ⁊ iste. ¶ Pro introitu sermonis notandũ ꝙ sicut experimento videmus: qñ aliqs tẽdere vult ad aliqḋ regnũ ciuitatẽ vel castrũ ⁊ ignorat viam semp nitit̃ inuenire societatẽ alicuius expti viatoris pedoti seu passani cui⁹ vestigia seqñs p viam rectã incedat. Sic fecit Tobias q volens accedere ad gabellũ ꝓpinquum suũ in Rages ciuitatẽ Medoꝝ merito parentũ ⁊ sui inuenit sociũ bonũ. s. angelum Raphaelẽ q sanum illum duxit ⁊ reduxit ad pr̃em: sicut legitur Tob. 5. ⁊ per totum. Modo ad ꝓpositũ oẽs nos tendere debemus ad regnũ vite p̄hẽnis siue ad acquisitionem sũmi boni: q̄a illa est finis noster vltimus quã naturaliter desideramus. Nã vt dicit Boetius in. 3. de ꝯsolatione. In mẽtibus hoium naturaliter veri boni est inserta cupiditas. Ad illã ergo totis affectibus pgere debemus: q̄a nõ habemus hic ciuitatem manentẽ sed futurã inq̄rimus Hebr. vlt. Viam tñ ignoramus ⁊ cũ difficultate cognoscimus. Nam ⁊ expientia docet ꝙ oẽs hoies per vias diuersas incedũt. Quidã per viam diuitiaꝝ in q̄bus putãt beatitudinẽ consistere. Quidã p viam honoꝝ. Quidã voluptatũ. Quidã p viam potentie ⁊c̃. Vide infra in sermone beati Francisci: qui incipit Mihi absit gl'iari ⁊c̃. in p̄ncipio. Ideo dicit Boe. in. 3. de consolatione Omnium mortaliũ cura quã multipliciũ studioꝝ labor exercet diuerso q̄dẽ calle ꝓcedit: ad vnũ tñ beatitudinis finem nititur puenire. Cum ergo via hec sit tam nobis incerta ⁊ obscura: ad quẽ viatorem ibimus? Nunq̄d ad adam? Nõ q̄a in prima dieta iter errauit ⁊c̃. Nunq̄d ad moysen? Non q̄a ipse q̄n̄qꝫ errauit nec viam vite eterne nobis ostendit sed acq̄rendoꝝ tp̄alium bonoꝝ que in premiũ virtutis pollicet̃. Nunq̄d ergo alium ꝓp̄ham aut p̄triarchã? Nõ certe: q̄a oẽs quidem errauerunt in solitudine ⁊ in inaquoso viaꝫ ciuitatis habitaculi non inuenerũt: esurientes ⁊ sitientes anima eoꝝ in ipsis defecit. Unde nõ ad celum sed ad infernũ oẽs descendebãt. p̄s. Quis est homo q viuet ⁊ non videbit mortem eruat animam suã de manu inferi p̄s? Oẽs ergo peccauerunt ⁊ egent gl'ia dei Ro. 3. Verus ergo viator seu pedotus qui nunq̄ꝫ viam errauit nec errare põt est xp̄s qui verax est ⁊ viam dei in veritate docet Mat. 22. Propter hoc enim de celis descendit ad vterum virginis vt nos viam istam doceret: ⁊ si nos ipsum imitemur gl'iaꝫ consequamur Eccl'i. 23. Gl'ia magna est sequi dñm: longitudo enim dierum assumetur ab eo. Petrus ergo ⁊ andreas volentes vt prudentissimi viri per viam rectam incedere vt ad finẽ optatum tandem puenire possent: secuti sunt dñm. Et hoc est ꝙ dicitur in themate. Illi relictis retibus ⁊c̃. Sed notandũ nobis est ꝙ dicit thema ꝙ ad hec vt sequi dñm expeditius possent: sua retia reliquerunt. Ex quo datur nobis itelligi: quod si volumus dñm Jesum christum sequi etiam nostra retia relinquamus: q̄a alias tanq̄ꝫ cathenati ipsis retibus ⁊ ligati ipsuꝫ seq nequaq̄ꝫ possemus. Sunt autem quattuor maxima retia que nos detinent alligatos: que relinq̄re oportet. vt dñm sequi possimus que etiã apostoli reliquerunt presertim Andreas: de quo nobis hodie sermo est: sic ⁊ nos debemus facere tanq̄ꝫ expediti vernaculi Abrae Gen̄. 14.

¶ Primum est rete proprie voluntatis: ⁊ istud relinquimus p propriã obediẽtiã.

¶ Scḋꝫ est rete carnalis voluptatis: ⁊ hoc relinquimus per sanctam penitentiam.

¶ Tertium est rete humanalis fragilitatis ⁊ hoc relinquimus per firmã patiẽtiaꝫ.

¶ Quartum est rete mũdanalis cupiditatis ⁊ hoc relinq̄mus p piã subuentiẽtiã.

¶ Primũ ergo rete ⁊c̃. Propria enim voluntas est rete magnum per quod ligatur homo ⁊ trahitur ad infernum. Ber. Tolle propriam voluntatem ⁊ deerit infernus. Et vnde peccata omnia committuntur: nõne a propria voluntate? Vult enim homo voluntatem suam non deo subicere: sed sibi propriam reseruare ⁊ hinc ꝓcedunt omnia peccata. Ambro. 15. q. i. Non est ꝙ cuiq̄ꝫ nr̃am ascribamus erũpnam nisi nostre vo-

luntati. Nemo nostrum tenetur ad culpam: nisi propria volũtate deflexerit ⁊c̃. Ad idem facit dictum Aug. 15. q. 1. §. 1. Peccatũ adeo voluntarium malum est: vt si non sit voluntarium: desinat esse peccatum. Sic ⁊ infernus non factus nisi propter propriam voluntatem. Unde Aug. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Uasis ire nunquam deus redderet interitum: si nõ voluntariũ inueniretur homo habere pctm̃. Unde bella. vnde vrta. vnde homicidia. vnde adulteria. vnde destructiones religionũ: nisi ex ꝓpria volũtate: Mat. 15. De corde exeũt cogitationes male: homicidia. adulteria ⁊c̃. Hoc ergo rete relinquendũ est si velimus seq xp̃m. Relinquimus aũt per veram obedientiam. Ideo dicit ipse. Qui vult venire post me abneget semetip̃m: ⁊ tol. cru. suam ⁊ sequatur me Mat. 16. Nota Et sequaẗ me. Nam ipse dicit Jo. 6. Descendi de celo nõ vt faciam vo. meam: sed eius qui misit me. Nota duplicem voluntatẽ in christo sm ꝙ homo. s. voluntas sensualitatis que vocaẗ voluntas vt natura: ⁊ voluntas rõnis que dĩ voluntas vt ratio ⁊c̃. Declara sm primam petebat a p̄re Pr̄ si possibile est transeat a me calix iste: Uerũtñ nõ mea voluntas sed tua fiat ⁊c̃. Hoc ergo rete. b. Andreas reliqt. Nam vt dicit Greg. in homelia Ad vnius iussionis vocẽ petrus ⁊ andreas relictis retibus secuti sunt redemptorem ⁊c̃. Hic quõ tribus vicibus fuerũt a dño vocati: sicut dicitur in legẽda. De prima legitur Jo. 1. de scda Luc. 5. De tertia Mat. 4. ⁊ in euangelio hodierno. In prima nota moraliter ꝙ sicut andreas vocauit petrum: sic ⁊ nos. Apoc̃. vlt. Qui audit dicat veni.

¶ Scdm rete est carnalis voluptatis ⁊c̃. Iam experientia docet quam magnũ rete sit hoc. Nam quasi oẽs hoies mundi hoc rete illaqueantur: ita vt dicere possemus. Oẽs declinauerũt: simul inutiles facti sunt ⁊c̃. Fortasse in tota hac ciuitate paucissimi sunt q tali rete aliqñ nõ fuerint alligati. Hoc rete ligauit fortẽ Sanson. sanctũ dauid. sapientissimũ Salomonẽ. De hoc rete cõplãgens loqtur Abacuc di. Expãdit sagenã suam: ⁊ semper interficere gentes nõ cessat Abacuc. 1. Et nota ꝙ istud secundum rete carnalis voluptatis habet decem fila, ex quibus componitur que sunt decem species luxurie: que sunt iste vz. Primum fornicatio simplex inter solutum ⁊ solutam. Scdm adulterium. Tertium stuprum. Quartũ sacrilegium. Quintum incestus. Sextum raptus. Septimum mollicies. Octauum sodomia. Nonum innaturalitas seu turpitudo cum vxore extra vas debitum.

Decimum bestialitas. Hic vt expedit sed hoc rete relinquimus per sanctam penitentiam per ipsam enim in anima subicit corpus quod facit ipsum primum seruire ⁊ etiam eleuari ad celestia contemplanda ꝙ non timet hoc rete Prouerb. 1. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Pennati vocantur penitentes: quia duas alas assumunt per penitentiam ⁊ orationis ⁊ abstinentie per quas volant per desiderium sanctum relicta carnali mole. Ad probandum etiam quantum hoc rete preualet: nota exemplum ꝙ legitur in legenda hodierna de matre illa que filiũ concupiuit ⁊c̃. Ubi etiam probatur excellentia castitatis beati Andree cuius merito fuit ⁊ luxuria finita ⁊ castitas liberata. Ideo Col. 3. Mortificate membra vestra que sunt super terram. Beatus andreas volens xp̃m sequi reliqt etiam hoc rete. Nam credo ni fallor ipsum virginali mundicia preditum fuisse: ⁊ qa sciebat non aliter hoc rete posse euadere nisi per penitentiam ideo mirabili penitentia se affligebat: per quam ⁊ merito cuius non solum ipse euasit sed etiam alios fecit euadere. Nota exemplum de Nicolao sene inueterato in luxuria: sicut legitur in legenda. Caueamus ergo a consuetudine peccandi: que ita efficitur altera natura: ꝙ non sinit hominem a peccato resilire. nisi cum maxima vi ⁊ gratia dei. Hiere. 13 Si mutare potest ethyops pellem suam aut pardus varietates suas: ita ⁊ vos poteritis bene facere cum dedisceritis malum.

¶ Tertium rethe est humanalis fragilitatis ⁊c̃. Hoc rete multos illaqueat sicut patet in petro qui fragilitate quadam christum ter negauit. Sic ⁊ hodie multi timore mundano multa peccata committunt. sicut presertim legiste qui ne displiceant magnatibus ꝓferunt iniustas sñias. Sic ⁊ artiste laborãt in fc [illegible] ais dieb⁹ vt fuiãt nobilib⁹

Uxor quot peccata cōmittit p timorem viri &c. Dic vt expedit. Hoc ergo rethe relinquimus per firmā patientiā: qr vt dicit Aug⁹. in pmo de ci. dei. & in decret. 22. q. 5. Ita ne. Homo potius dz oia mala pati: q̄ pctō ↄsentire. Ideo dicit dñs. Nolite timere eos q occidunt corpus: aiam aūt non possunt occidere: sed potius euz timete q pōt & aiam & corpus pdere in gehēnam Mat. 10. Hoc ergo rethe reliquit beatus Andreas Nam hūit tantā firmitatē & patientiā q etiā mortē subijt ppter xpm. Dic eius martyriū. Jō dī Luc. 21. In patientia vestra: possidebitis aias vestras.

¶ Quartū rethe est mundanalis cupiditatis circa bona tēporalia. Et hec triplicit illaqueat hoies. Primo in desiderando. Scdo in acquirendo. Tertio in retinēdo.

Primo modo desiderando: qr multi inordinate desiderant tēporales diuitias. aut ad finem malū. aut malo modo &c.

Scdo acqrendo: in quo multa pctā cōmittunt. aliena diuersis modis vsurpādo.

Tertio in retinendo tenaciter & nō cōicando egenis &c. 47. di. sicut hi. Uide infra in smone de btō Nicolao. qui incipit Justū deduxit dñs &c. p. 3. Hoc rethe multi iplicantur Jere. 6. A minore vsq3 ad maiorem oēs auaritie student & a ppha vsq3 ad sacerdotē cūcti faciunt dolum. Potes discurrere p singulos status hoium & singulas artes. Hoc rethe excellentissime reliquit andreas. Nam oia reliquit vt xpm expeditius sequeret nō solū retia sua. Uñ dī Luc. 5. Relictis oibus secuti sunt illum. Nota Omnibus: nō solū exterioribus sed etiā cupiditatibus interioribus. Nam vt dicit Greg. in home. hodierna. In hac re debemus affectū potius pēsare q̄ cēsum: multum reliqt qui sibi nihil retinuit. multum reliqt q q̄tūlibet parū totū deseruit. Sic & alij apli reliquerunt. Uñ dicebant. Ecce nos reliquimus oia: & secuti sumus te &c. Mat. 19. Sic etiā fecit ille Crates thebanus de quo ponit Hierony. 12. q. 2. Et hoc modo sequitur xpm q de se dicit. Uulpes foueas hnt &c. Mat. 8. Hoc ergo rethe relinquimus per piam subueniētiam. Subueniēdo. s. pauperibus &c. Luc. 11. Qd supest: date elemosynā: & ecce oia munda sunt vobis. Siqs aūt de rebus exterioribus subuenire nō potest ppter paupertatē necessariā aut voluntariā: subueniat de interioribus. s. de orationibus de cōpassionibus. Sicut & beatus andreas nō solum in vita sed etiā post mortē subuenit indigentibus miseris & tēptatis. Nota Exemplū de epō temptato a diabolo sicut legitur in legenda.

¶ In festo beati Nicolai.

Inuenit gratiam coram oculis dñi. Eccli. 44. & in epla hodierna. Ex hac gratia quā dicit thema beatū Nicolaū inuenisse coram oculis dñi septem excellentes effectus quasi ex quodā limpidissimo fonte riuuli pcesserunt & sunt isti vz.

¶ Primus miraculoꝝ operatio.
¶ Scds diuinalis sanctificatio.
¶ Tertius spiritualis deuotio.
¶ Quartus fraternalis dilectio.
¶ Quintus pontificalis promotio.
¶ Sextus virtualis administratio:
¶ Septimus supernalis glorificatio.

Primus ergo effectus &c. Fuit eniz beatus Nicolaus excellētissime insignitus gratia miraculoꝝ sicut infra pcessu sermonis patebit. Uñ eccl'ia decantat. Deus q btm Nicolaum pontificē tuum innumeris decorasti miraculis &c. Sed ē dubitatio. Posset. n. aliqs dicere. Uidet q hic nō sit effectus grē diuine saltē loquēdo de grā gratū facientē. Nā potentia faciēdi miracula dat a deo etiā malis hoibus: sicut dic̄ tex. i. q. i. Teneamus. Et. c. pphetauit. Et d re liq. & ve. sac. c. i. Itē antixps faciet multa miracula sicut dicit apl's. 2. Tessa. 2. qui tū erit pessimus. Multi etiā alij mali hoies fecerunt miracula de quibus dicit saluator Mat. 7. Multi dicēt mihi in illa die. s. iudicij. Dñe nōne in noie tuo pphauimus. & in tuo noie demonia eiecimus. & in tuo noie virtutes multas fecimus: Et tūc ↄfitebor illis q nunq̄ noui vos. Discedite a me: q operamini iniqtatē. Ex hoc ergo nō videtur cedere in laudē Nicolai q miracula multa fecit. Pro hoc ergo dubij declaratione

notādum: ꝙ ꝯuis etiā mali miracula facere possint vt ꝓbat̃ i auctibus allegatis. nichilominus tamē quattuor differētie sunt inter miracula facta per bonos ⁊ sanctos viros: ⁊ illa que fiūt per malos. sicut tangit beatus Thomas in. 2. sniaꝝ di. 7. q. 3. ar. i. ad scđm.

Prima differētia sumit̃ ex efficacia virtutis operantis: q2 signa facta per bonos fiunt diuina virtute etiā in illis ad q̄ virtus actiua nature se nullo modo extendit sicut suscitare mortuos ⁊ huius: que demones ꝺm veritatē facere nō pñt. sed in ꝓstigijs que diu durare nō pñt ꝺm Tho. prestigium di eo ꝙ ꝑstringat actiue oculi sicut dicit Aug⁹ in libro de ci. dei. ⁊ in decretis. 26. q. 5. Nec mirꝫ. Nec obstat si dicatur de virga moysi ꝯuersa in colubrū virtute diuina: quod tñ miraculū fecerunt etiam magi Pharaonis. s. Joānes ⁊ Mābres: sicut legit̃ Exo. Ubi etiā di ꝙ ꝯuerterunt aquaȝ in sanguinē: ⁊ fecerunt aquas ranis ebullire: q2 ꝯuersio illaꝝ virgaruȝ per magos facta fuit virtute nature. In illis virgis erāt quedam rationes seminarie. quibus mediantibus poterant ille virge virtute nature cōuerti in serpentes: sicut dicit Aug⁹ in li. ꝺ ciui. dei: ⁊ habētur in decreꝰ. 26. q. 5. Nec mirꝫ. Sicut in simili videm⁹ de pilo caude equi posito in aqua qui inde ad aliquot dies ꝯuertitur in serpentē. Nō ergo fuit illud in se miraculum: sed apparuit miraculum illis q hoc ignorabāt: sicut etiā videt̃ miraculum cōuersio pili equi in serpentem apud rudes ⁊ ignorātes. Ac virga moysi nō virtute nature sed diuina tñ fuit ꝯuersa in serpētem. Et ideo fuit magnum miraculum: vt in. c. Cum ex iniūcto de hereticis. Uide de hoc in sermonibus de decem preceptis: in primo precepto ꝺ. 2. Beatus autē Nicolaus faciebat signa virtute diuina: ergo laudabilis valde est.

Scđa differētia sumitur ex vtilitate signoꝝ: q2 signa ꝑ bonos facta sunt de reb⁹ vtilibus: sicut in curationibus infirmitatū. liberationibus innocētum. Sicut ꝑ beatū Nicolaū multa talia facta legunt̃. Signa aūt facta ꝑ malos. facta sunt in rebus vanis. sic volare in aera. sicut fecit symon magus. ⁊ in rebus etiā nociuis sepe. puta q2 reddunt hoi mēbra stupida. sicut fecerunt Zaroes ⁊ Arfaxat magi: sicut legit̃ in legenda sanctoꝝ Symonis ⁊ Jude: reddūt etiā talia signa maloꝝ quāꝙ mentes hominū alienatas. aut furore. aut falso amore: sicut fecit Basilius factus monachus cuidā sanctimoniali sicut scribit Grego. in primo dialogoꝝ. Unde Lucanus.

Mens hausti nulla sanie polluta veneni incantata perit. Unde ⁊ de quadā muliere maga scribit Uirgilius sicut Aug⁹ refert 21. de ciuitate dei. Uirgilius.

Hec se carminibus ꝓmittit soluere mētes
Quas velit: Ast alijs duras immittere curas
Sistere aquā fluuijs: ⁊ vertere sidera retro
Nocturnosq̄ ciet manes. mugire videbis
Subpedibus terram: ⁊ descendere montibus ornos.

Predicta aūt sunt pro maiori parte prestigia: q2 faciunt talia apparere vera: cum vera nō sint. sed plena mendacijs: vtpote ab illo facta qui mēdax est: ⁊ pater eius. Ad hoc etiam pertinet qđ dicit̃ de mulieribus: quas appellant strigas: siue hymnaticas: ⁊ de quibusdā alijs que credunt se cū diana dea paganoꝝ vel cum herodiade in tempeste noctis silentio multa terrarū spacia per transire: cōtra qđ vide tex. in. c. Epi 26. q. 5. Hec omnia permittit deus contingere illis: qui fidem perdiderunt: sicut dicit ap̄s. 2. Thes. 2. Loquens de miraculis añ christi: sic ait. Cuius est aduentus ꝺm operationem sathane. in omni virtute. ⁊ signis. ⁊ prodigijs. ⁊ mendacibus. ⁊ in omni seductione iniq̄tatis. his qui pereunt: eo ꝙ charitatem veritatis nō receperunt: vt salui fierent. Et ideo mittet illis deus operationeȝ erroris: vt credant mendacio ⁊c̄. Et ad idē facit textus. 26. q. 5. Epi: vbi dicitur. Ipse sathanas: qui transfigurat se in angelum lucis: cum mentes cuiusq̄ mulieris ceperit. ⁊ hanc per infidelitatem sibi subiugauerit: illico transformat se in diuersaꝝ personaꝝ species ⁊c̄. Alias non permittit deus sic decipi fideles ⁊ bonos. ps̄. Quia non relinquet dominus virgam peccatoꝝ super sortem iustorum: vt non exten. iu. ad iniquitatem manus suas ⁊c̄.

Tertia differentia sumitur ex parte finis: q2 signa bonoꝝ ordinantur ad edifica

tionem fidei: ⁊ bonoꝝ moꝝum: iuxta illud Mat. vlti. Illi aūt profecti predicauerunt vbiqꝫ: dn̄o cooperante: ⁊ sermonē ꝯfirmante: sequentibus signis. Sed signa maloꝝum sunt in manifestū nocumētum fidei ⁊ honestatis. Nō enim pōt ꝯtingere nisi virtute diuina: ꝙ aliquis falsam doctrinā annunciās: vera miracula faciat. que nō nisi virtute diuina fieri pn̄t. Sic enim deus esset falsitatis testis: qḋ est ipossibile: vt notat. Tho. in. 2. quolibeto.

Quarta differētia est q̄ꝫtum ad modū: q꞉ boni operanꝭ miracula per inuocationē diuini noīs: pie᷒ ⁊ reuerēter: sed mali q̄busdam delliramētis. sicut qui incidunt se cultris: sicut faciebāt ꝓphe Baal: quos occidi fecit Helias. 3. Reg. 18. ⁊ faciunt huiusmōi turpia. Et ita signa ꝑ bonos facta: pn̄t manifeste discerni ab ijs que virtute demonis fiunt. Ex ꝑdictis ergo pꝫ. ꝙ q̄ꝫtum ad ꝑsonā miraculoꝝ: btūs Nicolaus fuit valde laudabilis: q꞉ faciebat miracula virtute diuina ⁊ ad vtilitatē hoīum. ⁊ ad ꝯfirmationē fidei. ⁊ per inuocationē diuini nominis. ergo bene de eo dicitꝭ: ꝙ inuenit gratiā coꝝam oculis domini.

¶ Scḋs effectus est diuinalis sctificatio. Dicitꝭ aūt sctificatio diuinalis ad differentiā sctificationis humanalis. Vide in alio sermone eiusdē scti qui incipit. In extinguibile est lumen illius ꝑ. i. Huius aūt scitatis fuerunt tria signa. Primū signum fuit baptism᷒: q꞉ in baptismo datꝭ gratia sacramētalis. Cuius gratie sacramēta baptismi est cā: ⁊ signū: cuiusmodi sunt cetera sacramēta: q꞉ vt dicit magister in. 4. sen. in prin. Sacramētum est inuisibilis gratie inuisibilis forma: cuius imaginē gerit: ⁊ causa existit. Declara quō ablutio exterioꝝ cū forma verboꝝ est signū interioꝛis ablutionis: que fit ꝑ gratiā gratū facientē. In cuius infusione ꝑ̄ncipalitꝭ opatꝭ xp̄s. sed instrumētalitꝭ sacramētum. Vn̄ Aug᷒. i. q. i. Detrahe. Accedit verbū ad elemētum: ⁊ fit sacramētū. Vn̄ tāta virtus aque: vt coꝛpus tangat: ⁊ coꝛ abluat: nisi faciēte verboꝛ non q꞉ dr̄: sꝫ q꞉ creditꝭ. Scḋm signū fuit: qn̄ dum baptizaretꝭ: erectus stetit in pelui: qḋ fuit signūꝫ rectitudinis aīe: que ꝑ gratiā sctificantē rectificatꝭ: sicut eꝫ ꝑ culpā iquinātē obliquatur. idō pueri baptizati dicunꝭ recti: ⁊ innocētes. ꝑs. Innocētes ⁊ recti adheserūt mihi: q꞉ sustinui te. s. in cruce moriēdo: ⁊ sunt ꝟba patris ad filiū. ⁊ in hoc tangitꝭ cā meritoꝛia huius sctificationis: q̄ est passio xp̄i. Tertium signū fuit: qn̄ quarta ⁊ sexta feria semel tm̄ vbera suggebat. Quare autē hoc faciebat: Vide in predicto ſmone. ꝑ. i.

¶ Tertius effectus est spūalis deuotio: q꞉ postq̄ꝫ ad ānos discretionis peruenit: qn̄ erat capax actualis deuotionis: sepe ecclesie limina frequētabat: fugiens alioꝝ iuuenū lasciuias: ⁊ ꝯsoꝛtia coꝝ: qui ꝑ vitioꝛūꝫ deuia oberrabāt: ⁊ q̄cq̄d de sacra scriptura intelligere poterat: memoꝛiter retinebat. Vn̄ cantat ecclesia. Eccl'e sancte frequentans limina. sacra pectoꝛi cōdebat mādata. Nota moraliter hic ꝯ̄ pueros hodierni tp̄is: qui malis moꝛibus ibuuntꝭ: presertim in hoc ꝙ diebus dn̄icis ⁊ festiuis cum deberent ad eccl'iā ire vadunt ad bibēdū ⁊c̄. Et in hoc magis culpabiles sunt parētes: q̄ꝫ ipsi ⁊c̄. Dic vt expedit. Debent. n. parentes filios ꝑ viam virtutū dirigere triplicitꝭ. s. verbo. exēplo. ⁊ disciplina. Verbo quidē ipsos instruendo monendo docendo ⁊c̄. Exēplo etiā: q꞉ vt ait Greg. Magis monēt exēpla: q̄ꝫ verba. Nota similitudinē de pictoꝛe: qui nō solo verbo: sed ēt exēplo discipulos instruit. Vn̄ Eccl's. 7. Fili tibi sunt: erudi illos: ⁊ curua illos a pueritia illoꝝ. Debēt enim pater relinquere filijs hereditatem: nō solum reꝝ tēpoꝛaliū sed ēt virtutū: q̄ oēs excellunt diuitias. Vn̄ dicit Tullius lib. pꝛimo de officijs. ꝙ optima hereditas a patribus traditꝭ liberis omniqꝫ patrimonio p̄stātioꝛ: gloꝛia virtutis rerumqꝫ gestaꝝ. Tertio dꝫ ipsos instruere disciplina: ipsos. s. coꝛrigendo. Coꝛrectio. n. ista ē signum dilectionis: iuxta illud Prouer. 13. Qui pcit virge odit filium suum. Qui autē diligit illum: instanter erudit. Itē Aug. super ep'lam Joannis: ⁊ in decretis. 23. q. 5. Nō puto inquit te tūc amare seruū tuūꝫ: qn̄ eum nō cedis: aut tunc amare filium tuū: quādo nō das disciplinam: aut tunc amare vicinum tuum: qn̄ nō coꝛrigis eum. Nō est ista charitas sꝫ lāgoꝛ. Ferueat cha-

ritas ad emēdandū. sed sicut boni mores delectēt si sunt mali emendētur.

¶ Quartus effectus est fraternalis dilectio: que maxime ostendit in necessitate ꝛc. Hanc monstrauit beatus Nicolaus: quādo subuenit indigentie illius conciui sui: satis nobilis: qui ꝓpter inopiam propo/suerat prostituere tres filias suas: vt sic earum infami cōmercio aleretur. Dic vt in predicto sermone parte. 2. Moraliter: dic vt expedit. Ideo i Jo. 3. Filioli mei nō diligamus verbo tm̄. sed opere ꝛ veritate.

¶ Quintus effectus est pontificalis ꝑmotio. Fuit enim ꝑmotus ex diuina reuelatione per electionem canonicam: cum tn̄ esset adhuc laicus: vt habetur in decretis. 61. di. § ḡs omnibus. Circa electionem autem ipsius notandū ſm venerabilem Bernardū fratrem Jacobū de voragine: q̄ ipsa electio cōmendabilis fuit ex parte eligentiū. electi. ꝛ modi eligendi. In electoribus quidē tria. cōmendabilia fuerunt.

¶ Primum est deuota oratio.

¶ Scḋm diligens inquisitio.

¶ Tertium recta intentio.

Primū ergo est deuota oratio: q: tota nocte orationibus insistebant. Unī etiā xp̄s electurus aplos: iuit in montē orare. Unī habetur Luc. 6. Et apli in electione Mathie orantes dixerunt. Tu dn̄e ꝛc. Act. i.

Scḋm diligēs inquisitio: q: prelatus nō debet precipitanter eligi: sed cuꝫ diligentia inquiri: q: qui idoneū querit idoneum inuenit. Quesiuit dn̄s idoneum ꝛ inuenit: di. Inueni Dauid seruum meum. Quesierunt electores mirabiliter ciuitatis ꝛ inuenerunt.

Tertium est recta intentio: q: nō dꝫ qs intendere istum vel illum: q: est ꝓpinquus vel amicus: sed quia magis idoneus est. Unī dixerunt apostoli Act. i. Tu domine qui nosti corda hominum ꝛc. per qḋ datur intelligi q̄ electores plus respicere debent ad gratias spirituales: q̄ corporales. s. plus ad bonitatem. q̄ nobilitatem. plus ad sciētiam: q̄ ad personam. plus ad populi vtilitatem: q̄ ad carnem ꝛ sanguinem. Sed dicitur Jo. 18. q̄ ancilla ostiaria petrum introduxit in atrium principis sacerdotū: q: caro que debet esse ancilla: sepe introducit prelatum: cum tn̄ dicatur Exo. 12. q̄ postes domus tingantur sanguine agni: quia non debet quis introduci in domum dei. respectu sanguinis ꝓprij: sed sanguinis xp̄i.

Scḋo fuit cōmendabilis electio ex parte ipsius electi: in quo tria fuerunt cōmendabilia. s.

¶ Eminentia vite.

¶ Perfectio scientie ꝛ doctrine.

¶ Firmitas constantie.

Primum est eminētia vite: quia a sua pueritia sancte viuere cepit. Greg. Tātū debet actionem populi actio transcendere presulis: quātū distare solet a grege vita pastoris. Scḋm est perfectio sciētie ꝛ doctrine. Ideo dicitur de eo: q̄ quicquid de scripturis intelligere poterat armario condebat pectoris. Factus etiam ep̄s solicite populo predicabat. Jere. 3. Dabo vobis pastores: iuxta cor meum. ꝛ pascent vos sciētia ꝛ doctrina. Tertium est firmitas cōstantie. Unde tres pueros iniuste iudicatos constanter eripuit. ꝛ iudicem reprehendit. Eccli. 7. Noli querere fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis: ꝛ ponas scandalum in agilitate tua. Unde dominus primo prelato iposuit nomen petrus: q̄ a petra dicitur. Tertio fuit cōmendabilis ex parte modi eligendi: ꝛ hec tripl'r.

¶ Primo q: fuit canonica.

¶ Scḋo q: fuit pacifica.

¶ Tertio q: fuit discreta.

Primo ergo fuit canonica. per cōpromissum: ꝛ diuinam inspirationem. Heb. 5. Nec quisq̄ sibi sumat honorem: sed qui vocatur a deo tanq̄ Aaron. Ad idem. 8. q. i. In scripturis. Et c. qui episcopum.

Scḋo quia fuit pacifica: quia omnes cōsenserunt. Sed dicitur Geñ. 25. q̄ in vtero Rebecce filij collidebantur. q: prelati qui debēt esse filij ecclesie quotidie altercant.

Tertio fuit discreta. Tunc enim electio est discreta: quando. s. si est in collegio persona idonea eligitur: si extra collegium est ꝑsona magis idonea: inde assumatur. Uide in. c. Q: ꝓpi de electis. Jō. s. tn̄s Nicolaus extra collegiū fuit elect⁹ q̄ erat valde idoneus. 4. Re. io. Eligite meliorē de filijs dn̄i

cosiri.nõ.n.tenentur eligere optimũ qa nõ posset inueniri sed aut bonũ aut meliorẽ. Si enim in collegio est bonus ꝛ extra collegium melior.bono est preponẽdus. De hoc dic vt notat Tho.in quolꝫ.xi.q.6. Et canoniste i.c. Monasteriũ.16 q.vlt. Et glo.8.q.i. lꝫ ergo. Et ꝺ iure patro.c.i.Et.c.qm̃.Et Jo.an.in.c. Duobus:de rescriptis lib.6. In nouella super.6.eligere teneantur.

¶ Sextus effectus est ꝟtualis administratio. Debet.n.prelatus postq̃ legitime est ꝓmotus virtualiter administrare: ad quam ministrationẽ tria principaliter requiruntur que ponit ap̃s Titum.2. Abnegãtes impietatem ꝛ secularia desideria.sobrie. ꝛ iuste ꝛ pie viuamus in hoc seculo ꝛc̃. Nota Sobrie quo ad se:iuste quo ad subditos: pie quo ad deum. Sic nicolaus pontifex ordinatus quo ad se sobrie vixit:abstinẽs ab omni contagio vitioꝝ. Nam eandẽ humilitatem quã prius habuerat ꝛ moꝝ grauitatem in oibus sectabat̃:corpus ieiunio macerabat.mulieꝝ cõsortia fugiebat. Poterat ergo illud dic cum apl'o Castigo corpus meum ꝛ in seruitutem redigo ne forte cum alijs predicauerim ego ipse reprobus efficiar.i.Cor.9.

Scd'o vixit iuste quo ad subditos:ipsis opa misericordie ministrãdo. Misericordia enī qua a puerilibus annis imbibebat in eo continue augebat̃. Erat ergo misericors erga subditos tã circa opa misericordie corporalis q̃ spũalis. Naꝫ alebat egenos vestiebat nudos.redimebat captiuos. colligebat peregrinos ꝛc̃.miſicordie opa indigentibus exhibebat. Circa opa etiã miſicordie spũalis se diligẽtissime hẽbat instruendo ignorãtes.ꝯsulẽdo dubitãtib⁹. corripiẽdo iugetos ꝯsolabat̃ pusillanimos.vitia in ꝑdicatiõibus repꝛhẽdebat.iuxta illud Greg.in.i2.c.sui pastoralis ꝛ in decret.43.di. Sit rector discretus in silentio ne aut tacenda ꝓferat aut ꝓferẽda reticeescat. Nam sicut incauta locutio in errorẽ ꝯtrahit: ita indiscretum silentiũ eos q erudiri poterãt in errorem derelinq̃t ꝛc̃. Unde dicit̃ in legẽda q erat efficax in loquẽdo.alacer in exortãdo.seuerus in corripiẽdo. sicut etiã iustus erat in puniendo delinquentes. vt seueritatẽ miſicordia tẽperaret:qa vt dicit Greg. in moralibus:ꝛ in decretis.45.di. Disciplina vel misericordia multũ destituit̃ si vna sine altera teneat̃.sed circa subditos in esse debet rectoribus ꝛ iuste cõsulens misericordia ꝛ pie sceuiẽs disciplina ꝛc̃. Eccl'i.6. Noli esse nimis iustus. Item Prouerb.30.ꝛ in decretis.4.di. Deniq̃. Qui nimis emũgit elicit sanguinem. Utrũq̃ tñ est necessariũ: qa samaritatus infudit vinũ ꝛ oleũ sauciato: vt legit̃ Luc.x. Tertio vixit pie quo ad deũ quia sepius in oratione peruigilabat ꝛ deo in oibus deuotissime seruiebat.

¶ Septimus effectus est supnalis gl'ificatio que est vltimus ꝛ maximus grẽ effect⁹ ꝛ finis oiũ alioꝝ effectuũ:que datur oibus sanctis Isa.6i. Darem eis coronã pro cinere.oleum gaudij pro luctu.palium laudis pro spiritu meroris. Sancti viri in p̃nti vita fuerũt in hũiliatione.luctu ꝛ merore. Sed ꝓ cinere hũiliationis habebũt sublimitatẽ gl'ie.ꝓ luctu habebũt iocũditatem mentis pro merore vero habebunt immortalitatem quam nobis concedere dignetur filius dei. Amen.

¶ De beata Anna. Uel de natiuitate beate virginis.

Enedictus fructus ventris tui Luc.i. Uerba ꝓposita sunt dicta ab Helisabeth ad virginem gl'iosam. Sed ad ꝓpositũ approprio illa ad beatã annã matrẽ virginis gl'iose:di. O beata Anna Benedictus fructus ꝛc̃. Materia ergo ſmonis erit de ea ꝛ filia eius:prius tñ ipsam virginem salutemus:di. Aue maria ꝛc̃. Pro declaratione verboꝝ ꝛ introductione ſmonis est notandũ:q lꝫ beata anna habuerit tres filias noie marias de tribus viris.s. beatã virginẽ. Primã de Joachim.aliam mariã de Cleopha ꝛ tertiã mariã de Salome que oẽs fuerũt fructus ventris sui: tñ principalior ꝛ excellẽtior fructus ventris sui fuit virgo beata. Rõ est duplex. Prima quia ex alijs marijs habuit nepotes homines puros q̃uis sanctos.sed ex virgine maria habuit nepotem deũ filium dei. Nota genealogiã. Ex ꝓgie.n.maria hũit xp̃m.

Scda maria habuit quattuoꝛ filios ex Al/
pheo.s.Jacobū minoꝛē.ꝛ Joseph iustū.si/
monē ꝛ Tadeum. Tertia maria habuit
duos filios ex Zebedeo:vꝫ Johānē apl'm
ꝛ euāgelistā:ꝛ Jacobū maioꝛē. Un̄ ꝟsus.
Ex Joachim Cleopha Salome tres anna
marias. Quas habuit:iunxit Joseph. Al/
pheo. Zebedeo Unius hec mater. hec quat
tuoꝛ. illa duoꝝ. Ecce ꝙꝫ bn̄dictus fruct⁹ ꝛc̄.
ꝛ pꝫ pꝛima ratio. Scda rō qꝛ ex alijs filia/
bus suis nō accepit Anna aliquā sctitatem
sed ex virgine maria sic: qꝛ ex sctificatione
virginis glorꝛiose q̄ fuit facta in vtero scte
Anne.etiā ipsa mater virginis ꝯsecuta est
sctitatis augmētum. Si enim ex voce salu
tationis virginis sctificatus est Johānes
bap. in vtero matris:iuxta illud Luc.i. Ec/
ce enim vt facta est vox salutationis tue
in auribus meis:exultauit in gaudio ifans
in vtero meo. Sicut sctificatur infans per
verbū sacerdotis baptizantis ꝛ in imersio/
ne aque:qꝛ accedit verbum ad elementū ꝛ
fit sacramentū.i.q.i. Detrahe:ꝙꝫto magis er
go sctificatio btē Anne augmētata est ex
ꝑsentia coꝛpoꝛali virginis in vtero suo per
nouem mēses? Et ex hoc soluit̄ qō quoꝛū/
dam quare ecclesia nō facit festū de Joa/
chim patre virginis sicut de btā Anna ꝛc̄.
Uide infra in alio sermone eiusdē in in/
troitu q̄ incipit Habetis fructū vestrū ꝛc̄.
Patet ergo ex predictis ꝙ thema ad pꝛe/
positū intelligitur de virgine maria que ꝑ
excellentiā fuit benedictus fructus vētris
sctē Anne. Sꝫ pro latioꝛi declaratione no/
ta ꝙ iste fructus fuit multipharíam mul/
tisꝙꝫ modis ꝛ tempoꝛibus benedictus.

¶ Primo fuit benedictus a deo patre: ꝑ
eternalem predestinationem.

¶ Scdo fuit benedictus a patriarchis: ꝑ
figuralem pꝛefignationem.

¶ Tertio fuit benedictus a ꝓphetis : per
ꝓphetalem pꝛenunciationem.

¶ Quarto fuit benedictus a gentilibus: ꝑ
diuinalem reuelationem.

¶ Quinto fuit benedictus ab angelis: per
pꝛesentialem exhibitionem.

¶ Sexto fuit benedictus a spiritu sctō: ꝑ
spālem sanctificationem.

¶ Septimo fuit benedictus ab ecclesia: ꝑ
singularem solēnizationem.

¶ Octauo fuit benedictus a filio dei: per
carnalem assumptionem.

Et incepimus istam diuisionē.a deo ꝛ fini/
mus in deo:quia ipse est alpha ꝛ o. pꝛinci
piū ꝛ finis:sic dī Apoc.i. Primi ergo ꝛc̄.
Pro huius declaratione notādum ꝙ ab
eterno in cōsistoꝛio trinitatis.quattuoꝛ fue
runt cōsilia celebꝛata. Primum cōsilium
fuit qualiter superna ciuitas ierusalem edi
ficaretur ꝛ a quibus ciuibus habitaretur
ꝛ fuit determinatū ꝙ crearent̄ angeli a q̄
bus tanꝙꝫ a nobilissimis habitaretur. Ut
diuina bonitas effunderet bonitatem su/
am:quia bonum de sui natura est diffusi/
uum. Uide de his consilijs latius quod
scripsi in parasceue in sermone qui incipit
Expedit vobis ꝛc̄. parte pꝛima.
Scdm ꝯsilium fuit:qꝛ enim deus pꝛeuide/
bat ꝙ multis angelis peccaturis ciuitas il/
la pꝛo magna parte futura esset desolāda.
fuit ergo in eodem cōsilio agitatū quonā
modo esset illa ciuitas reparāda: ꝛ fuit cō
clusum ꝙ crearentur homines ad oꝛdines
āgelicos assumendi. Sed qꝛ deus pꝛeuidit
ꝙ omnes hoies essent in Adam peccaturi
ꝛ cōsequenter illius ciuitatis habitatione
pꝛiuandi:ideo fuit tertium ꝯsilium in quo
fuit quesitū qualiter diminutioni ciuitatis
ꝓuideretur. Ubi fuit discussum ꝙ erat me
lius ꝛ iustius an ꝙ angeli lapsi redimeren
tur:aut hoies ꝑditi:ꝛ fuit determinatuꝫ ꝓ
hoibus. Ratio qꝛ pꝛeuidit beata trinitas
ꝙ angeli futuri erant obstinandi sed non
homines. Et quia difficile erat videre mo/
dum per quem posset cōuenientius hoies
reparari:ideo fuit quartū ꝯsiliuꝫ de modo
reparationis. Ubi fuit decretum a sctissi/
ma trinitate debere creari quādaꝫ virginē
dignissimā ꝛ omni gratia plenā. de qua fi/
lius dei carnem assumeret ꝛ sic genus hu/
manum redimeretur ꝛc̄. Fuit ergo virgo
tunc benedicta ab eterno in mente diuina.
De hoc habetur auctoꝛitas mystica Pro
uerb.8. Dominus possedit me in initio via
rum suarum. Anteꝙꝫ quicꝙꝫ faceret a pꝛin/
cipio. ab eterno oꝛdinata sum. nōdū erant
abyssi ꝛ ego iam concepta eram. Nota
Dominus possedit me.s.in voluntate sua
ab initio viarum suarum .i. creaturarum.
Et pōt intelligi foꝛtasse initio.i.ante initiū.

Uel initio.i.in principio.i. ab eterno: sicut
ibi. In pncipio erat verbum. Uel dic. In
principio.i.in filio dei qui est mens seu in/
tellectus patris: q intellectus est principiuꝫ
creaturaꝝ suaꝝ: qꝛ in pncipio.i.in filio dei:
creauit deus celū ⁊ terrā. Uñ seqt. Ab et/
no ordinata sum.s.in cōsistorio sciss.me tri/
nitatis.nōdum erant abyssi.i. creature ⁊c.
Et ego iam ꝯcepta eram.s.in mente diui/
na. Item ad idem Eccl'. 24. Ab initio ⁊
ante secula creata sum. Uide infra.
¶ Scd'o fuit benedictus a patriarchis ⁊c.
Primo qdeꝫ fuit pfigurata in primis pa
rentibus: qbus deus reuelauit postq̄ pec/
cauerunt q̄ ex eoꝝ posteritate deberet na
sci virgo ⁊c. Uide supra in sermone eiusdē
virginis qui incipit. Nōdū erāt abyssi ⁊c.
in principio. Et adde. Qñ enim dixit deus
ad serpētem Inimicitias ponam inter te
⁊ mulierē ⁊ semen tuū ⁊ semen illius: ipsa
cōteret caput tuum Geñ.3. Caput diaboli
potest dici. Alio modo supbia que ē caput
.i.principium ois pcti ⁊ ruine angeloꝝ ⁊
hominum. Uñ dicit Tobias filio suo. Su
perbiaꝫ nunq̄ in tuo sensu aut in tuo ver/
bo dñari permittas. In ipsa.n.initiū sum/
psit omnis perditio.s.angeloꝝ ⁊ hominuꝫ.
Item Eccl'i.8. Initium ois peccati: super/
bia. Istud ergo caput cōtriuit virgo p hu/
militatē suam: que maior fuit q̄ superbia
luciferi. Figura habet etiā de Iudith que
precidit caput Olophernis.i. diaboli qui
interpretatur sedens in angustia. qui sedet
ligatus in angustia eterne damnationis.
Iudith.14. Una mulier hebrea fecit con/
fusionem in domo nabuchodonosor: qui in
terpretat infirmitas vel infirmus ⁊ signat
diabolum qui est causa ois infirmitatis spi
ritualis ⁊ corporalis. Sapie.2. Inuidia di
aboli mors introiuit in orbeꝫ terraꝝ. Quā
uis anteꝫ supra scriptura dixerit de capite
serpētis in singulari: tñ psalmista ponit plu
ra capita in plurali dicens. Deus aūt rex
noster āte secula operatus est salutē in me
dio terre. Tu cōfirmasti in virtute tua ma
re cōtribulasti capita draconum in aquis:
tu confregisti capita draconis. ps̄. 73.
Nota In medio terre.i. in vtero virginis
fm Glo. que dicitur terre nostre fecundita/
tis ⁊ humilitatis. ps. Ueritas de terra orta
est. Tu confirmasti in virtute tua mare.i.
gentes: contribulasti ca. draconis. Capita
ergo ista diaboli sunt septem fm q̄ septeꝫ
sunt pctā mortalia. Dicilla ⁊c. Primo
ergo virgo contriuit caput diaboli.i. super
biam per suam humilitatem: que fuit in ea
tanto maior quanto ipsa excellentior. Fuit
enim honorata ab angelo qui ipsam reue/
renter salutauit. A patre qui ipsam ab eter
no elegit. A spiritu sancto qui eam sancti/
ficauit. A filio qui eam impregnauit. A to/
to mundo qui eam beatam dixit: Tamē se
hūilians dicit. Quia respexit hūilitatē an
cille sue. Scd'ꝫ caput diaboli ē auaritia.
Hoc caput cōtriuit virgo beata per suam
paupertatem. Fuit enim paup ante partū:
quia nupta fuit pauperi sponso. Ursa pau
pere mundo: ⁊ hospita in paupere domo.
Fuit pauper in partu: qꝛ pro thalamo ha/
buit stabulum. pro lecto habuit presepe ⁊
fenum. pro dāmicellis bouem ⁊ asinum.
Fuit etiam pauper post partum: qꝛ obtulit
oblationem pauperū. nutriebat filiū p acū
⁊ colum ⁊ nullum cum filio habuit domici
lium. Prouer.30. Manum suam misit ad
fortia: ⁊ digiti eius apprehēderunt fusuꝫ.
Tertiuꝫ caput est luxuria. Istud ꝯtriuit
virgo maria per virtutem virginitatis: que
tanta fuit in ea vt nō solum in se reluceret
sed etiam in alijs. Quāuis enim pulcra es/
set. a nullo tñ vnq̄ potuit concupisci: quia
eius puritas corda intuentiuꝫ penetrabat
⁊ motus illicitos extinguebat. Unde assi/
milatur flori ⁊ odori vitis: qui fugat serpē/
tes. Eccl'i.24. Ego quasi vitis fruc. sua. odo
ris. Ipsa etiaꝫ fuit primiceria virginitatis.
Unde comparatur amigdalo que sicut
inter ceteras arbores prima flores produ/
cit. Sic ⁊ ipsa inter mulieres prima florem
virginitatis emisit. ps. Adducentur regi
virgines post eam. De ista amigdolo dicit
Eccl's vlt. Florebit amigdalus ⁊ impingua
bitur locusta: ⁊ dissipabitur capparis. Tūc
amigdolus floruit: quando virgo beata
votum virginitatis emisit. Locusta vero.i.
gētilitas instabilis ⁊ ingeta tunc gr̄a spūs
sancti ipinguata fuit: ⁊ capparis.i. ppl's iu
deorum in dissipationē iuit. Capparis est
frutex spinosus sup terram expansus: ⁊ si/
gnificat populū iudeoꝝ duruꝫ ⁊ rebellem.

ꝛ semp terrenis adherentē. Quartū ca/
put diaboli fuit inuidia. Hoc contriuit vir
go per charitatem. Habuit.n.charitatem
ad oēs.s.ad deum ꝛ ad amicos. Propt qđ
dicit. Ego mater pulchre dilectionis Eccli.
24. Hanc aūt charitatem tantā habuit
ꝙ etiam in alios transfudit. Ut pꝫ in Jo.
bap. Luc.i. Ut facta est vox salu.tu.in au.
me.exul.in gaudio infans in vtero meo.

Quintū cap.diaboli est gulla. Hoc cō-
triuit virgo per abstinentiā: qa parcissime
vixit: abstinentia enim est amica virginita/
tis ꝛc. Sextum caput diaboli est iram.
Hoc contriuit virgo per pniam: quam for/
tissime tenuit. Nota ꝙ salutabat crucifixo/
res filij ꝛc. Septimū caput diaboli est
accidia. Hoc contriuit virgo per diligen/
tiam. Nam vt ait Hierony.ad Cromaciū
ꝛ Heliodoꝝ. Beata maria istam regulā
sibi statuerat: vt de mane vsqꝫ ad tertiam
orōnem insisteret. A tertia vsqꝫ ad nonam
operi vacaret. A nona vero ab oratione nō
recedebat donec angelus appareret sibi ꝛ
bene ministraret. Prouerb. vlt. Considera/
uit semitas domus sue: ꝛ panem ociosa nō
comedit. Patet ergo: quō virgo beata con/
fregit capita draconis. Propterea ꝟgo fuit
in figura virge ꝓphata: vt dicet prima par
te sequenti. Prefiguratur etiam in rubo
Moysi. Item in virga Aaron. Uide infra.

¶ Tertio fuit benedict⁹ a ꝓphis. Fuit.n.
a multis ꝓphis sepi⁹ ꝓphata. Uide infra
i sermōe de ānūtiatōe q̄ icipit. Ecce ꝯcipies
in vtero par.4. Et adde illud qđ ꝓphatū
Numeri.23. Orietur stella ex Jacob: ꝛ cō-
surget virga de israel: ꝛ percutiet duces mo-
ab. Item ps. Descendet sicut pluuia in vel/
lus: ꝛ sicut stil.stil. super terram. Nota hic
historiam de vellere Gedeonis sicut legit̄
iudicum. Unde Ber. super missus est: sic ait.
Quid illius gedeonis significabat vellus
qđ vtiqꝫ de carne tonsum sed sine vulnere
carnis in area ponitur ꝛ nunc quidem la/
na: nunc vero area rore perfunditur: nisi
carnē assumptā de carne virginis ꝛ absqꝫ
detrimento virginitatis: Cui vtiqꝫ distillā/
tibus celis tanta se infudit plenitudo diui
nitatis vt oēs acciperemus qui vere sine
ipsa nō aliud q̄ꝫ terra arida sumus. Huic
quoqꝫ Gedeonico facto ꝓphicū dictū pul

chre satis conuenire vr: vbi legitur. Descen
dit sicut pluuia in vellus. Nā per hoc qđ
seqtur: sicut stillicidia sti. super terram idē
intelligi datur qđ per inuentam rore madi
dam terram. Pluuiam nempe voluntariā
quā deus hereditati sue segregauit: placi/
de prius ꝛ absqꝫ strepitu operationis hu/
mane suo se quietissimo lapsu virginicum
dimisit in vterum. Postmodū vero vbiqꝫ
terraꝝ diffusa est per ora predicatoꝝ. non
iam sicut pluuia in vellus: sed sicut stillici/
dia stil. super terram cum quodā vtiqꝫ stre/
pitu verborum ac sonitu miraculoꝝ. Siqui/
dem recordate sunt nubes ille que porta/
bant pluuiam preceptum sibi fuisse cū mit/
terentur: qđ dico vobis in tenebris dicite
in lumine: ꝛ qđ in aure auditis predicate
super tecta: qđ ꝛ fecerunt. Et enim in om/
nem terram exiuit sonus eorum: ꝛ in fi.or
te. verba eorum. Hec Ber.

¶ Quarto fuit benedictus a gētilibus ꝛc.
Unde legitur in legenda natiuitatis dñi: ꝙ
Octauianus impator vniuerso orbe ditio
ni Romane subiugato: tm̄ senatui placuit
vt eum pro deo colere vellet. Prudens au
tem impator se mortalē intelligens immor
talitatis sibi nomen noluit vsurpare. Ad il
lorum vero importunā instantiam sybillā
ꝓphissam aduocat. scire volens per eius
oracula si in mundo maior eo alter nascere/
tur. Hec sybilla fuit tiburtina sicut di.itur
in cronica martiniana. Cum ergo in die na
tiuitatis dñi consilium super hac re conuo/
casset ꝛ sybilla in camera impatoris ora/
culis insisteret in die media circulus aure⁹
apparuit contra solem. ꝛ in medio circuli
virgo pulcherrima puerum gestans in gre/
mio. Tunc sybilla hoc Cesari ostendit. Cū
autem imperator ad predictam visionē plu
rimum admiraretur: audiuit vocem dicen/
tē. Hec est ara celi. Dixitqꝫ sybilla. Puer
maior te est: ꝛ ideo ipsum adora. Eadem
ergo camera in honorem sancte marie de/
dicata est. Unde vsqꝫ hodie dicit̄ sctā Ma
ria ara celi. Intelligens igitur imperator ꝙ
hic puer maior se erat. ei thura obtulit: ꝛ
deus de cetero vocari recusauit. Et sic patꝫ
4.ps. Ideo Greg. in primo moralium cir/
ca principium. Redemptor inquit noster si/
cut ad redemptionem iudeorum ꝛ gentiliū

venit: ita se iudeorum et gentilium pphaz vocibus voluit. vt per vtrūq3 populum pre diceretur qui pro vtroq3 populo q̄ñq3 pa- teretur. hec ille. Nec curo allegare hic qd aliqui di. unt. s. Uirgilium presensisse aut pphetasse incarnationem filii dei cuz dixit. Jam redit et virgo redeunt saturnia regna. Jam noua progenies celo demittitur alto. Item alibi alias scribit p̄rem loquentez ad filium. Nate mee vires mea magna poten tia solus. Et alibi verba saluatoris i cruce. Talia p̄stabat memorās: fixusq3 manebat Nam Hierony. In ep̄la ad paulinum ista deridet dicens. Puerilia sunt hec et circu- latorum ludo similia: docere qd ignores etc.

¶ Quinto fuit benedictus ab angelis etc. Dic hystoriam: quādo angelus reuelauit Joachim et sancte anne de virgine conci- piendo et nascenda: habetur in legenda na tiuitatis beate virginis.

¶ Sexto fuit benedictus a spiritu sancto per sanctificationem specialem. Fuit. n. in vtero matris sanctificata. Et hoc ostendit exēplo rōne et auctoritate. Exēplo quidem sicut de Jeremia et Jo. bap. hoc asseritur: de quoꝝ primo dicit Jere. i. Anteq3 exires de vulua sanctificaui te. De scdo ꝓo dicit Luc. i. Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris sue. Si ergo de istis hoc asse- ritur. quorum vnus fuit propheta christi et alter precursor xp̄i: multo fortius de ista cre dendum est que fuit mater xp̄i. Rōne etiā probatur. Nullus gēmā prefulgidā in va- se immundo collocaret: sic nec deus pater filium suū in vtero marie posuisset: nisi mū dus fuisset. Dan. Sanctus enī3 eius in san- ctis habitat. Auctoritate vero probat ps. 45. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei: sanctificauit tabernaculum suum al- tissimus. Uide supra in sermone de con- ceptione virginis qui incipit Nondū erāt abyssi per. 5. et infra in s̄mone de conceptio ne q icipit Ab initio et añ secula etc. in fine.

¶ Septimo fuit benedictus ab ecclesia ꝑ singularē sollēnizationem. Dic q de tribus tm̄ fuit festu3. de natiuitate. v3 de xp̄o. vir- gine et Jo. bap. et rōnem quare dic vt in le- gēda natiuitatis virginis. Uel si loqueris de conceptione virginis: dic q hodie fit fe stum de conceptione. Et q̄uis habeat no- men de conceptione tm̄ festum proprie est de sanctificatione. Quā enim hodie fuerit caro cōcepta et non aīa infusa sed post. 80. dies: vt dicit Glo. Leui. 12. Sequit q hodie non fuit proprie virgo maria concepta nec sanctificata: qa denolatio non fit a mate- ria sed a forma. Sed qa sanctificationis hora nescitur: ideo fit hodie festum de san- ctificatione qd dicitur de conceptione: qa tēpus cōceptionis nobis notum est sed nō sanctificationis. concor. Tho. in. 3. ꝑ. q. 27. ar. 2. ad. 3. Et nota q postq3 fuit aīa infusa fuit sanctificata. Uide infra in festo conce- ptionis s qui incipit Ab initio et ante se- cula. et circa in fine sermonis.

¶ Octauo fuit benedictus a filio dei per carnalem assumptionem qa filius dei su- mens de ea carnem sanctificauit eam au- gendo. s. sanctitatem. quam prius habebat Luc. i. Sp̄us sanctus superueniet in te et ꝟtus altissimi. i. filius dei obūbrabit tibi. i. corpus de te assumet. Deo. Grās. Am̄.

¶ In festo beate Lucie. Sermo. p̄mus.

Iberasti me

dn̄e de ꝑditione Eccli vlt. Hodie in tota ecclesia fit festū de beata Lucia. Sic ergo erit et s̄mo. Salutem virgo etc. Uerbum istud intelligo in ꝑsona beate Lucie que regratiās deo dicit. Dn̄e tu liberasti me de perditione. Modo in- uenio in scriptura sacra: q in hoc mundo sunt qnq3 perditiones hoīum et mulierum ex peccatis a qb9 deus liberauit. b. Luciā.

¶ Prima perditio est anime: et ista venit ex peccato superbie.

¶ Secunda perditio est corporis. Et ista venit ex peccato luxurie.

¶ Tertia perditio est temporis. Et ista ve nit ex peccato accidie.

¶ Quarta perditio est diuitiarum. Et ista venit ex peccato auaritie.

¶ Quinta perditio est glorie. Et ista venit ex peccato inconstantie.

¶ De qualibet fuit liberata a deo beata Lucia. Et ideo ipsa non ingrata regra- tiatur deo dicens. Liberasti me dn̄e etc.

¶ Prima perditio etc. Jam scitis q anima rōnalis habet hanc excellentiam sup aīas

lumentorum. auium. piscium etc. quod habet rationem et intelligentiam. Sed peccatum superbie facit perdere animam: quia aufert sibi rationem et discretionem et intelligentiam. Recte superbia est ut frenesis que facit ridere et cantare infirmum cum sit in puncto mortis. vel sicut suiatus ad furcam. quasi ad furcam duceretur si iret cantando et ridendo etc. stultus iudicaretur talis ab omnibus. Secus si plangendo et humiliando se peteret veniam ab omnibus etc. Et hoc verum: nisi pro fide et iustitia moreretur. sicut legitur in beata Agatha. quod letanter et glorians ibat ad carcerem et quasi ad epulas inuitata. Agonem suum domino precibus commendabat. Sic recte est de superbis. Certum est quod omnes vadimus ad mortem. nobilis et ignobilis. diues et pauper. seruus et liber. vir et mulier. ex sententia dei. De qua Hebr. 9. Statutum est hominibus semel mori: et post hoc iudicium. Omnes ducimur ad mortem cum curru seu quadriga solis: portata a quattuor temporibus anni. 2. Re. 14. Omnes morimur. et quasi aque delabimur super terram que non reuertuntur. ergo quasi superbus vadit ornatus pomposus etc. stultus potest iudicari etc. quia cantando et ridendo vadit ad mortem: cum tamen deberet flere: quia gladium mortis tenet ad gulam. De ista perdictione dixit Thobias filio. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. In ipsa enim sumpsit initiam omnis perditio. Thob. 4. Utinam isto modo instrueretis filios vestros etc. Et nota Omnis perditio. scilicet angelorum et hominum. Angelorum: quia postquam deus creauit angelos etc. Dic quando primus angelus superbiuit et propter hoc detrusus est in infernum cum omnibus angelis fautoribus suis etc. Uide infra in festo annunciationis. et in festo Cecilie.

¶ Secunda perditio fuit hominum. Deus enim ab initio creauit Adam et Euam cum tanta scientia quod dicunt doctores quod ex tunc non fuit aliquis philosophus nec doctor qui tantum sciret. Sed non contenti voluerunt scire ut deus bonum et malum: non expulsi fuerunt de paradiso: et fuissent damnati nisi penitentia iuuisset eos. Ecce prima perditio de superbia angelorum et hominum. Sed ab ista fuit liberata beata Lucia. quia interim se conseruauit in humilitate: quod nunquam superbiuit in mente sua. quantumcunque haberet stimulos ad superbiendum. Nota quod tria sunt que communiter dant superbiam mulieribus presertim puellis.

Primum est pulchritudo corporis.
Secundum diuitie in ornamentis.
Tertium nobilitas generis.

Ista tria habuit Lucia: quia fuit pulcherrima: et tamen non superbiebat quod recipiebat remedium orationum et ieiuniorum: propter que videbatur discolorata etc. Dicens infra se. O misera si ex pulchritudine mea aliquis cadat. Nota hic moraliter contra pulchritudinem mulierum que ex dono dei offendunt deum superbiendo vel alios scandalizando etc.

Secundum etiam facit superbire mulieres quia licet sit mulier pulchra: si tamen non sit ornata erit humilis. Sed quando simul concurrunt O quantum inflatur. Sed beata Lucia quantumcunque esset diues et posset ornari: tamen humiliter vestiebatur etc.

Tertium etiam dat superbiam mulieribus: quando cogitant ego sum nobilis etc. Sed contra hoc beata Lucia licet esset nobilis genere: tamen plus appreciabat se habere patrem christum in baptismo. quam patrem carnalem in conceptione. Dicebat enim infra se. Ego habeo duos patres etc. Et quia christus pater meus humiliauit semet ipsum usque ad mortem etc. Phil. 3. etc. Ideo sic humiliabatur. Recte videtur quod Dauid prophetasset de eius humilitate dicens. In persona beate Lucie. Ego autem cum mihi molesti essent: supple parentes ut ornarem me: induebar cilicio: contra ornamentum corporis. Humiliabam in ieiunio animam meam: contra pulchritudinem corporis. Et oratio in sinu meo conuertetur. contra nobilitatem generis. Ecce quomodo fuit liberata a prima perditione. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me domine etc.

¶ Secunda perditio etc. Dentur due persone vna casta et altera luxuriosa: licet sint eiusdem complexionis: tamen casta multo magis viuet etc. Ratio quia luxuria consumit corpus sicut ignis. Job. 3. Ignis est usque ad perditionem vel consumationem deuorans et omnia eradicans germina. Ideo quidam sanctus regratians deo dicebat. Adiutor et protector factus es mihi: et liberasti corpus meum a perditione. Eccli. 51. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Dicatur cum esset. 15. annorum pulchra corpore sed pulchrior in anima cum esset desponsata

⁊ virgo q̃d tñ hodie male seruatur. Tũc tp̃is mater sua infirmabatur ⁊c̃. Dic pratice: sicut habetur in sermone magr̃i Vincẽti de eodem festo: qui incipit. Proposui pro luce habere illam: p̃te. i. Naz primo persuasit matri. vt pro sanitate consequenda iret ad sepulchꝝ beate Agathe. Et cum intrassent ecclesiam: legebatur euangeliũ in missa de muliere: que patiens fluxum sanguinis per. 12. annos: fuit a xp̃o curata: sicut legit. Mat. 9. Dic vt in legenda: ⁊ q̃ñ apparuit sibi btã Agatha ⁊c̃. ⁊ ꝯtinuo sanata ẽ mater. Tunc petiit ab ea: vt virum carnalem sibi nõ noiaret: ⁊c̃. Vide in dicto sermone magistri Vincenti parte. i.

¶ Tertia perditio ⁊c̃. Deus dat nobis tempus. Uni dat. 10. annos. alij. 20. ⁊c. vt acquiramus paradisum. Ipse. n. apperuit nobis ianuã: restat vt ad eũ vadam⁹ ⁊c. Virgili⁹.

Stat sua cuiq̃ dies breue ⁊ irreparabile
tempus.
Omnibus est vite: sed famam extendere
factis.

Hoc opus hic labor est ⁊c. Sed quid facit accidia? Facit hoiem stare in vno loco. Immo peius facit redire retro ⁊c. Et sic ꝑditur tempus: quod est preciosissima rerum. Unde quidam poeta.

Damna fleo rerum: sed plus fleo damna
dierum.
Quis rebus poterit succurrere: nemo diebus.

Nota quantum emeret vna anima dãnata vnam horam de tempore. Nota exẽplum Crisaurij q̃d Greg. recitat. 4. dialog. Sic hodie multi in senectute ⁊ in infirmitate querunt tempus ad penitendum ⁊ disponẽdũ de aĩa quod in iuuentute perdiderunt ⁊c. Ideo dicit scriptura. Quodcũq̃ potest manus tua facere. instanter operare: quia nec opus. nec ratio. nec scientia. nec sapientia. erunt apud inferos: quo tu properas Eccl's 9. c. Nota similitudinem de seruo qui tota die laboraret sed in sero nihil luchri afferret dño. Qñ homo incipit habere vsum liberi arbitrij: tunc incipit ambulare ad deũ. Modo dic mihi: quomodo eras: iam sunt tot anni? O me miserum. Tunc eram parũ deuotus modo nihil: vel sicut eram prius. Utinam non peior. Dic de quolibet statu s. de layco. de clerico. de religioso. qui bene incipit quandoq̃: ⁊ deuote aliquod bonuz opus: sed postea faciunt cursum asini. Nota similitudinem de naui. Si staret per plures menses in canellis: non iret ⁊c. Sic vos omnes transiretamus: quia nõ habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus Hebre. 9. Malum ergo signum est: si quis non proficiat ambulando de bono in melius: quia in via dei non progredi retrogredi est: vt ait Ber. Contra istam perditionem dicit scriptura. Nos non sumus subtractionis filij in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime Hebreo. 10. Ab hac perditione fuit liberata a deo beata Lucia: quia bene lucrata est tempus. Surgebat de nocte: faciebat multa bona opa ⁊c. Dic pratice ⁊c. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me domine ⁊c.

¶ Quarta perditio in diuitiarum ⁊ procedit ex auaritia. Auari credunt amare: ⁊ augere pecunias congregãdo: ⁊ hoc facit eas perdere. Da similitudinem: que habetur in sermone de beata Cecilia: qui incipit Liberasti me domine ⁊c. parte. 4. De hac perditione dicit scriptura. Perde pecuniam propter fratrem ⁊ amicum: ⁊ non abscondas illam sub lapide in perditionem Eccli. 29. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Quando incepit persecutio contra christianos: cogitauit se cito morituram. Ideo anteq̃ veniret ad passuz periculosum. fecit cambium: ⁊ posuit diuitias suas in mensa .s. in manibus pauperum. Ad practicam. Postq̃ enim obtinuit a matre: q̃ non nominaret sibi sponsum hominem mortalem ad corruptionem. Da mihi eunti ad dñm Iesum christũ integritatis mee custodẽ ⁊c. Dic praticam: vt habetur in legenda: ⁊ in sermone vbi supra parte. 2.

¶ Quinta perditio ⁊c. Hec procedit ex inconstantia. Quando enim hoc incipit bene agere: si postea deficit: perdit gloriam. Dicatur similitudo de cursoribus ad brauium: ardenter incipientibus: qui propter spinas dimittunt cursum: ⁊ alij precedunt: ⁊ lucrantur ⁊c. Ita accidit multis. O quot sunt religiosi: qui ardenter inceperunt currere ad christum: qui in capite cursus tenet brauiũ ⁊ coronã dicens. Venite ad me omnes ex

Mat.xi. Sed caue de spinis. Spine sunt derisiones et psecutiones: et alie tētationes etc. quas mali faciūt de bonis etc. Cōtra istos dicit scriptura. Veh illis: qui perdiderunt sustinentiā: et qui derelinquunt vias rectas et diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cum inspicere ceperit dñs Eccli.2. Sz beata Lucia semp perseuerauit in vita sancta vsqz ad coronā martyrij. Hic eius martyrium etc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo beati Thome apl'i.
Sermo.i.

Post dies octo iterū venit Jesus Jo.20. Et in euangelio hodierno. Pro intellectu morali thematis duo: videnda sunt. Primo quid significat iteruz venit Jesus. Scdo qd significat per octo dies. post quos Iesus venit. Primū erit pro introductione sermonis. Scdm pro prosecutione. Vel dic introitum sic. Pro declaratione thematis et introductione sermonis est notandum: ꝙ duplex est aduentus christi ad nos spūalis. Primus est per gratie infusionem. Scds per glorie collationem.

Primo venit in baptismo. Ante eniz baptismum diabolus est in anima hominis per potestatem: et in habitationem tanqz in ancilla sua: et tanqz fortis armatus custodiens atrium suuz Luc.xi. Et inde est ꝙ sacerdos non permittit baptizandum intrare in ecclesia: anteqz exorcizetur: per quez exorcismum expellitur diabolus: dicendo. Ergo maledicte diabole exi ab eo etc. Expulso ergo diabolo: xp̄s per baptismū venit in animam: et inhabitat ibi: tanqz in domo sua. Auctoritas. Hic est qui venit per aquam et sanguinem Jesus xp̄s: non in aqua soluz sz in aqua et sanguie.i. Jo.5. Nota in aqua et sanguine. Aqua.s. baptismi: qui quidē baptismus quia non habet virtutem lauandi aiam a peccatis: nisi ex virtute sanguinis christi. etiam si totum mare effunderetur: quinimmo nec martyrium: nec aliqd opus bonum esset meritorium sine merito sanguinis xp̄i. Ideo dicitur de martyribus Apo.7. ꝙ lauerūt stolas suas in sanguine agni et candidas fecerunt. Ideo subdit. Non in aqua solum: sed in aqua et sanguine.s. xp̄i. Ideo in signum huius: de latere christi in cruce dormientis exiuit sanguis et aqua. Jo.19. Et fuit vera aqua: non humor flemmaticus. sicut quidam heretici mentiuntur vt dicitur in.c. In quadā: de cele. mis. Aug. Que est tanta vis aque: vt corpus tangat et cor abluat.i.q.i. Detrahe.

Scds aduentus xp̄i spūalis est per glorie collationem.s. in morte. in qua venit xp̄s ad animam coronandam. De aduentu in morte dicit ipse dominus Mat.24. et Luc.12. Vigilate: quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Et subdit similitudinem: quare vigilare debemus dicens. Quoniaz si sciret pater familias: qua hora fur venturus esset. Vigilaret vtiqz et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati: quia qua hora non putatis. filius hominis veniet. Item de hoc aduentu dicit ipse dominus. Jo.14. Si abiero: et parauero vobis locum: iterum venio et accipiam vos ad meipsum: vt vbi ego sum. et vos sitis. Tunc ergo iteruz venit Jesus ad nos. Et sic patet primum. Quantum ad secundum dico: ꝙ per dies intelliguntur virtutes. Ratio quia dies lucet in se: et alijs. Sic virtutes lucēt in se: et in alijs per exempla. Ideo dicitur Prouerb.4. Justorum semita quasi lux splendens procedit: et crescit vsqz ad perfectum diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt enim vbi corruāt. His igitur ita declaratis dicit thema loquens de Thoma Aplo. ꝙ Iesus venit ad eum.s. coronandum iterum: post octo dies. Primo enim venerat xp̄s ad Thomā per gratie infusionē: qñ baptizatus fuit. qz oēs apli fuerunt baptizati a christo vt dicit Augus per illud verbū dñi. Qui lotus est nō indiget: nisi vt pedes lauet: vt refert Gratianus in decretis. de ꝯse. di.4. Qñ. In morte ergo venit iterum ad eum ꝑ glorie collationem. Sed notandū ꝙ nō statim venit ad eum iterum: sed post octo dies.i. post octo virtutes: in quibus se mirabiliter exercuit et sunt octo vz.

¶ Prima est fides clara.
¶ Scda est spes vera.
¶ Tertia est charitas perfecta.
¶ Quarta est prompta obedientia.
¶ Quinta est recta iustitia.
¶ Sexta est pura temperantia.
¶ Septima est alta prudentia.
¶ Octaua est firma constantia.

Post istos octo dies venit iterū xp̄s ad eum coronandū. Primus ergo dies .i. virtus est fides clara. Nota Clara: duplex ē enim .s. obscura que tegit̄ in corde: sed non manifestat̄ opere nec ore: ⁊ ista nō illuminat hoiem lumine gratie. Contra qd dicit̄ Mat. 5. Nemo accēdit lucernā ⁊ ponit eā sub modio ⁊c̄. Alia fides est clara: qn̄ .s. exterius manifestatur ore ⁊ opere: ⁊ hec ē necessaria ad salutem. Ro. 10. Si ꝯfitearis in ore tuo: dn̄m iesum xp̄m: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deus illum excitauit a mortuis: saluus eris. Corde enī creditur ad iustitiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutem. ps. Credidi .s. in corde: ꝓpter ꝙ locutus sum .s. in ore. Ego aūt humiliatus sum nimis .s. in ope. Hanc ergo fidem habuit btūs Thomas: qd patz in eo ꝙ dixit. Dn̄s meus ⁊ deus meus. ꝙ āt hec fides eius fuerit clara ⁊ excellēs: pz ex quattuor. Primo qz dn̄s eius fidē approbauit: cum dixit. Quia vidisti me Thoma: credidisti. Aliud quidē vidit ⁊ aliud credidit. Hominē vidit ⁊ deum credidit ⁊ ꝯfessus ē. Scdo pz ex eo qz ꝺm Chrisostimū magos baptizauit. Ex quo pz quātam in fide excellentiā habuit: qui primitias fidei gentium baptzare promeruit. Tertio pz ex eo ꝙ in ciuitate sua Edissa vbi corpus suum quiescit: nullū hereticum vel infidelē viuere permittit. Quarto pz ex eo ꝙ ecclesia q̄ errare nō potest. 24. q. i. A recta suam fidē imitari petit in oratione hodierna: vbi sic dicitur. Da nobis q̄s dn̄e bti Apl'i tui Thome solēnitatibus gloriari: vt eius semper ⁊ patrocinijs subleuemur. ⁊ fidem ꝯgrua deuotione sectemur.

¶ Scds dies dicitur spes vera: quia est duplex spes equiuoce tamen. Spes falsa est in peccatoribus: qui cum semper in peccatis perseuerent. sperant tamen sequi vitam eternā. asserentes ex hoc facto iniustū deū si ipsos pro demerito peccatoꝝ coronaret. Cōtra hoc dicit̄ Sap. 3. Infelix ⁊ vacua est spes illoꝝ: ⁊ labores sine fructu: ⁊ inutilia opera eoꝝ. Item Prouer. 10. Spes impioꝝ peribit. Uera ergo spes ē bonoꝝ timē tium deum: qui dicunt. Qm̄ tu es dn̄e spes mea ⁊c̄. Et h̄ fuit in btō Thoma. Istud pz ex eo verbo qd dixit rn̄dendo ad dn̄m: qui postq̄ dixerat. Quo ego vado scitis ⁊ viā scitis: rn̄dit Tho. ex desiderio ⁊ spe firma ꝯsequendi finem vltimū qui est beatitudo. Dn̄e nescimus quo vadis. Et quō possumus viam scire Jo. 14. Ex quibus verbis non solum relucet nobis spes Thome: sed etiam humilitas quā ꝯfessus est ⁊c̄. Uide supra in alio sermone eiusdem sancti Uincentij qui incipit Thomas vnus de. 12. ⁊c̄. parte. 2.

¶ Tertius dies est perfecta charitas. Perfecta charitas dicit̄ qn̄ homo est paratus subire mortē pro deo ⁊ veritatē. Ratio qz tunc vnūqdq3 dicit̄ perfectum: qn̄ attingit ad vltimum gradū sui. Ultimus aūt gradus charitatis est mori pro deo: iuxta illud Jo. 15. Maiorem charitatē nemo habet: vt animā suam ponat quis pro amicis suis. ergo ⁊c̄. Nota gradum duodecimum charitatis sicut dixi supra in alio sermone parte pma. Hoc aūt manifeste pz in illo ṽbo qd dixit. Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cum illo Jo. 12. Nō dixit fugiamus cum eo: qz xp̄s mortem nō fugiebat. Nec dixit 2°. expectemus eum: qz xp̄s mortē nō expectabat. sed sponte ad mortē ibat. Isa. 53. Oblatus est: qz ipse voluit. Nec dixit tertio. eatis vos: sz eamus nos: qz sibi voluit esse socius in aduersis: qui fuerat in prosperis. Ista est vera amicitia. Legitur de Cesare ꝙ nunq̄ dicebat militibus ite illuc: sed venite. Dicebat enī qd labor cū duce ꝑtitus: minor videt̄ esse militibus. Nec dixit 4° moriamur āte eū: qz hoc nullius fuisset vtilitatis: cum ianua nō eēt aperta. Nō dixit 5° moriamur post eū: qz viuere post xp̄m non reputabat vitā sed mortē: sed dixit Cum eo. Sciebat enim ꝙ btūs esset ille qui cum eo moreret̄: sicut patet in latrone.

¶ Quartus dies in obedientia prompta. Obediuit xp̄o. totaliter velociter. ⁊ ꝑseuerāter. Totaliter enī: qz de se nihil retinuit. Licet enim prius dixerit. Dn̄e quo vis mitte

me preterq̃ ad indos, ratio postea correxit dicens. Dñs meus es tu, ꝛ ego suus tuus: fiat voluntas tua. In hoc aũt imitatus est magr̃m suum: qui ait Mat. 26. Pr̃ si possibile est: transeat a me calix iste. Verũtñ nõ mea voluntas: sed tua fiat. Scdo obediuit velociter: q₂ mox in Indiá est ꝑfectus. Ber. Verus obediens mãdatum nõ ꝑcrastinat: sed parat aures auditui. pedes itineri. manus operi. ꝛ se totuz intra colligit: vt mandatum peragat imꝑantis. Tertio obediuit perseueranter: q₂ vsq₃ ad mortem: vt patebit infra in vltima parte sermonis: exemplo xp̃i. De quo dicitur Phil. 2. Factus est obe. vsq₃ ad mortem. ꝛc.

¶ Quintus dies est recta iudicia. Recta dicit̃: q̃n boni zelo sit iustitia: ꝛ non liuore vindicte: alias pctm̃ esset mortale: etiam si alias iustitia fieret: vt ꝓbatur. 23. q. 4. Ea vindicta. Et. q. 5. c. Miles. Et. c. Quũ minister. Hec ergo iustitia fuit in btõ Thoma: qd̃ pȝ in eo: ꝙ quasi vicarius dei spũ sctõ inspiratus: zelo iustitie ꝓtulit sniam cõtra illum: qui eum ꝑcusserat ꝛc. Nd̃ credẽdum est ipm̃ fecisse tanq̃ dei mister. sicut ꝛ Moyses fecit. sicut dicit̃ Exo. 2. Et in decret. 23. q. 4. Non in inferẽda. Sic ꝛ Helyas fecit contra quinquagenarios. 4. Re. 1. Et Eliseus contra pueros eum deridentes ꝛ illudẽtes 4. Re. 4. Vel dic hystoriam totaȝ ꝛc. Ubi notandum est: ꝙ eo qd̃ dicit̃ ꝙ Tho. imꝑcatus est malum illi: qui dedit sibi alapam: ꝙ hoc nõ fuit verum ſm Aug. Vel dic: ꝙ hoc fecit ex zelo iustitie: sicut Helyas contra quinquagenarios: sicut legit̃. 4. Re. 1. Sic ꝛ Eliseus cõtra pueros. 4. Re. 4. Sic ꝛ Dauid sepe imprecat̃ contra pctõres malum dicens. Conuertant̃ pctõres in infernum: oẽs gentes: qui obliuiscunt̃ deum. Item alibi. Veniat mors sup illos: ꝛ descendant in infernum viuentes ꝛc. Vel dic ꝙ hic dixit Thobias nõ per modum imprecantis sed per modum prenũciationis ꝓphetando illud qd̃ futurum erat: sicut Job maledixit diei suo denunciando id qd̃ erat Job. 3.

¶ Sextus dies est pura temperantia que presertim in duobus actibus exercetur vȝ. Primo in abstinẽdo a comestibilibus. Scdo a venereis. De primo patet existens in mensa coniugij regalis non comedebat ꝛc. De secundo quia castitas sua tãtum excellens fuit ꝙ etiam alios odore mirifico attrahebat. Unde sue merito castitatis sponsus ꝛ sponsa fecerunt votum virginitatis. Dic hystoriá.

¶ Septimus dies est alta prudentia. Prudentia est duplex. s. infima siue bassa ꝛ hec versatur circa terrena. ꝛ est falsa. Sicut est prudentia auari ad pecuniam congregandam. luxuriosi ad voluptates. superbi ad honores. Contra hanc dicitur. Perdaȝ sapientiam sapientum ꝛ prudentiam prudẽtum reprobabo. 1. Cor. 1. Prudẽtia ergo alta dicitur illa que versatur erga celestia capescenda que excellenter fuit in btõ Thoma: sicut patet in optimo modo quem adinuenit ad palatium edificandum in celo ꝛc. Dic hystoriam.

¶ Octauus dies constantia. Hec accepit brauium vite eterne: quia Non qui inceperit sed qui perseuerauerit: saluus erit Mat. 10. Et. 24. Ber. Inter ceteras virtutes sola perseuerantia coronatur: que habetur per firmam constantiam: per quam homo ita firmatur in dei seruitio: vt potius mortem pati velit q̃ consentire peccato. Hanc habuit beatus Thomas. Dic eius martyriuȝ. Post istos ergo octo dies iterum venit ad eum Jesus ꝛ ipsum ad gloriam exaltauit. Ad quam nos etiam dignetur ipse perducere qui pro nobis dignatus est de virgine nasci ꝛ in cruce mori. Deo gratias. Amen.

¶ De beato Stephano prothomartyre Sermo vnus.

Disputantes cum Stephano non po. resistere sapientie ꝛ spi. que loquebatur Act. 6. Inter ceteras ꝓmissiones quas christus fecit discipulis: singulariter fuit illa. Ego dabo vobis os ꝛ sapientiaȝ cui nõ poterunt resistere ꝛ contradicere oẽs aduersarij vestri Luc. 21. Os. i. eloquentiam in ore. Ratio huius ꝓmissionis fuit: quia christus volebat eos mittere per mundum. vbi habebant disputare contra phos ꝛ scientificos. Ipsi autem apostoli erant piscatores ꝛ rudes ꝛc. Ideo fuit necessaria ꝛc. Hec promissio fuit completa in oĩbus discipulis

sed singl'r in Stephanum vt dicit thema. Disputantes ꝛc. s'm verba thematis notani in beato Stephano duo singularia. s. p°.

Ex pte iudeorum pugna rigorosa: disputans cum stephano.

Ex parte christi victoria marauigliosa: ꝛ non poterant resistere.

¶ Quantum ad primū: bellum rigorosum esset si cōtra vnuz multi pugnarēt diuersis armoꝝ generibus. in circuitu ꝛc. sic multi pugnabāt ꝯ stephanum de fide catholica. Venerunt. n. cōtra eum rabini de qnqꝫ studijs generalibus. s. de qnqꝫ sinagogis disputantes cum eo. Dicit textus. Surrexerūt āt qdam ꝛc. Act. 6. Synagoga idem est ꝙ cōgregatio doctoꝝ ꝛ rabinoꝝ ꝛc. Questio est hic quare magis ꝛ potius insurrexerūt contra Stephanū ꝗꝫ cōtra apl'os ꝛ cōtra discipulos xpi: q tunc erāt ierl'm. R° q2 aliquid singularitat' erat in predicatione Stephani plusqꝫ in alijs in cōuertendo gētes. Hoc dicit textus Stephanus plenus gratia ꝛ fortitudine faciebat signa ꝛ ꝓdigia magna in populo Act. 6. Nota Gratia. s. illa. De qua Dauid. Diffusa est gratia ī labijs ꝛc. ps. 44. Scdo nota Fortitud'e: fortis fuit ꝯ luxuriam q2 fuit castissimus. vnde ꝓpter castitatem suā fuit prepositus mulieribus: vt dicit Act. 6. ꝛ 7. Dic hystoriam: ꝛ cū toto hoc Stephanus non dimittebat pniam. Item Faciebat prodigia. i. ꝓcul a digito q̄ sunt illa que nullo posse creature psit fieri vt suscitare mortuos: illuminare cecos ꝛc. Item Signa: signa sunt que psit fieri per naturā sed nō illo modo: vt curare infirmitates ꝛc. sed nō cōuertebant. Unde qnqꝫ synagoge insurrexerunt cōtra beatū Stephanū: ecce bataglia rigorosa. Et pz. pmū.

¶ Quantū ad s'dm ꝛc. Nota q̄ño btūs Stephanus predicabat de materia aduentus xpi dicens: ꝙ cecus erat q hoc clare nō cognoscebat. ꝛ allegabat illud verbuz Jacob. Nō auferet sceptrum de Juda ꝛ dux de fe. eius donec ve. qui mit. est ꝛ ipse erit expectatio gētiuz. Gen. 49. Declara ꝛc. Itē illud de hebdomadibus Danielis q̄ sunt. 490. anni q iam erant cōpleti. Contra hoc insurrexerunt synagoga Libertinoꝝ. volēs confundere beatum Stephanuz allegauit illud Isa. xi. Egredietur virga de radice yesse ꝛc. ꝛ sequitur ponendo signa aduentus xpi. Habitabit lupus cum agno: ꝛ pardus cum hedo accubabit. vitulus ꝛ leo ꝛ ouis simul morabuntur: ꝛ puer paruulus minabit eos. vitulus ꝛ vrsus pascētur. simul requiescēt catuli eoꝝ. ꝛ leo quasi bos comedet paleas. Cum ergo ista signa nō sint completa ergo stephane reuoca qđ dixisti. Rndit beatus Stephanus ꝙ signa sunt cōpleta: sed ꝓpha loquitur figuratiue de hoibus sub nomine bestiari: sicut Jacob alibi loquitur dicens. Catulus leonis Juda. ysachar asinus fortis. neptalim ceruus emissus. beniamin lupus rapax Gen. 49. Catulus leonis Juda: iuda dicitur leo q2 sicut leo dn̄atur bestijs: sic Dauid qui fuit de tribu iuda debebat dn̄ari ꝛc. Sic ergo loqtur Isaias. Lupus rapax fuit Matheus propter vsuras: vt dicit Beda. Agnus fuit Jo. euangelista: qui simul habitabant. Pardus diuersorum coloꝝ fuit Nicodemus. Hedus petrus apl's: qui simul habitabant. Vitulus de quo fiebat principale sacrificium. significat corpus xpi. Ouis simplex aiaz xpi. Leo diuinitatem. Puer paruus. i. xp̄s nouiter natus minabit eos. quia caro aia ꝛ diuinitas fuerunt in xp̄o. Et ꝙ Isa. loquatur de hoibus patet cum sequitur in textu. Nō nocebunt ꝛ non occident in vniuerso monte sancto meo: quia repleta est terra scientia christi ꝛc. Isa. xi. Et sic habuit victoriam.

Scdo surrexit contra eum synagoga Cyrennēsium: quia Stephanus p̄dicabat xpi diuinitatem dicens: ꝙ sicut deus olim assūpsit formam ignis cū daret legem iudeis: vt pz Exo. 19. Et. 29. ꝓpter ꝙ vocabatur ignis. Dn̄s deus tuus ignis ꝯsumēs est Deut. 4. Sic hodie deus assūpsit formā hūanā q̄ est melior ꝗꝫ forma ignis. ꝛ iō illā dimisit sed nō istā. Itē si xp̄s nō esset deus etiā seipm saluare nō posset ꝛc. Tunc illi ꝯ Stephanum arguebāt allegās textū. ps. 80. Israel si audieris me nō erit in te deus recens ꝛc. Rndit Stephanus ꝙ xp̄s nō est recēs sed eternus deus factus est homo recēs: sicut si fili⁹ regis fieret d nouo miles ꝛc. ꝛ sic vicit.

¶ Tertio insurrexerūt ꝯ eū illi de synagoga Alexādrinoꝝ. Dū. n. Stephanus p̄dicaret trinitatē ꝓsonaꝝ adducēs silitudinem de sole. vel igne ꝛc. ꝛ sicut radius solis ve/

nit in hunc mundum nō relinquens solem: sic filius ⁊c. Jō ps. 81. In sole posuit sibi deꝰ tabernaculū suū .i. silitudinē suā. Tūc dixerit. Cōtra Deu. 6. Audi isrl: dn̄s deꝰ tuꝰ deꝰ vnus est. Rn̄dit stephanus. Deꝰ vnus est in essentia: sed i ꝑsonis trinus. Et h vi: in auctate allata, vbi ponunt tria noia. Dn̄s s. pr. Deus. s. filiꝰ tuus. Deus. s. spūs sanctꝰ. Et in principio Biblie. In ꝑncipio creauit eloym in plurali: vbi ondit plr̄itas ꝑsonaꝝ.

¶ Quarto cū Stephanus ꝑdicaret de sacramēto eucharistie: adducēs rōem q: sicut per fructū diabolus induxit totū malū in mundo: sic deꝰ ꝑ fructū ꝟginis voluit afferre oē boni mūdo. De quo. Bn̄dictus fructꝰ ventris tui. Jō xp̄s Jo. 6. Hic est panis q de celo descēdit. q mādūcat hūc panem viuet in eternū Jo. 6. Tūc surrexit synagoga Cilicianoꝝ dicēs cū furia. Vos ꝑdicatis stulticias: q: panis nō est adorādus. Deut. 6. Dn̄m deū tuū adorabis: ⁊ illi soli ꝟuies. Rn̄dit Stephanus ꝙ sicut olim deus adorabat in archa. nūqd illud lignū adorabat sed deus in figura arche: sic hodie deꝰ adoratur in hostia. nō ipsa hostia.

¶ Quinto cū Stephanus ꝑdicaret ꝙ lex moysi cessabat ⁊ erat dimittenda qn̄tū ad cerimonialia ⁊ iudicialia: nō āt qn̄tū ad moralia. licet esset bona ꝓ illo tp̄e: adducent silitudinē de formatione hois Gen. 2. Formauit igit deꝰ hoiem ⁊c. bonū fuit corpus sed melior aīa sed optimus hō ꝑfectus: ita lex moysi bona erat tunc tanꝙ corpus. qa terrena tota erat nec ꝓmittebat celestia: sed melior est lex euangelica ⁊c. tanꝙ ꝑfecta q̄ nō ꝓmittit terrena. imo dicit ꝙ despiciatur. sed ꝓmittit celestia. vn̄ pria lex fuit lex pueroꝝ ⁊c. Tūc surrexerūt ꝯ eum illi de synagoga Asianoꝝ dicēs. Cōtra ⁊ nunqd dicit Dauid. Fidelia oia mādata eius ꝯfirmata in seculū sclī: Rn̄dit Stephanꝰ imo h auctas dicit ꝯ vos: dū dic. In sclm sclī. Primū seculū fuit ex quo iudei fuerūt i terra ꝓmissionis: ⁊ durauit vsqꝫ ad trāsmigrationē.

Scd̄m seculū a trāsmigratione vsqꝫ ad xp̄m. De h Dauid. Redēptionē misit dn̄s populo suo: mādauit in eternū testm̄ suuꝫ. Hic potes ponere silitudinē de testōre q ꝯdidit duo testamēta successiue. quoꝝ scd̄ꝫ derogat prio. Vn̄ Innocētiū tertiū i. c. Cū marthe: de cele. miss. Cū ergo nō possent euꝫ supare venerūt ad manꝰ. Accusauerūt ergo eū corā iudicibꝰ ēt obstiāt: ⁊ hūerūt tres falsos testes accusātes eū de blasphemia i deū. i moysēꝫ. ⁊ i legē. Sꝫ dū. b. stephanꝰ excusaret se faciēs magnū ꝟmōeꝫ q legr̄ Act 7. scā ē facies eiꝰ sic āgeli. Et illi stridebāt dētibꝰ i eū. Vidēs āt stephanꝰ ꝙ nec excusatio eiꝰ nec ꝑdicatio ꝓficiebat. icepit eos rdarguer ⁊c. narra breuit eiꝰ martyriū. am̄.

¶ Itē de codē. b. Stephano. ꝟmo. scd̄s.

Tephanus plenꝰ gr̄a. Act. 6. ⁊ i epl̄a hodierna. Pro dclaratōe themat ⁊ itroductiōe materie: notādū ꝙ qō fit a sacris theologis vtꝝ hō possit eē certꝰ se hēre gr̄am dei. Pro cuiꝰ euidentia nota ꝙ duplex est gr̄a dei q̄ theologi ponūt. Prima est gr̄a gratis data. Scd̄a est gr̄a gratū faciēs. Gr̄a grat data: est donū dei data alicui supra facultatē nō qdē ad salutē suam sꝫ alioꝝ: sicut est sciētia. ꝓphia. gr̄a miraculoꝝ: ⁊c. hmōi. De qbꝰ apl's ait. Vnicuiqꝫ āt dat maīfestādo sp̄s. i. gr̄a ꝑ quā pꝫ ad vtilitatē. Glo. alioꝝ. Alij qdē ꝑ sp̄m dat ꝟmo sapie. alij āt ꝟmo scie ꝯꝫ eūdē sp̄m. Alteri fides i eodē sp̄u. Alij gr̄a sanitatū in vno sp̄u. Alij opatio ꝟtutū. Alij ꝓphia. Alij discretio sp̄uuꝫ. Alij gn̄a linguaꝝ. Alij itꝑtatio ꝟmonū i. Cor. 12. Et sic sunt nouē sp̄ēs huius gr̄e gratis date quas hic enūerat apl's. Patet prīa gr̄a. Gr̄a ꝟo gratū faciens est donū dei. Et diffinit sic. Gr̄a est nitor aīe scꝭtūꝫ recōcilians amorē: que dat ꝑncipalr ad vtilitatē ⁊ salutē hn̄tis ꝑ quā efficit hō capax ⁊ dignus gloria vite eterne. Et ista gr̄a eē incōparabiliter excellentior prima. Vn̄ i. Cor. 12. Postꝙ apl's enūerauit dona pertinentia ad gratiā gratis dataꝫ subdit. Adhuc excellentiorē viam vobis demōstro. Et ostēdēs viam illaꝫ: subdit statim in 13. c. Loquēs de charitate q̄ aut est idem ꝙ gratia gratū faciēs. aut eidē gr̄e imediate vnita. Et hoc ꝓbat videlicet ꝙ hec gr̄a sit excellētior prima: q: prima gratia sine scd̄a nihil valet. s. habenti sibi. Vnde dicit. Si linguis hoiuꝫ loquar ⁊ angeloꝝ: charitatē aūt nō habuero, factus suꝫ velut es sonās

aut cymbalū tinniens. Et si habuero ꝓphe/
tiam: ⁊ nouerim mysteria omnia. ⁊ omnem
sciam. ⁊ habuero oēm fidē ita vt montes
transferam. charitatem aūt nō habuero ni/
hil sum. i. Cor. i3. Unde ex hoc habet ꝙ nul
la gratia gratis data ꝓdest hoi habēti: nisi
sit informata charitate ⁊ gratia scd'a. Uñ
Balaam fuit ꝓpheta sed malus hō: q2 ha/
buit primā gratiā gratis datā sine scd'a. s.
gratia gratā faciente. De quo habet Nu.
22. 23. ⁊. 24. Sic ⁊ multi fecerunt miracula
qui tñ sunt dānati. Sic ⁊ Saul fuit ꝓphe/
ta. i. Re. 4. Nā ⁊ Saul inter ꝓphetas ⁊ tñ
dānatus est. Sic ⁊ Cayphas ꝓphetauit cū
esset pontifex anni illius Jo. xi. Et tñ nōdū
fuit ꝓpheta Cayphas: q2 nō intellexit ver/
bū ꝓpheticum: qd' ꝓdixit Dañ. io. Intelli/
gentiā opus est in visione. De talibus ergo
qui ꝓphetauerunt ⁊ qui miracula fecerunt
⁊ tñ damnabunt ⁊ dicet illud ꝙ habetur
Mat. 7. vbi dñs dicit. Multi dicent in illa
die mihi. Dñe dñe nōne in noie tuo ꝓphe/
tauimus: ⁊ in tuo noie demonia eiecimus.
⁊ in tuo noie virtutes multas fecimus: Et
tunc ꝯfitebor illis: q2 nō noui vos. Disce/
dite a me qui opamini iniqtatē. Patet er/
go ꝙ gratia gratis data sine gratia gratuȝ
faciente inutilis est ipsi hñti. Sȝ grā gratū
faciens bene est vtilis sine grā gratis data:
sicut sunt quedā vetule. ⁊ aliqui imo multi
rudes. ydiote. ⁊ ignorātes: qui tñ sunt ma/
gis ꝑui dei ⁊ fuerūt. Sicut fuerunt Antoni
us. Macharius. ⁊ multi alij. De qbus dicit
Aug9. Surgūt indocti ⁊ rapiunt nobis ce
lum: nos aūt cū doctrinis nostris demergi
mur ad infernū. Uñ Aug9 in. 5i. de trinita
te loquēs de charitate sic ait. Nullū ē isto
dono excellentius: solū est qd' diuidit inter
filios regni ⁊ inter filios ꝑditionis eterne.
Hoc 5° presupposito: rñdeo ad ꝓpositam
qōnē ꝑ duplicē ꝯclusionē. Prima ꝯclusio ē
ꝙ de ꝑma grā pōt hō bene esse certus. pōt
enim hō bñ scire ꝑ certo se hīe genera lin/
guaꝝ. ꝓphetiā. sciam. ⁊ hmōi. lȝ qñqȝ sit ma
lum pro eo. i. Cor. 8. Scia inflat: charitas aūt
edificat. Si aūt loquimur de scd'a gratia. s.
gratū faciente: tunc distinguendū est tripli
citer fm ꝙ tripl'r pōt aliquid sciri: vt not.
Tho. i. 2. q. ii2. ar. 5. Pōt enim aliqd sciri.
Primo per diuinalem reuelationē.
Scd'o ꝑ humanalem certificationē.
Tertio ꝑ ꝯiecturalem presumptionem.
¶ Primo ergo modo ⁊c. Et hoc modo pōt
scire homo se hīe gratiā istam gratū facien
teȝ. Reuelat. n. deus qñqȝ hoi vt ꝑse homo
magnificēt: ius ⁊ feruentius diuina opa exe
quatur. Hoc tñ rarissime deus fecit. ⁊ facit
ne homo aut nimis ꝓsumat ⁊ negligat ope
ra vite: aut supbiat. Uñ Apl's dicebat. Ni/
hil mihi ꝯscius sum: sed nō in hoc iustifica
tus sum. Qui aūt iudicat me dñs ē. i. Cor.
4. Et in veteri testō legitur de Abraā: cui
reuelauit hoc deus dicens. Nunc cognoui
ꝙ timeas dñm. Et forte etiā de Moyse: cui
dixit dñs. Exo. 33. Inuenisti grām corā me.
Et infra. Ego ostendā omne bonū tibi. De
habraā legitur Geñ. 22. Nota Cognoui.
Glo. i. cognoscere te feci. Et dicit scūs Tho.
q. vbi supra ꝙ ibi loquitur de timore casto
qui nō est sine charitate. Sic etiā legitur de
Paulo cui dixit dñs. Suffic tibi grā mea.
2. Cor. i2. Itē. i. Cor. 2. Nos aūt nō spiritū
huius mundi accepimus: sed spūm qui ex
deo est. vt sciamus que a deo data sunt no
bis. Item Ro. 8. Certus sum enim ꝙ neqȝ
mors. neqȝ vita. neqȝ angeli. neqȝ principa/
tus. neqȝ virtutes. neqȝ instantia. neqȝ futu
ra ⁊c. Et infra. Neqȝ creatura alia poterit
nos separare a charitate dei: que ē in chri
sto iesu dño nr̃o. Uide Tho. i. 2. q. 23. ar. i.
ad quartū. Sic etiā raro contigit ꝙ deus
reuelauerit hoi peccatum suū futuꝝ: nec me
mini me legisse in scriptura nisi de Petro.
cui dñs futurū peccatū predixit: vt legitur
Mat. 26. Dicit tñ Tho. in. 2. sniaꝝ di. 4. ar.
2. ad primū. ꝙ Petrus dñi ꝓnunciationeȝ
accepit nō ꝑ certitudinem: sed ad cōmina
tionē dictā. ¶ Sic etiā videt oibus aplis
reuelatum: cum dixit eis dñs. Ego dispono
vobis sicut disposuit mihi pater meus re/
gnum: vt eda. ⁊ bi. super me. me. in re. me.
Luc. 22. Itē Mat. i9. Uos q reliqstis oia
⁊ secuti estis me: in regeneratione cuȝ se. fi.
ho. in se. maie. sue sede. ⁊ vos super se. i2.
iudi. i2. tribus israel Item Jo. i4. Ego roga
bo patrem ⁊ alium paraclytū dabit vobis:
vt maneat vobiscum in eternū. Et nota ꝙ
cū dixit hec verba: nō erat ibi iudas: vt re/
peri in quadā postilla. Hoc aūt cōmunit
deus alijs nō reuelat, ne propter securita/

tem decidant in negligentiá vel superbiá vt dixi: sed ambulemus inter spem & metú: quasi inter scillam & caribdim. ps. Beneplacitum est dño super timentes eum: & in eis qui sperant super misericordia eius. Et sic patet prima conclusio.

¶ Scdo modo. s. per humanalem certificationem. Unde dicit Tho. in. 2. sen. di. 4. q angeli creati nõ fuerunt prescij de sua beatitudine per certitudiné de casu suo: cum nec casus & cõfirmatio angelorum dependeát ex libero arbitrio q nõ est causa determinata ad vnum: nõ potuit eorum cognitio haberi sm certitudiné nisi a deo: qui presentialiter omnia intuet. Sed tñ sm coniecturaz poterant psupponere oés se habituros beatitudiné: q2 ad hoc eorum natura erat magis inclinata: & velut ad hoc instituta: sed suũ casum pscire nõ poterant ex seipsis nec per coniecturam nec per certitudiné: sed tantũ potentiam cadendi. Nec etiam fuit congruũ a deo eis reuelari ne pena culpá precederet. nec iterum bonis suá cõfirmationez ne distinctio culpam precederet. vt infra dicit. Si tamé vtriusq3 reuelatũ fuisset, recepissent illud nõ sm certitudinez prout in deo erat: sed sm suum modũ. quasi ad cautelá dictũ. Tho. Dicit tamen Ber. de gradibus humilitatis vt allegat Tho. q. vbi supra in 2. arti. q diabolus preuidit se super malos principatum habiturum: propter q in latere aquilonis soliũ suum ponere volebat: vt dr̃ Isa. 14. Qd quis verũ sit: nõ tñ preuidit casum suum: q2 poterat malorum princeps eé etiá bonus existens: sicut Joseph preuidit suum dñium non tñ venditionem. & alia ex quibus dominium cõsequutus est: vt notat ibi Tho. Sciédum ergo est q nõ potest sciri pro certo q aliquis habeat gratiá. Et h probat ratione & auctẽ. Ratio quidem est ista: q2 sm regulá phorum ois nostra cognitio ortum hz a sensu. Da exemplũ siquis te interrogaret de vino qd est in fiala: cuius saporis sit. vel coloris. vel odoris. non posses illud scire nisi per gustum. vel visum. vel odoratum. sic de sono p auditũ &c. Sic ét quicũq3 intellectus noster intelligit per scientiam aut credit per fidem: mediante sensu cognoscit. Unde Ro. 10. Fides ex auditu. auditus aũt p verbũ xpi. Modo ad ppositum: gratia dei nullo sensu pcipi põt. Non enim p sensum visus: q2 p visum nõ potest percipi nisi coloratũ vel sub rõne colorati: gratia aũt dei nõ est colorata. Nõ enim est viridis. neq3 alba. neq3 rubea &c. ergo per hunc sensuz gratia dei intellectus cognitione intrare nõ potest. Job. 9. Si venerit ad me. s. deus p gratiá nõ videbo illuz: si abierit nõ intelligam. Nec etiá põt intrare p sensum auditus: q2 per se nõ hz vocem. nec est vox. nec sonus: sed per arcus potest dici hic vocé per instrumétum predicatoris: iuxta illud Jo. 3. Spũs vbi vult spirat & vocé eius audis. s. in scripturis vel ex ore predicatoris: & nescis vnde veniat aut quo vadat. Cum ergo gratia nõ habeat vocé neq3 sonum: sequit q nõ possit percipi p sensum auditus. 1. Cor. 2. Qd oculus nõ vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascendit. que preparauit deus diligentibus se. Et infra. Que dei sunt nemo cognouit: nisi spiritus dei. Tertio nec põt percipi per sensum gustus: q2 nõ habet saporem: nec amaruz nec dulcem &c. Quarto nec per sensum odoratus: q2 nõ habet odorem. Quinto nec per sensum tactus: q2 tangi non potest. cum sit res spiritualis & nõ corporalis. Jo. 20. Palpate & videte: qm spũs car. & ossa nõ habz. Et sic nullo sensu percipi potest: & ↄsequenter nec intellectu cognosci eius certitudo. nulla ergo hũana certitudo de ea põt haberi. Patet ratio. Fiat ergo ratio formalis. Nullius rei cognitio hic humana potest haberi nisi per sensum: sed gratia dei gratũ faciens sensu percipi nõ põt. ergo &c. Auctoritas. Sunt iusti atq3 sapientes & opera eorum in manu dei: & tamen nescit homo verum odio vel amore dignus sit: sed oia in futurum seruantur incerta. Eccl's. 9. Ité Apl's. 1. Cor. 4. Nihil inquit mihi conscius sum: sed nõ in hoc iustificatus sum: qui aũt iudicat me dñs est. Bene põt hõ esse certus q sit in peccato mortali: sicut ille qui tenet concubinam. qui tenet vsuras. vel res furtiuas scienter. & hmõi. sed non põt esse certus q sit in gratia. Nota hic Exemplum de illo qui volebat se iurare imunem a culpis cõmissis: quod iuramentum temerariũ est: vt nota in. c. vltimo. De purga. cano. Nota etiá exemplum de muliere que egi-

penitētiam de adulterio cōmisso vtrū possit iurare se nō esse adulteram ꝛc̄. De quo ponit Pe. de pal. in. 4. sen. di. 35. Et scripsi in materia matrimonij. Et breuiter ꝭm mētem eius: dic primo ꝙ si iurat se nō adulteratam periurat. Idē. 2. Si iurat se immunē ab adulterio: q꞉ mentitur asserens dubiū ꝓ certo. Scriptū est enim. De ꝓpitiatu peccatoꝝ noli esse sine metu Eccl'i. 5. Et probatur hoc in p̄dicto. c. vlti. de pur. ca. Et hoc verū nisi esset certa de remissione culpe ex diuina reuelatione: sicut fuit illa cui dn̄s dixit. Nec ego te ꝯdēnabo Jo. 8. Idem ꝛ tertio si iurat se nō esse adulteram coram iudice eam interrogante: tunc enim esset piura: q꞉ debet tunc ꝭm intentionē iudicis iurare que refertur ad factū nō ad animum quem nunc h꞉. Unde Isidorus. 22. q. 5. Et originaliter in. 2. lib. sententiaꝝ. Quacunqꝫ arte verboꝝ quis iuret. deus tñ qui cōsciētie testis est. ita hoc accipit sicut ille cui iuratur intelligit ꝛc̄. Si aūt iurat extra iudicium: puta iurat hoc marito interrogāti an sit adultera. se nō esse adulteram nō periurat: q꞉ adultera est habens voluntatē adulterij. Unū ꝭm Aug. Jam non potest vocari adultera sicut curatus a lepra iam non est leprosus. Et habet̄ textus Augu. 32. q. i. ꝙ aūt vbi dicit Aug[9]. Cur adhuc deputam[9] adulteros quos credimus vel baptismate ablutos. vel pn̄ia esse sanatos: Item Chriso[9]. 32. q. i. Si quis vxorem post satisfactionem inquit pēne nō meretur vocari adultera: ita que scit se penitere ꝛ ꝓponat se abstinere nō est adultera etiam si sibi nō esset culpa dimissa. Nō enim debet in ea despici qđ fuit: q꞉ iam incipit esse qđ nō fuit: vt dicit textus Greg. 50. di. Ferrum. Patet ergo ꝙ nullus pōt cognoscere se esse in gratia ꝑ humanalē certificationē. Unū Job. 9. Etiā si simplex fuero: hoc ipsum ignorat aīa mea Item Jo. 3. Spūs vbi vult spirat. ꝛ vocem eius audis ꝛ nescis vnde veniat aut quo vadat. Et sic patet ꝭm.

¶ Tertio modo s. per ꝯiecturalē p̄sumptionem pōt homo presumere se esse in gratia gratū faciente. ꝓpter aliqua signa que videt ꝛ cognoscit i se. Et l꞉ multa possint poni tamen Tho. in. 4. sen. ponit q̄ttuor signa.

¶ Primū signū est vera peccatoꝝ ꝯtritio.

¶ Scđm est firma futuroꝝ euitatio.

¶ Tertium est libēs diuinoꝝ auditio.

¶ Quartum est prompta bonoꝝ oꝑatio.

Adde ꝙ scripsi in sermonibus post festū Trini. ser. 36. ꝛ ser. 114. parte scđa.

¶ In festo Joannis euangeliste. Sermo scđs.

Hic est discipulus ille quē diligebat Jesus Jo. vlti. Hic. s. Joānes Hoc verbum h꞉ difficultatem in theologia. Cum eni꞉ xp̄s oēs apl'os dilexerit dilectione nō solū naturali qua oēs creaturas deus diligit: iuxta illud Sapie. xi. Diligis oia que sunt ꝛ nihil odisti eoꝝ que fecisti. sed etiam dilectione gratuita charitatis. De qua Prou. 8. Ego diligentes me diligo. Item Jo. 15. Sicut dilexit me pater: ꝛ ego dilexi vos. Itē ibidē. Hoc est preceptum meum vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos: quare ergo dicit̄ spālīter de Joāne ꝙ est discipulus dilectionis. Et si dicat̄ ꝙ ideo dicitur discipulus quē diligebat xp̄s: q꞉ alijs magis dilectus. Cōtra videtur ꝙ Petrus fuit magis dilectus: tum q꞉ donum maius habuit. tum q꞉ plus dilexit iesum Petrus q̄ꝫ Joānes: vt probat̄ Jo. vlti. ꝛ habet̄. j. Pro cuius declaratione l꞉ vt dicit Tho. pte. i. q. 20. ar. 4. ad tertiū. presumptuosum sit ista diffinire: q꞉ vt dī Prouer. 16. Spirituū ponderator est dn̄s ꝛ nō alius: tamē sine veritatis preiudicio possumus sic distinguere: ꝙ ē triplex amor siue dilectio.

¶ Prima est dilectio affectionis cordialis.

¶ Scđa est dilectio donationis singularis.

¶ Tertia ē dilectio ꝯuersatiōis familiaris.

Potes dare similitudinē pro rudibus. Si tu haberes duas filias quas equaliter diligeres. sed vnā trades marito. ꝛ das sibi quēdā lapidē p̄ciosum valoris mille ducatis in dotem. Aliā tenes tecum in domo q̄ manducat tecum. dormit tecum. ꝯuersatur tecū ꝛc̄. Sed querit̄ a te quā plus diligis istaꝝ. R̄ndens amore cordiali vtrāqꝫ equaliter diligo. sed amore donationis magis diligis dotatā. Amore vero familiaritatis magis diligis illā que tecū ꝯuersat̄ ꝛc̄. Sic in ꝓposito: xp̄s amore primo. s. dilectionis cor

dialis oēs ap̄los dilexit. ⁊ equaliter dilexit
Petrū ⁊ Joānem: sed plus istos q̄ ceteros
vt videt. Sed amore 2°. s. donationis sin
gularis magis dilexit petrū. Qd patet: q²
maius donū sibi dedit. q² fecit eū vicariū
suum ⁊ principē alioꝝ. pastorem ecclesie. ⁊
totius mundi. Et sibi soli dictū est. Duc in
altum Luc. 5. Quia quotiens de aliq̄bus
ad fidei ꝓfunditatē dubitat ad Petrum
recurrendū est. 24. q. i. Nō turbatur. Et. c.
Quotiens. Ad idem facit de bap. maiores.
Et Mat. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝ.
Et q̄dcū q̄ ligaueris sup̄ terrā: erit ligatū
⁊ in celis. Et q̄dcū q̄ solueris sup̄ terrā: erit
solutum ⁊ in celis. Et Jo. 21. Pasce oues
meas. ⁊ hoc donū nō imerito sibi dedit: q²
Petrus promptius ⁊ feruētius dilexit chri
stum: vt p3 in multis p̄tibus euangelioꝝ.
Vn̄ sup illud Jo. vlt. Symon Joānis di
ligis me plus hᵢs: dicit Glo. q̄ xp̄s sciebat
q̄ petrus eū plus alijs diligebat: puta q̄n
audiens christum dixisse q̄ crucifigendus
erat ⁊c. quodā amore intimo motus petrus
dixit ei. Absit a te dn̄e. Non erit tibi hoc
Mat. 16. Item q̄n tunica succinxit se ⁊ mi
sit se in mare ⁊c. Jo. vlt. Item q̄n dixit. Dn̄e
si tu es iube me venire ad te sup̄ aquas ⁊c.
Mat. 14. Itē q̄n in nocte passionis exemit
gladium ⁊ percussit auriculam serui Malchi.
Item q̄n dixit. Et si oēs scandalizati fue
rint in te: ego nunq̄ scandalizabor. Et sic
hoc intellige de dilectione nō quidā chari
tatis. alioquin perfectior fuisset petrus q̄
Joannes. ⁊ consequenter magis dilectus fuis
set a xp̄o. etiā amore cordiali q² perfectior
in charitate meretur magis diligi a deo.
Quāntimo p̄fectione illaꝝ charitatis homo
h3 a deo. Quia Omne datū optimū ⁊ oē
donum p̄fectum desursum est: descendēs a
patre luminum Jaco. i. Intelligendum est
ergo q̄ petrus plus dilexerit xp̄m q̄ Joan
nes quātū ad quādā p̄mptitudinē vel fer
uorem: vt ponūt quidā s̄m q̄ refert Tho.
vbi supra. Tertio vero amore xp̄s dilexit
magis Joānem: q² magis enim familiarē
sibi fecit ⁊ maiorem sibi familiaritatē ostē
dit: vt. j. patebit in prosecutione sermonis.
Quare aūt hanc sibi familiaritatē magis
q̄ alijs ostendit. ponit Beda sic inquiens.
Diligebat Joānem iesus nō exceptis singu
lariter solū: sed pre ceteris quos diligebat
familiarius vnū: quem sp̄alis p̄rogatiua
castitatis āpliori dilectione fecerat dignū.
Et s̄m hunc tertium amorē intelligit the
ma dum dicit. Hic est discipulus ⁊c. Pa
tet ergo thema. Modo dices tu: quare fa
miliarius xp̄s dilexit Joānem q̄ ceteros
ap̄los? Beda ponit vnā rōnem. s. ꝓpter vir
ginitatē: sed addamus alias quattuor vel
quinq̄. R°. ꝓpter sex excellētias siue p̄ro
gatiuas quas habuit: que fuerunt quasi si
gna quedā siue effectus q̄bus probatur q̄
xp̄s ipsum familiarius dilexit.

Prima est attinentia parentalis.

Secūda est ꝯtinentia virginalis.

Tertia est sapientia diuinalis.

Quarta est beniuolentia proximalis de
quo exemplum.

Quinta est preseruantia martyrialis.

Sexta est magnificentia. supernalis.

¶ Prima ergo excellentia ⁊c. Nota genea
logiā ipsius quō fuit frater ꝯsobrinus xp̄i.
Et Joachim. Cleopha. Salome. tres An
na marias. Quas habuit: iūxit Joseph. Al
pheo. Zebedeo. Vnius hec mater. hec quat
tuor. illa duoꝝ. Diceret aliquis sed q̄ priui
legiū est Joānis q̄ sit ꝯsanguineus xp̄i: cū
multi alij fuerint. s. Jacobus maior. Jacobus
minor. Joseph. Symon. ⁊ Tadeus. R°: q²
nō solum fuit ꝯsobrinus xp̄i per naturalē
ꝯiunctionem: sed etiam fuit frater ipsius p̄
sp̄alem appropriationē: q̄n. s. xp̄s in cruce cō
mendauit sibi matrem ⁊ ipsū matri dicēs.
Mulier ecce filius tuus. Et hoc verus pa
tet q̄ beatus Joānes fuit verus filius vir
ginis gloriose. Nam si verus filius alicuius
dr̄ quē natura filium facit: cur non magis
verus dr̄ filius alicuius ille quē deus facit.
Et ex hoc sequit̄ q̄ btūs Joānes fuit ve
rus frater christi. Et discipulo. Ecce mater
tua Jo. 19. Vn̄ ⁊ beata virgo felicior fuit p̄
pter maternitatē sp̄ualē q̄ corporalē. Vt
de isra sermone annūciationis qui incipit
Aue gratia plena. Nota moraliter quō hāc
excellētiā pōt q̄libet nostrū hēe ⁊ excellenti
us: q² melior est ꝯsanguinitas siue fraterni
tas xp̄i sp̄ualis q̄ carnalis. Nā multi fue
runt consanguinei xp̄i qui fuerūt mali sicut
patet in genealogia christi. De quo Mat. i.
Inter quos fuerunt Manasses. Amon.

Roboam. ⁊ multi alij. Item mulieres. Ra-ab meretrix. Thamar meretrix. Barsabee adultera. Ruth pagana. licet postea fuerit fidelis. Consanguinitas aũt spũalis xp̄i sp̄ facit bonos nec potest esse in malis. Et attende hic q̄ cũ Matheus scriberet genealogiam xp̄i. de nulla femina mentionem fecit nisi de hijs que fuerant male. vel ꝓpter fornicationem sicut Barsabee. Thamar. ⁊ Raab. vel ꝓpter infidelitatem sicut Ruth q̄uis postea ⁊ ista fuerit conuersa ad fidẽ ⁊ ille ad pn̄iam. Et hoc ideo vt daret spem petõribus ostendẽdo ꝙ de petõribus christus originem trahens peccatores non abhorreret. Filius enim hois venit querere ⁊ saluum facere: q̄d perierat Luc. 19. Itẽ Mat. 9. Non veni vocare iustos sed peccatores. ⁊ s̄m hoc intelligit illud dictũ Isa. 16. Emitte agnum dñe dñatorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Quilibet enim in gratia constitutus gratum faciente dicitur consanguineus xp̄i. Q̄d patet Mat. 12. vbi dixit xp̄s. Que est mater mea ⁊ qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos: dixit. Ecce mat̄ mea: ⁊ fratres mei. Quicunq̄ enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater. soror. ⁊ mater est Mat. 12. Et similiter quilibet enim obediens diuinis mandatis: est consanguineus xp̄i. Dic hystoriã. Et nota cõtra illos qui potius volũt esse filij diaboli q̄ fratres xp̄i: sicut sunt lusores ad taxillos. ⁊ qui laborant in festis ⁊c̄. Dic vt expedit. Nota hic de tabernis que sũmo mane aperiuntur in diebus festiuis: q̄ ois peccator est filius diaboli. Jo. 8. Vos ex patre diabolo estis ⁊c̄. ⁊ seruus peccati: sicut dicitur Jo. 8.

¶ Secũda excellentia Joanis ⁊c̄. Quia fuit virgo ⁊ ideo maiorem familiaritatem sibi ostendit: quia omne simile appetit suum simile. Eccl'i. 13. Omne aial diligit simile sibi. Christus aũt fuit virgo purissimus. Talis decebat vt esset nobis põtifex sanctus Innocens. impollutus. segregatus a peccatoribus. ⁊ excelsior celis factus. Hebr. 7. Nota quinq̄ verba. Sanctus. i. omni gr̄a plenus ⁊ confirmatus. Innocens a petõ actuali. Impollutus a macula originali. Segregatus a pecca. q̄ caro eius de massa peccatrice assumpta est ⁊ mundata. Et excelsior celis. i. angelis factus q̄ verbo vnitus. Sic ergo placuit sibi conuersari familiarius cũ Joanne propter eius virginitatem. Unde Beda. Diligebat Joannem Jesus ⁊c. vide supra in fine introitus. Unde Prouer. 22. Qui diligit cordis munditiã: propter gratiam labiorum suoꝝ habebit amicũ regẽ. Et nonne aliqui fuerunt etiam discipuli virginis: sicut Jacobus minor. ⁊ de maiore nõ legitur ꝙ habuit vxorem. nec de Andrea. nec de Philippo. Simone ⁊ Thadeo: Sꝫ Bꝫ⁹ non eo modo. quo Joannes: q̄ de nuptijs fuit a christo vocatus. Unde Hieronymus in ꝓlogo super ioannem. Hic est Joãnes euangelista vnus ex discipulis dei qui virgo a deo electus est. quẽ de nuptijs volentẽ nubere. i. carnaliter cognoscere vxorem vocauit de⁹. Hec ille. Iste sunt nuptie de quibus legitur Jo. 2. ꝙ Christus fuit inuitatus ⁊ virgo Maria ⁊ mutauit aquam concupiscentie carnalis in vinum charitatis in Joanne. Et hoc exemplo sumpsit eccl'ia ꝙ matrimonium non consũmatum per ingressum religionis separari possit: quia vinculum spũale per mortem spũalem dissoluitur. vt in. c. Ex publici. Et. c. Verũ de ꝯuer. coniu. Dic vt expedit. Moraliter vero contra luxuriosos. Nõ precipit nobis christus vt relinquatis vxores sed concubinas. Deberet prelatus prouidere: quia corrumpunt alios. Nec valꝫ priuilegium ciuitatis ꝙ nõ possit procedi contra delinquentes nisi ꝑ viam accusationis: quia non debet intelligi in spiritualibus. quinimmo etiã si expresse in spiritualibus loqueretur non valeret: q̄a non approbat̄ a iure canonico: vt in. c. Ecclesia sancte Marie. De constitutionibus Et nota in regula Peccatum libro. 6. Item quia videtur esse in fauorem peccati: iõ ⁊c. ar. i. c. fi. de prescriptionibus. Et in. c. Nouit de iudicijs. Benefacit ꝙ legitur ⁊ nota. in Auc̄. cassa. de sacris eccle. Dic vt placet.

¶ Tertia excellẽtia ⁊c̄. Propter sapiaꝫ suã diuinalẽ assimilat̄ aqle. Apoc̄. 10. Quartum aial sile aqle. Et hoc ꝓpter triplicẽ naturã aquile cui assimilatur Joannes.

Prima est volatus sublimitas.

Scd̄a est visus acuitas.

Tertia est prudentia ⁊ sagacitas.

Primū patet:qꝛ aquila sublimius volat alījs auibus:sic ⁊ Ioānes sublime volauit penetrando celos. ⁊ pertingens vsq3 ad diuinitatē:qꝛ per euangeliū suū cognouimus diuinitatē ⁊ trinitatē dei. Alīj euāgeliste volauerunt ꝓpe terrā:qꝛ de humanitate xp̄i locuti sunt. vnūquodq3 enim ex quattuor aialibus habebat alas:solus Ioānes de diuinitate incepit di. In principio erat verbū. Unde Hieronymus in prologo biblie. Ioānes rusticus:piscator indoctus. Et vnde illa vox obsecro. In principio erat verbum ⁊ verbū erat apud deum ⁊ deus erat verbum: Et infra. Hoc doctus Plato nesciuit. hoc. Demosthenes eloquens ignorauit. Et Beda. Ioānes intonans vocem theologatur quā nemo prius edere nouerat emisit. In principio erat verbū. quā tanto pondere grauidā reliqt:vt si aliquanto plus intonare voluisset. nec ipse mūdus capere potuisset. Istam aūt sapiam acquisiuit Ioannes ex gazophilatio pectoris dn̄i. Un̄ Hieronymus ⁊ ecclesia in scd̄a aūt. Supra pectus dn̄i recūbens. euangelīj fluenta de ipso sacro dn̄ici pectoris fonte potauit. Hec ille. Un̄ Petrus damianus. Hanc super eminentē diuine sapientie grām. ex illo celesti gazofilatio in quo sunt omnes thesauri sapiētie ⁊ scientie dei traxit. Et nō immerito:vt qui carnis sibi amputauit illecebras celestiū epulaꝝ delitījs frueret: ⁊ illuc aciē mētis attingeret. quo non ꝓpha. nō patriarcha. nō deniq3 quisq3 ab ipso mundi principio i carne positus. noscitur aspirasse. Ex hoc ergo apud grecos Maria theothecos Ioānes vero theologus appellat. Petrus aūt xp̄i erat gazophilatiū diuine sapiētie. Un̄ Colos. 2. In quo sunt oēs thesauri sapientie ⁊ scie dei. Scd̄o Aquila acutū visum h3. Unde dicit Isidorus. Aquila dr̄ ab acumine. Sic ⁊ Ioānes preuidit futura multa que fienda erāt in ecclesia: ⁊ presertim tempore antichristi:vt p3 in apocalipsi.

Tertio h3 naturalem astuciam in faciendo nidum:qꝛ ponit ibi lapides preciosos habētes virtutem fugandi serpentes. Sic Ioānes in suo euangelio qd̄ est nidus in quo nutriuntur filīj dei. posuit lapides preciosos qui fugant omnes hereticos. Unus lapis preciosus est. In principio .i. in eternitate. erat verbu3 Iste lapis fugat Nestoriū qui dixit xp̄m habuisse principiu3. Alius: Et verbum erat apud deum. Iste fugat Sabellium qui dixit ꝙ in diuinis nulla est distinctio personaꝝ. Alius. Et deus erat verbum. Iste fugat Arrium qui dixit filiū minorem patre. Alius. Omnia per ipsum facta sunt. Iste fugat Manicheum qui dixit visibilia a deo creata nō esse. Alius. Et verbum caro factum ē. Iste etiā fugat Ualētinum qui dixit christu3 habuisse corpus de celo factū super se:super illud verbū Ap̄li. i. Cor. 15. Primus homo de terra terrenus:secūdus homo de celo celestis:sed illud intelligit quātum ad naturā assumētē:vel quātum ad modū assumēdum. ꝙ si esset verum illd̄ corpus nō esset caro cum caro dicat aliqd cōpositum ex quattuor elementis. Propter hanc ergo sapiētiam meruit a christo familiarius diligi. Sap. 7. Neminem diligit deus:nisi eū quicum sapia inhabitat.

¶ Quarta excellentia ⁊c̄. Nota ꝙ multotiens Ioānes fuit in periculo mortis: ⁊ deus semper illum a martyrio preseruauit. Nam ter fuit in periculo mortis. Primo quādo fuit missus a Domitiano in feruentis olei dolium. Scd̄o qn̄ fuit ab eodem relegatus in insulam Pathmos. vbi omni fuit humano solatio destitutus. Tertio quādo venenum bibit:sibi ab Aristodemo oblatū. Sed in oleo feruenti habuit refrigerium. In feruentis olei dolium missus diuina se protegente gratia illesus exiuit. In relegatione habuit consolationē ex reuelatione diuina quia tunc scripsit ibi apocalipsim. In haustu veneni habuit illesionem. Unde pōt sibi illud verbum conuenire dn̄i. Quum trāsieris per aquas tecum ero: ⁊ flumina nō operient te:et quū ambulaueris i igne nō combureris Isa. 43. Et hoc est qd̄ dixit dn̄s de eo Io. vlt. Sic eum volo manere donec veniam. Qd̄ sic exponit Chriso. i. Nolo ipsu3 per martyrium cōsumari:sed expectare donec ego veniens recipiam eum in eterna beatitudine. Est tn̄ notandu3 ꝙ l3 ex diuina prouidentia btūs Ioānes fuerit a martyrio preseruatus:nō tamen martyrīj meritū ꝑdidit. Qd̄ patet ex ṽbo dn̄i cum dixit. Calicem quidem meum bibetis ⁊c̄. Mat. 20. Dic historiam.

¶ Quinta excellētia est magnificētia supnalis. Nota eius mortē. Et quō vnum a discipulis portaret semp dicebat. Filioli diligite inuicem: tandē fecit fieri foueam rc̄. Nota quadruplicē opinionē de eius corpore ⁊ morte: quaꝝ opinionū due sunt ꝙ vixit: alie due sunt ꝙ mortuus est. Prima ergo opinio est ꝙ viuit ꝫ dormit sub terra: sed hoc est ridiculum: qꝛ videret sibi facta iniuria: vt ait Aug⁹. Si alijs apl'is in vita eterna regnantibus: ipse dormiret. Et videt ista opinio reprobari ab ecclesia in officio hodierno: vt pꝫ in. 7. aīt. in qua dicit. Apparuit caro suo Joanni dn̄s iesus xp̄s cuꝫ discipulis suis: ⁊ ait illi. Ueni dilecte meus ad me: qꝛ tempus est vt epuleris in ꝯuiuio meo cum fratribus tuis. Ad idem facit octaua ⁊ nona aīt. Scd̄a opinio fuit ꝙ viuit adhuc in paradiso terrestri: ⁊ venturus est ad predicandū ꝯtra antixp̄m: vt sic sint tres testes ꝯ eum. Unus in lege nature. s. Enoch. Alius in lege scripture. s. Helias. Alius in lege grē. s. Joānes. Sed ista opinio videtur reprobari per aīs. supradictas qd̄ accipere volunt ex verbis dn̄i dū dixit Petro post resurrectionez sequere me. Et ꝯuersus pe. rc̄. Jo. vlt. Sic eū volo manere donec veniā. itelligētes illud donec veniā. s. ad iudiciū ꝙ falsum est vt ipse refert. di. Et nō dixit Jesus qa nō moritur: sed sic eū volo manere donec veniam. s. cū apparuero ei in hora mortis ipi⁹ rc. Tu aūt petre me sequere. s. per mortē crucis. Itē videt cōtrariari hec opinio aucti apocalypsis vbi dr̄: ꝙ erūt tm̄ duo testes ꝯ antixp̄m ⁊ nō tres: sicut ista opinio dicit. Unde di Apoc̄. xi. Dabo duobus testibus meis: ⁊ ꝓphetabūt diebus mille ducentis sexagita amicti saccis rc̄. Tertia opinio hꝫ ꝙ mortuus est. aīa aūt eius est glorificata in celo: sed corpus est in loco hoībus ignoto. sed deo cognito reseruatuꝫ: sicut ⁊ de corpore Moysi dī. Quare aūt hoc fecit deus: inter diuina secreta annumerandū est. Sed hec opinio pōt reprobari eadem ratione qua prima opinio. Cum. n. alioꝝ apl'oꝝ corpora sint in magno honore in eccl'ia: cur hoc corp⁹ sanctissimum hoc honore priuādū fuerit? Nec obstat de moyse: qꝛ illud fecit deus ne daretur Judeis occasio ydolatrie. ad quam vel de proni erant. Unde super illud verbum eplē Jude cum Michael archangelus cuꝫ diabolo disputans altercaret de moysi corpore dicit Glo. Preuiderat enim dn̄s moysem post mortem a Judeis adorandum si corpus p̄sentialiter haberēt: ideo diabolus desiderās cultum legis verti in ydolatriam altercatus fuisse dr̄ cum illo angelus: qꝛ g a deo missus fuerat Michael dr̄. i. quis vt deus. Quarta opinio habet ꝙ mortuus est in illa fouea ⁊ postea resurrexit: ⁊ est in aīa ⁊ corpore glorificato i paradiso celesti. ⁊ hanc videtur Tho. asserere in epl'a sup Joannē. Et hoc videtur ꝯuenientior lꝫ non sit pro articulo fidei tenenda. Deo gratias. Hoc idem videt sentire Aug⁹. in quodam sermone pascali qui incipit Dignū ⁊ congruū rc̄. Et Hieronymus in s̄mone assumptiōis qui dīit Joānē fuisse mortuū sed iā resurrexisse ⁊ corpore ⁊ aīa esse beatū. Magister aūt in hystorijs scolasticis dicit ꝙ de h melius pie dubitare ꝙ temere diffinire.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo Innocentium. Sermo. i.

Pueros percusserunt gladio ⁊ euasi ego solus Job. i. Nota ad euidentiam triplex martyrium. s. mente ⁊ corpore vt habuit beatus Stephanus. Scd̄m mente .i. affectu sed nō corpore: ⁊ istud habuit beatus Jo. euangelista. Tertium corpore sed nō mēte. i. voluntate ⁊ istud fuit in inocentibus de quibus hodie fit festum. Uel dic ꝙ triplicez portam paradisi aperuit xp̄s. s. portam pn̄ie. portam obedientie. ⁊ portam innocentie. Per p̄mam portam itrauit beatus Stephanus. per pniaꝫ ⁊ etiā martyriū rc̄. Luc̄. 5. Non veni vocare iustos sed peccatores ad pniam. Per scd̄am intrauit beatus Jo. qui obediuit ⁊ cōsi'ijs rc̄. Per tertiam intrauerunt innocentes: de quibus fit festū hodie. Pro declaratione nota ꝙ magna differētia fuit inter principium vite christi ⁊ finem: qꝛ in fine voluit mori solus. i. sine societate alicuius sancti. Ratio ne crederet ꝙ sua mors non suffecisset ad salutem. Jo

dixit Iudeis in nocte passionis. Quem que
ritis? Si ergo me queritis: sinite hos abire
Jo.19. Quia solus voluit mori: licet cum la-
tronibus sed non cum aliquo sancto. & fuit
cōpleta ꝓphia Isa.63. Torcular calcaui so
lus: & de gentibus nō est vir mecum. Nota
Torcular.s. crucis: in quo racemus huma
nitatis fuit calcatus. & vinū sanguis effu-
sum totum: qꝛ illud modicuꝫ sanguis qđ re
manserat xp̄s voluit post mortē effundere.
qn̄ miles lancea latus eius apperuit & ꝯti-
nuo exiuit sanguis & aqua Jo.19. &c̄. Non
est vir mecuꝫ. Vir dicit a virtute.i. sanctus.
Ecce finis vite xp̄i: qꝛ omnes ap̄li fugerūt
& inter latrones crucifixus est. Isa.53. Et cū
sceleratis deputatus est. Sꝫ principiū fuit
ecōtra: qꝛ omnes inocentes Bethleem fue-
runt occisi & ipse solus voluit euadere. nec
voluit tunc mori. nō qꝛ sua mors tunc non
suffecisset &c̄. sed quia indigebamus instru-
ctione euangelice doctrine ab ore eius. Itē
vt ostenderet se voluntarie mori voluit mo
ri inpfecta etate. Isa.53. Oblatus est: quia
ip̄e voluit. Item vt ostenderet deitatē suā
per miracula que facturus erat. De hoc ꝓ-
phetia & figura & preceptum Exo.23. Non
coques edum in lacte matris sue. Verbum
est dei ad herodem. Edum.i. xp̄m: non co-
ques: occidendo. in lacte matris sue.i. pue-
rum paruulū lactantē. Nota ꝯtra Judeos
qui intelligunt solum ad lr̄am quasi deus
esset cocus eorum. Nota ꝙ predictū prece-
ptū ter replicatur a Moyse.s. Exo.23.&.34.
Et Deut.14. Et ter proposuit herodis occi-
dere xp̄m pueꝝ. Primo in natiuitate audi-
ens de claritate noctis. de aīalibus adoran
tibus. & angelis cantantibus &c̄. sed nō fuit
ausus timens insultum. Sc̄do aduentu triū
regum Mat.2. Tertio qn̄ fuit presentatus
in templo. Vel ideo ter quia tribus modis
fuerunt innocentes ab herode occisi. Qui-
dam enim occisi gladio Quidam strangu-
lati. Quidaꝫ percussi parietibus. Unde di
xit angelus in somnis Joseph. Accipe pue-
rum &c̄. & tunc herodes occidit pueros &
euasit xp̄s. Ideo dicit thema in p̄sona chri
sti. Pueros &c̄. In quo themate tanguntur
due materie. Prima est de morte innocen-
tū preciosa. Sc̄da de fuga christi virtuosa:
ibi Et euasi ego solus. Hodie predicabo
de prima. de qua inuenio tres rationes seu
causas mortis puerorum istorum. Prima
ex parte christi. Sc̄da ex parte herodis.
Tertia ex parte iudeorum.

Ex parte christi causa fuit obediētia co-
piosa.

Ex parte herodis malitia vitiosa.

Ex parte iudeoꝝ duriciam malignosa.

¶ Dico primo &c̄. Declaro. Christus voluit
obedire preceptum veteris legis vt cōple-
ret illam & terminaret: quia christus fuit fi-
nis veteris legis & principium noue. Ego
sum alpha & o primus & nouissimus Apo-
ca. vltimo. Alpha est prima littera alpha-
beti grecorum. & o est vltima &c̄. Ego sum
alpha.i. principium noue legis: & o.i. finis
veteris legis. Unde dicit ipse Mat.5. No-
lite putare: qm̄ veni soluere legem aut pro-
phetas. Non veni soluere sed adimplere.
Amen quippe dico vobis donec transeat
celum & terra &c̄. vsqꝫ omnia fiant. Nota
Celum.i. anima christi: & terra.i. corpus: ce-
lum ergo & terra transierunt in morte chri-
sti. Anima transiuit ad lymbum: & corpus
ad sepulchrum: & diuinitas cum vtroqꝫ: &
tunc lex moysi transiuit quā christus serua
uit. nec aliquod preceptum dimisit. Modo
inter alia precepta erat vnum de primitijs
offerendis. Verbi gratia. De primis fructi-
bus vue &c̄. Auctoritas. Cumqꝫ intraueris
terraꝫ quā dominꝰ deus tuus tibi daturus
est possidendam & obtinueris eam atqꝫ ha-
bitaueris in illa: tolles de cunctis frugibus
tuis primitias & pones in cartallo. pergesqꝫ
ad locum quem dominus deus tuus elege
rit vt ibi inuocetur nomen eius. Deutero.
26. Hoc fuit simul & preceptum & figura
de christo. Inquātum fuit preceptuꝫ. est ver
bum dei ad populum israel. Inquātum est
figura est verbum dei patris ad filiuꝫ. No
ta Cum intraueris terram.s. in die incarna
tionis: habitaueris in illa.s. nascendo. Jo.1.
Et verbum caro factum est & habitabit in
nobis. Frugibus tuis: fructus quos christꝰ
expectabat erant martyres. confessores. vir
gines. penitentes &c̄. erant innumerabiles.
Apoc̄.7. Vidi turbam quā nemo qꝫ dinu.
nemo poterat. Primitie istorum fructuum
fuerunt Innocentes quos xp̄s obtulit deo
patri de fructibus agri sui.i. mundi huius.

Sed nota Incartallo.i.in lymbo patrū in quo xp̄s posuit Innocentes ⁊ fuerunt ibi p.33.annos ⁊ post passionem in die ascēsio-nis xp̄s obtulit eas in paradiso primitias deo patri. Ideo dicit.pergensq̃ ⁊c̄. De hoc auctoritas noui testamenti. Ps.i.Innocentes empti sunt ex oib⁹.i.sanctis futuris:primitie deo ⁊ agno. Et in ore ipsoꝝ nō est inuentum mendatium. Empti sunt.i.sanguine agni.ps.Innocentes ⁊ recti adheserunt mihi:q꜡ sustinui te. Sine macula eni sunt ante thronum dei Apoc̄.14. Nota Mēdatium:sed que laus est ipsoꝝ isti cum nescirent loqui: R⁹ post mortem locuti sunt sanctis patribus interrogantibus ⁊c̄.⁊ dixerūt ꝙ messias venerat propter quem occisi sumus ⁊c̄. Hoc nō fuit mendacium sed veꝝ. Nota Sine macula:duplex macula est in pueris.i.macula culpe ⁊ ignorantie. Culpe i.originalis. Dic quid est:ac si imago dum portatur ad templum cadat in lutum ⁊c̄. Auctoritas. Quid est homo vt imaculat⁹ sit.i.sine culpa originali:⁊ iustus appareat natus de muliere ⁊c̄. Job.15. Scd̄a macula est ignorantia que est maior in puero q̄ȝ in bestijs ⁊c̄. Ab istis duabus maculis fuerunt pueri isti liberati. A prima per martyrium.magis enim purificat martyrium q̄ȝ baptismus in hoc:quia de martyrio sit festum sed non de baptismo.nec de circūcisione ⁊c̄. Ideo dicit Apoc̄.7. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione ⁊ lauerunt stolas suas in sanguinem agni: quia virtute passionis xp̄i purificati sunt. A secunda etiam macula ignorantie purificati sunt: quia per martyrium infusa est maior scientia q̄ȝ aliquis ph̄s vel theologus habuit in hac vita. Dicatur similitudo de tacea forbita sub clamide posita que discoopta ad radium solis multum lucet ⁊c̄. Ideo Grego. Quid est ꝙ non videant qui vidente oia vident. Et licet non statim viderint deum per essentiam:tamen magnam sciam habuerunt. Tum ex dispositione corporis. Corp⁹.n.qd̄ corrumpit aggrauat aiam ⁊c̄. Sap.9. Tum propter martyrij meritum ⁊c̄. Id̄ dicit. Sine macula eni sunt.i.culpe ⁊ ignorantie.

¶ Scd̄a ratio fuit ex parte herodis malitia ⁊c. Pro declaratiōe nota ꝙ s̄m ph̄iam moralem ⁊ theologiam diuinaliter rl̄a est. Qd̄ idem actus respectu diuersarum causarū est virtuosus ⁊ vitiosus.bonus ⁊ malus. Exemplum sicut cum iuuencule paupi electa mittitur a dn̄o pio per malum suum ⁊ lubricū.qui occasione illius elemosine peccat cum ea. Illa elemosyna habet duas cōtrarias causas vnam bonam ⁊ virtuosam ex parte dn̄i alteram malam ⁊ vitiosam ex parte serui. Sicut etiam patet in passione christi que ex parte dei patris ⁊ xp̄i habuit causam sanctam ⁊ virtuosam.i. redemptio humani generis:sed ex parte iudeorum cā fuit pessima.i.inuidia. ambitio. auaritia.⁊ cetera vitia. Unde versus.

Actio displicuit.passio grata fuit.

Idem in proposito. Iuuencula grossa erat gens iudaica ⁊ paupercula de bonis ⁊ sanctis personis:sed dn̄s Jesus de mensa glorie voluit sibi mittere vnam elemosynam i.multitudinem sanctorum innocentum per seruum malum.i.herodem intentio xp̄i fuit bona.i.vt obediret patri vt dictū est ⁊ abūdaret iudea sanctis.sed intentio serui ⁊ ministri.i.herodis fuit pessima.i.vt corrumperet eas ⁊ tirānice occuparet. Ideo dicit euāgelium. Mittens occidit oēs pueros. Dic hystoriam. De hoc ꝓph̄auerat Jere. Uox in rama.i.in excelso audita est ploratus ⁊ vlulatus multus. Rachel plorans filios suos ⁊ noluit ꝯsolari quia non sunt Jere.3. ⁊ allīatur Mat.2. Dices tu quare dicit Rachael plorans ⁊c.cum non fuerint filij Rachel sed Lie que fuit mater tribus iude. Nota duas rn̄siones vnam litteralem:alteram allegoricā. Litteralis est quia Rachel fuit sepulta : iuxta Bethleem : sicut legitur. Gen̄.35. Et qa erat facta dn̄a reputabatur mater ⁊ patrona Bethleē:sicut beata Xp̄ina Panormi:⁊ btā Agatha Cathanie ⁊c. Allegorica rn̄sio est:quia Rachel interpretatur videns principium vel videns deum Lia lippa significat sinagogā. Rachel pulchra ecclesiam:que fuit scd̄a vxor xp̄i.repudiata prima.i.sinagoga que fuit meretrix in negando xp̄m. Rachel ergo.i.ecclesia plorans filios suos. Ideo dimittit hodie cantica leticie.i. Alleluya. Gloria in excelsis ⁊c. Et noluit consolari quia non sunt.i.nec in hoc mūdo nec in gloria:q꜡.33.annis omnes

steterūt in lymbo. Ideo Jeremias quasi cōsolādo dicebat. Quiescat vox tua a ploratu ⁊ oculi tui a lachrymis: qꝛ ē merces opi tuo ait dñs. Et reuertent de terra inimici: ⁊ est spes i nouissimis tuis ait dñs. ⁊ reuertēt filij ad terminos suos. Lymbꝰ dī locus inimici: ideo ipse ꝓcurauit illum locum a quo fuerunt liberati i morte xpi. ⁊ in ascēsione ingressi sunt in celum. Iō in octaua Innocētium dñr cātica leticie. Moralr ꝓo hēmꝰ q filij plorādi sunt ⁊ q nō. Nā pueri nō baptizati moriētes plorādi sunt. tum ꝓꝑ aias ipsoꝝ ⁊c̄. tū ꝓꝑ culpā mr̄is in abortiuādo vl pr̄is vel alterius si qua culpa cōmissa est ab aliquo vt moriant sine baptismo. Item plorādi sunt adulti male vite ⁊c̄. Sed pueri baptizati moriētes nō sunt plorandi ⁊c̄. Nolumus vos ignorare de dormiētibꝰ vt nō cōtristemini: sicut ⁊ ceteri qui spem non hñt. Si.n. credimus ꝙ Jesus mortuus est ⁊ resurrexit: ita ⁊ deus eos qui dormierunt per Jesum adducet cum eo. i. Tessa. 4.

¶ Tertia rō ex ꝑte indeoꝝ. s. parētum puerorꝝ fuit duritia malignosa. Declaro. Regla est theologice ꝙ ꝑ q̄ qs peccat ꝑ h̄ ⁊ torqt Sap. xi. Nota torquet l voluntarie a seipso ꝑ pniam. vel coacte. Et ꝯcordat rl'a iuris q̄ hꝫ. ꝙ quisqꝫ iuris in alium statuit: ipse eodē iure vtat. Verbi grā: si oculis peccasti ocul' lachrymas effūde ⁊c̄. sic de alijs mēbris. Exēplū de Adonibezech rege supbissimo: q postq̄ fuit captus dixit. Non interficiatis me. Audite modicum. Septuaginta reges amputatis manuū ac pedum sūmitatibꝰ colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliqas: sicut feci ita reddidit mihi dñs Jud. 5. Dic hystoriā ⁊c̄. Ad ꝓpositum ergo: pr̄es ⁊ matres Innocētium peccauerunt ꝯ deum in hoc ꝙ uoluerunt in hospitio recipe ꝟginē grauidā. nec sponsum suum Joseph. nec etiā post natiuitatē xpi visis tot miraculis voluerūt ihm recipe. presertim stella in aduentu magoꝝ in ierl'm Mat. 2. Audiēs āt rex turbatus est ⁊ ois Jerosolima cum eo: peccauerunt ergo ꝯ filiū dei ex duritia malignosa. ⁊ h̄ ne regi herodi displicerēt: iō deꝰ ꝓuocauit ꝯ eos herodē ⁊c̄. Et cōpleta est ꝓphia. Ipsi intrauerunt ad Beelphegor. s. ad herodē deuoratum ⁊ ab alienati sunt in cōfusione ⁊ facti sunt abhoiabiles sicut ea que dilexerunt. Et infra. Sed ve eis cū recessero ab eis Osee. 9. Herodes ēt ipse punitus fuit in filijs suis: sicut hētur in legenda. Moralr nota ꝯ illos q volunt placere dñis vel alijs personis ꝯ deum: puta mulieribus que volunt cōplacere viris ⁊ ꝯ deuꝫ. sic vnus amicus alteri. sic famulus patrono suo. sic vasallus regi ⁊c. qꝛ postea deꝰ iusto iudicio ꝯuertit illos in odiū ipoꝝ ⁊c̄. Qm̄ deꝰ dissipauit ossa eoꝝ qui ho. placeret ⁊c. Nota tres penas q̄s deꝰ talibus infert. Pria est deꝰ dissi. ossa eoꝝ. i. diuitias. honores. ⁊ officia. q̄ dñr ossa: qꝛ sustinēt hominē. Scda Cōfusi sunt. s. in morte: qꝛ nihil obtinēt a deo. Tertio qꝛ i iudicio ꝑticulari ⁊ gñali despiciunt a deo qm̄ deꝰ spuit eos Est hic qō qñ ⁊ que iustitia dei est ex pctis parentum punire filios. Filius nō portabit iniqtatem pr̄is. Ezech. 18. Rꝫ° pr̄es fuerunt puniti ⁊ nō filij ꝓꝑ dolorē de morte filioꝝ. Vñ Exo. 20. Ego sum deꝰ zelotes puniēs peccata patꝝ in filios vsqꝫ ad tertiā ⁊ quartam gñationē. Scdo qꝛ multi pr̄es volētes defendere filios fuerūt occisi ⁊ dānati in infernū ꝓꝑ sua peccata. Tertio filij nō fuerūt puniti sed potius ꝓmiati ⁊ exaltati. Da silitudinē de eo q hꝫ domuꝫ ruinosam quā rex facit sibi destrui vt reedificet sibi meliorē. vel det sibi castꝝ. Vel de eo q hēt tunicam vilē ⁊ turpē. ⁊ rex facit eā delacerari vt induat euꝫ de serico ⁊c̄. Sic corpora nr̄a sunt vilia indumenta ⁊ corruptibilia: sed post resurrectionē erunt incorruptibilia ⁊ gl'iosa: si fuerimus boni. Ita ⁊ Innocentes. Iō Apl's. Opꝫ corruptibile h̄ induere incorruptionē: ⁊ mortale hoc induere immortalitatē. i. Cor. 15. Idē de corpibꝰ Innocētiuꝫ que erant domus ruinose: qbꝰ destructis per martyrium. dedit castrum padisi in xpi ascensione. cuꝫ tñ multi eoꝝ si vixissent fortasse clamassent cum alijs iudeis tempore passionis christi. Crucifige crucifige euꝫ. Ideo poterant ipsi dicere. Scimus qm̄ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur: ꝙ edificationem ex deo habeamus. domum non manufactam in celis. 2. Cor. 5. Deo gratias. Amen.

¶ In festo Innocentium. Sermo. 2ꝰ.

Surge ⁊ accipe puerꝝ ⁊ matrem eius ⁊ fugite in Egyptū. Mat. 2. In h̄ euāgelio fit mētio de tribus principaliter.

¶ Primo de fuga christi virtuosa: in principio euangelij.

¶ Scd̄o de morte inocentium preciosa: in medio.

Tertio de lamentatione Rachelis: i fine ⁊ in qualibet parte tria pūcta tāgenṫ.

¶ Quantū ad primū intremus in s̄monē per modum q̄ōnis: q̄ro ergo quare christus fugere voluit? Et vr̄ ꝙ non debuit fugere mortem. q2 ipse docere intendebat non esse metuendos eos qui nobis mortē intentant Luc. 12. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab hijs qui occidunt corpus: ⁊ post hec nō hn̄t amplius q̄d faciant Ostendam aūt vobis quem timeatis. Timete eum qui postq̄ȝ occiderit habet ptātem mittere in gehēnam. Ita dico vobis hunc timete. R̄ꝰ ergo ꝙ fuga x̄pi fuit virtuosa. Debuit enim fugere isto tempore triplici ratione.

¶ Primo ꝑꝑ fidei cōmendationem.

¶ Scd̄o ꝑꝑ nostram instructionem.

¶ Tertio propter prophetie adimpletionem.

Prima ergo rō ⁊c̄. Pro cuius rationis intellectu. Nota ꝙ differentia fuit inter principium vite christi ⁊ finem. Vide supra in alio sermone huius festi: qui incipit Pueros ꝑcusserunt gladio in introitu.

Scd̄a ergo ratio est ꝑpter nostram instructionem. ipse. n. docuit nos fugere ⁊ verbo ⁊ exemplo q̄ñ oportet fugere. Et verbo ⁊ exemplo docuit nos mortem subire quū oportet. Nam fugere docuit exēplo: vt hic. Sic ⁊ alias cum vellent eum Iudei lapidare ꝑpter verbum illud q̄d dixerat. Anteq̄ȝ Abraam fieret ego sum Jo. 8. Sic ⁊ alias quando dixit. Ego ⁊ pater vnum sumus: q̄ȝuis tunc nō legitur x̄pm fugisse: abscōdit se ⁊ exiuit de templo Jo. 8. Sic quādo voluerunt eum de supcilio montis precipitare. Jesus aūt transiens per mediuȝ illorum ibat Luc. 4. Et hoc etiā docuit verbo cum dixit. Cum vos persequenṫ in ciuitate ista: fugite in aliam. Quādo vero oportet mortem subire: debemus velle mori pro honore dei ⁊ iustitia seruanda: ⁊ hoc docuit christus verbo ⁊ exemplo. Verbo q̄dem vt patet in auctoritate. s. in contrarium allegata. Et Jo. 15. Maiorem charitatem nemo habet: vt aīam suam ponat quis pro amicis suis. Exemplo vero q̄ñ sponte se obtulit in hora passionis dicens. Quē queritis? Ego sum ⁊c̄. Jo. 18. Et sic paratus esset x̄ps sepiꝰ mori pro salute aīaꝝ. Nota exemplum q̄ñ apparuit Petro fugienti mortem. Cui interroganti. Dn̄e quo vadis: venio romam iterum crucifigi. Et hoc ergo habemus exēplum fugiendi quādo oportet. Debemus aūt fugere quadruplici de causa: siue fuga. Primo nāq̄ȝ est fuga prouidētie quādo. s. maiori vtilitati reseruatur. Sic fugit Apl̄s quādo per sportam de muro Damasci dimissus est. 2. Cor. 12. Scd̄o fuga cautele. Sunt enim quedam vitia que non possunt vinci nisi fugiendo: sicut fornicatio. 1. Cor. 6. Fugite fornicationē ⁊c. Tertio fuga compassionis: quando a facie maloꝝ fugimus: vt peccandi occasionē subtrahamus. Eccli 8. Non litiges cū hoīe lignato: ⁊ nō strues in ignem illius ligna. Unde versus.

Contra verbosos noli cōtendere verbis.

Et Virgilius.

Heu fuge crudeles terras fuge littus auarum. ⁊c̄. Quarto fuga dispensationis quando. s. homo sciens se infirmum fugit ꝑsecutionem: sicut fecit Paulus primus heremita: vt refert Hierony. Prou. 24. Astutus videns malum abscōditus est ⁊c. Vel dic ꝙ est multiplex fuga. Prima pusillanimitatis. Proue. 28. Fugit impius nemine persequente. Scd̄a infirmitatis: sicut Helias fugit Jezabel. 3. R. 19. Tertia discretionis Mat. 10. Si vos ꝑsecuti fuerint ⁊c.

Quarta humilitatꝭ. Jo. 6. X̄ps fugit ne fieret rex. Quinta dispensationis vt hic. Augꝰ Recessit nō necessitate sed dispensatione ⁊ potestate eadem: qua iuuenis pepēdit in ligno. puer latuit in egypto.

Tertia ratio quare fugit x̄ps: est propter ꝑphie adimpletionem. que habeṫ Exo. 23. Nō coques edum in lacte matris sue. De hoc vide supra in s̄mone. 1. in festo sctōrum

innocentium qui incipit Pueros percusse runt &c. in introitu.
¶ Quantum ad secundum de morte innocentum preciosa: quero quare xps qui est summa bonitas tam malum permisit: R° triplici ratione.
¶ Prima sumitur ex parte christi: et est obedientia copiosa.
¶ Secunda sumitur ex parte innocentum: et est exaltatio gloriosa.
¶ Tertia sumitur ex parte iudeorum: et est retributio penosa.
¶ Prima ergo ratio ex parte xpi sumitur: qui voluit esse obediens patri in omnibus. Inter cetera autem precepta legis Mosayce erat unum quod homo deberet dare primitias et decimas deo de frugibus suis. Exo. xx. Decimas tuas et primitias et decimas tuas non tardabis offerre. Fructus autem quos xps debebat ex arbore huius mundi colligere: erant aie humane. De his ergo fructibus xps obtulit hodie primitias deo patri aie innocentum qui fuerunt primitie martyrum. Ideo dicitur Apoc. 14. et habetur in epistola hodierna. Hi empti sunt ex hominibus primitie deo et agno. Empti s. sanguine xpi. qui licet nondum esset effusus in cruce actu: tamen proposito erat effusus ab instanti conceptionis. Ideo dicit ipse patri. Innocentes et recti adheserunt mihi: quia sustinui te. s. in cruce. ps. 24. Precium ergo aiarum est sanguis xpi: quia sanguis proprius martyrum non sufficeret eis ad salutem. Ideo de martyribus dicitur Apoc. 7. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas in sanguine agni quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que re. in nobis Ro. 8. De hoc etiam habetur clarior Deut. 26. Cum intraueris terram &c. Vide in sermone ubi supra parte secunda. Hoc ergo modo obtulit xps primitias. Quoniam obtulit et decimas vivus. mortuus et glorificatus. Vivus quidem obtulit decimas abstinentiarum: quia. xl. diebus et noctibus ieiunauit: et quia. 36. dies essent decima anni: tamen voluit plus offerre. ad innuendum quod in seruitio dei debet homo semper plus facere quam minus. Mortuus obtulit decimas horarum: quia. xl. horis iacuit mortuus. Glorificatus obtulit decimas dierum: quia. xl. diebus post resurrectionem discipulis apparuit.
Secunda ratio ex parte innocentum: est exaltatio siue sublimatio gloriosa: quia melius fuit pro ipsis occidi isto modo quam viuere. quia fortasse multi ipsorum si vixissent cum aliis in die passionis xpi. conclamassent. Crucifige crucifige eum. Modo autem iam sunt coronati feliciter sine pugna. Unde Chrisost. O parvuli beati modo nati numquam tentati. nundum ablactati et iam coronati. Et ideo dicitur de eis in epistola hodierna. Sine macula sunt ante thronum dei. Et premittit. Et in ore ipsorum non est inuentum mendacium. Sine macula. Duplex est macula. s. culpe et ignorantie &c. Vide in sermone ubi supra parte prima.
Tertia ratio: est ex parte iudeorum retributio preciosa et condigna. Vide in sermone ubi supra parte tertia.
¶ Quantum ad tertium: videlicet de lamentatione Rachaelis lachrymosa: quero tria.
Primo dum dicit. Rachel plorans filios suos. Quare non dicit Lia: Dic ut in sermone ubi supra parte secunda. Vide ibi.
Secundo quero quare non dicit: Iacob plorans filios suos: R° quia mater plus diligit filium quam pater: et ideo plus consueuit dolere de morte filii quam pater. Et hoc probatur triplici ratione. Prima quia mater plus dat de substantia sua filio quam pater: quia prestat materiam. Secunda quia mater plus laborat quam pater: quia laborat in portando, in pariendo, et in nutriendo. Unde dicit. Partus siue fetus ante partum onerosus. In partu dolorosus post partum laboriosus. Propter hoc dicitur potius matrimonium quam patrimonium: quia ibi ostenditur magis munium. i. officium matris quam patris: ut dicitur in. c. 2. de conuersione infidelium. Illud autem in quo plus laboramus plus diligimus. Tertia ratio: quia mater magis est certa quam pater. l. 5. §. Parentes. ff. de in ius vocando. Et ideo mater diligit filium tamquam rem certam: pater vero tamquam rem dubiam vel non certam. Quarta ratio potest addi: quia mulieres sunt magis receptibiles passionum quam viri: utpote meliores. Et sic patet secunda questio.
Tertio quero quare dicit. Noluit consolari quia non sunt: Respondeo ut supra in sermone ubi supra parte secunda in fine. Deo gratias. Amen.

¶ De beato Thoma canthuariensi. Sermo vnus.

Ubi ego sum illic ⁊ minister meus erit. Jo.12. De tribus sanctis vocatis isto noie Thoma sit festum ⁊c̃. De isto vero de quo facimus festum hodie: dicit thema. Ubi ego sum ⁊c̃. Pro declaratione nota ꝙ regula est in theologia: ꝙ xp̃s in instanti sue ↄceptionis habuit tãtã gliã ⁊ gratiam: q̃ntam habet hodie in celo. Nõ sic nos quibus dat deus gratiam gradatim ⁊ finaliter ⁊c̃. sed xp̃s in istãti. Probatur ratiõe ⁊ auc̃te vt. j. habet̃. Rõ duplex est. s. phicalis ⁊ legalis: ⁊ vide ad hoc qđ scripsi dñica ifra octauã Ephiphanie smo. Proficiebat iesus ⁊c̃. Istud aũt fundatur ꝑ regulam phie. Dicit phs in libro de causis. Ex oẽ agens ꝑfectum necessario hꝫ virtutes ꝓprioꝝ effectuũ ꝓductiuas. Verbi gratia: de igne q est agẽs hũs effectus: q2 calefacit. illuminat decoqt. ↄcinerat. Ideo necessario habꝫ virtutes ꝓductiuas istoꝝ effectuũ. s. calorem. claritatem actiuitatẽ ⁊c̃. q2 virtus est mediuꝫ ꝑ qđ potentia deducit̃ ad actũ: sed q2 in rebus naturalibus idem est potentia ꝙ virtus: ideo in eis dic ꝙ potẽtia est mediuꝫ ꝑ qđ essentia opatur: ita ꝙ potentia est medium inter essentiaꝫ ⁊ actũ. Declarat̃ etiã ꝑ regulam iuris que hꝫ. ꝙ cui ↄcedit̃ iurisdictio. ↄsequenter ↄceduntur alia q̃ ad exercendã potestatẽ iurisdictionis necessario requirunt̃. s. ptãs citandi. capiendi. cognoscendi. iudicãdi. ꝯcondẽdi ⁊c̃. ff. de iurisdi. om. iudi. l. Cui iurisdictio. Et ↄfirmatur ꝑ id qđ cõiter dicunt legiste: ꝙ iurisdictio sine modica cohertione nulla est: vt in. c. Ex lr̃is: de officio delegati. Et. ff. de offici. eius cui mandata est iurisdictio. l. vltima. Idem in ꝓposito de sctã theologia ꝙ xp̃s in instãti sue ↄceptionis fuit institutus ⁊ factꝰ principium ⁊ cã illuminationis mundi: iustificationis peccatoꝝ. sanctificationis aiaꝝ. redẽptionis ⁊ glorificationis. Habebat ergo ille instruere mũduꝫ de hijs que sunt fidei: puta de trinitate ⁊c̃. Item iustificare aias. ⁊ glorificare. Auc̃tas. Vos estis in xp̃o iesu qui factus est nobis sapiẽtia a deo ⁊ iustitia. ⁊ sanctificatio. ⁊ redemptio. i. Cor. i. Ex quo ergo xp̃s in instanti sue ↄceptionis factus est nobis principiũ ⁊ cã talium effectuum. ergo necessariũ erat vt in eodem instanti haberet virtutes ꝓductiuas talium effectuum. s. sapientiã. potentiã. gratiam. ⁊ gloriam ⁊c̃. Gloriam aũt aie habuit statiꝫ sed nõ corporis: lꝫ mereretur habere etiam in corpore. sed dispensatiue fuit retenta in aia: q2 adhuc habebat facere opus nostre redẽptionis in corpore. Ideo Isa. 62. Dicite. s. ṕdicatores: filie syon. i. ecclesie. vel aie deuote: ecce saluator tuus venit. Viam icepit in die ↄceptionis. Ecce merces eius cũm eo: ⁊ opus illius corã illo. Nota Merces eius cum eo: cũ laboratoribus huius mundi nõ est merces cum eis. sed coram illis vsqꝫ in sero soluit̃: nõ sic in xp̃o operante redẽptionẽ mundi: q2 merces eius. s. gratia ⁊ gloria erat cũ eo in instanti cõceptionis vt dictũ est: ⁊ hoc ꝓpter vnionẽ verbi diuini. Opus autẽ erat cuꝫ illo opus. s. passionis: q2 nõdum erat in actu sed in voluntate sua: ideo nõdum erat cum eo opus sed coram illo. Patet ergo ṕdicta regula theologice ratione ⁊ auc̃te. Ideo dicit thema. Ubi ego sum: nõ dicit vbi ego ero q2 iam habebat gloriã: sed vbi ego suꝫ. s. in anima vbi erat tunc in gloria. Corpus autem nõ fuit in gloria: nisi post passionem. Luc. vlti. Nõne sic oportuit xp̃m pati: ⁊ ita intrare in gloriã suam. Illic erit ⁊c̃. Nõ intelligas in equalitate glorie: sed illic. s. in ordine minister meus. s. btũs Thomas. Quõ autem beatus Tho. ministrauit xp̃o videamus. Dico ꝙ quinqꝫ modis ministrauit xp̃o: ⁊ ideo dicitur in themate minister.

¶ Primo ministrauit xp̃o fideliter per obedientiam.

¶ Scđo humiliter per pniam.

¶ Tertio vtiliter per misericordiam.

¶ Quarto prudenter per diligentiam.

¶ Quinto stabiliter per patientiam.

Dico primo ⁊c̃. Nota de cuius vita per quã erat obediens ṕceptis dei. Item nota de eius ꝓmotione ad ṕlaturã in qua obediuit ṕcepto ipse: sub pẽna excõicationis ꝙ acceptaret. lꝫ inuitus ⁊ plorans. Et poterat dicere. Sic nos existimet homo vt ministros christi. i. Cor. 4. Nota tria requiri ad hoc

ꝙ hō bene p̄sit. Primo quo ad se requirit
etatis maturitas: vt. s. tricesimum annū exe
gerit. grauitas moꝝ vt in seipso ostendat:
qualiter alios in domo dei oporteat ꝯuersa
ri. Item lraꝝ scientia: vt in. c. Cuꝫ in cūctis:
de electione ⁊ de eta. ⁊ quali. Scđo quo ad
modū ꝓmotionis: vt nō se ingerat. qꝛ vt di
cit sanctus Tho. eo ipso ꝙ aliquis petit bn̄
ficium cum cura efficitur indignus: ⁊ hoc
ꝓbat auctē scripture ⁊ decretoꝝ. Scriptu-
re. Apl's Heb. 5. Nec quisꝗ̄ sibi sumat ho-
norem: sed qui vocat a deo tanꝗ̄ aaron.
Nota A deo: nō a diabolo sicut sunt symo
niaci vel intrusi precibus armatis. Idem ꝓ
batur. 8. q. i. In scripturis. Et nota. De eta.
⁊ quali. Cuā. De talibus dicit xp̄s. Ipsi re
gnauerunt ⁊ nō ex me. principes extiterūt
⁊ nō cognoui eos Osee. 8. Tertio requi-
ritur quo ad modū executionis vt pascat
gregē v̄bo ⁊ exēplo. Verbo qdem instruen
do ⁊c̄. Quis putas est fidelis seruus ⁊ pru
dens: quē ꝯstituit dn̄s sup familiā suam: vt
det illis in tp̄e tritici mēsurā. Luc. 12. Men
sura tritici est doctrina euāgelica ⁊ sctitas
vite. Exēplo ēt sicut xp̄s. Cepit iesus facere
⁊ docere Act. i. Et Apl's. Nō a deo aliqđ
loqui eoꝝ que per me nō efficit xp̄s Ro. 15.
Talis erat btūs Tho. Iō qn̄ xp̄s interro
gauit qs putas est fidelis ⁊c̄. poterat btūs
Petrus r̄ndere. Iste est Thomas. Ideo
dicit thema. Ubi ego sum ⁊c.

¶ Dico scđo ⁊c̄. humiliter p pn̄iaꝫ. Anteꝗ̄
esset p̄latus faciebat magnā pn̄iam sꝫ ma-
iorem fecit postea dicēs intra se. Modo ha
beo magnas occasiones peccādi: iō magis
indigeo pn̄ia ⁊c̄. Dic eius pn̄iam. De tali
ergo dicit xp̄s. Ambulans in via imacula-
ta. hic mihi ministrat. s. ad meū bn̄placituꝫ.
Uia imaculata dicit pn̄ia: qꝛ sicut ambu-
lans in via imaculata nō cadit: sic ⁊c̄.

Querit sctūs Tho. in quolibet an reli-
giosus factus ep̄s tenetur seruare cerimo-
nias sue religionis? Cōclusio est ꝙ cerimo
nias incōpassibiles dignitati nō tenet sua
re vt silentiū: sed cōpassibiles sic: qꝛ magis
ornant dignitatem: puta nō comedere car-
nes ⁊c̄. De hac via. Bti imaculati i via ⁊c̄.
Dicat hic miraculū de illo clerico sui ep̄a-
tus q nesciebat nisi missam btē Marie ⁊c̄.
in quo ostēdit ꝙ seruitiū bti Thome pla-
cuit deo per humilē pn̄iam. Legitur in cro-
nica Martiniana sub tp̄e Federici p̄mi im
peratoris. q impauit. āno dn̄i. 1153. Heyuri
cus rex angloꝝ ꝑpter necem scti Thome
misit nuncios solēnes ad papā. Alexandrū
tertium. qui iurātes pro ipso in aiam suam
ipm̄ excusarent de predicto facto: sed papa
in Tusculana ciuitate receptis nūciis ⁊ au
ditis misit duos cardinales ad gallie ptes
vt innocentiā regis inuestigarent. Coram
qbus rex iurauit ꝙ nunꝗ̄ de ꝯsilio suo vel
iussu fuerit interfectus. Sed qꝛ occasione
turbationis quā erga ipm̄ habuerat occi-
sus fuerat: pro illo mox obtulit ducētos mi-
lites vltra mare per annū ibidē moraturos
seipm̄ cruce signans infra trienniū transfre
taturus. hec de hac nece loqtur textus in. c.
Sicut dignum: de homicidio.

¶ Dico tertio vtiliter ⁊c̄. per misericordiam
Nota qūo sciebat quot vidue. quot puelle
maritāde. quot paupes erant in sua dioc̄.
Item qūo nō accipiebat aliqd pro ordini-
bus. Dic vt expedit ad vtilitatē audientiuꝫ
⁊ habet in legenda. Nota ꝙ Ep̄i sunt qua
si executores testamēti xp̄i: q est dn̄s oium
qꝛ dn̄i est terra ⁊ plenitudo eius ⁊c̄. sed fe-
cit testamētum cōfirmatum morte sua: ⁊ re
liquit bona ecclesiastica distribuenda ⁊c̄. ⁊
Ep̄os executores. Sic nos existimet homo
vt ministros xp̄i ⁊ dispensatores ⁊c̄. i. Cor.
4. Modo quāta pena digni sunt executo-
res qui nō exequūtur voluntatem testato-
ris ⁊c. Ideo talibus prelatis dicit Petrus
Pascite eū que in vobis est gregem dei:
ꝓuidentes nō coacte sed spontanee ⁊c̄. i.
Pet. 5. Nota propter hanc virtutē miseri-
cordie a deo placuit deo btūs Tho. ꝙ ha-
buit grām miraculoꝝ. Nota hic miraculuꝫ
de auicula sciente loqui ista verba. San-
cte thoma ayuta: quā cum accipiter vellet
accipere. clamauit auicula di. Sancte tho-
ma ayuta: ⁊ statim mortuus fuit accipiter ⁊
auicula ad cabiaꝫ reuersa: quāto magis in
psonis deuote eum inuocantibus? Diues
est in oēs qui inuocant illum. Ro. io.

¶ Dico quarto ⁊c̄. prudenter per diligētiaꝫ
visitabat ep̄atum. corrigebat notoria. con-
cubinatus. vsuras ⁊c̄. excōicando: sicut fecit

Apl's.i.Cor.5. Hēbat doctores ꝛ curatos aīaꝝ tenentes consilium beati Petri. Uos aūt curam oēm subinferētes ministrate in fide vestra virtutez: in virtute aūt sciam ꝛc. 2. Pet.i. Dic miraculum de muliere deside rante habere oculos vareos ꝛc.

¶ Dico qnto ꝛc. stabiliter per patientiam ad sustinendum martyrium ꝑ christo. Dic eius martyrium ꝛc. Ex ista constantia quā do canonici in sepultura sua voluerunt facere offitium de mortuis: magna multitudo angelorum fuit in sede. qui inceperunt officium martyris cantantes. Letabitur iustus in dño ꝛc. ꝛ dixerunt totum introitum tunc canonici depositis vestimentis de requiem ꝛc. Ecce ꝙ eodem die fuit canonizatus a papa Jesu in celo. deinde fuit canonizatus a vicario christi. s. papa Alexandro Ideo potest dici de eo. Qui mihi mistrat me sequatur ꝛ vbi ego sum illic ꝛc. Jo.12. fuit thema ꝛc.

¶ De beato Siluestro papa. Sermo vnus.

Gratia dei erat cum eo. Luc.2. Ad declarationem. Nota ꝙ questio est in theologia: vtrum possit de aliqua persona sciri certitudinaliter ꝙ habeat gratiam dei gratum facientem: Rñsio huius q̄stionis stat in cōclusionibus.

¶ Prima cōclusio ꝙ non potest sciri certitudinaliter seu scientialiter per seipsum.

¶ Sc̄da conclusio est ꝙ potest sciri cōiecturaliter ex aliquibus gratie effectibus.

¶ Tertia conclusio potest addi. ꝙ potest scire aliquis certitudinaliter se habere gratiam per reuelationem dei: sicut Paulo reuelauit deus dicens. Sufficit tibi grā mea 2.Cor.12. Itē Ro.8 Certus sum eis ꝙ neqꝫ vita. neqꝫ mors ꝛc. separabunt me a charitate dei: que est i xp̄o Jesu dño nostro. Itez i.Cor.2. Nos autem non spūm huius mundi accepimus: sed spūm qui a deo est ꝛc. Item Abrae fuit reuelatum cum dixit sibi angelus ex persona dei. Nunc cognoui ꝙ timeas dñm Gen.22.i. cognoscere te feci. Loquitur autem ibi de timore casto qui non est sine gratia. Uide Tho.in.i.2.q.112.ar. vltimo. De hac materia vide latius infra in sermone de beato Stephano qui incipit Stephanus plenus gratia.

¶ Prima conclusio probatur per auctoritatem Eccl's.9. Sunt iusti atqꝫ sapientes ꝛ opera eorum in manu dei: ꝛ tamen nescit homo sup. scientialiter vtrū amore vel odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Nota ꝙ bene potest scire homo se non esse in gratia. s. quando est in peccato mortali. quia tunc non est in gratia. qa non est dare medium: sed non potest scire se esse in gratia. Unde Apl's in persona cuiuslibet Nihil mihi conscius sum: sed in hoc non iustificatus sum.i.Cor.3. Et hoc verū nisi deus reuelaret: sicut reuelauit Abrae Gen.22. Nunc cognoui quia timeas dñm. Glo.i. Cognoscere te feci. Item fuit reuelatum Paulo sufficit tibi gratia mea.2.Cor.12. Et Ro. 8. Certus sum.n. ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita ꝛc. separabūt me a charitate dei: que est in christo Jesu ꝛc. Et sic credo ꝙ apl'is fuit etiam reuelatum a christo cum dixit. Gaudete ꝛ exultate: quia noīa vestra scripta sunt in celis Luc.10. Patet ergo prima conclusio.

Secunda conclusio probatur ex similitudine ꝛ auctoritate. Ex similitudine de radice arboris de qua nō potest sciri si est viua quia non videtur: sed coniecturaliter scitur. si arbor producit flores. folia ꝛ fructus. Sic in proposito. Homines sunt vt arbores. Mar.8. Uideo homies velut arbores ambulantes: plātare. s. in viridario christi. i. ecclesia. Nota Ambulantes per tres dictas s. flores folia ꝛ fructus. Flores sunt honeste conuersationes ꝛc. Folia sunt bona verba non loqui malum de proximo. non iniuriando ꝛc. Fructus sunt bone operationes. Facite fruc. dignos penitentie Luc.3. Et hꝫs effectibus coniecturatur ꝙ anima que est radix oīum operationum viuit vita gratie. Auctoritas. anteqꝫ deus reuelasset Paulo gratiam suam dicebat Apostolus. Gratia dei sum id quod sum. Et quomodo scitis aple: Rñdit: quia gratia eius in me vacua

non fuit. i. Cor. 15. Nota Uacua non fuit: quia multos labores passus est pro christo ⁊ tamen erant sibi dulces. Magnum signuꝫ est istud ꝙ aliquis viuit in grã. Ideo dicit. Abundantius omnibus laboraui nõ ego. s. solus: sed gratia dei mecum. Ibidem. Considerandũ ergo effectus virtuosos diuine gratie in beato Siluestro possumus dicere thema. Gratia dei erat ⁊c. Modo iuxta suam legendam inueni quinqꝫ effectualis gratie diuine in beato Siluestro: que sunt ista. videlicet.

¶ Prima larga misericordia in prosperitate.

¶ Scđa firma patientia in aduersitate.

¶ Tertia digna presidentia in maiestate.

¶ Quarta clara sapientia in sanctitate.

¶ Quinta alta eminentia in potestate.

¶ Dico primo ⁊c. Larga materia. Nota quomodo magnum patrimonium suum rome expendit. ⁊ fecit de eo hospitale propter pauperes qui male recipiebantur rome propter infideles. etiam in persona propria seruiendo: ⁊ sic adimpleuit illud. Charitas fraternitatis maneat in vobis: ⁊ hospitalitatem nolite obliuisci Hebre. vltimo. Qui libenter seruat hospitalitatem recipit christũ in domo sua: i forma paupis. Ut de Abraam recipiente angelos Geñ. 18. Nota tres effectus pro nunc. Primus est angelorum receptio ⁊ etiam christi. Nota exemplum Greg. Et hoc semper verum est saltem spiritualiter. Scđs est indigentie substantie. ps. Junior fui etenim senui: ⁊ non vidi iustum derelictum nec semen eius q̃rens panem. Tertius est in tribulationibus consolatio. vt hic dicitur. Et de Loth Geñ. 22. Iteꝫ talis nunqꝫ patietur indigentiam. Auctoritas. De persona misericordie dicit scriptura. Manum suam aperuit in opi. ⁊ pal. suas extendit ad pauperem. Et sequitur. Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Omnis enim domestici eius: vestiti sunt duplicibus Prouerb. vlt. Nota Manum ⁊c. Non dicit bursam vel capsiam: et quo notatur modus faciendi elemosynam: vt vitet̃ vana gloria. Et pal. su. ex. ad pau. recipiendo pauperes in hospitio. A frigoribus niuis. i. tribulationibus infirmitatum necessitatum guerrarum ⁊c. Nota contra illos qui sunt auari ad dandum vnum nummũ pro christo: ⁊ ideo christus facit expendere in infirmitatibus. vel guerris. vel alio modo. pro nummo ducatum. Aug⁹ Quod nõ accipit christus: accipit fiscus. Nota Duplicibus: hoc dicit quia glibet paterfamilias tenetur dare filijs ⁊ seruitoribus suis duplicem prouisionem. s. corporalem ⁊ spiritualem ⁊c. Si quis suorum ⁊ maxime domesticorum curam non habet: fidem negauit ⁊ est infideli deterior. i. Tim. 5. Infidelis eniꝫ iure nature prouidet suis ⁊c.

¶ Dico secundo ⁊c. firma patientia ⁊c. Sicut enim falsa prosperitatis est misericordia ita falsa aduersitatis est patientia. Hic qualiter tempore persecutionis christianorum beatus Siluester recepit Timotheum in hospitio ⁊c. vsqꝫ ad mortem Tarquini prefecti. De excellentia Siluestri legitur ꝙ erat aspectu angelicus. sermone nitidus. integer corpore. sanctus opere. consilio magnus. fide catholicus. spe patientissimus. charitate diffusus. Moraliter sic debemus seruare patientiam in aduersis. Omne gaudium existimate fratres mei: cum in varias ten. incideritis. scientes ꝙ probatio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habet: vt scitis perfecti ⁊ integri in nullo deficientes Jaco. i. Nota quomodo per tribulationes homo consequitur magnum lucrum a deo. s. remissionem peccatorum. Omnia peccata hominum in tribulatione dimittis Thob. 3. Ecce quare dicit Omne gaudium existimate ⁊ cetera.

¶ Dico tertio digna presidentia ⁊c. Hic modum quo fuit factus papa: nec tamen propter hoc deseruit penitentiam ⁊ misericordiam: immo habebat scripta nomina viduarum ⁊ pauperum ⁊c. Et hac digna presidentia deus fecit sibi tantam gratiam. ꝙ tum predecessores sui fuissent in odium imperatoris ipse tamen habuit amorem eius a deo ꝙ conuertit eum. s. Constantinum imperatorem. Hic quomodo ⁊c. qualiter curauit Constantinum a lepra: ⁊ propter hoc Constantinus baptizatus vidit christuꝫ ⁊c. ⁊ ex hoc dedit iperiũ ecclesie. Et tũc ꝯpleta

est ꝓphia Dañ.3. De statua cuiꝰ caput erat aureũ ꝛc. Caput aureum significat monarchiã Assyrioꝝ ꝛ Caldeoꝝ. Pectꝰ ꝛ brachia argentea significãt iperiũ Persaꝝ ꝛ Medorũ. Corpus ꝛ crura enea significãt imperiũ grecoꝝ. Tibie ꝛ pedes ferrei ꝛ partim lutei significant imperiũ Ro. Lapis aũt excisus sine manibus q̃ ꝑcussit illã statuã in pedibus ꝛ eã cõminuit significat xp̃m q̃ est lapis angularis. ps. Lapidẽ quez reprobauerũt ꝛc. q̃ excisus est de vtero virginali sine manibus. i. sine humano ope. Iste ergo lapis ꝑcussit statuã in pedibus ꝛ comminuit: q2 romanũ iperiũ sibi hodie subiugauit: ꝛ tandẽ illis lapis factꝰ est mõs magnus: q2 ꝑ totũ mũdum fides xp̃i fuit dilatata. ps. Dñabit a mari vsq3 ꝛc. De donatione aũt Cõstantini facta romane ecclesie. longa ꝛ antiqua fuit qõ inter doc. canonistas ꝛ legistas. Sed nota Glo. in Cle. Romani. de iureiur. sup verbo Cõst ãtinũ: q̃ sic dicit. Disputant aliq: an donatio p Cõstantinũ facta ecclesie romane in ꝑsona bti Siluestri: de qua. 96. di. Constãtinus: palea ẽ. valuerit. Et an successor eius illam reuocare potuerit. Accursius tenet ꝙ donatio nõ valuit in Auc. quõ op3 ep̃os coll. i. post principiũ. S3 Jo. ẞ qui hoc notat. 63. di. Ego Lodonicus. ꝙ valuerit ꝛ sit irreuocabilis. probat hoc lr̃a: ꝛ. s̃. de electione. Fundamẽta. §. Me autẽ. lib. 6. Et facit ꝙ not. Post. i sũma de imu. eccle. § pe. ad fi. Jo. an. Questio est si btũs Siluester fecit bene vel male recipiẽdo imperiũ. Dicunt aliqui ꝙ fecit male. Ideo vt di͂ fuit audita vox dicens. Hodie effusum ẽ venenũ in ecclesia dei. Aliȷ̃ dicũt ꝙ bene fecit. Pro rñsione. Nota silitudinẽ de testatore q̃ disposuit in testõ vt bona sua distribuant per executores: quo mortuo q̃dã mali hoies occupauerũt sibi illa bona. Aduocatus tñ quidam tãtũ operatus est in iudicio. ꝙ obtinuit ꝙ illa bona venirent in manus executoꝝ distribuenda ab eis: nunq̃d aduocatus bene fecit vel male? Certe bene. Sic in ꝓposito: xp̃s ẽ testator. executores prelati ecclesie. aduocatꝰ btũs Siluester. bõa sunt res tp̃ales ecclesie mali hoies erant iperatores ꝛc. De primo s. ꝙ xp̃s sit testator ꝓbat Luc. 19. Homo q̃dam ꝑegre ꝓficiscẽs vocauit seruos suos ꝛ tradidit illis bona sua ꝛc. Uni quinq3. i. abundãtiam magnã. aliȷ̃ duo ad sufficientiã. aliȷ̃ vnũ ꝛc. De scdo ꝙ p̃lati eccl'e sunt executores. Auctas. Sic nos existimet hõ vt mistros xp̃i ꝛ dispensatores. i. Cor. 4. De illa aũt voce audita si veꝝ est. fuit verbum ꝓpheticũ ꝓ isto tp̃e: quo p̃lati abutunt bonis istis. Sed xp̃s ẽ testõr ꝛ iudex ꝛc. Judiciũ durissimu3 hȷ̃s que p̃sunt fiet. exiguo enim ꝯceditur mĩsericordia. potẽtes aũt potenter tormenta patient Sap. 6. Hec tñ sequit ꝙ donatio Cõstantini nõ fuerit bona: sicut si dotas vnã pauperculã que postea male tractat dotem. vel adulteratur: ꝛ vir lucrat dotem ꝓpter eius adulterium: vt in c. Plerũq3 de do. inter vi. ꝛ vxo. nunquid ꝓpter hoc tu nõ bene fecisti? Certe nõ. Sic si pater instituit filiũ heredẽ q̃ postea dilapidat bona ꝛc. nunq̃d pater nõ bene fecit filium instituere ꝛc? Immo bñ facit vt ait Augꝰ ad Publicolam: ꝛ in decretis. 23. q. 5. De occidendis. Absit vt ea q̃ ꝓpter bonum aut licitũ facimus aut habemus: si q̃d preter nostrã voluntatẽ cuiq3 mali acciderit: nobis iputetur. Hec ille.

¶ Dico quarto clara sapiẽtia ꝛc. nõ solum ad ꝯsolandũ xp̃ianos: sed etiã ad ꝯuertendum infideles. Dic de btã Helena matre q̃ effecta iudea prouocauit ad disputationem ꝛc. Prima qõ fuit de trinitate ꝑsonaꝝ. Dicat disputatio cum auctõibus put habet supra in sermone beati Stephani.

Scda qõ vtrũ xp̃s esset deus ꝛ homo ꝛc. Quinq3 qõnes cum auctoritatibus disputate sunt inter eos que habẽtur supra in sermo. bti Stephani: tunc fuerunt confusi. xi. Judei. remansit. i2. ꝛc. Dic de thauro ꝛc. Tunc Helena. Judices. ꝛ Judeoꝝ tria milia. ꝛ aliȷ̃ infideles baptizati sunt. Ergo gratia dei erat cu3 eo. Moraliter nota ꝑ quot fornellos fides christiana transiuit probata sicut aurum vel argẽtum. Non oportet ergo dubitare de fide: sed vt florenus probatus ponatur secure in bursa cõscientie. Ideo. i. Pe. i. Si oportet nunc cõtristari in variȷ̃s tentationibus vt ꝓbatio fidei vestre multo preciosior sit auro qđ per ignẽ ꝓbatur. Nota quomõ homo credit patri ꝛ ma-

tri: dicentibus q sunt filij eorum. multo ma/
gis deo &c. ¶ Dico quinto &c. Alta eminē/
tia in potestate .s. faciendi miracula vt dixi
de thauro: sed modo dicam aliud de dra/
cone &c. Dic hystoriam qualiter descendit
in foueam cuz cruce in vna manu & corda
in alia. & ligauit draconem. De hoc pphe/
tia Joānis. Uidi angelum descēdentez de
celo habētem clauem abyssi. & cathenā ma
gnam in manu sua. & apprehēdit dracone
serpētem antiquū qui est diabolus & sa/
thanas & ligauit eos per annos mille &c.
Apoc. 28. Nota Mille annis. Isti mille an
ni p quos debuit ligari inceperunt cōputa
ri a tēpore beati Siluestri qui in figura li/
gauit diabolum: qr ex quo romanus impe
rator accepit fidem: fides dilatata est & ec
clesia exaltata: & sic diabolus est ligatus. &
post dz solui tempore antixpi & iam mille
anni sunt cōpleti. Solum enim mūdus stat
in quadā parua prorogatione &c.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo Circūcisionis domini.
Sermo vnus.

Onsumati
sunt dies octo vt circūci/
deretur puer. Luc. 2. Uer/
bum ppositum habet diffi
cultatē in sctā theologia.
Pro cuius euidentia est notandū: q cir/
cūcisio data fuerit olim in remedium pec
cati originalis ipsi Abrae & oibus posteris
eius: sicut habetur Gen. 7. Unde Beda. Sci
re debet fraternitas vestra: qr idem salutife
re curationis auxilium circūcisio in lege cō
tra originalis peccati vulnus agebat. quod
nunc reuelari gratie tēpore baptismus age
re consueuit. excepto q regni celestis Ja/
nuam nec dum intrare poterant. Et subdit
rationem. Qui enim per euangelium suum
nunc terribiliter ac salubriter clamat. Nisi
quis renatus fuerit ex aqua & spiritu san/
cto nō potest intrare in regnum dei: ipse
dudum per .l. suam clamabat. Masculus
cuius preputij caro circuncisa non fuerit
peribit anima illius de populo suo: quia
pactum meum irritum fecit. Potes etiam
hic predicare. Nunquid debeamus vos ob
seruare legalia veteris testamēti ex eo q
christus obseruauit. Uide in smonib9 qua
dragesimalibus: de decem preceptis deca/
logi. Item potes predicare de peccato ori/
ginali. Item de remedijs eius. Uide in ser/
mo. de peccatis in genere articulo. 2°. Item
de quinque vicibus quibus christus lachry/
matus est. Uide post festum trinitatis do/
minica. 10. sermo. 3°. Item de nomine Jesu.
Uide in sermo. quadragesimalibus de de/
cem preceptis in scdo precepto sermone pri
mo &c. Cum ergo christus nō contraxerit
originale: queritur quare christus voluit cir
cuncidi. Circa qd nota q propter nouem
rationes voluit circūcidi: quarū septem po
nit btūs Tho. in. 3. parte. q. 3. ar. 1.

¶ Prima ratio vt veram in se humanita/
tem ostenderet.

¶ Secunda vt se de habraam genere com
probaret.

¶ Tertia remedium peccati humiliter assu
meret.

¶ Quarta vt circūcisionem approbaret.

¶ Quinta vt iudeis excusationem tolleret.

¶ Sexta vt animam nostre redemptionis
tribueret.

¶ Septima vt exemplo suo virtutem obe/
dientie cōmendaret.

¶ Octaua vt nos a Jugo legis mosayce
liberaret.

¶ Nona vt nos ad spiritualem circūcisio/
nem induceret.

¶ Prima ratio est vt probaret se verū ho
minem per sanguinis effusionem. Statim
enim vt natus est factus est nobis doctor.
& si nō lingua tamen opere. Nec mirū cū
sit Fons sapientie verbum dei in excelsis
Eccl'i. 1. Doctrix est enim discipline dei & ele
ctrix operum illius Sapiētie. 8. Et per hoc
confutatur heresis Manichei qui dixit chri
stum nō habuisse verum corpus sed fanta/
sticum & appes: sed corpus fantasticum nō
habet sanguinem. Ideo &c. Item reproba
tur positio Apollinaris q dixit corpus chri
sti esse de substātia diuinitatis & cōsequē
ter cum diuinitas sit impassibilis. dicebat
illud corpus impassibile esse quod hodie re

probatur:quia hodie christus dum circũci-
ditur.patitur.lachrymatur.⁊ sic patet ꝙ il-
lud corpus est ex quattuor elementis com-
positum. Item confutatur alter hereticus
nomine Valentinus:qui dixit christum ac-
cepisse corpus celeste ⁊ consequenter assere-
bat illud corpus sanguinem nõ habere qđ
hodie reprobatur:quia christus sanguinem
fudit. Ideo dicitur in symbolo Athanasij.
Perfectus deus perfectus homo ex ani-
ma rationali ⁊ humana carne subsistens.
¶ Scđa ratio vt pbaret se esse de genere
Abrae qui primo accepit pceptũ circũcisio
nis in signũ fidei sue. Unde di Geñ.17. ꝙ
postq̃ deus pmiserat Abrae multiplicatio
nẽ generis sui sicut stellas celi ⁊ harenam
maris.p stellas celi significant filij Abrae
spũales.cuiusmodi sunt fideles. De quibus
Apl's Gal.3. Cognoscite ergo:q2 qui ex fide
sunt hij sunt filij Abrae. Per harenã vero
maris intelligunt filij Abrae carnales sicut
iudei:q sunt positi in mari in amaritudine
infernali.⁊ nõ pñt stare in celo:q2 nõ sunt
stelle sed harena. Subdit. Circũdet ex vo-
bis oẽ masculinũ ⁊ circũcidetis carnẽ ppu-
cij vestri:vt sit in signum federis inter me ⁊
vos. Ubi manifeste apparet ꝙ preceptum
de circũcisione non fuit datum nisi deben-
tibus ritum iudaicum seruare: quia dicit
Ex vobis. Nota ex vobis quod potest ex-
poni dupliciter Stet ergo circuncisio quo-
usq; nascũtur ex vobis:quia circũcisio tũc
erit quedam natiuitas spiritualis inquan
tum per ipsam liberabantur a peccato ori
ginali. Sed quando tempus erit ꝙ natiui
tas non fit ex vobis:sed ex aqua ⁊ spiritu
sancto ẜm verbum domini Jo.3. Tunc nõ
erit amplius circũcisio.
¶ Tertia rõ vt is qui in silitudinẽ carnis
peccati venerat Jo.8. Remediũ quo caro
peccati mundari ɔsueuerat: nõ respueret.
Ubi notãdum ꝙ xp̃s omnes passiones ⁊
oẽs miserias generales que ɔsequũtur hu
manã naturã assumpsit.pter culpaȝ ⁊ igno
rãtiam ⁊ preter illas passiones que sunt cã
culpe.sicut rebellio sensualitatis ad ratio-
nẽ.⁊ ɔcupiscentia ⁊ difficultas ad bonum
⁊ pnitas ad malum.vñ assumpsit. famem.
sitim.dolores.tristitias.sudores.⁊ labores.
Nõ aũt assumpsit particulares miserias ⁊
defectus:sicut febrem. podagram. ⁊ hmõi.
nã tales infirmitates nunq̃ christi corpus
habuisset vtpote bene pportionatum ⁊ be
ne regulatum:ceteros vero defectus rece-
pit in se. Debuit enim per omnia fratribus
assimilari Heb.2. Propter ꝙ Isa.53. Uere
languores nostros ipse tulit: ⁊ dolores no-
stros ipse portauit. Cum ergo circũcisio es-
set pena quedam ⁊ nõ peccatum.licet esset
pena peccati:quia penas alias nõ renuit:
etiam hanc libenter assumpsit. Huic nota
cõtra illos qui nolunt subire onus penitẽ
tie.ps. In labore hominum nõ sunt: ⁊ cum
ho.nõ fla.⁊c. Glo. sed cum demonibus in
inferno cruciabuntur. Nota hic ꝙ christus
in se omnia remedia que diuersis tempori
bus fuerunt a deo instituta contra pecca-
tum originale:in se voluit assumere. Nam
tẽpore legis nature tria remedia fuerunt
successiue instituta. Primum oblatio ⁊
durauit vsq; ab Abel vsq; ad Noe. Geñ.
3. Respexit deus ad Abel ⁊ ad munera
eius: ⁊ hoc remedium assumpsit christus
quãdo est a parentibus presentatus in tem
plo Luc.2. Scđm remedium fuit sacrifi-
cium: ⁊ durauit a Noe vsq; ad Abraam.
hoc assumpsit dominus quãdo mater eius
obtulit pro eo par turturum aut duos pul
los colũbarum.vt inde fieret sacrificium.
Tertium remedium fuit decimatio sicut
habetur Geñ.14. ꝙ Abraam obtulit deci-
mas Melchisedech. hoc assumpsit christus
quando. 40. diebus ⁊ noctibus ieiunauit:
quia enim non habebat vnde solueret de-
cimas rerum. saltem deo obtulit decimas
dierum. Quartum remedium fuit circũ-
cisio data Abrae Geñ.7. Et durauit vsq;
ad Christũ.⁊ hoc assumpsit hodie. Quin
tum remedium baptismus.⁊ hoc assumpsit
a Joãne baptista Mat.3. Et Luc.3. Predi
cta habentur in legenda purificationis.
¶ Quarta ratio est vt arram nostre redẽ-
ptionis hodie daret. Recte fecit christus si
cut mercator qui vadit ad nũdinas emere
preciosas merces magno precio. quod non
statim soluit sed dat arram vt contractus

firmetur. deinde statuto tempore soluit to-
tum precium. Ita christus in die cōceptio-
nis vel natiuitatis descendit de celis in vte-
rum virginis vel in terram ad emendā pre-
ciosas margaritas .i. animas humanas in
fera huius mundi: dicens mūdo. Da mihi
animas: cetera tolle tibi Gen. 14. Precium
redēptionis fuit totus sanguis christi sol-
uēdus in die veneris sancta in mensa cam-
bij .i. in arbore sancte crucis ſm diuinaȝ or-
dinationem. Sed hodie dedit signum siue
arram tanꝙ arram tanꝙ strenā que hodie
cōiter datur. Sed nunquid ergo ⁊ nos nō
dabimus strenam sibi in pauperibus: mul-
to magis ꝙ hystrionibus ⁊ mimis qui fa-
ciūt matinatas ⁊c. Dic vt expedit. In quo
apparuit benignitas ⁊ humanitas saluato-
ris nostri dei: vt dicit apostolus ad Titū. 5.
Et habetur in epistola hodierna ⁊c.
¶ Quinta ratio est vt approbaret circūci-
sionem quā ipse olim instituerat in .l. veteri,
Ro. 15. Dico enim iesum christum ministruȝ
fuisse circūcisionis propter veritateȝ dei ad
confirmandum promissiones patrum. Un-
de ipse dixit. Nolite putare quoniā veni
sol. le. aut proph. non veni soluere sed adim-
plere Mat. 5. Aliogn iudei emuli dixissent:
hic est contrarius deo. Siquidem ꝙ deus
mandauit ipse dissoluit ⁊ destruxit. Unde
⁊ dicebant Jo. 9. Non est hic homo a deo:
qui sabbatum non custodit. Et ideo etiam
cetera legis veteris cerimonialia que tunc
ipse obseruanda mandauerat ipse in seip-
so cōpleuit. Sicut patet de redēptione pri-
mogeniti. de oblatione turturum aut colū-
barum de visitatione templi tēporibus de-
bitis. de subiectione ⁊ obedientia parentū
qđ erat morale. de esu agni pascalis. de sim-
bolis ⁊ huiusmodi.
¶ Sexta ratio est vt iudeis excusationem
tolleret qui cum incircūcisum non recepis-
sent. Mandatum enim habebant vt cum
incircūcisis nulla eis esset conuersatio. nisi
ꝙ possent ab eis vsuras recipere. Unde
adhuc hodie hunc stilum seruantes insen-
sati: non comedunt nec bibunt cum christi-
anis. Si ergo christus incircūcisus fuisset
non audissent eum. ⁊ essent quodammodo
excusabiles propter mandatum legis diui-
ne: cum tamen ipse dominus dicat Mat.
15. Non sum missus nisi ad oues que perie-
runt domus israel ⁊c.
¶ Septima ratio est vt virtutem obedien-
di nobis suo cōmendaret exemplo. Quia
enim obedientiaȝ predicaturus erat voluit
ipse in se obedientiam experiri: vt alios ver-
bo ⁊ exemplo instrueret: quia Cepit iesus
facere ⁊ docere Act. i. In quo reprobatur
maxime pernicacia inobedientium legi di-
uine ⁊ humane. Si enim legislator chri-
stus voluit se legi subdere cum tamen legi
non esset obnoxius. quia princeps lege so-
lutus est: vt in .l. Ex imperfecto: de le. 2°. Di-
gna tñ vox est maiestate regnantis legi-
bus alligatum se principem profiteri. C. de
legibus .l. Digna vox. Quid dicet homo q
legi subditus est: si legum statuta non ser-
uet: Nota contra illos qui in festis labo-
rant non timentes deum nec minas dei.
Si enim preco clamaret ex parte regis sub
pena vnius vncie ꝙ nemo in festis labo-
raret: proculdubio infallāter regi obedire-
tur: christo vero qui est rex regum ⁊ domi-
nus dominantium non obeditur. Nota
contra illos qui accipiunt vxores ⁊ non de-
sponsant eas cum solēnitatibus ab ecclesia
ordinatis. quia est mortale si ante eas co-
gnoscunt vbi est consuetudo hoc seruandi.
Unde dicit tex. in .c. Aliter. 30. q. 5. ꝙ Aliter
presumpta non coniugia sed adulteria. vel
contubernia. vel stupra. vel fornicationes
esse non dubitat. Ad idem facit ea. q. No-
strates: ⁊ quod notat Inno. in .c. i. de spon.
Et. 34. di. Is qui non habet. Dic etiam cō-
tra medicos qui nō inducunt infirmos ad
confitendum: iuxta mandatum legis eccle-
siastice: de qua in .c. Cum infirmitas: de
peni. ⁊ remis. Dicunt enim ꝙ Galienus di-
cit ꝙ non debet medicus infirmum tur-
bare sed consolari. Ergo christus vnū man-
dat Galienus aliud: ⁊ magis obedit Ga-
lieno ꝙ christo. Dic etiam de alijs vt ex-
pedit.
¶ Octaua ratio est vt legis onus in se su-

stinens alios a legis onere liberaret. Dicūt
enim qdam. Si xp̄s circūcisus est. ergo ꝛ
nos circūcidi debem⁹. Omnis.n. xp̄i actio:
nostra est instructio. Jo.13. Exēplum.n. de/
di vobis vt quēadmodum ego feci vobis:
ita ꝛ vos faciatis. Sed rn̄deant isti ergo eo
dem modo ꝛ nos in cruce mori debemus:
cum xp̄s in cruce mortuus sit. Dicendū est
ergo ꝙ sicut xp̄s iō crucifigi voluit vt nos
a morte liberaret: sic ꝛ voluit circuncidi vt
nos a circuncisione liberaret. Nam p̄ceptū
circūcisionis incepit in Abraam ꝛ durauit
circa duo millia annoꝝ vsq; ad christum:
qui fuit terminus circūcisionis. Ro.10. Fi/
nis enim legis xp̄s est: ad iustitiā omni cre
denti. ergo post christū euanuit circuncisio.
Sic ꝛ cetera legalia veteris testamēti. Hāc
rōnem assignat Apl's Gal'.4. At vbi venit
plenitudo tēporis misit de⁹ filiū suū facta
ex muliere factū sub lege: vt eos qui sub le
ge erant redimeret. i. liberaret: vt adoptio/
nem filioꝝ dei reciperimus. Sicut eniz mu/
tandum erat sacerdotiū. Aaron in sacerdo
tium christi s̄m ordinē Melchisedech: vt
patet ps̄.109. sic etiā lex Moysi mutanda
erat q̄tum ad cerimonialia per. l. christi: q̄
est lex gratie ꝛ libertatis: q: vt dicit Apl's
Heb.7. Translato sacerdotio necesse est vt
ꝛ legis trāslatio fiat. Quod habetur in. c.
Translato: de cōstitutionibus. Et cōfirma/
tur ratio: q: circuncisio fuit data Abrae in
signum fidei Abrae. Ro.4. Credidit Abra
am deo: ꝛ iputatum est illi ad iustitiam. Et
infra. Et signum accepit circūcisionis signa
culum iustitie fidei que est in preputio ꝛc̄.
ergo q: signum debet proportionari ꝛ cōfi
gurari signato: tādiu debet durare signum
q̄diu fides Abrae. Da exemplū de signo
frondium in taberna. Fides aūt Abrae fu
it de christo venturo: que fides christo ad/
ueniente cessauit ꝛc̄. Cōsequenter ergo de/
buit cessare fidei illius signum: quod erat
circuncisio. Et in signum huius christus in
cruce dixit. Cōsumatuz est Jo.19. Et velum
templi christo mortuo scissum est Mat.27.
Ergo christiani liberi sunt a iugo legis ꝛc̄.
Nota moraliter contra feminas que nutri
cie sunt filioꝝ iudeorum. Contra primū. Si
iudeos: extra de iudeis.

¶ Nona ratio est vt nos ad moralem cir/
cuncisionem iduceret. De qua Apl's Col'.
2. Si autem circūcisi estis in christo circūci
sione nō manufacta. i. carnali in expoliatio
ne corporis carnis. Hac circūcisione quili
bet nostrum debet circuncidere omnia mē
bra sua. Lingua ergo debet circuncidi ne
loquatur mendacium neq; vana: quia. Cor
rumpunt bonos mores colloquia mala. i.
Cor.15. Item os ꝛ vox ne cantet vana ꝛc.
Nota hic contra reputatrices ꝛc. Unde ꝛ
Moyses conquestus est se esse in circūcisuz
labijs dicens. Et quō audiet me Pharao
presertim cū incircūcisus sum labijs Exo.
6. Oculus debet esse circuncisus ne videāt
vana. ps̄. Auerte oculos meos ne videant
va. ꝛc. Tren.3. Oculus meus dep̄. ē a me.
Auris circuncisa nō audiat detractionem.
ps̄. Et opprobrium non accepit aduersus
pro. s. Manus circuncisa non percutiat sed
impleatur manus elemosyna ꝛ detur pau/
peribus: quia melius est facere serenā chri
sto q̄ alij homini. Pes circuncisus nō cur
rat ad malum: ꝛ sic de singulis membris.
Non solum autem membra corporalia de/
bemus circuncidere sed etiam cogitationes
cordis. Unde Deut.10. Circuncidite prepu
tia cordis vestri ꝛ ceruicem vestram: ne in/
duretis amplius: quia dn̄s deus noster ip/
se deus deorum ꝛ dn̄s dn̄antium. Sed ta/
men pauci sunt qui se velint hoc modo cir
cuncidere a se vitia amputando. Contra
quos Jere.9 Omnis autem domus israel
incircuncisi sunt corde ꝛc̄. Dic vt expedit.
¶ Uel dic ꝙ debemus circuncidi in ani/
ma. Scd̄o in corpore. Tertio in facul/
tatibus. Primo in anima s̄m quamlibet
eius potentiam. Primo ergo in intelle/
ctu nos circuncidere debemus: abscidendo
omnem errorem ꝛ superstitionem. Multe
enim superstitiones olim a gentilibus fie/
bant hac die: que etiā a pluribus christiāis
hodie obseruantur quod prohibetur.26.
q.7.c. Si quis K'las Januarū ritu paga/
norum colere vel aliquid plus noui fa/
cere propter nouum annum aut menses
cum lampadibus vel epulis in domibus
preparare per vicos ꝛ plateas cantores
ac choros ducere presumpserit: ana/

thema sit. Item Gala.4. Dies obseruatis ⁊ menses ⁊ tẽpora ⁊ annos: timeo aũt vos ne forte sine causa laborauerim in vobis.

Secdo in voluntate vt omnẽ amorem inordinatum erga creaturam aliquã remoueat. Nam vt ait Aug⁹. ad dñm in libro confes. Minus te amat qui tecum aliquid qd nõ ꝓpter te amat. Ideo Deut.10. Circũcidite preputia cordis vestri ⁊c. Vide supra. Itẽ Iere.4. Circũcidimini dño ⁊ auferte preputia cordium vestrorum: ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea ⁊ succendatur. ⁊ nõ sit qui extinguat propter malitiam cogitationum vestrarum. Est enim amor mũdi sicut viscus iplicans alas aie ne valeat ad celũ aduolare. Itẽ debet circũcidi memoria vt nõ recordemur de iniurijs primorum nobis illatis: sed de beneficijs diuinis nobis collatis. ps. Memor fui dei ⁊ delectat⁹ sum ⁊c.

Debet tertio circũcidi homo in corpore quãtũ ad omnes sensus: sicut habetur. s. proximo sermo. par. vlt. Quarto debet circũcidi homo in facultatibus. male ablata restituendo: qꝛ peccatum nõ dimittitur nisi restituatur ablatũ. regula Peccatũ lib.6. Et.14.q.6. Si res. Item superflua pauperibus erogando. Luc.11. Qđ supest date elemosynam. Et ecce oia munda sunt vobis.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo epiphanie sermo vnus.

Procidentes adorauerunt eum. Mat.2. Sermo noster erit de modo quo debemus christum adorare ad exẽplum istorum magorum de qbus dicit in themate. Salutem virgo. Pro declaratione thematis ⁊ introductione materie predicãde: formabo duas qõnes. primã ꝓ introductione sermonis. secundã ꝓ persecutione. Prima ergo qõ est ista. Utrum xps sit adorandus adoratiõe latrie. Secda qõ erit quõ christus sit adorandus. ¶ Pro declaratione ergo prime q̃stionis: notandũ ꝙ theologi distingunt triplicẽ adorationẽ. Prima dr adoratio latrie. secũda dulie. tertia iperdulie. Dic has duas primas obmissa tertia. Prima est reuerẽtia vel obsequiũ que vel qđ debet soli deo ratione creationis ⁊ nulli alij. Unde potius debetur homo mortẽ subire ꝙ̃ tali adoratiõe creaturã aliquam adorare: sicut noluerunt adorare statuã Nabuchodonosor Daniel ⁊ tres pueri: ⁊ ideo fuerunt ꝓiecti in fornacem ignis. Dan.4. Et Deut.6. Unum deum adorabis ⁊ illi seruies. Et Mat.4.

Secda .s. dulia est reuerentia quedam siue honor q exhibet dño a seruo. Dulia enim grece dicit seruitus latine: sed large sumendo est reuerentia quedã que cuilibet creature exhibet rõne cuiuscũqꝫ excellentie: puta potentie sicut regibus. vel dignitatis sicut epis ⁊c. Et hec reuerentia debet satis oib⁹ ꝓpter excellentiã sanctitatis. ꝓpt hoc adoramus sanctos. Unde ⁊ Ioãnes adorare volebat angelũ hac adoratione dulie. Apoc. vlt. Quãuis fuit ab eo prohibitus triplici rõne. Prima ad ostẽdendã dignitatẽ ipsius Ioãnis: que multis angelis dignior fuit. Secda ad euitãdã spẽm ydolatrie. Tertio ad ostendẽdam exaltationẽ humane nature sup angelos in hoie assumpto. Hec tho. in.3. sen. di.9.q.1.ar.2. Tertia .s. yperdulia ẽ quedam reuerentia siue virtus qua exhibetur reuerentia creaturis que habent quandam prerogatiuam super alias ⁊ spetialem quãdam ꝓpinquitatem ad deũ. Et hec nulli sancto debet nisi vni .s. virgini marie. De christo aũt videbitur statim. Hoc presupposito: ad ꝓpositum qõnis rñdeo sm Tho. in.3. sniarum di.9.q.1.ar.2. potest christus dupliciter cõsiderari. Uno modo inquantum deus ⁊ sic debetur sibi adoratio latrie: qꝛ creator est. Io.1. Oia per ipsum facta sunt. Gen.1. In principio .i. in filio creauit deus celum ⁊ terram. ps. Oia in sapientia fecisti. Secdo modo potest christus ꝯsiderari sm humanitatem. Licet enim realẽ humanitas illa nõ sit separabilis a diuinitate nisi in triduo quo christus mortuus fuit in quo christus nõ fuit homo. Et ideo humanitas fuit separata a diuinitate ꝙ̃uis diuinitas ⁊ cum anima esset in lymbo ⁊ cum corpore in sepulchro: tamen per intellectum separari potest. ⁊ sic debet intelligi ꝙ dicitur. Quod semel assumpsit nunꝙ̃ dimisit. Et tunc si con

[con]sideratur illa humanitas de per se separata a verbo dei ⁊ tunc debetur sibi non latria sed dulia. Unde super illud ps. Adorate scabellum pedum eius: dicit Glo. quod caro christi non est adoranda illa adoratione latrie: que soli deo debetur. Exaltate dominum deum vestrum ⁊ adorate scabellum pedum eius: quoniam sanctum est. ps. 98. Si vero consideratur illa humanitas vt vnita verbo: tunc debetur ei honor latrie. Nam adorare carnem christi inquantum est vnita verbo nihil aliud est quam adorare verbum dei incarnatum: sicut adorare vestem regis nihil aliud est quam adorare regem vestitum: secundum Tho. 3. parte. q. 25. ar. 2. Et secundum hanc distinctionem debemus intelligere thema propositum. vel adoratione dulie vel latrie secundum determinationem predictam. Et sic patet prima questio. Et vide etiam quod de hac materia latius scripsi in sermonibus quadragesimalibus de decem preceptis decalogi in primo precepto sermo. 9. vbi agitur de adoratione deo exhibenda.

Secunda questio pro sermonis persecutione est quomodo siue de quibus rebus sit christus adorandus. Circa cuius questionis solutionem satis instruimur exemplo magorum qui christum adorauerunt hodierna festiuitate. Ubi nota quod quattuor christo exhibuerunt.

¶ Primo vocalem laudationem siue confessionem.

¶ Secundo cordialem deuotionem.

¶ Tertio corporalem humiliationem.

¶ Quarto realem oblationem.

Et istis quattuor modis debemus nos etiam christum adorare. ¶ Primo magi adorauerunt christum tamen vocali confessione. Unde dixerunt. Ubi est qui natus est rex iudeorum vidimus enim stel. eius in oriente ⁊c. Ubi confessi sunt ore totam fidem christianam: quia tota fides consistit in humanitate ⁊ diuinitate christi. Unde Athanasius in sym. Hec est autem fides recta: vt credamus ⁊ confiteamur quia dominus noster iesus christus dei filius: deus et homo est. Humanitatem christi confitentur cum dicunt. Ubi est qui natus est. Nasci enim temporaliter pertinet non ad deum sed ad hominem. diuinitatem cum dicit. Venimus adorare eum. Item confitentur regem cum dicunt. Rex iudeorum: ecce vocalis confessio. Tripliciter ergo debemus deo exhibere vocalem laudationem secundum quod tria debemus deo .s. fidelitatem. reuerentiam. ⁊ obsequium. Primo ergo fideliter confitendo. Secundo reuerentialiter de eo loquendo. Tertio obsequaliter de eo collaudando. De secundo dic contra periuros. contra blasphemos. cum si nomen regis blasphemaretur acriter puniretur. sed secus si nomen dei: quilibet habet aduocatum ⁊ defensorem in hoc mundo preter christum ⁊c. Dic vt expedit. De tertio dic vt hic dicitur. De primo vero dic quod quilibet debet confiteri fidem ore. Ro. 10. Corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. maxime autem fieri debet cum homo est proximus ad videndum christus in morte sicut fecerunt magi cum essent prope bethleem. Sic ⁊ nos cum ore debemus laudare christum. ps. Voce mea ad dominum clamaui. Et hoc est quandoque necessarium sicut clericis beneficiatis vel in sacris constitutis. vt in. c. de cele. mis. Quandoque vero non est necessarium sed vtile. s. ad prouocandam ⁊ exercitandam deuotionem ex ipsa voce ⁊ clamore: quia multotiens mens tepida excitatur. Nota exemplum de illo qui bene cantabat qui ibat quandoque ad locum solitarium ⁊ ex ipsa dulcedine vocis sue cantando excitabatur ad amorem dei: adeo quod effectus est seruus dei relicto mundo. Unde ⁊ de Aug° legimus. Flebat autem vberrime in hymnis ⁊ canticis suaue sonantis ecclesie vocibus: vehementer affectus. Nec mirum cum etiam ad voces auium etiam excitatur deuotio: quandoque ad sonum cithare vel organi. Nota de Dauid quia ad sonum psalterij excitabatur in eo spiritus sanctus. Item ad tactum cythare Dauid quiescebat Saul non vexabatur a spiritu malo. 1. Re. 16. Idem de sono campane. Hinc ecclesia ordinauit cantus ecclesiasticos. ps. Cantate domino ⁊ benedicite nomini eius ⁊c. Sic faciebant pueri dominum laudantes ⁊ di. O sanna filio Dauid. Benedictus q

venit in nomine domini Mat.21. Ideo di-
citur Osee.xiii. Omnem aufer iniquitatem
⁊ accipe bonum ⁊ reddemus vitulos la-
biorum nostrorum. Et vide quod notat
Glo. in Cle. prima. de cele. mis. super verbo
Fructus labiorum ꝛc. Item in Cle. Si do-
minum: de reliquijs ⁊ vene. sanc. in Glo. ma
gna in septimo mēbro. Item q̄d notant ca
noniste in. c. Dolentes de cele. mis. ¶ Scd̄o
ergo ꝛc. Magi enim cum maximo devotio
nis ardore christū quesierunt. quesitum in-
venerunt. ⁊ inventum adoraverunt. Quod
patet: quia signum maxime devotionis est
inquisitio dei: ⁊ quāto magis res īquiritur
tanto maioris amoris signum ostenditur.
Inquisitio enim oritur ex fide ⁊ amore: ⁊
sic isti magi ⁊ credebant in christum. ⁊ dili
gebant. Unde ad visionem stelle dicit. Vi-
dentes autem stellam gavisi sunt gaudio
magno valde. Si ad visionem stelle tantū
gavisi sunt: quātū gavisi sunt ad visionem
christi qui erat finis ipsorum: quia propter
quod vnūquodq̄ ⁊ illud magis. Primo er
go notatur causa gaudij cum dicit. Gavisi
sunt. Scd̄o notatur forma gaudij cum dicit.
Gaudio. Tertio notatur obiectum gaudij
quod erat stella christi dum dicit. Magno.
Quarto notat̄ quātitas gaudij dum dicit.
Valde: q̄d gaudium etiam fuit signū ma-
xime devotionis ⁊ cōculcat evangelista q̄t-
tuor verba. Primo: gavisi sunt. Scd̄o gau
dio. Tertio magno. Quarto valde. Et hoc
ꝓpter quattuor de quibus gaudebāt. Pri
mo q̄dē gavisi sunt. Quia fm̄ Criso. spes
eoꝝ decepta nō erat sed amplius cōfirma
ta. q̄ tanti itineris nō sine causa receperūt
laborem. Scd̄o gaudio: quia fm̄ Glo. gau-
dio gaudet qui ꝓpter deum gaudet qui ē
verum gaudium eius. Tertio magno: quia
fm̄ Glo. de magno gaudebant. q2 de signo
christi nati. Quarto valde: q2 fm̄ Chrisosto.
dignitas tunc nati regis excedebat mensu
ram omnium mūdialium rerum. Vel ideo
dicit valde: quia magis gaudent homines
de rebus perditis ⁊ recupatis q̄̄ de semꝑ
possessis. Patet ergo quomodo obtulerūt
magi christo cordialem devotionem. Sic ⁊
nos ipsum adorare debemus cordialiter

quia deus principaliter vult a nobis cor.
Prover.23. Fili prebe mihi cor tuum: alio
quin parum valet oratio ⁊ adoratio. Unde
dominus cum propheta arguit iudeos qui
in hoc defectu erant dicens. Populus hic
labijs me honorat: cor autem eorum longe
est a me Isa.29. Et Mat.15. Nota hic exē-
plum de illo heremita cui apparens dia-
bolus in specie angeli lucis. dixit ei q̄ deus
volebat ab eo.
Dimidium lune. totum cum principe rome.
Ideo dicit dominus. Diliges dn̄m deum
tuum ex toto corde tuo. ex tota aīa tua ꝛc.
Mat.22. i. cum in intellectu, memoria, ⁊ vo
luntate. Sic hodie sunt multi qui adorant
christum non corde sed ore: quia ore dicit
Pater noster ⁊ cor est in foro. Ber. Os in
choro ⁊ cor in foro. Vel est in coquina vel
quod peius est habent rancorem contra ꝓ
ximum: ⁊ dicit Pater noster ⁊ dimitte nobis
debita nostra ꝛc. Non sic faciebat David
di. Clamavi in toto corde exaudi me domi
ne. Nota Toto corde: non enim vult deus
partem cordis sed totum ꝛc. Unde aposto
lus. Si orem lingua spūs meus orat. mens
autem mea sine fructu est. Quid ergo? Ora
bo spiritu: orabo ⁊ mente. psallam spiritu
psallam ⁊ mente. i. Cor.14. Hinc proce-
dit quia homines sine cordiali devotione
stant in ecclesia q̄ statim tedio afficiuntur:
sed non attediantur in theatris. ⁊ ludendo
⁊ detrahendo. ⁊ tempus perdendo. similes
filijs israel quibus nausee erat māna: ⁊ de
siderabant porros. ⁊ cepas. ⁊ allia. cucume
ris. pupones. egypti Nu.xi. Sic etiam pau
ci delectantur de libris sanctis ⁊ scripturis
doctorum catholicoꝝ, sed querunt libros
Tullij. Virgilij. Senece. ⁊ aliorum pagano
rum. Nota exemplum quod legitur in vi-
tis patrum de sancto Machario acceden-
te ad ecclesiam vbi monachi dicebant offi
cium ꝛc. qui vidit multos in formis ethyo
pum demones: qui diversa signa ⁊ figuras
monachis psallentibus ostendebant. vt ip-
sorum mentes ab intentione officij diverte
rent. Ideo Augustinus in regula. Cum
oratis deum: hoc versetur in corde quod
profertur in ore ꝛc.

¶ Tertio adorauerunt xp̄m magi cū corporis humiliatione: vnde dicit thema. Procidentes adorauerunt eum. Non dicit genuflectentes vel inclinantes. Sic etiam ⁊ nos ad idem inducimur: nedum ipsorū exēplo sed etiam rōne. Nam homo est medius inter angelos ⁊ bruta aialia. Nam angeli solum sunt spūales substantie sine corpore nec sunt compositi ex materia ⁊ forma ⁊c. bruta etiam animalia sunt solum corporales siue materiales substantie sine aia rōnali ⁊ sine itellectu. Homo vero est cōpositus ex aia seu intellectuali principio ⁊ corpore. Deus autem requirit a creatura vt cognoscat ⁊ adoret eum ſm qualitatem creature. Sicut dn̄s vult recognosci a vasallis ꝓpter feudum qđ dedit sibi diuersimode ſm qualitatem diuersoꝝ vasalloꝝ. ⁊ quātitatem rei date: qꝛ plus exigit dn̄s a vasallo cui dedit comitatum q̄ȝ ab eo cui dedit solum castrum ⁊c. qꝛ Cui plus dimittit̄ plus diligit. i. diligere debet: ⁊ cui minus dimittit̄ minus diligit Luc̄. 17. Ab angelis ergo deꝰ solum vult adorationem spūalem. s. motus reuerentialis mētis. Ab aialibus vero brutis vult solum gestus corporis reuerentialis sicut fecerunt bos ⁊ asinus quando adorauerunt christum in p̄sepio: qui solū flexerunt genua. sed interius nō cognoscebāt cognitione intellectuali: sed cognitione naturali equiuoce loquendo bene cognoscebant: iuxta qđ loquitur Isa. i. Cognouit bos possessorem suum ⁊ asinus presepe dn̄i sui. Item Abacuch. 3. In medio duorum animalium cognosceris. Nec intelligebant sicut nec asina Balaam ⁊c. Sed a nobis vult vtrūq̄ȝ. s. adorari a nobis in anima ⁊ in corpore. Auctoritas. Venit hora in qua veri adorantes adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate. Nam pater tales querit qui adorent eum. Deus spiritus est ⁊ qui adorant eum in spiritu ⁊ veritate oportet adorare Io. 4. Nota Venit hora. s. tempore legis gratie ⁊c. In spiritu: q̄ȝtum ad aiaȝ. Et veritate. s. q̄ȝtum ad corpus: qꝛ tunc est veritas quando corpus conformatur aie ⁊ menti. Et subdit rōnem. Spūs est deus ⁊c. Debemus autem tria facere in hac humiliatione corporali: videlicet primo humiliare oculos ad exēplū Publicani: qui nō audebat nec oculos ad celum leuare Luc̄. 18.

Scđo humiliare genua ⁊ dextrum ⁊ sinistrum ad exemplum Stephani: qui positis genibus orabat ⁊c. Act. 7. Tertio humiliare totum corpus ad exemplum xp̄i qui procidit in faciem suam ⁊c. Mat. 26. Et ad exemplum magorum qui procidentes adorauerunt eum. Hoc etiam christus docuit nos exemplo. Luc̄. 22. Positis genibꝰ orabat dicens. Pater si vis transfer a me calicem istum. Matheus dicit. Et progressus pusillum procidit in facieȝ suā orās ⁊c. Mat. 26. Sic etiam fecit ille cecus a natiuitate quem christus illuminauit: de quo scribitur. Io. 9. ꝙ Christus dixit illi. Tu credis in filium dei? Respondit ille ⁊ dixit. Quis est dn̄e vt credam in eum? Rn̄dit Iesus. Et vidisti eum ⁊ qui loquitur tecuȝ ipse est. At ille ait. Credo dn̄e: ⁊ procidens adorauit euȝ. Et nota ꝙ christus quando adorauit dixit scriptura positis genibus. nam ambo genua debēt ante deū flecti. Dn̄is tēporalibus est flectendum genu sinistrum tantum. in signum ꝙ sunt dn̄i solum corporum ⁊ in signum dominij temporalis ad mortificandum non ad viuificandum: quia hoc est prouer. dei Deut. 32. Ego occidam ⁊ ego viuere faciam. Item. i. Re. 2. Dn̄s mortificat ⁊ viuificat: reducit ad iferos ⁊ reducit. Prelatis autem spūalibus genu dextrum tm̄ eo ꝙ habent dn̄ium super animam tantuȝ deo autem vtrūq̄ȝ genu: quia habet dn̄iuȝ super animas ⁊ corpora. Ideo dicitur Ro. 14. Viuo ego dicit dn̄s: quia mihi flectetur omne genu. ⁊ omnis lingua ꝯfitebitur deo Nota contra illos qui quando vident corpus christi non flectunt genua. aut vnum tantum aut cum capite cooperto ⁊c. cum tamen si regi loquerentur vtrūq̄ȝ genuflecterent ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Quarto adorauerunt christum magi cū reali oblatione: quia obtulerunt ei munera aurum. thus. ⁊ myrrhaȝ: apertis thesauris suis. Et intellige ꝙ quilibet ipsoꝝ obtulit predicta tria munera. Munera autem ista fuerunt commendabilia multiplici ratiōe.

Primo ratione preciositatis: quia de thesauris. Scđo ratione proprietatis: suis. Tertio ratione preuentionis: quia obtulerunt. Quarto ratione liberalitatis:

quia munera non mutuum:non debita.
Quinto rõe significatiõis:q2 aur. thus.
⁊ myrrhã. Glo. fidẽ suã mysticis ꝓferũt mu
nerib9. Aur regi. thus deo. myrrha mortali
Fecerũt ipsi sicut faciunt vasalli qñ nouus
rex intrat in regnũ:q2 oẽs vasalli offerunt
ei tributa ⁊ munera:ſm decentiã regie ma
iestatis. Sic in ꝓposito ⁊c̃. Si ⁊ nos ⁊c̃. Ho
nora dñm de tua substãtia Prou.3. Et hu
ius rõ est:ad recognoscẽdũ ꝙ oia bõa tpa
lia ab ipso recipimus. Contra hoc multi fa
ciunt. Quidã.n.nihil donãt deo nisi verba
sed dona nec sibi nec ꝓximis dant.sed xps
eos punit:q2 qꝺ nõ dant xpo accipit fiscus.
Nota ꝯ illos q nõ dant elemosynã etiã pre
dicatori ⁊c̃.nec aliis paupibus:sed mundo
multo expẽdẽt ad cõuiuia ⁊c̃. Item ꝓ car
ne ad luxuriandũ. Item ꝓ diabolo ad fa
ciendũ vindictã ⁊c̃.vel ad ludũ taxillorũ.
Et est magna ꝓditio:sicut si vasallus q fe
cit homagiũ dño nõ redderet ei seruitiũ ⁊
tributũ:sed eius inimico:certe magna ꝓdi
tio esset ⁊ mereref priuari feudo qꝺ hẽt a
dño: iuxta notata in.c. De forma.22.q.5.
Debemus ergo dare tria bona in elemosy
nas.signata p tria munera magorũ.vz.bõa
fortune signata p aur. bona nature signa
ta.p myrrhã:que cõseruat naturã a putre
factiõe.bona gratie signata p thus. Nota
de studio ⁊c̃. Quidã vero dant dño aliena
q2 subtraxit dedit paupibus ⁊c̃. expoliant
paupes ⁊ vestiũt altaria. Cõtra qꝺ dicitur
Eccli.34. Qui offert sacrificiũ ex substãtia
paupeꝝ:quasi q victimat filiũ in conspectu
pris sui. Iõ dr̃ Prouer.3. Honora dñz de
tua substãtia. Quidã ãt dant deo peiora.
Verbi grã:si hz vinũ triste vel aliqꝺ aliud
corruptũ dant pauperibus. Sic de filiis si
hñt aliquẽ cecum vel claudũ vel spuriũ fa
ciunt clericũ ⁊c̃.sed bonũ tenent ꝓ se. Ta
les incidũt in iudiciũ reprobatiõis Chaym
qui offerebat peiora de fructib9. Vñ Aug.
li.de ciu.dei.c.7.sed Abel de adipe pingu
ium:ideo dicit scriptura. Respexit deus ad
Abel ⁊ ad munera eius:ad Chaym aũt ⁊
ad munera eius nõ respexit Geñ.4. Qui
dã vero nõ solũ de suis bonis nõ dant:sed
auferunt res diuinas ab ecclesiis ⁊c̃. Itẽ au
ferunt id qꝺ dei.s.festa:q2 in ipsis laborant
⁊ isti sunt peiores iudeis ⁊ sarracenis q fe
sta sua custodiũt:sed xpiani nõ ⁊c̃. Nota ꝯ
illos q in trappetis laborari faciũt i dñica
sz nõ i sabbato:q2 iudei nolũt laborare ⁊c̃.
Isti tales auferũt ptẽ deo:q2 de septẽ die
bus fecit de9 ptes septẽ.vnã reseruauit ꝓ
se ⁊ sex dedit nobis:nos ãt nõ sumus ꝯtẽti
sed volumus auferre ptẽ deo.i.diẽ dñicaz
q̃ est vna de septẽ dieb9 hebꝺe. Nota ẽt ꝯ
sartores q i dieb9 dñicis laborãt de nocte
vsqz ꝓpe diem: sic ẽt in die natalis dñi ⁊c̃.
Itẽ ꝯ corbiserios. Itẽ ꝯ barbitonsores ⁊c̃.
Iõ frãgẽti fidẽ fides frãgat eidẽ ⁊c̃. De9
eni aufert ptẽ nostrã.vel breuiãdo vitã.
ps. Viri sanguinũ ⁊ do.nõ di.di.s. Vel im
mittẽdo ifirmitates:in qb9 hoies expẽdũt
decuplũ q̃ lucrari fuerint. Vel famẽ.vel la
trones.vel pyratas.vel alias aduersitates
q2 si tu facis guerrã ꝯ deũ ipse defendit se
cũ sagittis suis ⁊c̃. Iõ adoremus dñm si
cut adorauerũt magi ⁊c̃. Deo grãs. Amẽ.
Notãdũ ꝙ oium hoium dantiũ ⁊ nõ dan
tiũ elemosynas est decuplex differẽtia: ⁊ vl
tima est bona. Quidã.n.pmo nõ dant nec
facta nec verba sed tacẽt cũ paupes petãt
⁊ aspectãt. Cõtra qꝺ dr̃ Prou.21. Qui ob
turat aurẽ ad clamorem paupis:⁊ ipse cla
mabit ⁊ nõ exaudief. Quidã ⁊ scꝺo dant
ꝟba mala iniuriãdo paupib9:vel eos mit
tendo cũ diabolo ⁊c̃.sic faciet eis xps in iu
dicio:q2 mittet eos cũ diabolo ⁊c̃. Quidaz
⁊ tertio dant bona ꝟba sed facta minime:
cũ tñ ꝓ mũdo.vel ꝓ carne luxuriãdo.vel
ꝓ ꝯuiuiis multos expẽdẽt. Nota ꝯ illos q
ꝓmittũt dare elemosynã sed tñ postea de
cipiũt:qꝺ vr̃ mortale pctm̃: q2 dicit lex: ꝙ
graue est fidẽ fallere.l.i.ff.de ꝯstituta pecu
nia. Et in.c. Antigon9:extra de pac. Qui
dã ⁊ 4° cũ ipetu ire.sic fecit qdã q ꝓiecit
panẽ cũ ira i faciẽ paupis. sed paup q bñ
sciebat ludere ad pilã. Accipiẽs cũ manu
dixit. Amore dei sit. Quidã ⁊ qnto dãt pe
iora paupib9:⁊ meliora ⁊ optima q̃qz reti
nẽt ꝓ se. Iõ cadũt i iudiciũ Chayz ⁊c̃. Vi
de s̃ Quidã ⁊ 6° dãt paupib9 de alienis
q2 faciũt furta.vsuras ⁊c̃.⁊ de illis dãt ele
mosynas. Cõtra qꝺ dr̃ Eccli.34. Qui offert
sacrificiũ ex sbã paupũ:q̃si q victimat filiũ
i ꝯspectu pris. Iõ dr̃ Prou.3. Honora dñz
de tua sbã. Quidã ⁊ 7° dant ex vana glo
ria ⁊c̃. Mat.6. Amẽ dico vobis receperunt

mercedem suam. Cum facis elemosynā noli tibi tuba canere añ te sicut hypocrite faciūt. Et infra: Te āt faciēte ele. nes. si. tua: qđ faciat dextera tua. Quidā ꝛ octano dant modicū cū possint multū dare: ꝯ qđ fecit illa vidua que posuit duo era in gazophilatio Luc. 21. Ideo Thob. 4. Quō potueris esto misericors. Si multū tibi fuerit: abundanter tribue. Si exiguum tibi fuerit: ēt exiguum libēter ipartiri stude. Quidā ꝛ nono ꝛ sunt pessimi nō solū nō dāt sua paupibus: sed ipsos paupes predātur: ꝛ bona ecclesiastica: ꝛ res diuas. in hoc iudicio sunt oēs artifices q laborāt in dieb⁹ festiuis ꝛc. Dic vt supra in fine pdicti smonis. In hoc ēt iudicio sunt hēdes qui bona testōris ꝛ legata relicta paupib⁹ occupāt: sed sic fiet eis. Item Isa. 33. Ue qui predaris: nōne ꝛ ipse predaberis: Per regulā iuris. Qđ vsqꝫ iuris in alium statuit: ipse eodem iure vtatur. Quidā ꝛ. 10. dant multū cum bona intētione ꝛ deuotione: ꝛ isti imitant magos ꝛc. ꝛ iō deus mittet eis stellā. i. angelū q illuminet eos ꝛ pducat ad vidēdū xpm in glia. Quidā ꝛ. xi. dant cū accidia ꝛ tristicia quasi coacti. Cōtra qđ Apls. 2. Cor. 9. Unusquisqꝫ put destinauit in corde suo: nō ex tristitia aut ex ne. Hylarē. n. datorem diligit deus. Quō āt ꝛ cū qbus circūstātijs debeat fieri elemosyna notat in. ps. Dispsit dedit paupib⁹. Justitia eius manet in seculū seculi. De quo vide post festum tri. smo. 14. par. 1. Deo gratias. Amen.

In festo sancti Antoni abbatis. Sermo vnus.

Certamen forte dedit illi vt vinceret. Sapiētie. x. Pro declaratione nota ꝙ i scriptura ꝛ experientia inuenitur ꝙ phis vita nō est nisi cāpus plīj: ꝛ q̄ztum ad corpus ꝛ q̄ztū ad aiam. Prio q̄ztum ad corpus a tpe ꝯceptionis: qꝛ quattuor qualitates corpis cōtinue bellāt. s. calor cū frigiditate. ꝛ siccitas cū hūiditate. quousqꝫ interficiāt hoiem. Idē etiā est crēpiū. Corpus. n. semp est in miserijs. laboꝝ: infirmitatū. periculoꝝ. pauptatū ꝛc. guerraꝝ ꝛc. Itē cum pximis ad inuicē detrahēdo. iniuriādo. iniurādo ꝛc. Ideo de isto prelio corpis fac. Dauid vnū psal. Miserere mei deus qm̄ cōculcauit me hō ꝛc. Scđo q̄ztum ad aiam qđ plium est piculosius. Detur silitudo de vna domicella quā ipugnarent tres fortes milites armati vnus ante cū ense. alius a dextris cū balista. alius a sinistris cū lācea ꝛc. magnū piculū esset ꝛ nō gra dei ꝛc. sed domicella nō hīt defensorē nisi parietē vbi sustinet ꝛc. Ista domicella est aia. tres milites sunt mūdus q venit añ cū ense. i. cum negocijs baratarijs iniusticijs ꝛc. Caro a dextris cū sagittis malaꝝ inclinationū. Sensus enī ꝛ cogitatio hu. cor. pna sunt ad malum ab adolescētia sua Gen. 8. A sinistris ho diabolus cū lācea tentationū diuersaꝝ. De istis militibus dicit Petrus. Militāt aduersus aiam. 1. Pet. 1. Sed aia nō hꝫ nisi parietē i. fidē firmā q̄ ē appodiamētū xpiani. Fres sobrij estote ꝛ vigilate: quia aduersarius vester diabolus ꝛc. cui resistite fortes in fide. 1. Pet. 5. Et stat retro: qꝛ fides est de hijs q̄ nō vident. Fides est ū substātia reꝝ spe. ꝛ ar. nō ap. Heb. xi. Ecce ergo magnū prelium. Iō Job. 7. Militia als tentatio est vita hois sup terram: ꝛ sicut mercenarij dies eius. Nota Mercenarij: qꝛ si bn̄ prelliatur ꝛ vincit hꝫ premiū glie. alias isernū. In isto plio de⁹ dedit graꝫ. b. Antonio vt vinceret Iō dicit thema. Certamē forte dedit illi ꝛc.

Primo ergo vicit mundum: ꝙ veniebat ante eum cum sagitta euaginata.

Scđo vicit carnem: que veniebat a dextris cum balista parata.

Tertio vicit diabolum: qui veniebat a sinistris cum lancea recta.

Dico prio ꝛc. Dic qñ mortuis parētib⁹ remāsit dñs bonoꝝ ꝛ possessionū ꝛ redditum ꝛc. Tūc mūdus cepit ꝯ eum bellare dicēs imaginationi. Antoni tu es mō dñs domus ꝛ diuitiaꝝ ꝛc. poteris ducere vxorem ꝛ eris de maiorib⁹ citatis in regimine ꝛc. Et si vis mutuare. 10. pro. 12. poteris valde ditari ꝛc. vel mutuare sup possessionib⁹ ꝛ interim recipe fructus vel vēdere pluri pcio ppter tps ꝛc. Ecce bellū mūdi. Sed cū. b. Antonius fuisset ↄsuetus audire missas ꝛ smones. dum semel audiret missam audiuit illud cōsiliū xpi. Si vis pfectus esse ꝛc. Mat. 19. O dixit ipse cum isto targone seu

clypeo potero me coopire de scrimis mūdi.
& sic vēdidit oīa & dedit paupibus. Sz iterꝫ
mundus inuasit eū alio ictu ex transuerso.
Cū.n. Antonius esset in deserto in pncipio
vt seruiret deo. mūdus traxit sibi vnū ictuz
di. Nūqd fuissz bonū aliqd istuasse.i.fuasse
p fabricāda cella altari & oratorio &c. & eū
do p desertum sic cogitādo inuenit vnū ba
cile argenteum: tunc sensualitas dixit sibi.
Antoni de hoc poteris facere cellā &c. Dic
quō vicit &c. Sed iterꝫ & 3° mūdus inuasit
eū dicēs imaginatiōi cū semel staret in de
serto. Antoni tu es hō. hō āt est aial sociale
naturalr: & tu es effectus aial brutū ꝯ illud
Dauid. Hō cuz inhonore esset &c. quare er
go nō vadis & ꝯstruis monasteriuꝫ vt fa
cias fructū &c. Dum sic cogitaret exiuit & in
uenit massaz auri &c. Dic quō Antonius ꝯ
istum ictū induit se lorica scripture dicens.
Beatus hō q inuētus est sine macula: & q
post auꝝ nō abijt &c. Eccli. 31. Moralr mun
dus multos interficit hodie hijs trib⁹ icti
bus. Prio ictu vulnerat laycos in vsuris.
rapinis. Dic vt expedit. Scdo ictu vulne
rat religiosos q ꝯgregāt bona &c. Tertio
ictu vulnerat plātos & curatos q vēdūt sa
cramēta. Jo xps. Cauete ab oi auaritia: qꝛ
nō in abundātia cuiuscꝫ vita eius est: ex
hijs q possidet Luc. 12. Nota Ab oi &c.
¶ Dico scdo &c. Cū.n. primū militē.s. mūdū
vicisset Antonius. 2⁹ miles cepit ipm impu
gnare.s. caro. Dic tētationes luxurie quas
passus est &c. O dixit Antonius. Ego indi
geo medicina. Qui.n. vult curari a vulnere
sagitte oportet expellere sagittā prio dein
de apponere triacā ꝯ venenū qd remanet
intus. Prio ergo expulit sagittā cogitatio
num cogitādo passionē xpi: vel penas infer
ni: & hmōi deinde apposuit triacā abstinen
tie &c. Dic eius vite aspitatē in cibo & potu
& dormitione in vestibus. Jō Apl's. Fugite
fornicationē: ecce primū remediū expellēdi
sagittā: & mortificate mēbra vr̄a que sunt su
per terrā: ecce scdm. Col. 3. Sed iteruz caro
inuasit eum. Dicat quō appuit sibi qdam
mulier & erat diabolus in specie mulieris: &
nō cognoscebat Antonius esse demonē &c.
De qua Antonius admirās dixit. Et qua
liter vos estis hic: Rndit. Pater audita
fama vr̄a sctitatis: vellē seruire deo & vellē
cōsilium a vobis. vbi & quō &c. Statim ca
ro dixit. Antoni ecce ista mulier iuuenis est
& pulchra & nullus sciret. non perderes fa
mam &c. & caro calefiebat &c. Hoc videns
dixit. O vnus ignis expellit aliuꝫ: & eleua
tis fimbrijs a tergo. posuit se in igne dicens
mulieri. Si vis habere mecum placitum ve
nias huc &c. & diabolus disparuit. & Anto
nius ex igne exiuit illesus tam in corpore
ꝗ in aia. Et poterat dicere. Probasti cor
meum & visitasti nocte: igne me examinasti
& non est inuenta in me iniquitas. ps. 16.
Moraliter in isto prelio multi occiduntur &
quia nesciunt expellere sagittam tentatio
num. nec assumere triacam abstinentie &c.
Ideo Hierony. ad Rusticuz. Feminā quā
bene videris conuersantem mente dilige
non corporali frequentia. 28. di. Hospitio
lum. Et ille. Et quid de matre mea: Rndit
Hierony. Matrem tuam ita videas ne per
illam alias videre cogaris. habet eni famu
los habet pedisequas: & quāto vilior carū
conditio tanto facilior ruina.
¶ Dico tertio &c. Dic qualiter fuit verbe
ratus a demonibus crudelissime &c. Queꝰ
est hic: quare deus voluit sanctuꝫ Antoniū
habere tam magnum prelium cum demo
nibus sibi visibiliter apparentibus: quia in
uisibiliter multi impugnantur ab eis: sed sic
visibiliter non legitur nisi de beato Anto
nio: Rndeo. ratio est: quia cōmuniter qui
portat banderiam seu verillum in bello ma
gis impugnatur. In nouo autem testamen
to post christum primus qui incepit vitam
heremiticam notorie fuit beatus Antoni⁹.
quia Paulus primus heremita fuit occul
tus: & Ideo maiores insidias passus est bea
tus Antonius ꝗ alius &c. Quia ergo bea
tus Antonius habuit victoriam de omni
bus tribus militibus &c. Ideo meruit coro
nam. Et poterat dicere. Bonum certamen
certaui. cursum consum. fidem seruaui. &c.
Tim. 4. &c. Dic eius mortem. Moraliter no
ta ꝙ magnum premiuꝫ meretur ille qui est
principium alicuius boni operis & exempli
sicut Maria magdalena de penitentia &c.
sic esset si aliquis vel aliqua inciperet muta
re aliquam malam cōsuetudinem &c. Ideo
Dauid. Omnis qui percusserit Jebuseū.i.
diabolum: in primis erit princeps & dux.i.
Paral. xi. Deo gratias. Amen.

In festo sanctoꝝ martyrum Fabiani ⁊ Sebastiani. Sermo vnus.

Osuit me q̈̃si
signum ad sagittã. Treñ. 3.
De btõ Fabiano modicũ
habemus in sua hystoria
solũ dr̃ ꝙ fuit papa ⁊ san
ctus ⁊ postmodũ fuit martyr. Sed de sctõ
Sebastiano legimus multa. Ideo de eo fit
sermo. Pro declaratione sciendũ ꝙ regula
est in theologia vera ⁊ cõis: ꝙ deus nõ so-
lum est cã ⁊ rõ ⁊ principium oium bonoꝝ.
sed etiã oium maloꝝ pene. nõ tñ culpe. Rõ
q2 si culpa ꝓcederet a deo. ergo deus dili-
geret culpam. Sap. xi. Diligis oia que sunt:
⁊ nihil odisti coꝝ que fecisti. sed ꝯsequẽs ẽ
falsum. ps. Odisti oẽs qui opantur iniq̃ta-
tem. ergo ⁊ antecedens. Non tñ culpe nisi
permissiue: q2 mala culpe ꝓcedunt a libero
hois arbitrio. Deus ab initio ꝯstituit ho-
minẽ ⁊ reliquit eum in manu ꝯsilij sui Ec
cli. 15. Potes hic ꝑ euidentia materie pre
supponere ꝙ duplex est malũ. s. culpe ⁊ pe-
ne. Uide in ser. quadra. de pc̃tis in genere
ser. 5. Et ꝙ sit deus cã ⁊ principiũ omniũ
bonoꝝ. pz de se. Sed ꝙ sit cã oium maloꝝ
pene ꝓbatur rõne. auc̃te. ⁊ exẽplo Job. Ra
tione quidẽ: q2 omnis pena inquãtũ pena
est bona ⁊ iusta: sed deus est cã oĩs boni vt
dictum est. ergo ⁊c̃. ꝙ aũt pena inquãtum
hmõi sit bona ⁊ iusta ꝓbatur: q2 pena in-
quãtum hmõi est hz sex diuersos effectus
bonos. ergo ẽ bona. q2 cã ꝑ effectus cogno
scitur. q2 pena aut est satisfactiua. aut me-
dicatiua. aut preseruatiua. aut nutritiua. seu
augmẽtatiua. aut vindicatiua. ecce quinq3
effectus pene. Prima dico ꝙ ẽ satisfacti-
ua ꝓ peccatis p̃teritis: vt Dauid. ⁊ iste effe
ctus pene est bonus ⁊ iustus: q2 culpa me-
retur penã culpe equiualẽtem ſm debitũ
iustitie: iuxta illud Scd̃m mensurã delicti
erit ⁊ plagaꝝ modus Deut. 25. Exẽplũ hu
ius habet in Dauid qui ꝓpter pctm̃ Ber-
sabee passus est ꝑsecutionẽ a filio suo Ab
solon. 2. Re. xi. Scd̃s effectus pene est q2
est meditatiua. Uerbi gratia: multi sunt in
peccatis q2 habẽt delitias ⁊ ꝓsperitates.
Et ideo nõ curant de deo. Incrassatus ẽ
dilectus ⁊ recal. incras. impin. dila. dereliq̃t
deum fac. suũ ⁊ recessit a deo salutari suo
Deut. 25. O dicit deus iste indiget medici
na ⁊ imittit infirmitates. paupertates. moꝛ
tes amicoꝝ ⁊c̃. sic ꝯuertunt cõfitentur. ps.
Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea
accelerauerunt. s. ꝯuerti ad deum. Ecce q̃d
iste effectus est bonus. Exẽplum huius ha
bet in Manassem. ⁊ in Nabuchodonosoꝛ.
Uide. 23. q. 4. Nabuchodonosoꝛ. Terti9
effectus ⁊c̃. q2 est preseruatiua. s. a peccatis
nõ solum in ipso qui punit sed etiã in alijs
q̃bus pena illa innotescit: ne al's superbi-
ret ⁊c̃. sicut pz in Paulo qui de se dicit. Ne
magnitudo reuelationũ extollat me: datus
est mihi sti. car. mee angelus sathane q me
colaphizet: ꝓpt q̃d ter dñm rogaui ⁊c̃. vsq3
in infirmitate ꝑficitur. 2. Coꝛ. 12. Quar-
tus effectus est: q2 ẽ nutritiua. Dat enim
pena a deo hoi virtuoso nõ ad puniendũ
sed ad ꝯseruandũ seu nutriendũ siue aug-
mẽtandum in virtutibus: vt pz de Job q
post oia mala fuit sanctioꝛ. Quintus ef-
fectus est: q2 ẽ vindicatiua vt in illis pecca
toribus qui ex flagellis penalibus magis
indurant: sicut pz in Pharaone ⁊ in Hero
de quoꝝ pena fuit initium penaꝝ inferni:
q2 indurati sunt ⁊c̃. Coꝛ durum male habe
bit in nouissimo. Uñ Deut. 32. Ignis succẽ
sus est in furo. meo ⁊ ardebit ⁊c̃. Sextus
effectus pene est q2 est diuine gloꝛie decla
ratiua: vt patet d̃ ceco nato Jo. 9. Et iste ef
fectus pene iustus est ⁊ ꝯsequenter bonus:
q2 obstinatio coꝝ digne meruit penã illã
⁊ maioꝛem in futuro seculo: iuxta illd̃ Ro.
7. Ignoras qm̃ benignitas dei ad pñiam
te adducit. ſm duritiam aũt tuã ⁊ coꝛ ipe
nitens thesaurizas tibi iram in die ire ⁊c̃.
Et sic pz rõne: ꝙ deus ⁊ auctoꝛ est causa
oium maloꝝ pene. Uideamus auc̃te: que
triplex est. Prima Isa. xl. Ego dñs ⁊ non
alter est. formans lucẽ ⁊ creans tenebras.
faciens pacẽ ⁊ creans malum. ego dñs q
facio oia h̃. Lucem intellectus in claritate
scie infuse vel acquisite ad cognoscendum
deum. Tenebras. s. ignoꝛantie ⁊ ruditatis
que sunt mala pene ꝑseruatiue q2 ex hoc
sunt humiles al's ⁊c̃. Scia inflat. i. Coꝛ. 8.
Item alia auc̃tas. Bona ⁊ mala. vita ⁊
moꝛs. paupertas ⁊ honestas. a deo sunt

Eccli.xi. Item alia. Si est malum.s.pene in
ciuitate:qd dn̄s nō fecerit:quasi diceret nō
Amos.3. Patet cōclusio ꝛc. q̄ intelligēda
est ꝛc.nō solum de pena illata a deo imme
diate sed etiā mediante per creaturas ⁊ ēt
demones qui nihil in nobis ponit nisi dn̄o
pmittente:sicut patet in Job ꝛc.⁊ etiā in le
gione demonum que intrauit in gregē por/
coꝝ Mat.8. Propterea.i.Re.17. Dicit dia/
bolus sp̄s dn̄i malus. Etiā hoīes peccato
res. Vn̄ Job nō dixit:dn̄s dedit caldei ab
stulerunt vel sathan vel ignis ꝛc.sed dixit.
dn̄s abstulit ꝛc.Job.i. Sed cōtra quia illd
fuit malum culpe ipsis caldeis.ergo nō fuit
a deo. Rn̄º illud ex pte agentiū fuit malum
culpe.⁊ iō nō fuit a deo sed ex pte Job pa
tientis fuit malū pene ⁊ hec fuit a deo. Sic
⁊ passio xp̄i ex pte agentiū fuit a diabolo
sed ex pte xp̄i patiētis fuit a deo. Vn̄ Ro.
8. Proprio filio nō pepercit sed ꝓ nobis
oībus tradidit illum. Unde de hoc Tho.
in.3.pte.q.4.ar.3. Et Jo.3. Sic deus dilexit
mundū vt filium suū vnigenitū daret: vt
ois qui credit in eum nō pereat sed hēat
vitam eternā. Nota ergo qn̄ tu flagellaris
⁊ tribularis non murmures:qꝛ deus est ꝛc.
Vide Cyprianū.i3.q.2. Quā preposterū.
Ve gº illi qui nō flagellaī sed ad votū hꝫ
qcqd petit:qꝛ signū est ꝙ deus despdet eū
sicut facit medicus ꝛc. Nota exēplū de fi/
liis israel petentibus carnes in egypto.ps.
Adhuc esce eoꝝ erant in ore ipsoꝝ ꝛc̄. Jō.
2. Macha.6. Etenī multo tpe nō sinere pec
catoribus ex sīia agere sed statim vltiones
adhibere:magni bn̄ficiū est inditiū. Nec ob
stat ꝙ illi q faciunt peccant qꝛ ex pte agen
tiū sunt culpe:⁊ sic nō est deus auctoꝛ:sed
ex pte patientium sunt pene ⁊ sic est deus
causa ⁊ auctoꝛ. Actio.n.⁊ passio lꝫ naturali/
ter sint inseparabiles:tn̄ moraliter actio di/
splicuit passio grata fuit. Modo ad ꝓposi/
tum.b. Sebastianus sciēs istā doctrinā su/
um malū pene.s.sagittaꝝ attribuit deo di.
Posuit me.sup.deus quasi in signū ꝛc. Im
peratoꝛ.n.⁊ alīj sagittātes fuerunt solū mi/
nistri. Modo in eius vita notaui tres excel/
lentias ⁊ pfectiones que in themate ꝯpre/
hendantur:⁊ sunt iste vꝫ.ꝛc.
¶ Prima est vita virtuosa.ibi: posuit me.
¶ Scd̄a doctrina gratiosa.ibi:quasi signū.
¶ Tertia est passio dolorosa.ibi:ad sagit/
tam
¶ Quantum ad primū ꝛc. Nota dum di/
cit. Posuit me.s.in viridario ecclesie ad fru
ctificandum ꝛc̄:iuxta illud. Ego elegi vos ⁊
posui vos vt eatis ⁊ fructum afferatis ⁊
fructus vester maneat Jo.15. Nota Eatis
s.per tres dignitates ꝓducendo flores. folia.⁊
fructus ꝛc. Vide supra s̄mone.lo.in introi/
tu. Nota Fructum:dic hic fructus bti Ste
phani de quo dicit hystoria ꝙ erat vir to/
tius prudētie.moꝝ honestate preclarus.⁊
necesse erat quē deus pfuderat grā.ab om
nibus amaretur. Dic quomō virtutes sue
erant in triplici gradu. Nam q̄dā virtutes
ordinant hoīem erga deum q̄dam erga seip
sum. Dic vt expedit ꝛc. Erga seipsum.s.ca/
stitas ⁊ abstinētia ꝛc̄.iuxta illud custodi te
metipsum ⁊ aīam tuam solicite Deuter.4.
Erga ꝓximum ꝛc̄. Dic quomō erat amabi
lis imperatoribꝰ Diocletiano ⁊ Maximia/
no.de redditibus suis viuebat.⁊ partē da/
bat elemosynaliter ꝛc̄. Sed hodie milites
rapiunt ꝛc̄.⁊ hoc ꝓpter supfluitates ⁊ va/
nitates qbus stipendia nō sufficiunt ꝛc. De
us mandauit vnicuiqꝫ de ꝓximo suo Eccli.
17. Ideo Jo.baptista dixit militibus. Ne/
minem cōcuciatis nec calūniam faciatis:⁊
estote cōtenti stipendiīs vestris Luc.3. Sed
beatus Sebastianus erat virtuosus ꝛc. Jō
possumus de eo dicere. Quasi vas auri so/
lidum.s.ꝓpter charitatem: ornatum omni
lapide precioso.i.virtutibꝰ mltis Eccli.50.
¶ Quantum ad scd̄m ꝛc̄.doctrina gratio/
sa dum dicit. Quasi signum:⁊ hoc sequitur
ad primum quia homo debet prius habere
vitam virtuosam ⁊ postea doctrinam gra/
tiosam.alias enim ordo ꝑposterus ꝛc̄. Pec
catori autem dixit deus:quare tu enarras
iustitiam meam ꝛc̄.ps. Ideo dicit. Quasi
signum:quia doctrina ⁊ verba sunt signa
earum que sunt in anima passionum s̄m
phylosophū. Unde si homo loquitur vitio/
se est signum ꝙ est vitiosus. Dic pratice ꝛc.
Si autem virtuosa ⁊ bōa verba loquatur
est signū ꝙ est virtuosus. Mat.12. Ex abun
dantia cordis os loquitur. Bonus homo d̄
bono thesauro cordis profert bona: ⁊ ma/
lus homo de malo thesauro cordis profert
mala. Et Deut.6. Erant hec verba que ego

scipio tibi in corde tuo et ligabis ea quasi
signum in manu tua. Dic de beato Seba-
stiano quō visitabat xpīanos incarceratos
tpe persecutionis. et confirmabat eos sua
doctrina sancta. sub mantello militari ab-
scondebat christianitatem non timore sed
virtute etc̄. Dic vt legenda habet de Mar-
celliano et Marcho fratribus confirmatis
per beatum Sebastianum 7c. Item qñ
curauit illum magnum dn̄m infidelem iste
mum 7c. Ideo possumus de eo dicere. Per
fectio tua et doctrina tua a viro sancto tuo
quem pbasti in tentatione Deut. 33. 7c.
¶ Quantum ad tertium 7c. passio doloro
sa. s. ad sagittas que fuit multum dolorosa
et potest dicere illud Job. 6. Uerba mea do
lore sunt plena: quia sagitte dn̄i in me sunt.
Dic eius martyrium 7c̄. Et poterat dicere.
Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi 7 cō
firmasti super me manum tuam. ps. 37.
Moraliter volentes viuere virtuose opor-
tet sagittari. Primo a mundo per detra
ctiones 7 Irrisiones malorū 7c̄. Peccato-
res laudat qm̄ laudat peccator i desiderijs
aie sue 7 iniquus benedicitur. ps. 9. Sed
boni irrisionibus sagittantur. Sed non ti-
mende qr debiles sunt. ps. Sagitte paruu
lorum facte sunt plage eorum 7c̄. ps. 63. Di
catur de balistis puulorum sagittantibus
muscas 7c. Secūdo sagittantur a dyabolo
per varias tētationes: secus de illis qui vi
uūt viciose Greg. eos tētare negligit quos
quieto iure possidere se sentit. Tertio a car
ne per luxuriam per infirmitates 7 dolores
7c. Per multas tribulationes oportet nos
introire in regnum dei.

¶ In festo beate Agnetis virginis 7 mar
tyris. Sermo vnus.

Ollaudabo
te deum saluatorem meū.
Eccl'i vlt. Pro declara-
tione nota q in sacra scri-
ptura inueniuntur due spe
cies laudis. s. laus mentalis 7 vocalis. Uo
calis est qñ homo recogitans beneficia dei
laudat 7 regratiatur deo cum corde Uer
bi gratia. Cogitando beneficium creatiōis
q est homo non bestia. q xpīanus 7c̄. Itē
redēptiōis 7c̄. Item expectationis ad pe
nitentiam q non fuit cōcessum angelis 7c̄.
Isto modo. s. mētaliter laudāt deū angeli 7
aie scte. d ista laude. Dauid. Laudate dn̄z
de celis 7c̄. Lauda aia mea dn̄m 7c̄. Item
de matre Samuelis legitur q loquebatur
in corde suo. i. Re. i. Et alibi. Confitebor tibi
domine in toto corde meo. Secūda laus
est vocalis: qñ predicta beneficia dei non
solum corde cogitantur sed et ore proferun
tur 7c̄. ps. Uoce mea ad dn̄m clamaui 7c̄.
¶ Ista duplici laude tenemur laudare de
um. Hoc intellige de clericis beneficiatis
vel in sacris constitutis. Item de illis qui
tenent ad orationem ex voto vel ex penitē
tie imutatione. Uide infra. Rō huius est:
qr habemus a deo duo ex quibus subsisti-
mus. s. aiam 7 corpus 7c̄. Et vna laus sine
alia non est perfecta: sicut corpus sine aia
nō est homo. Ideo apostolus. Offeramus
hostiam laudis semper deo: idest fructū la
biorum cōfitentium nomini eius. Et Heb.
vlt. Et Dauid. Cor meū 7 caro mea exul.
in deum viuum. Item. Osee vlt. Omnem
aufer iniquitatem 7 accipe bonum: 7 redde
mus vitulos labiorum nostrorū. Ad idem
facit quod not. in Cle. i. de cele. mis. Ad hāc
laudem sunt digni admitti ad laudandū. s.
deum illi qui sunt in gratia ↄstituti. Unde
ps. Non mortui laudabūt te dn̄e. neq oēs
qui descendunt in infernū. Non mortui. s.
q̄tum ad vitam gratie. Ecc̄. 15. Non est spon
sa laus in ore peccatorum. Item mortui q̄tū
ad vitam glorie. Ideo subdit. Neq oēs
qui descendunt in infernum. Propter plu
rima ergo dona a diuina largitate recepta
dicit beata agnes. Collaudabo te deū 7c̄.
Nota Collaudabo. i. simul laudabo. i. men
te seu corde 7 ore. Patet thema. Nota se-
ptem dona dei in ea.
¶ Primum sancta caritas.
¶ Secundum vera fidelitas.
¶ Tertium digna honestas.

¶ Quartum perfecta puritas.
¶ Quintum clara sanctitas.
¶ Sextum plena firmitas.
¶ Septimum alta alias beata felicitas.
Quantum ad primum ⁊c. Caritas est
amor dei ⁊ proximi: sed amor ad deum dz su
pereminere in aīa super oēs alios amores
sicut deum ⁊c. Istaz habuit beata Agnes
ppter quā erat pulcherrima in aīa ⁊ reddū
dabat ad corpus: sicut lumē in laterna: pp
quod adamata ē filio prefecti ⁊c. Et despe
xit ornamenta ⁊ Jocalia sua ⁊c. Dicens.
Discede a me pabulum mortis, quia iam
ab alio amatore preuenta sum. quem cum
amauero casta sum. cum tetigero munda
sum. cum accepero virgo sum ⁊c. Et pote-
rat dicere. Regnum mundi ⁊ omnem orna
tum seculi contempsi propter amorem do-
mini nostri Jesu christi. Quem vidi
quem amaui quem credidi quem dilexi.
Ecclesia. Moraliter mulieres non recipiāt
Jocalia. elemosynam. Bene posunt reci-
pere si sunt pauperes: sed Jocalia non.
Differentiam elemosyne ⁊ Jocaliū posunt
cognoscere respectu doni. ⁊ dantis. ⁊ modi
dandi. Jocalia eniz subuertunt feminas.
Nec mirum: quia subuertunt viros pruden
tes ⁊ Judices. Ideo de iure diuino prohi-
betur Judicibus accipere munera. Aucto
ritas. Non accipias munera que excecant
oculos prudentium ⁊ subuertunt verba iu
storum. Deu. 16. Concordant iura canonicuz
de vi. ⁊ ho. cle. Cum ab omni. De rescriptis
Statutum. §. In super l'. vi. Et etiam con-
cor. ius ciuile. ff. de offi. procon. l. Solent in
fi. ⁊. ff. de offi. prefi. plebiscita.
¶ Dico secundo ⁊c. vera fidelitas: quia a
deo fuit fidelis christo vt nec muneribus
nec blādicijs nec minis auerti potuerit a fi
de. Dic quomodo filius prefecti infirmatus
est ex amore ⁊c. ⁊ cum rogaretur a prefec-
to ⁊c. respondit. Ipsi sum desponsata cui
angeli seruiunt. cuius pulchritudinem sol
⁊ luna mirantur. Et sic derisit blandicias.
Unde prefectus cepit sibi minari ⁊c. Ipsa
autem terrentē sicut blandientē derisit ⁊c.
Ecce vera fidelitas. Annulo suo subarrauit
me dominus meus iesus christus. ⁊ tanq̄
sponsam decorauit me corona. posuit signū
in faciem meam vt nullum preter eum ama
torem admittam. Annulus est fides figure
circularis: quia voluitur in. 12. artil. lapis p̄
ciosus est meritum fidei. Signum in faciem
est caracter baptismi. Moraliter: habent
exemplum moniales ⁊ etiam martyr q̄ ex
quo acceperunt in sponsum vnum. q̄ non
admittant alium. etiam si cum primo clāde
stine contraxerunt ⁊c. His qui matrimonio
iuncti sunt precipio non ego sed dominus
vxorem a viro non discedere. q̄ si discesserit
manere innuptam aut viro suo reconciliari.
similiter ⁊ vir vxorē non dimittat. i. Cor. 7.
¶ Dico tertio ⁊c. digna honestas: quia de⁹
eam voluit honestissime conseruare. Ui-
deamus quomodo ⁊c. prosequere hystoriā.
Dicatur quomodo quando prefectus pre
cepit eam denudari. beata Agnes rogabat
deum di. Domine non patiaris me sustine
re tantam confusionem. quia pagani isti vi
deant me nudaz. quia grauior est mihi ista
pena q̄ mors: tamen quia dominus iesus
christus fuit denudatus ⁊c. Ideo patienter
sustinebo: si tibi pure placet ⁊c. Dic quomo
do fuit cooperta densitate capillorum mira
culose: ⁊ quomodo fuit ducta ad lupa-
nar ⁊c. ⁊ quomodo fuit induta ab angelo:
⁊ poterat dicere. Gaudens gaudebo in
domino ⁊ exultabit anima mea in deo meo:
quia induit me vestimentis. Isa. 61. Uesti-
mentis. s. capillorum. Secundo veste candi
da: ecce digna honestas. Iō dicit. Collau-
dabo te deum saluatorem meum. Morali-
ter etiam duplici veste etiam debemus in
dui scilicet prima in anima. capillorum dēsi
tate. capilli significāt cogitatiōes volatiles
sicut capilli. Debemus ergo minuere istam
vestem per honestatem nihil in honestum
cogitando. secundo in corpore induamur
veste candida honeste conuersationis. Iste
vestes sunt nobis necessarie. alias quando
anima apparet coram christo expellitur tā
quā nuda ⁊c. Beatus qui custodit vestimē
ta sua ne nudus ambulet: ⁊ videant turpi-
tudinem eius Apoc. 16.

300

¶ Dico quarto ⁊c̄. Alta ⁊ ꝑfecta puritas. Triplex est gradus puritatis. Unā Beda. Bona est castitas ꝯiugalis. melior ꝯtinētia vidualis: sed optima ē perfectio virginalis. Magnā gratiā facit deus viro vel mulieri quādo eū ꝯseruat in puritate virginitatis. cū sit debilior vitro: qꝛ vitrum nō frangit nisi tangat: sed virginitas ex solo visu vel ꝯcupiscentia frangitur ⁊c̄. Hanc puritatez habuit beata Agnes a deo ⁊c̄. Dic quomō cum esset in lupanari multi iuuenes veniebant ⁊c̄. ⁊ deus ipsam custodiuit ⁊c̄. Dic de filio ꝑfecti ⁊c̄. ⁊ quō fuit suffocatus a diabolo ⁊c̄. despondi vos vni viro virginez castam exhibere xp̄o. 2. Cor. 10. Nota virginem castā: quedam sunt caste sed nō virgines vt ille de matrimonio ⁊ vidue. quedaz virgines sed non caste vt ille que concupiscūt ⁊c̄. Ideo oportet vtrūqꝫ habere. Aug. Uirginitas est in carne corruptibili: incorruptionis perpetua meditatio.

¶ Dico quinto ⁊c̄. clara sanctitas ⁊c̄. Aliq̄ habent sanctitatem sed nō claram: qꝛ abscondunt eam timore vēti vane glorie: ⁊ bene faciunt iuxta ꝯsilium xp̄i dī. Attendite ne iustitiā vestrā faciatis coram hominibꝰ vt videamini ab eis Mat. 5. Alia est sanctitas clara quā deus manifestat miraculoꝝ testimonio ad gloriā sui ⁊ vtilitatē hoīum: iuxta illud Sic luceat lux vestra corā hominibus ⁊c̄. ⁊ talis est melior sc̄titas. Da exemplū de candela parua accensa que ad ventum extinguitur: sed nō sic magnus cereus ⁊c̄. Istam habuit btā Agnes ⁊c̄. Dic quō orante ipsa deus suscitauit filium ꝑfecti ⁊c̄. Dic ꝯ̄ illos qui dicūt. nullus venit de alio mundo: imo multi venerunt. xp̄s. lazarus. ⁊ q̄ꝫ plures ⁊c̄. Ideo xp̄s. Qui credit in me opera que ego facio ⁊ ipse faciet ⁊ maiora hoꝝ faciet Jo. 14. Nota Maiora: maius fecit btā Agnes: qꝛ filius prefecti duplici resurrectione suscitatus est. s. spūali ⁊ corporali. Dicūt aliqui. O si modo fierēt ista miracula ⁊c̄. Maiora fiunt: qꝛ maius miraculū ē suscitare mortuū in aīa q̄ꝫ in corpore: imo maius q̄ꝫ creare celū ⁊ terrā: vt dicit Augꝰ. sup Jo. i loco. s̄. allegato. Sic maius miraculū est illuminare infideles cecos in fide: q̄ꝫ illuminare cecū corporalit̄. Idē de surdo. vel muto ⁊c̄. Ideo dicit. Et maiora hoꝝ faciet. hoīes aūt carnales solū attēdunt ad miracula carnalia; q̄bus dicit Dauid. Uenite ⁊ videte oꝑa dn̄i q̄ posuit ꝓdigia sup terrā ⁊c̄. Prodigiū est miraculum qd̄ fit. s̄. naturaz: qd̄ intellectus vix potest concipere ⁊ intelligere.

¶ Dico. 6. ⁊c̄. plena firmitas. s. in martyrio. Dic eius martyriuz ⁊c̄. pōt ergo de ea dici. Fortitudo ⁊ decor indumētuz eius: ⁊ ridebit in die nouissimo Prouer. vlt. Sic debemus nos firmiter ꝑseuerare in bono: qꝛ nō q̄ inceperit ⁊c̄. Ideo Apl̄s. Itaqꝫ frēs mei dilecti stabiles state ⁊ imobiles. abundandātes in oī oꝑe dn̄i semꝑ: sciētes ꝙ labor vester nō est inanis in domino. 1. Cor. 15.

¶ Dico. 7. ⁊c̄. alta felicitas ⁊c̄. Dic quō parentes eius viderūt eā q̄ dixit eis. Uidete ne me quasi mortuā lugeatis: sed cōgaudete mecū qꝛ cū hijs oībus lucidas sedes accepi ⁊c̄. Ex h̄ miraculo fit festū Agneꝭ 2°. Moraliter dicat ꝯ̄ illos q̄ indiscrete flent filios vel amicos: de q̄bus sunt certi ꝙ sūt in paradiso. sicut sunt filij innocentes ⁊c̄. Ideo nō sunt flendi nisi parū satisfaciēdo nature: sicut si rex secū duceret filiū vestruz vt ipsum faceret magnum dn̄m. in ꝯgerio plorarctis. Idē ⁊c̄. secus de malis qꝛ flēdi sunt. sicut Dauid flebat Absolon dī. Absolon fili mi ⁊c̄. 2. R̄e. 18. Sed innocētes ⁊ boni nō sunt flendi. Ideo Apl̄s. Nolumꝰ vos ignorare de dormientibus vt nō ꝯtristemini: sicut ⁊ ceteri qui spem non habent ⁊c̄. 1. Thessa. 4. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Uincentij martyris. Sermo vnus.

Beatus vir q̄ in sapientia morabit̄. Eccli. 14. Pro declaratione thematis ⁊ introductione materie: sciēdū ꝙ inter antiquos ph̄os fuit olim qō ⁊ etiā inter theologos: que differētia est inter sapiam ⁊ sciētiam. qꝛ scriptura sancta loquēs de sapientia. dicit ꝙ saluat creaturā. vt dī i themate. Beatus vir ⁊c̄. De scīa aūt dicit ꝙ dānat creaturā. s. occasionaliter: qꝛ Scīa inflat. 1. Cor. 8. Nota ergo quadruplicē drīam inter sciam ⁊ sapientiā. Prima sumitur ex

parte essentie. q: scia dicit solum cognitionē pclusionum de deo ꝛ creaturis. Sed sapiētia dicit cognitionē cū sapore. Ideo dicit sapida scientia. Dic pratice ꝛc. Istud nota cum di sapia doc. ſm nomen eius.

Scda sumitur ex parte subiecti: q: sciētia est cōis bonis ꝛ malis ꝛc. Uide in sermone sancte Catherine qui incipit Sapientia vincit malitiā in introitu in scda ratione.

Tertia differētia sumit ex pte effectus: q: scia nō est cā salutis sed potius est causa damnationis seu occasio: iuxta illud. i. Cor. 8. Scia inflat. Et experientia hoc docet. Sapiētia aūt ē causa salutis humane. Eccli. 14. Beatus vir qui in sapiētia morabit: ꝛ qui in iustitia meditabitur. ꝛ in sensu cog. cir. dei. Quarta differētia sumitur ex pte durationis: q: sapiētia semp durat in anima. Uñ dicit. Quibus aūt agnita pmanet vsq ad pspectum dei. Eccli. 6. Sciētia aūt nō. i. Cor. 13. Siue scia destruetur siue pphie eua. siue lingue cessabunt. Dimittēdo aūt varias opiniones phoꝝ ꝛ theologoꝝ. in textu biblie ostendit qd est vera sapientia dicēte. Sapiētia doctrine ſm nomē eius. Et nō est multis manifesta. Quibus autē agnita est: pmanet vsq ad pspectuȝ dei Eccli. 6. Triplex dria ex hac auctē colligitur.

Prima ē ex parte essentie in prin. Secūda ex pte subiecti dum dicit. Nō est multis manifesta. Tertia ex parte effectus. Quibus aūt agnita est. Quarta ex parte durationis: q: sapia in prima pficit sed scia destruet. i. Cor. 10. Nota Scdm nomen eius: q: sapiētia ſm ethymologiā idē est q sapida scia. Sciētia enim dicit cognitionē veritatis de deo ꝛ creaturis: sapiētia autem plus dicit. s. cognitionē de deo ꝛ creaturis cum sapore deuotionis. Uerbi gratia ꝛc. Pone in pratica de theologis. Itē de phis de canonistis. ꝛ de legistis ꝛc. Sed heu cuȝ sequit. Et nō est multis manifesta: quia lȝ multi hñt sciam: tamē pauci habent sapiētiam. q: multi hñt magnā sciam ꝛ malam psciētiam. sicut de phis dicit Apls. Qui cū cognouissent deum. nō sicut deū glorificauerunt. aut gratias egerunt: sed euanuerūt in cogi. suis ꝛ obscuratum est insipiens cor eorū. dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt Ro. i. Sequit. Quibus aūt agnita pmanet vsq ad pspectum dei: secus de scia que perit. Apls. Scia destruet. i. Cor. 13. Declara ꝛc. Ex qbus nota triplicē driam inter sapiam ꝛ sciam. Prima est quātū ad essentiam seu quidditatē sapiētie ꝛ scie. Scda est quātū ad effectū: q: scia nō saluat animā. imo potius est occasio damnationis. Nam ꝛ diabolus hȝ magnam scientiā ꝛc. Sapiētia aūt saluat ꝛ beatificat hominem. Ideo dicit thema. Beatus vir ꝛc. Tertio quātum ad subiectum: q: scia est cōis bonis ꝛ malis. sapiētia aūt solū bonis. Sap. i. In maliuolā aīam nō introibit sapientia: nec habitabit in corpe sub petis. Iō dicit. Sermo dat cūctis: animi sapiētia paucis. Appropriando aūt thema ad beatū Uincentium: inuenio q ipse habuit quinq sapientias et non sunt plures.

¶ Prima est sapientia physica.
¶ Scda est sapientia theologica
¶ Tertia est sapientia apostolica.
¶ Quarta est sapientia angelica.
¶ Quinta est sapientia heroica.

Dico primo q btūs Uin. habuit sapientiā physicam. Sapiētia veroꝝ phoꝝ antiquoꝝ consistebat in hoc: q: vt haberent cognitionē veritatis. de prima cā et de alijs abstinebant ab oibus delitijs maxime luxurie: que hebetat intellectū. vitabant etiā negocia mundi vt recolligerēt intellectum: q: virtus vnita fortior ē seipsa dispersa. et cauebant a peccatis. q: in maliuolā animam nō introibit sapientia. nec habitabit in cor de subdito peccatis Sap. i. Nota Sapientia: bñ intrat scientia sed nō sapientia. Iō Salomon magnus phs de se dicit. Cogitaui in corde meo abstrahere a vino animaȝ meā vt animū meūm transferrem ad sapiētiam. deuitarēq stultitiam etc. Eccl. 2. A vino: vinuȝ significat illa tria. s. luxuriā que hebetat. Ideo Apls. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Scdo negotia tēporalia: q: dat fumositates. Tertio delectationes que impediunt pfectum sapientie: qa vinum letificat cor hois. Istā sapientiā habuit beatus Uin. Dicatur quō iuit Cesar augustā vbi tūc erat studiū generale etc. Dic quō virtuose viuebat ꝛc. et pretio vitabat luxuriā. Scdo vitabat negotia mūdana que spargunt cor hois. Ideo dicit sa/

plens. Sapiētiam scribe in tēpore vacuitatis: et qui minoratᷣ actu sapiētiā ꝑcipiet Ecclī..38. Tertio vitabat delectatiōes. carnis macerando corpus vt haberet a deo sapiētiā: sciēs illud Ois sapiētia a dño deo ē. et cum illo fuit semꝑ et est ante euū Eccl'.i. Nec solū se occupabat in libris phoꝝ. sꝫ etiā in libro deuotionis et amore dei: quia sicut aqua de alto fonte descēdit in ortū. sic sapientia descēdit ab illo fonte: de quo Eccl'i.i. Fons sapiētie verbum dei in excelsis. Vacabat etiā oīoni postulās sapiētiā a deo: iuxta ꝯsilium beati Jacobi. Siquis vestrum indiget sapientia. postulet illam a deo qui dat oībus affluēter ⁊c. Jac.i. Sic faciendo btūs Vin. acquisiuit magnā sciētiam phycā. Unde cantat ecclesia. Sctūs Vin. a pueritia studijs lraꝝ traditus. supna sibi ꝓuidente clementia. gemina scientia efficacissime claruit. Nota Gemina. s. speculatiua ⁊ practica que consistit in hoc quando scia speculatiua descendit in cor ꝑ deuotionē ⁊ in vita ꝑ sanctā ꝯuersationem. Nota Efficacissime: in superlatiuo dicit. Hierony. ad Paulinū. 6. c. ꝙ sciētie phyce sunt tres gradus. s. rationalis naturalis ⁊ moralis ⁊c. in oībus tribus claruit btūs Vincē.

Moraliter ꝯtra multos qui solum curāt de speculationibus ⁊ nō de moralibus ⁊c. Hic vt expedit. melius esset eis ignorare ⁊c. Ideo xps. Seruus qui cognoscit volūtate dñi sui ⁊ non facit: plagis vapulabit multis ⁊c. Luc. 12.

¶ Dico 2ᵒ ⁊c. sapientia theologica. Ista ē maior ꝙ̄ phyca: ⁊ cōsistit in hoc ꝙ nō solū in se tenet bonam vitā. sed etiā verbo ⁊ exemplo trahit alios: dicens alijs. Nō vadatis sꝫ vēiatis. Qui audit dicat veni Apoc. vlt. Sicut pictor instruit discipulū verbo et exēplo: ita de bono theologo dicitur. Ipse tanꝙ̄ imbres mittet eloquia sapientie sue: ⁊ palam faciet disciplinam doctrine sue Eccli. 39. Ipse. s. predicator theologus. Tanꝙ̄ imbres: q2 refrigerat ꝯtra ardorem supbie. auaritie. luxurie ⁊c. Palā faciet: vt qꝺ predicat ore opere ostendat: sicut de xpo dicit Actuū. i. Cepit iesus facere ⁊ docere. Et apl's. Nō audeo loqui ⁊c. Ro. 15. Al's i quo aliū iudicat. seipsuꝫ ꝯdēnat ⁊c. Ro. 2. Istā sapientiā habuit btūs Vin. Hic quō dedit se ad studium biblie ⁊c. ⁊ quō btūs Valerius eps Cesar augustanus ordinauit eū in dyaconem ⁊ cōmisit sibi officiū predicandi. q2 ꝯfectus ipse senio nō poterat predicare. ⁊ etiā q2 erat balbutiens. Officium ꝑdicationis enim principaliter ꝑtinet ad episcopos ⁊c. Unde petrus dixit. Nos orationi ⁊ ministerio verbi instātes erimus Act. 6. Unde qñ eps ꝯsecratur in eius dorso ponitur euangelium: ⁊ dicit sibi. Vade predica ⁊c. Vide in. c. Cum ex iniuncto de heretl. Quia ergo ipse erat humilis predicabat audacter ꝯtra superbos: q2 castus contra luxuriosos ⁊c. ⁊ sic de alijs vitijs. sic et stantibus. Nam epis et prelatis ꝑdicabat ꝙ magis curarent de aiabus ꝙ̄ de redditibus. religiosis obedientiā. clericis castitatem et deuotionē. dñis ⁊ rectoribus ciuitatum ꝙ tollerent peccata notoria ⁊c. Ideo de eo cantat ecclesia. Sanctitate quoqꝫ insignis dyaconij nece suscepta. s. archidiaconatus vices pontificis diligenter exequebatur. Nota Diligenter exequebatur: moraliter predicator debet opere exequi diligēter qꝺ predicat ore: al's ⁊c. Similitudo de aliquo beneficio habēdo impetrante bullam a papa sine sigillo. nihil obtineret. Bulla est ornata predicatio ornata sermone luculēto ⁊ rhetorico ⁊c. Sigillū est bona vita. Tali ergo predicatori ꝓmittit deus beneficium magnū. De quo Mat. 5. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magnus vocabiᷣ in reg. celo. al's nihil obtinebit sine isto sigillo. Qui fregerit vnum de mandatis istis mi. ⁊ docu. sic ho. minimus Glo. i. nullus vocabitur ⁊c. Mat. 5. Ideo dicebat apostolus. Non audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus Ro. 15.

¶ Dico tertio ⁊c̄. sapientia apostolica que consistit in hoc. s. predicando verbo ⁊ opere ⁊ cum hoc etiam discurrere predicando ꝑ mundum ⁊c. iuxta illud Euntes in mundū vniuersum Mat. vlt. Sicut discurrunt mercatores pro lucris ⁊c. multo magis predicatores apostolici ⁊c. Ideo predicatoribus apostolicis dicit apostolus. Videte fratres quomodo caute ambuletis: non quasi insipientes sed quasi sapientes redimentes tempus qm̄ dies mali sunt. Istam sapientiam habuit beatus Vin. ⁊c̄. Hic quomo-

do discurrebat per ciuitates ⁊ castra con/
fortando christianos tempore persecutio/
nis Diocletiani ⁊ Maximiani. ⁊ ministri eo
rum Datiani: qui conuocans eum intulit si
bi octo tormenta. Primum quia pedester
fuit ductus Ualentiã ornatus cathenis ⁊
ferro: ⁊ patienter tulit attendens illud Si
quis vult post me venire abneget semetip/
sum ⁊ tollat crucez suam ⁊ sequatur me
Mat.16. Secũm quia tribus diebus ste/
tit in carcere sine cibo et potu. Tertium
quia fuit ductus coram Datiano ⁊c. Cui
rñdit beatus Uin. Scito nepharium esse
apud christianos. deitatis cultum abnega
re. supercilia tua al's supplicia non time/
mus ⁊c. Quartum q: statim fuit positus
in eculeo ⁊c. Quintuz quãdo pectibus de
ferro eius caro crudeliter lacerabatur ⁊ di
cebat. Nõ sunt condigne passiones huius
temporis ⁊c. Ro.8. Sextuz fuit de laminis
ferreis ignitis ad eius latera applicatis: et
ipse dicebat. Probasti cor meum ⁊c. Se
ptimum quia fuit positus in craticula sicut
beat⁹ Lau. De hoc cantat ecclesia. Assum/
ptus ex oculo leuita vincẽ. atqȝ ad pati.
rap. moras carnis. arguendo ad penam ala/
criter properabat. Et al's. Christi miles pre
ciosus vin. ⁊c. Octauum quia fuit postea
posit⁹ in cippis ligneis in carcere tenebro/
sa ⁊c. Dic quõ affuerunt sibi angeli ⁊c. Et
multi videntes cõuersi sunt ⁊c. Ecce sapiẽ
tia apostolica: ⁊ poterat dicere cum apostõ
lo. Omnia sustineo ꝑpter electos. vt ⁊ ipsi
salutem cõsequantur: que in christo iesu cũ
g'oria celesti. 2. Tim. 2. Moraliter. Si ami
cis suis tantum care vendidit christus pa/
radisum: quid faciet nobis ⁊c. Dic contra
illos qui nolunt facere penitẽtiam nec la/
borare ad acquirendum paradisum. De q
bus dicit Dauid. In labore hominuz non
sunt et cum ho. non fla. Glo. sed cum demo
nibus in inferno cruciabuntur.

¶ Dico quarto ⁊c. sapientia angelica que
consistit in hoc vt in operibus suis prepo/
nant honorem dei super omnia. Declarat
sic. Nota de lucifero quomodo superbuit
et quomodo Michael ⁊ ceteri angeli bo/
ni restiterunt sibi pferentes honorẽ dei ⁊c.
Ideo cõfirmati sunt in gratia. Auctoritas.
Per sapientiam sanati sunt quicũqȝ pla/
cuerunt tibi a principio Sapientie.9. Sa/
nati sunt. s. ab infirmitate cõmuni creatura/
rum rationalium que est peccabilitas ⁊c.
Istam sapientiam habuit beatus Uin. q:
in nullo tormento mortuus est ad honorez
dei. sed positus in lecti mollitie pijs creden
tium manibus christo spiritum reddidit: et
poterat dicere cum apostolo. Magnificabi
tur christus in corpore meo siue per vitam
siue per mortem. Mihi enim viuere christ⁹
est: et mori lucrum Phil'.1. Nota Uiue
re christus est: quia virtute christi supernali
et miraculosa vixit in tam duris tormen/
tis. Istam sapientiam debemus habere
nos vt in omnibus et super omnia quera/
mus honorem dei. In omnibus honorifi/
cetur deus per iesum christum dominũ no/
strum: cui est gloria ⁊ imperium in secula se
culorum Amen. 1. Pe. 4.

¶ Dico quinto sapientia heroica. i. diuina:
que consistit in hoc quando deus obtinet
de creatura finem quem intendit. non ob/
stantibus contrarijs medijs. immo median
tibus illis: q est contra regulam phie que
habet q ex contrarijs non producitur con
trarium. sed diuina sapientia ex contrarijs
producit contrarium: vt patet exemplum
in Joseph vendito ⁊c. vt fieret seruus: ⁊ ta
men diuina sapientia ex isto medio fecit
eum dominum. Et Ideo dicitur Sapiẽtie
7. ⁊ 8. Sapientiam. s. diuinam non vincit
malitia. s. creaturarum: attingit autem a fi/
ne vsqȝ ad finem fortiter et disponit omnia
suauiter. Et alibi. Non est sapientia. nõ est
prudentia. non est consilium. contra dñm
Prouer. 21. Istam sapientiam deus dedit
beato Uincentio ⁊c. Dic quomodo Datia/
nus fecit proici corpus eius mortuum ⁊c.
⁊ tamen diuina sapientia fecit ipsum semp
conseruari. ⁊ tandem deuote sepeliri a fi/
delibus extra muros ciuitatis Ualentie.
Ideo dicitur Uincentius: quasi vincens
datianum. Unde cantat ecclesia. Uincen/
tem mundum adoremus dominum: in quo
pressurã mũdi martyr vicit Uincentius.

Deo gratias. Amen.

In festo conuersionis sancti Pauli.
Sermo vnus.

As electiõis est mihi iste vt portet nomen meum coraꝫ gentibꝰ ⁊ regibus ⁊ filijs israel. Act. 9. Pro introductione materie reperio ꝙ quelibet creatura dicit esse vas in scriptura. Probat rõne ⁊ auctoritate. Ratio sumit a similitudine. Auctoritas Dionysij. Quia igitur oĩs creatura ꝫm doctrinã Dio. de di. no. 10. c. ꝫm gradũ sue entitatis est receptaculum diuine bonitatis se ad oĩa diffundens ꝫm vniuscuiusqꝫ bonitatẽ seu capacitatẽ: cum aũt ratio susceptibilis ⁊ receptibilis sit rõ vasis: ideo oĩs creatura est vas receptibile bonitatis diuine. Sicut econtra dicit de malis hoĩbus ꝙ sunt vasa iniquitatis. Geñ. 49. Symeon ⁊ leui fratres vasa iniqtatis bellãcia. Et hoc rõne accidentiũ maloꝝ. i. vitioꝝ: sed rõne essentie sue quelibet creatura est vas diuine bonitatis. eo ꝙ in qualibet creatura est deus per essentiã potentiã. ⁊ pñtiam. Sed attendendũ est ꝙ in magna ⁊ solẽni domo sũt quattuor genera vasoꝝ: sicut dicit apl's 2. Tim. 2. In magna inqt domo nõ solum sunt vasa aurea ⁊ argentea. sed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊ quedã qdem in honorẽ. quedã autem in contumeliam. Quia aũt totus mundus est q̃dam magna domus dei: iuxta illud Baruch. O israel q̃ȝ magna est domus dei ⁊ ingẽs locus possessionis eius: magnꝰ ⁊ non hñs finem. excelsus ⁊ imẽsus. Cuius domus paterfam. deus est: vt habet Mat. 20. Idcirco in mundo sunt quattuor genera creaturaꝝ: quasi quattuor genera vasoꝝ sicut dicit btũs Greg. sup Mat. Primũ genus creaturaꝝ est que: ita hñt esse ꝙ non viuũt nec sentiũt nec intelligũt: ⁊ ista sunt quasi vasa fictilia vt terra. lapides: q̃ sunt infime creature in ordine quattuor elementorum ⁊ centiũ. Scd'm genus creaturaꝝ est illaꝝ creaturaꝝ que sunt ⁊ viuunt sed non sentiũt nec discernũt vt planete: ⁊ ista sunt quasi vasa lignea: q: sicut hmõi vasa p̃sunt fictilibus. sic iste creature aĩate excellunt in aĩata. vnde ꝫm nobilitatem nota, nobilior est arbor vel vna planta q̃ȝ aurum ⁊ argentum ⁊c. Tertium genus est illaꝝ creaturaꝝ q̃ nõ solum sunt ⁊ viuunt sed ẽt sentiũt sed nõ discernunt: sicut bruta ⁊ hmõi sunt quasi vasa argẽtea q̃ excellentiora sunt vasis ligneis. Et ex hoc nota ꝙ vnus vermis vel pulex vel pediculus est nobilior creatura: q̃ȝ auꝝ ⁊ argẽtuꝫ. Quãuis tu posses mihi dicere. Teneas ergo pro te pediculos ⁊ mihi da auꝝ ⁊c. Vide supra facie proxima secundus genus creaturaꝝ: ⁊ magis appropinquant ad claritatem aĩe intellectiue.

Quartuꝫ genus est illarũ creaturaꝝ que non solum sunt viuunt ⁊ sentiunt sed etiaꝫ discernunt: sicut est creatura rõnalis homo ⁊ angelus: ⁊ ista sunt quasi vasa aurea: q: sicut aurum est excellentius oĩbus metallis ⁊ etiam maxime imitatur claritatem solis ita hmõi creature excellunt alias et imitantur claritatem et naturã diuinitatis ad cuius similitudinem create sunt. Geñ. 1. Faciamus hoĩem etc̄. Notandum tñ ꝙ apl's in auctoritate preallegata. 2. Tim. 2. Subdit dicens. ꝙ huiusmodi vasoꝝ quedam qdeꝫ sunt in honorem: quedam aũt in contumeliam. Sic hmõi creaturarum rationabiliuꝫ quedam sunt in honoreꝫ sicut electi omnes qui dicuntur vasa electionis et diuine misericordie. De Maria magdalene cantat ecclesia. Post fluxe carnis scandala fit ex libete fiala. in vas translata glorie de vase contumelie. Quedaꝫ in contumeliam sicut reprobi qui sunt vasa diuine iracũdie. que omnia ordinata sunt ex diuina prouidentia. vt in vase misericordie ostendatur diuina bonitas et clementia. et in vase cõtumelie et ire diuine ostendatur diuina iustitia: sicut dicit apl's Ro. ix. Deus volens ostẽdere irã suã et notã facere potẽtiã suam. sustinuit in multa patientia vasa ire aperta in interitum. vt ostendat diuitias glie sue i vasa misericordie q̃ p̃parauit i glia. Sic et Aug. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Vasis nũq̃ȝ deꝰ redderet interitũ si nõ spõtaneũ inueniret hõ hic petrũ. Quia ergo. b. Paulus nõ fuit vas ad contumeliam prestitum q̃uis fuerit alias vas contumelie. s. ante conuersionẽ sed fuit vas i honorẽ p̃destinatũ: sicut dicit ip̃e Ephe. 1. Qui p̃destinauit nos i adoptionẽ filioꝝ p Jesum xp̃m dñm nr̃m. Jõ dñs Jesus christus reuelãs hoc Ananie dixit ꝰ

eo. Uade qm̄ vas electionis est mihi iste: vt portet nomē meū ⁊c̄. Patet thema. In quo nota duo principalia mysteria de eo. Primū notat mysteriū capacitatis ad cōtinēdum diuina munera. Uas electionis ē mihi iste. Scdo notat mysteriū fecunditatis ad ꝓpinādū eadē diuina munera. Ut portet nomen meū ⁊c̄. Et ista duo mysteria sunt ordinatissime posita: q꞉ nullū vas potest habere fecunditatē ad ꝓpinandū nisi haberet capacitatē ad ꝯtinendū. Ex ordine istoꝝ mysterioꝝ accipiunt quattuor ecclesiastica documēta. Primū est ꝙ null9 dꝫ in ecclesia regere nisi prius sit virtutib9 imbutus: q꞉ virtutis acquisitio ptinet ad vasis capacitatē. Ista aūt virtutis acquisitio nō pōt bene acquiri nisi p subiectionem ⁊ obedientiā. Ideo de iure canonico ordinatum est ꝙ nullus possit eligi in prelatū alicuius ecclesie. nisi sit expresse ꝓfessus: de electio. c. Nullus lib. 6. Et Greg. in pmo dial. in prin. vsus quidē recte ꝯuersationis est vt preesse nō debeat qui subesse nō didicerit. nec obedientiam subiectis impet quā prelatis non nouit exhibere. Scdm documentum est ꝙ nullus dꝫ in ecclesia docere nisi primo fuerit sufficiēter instructus: q꞉ adiscere ē actus capacitatis. docere enīꝫ ē actus fecūditatis. licet enim quidā sancti habuerunt ex speciali dono hoc vt nullū habuerint magistrū ⁊ tñ alios docuerūt. sicut de moyse qui nullū hoīem magistrū habuit a quo legem didicerit. Uide in c. Cū ex iniuncto de hereticis: sic ⁊ Jo. bap. Itē de Equitio de quo loqtur Greg. in primo dial. Tamen nō sine magistro interiori: quia habuerūt spiritū sanctum eos interius diligenter instruxit. ꝙ tamē nō ē trahendum ad cōsequētiā. Greg. in pmo dia. vbi supra loquēs de talibus dicit. Quoꝝ tñ libertas vite ab infirmis ad exēplum nō est trahēda. ne dū se quisqꝫ sancto spū ipletum presumit. discipulus hoīs esse despiciat ⁊ magister erroris fiat. Ad idem facit dictū Leonis pape 24. q. 3. Quid aūt. Et. 19. q. 2. Due sunt leges. Tertium documētuꝫ est ꝙ nullus debet ministrare in aliquo gradu nisi in illo fuerit instructus: q꞉ sicut ministratione attēditur fecūditas: ita in instructione attenditur capacitas. Ex hoc nota ꝯtra sacerdotes ignorantes ministrantes sacramēta.

Quartū documētum ē ꝙ nullus debet in ecclesia iudicare: nisi fuerit aucītas legitime tradita: q꞉ auctīs collatio pertinet ad capacitatē ⁊ iustitia distribuit ad fecūditatem. Ideo dicit Diony. 3. Eccle. ierar. ꝙ prius ē in se diuina participare: q̄ƺ aliis distribuere. Quia ergo ad declarandū qualiter beatus paulus fuerit vas electionis: assūptū est verbum ꝓpositum. Ideo circa huius vasis mysteriū occurrunt multa declaranda. ¶ Primo de qua materia fuerit istud vas formatū. Solent enim vasa relicta ad officia notabilia fabricari de nobili materia ⁊ pciosa: sicut Moyses fecit tabernaculum ⁊ Salomon tēplum de auro pcioso ⁊ purissimo. Istud aūt vas de quo sit vobis sermo. de optima materia fuit: q̄ꝺ de semine patriarchaꝝ ex qbus fuit corpus christi. ex illis enim est xp̄s sm carnē Ro. 9. Et singulariter ex tribu Beniamin q fuit filius Rachelis sicut ipse dicit Phil. 3. Ego israelita sum ex semine Abrae de tribu Beniamin: q̄ tribus habuit quattuor priuilegia contēta in sacra scriptura. Primū q꞉ fuit de regia dignitate: q꞉ primus rex. s. Saul fuit de tribu Beniamin. i. Re. 9. Scdm q꞉ fuit de regia ciuitate: q꞉ de ierusalē que fuit vrbs regia. data isti tribu Josue. 18. c. Tertiuꝫ q꞉ fuit de regia affinitate: q꞉ reges cōiter ide accipiebant vxores de ierusalem: vt patet Exo. 3. ⁊ 4. lib. regū. Postq̄ꝫ fuit translata regia dignitas ad tribum iuda: cuius primus rex fuit Dauid. Quartum q꞉ fuit de regia fidelitate: q꞉ cum decem tribus recederent a dn̄o Dauid tpe Roboam sola cum tribu iuda Beniamin adhesit tribui regie: vt promisit Achias silonites Jeroboam ex parte dei: vt habetur. 3. Re. xi. Ex ex hoc vltimo priuilegio consecuta fuerunt huic tribui quattuor beneficia. Primuꝫ q꞉ nō fuit per ydolatriam deprauata sicut alie. x. tribus: que omnes sunt damnate per ydolatriam: vt habetur. 3. Re. 12. Scdm q꞉ ista tribus non fuit ita cito captiuata sicut alie x. tribus: vt habet. 3. Re. al. 4. Re. Tertium quia ista tribus citius fuit de captiuitate liberata: quia decem remanentibus in captiuitate illa cum tribu Juda fuit rel axata ad templum reedificāduꝫ post. 70.

annos: vt habetur Esdre. i. c. sub rege Cyro.
Quartum q2 ista fuit vsq3 ad aduentum
christi in terra promissionis conseruata: q2
post istam captiuitatem non legitur fuisse
captiuitas vniuersalis ante aduentũ xpi.
¶ Scd̃o declarandum est qualiter istud
vas preciosum fuit reparatũ. quãdo enim
vasa preciosa frangunt solent cum diligen-
tia reparari ne tandem amittant. Fuit n.
istud vas fractum quãdo vt lupus rapax
persequebatur ecclesiam dei. Unde Act. 9.
Saulus adhuc spirans minarum ⁊ cedis
in discipulos dñi ꝛc. Sed fuit postmodum
reparatum in eius cõuersione. Propheciã
habes Geñ. 49. Beniamin lupꝰ rapax ma-
ne comedet predam ⁊ vespere diuidet spo-
lia ꝛc. Hic hystoriam sicut habet Actuũ. 9.
Circa moralitatẽ dic ꝙ quattuor fuerũt
in pauli conuersione que fuit specialiter in
cuiuslibet peccatoris conuersione. Primum
est illuminatio diuinalis dum dicit: Circũ-
fulsit eum lux de celo. Scd̃m est contritio
cordialis que notat in eius persecutionez.
Tertium cõfessio sacramẽtalis que notat
quãdo duxerunt eum in ciuitatẽ Damasci
que interpretat sanguinem ꝓpinans: ⁊ si-
gnificat ecclesiã militarem que ꝓpinat san
guinem christi cõsecrando illum ⁊ cõmuni-
cando. Tũc ergo peccator ingreditur eccle
siam militantem merito quãdo confitetur
peccata. Quartũ ẽ satisfactio penitẽtialis:
qd̃ significat in eo ꝙ nõ comedit tribꝰ die
bus. ⁊ postea predicabat iesum affirmans
qm̃ hic est filius dei. ⁊ confundens iudeos
⁊ sic satisfecit de priori ꝑsecutione ⁊ blas-
phemia. De quo etiã se accusat dicẽs. Pri-
us fui blasphemus ⁊ ꝑsecutor ⁊ contume-
liosus. i. Tim. i. Nota moraliter ꝙ in cõuer
sione peccatoris solent octo actus interue-
nire que sunt descripti in hac conuersione.
Primus actus est illuminatio: qua pecca-
tor illuminatur vt peccatũ suũ videat qd̃
ante prius non videbat. ps. Si nescierunt
neq3 intelle. in tenebras ambulans. postea
vero cognoscit dicens. O miser tot anni
sunt ꝛc. morbus enim curari non potest ni-
si prius cognoscatur. Ideo dicit. Circũfulsit
eum lux de celo ꝛc. Scd̃s actus q2 pecca-
tor prosternitur vt se talem cogitando pec
catũ abiciat per actum contritionis ꝛc. Ui
de supra in alio sermone magistri Uincẽ
tij: sed dic tñ quattuor de illis.
¶ Tertio notãdum est qualiter istud vas
fuit purificatũ. Oportet enim ꝙ vas post
q̃3 est reparatũ ꝙ purificetur. Et sic paulus
postq̃3 fuit per conuersionẽ reparatus fuit
per baptismũ purificatus. In quo quidem
baptismo fuerũt quattuor miracula perpe
trata. Primum fuit miraculum dñice ap-
paritionis quãdo apparuit Ananie dicẽs.
Uade anania ꝛc. Scd̃m fuit dñice ostẽsio
nis quãdo ostẽdit Ananiam saulo excecato
ibidem. Et vidit virũ nomine Ananiam in
troeũtem. Tertium fuit dñice illuminatio-
nis: q2 ad impositionem manuũ Ananie ce
ciderunt quasi squame ꝛc. ⁊ visum recepit.
Quartum fuit dñice infusionis: q2 tũc fuit
repletus spũ sancto dicente anania. Saule
frater dominus iesus mi ꝛc. ⁊ vsq3 implea-
ris spiritu sancto. Istis premissis secuta est
plena remissio omnium peccatorum.
¶ Quarto notandũ est qualiter istud vas
fuit probatum: q2 vas preciosuz postq̃3 pu-
rificatuz ẽ probat vt reus valor appareat.
Ita istud vas fuit in igne multiplicis tri-
bulationis probatum: sicut ꝓmiserat xp̃s.
Ego ostendam illi quãta oporteat eum pro
nomine meo pati: ⁊ in hoc ostendit magna
misericordia dñi ⁊ iustitia. Misericordia
quidẽ in eo ꝙ eum xp̃s conuertit. Iustitia
vero in eo ꝙ ipsum tot mala pati voluit.
Nota moraliter de illis qui ꝯuertuntur ꝙ
multa mala patiuntur ꝛc. Primo qui reli-
gionẽ ingrediunt ꝛc. Scd̃o penitentes ꝛc.
patiuntur detractiones. derisiones. dolorez
capitis ꝛc. Tob. i2. Quia acceptꝰ eras deo:
necesse fuit vt tentatio probaret te. Et ad
hoc significandũ voluit christus tẽtari sta-
tim post baptismum ⁊ ieiunium: vt patet
Mat. 4. Ideo dicit Eccli. 2. Fili accedens
ad seruitutẽ dei sta in iustitia ⁊ timore ⁊ ꝓ-
para animam tuam ad tentationem. Sed

in speciali fuit quattuor vicibus examina-
tus. Primo vinculis ⁊ carceribus: sicut enim
alios alligauerat ⁊ carcerauerat: ita fuit ip-
se multotiens alligatus ⁊ carceratus ⁊ pe-
dibus cathenatus: vt patet Act. 20. Scdo
fuit examinatus plagis ⁊ verberibus: quia
sicut alios cedebat ⁊ affligebat compellens
blasphemare. ita ipse fuit virgis cesus ter: ⁊
quinquies plagatus sicut ipse refert. 2. Cor.
xi. A iudeis quinquies quadragenas vna
minus accepi. Ter virgis cesus sum Glo.
a gentibus. vbi dicit Glo. Amb. super illud
Quinquies quadragenas ⁊c. quinquies
a iudeis flagellatus est sm l. Moysi: acci-
piens plagas. 39. Sicut dicitur in Deut. 8.
25. c. ꝙ ergo per quinqꝫ vices factuꝫ est hic
summatim refert. Nota hic quando semel
permisit se cedi ⁊ postea allegauit priuile-
gium ciuilitatis romane. Tertio fuit exami-
natus in periculis ⁊ terroribus sicut alios
terruerat cominando. Inquit. Spirans
minarum ⁊ cedis in discipulos domini sic
ipse perpessus est: sicut ipse refert vbi s.

Quarto fuit examinatus mortis damna-
tionibus sicut ipse deuastabat ecclesiã vsqꝫ
ad mortem. Unde sicut ipse fecit btõ Ste-
phano quia coadiuuauit omnes lapidan-
tes eum: ita ipse semel fuit lapidatus ⁊ se-
miuiuus relictus: sed diuina virtute salua-
tus in Listris ciuitate Licaonie: sicut legit
Act. 14. Unde quia in tot aduersitatibus
remansit intrepidus. Unde ipse dicit Ro.
8. Certus sum enim ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vi-
ta ⁊c. Ideo sibi conuenit quod habetur Ec-
cli. 27. Uasa figuli probat fornax: ⁊ homi-
nes iustos tentatio tribulationis. Item il-
lud Eccl. 50. Quasi vas auri solidum orna-
tum omni lapide precioso ⁊c.

¶ Quinto notãdum est qualiter istud vas
sic probatum fuit repletum. Solent enim
vasa preciosa preciosis liquoribus adim-
pleri. Fuit autem istud vas adimpletum
quando spiritus eius fuit raptus vsqꝫ ad
tertium celum: ⁊ audiuit archana verba
que non licet homini loqui. 2. Cor. 12. Tan-
ta est enim capacitas anime intellectiue: vt
non possit adimpleri nisi per illud infinituꝫ
obiectum. Notandum autem ꝙ in isto ra-
ptu quattuor preconia audiuit que sunt no-
tanda. Primum est quia ibi audiuit in-
enarrabilia que non licet homini loqui.

Scdm est ꝙ ipse vidit incomprehensibilia
sicut determinat Aug⁹ super Gen. ad litte-
ram: tunc Paulus vidit deum per essentiã
sicut vident sancti in patria. Tertium
est ꝙ dilexit intelligibilia beatifice: quia
tunc dilexit fruẽdo cognitis eo modo quo
sancti contemplantur. vnde creditur fuisse
beatus cum in istis duobus actibus bea-
titudo consistat. Quartum est ꝙ visa me-
moriter retinuit: quia recordabatur visio-
nis de qua loquebatur. ⁊ per consequens
de omnibus quæ uis non recordaretur vel po-
tius nesciret quomodo vidisset an in corpo-
re ⁊ an extra corpus. Sed attendendum
ꝙ quattuor persone nominantur in sacra
scriptura: que in hac vita deum vidisse cre-
duntur. Primus fuit Moyses de quo de-
terminat beatus Aug⁹. 12. super Gen. ad
litteram. Secundus fuit Isaias qui ideo
sm Origenem fuit secatus sine secutus cũ
serra lignea: ⁊ se deum vidisse testatus est
Isa. 6. Cum dictum fuisset Moysi. Non vi-
debit me homo ⁊ viuet Exo. 23. Et sm Au-
gustinũ illa visio ponit hominem vltra sta-
tum. Tertius fuit Joannes euangelista:
quia mysteria verbi sine diuina visione nõ
potuisset percipe vt videtur. Unde dicit
Jo. 1. Uidimus gloriam eius gloriam quasi
vnigeniti a patre. Quartus fuit paulus
vbi supra. Et alibi dicit. Nos vero omnes
reuelata facie gloriam domini speculantes.
in eandem imaginem transformamur a cla-
ritate in claritatem: tanqꝫ a domini spiri-
tu. 2. Cor. 3. Sed verius est credere so-
lum de Paulo ⁊ Moyse: ⁊ de Paulo
quidem hoc concorditer doc. affirmant. De
Moyse vero aliqualis dubitatio est.

Nam Tho. 1. 2. q. 98. articulo tertio. Ad se-
cũdum videtur dicere ꝙ moyses non vide-
bat ipsam essentiaꝫ dei: ⁊ allegat Augustinũ
12. sup Gen. ad lrãm. Ñs erg o di Exo. 34.

ꝙ dn̄s loquebatur cum Moyse facie ad fa
ciem loquitur ſm opinionem populi. Uel
intelligitur per viſionē faciei quedam emi
nens contemplatio ⁊ familiaris: infra tamē
diuine eſſentie viſionē: ſm Tho. ibi. Et con
cordat Glo. decreti. 8. q. i. Moyſes: ꝗuis cō
trarium videatur dicere Tho. 22. q. 175. ar.
3. Rogemus dn̄m ait ⁊ nos ipſi eandē glo
riam ſpeculemur. hic per gratiam ⁊ in fu
turo per gloriam. Deo gratias. Amen.

¶ In feſto purificationis beate Marie
virginis. Sermo vnus.

Dies purga
tionis Marie. Luc. 2. Ho
die ſit feſtum de ſctō Sy
meone. ⁊ de Uirgine. ⁊ d̄
Chriſto. ⁊ ideo eſt de ma
ioribus feſtis totius anni. Inquātum antē
feſtum iſtud eſt Symeonis dicitur dies ob
uiationis Symeonis. Inquātum eſt Jeſu
chriſti dicitur dies preſentationis ieſu chri
ſti. Inquantum eſt virginis dicit̄ dies pur
gationis Marie. Additur ⁊ quartum no
men. ſ. candelaria. Dic vt habetur in legen
da ex eo quia eccleſia inſtituit cādelas por
tari hodie. Quia autem ſpālibus hodie fit
feſtum de virgine. Primo ergo loquor de
virgine. 2° de xp̄o. 3° de Symeone.
¶ Quantum ad primum intro materiam
iſtam per modum queſtionis. Queritur er
go quare iſtud feſtum dicitur feſtum pur
gationis ſeu purificationis Marie: Et ar
guitur ſic. Nulla debet purificari que non
fuit maculata prius: ſed virgo fuit ſine ali
qua macula. ergo ⁊c. Minor probatur. qa
virgo Maria fuit in tātum ſine aliqua ma
cula ꝙ ſpiritus ſanctus phylocaptus de ea
dixit. Quā pulchra es amica mea: ꝗ pul
chra ⁊ decora. Et infra. Tota pulchra es
amica mea: ⁊ macula non eſt in te Cant. 4.
Nota ter dicitur pulchra: quia fuit pulchra
in anima ſine cogitatione mala ⁊c. Scd̄o
in ore non loquendo malum ⁊c. Tertio
in toto corpore quia nunꝗ in aliquo pecca
uit ⁊c. Unde dicit Anſel. in lib. de conce
ptu virginali. ꝙ Decuit ꝙ virgo Maria ea
puritate niteret: qua ſub deo maior negt
intelligi. Quare ergo dicit thema: Dies
purgationis ⁊c. ℞° Iſtam. q. declarat bea
tus Lucas in euangelio. Poſtꝗ enim di
xit. Dies purgationis Marie: ſtatim adiun
xit Scd̄m. l. Moyſi: non dixit ſm perſonam
ſuam quia nō indiguit. Modo videamus
que eſt iſta lex Moyſi quam dedit mulieri
bus parientibus maſculis. Dicit enim. Mu
lier ſi ſuſcepto ſemine in mundo erit ſepte
diebus ⁊c. Uide in legenda vſꝫ purgatio
nis ſue Leui. 12. Queſtio eſt hic quare deꝰ
ordinauit iſta. l. Nunquid peccatum eſt ge
nerare filios ⁊c: ℞° inter ceteras rationes
quas vide in legenda que ponit tres ratio
nes. Prima eſt hyſtorica ⁊ litteralis.
Scd̄a eſt allegorica ⁊ ſpiritualis. Ter
tia anagogica ⁊ ſupernalis. Prima ergo
eſt ad denotandum ꝙ anima. xl. die intrat
in templum corporis ſi eſt maſculus. Se
cunda eſt ad ſignandum ꝙ ſicut anima. xl.
die corpori infuſa maculatur: ſic. xl. die tem
plum ingrediens ab ipſa macula ꝑ hoſtias
amplius expietur. Tertia eſt ad denotā
dum ꝙ illi in templum celeſte merentur in
gredi ꝗ decē precepta cum fide quattuor
euangeliſtarum obſeruant. Quarta eſt
illa que hic ponitur. Potes dicere tm̄ pri
mā ⁊ quartā. Inter ceteras rationes quas
doc. aſſignant eſt iſta. Una. Omnia prece
pta legis reducuntur ad. x. precepta decalo
gi que franguntur quadrupliciter. ſ. opera
tione omiſſione. cogitatione. ⁊ locutione. ⁊
quattuor decies faciunt numerum quadra
genarium. Mulieres autem in concipiēdo
portando pariendo ⁊ nutriendo iſtis quat
tuor modis peccant. Ideo ⁊c̄. Primo pec
cat operatione in cōcipiendo: quia ſic ſicut
equus ⁊ mulus in quibus non eſt intelle
ctus. ps̄. Ecce enim in iniquitatibus conce
ptus ſum. Unde Greg. 33. q. 4. Uir cū pro
pria. Sed virgo Maria non peccauit ope
ratione: quia non ex virili ſemine ſed myſti
co ſpiramine. Unde notāter dicit lex. Mu
lier ſi ſuſcepto ſemine ⁊c̄. ergo virgo non te
nebatur illa. l. qꝛ nō ſuſcepto ſemine pepe
rit ⁊c̄. ſicut formatur enucleus intra auella
nam ⁊c̄. Scd̄o peccant omiſſione in por
tādo: qa ꝓpter onus portandi nō ieiunāt.
non orat ⁊c. ⁊ licet ſit faſtidioſe tamen fin
gunt ſe magis delicatas ⁊ faſtidioſas: ꝗ

sint. Sed virgo maria non peccauit in hoc: quia dicit Bernar. ꝙ erat grauida sine grauedine: immo pregnans leuius portabat. Da similitudinem de nube que mane non potest eleuari. sed qñ radius solis tangit eã tunc eleuatur. ⁊ est leuior ⁊ deuotior: sicut et sacerdos portans hostiam consecratam in stomaco. in se est deuotior ⁊c. Tertio mulieres peccant locutione in parturiendo blasphemãdo eũ vel maritum. Interdum etiam nominant dyabolũ vel alias ⁊c. sed virgo maria nõ: qꝛ sine dolore sicut radius solis transit per fenestram vitream. Sicut sidus radium profert virgo filium ⁊c. Ideo Isa. 35. Letabitur deserta ⁊ inuia ⁊ exultabit solitudo: ⁊ florebit quasi lilium. Germinans germinabitur ⁊ exultabit letabunda ⁊ laudans. Gloria libani data est ei: decor carmeli ⁊ saron. 4° peccãt mulieres cogitatione in nutriendo: qꝛ superbiunt ex eo ꝙ habent filium cum deberent potius timere Quid enim sciunt si filius moriturus est stati ⁊c. vel si suspendendus ⁊c. Sed virgo maria nõ peccauit hoc modo: qꝛ licet sciret se matrem dei: tñ cogitando ꝙ erat crucifigendus ⁊c. non superbiebat. Maria autem cõseruabat oia verba hec conferens in corde suo Luc. 2. Patet ergo ꝙ virgo maria non erat macula peccati alicuius fedata: tñ voluit humiliari ad seruandum l. moysi: ac si esset immunda ⁊ peccatrix. Dic practice sicut ⁊ xp̃s circuncisione. Unde ber. Uere beata virgo non habes causam nec tibi opus purificatione. Nec filio tuo opus erat circuncisione. Esto inter mulieres tanquã vna illarum. Nam filius tuus: sic est in numero puerorum. Quero hic. Nunquid hodie debent seruare hanc l. mulieres? Uide infra in c. vnico de purifica. post partuz vbi dicitur ꝙ potest statim introire si vult ecclesiam post partuz ⁊c. Non tñ est improbanda earum deuotio si aliq̃ diu ex reuerentia velit abstinere. Est tñ notanduz ꝙ ne videantur iudaizare. non debent expectare quadragesimuz diem. alias peccaret grauiter qui obseruaret hunc ritum: tanq̃ p. l. mosaycam ordinatuz. Moraliter habemus hic exemplum humilitatis: Quia respexit humilitatem ancille sue. Dic hystoriã euangelic̃ ⁊ quomodo offerens par turturũ genu flexa coram sacerdote rogauit eum vt oraret pro ea: sicut alie mulieres faciebant. Et cõpleta est ꝓphia. Nigra sum sed formosa filie ierusalem. Nolite me considerare quia fusca sim: quia decolorauit me sol Canti. 1. Nota Nigra. s. oculis ignorantibus eam sed erat formosa angelis. Nolite me considerare. s. despiciendo. Decolorauit me sol. qꝛ ardor diuini amoris eam humiliari fecit. Ideo potest nobis dicere. Discite a me qꝛ mitis sum ⁊ humilis corde Mat. xi.

¶ Quantuz ad scđm ⁊c. Intitulatur dies p̃ntationis iesu xp̃i in quantũ hoc festũ tangit xp̃m. Hec p̃ntatio non fuit necessitatis qꝛ semper xp̃s erat p̃ns cum deo ⁊ e conuerso. et in vtero matris ⁊ in sepulchro ⁊c. Fili tu semper mecuz es Luc. 15. Similitudo est de radio solis qui discendit in mundũ illuminando. calefaciendo. ⁊ fructificando. ⁊ tñ non recedit a sole. sic xp̃s ⁊c. Nemo ascẽdit in celum nisi qui descendit de celo filius hois qui est in celo Jo. 3. Non ergo fuit hec p̃ntatio necessitatis sz humilitatis. Uoluit enim xp̃s seruare legem. De qua Exo. 13. Sanctifica mihi omne primogenitum tam de hoibus q̃z de Iumẽtis ⁊c. Ratio huius l. est duplex. Una litteralis altera moralis. Litteralis est: qꝛ in egressu filiorum israel de egypto dñs occidit omne primogenituz ⁊c. Ratio vero moralis. Sicut enim inter virum ⁊ vxorem fit coniunctio seu matrimonium ad generandum prolem carnalem: sic inter spũm ⁊ carnem ⁊c. ad generanduz prolem. s. opera virtuosa: quorum operum principale seu primogenitum est intentio operantis. qꝛ quod est vltimum in executione est primũ in intentione. Primogenituz ergo. i. intentio operantis est offerenda deo. Uerbi gratia. si facis elemosynam cum hac intentione ad honorem dei ⁊c. primogenitum offertur deo: alias si ꝓpter vanã gloriam vel ad alium malum finem primogenitum offertur dyabolo ⁊c. Idem de eunte ad ecclesiam. vel de ieiunante ⁊ ceteris operibus bõis ⁊c. Ideo apl's. Siue manducatis siue bibitis vel aliud quid facies. oia in gloriam dei facite. i. Cor. 10. Ideo dominus iesus xp̃s voluit offerri ⁊ p̃ntari in tẽplo ⁊c. non ꝙ primogenitus dicitur non solum is qui est ante alios sed et is ante quẽ

nullus ẽ: ⁊ sic xp̃s dr̃ primogenitus inquan-
tum homo. Itẽ voluit redimi quinq; siclis
argenti: iuxta .l. que hr̃. Num. 18. alias nisi
redimeretur erat sacerdotis ⁊ seruiebat in
templo. Nota hic quadruplicẽ differentiã
primogenitorum: sicut hr̃ in legenda ⁊ in .c.
Magne. de voto. Dic practice quõ virgo re
demit eum ⁊c. Et nota humilitatem xp̃i ma
ximam hic. Nam in die natiuitatis habuit
se vt pauper: in die circũcisiõis vt peccator.
hodie vero vt seruus. quia voluit redimi a
mr̃e. In passione vero voluit vendi a disci
pulo. Questio est hic quare xp̃s voluit redi
mi quinq; siclis cum ipse esset redemptor
mundi ⁊ venerat redimere nõ redimi? R̃°
duplex est rõ. Una allegorica altera mora
lis. Allegorica est hec. Voluit enim redimi
quinq; siclis: sicut ipse redẽpturus erat mũ
dum quinq; plagis ⁊c. ps. Apud dñm mia
⁊ copiosa apud eum redemptio. Secũda
rõ moralis est. Homo duz peccat vendit se
dyabolo. Verbi grã: supb⁹ vdit se p̃cio ho
noris ⁊ superbie. luxuriosus precio delecta
tionis. ⁊ sic de aliis ⁊c. Oz ergo si vult sal-
uari redimi quinq; siclis. i. quinq; operibus
pnie. que sunt ista. Cordis contrictio. oris
confessio. corporis afflictio. debitorum restõ
Iniuriarum remissio. Et verificat̃ illud. Est
qui multa redimat modico p̃cio: ⁊ restituẽs
ea in septuplum Eccli. 20.

¶ Quantum ad tertium: hoc festum inquã
tum tangit symeonẽ dr̃ dies obulationis
symeonis. Dic practice quõ iudei sciebant
tp̃s aduentus messie esse completum: iuxta
p̄phiam Jacob. Non auferet sceptrum de
Juda ⁊c. Gen. 49. Et hebdomadas Daniel
⁊c. sed non cognoscebant eum. Ideo Joan
nes baptista dixit eis. Medius vestrum ste
tit quem vos nescitis ⁊c. Jo. i. Ideo multi
orabant vt ondẽderet se eis singulariter san-
ctus symeon. Et r̃nsuz accepit symeon a spi
ritu sancto: non visurum se mortẽ ⁊c. ⁊ sciẽs
illam p̄phiam. Ecce statim veniet ad tem
plum sanctum suum dñator dñs quem vos
queritis: ⁊ angelus testamenti quem vos
vultis Malach. 3. Propter hoc quolzdie
veniebat ad templum ⁊c. tandem hodie
spũs scũs dixit sibi hodie. Obuiabis in tẽ-
plo messie ⁊c. Ideo de mane fuit ad tem-
plum ⁊c. Dic quõ accepit eum in vlnas ⁊c.

Questio est hic quare symeon accepit eum
in vlnis? R̃° ad instructionem nr̃am: quia
non sufficit xp̃m videre per fidem. sed opor
tet ipsum in manibus sumere per bona ope
ra. Qui crediderit ⁊ bapt. fuerit saluus
erit Mar. vlt. Unde dicũt aliqui. Ego ha
beo duos oculos. s. dextrum credendo xp̃i
diuinitatem. Et sinistrũ humanitatez: quid
ergo amplius oz facere? R̃° sicut symeon in
manibus recipere per bona opera ⁊c. Quid
p̄derit fratres mei si fidez quis dicat se ha
bere: opera aũt non hẽat? Nunqd poterit fi
des saluare eum. Fides sine operibus mor
tua est Jaco. 2. Quidam portant xp̃m
solum in oculis. s. studendo de xp̃o ⁊ de re
bus diuinis. Quidam in ore tm̃: sicut sunt
p̄dicatores vel magistri. qui bene sciunt pre
dicare disputare ⁊c. sed non operari. Qui-
dã vero in auribus tm̃: sicut sunt q audiũt
sermones. sed nihil faciunt. Quidam vero
in manibus ⁊ isti sunt bõi: qui quod credũt
quod audiunt. quod sciunt. opere complẽt.
iuxta illud Estote factores verbi non audi
tores tantũ: fallentes vos metipsos Jac. i.
Item Ro. 2. Non enim auditores legis iu
sti sunt apud deum: sed factores legis iusti
ficabuntur. In signum huius hodie por
tamus candelas accensas in manibus. Cã
dela hz tria. s. cera mollis. ⁊ significat carnẽ
xp̃i. lichinium intus significat aĩam. Lumẽ
diuinitatem. Non ergo sufficit candelam. i.
xp̃z videre sed oportet portare in manibus
per bona opera ⁊c. Ideo apl's. Glorificate
⁊ portare deum in corpore vestro. i. Cor. 6.
Tunc portatur xp̃s a nobis: quando eius
amore fugimus peccata. ⁊ operamur bona.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti blasij martyris.

Sermo vnus.

Granum fru-
menti cadens in terra mor
tuum Jo. 2. Thema est r̃n-
sio ad .q. qua aliqs querẽt
quis fuit iste sanctus bla-
sius ⁊ cuius conditionis: r̃ndet thema. Gra
num frumenti ⁊c. Notaui in beato Blasio
quinq; virtutes ⁊ excellentias: iuxta verba
thematis que sunt quinq;.

¶ Prima est humilitas virtuosa: qr gra-

num ⁊ non palea.

¶ Secunda est sublimitas gratiosa: q̄ꝛ frumenti ⁊ non ordei.

¶ Tertia aduersitas rigorosa: q̄ꝛ cadēs .s. de dignitate

¶ Quarta acerbitas dolorosa: q̄ꝛ in terra scilicet per tormenta.

¶ Quinta felicitas preciosa vel gloriosa: quia mortuum.

¶ Quantum ad primū ⁊c. humilitas virtuosa. Nota duplicem humilitatem .s. virtuosam ⁊ vitiosam. Uirtuosa est q̄n homo cogitans magnitudinem dei ⁊ ꝑuitatem sui: quia vno pulice vel musca turbatur ⁊c. Humiliat se in conspectu dei: ⁊ hoc placet deo. Humiliamini in conspectu dei ⁊c. non dicit hoīum Jaco. 4. Secunda humilitas est vitiosa q̄ꝛ extra videtur humilis sed intus est superbus ⁊ pomposus ⁊c. Est qui neq̄liter se humiliat ⁊ interiora eius plena sunt dolo. Ecc. 19. Augu. Perfacile est velum ante oculos portare. viles vestes hr̄e. Demisso capite incedere. sed verum humilem patientia ꝓbat iniurie. Itē Greg. in .s. orab. Qualis quisq; apud se lateat: contumelia illata ꝓbat. Humilitas beati Blasij fuit ꝟtuosa. Hic q̄n faciebat magnā ꝑuiā ⁊ exterius abscondebat ꝑꝑ periculū vane glorie ⁊c. ⁊ tñ deus manifestabat eius humilitatem ⁊ sanctitatē per miracula ⁊c. Jō Jac. 4. Humiliamini in conspectu dei vt vos exaltet ⁊c. Non pōt ciuitas abscondi supra montē posita Mat. 5. Secus de hypocrita ⁊c. Gaudium hypocrite ad instar puncti Job. 20. Ista humilitas no. cum dr̄. Granum: non palea. que significat superbos duplici rōne. Prima q̄ꝛ agitat̄ vento. Scđo q̄ꝛ supeminet. granū āt subtus. Uñ Apls quod futuꝝ est seminas sed nudū granū .i. Cor. 15. nudū .s. a vanitatib⁹. Jō deus exaltabat ipsum per miracula. Hic miraculū de puero filio vidue curato. in cuius gutture spina piscis transuersa ipsū suffocabat ⁊c. Jō patientes in gutture inuocant beatum Blasiū ⁊ bñdicitur panis ⁊ vinū ⁊c. Et verificatur illud Oīs qui se humiliat .s. de humilitate virtuosa exaltabit̄ Luc. 18.

¶ Dico scđo ⁊c. sublimitas gratiosa: q̄ꝛ fuit eps̄ ciuitatis Sebastie. Jō dr̄ Frumenti: q̄ꝛ .s. inter alia grana est melius. Jō ꝑ ipm signant̄ ꝓlati qui in populo sunt maiores ⁊ meliores. Auctoritas. Quid bonū eius .s. populi xp̄iani: ⁊ quid pulchrū eius: nisi frumentū electorū .i. ꝓlatorū Zach. 9. Hic q̄n fuit ꝓmotus ⁊c. lʒ ipse renitebat flens. Rō q̄ꝛ cognoscebat onus ⁊ ꝙ tenēt ꝓlati reddere rōnem deo. Juditium durissimū his qui ꝓsunt fiet. exiguo enim ꝯceditur mia. Potentes āt potenter tormenta patientur. Sapie. 6. Tria iudicia fiūt ꝓlato in morte. Primū q̄n intrauit: an per portam sine symonia ⁊c. Qui non intrat per ostium. hic fur ē ⁊ latro Jo. 10. Debʒ ergo inuitus ꝓmoueri. Nec quisq; sibi sumat ho. sed qui vo. a deo tanq; aaron Heb. 5. Et istud iudicium est durū. Scđm iudiciū q̄n vixerunt in se ipsis. ⁊ de redditibus. d̄ scutiferis. ⁊ equis. ⁊ hmōi q̄n expenderūt q̄ꝛ dēnt facer̄ tres partes ⁊ istud est durius. Quattuor partes debent fieri de redditibus ep̄atuū. Uñ Augu. eps̄ angelorum. 12. q. 2. Mos est apostolice sedis ordinato episcopo precepta tradere vt de omni stipendio quod accidit quattuor debeat fieri portiones. vna vʒ episcopo ⁊ familie eius ꝓpter hospitalitatem atq; susceptionem. Alia clero. Tertia vero pauperibus. Quarta ecclesijs reparandis. Ad idem est textus ead. q. de redditibus ⁊ c. Concessio. Tertium iuditium quomodo gubernauerunt animas sibi commissas Et istud est durissimum. Legi in quodam libro ꝙ demones quibusdam prelatis Sicilie negligentibus quondam litteras miserunt in hunc modum. Principes tenebrarum principibus ecclesiaꝝ salutem. Grās vobis referimus q̄ꝛ quot vobis cōmissi: tot sunt nobis missi. Dicatur q̄n beatus Blasius lʒ eps̄ tamen non dimisit statum humilitatis sue. sed magis humiliabat se: iuxta illud. Quinto magnus es humilia te in oīb⁹ ⁊c. ⁊ ideo nec deus sibi abstulit gratiam miraculorum. Dicatur miraculum de porcello capto a lupo ⁊c. Nota hic duo. ꝑmo ꝟtutē Blasij cui lupus obediuit. Rō q̄ꝛ ipse erat obediēs deo ⁊c. sic adā an̄ pctm̄ hēbat dn̄ium sup bestias ⁊ aues ⁊ obediebāt ei: sʒ p⁹ pctm̄ rebellauer̄t ⁊c. 2° no. duritiā hoīuʒ. Lu p⁹. n. ad ꝓceptū blasij r̄stituit furtū. ⁊ hoies ad ꝓceptū dei nō r̄stituūt furta vsuras ⁊c. cū Nō dimittit̄ pctm̄: nisi restituat̄ ablatū

¶ Dico tertio ꝛc. Aduersitas rigorosa cum dr̃ Cadens. s. de dignitate chali. Dic quõ tpe psecutionis fuit deiectus de cħatu. Et ipse exul exiuit in desertũ vbi in quadam spelunca vixit in magna pnia ꝛc. ⁊ poterat dicere. Impulsus euersus sum vt caderem ⁊ dñs suscepit me. s. in deserto ꝛc. Dic quõ aues deferebant sibi victũ ꝛc. Moralr̃ seruiamus deo et puidebit nobis. Querite primũ regnuȝ dei, ⁊ h̄ oia adijcient vobis Mat. 6. Nota exẽplum de Helia ⁊ de Daniele in lacu leonũ. Sed hodie ita viuunt hoies: ꝙ est mirũ quõ inueniunt aquam in fontibus ꝛc. Sed de illis qui cũ timore viuunt dicit scriptura. Diuites eguerũt ⁊ esurierunt. in q. aũt rq̃ dõ. nõ mi. omni bono. Iõ xp̃s. Nolite solliciti esse di. quid mãdu. aut quid bi. aut quo opiemur: Scit enim pater noster q2 hijs oibus indi. Mat. 6. Item dic quõ sanabat aues ⁊ aialia infirma vel vulnerata ꝛc. Nota ꝯtra hoies q2 aialia irrationabilia pro sanitate recurrebãt ad xp̃ȝ. ⁊ vos ad diuinos ⁊ sortilegos. ⁊ sic ad diabolum ꝛc. Dicit̃ de virtute nois iesus. Homines ⁊ iumenti sal. dñe ꝛc. Et ideo Dauid. Beatus vir cuius est nomen dñi spes eius: ⁊ nõ respe. in vanita. ⁊ insa. falsas.

¶ Dico quarto ꝛc. acerbitas dolorosa. s. multoꝝ tormentoꝝ: qđ innuitur cum dicit̃ In terra: q2 de deserto ductus fuit ad terram suam vt ibi coronã martyrij acquireret. Coronans coronabit te tribulatione: quasi pilam mittet in terram Isa. 22. Nota Quasi pilam: voluẽtem se de tormento ad tormẽtum. Dic martyrium eius ⁊ quõ apparuit sibi xp̃s dicens ꝙ offerret sibi sacrificiũ ꝛc. Nota quinq̧ tormenta q̃ dedit sibi p̃ses. Primũ q2 fecit euȝ fustib9 cedi. Scđm incarceratio sine cibo ⁊ potu. sed cõfortabatur ab angelis ꝛc. Et etiam a muliere cui fecerat a lupo porcum restitui ꝛc. Tertium fuit eculeus in quo fuit positus nudus ⁊ ferreis pectinib9 dilaniatus ꝛc., sed dicebat. Nõ sunt ꝯdigne passionis huius tẽporis ꝛc. Quartum tormentum quia iterũ reductus fuit in carcerem ꝛc. Dic de septẽ mulieribus colligentibus sanguinem suũ ppter quod fuerunt capite truncate. Quintum tormẽtũ q2 missus est in lacũ ꝛc.

¶ Dico quinto ꝛc. felicitas gloriosa: cum di Mortuũ. Nullũ enim tormentũ facit martyrem gloriosum nisi mors. Ideo Dauid. Preciosa in ꝯspe. dñi mors sanctoꝝ ei9 ꝛc. Dic eius mortem ꝛc. Nota moraliter cum quãta pnia sancti ⁊ amici dei habuerunt paradisum: ⁊ nos credimus sine pnia intrare. Dico vobis. Nisi pniam egeritis: omnes simul peribitis Luc. 13. Ideo Penitentiam agite: appropinquabit enim regnũ celorum Mat. 10. Deo gratias. Amen.

¶ In festo btẽ Agathe. Sermo vnus.

Similis ẽ homini patrifamilias Mat. 13. Thema sic intelligo. beata Agatha est sil'is homini ꝛc. Iste paterfa. ẽ xp̃s. Patrem nolite vocare vobis sup terram. vnus est enim pater vester. s. vniuersalis q in celis est Mat. 23. Pater enim dicit̃ multis modis: iuxta illud Gracismi.

Est pater hic cura. pater ẽ alius genitura.
Est pater etate. pater ille vocat̃ honore.
Ad summũ regẽ facit ipsa creatio patrẽ.

Habet aũt pater hic tres familias. Unã in celo p gloriã: aliã in inferno p iustitiaȝ. Tertiã in hoc mundo p misericordiã. Nota ꝙ in scriptura inueniunt̃ tres similitudines inter deum ⁊ hoiem. Prima est per essentialem seu substãtialem creationẽ. Secũda p humanalẽ incarnationẽ. Tertia est p virtualẽ imitationẽ. Per primã similitudinem qlibet homo est ad similitudinem dei. per scđam deus est sil'is cuilibet hoi. p tertiã soli virtuosi ⁊ sapientes sunt sil'es deo. Per primã similitudinẽ homo factus ẽ ad imaginem dei: ⁊ sic deus est vnus in essentia ⁊ trinus in psonis: sic aia est vna in essentia ⁊ trina in potentijs ꝛc. Faciam9 hominẽ ad imag. ⁊ simi. nostrã. Gñ. i. Est verbuȝ patris ad filiũ ⁊ spi. sctm̃: nõ ad semetipsum vt reprobamur in cõcilio Sirmio celebrato. nec ad angelos vt iudei dicunt. q2 nulla creatura cooperari põt deo i creatione. Ita tñ silitudo nõ sufficit: nõ sufficit ad salutẽ: q2 oẽs etiã hoies peccatores ⁊ pagani ⁊ iudei hñt istaȝ sil'itudinem: imo valde dãnabile est inquinare istã similitudinẽ luto luxurie. vel igne auaritie ꝛc. sicut de

imagine crucifixi vel virginis proiecta ab
aliquo in lutum. tanto peius quanto excel-
lentior est anima q̄ imago argentea vel au
rea. Primo quidem rōne materie q2 nulla
materia est ita preciosa sicut anima huma-
na: non solum corporum inferiorū sed etiā
corporum celestium. Mat. 16. Quid enim ꝓ
ficit hoi si lucretur vni. mū. anime vero sue
detrimentum pa. Aut quam dabit homo
cōmu. ꝓ aia sua? Scdo rōe rei repñtate:
q2 per imaginem xpi argenteam vel aureā
repñtatur tm̄ humanitas xpi. Anima vero
est imago diuinitatis et quantum ad vnita
tē essentie: et trinitatem personarū. Tertio
quia he imagines sunt corruptibiles: eo ꝙ
sint materiales in potentia ad plures for-
mas. Anima vero est forma subsistens in
corruptibilis. Nulla enim forma secundū se
est corruptibilis sed per accidens. s. ratione
materie existentis in potētia ad plures for
mas. ꝓpter quod compositum ex materia
huius et forma est corruptibile. Per se-
cundam vero similitudinem deus factus
est ad imaginem hois. Auctoritas. Qui cū
in forma dei esset non rapi. arbi. est esse se
equalem deo sed semetipsum exinaniuit
formam serui accipiens. in similitudinem
hois n fac. et habitu inuentus vt hō. Phil.
2. Et ista etiā similitudo non sufficit homi-
ni ad salutem: imo grauat damnationem.
Tum pp̄ter ingratitudinem et c. tū propter
excellentiam humane nature: sicut ratione
dignitatis persone cui infert iniuria agra
uatur. Per tertiam similitudinem homo
reficitur et reformatur ad imaginem dei si-
cut ad exemplar oium virtutū. Verbi grā:
deus est misericors sic dz homo imitari deū
in hoc et sic efficitur deo similis: iuxta illud
Mat. 5. Estote ergo perfecti sicut et pater ve
ster celestis perfectus est. Et quare ibi dicit
imago dei? Vide in fra. idē de castitate xpi
Idem de caritate patientia et c. Estote imi-
tatores. i. similes deo sicut filij charissimi: et
ambulate in dilectiōe sicut ipse dilexit vos
Ephe. 5. Et ista similitudo sufficit ad salutē
Et de ista tertia intelligit thema. Similis et c.
Modo beata Agata fuit similis xpo in sex.
¶ Primo in virtuosa conuersatione.
¶ Secundo victoriosa tētatione.
¶ Tertio in luminosa disputatione.
¶ Quarto in fructuosa passione.
¶ Quinto in preciosa defunctione.
¶ Sexto in gloriosa tumulatione.
¶ Quantum ad primum et c. Sicut pictor
q depinget ad exemplar alterius figure: sic
beata agatha pingebat vitā suam ad simi
litudinem vite xpi. Primo enim respicie-
bat faciem xpi. i. principium vite sue qui cū
esset infinitus in magnitudine voluit angu
stari in pua cella vteri virginalis et c. sic ipsa
dimisit palatium patris et ornamenta et c.
et restrinxit se in quadam pua domo et c.
Item sicut xps fuit castus. Ita beata aga-
tha vitabat familiaritates et c. et vba in vti
lia: q2 Corrūpunt bonos mores colloquia
mala. i. Cor. 15. Item sicut xps tenuit aspe-
ram vitam ieiunādo. non cōmedendo car-
nes. nisi isto agno pascali: ita beata agatha
quia virginitas absq3 abstinentia seruande
non pōt. Item sicut xps voluit esse paup:
ita beata agata dando patrimonium pau-
peribus et viuebat proprijs manibus: sciēs
illud Si vis perfectus esse vade et vēde om
nia que habes et c. Mat. 19. Item sicut xps
fuit diligens laborando predicando et c. ita
beata agatha cōfitebatur qualibet hebdo
mada. cōmunicabat. orabat et c. ergo Simi
lis est hoi patrifamilias. Moraliter sic de-
bemus xpm imitari in ꝓdictis virtutib9 et c.
Hic vt expedit Christus passus ē ꝓ nobis.
Nobis relinquens exemplū vt sequamini
vestigia eius. Qui cum malediceretur non
maledicebat et c. i. Pe. 2. Nota iuxta illud
i. Cor. 15. Qualis terrenus tales et terreni. et
qualis celestis tales vt celestes. Igit sicut
portauimus imaginem terreni portemus et
imaginē celestis. Et hoc faciunt electi: iuxta
illud Ro 8. Quos presciuit et ꝓdestinauit
conformes fieri imaginis filij sui vt sit ipse
primogenitus in multis fratribus. ¶ Quā
tum ad secundum et c. in fructuosa predica
tione. Christus predicauit in domo vna cu
iusdam meretricis. s. in iudea. Non sum
missus. s. personaliter nisi ad oues q perie-
runt domus israel Mat. 15. Synagoga enī
fuit meretrix quia repudiauit virum suum
messiam. et adhesit adultero dyabolo. sic bea
ta agatha ꝓdicauit in domo vnius meretri
cis Affrodisie filiabus suis et c. Vel dic ꝙ si
cut xps fuit temptatus a dyabolo triplici

tẽptatione: sic beata Agatha fuit tentata a
ministra diaboli Affrodisia triplici tẽtatio
ne. blanditijs. nimis. ⁊ malis exẽplis. vt ibi
dĩ. Dic quo Quitian⁹ cõperta fama aga
the volens ipsam ad sui voluntatem addu
cere posuit ea in domo Affrodisie: que fuit
meretrix. Quia ergo Quintianus erat sup
bus ꝑquirebat eam vt sonaret in auribus
vulgi: ꝙ tãtus esset ꝙ posset sibi nobiles. Et
qꝛ erat libidinosus cõcupiscebat eam: ⁊ qꝛ
auarus ad facultates eius suspirabat: ⁊ qꝛ
idolatra xp̃i nomẽ audire nõ poterat. Qui
tianus villanus ⁊ superbus: Agatha nobi-
lis ⁊ humilis. Quintianus luxuriosus: aga
tha casta ⁊ pulchra. Quintianus auarus:
Agatha diues ⁊ liberalis. Quintianus ido
latra: ag. xp̃ianissima ⁊ sancta. Uide infra.
Cum ergo beata Agatha esset in domo Af
frodisie tribus modis Affrodisia conata ẽ
subuertere agathã. Primo verbis blãdis.
Scd̃o nimis eã inclinare nitebant voluñta
tem Quintiani. Tertio exẽplis malis. s. in
indumentis ⁊ ornamentis. in cõmestione.
Sed cõtra prima. i. verba predicabat bea-
ta Agatha dicẽs. Uerba vr̃a nõ sunt nisi
vẽtus: ꝑmissiones vt pluuia. Minime vero
quasi flumina. Ego aũt firmata in petra for
tissima nihil timeo. Cõtra facta predicabat
factis: qꝛ induebat se vilibus dicens illis.
O miser ꝗtuz cõstabat vobis ⁊c̃. ⁊ orabat
Item comedebat panem ⁊ aquam ⁊c. Ille
comedebat gallinas: agatha ieiunabat. Il-
le induebant purpura ⁊ scarlato: agatha ve
ro vilibus. Ille cantabãt: agatha orabat.
Ille ridebãt: agatha flebat. Ille tripudia-
bant: sed agatha genuflecta ⁊c. Moraliter
nota cõtra meretrices notorias que nõ stat
in lupanari que corrũpunt ciuitatem: ⁊ ideo
nõ sunt sustinende. Item nota contra forni
cationem simplicem: quã dicunt aliqui non
esse peccatum mortale. heresis est ⁊ cum scri
bis ⁊ phariseis ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Dico 3° ⁊c. In sua disputatiõe. Christus
eni disputauit cũ diabolo ⁊ vicit eũ Mat.
4. Sic beata agatha disputauit cum mini
stro diaboli. s. Quintiano ⁊ vicit eum: qui
grauius tentat sepius ꝗ̃ diabolus: qꝛ ma-
lus homo peior est ꝗ̃ diabolus proportio-
nabiliter. Triplicem ergo disputationẽ ha-
buit cum eo. Prima verbis. Scd̃a ꝓbis

⁊ factis. Tertia tormentis. Prima fuit ver
balis ⁊c. Dic q̃uo Affrodisia ridens cõstan
tiam beate agathe dixit quintiano. Facili⁹
possent saxa molliri. Tunc quintianus fecit
eam ad se adduci ⁊c̃. ⁊ interrogauit eam.
Cuius conditionis es. Scd̃a disputatio. qꝛ
quintianus videns se confusum in prima di
sputatione minatus est ei di. Elige aut di-
uersas penas incurrere: aut dijs sacrificare.
Rñdit agatha. Sit vxor tua talis qualis
dea tua venus ⁊c̃. ⁊ sic confusus in secũda
iussit eam mitti in carcerem dicens. Cogita
tecum vt possis euadere. At illa. Tu mini-
ster sathane cogita ⁊ penite vt possis eua-
dere penam eternam. Tertia disputatio
fuit non rõnibus sed tormentis ⁊c̃. Dic hy-
storiam vsq3 ad torturam mamillaꝝ exclu
siue. Moraliter tres disputationes etiaz de-
bemus nos vincere. Prima est cõtra detra
ctores qui derident bonos ⁊c̃. Ista dispu-
tatio vincitur cogitando verbum xp̃i. Bea
ti eritis cum maledixerint vobis hoies ⁊c.
Mat. 5. Scd̃a est cõtra carnẽ que pugnat
delectationibus. infirmitatibus ⁊c. ⁊ h̃ vin-
citur cogitando verbum ap̃li di. Per mul-
tas tribulationes oportet vos intrare in re-
gnum dei Act. 4. Tertia est cõtra diabo
lum qui tentat de fide ⁊ alijs: ⁊ hec vincit
cogitando verbum petri di. Fratres sobrij
estote ⁊c. cui resistite fortes in fide. 1. Pet. 5.
Et humiliando intellectum ad ea que sunt
fidei.

¶ Dico. 4° ⁊c. in sua passione. Xp̃s eniz in
nocte passionis cum oraret ⁊ gutte sangui-
nis defluerent. venit angelus confortans
eum ⁊c. Luc̃. 22. Non ꝙ indigeret sed exhi
buit. famulatum debitum dño suo. Sic bea
ta agatha fuit torta in mamillis ⁊c̃. Dic hy
storiam ⁊ tota sanguinolẽta reposita fuit in
carcere ⁊c̃. Et cum oraret circa mediam no
ctem apparuit ei senex q̃dam cum quodaz
luminis portatore ⁊c. senex erat ap̃ls Pe-
trus portator vero credit fuisse angelus ⁊c.
Dic hystoriam. Et nota ꝙ excellentior Pe
trus ap̃ls fuit angelo: ⁊ ideo in hoc xp̃s cõ
cessit plus agathe ꝗ̃ sibi.

¶ Dico 5° ⁊c. in sua diffinitione. Xp̃s eniz
i cruce ⁊ factus ẽ terremotus clamãdo In
manus tuas pater cõmendo sp̃m meum:
⁊ cuz lachrymis expirauit. Auctoritas. Cũ

clamore valido ⁊ lachrymis offerens: exauditus est pro sua reuerētia Heb. 5. Sic beata agatha. Hic qūo sequenti die cum psitata fuisset coram quintiano ⁊ videret eam sanatam: admirans quesiuit qs eam sanauit. Agatha rndit. Dñs iesus xps qui est salus mea. Indignatus quintianus q2 adhuc iesum noiaret de consilio duoꝝ fecit eaȝ super acutissimas testas ⁊ carbones voluntari ⁊c. ⁊ statim motus est locus ⁊ pars parietis corruens oppressit consiliarios illos ⁊c. ⁊ omni ciuitate cōmota ⁊c. sed prius dixit ei: vt deos adoraret ⁊c Cui agatha. Verba tua fatua sunt ⁊ vana aerem maculantia ⁊ iniqua. Miser sine sensu ⁊ intellectu: qūo vis vt lapidem adorem ⁊ xp̄m deum celi dimittā? Quintianus dixit. Iterū tu xp̄m audes noiare quē ego nolo audire. Agatha dixit Quādiu vixero: xp̄m corde ⁊ labijs inuocabo. Qui. Nūc videbo si xp̄s te curabit. Et iussit testas fractas spgi ⁊c. ⁊ iussit ea in carcere reponi. Hic qūo beata autē agatha cū in carcere rogaret dñȝ regratiādo ⁊c. dicens. In manus tuas dñe ⁊c. Expirauit ⁊c. Similis est ergo homini patrifamilias.

¶ Dico 6° ⁊c. in eius cumulatione seu sepultura. Xp̄s enim lȝ habuerit mortē crudelem ⁊ ignominiosam: tñ habuit sepulturam gloriosam. Dicat qūo Isa. xi. Et erit sepulchrum eius gloriosum: ita beata agatha plus q̄ȝ fuit mortua: xp̄iani receperunt corpus eius ⁊ cū balsamo ⁊ myrrha ⁊ aloe honorifice portauerunt ad ecclesiam ⁊ clerici cantabāt. nō requiē: sed gaudeamus ⁊c. Et ecce qdam iuuenis ⁊c. Hic hystoriam. Nota Mentē sanctā. s. habuit. Spontaneā sup. martyrio se exhibuit. Honorem deo sup. dedit. Et patrie liberationem: sup. acquisiuit. Nota hic de eructuatiōe ignis mōtis ethne ⁊c. et tunc ergo tam iudei q̄ȝ gentiles ceperunt venerari sepulchrū eius. Similis ē ergo homini pñsam. Moraliter ista quattuor debemus nos hic. Primo mētem sanctam. s. mundā a malis cogitationibus statim expellendo ⁊c Omni custodia serua cor tuum: q2 ex ipso vita procedit. s. si bene custodiatur. alias mors Prouer. 4.

Scd̄o spōtaneā. s. ad faciēdū pniam non coactā: sicut illi de inferno. vt dicit Sap. 5. Nō ex tristitia aut ex necessitate. Hylarē. n. datorem diligit deus. Ideo. i. Pet. 5. Non coacte sed spontanee sup. pniam faciamus.

Tertio honoreȝ deo. s. cū intentione deū honorandi faciamus bona opa. Sic luceat lux vestra ⁊c. Mat. 5. Siue māducatis siue bibetis vel aliud qd facietis: oia i gloria dei facite. i. Cor. 10. Et. i. Pet. 5. In oibus honorificetur deus. Quarto patrie liberationem. iuuando cōitatē vt liberetur ab oneribus. orando pro cōitate ⁊c. sicut vnūqdq̄ȝ membꝝ adiuuat totū corpus. Ideo debemus orare pro ecclesia ⁊ pro statu spūali ⁊ temporali. Nota cōtra officiales qui pponunt vtilitatem priuatam bono reipublice ⁊c. Deo gratias. Amen.

¶ In festo translationis beate Agathe virginis ⁊ martyris. Sermo vnus.

Urge propa amica mea ⁊ veni. Can. 2. Appropriate sunt verba xp̄i ad beatā Agathā existentem in Bizāzio seu Cōstantinopoli q̄ȝtuȝ ad corpus cui dixit xp̄s. O amica mea surge de bizāzio seu cōstantinopoli. Et veni. s. in ciuitateȝ Cathanie in qua fuisti martyrio coronata. Vocat autē ipsam amicam propter perfectam obedientiam quā ipsam exhibuit voluntati diuine Jo. 15. Vos amici mei estis: si feceritis que precipio vobis. Sermo ergo noster erit de translatione eius. Salutetur virgo. Pro complemēto sermonis. Nota quadruplicē translationem sanctorum.

¶ Prima est translatio spūalis.
¶ Scd̄a est translatio celestialis.
¶ Tertia est translatio corporalis.
¶ Quarta est trāslatio localis.
¶ Et de quarta fit festum hodie: q̄ȝuis de qualibet posset thema intelligi. In qualibȝ aūt dicemus quattuor pūcta ⁊ sic erūt. 16.

¶ Pria trāslatio est spūalis qn̄. s. pctōr cōuertit ad pniam: tunc de morte culpe trāsfertur aia ad vitā grē. De hac loqtur Jo. dicens. Nos scimus: qm̄ trāslati sumus de morte ad vitā quā diligim⁹ fratres. i. Jo. 3. Nota quoniam diligimus. Medium ergo propter qd̄ trāsfertur homo de morte culpe ad vitā gratie est charitas siue amor dei ⁊ proximi: quia si sine amore est viuens est

mortuus. Ibidem. Qui non diligit manet in morte. Est aūt notandū q per hanc trāslationē transfert homo de quadruplici miseria ad quadruplicē felicitatem. Prima miseria peccatoris maxima ē: q2 ē inimicus dei. ps. Odisti oēs qui opant inigtatē zc. Itē Sap. 14. Sil'r odio sunt deo ipius z impietas eius. Uide quātū h; deus odio peccatum: q2 ppter peccatum delendū z occidendum voluit deus vnigenitū filium suū cū illo occidere. Isa. 53. Propter scelus populi mei: percussi eum. Itē Ro. 8. Misit de9 filium suum in similitudinē carnis peccati: vt de peccato dānaret peccatum. Sed per hāc trāslationem acquirit homo amicitiaz dei: que est maxima felicitas. Prouer. 22. Qui diligit cordis mūditiam: ppter gratiā labioꝝ suoꝝ habebit amicum regem. Nota Cordis munditiā. i. contritionem cordis vel penitentiaz p quā mundatur cor a prauis ꝯcupiscentijs z peccatis. Propt gratiam labioꝝ suoꝝ. i. confessionē peccatorum habebit amicum regem. i. christum.

Scḋa miseria peccatoris est: q2 peccator est seruus peccati z diaboli Io. 8. Qui facit peccatū seruus est peccati. A quo eniz quis supatus est eius z seruus ē. 2. Pe. 2. Magna miseria est esse seruū hoīs: z quāto vilior patronus tanto vilior seruus. sed gd vilius peccato: ergo maxima miseria z vilitas est esse seruū peccati. Ab hac miseria ergo transfert homo in nobilitatē z felicitatē libertatꝭ. 2. Cor. 3. Ubi spūs dñi: ibi libertas. Itē Io. 8. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis. Tertia miseria est q2 peccator est p̄cisus a corpore mistico ecclesie p gladium peccati mortalis z ideo nullius boni qđ fit in ecclesia pticeps est: q2 vita caret. Sed p hanc translationē ꝯsequit ecclesie vnitatē z ꝯsequenter vtilitatē ex bonis eius. ps. Particispem me fac deus omnium timentiū te z custo. mā. t. Da similitudinē de corpore vero in quo actus vni9 mēbri pdest alijs membris corpori vnitis: nō aūt a corpore separatis. Quarta miseria est q2 omnia bona opera prius facta mortificantur: z que postea fiunt in peccato mortua nascunt. i. Cor. 13. Si dedero omnes facultates meas in cibos pauperum. Et si dedero corpus meum ita vt ardeam: charitatem aūt nō habuero. nihil mihi pdest.

Quam magna miseria esset vnius mercatoris: si quicqd congregauit in. 30. annis perderet in naufragio vnius hore zc. Sed per hanc trāslationem consequit homo incōparabiles z inestimabiles diuitias. s. virtutes theologicas. z morales. z dona spūs sancti. z gratiā gratum facientē. qua adiutus dando potū aque frigide meretur vitā eternaz. Mat. 10. Quicūq3 potū dederit vni ex minimis istis calicē aque frigide. Amen dico vobis nō perdet mercedem suam.

¶ Scḋa translatio est celestialis qñ. s. aīa egreditur de corpore transfert in celum de qua loquitur apl's. 2. Cor. 3. Nos vero omnes reuelata facie gloriam dñi speculantes in eandē imaginem transformamur a claritate fidei in claritatem visionis tanq̄ a spiritu dñi. Per hanc aūt translationem a quadruplici miseria transferimur in quadruplicem felicitatē. Prima miseria ē imperfecta cognitio quā per fidez habemus. de qua transferimur ad claritatez visionis diuine: q2 ibi videbimus eū sicuti ē. i. Io. 3. De hac dicit Apl's. i. Cor 13. Uidem9 nunc p speculum in enigmate: tunc aūt facie ad faciem. Scḋa miseria est q2 hic speramus z nō tenemus z est magna afflictio desiderantis carere re desiderata: q2 vt dr̄ Prouer. 13. Spes que differt affligit aīam. Sz ab hac miseria transfertur aīa ad felicitatē tentionis. quia ibi tenebit firmiter deum. Canti. 2. Inueni quē diligit aīa mea: tenui eum nec dimittam. Et sunt verba aīe comprehendens deū. i. Cor. 9. Sic currite vt cōprehendatis. Tertia miseria ē de passione plurimaꝝ tribulationū qbus diuersimode affligimur in hac vita. s. infirmitatum. pecuniaꝝ. guerraꝝ. tentationū. a quibus etiā electi dei nō sunt exempti: sicut p3 de Iob. Thobia. Apl'is. quoꝝ vnus dicebat. Infelix ergo homo quis me liberabit de corpore mortis huius Ro. 7. Et si quādo aliqd dulcedinis vtrūq3 gustamus: multis tamē est admixta amaritudinibus: iuxta illud Prouer. 14. Risus dolore miscebere: z extrema gaudij luctus occupat. Item Boetius. O is dulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus est respersa. Ab hac ergo miseria transferemur in felicitatē fruitio

nis diuine: qua ineffabili dulcedine delecta
mur vtpote haurientes ipsam de ipso fon
te bonitatis. ps. Satiabor cum apparuerit
gloria tua. Quarta miseria est incertitudi
nis qꝛ semper sumus dubiꝫ ambulantes in
ter scyllã metus. ⁊ carybdim spei seu presum
ptionis. Unde Eccl's. 9. dicitur. Sunt iusti
atqꝫ sapientes ⁊ opa eius in manu dei ⁊
tñ nescit homo vtrum amore vel odio di-
gnus sit sed omnia in futuꝝ seruantur in
certa Ab hac aũt miseria transfertur ani-
ma incertitudineꝫ ⁊ securitatẽ glorie. Mat.
25. Ibunt iusti in vitam eternaꝫ.
¶ Tertia translatio est corporalis qñ. s. cor
pora defunctoꝝ sanctorum resurgent ⁊ de
morte transferent ad vitaꝫ: iuxta illud Jo.
Uenit hora in qua oẽs qui in monumen
tis sunt: audient vocem filiꝫ dei. Et ꝓcedẽt
qui bona fecerũt in resur. vite: qui vero ma
la egerunt in resur. iudiciꝫ. In hac aũt trãs
latione trãsferentur electi a quadruplici mi
seria ad quadruplicem gloriã. Primo trãs
ferentur a miseria passibilitatis: ad gloriaꝫ
ipassibilitatis ⁊ imortalitatis. Scdo a mise-
ria obscuritatis: ad gloriã claritatis. Ter-
tio a miseria ponderositatis: ad gloriã agi
litatis. Quarto a miseria grossicie: ad glo
riam subtilitatis. De oibus hiꝫ quattuor:
est vna auctas apl'i. i. Cor. 15. Sic erit resur
rectio mortuorum. Seminat corpus in cor
ruptione: surget incorruptione: ecce prima.
Seminat in ignobilitate: surget in gloria:
ecce scda. Seminatur infirmitate: surget in
virtute: ecce tertia. Seminatur corpus ani-
male: surget corpus spirituale: ecce quarta.
¶ Quarta translatio est localis. s. qñ cor-
pus vnius sancti transfert de vno loco ad
aliuꝫ. Et hoc reperit tripliciter factũ. Uno
modo ꝙ corpus vnius sancti viui trãsfera
tur ad aliũ locum ministerio angeloꝝ: sicut
fuit corpus Enoch quod fuit translatum
viuum ad paradisum terrestrẽ est: sicut legi
tur Geñ. 5. Et Eccl'i. 20. Enoch placuit deo
⁊ trãslatus est. Sic ⁊ de Helya legitur. 4.
Re. 2. Sic ⁊ Abacuc de iudea fuit transla-
tum in babiloniã ministerio angeli ad lacũ
Danielis Dañ. 14. Scdo modo ꝙ corpus
vnius sancti mortui transfertur ad alium
locum ex dispõne sua quã fecit dum viue-
bat. sicut legitur de Joseph qui dixit fratri
bus suis veniẽs ad mortem. Post mortem
meã deus visitabit vos: asportate vobiscuꝫ
ossa mea de loco isto. Geñ. xl. ꝙ sic postea
factũ est. Tertio modo contingit ꝙ post
mortẽ corpus vnius sancti de vno loco trãs
ferat ad alium ex diuina dispositione per
manus angeloꝝ vel hoium. Sicut legit de
beato Matheo cuius corpus est Salerni.
bti vero Bartholomei corpus qd fuit mar
tyrizatũ in India fuit translatũ Beneuen-
tũ: vbi nunc est. bti vero Andree corpus de
Achaya fuit translatũ Constantinopolim.
vñ fuit translatũ amalphiũ vbi nunc rege
scit. Sic corpus btẽ Catherine de alexan-
dria vbi passa est. fuit trãslatuꝫ ministerio
angeloꝝ in montẽ Synai. Hoc modo fuit
translatũ corpus beate ⁊ gloriose virginis
⁊ martyris Agathe. de Cõstantinopoli Ca
thaniam ex dispositiõe diuina reuelata cui
dam militi gallico noie Gislibertus: q ad
iũcto sibi socio quodam calabro noie Go-
stelmus rem peregerunt. aspirante illis nu-
tu diuino sicut in hystoria legit. In Cõstã
tinopoli aũt de Cathania transtulit qdaꝫ
capitaneus Imperatoris cõstantinopolita
ni nomine Maniachi ⁊c. Ex quo ostendit
manifeste maxima dilectio Agathe virgis
⁊ martyris gloriose ad ciuitatẽ Cathanie:
qꝛ vt de alio scto legit hoc. btã Lucia fuit
passa Siracusie: ⁊ tñ noluit ꝙ corpus suũ
esset ibi ⁊c. ¶ Notandũ aũt ꝑ latiori mate
ria ꝙ ꝓpter quattuor rationes facimus fe-
stũ de trãslatiõe corpoꝝ sanctoꝝ ⁊ illa ho
norifice veneramur ⁊ in venerabili loco po
nimus. Prima ratio est quia fuerunt tem
pla dei. i. Cor. 3. Tẽplum dei estis vos. Iteꝫ
Jo. 14. Si quis diligit me sermo. meũ serua
bit ⁊ pater meus diliget eum ⁊ ad eum. ve
niemus ⁊ mansionẽ apud eum faciemus.
Et ideo sicut dignũ est ꝙ tẽplum dei vene
remur. ps. Domũ tuã decet sanctitudo dñe
in longi. dieꝝ: sic dignum est corpora vene-
rari. Ecõtra corpora peccatoꝝ fuerunt tem
pla diaboli: ⁊ ideo debent ad foueas pici
vt asini sepeliri: iuxta illud Jere. 22. Se-
pultura asini sepellet: putrefactus ⁊ proie-
ctus extra portas ierusalẽ. Sic sepultus est
in inferno quãtũ ad aiam ⁊ quãtũ ad cor

pus extra ecclesiā p demones. Quidā eps
mediolanēsis qui mortuꝰ est ianue de quo
dicit Greg. in. 4. dia. ꝙ sepultus fuit in ec
clesia: ꝛ de nocte visi sunt duo spūs nigri
ad sepulchrum eius. qui exhumantes cum
ꝛ ad foueas ꝓicientes sepelierunt ibi euz
manibus ꝛ pedibus ligatis. fuerat enim lu
bricus homo. Sanctis ergo qui fuerunt tē
pla spūs sancti debet honor ꝛ reuerentia:
etiam quātum ad corpora mortua. Scđa
ratio est q: corpora sanctoꝝ nō solum fue
runt tēpla spūs sancti dum essent viua: sed
etiā nunc qñ sunt mortua est in eis aliqd
diuinū. Et hoc patet per effectum. Unde
scribitur. 4. Re. 13. ꝙ mortuus tangens ossa
Helisei reuixit. ꝙ est opus solius dei. Unñ
ꝛ experimēto sepius ꝓbatum est multa mi
racula fieri diuina potentia ad cōtactum
corpoꝝ sanctoꝝ mortuoꝝ. ꝛ etiā sine conta
ctu coꝝ tñ meritis. Unde dicit Aug. ꝙ in
translatione reliquiarū beati Stephani in
quadā ecclesia ꝓpe Carthaginem: septua
ginta duo fuerunt a varijs languoribus li
berati. Et in inuentione sui corporis simili
fuerunt. Sic etiam legit in trāslatione vir
ginis gloriose Agathe. Dic aliquod exem
plum ꝛc̄. Dic etiā exēpluz qđ refert Greg.
in. 3. dia. de ecclesia arianoꝝ que cum dedi
cari debuit. fuerunt introducte ibi reliquie
sancti Sebastiani ꝛ beate Agathe marty
ris. ex quoꝝ merito diabolus inde fuit ex
pulsus sensibiliter in forma porci ꝛc̄. Pro
pter hoc ergo debemus magnā reuerentiā
sanctoꝝ corporibus etiam mortuis adhibe
re. Et ꝯtrarium facere displacet valde deo.
Nota exēplum de Oza qui tetigit archā
dei: ꝛ statim cecidit mortuus. 2. Re. 6. Itez
Exēplum de illa muliere que cum esset pol
luta precedenti nocte de viro de mane fuit
ad dedicationem oratorij sancti Sebastia
ni ꝛ tetigit reliquias eiꝰ. ꝛ inuasa est a dia
bolo. Ideo dr̄ in ps. Nolite tangere xp̄os
meos. Ex hoc ergo nota moralit tria. Pri
mum pertinet ad spem. Scđm ad charita
tem. Tertium ad fidē. Primo cū multa so
licitudine. deuotione. ꝛ reuerētia debemus
ad sanctoꝝ corpora ꝛ reliquias accedere.
ab eis maxima beneficia recepturi. Nam si
clericus de hybernia ꝛ anglia ꝛ datia ad
curiam romanā accedit aliqđ beneficium
petiturus. si mercator mare ꝛ aridā circuit
aliqd lucraturus: quāto magis nos accede
re debemus ad sanctoꝝ reliquias sempiter
na beneficia recepturi? Scđo modo mora
liter ꝙ ex hoc facto debemus ardentissime
accendi inflāmari ad sancte ꝛ virtuose vi
uendū. Si enim deus virtutē ꝛ reuerentiā
ꝯfert ossibus mortuoꝝ: quid facit aiabus
in celo viuentibus? Quid etiā faciet corpo
ribus gloriosis? Ideo apl's nos exhortans
ait. Deponentes omne pondus ꝛ circūstās
nos peccatū: per patiētiā curramus ad pro
positū nobis certamen. aspicientes in au
ctorē fidei ꝛ ꝯsumatorez iesum. qui ꝓposito
sibi gaudio sustinuit crucem. ꝯfusione ꝯtēp
ta: atq; in dextera dei sedet Heb. 12. Ter
tio nota moraliter ꝙ in hoc facto fides no
stra mirabiliter roboratur. Nam si ossa arida
ꝛ incinerata resuscitāt mortuos. manifestū
est diuinā virtutem ibi latere. ꝛ ꝯsequenter
ossa illa in gloria resurgent. al's diuina vir
tus ibi nō esset: q2 nō est deus mortuoꝝ sz
viuoꝝ vt dr̄. Mar. 12. Ex hoc cognoscimus
esse in celo imortales ꝛ btās: sicut ex hoc ar
guit Greg. in. 4. dia. vbi sic ait de corporibꝰ
sanctoꝝ loquēs. Ad extincta nāq; coꝝ cor
pora viuentes egri veniunt ꝛ sanant. piuri
veniunt ꝛ a demonio vexant. Demoniaci
veniunt ꝛ liberant. leprosi veniunt ꝛ mūdā
tur. deferunt mortui ꝛ suscitantur. Pensa
itaq; coꝝ aie qualiter viuūt illic vbi viuūt
quoꝝ hic ꝛ mortua corpora in tot miracu
lis viuunt. Si igit vitā aie manentis in cor
pore dep̄hendis ex motu mēbroꝝ: cur non
ꝑpendis vitam aie post corpus etiā p ossa
mortua in virtute miraculoꝝ. Hec ille. Et
sic pz scđa ratio. Tertia rō ē: q2 corpora
sanctoꝝ fuerunt socij possessionū. quas in
vita fecerunt. Quāuis enim aia in oi ope
bono p̄ncipalis existat: nihilominus tñ cor
pus sibi cooperat: q2 vt dicit ph's. Operatio
est ꝯiuncti. Aie aūt sanctoꝝ post exitum a
corporibus statim p̄miant in celis. Ergo di
gnum est ꝙ corpora coꝝ hic nobiscū rema
nentia honorifice veneremur. Unñ. 2. Cor. 1.
Scientes qm̄ sicut socij passionum estis: sic
eritis ꝛ ꝯsolationis. Item Luc. 22. Uos
estis qui ꝑmansistis mecum in tētationibus
meis: ꝛ ego dispono vobis sicut disposuit
mihi pater meus regnū. vt edatis ꝛ bibas.

super mēsam me. in re. meo. Et ideo sicut in ecclesia triumphanti corpora sanctoꝝ quattuor dotes habebunt: sic ecclesia militans ipsa in quattuor honorat. Primo qꝛ ipsa tanq̄ res sacras in ecclesia sepelit. Scd̄o eis venerabile officium facit. Tertio corꝝ opera predicari mandat. Quarto qꝛ ad ipsa accedentibus ⁊ venerantibus indulgētiam largitur ⁊ donat. Si autē queris cur corpora sanctoꝝ incinerantur que fuerunt socij passionum ⁊ participes bonoꝝ operū: cum aīe statim euolent ad gloriam: dicēdū qꝛ aīa traxit corpus ad bona opera: corpus aūt suprebellauit ⁊ induxit aīaꝫ ad malum ⁊ a bono retraxit: propter qḋ dicebat Apl's. Condelector enīꝫ legi dei ſm interiorem hoīum. Video aūt aliā legem in membris meis repugnantem legi mentis mee ⁊ captiuantē me in lege peccati. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius Ro. 7. Idcirco deus iudicat corpus itinerari. vt qḋ semꝑ voluerit viuere in delitijs a vermibus comedat: ⁊ qḋ voluit preesse sub terra ponatur. ⁊ qḋ cōgregauit diuinitas. in modico cilicio inuoluatur. Si aūt inueniretur corpus q̄ anime in bono nō ꝯtradiceret nec eam inclinaret ad malum. nō putresceret in morte ipsum diuina gratia ꝯseruante: sicut fuit corpus xp̄i. ps. Q̄m nō derelinques animā meā in inferno: nec dabis sanctū tuum videre corruptionem. Et etiā pie credit ecclesia de corpore ꝟginis gloriose. Quarta ratio est: qꝛ corpora sanctoꝝ sunt cum magno honore ⁊ gloria surrectura. Quāuis enim gloria principaliter fit in aīa: tñ gloria aīe redūdabit in corpus sicut lumen in laterna: ⁊ habebit quattuor dotes sicut supradictum est ⁊c. Da similitudinē: si quis crederet aliquē futurum papā: quātam ei reuerentiā exhiberet. Sicut faciunt clerici q magnā exhibēt reuerentiam cardinalibus: quia ipsos pro papari sperant. Quāta ergo reuerentia est danda corporibus sanctoꝝ ⁊c. Ergo ⁊c.

Deo gratias. Amen.

D E sancta Eulalia nota legendā totam quam collige in tribus pꝛctis ſm tres eius excellentias.

¶ Primo notatur charitas seu sanctitas diuinalis.

¶ Scd̄o firmitas virtualis.

¶ Tertio sublimitas seu claritas supnalis.

Potest addi. 4°. castitas virginalis ⁊ sic sunt quattuor excellentie: ⁊ in hoc fuit excellentior angelis qꝛ virginitas est in carne corruptibili.

¶ Prima ergo ⁊c. Charitas ad hoc vt sit vera: reqrit ꝯcursum trium graduū. Primo cordis. Scd̄o oris. Tertio operis. Veritas enim est adequatio rei ad intellectum. Si ergo motus interior voluntatis discordat ab actibus exterioribus non dicit veritas sed falsitas. Verbi gratia. Si diceres alicui q̄ eum diligis ⁊ vocas eum fratrē ⁊ dicis ei dulcia verba ⁊ intus in corde nō habes dilectionē: ecce falsitas. Talis charitas sine amor est hodie in multis qui habēt mel in ore ⁊ fel in corde. Cōtra hoc dicit psalmista. Qui loquunt pacem cuꝫ ꝓximo suo: mala aūt in cor. coꝝ. Da illi ſm opera ipsoꝝ. ps. 77. Item alibi. Et dilexerunt eum in ore suo: ⁊ lingua sua mentiti sunt ei. Oportet ergo q̄ verba ⁊ cor sint conformia. Plus etiam requiritur q̄ opus exterius conformetur subueniendo ꝓximis in necessitate: vt dicitur. i. Jo. 3. Siquis habuerit substātiam mundi huius ⁊ viderit fratrē suum necesse habere ⁊ clauserit viscera ab eo: quomodo charitas dei manet in eo? Itaq3 filioli non diligamus verbo neq3 lingua: sed opere ⁊ veritate. Nota Verbo. i. interiori dilectione quia verbuꝫ est conceptus mentis neq3 lingua. s. tm̄: sed opere ⁊ veritate: tūc ergo est vera charitas. Sic ergo beata Eulalia diligebat deum corde ore ⁊ opere. Corde qꝛ vt dicit legenda Eulalia generis alti ⁊ pulchritudine insignita. virgo humilis ⁊ deuota. toto corde suo vacabat in seruitio domini nostri iesu christi. Nota Toto cor. non partem cordis dedit xp̄o: sed totum. Unde dicit Mat. 22. Diliges dominuꝫ deum tuū ex toto corde tuo ⁊c. Nota ꝯtra illos q volunt cum deo diligere alia preter deum. s. aurum. argentum. ceteraq3 tp̄alia. ⁊ sic inferunt nō modicam iniuriam deo: qꝛ faciūt illuꝫ socium auri ⁊ argenti vel huius in regno cordis sui: cum tamen nulla sit pacif-

ea possessio. quando duo reges sunt in vno
regno. Unde Lucanus.
Nulla fides regni socijs: omnisq̃ potestas.
Impatiens consortis erit.
Sic ostendit etiam in ore. Unde erat in
quadam possessione parum distante a ciui-
tate Barchinone. vbi quotidie cum suis
puellis domesticis laudibus diuinis vaca-
bat. ⁊ hymnis. Hic practice quomodo sur-
gebat ad matutinas. vnde ꝓpter suas vir
tutes ⁊ humilitatem a parentibus dilige/
batur. Tertio ostendit opere. Ieiunando.
penitentiam agendo. ⁊ alia bona opera fa
ciēdo ⁊ quod excellentius est desiderabat
martyrium pati pro christo: quod est excellē
tius opus caritatis: iuxta illud Jo. 14. Ma
iorem caritatem nemo habeat vt a. s. po. qs
pro a. s. Et desiderium eius fuit adimple/
tum vt infra patebit. ps. Desideriū anime
eius tribuisti ei domine: ⁊ voluntate labio
rum eius non frau. eum.
¶ Secundo firmitas virtualis. Et hoc ostē
ditur in eius martyrio. Ubi nota quomo
do temporibus eius venit Datianus vica-
rius imperatoris Dyocletiani ad partes il-
las. ⁊ iussit omnes christianos perquiri vt
ydolis sacrificarent aut diuersa tormenta
subirent vsq̃ ad mortem: quod audiens
beata Eulalia gauisa est ⁊ gratias agebat
deo: quia videbat de proximo esse vt suum
desiderium adimpleretur. Cūq̃ parentes ⁊
amici viderent eam sic alacrem ⁊ sentirent
hoc. timebant valde quid nam beata Eula
lia factura esset. cūq̃ illam de hoc interro/
garent nemini dicebat propositum suum.
Adueniente ergo nocte in primo gallorum
cantu recessit a domo patris. ⁊ accessit ad ci
uitatem Barchinone: quam cum ingressa
esset audiuit crudele edictum Datiani ꝓco
nizari. ꝙ omnes christiani aut ydolis sacri
ficarent aut mortem per diuersa tormenta
subirent. Tunc ergo feruore diuino accensa
⁊ mota. accessit constanter ad Datianum
⁊ eū redarguit de tribus. Primū de quo
redarguit erat malum secundum peius ter
tium pessimum. Primo ꝙ cum sederet in
alta sede potestatis non recordabatur ꝙ
deus erat creator suus. scđo dixit q̃re nō ve
reris honorē deo debitū ydolis exhibere: in
q̃bus demones ꝯtinerent. tertio ꝙ peius ē
etiā xp̄ianos q̄ sunt veri adoratores vni⁹
diuini numinis ydola adorare compellis.
Cui datianus ait. Que es tu que non iussa
ad iudicis tribunal accessisti. ⁊ deos nr̄os
blasfemasti. Imperatoribus detraxisti. ac
mihi non leuem iniuriam intulisti. Tu que
tam stulte loqueris ⁊ tam presumptuose ad
tribunal meū aduenisti. Cui Eulalia. Ego
suȝ inquit Eulalia ancilla iesu christi. cuius
fide ⁊ spe firmata veni ad increpandum
te. ꝙ relinquis deum. adoras ydola ⁊ alios
adorare compellis propter quod deus con-
demnabit te ⁊ sequaces tuos. Tunc Da
tianus furori replet⁹ dedit sibi duplex mar
tyrium. Primo nāq̃ iussit beatam Eula-
liam manibus ligari ⁊ acerbe per suos mi-
nistros a tergo flagellari. ꝙ dum fieret di/
xit Datianus. Nunc vbi est deus tuus vt
liberet te: in cuius nomine venisti ad me ar
guēdum. Sed si vis liberari: dic ꝙ ignorās
quanta esset potestas iudicis ⁊ dominij tē-
poralis: hoc fecisti. Cui Eulalia. Reprobe
preses cur mihi suggeris vt mentiar: cum
mendaces inferni ignibus crucientur. Si
enim deos tuos demones nominaui: nil te-
mere protuli. Nolo mentiri quia imo scio
quanta est temporalis potestas quia mo/
dica est ⁊ vana ⁊ nullius momenti: sicut
vter plenus vento. Potestas autem dei ⁊
domini nostri iesu christi est infinita ⁊ nūq̃
finitus: qua potestate ipse condemnabit te
⁊ omnes ydolatras. Antequā tū sibi infer
ri faceret secundum martyriuȝ preses iniun
xit militibus vt eaȝ blandis monitis immu
tare niterentur. Quod cuȝ milites fecissent
nec id ꝑagere valerent iussit Datianus sibi
secundum martyriū inferri quod fuit hoc:
quia affigitur in eculeo ⁊ ex vngulata fer-
reis pectinibus vsq̃ ad ossa penetrantibus
torquetur diutissime. ⁊ facibus accensis pi
ce ⁊ oleo delinitis: eius latera continue ex
uruntur. Cui Datianus etiam improperās
dicebat. Ubi ē deus tuus: Sacrifica dijs
⁊ viues. Cui Eulalia. Christus deus meus
mecum est. Sed tu indignus es illum vide
re. Tunc preses rabie plenus fecit ignem
copiosam accendi ⁊ faces ardentes circa la
tus eius apponi. Eulalia āt cātabat dicēs.

Ecce enim deus adiuuat me &c. Et roga/
uit dñm vt ignis ille extingueretur vt cre-
dentes videant & laudẽt potẽtiam dñi no-
stri iesu xp̃i. Oratione aũt completa flãme
extincte sunt. Datianus aũt fecit ignem ite-
rũ accendi & eũ sup infundi. sed flãma ac-
censa cõburebat ministros. & pre nimio ter
rore ceciderunt in terrã. Et tunc btã Eula-
lia emisit spũm premissa oratiõe hac. Iube
me deus suscipi in pace in requie beatorum.
faciens mecũ signum in bonũ vt videntes
tuã potentiã benedicãt. Patet ergo eius fir-
mitas virtualis ideo dr̃ Cant. vlti. Fortis
est vt mors dilectio. Et infra. Aque multe nõ
poterunt extinguere charitatẽ: nec flumina
obruẽt illã. Itẽ Ro. 8. Quis nos separabit
a charitate xp̃i &c. Est enim firmitas quedã
vitiosa que dr̃ ptinatia: qñ homo est durus
qñ nõ oportet & vbi nõ oportet. Sic firmitas virtuo
sa est qñ est firmus vbi oportet & qñ opor-
tet: videlicet pro virtute seruanda. Mat. 5. Beati q
psecu. patiunt ppter iustitiam. Itẽ Eccl.
18. Pro iustitia agonizare pro aia tua: & vsque
ad mor. certa pro iustitia.

¶ Tertia excellentia est sublimitas supna-
lis. Hanc oñdit deus in signũ magni pre/
mij sui. Triplex aũt signũ oñdit deus indi-
catiuũ glorie sue. Primũ est quia statim post
quam beata Eulalia emisit spũm. visa fuit co-
lũba de ore eius exiens que in celum ascen
dit. De quo populus ibi existens miratus
est valde. & xp̃iani ibi existentes letati sunt
valde & gratias egerunt dño: qui dignos
eos fecerat habere cõciuẽ eorum aduocatam
in celo. Secũdm signum mirabile fuit quia post
eius mortẽ Datianus nec sic satiatus ius-
sit corpus btẽ Eulalie tãdiu i patibulo su-
spendi & custodiri. donec aues illud deuora
rent. Sed deus misit nubẽ quãdam cũ ma
gna niuiũ copia de celo. que corpus operuit
adeo vt custodes illud videre nõ possent. sz
perterriti se elongauerunt & a longe custodie
bant. post triduũ vero xp̃iani deuote vene
runt & corpus illud susceperant custodibus
nihil sentientibus sed dormientibus. Inuo
lutũque pãnis linteis. pretiosis vnguẽtis vn-
xerunt illud. & sepelierũt in basilica sancte
Marie in sepulchro marmoreo sub terre vi
sceribus. Tertiũ signum fuit quia inter xp̃ia-
nos illos erat beatus felix: q in cõfessione

diligebat sincere beatam Eulaliã: et vidẽs
corpus suũ dixit. O mirabilis puella tu me
ruisti obtinere palmã martyrij prior nobis.
propter amorẽ dñi nostri iesu xp̃i. Et tũc bea
ta Eulalia iam diu mortua ore risit. de quo
oẽs mirati sunt & gauisi valde: ceperũt can
tare. Clamauerunt iusti et dñs exaudiuit
eos. & sic reuerentissime corpus illud sacrũ
sepelierũt. quod modo est in ciuitate Barchi-
none. Rogemus ergo dñm &c. Deo grãs.
¶ Passa est aũt beata Eulalia in ciuitate
Barchinone. 12. februarij. Anno dñi. 287.
sub Diocletiano & Maximiano ipatoribus.
Legitur in legenda beate Eulalie quod quidã
de nocte egrediens ciuitatem Barchinone
cum peruenisset ad quẽdam locum qui collis
de celata dr̃ Inuenit ibi equitãtiũ armato
rum innumerabilem aciem: qui quasi turbati
inter se nũc hinc. nunc inde per iter publicum
discurrebant. Audiuitque vnũ dicentẽ eorum
duci. Quid moramur. Intremus hanc vr-
bem peccatricẽ & eam funditus deleamus:
Cui dux dixit. Nunquid vides quod illa inui/
cta Eulalia in medio vie est crucis vexillo
obuiam nobis exit. Nõ est nobis possibile
vt militẽ celestem potissime tanti meriti su-
peremus. Ille aũt vir hec videns forti aio
effectus. talia verba dixit vni ex illis. Qui
estis vos & quid queritis in hoc loco? Cui
ille. Ciues sumus inferni qui cupimus hãc
vrbem subuertere: sed vnica dei virgo Eu
lalia noie cuius corpus in hac vrbe est tu-
mulatũ. a multo tpe citra a nostro deside-
rio nos repellit. Et confestim ab oculis iti-
nerantis tota euanuit acies armatorum. Ille
aũt qui hec vidit quibusdã sibi caris hec
ptulit. Sed ne detractoribus videretur de-
lirus: multis dissimulando subticuit.

Deo gratias. Amen.

¶ In cathedra sancti Petri.
Sermo vnus.

Go dico ti/
bi quia tu es Petrus Mat.
16. Festũ hodiernum dicit
de cathedra sancti Petri.
Ratio est quia hodie fuit in
tronizatus. Quãdo aliqs eligit in epm vel

papam ponit cum mitra in capite. Sic fa/
ctum fuit de beato Petro aplo. quē xp̄s
elegit in papā ꝛ vicarium suū: vt post suā
passionem ꝛ resurrectionē confirmauit eum
dicens. Pasce agnos meos Jo.21. Resta/
bat ergo vt intronizaretur tanq̄ vicarius
xp̄i: cui xp̄s cōmisit potestatē diuinā ꝛ suis
successoribus ꝛ hodie fuit intronizatus. et
de hoc facimus festum hodie: ꝛ de hoc ēt
erit sermo noster. Sed prius salutetur virgo
gloriosa ꝛc. Ego dico tibi ꝛc. Pro introdu
ctione materie ꝛ verboꝝ thematis declara
tione. Notādum ꝙ hoc nomē Petrus h̄z
quattuor interpretationes: que conueniunt
quattuor cathedris in quibus beatus Pe
trus fuit intronizatus: ꝛ sunt hec.

¶ Primo petrus interpretatur dissol/
uens.
¶ Scd̄o petrus interpretat̄ agnitus.
¶ Tertio petrus interpretat̄ discalciatus.
¶ Quarto petrus interp̄tat̄ agnoscens.

Iuxta has quattuor interp̄tationes sunt
quattuor cathedre petri. Prima ē cathe/
dra p̄sidentie vniuersalis. Scd̄a ē cathe/
dra sanctimonie sp̄ualis. Tertia ē cathe/
dra sapientie theologicalis. Quarta est
cathedra eminētie iudicialis. al's supnalis.
Primam cathedrā accepit in ierusalem.
Scd̄am in anthiochia. Tertiā rome. Quar
tam in vita beata. Prime cathedre corre/
spondet prima interpretatio. Scd̄a scd̄e ꝛc.
Quia ꝓpter primā cathedram petrus dr̄
dissoluens. ꝓpter scd̄am agnitus. ꝓpter ter
tiam discaltians. propter quartam agno/
scens. Ideo dicit thema. Ego dico tibi q̄a
tu es petrus.

¶ Dico primo ꝙ p̄ma cathedra in qua be
atus petrus fuit intronizatus dicit̄ de pre/
sidentia vniuersali. Nota duplicem presidē
tiam. s. particularem ꝛ vniuersalē. Prima
est presidentia primatū. patriarcharū. archi
ep̄oꝝ. ep̄oꝝ. abbatū. prioꝝ. rectorū. qui solū
in suis dyocesibus vel ecclesijs seu curis p̄/
sident. Sed presidentia vniuersalis est quā
do solū in vna dyocesi seu ecclesia: s; in vni
uerso mundo presidet. Talis ē presidentia
papalis ꝛ talis est presidentia beati petri.
Et sicut deus est dominus mūdi vniuersa/
liter: ita ꝛ suus vicarius a quo nullus est

exēptus. Ideo dicit tex. 2. q. 6. Decreto. Et
.c. Qui se scit. ꝙ relique ecclesie preter eccle
siā romanā sunt vocate in partē sollicitudi
nis: nō in plenitudinē potestatis. Cōcordat
textus in. c. Ad honorem: de vsu pallij. Et
in. c. Proposuisti. de ꝓces. preben. Hanc aūt
p̄sidentia vniuersalē recepit petrus quo ad
spem in Cesarea philippi: in qua xp̄s sibi ꝓ
misit p̄sidentiam vniuersalem sicut narrat
euangeliū hodiernū dicēs. Venit iesus in
partes cesaree philippi. Et interrogauit di
scipulos suos di. Quē dicunt hoīes eē filiū
hoīs: Sed quo ad rem recepit post xp̄i re/
surrectionē dicente dn̄o. Pasce agnos me/
os ꝛc. Jo. 21. Ubi nota quare xp̄s cum ter
interrogauit. Amas me ꝛc. 6. q. i. Imitare.
Et. 25. q. i. Diuinis. Nota quō dn̄i debēt
exēplo xp̄i interrogare quid dr̄ de eis: quasi
dicendo. Uos qui vaditis per viam ꝛ loq
mini cum gentibus. dicite mihi quid dicūt
de me. Item quō discipuli debent dicere:
quid dicit̄ de magistris. ꝛ vasalli de dn̄is.
q: multi defectus in dn̄is corrigerent̄ qui
paliant̄ ꝛ ignorant̄ a dn̄is ex fallaci adu
latione vasalloꝝ. Nota exēplum qn̄ magi/
ster Jordanis iuit ad visitādum impato/
rem Federicū accersitus ab eo ꝛc. legit̄ in
libro de vitis fratrū nostroꝝ. Nota ibi. Et
sup hanc petrā edificabo ecclesiā meā. In
quo ostendit onus qd̄ portat p̄latus. s. pa/
pa. ep̄s. abbas ꝛc. qui in iuditio h̄nt redde
re rōnem ꝛ cōpotū de oībus aīabus sibi cō
missis. Et ista rōne antiqtus fugiebant: si/
cut ꝛ q̄libet debet hodie fugere ꝛ inuitus
eligi. 8. q. i. Inscripturis. C. de epi. ꝛ cle. l. Si
quēq̄. Et ad Heb. 5. Nec quisq̄ sibi sumat
honorē: sed qui vocat̄ a deo tanq̄ aaron.
Sed modo nō cogitant onus sed redditus:
ideo q̄libet ingerit se. Dic quō q̄libet prela
tus debet esse vt petra firma in fide. ꝛ for/
tis in sanctitate vite. in deuotione. in scia:
q: vt dixi totū edificium ecclesie militātis
fundat̄ supra petrā prelati. Scd̄o nota
ibi. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. Offi/
cium clauiū est claudere ꝛ aperire. Hoc of
ficiū deus dedit btō petro ꝛ suis veris suc
cessoribus. Et a papa deriuat̄ ad sacerdo/
tes q aperiūt absoluēdo a peccatis ꝛ clau
dūt qn̄ nō absoluunt peccatorē: ex triplici

defectu peccatoris. Primo si nõ ꝓponit ab
stinere a peccatis oībus mortalibus: tunc
enim dī falsa pnīa. de pe. di. 5. Falsas: quia
al's non aꝑiret. ⁊ lꝫ de facto absoluet nihil
valeret. Tunc enim qꝛ non absoluit a chri
sto non potest vere absolui a sacerdote. Un
de Greg. in homel. 27. ⁊ habetur in decre/
tis. xi. q. 3. Tunc vera est absolutio presidē
tis. cum interni sequitur arbitrium iudicis.
quod bene quadriduani mortui resuscita/
tio illa significat: que videlicet demonstrat.
quia prius dn̄s mortuum suscitauit ⁊ vi/
uificauit dicens. Lazare veni foras; ⁊ post/
modum is qui viuus fuerat egressus a di/
scipulis ē solutus: sicut scriptū est. Hec ille.

Scd̄o quia si peccator non vult remitte
re iniurias. quia ꝙdiu in vulnere est sagit/
ta nunqꝫ vulneratus potest consequi sani/
tatem. Mat. 6. Si dimiseritis hominibus
peccata eorum dimittet ⁊ vobis peccata ve
stra. Si autem nō dimiseritis hominibus:
nec pater vester dimittet vobis peccata ve/
stra. Tertio si peccator nō vult restituere
vsuras vel furta: quia tunc confessor non
potest aperire. quia Peccatū non dimitti/
tur nisi restituatur ablatum. regula Pecca
tum lib. 6. Et. 14. q. 6. Si res. Ideo de quo/
libet prelato potest intelligi verbum Isa.
Et dabo clauē domus Dauid. i. christi de
genere Dauid. super humerum eius: ⁊ ape/
riet ⁊ nō erit qui claudat: ⁊ claudet ⁊ non
erit qui aperiat Isa. 22. Tertio nota. Et
quodcūqꝫ ligaueris super terram erit liga/
tum ⁊ in celis: quia supposito recto hic in
terra vsu clauium deus illud approbat: ali
ter non. Et quodcūqꝫ solueris super terrā
erit solutum ⁊ in celis. In omni confessio/
ne nisi confessor sit vna bestia debet ligare
⁊ soluere. hoc verum vbi confitens est con/
tritus. Hinc potes querere vtrum indulgē
tie date ab ecclesia prosint animabus que
sunt in purgatorio. De quo vide quod scri
psi in sermo. quadragesimalibus de pecca/
tis in genere articulo. 4. Ubi agitur de pec
cato veniali vbi agitur de indulgētijs. Dic
quomodo quilibet peccator est ligatus tot
vinculis: quot habet peccata mortalia in
mēbris per que peccauit. Auctoritas. Ini/
quitates sue capiunt ipium: ⁊ funibus pec
catoꝝ suorum quisqꝫ constringitur. Pro/
uer. 5. Sed in absolutione a confessore sol/
uunt. deinde confessor debet ligare pecca/
torem non malo vinculo sed vinculo peni/
tentie. quā sibi debet dare ſm peccata que
seruanda est omnino: al's peccator damna
retur. De hoc dixit christus confessoribus.
Amen dico vobis. Quecūqꝫ ligaueritis su/
per terram erunt ligata ⁊ in celis. Et que
cūqꝫ solueritis super terram erunt soluta ⁊
in celis Mat. 18. Ecce potestas vniuersalis
presidentie: in qua fuit beatus petrus intro
nizatus ⁊ potuit dicere. Quando procede
bam ad portam ciuitatis in platea parabāt
mihi cathedrā Iob. 29. Porta ciuitatis po
test dici absolutio sacramentalis. per quā
securi per portam peccator ingreditur ciui/
tatem ecclesie militantis per gratie acquisi
tionem. ⁊ ecclesie triumphantis per glorie
adeptionem. ps. Hec porta domini iusti in/
trabunt in eam. iusti a iustificati. Nota In
platea: Platon grece idem est ꝙ latitudo
latine. s. latitudo ecclesie ⁊ vniuersalis presi
dentie. Parabunt mihi. s. verba christi con
ferentis sibi potestatem ⁊ auctoritatem di/
uinam: ⁊ ſm hanc primam cathedram seu
auctoritatem dicitur Petrus. i. dissoluens:
iuxta prophetiam Isa. 58. Dissolue colliga/
tiones impietatis. solue fasciculos deprimē
tes. dimitte eos qui confracti sunt liberos. ⁊
omne onus disrumpe. Et ideo dicit thema.
Ego dico tibi quia tu es petrus. i. dissol/
uens. s. vincula peccatorū auctoritate apo
stolica siue potestate presidentie vniuersa/
lis. Ideo ecclesia docet nos orare ipsum.
Solue iubente deo culpas petre cathenas.
Qui facis vt pateāt celestia regna beatis.

Scd̄a cathedra beati petri in qua fuit in
tronizatus est de sanctimonia spirituali. In
hac fuit intronizatus in ciuitate Antiochie
que erat caput totius Syrie: ad quā venit
beatus petrus cum suis dicipulis. postqꝫ
quinqꝫ annis vsus fuit prima cathedra in
Ierusalem: ⁊ ibi christum predicauit ⁊ mira
cula fecit. Tunc Theophilus princeps ⁊
vniuersus populus Antiochie ⁊ ꝙplures
alij in domino crediderunt ⁊ gloriosam ec
clesiam fabricauerunt. In cuius medio ex
celsam cathedram collocauerūt ⁊ petrū ibi

exaltauerunt vt possit ab oibus audiri τ vi
deri: in qua septem annis sedit. sed antequam
in hac cathedra eet exaltatus. duplici igno
minia fuit affectus. primo. s. rasiōe capitis.
secundo in carceratione ex quo ex defectu ci
bi τ potus pene consumptus est. Sed post
modum dñs ipsum liberauit per ministe-
rium pauli. Dic vt in legenda. Ecce quomo
do fuit intronizatus in cathedra sanctimo
nie spūalis. Et fuit cōpleta in eo pphia Dd
di. Cōfiteantur dño misericordie eius τ mi-
rabilia eius filijs hoium. Et exaltent eum
in ecclesia plebis. Et in cathedra seniorum
laudent eum. ps. 106. Nota Misericordie
eius. s. beati petri qñ sanauit in nomine do
mini oēs infirmos anthiochie: ecce mirabi-
lia eius. Et misericordie eius: pascendo po
pulum pabulo verbi dei. ppter quod exal
tauerunt eum in cathedra seniorum. s. pa-
triarcharū τ pph arum. ipsum sanctum ho
minem reputantes. Huic cathedre conue
nit secūda interpretatio huius nominis pe
trus. i. agnitus. Cum enim eum primo repu
tassent tanquam magnum tandem agnita eius
virtute τ sanctitate propter virtutes eius τ
mirabilia ipsum postea reuerentissime susce
perunt: quasi dicentes. Scimus qr a deo
venisti magister. Item alibi. Magister sci-
mus qr verax es τ viam dei in veritate do-
ces Mat. 22. Nemo enim potest hec signa
facere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo
Jo. 3. Ideo dicit thema. Ego dico tibi quia
tu es petrus. i. agnitus.

¶ Tertia cathedra in qua beatus Petrus
fuit intronizatus est de sapientia theologi
cali: quando fuit magister in theologia hac
recepit rome. Postquam enim per septem an-
nos fuit in ciuitate Anthiochie iuit romam
que tunc florebat dñio totius mundi τ
in scientia phorum: τ ibi beatus petrus me
ruit legere theologiā τ extirpare quattuor
errores phorum: non propria voluntate vel
motu sed inspirante vel iubente dño. Un-
de scribit Marcellus vniuersis episcopis p
anthiocenā constitutis: τ habetur in decre
tis. 24. q. i. Rogamus. Eius. s. petri enim se
des primitus apud vos fuit que postea iu
bente dño romam translata est: cui admi
niculante gratia diuina hodierna presidi-
mus die τc. Ratio aūt huius translatōis po
nitur. 7. q. i. Mutationes vbi dicitur. Pe-
trus sanctus magister noster τ princeps
apostolorum de anthiochia ciuitate tran-
slatus est romam vtilitatis cā: vt ibidem po
tius proficere posset. Ex predictis nota qr
papa non posset hodie mutare sedem de ro
ma in aliam ciuitatem. De quo vide per ar
ch. in pemio sexti libri in principio vbi agi
tur super verbo. Dispositione incōmutabili
τc. Nota quattuor errores phorum. Pri-
mus qr sicut non erat nisi vnus deus: Ita
non erat nisi vna persona. Ita qr negabāt
trinitatem. Sed contra hoc beatus petrus
in sua cathedra docebat di. Tres sunt qui
testi. dant in celo: pater verbum est spiritus
sanctus. τ hij tres vnum sunt. i. Jo. 5. Secū
dus error erat contra christi incarnationē
dicentium. qr impossibile erat qr eadem per
sona esset deus τ homo. Ratio quia finiti
ad infinitum nulla est proportio. Sed
beatus petrus in cathedra theologicali cō
tradicebat: dicens qr lz finiti ad infinitum
non sit proportio quantitatis alias equali-
tatis: tamen est ibi proportio causalitatis:
quia filius dei in sua diuinitate sustinet illā
humanitatem τ ē causa ipsius. Tertius er
ror contra christi passionem di. Frustra fit
per plura quod potest fieri per pauciora.
Sed petrus declarauit quomodo christus
voluit sic facere seruando ordinem iustitie
τ misericordie. τ Ideo voluit capi τ ligari
vt sibi credentes τ obedientes essent a pec
catis soluti τ liberi. Quartus error contra
sacrificium altaris di. qr locus τ locatum de
bet proportionari τ adequari. Et petrus
declarauit quomodo hoc est verum natura
liter. sed non supernaturaliter. Sic in hoc
sacramento considerata diuina potestate
que potest plus quam nos possumus intellige
re τc. Et in hac cathedra beatus. p. sedit vi
gintiquinque ānis. De hac cathedra Aucto
ritas figuratiua. Dauid sedēs in cathedra
sapientissimus inter tres. 2. Re. 23. Nota
Dauid. s. fortis τ robustus: ecce Petrus sa
pientissimus. Inter tres. s. sectas phorum. s.
Stoicorum. Epicureorum. τ peripathetico
rū. de quibus Act. 10. Huic cathedre cōue
nit tertia interpretatio huius nominis pe
trus. i. discalcians. s. sotulares argumentorum
dictorum phorum. Et fuit completa illa pphia.

Solue calciamenta de pedibus tuis. Terra eni in qua stas sancta est Exo. 3. Nota De pedibus tuis .s. discipulis te audientibus. Terra .n. in qua stas .s. roma: sancta est: ꝓp sanguinē martyꝝ ibi effusuz. Nota hic miraculū de illo sancto papa q cuidaz epo petenti reliqas pro sua ecclesia dedit pugillū terre: quā vilipendēte epo de terra sicca exiuit sanguis. Ideo dixit xps Petro. Ego dico tibi: q2 tu es petrus .i. discalcians.

¶ Quarta cathedra .b. Petri est de eminētia iudiciali. In hac fuit intronizatus in celo qn̄ migrauit τ eius aia fuit collocata in cathedra glorie. sed ꝑfectius eā recipiet in die iudicij: qn̄ in aia τ corpe iudicabit cū xpo. Un̄ ipse q̄rente a xpo. Ecce nos reliquimus oia τ secuti sumus te qd ergo erit nobis. R̄ndit xps. Amē dico vobis: ꝙ vos q reliqstis oia τ secuti estis me: in regeneratione cū sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis τ vos super sedes. 12. Lucas vero dicit sedebitis sup thronos Luc. 12. Idem est. Hulc cathedre ꝯuenit. Quarta iterpretatio nois Petr9 .i. Agnoscens: q2 tunc .s. in die iudicij cognoscet esse cōpletas oēs ꝓmissiones xpi. tunc etiam cognoscet oia bona τ mala oium. Tunc poterit dicere beatus petrus. Nūc cognosco sicut τ cognitus sum .i. Cor. 13. Sed τ nunc agnoscit ꝑfecte deum videns eum per essentiam in cuius visione cōsistit essentialiter vita beata: iuxta illud Jo. 17. Hec est aūt vita eterna: vt cognō. te solum veꝝ deum τ quē misi. Jesuz xpm̄. Et ideo dixit sibi xps. Quia tu es Petrus .i. agnoscens .s. gloriam paradisi Ad quā nos perducat τc. Deo gr̄as. Amē.

¶ In festo beati Mathie apl'i.

Sermo vnus.

Episcopatuz eius accipiat alter. Originaliter. ps. 108. Transumptiue aūt in epl'a hodierne festiuitatis: q̄ est. Act. p̄mo. In verbis ꝓpositis τ in tota epl'a hodierna fit mētio principaliter de duob9 vz.

¶ Primo de iude apostate in digna prelatione cum dicit. Ep̄atum eius .s. iude.

¶ Scd̄o de Mathie apl'i digna subrogatione cū dicit. Accipiat alter .s. Mathias.

¶ Circa primū nota ꝙ prelatus indignus deponi debet s̄m iura. Ideo ex quo iudas fuit indignus p̄latus deponi debuit a prelatura. Notandum aūt ꝙ ꝓpter quattuor causas prelatus sit indignus prelatione τ ꝯñter sit dignus priuatione siue depositiōe propter quas etiam iudas deponi debuit. Et sunt iste videlicet.

¶ Primo ꝓpter homicidij imanitatem.

¶ Scd̄o ꝓpter hereticā prauitatem.

¶ Tertio ꝓpter symoniacam infectionem.

¶ Quarto ꝓpter enormē dilapidationē.

¶ Primo ergo ꝓpter homicidiū τ marie qn̄ est notoriū: vt ꝓbat̄ in .c. vlti. De tēpo. ordi. Et in .c. Inq̄sitiōis: extra de accusationibus. Et nota in .c. Ex tenore .c. ti. Judas aūt homicidiū cōmisit: qn̄ dei filiū interfici procurauit. Et istud homicidium fuit notorium: vt dicit̄ in epl'a hodierna. Et notum factū est oibus habitantibus ierlm. Quāuis āt de notorio multiplex differentia siue distinctio habeat̄: vt notant canoniste in .c. Ura: de coha. cle. τ muli. Et. 2. q. 1. Manifesta. Tn̄ q̄ntū ad ꝓpositū ꝑtinet est notādū ꝙ triplex est notoriū: vz. ꝑsumpti. facti. τ iuris. Notoriū ꝑsumpti. est qn̄ ex ꝑsumptiōe violēta insurgit māifestatio seu ꝓbatio delicti vel alterius rei: sicut est ꝑnitas τ filiatio. ff. de in ius voc. l. Quia semp. ff. de ꝯdi. τ de. Lucius: vt notat Glo. in .c. Cū ꝯtumatia de hr̄. lib. 6. Notoriū facti ē qn̄ sic manifestū est factū ꝙ nō pōt aliqua tergiuersatiōe celari: vt in .c. fi. de cohabi. cleri. τ muli. Notoriū iuris est qn̄ per sn̄iam vel ꝯfessionem in iure factā ꝯstat de delicto: vt nota in dicto .c. fi. Homicidiū ergo iude fuit notoriū predictis tribus modis. Primo quidem ꝑ ꝑsumptionē violentā: qn̄ cū inimicis capitalibus xpi secretū ꝯsilium iniJt. Mat. 26. Tunc abijt vnus de duodecim q dicebatur iudas scarioth ad prin. sacer. τ ait il lis. Quid vultis mihi dare. τ ego vobis cū tradā? Scd̄o ꝑ facti euidētiā qn̄ venit cū turba cū gladijs τ fustibus cōprehendens eū. Et q̄uis eū osculatus esset. tn̄ nulla potuit tergiuersatione celare. qn xpi mortem tractauerit. Unde dn̄s dixit ei. Juda osculo filium hois tradis? Tertio per ꝓpriam cōfessionē per quā fit notoriū iuris qn̄ homicidiū suum manifestauit dicens. Pecca

ri tradens sanguinē iustū Mat.27. Et ista
ꝯfessio facta est in iudicio.i.corā principib⁹
sacerdotū: qui ꝗuis mali tn̄ iudices erant:
vt ꝓbat in decre. di.93. Dn̄s noster Scd̄o
prelatus deponi dz ꝑꝑ hereticā prauitatē ēt
papa.xl.di. Si papa. ꝓpter hoc ēt iudas de
buit remoueri. Ipse.n.primo fidē xp̄i rece/
pit sed ab ea postmodum p̄uaricatus fuit
Vn̄ di in ep̄la hodierna. De quo preuari/
catus est iudas: vt abiret in locū suū.i.in in
fernū q̄ ē locus sibi ꝯgru⁹ triplici rōe. Nā
℄ Nam infernus est locus fetoris.
℄ Est locus ardoris.
℄ Est locus horroris.
℄ Est locus fetoris Isa.39. De cadauerib⁹
eoꝝ ascēdet fetor: ⁊ hoc maxie erit post diē
iudicij. post qd̄ oia ornamenta elementoꝝ
descendēt in infernū. Ex q̄bus itollerabilis
fetor oriet̄ ⁊ hoc cōpetit iude rōne inuidie.
Vnde sup̄ illud Jo.12. Quare hoc vnguē
tum nō venijt.300.denarijs ⁊c. dicit Glo.
Bono odore morit̄. Scd̄o infernus est lo
cus ardoris.p̄s. Pluet super pec. laqueos
ignis.sulphur: ⁊ sp̄us procell. pars calicis
eoꝝ.p̄s.100. Et iō sibi cōpetit rōne auaritie
ardentis. Jo.12. Fur erat ⁊ loculos h̄ns: ea
que mittebat̄ portabat. Tertio est locus
horroris. Job.12. Vbi nullus ordo sed sem
piternus horror inha. iō sibi cōpetit rōne
ꝓdictionis ꝑfecte: ex qua tātus horror to/
tuz mūdū cōcussit. ꝙ sol obscuratus fuit: ter
ra tremuit. Lapides scissi sunt. monumenta
apta sunt. ℄ Tertio deponi dz prelatus ꝓ
pter symoniacā infectionē.15.q.3. Sane ⁊ ex
tra de accusationibus. Inq̄sitionis. Sic ⁊
iudas fuit simoniacus: q̄r vendidit xp̄m ꝓ
30.denarijs.i.q.1. Nuc studet. Notandū tn̄
ꝙ simonia est voluntas emēdi vel vendēdi
sp̄ualia que sunt in triplici differētia. Que
dam.n.sunt sp̄ualibus annexa: sicut patro/
natus. Quidā pure sp̄ualia: vt sunt ecclesie
sacramēta. Quidā diua: sicut sunt sp̄us sc̄ti
dona. pctōꝝ remissio. miraculoꝝ operatio. ⁊
hmōi. vendere āt sp̄ualibus ānexa est simo
nia magna. vēdere ꝟo sp̄ualia pure est ma/
ior. vendere āt diua est maxima. In xp̄o āt
fuit quoddā ānexū.s.eius caro que mediā
te aia fuit deitati cōiuncta. Fuit quoddaz
sp̄uale purū.s.eius aia. Fuit quoddā diuī
s.eius diuitas beata. Judas ergo vendēdo
xp̄m pessimā simoniā cōmisit: q̄r vendidit
corpus xp̄i ⁊ aiam ⁊ diuinitatē. ⁊ iō meruit
deponi ab ap̄lica dignitate. ℄ Quarto de/
buit deponi ꝓpter enormē dilapidationez.
Quattuor āt modis prelatus dilapidator
dici pōt. Vnomō q̄r bona ecclesie indebite
ꝯsumit. Scd̄o q̄n ea ꝑ negligentiā perire
sinit. Tertio q̄n sp̄ualia negligit. Unde
dicit textus. Sed di. Siq̄s ep̄s fornicationi
presbyteroꝝ. diaconoꝝ. vel crimen incestus
in sua parrochia precio vel precibus inter
ueniente ꝯsenserit. vel cōmissum auctate of/
ficij sui nō ipugnauerit: ab officio suspēda
tur. Glo. suspēdat̄.i. deponat̄.i.q.3. Siquis
ep̄s: al's esset ꝫ.xi.q.3. Teugualdū. Ad idez
facit.18.q.2. Siq̄s abbas: vbi h̄etur ꝙ pre/
latus propter negligentiam potest deponi.
Quarto q̄n malo exēplo gregē corrūpit
Istis quattuor modis Judas dilapidator
fuit. Primo q̄r bona xp̄i ⁊ conuentus ap̄lici
indebite ꝯsumebat. Vnde di Jo.12. ꝙ fur
erat ⁊ loculos h̄ns q̄ mittebant asportabat
Scd̄o in ꝓcurādo negligens erat. Vnde
cū xp̄s dixisset ei. Qd̄ facis fac cito: q̄dam
crediderūt ꝙ dixisset ei. Eme que opus sūt
nobis ad diē festū: aut ꝙ egenis aliq̄d da/
ret. Ex quo h̄etur ꝙ iudas nihil portaue/
rat nec pro die festo nec pro pauperibus.
Tertio sp̄ualia negligebat: q̄r de paup̄ib⁹
nō curabat. Jo.12. Hoc āt dixit non q̄r de
egenis ꝑtineret ad eū. Quarto ap̄los ꝗtū
in se erat malo exēplo corrūpebat. Vnde
postq̄ʒ ab ap̄lis exiuit dixit xp̄s. Jo.13. Nūc
clarificatus est filius hoīs. Erat.n. iudas cū
ap̄lis sicut diabolus cū angelis. Lupus cū
agnis. Accipiter cū colūbis: ⁊ iō collegium
ap̄loꝝ nō erat claꝝ: sed ipso recedente clari
ficatum est in eo.
℄ Circa scd̄m qd̄ tangit̄ in themate vz. de
Mathie ap̄li digna subrogatione. Est no/
tādum ꝙ subrogatio ista fuit facta per ele/
ctionem que in ep̄la euangelica tripliciter
commendatur.
℄ Primo ex parte modi eligendi.
℄ Scd̄o ex parte electi.
℄ Tertio ex parte eligentium.
℄ Primo ergo cōmēdat̄ ex p̄te eligentiaz
q̄ fuerūt ap̄li: q̄ fuerunt magne auctatꝭ. Nā
fuerūt principes mūdi. ianitores celi. ⁊ iu/
dices seculi. p̄s. Principes populoꝝ cōgre

gati sunt.s.ad faciendum.s.mathie electio-
nem. Ecce q2 sunt principes mūdi. Oēs dij
fortes terre. Ecce q2 erūt iudices seculi. Ve
hementer eleuati sunt.s. vt sint ianitores ce
li. Et alij sctissimi viri ⁊ mulieres que erant
cum eis inter quas ēt fuit beata virgo.

Scdo ex pte modi eligendi. Tria.n.in-
teruenerāt in electione sua. Prio aplica
exortatio. Scdo deuota oīo. Tertio sor-
tium emissio. Prio ergo aplica exhorta-
tio: q2 Petrus q erat vicarius xpi: ⁊ iō ad
eum pertinebat primo loqui. Primo pre-
dicauit exhortando vt procederent ad ele-
ctionem. Unde dixit. Viri fratres opz im-
pleri scripturā quā predixit spūs sanctus p
os Dauid: de iuda ⁊c. vsq3. Et statuerunt
duos ⁊c. Scdo deuota oīo. Unde dicit
Et Orantes dixerunt. Tu dn̄e q corda no
sti oium ostēde quē elegeris ex hijs duob9
vnū accipere locū ministerij huius ⁊ apla-
tus: de quo preuaricatus est iudas. vt abi-
ret in locum suū. Ex quo habemus exēplū
q semp in electionibus fiendis debet pmit
ti oīo ⁊ inuocatio spūs sancti: a quo filij dei
aguntur. Tertio sortiū emissio. Unde di
Et dederunt ei sortes ⁊ sors cecidit sup ma
thiam. Nota q sors di multipliciter: sicut
notat Glo. in pemio Clementinaꝝ sup ver
bo Sortis: vbi sic dicit. Sors sumit per for-
tuna vel euentu. 26.q.2. Sors Alibi p sorti
legio: de sortil.c.i. Alibi pro capitali: de vsu
ris.c.i. Et.2. Alibi pro parte vel portione: de
preben. Cum sm.2i. Di. Cleros. Quia autē
ex hmōi exēplo possent multi trahi ad vten
dum sortibus. Ideo notādum circa hanc
materiā q sicut dicit Tho.22.q.95. Sortes
pprie dicuntur cum aliquid fit vt per eius
aduentum aliq̄d occultum innotescat. Et q
dem si q̄ratur per sortes qd cui sicut exhi-
bendum: vocat sors diuisoria. Si vero q̄ra
tur quid agere oporteat: vocatur consulto-
ria. Si vero q̄ratur qd futurum: vocatur
diuinatoria. Et fiunt sortes multiplici: puta
per protractionē punctoꝝ. vel p ꝯsideratio-
nem figuraꝝ que pueniūt ex plūbo liquefa
cto in aquam piecto. vel ex quibusdam ce
dulis scriptis in occulto repositis. considerā
do qsq3 accipiat vel ex festucis inequalib9
quisq3 accipiat minorem vel maiorem. vel
ex proiectione taxilloꝝ quis plura puncta
proiciat. vel etiam considerando quid ape-
riendo librum occurrat ⁊ huiusmodi. Euen
tus aūt sortiū pōt expectari a triplici cau-
sa: quia vel ex dispositione corporum cele-
stium. vel ex fortuna. vel ex causa spirituali.
Si autem expectetur a dispositione corpoꝝ
celestium: ita q ea intentione stant quasi
actus humani qui requiruntur ad sortes
sm dispositionem stellarum sorciantur effe-
ctum. est opinio falsa. ⁊ per ꝯńs suggestio-
ne demonum: ⁊ sic est superstitio. Si autem
expectetur euentus sortium ex fortuna.i.a
casu quod videtur habere locum in sorte
diuisoria. non videtur esse peccatum: nisi
forte propter vitium vanitatis. sicut si ali-
qui non valentes concorditer diuidere. ve-
lint vti sortibus ad diuisionem quasi fortu
ne exponentes quisq3 partem accipiat. Si
vero expectetur euentus a causa spirituali
hec est duplex: quia vel a diabolo vl' a deo.
Si a diabolo superstitiosum est ⁊ illicitum.
Et ee sortes sunt que prohibetur per cano-
nes. Unde Leo papa. Sortes quibus vos
cuncta vestris discrimatis prouincijs: quas
patres damnauerunt. nihil aliud q3 diuina
tiones ⁊ maleficia esse decernimus. 26.q.5.
Sortes: ⁊ est mortale peccatum quia prohi
bentur in dicto.c. sub pena excōmunicatio-
nis: que non nisi per mortali ferri debet. xi.
q.3. Nemo eporum. Nec est verum q que-
dam sortes quibus aliqui vtuntur sint ab
apostolis institute. 26.q.i.c.i. Si autem ex-
pectetur earum euentus a deo: tunc sm se
non est maluz vti huiusmodi sortibus. Un-
de Prouerb.16. Sortes mittuntur in sinū:
⁊ a domino temperantur. Et de hijs intelli
gitur illud Aug.26.q.i.c. Sortes: vbi dicit
q sors non est aliquid mali: sed in re du-
bia diuinā indicans voluntatem. Et tales
fuerunt sortes quibus vsi sunt patres: vt
Josue in deprehensione Jonathe sup Sa
ul.i.Re.14. Et Jonas. Item Zacharias sor
te exijt vt incensum poneret Luc.i. Et sic
Mathias sorte electus est vt hic dicitur.
debebt tamen quattuor circunstantie inter
uenire: quarum vna si deficiat peccatum es
set. Prima q non fiant sine necessitate
quia aliter pertineret ad tentationem dei.

Secūdo ꝙ fiat cū reuerētia. Vñ dicit Beda
ꝙ apl'i p̄miserūt orōnē i electiōe Mathie p
sortes. Tertio ꝙ diuina oracula.s.sortium ad
secularia negotia ⁊ vanitatem huius vite:
nō conuertantur ſm Aug.26.q.i. Non quis.
Quarto ꝙ nō mittant̄ sortes in electioni/
bus ecclesiasticis:que fieri debent ex inspi/
ratione spūs sctī. Nec obstat ꝙ dr̄ hic dr̄
Mathia:q2 fuit hoc ex priuilegio speciali
ſm Hierony.q dicit hic ꝙ priuilegia pau/
coꝝ cōem legem nō faciant. Diony. vo aliť
intelligit sortes istas que ↄtingerunt in ele
ctione mathie. Dic ergo sibi videri ꝙ illa
sors nihil alud fuerit nisi quidā splendor
⁊ radius diuinitus sup mathiā emissus.p
quē ipse ostendebat̄ in aplm̄ assumēdus.
Secus aūt ē in secularibus dignitatibus q
ad terrena disponenda ordinant̄:in quaꝝ
electione plures vtunt̄ sortibus sicut ⁊ in
tēporaliū reꝝ diuisione.Et vulgariter dicū
tur scrutinia. Imminēte ergo necessitate li/
citum est diuinū iudiciū iplorare p sortes
cū reuerentia.Et ponit Aug.Exēplum.Cū
tpe psecutionis esset disceptatio inter mini
stros dei qui debeāt fugere ne oēs occidā
tur ⁊ sic ecclesia deseratur.⁊ qui remanere
ad ↄsolationē alioꝝ si nō potest alio mo/
do determinari dicit in huiusmōi posse vti
sortibus.Ad sortes etiā pertinet vulgaris
purgatio.s.p iudicium ferri candentis vel
aque bullientis.Vñ ꝓhibētur.2.q.5.Con/
suluisti.Et extra de purgatione vulgari p
totum.Et sic patet hec materia.Tertio cō
mendatur electio ex persona electi qui qua
druplicit̄er laudatur.

Primo de morum maturitate.
Secūdo de scientie veritate.
Tertio de vite sanctitate.
Quarto de constantie firmitate.

Primo ergo cōmendat̄ de morū matu
ritate.dum dr̄ in epl'a.Oportet ergo ex his
viris q nobiscum sunt ⁊c̄. Vir aūt maturi
tatē iportet.Magnum aūt periculū est:qñ
prelatus maturus nō est. Eccl'i.10. Ve ter/
re cuius rex puer est. Secūdo de sciē verita/
te cum dr̄.Omni tēpore quo intrauit ⁊ exi
uit inter nos dñs iesus incipiens a baptis
mate Joānis vsq; in diem qua assumptus
est a nobis.Nullus enim alicuius negocij
plenā noticiam habere pōt:nisi sciat eius
principiū mediū.⁊ finē. Mathias aūt sci/
uit xp̄i pncipiū. Vñ dr̄ Omni tēpore quo
intrauit.s.p natiuitatē.Sciuit ⁊ finē.Ideo
sequitur.Et exiuit ⁊c̄.p passionem. Sciuit
⁊ mediū.Vñ sequitur.In ipiens a baptis
mate Joānis ⁊c̄. Tertio de vite sctītate
ꝙ nota.cum dr̄.Qui nobiscum sunt ↄgre/
gati.In tam btā enim ↄgregatione nullus
potuisset habitare:nisi valde scūs. Unde
dicit Chriso.ꝙ quādiu iudas fuit in colle/
gio apl'oꝝ.diabolus nō fuit ausus ipsum
inuadere:qñ aūt ab ipsis recessit in ipsum
intrauit.Habuit aūt de hac sctītate testi/
moniū a patre.q2 Mathias paruus interp̄
tatur:⁊ ad patrē spectat:puulos cōfouere.
Mat.18.Nō est voluntas patris mei vt pe/
reat vnus ex pusillis istis.Habuit 2° testi/
moniū a filio:q2 cum duos statuissent ipsū
xp̄s pelegit.Itē alibi dedit ei xp̄s testimo/
nium:qñ dixit Jo.xi.Nōne.12.hore sunt
diei:Inter quas.12.horas lucis nō intende
bat xp̄s annumerare Judam sed Mathiā.
Habuit tertio testimoniū a spū scō:q in
pēthecosten grā sua ipsum repleuit. Ha/
buit quarto testimoniū a toto collegio apo/
stoloꝝ.q enim cū Joseph statuerunt.Credē
dū est enim ꝙ si duos meliores habuissent
ipsos statuissent.Nā tenent̄ electores elige
re meliorē omisso bono ſm Tho.in quodā
quolibet:qd̄ intelligit̄ de meliore ad prela
turā.nō aūt de meliore simpl'r:vt ipse tho.
dicit.Alioquin peccāt in foro ↄsciē:q̄uis in
foro ↄtentioso nō cassef̄ electio.si eligat̄ bo
nus p̄termisso meliore:vt not.Glo 8.q.i.Li
cet ergo.Et.16.q.vlt.Monasteriū. Quīto
hūit testimoniū a miraculis q fecit.Nā cū
cētū quīquaginta hoies ex quadā potione
toxicata fuissent toxicati oēs sanauit:⁊ ad
fidē ↄuertit.Itē demones expellebat ⁊ ad
īfernū mittebat.Itē quādā potionē toxica
tā totā bibit:⁊ nullā lesionē intulit:iuxta il
lud Mar.vlt.Et si mortiferū qd bi.nō eis
nocebit. Quarto cōmēdat̄ de ↄstantie fir
mitate dū dr̄.Vir.i.virilis. Dic hic marty/
riū qd̄ multipl'r legit̄.Alicubi.n.legit̄ ꝙ in
pace quieuit.Alibi ꝙ fune ad collū misso
p ciuitatē sic tractus.Alibi ꝙ fuit lapidat⁹
⁊ securi excerebratus. Supponendo tñ ꝙ
ad deum migrauerit p viā martyrij possu/
mus ista ↄcordare ſm frēm Jacobū de vo/

ragine in ser. suo huius festi. & dicere q prio per ciuitatem tractus fuit deinde crucifixus & ibi stans in cruce lapidatus. & securi percussus. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Thome de aquino angelici doctore ordis pdicatoz. Ser. vnus.

Antecedebat me ista sapia. Sap. 7. Et in epla huius festi. Pro declaratione recipio p regula gnali in sancta theologia q qn deus voluit mittere aliquem sctum pro gnali mudi illuminatione seu reformatione psueuit dina puidentia ipm sanctum primo ondere vel verbo pphali vel signo diuinali: & hoc statim declarabit in quolibet statu mundi. siue in. l. nature siue scripture siue gre. Et sic pz q triplex est status mudi.

Primus est status legis nature. Secds scripture. Tertius gre. Primo pz dicta regula in statu legis nature que di lex nature q2 hoies tunc gubernabat se fm ronem naturale no hebant lege scripta in codicibus sed in cordibus suis que di lex nature: fm qua se gubernabant: iuxta illud. Ro. 2. Et durauit vsq ad moysem &c. Et trasactis mille & qngetis annis cu multiplicarentur peta in terra. deus voluit mittere vnum hoiem ad illuminanda & reformandum mudum. s. Noe q. c. annis predicauit pniam tadiu et durauit fabricatio arche. q2 diluuiu instabat. & tanta fuit malitia hominu q infra cetum anos. no couertit nisi 7. psonas. s. vxorem sua. & tres filios suos. & filioz vxores. tn anq ipm mitteret deus pmonstrauit ipm verbo pphali. Dicete patre ipsius. Noe in ipositione nois. Iste psolabit nos ab opibus & laboribus manuum nraz in terra cui maledixit dns Gen. 5. Et iudei qui solu vadut ad lram exponut ista psolationem fuisse: q2 Noe primus inuenit q terra tolleret cum aialibus arando &c. litteralis est expositio. Sed spualis est q Noe psolaret eos duplr. Primo predicando spacium pnie. c. annis et parte del.

Secdo pmittendo venia de petis si vellet conuerti &c. Secdo pz dicta regula in. l. scripture. s. tpe Moysi: q2 lex nature no sufficiebat. Isto ergo tpe deus volens mittere Moysem. premostrauit ipm no verbo prophali sed signo dinali. s. qn exns puerulus deposuit corona de capite Pharaonis &c. Nota quo ad expimentu innocetie sue posuit sibi carbone ignitu in ore &c. ppter q ipse dicebat deo. Dne no sum eloquens ab heri & nudius tertius & ipeditioris & tardioris ligue sum Exo. 4. Dicut Glo. q illa deiectio corone fuit signu dinu. s. q ipse moyses esset futurus destructor Pharaonis & regni sui. & reformator populi israel. Carbo ignitus significabat lege qua deus in forma ignis sibi tradidit: & ipse Moyses ore suo populo exposuit & publicauit. Tertio pz dicta regula in. l. gre vt pz in Io. ba. que deus voles mittere vt oes crederent p illu Io. 1. Prenuciauit per angelu di. Ne timeas Zacharia &c. Et vxor tua pariet tibi filiu &c. Luc. 1. Ite prenuciauit eu deus signo dino qn salutate vgie elisabeth Exultauit infans i vtero matris Luc. 1. Et sic pz regula theologie de qua supra. Et pfirmat p tertum ius canonici in. c. Cu ex iniucto: de hiticis. vbi di. q q dicit se missum a deo opz q astruat illa inuisibile missione. vel p opationem miraculi sicut legitur de Moyse Exo. 7. Vel p scripture testimoniu spale: sicut Io. bap. &c. Declara. No ad ppositum deus misit spaliter sctum Thoma ad illuminadu & iformadu mudu ex vite sctitate & scie claritate. Dices tu & none prius deus misat alios sctos doc. s. Hieronymum. Augu. &c. Pro rnsione nota q doc. theologi sunt in triplici gradu. Quida. n. habuerunt magna auctate ex missione dei. & et ex sigillo bone vite. sed no habueru claritatem vt apli. euagelistem: q2 ad itelligedu eos sut necessarie glose & postille. intm q de dictis eoz hitici receperunt auctate &c. Quida vo doc. fueru hntes claritate scie. q2 clare posueru sciam p distinctiones. articulos & argumeta &c sed no hueru magna auctatem vel ex defectu sigilli bone vite. vel q2 si fuerunt bone vite no sunt canonizati &c. In hoc tertio gradu est btus Tho. &c. qui fuit magne auctat pp vite scitate & magne claritat intm q multas. q. olim in determinatas ab Aug. & aliis. ipse determinauit. Item in multis i qbus Augus & Hyero. vident discordare pcordauit &c. No ergo voles de

sernare dictā regulā: anteq̄ꝫ mitteret sctū m
Tho. demōstrauit ip̄m verbo ꝓphico: sicut
Jo. bap. Noe. Et signo dīno sicut Moysem
Pro p̄io dicat q̄ūo ille scūs hēmita re bo-
nus ⁊ noīe ꝓnuntiauit eū mr̄i. s. Thome ⁊c.
⁊ etiā nomē thomas. i. abyssus scie ⁊c. Itē
ōsidit eum ꝑ signum dīnum. Nā qn̄ fuit na
tus ⁊ esset etatis vnius anni nutrix inuenit
in manu sua cartā salutationē āgelicā con
tinentem ⁊c. ⁊ nunq̄ꝫ fuit scitum vnde illam
cartā habuerit. ⁊ intellexit eius mater que
erat multum spūalis ꝙ sibi fuit missa a vir
gine Maria ⁊c. Magnū fuit signuꝫ scie sue
⁊ sctitatis. cuius fundamentū ⁊ principium
est filij dei icarnatio. Ideo de scia sua dixit
thema. Antecedebat me. s. per ꝟbuꝫ ꝓphā
le ⁊ signum dinale. Ista sapia: quā habui
pro mundi illuminatione ⁊ reformatione.
Patet thema. Nota ꝙ quattuor sūt signa
seu effectus ꝓprij vere sapiētie: que omnia
fuerunt in beato Thoma.

¶ Primum signum: est vitam propriā ad
finem debitum ordinare.

¶ Scdm est dei offēsā totis virib⁹ euita re

¶ Tertium: est perfectaꝫ doctrinam indo-
ctis proximis demonstrare.

¶ Quartum est vsq̄ꝫ ad mortem in bona
vita perseuerare.

¶ Dico primo ⁊c. Finis nr̄ est intelligere ⁊
amare deū. Un̄ magr̄ in. 2. snīaꝝ. Fecit de⁹
rōnalem creaturā vt sūmum bonum intelli
geret. Un̄ dicit ipse de⁹ Apoc. vlt. Ego sum
alpha ⁊ o: principium ⁊ finis. Ad ip̄ꝫ ergo
debemus ordinare finē: ⁊ tūc est sapiēs hō
Non āt est finis vr̄ iste mundus: q2 Nō
hēmus hic manentē ciuitatē sed fu. inqui.
Heb. vi. Et iō q ordinat vitā suā ad cōgre
gandū ditias. honores ⁊c. insipiens est. No
ta ꝙ finis hoium hodie est mundus. ⁊ ad
hūc finē ordinant oia. Dic de mittentibus
filios ad studium iuris ciuilis vt hēant ho
nores. vel canonici vt habeant dignitates.
ep̄atus ⁊c. Sed tādem finis istoꝝ est interi
tus ⁊ ꝑditio: q2 cum manibus vacuis rece-
dunt de mūdo. Sap. 3. Infelix ⁊ vana spes
illoꝝ ⁊ labores sine fructu ⁊ inutilia opera
eoꝝ. Ergo.

Quicq̄d agis prudēter agas ⁊ respice finē.
Nota hic q̄ūo oēs hoies mūdi tā religiosi
q̄ꝫ clerici q̄ꝫ layci debent ordinare oia opa

sua ad finē dei: ⁊ sic multa opa essent meri
toria q̄ nō sunt ꝑꝑ defectū finis. Dic prati-
ce de opib⁹ religiosoꝝ. clericoꝝ. ⁊ laycorū.
ꝓut expedit: ⁊ istud est signū magnū vere
sapie. Iō dicit Apl's. i. Cor. io. Siue mandu
catis siue bibitis vel aliud q̄d facitis: oia in
gliam dei facite. Itē Aug⁹. i9. de ciui. dei.
c. 2i. Nō est inq̄t ꝟa sapia q̄ intētionē suā
in hijs q̄ prudēter discernit gerit fortiter co
hibet tēꝑantius: iusteq̄ꝫ distribuit: nō ad il-
lum dirigit finē. Ubi de⁹ erit oia in oibus
eternitate certa. pace ꝑfecta ⁊c. Dic vt expe
dit. Istud signū sapie fuit in. s. Tho. q2 ordi
nauit vitā suā ad finē debitū ⁊c. Dic q̄ūo
mr̄ sua sciēs ⁊ recordās de verbis hēmite
tradidit ip̄m lr̄is imbuēdū ⁊c. Dic q̄ūo ꝓ
fecit in breui adeo ꝙ in. i2. āno nō hēbat
parē in studio. ⁊ tunc fecit fallacias ⁊c. Itē
qn̄ debebat studere ⁊c. prio ponebat se in
oīone ⁊c. Un̄ cū semel disputaret q̄dā de-
uotus religiosus ꝯsiderās ⁊ admirās tātaꝫ
sapiam in puero subito vidit radios splēdo
ris ab ei⁹ facie ꝓcedere. ⁊ totū mūdū illu-
minare. Postmodū āt volēs studere i the
ologia ⁊ volēs finē predictū ꝯseq. s. intelli-
gendi ⁊ amādi deū. eligit mediū ꝯueniens
⁊ ꝯgruū ad illius finis acq̄sitionē. Mediuꝫ
āt marie ꝯgruū ē religio: iō intrauit ordinē
ꝑdicatoꝝ. i q̄ ordie marie intelligit ⁊ diligit
de⁹ ⁊c. Dic modū ⁊ hystoriā ⁊c. Ecce q̄ūo
ordiauit vitā suā ad ꝟuitiū dei: nō ad tpa
lia. s. honores. dignitates. diuitias ⁊c. Et ꝑt
dic illud. Optaui ⁊ datus est mihi sensus:
Et inuocaui ⁊ venit in me spūs sapie ⁊ ꝑ-
posui illā regnis ⁊ sedib⁹ ⁊ ditias nihil esse
dixi in cōparatione illius. qm̄ oē auꝝ i cōpa
tiōe illi⁹ harena est exigua ⁊ tāq̄ꝫ lutū exti
mabit argētū in ꝯspectu illius Sap. 7. No
ta datus est mihi sensus. s. ad intelligenduꝫ
phiam. Sp̄s sapie. s. theologie. Regnis. i.
dn̄ijs tpalib⁹. Et sedib⁹. i. eccl'iasticis dignita
tib⁹. Et nota ꝙ dicit Dat⁹ est mihi ⁊c. Nā
ipsemet dixit socio suo secrete. ⁊ papa refert
in canonizatione sua. ꝙ plus habuit ď scia
a deo infundēte q̄ꝫ ingenio ꝓpo studendo.
Et pꝫ primum signum.

¶ Dico scdo ⁊c. dei offensam totis viribus
declinare. alias nō esset hō sapiēs: q2 sapia
⁊ peccata non pn̄t sil' stare. In maliuolam
aiam nō introibit sapia: nec habi. in cor. sub

dito peccatis Sap.i. Sed scientia sic: immo est occasio peccatorum. Scientia.n.inflat.i.Cor.8. Nota exemplum de speculo maculato et immundo in quod non intrat imago etc. Beatus Tho. habuit istud signum sapie. non solum vitavit peccata quia nunquam peccavit mortaliter: sed etiam vitabat illa que impedirent virtutes etc. Dic primo quomodo mater sua venit Neapolim vt videret eum etc. Dic quomodo fratres eius carnales qui stabãt in curia imperatoris Federici idignati sunt. audientes ingressum eius ad religionem mendicantium. et dicebant sicut solent dicere hodie. Si frater noster voluisset esse clericus potuisset episcopari. vel si monachus procuravissemus sibi magnam abbaciã etc. sed nunc quia intravit in ordinem mendicantium in dedecus nostrum etc. Ideo perpetraverũt insidias in via etc. Dic quomodo hystoriam etc. Dic quomodo posuerunt eũ in turri. Item quomodo miserunt ei mulierem etc. cum esset tunc beatus Tho. iuvenis.15.vel.16.annorum etc. Dic de cingulo castitatis. Dic quomodo instruxit sorores suas et convertit eas ad religionem etc. Si ergo sapientia vera est vitare peccata. et beatus Thomas vitavit peccata. ergo vere fuit sapiens: et potest de eo dici. Cor sapiens et intelligibile abstinebat se a peccatis: et in operibus iustitie successus habebit Eccli.3.successus.i.profectus vel augmentum.

¶ Dico tertio etc. perfectam doctrinam indoctis demonstrare. s. verbo et exemplo et ista est pfecta doctrina: sicut peccator nũquam faceret bonos discipulos si solo verbo doceret etc. sed etiam exemplo: ita predicator est pictor qui pingit quando imaginem patriarcharum quãdo predicat de misericordia et prophetarum quando dicit de devotione. et apostolorum quando de charitate et martyrum quando de patientia etc. Ideo debet in exemplo predicare. Ideo dicit scriptura. Unde sapiens erudit: et fructus sensus illius fideles sunt Eccli.37. Nota. Erudit. s. verbo doctrinali et fructus etc. i. opera concordantia verbis etc. Istud signum habuit sanctus Thomas. Dic primo hic quomodo acquisivit scientiam et quomodo vocabatur a studentibus bos mutus etc. quia exemplo primo predicavit aliis. quomodo diligenda esset sapientia. Nã ipse maxime dilexit eam. intantum quod amore illius statim rapiebatur. Docuit humilitatem exemplo. Nota hic quando fuit ductus a quodam fre converso ad emendũ pisces. Nota hic de fistula in tibia etc. et raptus nõ sensit cauteria. Item de candela que combussit sibi digitos et nihil sensit: cum legeret librũ Boecii de trinitate etc. Item quando ad preces sororis ivit ad eius castrum. et in camera fuisset raptus in contemplatione et soror credens ipsum mortuum quia non respondebat. incepit clamare: sed socius fecit eam tacere dicens sibi suam consuetudinem etc. et sic stetit raptus per triduum exẽplo pauli. et tertia die dixit socius. hoc nimis est. Et ipse cum sorore clamando. Magister Thoma etc. reduxerunt eum ad se. Quibus dixit. Parcat vobis deus. Tam bonũ prandium abstulistis mihi etc. Item fratres observantes eum orantem viderunt aliquotiens ipsum elevatum a terra etc. secus de nobis qui in oratione cogitamus de coquina etc. Corpus quod corrumpitur aggravat aiam etc. Sap.9. Item apparebant sibi interdum anime de purgatorio et etiam sancti etc. Dic de magistro Romano quem ipse dimiserat parisius vt regeret scolas suas quando ivit Neapolim qui mortuus fuit nesciente sancto Thoma: et cum oraret apparuit sibi anima eius dicens. quod fuerat.15. diebus in purgatorio propter negligentiam quã habuit in quadam testamenti executione sibi ab episcopo cõmissa etc. Dic contra executores et heredes etc. A quo btũs tho. quesivit multa dubia de statu suo et de sciẽtia si placebat deo: et dixit quod sic. et continuaret quia magna gloria erat sibi parata multas etiam alias. q. quesivit et ad omnes respondit. Dicatur etiam de sorore sua defuncta que apparens sibi: dixit quod erat in purgatorio ppt ornatus et picturas etc. Et petiit ab eo suffragia que ab eo adiuta iterum apparuit sibi regratians etc. Qui etiam quesivit ab ea de sua vita et statu etc. Nota in quo dubio seu timore vivebant sancti: quanto magis nos etc. Item cum semel orasset pro fratre suo ab imperatore interfecto pro defensione ecclesie etc.

Dic hystoriam ꝛc. Patet ergo de eius vita spūali. Modo videamus de eius doctrina celestiali. Quīcūq3 volebat disputare. scribere. seu dictare. recurrebat ad orationē. Item qn̄ sibi dubia occurrebāt statim ab angelo vel a petro ꝛ paulo ei visibiliter apparentibus de dubijs certificabat. Semel apparuit sibi virgo cū filio in brachijs q̄ ait filio. Fili declaretis sibi h dubiū. Itē dic de crucifixo sibi loquēte ꝛc. Ideo nullus d3 dubitare de eius doctrina ꝛc. Iō libri eius sunt ita p totū mundū multiplicati. Ideo de ipso cantat hodie. Ipse tanq3 imbres emittet eloquia sapie sue. s. quātū ad doctrinā spūalē: palā faciet disciplinā doctrine sue. s. q3tū ad vitā spūalem. Collaudabunt multi sapientiā ei9 ꝛ vsq3 in seculum nō delebitur. Eccli. 39.
¶ Dico quarto pseuerare ꝛc. Silitudo dat de pegrinātibus romā p indulgentijs: ꝛ qn̄ essent iuxta portā vrbis rome redirent ꝛc. Sic multi incipiunt pegrinare viā bonam euntes ad padisum: ꝛ qn̄ sunt ppe portaz redeunt retro p peccata ꝛc. Insipiētes sunt hmōi. Sed sapia vera est pseuerare ꝛc. Sapientiā nō vincit malitia. Rō: attingit eni3 a fine vsq3 ad finem fortiter. ꝛ disponit oia suauiter Sap. 7. ꝛ. 8. c. Nota a fine. s. intentionali q2 intētio est vnus finis. i. vnus terminus. s. a quo opationū: q2 est principiu3. Usq3 ad finē. s. executionis q2 qd est vltimū in executione est primū in intentione. Sic fecit btūs tho. qui vsq3 ad mortē pseuerauit ꝛc. Dicat quō vocatus ad ꝯcilium. dū esset in via declinauit ad monasterium fosse noue. ꝛ ibi mortuus est ꝛc. Et quō apparuit cometa. Nota de reuelatione facta fratri Alberto de brixia: cui apparuerunt sāctus Aug9 ꝛ sctūs tho. ꝛc. vt i. 9. rn̄sorio cantat. Ideo pseueremus exēplo suo in bona vita: q2 Nō qui incept sed q pseuerauerit saluus erit Mat. 10. Ecce quare dicit sanctus tho. Antecedebat me ista sapientia.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo bti Thome de aquino. Ser. 2.

Inuocaui et venit in me spūs sapie. Sap. 7. ꝛ in epl'a hodierna. Uel fac introitum: q spūs eni3 sapie ē spūs scūs. tum q2 a sapiētia increata pcedit. Tum q2 sapiam infundit. tū q2 in sapiētibus tm̄ habitat. Uel p introitu quere vtrū oratio sit exaudibilis. Uide tho. 22. q. 83. ar. 15. ad fm. Uel pro introitu quere q̄ dria sit inter sapiam ꝛ sciam. Uide in fmo. de btō Uincentio q incipit Btūs vir q in sapia morabit. in introitu ꝛc. Pro declaratione thematis qa dicit Inuocaui. est notandum q in sacra theologia sit qdā qō. vtrū. s. ꝯueniēs sit orare deū p aliquo bono ipetrando. Et circa h vt refert Tho. 22. q. 83. ar. 2. fuit triplex error antiquoꝝ. s. circa orationē. Quidā. n. posuerunt q res humane nō regunt diuina prouidentia: ex quo sequit vanum sit orare ꝛ oio deum colere. De qbus dr Mala. 3. Dixistis. Uanus ē q seruit deo. Et huius opinionis fuerūt mlti antiqui int quos fuisse dr Tullius. In quoꝝ psona loquitur Job. 22. Nubes latibulū eius: nec nr̄a ꝯsiderat: ꝛ circa cardines celi pambulat. Itē Boetius in psona istoꝝ loquēs dicit. Oia certo fine gubernas. hoium solos insputis actus. Sed h opio est falsa: q2 p hoc tolleretur pmiatio bonoꝝ ꝛ dānatio maloꝝ: ꝛ timor dei pariter ꝛ amor. Cōtra qd dicitur Mat. 25. Ibunt hij. s. dānati in supplicium eternū: iusti aūt in vitā eternā. Et preterea ex hac positione sequeret q deus nō esset iustus. ex quo pmitteret multa mala: que in hoc mūdo fiunt esse ipunita. Et multa bōa irremunerata. Cōtra qd dr in ps. Deus iudex iustus. fortis ꝛ patiens ꝛc. Iere. 11. Iustus qdē tu es dn̄e ꝛc. Et vlterius reprobatur p scripturā Sap. 8. di. Sapiētia attingit a fine vsq3 ad finem fortiter ꝛ disponit oia suauiter. Nota A fine. i. a creaturis habētibus solū esse. Usq3 ad finem. i. vsq3 ad creaturas hñtes etiā intellectū. Nota qnq3 gradus creaturaꝝ ꝛ vltima ē q̄ h3 esse. viuere. sentire. rōcinari. ꝛ intelligere. Scda falsa opinio fuit ponentiū oia ēt in rebus humanis ex necessitate ꝯtingere: siue ex immutabilitate prouidētie. siue ex necessitate stellaꝝ. siue ex cōnexione causaꝝ. Hic error destruit rōne ꝛ auctē. Rō ē quemplex quā scripsi in. lex. p. 3. in. 2. q. Auctas ponit infra. Et fm hos etiā excludit orationis vtilitas. Huius opionis dr esse Uirgilius: q ait. Desine fata deū flecti sperare precando.

Et huic errori etiā qdam xpiani innitunt
paganizātes q dicūt. Quid oportet orare:
Quel che dio ha ordinato conuien che sia.
Sed h̄ opio falsa est: q2 ſm hoc tolleret li-
bertas arbitrij in actibus hūanis. ⁊ ↄsequē
ter tolleret ratio meriti ⁊ demeriti. ⁊ virtu-
tis ⁊ vitij. Cōtra qđ scriptura dicit. Deꝰ ab
initio ↄstituit hoiem: ⁊ reliqt eum in manu
ↄsilij sui. Glo. i. in libertate arbitrij. Et. j. Ante
hoiem vita ⁊ mors bonū ⁊ malū: qđ placu
erit ei dabit illi. Eccl'. 15. ⁊ pȝ secūda.

Tertia falsa opio fuit ponentiū qdē res
hūanas diuina ꝓuidētia regi. ⁊ ꝙ res hu-
mane nō ꝓuenit ex necessitate: ⁊ in h̄ bn̄:
sed dicebāt dispositionē diuine ꝓuidentie
variabilē esse. ⁊ ꝙ orationibus ⁊ alijs q̄ ad
diuinū cultum ꝑtinent dispositio diuine ꝓ
uidētie imutat. Sed hec etiā opio ē falsa.
Naȝ vt dr̄ Mala. 3. Ego deus ⁊ nō mutor.
Stabilisqȝ manens dans cuncta moueri.
Nec obstat ꝙ dr̄ de Ezechia ⁊ Niniue. q2
illa nō fuit dei sn̄ia diffinitiua sed cōminu
tiua ⁊ tn̄ vera. q2 cum dixit Isaias Isa. 38.
Ezechie regi. Morieris tu ⁊ nō viues: loq-
tur ſm ordinē s. dap causaꝝ ſm quas de-
bebat mori. Sicut si medicus ꝑdiceret in
firmū debere mori ↄsiderata mortali infir
mitate. ⁊ postea miraculo se sanaret. nō di-
xit mēdacium nec falsum medicus: q2 loq-
bat ſm ordinem cause scd'e. Et sic etiā Jo-
nas niniuitis dixit. Adhuc ⁊ quadraginta
dies ⁊ Niniue subuertet: q2 ciuitas mereba
tur subuerti ex demeritis peccatoꝝ que ibi
fiebāt. Nō ergo fuit ꝓphetia illa ſm deter
minationē siue diffinitionē prime cause. s.
dei: sed ſm ordinē causaꝝ inferioꝝ. s. natu
re vel meriti: vt ponit Tho. p. i. q. 19. art. 7.
ad ſm. Tho. in. 3°. ↄ gentil'. c. 94. quattuor
ponit opiniones erroneas quorūdā circa
orationem vȝ Epicureoꝝ. peripatheticoꝝ.
stoycoꝝ. ⁊ egyptioꝝ. Primi. s. Epicuri ne-
gabant oīo diuinā ꝓuidentiā. Secūdi. s.
aliqui ꝑypatheticoꝝ res humanas diue ꝓ
uidētie subtrahebāt. Tertij. s. stoyci oīo q
dē ꝓuidētie subsunt sed ex ncītate cōtinge
re arbitrabant. Quarti. s. egyptij ecōtra-
rio dicebant diuinā dispositionē vertibilē
orationibus. Sed prima opinio est falsa ꝑ
illud Sapiē. 8. Sapiētia attingit a fine ⁊c.
Secūda opinio est falsa per id qđ habet hic
in prima opinione. ⁊ sic reliqne reprobant
hic. Fides ergo catholica tenet ꝙ oēs regā
tur ꝓuidentia diuina ↄtra primā opinionē
epicureoꝝ. Etiā actus humanos ↄtra secū-
dam peripatheticoꝝ nec ex necessitate ↄtin
gere ↄtra tertiam stoicoꝝ. nec diuinā dispo
sitionē vertibilē ↄtra tertiā egyptioꝝ. sȝ re-
manēte dispositione diuina incōmutabili
⁊ libertate arbitrij. necessaria est oratio: non
vt mutet diuina dispositio sȝ vt ipleat ⁊c.

Est ergo accipienda media via. vt ⁊ indu
cat orationis vtilitas. ⁊ tn̄ nō imponat ne
cessitas rebus humanis diuine ꝓuidentie
subiectis. neqȝ ēt diuinā ꝓuidentiā muta-
bilem existimemus. Ad huius ergo euiden
tiā ↄsiderādum ſm Tho. 22. q. 83. ar. 2. ꝙ
ex diuina ꝓuidentia nō solum disponit q
effectus fiant: sed etiā ex quibus causis. ⁊
quo ordine proueniant. Inter alīs aūt cās
sunt ⁊ quedā cāe actus humani. Unū opor
tet hoies aliqua agere nō vt ex suis actibꝰ
diuinā dispositionē imutent: sed vt ꝑ actus
suos ipleant quosdā effectus ſm ordineȝ a
deo dispositū. Verbi grā: deus disposuit pe
trū saluari. Joānē. Martinū ⁊c. Ecce effe-
ctus. Sed etiā disposuit causas. s. petrum ꝑ
cām elemosyne. Joānem ꝑ cām ieiunij ⁊c.
Unū Greg. in. 4. dia. ⁊. 23. q. 4. Obtineri ne-
quaqȝ pn̄t que predestinata nō fuerit: sȝ ea
q̄ sancti viri orando efficiunt. ita ꝑdestina
ta sunt vt precibus obtineant. Nam ipsa
quoqȝ ꝑhēnis regni ꝑdestinatio sic est ab oī
potenti deo disposita vt ad hoc electi ex la
bore ꝓueniāt. quatenus postulādo mereā
tur accipere qđ eis oipotens deus ante se
cula disposuit donare. Et ↄcordat cum pre
dictis etiā sn̄ia Socratis. De quo scribit
Valerius lib. vij. c. 2. Socrates quasi quod
dā humane sapientie terrestre oraculum:
nihil vltra petendā a dijs imortalibus ar-
bitrabatur qȝ vt bona tribuerent ⁊c. Sic
etiam dicimus in rebus naturalibus ⁊c.
Uide de hoc sicut scripsi in sermonibꝰ qua
dragesimalibus de penitentia in sermo. de
orationis vtilitate in introitu. Ad ꝓpositūȝ
ergo btūs Tho. sciens ꝙ oratio est necessa
ria ad ↄsecutionem spūs sancti ⁊ gratie di
uine: ideo orauit instāter de hoc ⁊ accepit.
Ideo dicit ipse in themate. Inuocaui ⁊c.
Patet thema. Dices tu sed quero quia iste

spūs sanctus ꝯtulit beato thome. Rᵒ quinꝫ effectus ſm ꝙ quinꝫ sunt differētie sapiē tie: ⁊ sunt iste videlicet.

¶ Prima est sapientia apostolica.
¶ Scđa est sapientia angelica.
¶ Tertia est sapientia philosophica.
¶ Quarta est sapientia theologica.
¶ Quinta est sapientia heroica.i.diuina.

Prima ꝯsistit in voluntaria pauꝑtate. Scđa ꝯsistit in virginali puritate. Tertia ꝯsistit in diuinali charitate. Quarta ꝯsistit integrali credulitate. Quinta ꝯsistit in supnali claritate ⁊c. ¶ Prima ergo sapientia dicit̃ apl'ica que ꝯsistit in eo qđ dixit dñs petro. Ecce nos reliquimus oīa ⁊ secuti sumus te Mat.19. Nota Omnia: nō solum ergo bona tꝑalia sed etiā voluntates ⁊ voluptates dimiserūt. ecce tria vota religiōis. Pauꝑtas ergo volūtaria est vera sapiētia. Rō q: sapiēs dr̄ ille ꝗ bene ordinat mediū ad ꝯsecutionē finis. Unde versus.

Quicqđ agis prudēter agas. ⁊ respice finē.

Finis aūt noster nō sunt diuitie sicut mentit̃ auarus. nō dignitates ⁊ honores sicut suꝑbus false opinat̃. Finis hoīum vt plurimum hodie est mundus.i.mūdana ꝯcupiscētia. Uerbi gratia. Ad quē finē mittit hō filium ad studium: nisi causa honoris ⁊ lucri. vt habeat postea officiū vl' ꝑlaturā ⁊c. Et cum finis malus sit: ipsum quoqꝫ opus malum est. Sed ve istis q: finis istoꝝ tādē est interitus ⁊ ꝑditio: q: cum manibus vacuis de mundo exeūt' Sap.3. Infelix ⁊ vacua est spes illoꝝ ⁊ labores sine fructu: ⁊ inutilia oꝑa eoꝝ. ergo finis hoīs est vita eterna. Et h̄ est sapientia scire inuenire bonum medium ad talē finē. Et hec est paupertas apl'ica vt infra dicit̃. Nō voluptates sicut luxuriosus. Nō deniqꝫ aliqđ tꝑale: q: Nō habemus hic ciuitatem manentē sed futuram inquirimus Heb.vlti. Sed finis noster est vita eterna: iuxta illud Ro.6. Liberati a peccato: serui aūt facti deo: habetis fruc. vestrū in sanctificatione. finem vero vitam eternam. Medium aūt quo cōsequitur hō finem istum: est pauꝑtas voluntaria. Mat. 5. Beati pauperes spū: qm̄ ipsoꝝ est re.ce. ergo vera sapientia est qñ hō se facit paupere voluntarie vt hoc modo vitā eternā sibi mereretur. Uñ de btō Dñico cantatur.

Pauper in peculio diues vita pura: pauꝑtatis precio celi tenet iura. Hanc aūt sapiētiam diues iniquus habere nō pōt: q: nec mediū nec finem h̄z. qui inordinate afficit̃ ad diuitias. Prouer.7. Quid ꝓdest stulto habere diuitias: cum sapiam emere nō possit: De tali diuite loquit̃ christus dicēs. Facilius est camelū ꝑ foramen acus transire: q̄ꝫ diuitem intrare in regnū celoꝝ Mat.19. Et Apl's.i.Tim.6. Qui volunt diuites fieri incidunt in tē. ⁊ in la. diaboli. ⁊ desi. mul. inuti. ⁊ nociua: que mer. hoīes in interitum. Et sic cōiter videmus diuites esse: q: plus diligunt diuitias q̄ꝫ virtutes. Plus obedit̃ denario q̄ꝫ deo. ꝓpterea dicunt̃ diuitie māmona iniquitatis Mat.6. Nō potestis deo seruire ⁊ māmone. Sup quo dicit Hiero. Ois diues aut iniquus ē: aut iniqui heres. Ideo siqs vult virtutes ⁊ gratiā acquirere ꝑ quā fit dignus vita eterna. dꝫ ex ꝯsilio diuitias relinquere. Sic fecit ille Crathes. de quo Hierony.12.q.2. Crathes ille theban⁹ hō qdam ditimissimus. cum ad phandum athenas ꝑgeret. magnū auri pondus abiecit: nec putauit se posse ⁊ virtutes simul et diuitias possidere. Et hec est vera sapiētia quā paucis datum est nosce. Mat.xi. Confiteor tibi pater dñe celi ⁊ terre: q: abscon. hec a sapiētibus ⁊ pru. ⁊ reue. ea paruulis. Hanc ergo sapientiā habuit btūs Tho. vt īfra dr̄. Ideo vt btūs Aug⁹ in.8.confes. loquēs de sapia. Differebā ꝯtēpta felicitate terrena ad eā inuestigandā vacare cuius nō inuenio sed vel sola inquisitio iam ꝓponēda erat etiā inuentis thesauris regnisqꝫ gentiū: ⁊ ad nutū circūfluentibus corporis voluptatibus ⁊c. Hanc igit̃ sapiam hūit btūs tho. q: fecit se pauperē voluntarie religionē fratrū predicatoꝝ intrando. Dic historiam de re ⁊ noie bono ⁊c. Itē de charta inuenta in eius manu: in qua erat scriptum. Aue maria ⁊c. Item quō natus traditus est a matre studio cum fuit capax studij. Puer aūt quatuordecim annoꝝ venit ad priorē ꝯuentus ordinis predicatoꝝ de neapoli: ⁊ effectus est frater ⁊c. Dic etiā quō humiliter ꝯuersatus est in religione. Unde de eo dicit̃ ꝙ nunq̄ꝫ habuit stimulū inanis glorie de scia sua: sicut ipse confessus est. Nota etiā qñ fuit cuꝫ fratre quodā

ad emēdū pisces. Nota etiā ꝙ quottidie
vnam missā dicebat ⁊ aliam audiebat: ad
quā frequentius ministrabat. Nota hic ꝯ
multos qui querunt sciam sancti Thome
⁊ ascēdere volunt ad magisteriū exemplo
sancti thome: quē tñ volunt imitari in humi
litate. obedientia. castitate. ⁊ alijs virtuti/
bus ⁊c. Patet ergo quō habuit primā sa/
piētiam aplicam ꝑ religionis ingressum. er
go poterat dicere illud verbum qđ hodie
cantaẗ de eo in ep̄la. Innocaui ⁊ venit in
me sp̄ūs sapie: ⁊ preposui illā regnis tēpo
ralibus ⁊ sedibus. i. prelaturis sp̄ūalibꝰ. Et
diuitias nihil esse dixi in cōparatione illi/
us: nec cōparaui illi lapidem p̄ciosum. qm̄
omne aurum in cōparatione illius harena
est exigua. ⁊ tanq̄ lutum extimabitur ar/
gentum in conspectu illius Sap̄. 7.

¶ Scd̄a sapientia est angelica que ꝯsistit
in virginali mūditia per quā efficiẗ homo
similis angelis. Hierony. in carne preter
carnem viuere: angelica vita est potius q̄
humana Minimo si plus est dicere. q̄tu
ad hoc melior est angelis. q: in angelis nō
est inclinatio ad venereas voluptates. eo
ꝙ carne ⁊ materia careant. ⁊ ideo prope lo
quendo non est in eis virginitas: q: vt ait
Augꝰ. Virginitas est in carne corruptibili:
incorruptionis ꝑpetua meditatio. Sed in
hoie est vera virginitas. Et hec est vera sa
pientia. Sapiens enim dr̄ naucleru͂s quan
do inter ꝓcellas ⁊ ventos scit bene dirige/
re nauem ne frangaẗ aut submergaẗ. Vel
equitator scit bene equitare super equum
indomitum ⁊ scit eum bene regere: ita vt
nō proiciat eum in lutum. Sic de equo vel
naui corporis inter procellas carnaliū vo
luptatum. scopules tentationum. ⁊ ventos
maloꝝ tentationū exēplū. Iō Eccli. 3. Cor
sapiens ⁊ intelligibile abstinebit se a pecca
tis: ⁊ in operibus iustitie successus habe/
bit. Hanc ergo sapientiam habuit beatus
Tho. quia fuit virgo ⁊ purus non solum
preseruando se a corruptione luxurie. sed
etiam ab omni contagio peccati mortalis:
quia nunq̄ mortaliter peccauit. Hoc te/
status est frater Raynaldus confessor suus
de eo post obitum suum: dicens ꝙ beatus
Thomas ita purus erat sicut puer quinq̄
annoꝝ. Et ad hoc vt sapientia ista clarior
apud deum ⁊ homines redderetur. fuit per
tentationem probata: quia virtus in infir/
mitate perficitur. 2. Cor. 12. Item Seneca.
Marcet sine aduersario virtus. Sicut au/
rum per ignem. Prosequere hystoriā quo
modo postq̄ intrauit ordinem mater eius
volens ipsum videre. venit Neapolim ⁊c.
Item quomodo fecit eum capi per germa/
nos suos. Positus autem in turri conuer/
tit sorores suas ⁊ instruxit ⁊c. Itē quomō
tentatus de luxuria ab illa puella. ignē car
nalis cōcupiscentie materiali igne fugauit.
⁊ sic fuit cinctus ab angelis cingulo casti/
tatis ⁊c.

¶ Tertia sapientia est p̄hica que consistit
non solum in cognitione p̄hie sed in dile/
ctione sapientie. Unde August. in. 8. de ci
uita. dei in prin. P̄hie ipsum nomen si lati/
ne interpretamur: amorem sapientie profite
tur. ꝙ si sapientia deus est per quem facta
sunt oīa. sicut diuina auctoritas veritasq̄
monstrauit. verus philosophus est amator
dei. Nota hic exemplum de Pythagora
qui interrogatus: quisnam si profiteretur.
philosophum se esse respondit. i. studiosum
vel amatorem sapientie. qm̄ sapientem pro
fiteri arrogantissimum videbatur: vt notat
Augꝰ. 8. de ciui. dei. c. 2. Philosophia enim
dicitur a philos ꝙ est amor: ⁊ sophia quod
est sapientia: quasi amor sapientie ⁊c. No
ta contra philosophos ⁊ legistas qui sa/
pientiam quidem physicam verbis profi/
tentur exterius: vt ex ipsius nomine aucu/
pentur honorem: sed moribus reprobant.
Et vocantur p̄hi que rectius dicerentur fa
tui. Ro. i. Dicētes se esse sapi. stul. facti sunt.
Vel iniqui potius: quia fatui ex ignoran/
tia. hij vero ex malitia delinquunt. Vera
ergo sapientia philosophica est quādo qs
non solum informat intellectum per sciētiā:
sed etiam affectum ad amorem virtutum ꝓ
pter deum. Hanc ergo excellentiā habuit
beatus Tho. q: clarissime fuit intellectus
eius informatus per scientiam philosophi/
cam. Nota hic quomodo in studio a con/
studentibus vocabatur bos mutus ⁊c. Et
quomodo Albertus magnus de eo prophe
tice dixit. Nos vocamus istum bouem

mutum: sed ipse adhuc in doctrina talē dabit mugitum. ꝙ in toto mūdo sonabit. Nota de illo scolare q videns. b. Thomā nūꝙ loq ⁊c. reputans eum grossum ⁊ nihil scire voluit sibi repetere lectionem ⁊c. Dic hystoriam. Nō solum aūt intellectus eius fuit ꝑ sciam informatus. sed ēt affectus ipsius fuit ad amorem diuinum vehementer accensus: ita ꝙ studens ita afficiebaẗ ꝙ sepius rapiebaẗ a sensibus. Nota hic de fistula quā patiebatur in tibia: que fuit a medico incisa ipso ꝯtemplante ⁊ nihil sentiente. Item semel dum studeret in libro Boetij de trinitate. cādela sibi nihil sentienti combussit digitos. Item qñ iuit ad visitandum sororē ⁊ ꝑ tri duum stetit raptus. Item qñ exñs in mensa regis Francie cum priore conuentus parisius. ꝑcussit mensam ⁊c. Uide in ser. magistri Uin. qui incipit. Antecedebat me ista sapientia parte. 3.

⁋ Quarta sapientia est theologica que est cognitio de rebus diuinis. Et dr̄ a theos ꝙ est deus: ⁊ logos qđ est ſmo: que dupliciter hīri pōt. Unomodo per rōnes naturales. ⁊ sic vocatur Metaphisica. Aliomō per reuelationes diuales: ⁊ sic vocaẗ fides siue theologia. Utrāꝗ habuit. b. Tho. Hec autem sapia theologica ꝯsistit in tribus. s. in cognitione reꝝ diuinaꝝ. in opatione virtuosa. ⁊ in doctrina copiosa. De qbus dr̄. Bonitatē ⁊ disciplinā ⁊ sciam doce me. Bonitatē ecce scdm ⁊ disciplinā ecce tertium. ⁊ sciam ecce primū. Oia hec hūit. b. Tho. Nam sciam maximā habuit vt pz in opibus suis. Opationem ꝟo ⁊ vitā virtousam habuit. Nota exemplū humilitatis qđ ostdit qñ iuit cum cōuerso quodā ad emēdū pisces. Doctrinā vero habuit quia docuit ⁊ verbo ⁊ scripto. Uerbo q2 ꝑdicabat ⁊c. Itē scripto. intantū ꝙ nullus doctor fuit excellentior eo. Rōez dic vt infra scribiẗ. Hanc habuit. b. Tho. Clarissime intm̄ ꝙ inter doctores qui nūꝙ in mundo fuerūt nullus fortasse fuerit excellētior eo. Rō est. Nā in triplici dr̄a vel gradu fuerunt ⁊ sunt doctores theologi. Quidā n. hūerunt magnā ⁊ altā auctatez sed nō hūerunt claritatē. sicut fuerunt apl'i ⁊ euāgeliste ⁊ doc. scti āt'q: sic Aug⁹. Ambi. Hiero. Greg. ⁊c. Et isti hūerunt maximam auctatē ex sctitate vite. Et ēt ex auctoritate mittentꝭ. sicut apl'i q fuerūt legati de latere xp̄i. Propẗ ꝙ dicebat Apl's. Pro xp̄o legatione fungimur. 2. Cor. 5. Sed nō hūerunt claritatē. imo ad itelligendū eos sunt necessarie glose. ⁊ plus q2 heretici de libris eoꝝ sūpserunt auctates ⁊ argumēta ad defendendū hr̄ses suas. sicut nos ad defendēdū fidem catholicā. Quidā ꝟo doc. hūerūt in dictis suis magnā claritatē sed nō auctatē ex defectu sigilli regij. s. bone vite ⁊ deuotōnis: nec sunt canonizati. In tertio ꝟo gradu fuit. b. Tho. Hēt. n. auctatē ex sctitate vite ⁊ canonizatiōe ecclie: ⁊ ēt claritatē scie ⁊c. ⁊ iō fuit excellentissimus. Nec miꝝ q2 non tam humano studio ꝙ diuina reuelatione hmōi sciam acqsiuit. ⁊ suffragio orationuz quas semꝑ premittebat. siue vellet disputare: siue legere: siue scribere. ⁊ dicebat. Declinate a me maligni ⁊c. versu. Emitte spūm tuum ⁊ creabunẗ ⁊c. cum oīone de spū scō. Unde eius merito apparebāt sibi apl'i Petrus ⁊ Paulus. ⁊ sibi suꝑ scriptura Isaie interdum dubia declarabant. Notaetiā hic qūo apparuit sibi aia magistri Romani. Item aia sororis ⁊c. Item semel apparuit sibi virgo Maria cum filio ipm rogans vt ipm dubium declararet ⁊c. Itē nota qūo crucifixus qui est in conuentu fratrum predicatorum neapolis semel loqutus est sibi ⁊c. ⁊ sic patet quarta sapientia ⁊c.

⁋ Quinta sapiētia est heroica. i. diua que cōsistit qñ homo vnitur deo irreuocabiliter vinculo glorie. Tunc enim oēm sapientiam ⁊ scientiam in visione dei nascitur. Grego. Quid est quod non videant: cum videntē omnia vident? Unde. i. Cor. 13. Uidemus nunc per speculum in enigmate: tunc autez facie ad faciem. De hac sapientia potest intelligi illud Sap. 8. Sapientia attingit a fine vsꝗ ad finem for. ⁊ dis. oia suauiter. Nota duplicem finem. Primus est vita p̄ñs bona. Scđs est vita eterna. Uel primus est gr̄a. Scđs gloria. Hancergo habuit. b. Tho. Dic eius mortem. Dic hic de cometa q̄ appuit suꝑ monasteriū fosse noue i morte sua. Item de apparitione beati Aug. ⁊ scti Thome facta fratri Alberto de brixia: qui fuit sanctus adeo ꝙ in vita claruit miraculis. ⁊ post mortem. Deo gr̄as. Amen.

¶ In festo bti Gregorij pape Sermo vn⁹

Quisputas ẽ
fidelis seruus ⁊ prudens.
Mat.24. Ad istam q̃õnem
dñi. Rñdere possumus ⁊ di
cere. Dñe tu melius nobis
incõparabiliter nosti: quis est fidelis ⁊c. Sz
q̃ dignaris nos interrogare. rñdemus cuz
omni humilitate tue sctissime maiestati hoc
modo q̃ q̃uis pauci reperiant. tñ aliqui
sunt ex gratia diuina. Inter quos resul/
get Greg. qui fuit s̃uus prudens ⁊ fidelis.
Tria ergo de eo dicunt. Primo q̃ fuit ser
uus quo ad deũ. Scdo prudens quo ad
se. Tertio fidelis quo ad proximos.

¶ Primo ergo Gregori. fuit seruus dei ⁊
hoc bene ⁊ rationaliter Quadruplici eniz
rõne vnusquisq̃ nostrũ debet seruire deo:
sm q̃ quattuor sunt genera seruoꝝ.
¶ Quidam enim sunt vernaculi.
¶ Quidam sunt captiui.
¶ Quidam sunt emptitij.
¶ Quidam sunt mercenarij.
Vernaculi dei sum⁹ ⁊ nos rõe creatiõis.
Captiui rõe acq̃sitiõis seu expugnatiõis.
Emptitij ratione redemptionis.
Mercenarij ratione repromissionis.

¶ Primo ergo sum⁹ vernaculi⁹. i. in domo
nati: ex ppria ancilla rõe creationis. Nam
primi parẽtes nostri fuerunt s̃ui dei rõne
creatiõis. Si. n. q̃ facit domũ vel vineá est
dñs illius ex eo q̃ edificauit vel plátauit
illá: q̃tomagis de⁹ ⁊c. Nos aũt sum⁹ nati
ex ipsis in domo dei. q̃ ẽ mũdus Baruch. 3.
O israel q̃ magna ẽ domus dei: ⁊ ingens
locus possessiõis eius: magn⁹: nõ hñs finẽ.

Scdo sumus captiui rõne acq̃sitionis: q̃
cũ primo essemus captiui diaboli q̃ i bello
publico ⁊ a principe deo bãnito vicerat pri
mos parẽtes. ⁊ ɔsequẽter serui eius facti:
iuxta illud. 2. Pe. 2. A quo enim q̃s captus
est: huius et seruus ẽ. postea ad clamorẽ
sctõꝝ patriarchaꝝ ⁊ pphetaꝝ excitat⁹ dñs.
bellauit cum diabolo in cãpo clauso crucis
⁊ ipsum manu inermi ⁊ essixa cruci fortit
debellauit: ⁊ sic nos a diabolice s̃uitutis vi
culo liberauit. ⁊ suo suaui iugo subegit.

Tertio sumus Emptitij serui dei rõne re
dẽptionis. Venit enim xp̃s tanq̃ mercator
ad feram huius mũdi. q̃ dat primo arram
⁊ postea totũ pretiũ soluit in banco ⁊c. Sic
dñs dedit arram in die circũcisionis ⁊ po
stea in die veneris sancta soluit totũ pretiũ
in banco crucis. in tantũ q̃ nihil remansit
sanguinis in sacratissimo corpore suo: nisi
alique pauce gutte quas etiá post mortem
effundere voluit. q̃ñ miles lácea latus eius
apuit. ⁊ ɔtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua Jo.
19. Et sicut redemit nos. Jõ dicit Petrus.
Sciẽtes q̃ nõ corruptibilibus auro ⁊ argẽ
to redẽpti estis de vacua vestra ɔuersatiõe:
sed pcioso sanguine. q̃si agni incõtaminati
⁊ imaculati Iesu xp̃i. 1. Pe. 1. Nota Redẽ
pti. i. iteꝝ empti. Declara ⁊c. Vide in dñica
prima post octauas pasce ser. q̃ incipit Ego
sum pastor bonus p. 1. Quarto sum⁹ mer
cenarij rõne repromissionis. Mira benigni
tas dei: q̃ lz essemus serui eius rõne creati
onis. rõne acquisitiõis. ⁊ rõne redẽptiõis.
⁊ ɔsequenter nihil mercedis deberemus ex
seruitio recipere. Ná sicut dicit dñs Luc.
17. Cum oĩa bñ feceritis dicite. Serui inuti
les sumus q̃d debui. fa. fe. tñ voluit repro/
mittere s̃uitio nr̃o mercedẽ denarij diurni
Mat. 20. Quia igit btũs Greg. ista ɔside
rauit: idcirco optimis rõnibus motus serui
uit dño. ⁊ iõ dr̃ s̃uus dñi. Seruiuit. n. deo
prudẽter ⁊ fideliter. Ideo sequitur prudẽs:
⁊ est scda pars sermonis.

¶ Scdo ergo dr̃ q̃ btũs Greg. fuit seruus
prudẽs. Multi enim hoĩes q̃uis sint serui
dei quo ad ius s̃uitutis sicut ⁊ oẽs hoĩes h̃
modo sunt s̃ui dei vt dictũ ẽ: tñ nõ sunt ser
ui dei quo ad actũ seruitutis: q̃ non sunt
prudẽtes: q̃ pmittunt se decipi ab hostib⁹
dei. sicut fuerũt primi parẽtes q̃ magis cre
diderunt diabolo dicenti Nequaq̃ morie/
mini: q̃ deo dicẽti Morte moriemini. Ideo
dicit dñs. Estote prudẽtes sicut s̃pentes: ⁊
simplices sicut colũbe Mat. 10. Ad idẽ Hie
rony. 16. q. 1. Si cupis. Habeto simplicitatẽ
colũbe ne machineris dolos: ⁊ s̃pentis astu
tiá ne alterius supplanteris insidijs. q̃ ni
hil differt in vitio. decipere posse vel decipi.
Btũs ergo Greg. fuit s̃u⁹ prudẽs. Prudẽ
tia est virtus que docet hoĩem ad cauendũ
hostiũ insidias. Tres aũt habem⁹ hostes
¶ Primo diabolũ: q̃ pugnat cum astutia.

¶ Scdo carnem: que pugnat cum luxuria.
¶ Tertio mundū: qui pugnat cū auaritia.
Btūs aūt Greg. cauit picula diaboli: p sa
piam. 2° cauit picula carnis: p abstinētiaꝫ.
3° cauit picula mundi: p misēicordiā. Pri
mo ergo diabolus voluit cū astutia sua de
cipe btūm Greg. qñ trāsfigurās se in ange
lum lucis psuasit sibi: vt sub ptoris habitu
mūdo sufficietenus deseruiret ꝛc. Sic fa
cit hodie multis dicēs. Ut qd vis religio
nē intrare. Hic practice ꝛc. Igit̃ Greg. cauit
hoc piculū p verā sapiam: qꝛ religt mūdū
ꝛ fecit sex monasteria in Sicilia ꝛ septimū
rome: i quo relictis sericis auro gēmisq; ꝛc.
vt in legenda ꝛc. Nec solum fuit prudens
ad cauēdū isidias diaboli in se. sed etiā in
alijs. s. in anglicis quos ꝯuertit ad fidem.
Hic hystoriā qñ trāsiens p forū vidit illos
pueros anglicos venales ꝛc. Et q̄uis tūc
nō potuerit tunc in angliā ire reuocāte ip
sum papa ad petitionē romanoꝝ: tñ post
q̄ꝫ fuit papa misit illuc Aug. epm angloꝝ.
ergo Quisputas ē fidelis ꝛc. Scdo cauit
picula carnis q̄ multum ifestat q̄nq; suos
dei. iuxta illud Ro. 7. Cōdelector lagi dei
sm interiorē hoieꝫ. Uideo aūt aliā. l. i mē.
meis repu. legi mē. m. ꝛ cap. me. in lege peti.
Infelix ego hō quis me li. de cor. mor. hu
ius: Et pmo pmiserat nō enim qd volo bo
num h facio: sꝫ qd volo malū h ago. Greg.
ergo cauit huius picula p abstinentiā ma
gnā. Uñ legit̃ q mater ipsum crudis legu
minibus pascebat. vñ intātuꝫ corpus atte
nuat vt infirmato stomaco vix subsistere
valeret. Cōtinuis etiā ꝛ diuersis infirmita
tibus laborabat: sicut ipse scribit in pemio
moralium. Tertio cauit picula mundi qui
tentat de auaritia quo plenus est. Oē ne
mo qd est imundo ꝯcupiscentia carnis est.
ꝛ ꝯcupīsia oculoꝝ. ꝛ supbia vite. I. Jo. 2. Ca
uit ergo p misericordiam: qua plenus fuit.
Nota exēpluꝫ qñ cum esset abbas fecit da
ri elemosynā ter naufrago paup. sub cui⁹
spē erat angelus: vñ qꝛ misēicordie opibus
vacabat. meruit angelum ꝛ ēt xpm i domo
recipe sicut Abraā ꝛ Loth: sicut legit̃ Geñ.
18. ꝛ. 19. Et in decretis. 42. di. Quiescamus.
Hic qñ facto papa idē angelus in spē pau
ptatis fuit imensa sua. Itē quō nola pau
peꝝ scripta habebat ꝛc. Et quō etiā longe
positis paupibus largiebat̃ ꝛc. Itē quomō
quadā die dñs iesus xps in forma pegri
ni accessit ad euꝫ ꝛ disparuit. postea cum
vellet sibi lauare man⁹. Item quō despexit
adeo mundū vt magis heremita ille grām
suā affectaret q̄ꝫ Greg⁹ papatus gliaꝫ affe
ctaret. ergo qsputas est huus prudēs: Re°.
Greg. ¶ Tertio dꝫ fidelis quo ad sbditos.
Ista āt fidelitas ꝯsistit in his i qb⁹ dꝫ pla
tus qlibet esse fidelis: ꝛ sunt q̄ttuor vꝫ.
¶ Primo dꝫ esse fidelis in bene intrādo.
¶ Scdo dꝫ esse fidelis in sancte viuendo.
¶ Tertio dꝫ esse fidelis in recte docendo.
¶ Quarto dꝫ esse fidelis in iuste regendo.
Primo ergo platus dꝫ esse fidelis in bñ
intrādo. s. p hostium nō auri vel argenti sꝫ
diuine voluntatꝭ: iuxta illud apl'i. Nec qsq;
sibi sumat honorē sed q vocat̃ a deo tanq̄ꝫ
aaron Heb. 5. Alioqn dicit dñs. Qui non
itrat p ostiū in ouile ouiū sꝫ ascēdit aliūde:
ille fur est ꝛ latro Jo. 10. Et talis pene ipos
sibile est vt bono fine claudat̃. Uñ Leo pa
pa. i. q. i. Principatus. Quē aut seditio ex
torsit aut ambitus occupauit. etiā si mori
bus aut actib⁹ nō offendit. ipsius tñ initij
sui est pnitiosus exēplo. Et difficile ē vt bo
no pagant̃ exitu: q̄ malo sunt inchoata pn
cipio. Hic vt expedit. Greg. ergo bñ intrauit
in ouile xpi. Hic quō Pelagio papa pside
te supuenit maxima pestis. Et quō p⁹ mor
tē Pelagij miraculose pmotus est ad pa
patū ꝛc. Scdo dꝫ esse fidelis in sctē viuē
do ꝛc. Uñ dicit tex. in decretꝭ. q talis dꝫ eē
pastor in vita: vt ppl's reputetur grex respe
ctu sui. Sic Greg. Nā semp aut in orādo
aut i scribēdo aut ꝯtēplādo occupabat to
tū sctm tēp⁹ vite sue. Et mirū ē q quō scri
sit tot libros exñs papa et infirmus. Ha
buit etiā patiētiā in psecutionibus Mau
ritij Imperatoris. Nota etiā quō sibi cantā
ti missam ꝛ dicenti: pax dñi ꝛc. angeli rñde
runt. ꝛ cū spū tuo. Nota etiā quō oratiōe
sua efficacissima aia Traiani est ab inferis
liberata: ꝛ declara modū ꝛc. Nota etiā de
humilitate sua in actib⁹ ꝛ in libris suis. vñ
ex humilitate fuit primus q vocauit se ser
uum seruoꝝ dei ꝛc. Itē qñ semel ex humili
tate psrauit se corā quodā sancto patre: q
venerat romā ad visitādum limina aploꝝ.
Multa alia etiā exēpla psit referri sicut ex

pedit: p vt legit in legenda. Tertio recte docendo rc. 2. Tim. 4. Argue. obsecra. increpa. r oi patientia r doctrina: r hoc bn segt ad fm. s. q: si prelatus bn vixerit bn potest docere ad instar illius de quo dr Act. i. Cepit ihs facere r docere. Itē Chriso. 40. di. Multi. Si qdem bn vixerit r bn docuerit pplm istruit. si bn docueris r male vixeris tui solius odēnator eris. Nā bene viuēdo r bn docendo pplm instruis quō viuere debeat. Bene aūt docēdo r male viuēdo deū instruis quō te debeat odēnare. Hic quō btūs Greg. optime docebat pplm doctrinā sanā rc. Vn̄ habemus etiā homelias eius. In cui⁹ doctrine testimoniū r veritatis corū q̄ scripsit. Nota exēplum de Petro dyacono: q dans testimoniū de eis. statim mortuus fuit fm q p̄dixerat rc. Itē nota missali gregoriano r ambrosiano. Quarto in regendo iuste rc. Sap. i. Diligite iustitiā q iudicatis terrā rc. Itē Aug⁹. Corripiat inqetos. osoletur pusillanimes. suscipiat infirmos. patiens sit ad oēs. q excellenter in regimē se hūit Greg. manifeste pōt vnusqsq intelligere ex his q̄ scripsit presertī i pastorali r diffusus in moralibus. Et vide textū Gregorii in decretis. xliii. di. Sit rector. Et 45. di. Disciplina. Ergo ad qōnē ppositā. Quis putas est fidelis seruus r prudens: Rn̄dere possumus audacter. Gregorius est iste. Cuius merito rogemus dn̄m vt r nos sumus serui dei prudentes r fideles.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Benedicti abbatis.
Sermo vnus.

Iustum deducit dn̄s p vias rectas. Sapiē. io. Sermo erit de btō Benedicto cuius hodi e festū agim⁹. Salutet virgo. Pro declaratione thematis r introductione materie: est notādū q in scriptura sacra clare pbat r experientia q̄ est magr̄a rex hoc docet. q duplex ē dr̄ia viar fm q duplex est terminus ad quē hoies tendūt. s. bonus r malus. Bonus ē vita eterna: malus eterna dānatio. Ad terminū ergo malū vie ducentes dicunt oblique siue tortuose: r he vie sunt vitia r peccata: puta supbia. auaritia. luxuria. r hmōi. q: har viar finis ē infernus. Ro. 6. Finis illor. s. peccator mors est. He ergo vie sunt tortuose: qūuis pluribus sicut sunt vitiosi r mundani videātur bone. Verbi gratia. si dicatur luxurioso nō eatis per istam viam rc. dicūt. Et vadatis per facta vestra: nō est aliud nisi gaudere r letari r delectari rc. Quis scit de alio mundo rc: Sic si superbo rc. Sic si auaro. vsurarius dicit. Vadatis per facta vestra: paupertas est alter infernus: ideo rc. Sed audi quid dicit spiritus sanctus per os Salomonis. Est via que videtur homini bona nouissima autē eius ducunt ad interitum Prouer. 16. Tales ergo non vadunt per vias dei: sed diaboli. ps. Nō enim qui operātur iniquitatem in viis eius ambulauerūt. Alie ergo vie sunt recte. r he sunt virtutes. s. humilitas. castitas. patientia. charitas. r huiusmodi. quor finis est vita eterna. De quibus dicitur in ps. 127. Beati omnes q timent dominum: qui ambulāt in viis eius. Nota Beati duplici beatitudine. Vna vie in hac vita que consistit in vita virtuosa. Naz vt ait phs in ethicis. Felicitas est operatio fm virtutem perfectam. ps. Beati immaculati in via. Has vias petebat Dauid di. Vias tuas domine demonstra mihi: r semitas tuas edoce me. O q̄ felix o q̄ beatus est ille qui virtuose viuit: quia vita cor est pacifica r beata r mors pretiosa r secura. De istis ambabus viis dicit scriptura. Vias que a dextris sunt nouit dominus: peruerse vero sunt que a sinistris sunt Prouer. 4. Quia igit beatus Benedictus ambulauit per vias virtutum opitulante domini gratia: ideo dicit de eo thema. Iustū deduxit dominus per vias rectas. Patet thema. Modo videamus per quas vias. s. virtutes beatus Benedictus ambulauit et peruenit ad gloriam.

¶ Prima virtus est paupertas spūalis.
¶ Scd̄a est credulitas integralis.
¶ Tertia est humilitas cordialis.
¶ Quarta est castitas virtualis.
¶ Quinta est patientia exemplaris.
¶ Sexta est perseuerantia finalis.

¶ Prima via ⁊c. Nota triplicē paupertatē.
Paupertas misera.
Paupertas meritoria.
Paupertas perfecta.

Paupertas misera est quando est contra voluntatem hōis ⁊ impatienter sustinetur murmurat. blasfemat. inuidet ⁊c. Ista paupertas est fugienda. Et de hac loquit̄ Salomon di. Diuitias ⁊ paupertatē ne dederis mihi: sed tantum tribue victui meo necessaria Prouer. 30. Paupertas meritoria est qñ lȝ sit contra voluntatem. tñ patienter sustinetur: iuxta illud.

Infantem nudum cū te natura creauit.
Paupertatis onus patiēter ferre memēto.

Tunc est meritoria paupertas ⁊ per virtutē patientie coronatur: vt dicit Amb. 47. di. Sicut hij. Paupertas vero pfecta est qñ voluntaria est: sicut est in religiosis. Et est qñ relinquuntur nō solum exteriora sed etiam interiora: iuxta illud. Ecce nos reliquimus omnia ⁊c̄. Mat. 19. Precio emitur regnum dei. Pauper in peculio diues vita pura. paupertatis precio celi tenet iura. Hec est via recta eundi ad vitam eternam. Ratio est: quia vt dicunt geometre. Rectum est illud cuius medium non discrepat ab extremis. Declara ⁊c̄. Videamus modo que sūt extrema hōis. Duo vȝ. natiuitas ⁊ mors: in quorū quolibet homo est valde pauper. Nā in natiuitate nascitur nudus ⁊ pauper: ⁊ nisi ouis accomodet lanam misero hoī moreretur frigore Job. i. Nudus egressus sum de vtero matris mee ⁊c. In morte etiaȝ homo est pauper. Nam quantumcū laboret in diuitijs acquirendis: tamen in morte cum manibus apertis ⁊ vacuis moritur ps. Dormierunt som. su. ⁊ nihil iue oēs viri diuitiarū in ma. suis. Et alibi. Et relinquēt alienis diuitias suas: ⁊ sepulchra eorū do. il. in eternum. Et alibi. Thezaurizat ⁊ igno. cui congre. ea. Oportet ergo ad hoc vt homo incedat per viam rectam: ꝙ mediuȝ nō discrepet ab extremis. Medium autem est vita eterna. Tunc ergo erit via recta: quā do ēt in vita homo est pauper spū. i. voluntate. ps. 61. Nolite sperare i iniqtate ⁊ rapi. nolite cōcupiscere: diuitie si affluant nolite cor apponere. Hanc paupertatem perfectam habuit beatus Benedictus. Primo quideȝ habuit in se quando reliquit mundū. Nota quomodo recessit de studio rome. quia videbat scolares studere in studijs vitiorū. Quidam in studio superbie ⁊ vanitatis. Quidam in studio auaritie ⁊ cupiditatis Quidā in studio luxurie ⁊ carnalitatꝭ ⁊c. Recessit igitur scienter nescius ⁊ sapienter indoctus. Item 2° habuit in alijs: quando religionem sanctam instituit: in quo recluditur paupertas voluntaria ⁊c.

¶ Scda via est credulitas ⁊c. Nota integralis: ꝙ non sufficit credere aliquibus articulis fidei sed oibus ⁊c̄. Vide in sermonibus de articulis fidei. Sicut qui totā legeȝ seruauerit of. aūt in vno fac. est oium reus Jac. 2. Per hanc viam itur ad vitā. Jo. 2 Hec autem scripta sunt vt credatis: qm̄ iesus est filius dei ⁊ vt credentes vitam habeatis in noīe ipsius. Hanc habuit btūs. b. a deo perfecte ꝙ iam iuuenculus virtute fidei miracula faciebat: q̄ virtute fidei ascribuntur. Mat. 17. Si habueritis fidem sicut gra. si. ⁊c̄. Hoc ostenditur quando oratione sua reparauit capisterium ⁊c̄. Hic potes inserere miraculum de inuētione aque in mōte vbi erat situm monasterium. Item quando recuperauit ferrū falcastri de aqua. Itē quando Placidum qui submergebatur p Maurum eripuit. ergo iustum deduxit dn̄s per vias rectas ⁊c̄.

¶ Tertia via est humilitas ⁊c. Nota Cordialis non tm̄ corporalis sicut faciunt hypochrite qui sunt sicut arbores hñtes folia sine fructu. ⁊ ideo a xp̄o maledicuntur ⁊ arescunt. ⁊ non sunt apti nisi ad ignem eternū. Nota exemplum figurale de ficu ⁊c̄. sicut legitur Mat. 21. Hanc habuit beatus Bene. ꝙ ostensum fuit quando fugit nutricem ⁊ clausit se i specu vt fugeret vanā gloriā ⁊c. Dic hic hystoriam quomodo frater Romanus monachus sibi ministrabat. ⁊ quomodo diabolus inuidens fregit tintinabuluȝ Item quomodo sacerdos portauit sibi prādium in pasca ⁊c̄.

¶ Quarta via est castitas. Nota Virtualis: quia est quedam non virtualis sed vitiosa: quando. s. propter timorē infamie vel mortis vel propter ambitionem vane glorie. sicut fortasse fuit castitas Lucretie. sed mens impudicam facere non casus solet.

Quia tunc est perfecta virtus cum ꝓbatur
Nam virtus in infirmitate ꝑficit. 2. Cor. 12.
Ideo ꝛc. Unde nota quando fuit tẽtatus
a diabolo in luxuria post apparitionẽ auis
que dicitur merula.
¶ Quinta via est patientia exẽplaris quã
ostendit in placida ꝛ mansueta risione quã
fecit monachis illis: qui voluerunt eũ vene
nare ꝛc. Item erga insidias quas intulit si-
bi Florentius tam in corpis sui morte. qñ
misit sibi panem veneno infectum: q̃ etiam
in aiabus monachorum quando misit eis
puellas nudas. Moralr̃ nota ꝙ homo de-
bet relinquere vindictam deo. Ro. 12. Da
mihi vindictã: ꝛ ego retribuam dicit dñs.
Huius merito contulit sibi dñs spũm pro
phie: vt patet in illo qui venire consueue-
rat ad eum ieiunus. Item quando rex To
tila misit ad eum spararium suum in appa
ratu regio. Item quando dixit illi clerico q
a diabolo vexabatur vt non comederet car
nes. nec ad sacros ordines ascenderet ꝛc.
ꝛ in multis alijs exemplis positis in legen-
da. Item quando vidit totum mundũ ꝛc.
Item quando apparuit in somno illi mo-
nacho quem miserat pro monasterio fabri
cando. ergo iustum deduxit dominus per
vias rectas.
¶ Sexta via est perseuerantia finalis: que
est clauis oium aliaꝝ. q2. Non qui incepe-
rit sed qui pseuerauerit saluꝰ erit. Dic mor-
tem ꝛc. Ergo iustum deduxit dñs per vias
rectas. Rogemus eum vt meritis sancti sui
etiam nos dirigat per vias rectas. Amen.

¶ In festo annunciationis beate Ma-
rie virginis. Sermo vnus.

Ecce ecce ec-
ce. Hoc thema colligitur ex
euangelio hodierno. Luc. i.
In quo ter dicitur Ecce ꝛc.
Dic vbi ꝛc. Ecce: est dictio
demonstratiua dicit grãmaticus. Da demõ
strandi: vt en ecce: ꝛ excitatiua. Dicitur aũt
ter ecce: q2 tria magna alta ꝛ transcenden-
tia sunt attendenda ꝛ contẽplanda in hac
benedicta incarnatione.
¶ Primo diuinalis benignitas.
¶ Secdo humanalis vtilitas.
¶ Tertio virginalis humilitas.
¶ Dico primo ꝛc. diuinalis benignitas que
ostenditur in hoc ꝙ deus amore nostri fa-
ctus fit homo ꝙ est plus q̃ si celum fiat plũ
bum. vel aurum fiat lutum. creator factus
est creatura ꝛc. Propter hoc oẽs prophe
de hac materia loquentes incipiunt per ec-
ce. Unde Dauid. Ecce enim deus adiuuat
me ꝛc. ps. 53. Nota Adiuuat. de isto adiu-
torio nota parabolam de quodam magno
rege qui permisit cultoribus vinee sue sala-
rium si ante solis occasum excolerent vineã
alias nihil haberent ꝛc. cum autem esset ho
ra vesperaꝝ ꝛ haberent tantum facere q̃
tum fecerant. vidẽs hoc filius regis intrãs
cameram suam ꝛ assumens habitum rusti-
ci. iuuit eos ad excolendum ꝛc. ꝛ sic habue-
runt salarium. Sic in proposito ꝛc. Declara
parabolam istam ꝛc. Ecce quere dicit Da-
uid. Ecce enĩ deus adiuuat me. Item Isa.
dans signum de ista incarnatione dicit in-
cipiens per ecce. Ecce virgo concipiet ꝛ pa
riet filium ꝛ vocabit nomen eius emanuel.
Isa 7. Nota Pariet filium: non patrem
nec spũm sanctum. Quomodo hoc fit pos-
sibile declaratur infra. Magis enim fuit cõ
ueniens vt filius incarnaretur si attendi-
mus finem incarnationis huius qui est vt
hoies fierent filij d. i per adoptionẽ. Quot
quot autem receperunt eum dedit eis po-
testatem filios dei fieri Jo. i. Hanc rõnem
ponit Apl's dicens. Quos presciuit ꝛ pre-
destinauit conformes fieri imaginis filij sui
vt sit ipse primogenitus in multis fratribꝰ.
Ro. 8. Nota: Uoca nomen eius emanuel:
emanu. i. nobiscum. El. i. deus. Fuit autem
necesse vt esset deus: alias nec seipsum po-
tuisset saluare. Iõ virgo Maria inter alias
prophetias istam maxime contemplabat
ꝛ actualiter legebat. Cogitabat enim infra
se dicens. O dñe ꝛ qualis erit illa virgo ꝛc.
Et rogabat deum di. Dñe da mihi gratiam
vt possim illam virginem videre. ꝛ illi bona
ancilla esse. nec poterat de se cogitare pro-
pter maximam humilitatem. Et dum ista co
gitaret. Ecce angelus gabriel di. Aue gra-
tia plena ꝛc. Dignum autem fuit vt ange-
lus mitteretur ad Mariam ad annuncian
dum exordium salutis humane. Sicut ecõ-

tra diabolus iuit ad euam in exordium perditionis humane. Nota ꝙ in veteri testamento legitur bene sepius angelos mulieribus apparuisse sed eas non salutasse: sicut patet de Agni Gen̄.16. ⁊ de Sarra cui angelus permisit filium Gen̄.18. Item de vxore Manne Iudic.13. Sed virginem salutauit: vt innueret ipsam esse principium salutis humane. Dixit ergo. Aue.i. sine ve mutans nomen eue. quia quicquid maledictionis fuit in eua: in benedictionem conuertit in Maria. Maledictionis quidē verba sūt hec contra euam. Multiplicabo erumnas tuas ⁊ conceptus tuos. in dolore paries filios ⁊ sub viri potestate eris. Et ipse dominabitur tui. Maria autem absq3 erūna fuit tam in concipiendo quia sine corruptione ⁊ sola fide concepit. q3 in pariendo quia sine dolore pepit. Itē a viri potestate exuit que regina constituitur angelorum. Que cū audisset turbata est: non est turbata de angeli visiōe. qa vt ait Hierony. assueta erat angelos videre: sed in sermone eius ⁊c. hic sumāt exemplum mulieres vt non respondeant viro salutanti ⁊c. Nota sic se turbauit eua de locutione serpentis. nec cogitauit qualis esset eius interrogatio: quando dixit. Cur precepit vobis deus ⁊c. sed statim respondit. ⁊ que nondum discipula hois fuerat. voluit esse magr̄a diaboli. Et ideo digne fuit decepta. Uirgo ergo prudenter se turbauit de sermone angeli: cum tamen sciret angelum non posse peccare. Et angelus consolans eam dixit. Ne timeas Maria ⁊c. Tunc virgine quietata angelus explicauit ambassiatam: incipiens per ecce di. Ecce cōcipies in vtero ⁊c. vsq3 regni eius non erit finis. Ecce hic tota ambassiata que habet octo capitula ⁊ comprehendunt octo articulos fidei. Primum ecce conci. in vtero: ecce conceptio ⁊c. Sed quare dixit in vtero ⁊c.? R° quia prius in mente conceperat deum contemplando illam prophetiam.

Scd̄m capitulum. Et paries filium: ecce natiuitas. Nota filium non spiritum sanctum non patrem. Si dicatur quomodo est possibile cum tres persone sint vna essentia R° per similitudinem de vno sole ⁊c̄. qui mittit radium in mundum qui radius transiens per fenestram vitream recipit colorem fenestre ⁊ non substātia solis nec calor ⁊c̄. fenestra clara est virgo Maria. Ecclesia cantāt. Quod eua tristis abstulit tu reddis almo germine intrent in astra flebiles celi fenestra facta es. Tertium capitulum. Uocabis nomē eius Iesum: ecce passio. Iesus i. saluator. saluator āt fuit ꝑ passionē ꝑ quā saluati fuimus. Greg. Nihil enim nasci profuit: nisi redimi profuisset. Nota de isto nomine quod fuit prophetatū Abacuc.3. Ego autem in domino gau. ⁊ exultabo in deo Iesu meo. Quartum Hic erit magnus: ecce descensio ad inferos. Magnus fuit qr ligauit diabolum. Apoc̄.20. Uidi angelum descendentem de celo ha. cla. a. ⁊ ca. mag. in ma. sua. ⁊ ap. dra. s. an. ⁊c̄. Et patres vide educendo: iuxta prophetiam Zacha.9. Tu quoq3 in sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu in quo non est aqua.

Quintum Et filius altissimus vocabit: ecce resurrectio. quia ante passionem christus erat rationalis ⁊ mortalis: ideo poterat vocari filius hominis sed post resurrectionem debet vocari filius altissimi tantum quia immortalis ⁊ inpassibilis. Sextum Et dabit illi dominus deus sedem Dauid patris eius. i. promissam Dauid. vel figuratam per sedem Dauid. De qua promissione dixit Isaias di. Super solium Dauid. ⁊ super regnum eius sedebit Isa.9. Ecce ascēsio quia sicut cathedra Dauid fuit altior ꝑ excellentiam alijs regibus: sic christus ascēdens fuit positus super omnem creaturam ps. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis ⁊c. Septimum Et regnabit in domo Iacob in eternum. Ecce sacramentum eucharistie. In domo Iacob. i. in ecclesia in qua luctandum est cōtra inimicos ⁊c̄. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq3 ad consumationem seculi Mat. vltio.

Octauum Et regni eius sine glorie sine pene Non erit finis: ecce iudicium generale. Dauid Regnum tuum regnum omnium seculorum ⁊ dominatio tua in omni gene-

ratione.s.saluandorum ⁊ generationem.s.
damnandorum. Et sic habemus primum ec
ce huius ambassiate.
¶ Dico scdo ⁊c.s.humanalis vtilitas pro
qua incarnatus est. Incarnatio enim est
principium omnis credentie:quia ista pre
supposita omnes articuli fidei facile credũ
tur. Ideo christus. Creditis in deum: ⁊ in
me credite. Jo.14.s.quantum ad humani
tatem. Item est principium omnis obedien
tie:cuius exemplum habemus in christo
quod in nullo alio possimus habere.nec in
Abraam.nec in Moyse.nec in alijs: quia
omnes peccauerunt. Aug⁹ Deus sequen
dus non erat qui videri non poterat.vnde
ergo homini exhiberetur qui ab homine vi
deretur ⁊ quem homo sequeretur:ideo de⁹
factus est homo. Item est principium no
stre redemptionis:quia in ista incarnatio
ne fuit depositum precium nostre redem
ptionis in bursa vteri virginalis. Item fuit
principium nostre saluationis in celo: sicut
de statera cuius vna pars tanto plus exal
tatur quanto magis altera humiliať. Greg.
Deus qui in filij tui humilitate iacentem
mundum erexisti ⁊c. Et hoc significat ange
lus cum dixit fm ecce di. Ecce Helysabeth
cognata tua ⁊ ipsa concepit filium in sene
ctute sua. Intelligendo spiritualiter helysa
beth fm ebraicam interpretationem est no
men ex tribus nominibus compositum. El
i.deus. J.i.me⁹. Sabeth.i.septima. helysa
bet.i.dei mei septima: ⁊ ista est natura hu
mana.que septima creatura est. Prima
est terra. Scda est aqua. Tertia est aer.
Quarta ignis. Quinta celum. Sexta
angeli. Septima natura humana. ⁊ hec
semper fuit sterilis:quia non potuit conci
pere meritum pro gloria obtinenda vsqꝫ in
senectutem. Nota septem etates hominis
correspondentibus etatibus mundi ⁊ vlti
ma est decrepitas: ⁊ ista durat a christo
vsqꝫ ad finem mundi: ⁊ in ista etate septi
ma dei mei.i.natura humana concepit me
ritum pro gloria obtinenda per fidem. spē
⁊ charitatem. Ideo Isa.26. A facie tua do
mine concepimus: ⁊ quasi parturiuimus ⁊
peperimus spiritum salutis. Nota hic dum
virgo Maria interrogat dicens. Quomo
do fiet istud ⁊c: ꝙ virgo non dubitabat de
verbis angeli sed dubitauit quomodo il
lud posset fieri vt sint due ptes quo ⁊ mo
do: de modo dubitauit non de facto. Sic
exponit Glo.27.q.2.§.Sed queritur. Sed
ꝙ dicit Glo. ꝙ dubitauit melius dixisset: ꝙ
quesiuit de modo.
¶ Dico tertio ⁊c. virginalis humilitas cum
dicitur tertium Ecce: respondendo ad am
bassiatã angeli di. Ecce ancilla domini ⁊c.
⁊ non concepit vsqꝫ quo fuit dictū vltimū
verbum.s. Tuum. Sicut in consecratione
hostie ⁊c. Dic pratice. Ecce humilitas quia
angelus vocauit ipsam matrem dei ⁊ per
consequens reginam.celi ⁊ dominam ange
lorum: sed ipsa vocauit se ancillam. Recte
fuit figurata humilitas virginis per illam
sanctam mulierem Abigail: sed audita fa
ma regis David qui eam volebat in vxo
rem vt esset regina dixit. Ecce famula tua
sit in ancillam: vt lauet pedes seruorum do
mini mei.i.Re.25.⁊c. Abigail interpretatur
patris mei exultatio. Ecce virgo que letifi
cauit patrem suum Adam tristem de pecca
to suo ⁊c. ⁊ fuit sibi reuelatio facta de virgi
ne in illis verbis dictis a deo serpenti. Ini
micicias ponam inter te ⁊ mulierē ⁊c. No
ta Vt lauet pedes seruorum suorum: pe
des significant finē mundi in quo sumus
nos. Nos sumus in quos fines seculorum
deuenerunt.i.Cor.10. Vnde cantat ecclesia
Virgo singularis inter omnes mittis nos
culpis solutos mittes fac ⁊ castos. Hic exem
plum de efficacia quam habet salutatio
virginis.s. Aue Maria: de illo milite qui in
trauit religionē ⁊ nihil potuit adiscere nisi
Aue maria ⁊c.

Deo Gratias. Amen.

GG ij

¶ In festo annunciationis Marie.
Sermo. 2.

Ecce concipies in utero. Lu.c.i. Potes in hoc festo facere aliū sermonē videlʒ ꝙ ꝓpter rationes fuit ꝯueniens filiū dei carnem assumere: vt scripsi in dñica prima aduentus in ser. qui incipit. Ecce rex tuus venit tibi ⁊c. Item alium ser. vide in sermo. quadragesimalibꝰ de articulis fidei sermo. 17. vbi agit̄ de primo articulo ꝑtinē te ad humanitatē christi. Itē potes facere introductionē sermonis quare nō angeli sʒ hoīes fuerunt redēpti per filium dei. vide supra ⁊c. Hoc est solēnius festū q̄ꝫ fit in toto āno. Ecclesia enim sancta facit hodie cōmemorationem de incarnatione filij dei in vtero virginali: que fuit exordiuʒ totius humane salutis. Et est materia speculatiua ⁊ deuota: sed vt nobis sit vtilis ⁊ saporosa p̄sentemus gloriose virgini illud Aue salutiferum: qḋ hodie sibi angelus presentauit. Aue maria ⁊c. Pro cōplemento sermōis ⁊ declaratione thematis. Est notandum ꝙ inueniunt̄ quinqꝫ diuerse ꝯceptiones filij dei. Declara primo qd est ꝯceptio ⁊ qd cōcipere. Potest enim dupl'r accipi ꝯceptio .s. spūaliter ⁊ carnaliter. Spūaliter quidēʒ qñ aliqd ꝓponitur in animo vel intelligit̄. vñ ⁊ vulgo dicit̄. Hoc concepi in mēte ⁊c. Carnaliter vero dr̄ qñ mater cōcipit filiū. Hoc presupposito. Nota quinqꝫ cōceptiones filij dei.

¶ Prima est conceptio diuinalis.
¶ Scḋa est conceptio angelicalis.
¶ Tertia est conceptio humanalis.
¶ Quarta est conceptio scripturalis.
¶ Quinta est ꝯceptio maternalis.

Prima ergo ꝯceptio est diuinalis. Pro cuius intellectu est notandū: ꝙ ꝯceptio dr̄ in altero receptio. Concipi enim dr̄ qḋ in altero recipitur: sicut vinū ꝯcipitur in vegete. Sic qñ audis predicatorē ⁊ intelligis ꝯcipis verbum in intellectu tuo. Sic artifex ꝯcepit artem. Sic ergo in proposito filius dei ꝯcipit̄ a patre siue in patre ⁊ idē est ꝙ generat̄ a patre. Cōceptio eniʒ ⁊ generatio nō differunt in diuinis. Pro hoc aūt clarius intelligendo notandū ꝙ sicut se habet ars in mente artificis: sic se hʒ filius dei in patre. Filius enim est sapientia patris. Vñ nota pulchram similitudinē de pictore qui pingit pulchras figuras. Vñ hoc. nisi quia hʒ artem in mente sua: quia habet ꝑ artē pictor in mente quēdam leonem pictū vel formatū tanqꝫ ydeam quadā ad cuius formā depingit leonem. sic domū. sic nauē ⁊c. Illa aūt ars subiectiue cōsistit in mente artificis: siue dormiat siue vigilat. Ars enim est habitus quidā quo dirigitur hō circa factibilia ⁊ deducit̄ ad operationē ꝑ voluntatem. Sic dicendum est de scia medicine. phie. theologie. ⁊ huiusmodi. Sic in ꝓposito: artifex summus est deus in cuius mente est ars que est sapientia sua ab eterno in mente diuina cōcepta: que nō differt ab ipso deo essentialiter: q2 quicqd est in deo est deus: nec accidentaliter q2 in deo nullum est accidens. Et inꝰ hoc differt ab arte q̄ est in mente hoīs que est accidens in ipso. sed in deo nō est accidens sapientia sua. sʒ est ipse deus: q2 in deo nō est aliqua cōpositio. neqꝫ materie ⁊ forme. neqꝫ subiecti ⁊ accidentis. neqꝫ essentie ⁊ esse. neqꝫ potentie ⁊ actus. neqꝫ suppositi ⁊ nature: sed est simplicissimus in natura. Confirmatur hoc ꝑ Aug. xi. de ciui. dei. c. io. Cuʒ ergo sapientia ipsa sit in mente diuina ab eterno ꝯcepta: sequūtur duo Primo ꝙ ipsa differt a deo sicut ꝯceptum a cōcipiente: ⁊ cum nō differat essentialiter neqꝫ accidentaliter vt dictū est. sequitur ꝙ alio modo differat .s. ꝑsonaliter. Scḋo sequitur ꝙ ipsa diuina sapientia sit ipse deus cum sit ab ipo deo ab eterno cōcepta. Et etiam q2 nihil est in deo nisi ipse deus. Nihil aūt est ab eterno nisi deus. Cum aūt ꝯceptio ⁊ generatio in diuinis nō differant. sequit̄ ꝙ ipsa sapia in mēte diuina ꝯcepta sit ab ipso deo generata. ⁊ ꝯsequenter sequitur ꝙ sit filius dei: ⁊ sic est deus filius dei ab eterno ab ipso deo generatus ⁊ ꝯceptus. Tertio sequit̄ ꝙ ipsa sapiētia dei dicatur filius dei ex quo ab eo ꝯcepta ⁊ genita dicit̄. Patet rō. Auctas. Et loquitur ipsa diuina sapientia dicens. Dñs possedit me in initio viaꝝ .s. creaturaꝝ suaꝝ. Antequꝫ quicqꝫ faceret a principio: ab

eterno ordinata sum. Et infra. Nondū erāt abyssi ⁊ ego iam concepta eram Prouer. 8. Uide hanc auctoritatem expositam ⁊ alias in sermonibus de articulis fidei ser. lo. vbi agitur de trinitate parte prima. Itē Eccli. 24. Ego ex ore altissimi pdi. primo genita ante omnem creaturam. Ego feci in celis vt oriretur lumen indeficiens ⁊c. Patet ergo prima cōceptio diuinalis. Hec cōceptio prima est conceptio filij dei quantum ad diuinam naturam: sed conceptio q̄ntum ad humanam naturam fuit in mente diuina ab eterno predestinata: sicut ⁊ aliarū creaturarum conceptiones. Ro. i. Qui predestinatus est filius dei in virtute ſm spūs sanctificationis ⁊c. Sicut autē artifex operatur artificium mediante arte sua: sic ⁊ deus pater mediante sapientia sua que appropriatur filio oia creauit. ps. Oia in sapientia fecisti. Et hoc est qḋ dicitur Geñ. i. In pn̄cipio creauit deus celum ⁊ terram. In pn̄cipio. Glo. i. in filio: quod principiū Dauid vocauit sapientiam. Joānes vero vocauit verbum. In principio erat verbum. Et ifra. Omnia per ipsum facta sunt Jo. i. Ipse āt filius dei vocat se principium Jo. 8. Principium qui ⁊ loquor vobis. Moyses vocauit filium dei principium ⁊ etiam christus. Hoc etiam denotauit Moyses cum in pductione cuiuslibet creature scribit dicens. dixitq̄ deus. Fiat hoc ⁊c. Nota dixit. i. per verbum produxit: quasi diceret. per verbū suum quod ab eterno conceperat in seipso in tempore produxit creaturas extra seipm̄. Et sicut in qualibet operatione artificiali requiruntur tria. s. homo siue artifex tanq̄ causa efficiens. Item ars tanq̄ causa formalis. Item voluntas tanq̄ causa motiua ⁊ finalis ad operandum propter aliquem finem bonum: sic in creatione rerum cōcurrunt tria. Primo pater tanq̄ principiū effectiuum. Scd̄o ars siue sapientia patris que appropriatur filio tanq̄ principiū formale. Tertio bonitas siue voluntas ipsi⁹ dei tanq̄ principium finale mouens agentem que appropriatur spūi sancto. Et sic omnes tres persone trinitatis concurrunt in creatione mundi. Et Prouer. 16. Uniuersa propter semetipsum operatus est dn̄s. Itē Apoc. i. Ego sum alpha ⁊ o: principium ⁊ finis. Et hoc est qḋ dicitur Geñ. i. In pn̄cipio. i. in filio: ecce psona filij: creauit deus. i. pat̄ celum ⁊ terram. Et infra. Sp̄s dn̄i ferebat̄ super aquas: ecce psona spūs sancti. dicitur autem ferri super aquas. i. super totam naturam corpalem informē. Non quidē corporaliter ferebatur. sed sicut voluntas artificis superfertur materie quam vult facere. Hec notat Tho. p. i. q. 66. ar. i. ad scd̄m.

¶ Scd̄a est conceptio angelicalis. Hec cōceptio non fuit ab eterno: sicut pria: sed fuit a principio mundi. Nam cōis snia est theologorū. qḋ quando deus creauit celū empyreum statim ipsum repleuit nouem ordinibus angelorum. Dic illos. Quattuor enim ponuntur a theologis concreata. s. celum empyreum. angeli. materia corporalis: ⁊ tēpus. Hoc ponit Tho. p. i. q. 46. ar. 3. Si dicas. Et quomodo scit hoc: R̄e°. q2 Christus ⁊ Paulus reuelauerunt Dionysio qui scribit librum de celesti ierarchia. Inter omnes autem angelos nobilior erat lucifer qui elatus est in superbiam ⁊c. Dic quomodo desiderauit equalitatem dei. ⁊ declara hoc: q2 non est sic intelligendum qḋ vellet se equare deo in omnibus. quia bene sciebat hoc esse impossibile. quia nec ipse deus posset facere creaturam equalem sibi. nec hoc cōtingit ex impotentia dei. sed ex defectu creature que est capacitatis finite ⁊c. sed volebat acquirere gloriā nō ab alio sed ex se quasi nollet recognoscere superiorem: sicut ⁊ deus nullum superiorem habet ⁊c. Uidens ergo deus tantam superbiam ait. Non habitabit in medio do. m. qui. f. su. ⁊ statim vocauit Michaelem dicens. Michael michael ⁊c. ⁊ bellauit cum lucifero ⁊ expulit eum de celo. non propria virtute sed dei: ⁊ effecti sunt diaboli ⁊c. Nota contra superbiā ⁊c. Auctoritas de hoc duplex. Una in veteri testamento. Isa. 14. Quomodo cecidisti lucifer: qui mane oriebaris qui dicebas in corde tuo in celum cōscendam super astra dei exal. soli. me. sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendā super altitu. nu. similis ero altissimus. Dicit Ber. de grādibus humilitatis. qḋ diabolus preuidit se super malos principatum habiturum propter quod in latere aquilonis solium suum ponere volebat. vt dicitur Isa. 14. ⁊ notat

hoc Tho. in. 2. sniarum di. 10. ar. 2. in. 2. arg. Et vide quod scripsi supra in sermone beati Stephani qui incipit Stephanus plen⁹ gratia pte. i. in additione que incipit. Unde dicit Tho. Illud autem notanduz ꝙ id quod dixit diabolus in celum conscendaz nō potest intelligi de celo empyreo: quia in illo datus fuit. Oportet ergo ꝙ intelligat de celo sancte trinitatis: vt dicit Tho. in. 2. sniarum di. 5. q. i. ar. 2. Uel dic ꝙ appetijt essentialitatem dei: si possibile esset hoc obtinere. Uel dic ꝑut dicit Ricar. ⁊ refert Tho. in. 3. sniarum di. i. q. i. ar. 3. in. 7. argumento: vbi dicit ꝙ Ricar. exponens illud quod dicitur Jone. 3. Propter me orta est tempestas ⁊c. dicit ꝙ diabolus vidit rationalem creaturam assumendam in vnitate persone filij dei ⁊ inuidit: ⁊ hec inuidia fuit causa casus eius ⁊ mouens ipsum ad tentandū hominem. Hec ille. Uide Tho. in. 2. sniarum di. 5. q. i. ar. 2. vbi dicit in corpore questionis. ꝙ angelus dei equalitatem non appetijt simpliciter quantum ad substantiaz desiderati: vt. s. vellet tantam bonitatez habere quantā deus: sed tamen appetijt equalitatem ẜm quid q̄ztum ad modum habendi. Bonitas enim siue beatitudo est in deo quam habet per suam naturam. Et item a qua omnis creature beatitudo ⁊ bonitas transfunditur. Uidens ergo angelus dignitatem nature sue qua creaturis ceteris preeminebat. voluit ab eo beatitudinem ⁊ bonitatem in omnia inferiora deriuari. voluit etiam per sua naturalia ad perfectionem beatitudinis peruenire. Et ideo dicitur ꝙ sine merito voluit hoc quod meritis habiturus esset si perstitisset. Nec etiam q̄ztum ad modum habendi simpliciter deo equiparari voluit. Non enim voluit a se beatitudinem habere. nec esse primum in alios transfundens: sed a deo ⁊ sub deo ẜm ꝙ ipse in omni natura operatur Tho. Ex quibus patet ꝙ non fuit simpliciter impossibile quod angelus appetijt q̄zuis esset malum quod tamen quia putauit bonum: ideo errauit non quidem obscurātepassione intellectuz eius. quia passiones in angelis non sunt sicut in nobis: sed quia considerando vnum retrahitur angelus a consideratione alterius. eo ꝙ intellectus eius simul pluriū non est: nisi sicut in verbo omnia contemplatur. Contingit enim aliquid esse eligenduz ẜm vnam conditionem rei consideratam. quod tamen eligendum non est omnibus conditionibus concurrentibus consideratis: ⁊ ita potuit in angelis error esse electionis ⁊ peccatum: ẜm Tho. in. 2. sniarum di. 5. q. i. ar. i. in corpore questionis: ⁊ ponit similitudinem ibi in responsione ad quartum argumentum de medico: qui iudicat aliquid esse expediens vni egroto ẜm vnam infirmitatē eius ꝯsideratam: q̄d tn̄ non est simplr expediens propter aliam egritudinez: quaz vel non cognoscit vel nō cōsiderat. Modū autem quo fuit expulsus de celo ponit alia auctoritas noui testamenti: q̄ habet Apoc. 12. Factum est prelium magnum in celo michael ⁊ angeli eius preliabantur cum dracone. Et infra. Et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur diabolus ⁊ sathanas qui seducit vniuersum orbē ⁊ proiectus est in terram ⁊ angeli eius cum illo missi sunt ⁊c. Est autem notandum vt notat Tho. in. 2. sniarum di. 6. super littera per draconem intelligitur ipse lucifer. ꝑ caudam suasio dum alijs suum desiderium expressit. per stellas angeli naturali luce fulgentes: quaꝝ tertia pars cecidisse dicitur: non quantum ad numerum sed quantum ad qualitatem: quia qui remanserunt: sunt deo inherentes assistendo ⁊ ministrando: ⁊ alij per auersionem ceciderunt. Tho. Prima ergo pars dicitur assistentium. Scda ministrantium. Tertia cadentium. Remāsit ergo ciuitas illa pro magna parte depopulata ⁊c. propter quod angeli rogauerunt deuz vt repleret sedes vacuas ⁊c. Et deus eis reuelauit ꝙ replende erant. Sed domine per quos replebuntur? Numquid alios angelos de nouo creabis? Rn̄dit non: quia iam cessaui die septimo ab omni ope quod patraui. Sed creabo homines ⁊c. ⁊ de ipsis

replebuntur ruine angelice. Et angeli dixerunt. Domine ⁊ quomodo hoc fiet? Respondit deus. Mittam filium meum in vterum virginalem cuiusdam puelle: ⁊ sic fiet deus homo vt homines efficiantur dij participatione: sicut ⁊ vos. Tunc filius dei fuit conceptus in mentibus angelicis. ⁊ fuit facta maxima iubilatio in celo. Quid si gaudium est in celo super vno peccatore penitentiam agente Luc. 15. Multo magis ⁊c. Auctoritas. Interrogabo te: responde mihi. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre: cum me simul laudarent astra matutina: ⁊ iubilarent omnes filij dei Job. 38. Nota. Fundamenta terre. i. viuentium ⁊ he sunt reuelationes diuine. Astra matutina. i. angeli vt exponit Grego. De hac conceptione dicitur Prouerbio. 8. Nondum erant abyssi ⁊ ego iam concepta eram. s. in mentibus angelorum. Et sic patet secunda conceptio.

¶ Tertia conceptio fuit humanalis. Ista fuit post creationem ade ⁊ eue ⁊ post peccatum. Nam postquā peccauerunt stabant in magna tristitia ⁊ merore. considerantes expulsionem eorum de paradiso. Item dānationem totius posterioritatis sue: acsi ꝓpter delictum vnius deberet tota ciuitas perire: magni ⁊ parui ⁊c. Quantus dolor ⁊c. Hic dolor secrete mittitur in scriptura cum dicit. Uocauit Adam nomen vxoris sue Euam: eo ꝙ mater esset cunctorum viuentium Gen. 3. Ante peccatum vocauit eam vir ago: sed post euam. i. ve sine calamitas. Uolens igitur diuina bonitas primos parentes consolari reuelauit eis ꝙ pro filij ⁊ posteri ipsorum deberent saluari ⁊ redimi ⁊ genus humanum in maiori dignitate constitui: ꝙ̄ in statu innocentie erat. O domine ⁊ quomodo? Respondit deus quia mittam filium meum in vterum virginis ⁊c. cuius merito humanuz genus a potestate diabolica liberabitur: ⁊ exaltabitur dignitas humana magis ꝙ̄ angelica: quia deus fiet homo. O quantam consolationem habuerunt primi parentes ex hoc. Et licet hoc omnes sancti dicānt: tamen auctoritas quando deus maledixit diabolo in serpente dixit. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierem ⁊ semen tuum ⁊ semen illius. Ipsa conteret caput tuum ⁊c. Gen. 3. Mulier ista est virgo Maria cuius semen. i. filius est christus. Caput serpentis erat tyrannica dominatio quam super genus humanum sibi diabolus vsurpauerat. Hoc caput virgo contriuit quando per filium suum diabolo huius dominium tyrannicum abstulit. Figura huius etiam habetur in Judith: qui amputauit caput olopherni Judith. 13. Et hoc dicitur in ps. 73. Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terre ⁊c. vsqꝫ ethyopum. Uide supra de beata Anna. vel de conceptione virginis qui incipit Benedictus fructus ventris tui. Et nota ꝙ vt dicit sanctus Tho. 22. q. 2. arti. 7. Etiam ante peccatum Adam cognouit incarnationez filij dei ſm ꝙ ordinabatur ad consumationem glorie: non autem ſm ꝙ ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem ⁊ resurrectionem: quia homo nō fuit prescius peccati futuri ſm Tho. Hoc autem fuit ei reuelatum in extasi illa que dicitur sopor. A quo excitatus Adam dixit. Hoc nunc os ex ossibus meis ⁊c. Et infra. Propter hoc relinquet homo pa. ⁊ ma. ⁊ adhe. vxori sue. Et erunt duo in carne vna. Tunc enim quando contraxit matrimoniū cum Eua cognouit Adam illam: quod significatur per matrimonium. s. coniunctionem filij dei cum humana natura. in thalamo vteri virginalis: de quo processit tanqꝫ sponsus de thalamo suo. ps. 18. De quo dicit Apostolus Ephe. 5. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in christo ⁊ ecclesia. De hac conceptione potest intelligi illud Prouerbio. 8. Nondum erāt abyssi. s. mortis ⁊ damnationis: quia nemo adhuc fuerat mortuus: ⁊ ego iam concepta eraz. s. in mentibus humanis ade ⁊ eue.

¶ Quarta cōceptio est scripturalis. Quia tota scriptura sancta est grauida d filio dei ⁊ de nouo q̄dē testamento nō expedit dic.

Sed etiam in veteri cõtinet incarnatio dei
ꝑ multas figuras mysticas ⁊ ꝑ ꝓnuntiatio
nes ꝓpheticas. Et primo quidẽ ꝓphias po
nam nõ quidem omnes sed aliquas. Nota
ꝓphiam Jsa. 7. Ecce virgo ɔcipiet ⁊ pariet
filium ⁊ vocabitur nomen eius emanuel.
Nota Filium quasi di. nõ patrem neqꝫ spi
ritũ sanctũ. s. emanuel. i. nobiscum deus: qꝛ
aliter nec seipsum saluare potuisset. Jtem
Jsa. xi. Egredietur virga de radice yesse ⁊c. i.
virgo maria. Vñ ecclesia. Virga yesse flo/
ruit virgo deum ⁊ hoiem genuit. Jtẽ alibi.
Stirps yesse virgam ꝓduxit. virgaqꝫ florẽ.
Et sup hũc. florem requiescet spũs almus.
Virgo dei genitrix virga est flos filius eius.
Jtem Jere. 3i. Nouum faciet sup terram:
femina circũdabit virum. Nota Noui fa.
nouũ fuit hec conceptio dupliei ratione.
Prima qꝛ est nouus modus generationis.
Nota quattuor modos diuersos generatio
nis humane: sicut scripsi in sermo. de nati/
uitate dñi qui incipit Misit deus filiũ suũ
fac. ex mulie. in introitu. Scḋa dicit nouũ
propter id quod sequitur. Femina circũda
bit virum. Nota Virũ: si dixisset infantem
vel paruulum nec nouum nec mirum esset:
sed dixit Virum. i. iesuꝫ xp̃m qui erat vir. i.
ꝑfectus homo dũ esset circũdatus ab vte/
ro virginis: ꝑfectus dico nõ etate sed sapiẽ
tia. nõ corporis sed animi vigore. Nũquid
põt homo in ventrem matris sue iterato in
troire ⁊ renasci: ait nichodemus Jo. 3. Vñ
Ber. sup missus est. Vir ergo erat iesus nec
dum etiã natus sed sapientia. nõ etate sed
aĩ vigore. non corporis maturitate sensuũ
nõ corpulẽtia membrorum. Et infra. Siue er/
go latens in vtero siue vagiens in presepio.
siue iam grandis deus interrogans docto
res in tẽplo: eque ꝑfecto plenus fuit spiritu
sancto ⁊c. Nõ desunt etiã ꝓphetie paga/
norum ꝓpharum ⁊c. Nota reuelationẽ factam
Sybille de incarnatione filij dei quã reue
lauit Octauiano in palatio suo qḋ dicitur
Ara celi. Vide in legenda natiuitatis dñi.
Figure aũt multe habentur in scriptura.
Nota figuram de rubo Moysi vide in ser.
de natiuitate virginis qui incipit. Virga
egressa est de radice yesse. pte. 2. Jtem ibi.
Virga aaron que floruit Num. 17. De ista
ergo ɔceptione põt intelligi predicte aucto
ritas Prou. 8. Nõdum erant abyssi. s. scri/
pturarum euangelicarum: ⁊ ego iam cõcepta
erã. s. in vtero scripture veteris testamẽti.

Quinta est conceptio maternalis. Ber.
sup missus est. Qḋ moysi monstratum ẽ in
rubo ⁊ igne: Aaron i virga ⁊ flore. Gedeon
in vellere ⁊ rore. Hoc apte Salomon ꝓui/
dit in forti ⁊ muliere ⁊ eius ꝓtio. Hoc ẽt
presciuit Jeremias de femina ⁊ viro. Hoc
aptissime Jsaias declarauit de ꝟgie ⁊ deo.
Hoc Gabriel tandẽ exhibuit: ipsaꝫ virginẽ
salutando. De qua conceptione hodie fit fe
stum ꝑ totum mundũ. Et hec est aliter ꝙ
prime quattuor: qꝛ ille sunt ɔceptiones spi
rituales. sed hec est carnalis. Jdeo de ea di
cit thema. Ecce concipies in vtero. De hac
loquitur euangeliuꝫ hodiernũ. vbi nota tria.

Primo notatur diuine ambassiate ange
lica explicatio.

Scḋo modi incarnationis sacratissima
altissima demonstratio.

Tertio ad incarnationem virginalis cõ
sensus expressio siue virginalis assensio.

Primum notatur in principio euangelij vsqꝫ
ibi. Dixit aũt maria ad angeluꝫ. Scḋm ab
inde vsqꝫ ibi dixit autem maria. Ecce an/
cilla dñi. Vide de prima parte quod scripsi
supra in sermo. qui incipit. Ecce ecce ecce
parte prima. De scḋa parte vide infra ser/
mo. proximo par. 3. versu tertia gratia. Et
nota in tertia parte ꝙ statim postqꝫ virgo
gloriosa dixit illud verbuꝫ. Ecce ancilla do
mini ⁊c. fuit conceptus filius dei vt dicunt
theologi ⁊ canoniste. Et spãliter Glo. Jo.
an. in Cle. vna de summa tri. ⁊ fide catholi.
in principio super verbo Vnitas. Jn in/
stanti conceptionis fuit perfectus homo. et
fuit anima rationalis infusa. Tum propter
infinitam virtutem agentis. s. spiritus san/
cti. Tum quia incongruum fuisset filiũ dei
corpus assumpsisse nisi formatum. Jn alijs
nõ infunditur nisi organizato embrione et
plene habilitato ad ipsam recipiẽdã. Hoc
tenetur. 33. q. 2. Quod vero ꝙ dicunt qdam
fieri ꝑ differẽtiam sexuum a quadragesimo
vel octuagesimo die conceptione embrio/
nis. De purificatione post partum. c. vno
Hec ponit Jo. an. vbi supra. Rogemus er
go dñm ⁊c. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Ambrosij episcopi.
Sermo vnus.

Nextinguibi le est lumen illius. Sap. 7. Pro declaratione nota q gratia dei existẽs in homine potest cõsiderari dupliciter. Uno modo respectu cõditionis humane et sic gratia dei est versabilis et mutabilis. Ratio accidens consequitur conditionem subiecti etc. Ideo gratia que est accidens anime sequitur conditionem anime in hoc mũdo. Anima aũt est variabilis et mutabilis ppter libertatem arbitrij quod est mutabile: q2 non cogitur a gratia. ideo existens in gratia debet timere ne perdat eam nec extinguantur vento superbie vel luto auaritie etc. Ideo xp̃s. Uide ergo ne lumen qd in te est: tenebre sint Luc. xi. Et ecõtra qui sunt in peccatis nõ debent desperare: q2 possunt habere lumen gratie q̃3 diu sunt in via. Ideo quibusdã qui fuerãt peccatores dicit Apl's. Eratis aliquando tenebre nunc aũt lux in dño. Ephe. 5. Si vero loqmur scd'o de gratia respectu diuie ordinationis seu p̃destinationis. sic ẽ inpmutabilis. Greg. Deus cuius puidentia in sui dispositione nõ fallitur etc. Modo loquẽdo de gratia dei in beato Ambrosio respectu diuine dispositionis dicit in themate. Inextinguibile etc. Patet thema. Inuenio q beatus Ambro. habuit quinq3 lumina.

¶ Primo lumen celestialis seu spiritualis deuotionis.
¶ Scd'o lumen intellectualis cognitionis.
¶ Tertio lumen sp̃ualis prelationis.
¶ Quarto lumen Iudicialis correctionis.
¶ Quinto lumen integralis perfectionis.

Dico primo etc. Deuotio nihil aliud est nisi quedã celestis illustraatio in corde hominis qua dulciter afficit ad diuina: et cu3 leticia opatur ea que dei sunt. Nam aspectus rei dilecte mouet affectum. Ideo Dauid. Signatũ est super nos lumen vultus tui domine: dedisti leticiam in corde meo ps. 4. Istud lumen habuit beatus Amb. Hic de examine apũ etc. Apes significabãt dulcedinem deuotionis: et quia exibant de ore eius significabant sua3 predicationem feruentissimã. adeo q sua deuotio manifestaretur etiã per demones inuitos. Apes nãq3 faciunt mel dulce et pũgunt. In primo deuotio. In scd'o predicatio pũgens hereticos et peccatores. In cera vero notatur eius virginitas. Nam vt dicit in eius legenda tunc temporis mediolani multi a demonibus obsessi. se torqueri ab Ambrosio magnis vocibus clamitabant. Quantum autem sua deuotio longe lateq3 redoleret. colligi potest ex nominis interpretatione. Dicitur nãq3 Ambrosius ab ambra que est species valde redolens et preciosa. Hic exẽplum de illo aruspice qui indignatus contra beatum Ambrosiũ misit demones contra eum: sed illi reuersi dixerunt circa domum eius esse murum igneum: qui significabat deuotionem suam. et ideo in nullo potuerunt sibi nocere etc.

¶ Dico scd'o etc. Lumen intellectualis cognitionis duplex est. s. habere scientiam nõ solum acquisitã ex exercitio studij. sed etiã infusam: que differunt in hoc. quia scientia acquisita transit in animam per portas sensuu3. quia omnis nostra cognitio ortum habet a sensu: sed infusa descendit in animã a fonte diuini luminis. De quo Dauid. Apud te est fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen ps. 35. Istud lumen habuit beatus Ambrosius. Primo enim habuit scientia3 acquisitam. Traditus enim a parentibus artibus liberalibus: postmodum vero studuit in theologia: in quo tm̃ profecit vt haberet spiritu3 prophetie. Dicitur quomodo o'ferebat monum sorori ad osculandum. Item hic de illo hospite etc. Precognoscẽs enim Ambrosi9 per spiritum prophetie domum illam subuertendam recessit etc. Nota hic de periculo prosperitatis mundane et vtilitate aduersitatum. Ego quos amo arguo et castigo Apoc. 3. Ideo Tob. 3. Benedictus es domine deus patrum nostrorum: qui cum iratus fueris misericordiam facis: et in tempore tribulationis peccata dimittis hijs qui inuocant te Declara etc.

¶ Dico tertio etc. Lumen spiritualis prelationis. Prelatio comparatur lumini et prelatus dicitur lucerna: quia quando recte intrat est accensa et stat super candelabrum

ecclesie vel dignitatis. vt det lumen aliis do
ctrine τ boni exempli: τ potest dici de illo.
Ille erat lucerna ardens τ lucens Jo.5.
Quãdo aũt male intrat vel male exequit
officium dicit lucerna ardens sed non lu
cens. Ardens quidẽ igne concupiscẽtie τc.
sed nõ lucens quia est obscura in tenebris
peccatorum. Quando aũt est bonus de eo di
cit xp̃s. Nemo accendit lucernã τ in abscõ
dito ponit: neq; sub modio sed super cãde
labrum vt qui ingrediunt. Lumen videãt
Luc.xi. Istud lumen habuit beatus Amb.
qz fuit promotus voluntate diuina. Vide
de sua promotione in decretis.63.di. Valẽ
tinianus. Et.61.di.sũt. His oĩbus. Dic quo
modo fuit pmotus τ per multas vias re
stitit τc. Questio est hic quare tantũ ɔtra
dixit: cum sciret multa bona facturum: Rñ
ppter magnum periculum τc. Sed hodie
ɔtra. Dic vt expedit. Ideo Sap.6. Iudiciũ
durissimum hiis qui presunt fiet. Exiguo.n.
cõceditur misericordia. potentes aũt poten
ter tormenta patiẽtur. Nota durissimũ τc.
Declara vt supra in sermone sancti Blasii
par.2. Idem de rectoribus ciuitatũ siue cõ
munitatum qui etiam coacti debẽt venire
τ debent in se virtuose viuere: al's τc. In
quo enim alium iudicas teipsum condem
nas Ro.2. Ideo Eccli.7. Noli querere fie
ri iudex: nisi valeas virtute iniquitates. ne
forte extimescas faciem potentis τ ponas
scandalum in agilitate tua.

¶ Dico quarto τc. Lumine iudicialis cor
rectionis que dicit lumen. Auctas. Om
nia que arguuntur a lumine manifestant.
Omne enim quod manifestatur lumen est
Ephe.5. Istud lumen habuit Amb. ad ar
guẽdum τ corrigendũ magnos τ pnos τc.
Hoc fecit dupliciter. Primo in iudicio pe
nitentiali audiendo ɔfessiones prouocãdo
confitentes cum lachrymis τc. Item Theo
dosio negauit ingressum ecclesie τc. Dic hy
storiã. Vide.xi.q.3. Cum apud. Item nota
hic quãdo illa virgo ariana eum p vestem
apphendit τc. Item de eo qui venit de no
cte ad cubiculum eius vt eũ occideret: sed
cum manũ eleuasset cum gladio vt ipsum
percuteret. ɔtinuo manus eius aruit τc. Itẽ
scdo in iudicio ɔtentioso reddendo vni
cuiq; ius suum τc. iuxta illud Diligite iu
stitiam: qui iudicatis terram Sap.1.

¶ Dico quinto τc. s. lumen integralis perfe
ctionis. Et hoc est qñ vsq; in finem perseue
ratur in bona vita: iuxta illud Prouer.4.
Iustorum semita quasi lux splendens pcedit:
τ nescit vsq; ad pfectam diem. Et xp̃s. Si
ergo totum corpus tuũ lucidum fuerit τc.
iuxta illud Luc.xi. Istud lumẽ habuit bea
tus Amb. Dic quomodo ɔuertit Augusti
num. Item dic quomõ docuit Augustinum
seruare illa tria. De quibus habet in legen
da augustini. Item quidã infidelis hereti
cus adeo durus q nõ poterat conuerti ad
fidem: iuit ad predicationem Amb. τ vidit
angelum loquẽtem sibi dum predicaret. et
ɔuersus est τc. Item fuit tãte largitatis q
omnia que habere poterat: ecclesiis τ pau
peribus tribuebat. τ propter h vasa sacra
ɔflari iubebat.12.q.2. Aurum. Itẽ fuit tan
te pietatis τ dulcedinis vt cum sibi annun
ciaretur mors alicuius sancti ep̃i vel sacer
dotis: amarissime fleret τc. ¶ Cum aũt in
fine vite sue iaceret in lecto eger. vidit do
minum iesum xp̃m facie leta sibi dicentem.
In pasca eris mecũ in padiso τc. Dic eius
mortem τ de Honorato sacerdote Vercel
lensi: qui audiuit vocem illam τc. Assumpto
ergo corpore christi emisit spiritum τc. Mo
do aũt est in lumine glorie: quod est peni
tus inextinguibile.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Georgii Sermo vn⁹.

Certamen for
te dedit illi vt vinceret. Sa
piẽtie.10. Sermo erit d be
ato Georgio: de cuius vir
tutibus refulgent duo lu
mina exemplorum. s. lumen eximie militie tẽ
poralis τ etiam spũalis. Et ideo hodie est

cõe festum militibus.tẽporalibus ꝛ etiam
spũalibus.ad imitandũ exemplar victorie
in bello vtriusqꝫ militie.Salutem ꝓgo. Pro
introductione materie ꝑdicande est notan-
dũ:ꝙ diuina sapientia que attingit a fine
vsqꝫ ad finem fortiter ꝛ disponit oia sua/
uiter:vt di Sap.8. Nõ aliter ordinauit cre
aturaꝫ diuine visionis capacẽ in qua essen
tialiter ꝯsistit gloria ad eandẽ visionem pos
se ꝑtingere:nisi ꝑlio mediãte ꝛ merẽte vi·
ctoria:iuxta illud aplĩ. Labora sicut bonus
miles iesu xp̃i:q2 nõ coronabitur nisi qui le
gitime certauerit.2.Tim.2. Uel dic ꝙ ꝯclu
sio est in sacra theologia ꝙ nulla creatura
glorie capax fuit nec erit:que sine victoria
belli obtineret gloriam. Probatur h̄ ꝯclu/
sio exẽplo:ꝛ auctoritate. Exemplo patet in
angelis ꝛ hoibus ifra dicif. Est auctas du
plex. Prima xp̃i. Estote fortes in bello ꝛc.
scd̃o aplĩ.2.Tim.2. Labora sicut bon⁹ mi-
les iesu xp̃i:q2 nõ coronabitur ꝛc. Idẽ apo
stolus hortatur nos dicens. Induite vos
armaturã dei vt possitis stare aduersus in
sidias diaboli. Item Mat.xi. Regnũ celoꝝ
vim patitur ꝛ violenti rapiunt illud. Hoc
patet primo in angelis qui ab initio creati
qdem sunt in gratia ſm opinionem veram
quã tenet Tho.in.2.sen.di.4.artic.3. q̃uis
ibi dicat ꝙ cõior opinio est ꝙ angeli nõ in
gratia sed in naturalibus tm̃ creati sunt.
Ex illa ergo gratia meruerũt angeli gloriã:
de quo ponit Tho.in.2.sentẽ.di.5.q.2.art.
2.sed nunqꝫ gloriam eternam potuerũt adi
pisci nisi prius de angelis apostatis victo/
riam habuissent.bellando cum eis:iuxta il-
lud Apoc.12. Factum est ꝓlium magnũ in
celo Michael ꝛ angeli eius preliabant cuꝫ
dracone ꝛ draco pugnabat ꝛ angeli eius:
ꝛ nõ valuerunt neqꝫ locus eoꝝ inuentus ẽ
amplius in celo. Et proiectus est draco ille
magnus qui vocatur diabolus ꝛ sathanas
in terram:ꝛ angeli eius cum illo missi sunt.

Scd̃o hoc patet in hoibus quos oportet
viriliter bellare cum hostibus spũalibus et
vincere vt ad gloriam vite eterne ꝑtingãt.
Discurre per patriarchas qui bellauerunt
cum gladio fidei.ꝓphete cum spe. apostoli
cum charitate.martyres cum patientia ꝛc/
iuxta illd Estote fortes in bello ꝛ pugnate
cum antiquo serpente ꝛ accipietis regnum
eternum. Et hec est ratio quare deus per/
misit Adam tentari de esu pomi vetiti: et
quare deus lignum scientie fecit vt Adam
haberet bellandi materiam ꝛ vincendi:vt
sic mediante victoria obtineret gloriã. Qui
licet prius succubuerit in bello:tamen po/
stea obtinuit penitentiã faciẽdo. Ideo nũc
obtinẽt gloriam. Ideo Apl̃s nos hortatur
dicens. Induite vos armaturam dei vt pos
sitis stare aduersus insidias diaboli: quia
nõ est nobis colluctatio aduersus carnem
ꝛ sanguinem.s.tm̃ sed aduersus principes:
ꝛ potestates.aduersus mũdi rectores tene·
braꝝ harum.ꝯtra spiritalia nequitie in ce
lestibus Ephe.6. Patet ergo ꝙ nullus sine
bello intrat in gloriam ex ordinatione diui-
ne ꝓuidentie. Unde nec etiam ipse xp̃s qui
est dñs glorie voluit in ipsam intrare nisi
mediante bello ꝛ victoria passionis. Luc.
24. Nõne hec oportuit christũ pati: ꝛ ita
intrare in gloriam suam? Item Aug. manu
inermi ꝛ affixa cruci debellauit aereas po/
testates. Et siquis diceret ꝯtra h̄:q2 paruuli
innocentes baptizati statim euolãt sine bel
lo ꝛc. Rñ° ꝙ imo cum bello ꝛ victoria. Licet
enim ipsi nõ bellant nec per se vincant ho-
stes:tamen xp̃s bellauit pro eis in monte
caluarie super equũ crucis.cum galea coro·
ne spinaꝝ.cum lancea qua latus eius perfo
ratum est.ꝛ eo vulnere diabolum transfixit.
cuꝫ calcaribus clauoꝝ in pedibus.cũ guan-
tis clauoꝝ in manibus. cum torace carnis
rubee. Cuius victorie merito pueri eternam
gloriam nanciscuntur. Nota similitudinem
de rege qui ex victoria belli intrat ciuita/
tem. Non enim solum ipse qui bellauit et
milites ꝛ armigeri sed etiaꝫ coquinarij.tro-
tarij.pallardi.ꝛ rapacij.ꝛ alij qui non bella
uerunt intrant ciuitateꝫ. Sic rex noster xp̃s
in die veneris sancta habuit forte bellũ: ꝛ
in die resurrectiõis habuit victoriã ꝛ leua
uit campũ. Ex qua victoria in die ascensiõis
intrauit ciuitatẽ paradisi.ꝛ milites ꝛ armi-
geri.s.patriarche ꝓphete.tũc cũ xp̃o intra-

uerunt. ⁊ postmodum apostoli. martyres. q
fuerunt fortes in bello. quin etiaz pueri in-
trant ⁊c̃. Hoc autem ideo pueris datum
est quia bellare nesciunt nec possunt. Alij
vero oportet ꝙ bellando ⁊ vincendo intrēt
in vitam eternam. ps. Innotentes ⁊ recti
adheserunt mihi quia substinui te ⁊c̃. Un-
de cantat ecclesia. Mors ⁊ vita duello con-
flixere mirando: dux vite mortuus regnat
viuus. Illud tamen meminisse oportebit ꝙ
in hoc prelio nulla creatura victoriam ha-
beret nec habuisset: nisi mediante virtute
christi. Et hoc patet per illud quod dicit
beatus Joannes Apoc. 12. c. Ubi postꝗ di
xerat Joannes ꝙ Michael ⁊ angeli eius
preliabantur cum dracone: subdit. Et ipsi. s.
fratres auxilio angelorum fulti vicerunt il-
lum propter sanguinem agni ⁊ propter ver
bum testimonij sui. Nec solū homines vin-
cunt in virtute christi sed etiam angeli vice
runt demones in virtute dei. Naturaliter
eniz fortior est sathanas ceteris angelis sed
angeli vicerunt illum virtute diuinitus eis
infusa. Ideo dicitur Eccl's. 9. Uidi sub so-
le. nec velocium esse cursum. nec forcium bel
lum. nec sapientium panem. nec doctorum
diuitias. nec artificum gratiam. sed tem-
pus casumqꝫ in omnibus. Nota Casumqꝫ
casus autem vocatur diuina prouidentia:
vt notat Tho. parte. 1. q. 116. ar. 1. Quia er-
go beatus Georgius viriliter bellauit ⁊ vi-
cit hostes suos. victoriam autem non a seip
so principaliter sed a deo habuit. Ideo di-
cit thema. Certamen forte ⁊c̃. Patet the-
ma. Modo videamus quos hostes habuit
beatus Georgius ⁊ quomodo ipsos vicit.
Nota ꝙ quattuor hostes habuit ipse sicut
⁊ nos habemus. Sed si speramus in domi-
no dabit nobis victoriam. Hostes autem
istos posuit Dauid ispiratus a domio sub
figura bestiarum dicens. Angelis suis de⁹
mandauit de te vt custodiant te in omni
bus vijs tuis. In manibus portabūt te ne
forte offendas ad lapidem pedum tuum.
Super aspidem ⁊ basiliscum ambulabis ⁊
conculcabis leonem ⁊ draconem. Causam
propter quam vincimus dicens. Quoniam
in me sperauit liberabo eum: protegam euz
quoniam cognouit nomen meum. ps. 90.
Ubi nota ꝙ quattuor hostes vicit beatus
Georgius diuina virtute sibi patrocinante:
quos etiam nos vincere debemus si volu-
mus gloriam adipisci. Et sunt isti quos ada
pto non ſm ordinem. ps. Sed ſm ordinem
victorie: ſm ꝙ habetur in legenda ipsius.

¶ Primo bellauit contra leonem super-
bie ⁊ vanitatis: de quo habuit victoriaz
per veram humilitatem.

¶ Scđo bellauit contra draconem luxu-
rie ⁊ carnalitatꝭ: de quo habuit victoriā
per puram castitatem.

¶ Tertio bellauit contra basiliscum auari-
tie ⁊ cupiditatis: de quo habuit victoriā
per claram largitatem.

¶ Quarto bellauit contra aspidem seui-
tie ⁊ crudelitatis: de quo habuit victo-
riam per patientiam ⁊ firmitatem.

¶ Primo ergo bellauit contra leonem. i.
diabolum: qui dicitur leo propter superbiaz
Sicut leo est rex animalium: sic diabolus
est rex super omnes filios superbie: sicut di
citur Job. 41. Unde. 1. Pet. 5. Aduersari⁹
vester diabolus tanꝗ leo rugiens circuit
querens quem deuoret ⁊c̃. qui temptat de
superbia. Nota ꝙ quattuor sunt illa que vt
plurimum faciunt milites superbire. Pri
mo nobilitas sanguinis. Scđo pulchritu
do corporis. Tertio dominiū hominum.
Quarto victoria hostiū. Omnia ista quat
tuor habuit beatus Georgius sed tamen
non superbiuit: immo vicit hunc leonem su
perbie per veram humilitatem. Uide de
hoc supra in sermone sancti Uincentij hu
ius festi: qui incipit Beatus vir qui inuen
tus est sine macula. parte prima.

¶ Scđo bellauit contra draconem luxurie
⁊ carnalitatis: que recte per draconez signi
ficatur. qui flatu inficit ⁊ corrumpit. quia
per luxuriaz totus pene mundus infectus
est ⁊ corruptus: iuxta illud. ps. Omnes de
cli. simul inutiles fac. sunt non est qui fa. bo
num non est vsqꝫ ad vnum: sed vicit illum
per puram castitatem. Unde quando ca
piebat aliquam ciuitatē vel castrum quan-
do homines carnales presertim armigeri se
solent dare carnalitatibus sicut equus et
mulus quibus non est intellectus. beatus
Georgius custodiebat mulieres sicut pa-
ter filias. Et in signum huius victorie quā
habuit contra draconē luxurie dicā vobis

vnū mirabile factum. in quo btūs Geor/
gius duos dracones vnū corporalē ⁊ alte/
rum spūalem occidit. Nota exēplū quomo
do occidit dracone͞ qui erat in lacu ⁊ lıba/
uit puellam a morte corporali. Itē seruа
uit se a stupro puelle: qm̄uis nec voluit ip/
sam in vxorem cum pater ⁊ ipsa essent ꝯtē/
ti. vñ ꝑ hoc vicit draconē spūalem luxurie.
Vñ creditur ꝙ fuit virgo: que virtus licet
magna sit in oībus: tamen maxima fuit in
hoīe iuuene. milite. ⁊ armigero. Quid dicēt
milites hodierni ⁊c̄. Nota quō deus de oī
genere ⁊ statu hominum fecit sanctos: vt
nullus hō in quocūq₃ statu vel gradu posi
tus possit excusationem habere in ꝯspectu
eius. Nam de gradu impatorum fecit san
ctos aliquos: puta Cōstātinum. Theodo/
sium. Iustinianum ⁊c̄. vt nullus Impator
possit dicere. Ego habui magnum onus ⁊c̄.
Itē de regibus Dauid. Ezechias. Iosias.
Itē sanctus Ludouicus rex francoꝝ. Itē
de militibus Georgius. Hyppolitus ⁊c̄.
De medicis Cosmam ⁊ Damianū ⁊ sctm̄
Lucam. De diuitibus ⁊ vsurarijs sanctum
Matheū. De luxuriosis Mariā magdale/
nam. De supbis Paulū. De prelatis eccle
siasticis Greg. Ambro. Nicolaū. Martinū.
⁊ multos alios. ⁊ sic de alijs. Hoc aūt ex
gratia diuina datᷣ: iuxta illud Sap. 8. Sciui
qm̄ aliter nō possum esse ꝯtinens: nisi deus
det. ergo Certamen forte dedit ⁊c̄.
¶ Tertio bellauit ꝯtra basiliscum auaritie
⁊ cupiditatis. qꝛ sicut basiliscus visu interfi
cit hoiem. sic auaritia ⁊c̄. Vñ dr̄ ꝯcupiscen
tia oculoꝝ. i. Io. 3. Et ꝑ hoc interficitur aīa
nō solum auari sed etiā vita pauperū. q/
bus ꝓpter auaritiam nō ꝓuidetur de ne/
cessarijs. ꝓpter qđ pauperes aut moriunt̄
corporaliter fame vel frigore. aut spūaliter:
sicut femine ꝓpter pauperiem fornicantes.
vel alij paupes furta facientes. Iō Am/
brosi⁹. 86. di. Pasce fame morientē: si non
pauisti occidisti. Sed ꝯtra istum draconem
qui multos interficit. principes. reges. mili/
tes. mercatores. iudices ⁊c̄. Bellauit viriliṫ
beatus Geor. ⁊ victoriam habuit. Cū enim
multa potuisset congregare in captione ci/
uitatū. castroꝝ. ⁊ villaꝝ. tamē nō curabat.
Item rex ille cuius filiā liberauit ex quo
noluit filiam suā in vxorem. voluit sibi da
re multum thesaurum sed noluit recipere ꝓ
se: sed ꝓ deo in ecclesijs construendis ⁊ ho
spitalibus. ꝓ personis paupibus. Ideo can
tatur de eo. Beatus vir qui inuentus est
sine macula ⁊ qui post aurū nō abijt. nec
sperauit in pecunie thesauris Eccli. 31. Sed
hodie in tātū creuit auaritia ꝑsertim in mi/
litibus ⁊ stipendiarijs. Nota cōsilium imo
ꝓceptum Ioānis bap. qñ ꝑdicabat dicens
militibus. Nemine͞ concuciatis neq₃ calū/
niā faciatis: ⁊ estote contēti stipendijs ve/
stris Luc. 3. Dic vt expedit.
¶ Quarto bellauit ꝯtra aspidē seuitie ⁊
crudelitatis: qꝛ peius ⁊ crudelius erat ve/
nenū tyrannoꝝ paganoꝝ: q̄₃ venenum aspi
dis ⁊c̄. Dic eius martyrium ⁊c̄.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Marci. Sermo vnus.

Opus fac euangeliste. 2. Tim. 4. Hec verba
dicere possum⁹ btō Mar/
co. O beate marce ⁊ glo/
riose. Opus fac ⁊c̄. Ideo
de eo erit sermo. Salutet virgo gloriosa ⁊c̄.
Pro declaratione verboꝝ nota ꝙ euāge/
lista dicit annunciator euangelij. Vñ oīs
ꝑdicator pōt dici euangelista. Est aūt no/
tandū ꝙ multa sunt necessaria ad hoc vt
aliquis possit esse euangelista. i. euāgelicus
predicator: quoꝝ si quod deficiat: dictor di
ci potest: ꝑdicator dici nō potest.
¶ Primum est etatis ꝯgruitas.
¶ Scđm est scientie claritas.
¶ Tertium est vite sanctitas.
¶ Quartum est mittētis auctoritas.
¶ Quintum est ordinis dignitas.
¶ Sextum est constantie firmitas.
¶ Septimum est patientie virtuositas.
Pōt addi aliud. Eloquētie sublimitas:
iuxta illud Isa. 49. Posuit os meū quasi
gladiū acutū. Itē Isa. 2. Cōflabunt gladi/
os suos in vomeres ⁊c̄. ꝑ gladios intelligū
tur verba elimata et subtilia. ꝑ vomerē ve
ro grossa ⁊ edificantia verba. ergo subtilia
vertēda sunt ī morale͞ edificationē. San
gar enim plures occidit vomere: q̄₃ Aioth
gladio Iudi. 3°. ⁊ 4°. i. Cor. 2. Sermo me⁹
⁊ ꝑdicatio mea nō in ꝑsua. hu. sa. ꝟbis ⁊c̄.
Itē adde aliud prudenter preciositas: vt

sciat aptare sermonē ꝺm audientiū qualitatem. Nam vt dicit Origenes ⁊ habet in decretis. 43. di. In mādatis habemus vt venientes ad ciuitatē discamus prius: qs in ea dignus sit. vt apud eum cibum sumamus; quātuꝫ magis noscе oportet qs quasisue sit is cui imortalitatis verba credēda sunt? Soliciti eni debemus esse ne margaritas nostras mittamus añ porcos. Hec ille. Item ad idē facit ꝙ dicit Petrus apl's ⁊ habetur in decretis. 8. q. i. Oportet eū q docet ⁊ instruit aias rudes. esse talem: vt ꝓ ingenio discentiū semetipsum possit aptare. ⁊ verbi ordinē pro audientis capacitate dirigere. Debet ergo apprime esse eruditus ⁊ doctus. irreꝑhensibilis. maturus. pauidus. sicut ipsi ꝓbastis fore Clementē hūc post me. Hec ibi. Pauidus Glo. i. timens peccare Omnia ꝑdicta habuit btūs Mar. Jō dicitur sibi in themate. Opus fac euangeliste. Et ipse pōt rn̄dere. Opus feci euangeliste. ¶ Primo ergo dico ⁊c̄. Vñ Deut. 15. Nō arabis in primogenito bouis. Primo genitus bouis est bona opatio infirme etatis ⁊c̄. Vide supra eodem libro in versu. Quartū est perfectio etatis ⁊c̄. In sermōe qui incipit Narrauerunt. Hanc ergo hūit btūs Marcus qꝛ fuit etatis perfecte ⁊c̄.

¶ Scdo ⁊c̄. sciētie claritas: ne al's efficiat magister erroris anteq̄ꝫ discipulus veritatis. Ideo dicit Eccli. 5. Si est intellectus tibi responde ꝓximo. Sin aūt sit manus tua sup os tuū ne capiaris in verbo in disciplinato ⁊ ꝯfundaris. In huius signū habemꝰ ꝙ saluator noster prius in medio doctorum sedit. audiēs illos et interrogans. et postea predicare cepit: qꝛ prius vnusquisq̄ꝫ debet adiscere ⁊ postea dꝫ officiū predicādi exercere. Hinc etiā dn̄s ait Apoc. vlt. Qui audit. i. discendo: dicat veni. i. docendo. Hinc etiā prius apl'os docuit: deinde ad predicādum misit dicens. Estote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colūbe Mat. 10. Vide textū Hierony. 16. q. i. Si cupis. Sic etiam post resurrectionē prius illis sensum aperuit. ⁊ scripturas explanauit ⁊ postea dixit eis. Euntes i mundū vniuersuꝫ: predicate euangelium. omni creature Mar. vlt. Unde ⁊ cum de q̄nq̄ꝫ panibus quinq̄ꝫ milia hoium reficere vellet. prius accipiēs panes fregit et postea discipulis suis dedit. ⁊ per eos demū turbis apposuit. quia sacramenta legis ⁊ ꝓphetaruꝫ prius disserendo exposuit. ⁊ postea coꝝ scientiam discipulis dedit. et tandem ꝑ eos demum turbis apposuit. ⁊ illam fidelibus dispensauit Jo. 6. Hinc etiam petrus cū rectoribus ecclesie scriberet ait. Parati semꝑ ad satisfactionē omni poscēti vos rationē de ea que in vobis est fide ⁊ spe. i. Pe. 3. Hinc etiam paulus scribens ad Timotheū ait. Attende lectioni exhortationi ⁊ doctrine. i. Timo. 4. Habuit etiā in veteri testō vectes quibus archa portabat iugiter anuli erant inserti vt cum archa esset portanda nulla fieret mora diuinitus mittendis vetibus: qꝛ predicatores per quos ecclesia circūfertur sacris litteris semper debēt insistere. ne tunc querant discere cum ex officio alios debeant docere. Salomon quoq̄ꝫ nō diuitias. nō longa tēpora huius vite: sed sapientiam a deo petijt ⁊ impetrauit. Hinc ⁊ Malachias ait. Labia sacerdotis custodiūt scientiam: ⁊ legem requirent ex ore eius quia angelus domini exercituum est Mala. 3. Hinc etiā dicitur Osee. 4. Quia tu scientiā repulisti: repellam te ⁊ ego: ne sacerdotio fungar mihi. Hinc Salomon ait. Prius tempus tacendi ⁊ postea loquendi: quia veritas prius tacendo discitur ⁊ postea loquendo predicat. Hinc etiam in canticis canticoꝝ. Oculi per quos prelati ecclesie vel ꝑdicatores intelliguntur assimilantur colūbis. que resident iuxta fluenta plenissima: sic predicatores semper sedere debēt iuxta fluenta euāgeliorum et sacre scripture. Patet ergo ꝙ ꝑdicatores debent esse clari in sciētia. Qualem aūt scientiam habere debent predicatores euangelici declarat dominus. quādo mittens octo apl'os ad predicanduꝫ dixit. Predicate euangelium omni creature. Debent ergo docti esse in euangelijs ⁊ scripturis sanctis: qꝛ debent euangelium predicare. nō philosophiam. non virgilium. non ceteros poetas.

Nā miranda canūt sed nō credēda poete. Nō ergo debent secularium scientiaꝝ studio vacare ad voluptatem presertim poeticaꝝ fabulaꝝ. Unde Isidorus in libro sententiaꝝ ⁊ habetur in decretis. 37. di. Ideo

Phibetur christianus legere figmenta poe
tarum: quia per oblectamenta fabularum ni-
mium mentem excitant ad incentiua libidi
num. Nō enim solum thura offerendo de-
monibus imolatur: sed etiam eorum dicta li-
bentius capiēdo. Hec ille. Cōtra quos Hie
rony. ad Damasum de filio prodigo. Et in
decretis. 37. di. sic ait. Sacerdotes dei omis-
sis euangeliis et propheciis videmus come
dias legere. amatoria buccolicorum versuum
verba cantare. tenere virgilium et ꝙ in pue
ris est causa necessitatis. crimen in se face-
re voluptatis. Hec ille. Est tamen verum ꝙ
pro cōfirmatione veritatis et doctrine euā
gelice. non est absurdum aliquādo ceteras
scientias adducere: quia omnes scientie sunt
quasi quedam pedissece scientie theolo-
gice: vnde ei quando necesse est seruire te-
nentur. In cuius figurā Hester regina sua
rum famularum obsequio comitata ad regem
Assuerum accedebat Hester. 15. Unde Cle
mens sic inquit et habetur in decretis. 37.
di. Relatum in fi. Cum enim inquit ex di-
uinis scripturis integram quisque et firmam
regulam veritatis susceperit. absurdum nō
erit si aliquid etiam ex eruditione cōmuni
ac liberalibus studiis: que forte etiā in pue
ritia attigit. ad assertionem veri dogmatis
conferat: ita tamen vt vbi vera didicit falsa et
simulata declinet. Hec ille. Uide multa in
eadem di. vbi bene de hoc. Hanc ergo sciē
tiam habuit egregie Marcus: quod patet in
eo ꝙ euangelium scripsit in Italia. Dic vt
habetur in legenda. ergo Opus fac euan-
geliste: et respondere potest. Opus feci euā
geliste. s. quantum ad scientie claritatem.

¶ Tertium est vite sanctitas vt quod verbo
predicat opere confirmet. Unde debet esse
predicator potens in opere et sermone: vt
in. c. Inter cetera: de offi. iudi. ordi. Duo au
tem includuntur in hac vite sanctitate.
Primum a vitiis purificatio. Secundum in vir
tutibus perfectio. Primo ergo requiritur a
vitiis purificatio. Quia enim debet predica
tor euāgelicus contra vitia predicare. Ideo nō
debet esse vitio aliquo maculatus. alioquin i-
possibile esset psuadere verbo quod factis re-
probat. Cōtra tales dicit Apostolus Ro. 2. Qui
alium doces teipsum nō doces. Qui predi-
cas nō furandum furaris. Qui dicis non
mechandum mecharis. Qui abhominaris
idola: sacrilegiū facis. Qui in lege gloria-
ris: per preuaricationem legis deum inhono-
ras etc. Item ps. Peccatori autem dixit deus:
quare tu enarras iustitias meas et assumis
testamentum meum per os tuum, tu vero
odisti disciplinam et proie. ser. me. retror.
Si vide. furē cur. cum eo: et cum adul. por.
tuā ponebas. Ad idem facit ꝙ dicit Chri
so. et habetur in decretis. 40. Di. Multi. Si
bene vixeris et bene docueris populum in-
struis. si bene docueris et male vixeris: tuī
solius condēnator eris. Nam bene viuen-
do et bene docendo. populum instruis quo
modo viuere debeat: bene autem docendo
et male viuendo. deum instruis quomodo te
debeat condēnare. Hec ille. Unde ex hoc
dicto Chrisostomi videtur probari dictum
multorum dicentium ꝙ si prelatus in mortali
existēs ex officio publice doceat peccat mor
taliter. De tali predicatore potest dici illud
quod dixit Isaac Gen. 27. Uox quidem
vox Iacob ē: sed manus sunt manus esau.
Secundo requiritur ꝙ predicator sit pfectus in
virtutibus. In cuius signum dn̄s iesus xp̄s
quando voluit predicare Mathe. 5. Dando legē
nouam ascēdit in mōtem in cuius signū ꝙ
in altitudine virtutū consistere debet qui iustitiā
dei docet. Isa. 40. Super montem excelsum
ascēde tu qui euāgelizas syon. Unde Grego.
Si in terra est aius tuus: vt quid de celo
loqueris? Hec autem perfectio includitur
in vita religiosorum qui sunt in statu per-
fectionis: in qua includitur paupertas. ca-
stitas. et obediētia. et ideo satis congruit pre-
dicatori hec vita. Primo nāque debet predi-
cator habere paupertatē. Cum enim ad eū
pertineat psuadere consilia que sunt perfe-
ctionis: inter que est paupertas euangelica:
iuxta illud Si vis perfectus esse vade et
vende omnia que habes et da pauperi. etc.
Mat. 19. Iddirco pertinet ad eum persua-
dere paupertatem voluntariam. Et ideo debet
ipse esse pauper. quia aliis certum est nemi-
nem posse id bene aliis persuadere verbo:
quod in seipso nō ostendit exemplo. Nota
de illo predicatore qui ducebat asinum se-
cum etc. Et cum sollicitus de illo sepius co
gitaret: ita vt diuerteretur mens eius ab
oratione et studio illū vēdidit vel religt etc.

Ex hoc etiam infertur ꝑ debet predicator ab omnibus mundanis exercitijs abstinere vt diuine exhortationi possit vacare: iuxta illud. i. Tim. 2. Nemo militãs deo implicat se negocis secularibus: vt ei placeat cui se probauit. Unde ⁊ Clemens in ep̄la: ⁊ habetur in decretis. xi. q. i. Te quidem: sic ait Te quidem oporteat irreprehensibiliter viuere ⁊ summo studio niti vt oẽs huius vite occupationes abijcias: ne fideiussor existas. ne aduocatus litiũ fias. neuc in vlla aliqua occupatione prorsus inueniaris: mũdialis negocij occupatione ꝑpletus. Neqꝫ enim iudicem neqꝫ cognitorem seculariũ ꝫ negociorum hodie te ordinare vult christus. ne prefocatus presentibus hoiũ curis nõ possis verbo dei vacare. Hec ille ⁊c. Sic etiam debet habere castitatem: sic obedientiam vt sic tanqꝫ expeditus vernaculus habrae possit liberius vincere hostes. Precipue autem debet habere charitateꝫ interius. vt feruenter verbum dei proponat iuxta illud. Si linguis hoium loquar ⁊ angelorum: charitatem autem non habuero: factus sum velud es sonans aut cymbalũ tiniens. i. Cor. iz. Debet ergo predicator esse interius charitate ardens vt dictum est: ⁊ exterius vita lucẽs. Unde Greg⁹ in homelia de decem virginibus. Cuius vita despicitur: restat vt eius predicatio contẽnatur. 3. q. 7. §. Porro. De hoc debet predicator sumere exemplum a christo: de quo scribit. Act. i. Q̃ cepit Jesus facere ⁊ docere. Itẽ a Paulo qui de se dicit. Non audeo aliqd loqui eorum que per me nõ efficit christus. Ro. 15. Iteꝫ ab ap̄lis qui anteqꝫ exirent ad predicandum fuerunt confirmati virtute ex alto: recipientes sp̄m sanctum in die pẽtecostes Act. 2. Potest etiam euangelicus predicator sumere de hoc exẽplum de Socrate thebano de quo dicit Hierony. ⁊ habetur in decretis. 12. q. 2. Socrates ille thebanus. homo condam ditissimus: cum ad philosophandum athenas ꝑgeret magnuꝫ auri pondus abiecit: nec putauit se posse ⁊ virtutes simul ⁊ diuitias possidere ⁊c. Hãc ergo sanctitatem ⁊ perfectionem habuit excellenter beatus Marcus: quia sicut apostoli fuerunt obligati ad tria vota religionis vt dicit Tho. 22. q. 83. sic ⁊ ipse ⁊c.

¶ Quartum est mittentis auctoritas. Ro. 10. Quomodo predicabunt nisi mittantur? Item Heb. 5. Nec sibi quisqꝫ sumat honorem sed qui vocatur a deo tanqꝫ Aaron. Debet autem mitti ab homine habente auctoritatem mittendi vel a deo. Dicit tamen tex. in. c. Cum ex iniuncto: de hereticis. ꝑ q dicit se missum a deo nõ debet sibi credi nisi hoc probet miraculo vel scriptura prophetica. Miraculo quidem: sicut fecit Moyses coram filijs israel ⁊ Pharaone Exo. 4. Scriptura vero prophetica: sicut fecit Jo. baptista qui dixit. Ego vox clamantis in deserto sicut dixit Jsa. ꝓpha Luc. 3. Mar. i. ⁊ Jo. i. Hanc etiam habuit beatus Marcus: quia fuit missus ad predicãdum a principe apostolorum Petro. Primo Aquilegiaꝫ postmodum Alexandriam. in quam intrando solutum est calciamentum suum. Nota ergo ꝑ apostoli portabant calciamenta: sicut etiam legit̃ de Bartholomeo. Nam ⁊ christus videtur habuisse calciamentum: iuxta illud Mat. 3. Cuius non sum dignus vt soluam corrigiam calciamenti eius ⁊c. Dic hystoriam. ergo opus fac euangeliste.

¶ Quintum est ordinis dignitas. Debet. n. predicator euangelicus esse sacerdos ex ordinatione ecclesie. de qua habetur. 16. q. i. Adijcimus: qꝫuis Philippus diaconus ex sp̄us sancti auctoritate predicauerit: vt legitur Act. Hinc colligitur ꝑ femina non debet predicare: vt dicit tex. 23. di. Mulier. Sed nunquid diaconus potest predicare? videtur ꝑ sic. 25. di. Perlectis. Sed dic ꝑ ibi predicare ponitur pro legere: vt dicit. Glo. in predicto. c. Adijcimus: vbi etiã subdit dicens. ꝑ subdiaconus potest predicare quia prelationem ⁊ curam aiarum habere potest. de eta. ⁊ quali. Preterea. Predicat ergo ratione prelationis sed non ratione ordinis: quia locum sacerdotis obtinet. Di. 95. in fine ẽm Glo. sed contra id ꝑ dicit de muliere vr̃ tex. in. c. Mulier. 23. Di. Ex h̃ infertur ꝑ non potest predicare aliquis ante. 25. annum: quia ante tale tempus nõ potest quis ordinari sacerdos: vt dicit tex. in Cle. Generalem: de eta. ⁊ quali. Nec potest circa etatem ordinandi ep̄s dispensare: vt dicit ibi Glo. Jo. an. Hoc etiã habuit beatus Marcus. Fuit enĩꝫ sacerdos ⁊ veteris

testamenti sm legem mosaycam: et non sm legem euangelicam. Quamuis .n. sibi pollicez et humilitate preciderit ne ad ordinem sacerdotij posset humano iudicio promoueri. Nihilominus dispositio dei et auctoritas beati Petri preualuit. qui ipm Alexandrie Epm destinauit. et postea fuit sacerdos. Alioquin eps esse non potuisset: vt legitur et notat in c. Ex litis: ex de excessib9 prelatoz in Glo. Est tn notandum q vt dicit sctus Tho. 22. q. 185. ar. 2. ad tertiu. Credibile est euz hoc fecisse ex instinctu spus sancti sine quo non licet alicui sibi manus inijcere sm Tho. et concorda lex ciuilis idem disponens. Naz vt dicit tex. in. l. Liber homo. ff. ad. l. acquil. Nemo est dns membroz suoz. Item lex canonica dicens q siquis clericus seipm ex iracundia verberat. incidit in canone late sententie excoicationis. de qua in. c. Sigs suadente diabolo. 17. q. 4. et hoc not. extra de sen. ex. Contingit: lo primo.

Sextum est constantie firmitas: vz. vt no timeat recta loqui presertim ea que sunt necessaria ad salutem alicuius psone pretextu Unde Greg. in pastorali et habetur in decretis. 43. di Sit recta. Sit rector discretus in silentio. vtilis in verbo. Ne aut tacenda proferat. aut pferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem detrahit: ita in discretum silentium eos qui erudiri poterat in errore derelinquit. Sepe nanq rectores improuidi humanam amittere gram formidantes. lo qui libere recta ptimescunt. et iuxta veritatis vocem nequaq iam gregis custodie pastoz studio sed mercenarioz vice deseruiunt. qr veniente lupo fugiunt dum se sub silentio abscondunt. Hinc nanq eos p pphetam dns increpat dices in Isaia. Canes muti non valentes latrare. Hec ille. Uide vbi hn de hoc. Hanc constantiam habuit beatus Marcus: qr postq iuit Penthapolim post bienium cum firma constantia reuersus est Alexandria: qrtumcuq sibi agnosceret insidias mortis esse paratas et c. Hic hystoriam.

Septimum est patientie virtuositas. ps. Bene patientes erunt vt annuncient. Unde Apostoli per mundum predicantes multa verbera. multa conuitia. multas contumelias patiebantur: iuxta illud dni. In mundo pressuraz habebitis Jo. 14. Sed ipsi nihilominus ibant gaudentes: qm digni sunt habiti pro nomine Jesu contumeliam pati. Act. 5. Hanc etiam patientiam perfecte habuit beatus Marcus et c. Hic eius martyriu ergo bene opus fecit euangeliste. Amen.

In festo sancte Cite virginis.

Sermo vnus.

Mulier times deum: ipsa laudabitur. Prouer. vlt. c. Quamuis verba proposita de qualibet muliere deum timente dici possint: tamen spaliter appropzio illa sancte Cite virgini gloriose: de qua hodie sermo nobis erit. quia hodie fit festum de ea. Salutetur virgo maria et c. Pro declaratione verboz thematis et introductione materie predicande. Notandum q sm q sacri doctores theologi dogmatizant. septe sunt timoris differentie que in sacra pagina inueniuntur.

Primus est timor naturalis.
Scds est timor humanalis.
Tertius est timor mundialis.
Quartus est timor seruilis.
Quintus est timor inicialis.
Sextus est timor filialis.
Septimus est timor reuerentialis.

Et de sexto vel septimo potest et debet intelligi thema: duz dicit. Mulier. i. sancta Cita ti. deum. Primus timor no est bonus neq malus bonitate vel malitia moris. Scds et Tertius sunt mali. Quartus et Quintus sunt boni: sed no sufficientes ad salutem. Sextus et Septimus sunt boni et ad salutem sufficientes.

Primus ergo timor est naturalis: quando homo timet aliquid nociuum vere vel putatiue ipsi nature: et df timor naturalis. Naturaliter .n. timet qlibet maluz pene. vt infirmitates. pditiones bonoz loffcioz. et morte. Obiectu ergo huius timoris est malum pene. Unde. i. Jo. 4. Timor penaz hz s. pro obiecto. Talis et timor fuit et in xpo q timuit morte Mar. 14. Cepit Jesus pauere et tedere. Talis et timor cois est oibus hoibus: et iste timor est indifferes: qr nec meritorius nec demeritorius sm se: nisi impef

a volūtate quādo ratio suadet. Sic fuit in xp̄o q̄n timuit in morte vt supra dicitur. q̄a in naturalibus neq̧ meremur neq̧ demeremur. Nō est virtuosus q̄z non ex electione procedit. neq̧ rursus est vitiosus q̄z nature artifex nihil vitiosum instituit.

¶ Scd̄s est timor human⁹. Accipitur hic humanus in malam p̄tem: sicut ꝛ ibi. Cum enim sit inter nos zelus ꝛ contentio. nonne carnales estis ꝛ s̄m hoiem ābulatis. i. Cor. 3. Quo timetur ꝯrium carnis: puta mors vel alia lesio corp̄is. intantū ꝙ delinquitur ꝛ peccatur potius q̄̄ hec lesio incurratur. Hoc timore timuit petrus mortem propter quā vitandam voluit potius xp̄m negare. ꝛ elegit hoc timore ductus potius fidez q̄̄ vitam perdere corporalem. ꝛ ideo peccauit moraliter. Sic offendunt hodie multi hoc timore arctati. Sicut si aliquis captus a saracenis timens ne occidatur ab eis: negaret fidem xp̄i. Sic si propter infirmitatē tuam vel filij tui ꝑpter quā times mortem incurrere recurris ad diabolum. faciendo fieri incantationes ꝛ artes magicas. Et sic vt fugias mortem corp̄is incurris aīe mortem. O quot hodie obcecantur hoc timore. Et vide quāta cecitas. Nam mors corp̄is euitari nō potest sed differri. Q̄d enim differt non aufertur. ꝛ tamen q̄libet fugit eam maxime q̄n est pestis i ciuitate ꝛc̄. Dic pratice. Sed mortem aīe que euitari potest. pauci fugiunt. Si leo intraret ciuitatem vel lupus q̄libet fugeret. quilibet clamaret: sed multi sunt in ciuitate leones ꝛ vrsi sp̄ūales: q̄ deuorant aīas. ꝛ nullus fugit. nullus clamat Dic cōtra meretrices que stant in hospicijs vel in apothecis ad vendendum: vt vēdāt res hoibus ꝛ aīas diabolo. Infirmatur q̄s statim querit medicū corp̄is. sed infirmat in aīa nunq̄̄ curat. Isto aūt timore dicunt qui non obseruant ieiunia ordinis. ꝛ alia cerimonialia propter corp̄is debilitatem vitandam. cum tn̄ paucis nūmisq̧ natura cōtēta sit. Satis est populis fluuiusq̧ ceresq̧. Contra hos conuenit illud Job. 6. Qui timet pruinam: irruet super eos nix. Isto 2⁹ timore ducti multi retrahuntur ab ingressu religionis. vel ingressu ab obseruantia religionis. timentes ne deficiant: presertim q̄s vident aliquos ingredi religionez. ꝛ postea exire. Sed non debet quis timere ingredi apostolicum statum: timore iude. Vide. O magna cecitas. Nunquid mercator cessabit a mercancijs: quia videt aliquos perdere vel submergi vel derobari ꝛc̄: Nunquid cessabit armiger quia videt multos armigeros occidi in prelio: Cur timor hic non terret latrones: Cur non nauigantes: Cur non pro mundo laborantes: Solum religiosos aut religionem ingredi cogitantes terret. Magna cecitas est hominibus. Ideo dicitur Job. 6. Qui timent pruinam ꝛc̄. vt supra. Pruina significat penitentiam que fit in hac vita. Nix vero significat penam infernalem. Ps. Pluet super pecca. Ignis. sulphur. nix ꝛc̄. ꝛ spiritus procel pars calicis eorum ꝛc̄. ꝛ sic in similibus: quia talis timor non excusat te quia potius debet homo omnia mala pati q̄̄ peccato consentire. Extra quod metus causa. c. Sacris. Et in decretis. l. di. c. Presbyteros. Talis ergo timor malus est. Nullus enim timor potest esse cadens inconstantem virum. quo ad peccatum perpetrandum. Ideo christus ropro bat hunc timorem di. Nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. Sed potius eum timete qui potest ꝛ animam ꝛ corpus perdere in gehennam Mat. 10. ꝛ Luc. 12. vbi sic dicitur. Dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab hijs qui occidunt corpus ꝛ post hec non h̄nt amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis. Timete eum qui postq̄̄ occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis hunc timete. Nota Nolite timere. s. taliter vt ex isto timore faciatis contra deum: quia sic est timor humanus. alias esset timor naturalis. de quo supra ꝛc̄.

¶ Tertius timor est timor mundanus quo timetur amissio rerum mundi que nimis amantur: propter quas potius peccatur q̄̄ amittantur. Iste autem timor procedit ex nimio appetitu rerum temporalium. Unde Grego. 31. morali. Quisquis enim exteriora que ꝛ nolenti subtrahuntur appetit:

sua se sponte extraneo timori substernit. In
fracta autem virtus est concupiscentie ter-
rene contemptus. Et sic quilibet timor ex
amore procedit: iuxta illud. Estq; timoris
calcar amor. Hoc timore ducuntur qui pro
pter furtum excommunicantur ⁊ potius vo
lunt excommunicationem pati q̃ revelare:
timentes ne perdant famam vel res: ⁊ po-
tius volunt perdere animam q̃ rem vel fa
mam: sed promitto tibi ꝙ in fine perdes
vtrunq; ⁊c. Sicut siquis vnam rem ⁊ ne-
scit quis furatus sit eam. timens ne illam
perdat recurrit ad diuinatorem vt iudicet
ei furem: ⁊ sic ne perdat rem vult perdere
animam ⁊ offendere deum. Sic si aliquis
debitor conuenitur in iudicio a creditore
ei delato sibi iuramento. iuret se nil debere
vel non tantum ⁊c. peccat mortaliter. Ta-
lis timor est malus. O quot prosternit ⁊
detrudit in infernum iste timor. Et vnde
procedunt furta. vsure. rapine. symonie. ⁊
alie vsurpationes. periuria. nisi a timore ne
deficiant sibi temporalia: De hoc ergo ti-
more dicitur in. ps. Ibi trepidauerunt timo
re vbi non erat timor. i. ratio timoris. Iste
timor inducit iudicem ad ferendam iniu-
stam sententiam: ne. s. displiceat vni parti.
Iste timor inducit aduocatos ad patroci-
nandum pro causa iniusta. Item inducit
barbitonsores ad radendum in diebus fe-
stiuis. ⁊ sutores ⁊ corbiserios ⁊ aromata-
rios ad vendendum medcias corruptas:
ne: scilicet perdant. Item mercatores
ad vsuras ne perdāt ⁊c. Item curiales
ne perdant fauorem ⁊c. Ideo dicit spiri-
tus sanctus homini Eccli. 7. Noli querere
fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere ini
quitates: ne forte extimescas faciem po-
tentis: ⁊ ponas scandalum in agilitate
tua ⁊c.

¶ Quartus timor est seruilis quo tantum
pena timetur. De quo dicit Aug⁹ Regnat
in eo peccandi voluntas. ⁊ sequeretur opus
si speraretur impunitas. Et hic timor est
quidem a spiritu sancto: sed non cum spiri-
tu sancto. i. cum gratia spiritus sancti gra-
tum faciente. Iste timor bonus est ⁊ vti-
lis per quem fit paulatim consuetudo iusti
tie. Non autem sufficit ad salutem timor
iste: licet sit salutis principium ⁊ origo. Vn
de si tantum timore inferni quis fleret ⁊ de
peccatis doleret ⁊ sic ex hoc mundo migra-
ret: profecto damnatus esset. Unde dicit
textus Aug. in. c. Qui ex timore. Extra de
regulis iuris. Qui ex timore facit precep-
tum aliter q̃ debeat facere: ⁊ ideo iam non
facit. Glo. qui ex timore seruili. Nota exem
plum de illo scolari qui dum esset prope
mortem flebat vberrime. ⁊ tādem post mor
tem apparens socio. cum interrogaretur an
esset damnatus: respondit sic. Cumq; rur-
sus interrogaretur: quare cum sic amare fle
uisset. Respondit. Quia timore potius pene
q̃ amore dei fleuisset. De hoc ergo timore
dicitur. i. Io. 4. Timor non est in charitate:
sed perfecta charitas foras mittit timorē.
Iste ergo timor non sufficit ad salutem.
cum sit sine charitate: introducit tamen cha
ritatem. sicut seta filum. vt dicit Aug⁹ de
peniten. di. 2. Sicut seta.

¶ Quintus timor est initialis quo pecca-
tum timetur ⁊ dimittitur: partim amore iu-
stitie. partim timore pene. De quo Eccli. i.
Et. ps. iio. Initium sapientie timor domini.

¶ Sextus timor est filialis quo peccatum
timetur: non ratione pene sed ne homo a
sponso separetur. vel ne ipsum offendamus.
De hoc timore dicitur in. ps. Beatus vir
qui timet dominum. Et superuenit hic ti-
mor filialis cum charitate ⁊ excluditur ti-
mor seruilis: iuxta illud. i. Io. 4. Timor non
est in charitate sed perfecta charitas fo-
ras mittit timorem: quoniam timor penam
habet. ⁊ loquitur de timore seruili qui ex-
cluditur adueniente charitate. cum timore
filiali per quem culpa remittitur: iuxta il-
lud. Eccli. i. Timor domini expellit pecca-
tum. Nam qui sine timore est: non poterit
iustificari. Et dicitur filialis quia sicut boni
filij timent offendere patrem ne sibi displi-
ceant non quidem ratione pene: sic ⁊c.
Unde versus.

Oderunt peccare boni: virtutis amore.
Oderunt peccare mali: formidine pene.

Quinimo magis debemus timere deū q̄ꝫ
patrē carnalem incōparabiliter. nō solū q2
maiorem penā pōt nobis deus inferre q̄ꝫ
pater ꝙ ptinet ad timorē seruilē: sed q2 ma
ius bonū pōt nobis ꝯferre. Itē q2 magis
sibi tenemur q̄ꝫ patri: quia plus facit nobis
deus q̄ꝫ pater. Quid facit pater aut mater
in generatiōe filij: nisi actū turpem ꝛc. ꝛ re
cedunt. sed deus format corpus. liniat mē
bra. componit organa. creat aīam ꝛ infun-
dit ꝛc. Ideo Iob. io. Manus tue dñe fece-
runt me ꝛ plasmauerūt me totū in circuitu.
Et infra. Nōne sicut lac mulsisti me: ꝛ sicut
caseum me coagulasti? Pelle ꝛ car. vestisti
me: ossibus ꝛ neruis cōpegisti me ꝛc. Item
deus ꝯseruat nos in vtero ne suffocemur.
Facit nos nasci de vtero: tribuit lac ma/
tri ꝛc. Ipse ergo deus ē magis pater noster
q̄ꝫ parētes carnales. Vñ Mat. 23. Patrez
nolite vocare vobis sup terrā: vnus est eniz
pater vester q in celis est. s. q̄ꝫtū ad forma
tionē corporis ꝛ creationem aīe. Hoc ergo
timore filiali debemus ipsum timere: q2 sic
beati erimus: iuxta illud ps. Beati omnes
qui timēt dñm. Glo. timore filiali. Itē alibi.
Dedisti hereditatē timentibus nomen tuū
dñe ꝛc. Sed hodie pauci hunc timorē hñt:
q2 plus timet hodie homo q̄ꝫ deus. Plus
timetur pditio vnius ducati q̄ꝫ pditio para
disi. Plus obeditur preconi regis vel dñi
q̄ꝫ xp̄i. Ideo cōqueritur deus ꝯ nos dicēs.
Filius honorat patrē ꝛ seruus dñm suuz.
Si ergo pater ego sum: vbi honor meus?
Et si dñs ego sum: vbi est timor meus dicit
dñs exercituum Mala. i. c. Nota hic quā-
tum timet homo seu sine rex siue impator
mare turbatū qñ nauigat ꝛc. ꝛ tñ vna crea
tura dei est: quātum ergo dꝫ hō timere deū
qui est creator. dñs ꝛ preceptor oīs creatu-
re? Ideo Iere. io. Quis nō timebit te o rex
gentiū? Quātū aūt iste timor excellentem
faciat hoīem: pbat scriptura dicens. Quaz
magnus qui inuenit sapientiā ꝛ scientiam:
sed nō est sup timentem deum. Timor dei
sup oīa se supposuit. Btūs homo cui dona-
tum est habere timorē dei ꝛc. Eccli. 25. ꝛc.

¶ Septimus timor est reuerentialis: quo
nō iam peccatum timet sed pater in reue-
rentia habet. hic oīa facit ad honorem pa-
tris. Et timor iste retrahit hominē ne velit
equari illi quē reueret: sicut si rex veniētis
vellet sedere in scāno tuo. tu statim surge/
res. nō quidē timore pene nec culpe. sed ti
more reuerentie. Hic timor fuit ꝛ est in xp̄o
erga patrem: iuxta illud Replebit eum spi
ritus timoris dñi Isa. xi. Itē etiam angeli
timent isto timore: iuxta illud Tremunt vi
dentes angeli versa vice mortaliū ꝛc. Oēs
alij timores deficiunt. ꝛ iste solus remanet
in patria: iuxta illud Timor dñi sanctus p
manet in seculum seculi. Hoc ergo timore
timet nunc deum btā Cita in gloria exi/
stens. In vita vero presenti existēs timebat
timore filiali: ꝛ ideo merebatur tunc lauda
ri. sicut in themate dr. ꝙ in presenti vita be
ata Cita deum timore filiali timeret. osten-
dit quadruplici signo.

¶ Primum signum est castitas virginalis.

¶ Scdm est charitas diuinalis.

¶ Tertium est beniuolentia ꝓximalis.

¶ Quartum est pseuerantia finalis.

Primum ergo signum est ꝛc. Nota tri-
plicē castitatem. s. matrimonialis: ꝛ hec est
bona. Vñ vt dicit. 31. Di. Nicena sinodus.
Pannutius honorabiles ꝯfessus est nupti
as ꝛ castitatem: dicens esse cum ꝓpria cōiu
ge ꝯcubitum. Scda castitas est vidualis et
hoc est melior. i. Tim. 5. Viduas honora: q
vere vidue sunt. Et. j. Nam que in delitijs
est: viuēs mortua est. Tertia est virginalis
ꝛ hec est optima. Vñ Beda. Bona est casti
tas ꝯiugalis. melior ꝯtinētia vidualis. Op
tima pfectio virginalis. Hec ergo preciosissi
ma est quāto rarissima. Unde Apoc. 3. Ha
bes pauca noīa in Sardis: qui nō coinqui
nauerūt vestimēta sua. ꝛ ambulabūt mecū
in albis q2 digni sunt. Notā Sardis fm in
terptationem hebraicam interpretat princi
patus pulchritudo: et significat virginitatē
que in gradibus castitatis obtinet principa
tum: vt dixi. Hoc ergo. i. virginū sunt pau-
ca noia q2 pauci sunt veri virgines. que nō
coinqnāt vestimenta sua. i. corpora sua luto
luxurie. Et paucissimi sunt qui vel mēte nō
sint coinqnati. Ideo subditur. Et ambula
bunt mecum in albis. i. in vestibus in noie.
Hanc ergo virginitatē excellenter habuit
btā Cita. Vñ nō casualiter sed diuino pre
sagio ꝛ nutu vocata fuit Cita que idem si-
gnificat ꝙ virgo: q2 virginitatē pura mente

seruatura erat. Nota hic de eius humili ori
gine ⁊c. quia vt dicitur .i. Cor. i. Videte vo
cationem vestram fratres: quia non multi
sapientes s͠m carnem non multi potentes.
non multi nobiles. sed que stulta sunt mun
di elegit deus vt confundat sapientes ⁊ in
firma mundi elegit deus vt confundat for
tia ⁊c. i. Cor. i. Quia autem difficile est sine
maxima diligentia virginalem munditiam
conseruare: ideo cauebat diligenter ne per
ianuas sensuum suorum aliquod noxium
in domum conscientie introiret. Unde ser
uabat oculos ab illicitis aspectibus. sciens
illud quod Jeremias in persona peccato
ris loquens ait. Oculus meus depredatus
est aiam meam Tre. 3. Unde ⁊ Aug. in re
gula ⁊ habetur in decretis. 32. q. 5. Nec solo
tacito affectu: sed aspectu quoq͡ ⁊ affectu
appetitur ⁊ appetit concupiscentia femina
rum. Nec dicatis vos habere aios pudicos
si habeatis oculos impudicos: q2 impudi
cus oculus impudici cordis est nuncius.
Seruabat aures a variorum verborum ⁊ detra
ctionum auditu: delectabatur vero verba
dei audire: vtpote philocapta de deo: iuxta
illud. Qui ex deo est verba dei audit Jo. 8.
Seruabat os ab inhonestis verbis ⁊ sermo
nibus ociosis: sciens illud. Corrumpunt bo
nos mores colloquia mala. i. Cor. 15. Serua
bat gustum a cibo ⁊ potu inordinato: sciēs
q͡ gulla m͠r sit luxurie: ⁊ econtra Sine cere
re ⁊ bacco friget venus: ⁊ impossibile esse si
ne abstinentia continentiam conseruare: q2
ex vicinitate membrorum cognoscitur vicini
tas vitiorum: vt ait Hiero. Denique totum cor
pus magna penitentia affligebat vt humi
lius aie deseruiret: vnde coctum q͡d raro cō
medebat. Aquam solam sepe bibebat. Fa
cies eius pallebat abstinentia: sed mens di
uinis desiderijs estuabat. Sepius dormie
bat in terra: semper nudibus pedibus am
bulabat. Funem circa lumbos sup nudam
carnem portabat. q2 tam valide stringeba
tur q͡ sicut post mortem eius cōptum est ca
ro excreuerat sup funem ⁊ in locis pluribus
apparebat caro lacerata. Nota etiaȝ hic q͡
semel dum puella in domo patroni mora
retur: tentata fuit a quodam patroni cōfa
mulo. cuius vultum se defendens lacerauit
⁊ nimis a deo tenuit: q͡ de cetero amplius
non ausus est facere. Moraliter sic debent
facere mulieres: quia pro castitate seruanda
debent se omni periculo eximere: ⁊ si pro
prie non suppetunt vires acclamare sicut
Susanna fecit Dan. 13. Unde etiam si cleri
cum aggredientem verberaret mulier non
esset excommunicata: quia vim vi repellere
licet. ff. de iusti. ⁊ iure. l. Ut vim: cum mode
ramine tamē inculpate tutele. l. i. C. Unde
vi: ⁊ hoc notant canoniste in. c. Si vero. i. §.
Si vero clericum: de sen. exco. Nota contra
illam monialem que cum violata fuisset a
quodam viro: ⁊ abbatissa eam redarguens
obiurgasset cur non clamasset: respōdit. Ne
frangerē silentium. Item nota contra illam
mulierem in cuius domum intrauit quidaȝ
philocaptus de filia sua causa fornicādi cū
ea. Cui mater ⁊ filia consenserunt timore
mortis: quam ille matri minabatur: sicut ip
samet m͠r mihi retulit ⁊c. Et sic p3 primū.
¶ Scd͠m signum timoris filialis eius est
charitas diuinalis. Nam feruentissime deū
ardebat adeo q͡ sepius in oratione posita
a corporeis sensibus raperetur. Interdum
post multas lachrymas subleuatis in celuȝ
oculis. videbatur sibi interesse agminibus
angelorum. Ut autem vacaret contempla
tioni quietius inquirebat solitarium locum
infra domum: ⁊ ibi frequentius pernocta
bat. vbi ab hijs qui domi erant sepe tanta
lux videbatur in nocte: quasi sol fulgentis
simus oriretur. ex quo innuebatur q͡ ibi au
ctor luminis christus vel angeli ipsam con
solabantur. Surgebat omni nocte ad ma
tutinas. ⁊ quando poterat ibat ad eccle
siam sancti Frigdiani que sita erat prope
domum suam: vbi cum magna deuotione
matutinarum officium audiebat. ⁊ cum ma
gnis lachrymis ⁊ gemitibus. Denique ad cru
cifixum tanto estuabat ardore vt tota ad
eius aspectum liquefieret. vnde ante cruceȝ
quandam que pre vetustate in diuersorio
cymiterij prefate ecclesie posita erat. sepius
orans liquefiebat in amore ipsius. ⁊ domi
nicam passionem ordetenus recensebat. nec
poterat ab ipsius contemplatione auelli. Et
cum obiurgationibus custodis ecclesie. Sic
etiam erat vehementer intenta circa cele
brationem festiuitatum ⁊ ecclesiarum visita
tionem. Unde cum semel in festo Magda

sene accederet ad ecclesiam suam que sita
erat in solitudine q̃dam que cerbaria nu̅cu
patur que distat a ciuitate Luchana ꝑ de-
cem milliaria. applicuit illuc in fine dei. post
posito metu guerre que tunc erat inter lu/
chanos ⁊ pisanos: adeo vt plerisq; expolia-
retur in via. Cu̅ ergo bt̃a Cita applicuisset
illuc. inuenit fores ecclesie clausas propter
guerrã. Cu̅q; ibidem se posuisset sub diuo
adorandum cum cereo in manibus. que̅ ad
honorem gloriose Magdalene portauerat
accendendu̅. intm̅ ibide̅ oro̅ni vacauit pre
foribus. donec pre lassitudine corpis dormi
re incepisset. Interim cepit magna te̅pestas
ventorum ⁊ pluuiarum excrescere. demum fa-
cta aurora surrexit virgo a somno. ⁊ inuenit
portas ecclesie apertas nullo ibi existente ⁊
cereum in manu eius accensum. At illa ec-
clesiam ingrediens orationi vacabat. quam
orantem sacerdos ecclesie cum pluribus ad
ueniens repperierunt. admirantes de tãto mi
raculo. Aliud etiã miraculum. Nota q2 cu̅
quadam vice ipsa iuisset ad visitandum ec-
clesiã sancti Petri ad gradus. que est vltra
ciuitatem pisanam quinq; milliaribus ꝟsus
mare: tandem completa visitatione reuerte
batur Luchas. Cu̅q; a pluribus inuitaret
hospitio vtpote pre itinere lassa ⁊ confecta
ieiunio non acquieuit: sed continuabat iter
suum non trepidans noctem nec corporis
lassitudinem. tandem pre nimia lassitudine
fatigata ⁊ fame deuicta. prope fontem que̅
dam pausauit circa primum gallorum cantu̅.
Cu̅q; pene iam caro lassa deficeret cepit os
modica aqua perfundere. Et ecce apparuit
ei beata virgo in forma mulieris honeste
salutans eam ⁊ dicens. Vultis ne venire ⁊
redire? qua voce audita tãta fortitudo cor
poris ⁊ consolatio mentis secuta est. ꝙ Re̅
dit. Libenter volo venire. Euntes ergo pa-
riter de nocte peruenerunt ad pontem que̅
dam cuius ianua more solito clausa. vltro
aperta est eis. Et transeuntibus illis iteru̅
vltro clausa est. deinde venientibus eis ad
portam ciuitatis Luchane inuenerunt eam
clausam sed statim vltro aperta est eis. Et
cum venissent ad domum cum clamasset ad
ianuam domus ⁊ fuisset aperta: virgo glo-
riosa Maria statim disparuit. O felix ancil
la christi que meruit virginis gloriose hono
ri comitatu ⁊ colloquio consolari. Alia vi
ce dum aduesperascente die sabbati iret ad
ecclesiam sancti Angeli ad montem: que di
stabat a ciuitate Luchana sex milliaribus.
cum iret pedester ⁊ tardo gressu: preuenit
tamen illum equestrem qui quasi currendo
preibat.

¶ Tertium signum ⁊c. beniuolentia proxi-
malis. Nam erga proximos mirabilem be-
niuolentiam gerebat. adeo ꝙ totis viribus
nitebatur anteq̃ pretermittere pauperem
quin ei elemosynam prout poterat largire-
tur. cuius beniuolentie merito diuina boni
tas dignata est miraculorum testimonia
perhibere. Unde semel cum pauper peteret
elemosynam ab ea illa vero anxia non ha-
beret in promptu quidnam necessitate̅ pa-
tienti tribueret. premeditata parumper qd
nam posset illi tribuere. hausit aquam de
puteo ⁊ sibi dedit. Sed o mirabilis deus
statim aqua in vinu̅ conuersa est. adeo ꝙ
pauper bibens dixit. Nunq̃ se tale ⁊ tam
suaue vinum bibisse omnibus diebus vite
sue. Sic etiam diligentissime studebat cir-
ca pauperum curam ⁊ infirmorum vt sibi
cibaria vestesq; subtraheret ⁊ pauperibus
⁊ egenis captata opportunitate largieba-
tur: quos etiam sepius personalr visitabat.
Semel etiam tempore famis euacuauit ar
cham domini sui plenam fabis vt pauperi-
bus subueniret: qui ad ipsam tanq̃ matre̅
recurrebant. Postmodum vero cum domi
nus hoc nesciens fabas illas vendidisset.
inuenta est archa plena fabis sicut erat pri
us. hoc deo operante in sue testimoniu̅ san
ctitatis. Hic totum exemplum. Mulier ergo
timens ⁊c.

¶ Quartum signum est ⁊c. perseuerantia fi
nalis. Quid enim prodest naui totum iter
egisse. ⁊ per varios casus innumerasq; ꝑcel
las cucurrisse. si cum est prope portum rum
pitur ⁊c? Quid prodest eunti romã si vsq;
ad romam sospes veniens cum in porta pe
dem habet occiditur? Quid prodest agri-
cole si arbores fructifere dum tempus ma-
turationis aduenerit arescunt ⁊c? Unde
Ber. dicit ꝙ inter ceteras virtutes sola per
seuerantia coronatur. Mat. 10. ⁊ 24. Qui
autem perseuerauerit vsq; in finem: hic sal-
uus erit. Beata ergo Cita semper perseuera
uit in sanctitate vite vsq; ad mortem. No-
ta hic de beato fine eius. Cum enim vitam

sanctissimam duxisset vsqꝫ ad sexagesimuꝫ circiter annum cepit infirmitate quadam infirmari. qua ingrauescente membra tenuia ad lectum deducta ceperunt a suo vigore deficere: tandem oculis ⁊ mente eleuatis in celum manibus cancellatis. sacramentorum ecclesiasticorum robore premunita. nulla doloris vel angustia vestigia preferēs migrauit ad dominum. circa annos domini M.cc.78. In cuius sanctitatis testimoniuꝫ dignatus est dominus tria signa monstrare. Primo quia in obitu eius stella preful gida quam nec solis claritas occultabat apparuit. Scd'o quia eadem hora pueri nullo reuelante sed diuino nutu inspirante clamare ceperunt dicentes. Eamus eamus ⁊ curramus ad ecclesiam sancti Frigdiani quia mortua est sancta Cita. Tunc concursus populi ꝗꝫ maximus aduenit. adeo ꝙ ecclesia sancti Frigdiani ⁊ claustrum pergrāde non caperet personas illuc continue aduentantes: ita vt etiam platee adiacentes adimplerentur. nec potuit corpus per multos dies tradi ecclesiastice sepulture ꝓ multitudine populi ipsum certatim contingere cupientis. Tertio quia multa miracula diuina bonitas operata est meritis sancte sue. Nam ceci illuminati sunt. Claudi gressum receperunt. curui eriguntur. febricitantes sanantur. ⁊ multa alia miracula facta sunt. Ultimo nota miraculum de suspenso eius meritis liberato: quod contigit in ciuitate Capue ⁊c. Mulier ergo timens deum ipsa laudabitur. Deo. Gratias. Amē.

¶ Item in festo sancti Petri marty. ordinis predicatoꝝ. Sermo vnus.

Coronabitur qui legittime certauerit. 2. Timo. 2. Pro declaratione sciendum ꝙ anteqꝫ primi parētes nostri trāsgressi essent mandatum dei nullum inimicum habebant: quia sicut voluntas eorum erat subdita deo per virtutem originalis iustitie. sic sensualitas rationi. ⁊ corp⁹ anime. ⁊ animalia homini. Hec est rectitudo in qua creatus est homo. De qua Eccl's. 7. Deus fecit hominem rectum. Post transgressionem autem mandati: incurrit repugnantiam sui in seipsum. ⁊ animalium rebellionem ⁊c. Nam statim deserente eos gratia de corporum suorum nuditate confusi sunt. ⁊ senserunt motum inobedientis carnis sue tanqꝫ reciprocam penam inobedientie sue: ꝭm Tho. in parte. i. q. 95. articu. i. Et etiam animalia fuerunt rebellia homini post peccatum in penam peccati: ꝭm Tho. in. i. parte q. 96. arti. i. Ad idem vide Aug. i3. de ci. dei. Ideo Job. 7. Quare me posuisti me contrarium tibi: ⁊ factus sum mihimetipsi grauis? Et nota ꝙ hoc fuit iustissimum vt per que peccauit per hec ⁊ torqueretur Sap. xi. Sicut ergo ipse fuit rebellis deo: sic iustitia exigente creature facte sunt rebelles ipsi homini. Propter hoc dicitur Sapien. 16. Creatura enim tua tibi factori deseruiens exardescit in tormentum aduersus iniustos. Et tunc ergo incurrimus multos inimicos contra quos oportet dum sumus in via bellum cōtinuum exercere. Ideo dicebat Job Militia est vita hominis super terram: ⁊ sicut dies mercenarij dies eius Job. 7. Nota Mercenarij: qui si bene laborat premiatur quia coronatur in gloria ⁊c. ⁊ hoc in sero. i. in morte. Heb. 9. Statutuꝫ est hominibus semel mori. Et ponit hoc iudiciuꝫ Mat. 20. Cum autem sero factum esset ⁊c. Ideo dicit thema. Coronabitur ⁊c. Nota ergo ꝙ i hoc mundo habemus quinqꝫ bella in quibus vincentibus datur corona ⁊c.

¶ Primum bellum habemus contra intellectum nostrum: quod vincimus per simplicem credentiam.

¶ Scd'm bellum est cōtra volūtatē: ⁊ istud vincimus per humilem obedientiam.

¶ Tertium bellum est contra carnē: ⁊ istud vincimus per puram continentiam.

¶ Quartum bellum est contra diabolum ⁊ istud vincimus per claram seu veram sapientiam.

¶ Quintum bellum est contra mundum: ⁊ istud vincimus per firmā patientiam.

Omnibus hijs modis beatus Petrus fuit victor. Ideo dicit thema de eo. Coronabitur qui legittime certauerit ⁊c.

¶ Dico primo ꝛc. Bellum ꝯtra intellectum
nostrū declaro. Naturalis intellectus semꝑ
querit rationem rei mirabilis. Uñ dicit in
primo Metha. ꝙ Propter admirari cepe/
runt phi phari. Rō q: intellectus naturalit
appetit scire: scire aūt est rem ꝑ cām cogno/
scere: Et ideo semꝑ intellectus querit cām
reꝝ presertim mirabiliuꝫ. Et nunq̄ quiescit
intellectus donec ꝑtingat ad cognitionem
cāe effectuū quos cognoscit. Declara hoc
ꝑ Tho. i. 2. q. 3. art. vlt. Et pone exēpla i pra
ctica in qualibet scia. Itē exēplum in ecly/
psi solis. Ideo David. Mirabilia testimo/
nia tua: ideo scrutata est ea aia mea. Or
modo nihil tam extraneum ꝛ mirabile est
intellectu nostro q̄ȝ secreta fidei. Dat exem
plū de trinitate ꝛc. Itē de incarnatiōe chri
sti ꝛc. Item de sacramento eucharistie ꝛc.
Itē de resurrectione futura ꝛc. que videt
ipossibilis ſm naturā: ꝛ ideo intellectus no
ster naturaliter refugit credere. Ecce ergo
bellum intellectus in quo bello multi succū
bunt: sicut sunt illi qui aut nolunt oio cre
dere. aut dubitāt. Dubius aūt in fide: infi
delis est. de hereticis. c. i. Ideo scriptura. A
spicite in gentibus ꝛ videte ꝛ admiramini
ꝛ obstupescite: q: opus factū est in diebus
nostris. qd nemo credet cuꝫ narrabit Aba
cuc. i. Et loquit de ope fidei. Nemo credet:
supple nisi ꝑ gratiam spiritus scti. i. Cor. 12.
Nemo pōt dicere dñs iesus nisi in spiritu
sctō. Itē Isa. 53. Dñe quis credidit auditu
modo: De isto ergo bello habet victoria ꝑ
simplicē credentiā: dicēdo. Dñe intellectus
meus refugit credere ꝛc. sed q: vos dñe di
citis: ideo credam. Nā ꝛ parentibus meis
credo. qd sim filius eoꝝ: nō ergo minus de/
beo credere vobis in hijs que dicitis q̄ȝ pa
rentibus meis. Itē cuilibet artifici credit
de arte sua. Aristo. de phia. Galieno de me/
dicina. Iustiniano de legibus. Notario de
instrumento. Pellipario de arte sua: ꝛ sic
de singulis ꝛc. Cur ergo xp̄o nō credit ꝛc.
Stultus esset ille q nō crederet esse alia re
gna ꝛ alias ciuitates in mūdo preter suā:
eo q: nō vidit eas: cum ab alijs referatur
qui viderunt. Sic in ꝓposito: multi testati
sunt de alia vita eo q: viderunt ꝛ cogno/
uerunt eam: sicut xp̄s. patriarcha. ꝓphete.
apl'i. doctores. martyres ꝛc. Nota similitu/
dinem quā ponit Greg. in. 4. dialog. in princi
pio. Et Apl's. Destruentes oēm altitudinē
extollentē se aduersus sciam dei: ꝛ in capti
uitatem redigētes oēm intellectum in obse
quiū xp̄i. 2. Cor. 10. Et tali victoria datur a
deo corona. De qua Apoc. 12. Mulier ami/
cta sole: ꝛ luna sub pedibus eius. ꝛ in capi/
te eiꝰ corona stellaꝝ duodecim. Nota Mu
lier. i. aia. Amicta sole. i. xp̄o. vel. i. gloria. Et
luna. i. scia phie. Sub pedibus eius: q: non
curat de rōnibus phie in hijs que sunt fi/
dei. Ambr. Tolle argumenta vbi fides q̄rit
tur. Dic aliqua argumēta ſm regulas phie
presertim in sacramento eucharistie. Uide
in sermonibus de articulis fidei ſmo. 5. ꝑ. i.
Coloſ. 2. Uidete ne quis vos seducat per
phiam ꝛ inanem fallaciam ꝛc. Stellaꝝ. 12.
. i. 12. articuloꝝ fidei ſm ꝙ fuerunt. 12. apl'i:
qui articuli continētur in Credo: quorum
sex ꝑtinent ad diuinitatē. sex ad humanita
tem. Primū de diuinitate circa essentiam
dei. Credo in vnū deum. Scd's est circa di
uinitatem ꝑsonaꝝ. Tertius circa opus crea
tionis. Quartus circa opus iustificationis.
Quintus circa opus glorificationis aiaꝝ.
Sextus circa opus glorificationis corpoꝝ.
Circa humanitatem: primus est de incarna
tione. Scd's natiuitate. Tertius de morte.
Quartus de descensu ad inferos. Quintꝰ
de resurrectione xp̄i. Sextus de ascensione.
Uel dic ꝙ incarnatio ꝛ natiuitas sunt vnꝰ
articulus ꝛ tunc sextus articulus erit de ad
uentu ad iudiciū. De ista corona dicit Apo
stolus. Bonū certamen certaui cursum con
summaui fidē seruaui: in reliquo reposita est
mihi corona iustitie ꝛc. 2. Tim. 2. In isto
bello hūit victoriā btūs petrus martyr ꝛc.
Dic quō puer existens ꝯfudit patruū suuꝫ
dicens. Credo ꝛc. Item qū videbat corpus
xp̄i fidei calore succēsus orabat di. Dñe da
mihi gratiā vt moriar ꝓ te ꝛ ꝓ fide tua: si/
cut tu ꝑ me mortuus es. Desideriū aie tri/
buisti ei dñe ꝛc. Itē insistente eo semel in
qbusdā disputationibus ꝛ grauibus here/
ticoꝝ ꝯflictionibus: cepit mens eius postea
de aliqbus articulis ꝓpulsari: sꝫ ad oratio/
nem recurrens audiuit vocē di. sibi. Ego ro
gaui pro te petre vt nō defi. fi. tua: ꝛ con/
surgens a leui sopore sensit ꝯtinuo illū am/
biguitatis scrupulum recessisse. ideo pōt di/

cere cum aplo. Bonū certamen certaui cursum ꝯsumaui fidem seruaui ꝛc. vt. s. habet. Moralit dicatis quolibet mane ⁊ sero. Credo vt vincatis istud bellum ꝛc. Corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem ꝛc. Ro. io.

¶ Scdm preliū est ꝯtra ꝓpriā voluntatē: q₂ voluntas inclinat ꝯtra ea que deus mādauit. Licet enim deus mandata nobis dedit: tn̄ nō vult cogere liberū arbitriū. De⁹ ab initio ꝯstituit hoiem: ⁊ reliquit eum in manu ꝯsilij sui. Glo. i. in libertate arbitri. Eccl'i i5. In hoc bello multi succūbunt ꝛc. tam arduū est. Geñ. 8. Sensus ⁊ cogitatio humani cordis: ꝓna sunt ad malū ab adolescentia sua. Uictoria ergo habet per humilem obediētiam: dicendo. Dñe voluntas mea me inclinat ad supbiam ꝛc. q₂ vos precipitis humilitatē: ideo volo humiliari ꝛc. Sic de ira. de luxuria auaricia. ⁊ sic ḋ alijs. Qui amat aiam suam. i. voluntatē perdet eam. Et qui odit aiam suam in hoc mūdo: in vitam eter. custodit eam Jo. i2. Ex hac victoria meremur coronā. Auctas. Hoc h₃ ꝓ certo omnis qui colit te: q₂ vita eius si in ꝓbatione fuerit coronabitur Tob. 3. Btūs vir qui suffert tē. ꝛc. Jaco. i. In isto etiā bello btūs petrus habuit victoriā. Nō solum enim obediuit p̄ceptis dei: sed etiam ꝯsilijs euāgelicis. Si vis pfectus esse ꝛc. Mat. i9. Ideo intrauit ordinē predicatoꝝ. Dic quo modo ꝛc. Et q̄ꝫ humiliter obediēs fuit mādatis prelati custodiēdo portam. ⁊ reliqua officia faciēdo ꝛc. Et q₂ ipse obediuit deo: ideo deus obediuit sibi in miraculis. Hāc etiā excellentiam habet obedientia: vt pat₃ Josue. io. Nō fuit ante ⁊ postea tam longa dies: obediente dño voci hois ꝛc. Et Jo. 9. Siquis dei cultor est ⁊ voluntatem eius facit: hunc deus exaudit. Dic hic de miraculo eius qñ fecit obmutescere hereticū ꝛc. Item de nube miraculose adducta pro populi ꝯsolatione. Nota etia₃ qñ restituit pedem illi iuueni: qui preciderat sibi pedem cum gladio eo q cum sodē pcusserat matrem. Moraliter debetis obedire deo ꝛc. Ecōtra de ꝯtēnentibus obedire deo ꝛc. De quibus dicit deus ad Samuelem. i. Re. 2. Quicunq₃ honorificauerit me glorificabo eum: qui autem contēnunt me erunt ignobiles ꝛc.

¶ Tertium bellū est ꝯtra propriā carnem. Dic practice ꝛc. Ideo Gal'. 5. Caro concupiscit aduersus spūs. Spiritus aūt aduersus carnem. Sed vincitur per puram ꝯtinentiā vel penitētiam: sicut equus qñ ei aufertur annona humiliat ꝛc. al's proiciet te in lutum ꝛc. Ex hoc triumpho meretur homo coronam. Auctas. Sap. io. O q̄ꝫ pulchra est casta generatio ꝛc. Et sequitur. In perpetuum coronata triūphat. Nota Cum charitate: multi sunt casti cum timore perdēdi famam vel pene ꝛc. talis castitas non est pulchra. Mentem impudicā facere non casus solet: sed cū charitate qñ amore dei ꝛc. Sunt igitur qdam casti cum timiditate. i. pauore. Quidam cū tumiditate. i. superbia. Quidam vero cum charitate. Uide supra in sermo. beate Barbare: qui incipit Confitebor tibi dñe rex. p. i. Istam victoriā habuit beatus Petrus qui semper seruauit virginitatem cum magnis abstinentijs et asperitatibus. Unde cantat ecclesia. Carnē afflixit iugiter in labore multiplici: viam sequens humiliter patris sui dñici ꝛc. Propter hoc deus fecit sibi gratia₃ q tactu suo curabat infirmos ꝛc. Dic exemplum de filio dñi Gonfredis comitis qui patiebatur tantū tumorem gutturis q nec loqui poterat nec spirare: ⁊ ad tactū cappe beati Petri curatus est: ⁊ sic etiam de curatione patris eius ꝛc. Ideo. possumus dicere de eo. Omnis turba querebat eum tāgere: quia virtus de illo exibat. ⁊ sanabat oēs Luc. 6. Nota hic in miraculū de pāno tunice eius proiecto in ignem ⁊ nō cōbusto: sed potius ipse pānus ignem extinxit. Cum autem hereticus quidam pānum sue tunice in ignē proiecisset. statim combustum est. ⁊ hoc fuit in signum sue castitatis pro cuius virtute fuit conseruatus illesus ab igne luxurie. Moraliter ꝛc. Hec est voluntas dei: sanctificatio vestra. i. Tessa. 4.

¶ Quartum bellum est contra diabolum qui nunq₃ cessat ꝛc. Ideo petrus. Fratres sobrij estote ⁊ vig. i. Pe. 5. Uincitur autem per veram sapientiam dupliciter. Primo in se. Scdo in alijs. Primo in se expellēdo

tentationes diabolicas. Et ab aliis: sicut mi-
les qui bene custodit castrum meretur sa-
larium: sed plus meretur illis qui acquirit
regi alia castra ⁊c̄. Talis etiā victoria me-
retur coronā. Auctas. pascite qui in nobis
est gregē dei. nō coacte sed spontanee s̄m
deum: nō turpis lucri gratia sed volūtarie:
vt cum apparuerit Princeps pastor parti-
cipiatis imarcessibilē eterne glīe coronā. i.
Pe. 5. Jstam victoriā habuit btūs Pe.
Cū enim fuit magnus studuit in theolo-
gia ⁊ incepit predicare. O quot castra acq
siuit xp̄o. Primo enim custodiuit castrum
corporis sui. Dicit papa ꝙ nunq̄ peccauit
mortaliter. Vn̄ cantat ecclesia. Petrus flos
pulchritudinis ⁊ virtutis sacrariū: nullum
mortalis criminis sensit vnq̄ ꝯtagium. Ac-
quisiuit etiā multa castra xp̄o que erāt dia
boli. s. supbos. luxuriosos ⁊c̄. Dic hic exem-
plū de nube adducta ꝯtra estum solis qd
fuit in signū gratie quā predicando infun-
debat ꝯtra estum vitiorum. Dic hic etiā exē-
plum de illo heretico acutissimi ingenij: q
effectus est mutus ad orationē beati Pe
tri. Jtē dic exēplum de illo lusore ⁊ nomie
Roba: qui ꝓpter desperationem fuit effe-
ctus demoniacus: ⁊ tandē fuit liberatus in
vtroq̄ homine merito bti Petri martyris.
Jdeo cantatur de eo. Predicator feruid9
fidei zelator circuit intrepidus heresū dā
nator. vitiorum rigidus semp expugnator ve-
ritatis lucidus doctor ⁊ amator ⁊c̄. Mora
liter instruimur vt doceatis filios ⁊ seruito
res viam salutis ⁊c̄. Auctas. Rectorem te
posuerit: noli extolli. curam illorum habe. Et
infra. Et accipies coronā Eccli. 32. c. ⁊c̄.
¶ Quintum bellū est ꝯtra mundū: qui bel
lat ꝯtra nos infirmitatibus. pauptatibus.
⁊ aduersitatibus. Jdeo xp̄s. Jn mundo p̄s-
suram habebitis: sed ꝯfidite ego vici mun-
dum Jo. 16. Vincitur aūt p firmā patien-
tiā. Et hoc meretur coronā. Auctas. Esto
fidelis vsq̄ ad mortem: ⁊ dabo tibi coronā
vite Apoc̄. 2. Jstam victoriam habuit bea
tus Petrus: q2 fuit patiēs in martyrio ⁊c̄.
Dic eius martyrium. Et quō fluxit sanguis
de arboribus illius nemoris ⁊c̄. Et quomo
do quedam monialis d̄ tripulis apud flo-
rentiā vidit celum aptum. ⁊ xp̄m cum vir-
gine recipientes in celo beatū Petrum: ⁊
quō lāpades fuerunt accense diuinitus ⁊c̄.
Ad sancti Petri tumulū frequens lux de-
scendit ⁊c̄. Dic miraculum de quadā mulie
re flandrensi: que ter pepcrat filiū mortuū.
Cūq̄ iam 4° iam peperisset filiū mortuū:
meritis beati petri resuscitatus est ⁊c. ergo
coronabitur qui legitime certauerit. Sic ⁊
vos ⁊c̄. Dic vt expedit.

Deo gratias. Amen.

¶ Jtem in eodem festo sancti Petri martyris. Sermo. 2.

Coronabitur qui legittime certauerit. 2.
Tim. 2. ⁊ in epl'a hodier-
na. Introductionē mate-
rie predicande intēdo su-
mere ex quadā auctē Joānis in apocaly-
psi: Vn̄ nota ꝙ inter ceteras magnas reue
lationes quas xp̄s dedit btō Joāni: fuit
vna valde pulchra: quā ipse refert dicens.
Vidi celum apertum. ⁊ ecce equus albus.
⁊ qui sedebat super eū vocabatur fidelis
⁊ verax: ⁊ cum iustitia iudicat ⁊ pugnat.
Oculi aūt eius sicut flāma ignis. ⁊ in capi-
te eius dyademata multa Apoc̄. 19. Hanc
aūt reuelationem approprio beato Petro
martyri. de quo nobis hodie est sermo. Vn
de nota in hac auctoritate sex clausulas
in quibus summarie continetur tota vita
⁊ gloria eius.

Prima ergo clausula est dum dicit. Vidi
celum apertū. Jsta celi apertura significat
natiuitatē beati Petri martyris qua mi-
sit deus in mundū ipsum gloriosum ⁊ san-
ctissimum predicatorē pro ꝯseruatione fi-
dei xp̄iane ⁊ ꝯfusione heretice prauitatis
⁊ ꝯuersione peccatorum. Sicut enim si celum
aperiret: sicut qn̄ christ9 ē baptizatus Luc.
3. Celi aperti sunt super eum ⁊c. Fugarent
oēs tenebre ⁊ infunderet mundo magna
lux: sic p btūm Petrū fugate fuerunt tene
bre heresum ⁊ vitiorum. ⁊ infusa mundo no-
ua lux gratie. Jn cuius signū super locum

passionis eius sepe luminaria de celo de/
scendentia ⁊ ad celũ ascendẽtia visa sunt:
inter que duo fratres ordinis predicatorũ
apparuerũt. Unde cantat ecclesia. Magne
dies leticie nobis illuxit celitus. Petrus ad
thronum glorie martyr peruenit inclitus.

Scda clausula. Et ecce equus albus: hic
denotatꝛ eius pura virginitas. Nam equ⁹
significat corpus spũali comparatũ. Nam si/
cut equus regitur a milite: sic ⁊ corpus a
spũ. Super istũ equum bene equitauit: ⁊ di
rexit btũs Petrus. Sunt aũt tria necessa/
ria ad pfecte regendũ equũ. Primũ ẽ fre
num. Scdm est calcaria. Tertiũ sella. Ista
tria habuit btũs Petrus: qꝛ habuit frenũ
tẽperantie sine qua equus effrenatus dei/
cit hoīez in lutũ luxurie ⁊ in foueã inferni.
Unde de hoc latius. s̃. in sermo. bti Joãnis
euangeliste qui incipit Erat vir magnus
apud dñm suũ parte. 2. Item habuit duo
calcaria. s. calcar dextrũ amoris diuini: et si
nistrum timoris filialis. Itez tertio habuit
sellam virginitatis: ⁊ sic bene direxit equuz
suũ. Dicitꝛ aũt equus albus ꝓpter puritatẽ
conscientie: qꝛ non solum fuit imunis a car
nali contagio: sed etiam ab omni macula
peccati mortalis. Unde cantatꝛ Petrus
flos pulchritudinis ⁊ virtutũ sacrariuz nul
lum mortalis criminis sensit vnq̃ ꝯtagiũ.

Tertia clausula. Et qui sedebat super eũ
vocabatur fidelis ⁊ verax. Hic notatꝛ sua
vera ⁊ fidelis predicatio in qua inuentus
est fidelis predicatio: in qua inuentus est fi
delis quantum ad veritatem doctrine que
erat ẜm veritatem fidei christiane: ⁊ verax
quantũ ad sanctitatem vite que erat con/
formis doctrine. Ueritas est eniz adequa/
tio rei ad intellectũ. Quidam enim predica
tores sunt fideles in doctrine expressione:
qꝛ predicant veritatem. tamẽ non sunt ve
races in vite ostensione. Contra quos Apo/
stolus ait ad Ro. 2. Qui predicas non fu/
randũ furaris: qui dicis non mechandum
mecharis ⁊c. Item ps. Peccatori aũt dixit
deus: quare tu enar. iusti. me. et assumis te/
sta. meum per os tuũ: Tu vero odisti disci
plinã ⁊c. Tales condẽnant seipsos. Unde
Chrisost⁹. 40. di. c. Multi. Si bene docue/
ris ⁊ male vixeris: tui solius condemnator
eris. Nam bene viuendo ⁊ bene docendo:
populum instruis quomodo viuere debeat.
Bene autem docendo ⁊ male viuendo: deũ
instruis quomodo te debeat condemnare.
Beatus ergo Petrus fuit fidelis in doctri/
na ⁊ verax in vita: quia veritas est confor
mitas rei ad intellectum. Unde cantat de
eo ecclesia. Predicator feruidus fidei zela/
tor circuit intrepidus hereſum damnator.
vitiorum rigidus semper expugnator veri
tatis lucidus doctor ⁊ amator. Uerbo vita
ꝓdicat signis crebris emicat legis emulator

Quarta clausula. Et cum iustitia iudicat
⁊ pugnat. Hic denotatur ptãs iudican/
di ⁊ condẽnandi quã habuerat beatus pe
trus ex officio inquisitionis sibi a summo
pontifice contra hereticam prauitatem cõ/
misso. per quã iudicabat ipsos ⁊ pugnabat
contra ipsos verbis. miraculis. ⁊ exemplis.
adeo ꝙ penitus destruxit heresim illaz ma
nicheorum que tunc maxime vigebat in
Italia. Unde bene dicitur de eo. Custodi/
uit il. do. ab. i. ⁊ a. se. tu. e. ⁊ cer. for. de. il. vt
vinceret Sapientie. 10. Et sic patet quarta
clausula.

Quinta clausula. Oculi autem eius si/
cut flãma ignis. Duo oculi anime sunt in/
tellectus: et voluntas siue affectus. intelle/
ctus illuminabatur scientia necessaria ad
salutem. Affectus accendebatur charita/
tis ardore. Hic notatur eius feruentissima
charitas significata per ignem. Ignis eniz
⁊ illuminat et accendit: sic et charitas illu
minabat eius intellectum: quia Unctio do
cet de omnibus. 1. Jo. 2. Et accendebat
eius affectum presertim ad martyrium su/
stinendum propter zelum fidei. Unde et
quando videbat corpus christi ardenter
petebat ab eo vt non sineret eum ex hac
vita migrare nisi cum palma martyrij. Et
hoc dixit cuidam socio suo petenti ab eo
quam orationem faceret in eleuatione cor/
poris christi. Ideo cantatur de eo. Deside/
rium anime eius tribuisti ei dñe ⁊c.

Sexta clausula. Et in capite eius dyade
mata multa. s. corone multe Glo. i Cle. Ro
mani: de iureiur. sup ꝟbo Dyadema sic di
cit. Dyadema dĩ corona Imꝑialis vel re/
gia: ⁊ differt a serto qđ fit de florib⁹ inꝑtis.

⁊ a corona que dicitur circulus capitis de
quolibet metallo. Dyadema vero solum de
auro ⁊ lapidibus preciosis. Et componitur
a dya ꝙ est duo: ⁊ demo demis: quia ex sui
rotūditate eius principium ⁊ finem demit.
Hec Jo. an. Hic denotatur eius gloria in
qua non vnam tm̄ coronam habet que cōis
est omnibus beatis ⁊ dicitur aurea: sꝫ mul-
tas que dicuntur aureole a theologis. ⁊ nō
sunt nisi tres quas omnes habuit Petrus.
Unde cantatur de eo. Petrus nouus in-
cola celos laureatus ascendit: aureola tri-
plici dotatus. Uideamus ergo de istis tri-
bus coronis quas habuit: ⁊ sic complebitur
ſmo: ꝑpter qḋ dicit thema. Coronabit̄ ⁊c̄.
¶ Prima corona sapientie doctoralis vel
diuinalis: ⁊ hec est de auro.
¶ Scḋa est corona continentie virginalis:
⁊ hec est de argento.
¶ Tertia est corona patientie martyrialis:
⁊ hec est de lapide precioso. Uel dic ꝙ est
de ferro ad istar corone imperialis de qua
supra dicitur ⁊ significat martyrium quod
animi fortitudine passus est. Ideo dicit the
ma. Coronabitur ⁊c̄. s. hac triplici corona
qui ⁊c̄. Simile dicitur de imperatore ꝗ ac-
cipit tres coronas: sed prima est ferrea. scḋa
argentea. tertia aurea. Unde Glo. in Cle.
Romani: de iu. iur. sic dicit super verbo Ue
stigijs. Scire debes prout etiam habetur in
pontificali regem romanorum coronatum
triplici corona. Prima est ferrea quá reci
pit ab archiep̄o Coloniensi achisgrani eius
dem diocesis. Ferrum autem fortitudinem
designat: qua vincere debet rebellos ⁊ infi-
deles conculcare. Scḋa est argentea quá
ingressus Italiam recipit a mediolanensi
archiep̄o in villa ditta Moza eiusdē dioc̄.
Tamē ipse Henricus recepit illam medio
lani in ecclesia sancti Ambrosij. Argentum
autem designans mundiciam ⁊ claritatem:
significat ipsum principem talem esse debe-
re. Tertia est de puro auro qua corona-
tur per papam in ecclesia sancti Petri ad
altare sancti Mauricij: ⁊ designat aurum
quod omnibus metallis est excellentius ip-
sum imperatorem alijs regibus ⁊ principi-
bus in potentia ⁊ iustitia excellentiorem es
se debere. Sic olim in hijs tribus metallis
dabat̄ tributū romāis: vt scripsi ꝺ sid istru.

Inter dilectos super Glo. Iuditio Jo. an.
¶ Prima corona ⁊c̄. Sapientia doctora-
lis dicitur corona in scriptura sacra. Pro-
batur ratione ⁊ auctoritate. Ratio est quia
sicut corona portatur in capite aliter nō di-
ceretur quis coronatus: ita sapientia in ca-
pite hominis viget. Unde cōmuniter dici-
tur de homine sapiente. O iste habet bo-
num caput. Et ista dicitur aurea. Auctori-
tas. Corona aurea super caput eius expres
sa signo sanctitatis Eccl'i. 45. Nota Expres
sa signo sanctitatis. Aliqui hn̄t coronam
sapientie in capite quia sunt docti valde in
aliq̄ facultate: puta theologie. philosophie.
iuris medicine ⁊c̄. Sciunt bene legere. dis-
putare. predicare: sed tamen ista corona in
eis non est expressa signo sanctitatis sed va
nitatis: quia nō ad honorem dei sed ad fa-
stum. pompam ⁊c̄. Et quicquid faciunt sem
per intendunt honorem proprium: si dispu
tant ad finem apparendi ⁊c̄. sic si legunt. si
predicant ⁊c̄. Isti ergo habent ꝗdem co-
ronam auream in capite sed expressaꝫ signo
vanitatis: qui inflant copulam vento: ⁊
istud accidit cōiter in studentibus. Ideo di
citur. i. Cor. 8. Scientia inflat. De ꝗbus apl's
ait. Semper discentes: ⁊ nunꝙ̄ ad scientiaꝫ
veritatis peruenientes. 2. Tim. 3. Quidam
vero habent coronam aureá sapientie vel
scientie expressaꝫ signo cupiditatis: quia or
dināt studium ⁊ scientiam suam ad finem
auaritie. non predicarent nisi propter lucrū
⁊ quod peius est faciunt pactum di. Si vis
ꝙ predicem tali quadragesima in tali loco:
da mihi tantum ⁊c̄. symonia est. Quinimo
mo illicitum est hoc etiam si sine pacto fiat.
Non enim licet predicatori habere oculum
ad temporalia tanꝙ̄ ad mercedem vel pre
mium predicationis secus si tanꝙ̄ ad stipē
dium pro necessitate sustentationis vite dū
modo principaliter fiat propter honorem
dei: quia vt dicitur. i. Cor. 9. Debet qui arat
in spe arare. Quidam vero ⁊ tertio habēt
istam coronam expressam signo maligníta
tis: sicut sunt illi qui impugnant verita-
tem agnitam. vel cum pertinacia tenent ali
quod erroneuꝫ: sicut sunt: heretici. scismatici.
⁊ huius. sic ⁊ puersi aduocati pcuratores p
cā quá sciunt iniustam ne patiantur ꝯfusio
nem. vel ꝑpter fauorē amicis exhibenduꝫ:

vel propter odium inimicoꝝ ⁊c. credo ꝙ si
diabolus veniret ad mundũ ⁊ inferret liti-
gium ꝯtra xp̄m inueniret multos sibi patro
cinantes si daret eis pecuniã ⁊c. Sed q̄ ti-
met pruinã: irruet sup̄ eum nix Job.6. Qꝛ
pro euitanda minori ꝯfusione incurrũt ma
iorem apud deum ⁊ hoĩes. Quidam ⁊.4ᵒ.
hñt istam coronã auream in capite expres-
sam signo sanctitatis. Sic habuit eam bea
tus Petrus martyr. Habuit aũt triplex si-
gnum sanctitatis ⁊c.

¶ Primũ signũ fuit intellect⁹ illuminatio.
¶ Secũdm signũ fuit mũdanalis despectio.
¶ Tertiũ signuʒ fuit virtualis predicatio.

Primũ signum ⁊c. Nam qñ aliqs vere
cognoscit illa que sunt fidei ⁊ firmiter cre-
dit illa: hoc est sanctũ et veꝝ signuʒ vere sa
pientie. Nullus enim pōt esse vere sapiens
nisi cognoscat sapiẽtiam verã. Vera autẽ
sapientia est xp̄s. Eccli.i. Fons sapie verbũ
dei in excelsis. Item.i.Cor.i. Nos aũt predi
camus xp̄m dei virtutem et sapientiam. Co
gnoscit aũt xp̄s p̄ fidẽ. ergo cognoscere ea
que sunt fidei et eadẽ credere est signũ ve
re sapientie. vñ ⁊ ipsa fides dicit sapiẽtia
eo ꝙ sit cognitio diuinaꝝ reꝝ que habetur
p̄ reuelationẽ. Vñ Deut.4. Hec.s. fides ẽ
nostra sapiẽtia ⁊ intellectus corã populis.
vt audiẽtes vniuersi precepta h̄ dicãt. En
populus sapiens et intelligẽs: gens magna.
D. clara vt scripsi post festum tri. dñica.23.
ser.4. qui incipit Nostra ꝯuersatio ⁊c. p.4.
Hãc habuit btũs Petrus a pueritia sua.
Nota quõ fuit natus a parentibus hereti-
cis: sicut rosa de spinis. Vñ ecclesia. De fu-
mo lumen oritur. ⁊ rose flos de sentib⁹. Do
ctor et martyr nascit petrus de infidelib⁹.
Item nota hystoriam quãdo interrogatus
a patruo quid nã didicisset: r̄ndit. Credo in
vnum deum ⁊c. Secũdm signum sctificatis
fuit mũdanalis despectio. Reputatur inter
mundanos vera sapientia scire bñ lucrari.
⁊ scire bene expertum esse in agibilibus mũ
di. scire bene intrare in curijs ⁊ honorari et
acquirere dignitates. Sed ista sapientia ẽ
similis sapiẽtie aranee que multuʒ laborat
ad faciendam telam suam pro capiendis
muscis. ps. Anni nostri sicut aranee medita
bunt ⁊c. Sed venit qñ doq̃ quedã musca
grossa et rũpit telam. Sic in ꝓposito: rumpi
tur tela hois p̄ mortem. Isa.38. Precisa
est velud a texente vita mea: dum adhuc
ordirer succedit me ⁊c. Vera ergo sapiẽtia
est ꝯtẽnere mũdum ⁊ seruire deo.i.Cor.3.
Siqs inter vos videt sapiens esse in hoc
seculo: stultus fiat vt sit sapiẽs. Nota Stul
tus fiat p̄ mundi ꝯtẽptum: qꝛ tales reputã
tur stulti ⁊ despecti in mundo. Sap.5. Hi
sunt quos aliqñ habuimus in derisum ⁊ in
similitudinẽ iproperij ⁊c. ps. Miserere no-
stri dñe miserere nostri: qꝛ mul. re. su. despe.
qꝛ mul. re. est aia mea op. a. ⁊c. Istud ergo
signũ habuit btũs Petrus: quia contẽpsit
mũdum. vnde intrauit ordinẽ predicatoꝝ.
Dic hystoriã. Ecce quomõ corona sapientie
fuit in eo expsa signo sanctitatis. Tertiuʒ
signum est effectualis predicatio. E si enim
hõ nõ hʒ veram sapiam nec verã charita-
tem: difficile est vt sua p̄dicatio sortiatur ef
fectũ: qꝛ nemo dat qđ nõ hʒ. gnimo ꝯtẽnit.
Sed qñ habet verã sapiam et p̄fectã cha-
ritatẽ tunc verba sua sunt sicut flãma ignis
⁊ ꝓducunt magnum [e]ectũ. et iste effectus
est signum sue sanctitatis et vere sapientie.
Hoc ergo signum fuit in beato petro. Du-
plicem enim effectũ habuit sua predicatio.
Primo circa vitioꝝ extirpationem. Scđo
circa heresum dãnationem. Vñ cantatur.
Predicator feruidus ⁊c. Vide supra in
introitu in tertia clausula in si. Quos aũt
verbis nõ poterat: oratione ꝯfundebat. No
ta hystoriam de illo heretico quẽ mutum
reddidit oratione sua ⁊c. Vñ poterat ipse
dicere illud aplicum verbũ. Et sermo meus
⁊ predicatio mea nõ persuasibilibus huma
ne sapientie verbis: sed in ostensione spiri-
tus ⁊ virtutis.i.Cor.2. Patet ergo prima
corona.

¶ Scđa corona fuit continẽtie virginalis:
⁊ hec est de argento qđ est clarum ⁊ mun-
dum. ⁊ significat puritateʒ ⁊ claritatem vir
ginitatis eius apud deum et homines. De
hac corona habetur Sapientie.4. O q̃
pulchra est casta generatio cum cla. in mor.
est enim me. il. qꝛ ap̄. de. no. est ⁊ apud ho-
mines. Et infra. In p̄petuuʒ coronata triũ
phat. Dic de virginitate eius sicut supra ser
mo. magri Vin. in eodem festo pte.3. Et qꝛ
corpus suum refrigerabatur ab estu luxu-
rie per virtutem cõtinentie: ideo merito hu

lus deus concessit sibi gratiam vt possit
alios refrigerare ab estu febriū:q2 sanabat
infirmos tactu cappe sue: ⁊ etiam ab estu
solis. Dic miraculum de nube ⁊c̄.
¶ Tertia corona.s. patientie martyrialis.
Die eius martyrium ⁊c̄. De hac corona can
tatur illud Preuenisti eum dn̄e in bn̄dic.
dul.posuisti in capite eius coronam de la/
pide precioso. Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodē sancto Petro martyre.
Sermo tertius.

TU es petrus
Mat.16. Quāuis verba ꝓ
posita sint dicta a dn̄o ad
petrum:tn̄ ad ꝓpositū no/
strū approprio illa beato/
Petro martyri in cuius honorē hodie fe
sta dies agitur dicens. Tu es petrus. Salu
tet virgo. Pro declaratione thematis ⁊ in/
troductione materie predicande:est notan/
dū ꝙ deus sepe seruat regulā hanc ex sua
mirabili ꝓuidentia qua oīa preuidet q2 ꝓ/
ordinat alicui sancte ꝑsone nomen imponi
ſm ꝓprietates ⁊ virtutes quas habitura
est. Vn̄ ⁊ legiste dicunt ꝙ Nomen est ꝯse/
quēs rei Insti.de donat.§.Est ⁊ aliud. Vi
de supra in ser.btē Lucie in introitu ſmo.
qui incipit Proposui ꝑ luce habere illaz.
Preuidens ergo deus virtutes magnas ⁊
constantiam ⁊ firmitatem bti Petri mar/
tyris.preordinauit iuxta regulā p̄fatā ꝙ
noiaret Petrus:qd̄ dicit a petros qd̄ ē fir
mum q2 firmiter martyrium sustinuit ꝑ fi/
de catholica. Fuit enim firmus in fide. fir/
mus in religione. firmus in virtute. firmus
in predicatione.firmus in morte. Vn̄ ⁊ ec/
clesia cantat pro eo. Dum sic in petra fidei
petri tenet vestigia ad petrā xp̄m prouehi
meret cum victoria. Vn̄ ⁊ pōt de eo dici h̄
Epythaphium in versibus.
Petra petri corpꝰ tenet hec aīaz petra xp̄s.
Sic sibi diuisit vtrūqꝫ petra petrum.
Item nota aliud epytaphium.
Preco lucerna pugil xp̄i populi fideliqꝫ.
Hic silet.hic tegit.iacet hic.mactatꝰ iniqꝫ.
Sed vt subtilius ⁊ latius virtutes ⁊ excel
lentias eius in hoc nomine Petrus inue/
stigemus. Est notandū ꝙ hoc nomen Pe
trus habet sex litteras que denotant sex v̄
tutes siue excellentias beati Petri.
¶ Prima littera est P: ⁊ ꝑ hanc notatur
prima eius virtus que est prudentia in
obiectorum responsione.
¶ Scd̄a littera est E:per quā notatur secū
da eius virtus que est eminentia in reli/
gionis ingressione.
¶ Tertia littera est T:ꝑ quā notat̄ tertia
virtus eius que est temperantia in vir
tuosa conuersatione.
¶ Quarta littera est R:per quam notatur
quarta virtus que est rigorositas in
vitiorum obiurgatione.
¶ Quinta littera est V:per quam notatur
quinta virtus que est virilitas in marty/
rij passione.
¶ Sexta littera est S: per quam, notatur
sexta virtus que est sanctitas in mira/
culorum operatione. Ecce quare voca/
tus est petrus. Ideo dicit thema. Tu es
petrus.
¶ Prima ergo littera est P:ꝑ quā notat̄
prudentia in obiectoꝝ r̄nsione. Nota tri/
plicem prudētiam.s.naturalē.acq̄sitā.⁊ in/
fusam. Prima est bona.scd̄a melior. tertia
optima. Naturalis prudentia est qn̄ homo
hꝫ inclinationē naturalē ad prudentiā per
quā homo scit discernere verum a falso.⁊
bonū a malo.virtutē a vitio. Quia quidaꝫ
hoies sunt inclinati ad virtutē prudentie
magis q̄ alij:sicut ⁊ contingit in ceteris vir
tutibus. Propter qd̄ dicunt doc. theologi
ꝙ ſm aptitudinē quādā ⁊ inclinationem
virtutes insunt nobis a natura. Sic ⁊ vitio
rum inclinationes in aliquibus sunt a na/
tura:iuxta illud Alienati sunt peccatores a
vulua errauerunt ab vtero. Nā iuxta illud
Iob.31. Ab infantia creuit mecum misera/
tio ⁊ de vtero egressa est mecum. Et ponit
Tho.1.2.q.63.ar.1. Sic etiā videmus in qui
busdā bestijs:sicut in lupo ⁊ vulpe ⁊ huiꝰ:
naturaliter inesse participationē quādam

prudentie 2c. Et hec inclinatio naturalis
est bona q2 omne naturale bonu3 est: vtpo
te a deo bono institutũ. Secũda vero prudẽ
tia est acquisita p exercitium 2c. 7 hec est
melior:q2 e9 vera virtus q2 est habitus de
difficili mobilis seu qualitas:7 hoc potest
esse cõis fidelibus 7 infidelibus. sicut 7 ce
tere virtutes acquisite 7 ↄsequenter est me
ritoria s3 prima nõ: q2 in naturalibus nec3
meremur nec3 demeremur. Tertia prudẽ
tia est infusa a deo 7 hec est optima: vtpote
a meliori principio trahens originem 7 me
liori forma formata.s.gratia gratum facien
te.7 meliorẽ effectum pducens.s. vitã eter
nam.7 in meliori subiecto existens.7 sic ex
cellentia huius prudẽtie infuse super alios
a quadruplici causa sumitur.s.efficiẽtie.for
mali.finali.7 materiali. Ab efficiente qui
dẽ:q2 a deo causat. A formali:q2 gratia in
formatur. A finali:q2 ad gloriã terminatur.
A materiali.i.subiectiua:quia solis fidelib9
cõicatur. Hec ergo prudentia semper in be
ato petro augebatur adeo q sciebat discer
nere inter spiritum bonum 7 malu3. Nota
exẽplum quando portans secum euchari
stiam detexit fantasticam visionem 7 sic cõ
uertit hereticum quẽdam. Et hanc habuit
beatus Petrus:quia cum esset puer de ci
uitate Verona a parẽtibus hereticis oriũ
dus.nec esset capax prudentie acquisite ob
sistente in fantili etate quinq3 vel sex anno
rum:habuit tamẽ prudentia3 infusam quã
primo ostendit:quia sciuit discernere veri
tatem fidei a falsitate heresum. qđ patuit
in responsione quã fecit ad patruum suu3
vt infra subĳcitur interrogantem eũ quid
nam didicisset 2c. Dic hystoria3. Moraliter
quilibet debet scire symbolum al's Qui
ignorat ignorabiliter.i.Cor.4. Nota cõtra
illos qui docent filios cantilenas 2c.
¶ Secũda littera est E:per quã notatur emi
nentia etiam religionis ingressu. Et nota
q eius ingressus ad religionem fuit emi
nens hoc modo. Nam triplici de causa po
test quis intrare religionem. Prima ex ti
more. Secũda ex dolore. Tertia ex amore.
Prima ergo ex timore.s.inferni: 7 iste mo
dus licet sit bonus 7 a spiritu sancto sit.7
faciliter de hoc timore veniatur ad amorẽ
iuxta illud Initium sapientie timor domi
ni:tamen timor iste nõ est sufficiens ad sa
lutem:quia timor non est in charitate. Per
fecta autem charitas foras mittit timorem
.i.Jo.4. Idem est si timore pene tempora
lis euitande. Sicut legitur de abbate moy
se qui effectus est monachus propter timo
rem mortis quã merebatur propter culpa3
homicidĳ ab ipso patrati. Sic 7 hodie for
tasse aliqui ingrediuntur religionem timore
paupertatis qua opprimuntur 2c. Utrum
autem propter ingressum religionis euitet
quis penam quam meretur in foro conten
tioso. Pet.de palu.tenet q sic in.4.sentia2
di.38.7 scripsi in materia de voto. Secũdo
potest quis ingredi religionẽ ex dolore:pu
ta propter afflictiones mundanas in perso
na sua vel consanguineorum suorum vel in
bonis contingentes. Greg. Mala que nos
hic premunt:ad deum nos ire compellunt.
Luc.14. Cõpelle intrare. ps. Multiplicate
sunt infirmitates eorum:postea accelerane
runt.s.conuerti ad dominum:7 iste due cãe
sunt bone sed melior est sequens. Tertia er
go causa potest quis ingredi religionem ex
amore pia tractus dulcedine. gustans de
aqua fontis vite 7 illius fluuĳ. Uel de vi
no quod venditur in taberna paradisi. De
quo ps. Fluminis impetus letificat ciuita
tem dei. ps. Gustate 7 videte:quoniam sua
uis est dominus 2c. Sic Aug9 tractus est:
de quo legitur. Displicebat ei quicquid
agebat in seculo pre dulcedine dei 7 decore
domus eius quam dilexit. ps. Quã magna
multitudo dulcedinis tue do.q. abs.ti.te.
Nota Abscondisti: quia licet penitentie et
rigorositates religionis appareãt extra hor
ribiles propter quod multi retrahuntur ab
ingressu religionis:tamẽ intus in cordibus
seruorum dei abscondita est magna mul
titudo dulcedinis 2c. ps. Gustate 7 videte
quoniam suauis est dominus 2c. Nõ enim
habet amaritudinem conuersatio illius:nec
tedium conuictus illius. sed leticiam 7 gau
dium Sapientie.8. Ista ergo ingressio reli
gionis ex amore est eminentior aliĳs. Et
hoc modo ingressus est religionem beatus

Petrus. Dic hystoriam hic. Propter hoc
deus dedit sibi gratiam magnam deuotio-
tionis ꝛ dulcedinis ꝛ efficacie: presertim in
orationibus. Notare hic potes hystoriam
quomodo oratione sua factus est mutus he
reticus cum quo disputauit: quia siquis dei
cultor est ꝛ voluntatem eius facit: hūc deus
exaudit Jo. 9. Item nota hic exemplum de
iuuene qui incidit sibi pedem ꝛc.

¶ Tertia littera est. T: per quam notatur
temperantia in virtuosa conuersatione: pre
sertim in castitate que sub jicitur temperan
tie. quia fuit virgo mente ꝛ corpore. nec so-
lum tēperauit se a vitio luxurie: sed ab om-
ni alio vitio quia nūꝙ peccauit mortaliter
sicut papa testat̄ in sua canonizatione. Un
de cantatur in hymno. Petrus flos pul-
chritudinis ꝛ virtutum sacrarium nullum
mortalis criminis sensit vnꝙ contagiuꝫ. Et
quia sciebat ꝙ virginitas sine abstinentia
seruari non potest: ideo afflixit carnem su-
am ꝛc. intantū ꝙ ꝓpter nimiam abstinen-
tiam nerui facrunt et nimia exinanitione
contracti: adeo ꝙ dentes eius obstructi fue
runt semel ita fortiter. ꝙ vix ad glutienduꝫ
aliquod sorbile quolibet instrumento pote-
rant aperiri ꝛc. Unde cantatur de eo. Car-
neꝫ afflixit ingitur in labore multiplici: viā
sequens humiliter patris sui officii. Et in me
ritum huius temperantie dn̄s concessit sibi
gratiam vt ad tactum vestium curarentur
infirmi illuminarentur ceci ꝛc. Dic aliquod
exemplum.

¶ Quarta littera est R: per quam significa
tur eius rigorositas in vitiorum obiurgatio
ne: propter quod nimium zelum fidei ꝛ cari
tatis reprehendebat mirabiliter vitia ꝛ he-
ticos ꝯfutabat. Unde cātatur de eo in. 2.
℟. Predicator feruidus fidei zelator cir-
cuit intrepidus heresum damnator. vitioꝝ
rigidus semper expugnator. veritatis luci-
dus doctor ꝛ amator ꝛc. Quot superbi ad
predicationem suam effecti sunt humiles lu
xuriosi casti. gulosi abstinentes. Inimici re-
mittebant vicissim iniurias ꝛc. Sic etiam
destruxit meritis ꝛ ꝑdicatione sua heresim
illam manicheoꝝ ꝙ in vita ꝛ post mortem
suaꝫ totaliter extirparetur. Et sicut ipse pre
dixerat in publica predicatione in die pal-
marum ꝛc. Dic vt in legenda. Et sicut pre-
dicatione sua ꝛ feruore mirabili refrigera-
bat aīas peccatorum ab estu ꝛ concupiscen
tijs vitiorum. sic in huius signum dn̄s meri
tis ꝛ precibus militis sui creauit semel de
nouo nubeculam quandam refrigerantem
populum ab estu solis: ꝛ hoc contigit me-
diolani ꝛc. Dic hystoriam ꝛc.

¶ Quinta littera est V: per quam signifi-
tur eius virtuositas seu virilitas in marty-
rij passione. Nam cum esset heretice praui-
tatis inquisitor: vtpote vir magnanimus ꝛ
constans ꝛc. videntes heretici ꝙ non pote-
rant resistere sapientie ꝛ spiritui qui loque-
batur per os eius. tractauerūt de eius mor
te. ꝛ vendiderunt eum sicut iudei xp̄m ꝛc.
Dic eius mortem sicut habetur in legenda.
Et quomodo dixit In manus tuas domi-
ne com. spi. meum. Et nota ꝙ mors sua fuit
similis morti dn̄i nostri Jesu christi in mul-
tis. Primo nanꝙ quantum ad causam:
quia christus propter veritateꝫ mortuus est
sic beatus P. propter veritatem fidei.

Scd̄o quantum ad persecutores: qꝛ chri-
stus a iudeis occisus est: Petrus ab hereti
cis. Tertio quantum ad modum: qꝛ chri
stus fuit venditus. 30. denarijs. Petrus ve
ro. 40. libris papiensium. Quarto quan-
tum ad tempus: quia Christus tēpore pa-
scali occisus est: sic Petrus. 5°. qa Chri
stus in cruce dixit. In manus tuas pater
cōmendo spiritum meum: Petrus eadem
verba protulit. Et fuit eo die confessor. mar
tyr. ꝛ propheta. ꝛ doctor. Confessor in eo ꝙ
confessus est fidem dicens. Credo. Stat in-
uictus pugil fortis constans. profert hora
mortis fidem pro qua patitur. Martyr: qa
pro fide sanguinem fudit. Propheta: quia
predixerat se mā surum in sancto Simpli-
ciano ꝛc. ꝛ publica predicatione hoc predi-
xerat vt supra dictum est. Doctor vero i eo
ꝙ etiam cum pateretur. fidem veram edo-
cuit dū symbolū fidei clara voce cecinit ꝛc.

¶ Sexta littera est S: et significat sanctita
tem eius in miraculorum operatione. Ubi
nota ꝙ diuina sapientia volens ostendere
eius merita dedit sibi facere miracula in ꝗ
libet elemento. Primo quidem in terra
Nam terra illa in qua fuit occisus sanabat
infirmos. Item arbores illius nemoris in
quo sanguinem fudit: sanguinē emittebāt.

Scd̃o in aqua. Nam in mari liberauit nauigantes a quodam naufragio magno in quo periclitabantur: admonitionum cui cuiusdam ianuensis ceperunt nauigantes inuocare btm̃ Petrum martyrem: ⁊ statim tenebre nocturne fugate sunt a lumine ce- reoꝝ accensoꝝ apparentium in antẽna na- uis. ⁊ tẽpestate remota reddita est tranqlli tas. Item nota exẽplum de naui que adhe sit cuidã littori que portabat lapides quos- dam ad cõstruendam ecclesiam ad honorẽ eius nec moueri poterat. solus aũt supprior ibi existens inuocato noie bti Petri marty- ris impulit nauim ⁊ liberauit ipsam. Nota etiam exẽplum de quadam puella que fue- rat submersa que tandẽ fuit resuscitata me ritis bti Petri martyris. Tertio in aere. Nam sepe fuerunt visa luminaria de celo descendentia ⁊ ad celum ascẽdentia. Istud miraculum potius adaptatur ad celu3. Ad idem facit exẽplum de nubecula de quo di- ctum est supra pte. 4. Et xp̃s cum virgine matre recipientes in celum beatum Petrũ. Quarto in igne. Nam sepe lampades sup sepulchꝝ posite diuinitus fuerunt accense. Unde cãtat ecclesia. Ad sancti petri tumu lum fre. lux des. in cuius lau. ti. la. ac. Item nota exẽplum de parte tunice sue proiecta in ignem a quodã iuuene cumano ad sug- gestionem cuiusdam heretici: que resiliuit ab igne ⁊ iterum super carbones rediens ignem extinxit. Quo miraculo viso hereti- cus conuersus est ad fide3. Patet ergo san ctitas sua in miraculoꝝ operatione. Multa quidẽ miracula leguntur in legenda de eo: que gratia breuitatis obmitto. Igitur Tu es petrus. Deo Gratias. Amen.

Item in festo beati Petri martyris.

Sermo. qntus.

Coronabitur qui legittime certauerit. 2. Tim. 2. ⁊ in ep̃la hodierne festiuitatis. Quãuis ap̃ls in verbis ꝓpositis faciat mentionẽ de certamine ⁊ de corona: tñ qd̃ sit hoc certamen ⁊ que sit hec corona: non clare exprimit hic sed alibi dicens. Certa bo num certamen fidei: apprehende vitã eter- nam. i. Timo. 6. In qbus verbis tria prin- cipaliter ponuntur que congrue adaptant̃ ad beatum petru3 martyrem.

¶ Primo ponitur pugnatio laboriosa: cer- ta bonum cer.

¶ Scd̃o ponit̃ occasio virtuosa: fidei.

¶ Tertio ponitur premiatio gloriosa: appre hende vi. eternam.

Circa vnũqdq3 istoꝝ erit quadruplex consi deratio principalis.

¶ Primo ergo ponitur pugnatio laborio- sa cu3 di. Bo. cer. Sed vt eius pugna3 ⁊ cer tamen melius videamus. Notandũ ꝙ dia bolus visus est quattuor modis fide3 catho licam expugnare.

¶ Prio ꝑ iniustam potẽtiã tyrannoꝝ.

¶ Scd̃o ꝑ falsa3 sapiẽtiã phoꝝ ⁊ hriticoꝝ.

¶ Tertio ꝑ simulatã vitã falsoꝝ xp̃ianoꝝ.

¶ Quarto per apparentiam falsorum mi- raculorum.

¶ Primo ergo ꝑ iniustã potẽtiã tyrãnoꝝ sicut fuit ꝑ trecẽtos fere ãnos post xp̃3 vsq3 ad Cõstantinũ imperatorẽ ⁊ ẽt post ꝑ aliq̃s tyrãnos q postmodum mortuo Cõstãtino regnauerunt. Cõtra hanc ergo potentiã mi sit deus martyres q eos superauerunt per pa tientiam. Luc. 21. In patientia vestra possi. aias vr̃as. Unde cantat ecclesia. Tradunt̃ igni martyres ⁊ bestiaꝝ den. ar. sce. vn. tor. in sa. manus. Nudata pen. vi. san. sa. sum. sed ꝑ imo. vi. per gr̃a. Contra falsa3 vero sa piam phoꝝ ⁊ hriticoꝝ misit deus doctores ⁊ ꝯfessores: q eos superauerunt ꝑ verã sapiẽ tiam. q2 Sapientia vicit malitiam Sap. 7. Figura habet̃ Exo. 5. vbi dĩ ꝙ virga Aaron cõuersa i draconẽ deuorauit virgas mago- rũ ⁊c̃. Phil. 2. In medio nationis praue ⁊ ꝑuerse inter quos lucetis sicut luminaria in mũdo. Cõtra simulatã vitã xp̃ianoꝝ misit deus diuersos ordines ad eos ꝯfutandũ ꝑ functã vitã. ps. Astitit regina a dextris tuis in ve. dean. circũ. varietate. Cõtra apparen- tiã falsoꝝ miraculoꝝ cũ qbus antexp̃s pu gnabit sicut dicit ap̃ls. 2. The. 2. Reuelabit̃ ille iniquus cuius est aduẽtus ßm opatio- ne3 sathane in oi ṽtute ⁊ signis ⁊ ꝓdigĳs mẽdacibus ⁊ in oi seductiõe iniqtatis. Cõ tra istum mittet deus duos fideles testes. s. Enoch ⁊ Heliã q vera miracula opabunt̃ Apoc. xi. Dabo duobus testibus meis: ⁊ ꝓ phabunt diebus mille ducẽtis sexagita ⁊c̃.

Istud quadruplex certamē in btm̄ Petrū
videt̄ fuisse ꝯflatum. Tunc.n.erant heretici
magni seculari potentia. pleni diabolica sa-
pientia. magni simulatores in vita ꝛ sectan
tes diabolica figmenta: q aliqn̄ videbant̄
aliq̄ opari miracula: iuxta illud.2. Tim.3.
Quēadmodū iānes ꝛ mambres restiterūt
moysi: ita ꝛ hi resistunt veritati. Sed contra
ista quattuor agmina hostiū.b. Petrus ha
buit quattuor gn̄a armoꝝ. Primo nāqꝫ
factus est aplice sedis legatus ꝛ q̄ꝫtum ad
hoc cōfringebat secularem eoꝝ potentiam
ps. Cōfrigā illos nec poterunt stare: cadēt
sub pe.me. Scd̄o fuit p̄dicator egregius:
ꝛ q̄ꝫtum ad hoc annihilabat eoꝝ falsaꝫ sa-
pientientiam. Luc̄.21. Ego dabo vobis os ꝛ
sapiam ꝛc̄. Tertio fuit omni virtute ꝛ gr̄a
decoratus: ꝛ q̄ꝫtum ad hoc manifestabat
eoꝝ simulatam ꝛ deceptoriā vitā. Ephe.5.
Oia que arguunt̄ oia a lumine manifestā
tur. Fuit ergo btūs Petrus illustratus pri
mo lumine fidei: quā ab ineunte etate ꝑsi-
tens defendit cōtra patruū suuꝫ ꝛc̄. Dic hy
storiam qn̄ existens.7. annoꝝ dixit ꝙ didice
rat credo ꝛc̄. Nota hic aliqua argumenta
que fecit sibi patruus suus; sicut verisimili-
ter credi potest. Primo per rōnem sicut.
Quia deus non est causa mali q̄ꝛ summuꝫ
bonū est. sed creature visibiles sūt male: q̄ꝛ
sūt cā mali q̄ꝛ aie īfinite dānant̄ ꝓpter cu
piditatem auri. mulieꝝ. dignitatū ꝛc̄. Pro
pter qd̄ dicit̄.1. Jo.2. Omne qd̄ est in mun
do. est ꝯcupiscētia carnis. aut cōcupiscentia
oculoꝝ. aut supbia vite. ergo nō sunt a deo
Scd̄o p auctoritatē sic. Dic̄.n. scriptura.
Didici ꝙ oia opa que fecit deus pseuerent
in eternum Eccli.3. Sed creature visibiles
nō sunt in eternum. Nam vt dicit Apl's.2.
Cor.4. Que vident̄ tpalia sunt: que āt nō
vident̄ eterna ergo ꝛc̄. Tertio dicit Apl's
2. Cor.4. Deus huius seculi excecauit infi-
delium mentes: ꝛ logtur de diabolo. Sed
r̄ndit beatus Petrus ad primū. ꝙ creatu-
re dei nō sunt causa mali cum ois creatura
dei bona sit sed sunt occaāo mali nō ꝓpter
malitiā sui: sed illoꝝ q ipsis malis vtuntur.
Propterea di Sap.14. Creature dei in
odium facte sunt: ꝛ in tentationē aie hoium
ꝛ muscipulā pedibus insipientiū. Ad scd̄m
r̄ndit ꝙ oēs creature dei etiam visibiles ꝭm
aliqd pseuerant in eternum saltē ꝭm mate-
riam: q̄ꝛ creature nunq̄ꝫ in nihilū redigunt̄
etiā si sint corruptibiles. Qd̄ aūt dicit apl's
que vident̄ tpalia sunt: intelligitur de visi-
bilibus ꝭm ꝙ sunt hois p̄mia: que trāseunt
iuxta illud Boetij. Quid me felicem totiēs
iactastis amici? Qui cecidit stabili nō erat
ille gradu. Et ꝑuerdiā est. Oia pretereunt
preter amare deū. Ad tertiū dd̄m: ꝙ diabo
lus di deus huius seculi non creatione sed
dn̄io: q̄ꝛ seculariter viuentes ei seruiunt: eo
modo loquendi quo apl's logtur Phil.3.
Quoꝝ deus venter est. postmodū vero sic
in fide firmus fuit: vt predicatione sua here
ticos feruentissime expugnabat. Unde can-
tatur. Predicator feruidus fidei zelator cir
cui strepidus hercsum dānator. vitioꝝ rigi
dus semp expugnator veritatis lucidus do
ctor ꝛ amator. Scd̄o fuit clarus i spe quā
sic firmiter tenuit vt ordinem predicatoruꝫ
ingrederet̄. cuꝫ esset.14. vel.15. annoꝝ. puer
in fide claruit parētum carens nebula. deo
seruire studuit sub paupertatis regula. Dic
pratice ꝛc̄. Tertio in charitate qua seruen
ter accensus. hoc principaliter a deo crebris
supplicationibus postulabat. ꝙ non sineret
eum de hac luce migrare nisi sūpto calice
passionis. Unde desiderium aie tribuisti ei
dn̄e ꝛc̄. Quarto in prudentia qua sic illu-
stratus erat: vt hereticos cōfunderet ꝛ coꝝ
callida argumenta caueret. Nota qn̄ orōne
sua fecit hereticum obmutescere. Quinto
in iustitia cuius zelo ductus: ex cōmissione
sedis aplice hereticos psequebat̄ ꝛ iustissi-
me puniebat. Sexto in tēpantia quā sic te
nuit: vt virginitatē semp illibatam seruaret
ꝛ fine mortali se cōseruaret. Unde cantatur
de eo. Petrus flos pulchritudinis ꝛ virtu-
tum sacrarium: nulluꝫ mortalis criminis sen
sit vnq̄ꝫ cōtagium. Et q̄ꝛ virginitas est ami
ca abstinētie ꝛ corporali afflictioni: ideo cor
pus suum pcitate cibi ꝛ potus ꝛ vigilijs at
terebat. Septimo in fortitudine quā sic p-
fecte possedit vt mortem subire nō vereret̄.
Deniqꝫ sicut ait Inno⁹ 4⁹ in canonizatio-
ne sua. Deuotione gratus. humilitate lenis
obediētia placidus. benignitate suauis. pie
tate compatiens. patientia cōstans: charita
te prestabilis. ꝛ in cunctis moꝝ maturitate
compositus. alios profusis virtutum aroma

tibus attrahebat. Quarto fuit miraculorū multiplicitate choruscus: ⁊ ꝗtum ad hoc ostendebat hereticoꝝ falsa cōmenta. Unde ⁊ in oibus elemētis miracula fecit: sicut scripsi supra de eodem ser. qui incipit Tu es Petrus p.6. Dic etiā miraculū qualiter portentum fantasticum qđ sibi qdam hereticus ostendit ipse discooperuit. portans euchari stiam in pectore. ⁊ sic ille hereticus conuer/sus est ad fidem.

¶ Scđo ponit occasio virtuosa cum dicit Fidei. Ipse.n. pro fide fideliter decertauit ⁊ pro ea subijt mortē. ⁊ hec causa habet se ad mortē sicut forma ad materiā: q2 cā nō passio sola facit martyrē. Est autē quadruplex cā que aliquē facit martyrez. Prima qñ qs patit pro defensione fidei catholice Heb.xi. Lapidati sunt. secti sunt. tētati sūt. in occi.gla.mor.sunt. Et īfra. Et hij omnes testimonio fidei ꝓbati inuenti sunt. Scđa quando quis patitur pro defensione veritatis vite ⁊ iustitie: sicut fuit Jo.ba. Eccli.4. Pro iustitia ago.pro.a.t. ⁊ vsq3 ad mortez cer. Pro iustitia etiam veritatis doctrine: hec est triplex veritas. Unde ꝓ.ius. Est veritas vite doctrine iustitieq3. Et nota in.c. Qui scandalizauerit. de regu.iuris. Tertia qñ quis patit pro defensione libertatis ecclesie: sicut Thomas canthuriensis. ps. Zelus domus tue comedit me. Quarta quādo qs patitur pro obedientia romane ecclesie sicut Laurētius: q Sixto pape obediuit q2 thesauros ecclesie paupibus dedit: ⁊ sic passus est ⁊ fide ⁊ pro obediētia. Ista quadruplici causa passus est btūs Petrus ꝓpria pro defensione fidei catholice ⁊ eius dilatatione. Unñ dicit in oratione. Presta qs omps deus: vt bti pet.mar.fi.con.sec.q pro eiusdem fi.di.ma.pal.meruit optinere.

Scđo pro defensione veritatis vite ⁊ iu/stitie. Non tm̄ enim pugnabat cōtra falsaz doctrinā hereticoꝝ sed etiā cōtra prauam vitam credentium. Eccli.4. Usq3 ad mor. ter. pro iustitia. Tertio pro defensione li/bertatis ecclesiastice. Heretici enim libertatem ecclesie nitebantur auferre ⁊ ipsam in seruitutem redigere. Gal.2. Propter sub introductos falsos fratres subintrauerunt explorare libertatem. Quarto pro obediētia sacro sancte matris ecclesie. Unde dicit in ep'la canonizationis sue. Pro defensione nāq3 fidei ⁊ obedientia romane ecclesie: vir ille venerabilis acerrimam mortem tulit. Dic eius mortem ⁊c.

¶ Tertio ponitur premiatio gloriosa cum dicit. Apprehende vitam eternam. Ista autem vita eterna quam ipse habuit: consistit in quattuor coronis. Prima est corona glorie essentialis que dicitur aurea. que consistit in visione diuine essentie: ⁊ hec est communis oib9 beatis. Scđa est corona virginitatis. Can.4. Ueni de libano sponsa. veni coronaberis. Tertia est corona doctoratus. Phil.4. Gaudium meum ⁊ corona mea. Quarta est corona martyrij. Apoc.2. Esto fidelis vsq3 ad mortem: ⁊ dabo tibi coronā vite ⁊c. Deo grās. Amen.

¶ In festo apostolorum Philippi ⁊ Jacobi. Sermo. vnus.

Imis hono rati sunt amici tui deus. ps.i38. Pro declaratione verboꝝ ⁊ cōplemento sermonis. Notandū ꝙ ꝗuis omnes sancti sint amici dei. eo ꝙ obediētes fuerint totaliter voluntati diuine per quaz obedientiam homo consequitur amicitiam dei: iuxta illud Uos amici mei estis: si feceritis que precipio vobis Jo.i5. Apl'i tamen maxime ⁊ excellentissime dicunt amici dei. Ratio est: quia amicitia dei ex duobus habetur. Primo ex obedientia mandatoruz. Scđo ex agnitione diuinorum. Primuz fuit in apostolis qui perfectius alijs fuerūt obedientes mandatis ⁊ consilijs diuinis: vt ponit Tho.22.q.88.ar.4. Scđm etiā fuit apostolis. Jo.i5. Jam non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciet dominus eius. Uos autem dixi amicos: quia omnia quecunq3 audiui a patre meo nota feci vobis. Etiam vt supra dixi in sermone precedenti ⁊ sancti Uincentij qui incipit Ecce quomodo computati sunt ⁊c. De hijs ergo amicis idest de apostolis loqui/tur thema di. Nimis ⁊c. ⁊ specialiter de hijs duobus Apostolis de quibus hodie

festum agimus. Ideo dicit Nimis.i. valde honorati sunt ⁊c. Pro euidentia notandū in quo differant honor. laus. gloria. ⁊ fama: vbi nota ſm Egydium in libro de regimine principū. ꝙ honor ⁊ laus sunt causa glorie ⁊ fame. Ex hoc enim est aliqs in fama ⁊ gloria qꝛ laudat͛ et honorat͛. honor aūt differt a laude: qꝛ est vniuersalior ea. Nam laus ꝓprie nō ē nisi ꝑ signa vocalia: sed honor est per quecūq; signa exteriora. Vñ dr̄ in p̄mo ethicoꝝ ꝙ partes honoris sunt sacrificia recordationes ⁊ in met. antiqua p̄mordiitas sedis adulationes ⁊ cetera talia exteriora signa ꝑtinentia ad reuerentiā. Gloria vero ⁊ fama ꝓ eodē accipi ꝯsueuerunt. Nam gloria est clara cū laude noticia. ſm Ambro. Et idem videt͛ esse fama. Vide Tho. 22. q. 2. ar. 3. Volentibus igit͛ videre quanto honore apl'i isti ⁊ alij apl'i sint digni ⁊ quātū sint a deo ⁊ hoībus honorandi: est notandum ꝙ sicut videmus qnq; rebus dat͛ in mūdo magnus honor. Vl' dic ꝙ qnq; rōnib⁹ datur alicui honor.

¶ Primo rōne scientie excellentis.
¶ Scd'o ptātis eminentis.
¶ Tertio dignis prefulgentis.
¶ Quarto nobilitatis sublimantis.
¶ Quinto virtutis informantis.

Et qꝛ oīa ista fuerunt in hijs ⁊ alijs apostolis: ideo maxime honorandi sunt. ideo dicit thema. Nimis ⁊c. ¶ Primo ergo debetur alicui honor rōne scie. Vñ hoībus scia ꝓditis honorem exhibemus etiā si sint humilis ꝯditionis. Propter hoc precepit de⁹ honorare senes. Leui. 19. Corā cano capite ꝯsurge: ⁊ honora ꝑsonam senis. Rō est: qꝛ vt plurimū in senis est sapia: vt dr̄ Job. 12. Si ergo debetur honor hoī rōne scie: q̄to magis apl'is qui licet caruerunt acquisita tamē habuerūt excellentissime sciam de oībus infusam: que est excellentior q̄ acqsita quadrupliciter. Primo ꝓpter cām efficientem: qꝛ a deo infundit͛ ⁊ nō ex actibus humanis. Scd'o ꝓpter cām formalē: qꝛ gratia cum ea dat͛. Tertio ꝓpter cām finalem: qꝛ ad vitam eternā ꝑducit: iuxta illud Eccl'. 6. Sapiētia doctrine ſm nomen est eius ⁊ nō in multis est manifesta: qbus aūt cognita ē ꝑmanet vsq; ad ꝯspectū dei. Scia vero acquisita inflat. i. Cor. 8. Quarto ꝓpter cām materialē. i. subiectiuā: qꝛ scientia acquisita est cōis bonis ⁊ malis: sed scia infusa est ꝓpria bonis. Vñ. i. Jo. 2. Vnctionē ⁊c. vt. s. Vñ dñs Jo. 16. Cum venerit ille spūs veritatis: docebit vos oēm veritatem. Itē. i. Jo. 2. Vnctionem quā accepistis ab eo maneat in vobis: ⁊ non necesse habetis vt aliqs doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de oībus. Vñ quādo necesse fuisset apl'i ꝑ mūdū discurrentes disputassent i oī scia cū infidelibus. Habuerūt. n. apl'i optimū magr̄m xp̄m qui eos docebat altissimā cām. Vñ philippo interroganti Dñe ostende nobis patrē ⁊ sufficit nobis: r̄ndit dñs. Philippe q videt me: videt ⁊ patrem Jo. 14. Sed q̄re ꝑdicis huius tpis parum faciunt fructuz. Vide h. s. imediate. ¶ Scd'o debet͛ alicui honor rōne ptātis: qꝛ nō est ptās nisi a deo Ro. 13. Jubente. s. vel sinente ſm Augu. 23. q. i. Quid culpatur. Hac rōe maximus honor debetur apl'is: qui habuerunt quadruplicem potestatem.

¶ Primo ad ꝯseruandum.
¶ Scd'o ad soluendum ⁊ ligandum.
¶ Tertio ad ordinandum.
¶ Quarto ad miracula faciendum.

Primo ergo ad ꝯsecrandū. s. corpus xp̄i que ptās est incōparabilis: nec aliqua potestas terrena est equalis ei. qꝛ oēs reges et principes mūdi nō possent trāsmutare vnā rem in aliā nec facere vnā formicam nec vnū foliū arboris: qnimo nec celestis ptās est equalis huic. vñ nec angeli nec archangeli possent trāsmutare vnā rem in aliam. Vñ dicit textus. 26. q. 5. ep̄i in fi. Quisqs credit posse fieri aliquā creaturā aut i melius aut in deterius imutari aut transformari in aliā spēm vel in aliā similitudinē nisi ab ipso creatore q oīa fecit ⁊ ꝑ quem oīa facta sunt: ꝓculdubio infidelis ē ⁊ pagano deterior. Nota h ꝯ mulieres q̄ dicūt ꝙ aliq̄ mulieres ꝯuertunt͛ in gattes ⁊ dicunt͛ strigue ⁊c. qꝛ h est ipossibile. Sed h ptās transmutandi panē in corpus xp̄i fuit in apl'is. Primo qñ dñs dixit eis illa ꝟba. Accipite ⁊ māducate: hoc est corpus meū ⁊c. Et. j. Hoc facite in meā cōmemorationē. Et in hac ptāte hūit vnā excellentiā Jacob⁹ minor: qꝛ ipse primus in apl'os missam hierosolymis celebrauit: vt dixi. s. eodē festo qui

incipit Ecce q̃ꝫ ⁊c̃. Sexta potestas est ad soluendum. ⁊ ligandum aiam: q2 principes mũdi possunt ligare corpora qđ possunt facere etiam oẽs hoies: sed aiam soli apl'i ligant ⁊ soluunt. Unde hec potestas incomparabilis est ⁊ in celo ⁊ in terra. Unde nec angeli nec virgo Maria hñt hanc potestatem: vt in. c. Noua: de pe. ⁊ re. q̃uis virgo ꝑ modum meriti orando posset impetrare pro aliquo ⁊c̃. Et hanc ptãtem acceperunt apl'i a dño post resurrectionẽ. Jo. 20. Insufflauit ⁊ dixit. Accipite spm̃ sctũm: quoꝝ remi. pec. c. c. ⁊. quo. re. re. sunt: sed singulariter dedit petro dicens. Quecunqꝫ ligaueris sup terram ⁊c̃. Mat. 16. ⁊. 21. Jn nono ad denotendum ꝙ hec potestas in petro plenarie consistit. Jpse enim solus habet plenitudinem potestatis. reliqui vero apl'i fuerunt vocati in partem solicitudinis. nõ in ple. potestatis vt dicit tex. 2. q. 6. decreto: ꝺ vsu pal. Ad honorem: de ꝯcess. ꝑ. Posuisti: ⁊ ẜm determinationem ⁊ iudiciũ petri hac ptãte debent alij vti: vt dicit Tho. in. 4o. Minimo põt princeps ecclesiasticus sicut papa absoluere ab imperio imperatorem ⁊ reges. Unde Jere. i. Ecce constitui te super gentes ⁊ regna vt euellas ⁊ destruas: ⁊ disꝑdas ⁊ dissipes: ⁊ edefices ⁊ plantes: ⁊ tangitur infra in tertia potestate Tertia potestas ad ordinandum quia soli apostoli in quoꝝ locum hodie ep̃i successerunt: iuxta illud ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. 68. di. quoꝝ vices possunt ordinare clericos. Unde ⁊ papa confirmat imperatorem: vt in. c. Uenerabilem: de elec. Jtem vngit cum consecrat ⁊ coronat: vt in Cle. Romani de iu. iur. Et ipse imperator iurat fidelitatem pape. 63. di. Tibi dño. Et nota quomodo accipit imperator triplicem coronam: vt notat Glo. in dicta Cle. Romani: sup verbo. Uestigiis. Põt etiam papa deponere imperatorem sicut deposuit de facto constantinopolitanũ ⁊ trãstulit imperium ad germanos: vt in dicta cle. Romani. Quarta potestas est ad miracula faciendum quam acceperunt a dño sicut dicitur Mat. 10. Conuocatis Jesus. 12. discipulis dedit illis potestatem spũum immundoꝝ vt eicerent eos ⁊ curarent omnẽ languorem ⁊ oẽm infirmitatem. Jtẽ Mar. vlti. Signa eos qui credi. hec sequentur: in noie meo demonia eicient. lin. lo. no. serp. tol. ⁊ si morti. qd bibi. nõ eis nocebit ⁊c̃. Nota hic miracula Philippi presertim de dracone ⁊c̃. sicut dicitur in legenda.

¶ Tertio datur honor dignitati sicut ep̃is etiam nullatenfibus ⁊c̃. Hac rõne debetur honor maximus apl'is. Que. n. maior dignitas apl'atu? Unde reprehendit papa imperatorem Cõstantinopolitanũ ⁊c̃. Uide de maio. ⁊ obe. Solite. Nec solum bonis in dignitate positis sed etiã malis debet̃ honor. Exemplum dñi qui misit leprosum ⁊ leprosos ad sacerdotes quos tamen sciebat esse sacrilegos Mat. 8. Et Luc. 7. Et notat Cyprianus. 93. di. Dñs noster. ⁊ Constantinus etiam legitur dixisse. Si proprijs vidissem sacerdotem dei aut aliquem eoꝝ qui monastico habitu circũamicti sunt peccãtem: clamidem meã explicarem ⁊ cooꝑirem eum ne ab aliquo videret̃ ⁊c̃. sicut legitur. 93. di. in scripturis. Exẽplum etiã de eodem Constantino q̃ꝫ comburi mandauit libellos accusatorios contra sacerdotes ⁊ ep̃os. xi. q. i. Sacerdotibus. Hac ergo rõne debetur maximus honor apl'is: qui fuerunt in maxia dignitate. Unde Jacobus fuit ordinatus ep̃s a Petro ⁊ Jacobo maiore ⁊ Joanne. 66. di. Porro.

¶ Quarto debetur honor nobilitati sicut filijs regum ⁊ alioꝝ nobiliuꝫ. Et que maior nobilitas q̃ꝫ in seruo dei? Unde Agatha. Sũma ingenuitas est qua x̃pi seruitus cõprobatur. Unde ecclesia. Deus quem nosce viuere cui seruire regnare est. Rõ q2 regit passiones suas. Unde Claudianus.

Si metuis. si plura cupis. si ducris ira.
Seruicij patiere iugũ tollerabis iniquas.
Interius leges: tũc oia iure tenebis.
Cum poteris rex esse tui.

Ecce ergo si fuus dei tanta nobilitate presulget: q̃ꝫto magis filij dei eiusmodi anthonomasice fuerũt? Unde de eis dicit̃ in epl'a. Ecce q̃ꝫ cõputati sunt inter filios dei ⁊c̃. Sap. 5. Jn hac aũt seruitij dei nobilitate excellentiam magnam habuit Philippus: q2 fuit primus apl's a x̃po vocatus: sicut habet̃ Jo. i. Jacobus aũt fuit cõsobrinus dñi ⁊ etiã ei simillimus: propter qđ dicebatur frater dñi ⁊c̃.

¶ Quinto ⁊c̃. Unde phs. i. Ethi. dicit. ꝙ honor est reuerentia exhibita in testimoniũ

virtutis. Uirtuosos ergo honoramus quia eos deo similes videmus. Unde phs in .10. ethicoꝝ dicit ꝙ hō sapiens est deo similimus ⁊ sibi amantissimus. Et quāto ergo magis honorandi sunt apl̄i qui fuerunt virtuosiores ⁊ sanctiores aliis: Un̄ sup illud Ro.8. Nos ipsi primitias spūs hn̄tes dicit Glo. Tpe prius ⁊ ceteris abundantius. Nota hic de virtute magna beati Jacobi minoris qui dicebatur Jacobus iustus ppt̄ magnum culmen virtutis. Primo fuit ꝟgo ⁊ sic habuit virtutem castitatis. Scd̄o abstinentie q: carnes nunꝙ̄ manducauit. vinum ⁊ siceram nō bibit. ferrū in caput eius non ascendit ⁊c̄. vt dicitur in legēda. Tertio ꝑpter sanctitatem suam: ita vt oēs fimbriam vestimenti eius certatim tangere cuperent. Quarto post mortē dn̄i fecit votū se nō comesturum donec videretur dn̄m a mortuis resurexisse. Hic qn̄o appāruit ei dn̄s in die pasce ⁊c̄. Itē Egysippus dicit ꝙ ab vtero matris sanctificat⁹ fuit. Ultimo fuit mirabiliter preditus virtute fortitudinis ⁊ constantie: ꝙ patet in martyrio. Hic ergo etiam martyrium ⁊ etiam philippi apl̄i. dic vt in legenda. Deo gratias Amen.

¶ In festo inuentionis sancte crucis. Sermo primus.

Mihi absit gloriari nisi in cruce. Gal.6. Et in epistola hodierna intendo tractare istud verbum tripliciter.

¶ Primo in ꝑsona xp̄i in cruce patientis.
¶ Scd̄o in ꝑsona btē helene crucē regrēꝗ.
¶ Tertio i ꝑsōa cuiuslibꝫ hois ver⁹ credēꝗ.

¶ Dico prio ⁊c̄. Pro introductione sciendū ꝙ in xp̄o ſm ꝙ hō est duplex gloria. s. aie ⁊ corporis: diuersimode tn̄: q: gloria aie statim fuit in xp̄o in instanti conceptionis ex vnione diuinitatis quātā habet modo. Rō: q: sine mensura tunc accepit nec potuit vltra augeri ⁊c̄. Uidimus gloriam eius gloriam: quasi vnigeniti a patre ⁊c̄. Jo.1. Non enim ad mensuram dat deus spūm. s. xp̄o Jo.3. Et hec gloria aie xp̄i fuit sine merito suo nec potuit augeri: q: ꝑfectum est cui nihil deest. Gloriam vero corporis nō statim habuit xp̄s que consistit in quattuor dotibus. s. impassibilitate. subtilitate. agilitate. ⁊ claritate. licet dispensatiue q: regulariter gloria aie redundat in corpus ⁊ facit corpus impassibile: subtile. agibile. ⁊ clarū: sed dispensatiue xp̄s non habuit gloriam corporis ꝑpter exercendum mysterium redēptionis donec moreretur ⁊ resurgeret. Et hanc gloriam corporis meruit sibi ex merito crucis. Apl̄s. Humiliauit semetipm̄ fac. obe. vsqꝫ ad mortem: mortem aūt crucis. ꝑpter qḋ deus exaltauit illū ⁊c̄. Phil.2. Et Luc. vlti. Oportuit xp̄m pati ⁊ ita intrare in gloriam suā. Propter hoc dicit xp̄s in verbis ꝑpositis. Mihi absit gloriari nisi in cruce. i. mihi absit venire ad gloriam corꝑis nisi ꝑ crucem. Questio est hic quare elegit mortē crucis ⁊ non aliam: Rn̄sio. Inuenio in scriptura sancta ꝙ xp̄s multotiens fuit in periculo mortis inter iudeos: sed nullus alius modus moriendi sibi placuit nisi in cruce: q: alios modos moriendi vitauit ⁊ fugit. Fuit enim in periculo mortis.

¶ Primo per gladiȷ̄ incisionem.
¶ Scd̄o per precipitationē.
¶ Tertio per lapidationeꝫ.
¶ Quarto per venerationem.
¶ Quinto per crucis affixioneꝫ.

¶ Dico primo ⁊c̄. s. per gladiȷ̄ incisionem. In hoc periculo fuit statim qn̄ fuit natus qn̄ Herodes fecit occidi omnes pueros in Bethleem Mat.2. Hic hystoriam ⁊ poterat dicere. Pueros ꝑcusserunt gladio ⁊ ego euasi solus Job.1. Questio est hic q̄re ista mors nō placuit xp̄o: R⁹ moralis. Ad instruendum nos vt euitemus mortē gladiȷ̄ spūalis. Nota hic ꝙ duo gladiȷ̄ vnus tp̄alis ⁊ alter spūalis. Gladius tp̄alis est potestas temporalis. De quo Ro.13. Si male feceris: time. Non enim sine causa gladium portat. Unde dicunt legiste ꝙ merum imperium est habere gladiȷ̄ potestatem ad animaduertendum facinorosos hoies. ff. de iurisdic. om. iudi. l. Imperium. Gladius spiritualis est excōicatio que procedit ex potestate spūali. De qua Apo.1. ⁊ 19. De ore ei⁹ exibat gladius ex vtraqꝫ parte acutus. No

ta. Et vtraq̧ pte.s.ad declinandum a malo
⁊ ad faciendum bonum. Primus gladius
sepat aiam a corpe naturali. Scd's sepat
aiam a corpore mystico q̄d est ecclesia. Istuz
gladium solus Petrus portat. Symō Pe
trus h̄ns gladium eduxit eum ⁊ percussit pō
tificis seruum ⁊ abscidit auriculā eius dex
teram Jo.18. Et Luc.22. Et dn̄s eum repre
hendit dicens. Mitte gladiū in vaginā ⁊c.
Ad innuendum q̄ iste gladius sp̄ualis nō
debet exerceri in corpora sed in aias: in cor
pora vero serus nisi vsq̧ ad sanguinis effu
sionem exclusiue: vt in.c. In archiepatu: de
raptoribus. Et in.c. Ep̄s ne clerici vel mo
nia.li.6. Nō quare solus petrus q: solus pa
pa habet ptā tem sp̄ualem principaliter ⁊
plenarie. Reliqui vero ep̄i in partem solici
tudinis sunt vocati non in plenitudinem
potestatis: de vsu pallij.c. Ad honorem. De
conces. pre. Proposuisti. Et.21.di. In nouo
Et di.22. Sacrosancta. Et iste gladius est
maior primo. Uide de maio. ⁊ obe. Solite.
Iste ergo gladius est multum cauendus q:
excōicatio est maior pena que fit in ecclesia
de.s.24.q.3. Corripiātur. Et olim in ecclesia
primitiua multum timebatur: q: excōicat⁹
ab apl'is arripiebatur a diabolo: sicut dicūt
Glo.sup illo. v̄bo.1.Cor.5. Ego āt abs̄s cor
pore: p̄ns autem sp̄ū: iudicaui hunc hoiem
tradere sathane in interitum carnis: vt spi
ritus saluus fiat. Et ideo est valde timēda
siue iusta siue iniusta.xi.q.3.c.1. Nota hic ali
quos effectus excōicationis. de q̄bus vide
de rescriptis.c.i.lib.6. Et de sen.exco. Decer
nimus eodem lib. Hodie autez nihil timet:
quia ista punitio non statim sequitur. sed
lento gradu ad vindictam sui diuina proce
dit ira: tarditatem q̧ supplicij grauitate cō
pensat. Ualerius in primo libro titulo de
neglecta religione. Ideo Dauid. Nisi con
uersi fueritis: gladium suum vibrabit ar
cum suum tetendit. Nota Arcum suum te
tendit: qui quāto plus extenditur tanto
grauius percutit ⁊c. Fugite ergo a facie gla
dij: quoniam vltor iniquitatum gladius est
Job.19.

¶ Scd'o christus fuit in periculo moriendi
per precipitationem vt patet Luc.4.s.in na
zareth. Dic hystoriam: sed noluit mori hac
morte. Unde scribitur ibi. Jesus autem trā
siens per medium illorum ibat. Quare no
luit sic mori cum per talem etiam mortem
saluasset genus humanum. Respondeo vt
instrueret nos ad vitandum mortem preci
pitij que fit ex peccato superbie. Quando
enim demon vult aliquem precipitare in in
fernum. Primo facit eum ascendere in su
percilium montis superbie. Uerbi gratia.
de religioso qui quando iuit deuote in clau
stro. talis via plana vadit ad paradisum.
Sed dicit diabolus. non: ego faciam te ascē
dere: ⁊ immittit in mentē eius dicens ima
ginationi. Quare tu non studes ⁊ eris ma
gister in theologia postea ep̄s ⁊c. Et sic di
mittit obseruantias religionis ⁊ deuotio
nis ⁊c. Ideo dicit diabolo. Deiecisti eos
dum alleuarentur. ps.72. Idem de clerico
quando habet ⁊ humile ⁊ paruum benefi
cium ⁊c. sed post diabolus facit eum ascen
dere vt precipitet ⁊c. Dic pratice ⁊c. Idem
de laycis ⁊c. Idem de mulieribus quando
volunt dominari in domo ⁊c. sicut illa ⁊ il
la ⁊c. O quot moriuntur ita precipitati.
Ideo Job in p̄sona precipitati dicit diabo
lo. Eleuasti me ⁊ quasi super ventum po
nens elisisti me valide: scio quia morti tra
des me Job.3.

¶ Tertio fuit in periculo moriendi per lapi
dationem ⁊ hoc bis. Primo quando di
xit iudeis. Amen amen dico vobis anteq̄
Abraam fieret: ego sum ⁊c. Jo.8. Scd'o
quando dixit. Ego ⁊ pater vnū sumus Jo.
10. Dic hystoriam. Quare noluit sic mori.
Responsio vt instruetur nos euitare mortez
lapidatiōis.i. auaritie que idurat cor quasi
lapis circa indigentiam proximi. Unde de
auaro dicit Job. Cor eius indurabit quasi
lapis ⁊ stringetur quasi malleatoris incus
Job.41. Auari ergo moriūt lapidati. Tot
lapides sunt quot sunt modi auaritie. Pri
mus ergo lapis est rapina. Isto lapide
moriuntur domini temporales ⁊ stipendia
rij ⁊ etiam aliqui nobiles ⁊ milites: qui pro
pter vanitates non possunt viuere ex stipen
dijs suis: ideo oportet eos rapere: quia non
seruant consilium Joannis bap. di. Nemi
nem concuciatis neq̧ calump. faciatis. Et
estote contenti stipendijs vestris Luc.3.

Scđs lapis est symonia: ⁊ isto lapidant̄ prelati ⁊ clerici ⁊c̄. Dic vt expedit. Nota ꝯ̄ vendentes ius patronatus. Item nota ꝙ auaritia seu tenacitas laycoꝝ est causa symonie clericoꝝ. Ratio: qꝛ pro laboribus clericoꝝ in administrandis sacramentis layci nō dant aliqđ stipendiū clericis: ideo clerici paciscunt̄ ante q̄ vadant ad sepeliēdū q̄ ad aliqđ aliud: ⁊ sic cōmittunt symoniā. Nota etiā hic ꝯ̄ vēdentes altaria ⁊ sepulturas ꝯ̄ nolētes r̄cipere aliquos ī monasterijs nisi cum pacto. Tertius lapis est vsura q̄ mutuādo.x.pro.xij. q̄ vēdēdo ad speram q̄ recipiendo fructus vti pignorate ⁊c̄. Quartus lapis ē fraus in vēditionibus ⁊ emptionibus ⁊c̄. Quint⁹ ē calūnia: isto lapide moriunt̄ iuriste ⁊ aduocati ⁊c̄. Sextus ē furtū ⁊c̄. Septimus ē detentio solidate vel decimaꝝ ⁊c̄. Ideo dicit scriptura. In via ruine.s.auaritie nō eas ⁊ nō offendas in lapides. nec pones animē tue scandalum. Eccl'i.32.

¶ Quarto fuit in periculo moriendi ꝑ venenationē ⁊c̄. Iudei enim videntes ꝙ non poterāt ipsum predictis modis occidere: ponebant de arsenico seu toxico in cibū xp̄i: vt ipsum venenarent. Auctas. pp̄hie in ꝑsona xp̄i di. Tu dn̄e demonstrasti mihi ⁊ cognoui: tu ostendisti mihi studia eoꝝ qꝛ sup me cogitauerunt ꝯ̄silia dicentes. Mittam⁹ lignum in panem eius ⁊ eradamus euȝ de terra viuētiū: ⁊ nomē eius nō memoret̄ amplius Iere.xi. Nota Lignū.i.taxum que est arbor venenata: inde dr̄ toxium a mutata in o. Sed xp̄s nolebat comedere de cibo venenato. Quare nō: R̄o vt instrueret nos vitare mortem potionatā ex peccato luxurie in quo sub cibo dulci ponitur toxicum mortis. Sic faciunt illi qui volunt aliū toxicare: ideo caueatis. Ideo Iob. Nūquid poterit aliqs gustare: qđ gustatum affert mortem Iob.6: quasi diceret nullus gustaret sciens hoc: ergo ⁊c̄.

¶ Quinto fuit in periculo moriendi ꝑ crucifixionem ⁊ iste modus moriendi placuit sibi: imo venit de galilea vsq̄ in iudeam vt tali morte moreretur: vt pȝ Mat.20. Ecce ascendimus ierosolymā ⁊c̄. Et in nocte passionis huic morti crucis vltro se se xp̄s obtulit dicēs. Quē queritis ⁊c̄. Ego sum Io.19. Et data sn̄ia a pilato nō appellauit nec excusauit se: sed baiulans sibi crucem exiuit in eum qui dicit̄ caluarie locus Io.19. Quare iste modus moriendi prealijs placuit sibi: R̄o duplex ratio est. Prima ratio est litteralis. Scđa ē moralis. Prima ergo rō litteralis ē vt restitueret fructum subtractū ꝑ adam ⁊ euam ⁊c̄. Ipse enim est fructus: de quo dr̄ Marie virgini. Benedictus fructus vētris tui: qn̄ ergo xp̄s fuit in arbore crucis tunc fuit restitutus fructus ⁊c̄. Que nō rapui tūc exsoluebam ⁊ sic remissa iniuria reparauit nos in aīa ⁊ in corpore. Vide infra in ꝯmone exaltationis in introitu. Vel dic ꝙ rō est quare acceptauit mortem crucis: vt instrueret nos ꝙ si volumus saluari crucifigamus nos in cruce penitētie ad exemplum xp̄i. Pnia enim est crux quedā presertim illis qui nō sunt assueti ⁊c̄. Dic practice ⁊c̄. Ideo ap̄ls. Qui christi sunt carnē suam crucifixerunt cū vitijs ⁊ ꝯcupiscentijs Gal'.5. Et tunc sicut facti sumus filij xp̄o in morte: ita erimus similes in gloria. Auctas. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius. simul ⁊ resurrectionis erimus. hoc sciētes qꝛ vetus homo noster simul crucifixus est vt destruat̄ corpus peccati: vt vltra nō seruiamus peccato. Qui enim mortuus est: iustificatus est a pctō. Si aūt mortui sumus cū christo: credimus qꝛ simul viuem⁹ cū ipso Ro.6. Ideo dicit christus. Mihi absit gloriari nisi in cruce.

¶ Quantū ad ꝯm hoc verbuȝ ꝑtractabit̄ in ꝑsona sancte helene. Dicat̄ historia quo modo inuenit sanctā crucem ⁊c̄. Ideo dicit ipsa. Mihi absit gloriari nisi in cruce dn̄i ⁊c̄. Dicat̄ hic de virtute sancte crucis ad sanādum infirmos. Figura habetur de serpente eneo. Nume.21. Et ad cōprimendū ⁊ fugādum diabolū nō solum a christianis sed ēt ab infidelibus. De xp̄ianis dic exēplum de sancta Iustina ⁊ Cypriano ⁊c̄. Itē de sctō Christoforo. De infidelibus da exēpluȝ de illo Iudeo qui quadaȝ nocte dormiens in templo quodam ydoloꝝ signauit se signo crucis propter timorem demonū ⁊c̄. de quo dixit demon. Vas vacuum sed signatū ⁊c̄. Greg. ponit in dialogo ⁊c̄.

¶ Quātum ad tertium Verbū ꝓpositum

exponetur seu pertractabitur in persona cu
iuslibet hois bene credentis qui digne de
bet dicere. Mihi absit gloriari nisi in cruce
dñi. Ratio: qꝛ antiqtus ante crucē oēs quá
tūcūq3 sancti ibant ad infernū qui h3 quat
tuoꝛ loca ⁊c̄. ad quoꝝ alteꝝ ibat homo. ps.
Quis est homo q viuet ⁊ nō videbit moꝛ
tem Eruet aiam suá de manu iferni. Nota
hic ꝯtra iudeos ⁊c. Geñ. 37. Descendam ad
filium meū lugens in infernū. Chꝛistus ꝓ
moꝛtuus descendit ad inferos ⁊ captiuam
adduxit captiuitatem. redimēdo sctōs pa
tres qui erant in lymbo patrū qui dr̄ sinus
habꝛae: iuxta prophlam Zacharie. ix. Tu
quoq3 in sanguine testamenti tui eduxisti
vinctos de lacu in quo nō est aqua. Modo
aūt verus fidelis si moꝛitur statim inuenit
ianuam paradisi apertá virtute crucis chꝛi
sti. Ideo dicit Raba⁹. Crux xp̄i clauis ē pa
radisi. Ideo Jo. 3. Sicut moyses exal. serp.
in deserto Nume. 21. Sic exaltari opoꝛtet fi
liū hois vt ois qui credit in eu3 nō pereat
sed habeat vitá eterná. Quilibet ergo fide
lis pōt dicere Mihi absit gloꝛiari nisi i cru
ce. Et ita cantamus in missa hodie. Nos
aūt gloꝛiari opoꝛtet in cruce dñi nostri iesu
chꝛisti: in quo ē salus vita ⁊ resurrectio no
stra ⁊c̄. Deo gratias. Amen.

¶ In festo coꝛone dñi. Sermo vnus.

Oronam de
spinis imposuerunt capiti
eius. Jo. 19. Istud festum
fit ab oꝛdine nr̄o ⁊c̄. Sciē
dum pꝛo declaratione ꝙ
inter alias magnas reuelationes quas xp̄s
fecit btō Johāni euāgeliste in Apoc̄. fuit
vna valde pulcha de materia hodierna: de
qua ipse dicit. Uidi celum apertum ⁊ ecce
equus albus. Et qui sedebat super eu3 vo
cabatur fidelis ⁊ verax: ⁊ cum iustitie iudi
cat ⁊ pugnat. Oculi aūt eius sicut flamma
ignis: ⁊ in capite eius dyademata multa
Apoc̄. 19. Hic sūt sex clausule. Prima clau
sula ibi Uidi celum apertum ista celi aper
tura significat incarnationē xp̄i: qꝛ tunc ce
lum fuit apertū sicut quādo aliquis est li
beralis ad dandum donū: dr̄ de eo iste h3
bursam apertam. Scd̄a clausula Et ecce
equus albus: Ecce ꝯuersatio eius. Equus
significat coꝛpus xp̄i: albus ꝑ sanctissimam
puritatē. supꝑ quem sedebat illud gubernā
do cū freno temperantie ⁊ cum calcaribus
amoꝛis ⁊ timoꝛis. Tertia ibi. Et q sedebat
supꝑ eum vocabaꝛ fidelis ⁊ verax. Fidelis
ad iplendū ꝓmissiones factas in veteri te
stamento. Uerax ꝙtū ad doctriná euange
licam. Uñ apl's. Deus fidelis est: seipsu3 ne
gare nō pōt. Quarta ibi Et cū iustitia iu
dicat ⁊ pugnat: hoc in redēptione huma
ni generis quá noluit facere ꝑ potētiá sed
ꝑ iustitiá. Isa. 63. Ego qui loquoꝛ iustitiam
⁊ ꝓpitius sum ad saluádū. Quinta Ocu
li aūt eius sicut flāma ignis. s. in eius gloꝛio
sa resurrectione Oculi enim chꝛisti sunt do
na spūs sancti que sunt septē. Apoc̄. 5. Ui
di agnum stantē tanꝙ occisum hñtem coꝛ
nua septem ⁊ oculos septē: q sunt septē spi
ritus dei missi in oēm terrá. Sexta Et in ca
pite eius dyademata multa: sua gloꝛiosa
coꝛonatio. Inueni ꝙ ad similitudinē pape
vel Impatoꝛis chꝛistus hūit tres coꝛonas.
¶ Prima fuit coꝛona sapientie diuinalis.
¶ Scd̄a fuit coꝛona pnie coꝛpoꝛalis.
¶ Tertia fuit coꝛona presidētie generalis.
Dico pꝛimo ⁊c. Coꝛona sapiētie diuina
lis. Pro cuius declaratione nota ꝙ sapien
tia dr̄ coꝛona triplici ratione. Pꝛima: qꝛ co
roña poꝛtaꝛ in capite ei's nō diceretꝛ homo
coꝛonatus ⁊c. Sic sapientia ⁊c. Jō dr̄ vul
gariter de ꝑsona sapiētie. O iste h3 bonu3
caput. de ista coꝛona dr̄ Eccli. 45. Coꝛona
aurea supꝑ caput eius exp̄ssa signo sanctita
tis. Nota expressa signo sctitatis. Aliq hñt
coꝛoná sapiētie in facultate theologie vel
iuris ciuilis. vel decretaliū. vel ph̄ie: sed non
est exp̄ssa signo sctitatis sed vanitatis: qꝛ
habēt magná sciam sed malam conscien
tiam ⁊c. De talibus loquitur Apl's Ro. i.
Cum enim cognouissent deū: nō sicut deu3
gloꝛi. aut gratias egerunt ⁊c. Scd̄a rō quia
coꝛona caret principio ⁊ fine: qꝛ finis vniꝛ
principio. Uñ dr̄ dyadema q̄si duo demēs
. s. finē ⁊ principiū. Principiū sapientie est
deus fons sapiētie verbū dei in excelsis.
Ois sapiētia a dño deo est ⁊c. Eccli. i. Sic
ergo finis ois studij ⁊ scie d3 esse de⁹: secus
de multis ⁊c. Dic practice in theologis quo
rū multi student vt fiant magr̄i ⁊ ascēdát

ad gradus. Item de canonistis qui studēt
non ad finem dei sed ad habendum bene-
ficia ⁊ prelaturas ⁊c̄. Item de legistis pro
pter honorem ⁊ ꝯgregandas pecunias ⁊c̄.
Principium ergo scientie est deus qui dat
eis intellectum voluntatem ad studenduʒ.
memoriam. tempus. libros ⁊c̄. sed finis est
propter mundū: non vnitur ergo finis prin
cipio: ideo non est vera sapientia. Ideo Ja
cobus. Non est ista sapientia de sursum de
scendens. i. diuina sed terrena animalis et
diabolica Jaco. 3. Tertia ratio quia co-
rona quibusdam floribus eminet ⁊ or-
natur ⁊c̄. Ecce triplex ratio quare sapien-
tia diuina dicitur corona. Ideo de hac sa-
pientia diuina loquēs Salomon dicit. Sa
pientia dabit capiti tuo augmenta gratia-
rum: ⁊ corona inclyta proteget te Prouer.
4. Ista ergo corona sapientie fuit corona
tus christus. Auctoritas. Egredimini ⁊ vi-
dete filie syon ⁊c̄. Cant. 3. ⁊c̄.

¶ Dico scdo ꝙ christus fuit coronatus in
hoc mūdo de corona penitētie corporalis.
De hac loquitur thema. Dixerunt enim iu
dei. Iste iesus facit se regem ergo impona
mus ei coronam ⁊c̄. Ratio quare christus
voluit hac corona coronari: ē qꝛ ex peccato
Ade ⁊ nostris duo mala incurrimus. Pri
mo qꝛ eramus condēnati ad furcas infer-
ni in quibus debebamus suspendi. Scdo
quia perdidimus coronam glorie paradisi.
Sicut ergo propter primum malū christus
voluit crucifigi: sic propter recuperationem
corone glorie voluit coronari. Ideo cantat
ecclesia. Coronat regem omniū corona cō-
tumelie: cuius nobis opprobrium coronam
cōfert glorie Moraliter. si volumus optine
re coronam glorie promissam nobis a chri
sto: oportet in hoc mundo nos coronari co
rona spinaꝝ: quattuor genera spinaruʒ cō
tinentem. Anterius considerando cum con
tritione memoriam peccatoꝝ. Cōtritio di-
citur spina que pungit. ps. Conuersus sum
in erūpna mea dum configitur spina. Cum
hac spina debemus pūgi de preteritis pec
catis. Ideo Isa. 38. Recogitabo tibi oēs
annos meos in amaritudine anime mee.
Posterius bona que omisimus: vel cogitan
do penas inferni quas meruimus in infer
no. Bonum erat ei si natus nō fuisset ho-
mo ille Mat. 26. Dextrorsum: cogitādo bo
na que peccādo ꝑdidimus. Sinistrorsum:
cogitando iudiciuʒ generale: in quo: Dicēt
montibus cadite suꝑ nos ⁊c̄. Apoc. 6. No-
ta hic miraculū de illo iuuene scutifero ma
le vite ⁊c̄. qui somniauit quadam nocte ꝙ
fuit tractus ad iudicium in quo videbat
christū ⁊ virginem ⁊ omnes sanctos: ⁊ co-
ram eo ducebantur anime iudicāde. ⁊ chri
stus quasdam iudicabat in paradiso. quas
dam vt irent ad purgatorium. quasdā ad
infernum crudelissime a demonibus tra-
ctans ⁊c̄. Iuuenis hoc videns dicebat. i. se.
O miser quid dicam quando me interro-
gabit ⁊c̄? Et cum fuisset vocatus dixit ei
xp̄s. quis es tu? Redde rationem vite tue.
Tunc excitatus iuuenis ad hoc verbum:
effectus est totus canus ⁊c̄. ⁊ tunc dimisit
vanitates ⁊ recepit cilitium ⁊ magnam pe-
nitentiam fecit: ⁊ bonus ⁊ sanctus effectus
est ⁊c̄. Iste ergo fuit coronatus corona spi-
narum. De talibus ergo dicit christus. Si-
cut lilium inter spinas: sic amica mea inter
filias cant.

¶ Dico tertio ꝙ xp̄s fuit coronatus de co-
rona presidentie generalis quā sibi merito
passionis acquisiuit. Data est mihi potestas
omnis in celo ⁊ in terra Mat. vlt. Et Phil.
2. Humiliauit semetipsuʒ fac. obe. ⁊c̄. Et se
quitur. Propter qđ deus exaltauit illum:
et dedit illi nomen ⁊c. Et Dauid. Minuisti
eum paulominus ab angelis gloria ⁊ ho.
coronasti eum ⁊c. vsqꝫ qui ꝑambulant se-
mitas maris. Nota Minuisti ⁊c. nō digni-
tate vel honore vel scia sʒ natura. Uel nō
mente sed carne: qꝛ fuit passibilis ⁊ hoc nō
diu sed ad modicum vsqꝫ ad resurrectionē
Gloria in resurrectione ⁊ honore in ascen-
sione. Uel gloria. i. claritate immortalitatis
⁊ honore. s. diuini nominis: qꝛ dedit nomen
qđ est super omne nomen ⁊c. Passionis. n.
merito omnes creature sunt sibi subiecte.
Et ponit Dauid quinqꝫ differētias creatu
rarum. Primo oues. i. personas simplices
que habent conditiones ouis ⁊c. Hic ⁊c̄.
Scdo boues. i. personas vite apostolice: ha
bentes duo cornua. s. bone vite ⁊ vere do-
ctrine. Ideo dicit. Uniuersas in feminino
. i. vaccas que debent populum lactare la-
cte bone doctrine. Tertio pecora campi. i.

peccatores qui in hoc mundo tenuerunt vi
tam bestialem vt pecora:sequendo sensua
litatẽ.Hõ cum in honore nõ intellexit ꝛc.
Quarto volucres celi.i.ãgelos qui in iudi
cio separabunt bonos a malis. Quinto ꝛ
pisces maris:isti sunt demones qui per ma
re huius mundi latitant ꝛ discurrunt ad
perdendum animas ꝛc.

Deo gratias.Amen.

¶ In festo scti Joãnis euangeliste ante
portam latinam. Sermo vnus.

Hic est disci-
pulus ille quẽ diligebat Ie
sus.Jo.21.Thema loquit
de btõ Joãne euangelista.
Et ex themate summo mo
tiuũ declarãdi quot sunt gradus amoris
quos deus hꝫ ad suas creaturas.Et que-
rẽs inueni ꝙ tres sunt gradus.

¶ Primus de amore generali.

¶ Scd's de amore spãli.

¶ Tertius de amore singulari.

In primo gradu deus diligit oẽs creatu
ras generaliter.In scd'o diligit solũ psonas
bonas p deuotionẽ.In tertio gradu diligit
Joãnem euãgelistã:ꝛ de isto tertio gradu
dicit thema hic est ꝛc. ¶ Primus ergo gra
dus de amore generali quo de[9] diligit oẽs
creaturas.Hoc pbat rõne ꝛ auctte. Rõne
q2 qlibet artifex diligit opa sua ꝛ vult in
ipsis laudari.Uerbi grã.Si aliqs edificas-
set domũ ꝛc.Sic domus dei ẽ mũdus ꝛc.
In celo sunt camere in qbus habitat ipe cũ
filijs.Mũdus iste est stabulũ infernus ẽ car
cer ꝛc.O israel ꝙ̃ magna ẽ domus dñi et
ingens locus possessionis eius. magnus et
nõ hñs finem.excelsus ꝛ imensus Baruc.3.
Nota Nõ habens finẽ.s.quo ad duratio-
nẽ.Hanc domũ fecit deus cũ magna sa-
piẽtia.ps.103.Quã magnificata sunt opera
tua dñe:oia in sapiẽtia fecisti.ergo deus di
ligit opera sua ꝛc.ꝛ vult laudari ꝛ nõ ma
ledici in ipsis:al' est magnũ peccatum.Unũ
peccaret qui blasphemaret diabolum inꝙ̃
tum est dei creatura. Unũ in epl'a Jude di
cit.Cum michael archangelus cum diabo
lo disputans altercaretur de moysi corpo-
re:non est ausus iudicium inferre blasphe-
mie:sed dixit Impet tibi dominus. Uide
aliam rationem quã ponit Tho. in prima
parte.q.20. arti.2. Amare enim est bonum
velle aũt esse est maximum bonũ. Omnes
aũt creature habent esse a deo: ꝑpter hoc
enĩ sunt q2 deus vult eas esse ꝛc. Nota de
illo sctõ qui dum itineraret indignatus de
magno vẽto maledixit de qua maledictõe
ↄtritus inclusit se in quadã domo ꝛ ꝓiecit
clauem in mare:promittens se nunꝙ̃ inde
exire quousqꝫ inueniretur clauis.ꝛ tandem
presentatus fuit sibi piscis post annũ.in cu
ius vẽtre inuenit clauem ꝛc. Patet ergo ra
tio.Auctate etiã probatur Sap.xi.Diligis
omnia que sunt: ꝛ nihil odisti eorũ que fe
cisti:nec enim odiens fecisti ꝛc. Declara.
¶ Modo sunt hic quattuor qõnes. Prima
si deus creauit oia et ex hoc diligit oia:cũ
deus sit summum bonũ quare alique crea-
ture sunt male naturalr̃ sicut serpẽtes.dra
cones.ꝛ hmõi: Dico naturalr̃ ad excluden
dũ demones ꝛ peccatores:qui nõ sunt na
turaliter mali.de qbus dicã.j.in.3.q. Nota
ꝙ ꝑpter hanc rationem ꝛ alias:moti sunt
manichei ad dicendum ꝙ creature visibi-
les sunt create a diabolo:sed heresis est ꝛ
cõtra auctoritatem scripture in multis lo-
cis.ideo rñdc ad oppositũ vt per Tho.in
prima pte.q.65.arti.i.ad scd'm. Scd'a q̃stio
per modum argumenti:videtur ꝙ deus nõ
diligat omnes creaturas saltem visibiles.
Nam nullus diligit suum contrarium: sed
omnes creature visibiles videntur contra-
rie deo: quia retrahuntur ab ipso deo quia
omnia peccata fiũt amore creature: quan-
do diligitur plus ꝙ̃ creator. Unde enim
auaritia.s.rapine.furta.pyratice. nisi ex au-
ro: Unde luxurie: nisi ex feminis. Unde
superbie:nisi ex dignitatibus officijs ꝛ ho-
noribus: Et hec omnia sunt creature dei.
Unde dicit Aug[9] ꝛc.vt supra.Itẽ aposto-
lus.Itẽ xp̃s vt supra.Itẽ.i.Jo.2. Si quis
diligit mũdũ nõ est charitas patris in eo:
qm̃ omne qđ est in mũdo aut est ↄcupiscen
tia car.aut ↄcu.oculoꝝ.ꝛ supbia vite. Scd
dic s'm Aug.sup Jo.ꝙ noie mũdi hic ama
tores mundi significant. Unũ Aug[9] dicit ꝙ
peccatum mortale nihil aliud est ꝙ̃ auer-
sio ab incommutabili bono et cõuersio ad

cõmutabile bonum: qđ est creatura. Ideo
apl's consulit nobis nõ contemplari ea que
videntur. 2. Cor. 4. Non ɔtẽplantibus no
bis que videntur sed que nõ videnť: q̃ eni3
videnť tpalia sunt: q̃ aũt nõ videntur eter-
na ꝛc. Et Jo. 15. Si mundus vos odit scito-
te q2 me priorem vobis odio habuit. Rº
ƀm Tho. vbi supra ad tertiũ. Creature oẽs
q̃tum est de se: nõ retrahunt a deo sed in ip
su3 ducunt: q2 inuisibilia dei a creatura mũ
di per ea q̃ facta sunt intellecta cõspiciunť
sempiterna quoq3 virtus eius ꝛ diuinitas.
Ro. i. Sed quia auertant a deo hoc est ex
culpa coꝝ qui insipienter eis vtunť: vt p3 đ
diuitijs qbus aliq bene vsi sunt: sicut Abra
am. Dauid. ꝛ Job ꝛ hmõi: ꝛ aliq male. Et
ideo dicit Sap. 14. ꝙ Creature dei facte
sunt in muscipulam pedibus insipientium.
Quinimo ꝛ hoc ipm ꝙ a deo abducunt at
testatur ꝙ sint a deo. Nõ. n. abducunt ꝛ re
trahunt a deo insipientes nisi alliciẽdo ƀm
aliqd boni in eis existẽs: qđ hñt a deo ƀm
Tho. Quia sicut omne esse ita omne bonũ
a deo est. Jo. i. Oia per ipm facta sunt ꝛc.
Et hoc etiã ɔfirmať per sile. Nam si ignis
accendit ꝛ cõburrit domũ tuã: non seqť ex
hoc ꝙ ignis sit malus sed ꝙ tu male vteris
igne. Sic ꝛ de vino inebriãte hoiem: q̃uis
hac rõne bestialis machometus ꝓhibuerit
vinũ. i. Tim. 4. Ois creatura dei bona est
ꝛ nihil reijciendu3 qđ cũ grãꝝ actione ꝑci-
pit. Tertia qõ vtrũ sit pctm̃ occidere crea
turas ꝛc. Et vr̃ ꝙ sic: q2 facte sunt a deo ꝛ
ab eo diligunť. ergo ꝛc. Preterea. Pctm̃ est
eis maledicere. ergo maius pctm̃ vr̃ eas de
struere ꝛc. Propter hoc aliq faciebãt ɔscia3
occidendo pulices sed nõ gallinas ꝛ perdi
ces ꝛc. Pro rñsione nota ꝙ deus fecit crea
turas dupici fine. Primo propter glo-
riã sui. Scđo propter vtilitate3 hominis.
De primo Prouer. 16. Uniuersa propter se-
metipsũ operatus est dñs. de. 2. Gen. i. Dedi
nobis oẽm herbã ꝛc. ꝛ sint vobis i cibũ ꝛc.
Item Gen. 9. Omne quod mouetur ꝛ vi-
uit: erit vobis in cibum. Item de corpori-
bus celestibus habetur Deut. 4. Custodite
solicite aias vestras: ne forte eleuatis ocu-
lis ad celum videas solem ꝛ lunam ꝛ oia
astra celi. ꝛ errore deceptus adores ea ꝛ co
as que creauit dñs deus tuus in ministe-
rium cunctis gentibus que sub celo sunt.
Modo ad propositum: occidi creaturas
potest esse dupliciter. Uno modo in vtilita
tem hoium vel cõitatis vt homicidas ꝛ ma
lefactores: vel persone singulariter vt prop-
ter cibum ꝛc. ꝛ tunc non est peccatum dum-
modo debite circunstantie obseruentur. i. ꝙ
fiat ab eo cui potestas a deo concessa est:
ꝛ cum debito modo ꝓcedendi secundũ for-
mam iuris: q2 hoc ɔcordat fini. Scđo ad
quem deus ordinauit creaturas. Alio mõ
sine hominum vtilitate intendendo solum
creaturaꝝ destructionem: ꝛ tunc est pctm̃
eo ꝙ nõ concordat nec primo fini nec scđo
ꝛ ex hoc etiam maledicere creaturis est pec
catu3 etiam demoni: inquantũ est creatura
dei: quia nulli fini cõcordat si maledicitur
creatura inquãtum creatura: secus si male-
dicatur creatura respectu malitie sue q̃ non
est a deo. Ideo Dan. 3. Benedicite omnia
opera dñi dño. i. vos hoies benedicite dño:
ex consideratione oium creaturarum.

Quarta qõ An hoc amore generali deꝰ
diligat peccatores damnatos ꝛ demones?
Rº ꝙ sic: q̃tum ad naturam sed nõ q̃tum
ad culpa3. Rõ primi q2 hõ est ad imaginẽ
dei sicut ꝛ angelus: sed macula culpe est đo
odibilis. Auctoritas Odio sunt deo im-
pius ꝛ impietas eius. Sap. 14. Nota simi
liter quia deus odit impietatem ꝛ propter
eam odit etiam impium: ita ꝙ eadem ratio
odiĩ est vtrobiq3. Singulariter tamen tres
differentias peccatorum habet odio deus.
Unde Eccli. 25. Tres spẽs odiuit aia mea
ꝛ aggrauor valde aie illoꝝ. pauperem suꝑ
bum. ꝛ diuitem mendacem. ꝛ senem fatuu3
ꝛ insensatũ. Maculã ergo odit deꝰ in ima-
gie sua. Et ex hoc nota ꝯ mulieres se depin
gẽtes ꝛc. q2 multũ hr̃et pro malo pictor si
aliqs ignarus artis vellet emendare pictu
ram ꝛc. Multo magis q̃3 in hostia inquam
deus non vult maculam: vt p3 Leui. 22. ꝛc.
Fiat ergo ratio. Si in animata ꝛ irrationa
bilia sibi ꝛ offerenda vult deus ꝙ sint sine
macula: q̃to magis animas rationales ꝛc.
Odisti omnes qui operantur iniqtate3 ꝛc.
Uirum sanguinum et dolosum abbomina
bitur dominus. Iõ Lauamini mundi esto
te: auferte malum cogitationum vestrarum
Isa. primo.

¶ Scd's gradus diuine dilectionis est de amore spali quo soluz bonos diligit. Similitudo detur de hoie bono qui licet diligit oés primos: tñ spãlius filios. parentes. et amicos. ꝛ ostidit eis signa dilectionis: cum eis loquendo. ꝯuersando ꝛc. Sic deus bonis psonis ostidit signa dilectionis. Primo loquẽdo: loquit homo deo cũ orat vt dicit Isidorus in lib. de summo bono: deus loqtur hoi qñ dat ꝯsolationes ꝛc. Item qñ legis bonũ libruz ꝛc. Ecõtra qñ legis aliquẽ librum malũ loqtur tibi diabolus. Uñ Isidorus. Ideo ꝓhibetur xpianus legere figmenta poetaꝝ: q2 per oblectamenta fabularum nimiũ mentem excitant ad incentiua libidinum ꝛc. 37. di. ideo ꝛc. Scd'o ꝯuersatur deus cum bonis q2 manet in eis ꝑ dilectionem. Qui diligit me sermonem meum seruabit: ꝛ pater meus diliget eum ꝛ ad eũ veniemus ꝛ mansionem apud eum faciemus Jo. 14. Nota Mansionem ꝛc. quia deus etiaz ad malos quãdoq3 venit ꝑ bonas inspirationes ꝛc. sed mansionem suam solũ in bonis facit. Uñ. i. Jo. 4. Deus charitas est ꝛ qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Tertio comedit cũ bonis qñ sumunt corpus xpi ꝛc. 2. Apoc. 2. Ecce sto ad ostium ꝛ pulso ꝛc. Quarto dat dona eis: cui humilitatẽ cui mansuetudinẽ: ideo regratiari tenentur boni deo. Idem de bonis tẽporalibus ꝛc. De isto amore spali loquitur scriptura cũ dicit. Neminem diligit deus nisi eũ qui cuz sapiẽtia inhabitat. Sapiẽ. 7. Nota Inhabitat: q2 deus isto amore nõ amat stultos sed sapientes. Sed videamus q sunt sapientes. Nota similitudinez de itinerantibus ꝑ biuium: via sinistra eẽt plena arboribus ꝛ tabernis ꝛ delitijs sed esset passus periculosus plenus latronibus ꝛc. via dextera esset aspera sed tuta ꝛc. Sup illo añt biuio esset turris guardie ꝛ vnus stans in turri clamaret: itinerãtibus: dicẽs. Nõ eatis per sinistram q2 est periculosa ꝛc. sed ad dexteram ꝛc. illi qui crederent essent sapientes et irent per viam dexteram. Illi vero qui per sinistram nõ credentes clamãti essent insipientes. Uel dic aliam similitudinem de duobus condẽnatis ad mortez: qui ducuntur ad mortem quoꝝ vnus ridet ꝛ alter plorat ꝛc. Idem in proposito ꝛc.

Uia dextera ẽ via pnie que est aspera sed tuta via: sinistra ẽ vitioꝝ ꝛc. Passus periculosus est mors. Dices tu. Nõne iste passus periculosus est etiam in via dextera s3 nõ derobatur a latronibus. Clamantes autem viatoribus sunt ꝓphete. apli. ꝛ predicatores. existentes in turri gratie dei vel ꝑdicationis. Inter quos Salomon clamat dicẽs: Uias: que a dextris sunt nouit dñs. s. scia approbationis: peruerse vero sunt que a sinistris sunt Prouer. 4. Et Dauid. Qm̃ nouit dñs viam iustoꝝ: ꝛ iter impioꝝ peribit. Talibus ergo sapientibus dicit xps. Sicut dilexit pater. s. amore speciali: et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. s. persuadẽdo in beata vita. Si dicatur ꝛ quomõ manebimus: Respondetur si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea: sicut ꝛ ego precepta patris mei seruaui et maneo in eius dilectione Jo. 15.

¶ Tertius gradus diuine dilectionis est de amore singulari quo dilexit Jo. euangelistam: sed nõ solum primo ꝛ scd'o sed etiaz isto. Declaretur per similitudinem de patre fami. qui diligit generali amore totam domum etiam famulos ꝛ seruos ꝛ ancillam. Sed amore spali diligit vxorez. Amore autem singulari diligit filium sibi similem ꝛc. Sic xps diligit amore generali omnes creaturas sed amore spali solum bonos vt dictum est: sed amore singulari diligit Joan. euangelistam: quia similis erat sibi propter virginitatem mundissimam. Beda. Diligebat Joãnem iesus non exceptis ceteris singulariter solum sed ꝑ ceteris quos diligebat familiarius vnum: quem spãlis prerogatiua castitatis ampliori dilectione fecerat dignum. Huius autem amoris triplex signum ostendit. Primum quando eum de nuptijs vocauit ante copulam in quibus nuptijs mutauit aquam in vinum. De quibus Jo. 2. Hic potes dicere de contrahentibus matrimonium quibus licitum est ingredi religionem ante copulam. Scd'm signum fuit quando eum dedit virgini in filium in cruce pendens dicens matri. Mulier ecce filius tuus ꝛc. Jo. Tertium signũ fuit huius singularis dilectionis quia sine martyrio voluit eum finire vitam: ꝛ sic predixit petro coraz omnibus apostolis: vt ha

betur in euangelio. Recita historiam euan-
gelij. Nota ꝙ ter sanct⁹ Jo. fuit in mortis
periculo. Primo qñ bibit venenum sibi da
tuz ab Aristodemo. Scḋo qñ fuit positus
in feruentis olei doliũ a Domitiano. Ter-
tio qñ fuit in insulam relegatus. s. pathmos
Nota Sic eum volo manere. i. sanũ. viuũ.
⁊ incolumẽ. Donec veniã: supple ad eũ ⁊c̃.
Et ista fuit ratio quare positus in dolio fer
uentis olei nõ est mortuus: vt habeṫ in legẽ
da de quo miraculo sit hodie festũ. Et nar-
tum. signũ q: sicut virgo maria sine dolore
mortua est: sic Joãnes ⁊c̃. Dic eius mortez.
Vñ Hierony. Tam extraneus a dolore
mortis: ꝗ̃ a corruptione carnis inuenit̃ alie
nus. De corpe eius quid sit factũ. vide. s̃.
in festo natalis eius ꝑ. vltima. Jõ fuit com
pleta ꝓphia Jsaia que recte videtur fuis-
se de Joãne: dicente xp̃o Johãni. Cũ am
bulaueris in igne nõ combureris ⁊ flãma
nõ ardebit te: q: ego dñs tuus saluator tu
us. Ex quo honorabilis factus es in ocu-
lis meis ⁊ gloriosus: ⁊ ego dilexi te Jsa. 43.
Nota Honorabilis fact⁹ es i oculis meis.
Multi sunt honorabiles in ꝯspectu hoium
sed nõ in oculis dei: sicut sunt hypocrite ⁊c̃.
Multi ecõtra: sicut ꝑsone bone que interdũ
faciunt aliqua cum bona intentione: tñ gen
tes scandalizantur. Talibus dicit Apl's.
Prouidentes bona nõ tm̃ coram deo sed
etiam coram oibus hoibus Ro. 12. Multi
nec in ꝯspectu hoium nec dei: sicut peccato
res manifesti ⁊c̃. Multi vero sunt honora-
biles in ꝯspectu dei ⁊ hoium: de quibus di
cit scriptura loquens de Tobia ⁊ cogna-
tione eius. Ois generatio eius in bona vi-
ta ⁊ sctã ꝯuersatione ꝑmansit: ita vt acce-
pti essent tam deo ꝗ̃ hoibus ⁊ cunctis ha-
bitantibus terrã Tob. vltimo. In isto gra-
du fuit Jo. euangelista Jdeo dicit. Ego di-
lexi te: ⁊ thema. Hic est discipulus ille ⁊c̃.
Deo gratias. Amen.

¶ In festo scti Barnabe apl'i. Sermo. i.

Erat vir bo-
nus plenus spũ sctõ ⁊ fi-
de Act. xi. Pro introdu-
ctione posset hic querere
aliquis quare btũs Bar-
nabas dicit̃ apl's. cuz nõ fuerit de. 12. Stri-
cte aũt ⁊ ꝓprie apli dicuntur duodecim
quos misit xp̃s ⁊c̃. Auctas. Vocauit disci-
pulos suos ⁊ elegit. 12. ex ipsis: quos ⁊ apo
stolos nominauit Luc. 6. ⁊ nominant̃. Jtẽ
xp̃s dixit. Nõne 12. hore sunt diei Jo. xi.
Nõ loquitur de die naturali: quia habz ⁊
14. horas nec de vsuali q: aliqñ habz plu-
res horas aliqñ minus: sed loquit̃ de se q
est dies illa: de qua Dauid. Melior ẽ dies
vna sup millia Hui⁹ diei. xij. hore sunt. xij.
apl'i: clari in sanctitate ⁊ doctrina. R⁹. du-
plr possumus assumere aplos. Uno modo
stricte: ⁊ sic sunt ꝓprie apli illi quos xp̃s in
vita sua elegit ⁊ misit vt ꝓbat argumẽtũ.
Et hoc mõ nec btũs Barnabas nec Pau-
lus fuerunt apl'i: sed btũs Mathias sic: q:
successit in locum Jude ⁊ iam xp̃s elegerat
eũ in corde suo ⁊ quodãmodo ore cũ dixit.
Amen dico vobis ꝙ vos qui sequuti estis
me. In regeneratione cũ sederit filius hois
in sede maiestatis sue: sedebitis ⁊ vos sup
sedes. xij. iudicantes duodecim trib⁹ israel
Mat. 19. In ista aũt te nõ loquebat̃ de iu-
da quẽ ꝑsciebat iudicandũ nõ iudicatuꝝ:
sed loquebat̃ de btõ Mathia ⁊c̃. Hi apl'i
sunt. xij. lapides electi de Jordanis medio
Josue. 5. Propter fidei sue soliditatẽ. Hi
sunt. xij. boues sub mari eneo. 3. Re. 7. Pro
pter sui laboris vtilitatẽ in messibus spũa-
libus in figura bonm presigurati. Hi sunt
xij. fontes inuenti in helyz Exo. 15. Et h pro
pter latũ fluxum sue doctrine. Hi sunt. xij.
porte ciuitatis Apoc. 22. Porte dicti q: ꝑ
eos est ad ecclesiã introitus hos elegit dñs
Mat. 12. Vide qḋ scripsi in sermonibus de
articulis fidei ser. 26. in additione que inci
pit Sed quõ omnes predicti ⁊c̃. Alio mo
do large ⁊ tunc nõ solum illi qui in vita xp̃i
fuerunt a xp̃o electi ⁊ missi dicuntur apl'i:
sed etiã illi qui post christi ascensionez fue
runt electi: ⁊ sic btũs Bar. ⁊ Paulus sunt
apl'i ⁊ sic sunt. xiiij. Btũs aũt Paulus fuit
maximus aploꝝ quem elegit christus cum
iret Damascum ꝑsequendo xp̃ianos Act.
9. Vas electionis mihi est iste vt porter no
men meũ coram gentibus ⁊ regibus et fi-
lijs israel. Ex hac rõne in bullis papalibus
in sigillo plũbeo btũs paulus ponitur ad
dexterã ⁊ petrus ad sinistrã: al's bulla esset

falsa. Rō qꝛ btūs Petrꝰ fuit electus a xp̄o in sinistra.s.in hac vita mortali. Paulus aūt fuit electus a xp̄o in dextera glorie qꝛ tunc xp̄s erat imortalis ꝛ ipassibilis: sic etiā btūs Barnabas fuit electꝰ a christo in dextera glorie. De ista electione auctas. Ieiunantibus aūt discipulis dixit illis spūs sanctus. Segregate mihi Barnabā ꝛ Saulū in opus ad quod assumpsi eos Act.iȝ. Patet ergo ꝙ btūs Bar.est verus apl's christi: licet xp̄s nō elegerit eum in vita. Si anteȝ queraꝶ quare de oibus discipulis fuit electus btūs Bar.in aplm ꝛ nō alij. ratio assignatur in themate. Erat vir bonus ꝛc̄. Et loquiꝶ litteraliꝶ de Barnaba: vt patȝ Act. xi. Nota vir a virtute. Multi enim hoies nō sunt viri.i.virtuosi ꝛc̄. Patet thema. In quo subtiliter ostēdūꝶ quattuoꝛ excellentie de beato Bar.

¶ Primo qꝛ fuit alte virtuosus: Erat vir.
¶ Scdo qꝛ fuit plene pietosus: Erat bonꝰ.
¶ Tertio qꝛ fuit verus gratiosus: Plenus spiritu sancto.
¶ Quarto qꝛ fuit digne gloriosus: qꝛ plenus fide.

¶ Dico p̄mo ꝛc̄. Quid est esse virtuosum? Nota ꝓ declaratione silitudinē triplicem. Primo de illo q ipulsus a vēto cadit diꝶ ꝙ nō hȝ virtutē.nō ē fortis.vide quō cecidit: sȝ qn̄ stat fortiter diꝶ.o virtutē hȝ.fortis est ꝛc̄. Sic spūalr ventus magnus est tētatiōes demonū. De quo diꝶ.3.Re.19. Spūs.i. ventus grādis ꝛ fortis subuertēs mōtes ꝛ ɔterens petras. Montes alti fuerūt Adā.ꝛ Eua. Sanson. Dauid. Salomon ꝛc̄. Iste est ille vētus de quo tropologice.i.moraliter legitur Job.i.ꝙ ɔcussit quattuoꝛ angulos domus ꝛ oppressit filios Job ꝛc̄. Quattuoꝛ anguli domus.i.aie:sunt quattuoꝛ virtutes cardinales ꝛc̄.quos destruxit iste vētus ꝛc̄. Filij Job sunt bona opa viri iusti: que occidunꝶ cū meritū coꝝ ꝑdiꝶ ꝛc̄. Scda silitudo est de eo q portat magnū onus fortiter: diꝶ ꝙ hȝ virtutē fortis est.a'is debilis ē ꝛc̄. Sic in ꝓposito Omnis maximū aie ē corpus. Auctas. Corpus qd corrūpitur aggrauat aiam ꝛ deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitātem Sap.9. Qui ergo fortiter portat resistendo inclinationibꝰ carnis ꝛc̄.diꝶ ꝙ est virtuosus ꝛc̄. Tertia similitudo est de eo qui resistit ictibus ꝛ ꝑcussionibus pugnantis fortis militis. Miles iste: est mundus qui pugnat ꝯ nos ꝛ ꝑcutit ictibus infirmitatum.paupertatū. guerrarum. pestilentiarum.famis.inimicitiaꝝ ꝛc̄. Si ergo aliquis fortiter resistit diciꝶ ꝙ est virtuosus. Talis erat ille de quo diciꝶ Job.i. Vir erat in terra hus nomine Job: ꝛ erat vir ille simplex ꝛ rectus ac timens deum ꝛ recedēs a malo ꝛc̄. Talis fuit btūs Bar.quia erat Vir.i.virtuosus. Hic quō fuit de Cypro de ciuitate Nicosie de genere Aarō ꝛc̄. Et audita fama apostolorum venit Ierusalem.ꝛ sciens tēpus messis completum. audiebat sermones apostoloꝝ cum magna reuerentia.deinde dixit infra se. Ex quo audiui doctrinam istorum volo videre eorum vitam: quia multi bene predicant alijs: sed ipsi male viuunt: ꝛ vidit vitam eorum cōmunem: pauperem ꝛc̄. In legenda diciꝶ ꝙ fuit de.lxxij.discipulis ꝛc̄. Deinde videns miracula quibus confirmabant doctrinam suam baptizari petijt et vocatus ē Barnabas.i.filius consolationis: qꝛ de eo habuerunt magnam consolationē apostoli. cum prius vocaretur Ioseph: et venditis possessionibus. Ideo christus sibi apparuit in oratione dicens. Constans.i. virtuosus esto Barnaba: qꝛ premia eterna percipies Act. O qualis cōmutatio. Et additus est societati discipuloꝝ ꝛc. Auctas. Ioseph autē q cognominatus ē Barnabas apl's qd est interꝑtatū filius ɔsolationis.leuites cyprius genere.cū haberet agrū vēdidit eū. ꝛ attulit ꝑtiū et posuit ante pedes aploꝝ Act.4. Ideo possumus de eo dicere. Erat vir ille magnus apud dn̄m suū et honoratus.4.Re.5. Moraliter. licet non teneamini vendere oia q̄ habetis ꝛc.tn̄ saltē restituatis mal' ablata.s. vsuras.rapinas.furta ꝛc.

¶ Scda excellētia beati Barnabe fuit qꝛ fuit plene pius: qꝛ erat vir bonus. Bonus est ille qui nō solum curat de salute sua sed etiam proximi: iuxta illud Deus mandauit vnicuiqȝ de proximo suo Eccli.17. Iteȝ dicit Diony. Bonuȝ est quod est cōmunicatiuum sui ipsius ꝛc. Sic beatus Bar. fuit bonus quia etiā salutem proximi procurauit predicādo ꝛc. Dicam vobis singulare vnuȝ de eo ꝛc. Hic quomodo ipse adduxit

paulum post conuersionem suam ad apo/
stolos ⁊c. Auctoritas. Cum autem venisset
paulus in ierusalem tentabat se iungere di/
scipulis. ⁊ omnes timebant eum nõ creden
tes ꝙ esset discipulus. Barnabas ḋt appre
hensum illum duxit ad aplos ⁊ narrauit il
lis quõ in via vidisset dñm ⁊c. Act. 9. Itē
nota quõ pie reconciliauit sibi sociũ Joanē
marci vocatum: qui dimiserat eum cũ fuis/
set in periculo mortis: vt pꝫ Act. 13. ⁊ 15. Pꝫ
ergo pietas eius. Moraliter: sic qlibet vrm
debet curare de proximo suo: presertim vir
bonus de vxore mala: ⁊ ecõuerso. Saluabi
tur vir infidelis per mulierem fidelem ⁊c.
1. Cor. 7. Item pater debet curare de filijs
dum sunt tenelli: sicut ortolanus de arbori/
bus tenellis facit qcqd vult: secus aũt cū
indurescunt ⁊c. Sic ortolani in ecclesia dei
sunt illi de coniugio ⁊c. Ideo instruat eos
dum sunt paruuli alias ⁊c. Dic vt expedit.
Siqs suoꝝ ⁊ maxime domesticoꝝ curã nõ
hꝫ: fidē negauit: ⁊ infideli deterior. 1. Tim. 5.
Sic officiales debent curare de republica.
Dic de obseruatione festoꝝ ⁊ que feste sunt
mandata ⁊c. Dic vt expedit. presertim de
apothecis ꝙ nõ aperiantur in diebus festi
uis. Item qui habet regimen cõitatis: de/
bet procurare bonum non solum sibi sed ēt
toti cõitati ⁊c.

¶ Tertia excellentia beati Bar. quia fuit
vere gratiosus. quia plenus spũ sancto. Dic
quõ dum esset Anthiochie ordinauit ꝙ di/
scipuli vocarentur de cetero xpiani a xpo: qꝛ
prius dicebantur discipuli aploꝝ ⁊c. vt legi
tur Act. xi. Et fuit impleta pphia Isa. 61.
Et seruos suos vocabit noie alio: in quo q
benedictus est super terram benedicetur a
deo. Amen Isa. 65. Item dic qualiter recu/
sauit diuinos honores sibi oblatos Act. 14.
Plenitudo spũs sancti repellebat ab eo spi
ritum inanis glorie: ⁊ dabat in oibus gloriã
deo. Ideo poterat dicere. Spũs tuus bonꝰ
deducet me in terram ⁊c. ps. 142. Morali/
ter ⁊c. Omne quodcũqꝫ facitis in vbo aut
opere: omnia in noie Jesu xpi facite Col. 3.
Nota hic contra illos qui honorem deo de
bitum auferunt blasphemando ⁊c. ⁊ tamē
deus pur non cessat bene facere ⁊c.

¶ Quarta excellentia: qꝛ fuit digne glorio
sus qꝛ plenus fide. Perfecta fides glorifi/
cat hoiem in mundo per miracula ⁊ in fu/
turo per gloriam. Ideo quando xps cura/
bat aliquem dicebat. Fides tua te saluum
fecit. Ideo dicebat apls. Accessum hēmus
per fidem in gratia ista. s. miraculoꝝ in qua
stamus ⁊ gloriamur. s. in alio mundo in spe
glorie filioꝝ dei Ro. 5. Dic quõ btũs Bar.
ex merito fidei sue curabat oēm infirmita/
tem ⁊ portãs euangeliū Mathei ponebat
illud sup infirmũ ⁊ curabat ⁊c. Itē fuit glo
sus i alio mũdo p martyriũ. Dic eiꝰ marty
riũ ⁊c. Iõ dixerũt Apli de Barnaba Act.
15. Placuit nobis collectis in vnũ eligere
viros ⁊ mittere ad vos cum charissimis no
stris Barnaba ⁊ Paulo hoibus qui tradi
derunt aias suas pro noie Jesu christi dñi
nostri ⁊c. Moraliter ⁊c. Dicatis credo vt
credatis corde ⁊ confitemini ore ⁊ operemi
ni facto: qꝛ hec est fides perfecta. Nota con
tra mulieres dicentes illis qui portant ad
baptizandum pueros: ꝙ non volunt se ne
si sint pueri fiant lupiminari. s. puellē stri/
gue ⁊c. O maxima fatuitatum alias ⁊c. si/
cut candela que nisi respiret extinguitur.
Ideo David. Credidi propter quod locu/
tus sum. Et qualiter: Ego autem humiliatꝰ
sum nimis: qꝛ ad credendum ea que sunt fi
dei oportet humiliare intellectum. subiugã/
tes oēm intellectum in obsequium christi.
2. Cor. 10. Ideo Ro. 10. Corde creditur ad
iustitiam: ore autem confessio fit ad salutē.
Deo Gratias. Amen.

¶ In festo beati Barnabe apostoli.
Sermo. scđs.

Gaudete ⁊ exul/
tate:
qa noia vestra scripta sunt
in celis. Luc. 10. Pro de/
claratione verborum notã
dum ꝙ fit magna questio
in sacra theologia: sicut tãgit Tho. parte. 1.
q. 24. ar. 3. Utrũ scripti in libro vite possint
de eo deleri siue cassari. Liber autem vite
dicit̄ noticia dei de predestinatis: ſm ꝙ di/
cit Glo. super illud. ps. 68. Deleantur de li/
bro viuentium. Et ex hoc videtur ꝙ nõ pos
sit aliquis deleri de libro vite: cum noticia
dei de pdestinatis sit certa ⁊ inumerabilis.

Mal.3. Ego deus et nõ mutor: ecõtra vero
ps.68. Deleantur de libro viuentium. Pro
huius ergo declaratione est notãdũ q du
pliciter aliquis scribitur in libro vite.

¶ Uno modo sm presentem iustitiam seu gra
tificationem.

¶ Alio modo sm diuinam prescientiam seu
predestinationem.

Scdm ergo hanc bimẽbrẽ distinctionem
est duplex cõclusio. Prima conclusio est affir
matiua: vz. q scripti in libro vite sm presentem
iustitiã deleri psit de libro vite. Scda cõ
clusio est negatiua: vz. q scripti in libro vite
sm diuinã predestinationẽ nõ psit de libro
vite deleri. Prima ergo conclusio pbatur tri
plici medio. s. Rõne. Exẽplo. et Auctoritate.
Rõ est ista: qr gra per quã aliqui scribunt
in libro vite hoc primo mõ quis inclinet li
berum arbitrium ad bonũ: tñ non cogit: et ideo
potest pdi quãdiu sumus in hac vita in qua
oia subijcitur mutabilitati sicut et corpus: qr
vnũqdqz recipitur sm modum recipientis.
Ideo dicit Ro.8. Uanitati. n. creatura su
biecta est. Uide supra in festo scti Nicolai
q incipit Inextinguibile est lumen illius in
prin. Quãdo ergo hõ cadit de statu gre in
pctũm mortale tunc deletur nomẽ eius de
libro vite. Si vero nõ peccat sed conseruat
se semp in gratia nõ deletur nomẽ eius de
libro vite: iuxta illud Apoc.3. Qui vicerit
sic vestietur vestimentis albis: et nõ delebo
nomen eius de lib. vite. Est tñ notandum q
deletio ista nõ refert ad noticiam dei: quasi
deus aliqd presciat et postea nesciat: sz ad
rem scitam qr. s. deus scit aliquẽ prius ordi
nari in vitã eternã et postea nõ ordinari cũ
deficit a gratia sm Tho. p. i. q. 24. ar. 3. Nõ
ergo mutabilis est de9: qr sicut dr Mala.3.
Ego deus et nõ mutor: sed sua volũtate in
cõmutabili vult mutabilia: iuxta illud Boe
tij. Stabilisqz manens dans cuncta moueri.
Et sic pz rõ. Exẽpla patent in multis. Pri
mo in Adam. Itẽ in Aaron. In Dauid in
iuda. de quo dñs dicit. Nõne. i2. vos elegi
et vnus ex vobis diabolus est Jo.6. Quo
tidie etiã videmus et vtinã nõ videremus
multos suos et ancillas dei cadere in pctã
mortalia: et pñter deleri de lib. vite. Auctas
vero clara hẽtur Exo.32. Dic hystoriam qñ
Moyses orauit ad dñm pro pctõ populi d
vitulo aureo &c. Obsecro inqt dñe pecca
uit populus iste pctm maximũ feceruntqz si
bi deos aureos. aut dimitte eis hanc noxã
aut si nõ facis dele me de libro tuo quem
scripsisti. Cui rñdit dñs. Qui peccauerit in
me: delebo eũ de lib. meo Exo.32. Patet er
go ex hac auctoritate q põt qs deleri de li
bro vite. Ad idẽ facit auctas. ps. Deleant
de libro viuentiũ et cũ iustis non scribãtur.
Uide q scripsi dñica. i. serm. i. p. i. et sic patz
pria conclusio. Scda conclusio ẽ negatiua &c.
pbat per auctatẽ Aug. 20. de ciui. dei vbi
dicit: q diua presciẽtia que falli nõ põt est
liber vite. Et hoc mõ erant scripti apli pter
iudam pptea dixit eis dñs verbũ ppositum.
Gaudete &c. Patet thema. Nõ videamus
quare nomẽ bti Bar. fuit scriptum in celis:
vbi modo regnat cum xpõ. Nota ergo q
propter quattuor virtutes q sunt iste vz.

¶ Prima perfecta largitas ad dispergen
dum propria.

¶ Scda firma virilitas ad agrediendum
ardua.

¶ Tertia profunda humilitas ad contem
nendum prospera.

¶ Quarta magna animositas ad substi
nendum aduersa.

¶ Pria fuit pfecta largitas &c. duo dico:
pfecta et largitas. Ubi notãdũ q est duplex
largitas. s. vitiosa et virtuosa. Et qlibz earũ
hz tres gradus. Largitas. n. vitiosa inueni
tur i triplici dria. s. mala. peior. pessima. Uir
tuosa ẽt inuenit bona. melior optia. Largi
tas mala q cõueniẽtius dr pdigalitas: ẽ qñ
hõ largit psonis nõ idigẽtib9 aliqd ad sui
laudẽ et gliam: vestẽ vel aliqd tale: cũ tamẽ
paupi indigenti: qnimo xpõ in paupe nihil
vult largiri: et si qñ largit aliqd. satis modi
cũ et tenue elargit. qnimo nec debita resti
tuit. Cõtra hãc ergo largitatẽ vel potius p
digalitatẽ ait Hierony. ad Paulinũ: et scri
bit in decret. i6. q. i. Si cupis. Preter victũ
et vestitum et manifestas necessitates nihil
cuiqz tribuas: ne filiorũ panem canes come
dant. Nota glo. iur. ciui. in. xi. lib. Codic. ti.
de medicãtibus validis: q dicit q tales va
lidi medicãtes sunt repellẽdi. Peior est qñ
vanitates expẽdit. puta ad cõuiuia splendi
da ad instar diuitis epulonis: de quo legit
Luc. i6. Utitur vestib9 pciosis tenet canes

multos. induit equos faleris. accipitres. fal
cones. ꝛ in his talibus largus est. dabit
istrionibus. Pessima est qñ largus est hõ ẽt
in malũ alterius: puta ad hñdũ mulieres:
qñq3 ẽt ad vindicandũ se de inimico: vl' ad
hmõi talia. Tales ergo duo mala cõmittũt
q2 fraudãt paupes elemosinis sibi debitis.
ꝛ 2⁹ expendunt male ꝛc. Est ergo largitas
alia virtuosa hñs tres dñas. Est. n. qdã bõa
qñ hõ largus est ad debita soluẽda ꝛ fami
lie necessaria. Melioꝛ qñ largus est ad su/
biectionẽ paupum libenter eis imparciens
de supfluo: iuxta illud Luc. xi. Qđ supest:
date elemosynã: ꝛ ecce oia mũda sunt vo/
bis. Optia est ꝛ pfecta qñ hõ volens xpm
seq: oia vendit: ꝛ dat paupibus: iuxta illud
Mat. 19. Si vis pfectus esse: vade ꝛ vende
oia q̃ habes ꝛ da paup. ꝛ veni sequere me.
Hanc ergo pfectã largitatẽ habuit Barna
bas: ppter quã meruit scribi in lib. vite. Uẽ
didit. n. agrũ suũ ꝛ posuit pciũ ante pedes
aploꝝ: sicut legit Act. 4. Uide supra in ser.
precedẽti q incipit. Erat vir bonus ꝛc. Fuit
etiã largus ad puidendũ frñm inopie: tpe
famis. Nam sicut dr Act. xi. Cũ facta esset
fames magna sub Claudio sm q pphane
rat Agabus. discipuli put quisq3 hẽbat pro
posuerũt in ministeriũ mittere hitantib⁹ in
iudea fratribus: qđ ꝛ fecerunt mittẽtes ad
seniores p manus Bar. ꝛ Pauli ꝛc.

¶ Scđa virtus Bar. fuit firma virilitas ad
agrediẽdũ ardua qđ p3 in duob⁹. Pri/
mo in hoc q illã maximã ciuitatẽ Anthio/
chiam ad cõuertendũ accepit: sicut p3 Act.
xi. Item ẽt pdicauit Rome sicut legit in le/
genda scti Clementis: ꝛ dic hystoriam sicut
ibi legit. Et q2 ad predicãdũ reqrit aucto/
ritas mittentis: iuxta illud Ro. x. Qũo pre
dicabunt nisi mittant: ꝛ hẽtur in. c. Cum ex
iniuncto: de hrticis: ideo habuit auctatem a
spũ sancto qui dixit. Segregate mihi Bar.
ꝛ Saulũ in opus ad qđ assũpsi eos Act. i3.

Scđo patuit eius virilitas in hoc q cu3
post ɔuersionẽ Paulus ierosolimã venisset.
ꝛ discipulis se iungere vellet. ꝛ eum tanq3
lupũ oẽs fugerent. timebant. n. eum nõ cre
dentes q esset discipulus: Barnabas ipsum
audacter apphendit ꝛ adduxit ad aplos:
ꝛ narrauit illis qũo in via vidisset dñ3 ꝛc.
sicut legit Act. 9. Moraliter nota qũo viri/
liter debemus aggredi opa virtuosa. Mira
bile est hoc q ad mala faciendũ: puta ad
fornicandũ. vel ad occidendũ inimicũ. vel
ad nauigandũ per mare. ad derobãdũ ꝛc.
p qbus rebus exponũt se hoies mille peri
culis. ꝛ tantã animositatem dat diabolus
aliqbus: cum tñ ita sint pusillanimes in bo
no opando: puta in ieiunando. in elemosy/
nas faciendo ꝛc. Dic vt expedit.

¶ Tertia virtus Bar. fuit pfunda humili/
tas ad contẽnendum prospera. Inter pro/
spera huius mundi precipuum locum opti/
nent honores ꝛc. Hunc ergo honorem con
tempsit Bar. Nam sicut legitur Act. i4. Cũ
essent Bar. ꝛ Paulus in prouincia Licao/
nie in ciuitate Listris: turbe leuantes vocẽ
suam dixerunt. Dij similes facti hoibus de
scenderunt ad nos: ꝛ vocabant Bar. Io/
uem: Paulum vero Mercurium: quonia3
ipse erat dux verbi ꝛc. Dic hystoriam quo/
modo cõtempserunt hos honores ꝛc. Mo/
raliter dic vt expedit.

¶ Quarta virtus est magna animositas
ad sustinẽdum aduersa. Hec virtus est ne/
cessaria: quia sicut dicitur Act. i4. Per mul
tas tribulationes oportet nos introire in re
gnum dei. Uideamus ergo animositatem
Bar. que in multis ostensa est: presertim ta
men in morte. Dic ergo hystoriam sicut le/
gitur in legenda ab illo loco: vbi dicitur. Cũ
ergo Barnabas Cyprum vellet perdere.
Deo Gratias Amen.

¶ In festo Natiuitatis sancti Joannis
baptiste Sermo vnus.

Erit enim ma
gnus corã dño Luc. i. Ser
mo erit de btõ Joanne ba
ptista: de quo loquitur the/
ma dicens. Erit magnus.
Non loqtur de magnitudine corporali sm
quã neq3 meremur neq3 demeremur. ps.
Non in fortitudine equi voluntatem habe
bit: neq3 in tibijs viri bñplacitum erit ei ꝛc.
sed de magnitudine spirituali que consistit
vt homo bene agat ꝛ bene doceat. De qua
Mat. 5. Qui fecerit ꝛ docuerit: hic magnus
vocabatur in reg. celoꝝ. Mat. 5. Salutetur

virgo. ⁊c̃. Pro declaratione thematis ⁊ in
troductione materie: est notandum q2 dicit
thema Coram dño. Quidam sunt magni
coram mundo sed parui coram deo: sicut
sunt potentes. principes. reges. diuites. ⁊c.
sed sunt peccatores coram deo. ergo sunt
despecti. De qbus dicitur ps. Uidi impiũ.
super exal. ⁊ ele. sicut ce. li. ⁊ tran. ⁊ ec. non
erat ⁊c. Talis fuit Alexãder macedo. Dyo
cletianus. Julianus apostata. ⁊ alij huius
modi. Et hodie sunt multi tales. Contra
quos dicitur ps. 2. Astiterunt reges terre ⁊
principes conuenerunt in vnum: aduersus
dñm ⁊ aduers. xp̃m ei9 Qui habitat i ce. ir.
eos. ⁊ dñs sub. eos. Tunc loquetur ad eos
⁊ in furore suo cõturbabit eos. Nota. Tũc
s. in fine vite eorum. Quidã vero sunt ma
gni coram deo ⁊ parui coram mundo: sicut
sunt sancti despicientes mundum ⁊ despe
cti a mundo. pauperes. humiles. in quorum
numero erat ille qui dicebat. Mihi mũdus
crucifixus est: ⁊ ego mundo Gal. 6. Tales
fuerunt apostoli ⁊ viri apostolici: sicut Do
minicus Franciscus. qui dicere poterant il
lud aplicum verbum. Maledicimur ⁊ bene
dicimus: persecutionem patimur ⁊ sustine
mus. blasphemamur ⁊ obsecramus: tanq̃
purgamenta huius mundi facti sumus. om
nium pisma vsq3 adhuc. i. Cor. 4. Isti ta
men in conspectu dei sunt magni. ps. Quis
sicut dñs deus noster qui in altis habitat
⁊ hu. resp. in celo ⁊ in terra. Su. a terra ino
pem ⁊ de stercore erigens pauperem. Ut
collocet eum cum principibus. cum princip
bus populi sui. Tales etiam fuerunt illi de
quibus dicit Apl's Heb. xi. Alij vero ludi
bria ⁊ verbera experti insuper ⁊ vincula ⁊
car. ⁊c. Quidam ⁊ tertio sunt magni coram
deo ⁊ mundo: q̃uis paucissimi tales fuerũt
sicut Dauid. Ezechias. Josias. Jsa. Constã
tinus. Theodosius. Justinianus. ⁊ sanctus
Lodouichus rex Francorum. ⁊ omnes illi
romani presules qui sancti fuerunt. Et quã
uis. isti tertij videantur alijs excellentiores:
tamen illi qui sunt in scdo gradu sunt me
liores: quia bona temporalia. s. dignitates
⁊ honores habent distrahere mentem ⁊ in
habilem aliqualiter reddere a perfectione
diuine contemplationis. Jdeo dicit Aposto
lus. Non multi sapientes fm carnem. non
multi nobiles. non multi potentes: sed que
stulta sunt mundi elegit deus: vt confun
dant sapientes ⁊c. i. Cor. 2. Exemplum de
Apostolis inter quos solus Bartholomeus
fuit nobilis vt fertur. De istorum ergo nu
mero fuit Joan. baptista: ideo dicit thema
de eo. Erit enim magnus coram domino.
Patet thema. Nota sex puncta de magni
tudine sua.

¶ Primo enim fuit magnus conceptus in vtero.
¶ Scdo fuit magnus egressus ex vtero.
¶ Tertio fuit magnus existens in mũdo.
¶ Quarto fuit magnus egressus e mũdo.
¶ Quinto fuit magnus exñs in lymbo.
¶ Sexto fuit ⁊ est magnus regnans in celo.

¶ Primo ergo ⁊c. quia miraculose conce
ptus fuit. A tota enim trinitate eius conce
ptio fuit ordinata Petri enim dedit no
uam potentiam generandi. premitto q2 pa
tri attribuit potentia: filio sapientia: spiri
tui sancto bonitas siue clementia. Nam
cum parentes eius essent impotentes ad ge
nerandum oportuit q2 noua potentia gene
randi ⁊ concipiẽdi preberetur. Unde Chri
sostomus super illud Luc. i. Sic fecit mihi
dominus ⁊c. s. sterilitatem soluit donum su
per naturam concessit. Ex petra infructuo
sa spicas maturas produxit. dedecus abstu
lit dum genitricem fecit. Dic hystoriam con
ceptionis ⁊ annunciationis sue. Filius de
dit nouam sapientiam cognoscendi: quia
puer existens in vtero ipsum filium dei co
gnouit. Unde dicit Tho. in. 4. sententia
rum di. 6. super litteram q2 tunc fuit accelle
ratus vsus rationis in Joanne. Ambrosius
Uocem: scilicet Uirginis Helisabeth pri
us gratiam sensit. Jlla nature ordinẽ audi
uit. Jste exultauit ratione mysterij. Jlla ma
rie: iste domini sensit aduentum. Spiri
tus sanctus nouam gratiam sanctifican
di dedit quia in vtero fuit sanctificatus
⁊ spiritu sancto repletus. Duplicem gra
tiam contulit ei spiritus sanctus: scilicet
gratũ facientẽ ipm sanctificando: ⁊ gratiã
gratis datã ipm pphã faciẽdo. Prius
qñ gr̃e instrumẽtalr ⁊ meritorie mistra fuit.

Uirgo gloriosa salutãdo helisabeth. Uide
supra ꝑmo.qui incipit. Manus dñi ⁊c̃.p.3.
Ambrosius. Istud spũ sancto replebit ad/
huc ex vtero matris sue:alius est spũs hui⁹
vite.alius gratie. Ille nascendo sumit exor/
dium.moriẽdo defectũ:iste nõ etatibus co/
ercetur nõ obitu extinguit nõ aluo matris
excludit. Fuit etiã annũciatus codẽ ange
lo quo xp̃s licet in excellentiori loco q̃ꝫ xp̃s
Fuit etiã ꝓpha in vtero. Nota hic legẽdã
vsqꝫ ad natiuitatem eius. Moraliter nota
quõ ꝯceptio bti Joãnis significat ꝯceptio
nem bonoꝝ opeꝝ:que in tantũ sunt meri/
toria inq̃ꝫtũ in aĩa operantis est gratia : ꝙ
significat p Joãnẽ qui interꝑtatur in quo ẽ
gratia. Itẽ fuit filius Zacharie qui interꝑ
tatur dñi memor: ad significãdũ ꝙ hõ ad
hoc ꝙ ꝯcipiat bona opera dꝫ esse memor
beneficioꝝ dei. Debet enim esse memor dei
creatoris. Nam de ꝯtrario dicit. Deum qui
te genuit dereliquisti. Item dꝫ esse memor
dei redẽptoris. Dic de passione ⁊ que bona
sumus et ea ꝯsequti:iuxta illud Tre.3. Re/
cordare paupertatis mee ⁊ trãsgressionis ⁊
absinthij ⁊ fellis. Alioquin si nõ recordat
de deo dum viuit q̃n venit ad mortẽ nõ re
cordatur de seipso. Dic practice: q̃n aliqui
tales moriuntur tanta est molestia mortis.
Itẽ vxoris et filioꝝ ⁊ creditoꝝ et astantiũ.
Ille petit debitum. Ille vt legitur sibi ali/
quid ⁊c̃.ꝙ nõ recordatur de salute anime
sue.ideo Aug. Hoc inditõ plectit peccator:
vt qui dum viuit obliuiscitur dei:dum mo
rit obliuiscat sui. Nota de illo sacerdote q
mortuus est cum duabus ꝯcubinis in capi
tio suo. Item dꝫ esse memor dei iudicãtis.
Hieronym⁹. Siue comedã siue bibam siue
aliquid aliud faciam:semper vox illa terri/
bilis resonat in aurib⁹ meis. Surgite mor/
tui:venite ad iudicium. Itẽ Zacharias in/
terpretatur dñi auxilium: ꝓpter qd datur
intelligi ꝙ homo debet adiuuare deum.s.
bonas inspirationes suas effectui man/
cipando. Apl's. Coadiutores dei sumus.i.
Cor.4. Item tertio debet intrare templum
ad orandum in hebdomada sua. Ad lrãm
audiendo missas dñicis diebus.de ꝯse.di.i.
Missas.⁊ festis precipuis vt in.c. Ut festi
uis.de parroch.populus aũt debet expe/
ctare foras:p qd significat ꝙ cum vult ora
re debet expellere tumultum cogitationum
tpalium : ⁊ sic inueniet angelũ ⁊ sentiet di/
uinas ꝯsolationes. Item Joãnes fuit fili⁹
helisabeth que interpretatur dñi abscõsio:
q2 debet abscondere virtutes ne se extollat
p vanam gloriam.p̃s. Omnis gloria eius fi
lie regis abintus. Itẽ helisabeth iterpretat
dñi saturitas:que significat charitatẽ que
habet animã satiare. Item debet salutare
beatã virginem. Et ad ipsam spãlem deuo
tionem habere:etiã sic resalutabitur ab ea
⁊ ostendet illi suum filium benedictũ:⁊ sta/
bit secum per tres menses.s. in pueritia. in
iuuentute.⁊ senectute:quia sui memoꝝ ne/
quaq̃ꝫ immemor existit.

¶ Scdo fuit magnus egressus ex vtero.
Fuit enim natiuitas magna triplici rõne.
Prima q2 fuit gaudiosa. Scda quia fuit
gratiosa. Tertia quia fuit miraculosa. Pri
mo ergo fuit gaudiosa:quia fuit gaudiose
natus. Nam gauisus est puer. Luc.i. Exul/
tauit infans in vtero meo. Scdo gauisi sũt
parẽtes. Unde di. Erit tibi gaudium ⁊ ex/
ultatio. Tertio gauisi sunt vicini ⁊ cognati
eius:vñ dicit. Et audierunt vicini ⁊ cogna
ti eius ⁊c̃. Quarto gauisi sunt multi:vñ di
cit. Et multi in natiuitate eius gaudebunt.
Totus etiã mundus gaudet de hoc festo
etiã sarraceni vt audio:q̃uis multe vani/
tates a vanis misceant. Nota ergo ꝙ istud
gaudium debet esse spũale:nõ aũt corpora
le et vanum:sicut hodie faciunt multi va/
nitates multas facientes. Nota ꝯtra illam
feminam diuinatricẽ. Ideo gaudemus spi/
ritualiter sicut ⁊ orat ecclesia hodie dicens.
Deus qui p̃sentem diem honorabilẽ nobis
in beati Joãnis natiuitate fecisti:da popu
lis tuis spũalium gratiã gaudioꝝ.⁊ omniũ
fidelium mentes dirige in viam salutis eter
ne p. Gaudent etiam angeli in celo q2 si de
vno peccatore penitentiã agente gaudent
angeli:vt infra dicit:q̃to magis gauisi sunt
de tanto precursore tantũ gradũ gratie cõ/
sequente: Notandũ ꝙ gaudium dicit ma-
gnum quattuor modis. Aliquãdo intẽsiue:
⁊ hoc modo gauisi sunt parentes. Aliquã
do ostẽsiue:⁊ hoc modo gauisus est puer q
motu corporis gaudiũ suum manifestauit.
Aliq̃n cõicatiue:⁊ hoc modo gauisi sunt vi
cini ⁊ cognati:q2 parẽtes Joãnis totũ gau

dium non ferentes vicinis ⁊ cognatis eius
cõicauerunt. Aliqñ extensiue: ⁊ hoc mõ ga-
uisi sunt oẽs. vnde dicit. Super oĩa monta
na iudee diuulgabantur oĩa verba hec. Dic
legendã de eius natiuitate. Moraliter dic
de natiuitate spũali sic. Postq̃.n. homo
concepit bona opa: debet postea parere per
executionem effectus. ⁊ sic de viuificatione
sic siue de eius natiuitate spũali. Gaudet
primo pater deus: exẽplum de filio prodigo
de cuius recuperatione pr̃ gauisus est Luc.
15. Gaudet xp̃s dicens. Cõgratulamini mi-
hi: q2 inueni ouem quã pdideram Luc. 15.
Scd̃o gaudet mater. s. ecclesia vl'is. Jo. 16.
Cum mulier peperit masculum: iam nõ me
minit pressure pp̃ter gaudium q2 natus est
homo in mundum. Tertio gaudent vici-
ni ⁊ cognati. s. angeli qui sunt conciues ⁊ cõ
frẽs nostri. Luc. 15. Gaudium ẽ angelis dei
sup vno pec. pniam agente ⁊c. Quarto
gaudet ⁊ ipsa aĩa considerans euasionem
penaꝝ ⁊ consecutionem gratie xp̃i ⁊ spem
glorie dicens. Ego aũt in dño gaudebo ⁊
exultabo in deo Jesu meo. Abach. 3. Item
ps. Letatus suz in his que dicta sunt mihi.
Scd̃o fuit magna Joannis natiuitas: q2
fuit gratiosa. Magna fuit gratia sua ꝺ hoc
q̃ fuit leuatus de terra seu de vtero. susce-
ptus manibus virginis gloriose. que fuit
bailla tunc. Item verisimile est q̃ ipsa beata
virgo sepius ipm̃ induit ⁊ sepius lauit ⁊ ob
scula fixit ⁊ in vlnis tenuit. In cui' pectore
btũs Joãnes existẽs maiore gratie fluẽta
potauit vt credo: sicut Joannes euãgelista
de sacro dñici pectoris fonte euangelij fluẽ
ta potauerat in vltima cena: vt dicit Hie-
rony. Tertio fuit magna Joannis natiui
tas: q2 fuit miraculosa. Nam pr̃i restituta
fuit loquela: qꝺ significat laudem peccato-
ris conuersi ⁊ confessionem peccatoꝝ. Itez
in hymno dicit. Ille promissi dubius super
ni. perdidit pmpte modulos loquele. sed re
formasti genitus pempte organa voc̃. Itez
mater pp̃hetauit imponendo ei nomen ⁊c.
Item pp̃hetauit pater. Naz tunc cõposuit
illam cantilenã pp̃heticã. Benedictus dñs
deus israel ⁊c. Dic hystoriam qũo vicini ⁊
cognati nolebant acqescere q̃ vocaret Jo-
annes. Qꝺ significat hoĩes mundanos qui
nolunt pmittere filios suos fratres vel con
sanguineos consequi gratiam spũs sancti p
ingressum religionis: qꝺ significatur per no
men Joannes: sed remittuntur obuiant re
luctantur: sed si fierent armigeri vel merca-
tores. vel essent magni peccatores nõ cura-
rent. Ideo dicit dñs. Inimici hoĩs domesti
ci eius Mat. 10. Sed volunt q̃ vocetur Za
charias: qꝺ interpretatur memorans deũ:
Joannes autem: in quo est gratia. Excedit
ergo hoc nomen Joãnes nomẽ zacha. in. x.
gradibus. Nam si aliquis peccator vult cõ
uerti ad deum oportet q̃ primo memoret ꝺ
deo dolendo de peccatis inquãtuz sunt dei
offensa. ⁊ tũc dicitur zacharias. Deinde ha
beat pposituꝫ non redeundi ad peccata ⁊c.
Dic. x. gradus penitentie: qui sunt hi: vz.
Pctõrum recordatio. 2' abstinendi ppositum. 3' sacramentalis confessio. 4' cor-
poralis afflictio. 5' elarum largitio. 6'.
spũalis oratio. 7' debitorum restitutio.
8' fame reparatio. 9' iniuriarum remis
sio. x' sacramentalis cõio. Et non est Jo-
annes nisi in. x. gradu. s. in cõione sacramen
tali: quia tunc recipit gratiaz dei. Ideo Jo.
dictus est non zacha.
¶ Tertio fuit magnus existens in mundo
quia fuit omnibus virtutibus decoratus
circumquaq3. s. Superius. inferius. interius.
exterius. a dextris ⁊ a sinistris. Superius
quidem per contemplationis sublimitatem
quia celos apertos vidit ⁊ vocez patris au
diuit. Spiritum sanctum in specie columbe
vidit. Filium in humana carne cognouit.
Et sic se tota trinitas sibi manifestauit pri-
mo. Et adeo fuit illuminatus' cõtemplatio
nis fulgore q̃ fuit propheta ⁊ plusq̃ pp̃he-
ta: quare autem dicatur plusq̃ propheta di
cetur infra parte vltima. Inferius ipsuz or
nauit humilitas per quam se non esse di-
gnum soluere calciamenti christi corrigiam
asseruit. Item contremuit baptista ex humi
litate nec audebat tangere sanctum dei ver
ticem dicens. Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu
venis ad me. Itez ex humilitate recusauit
honores sibi oblatos a iudeis ⁊ confessus
est ⁊ non negauit. Et confessus est quia nõ
sum ego christus Jo. 1. Ab interiori vero ip
sum ornauit puritas: per quam meruit an-
gelus vocari siue appellari. Mal'. 3. ⁊ Mar. 1.
Ecce ego mitto angelum meum qui prepa-

parabit viam ante faciem meam: q2 ȝm Hie
ronymum in carne preter carnez viuere an
gelicam potius est q̃ꝫ humanum. Unde ⁊
vt purius viueret. iuit ad desertū i infantili
etate. Unde cantatur de eo. Antra deser-
ti ⁊c̃. Nota moraliter. Purum est illud cui
nihil permixtum est: sicut vinum dicitur pu
rum: quando non est permixtum cū aliquo
liquore. Hic contra illos qui cuȝ bonis ope
ribus permiscent mala ⁊c̃. ꝑut expedit. Ab
exteriori ipsum ornauit sanctitas cui sancti
tati veritas testimonium perhibuit di. In-
ter natos mulierum non surrexit maior Jo
anne baptista. A dextris ipsum ornauit tem
perantia. Unde comedebat locustas ⁊ mel
siluestre ⁊ induebatur pilis camelorū. Un
de cantatur ab ecclesia. Prebuit hircum te-
gimen camelus. artubus sacris strophium
bidentes. cui latex haustum sociata pastuȝ
mella locustis. Item hoīum consortia fugie
bat. Nota contra parentes qui filios suos
nutriunt delicate. A sinistris vero ipsum de
corauit patientia ⁊ constantia quia ipsum
ꝑsequebat̃ herodes incarcerādo. herodias
insidiando. puella caput eius petēdo. ⁊ mi-
nistri ipsum decollando. ⁊ tamen in omnib9
patientiam conseruauit. Ideo dicit xp̃s de
eo. Quid existis in desertum videre? Ha-
rundinem vento agitatam ⁊c̃. Mat. xi.
¶ Quarto fuit magnus egressus de mun-
do: quia pro veritate passus. Est autem tri
plex veritas. s. doctrine. iustitie. ⁊ vite. Un-
de ꝑsius. Est ꝟitas vite. doctrine. iustitieq̃ꝫ.
Istam triplicem veritatem notant etiā ca-
noniste in. c. Qui scandalizauerit: de regu-
lis iuris. Et in. c. Cum ex iniuncto de noui
operis nunciatione. Pro veritate ergo do-
ctrine passus est: quia sicut dicit Josephus
ad eius predicationeȝ multitudo populi cō
ueniebat: propter q̃ Herodes timens po-
puli dispendium ipsum carceri mancipauit
Doctrina autem Joannis fuit magna: q2
instruxit omnes homines quantum ad om
nes status. Nam instruxit maiores. mino-
res. ⁊ mediocres. peccatores. iustos. ⁊ peni
tentes. Maiores autem erant milites: per
quos intelliguntur omnes in dignitate con
stituti: quos quidem instruebat dicens. Ne-
minem concuciatis. s. in persona neq̃ꝫ calū
niam faciatis. s. in fama: ⁊ estote contenti sti

pendijs vestris Luc. 3. Minores sunt turbe
⁊ populares: quos instruebat vt elemosynis
⁊ misericordie operibus insistant dicēs eis
Luc. 3. Qui habet duas tunicas det nō ha
benti ⁊ qui habet escam simile faciat. Me-
diocres autem erant publicani qui erant rei
publice officiales: quos instruebat vt dei ꝓ
cepta seruarent dicens. Nihil aliud q̃ꝫ con-
stitutum est vobis faciatis Luc. 3. Talib9
ergo viris qui sunt magne imperfectionis
nihil est aliud imponendum q̃ꝫ vt dei prece
ptis obediant. Instruebat etiam peccato-
res vt penitentiam agerent di. Penitentiā
agite appropinquat enim regnum celorum
Mat. 3. Instruebat iustos vt viam prepara
rent dicens. Parate viam domini: rectas
facite semitas eius. Penitentes vt dignuȝ
penitentie fructum facerent. Ibidem. Faci
te ergo fructus dignos penitentie. Scdo
passus est pro veritate iustitie quā defende
bat. Arguebat enim herodem q̃ vxorē fra-
tris sui acceperat fratre viuente quod erat
contra legis preceptum: ⁊ sic pro seruanda
iustitia perdidit vitam. Nota hic moraliter
q̃ non solum est martyr christi qui pro fide
moritur: sed etiam qui pro iustitia: sicut di-
cit dominus Mat. 5. Beati qui persecutio-
nem patiuntur propter iustitiam: quoniam
ipsorum est regnum celorum. Sic econuerso
non solum negat christum qui negat fidem
eius: sed qui contra virtutem agit. Unde
Hieronymus. xi. q. 3. Estimant. Christus sa
pientia est. Justitia. veritas. sanctitas. forti-
tudo. Negatur per insipientiam sapientia.
per iniquitatem iustitia. per mendatium ve
ritas. per turpitudinem sanctitas per imbe-
cillitatem animi fortitudo. Quotienscunq̃ꝫ
vincimur vitijs atq̃ꝫ peccatis totiens deuȝ
negamus. Et econtrario quotiens bonum
quid agimus: deum cōfitemur ⁊c̃. Passus
est enim pro veritate vite quam tenebat.
Mos est enim malignantium: bonorum vi
tam peruertere. Joannes enim non come-
debat panem neq̃ꝫ bibebat vinum ⁊ dice-
bant ex hoc ipsum habere demonium. ⁊ sic
scandalum accipiebant. Unde edificatio-
nem habere debebant. Sicut enim noctua
fugit ⁊ sicut serpens vinee florentis odorem
sic mali detestantur bonorum hominuȝ san
ctitatem. Nota hystoriam mortis sue. No-

ta moraliter ꝙ boni non deberent timere quodcunq; genus mortis. Justus enim quacunq; morte fuerit preoccupatus in refrigerio erit Sap.io. Sic etiam mali quacunq; morte moriantur. Mors peccatorum pessima est. Dic vt expedit.

¶ Quinto fuit magnus existens in lymbo quia illuc fuit Joannes preciosus ⁊ gaudiosus nuntius destinatus. Unde Grego. super illud Mat.xi. Tu es qui venturus es ⁊c. ac si aperte dicat. Sicut pro hominibus nasci dignatus es an etiam pro hominibus ad inferos descendere digneris insinuas: vt qui natiuitatis tue precursor extiti descensionis etiam precursor fiam: ⁊ venturum inferno te nunciem: quem iam venisse mundo nunciaui. Hec ille. Sancti enim patres erant in magna desolatione. tum propter tantam temporis diuturnitatem. tum propter demonis vicinitatem. tum propter diuine visionis priuationem. Tum propter locum infimum ⁊ horribilem. Sed Joannes ad eos descendens eos letificauit: asserens ꝙ de loco diuturno erant cito educendi. de vicinitate demonum cito erant in angelorum socios assumendi. Et de priuatione diuine visionis cito erant ipsa visione fruendi. De loco infimo ⁊ despecto cito erant ad alta celorum subleuandi. Unde ⁊ legitur in euangelio Nicodemi: ꝙ ipsis denunciauit ꝙ christus natus erat. ꝙ ipsum baptizauerat. ꝙ digito ostenderat. ⁊ ꝙ cito ad eos visitandos descensurus erat.

¶ Sexto est modo magnus i celo: quia habet centena premia cum triplici fructu. Unde cantatur. Serta ter denis alios coronant aucta crementis duplicata quosdam trina centeno cumulata fructu. te sacer ornant. Habet enim centesimum fructum: inquantum virgo incorruptus. Alium centesimum inquãtum predicator gratiosus: qui fecit ⁊ docuit Mat.5. Qui fecerit ⁊ docue. hic magnus vocabitur in regno celorum. Habuit etiam alium centesimum: inquantum martyr inuictus: hic potes tangere de aureolis. Uero autem Joannes est magnus in celo: quia primo fulget inter cunctos patriarcharum propter fidei magnitudinem. Habuit enim fidem de christi humanitate Jo.i. Ecce agnus dei ⁊c. Item de eius diuinitate Luc.3. Uenit post me fortior me. Sup quẽ locum dicit Rabanus. Ego quidem sum fortis ad penitentiam inuitando: ille fortior peccata remittendo. Ego regnum celorum predicando: ille donando. Ego in aqua baptizando ille in spiritu. Fuit etiam liberalis in rebus sicut patriarche: quia non solum fuit hospitalis ⁊ pauperibus ministrauit: sed omnia dimisit ⁊ in deserto mansit. Item fuit christo proximus ⁊ consanguineus vt dixit angelus. Ecce Helisabeth cognata tua ⁊c. Secũdo gaudet inter choros prophetarum: quia fuit propheta ⁊ plusq̃ propheta. Habuit enim perfectionem prophetarum que consistit in eo ꝙ accipiebant spiritum sanctum aliquando ad cognoscendum preterita. aliquando ad sciendum futura. aliquando ad intelligendum occulta penitentia. Sic Joannes habuit spiritum ad cognoscendum futura Jo.i. Ipse est qui post me venturus est ⁊c. De preterito cum dixit. Ante me factus est. De presenti cum dixit. Non sum dignus vt sol.cor.cal.eius. Et alibi. Ecce agnus dei. Et alibi. Medius vestrum stetit quem vos nescitis ⁊c. Quare autem dicatur plusq̃ propheta? Respondeo quadruplici ratione. Prima quia ante fuit propheta q̃ natus. Secũda quia alium prophetam fecit. s. matrem cum dixit virgini. Unde mihi hoc ꝙ venit mater domini mei ad me. Et patrem quando aperiens os suum dixit. Benedictus dñs deus israel ⁊c. Unde cantat ecclesia. Uentris obstruso positus cubili senseras regem thalamo manentem. hinc parens nati meritis vterq; abdita pandit. Tertia quia prophete quidam prophetauerunt de preterito: sicut Moyses Gen̄.i. In principio creauit deus celum ⁊ terram. Quidam de futuro: sicut alij: sed Joannes de preterito presenti ⁊ futuro sicut supra dictum est.

Quarta ratio quam assignat Chrisostomus dicens. Prophete est beneficium prophetie a deo accipere: nunquid prophete est beneficium baptismatis dare? Prophete est vt ipse de deo prophetet. Nunquid prophete est vt deus de illo prophetet? Omnes prophete prophetauerunt de Christo.

De illis autē ꝓphetatum nō est. ipse autē nō solum ꝓphauit de xp̄o: sed etiā alij ꝓphetauerunt de eo. Oēs portitores verbi fuerunt: ipse autē ipsa vox. quātū autē ipsa vox primior est verbo nō tn̄ verbū: tantū Joānes primior christo: non tn̄ xp̄s. Hec ille.

Quinta rō addi potest: q2 ad ꝓphetam ptinet ꝓphetare dum viuit. Joānes vero etiam post mortem prenunciauit xp̄m descensurum ad inferos aiabus sanctoꝝ patrum: sicut dictū est. s̄. par. 5. Tertio residet inter choros angeloꝝ quia habuit eorum ꝑfectionem que ꝯsistit in tribus. Primo q2 fuerunt spiritu sancto repleti. Scd̄o in bono opere cōfirmati. Tertio imediate a deo missi. Sic Johānes repletus fuit spū sancto. Luc. 1. Spiritu sancto replebit adhuc ex vtero matris. s. Unde ⁊ Hieronyꝰ. In carne preter carnem viuere angelicum potius est q̄ humanū. Unde cantat. Antra deserti teneris sub annis ciuiū turmas fugiens petisti: ne leuisaltē maculare vitā famine posses. Itē fuit i bono ope ꝯfirmatꝰ: q2 semper stetit ⁊ nunq̄ cadere potuit. Jo. 3. Amicus spōsi stat ⁊c̄. Augꝰ. Quare stat? Quia nunq̄ cadit qui humilis est. Item fuit a deo missus. Jo. 1. Fuit homo missus a deo. Patet rō quare Joānes dicit angelus. Uide hoc etiam latius in legenda. vbi habet Joānes habuit officium oium ordinum angeloꝝ. Auctas. Malac. 3. Ecce ego mitto angelū meum qui p̄parabit viā tuā ante te ⁊c̄. Quarto spaciat iter rosas martyrū: q2 habuit eoꝝ ꝑfectionē que ꝯsistit in eoꝝ sapiētia que in responsis apparuit. In eoꝝ patientia que apparuit in iniurijs. in eoꝝ ꝯstantia. que apparuit in tormentis. Sic Joānes hūit in responsis. Chrisoꝰ. Seuerus ⁊ lenis fuit ⁊c̄. vv etiam de eius patiētia ⁊ ꝯstantia. Quinto floruit inter violas cōfessorum: q2 ꝯfessus est ⁊ nō negauit: ⁊ ꝯfessus est q2 nō sum ego xp̄s Jo. 3. Habuit etiā eoꝝ ꝑfectionem: que cōsistit in carnis mortificatione. Luc. 12. Sint lumbi vestri precincti: In lucida ꝯuersatione. vn̄ sequitur. Et lucerne ardētes in manibꝰ vestris. In sollicita operatione: vnde sequit. Et vos similes hoibus ⁊c̄. Sic Joānes carnē suā macerauit. Hic de victu ⁊ vestitu ⁊ loco habitationis eius ⁊c̄. Itē lucide ꝯuersatus ē: ita vt christus credi potuisset. Item sollicitus in dei seruitio extitit: q2 a pueritia deo seruire cepit. Antra deserti teneris sub annis ⁊c̄. ⁊ semp perseuerauit. Sexto inter doctores gloriatur predicādo. Unde nota q̄ Joānes predicauit tripliciter. s. feruenter efficaciter. ⁊ prudenter. Hic vt in legenda.

Septimo videlȝ iter lilia virginū. Habuit enim virginū ꝑfectionem: que primo ꝯsistit in mentis ⁊ corporis integritate. Mat. 25. Acceperunt lampades suas. i. puram ⁊ lucidam mētem ⁊ carnē. Scd̄o ꝯsistit in mētis iocūditate. Unde subdit. Acceperunt oleum in vasis suis cum lāpadibus. illud. s. oleum de quo p̄s. Ut exhilaret faciem in oleo. Tertio ꝯsistit in virtutū varietate: vn̄ subditur. Ornauerunt lampades suas. Sic Joānes habuit ꝑfectam puritatem ꝓpter quā ⁊ angelus appellatur: ⁊ de eo cantat. Nesciēs labē niuei pudoris. Habuit ⁊ mētis iocūditatem. Jo. 3. Amicus sponsi q̄ stat ⁊ audit cum gaudio gaudet ꝓpter vocem sponsi. Fuit etiam virtutibus ꝑornatus: vn̄ cantatur. Serta ter denis alios corouant aucta crementis dupli quosdam ⁊c̄.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo aplłoꝝ petri ⁊ pauli. s̄mo vnꝰ.

Hij sunt due oliue ⁊ duo candelabra in ꝯspectu dei. Apoc. xi. Hij. s. beati petrus ⁊ paulus laudantur ergo de duplici virtute qua inter ceteras mirabiliter resulserunt. Primo. s. de charitate feruētissima. Scd̄o de doctrina clarissima. Charitas notat cum di. Hij sunt due oliue. Nā sicut ex oliuis fluit oleum: sic ex istis fluxit charitas in mūdum ⁊ gratia. Un̄ de eis pōt dici illud Zacha. 4. in fi. Isti sunt duo filij olei q̄ assistūt dn̄atori vniuerse terre. Doctrina vero notat cum di. Duo candelabra. s. lucētia p doctrinam euāgelicā ipsoꝝ. p quā totus mūdus illuminatus est. p̄s. In omnē terrā exiuit sonus eoꝝ ⁊c̄. De vtraq̄ virtute eoꝝ potest dici illud. Isti sunt viri sancti quos elegit deus in charitate nō ficta: ecce prima: quoꝝ doctrina fulget ecclesia vt sole lu-

348

na: ecce scḋa. De istis ergo duobus erit ser
mo noster. de quibus vicissim predicabo.
Salutet primo virgo. Pro introductione
materie predicande: notandū ꝙ potest sie
ri q̄ō a multis quis nam istoꝝ duoꝝ apo/
stoloꝝ. s. petri ⁊ pauli fuerit maior siue ex/
cellentior. Pro cuius q̄ōnis declaratione
est notādū: ꝙ in istis duobus gloriosis apo
stolis sunt ꝯsiderande nouem excellentie q̄
bus cognitis sciemus q̄ōnis decisionem.
¶ Prima est excellētia diuinalis sctitatis.
¶ Scḋa est excellentia sacerdotalis ptātis.
¶ Tertia est excellētia aplice dignitatis.
¶ Quarta est excellētia pōtificalis auctis.
¶ Quinta est excellētia ecclesiastice prela/
tionis seu iurisdictionis.
¶ Sexta est excellentia mirifice opationis.
¶ Septima est excellentia iudiciarie asses/
sionis.
¶ Octaua est excellentia euangelice pre/
dicationis
¶ Nona ē excellētia glorifice sublimatōis.
In prima ergo excellentia. 2.3.4.7.⁊.9.
fuerunt equales. In. 5.⁊.6. Petrus fuit ex/
cellentior paulo. In. 8. paulus petro. de q̄/
bus omnibus singulariter ⁊ ordinate vi/
deamus parum de qualibet.
¶ Prima ergo excellentia diuinalis sctita/
tis: q̄ vterq̄ fuit sctissim⁹ sanctitate sibi col
lata a deo. ideo dixi diuinalis. ideo Leui.
20. Ego dn̄s qui sctifico vos. Iac. i Omne
datum optimū ⁊ omne donū pfectū: desur/
sum est descē. a patre luminū. In ista ergo
prima excellentia si queritur quis fuit ma/
ior coꝝ: dico ꝙ fuerunt equales. Nō aude
rem hoc asserere: nisi q̄ Ambrosij auctori/
tas mihi suffragat̄: qui sic ait vt refert Gra
tianus in decretis. 2. q. 7. Beati: vbi sic ait.
Beati petrus ⁊ paulus eminent inter vni/
uersos aplos. ⁊ speciali quadā prerogati/
ua precellunt. veꝝ inter ipsos quis cui pre/
ponatur incertū ē. Puto enim illos equa
les esse meritis qui equales sunt passione.
⁊ simili eos deuotione vixisse. quos simul
videmus ad martyrū gloriā puenisse. Non
enim sine cā factū putamus ꝙ vna die pas
si sunt. vno loco. sub vno psecutore. vna die:
vt ad xp̄m pariter puenirēt. in vno loco ne
alteri roma deesset. Sub vno psecutore: vt
equalis crudelitas vtrūq̄ ꝯstringeret. Dico

ergo ꝑ merito. locus ꝑ gloria. psecutor de/
cretus est ꝑ virtute. Et in quo loco tandē
martyriū ptulerūt: In vrbe roma que pn̄/
cipatū ⁊ caput obtinet nationum. s. vt vbi
erat caput supstitionis: illic caput quiesceret
sctitatis. vt vbi gentiliū principes habita
bāt: illic ecclesie pn̄cipes morarent̄. Ex hoc
ergo textu clare habet̄ ꝙ equales fuerunt
in sctitate ⁊ equales meritis: ⁊ ꝯsiter ꝙ sint
equales in gloria vt. j. dicet̄: q̄ premiū cor
respondet merito. Licet. n. paulus fuerit vir/
go ⁊ nō petrus: iuxta illud. i. Cor. 7. Volo
aūt oēs vos esse: sicut meipsū. Nota ergo
moraliter ꝙ nullus dʒ alteri pponi rōne vir
ginitatis vel abstinentie: q̄ premiū ꝯsistit in
charitate. Tamen q̄ charitas vtriusq̄ eq̄/
lis fuit: ideo equale fuit meritū ⁊ ꝯsequen
ter premium celleste.
¶ Scḋa excellētia ptātis sacerdotalis. Et
in ista etiā dico ꝙ fuerūt equales. Pro cu
ius declaratione. notandū ꝙ ptās sacerdo
talis ꝯsistit principaliter in duobus. Primo er
ga corpus xp̄i veꝝ in cōsecrādo. Scḋo erga
corpus xp̄i mysticū qḋ est eccl'a in ligando
⁊ soluēdo. ⁊ hec q̄dem est vna ptās habēs
duos effectus vt dixi Quātū ergo ad pri/
mum effectū collata fuit ptās sacerdotalis
apl'is a xp̄o in vltima cena qn̄ dixit. Acci
pite ⁊ manducate ⁊c. hoc facite in meā cō/
memoratione Luc. 22. Quātū vero ad scḋm
effectum fuit collata post resurrectionē eis
a xp̄o qn̄ apparens eis insufflauit ⁊ dixit.
Accipite spūm sanctū quoꝝ remiseritis pec
cata remittunt̄ eis: ⁊ quoꝝ retinueritis re/
tenta sunt Io. 20. Vide de hoc qḋ scripsi i
s̄mo. bti Siluestri q̄ incipit Ecce sacerdos
magnus: in introitu. Sed quare nō in vlti/
ma cena fuit collata hec ptās q̄tū ad hūc
scḋʒ effectū sicut q̄tū ad primū cum sit vna
⁊ eadē ptās: R̄⁰ tunc fuit collata etiā quo
ad hunc scḋm effectū nō ex vi sacramenti
sed cōcomitāter q̄ sacramētū non agit ex
vi sacramēti nisi qḋ significat. Oportuit er
go postea ꝯferri expsse a xp̄o: qḋ fecit post
resurrectionē sicut ⁊ in eucharistia dicim⁹:
Quis enim sub spē panis sit corpus ⁊ san/
guis xp̄i: tamen q̄ sanguis ibi nō ē ex vi
sacramenti sed ex cōcomitantia: ideo opor
tet, vt ꝯsecret̄ sanguis sub spē vini: vt sacra
mentū sic perficiat̄. 7. q. i. Nihil ⁊c. Illud.

Et hoc est exẽplum theologicũ. Aliud vero
est exẽplũ phicũ. qd scripsi. s. in smo. bti sil
uestri: q incipit Ecce sacerdos: in addit. q i-
cipit Sed ꝫ. Et nota ꝙ ista ptãs sacerdota
lis est ita ãnexa aie. ꝙ ẽ indebilis vñ sacer
dos etiã degradatus ꝯsecraret q̃uis pec-
caret mortal'r: vt nota in. c. 2°. de cle. exco-
mi. Et in. c. Degradatio in fi. de penis. lib. 6.
Notare hic potes aliqd de honore sacerdo
tibus exhibẽdo. Nota exẽplum Cõstãtini
imperatoris qd legit. xi. q. 3. sacerdotibus. Et
sicut dꝫ reuerentia exhiberi ordini ab aliis:
sic a seipsis vt honeste viuant ꝛc̃. alioquin
q̃uis ꝯtẽpnentes eos mal faciãt: q2 debẽt
dare honorem ordini sacro: sicut ꝛ christus
honorabat sacerdotes q̃uis malos. 95. Di.
Dñs noster: tñ ex parte sua ipsi merent cõ
tẽni. Mala. 2. Uos sacerdotes recessistis
de via et scandalizastis plurimos in lege:
ꝓpter qd Et ego dedi vos contẽptibiles ꝛ
humiles oibus populis. Quãtum ergo ad
hanc potestatẽ equales fuerunt q2 sic eam
habuit paulus sicut ꝛ petrus. licet Petrus
habuit eam anteꝗ̃ paulus. Et quid mirum
cum quilibet sacerdos q̃tũcũqꝫ simplex sit
equalis petro ꝛ pape quãtum ad hanc po
testatẽ: nõ enim recipit magis ꝛ minus hec
ptãs: Uerũtñ q2 ad ligandũ ꝛ soluendũ
in foro penitẽtie regritur in sacerdote po-
testas iurisditionis ad pꝛestãdum materiã
ipsi potestati sacerdotali. circa quã valeat
exerceri. Iurisdictio aũt plene residet in ꝑ-
sona petri ꝛ pape: inde est ꝙ non quilibet
sacerdos põt quẽlibet nec ab oi casu absol
uere nisi sm pape ordinationem: vt in. c.
Placuit: de peni. di. 5. Et extra de peni. et
re. c. Omnis vtriusqꝫ sexus. Nota hic ꝯtra
illum ꝯfessorem deceptorem animarum qui
dicit se posse absoluere a votis ꝛ aliis casi
bus epalibus ꝛ facit sibi dari pecuniaꝫ vt
cõmutet vota ꝛc̃. Item nota quõ absolu-
tio a votis pertinet ad epm: preterꝗ̃ in ali
quibus casibus sicut est votũ terre sancte
Itẽ visitandi limina apoloꝝ petri ꝛ pau
li. Item Iacobi apostoli. Item votum per
petue continentie: predicta enim vota reser
uantur pape. Dic vt expedit.

¶ Tercia excellentia est dignitas apostoli-
ca. In qua fuerunt etiã beati petrus ꝛ pau
lus equales. licet eniꝫ petrus fuerit electus
apostolus a dño anteꝗ̃ paulus tñ vterqꝫ
fuit apostolus sic paulus sicut petrus. ꝛ a
christo imediate electi sicut et ceteri aposto-
li. Fuerunt autem tunc facti apostoli: quan
do sicut dicitur Luc. 6. Uocauit iesus disci
pulos suos ꝛ elegit duodecim ex ipsis quos
ꝛ apostolos nominauit: tunc ergo fuerunt
facti apostoli. licet de hoc dubitet Glo. 21.
di. In nouo. facit ꝙ legitur ꝛ nota. 24. q. i.
Loquitur. Similiter ꝛ paulus fuit postea
apostolus. Act. 9. Uade quia vas electio-
nis mihi est iste. Item Act. 13. segregate mi
hi Bar. ꝛ saulum ꝛc̃. Unde de seipso dicit
paulus apostolus. Nõ ab hominibus neqꝫ
per hominem sed per iesum christum ꝛc̃.
Gal'. i. Unde quãtuꝫ ad apostolicam digni
tatem omnes apostoli pares fuerunt. Apo
stoli enim dicuntur missi vel legati: qd fuit
cõmune omnibus apostolis. Unde Pau
lus dicit pro xp̃o legatione fungimur tanꝗ̃
deo exhortante per nos. 2. Cor. 5. Fuerunt
autem legati de latere sicut hodie dicunt
cardinales quando mittuntur legati: vt no
ta in. c. penultimo. de offi. le. Et in. c. i. e. titu.
lib. 6. Habuit tamen paulus aliquid excel
lentius aliis apostolis: quia a christo glori-
ficato electus est. petrus vero ꝛ alii a chri-
sto mortali: propter quod in bulla plumbea
pape paulus ponitur in dextra. petrus au-
tem in sinistra ꝛc̃.

¶ Quarta excellentia est pontificalis au-
ctoritas: ꝛ in hac etiam fuerunt equales: q2
sicut fuit ep̃s petrus sic ꝛ paulus. ꝛ sic etiã
ceteri apostoli. Unde quãtum ad hanc om
nes apostoli fuerunt equales ꝛ sic omnes
ep̃i sunt equales pape. Et sic notat Glo. 21.
di. In nouo. ꝛ probatur per illum textũ vbi
dicit Anacletus. in nouo testamento. Post
christum dñm a petro sacerdotalis cepit
ordo: q2 ipsi primo pontificatus in ecclesia
christi datus est. Et infra. Ceteri vero apo
stoli cum eodem pari consortio honorem
ꝛ potestatẽ acceperunt. Nota Pari cõsor
tio. Ista paritas debet intelligi sm Pet. de
palu. quãtum ad potestatẽ sacerdotalem ꝛ
pontificalem. diuersimode tamẽ: q2 sacerdo
talem ptãtem acceperunt oẽs apl'i a xp̃o i
mediate. pontificalem vero mediate: vt in-
fra dicet. Ad idem facit dictum Cypriani.
24. q. i. Loquit. vbi dicit ꝙ xp̃s apl'is om-

ãibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuit. Sup quo textu dicit Glo. parē.s.in ordine ⁊ dignitate ꝯsecrationis. secus in administrationis plenitudine que satis differt ab alijs: qd liqt ex illo caplo di.21. Perlectis. Et di.80. In illis.glo. Sūt ergo omnes aplī equales petro quātū ad pontificalem auctem: ⁊ sic omnes epī equales pape: qꝛ epī successerūt in locum aplorum.ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. ⁊ pbat tex. in dicto.c. In nouo. Et.68. di. Quorum vicem. Et hoc verꝫ quantū ad dignitatem: nō autem quātum ad sanctitatem. Nota ꝯtra Epos hodiernos qꝛ antiqtus qñ aliquis pmouebatur ad epatū ab omnibus laudabatur dicētibus. O sanct⁹ hō ⁊c. sed hodie oēs scandalizant ⁊c. Dic vt expedit. Hec autēꝫ ptās pontificalis cōsistit in ordine cōferendo et chrisma. Itē in cōsecrando ecclesias altaria ⁊ alia vasa sacra. Unde de ꝯsue.c. Quanto. de conse.ecclc.vel alta.c. Aqua. Est tamē differentia: quia hanc ptātem habuit petrus imediate a xpo sed alij apli nō ⁊c. Uide qd scripsi in sermo.bti Siluestri qui incipit Ecce sacerdos magnus in introitu phi.2°.modo et latius fm Pe. de pal. in tractatu de ptāte pape articulo scđo ꝯclusione.vij.

Quinta excellentia est respectu ecclesiastice plationis que consistit in iurisdictione. Et in hac fuit maior petrus ꝙ paulus et ꝙ omnes alij apli: sicut maior est papa oībus ⁊ oibus epis ⁊ etiā legatis etiā de latere. Contulit aūt claues petro dñs qñ dixit ei. Pasce oues meas Jo.vlt. de electio. significasti. De ma. ⁊ obe. Solite. Et.50.di. Considerandū. Unde omnes apli fuerunt subditi petro: ideo dixit ei dñs. Tibi dabo claues regni celorum. Et qdcūqꝫ ligaueris super terram ⁊c. Mat.16. Dic historiaꝫ euāgelij huius qd hodie legitur. Itē Jo.i. Tu es symon filius Johāna. Tu vocaberis cephas. Cephas grece.i.caput latine. Unde sicut caput dat vitam corpori. ⁊ mēbra sine capite mortua sunt: sic petrus habet se respectu alioꝝ aploꝝ ⁊ ꝯsequenter papa respectu totius ecclesie: de elect. Significasti. Item Leo papa.24.q.i. Cum beatissimus petrus a domino acceperit principatū ⁊c. Bene facit textus.22.di. Sacro sancta. Et 50.di. Cōsiderādū. Et.c. Fidelior. Ad idem facit textus Ambrosij.24.q.i. Non turbatur. vbi dicit. Denicqꝫ ⁊ si alijs imperatur vt laxent retia sua: soli tamen petro dicit. Duc in altum Luc.5. Hoc est in profundum disputationuꝫ. Facit.c. Maiores: de baptismo. Ad idem facit textus Greg.2.q.6.c. Decreto. Et Julij pape in.c. Qui scit se.eadem cā ⁊ qōne: vbi dicūt.ꝙ Ecclesia romana q̄ prima ē: ita reliquis ecclesijs vices suas credidit largiendas: vt in parti sint vocate sollicitudinis non in plenitudinem potestatis. Ad idem de vsu pal.c. Ad honorem. Et de concessione preben.c. Proposuisti. Bene facit.c. Nulli fas.19.di. Conclusio est ergo ꝙ petrus quantum ad potestatem ecclesiasticam fuit maior paulo ⁊ omnib⁹ apostolis. quinimo possumus dicere ꝙ potestas petri fuit maior omni potestate omnium creaturarum.s. hominum ⁊ angelorum. videlicet virginum. confessorum. martyrum. apostolorum. prophetarum. patriarcharum. angelorum. archangelorum. virtutuꝫ. principatuū. potestatum. dominationum. thronoruꝫ. cherubinorum. ⁊ seraphinorum. Fuit etiā maior ꝙ ptās virginis gloriose: que lꝫ fuerit ceteris aplis dignior ⁊ sanctior: nō tñ illi sed aplis cōmisit deus claues regni celorum: vt dicit textus in.c. Innoua. de peni. ⁊ re. Fuit aūt hec ptās triplex vꝫ ordinis in cōsecrando. Scđo in absoluēdo ⁊ ligādo. Tertio iurisdictionis in precipiendo ⁊ phibendo et puniendo. Unde si vnum preciperet a petro. ⁊ ꝯtrarium a quocūqꝫ predictoꝝ. petro citius esset obediendū ꝙuis essent reges et imperatores. De maio. ⁊ obe. Solite. Uide quod nota. de appellationibus. Si duob⁹. Et consequenter sequitur ꝙ potestas pape sit maior potestate totius ecclesie. Ar. ꝯtra in.c. Quodcūqꝫ ligaueris.24.q.i. Ar. etiam contra.93.di. Legimus: vbi dicitur. ꝙ orbis maior est vrbe. Sicut eniꝫ se habet petrus ad apostolos: sic papa ad totam ecclesiam: sed potestas petri fuit maior potestate omnium apostolorum singulariter ⁊ collectiue. ergo ⁊c. Uide tamen latius de hoc per Pet. de palu. in tractatu de potestate pape. articulo.4. per totum.

¶ Sexta excellentia est miraculorum mirifi
ce operationis siue patrationis ⁊c. In hac
fuit etiam maioꝛ Petrus ꝙ̄ Paulus: qꝛ
fuit maioꝛ ⁊ efficacioꝛ in miraculis perpe
trandis. Sicut patet in multis exemplis: vn
de dicit Lucas Act. 5. ꝙ ad vmbꝛam Pe
tri sanabantur infirmi. Singulariter autem
dicam vobis vnum miraculum in quo ap
paret maioꝛ virtus Petri ꝙ̄ Pauli in mi
raculis faciendis. Dic miraculum de Sy
mone mago ⁊c. etiam quomodo dixit sibi
Paulus. O petre meum est orare ⁊ tuum
imperare ⁊c. Item dicere potes miraculum
quod Petrus fecit in curando claudum: si
cut legitur Act. 3. Item nota quomodo Pe
trus ambulabat super aquas siccis pedi
bus. Paulus autem vix nauigio saluatus
est veniens in Italiam: vt legitur Act. 27.
Et. 28. Et ex hoc sequitur ꝙ miracula non
faciunt sanctum nec pꝛobant maiorem san
ctitatem. Nam ⁊ Joan. baptista signa non
faciebat vt dicitur Jo. 10. ⁊ tamen de illo
scriptum est. Inter natos mulierum non sur
rexit maioꝛ Joanne baptista ⁊c.

¶ Septima excellentia est iudiciarie asses
sionis: ⁊ in hac sunt equales quia ita erit
assessoꝛ chꝛisti i iudicio Paulus sicut ⁊ Pe
trus ⁊ econuerso: iuxta illud Amē dico vo
bis ꝙ vos qui reliqstis oia ⁊ secuti estis
me: in regeneratione cum sederit filius hois
in sede maiestatis sue sedebitis ⁊ vos super
se. 12. iudicantes. 12. tribus israel Mat. 19.
Nec moueat quēpiam: quia dicit super se
des. 12. quasi duodecim solum apostoli sessu
ri sunt extra quorum numerum videt esse
Paulus: qꝛ sub duodenario numero intelli
gitur vniuersa iudicantium multitudo: vt
ait Aug. 20. de ciuitate dei. c. 5. vbi sic ait.
Nec quoniam super duodecim sedes sessu
ros esse ait. 12. solos hoīes cum illo iudicatu
ros putare debemus. Duodenario quippe
numero innumerosa quedam significata est
iudicantium multitudo: pꝛopter duas par
tes numeri septenarij ⁊c. Et infra. Alioqn
quoniam in locum traditoris inde aposto
lum Mathiam legimus ordinatum Apo
stolus Paulus: qui plus illis omnibus la
borauit. vbi ad iudicandum sedeat non ha
bebit. qui perfecte cum alijs sanctis ad nu
merum iudicum se pertinere demonstrat cū
dicit. Nescitis quia angelos iudicabimus
i. Coꝛ. 6. De ipsis quoqꝫ iudicandis in hoc
numero duodenario similis causa est. Non
enim quia dictum est iudicantes. 12. tribus
israel. tribus leui que tertiadecima est ab
eis iudicanda non erit: vt hij solum illum
populum non etiam gentes ceteras iudica
bunt ⁊ cetera.

¶ Octaua excellentia est euangelice pꝛedi
cationis. Et in hac pꝛecellit Paulus Pe
tro ⁊ etiam ceteris apostolis. Unde eccle
sia cantat. Inter apostolos vocatione nouis
simus pꝛedicatione pꝛimus. Hoc autem ꝓ
batur triplici ratione. Prima quia pꝛedi
catio Pauli.

¶ Fuit latioꝛ.

¶ Fuit clarioꝛ.

¶ Fuit virtuosioꝛ.

¶ De quibus dic vt infra in serm. magistri
Uincētij de beato Paulo qui incipit. No
tum vobis facio euangeliū ⁊c. Uide ibi ⁊c.

¶ Nona excellentia. s. glorifice sublimatio
nis ⁊ in hac fuerunt equales vt habetur ꝑ
Ambꝛosium. 2. q. 7. Beati ⁊ scripsi eodem
ser. pte. i. ergo de passione Petri ⁊ quomo
do sibi fugiēti de carcere obuiauit xp̄s: cui
dixit Petrus. Dn̄e quo vadis ⁊c. Legitur
in cronica martiniana sub pontifice Petro
apostolo. ꝙ tempore Coꝛnelij pape greci fu
rati coꝛpora apostolorum vt ipsa in greciaꝫ
deferrent asportabāt. Sed demones in ido
lis habitantes diuina coacti virtute clama
bant. Uiri romani succurrite quia dij ve
stri auferuntur. Fideles hoc intelligentes ꝺ
apostolis. infideles vero de suis dijs. multi
tudo ergo adunata fidelium ⁊ infidelium il
los insequitur. Quod videntes greci apud
cathecumbas apostolorum coꝛpora in pu
teos pꝛoiecerunt. Sed a beato Coꝛnelio pa
pa sunt inde extracta. Sed cum in dubium
verteretur que essent ossa Petri vel Pauli
orantibus fidelibus ⁊ ieiunantibus diui
num responsum habuerunt quia maiora os
sa pꝺicatoris minora piscatoris erāt. Que
tamen post beatus Siluester dicitur cū lan
ce equaliter ponderasse. ⁊ consecrando vtri
usqꝫ ecclesiam in vtraqꝫ vtriusqꝫ ossa collo
casse. Hec ibi. Deo gratias. Amen.

¶ Item de beato Petro. Sermo vnus

Eatus es si-
mon bariona. Mat. 16.
Quáuis festum hodiernū
dicat apolorū petri ꝛ pau-
li: quia tamen sancta ma-
ter ecclesia facit officium ꝛ missam solū de
btō petro. Ideo de eo tm̄ erit sermo ꝛ cras
poterit fieri sermo de btō paulo. Salutetur
virgo ꝛc. Pro declaratione thematis ꝛ in-
troductione sermonis notandū ꝙ ſm sentē
tiam theologorū duplex est hois beatitudo
vna que cōpetit viatorib⁹ in hac vita mor
tali que cōsistit in virtuose viuendo ꝛ obe-
diendo .s. diuinis mandatis. Prouer. 29.
Qui custodit legē beatus est. Et cōcordat
phs in primo ethi. vbi dicit ꝙ Felicitas ē
operatio ſm virtutem pfectam. Et sic etiaꝫ
cōis habet vsus loquēdi q̄ qñ videtis ali-
quē religiosum vel laycum timentē deum ꝛ
virtuosum dicitis. O beati vos ꝛc. sed dici-
tis verbo ꝛ nō facto. q̄ laudantes in eis vi
tam virtuosam in vobismetipsis reprobatꝪ.
laudatis castitatem sequētes luxuriā. lau-
datis in eis voluntariā paupertatē. diuitia
rū terrenarū puluere coinquinati ꝛc. Dic vt
expedit. Cōtra quos apl's Titū. i. Confiten
tur se nosce deum: factis aūt negāt. Talis
ergo dī beatitudo vie de qua loquitur ps.
Beati imaculati in via q ambulant in lege
dñi. Et alibi. Bti oēs qui timēt dñm: q am
bulant in vijs eius. Hec tñ beatitudo est i-
pfecta quadruplici ratiōe seu iperfectione.
Prima rōe obiecti q̄ per hanc non videt
essentialiter deus qui est obiectū pfecte bea
titudinis: Exo. 32. Nō me videbit homo et
viuet. Sed in via ista videmus deum visio-
ne enigmatica que habet p fidem. i. Cor. 13.
Videmus nūc p speculū i enigmate: tūc āt
facie ad faciē. Scda iperfectio est q̄ h bti-
tudo nō est secura: q̄ ꝓpter multa pericu-
la que in hac vita occurrūt pdi pōt. 2. Cor.
4. Habemus thesaurū istū in vasis fictili-
bus Et iam de facto experimur ꝙ multi q
aliqñ vitā virtuosam agebant declinaue-
runt a via. ps. In via hac qua ambulabaꝫ
absconderunt supbi .s. demones laqueū mi
hi. Propterea dicit dñs Luc. 10. Neminem
salutaueritis .i. saluum feceritis in via. ideo
prouerbium est bonum. Nō laudar la naui
anti tu intra al porto: ne laudar lomo anti
chi sia morto. Et concordat scriptura dicēs.
Ante mortem ne laudes hominem quēꝗ̄.
Eccli. xi. Tertia iperfectio est q̄ nō est tran
quilla sed multis curis et diuersis sollicitu-
dinibus ꝛ perturbatiōibus permixta Act.
14. Per multas tribulationes oꝫ nos in-
troire in regnū dei. Item Prouer. 14. Ri-
sus dolore miscebitur: ꝛ extrema gaudij lu-
ctus occupat. Propterea clamabat Dauid
di. Quis dabit mihi pēnas sicut columbe
ꝛ volabo ꝛ requiescam? Quarta iperfectio
quia non est continua sed modico tempore
durat requies huius btitudinis: quia dul-
cedo contēplationis quasi momentanea ē.
Apoc. 7. Factum est silentiū in celo quasi
media hora. Ecce quomodo est iperfecta:
dicit tñ beatitudo eo ꝙ sit ꝑparatoria ꝛ di
spositiua ad beatitudinē perfectā que ha-
bet in patria ad quā capescēdā firma spes
dat virtuoso hoi nec sine hac pma beatitu-
dine pōt haberi scda. Spes aūt facit hoieꝫ
btm̄ vt isra dicet. Ro. 8. Spe enim salui fa
cti sumus. Altera est ergo btitudo pfecta q̄
dat cōprehēsoribus q̄ ꝯsistit in visione di-
uine essentie in qua ꝯsequit hō oē bonum.
Exo. 33. Ostēdam tibi oē bonū: cui nulla i-
perfectio est admixta. Niā ē secura ꝯtinua.
ꝛ trāquilla. ideo dicit Boetius. de hac lo-
quēs: ꝙ Btitudo est status oium bonorū ag
gregatione pfectus. Quāuis aūt vba ꝓpo
sita possint intelligi de vtraqꝫ btitudine: q̄
petrus fuit btūs dum esset viator ꝛ modo
est btūs cōprehensor. Nihilominus ꝓprius
de prima btitudine intelligunt: q̄ tempore
quo dñs ista vba ꝓtulit petro. viator erat
petrus. ꝛ sic etiam nos intelligentes prose-
quemur sermonē nostrū. Ex quo ergo btitu
do vie ꝯsistit in virtuose viuendo: videam⁹
quomō petrus virtuose vixit vt sic ꝯsequē
ter agnoscamus rationē verborū: quare .s.
petrus beatus fuit ꝛ est. Notādū ergo ꝙ
ad hoc ꝙ hō sit beatus. oportet ꝙ omnes
virtutes sit in eo ꝛ ſm omnes viuat. Non
enim sufficit vnam virtutē habere: qnimo
nec pōt vere vna tm̄ virtus haberi q̄ vir-
tutes omnes isuse sunt cōnexe in charitate
acquisite nō sunt cōnexe in prudētia. Scit

ergo septẽ virtutes necessarie ad vitã bea-
tam: in quibus oẽs virtutes cõprehendunt
vʒ tres theologice ⁊ quattuor morales.
¶ Prima est fides integralis.
¶ Scđa est spes supernalis.
¶ Tertia est charitas diuinalis.
¶ Quarta est prudentia intellectualis.
¶ Quinta est iustitia legalis.
¶ Sexta est tẽperantia corporalis.
¶ Septia ẽ fortitudo seu patiẽtia ꝓtualis.
Omnes iste fuerunt in beato petro ⁊ ꝑm
eas excellentissime vixit: ergo dicam usei.
Beatus es Symon bariona ⁊c.
¶ Prima ergo virtus est fides integralis
que est fundamẽtum oĩs virtutis. i. Cor. 2.
Fundamẽtum aliud nemo põt ponere pre
ter id qđ positum est: qđ est xp̃s iesus. i. fi
des iesu xp̃i. Et ideo sine ea nulla est vera
virtus. Aug⁹. Ubi deest cognitio veritatis
falsa est virtus etiam in optimis morib⁹.
Et ideo ꝗuis aliquis iudeus vel infidelis
honeste viueret: tamen non est vere virtuo
sus nec consequenter potest dici beatus.
nec spe nec re: quia non placent deo ope-
ra eius. Heb. xi. Sine fide impossibile est
placere deo. Hec ergo fides facit hominez
beatum prima beatitudie. Jo. vltimo. Bea-
ti qui non viderunt et crediderunt. Et ideo
beata helisabeth dixit virgini gloriose. Be-
ata que credidisti ⁊c. Luc. i. Hec virtus
fuit mirabiliter in Petro quia ipse fun-
damentum fidei: sicut patet in euang. ho-
dierno. vbi tria ponuntur principaliter.
Primo fidei interrogatio facta per dñm.
Scđo declaratio fidei facta per Petrum.
Tertio premiatio fidei premissa per domi-
num. Ex verbis ergo petri sumitur funda-
mentum fidei christiane que consistit in di
uinitate ⁊ humanitate christi. Dic historiã
euangelij. Et nota cum dicit. Tu es petrus
⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam
meam. i. super soliditatem siue firmitatez fi-
dei: que adeo firma est ꝙ diuelli siue dirui
non potest: quia porte inferi. i. peccata siue
hereses ⁊ persecutiones non preualebunt
aduersus eam. Et ratio huius est: q̃ chri-
stus pro eo orat. Luc. 22. Petre ecce sa-
than expetiuit vos vt cribraret sicut triti-
cum. Ego autem rogaui pro te vt non defi-
ciat fides tua. ⁊ tu aliquando conuersus
confirma fratres tuos. Sic ergo firmitas
fidei in petro fundatur ꝙ ad ipsum perti-
net alios confirmare in fide. a quo petrus
cadere et errare non potest. Et ideo nec ec
clesia romana potest a fide errare. 24. q. i.
A recta. Et. c. Pudenda. Nam ⁊ si alijs
imperatur vt laxent retia sua: soli tamen
petro dicitur. Duc in altum hoc est in pro-
fundum disputationum Luc. 5. 24. q. i. Nõ
turbatur. Et. c. Quotiens facit. de bap. Ma
iores. In premium ergo huius fidei petri
promittitur sibi potestas clauium: dum dici
tur. Dabo tibi claues regni celorum ⁊c.
Hec autem promissio repleta fuit post re-
surrectionem cum dixit. Pasce agnos me-
os ⁊c. Et infra declarabitur parte. 3. Et
nota ꝙ quãtum ad hanc potestatem ma-
ior est petrus omnibus creaturis angelicis
⁊ humanis. Uide supra in alio sermo. hu-
ius festi qui incipit. Hĳ sunt due oliue: par
te. 5. in fi. Ergo btũs es symon bariona ⁊c.
¶ Scđa virtus est spes que facit hominez
beatum. ps. 33. Gustate ⁊ videte: q̃m suauis
est dñs. beatus vir qui sperat in eo. Itẽ ps.
83. Nõ priuabit bonis eos qui ambulant
in innocẽtia: dñe virtutum beatus homo q
sperat in te. Nota In innocẽtia. i. sine mor-
tali q̃ vel nunꝗ cõmiserunt illud vel peni
tentiam egerunt. Allioquin potius presum-
ptio ꝗ spes dici potest. Spes ergo facit ho
minem beatum. Ro. 8. Spe enim salui facti
sumus. Hanc spem habuit beatus petrus:
qđ maxime apparet in eo. ꝙ ad vnius ius-
sionis vocem relictis omnibus secutus est
dñm: sicut patet Mat. 4. Et ideo spe ista
subnixus fiducialiter ⁊ audacter dixit ad
dominum. Ecce nos reliquimus omnia et
secuti sumus te: quid ergo erit nobis Mat.
19. Nota Omnia. s. exteriora ⁊ interiora:
quia qui caret exterioribus et nõ reliquit
cupiditatem rerum temporalium miserri-
mus est: sed qui caret etiam affectu inordi
nato beatus est. Mat. 5. Beati pauperes spi
ritu: q̃m ⁊c. Ideo dicit Greg. ꝙ in hac re
affectum debemus potius pensare ꝗ cen-
sum. Multum reliquit q sibi nihil retinuit.
Multum reliquit qui ꝗuis parum: totum
deseruit. Huius ergo spei merito audiuit

a domino promissionem iudiciarie potesta
tis cum ait. Amen dico vobis ꝙ vos q re-
liquistis omnia ⁊ secuti estis me: in reg. cũ
se. fi. ho. in sede maiestatis sue sedebitis et
vos super se. xij. iudi. xij. tribus israel. Hu-
ius etiam spei merito claudum illum qui
iacebat ante portam templi que dicebatur
Speciosa solo imperio sanauit. Sic ⁊ Eneã
paraliticũ Act. 9. sicut legitur Act. 3. dicẽs.
Aurum ⁊ argentum non est mihi qd autẽ
habeo ⁊c. Huius etiam spei firmitate sub-
nixus super aquas siccis pedibus ambula
uit Mat. 14. Ergo beatus es symon ⁊c.
¶ Tertia virtus est charitas: hec maxime
facit beatum multo magis q̃ fides ⁊ spes:
q2 Nunc manent fides spes charitas tria
hec: maior autem horũ est charitas. i. Cor.
13. Ideo Tob. 13. Beati omnes qui diligũt
te ⁊ qui gaudent super pace tua. Ista ergo
charitate fuit excellẽtissime beatus petrus
quia feruentissima vigebat in eo erga deũ
⁊ erga proximum. Erga deum patẽt ex q̃t
tuor. Primo quia vt dicitur in legenda Pe
trus iter ceteros aplos maiore feruore fuit.
⁊ hoc patet ex eo ꝙ postq̃ dñs pdixit apo
stolis ꝙ oportebat ire eum ierosolimam et
multa pati ⁊ occidi ⁊ die tertia resurgere.
solus petrus assumens cepit increpare eũ
dicens Absit a te domine Non erit tibi h
Mat. 16 Qd verbum ex tenerrimo amore
dixit. Scdo patet idem ex eo ꝙ proditorẽ
scire voluit: quia vt dicit Aug9. si eum sci-
uisset dentibus discerpsisset. Tertio patet ex
eo ꝙ videns dñm transfiguratum inebria-
tus amoris diuini dulcedine ait. Domine
bonum est nos hic esse ⁊c. Mat. 15 Quarto
id patet ex verbis domini Jo. vlt. Symon
Joãnis diligis me plus hijs? ⁊ habita re
sponsione petri in signum maximi amoris
cõmisit ei curam pastoralẽ. dans ei claues
quas sibi ante promiserat dicens. Pasce
agnos meos: pasce oues meas. Ubi nota
ꝙ ter voluit dominus ꝙ ore suo confitere-
tur petrus ipsum diligere dicens. Domine
tu scis quia amo te: quia enim tertio nega
uerat tertio confitetur vt dicit Ambrosi9. 5.
q. i. ymitare. Item ter dixit dominus petro:
pasce. Uel dic ꝙ hec est alia ratio quare
ter christus exigit confessionem amoris a
petro. vt ostendat petram corde ore ⁊ ope-
re christum diligere: vt notat Glo. 25. q. i.
Diuinis. Item quia pastor debet pascere
oues christi tripliciter vз corde diligendo.
ore predicando arguendo. obsecrando. in-
crepando: iuxta illd. 2. Tim. 4. Insta opor.
impor. argue obsecra increpa in omni pa.
⁊ doc. ⁊ opere subueniendo necessitatibus
spiritualibus et temporalibus ouium chri-
sti: etiam vitam exponendo. Jo. 10. Bonus
pastor animam dat pro ouibus suis. Alio-
quin vt dicit Greg. in registro: ⁊ habetur. 8.
q. i. In scripturis. Si is qui valet omnipo-
tentis dei renuerit pascere oues ostẽdit pa
storem suum minime amare. Erga proxi-
mos vero quãtum ferueriert charitas in
petro non posset lingua exprimere: quia to
tam vitam suam ad salutem ouium expo-
suit predicando ⁊ alia opera vite actiue fa
ciendo. Unde ad primam predicam in die
penthecostes conuertit tria millia hominũ
ad fidem xpi Act. 2. In scda vero pdicatio
ne postq̃ sanauit claudum ꝯuertit quinq3
millia Act. 3°. ergo btũs Symon.
¶ Quarta virtus. prudentia facit hominẽ
beatum. Prouer. 3. Beatus vir qui inuenit
sapientiã. Item Prouer. 19. Custos prudẽ
tie inueniet bona. s. eterna. Prudentia au
tem ista consistit in scire bene gubernare ⁊
dirigere gregem sibi commissum Prouer.
24. Prudẽtia roborabitur domus. Quã-
ta autem prudentia fuerit in beato Pe-
tro possumus tamen ex experimento scire: q2
si ad gubernandum domum cuilibet est ne
cessaria prudentia: quanto maior requiri-
tur prudentia ad gubernandum vniuer-
sus orbem. qui fuerat beato petro cõmis-
sum. quem diligentissime gubernauit. tum
etiam ex verbis ⁊ ex facto eiusdem: q2 do
minus non elegisset eum in pastorem eccle
sie nisi prudentissimus fuisset: qui loquens
de eo ait. Quis putas est fidelis seruus et
pru. quem consti. dominus super familiam
suam ⁊c. Mat. 14. Potest etiã intelligi pru
dentia ista. s. scientia necessaria prelato: de
quo vide per Gratianum in decretis di. 26.
cum tribus distinctionibus sequentibus.

¶ Quinta virtus est iustitiā que est virtus per quā hō reddit vnicuiqꝫ qđ suum est. Hec facit hoiem beatum. ps. Beati qui custodiunt iudicium ⁊ faciunt iustitiam in omni tpe. Item Mat. 5. Beati qui esuriūt ⁊ sitiunt iustitiam: pertinet aūt precipue ad prelatos. Viguit āt in Petro elegantissime qui fuit tenacissimus ad corrigendū rebelles ⁊ inobedientes ⁊ fallaces: sicut patz in multis exēplis. Primo in Anania ⁊ Saphira Act. 5. Dic hystoriam. Scđo in obiurgatione quā fecit Symōi mago: sicut pꝫ Act. 8. Item qñ oratione sua precipitauit Symonem magum volantem in aera: sicut legitur in legenda. Dic hystoriam. Fuit etiā iustus ad puniendū in semetipso pctm̄ negationis xp̄i. Nam vltra illud triduuꝫ quo fleuit amare. semꝑ portabat sudariū secum pro lachrymis detergendis: quas effundebat presertim qñ gallum audiebat cantare. memorans negationis sue. ergo beatus erat Petrus: qꝛ Beati qui lugent: qm̄ ipsi consolabuntur Mat. 5. Itē Luc. 6. Beati q nūc fletis: qꝛ ridebitis. ergo beatus es Symon bariona.

¶ Sexta virtus est temperantia que facit hoiem beatum. Mat. 5. Beati qui nunc esuritis qꝛ saturabimini. Viguit maxime i btō Petro qꝛ sicut dicitur in libro Clementis ⁊ habetur in legenda. Cibus Petri erat solus panis cum oliuis raro cuꝫ oleribus. Indumentum vero tunica cū pallio. ⁊ hec homo nihil aliud querebat: huius autem temperantie merito dedit ei grām dñs vt ad vmbram petri sanarentur infirmi: sicut dicit Act. 5. Quanto magis ad tactum vestimētorum: Moraliter dic contra intemperatos quia si temperantia facit hoiem beatum ergo intemperantia miserum. Volunt intemperati facere festum hic ergo ibi facient vigiliam: qꝛ erunt in magna esurie ⁊ siti: sicut pꝫ diuite epulōe Luc. 16. Iō Isa. 65. Pro eo ꝙ vocaui ⁊ nō rñdistis locutus fui ⁊ nō audistis: ꝑpter hoc hec dicit dñs deus. Ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei bibent ⁊ vos sicietis: ecce serui mei letabuntur ⁊ vos confundemini. Igitur faciamus hic vigiliam vt postea faciemur in festo vite eterne.

¶ Septima virtus est fortitudo seu patientia: que facit hoiem beatum. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Item. i. Pet. 3. Sed ⁊ si quid patimini propter iustitiaꝫ beati. hāc firmissime habuit Petrus sicut patet in persecutionibus ⁊ contumelijs quas cum ceteris aplis passus fuit. De qbus dicit Act. 5. Ibant Apli gaudentes a conspectu ꝯsilij: qm̄ di. ha. sunt pro noie Iesu cōtu. pati. Sed maxime hec virtus apparuit in eius preciosa morte. Dic eius passioneꝫ. Et quomodo dñs apparuit Petro de rōma fugienti. Unde dicit tex. in. c. Per venerabilem versu. locus. n. ⁊c. Qui filij sint legitti. Cum. n. Petrus vrbeꝫ fugiens exiuisset volens eum dñs ad locuꝫ quem elegerat reuocare: interrogatus ab eo Dñe quo vadis: respondit. Venio romam iterum crucifigi: qđ intelligens pro se dictū ad locum ipsuꝫ protinus est reuersus. Hec ibi. Et vt ibi dicit Io. an. post hosti. Exponitur crucifigi. s. in te: ⁊ sic vrbs ista altera ierusalem intelligatur: ⁊ effusione tui sanguinis qui primus meus vicarius es in terris fundetur firmetur ⁊ consecretur hic locus: quem elegi mihi ad hoc: de elec. Fundamēta lib. 6. Deo gratias. Amen.

¶ Item in die commemorationis beati Pauli apostoli. Sermo vnus.

Otū vobis facio euangelium. Gal. i. Questio solet fieri de istis duobus aplis. s. Petro ⁊ Paulo quis est maior ⁊ excellentior. R̄o cum distinctione trimēbri: possent. n. isti apli ꝯsiderari tribus modis.

¶ Primo ꝭm conditionem aplicam.

¶ Scđo ꝭm prelationem ecclesiasticam.

¶ Tertio ꝭm predicationem euangelicā.

¶ Scđm primuꝫ sunt equales sicut omnes sacerdotes sunt equales q̄ꝫtum ad potestatem consecrandi eucharistiam. Sic in proposito. ⁊ ideo sunt equales etiam q̄ꝫtum ad meritum ⁊ premium glorie. Unde Greg. in i. dialo. Aperte ergo constat quia cum virtus vtriusqꝫ fuerit dispar in miraculo vtriusqꝫ tamen meritum dispar non est in celo: licet primo fuerit electus Petrus ⁊ vltimo

Paulus : quasi diceret Christus Petro. Volo ⁊ huic nouissimo dare sic ⁊ tibi Mat. 20. Quantum ad scđm Petrus fuit maior Paulo sicut papa legato. Petrus fuit papa cui dixit xp̄s. Tu es Symon filius Joānis. tu vocaberis cephas Jo. i. Cephas. i. caput ꝛc̄. Jo. 20. Pasce oues meas. Et Mat. 16. Dabo tibi claues regni celoꝝ ꝛc̄. Paulus ꝓ xp̄o fuit legatus. Vn̄ ipse dicit. 2. Cor. 5. Pro xp̄o legatione fungimur tanq̄ deo exhortante per nos. Quantū ad tertiū Paulus fuit maior Petro ⁊ oībus aplīs q2 ardentius predicauit ⁊ plus laborauit : vt pꝫ 2. Cor. xi. ⁊ 12. Et ideo ipse per excellentiam pōt dicere thema. Notum vobis facio ꝛc̄. Patet thema. Repperi iuxta thema ꝙ predicatio euangelica. bti Pauli habuit super predicationes alioꝝ excellentiam in tribus.

¶ Primo quia sua p̄dicatio fuit amplius copiosa.

¶ Scđo q2 fuit clarius luminosa.

¶ Tertio q2 fuit longius virtuosa.

¶ Primo dico ꝛc̄. Alij aplī post receptionē spūs sancti in die pēthecostes diuiserūt sibi mundum ⁊ qlibet accepit suam portionem ꝛc̄. sed beatus Paulus per vniuersuꝫ mundum discurrendo de ciuitate in ciuitatem predicādo annis. 37. vt dicit Hierony. in libro de viris illustribus. Unde cantat ecclesia. Deus qui vniuersum mundū beati Pauli predicatione docuisti ꝛc̄. Item cuꝫ alijs aplīs predicantibus prouideretur de expensis a ciuitate vel a ꝓbis hoībus: quia xp̄s dixerat. Dignus est operarius mercede sua Luc. 10. Paulus tn̄ suis manibus laborabat. q2 erat artis cenofactore. q2 faciebat cordas ⁊ cosir ꝛc̄. Unde ipse dicit. 2. Thes. vlti. Ipsi. n. scitis queādmodum oporteat imitari nos. qm̄ non inquieti fuimus inter vos. neq3 gratis panem mādu cauimus ab aliquo. sed in labores ⁊ fatigatione nocte ⁊ die opantes ne quem vr̄m grauaremus. Et alibi Act. 20. Argentuꝫ aut auꝝ aut vestem nullius cōcupiui sicut scitis: qm̄ ad ea que mihi opus erant ⁊ hijs qui mecuꝫ sunt ministrauerunt manus iste. Item multos labores multas iniurias passus ē ꝓ xp̄o ꝛc̄. Ideo patet ꝙ sua predicatio fuit copiosior. Recte tenuit preceptum xp̄i di. Euntes in mundum vniuersuꝫ predicate euangelium oi creature Mar. vlt. Nota hic moraliter ex isto textu ꝙ p̄dicatores ꝓbi dei debēt tria attendere. Primū Euntes in mūdū vni. ꝙ debent nō in vno semꝑ loco morari sed discurrere alias accipiunt familiaritatē etiā deuotas ꝛc̄. ⁊ pdūt deuotionē ꝛc̄. Hinc pꝫ quare fratres mutant quolibet āno de conuentu ad cōuentū ꝛc̄. Scđo p̄dicate euāgelium ꝛc̄. nō dicit Ouidiū. nec Vergil. nec Arist. ꝛc̄. Tertio oi creature. i. oi hoi taꝫ diuiti q̄ paupi. viris mulieribus. nobili ignobili ꝛc̄. Multi errores sunt inter fideles ex defectu instructoꝝ ꝛc̄. ⁊ p̄dicatoꝝ q nō predicant filis ꝛc. Jō Tren. 4. Paruuli petierūt panē ⁊ nō erat q frāgeret eis. Jō btū s Paulus ꝑ vniuersum mūdū p̄dicauit. Jō dicit. Notum vobis facio euangelium.

¶ Scđo dico ꝙ p̄dicatio euangelica beati Pauli fuit suꝑ oēs alios clarius luminosa Quia oēs aplī predicabāt doctrinas celestes quas a xp̄o audiuerāt sed nō viderāt sed beatus Paulus predicabat q̄ viderat q2 fuit raptus vsq3 ad tertiū celum ⁊ vidit archana dei ꝛc̄. 2. Cor. 12. Jō dicit ip̄e. Euāgelium qđ euāgelizatū est a me non est fm hoieꝫ: neq3 ego ab hoie didici illud: sed ꝑ reuelationē Jesu xp̄i Gal. i. fm hoieꝫ supple puꝝ vel mortalē. Jō Paulus didicit illud in curia celesti in scola angeloꝝ vbi tribus dieb9 studuit ⁊ sciuit plusq̄ Salomō ⁊ oēs phi mūdi. Studuit ibi i libro vite q est xp̄s q liber hꝫ duas cartas. s. diuinitatē ⁊ hūanitatē xp̄i. Hic pratice qūo xp̄s ondit Paulo nouē ordines angeloꝝ. Pⁱo primū ordinē. s. angeloꝝ in quē xp̄s dixit vadūt ꝑsone penitētes ꝛc̄. Scđo ordinē archangeloꝝ in quē vadūt ꝑsone deuote: q2 sicut aīa est melior corꝑe: sic deuotio est melior penitētia

Tertio ordinē principatū: in istū vadunt ꝑsone misericordes. Quarto ordinē ptātuꝫ in hūc vadūt ꝑsone patiētes in aduersitatibus. 5° ordinē virtutū: in hūc vadūt ꝑsone cōcordiā inuicē hn̄tes. 6° ordinē dn̄ationū: in quē vadūt p̄lati bone vite ⁊ bene gubernātes gregē q iuste intrauerūt. 7° ordinē thronoꝝ: vbi collocabunt illi q seruauerūt ꝓ xp̄o aplicā pauptatē. 8° ordinē cherubin: vbi erūt ꝑsone scietifice q alios viam veritatis docuerūt. 9° seraphin: vbi erūt q erūt hic pleni charitate. maior hoꝝ

est charitas. Deide vidit paulus cathedrā virgīs sup oēs choros angelorum. Deinde vidit dinā eēntiaz vt dicit Aug. in lib. de vidēdo deū. et in lib. ad Probā: et scūs Tho. in i. p. q. Et in. 22. q. 175. ar. 3. et qn reuersus fuit crediderūt quod studuerat in studio celesti et dixerūt sibi. Vn̄ venis: Rn̄dit Paulus. Scio hoiem in xpo Jesu an̄ ānos quatuordeciz siue in corpe siue extra corpus nescio. deus scit: qm̄ raptus est in pādisum et audiuit archana vba que nō lz hoi loq. 2. Cor. 12. Nota vsqz ad tertiū celū. Scriptura sancta nō facit mētionē Gen̄. i. Nisi de trib9 celis. Prio de firmamēto qd ptinet octo celos. s. 7. planetarum et octauū sidereū.

Scdm celū dr aqueū. s. aque q̄ sup celos sunt. et istud celū dr cristallinū. Tertiū celum est empyreū: vn̄ in pncipio creauit de9 celū: dicit Glo. Bede. s. Empyreū etc. Patet scda ps huius sermonis.

¶ Tertio dico etc. longius virtuosa: qr omnes alij apostoli predicauerunt vsqz ad mortem etc. sed paulus in vita pdicauit. 37. annis. et in morte et etiam post mortem etc. Dicatur eius martyrium et quō post mortem apparuit anima eius Neroni etc. Ecce quomodo predicauit post mortem. Non legitur de alio sancto. Statim Nero soluit omnes christianos quos tenebat captos: sed tamē obduratus non fecit se christianuz. et hoc. s. quod post mortem erat predicaturus ipse paulus prophetauerat di. Magnificabitur xps in corpore meo siue per vitam siue per mortem Phl. i. Item predicauit etiā in morte. Dicatur de capite qd fecit tres saltus. Et in quolibet dicebat Jesus: et nascebatur ad quemlibet saltum vnus fons: et sic fecit tres predicationes: in quolibet saltu vnam. Nota secreta. Tribus vicibus Paulus nominauit Jesuz propter tres virtutes quas habet nomen Jesus principaliter.

¶ Primo contra defectus spūales.

¶ Scdo cōtra infirmitates corpales.

¶ Tertio cōtra aduersitates tpales.

Defectus spūales sunt peccata. Si ergo aliquis est durus in pctis. deuote inuocet nomen Jesus et habebit cōtritionem. Hoc figuratum fuit in morte christi: quando petre scisse sunt: ecce contritio. et monumenta aperta: ecce confessio. et multa corpora sanctorum surrexerunt: ecce resuscitatio anime ad statum gratie. Idem de illo qui habet rancorem contra proximuz et desiderat vindictam etc. Omnis quicūqz inuocauerit nomen domini saluus erit Ro. io. Nota Innocauerit. i. intus in corde vocauerit. Item Act. 4. Nec enim nomen aliud est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. Scdo est cōtra infirmitates corporales. Auctoritas. Signa eos qui crediderint hec sequentur. Non dicit qui sancti fuerint. In nomine meo demonia eijcient linguis loquentur nouis: serpentes tollent et si mortiferum quid bi. nō eos nocebit. Super egros manus imponent et bene habebunt Mar. vltimo. Quando ergo estis infirmi vel filij vestri. inuocate nomen Jesus et curabimini: si expedit saluti anime vestre. Idem de mulieribus que volunt concipere vel conceptum conseruare vel parere etc. Ecce secūdus. Nō ergo recurratis ad diuinos etc. Beatus vir cuius est nomē domini spes eius et nō respexit in vanita. et insani. i. falsas. s. diuinorum et sortilegorum etc. Dic contra hoc vitium vt expedit. Tertio cōtra pericula seu aduersitates tēporales. Si es in bello iusto inuoca Jesum et dabit tibi vires. Secus si in bello iniusto: quia nescit diuina iustitia patrocinium dare criminib9 vt ait Chrisostomus. Idez in tēpestate etc. et sic in huiusmodi. Auctoritas. Turris fortitudinis nomen domini: ad ipsum confugiet iustus et exaltabitur. Prouer. 3. Nomen domini est nomen Jesus Luc. i. Vocatum est nomē eius Jesus etc. ecce tertius fons. et patet cōclusio clara: quomodo predicatio beati Pauli fuit alijs longius virtuosa. ergo thema. Notum vobis facio euangelium.

Deo Gratias. Amen.

¶ In festo visitationis beate Marie virginis. Sermo primus.

Exurgens maria abijt in mōtana Luc. i. Hodie est festum gloriosum visitationis et salutationis virginis gloriose. Salutemus ipsam. In hoc euangelio continenē quattuor excellētie de vgine gl'iosa.

¶ Prima est profunda humilitas.

¶ Scda est admiranda sanctitas.
¶ Tertia est perfecta credulitas.
¶ Quarta est letabunda iocunditas.
¶ In prima parte dicamus .12. puncta in scda quattuor. In tertia quattuor. In q̃rta decem ⁊ sic in sũma sunt .30. puncta.

¶ Primum notaẽ in eo ꝙ postɋ̃z ꝟgo glo sa cõcepit filium dei nõ in elationez nec in superbiam ascendit sed in montana virtutum. Elevatis enim per superbiã nihil aliđ restat nisi casus in baratrum damnationis Finis enim ad alta levatis est ruere. Sed magis se humiliavit: accessit enim in domum Zacharie vt serviret ibi Helisabeth cognate sue pregnanti ⁊ fuit in obsequio suo per tres menses. De hac humilitate loquitur prima pars evangelij. Exurgens maria abijt in montana cum festinatione in civitatem Iuda. Et intravit in domum zacharie ⁊ salutavit helisabeth. O exemplum virtutis omnium reverentia ⁊ diligentia imitandum. Decuit nanq̃z vt sicut initium humane perditionis processit ex superbia mulieris seducte a diabolo: sic initium humane salutis procederet ex humilitate mulieris illustrate a spiritu sancto. Eva enim quadrupliciter superbivit contra deum.

Primo quia appetijt equalitatem dei cũ diabolo credidit dicenti. Eritis sicut dij sciẽtes bonum ⁊ malum. ⁊ vide cecitatem eius quia voluit esse equalis deo cum se faceret discipulam diaboli. Scdo superbivit qa contempsit preceptum dei precipientis de hoc ligno non comedas ⁊c. Tertio superbivit quia non sufficit sibi ipsam preterisse mandatum dei sed etiam fecit virum peccare: qui non seductus sed ne contristaret delitias suas comedit sicut dicit Apostolus .i. Timo. 2. Adam inquit non est seductus: mulier autem seducta in prevaricatione fuit. Quarto excusavit se de peccato commisso dicens. Serpens decepit me Geñ. 3. Contra quod ps. Non declines cor meum in verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis. Et fortasse magis Eva peccavit se excusando ɋ̃z comedendo quia si se non excusasset sed humiliter veniam petisset deus ignovisset ei: quia non obliviscetur misereri deus nec continebit in ira sua misericordias suas. Ex huiusmodi ergo superbia processit humana perditio: iuxta illud Eccli. 25. A muliere initium factum est peccati: ⁊ propter ipsam omnes morimur. Ordinavit ergo divina sapientia vt sicut mulier damnavit: sic mulier salvaret. Unde econtrario virgo gloriosa quadrupliciter se humiliavit. Primo deo ⁊ angelo dicens. Ecce ancilla domini. Secundo ad domum Helisabeth pregnantis ipsa pregnans accedendo. Tertio sibi obsequendo. Quarto in partu suo officium obstetricis exercendo. Unde prima que recepit Ioan. bap. in manibus ex vtero exeuntem: fuit virgo maria. O magna excellentia Ioannis. Moraliter habemus exemplum nos humiliandi quia si virgo tam excellentissima ⁊ incomparabilis se humiliavit: quis superbiet? Nota contra mulieres que quãdo parturiunt filios masculos superbiunt ⁊c dic vt expedit. Sed dices tu quam mercedem habere poterimus ex hac humilitate? Respondeo quadruplicem humilitatem.

¶ Prima est dei glorificativa.
¶ Scda est hois exaltativa.
¶ Tertia est diaboli prostrativa.
¶ Quarta est proximi placativa vel edificativa

¶ Primo nanq̃z ⁊c. Magnum enim honorem deo exhibemus nos humiliando sibi.

Primo intellectum simpliciter credendo hijs que sunt fidei vtpote ab ore eius prolatis: ɋ̃uis excellant omnem humanam rationem. Si eniz credimus iudici de legibus philosopho de philosophia. medico de medicina. theologo de theologia. pellipario đ pellibus. ⁊ cuilibet in arte sua: cur deo non credimus qui mentiri nõ potest. Ideo apostolus. Destruentes oẽm altitudinẽ extollentem se adversus sciam dei ⁊ in captivitatẽ redigentes omnem intellectum. in obsequm xpi. 2. Cor. 10. Scdo subiugãdo volũtatẽ deo per obedientiã lz repugnet voluntas ⁊ sensualitas. Dic pratice de castitate ⁊ hũilitate ⁊c̃ pront expedit. Tertio subiugãdo memoriam ad recordandum de beneficijs divinis. Quarto os ad loq̃ndũ de reb⁹ divinis. Quinto aures ad audiendum verbum dei. Sexto oẽs sensus ⁊c̃. ⁊ corpus ⁊c̃. Ex hoc ergo de⁹ honoraẽ a nobis.

Scdo humilitas est hois exaltatiua. Nota
similitudinem de statera que quáto magis
descendit in vna pte:tanto magis ascendit
in altera rc̄. Ideo dicit Petrus. Humilia
mini sub potēnti manu dei:vt vos exaltet
in tpe visitationis.i.Pe.5. Nota Uisitatio
nis.i.mortis. Ideo btá virgo fuit exaltata
sup oēm creaturá etiá angelicá: qꝛ sub oi
creatura fuit humilis. Luc.i. Quia respexit
humilitaté ancille sue. Ideo dicit dñs Lu.
12. Qui se humiliat exaltabit. Itē.i.Re.2.
Quicunqꝫ honorificauerit me: glorificabo
eū rc̄. Quis magis in hac vita descendit
p humilitaté qꝫ xp̄s:qui tot ꝛ opprobria et
tandē mortē cum maximo vituperio pas/
sus est rc̄. Ideo exaltatus est.s̄.oēm crea-
turá. Phil.2. Humiliauit semetipsum fac.
obe.vsqꝫ ad mortē rc̄. Nota practice histo
riá que habet Mat.18. De ꝯtentione inter
apl'os exorta qs eoꝝ videret eē maior. Lu.
22. Et xp̄s dixit eis. Quicūqꝫ humiliauerit
se sicut puulus iste:ipse itrabit i regnū celo
rū Mat.18. Tertio hūilitas est diaboli pro
stratiua. Nota exēplum de Machario cui
obuiás diabolꝰ in deꝑto dixit.ꝙ nihil aliud
in Machario existens ipsum vincebat nisi
humilitas quá ipse diabolus habere nō po
terat. Uide in legēda sci Macharij. Quar
to humilitas ꝓximuꝫ placat qꝛ nihil sic pla
cat hoiem sicut humilitas:qꝛ inter supbos
supsunt iurgia Prouer.13. Uis vincere su
pbum:humilia te rc̄. Nota exēplū de liber
tino q passus ꝑcussionē ab abbate suo cuꝫ
scabello suppedaneo patiam humilit exhi-
buit rc̄. Uñ humilitas sua facta est magr̄a
magistri vt refert Greg.in.i.diag. Iō Pro
uer.15. Responsio mollis frangit iram: ꝯmo
durus suscitat furorem.

¶ Scdo notat admiráda sctitas. Sctitas
ē duplex. Prima qꝛ homo est scūs in se sed
nō effundit illá ad alios:sicut sunt sci here
mite. De qbus dicit Hieronyꝰ. Sctá qppe
rusticitas solū sibi ꝓdest. Alia est sctitas q̄
nō solū in se sed etiá in alios effunditur.
Hanc hūit virgo ꝛ hoc ondit in scda pte
euangelij. Et factū est vt audiuit saluta-
tionē marie helisabeth:exul.in.in v.eius et
repleta est spū scō. ꝛ exclamauit voce ma-
gna ꝛ dixit. Benedicta tu iter mulieres rc̄.
vsqꝫ infans in vtero meo. Ubi notandū ꝙ
quattuor effectus protulit huius salutatio
ex vigore sctitatis virginis gloriose. duos
in matre ꝛ duos in filio. primus in matre.s.
helisabeth:qꝛ repleta est spū sctō. ꝛ in hoc
fuit fil'is sctitas virginis radio solis qui re-
plet totá domū lumine rc̄. Scds effectus
qꝛ facta est ꝓphissa helisabeth:vnde dixit.
Benedicta tu iter mulieres ꝛ bñdictus fru
ctus vētris tui. Et vñ hoc mihi vt veniat
mater dñi mei ad me: In filio verus.s.i Jo
anne baptista primus effectus fuit sctifica
tio in vtero. Sicut.n.verbū sacerdotis ba-
ptizantis sctificat aiam baptizati:sic verbū
virginis salutantis sctificauit aiaꝫ Joánis
baptiste. Uñ di. Ecce enim vt facta ē vox
salutationis in auribus me.exul. infans in
gaudio in vtero meo. Scds qꝛ etiá ꝓphie
spūm accepit.cognoscens in vtero filiū dei.
ꝓpter hoc ēt di plusqꝫ ꝓpha:qꝛ anteqꝫ na
sceret fuit ꝓpha. Uide.s̄.ꝑ̄n.2.gaudet rc̄.
Et ideo exultauit faciens reuerentiá ꝛ incli
nans se filio dei in vtero virginis existenti.
Nota practice sicut scripsi.s̄.in ꝓfesto Joá
nis bap.ꝯmo.scti Uincentij q incipit Ma-
nus dñi erat cū illo pte.3.rc̄. Moraliter ex
hoc habemus exēplū ꝙ nō solū nobis de-
bemus esse boni sed etiá ꝓximis:iuxta illd
Apoc.vlt. Qui audit dicat veni. Et Eccl'i.
17. Deus mádauit vnicuiqꝫ de ꝓximo suo:
vñ mulier dꝫ trahere viꝝ ꝛ eꝰ. Saluabit
enim vir infidelis p mulierē fidelē. Et sal-
uabitur mulier infidelis p virū fidelē.i.Cor.
7. Sic pater trahat ad deū filiū ꝛ eꝰ. Sic
seruus dñm. ꝓximus ꝓximū suū.ꝓsertim h
tpe:qꝛ videtis ꝙ dñs visitat vos. Sic facit
deus nobis:sic facit mulio seu burdonarij
bestijs itinerantibus.q̄ si pigre sunt ad iti-
nerandū vel deuiant a via. primo excitat
eum vocibus dicendo. Anda vel Arri rc̄.
si nō mouent pūgit ꝛ verberat. Sic deꝰ hic
vsqꝫ ꝟbo vos excitauit p p̄dicatores q sunt
nuncij dei:qbꝰ dixit dñs. Non.n.vos estis
q loquimini:sed spūs patris vestri q loquit
in vobis Mat.10. Sed pauci ex vobis sunt
correcti. Quis vsurarius nedū restituit:sed
ꝛ dimisit exercere vsuras: Quis ꝯcubinari
us ꝯcubiná: Nota hic incidēter de illo sa-
cerdote q mortuus cū duabus cōcubinis
in lecto in capitio suo.ꝛ tñ sepultus ē in ec
clesia:cū debuisset in sterglinio sepeliri nec

pro ipsis orari: iuxta nota. i3. q. 2. pro obeuntib⁹. Et de sepul. c. Ex pte. Et de statui mo. c. 2. §. qui vero. Et. c. Sup quodam. Quis blasphemias: Quis i sastis precipuis opa sernilia: Que mulier caudas ⁊ festus suos Idcirco dñs vos verberat infirmitatibus ⁊ vereor ne peiora patiamini in futurū. Ve ergo illis qui nō corrigunt ꝛc. Ideo dico vobis cum psalmista. Hodie si vocez eius audieritis: nolite obdurare corda vestra ꝛc.

¶ Tertio notat pfecta credulitas. Unde dicit. Beata que credidisti. q. pfi. in te q̄ dicta sunt tibi a dño. Aug⁹ in lib. de ꝟginitate. Beatior fuit maria pcipiendo fidē xpi q̄ꝫ cōcipiendo carnem xpi. Nihil etiā Marie materna ppinquitas pfuisset: nisi eum felicius corde q̄ꝫ carne gestasset. Hec ille. Moraliter perfecta credulitas dꝫ hīc q̄ttuor:

¶ Primo cor.

¶ Scdo os.

¶ Tertio opus.

¶ Quarto finem.

¶ Primo cor q: alias est ficta. Jo. 3. Qui nō credit: iam iudicatus est. Scdo os q: necesse est ore exprimere pſertim tpe psecutionis: q: sicut lumen in laterna extinguitur nisi spiret exterius: sic fides nisi exterius pfiteatur. Nota q̄stionē de aliquo q in barbaria timore ductus abnegat fidē xpi ore sed nō corde q: si in hoc statu decedit: dānatur Ro. io. Corde credit ad iustitiā: ore autem cōfessio fit ad salutem. Tertio ope quia alias si nō obedit diuis mādatis abnegat deum ⁊ xpm: ⁊ ideo infidelis est. Vn̄ Hierony. Sup eplā ad Titū ⁊ habet in decretis. ri. q. 3. Estimant qdā in eo tm̄ deum negari. si in psecutione qs a gentibus cōprehensus se cōfiteri renuerit esse christianuꝫ Ecce Apls Titum. i. Oia que pnersa sunt factis deum asserit negari. Xps sapientia est iustitia. veritas. sanctitas. fortitudo. Negat per insipientiā sapientia. per iniqtatez iustitia. per mendatiū veritas. per turpitudinez sanctitas. per imbecillitatē animi fortitudo. Quotienscūq; vicimur vicijs atq; petis. toties deum negamus. Et ecōtrario quotiēs bonū qd agimus deum ꝯfitemur. Hec ille.

Quarto finē. i. pseuerantiam vel finez. i. vt propter deum fidelis credat ⁊ operetur. Hanc autem finem ordinat charitas per quam fides operatur Gal. 5.

¶ Quarto notat letabūda iocūditas in. 4 pte euāgelij: dum dicit. Et ait maria. Magnificat aia dñm. Et exul. spiritus meus in deo sal. meo. Nota ꝙ virgo q̄ erat ⁊ est fōs ois virtutis ⁊ honestatis. nō erat solita cantare sed nunc tanto gaudio fuit repleta ꝙ prupit in iubilum. Unde fecit vnā cantilenam de decē stantijs. s. magnificat ꝛc. ad significādū ꝙ decē mensibus debebat filiuꝫ dei in vtero retinere: q: nouem mensibus ⁊ pte de decimo fm vsum scripture q̄ sepius ponit ptem pro toto. Sicut fuit ibi Jonas fuit in ventre ceti trib⁹ diebus ⁊ trib⁹ noc. sic erit filius ho. in cor. trib. die. ⁊ tri. noct. Uide supra in festo natalis dñi ser. q incipit. Misit deus filium suū pte. i. Uel dic ꝙ ad notandū ꝙ sup decem gradus sanctoꝝ erat sublimāda. Primus gradus est virginum. 2⁹ ꝯfessoꝝ. 3⁹ doctoꝝ. 4⁹ martyrum. 5⁹ aplóꝝ. 6⁹ pphetaꝝ. 7⁹ patriarcharum. ⁊ tres ierarchie angelice sup quas triūphat in celis ad dexteram filij sedens: iuxta illud Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. s. virtutum. Et hoc notat Anagorice in themate dum dicit. Exurgens maria abijt. in mōtana. i. sup excellentiam glīe sanctoꝝ: iuxta illud Prouer. vlti. Multe filie cōgregauerunt diuitias: tu supgressa es vniuersas.

¶ Notandum ꝙ ex euāgelio isto colliguntur tria de beata ꝟgine que habuit in summo: perfectionem vite actiue contemplatiue ⁊ passiue. Primo nanq; ipsa ambulauit per viam vite actiue: vnde ibi dicitur Quod exurgens abijt. Sed quo ⁊ ad quid abijt: Certe ad helisabeth vt ei impenderet humanitatis obsequia fm Ambrosiuꝫ.

Scdo ipsa exilijt per viam vite contemplatiue quod innuitur cum dicitur ꝙ abijt in montana cum festinatiōe. Et hec ēt iocūditas cōtemplationis innuitur in saltu gaudiosi tripudij Joannis cum in vtero matris exultauit. Tertio ipsa deum laudauit eundo per viam vite passiue cum dolore: gladius suam animam pertransiuit: nec tamen mentem ipsius vulnerauit: quia quantumcunque exterior homo dolore passionis concuteretur. mens tamen eius nunq; deiecta fuit. Et inde est ꝙ fidē nunq;

ammisit sed semper diuine voluntati conformata: non dubium ꝙ in omnibus deum laudauit. Unde cantauit. Magnificat anima mea dñm. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancte Margarite virginis. Sermo primus.

Inuenta vna preciosa margarita abijt. Mat. 13. Cogitāti mihi magnam sctitatem beate margarite occurrunt qnq; virtutes in ea: iuxta qnq; verba thematis in quibus stat tota perfectio sue sctītatis.

¶ Prima est vera humilitas.
¶ Scđa sancta charitas.
¶ Tertia firma stabilitas.
¶ Quarta pura claritas.
¶ Quinta plena felicitas.

¶ Dico primo ⁊c̄. vera humilitas q̄ notať in p̄io verbo inuenta. Et notanť subtiliter iste virtutes in qnq; verbis thematis. Rō: Inuentio totius humane perditionis: fuit superbia. Superbia est quādo homo vult viuere ad libitum nec vult subici mandať dei. Nota hic pratice de peccatoribus ſm qualitatem audientium ⁊ quāta supbia fit hois. Tūc declara per similitudinem ancille quando vult predñari in domo contra voluntatem dñi. Sic in ꝑposito ⁊c̄. ps. Non habi. in medio domus mee qui facit superbiam. Unde enim destructio religionum: nisi ex superbia subditoꝝ contra prelatos? Unde destructio ciuitatis: nisi quia vnus vult alijs conciuibus ꝑesse ⁊c̄? Uñ destructio aiaꝝ ⁊c̄? Declaratur hoc ꝑ exemplum de lucifero: de quo Isa. 14. Quomodo cecidisti lucifer ⁊c̄. Item de Adam ⁊ Eua quibus deus precepit in signum dominij ne comederent de ligno vetito ⁊c̄. Et noluit obedire ex superbia: ideo ⁊c̄. Ex quo peccato omnia mala nostra ⁊ perditio peruenit. Patet conclusio. Auctoritas. Superbiam nunquā in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. Ratio. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. s. angelorum in lucifero ⁊ hoīum in Adam Thob. 4. Dic hic etiam quomodo superbia est causa omnis peccati. s. auaritie. luxurie. ire ⁊c̄. Unde prouenit ꝙ parentes desperant se quando filij moriuntur nisi ex supbia: quia nolunt subijcere voluntatem suam voluntati diuine? Uide dictum Cypriani. 13. q. 2 Quā prepostерum: ⁊ declara ⁊c̄. Si ergo per superbiā perditur creatura vt dictum est: per oppositum per humilitatem inuenitur. Uerbi gratia. quando homo dicit Dñe ego sum inclinatus ad superbiam sed quia precipitis humilitatem: ideo volo humiliari ⁊c̄. Idē de alijs peccatis dicatur ſm qualitatē audientium. Ideo congrue ꝙ hoc verbum inuenta designatur humilitas. Auctoritas. Congratulamini mihi omnes: quia inueni ouē quam perdideram Luc̄. 15. Dic hystoriam illam ⁊c̄ Centum oues sunt persone humiles ⁊ deuote ⁊ obedientes que habēt naturam ouium: ⁊ sunt centum propter ꝑfectionem. 10. mandatoꝝ ⁊c̄. perditur autem vna ouis q̄si de herbetta in herbettā. i. de delectatiōe in delectationē incidit in manus lupi: vel alias nō inuenitur. Sic aia ⁊c̄. de pctis ⁊ portat eam in humeris per suam passionem ⁊ dicit angelis. Congratulamini mihi ⁊c̄. gaudiū est angelis dei super vno peccа. peni. agente. Luc. 15. Modo videamus de humilitate beate margarite ⁊c. Dic quomodo est effecta christiana ad instructionē nutricis sue ⁊c. Et relicto patre qui erat patriarcha Anthiochie paganus: ⁊ vocabať Theodosius qui hēbat eam exosam ꝑpter xp̄ianitatē. Et ideo mortua matre māsit cū nutrice: ecce humilitas: q̄ cum prius esset induta de auro ⁊ margaritis. nunc de burcello ad modum rusticorum. Prius erat in palatio: nūc in heremo. Prius comedebat gallinas: modo panē cū caseo. Prius dormiebat in lecto ⁊c. nunc in tugurio cū paupere nutrice ⁊c. ⁊ omnia propter christum. Ecce q̄ūo inuēta est a christo ⁊c. Moraliter velitis humiliari si vultis reduci ad caulas ouiū christi ⁊c. Ideo christus. Discite a me q̄a mitis sum ⁊ humilis corde Mat. xi. Nota ꝙ dñs constituit magnitudinem premij in illa re quam vnusquisq; potest habere. s. in humilitate. Nota exemplum de tentione apostolorum ⁊ quomodo interrogauerunt christum. Quis putas maior est in regno celoꝝ? Et aduocās Iesus puulū ⁊c. Mat. 18.

¶ Dico secundo ⁊c. sancta charitas que ostenditur cum dicitur Una. Ratio: quia concupiscentia dispergit cor sed charitas vnit: quia quicquid cogitat. loquitur. ⁊ operatur nihil aliqd vult nisi vnum. s. deum. Dicatur hystoria de Maria magdalena ⁊ Martha. Luc. 10. Martha martha sollicita es ⁊ turbaris erga plurima. Porro vnum est necessarium. maria optimam partem elegit q̄ non auferetur ab ea. Nota Unum. i. vnitas cordis ad deum. Patet ergo quare charitas dicitur vna. Ideo dicit. i. Jo. 4. Deus charitas est ⁊ qui manet in charitate i deo manet ⁊ deus in eo. Uide infra in serm. sancti Jacobi qui incipit vnus ad dexteram p. i. Dicat quomodo beata margarita habuit istam virtutem quia tantam charitatem habuit ad christum ꝙ nihil curauit de preside Olibrio nec de honore nec promissionibus ab eo sibi factis. Dic hystoriam quomodo Olibrius transiens per viam vidit margaritam ⁊ interrogauit eam de tribus. Interrogauit eam. Primo de genere. Secundo de nomine. Tertio de religione ⁊c. vt in legenda. Et poterat dicere Mar. Unam petij a dn̄o hanc requiram vt in habi. in domo dn̄i omnibus diebus vite mee. ps. 26. Item potuit dicere illud Regnum mundi ⁊ omnem ornatum seculi contempsi: ꝑpter amorem dn̄i mei Jesu christi ⁊c. Moraliter sic vniatis vos cum deo saltem in diebus dn̄icis ⁊ festiuis ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Dico tertio ⁊c. firma stabilitas que ostenditur cum dicitur. Preciosa. s. coram deo ꝑpter constantiam ⁊ stabilitatem. Ideo dicitur de martyribus qui fuerūt stabiles ⁊ potius volunt perdere vitam q̄ȝ boná vitam. Preciosa est in conspectu dn̄i mors sanctorum eius. s. propter stabilitatem quá habuerunt. Hanc virtutem habuit beata mar. quia ⁊ posita in carcere ⁊ educta de carcere firmiter confitebatur nomen christi: ⁊ p̄ses sibi intulit quinqȝ tormenta. Primuȝ quia fecit eam denudari ⁊c. Sed beata mar. dicebat. Dn̄e iesu christe sic fuistis vos denudatus ⁊ sic constanter sustinebat hanc verecundiam. Secundum fuit flagellata ⁊ patienter sustinuit pro christo ⁊c. Tertium quia fuit pectinibus ferreis cardata. Et dicit legenda ꝙ prefectus faciem suam clamide cooperiebat: nec tantam sanguinis effusionem videre poterat. Quartum quia lamine ferree. ignite fuerunt lateribus eius applicate. Et dicebat. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futurá gl'iaȝ ⁊c. Ro. 8. Quintū fuit in aqua ꝓiecta vt ibi submergeretur: sed ipsa signante aquam secutus est terremotus magnus: ex quo. 12. millia gentilium conuersi sunt. Ecce eius stabilitas. Et poterat dicere. Transiuimus per ignem ⁊ aquam: ⁊ eduxisti nos in refrigerium ⁊c. Moraliter ⁊c. Non qui inceperit sed qui perseuerauit saluus erit. Mat. 10.

¶ Dico quarto ⁊c. pura claritas que notatur cum dicitur Margarita. Erat eniȝ clara in mente ad cognoscendum dei secreta ⁊ puritatem vite Mat. 13. Simile est regnum celorum homini negotiatori q̄renti bonas margaritas. Istam claritatem scientie puritatem habuit beata mar. quia spiritu sancto docta cognouit diabolum ad se venientem Dum esset in carcere bis venit ad eam.

Primo in forma draconis. Secundo in forma antiqui doctoris dicētis se esse christianum ⁊c. Dic hystoriam ⁊ sic ꝯsequenter habuit puritatem vite. Et nota hic de signo crucis: ⁊ quomodo debeat fieri. Item nota contra confessoreȝ qui dicit se habere casus papales. Debēt ergo fideles oculos aperire ⁊ bene cognoscere hoc. an verum sit ⁊c. quia Si cecus ceco. ducatum prestet ⁊c. moraliter istam claritatem debemus habere nos scilicet ad cognoscendum spiritum malignum: quando venit ad nos transfigurans se in angelum lucis. Ideo dicit scriptura. Carissimi nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint. i. Jo. 4. Probatur autem dupliciter. Primo ex parte nostra hūiliando. s. nos ⁊ dicendo. Quis sum ego ⁊c. alias decipitur. Nota exemplum in libro de vitis fratrum ⁊c. quando apparebat diabolus cuidam fratri in forma virginis marie in cuius faciem spuit premonitus a magistro suo ⁊ statiȝ euanuit. Secundo ex parte ipsius spūs respiciendo quid dicit quia si dicit contra dei mandata sine dubio diabolus est. Ita probauit margarita que noluit credere diabolo dicenti sibi ꝙ duceret virum: quia erat contra votum castitatis qd̄ fecerat deō ⁊c.

¶ Dico quinto &c. plena felicitas q̃ nota cum di. Abiit .s. ad gloriam. Dicatur eius martyrium &c. Ideo pōt de ea dici. Non est vir in domo sua abiit via longinqua. sacculum pecunie secū tulit. In die plene lune reuersurus est in domū suam Prouer. 7. Nota Nō ē vir in domo sua .i. spūs in domo charitatis Abiit via longinqua .s. ad celū: sac. pecunie .s. meritorū & bonorū operū. In die plene lune .i. in die iudicii reuersurus est in domū suā .s. carnē p verā resurrectionem & gloriosam. Deo gratias. Amen.

¶ In festo gloriose Marie magdalene. Sermo primus.

Anum suam aperuit inopi. Prouer. vlt. Declaro thema ſm intellectum quē volo ptractare. Christus aperuit manum suam btē marie Magdalene inopi & pauperime. Pro cuius declaratione sciendū q̄ in scriptura sctā misericordia dei quam hz circa peccatores di manus: & hoc phat rōe exēplo & auctē. Ratio est ista & sumit similitudinarie: q2 si aliqs volēs eleuare aliquē q cecidit in lutum. aquā. vel ignē. porrigit si bi manum: sic xp̄s volens erigere psonam q̃ cecidit in lutum luxurie vel aquā auaritie vel ignē iracūdie &c. porrigit sibi misericordiā suā. Pz ratio. Manus di misericordia dei nec est possibile resurgere a pctō si ne ista manu .i. misericordia dei. Bñ pōt hō se pcere in foueam pcti p se: sed nō resurgere. Osee. 13. Perditio tua israel: ex me auxilium tuū. Nota ɔ̄ illos qui dicunt. O misericordia peccabo & postmodū faciā pniaz. Jo. 6. Nemo pōt venire ad me nisi pater q misit me traxerit eū &c. Item Ro. 3. Justificati gratis p grām ipsius. Itē Ro. 9. Nō volētis neq3 currentis sed miserentis ē dei. Exēplum est istud. Dic historiam de petro ambulante in fluctibus &c. & cum cepisset mergi &c. dicit textus Mat. 14. Et ɔtinuo iesus extendens manū suam apphendit eum et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Per q̄ figuratiue innuitur q̄ psona que incipit mergi in ɔcupiscētiis & peccatis: si dz subleuari oportet q̄ p manū misericordie dei eleuet. Ad idē Mat. 8. Ecce leprosus veniēs adorabat eū dicens. Dñe si vis potes me mūdare. Et extendens iesus manū tetigit eū dicens. Volo. Mūdare. Et ɔfestim mū data est lepra eius. Item Mat. 9. Dñe filia mea modo defuncta est: sed veni ipone manū tuā sup eam &c. Auctas. Dauid postq̄3 peccauit dixit. Fiat manus tua vt saluet me: quasi diceret: cecidi: iō &c. Itē Job petebat hanc manū dicens. Vocabis me et ego respondebo tibi. Opera manuū tuarū porriges dexteram Job. 14. Patet ergo q̄ misericordia dei di manus. Cum ergo maria magdalena in sua iuuentute cecidisset. Primo in terrā p amorem terrenorū. Scdo in lutū p luxuriā. Tertio in aquam clarificādo faciem & psonā suā vt videretur pulchra: sed iesus xp̄s p manum misericordie sue eam erexit. recte ergo dicit thema Manum suā &c. Nota hic cū dicit. Aperuit manū &c. In manus enim aptione quinq3 digiti ostendunt quibus lapsus erigitur. Ita xp̄s apiens manum suā Marie magdalene ostendit sibi quinq3 digitos quasi quinq3 effectus misericordie eam eleuando.

¶ Primus digitus fuit longa expectatio.
¶ Scdus benigna conuersio.
¶ Tertius alta promotio.
¶ Quartus spūalis pfectio.
¶ Quintus celestialis fruitio.

¶ Dico primo q̄ primus digitus quē ostendit xp̄s Marie magdalene eam eleuando fuit longa expectatio .s. ad pniam: credit q̄ ipsa .12. annis vixit in peccatis & tñ xp̄s expectabat eam ad pniam: quasi diceret. Ad huc eris sctā, &c. Dic p° quō erāt tres .s. Lazarus. Martha. & Maria: & dimiserunt illis patrimoniū suū sicut di in principio legende &c. Rationē aūt quare marthā conseruauit in bona vita & castitate: nō aūt mariā: vide supra sermo. btē Marthe parte .i. Dicat practica quō erat nobilis. Et mortuis parentibus dimiserunt sibi hereditatē cum Lazaro & martha: & magdalū castrum ɔtigit marie. Inde di magdalena. & tūc ex quo fuit libera dedit se vanitatibus & peccauit cum quodā &c. qui iactabat se de ea & ipsa credebat esse secretum &c. & in tātū rumor creuit q̄ dicebatur peccatrix &c. sed deus eam expectauit ad pniam &c. Mora-

liter: cogitate hic duo. Primo quāta est mi
sericordia dei expectans peccatores ⁊c. Dic
similitudinē de latrone ꝯ quem factus ē ꝓ
cessus ⁊ data est sn̄ia: sed tn̄ rex vellet ꝙ ex
pectetur executio ad hoc: vt penitens petat
misericordiam a rege ⁊c. Sic oīs peccator
est latro: qꝛ furatus est honorē dei ⁊c. ⁊ pro
cessus factus est ⁊ scriptus in libro actorū
scriptoꝝ ad iussū regis. i. dei. De quo libro
Dauid. Impfectū meū viderunt oculi tui
⁊ in libro tuo oēs. s. defectus scribent: qui
mo etiā sn̄ia data est. notarius qui eam est
Ezechiel ꝓpha. Aia q̄ peccauerit ipsa mo
riet Ezech. 18. Et tn̄ deus expectat ⁊c. Isa.
30. Propterea expectat vos dn̄s: vt miserea
tur vestri. Itē Iere. Misericordie dn̄i qꝛ
nō sumus ꝯsumpti qꝛ nō defecerunt misera
tiones eius Tre. 3. Istā gratiā nō fecit deꝰ
angelis peccantibus. Luc. 10. Videbā sa
thanā sicut fulgur de celo cadentem ⁊c.
Scd̄o nota obstinationē nostrā ⁊ ingratitu
dinē: qꝛ abutimur isto tpe: qꝛ deus ꝯcedit
nobis ad pn̄iam addendo peccata pecca
tis. Ideo apl's ꝯ tales dicit. An diuitias
bonitatis dei ⁊ patientie ⁊ longanimitatis
ꝯtēnis: Ignoras qm̄ benignitas dei ad pe
nitentiā dei te adducit: Scd̄m duriciā aūt
tuā ⁊ cor ipenitens thesaurizas tibi irā in
die ire ⁊ reuelationis iusti dei: qui reddet
vnicuiqꝫ ſm opa eius Ro. 2. Quia quanto
plus expectat deus: tāto grauius punit. ps.
Nisi ꝯuersi fueritis: gladiū suum vibrabit:
arcum suū te. ⁊ pa. si. Itē Valerius. Lento
enim gradu ad vindictā sui diuina ꝓcedit
ira: tarditatēqꝫ supplicij grauitate cōpēsat.
Dic vt expedit. Dic hic parabolam de ficu
nō fructificante: de qua dixit dn̄s colono.
Succide illam ⁊c. Lu. 13. Et pꝫ primꝰ digitꝰ.
¶ Scd̄s digitus ⁊c. benigna ꝯuersio. Dica
tur practice ſm euangeliū hodiernū cum
glosis. Christo enī p̄dicante affuit Maria
magdalena ornata ⁊c. vt videret ab homi
nibus. Et tūc xp̄s incepit predicare ꝯ luxu
riam ⁊c. ⁊ tūc Maria icepit amare flere ⁊c.
Et finita p̄dicatione iuit xp̄s ad domū Sy
monis ad māducandū ⁊c. tūc Maria mag
dalena venit ad eū ⁊c. cogito ego ꝙ qn̄ in
trauit domum. symon leprosus dixit sibi.
Quid vult̄ hic vos: qꝛ erat male fame ⁊c.
Sed facto sibi signo a xp̄o tacuit. ⁊ mag
dalena venit retro ad pedes xp̄i. osculās
⁊ vnguento vnguēs clamans ⁊ flens: dicen
do. Misericordia dn̄e: qꝛ pro peccatoribus
de muliere nasci voluisti. O dn̄e nō detis
mihi ꝯgeriū: qꝛ ouis p̄dita sum ⁊ redeo ad
pastorem. infirma ad medicū. imunda ad
fontem. ⁊ sic lachrymis lauabat pedes xp̄i ⁊
capillis tergebat ⁊c. Symō vero incepit ma
le cogitare. i. se di. Hic si esset propha sci
ret ⁊c. Nota hic de tactu dn̄i q sanabat in
firmos ⁊c. ⁊ peccatores. Sic ēt legit Mat.
8. De tactu mulieris fluxū sanguinis patiē
tis. Nō sic olim: qꝛ tactus arche mortē in
ferebat: sicut pꝫ de Oza. 2. Re. 6. Ratio qꝛ
modo est tēpus gratie ⁊ misericordie. Jo. 1.
Lex p moysem ⁊c. Dic historiā: prosequere
hic historiā euāgelij ⁊c. Ecce misericordia
xp̄i infinita. De ista misericordia dicit Gre.
Quid miramur frēs mariā venientem an
dn̄m suscipientē: Suscipientē dicā an tra
hentē: Dicā melius: ⁊ trahētē ⁊ suscipiētē.
Vn̄ Jo. 6. Nemo venit ad me nisi pater q
misit me traxerit eum ⁊c. Moraliter: exēplo
magdalene vadamus ad xp̄m in ꝯfessione
qꝛ ꝯfessor tenet locū xp̄i in ꝯfessione. Ideo
Dauid in persona peccatoris. Nisi qꝛ dn̄s
adiuuit me: paulominꝰ ha. in infer. aia mea.
¶ Tertius digitus alta ꝓmotio. vbi habū
dauit delictū supabundauit ei gratia Ro.
5. Sic nota de petro apl'o conuerso. Nota
qnqꝫ ꝓmotiones seu officia q̄ xp̄s dedit
marie magdalene post suā ꝯuersionē. p̄mo
qꝛ fecit eā suā thesaurariā: qꝛ faciebat ex
pensas xp̄o ⁊c. Iter faciebat iesus p ciuita
tes ⁊ castella predicans ⁊ euangelizans re
gnum dei ⁊. 12. cum illo ⁊ mulieres alique.
Et maria que vocat magdalena que mini
strabat ei de facultatibꝰ suis Luc. 8. Scd̄o
fecit eam secretariā suam. Luc. 10. Maria se
dens secus pedes dn̄i audiebat verbum il
lius. Optimā partem elegit sibi maria que
nō auferetur ab ea. Declara sicut habet in
prima coll'one abbatis moysi. Nō legit ali
quem aliū tunc fuisse. nec legit quid loque
retur xp̄s sibi soli. Cogito ego ꝙ xp̄s loque
bat de ordinibꝰ angeloꝝ ⁊ gloria paradisi.
Itē de pena inferni ⁊ purgatorij ⁊c. Ter
tio fecit eā familiarem ⁊ sociā matris sue
que nō despexit eam sicut multe virgines
despiciunt hodie alias ⁊c. Ratio quare vt

xp̃s innueret esse duas vias ad paradisum .s. prima innocentie ꝑ quã virgo maria fuit que fuit capitanea in hac via. Nõ priuabit bonis eos q ambulant in innocẽtia. Altera via ẽ pnie que significat ꝑ Mariã magdalenã que fuit capitanea in hac via. Tũ q2 maximã pniam fecit. tum q2 fuit ꝓma in nouo testamẽto que ꝑ viam pnie iuit. Ideo cantat hodie ecclesia. Laudemus opus dei in maria genitrice sed virgine: laudemus in maria peccatrice sed penitente. Maria ħ est data speculum innocentie. Maria ħ ẽ exẽplar penitentie. Quartũ officiũ est q2 fecit eam medicã suã. Hoc officium exercuit qñ xp̃o fatigato ex itinere vnxit man⁹ caput ⁊ pedes. Jo. xi. Maria ħ erat q̃ vnxit dñm vnguento ⁊ extersit pedes eius capillis suis. Et domus ipleta est ex odore vnguenti Jo. 12. Quintũ officiũ et maius q2 eam fecit apl̃am ⁊ ex priuilegio ꝯcessit sibi dñs auctem predicandi: vt di infra parte sequẽti. Et ꝙ plus est fecit eam apl̃am apostoloꝝ: q2 nunciauit apl̃is resurrectionem ⁊ sic ꝯfirmauit eos in fide. Auctas. Uenit ergo maria magdalena annuncians discipulis: quia vidi dñm ⁊ hec dixit mihi Jo. 20. Ideo cantat ecclesia. O mundi lampas et margarita prefulgida que resurrectionem xp̃i nunciando apostoloꝝ apl̃a fieri meruisti. Et ex hoc nota ꝙ maior fuit fides ⁊ charitas marie magdalene. Ratio est q2 ꝓmo apparuit sibi xp̃s. Auctas ecclesie. Surgentem cum victoria iesum vidit ab inferis prima meretur gaudia que plus ardebat ceteris ⁊c̃.

¶ Quart⁹ digitus ⁊c̃. sp̃ualis perfectio q̃ ꝯsistit in hoc ꝙ dicit xp̃s. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende oia que ha. ⁊ da pau. ⁊ habebis thesaurũ in celo ⁊ veni sequere me Mat. 19. Ubi ponunt duo puncta perfectionis. Primũ est pauptas sp̃ualis. Uende oia ⁊c̃. Scd̃o doctrina euãgelicalis. Ueni sequere me. Ista duo habuit excellenter Maria magdalena. Nã post xp̃i ascẽsionẽ quia iam nõ indigebat pecunijs pro christo vendidit oia ⁊ posuit ad pedes apostorũ ⁊c̃. ⁊ post orationẽ ⁊ predicationem ab apl̃is auditam. laborabat manibus filãdo ⁊ lanando ⁊c̃. Auctas in epl̃a hodierna. Quesiuit lanam ⁊ linum ⁊ operata est ꝯsilio manuũ suaꝝ. Et sequitur. Manũ suam misit ad fortia. .s. filar al tornu: ⁊ digiti eius apprehẽderunt fusum Prouer. vlt. sic etiã faciebat virgo Maria. Nota hic ꝯ mulieres ociosas. Scd̃o habuit doctrinã euãgelicalem predicando xp̃m. Dicatur hystoria qñ iuit ad ꝓuinciam in portu Marsilie et predicando ꝯuertit totã illam ꝓuinciã ⁊c̃. Nota ꝙ ex gratia sp̃ali ipsa hũit hoc officiũ predicandi: q2 al's nõ cõpetit mulierib⁹ vt habetur. 23. di. Sacratas. Et. c. Mulier. Et. 33. q. 5. Mulierem. Et de peni. ⁊ re. c. Noua. Dicit Egisippus doctor antiquus: ꝙ beata Maria magdalena post ꝯuersionẽ nũq̃ respexit hoies in facie nisi xp̃m. Dicatur ꝯ mulieres q̃ statim parant se ad fenestras qñ audiũt viros equestres. Mors introiuit per fenestras Jere. 19.

¶ Quintus digitus ⁊c̃. celestialis fruitio. Dupliciter primo in hoc mũdo. Scd̃o in futuro. Primo ergo in hoc mundo fruebatur deo. Dicat quõ iuit ad desertum ⁊ stetit ibi 32. annis. ꝙ nihil comedit ⁊c̃. Sed faciebatur cibis angelicis: q2 in qualibet hora canonica eleuabat a terra ab angelis. Dic practice. Primo hora matutinaꝝ surgens cogitabat quõ xp̃s illa hora fuit captus. ligatus. ⁊ ductus ad domum anne ⁊c̃. ⁊ flebat ⁊c̃. tunc angeli eleuabant eam cantantes ⁊ di. Lauda mater ecclesia. lauda christi clemẽtiã: qui septẽ purgat vitia ꝑ septiformem gratiam. Postea reducebant eam ad eundem locum. Scd̃o hora prima cogitabat contẽplabatur qualiter hora prima ductus est iesus ad pilatum ⁊c̃. tunc angeli eleuabant eam cantantes. Maria soror Lazari que tot cõmisit crimina ab ipsa fauce tartari redit ad vite limina. Sic qualibꝫ hora faciebat et angeli eleuabãt eam cantantes alios versus hymnoꝝ successiue ⁊c̃. Scd̃o in futuro seculo in quo vsqꝫ in eternum semper fruitur deo. Dic eius mortem: ⁊ quomõ Maximinus venit ad eam ⁊ cõmunicauit ⁊c̃. ⁊ mortua est ⁊c̃. cuius anima in altissima gloria existens deo semper fruitur ⁊c̃. Nota hic moraliter. Si tam sanctissima mulier super omnes alias post virginem non fuit ausa mori quousqꝫ cõicauit: quid debemus facere nos ⁊c̃: Ideo Jo. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis

⁊ bi. eius sang. nō habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem ⁊ bibit meum sanguinem: habet vitam eternam Jo. 6. Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodem beato Jacobo apostolo. Sermo vnus.

Edere ad dexteram meam ⁊ ad sinistram non est meum dare vobis Mat. 20. ⁊ in euāgelio hodierne festiuitatis. Verbū ꝓpositum habet magnā difficultatem in sacra theologia. Pro cuius euidentia est notandū: ꝙ per huius sessionem ad dexterā intelligitur ꝑticipatio vite eterne: sicut exponunt Glo. ⁊ doc. Constat aūt ꝙ collatio vite eterne hoībus facta ⁊ fienda ꝑtinet ad xp̄m: iuxta illud Jo. 10. Oues mee vocem meā audiunt ⁊ ego cognosco eas ⁊ sequuntur me: ⁊ ego vitam eternā do eis. Item Jo. 5. Pater omne iudiciū dedit filio. Ad iudiciū aūt pertinet vt pro meritis aliqui in celesti gloria collocenť. Vñ Mat. 25. di. ꝙ filius hoīs statuet oues a dextris: ⁊ edos a sinistris. Ex quibus auctībus clare pꝫ ꝙ ad ꝑtātem filij dei ꝑtinet aliquos statuere ad dexterā aliquos ad sinistrā siue vtrūqꝫ referatur ad differentē glorie participationē: siue vnū referať ad gloriā ⁊ alterum ad penā. Cōtrarium aūt videť dici in verbis ꝓpositis. Ecce difficultas. Sed R° ꝙ dictio vobis tollit ꝯtrarium. Pro cuius declaratione notāduꝫ ꝰm Tho. in. 4. ꝯ gētiles. c. 8. ꝙ mater filioꝝ Zebedei accesserat ad iesum petens vt vnus filioꝝ eius sederet ad dexterā ⁊ alius ad sinistram ⁊ ad h̄ petendum mota videbať ex quadam fiducia propinquitatis carnalis quā habebat ad hominē christū. Recita gradus propinquitatis huius ad christum. Dñs ergo responsione sua nō dixit ꝙ ad eius ꝑtāteꝫ nō pertineret dare qđ petebatur: sed ꝙ ad euꝫ nō pertinebat illis dare pro quibus rogabatur. Nō enim dixit. Sedere ad dexterā meam vel sinistrā nō est meum dare alicui. quin potius ostendat ꝙ suum erat dare illis quibus erat paratum a patre suo. Nō enim hoc dare ad eum pertinebat ꝰm ꝙ erat filius virginis: sed ꝰm ꝙ erat fili⁹ dei. Et ideo nō erat suum hoc dare aliquibus. Propter hoc ꝙ ad eū pertinebant ꝰm ꝙ erat filius virginis ꝰm propinquitatē carnalem: sed propter hoc ꝙ pertinebant ad eum ꝰm ꝙ erat filius dei quibus. s. paratū erat a patre per predestinationem eternaꝫ. ꝰm quā electi pertinent ad filium dei propinquitate fraternalis similitudinis: iuxta illud Ro. 8. Quos presciuit ⁊ predestinauit conformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenitus in multis fratribus: ꝰm Tho. vbi supra. Patet r̄nsio. Ex qua colligimus ꝙ ratione carnalis propinquitatis ad christum: nō debetur gloria alicui. Unde nec Jacobo nec Joāni hac de causa fuit gloria collata per sessionem ad dexteram christi: quinimo nec virgo maria est in celesti gloria propter maternalem propinquitateꝫ ad christum: quia nec meritum nec demeritum prodest vel nocet parentibus: sicut nec e9°. sed propter fidem charitate incomparabili formatam. Unde Aug⁹ in lib. de virginitate. Beatior fuit maria percipiendo fidem christi: q̄ꝫ concipiendo carnem christi. Nihil enim marie materna propinquitas profuisset: nisi euꝫ felicius corde q̄ꝫ carne gestasset. Modo ergo ex quo ratiōe propinquitatis carnaliter ad christum non debetur alicui gloria: videamus quibus debetur. Ad qđ respondit ipse dñs subdens. Sed quibus paratum est a patre meo. Sed circa hoc quero vtrum possumus scire quibus sit paratum: R° siue in particulari siue in singulari nō: nisi ex coniectura verisimili que habetur ex quattuor signis sicut notat Tho. in. 4. De quibus vide supra in ꝰmo. sancti Stephani qui incipit Stephanus plenus gratia par. 3. ⁊ c. Nā vt ait scriptura. Sunt iusti atqꝫ sapientes ⁊ opera eius in manu dei: ⁊ tñ nescit homo vtruꝫ odio vel amore dignus sit: sed oīa in futurum seruantur incerta Eccl's. 9. In generali tamen scire possumus ⁊ sunt quinqꝫ differentie hominuꝫ quibus paratum est sedere ad dexteram dei. Concedat nobis dñs vt simus infra

has differentias. primo ergo paratum est.

¶ Primo pure innocentibus.
¶ Scdo plene obedientibus.
¶ Tertio vere alias digne penitentibus.
¶ Quarto pie misericordibus.
¶ Quinto sanctis martyribus.

Omnibus predictis modis fuit paratū beato Jacobo sedere ad dexteram dei: sicut infra patebit.

¶ Primo ergo paratū est a patre oipotente sedere ad dexterā xpi pure innocentibus iuxta illud Job. 22. Saluabit innocens: saluabitur aūt immunditia manuū suarum. Nota Mundicia: hec mundicia habetur per baptismum qui lauat a macula originali. per quā clauditur ianua paradisi. Et ideo ante baptismum nō potest aia introire in paradisum. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sancto: non potest introire in regnum dei. Sed post baptismum mundata aia est digna sedere ad dexteram dei. Ps. 23. Quis ascendet in montem dñi aut quis stabit in loco sancto eius: Innocens manibus ⁊ mundo corde ⁊c. Nota hystoriam que legitur Mat. 19. Sinite paruulos venire ad me ⁊ nolite prohibere eos: taliū est. n. regnum celorum. Vide post festum trini. ser. 48. par. i. Hoc primo modo fuit paratum regnum celorum beato Jacobo. Nam nactus fuit innocentiam per baptismum: quia omnes apli fuerunt baptizati: sicut tenet Aug. super illud verbum Jo. 13. Qui lotus est: non indiget: nisi vt pedes lauet ⁊c. Et habetur in decretis: de conse. di. 4. si eos ⁊c.

¶ Scdo paratum est plene obedientibus. Plene dixi quia oportet omnibus diuinis mandatis obedire. alias non est dignus sedere ad dexteram christi. Jac. 2. Qui totam le. ser. offen. autem in vno: fac. est omnium reus. Et habetur in decretis: de peni. di. 5. Fratres. Et de regu. iuris. Defleat. Si ergo quis plene obedierit diuinis mandatis tūc ei paratū est sedere ad dexterā dei. Mat. 7. Non omnis qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnum celorum. Declara. Hoc modo paratum est regnum dei beato Jacobo: propter obedientiam suam que adeo fuit perfecta: quod non solum diuinis mandatis verū etiā consiliis obediuit. ⁊ ad vnius iussionis vocem reliquit retia ⁊ patrē cū suis senem: ⁊ adhesit christo sicut legit Mat. 4. Dic hystoriam. Et nota quod hinc ecclesia statuit quod filius post quartum decimū annum potest inuitis parentibus ingredi religionem in masculo: ⁊ post duodecim annū in femina. Ante vero pubertatem si ingrediuntur pueri religionē vel vouent de ingrediendo. possunt parentes reuocare eos ⁊ votū irritare ante annum ⁊ diem a tempore sciētie computandum. 20. q. 2. Puella. Post vero pubertatem secus est: vt infra dicitur. Et nota quod non sufficit attigisse duodecim vel quattuor decim annū sed oportet esse cōpletum: vt dicit Glo. 20. q. i. Firma. Et dic vt in. c. Ad nostram: de regularibus. Nec sufficit etiam si malitia suppleet etatem: vt in. c. Postulasti: de regularibus ⁊ hoc est de iure diuino. naturali. ⁊ ciuili. De iure quidem diuino tam veteris testamenti quam noui. De veteri testamēto habetur auctoritas Deut. 33. Qui dixit patri suo ⁊ matri sue. nescio vos. Et fratribus suis: ignoro illos ⁊ nescierunt filios suos. Hi custodierunt elogum tuum ⁊ pactum tuum seruauerunt. De nouo testamento habetur auctoritas hic ex ēplo Jacobi ⁊ Joannis: qui reliquerunt patrem. Item de illo cui dñs dixit. Sine mortuos sepelire mortuos suos sicut legit Mat. 8. Et Luc. 9. Item Luc. 14. Siquis venit ad me ⁊ non odit patrem suum. ⁊ matrem. ⁊ vxorē. ⁊ filios ⁊ fratres. ⁊ sorores. adhuc aūt et aiam suā: nō pōt meus eē discipulus

Scdo idem pz de iure naturali: quia scdm rōnem naturalē magis debemus reuereri deū quam patrem ⁊ deo adherere mouenti quam pri resistenti. Unde Hieronymus ad Eliodorum. Licet paruulus ex collo pendeat nepos. licet sparso crine ⁊ scissis vestibus vbera quibus te nutrierat mater ostendat. licet in limine pr iaceat per calcato perge pre. siccis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus est i hac re esse crudelē. Tertio de iure canonico habetur in decret. 20. q. 2. Puella ⁊ in. c. Ad nr̃am. Et. c. Postulasti. de regularibus. quinimo per ingressū religiōis purgatur ingratitudo ex qua ante poterat filius exheredare: vt probatur. 19. q. 3. Non liceat. Quarto probatur de iure ciuili in. l. Deo nobis. C. De episco. ⁊ cleri.

Nota ergo cōtra parentes qui se opponūt
filiis volentibus religionē ingredi: q faciūt
ↄtra omne ius ⁊ resistunt instinctui spirit⁹
scti: ⁊ ideo dānabiles sunt in inferno nisi pe
nitētiaȝ agant. Ro. 13. Qui resistit ptāti: dei
ordinationi resistit. Qui aūt resistunt ipsi: si
bi dānationē acquirunt. xi. q. 3. Qui resistit.
¶ Tertio paratum est sedere ad dexteram
xpi: digne penitentib⁹. Mat. 4. Penitētiā
agite appropinquabit enim regnum celoꝝ.
Hoc etiam modo paratū fuit regnū celoꝝ
beato Jacobo: qui sicut ⁊ alii apl'i in multa
paupertate ⁊ indigentia erant adherentes
dño pauperi ⁊ humili. vnde nō habebant
aliqñ quid manducarent. Nota qñ pre fa
me aliqñ euellebant spicas ↄfricantes ma
nibus ⁊c. sicut legitur Mat. 12. Mar. 2. Et
Luc. 6. Et hanc indigētiam maxime passi
sunt post passionem dñi: qñ per multas p
secutiones. aduersitates. famem. ⁊ sitim. di
scurrebat per mundū: sicut refert apl's de
se dicens. In labore ⁊ erūna. in vigiliis mul
tis. in fame ⁊ siti. In ieiuniis multis. in fri
gore ⁊ nuditate ⁊c. 2. Cor. xi. Qd predixe
rat eis dñs dicens. In mundo pressuram
habebitis ⁊c. Et alibi. Amen amen dico vo
bis: q2 plorabitis ⁊ flebitis vos. mūdus au
tem gaudebit. Vos aūt cōtristabimini ⁊c.
Jo. 16. Huius/pnie merito meruit Jacobus
videre dñm transfiguratum in monte tha
bor: sicut legitur Mat. 17. ⁊ Luc. 9.
¶ Quarto paratum est ⁊c. pie misericordi
bus. Mat. 5. Beati misericordes: qm̄ ipsi mi
sericordiā ↄsequentur. Et hoc manifeste p
batur Mat. 25. vbi in iudicio. vniuersali p
ter meritū misericordie dabitur electis dei
regnum dei: quare dicetur eis. Venite be
nedicti patris mei percipite regnum ⁊c.
Esuriui eniȝ ⁊ dedistis mihi māducare ⁊c.
Ideo dicit Apl's. 1. Tim. 4. Exerce teipsum
ad pietatem. Nam corporalis exercitatio
ad modicum vtilis est. pietas autē ad oia
vtilis est. promissionem habēs vite: que nūc
est ⁊ future. Hoc etiam modo beato Ja/
cobo fuit paratum sedere ad dexterā xpi:
q2 fuit piissimus ⁊ misericors etiam erga
inimicos suos: sicut patet: q2 liberauit Phi
letum discipulum Hermogenis ab infideli
tate ⁊ a vinculis demonum. Et tandē etiā
ipsum Hermogenem liberauit a potestate
demonum ⁊ reduxit ad fidem sicut patet
in legenda. Hic historiā. Hanc aūt miseri/
cordiam ⁊ mansuetudinem didicit a fonte
ipso misericordie ⁊ pietatis christo. presertim
in quodam facto qd contigit Samarie. qñ
noluit recipere dñm: qd cum vidissent Ja/
cobus ⁊ Joānes dixerunt dño. Dñe vis vt
ignis descendat de celo ⁊ ↄsumat illos. Et
ↄuersus dñs increpauit illos dicens. Nesci
tis cuius spūs estis? Filius hominis nō ve
nit animas perdere: sed saluare Luc. 9. Po
tes etiā hic referre aliqua miracula de qui
bus habetur in legenda: p que patet mise
ricordia sua magna ad omnes sȝ presertim
ad deuotos suos ⁊c.
¶ Quinto paratum est ⁊c. sanctis martyri
bus. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiū
tur ppter iustitiam: qm̄ ipsoꝝ est regnuȝ ce
lorum. Hoc modo fuit paratum beato Ja
cobo. Hic eius martyrium.

Deo gratias. Amen.

¶ Item de beata Martha virgine.
Sermo vnus.

Artha mar/
tha sollicita es. Luc. 10. In
hoc verbo xp̄s comprehē
dit summarie vitā beate
Marthe que fuit actiua.
Quia iste due sorores. s. Maria magdale/
na ⁊ Martha diuiserunt sibi duas vitas.
Maria enim elegit vitā contēplatiuā. Ma
ria sedens secus pedes dñi audiebat ver
bum illius Luc. 10. Martha elegit vitā acti
uam dans se laboribus pro xpo. Ideo di
cit thema. Martha martha sollicita es. i. an
xiosa. Et nota q ideo dicit bis martha: q2
vita actiua si bona nō est solum curat de
corporibus sed etiaȝ de animabus. bene cō
sulendo proximis. castigando ⁊c. Vñ vsus.
Visito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. ↄdo.
Consule. castiga. remitte. solare. fer. ora.
Sed subtiliter volēs predicare de thema
te: inuenio q in eo ostenduntur tres excellē
tie beate marthe. quas habuit in hac vita.
¶ Prima est puritas virginalis: que nota
in primo Martha.
¶ Scda est pietas proximalis: que nota in
secundo Martha.

¶ Tertia est dignitas personalis: que no/
ta in verbo solicita es.
¶ Dico primo ⁊c. Puritas virginalis q̃ in
lingua syriaca. idẽ est ꝙ dominans. In hoc
ostendit puritas virginalis duplici ratiõe:
q2 virgo dñatur corpori ⁊ sensibus. s. visui.
auditui ⁊c. Item in intellectu in non cogi/
tando. voluntati in nõ appetendo. ⁊ memo
rie ⁊c. Scđa ratio est q2 sicut dominans in
quãtum talis nullum habet superiorem: sic
virginitas in genere castitatis nõ hꝫ gra/
dum superiorem. Unde Beda. Bona est ca
stitas cõiugalis. melior ꝯtinentia vidualis:
sed optima perfectio virginalis. Sed heu
hodie pauci inueniunt ⁊c. Ideo xp̃s quasi
faciens planctum de hoc cum Joãne dice
bat. Habes pauca noia in sardis ⁊ q non
coinquinauerunt vestimẽta sua. Et ambu/
labunt mecũ in albis q2 digni sunt Apoc. 3.
Sardis interpretatur pulchritudo princi/
patus. ecce virginitas: que obtinet princi/
patum vt dixi ⁊c. Ecce quare martha dicit
dominans: quia fuit virgo. Ideo dicit prici
pium euãgelij. Mulier quedã Martha no
mine. i. dominans corpori suo: excepit xp̃m
in domo sua. s. per virtutum imitationem.
¶ Questio est hic q̃re martha seruauit vir
ginitatem cum maria soror sua fuerit ita in
honesta cum essent equaliter pulchre. ⁊ di/
uites. ⁊ iuuenes. ⁊ nõ timentes post mortẽ
parentum: Rº presupposita diuina ordina
tione. Non inuenio aliam rationem nisi in
firmitates. Nam vt ait Ambrosius. Mu/
lier illa que patiebatur fluxũ sanguinis. xij.
annis de qua Mat. 9. Fuit Martha: que
infirmitas facit tria in muliere. Primo fa/
cit eam perdere colorem. Scđo facit eaꝫ fa
stidiosam sibi ipsi. Tertio facit eaꝫ fetidã:
quã infirmitatẽ habuit imediate post mor/
tem parentum ⁊c. Ideo Eccli. xi. Malitia
vnius hore: obliuionem facit luxurie maxi
me. Nota Malitia. i. infirmitas. Unius ho
re: q2 tẽpus presens respectu eternitatis nõ
est nisi vna hora. Moraliter ⁊c. Infirmitas
ergo patienter sufferenda est. Nam qñ mu
lier est clauda. vel habet perlaꝫ in oculo: nõ
curat portare perlas in vestibus. Sic de iu
uenibus qñ sunt sani vagizant mulieres:
sed superueniente febre ⁊c. pone in practica.
Dic exẽplum beate Petronille quã cũ bea
tus petrus apl's genitor suus sciret eam cõ
cupisci a pluribus: rogauit xp̃m ꝙ mitteret
sibi febrẽ ⁊c. Ideo Eccli. 31. Infirmitas gra
uis: sobriam facit animam ⁊c.
¶ Dico scđo pietas ꝓximalis. s. in elemosy
nis corporalibus ⁊ spũalibus: q̃ tangit cũ
di 2º Martha. i. ꝓuocãs seu rixitans fm
interpretationẽ hebraicam: sic elemosyna
rixitat diabolũ ad pugnã: ⁊ hec est melior
q̃ꝫ prima. Auctas. Exerce teipsum ad pie/
tatem. Nã corporalis exercitatio ad modi
cũ vtilis est. pietas aũt ad oia valet: ꝓmis/
sionẽ hñs vite q̃ nunc est ⁊ future. i. Cor. 4.
Corporalis exercitatio est ieiunia. cilitia. vi
gilie. ⁊c. q̃ ꝓsunt solum sibi: sꝫ pietas ꝓdest
sibi ⁊ alijs. Dic quõ btã Martha dedit se
elemosyne ad xp̃m ⁊ discipulos suos: reci/
piendo eos in domo sua: ideo dicebat ho/
spita xp̃i. Itẽ post ascensionẽ xp̃i vendidit
oia ⁊ posuit precium ad pedes aplorꝫ: vt di
uiderent pauperibus. Ecce opa pietatꝭ cor
poralia. De spũalibꝰ autẽ dic ꝙ cuꝫ ꝓpter
exilium iret ad ꝓuinciã. ipsa ex vna parte ⁊
Maria magdalene ex alia: ꝯuerterunt totã
ꝓuinciam ad fidẽ xp̃i. Itẽ dic de dracone
quẽ interfecit. Itẽ postq̃ꝫ iuit auionem cuꝫ
ibi p̃dicasset in quadã platea magna. vbi ẽ
modo ꝯuentus p̃dicatorum. quidã iuuenis
volens ire ad predicationem suam. volens
transire natando p Rodanũ submersus ẽ:
quẽ beata Martha post triduũ inuentum
suscitauit ⁊ baptizatus est ⁊c. Ideo dicit
euãgelium. Martha aũt satagebat circa fre
quens ministeriũ. s. tam corporale q̃ꝫ spũale.
Moraliter ⁊c. quilibet debet vacare saluti
sue ⁊ ꝓximi. instruendo. consulendo. predi/
cando ⁊c. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magnꝰ
vocabit in regno celorꝫ Mat. 5. Nota Qui
fecerit primo: ⁊ docuerit postea ⁊c. Dic vt
expedit. Attende tibi ⁊ electioni: exhorta/
tioni ⁊ doctrine. noli negligere gratiam dei
que data est tibi. i. Tim. 4. ⁊c.
¶ Dico tertio ꝙ tangitur dignitas persona
lis cum dicit solicita es. Nã ꝑsone in digni
tate existentes debent esse solicite. Ro. 12.
Qui p̃est in solitudine. s. presit. Habuit au
tẽ beata martha duplicem dignitatẽ. Pri
mo in hoc mũdo: q2 postq̃ꝫ diu predicauit
fecit vnum monasteriũ in tarastone vbi so/
licite p̃fuit monialibus. in magna obseruã/

tia religionis viuentibus τc. Scđo in futu
ro mundo p gloriá. Dic eius mortem ꝑtio
sam: τ quō xp̄s τ beatus Frontonius fece
runt exequias corporis ipsius τc. Magna
dignitas fuit. De nulla sancta legit̄ hoc nisi
de virgine Maria τ martha τc. Moraliter.
Si volumus dimittere pctá τ seruire deo:
honorabit nos τc. Quicūqʒ honorificaue
rit me glorificabo eum. Qui autem contē
nunt me erunt ignobiles. i. Re. 2.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Petri apl'i ad vincula.
Sermo vnus.

Dominus eri
puit me de manu herodis
Act. 12. Tria festa fiunt in
anno de btō petro. Primo
hodie. Scđo de cathedra.
Tertio de morte τc. Hodie ꝑdicabo de pri
mo. Saluter̄ ꝟgo maria τc. De materia ho
dierne festiuitatis volo ꝑdicare τ dare tres
declarationes. Uel aliter diuide: qr primo
vidēda ē expositio historica τ lr̄alis. Scđo
tropologica τ moralis. De p̄ma dic vt ifra
pte. i. Scđaʒ subdiuide in duas. Nam p̄mo
videndum quid significet petri vinculatio.
Scđo quid significet eius liberatio. De pri
mo dic vt infra in. 2. parte sermonis. de ter
tia dic vt in tertia.

¶ Prima igit̄ erit historia τ litteralis.
¶ Scđa erit allegorica τ figuralis.
¶ Tertia erit tripologica τ moralis.

Et pro quolibet pōt dici thema. Dn̄s τc.
Scđm primá declarationem pōt dicere the
ma beatus petrus. Scđm scđaʒ aia btá q̄
est in gloria. Dn̄s eripuit me de manu hero
dis. i. diaboli. Scđm tertiá pōt dicere the
ma persona que a peccatis conuersa est ad
statum gratie pōt dicere. Dn̄s eripuit me
de manu herodis. i. peti. ¶ Dico primo τc.
historica τ litteralis τc. Dic historiam τc.
Dic quomodo fuerunt tres herodes τc. Un̄
versus. Ascolonita necat pueros. Antippa
Joánem. Agrippa Jacobum. claudens in
carcere petrum. Iste autem herodes qui ce
pit petrum: vocabat̄ herodes agrippa τc.
Nota rationem quare cepit ipsum: qr di
cit textus. Uidens aūt ꝙ placeret Judeis
apposuit apprehēdere τ petrum. Nota hic
tria puncta. Primū incarceratio. Scđm ec
clesie oratio. Tertiū orationis exauditio si
ue liberatio. Nota cōtra iudices τ dn̄os τ
rectores qui vt placeant alicui vel populo:
faciunt ꝯtra iustitiam. Sic fecit pilatus τc.
Ideo Dauid. Deus dissipauit ossa eorum
qui ho. pla. confu. sunt. q. d. spre. eos. Nota
Ossa coꝝ. i. bona tēporalia quibus homi
nes sustentantur: sicut corpus ex ossibus et
hoc in hoc mūdo. Sed quid in futuro? Re
spondit: cōfusi sunt. Ratio: qm̄ deus spre
uit eos: qr preciuʒ sanguinis xp̄i infiniti va
loris nō valebit ad saluandum eos. Ideo
herodes volens placere iudeis incidit in
hanc damnationeʒ τc. Sed deus prouidit.
Nam dicit textus. Petrus quidem serua
batur in carcere. Oratio autem fiebat sine
intermissione ab ecclesia ad deum pro eo.
Unde etiam beata virgo orabat pro eo et
alie sancte mulieres τc. Nota hic quomo
do debemus orare pro ꝑlatis nostris τ do
minis tēporalibus τc. quia malum capitis
tangit omnia mēbra. Exemplum de Dauid
propter cuius peccatuʒ innumeratione po
puli commissum totus populus punitus
est τc. 2. Re. 24. Ideo Apostolus. Obsecro
igitur primum omnium fieri obsecrationes.
orationes. postulationes. τ gratiaꝝ actio
nes. pro omnibus hominibus. pro regibus.
τ omnibus qui in sublimitate cōstituti sunt
vt quietam τ trāquillá vitam agamus τc.
vsqʒ saluos fieri. i. Tim. 2. Scđo modo vide
amus quō fuit impleta oratio ipsorum τc.
Dic historiaʒ. Et poterat dicere beatus pe
trus. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo
hostiam lau. τc. Et quomodo hoc festū fuit
transmutatum τ institutum pro festo quod
fiebat pro victoria Octauiani τc.

¶ Scđa declaratio erit allegorica τ figura
lis. Et nota ꝙ in ꝑdicta historia sunt quat
tuor puncta. Primū quid significat carcer.
Scđm quid significant illi duo milites in
ter quos petrus erat vinctus. Tertium qd
significant ille due cathene. Quarto qd si
gnificent quattuor quaterniones militum.
¶ De primo dico ꝙ carcer significat sta
tum peccati mortalis. Ratio quia carcer hʒ
vij. ꝯditiōes. vij. pctá mortalia rep̄sentātes.

Prima conditio carceris est: quia est tenebrosus. Ecce superbia: quia non considerat homo suam miseriam ⁊ vilitatem. Eccli. 10. Quid superbis terra ⁊ cinis? Versus. Forma ⁊ fauor populi ⁊c. Secūda quia est subterraneus. ecce auaritia: quia auari terram affectant ⁊ pro nihilo habent terram desiderabilem. s. regnum celeste. Tertia quia fetet. ecce luxuria ⁊c. Quarta quia est locus solitarius. ecce inuidia. Quinta quia est locus humidus. ecce gulla. Sexta q̄a est locus frigidus. ecce ira: que habet infrigidare aīam ab amore dei. Septima q̄a in carcere nullū opus fit. ecce accidia. Vel quia est locus pauidus ⁊ significat accidiā; que ex pauiditate timet bene agere.

¶ De scd̄o ⁊c. Petrus dormiens significat peccatorem in carcere peccati dormientem. Duo milites. s. inter angelum bonum ⁊ angelum malum. Ideo dicit dn̄s vnicuiq; nostrum. Ecce ego mittam angelum meum q̄ precedat te ⁊ custodiat in via ⁊ introducat ad locum quem paraui: obserua eum ⁊ audi vocem eius ⁊c. Exo. 23. Itē angelus bonus dicit. Dimitte concubinam alias damnaberis ⁊ das scandalum aliis ⁊c. Econtra dicit diabolus. Et nunq̄d ibis ad lupanar ⁊c. Dic vt expedit. Dicit angelus bonus imaginationi petōris. Tu peccasti ⁊c. confitere ⁊c. Et angelus malus ex aduerso dicit. Vah quid oportet ⁊c? Sufficit confiteri in quadragesima diceretur q̄ tu es hypocrita. Item angelus bonus dicit. Tu es vsurarius ⁊c. restitue quia alias ⁊c. Ecōtra angelus malus dicit. Vah sufficit q̄ relinquas in testamento. Vel dicit. Et tui filii nunq̄d debent mendicare? Vel dicit. Vah quia non est vsura quia sic fit per totū mundum. Nota hic contra ementes vuas ante tēpus vel frumenta ⁊c. pro minori p̄cio ⁊c. Item angelus bonus dicit. Remitte iniurias ⁊c. Econtra angelus malus. Vah diceretur q̄ tu es vnus iudeus ⁊c. Ecce quomodo peccator dormit inter duos milites ⁊c. Ideo apl's. Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illu. te christus Ephe. 5.

¶ De tertio ⁊c. quid significant ille due cathene. Iste sunt mala consuetudo ⁊ mala societas. Prima est mala consuetudo. Dicunt barbitonsores ⁊ alii artifices laborantes in festis. O consuetudo est: quando reprehenduntur a confessore ⁊c. Idem dicunt vsurarii ⁊c. Idem dicunt mulieres de ornamentis ⁊c. Idem dicunt religiosi nō obseruātes religiōis statuta ⁊c. Nota quomodo consuetudo contra ius naturale vel diuinum non valet. De consue. c. fi. Ideo contra tales dicit scriptura. Si mutare potest ethyops pellem suam aut pardus varietates suas: ⁊ vos poteritis bene facere cū didiceritis mala Iere. 13. Secūda cathena est mala societas ⁊c. Dic vt expedit ⁊c. Ideo christus. Si oculus tuus scandalizat te ⁊c. Mat. 18. Et cato.

Que nocitura tenes q̄uis sint cara relinq̄.

Vel dic: q̄ due cathene sunt due differētie peccatorum: videlicet peccatum cōmissiōis ⁊ omissionis: in quibus comprehenduntur omnia peccata.

¶ De quarto ⁊c. Quattuor quaterniones militum significant q̄ anima. s. ad portam s. mortem obseruatur multitudine demonū qui dicuntur quater quaterniones propter quattuor passiones principales: quibus custodiunt aīam alligatam ne exeat a carcere peccati mortalis. ⁊ sunt iste: videlicet. gaudiū. dolor. spes. ⁊ timor. De q̄bus Boetius.

Tu quoq; si vis lumine claro cernere verū.
Tramite recto carpere callem:
Gaudia pelle. pelle timorem.
Spemq; fugato. nec dolor adsit.
Nubila mens est iunctaq; frenis
Hec vbi regnant.

Sola virgo Maria obtinuit pro gratia ⁊c. Ideo Dauid. Inhabitabunt. s. demones. s. in camera vbi moritur homo: ⁊ abscondēt s. se quia non videntur nisi aliquotiens a sanctis personis sicut a beato Martino: vel quādoq; a malis in pena: sicut patet in exēplo quod refert Grego. in. 4. dialogorum. Calcaneum significat mortem ⁊c. Sed de' ex misericordia sua mittit angelum suum. s. spiritualem interius mouentem ad cōtritionem dicendo. O miser ⁊c. Et corporalem. s. predicatorē, vel sacerdotem cū eucharistia ⁊ sic liberatur ab insidiis demonum: iuxta promissionē dei. De qua Exo. 23. Ecce ego mittam angelum qui precedat te ⁊ custodiat in via ⁊ introducat ad locum quē paraui. Ecce hic declaratio allegorica ⁊c.

¶ Tertia declaratio erit tropologica ⁊ mo
ralis. Pro qua notaui octo pūcta in liba
tione Petri significātia octo: q̄ deus facit
in liberatione petōris in carcere petōrum.
Primū est mētis illūinatio. Scdm cor
dis ꝯtritio. Tertiū emendandi ꝓpositio.
Quartū oris ꝯfessio. Quintū debitoruꝫ
restitutio. Sextū iniuriaꝝ remissio. Septi
mū honesta cōuersatio. Octauū euchari
stie coīo. Primū opus: qꝛ illuminat car
cerem. Illuminatio carceris est qn̄ petōꝛ co
gnoscit ꝑicula in qbus stat ⁊ mala q̄ incur
rit peccando: q̄ prius existēs in tenebroso car
cere nō cognoscebat ⁊c̄. Et tūc pt dici. Lux
refulsit in habitaculo carceris ⁊c̄. Dic pra
tice. Istud lumē petebat Dauid postq̄ꝫ pec
cauit dicens. Illūina oculos meos ne vnq̄ꝫ
obdormiā in morte ⁊c̄. Scdꝫ opus: qꝛ an
gelus ꝑcussit in latere petrum. Ecce ꝯtritio
cordis: qꝛ in latere sinistro stat cor. Eze. 6.
Ego cōtriui cor eoꝝ. Nunqd sentitis istas
ꝑcussiones ⁊c̄. Tertiū opus: qꝛ Petrus
erexit se. Ecce ꝓpositū nō redeundi ad pec
cata: qꝛ tunc hō stat rectus: qn̄ vero hō est
in ꝓposito peccādi est totus obliquus ⁊ di
stortus: qꝛ facit cōtra rectitudinem sicque
est ratio ⁊ corpis ⁊c̄. Ideo Dauid. Surgite
postq̄ꝫ sederitis: q manducatis panē dolo
ris. Quartū opus: qꝛ ceciderunt cathene.
ecce confessio: qꝛ petōꝛ tot cathenis ligatur
quot peccata hꝫ. Ideo dicit scriptura. Iniq
tates sue capiunt impiū: ⁊ funibus petōꝝ
suoꝝ vnusqsq̄ꝫ constringitur Prouer. 5. Et
Dauid. Funes petōꝝ circū sunt me: sed cō
fessio oēs istas cathenas siue funes soluit.
Nota qn̄o cathene qbus aliqs ligatur hn̄t
claues sine qbus nō pn̄t solui. Claues auteꝫ
istas tenet sacerdos q solus absoluit. Luc.
17. Ite ostendite vos sacerdotibus. Uide d
peni. ⁊ re. c. Si eps lib. 6. in Glo. vlt. que cla
ues fuerunt collate beato Petro. Ideo cla
memus ad eū dicentes. Solue iubente deo
culpaꝝ petre cathenas: q facis vt pateant
celestia regna beatis. Quintū opus qn̄
dixit sibi angelus precingere. Ecce restitutio
debitoꝝ: hec est porta ferrea q̄ ducit ad ciui
tatem. Quia rō quare aliqs non vult resti
tuere: est qꝛ vult large viuere. Unde ꝯfesso
ri dicēti sibi restituatis: rn̄dēt. Oportet me
viuere ꝺm statū meum ⁊c̄. Ideo nō ꝓpose
sed stricte dꝫ viuere vt restituere possit. Ideo
xp̄s. Sint lūbi vr̄i precincti. s. virēdo de bo
no iusto: ⁊ lucerne ardētes in manib⁹ vr̄is
Luc. 12. i. opa meritoria. Sextū op⁹ ⁊ cal
cia te. Ecce iniuriaꝝ remissio. Discalciati sen
tiūt spinas ⁊c. ita ipatiētes. sed calciati non
sentiūt: sic patiētes calciati dn̄e in pede dex
tero ꝑ timorē dei: ⁊ in sinistro ꝑ timorē infer
ni. State ergo calciati pedes in ꝑparatione
euāgelij pacis. Ephe. 6. Nota lr̄alr q̄ apl̄i
hēbant caligas ⁊ ꝯsiter ēt sotulares. Se
ptimū opus. Circūda tibi vestimētū tuū. s.
mantellū honeste cōuersationis q̄ circūdat
hoiem a pte ante ꝑ deuotā orōnem. A pte
post per ieiunia. A dextris per elemosynam
vel tpantiā. A sinistris per patientiam ad
uersis. Ideo Apoc. 16 Beatus qui custodit
vestimēta sua ne nudus ambulet: ⁊ videāt
turpitudinē eius. Uel ante per prudentiā.
Retro per iustitiā. A dextris per tpantiam.
Et a sinistris per patientiam ⁊c. Octauū
opus. Sequere me. Ecce cōio. Angelus eni
significat sacerdotem. Mala. 2. Labia sacer
dotis custodiunt scientiam: ⁊ legē requirēt
ex ore eius: qꝛ angelus dn̄i exercituū est.
Quem angelus tunc hō sequitur: qn̄ ad exē
plum sine accipit coīonem ⁊c. Qui mandu
cat meam car. ⁊ bibit meum san. hēt vitam
eternam Io. 6. Tunc peccatoꝛ pōt dicere
cum Petro Dn̄s eripuit me de manu hero
dis. Deo Gratias. Amen.

¶ In festo beati Dn̄ici patris nostris.
Sermo primus.

Os estis sal
terre. Mat. 5. Pro declara
tione sciendū q̄ ꝯclusio est
in sancta theologia. q̄ oēs
creature corpales sensibiles
hn̄t officium in generali. s. significare ⁊ repn̄
tare res spūales inuisibiles. Ista conclusio
ꝓbatur rōne ⁊ auctoritate. Rō est ista: qa
q̄ꝫdiu sumus in carne mortali nō possum⁹
intelligere res spūales: qꝛ nihil possumus vi
dere nisi corpalia. Regula est enim phie q̄
vnūquodq̄ꝫ recipit in alio ꝑ modū recipiē
tis. Quia ergo nos sumus materiales ⁊ cor
porales: ideo nihil possumus cape ⁊ intelli

gere directe nisi corporalia vel similia cor/
poralibus rebus. Tum rõne nostri q sumus
corporales: vt viri. Tum ratione medij per
quod intelligimus ꝙ medium est sensus
corporeus. quia omnis nostra cognitio or/
tum habet a sensu. qui sensus nihil percipe/
re potest nisi corporalia. Detur similitudo
de illo qui coram oculis tenet vitrum viri/
de vel rubeum: quia quicquid videt vide/
tur viride vel rubeum: ita de nobis. Oculi
aie habent vitrum ante se. i. corpus: ideo ⁊c.
sed remoto vitro. i. corpore statim vident
spiritualia. s. angelos. animas ⁊c. Ideo apo
stolus. Uidemus nunc per speculũ in enig/
mate: tunc autem facie ad faciem. i. Cor. iz.
Item Exo. 23. Non me videbit homo ⁊ vi
uet ⁊c. Ideo dicit philosophus ꝙ impossibi
le est nos intelligere: nisi per fantasmata.
Dionysius. i. c. cele. ierar. Impossibile est no/
bis aliter lucere diuinum radium: nisi varie
tate sacratorum velaminum circumuelatũ
Et idez Dionysius dicit. Impossibile est no
bis aliter lucere diuinum lumẽ nisi velami
mine figurarum fuerit circumuelatum. Pro
pter hoc ergo sciens deus ꝙ non possunt a
nobis videri nisi corporalia: creauit mun/
dum in quo quelibet creatura corporalis
qũtumcunqꝫ mãna representat ⁊ figurat spi
ritualia. Sic facit pictor qui pingit angelos
sub forma corporis. ⁊ sic etiam prophetis
veteris testamenti. Sic ⁊ Ezechieli ⁊ Danie
li ⁊ Ieremie. Et Ioanni in apocalipsi. deus
multa spiritualia reuelauit sub imaginibus
rerum corporalium: sicut pictor ⁊c. Ecce ra/
tio. Auctoritas. Inuisibilia dei a creatura
mundi per ea que facta sunt intellecta con/
spiciuntur. sempiterna quoqꝫ virtus eius ⁊
diuinitas: ita vt sint inexcusabiles ⁊c. Ro. i.
Patet ergo cõclusio ratiõe ⁊ auctoritate.
Propter hoc ergo quia perfectio apostolo
rum ⁊ virorum apostolicam vitam sequen/
tium sicut fuit beatus Dominicus. erat in/
uisibilis ⁊ spiritualis. Uolens deus incar/
natus ipsam perfectionem significare per
creaturam corporalem: comparauit eam sali
Ideo dicit thema apostolis ⁊ beato Domi
nico. Uos estis sal tre. Patet thema. No
tani in sale tres proprietates per quas signi
ficat mihi apostolos ⁊ singulariter beatum
Dominicum.

¶ Prio. n. sal emundat de infectione.
¶ Scdo sal preseruat a corruptione.
¶ Tertio sal dellectat in refectione.
¶ Dico primo ⁊c. sal emundat de infectiõe
licet hoc pateat per experientiam tamẽ ad/
duco auctoritatem. 4. Re. 2. Dic hystoriam
quomodo Heliseus sanauit aliquas infe/
ctas ⁊ amaras apponendo sal dicens. Af/
ferte mihi vas nouum ⁊ mittite in illud sal
quod cum attulissent egressus ad fontem
aquarum misit in illum sal ⁊ ait hec dicit
dñs. Sanaui aquas has ⁊ non erit in eis
vltra mors neqꝫ sterilitas. sanate ergo sunt
aque vsqꝫ in diem hanc iuxta verbum He
lisei quod loquutus est. 4. Re. 2. Hic sunt
quattuor secreta. Primo qd significat ci
uitas iericho in quã tunc venerat Heliseus
Scdo que sunt iste aque infecte. Ter/
tio quid est vas nouum. Quarto qd est
sal sanans ⁊ purificans aquas. Quantũ
ad primũ ciuitas Iericho significat eccle/
siaz quia iericho interpretatur luna ⁊ signi
ficat ecclesiam que recte facit cursum lune.
Nam luna habet septem status. Primo
enim est noua. Scdo crescens Tertio
plena Quarto minuens. Quinta girans
Sexto ecclipsans. Septimo est perfecta
Sic ecclesia. Primo fuit noua tempore
apostolorum. Secũdo crescens tempore
martyrum propter miracula ⁊ constantiam
eorum. Tertio plena tempore doctorum
quoꝝ predicatiõibus ⁊ exemplis totus mũ
dus erat in fide christi. Quarto minuẽs
s. tempore beatorum Dominici ⁊ Francisci.
Quinto girans quia quando luna girat
vel voluitur non videtur per duos vel tres
dies. Sic fuit ecclesia tempore scismatis qa
non videbatur verus papa. Sexto eclip/
sabitur tẽpore antichristi Mat. 24. Luna
non dabit lumen suũ. Septimo post mor
tem antichristi erit perfecta de quo vltimo
statu ecclesie dic̃ Dauid. Sicut luna pfecta
in eternum ⁊ testis in celo fidelis. Quan
tum ad scdm qd sint aque infecte ⁊ sunt vi
tia: qr ante tpa beati dñici oẽs gentes erãt
infecte vitijs: fides iã inceperit dari obliuio
nẽ ⁊ sic cetere ꝟtutes de quo pphia Apoc̃.
8. Multi hoĩes mortui sunt de aqs qr ama/
re facte sunt. Quantũ ad tertiũ qd est vas
nouum est ordo predicatoꝝ qui dicit vas

nouum ⁊ vetus diuersis respectibus. Dicit
vas q2 continet multos fratres. Uetus qui
dem dicitur q2 est antiquior oibus si loqui/
mur q̄tum ad vota essentialia ⁊ q̄tum ad
officium predicationis q2 fuit tempore apo
stolorum: quia vt dicit sanctus Tho. 22. q.
88. ar. 4. Apl'i fecerunt ista tria vota xp̄o
ordinante. Item ꝺ officio p̄dicationis xp̄s
precepit eis di. Euntes in mundū vniuersuʒ
predicate euāgeliū oi creature ⁊c̄. Mat. vlt.
Ecce religio christi. Et istamet est beati dn̄i/
ci. Item religio beati dn̄ici dicit vas nouū
q̄tum ad cerimonias ⁊ q̄tum ad hitum ⁊c̄.
⁊ de hoc vase potest dici illud quod fuit di
ctum a christo de Paulo qui fuit primus
i. principalis in officio predicationis ⁊ fuit
vltimus q̄tum ad vocationem apostolat⁹.
Uas electionis est mihi iste. s. ordo predica/
toꝝ vt portet nomen meum corā gentibus
⁊ regibus ⁊ filijs israel ⁊c̄. Act. 9. Quantū
ad quartū. s. qd est sal in vase Re⁰. est btūs
Dn̄icus in vase ordinis predicatorum. Di/
citur autem sal ex ista prima proprietate: q2
sicut sal emundat de infectione sic beatus
dn̄icus positus in vase nouo ordinis predi
catoꝝ mundauit infectiones pctōꝝ huius
mundi. Prio enim mundauit infectionē
inuidie qua totus mundus erat infectus sʒ
beatus Dn̄icus sua charitate mūdauit ⁊c̄.
Hoc fuit premonstratū matri eius qn̄ vidit
in somnis se gestare catuluʒ accēsam in ore
faculā baiulātēʒ ⁊c̄. facula significabat cha
ritatem. Scd̄o mundauit. mundū ab infe
ctione luxurie sua puritate ⁊ claritate. hoc
fuit figuratum qn̄ matri eius spūali fuit vi
sus quasi stellaʒ hn̄s in fronte ⁊c̄. quia sicut
stella clara ⁊ pura sic ipse inducturus esset
mundum ad puritatem ⁊ claritatem castita
tis. Nota hic miraculum scolaris luxuriosi
osculantis sibi manum ⁊ statim ex hoc fuit
extincta luxuria in corpore eius ⁊c̄. Ter
tio mundauit mundum ab infectione super
bie cum sua humilitate que premonstrata
fuit qn̄ existens puer forte vnius anni dep̄
hensus est frequenter relicto lecto sup terrā
accūbere. Quarto mundauit mundū ab
infectione gule ⁊c̄. q2 abstinuit a vino. x. an/
nis ieiunabat etiā sepe in pane ⁊ aqua ⁊ se
mel per totam quadragesimam. Quinto
mundauit ab infectione auaritie ⁊ exēplo
⁊ verbo. dic qualiter vendidit libros ⁊ sup/
pellectilia ad subueniendum paupibus dū
esset studens palentie propter qꝺ diuites
ꝓuocati exēplo ei⁹ fecerunt elemosynas ⁊c̄.
Sexto mundauit ab infectione ire ⁊c. sed
beatus Dn̄icus verbo ⁊ exemplo docebat
patientiā quia in carcasona passus est mul
ta obprobria ab hereticis ⁊ patienter om/
nia substinuit sicut vir apostolicus Ibāt apo
stoli gaudentes a conspectu ꝯsilij ⁊c. Act. 5.
Septimo mundauit ab infectione acci/
die ⁊c. Sed beatus dn̄icus verbo ⁊ exem/
plo docuit diligentiam ⁊c. q2 ter in die disci
plinabat se cum cathena ferrea. Ecce qua/
re beatus dominicus dicitur: sal ideo de eo
potest intelligi verbum Augustini in home/
lia di. quorum. s. peccatorum condiendis ex
tinguendisq3 fetoribus apl'icum salem dn̄s
misit. i. beatum Dn̄icum.
¶ Dico 2⁰ ⁊c. q2 preseruat a putrefactionē
seu corruptione ⁊ licet hoc sit clarum tamē
auctoritas de thobia qui cum cepisset piscē
dicit textus assauit carnes eius ⁊ secū sub/
stulerunt in via cetera salierunt que suffice/
rent eis in via quousq3 peruenirent ad ra/
ges ciuitatem medorum Thob. 6. Ita de
beato Dominico. Nam inuenio ꝙ iste mū/
dus debuit corrumpi ⁊ finiri centum anni
sunt elapsi: sed christus volens mundum ad
huc preseruare posuit salem. s. beatum Do/
minicum: ⁊ saluauit mūdum ⁊ hoc fecit ad
preces beate virginis gloriose. Nam legitur
de quadam visione que apparuit beato do
minico ⁊ Francisco de christo qui iratus
volebat mundum destruere habens in ma/
nibus tres lanceas ⁊c. Dic hystoriam. Sed
beata virgo orans dixit. O fili modo por/
tatis lanceas qui consueuistis portare cla/
uos in manib⁹ ⁊c. Dic hystoriam. Iste tres
lancee mundi destructiue sunt tres magne
tribulationes mundo in breui venture
Prima erit tribulatio ⁊ psecutio antixp̄i.
Scd̄a conflagratio mundi per ignem.
Tertia erit sn̄ia xp̄i iudicialis. de quibus
trib⁹ lāceis auctas allegorice de Ioab iter/
ficiēte Absolō filiū Dꝺ trib⁹ lanceis dicit
textus. Tulit ergo Ioab tres lāceas in ma
nu sua ⁊ infixit eas in corde Absolō. 2. Re
18. Quare voluit deus ꝙ trib⁹ lāceis Abso
lon occideret nunqd suffecisset vna ⁊c. Re⁹

ppter misteriū absolon significat mūdū p ditorē patris sui.s.dei qꝛ hoies mūdani conantur expellere deū de regno suo.i.de mētibus suis:regnum dei intra vos est qui dicunt deo recede a nobis ⁊c. Job.21. Joab pnceps militie ē xp̄s ⁊c. Patet ergo ꝙ mūdus est in quadā protogatione ad preces virginis ⁊ nō habemus tempus certū. Ista autē ꝓrogatio fuit cōditionalis si mūdus corrigatur: videmus autem modo si mundus correctus est qꝛ nunq̄ȝ habūdauit tanta supbia pompa luxuria symonia auaritia inuidia ⁊c.hoc ꝙ peius est etiā ordines ipi q fuerunt dati ad preseruationez ⁊ correctionem iam corrupti sunt ⁊c.vn̄ si venirēt beati Dn̄icus ⁊ Fran. vix inuenirent ordines suos:ideo xp̄s si sal euanuerit in quo salieṫ ⁊c. Mat.5. Ecce ergo quare btūs Dn̄icus dr̄ sal ꝓpṫ regulā ꝓprietatē salis:ideo cantat ecclesia Benedictus redemptor omnium q saluo pro ho.mundo ⁊c.

¶ Dico tertio ⁊c.qꝛ sal delectat in refectione dans escis saporem qd̄ licet sit clarum tn̄ auctas ꝙ si sal euanuerit.i. defecerit in quo salietur ad nihilū valet vltra .s. cibus nisi vt mit.fo.⁊ ꝯcul.ab hoibus. Cibus aiarū sunt opa bona ⁊ spūalia. Auctas. Operamini nō cibum qui perit sed q pmanet in vitam eternā Jo.6. Ideo dixit xp̄s. Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis Jo.4. Cibus xp̄i d quo ipse sanaṫ sunt opera nostra virtuosa:iste cibus erat insipidus an̄ aduētū bti Dn̄ici. Sed venit btūs Dn̄icus reducēs eos ad iustitiaȝ. Primo dn̄os tpales. Scd̄o p̄latos. Tertio clericos. Quarto religiosos. Quinto seculares viros ⁊ mulieres. Sexto hereticos oēs istos qui p abruta vitioꝝ deuiabant ad viā veritatis reduxit verbis ⁊ exēplis ⁊ ꝯfirmans sermōes suos miraculoꝝ firmitate. Dic etiā somniū qd̄ vidit papa Innocentius tertius de ecclesia scti Joānis Lateranensis corruente. Dic vnū miraculū de resurrectiōe illoꝝ circiter quadraginta q fuerūt demersi in flumine quos deus ad p̄ces bti Dn̄ici suscitauit. Itē de nepote cardinalis qui cecidit de equo ⁊ mortuus ē ⁊ postea a btō Dn̄ico suscitatus ⁊c. Ecce sal.finaliter dixit deus. Mistud est pfectū sal volo ꝙ ponaṫ in mensa mea ⁊c. Dic eius mortē ⁊ testamētū qd̄ fecit ⁊c.post mortē aūt deus reuelauit gloriā suā cuidā fratri qui vidit duas scalas vsq̄ȝ ad celū ⁊c. Dic hystoriā. Si dicatur quare duas scalas ostdit nunquid vna sufficeret Rn̄o due scale sunt due vite.s. ꝯtēplatiua et actiua. Quidā religiosi ascēdunt ad celum p vnā scalā scilicet vite ꝯtēplatiue sicut sūt carthusienses celestini ⁊ similes. Quidā vero p scalā vite actiue sicut sunt milites scti Joānis ⁊ scti Jacobi ⁊ scti Georgij ⁊ oēs boni seculares exercentes opa vite actiue .s.elemosynas ⁊c. Frēs aūt ordinis sci Dn̄ici ascendunt in celū p duas scalas.s.p cōtēplatiuā studendo ⁊ meditando ⁊c. Et p actiuā p̄dicando ⁊c.in qua p̄dicatione cōtineṫ oia opera vite actiue tam misericordie corporalis q̄ȝ spūalis ergo habete in vobis sal ⁊ pacem habete inter vos Mat.9.

Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodē btō Dn̄ico patre nr̄o Sermo.2.

Ic magnus vocabiṫ in regno celorum. Mat.5.⁊ in euangelio hodierno. Pro declaratione thematis ⁊ introductione materie p̄dicande:notandū ꝙ 9° vera ē in sctā theologia ꝙ s̄m quātitatē gratie q̄ datur hoi in hoc mundo.mēsuratur gloria in alio. Quāto eniȝ qs in hoc mūdo hȝ maiorem grām:tāto hēbit maiorē gloriā i alio: sicut eȝ pena cōmensuraṫ culpe. Deut.25. Iuxta mēsuram pcti:erit ⁊ plagaꝝ mod⁹. Itē Apoc.18. Quātū glorificauit se in delicijs:tātū date illi tor.⁊ luctū. Gratia aūt tāto maior habeṫ: quāto maiora ⁊ virtuosiora opa fiunt ceteris paribus. Et sic de primo ad vltimū.tāto maior gloria ꝯfertur a deo hoi.q̄ȝto meliora opa fecit in hac vita. Auctas. Duo h̄ audiui qꝛ ptās dei est:⁊ tibi dn̄e misericordia:qꝛ tu reddis vnicuiq̄ȝ iuxta opa sua.ps.61. Nota ptās dei est.s. ad puniendū malos. Et tibi dn̄e misericordia.s. ad premiandū bonos. Sȝ in quoto gradu ⁊ in q̄ȝta mēsura puniet deus malos ⁊ premiabit bonos:? Rn̄det. Qꝛ tu reddis vnicuiq̄ȝ iuxta opera sua. Et cōcordat auctas Isa.27. In mēsura ꝯ mēsurā cum abiecta

fuerit iudicabit eaȝ. Nota Cum abiecta fue
rit.s.aīa a corpore: iudicabit eam dando ei
vitam eternam. vel penam eternā. Mat.7.
Et Luc.6. Eadem quippe mensura qua mē
si fueritis. remetietur vobis. Patet ꝯclusio.
Quia igitur beatus Dñicus habuit in hac
vita magnam grām ⁊ etiam magna opera
⁊ excellentia fecit ad gloriam dei ⁊ vtilita-
tem ꝓximoꝝ: ideo dignum fuit vt magnam
gloriam acquireret in alia vita. Et hoc est
qd̄ dicit thema. Hic magnus vocabit̄ ⁊c̄.
Hic.s. beatus dñicus. Diceret aliqs. Sed
vellem scire quantā grām habuit ⁊ quāta
opa fecit beatus Dñicus. Rñº ꝙ diuerse ⁊
multe sunt gratie quas diuina bonitas con
fert hoībus in hac vita: que vix vni dantur
omnes: sed diuersis. Nota pro rñsione ad
euidentiam ꝙ duplex est gratia.s. gratum fa
ciens ⁊ gratis data. Vide supra in ser. de
beato Stephano: qui icipit Stephanus ple
nus gratia ⁊c̄. De prima ergo gratia nō pōt
pro certo sciri nec quis habet nec quantam
habeat: donec homo est in p̄senti vita. post
mortem etiam nō pōt sciri nisi de canoniza
tis per ecclesiaȝ: sicut sunt oēs sancti ⁊c̄. De
qbus dicere possumus ꝙ pro certo scimus
ꝙ sunt in gloria: q̄ȝuis glo. Ioan. an. aliter sen-
tiat in.c. Gloriosus de reli. ⁊ vene. sanctorū
lib.6. Sed male vt scripsi in sermonibus de
quattuor locis. Sed qs sanctus habeat ma
iorem gloriam difficile est videri: nisi ꝙ de
aplīs creditur ꝙ sunt gloriosiores. Unde
super illud Ro.8. Nos ipsi primitias habē
tes dicit Glo. Et tpe prius ⁊ ceteris abun-
dantius. Nota cōtra illos qui volunt eqpa
rare Franciscum vel Dñicum aplīs ⁊c̄. De
Martino legitur ꝙ fuit par aplīs q̄ȝtuȝ ad
vnam excellentiam: videlicet q̄ꝛ spūs sctūs
visus est sup eum descendere sicut sup apo
stolos in forma ignis: sed nō q̄ȝtum ad oia
Igitur q̄ȝtum ad q̄ȝtitatem gratie huius ⁊
glorie scire nō possumus: nisi de aplīs. Sed
q̄ȝtum ad q̄ȝtitatem gratie gratis date bene
possumus scire: quia talis gratia datur ma-
nifeste. Unde dicit apostolus. Unicuiqȝ da
tur mā̄ifestatio spūs ad vtilitatē: ⁊ de hac
loquimur in hoc sermone. Et sunt nouem.
Quas gratias nūerat aplūs.i Cor.12. dicēs.
Diuisiones autem gratiaꝝ sunt: idem auteȝ
spūs. Et diuisiones ministrationū sunt: idē
autem dñs. Et diuisiones operationū sunt
idem vero deus qui opatur oia in oibus.
Unicuiqȝ autem datur manifestatio spūs
ad vtilitatem.s. alioꝝ. Alij qdem per spūm
datur sermo sapientie. Alij autē sermo scien
tie f̄m eundem spūm. Alteri fides in eodeȝ
spiritu. Alij gratia sanitatum in vno spiritu.
Alij operatio virtutum. Alij prophetia. Alij
discretio spirituum. Alij genera linguarum.
Alij interpretatio sermonum. Hec aūt ope
ratur vnus atqȝ idem spūs: diuidens singu
lis prout vult. Si est vnus homo qui habȝ
vnam de istis gratijs potest dici magnus:
q̄ȝto magis poterit dici magnus ille qui om
nes habet: Talis fuit beatꝰ Dñicus: ergo
vere dicitur magnus vt probatur in thema
te. Videamus ergo de singulis gratijs suc-
cessiue f̄m ordinem aplī ⁊c̄.

¶ Prima gratia est sermo sapientie. No-
ta ꝙ nō dicit sapientiā sed sermo sapientie.
Nam sapiētia perficit hoīem in seipso. ⁊ est
in quolibet hoīe habente charitatem ꝓut
est donum spūs sancti. De quo Isa.xi. Re-
quiescet super eum spūs dñi. spūs sapiētie
⁊ intellectus ⁊c̄. Sed habere tantam sapien
tiam ꝙ non solum hō in seipso perficiatur:
sed etiaȝ fit aptus alios perficere ⁊ instrue
re in via dei ⁊ in rebus diuinis vocatur ser-
mo sapientie: ⁊ est gratia gratis data: f̄m
Tho.i.2.q.68.ar.5. Hunc ergo sermonem
habuit excellenter beatus Do. Non solum
enim fuit repletus a deo sapientia mirabili
qua in seipso perficeretur: sed etiam radios
sapientie sue emisit in alios ⁊ illuminauit
mentes hoīum in rebus diuinis. Et hoc pre
monstrauit deus matri sue spūali que eum
de sacro fonte leuauerat quando vidit stel-
lam in fronte eius: que totum orbē illustra-
bat. Datum mundo pro mundi gloria mira
christi presignat gratia. Cuius ortum pre-
currunt nuntia veri presagia. Stella micās
in fronte paruuli. nouum iubar premōstrat
seculi ⁊c̄. quod fuit completum quando sua
predicatione clarissima intellectus hoīum
diuina scientia illustrabat ⁊ ad amorē dei
hominum accendebat affectus. Sed quia
nullus bene predicat nisi prius in seipso ꝑ-
ficiatur ad exemplum illius qui cepit face-
re ⁊ docere Act.i. Ideo voluit in seipso cō-
plere quod alijs predicabat: ne alioquin re-

probus inueniret. Quia ergo predicaturus
erat alijs humilitatem: ideo voluit hoc in se
ipso perficere etiam ab infantia sua: quādo
repertus est a nutrice frequenter relicto le-
cto super terram accumbere ꝛc. qđ opabať
in eo diuina bonitas quasi quoddam futu
rum presagium future in eo profundissime
humilitatis. Item q꞉ predicaturus erat vo
luntariam paupertatem in detestationem
auaritie: ideo exēplo voluit hoc ostendere
in seipso: qñ pro supplenda paupum indigē
tia suos vendidit libros dum studeret pa-
lentie ꝛc. Item postmodum religiosus effe-
ctus oia reliquit ⁊ ordinem instituit. Fūda
tum in culmine pauptatis artissime: vt dicit
tex. in. c. Nimis prana de exces. pla. Unde
cantatur Pauper in peculio ꝛc. Item q꞉
predicaturus erat castitatē: ideo voluit esse
virgo intm̄ ꝙ odor quidam de membris suis
egrediebatur. quo alij prouocabantur ad ca
stitatem. Nota exemplum de illo scolari lu-
xurioso qui osculatus fuit sibi manum ꝛc.
Unde cantat ecclesia. Florem pudicitie ser
uans illibatum attigit eximie vite celibatū.
Item q꞉ predicaturus erat charitatem: vo-
luit in seipso perfectionem charitatis habe-
re. In cuius signum apparuit matri sue in
forma catuli faculā accensam in ore gestan-
tis. Preco nouus ⁊ celicus missus in fine se
culi. paup fulsit dñicus. forma preuisus catu
li. Nota etiam hic qñ libros suos vendidit
studens palentie pro subuentione paupuꝫ
fame peuntium. Item qñ voluit se vendere
seruum propter redēptionem cuiusdā capti
ui. Unde cantatur. Conseruans sine macu
la virginitatis lilium ardebat quasi facula
pro zelo peuntium. Item qñ appropinqua-
bat alicui ciuitati vel castro videns Ciuita
tem flebat sup illam ꝛc. ad exēpluꝫ dñi. De
quo scribitur Luc. 19. Uidens Iesus ciuita
tem fleuit sup illam ꝛc. Item q꞉ predicatu-
rus erat abstinentiam: ideo ꝛc. Unde p de
cennium vinum nō bibit sed postea modi
co vino vtebať coactus a Didaco exomēsi
epō propter debilitatem stomachi ꝛc. In
quadragesima autem totam aliquando ie-
iunabat in pane ⁊ aqua: propter dandum
exemplum quibusdam mulieribus ꝛc. Iteꝫ
q꞉ predicaturus erat patientiam : ideo ꝛc.
Cum asit sibi interitum heretici minarētur

sic imperterritus rñdebat. Non ego marty-
rij dignus sum gloria: nondum merui mor-
tem istam: qua propter locum transiens in
quo sibi pate ferebantur insidie: nō solum
intrepidus verum etiā cantans ⁊ alacer in
cedebat: qđ illis admirantibus ⁊ dicētibꝰ.
Nunquid nō tu mortis horrore cōcuteris?
Quid acturus eras si cōprehēdissemus te?
Rñdit ꝛc. vt in legenda habetur. Unde in
Carcasona heretici iaciebāt sibi lutū ⁊ mul
tas ei derisiones ⁊ conuitia inferebāt q̄ oia
non solum patienter sustinebat: sed etiam li
bentissime affectabat. Unde ibi potius ꝙ̄
Tholose morari volebat vbi honorabatur.
Nota hic etiam qñ exemplo patientie sue
quā habuit cuꝫ semel iret cum quodā Epo
⁊ quibusdam alijs discalciatus contra he-
reticos ꝛc. conuertit hereticum illum q eos
per vepres ⁊ spinas ducebat ꝛc. Item quia
predicaturus erat diligentiam ⁊ exercitium
bonoꝝ operum ⁊ penitentie: ideo ꝛc. Unde
tota vita sua fuit penitentia. Nā ter in qua
libet nocte disciplinabat cum cathena fer-
rea ꝛc. Iteꝫ dormiebat in terra ⁊ quasi sem
per in ecclesia. Sic patet ergo quō gratiam
istam sermonis sapientie excellenter hēbat.
Unde poterat dicere illuđ apostoli. Sermo
meus ⁊ p̄dicatio mea. nō in persuasibilibꝰ
humane sapientie verbis: sed in hostensione
spūs ⁊ virtutis. i. Cor. 2. Item. i. Cor. 9. Ca-
stigo corpus meum ⁊ in seruitutē re. ne cum
alijs predicē ipse reprobus efficiar.
¶ Scđa gratia est sermo scientie. Quando
scientia est sine sapientia est deo inimica ⁊
anime noxia: quia scientia inflat. i. Cor. 8.
Similis sciētie diabolice: melius esset homi
ni cum ignorantia intrare paradisum ꝙ̄
cum scientia descendere in gehennā. Pro
pter ꝙ reprehendit aliquos scientes Apls
Ro. i. Dicentes inquit se esse sapientes: stul-
ti facti sunt. Sed qñ habetur scientia cum
sapientia tunc est perfecta ꝛc. Sic fuit in
beato Dñico. Naꝫ postꝙ̄ fuit illustratus sa
pientia habuit scientiam que est cognitio
rerum humanaꝝ per quā pueniť homo ad
cognitionem rerum diuinarum: iuxta illud.
Ro. i. Inuisibilia dei per ea que fac. sunt in
tel. cspi. sempiterna quoqꝫ virtus eius ⁊ di
uinitas ꝛc. Nam missus est Palentiā vbi
erat studiū generale vbi magnū scie culmen

acquisiuit ⁊c. Unde erat bene apt⁹ ad eru-
diendos alios etiam in humanis scientijs.
Naȝ qui indoctus vult alios docere: efficit
magister erroris anteq̃ȝ discipulus veritatis.
Et ideo dicit tex. in. c. Inter cetera: de offi. iu
di. or. q̄ predicatores missi debent esse potē
tes in opere ⁊ sermone: alias debet excōica
ri qui non missus predicat: de hereticis. c.
Excōicamus. § Quia vero. Quia aūt nul-
lus q̄tumcūq̃ȝ doctus debet predicare sine
auctoritate: vt dicit tex. in. c. Cum ex iniun-
cto: de hereticis. Et Ro. io. Q̄uo p̄dicabūt
nisi mittantur? Ideo btūs Dn̄icus vt posset
predicationi vacare cum vtilitate aiarum:
habuit auctoritatem ⁊ licentiam predicādi
Et vide quantā ⁊ qualem. Primo. n. ha
buit auctoritatem a deo sicut p̄batur per
parabolam dn̄i Luc. i4. Homo quidam
fecit cenam magnam ⁊ vocauit multos ⁊
misit seruum suum hora cene dicere inuita-
tis vt venirent ⁊c. Per horam cene vt di-
cunt doc. intelligitur finis mundi in quo su-
mus nos. i. Cor. io. Nos sumus in quos fi-
nes seculorum deuenerunt. In hac hora ce-
ne misit deus seruum suum. Glo. Grego.
Quis per seruum qui a patrefam. ad inui
tandum mittitur: nisi predicatorum ordo si
gnatur ⁊c. Ordinis autem huius pater in-
clytus fuit beatus Dominicus. Ideo can-
tatur de eo. Mundum vocans ad agni nu-
ptias. hora cene paterfamilias seruum mit
tit promittens varias vite delitias. Ad hoc
conuiuium tam permagnificum elegit nun-
tium sanctum Dominicum. Scd̄o habuit
auctoritatem a X̄p̄o ⁊ virgine Maria que
dedit habitum albuȝ fratri. Raynaldo ⁊c.
Dic hystoriā de visione de tribus lanceis
quas xp̄s in manibus tenens volebat mū
dum peutere ⁊c. Dic hystoriā. Tres lancee
sunt tria flagella que xp̄s mittet in mūdū.
Pria lācea erit aduētus maledicti an̄xp̄i.
Scd̄a erit cōbustio mūdi. Tertia iudiciū
vle ⁊c. Dic vt expedit. Quarta habuit au
ctoritatē a xp̄i vicario. s. papa Honorio q
ordinem approbauit: sed prius ab Inno. 3.
qui vidit visioneȝ illā ⁊c. Dic hystoriā. Un̄
pōt sibi cōuenire illud verbū Isa. 4I. Ab
extremis terris ⁊ a longinqs eius vocaui te
⁊ dixi tibi. seruus meus es tu elegi te. No-
ta Ab extremis terre. i. ab Hispania a vil-
la Callaroga ⁊c.

Tertia gratia est fides. Non accipit hic
fides prout est virtus theologica: quia sic
est virtus iustificans hoiem in seipso: iuxta
illud Arbitramur enim iustificari hoiem p
fidem Ro. 3. Item Act. i5. Fide purificans
corda eorum. Gratie vero gratis date dan
tur a deo ad aliorum vtilitatem: sicut dicit
Apostolus in auctoritate posita. s̄. in introi
tu sermonis. Sed accipitur hic fides prout
est gratia gratis data: prout importat quan
dam supereminentem certitudinem fidei.
ex qua homo est idoneus ad instruendum
alios de hijs que sunt fidei: vt patet Tho.
i. 2. q. 3. ar. 4. Uel accipitur hic fides p̄o cō-
stātia fidei vel pro sermone fidei s̄m Tho.
22. q. 4. ar. 5. ad quartū. Hanc ergo fidem
habuit beatus Dominicus excellenter q̄d
ostensum est: quia conuertit multos hereti-
cos. Item quando libellus eius in ignem
proiectus non fuit combustus. Unde can-
tatur. Ter in flammas libellus traditus. ter
exiuit illesus penitus. Item quando tran-
seunte ipso per flumen ceciderunt libri eius
in aquā: sed inde ad triduū fuerūt d̄ aqua
extracti illesi ⁊c.

Quarta gratia sanitatum ⁊c. Hanc gra
tiam mirabiliter habuit beatus Dn̄icus:
sicut patet de fratre Raynaldo: quem oro-
ne sua curauit dominus ab infirmitate. Itē
quando febricitanti dedit in cibum quod-
dam frustum anguille ⁊ sanata est. Nec so-
lum sanitatem contulit infirmis sed etiam
mortuis vitam restituit: q̄ plus est. Nota
hic quando suscitauit nepotem cuiusdam
cardinalis qui ceciderat cum equo in quod
dam baratrum ⁊c. Item quando resuscita
uit quadraginta peregrinos simul qui fue-
rant in quodam flumine submersi. ergo
Magnus vocabitur in regno celoꝝ ⁊c.

Quinta gratia est opatio virtutū. i. mira
culoꝝ vltra ea que supra p̄rime dictū est.
Nota q̄ virtus seu gr̄a bti Dn̄ici in miracu
lis faciēdis. appuit in oibus q̄ttuor elemēt
Prio q̄dē in igne sicut dictū est de libel-
lo in ignem p̄iecto. Iteȝ q̄n tunica ei⁹ quā
dederat cuidā mulieri deuote dum esset po
sita in archa. comburi non potuit cum tn̄
esset i medio ignis: ceteris suppellectilib⁹ do
mus ab igne cōsūptis. Scd̄o in aere sicut

patet qñ semel itinerans cum socio signū crucis ꝯtra ventum ⁊ pluuiā opposuit: ⁊ a se ⁊ a socio oēm pluuiā ꝓpulsauit. Tertio in aqua sicut dictū est: qñ libelli sui ceciderunt in flumen ⁊ inde post triduum educti fuerunt illesi. Item qñ .xl. mortuos in flumine suscitauit deus oratione sua: de quo dictum est .s. pte prima. Dic etiā hic miraculū de panibus sibi ⁊ fratrib⁹ p angelos delatis. Quarto in terra: qñ corpus suū translatū dedit odorē mirificū. Unde cantat. Fragrās odor de thumulo cū vir. fre. cla. ꝓ xpi fa. sā. re. magnalia. Itē qñ terra ad sui orationē mortuos educebat. Spāliter aūt qñ suscitauit architectum illum: quem cpta cadens contriuit in ecclesia sancti Sixti rome. Ergo hic magnus vocabitur ⁊c.

¶ Sexta gratia est ꝓphia. Quā se habere ostēdit qñ in partibus tholosanis vbi erāt multi heretici cōburēdi fecit reseruari quēdam hereticum nomine Raymundum qui erat cū ceteris ꝯdēnatus dicēs ei. Scio fili mi scio qꝛ adhuc bonus homo eris ⁊ sanctus: licet tarde ⁊c. qđ fuit adimpletū. Naȝ remāsit hereticus p .20. annos: tandem factus frater ordinis nostri cōpleuit vitā suā in sanctitate. Itē semel ꝑnunciauit fratribus suis ad caplm ꝯuocatis dicens. ꝙ qttuor fratres erant morituri duo in corpore ⁊ duo in aīa ⁊c. ꝙ sic rei ꝓbauit euentus. h ꝯtigit rome in sancto Sixto. Ad ideȝ semel ꝑdicans apud Segobiā prenunciauit pluuiam eodē die futuram: cum tñ tunc nullū pluuie vestigiū appareret. qđ fuit gratissimum populo qui ꝓpter siccitatem maxime tristabatur. Ad idē dum predicaret btūs Dñicus in prefata ciuitate Segobie quidā nobilis indignatus eum volentē proponere verbum dei in consilio ciuitatis predicte nō solum audire contēpsit sed etiā in verba indignationis ꝓrupit dicens. Nunqd non esset malum ꝙ verbosus iste detinēs diem in sermonibus: nos a prandio impediret ⁊c. Cui btūs Dñicus ꝑdixit ꝙ interficiendus esset ante annū: ꝙ sic rei ꝓbauit euentus: vt legitur in libr. de vitis fratrum nostroꝝ. Ad idem facit: qñ predixit quibusdam ꝙ ante festum assumptionis virginis gloriose moriturus erat.

¶ Septima gratia est discretio spirituum. Hoc patet qñ apparuit sibi diabolus in spē fratris dum apud Bononiā cōstitutus in ecclesia pnoctaret: ⁊ ipsum cognoscens esse demonem p omnes officinas ꝯductus duxit ⁊c. Dic historiam. Item semel Rome in sancta Sabina diabolus de tecto ecclesie ꝓiecit lapidē cōtra ipsum orantem: sed ipse cognoscens illum esse demonem nō est motus ab oratione. Lapis aūt ille est adhuc in ecclesia illa in memoriam facti ⁊c.

¶ Octaua gratia est Genera linguarum. Nota hic ꝙ semel itineranti beato Dñico cum fratre Bertrando socio itineris ⁊ sanctitatis sue de Tholosia Parisius obuiauerunt quidā theutonici qui fecerunt eis expensas p quattuor dies. Sed quia beatus Dñicus ⁊ socius nesciebāt loqui theutonice ⁊ cōsequenter nō poterant ei spiritualia seminare cum tñ ab eis carnalia meterent: impetrauit a deo vt theutonice intelligeret ⁊ etiā loqueretur. Et sic p alios quattuor dies simul ambulātes de iesu ⁊ rebus diuinis dulciter loquebantur ad inuicem.

¶ Nona gratia interpretatio sermonum. i. scientia exponendi scripturas ꝓphetarum. ⁊ parabolas euangeliorum. Hanc etiā habuit beatus Dominicus: vnde ⁊ scripsit librum in theologia qui vt audiui est Tholose. Nota exēplum de illo scolari qui cū videret beatum Dominicū optime predicantem ⁊ de scripturis ad placitum disserentem: interrogauit eum in quibus libris studuerat. q rñdit ꝙ in libro charitatis plusq̄ȝ in alio studuisset. Hic enim de omnibus docet. Hoc legitur in vitis fratrū. Patet ergo ꝙ multas gratias habuit beatus Dominicus ⁊ ꝙ magna opera fecit. Ex quo erat magnus in regno celorum. i. in ecclesia militante sed vt etiam magnus in alio regno celorum. i. in ecclesia triumphante voluit eū diuina bonitas de gratiarū plenitudine ad glorie excellentiam exaltare. Dic eius mortem ⁊c. Unde potest dicere. Bonum certamen certaui. cursum consumaui. fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie ⁊c. 2. Tim. 4. Ergo hic magnus vocabitur in regno celorum.

Deo gratias. Amen.

¶ In transfiguratione dñi. siue in festo saluatoris. Sermo primus.

Esplenduit facies eius sicut sol. Mat. 17. Hodie vocatur festuz sc̄ti saluatoris ea rōe qua dñs noster iesus xp̄s q̄ solus est verus saluator ostēdit aliq̄bus discipulis gloriá corporis quá daturus erat saluādis merito sue sacratissime passionis. Et de hac materia erit sermo noster. Salutet virgo. Pro introductione s̄monis ⁊ verbi ꝓpositi declaratione quero quare xp̄s voluit trāsfigurari hodie: R° duplici rōne. Pria ꝓpter fidei augmētationē. Sc̄da ꝓpter spei seu fortitudinis ꝯfirmationez seu corroborationē. Prima ē ꝓpter augēdā fidē. Pro cuius declaratione notādū ꝙ xp̄s in instāti ꝯceptionis hūit tantā gloriá in aia: q̄ntū hȝ modo in celo ꝓpter vnionē verbi. Jo. i. Uidimus gloriá eius gloriá quasi vnigeniti a patre ⁊c. Corpus aūt assumpsit nō gloriosum sȝ passibile sicut ⁊ nos ⁊ plus q̄ȝ nos: eo ꝙ erat corpus tēperatius ⁊ delicatius ⁊c. ⁊ hoc dispensatiue fuit ordinatū ab ipso vt in corpore suo exerceret mysteriū redēptionis humane: q̄d non poterat fieri nisi in corpore passibili ⁊ mortali. Alioquin regulariter gloria aie redūdat in corp⁹ sicut lux i laterna. Hec Th. p. 3. q. 45. ar. 2. sicut erit in corporibus gloriosis post resurrectionē. Ideo apl's Ro. 8. Misit deus filiū suuz in similitudinē carnis pc̄ti ⁊ de peccato dānauit peccatū in carne: vt iustificatio legis ipleretur in vobis. Nota de peccato. i. de se ipso facto hostia ꝓ peccato: sicut dr̄ in sīli. Osee. 4. Peccata populi mei comedent. Itē sīlr loquit̄ apl's. 2. Cor. 5. Ubi dicit ꝙ deus eū q̄ nō nouerat peccatū. s. xp̄m ꝓ nobis fecit peccatū. i. hostiá ꝓ peccato. Sc̄dȝ hunc etiá modū dicit̄ Isa. 53. Dñs posuit in eo iniquitates oium nostrū: q2. s. eū tradidit vt esset hostia ꝓ peccatis oium hoium. Uel fecit eū peccatū. i. habentē sīlitudinē carnis pc̄ti: sicut dr̄ Ro. 8. In auctē. s̄. allata s̄m Tho. p. 3. q. 15. ar. i. ad decimū. Gloria t̄n anime nō videbat̄ ab aliis sed passibilitas corporis sic. Et ideo credi poterat a gentibus ꝙ sicut corpus sic ⁊ aia esset passibilis: ita vt etiá apl'i hoc clare nō ꝑcipe/rent. Dñs igitur vt ostenderet nō sic eē. voluit hodie transfigurari: vt daret intelligi apl'is ꝙ gloria corporis quá ōdidit hodie ꝓcederet ab aia gloriosa. Nota similitudinē. Si forte esset aliquis ditissimus ⁊ esset male vestitus ⁊ reputaretur ab oibus pauper ⁊ ꝯsequēter despiceret̄ ab aliis: q2 Dat census honores: census amicitias: pauper vbiq̄ȝ iacet. Ipse aūt volens ostendere se nō esse pauperē sed ditissimum cōuocaret amicos ⁊ domēsticos ⁊ ostenderet eis diuitias suas ⁊ tunc gentes illū sequerētur q2 prouerbiū est Musce sequuntur mel: ecce ratio prima: Ideo Hierony⁹ sup Mat. Cōsiderandū inq̄t est ꝙ scribis ⁊ pharisseis de celo signa poscētibꝰ dare noluit: hic ꝟo vt aploꝝ augeret fidē dat signū d̄ celo. Helya inde descēdente quo ascēderat ⁊ moyse ab inferis resurgēte. Nō intelligas ꝙ aia moysi resumpserit corpus suū sed appruit ꝑ aliq̄d corpus assumptum. helyas vero appruit i ꝓprio corpe vt notat Tho. p. 3. q. 45. ar. 3. Et h̄ etiá ipse dñs añ ꝓmiserat dicēs. Sūt q̄dā de hic stantib⁹ qui nō gustabūt mortē: donec videát filiū hois venientē in regno suo Mat. 16. i. in ea claritate quá habitur⁹ ē in celo post iudiciū: quá statim ōdet eis in trāsfiguratione. Pȝ prima rō. Sc̄da rō ē ꝓpt̄ augendá spē ⁊ fortitudinem in apl'is. Sicut. n. diuina ꝓuidentia p̄ordinauit ꝙ xp̄s s̄m ꝙ hō ꝑ meritū passionis acqreret sibi gloriá corporis: iuxta illd̄ Luc. vlt. Nec oportuit xp̄m pati: ⁊ ita intrare in gloriam suá. sic etiá p̄ordinauit ꝙ etiá ipsi apl'i merito passionū ipsam gloriá aie ⁊ corpis ꝯsequerent̄: iuxta illud Per multas tribulationes oportet nos introire in regnū dei Act. 14. Iō ipse dñs dixit apl'is. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnū: vt edatis ⁊ bibatis sup mensá meá in re/gno meo Luc. 22. Et alibi dicebat. Amen amen dico vobis: q2 plo. ⁊ fle. vos: mundus aūt gau. vos aūt ꝯtristabimini: sed tristitia vestra ver. in gaudiū Jo. 16. Ad hoc ergo vt apl'i ⁊ discipuli fortius aduersa tolerarent voluit eis ōdere gloriam corporis: q2 gloriá aie adhuc viuentes videre nō poterát: q2 ꝯsistit in visione diuine essentie q̄ a vi

nente hoie in corpore videri nō pōt. Exo. 33. Nō me videbit hō ⁊ viuet: gloriā aūt corporis ꝯsecuturi erant ex merito tribulatio-nū: q2 silem gloriā oēs q xp̄m in passioni b9sequunt ꝯsecuturi sunt: iuxta illō Phil. 3. Saluatorē expectamus dn̄m iesum xp̄m q refor. cor. hu. no. ꝯfi. cor. cla. sue. Vn̄ Beda sup Mat. Prima ꝓuisione factū est: ait cō tēplatione supmanentis gaudij ad breue tēpus duratura fortius aduersa tolerarēt. Pꝫ scd̄a rō. Itē Ro. 8. Nā quos p̄sciuit ⁊ p̄destinauit ꝯformes fieri imaginis filij sui vt sit ipse primogenitus in multis fribus. Vt igit ⁊ nos clariorē fidē habeamus de futura gloria ⁊ maiorē fortitudineꝫ ad sustinēdū aduersa ꝓpter xp̄m: videamus aliqd de gloria corporis. Notādū ergo ꝙ dn̄s ondit apl'is gloriā corporis q̄ꝫtuꝫ ad vnā tm̄ dotem q̄ est claritas. Alias tn̄ do-tes habebunt corpora glorificata ⁊ sunt q̄t tuor: quas tn̄ dn̄s ondit apl'is in corpore suo ⁊ an̄ passionē ⁊ post. Prop̄e tn̄ nota as-sumpsit xp̄s dotes ante resurrectionē: quia dos noiat quādā qualitatē imanentē in corpe glorioso: sed miraculose habuit ea q̄ ꝑtinent ad dotes s̄m Tho. 3. pte. q. 45. ar. 2. Et sunt iste videlicet.

¶ Prima sublimitas virtuosa: ⁊ hec acq-ritur merito abstinentie corporalis.

¶ Scd̄a agilitas vigorosa: ⁊ acquirit me-rito diligentia spiritualis.

¶ Tertia ipassibilitas rigorosa: ⁊ aquirit merito patientie virtualis.

¶ Quarta claritas gloriosa: ⁊ acquiritur merito continentie carnalis.

De vltima loquit thema. Et de hijs oibus q̄ttuor habet vna auc̄tas apl'i q sic ait. Se minat corpus in corruptione. surget in icor ruptiōe. Ecce. tr̄ia dos. Seminat in ignobili tate: surget in gloria. ecce q̄rta. Seminat in ifirmitate. surget in virtute. ecce scd̄a. Se minantur corpus aiale surget corpus spiri tuale. ecce prima. i. Cor. 15.

¶ Prima ergo eccellētia corporis gloriosi est subtilitas ꝟtuosa: q2 nihil ē eo subtili9. Subtilis est aer vel vētus trāsiēs p parua foramina ⁊ stricta sed subtilior est lux que transit p fenestrā vitreā vel pānū de cera vbi vētus nō posset intrare. subtilior ē etiā vox hois vel sonus cāpane q̄ audit in ca-mera vndiq3 circūclusa. Adhuc aūt subtili-us corpus gloriosuꝫ qd̄ de capsa ferrea pos set exire sine aptura. vn̄ nō posset exire ven tus nec intrare lux nec vox. De ista prima excellentia dicit apl's. Seminatur corpus aiale surget corpus spirituale. i. Cor. 15. Spi rituale dicitur nō q2 sit spiritus: sed q2 ha bet spiritus conditionē sicut dicit Aug9. 13. de ciui. dei: ⁊ scripsi in sermonibus de arti-culis fidei ser. 16. vbi agit de qualitate cor-porum resurgēdoꝝ. p. vltima. Hanc primā excellentiā ostēdit xp̄s ante suā passioneꝫ in corpore suo qn̄ vtero clauso exiuit. Et post etiā resurrectionem qn̄ clauso monu-mento exiuit. Et etiam qn̄ intrauit in do-mum vbi erant apl'i ianuis clausis Jo. 20. Hanc excellentiā habebunt oēs saluandi post diem iudicij merito virtutis abstinētie corporalis. i. vino. cibo. risu. loquela. ⁊ dele-ctationibus corporalibus. Ideo dicit dn̄s. Attendite ne grauentur corda vestra crapu la ⁊ ebrietate Lu. 21. Et potest summi argu mētum ex euāgelio hodierno q̄ꝫtū placeat deo abstinentia corporalis: ex eo ꝙ in hac sacratissima transfiguratione apparuerunt dn̄o Moyses ⁊ Helyas. Quare isti ⁊ non alij: Ratio est ista: q2 isti abstinuerunt. xl. diebus ⁊. xl. noctibus conformes cum chri sto. Alias rōnes ponit Tho par. 3. q. 45. ar. 3. ad tertiū ⁊c̄. De moyse habetur Exo. 34. De helya vero. 3. Re. 19. Nota practice quā-do moyses reuersus est ad helyam sanctoꝝ patrum interrogatus ab animabus patrū vnde veniret: r̄fidit. Vidi messiam ⁊c̄. ma-gnum festum fuit factū in lymbo tunc. Sic ⁊ quādo helyas reuersus est in paradisum terrestrem: interrogatus ab Enoch ⁊c̄. Et quare nō ego fui vocatus: R̄ndit: quia nō ieiunasti ⁊c̄. Sic ⁊ nos si temperate viua-mus transfigurabimur in hanc excellentiā subtilitatis ⁊ videbimus dn̄m transfigura-tum in gloria sicut Moyses ⁊ Helyas: ⁊ di cere poterimus cum apl'o. Nos aūt reuela ta facie gloriam dn̄i speculantes in eandē imaginem trāsformamur: a claritate in cla ritatem tanq3 a dn̄i spiritu. 2. Cor. 3. Oppo-situm erit de gullosis. Dic vt expedit. Et no ta ꝙ Moyses ieiunauit audiēs verba dei

loquentis. Helyas vero ieiunau[it] [et] itineran[s] do: christus vero o[ra]ndo. Ad [iti]n[erand]um q[uod] qui ieiunat debet [pro]cedere p[rimo] [ad eccle]sia: vt audire verba dei .s. predicatione. Sc[d]o de bet itinerari ad litteram visitado infirmos [et] hospitalia [et] ecclesias. Uel itinerare in tellige de virtute in virtutem semper profi cere: sicut de Abraam legitur: cui dixit do minus. Ambula coram me [et] esto p[er]fectus. Tertio debet orare. Tob. 12. Bona est o[ra] tio cum ieiunio [et] elemosyna [magis quam the]sauros auri condere.

¶ Sc[d]a excellentia est [agili]tas vigorosa: quia subito potest mou[eri] de loco ad lo cum quocu[m]q[ue] sibi placet. Magna est agili tas equoru[m] currentium. maiorem est auium volantium. maior est sagittarum. [et] maior so lis: sed pre omnibus maior est agilitas cor poris gloriosi ad instar humane imagina tionis que transit in puncto de oriente ad occidentem. Nota exe[m]plum Abacuc quem adhuc in graui [et] mortali existentem ange lus domini portauit cum prandio de iu dea in caldeam ad Danielem in lacu leo num Dan. vlt. Item legitur Act. 8. q[uod] post baptizatione[m] Eunuchi spiritus domini por tauit Philippum dyaconem. [et] in azoto su bito se inuenit: qua[n]to magis ergo erit agile corpus gloriosum q[uo]d erit imortale: De ista excellentia loquitur apostolus di. Semina tur corpus in infirmitate: surget in virtute. Hanc agilitatem ostendit x[ristu]s in suo cor pore ante passionem qua[n]do super mare am bulauit Mat. 14. Dic hystoriam. [et] post re surrectionem quando subito de paradiso terrestri veniendo sepius apparebat apo stolis. Hanc excellentiam habebunt salua[n] di merito diligentie spiritualis: qua[n]do sunt soliciti circa spiritualia exercenda [et] circa p[er] fectum virtutum. Agite diligenter [et] domi nus erit vobiscum. 2. Parali. 19. Opposit[um] erit de negligentibus: o[mn]ia vix poterunt se mouere. Iere. 48. Maledictus homo qui facit opus domini negligenter. Nota con tra negligentes. Item contra fraudule[n]tes. Nota co[n]tra illum magnum illo[rum] qui frau dulenter dixerunt sacerdoti vt iret ad co[m] municandu[m] qua[n]dam mulierem morientem cum no[n] esset verum. Item dixerunt fratri bus quibusdam vt sonarent campanas p[ro] quodam defuncto qui erat viuus [et] sa nus [et]c.

¶ Tertia excelle[n]tia est impassibilitas rigo rosa: quia erunt [corpora bea]ti impassibiles. sicut ra dius solis scindi no[n] potest gladio. nec sub mergi aqua. nec com[bu]ri igne. Et pro hoc [facit] duplex ratio .s. legalis [et] theologicalis. [Ratio] [legalis] est: quia qui semel soluit de bitum non debet iteru[m] soluere. regula. Bo na fides no[n] patitur: vt bis idem exigatur. Cum ergo semel homo mortuus est no[n] est mortalis amplius. Sc[d]a ratio theologica lis: vt conformemur christo resurgenti. Ter tia propter cessationem motus celi. Decla ra sicut scripsi in sermo. de articulis fidei ser mo. 15. parte. 1. Sic [et] corpus gloriosum: im mo poterit transire per aquas maris. Et ire in infernum [et] transire per ignem in ferni. Et videre damnatos sine sui lesione. De ista excellentia dicit apostolus. Semi natur corpus in corruptione: surget in in corruptionem. Hanc excellentiam ostendit dominus in corpore suo ante passionem: quia non potuit occidi nisi quia voluit cu[m] tamen fuerit quater in periculo mortis. Primo quando herodes voluit eu[m] occide re gladio Mat. 20. Sc[d]o quando concines sui voluerunt eum precipitare de monte. Ie sus autem transiens per medium illorum ibat Luc. 4. Tertio per venenationem. Ie re. xi. Tu domine demo[n]strasti mihi [et]c. Ui de supra in sermo. de Inuentione sancte cru cis Quarto per lapidationem. Io. 8. [et] 10. [s]ed noluit pati nisi in cruce. Item post resur rectionem quando assumpsit corpus impas sibile. Ro. 6. Christus resurgens ex mortuis: iam non moritur [et]c. Hanc excellentia[m] ha bebunt omnes beati merito patientie circa male data eis a deo: [et] iniurias a proximis. Ideo dicit apostolus. Patientia vobis ne cessaria est vt voluntatem dei facientes re portetis repromissionem: supple huius ex cellentie impassibilitatis. Econtra erit de vindicatiuis: quia habebunt corpora val de passibilia [et] tamen incorruptabilia: vt possint semper pati mortem sine morte et finem sine fine: et hoc erit ex diuina po tentia.

¶ Quarta excellentia e[illegible] claritas gloriosa
sicut sol. Mat. 13. Fulgeb[illegible] iusti sicut sol in
regno patris mei. Nota S[illegible]cut so[illegible] sicut
sol lucet nunc: sed sicut luce[illegible]it tunc post re
nouationem mundi qũ sol [illegible]ucebit septẽpli-
citer plus q̃ nunc ⁊ sic [illegible]una. Isa. 30. Erit
lux lune sicut lux solis ⁊ [illegible]x solis erit septẽ-
pliciter sicut lux septem d[illegible] in die [illegible]
ligauerit dñs vulnus populi [illegible]
ram plage eius sanauerit. Hanc excellentiã
ostendit dñs hodie in suo corpe sicut legit̃
in euangelio hodierno. Dic breuiter hysto-
riam. Et nota q̃stionẽ quare xp̃s non rñdit
verbo ad verba Petri dicentis. Dñe facia-
mus hic tria tabernacula: sicut notat magi-
ster Uincen in ser. sup hoc euangelio quod
legitur in sabbato post primã dñicam qua-
dragesime p̃te. i. Hanc excellentiam hẽbũt
omnes electi merito castitatis. Auctoritas
Sap. 4. O q̃ pulchra est casta generatio
cũ claritate imor. est eniz memoria illius: q̃r
apud deuz nota est ⁊ apud ho. Et infra im
perpetuum coronata triumphat. s. in aĩa
⁊ in corpore. Oppositum erit de luxuriosis
qui resurgent nigri, obscuri, ⁊ fetidi. De qui
bus Dauid. Corrupti sunt ⁊ abhoĩabiles
facti sunt ⁊c. ps. 13. Et Joel. 1. Computruerũt
iumenta in stercore suo ⁊c. Amen.

¶ In festo sancti Laurentij martyris.
Sermo primus.

Habetis fru-
ctum vr̃m in sctificationem
Ro. 6. Pro declaratione ⁊
introductione: sciendũ q̃ in
sacra scriptura bona opera
virtuosa ⁊ meritoria que homo facit dicun
tur fructus vite humane. Hoc patet rõne
⁊ auctoritate. Ratio est per similitudinem
Si vnus haberet arborem in orto suo non
contentaretur de magnis radicibus arbo-
ris, nec de grosso trunco, nec de ramis, nec d̃
floribus, nec de folijs, nec de vmbra arbo-
ris: sed vult fructus. Sic christus habet or-
tum. s. ecclesiam in qua quilibet homo est ar
bor. Mar. 7. Uidero homines velud arbo-
res ambulantes. s. de virtute in virtutẽ ⁊c.
Non ergo contentatur christus q̃ habea-
mus r[illegible] [illegible]s magnas [illegible] terra. s. parentes
amico[illegible] [illegible]r de trunco. s. de
[illegible] corporis. ps.
[illegible] equi voluntatẽ ha. neq̃
in tibijs viri beneplacitũ erit ei. Nec de ra-
mis. s. possessiones redditũum ⁊ diuitiaruz.
Nec de floribus. s. de honorib⁹ ⁊ fama ⁊c.
Nec de folijs. s. rethorica ⁊ eloquentia ra-
tiocinantium aduocatorum ⁊ predicatoruz.
Nec de vmbra prelationum ⁊ dignitatum
dñiorũ ⁊ officiorũ sub quorũ vmbra multi se
ponunt. [illegible]is oĩbus non placet sibi xp̃s.
Auctoritas [illegible] sicu hñte folia dixit p̃-
fam. colono. Suc[illegible] de illã: vt qd ẽt terrã oc-
cupat Luc. 13. Talis ergo arbor excidetur ⁊
mittit̃ ad ignem ad cõburendum. Ois ar-
bor que nõ facit fructũ bonũ excidetur ⁊ in
ignem mittetur ⁊ ardet Mat. 3. Uult ergo
fruct⁹ bonorũ operũ. Auct[illegible]s. Ego elegi vos
⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructũ afferat[illegible] ⁊ fru
ctus vester maneat Jo. 15. Nota Elegi vos
s. de nemore infidelitatis. Et posui vos. s. in
orto meo ecclesie. F[illegible] de virtute in virtu-
tem pficiendo. Ideo dicit psona deuota q̃
facit istos fructus. Ueniat [illegible] s. s.
xp̃s in ortũ suũ: vt comedat fructũ pomorũ
suorũ Can. 5. Cũ ergo btũs Laurẽtius abũ-
dauerit in fructibus bonorũ operũ: ideo con
grue dicit sibi thema. Beate laurenti habe
tis fructum vr̃m ⁊c̃. Inuenio in eo tres fru
ctus sctificationis bonorũ opum ⁊c̃.
¶ Primus fructus est de abstinentia per-
sonali.
¶ Scd̃s est de mĩsicordia primiali.
¶ Tertius est de patientia martyriali.
¶ Dico primo ⁊c̃. Beatus eniz Laurentius
tanq̃ arbor plantata in orto ecclesie fecit
fructum de abstinentia personali a pctis ⁊
vanitatibus huius mundi in tribus locis.
Prio in Hosca. Scd̃o in Cesaraugusta
Tertio in Roma. Prio abstinuit i Ho
sca vñ oriũdus fuit de magno gñe natus.
Dic qñ ieiunabat cauebat a mendacijs ⁊
societatibus ⁊c̃. Ideo poterat dicere illud
Sap. 8. Puer eram ingeniosus: ⁊ sortitus
fui animam bonam. Sic debetis vos instru
ere filios vestros a pueritia: alias non pos-
sunt postea abstinere a peccatis ⁊c̃. Exẽplũ
de Alexandro magno qui in pueritia didi-
cerat aliqua vitia a Leonide magistro suo:

⁊ postmodū nō poterat ab illis abstinere
cum tñ displiceret sibi: ppter qd fecit illum
magistrū occidi: ⁊ iuxta nomen suum tradi
dit illum vinum leoni ꝛc. Ideo a pueritia
discant virtutes ꝛc. sic fecit beatus Lauren
tius. Et fuit completum illud verbum. Bo/
num est viro qui portauit iugū domini ab
adolescentia sua Treñ. 3. Scdo abstinuit
in Cesaraugusta quo iuit cā studij ꝛc. Iam
scitis quomō scolares cōmuniter plus stu/
dent in vicijs q̄ in sciētia. Sed btūs Lau.
ↄtra ↄsitebat̃ sepe cōicabat ꝛc. ⁊ plus adi
scebat in vno die q̄ alij in. x. ⁊ creuit fama
sua vsq₃ romam. Et fuit cōpletum in eo illd
Eccli. 12. Memento creatoris tui in diebus
iuuentutis tue ꝛc. Tertio abstinuit rome:
quia sanctus Sixtus papa vadens ad cele
brandū concilium toletanum transiuit per
Cesaraugustā: ⁊ audita fama Lau. duxit
eum secum. Et intm̄ eum dilexit q̄ nolebat
celebrare missam sine eo. Item cōmisit sibi
Dñici sanguinis dispensationem. Itez fecit
eum dyaconem cardinalem lȝ renitentē: sed
tamen nō mutauit abstinentiam in cibo et
vestitu ꝛc. Ecce primus fructus. Et concor.
auctas Pauli di. Hec est voluntas dei sci
ficatio vestra: vt absti. a fornicatiōe vt sciat
vnusquisq₃ vestrum vas suū possidere in
sanctificatione ⁊ honore. nō in passione de/
siderij sicut ⁊ gentes que ignorant deum. i.
Thes. 4. ꝛc.

¶ Dico scdo ꝛc. de misericordia proximali
faciendo elemosynas nihil sibi retinendo.
Dic hystoriam quomō mortuo Philippo
imperatore christiano successit Decius qui
expectabat thesauros ꝛc. Dic hystoriam.
Beatus ergo Laurētius fecit duplicem mi
sericordiam seu elemosynam. s. corporalem
dando pauperibus illos thesauros ⁊ illumi
nando cecos ꝛc. Et spiritualez quia instrue
bat eos ⁊ conuertebat ad fidem. Ideo can
tat̃. Laurentius bonum opus operatus est:
qui per signum crucis cecos illuminat ⁊ the
sauros ecclesie dedit pauperibus. Morali/
ter dixit Laurē. Decio. Facultates ecclesie
quas requiris manus pauperum in celū de/
portauerunt. Videtur ergo q̄ manus pau/
perum sint littere de cambio per christum
assecurate. Ecce instrumentum securitatis.
Da pauperibus ⁊ habebis thesaurū in ce/
lo Mat. 19. Ex modo nota similitudinez de
duobus itinerantibus qui haberent transi
re passum periculosum ⁊ vnus portat pecu
niam secum aliter vero dat in mēsa cambij: ⁊
stultus esset primus sed scds sapiēs. Sic in
proposito: omnes transire debemus passum
mortis: vbi homo derobat̃. Experientia do
cet q₂ vxor ex vna pte capit: gēmas ⁊ io/
calia: ↄsanguinei ex alia. famuli ex alia ꝛc.
Ideo ponatis pecuniā in mensa cambij. i.
in manibus pauperū vt inueniatis in alio
mundo: aīa q̄n anima presentat̃ xp̄o vadat
nuda. Et xp̄s dicit. Vñ venis ita nuda ꝛc.
Rñdit q₂ fuit derobata. Et xp̄s. Et quare
nō posuisti pecuniam ad mensam vt ⁊ ego
veniens cum vsuris. i. excrescētijs exegissem
illam Lu. 19. Quid dicet misera aīa: Nihil
dñe: q₂ fui stulta. Et xp̄s. Ideo vadas ad
hospitale miserox ⁊ stultox ⁊ mittit eā ad
infernum: sed alteri dabit gloriam. Auctas
Tob. 4. vide infra sermo. primo sui huius
faciei. Que de sursum est sapiētia: est bonis
ↄsentiens. plena misericordia ⁊ fructib⁹ bo/
nis Jac. 3. Ideo dñs Mat. 6. Nolite thesau
rizari vobis thesauros in terra vbi erugo
⁊ tinea demo. Vel Thesau. vobis thesaux
in celo vbi neq₃ erugo neq₃ tinea demo. et
vbi fures nō effo. nec fu. ꝛc.

¶ Dico tertio ꝛc. de patiētia martyriali ꝛc.
Nota. x. tormenta que sustinuit. Primo q₂
fuit positus in carcere sed aīa discurrebat
per plateas paradisi ⁊ pōt dici de eo. Qm̄
in hac pereg. solo cor. cōstitutus ꝛc. Scdm
tormētum q₂ fuit fustigatus ꝛc. Tertium
q₂ positus in eculeo fuit scorpionib⁹ cesus.
Quartum q₂ fuerunt lamine ferree ignite
lateribus eius apposite: ⁊ dicebat. Igne me
examinasti ⁊ nō est inuenta ꝛc. Quintū q₂
fuit plūbatis cesus. Miraculum erat q̄ tan
tū viuebat ⁊ cum clamaret di. Dñe accipe
spiritum meum: audiuit vocem. Adhuc mul
ta tormenta tibi debentur. Sextum q₂ cum
pectinibus de ferro ꝛc. tunc venit angelus
cum linteo tergens eius vulnera: tunc con/
uersus fuit romanus ⁊ baptizatus. Dic hy/
storiam. Septimū quia fuit in alio carcere
sine cibo ⁊ potu. Octauū quia fuit positus
super craticulā ꝛc. Nonū quia cum furcis
ferreis cōprimebatur super cratem ferreaz.
Decimum de sale in igne posito: tunc orās

expiravit etc. Ecce tertius fructus: et potest de eo verificari propheta David. Inimicos eius induam confusione: super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea: propter fructum patientie martyrialis. Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodem beato Laurentio. Sermo unus.

Qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit eam. Jo. 12. Et in evangelio hodierno. Hoc verbum habet difficultatem. Nam videtur dominus noster Iesus Christus per hoc persuadere et percipere nobis quod debeamus habere odio animas nostras. Sed videtur hoc inconveniens. Primo quidem quia videtur contra preceptum charitatis quo precipit deus cuilibet nostrum diliges proximum tuum sicut teipsum Mat. 20. Ex quo clare habetur quod charitatis ordo quam proximis exhibere tenemur. Primo incipit a nobis et inde derivatur ad proximos: quia ordinata charitas incipit a seipso. l. preses. C. de servitute. Cantic. 2. Ordinavit in me charitatem. Si enim tenemur diligere proximum sicut et nos: ergo primo nos debemus diligere et non odio habere: quod videtur contra dictum domini. Secundo ad idem videtur ei contradicere quod apostolus dicit Ephe. 5. Nemo unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit et fovet eam sicut et Christus ecclesiam. Si ergo carnem nostram debemus diligere: multo magis ergo animam. et sic idem quod prius. Tertio facit contra quod dicit psalmista. Qui diligit iniquitatem: odit animam suam. Sed diligere iniquitatem est malum. ergo malum est odire animam suam idem patet e contrario. Qui enim econtrario diligit bonitatem amat animam suam. Sed diligere bonitatem est virtuosum. ergo et diligere animam. Quarto Deuter. 4. Custodite sollicite animas vestras etc. Ergo debemus diligere animas nostras cum teneamur eas custodire. Pro huius ergo dubii declaratione est premittenda duplex distinctio una odii et altera anime. Pro prima notandum quod odium duplициter sumitur. s. affectus et effectus. Odium affectus est quando etiam in corde. s. in irascibili hominis: et hoc modo non debet haberi odio anima nec aliqua creatura: quinimo debemus omnem creaturam diligere amore eius qui creavit omnia qui etiam omnes creaturas diligit inquantum creature sue sunt. Sap. xi. Diligis omnia que sunt: et nihil odisti eorum que fecisti. quamvis culpam odio habeat deus iuxta illud Odisti omnes qui operantur iniquitatem etc. Ratio est quia culpa non est creatura: quia non est a deo sed est privatio modi speciei et ordinis secundum Aug. Et hoc modo possunt auctores predicte in contra allegate intelligi. Alio modo sumitur odium effectus: quod est quando non in corde sed opere habetur odium. i. quando homo contradicit motioni alicuius rei contra motionem illius rei operando. sicut et dicitur haberi odio pater a filio quando illius contradicit patris imperio: et sic dicitur odio haberi anima quando homo contradicit instinctui malo seu motioni anime secundum quem modum loquitur dominus Luc. 14. Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores: adhuc animam suam: non potest esse meus discipulus. Secundum hunc etiam modum dicebat David. Iniquos odio habui. Hoc modo debemus habere odio animam nostram: quod quomodo intelligatur infra patebit. De hoc odio loquitur psalmista. Perfecto odio oderam illos et inimici facti sunt mihi. Perfectum odium dicitur quando habetur odio culpa sed non natura. Modo videamus quomodo hoc odio debemus odire animam nostram. Unde notandum quod secundum philosophos et theologos quadrupliciter potest summi anima. Vide Tho. in. 2. contra gentil. c. 57. ubi tenet quod nutritiva. sensitiva. et intellectiva: non sunt in homine tres anime sed tres potentie anime secundum Tho. possunt dici largo modo anime quod autem dicit Tho. est verum in hominibus: sed in se realiter iste anime realiter differunt: quia prima est in plantis. Secunda in animalibus. Tertia in hominibus. Primo ergo modo sumitur.

¶ Primo pro anima vegetativa.

¶ Secundo pro anima sensitiva.

¶ Tertio pro anima intellectiva.

¶ Quarto pro vita transitiva.

Qualibet harum animarum debemus odire in

hoc mundo resistendo.s.eaꝝ prauis moti/bus ⁊ suggestionibus: vt in vitam eternam custodiamus eam. Primã ergo animã odi/re debemus ꝑ sobriam abstinentiã. Secũ/dam debemus odire per puram continen/tiam. Tertiã debemus odire per promptã obedientiam. Quartam debemus odire ꝑ firmam patientiam. Istis omnibus modis beatus Laurentius odiuit omnem animã suam in hoc mundo: ⁊ ideo in vita eterna custodiuit eam: ⁊ sic etiam nos ⁊c̃.

¶ Primo ergo modo sumitur anima pro vegetatiua.i.nutritiua ſm quã cõicamus cum plantis que hanc animam habent ꝑ quã nutriuntur ⁊ augentur. Et hec aĩa nos plerũqȝ infestat: ideo eam odire debemus eius.s.motionibus resistendo. Infestat autẽ nos maxime per gullam: vt ꝯtra manda/tum dei comedamus ⁊ bibamus ⁊ hoc fa cit tripliciter.

¶ Primo q̃ itũ ad tpis ꝓhibitionem.

¶ Scd̃o q̃tum ad ciboꝝ ꝯditionem.

¶ Tertio q̃tum ad modi discretionem.

Primo ergo q̃tum ad temporis prohi/bitionem.s.in diebus ieiuniorum mandatis ab ecclesia sancta frangamus ieiunia. bis vel pluries cõmedendo. ⁊ hec tẽptatio ꝓue nit ex aĩa vegetatiua que nutritionẽ ⁊ ꝯser uationẽ corporis appetit. Scd̃o q̃tum ad qualitatem ciboꝝ vt.s. in diebus ieiunioꝝ cibos vetitos cõmedas: puta carnes ⁊ la/cticinia i q̃dragesima. ꝯtra.c. Deniqȝ.4. di. Et de ꝯse.di.5. Quadragesima. Religs ꝓo ieiunijs quattuor tẽpoꝝ ⁊ i ferijs sextis nõ sunt prohibita lacticinia de iure: sed debet homo cõformare se moribus patrie in qua inuenitur: vt in.c. Illa.xij.di. Nota cõtra pi sanos qui existentes Panormi comedunt lacticinia in feria.6. Et sic ꝯ Cathelanos q comederent carnes in sabbato. Un̄ ꝟsus. Si fueris rome romano viuito more ⁊c̃.

Tertio modo q̃tum ad modi discretionẽ. Contingit aũt in modo quĩcupliciter offen/dere in gula: q̃d in hoc versu designat̃. Pre propere. laute. nimis. ardẽter. studiose: sicut habet̃ de ꝯse. di.5. Quinqȝ modis. Declara. Qui aũt in hoc diligit aĩam suam vegeta tiuam eius motibus obediendo perdet eã. Jo.12. Qui diligit animã suam perdet eã: quia gulla est causa perditionis ⁊ corporis ⁊ aĩe. Patet exẽplum in primis parentibꝰ Malla mali malo mala cõtulit oĩa mũdo. Scd̃o Loth ebrius cõmisit incestũ Gen̄.19. Tertio Esau propter gullam vendidit pri/mogenita sua ⁊ tãdem dãnatus Gen̄. 25. Quarto Holofernes crapulatus occiditur a Judith Judith.10. Quinto Symon ma/chabeus in cõuiuio occisus est.i. Macha. vlti. Sexto Philisteis epulantibus ⁊ letan tibus domus cecidit ⁊ oppressit eos Judi cum.16. Septimo filijs Job edentibus ⁊ bi bẽtibꝰ domus cecidit ⁊ occidit eos Job.i. Ad idem exemplum de magno Siniscalco qui in nocte cõuiuij nuptialis occisus fuit. Joãnes baptista fuit occisus propter cra/pulam herodis. Ideo dicit dominus. Attẽ dite ne grauent̃ corda vestra in crapula et ebrietate Luc̃.21. Ideo debemus odire ani mam hanc resistendo eius concupiscentijs: sicut dicit thema: ⁊ hoc facimus per sobriã abstinentiam. Ideo dicit̃ Eccli.37. In mul tis escis erat infirmitas: ⁊ auiditas appro/pinquabit vsqȝ ad coleram. Propter crapu lam multi obierunt: qui autem abstinens ẽ adijciet vitam. Sic fecit btũs Laurentius vide supra in alio sermone huius festi: qui incipit. Habetis fructũ vestrum in sanctifi cationẽ. parte.i. Ideo dicit scriptura Eccli. 37. Qui abstinens est: adijciet vitam.s. cor/poris ⁊ anime ⁊c̃.

¶ Secundo modo sumitur anima in the/mate pro anima sensitiua: ⁊ hec etiam est odio habenda effectuali eius motionibus resistendo. Nam bellat contra nos per luxu riam sicut ⁊ in bestijs cũ quibus cõicamus ſm hanc animam ⁊ qui appetitui eius de/seruiunt sunt similes bestijs Eccl'es.30. Dixi in corde meo de filijs hominuꝫ vt probaret eos deus ⁊ ostenderet sil'es esse bestijs: imo deteriores bestijs sunt homines huius ani/me appetitui obtemperantes: quia luxuria ri in bestijs ẽ naturale: in hominibus vero culpabile. ꝓs. Homo cuꝫ in honore esset nõ intel. ⁊c̃. Leui.17. Aia hominis supple pecca toris in sanguine est.i. in appetitu sangui/nis.i. luxurie per quã homo effundit sangui nem. Et ideo qui ducitur appetitui hu/ius anime: perdetur in inferno. Joã.12.

Qui amat a'am suam perdet eam. Ratio quia vt dicitur Job.31. Luxuria ignis est vsq3 ad consumptione3 deuorans: ⁊ omnia eradicans germina. Nota Usq3 ad ꝯsūp. deuo.s.merita oia preterita. Et oia era.germina.s.gratie ⁊ virtutum.theologaꝝ.⁊ moralium.infusarum.⁊ donorum spūs sancti. que omnia perdit homo per vnicum actum luxurie. Patet exemplum in Sansone. Dauid. Salomone. Item Eccli.18. Si prestes aie tue cōcupiscentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Nota anime tue.s.sensitiue. Pugnat autem cōtra nos hec anima decem telis.i.nouis luxurie spēbus: q̄ sunt simplex fornicatio.adulterium.incestus.stuprum.sacrilegiū.raptus.mollities.sodomia turpitudo cum propria vxore.⁊ bestialitas. Declara. Caro concupiscit aduersus spūm ⁊ spūs aduersus carnem ⁊c. Hec ergo est odio habenda resistendo motibus eius ꝑ puram continentiam.i.Thes.4. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicatione.vt sciat vnusquisq3 vestrum vas suum possidere in sanctificatione ⁊ honore.non in passione desiderij sicut ⁊ gentes que ignorant deum. Sic fecit beatus Lau.quia fuit continentissimus quia nunq3 legitur carnem suam inquinasse labe luxurie: sed semper ab incunte etate vitam sanctam duxisse ⁊c.

¶ Tertio modo sumitur anima pro intellectiua que est ꝓpria homini ⁊ qua ab alijs animalibus formali differētia diuidimur. Et hec etiam odio est habenda quia bellat contra nos ⁊ salutem nostra3 tripliciter ſm tres potentias suas.s.intellectum.voluntatem.⁊ memoriam. Cum intellectu bellat cōtra nos quia semper querit rationes inuenire de rebus cognitis ⁊ nunq3 quiescit intellectus noster in nobis donec ꝑtingat ad cognitionem tunc effectuum quos cognoscit. Uerbi gratia.de eclypsi solis ⁊ lune q̄s admirando ⁊ rōnes inquirendo adinuenerunt. Ideo dicunt ꝙ propter admirari ceperūt phi philosophari in principio Metaphisice. Uide Tho.1.2.q.3.ar.vlt. Sic si videremus amare intumescere ⁊ fluctuare sine flatu vētoꝝ admiraremur: ⁊ inquireremus causam ⁊c. Sic de terremotu. Sic si ignis caderet de aere ⁊c. Item de alijs que aliquo sensu percipimus semper querimus cāusam. Uerbi gratia.dicitur tibi ꝙ talis homo occisus est.queris ꝯtinuo quare.a quo.⁊ quomodo ⁊c. Et quia de articulis fidei non potest haberi ratio naturalis: quia fides est argumentum non apparentium: ⁊ est de non visis. Aug⁹. Fides est credere quod non vides. Item Ambro. Tolle argumentum: vbi fides queritur. Ideo semper intellectus bellat contra nos in hijs que sunt fidei vt nō credamus. Sicut de trinitate.de incarnatione.de eucharistia. In hoc autem bello multi succumbunt: immo impossibile est vincere nisi ex dono dei. Isa.53. Dñe quis credidit auditui nostro ⁊c. Item Abacuc.i. Aspicite in gentibus ⁊ videte ⁊ admiramini ⁊ obstupescite: quia opus factum est in diebus nostris.ꝙ nemo credet cu3 narrabitur: ⁊ loquitur de opere fidei ⁊c. Et loquitur ꝓpheta per verba preteriti temporis de futuris. propter certitudinem prophetie. Nota dum dicit. Quod nemo credet.s.per rōnem naturalem sed per gratia3 spūs sancti.sic.i.Cor.12. Nemo potest dicere dñs Jesus nisi in spiritu sancto. Item Jo.6. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum. Sed habeamus odio aiam humiliando intellectum ad credendum: iuxta illud apl'i.destruētes oēm altitudinem extollentem se aduersus scientiam dei ⁊ in captiuitatem redigentes oēm intellectum in obsequium christi.2.Cor.10. Sic fecit beatus Lau.quia fidem integerrimam habuit in tāta firmitate vt fidei virtute per signum crucis cecos illuminaret ⁊ alia miracula faceret. Hic vt in legenda. Unde ecclesia. Laurentius bonum opus operatus est: qui per signū crucis cecos illuminauit. Scdo modo bellat aia per potentiam volūtatis que repugnat diuinoꝝ mandatorum obsequio. Gen.8. Sensus enim ⁊ cogitatio hūani cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua. Sed habenda in odio per humilē obedientiam subijciendo volūtatem diuine voluntatis rectitudini.ps. Anima mea in manibus meis semper: ⁊ legem tuam non sum oblitus. Sic fecit beatus Lau. Uide supra in alio ſmone huius festi qui incipit. Si qs mihi ministrauerit ꝑte scda.ꝧ.2° reddidit.

Tertio modo bellat memoria q̄ potius

recordatur de iniurijs humanis vel illatis.
q̄ȝ de beneficijs diuinis nobis collatis. Iteȝ
potius de rebus trāsitorijs ⁊ caducis q̄ȝ de
rebus eternis. Ideo habenda est odio ⁊c̄.
2. Cor. 4. Non contēplantibus nobis que
videntur sed que nō vident̄. Que enim vi-
dentur tpalia sunt que aūt non vident̄ eter
na. Item Tren̄. 3. Recordare paupertatis
mee ⁊ transgressionis ⁊ absinthij ⁊ fellis. Et
respondere debet aīa. Memoria memor ero
⁊ tabescet in me aīa mea. Sic faciebat bea-
tus Laurentius ⁊c̄.
¶ Quarto modo sumitur aīa pro vita tran
sitiua. Mat. 2. Defuncti sunt eni qui quere-
bant aīam pueri. i. vitam. Iteȝ Act. 2. Neqȝ
enim facio aīam meam preciosiorem q̄ȝ me.
Item Jo. 10. Bonus pastor aīam suam dat
pro ouibus suis. Hec etiā aīa est odio ha-
benda in effectu: q2 bellat contra nos p ti-
morem tripliciter. Timere eniȝ q̄nqȝ vos fa
cit verba dura. tormenta aspera. ⁊ mortem.
Ideo habeamus illam odio vt talia non ti
meamus propter dei honorem: iuxta illud
Luc. 12. Dico autem vobis amicis meis ⁊c̄.
Item Sap. 4. Pro iustitia agonizare pro
aīa tua: ⁊ vsqȝ ad mortem certa pro iustitia
Habenda ergo est odio per firmā patien-
tiā. Sic fecit beatus Laurentius: q2 nec ver
ba Decij. nec tormenta. nec mortem asperri
mam ab eo inferendā timuit. Dic hystoriaȝ
martyrij eius ⁊ potuit dicere. Probasti cor
meū ⁊ visitasti nocte: igne me examinasti ⁊
non est inuenta in me iniquitas.

Deo Gratias Amen.

¶ Item de beata Anna matre Virgi-
nis gloriose. Sermo vnus.

HAbetis fru-
ctum vr̄m in sctificationem
Ro. 6. Loqtur thema beate
Anne dicēs. Habetis. s. vos
beata Anna: fructū vr̄m. s.
v̄ginē Mariā: i sctificationē passiuā ⁊ acti
uam. Passiuam qdē q2 fructus iste. i. beata
virgo fuit in vtero beate anne sanctificat⁹.
ps. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei
sancti. ta. su. al. ⁊c̄. Vide supra in ser. qui in-
cipit Benedictus fructus ⁊c̄. pte. 6. Actiuaȝ
vero q2 per ipsam fuit augmētata sanctifi-
catio beate anne. Vide in ser. vbi supra in
introitu p̄sia. Scd̄a rō ⁊c̄. Pro cuius de
claratione sciendū q̄ q̄stio fit a multis qua
re ecclesia non facit festum de Joachim pa
tre virginis qui fuit sanctus hō: sicut ⁊ bea
ta Anna que fuit mater virginis? R̄ndeo
q2 beata anna fuit sanctior eo. Rō q2 ma-
iorem participationem habuit cum beata
virgine que fuit fons sanctitatis q2 porta-
uit eam iam sanctam nouē mensibus lacta
uit. dormiuit ⁊c̄. Detur exēpluȝ de rosa quā
vnus dat alteri q2 maior odor remanet in
accipiente q̄ȝ in dante ⁊c̄. Istam rōneȝ tan
git thema ⁊c̄. Inuenio q̄ beata Anna hūit
fructum suum. s. beatam virginem.
¶ Desiderium longamente.
¶ Spatum certamente.
¶ Conseruatum dignamente.
¶ Dico primo ⁊c̄. Dic q̄uo Joachim ⁊ An-
na fuerunt de ciuitate Bethleem de tribu
iuda: ⁊ steterūt. 20. annis sine fructu. Ratio
q2 Anna erat sterilis ⁊ tristabantur. recurre
runt ergo ad auxilium diuinum. Primo
per deuotas or̄ones. Scd̄o per largas ele
mosynas. Tertio p multa ieiunia. Quar
to per votum ⁊ p̄missionē. Circa primū ora
bant ⁊c̄. semel beata anna vidit nidū cuius
daȝ auicule ⁊ dixit. O dn̄e huic auicule de
disti tot filios qbus cum magno labore p-
uidet. Date ergo mihi dn̄e prolem aliquaȝ.
Et hoc habetis exēplum recurrēdi ad deū
quia ipse est qui format corpus in vtero ⁊
creat in eo aīam. Jo. 10. Manus tue dn̄e fe
cerunt me: ⁊ plas. me totum in circuitu. Me
mento queso q̄ sicut lutum feceris me: ⁊ in
puluerem reduces me. Nonne sicut lac ⁊c̄.
Dic cōtra illos q recurrunt ad diuinos ⁊c̄.
Amen dico vobis si qd petieritis patreȝ in
noīe meo dabit vobis Jo. 16. Nota In no-
mine meo. i. ad saluationem vestram ⁊c̄.
Scd̄o petebat prolem a deo per elemo-
synas: q2 dixit angelus Thobie. Bona est
oratio cū elemosyna Thob. 12. Dicit Hie-
ronymus q̄ faciebant tres ptes de bonis
suis ⁊c̄. Dic vt in legenda ⁊c̄. Isto mō ora-
tio sanatur elemosynis. Ideo dicit scriptu-
ra. De substātia tua fac elemosynam: ⁊ no-
li auertere faciem tuam ab illo paupere: ita
enim fiet vt nec a te auertat̄ facies domini
Thob. 4. Moraliter habet exemplum hic
faciendi elemosynas: ⁊ si nō potestis saltem

soluatis decimas ⁊ restituatis debita: ꝑser-
tim ex causa iniusta vt furta. vsuras. symo-
niaca. solidatas ⁊c̄. Tertio petebant ꝓlez
cum ieiunijs ⁊c̄. Et poterant dicere. Humi
liabo in ieiunio aiam meaz ⁊ oratio in sinu
meo conuertetur. Quarto petebant ꝓlem
a deo per votum ⁊ ꝓmissiones. s. ꝙ si deus
daret eis ꝓlem ꝙ darent illam seruitio dei
in templo. Sed hodie multi frangunt ista
vota ⁊c̄. Si qd vouisti deo ne moreris red-
dere: displicet enim ei infidelis ⁊ stulta pro
missio: sed quodcūqȝ voueris redde. Multo
melius est enim non vouere q̄ȝ post votum
ꝓmissa non reddere Eccl'i. 5. Dic vt expe-
dit. Ad idem Deut. 23. Cum voueris votūȝ
dn̄o deo tuo: nō tardabis reddere. ⁊ si mo-
ratus fuerit reputabitur tibi in pctm̄ ⁊c̄.
¶ Dico sc̄do speratum certamente: quādo
fuit certificata per angelum de prole haben
da ⁊c̄. Dic hystoriā qn̄o Joachim ⁊ Anna
venerunt de Nazareth in Jerl'm vt offer-
rent ƀm consuetudinem ⁊c̄. Et qn̄o sacer-
dos expulit de templo Joachim tanq̄ȝ steri
lem: iuxta illud Deut. 7. Non erit apud te
sterilis vtriusqȝ sexus tam in hoibus q̄ȝ in
gregibus tuis. Item qn̄o angelus consola-
tus est ioachim flentem in deserto ⁊c̄. Mo-
raliter nota ꝙ ioachim ⁊ anna steterūt. 20.
annis cum orationibus. ieiunijs. elemosinis
etiam promissionibus vt haberent prolem:
⁊ tamen cum oibus istis nō habuerunt ꝓ-
lem. sed tunc demum obtinuerūt ꝓlem. quā
do in verecundia sibi facta a sacerdote ha-
buerunt patientiam. Ex quo seqtur ꝙ me-
lior est patientia q̄ȝ oia predicta ⁊c̄. Dic vt
expedit. Ideo apl's. Patientia vobis neces
saria est: vt voluntatē dei facientes reporte
tis promissionē Heb. 10. pȝ. 2. ps ⁊c̄.
¶ Dico tertio ⁊c̄. Conseruatum dignamen
te tripliciter. Primo in vtero quia beata
Anna diligēter cauebat ab oibus hijs que
possunt nocere fetui. s. a tripudijs ⁊ ab equi
tando ⁊c̄. Sc̄do post natiuitatem diligē
ter lactando. Nota contra mulieres q̄ non
lactant filios sed dant alijs vt lactent: qa
faciunt contra ordinem nature que dedit
matri lac propter filium. Item quādoqȝ fi-
lij habent naturaliter bonam complexionē
quā perdunt propter lac nutricis ⁊c̄. Nota
hic exemplum de illo nobili in lombardia
qui habuit nutricem filio que perdito lacte
ne perderet bonam prouisionem. lactauit fi
lium de lacte cuiusdam scrofe: qui filius po
stea vixit sicut porcus. Ita de ancillis que
lactant filios dn̄orum ⁊c̄. Ideo huiusmodi
mulieres nō lactantes filios vituperantur
de iure vt habetur Di. 5. c. Ad eius. Ter-
tio conseruauit eam post ablactationem in
templo in quo stetit virgo. 10. annis ⁊c̄. No
ta contra illos qui nō seruant vota facta d̄
filijs quando sunt pulchri ⁊c̄. Ora dabim⁹
deo illum qui est monoculus. vel gibbosus.
vel strabo. vel claudus ⁊c̄. Cōtra hoc dicit
scriptura. Nō qui obtulerit victimam dn̄o
vel vota soluens vel sponte offerens: imma-
culatum offerret vt acceptabile sit. ois ma
cula non erit in eo. Leui. 22. Moraliter ha-
betis ex..olum in festis ire ad templum dei
⁊ seruare ..a audiendo missam ⁊ cessan-
do ab opibus ⁊c̄. Dic vt expedit. Memen-
to vt diem sabbati sanctifices ⁊c̄. Exo. 20.
Et talibus potest dici. Habetis fruc. vestrū
s. bonorum operum in sanctificationem.
Deo Gratias. Amen.

¶ In assumptione gloriose virginis
Marie. Sermo primus.

Anctificauit
taber. suum altissimus. ps.
45. Hodie exaltata ē san-
cta dei genetrix super cho-
ros angeloꝝ ad celestia re
gna: ideo de ea erit sermo. Salutet ipsa vir-
go gloriosa. Pro declaratione thematis ⁊
introductione materie notandū ꝙ licet qui
libet sanctus dici possit domus ⁊ taberna-
culum dei tamen excellenter ⁊ anthonoma-
sice virgo Maria dicitur tabernaculūȝ dei.
Primum probatur Jo. 14. Siquis diligit
me ser. meum ser. ⁊ pater meus diliget eum
⁊ ad eum veniemus ⁊ mansionem apud eū
faciemus. Item. 1. Cor. 3. Templum dei estis
vos. Sc̄dm probatur Eccl'i. 24. In habi
tatione sancta coram ipso ministraui. Et in
fra. Qui creauit me requieuit in taberna-
culo meo. Et hoc etiam probatur quadru-
pliciter. Primo quidem in vtero: qꝛ san-

eta fuit antequam nata pleniori gratia quam Iere mias et Io. bap. Secundo in vite progressu: quia nullus sanctus fuit immunis a culpa saltem veniali. i. Io. i. Si dixerimus quia pec. non ha. ipsi nos se. et veritas in nobis non est preter ipsam solam. Unde Aug. in lib. de natura et gratia. hunc textum allegat magister in. 3. sniaruz di. 3. Si omnes sancti et sancte cum hic viuerent interrogati fuissent an sine peccato essent omnes vna voce clamassent. Si dixerimus quia peccatum non ha. ipsi nos se. et veri. in nobis non est. Excepta hac sacra virgine. de qua cum de peccatis agitur nullam prorsus volo questionem habere. Tertio in morte quia sine pena cum omnes alii sancti cum pena presertim martyres. Quarto quia alii sancti solum mente xpm conceperunt per fidem viuam: sed virgo et corpore. Luc. i. Ecce concipies in vtero etc. Patet ratio et auctoritas quare spiritualiter virgo Maria dicitur tabernaculum dei. Ideo dicit thema etc. Sed quia dicit. Sanctificauit quero quomodo? Respondeo per resurrectionem corporis quia quantum ad aiam sanctificata erat in vtero matris. Sed hodie. i. in festo hodierno sanctificatum fuit hoc tabernaculum quantum ad corporis resurrectionem: que licet non fuerit hodie facta sed post cras. tamen de illa predicabimus quia tota octaua reputatur vna dies. Et licet hic non sit articulus fidei tamen pie credenduz est. Unde quidaz egregius versificator ait. Transit ad ethera virgo puerpera virgula iesse. Non sine corpore sed sine tempore tendit ad esse. Et hoc etiaz videtur ecclesia approbare in oratione hodierna que dicit. Ueneranda etc. nec tamen mortis nexibus deprimi potuit etc. Sed dices tu. Ego libenter vellem audire rationes propter quas dignum fuit virginem resurrexisse cum corpore gloriose et assumptum esse in celum cum corpore glorioso.

¶ Prima ratio est propter matris alias filii conformitatem.
¶ Secunda est propter carnis vnitatem.
¶ Tertia propter prolis iocunditatem.
¶ Quarta propter inimici securitatem.
¶ Quinta propter legis affirmitatem
¶ Sexta propter prophie veritatem.
¶ Septima propter vtriusque sexus dignitatem.

¶ Primo ergo dico quod conueniens erat quod virgo Maria assumeretur cum anima et corpore in celum propter conformitatem matris ad filium et econuerso. Nam vt bene scitis semper in hac vita mortali virgo Maria conformauit se cum Christo et christus cum virgine. Nam christus vixit in hoc mundo cum magna puritate sine macula alicuius peccati. Sic et virgo Maria sine peccato mortali et etiam veniali. Probatur hoc per auctoritatem Augu. in libro de natura et gratia: et habetur supra in introitu huius sermonis. Item Ber. in epistola ad canonicos lugdunenses. Ego inquit puto quod et copiosior sanctificationis benedictio quam in aliis sanctis ab vtero sanctificatis in eam descenderit: que non solum ipsius ortum sanctificaret sed et vitam eius ab omni peccato deinceps immunem conseruaret. quod alteri nemini in natis quidem mulierum creditur esse donatum. Hec ille. Iteз Christus vixit in paupertate. Mat. 8. Uulpes fo. ha. etc. Sic et virgo Maria voluit esse paupercula: vnde de labore manuuz suarum nutriebat Christum et Ioseph: presertim in egipto in qua stetit aduena septem annis. Unde de ea scriptum est. Prouerb. v. ti. Quesiuit lanam et linum: et operata est consilio manuum suarum. Et infra. Considerauit semitas domus sue et panem ociosa non comedit. Item conformauit se in doloribus cum christo: sicut patet in circuncisione in passione etc. Luc. 2. Et tuam ipsius animam pertran. gla. Item in abstinentia. Item in humilitate. Luc. i. Quia respexit humilitatem ancille sue. Item in legis subiectione: quia sicut christus voluit subiici legi mosayce: secundum illud Gal. 4. Misit deus filium suum fac. ex muliere fac. sub lege: sic et virgo voluit conformari. Unde lege voluit purificari quamuis non indigeret etc. Fiat ergo ratio. Qui sentit onera debet sentire et comoda. Confirmatur hoc per regulam iuris ciuilis que habet. Secundum naturam est: comoda cuiusque rei eum sequi: quem sequuntur incommoda. ff. de regulis iuris. l. Secundum naturam. Cum ergo

virgo maria fuerit ꝯformis xp̄o hic in suis
doloribus.penitentijs ⁊ puritate vite.ergo
ꝯueniens fuit vt etiā sentiret gloriam.Sed
xp̄s hūit gloriā corporis post triduū mortꝫ.
ergo ⁊ virgo maria.Et sic habuit honorem
ex filio:nō sicut vos mulieres q᷑ assumitis
honorē ex maritis. Vn̄ si est vxor militis
vocat̄ cauallarissa.si comitis comitissa ⁊c̄.
Probat̄ in.l.Mulieres.C. de dignitatibꝰ
lib.12.virgo aūt maria ex filio nō ex viro.
Vn̄ q᷑ xp̄s est rex regum ⁊ dn̄s dn̄antium
Apoc̄.19.Ideo ⁊ virgo vocat̄ regina sicut
cantat ecclesia.Aue regina celoꝝ ⁊c̄. Sed
nota ꝙ xp̄s dum esset in hoc mundo nō ve
nit sicut rex sed sicut minister.vn̄ paup̲ erat
⁊ humilis.Zacha.9. Dicite filie syon. Ecce
rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator. ipse
pauper ⁊ ascēdēs sup̲ asinam.Et Mat.21.
Vn̄ ⁊ ipse dixit pilato.Regnū meū nō est
de hoc mūdo.Item Mat.22. Filius hoīs
nō venit ministrari sed ministrare.Sꝫ post
q̄ꝫ resurrexit accepit septrum regale.Vn̄ di
xit.Data ē mihi po.in celo ⁊ in terra Mat.
vlt.Sic ⁊ virgo maria nō vocabat̄ regina
sed erat humilis paupcula vt.s̄. dictū ē:sꝫ
postq̄ꝫ resurrexit fuit facta regina celoꝝ ⁊c̄.
Moraliter:si vultis cum xp̄o regnare opor
tet hic humiliter viuere:⁊ de peccatis peni
tentiā agere.Nam ⁊ xp̄s penitētiā egit ⁊c̄.
⁊ penitentiā primo predicauit.Mat.4. Pe
nitentiā agite ⁊c̄.Quidā vero volūt ire ad
paradisum per viā inferni.s.vitioꝝ:sꝫ errāt.
¶ Scd̄a ratio.Nullus nostrū pōt dicere ꝙ
habeamus carnē a matre sola neqꝫ a pa
tre solo sed ab vtroqꝫ sed ꝓprie loquendo
carnē habemus a matre: q᷑ mater prestat
materiā in generatione ꝓlis.pater aūt est
principiū actiuū.Vn̄ a patre descendimꝰ
p̲ rationē seminalem que est vis actiua in
generatione.A matre vero p̲ corpulentam
substātiā:sed nō sic in xp̄o q᷑ carnē suā to
tam habuit a matre que nō ex virili semi
ne sꝫ mystico spiramine ⁊ ex purissimis san
guinibus suis ipsum ꝯcepit. Animā aūt et
diuinitatem habuit a deo patre:ita ꝙ caro
virginis ⁊ caro xp̄i tota fuit vna caro. Iō
noluit xp̄s ꝙ caro matris sue cōicaretur
vlli hoī:q᷑ solus de ea ꝯceptus ⁊ natus ē.
Eze.44.Porta hec clausa erit ⁊ nō ape
rietur.Caro aūt xp̄i nullam passa est corru
ptionem:iuxta illud ps.15.Quōnō derelin.
animā meā in ifer.nec da.s.t.vi.cor.De nul
lo alio pōt illa auctas intelligi. Non sicut
nos qui transimus de corruptione aie ad
corruptionē corporis.⁊ de corruptione cul
pe ad corruptionē pene:sed caro christi q᷑
fuit sanctissima nullā passa est corruptio
nē.Sic fuit caro virginis que nunq̄ꝫ pecca
uit ⁊c̄.Vn̄ sp̄us sctūs ad eam dicit. Tota
pulchra es ⁊ macula nō est in te Cant.4.
Rō est q᷑ caro christi ⁊ virginis tota fuit
vna caro sctificata anteq̄ꝫ nata. Et ideo si
cut caro christi nullā fuit passa correptionē
sic ⁊ caro virginis ⁊c̄. Hāc rōnē ponit Au
gꝰ dicens.Putredo nāqꝫ ⁊ vermis hūane
ē opprobriū ꝯditionis.a quo opprobrio cū
christus alienus sit ⁊ marie natura excipi
tur quā iesus de ea assumpsisse ꝓbat̄. Et
ꝯfirmatur ratio p̲ regulā iuris q̄ habet ꝙ
vna ⁊ eadem res nō dꝫ diuerso sine dupli
ci iure censeri:vt dicit textus in.c. Cum in
tus:de decimis.Et i.c.Licet:de voto.Hāc
rationē sentit Augꝰ dicens.Domū tuā nō
decet corruptio dn̄e sed sctitudo.Et ꝯfirma
tur istud alia rōne.s.ꝓpter matris puritatē.
Nam corruptio carnis est pena macule si
ne impuritatis peccati: sed virgo maria fuit
pura ab omni macula actualis peccati : vt
dictum est supra.ergo ⁊c̄.
¶ Tertia rō ꝓpter ꝓlis iocūditatem.Nū
q̄ꝫ fuit aliqs qui tātū diligeret patrē vl' ma
trē sicut xp̄s matrē ⁊c̄.Nec solū aiam dile
xit quā dotauit oī grā plenitudine q̄ꝫtum
pōt pura creatura dotari:sed etiam corpus
q᷑ illud fecit pulcherrimū.ꝯseruauit a cor
ruptione virginitatis.a dolore partus.⁊ a
pena mortis:vt dictū est.Si ergo corpꝰ vir
ginis remāsisset in terra putrefactū.nō fuis
set vtiqꝫ gaudiū christi cōpletū ⁊ posset di
cere patri suo.O pater ⁊ dn̄e:⁊ nunqd illd
tabernaculū meū sctm̄ qd me ꝯcepit ⁊ por
tauit est vermibus corrosum ⁊ in cinerē re
solutum.Cōueniens ergo fuit ⁊c̄.
¶ Quarta rō ꝓpter inimici securitatē.Cō
clusio cōis theologoꝝ est ꝙ si hō nō peccas
set filius dei nō fuisset incarnatus Tho.p.
3.q.1.Si qs interrogaret te quare filius dei
fuit incarnatus ⁊c̄.Ergo ṽgo maria ꝓpte
rea fuit mater.s.ꝓpter salutē peccatoꝝ.er
go tu peccator nō dubites ire ad matrem

370

dei pro remissione pctõrũ tuorum dicens. O virgo licet sim indignus ⁊c. tamen securus venio ad te q2 non esses mater dei nisi propter peccatores ⁊ sic peccatum est causa tue excellentissime dignitatis. Si ergo aduocata mea. Sic quotidie ad ipsam fiducialiter recurrimus dicentes. Eya ergo aduocata nostra. Si ergo quando viuebat virgo erat aduocata nostra: magis ergo nunc quando charitas post mortem augetur. Et idcirco voluit deus vt virgo migraret ex h seculo. Da similitudinem. Si aliqua vestrũ o dñe mulieres haberet filium iudicem qui deberet iudicare aliquem ad mortem. ⁊ filia illius iret ad matrem iudicis ⁊ rogaret dicens. O dña rogo te humiliter ⁊c. ⁊ plangeret. Aqua lachrymaꝝ multũ mouet aĩum hoĩs ad pietatem sed magis mulieris quia mulier dicitur a mollicie quasi mollier. Mater autem iudicis pietate mota rogaret filium ⁊c. Si iudex rñderet O mater ⁊ quõ possum parcere q2 fecit tot ⁊ tanta mala ⁊c. Mater videns hoc genuflecteretur coram filio ostendens sibi pectus ⁊ vbera dicens. Per istas mamillas quibus te lactaui parce sibi ⁊c. certe iudex parceret ⁊c. posito ꝙ posset de iure parcere. Sic in proposito facit virgo Maria ad xp̃m ⁊c. Propter hoc enim deus migrare virginem Mariam fecit ab hoc seculo vt esset nostra aduocata sicut dicit ecclesia in missa in vigilia huius festi in secreta: vbi sic dicit. Munera nostra dñe apud tuam clementiam dei genitricis commendet oratio: quã idcirco de pñti seculo transtulisti: vt pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat. Intercessio autẽ ista fit a virgine Maria: ⁊ orando pro nobis. ⁊ pectus. ⁊ vbera filio ostendendo: vt infra dicitur. Dic pratice ⁊c. Unde Ber. Securũ habes accessum o homo ad deum: vbi mater ante filium. filius ante prẽm. mater ostẽdit filio pectus ⁊ vbera. Filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nulla ergo ibi poterit esse repulsa: vbi tot concurrunt charitatis insignia. Quomodo aũt posset mater ostendere filio pectus ⁊ vbera: nisi corpus haberet in celo: ergo ⁊c. Et sic patet hac ratione adiuta auctoritate Ber. ꝙ virgo suscepit corpus gloriosuꝫ: ⁊ sic idem quod prius. Ideo quottidie recurramus ad eam di. Aue regina mater misericordie ⁊c.

¶ Quinta ratio propter legis affirmitatẽ. Xp̃s qui est deus ⁊ homo non erat quideꝫ subditus legi: quia princeps est solutus legibus. ff. de leg. 2°. l. Ex imperfecto: tamen voluit humiliari ⁊ subijci legi: quia digna vox est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri. C. de legibus. l. Digna vox. Unde Apostolus. Misit deus filium suum fac. ex mulie. fac. sub lege ⁊c. Gal'. 4. Et ipsemet xp̃s. Nõ veni inquit soluere legem sed adimplere Mat. 5. Inter cetera autem mandata legis erat vnum ⁊ primum scd'e tabule. s. Honora patrem ⁊ matrem. Hoc autem mandatum perfectissime christus sicut ⁊ cetera adimpleuit. Unde Luc. 2. Et erat subditus illis. Nota quomodo portabat christus aquã de fonte Nazareth ⁊c. Non fuisset autem mater virgo a filio honorata si permisisset corpus suũ subiacere corruptioni. Boni nanqꝫ filij est magis parcere matri q̃ꝫ sibi. Constat autem ꝙ filius voluit sibi parcere ab illa generali sententia qua dicitur. Puluis e[s] ⁊ in puluerem reuerteris. ergo magis debuit hoc seruare in matre. Et [confi]rmatur ratio: quia christus voluit parcere matri a corruptione conceptus vt infra dicitur. Et etiam dolore partus: contra illam sententiam qua dicitur In dolore paries. Unde ⁊ in ortu ipse filius voluit flere: matrem vero voluit gaudere. Tam etiam bonus filius fuit ꝙ etiã inter passionis vulnera ⁊ amaritudinem ⁊ angustias. curam habuit diligentem de matre dicens discipulo. Ecce mater tua. Cui ergo tantam habuit curam de matre exñs mortalis: nunquid factus gloriosus de' ea amplius non curauit? Absit. Requirit ergo bonitas dei hoc. Conuenit etiam hoc potẽtie sapientie ⁊ iustitie dei vt nota. infra ser. proximo parte vltia. ergo ꝯueniens fuit ⁊c. Et confirmatur ratio triplici medio. Primo a minori: quia si preseruauit matrem a corruptione conceptus. a dolore partus. ⁊ a dolore mortis. ergo multo magis debuit ipsam preseruare a corruptione corporis post mortem: que peior est ⁊c. presertim cũ quorundam sanctorum corpora adhuc integra ⁊ illesa seruentur. Quedam miraculorũ gloria illustrentur. Quedã visitatione fidelium

frequentantur. Quorūdam sepulchra gem
mis ⁊ auro adornant. Quibusdam mani
bus angelicis monumenta preparātur. Si
ergo corpus virginis esset in terra cū nihil
tale sibi impendatur. videretur xp̄s gloriaʒ
materni corporis contēpsisse. Quā sit incō
uenientissimum nemo est qui nesciat. Mari
me si diceremus corpus Joānis euāgeliste
esse in paradiso celesti vel etiā terrestri sicut
sunt Enoch ⁊ Helias. Sic etiā si de corpo
ribus ipsoꝝ qui cum xp̄o resurrexerunt di
ceremus. sicut quorūdam doc. opinio dog
matizat illa ascendisse in celum cum xp̄o ⁊c̄.
sicut Jeronymus sentire videtur.
¶ Sexta rō propter ꝓphie veritatem. Nā
enim desunt in veteri testamento ꝓphie. taʒ
verbales q̄ʒ figurales verbales qdem p̄us
ps. 131. Surge dn̄e in requiem tuam tu ⁊ ar
cha sanctificationis tue. Surge dn̄e. s. Jesu
xp̄e qd̄ fuit impletum in resurrectione tua.
Tu ⁊ archa sanctificationis tue. Archa dei
est virgo Maria nō solum in aīa sicut ⁊ ce
tere sancte sed etiam in corpore q: portauit
deum. hoc aūt fuit impletum in resurrectio
ne corporis virginis Marie. Item ps. 44.
Astitit regina a dex. tuis ⁊c̄. Item Cant. 2.
Surge ꝓpera amica mea. colūba mea. for
mosa mea. ⁊ veni. Figura aūt habetur de
archa dn̄i que ex mandato dei fuit constru
cta a Moyse de lignis sethin. Archa dei est
virgo Maria vt dictū est. in qua erant tria
s. due tabule legis. i. duo precepta charitatꝭ.
qua fuit repleta. Uel dic ꝙ per hec tria q̄
fuerunt in archa signantur ista videlicet. ꝑ
virgam signatur caro xp̄i que floruit. ꝑ mā
na signatur diuinitas que oēm dulcedineʒ
habuit. per tabulā scriptam signat̄ aīa xp̄i
que omni sapientia plena fuit. Item fuit in
ea māna misericordie. Ideo dicimꝰ ei. Sal
ue regina misericordie. Item virga Aaron
significat ꝙ ipsa est virga ⁊ origo de qua
natus est flos campi ⁊ lilium cōuallium. s.
xp̄s. Isa. xi. Egredietur virga de radice iesse
⁊ flos de radice eius ascendet ⁊c̄. Uel vir
ga fuit cōtra demones ad flagellādū eos.
Talis ergo archa fuit fetā a Moyse. i. deo
de lignis sethin. que sunt ligna alba ⁊ impu
tribilia: vt dicit magister sniaꝝ in. 4. di. 8. in
fi. per quod signatur corpus virginis quod
fuit albuʒ per virginitatem. Et imputribile

per incorruptionem: quam eo die adepta
est quo fuit resuscitata a christo in carne.
Fuit etiam hoc reuelatum beate Helisa
beth sicut habetur in legenda hodierne fe
stiuitatis. Dic hystoriam. Confirmatur etiā
hoc per auctoritatem scripture noui testa
menti que habetur Apoc. 12. Mulier ammi
cta sole ⁊c̄. In sole enim sunt quattuor qua
litates designantes quattuor dotes corpo
ris gloriosi. Primo nanq; in sole est im
passibilitas. Scd̄o sublimitas. Tertio
agilitas. Quarto claritas. que maxime
fuerunt in virgine gloriosa. Et q̄uis ceteri
sancti habituri sint has dotes in resurre
ctione: iuxta illud Fulgebūt iusti sicut sol in
regno patris mei. Mat. 13. Tamen in duo
bus prelata est virgo beata. Primo qa
prius omnibus alijs post Christum corpus
gloriosum assumpsit. Scd̄o quia excellē
tius ⁊ gloriosius obtatur. Unde gloria cor
porum aliorum sanctorum assimilatur luci
stellarum iuxta illud. i. Cor. 15. Stella dif
fert a stella in claritate: sic ⁊ resurrectio mor
tuorum. Gloria vero virginis assimilatur
luci solis vt reuelatum fuit Salo. Cant. 6.
Que est ista q̄ ꝓgreditur quasi aurora ⁊c̄.
Confirmatur etiam auctoritate ecclesie si
cut patet in oratione hodierne festiuitatis.
¶ Potest addi septima scilicet propter
vtriusq; sexus humani dignitatem. Nam
humana natura consistit in duplici sexu ⁊c̄.
Ad quem exaltandum venit filius dei in
mundum ⁊ voluit resurgere tertia die vt
daret spem viris de resurrectione corporuʒ
quia si christus resurrexit ⁊ nos resurge
mus. i. Cor. 15. Item Phil. 3. Saluatorem
expectamus dominum nostrum Jesum chri
stum: qui reformabit corpus humilitatis
nostre configu. corpori cla. sue. Congruum
ergo fuit ꝙ mater resurgeret vt daret spem
eandem mulieribus de resurrectione. Et
confirmatur ratio. Nam hac ratione vo
luit filius dei de muliere carnem assumere
⁊ nasci: vt dicit Tho. 3. parte. q. 31. articu. 4.
Ultimo nota hystoriam hodierne festiuita
tis ⁊c̄. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Bartholomei apostoli Sermo vnus

Vos amici mei estis Jo.15. Inter cetera bona necessaria homini i hac vita est amicitia q̃ sub quocunq̃ genere boni continet̃. Est enim amicitia bonum honestū. vtile. ⁊ dellectabile. Primo qdem est honestum q: vera amicitia super honestate ⁊ virtute fundata est: vt ꝓbat phs in. 4. ethicoꝝ. Et Tullius de amicitia. Nec sine virtute inqt amicitia vllo pacto esse potest. Unde amicitia mundanoꝝ hoīum non est vera sed falsa: que dicitur potius contuberniū q̃ȝ amicitia eo ꝙ fundata est super vitio. Aut sup rebus differentibus: puta propter diuitias aut propter fauorem. aut quod deterius est propter lenocinia. Dic contra ista vt expedit. Ideo Hieronymus ad Paulinū. Uera enim illa necessitudo est ⁊ christi glutino copulata: quam non vtilitas rei familiaris. non p̄ntia tantum corporum. nō subdola ⁊ palpans adulatio: sed dei timor. ⁊ diuinaꝝ scripturarum studia conciliant. Ideo dicit Prouer. 22. Noli amicus esse homini iracundo neq̃ ambules cū viro furioso. i. peccatore: ne forte discas semitas ei⁹ ⁊ sumas scandalum anime tue. Scđo amicitia est bonum vtile. Unde sapiens. Nemo sibi satis est: eget ois amicus amico. Unde Eccli. 6. Amicus fidelis protectio fortis: qui autē inuenit illum inuenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio: ⁊ nō est digna pōderatio auri ⁊ argenti contra bonitatem fidei illius ⁊c. Nam vt ait Tullius in lib. de amicitia. Amicitia est oīum diuinarum humanarumq̃ rerum cum beniuolētia ⁊ charitate sūma consentio: qua quidem haud scio an excepta sapientia. q̃ȝ hominibus melius sit a diis immortalibus datum. i. a deo immortali. Diuitias alii preponunt. bonam alii valitudinem. alii potētiam. alii honores. multi etiam voluptates. beluarum hoc quidem extremum est. illa autem sunt superiora. sunt caduca ⁊ incerta: posita non tam in consiliis q̃ȝ in fortune temeritate. Qui autem in virtute summum bonum ponunt: preclare illi quidem faciūt: sed hec ipsa virtus amicitiam gignit ⁊ continet: nec sine virtute amicitia esse vllo pacto pōt ⁊c.

Tertio est bonum dellectabile. Quid enī vt ait Tullius dulcius: q̃ȝ habere qui cum omnia audeas sic loqui vt tecum? Et infra. Nā ⁊ secundas res splendidiores facit amicitia: ⁊ aduersas patiens cōmunicansq̃ facit leuiores. Ergo si tantum bonum est amicitia cum homine virtuoso contracta: q̃to excellentior est ⁊ melior contracta cū deo? Igitur debemus niti totis viribus vt cum ipso deo amicitiam habeamus. Acquiritur autem amicitiam dei quintupliciter.

¶ Primo per puritatem innocentie.
¶ Scđo per veritatem penitentie.
¶ Tertio per amorem obedientie.
¶ Quarto per donum munificentie seu misericordie.
¶ Quinto per firmitatem patientie.

¶ Omnibus predictis modis oēs apostoli fuerunt amici dei: ⁊ ideo dicit thema loq̄ns generaliter de omnib⁹ ipsis. Uos ⁊c. Sed specialiter loquendo beatus Bar. omnibus predictis modis acquisiuit dei amicitiam sicut infra videbimus.

¶ Primo per puritatem innocentie. Ratio q: similitudo est causa amoris. Eccli. 13. Omne animal diligit simile sibi ⁊c. De⁹ autem est purissimus ⁊ fons infinitus omnis puritatis ⁊ bonitatis. ergo per puritatem innocētie efficitur homo similis deo ⁊ ideo amicus. Prouerb. 22. Qui diligit cordis mundiciam: habebit amicū regem. Ex hac amicitia meretur homo videre deum Mat. 5. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Debet autem esse cordis mundicia vt dicit auctoritas allegata: quia cor est fons omnium verborum ⁊ actuum ⁊ qui habet cor mundum habet omnes actus mundos ⁊ cogitationes que ex corde exeūt: vt dicitur Mat. 15. Econtra per immundiciam cordis separat̃ homo ab amicitia dei. Sap. 1. Peruerse cogitationes separant' a deo. Hanc cordis mundiciā habuit a deo beatus Bar. quia ipse sicut ⁊ ceteri apostoli consecuti sunt puritatem innocentie per baptismum: omnes enim baptizati fuerunt vt dicit Aug⁹ super illud Jo. 13. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet ⁊c. ⁊ in decretis de conse. di. 4. Si eos.

¶ Scdo acquiritur amicitia diuina per veritatem pnie. ps. 107. Mihi alienigene amici facti sunt. Nota Alienigene. i. peccatores qui ꝓpter peccata alienati sunt a deo ⁊ recesserunt ab eo longe: non distantia locali sed differētia formali. Isa. 95. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos ⁊ deū vestrum: ⁊ peccata vestra absconderunt faciē eius a vobis. ps. Longe a peccatoribus salus. Item Prouer. 15. Longe est deus ab impijs. Sic ⁊ ille iuuenis dissolutus recessit a patre in regionē longinquā Luc. 15. Hoc modo btūs Bar. fuit amicus dei qꝛ q̄uis nō legatur de eo ꝙ peccatū mortale cōmiserit: tamen maximā penitentiā faciebat ⁊ maxime in orando. Nam cencies flexis genibus ꝑ diem orabat ⁊ cencies per noctē: propter hoc interrogatus demon de eo dixit. Amicus dei oipotentis est: ⁊ ideo venit in istam vt omnes deos in die euacuet. Moraliter: si vultis esse amici dei faciatis penitentiā. Gal. 5 Qui xpi sunt. s. amici carnem suam crucifixerunt cum vitijs ⁊ concupiscentijs.

¶ Tertio acquirit amicitia diuina ꝑ amorem obediētie. Jo. 15. Jam non dicam vos seruos sed amicos. Et infra. Uos amici mei estis: si feceritis que p̄cipio vobis. Ecōtra ꝑ inobediētiam efficit quis inimicus dei: sicut pꝫ de Saul qui ꝓpter inobedientiam reprobatus est a deo. ⁊ tandē regno priuatus. i. Re. 15. Et de Adam ꝓpter cuius inobedientiam tota sua posteritas diuino iudicio dānata est. Ro. 5. Propter vnius inobedientiā peccatores cōstituti sunt multi. Nota exēplum de Torquato Romano p̄ncipe qui occidi fecit filium ꝓpter inobediētiam. De quo Aug⁹ in. 5. de ciui. dei sic ait. Torquatus filium nō qꝛ ꝯtra patriā sed etiā pro patria: tū quia ꝯtra imperiū suū. i. ꝯtra quod iperauerat pater imperator. ⁊ ab hoste prouocatus iuuenili ardore pugnauerat licet vicissim occidit. ne plus mali esset in exēplo imperij contēpti: q̄ꝫ boni in gloria hostis occisi. Hec ille. Et hoc etiam de iure ciuili est. Nam dicit lex. In bello q̄rem a duce ꝓhibitam fecit aut mandatuꝫ nō seruauit: capite punitur. etiam si res bñ gesserit. l. iij. §. in bello. ff. d̄ re mili. Isto modo acquisiuit amicitia dei btūs Bar. Dic vt. s̄. in sermo. magr̄i Uincentij ꝑte. 2.

¶ Quarto acquirit amicitia diuina ꝑ donum munificentie siue misericordie: qꝛ misericordia miro modo diuinā iracundiā placat. indulgentiam aduocat. Mat. 5. Bti misericordes: qm̄ ipsi misericordiam ꝯsequentur. Et peccata relaxat. Dani. 5. Peccata tua elemosynis redime: ⁊ iniquitates tuas misericordijs pauperum. Et ecclesia. Facite elemosynam ⁊ ecce ipsa orat pro vobis: qꝛ sicut aqua extinguit ignem: ita elemosyna extinguit peccatū. Et Lu. xi. Qd̄ superest date elemosynam ⁊ ecce omnia mūda sunt vobis. Et hoc est ꝙ dicit dñs Luc. 16. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis: vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Item amorem diuinum prouocat: eo ꝙ misericordia facit hominem similem deo. Similitudo aūt est causa amoris. Mat. 6. Estote misericordes sicut ⁊ pater vester celestis misericors est. hoc modo acquisiuit etiam amicitiam dei btūs Bar. sicut pꝫ in misericordia quā exhibuit filie regis ipsam sanando: ⁊ totum regnū indie a potestate diaboli liberando.

¶ Quinto acquiritur amicitia diuina per firmitatem patientie: qꝛ sapiens homo nunq̄ꝫ aliquē putat sibi amicum fore nisi ipsuꝫ aliquādo in aduersis ꝓbauerit. Ideo dicit Eccli. 6. Si possides amicū in tentatione posside illum: ⁊ nō facile credas teip. Et infra. Est aūt amicus socius mēse: ⁊ nō permanent in die necessitatis. Item Prouer. 12. Qui negligit damnum ꝓpter amicum: iustus est. Stultus est qui emit equum in nullo probatū: sic fatuus est qui illum credit amicum cuius nunq̄ꝫ habuit aliquod experimentum. Unde ⁊ Philippus rex macedonum arguit valde lr̄is filium suum Alexandrū: ꝙ illos sibi amicos esse credebat quos pecunia ⁊ donis sibi familiares fecerat. Ratio: qꝛ nō erant ꝓbati aduersis. Nota exemplum de Damone ⁊ Phithia qd̄ refert Ualerius lib. 3. de amicitia. Ideo ⁊ deus vt probet hoīes an sint amici veri risui illos quandoqꝫ examinat aduersis: ⁊ si exhibent patientiā. vere amici dei sunt. Alioquin falsi sunt amici. Cōtra quos conquerit christus dicens. Amici mei ⁊ proximi mei aduersuꝫ me appro. ⁊ ste. ⁊ qui iux-

ta me erant de longe steterunt ꝛc. Et Iudith. 8. Abraam pater vester tentatus est: ꝛ per multas tribulationes probatus amicus dei effectus est. Ideo nõ debemus terreri in tribulationibus: q꞉ per illas acqrere possumus amicitiam dei: qui potens est recompensare ꝛc. Sic nõ timet ꝓbus miles equũ amittere cum illum scit sibi reddendũ meliorez a rege. Sic qui perdit propter xp̄m corpus mortale ꝛ graue: resumet ab ipso imortale ꝛ gloriosum. Ideo nõ debemus timere corpus perdere propter xp̄m. Luc. 12. Dico aũt vobis amicis meis ne terreamini ab hĳs qui occidũt corpus: ꝛ post hoc nõ habent amplius quid faciãt. Ideo de apostolis cantatur in ecclesia. Isti sunt triũphatores ꝛ amici dei qui ɔtẽnentes iussa principum meruerunt premia eterna: modo coronant ꝛ accipiunt palmam. Isto modo acqsiuit amicitiam dei btũs Bartholomeus: q꞉ maximã patiẽtie firmitatẽ exhibuit ꝓ xp̄o mortẽ asperrimã subeundo. Vide supra in sermo. magr̄i Vin. parte vltima.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Augustini episcopi ꝛ confessoris. Sermo vnus.

Lucerne ardẽtes in manib⁹ vestris. Lu. 12. Pro declaratione sciẽdũ ꝙ in sacra scriptura virtutes infuse qbus deus dator virtutũ iustificat aias. Lucerne dicunt ardentes. Hoc ꝓbatur rõne ꝛ auctẽ. Rõ ẽ ista: q꞉ sicut lucerna illuminat domum tenebrosam ꝛc. sic qñ aia est in pctõ mortali est tota tenebrosa: q꞉ sicut in tenebris nihil videt. ꝛ qñ vult ambulare dat faciẽ in murũ. vel pedes impingit in lapides ꝛc. sic existens in peccato mortali nõ videt neqꝫ deum ꝑ deuotionẽ. neqꝫ se ꝑ cognitionẽ ꝛc. neqꝫ ɔsiderat mũdum ꝑ despectionẽ: q꞉ labilis est ꝛ currimus ad mortẽ. Omnes morimur ꝛ sicut aque dilabimur in terrã que nõ reuertunt. 2. Re. 14. Neqꝫ ɔsiderat infernum ad quẽ ꝑperat. neqꝫ periculuꝫ suũ in quo stat. Verbi gratia: de ꝑsona superba ꝛc. pone in practica si videt. De talibus põt dici illud Nescierunt neqꝫ intellexerunt in tenebras ambulant ps̄. Et alibi. Posuisti tenebras ꝛ facta est nox. in ipsa ꝑtrã. oẽs bestie silue. i. peccatores mundi: qui dicunt bestie eo ꝙ sicut bestie sequunt motus sensualitatis. Quia superbus est sicut leo. Auarus est vt vulpes. luxuriosus vt porcus. Hõ cum in honore esset nõ intellexit cõparatus est iumẽtis insipientibus. Tales ergo ꝑtransieũt in nocte: ꝛ ideo ipingunt in murũ tentationum ꝛ lapides peccatoꝝ ꝛ frangũt sibi faciẽ aie que est lumen rõnis naturalis. De quo ps̄. Signatũ est suꝑ nos lumẽ ꝛc. ɔtra qd faciunt qñ peccãt. Prouer. 4. Iustoꝝ semita quasi lux splẽdẽs ꝓcedit ꝛ crescit vsqꝫ ad ꝑfectũ diem. Via ipioꝝ tenebrosa nesciunt vbi corruant. Sed qñ virtutes ifunduntur a deo. statim illuminatur domus cognoscendo deum. se. mũdũ. ꝛ periculũ suuꝫ. Ideo deus tunc habitat ibi ꝛc. Pꝫ ratio. Auctas allegorice. dixit de⁹ pater filio suo iesu xp̄o. Facies lucernas septem ꝛ pones eas super candelabrũ vt luceant ex aduerso Exo. 25. Nota Luc. septẽ. i. septẽ virtutes oppositas septem vitĳs capitalibus. Suꝑ candelabrum. s. mentis humane. Vel super candelabrũ. i. fidem iesu christi suꝑ quo fundant virtutes oẽs sicut lucerne in candelabro. i. Cor. 3. Fũdamentũ ꝛc. Vt luceãt ex aduerso: q꞉ ɔtra peccatũ superbie lucet virtus humilitatis. ɔtra peccatũ auaritie lucet virtus liberalitatis ꝛc. sic de alĳs. Cum ergo btũs Aug⁹ fuerit plenus virtutibus. Ideo recte dicit thema. Lucerne ardentes per charitatez suꝑ. sunt in manibus vestris. Nota In manibus. Multi habent lucernas. i. virtutes in oculis sicut illi qui student bene ꝛ legunt de virtutibus. Alĳ habent in labĳs tm̄modo sicut illi qui bene predicant de virtutibus: nihil disputãt vel docent alios. Alĳ in auribus sicut q me auditis predicantem ꝛc. non sufficit: sed oportet habere in manibus. i. in operationibus al's ɔtra tales dicit apostolus. Qui confitentur se nosce deum: factis aũt negãt Titum. i. Item ps̄. peccatori aũt dixit de⁹ ꝛc. Nemo potest ponere preter id qd positum est quod christus iesus. Glo. i. fides iesu christi. Item Aug⁹. Vbi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moribus. Btũs autem Aug⁹ operabatur ea que

de virtutib⁹ sciebat ⁊ predicabat. Ideo ha
bebat lucernas in manibus. Et potest ve-
rificari de eo vna ꝓphetia Zacharie: quẽ
cũ angelus suscitasset a somno dixit. Quid
tu vides? Rñdit vidi ⁊ ecce candelabrum
aureum totum. ⁊ lampas eius super caput
ipsius. Et septem lucerne eius super illud
zacharie. 4. Candelabrum aureum totũ est
beatus Aug⁹. Alij doc. dicuntur lucerne.
Nemo accendit lucernam ⁊ in abscondito
ponit ⁊c. Sed beatus Aug⁹ dicitur cande-
labrum super quo sustentant̃ lucerne: quia
audeo dicere ꝙ omnes doc. qui venerunt
post eum sustentantur super eius docrina
sancta pura ⁊ catholica: sicut aurum puris-
simum. Et quilibet doctor est contẽtus ad
probandum dictum suũ: si potest adducere
vnam auctoritatem Aug. Nota Lampas
eius. s. sapientia. septem lucerne. s. septẽ vir
tutes: quas habuit septem peccata morta-
lia. de quibus nunc predicabo.
¶ Prima virtus eius fuit humilitas con
tra superbiam.
¶ Secũda paupertas ꝯtra auaritiam.
¶ Tertia castitas ꝯtra luxuriam.
¶ Quarta charitas ꝯtra inuidiam.
¶ Quinta abstinentia ꝯtra gulam.
¶ Sexta patientiam contra iram.
¶ Septima diligentia ꝯtra accidiam.
Prima virtus ⁊c. Humilitas qđ patet
q2 sciẽtia inflat. i. Cor. 8. Ponatur practica
de doctoribus famosis quia toti sunt in-
flati ⁊c. Dic hic primo quomõ fuit hereti-
cus ⁊ postea precibus matris ⁊ predicatio
nibus Ambrosij cõuersus ⁊c. Sed beatus
Aug⁹ cum esset archa scientie ⁊ famosissi-
mus in omni orbe terrarũ tamen erat ple-
nus humilitate. Fuit enim adeo subtilis ꝙ
omnes artes quas liberales vocãt sine ma
gistro didicit. Et tamen humilis fuit adeo
ꝙ propter vitandũ vitium vanegloriẽ no-
lebat habitare in ciuitatib⁹ ⁊c. Unde can
tat ecclesia. Post mortem matris reuersus
est Aug⁹ ad agros ꝓprios ⁊c. Item cum
btũs Ualerius hyponensis audita eius fa
ma vellet ordinare eum sacerdotez restitit:
tamen licet inuitũ presbyterum ordinauit.
Dic hic ꝯtra presbyteros hodiernos ⁊c. q
sunt ribaldi. luxuriosi. auari ⁊c. cum tamen
deberent tenere vitam angelicam eo ꝙ in

scriptura dicant̃ angeli. Labia sacerdotis
custo. scientiam ⁊ legẽ requirunt de ore eius:
q2 angelus dñi exercituum est Mala. 3. Fa
ctus ergo presbyter monasterium clericoꝝ
mox instituit ⁊ cepit viuere ꝺm regulaz sub
sanctis apl'is cõstitutam: ⁊ fugiebat ciuita
tes in quibus epĩ erant ne forte eligeretur
in epm̃. Ad idem facit etiam ꝙ legitur in
libro confessionum. Fuit enim tante purita-
tis ⁊ humilitatis vt etiam minima pecca-
ta que apud nos nulla vel minima repu-
tantur confiteat̃ deo: sicut est illud q2 cum
puer esset ludebat ad pilam cuz ad scolas
ire deberet. Item de eo ꝙ nolebat adiscere
vel legere nisi vi a parentibus vel magistro
vrgeretur. Item de eo ꝙ de cellario vel mẽ-
sa aliquid furabat̃: vt pueris ludentibus
daret. Item de eo ꝙ fabulas poetarum si-
cut fabulas Enee cum adhuc puer esset li
benter legebat. ⁊ Didonem mortuam pro-
pter amorem plorabat. Item confitetur ibi
de odoratu. de auditu. de visu. presertim de
eo ꝙ domi existens araneas muscas suis
rethibus capientes nimis attente prespe-
xit ⁊c. Dic quomodo Ualerius faciebat eũ
predicare coram se. Item qũo eum episco-
pũ fecit fieri ⁊c. licet omnino recusaret. Ui
de. 40. di. Ante omnia. Sed hodie secus q2
prius magis curabant de animabus q̃z de
redditibus: hodie cõtra. Ideo Sapiẽtie. 6.
Iudicium durissimuz hijs qui presunt fiet.
Uide supra in sermo. beati Blasij parte
secunda.
¶ Secunda lucerna. s. virtus fuit pauper-
tas spiritualis contra auariciam. Dic quo-
modo non vtebatur preciosis vestibus. De
redditibus vero episcopatus redimebat
captiuos. Uide. 12. q. 2. Aurũ: ⁊ alijs pau-
peribus erogabat. Modo autez pauperes
moriuntur fame ⁊c. Item si aliquis vole-
bat relinquere ecclesiam heredem interro-
gabat si habebat filios vel consanguineos
pauperes: ⁊ si sic: diuidebat illis hereditatẽ.
Uide. 17. q. 4. in fi. sz modo ⁊c. sciebat eniz
regulã christi di. Uidete ⁊ cauete ab omni
auaricia Luc. 12. Nota Ab omni ⁊c. ergo
vsura. furto. rapina. symonia ⁊c. Beati pau
peres spiritu: qm̃ ipsorum est regnum celo-
rum Mat. 5. Nota etiam ꝙ de vasis domi
nicis aliquando iubebat frangi ⁊ conflari

⁊ indigentibus dispensari.
¶ Tertia virtus ⁊ castitas. Nota quomodo nolebat ꝙ soror sua sancta nec etiam neptes sue intrarent palatium suum dum esset episcopus ⁊c. Nota pro cautela castitatis. Ideo Hieronyꝰ. Hospitiolũ tuũ aut raro aut nunꝙ̃ mulierum pedes terant: qꝛ non potest cum domino toto corde habitare qui feminaꝝ accessibus copulatur. Feminam quã bene videris conuersantem mente dilige non corporali frequentia. originaliter ad Rusticum: ⁊ transumptiue in decretis. 32. di. Hospitiolum ⁊c.
¶ Quarta charitas erga deũ ⁊ proximũ. Erga deum quia flebat vberrime in hymnis ⁊ canticis suaue sonantis ecclesie vocibus vehementer affectus. Unde ⁊ cantat ecclesia. Uulnerauerat charitas christi cor eius: ⁊ gestabat verba eius in visceribus. quasi sagittas acutas. Item erga proximũ predicando conuertendo peccatores ⁊ ardendo salutes proximorũ: iuxta illud Oro vt charitas vestra magis ac magis habundet. i. Tim. i. Itez nunꝙ̃ volebat audire detractiones proximorum. Unde in mẽsa habebat scriptos versus.
Quisqs amat dictis absentũ rodere vitã. Hãc mensam indignam nouerit esse sibi. Item nota q̃uo nunꝙ̃ inter amicos iudicium sumere sed inter ignotos: quia .s. ex amicis esset vnũ perditurus. s. contra quẽ proferret sententiam.
¶ Quinta abstinentia vitam christi tenuit. Semper ieiunabat nunꝙ̃ comedebat carnes: ⁊ in mensa magis lectionem aut disputationem diligebat ꝙ̃ epulationem. Tria a beato Ambrosio se didicisse ait ⁊c. Primo ꝙ vxorem nunꝙ̃ cuiꝙ̃ peteret Secũdo ꝙ militare volentem ad hoc nõ cõmendaret. Tertio ꝙ ad conuiuia inuitatus non iret: ne temperantia modũ perderet: iuxta consilium christi di. Attendite vobis ne forte grauentur corda vestra crapula ⁊ ebrietate Luc. 21.
¶ Sexta fuit patientia in iniurijs sibi factis etiã a suis clericis. ipsum iudicantibꝰ de hypocresia: ⁊ etiã ab hereticis. Unũ dicebant inter se peccatũ non esse interficere Augustinũ: ⁊ occisoribus asserebãt oĩa peccata sua esse a deo dimittenda ⁊ sepius ei mortem intentabant ⁊c. Et ideo In patiẽtia vestra possidebitis aĩas vestras Lu. 21. Dic hic de insidijs hereticoꝝ ⁊c.
¶ Septima fuit diligentia: qꝛ preter illud tempus qđ necessitati non erat necessario indulgendũ semper aut orabat aut studebat aut scribebat aut predicabat ⁊c. Propter hoc deus sibi fecit duas gratias. Primo gratiam miraculoꝝ. Dicant hic aliqua miracula. Secũdo dedit sibi ex diligentia sui laboris quõ insudauerat in vinea dñi sabaoth denariũ diurnũ p procuratorẽ suũ. s. christum Mat. 20. Dic eius mortem preciosam: in qua etiã nõ fuit ociosus sꝫ diligẽs. Nam septem ps̃. pniales scribi fecit.

Deo gratias. Amen.

¶ In decollatione sancti Joãnis baptiste. Sermo vnus.

Decollauit herodes Johãnem in carcere. Mat. 6. Pro introductione nota ꝙ ecclesia ter in anno facit festũ de beato Jo. bap. Primo de sua natiuitate ⁊c. Ratio quia fuit mirabilis: tum quia fuit eius conceptio prenunciata per angelum: tum quia fuit sanctificatus in vtero: tum quia fuit propheta ante ꝙ̃ natus. tum quia in natiuitate eius miraculũ contigit de loquela patris ⁊c. Ideo Lu. i. Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris sue ⁊ multi in natiuitate eius gaudebũt. Propter hoc de nullo alio sancto fit festum natiuitatis post christũ ⁊ virginem. Secũdum festũ fit de sua vita singulari que fuit miraculis in q̃tuor. Primo in etate tenera: quia iuit ad desertum in quo stetit. 25. annis. Secũdo in cibo ⁊ potu. Dic ⁊c. Tertio i vestitu. Quarto in predicatione: quia predicauit venisse ⁊ iudicem eum ostendit ⁊ etiam predicauit ad vtilitatem proximorũ: vt patet Luc. 3. Istam etiam perfectionẽ vite reuelauit angelus Zacharie di. Erit enim magnus corã domino: vinum ⁊ siceram non bibet ⁊c. Luc. i. De hoc facit festũ ecclesia in tertia ⁊ q̃rta dñica aduẽtus. Tertiũ festũ fit đ morte eius ⁊ de hoc dicit thema. Decollauit ⁊c.

De isto ergo martyrio p̄dicabo tria pūcta.

¶ Primum punctum erit de sua captione carcerali.

¶ Scđm de sua passione martyriali.

¶ Tertiū de sua sepelitione corporali.

¶ Primū punctū est de sua captione carcerali quā possumus dupliciter cōsiderare

Prio per cōparationem ad xp̄m: ⁊ tunc ista captio habuit altam conuenientiam.

Scđo per cōparationem ad herodem: ⁊ tunc habuit magnā iniqtatem ⁊ malitiam.

Primo ergo modo ⁊c̄. habuit magnam conuenientiā. Ratio q2 xp̄s dicitur sol i scriptura. Hoc patet rōe ⁊ auctoritate. Ratio quia sicut sol illuminat ⁊c̄. sic xp̄s illuminauit totum mundum. Jo. i. Erat lux vera ⁊c̄. Et Jo. io. Quādiu sum in mundo: lux sum mundi. Item calefacit ⁊ inflāmauit corda hoium in amore dei. Nec est qui se abscondit a calore eius. Item sicut sol obscuratur per interpositionem nubium nō in se sed respectu nostri: sic xp̄s in mētibus nostris obscurat̄ p diuitias ⁊ affectus terrenales ⁊c̄. ps. Supercecidit ignis ⁊ non viderūt solē. Item fecit fructificare hoies in bonis operibus. s. meritorie merendo paradisum. Ego sum vitis vera ⁊ vos palmites: qui manet in me ⁊ ego in eo. Hic fert fructum multū Jo. 15. Et ibidē. Ego elegi vos ⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructum afferatis ⁊c̄. Patet rō. Auctoritas. Mal. 3. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie ⁊c̄. Nota Timentibus nomen meum ⁊c̄. Ideo dicit̄ btē virgini. Felix nāq3 es ⁊c̄. q2 ex te ortus est sol iustitie ⁊c̄. Xp̄s ergo dicit̄ sol. Btūs Jo. bap. dicitur lucifer. Ratio ⁊ auctoritas. Rō quia sicut lucifer precedit solem: sic Jo. bap. xp̄m. Et sicut lucifer videtur maior aliīs stellis: sic ⁊c̄. Inter natos mulierū non surrexit maior Jo. bap. Mat. xi. Auctas. Nūqd pduces luciferū in tpe suo Job. 38. Sicut ergo oriente sole lucifer abscondit̄ q2 nō amplius videt̄ a nobis: sic congruū fuit vt xp̄o sole iustitie iam effundēte radios vite ⁊ doctrine sue lucifer se occultaret in secreto carceris ⁊ mortis. Patet cōuenientia: Auctas de hoc. Hic hystoriā que ponitur Jo. 3. De discipulis Joānis motis ex inuidia qui dixerunt Joanni. Raby. qui erat tecū trāsiordanem cui testimoniū phibuisti: ecce hic baptizat ⁊ oēs veniūt ad eū ⁊c̄. Rn̄dit ioānes In hoc gaudium meum impletum est. Illū oportet crescere me aūt minui Jo. 3. Nota Gaudiū: q2 gaudebat Jo. q2 de doctrina sua nō illuminabat per infusionē vt doctrina xp̄i. nec baptismus suus cōferebat remissionē pctōꝝ sicut baptismus xp̄i. Si autem volumus comparare ioānis captionem ad herodem: dico ꝙ fuit maxima malitia ⁊ iniustitia: q2 quid iniustius ꝙ̄ carcerare tam sctūm hoiem propter luxuriā ⁊c̄. Et pp̄ter importunitatē ⁊ iniquitatē herodiadis ⁊c̄. ad cuius instantiā fecit herodes eum capi cū pluries restitisset iportunitati ipsius ⁊c. De hoc habetur Mat. 14. Et Mat. 6. Hic hystoriam sicut habetur in legenda. Nota ꝙ duo peccata fuerunt causa captionis ⁊ mortis Jo. bap. s. luxuria ⁊ gula. Moralr̄ hic habemus tres doctrinas. Una tangit hoies. Scđa mulieres. Tertia ciuitatum rectores. Pro prima nota ꝙ herodes venit ad hoc malū pp̄ter oculos. respiciendo pulchritudinem filius herodiadis. Ideo cauete oculos ⁊c. Ideo Jere. loquens in psona iuuenis qui libenter respicit dicit. Oculus meus depredatus est aīam meā: in cunctis filiabus vrbis mee. Tre. 3. Nota depredatus ⁊c. quia oīa merita precedentia pdit ⁊c. Sed modo veniunt hoies ad ecclesiam vt videant mulieres ⁊c. Scđa doctrina tangit mulieres ꝙ nō permittant se videri nec truffare ⁊c. Fugite fornicationē ⁊ nolite locum dare diabolo. i. Cor. 6. Tertia doctrina tangit rectores ciuitatum ⁊c. ꝙ puniāt ⁊ corrigant peccata notoria. sicut Jo. bap. nō correxit peccatum herodis ꝙ̄diu fuit occultum: sed postꝙ̄ fuit notorium. 2. q. 7. Negligere. 83. di. Error. ⁊ facit ꝙ nota i. c. Quāto de sen. exco. ⁊c. sic fecit ap̄ls. i. Cor. 5. Omnino auditur inter vos fornicatio ⁊c. Nescitis quia modicum fermenti totam massam corrumpit. i. Cor. 5. ⁊c.

¶ Scđm punctum est de sua morte martyriali de qua dicit thema. Decollauit ⁊c. Nota practicam postꝙ̄ Joannes fuit captus illa iniqua mulier non quieuit dicere infra se. Iste fugiet de carcere: vel liberabitur a populo ⁊c. Ideo tractauit simul cum herode eum occidere ⁊c. Hic pratice quomodo tractauerunt cōuiuiū in natali herodis ⁊c.

Dic hystoriá. Et nota ꝙ ꝓpter iuramētū
nō debuit herodes Joánē occidere: vt no-
ta in. c. Cū iuramēto: de homicidio. Et. 22.
q. 4. c. 2. Et. c. Unusq́ſq; vbi vide vbi habe-
tur ꝙ duplici rōne istud iuramētū nō obli-
gabat herodē. Primo q₂ Ebrius iraue-
rat: ⁊ ideo nō obligabaẗ ꝓpter defectū cō
sensus 15. q. i. Sanc. Scḋo ꝓpter crudelita
tē q₂ iuramentū nō est vinculū iniq̄tatis.
22. q. i. Si aliq̄d. Et. q. 4. Inter cetera. Mo
raliter nota hic duo. Primo ꝙ Joánes ba
ptista est martyr. Et ideo cátat eccl'ia. Pre-
potens martyr heremiq; cultor ⁊c̄. Et ta-
men nō p fide moriẗ sed ꝓ iustitia ⁊c̄. Idē
si q̄s moriẗ q₂ reꝑhendit blasphemum. vel
aliq̄d peccatū mortale. esset martyr ⁊c̄. Dic
hic ꝓ vt expedit. Ideo xp̄s Bti q̄ ꝑsecutio-
nē patiunẗ ꝓpter iustitiá Mat. 5. nō dixit
ꝓpter fidē. Ideo si mulier ꝯdicēdo hoi nō
viro moriẗ. vel si nō ꝯsentiens marito i ali
quo inhonesto occidaẗ: martyra ē. Idem si
famulus dn̄o. vel vasallus regi ⁊c̄. Propter
hoc dicit Pe. Nemo vestrū patiaẗ quasi ho
micida. aut fur. aut maledicus. aut alienoꝝ
appetitor: si aūt vt xp̄ianus non erubescat
in isto noie. sed ⁊ q̄d patimini ꝓpter insti-
tiá bti. i. Pe. 3. ⁊. 4. c. Scḋo nota ꝯ ꝯuiuia
⁊ cōmessationes que fiunt hodie. Item cō
tra saltus ⁊ choreas ⁊c̄.

Tertiū pūctum est de sua sepultura cor
porali. Inuenio ꝙ btūs Jo. tres hodie ha-
buit sepulturas. Unā corporis. Scḋam ca-
pitis. Tertiā aīe. De prima dicit euágeliuꝫ
ꝙ discipuli ⁊c̄. Scḋam sepulturā fecit illa
mulier q₂ timēs ne Joánes resurgeret si cū
corpe sepultū fuisset. caput fodit in pariete
palacij. ⁊ ibi posuit caput ⁊ sepe videbat il
lud timens ne resurgeret. ⁊ insultabat capi-
ti: sed bn̄ huius iniq̄tatis sue dignā dedit
penā: q₂ cum semel teneret caput illud i ma
nibus ei insultando ⁊c̄. diuino nutu caput
ipsum in eius faciē insufflauit ⁊ illa proti-
nus expirauit. Cuius aīa cuꝫ diabolis ⁊c̄.
Filia vero eius cum sup glaciem tripudia-
ret. sub ea glacies resoluiẗ ⁊ illa in aq̄s ꝯti-
nuo ꝓfocaẗ. ⁊ modo tripudiat cū diabolis
in inferno. Herodes aūt i exiliū missus ab
imꝑatore: ibidē miserabiliter vitam finiuit.
Tertia sepultura aīe fuit i lymbo sanctoꝝ
patrū. Nota ꝙ quattuor sunt loca in infer
no ⁊c̄. Aīa ergo Joánis nō iuit ad celū ⁊c̄.
Dic quare sed ad lymbū. Jō Dauid. Quis
est hō qui viuet ⁊ nō videbit mortē: eruet
aīam suá de ma. inferi: quasi diceret null⁹.
Cogitate quō sc̄ti patres interrogauerunt
aīam Joánis quis erat. Rn̄dit. Ego sum
ille de quo scripsit Isa. Ego vox clamátis
in deserto: ⁊ nūciauit ꝙ messias erat natus
⁊ statiꝫ ad lymbū descēsurus ꝓ liberatiōe
coꝝ. Mat. xi. Tu es q̄ venturus es an aliū
expectamus: Nota Uenturus es. i. in lym
bū patrū ſm Greg. Cogitate quale gaudiū
habuerūt ⁊c̄. Moraliter: magna gr̄a est ho-
die q₂ statim aꝑitur ianua ꝑadisi hoi vere
penitenti. Ideo Penitētiá agite app. enim
reg. celoꝝ Mat. 4. Deo gratias. Amen.

In natiuitate gloriose virginis Ma-
rie. Sermo secundus.

Emoria mea
in generatione seculorum.
Eccl'i. 24. Istud verbū dr̄
in ꝑsona virginis. Memo-
ria mea. i. mee natiuitatis:
in generatione seculoꝝ. Pro declaratione
sciēdū ꝙ in summa sunt duo secula. Primū
est creaturarū spūalium ⁊ incorruptibiliū:
⁊ istud est celum Empyreum: de quo dicit
Strabus sup Gen̄. c. i. Celū empyreū mox
vt creature sanctis angelis repletū est. Se
cūdū est creaturaꝝ corporaliū ⁊ corruptibi
lium: ⁊ istud est terra que licet sit ꝑmanēs
tamen creature corporales in ea existentes
sunt corruptibiles Eccl'i. i. Generatio ꝑterit
⁊ generatio aduenit: terra aūt in eternum
stat. De istis duobus dr̄ Gen̄. i. In princi-
pio creauit deus celum ⁊ terraꝫ. Dico ergo
ꝙ creatio istoꝝ duoꝝ seculorum potest dici
generatio q̄uis ꝓprie sumendo termini dif
ferant: tn̄ assumuntur q̄nq; vnum pro reli-
quo. Ratio q₂ sicut creatio est principiū om
nium reꝝ: ita ⁊ generatio. Unde ph̄s diffi
niens generationem dicit. ꝙ generatio est
ꝓgressus de nō esse ad esse. Quia ergo ista
duo secula habuerūt principiū de nō esse
ad esse p creationē: ideo creatio potest dici
generatio. Et ꝯcor. moyses di. Iste sunt ge-
nerationes celi ⁊ terre q̄n create sunt: in
die quo creauit deus celum ⁊ terrā Gen̄. 2.

Dices tu ⁊ vbi habitabat deus ante crea/
tionem celi ⁊ terre: R° in camera eternita
tis ſue. Auctas. Dñs excelſus ⁊ ſublimis
habitans eternitatem Iſa. 57. Dicit ergo
virgo maria. Memoria mea in generatiõe
ſeculoꝝ. ſ. celi ⁊ terre: ſupple figurata fuit ⁊
demõſtrata. Pȝ thema. Ex quo ergo virgo
maria remittit nos ad generationẽ ſeculo/
rum: videamus quid dicit de hoc ſcriptu/
ra. Dicit enim. Sicut enĩ remittunt legiſte
ad legis ⁊ ad doctores: oportet ꝙ tunc ho
mo videat leges vel doc. illos ad quos fit
remiſſio ⁊c̃. Dicit ergo. In principio creauit
deus celum ⁊ terraȝ. Terra aũt erat inanis
⁊ vacua. Et tenebre erant ſup faciẽ abyſſi.
Et ſpũs dei ferebatur ſup aquas. Dixitq̄
deus. Fiat lux ⁊ facta eſt lux. Et vidit de⁹
lucem ꝙ eſſet bona ⁊ diuiſit lucem a tene/
bris: appellauitq̄ lucem diem. ⁊ tenebras
noctem. Factumq̄ eſt veſpere ⁊ mane dies
vnus Geñ. i. Hic ſunt. x. clauſule ꝯtinentes
totam feſtiuitateȝ hodiernam propter ꝙ di
cit virgo. Memoria mea ⁊c̃.

¶ Primo in principio creauit deus celũ ⁊
terram: parentũ matrimonialis ꝯiunctio.

¶ Scḋo terra aũt erat inanis ⁊ vacua: ma
tris infecundatio.

¶ Tertio ⁊ tenebre erant ſuper faciẽ abyſ/
ſi. cordialis contriſtatio.

¶ Quarto ⁊ ſpũs dei ferebat̃ ſup aquas:
angelica conſolatio.

¶ Quinta ⁊ dixit deus. fiat lux: corporalis
conceptio.

¶ Sexta ⁊ facta eſt lux: ſpũalis ſctificatio.

¶ Septima ⁊ vidit deus lu. ꝙ e. bona: ex
vtero progreſſio.

¶ Octaua ⁊ diuiſit lu. a tenebris: in tem/
plo preſentatio.

¶ Nona appellauitq̄ lucẽ diem ⁊ te. noc.
virginitatis intentio.

¶ Decima ⁊ fac. eſt veſp. ⁊ mane dies vn⁹
coniugalis deſponſatio.

¶ Prima clauſula In principio creauit
deus celũ ⁊ terrã. Nota ꝙ nõ prius celũ ⁊
poſtea terrã: ſed ſimul fuerunt creata. Au/
ctas Qui viuit in eternũ creauit oĩa ſimul
Eccl'i. 17. Iſta ſimultas creationis celi ⁊ ter
re figurabat ſimultatẽ matrimonialẽ Joa/
chim ⁊ Anne. Celuȝ ſignificat Joachim cu
ius vita fuit celeſtis. Et poterat dicere. No
ſtra ꝯuerſatio in celis eſt Phil'. 3. Terra ve
ro Annam ꝓpter fecunditatẽ. De qua An
na poteſt dici ⁊ exponi illud Dñs dabit be
nignitatẽ ⁊ terra noſtra dabit fructũ ſuuȝ.
Dices tu. Cõtra qꝛ nõ videtur ꝯueniens ꝙ
celum ſignificet Joachim ⁊ terra Annã. cũ
Anna fuerit ſanctior eo. Ideo de Anna
facit feſtum eccleſia ⁊ nõ de Joachim: vt ꝓ
batur. s̃. in ſer. btẽ Anne in prin. R° mulier
q̄tũcq̄ ſancta debet eſſe ſub viro ⁊ ab eo re
gi. Geñ. 3. Sub viri ptãte eris: ⁊ ipſe domi/
nabit̃ tui. Et Heſter. i. Cũcte vxores tam
maioꝝ q̄ minoꝝ deferant maritis ſuis ho/
norẽ Heſter. i. qꝛ q̄uis fuerit facta equalis
viro in cuius ſignum formata eſt nõ de ca/
pite neq̄ de pede ſed de coſta: tñ qꝛ male
vſa eſt parilitate: ideo meruit eã ꝑdere: qꝛ
priuilegiũ meretur amittere qui ꝯceſſa ſibi
abutit̃ ptãte. xi. q. 3. Priuilegiũ. Et ideo in
penã culpe ſue fuit ſibi dictũ ſub viri po/
teſtate eris: ⁊ ipſe dominabitur tui Geñ. 3.
Moraliter ergo nota ꝙ vxores debent eſſe
ſubdite viris ſuis tam de lege naturali q̄
diuinali q̄ imperiali: vt. s̃. q̄ etiaȝ aplicali.
Ephe. 5. Mulieres viris ſuis ſubdite ſint ſi/
cut dño: qꝛ vir caput eſt mulieris: ſicut xp̃s
eſt caput eccleſie. Et ſicut eccleſia ſubiecta ẽ
xp̃o: ita ⁊ mulieres viris ſuis in oĩbus: ſup/
ple licitis ⁊ honeſtis. Nota ꝯtra mulieres
qui volunt eſſe ſupra viros in domo ⁊c̃.

¶ Scḋa clauſula eſt cum di. Terra autem
erat inanis ⁊ vacua: hic notat̃ ſterilitas be
ate Anne que erat infecunda ꝓpter nimiã
frigiditatem. Vñ dicit Hieron⁹ ꝙ. 20. an/
nis ſteterunt ſine liberis: ⁊ concor. Jere. 4.
Aſpexi terram ⁊ ecce vacua erat. Sȝ q̄tuoꝛ
medicinas tenuerunt vt deus daret eis ꝓ/
lem. ſ. elemoſynarum largitio. Scḋo oratio.
Tertio pegrinatio a nazareth vſq̄ ieruſa/
lem ⁊ forte diſcalciati. Quarto oblationes
ad tẽplum. Quinto vota ⁊ ꝓmiſſiones ⁊c̃.
Vide ſupra. in ſermo. beate anne parte pri
ma. Moraliter: ſi vultis prolem recurratis
ad deum: non aũt ad magos ⁊ ariolos ⁊c̃.
Anima que declinauerit ad magos ⁊ ario/
los ⁊ fornicata fuerit cum eis ponam faciẽ
meam ꝯtra eam ⁊ interficiam illam de me/
dio populi ſui Leui. 20.

¶ Tertia clauſula. Et tenebre erant ſuper
faciem abyſſi. in principio ante creationeȝ

lucis Abyssis dicitur profunditas in qua
nō videt claritas solis neq3 lune. Ita cor/
da hominū dicuntur abyssi q2 nō possunt
sciri nec videri nisi a deo. Cor hominis in/
scrutabile & quis cognoscet illud: Ego dñs
scrutans corda Jere.17. Per abyssum ergo
signant corda Joachim & Anne super que
erant tenebre ꝑpter tristitiā quā habebāt
de defectu prolis &c. & ꝑpter ꝯfusionē quā
recepit Joachim a sacerdote &c. Uide su/
pra in sermo. scē Anne pte.2. Moraliter: hic
instruunt viri ad habendū patientiā in in
iurijs sibi factis sicut Joachim &c. Nō vos
defendentes .i. vindicātes charissimi s3 date
locū ire. Scriptū est enim. Mihi vindictam
& ego retribuam dicit dñs Ro.12. Item in
struunt mulieres ꝯsolari viros suos tristes:
sicut fecit anna Joachim q2 mulier data ē
in adiutoriū viri Gen.2. Nō est bonū esse
hominē solum faciamus ei adiutoriū simi/
le sibi. licet alique mulieres rabiose faciant
ꝯtrariū: q2 addunt afflictionē afflicto &c.
Unū dicunt legiste ꝙ vxor est socia viri diui
ne & humane domus. C. de crimie expilate
heredi. l. Aduersus.

¶ Quarta clausula. Et spūs dei ferebat
sup aquas. Spūs dei .i. āgelus. ps. Qui fa
cis angelos tuos spūs. Ferebat sup aquas
lachrymarꝫ Joachim & anne que flebant
ꝑpter sterilitatem &c. ꝑpter qd angelus cō
solatus est eos promittendo ꝓlem &c. Dic
hystoriam. Moraliter plus placuit deo pa/
tientia Joachim ꝙ elemosyne & orōnes &c.
q2 ꝑpter patientiā optinuit prolem. Sic &
vos &c. Sed etsi quid patimini propter iu/
stitiam beati .i. Pe.3.

¶ Quinta clausula. Dixitq3 deus. Fiat lux.
Ecce ꝯceptio ꝟginis marie q̄ dī lux q2 sine
tenebra peti facta est. Modo aūt multe te/
nebre sunt in ꝯceptione filioꝝ ꝑpter intētio
nem carnalē & corruptā parētum. ꝑpī hoc
dic Greg.33.q.4. Uir cū papa ꝙ voluptas
ipsa .s. que in actu matrimoniali est sine cul
pa [illegible] nō potest itellige qñ causa volupta
tis [illegible] incōtinentie exercetur sicut vt pluri
mum ꝯtingit. Sed ꝯceptio virginis fuit vt
lux. De ista luce .2. Re.23. Sicut lux aurore
oriente sole mane absq3 nubib9 rutilat. Dic
hystoriam quō concepit & peperit & abla/
ctauit eam triennio: cōtrā mulieres que nō
ablactant filios &c. Uide supra in sermo.
beate anne parte.3. Moraliter: coniuges in
struuntur hic in filijs procreandis ad ha/
bendam rectam intentionem &c. al' diabo/
lus potestatem recipit &c. Auctoritas. Ostē
dam tibi qui sunt qb9 potest preualere de/
moniū: in eos qui coniugia ita suscipiūt vt
deum a se & a sua mente excludant & sue
libidini ita vacent sicut equus & mulus in
quibus nō est intellectus Tob.6.

¶ Sexta clausula. Et facta ē lux. Ecce scti/
ficatio virginis marie. Unū facta ē lux .i. scti
ficata: Nota Facta: aū ergo ꝙ esset sctifica
ta nō erat lux: q2 in petō originali cōcepta
erat. Nota de sctificatione eius aliquid ꝑ/
ut habetur supra. Et de ista sctificatiōe fit
festum in festo ꝯceptionis btē ꝟginis: q2 ne
scit qñ fuerit sctificata: sed bene scit qñ fuit
cōcepta: ideo &c. Et statim sanctificata virgi
ne fuit factū festum in celo. ps. Lux .i. ꝟgo
maria: orta est iusto .i. xpō. Et rectis corde le
ticia .i. ang'lis qui sunt recti: quia non pos/
sunt inclinari ad peccatū nec in ꝓsperis nec
in aduersis &c. Nec ante per affectiones.
Nec retro ꝑ rancores & dolores &c. Si enī
gaudium est angelis dei super vno pec. pe/
nitē. agēte sicut dicitur: ꝙto magis fuit gau
dium quādo virgo maria fuit concepta &
sanctificata: Uide supra &c.

¶ Septima clausula. Et vidit deus lucem
ꝙ esset bona. Ecce natiuitas virginis Ma
rie. vidit .i. videre fecit ꝙ esset bona ange/
lis: q2 per eam reparantur coꝝ cathedre.
bona hominibus q2 per eam fuerunt redē/
pti. bona peccatoribus quia per eam con/
sequuntur veniam. bona iustis quia per eā
consequuntur perseuerantiam in bonis &c.
& gloriam. bona sanctis patribus q2 per eā
adepti sunt liberationem. bona animabus
purgatorij q2 per eam acquirunt suffragia.
bona nauigātibus &c. Dicatur hic quomo/
do festum natiuitatis virginis venit in co
gnitionem hominum per illum sanctum ho
minem &c. De hac natiuitate potest expo
ni illud Hester .8. Noua lux oriri visa
est &c. gaudium honor & tripudium apud
omnes populos vrbes atq3 omnes pro/
uincias &c.

¶ Octaua clausula. Et diuisit lucem a tenebris. Ecce hic in templo pñtatio per quam separata est virgo a tenebris .i. a conuersatione gentium mundanoꝝ ⁊c. Dicat qũo ascēdit .15. gradus ⁊ quid significabat. Uide supra ser. proximo parte .3. Moraliter nota qũo fuerant parentes virginis diligentes ad implendum votum suum qꝺ fecerant. Uide supra ser. proximo pte .3. ⁊c.

¶ Nona clausula. Appellauitqꝫ lucem diez ⁊ tene. noctem. Pro declaratione nota ꝙ alie puelle que erant in templo simul cum virgine. habebant cor ad mundana: vnde quando fuerunt nubiles statim fuerũt ꝓmpte ad matrimonium contrahenduz: vnde quando sacerdos iuxta morem dixit ꝙ omnes puelle que erant .14. annorum irent ad domos parentum ad contrahendum matrimoniũ ⁊c. omnes gauise sunt dicendo. Deo gratias. Modo ero dña domus ⁊c. sola virgo Maria fecerat votum virginitatis. Unde dixit angelo. Quo modo fiet istud: qm̃ virum non cognosco Luc. i. Ecce quare ille dicuntur tenebre sed virgo dicitur lux. Dicatur hic aliquid de virginitate prout videtur: quia virginitas respectu matrimonij dicitur lux: quia matrimonium dicitur tenebra non quidem respectu culpe in se q̃uis vt plurimum non sine culpa contrahatur ⁊ consumetur sicut dicit Grego. 33. q. 4. Uir cũ propria: sed respectu pene q: multis penis afficiuntur qui sunt in matrimonio presertiz circa susceptionem ⁊ educationem prolis. Et ideo dicit Apostolus. Et si nupserit virgo non peccauit. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi .i. Cor. 7. Multe etiam discordie quandoqꝫ contingunt inter virum ⁊ vxorem ⁊c.

¶ Decima clausula. Et factum est vespere ⁊ mane dies vnus. Ecce hic virginis despõsatio. Uespere .n. dicitur finis diei ⁊ significat Joseph q erat senex. Mane virgo Maria que erat iuuencula .14. annoꝝ: ⁊ facti sunt dies vnus in desponsatione: quia matrimonium est cõiunctio maris ⁊ femine indiuiduam vite consuetudinem retinens. Dicatur hic desponsatio eius ⁊ de virga Joseph q̃ sola inter ceteras floruit ⁊c. Dic hystoriam totam ⁊c. Ecce quomodo factũ est vespere ⁊ mane dies vnus. Dauid. Melior est dies vna .s. istius matrimonij in atrijs tuis super millia. Et fuit completa prophetia Isa. xi. Egredietur virga .s. illa Joseph ꝺ radice iesse: quia Joseph de genere iesse pris Dauid: ⁊ flos de radice eius ascendet ⁊c.

Deo Gratias. Amen.

¶ Item sermo de septem gaudijs ⁊ septem doloribus virginis Marie.

EGo mater pulchre dilectiõis ⁊ timoris. Eccli 24. Pro declaratione nota ꝙ gaudia ⁊ leticie huiꝰ mundi semper sunt multis tristicijs ⁊ doloribus admixta: ⁊ hoc manifeste ostenditur per tria media.

¶ Primo per experientiam sensualem.

¶ Scđo per euidentiam naturalem.

¶ Tertio per prouidentiã diuinalem.

¶ Primo hoc docet experientia sensualis. Uidemus ꝙ in conuiuijs ⁊ vnus dolet stomachum aut caput per cantuz: alius tibijs propter tripudia ⁊c. quandoqꝫ etiaz peiora contingunt .s. rixe. dissentiones. inuidie ⁊c. Ideo dicit scriptura. Risus dolore miscebitur: ⁊ extrēa gaudij luctus occupat Prou. 14. Scđo euidentia naturalis. Nam regula est philosophie ꝙ medium participat de natura extremorum: sicut patet in elementis ⁊c. Sic ⁊ nos sumus medij inter paradisum ⁊ infernum. In paradiso est semp gaudium sine merore. Auctoritas. Leticia sempiterna super capita eorum: gaudium ⁊ leticiam obtinebunt. ⁊ fuget dolor ⁊ gemitus Isa. 35. Gaudium est intus: leticiã quãdo exterius prodit. Item Apoc. 21. Absterget deus oẽm lachrymam ab oculis eorum ⁊ iam non erit amplius neqꝫ luctus neqꝫ clamor: sed nec vllus dolor qm̃ priora transierunt. In inferno vero est semper dolor sine gaudio ⁊ spe gaudij. Unde dicit scriptura in persona damnatorum plangentium. Defecit gaudium cordis nostri: ve[..]s est in luctum chorus noster. cecidit corona capitis nostri. ve nobis q: peccauimus. Tre. 5. Ideo leticie veniũt nobis e celo: tristitie de inferno quia sumus propinquiores inferno q̃ celo: q: infernus est in centro terre. Ideo

plus abundant in nobis tristicie quasi fu/
mus de clibano q̄ leticie. Ideo Boe⁹ Ois
dulcedo felicitatis humane multis amari/
tudinibus respersa est. Unde de oibus do
lent in inferno. Primo de eoꝝ dānatiōe.
Scdo de alioꝝ dānatione. q2 per hoc au
getur eoꝝ pena accidentalis: ꝓpter ꝙ diues
epulo postulabat ne fratres sui venirent in
locum illum tormentoꝝ. Luc. 16. Da similitu
dinem de febricitante in lecto: qn alius secū
ponitur in eodem lecto. Tertio dolent de
bonoꝝ saluatione. Quarto dolent de pec
catis que cōmiserūt ꝓpter penas quas pa/
tiuntur. Quinto dolent de bonis que fece
runt que ꝑdiderunt. Sexto dolent de eē
suo: q2 vellēt nō eē potius q̄ eē dānati ⁊c̄.
Tertio hoc ostenditur per prouiden/
tiam diuinalē: ne si abundaremus solum in
leticijs supbiremus: sicut Salomō ⁊c̄. iuxta
illud. In labore hoium non sunt: ⁊ cum ho.
nō flagellabuntur. Ideo tenuit eos supbia
opti sunt iniquitate ⁊ impietate sua. Nota
Non flagellabunt. Glo. sed cum diabolis in
inferno cruciabunt. Item si solum tristicias
pateremur: laberemur in desperationē. Pa
tet ergo cōclusio ⁊c̄. Ideo cōsuluit nobis sa
piens. In die bonoꝝ non imemor sis malo
rum: ⁊ in die maloꝝ non imemor sis bonoꝝ
Eccli. xi. In tm̄ aūt diuina prouidentia ser/
uauit morem istum: vt etiam virgo Maria
nō fuerit exempta. Ideo dicit ipsa in thema
te. Ego mater pulchre dilectionis. i. q̄tum
ad gaudia: ⁊ timoris q̄tū ad tristitias. No
ta pulchre dilec. q2 leticie ⁊ delectatiōes vir
ginis fuerūt pulchre ⁊ honeste ⁊ sancte: nō
sicut hodie ⁊c̄. Nota ergo ꝙ septez fuerunt
gaudia principalia virgis Marie: ⁊ in quo
libet posuit sibi deus salsam tristicie ⁊c̄.
Primū ergo gaudiū virginis fuit in die
incarnationis xp̄i quando fuit facta mater
dei. Hic pratice sicut habetur supra in s̄mo
ne annunciationis d̄nice pte. i. ⁊c̄. Tunc er/
go virgo Maria habuit tantā leticiam ꝙ
non posset intellectus capere: intantum ꝙ
incepit cantare illam dulcem cantilenam.
Magnificat aīa mea dn̄m. Propterea di/
xit. Exultauit spūs meus in deo ⁊c̄. Exulta
uit. i. extra saltauit. Hoc fecit quando salu/
tauit Helisabeth ⁊c̄. Ubi sunt. lo. versus
siue stancie: q2 sciebat se portaturam filium
dei in vtero. x. mensibus nouem videlicet cō
pletis: ⁊ de decimo septem vel octo diebus.
Patet gaudium. Sed ecce tristicia q2 cuz
esset grauida Anna mater sua ex vna pte ⁊
Joseph vir eius ex altera dolebant ⁊ fle/
bant nescientes vnde concepisset: ⁊ virgo
nō audebat reuelare secretum dei: ⁊ ideo tri
stabatur ⁊ orabat ⁊c̄. Dicit de hoc Mat. i.
Cum esset desponsata Maria mater Jesu
Joseph anteq̄ conuenirent inuenta est in
vtero habens de spū sancto. Joseph autez
vir eius cum esset iustus ⁊ nollet eam tradu
cere voluit occulte dimittere eam: propter su
spitionez adulterij s̄m Aug. 2. q. i. Si pecca
uerit. Alij vero doc. dicunt ꝙ propter reue/
rentiam tante virginis. Moraliter sic coniu
ges gaudium qđ habent in die nuptiaruz
debent temperare cum timore timendo. s. ne
filius in pueritia moriatur. vel si viuat sit
vnus ribaldus ⁊c̄. sed hodie sunt multe dis
solutiones. Nota contra errorem illorum q
dicunt illi qui portat puerum vel puellā ad
baptizandum: ꝙ non voluat se ⁊c̄. Hic vt
expedit. Ideo dicit scriptura de sancto To/
bia ⁊ vxore. Accesserunt ad conuiuium
sed cum timore domini. nuptiarum conui/
uium exercebant. Tob. 9.
Scdm gaudiuz de principalibus fuit in
natiuitate christi in qua habuit maximum
gaudium propter multa. Primo modo
q2 hora partus sensit maximas consolatio/
nes ⁊ dulcedines spūales. Scdo quia pe
perit sine dolore sicut sine corruptione cōce
perat. Nesciens mater virgo virum: peperit
sine dolore sal. seculorum. Tertio q2 vidit
noctem illuminari. ps. Et nox sicut dies il/
luminabitur: ⁊ sicut tenebre eius ita ⁊ lumē
eius. Quarto q2 audiuit angelos cantā/
tes Gloria in excelsis deo ⁊c̄. Quinto ꝓ
pterea quia vidit filium adorari a bestijs in
presepio ⁊ a pastoribus ⁊c̄. Sexto quia
impetrauit lac diuinitus. Septimo quia
venerunt pastores adorantes ⁊c̄. Octa/
uo quia corpus christi refulsit sicut sol. O
qualis ⁊ q̄tum gaudium. De ista leticia ꝓ
phetauerat Isa. di. Letabitur deserta ⁊ in
via: exultabit solitudo ⁊ florebit quasi liliuz
germinans germinabit ⁊ exultabit letabū/
da ⁊ laudans Isa. 35. Uirgo maria dicitur
deserta propter asperitatem vite. Et inuia

quia virgo: solitudo quia semper volebat
esse solitaria. Patet gaudium. Sed ecce tri
sticia: q̃ in octaua die circuncisus est puer
in qua virgo tristabatur dupliciter. Tũ pro
pter penam christi propter effusionem san/
guinis qui tũc fiebat. Tum q2 illa circunci
sio figurabat passionem christi futurã quã
ipsa sciebat ⁊ recordans flebat ⁊ tristabat.
Et poterat dicere. Sponsus sanguinum tu
mihi es. Exo. 4. Moraliter quando vobis
nascitur filius ⁊ letamini misceatis sal timo
ris dicendo Quid scio ego si erit iste suspen
sus ⁊c. vel damnãdus in inferno: Ideo do
ceatis eos dum tenelli sunt ⁊c. quia postq̃
indurantur non possunt flecti ⁊c. Dic cõtra
parentes qui curant pascere filios cibo cor
porali non spirituali ⁊c. Ideo dicit scriptu
ra. Ne iocunderis in filijs impijs si multi
plicentur: ⁊ non oblecteris super ipsos si nõ
est timor dei cum illis. Et sequitur. Melior
est vnus timens deũ q̃ mille filij impij. Et
vtile est mori sine filijs q̃ relinquere filios
impios. Eccli. ⁊c.

Tertium gaudium fuit in die epiphanie
quando venerunt tres reges ab oriẽte ⁊c.
Dic pratice ⁊c. prout habetur in festo epi
phanie. De isto gaudio pphetauerat Isa.
loquens virgini ⁊ dicens. Tunc videbis ⁊
afflues ⁊ admirabit ⁊ dilatabitur cor tuũ
quando conuersa fuerit ad te multitudo
maris. i. infidelitatis fortitudo gẽtiũ venerit
tibi ⁊c. Isa. 60. Sed ecce statim sequitur sal
sa doloris ⁊ tristicie: quia herodes q̃rebat
occidere puerum ⁊c. Tunc angelus appa
ruit in somnis Joseph ⁊c. Dic pratice hysto
riam. Tunc virgo habuit magnam tristi/
ciam. Primo ex timore filij. Scdo ex
fuga quia de nocte. Tertio quia ad egy
ptum que erat terra infidelium ⁊c. Uide su
pra. Et ibi stetit septem annis exul. ⁊c. Mo
raliter leticia virginis venit per reges. Et sic
etiam tristicia venit sibi per regem. s. hero
dem. Sic si aliquis letatur de amicitia ali
cuius regis vel dñi miscuerit salsam timo
ris ne ab ipso occidatur vel expellatur quia
cõmuniter talibus sic accidit: vt patet d̃ ma
gno Siniscalco neapoli ⁊c. Dic si placet.
Da exemplum de equitante in leone: quia
licet ipse ab alijs timeretur tamen debet ip
se etiam timere ne leo eum interficiat. Et
ideo debet timere maxime talis homo offẽ
dere deum: quia cor regis in manu domini
⁊ quocunq̃ voluerit inclinabit illud Prou.
21. Ideo Dauid. Nolite confidere in princi
pibus: in filijs in qui. non est salus ⁊c.

Quartum gaudium fuit de gloriosa filij
resurrectione qui prius sibi apparuit vt di
cit Ambrosius in libro de virginibus. No
ta practicam resurrectionis prout habetur
in die pasce. Et quomodo premissus est a
Christo Gabriel qui in nocte resurrectiõis
salutauit virginem. Et salutatio ista fuit re
uelata Gregorio. s. Regina celi letare all'a.
quia quem meruisti portare all'a. resurrexit
sicut dixit all'a. Gregorius vero addidit.
Ora pro nobis deum all'a. Cogitate qua
le gaudium habuit virgo videns christum
resurrexisse ⁊c. Poterat dicere. Gaudens
gaudebo in domio ⁊ exultabit anima mea
in deo meo: quia induit me ⁊c. Isa. 61. Sed
ecce salsa tristicie quam habuit virgo ex in
credulitate ⁊ duritia apostolorum ⁊c. Ideo
Mar. vltimo. Recumbentibus. xi. discipulis
apparuit illis Jesus: ⁊ exprobrauit incredu
litatem illorum ⁊ duritiã cordis: quia hijs
qui viderant. s. virgini Marie ⁊ Magdale
ne: eum resurrexisse a mor. non crediderant.
Moraliter sic quilibet qui est letus de se pu
tans se bene esse cum deo. tamen tristetur
de perditione proximi ⁊ oret pro eo ⁊ mo/
neat eum ⁊c. Uerbi gratia. Si vir sit ma
lus ⁊ vxor bona vel econuerso. Saluabitur
enim vir infidelis per mulierem fidelem ⁊c.
i. Cor. 7. Dic vt expedit ⁊c.

Quintum gaudium fuit in die ascensio
nis christi ⁊c. Dic practicam ⁊c. Unde di
cit Lucas de virgine ⁊ apostolis q̃ postq̃
christus recessit ab eis ⁊ ferebatur in celum
ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem
cum gaudio magno Luc. vltimo. Sed sta
tim sequitur dolor ⁊ tristicia: quia post chri
sti ascensionem virgo Maria vixit. 12. an
nis vel s̃m aliquos. 24. Et visitabat loca
vbi christus natus fuerat. presentatus. vbi
ieiunauerat. vbi passus ⁊c. Et cogitans q̃
de cetero ipsum non videret ipsum in hac vi
ta: valde tristabatur propter intentissimum
amorem quem gerebat in eum ⁊c. quia

Spes que differt affligit animam. Moraliter sic etiam debemus et nos desiderare paradisum etc. Heu me quia incolatus meus prolongatus est. Sic etiã faciebat Paulus di. Cupio dissolui et esse cum christo etc.

¶ Sextum gaudium fuit in die penthecostes: quando virgo cum Apostolis recepit spiritum sanctum. Dic practicam etc. Cogitate gaudium quia sancti homines recipiẽtes vnam guttam spiritus sancti tanto gaudio replentur: quod inebriati seipsos capere nõ possunt: sicut patet in Petro quando vidit christum transfiguratum Mat. 18. Quantum ergo gaudium fuit virginis quando illa die plenitudine spiritus sancti repleta fuit. ps: Flumis impetus letificat ciuitatem dei. i. virginem Mariam. Sed statim sequitur salsa tristicie: quia post missionem spiritus sancti apostoli ceperunt predicare et statim persecutionem passi sunt: vt patet Act. 4. Et venit nuncius ad virginem quod Petrus et Jo. erant capti ab herode qui volebat eos occidere. Alius venit di. quod omnes Apostoli erant capti. Alius nunciauit quod Stephanus qui erat prior seu prepositus mulierum fuit lapidatus. Item alius quod beatus Jacobus nepos beate virginis erat interfectus: ecce tristicia. Ideo Christus. Amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaudebit vos autem contristabimini etc. Joan. 16. Moraliter sicut virgo et Apostoli post receptionem spiritus sancti persecutionem passi sunt: sic hodie illi qui recipiunt spiritum sanctum per penitentiam etc. Mundani homines nõ patiuntur persecutionem nec detractionem. Quoniaz laudatur peccator in desideriis anime sue et iniquus benedicitur. ps. 9. Sed boni homines sic. Verbi gratia. Si religiosus qui male viuebat conuertitur etc. vel aliquis ad penitentiam. vel aliquis ingreditur religionem: statim dicunt O ecce hypocrita. gabadeo etc. Ideo Apostolus. Omnes qui pie viuere volunt in Christo Jesu persecutionem patiuntur. s. linguarum vel tentationum vel infirmitatum. 2. Thi. 3.

¶ Septimum gaudium fuit in sua benedicta assumptione: non quando anima fuit assumpta in celum: quia tunc recepit gaudium impermixtum tristicia alterius mundi non istius: sed quando christus misit sibi angelum Gabrielem dicentem sibi quod post triduum assumenda erat etc. multum gausa est virgo etc. De isto gaudio promisso dixit virgo filio suo. Factum est mihi verbum tuum in gaudium et in leticiam cordis mei Jere. 15. Sed ecce dolor et tristicia ex compassione Apostolorum et virginum et fidelium christianorum: quos dimittebat in tantis tribulationibus. inter iudeos et paganos. qui etiaz flebant de morte virginis etc. Et virgo flebat cum eis et poterat dicere virgo. Flebam condam super eo qui afflictus erat et compatiebatur anima mea pauperi Job. 30. Moraliter instruimur hic vt habeamus compassionem cum proximis. Justus de peccatore. sanus de infirmo. diues de paupere. iuuenis de sene etc. cogitando quod sic posset ipse esse etc. et sic faciendo tenebimus consiliũ scripture di. Omnes vnanimes in oratione estote: compatientes fraternitatis amatores etc. i. Pet. 3.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo exaltationis sancte crucis. Sermo vnus.

FActus est pro nobis obe. vsque ad mortem mor. autem crucis Phil. 2. Bis in anno sancta mater ecclesia facit festum de cruce Primo in mense Mai de inuentione: et hodie de exaltatione. Ratio quia postquam crux fuit inuenta ab Helena venit in posse infidelium qui despectiue tenebant eam: sed Eraclius imperator christianissimus extraxit eam de manu infidelium etc. Pro declaratiõe nota quod licet christus habuerit alios modos moriendi et saluandi seu redimendi humanum genus. tamen elegit ipsum redimere per mortem crucis. Ratio quia satisfactio pene debet correspondere culpe quantum ad quantitatem et qualitatem. De quantitate habetur Deut. 25. Juxta mensuram delicti erit et plagarum modus.

Ideo de vno peccato mortali dʒ fieri satis
factio septēnis. 22. q. i. Predicandum: q2 se
ptē dona spūs scti violauit peccans ⁊c. Si
aūt nō fiet hic satisfactio ſm quantitateʒ:
fiet in purgatorio vel in inferno: iuxta illō
Apoc. 18. Quātū glorificauit se ⁊ in delitijs
fuit: tantū date illi tormētum ⁊ luctū. Ra
tionē huius assignat Jo. an. in Cle. vna: de
summa trinitate ⁊ fide ca. sup verbo Cruci:
vbi sic dicit. Inter alias fuit quadruplex
cā quare xp̄s mortē crucis elegit. Primo
vt in illa pendens in aere se inter deum ⁊
hoiem mediatorē ostenderet. ⁊ sic nota. i.
Tim. 2. Et. x. di. Qm̄. Scd̄o vt dāna q̄ ob
uenerant per lignū primis parentibus ve
titū: per lignū crucis restauraret. Tertio vt
diabolū qui per lignū vincebat superaret
p lignū: ⁊ hec duo Greg. exprimit in prefa
tione de cruce. Qui salutē humani gen. ⁊c.
De quo de ɔse. di. i. Inuenimus. Et infra.
de reliqui. ⁊ ve. sanc. Si dn̄m. Item ecclesia
in hymno. Hoc opus nostre salutis ordo
depoposcerat ⁊c. Quarto vt euidenter ostē
deret p quibus restaurandis patiebat̄. s.
p superis angelorū ruinis replendis. pro
iustis de lymbo educendis. pro amicis colli
gendis ⁊ adiuuandis. pro inimicis reconci
liandis. Primū designat̄ p brachium su
perius. Scd̄m p inferius. Tertiū p dextrū.
Quartū p sinistrū. Fert̄ etiā crux quattuor
lignorū genera habuisse. s. cedrum in stipite.
palmam in palo p longū. cypressum in li
gno ex transuerso. oliuam in tabula super
crucem loco quarti brachij. Et datur v̄sus.
Ligna crucis cedrus. palma. cyp̄ssus oliua.
Et quō ppᵉietates lignorū bene ɔueniant
instant theologi qd̄ omitto Joā. an. Item
debet correspondere in qualitate. Verbi
gratia: si corde peccauit quis: corde doleat
p ɔtritionem. Si ore p orationem ⁊ ɔfessio
nem. Si oculis p lachrymationē. Si opere
sanguinē effundendo effundat sanguineʒ
suum p disciplinas. Ideo Gen̄. 9. Quicūq3
effuderit humanū sanguinē: effundet̄ san
guis illius. Si corpore p carnalitatē ⁊ dele
ctationes affligat carnē p cilitia ⁊ ieiunia.
Ideo dicit scriptura. Per que quis pecca
uit: p hec ⁊ torquetur Sap. xi. Et xp̄s Lu.
3. Facite fructus dignos penitētie. Fructᵘ
digni pnie, sunt qn̄ satisfactio correspōdet

offense. Modo ad ppositū: culpa ppᵗ quā
genus humanū pditionem incurrit: fuit fur
tum fructus arboris sciētie boni ⁊ mali: vt
pʒ Gen̄. 3. Ideo voluit deus vt ille fructus
restitueretur: q2 peccatū nō dimittitur nisi
restituat̄ ablatum: vt in regula Peccatū
lib. 6. Et in decretis. 14. q. 6. Si res Quia au
tē nullus homo purus potuit restituere ⁊c.
Ideo xp̄s filius dei restituere voluit. Tum
aūt restituit fructū arbori: qn̄ ipse xp̄s q
est de quo dicit̄ virgini benedictus fructus
ventris tui: pependit in arbore crucis. Di
cunt hystorie grecorū q lignū crucis fuit de
illa arbore de qua Adam recepit fructuʒ.
Ideo qn̄ xp̄s fuit in cruce. fructus tunc fuit
arbori restitutus. Alius. i. Adam fecit fruc
tum ⁊ xp̄s soluit penā. Ideo Dauid in pso
na xp̄i dicit. Confortati sunt qui persecuti
sunt inimici mei iniuste: que nō rapui ⁊c.
Nota q hic tangunt̄ duo. s. Primo inten
tio mala iudeorū qui nō intendebāt satis
factionē sed xp̄i psecutionē. Ideo dicit. Cō
fortati sunt ⁊c. Scd̄o intentionē xp̄i ad sa
tisfaciendū dum dicit: que nō rapui ⁊c. Pʒ
ergo ɔclusio ⁊c. Hoc tangit ecclesia in p̄fa
tione de cruce di. Qui salutem humani ge
neris in ligno cru. ɔstituisti: vt vnde mors
oriebat̄. inde vitare surgeret. Et qui p lignū
vincebat p lignū quoq3 vinceret̄ p christū
dn̄m nostrū. Patet ergo quare mortē cru
cis elegit xp̄s. Ideo dicit thema. Factus ē
obediens ⁊c. Patet thema. Nota q qnq3
vicibus fuit xp̄s in periculo moriendi ⁊c.
nullā mortē voluit acceptare nisi mortem
crucis. Ideo dicit thema his mortē ⁊c. Vi
de istum sermonē supra de inētione crucis
pte prima. preter id qd̄ ponit̄ in pte. 5.

¶ Quinto fuit in periculo moriendi cruci
ficatus: ⁊ istam mortē elegit. Ratio autem
quare istā mortē crucis xp̄s elegit duplex.
Vna est lr̄alis ⁊ hec fuit dicta supra in in
troductione sermonis. Alia ratio est mora
lis. Nam alie mortes quas xp̄s fugit signi
ficant malas mortes quas debemus fuge
re: sed ista mors crucis significat bonā mor
tem quā debemus amplecti si volumus vi
tam eternam ɔsequi: que mors est peniten
tia. Penitentiā agite appro. enim reg. celo
rum Mat. 4. Dolor enim inextimabilis xp̄i
in cruce pendentis: significat dolorem con

trictionis. Inclinatio capitis significat confessionem: que debet fieri capite inclinato et cum verecundia etc. Dic contra illos qui stant capite erecto facie ad faciem presertim mulieres etc. Manus dextera perforata significat quod de bono iusto debet facere elemosynas. Sinistra vero ad resistendum usuras et cetera male ablata. Duo pedes clauati significant duo quibus ambulamus ad deum. Pes dexter est oratio spiritualis: iste pes clauatur deuotione. Pes sinister est cibus corporalis: iste clauatur abstinentia. Apertio lateris significat apertionem cordis ad remittendum iniurias et parcendum inimicis: et sic peccatum moritur in te vel tu moreris peccato. Ideo Apostolus. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis Gal. 5. Nec potest aliquis christum sequi nisi per istam crucem. Ideo dicit christus. Qui non baiulat sibi crucem a cruciando: ecce penitentia: et venit post me non potest meus esse discipulus. Et Mat. 16. Qui vult venire post me abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui autem istam crucem accipit vitam eternam acquirit. Auctoritas. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius etc. Ecce quare dicit thema. Factus est. s. christus pro nobis. i. pro nostra redemptione et morali instructione. Obediens usque ad mortem: non gladii. non precipitii. non lapidationis non potationis. sed mortem crucis. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Matthei apostoli et euangeliste. Sermo primus.

Non veni vocare iustos sed peccatores Mat. 9. Beatus Mattheus est apostolus euangelista et martyr. Et ideo hodie est magnum festum quia de quolibet istorum fit festum etc. Dubitatio est in themate quia cum christus magis diligat bonos quam malos: iuxta illud Prouer. 15. Abhominatio est domino vita impii: qui sequitur iusticiam diligitur ab eo. Item. ps. Odisti omnes qui operantur iniquitatem: quare dicit. Non veni vocare iustos sed pec. etc. Preterea et 2°: contra quia christus vocauit Nathanael Petrum. Andream. Ioannem. et alios iustos. Respondeo ad primum argumentum vt hic dicitur. Ad secundum vero quod hic loquitur de vocatione ad penitentiam iniustos vero vocat ad proficiendum. Ideo verbum propositum indiget declaratione et sic declarando intrabo materiam predicandam. Pro declaratione ergo nota quod inter iustos et bonos homines ex vna parte et malos et peccatores ex altera est ista differentia: quia iustus et bonus est apud deum et econuerso magis quam aliquid aliud: ita quod nec vestis nec camisia nec pellis propria est propinquior homini quam deus. Est enim propinquus intellectui per fidei et agendorum illuminationem: sicut lumen aeri etc. Ita quod non dimittit ibi tenebram aliquam errorum nec falsarum opinionum quia vnctio docet eum omnia: adeo quod iusti non solum dicuntur illuminati sed lux quo ad se et etiam quo ad alios illuminandos. Auctoritas. Eratis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in domino Ephe. 5. Et Mat. 5. Vos estis lux mundi. Item est prope voluntatem per dilectionem charitatis: sicut ignis ferro ignito etc. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo Io. 4. Item est prope memoriam per beneficiorum recordationem. Item prope corpus per vite honeste conuersationem: sicut color in pano colorato etc. In auribus. in oculis etc. ps. Prouidebam dominum in conspectu meo semper quoniam a dextris est mihi ne commouear. Item in ore per orationem. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum [illegible] ps. 144. Item. ps. Verum tamen [illegible] salutare ipsius etc. In gulla per absti[illegible]iam etc. Ideo Iere. 14. Tu in nobis es domine et nomen sanctum tuum inuocatum est super nos etc. Sed per oppositum [illegible] iniustus et peccatrix est longe a deo omnibus dictis modis etc. longe dico non distantia locali quia si distaret a deo quantum est incisio gladii statim omnis creatura deficeret. Propter hoc dicunt doc. quod deus est in omnibus creaturis per essentiam. presentiam. et potentiam. sed dicitur differre differrentia formali: sicut pannus optimus distat a pano rudi etc. Io Prouer. 15. Longe est ab impiis deus. Et ps. Longe a peccatoribus salus. i. Iesus. Ratio quia iustificationes tuas non exquisierunt. Patet conclusio. Ideo de filio prodigo dicitur

ꝙ abijt in regionem longinquam Luc. 15. Nec est defectus ex parte dei sed peccatoris: sicut quando quis recedit a terra cum naui ꝛc. Ideo rationabiliter predicatores clamant fortiter vocantes peccatores quia sunt longe remoti a deo in regione dissimilitudinis. Iō Isa. 58. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam: ⁊ annuntia populo meo scelera eorum ⁊ domui Jacob peccata eorū. In quo autem consistit differentia formalis inter deum ⁊ peccatorem declarandū est sic: quia deus est potēs, peccator vero impotēs quia pmittit se vinci a carne ⁊ ab alijs hostibus spūalibus. Item deus sapiens: peccator insipiens ⁊ stultus Prouer. i. Sapientiam atq; doctrinam stulti despiciunt. Item deus bonus: peccator malus. Item deus iustus: peccator iniustus. Item deus mundus peccator imundus ⁊ luxuriosus. Itē deus misericors: peccator vindicatiuus ꝛc. Ideo 2. Cor. 6. Que participatio iusticie cum iniquitate? Aut que societas luci ad tenebras? Que autem conuētio xp̄i ad belial ꝛc? Modo certum est ꝙ quando aliquis est ad latus nostrum ipsum non vocamus: sed vocamus illum qui est longe. Fiat ergo ratio. Illi qui sunt prope non vocantur sed qui sunt longe: sed iusti sunt prope deum: peccatores sunt longe. ergo deus siue xp̄s nō vocat iustos sed peccatores. Et hoc est quod dicit thema. Non veni vocare ꝛc. Patet thema. Modo appropriando istud thema generale beato Matheo inuenio ꝙ ipse ante suam conuersionem erat longe a deo: qa erat iniustus ⁊ magnus peccator: ideo fuit vocatus a deo dicente: Veni sequere me. Circa eius autem vocationem quattuor sunt declaranda. Vel dic ꝙ huius vocationis qua Christus vocauit Matheum fuit quadruplex effectus.

¶ Prio sua vocatio als cōuersio gratiosa.

¶ Scdo sua inuitatio fructuosa.

¶ Tertio sua operatio virtuosa.

¶ Quarto sua perfectio gloriosa.

¶ Quantū ad primum dico ꝙ sua vocatio fuit gratiosa. Quesiui qd officium habuit Matheus i hoc mūdo ante vocationē suā. Et inueni ꝙ habuit tria officia mala. s. officium periculosum. officium criminosum. ⁊ officium odiosum. Officium periculosum erat officiū feneratoris qa in ciuitate Capharnaum que est maritima tenebat tabulam de cambio quod est periculosū aie ꝛc. Qui tāgit picem inquinabitur ab ea Eccli. 13. Pix dicitur moneta. Ratio qr multas nigredines dimittit ꝛc. In cuius signum siue sit aurea siue argentea siue erea semper dimittit nigredines in manu: quia raro est ꝙ feneratores nō cōmittant vel sint dispositi cōmittere fraudes. Vide. 88. Eiciens dñs vēdentes ⁊ ementes de templo significauit: qr mercator nunq; potest deo placere ꝛc. ⁊ est dictum Chriso. super Mat. Ad idem facit dictum Greg. de pe. di. 6. Falsas. Scdm officium erat criminosum qr vsurarius erat sic enim dicit Beda di. ꝙ post conuersionem distribuit propria qui rapere solebat aliena. s. per vsuram. Dicatur practice ꝛc. ⁊ de speciebus vsure ⁊ quomodo hoc est contra naturam: quia videmus ꝙ creature insensibiles coicāt sua ꝛc. sicut sol. luna. stelle. ignis aer. aqua. terra ꝛc. Tertium officiū erat odiosum quia erat duanerius seu publicanus colligens gabellas ⁊ iura imperatoris: qr ex hoc tales incurrunt odium multorū eo ꝙ vltra debitū exigunt qnq; ⁊ fraudāt ꝛc. Ideo Jo. bap. dicebat publicanis. Nihil aliud nisi quod constitutum est vobis faciatis Luc. 3. Ex hijs tribus officijs btūs Matheus distabat a deo per tres magnas distas. Sed audite vocationē eius ⁊ fuit sertus: quia christus iam habebat alios qnq; s. Philippum sicut habetur Jo. i. Petrum ⁊ Andream. Jacobum ⁊ Joannem Mat. 4. Cum xp̄s trāsiret per mare galilee ⁊ beatus Matheus sederet ad mensam cambij inuolupatus negocijs mundanis ꝛc. adeo ꝙ nihil cogitabat de deo nec de aia sua ꝛc. Et xp̄s vidit ⁊ attente respexit eum oculis misericordie quibus respexit ⁊ Petrū qui egressus foras fleuit amare Mat. 26. Et Luc. 22. Tūc beatus Mat. eleuatis oculis videns christum non cognoscebat: sed tanta erat reuerentia ⁊ maiestas sue sanctitatis ꝙ admirando respiciebat eum ꝛc. Ad quem xp̄s. Veni sequere me. Statim secutus est eum relicta mensa. Et Luc. 5. Et surgens relictis oibus secutus est eum. Sicut in ambra est virtus trahendi paleas ⁊ in

magnete ferrum: q̄to magis erat virtus tra
hendi in christo qui est dn̄s creaturarum?
Cogitate ꝙ christus dixit sibi. Uade redde
rationem ⁊c. ⁊ restitue vsuras: q2 nullus pos
set sequi christum nisi cum peniteat vite ve
teris ⁊ restituat ablata: vt dicit Aug. d pe.
di. 4. Omnis q̄uis nō requiratur in bapti
zando penitentia interior formata que dici
tur contrictio. nec exterior. s. confessio d pe.
di. 4. Sine penitentia. Et Ro. xi. Sine pe-
nitentia eni3 sunt dona ⁊ vocatio dei. Glo.
tamen dicit ꝙ rōnes vectigalium imperfe-
ctas reliquit ⁊c. Puto etiam ꝙ fecit preco
nizari si quis deberet recipere. Iste est mo-
dus restituendi vsuras manifestas: secus
de secretis: quia secrete ⁊c. Non dimittitur
peccatum nisi restituatur ablatum. Non de
cipiamini: ego dimittam in testamento. No
ta contra illos qui timore diminutiōis sta
tus vel paupertatis filiorū ⁊c. ps. Iunior
fui etenim senui: ⁊ non vidi iustū derelictū
nec semen eius querens panem ⁊c.

¶ Quantum ad scd̄m dicatur quomodo
de bono iusto quod remanserat sibi fecit cō
uiuium dn̄o: de quo habetur Luc. 5. Et erat
ibi turba multa publicanorum ⁊ aliorū ⁊c.
Intentio beati Mathei erat vt illi conuer-
terentur a xp̄o: vt dicit Hierony. sicut ⁊ ip-
se conuersus est. Christus autem sedebat in
ter eos ⁊ fuit impleta ꝓphia Can. 2. Sicut
malus inter ligna siluarū. s. infructuosa: sic
dilectus meus inter filios: ⁊ creditur ꝙ om
nes illi fuerunt conuersi tanta erat vis ⁊
dulcedo in sermone christi ⁊ verbis que in
mensa loquebatur ⁊c. Uidentes autē pha-
risei inflati ⁊ inuidi dixerunt discipulis xp̄i.
Quare cum publicanis ⁊ pecca. mandu. ⁊
bi. magister vester? Ac si dicerent. Hic pa-
tet qualis ipse est ⁊c. Rn̄dit xp̄s. Non est
opus. i. inopus vel operosus valentibus. i.
sanis. Et hoc verum q̄tum ad collationem
sanitatis: sed tamen ad conseruationem be
ne est necessarius: sed male habentibus. Il-
le erat infirmus per superbiam: modo per
medicinam humilitatis sanatus est. Et ille
per auaritiam ⁊c. ⁊ sic de aliīs. Augu. Ma-
gnus de celo venit ad nos medicus: qa ma
gnus per totum mundū iacebat egrotus.
Tunc dixit christus. Non veni vocare iu-
stos ⁊c. Et iudei confusi recesserunt. Hic ha
betis exemplum ꝙ vnusq̄sq3 debet curam
gerere de salute proximorum: sicut vir de
vxore ⁊ econuerso. i. Cor. 7. Saluabitur vir
infidelis per mulierem fidelem ⁊c. Item do
minus de seruis ⁊ ancillis: vt vadant ad
missas. confiteantur ⁊c. Si quis suorum ⁊
maxime domesticorū curam non habent: fi-
dem negauit ⁊ est infideli deterior. i. Tim. 5.
Ideo de quolibet proximo: quia mandauit
deus vnicuiq3 de proximo suo Eccli. 17. Et
Apoc. vltimo. Qui audit dicat veni.

¶ Quantum ad tertium. s. de operatione
virtuosa ⁊c. Dicatur quomodo post christi
ascensionem ⁊ spiritus sancti missione apo-
stoli diuiserant sibi mundum: vnus ⁊c. Ma
theus iuit in ethiopiam predicando. cōuer
tendo. miracula faciendo ⁊c. Item nota hic
quomodo scripsit euangelium quod fuit so
lemne valde propter tria. Primo quia
habuit abbreuiatorem Marcum. Rationē
dic per Hieronymum ⁊c. Scd̄o quia fu
it a Barnaba in magna reuerentia habitū
vt legitur in legenda eius. Tertio quia
est ab ecclesia valde approbatum: quia ec-
clesia frequenter recitat euangelia Mathei
ep̄las Pauli ⁊. ps. Dauid. Et hoc ne aliq̄s
desperet ex quocunq3 genere peccatorum.
Omne enim peccatum aut committitur ex
infirmitate humana ⁊ sic peccauit Matheus
pecunia enim augere ex humana procedit
infirmitate. Aut ex ignorantia ⁊ hoc modo
peccauit paulus. i. Tim. i. Ignorās feci ⁊c.
Aut ex malicia ⁊ sic Dauid. Itē omne pec
catum aut procedit ex concupiscentia car-
nis ⁊ hoc modo peccauit Dauid. Aut ex cō
cupiscentia oculorum ⁊ sic peccauit Ma-
theus. Aut ex superbia vite ⁊ sic Paulus
Et ideo quando tu luxuriose ⁊c. Dic prati-
ce ⁊c. Dic miraculum quod fecit de suscita-
tione filij regis mortui vsq3 ad conuersio-
nem regis inclusiue. Nota ꝙ quadruplex
fuit operatio virtuosa Mat. s. in virtuose vi
uendo. Scd̄o in predicando. Tertio in
miracula faciendo. Quarto in euange-
lium scribendo. Et nota quare apostoli con
uertebant mundum ꝙ non fit modo per p̄-
predicatores. Uide supra sermone. ⁊c. par-
te secunda ⁊c.

¶ Quātū ad quartū sua perfectio gloriosa: q2 fuit martyrizatus. Dicat eius martyrium ꝛ incipe narrare a successore regis defuncti ꝛc. postea si videt dic aliqd ꝯ violatores monialiū ꝛc. q̄ztū peccatū est plus ꝙ si aliqs pliceret sepulchrū xp̄i in lutum. vel in ignem. vel in cloacā ꝛc. Deo grās. amē.

¶ In festo sanctoꝝ Martyrū Cosme ꝛ Damiani. Sermo vnus.

Eddet deus mercedem laboꝝ sanctoꝝ suoꝝ. Sap̄. io. Omnis labor optat premium. Luc. io. Dignus ē operarius mercede sua. Et q2 gloriosi martyres Cosmas ꝛ Damianus valde laborauerunt ꝓpꝫ deū ꝛ proximos: ideo meruerunt mercedē. Ideo de eo dicit thema. Reddidit ꝛc. mercedē. s. vitam beatā. Salutet virgo ꝛc. Pro introductione sermonis est notandū: ꝙ sit qō in sacra theologia vtrū gloria vite eterne det hoi virtuoso ex gratia an ex iustitia: Et dubium est ꝓpter diuersas auctes scripture sacre que vident prima facie inter se inuicem aduersari. Naz primo ꝙ det ex gratia ꝛ misericordia dei videt ꝓbari Ro. 6. Gratia dei vita eterna. Item Titū. 3. Non ex opib9 iustitie que fecimus nos: sed ẜm suā mise. sal. nos fe. ꝑ laua. rege. ꝛ r̄no. spi. s. quē effu. in nobis ha. ꝑ iesuz xp̄m sal. nostrum. Ecōtra ꝑ iustitiam. 2. Tim. 4. Bonū certamen certaui. cursum cō. fidē ser. in reliquo reposita est mihi corona iustitie ꝛc. Ad idē Ro. 4. Ei aūt ꝙ operatur merces nō iputat ẜm gratiā sed ẜm debitū. Ad idē facit parabola dn̄i de cultoribus vinee conductis a patrefami. ex denario diurno Mat. 20. Fiat ratio sic. Qd̄ datur ex ꝯuentione ꝛ ꝓmissiōe: dat ex iustitia ad quā pertinet ius suū vnicuiqꝫ tribuere. Sed denarius diurnus ꝑ quē signat vita eterna datur ex ꝯuētione: vt ꝓbatur in parabola illa ergo ꝛc. Pro declaratione ergo ꝛ solutione est notandū: ꝙ opera nostra bona possunt dupliciter ꝯsiderari ẜm ꝙ ꝓcedunt a duob9 p̄ncipijs. Procedunt enim a principio creato ꝛ increato. Principiū creatū est libertas arbitrij. Increatum vero est sp̄ūs sanctus. Uide infra in ẜmo. beati Luce qui incipit Dignus ꝛc. in introitu versu. Scd̄o. Si ergo consideratur opus bonū ꝓut ꝓcedit a libertate arbitrij: tunc nō pōt homo mereri ꝑ iustitiā vitam eternā. Ratio q2 iustitia importat equalitatē quādam inter meritū et premiū. Certum est aūt ꝙ infinita inequalitas est inter opa nostra ꝛ vitam eternaz: q2 opa ipsa finita sunt ꝛ virtus operantis etiā finita. Uita aūt eterna est infinita: tuz ratione obiecti participati qd̄ est deus. tum rōne durationis. ꝛ ideo est ꝯ oēm ꝓportionem humane operationis. 1. Cor. 2. Qd̄ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit que ꝑ. deus diligentibus se. Et ideo nulla iustitia suadet vt talibus opibus temporalibus detur premiū eternum. Idō apl's Ro. 8. Nō sunt cōdigne passiones huius tēpo. ad fu. glo. que re. in nobis. Hac ergo ꝯsideratione dat vita eterna ꝑ gratiā ꝛ misericordiā dei: ꝛ sic loquunt auctes primo allate. Sed si ꝯsideratur opus bonū ꝓut ꝓcedit a spū sctō mouente: tunc debet premiū infinitū ex iustitia: q2 sic opa nostra hn̄t infinitatē quādā respectu p̄ncipij increati mouentis. Jo. 4. Aq̄ quā ego dabo: fiet ei fōs aq̄ sal. in vitā eternā. Uide infra ꝛc. Quia igitur bti Cos. ꝛ Dam. moti fuerunt a spū sctō ad laborandū: idcirco ex debito iustitie reddidit eis deus mercedē laboꝝ suoꝝ: que ē vita btā vt dicit thema. Eoꝝ ergo exēplo debemus ꝛ nos laborare in virtutibus acquirendis: q2 ois alius labor inutilis est ꝛ ꝑditus. Oēs enim labores hoīum mundanoꝝ sunt ꝓpter tres cās. Primo ꝓpꝫ diuitias. Scd̄o ꝓpter delitias. Tertio ꝓpter honores: sed ꝑditi sunt q2 de primis laboribus nihil in fine remanet nisi paupertas miserrima. ps. Dormierunt som. suū: ꝛ nihil inuenerunt oēs viri diuitiaꝝ in manibus suis. De delitijs vero nihil remanet nisi fetor et vermis. Job 17. Putredini dixi. Pater meus es: mater mea ꝛ soror mea vermib9. Itē Eccli. 10. Cum morietur homo hereditabit serpentes ꝛ bestias ꝛ vermes. Unde Sap. 3. Infelix ꝛ vacua est spes illoꝝ: ꝛ labores sine fructu ꝛ inutilia opera eoꝝ. De honoribus vero nihil remanet nisi cōtēptus ꝛ despectus quo ad animam ꝛ corpus. ps. Pe-

rũt memoria eorum cum sonitu. Nota versus illos.
Pastor. arator. eques: pauit. seuit. superauit.
Capras. rura. hostes: nequẽ labore graui.
De capris. de iure sato. deqẓ hoste subacto.
Nec lac nec segetes nec spolia vlla tuli ꝛc.
Igitur ex quo laborare nos oportet Job 6. Auis ad volatũ nascitur: ꝛ homo ad laborem: ideo conemur vt labores nostri sint fructuosi ꝛ vtiles: qđ erit qñ laborabimus pro virtutibus acquirendis. exẽplo istorum sanctoꝝ martyꝝ. Et q̃uis pro omni virtute laborauerunt: pro tribus tamen virtutibus acquirendis legitur in legenda maxime laborasse.
℄ Prima est beniuolentia primalis.
℄ Scđa est reuerentia diuinalis.
℄ Tertia est patientia martyrialis.
℄ Pro prima laborauerũt in acquirendo sciẽtiam medicine qua gratis curarent homines ꝛ bestias ꝛc. Nota moraliter. sic legiste. sic aduocati. sic notarij. sic diuites. alĩs rapinam cõmittunt. Ambro. 47. di. Sicut hi. Non minus est criminis habenti tollere: q̃ cum possis ꝛ abundans sis indigentibus denegare. Esurientium panis est quẽ tu detines: nudoꝝ indumentum est qđ recludis: miseroꝝ redẽptio est ꝛ absolutio. pecunia quã in terra effodis. Tantoꝝ ergo te scias inuadere bona: quãta possis prestare quod velis. i. velle debes.
℄ Pro scđa. s. Reuerẽtia diuinali ꝛc. Hoc apparet qñ sanctus Damianus ad preces filius matrone nomine Palladia eum adiurantis munus sibi ab ea oblatum accepit. ne nomen dei videretur ꝯtẽnere. Nota moraliter: quanta reuerentia debetur diuino nomini. Hoc nos docet dñs ꝛ verbo et exemplo. Verbo quidem Mat. 5. Audistis q2 dictum est antiquis. Redde dño iuramẽta tua. Ego aũt dico vobis: nõ iurare oino: neqẓ per celũ q2 thronus dei est. neqẓ ꝑ terram q2 scabellum est pedum eius. Neqẓ ꝑ ierosolymã: q2 ciuitas ẽ magni regis. Neqẓ per caput tuum iuraueris: q2 nõ potes vnũ capillum albũ facere aut nigrum. Sit aũt sermo vester: est est: nõ nõ. Habetur in. c. Et si christus: de iureiurando. Exẽplo vero docet nos q2 nunq̃ legitur dñm iurasse: sed per aduerbiũ affirmatiuũ Amen loquebatur: vel bis dicendo Amen: sicut refert solus Joãnes euangelista. Item aliud exẽplum in passione coram Caypha. interrogatus nõ respondit: nisi postq̃ adiuratus fuit a caypha dicẽte. Adiuro te per deũ viuũ ꝛc. Dic hystoriam. Ideo debemus maximam reuerentiam deferre diuino nomini. ps. Sãctum ꝛ terribile nomen eius. Sanctum bonis: ꝛ terribile malis.
℄ Pro tertia ꝛc. de patientia eoꝝ patet in eoꝝ martyrio. Ubi nota q̃ septem tormenta intulit eis preses. Dic vt in legenda.
Deo gratias. Amen.

De sanctis Angelis.
Sermo primus.

Videte ne cõtẽnatis vnũ ex his Mat. 18. Festum hodiernum habet nomẽ ꝛ titulũ specialẽ ꝛ habet officiuẓ generale. Nomen ꝛ titulus specialis est q2 dicit̃ festũ sancti Michaelis. Ratio est quia inter omnes sanctos angelos qui mittuntur in hũc mũdum pro nostra salute principalior est sanctus Michael: nõ dico q̃ sit maior omnibus angelis: hoc veruẓ de maioritate naturali sẓ fortasse potest dici q̃ ex dono gratie consecutus fuerit michael maioritatem a deo super omnes angelos bellando cum dracone ꝛc. q2 ipse est de tertio ordine. s. principatuũ: ꝛ habet super se potestates. virtutes. dominationes. thronos. cherubin ꝛ seraphin. qui non mittuntur ad nos sẓ solũ de tribus ordinibus inferioribus. s. Angeloruẓ ad procurandum bonum personaꝝ particularum. Archangeloꝝ ad procurandũ bonum conmitatũ ꝛc. q2 quelibet ciuitas castrum ꝛc. habet vnuẓ in custodiam. De tertio ordine. s. principatuum mittuntur ad ꝓcurandũ bonum regnorum. prouinciarum. ꝛ regionum ꝛc. Et q̃libet regnum ꝛ prouincia habet vnum ꝛc. De istis michael ẽ maior. Auctoritas Daniel. 10. Ecce michael vnus de principibus primis venit in adiutorium meum. Propter hoc ergo istud fe

[...]num habet nomen ⁊ titulum specialē. No
ta ergo ꝙ michael est de tertio ordine supe/
rioꝛ pꝛime Jerarchie qui est ordo princi/
patuū. Et idem tenet Tho. in. 2. sent. di. 10.
in fi. super lr̃a vbi etiā dicit ꝙ gabꝛiel est
de oꝛdine archangeloꝝ. raphael aūt de oꝛ/
dine angeloꝝ. ſm Tho. ibi. Dixi 2° ꝙ ha
bet offi. iū generale qꝛ ſicut de oībus ſctis
fit festum generale pꝛimo die nouēbꝛis: ſic
nunc de oībus angelis. Ratio qꝛ licet non
oēs descendant huc ad nos: tñ omnes pꝛo
curant nostrā salutē. Auctas. Omnes ſunt
administratoꝛij ſpūs in ministeriū missi ꝓ/
pter eos qui hereditatem capiunt ſalutis
Heb. i. Nota Administratoꝛij ſpūs. ſ. hono
ris in ministerium missi. Diceret aliquis er/
go omnes mittunt. dico ꝙ ſic ſed non oēs
mittuntur ad nos. hoc modo qñ deus vult
aliquid renelare pꝛimo renelat illud ſera/
phinis. ⁊ illi cherubinis. ⁊ illi thꝛonis ⁊c̄. ⁊
ſic omnes mittunt: ſed nō omnes veniunt
ad nos. Cōtra Jſa. 6. Uolauit ad me vnꝰ
de ſeraphinis. R° nō erat ille de ſeraphin
oꝛdine ſed dictus est ſeraphin: qꝛ gerebat
actum illius oꝛdinis. Ecce ratio quare ha/
bet officium generale. Auctas ecclesie. Col/
laudamus venerantes omnes celi milites:
ſed pꝛecipue pꝛimatē celestis exercitus mi/
chaelem in virtute conterentem zabulon. ſ.
diabolum. Propter hoc dicit thema. Uide/
te ne contēnatis vnum ex his. ſ. angelis. ſ.
ſegregādo ab officio ecclesie: ⁊ loquitur xp̄s
pape ⁊ pꝛelatis ⁊ clericis ⁊ religiosis. Pa
tet thema. Inueni in ſcriptura ſacra ꝙ. x. ij.
vtilitates habemus a ſanctis angelis: ideo
nō est aliquis coꝝ ſegregandus ab officio
ecclesie. Diceret aliquis qñō angeli pꝛocu/
rant nostrā ſalutē ſicut ſupꝛa dictū est: R°
ſeptē modis īfra positis. Uel dic decem mo
dis: vt patet infra in ſermo. qui incipit An
gelis ſuis ⁊c̄.

Pꝛimo per angelos cōtra demones ſu
mus defensati.

Scd̄o per angelos in nostris tentationi
bus ſumus consiliati.

Tertio per angelos ad veram peniten/
tiam ſumus ꝓuocati.

Quarto per angelos in fide chꝛistiana
ſumus confoꝛtati.

Quinto per angelos coꝛam deo ſumus
aduocati ſeu pꝛocurati.

Sexto per angelos in celo ſumus festi/
uitati.

Septimo per angelos ad gloꝛiaz ſumus
appoꝛtati.

Dico pꝛimo ⁊c̄. Jstud est multuz nobis
necessariū duplici ratione. Pꝛima qꝛ demo
nes ſunt inuisibiles: qꝛ velum carnis nostre
impedit ⁊c̄. Et ideo difficile est ab ipsis co
uere. ps. Narrauerūt vt absconderēt laque
os: dixerunt. quis videbit eos? Et alibi. In
via hac qua ambu. abscon. ſuperbi. i. dia/
boli. laqueū mihi. Scd̄a qꝛ maximes insi/
dias nobis inferunt ⁊ ſunt valde experti:
iam tot millibus annoꝝ exercitati in hac
arte ⁊c̄. ⁊ pꝛesertim qꝛ diabolus decepit pꝛi
mos parentes qui erant perfectioꝛes nobis
in ſcia ⁊c̄. Ita ꝙ ↄtinue ſunt nobis insidia
toꝛes adeo ꝙ in ventre matris occiderent
puerū: nisi angelus datus nobis defende/
ret nos. Nota hic quō ab initio conceptio/
nis cuilibet datus est vnus angelus dia/
bolus ad īpugnandum. Et vnus angelus
bonus ad defendendū: ſine quo nihil pos/
ſumus cōtra diabolum ⁊c̄. Hoc autem ꝙ
ſumus per ſanctos angelos defensati: pa/
tet per figuram. exēplum. ⁊ auctoꝛitatem.
Exēplum habemus in ſcriptura. Raphael
ligauit demoniū in deserto ⁊c̄. Tob. 8. Dic
hystoꝛiam. Item exēplum figurale habes.
4. R. 6. De helyseo ad quē venerunt armi
geri ⁊ exercitus regis ſyrie ad capiēdū ⁊c̄.
Nota hystoꝛiam ⁊ quomodo dixit ipse he
liseus ministro ſuo. Noli timere: plures n.
nobiscum ſunt q̄z cum illis ⁊c̄. Et quo pa/
tet exemplo ꝙ non ſolum contra hostes in
uisibiles. i. demones: ſed etiam visibiles ſu/
mus ab angelis defensati. Item habemus
de beato Dominico qui ad defensionē fra/
trum vidit plus q̄z. cc. angelos pꝛeparatos
cōtra ministros diaboli: de quibus fratres
timebant ⁊c̄. Auctas. Angelis ſuis deꝰ mā
dauit de te vt custo. te ⁊c̄. ps. 90. Unde ꝙ
Act. 12. Puella nūciante ꝙ Petrus ades/
ſet ad ianuaz: dixerūt illi qui in domo erāt.
Angelus eius est ⁊c̄. Dicit Hieronyꝰ ſupꝛa
illo ps. Angelis ſuis deus mandauit de
te ⁊c̄. Magna est dignitas animaꝝ vt vnu/

quecumque habeat ab ortu natiuitatis angelum bonum sibi in custodiam delegatum. Patet prima vtilitas ꝛc.

¶ Dico secundo q per angelos in nostris temptationibus sumus cõsiliati. Nam qñ aliqs tentatur a diabolo ad faciendũ aliqd peccatum: statim angelus velocius aquila consulit tibi q nõ facias. non tñ cogit liberum arbitriũ. Dices tu: ego nõ audio eum ꝛc. dicatur quod alio modo loquuntur angeli q̃ hoĩes: q2 hoĩes ad aures corporis. sed angelus intus loquitur auribus aĩe non corporis: nisi aliquotiens ex miraculo sicut gabriel virgini Marie. Aue gratia plena ꝛc. Itez gabriel Danieli ⁊ raphael Tobie ꝛc. sed regulariter intus in corde loquuntur. Auctas. Ecce angelus qui loquebatur in me Zacha .i. ⁊ .2.c. Nota In me.i. intus me.s. imaginationi ꝛc. Verbi gratia. diabolus loquitur imaginationi qñq3 tẽptans ⁊ di. O si tu posses congregare multas diuitias. si velles mutare. x. pro xij. ꝛc. sicut talis ⁊ talis ꝛc. Ista est loquutio diaboli. Sed ex aduerso angelus cõsulit di. O caueas q2 si esset vsura damnatus eẽs ꝛc. Rñdit diabolus loquens imaginationi. O dimittes in testamẽto ꝛc. Et bonus replicat: si iterim ibis ad infernuz ꝛc. Sic ponat in practica circa alia peccata luxurie. vindicte ꝛc. Ecce ego mittam angelum meũ qui precedat te ⁊ custodiat in via ⁊ obserua euz ⁊ audi vocem eius: nec contẽnendũ putes.s. peccando ꝛc. Exo. 23. Item Apls. Si linguis hominũ loquar ⁊ angelorum ꝛc. dicit Tho. in prima pte. q. 106. ar. i. ad tertium q lingua angelorum methaphorice dicitur virtus angeli: qua suum conceptũ manifestat sine aliquo signo sensibili. Loqui aũt ad alterum: nihil aliud est q̃ conceptum mentis alteri manifestare ꝛc.

¶ Dico tertio q p angelos ad verã penitẽtiam sumus prouocati. Declaro contingit qñq3 ⁊ heu sepissime q homo cõsentit magis diabolo decipienti q̃ bono angelo consulenti ꝛc. qd peius est q̃ si contẽpto rege vel imperatore vxor eius vel famulus adhereret vni ethyopi ꝛc. q2 dignior est angelus quocumq3 homine. Unde de Joãne ba. dixit xp̃s. [illegible] natos mulierum ꝛc. ⁊ tñ subdit. Qui aũt minor est in regno celorum maior est illo. [illegible] Tamen angelus qui est benignus nõ deserit peccantem ꝛc.i. semp: licet ad tempus secundum.s. homo peccat vt infra dicet i fine huius partis. Auctoritas Precedet te angelus meus. Et infra. Nec contẽnendũ putes: q2 non dimittet cũ peccaueris: ⁊ est nomen in eum in illo Exo. 23. Dicit ergo angelus. O x via peccasti: quid sentis nunc de illa delectatione: O q̃ cara tibi cõstitit: q2 pro illa perdidisti omnia dona. omnes virtutes: gratias dei ꝛc. ergo age penitentiam. cõfitere ꝛc. Figura legitur de hoc de helya fugiẽte iezabel ꝛc. 3. Re. 19. Dic hystoriam. Item figura habetur de petro liberato a carcere per angelum Act. 12. Vide supra in smo. ad vincula sancti petri ꝛc. Desertus est presens mundus.i. derelictus ab omni bono. Quicquid enim est in mundo. est concupiscentia carnis. ⁊ concupiscẽtia oculorum. ⁊ superbia vite. i. Jo. 2. Via huius deserti est vita presens que est via in qua aliqui intrant per natiuitatem. alij exeunt per mortem. ⁊ aliqui ambulant duz viuunt. Omnes morimur ⁊ quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur. 2. Re. 14. Ubi sunt qui fuerunt: ab hinc ad cẽtum annos sic ⁊ nos erimus ꝛc. Helyas significat peccatorem qui ambulabat p viã: ⁊ ponit se ad dormiendum: quia non cogitat offensam dei nec periculũ in quo ẽ ꝛc. sed ridendo. cantando. tripudiando. vadit ad infernum. Tenent tympanum ⁊ cytharam ⁊ gaudent ad sonitum organi: ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad infernũ descendunt Job. 21. Et tunc dicitur dormire quo ad vitam spiritualem. Sed angelus primo tangit eum per compũctionem contritionis. Secundo dicit: surge.s. per confessionem a peccato non expectes infirmitatem ꝛc. Tertio dicit comede per eucharistie cõmunionem. in hijs tribus consistit vera penitentia: ⁊ sic peccator faciẽs hec tria ambulat. 40. diebus ⁊ . 40. noctibus.i. per penitentiam que per numerum quadragenarium designatur. vsq3 ad montem dei.i. vitam eternam. Oniam agite appro. enim

regnum celoꝝ. Mat.4. [illegible] ergo quomodo per angelum [illegible] ad pniam. Auctoritas. Reuersus est angelus qui loquebatur in me ⁊ suscitauit me quasi virum qui suscitatur de somno suo. Zacha.4. Nota Reuersus est angelus: q2.s. recesserat ad horam ppter peccatum.

¶ Dico.4.⁊c. In fide christiana sumus cōfirmati. Ratio. Ea que sunt fidei nō possūt capi intellectu humano. fides seu scientia iudeoꝝ ⁊ phoꝝ potest bene ostendi per intellectum humanum icōuincibiliter. Verbi gratia. ꝙ sit vnus deus: q2 phi hoc demonstrauerunt. inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intel. conspi.⁊c. Ro.i. Sed ꝙ ille deus vnus in essentia sit trinus in personis hoc non potest intellectus humanus cape. Item ꝙ deus ꝓuideat oibus creaturis dādo cibum ⁊ potum ⁊c. potest ratione hūana comprehendi. Oculi oium in te sperant dñe ⁊c. Sed ꝙ ipse deus seipsum det in cibum homini in sacramento eucharistie non potest ꝑcipi intellectu hūano. Et ideo oportet ꝙ iuuetur ab altiori intellectu.s. angelico qui firmat hoiem ad firmiter credendū ea que sunt fidei. Sic fecit angelus virgini Marie: que licet crederet [illegible] tn̄ querens modum dixit. Quo mo [illegible] et istud ⁊c. Et angelus declarans rñdit. Spūs sanctus superueniet in te. Et virtus altissimi obūbrabit tibi ⁊c. tunc virgo firmata ⁊ illuminata ab angelo dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Hoc fuit figuratum in angelo qui habebat libꝝ apertum in manu sua. Apoc.10. Vidi alterum angelum fortem descendentem de celo. Et infra. Et habebat in manu sua libellum apertum ⁊c. De ista illuminatione auctoritas allegorice. In ipsa nocte ecce angelus dñi astitit ⁊ lumen refulsit in habitaculo Act.12. Nota in ipsa nocte.s. congregationis nostre obscure. Videmus eni nūc per speculum in enigmate.i. Cor.13. Astitit.s. illuminando: ⁊ lumen refulsit in habitaculo.s. intellectu humano ⁊c.

¶ Dico quinto ꝙ per angelos sumus coram deo aduocati in passiuo ⁊c. quia sicut rex dat aduocatum alicui vidue vel ꝑsone miserabili: sic christus nobis dat aduocatum contra diabolum accusantem nos: qui angelus aduocat pro nobis dupliciter.

Primo nostra opera bona dño presentando. Scdo tempus ad pniam postulādo. Primo presentat angelus oratiões nostras deo. ieiunia. elemosynas. peregrinationes. disciplinas ⁊c. Tobie.12. Quando orabis cū lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos ⁊ derelinquebas prandium: ego obtuli orationem tuam dño. Scdo postulat ꝓ nobis tempus ad pniam ⁊c. Exemplū de Hierony. quando fuit raptus in iudicium ⁊c. De hoc nota parabolam Luc.13. De cultore vinee loquente pro ficulnea ⁊c. Vinea est ecclesia Isa.5. Vinea de sabaoth domus israel est: in qua plantatur ficulnea.s. anima in die baptismi. Primus annus est pueritia in qua deus vult fructus a nobis.s. Pater noster. Aue maria. Credo in deū ⁊c. Sed non inuenit: quia parentes docent eos cantilenis. Ouidium Virgilium ⁊c. Dic cōtra hoc vt expedit. ⁊ de blasphemiis puerorum: quia etas eorum plena est delitiis: vt in.c.i. De dilec. pue. Exemplum dia log.⁊c. Item de furtis ⁊c. Scds annus est iuuentus in quo deus vult fructus elemosynarum. ieiunioꝝ. pnie ⁊c. Sed non inuenit fructus ⁊c. imo quandoqꝫ nec folia.i. nec verba bona ⁊c. Nota contra rixas que fiūt inter iuuenes ⁊c. Tertius annus est senectus ⁊c. non inuenit fructus ⁊c. ⁊ tunc Christus vocat ortolanum.i. angelum custodem di. Succide illam ⁊c. mittatur in igne inferni. At ille rñdit di. Dñe dimitte illam ⁊ hoc anno vsqꝫ fodiam circa illam ⁊ mittaꝫ stercora ⁊c. Fodit quando dat cōpunctionē. mittit stercora quando reducit peccata ad memoriam que fetent. rigat quando ex contrictione funduntur lachryme ⁊c. Si ergo peccator conteritur aduocatio angeli habet effectum salutis: alioquin saltem hunc effectum consequitur ne ad deteriora labatur: ⁊ ad hunc effectum etiam antichristus habebit angelum custodem ⁊c.

¶ Sexta vtilitas: per angelos sumus in celo festinati. Luc.15. Gaudium est angelis in celo super vno peccatore penitentiam agēte. Qñ.n. peccator dat sibi disciplinas occulte vel orat in abscondito ⁊c. angeli vident ⁊ gaudent ⁊c. De contrario dolent.

Auctas. Ecce videntes clamabunt foris: angeli pacis amare flebunt Isa. 33. Videntes. s. peccata nostra. Angeli pacis: qz angeli guerre sunt demones. Flebūt: detestatio illa quā angeli habēt de peccatis nostris, vocatur fletus.

¶ Septima vtilitas q: angelos ad gloriā sumus portati. Hoc faciunt angeli tripliciter. Primo viā preparando anteq̄ aīa exeat de corpore: qz tūc demones insidiant viris etiā sanctis: vt pz d btō Martino zc. Immo z xpo in cruce apparuit zc. Etiam pparat sicut famulus precedens dn̄m zc. Mala. 3. Ecce ego mittam angelū meum q preparabit viam ante faciem tuā. Scdo p viam pparatam in celū baiulando ppter insidias demonū: qui sunt in aere: sicut legitur de btō Antonio zc. Auctas. Ecce ego mittā angelū meuz qui precedat te z custodiat in via: z introducat ad locum quē parauī Exo. 23. Tertio animā in celo collocādo. Auctas Factū est vt moreretur mendicus z portaret ab angelis in sinuz habrae Lu. 16. Secus si morit impenitens zc. Pz ergo quot vtilitates habemus a sanctis angelis zc. Ideo debemus mane z sero ipsis nos recōmēdare z orare dicēdo istos vsus.

Angele q meus es custos pietate supna.
Me tibi cōmissum. serua. defende. guberna.
Deo gratias. Amen.

In festo gloriosissimi sancti Hieronymi presbyteri. Sermo primus.

Inextinguibile est lumen ipsius. Sap. 7. Pro introductione sermonis fac sic habet. s. in festo bti Nicolai sermo. q incipit Inextinguibile zc. Istud ergo lumen inextinguibile bti Hieronymi pducit qnq̄ radios virtutū nos illustrantes.

¶ Primus est radius sapientie diuinalis.
¶ Scd's est radius patientie virtualis.
¶ Tertius est radius ɔtinentie vginalis.
¶ Quartus ē radius obediētie generalis.
¶ Quintus ē radius pseuerantie finalis.

Primus radius zc. Nota q sapiētia est cognitio diuinoꝝ zc. Nota ergo primo q Hierony⁹ genitus de parētib⁹ xpianis pater suus vocabat Eusebius nobilis zc. de oppido Stridonis dalmatie zc. z venit romā z fuit excellens in quattuor linguis. s. latina. greca. hebraica. z chaldaica. Ad hāc aūt sapiētie acqsitionē p diuina flagella puenit. Nā existēs iuuenis sepius delectabat in libris gentiliū. De nocte legens Platonē. de die vero Cyceronē: z siqn̄ pphas legebat horrebat smo incultus zc. Hic quō raptus in spū fuit verberatus zc. Iō postmodū fuit repletus mirabili sapiētia. Ideo de eo cantat sctā mater eccl'a. Optaui z datus est mihi sensus: z inuocaui z venit in me sp̄s sapiētie zc. Sap. 7. Nota moralr q flagella dei vtillima sunt hoi ad ɔuersionē: qz psperitas inebriat aīam z ipunitas peti Eccl's. 8. Etenim qz nō pfertur cito ɔ malos snīa: absq̄ timore vllo filij hominuz perpetrāt mala: qz deus sustinet peccatores. Unde Ouidius.

Si q̄ciēs peccāt hoīes: sua fulmina mittāt.
Juppiter in paruo tpe nullus erit.

Et ideo absq̄ vllo timore filij hoinm perpetrāt mala. Ideo magis induratur peccator ipunitate z psperitate z est tūc maxime infelix. Vn̄ Aug⁹. 23. q. 1. Paratus. Cui licentia iniquitatis eripitur vtilius z vincitur: qm̄ nihil est infelicius felicitate peccantiuz quo penalis nutritur impunitas: z mala voluntas velud hostis interior roboratur. Et ideo multa misericordia deus vtitur quādo flagellat peccatorem. 2. Macha. 6. Etenim multo tēpore nō sinere peccatorib⁹ ex sentētia agere sed statim vltiones adhibere: magni beneficij est indicium. Et ideo rogandus est dn̄s vt flagellet. ps. Qm̄ grauata est super me manus tua: cōuersus suz in erūna mea dum configitur spina. Nota hic practice de precibus fiendis ad deuz: vt auarus diues perdat diuitias. luxuriosus sanitatem. Ambitiosus: Fauorem zc. et hoc vt cōuertatur. sic rogabat Dauid sepe contra peccatores.

¶ Scd's radius patientie virtualis. Ideo dixi virtualis qz duplex est patientia equiuoce tamen. s. vitiosa seu ficta z virtuosa. Simulata est quādo homo sustinet patienter iniurias: qz nō potest se vindicare aut vt appareat alijs phs: sicut narrat Boeti⁹ de quodam zc. Sed virtuosa est quando

ꝑpter deum vel propter bonum proximi sustinet ⁊c. Hanc habuit Hieronymus. Dic hystoriam quando fuit derisus a clericis: propter vestem muliebrem ⁊c. Moraliter dic vt expedit ⁊c.

¶ Tertius radius continentie virginalis.

Hec est maxima virtus ⁊ tanto preciosior quãto rarior: Apoc. 3. Habes pauca nomina in sardis: qui non inquinauerunt vestimenta sua: ⁊ ambulabunt mecum in albis quoniam digni sunt ⁊c. Expone sicut habetur post festum trinitatis sermo. 25. parte. i. Dic de virginitate Hieronymi: ⁊ quia virtus in infirmitate perficitur. 2. Cor. 12. Ideo fuit in eo virginitas perfecta: quia fuit probata in multis tentationibus: sicut ipse refert in epistola ad Eustochium de virginitate seruanda: ⁊ habetur in legenda. Et quia sine cerere ⁊ bacho friget venus: ideo ieiunabat asperrime. De cibo inquit ⁊ potu taceo cum etiam languentes aqua frigida vtantur ⁊ coctum aliquid accepisse luxuria sit. Duo ergo remedia habebat. s. ieiunium ⁊ orationem. Nota moraliter ⁊c. Hoc genus demoniorum non vincitur nisi in ieiunio ⁊ oratione. Et hoc est verum quod Hieronymus fuit virgo. Ipse tamen de se ita scribit ad Pamachium in apologetico circa finem. Virginitatem in celo prefero nõ quia habeo sed quia magis miror quod nõ habeo. Sed cõtrarietatem hanc tollat verbum basilij dicentis. Mulierem ignoro ⁊ tamen virgo nõ sum. Fuit autem tantus radius in eo virginitatis sincere quod etiam ad alios eius virtus extendebatur. Nam vt scribit Jo. an. in Hieronyminiano. Quedã sancte monialis nobilis genere ⁊ moribus feminarum pulcherrima. etate iuuencula. sed discretione iam cana. deuotissima erat beati Hieronymi. de qua cum quidam nobilis iuuenis philocaptus ardentissime fuisset. accessit ad quendam magum qui misit ad eam seducendam quendam demonem. qui cellam eius intrare nõ potuit ꝑpter imaginem Hieronymi in cella depictam: reuertitur igitur demon ad magum narrans ei quare intrare nequiuit. quo a mago verso ⁊ dimisso. aliũ demonẽ misit magus qui similiter intrare non potuit. Quinimo per horam manere ibi coactus alte clamabat si me Hieronyme hinc finis recedere. huc amplius nõ reuertar. Ad quẽ concurrentes moniales precedẽte cruce interrogauerunt causam aduentus sui: qua cognita ad preces diaboli rogãtibus Hieronymũ eis vt dimitteret demonem statim diabolus recessit ⁊ magum illum durissime flagellauit: qui conuersus ⁊ Hieronymum deprecans ⁊ artem magicam abiurans liberatus est ꝑ annũ tamen iacuit impos corporis sui ⁊ tandem cõburens libros artis sue ⁊ vendens oĩa que habebat illa pauperibus erogauit. Post annum vero claudens se in spelunca qua Hieronymus per quadriẽnium habitauerat magnum culmẽ sanctitatis attigit. Ille vero infelix iuuenis nocte quadam laqueo se suspendens: vita simul tẽporali ⁊ perpetua se priuauit: ⁊ hoc exẽplum dicit infere Cyrillum.

¶ Quartus radius obedientie generalis: quia alius qui totam legem seruauerit. offenderit autem in vno factus est omniũ reus Jaco. 2. Nota Factus est omnium reus. Primo quo ad auersionem ab incõmutabili bono. Secundo quo ad priuationem gratie. Tertio quo ad priuationem glorie. Quarto quo ad incursionem pene damni eterne. Fuit ergo Hieronymus obediens in omnibus etiam consilijs cuius obedientie merito etiam bruta animalia ⁊ ferocia dens subijciebat sibi: sicut tempore innocẽtie fuerat in primis parentibus. Dic hystoriã de leone. Moraliter dic vt expedit ⁊c.

¶ Quintus radius ꝑseuerantie finalis ⁊c. Dic eius mortem ⁊ exhortationem suã ad discipulos apostropham ad mortem ⁊c. Et qualiter post mortem apparuit anima sua Cyrillo Jerosolymitano Episcopo. Et etiã Augustino cum Joan. bap. ergo Inextinguibile est lumen illius.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Francisci. Sermo vnus.

Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu xpi. Gal. 6 Et in epistola hodierne festiuitatis. Ista verba ap-

proprio in persona beati Francisci dicen-
tis cum apostolo. Mihi absit rc. De eo er/
go erit sermo hodie. Sed prius salutetur
virgo rc. Pro declaratione verborum .est
notandū q̄ cōclusio vera est in sacra theo-
logia approbata etiam per phos morales.
Et not. Tho.1.2.q.2.ar.7.q.5.ar.8. q̄ om/
nis homo desiderat esse beatus siue sit fi-
delis siue infidelis iudeus sarracenus rc.
Quilibet enim naturaliter desiderat bea-
titudinem: quod determinat Tho. esse ver̄
accipiendo beatitudinem s̄m cōmunem ra
tionem beatitudinis. Cōmunis enim ratio
beatitudinis est vt sit bonum perfectum.
Nam vt ait Boetius.3. de consolatio. Beati
tudo est status omniū bonorum aggrega-
tione perfectus. Et alibi. Beatitudo est sum
mi boni tota simul ꝛ perfecta possessio. Se
cūdū hoc ergo naturaliter ꝛ ex necessitate
voluntas humana appetit beatitudinem.
Est enim īpossibile q̄ appetitus humanus
nō feratur in bonum: quia bonum est qđ
omnia appetunt. Et ideo dicit Aug⁹.15. De
trinitate q̄ omnes homines cōueniunt in
appetendo vltimum finem qui est beatitu-
do. Et Boetius.3. de consolatione. Est enim
inquit mentibus hominum veri boni inser
ta cupiditas. Si vero accipiatur beatitu/
do s̄m specialē rationem beatitudinis .s.
quātum ad id in quo beatitudo consistit:
sic non omnes cognoscunt ꝛ consequenter
nec omnes appetunt beatitudinem. Quo-
modo autem homines errent in cognitio-
ne summi boni: notandum q̄ quia bonum
omnia appetunt. ideo s̄m aliquid est bonū
s̄m hoc appetitur. Est autem triplex bonū
.s. vtile. delectabile. ꝛ honestum. Homines
igitur sibi ipsis derelicti circa appetitum in
ordinatum huius triplicis boni versantur:
vnde quidam bonum vtile preferentes: po
suerunt felicitatem suam in diuitijs. Alij
vero preferentes bonum delectabile: felici-
tatem suam posuerunt in delitijs. Alij prefe
rentes bonum honestum: posuerant inho-
noribus regnis ꝛ potentijs rc. male iudi/
cantes de honesto. Et horum scolas sequū-
tur omnes mundani post corruptionem na
ture in primo parente: qui fuit primus secta
tor harum opinionum quarum diabolus
inuentor fuit ꝛ persuasor. Gen̄.3. In qua/
cunq̄ die comedetis ex eo eritis sicut dij.
ecce bonum honorabile. Scientes bonum
ꝛ malum: ecce bonum vtile. Et sequitur. Vi
dens ergo mulier q̄ bonum esset lignū ad
vescendum rc. ecce bonū delectabile. Om
nes ergo homines mundi secuti sunt sco-
lam istam vsq̄ ad christum. Ideo dicitur
.1. Jo.2. Omne quod est in mundo aut est
concupiscentia oculorum quātum ad bo-
nū vtile. quod appetitur in diuitijs: aut cō
cupiscentia carnis quātum ad bonum de-
lectabile quod est in delicijs: aut superbia
vite quātum ad bonum honorabile quod
appetitur in honoribus. Et de eisdem tri-
bus diabolus tentauit christum: sicut patet
bene consideranti. Nam ostendens diabo-
lus omnia regna mundi dixit. Hec omnia
tibi dabo. ecce bonum vtile. Item Dic vt
lapides isti panes fiant: ecce bonum dele-
ctabile. Item Mitte te deorsum: ecce bonū
honorabile: quia ad nihilum profuisset vo-
lare nisi ad vanam gloriam ꝛ ostentationē.
Sed christus confūdit scolam diaboli a cō
trarijs argumentis vt patet ibidem. Et hec
tria apparebant in illo adolescente diuite
de quo legitur Mat 19. De quo tria dicun-
tur .s. q̄ erat diues quātum ad bonum vti-
le. adolescens quātum ad bonum delecta-
bile. In illa enim etate consueuerunt homi
nes plus viuere in delectationibus corpo-
ris. Item vt dicit Lucas.18. Erat princeps
ꝛ hoc quātum ad bonū honorabile. Chri
stus ergo veniens in mundū cōtra hoc tri-
plex bonum tenuit scolam contrariā. docēs
triplicem paupertatem quā etiā suadebat
predicto adolescenti licet ipse doctrinā xp̄i
non caperet. Contra istas ergo tres opinio
nes predictas christus docuit dicens. Qui
vult venire post me abneget semetipsum: cō
tra bonum honorabile. Et tollat crucem suā
ꝯtra delectabile. Et sequitur me: ꝯtra bonū
vtile. Mat.8. Vulpes foueam habent rc.
Nota etiam q̄ phi male iudicabant de be
atitudine. Dicebant enim stoici beatitudi
nem in virtute animi consister. e peripatetici
in cognitiōe veritatis. Epicuri in voluptate.

Nos aũt dicimus duplicem beatitudinem. Unam vie que est imperfecta. Alteram patrie que est perfecta. Prima consistit in virtuosa vita. Unde dicit phs in .i. ethico. Quod beatitudo seu felicitas est operatio sm virtutem perfectam. De qua dicit psalmista. Beati immaculati in via ⁊c. Scḋa beatitudo patrie est perfecta ⁊ hec duplex est. Una est creata que nos in patria beatificat formaliter. Altera increata q̄ nos beatificat effectiue. s. ipse deus. Prima beatitudo creata est tanq̄ finis quo quiescit.

Scḋa. s. increata est tanq̄ finis in quo q̄escitur. Quidam igitur ponunt vltimum ⁊ beatitudinem in diuitijs sicut sunt auari: q̄ exponunt corpus ⁊ aiam pro diuicijs acquirendis. sed sunt in maximo errore. Nõ enim diuitie sunt finis hoīs: sed homo est finis diuitiarum. Preterea per beatitudinem acq̄rit homo maximam delectationem. gaudiũ ⁊ leticiaz: sed ex diuitijs homo affligitur potius: propter quod dñs diuitias nuncupat spinas Luc. 7. Et Mat. 13. Unde versus.
Diues diuitias nõ congregat absq̧ labore.
Nõ tenet ab metu nõ deserit absq̧ dolor̄.
Preterea ad idem facit Prouer. 17. Ubi dicit̄. Quid prodest stulto habere diuitias cum sapientiam emere non possit: Hanc autem veritatem manifestius homo cognoscit in morte: in qua nil de suis diuitijs importat nisi triste linteamen vel saccum. ps. Dormierunt somnum suum ⁊ nihil inue. omnes vi. di. in ma. su. ps. 75. Et alibi. Et relinquẽt alienis diuitias suas ⁊ sepulchra eorũ do. il. in eternum. ps. 48 Et alibi. Thesaurizat ⁊ igno. cui congregabit ea. ps. 38. Ideo dicit Aug. 5. de ciuitate dei. c. 19. Felices vel nos vel filios nostros non diuitie terrene faciũt aut nobis viuentibus amittende aut nobis mortuis a quibus nescimus vel forte a quibus nolumus possidẽde. Quidam vero ponunt beatitudinem in delicijs ⁊ voluptatibus: sicut fuerunt epicuri pro quibus adipiscendis exponunt animas ⁊ corpora: sed errant quia vt ait. Boe⁹. 3. de cõsolatione. Tristes exitus esse voluptatum quisquis reminisci libidinum suarum volet: intelliget: iuxta illud. Risus dolore miscebitur: ⁊ extrẽa gaudij luctus occupat Prouer. 14. Que si beatos efficere possent: vel certe est quin pecudes quoq̧ beate esse dicantur. Hec ille. Et ibidem dicit. Quid autem de voluptatibus corporum loquar: quarum appetentia quidem plena est anxietatis. satietas penitentie. Hec ille. Ex quibus infertur q̄ epicuri qui dixerunt beatitudinem in voluptate consistere: aut pecudes quoq̧ beatitudinis fecere participes: aut ipsi pecorib⁹ similes fuere. quod etiam sibi a noie conuenire versus est. Quidam vero posuere beatitudinem in honoribus: sicut sunt superbi quorũ finis est honor. dignitas ⁊c. sed cum honor finiatur in morte: patet hoc non esse perfectum bonum. Et confirmatur ratio q̄a beatitudo est in beato. non autem extra beatũ honor autem non est in honorato sed magis in honorante qui reuerentiam exhibet honorato: vt phs dicit in. i. Ethico. ergo ⁊c.

Scḋa ratio est: quia honor est bonum ad aliud ordinatũ: quia vt dicit ps in. i. Ethi. Honor est retributio reuerentie in testimonium virtutis. Tertia ratio quia honor est bonum extrinsecum cum sit reuerentia exhibita per quedã exteriora signa: beatitudo autem sine sũmum bonum est bonuz intrinsecum. ergo ⁊c. Quidam vero ponũt beatitudinem in scientia: sed sm hoc etiam demones essent beati. Et preterea scientia inflat charitas autẽ edificat. i. Cor. 8. Quidam vero in potentia. De quorum numero fuit Arphaxat rex medorum. De quo scribitur Judith. i Qui gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui: ⁊ in gloria quadrigarum suarum. Sed quod tales errent probat mutatio status ⁊ euentus fortune que adeo multis fuit aduersa potentibus. q̄ caderent a potentia sua: sicut ⁊ ipse Arpharath. De quo scribitur vbi supra q̄ Nabuchodonosor obtinuit eum in campo magno ragau ⁊c. Sic ⁊ Darius fuit deuictus ab Alexandro. Hannibal, a romanis Troya a grecis. Unde ait Seneca in. 6. Tragedia in principio in persona Hecube vxoris Priami. Quicunq̧ regno fidit. ⁊ magna potens dñatur aula. Nec leues metuit deos. aiumq̧ rebus credulum letis dedit: me videat ⁊ te Troya. Non vnq̄ tulit documenta sors maiora: q̄ fragili loco starent superbi. Item Uirgilius in. 2. Eney. Hic finis Priami fatorũ hunc exitus illum

forte tulit: pro lapsa videntem pgama. Tot condam populis terrisq superbum regnatorem Asie. Et infra iacet ingens littore truncus. Excusa te quare allegas poetas: quasi extorqueas clauam de manu herculis ad veritatē astruendā: vt notat Gratianus in decretis. 37. di. per totum. Item Prouer. xi. Circulus aureus in naribus suis: mulier pulchra ⁊ fatua. Quia pulchritudo est cā superbie: iuxta illud Fastus inest pulchris sequiturq superbia formā. Quā vultus honorat dedecorant mores. rara est concordia forme atq pudicitie. Quidā ponunt beatitudinem in pulchritudine sicut sunt vane mulieres. Sed fallax gratia ⁊ vana est pulchritudo: mulier timens deū ipsa laudabitur. Prouer. vlti. Quidā vero in fortitudine ⁊ aliis bōis corporis. Sed sm hoc leones ⁊ alia aialia hoibus fortiora essent quoq beatiora. Cōtra ꝙ Aug. in. 8. de ciui. dei reprobās opinionem illoꝝ qui dicebant demones meliores hoibus ppter corpora imortalia que dicebant illos habere: sic ait. c. 15. Quāobrē absit vt ista cōsiderans ois veraciter religiosus ⁊ deo subditus: ideo arbitretur demones seipsis meliores ꝙ habeant corpora meliora. alioqn multas sibi ⁊ bestias prelaturus est que nos ⁊ acrimonia sensuum ⁊ motu facillimo atq celerrimo ⁊ valentia viriū ⁊ annosissima firmitate corporum vincunt Quis hoium videndo equabitur aqlis ⁊ vulturibus. Quis odorādo canib9: Quis velocitate leporibus. ceruis. oibus auib9: Quis multum valendo leonibus ⁊ elephātis: Quis diu viuendo serpentibus: q etiā deposita tunica senectutem deponere atq in iuuentutem redire phibentur: Sed sicut his oibus ratiocinando ⁊ intelligendo meliores sumus: ita etiam demonibus bñ atq honeste viuēdo meliores eē debemus. Hec ille. Cōmunis aūt ratio quare in nullo predictoꝝ bonoꝝ beatitudo consistit: est quia beatitudo est bonum pfectum. Id autem est bonum perfectū quo quis adepto nihil vlterius desiderare queat: vt ait Boetius in 3. de conso. Certum est aūt ꝙ quecūq dictorum bonoꝝ possideantur qnimmo etiam si simul oia habeātur. appetit9 habeātur: appetitus hois nunq satiatur: sed semper potiora desiderat. ergo ⁊c. Et de ambitione honoꝝ patet. ps. Superbia eoꝝ qui te oderunt ascendit semper. De diuitiis etiam patet. Unde Boetius.

Si quantas rapidis flatibus incitat pontus versat harenas.

Aut quot stelliferis edita noctibus celo sydera fulgēt.

Tātas fundit opes: nec opes retrahat manum pleno copia cornu.

Humanum miseras haud ideo genus cesset flere querelas.

Quāuis vota libens excipiat deus multi pdigus auri auri. ⁊ claris auidos ornet honoribus nil iam parta videntur: sed quesita vorans sceua rapacitas alios pandit hyatus. Hec ille. Ex predictis ergo patent due ꝯclusiones. Prima ꝙ ois homo naturaliter desiderat esse beatus. Scda ꝙ multi errant in eo in quo consistit beatitudo: ⁊ hoc est ꝙ ēt pbat Boe9 in. 3. de ꝯso. dicēs. Ois mortalium cura quā multiplicium studioꝝ labor exercet. diuerso qdē calle procedit: sed ad vnum tñ beatitudinis finē nitiē peruenire. Uideamus ergo nos qd est, illud in quo vera beatitudo consistit. Certe nihil aliud nisi cognitio ⁊ visio diue essentie. Unde dñs Jo. 17. Hec est aūt inquit vita eterna: vt cognoscant te solū verum deū ⁊ quē misisti Jesum christū. Et idcirco in hoc debet homo ponere finem suū ⁊ in hoc gloriari. nō aūt in bonis mūdi nec in aliqua creatura. Bona. n. tpalia sunt media qb9 adminiculamur ad puenīendū ad vltimū finem q est vita eterna. Jō bonis tpalibus debemus vti nō frui: alioqn puertitur ordo ⁊ impeditur finis. Nota silitudinē ad hoc quā ponit Aug9 in. i. lib. de doctrina christiana: vbi sic ait. Quō si essemus pegrini qui beate viuere nisi in pria nō possemus. Eaq pegrinatione vtiq miseri ⁊ miseriā finire cupiētes in priā redire vellemus. Opus eēt vel terrestribus vel marinis vehiculis qbus vtendū esset: vt ad priam qua fruendū erat puenire valeremus. ꝙ si amenitates itineris ⁊ ipsa gestatio vehiculoꝝ nos delectarent. cōuersi ad fruēdū his qbus vti debuimus: nollemus cito viā finire. ⁊ puersa suauitate iplicati alienaremur a pria cui9 suauitas faceret beatos: sic hmōi mortalitatis vita pegrinantes a dño. si redire in patriā

volumus vbi beati esse possimus: vtendum
est hoc mūdo nō fruendū: vt inuisibilia dei
per ea que facta sunt intellecta cōspiciunt:
hoc est vt de tp̄alibus corp̄alibusq3 rebus
eterna τ sp̄ūalia capiamus. Hec ille. Ideo
Iere. 9. Et loqtur deus per os p̄phete. Nō
glorietur sapiens in sapientia sua: τ nō glo
rietur fortis in fortitudine sua: τ nō glorietur
diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur q
gloriatur: scire τ noscere me: q2 ego sum dn̄s.
Et concordat apl's. 2. Cor. 10. Qui gloriatur
inqt: in dn̄o glorietur. Non eni q seip̄m cō.
ll. pro. est. sed quē deus cōmendat. Hoc āt
paucis datum est: q2 pauci qui noscere pos
sunt vera bona. Unde dn̄s Mat. xi. Confi
teor tibi pater dn̄e celi τ terre: q2 abscōdisti
hec a sapientibus τ prudētibus τ reuelasti
ea paruulis. Ita pater qm̄ sic placitū est an
te te. Nota Al sapien. τ pruden. Licet enim
hij de hac veritate. sciant bene studere. lege
re. disputare. predicare. τ buccis crepātibus
intonare tn̄ nō intelligunt q2 non intus sed
foris legunt. Quia igitur btūs Franciscus
vere cognouit in quo humana beatitudo
consisteret: ideo nō in diuitijs posuit gloriā
suam. non in voluptatibus. non in honori
bus. non denicq3 in alijs temporalibus reb9.
sed in eo per quod vera beatitudo conqui
ritur. Quid est illud nisi crux xp̄i? Ideo di
cit ipse in themate p̄posito. Mihi absit glo
riari τc̄. Patet thema. Quia autem nō in
verbis sed in factis virtus consistit: ideo vo
lens beatus Franciscus perfecte in cruce
christi gloriari. ipsam crucem christi p̄fecte
amplexatus τ imitatus est. Pro cuius in
tellectu τ declaratione nota q̄ in cruce chri
sti sunt quattuor dimensiones quātitatiue:
qui fuerunt moraliter τ perfecte in beato
Francisco τc̄.

¶ Prima est latitudo: τ hec significat dile
ctionem generalem.

¶ Scd̄a est p̄funditas: τ hec significat hu
miliationem cordialem.

¶ Tertia est sublimitas: τ hec significat cō
templationem supernalem.

¶ Quarta est lōgitudo: τ hec significat du
rationem finalem.

¶ De istis quattuor dimensionibus loqtur
apostolus τ ego cum ipso pro vobis orans
hoc modo. Huius rei gratia flecto genua
mea ad patrē dn̄i mei Iesu christi. Ex quo
oīs paternitas in celis τ in terra noiatur:
vt possitis comprehendere cum oibus san
ctis. que sit latitudo. τ lōgitudo. sublimitas
τ profundum Ephe. 3. Istas quattuor di
mensiones crucis Aug. in. 2. lib. de doc. chri
stiana exponens sic ait. Crucis latitudo di
citur in transuerso ligno: quo extenduntur
manus. Longitudo a terra vsq3 ad ipsam
latitudinem quo a manibus τ infra totum
corpus affigitur. Altitudo a latitudine sur
sum vsq3 ad sūmum: quo adheret caput.
Profundum vero quod terre infixum ab
sconditur. Quo signo crucis oīs actio chri
stiana describitur bene operari in xp̄o τ ei
perseueranter inherere. sperare celestia sa
cramenta non prophanare. Hec ille. Si vis
istas dimensiones videre expositas allego
rice: vide post festum trinitatis ser. iiii. qui in
cipit Diues facti estis τc̄. p̄te. 6. in additio
ne ibi posita que incipit. Per latitudinem
crucis.

¶ Prima ergo dimensio est latitudo que
est vt homo sciat habere cor latum τ am
plum ad dilectionem dei τ proximoꝝ non
solum amicoꝝ sed etiā inimicoꝝ. Et dicam
vobis mirabile q̄ latius d3 esse cor christia
ni ad dilectionē q̄3 celū empyreū: qd̄ est la
tius τ maius corpus q̄3 sit in rerum natura.
Qd̄ declarat sic. Celū empyreum q̄3uis sit
imensurabile: tn̄ non pōt recipere nisi p̄so
nas bonas τ sanctas. Non. n. pōt recip̄e inf
deles nec malos vanos. Sed cor christiani
debet esse latius: q2 oēs debet diligere i deo
tam bonos q̄3 malos. amicos τ inimicos. fi
deles τ infideles. iudeos aggarenos. barba
ros τ scitas. Bonos qdē debet diligere vt
cōseruent in sancta vita τ fide. Malos aūt
vt ad p̄niam cōuertant. Sic faciebat Da
uid di. Ambulabā in latitudine: q2 manda
ta tua exq̄siui. Nota Mandata tua. Man
data dei sunt de dilectione dei τ p̄ximoꝝ:
tam bonoꝝ q̄3 maloꝝ. Unde Mat. 5. Audi
stis q2 dictū est antiqs. Diliges primum
tuū τ odio ha. inimicū tuum. Ego aūt dico
vobis diligite inimicos vestros. benefacite
hijs qui oderunt vos τ orate pro p̄se. τ cal.
vos τc̄. De hoc mandatore loq̄t psalmista
di. Ois cōsumationis vidi finē. latum mā
datum tuū nimis. Nota Ois cōsumatiōis

omnis cõdictio ꝛ status huius mundi finē
habebit sicut oĩa tp̄alia. prelationes. cleri-
catus. ꝛ matrimonia. diuitie. ꝛ honores. di-
gnitates ꝛc̄. Sed mādatū de dilectione nō
habet finem: ymmo post mortē magis per-
ficitur: q2 charitas nunq̄ꝫ excidit. i. Cor. 13.
Istam ergo primā dimensionē latitudinis
charitatis: O q̄ꝫ excellenter habuit beatus
Fran. erga deum ꝛ ꝓximū. Primo igitur
erga deū quem maximo feruore diligebat.
De cuius feruore magnitudine quattuor si-
gna mōstrauit deus. Primum signū fuit
qñ ingressus ecclesiā sancti Damiani audi
uit ab imagine crucifixi ter sibi dicēte. Frā
cisce vade ꝛ repara domū meam que vt cer
nis tota diruitur. Ab illa ergo hora anima
eius liquefacta est ꝛ crucifixi cōparatio ei⁹
cordi mirabiliter est infixa ꝛc̄. Dic hystoriā.
Ex tūc ergo tanq̄ꝫ ebrius ꝛ vere ebri⁹ illo
vino qđ venditur in taberna ꝑadisi. oīa re
liquit amore xp̄i ꝛ seip̄m denudauit: adeo
ꝙ etiā femoralia patri reliquerit. Scđm
mirabile signū fuit qñ in visione sup se sera-
phin crucifixum aspexit: q crucifixionis sue
signa sic ei euidēter impressit. vt crucifixus
videretur ꝛ ipse. vnde tunc fuerūt sibi stig-
mata imp̄ssa manibus. pedibus. ꝛ lateri O
mirabilis dilectionis signū. Unde poterat
dicere illud qđ hodie in ep̄la sue festiuitatis
cantat. Ego stigmata dn̄i Jesu in corpore
meo porto Gal. 6. Tertiū signū fuit qñ
visus est a fratribus in curru ignis ꝛc̄.

Quartū signū fuit: q2 sic afficiebatur ad
deum ꝙ oēs creaturas etiā irrationabiles
inuitabat ad laudem creatoris. Unde semel
ambulans per paludes venetiarū inuenit
maximā auium multitudinē cantantium in
palude ꝛc̄. Dic hystoriā. Itē alias inuenit
quādam multitudinē auiū ꝛ eas velud ra
tiones ꝑticipes salutauit ꝛc̄. Et q2 sic erat
affectus ad deum: idcirco diuina bonitas
etiam creaturas habentes solum esse sibi
subdebat. Nota quando cyrurgico venien
te ad eum cauterizandum propter infirmi-
tatem oculorum: rogauit ignem vt curiali-
ter secum transiret ꝛc̄. ꝛ nullam lesionē nec
penam sensit a ferro ignito ꝛc̄. De dilectio-
ne vero sua erga proximum: quis sufficien-
ter posset exprimere: Nam omnes largo di
ligebat affectu. presertim leprosos osculan-
do: quos naturaliter maxie horrebat. Mo-
tus etiam maxima charitate ad proximos
fecit ordinem suum in maxima ꝛ artissima
paupertate: quo fundato fuit sibi dictum ꝙ
regula erat multum fortis nec posset serua-
ri: ideoq̄ꝫ temperaret. Respondit. Ego scripsi
quod christus ore suo ordinauit: ideo nihil
mutarem quia seruus in littera domini ni-
hil potest mutare ꝛc̄. beatus ille qui seruat
regulam suam. Uix de mille vnus eam ser-
uat ꝛc̄. Item fecit duos alios ordines. s. se-
cundum pro mulieribus. Item tertium pro
quolibet etiam in matrimonio existente qui
non est proprie religio: sed quidam modus
viuendi bene: vt notat Glo. in cle. Cum ex
eo: de sen. exco. ꝛ in cle. p̄ria; de religio. domi.
Fuit etiam tante charitatis erga proxios
etiam infideles ꝙ pro conuersione pagano
rum iuit ad soldanum babilonie. exponēs
se maximis periculis ꝛc̄. Tribus autem vi-
cibus versus partes infidelium ꝛc̄. egressus
sed bis diuina dispēsatione prohibitus ter
tia tamen vice post multa opprobria. vin-
cula. verbera. ꝛ labores innumeros. ad con
spectum soldani babilonie: domino ducen-
te peruenit. Dic hystoriam. Patet quomo
do habuit primam dimensionem crucis. s. la
titudinem. Nota moraliter prout expedit.

¶ Scđa dimensio est profunditas ꝛ signat
humilitatem ꝛc̄. Nota triplicem gradum
humilitatis. Unus est subdere se maiori: ꝛ
hic est bonus. Scđs est subdere se equa
liter: ꝛ hic est melior. Tertius est subdere
se minori: ꝛ hic est optimus. De hoc triplici
gradu humilitatis loquitur dominus dicēs
Mat. 3. Sine modo: sic ei decet nos imple
re omnem iustitiam. Glo. i. Omnem humili
tatem. Hunc gradum optimum humilita
tis habuit beatus Franciscus quia sem-
per subesse q̄ꝫ preesse malebat. Ideo gene-
rali cedens officio guardianū petijt cuius
volūtati ꝑ omnia subiaceret. Fratri quoq̄ꝫ
cum quo solitus erat ire semper obedien-
tiam permittere consueuerat ꝛ seruare.
Unde bene implebat illud verbum di-
uinum. Quanto magnus es: humilia
te in omnibus Eccl'i. 3. Unde ꝛ humi-
litatis causa fratres suos voluit voca-
re minores: ꝛ prelatos sui ordinis mini-
stros: iuxta illud domini. Quicunque vo-

fuerit inter vos maioꝛ fieri:sit vester mini/
ster Luc.22. Nota hic q̄ñ btūs Dñicus ⁊
ipse fuerunt interrogati a dño Hostiensi
q postmodū fuit papa cur nō facimus de
vestris fratribus epos ⁊ ꝑlatos ⁊c̄. Uide
in legenda. Fuit ⁊ tante humilitatis: vt po
tius mallet de se vituperiū audire q̄ȝ lau/
dem. Ideo cū populi merita in eo scita/
tis extollerent:precipiebat alicui fratri vt
verba ipsum vilificātia suis auribus incul
cando pferret. Cūq̄ȝ frater ille licet inuitus
eū rusticū. ⁊ mercēnariū imperitū. ⁊ inutilē
diceret:exhilaratus dicebat. Benedicat tibi
dñs:q: tu verissima loqueris ⁊ talia me de
cet audire. Quicqd etiā ptinebat ad sui
excellentiā occultabat. Uñ diligenter do/
nec vixit sua stigmata abscondebat. Qui/
dam tñ in vita hec viderunt sed in moꝛte
plurimi cōspexerunt. Semel etiā socius su/
us vidit cathedram ⁊c̄. Uide in legenda.
Patet ergo magna humilitas sua. Et q:
vt ait Greg. Paupertas in bonis mētib⁹
solet esse custos humilitatis:ideo voluit eē
pauperrimus. vnde pauptatē vocabat do/
minam suam.

¶ Tertia dimensio est sublimitas: ⁊ signifi/
cat contēplationeȝ supernalē per quā aīa
ad celestia sublimat̄:terrenis oibus subtra
ctis. Hanc etiā q̄ȝ maxime habuit beatus
Fran. Uñ dī in vita eius q̄ suspendebat̄
multotiens tanto cōtēplationis excessu:vt
supra semetipsum raptus: ⁊.s̄.humanū sen
sum aliqd sentiens:qdnam agerēt circa se
exterius ignoraret. Aliqñ etiaȝ visus est no
cte oꝛans manibus ptēsis ad modū cru/
cis toto coꝛpoꝛe subleuatus a terra: ⁊ nube
cula quadam ptegente circūdatus ⁊ illu/
strationis miraculis intra mentem mira cir
ca coꝛpus illustratio testis esset. vñ ex alti/
tudine cōtēplationis etiam spū pphie cla/
ruit etiā anteq̄ȝ cōuersionis habitū susci/
peret. Nota exēplum qñ captus cum qbus/
daȝ perusinis ⁊ incarceratus exultabat:cū
ceteri tristarentur. Et interrogatus quare:
Rñdit:q: adhuc sanctus p totum mundū
adoꝛaboꝛ.

¶ Quarta dimensio est longitudo: ⁊ signi/
ficat durationē seu pseuerantiā finalē. que
inter ceteras virtutes sola coꝛonat̄. i. Coꝛ.
9. Nescitis q̄ hij qui in stadio currunt oēs
quidē currunt sed vnus accipit braujum:
Nota Unus.i.pseuerans. De ista longitu/
dine pseuerantie dī ps.92. Domū tuaȝ de/
cet sanctitudo dñe: in longitudinem dieꝝ.
Nota Domū tuam.i.psonam deuotā que
est domus dei. In longitudinē dierum.i.p
totā vitam. Ratio q: laboꝛ ⁊ seruitiū debȝ
coꝛrespondere mercedi ⁊ e9°: sed merces
vite sancte est longitudo dieꝝ.i. q̄ȝdiu est
deus. ps. Longitudine dieꝝ replebo eū. er/
go ⁊ salarium.i.vita bona dȝ esse in longi
tudinē dieꝝ.i.q̄ȝdiu ipse erit homo. Beat⁹
igit̄ Fran. de virtute in virtutē semp pꝛofi
ciens vsq̄ȝ ad vltimā vite hoꝛā: meruit tan
dem videre deum deoꝝ in syon. Et q: xp̄s
cōfixus erat cruci in hac vita:ideo conre/
gnat in alia ⁊ factus est socius cōsolatio/
num ⁊ gloꝛie:qui fuerat socius passionum
⁊ pene:iuxta illud. 2. Coꝛ.i. Scientes q̄m si/
cut socij passionū estis:sic eritis ⁊ cōsolatio
nis. Et iuxta illud Ro.6. Si enim cōplan/
tati facti fuerimus similitudini moꝛtis ei⁹:
simul ⁊ resurrectiōis erimus. Et subdit. Si
aūt moꝛtui sumus cum xp̄o:credimus q: si
mul viuemus cum illo. Dic eius moꝛtē pꝛe
ciosam. Deo gratias. Amen.

¶ De beato Luca euangelista.
Sermo vnus.

Alutat vos
Lucas carissimus. Colos.
vlti. Sicut totum officium
⁊ festiuitas hodierna ē de
beato Luca euāgelista: sic
erit ⁊ sermo: ⁊ habebimus multas bonas
doctrias ⁊ exēpla salutifera ex vita sua ⁊c̄.
Salutet̄ virgo ⁊c̄. Salutat.i.salutē eternaȝ
vobis optat. Pro huius verbi declaratio/
ne est notandū q̄ sit qō in sacra theologia
vtrū v̄tutes theologice que habent̄ hic ab
hoīe in via remaneant post moꝛtē in pr̄ia:
Pro cuius qōnis determinatiōe: ē notādū
q̄ s̄m sniam Tho.i.2.q.67.ar.5. Dic latius
pꝛo intellectu huius qōnis s̄m Tho. ibi q̄
iperfectio est qñq̄ȝ de rōne rei ⁊ ptinet ad
spēm ipsius:sicut defectus rōnis ptinet ad
rōnē spēi equi vel bouis. Et q: vnū ⁊ ideȝ
manēs nō pōt trāsferri de vna spē in aliā:
inde est q̄ tali iperfectione sublata tollitur

spẽs rei: sicut iam non esset bos vel equus si
esset rationalis. Quãq3 vero imperfectio nõ
pertinet ad rõnem spei: sed accidit in diui-
duo ſm aliqd aliud sicut alicui hoi. Quãq3
accidit defectus rõnis inquãtum impedit
in eo rõnis vsus ꝓpter somnum vel ebrie-
tatem vel aliquid hmõi. Patet aũt ꝙ tali
imperfectione remota nihilominus substan
tia rei manet: Hec Tho. vbi supra. Modo
sicut est in naturalibus sic in virtutibus ꝛc.
Dic vt infra. Quedam. n. virtutes de sui rõ
ne important defectum ꝛ imperfectionem.
Quedã vero nõ. Virtutes importantes de
fectum de sui rõne: sunt sicut fides ꝛ spes.
De rõne enim fidei est imperfectio cognitio
nis. Ponitur enim in eius diffinitione. Fi-
des est substãtia sperandarũ rerum ꝛ argu
mentum nõ apparentium: vt dicit Heb. xi.
Et Aug. dicit. Quid est fides? Credere qđ
nõ vides. Sic etiam de rõne spei est qđ id
qđ speratur nondum habeatur. Spes eniz
importat quendã motum in id qđ non ha-
betur. Unde Apl's Ro. 8. Nam qđ videt
quis: quid sperat. Charitas autẽ est amor
qui de sui rõne non importat aliquã imper
fectionem. Potest. n. esse charitas ꝛ de ha/
bito ꝛ nõ habito: ꝛ de viso ꝛ nõ viso. Hoc
igitur presupposito. est dicendum ad qõnez
propositam: ꝙ virtutes que de sui ratione
important defectum sicut est fides ꝛ spes.
post hanc vitaz nõ remanent in aia. Fides
enim vt dixi est cognitio rei nõ vise. In pa-
tria autem videbimus deum sicuti est: vt di
citur. i. Jo. 3. Nunc enim videmus per spe-
culum in enigmate: tunc aũt facie ad faciẽ.
i. Cor. 13. Et ideo tunc cessat fides. Nunc er-
go credimus ꝛ nõ videmus: tunc aũt vide-
bimus ꝛ nõ credemus. Unde Apl's. i. Cor.
13. Ex parte enim cognoscimus ꝛ ex ꝑte pro
phetamus. Cum aũt venerit qđ perfectum
est: euacuabitur qđ ex parte est. Nec potest
concurrere simul cognitio fidei ꝛ cognitio
perfecta que habetur per visionẽ: q2 ꝑfectio
ꝛ imperfectio que differunt rõne subiecti
non pñt in eodem subiecto cõcurrere. Quã
uis perfecta cognitio ꝛ impfecta que diffe-
runt ratione obiecti. possunt in eodẽ subie-
ctione cõcurrere: sicut cognitio matutina ꝛ
vespertina in angelis: vt declarat Tho. vbi
supra. Dic pratice quõ nũc credimus vnuz
deum ꝛ trinum: tunc aũt videbimus. Item
credim9 ꝙ Jesus xp̃s sit in dextera dei ꝛc.
tunc aũt videbimus ꝛc. Sic credimus de
virgine ꝛc. Et ideo dicit. 2. Cor. 5. Quãdiu
sumus in corpore ꝑegrinamur a dño. Per
fidem enim ambulamus ꝛ nõ per spẽm. Ex
quo patet ꝙ fides est ꝓpria peregrinãtib9
nõ ergo erit in patria. Eadem rõne nec spes
erit in futura vita: eo ꝙ tunc ꝙ iam habe/
bitur speratum: id ꝙ tunc nõ habitum iam
speratur. s. diuino seruitio. Et q̃uis in san/
ctis in pñia sit desiderium ꝛ expectatio glo
rie corpoꝝ: non tñ est spes ꝓprie loquendo
neq3 ſm ꝙ spes ꝛ virtus theologica: sic. n.
obiectum eius est deus nõ aũt aliqđ bonũ
creatum. neq3 ſm ꝙ cõiter sumitur: q2 obie
ctum spei est arduum. Bonum aũt cuius iã
ineuitabilem cãm habemus. non cõparat
ad nos in rõne ardui. vnde nõ proprie di-
citur aliquis sperare se habiturum seu em-
pturum aliqd qđ statim in potestate eius
est vt emat. Et sic illi qui habent gloriam
aie non ꝓprie dicuntur sperare gloriã cor/
poris: sed solum desiderare ſm Tho. Pari
rõne dicimus ꝙ non sit in beatis virtus pe
nitentie. saltem quo ad actuz: q2 pnia est do
lor de peccato cõmisso. Unde Ambro. Pe
nitentia est preterita peccata plãgere ꝛ plã
genda iterum nõ cõmittere. Beati autẽ in
patria non dolent. Apoc. 21. Absterget de9
oẽm lachrymam ab oculis sanctoꝝ ꝛ iam
non erit amplius: neq3 luctus neq3 clamor
sed nec vllus dolor que prima abierũt. Un
de Maria magdalena non dolet modo in
vita beata de peccatis suis. nec Dauid nec
Paulus. nec Matheus. nec ceteri ꝛc. Ea/
dem rõne nec misericordia est post mortem
in aia beata: q2 misericordia est habere mi/
seruz cor de miseria alterius: in ꝑadiso nũc
nulla est miseria. ergo ꝛc. Alie aũt virtutes
morales, remanent quidem in aia separata
q̃tum ad id quod est formale in eis: nõ au
tem q̃tum ad id qđ est materiale. Et d de-
clara per Tho. i. 2. q. 67. ar. i. ꝛ. 2. vbi ponit
etiam de virtutibus intellectualibus dicẽs.
ꝙ virtutes intellectuales manent post hãc
vitam q̃tum ad spẽs intelligibiles que sũt
in intellectu possibili que se habent sicut for
males: non autem manent q̃tum ad fantas
mata que sunt quasi materialia in virtuti/

bus intellectualibus. Nam fantasmata de-
struuntur destructo corpore: ⁊ sic intelligit
verbum apli. i. Cor. xiij. Siue sciẽtia destruet.
Nam ⁊ in hac vita cõtingit per egritudinẽ
corrũpi fantasmata ⁊ sic etiã scientiã corrũ-
pi: nõ tñ quantum ad spẽs intelligibiles q̃ sũt
in intellectu possibili ſm Tho. Charitas aũt
cum nullam in sui rõne imꝑfectionem ipor-
tet semꝑ durat: ꝗnimo magis in alia vita
ꝑficitur. Quãuis enĩ charitas hac vita sic
imꝑfecta respectu illius que habet in pr̃ia
tñ imperfectio ista non est de rõne eius sed
accidit ei. Vñ apl's. i. Cor. xiij. Charitas nũq̃
excidit. siue ꝓphie euacuabunt. siue lingue
cessabunt. siue scientia destruet. Charitas er-
go que est amor dei ⁊ ꝓximi nec q̃ deficit.
Modo ad ꝓpositum. Clarũ est ꝙ sancti in
hoc mundo existentes habebant charitatẽ
q: alias nõ fuissent scti. ex qua charitate mo-
ti orabant ⁊ desiderabant salutem oĩum tã
fidelium q̃ infidelium. Cum ergo charitas
nõ deficiat in morte sed remaneat ⁊ augeat
ideo plus modo incõparabiliter desiderãt
⁊ orant saluationem nostram: iuxta illud. ij.
Cor. vlt. Salutant vos oẽs sancti. Salutãt
i. saluationẽ vestram optant ⁊ desiderant ⁊
affectant oẽs sancti. s. paradisi. Sed ⁊ simili-
ter qñ aliquis sanctus honoratur ⁊ festiua-
tur a nobis in hoc mundo: tunc ille magis
optat salutem nostram ꝓpter multiplicatio-
nem intercessionũ ⁊ deuotionum nostrarũ
non sic de illis qui veniunt ex vanitate po-
tius ad ecclesiam q̃ ex deuotione. Quia igi-
tur nos hodie agimus festum beati Luce:
ideo ipse nostram salutem desiderat ⁊ affe-
ctat ⁊ hoc est ꝙ dicit thema. Salutat nos
Lucas medicus ⁊c. Patet thema. Modo
in hoc themate ponuntur tria vocabula. s.
Lucas. medicus. carissimus: in quibus ostẽ-
duntur tres excellẽtie seu virtutes quas ha-
buit beatus Lucas in hac vita.

¶ Prima est puritas virginalis: quia lu-
cas.

¶ Secunda est dignitas doctoralis: quia
lucas.

¶ Tertia est charitas principalis: quia ca-
rissimus.

¶ Prima virtus ⁊c. Sic enĩ btũs Jo. euã-
gelista inter apl'os habuit istam excellẽtiã
ita ⁊ Lucas inter oẽs discipulos. Ideo di-
citur Lucas a luce: in quo ostenditur puri-
tas sua. Auctoritas. Proposui pro luce ha-
bere illam. s. ꝑsonam virginem Sap. 7. Vel
dic illam. s. virginitatem. Unde de puritate
beati Luce dicit Hierony. in prologo suꝑ
Act. apl'oꝝ. Lucas athiocensis natione sy-
rus. cuius laus in euangelio canitur apl'oꝝ
christi discipulus. sine crimine in virginitate
permanens: deo maluit seruire q̃ mundo.
Nota Sine crimine. i. peccato mortali: q2
peccatũ veniale nõ dicit crimen. Nota hic
ꝙ differentia est inter peccatũ. delictũ. ⁊ cri-
men. Inter peccatum delictum ſm Augu.
hec est differentia: q2 peccatum idem est qd
prauus actus. Delictum vero boni desertio
quasi derelictum. Crimen vero est peccatũ
graue accusatione ⁊ dãnatione dignissimũ.
8i. di. c. i. in fi. De hoc nota de peni. di. i. Si
peccatum. Et predicta notat Glo. Jo. an. in
regula peccatum lib. 6. Bene facit ꝙ nota.
25. di. §. Criminis aũt appellatio. Ex predi-
ctis ergo nota ꝙ beatus Lucas habuit pu-
ritatem nõ solum a contagio peccati luxu-
rie: sed oĩs peccati mortalis. Practicam aũt
huius vz. quonã modo se ab omnis macule
mortalis contagio seruauit illesum vide su-
pra in eodem festo ser. magistri Vin qui in-
cipit Dignus est operarius mercede sua par-
te. i. Est etiã drã inter flagitium ⁊ facinus
ſm Aug in. 3. de doc. christiana: vbi dicit sic
Qd agit indomita cupiditas ad corrũpen-
dum aĩum ⁊ corpus suum: flagitium vocat
qd aũt agit vt alteri noceat: facinus di. Mi-
rum fuit quomodo potuit se sic conseruare
cum esset infidelis ⁊ magnus medicus. Jõ
dicam vobis modũ practice quomodo con-
seruauit suam virginitatem: sicut potuit esse
tripliciter.

¶ Primo inter parentes.

¶ Scdo inter studentes.

¶ Tertio inter attinentes.

¶ De primo. Eius pater ⁊ mater multum
custodiebant ne aliquis posset eum docere
vilitates de illa materia: nec loquendo. nec
opere ⁊c. Docebant eum orare nec dicere
mendatia ⁊c. vnde magna culpa est paren

tum si filij non sunt boni: qꝛ sicut dominus qui committit ortum ortulano si arbores nō sunt bone ⁊ recte: culpa est ortulani. Ita in proposito. Ortulani qui plantant arbores in giardino christi. s. ecclesia: sunt illi de matrimonio. Si ergo arbores non sunt recte erga deum sed tortuose ad mundana furta ⁊ periuriam: culpa est parentum: qa dum erant parui ⁊c. Nam vt dicit textus in. c. i. de delic. pue. Quis audeat affirmare. furta. mendatia. periuria. non esse peccata? At hijs plena est puerilis etas: q̄uis in eis non ita vt in maioribus punienda videantur. Concordant etiam legiste dicentes q̄ omne delictum cadit in pubere ꝫ preter delictum carnis. ff. ad sillani. l. i. §. Impubes. Et. l. Excipiuntur. Dic exemplum de illo qui abscidit nasum matri in valētia ⁊c.

Scd̄o beatus Lucas conseruauit se inter studentes. Dic quomodo parentes eius miserunt ipsum ad studium medicine: vt esset medicus. Modo iaꝫ scitis quomodo cōmuniter viuunt studētes ribaldice ⁊c. Quidam enim student in studio superbie ⁊ vanitatis. Quidam in studio auaritie ⁊ cupiditatis. Quidam in studio luxurie ⁊ carnalitatis ⁊c. Sed beatus Lucas separabat se a societate illorum: quia qui tangit picem inquinabitur ab ea Eccli. i3. Ideo potuit sibi dici illud Jere. i5. Si separaueris preciosum a vili: quasi os meuꝫ eris ⁊c. Tamen beatus Lucas prudenter conseruauit se vitando vitia ⁊ societates malorum studentium. Ideo attendatis quibus committitis filios vestros in studijs ⁊c.

Tertio conseruauit se inter attinentes. Naꝫ reuersus de studio magnus medicus ⁊ famosus: statim amici ⁊ propinqui requirebant eum vt duceret talem vel talem in vxorem ⁊c. sed omnes refutauit ⁊ sic se conseruauit sine vxore ⁊ concubina. Unde Hieronymus in prologo super Lucam ⁊c. Uide in fine sermonis huius. Et quomodo conseruauit se inter malos. Ideo de ipso potest dici. Lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre: scilicet vitiorum eum non comprehenderunt Jo. i. Moraliter nota questionem quare beatus Lucas fugit matrimonium cum sit bonum ⁊ vnum de septem sacramentis ecclesie. Respondeo q̄ non fugit ipsum tamq̄ꝫ malum: sed propter maius bonum. Nam bonum est matrimonium. melior est viduitas: sed optima ꝟgitas. Un̄ si tibi offerent̄ tria poma. vnū ferri. aliud argēti. tertiū auri. vt eligas vnū ex hijs: nū qd eligeres pomum auri tamq̄ꝫ melius? Ita matrimonium bonum est ⁊ a deo ordinatum ⁊ multum seruit vt ferrum: sed ad instar ferri eruginatur aliquando de zelotipia: in tantum q̄ non possunt habere pacem. Uel si sit bona vxor: semper petit modo hoc modo illud vt ornet se. Item si non habent prolem. vnus dat culpam alteri ⁊c. Si autem habent quandoq̄ꝫ filij moriuntur viuentibus parentibus. vel si viuunt sunt inobedientes parentibus. ribaldi. lusores. taxillorum. tabernarij. homicide ⁊c. Ecce quanta erugo matrimonij. Ideo dicit Apostolus. Si acceperis vxorem non peccasti. Et si nupserit virgo non peccauit: tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. i. Cor. 7.

Scd̄m pomuꝫ est viduitas melius: quia non ita rubiginatur: quinimo vir vel mulier in statu viduitatis potest facere penitentiam ⁊c. Sed aurum purum est virginitas: quia sicut aurum nullam habet maculā ⁊c. Sic virginitas nullam habet maculam voluntariam: nec corde cogitando. nec ore loquendo. nec opere ⁊c. De hijs tribus dicit Beda. Bona est castitas coniugalis: melior vidualis: sed optima puritas virginalis. Hanc elegit beatus Lucas. Unde Apostolus. Qui matrimonio iungit virginem suam bene facit: ⁊ qui non iungit melius facit. i. Cor. 7. ⁊c.

¶ Scd̄a excellentia beati Luce est dignitas doctoralis: quia medicus: ⁊ non de minoribus immo de maioribus: quia vt dicit Hieronymus in prologo super Actu. Apostolorum medicine artis egregius fuit. Audiui a quodam doctore medicine q̄ vidit in catolonia quoddam commentum beati Luce super Amphorismos ipocratis. Ideo est honorandus: iuxta illud Eccli. 38. Honora medicum. s. beatū Lucā: ꝓpter necessitateꝫ. Ideo ipm̄ honoramus hodie: qꝛ sicut

fuit medicus plagarũ ⁊ infirmitatum cor-
poraliũ:ita modo est in celo medicus aiaꝝ
nostraꝝ. Nota hic quõ beatus Lucas stu-
duit medicinã in duab⁹ scolis. Primo in
scola ypocratis. Scđo in scola xp̃i in ciuita
te ierusalẽ:vbi fuit discipl's aploꝝ christi.
Nõ enim fuit discipulus xp̃i nec de nume
ro.70.discipuloꝝ:sed aploꝝ. Greg. tñ videt
dicere ꝙ imo fuit de.72. discipulis christi.
Vñ dicit ꝙ fuit vnus ex illis duobus disci
pulis ꝗ ibant in emaus ab ierusalẽ in die
sancto pasce.ſm ꝙ dĩ Luc̃.vlt. Et alius vo
cabat Cleophas:nomen aũt suũ btũs Lu
cas tacuit ibi ex humilitate:ꝙ si verum est
tunc audiendo xp̃m predicantẽ eis in illo
itinere studuit in scola xp̃i:vbi acq̃siuit ma-
gnũ sapientie apicem:ꝗuis ⁊ ante sepius
audiuisset xp̃m predicantẽ. Nam ipse existẽs
in Antiochia plurimoꝝ relatione comperit
quõ erant in ierusalem tales medici ꝗ cu-
rabant oẽm infirmitatem.mutos.surdos.le
prosos ⁊c̃.de quo admirans ait. Nõ est pos
sibile hoc:q2 tales infirmitates sunt incura
biles ꝑ naturam ⁊c̃. Ideo recessit de antio
chia ⁊ venit ierosolymam: vt videret eos.
Qui cum videret miracula que apl'i facie-
bant ⁊ quõ sola vmbra petri sanabat infir
mos.voluit fieri discipulus apostoloꝝ: qui
fuit ab eis honorifice receptus. Et quesiuit
de eoꝝ scientia curandi infirmos. Cui dixe
runt apl'i.ꝙ tota eoꝝ scia stabat in tribus
cõclusionibus quas docuit xp̃s Mat.vlti.
dicens. Euntes docete oẽs gentes:ecce pri-
ma cõclusio. Glo. Hiero. Docete.s.rudimen
ta fidei que cõsistant in.xij. articulis fidei:
quasi principia indemonstrabilia. Et dede-
runt sibi symbolũ aploꝝ in scriptis ⁊ credi
dit. Hic explicite ⁊ practice articulos fidei:
pro hijs qui forte ignorant. Scđa cõclusio
cum dixit. Baptizantes eos in noie patris
⁊ filij ⁊ spũs sancti. Ideo vt clarius istam
sciam [illegible]catis baptizetis vos:⁊ fecit sic.
Tertia cõclusio. Docentes eos seruare ea q̃
mandaui vobis.s. Si vis perfectus esse.s.in
scia xp̃i ⁊ in theologia seu medicina aiarũ:
vade ⁊ vende oĩa que habes ⁊ da paupe.
Mat.19. Sic ergo btũs Lucas h̃ audiens
fuit ⁊ vendidit omnia ⁊ preciũ posuit ad
pedes aploꝝ.dicens ꝙ nesciebat meliores
pauperes xp̃i.nec sanctiores in mũdo. No

ta ꝯ illos qui relictis pauperibus bonis et
sanctis dant elemosynas ribaldis: ꝗuis ⁊
illis sit elemosyna danda in extrema neces
sitate. Apl'i aũt diuidebant singulis prout
cuiqꝫ opus erat Act̃.4. Vñ dicit Hiero-
nymus ꝙ in paupibus nõ tam paupertas
q̃ꝫ religio est attendenda.16.q.i. Om̃ quic-
quid. Et c. Si cupis. Tunc ergo Lucas ha
buit ꝑfecte artẽ medicine xp̃i ⁊ curabat vt
apl'i:nec solum curabat corpora infirmoruꝫ
sed etiã aias ad quas curandas tantã ef-
ficaciã habuit.ꝙ nõ solũ in vita sed etiam
post mortẽ pene infinitas anias curauerit.
⁊ quotidie curet ꝑ scripta sua: presertim ꝑ
actus aploꝝ.de quibus dicit Hierony⁹ ad
Paulinũ:⁊ habetur in ꝓlogo sup̱ bibliã:
quẽ.s. Lucã ita diuina subsecuta est gratia:
vt nõ solũ corporibus sed etiã aiabus ei⁹
ꝓficeret medicina. Actus aploꝝ nudã qui
dem sonare videntur hystoriam ⁊ nascen-
tis ecclesie infantiã texere:sed si nouerim⁹
scriptorem coꝝ lucam esse medicum cuius
laus est in euangelio:aiaduertimus pariter
omnia verba illius aie languentis esse me-
dicinã. Hec ille. Ideo dĩ Lucas medicus.
Vñ sibi ꝯuenit illud qđ scribitur Eccl'i.38.
Disciplina medici exaltabit caput illius:⁊
in medio magnatoruꝫ collaudabitur. Nota
disciplina.i.doctrina medici.s.beati Luce ⁊
in medio magnatorum.i.apostoloꝝ. Mora-
liter nota ꝙ ad illud consilium. Si vis per-
fectus esse ⁊c.non tenemini nisi ad illud ex
voto obligati fueritis:sꝫ bene tenemini ad
restituẽdum debita. Unde Ro.13. Reddite
omnibus debita. Cui tributum tributum.
cui vectigal vectigal.cui timorem timoreꝫ.
cui honorem honorem. Nemini quicq̃ꝫ de-
beatis:nisi vt inuicem diligatis ⁊c̃.
¶ Tertia excellentia beati Luce est chari-
tas principalis:que notatur cum dicit cha-
rissim⁹. Nota tres gradus charitatis. Pri
mus facit personam deo caram. Scđs ca-
riorem. Tertius carissimam. Primus ergo
gradus est propter deum dimittere bona
temporalia. Scđs dimittere delectationes
carnales. Tertius dare pro eo vitã corpo-
ralem.hic facit personam deo carissimã. De
hoc gradu dicit christus. Maiorem chari-
tatem nemo habet vt animã suam po.qs
pro anima sua Jo.15. Omnes hos gradus

habuit beatus Lucas. De primo ꝛ scḋo patet p superiora. De tertio etiá patet: qꝛ beatus Lucas desiderabat ardenter dare vitam suam pro christo. propter hoc adhesit beato paulo qui inter ceteros aplos maiora pericula transiuit vt posset recipere martyriũ cum eo. Et scripsit librum de actibus aploꝝ: ꝛ sic fuit valde carus aplis. Secũdo fuit carior virgini gloriose post Joánẽ euágelistam: cui xṗs in cruce ipsam cõmendauerat qꝛ virgo: ꝛ hoc ꝓpter euágelium qḋ scripsit tertio loco post Mattheum ꝛ Marcum. Qui qꝛ dimiserant nobis aliqua multum necessaria ad sciendũ: ideo beat⁹ Lucas volens de hĳs scire ꝛ scribere veritatez cõtraxit magnam amicitiam ꝛ familiaritatem cum virgine maria: cuius plures imagines depinxit: que videns suam boná deuotionem habuit cariorem. Deinde quesiuit a virgine Maria de incarnatione christi quõ fuit: que dixit sibi ꝛc. quá scripsit ipse solus in. 2. c. Missus est angelus gabriel a deo ꝛc. Item de Johãne baptista precursore ꝛ de parentibus suis: ꝛ Lucas scripsit sicut habuit ab ore virginis Marie. Deinde alia die quesiuit de natiuitate Joánis baptiste ꝛ xṗi de circũcisione de ṗsentatione ad templũ. Et quõ cum. xĳ. esset annoꝝ fuit perditus a virgine ꝛ inuentus in tẽplo in medio doctoꝝ post triduum Lu. 2. Quia alĳ euangeliste de hoc nihil dicũt. Deinde de xṗi passiõe. Dic practice qũo qñ Lucas interrogauit virginem de hoc: incepit flere dicens O Luca ꝛ qũo mihi renouas vulnera mea ꝛc. tandem dixit sibi aliqua que alĳ euangeliste obmittunt. Virgo maria ergo dixit sibi. Fili luca cum filius meus duceret ad montem caluarie sequebat illum multa turba populi ꝛ mulierum que plangebant ꝛ lamentabant eum: cõuersus aũt ad illas iesus dixit. Filie ierusalẽ nolite flere super me sed sup vosipsas flete ꝛ sup filios vestros: qm̃ ecce venient dies in qbus dicent. Beate steriles ꝛ ventres que nõ genuerunt. Et vbera que nõ lactauerunt ꝛc. Luc. 23. Hoc solum Lucas ponit ex informatione virginis. Adhuc quesiuit lucas dicens. O dña ꝛ nunqd in cruce positus aliqua verba dixit: qꝛ Mat. ꝛ Marcus retulerunt solum de illis verbis. Hely. hely ꝛc.

Respondit virgo O quátus dolor ꝛc. Ita primo dixit. Pater dimitte illis: qꝛ nesciunt qd faciunt. Itez dixit latroni. Hodie mecũ eris in paradiso. Itẽ vltimo dixit. Pater in manus tuas cõmendo spũm meum. hec solus dixit Lucas. Joánes aũt reliqua. s. Sicio. ꝛ Cõsumatum est. Et Mulier ecce filius tuus ꝛc. Ecce quõ carior virgini. Tandem fuit carissimus xṗo. Nam licet Lucas martyrium nõ habuit: tñ semper in seipso crucẽ penitẽtie habuit: ꝛ sic vt ait Hieronymus in ꝓlogo sup Lucam. Nec vxorẽ vnq̄ habens neq̄ filios. in septuaginta quattuor al' octuagita quattuor ánoꝝ obĳt in Bithinia: plenus spũ sancto. In quadá tñ legenda legi q̄ Lucas fuit martyrizatus in Bithinia a quodá tyráno illius ciuitatis q vocabatur Spartacus. Et ecclesia in oratione sic dicit. Interueniat ꝓ nobis q̄s domine sanctus tuus Lucas euangelista: qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis amore portauit.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo vndecim milium virginum. Sermo vnus.

SAncti per fidem vicerũt regna. Heb. xi. Nota cuz dicit Regna in plurali. Quero ergo q̄ sunt hec regna que sácti p fidem vicerunt? Rͦ quattuor sunt ordine nõ dignitate. Scḋm carnis. Tertium mundi. Quartum christi.

¶ Primũ regnum diaboli sancti per fidez vicerunt se humiliando.

¶ Scḋm regnum carnis vicerunt per fidẽ caste viuendo.

¶ Tertium regnum mundi per fidem vicerunt tẽporalia contẽnendo.

¶ Quartũ regnũ xṗi per fidem vicerunt pro xṗo mortem subeundo.

¶ Primum ergo regnũ diaboli consistit in superbia. Job. 40. Ipse est rex super oẽs filios superbie Omnes ergo supbi. omnes ábitiosi elati. vanagloriosi. sunt vasalli diaboli. ꝛ regnicole huius regni. Istud ergo regnũ scti per fidẽ vicerunt se humiliando. Nulla. n. tam efficax machina est ad regnũ

diaboli debellandũ:sicut fides ꝑ quã homo humiliabit sub potẽti manu dei. Ideo i. Pe.vl.i. Fratres sobrij estote ⁊ vigilate q2 aduer. vester diab. tanꝙ leo ru. cir. que. quẽ deuo. cui re. for. in fi. Figura de hoc habetur in Dauid. qui bellauit Goliath cum baculo ⁊ pera ⁊ quinqꝫ lapidibus de torrente ⁊c. i. Re.17. Dic hystoriam. Per Dauid qui interpretatur manu fortis: intelligitur quilibet sanctus q est fortis in bello tẽtationum. Per Goliath qui interpretatur transmigrans: significat diabolus qui trãsmigrauit de gratia in culpam. de celo in infernũ. de cetu angeloꝝ ad turbam demonum. de mirabili pulchritudine in maximã turpitudinem ꝓpter superbiam suam cum dixit. In celum conscendã super astra celi exal. solium meum ⁊c. sed sequitur. Quõ cecidisti lucifer qui mane oriebaris ⁊c. Isa. 14. Per baculum intelligit crux christi. De quo dicit ipse. In baculo meo. i. in cruce trãsiui iordanem hunc. i. cursum vite presentis Gen.32. Per triplicem ictũ intelligit fides trinitatis. Per quinqꝫ lapides de torrente: intelligunt quinqꝫ principales plage christi. Uel dic moraliter: ꝙ intelligunt quinqꝫ rationes persuasiue quibus manuducimur ad humilitatẽ ex cordis profundo sectãdã. Prima ratio est voluntas dei. i. Pe.5. Humiliamini sub potenti manu dei que ratio sola sufficeret ad humilitatẽ habendã: q2 ꝙ principi placuit: legis hꝫ vigorẽ. l. i. ff. de ꝯsti. prin. Et insti. de iure naturali gentium §. Sed ⁊ ꝙ principi. Secũda ratio est exẽplũ xpi. Mat.xi. Discite a me q2 mitis sum ⁊ humilis corde. Tertia est equalitas humane originis: q2 de eadẽ massa omnes cõpositi sumus. s. cinis. Eccl'.10. Job.10. Memẽto ꝗso ꝙ sicut lutum feceris me: ⁊ in puluerem reduces me. Nõne sicut lac mulsisti me: ⁊ sicut caseum me coagulasti: Nota Sicut caseum me coagulasti: ꝙ viles sumus qũ quidẽ caseo cõparamur. ergo posses dicere cuilibet superbienti. Quid superbis o peccia casei. Et si fas est dicere etiã miserabiliores sumus caseo. Nam nascimur filij ire ꝓpter culpam originalem. Ps. Ecce enim in iniqtatibus ꝯceptus sum ⁊c. ⁊ nascimur cũ fletu preter solum Zoroastẽ. qui ridens natus est: qḋ tñ signum sibi nõ ꝓfuit. Unde Aug9. 21. de ciui. dei. Infantia inquit que non a risu sed a fletu orditur hanc lucẽ quid maloꝝ passura sit nesciens prophat: solum qñ natus est ferunt risisse Zoroastẽ. Nec tñ ille risus sibi ꝓfuit q2 a Nino rege assyrioꝝ interfectus fuit. Quarta rõ ẽ qualitas cõditionis humane in exitu vite huius: q2 omnes morimur ⁊ quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur. 2. Re.14.

Optima queqꝫ dies miseris mortaᵘ ib9 eui.
Prima fugit: subeũt morbi. tristisqꝫ senect9.
Et labor. ⁊ dire rapit inclementia mortis.

Quinta ratio est magnitudo glorie eterne: quã tanto qs sublimi9 adipiscit quãto hic humilius ꝯuersatur. Luc.14. Ois qui se humiliat exaltabitur ⁊ q se exaltat humiliabitur. Ecce quomodo ꝑ fidem vicerunt scti regnum diaboli se humiliando. Ideo dñs. Estote fortes in bello ⁊ pugnate cum antiquo serpente: ⁊ accipi. regnũ eternum. Hoc ergo modo hec virgines gloriose vicerũt regnum diaboli per fidẽ se humiliando. Magna ⁊ deuota humilitas fuit pedester venire a marsilia vsqꝫ romam cum essent tã nobiles nec curabant despectiones multoꝝ q eas despiciebant sicut erant cardinales: q vocabant eas fatuas mulierculas. ergo humiliamini sub potenti ma. dei vt vos exaltet in tempore visitationis. i. Pe.5.

¶ Secũm est carnis regnum quod vicerunt scti per fidem caste viuendo. O quot ⁊ quãti sunt regnicole huius regni ⁊c. adeo ꝙ dici possit illud ps. Dñs de celo prospexit super fi. ho. vt vi. si est intelli. aut requi. deum. Omnes declinauerunt simul inutiles fac. sunt. Non est qui fa. bonum nõ est vsqꝫ ad vnum. Uictoria ergo habetur per fidem q2 si vis liber esse a carnis illecebris: considera penas eternas qualea tales merentur Gal'.6. Qui seminant in carne: de carne et metent corruptionem. Hec autem consideratio habetur per fidem ex qua homo instruitur de hijs que futura sunt: ex qua cõsideratione etiam manuducitur homo ad caste viuendum. Ideo Apostolus Ephe.6. In omnibus sumentes scutum fidei in quo

possitis omnia tela nequissima ignea extin
guere. Nota Scutum fidei. Fides dicit scu
tum triplici ratione. Prima quia sicut in
scuto sunt tres anguli ⁊ tamen vnum est
scutum: sic per fidē instruimur credere tres
personas in diuinis ⁊ vnam essentiam.
Secūda ratio est quia scutum tenetur in sini
stra: non autem in dextra manu per sinistrā
signatur vita presens. per dexterā vita bea
ta. Cant. 5. Leua eius sub capite meo ⁊ dex
tera illius amplexabitur me. Sic fides est
in hac vita tm̄. non autem in vita beata: q2
ibi est clara visio. ⁊ sic cessat ibi defectus
visionis qui est de essentia fidei vt plene
in sermo. beati Luce qui incipit Salutat
vos ꝛc. in introitu. Tertia ratio quia sicut
per scutum protegimini contra tela hostiū:
sic per fidem ꝛc. Nota exemplum de illo
sancto heremita qui tentatus a quadam
muliere combussit sibi digitos omnes: quo
viso illa mulier territa expirauit. ergo san/
cti per fidem vicerunt regna ꝛc. Sic etiā
vicerunt iste vndecim milia virginum glo
riose ꝛc.

¶ Tertium regnum est mundi: qui bellat
contra nos dupliciter. Primo prosperis al
liciendo. Secūdo aduersis terrendo: ⁊ maius
periculum est nobis in prosperis q̄ȝ in ad/
uersis. ps. Cadent a latere tuo mille: ⁊ decē
milia a dextris tuis. Sed per fidem vinci
tur mundus blandiens in prosperis: quia
despicitur a vero fideli sciēte ꝙ Tanto quis
a superno amore disiungitur: quanto infe/
rius delectatur. Vincitur etiam per fidem
mundus minans per aduersa a vero fideli
sciente ꝙ per multas tribulationes opor/
tet nos introire in regnum dei Act. 14. Et
ꝙ non sunt condigne passiones huius tē
poris ad futuram gloriam que reuela. in
nobis Ro. 8. Ecce ergo quomodo sancti per
fidem vincunt mundum contēnendo pro
spera ⁊ aduersa. Hic allega auctoritatem
ecclesie que habetur infra parte sequenti.
O veneranda martyrum gloriosa certami
na ꝛc. Figura habetur de petro ambulan
te super fluctus maris virtute fidei: sed cū
cepit dubitare cepit demergi Mat. 14. Dic
hystoriam. Ideo dicit Ambro. 24. q. i. Non
turbatur nauis que petrum habet: turba
tur illa que Judam habet. Et infra. Ibi
ergo turbatio: vbi modica fides. Ibi secu
ritas: vbi perfecta dilectio. Et sic per fidem
vincitur regnum mūdi. Unde. i. Jo. 5. Hec
est victoria que vincit mundum fides no
stra. Quis est autem qui vincit mundum:
nisi qui credit quoniam iesus christus est
filius dei: hoc modo vicit mundum beata
Ursula cum aliis virginibus que nec flexa
est pmissionib⁹ regis anglie blandientib⁹.
nec nimis terrentibus territa. Ideo dicere
poterat. Regnum mundi ⁊ omnem ornatū
seculi contempsi propter amorem domini
mei iesu christi: quem vidi quem amaui in
quem credidi quem dilexi.

¶ Quartum regnum est christi quod est
vita beata que consistit in visione diuine es
sentie: quod vincitur per fidem pro christo
mortem subeundo. Mat. xi. Regnum celo
rum vim patitur ⁊ violenti rapiunt illud.
Nota Uim patitur: quia in hac victoria
requiritur magna vis charitatis sine qua
nemo potest pro christo mortē sponte subi
re. Jo. 15. Maiorem charitatem nemo ha
bet vt animam suam ponat quis pro ami
cis suis. Hoc modo sancti martyres vin
cunt hoc regnum per fidem que per chari
tatem operatur Gal. 5. Ideo dicitur de eis.
O veneranda martyrum gloriosa certami
na qui in suis corporibus pro christo ima
nia protulerunt tormenta. Et ideo percipe
re meruerunt imarcessibilem eterne glorie
coronam. Despecta nāq3 presentis vite luce
contēptoq3 suorum corporum cruciatu: see
uiētem mundū dei pro amore vicerunt ꝛc.
Hoc etiam modo sancte virginis gloriose
vicerunt regnum christi: martyrium sustinē
do. Dic earum martyrium ꝛc.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo apostolorum Symonis et Jude Sermo vnus.

Onformes imaginis filij dei. Ro. 8. Et in epla hodierna. Pro intellectu thematis oportet declarare quid est imago filij dei. Pro quo sciendum quod imago ppria filij dei est vita sancta et pfecta xpi per quam ostenditur ipm esse filium dei. Sicut p imaginem virginis vel sancti Petri etc. repñtat virgo vel sanctus petrus. Verbi gra. Considerando eius incarnationem sine virili semine. Item eius natiuitatem sine dolore matris et corruptione. Item stelle apparitionem ducentis magos. Item eius resurrectionem et ascensionem et spus sancti missionem etc. oia ista ostendebant xpm esse filium dei eternum. Unde Jo. 5. Opa que ego facio testimonium phibent de me. Item Jo. 10. Si nõ facio opa patris mei nolite credere mihi. Si aũt facio et si mihi nõ vultis credere: operibus credite. Item Jo. 15. Si opa nõ fecissem que nemo alius põt facere. pctm̃ non haberent. nunc aũt viderunt et oderunt me et patrem meum. Et quo pz quod vita xpi est imago ppria filij dei. Ideo dicit in psona omnium christianorum bone vite. Apls. Nos oẽs reuelata facie gloriã dñi speculantes in eandem imaginẽ transformamur. 2. Cor. 3. Nota Hoc dicit ad differentiam veteris testamenti: in quo videbat gloria dñi non clare sed per figuras enigmaticas: et propter hoc Moyses velata facie populo loquebatur: sicut legitur Exo. 34. Sed modo tpe grẽ non in figura sed in veritate quã xps apparuit speculant gloriam dñi. i. vitam christi q̃ dr glia quia p eam manifestata est potẽtia et virtus xpi. Jo. 1. Vidimus gloriã eius gloriam quasi vnigeniti a pre etc. Nota Trãsformamur. Sicut. n. pictores qñ volũt trãsformare seu extrahere aliquã imaginẽ ponũt illã corã se et illã ɔtẽplãdo et remirando depingunt: ita sci corã se ponebãt imaginem filij dei. i. vitam xpi ad cuius similitudinẽ ordiabant vitã suã. Prio ɔtẽplãdo hũilitatẽ suã infinitã i incarnatione. Scdo paupertatẽ item virginitatẽ. itẽ ieiuniũ. itẽ patientiã in passione. item orõnem etc. Jõ dicit. Nos oẽs reuelata facie speculãtes. Patet ergo quod imago filij dei est vita xpi. Ideo dicit thema de istis duobus aplis. Conformes. i. siles sup. fuerũt. imagis filij dei. i. vite xpi. Inuenio quod fuerunt siles vite xpi in sex.

¶ Primo in corpore materiali.
¶ Scdo in anima rationali.
¶ Tertio in operatione virtuali.
¶ Quarto in conuersatione spũali.
¶ Quinto in predicatione euangelicali.
¶ Sexto in passione martyriali.

¶ Dico prio etc. in corpe materiali: quia fuerunt fratres ɔsobrini dñi nri Jesu xpi. Dic cõsanguinitatẽ eorum etc. Unde versus.

Et Joachim. cleopha. salome: tres Anna marias.
Quas genuit: iũxit ioseph. alpheo. zebedeo
Unius hec mr. h quattuor illa duorum.

Et hac conformitate dicunt fratres christi. Auctoritas. Nonne mater eius dr maria et fres eius Jacobus et Joseph: Symõ et Judas. Mat. 13. Moraliter nos possumus esse fratres xpi si volumus meliori frñitate q̃ isti apli: quia illa fraternitas nõ saluasset eos sine obedientia mãdatorum dei: sed si nos facimus voluntatẽ dei obediendo pniam faciendo etc. erimus eius fratres. Auctoritas. Qui fecerit volũtatẽ patris mei qui in celis est: ipse meus frater soror et mater est. Mat. 12. Nam multi fuerunt cõsanguinei xpi q sunt dãnati in inferno: sicut patet in multis regibus q describunt in genealogia xpi Mat. 1. Puta Roboan. Joram. Manasse. Amon. Sedechias etc.

¶ Dico scdo etc. In aia rõnali fuerunt siles xpo: quia aia xpi sciuit oia psñtia. pterita. et futura. Sic et isti apli etc. Qd pz qñ annũciauerunt duci regis psidis de pace futura etc. Et sic alij apli quibus oibus xps dixit. Jam nõ dicã vos seruos quia seruus nescit qd faciat dñs eius. Uos aũt dixi amicos: quia oia q̃cumque audiui a patre meo nota feci vobis Jo. 15. Fuerũt ergo apli isti siles xpo i hoc non dico equales. Dic hystoriã. Istã sciam debemus nos hre credẽdo ea q̃ sunt fidei et puidẽdo futura. s. vt per bonã vitã puideamus nobis a penis inferni. Utinã saperent et intelligerent ac nouissima prouiderent. Deut. 32.

¶ Dico tertio [et]c̃. in op[er]atiõe virtuali opus xp̃i. Pz.i. Jo.3. In hoc apparuit fili⁹ dei vt dissoluat op[er]a diaboli que sunt.i. peccata tẽtationes. guerre. diuisiones. inimicitie. Ista dissoluit xp̃s. In hoc fuerunt isti duo sancti filĩes xp̃o. licet nõ equales: q̃d patet in eo q̃ñ debellauerũt [et] vicerunt illos duos magos ministros diaboli.s. Zaraoen [et] Arphasath. [et] de serpentibus [et] de conuersione regis [et]c̃. ergo conformes imaginis [et]c̃. Moraliter: dic [con]tra illos qui recurrunt ad diuinos [et] incantatores [et]c̃. Uel dic [con]tra mulieres que depingunt se q̃ destruũt opus dei. Dic similitudinem de imagine depicta ab optimo pictore: si tu q̃ nescis pingere velles emendare illam: magna p̃sumptio.i. temeritas esset: [et] multũ displiceret pictori. Sic in p[ro]posito [et]c̃. Ideo viri debent dissoluere istud opus diaboli nõ [con]sentiendo imo p[ro]hibendo vxoribus ab hm̃õi [et]c̃. Ideo ap̃ls. Nolite cõicare operibus infructuosis.s. picturis vxorũ: magis aũt redarguite Ephe.5. Nota hic [con]tra illos q̃ [con]stituunt ancillas q̃ñ mittunt ad lauandum [et]c̃. [et] accipiunt illud turpe lucrũ. Itẽ [con]tra illũ q̃ portauit in die dominico mercatũ iudeis p[ro] eo[rum] festo [et]c̃.

¶ Dico quarto in [con]uersatione sp̃uali. Conuersatio fuit in magna paup[er]tate adeo q[uod] nec lectũ habebat ad dormiẽdũ. vñ ipse dicit. Uulpes foueas hñt [et]c̃. Mat.8. [et] hoc p[ro]pter nos. Uñ ap̃ls. Scitis gratiã dñi nostri iesu xp̃i q̃ño p[ro]pter nos egenus factus est cũ esset diues: vt illius inopia vos diuites essetis.2. Cor.8. In hoc isti duo ap̃li fuerũt [con]formes xp̃o. Dic q̃ño respuerunt donaria magna [et] thesauros sibi missos a rege [et]c̃. Dic hystoriã. Moraliter: hoc tangit religiosos qui debent esse paup[er]es q̃ debẽt dicere. Ecce nos reliquimus oĩa [et] secuti sumus te [et]c̃. Nota q̃ño dz intelligi Reliquimus oĩa [et]c̃. q[uod] pertinet magis ad affectũ q̃[uam] censum vt dicit Greg. [et]c̃. Clerici vero debẽt cauere a symonia. layci vero a furto. rapina. [et] vsura [et]c̃. Qui furabatur iam nõ furet: magis aũt laboret operando manibus suis: vt habeat vnde tribuat necessitatem patiẽti Ephe.4. [et]c̃.

¶ Dico quinto [et]c. In predicatione euãgelicali. Nam xp̃s p̃dicabat p[e]n[itent]iam [et]c. Uenit iesus p̃dicans euangeliũ regni dei di. Penitemini [et] credite euãgelio Mar.i. In hoc isti duo ap̃li fuerunt sibi filĩes p[re]sertim Judas.i. Thadeus: de quo scribit in hystoria ecclesiastica lib.i. circa finem. Q̃d xp̃s post ascensionẽ misit eum ad Abaga[rum] regem infirmũ vt ipsum curaret mente [et] corpore: ad quẽ cum Thadeus fuisset ingressus. visuz est Abagaro diuini nescio q̃d splendoris in vultu ap̃li Thadei. q[uod] cum vidisset adorauit Thadeũ: qui p̃dicauit illi iesum xp̃m [et] credentẽ sanauit [et]c. Nam noluerunt p[er]dere fornicarium vt posset facere p[e]n[itent]iam [et]c. Dic hystoriã de illa puella ĩp[re]gnata [et]c. Moraliter duas doctrinas habemus hic. Primo p[ro] puellis vt caueãt a philocaptis: q[uia] de loquela venit ad risum. de risu tactũ de tactu ad oscula. de osculis ad peccatũ. de peccato ad infernũ [et]c. Nota [con]tra [con]suetudinem puella[rum] que nõ vadunt ad missaz in diebus festiuis [et]c. Sc̃da doctrina est nõ diffamare aliquẽ [et]c. al's teneimini restituere famam magis q̃[uam] bona alia: q[uia] melius est nomẽ bonũ q̃[uam] diuitie multe Prouer.22. Aug⁹. Nõ pigeat ex ipso ore p[ro]ferre medicamenta: vnde facta sunt vulnera.

¶ Dico sexto [et]c. In passiõe martyriali christus mori voluit vt hoĩes ad deum traheret. Auctoritas. xp̃s semel mortuus est pro peccatis nostris: iustus pro iniustis vt nos offerret deo [et]c.i. Pe.3. Ita isti ap̃li p[ro]pter predicare [et] trahere gentes ab errore mortui sunt [et]c. Dic eius martyrium [et]c.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo omnium sanctorum.
Sermo primus.

Laudate dominuz in sanctis eius p̃s.150. Hodie fit festũ de omnib⁹ sanctis. Ratio ẽ quare ecclesia instituit hoc festum: q[uia] nõ sufficit tẽpus totius anni ad faciendũ festum de quolibet sancto. Unde de solis martyribus dicit Hieronymus q[uod] quolibet die per totum annũ posset fieri festum de quinq[ue] milib⁹ [et]c. Et ideo dicit thema. Laudate: quasi diceret. Licet infra annũ festiuetis modo de vno modo de alio:

modo tamen simul Laudate dominū ⁊c.
Ratio huius verbi est:q2 quilibet magister
faciens opus suum seu artificium aliquod
optimum:laudabilis esset. Verbi gratia.
Si aliquis faceret aliquā pulchram na/
uem ⁊ posito pro possibili ꝙ esset talis ma
gister ꝙ faceret nauim que posset sine ven/
to ⁊ cōtra ventum nauigare.⁊ quando est
onerata iret ad portum per se sine nautaꝝ
labore ⁊ sine prouisione ciborum ⁊c̃. O q̃
tum laudaret magister iste ⁊c̃. Sic xp̄s in
quātum deus fecit talem nauem.s. animaꝫ
trium copertarū.i.trium potentiarum que
quando recedit de portu huius mundi in
morte onusta mercibus virtutum.s. humili
tatis .patientie ⁊c̃.sine nautis nauigat ad
portum paradisi ⁊ ibi exoneratur ostendēs
opera que fecit ⁊c̃.⁊ tunc christus interro/
gat eam ⁊c̃.Dic practice. Ideo laudabilis
est de ista naui ⁊c̃. Ideo Dauid tangens
istam rationeꝫ dicit. Mirabilis deus in san
ctis suis deus israel ipse dabit vir.ecce on⁹
nauis:⁊ fortitudinem.s.cōtra pericula hu/
ius maris:benedictus deus.s.qui tale op⁹
fecit. Ideo sicut Dauid laudat deum de h:
ita dicit nobis ꝙ laudemus.eum dicens.
Laudate dn̄m ⁊c̃. Uel pro introitu sermo/
nis dic pro declaratione: nota ꝙ q̃uis di/
uina magnitudo sit laudabilis valde in oī/
bus operibus suis:iuxta illud Fidelis do
minus in omnibus verbis suis ⁊ sc̃us in oīͅ
bus operibus suis.p̄s.144. Tamē magis
laudabilis est in opere quod facit ad glori/
ficandum sanctos suos. Pro cuius ratiōe
intelligenda:nota ꝙ tria sunt genera operū
que facit deus in quibus comprehendunt
omnes operationes diuine. Unuꝫ est opus
creationis. Sc̄d̄m iustificationis. Tertium
glorificationis. Primū est magnū. Sc̄d̄m
est maius. Tertium est maximū. Primum
ergo est in ceteris creaturis quas in natu/
ra sua constituit deus ⁊ conseruat in ea:si
cut sunt corpora celestia ⁊ terrestria maris
⁊ aeris ⁊c̃. Magnum opus est hoc:⁊ ideo
laudabilis est deus. Propter hoc Dauid
inuitat omnes creaturas ad laudandum
deum di. Laudate dominum de celis ⁊c̃.⁊
subdit rationem. Quia ipse dixit ⁊ facta
sunt ⁊c̃. Ad idē tres pueri in camino ignis.
Benedicite omnia opera domini dn̄o ⁊c̃.

Dani.3. Sed in sanctis suis magis est lau
dabilis:quibus dat deus ⁊ gratiam ⁊ glo/
riam. Opus enim gratie est maius primo.
Propter hm̄ etiaꝫ opus laudat Dauid do
minū dicēs. Benedic anima mea domino
⁊ omnia que intra me sunt no.s.eius. Be/
nedic anima mea domino ⁊ no.obli.omnes
re.eius.qui pro.o.iniqui.t.qui sa.omnes in
fir.tu.⁊c̃.p̄s.102. Nam vt dicit Aug⁹ super
illud Jo.14. Qui credit in me opera que
ego facio ⁊ ipse faciet ⁊ maiora horum fa.
Maius inquit opus est ex impio facere
pium:q̃ꝫ creare celum ⁊ terram. Declara vt
dixi dominica.14.post festum tri.sermo.qui
incipit Iesu preceptor ⁊c̃.in introitu. Item
maximū est opus glorie que finis est ei na
ture ⁊ gratie.ergo excellentior hĳs que sunt
ad finē. Ideo dicit p̄s. Miserationes eius
super omnia opera eius p̄s.144. Da similitu
dinem de eo q facit nauem pulchrā: lauda
bilis est sed magis laudabilis est si ipsemet
postq̃ꝫ illā fecit perducit ad portū inter p/
cellas ⁊ fluct⁹ ⁊c̃. Sic deus ⁊c̃. Iō Dauid.
Mirabilis deus in sanctis suis.s.de⁹ israel
ipse dabit virtutē.s.gratie que lꝫ nō sit vir/
tus tñ dat cū virtute infusa. Et fortitudi/
nem.s.glorie que dr̄ fortitudo ab effectu q2
gloria facit fortes ⁊ inuincibiles aīas ⁊ in
corruptibiles ab omni culpa ⁊c̃. ppterea er
go in themate proposito inuitat nos psalmi
sta ad laudandū deū in sanctis eius ⁊c̃.di
cens. Laudate ⁊c̃.nō solū ore sed etiā ope/
re:q2 non est speciosa laus in ore peccato/
ris Eccli.15. Sed diceret aliq̄s. Ex quo vos
Dauid dicitis ꝙ laudemus:ostendatis no/
bis q̄ rō est laudandus in sanctis. Propt
hoc ipse Dauid in eodē p̄s. Ostendit no/
bis modū particulariter di. Laudate eū in
firmamento virtutis eius ⁊c̃. vsq̃ꝫ in fineꝫ.
vbi ponit.x.gradus sanctoꝝ in q̄bus lau/
dandus est deus. Primus gradus est virgi
nis marie. Sc̄d̄s sanctoꝝ angeloꝝ. Terti⁹
patriarchaꝝ.⁊ sic p ordinem successiue.
¶ Primus ergo gradus ē virginis marie:
de qua dicit. Laudate eū in firmamēto vir
tutis eius. Firmamentū virtutis dei est vir
go maria que fuit firmamētū virtutis.i.scti
ficatiōis q2 in vtero sanctificata plus alĳs.
ex vtero nata sanctior alĳs.q2 nunq̃ꝫ pec/
cauit etiā venialiter. cū tamē nullus fuerit

exéptus saltē a veniali. Unde.i. Jo.i. Si
dixerimus q2 pec.nō ha. rc. Jdeo David.
Sanctificauit tabernaculū suū altissimus.i.
virginem mariā:q2 sicut rex qui vadit ad
campū habet tendam seu tentoriū:sic xp̄s
veniens ad campū huius mundi habuit
tendam .i. vterū virginis. Deus in medio
eius nō cōmouebitur.non dicit prostrabit
.s.per mortale. sed non cōmouebitur.s. per
veniale. Patet p̄ma ratio.quare virgo ma
ria dicit firmamentum virtutis dei. Scd̄a
ratio est q2 fuit firmissima in passione xp̄i
in qua omnes perdiderunt fidem preter ip
sam. Duplex est ergo ratio quare virgo ma
ria dicit firmamentū virtutis dei. Primo
q2 fuit firma r nunq̄ fuit mota per culpā
etiam venialem. Scd̄a q2 nunq̄ fuit mota
per infidelitatem. Debemus ergo ipsaz lau
dare non solū ore sed opere:q2 nō est spe
ciosa laus in ore peccatoris Eccli.15. Qd̄
spāaliter faciemus si sumus firmi in bono
pposito:r nō cadere propter detractiones
alio2.vel ppter tediū rc.vel alia de causa.
Debet.n.primo hō bene cogitare quē statū
dz assumere siue religionis siue aliū bonū:
r postq̄ assumpserit firmiter dz pseuerare
dicendo. Hec reges mea in seculū scl'i rc.
Nota hic de stabilitate r mutabilitate illo
rū qui promiserunt fabrice sed nō attende
runt. Longi pmessi r attender curti. Nota
hic de studio vt firmiter teneat.r sic in alii
bus: vt expedit. Unde.2. Pe.2. Melius
erat eis nō cognoscere viam iustitie:q̄ post
agnitionem retrorsum conuerti ab eo qd̄ il
lis traditū est sancto mandato.

¶ Scd̄s gradus est sancto2 angelo2: de
quibus dicit Laudate eū in virtutib9 ei9.
Sācti angeli dicunt virtutes dei. Ratio r
auctoritas. Quia regula est ph̄ie q2 virtus
est media inter potentiam r actum. Uerbi
gratia.potentia appetitiua intellectiua que
dicitur voluntas operatur actum iudican-
di per medium iustitie. Jdeo iustitia dicit
virtus. Sic actus penitendi.per medium
penitentie. Sic potentia appetitiua sensiti-
ua producit actum castitatis. vt caste quis
viuat per medium castitatis. Et ideo casti-
tas dicitur virtus. Uirtus ergo est mediuz
quo potentia producit actum. Potentia
enim de se est indifferens ad bonum r ma
lum actum:sed virtus est media rc. Et per
virtutem substātia seu res producit actum
siue operationem suam. Uerbi gratia. de
sole qui producit actum calefactionis r il-
luminationis rc.per medium virtutis sue.
.i.lucis. Uirtus ergo lucis est qualitas me
dia inter solem qui non descendit ad nos
r operationem rc.sicut de igne rc. Et mo-
do deus per creaturas spirituales.i. ange-
los operatur in hoc mundo. Nam corpora
celestia per angelos mouentur. Item homi
nes per angelos custodiuntur rc. Jtem spe
cies bestiarum diuerse per angelos conser-
uantur. Jtem regna.prouincie.ciuitates rc.
Jdeo Greg in.4.dial. In hoc mūdo visibi
li nihil nisi per creaturam inuisibilem dispo
ni potest. Et Aug9.in lib.93.q. Unaqueq̄
res visibilis in hoc mundo habet angeli-
cam potestatem sibi prepositam. Fiat ergo
ratio. Si virtus est illud per qd̄ res operat
r erit in actū suum: r deus operatur per
angelos.ergo rc. Auctas christi. Tunc vir-
tutes celo2 mouebūtur Luc.21. Greg. Qd̄
dominus virtutes celo2:nisi angelos r ar-
chāgelos appellat? ergo Laudate dominū
in virtutibus eius. Moraliter laudant an-
geli non solū ore sed opere imitando ange
los in officijs:q2 sic angeli sunt administrato
res officio2 diuino2. Nōne omnes sunt ad
ministratorij sp̄us in mi.missi.propter eos q
here.ca.sa. Heb.i. Jta r nos debemus au
dire officia diuina.missas.r sermones rc.r
ministrare aliq̄s huiusmodi diuina. Qui au
dit dicat veni Apoc.vltimo. Et quilibet de
bet ministrare s̄m q2 cuiq̄ pertinet s̄m of-
ficium suū. Prelatus in suo. Capitaneus
in suo rc. Dic vt expedit. Dic de guberna-
tione hospitalis rc. Jtem de inuentario li-
bro2 et alia2 re2 conuentuū rc. Jtem de
gubernatione studij. Uñ.2. Pe.i. Uos aūt
curam oēm subinferentes mīstrate in fide
vestra virtutem rc.

¶ Tertius gradus est sancto2 patriarcha-
rū s̄m ordinem tempo2. Postq̄ adā pec-
cauit deus noluit totaliter deserere mundū
sed misit aliquas personas sanctas.s. pa-
triarcas.a pater r archos q2 est princeps.i.
principium patrum. De istis dicit David.

Laudate eum ẜm multitudinem magnitu-
dinis eius. Magnitudo dei dicitur eius mi
sericordia tam magna ꝙ dicit David. Et
miserationes eius super omnia opera eius.
Patriarce autem fuerunt valde misericor
des: ꝙ patet quia stabant in via ⁊ recipie-
bant peregrinos ⁊c. expectantes salarium
a deo: vt patet de Abraam ⁊ Loth. Gen.
18. ⁊. 19. Ecce multitudo magnitudinis. i. mi
sericordie eius. Ideo Eccli. 44. Laudemꝰ
viros gloriosos ⁊ parentes nostros in gene
ratione sua. Moraliter laudemus eos ver/
bo ⁊ opere. misericordiam proximis exhibē
do ⁊c. Beati misericordes: qm̄ ipsi misericor
diam consequentur Mat. 5. Et presertim cir
ca relicta animarum defunctoꝝ in testis ⁊c.
q clamāt. Miseremini mei ⁊c. Dic vt expedit.
¶ Quartus gradus est ꝓphaꝝ qui fuerūt
filij patriarchaꝝ ꝓphantes fidem quā nunc
tenemus. De istis dicit David. Laudate eū
in sono tube. Predicatio. n. ꝓphaꝝ dicit
sonus tube triplici rōne. Prima qꝛ tuba
est vna ⁊ habet tres canonos: ita predica-
tio ꝓphaꝝ erat de vno deo in essentia sed
trino in personis: per figuras tñ ⁊ enigmata
predicabant ꝓphe. Scđa ratio quia tu-
ba est stricta ex parte sonantis sed lata cir-
ca aliud caput: sic predicatores. i. prophete
erant arcti ⁊ stricti circa se per pniam: sicut
faciebat Apls qui dicebat. Castigo corpus
meum in seruitutē redigo. ne forte dū alijs
predicauerit ipse reprobus efficiar. i. Cor. 9.
Alijs aūt erat lata per charitatem ⁊ clara.
Tertia ratio quia oportet ꝙ tuba mani-
bus tangatur ad hoc vt sonetur: sic predica
tio ꝓphaꝝ tangebatur manu. i. opere: quia
quod verbo predicabant opere cōplebant.
nō sic hodie. Qui predicas non furandum
furaris ⁊c. Ro. 2. Ecce quare predicatio ꝓ
phaꝝ dicitur tuba. Auctoritas. Clama ne
cesses quasi tuba exalta vocem tuam ⁊ an
nūtia populo meo scelera eoꝝ ⁊ domui Ja
cob peccata eoꝝ Isa. 58. Debemꝰ ergo lau-
dare dñm in ꝓphetis opere cōplendo qđ
ore laudamus. nō blasphemando ⁊c. Vel
die predicando alijs qđ auditis in predica
tione. Melius est hoc ꝗ̄ vacare fabulatio-
nibus die festo in theatris ⁊ domibus: pu-
tantes quia obseruatis festa ⁊ vacatis ocio
detractionibus. ⁊ vanitatibus ⁊c. Vel die
ꝙ debemus opere laudare ꝓphetas creden
do firmiter fidem quā predicauerunt. Cum
alias propter vnum blasphemum tota ciui
tas patitur. Nō qꝛ oēs sunt in culpa. Nam
si viderent lupum intrantem ciuitatē oēs
clamarent ⁊c. sed contra blasphemum deū
⁊ sanctos nullus clamat ⁊c. Dic vt expedit.
¶ Quintus gradus est aploꝝ qui licet sint
maiores: tamen non ẜm ordinem tpis. De
qbus dicit. Laudate dñm in psalterio ⁊ cy
thara. Apli dicunt psalterium ⁊ cythara.
Ratio qꝛ psalterium sonatur in camera cū
10. cordis per quod significatur sancta vita
apostolorum que cōsistit in obedientia. 10.
mandatoꝝ. Sicut aūt si vna corda discor-
daret nō esset bonus sonus: sic si vnum tm̄
mandatum transgreditur ⁊c. qꝛ. Qui totā
legem seruauerit. offendat aūt in vno: factꝰ
est oium reus Jac. 2. Armonia enim destru
cta est ⁊c. Cythara vero habet vocem altā
⁊ acutā: ꝑ qđ significatur predicatio aploꝝ
altissima: qꝛ in oēm terram exiuit sonus eo
rū ⁊c. Et acutissima qꝛ de diuinis ⁊c. Lau
demus ergo deum in aplis ore ⁊ opere ser-
uando. x. precepta ⁊c. Confitemini dño in
cythara in psalterio. x. cordarum psallite illi
ps. 32.
¶ Sextus est martyꝝ. De qbus dicit Lau
date eum in tympano ⁊ choro: qꝛ martyres
percutiebant in tympanum: ⁊ clamabāt vt
chorus. dicendo christianus sum: ⁊ in quo/
libet ictu dicendo Jesus. Et angeli tripu/
diabant ad istum sonum. In persona mar
tyrum dicit apls. Maledicimur ⁊ benedici-
mus persecutionem patimur ⁊ sustinemus.
blasphemamur ⁊ obsecramus: tanꝗ̄ purga
menta huius mundi facti sumus. i. Cor. 4.
Item de martyribus cantat ecclesia. Le/
duntur gla. more biden. ⁊c. Laudare ergo
debemus ⁊c. opere habendo patientiam in
tribulationibus ⁊ iniurijs ⁊c. Multi habēt
patientiam canum ⁊ asinoꝝ: qui nunꝗ̄ ira
scuntur nisi qñ iniuriam seu violentiam pa
tiuntur ⁊c. Ideo apostolus Heb. 10. Patiē
tia vobis necessaria est ⁊c.
¶ Septimus gradus est sanctoꝝ doc. Re/
migij. Cyrilli Aug. ⁊c. De quibus dicit. Lau
date eū in cordis ⁊ organo. Doc. sancti dñr
corde. i. instrumentum cordarum vt lintum
in quo est lignum aridum cū cordis tractis

cum clauilla.lignum aridum erat coꝝ vita.
seu caro arida per pniam.corde sunt aucta
tes tracte cū clauilla intellectus:vt facerēt
melodiā cum articulis fidei ⁊ cum testō ve
teri ⁊ nouo. Uel dic ꝙ corde sūt mēbra cor
poꝝ ipsoꝝ q̄ erant tracte ꝑ abstinentiā cuꝫ
clauicula crucis:ex eius meditatione affli-
gebāt membra sua ⁊c̄. Uel clauicula est pe
nitentia ꝑ quā aperit porta paradisi. Mat.
4. Pniam agite appro.eni reg.ce. Dicunt
et organum in quo sunt diuerse voces ⁊ so
natur cū vento. Sic p̄dicatio doctoꝝ fiebat
cum vento spūs sctī. Cū steteritis añ reges
⁊ p̄sides nolite cogitare q̄ō aut qd loqua-
mini. Dabit.n.vobis i illa hora qd loqua.
Nō.n.vos estis q loquimini.sꝫ spūs p̄ris vri
qui loqt in vobis Mat.io. Diuerse voces
sunt diuerse p̄dicationes quas faciebāt ſm
diuersos status hoīm:p̄dicando p̄latis ca
ritatem ⁊ diligentiā. subditis obedientiaꝫ.
religiosꝭ regule obseruantiā.clericis castita-
tem ⁊ cōtinentiā.mercatoribus veritatē.re-
ctorib⁹ iustitiā ⁊c̄. Landem⁹ ergo eos ope
faciendo pniaꝫ exēplo coꝝ. Dico vobis nisi
pniaꝫ egeritis oēs simul ꝑibitis Luc̄.i3. Itē
p̄dicando aliqs qui scit vel attrahendo ⁊c̄.
Qui audit dicat veni ⁊c̄. Apoc̄.xit.

Octauus gradus est sctōꝝ ꝯfessoꝝ q nō
scripserāt libros. Ideo nō dr̄ doc.vt btūs
Fran. Anto. ⁊c̄. De istis dicit. Laudate euꝫ
in cymbalis bene sonantibus. Duo cymba-
la sunt duo testamenta. Cymbalum inferi⁹
est vetus testm̄. ꝓmittens inferiora.i.terre-
na solū. Supius est nouū ꝓmittens celestia
Ista cymbala bn̄ sonant:qñ vita cōcordat
cum scriptura quā legunt vel qñ exponunt
⁊ declarantur adinuicē. Ideo xp̄s. Ois scri
ba doctus in re.ce.sy. est ho.pa.fa.q ꝓfert
de thesauro suo noua ⁊ vetera Mat.i3. Lau
dare debemus deum in istis ope ordinādo
vitam nr̄am ſm scripturā.confitēdo.cōican
do ⁊c̄. Nisi manducaueritis carnem filij
ho.⁊c̄. Jo.6.⁊c̄.

Nonus est virginū. De istis dicit. Lau-
date eū in cymbalis iubilationis. Nota dif
ferentiā inter cymbola bene sonātia: ⁊ cym
bola iubilationis. Nam cymbola bene so-
nātia sunt vetus ⁊ nouū testm̄:vt dixi. Sed
cymbola iubilationis q̄ sunt sonus secretus
sunt caro ⁊ aia. Qui.n.vult seruare castita-
tem oꝫ ꝙ aia castiget carnē: ⁊ sic tan guntur
ista cymbola. Jō. Apl's de se dicit. Ego aūt
sic pugno nō quasi aerē verberans:sed casti
go corpus meū ⁊c̄.i.Cor.9. Ita faciebāt vir
gines ⁊c̄. Laudemus ⁊c̄.s.ope si nō sumus
v̄gines:q2 pauci ⁊c̄. Corrupti sunt ⁊ abho-
fac.sunt in ini. Nō est q faciat bonū ⁊c̄.sal-
tē castitatē ſuem⁹ ⁊c̄.al's ⁊c̄. Fornicatores
⁊ adulteros iudicabit deus Heb.xit.

Decimus gradus est oīum alioꝝ electoꝝ:
vt innocentiū penitētiū.ꝯtinentiū. ⁊ absti-
nentiū ⁊c̄. De qbus dicit. Ois sp̄s laudet
dn̄m. In hoc mūdo multa sunt officia. In
celo v̄o est solū vnū.s.laudare deum.p̄s.83.
Bti q hitant in domo tua dn̄e:in secula se-
culoꝝ laudabunt te. Diceret aliqs ergo de-
bent hr̄e tedium:q2 hic clerici qñ diu cātāt
attendiant. Uerꝝ est in hoc mūdo:sed non
in alio ⁊c̄. Qui edunt me adhuc esuriēt ⁊ q
bibunt me adhuc sicient Eccl'i.24. Laude
mus ergo deū in oībus sctis ei⁹.ipsos ope
imitando ⁊c̄. Dic vt expedit. Dic miraculuꝫ
quod legitur in legenda huius festi in fine.

Deo gratias. Amen.

In commemoratione defunctorum.
Sermo primus.

Omnes qui i
monumētis sunt audient
vocē filij dī. Jo.5. Et i euā
gelio hodierno. Pro decla
ratione nota ꝙ articulus
fidei est ꝙ oēs tam boni q̄ꝫ mali resurgem⁹
Rō est:q2 certū est ꝙ is qui peccauit debet
puniri. ⁊ is qui bene opatus dꝫ p̄miari:oia
aūt bona ⁊ mala q̄ facimus fuit ab aia ⁊
corꝑe.ergo aia ⁊ corpus dꝫ puniri vel pre-
miari. Nō posset aūt corpus puniri vel pre-
miari nisi resurgat.ergo oꝫ ꝙ corpus resur-
gat ⁊c̄. Dices tu nōne corpus punitū est per
mortem: R̄ñ° nō:q2 mors non est pena pcti
actualis nec etiā originalis ꝓprie loquēdo
q2 pctm̄ originale non fuit causa mortis ꝓ-
prie loquendo:nisi causa remouens prohi-
bens.i.remouens iustitiam originalem que
prohibebat mortem que causa dicitur cau-
sa per accidens. Mors enim corporis est na
turalis hoi cuius mortis causa proprie est

cõpositio et contrarijs ⁊c̃. Nullum ãt naturale ꝓprie loq̃ndo ẽ pena ⁊c̃. Sʒ adhuc põt q̃ri: pone ꝙ hõ fecit multa pctã mortalia de q̃bus habuit cõtritionem sed nõ plene satisfecit: ⁊ ideo in purgatorio satisfaciet in iudicio futuro. anima cum corpore ꝑmisabit. ergo sola aĩa soluit penam in purgatorio ⁊ nõ corpus. Diceret aliq̃s q̃re nunc premiat aĩa vel punitur in inferno sine corpore. Rñ: q2 opera bona vel mala pri9 fiunt ab aĩa q̃ȝ a corpore. s. cogitando. ꝓponendo. deliberãdo ⁊c̃. Verbi grã. de elemosyna ⁊c̃. Itẽ de ieiunio ⁊c̃. ⁊ sic de alijs. Item eõ de malis opibus prius aĩa cogitat. ordinat. delibe rat ⁊c̃. ⁊ postea corpus exeq̃t: ⁊ iõ prius aĩa remunerat vel punit. deinde post dieʒ iudicij corpus etiã ⁊c̃. Ista ergo est rõ q̃r boni ⁊ mali resurgent. Auctoritas Athanasij. Ad cuius. s. xp̃i aduentum: oẽs hoĩes resurgere hñt cum corporib9 suis ⁊ reddituri sunt ⁊c̃. Ista autem resurrectio: nõ fiet de potentia nature vel creature: q2 creatura occidere potest nõ viuificare: sed solus deus mortificat ⁊ viuificat Deut. 32. Ego occidam ⁊ ego viuere faciam ⁊c̃. Item. i. Re. 2. Dñs mortificat ⁊ viui. dedu. ad infe. ⁊ reducit. Nec mirũ q2 si de nihilo oĩa creauit. Ipse dixit ⁊ facta sunt ⁊c̃. multo magis nuncius autẽ erit Michael qui clamabit voce magna di. Surgite mortui ⁊ venite ad iudicium. De hac voce dicit thema. Oẽs qui i mo. sunt ⁊c̃. De hac voce dicit Dauid. Ecce dabit voci sue vocẽ virtutis. Glo. suscitandi mortuos. Istam vocem apl's vocat tubã. i. Thes. 4. Ip'e dñs in iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei descendet de celo ⁊c̃. Patet thema. Sup quo sunt due. q. subtiles. Vel dic ꝙ est vna q̃õ que format infra. ⁊ est triplex rñsio ꝺm ꝙ tripliciter possunt summi monumenta.

Prima rñsio est hystorica seu litteralis accipiendo monumenta. i. elementa.

Scd̃a est tripologica siue moralis accipiendo monumenta. i. malos homines.

Tertia responsio est allegorica siue spũalis accipiendo monumenta pro receptaculis animarum: ⁊ sic totus sermo comprehenditur ⁊c̃.

¶ Prima ibi. Omnes qui in mo. sunt ⁊c̃. Quid de illis qui nunq̃ȝ fuerunt sepulti in monumẽtis sicut sunt deuorati a bestijs vel combusti. Item submersi ⁊c̃: Nota duas responsiones. Vna est litteralis: altera moralis

Pro prima dico ꝙ impossibile est aliquẽ mori quin sepeliatur in monumento: quia deus fecit quattuor monumẽta. i. quattuor elementa. s. terram. aquam ⁊c. in que oportet corpora mortua resolui: sicut ex ipsis fuerunt composita. Cui applaudet regula iuris. Omnis res per quascunq̃ȝ causas nascitur: per easdem dissoluitur. De regu. iur. c. i. ff. e. l. Nihil tam naturale: q̃ȝ vnum quodq̃ȝ eo vinculo posse dissolui quo colligatum est. Quod autem elementa dicãtur monumenta: auctoritas. ps. 48. Sepulchra eorum. s. hominum domus illorum in eternum. i. vsq̃ȝ ad finem mundi. Hec auctoritas necessario intelligitur de elemẽtis: quia nullum sepulchrum aliud manet in eternũ. siue sit aureum siue marmoreum ⁊c. q2 ignis conflagrationis destruct omnia elementa. De elementis ergo intelligitur thema. Omnes qui in monumentis sunt ⁊c.

Scd̃a responsio est moralis: pro qua sciẽdum ꝙ in sacra scriptura persone male vite dicuntur monumenta siue sepulchra. Ratio ⁊ auctoritas. Ratio quia sicut sepulchra sunt exterius ornata ⁊ intus sunt plena putredine. sic persone male vite ⁊c. Verbi gratia. quando aliquis rex vel dominus vadit ⁊ coram eo portatur ensis qui representat iustitiam ecce ornamentum foris. Sed si intus in animo est iniustus. raptor. luxuriosus ⁊c. est sepulchrum. Idem de prelatis. cardinalibus. episcopis ⁊c. si sunt symoniaci ⁊c. Idem de religiosis qui videntur extra mortificati cum oculis in terraʒ desixis ⁊c. si intus sunt superbi ⁊ auari sunt sepulchra Idem de clericis qui portant coronam regiam in signum regi: quia clerici sunt reges. i. regentes se ⁊ alios. propterea portant coronam: vt dicit tex. 12. q. 2. Duo genera: propter hoc vocatur regale sacerdotium. i. Pe. 2. Vide Glo. in cle. Quoniam de vita ⁊ ho. cle. Idem de mulieribus que exterius sunt ornate ⁊c. si intus sunt meretrices ⁊c. sepulchra sunt. Auctoritas. Ve vobis scribe ⁊ pha. hypocrite qui similes estis sepulchris dealbatis. que aforis hominibus apparent spetiosa intus vero plena sunt ossibus mortuoruʒ ⁊ omni spurcitia. Sic ⁊ vos

quidem aforis apparetis hominibus iusti:
intus vero pleni estis hypocrisi ⁊ iniquita-
te Mat.23. Ecce quare persone male dicun
tur monumenta. Or modo de bonis perso-
nis non erat dubitatio: ꝙ resurrecture sunt
sed de malis: sic propter illud verbum Da-
uid. ps.i. Quia non resurgent impii in iudi
cio ⁊c. Christus ergo ad tollendam istam
dubitationem dicit in themate. Omnes q
in mo. sunt ⁊c. quasi diceret. Non solum bo-
ni sed et mali resurgent. Et hoc latius ex-
primit dominus dum dicit. Procedent qui
bona fecerunt in resurrectionem vite. Qui
ꝓo mala egerūt in resurrectionē iudicii. Ad
verbum Dauid dicendum ſm magistrum
sententiarum in.4.di. ꝙ duplex est iudiciū.
Unū discussionis seu disceptationis Aliud
retributionis. Primo iudicio non om-
nes iudicabuntur sed solum illi quorum me
rita sunt permixta demeritis: sed illi quo-
rum merita non sunt permixta demeritis
vt sancti perfecti vel econtra vt infideles:
non iudicabuntur. Jo.5. Qui non credit
iam iudicatus est: ⁊ sic intelligitur auctori-
tas Dauid. Scdo vero iudicio omnes iu-
dicabuntur indistincte: iuxta illud Joa.5.
Procedent qui bona fecerunt in resurre-
ctionem vite: qui vero mala egerunt: in re-
surrectionem iudicii. Et de hoc loquitur the
ma ⁊c. ⁊ sic patet prima questio.

Scda questio super verbo. Audient vo-
cem filii dei. econtra quia in monumentis
quomodocūq; sumatur monumentum. non
sunt nisi corpora putrida vel resoluta sine
anima: quomodo ergo audient ⁊c? Respon
deo sicut deus ab initio ordinauit quattuor
monumenta corporibus. s. quattuor elemen
tis vt dixi in prima q. Sic ordinauit quat-
tuor monumenta animabus: nec est ali-
qua anima que non vadat ad aliquod isto
rum monumentorum.

¶ Primum est infernus damnatoꝝ.
¶ Scdm est lymbus puerorum.
¶ Tertium est locus purgandorum.
¶ Quartum est locus beatorum.
¶ Et in quocūq; monumēto istoꝝ sint ale:
audient vocem filii dei: qui clamabit p mi-
chaelem ad quattuor partes mūdi di. Sur
gite mortui ⁊c. que vox audietur in oibus
predictis locis quattuor. ⁊ statim quelibet
aia virtute dei inueniet suū corpus quod
cognoscet sicut tu quando de mane surgis
de lecto cognoscis vestem tuā qua expolia
sti te in sero. De istis monumentis potest in
telligi illud Mat.24. Mittet angelos suos
cum tuba ⁊ voce magna ⁊ congregabunt
electos eius a quattuor ventis celi a summis
celorum vsq; ad terminos eoꝝ. Nota A sū
mis celorum. s. nouem ordinibus angeloruꝫ
in quibus aie sanctoꝝ sunt collocate ⁊ oēs
audient illam vocē. Usq; ad terminos eoꝝ
terminus est illa ps que plus distat: qꝛ oēs
qui sunt ibi audient etiam illam vocem tu-
be que tuba nō erit materialis sꝫ metapho-
rice dicitur tuba: quia illa vox erit ita crude
lis ꝙ operatur tube cuius vox est vox ter-
roris. In primo ergo monumento. s. in infer
no sepeliuntur aie petōꝝ impenitentium.
Auctoritas xpi de diuite epulone. Mortu9
est diues ⁊ sepultus est in inferno. Luc.15.
⁊ loquitur de anima: quia corpus in terra
fuit sepultum. Pro istis ergo nō est inten-
tio ecclesie exorare quia nihil prodesset: qꝛ
ab inferno nulla est redemptio. Nulla nec
exeundi nec penam alleuiandi: quod osten
ditur in predicto diuite qui petebat ⁊ ad-
huc guttam aque ⁊ nunq; obtinuit nec ob
tinebit in eternum. Ideo. Prouer.xi. Mor-
tuo homine impio nulla erit vltra spes. So
lum de anima Traiani impatoris legitur
ad orationem beati Gregorii liberata: qui
tamen fuit propter hoc penitus ⁊c. Ante
obitum tuum operare iustitiam. i. penitētiā
quoniam non est apud inferos inuenire ci-
bum. i. refrigerium Eccli.14. Ideo non eli-
gatis ibi sepulturam. Nota quomodo ani-
ma in inferno sepelitur ad modum corpo-
ris mortui quando portatur ad sepulturā.
Uide dominica pria post festum trinitatis
ser.i. Hic potes tangere quare pena inferni
est eterna cum culpa fuerit temporalis. Iteꝫ
contra opinionem quorundam canonistaꝝ
qui dicūt ꝙ bona facta pro damnatis pro
sunt eis ad mitiorem penā ⁊c. De quo vide
in primo ser. dominica prima post festum
trinitatis. ⁊ vide infra sermone.3. qui incipit
Scribe beati mortui ⁊c. parte vltima in fi-
ne ⁊c. Scds locus. s. limb9 pueroꝝ est cir
ca infernū damnatoꝝ ascendendo: sed non
est ibi ignis. nec demones. nec tormenta.

nec doloris. in hunc locū vadunt pueri āte vsum rōnis decedētes nō baptizati: q nullum hn̄t dolorē sensibilē: tn̄ non hn̄t lumen gratie nec claritatem glorie nec vnq̄ videbunt. Rō qꝛ priuatio visionis diuine debet pc̄tō ex pte auersionis. tormentū vero sensibile debet pc̄tō ex pte cōuersionis. In istis aūt pueris nō fuit ꝯuersio ꝓpter defectum vsus rōnis. ⁊ ideo nō hn̄t tormētū sensibile sed bene est auersio ab incōmutabili bono ꝓpter defectum iustitie originalis ⁊ gratie. ⁊ priuant in eternū visione diuina ⁊ sunt in isto loco. Iste aūt locus dr̄ monumentū. Auctas. Quid tu hic aut quasi qs hic. qꝛ excidisti tibi hic sepulchrū Isa. 22. Et loqr̄ puero in originali decedenti. Ter dicit hic: denotans tria loca. Primo vterū matris i quo fuit ꝯceptus dr̄. Quid tu hic: Sup. ꝯ xisti qꝛ nō habes paradisum quasi dr̄. non aliqd̄ peccatū nisi originale. Scd̄o de mundo in quo natus est dr̄. Aut quasi qs hic. s. fecisti peccatū nō. Tertio de lymbo dū dic tertiū hic ⁊c̄. nō hn̄t ergo tormentū sed qꝛ sunt imūdi nō pn̄t intrare sanctuariū dei. Ideo xp̄s. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sancto nō pōt intrare in regnum dei Jo. 3. Pro istis etiam non orat ecclesia. Tertius locus est purgatoriū in quem vadunt aīe hn̄tes venialia solū vel mortalia de qbus fecerūt pnīam nō cōpletā ⁊c̄. Declara ⁊c̄. talis locus dr̄ sepulchrū. Auctas allegorice. Emerunt ex illis agrū figuli in sepulturā peregrinoꝝ Mat. 27. Emerunt ex illis. s. operib9 penitētijs iniūctis a ꝯfessore Agrū. i. purgatoriū q dr̄ ager: nō aūt carcer qꝛ ibi sunt flores grāꝝ ⁊ orationū ⁊ alioꝝ suffragioꝝ ⁊c̄. ⁊ orant deū vt ponat in cor amicoꝝ suoꝝ vt faciant illis suffragia al's petunt iustitiā ꝯ illos. Nota In sepulturaꝫ peregrinoꝝ qꝛ in purgatorio sepeliunt illi solū q in hoc mūdo peregrini fuerunt vtētes eo tanq̄ aduena ⁊ viatores sed cum bonis operib9 miscuerunt lignū fenū ⁊ stipulā ⁊ ideo salui erūt: sic tn̄ quasi p ignem. 2. Cor. 3. Nota ꝯ executores testamentoꝝ ⁊c̄. Auctas. Nunqd deus faciet vindictā electoꝝ suoꝝ clamantiū ad se die ac nocte et patientiā hēbit in illis. dico vobis q̄ cito faciet vindictā Luc. 18. Pro istis ergo indigētibus intētio ecclesie est orare semp sed presertim hodie ⁊c̄. Nota hic quattuor modos suffragioꝝ. 13. q. 2. Aīe defunctoꝝ. O si videretis quot aīe exeunt de purgatorio ⁊ vadunt ꝓcessionaliter ad paradisum. vbi post q̄ ieiunauerūt in purgatorio reficiunt cibis ineffabilibus ⁊c̄. de qbus xp̄s. Ego dispono vobis sicut dispo. mihi pater meus regnū: vt edatis ⁊ bibatis sup mēsam meam in regno meo Luc. 22. Ideo oretis ⁊c̄. Sācta ergo ⁊ salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pc̄tis soluantur. 2. Macha. 12. Quartus locus est btōꝝ in celo empyreo. Dic de illis q vadunt ad istū locū ⁊c̄. factū est vt moreret mēdicus ⁊ portaret ab āgelis in sinu abrae Lu. 16. Iste etiā locus dr̄ monumentū. Auctas allegorice: quasi effodientes thesauꝝ gaudentq̄ vehemēter cū inuenerint sepulchrū Job. 3. Declara p similitudinē de laborantibus ad effodiendū thesauꝝ ⁊ postea letant cum inuenerint. Sic penitentes in hoc mūdo nō hn̄t nisi laborē ad thesauꝝ vite eterne inueniendū: sed cuꝫ inuenerint post mortē gaudent ⁊c̄. Ois disciplina. i. pnīa in p̄senti qdē videt nō esse gaudij sed meroris: postea aūt fructū pacatissimū exercitatis p eā reddet iustitie Heb. 12. Itē Apoc. 14. Audiui vocē de celo dicētem mihi: Bti mortui q in dn̄o moriunt ⁊c̄. vsq̄ sequunt illos. Ideo xp̄s. Dico vobis gaudiū est angelis dei in celis sup vno pcc. peni. agente. Lu. 15. Deo grās. Amē.

¶ Item de mortuis Sermo secūdus.

Cribe beati mortui qui in dn̄o moriūtur. Apoc. 14. Pro declaratione huius verbi sciendū q̄ magna differētia est inter verbū vocale ⁊ verbū lr̄ale: qꝛ vbuꝫ vocale solū se extēdit ad pn̄tes q sunt hic ⁊ nō durat nisi q̄diu pfert. Euolat emissuꝫ semel irreuocabile verbū. Sed verbū lr̄ale siue scriptum se extendit ad pn̄tes ⁊ futuros. Et ideo antiqtus qn̄ deus reuelabat ꝓ p̄phis aliqua secreta precipiebat eis vt illa scriberēt qꝛ nō solum reuelabat ea ꝓ pn̄tibus q tunc erant: sed etiā ꝓ nobis futuris ad futurā rei memoriā. Item Apoc. 1. Qd̄ vides scribe i libro ⁊ mitte septē ecclijs ⁊c̄.

Ideo Isa.8. Sūme tibi librū grandē ⁊ scribe in eo stilo hois ⁊c̄. Itē Abacuc.2. Scribe visum ⁊ explana eum sup tabulas vt percurrat q legerit eū: q₂ adhuc visus ꝓcul. Jō ēt qñ reuelauit btō Joāni euāgeliste statum aiarū defunctorū dixit sibi. Recipe incaustū ⁊ papirū: ⁊ scribe. Dñe ⁊ qd: Bti mortui ⁊c̄. Patet thema. Et nota ꝙ in ista reuelatione Joānes nō loqͭ nisi de aiabus q̄ sunt in pͣdiso vel ēt in purgatorio. Sed ꝺ alijs inueni vnā auctoritatem quā scribit Daniel. Nota hystoriā regis Balthasar qñ in cena vidit tres digitos scribentes ⁊c̄. Dañ.5. Dic hystoriā ⁊c̄. Dicit tex. Hec est aūt scriptura q̄ digesta est. Mane. thetel. phares. Et h̄ est interpretatio ꝯmonis. Mane numerauit deus regnū tuū ⁊ cōpleuit illud. Thetel appensus es in statera ⁊ inuentum est minus hñs. Phares diuisum est regnū tuū ⁊ datū est medis ⁊ pñs. In qua qdē reuelatione ⁊ auctate nota q̄ttuor magna secreta.

¶ Primum est circa tpis determinationē.

¶ Scdm circa videntiū imutationem.

¶ Tertium circa loci adaptationem.

¶ Quartū circa scripture declarationē.

¶ Primū secretum est q₂ Balthasar vidit scripturā illā in cena ⁊ nō in prādio. Quare hoc? Rᵒ ad insinuandū ꝙ retributio datur aiabus in cena. i. in fine diei huius vite ⁊ nō in prādio. i. in principio diei vite. Principiū āt pōt dici totū tps vite pñtis vsqꝫ ad mortē exclusiue in quo deus non dat retributionem ⁊c̄. Videmus. n. ꝙ deus nō statī punit pctōrē. religiosum ⁊c̄. clericum ⁊c̄. vel laycū ⁊c̄. Quare hoc? q₂ adhuc durat prādium ⁊ deus expectat sero in quo faciet cenam ꝯm merita vel demerita aiarū. In qua expectatione ondit̄ misericordia dei ⁊ iustitia. Misericordia qdē vt pctōr ꝯuertat̄: iuxta illd Isa.30. Propterea expectat vos dñs vt misereat̄ vrī. Justitia vero vt dignā punitionē mereat̄ q tantā benignitatē dei ꝯtēpsit: iuxta illud Ro.2. Ignoras qm̄ benignitas dei ad pñiam te adducit. ꝯm duritiam aūt tuā ⁊ cor ipenitēs thesaurizas tibi irā in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei q reddit vnicuiqꝫ ꝯꝫ opa sua. Et nota ꝙ q̄to plus expectat tāto grauiꝰ punit. Valerius Ꝟēto. n. gradu ad vindictā sui diua ꝓcedit ira: tarditatēqꝫ supplicij grauitate cōpēsat. Da similitudinē de trahēte arcū q q̄to plus trahit tāto durius pcutit. Jō nisi ꝯuersi fueritis gladiū suū vibra. arcū tetēdit ⁊c̄. Tales ergo q obdurant̄ in pctis ⁊ viuūt ꝯm ppriā volūtatē hñt hic bonū prandiū sed in futuro hēbūt malā cenā ⁊c̄. Dic vt infra dr̄. Nota ꝯ illos q post vitā pluriū annorū veniētes ad mortē petūt spaciū: alter. x. dierū: alt̄ vniꝰ mēsis vel triū ⁊c̄. Auctas Mat.20. Cū sero factū eēt dixit dñs vinee ꝓcuratori suo. Voca oparios ⁊ redde illis mercedē ⁊c̄. Nota ꝙ multi hñt hic bonū prādiū in luxuria. diuitijs ⁊ honoribꝰ ⁊c̄. q hēbūt malā cenā in alio mūdo. In qua cena dabit̄ panis ille de quo Job.20. Panis eiꝰ in vtero eiꝰ vertet̄ i fel aspidū itrinsecus. Et ꝺ vino hēt̄ur Deut.32. Vua eorū vua fellis ⁊ botrus amarissimꝰ. Fel draconū vinū eorū ⁊ venenū aspidū isanabile. Per oppositū. Multi hñt hic bonū prādiū vt bōi ⁊c̄. q in alio mūdo hēbūt bonā cenā. De qua Apo.14. Bti q ad cenam agni vocati sunt.

¶ Scdm secretū est q₂ rex Balthasar ⁊ alij hoc vidētes territi sūt. Dicit tex. Vnde rex Balthasar satis cōturbatꝰ est ⁊ vultꝰ eius imutatꝰ est: sꝫ ⁊ optiates eiꝰ turbabūt̄ ⁊c̄. Hoc significat timorē ⁊ terrorē quē hñt aie qñ exeūt de corpibꝰ q̄ ex vna pte vidēt angelū bonū cū corona patū. Et alia diabolū cū cathena. Et misa aia nescit qd dabit̄ ei. Nota exēplū in vitis patrū de illo sctō qui mortē nimis timebat. ⁊ interrogatꝰ qr̄: rñdit Toto tpe vite mee timui tria. Prio si in vltio hyatu aia recedet in culpa vel in grā. Si ceciderit lignū ad austrū aut aqlonē: in quocūqꝫ loco ceciderit ibi erit Eccl'i.xi.

Scdo sp timui iudiciū: q₂ statutū est hoibus semel mori: ⁊ post h̄ iudiciū Heb.9.

Tertio timui sp qñ cogitaui qd facit aia in illo casu qñ cadit i isernū: de quo nunq̄ pōt exire nec surgere. Et adhuc dixit sum in illo timore. Bñ ergo pōt dicere aia misa de corpe egressura. Timor ⁊ tremor venerūt sup me ⁊ cōtexerūt me tenebre ⁊ dixi: qs dabit mihi pēnas sicut colūbe: ⁊ volabo ⁊ r̄quiescā ps.54. Nota Pēnas nō dicit falcōis nec aqle sed colūbe q̄ hꝫ simplicitatē ⁊ gemitū p cātu. De prio Mat.4. Estote prudētes sicut spētes ⁊ sim. sicut colūbe. Vide.16.q.1. Si cupis. De scdo. Isa.59. Quasi columbe

meditantes gememus. Aliquibus aia volat ad celum sunt innocentia ala dextra: et penitentia sinistra etc. Tertium secretum est quod illa scriptura scripta fuit i pariete. s. in firmo lapide: ad denotandum ppetuitatem seu durationem quã hñt aie tam beate quam dãnate que in infinitum stabunt etc. Nec psunt eis orationes etc. Ideo dicebat Job 19. Quis mihi tribuat vt scribant smones mei? Quis mihi det vt exarentur in libro stilo ferreo et plũbi lamina. vel celte sculpant in silice? Nota tres modos scribendi. Primus modus est fortis. s. qñ scribit in libro.

Scds est fortior cum graffio seu scarpello in lamina plũbi. Terti9 est fortissimus. s. cum graffio in lapide duro et forti. i. marmore. De primo dicit Job scribunt in libro: et h scriptura est pro aiabus purgatorij que possunt cito liberari: sicut scriptura in libro põt faciliter deleri vel lacerari. Scriptura vero in lamina plumbi est quantum ad aias paradisi q2 in lamina potest mutari scriptura: et qñ mutatur fit pulchrior. Ita aie beate in resurrectione mutabuntur assumendo corpa glorificata. Sed scriptura in lapide duro et forti pertinet ad aias inferni etc. Uel dic circa tertiuz secretũ quod paries durus in quo fuit scriptura illa: significat irreuocabilitatez diuine snie a quo appellari non poterit: quia nullus maior nec eqlis iudex deo. In hac vita potest appellari a snia dei non qdem ad iudicẽ aliũ sed ad aliam curiam eiusdem iudicis. s. a curia iustitie ad curiam misericordie. Nota exẽplum de illo qui condẽnatus est a cesare irato etc. Sic fecit David peccãs, quãdo dixit. Miserere mei deus sm magnam misericordiam tuã etc. Quartũ secretum est quod in illa scriptura erant tantum tria verba: scilicet mane. thetel. phares. in quo innuuntur quod in alio mundo sunt tres status animarum defunctorum. Et hoc est quod dicit Aug9 in libro de cura pro mortuis agenda etc. Nota quod.

Quidam sunt valde boni.

Quidam valde mali.

Quidam mediocriter boni.

Quidam mediocriter mali.

Hec distinctio habet in. c. Cum marthe in fi. de cele. mis. Et hec distinctio est d adultis decedẽtibus. Uel dic quod infantes baptizati cõprehenduntur sub primo mẽbro diuisionis. Infantes autem sine baptismo morientes nõ cõprehendunt in diuisione ista. Ad idem. 13. q. 2. Tempus.

Primi sunt qui in hoc mundo vixerunt pfecti et sine pctis: tales quãdo moriuntur statim euolant ad paradisuz. De qbus David. ps. 126. Cum dederit dilectis suis somnum ecce hereditas dñi etc. Pro istis dicit Mane. i. numerauit deus regnum tuuz et cõpleuit illud: q2 istoꝝ vita dicitur regnum: iuxta illud. De9 auctor pacis et amator quẽ nosce viuere cui suire regnare est. Quilibet enim hõ bonus est rex trium ciuitatũ quarum quelibet est maior parisius vel roma. s. tres potentias aie etc. Prima est memoria in qua sunt tot habitationes quot recordationes etc. Scda est intelligentia que est maior quam celum et terra: q2 est capax diuinitatis. Tertia adhuc maior est voluntas in qua habitat deus tanquam obiectum etc. Si qs dili. me. ser. meum. ser. et pater meus diliget eum et ad eum ve. et man' ap. euz fa. Jo. 14. Item regit quinque castra que sunt quinque sensus interiores. s. sensus cõis imaginatio, memoria, sensitiua, Extimatiua, et fantasia, ecce quomodo iustus est rex. Ideo dicitur Apoc. 5. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes. Dicitur ergo Mane. i. numerauit deus regnum tuum quia iam numerauit deus de quolibet quantum viuet et quantum seruet deo. et quantum mundo. et quantum carni sue. non quod cogat deus liberum arbitrium alicuius. sed scit omnia sicut dicit Job. 14. Constituisti terminos eius qui preteriri nõ poterunt. Breues dies hominis sunt numera mensium eius apud te est etc. Et compleuit illud: quia postquam bene regnauerit et regeris dictas tres ciuitates et quinque castra. deus complet illud regnum quando coronam glorie. Tunc eniz dicitur rex perfectus quãdo est coronatus ab aliquo episcopo. Sic anima a summo episcopo Jesu christo a quo accipit coronam regalem. Ideo Sap. 5. Iusti autem in perpetuuz viuent et apud dominum est merces eorum et cogitatio illorum apud altissimum. Ideo accipient regnum decoris et diadema speciei de manu

dñi. Pro istis non est orandum dũmodo sit certum: q2 iniuriã facit martyri qui orat pro martyre: De cele. mis. c. Cum marthe in fi. Potest autez esse certum multipliciter. vt dicitur supra ser. proximo parte. i. Hic prati-ce quando aĩa pũitatur xpõ ⁊c. Ideo Sap. 10. Justum deduxit dñs per vias rectas ⁊ ostendit illi regnuz dei: ⁊ de il. scientiã sanc. honestauit il. i labo. ⁊ cõpleuit labores illi9.

¶ Scdi sunt qui in hoc mundo vixerunt mediocriter ⁊c. ⁊ de istis Thetel. i. appẽsus es in statera ⁊ inuentus es animus habẽs s. de perfectione vite spũalis. Et ideo tales vadunt ad purgatorium: quia sicut bobus argentarius. Primo purificat aurum ⁊ argentum in igne ⁊ postea facit de eo calicem ⁊c. sicut deus facit de aĩa iusti: que dicitur aurum per charitatem: ⁊ argentum p fidem. Primo purificat eam per ignẽ purgatorij: ⁊ postea ponit eam in mensa sua ⁊c. De hac habetur auctoritas in veteri testamento ⁊ in nouo. In veteri Malach. 3. Ipse quasi ignis conflans sedebit cõflans ⁊ emũdans argentum ⁊ purgabit filios leui ⁊ colabit eos quasi aurum ⁊ quasi argentuz. Et erunt dño offerentes sacrificia in iustitia. Vide i decre. 50. di. Et purgabit. Itẽ Eccli. 2. In igne probatur aurum ⁊ argentum: homines vero receptibiles in camino humiliationis. Ad idem facit Prouer. 17. Et Job. 23. Item in nouo testamento. Apls vniuscuiusqz opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit. quod supedificauit mercedem accipiet. Si cuius opus arserit: detrimentum patietur: ipse tamen saluus erit: sic tamen quasi per ignem. 1. Cor. 3. Nota questionem quam facit sanctus Tho. in. 4. sen. di. 21. de anima que portatur ad purgatorium a quo angelo portatur a bono vel a malo: ⁊ dicit ꝙ a bono. Ratio quia iniustuz esset ꝙ demon victus duceret victorem ⁊c. Hic pratice quomodo portatur ab angelo bono. Item de loco purgatorij ⁊c. Item nota grauitatem penarum purgatorij: iuxta exemplum illius cui data fuit optio ꝙ vel esset infirmus per tres annos. vel ꝙ staret per tres dies in purgatorio ⁊c. Ideo Apostolus. Videte fratres quomodo caute ambuletis non quasi insipientes sed quasi sapientes. redimentes temporis quoniam dies mali sunt Ephe. 5. Pro istis est orandum quia possunt per alios satisfacere qui non possunt per se ipsos: vt patet per multa exempla in. 4. dialogo. In casu tamen potest contingere ꝙ pro tali non sit orandum publice sed potest occulte: puta si moritur quis excommunicatus tamen penitens: ꝙ potest esse: vt in. c. A nobis de sen. exco. Nota exemplum de anima Paschasij: quam inuenit Germanus episcopus capuanus in balneis ⁊c. Hic exemplum ⁊c.

¶ Tertij sunt qui in hoc mundo vixerunt in peccatis ⁊ impenitentes mortui sunt ⁊ de istis dicitur Phares. i. diuisum est regnum tuum ⁊ datum est persis ⁊ medis. Nota Diuisum. s. per rebellionem contra deum per inobedientiam. Isa. 59. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos ⁊ deum vestrum. Talis ergo regnat in regno carnalitatis per luxuriam: in regno vanitatis per superbiam. ⁊ in regno cupiditatis per auaritiam. Quia ergo voluntarie diuisit se homo a deo in vita sua: ideo regnum suum diuidetur a deo post mortem ⁊ ponetur cum damnatis in inferno: iuxta illud Mat. 24. Veniet dominus serui illius in die qua nõ sperat. ⁊ hora qua ignorat. ⁊ diuidet ea partemqz eius ponet cum hypocritis. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Ecce quare dicit diuisum est regnum tuum. Pro talibus ergo non est orandum sicut nec pro demonibus. Vide glo. 32. q. 2. Pro obeuntibus ex quo in inferno nonnulla est redemptio ꝙ intellige quando est certum ꝙ est in inferno. Dices tu quomodo potest esse certum de hoc? Respondeo ſm Pe. de palu. in. 4. di. 45. q. i. ar. 4. conclusione. 4. Reputatur certum de hereticis ⁊ paganis. Exemplum de tribus orantibus ad sepulchrum poete ꝙ scirent meliorem ⁊ peiorem versum quez ille vnqz fecisset. Et audita est vox. Primo de peiore Omne innans statuit iupiter esse pium Scdo de meliore. Est virtus placitis abstinuisse bonis. Cum autem pro ipso. Ouidio vellent orare auditus est tertius versus. Nolo pater noster carpe viator iter. quasi di. damnato mihi nõ prodesset. Unde Greg. punitus est pro Trayano.

Scđo reputaṫ certū de iudeis.vñ trāsiens p cimiteriū eoꝝ nō dȝ dicere pro eis pr nr. Vñ Jo.3. Qui nō credit iam iudicatus ē. Tertio de xp̄ianis nō sic pōt eē certū. Vñ q̄uis peccatū sit manifestū ꝛ nō pnia: pōt orari ꝑ eo in secreto ꝛ debēt reddi suffra/gia sine se occiderit siue in bello iusto. duello. vel torniamēto mortuus sit. aut cū meretrice. vñ Aug⁹ ꝑ oib⁹ regeneratꝭ dȝ fieri oratio: sed nō publice ꝑpꝰ scādalū. Exēplū de monacho ꝓprietario Gregorij. ꝛ silr ꝑ suspēsis ꝛ iuste dānatis: qꝛ ēt latro in morte penituit sed si inueniaṫ mortuus subito q prius fuit bone vite in publico oblatio pro eo fieri dȝ: qꝛ iustus si morte ꝑoccupat⁹ fuerit ꝛc̄. Pe. de pal. Itē reputaṫ esse certum de illis de qbus habeṫ p scripturā: puta d Anthiocho. 2. Macha. 9. Orabat hic scelestus dn̄m a quo nō esset mīīcordiā ꝯsecuturus. Itē de Iuda q vocatus est a xp̄o filius pditionis Jo. 17. Itē reputaṫ certū de hijs de qbus reuelatū est: puta de illo canonico parisieñ optime fame ꝛ ꝯuersationis ꝛ scie excellētis. q post mortē dū eēt i phere tro dixit. Coram dei iudicio accusatus sū. Scđo iudicatus sum. Tertio ꝯdēnat⁹ sum: sic tandē fuit institutus ordo cartusiensis. Pōt etiā esse certū vel quasi certū de illis q desperati moriunṫ. Exēplū de illo mercatore q cum solicitareṫ facere testm̄ dixit. Relinquo bona mea pape Martino ꝛ aiaȝ diabolo. Sic A. de piꝰ qui blasphemus nolēs cōfitare ꝛc̄. obijt ꝛc̄. Sic de illo monacho qui clam comedebat ꝛc̄. de quo refert Greg. in. 4. dial. ꝛ scripsi post festū tri. ſmo. 42. p. 2. in fi. Itē de illis q excōicati nolunt absolui. Nota ꝯ excōicatos ꝑpter manuuȝ iniectionē in clericos q nō curant ꝛ sunt cā laquei alijs. Nota tñ ꝙ regulariṫ nō pōt eē certū. Eccl'. 9. Oia i futurū reseruanṫ incerta. Exēplū in vitis patrum de illo q vidit aiam cuiusdā heremite a demonibus accipi. Aiam vero cuiusdā paupis ab angelis. Vñ Eccl's. 9. Sunt iusti atqꝫ sapiētes ꝛ opera eoꝝ in manu dei: ꝛ tñ nescit homo vtrū amore vel odio dignus sit. sed oia in futuꝝ seruanṫ incerta. Per hoc pȝ error aliquoꝝ canonistaꝝ dicētiū: ꝙ licet suffagia nō possint aiam extrahere de inferno. tñ dant eis aliquā alleuiationē ꝛ ꝯsolationē. ꝛ dant exemplū de bastasio portante onus cui datur ad comedendū ꝛ bibendū q licet nō deponat onus tñ sentit refrigeriū. error est. Imo augmētaṫ eis pena. Declareṫ p silitudinem de captiuo in barbaria cui mittiṫ recaptum ꝛ pdiṫ in mari: qꝛ hoc sciens captiu⁹ magis dolet ꝛ tristatur. Sic in ꝓposito ꝛc̄. Ideo Prouer. xi. Mortuo hoīe ipio: nulla erit vltra spes ꝛc̄. Adde ꝙ scripsi in ſmonibus de peccatis in genere ar. 4. ſmo. 4. vbi agiṫ de suffragijs pte. 2. Potes circa materiā defunctoꝝ pdicare de suffragijs mortuoꝝ. De quo vide qđ scripsi ſm Pe. de palu. in verbo Suffragia. Potes etiā pdicare de purgatorio. Vide qđ scripsi in verbo Purgatoriū. Itē de inferno ꝛ quō ignis infernalis qui est corporeus pōt agere in aiam ꝛc̄. Itē de gloria paradisi que ꝯsistit in tribus dotibus aie ꝛ quattuor corporis ꝛ qnqꝫ sensuum. de quo scripsi in dn̄ica. 20. post festum trinitatis ſmo i. Et nota hic de premio vite qđ est denarius diurn⁹. de quo Mat. 22. Et quō oēs sūt ꝯtenti. da exēplū d diuersis vasis plēis ꝛc̄. Deo grās. Am̄.

¶ In festo scti Leonardi. Sermo vnus.

Bi sum ego illic ꝛ minister meus erit. Jo. 12. Nota vbi sum. i. in gloria i qua xp̄s etiā mortalis erat: qꝛ ab instāti cōceptionis habuit tantā gloriā q̄tā nūc ꝛc̄. Illic et minister meus. s. beatus Leonardus erit ꝛ nunc est ꝛ erit in eternū. Salutetur virgo. Magna excellentia ꝛ vtilitas datur mistris dei. s. gloria btā vt dicit thema. Ideo videamus quot modis poterimus deo ministrare: vide dn̄ica. 10. post festū tri. ſmo. qui incipit Diuisiones ministrationum sunt ꝛc̄ p totū ꝛ adapta singulas ptes ad sanctū Leonardū. Deo grās. Amē.

¶ De beato Martino. Sermo vnus.

Onestauit illum in laboribus ꝛ cōpleuit labores illius. Sap. 10. Pro intellectu verboꝝ ꝛ introitu sermonis est notan

dum: q̄ q̄uis oēs homies mundi laborent q: homo ad laborē nascit̄ ꝛ auis ad vola-tum Job.5. T̄ñ diuerse sunt intentiones la borantiū ꝛ diuerse differentie laboꝝ. Oēs ergo labores nostri sunt i triplici differētia.
¶ Quidā sunt corporales fructuosi.
¶ Quidā sunt mundanales vitiosi.
¶ Quidā vero sunt spūales virtuosi.
Et de tertijs loquitur thema. Primum ergo ꝛc̄. isti sunt illi labores quos patit̄ homo ꝑ ꝯseruatione corporis sui ꝛ suoꝝ: quorū curam hꝫ qui sunt necessarij q̄bus tenetur ꝓuidere: quia vt dicit apl's.i.Tim.5. Si qs suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curam non habꝫ. fidem negauit: ꝛ est infideli deterior. T̄ñ ea rōne vt vita hois ꝯseruetur. tum q: a dño sunt iniuncti in pniam primoꝝ parētum: iuxta illud Gen̄.3. Maledicta terra in ope tuo. In laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas ꝛ tribulos germinabit tibi. Et infra. In sudore vultus tui vesceris in pane tuo. Recte fecit deus sicut sacerdos peccatori q̄ñ imergit sibi pniaꝫ ꝛc̄. Et nota Maledicta terra. Nō enim voluit deus maledicere ade q: ex fragilitate peccauit. ne ꝯtristaretur delicias suas. i. euam sicut dicit Aug⁹. nec eue q: seducta fuit in preuaricationem sicut dicit Apl's.i.Tim.2. sed serpenti sic.i. diabolo q: ex malitia ꝛc̄. Sic ꝛ maledixit Cham Gen̄.4. Iste ergo labor est necessarius hoi q: vt dicit apl's.2. Thes.vlti. Si qs nō vult operari nō manducet. Nō t̄ñ dꝫ esse valde solicitus nec anxius hō de hoc. Unde Mat.6. Nolite solliciti esse dicentes q̄d manducabimus aut q̄d bibemus ꝛc̄. vbi dicit Hierony⁹ in homelia. Labor exercendus est sollicitudo tollenda. Sc̄di labores sunt mundanales vitiosi cuiusmodi sunt illi quos patitur miser hō auarus pro diuitijs inordinate acquirēdis. Aut lux irasci pro voluptatibus explēdis ꝛ superbi pro dignitatibus ꝛc̄. Unde Oratius versus.
Impiger extremos currit mercator ad idos
Per mare pauperiē fugiēs ꝑ saxa ꝑ ignes.
Item Iuuenalis.
I nunc ꝛ ventis aiam' cōmitte dolato.
Confisus ligno: digitis a morte remotus.
Quattuor aut septem si sit latissima teda.
Isti ergo labores sunt vitiosi q: ad malum finem exercent: ꝛ ideo inutiles sunt ꝛ infructuosi finaliter. Sap.3. Infelix ꝛ vacua est spes illoꝝ: ꝛ labores sine fructu ꝛ inutilia opa coꝝ. Et qđ deterius ē sunt dānabiles ꝛ detrudunt aiam in infernū. Et ideo tales dānati clamāt in inferno dicētes. Lassati sumus in via iniq̄tatis ꝛ perditionis: ꝛ ambulauim⁹ vias difficiles. viam aūt dñi ignorauimus. Quid nobis ꝓfuit supbia: aut diuitiaꝝ iactantia q̄d ꝯtulit nobis: Transierunt oia illa tanq̄ vmbra ꝛ tanq̄ nuncius ꝑcurrens. ꝛ tanq̄ nauis que pertransit fluctuantē aquā cuius quū preterierit. nō est vestigiū inuenire. Sap.5. Nota Uias difficiles: q: maiores labores patiunt̄ iniusti ꝑ acquirenda dānatione eterna: q̄ꝫ iusti ꝑ acqrenda gloria etna. Iere. Ut iniq̄ agerēt laborauerūt. Nota v̄sus ill's Uirgilij.
Pastor. arator. eques. paui. coli. supaui.
Capra. rura. hostes: quoq̄ labore graui.
De capris. de rure sato. deq̄ hoste subecto.
Nec lac. nec segetes. nec spolia vlla tuli.
Tertij labores sunt spūales virtuosi: ꝛ isti sunt quos sustinet ꝛ homo ꝑ virtutibus et gratia acquirenda hic ꝛ gloria in futuro: ꝛ sunt necessarij quia sicut corpus nō potest viuere sine labore: sic nec anima ꝛc̄. vn̄ scire debes q̄ duo sunt quibus aia viuit ꝛ pascitur. s. scia ꝛ virtutes ꝯtra que duo habem⁹ duo ꝯtraria. s. ignorantiā ꝛ culpā ꝛ pronitatem ad malū. Sensus eniꝫ est cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescētia sua Gen̄.8. Cū q̄bus oibus nascimur. Et ideo oportet vt laboremus vt sciētiā ꝛ virtutē acqramus. Uitia eniꝫ sine magistro adiscimus ꝛ sine labore ignorātes sumus: nō aūt virtutes. Un̄ Aug⁹.22. de ciuitate dei. c.21. cōplangens de humana miseria. Quid est q̄ cum labore meminimus. sine labore obliuiscimur. cum labore adiscimus. sine labore nescimus. cum labore strenui. sine labore inertes sumus. Hec ille. Igitur laborare debemus multo magis ꝑ aia q̄ pro corpore q̄ tandē defecturū est. Un̄ apl's.i.Tim.4. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. pietas aūt ad omnia vtilis est promiss. ha. vi. que nunc est ꝛ future. ps. Labores manuū tuaꝝ quia manducabis btūs es ꝛ bene tibi erit. Et vt ad h diuina sapiētia nos instrueret etiā ipsa vo

init laborare qñ creaturas in sex diebus cõdidit. ⁊ in sabbato requieuit: iuxta illud Gen. i. Compleuitq; deus die sexto opus suũ qđ fecerat ⁊ requieuit die septimo ab omni ope qđ patrarat. Sic ⁊ nos si pro acquirendis virtutib9 laborauerimus postea in futuro sabbato quiescemus. Nõ enĩ poterimus nisi prius laborauerimus. Unde qꝛ sathan voluit quiescere anteq̃ laboraret cum dixit. In celum conscendam super astra celi exaltabo solium meum. sedebo in monte testi in lateribus aquilonis ⁊c. ideo detrusus est in infernum. Unde subditur. Ad infernũ detraheris vsq; ad profundũ laci Isa. i4. Beat9 ergo Martinus sequẽs diuina vestigia hic laborauit honestissimis laboribus: ⁊ ideo nunc requiescit in gloria. Ideo dicit thema đ eo. Honestauit ⁊c. Unñ potest dicere. Modicum laboraui ⁊ inueni mihi multam requiem Eccli. vlti. Modo videamus quos labores sustinuit. vbi nota ꝙ in sex virtutibus acquirendis sicut deus in sex diebus laborauit ⁊ nunc requiescit in gloria.

¶ Primo in acqrenda fide integrali: ⁊ hoc conuenit opere prime diei ⁊ sic dicitur in qualibet parte.

¶ Scđo in subleuanda alĩs errigenda spe supernali.

¶ Tertio in accẽdenda charitate diuinali.

¶ Quarto in optinenda prudentia intellectuali.

¶ Quinto in conseruanda patiẽtia ꝯtuali.

¶ Sexto in exercẽda tẽperantia corporali.

Iste sunt quasi sex dies in quibus laborauit vt postea requiesceret.

¶ Primo ergo laborauit beatus Martinus in acquirenda fide integrali. Et cõuenit cum opere prime diei in qua facta fuit lux per quã designatur fides. Primo quia est prima inter virtutes: qꝛ sine ea nulla vera virtus esse põt. Unñ Aug9. Ubi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiã in optimis moribus. Et Prudẽtius. Prima petit cãpum dubia sub sorte duelli pugnatura fides. Propterea aplũs vocat eam substantiam sperandarũ Heb. xi. Quia sicut substãtia ẽ prima in vnaquaq; re ⁊ fundamentum omniũ accidentiũ: sic fides est prima inter virtutes. Et est fundamentũ cap: iuxta illud. i. Cor. 2. Fundamẽtũ aliud nemo potest ponere preter id qđ positum est: qđ ẽ xp̃s iesus. Glo. i. fides iesu xp̃i. Scđo p lucem designatur fides: qꝛ fides illuminat intellectũ ad cognitionem diuinoꝝ. Quãuis enim per rationẽ naturalẽ possit haberi cognitio diuinoꝝ aliquoꝝ: puta ꝙ sit vnus deus. sapiens. bonus. oipotens ⁊c. tamẽ de diuinis nõ potest haberi cognitio inquantum sunt necessaria ad salutẽ nisi per fidẽ. Et dirigit hoiem per viam paradisi: iuxta illud Jo. xi. Si quis ambulat in die non offendit: qꝛ lucem huius mundi videt. In die gratie: qꝛ lucem fidei. Si aũt ambulauerit in nocte. i. infidelitatis offendit: qꝛ lux. i. fidei nõ est in eo hinc est ꝙ. omnia peccata mortalia tam a paganis q̃ a xp̃ianis commissa ex defectu fidei saltem formate procedũt. Nam si luxuriosus firmiter crederet ex peccato luxurie se cõburendũ in eterno igne inferni: nõ peccaret. Sic si superbus. sic auarus ⁊c. In hac ergo laborauit mirabiliter btũs Martinus. Nam vt dicit in legenda ab infantia diuinitus inspiratus: cũ esset annoꝝ. i2. inuitis parentibus ad ecclesiam cõfugit seq; cathecuminũ fieri postulauit. Et vt deus manifestaret excellentiam fidei sue voluit etiã miraculis approbare. Nam virtute fidei tres mortuos suscitauit cui ascribuntur miracula: iuxta illud. Si habueritis fidem sicut granũ sinapis dicetis monti huic: transi hinc. ⁊ transibit ⁊ nihil impossibile erit vobis Mat. i7. Primo quendam cathecuminũ. Scđo quẽdam alium qui fuerat suspensus. Tertio quẽdam ad preces matris coram multitudine gentiliũ: qui viso miraculo ad fidem conuersi sunt. Unde de eo cantat ecclesia. Hic est Martinus electus dei põtifex: cui dñs post apostolos tantã gratiã conferre dignatus est. vt in virtute trinitatis deifice mereret fieri trium mortuoꝝ suscitator magnificus. Moraliter etiã nos laborare debemus in fide acquirenda ⁊ acquisita manu tenenda credendo corde ⁊ confitendo ⁊ operãdo. ps. Credidi. i. corde: ꝓpter qđ locutus sum ore: ego aũt humiliatus sum nimis. i. opere.

¶ Scđo laborauit in erigenda spe. Et conuenit cum ope scđe diei. In qua fecit de9 firmamentum. i. celum diuidens aquas ab

aquis. Per aquas inferiores intelligunt tribulationes ⁊ pericula mundi super que firmatur qui anchoram spei figit in deo: quia non timet pestes. non famem. non infirmitates. non guerras. non alia pericula. ps. Qui cōfidunt in dn̄o sicut mons syon ⁊c. Non sic homines mundi qui firmant spem in mundo: ⁊ ideo cum mundo voluuntur ⁊ inuoluuntur. Absqꜫ timore dei viuens homo cuncta timebit. ps. Saluum me fac deꝰ quoniā intrauerunt aque vsqꜫ ad animam meā. Infix. sum. in lin. pro. ⁊ non est substātia. Ve. in al. ma. ⁊ ten. de. mē. Per aquas vero superiores intelliguntur tribulationes quas serui dei propter christum ⁊ virtutes patiūtur: quia oportet eas pati: iuxta illud Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. i. a mundo. i. mundanis ⁊ peruersis hominibus: a carne: ⁊ a diabolo. Unde dicit Apostolꝰ. Qui pie viuere volunt in christo iesu: persecutionem patiuntur. 2. Tim 3. Quia eas libenter substinent ⁊ non mouentur quia velud firmamentum firmamenti sunt supra petram que est christus Mat. 12. Similabo eum viro sapienti qui edificauit domū suam supra petram. Tales erat Apostolus di. Quis nos separabit a charitate christi: tribulatio. an angustia. an fames. an nuditas. an persecutio. an periculū. an gladius: Et infra. Certus sum enim q̄ neqꜫ mors. neqꜫ vita. neqꜫ angeli. neqꜫ principatus. neqꜫ virtutes. neqꜫ instantia. neqꜫ futura. neqꜫ fortitudo. neqꜫ altitudo. neqꜫ profundum. neqꜫ creatura alia poterit nos separare a charitate dei. que est in christo iesu domino nostro Ro. 8. In hac ergo spe erigenda laborauit beatus Marti. quia sic firerat anchoram spei in deo q̄ nihil omnino timebat. Exemplum patet in duobus vel tribus.

Primo quādo obtulit se imperator ad pugnandum inermis clypeo crucis obtectus. Hic exemplum. Scd'o patet quādo incidit in latrones quorum vni percūctāti an timuisset. Respondit nunq̄ se ita fuisse securum: q̄ sciret misericordiam dei maxime intentationibus affuturam. Item postea obuiauit diabolo: cui dicenti quocūqꜫ ieris diabolus tibi aduersabitur: r̄ndit. Mihi adiutor ⁊c. ⁊ ille statim euanuit ⁊c. Ergo ⁊ nos firmemus spem in domino. ⁊ non in mundo: q̄ vanus est. non in carne quia fragilis est. nō in diabolo quia mendax est. Nota similitudinem de quattuor inuitantibus hominē. Unde mundus clamat. Ego decipio. Caro clamat. Ego deficio. Diabolus clamat. Ego inficio. Christus clamat. Ego recipio. Ad quem ergo ibis o homo: Nota quomodo dicitur a motu mundus. Et ideo Isa. 40. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem. assument pennas vt aquile current ⁊ non laborabunt. ambulabunt ⁊ non deficient ⁊c.

¶ Tertio in accendenda charitate ⁊c. Et conuenit cum opere tertie diei in qua deus discoperuit terram ab aquis ⁊ apparuit arrida. Et exinde terra erat inanis ⁊ vacua. i. inuisibilis ⁊ infructuosa ⁊ informis. Fuit visibilis ⁊ fructifera quia per virtutē charitatis homo eripitur ab aquis vitiorum ⁊ ornatur virtutibus ⁊ facit fructus meritorum q̄ sicut sine charitate quodcūqꜫ opus bonum quantumlibet magnum infructuosum est sicut dicit apostolus. i. Cor. 13. Si linguis hominum loquor ⁊ angelorum: charitatem autem non habuero factus sum velud es sonans ⁊ tym. tin. Et si ha. proph. ⁊ nouerim mysteria omnia ⁊ omnem scientiam ⁊ habu. o. fi. ita vt mō. trā. charitatem aūt nō ha. nihil sum. Et si dist. in ci. pauperum omnes fa. me. ⁊ si tra. cor. m. Ita vt ar. cari. autem nō ha. nihil mihi prodest. Sic cū charitate quodcūqꜫ opus bonum quantūlibet paruum est meritoriū vite eterne. Mat. 10. Quicūqꜫ potum dederit vni ex minimis istis calicem aque frigide: amen dico vobis nō perdet mercedē suā. In hac accēdēda laborauit btūs Martinus: sicut patet quādo existens miles adhuc cathecuminꝰ pauperem nudum vestiuit algentem ⁊c. Hic exemplum. Item factus prelatus idem fecit. Nota etiam quando semel vidēs ouem attonsam ait. Euangelicum mandatū compleuit ista. Duas tunicas habuit ⁊ vnam non habenti largita est. Ita ⁊ vos inquit facere debetis. Ideo dicitur de eo in tertia lectione Opem ferebat miseris. alebat egentes. vestiebat nudos. Nihil autem sibi ex militie stipendijs preter quotidianum victum. i. seruabat. Iamqꜫ tunc eqꜫ euangelij nō surdus

auditor de crastino non cogitabat. Moraliter. sic ⁊ nos debemus facere ⁊c.
¶ Quarto in obtinenda prudentia ⁊c. ⁊ cõuenit cum ope q̄rte diei: in qua fuerũt facti sol luna ⁊ stelle. Sic p̱ prudẽtiá aia q̄ſi celũ illuminat a sole. luna. ⁊ stellis. i. a doctrina xp̄i eccl'ie ⁊ sctõꝝ ad discernendũ bonũ a malo. vitiũ a virtute. ⁊ spũs malos a bõis. Et vt nõ p̱mittat a malis spiritibus ⁊ hoibus se seduci. Vñ dñs Mat. 10. Estote prudentes sicut ſpentes ⁊ simplices sicut colũbe. Q̄d exponẽs Hierony. ait. Habito simplicitatẽ columbe ne alicui machineris dolos. ⁊ serpentis astutiam ne alterius supplãteris insidijs. Nihil. n. distat in vitio decipe posse: vel decipi. 16. q. 1. Si cupis: ⁊ originaľr ad Rustichum monachum ⁊c. Vel dic ꝙ illuminatur per prudentiam ad cauendum ⁊ ꝓuidendum de futuris. Habet. n. tres p̱tes. s. memoriam preteritoꝝ. intelligentiam p̄ſtium. ⁊ ꝓuidentiá futuroꝝ. Talem ꝓuidentiam hñt scti qui nunc laborant in opibus pnie ⁊ aliaꝝ virtutum. vt postmodum euitent periculum eterne dánationis ⁊ acqrant eternam regem: iuxta illud Eccl'i. vlti. Modicum laboraui ⁊ inueni multaꝫ regẽ. Econtra faciunt pctõres: qua neq̃ de preteritis cogitant neq̃ ꝓuident de futuris: sed solum considerant p̄ſtia sensibilia ad istar bestiaꝝ ⁊c. Ideo in futuꝝ eterna egestate laborabunt: sicut legitur de diuite epulone q̄ nõ potuit hr̄e in inferno guttá aque ⁊c. Luč. 16. Sic hodie pctõres edificant palatia. plantát vineas. olíueta. cánamelos ⁊c. sed per alia vita futura non fabricant tristie tugurium. Nota fabulam de cicada ⁊ formica. Cicada enim tp̱e estiuo deridebat formicam laborantẽ in tanto calore: ad colligendum granum. cum ipsa Cicada cantaret in arbore sub fronde virenti. postmoduꝫ vero i hyeme cicada nõ hñs q̄d comederet coartata a fame: iuit ad formicam petẽs ab ea messem ⁊c. Cui r̄ñdit formica. Et quid fecisti in estate preterita? R̄ñdit cicada. Fui occupata ad cantandum: q̄ꝛ pigebat me laborare ⁊c. Cui formica. Vade igitur nunc ⁊ tripudia. Sic peruersi hodie derident penitentes ⁊ religiosos: qui ideo clamant Miserere nostri dñe miserere nr̄i: q̄ꝛ multum repleti sumus despectione: q̄ꝛ mul. reple. est. i. nostra oppro. ha. ⁊ de. superbis ⁊c. Ideo dicit scriptura. Vade ad formicá o piger ⁊ cõsidera vias eius ⁊ disce sapientiam: q̄ cum non habeat ducem nec preceptoreꝫ nec p̄ncipem. parat in estate cibum sibi ⁊ congregat in messe q̄d comedat Prouer. 6. Item Eccl's. 9. Quodcũq̃ potest manus tua facere. instanter operare: q̄ꝛ nec opus. nec rõ nec scientia. nec sapientia. erunt apud inferos quo tu properas. Hanc prudentiá habuit beatus Mar. Adapta sicut potes. Et laborauit in hac prudentia obtinenda ⁊ ipsam obtinuit. Sciuit enim discernere inter spiritum bonum ⁊ malum. Nota quádo apparuit ei diabolus in forma regis. purpura. diademate. ⁊ aureis caligis ornatus: dicens se esse christum ⁊c. Item dic q̄ñ ipse cognouit illum quẽ populi adorabant vt martyrem: fuisse latronem ⁊c. Moraliter debemus etiá hanc prudentiam habere ne a demonum fallacijs decipiamur: qui maxime conantur hoies decipere per artẽ magicam vel per somnia ⁊c. Dic contra magos ⁊ diuinatores sicut expedit. Ideo dicitur Deuť. 18. Non inueniatur in te qui ariolos sciscitetur et obseruet somnia atq̃ auguria: ne sit maleficus neq̃ incantator. neq̃ phitonem consulat. neq̃ diuinos. et querat a mortuis veritatem ⁊c. Dic vt expedit. Vide. 26. q. 5. Episcopi.
¶ Quinto laborauit in conseruanda patientia virtuali. Et conuenit cum opere quite diei in qua facti fuerunt pisces ⁊ aues. Per pisces qui in aquis non submergũtur sed natant. notantur homines patientes ⁊ fortes: qui per virtutem fortitudinis ⁊ patientie non deficiunt in aquis tribulationum ⁊ aduersitatum: sed tunc magis delectantur cum per virtutem patiuntur aduersa: sicut sunt illi de quibus. dicitur. Ibant apostoli gaudentes a conspectu consilij qui digni ha. sunt pro nomine Jesu contu. pati. Act. 5. Tales etiam sunt aues per contemplationem ⁊ desiderium celestium bonorum sublevant enim se per pennas orationis ⁊ meditationis ad celestia capescenda. Frustra autem iacitur rethe ante oculos pennatorum. Prouer. 1. Nam ad instar arche Noe q̄to magis habũdant aque aduersitatum: tanto magis eleuantur ad celestia.

Vñ apl's Ro.5. Nõ solum aũt sed ⁊ gloria mur in tribulatiõib⁹: sciẽtes qm̃ tribulatio patientiã opaẗ. patiẽtia aũt ꝓbationẽ. probatio vero spem. spes ãt nõ ↄfũdit ⁊c̃. Itẽ 2. Tim. i. Sicut abundãt passiones xp̃i i nobis: ita ⁊ ꝑ xp̃m abundat ↄsolatio nostra. In hac ergo laborauit btũs Martin⁹. Qd pꝫ qñ fuit verberatus a qbusdaꝫ militibus sibi obuiãtibus. Dic exẽplum. Item ipune sepe cum esset ep̃s a clericis ledebatur: ipse vero patientissimus de sua eos propter hoc charitate non repellebat.

¶ Sexto laborauit in temperãtia exercenda ⁊c̃. ⁊ ↄuenit cum opere sexte diei: in qua deus fecit aialia bruta ⁊ subiecit ea hoi quẽ eodẽ die creauit. Quid ꝑ aialia bruta nisi brutales ⁊ bestiales motus luxurie ⁊ gulle intelligunẗ qbus hõ dꝫ dñari ꝑ virtutẽ tẽperãtie: ps. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus in qbus nõ est intellectus. In chamo ⁊ freno maxillas eoꝝ cõstringe ⁊c̃. In hac etiã laborauit btũs Martinus: qꝛ cum heremitis asperrimã vitã ducebat. vbi nunq̃ vinum bibebat ꝓterq̃ infirmus: qn⁹ etiaꝫ dum miles esset qꝛ tunc ita frugalis erat vt iam illo tp̃e nõ miles sed monachus putareẗ. Huius tẽperantie virtute hũit gr̃am a dño refrenandi ipetum ignis corporaliter: sicut ⁊ virtute tẽperãtie ignẽ ↄcupiscẽtie refrenebat. Nota exẽplum qñ vim ignis sua oratione restrinxit. Nota moralr̃ ꝯ aliquos religiosos q delicta queq̃ q̃runt ⁊c̃. ꝯ quos Hierony⁹. Natus in paupe domo ⁊ tugurio rusticano q vix milio ⁊ cibario pane rugientẽ ventrẽ saturare poterã. nunc similã ⁊ mella fastidio ⁊c̃. 12. q. 2. Gloria epi. Ex hijs ergo pꝫ quõ dñs honestauit illũ in laboribus. Modo videamus quõ cõpleuit labores illius. dãdo sibi requiẽ eternã in sabbato vite btẽ. Dic mortẽ ⁊c̃. Deo gr̃as am̃.

¶ In festo sancte Cecilie. Sermo vnus.

Iberasti me dñe de perditiõe. Eccl'. vlt. ⁊ in ep'la hodierna. Vel vide eandẽ s̃monis seriem in festo btẽ Lucie. Inuenio ꝙ in hoc mũdo sunt qnq̃ perditiones.

¶ Prima ꝑditio est aie: ⁊ ista venit ex peccato superbie.

¶ Scd̃a perditio est corporis: ⁊ ista venit ex peccato luxurie.

¶ Ter. ꝑdi. ẽ tp̃is: ⁊ ista vẽit ex pec. accidie.

¶ Quarta perditio est diuitiaꝝ: ⁊ ista venit ex peccato auaritie.

¶ Quinta perditio est glorie: ⁊ ista venit ex peccato inconstantie.

¶ Prima ꝑditio ⁊c̃. Declara primo qd ẽ ꝑditio aie: ẽ ꝑditio rõnis. ⁊ hãc facit ꝑdere supbiã. Declara ꝑ silitudinẽ de frenetico. q ridet q est in ꝓcinctu mortis. Vel de eo q duciẗ ad furcas si iret ornatus põpose. ridẽdo. ⁊ cantãdo. diceretur de co: iste ẽ ꝑdit⁹. fatuus ẽ ⁊c̃. nisi ꝓ fide vel iustitia moreret sicut de Agata legiẗ ꝙ letãter ⁊ gloriãnter ibat ad carcerẽ. Et q̃si ad epulas inuitata agonẽ suũ dño precib⁹ cõmẽdabat ⁊c̃. Sic hõ duciẗ ad mortẽ ꝑ sniaꝫ datã a deo. Statutũ ẽ hoibus semel mori Heb. 9. Et cõtinuo ducimur ad mortẽ. 2. Re. 24. Oẽs morimur ⁊ sicut aque dilabimur in terrã q̃ nõ reuertunẗ. Nõ ergo supbus dĩ stult⁹ ⁊c̃. ⁊ ꝑditus. De ista ꝑditiõe dicit scriptura. Superbiã nunq̃ in tuo sensu aut in tuo ṽbo dñari ꝑmittas. In ipsa. n. initiũ sumpsit ois ꝑditio Tob. 4. Nota Ois perditio. s. angeloꝝ ⁊ hoium. Nota de angeloꝝ ꝑditione cuius cã fuit lucifer ⁊c̃. Dic quõ ⁊ quare cecidit. Quõ aũt lucifer fuit cã ꝑditionis alioꝝ angeloꝝ: ponit Tho. in. 2. sniaꝝ di. 6. ar. 2. qꝛ. s. illud quod lucifer desiderauit ad actũ ꝑducere. alijs angelis ostidit. suũ desideriũ exponendo. Et simul cuꝫ hoc fuit aliorũ visio ⁊ ꝑuersus desiderij ↄsensus. vñ nõ solum alij angeli ↄsenserunt ⁊ approbauerunt desideriũ luciferi: sed etiã aliqd appetierũt sibi ipsis ex quo supbiebãt. vt sibi ipsimet s̃m ptãtem naturaliũ suoꝝ gloriã acqrerent. tñ sub deo ⁊ sub superiorib⁹ angelis ⁊ ꝙ eã in oculos alios angelos inferiores transfunderẽt. ⁊ aliqd appetebant ipsi superiori in quo sibi ↄsentiebãt: vt. s. dictã dignitatem assequereẗ qꝛ eadẽ rõ erat de vno ⁊ de oibus. Et ponit Tho silitudinẽ de filijs qui pari rõne se hñt ad aliqd ↄqueren dũ: ⁊ ideo oẽs in vnũ aspirantes qlibet sibi ⁊ alijs desiderat s̃m Tho. Item hoium. Dic de Adam ⁊ Eua ꝓpter quoꝝ supbia ꝑditũ fuit humanũ genus ⁊c̃. Dic quõ ⁊c̃.

Ecce prima perditio. Ab ista ergo prima ꝑ
ditione fuit liberata beata Cecilia. Nota
ꝙ tria sunt que dant superbiam mulierib⁹
⁊ puellis. s. pulchritudo corporis. Copia in
ornamentis. Tertio nobilitas generis. Pri
mum fuit in btá Cecilia q2 erat pulchrior
oibus domicellis romanis sed tamen ne su
perbiret attenuabat se per ieiunia ꝛc. Uñ
eccl'ia. Biduanis ac triduanis ieiunijs orãs
suam dño pudicitiã cõmendabat. ꝯtrariuȝ
faciunt hodie domicelle ꝛc. Scđm etiam
sed nõ fecit Cecilia superbire: q2 lȝ a paren
tibus ornaretur nec posset eis in hoc oino
resistere: tamen subtus induebatur cilitio.
ne supbiret. Ecclesia. cilicio Cecilia carnem
domabat: quo desuper deauratis vestib⁹
tegebat. Tertium etiã nõ fecit eam super-
bire: q2 licet esset generosa ꝛc. tamen cogita
bat humilitatem christi ꝛc. ⁊ legebat euan-
gelium ꝛc. Patet primũ. Ideo enim potest
ꝯuenire illud Dauid. Ego aũt cũ mihi mo
lesti essent. s. parentes mei vt ornarem me:
induebar cilicio ꝯtra ornamenta corporis:
Humiliabã in ieiunio animã meã contra
pulchritudinẽ corporis. Et oratio mea in
sinu meo ꝯuertet ꝯtra nobilitatẽ generis.
Ecce quõ libata fuit a prima perditione.
Ideo regratiatur deo dicens. Liberasti me
domine ꝛc.

¶ Scđa perditio ꝛc. Nam detur vna ꝑso-
na casta ⁊ altera luxuriosa: casta viuet. 20.
annis plus ꝛc. q2 luxuria est sicut ignis q
consumit corpus. De hac perditione qdaȝ
sanctus liberatus regratians deo dicebat.
Confitebor nomini tuo dñe qm̃ adiutor ⁊
protector factus es mihi ⁊ liberasti corpus
meum a perditione. Et infra. A pressura flã
me que circũdedit me ⁊ in medio ignis nõ
sum estuatus Eccl'i. vlti. Ab ista perditione
fuit liberata btã Cecilia ꝛc. Dic quomodo
infestatione parentũ licet excusans se: tamẽ
contraxit matrimonium cũ Ualeriano ꝛc.
sed beata Cecilia orabat pro conseruatione
virginitatis ꝛc. Uñ ecclesia. Cantantibus
organis Cecilia virgo in corde suo soli dño
decantabat dicẽs. Fiat dñe cor meũ ⁊ cor-
pus meũ imaculatum: vt nõ ꝯfundar ꝛc.
Dic quõ in nocte exñs in camera cuȝ spon
so ꝯuertit eum ꝛc. Dic hystoriã quousqȝ ve-
nit angelus portans eis duas coronas rose-
as ꝛc. Tunc ambo fecerunt votũ virginita
tis vt viuerent sicut Maria ⁊ Joseph. Mo
raliter seruetis virginitatẽ vel castitatẽ ꝑ
quã efficit hõ socius angeloꝝ. Ideo scri-
ptura. O q̃ȝ pulchra est casta generatio cũ
charitate Sap. 4. Nota Cũ charitate: multi
sunt casti ꝑꝑ timorẽ ꝯfusiõis ꝛc. nihil valet.
vel ꝓpt turpitudinẽ minime valet: sȝ cũ cha
ritate q̃ ẽ forma ⁊ ꝑfectio ꝟtutũ oium ꝛc.
¶ Tertia ꝑditio ẽ tpis a pctõ accidie. Dic
ꝯ istud ꝓut expedit: qꝺ ꝑciosissima rex est.
Nota q̃ꝫtum emeret aia dãnata vnã horã
de tꝑe. Nota exemplum Crisauri qꝺ ponit
Greg. in dialogo ꝛc. Sic hodie multi in sene
ctute vel in īfirmitate q̃rũt tẽpus ad dispo
nẽdum de aia. Ideo dicit scriptura. Quod
cũqȝ põt manus tua facere instãter oꝑare:
q2 nec op⁹. nec ratio. nec scia. nec sapia erũt
apud inferos quo tu ꝓperas Eccl'i. 9. ꝛc.
Ab ista ergo ꝑditione fuit liberata btã Ce
cilia: q2 totum tẽpus diuidebat ⁊ expende
bat ad honorẽ dei ⁊ salutem ꝓximoꝝ. Dic
quõ media nocte surgebat ad orandũ ꝛc.
Itẽ audita missa de mane portabat cibum
⁊ potum xp̃ianis incarceratis pro fide ꝛc.
Itẽ monebat ⁊ p̃dicabat eis ꝛc. Sic totum
tẽpus expẽdebat ad honorẽ dei ⁊ vtilitatẽ
ꝓximi ꝛc. Ideo Apl's. Ita frẽs mei dilectis
simi stabiles estote abundantes in oi ope-
re dñi semper: scientes ꝙ labor vester nõ est
inanis in dño. i. Cor. 15.

¶ Quarta ꝑditio est diuitiaꝝ et pctõ aua-
ritie. Auari eniȝ credunt ꝯseruare diuitias
ꝯgregando ⁊ custodiendo: ⁊ illud facit eas
ꝑdere. Nota similitudinẽ de duobus diui-
tib⁹ itinerãtibus debẽtibus transire passuȝ
periculosum ꝛc. Uide. s̃. in s̃mo. bti Laurẽ
tij ꝑte. 2. in p̃in. Ideo de hac ꝑditiõe dicit
scriptura. Perde pecuniã ꝓpter fratrem ⁊
amicũ: ⁊ nõ abscondas illã sub lapide in ꝑ
ditione Eccl'i. 29. Nota Sub lapide. s. auari
cie. Ab ista ergo ꝑditione fuit liberata btã
Cecilia: q2 anteq̃ȝ venisset ad passum pericu
losum mortis posuit in mẽsa. i. in manibus
pauperꝝ pecuniã: ⁊ vocatis virginibus do-
micell'. quas nutriuerat ad seruitiũ dei de-
dit aliqd illis. que volebant viuere in vir-
ginitate vt possent viuere cum laborib⁹ suis
ne essent ociose. Alia vero dedit viduis or-
phanis ⁊ captiuis ⁊ solam domum sibi re-

tinuit. Moraliter. Ideo xp̄s. Beati miseri/cordes: qm̄ ipsi misericordiam consequent̄ Mat. 5. Dic vt vis ⁊c.

¶ Quinta pditio est glorie ex incōstantia. Quidā eniꝫ incipiūt bn̄ sed retrocedūt ⁊c. Da similitudinē de currentibus ad brauiū quoꝝ quidā ferūēter incipiunt currere sed postea desistunt vel ꝓpter spinas. vel ꝓpter ventum. vel ꝓpter longitudinē vie ⁊c. Sic multi incipiunt feruenter ⁊c. ⁊ postea ꝓpter spinas. i. destructionē alioꝝ desistunt ⁊c. vl' ꝓpter ventum alicuius tētationis: puta doloris capitis. vel stomachi ⁊c. Uel ꝓpter lōgitudinem vie: ꝯsiderando diuturnitatē tēporis vite ꝓprie ⁊c. Ab ista ergo pditione fuit liberata btā Cecilia: q2 ꝑseuerauit ⁊c. Dic eius martyriū. Ideo dicit regratiando deo. Liberasti me dn̄e de pditione. Sic nos perseueremus ⁊c. Non qui incepit ⁊c.
Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Clementis. Sermo vnus.

Uisputas ē fidelis seruus ⁊ prudens Mat. 24. Et in euangelio hodierno. Pro declaratione sciendū ꝙ regula est in theologia ꝙ deus dat gloriā paradisi fm̄ meritum bone vite: nō ex aliqua obligatione necessaria ex parte dei sed ex ꝓmissione voluntaria ⁊ gratiosa. Detur silitudo de seruis ⁊ ancillis. Nunqd ex diligenti seruitio ipsoꝝ possent petere hereditatē dn̄i in retributionē seruitij Certe nō ⁊c. Dic practice. Sic in ꝓposito. Oēs sumus serui xp̄i empti ab eo. Auctas. Nō eniꝫ estis vestri. Empti enim estis precio magno. i. Cor. 6. Preciuꝫ fuit sanguis xp̄i. Nō corruptibilibus auro ⁊ argento redēpti estis de vana vestra conuersatione paterne traditionis: sed precioso sanguine agni imaculati iesu xp̄i. i. Pe. i. Magnus honor est esse seruū dei: q2 seruire deo regnare est. Unde Agata dixit Quintiano. Sūma ingenuitas est in qua xp̄i seruitus cōprobat̄. Ex seruitio ergo nostro nō possumus petere gloriā: q2 tenemur ex debito seruitutis. Auctas xp̄i. Nunqd gratiam habebit seruo illi: q fecit q̄ ei iperauerat? Nō puto. Sic ⁊ vos quū feceritis oia q̄ precepta sunt vobis: dicite: serui inutiles sum9: qd debuimus facere: fecimus Luc. 17. Debet ergo peti hereditas glorie ex liberali ꝓmissione dei q ꝓmisit vnicuiqꝫ reddere fm̄ opa eius. Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: ⁊ tunc reddet vnicuiqꝫ fm̄ opa eius Mat. 16. Cū ergo btūs Clemens fecerit multa ⁊ magna opera in hac vita: sequitur ꝙ est magnus in gloria eterna. Et de hoc querit thema admiratiue de magnitudine glorie sue dicēs. Quisputas ⁊c. quasi diceret btūs Clemēs. Fidelis seruus ⁊ pru. quisputas est. i. quantus est in gloria interrogatiue: quasi dice/ret: magnus. Thema tangit tres magnas virtutes ⁊ excellentias.

¶ Prima ē credulitas diuinalis q2 fidelis.
¶ Scda est humilitas cordialis q2 seruus.
¶ Tertia est sagacitas ꝯuialis q2 prudēs.
¶ Dico primo ⁊c. Ista habuit beatus Cle. Dicit hystoria ꝙ tpe apostoloꝝ btūs Cle. erat rome filius magni dn̄i: sed nunqꝫ viderat parentes suos ⁊ desiderabat eos videre in alia vita diligenter. igitur inquirebat si erat alia vita. ⁊ ibat per scolas diuersas inquirens scire de imortalitate aie. De quo vide Tho. in prima parte. q. 75. ar. 6. Nota quinqꝫ scolas que tunc erāt rome. Prima scola erat Epicureoꝝ ab Epicuro qui dicebant felicitatem hominis consistere in delectationis carnis. Et ꝙ anima hois morit̄ simul cum corpore Et sumebant fundamentum ab auctoritate Salomonis di. Dixi in corde meo de filijs hominum: vt probaret eos deus: ⁊ ostēderet similes eē bestijs. Idcirco vnus interitus est hois ⁊ iumentoꝝ: ⁊ equa vtriusqꝫ cōditio. Sicut moritur ho/mo: sic ⁊ illa moriuntur. Similiter spirant omnia: et nihil habet homo iumento am/plius. Eccl'i. 3. Sed Rn̄° ad illam auctoritatem dupliciter. Primo modo ꝙ loquitur in persona hominum mundanoꝝ: q2 liber ille dicit̄ ecclesiastes. i. cōcionator fm̄ Greg. Uel dic scdo ꝙ intelligitur de corpore non de anima: et hoc patet cum premisit. Uidi cuncta que fiunt sub sole. Anima autem rationalis non fit sub sole. i. solis influētia vt anime iumentorum: sed supra solem. i. virtute dei qui eam immediate creat. Gen. 2. Formauit igitur deus hominem de limo

terre: ⁊ inspi. in faciem eius. spi. vite. i. aiam ẜm Glo. Aug. btūs ergo Clemens audiens istá opinioné tristis recedebat. Scda scola erat stoycoꝝ q ponebát felicitaté hūaná in honestate virtuali. Et isti aliquátulū melius sentiebant q̄ȝ primi: sed errabát in hoc q2 dicebát ét aiam mori cū corpe. ea rōne moti: q2 aia nō videt̃ ꝺ corpe egredi qñ hō moritur: sicut nec qñ morit̃ iumentū ⁊c. sed nō vȝ aliqd ista rō: q2 aia q̄ est in corpe nō pōt videre nisi corpalia: rō q2 velum carnis impedit. Dat̃ silitudo de hoie tenente vitrū viride ante oculos ⁊c. Vide. s. ⁊c. Ita de aia ⁊c. Id Apl's. Videmus nūc p speculuȝ in enigmate: tūc át facie ad facié. i. Cor. 13. Aliq alij de ista scola dicebát melius ꝙ est alia vita: vt Seneca. Dyog. ⁊ alij multi ⁊ faciebant istá rōnem: q2 hic boni nō ꝑmiant̃ nec mali hoies puniunt̃. Iustitia át dei exigit ꝯtrium. ergo ⁊c. Fiat ergo rō formalis ⁊c. Audiens át btūs Cle. istá rōné ⁊ opinioné ꝯ̄solabat̃ ⁊c. Tertia scola erat ꝑipateticoꝝ q ponebát felicitaté hūaná in veritate intellectuali. De hac secta fuit Socrates. Plato. Arist. Anaxagoras ⁊c. Et isti tenebant ꝙ erat alia vita: ⁊ mouebant̃ ista rōe q2 aia nō dependet a corpe ⁊c. Vide supra Audiens ergo scūs Cle. istá rōné multū cōfortabat̃. Quarta scola erat theologie. Et ista erat iudeoꝝ in quo inuenit duas opiniones ẜm ꝙ erát due secte iudeoꝝ. Una saduceoꝝ di. ꝙ nō erat alia vita ⁊ fundabantur ea rōne: q2 Moyses nihil ꝓmisit de alia vita nec in toto veteri testō. Sed Rº qr̃ fecit hoc: q2 reseruabat̃ hoc messie tūc futuro Id xp̄s dicit istis. Erratis nesciētes scripturas neqȝ virtuté dei Mat. 12. Et alia opinio erat phiseoꝝ q credebát aliam vitam ⁊c.

Quinta scola erat xp̄ianoꝝ. Primus qui legit rome theologiá fuit btūs Barnabas: ⁊ postea Petrus ⁊ Paulus qui p̄dicabát aliá esse vitá in qua boni ꝑmiabant̃ p fidé xp̄i: ⁊ mali puniebant̃. Dicebat btūs Cle. Q isti bñ dicūt. Sed male ꝓbát ⁊c. Dicebát apl'i. Nō ꝓbamus: Expecta modicum ⁊ ad ꝓbationé dicti sui rsuscitabát mortuū ecce argumētū insolubile. Et sic bea. Clem. credidit. Patet p'ria ps. Ideo pōt dici d'co. Hic. s. rome iá q̄rit̃ inter dispen. vt fidelis qs inueniat̃. i. Cor. 4. Nota Dispésatores. s. phos q dispensant sciam. Moraliter q2 alia vita est ⁊c. Id p̄ntem vitá non recipiamus nisi vt viá. Sic ergo viatores nō curát ⁊c. sic nos ⁊c. Iustoꝝ aie in manu dei sunt: ⁊ nō tan. Illos tor. mali. visi sunt oculis insipiētiū mori. Illi autem sunt in pace Sap. 3.

¶ Dico scdo ⁊c. q2 ẜuus: qd est nomé hūilitatis. Hanc hūilitaté hūit excellēter btūs Cle. Qd pȝ in hoc q2 btūs Petrus p̄sciés se moritur. dixit ꝙ reputabat Clementem sufficiēté ⁊ idoneū ad papatū ⁊c. ita ꝙ ꝯsulebat ꝙ post morté suá eligerét ipȝ. Sed btūs Cle. post morté bti Petri cū videret ꝙ illi electores vellent eū eligere: recusauit humiliter: dicés se nō dignū. Et p̄terea allegauit rōné ne inoleret consuetudo ꝙ papa anteq̄ȝ moriat̃ eligat sibi successoré qd esset noxiū valde ecclesie dei. ⁊ sic obtinuit: ⁊ fuit electus Linus. Iteꝝ mortuo Lino voluerunt eligere Clementé: sed eadé rōne se excusauit: ⁊ elegerūt Cletum. quo ét mortuo fuit electus Clemens nō obstātib⁹ rōibus suis ⁊c. Si fieret mō sic nō esset scisma in ecclesia dei ⁊c. Bñ ergo tenuit ꝯsiliū scripture di. Quāto magnus es: humilia te in oibus Eccl'i. 3. Ecce quō dr̃ ẜuus. i. humilis: tñ añ papatū renuendo. tum ét post papatū seruiendo. Postq̄ȝ. n. fuit papa nō tam p̄fuit q̄ȝ ẜuiuit: iuxta illud ꝯsiliū xp̄i. Quicūq̄ȝ voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister. Et q̄cūq̄ȝ voluerit inter vos prius esse: erit vester ẜuus Mat. 20. Moralr̃ instruimur ꝙ debemus fugere p̄lationes ⁊c. Iudicium durissimū hijs q p̄sunt fiet Sap. 6. Expone vt supra in ser. bti Blasij. Quidá ambitiosi adducūt ꝓ se auctaté apl'i. Si qs ep̄atū desiderat bonū op⁹ desiderat: ꝙ expōit̃ triplr̃.

¶ Dico tertio ⁊c. sagacitaté. i. prudétiá virtualem. Prudétia ẜm phm in. 6. ethi. stat in ordinádo ꝯueniēter res in debitum finem. Verbi grā: de nauclerio nauis ⁊c. sic finis noster est vita eterna. Auctas. Nunc liberati a pctō: ẜui át facti deo. hētis fructū vr̃m in sctifi. finé ꝟo vitá eterná Ro. 6. Prudentia ergo nr̃a ꝯsistit in hoc ꝙ taliter ordinemus vitá nr̃am: vt ad illá ꝑueniamus. non obstátibus mūdi occasionibus ⁊ carnis inclinationibus. ⁊ diaboli tētationibus. Al's si hō ordinat vitá suá ad acqrédū diuitias vel honores ⁊c. dr̃ prudés i mūdo nō ap-

deuz. De talibus dicit Isa. 5. Ue q sapiētes
estis i oculis vr̄is: ꝛ corā vobis metipis pru
dētes ꝛc̄. Nota quō. b. Cle. ordinauit vitaȝ
ꝛ doctrinā ꝛ morte ad gl'iaȝ dei. Nota ei⁹
exiliū ꝛ passionē p xp̄o ꝛc̄. Iō istruimur ꝛc̄.
iuxta ꝯsiliū bti Petri. Oiuȝ āt finis appro
pinq̄bit: iō estote prudētes. i. Pe. 4. Amē.

¶ In festo sctē Chaterine v̄gis ꝛ mar.

PRofert de thesau
ro suo noua ꝛ vetera Mat.
iȝ. Pro declaratiōe ꝛ intro
ductiōe sciēdū ꝙ xp̄s vo
lēs dare modū ꝛ docdrinā
discipulis quō deberēt p̄dicare p mū tuȝ ꝛ
disputare dedit eis talē rl'aȝ. Ois scriba do
ctus in regno celoꝝ fil'is est hoi prīsa. Qui
ꝓfert ꝛc̄. Mat. iȝ. Scriba est nomē equocū
q2 vl' dī ab officio scribēdi vel a noticia scri
pture: ꝛ hoc mō sumit hic. Regnū celoꝝ dr̄
scriptura sctā. Rō est: q2 de celo videm⁹ exte
riora sed nō interiora q̄ sunt nobis occulta
ꝛ sola fide tenemus: nisi qb⁹ de⁹ reuelauit
sic in scriptura videmus exteriora. i. sensuȝ
lr̄alem sed nō alios sensus ꝛc̄. q sūt occulti
nisi illis qb⁹ dn̄s reuelat. apiendo itellectuȝ
scripturaꝝ ꝛc̄. Iō dicit. Ois scriba doctus
in regno celoꝝ. i. i sacra scriptura. filis ē hoi
prīsa. Quis ē iste prīsa. nisi xp̄s q est pr̄ vl'is
solus: Aliq dn̄r p̄res p̄ticulares: puta pī car
nalis vel spūalis ꝛc̄. Un̄ Grecismus. Et pr̄
hic cura. pr̄ est alius genitura. Et pr̄ etate.
pr̄ ille vocat̄ honore. Ad sūmū regē vocat
ipsa creatio p̄rem ꝛc̄. sed pr̄ vl'is est xp̄s q
creat oia ꝛ aia ꝛ baptizat ꝛ audit confessio
nes ꝛc̄. Iō dicit ipse p̄rem. s. vl'em. Nolite
vocare vobis. sup trā. Unus est pr̄ vr̄ q in
celis est Mat. 23. Huic ergo p̄ri. i. xp̄o dȝ p̄
dicator esse filis p̄dicādo. s. doctrinas noui
ꝛ veteris testi: qꝺ est figura noui. sicut legi
sta dȝ fundare se sup leges ꝛc̄. Erubescim⁹
eni cū sine lege loqmur. Et quo oia i figura
cōtingebāt illis. i. Cor. io. Un̄ spūs sctūs lo
qtur xp̄o dī. Oia poma noua ꝛ vetera: dile
cte mi ꝟuaui tibi Cant. 7. Nota Poma. i.
auc̄tates ꝛ doctrinas. Sicut ergo xp̄s i suis
p̄dicationibus ꝛ disputationibus cū iudeis
ꝟuauit regulā q2 cū doctrinis ꝛ auc̄tatibus
noui ꝛ veteris testi ꝛc̄. Ita ois scriba doct⁹
in regno celoꝝ ꝛc̄. Nota dȝ p̄dicator vel dis
putator fundare se sup regulas Arist. nec fa
bulis Ouidij. aut eloq̄ntia Uirgilij. vel di
uersis poesibus q̄ sunt syrenes vsqȝ in exitiū
dulces: vt dicit Boe⁹ lib. i. ꝓsa pria. Unde
Apl's. i. Cori. 2. Sermo me⁹ ꝛ p̄dicatio mea
nō in doctis hūane sapic ꝟbis: sed in ostēsio
ne spūs ꝛ ꝟtutis: vt fides xp̄i nō sit i sapia
hoiuȝ sȝ in ꝟtute dei. Istā rl'am tenuit btā
Caterina q̄ fuit in magnis ꝛ subtilib⁹ dispu
tationibus ꝛ p̄dicatioib⁹: in qb⁹ ꝓferebat
de thesauro suo. i. intellectu vel cogitatione
sua Noua ꝛ vetera. i. auc̄tates noui ꝛ vete
ri testi. Iō dicit thema. Profert ꝛc̄. Patet
thema. Inuenio ꝙ btā Cate. fuit in tribus
ꝛ strictis disputationibus: ꝛ in oibus deus
dedit sibi victoriā.

¶ Prima fuit secreta ꝛ domestica.

¶ Scd̄a fuit copiosa ꝛ phyfica.

¶ Tertia fuit terribilis ꝛ tyrānica.

¶ Dico prio ꝛc̄. Primo enim disputauit cū
mr̄e sua. Scd̄o cum quodam sctō h̄mita.

Prio. n. disputauit cū mr̄e hoc mō. Nam
btā Cathera hēbat quattuor excellentias.

Pria nobilitas: q2 filia regis cypri. Scd̄a
sapia. Tertia pulchritudo. Quarta opu
lētia diitiaꝝ. pp quas fama eius lōge lateqȝ
pcrebuerat: adeo ꝙ filius imp̄atoris roma
ni voluit eaȝ in vxorem ducere. pp qꝺ misit
ambassiatores ad mr̄em q2 pr̄ iam obierat.
Mater ergo multū gauisa nūciauit hoc fi
lie. q̄ rn̄dit ꝙ erat ꝯtēta: sed volebat p̄us eū
videre. Sed mr̄ replicat di. Quō vultis ire
romā vel ꝙ ipse veniat ad vos ꝛc̄: Nō esset
licitū. Et btā Cat. dixit. Et nihil esset sapia
mea sicut fama dicit. si ꝯherē mr̄imoniū cū
quodam fatuo vel turpi ꝛc̄. Negotiatores
nolūt emere vel ꝯducere: nisi prius videant
rem ꝛc̄. Dic ꝯ hūc defectū ꝛ quō multi de
cipiunt q2 ducūt mulieres anteqȝ ꝓbēt ꝛc̄.
ꝛ laudant ꝛc̄. ꝛ nihil est. Idē econuerso de
mulierib⁹ erga viros. Et postea sp sunt ma
le ꝯtēti ꝛ solēt vt plurimū talia mr̄imonia
malū exitū sortiri: sicut in fili dicit tex. in. c.
Reqsiuit: de spōsalibus. Nec pōt rescindi cō
tractus mr̄imonij ēt si dolus det cām ꝯctui
pp reuerētiā sacramēti qꝺ est isepabile. Ex
tra de ꝯuer. ꝯiu. Et pte. 2. Et. c. Ueniēs i fi.
ꝗuis secus fit in aliis ꝯctib⁹: in qb⁹ fit dia
vtꝝ dolus dederit cām ꝯctui vel sit incidēs
in ꝯctu. vt in. c. Cām q̄ de ēp. ꝛ vēdi. Et. ff.

RR

de dolo. l. Et eleganter. Et melius facit Extra qḋ metus cā. Cū dilecti. Et de ꝑue. ꝑin. Dudum ⁊c̄. Tunc mr̄ dixit. Et quō rn̄debimus ⁊c̄: Dixit Catherina sicut placet vob: q₂ nunq̄ȝ ꝯsentirem. Mr̄ ꝟo anxia cogitauit vt per quēdā sctm̄ h̄mitam ad mr̄imonium eā induceret. Heremita ergo inducebat eā ad hm̄ōi mr̄imonium ostēdens bona q̄ seq̄renꝭ ⁊c̄. sed btā Cat. rn̄dit ꝙ volebat eum prius videre sicut dixerat mr̄i ⁊c̄. Tūc scūs h̄mita a deo inspiratus cogitauit tractare aliud mr̄imonium. Nam tunc beata Catherina adhuc erat infidelis. Dixit ergo h̄mita. Filia ego seruio cuidā dn̄o nobilissimo. sapientissimo. pulcherrimo. cuius pulchritudinem sol ⁊ luna mirantꝭ ⁊c̄. velletis istum in sponsum: Rn̄dit bea. Catherina. Prius vellem eum videre. Tunc h̄mita. ergo ista nocte dormiatis sola in camera vr̄a: ⁊ rogetis mr̄em eius. s. virginē Mariā dicēdo ⁊c̄. Et ego ex alia ꝑte rogabo ⁊c̄. Tunc beata Cat. tota philocapta de Jesu recessit ab h̄mita ⁊c̄. ⁊ fecit sicut dixit sibi h̄mita ⁊c̄. Dic pratice ⁊c̄. Tunc ꝟgo cum in menso lumine apparuit sibi angelis ⁊ ꝟginibus associata ad quā visionem beata Cat. tota stupida facta est. Tum dixit ei ꝟgo. Quare vocasti me: Quid vis: Tunc beata Catherina rn̄dit. vt ostēdatis mihi filium vr̄m. Et virgo placet mihi: ⁊ eleuato mātello ostēdit sibi Jesum etatis. 14. vel. 15. annoꝝ dicens. Ecce filius meus: vultis eum ⁊c̄. Tunc beata Cat. Tota ignita amore ait. O gl'iosa dn̄a: non sum eius sponsa sed ancilla. Et virgo ad filium. Et vos fili: vultis eā. Rn̄dit nō: q₂ turpis est: ⁊ sic visio disparuit ⁊ ipsa remansit desolata de rn̄so xp̄i: cum reputaretꝭ pulcherrima feminaꝝ mundi. Et de mane iuit ad h̄mitam narrans sibi oīa ⁊c̄. Tunc h̄mita dixit. Uere dixit q₂ estis turpis. s. in aīa q̄a in corꝑe estis pulcherrima ⁊c̄. Sciatis enim ꝙ aīa est ad imaginem dei: sed ex pctō originali deturpatꝭ in vtero mr̄is. Tunc beata Cat. dixit. Et vnde ꝓcedit hoc pctm̄ originale. Rn̄dit h̄mita. Sciatis ꝙ primi parentes nr̄i vltra naturalia hēbāt quoddam donum supnaturale qḋ erat iustitia originalis ⁊c̄. Et declarauit sibi cām pc̄ti originalis ⁊c̄. Tunc dixit btā Cat. O pr̄ est ne aliqua medicina vt possim lauari ⁊c̄. Rn̄dit. sic. baptismus ⁊c. Et sic ipsa regrente baptizata est: ⁊ dixit sibi ꝙ iterū eodem mō oraret de nocte sequenti ⁊c. Et sic̄ ꝟgo sibi apparuit ⁊ q̄si dixit ꝟgo filio. Uultis eā. Rn̄dit xp̄s Jta q₂ mō est valde pulchra: tunc potuit sibi dr̄e. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te Cant. 4. Tunc ꝟgo Maria tradidit ānulum btē Catherine ⁊ despōsauit eam cum filio suo. Magnū factū fuit. de nulla sctā tale legitꝭ. Licet. n. oēs sint spōse xp̄i. tn̄ nō videndo xp̄m nec cum annulo Et iō poterat dicere xp̄s de ea. Hāc amaui ⁊ exq̄siui a iuuētute mea. Et quesiui spōsam mihi eam assumere. Et amator factus sum forme illius. Sap̄. 8. Ecce prima disputatio in qua habuit victoriam.

¶ Scd̄a disputatio fuit phisica ⁊c. Dic hystoriam de imꝑatore Maxentio ⁊ quō disputauit cum q̄nquaginta rethoribus. Potes dicere disputationem de fide sicut habetur supra. Primo de incarnatione filij dei. Scd̄o de passione. Tertio de trinitate. Quarto de eucharistia. Quinto de veneratione que fit imaginibus: ipsa reprehēderet paganos ꝙ adorarent idola. Eo ꝙ ēt ipsi xp̄iani adorant imagines ⁊c. Tūc fuit verificatum verbum xp̄i qḋ dixit. Ego dabo vobis os ⁊ sapiam: cui nō poterunt resistere ⁊ cōtradicere oēs aduersarij vr̄i. Luc. 21. ⁊c̄. Dic hystorie residuum. Et quō rethores cōue[...] ad fidem fuerūt martyrizati ⁊c. Et fuerun[...] rethores ph̄i. Unde de ea cantatur. Fa[...] fide Catherina iudicem Maxentium non formidat lex diuina sic sir. elo. ꝙ confu. ex doc. doctores gentilium. Uicti christum confi[...]ntur relictis erroribꝰ iudex iubet vt cre. nec pilis [...]nt ves. ignis nocet sed cor iniustis corporibus. Unde potest conuenire beate Catherine illud Jere. 15. Si separaueris pretiosum a vili: quasi os meum eris conuertentur ipsi ad te ⁊ tu nō conuerteris ad eos ⁊c.

¶ Tertia disputatio fuit fortior. s. tyrannica ⁊ terribilis. Uidens imꝑator multorum cōuersionē ad fidem: cepit adulatorie dicere btē Cat. Tu decepisti istos ph̄os cū tua eloq̄ntia ⁊ sciētia ⁊ mereris mortem: sed si vis adorare idola remittā tibi mortē ⁊ eris vxor mea. ⁊ faciā tibi imaginem ⁊c. Uidēs ergo ꝙ nihil ꝓficeret fecit sibi quattuor ar

gumenta terribilia. Dic hoc. Primuz fuit
per locuz ab dolore: qñ fuit nuda posita in
eculeo ⁊ cum scorpionibus ⁊c. Dicatur pra/
ctice. Sed ad istum articulũ rñdit sibi bea/
ta Cat. per patientiam di. Non sunt condi/
gne pas. huius tpis ad futuram gloriá ⁊c.
Ro. 8. Scdm argumentum fuit per locũ
ab horrore: quando fuit posita in carcere te
nebroso ⁊ fetido ⁊ frigido ⁊ ꝙ nõ daretur si
bi cibus ⁊ potus. 12. diebus: vt ibi moreret
fame. Sed rñdit per confidentiaz. Et vene
runt angeli ⁊c. Dic hystoriam. Et de cõuer/
sione regine ⁊ Porfirij cum. cc. militibus ⁊c.
Et poterat dicere cum Dauid. Dñs regit
me ⁊ nihil mihi deerit ⁊c. Tertiuz argu/
mentum fuit per locum a terrore: qñ im/
perator credens ꝙ esset mortua ⁊c. ⁊ vidẽs
eam iocundam ⁊ sanam ⁊c. voluit occidere
custodes. Sed ipsa prohibuit di. ꝙ non cu/
stodes sed xpõs prouidit sibi ⁊c. Tunc impe/
rator fecit fieri duas rotas ad terrorẽ etiaz
alioꝝ christianoꝝ. Sed beata Cat. respon/
dit sibi per constantiam di. Ecce eni dñs ad
iuuat me. ⁊ dominus susceptor est anime
mee. Quartum argumentum fuit per lo
cum a timore: quia vt dicit philosophus.
Omnium terribilium est mors. vnde impe/
perator iussit vt amputaretur sibi caput.
Sed respondit sibi per perseuerantiam ⁊c.
Dic eius mortem vsq; in finem ⁊c. Et pos/
sumus de ea dicere. Ecce accesserunt ange/
li ⁊ ministrabant ei. Deo gratias. Amẽ.

¶ In festo sancti Alberti ordinis
Carmelitarum. Sermo vnus

Icut lucer/
na fulgoris illuminabit te.
Luc. xi. Pro declaratione
verborum ⁊ introductione
materie predicande; notan
dum ꝙ q̃uis quilibet sanctus posset dici
lucerna dei. sicut de Jo. bap. dicitur. ps. 131.
Paraui lucernam christo meo. Et Joan. 5
Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens. Ta/
men anthonomatice ⁊ per excellentiam lu/
cerna fulgoris dicitur christus sm ꝙ ho/
mo: sicut dicit in simili de hoc nomine chri/
stus. quia quãuis quilibet sancti dicantur
christi. ps. Nolite tangere christos meos.

Tamen anthonomatice Jesus nazarenus
dicitur christus. ps. Dilexisti iustitiam ⁊ odi
sti iniquitatem propterea vnxit te deus ⁊c.
Probatur hoc ratione ⁊ auctoritate. Ra/
tio que dat scientiam sumitur a similitudi/
ne. Inuenitur autem quadruplex similitu/
do: mystica siue allegorica. inter lucernam ⁊
christum. Nam in lucerna quattuor consi/
derare possumus: que inueniunt in ea quã
do lucet. Primo nanq; lucerna est testea
i. facta de terra. Scdo inuenitur in ea lici
nius albus de bombice: qui dicitur vulga/
riter el stopin. Tertio est lumen. Quar
to est oleũ quo mediãte ignis accẽdit ⁊ lu/
cet. Sic in xpõ sunt q̃ttuor. Prio nãq; est
testea. i. caro facta de trra q̃ sũpta est d mas
sa Ade pthoplausti. Nõ qdẽ p seminalem
rõnem. i. per ꝟtutẽ actiuã: sz p corpulentaz
sbam. q̃ qdẽ caro. Ade est de tra formata.
Gen. 2. Formauit igit deus hoiem de limo
tre: ⁊ per h reprobat positio falsa Valentini
hetici: q dixit corpus xpi esse de materia ce/
lesti. ⁊ spm sctm attulisse illd i btã ꝟgie ⁊c.
Innitens illi auctati apli di. Prius hõ de
tra trenus. Scds hõ de celo celestis. i. Cor.
15. Cui ẽt errori applaudũt pictores ⁊c. non
tñ ex ptinatia sed ex ignorãtia: ⁊ iõ p hoc
nõ sunt hetici: q ptinacia facit heticũ. 24.
q. i. Dixit apls. Sed h positio falsa est: repro
bata p auctatem sctẽ mris ecclie. ⁊ etiã scri
pture dicentis i psona xpi. Sũ ⁊ ego mor/
talis hõ: silis hoibus. ⁊ ex genere treni illi[9]
q prior factus est Sap. 7. Nec ob. auctas
apli in ꝯriũ allegata: q xpõs dr hõ celestis
nõ q̃tũ ad naturã assũptã: sed q̃tũ ad na
turã assumentẽ vel q̃tũ ad virtutẽ forma/
tiuã corpis: q̃ fuit virtus spũs scti: sm ꝙ de
clarat Tho. p. 3. q. 31. ar. i. Scdo in xpõ est
licinius albus bõbicinus: ⁊ significat aiam
q̃ fuit ⁊ est alba. i. pura ⁊ mũda ab oi nigre
dine ⁊ cõtagio peti tã originalis q̃ actua/
lis: iuxta illd Heb. 7. Talis decebat vt eẽt
nobis põtifex. sctũs Innocẽs. ipollutus se/
gregatus a petõribus. ⁊ excelsior celis fact[9]
Nota sctũs. i. oi gra plenus. Innocẽs: q̃tũ
ad maculam actualis peti: iuxta illud. 2.
Pe. 2. Qui peccatum non fecit: nec inuen
tus est dolus in ore ei[9]. Impollutus a ma
cula originalis peccati. Segregatus a pec
ca. i. a massa peccatrice ade. Et excelsior

cellis.i.angelis factus.Tertio in xp̄o ē lumē
.i.verbum dei qđ dr̄ splendor gl'ie ꝛ figura
substantie p̄sis Heb.i.Jo.i. Erat lux vera.
Itē Jo.8.Ego sum lux mūdi. Quarto fuit
oleū.i.grā spūs sctī q̄ q̄uis sit vna in essen
tia.tn̄ triplex est in effectu.Et iō tripl'r vo/
caṫ.Vocaṫ.n.grā singl'aris ꝑsone q̄ fuit in/
cōparabilis plenitudo.Jo.i.Plenū grē ꝛ
veritatis.Per hanc.n.repletus fuit oī grā
ꝛ virtute p̄ter fidē ꝛ spē.Scđo vocaṫ grā
capitis:ꝑ quā ē caput totꝰ eccl'ie.Ephe.i.
Ipm̄ dedit caput suꝑ oēm eccl'iā; q̄ ē corpꝰ
ip̄ius.Et sicut a capite influunt in mēbra
sensus ꝛ motus ꝛc̄.sic a xp̄o in nos:q: đ ple
nitudine eius oēs accepimus.Tertio diciṫ
grā vnionis:qua fuit vnita hūanitas diui/
nitati:iuxta illud Jo.io.Ego ꝛ pater vnum
sumus.Et iō notaṫ ꝑ oleū ꝑ qđ fuit vnctꝰ
ipse ꝛ nos.p̄s.Propterea vnxit te deꝰ deꝰ
tuus oleo leticie pre ꝯsortibꝰ tuis.i.angelis
ꝛ sctis.p̄s.44.Et Heb.io.Pʒ ergo rō sil'i/
tudinaria ꝑp̄t quā xp̄s dī lucerna.Auctas
habeṫ Luc.i5.In ꝑabola illa quā dn̄s po/
nit de muliere dicēs.Que mulier h̄ns drag
mas decem.si ꝑdiderit dragmā vnā nōne
accendit lucernā ꝛ euertit domū ꝛ q̄rit dili
genter donec inueniat ꝛc̄.Declara sicut scri
psi post festū tri.dn̄ica.23.ᵱmo.2.ꝑte.2.Ista
ergo lucerna fulgoris.i.xp̄s illūinauit ꝛ ꝯti
nue illuminat nos mirabiliṫ ꝛ multipliciter.
Jo.i.Erat lux vera ꝛc̄.Et Jo.8.Ego sum
lux mūdi.Scti aūt q̄ sunt serui xp̄i.ita ꝑce
perunt ꝛ ꝑcipiunt lumen xp̄i:vt etiā alios
suis exēplis illuminēt.ꝑp̄t q̄ nō solū dicū/
tur illuminati sed ēt lux.Ephe.5.Eratis ali
q̄n tenebre:nūc aūt lux in dn̄o.Et Mat.5.
Vos estis lux mundi:nō tn̄ dicunṫ lucerna
fulgoris anthonomaphice:q: solus xp̄s dr̄
hoc modo lucerna:vt dictū ē.Sʒ illuminā/
do nos ad instar xp̄i dicunṫ nos illumina/
re:sicut lucerna.i.sil'es lucerne non equales
sed sil'es.Cum ergo btūs Albertus fuerit
magnus seruus xp̄i ꝛ hoies multipl'r illu/
minauerit:ideo de eo dicit thema.Sicut lu
cerna fulgoris ꝛc̄.Pʒ thema.Pro intro/
ductione.Et ꝑ ꝓsecutione vero ꝛ cōplemē
to sermonis:notādum q̄ beatus Albertus
quattuor singulares radios emisit ad illu/
minādum nos:ad instar christi.propter qđ
dicitur.Sicut lucerna ꝛc̄.

¶ Primus radius est ꝑfecte obediētie.
¶ Scđs pure continentie.
¶ Tertius profunde humilitatis.
¶ Quartus proximalis charitatis.

¶ In festo sancti Antonij de Padua.
Sermo vnus.

Inuocaui et
venit in me spūs sapiētie.
Sapiētie.7.Pro introdu/
ctione assumo mihi auctem
Jac.i.Si q̄s vestrū indiget
sapientia postulet illā a deo:q̄ dat oībꝰ af/
fluenter.ꝛ nō iproperat ꝛ dabiṫ ei.Vel ꝑ
introductione dic q̄ q̄drupler est sapientia.
Vid in ᵱmo.btē Margarite.Pro cuius itel
lectu notādū q̄ sicut magrā rex experien/
tia docet.q̄n q̄s vult aliq̄d habere recurrit
ad illū qui hʒ.nō aūt ad eū q̄ nō hʒ:q: ne/
mo dat q̄ nō hʒ.Nō enim colligunt de spi/
nis vuas aut de tribulis ficus Mat.7.Cū
aūt aliq̄s pōt hr̄e aliquid boni petendo a
donatore.si nō petat negligētie reus ē.Mo
do ad ꝓpositū.Vera sapiētia a deo ē:iux
ta illud Ois sapiētia a dn̄o deo est.ꝛ cum
illo fuit semꝑ.ꝛ est añ euum Eccl'i.i.ergo ab
eo petenda:alioq̄n negligentia iputaṫ.Et
iō dicit Jacobꝰ in auēte allegata.Si quis
vestrū ꝛc̄.Hoc ergo intelligēs btūs Anto.
oēm.s.sapientiam esse a deo tanq̄ a fonte
infinite sapiētie:q: magnus dn̄s ꝛ magna
ꝟtus eius ꝛ sapiētie eius nō est numerus.
Cupiēs esse sapiēs postulauit illā a deo:ꝛ
iō obtinuit illā.Ideo dicit ipse in themate.
Innocaui ꝛc̄.Nota dū dicit Venit in me
spūs sapiētie.Iste spūs est spūs sctūs q̄ est
fons hn̄s q̄nq̄ riuulos:sicut sunt q̄nq̄ sa/
piētie siue q̄nq̄ dr̄ie sapientiaꝝ.Vide in
ᵱmo.de btō Thoma de aq̄no.ꝛ ꝑq̄rere il
las sicut ibi habeṫ.Et adapta eas ad bea/
tum Ant.sicut infra dicitur.

¶ Primā sapiētiā aplicā q̄ ꝯsistit in volū
taria pauꝑtate hūit btūs Ant.Nota ꝑmo
quō fuit oriūdus de ciuitate Vlixbona de
regno portugallie ꝛ vocabaṫ ꝑmo Fernan
dus.Et volēs pauꝑ esse volūtarius ingres/
sus ē ordinē canonicoꝝ regulariū bti Aug̃.
Volens aūt in altiori viuere pauꝑtate in/
gressus ē ordinē minoꝝ hoc mō.Cū.n.tpe

suo aliq fratres minores essent martyrio coronati: ipse tanq̃ elephas cor sanguine accensus desiderabat illum ordinē ingredi vt possent sanguinē etiā suū ꝓ xpi noie effundere. Cum ergo esset in quodā monasterio scte̅ crucis de Colibria venerunt qdā fr̄es minores sicut soliti erāt ꝓ elemosyna postulanda ad illud monasteriū. vn̄ cū illis hito collogo btūs. A. deliberauit hitum illū assumere ⁊ sic hita ꝯpulis cū difficultate licentia ab abbate. assumpsit hitum ordis btī Frācisci. Quidā aūt canonicus regularis illius monasterij sibi valde indignās. Uade inqt q2 forsitan sctūs eris. Cui humiliter rn̄dens Antonius ait. Cum me sanctum audieris: deum vtiq3 collaudabis ⁊c̄.

¶ Scd'a3 sapiam angelicā q̄ ꝯsistit in virginali puritate hūit ⁊c̄. Cōseruauit. n. se immūdicia virginali sicut dr̄ in scd'a lectione eiusdem. Et q2 abstinētia est amica ꝟginitati: q2 Sine cerere ⁊ bacho friget venus: id'o vixit cū magna abstinētia in pane ⁊ aqua. adeo vt interdū vix se posset sustētare p2e nimia debilitate: vt dr̄ in sexta lectione.

¶ Tertiā sapiam phicam q̄ ꝯsistit in diuinali charitate hūit. b. Antonius: q2 deū feruentissime diligebat sepius in diua ꝯtēplatione ipm deum feruentissime desiderans. Adeo etiā feruens fuit: vt martyrium ꝓ fide ardenter appeteret vt dictū est: vnde ad saracenos transiuit ꝓ martyrio suscipiendo. nisi dn̄s sua ꝓuidentia hoc īpediuisset reseruās ipm ad opa ꝑmis fructuosiora: sicut habet in. 5. lec. Nota etiā qn̄ sine p2emissione ꝑdicauit cum imēso feruore ⁊c̄. postmodum ꝓo semꝑ mirabili feruore predicauit ⁊c̄.

¶ Quartā sapiam theologicam q̄ ꝯsistit in integrali credulitate habuit etiam btūs Antonius. Nota ꝙ duplex est sapia theologica. Una que habet per rōnes naturales: ⁊ hec dr̄ Methaphisica. Altera que habet ꝑ reuelationes diuinales: ⁊ h̄ dr̄ fides: in qua maxime ꝓualuit btūs Anto. In cui9 signu3 magnis claruit miraculis q̄ sunt argumenta magne fidei: q2 fides ꝑfecta est causa miraculoꝝ: iuxta illd' Mat. 17. Si habueritis fidē sicut granū synapis diceris monti huic transi hinc ⁊ trāsibit ⁊ nihil impossibile erit vobis. Dic aliqua miracula eius. Inter q̄ dic illud qn̄ diabolus in principio quadragesime ipm voluit suffocare: sed inuocato noie virginis gloriose euanuit ⁊c̄.

¶ Quintā sapiam heroicam. i. diuinam q̄ ꝯsistit in supnali claritate habuit beatus Antonius. Dic eius mortem preciosam ⁊c̄.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Placidi martyris Sermo vnus.

Scendēs in nauiculā transfretauit ⁊ venit in ciuitatē suā. Mat. 9. Et in euangelio ꝑmo preterite dn̄ice. Licet ꝯm intellectum lr̄alem verba ꝓposita intelligant de dn̄o nr̄o Jesu xp̄o: tn̄ ꝯm intellectum moralem intelligo illa de sctō Placido cuius hodie festum agimus. Dicamus ergo sic. Btūs Placidus ascendens in nauiculā ⁊c̄. Pro huius ergo declaratione morali: q̄ro qdna3 per ciuitatem istā: qdue per nauiculam designet? Ad p2imā ergo q̄stionem: dicendum ꝙ per ciuitatē istā intelligitur vita eterna. Ratio sumit ab allusione vocabuli. Ciuitas enim dr̄ ciuiū vnitas. Unitas dico nō solu3 in hitatione sed ēt in cōcordi voluntate. Et ex hoc seqt ꝙ ꝓp2ie loquendo nulla potest vere dici ciuitas in hoc mundo: q2 nunq̃ fuit nec est alicubi ciuitas aliqua villa vel castrum in qua nō fuerit vel sit aliqua dissentio inter ciues ex emulatione vel alia causa p2esertim in cathania ⁊c̄. De qua pōt dici illud. ps. 54. Uidi inigtatem ⁊ ꝯdictionem in ciuitate tota die super muros eius. Muri intelliguntur nō insensibiles prout verbum sonat sed intellectuales. s. ciues. Nota exemplum de Alexandro q̄rente ab Arist. magistro suo de modo defendendi ciuitatē ⁊ manutenentes causa ⁊c̄. qui rn̄dit ꝙ edificet fortissimos muros. i. aios ciuium ipsos beneficijs alliciēdo ⁊c̄. Inigtas ⁊ labor in medio eius ⁊ iniustitia. ⁊ nō defecit de pla. eius vsura ⁊ dolus. Declara. Uide in die pēthecostes ser. qui incipit. Spūm veritatis mundus nō potest accipere. Nec solum hec sed quecūq3 ciuitas est ⁊ fuit: vnde etiā roma3 quā totus mundus destruere nequiuit. vermis emulatiōis corrodit. Unde Lucanus. Tu mox cedat tibi cuncta negat. Et in principio libri.

Bella per emathios plusq̃ ciuilia campos.
Iusq; datū sceleri canimus ppl'mq; potētē
In sua victrici conuersum viscera dextera.
Proprie ergo loq̄ndo illa sola dicit̄ ciuitas
in qua nulla est dissensio: sed est ꝯcors inter
ciues ⁊ vna voluntas. Et que est talis: nisi
supna ciuitas? De qua dr̄. ps. Qui habita
re facis vnius moris in domo. Item alibi.
Qui posuit fines tuos pacez ⁊c̄. Nō est: q̄r
dn̄s est i ea citate ⁊ i q̄lib; ciue. Ezech. vlti.
Nomē ciuitatis ex illa die dn̄s ibidē. amē.
Ad hanc ergo ciuitatez oportet nos per na
uiculam transfretare: flante austro spūs scti.
Sed q̄ro scd̄o que est ista nauicula? Notā
dum ergo q̄ quattuor sunt nauicule ꝑ qua
rum vnā oportet nos transfretare in ciuita
tem illā per mare huius mūdi: de quo. ps.
Hoc mare magnum ⁊ spa. ma. il. rep. quoꝝ
nō est nu. Aialia pu. cum ma. illic naues ꝑ
transibunt. Nota Naues in plurali: q̄r sunt
quattuor.
¶ Pria est nauicula inocētie baptismalis.
¶ Scd̄a est nauicula penitētie virtualis.
¶ Tertia est nauicula obediētie gnālis.
¶ Quarta ē nauicula sufferētie martyrial'
Quelibet aūt istaꝝ nauiculaꝝ habet de
cem remos: qui signant̄ per decez lr̄as que
sunt in qualibet dictione dictaꝝ quattuor.
Et cū quarta nauicula trāsfretauit beatus
Placidus in ciuitatem suā: nō per naturaz
q̄r hoc modo solius xp̄i est sed per adoptio
nis grām. Ro. 8. Accepistis spiām adoptio
nis filioꝝ quo clamamus Abba pater. Dic
de istis quattuor sicut scripsi post festuz tri.
ser. 48. preter ea que infra dicuntur.
¶ Per primā nauiculaz in noie baptisma
lis transfretant pueri baptizati solum: q̄r de
adultis nullus nisi xp̄s. ⁊ virgo Maria: q̄r
oēs alij peccauerūt saltē venialiter. i. Io. i.
Si dixerimus q̄r pec. nō ha. ipsi nos sedu.
⁊ ve. in nobis non est. De hac naui dicitur
Prouer. vlti. Facta est quasi nauis instito
ris: de longe portans panē suū. Nota Insti
toris. i. mercatoris qui ē xp̄s: qui venit ad
nundinas huius mundi ꝓ emendꝰ preclo
sis mercibus aiaꝝ precio sanguinis sui: ⁊ ar
ram dedit in die circūcisionis. Totū aūt re
siduum preciū soluit in die veneris sancta
super mensam siue bancum crucis: neq; eni
aliud precium cōdignum erat tot ⁊ tantis ⁊
talibus mercibus. Mat. i6. Quid enim pro
ficit hoi si lucretur vniuersum mundū: aie
vero sue deter. patiatur? Aut quā dabit ho
mo cōmu. pro aia sua? quasi diceret nullaz.
Nota practice: q̄r si ponerentur ex vna par
te oia elementa ⁊ oēs celi ⁊ sidera cum lu
na ⁊ sole ⁊ oia corporalia: ⁊ ex altera vna
anima incōparabiliter anima excellit corpo
rales creaturas. Solus ergo sanguis xp̄i
fuit condignum precium. i. Pet. i. Non cor
ruptibilibus auro ⁊ argento redempti estis
de vana vestra cōuersatione paterne tradi
ctionis: sed precioso sanguine q̄si agni ima.
⁊ incontaminati. Ecce quare dicit institoris.
Sequitur. De longe portans panem suū. i.
grām ⁊ gloriam. de longe. i. de celo q̄r de ce
lo fuit innocentia baptismalis data ⁊ pre
dicata a xp̄o: qui descendit de celo. Io. 3.
Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu
sancto: non potest introire in regnum dei.
Huius autem nauicule sunt decem remia.
decem verba forme baptismalis. Dic illa ⁊
notatur in hoc nomine innocentia: in qua
sunt decem littere.
¶ Scd̄a nauicula est penitentia virtualis.
Virtualis dico q̄r multis causis potest ho
mo penitere sed vna tātū est virtuosa. Pōt
enim homo penitere propter penam perdi
tionis fame. Aut propter timorē mortis ⁊c̄.
sicut mulier adultera vel fur. qui ducit̄ ad
furcas: sed nō est virtuosa nisi ꝓpter offen
sam dei ⁊c̄. ps. Tibi soli peccaui ⁊c̄. De hac
naui potest intelligi illud Sap. i4. Transeū
tes mare ꝑ ratem liberati sunt. Nota Per
ratem. i. pn̄iaz que est necessaria: alias dicit
xp̄s Luc. i3. Nisi pn̄iam egeritis: oēs simul
peribitis. Per pn̄iam vero remittuntur pec
cata a deo: ⁊ hec remissio est de qua habet̄
figuratiue in euangelio isto: de quo sumptū
est thema propositum in sanatione leprosi.
Pn̄ia ergo est nauis per quam transfreta
mus in ciuitatem supnam. Mat. 4. Pn̄iam
agite: appropinquabit enim regnum celoꝝ.
Huius etiam nauicule sunt. io. remi. i. decez
opera penitentialia: que vide in ser. vbi su
pra que decem remi notantur in hoc nomi
ne. Pn̄ia in qua sunt. x. littere.
¶ Tertia est obedientia generalis. Ideo di
co generalis: q̄r Qui totam legem seruaue
rit offenderit aūt in vno: fac. est oium reus

Iac.2. Et habet decem remos.i.decē man
data decalogi. Hic illa que etiam notantur
in hoc nomine Obedientia in qua sunt de
cem littere. De hac naui loquitur Mat.8.
Ascendente Iesu in nauiculam secuti sunt
eum discipuli eius. Nota In nauiculam.s.
obedientie:quia ipse xp̄s fuit ita obediens
patri ꝙ potius voluit perdere vitam ꝙ̃ obe
dientiá. Phil.2. Factus est obediens vsq̧
ad mortem:mortem aūt crucis. Nota Se/
cuti sunt eum discipuli eius.s.per verá obe
dientiam specialiter religiosi : q2 non solum
mandatis sed etiam consilijs ad que ex pro
fessione obligantur.sequi tenent̄ xp̄m.
¶ Quarta nauicula est sufferentia marty
rialis. Et habet decem remos.i. decem ope
ra que sunt decem tentationes quas patiū
tur martyres :quas vide ⁊ notantur in hoc
nomine Sufferentia cum vno f scripto ⁊c̄.
De hac nauicule potest intelligi illud Mat.
8. Motus magnus factus est in mari:ita vt
nauicula operiretur fluctibus. Et hoc dicit
propter magnos fluctus tentationum ⁊ tri/
bulationum:quas martyres patiuntur : de
quibus tamē liberatur a deo. Ideo dicitur
de eis. Isti sunt qui venerunt ex magna tri
bulatione ⁊ lauerunt stolas suas in sangui
ne agni Apoc̄.7. Per hanc ergo nauiculā
beatus Placidus transfretauit mare huius
mundi vel mortis ⁊ venit in ciuitatem suā
scilicet vite eterne. Dic hystoriam ⁊c̄.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo corporis christi sermo vbi agi
tur de mysterijs misse.

Hoc facite in
meam commemorationem
i.Cor.xi. In p̄nti habeo pre
dicare de quadam materia
multum deuota ⁊ inusitata
s.de vita dn̄i nostri Iesu christi : quomodo
tota est figurata ⁊ representata in missa ex
triginta operibus principalibus que sunt
in missa figurantibus.30.opera vite christi
principalia:q2 omnia opera que xp̄s fecit in
vita sua non possunt comprehendi sub cer/
to ⁊ determinato numero. Auctoritas. Sūt
⁊ alia multa que fecit Iesus que si scribam
tur per singula.nec ipsum arbitror mundū
capere eos q scribendi sunt libros Io.vlt.
Ideo non intelligatis ꝙ velī dicere omnia
secreta misse que sunt infinita vt atomi in
radio solis:sed dicam op̄a principalia que
xp̄s fecit in hoc mundo pro nr̄a redēptione
que vt dixi sunt triginta opera.
¶ Primū opus xp̄i qđ fecit pro nr̄a redē
ptione est sua sacratissima icarnatio:qn̄ vo
luit de celo descendere ⁊ secrete vterum vir
ginis intrare et vestē humanitatis induere
p̄s. Descendet sicut pluuia in vellus ⁊c̄. Et
licet p̄sona filij sola fuerit induta:tn̄ omnes
tres persone fuerunt induentes.s.pr̄ ⁊ sp̄us
sanctus sed filius fuit induens ⁊ indutus.
Istud opus mirabile figuratur ⁊ expressat̄
in missa solemniter celebrata:quando prela
tus papa vel episcopus descendens in suo
palatio intrat sacristiam ⁊ secrete induitur
a tribus.s.a se.diacono. ⁊ subdiacono : sicut
christus intrauit sacristiam vteri virginalis
qui est papa ⁊ sacerdos in eternum s̄m or/
dinem Melchisedech. O qualis sacristia ⁊
quot sanctas reliquias continet:in hac fuit
christus indutus. Modo cōtemplemini hic
modicum quando sacerdos debet missam
celebrare induitur septē vestimentis secrete.
Primum est superpellicium. Scd̄m ami/
ctus. Tertium alba. Quartum cingulum
Quintum manipulum. Sextum stola.
Septimum casula. Ista significant septem
vestes.i.virtutes vel dona christi. De qui/
bus Isa.xi. Egredietur virga de radice iesse
⁊ flos de radice eius descendet. ⁊ requiescit
super eum spiritus domini.spiritus sapien/
tie ⁊ intellectus.spiritus cō. ⁊ for.sp̄us scien
tie ⁊ pie. ⁊ reple.eum spi.ti.domini. Item de
eisdem Isa.4. Apprehenderunt septem
mulieres virum vnum.i.septem virtutes
spiritus sancti.virum a virtute virtuosum.s.
christum.ergo hoc facite in meam comme/
morationem.
¶ Scd̄m opus fuit quando voluit nasci,de
vtero virginali ⁊ exire in hoc mundo cum
magna claritate ⁊ esse inter virginem ma/
trem ⁊ Ioseph. Et voluit poni inter bouem
⁊ asinum angelis cantantibus Gloria in ex
celsis deo. Quito op⁹ figurat̄ qn̄ sacerdos
indutus vestibus sacris exit sacristiā. inter

dyaconē ⁊ subdyaconē figurātes virginē
⁊ Joseph. Acolythi vero figurāt bouem ⁊
asinū. Et chorus cantat Gloria in excel sis
vt angeli. Et pulsantur cāpane ⁊ sacerdos
exit lete ostendens ꝙ xp̄s sine miseria matris
exiuit vterū virgis ornatus tanq̄ sponsus
in die nuptiarū. ps. In sole posuit taberna-
culū suū. i. virginē matrē in puritate. Et ip-
se tanq̄ sponsus. s. optime ornatus ꝓcedēs
de thalamo suo.

¶ Tertiū opus xp̄i mirabile fuit: qn̄ octa-
ua die voluit circūcidi q̄ circūcisio dabatur
ꝯ pctm̄. Ideo est mirabile q: voluit circūci
di cū nullum haberet pctm̄: q: sicut latroni
amouenꝫ aures in signū furti: ita dabaꝫ cir
cūcisio in signū furti Ade. in quo lz xp̄s nō
fuerit ꝑticeps: tn̄ sicut pctōr voluit humilia
ri ad recipiendū circūcisionē. Hoc opus fi-
guraꝫ ⁊ rep̄sentaꝫ a sacerdote qn̄ humilia-
tus corā altari dicit ꝯfessionē ostēdēs se pec
catorē: ⁊ deponiꝫ gramiale in quo figuraꝫ
amotio seu depositio illius pellicule xp̄i ⁊c.
Et fuit verificatū verbū apl'i dicentis. Mi
sit deus filium suū in sil'itudinē carnis pec
cati Ro. 8. Nō dicit in carne pcti: sed in sil'i
tu. carnis peccati: ad insinuādū ꝙ hūit ve
ram carnē sed nō carnem pcti ⁊c.

¶ Quartū opus xp̄i: qn̄ ab oriente ꝑduxit
tres reges vt eū adorarent offerētes ei au-
rum. thus. ⁊ myrrham. Hoc opus figuraꝫ
a sacerdote qn̄ coram altari inclinatur di-
cēs. Aufer a nobis cūctas iniqtates nr̄as:
vt ad sancta sanctorū puris mereamur mē-
tibus introire. Altare rep̄sentat xp̄m. Sacer
dos. dyaconus. ⁊ subdyaconus. rep̄sentant
tres reges. Et p̄mo offerꝫ thus deuote ora-
tionis di. Aufer a nobis dn̄e ⁊c. Scd̄o au-
rum reuerēde adorationis. Tertio myrrha
signādo se signo crucis in memoriam xp̄i
amare passionis: quasi di. Memoria memor
ero ⁊ tabescit in me aīa mea. Tre. 3°.

¶ Quintū opus fuit: qn̄ in tēplo voluit pre
sentari a virgine matre ⁊ in ꝯspectu oium
a sctō Symeone ⁊ anna ꝓphissa comēdari
⁊ laudari. Hoc rep̄ntaꝫ a sacerdote qn̄ in
cornu altaris diciꝫ Introitus. vbi ꝯgregan
tur oēs mīstri. sicut ppl's ꝯgregabaꝫ in pre-
sentatione xp̄i. Et sicut symeon fecit vnam
cantilenā quattuor coblarū di. Nunc dimit
tis seruum tuum dn̄e ⁊c. sic sacerdos tunc
dicit quattuor. Primo introitū. Scd̄o ky-
rieleison. Tertio gloria. Quarto oratiōes.

¶ Sextū opus fuit fuga egypti timore he-
rodis vbi fuit septē annis quasi exul cum
virgine maria ⁊ Joseph nutritio. Istd̄ opus
representaꝫ qn̄ dꝫ epl'a: q: sacerdos recedit
de altari cum dyacono ⁊ acolytho ⁊ vadit
sedere ad presbyteriū. Et ibi facit septem.
Primo dicit epl'am. scd̄o rn̄soriū. tertio all'a.
quarto ꝓsam. qnto ibi mīstraꝫ in calice ma
teria sacrificij. sexto benedicit incensum pro
euangelio. septimo dat benedictionem dya-
cono euangelium dicturo.

¶ Septimū opus fuit reuersio de egypto:
⁊ post qn̄ fuit. xij. annorū remansit solus in
tēplo ꝑditus a matre. Hoc representaꝫ in
sacerdote qn̄ de p̄sbyterio reuertiꝫ ad al-
tare vbi remanet solus qn̄ dꝫ euangeliū et
audit euāgeliū vt xp̄s audiebat doctores
legis. Deinde dicto euāgelio veniunt ad sa
cerdotē dyaconus ⁊ subdyaconus: quēad-
modum venerūt ad xp̄m virgo ⁊ Joseph
ipsum perquirendo.

¶ Octauū opus fuit: q: seruiebat in domo
matris dicit Lucas ꝙ erat subditus illis. s.
virgini matri ⁊ Joseph: q: filius hois non
venit mīstrari sꝫ mīstrare: q: vt dicit Nico.
de lyra etiā iuuabat Joseph ad seruiēdū.
Hoc seruitiū figuraꝫ a sacerdote: qn̄ dicto
Credo ⁊ Offertorio mīstrat calicem ipsum
offerendo dicens. Suscipe sancta trinitas
hanc oblationem ⁊c.

¶ Nonū opus fuit: qn̄ venit ad baptismū
Joānis lz nō indigeret sicut nec circūcisio-
ne: q: purus erat ⁊ sctissimus sed ad dādū
exēplum nobis. Hoc signaꝫ a sacerdote qn̄
dicit Lauabo inter innocētes manus meas
⁊ lauat digitos. nō ꝙ iam nō sit lotus sꝫ re-
presentat baptismū xp̄i in hoc.

¶ Decimū opus est: qn̄ post baptismū ime
diate intrauit desertū ⁊ ieiunauit. 40. die
bus ⁊. 40. noctibus Mat. 4. ⁊ Mar. 1. Et
tunc orabat ꝓ nobis secrete. Hoc figuraꝫ
a sacerdote qn̄ post Lauabo inclinaꝫ pro-
funde in medio altaris di. In spū hūilita-
tis ⁊c. Deinde vertit se ad ppl'm di. Orate
frēs ⁊c. Innuēs ꝙ illa oratio dirigiꝫ ad po
pulū: ⁊ dicunꝫ secrete sicut xp̄s secrete ⁊ so
lus orauit. ⁊ dꝫ tūc sacerdos ieiunare absti-
nēdo ab omni mundana cogitatione.

¶ Undecimū opus fuit: qn̄ post ieiunium
⁊ oratione secretā xp̄s incepit alta voce p̄
dicare: q2 ante nō predicauerat publice sȝ
post ieiuniū cepit iesus p̄dicare. s. fidē euā-
gelicā ⁊ correctionē peccatoꝝ. Et sicut ipse
predicabat ore sic faciebat opere. Act. i. Ce
pit iesus facere ⁊ docere. Opus fuit ma-
gne humilitatis: ac si rex faceret ordinatio-
nes quas ipsemet preconizādo ꝓmulgaret
vt maior fides daretur: ita fecit xp̄s. Hoc
opus figurat̄ a sacerdote qn̄ alta voce can
tando ⁊ eleuatis manibus incipit prepha-
tionē: in eleuatione manuum ostēdit ꝙ xp̄s
nō solū ꝟbo sed etiā opere predicabat.

¶ Duodecimū opus fuit miracula magna
q̄ faciebat ad ꝯfirmationē doctrine quaȝ
predicabat. cecos illuminādo. infirmos. cu-
rando. leprosos mundādo. mortuos suscitā
do ⁊c̄. Hoc figurat̄ a sacerdote: qn̄ dicta
prephatione dicit. Sanctus sctūs sctūs: ter
dr̄ sctūs ⁊ semel dn̄s deus. ostēdens ꝙ mira
cula xp̄i fiebāt virtute trinitatis ⁊ vni⁹ dei.

¶ Xiij. opus fuit: qn̄ tp̄e passionis instāte
cum discipulis suis fecit cenaȝ in qua secre
te fecit magnū sermonē ap̄lis: quē nos vo
camus testm̄. ⁊ Joānes ipsuȝ scripsit. Hoc
opus figurat̄ in missa: qn̄ sacerdos secrete
solis ministris audientibus dicit. Te igit̄ cle-
mentissime pater ⁊c̄.

¶ Xiiij. opus fuit: qn̄ post cenam cum disci
pulis exiuit in ortum vbi orauit ter di. Pa
ter si possibile est transfer a me calicē hunc:
⁊ factus est sudor eius sudor vt gutte san-
guinis decurrentis in terrā. Et angelus do
mini ꝯfortauit eū: vt seruus animat dn̄m
suum bellū ingressurū. Istd̄ opus trine ora-
tionis figuratur in missa: qn̄ in canone iux
ta ꝯsecrationē sacerdos facit tres cruces
dum dicit. Benedictaȝ. ascriptam. ratam. ra
tionabilem ⁊c̄.

¶ Xv. opus qn̄ facta oratione venit multi
tudo iudeoꝝ ad ortū ad capiendū xp̄m ⁊
ducēdum coram iudicibus vbi fuit sniatus
vt crucifigeret̄: qui nō appellauit sed baiu-
lans sibi crucem exiuit in eū q dicit̄ calua
rie locus. Hoc figurat̄ in eo missa qn̄ sacer
dos recipit hostiaȝ ⁊ dicit. Qui pridie ꝙȝ
pateret̄ ⁊c̄. ⁊ facit signū crucis significans
sniam crucifixionis christi.

¶ Xvi. opus fuit executio ipsius crucifixio
nis. Dicat̄ practice. Hoc figuratur in missa
qn̄ a sacerdote eleuatur hostia ꝯsecrata nō
cum vna sola manu sed cū duabus: ꝙ inter
duos latrones crucifixus est. Et hoc figura
tur ꝑ duas manus: inter quas eleuatur cor
pus xp̄i. Hostia figurat corpus christi. Al-
bum q2 sine sanguine. Deinde eleuat cali-
cem in quo representatur quō xp̄s obtulit
deo patri eius sanguinem in precium no-
stre redemptionis.

¶ Xvij. opus fuit: q2 existens in cruce non
cessauit orare di. Hely hely ⁊c̄. Dicit Hie-
rony⁹ ꝙ christus in cruce dixit hunc. ps̄.
Deus deus meus respice in me ꝯsequētib⁹
vsqȝ ad illum versum in manus tuas dn̄e
cōmendo spūm meum: ⁊ sic dixit centum
qnquaginta ꝟsus ad cōmēdationē psalte-
rij. vbi sunt cētuȝ qnquaginta psalmi. Nec
curabat de oblocutionibus ⁊ derisionibus
iudeoꝝ. Nam aliqui dicebant. Si rex israel
est ⁊c̄. Alij. Alios saluos fecit ⁊c̄. Alij. Vah
qui destruis ⁊c̄. Ipse aūt semper ꝯtinua-
uit suam orationē secrete ⁊ submisse. Hoc
figuratur in missa: qn̄ sacerdos post corpo-
ris christi eleuationē dicit. Vn̄ ⁊ memores
dn̄e: cum manibus in modum crucis aptis
⁊ cum silentio ⁊c̄.

¶ Xviij. opus: q2 nō solum voluit habere
quattuor vulnera manuum. s. ⁊ pedum sed
etiā voluerit habere latus ꝑforatum ⁊ ha-
bere qnqȝ plagas principales. Hoc figura
tur in missa: quando in primo signare sacer
dos facit quinqȝ cruces dicendo. Per ip-
sum ⁊ cum ipso ⁊c̄.

¶ Xix. opus fuit: quando in cruce alta vo-
ce dixit septem verba. Primum fuit rogan
do pro crucifixoribus di. Pater ignosce il
lis: quia nesciunt quid fa. Scd̄m fuit: quan-
do r̄ndens latroni dixit. Amen dico tibi: q2
hodie mecum eris in paradiso. Tertium
fuit: quādo dixit virgini matri que stabat
iuxta crucem plena sanguine filij que quasi
moriebatur pre dolore. Mulier ecce filius
tuus. Deinde dixit discipulo. Ecce mater
tua. Quartum fuit: quādo dixit deo patri.
Hely hely ⁊c̄. Quintū quia perdiderat to
tum sanguinem dixit. Sicio. Sextum cōsu
matum est. Septimum: Pater in manus
tuas ⁊c̄. Et inclinato capite quasi reciperet
congerium a matre di. Mater ad deum

sitis:expirauit. Hoc figuratur in missa:quādo sacerdos alta voce dicit. Pater noster qui es in celis:in quo ꝯtinentur septem petitiones. Dic illas.

CXX. opus fuit:qn̄ in morte humanitas fuit diuisa in tres partes.s. in animam que recessit. In corpus qđ in cruce remāsit. Et in sanguinē qui ad pedem crucis effusus fuit. Hoc figurat̄ in missa: qn̄ sacerdos in tres partes hostiam diuidit. Diuinitas aūt nunq̄ꝫ fuit diuisa nec ab aliqua parte separata:imo semꝑ cum aīa corpore ⁊ sanguine fuit diuinitas. Sicut si ego diuiderē ad radium solis vnum frustū crystalli. Licet enī crystallus diuidatur:radius tñ solis non diuidit̄ nec separat̄:imo claritas solis semꝑ remanet cum qualibet parte crystalli diuisa. Idem de claritate diuinitatis que totā xp̄i humanitatem replebat:qua humanitate diuisa in tres partes diuinitas remansit cum qualibet parte ⁊c̄.

CXXI. opus fuit:qn̄ multos conuertit in sua passione. Primo latronem di. Dn̄e memento mei ⁊c̄. Scđo centurionem qn̄ dixit. Uere filius dei erat iste. Tertio totum populū cōem ⁊ simplices. Dicit btūs Lucas. Et ōis turba eoꝝ qui simul aderāt ad spectaculum istud ⁊ videbant que fiebant:ꝑcutientes pectora sua reuertebāt̄ Luc.23. Tres ergo ꝯditiones gentiū tunc conuertit. Hoc figurat̄ in missa cum dicitur ter. Agnus dei ⁊c̄. In qbus petimus remissionem peccatoꝝ:vt ꝑcat nobis sicut pepercit illis percutiēdo pectus. In tertio aūt agnꝰ dei petimus pacem.

CXXII. opus fuit:qn̄ post eius mortē aīa nō statim ascendit in celum cum potuisset ascendere si voluisset:sed ex humilitate voluit descendere ad inferos ⁊ dare gloriam sctis patribus ⁊ inde eos voluit extrahere ⁊ liberare. Hoc opus figurat̄ i missa:qn̄ sacerdos dicto Agnus dei permittit descendere ꝑtem hostie in calicem que inebriatur sanguine:sicut scti patres fuerunt inebriati gloria diuine visionis.

CXXIII. opus:qn̄ deposito christi corpore de cruce ꝑ Joseph ab Arimathia ⁊ Nicodemum:virgo maria ipsum recepit deosculans ⁊ cōtēplans ⁊ flens dicebat. O porte paradisi ⁊c̄. ⁊ sctē mulieres simul flebāt ⁊c̄.

Hoc figuratur in missa:quando sacerdos tenet corpus christi in manibꝰ dicēdo orationē. Dn̄e iesu xp̄e.

CXXIIII. opus fuit:qn̄ voluit sepeliri i monumento. nouo linteamine inuolutus cum myrrha ⁊ aloe ⁊c̄. Hoc figurat̄ in missa:qn̄ sacerdos cōicat. Corpꝰ enim sacerdotis monumentū est christi. Debet ergo esse nouū ⁊ mundū a luxuria ⁊ corruptione. Et creditur etiā ꝙ sanguis xp̄i effusus iuxta crucem etiā fuit positus in monumento. qđ figuratur qn̄ sanguis xp̄i sumitur a sacerdote:ꝓpter qđ corpus sacerdotis sanctius est illo monumento lapideo ⁊ irrationabili ⁊ insensibili in quo fuit positum corpus xp̄i mortuū ⁊ inuolutū sine anima ⁊ sine sanguine. Sed sacerdos sumit corpus xp̄i non mortuū sed viuū. ipassibile ⁊ imortale: cum sanguine ⁊ cum aīa. Ideo ⁊c̄.

CXXV. opus fuit eiꝰ gloriosa resurrectio de morte ad vitam gloriosam ⁊ imortalem. Hoc figuratur in missa:qn̄ sacerdos de medio altaris vadit ad angulū dextrum. per qđ significat̄ in vita beata. Cant.2. Leua eius sub capite meo ⁊ dextera illius amplexabit̄ me:in qua vitam beatā xp̄s tūc trāsiuit per gloriam corporis gloriosi. qđ tñ assumpsit q2 gloriā aīe ab instanti ꝯceptionis habuit ⁊c̄. Et dyaconus inuenit corporale vacuum:sicut linteamina in xp̄i monumento vacua fuerunt inuenta.

CXXVI. opus fuit:qn̄ post resurrectioneꝫ. Primo voluit apparere virgini matri: deinde marie magdalene ⁊ petro. ⁊ vltimo aliis apl'is. Hoc representat̄ in missa:qn̄ sacerdos dicta cōione vertit se ad ppl'm di. Dn̄s vobiscum:sicut xp̄s dixit. pax vobis. ꝯsolando matrem ⁊ alios ⁊c̄.

C xxvii. opus fuit:qn̄ oibꝰ apl'is simul cōgregatis apparēs dixit. Pax vobis. Hoc figurat̄:qn̄ sacerdos de cornu altaris redit in medium ⁊ vertit se ad populū di. Dominus vobiscum.

C xxviii. opus fuit:qn̄ debuit in celum ascēdere dixit discipulis suis. Euntes in mūdū vniuersum ꝑdicate euāgeliū omni creature ⁊c̄. Hoc figurat̄ qn̄ dicit̄. Ite missa est.

C xxix. opus fuit:qn̄ dedit potestatē petro apl'o vicario suo dicēs. Pasce oues meas. Et simul oībus qn̄ dixit. Accipite spiritum

sanctū quoꝝ remiseritis peccata remittunt eis ꝛc. Hoc opus figuratur: qñ sacerdos inclinando se in medio altaris dicit. Placeat tibi sancta trinitas ꝛc. ꝛ humiliat se ꝓfunde figurans ꝙ tantā posse superexcellētissimum .s. remittendi peccata deus dedit infimis creaturis. Quis enim pōt pctā dimittere nisi solus deus Mat. 10.

¶ xxx. ꝛ vltimum opus fuit: qñ de monte oliueti existētibus ibi virgine maria. aplis. ꝛ discipulis. eleuatis manibus ferebatur in celum ꝛ bn̄dixit eis Luc. vlti. ꝛ Act. i. Et sic reuersus est ad celum. Hoc figurat in missa: qñ sacerdos dicta missa eleuata manu bn̄dicit populo dicēs. Benedictio dei oipotentis patris ꝛc. ꝛ reuertitur ad sacristiam. ergo Hoc facite in meā cōmemorationē.

Deo gratias. Amen.

¶ De corpore christi. Sermo. 2.

Ego accepi a dn̄o qđ ꝛ tradidi vobis. i. Cor. xi. Pro huius sibi declaratione ꝛ materie introductione: est notādū ꝙ quicquid credimus corde ꝗ: quid loquimur ore de hoc sacramēto mirabili. oꝫ esse fundamētum in scriptura ꝛ nō in phia naturali. Nō est ꝓpꝫ altitudinē huius sacramēti ꝛ subtilitatē transcēdentē oēm intellectum naturalē ꝛ sciam phicalē ꝛ potētiā naturalem: sicut q velles numerare numerū arene maris. vel quot palmi sunt hinc vsq̄ ad celum: ꝛ q̄ntū est lata terra: īpossibile ē: iuxta illud Altitudinē celi ꝛ latitudinē terre ꝛ ꝓfunduꝫ abyssi qs dimensus est Eccli. i: Jō dicit scriptura. Altiora te ne quesieris ꝛ fortiora te nō scrutatus fueris: sed que ꝓcepit tibi deus illa cogita semp Eccli 3. Nota Altiora te ne quesieris: supple intellectu naturali. Et fortiora te ne non scrutatus fueris. supple scia phicali: sed q̄ precepit tibi deus .s. in sacra scriptura q̄ est os eius hñs duo labia. s. duo testā. Supius imobile ē nouū: inferius est vetus. Jdeo queciq̄ dicā vobis de hoc sacramēto nō accepi ab Arist. vel Platone. nec a Uirgilio ꝛc. sed a dnō. s. in sacra scriptura. Jdeo dicit thema. Ego accepi a dn̄o ꝛc. Nota de hoc sacramento quinq̄ mirabilis principalia inter cetera.

¶ Primum est mutatio substātialis.
¶ Scdm est opatio sacerdotalis.
¶ Tertiū est habitatio sacramentalis.
¶ Quartū est pceptio sensualis.
¶ Quintū est receptio visualis.

¶ Primū ergo mirabile ꝛc. Duplex ē mutatio. Una accidētalis. altera substātialis. Accidentalis est qñ qualitas. vel aliud accidens mutat in creatura manente eadem substātia: vt est mutatio de albedine in nigredinē. de sanitate in infirmitatem. de caliditate in frigiditatem. de paruitate in magnitudinē. Jdem sum ego modo qui fuiqñ natus sum de vtero matris: q̄uis tunc paruulus essem nunc vero magnus. Mutatio vero substātialis qñ nō soluꝫ accidens, sed etiā substātia mutat: vt si lutū mutaret in aurū. vel plūbum in argētum. Hoc presupposito: est notādum ꝙ in hoc sacramēto est mutatio substātialis: quia substātia panis mutat in corpus xpi. Pro latiori declaratione nota ꝙ s̄m ꝙ dr̄ in cōpendio theologie triplex est mutatio. Una est artificialis: vt qñ fit vitrū de cineribus. Alia est naturalis: ꝛ hec est duplex. s. accidentalis ꝛ substātialis. Accidentalis est: vt qñ idem subiectū manet in diuersis accidētibus sibi inuicem succedentibus. Substātialis est: vt qñ eadem materia manet sub diuersis formis substātialibus: sicut patet in trāsmutatione elementorum ad inuicem. Tertia mutatio est supernaturalis: vt quando nec materia nec subiectū manet sed tm̄ accidentia sine subiecto: ꝛ talis est hec ꝛc. Est tñ notanduꝫ ꝙ hic deficiunt tres regule phie. Prima est que dicit ꝙ quādocūq̄ fit mutatio substantie fit etiam accidentium. Ratio est q: accidentia nō migrant. i. nō transmutantur de subiecto in subiectū: quia si lutum mutaret in aurum etiam qualitas mutaretur: puta color. pondus. ꝛ huiusmodi. sic si panis mutatur in carnem ꝛ vinum in sanguinem naturali digestione. Jn hoc aūt sacramēto est oppositum: quia virtute verborum mutatur substantia panis in corpus xpi. Accidentia aūt non ꝛc. Declara. Remanet enim eadē

q̄titas.rotunditas.eadem albedo.idem sa
por.Ecce quõ regula phie.Unde hoc ha-
bes? R° non a pho rc̄.sed accepi a dño.
facta ergo hac mutatione adoramus non
illam albedinem nec illá rotunditatem sed
xp̄m contentum in illa:sicut milites adorát
regem contentum in cortina rc̄. Scd̄a re-
gula phie dicit ꝙ nulla mutatio substãtia-
lis est integra:q² semp remanet materia p²i
ma:q² si lutum mutaẽ in aurũ materia p²i-
ma que est in termino a quo:est eadẽ cum
illa que est in termino ad quem: q² eadẽ est
materia oium generabilium z corruptibiliũ
Ideo dicit phs:ꝙ materia est ingenita z in
corruptibilis.Sed cõtra q² eadem est mate
ria generabiliũ z corruptibilium:corpus át
xp̄i est hmõi q² de quattuor elementis fuit
compositum sed nihil ibi est de materia p²i
ma que nõ est substrata aliqbus accidenti-
bus.nec est in actu:sed materia corpis xp̄i
iam est in actu.In hoc etiá sacramẽto etiaz
hec regula deficit: q² facta hac mutatione
nihil remanet nec de forma substantiali pa
nis.nec de materia:q² totum mutaẽ in cor-
pus xp̄i.Ideo nõ regatis vos hic per regu-
las phie.Ideo dicit psalmista.Hec muta-
tio dextere excelse rc̄.Mutatio naturalis di
citur sinistre.Sed hec dicit dextere excelsi.
Quis deus magnus sicut deus noster.Tu
es deus qui facis mirabilia. Nota ad hoc
quadruplicez mutationem substantialem.
Prima est a nõ ente in ens:z dr̄ genera
tio.vel potius creatio. Scd̄a est ab ente in
nõ ens:z dr̄ corruptio. Tertia est ab ente
in ens:qd̄ mõ nõ est s; iá erit:vt ẽ pductio.
Quarta est ab ente in ens iam exñs.z ta-
lis est cõuersio panis in corpus xp̄i. Hec
mutatio nõ h; silem in natura rc̄. Tertia
regula phie dicit:ꝙ nõ est possibile fm na-
turá accidẽtia esse sine subiecto:sed hic eẽ.
Declara rc̄.Unde habes? R° Ego accepi
a dño rc̄.Moraliter debetis adorare xp̄m
in hostia sine dubio z sine cõditione actua-
li sufficit hitualis dispositio ꝙ hõ nõ intẽdit
adorare nisi xp̄m rc̄.Nota casum qui habe
tur in.c.De hoie:de cele.mis.vbi dr̄ ꝙ ma-
ius pctm̄ est sacerdoti celebranti z nõ con-
secranti q̃ celebrare z consecrare cum pctõ
mortali.Falsa eni; remedia sunt veris pe-

riculis graniora.Ideo dicit Dauid.Tolli-
te hostias z introite in atria eius : adorate
dñm in atrio sancto eius.ps.95.Nota Tol
lite hostias:hic loquitur sacerdotibus.Et in
troite in atrio eius:hic loqtur populo.Ado-
rate dñm in atrio sancto eius:tam sacerdo-
tes q̃ populus.In atrio sancto eius in cor
de dilatato z deuoto.Dices tu quid si cele-
brans non sit sacerdos vel nõ cõsecret? R°
ipse solus peccat:nõ aũt populus adorans.
¶ Scd̄z mirabile est opatio sacerdotalis.s.
ꝙ sacerdos habens tantam potestatem.
Magnum mirabile reputatur de Moyse
qui fecit descendere manna de celo.i.aere.
Exo.15. Et de Helya qui fecit descendere
ignem de spera ignis:ad comburendum du
os quinquagenarios : vt habetur.4.R.17.
Ad idem ꝙ nota.supra in sermo.sanctoruz
Philippi z Jacobi:qui incipit Nimis ho-
norati sunt.par.2.Maius mirabile incom-
parabiliter est hoc:quando sacerdos nõ de
aere nec de spera ignis nec de celo lune.nec
de mercurij.nec de celo veneris.nec de ce-
lo solis.nec de celo martis.nec de celo iouis
nec de celo saturni.nec de celo stellato.nec
de celo cristallino:sed de celo empyreo facit
christum descendere in hostiam.Scitis quo
modo? Sicut virgo Maria quando conce
pit de spiritu sancto filium dei dictis illis
verbis Ecce ancilla dñi rc̄.vsq̃ tuum appa
ruit celum empyreum:Et sicut lingua virgi
nis gloriose fuit clauis celi : sic etiam sacer-
dotis.Sed excellentius sacerdotis triplici
ratione. Non displicebit virgini dicendo
veritatem. Prima ratio quia lingua vir
ginis habuit facere octo gyratas seu octies
reuoluta est:anteq̃ aperiret celum dicendo
Ecce ancilla domini rc̄. Nunq̃ enim fuit
apertum celum empyreum nisi postq̃ dixit
octauum z vltimum verbum.s.Tuum.Sa
cerdos autem cum claui lingue sue quinq̃
tantum gyratas facit.i.quinq̃ verba.Hoc
est enim corpus meum.Et etiam illud enĩ;
non est de necessitate sacramenti sed prece-
pti fm doc. Scd̄a ratio quia virgo Ma-
ria semel tantum apperuit celum rc̄. Sed
sacerdos quolibet die semel:z in die natiuita
tis dñi ter:q² ter dr̄e põt missam. Et ẽt als
qñ sub ẽ iusta cã sine necessitas: vt dic̃ tex.

in.c.Cōsuluisti:ꝺ cele.miſ. Op; tñ ꝙ i ꝑma missa tūc nō receperit ꝯfusionez:vt in.c. Ex pte.e.ti. Tertia rō est:qꝛ in vteꝛ virgis descendit xp̄s paruulus. mortalis. passibilis. ſ; in hostia magn⁹ ſicut fuit in cruce ⁊ nunc est in celo.imortalis. ipassibilis. gl'ioſus ⁊c. Vñ Greg. Quis.n.fideliū hic dubiū possit:in ipsa imolationis hora.ad sacerdot̄ vocē celos aperiri.in illo iesu xp̄i mysterio ágeloꝝ choros adesse.sūmis ima sociari. terrena celo iūgi.vnū qdē ex visibilib⁹ atq; inuisibilibus fieri: Greg.in.4.dial'. Da ſil'itudinē de illo q inuitat ad prandiū regem ⁊c. qꝛ nō solus veniret sed cū scutiferis:sic xp̄s in hostiā nō solus sed cū angeloꝝ multitudine sociatus aduenit. Hinc nota de co/mitiua q̄ d; fieri a fidelibus corpi xp̄i:qñ portat a sacerdote ad cōicádū ifirmos ⁊c. Nota Celos aperiri:nō intelligatis ꝙ celū diuidat.sed sicut dicimus de reuelatione secreti nūc aperuit mihi cor suum:sicut dixit Dalida philisteis de Sansone Judic.16. Sic hic filius dei q ē secretus in celo descēdit ad hostiá p verba ꝯsecrationis. Illa ergo descēsio dr̄ aperitio. Vñ Jo.6. Hic est panis q de celo descēdit:si qs mandu.ex h pane viuet in eternum. Hic est duplex qō. Prima qō est posses tu dicere. Si xp̄s descendit de celo in hostia:ergo recedit de celo. R̄° nō. Pro cui⁹ intelligētia nota duas sil'itudines. Prima est de domo hñte cētū foramina ⁊ in qd'libet intrat radius solis nec tñ recedit de celo:sic hic. Filius.n.dei ē radius qdá:iuxta illud Heb.1. Qui cū sit splēdor glie ⁊ figura substátie ei⁹ ⁊c. Scd'a sil'itudo est de voce mea q̄ ē in q̄libet aure vestra. Sūt fortasse hic duo milia auriū ⁊c. ⁊ ꝟbū meū i q̄ʒlibet intrat nec tñ recedit a me. Si ergo hoc verbū tráſitoriū ⁊ creatu; hoc facit:q̄ʒto magis verbū dei increatu; ⁊ eternū: De quo Jo.1. In principio erat verbū ⁊c. Ideo Dauid. Dñs in tēplo sctō suo .i.in hostia ⁊ simul dñs in celo sedes ei⁹. Et hostia ē tēplū dei: sicut vterus ꝟgis. Moraliter nota qualis d; esse sacerdos q tánta; ptátē h;. Scd'a qō est vtrū tá malus sacerdos q̄ʒ bonus hēat hác ptátē: R̄° ita. Nota ad hoc duplicē sil'itudinē. Vna est de officialibus regis:qꝛ siue malus siue bon⁹ h; ptátē ⁊c. qꝛ sicut bonitas nō dat iurisditionē:ita nec malitia tollit. Vñ dicit canon ꝙ nō pōt aliqs q̄ʒtūcūq; pollutus diuina polluere sacramēta:de cohabitatione cle. ⁊ mulie. Vestra. Et.15.q.vlti.c.vltio. q̄ʒuis sacerdos celebrás. ⁊ ēt alius qlibet sūmēs indigne polluat:de ꝯse.di.2. Qui scelerate. Vñ ecclesia. Sūmunt boni sūmūt mali sorte tñ inequali vite vel interit⁹. Queri pōt. Utrū tátū valet missa boni sacerdotis q̄ʒtū mali: de quo p Tho.in.4.sen.di.45.q.2.ar.1.q.3. Nec obstat ꝙ dicit Chriso.40.di. Multi sacerdotes ⁊ pauci sacerdotes:multi nomine pauci re. Nō ois sacerdos scūs est:sed ois scūs sacerdos ⁊c. qꝛ ibi accipit sacerdos eq uoce ⁊c. Declara ⁊c. sicut ⁊ ibi. Erunt sacerdotes dei ⁊ xp̄i:⁊ regnabunt cum illo mille ánis Apoc.20 Qui qdē textus sicut dicit Aug⁹.20.de ciui.dei.c.10.nō de solis ep̄is ⁊ p̄sbyteris intelligēdus est q ꝓprie iam vocant in ecclesia sacerdotes:ſ; sicut oēs christianos dicimus ꝓpt̄ mysticum chrisma:sic oēs sacerdotes qm̄ mēbra sunt vnius sacerdotis. de qbus apl's Petrus. Plebs ingt sctá. regale sacerdotiū. Hec Aug⁹ vbi.s̄. Vñ ⁊ Apoc.5. Redemisti nos dñe de⁹ in sanguine tuo:⁊ fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes ⁊c. Scd'a sil'itudo de duob⁹ canalibus p que decurrit aqua in ortū tuū: quoꝝ vnus sit aureus alter ligneus. Nunqd caules irrigati de aqua q̄ descendit de canali ligneo nō erunt ita pingues ⁊ boni: sicut de aureo: Certe sic. Sic in proposito. Fons vñ ꝓcedit aqua ois sapiētie ⁊ grē:ē xp̄s. Eccl'i.1. Fons sapie verbū dei in excelsis. Sacerdos bonus est canale de auro:malus:de ligno.ergo ⁊c. Sed qd facit patron⁹ canaliū postq̄ʒ ei seruierunt: Canale aureū ponit in thesauro suo:ligneum ꝟo cōburet igni. Sic xp̄s bonū sacerdotē reponit secū in thesauro glorie.8. Jo.12. Qui mihi ministrat me sequat:⁊ vbi sum ego illic ⁊ minister meus erit. Canale ꝟo ligneū.i.malū sacerdotē ponet in igne inferni. Jō Apl's.1.Cor.xi. Probet aūt seipsum hō ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat Qui enim manducat ⁊ bibit indigne:iudicium sibi mánducat ⁊ bi.nō di.corpus dñi. Vbi dicit Glo. Ambro.ꝙ ita punietur ac si xp̄m proprijs manib⁹ occidisset. Unde scis hoc frater: Ego accepi a dño ⁊c.

¶ Tertiũ mirabile est habitatio sacramẽtalis. Ubi nota duo. Primũ mirabile est: ꝙ totus xp̃s in tam parua hostia continet. Dices tu: quõ est possibile: R° p siltitudinẽ de monte magno cuius tota siltitudo ꝯtinetur in paruo oculo videntis illum. Sic hic ꝛc̃. Scdm mirabile est ꝙ frangit hostia nõ frãgitur christus sed i qualibet fractionis pericula integer perseuerat. Dices tu: quõ est possibile: R° p siltitudinem duplicem. Prima est de voce mea q̃ diuisa p singulas aures vestras tota itegra est in qualibet aure. Scda similitudo est de imagine hois in speculo recepta que tota recipit in speculo ẽt si speculum frangat in centum ptes. tota integra est in qualibet pte. Et nunqd pater oipotens nõ poterit facere hoc de imagine sua que est xp̃s: sicut habet. 2. Cor. 4. Et Colos. i. Et si tu dicis: nõ est simile de imagine que nõ est corporalis: christus aũt habꝫ verũ corpus. R° ꝙ imo: qꝛ subtilius est corpus gloriosum q̃ꝫ imago que modico pãno impedit ne intret in speculum corpus autẽ gloriosum a nullo põt impediri. Ideo ꝛc̃. Ideo de hostia ꝯsecrata potest dici. Candor est lucis eterne ꝛ speculum sine macula dei maiestatis: ꝛ imago bonitatis Sap̃. 7. Nota Candor est lucis eterne. s. quantum ad diuinitatẽ que est in hostia cõcomitanter: sicut ꝛ sanguis ꝛ anima nõ ex vi verborum sed cõcomitanter vt dixi. Et ideo quia est ibi diuinitas debet hostia esse rotunda que significat eternitatẽ dei. Et speculum sine macula: quãtum ad animã. Ideo hostia debet esse purissima ꝛ alba. Et imago bonitatis: quãtum ad corpus per qd compleuit suam bonitatẽ in opere redẽptionis. Ideo cogita tu qui celebras vel cõicas quantum de excellentijs est ibi: qꝛ de sp̃ualibus creaturis est ibi excellentior. s. anima christi. de corporalibus etiã corpus xp̃i. Et super oia diuinitas. Idcirco debes habere ista tria. s. Candorẽ lucis eterne: per verã credentiam sine errore. Scdo speculũ sine macula p castitatẽ. Tertio imago bonitatis illius p fraternã amicitiã ad imaginem ꝛ siltitudinẽ xp̃i: qui noluit recipere vindictã de inimicis: sic nec tu. Mat. 5. Beati pacifici: q̃m filij dei vocabunt. pacifici. i. pacem facientes.

¶ Quartum est perceptio sensualis. Quia nullus sensus percipit in eucharistia id qd intellectus credit. Quare hoc: R° duplici rõne. Prima est necessitatis. Scda vtilitatis. Necessitatis qꝛ necesse est cõicare: quia sicut totũ malum nostrũ ꝓcessit ex esu fructus: iuxta illud Mala mali malo. mala ꝯtulit oia mundo. Mala. i. gulla. mali. s. ade. malo. i. pomo. Sic voluit deus ꝙ ex esu fructus de quo dicit virgini. Benedictus fructꝰ ventris tui: oia bona nostra ꝓcedant. Sed qꝛ horribile esset comedere carnem hois crudam. ꝛ bibere sanguinẽ: ideo voluit xp̃s tegere sub accidẽtibus ꝛc̃. Ideo Isa. 45. Te adorabunt teq̃ꝫ deprecabunt: tm̃ in te est deus. Uere tu es deus absconditus. deus israel saluator. Nota Te adorabũt. s. in hostia ꝯsecrata. Tm̃ in te ẽ deus. Ista dictio tantũ exclusiua excludit alia sacramẽta in qbus nõ est deus realiter ꝛ personaliter sicut in hoc sacramẽto: sed tm̃ figuratiue. Jo. 6. Caro mea vere est cibus: ꝛ sanguis meꝰ vere est potus. Cõstruitur sic. Cibus iste verus est caro mea: ꝛ potus iste vere est sanguis meus. Scda ratio est vtilitatis. s. nostri meriti. Si enim videremus carnem et sanguinem nõ esset meritum aliqd nostrũ credere: sicut nec meremur si credimus esse hostiam albã vel rotũdaꝫ. Greg. Fides nõ habet meritũ: vbi humana ratio perhibet experimentum. Ad hoc ergo vt fides locuꝫ habeat voluit occultare ꝛc̃. Tãtum ergo sacramẽtum veneretur cernui ꝛ antiquũ documẽtum nouo cedat ritui. prestet fides supplementum sensuum defectui. Ideo debemus nos humiliare dicẽdo. Dñe q̃uis sensus mei hoc nõ percipiant: tamẽ credo ꝛc̃. Jo. 20. Bti qui nõ viderunt ꝛ crediderunt.

¶ Quintum mirabile est receptio vsualis. q̃ res mirabilis est: qꝛ panis angelicus fit panis hominum. dat panis celicus figuris terminum. O res mirabilis mãducat dñm pauper seruus ꝛ humilis ꝛc̃.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo scti Juliani ꝯfes. Sermo vnꝰ.

Ec eduxit illum a delicto suo. Sap̃. 10. Hec. s. sapientia diuina fm sensum proprium ꝛ litteralẽ sed ad propositum nostrũ

intelligo. Hec.s. penitētia eduxit illū.s. sanctum Iulianum. A delicto suo: qđ cōmisit occidendo parentes. Salutetur virgo ⁊c. Pro declaratione ergo thematis ⁊ introductione hystorie predicande: notandū ꝙ sit qō in theologia. vtrū qđlibet peccatum sit per penitentiá remissibile. Ubi pro complemento materie nota tres ꝯclusiones ſm mentem Thome pte.3.q.86.ar.1.

¶ Prima cōclusio erit affirmatiua ex parte obiecti.

¶ Secunda conclusio erit negatiua ex parte subiecti.

¶ Tertia conclusio erit etiam negatiua ex parte adiecti.

¶ Prima ergo conclusio erit affirmatiua ex parte obiecti penitētie qđ est peccatum qđ respicit actus penitētie: qꝛ peccatoꝛ dolet de peccato Cōclusio est ergo ista. Qđ ex parte peccati omne peccatū est ꝑ penitētiaꝫ remissibile ⁊ hoc duplici ratione. Primo ratione diuine misericoꝛdie que est infinita: iuxta illud Ioelis.2. Cōuertimini ad dñm deum vestrū qꝛ benignus ⁊ misericoꝛs est. patiens ⁊ multe misericoꝛdie ⁊ p̄stabilis super malitia. Item alibi. Derelinquat ipsius viam suá ⁊ vir ini.co.s.⁊ re.ad do.⁊ mi.e.⁊ ad de.n.q.mul.est ad ignoscenduꝫ Isa.55. Item ps. Miserationes eius: suꝑ oia opa eius. Nota Suꝑ omnia opa eius. ps. Opera manuū eius: veritas ⁊ iudiciū. Licet iustitia dei sit infinita. sic ⁊ potētia. ⁊ bonitas sapientia. ⁊ gcquid est in deo sit infinitum: eo ꝙ gcquid est in deo est ipse deus. qꝛ nō est cōpositio in eo subiecti ⁊ accidentis. nec potētie ⁊ actus. nec esse ⁊ essentie. nec aliq̄ alia cōpositio. Nihilominus tñ q̄tuꝫ ad effectum magis ostendit deus misericoꝛdiaꝫ suá in hoc mūdo: q̄ȝ potentiá. nec iustitiaꝫ. nec aliqd aliud. Qđ pꝫ cū quottidie tot infinita peccata cōmittanꝛ iniuriam diuine maiestatis: tñ sustinet peccatores ⁊ ꝓuidet eis de necessarijs. ps. Deꝰ iudex. iustus. foꝛ. ⁊ pa. nunqd ira. ꝑ singulos dies: Sic ergo cum misericoꝛdia dei sit infinita: nō limitaꝛ nec terminatur a remissione peccatoꝝ ps. Nunqd obliuiscetur misereri deus aut cōti. in ira sua misericoꝛdias suas: quasi diceret nō. Scđa ratio est propter meritum passionis chꝛisti per quá penitētia ⁊ oia sacramenta operanꝛ effectus suos. Cuius passionis virtus est sufficientissima pꝛo oibus peccatis. i. Io.2. Ipse.s. xp̄s est ꝓpiciatio ꝓ peccatis nostris. Nō pꝛo nostris aūt tátuꝫ sed etiá ꝓ totius mundi. Nec obstat dī de peccato in spūm sctm̄: qđ nō remittiꝛ neq̄ȝ in hoc seculo neq̄ȝ in futuro: sicut dī Mat. 12. qꝛ rñdeꝛ vt infra in tertia pte sermonis. Nota Totius mundi. Quinimo etiá si essent mille mundi sufficeret virtus passionis xp̄i ad remissioné omnium peccatoꝝ: qꝛ q̄si infinita est virtus illa. vtpote pꝛocedens a charitate chꝛisti que fuit infinita respectu persone diuine ⁊c.

¶ Scđa conclusio est negatiua ex pate subiecti: que est ista ꝙ ratiōe subiecti q̄ńq̄ȝ nullum peccatum est remissibile: qꝛ subiectum est incapax penitētie. ⁊ hoc est in demonibus ⁊ hoibus damnatis qui sunt incapaces gratie. Et ꝯsequenter penitētie duplici rōne. Prima ꝓpter defectum voluntatis eorū que nō ē disposita ad gratiá recipiédá sed obstinata in malum. vñ nec volunt nec possunt bñfacere: ⁊ consequenter nec penitere. Licet enim displiceat eis culpa cōmissa ⁊ doleant de ea: non tamé dolent de ea inquátum est offensa dei: sed inquátum est afflictiua ipsoꝛum ⁊ patiūtur penam ꝓpter ipsam. Et sic de pena potius dolent q̄ȝ de culpa. qnimo in culpa semper fixi remanét. Unde Sap.5. Uidentes turbabuntur timoꝛe hoꝛribili mirabuntur in subitatione insperate salutis. gementes pꝛe angustia spiritus. penitentiam agentes ⁊c. Scđa ratio est pꝛopter iustitiam diuine voluntatis que non vult eis gratiam conferre. Nec decet magnificentissimam iustitiam suam gratiaꝫ inuito conferre. Unde ⁊ leges per quaruꝫ conditoꝛes per ipsam dei sapientiam iusta decernūt: sicut dicitur Prouer.8. Hoc imitantes dicunt: ꝙ inuito beneficium nō datur. Cum ergo demones ⁊ damnati nolunt gratiam dei nec disponere se ad illam ergo ⁊c. Unde nota ꝙ si demones et damnati veniam a deo humiliter postularent: pꝛofecto misericoꝛdiam ꝯsequerentur: quia nō obliniscetur misereri deus nec continebit in ira sua misericoꝛdias suas. ps. Et ideo eterna erit peccatoꝛuꝫ damnatio. Nec tenenda est heresis Origenis dicentis.

Oēm hoiem esse saluandū: per illud Nā ibi odisti eoꝝ q̄ fecisti. Itē dixit xp̄m iteꝝ passuꝝ in aere ꝓ diabolis saluādis: sicut r̄fert Glo. 24. q. 2. in fi. pp ꝙ origenes post mortem est ab eccl'ia anathematizatus vt hr̄ticus: vt ibidē dr̄ in textu. Vn̄ dānati hn̄t volūtatem sic fixā ꝛ obstinatā ꝙ nō pn̄t velle bn̄facere. Vn̄ Mat. 22. Ligatis manib⁹ ꝛ pedi. mittite eū in tene. exteri. Ibi erit flet⁹ ꝛ stridoꝛ dētiū. Per manus itelligunt opatiōēs. per pedes affectus ꝛ volūtates q̄ sūt adeo ligate ꝙ nec volūt nec pn̄t bn̄facere rōnibus supradictꝭ. Et iō dānati ēt ꝓ pctis venialib⁹ eternaliter punient: fm Tho. in 4. sniarum ꝛc̄.

Tertia ꝯclusio est negatiua ex pte adiecti. i. ex defectu alicuius circūstātie seu cōditionis ad veram pniam reqsite. Et est ista. Qꝫ ex defectu alicuius circūstātie in pnia reqsite: pctm̄ aliqꝺ est irrimissibile. Reqrit āt triplex circūstātia in pnia. Pria ꝙ dolor sit volūtarius de pctō. Qui āt nō vult dolere de pctō nō est ꝟe penitēs. Et iō tunc pctm̄ cōmissuz efficit irremissibile: ꝛ hoc est pctm̄ in spūm sctm̄ de quo dn̄s dicit in euāgelio. Qui dixerit ꝯ spm̄ sctm̄ nō remittet ei necꝫ in hoc seculo necꝫ in futuro Mat. 12. Qꝺ Aug⁹ intelligit de finali inpnia. Nota de illo q̄ hn̄s ꝯcubinā ꝯfitebat cuidā fratri nr̄o q̄ suadebat ei vt relinqret eā q̄ noluit. Et cū fr̄ diceret ei. Tu ibis ad infernū. Rn̄dit ego volo ire ad infernū. Ista ppꝛie fuit finalis impnia ꝛ sic mortuus est: vt audiui ab eodē fr̄e. Nota hic de illis q̄ in fine vite despōsant ꝯcubinā ꝛc̄. Tales n̄ hn̄t intentionē bonā saluant. Si āt iō despōsant q̄a credūt mori. n̄ āt crederēt se victuros nō despōsarēt. sed in ꝯcubinatu eas detinerent: dānantur. Et nota hic ꝙ hec finalis ipnia est illud q̄rtum scelus qꝺ nō remittit a deo pp qꝺ solū aia dānat: de pe. di. i. Sup tribus. Vide in ser. q̄dragesimalib⁹. de q̄tuor receptaculis aiaꝝ. in pꝛio articulo ꝺ iferno ser. 4. p. 7. Scd̄a circunstātia pnie est ꝙ pctōꝛ doleat de pctō inq̄ztū est offensa dei: al's nō est ꝟa pnia: sicut dolet latro qn̄ ducit ad furcas de culpa sed nō inq̄ztū est dei offensa: qꝛ parus eēt al's crassari in latrocinio n̄ adesset sibi peccādi copia. sed dolet ꝺ pctō ꝓpt penā. Iō dr̄. i. Pet. 4. Nemo āt vr̄m patiat q̄n homicida aut fur aut maledicus aut alienoꝝ appetitoꝛ. Si āt vt xp̄ianus n̄ erubescat ꝛc̄. Isto mō penituit Esau de vēditōne pꝛiogeniture ꝛ iō nō ꝟe penituit. Qꝺ pꝫ ex eo ꝙ dixit. Venient dies luctus pr̄is mei ꝛ occidā Jacob fr̄em Gen̄. 27. Propter ꝙ vt dicit apl's Heb. 12. Esau nō inuenit locū pnie q̄muis cū lachꝛymis inq̄sisset eā. Sic ēt penituit Anthiocus. ꝺ quo dr̄. 2. Macha. 9. Orabat hic scelestus dn̄m a quo nō esset mīꝫicoꝛdiā ꝯsecuturus. dolebat. n. de culpa p̄terita nō ꝓpt offensam dei sed ꝓpt infirmitatē quā patiebat. Tertia circūstātia reqrit in pnia ꝙ doloꝛ ille sit cū spe venie al's nō esset ꝟa sed despata pnia ꝛ iō n̄ remissiua pci. Talis fuit pnia Caym q̄ ait. Maioꝛ est iniqtas mea q̄ꝫ vt veniam merear Gen̄. 4. Dic pꝛatice hystoriā. Talis etiā fuit pnia iude ꝓditoris q̄ doluit ꝺ pcō dicēs. Peccaui tradēs sanguinē iustū: sed nō cū spe venie. qꝛ laq̄o se suspēdit. Patet ergo triplex conclusio. Btūs āt Julianus lꝫ peccauerit grauiter occidēdo parētes: non tāꝫ parricida qꝛ ignorās fecit penituit tn̄ ꝟe qꝛ hn̄it oēs tres circūstātias p̄dictas qꝛ doluit volūtarie ꝺ pctō ēt q̄ztū fuit offensa dei ꝛ cum spe venie. Et iō ꝯsecutus est per pniam verā remissionē pcti sui ꝛ hoc ē qꝺ dicit thema. Hec edux it: q̄muis etiā de iure ciuili licitū sit marito occidere vxoꝛē in flagranti adulterio dep̄hensam cum turpi psona. C. ꝺ adulterijs. l. Grace⁹ ꝛc̄. Mō videam⁹ hystoriā. Dic legēdā ꝛc̄. Deo gr̄as. am̄.

Itē alius ꝫmo fieri pōt cuius thema ꝫꝫ euū dn̄ice q̄ currit in festo scti Juliani sic ꝓpone. Multi veniēt ab oriēte ꝛ occidente ꝛ recūbēt cū Abraā Isaac ꝛ Jacob in regno celoꝝ: ꝛ ꝓsequere ꝫmonē sicut supra in festo epiphanie ser. qui ab oriente ꝛc̄.

Incipit sermo de laude scientiarum: sed presertim theologie.

Gratias ago deo meo semp ꝓ vobis in gr̄a dei que data est vobis: qꝛ diuites facti estis in illo in oi scia. i. Coꝛ. i. Nota Facti estis. i. spe: qꝛ ex quo studiū incipit i hac ciuitate Cathanie Jam in spe estis acgrēdi

oīm sciaꝫ. Ad quā acgrēdā vt vestri animi accendantur. aliqua dicemus in pñti ꝯmōe ad laudem scia℞ ad fineꝫ glorificandi illū q est fons ꝛ origo oīs scie ꝛ sapie: q deus est iuxta illud Eccl'i. i. Fons sapie verbum dei in excelsis. Et. i. Re. 2. Deus sciarum dñs est. Et nō solum ipse deus est auctor oīs sciētie sed etiā ipse idem instructor. Primū probat in primis duabus auctatibus. Scdꝫ in aliis tribus. Et ipe etiā est principalis auctor scie nostre: iuxta illud. ps. Qui docet hoiem sciam. Propter qd sapiens referens grās deo dicit. Ipse. n. dedit mihi ho℞ que sunt sciam veram vt scia dispositionē orbis terra℞ ꝛ virtuteꝫ elemento℞ ꝛc. Sap. 7. De phis dicit apl's Ro. i. Qd notū est dei manifestū est illis. deus. n. illis reuelauit. Igit ad laudeꝫ sui aliqua dicemus de laude scie. Sed primo salutet virgo ꝛc. Pro declaratione thematis ꝛ introductione materie assumo illud verbū thematis. s. Diuites facti estis. Ex quo nota ꝙ apl's vocat scias diuitias. Et ve℞ dicit. Nam pfecto scie vere diuitie sunt. Non āt ꝯsistunt diuitie in auro ꝛ argēto ꝛ lapidibus preciosis sicut vulgaris opinio hominum veneno cupiditatis infecta mentitur. Nota hic ꝙ totus hic ꝯmo diuiditur in tres ptes qꝛ primo loquitur de scientia in generali vt cōprehendit sapiam ꝛ oēs virtutes. Nam vt Socrates dicebat virtutes esse scias vt refert phs in. 7. ethi. ꝛ oia petā ignorantias. Qd dictū aliqualiter ve℞ est vt declarat Tho. i. 2. q. 76. ar. 2. Et pu̕erbiū cōe dicēs ꝙ oīs pctōr ignorās approbatū per id qd dr̄. Prouer. 14. Errāt qui opant malū. Scdo mō logt de scia in spāli adaptādo ipas ad btitudinē hūanā vsqꝫ ibi. Ex pdictis āt infert. Tertio logt spālissime de scia theologica q̄ est excellentior oibus aliis vsqꝫ in finem. Et de qualibꝫ pte pōt fieri vnus sermo. In primo ꝯmone accipit scia large. in scdo stricte. i tertio strictissime. Triplex autē ratio ad propositum adduci potest.

¶ Prima qꝛ scia faciat vberius.
¶ Scda qꝛ possidetur securius.
¶ Tertia qꝛ proficit felicius.

¶ Prima rō ꝛc. Aurū nāqꝫ ꝛ argentum ꝛ hmōi nunqꝫ hoies faciāt nec qdē pñt. Naꝫ vt ait Boe⁹ in. 2. de consolatione.

Si qꝫtas rapidis flatibus incitus.
  Pontus versat harenas.
Aut quot stelliferis edita noctibus
  Celo sidera fulgent:
Tātas fundit opes: nec retrahat manū.
  Pleno copia cornu.
Hummū miseras haud ideo genus
  Cessat flere querelas.

Et qꝫuis Boeti⁹ hoc tacuissꝫ satis tñ supqꝫ hoc experimento docemur. Nā miseri hoies cōtinue circūeunt mare ꝛ aridā p multa pericula aia℞ ꝛ corpo℞ vt au℞ acgrant: ꝛ tñ nunqꝫ saciant. sed semp cumulare conant aceruū. Baruc. 3. Qui argentū thesaurizant ꝛ au℞ in quo ꝯfidunt hoies: ꝛ nō est finis acqsitionis co℞. Ex hoc ergo patet ꝙ in auro ꝛ argento nō ꝯsistāt vere diuitie ex quo nunqꝫ saciāt mentē: qnimo semp angustiāt ꝛ lacerant ppter qd saluator appellat eas spinas Luc. 8. At scia saciat aiaꝫ ꝛ dulcissime reficit. Nam vt ait Lactantius in prio. Nullus aie suauior cibus est qꝫ cognitio veritatis. Et rō differentie est: qꝛ au℞ ꝛ argentum nō intrant in aiam sed scia sic. Nota similitudinē de famelico q esset in mensa plena ferculis ꝛ nō comederet: ꝛ sitiret ꝛ nō biberet. Sicut de Tantalo gigante posito in inferno fingunt poete ꝛc. Hic fabulā comedens vero satiaretur. Sic in pposito. Aurū ꝛ argentū nō intrant in aiam hoīs: bene intrant ꝛ replent capsaꝫ ꝛ bursam. Et iō posset potius dici bursa diues qꝫ hō si auruꝫ ꝛ argentū diuitie essent. Cū. n. appetitus diuitia℞ sit in aia ꝛ au℞ ꝛ argentū nō intrant in aiam: ideo nō auferunt appetituꝫ. Quin immo vt dicit Iuuenalis.

Crescit amor nūmi qꝫtū ipsa pecūia crescit.

Et Eccl's. 5. Auarus nō implebit pecunia. Sed scia secus: qꝛ residet subiectiue in potentia aie que dr̄ intellectus. Ideo Aug. in 7. de ci. dei. Aliud inqt sunt diuitie aliud pecunie. Nam dicimus diuites sapientes. iustos bonos. qbus pecunia vel pua vel nulla est. Magis eni sunt virtutibus diuites p quas eis etiā in ipsis corpaliū re℞ necessitatibus satis est qd adest paupes vo auaros semp inhiantes ꝛ egētes ꝛc. Scda rō est qꝛ scia possidet securius. Nā au℞ ꝛ argentum ꝛ hmōi terrena postqꝫ cū maximis laboribus piculis ꝛ angustiis acqsita sunt cū

magno timore possidentur. Nam faciliter
amitti possunt ⁊ sepius amittunt furto. vel
rapina aut alia q̃uis causa que multiplex
esse põt. ꝓpter ꝙ saluator in euangelio nos
admonet dicẽs. Nolite thesaurizare vobis
thesauros in terra: vbi erugo ⁊ tinea demo
litur ⁊ vbi fures effodiũt ⁊ furant Mat. 6.
Sic ergo hmõi false diuitie ex quo possunt
tot casibus deperire cum magno timore pos
sidentur. Scientia ãt nõ sic: q͛ etiam cũ nu
do hoie remanent ⁊ sunt accidentia: ita ãne
xa subiecto: ꝙ nõ possunt ab ipso q̃diu du
rat vllatenus separi. Hoc ꝓbatur exemplo
illius phi qui cum oia exteriora bona perdi
disset ⁊ nudus a patria ꝓfugisset interroga
tus a qbusdam ait. Nil ꝑdidi sed oia mea
mecum habeo. intelligẽs de scientia que in
sepabiliter sibi adherebat. Unñ Boeti⁹ de
scientijs loquens ait in p͛io car. ꝑmi libri.
Ecce mihi latere dictãt scribenda camene.
idest scientie seu muse.
Et veris elegi fletibus ora rigant.
Has saltem nullus potuit ꝑuincere terror.
Ne nostrum comites ꝓsequerentur iter.
Quinimo post mortem etiã remanent scie
in intellectu: sicut de Augustino Thoma ⁊
alijs beatis. ⁊ etiam in dãnatis. Cum enim
cognitio ꝑticularium contingentiũ post vi
tam istam remaneat: iuxta illud Luc. 16. Fi
li recordare quia recepisti bona in vita tua.
Et lazarus similiter mala: multo magis re
manet scientia que est cognitio vliũ ⁊ ne
cessarioꝝ ⁊ ꝯsequenter firmior est q̃ cogni
tio ꝑticularium: q̃uis non remaneat idem
modus intelligendi per fantasmata: q͛ q̃tũ
ad hunc modum intelligendi dicitur sciẽtia
non remanere post vitam ẽm quẽ modum
loquitur apl's. i. Cor. 13. dicens. Sine sciẽtia
destruetur. Tertia rõ est: q͛ scientia ꝑfi
cit felicius seu exaltat sublimius. Nulla eni
q̃ntitas q̃tumlibet maxima auri ⁊ argẽti ⁊
hmõi terrenoꝝ potest btũm facere possiden
tem. Nam nõ solum btitudinẽ eternam cõ
ferre non potest sed nec virtutẽ aliquã ꝑpt
ꝙ dicit Prouer. 17. Quid ꝓdest stulto hr̃e
diuitias: cũ sapiam emere non possit: Quin
immo potius miserum faciunt possessorem.
Et consequenter valde obstant diuitie ad
virtutes acquirendas. Propterea optimo

cõsilio fretus est ciuis ille thebanus de quo
Hieronỹ. ⁊ habet in decre. 12. q. 2. Crathes
ille thebanus homo q̃dam ditissimus cum
ad philosophandũ athenas ꝑgeret. magnũ
auri pondus abiecit. nec putauit se posse ⁊
virtutes simul ⁊ diuitias possidere ⁊c. ꝑpte
rea dicit Eccl's. 5. de ciui. dei. c. 19. Felices in
quit nos vel filios vestros nõ diuitie terre
ne faciunt. Aut nobis viuentibus amitten
de aut nobis mortuis aliqb⁹ nescimus vel
forte a qbus nolumus possidende. Nota:
A qbus nescimus. Declara ⁊c. Propterea
dicit. ps. Thesaurizat ⁊ ignorat cui ꝯgrega
bit ea. Et Eccl's. 2. Detestatus sum oẽm in
dustriam meam qua sub sole studiosissime
laboraui: habiturus heredem post me. quez
ignoro vtrum sapiens vel stultus futurus
sit. ⁊ dñabitur in laboribus meis qbus de
sudaui ⁊ solicitus fui. ⁊ est q̃cq̃ tam vanum
quasi diceret nihil. Scientia vero est in illa
que confert beatitudinem homini habenti
eam. Unde Prouer. 11. Iusti aũt liberabũ
tur scientia. Item. ps. Beatus homo quẽ tu
erudieris dñe ⁊ de lege tua docueris eum.
Propterea Dauid orabat dicens. Bonita
tem ⁊ disciplinam ⁊ sciam doce me. Unde
⁊ doctis ⁊ doctoribus alioꝝ promittitur ex
cellens gloria in vita futura. Dañ. 12. Qui
docti fuerint fulgebunt quasi splendor fir
mamenti. Et qui ad iustitiam erudiunt plu
rimos erunt quasi stelle in ꝑpetuas eterni
tates. Ecõtra vero qui nõ hñt scientiam re
putantur vani ⁊ miseri: iuxta illud Sap. 13.
Uani sunt hoies in quibus non subest sciẽ
tia dei. Et ideo dñs sacerdotem ignorãtem
increpat dicens. Quia tu scientiam repuli
sti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi
Osee. 4. Nota moraliter. Unde procedit
ꝙ layci. clerici. sacerdotes. ⁊ oẽs vitijs va
cant ⁊ ribaldarijs: nisi quia non occupant
se ad scientias acquirendas: Unde Isa. 5.
Propterea captiuus ductus est populus
meus: q͛ non habent scientiaz. Nota Capti
uus: a diabolo ⁊ peccatis. quia q facit pec
catum seruus est peccati Io 8. Si ergo va
carent scientijs acquirẽdis immunes essent
ab huiusmodi vitijs. Tum propter fugam
ocij q̃d est sentina oium vitiorum. Tũ pro
pter amorem scientie que sic alliceret eos ꝙ

non cuperent carnalibus vitijs delectari.
presertim si vacarent sciētie scripture sacre.
Nam vt dicit Hieronymus ad Paulinū.
Ama scientiam scripturarum: τ carnis vitia
non amabis. Unde τ Aurora. Jugiter hec
legere meditari inquirere nosce. Quid: nisi
celesti luce ciboqꝫ frui. Et sic patet primum
medium trium rationum quare scientie di/
cuntur vere diuitie. Auctoritas. Prouerb.
8. Accipite disciplinam meam τ non pecu/
niam. Doctrinam magis ꝙ thesaurum eli/
gite. Melior est enim sapientia cunctis opi/
bus preciosissimis. Et omne desiderabile ei
non potest comparari. Item. ps. Bonū mi/
hi lex oris tui super millia auri τ argenti.
Item Sap. 7. Preposui illam regnis τ se/
dibus. Et diuitias nihil esse dixit in compa
ratione illius. Nec comparaui illi la. pre.
quoniam omne aurum incompara. il. are. est
exigua τ tan. lutum esti. ar. in conspectu il/
lius. De ciuili etiam sapientia dicit iuriscon
sultus Ulpianus: τ habetur. ff. de varijs
τ extraor. cogni. l. i. Est quidem res sanctissi
ma ciuilis sapientia: τ que precio numma/
rio non sit estimanda. Et sic patet ratio qua
re Apostolus vocat scientias diuitias di/
cens in themate. Diuites facti estis in om/
ni scientia.

¶ Alius sermo.

Ed vt hanc
rationem vltimam latius
ꝓsequamur: videlicet quo
modo scientia faciat homi
nem beatum seu felicem:
est notandum ꝙ ſm sententiam theologo/
rum τ philosophorum eorum qui recte sen/
serunt. beatitudo hominis in dei cognitio/
ne consistit. non autem in diuitijs. nō in for
titudine. non in dignitate. non in voluptati
bus. nec in honore. Auctoritas veteris te/
stamenti. Jere. 9. Non glorietur sapiens in
sapientia sua. Et non glorietur fortis in for
titudine sua. τ non glorietur diues in diui/
tijs suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur
scire τ nosce me: quia ego sum dominus.
Ad idem auctoritas noui. Jo. 17. Hec est
autem vita eterna vt cognoscant te solum
verum deum τ quem misisti Jesum chri/
stum. Sicut autem tangit Tho. in. 4. con/
tra gentiles in prin. potest de eo τ de diui/
nis teiplex haberi cognitio: ad quarum
quamlibet scientia hominem disponit. ma/
nuducit. τ instruit.

¶ Prima est cognitio per rationem natu/
ralem: τ hec est bona.

¶ Seda est per reuelationem diuinalem: τ
hec est melior.

¶ Tertia est per visionem supernalem: τ hꝫ
est optima.

¶ In primis tamē duabus cognitionibus
consistit non perfecta beatitudo hominis:
sed imperfecta. In tertia vero perfecta: vt
probat Tho. in. 3. contra gentiles. c. 37.

¶ Prima ergo cognitio habetur per me/
dium creaturarum ex quarum cognitione
deuenitur ad cognitionem dei demonstra/
tione: quia sicut per effectus ad causam.
Declara hoc sicut scripsi in sermone de ar/
ticulis fidei sermo. 8. vbi agitur de articulo
primo fidei: videlicet de vnitate dei par. i.
Auctoritas. Ro. i. Inuisibilia dei per ea que
facta sunt intellecta conspiciuntur sempi.
quoqꝫ vir. eius τ diuinitas. Item Sap. 13.
A magnitudine enim spēi creature cogno/
scibiliter poterit horum creator videri. Hāc
ergo cognitionem dei sine hunc modum co
gnoscendi deum instruit nos scientia me/
taphisice. Hinc autem scientie metaphisice
omnes alie scientie τ liberales artes huma
nitus adiuuente deseruiunt. Uideamus
quomodo. Et primo quidem deseruit phi/
losophia naturalis. Uide Augusti. in. 3°. de
doctrina christiana. Nam medium huius
cognitionis diuine que habetur per me/
thaphisicam sumitur a creaturarum cogni/
tione vt dictum est. Creature autem tunc
perfecte cognoscuntur cum earum nature τ
cause percipiunt: quia vt dicit philosophus
Tunc vnumquodqꝫ scire arbitramur cum
eius causam cognoscimus: quia obiectum
intellectus est: quod quid est idest rei essen
tia: vt dicitur in tertio de anima. Ideo ad
huius diuine cognitionis habendam no/
ticiam necesse est scire naturas rerum τ cor

diffinitiones seu cās. Quia etiā ad vocandū huic speculationi requirit valitudo corporis: qꝛ al's fantasia nō esset apta ad formādum fantasmata ꝑ q̄ intellectus possibilis intelligit ⁊c̄. Ad h aūt deseruit medicina q̄ subalternat phie naturali. Scd'o deseruit ei phia moralis. Nam ad cognitionem dei nō pōt homo ptingere: nisi mēte purgata a vitijs ⁊ voluptatibus. qbus infectꝰ aīus hois nō solum de deo sed nec de creaturis cognitiōez pfectā hře pōt: qꝛ vt dič Boetiꝰ.

Nubibus atris condita nullum.
Fundere possunt sydera lumen.
Ideo consulens subdit.
Tu quoqꝫ si vis cernere verum.
Tramite recto carpere callem.
Gaudia pelle. pelle timorem.
Spemqꝫ fugato. nec dolor adsit.
Et subdit rationem, dicens.
Nubila mens est vinctaqꝫ frenis.
Hec vbi regnāt. Ad hāc aūt purgationez animi ꝑ bonos mores ⁊ ꝟtutes deseruit nobis phia moralis quā tractat Aristoteles in ethica. Ideo dicit Augꝰ in. 8. de ciui. dei: ꝙ ꝓpterea Socrates vniuersam phiam ad componendos corrigēdosqꝫ mores flexisse memorat. cū ante illū oēs magis physicis .i. naturalibꝰ rebus ꝑscrutandis opam maximā ipēderit. qꝛ. s. primas atqꝫ sūmas cās rerū quas nō nisi in vnius veri ac sūmi dei volūtate esse credebat nō putabat nisi mūdata mente posse cōprehendi. Et iō purgāde bonis moribus vite censebat instādū: vt deprimētibus libidinibus exoneratus aīus naturali vigore in eterna se attolleret naturāqꝫ incorporei ⁊ imutabilis luminis. vbi cause oīum factarū naturarū stabiliter viuit intelligentie puritate conspiceret. Hec ille.

Tertio huic cognitioni diuine debuit yconomia: hoc mō. Quia enim debitores sumus etiā ꝓximis nostris quos sicut nos diligere iubemur: iuxta illud Eccli. 17. Deus mādauit vnicuiqꝫ de ꝓximo suo. Et Mat. 22. Diliges ꝓximū tuū sicut teipsuz. Et Terentius. Homo sum ⁊ nihil humani a me alienū puto. Uñ ⁊ phs in. 9°. Ethi. dicit ꝙ amicabilia q̄ sunt ad amicos: videnť venire ex hijs q̄ sunt ad seipsum. Ex quo dicto colligiť ꝙ illa debemus velle amicis q̄ ⁊ nobis. ideo ad hāc purgationē mentis que habeť ꝑ virtuosam vitam dz hō dirigere etiā ꝓximos suos: vt possint esse capaces etiā ipsius diuine cognitionis. Debet autē hō facere ꝑsertim erga illos quorū curam gerit: qꝛ al's ꝯ ius federis humani faceret. Uñ dī. i. Tim. 5. Si qs suorū ⁊ maxime domesticorū curam nō hꝫ fidē negauit: ⁊ ē infideli deterior. Pōt aūt hoc habere curam aliorū dupl'r. Uno mō tanqꝫ ꝑsona priuata: sicut paterfami. domꝰ. ⁊ sic teneť hō habere curā familie sue ⁊ diligēter ipsam verbo ⁊ exēplo istruere ⁊ ꝓuidere. vt ꝑ virtuosam viam incedat. Et ad hoc deseruit yconomica q̄ est vna ꝑs phie moralis. Alio mō hō pōt hře curam aliorū tanqꝫ ꝑsona publica sicut est princeps vel rector ciuitatis. ⁊ sic dz hře sciam gubernandi rēpublicam. vt ciues virtuose viuāt. ⁊ ad hoc. Quarto deseruit politica q̄ est etiā alia ꝑs phie moralis. Huic aūt politice subalternať scia iuris canonici ⁊ ciuilis. Cuiꝰ p̄cepta sunt hec. Honeste viuere. alterū nō ledere. ius suum vnicuiqꝫ tribuere. Insti. de iusti. ⁊ iur. i p̄n.

Quinto debuiunt huic cognitioni diuine etiā artes liberales. Primo qdē Grāmatica. Quia. n. ad p̄dictas scias agnoscēdas qbus manuducimur ad dei cognitionē: indigemus auxilio doctorū q predictas scias ꝯscripserunt. Nō enim sufficeremus ex nobis ipsis ad oīa p̄dicta inueniēda ⁊ cognoscenda: eo ꝙ vita breuis ars vero longa: iō necessariū est nobis legere libros eorū ⁊ cōsequēter eorū ideoma itelligere in quo illas scias tractauerunt. Quia aūt ideoma eorū fuit in grāmatica: ideo opꝫ scire grāmaticam. Tū ꝓpter intelligendos libros eoruz. tum etiā ꝓpter cōscandū sciam nr̄am alijs. Uñ grāmatica dī scia recte loquēdi atqꝫ scribendi. Scd'o huic diuine cognitioni deseruit Dyaletica. Nam in cognoscēdis ⁊ capescēdis p̄dictis scietijs: sunt multe difficultates ⁊ obscuritates. Tum ꝓpť modicitatē intellectus nostri. q vt ait phs: ita se hꝫ ad manifestissima in natura. sicut oculus nocteue ad solem. Tum ēt ꝓpter difficultatē rerū in seipsis. Propter qd' dicit Salomon Eccl's. i. Cūcte res difficiles nō pōt homo eas explicare ꝟmone. Et inde videmus ꝙ multi phi antiqui in multis errauerunt ⁊ ꝯtraria inter seipsos senserunt: vt Augꝰ re-

fert.18.de ciui.dei.⁊ ꝓpter hoc etiá fortaſſe
Socrates tedio reꝝ obſcurarũ phiam vni-
uerſam ad corrigẽdos cõponẽdoſqꝫ mores
flexiſſe memorat:vt dicit Aug⁹.8.de ci.dei.
Ideo ne poſſimus faciliter decipi tá a no-
bis ꝙ̃ ab alijs ne accipiamus falſum ꝓ ve
ro ⁊c9°.Ideo neceſſariũ eſt nobis hic mo-
dum cognoſcendi arguẽdi ⁊ diſcernẽdi ve-
rum a falſo:⁊ ad hoc deſeruit dyaletica.q̃
ſicut dicit Aug⁹ plurimũ valet in diſſoluen
dis qõnibus etiá ſacre ſcripture.tum ibi ca
uenda eſt libido rixandi ⁊ puerilis quedá
oſtentatio decipiendi.ſicut pleriqꝫ inſipien-
tes delectantur.Contra quos di Eccli.32.
Qui ſophiſtice loquit̃ odibilis eſt. Tertio
deſeruit etiá Rhetorica.Quia.n.ad dirigẽ
dos ꝓrimos noſtros ad beatitudinẽ iſtam
q̃ ꝯſiſtit in cognitiõe dei vt dictũ eſt ⁊ ad
purgationẽ animi:indigemus aliqbus rõni
bus pſuaſorijs.ideo ꝯſequenter indigemus
aliqua ſcia ad pſuadẽdum eis ⁊ trahẽdu3
eis dulciter ⁊ affabiliter:ad hoc qꝛ nõ vio-
lentia ſed beniuolentia trahẽdi ſunt ad ſa
lutem:iuxta illud apli.Nõ ex triſticia aut
ex neceſſitate:hylarem enim datorẽ diligit
deus.2.Cor.9.Coacta enim ſeruitia nõ pla
cẽt deo.Ad hoc aũt deſeruit rethorica.Vñ
⁊ doc.antiq eloquenter libros ꝯſcripſerunt
vt nõ ſolũ inſtruerent intellectũ ſed etiam
legentiũ affectũ attraherent pſuaſionibus
rethoricis.Nam vt ait Aug⁹ in.4.libro de
doc.xpiana in prin.Cũ ſit in medio poſita
facultas eloqũj q̃ ad pſuadẽda ſeu praua
ſeu recta plurimũ valet.cur nõ bonoꝝ ſtu-
dio cõparat̃ vt militet veritati.ſi eam mali
ad optinẽdas pueſas vanaſqꝫ cauſas in
vſus iniquitatis ⁊ erroris vſurpant ⁊c̃.
Quarto deſeruit Muſica q̃ eſt ſcia dele-
ctabilis.Quia.n.mens noſtra corpori vnita
nõ põt ſemꝑ ⁊ ꝯtinue vacare hmõi contẽ-
plationibus diuinis.ꝓpter humanam fra-
gilitatẽ:ideo expedit vt qñqꝫ interponant̃
alique occupatiões delectabiles ⁊ honeſte:
qbus aius recreatus poſſit fortius contẽ-
plationes illas reſumere.Et idcirco adinuẽ
ta eſt Muſica ne al's tedio torporem⁹ aut
vacaremus ocio:qđ eſt ſentina oium vitio-
rum.Et etiá fortaſſe vt aius noſter ex melo
dia muſicali attrahetur ad deuotionem ⁊
ſubleuaret̃ ad diuina.Vñ ⁊ in officijs ec-
cleſiaſticis ſacri doctores inſtituerũt etiam
melodias muſicales.q̃ valde deſeruiunt cõ
tẽplationi ⁊ deuotioni audientiũ. Vñ de
Aug.legimus ꝙ flebat vberrime in hym-
nis ⁊ cáticis ſuaue ſonátis eccleſie vocibus
vehementer affectus.Et de Cecilia legitur
ꝙ cantátibus organis cecilia in corde ſuo
ſoli dño decátabat dicẽs.Fiat dñe cor meũ
imaculatum vt nõ ꝯfundar.Itẽ Dauid ſo
nando pſalteriũ eleuabatur ad ꝯtẽpládu3
deum ⁊ ſpũ ſctõ adeo replebat̃ vt tunc pro
pheraret.Et alibi legit̃ ꝙ ipſo pulſante cy
tharam quieſcebat Saul a vexatione ſpũs
mali.i.Re.Iõ hic potes etiá dicere ſi expe-
dit quod poete ſingunt de Orpheo.⁊ tan-
git Boetius in tertio de conſolatione ⁊c̃.
Quinto deſeruit Aſtronomia:ad cognitio
nem.n.dei nõ ſolũ manuducit ꝯſideratio ⁊
cognitio creaturaꝝ inferioꝝ q̃ ſunt ſub celo
q̃ habet̃ ꝑ phiam naturalẽ vt dictũ eſt.ſ.
ſed ẽt maxie deſeruit ⁊ manuducit cognitio
corpoꝝ celeſtiũ.i.celoꝝ.planetaꝝ.⁊ ſyderũ.
⁊ curſus eaꝝ.in quoꝝ ꝓprietatibus ⁊ moti
bus.maxime cognoſcit̃ mirabilis ⁊ ineffabi
lis ordo diue ſapie.Ad hoc autem deſeruit
Aſtronomia.De Aſtronomia ſeu aſtrolo-
gia dicit Aug⁹ in.2.de doc.xpiana:ꝙ quaſi
nihil adiuuat ad intelligentiá diuinaꝝ ſcri-
pturaꝝ.⁊ infructuoſa intentione plus impe
dit.Hec ẽt ſcia hodie abijt in deſuetudinẽ:
ſicut dicit Grãnus.26.q.2.c.Sors. Sexto
deſeruit Aritmetica.Nam Aſtronomia ꝑfe
cte hrĩ nõ põt niſi ſciantur ꝓpoſitiones nu
meroꝝ.quos docet Aritmetica.Et iõ opor-
tet hác ſcire quaſi viá ad illam. Septimo
deſeruit Geometria eadẽ rõne qua ⁊ Ariſ-
metica.Aſtronomia.n.nõ põt ꝑfecte ſciri ni
ſi agnoſcant̃ dimẽſiones ſiue mẽſure ⁊ ꝙ̃ti-
tates reꝝ:⁊ cognoſcant̃ ꝙ̃titates aſtroꝝ ⁊
diſtátias ſydeꝝ ⁊ curſus coꝝ.⁊ ad hoc deſe
ruit Geometria.De Aritmetica.Geometria
⁊ Muſica:dicit Hiero.ſuꝑ epl'a ad Titum
ꝙ ꝙ̃uis ꝯtineant veritatẽ tñ nõ ſunt ſciẽtie
pietatis.⁊ habet̃ in decre.36.di. Si qs grá-
maticá.Ex p̃dictis ergo patet ꝙ oẽs ſciẽtie
⁊ artes liberales manuducũt hoiem ad co-
gnitionẽ dei.in qua btitudo humana ꝯſiſtit
ꝙ̃uis diuerſimode.qꝛ q̃dá imediat̃ ſicut eſt
methaphiſica.q̃dá vero mediate ſicut alie
ſcientie ⁊ artes.Fiat ergo rõ formalis ſic.

Illa per que manuducitur homo ad beati/
tudinem faciunt hominē beatum saltem p
modum cause instrumentalis dispositiue.
Sed scientie manuducunt hominē ad co/
gnitionem dei que est beatitudo humana.
ergo rč. Patet 9°.
¶ Scđa vero cognitio de deo habetur per
reuelationē diuinalem. ⁊ hec est melior ⁊
perfectior q₂ meliori ⁊ perfectiori medio in/
nititur q̄3 prima: q₂ prima innititur medio
creature per cuius cognitionem quasi per
quādam scalam ascendit homo ad cogni/
tionem creatoris vt dictū est. Hec aūt co/
gnitio innititur medio creatoris reuelātis.
Nec potest ista cognitio siue iste modus
cognoscēdi deum naturaliter haberi ab ho
mine ⁊ hec sunt ea que sunt fidei. Da exē/
plu3 de trinitate personaꝝ. de incarnatio/
ne. seu eucharistia ⁊ alijs articulis fidei. ad
quoꝝ cognitionem ex puris naturalib⁹ nō
potest homo ptingere: q₂ transcendunt limi
tes rationis humane. Vñ nec Anaxago/
ras. nec Pythagoras. nec Plato. nec Ari/
stotiles. nec alij philosophi ptingerunt ad
hunc modū cognoscendi deum. Habetur
enim solum ex dei reuelatione: iuxta illud
Ro. io. Fides ex auditu. auditus aūt per
verbum xpi. Item Isa. 7. Nisi credideritis
non intelligetis: s̄m aliam litterā. Propte/
rea dicit apl's. i. Cor. 2. Loquimur dei sapiē
tiam quā nemo principū huius seculi co/
gnouit. Glo. i. phoꝝ. Et subdit. Nobis autē
reuelauit deus per spūm suum. Ad idem. i.
Cor. 12. Nemo pōt dicere dñs iesus nisi in
spiritu sancto. Item Baruc. 3. Viam sapien
tie nescierūt neq3 cognouerunt semitas ei⁹.
Reuelasset aūt eis deus si intellectum pro
prium dei imperio subiugassent. Sed ppter
superbiā coꝝ obcecati fuerunt. Nam vt di
cit apl's. Cum deum cognouissent. s. quātū
ad rōnes naturales vt per primā cognitio/
nem ⁊ hanc habebant philosophi nō hāc
scđa3. Et ideo nō sicut deum glorificauerūt
aut gratias egerunt. sed euanuerunt in co
gitationibus suis. Et obscuratū est insipiēs
cor eoꝝ. Dicentes enim se esse sapiētes stul
ti facti sunt ⁊ mutauerunt gloriā incorru/
ptibilis dei in similitudinē imaginis corru/
ptibilis hois ⁊ volucrum ⁊ quadrupedum
⁊ serpētiu3 rč. Ro. i. Hec ergo cognitio dei

q̄3uis naturaliter haberi nō possit: tñ neces/
saria est ad salutem: iuxta illud apli Heb.
xi. Oportet accedēte3 ad deum credere rč.
Et ibidem. Sine fide ipossibile est placere
deo. Hanc aūt cognitione3 docet nos scia
theologie que est longe excellentior ⁊ nobi
lior alijs scientijs rč.
¶ Tertia cognitio dei habet̄ per visione3.
Et hec habebit̄ in patria qñ videbim⁹ eu3
sicuti est. i. Io. 3. Et hec est optima. Unde
Apl's. i. Cor. i3. Ex parte enim cognoscimus
⁊ ex parte pphetamus: cum aūt venerit qđ
perfectū est euacuabitur qđ ex pte est. Et
infra. Videmus nunc per speculū in enig/
mate: tūc aūt facie ad faciem. Ad hanc au
tē cognitionē dei perfectam ordinatur ho
mo ⁊ manuducit̄ per sciam theologie. que
ppter hoc instituta est a deo vt illa medi/
ante saluemur: iuxta illud Io. vlti. Hec au
tē scripta sunt vt credatis q₂ iesus est fili⁹
dei ⁊ vt credentes vitā habeatis in noie ip
sius: ⁊ sic de scđa cognitione que habet̄ p
reuelationem trāsfertur homo ad hanc ter
tiam que habetur p visionem: iuxta illud
apl'i. 2. Cor. 3. Nos vero omnes reuelata fa/
cie gloriam dñi speculantes in eandē ima
ginem transformamur a claritate in clari/
tatē: tanq̄3 a dñi spū. De hac triplici cogni
tione habet̄ vna auctas Job. 26. Ecce hec
ex pte dicta sunt viaꝝ eius. ⁊ cum vix par
uam stillā sermonum eius audierimus qs
poterit tonitruum magnitudinis eius in
tueri? Quā auctoritatē sic exponit Tho. in
4. ptra gentiles in prin. q̄ dicit. Ecce hec ex
parte dicta sunt viarū eius: ad illam. perti
net q₂ per vias creaturaꝝ in dei cognitio
nem noster intellectus ascendit. Et q₂ has
vias iperfecte cognoscimus recte adiunxit
Ex parte. Ex parte enim cognoscimus sicut
apostolus dicit. i. Cor. i3. Qđ vero subdit.
Et cum vix paruam stillam sermo. eius au/
diuerimus: Ad scđam cognitionem ptinet
prout diuina nobis credenda per modum
locutionis reuelantur. Fides enim vt dicit̄
Ro. io. Est ex auditu. auditus autem per
verbum dei. De quo etiam dicitur Io. 17.
Sanctifica eos in veritate sermo tuus ve/
ritas est. Sic igitur quia reuelata veritas
de diuinis non videnda sed credenda pro/
ponitur recte: dicit̄ Audiuimus. Quia ve/

ro hec imperfecta cognicio effluit ab illa p fecta cognitione qua diuina veritas in seipsa videtur dum a deo nobis mediantibus angelis reuelatur. qui vident faciem patris: recte nominat Stillam. Unde et Joelis .3. dicitur. In die illa stillabunt montes dulcedinem. Sed quia nõ omnia mysteria que in prima veritate visa ãgeli et alij beati cognoscunt sed quedam pauca nobis reuelantur. signanter addidit. Paruam. Dicit enim Eccli. 43. Quis significabit cuz sicut est ab initio: Multa abscondita sunt maiora hijs. pauca enĩz vidimus operũ eius. Et dominus discipulis dicit Jo. 17. Multa habeo vobis dicere: que non potestis portare modo. Hec etiam pauca que nobis reuelantur sunt quibusdam similitudinibus et obscuritatibus verbor nobis proponunt. vt ad ea quoq capiẽda soli studiosi perueniant. Alij vero quasi occulta venerentur et increduli lacerare non possunt. Unde dicit apostolus .i. Cor. 13. Uidemus nunc per speculũ in enigmate. Signanter addidit Uix: vt difficultas ostenderet. Quod vero subdidit. Quis poterit tonitruũ magnitudinis eius intueri: ad tertiam cognitionem pertinet qua prima veritas cognoscet. non sicut credita sed sicut visa. Uidebimus enim eũ sicuti est: vt dicitur .i. Jo. 3. Unde dicit Interlinea: nec aliquid modicũ de diuinis mysteriis percipietur sed ipsa maiestas diuina videbitur et omnis bonor perfectio. Unde dominus ad Moysen dixit Exo. 33. Ego ostẽdam omnem bonum tibi. Recte ergo dicit Magnitudinis. Nõ aũt proponet veritas hominis aliquibus velaminibus occultata sed omnino manifesta. Unde dñs discipulis suis dicit Jo. 16. Uenit hora cuz iam nõ in prouerbijs loquar vobis sed palam de patre annunciabo vobis. Signanter ergo dicit. Tonitruum: ad manifestationem insinuandam. Hec Tho. vbi supra. Ex predictis aũt infertur q scientia theologie per quã habetur scda cognitio dei de aqua supra longe est excellentior: q metaphysica: et multo magis q alie scientie etc.

Deo Gratias. Amen.

Finis.

Sermones aurei excellentissimi doctoris Petri Hieremie feliciter expliciunt: cũ expositione orationis dominice et tractatu de legibus: loco sermonum dominicalium qui nequiuerunt haberi. diligenti cura Jacobi Britãnici calcographati: et solerti castigatione Uenerandi doctoris Patris fratris Hieronymi de Bargnano digesti die viij. Octobris. M. ccccciij.

Hi sunt Sermones Petri hieremie: q vna cum Vitis Plutarchi Brixie impressi sunt: cum priuilegio Illustrissime Dominationis Venete nequis ipsos sermones aut ipsas vitas audeat imprimere neqz venūdare sub pena cōtenta in ipso priuilegio intra decē-nium.

FINE

